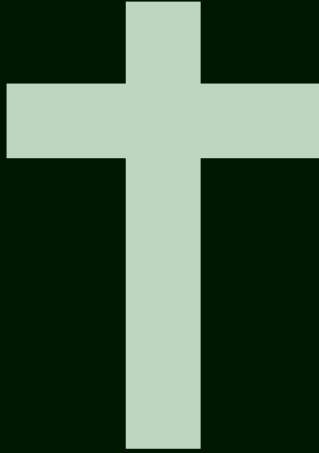

Kisin Kiraan
Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

Kisin Kiraan Kitabuna

The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.

La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012 Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de la Bible. Cette création est mise à disposition selon le Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas de Modification 3.0 Unported disponible en ligne <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou par courrier postal à Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78

Contents

Dunuḡa Fəln Sora 1
 Xəryaan Sora 48
 Saraxaraline Sora 85
 Yatəne Sora 111
 Sariyane Sora 148
 Yosuwe Sora 179
 Kitisane Sora 201
 Ruti Sora 223
 Samuyəli Singen Sora 227
 Samuyəli Firinden Sora 254
 Mangane Singen Sora 279
 Mangane Firinden Sora 309
 Taruxune Singen Sora 336
 Taruxune Firinden Sora 364
 Esirasi Sora 396
 Neyemi Sora 406
 Esita Sora 420
 Yuba Sora 427
 Yaburin Sora 456
 Sandane Sora 526
 Karaməxən Sora 555
 Marafanna Falane Sora 563
 Nabi Esayi Sora 569
 Nabi Yeremi Sora 630
 Mawuga Xuine Sora 688
 Nabi Esekiyəli Sora 694
 Nabi Daniyəli Sora 743
 Nabi Hose Sora 758
 Nabi Yowəli Sora 767
 Nabi Amosi Sora 771
 Nabi Abadi Sora 778
 Nabi Yunusa Sora 780
 Nabi Mike Sora 782
 Nabi Nahun Sora 788
 Nabi Xabakuki Sora 791
 Nabi Sofoni Sora 794
 Nabi Xage Sora 797
 Nabi Sakari Sora 799
 Nabi Malaki Sora 808

NT

Matiyu Sora 811
 Maraka Sora 847
 Luka Sora 869
 Yoni Sora 906
 Kəwanle Sora 933
 Romi Kaane Sora 966
 Kərənti Singen Sora 981
 Kərənti Firinden Sora 996
 Galati Kaane Sora 1006
 Efesi Kaane Sora 1012

Filipi Kaane Sora 1018
 Kələsi Kaane Sora 1022
 Tesaloniki Singen Sora 1026
 Tesaloniki Firinden Sora 1029
 Timəte Singen Sora 1031
 Timəte Firinden Sora 1036
 Tito Sora 1039
 Filemon Sora 1041
 Heburune Sora 1043
 Yaki Sora 1054
 Piyəri Singen Sora 1058
 Piyəri Firinden Sora 1062
 Yoni Singen Sora 1065
 Yoni Firinden Sora 1069
 Yoni Saxanden Sora 1070
 Yudi Sora 1071
 Lankənəmayaan Sora 1073

Dunuja Fəlonə

Nabi Musa Alaa Falan Naxan Səbɛ

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan səbɛ, na xili “Dunuja Fəlonə.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nən dəxəde naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuja daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nœ xaxili gbeen sœtɛ nən Kitabun yireni ito barakani. Ala a yetɛ kɛpaan nan makenənxi taruxuni itoe kui. A waxi a xən ma adamadiine xa tinxin nən. Koni adamadiine to yulubin nun haken liga, Ala yi dunuja raxədxə e ma alogo e xa e sənne lu na. Fe jaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe jaxin na. Muxun birin a yetɛ dentɛgema nən Ala xa lan a kɛwanle ma. Ala mən yulubi kanne yalagima nən. Koni Ala mi wama a xən adamadiine xa halagi. A waxi e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuja Fəlonə

1 A fəloni, Ala yi kore xənna nun bəxə xənna da.

2 Dunuja mi yi yitənxin nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a masigama igen xun ma.

3 Ala yi a fala, a naxa, “Kənenna xa mini.” Kənenna yi mini.

4 Ala yi a mato, na kənenna fanxi. Ala yi kənenna nun dimini taxun.

5 Ala yi kənenna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kəəna.” Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə singen nan na ra.

6 Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu bəxə igen nun kore igen tagi.”

7 Na yi findi naninna ra bəxə igen nun kore igen tagi. A liga na kii nin.

8 Ala yi naninni ito xili sa “kore xənna.” Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə firinden nan na ra.

9 Ala yi a fala, a naxa, “Bəxə igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A liga na kii nin.

10 Ala yi na xaren xili sa “bəxəna.” A yi na bəxə igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

11 Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bəxən ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo

naxan, bənsən kedenni. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a solima nən birin nun a bənsənna.” A liga na kii nin.

12 Ala yi sansiin birin nasoli bəxən fari. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bənsənna. Ala yi a mato, na fanxi.

13 Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə saxanden nan na ra.

14 Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu kore ma, yanyin nun kœen taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, jœe yo jœe a kolonma yanban seene sabun nan na.

15 E xa dege kore ma, e bəxəni yalan.” A liga na kii nin.

16 Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kœen yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

17 Ala yi yanban seene sa kore ma alogo e xa bəxəni yalan,

18 e yi yanyin nun kœen yamarin naba, e yi dimin nun kənenni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

19 Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə naaninden nan na ra.

20 Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xəline xa tugaan kore.”

21 Ala yi yexɛ xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bənsən kedenni. A yi xəline fan da, naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

22 Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa wuya, ɛ yi yiriwa alogo yexɛne xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.”

23 Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra.

24 Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənsənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A liga na kii nin.

25 Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

26 Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yetɛ misaala ra en maligan na. A xa senben sətə yexɛne nun xəline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

27 Ala yi adaman da a yetɛ misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na, a e da xəmən nun jaxanla.

28 Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E wuya ayi, ɛ yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. E senben sətə bəxən nun yexɛne nun xəline nun bubuseene xun na.”

29 Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi e ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun niimaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A liga na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəe yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənnə nun bəxə xənnə daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sarıjanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənnə nun bəxə xənnə taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala benden na. Na xanbi ra, a yi niin fe a jəeni, adaman yi findi dəjəxən na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakə fajin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dəxə mənni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli mənni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donna a fajin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fajin nun fe jaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakəni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bəxən birin ma, xəmaan dənaxan yi.

¹² Na xəmaan fan. Wudi igen xiri jaxumən fan na, e nun gəmə tofajin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bəxən birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bəxən ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dəxə Eden nakəni nən alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nəe wudini itoe bogin birin donjəe naxan Eden nakəni,

¹⁷ koni i nama fe fajin nun fe jaxin kolon wudin bogin don, bayo i na a don, i faxama nən.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xəməni xa lu be a kedenna. N na a mali muxu fajin dama nən a xa.”

¹⁹ Burunna subene birin e nun xəline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi benden na, a yi e xali adaman fəma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

²⁰ A yi xuruseene birin nun xəline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin sətə singen.

²¹ Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fajin. A to xi, Marigina Alatala yi a jənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

²² Na xanbi, na jənsən xənnə naxan kəlix i adaman yi, Marigina Alatala yi na findi jaxanla ra, a yi fa a ra adama xə.

²³ Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xənnə nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinla falama nən ‘jaxanla,’ bayo a minixi xəməni nən.”*

²⁴ Nanara, xəməna a nga nun a fafe bejinna, a yi a maso a jaxanla ra, e findi fati bende kedenna ra.

²⁵ Xəməni nun a jaxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

¹ Şajin nan yi kəta Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi jaxanla məxədin, a naxa, “Jəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, e nama e bogin don?”

² Jaxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nəe e bogin donjəe nən,

³ koni wudin naxan Eden nakəni tagiyani, nxu mi nəe na bogin donjəe, nxu mi nəe nxu yiin donjəe a ra. Xa na liga nxu faxama nən.”

⁴ Şajin yi a fala jaxanla xa, a naxa, “En-en de! I mi faxama.

⁵ Ala a kolon, i na a don, i yəen nabima nən. I fama fe fajin nun fe jaxin kolondeni nən alo Ala yətəna.”

⁶ Jaxanla to wudi bogin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sətə seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xəməni yii, naxan yi a fəma. A fan yi a don.

⁷ Na waxatini e yəen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xədə dəne gira, e yi e dəge dugin na.

* 2:23: Heburu xuiin naxan bunna nən “xəməna” na maso *jaxanla* xinla ra Heburu xuiini.

⁸ Na xanbi ra, xεmεn nun a ɗaxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mε nakoni jinbaridεεn foye fajini. E yi e luxun wudine tagi.

⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minen yi?”

¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mε Eden nakoni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

¹¹ Ala yi a maxodin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi bogin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

¹² Adaman yi a yabi, a naxa, “Na ɗaxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi bogin so n yii, n yi a don.”

¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi ɗaxanla maxodin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sajin nan n mayendenxi han n na a don.”

¹⁴ Awa, Marigina Alatala yi a fala sajin xa, a naxa, “I to bata ito liga, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuɗa yi gidini.

¹⁵ N bata yaxuyaan nasu i tan nun ɗaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na ɗaxanla diina i xunni wuruma nen, i fan yi a sanna maxolo.”

¹⁶ Ala yi a fala ɗaxanla xa, a naxa, “I fan, i toroma nen i ya dii barideni. Na toron gboma ayi nen. I birama nen i ya xεmεn foxo ra. A i yamarima nen.”

¹⁷ Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya ɗaxanla foxo ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata baxon danga i ya fe ra. I toroma nen balo sotodeni i ya dunuɗa yi gidini.

¹⁸ N janle nun tansinne raminima nen baxon ma, koni i baloma siseene nan xon xεen ma.

¹⁹ I balon sotoma i kuye wolonna nin han i xεtεma baxoni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na baxon nin. Benden ni i ra, i mon xεtεma na benden nin.”

²⁰ Adaman yi a ɗaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

²¹ Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde degε Adama nun a ɗaxanla xa. A yi na ragodo e ma.

²² Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman bata findi alo en tan, bayo a bata fe fajin nun fe ɗaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

²³ Marigina Alatala yi e ramini Eden nakoni, a e xa sa baxon nawali e fataxi naxan na.

²⁴ A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mon yi silanfanna* tεε daxin lu menni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habila fe

¹ Adama yi Nmahawa kolon ɗaxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin soto naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xεmεn soto feen na.”*

² Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburrunna soto dii xεmεna, naxan yi xili Habila. Habila, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xεε biin nan yi a ra.

³ Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

⁴ Koni Habila yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habila nun a saraxan nasuxu,

⁵ koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xolo. A yetagin yi masara.

⁶ Na xanbi, Alatala yi Kayini maxodin, a naxa, “Nanfera i xoloxi? Nanfera i yetagin masaraxi?”

⁷ Xa i fe fajin liga, n na rasuxuma nen, koni xa i fe ɗaxin liga, yulubina i ya dεen na, a i mameruma. I kata, i yi a no.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En siga xεen ma.” E to so xεen ma, Kayini yi a xunyen Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxodin, a naxa, “I xunyen Habila minen yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyen kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyen wunla n gbelegeblema baxoni.

¹¹ N bata i danga bayo i bata i xunyen faxa. N na i kedima nen baxoni ito ma i xunyen wunla denaxan yi.

¹² I na baxon nawali, i mi balon sotoma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na haken goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sonon. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nen.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “En-en, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen joxoma nen daxanja ma solofere.” Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

* **3:24: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. * **4:1: Kayini** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nen “Sotona.”

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa daxo Nodi bəxəni Eden nakəon sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a paxanla kolon paxanla ra. A paxanla yi fudikan. A yi diin soto naxan xili Xənoği. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xənoği nan Yiradi soto. Yiradi yi Mehuyayeli soto. Mehuyayeli yi Metusayeli soto. Metusayeli yi Lameki soto.

¹⁹ Lameki yi paxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila.

²⁰ Ada yi Yabali soto. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

²¹ Yabali xunyən xili Yubali. Yubali, kon-den maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin soto. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyən paxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a paxanle xa, a naxa, "Ada nun Sila, e tuli mati. Lameki a paxanle, e e tuli mati n ma falan na. N bata xeməna nde faxa n gbeen joxon na. N bata na banxulanna faxa bayo a bata n maxolo.

²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen joxo dəxəna ma solofere, Lameki a gbeen joxoma nən dəxəna ma tonge solofere e nun solofere."

²⁵ Adama yi a paxanla kolon paxanla ra. A yi diin soto naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habila joxo so a yii Kayini naxan faxa.†

²⁶ Seti fan yi diin soto naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya folo.

5

Adama han Nuhan Taruxune Singen 1.1-4

¹ Adama bəsonna taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yete maligan na,

² a e da xemen nun paxanla. A e baraka. A e xili sa "Adamana."

³ Adama to fori jee keme jee tonge saxan, a yi diin soto a yete maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu jee keme solomasexe. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

⁵ Adama a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge saxan. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁶ Seti to bu jee keme jee suulun, a yi Enosi bari.

⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu jee keme solomasexe jee solofere. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

⁸ Seti a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁹ Enosi to bu jee tonge solomanaanin, a yi Kenan bari.

¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu jee keme solomasexe jee fu nun suulun. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

¹¹ Enosi a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹² Kenan to bu jee tonge solofere, a yi Mahalaleli bari.

¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu jee keme solomasexe jee tonge naanin. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee fu. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu jee tonge sennin e nun suulun, a yi Yaredi bari.

¹⁶ Yaredi bari xanbini, Mahalaleli yi bu jee keme solomasexe jee tonge saxan. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

¹⁷ Mahalaleli a siimayaan yi siga jee keme solomasexe jee tonge solomanaanin jee suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁸ Yaredi to bu jee keme jee tonge sennin e nun firin, a yi Xənoği bari.

¹⁹ Xənoği bari xanbini, Yaredi yi bu jee keme solomasexe. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

²⁰ Yaredi a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²¹ Xənoği to bu jee tonge sennin jee suulun, a yi Matusela bari.

²² Matusela bari xanbini, Xənoği yi bira Ala foxo ra jee keme saxan. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

²³ Xənoği a siimayaan yi siga jee keme saxan jee tonge sennin e nun suulun.

²⁴ Xənoği yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na sənən, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

²⁵ Matusela to bu jee keme jee tonge solomasexe jee solofere, a yi Lameki bari.

²⁶ Lameki bari xanbini, Matusela yi bu jee keme solofere jee tonge solomasexe e nun firin. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

²⁷ Matusela a siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faxa.

²⁸ Lameki to bu jee keme jee tonge solomasexe e nun firin, a yi diin soto.

²⁹ A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, "A tan nan a ligama en jinan en ma tərən nun en ma wanla ra, bayo Alatala bata bəxən danga."*

† 4:25: *Seti* maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən "A bata a fi."

Heburu xuini naxan bunna nən "madendenna."

* 5:29: *Nuhan* maso xuina nde ra

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jee keme suulun jee tonge solomanaanin jee suulun. A mon yi dii xemen nun dii teme gbete ye soto.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jee keme solofere jee tonge solofere e nun solofere. Na xanbi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jee keme suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti soto.

6

Dunujna kala kiina

¹ Muxune wuya folo bəxon fari waxatin naxan yi, e yi dii temene bari.

² Dajoxon naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii temene ra, bayo e tofan. E yi ndee ye matongo, e yi e findi e naxanle ra.

³ Na xanbi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinje n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jee keme jee moxone na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xanbi ra, Neflimi muxu magaxuxine nan yi na dunujna yi. Na dajoxone nun na dii temene nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina naxuyaan bata gbo ayi bəxon fari. A miriyane findixi fe kobin nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala toro han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bojen toro.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin janma nen dunujna yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xoliin naxan tunganma kore ba, n na birin naxarima nen dunujna yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan bənsonna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinxin nan yi Nuhan na na waxatini. Fe yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala foxo ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan soto: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunki nafala

¹¹ Dunujna bata yi kala Ala yee ra yi. A bata yi rafe fe naxin na.

¹² Ala yi dunujna to, a kalaxi, muxun birin fe naxin foxo ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxari feni dunujna yi, bayo dunujna bata rafe fe kobin na. N waxi adaman birin nun bəxon birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi nongonna ye keme saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu nongonna yepna ma keden na. I a deen ti a

dexon ma. I xa kunkin kuini taxun doxona ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nen dunujna yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nen.

¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya naxanla, e nun i ya diine naxanle.

¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xemen nun a gilena alogo e xa kisi.

²⁰ Xoliin bənsonna birin firin firin, suben bənsonna birin firin firin, bubuseen bənsonna birin firin firin, e fama i xon, i yi e rakisi.

²¹ I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

²² Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

¹ Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi.

² Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na solofere raso kunkin kui, a xemen nun a gilena. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xemen nun a gilena.

³ Xoliin fan sifan birin, solofere tongo, a xemen nun a gilena, alogo daliseen sifan birin xa lu dunujna yi.

⁴ Xi solofere na dangu, n tulen nagodoma bəxon ma nen, soge tonge naanin, koe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nen.”

⁵ Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

⁶ Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan jee keme sennin nan yi a ra.

⁷ Nuhan nun a diine nun a naxanla nun a diine naxanle yi keli igen yee ra, e yi so kunkin kui.

⁸ Sube radaxaxine nun sube raharamuxine, xoline nun bubuseene,

⁹ a xemen nun a gilena, e yi siga Nuhan fema firin firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi.

¹⁰ Xii solofere dangu xanbini, na fufaan yi din dunujna ra.

¹¹ Nuhan ma siimayaan yi jee keme sennin, kike firin, xi fu nun solofere. Igen naxan bəxonni, na yi te folo, e nun igen naxan kore, na fan yi godo folo.

¹² Tulen yi fa bəxon ma soge tonge naanin, koe tonge naanin.

¹³ Na loxo yeteni, Nuhan nun a diine, Semi nun Xami nun Yepeti e nun a naxanla nun a dii saxanne naxanle, ne birin yi so kunkin kui.

¹⁴ Burunna suben bənsənna birin nun xuruseen bənsənna birin nun bubuseen bənsənna birin nun xəliin bənsənna birin, e yi so kunkin kui.

¹⁵ Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e yi fa Nuhan fəma. E yi so kunkin kui.

¹⁶ Niimaseen birin, a xəməen nun a giləna, e yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan yi. Na xanbi ra, Alatala yi dəen balan.

¹⁷ Xi tonge naanin fufaan yi mini. A yi kunkini te.

¹⁸ Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxo igen fari.

¹⁹ Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma dunuja yi.

²⁰ Igen yi sa geyane xun ma han nəngənna ye fu nun naanin.

²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuja yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

²³ Niimaseen naxanye yi bəxo xənna ma, na birin yi raxəri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

²⁴ Fufaan yi din dunuja ra xii kəmə xii tonge suulun.

8

Fufaan nan fena

¹ Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuja yi. Igen yi godo fəlo.

² Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

³ Ləxo yo ləxo fə nde ba igen na. Xii kəmə xii tonge suulunna bun ma, igen yi yelin godə.

⁴ Kike soloferen xii fu nun soloferedeni, kunkin yi dəxo geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu godə han kike fudeni. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənəni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan bejin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin godə.

⁸ Nuhan mən yi ganban bejin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxii dunuja birin na. A yi xəte Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mame han xii solofere. A mən yi ganban bejin a firinden.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xəte Nuhan ma, oliwi wudi binla məxənde xinden suxi a dəe ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuja xun ma.

¹² A mən yi a mame xi solofere. A mən yi ganban bejin, koni ganban mi xəte a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga jəe kəmə sennin jəe keden, kike keden, xi keden, fufaan yi nan dunuja yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəjəen nun solofere to dangu, bəxən yi xara gbən!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya jaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuja yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a jaxanla nun a diine jaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa tənəni.

²¹ Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mə. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəjəni mi fan xabu a dii jəreya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen liga kii naxan yi.

²² Fanni bəxən daxi, xəe bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soqe furen nun jəməna, yanyin nun kəəna, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Ala yi a layiri tongo Nuhan xa

¹ Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “E xa diin bari, e xa wuya, e xa bəxən nafe.

² Suben birin gaxuma e yəe ra nən naxanye bəxən ma, xəliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yəxən naxan birin baani, e luma nən ne birin xun na.

³ Niimaseen naxan birin yengima e findima nən e balon na. N sainsine so e yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so e yii na kiini.”

⁴ “Koni e nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

⁵ E dentəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dentəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dentəgen sama n xa nən a adaman boden niin wunla a fe ra.

⁶ Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

⁷ Ɛ xa diin bari, Ɛ xa wuya, Ɛ xa bəxən nafe Ɛ yi yiriwa ayi.”

⁸ Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

⁹ a naxa, “N yeteen bata layirin tongo Ɛ xa e nun Ɛ mamandenne,

¹⁰ e nun niimaseen naxan birin yi Ɛ fema kunkin kui: xoline nun xuruseene nun burrunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

¹¹ N bata layirin tongo Ɛ xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən.”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo Ɛ nun Ɛ mamandenne xa e nun niimaseen birin xa.

¹³ N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

¹⁴ N na tulen sa koren ma, sengunna min-ima nən.

¹⁵ Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi Ɛ xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

¹⁶ Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi Ɛ xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi.”

¹⁷ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi.”

¹⁸ Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

¹⁹ Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a kelixi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

²⁰ Nuhan xee rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

²¹ Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

²² Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

²³ Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

²⁴ Nuhan xunna to dəxə, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

²⁵ Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan† danga. A findima konyi dənxeen nan na a tadane xa.”

²⁶ A mən yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

²⁷ Ala xa Yepeti a bəxən gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

²⁸ Fufaan jan xanbini, Nuhan yi jee keme saxan jee tonge suulun sətə.

²⁹ Nuhan ma siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tonge suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

10

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene Taruxune Singen 1.5-23

¹ Nuhan ma diine bənsənne taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

² Yepeti a diine xinle ni itoe ra: GomeƐe nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki e nun Tirasi.

³ GomeƐe a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁴ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁵ Muxuni itoe diine yi dəxə fəxə igen de. E na siga denaxan yi, e xabilayaan folə mənni. Na xabilane yi findi siya gbetene ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi* nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Xusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

⁸ Kusi fan diin sətə nən naxan xili Nimirodi. Na findi yengeso gbeen nan na dunuja yi.

⁹ Nimirodi fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, “I luxi alo Nimirodi, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi.”

* **9:20:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitəmma alo manpana e gbee kiini. † **9:25:** Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixetena nde Yaxuba yixetene nan Kanan yixetene raxəri Isirayila bəxəni, na yi findi dangan bunna ra. Na yengena fe sebexi Yosuwe kitabı yiren kui. A mi sebexi yire yo yi fa fala Kanan yixetene siga nən fati fəre bəxəni. A yixete dando naxanye luxi e nii ra yengen xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixetene ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fərene fe sebexi Dunuja Fəlon 10.6 kui. * **10:6:** Muxune laxi a ra a **Kusi** yixetena nde siga nən fati fərene bəxəni. Yanyina nde fati fərene benban finde a yixetena nde ra. A fe mən sebexi Yatene 12.1 nun Esayi 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbete. Nuhan Kusi xunye **Kanan** nan danga. Na feen sebexi Dunuja Fəlon 9.25 kui.

¹⁰ A mangayaan liga nən taani itoe ma singen: Babilon nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari bəxəni.

¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya bəxəni. Menni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala

¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane

¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisitine keli dənaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidon, a dii singena, e nun Xitine

¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane

¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane

¹⁸ nun Arawada kaane nun Semara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bənsənnə birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan bəxən naninna yi kelixi Sidon han sa dəxə Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dəxə Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bənsənnə nun e xuiin na e nun e bəxəne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sətə. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

²² Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

²³ Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

²⁴ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

²⁵ Eberi yi dii firin sətə. Keden xili Pelegi† bayo dunuja yitaxun a waxatin nin. A xunyən xili Yokatan.

²⁶ Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alododi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera

²⁷ nun Hadoran nun Yusali nun Dikila

²⁸ nun Obala nun Abimayeel nun Saba

²⁹ nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na.

³⁰ E bəxən yi kelixi Mesa sa dəxə han Se-fare, naxan geyaan sogeteden binni.

³¹ Semi a diine ni i ra, fata e bənsənnə nun e xuine nun e bəxəne nun e siyane ra.

³² Nuhan ma diine bənsənnə nan ne ra e siyane yəen ma. Fufaan dangu xanbini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuja yi.

11

Xuine yitaxun fena

¹ Na waxatini, dunuja birin yi xui keden nan falama.

² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

³ E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə gemene jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yete xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuja xun xən.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito folə, wanla birin e waxi naxan kə feni sənən, e na ligama nən.

⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin me.”

⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹ Na yiren yi xili Babeli,† bayo Alatala bata dunuja xuine basan e bode ra na yi. Fələ mənni, Alatala yi e raxuya ayi dunuja birin ma.

Semi han Tera

Taruxune Singen 1.24-27

¹⁰ Semi bənsənnə taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jəen firin, Semi a simayaan yi jəe kəme sətə. A yi a diin sətə naxan xili Arapaxadi.

¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mən yi jəe kəme suulun sətə. A yi dii xəməne nun dii təme gbetene sətə.

¹² Arapaxadi to jəe tonge suulun nun suulun sətə, a yi Selaxa bari.

¹³ A to Selaxa sətə, Arapaxadi yi bu jəe kəme naanin jəe saxan. A yi dii xəməne nun dii təme gbetene sətə.

¹⁴ Selaxa to jəe tonge saxan sətə, a yi Eberi bari.

¹⁵ A to Eberi sətə, Selaxa yi bu jəe kəme naanin jəe saxan. A yi dii xəməne nun dii təme gbetene sətə.

¹⁶ Eberi to jəe tonge saxan e nun naanin sətə, a yi Pelegi bari.

¹⁷ A to Pelegi sətə, Eberi yi bu jəe kəme naanin jəe tonge saxan. A yi dii xəməne nun dii təme gbetene sətə.

¹⁸ Pelegi to jəe tonge saxan sətə, a yi Rewu bari.

¹⁹ A to Rewu sətə, Pelegi yi bu jəe kəme firin jəe solomanaanin. A yi dii xəməne nun dii təme gbetene sətə.

† 10:25: *Pelegi* bunna nən fa fala “Mayitaxunna.” * 11:3: *Bitikidin* mən falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

† 11:9: *Babeli* maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala “Mayibasanna.”

²⁰ Rewu to jee tonge saxan nun firin soto, a yi Serugu bari.

²¹ A to Serugu soto, Rewu yi bu jee keme firin jee solofere. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²² Serugu to jee tonge saxan soto, a yi Nahori bari.

²³ A to Nahori soto, Serugu yi bu jee keme firin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²⁴ Nahori to jee moxojen nun solomanaanin soto, a yi Tera bari.

²⁵ A to Tera soto, Nahori yi bu jee keme jee fu nun solomanaanin. A yi dii xemen nun dii teme gbetene soto.

²⁶ Tera to jee tonge solofere soto, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

²⁷ Tera bonsonna taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari. Haran yi Loti bari.

²⁸ Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilon baxoni, a barixi denaxan yi.

²⁹ Iburama nun Nahori yi jaxanle futu. Iburama jaxanla yi xili Sarayi. Nahori a jaxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan soto, Milika nun Isika.

³⁰ Gbantant nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma dina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburamaa jaxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilon baxoni alogo e xa siga Kanan baxoni. Koni e to Xarani taan li, e yi daxo menni.

³² Tera yi bu jee keme firin jee suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Ala yi Iburama xili

¹ Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, "Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

² N ni i findima siya gbeen na nen. N na i barakama nen, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sotoma nen i tan barakani.

³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nen. Naxan na i danga, n fan danggan nagidima na kanna ma nen. Dunuja xabilane birin duban sotoma nen i tan barakani."

⁴ Awa, a siin jee tonge solofere e nun suulunna soto waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama foxo ra.

⁵ A yi a jaxanla Sarayi nun a xunyena dii Loti nun a soto seen birin, e nun muxune a

naxanye sotoxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan baxoni.

⁶ Iburama yi dangu baxon na han a sa wudi bili gbeen li denaxan yi xili More, Siken baxoni. Na waxatini, Kanan kaane yi daxi menni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yete yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, "N baxoni ito nan fima i yixetene ma." Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yete yitaxi a ra.

⁸ A yi keli menni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Beteli sogeteden binni. A yi bubun ti menni. Beteli taan yi lu a sogegododeni. A yi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa menni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamen yi so baxoni. Awa, Iburama yi siga Misiran baxoni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran baxoni, Iburama yi a fala a jaxanla Sarayi xa, a naxa, "A kolon, jaxalan tofajin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nen a n ma jaxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nen, koni e mi i tan faxe.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyen nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra."

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi jaxalan tofajin nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi jaxanla ito mataxo Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburama ra a jaxanla fe ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun jingene nun sofandle nun konyine nun jogomene soto.

¹⁷ Koni Alatala yi fure jaxin sa Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama jaxanla.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, "I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya jaxanla nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma jaxanla ra? Awa, hon, i ya jaxanla ni i ra. E siga!"

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbengben e nun a jaxanla, e nun a yii seen birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a naxanla nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kannu ra nun. Xuruseene nun gbetin nun xεmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Beteli taani. Yirena nde yi Beteli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi menna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi menna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra menni.

⁵ Loti yi biraxi Iburama fəxə ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

⁶ Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bəxən xa. E mi yi nœ luyε yire kedenni sənən.

⁷ Sənxə sənən yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi menni na waxatini.

⁸ Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, "Sənxə sənən nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.

⁹ Bəxəni ito birin i yεε ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kəmenna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kəmenna ma."

¹⁰ Loti yi a yεen nasiga, a yi sa Yurudən mεren to. Igen yi na nun a fajin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bəxəne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bəxəna, alo Alatala a nakə rafalaxina.*

¹¹ Awa, Loti yi Yurudən mεren sugandi a yete xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

¹² Iburama yi lu Kanan bəxəni. Loti yi lu Yurudən mεren taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fεma.

¹³ Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbege, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yεε ra yi.

¹⁴ Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, "I yεen ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kəmenna ma.

¹⁵ I bəxən naxan birin toxi, n na a fima i ma nen e nun i bənsənna ma han habadan.

¹⁶ N ni i bənsənna rawuyama ayi nen alo gbangbanna naxan bəxən ma. Xa muxun nœ mεjensinna tεnge, awa, a nœ nen i bənsənna yaten kolonje.

¹⁷ Keli, i bəxəni siga, a kuye yεen nun a yigbo yεena, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma."

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dəxə wudi belebelen na nde mabinna ra

Mamire nun Xebiron fεma. A yi saraxa ganden nafala menni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

¹ Na waxatini, Manga Amirofeli naxan Babilən bəxən ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bəxən ma yo, Manga Kədolama naxan Elan bəxən ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bəxən ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yenge feen na.

² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Semeberi Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mən xili Soyari.

³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fəxə Daraan denaxan yi.

⁴ Xabu jεε fu nun firin mangan suulunni itoe yi Manga Kədolama bun ma, koni a jεε fu nun saxanden na, e yi murute.

⁵ A jεε fu nun naanindena, Manga Kədolama nun mangan naxanye yi a fεma, e yi siga yenge sodeni. E yi siyani itoe birin nə yengen: Refa kaan naxanye yi Asataroti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawe-Kiryatayimi yi,

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fεma.

⁷ Na xanbi e yi xete, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amalekine nə e nun Amarin naxanye yi dəxi Xasasən-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan denaxan mən xili Soyari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yenge deni:

⁹ Kədolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilən mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yenge.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yenge sona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nən sətəxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xunyena dii Loti fan suxu e nun a herisigen birin, bayo a yi dəxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yεba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dəxi wudi bili belebelen bun ma Mamire Amarin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

* 13:10: Na feen mən sebxci Dunuja Fəlon 2.8-10 kui.

¹⁴ Iburama to a me, muxune bata a xunyena dii xeme Loti suxu, a yi yengesone tongo, muxu keme saxan muxu fu nun solomasexe naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yenge sodeni. E yi siga na mangane foxo ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Koen na, Iburama yi a yengesone yitaxun, e yi na mangane raterena yengen na. E nun a yengesone yi no na mangane matuntunje han Xoba, Damasi taan komenna ma.

¹⁶ A yi fa e herisigen birin na, a yi fa a xunyena diin Loti fan na, e nun a soto seen birin, sa naxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Melikisedeki

¹⁷ Iburama to xete xunna kenla kui, keli Manga Kedolama yengedeni e nun mangangan naxanye yi a fema, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandeni Sihawe lanbanni. Menna xili "Mangana Lanbanna."

¹⁸ Na xanbi, Melikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xonna Ala a saraxaraliin nan yi Melikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, "Kore Xonna Ala naxan koren nun boxon daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xonna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa." Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Melikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, "N ma muxune raxete n ma, koni nafunla xa lu i tan xa."

²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, "N bata n kolo Alatala yi, Kore Xonna Ala naxan koren nun boxon daxi,

²³ n mi sese tonge naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala sonon fa fala 'N tan nan Iburama findi nafulu kanna ra.'

²⁴ N mi sese tonge, fo n ma yengesone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nen."

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

¹ Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, "Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sotoma nen."

² Iburama yi a yabi, a naxa, "Marigina Alatala, i nanse jeningexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sotoxi naxan n keen tongoma fo n ma walikena, Eliyeseri Damasi kaana.

³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikenen naxan barixi n konni, na nan findima n kee tongon na."

⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, "En-en, i ya walikenen mi findima i kee tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kee tongon na."

⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, "I yeen nate kore. I sarene tenge xa i noe a yaten kolonje." A mon yi a fala a xa, a naxa, "I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bonsonna fan wuyama ayi na kiini nen, i mi noe a yaten kolonje."

⁶ Iburama yi denkeleya Alatala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, "N tan nan Alatala ra naxan i raminixi Yuru taani Babilon boxoni. N na i xali boxon ma n denaxan fima i ma."

⁸ Iburama yi a maxodin, a naxa, "Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na boxon sotodeni nen."

Alatala layirin xidi fena

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, "Fa jinge gilen nun sii gilen na, e nun yexee kontonna naxanye bata je saxan saxan ti, e nun ganba gilen nun kolokonde diina. I yi e fi n ma."

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi jingen nun sii gilen nun yexee kontonni sensen a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xoline tan yixaba.

¹¹ Segene yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatona, xixonla yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, "A kolon yati, i bonsonna doxoma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan na. E findima nen konyin na na boxoni. E fe xolen siyaan birin sotoma nen je keme naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e nen minima na yamanani, e se fajin gbege xalima nen.

¹⁵ I tan fama nen boje xunbenla sotodeni, i mon siimaya xunkuyen sotoma nen, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixeten naaninden xetema nen na boxoni, bayo fo Amorine e haken na gbo ayi waxatin naxan yi."

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini tee ko seen naxan yi tutin naminima e nun tee degena, a yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na lxo yeteni. A yi a fala a xa, a naxa, "N bata yamanani ito fi i bonsonna ma, keli Misiran baan ma han sa doxo Efirati baa belebelen na."

¹⁹ Siya doxo wuyaxin nan yi na: Kenine nun Kenisine nun Kadimonne

* 14:18: *Melikisedeki* bunna nen fa fala "Manga tinxinna."

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amorine nun Kanan kaane nun Girigasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari ləxəna

¹ Sarayi, Iburama a paxanla munma yi dii yo bari a xa. Konyi gilə Misiran kaana nde yi walima a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayi yi a fala a xəmən xa, a naxa, "Ibata a to, Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni yanyina nde n nəe diin sətə i xa nən n ma konyi gilən sabun na. Ə birin nan lan ə xa xi to." Iburama yi tin Sarayi a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayi yi a konyi gilən Hagara Misiran kaan tongo, a yi a so a xəmənə Iburama yii, a xa findi a paxanla ra. Iburama bata yi jəe fu ti Kanan bəxən ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Hagara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobin na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, "Konbini ito, n na raxətəma i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilən fixi i ma a xa findi i ya paxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobin nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti."

⁶ Iburama yi a paxanla yabi, a naxa, "I ya konyi gilən nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xən ma, a birin liga a ra." Na waxatini, Sarayi fe kobin birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fəma Suru kiraan xən ma tonbon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxədin, a naxa, "Sarayi a konyi gilən Hagara, i kelixi minen yi? I sigama minen yi?" Hagara yi malekan yabi, a naxa, "N nan n gixi n kanna nan bun ma."

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, "I mən xa xətə i kelixi dənaxan yi. I mən xa i xuru a ma."

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, "N fama bənsən wuyaxi fideni nən i ma, i mi nəe naxan yatən kolonjə."

¹¹ Alatalaa malekan mən yi a fala a xa, a naxa, "I fudikanna na a ra iki. I fama diin sətədeni. I na diin xili sama nən Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tərə xuiin mə marayara-birin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nən alo burunna sofanla. A birin yengəma nən, birin a fan yengəma nən. E nun a xunyəne birin luma nən fa-taxi."

* 16:11: *Sumayila* bunna nən fa fala "Ala fe mēma." *Ibrahim* bunna nən fa fala "Yama gbeen fafe."

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xən, naxan falan tixi a xa, a naxa, "Ala Naxan N Toma." A yi a fala, a naxa, "N bata na kanna to, naxan n toma."

¹⁴ Na nan a toxi e na xəjinna xinla falama, e naxa, "Niin Kanna Naxan N Toxi." Na xəjinna Kadəsi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama bata yi jəe tonge solomasəxə e nun jəe sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxətə fəna

¹ Iburama to jəe tonge solomanaanin jəe solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, "Ala Sənbe Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yəe ra yi.

² N fama layirin tongodeni i tan nun n tan tagi. N mən fama nən bənsən gbeen fideni i ma."

³ Iburama yi bira, a a yətagin lan bəxən ma.

⁴ Ala yi a fala a xa, a naxa, "N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nən siya wuyaxine benban na.

⁵ I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nən fa fala Iburahima, bayo n na i findima nən siya wuyaxine benban na.

⁶ N na i findima nən yama gbeen benban na. I diine sətəma nən naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nən i ya diine tagi.

⁷ N nan n ma layirin nakamalima nən i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənnə fan yixətən fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənnə hali i dangu xanbini.

⁸ I tan nun i bənsənnə, n fama nən bəxən fideni ə ma, i findixi xəjən na dənaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nən e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra."

⁹ Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, "I tan nun i bənsənnə fan yixətən bənsən bənsənnə, ə lan nən ə xa n ma layirin nakamali.

¹⁰ En ma layirin ni i ra, n naxan saxi ə ma, ə lan ə xa naxan nakamali, i tan nun i bənsənnə: Naxan birin findixi xəmən na ə tagi, e birin lan nən e xa banxulan.

¹¹ Ə xa na banxulanla findi layiri taxam-asenna ra ə tan nun n tan tagi.

¹² Keli ə tan ma, sa dəxə ə bənsən bənsənnə ra, a birin lan nən, naxan yo barin nəma fa xii solomasəxə ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nən a xa sa ə konyine fan ma naxanye

* 17:5: *Iburama* bunna nən fa fala "Fafa binyena."

ε yii, naxanye barixi ε konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbətəni, hali a mi fa i bənsənni.

¹³ Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nən e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu ε fatin ma habadan!

¹⁴ Xəmən naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nən naminideni ε bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi.”

¹⁵ Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama i ya jaxanla xinla fala sənən de, ‘Sarayi,’ a fa xili nən ‘Saran.’

¹⁶ N na a barakama nən, a fama dii xəmən barideni nən i xa. N na a barakama nən, a fama findideni nən siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nən a diine yi.”

¹⁷ Iburahima yi bira, a yi a yetagin lan bəxən ma, a yi gele. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N tan naxan bata jεε kεmε ti siimayaan na, n mən nəε diin sətε ba? Saran naxan fan bata jεε tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nəε diin bərə ba?”

¹⁸ A yi a fala Ala xa, a naxa, “I jəxə lu Sumayila xən ma tun!”

¹⁹ Ala yi a fala, a naxa, “En-ən! I ya jaxanla Saran fama dii xəmən barideni nən i xa, i naxan xili sama Isiyaga.† N nan n ma layirin nakamalima nən n tan nun a tan tagi e nun a bənsənna hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!

²⁰ Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nən, n mən dii gbegbe bari feen nagidima a ma nən, n bənsən wuyaxin fima nən a ma. A findima nən manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra.

²¹ Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nən dii xəmən barideni i xa i jəxən waxati faraxi.”

²² Ala to yelin na fale, a yi keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xəmən naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

²⁴ Iburahima siin jεε tonge solomanaanin jεε solomanaanin nan yi a ra,

²⁵ a dii Sumayila tan bata yi jεε fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

²⁶ E yi e birin banxulan ləxə keden

²⁷ e nun xəmən naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbete yi.

† 17:19: *Isiyaga* bunna nən fa fala “A gelema.”

18

Xəjε saxanna fe

¹ Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen dənaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dəxi a bubun so dεən na, kuye wolon waxatini yanyin na.

² A yi xəmε saxan to tixi a yetagi. A yi keli bubun so dεən na, a siga mafurən, a sa na xəmε saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

³ A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni.

⁴ N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. E mən xa ε matabu wudini ito bun ma.

⁵ N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sətε. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasətε, ε danguma ε walikεen konna nin.” Na xəjεne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

⁶ Nanara, Iburahima yi xεtε a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a jaxanla Saran xa, a naxa, “I xədəxə. I murutu fujin fajin debedin yε saxan nafala burun na.”

⁷ Na xanbi, a yi a gi, a siga jinge sansanni, a sa jinge dii turaxi keden tongo. A yi na jinge diin so a walikεen yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin jinjε, Iburahima yi a tongo, a a so xəjεne yii, e nun nənə kəndena sa nənə xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fεma wudin bun ma.

⁹ Na xəjεne yi Iburahima maxədin, e naxa, “I ya jaxanla Saran minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.”

¹⁰ Na xəjεn muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mən xεtεma be i jəxən waxati faraxi. Na waxatini i ya jaxanla dii xəmən barima nən i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dεən na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nəε diin bərə.

¹² A yi gele a yetε ma, a naxa, “N tan na sətε, n bata yelin forε? N kanna fan bata findi xəmε fonna ra. N fan sewama nən dii sətədeni ba?”

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nəε diin bərə sənən, bayo a bata fori?”

¹⁴ Nanse na Alatala mi nəε naxan ligε? N fama nən waxati saxini faraxi, Saran yi dii xəmən bari.”

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nən.”

¹⁶ Na xəjεne yi ti kiraan xən ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Ibrahima ma.

¹⁸ A fama nən findideni siya belebele sənbeamaan na. Dunuja siyane birin duban sətoma nən a tan barakani.

¹⁹ N na a sugandixi nən, alogo a xa a diine nun a bənsəna muxune birin yamari a e xa kiti kəndən sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nən n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Ibrahima xa.”

²⁰ Alatala yi a fala Ibrahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

²¹ n fama gododeni nən, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondeni nən na waxatini.”

²² Xəjə firin yi keli e yi dənaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Ibrahima yi lu yire kedenni.

²³ Ibrahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu jaxine nun tinxin muxune halagə e bode xən ba?”

²⁴ Yanyina nde tinxin muxu tonge suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nən? I mi dijnama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tonge suulunna fe ra ba?”

²⁵ Ən-ən, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu jaxin nun tinxin muxun faxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu jaxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xən ma ba?”

²⁶ Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tonge suulun li Sodoma taan kui, n dijnama nən Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Ibrahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa dijna n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun bəndən nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fə muxu tonge naanin e nun suulun nan na. I na taan kalə bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Ibrahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Ibrahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xələ xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Ibrahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i həkə lu n xa. Yanyina nde, i muxu məxəjə nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu məxəjəna fe ra.”

³² Ibrahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xələ. N ma maxədin dənxe n i to ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Ibrahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiyə e nun Ibrahima, Alatala yi siga, Ibrahima fan yi xətə a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fəna

¹ Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dəxi na taan so dənən na. A to malekane to fə, a yi keli, a sa e ralan kiraan xən ma. A yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bəxən ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ə xa so n konni. Ə xa e sanne maxa, e mən xa xi be to. Na xanbi, tila xətənni e nə sigə e sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “Ən-ən! Fə nxu xa xi taan tagini to kəən na.”

³ Koni Loti yi a yixədxə han e yi siga a konni. A yi donse fəjin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dəge.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dəxə xəmə fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a maxədin, e naxa, “Na muxune minən yi, naxanye soxi i konni to jınbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo jaxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti dənən na, a yi na dənən nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Ən-ən! Ngaxakədenne, ə nama fe jaxin liga.

⁸ N ma dii tēmə firin be naxanye mi xəmə feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa e sagoni, ə xa feen birin liga e ra e waxi naxan xən ma, alogo ə nama sese liga n ma xəjəne ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xəjəne nan na nxu yetagi. I mi nə kiti n se nxu konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xələ dəxəndi i ra nən dangu e tan na.” E yi sənson Loti ra, alogo e xa dənən kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e dənən balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi dənən na, e birin yi findi danxutəne ra, keli banxulanne ma sa dəxə xəmə fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxədin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xəmənə nun i ya dii tēmənə, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbege mə taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “E keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya naxanla tongo, e nun i ya dii teme firinna naxanye be. E xa keli be alogo e nama halagi e nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a naxanla, sa a dii teme firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xon i xa halagi, siga na geyane yireni.”

¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, “En-en, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nae na lige.”

¹⁹ N na a kolon, i bata hinan n tan i ya walikeen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nae n giye han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nen.

²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga menni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.”

²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nae fefe lige.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole teen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, folo sansine ma, sa dexo muxune ra naxanye birin dxi na taane kui.

²⁶ Loti a naxanla yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi findi foxo gema tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to denaxan yi.

²⁸ A to a yeen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun teen† tutina.

²⁹ Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dxi denaxan yi.

Loti nun a dii teme firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dexo menni e nun a dii teme firinna faran yinla kui.

³¹ Laxona nde, a dii teme singen yi a fala a xunyən xa, a naxa, “En baba bata fori. En denaxan yi, xeme yo mi be en dexo ma naxan xon ma alo adaman darixi kii naxan yi.

³² Fa be, en xa dolon so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xon ma, alogo en xa diin soto. Na xa findi a bonsonna ra.”

³³ Na koeen na, e yi dolon fi e baba ma, a dii teme singen yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii teme singen yi a fala a xunyən xa, a naxa, “A bata nan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To koeen na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en nae bonsonna fiye a ma.”

³⁵ Na koeen mon na, e yi dolon fi e baba ma, a xunyən fan yi xi a baba xon ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii teme firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii teme singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii teme firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Ben-Ami.” Na nan findi Amonie birin benban na. Han iki e na yi.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima yi siga Negewi yamanani. A yi dexo Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti menni.

² Iburahima yi a naxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyən naxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Koeen to so, Abimeleki xima, Ala yi a yete yita a ra xiyeni, a naxa, “I faxama nen naxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xeme taa ra daxon na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bonson tinxinxin kalama nen?”

⁵ Iburahima a fala nen n xa, fa fala naxanli ito a xunyən naxalanmaan nan a ra. Naxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Iburahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n boje fixen nan na.”

⁶ Na xiyeni Ala mon yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi noxi yulubi lige n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya naxanla ra.

⁷ Iki, naxanli ito raxete a xemen ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nen alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxete a xemen ma, a kolon, i faxama nen i tan nun i ya muxune birin.”

* 19:22: Soyari bunna nen fa fala “A xurina.” † 19:28: Sulun teen mon falama yirena nde yi fa fala “Furu teena.”

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yebe e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Iburahima xili a konni. A yi a maxədin, a naxa, “N hakeñ mundun ligaxi i ra, i xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra? I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nən, a be kaane mi gaxuxi Ala yeə ra. E n faxama nən n ma jaxanla fe ra.

¹² Nəndin nan a ra, n xunyeñ na a ra. Nxu birin baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mən findixi n ma jaxanla ra.

¹³ Ala to n namini n baba konni, n yi a fala n ma jaxanla xa, n naxa, “I hinanna yitama n na ikiini: En na siga dede, i xa a fala a n xunyeñ nan i tan na.”

¹⁴ Abimeleki yi yeXeene nun siine nun jingene nun konyi xemeñe nun konyi gilene tongo, a yi e birin so Iburahima yii. A mən yi a jaxanla Saran naxete a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bəxən deen bata rabi i xa. I na wa lu feni dede bəxəni ito ma, lu menni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na i tan nun i sigati boden birin yeə xəri alogo i xa xunna kenla soto.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi Abimeleki rakende ya alogo a jaxanla nun a konyi giləna xa nə diin barideni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun Abimeleki a muxune ma Iburahima a jaxanla Saran ma fe ra.

21

Isiyaga bari ləxəna

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sotoxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solo-masexede ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi jəe kəme soto simayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sewani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen me, en birin sewama nən.”*

⁷ A mən yi a fala, a naxa, “Nde yi nəe a falə Iburahima xa a ləxəna nde fama a lideni, Saran findima dii ngan na nən? Koni n tan bata diin bari a xa a xeme foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

* 21:6: *Isiyaga* bunna nən fa fala “A gelema.”

⁸ Diin to gbo, e yi a deen ba xijən na. Iburahima yi sewa sumunna belebele yitən, a dii Isiyaga deə ba ləxəni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gele.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi jaxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu keə kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xələ i ya diina fe ra e nun i ya konyi jaxanla. Saran na feen naxan birin maxədin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatema i bənsəna ra, ne minima Isiyaga bənsəna nin.

¹³ N siyana nde fan naminima nən i ya konyi jaxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

¹⁴ Iburahima yi keli subaxan ma. A yi burun nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na denaxan xili “Beriseba.”

¹⁵ Igen to jən a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

¹⁶ A yi siga, a sa dəxə a danna xalimakuli wolide keden jəxəndən yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe n yeəñ tiye n ma diin faxamatəon na.” A yi siga, a sa dəxə a danna, a yi lu te a ma, a wuga.

¹⁷ Ala yi diin wuga xuiin me kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxədin, a naxa, “Hagara nanse i sotoxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin me kore.

¹⁸ Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kannan nan na.”

¹⁹ Ala yi Hagara yeəñ nabi, a yi xəjinnə to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

²⁰ Ala yi a yengi lu diin xən ma han a yi gbo. A yi siga a sa dəxə tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

²¹ A yi dəxə Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa jaxalan keden fen a xa.

Iburahima layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

²² Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Iburahima li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xən ma i ya feen birin yi.

²³ I kələ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfe, i mi n ma diine yanfe, i mi n mamandenne fan yanfe. I xa hinan n na e nun bəxəni ito muxune, i denaxan yi, alo n na a liga i xa kii naxan yi.”

²⁴ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N bata n kələ Ala yi.”

²⁵ Iburahima yi a mawuga Abimeleki xa, a walikene bata a xəjinnna ba a yii.

²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dentegeni ito saxi n xa, fə to n tan yi fa a kolon.”

²⁷ Iburahima yi yexene nun siine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

²⁸ Iburahima yi yexee dii solofere tongo, a yi e sa e danna.

²⁹ Abimeleki yi a maxədin, a naxa, “Nanfera, i na yexee dii soloferene saxi e danna?”

³⁰ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ne soma nen i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xəjinni ito gexi.”

³¹ Nanara, menna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kolə menna nin.†

³² E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xən ma xete Filisiti bəxəni.

³³ Iburahima yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bəxən ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

³⁴ Iburahima jee wuyaxi ti nen Filisiti bəxəni.

22

Iburahimaa saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Iburahima kejaan feselese. A yi a xili, a naxa, “Iburahima.” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari, n na denaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Iburahima yi keli, a yi dəxo seni tən a sofanla fari. A yi a walike firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Iburahima yi yegeni bə naxan findima tee yitən seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala denaxan yitaxi a ra.

⁴ Na xii saxande ləxəni, Iburahima yeen yi ti na yire makuyen na, a sigama denaxan yi.

⁵ A yi a fala a walike firinna xa, a naxa, “E tan nun sofanla xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mən xetema han be.”

⁶ Iburahima yi na yegen dəxo Isiyaga xun ma, a diina. A mən yi tee wolonna nun filen xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Iburahima xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxədin, a naxa, “N bata a to yegen nun tee wolonna en yii, koni yexee diin minen yi en naxan bama saraxan na?”

⁸ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexee diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala denaxan yitaxi a ra, Iburahima yi saraxa ganden nafala menni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dəxo yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filen tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kəe raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Iburahima he, Iburahima he!” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banxulanni ito lu na. I nama fe jaxi yo liga a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yee ra. N mən bata la a ra, i mi tonxixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yeen naxete a xanbi ra, a yi yexee kontonna to fətənnna yii ra, a feri firinna kankanxi jansanni. A yi sa na yexee kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin jəxən na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mən yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kolə n yeteni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito liga, i mi tonxi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nen han! I bənsənnna wuyama ayi nen alo saren naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nen alo mejnənsinna naxan malanxi baa deen na. I bənsənnna e yaxune noma nen.

¹⁸ Dunuḡa siyane birin duban sətəma nen i tan bənsənnna barakani, bayo i bata n xuiin suxu.”

¹⁹ Iburahima yi xete a walikene yireni. E birin yi siga Beriseba, bayo Iburahima yi dəxi menna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a me, a Milika bata diini itoe bari a xunyən Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kemuyeli

²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasəxən bari Iburahima xunye Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi jaxanla, na yi xili nen Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nen: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

23

Iburahimaa muxu maluxundena

† 21:31: *Beriseba* bunna neen fa fala “Marakolə xəjinnna.”

¹ Saran jɛɛ kɛmɛ jɛɛ mɔxɔjɛn nun solofere nan sɔtɔ siimayaan na.

² A yi faxa Kiriyaṭi-Aruba yi, naxan mɔn xili “Xebiron,” Kanan bɔxɔni. Iburahima yi a jaxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Iburahima yi keli, a jaxalan binbin saxi denaxan yi, a yi siga Xitine fɛma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ “Xɔjɛn nan n tan na ε tagi be. N bata ε maxandi, ε gaburu yiren fi n ma, n nɔɛ n ma jaxanla maluxunjɛ denaxan yi.”

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, “Nxu kannna, i tuli mati nxu ra a fajin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya jaxanla maluxun feni nxɔ gaburu yire yo yi, i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nɔɛ tonde i xa, i ya jaxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Iburahima yi keli. A yi a xinbi sin mɛn kaane xa, Xiti bɔnsɔnna.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε bata tin, n xa nɔ n ma jaxanla maluxundeni ε gaburu yireni, n fan bata ε maxandi ε xa nɔ n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee mɛnna ra, na mɔn a xɛɛn nan dɛxɔn. A xa na sara n ma ε yɛɛ xɔri, alogo birin xa a kolon, na bɔxɔn bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Iburahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e xa nɔ a falan namɛdeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kannna, i tuli mati n na. ɛn-ɛn, n bata xɛɛn nun faranni ito fi i ma n bɔnsɔnna yɛɛ xɔri. I ya jaxanla maluxun mɛnni.”

¹² Iburahima mɔn yi a xinbi sin, yamaan birin yɛɛ xɔri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xɛɛn saren fima nɛn. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nɔ n ma jaxanla maluxundeni mɛnni.”

¹⁴ Eferon mɔn yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a fajin na. Bɔxɔn naxan saren lanma gbeti gbanan kɛmɛ naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya jaxanla maluxun na.”

¹⁶ Iburahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin tenge, a naxan ma fe fala a bodene yɛɛ xɔri, Xitine, na gbeti gbanan kɛmɛ naanin yi maliga alo yulane yi darixi a ligɛ kii naxan yi na waxatini.

¹⁷ Eferon ma xɛɛn naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xɛɛn danne ra,

¹⁸ ne birin yi findi Iburahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dɛɛn na, e birin yi findi na fe serene ra.

¹⁹ Na birin dangu xanbini, Iburahima yi a jaxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xɛɛn ma, naxan Mamire yɛtagi, Xebiron yi, Kanan bɔxɔni.

²⁰ Na xɛɛn nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Iburahima gbeen na alogo a xa nɔ a muxu faxaxine maluxundeni mɛnni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

¹ Iburahima bata yi fori. Alatala yi Iburahima baraka kirayaan sifan birin xɔn ma.

² A walikɛɛn naxan fori dangu a walikɛɛn birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xɔn ma, Iburahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.*

³ N fama i rakɔɔdeni Alatala yi, kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Ala, alogo i nama jaxanla fen n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dɔxi denaxan yi.

⁴ I sigama n bari bɔxɔn nan ma, n bɔnsɔnni, i mɛnna jaxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na jaxanla mi bire n fɔxɔ ra fa bɔxɔni ito yi. Fɔ n xa i ya diin xali mɛnni, i ya bɔxɔni, i kelixi denaxan yi ba?”

⁶ Iburahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxɛtɛ n kelideni de!

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bɔnsɔnni, naxan falan tixi n xa, naxan a koloxi a bɔxɔni ito soma nɛn n bɔnsɔnna yii, a tan yatina a malekan nasigama i ye ra nɛn alogo i xa nɔ jaxanla sɔtɔdeni n ma diin xa mɛnni.

⁸ Xa jaxanla mi fa sa tin bire i fɔxɔ ra, i fama nɛn natangadeni n ma kolɔn ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xɛtɛ n ma diin na mɛnni.”

⁹ Walikɛɛn yi a yiin naso a kannna Iburahima danban bun ma, a yi a kolɔ na ma.

¹⁰ Walikɛɛn yi jɔgɔmɛ fu tongo Iburahima a jɔgɔmɛne tagi e nun se fajni gbege. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kɔmɛn fɔxɔni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xɔrinna li naxan gexi taan fari ma. A yi jɔgɔmɛne rafelen mɛnni. Naxanle yi fama igɛ badeni na xɔrinna nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kannna Iburahimaa Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kannna Iburahima ra.

¹³ I bata n to xɔrinna dɛxɔn ma, taan sungutunne fama igɛ badeni denaxan yi.

* 24:2: Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakɔɔ waxatin naxan yi.

14 N sungutunna nde maxədinma nən, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi iki, a naxa, 'I xa igen min, n mən xa igen so i ya jəgəməne fan yii,' n na a kolonma nən na waxatini, i ya jaxalan sugandixin yatin nan na ra lsiyaga xa, i ya walikena. Na waxatini n na a kolonma nən, a i bata hinan n kanna ra."

15 Benun a xa yelin na falan tiye, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii tēməna, Nahori nun Milika mamandenna. Nahori, Iburahima xunyen nan a ra. A fəjən yi dəxi a tungunna fari.

16 Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xemə feen kolon. A yi godo xəjin deen na, a yi a fəjən nafe igen na, a mən yi te.

17 Iburahimaa walikəen yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, "Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya fəjən kui."

18 A yi a yabi, a naxa, "Nba, igen min." A yi a fəjən nagodo a tungunna fari, a yi igen so a yii.

19 A to yelin igen soə a yii, a yi a fala a xa, a naxa, "N ni igen bama nən i ya jəgəməne fan xa alogo e birin xa wasa igen na."

20 A yi igen sa xuruse mindeni, a mən yi siga a giye a sa ige gbete sege. Jəgəməne birin yi wasa igen na.

21 Xəməni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasənyə na xa.

22 Jəgəməne to yelin igen minjə, xəməni ito yi xema wuredin so sungutunna yii naxan sama jəeen na, na garamu sennin liye, e nun xema yiikəeraso firin, naxan garamu kəmə liye.

23 A yi a maxədin, a naxa, "Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kəeen na?"

24 A yi a fala a xa, a naxa, "Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na."

25 Naxanli ito mən yi a fala, a naxa, "Nxu konni sexən nun jəxəndede gbegbeen na, yigiyaden fan na e luma deaxan yi."

26 Xəməni ito yi a xinbi sin Alatala yetagi.

27 A yi a fala, a naxa, "Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburahima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kale. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, deaxan findixi n kanna Iburahima xunyen konna ra."

28 Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xəjəni ito a fe fala a nga xa.

29 Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xəjin deen na xəməni tixi deaxan yi.

30 A bata yi jəerasoon nun yiikəerasoon to a xunyen jaxalanmaan yii. A mən bata yi a xunyen dentəge xuiin mē xəməna falana fe ra. A yi siga xəməni ito yireni a tixi xəjinna fema e nun jəgəməne.

31 A yi a fala a xa, a naxa, "Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandeni? N bata banxini tən i yigiyadena e nun jəgəməne lan e xa lu deaxan yi."

32 Xəməni ito yi so Laban konni. Laban yi goranna ragodo jəgəməne fari. A sexən so e yii e nun jəxəndedəna e naxan donma. A yi igen fan so xəməni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fəxə ra, alogo e xa e sanne maxa.

33 A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, "N mi n dege ma singe, fə n xa falan ti e xa, n lanma n xa naxan yita e ra." Laban yi a fala a xa, a naxa, "Falan ti xə."

34 Xəməni ito yi a fala, a naxa, "N tan Iburahimaa walikəen nan n na.

35 Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kanna Iburahima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xəmaan nun walikə xəməne nun walikə jaxanle nun jəgəməne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

36 N kanna Iburahima a jaxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kəen birin soxi diini ito nan yii."

37 "Iburahima n nakəlxəi nən, a naxa, 'I nama jaxanla tongo n ma diin xa naxan fində Kanan kaan na n dəxi deaxan yi.

38 I xa siga n baba denbayani n bənsənni alogo i xa jaxanla fen n ma diin xa mənni.'

39 Na waxatini, n yi n kanna maxədin, n naxa, 'Xa na jaxanla fa tondi biradeni n fəxə ra go?'

40 A yi n yabi, a naxa, 'N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nən a malekan biradeni i fəxə ra alogo i ya sigatiin xa sənyə. I fama nən jaxanla tongodeni n ma diin xa n bənsənni, n baba denbayani.

41 Na waxatini i na siga n bənsəna tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakəlon ma.' "

42 "N to xəjinna yiren li, n yi maxədin ti, n naxa, 'Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, xa i bata a jənige n xa, i xa n ma sigatiin nasənyə,

43 i yəen ti n na xəjinna deaxən ma. N fama nən sungutunna nde maxədindeni naxan fama ige badeni, a xa igen so n yii naxan a fəjən kui alogo n xa n min.

44 Xa a n yabi, a naxa, "Igen min, n na igen bama nən i ya jəgəməne fan xa, e min," n na a kolonma nən na waxatini, Alatala sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Iburahima a diin xa.' "

45 "Benun n xa yelin na falan tiye n yetə ma, Rebeka yi fa, fəjən dəxi a tungunna fari. A yi godo xəjin deen na, a yi igen ba. N yi a maxədin, n naxa, 'Yandi igen so n yii, n xa n min.'

46 A yi a fəjən nagodo mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, 'Igen min,

i na yelin igen minjɛ, n na igen soma nɛn i ya jɔgɔmɛne fan yii.' N yi n min, a mɔn yi igen so jɔgɔmɛne yii.

⁴⁷ N yi a maxɔdin, n naxa, 'Nde a dii i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.' N yi xɛma wuredin so a jɔɛɛn na, n mɔn yi xɛma yirasone so a yii kɔɛɛn na.

⁴⁸ N yi n xinbi sin Alatala yetagi. N yi Alatala tantun, n kanna Ibrahima Ala, bayo a bata n ti kira fajin xɔn ma alogo n xa n kanna xunyena dii jaxalanmaan tongo a diin xa.

⁴⁹ Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nɛn yire gbɛtɛ yi."

⁵⁰ Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, "Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandɛ.

⁵¹ Rebeka nan tixi i yetagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina jaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi."

⁵² Ibrahima walikɛɛn to na fala xuine mɛ, a yi a xinbi sin Alatala yetagi.

⁵³ Na xanbi ra, a yi muran gbeti daxin nun xɛma daxin nun dugine ramini a goronne yɛ, a e so Rebeka yii. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

⁵⁴ Ibrahima a walikɛɛn nun a fɔxɔrabirane, e birin yi e dege, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xɔtɔnni, Ibrahima walikɛɛn yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, "E a lu fa n xa xɛtɛ n kanna konni."

⁵⁵ E yi a fala, e naxa, "Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu jɔxɔn liga be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga."

⁵⁶ Walikɛɛn mɔn yi e yabi, a naxa, "E nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. E a lu fa n xa xɛtɛ n kanna konni."

⁵⁷ E yi a fala, e naxa, "En sungutunni ito xili ba, en na a maxɔdin, en xa a jɛnigen kolon."

⁵⁸ E yi Rebeka xili, e yi a maxɔdin, e naxa, "I waxi siga feni ba, e nun xɛmɛni ito?" Rebeka yi a yabi, a naxa, "Ɔn, n waxi siga feni."

⁵⁹ E yi e xunyɛn Rebeka so e yii e nun jaxanla naxan yi a maxuruma. E nun Ibrahima walikɛɛn nun a muxune yi siga.

⁶⁰ E yi duba Rebeka xa, e naxa, "I tan nxu xunyɛna. Ala xa i yixɛtɛne rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nɔɔn sɔtɔ e yaxune xun na."

⁶¹ Rebeka nun a walikɛ jaxanle yi dɔxɔ jɔgɔmɛne fari, e yi bira Ibrahima a walikɛɛn fɔxɔ ra, e birin yi siga.

⁶² Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xɔjinnna yireni. A yi siga Negewi bɔxɔni, a sa dɔxɔ na.

⁶³ Ninbanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi jɔgɔmɛne to fe.

⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tujan jɔgɔmɛne fari, a godo bɔxɔni.

⁶⁵ A yi walikɛɛn maxɔdin, a naxa, "Muxun mundun ito ra naxan fama en nalandeni xɛɛn ma?"

⁶⁶ Ibrahima a walikɛɛn yi a yabi, a naxa, "N kanna nan na ra." Nayi, a yi dugin so a yetagin xun na.

Walikɛni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dɔxi denaxan yi nun. Rebeka yi findi a jaxanla ra. A yi a xanu. Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

25

Ibrahima faxa fena Taruxune Singen 1.32,33

¹ Ibrahima mɔn yi jaxalan gbɛtɛn tongo naxan xili Keturaa.

² Na jaxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki e nun Suwa.

³ Yokan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixɛtɛne findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyan ma diine nan Efa nun Eferɛ nun Xanɔki nun Abida nun Elida ra. Keturaa diine nan e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Ibrahima gbɛɛn na, a yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi jaxanle diine ra, a yi e ki a siimayani. A yi e rasiga yireni, denaxan makuya a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Ibrahima a siimayana yi siga han jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge solofere e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sɔtɔ, a fori ki fajɛ, a yi faxa, a yi siga laxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, denaxan yi Eferon ma xɛɛn ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fɛma.

¹⁰ Ibrahima na xɛɛn sara Xitine bɔnsɔnna nan ma. E nun a jaxanla Saran, e birin maluxunxi menna nin.

¹¹ Ibrahima to faxa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dɔxɔ Lahayi Royi xɔjinnna fɛma.

Sumayilaa taruxuna Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bɔnsɔnne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi jaxanla Misiran kaa Hagara fi Ibrahima ma. Hagara yi Sumayila sɔtɔ.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bəxo mangane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan jee keme jee tonge saxan nun solofere nin. A yi faxa, a siga laxira yi.

¹⁸ Sumayila bənsənna yi dəxo na bəxəni dənaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yeen nafiindixi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dəxi e ngaxakedenne nan dəxən ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsənne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Iburahima a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to jee tonge naanin soto siimayaan na, a yi Rebeka dəxo, Laban xunye jaxalanmana, Betuyeli a dii tənəna. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nən.

²¹ Koni Rebeka mi nō diin bəre a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a jaxanla fe ra a xa nō dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yenge e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n tərōma?” A yi Alatala maxədin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya dəxəde firin nan i kuini. Kedenna sənben gboma nən boden xa. Tadan luma nən a xunyena nən bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xəbe gbege kanna nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xənbi ra, a xunyen fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga jee tonge sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xeme firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fənin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadaxi keli donsoyani.

³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nōc fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan toxi a yi xili sa, Edən.†

³¹ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

³² Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamen nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

³³ Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kəlo.” Esayu yi a kəlo, a bata a foriya tiden fi a ma.

³⁴ Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yate sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kamen yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburahima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “I nama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fideni i tan nun i bənsənne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburahima xa, n na rakamalima nən.

⁴ N na i bənsənna rawuyama ayi nən alo saren naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənna ma. Dunuja siyane birin duban sətma nən i tan bənsənna barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin name nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxo Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a jaxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyen jaxalanmaan nan a ra. A mi yi susue a fale e xa, a jaxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a fale a jaxanla na a ra bayo Rebeka jaxalan tofənin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filisitine mangana, na yi a yeen namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya jaxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunye jaxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo e nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya jaxanla kolon jaxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xeməni ito nun jaxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na jeeen na, Isiyaga yi xeen bi bəxəni ito ma. A to na xeen xaba, a yi na jəxəndən keme sətə, bayo Alatala bata a baraka.

¹³ A herin yi lu xun mase, a yi findi nafulu kanna ra.

* 25:26: Heburu xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nən fa fala “Santinbana.” † 25:30: Heburu xuini, **Edən** bunna nən fa fala “A gbeeli.”

¹⁴ A yi findi yεxεε gbege kanna ra e nun siine nun ɲingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisistine yi Isiyaga maxəxələn.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisistine yi xəɲinne birin nafe bəndən na, Isiyaga baba Iburahimaa konyine naxanye ge Iburahima waxatini.

¹⁶ Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata sənben sətə be dangu nxu tan na. Fə i xa keli be.”

¹⁷ Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa dəxə mənni.

¹⁸ Isiyaga yi xəɲinne yiba, naxanye yi gexi a baba waxatini. Filisistine na xəɲinne dutun nən Iburahima faxa xanbini. A baba yi na xəɲinne xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mən yi ne xinle fala e xun ma na kiiɲi.

¹⁹ Isiyagaa konyine mən yi xəɲin gbete ge na lanbanni. E yi tiɲin li a kui.

²⁰ Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sənχə na xəɲinna fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xəɲinna ra.” Isiyaga yi xəɲinni ito xili sa Eseki, bayo sənχən bata bira a fe yi.*

²¹ A konyine mən yi xəɲin gbete ge, sənχən mən yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.†

²² A yi keli na, a sa xəɲinna ge yire gbete yi. Na xəɲinna to ge, sənχən mi bira na tan ma fe yi. E yi na xəɲinna xili sa, Rehoboti,‡ bayo e naxa, “Alatala bata dəxəde gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bəxəni ito ma.”

²³ E yi keli mənni, e siga Beriseba.

²⁴ Alatala yi mini a xa kəεεn na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mən i barakama nən. N ni i bənsəna rawuyama ayi nən Iburahima fe ra, n ma walikena.”

²⁵ Isiyaga yi saraxa ganden nafala mənni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tən mənni. A konyine mən yi xəɲinna ge na.

²⁶ Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fəxə ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

²⁷ Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “E faxi n todeni nanfera? E bata n naxaxu han ε bata n kedi ε konni.”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xən. Nxu mən bata a miri, fə en xa layirin tongo en bode xa marakələni.

²⁹ Nxu xa, a i mi fama fe xələn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fə nxu to fe fajin nan tun ligaxi i

xa. Nxu mən yi i lu, i xa siga bəɲe xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

³⁰ Isiyaga yi donse gbegebeen nafala e xa. E birin yi e dege, e yi e min.

³¹ Kuye to yiba, e yi e kələ e bode xa. Isiyaga yi a ɲungu e ma, e yi fata lanni.

³² Na ləxəni, Isiyagaa konyine yi fa xəɲinni ito a fe denteɲen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xəɲinni ito ra.”

³³ Isiyaga yi na xəɲinna xili sa Siba.§ Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.*

Esayu a ɲaxanla dəxəna

³⁴ Esayu to ɲεε tonge naanin sətə, a yi Yudita dəxə, Beeri a dii tɛməna, e nun Basamati, Elon ma dii tɛməna. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yɲaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

¹ Isiyaga bata yi fori, a yeεne bata yi rafərə. A mi yi fa nεε sese toε. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

³ I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

⁴ I xa na suben ɲin n xa a fajin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xən alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin mε a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a ɲin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nən Alatala yetagi benun n xa faxa.’

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fajni. N ni i yamarima naxan na, i xa na liga.

⁹ Siga xuruseene dənaxan yi, i sa fa sii dii fajin firin na n xa. N xa na rafala a fajin na alo i baba waxi a xən ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kanna nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nən Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan

* 26:20: **Eseki** bunna nɛɛn fa fala “Fe matandina.” † 26:21: **Sitina** bunna nɛɛn fa fala “Təɲεɲena.” ‡ 26:22:

Rehoboti bunna nɛɛn fa fala “Yire yigbeena.” § 26:33: **Siba** bunna nɛɛn “Marakələna.” * 26:33: **Beriseba** bunna nɛɛn “Marakələ xəɲinna.”

na a tan yi. Benun n xa duban sətə, n fama dangan nan sətədeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “En-ən, na dangan fama xətədeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fəma. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena domain tongo, domain naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firinena.

¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kəena bayo fati ma xabe mi yi a ma.

¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxədinxi n na, n bata fa a ra. Yandi, keli, i dəxə, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulən, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

²³ A mi yi nəe Yaxuba kolonje bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mən yi a maxədin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ən.”

²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mə. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa, “Yo! N ma diin xirin luxi nən alo xəena Alatala barakan saxi naxan yi.”

²⁸ Ala xa xiila fi i ma naxan kelima kore.

Ala xa dahamu bəxən fi i ma. Ala xa barakan sa i ya xəeni.

Ala xa wudi bogi igen fi i ma.

²⁹ Ala xa i dəxə siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.

I xa findi i ngaxakedenne yəeratiin na.

E birin xa e magodo i bun ma.

Muxu yo na i danga,

na dangan xa xətə a kanna ma.

Muxu yo na duba i xa,

na kanna fan xa duban sətə.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini. A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki fajni alo a baba waxi a xən ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i dəxə, i suben don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

³² A baba Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana.”

³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki fajni. A fatin birin yi xuruxurun a ma. A yi maxədinna ti, a naxa, “Koni nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna xa. A tan nan fama duba sətədeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan mə, a bənen yi mini, a yi sonxə ghegbeen nate. A yi a baba mafan, a naxa, “Duba n fan xa, n baba.”

³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyen bata n mayenden. A tan bata i ya duban sətə.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a xun ma, Yaxuba.* A sanja yi firinden ni i ra a n yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a bata n ma duban fan tongo.” Esayu mən yi a fala, a naxa, “Duba yo mi fa i yii sənən, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mən bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka ghegbeen fi a ma, e nun wudi bogi ige fajina. N nəe nanfe lige i tan xa, n ma diina?”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuiini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa, “A kolon,

i mi fama bəxə fajni sətədeni, hanma xiila naxan kelima kore.

⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni.

I fama walideni i xunyen nan bun ma,

koni i fama nən i yətə sətədeni.

A nəən naxan sama i ma,

i murutema nən na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyen Yaxuba rafən yengen na a duban sətə feen na e baba ra. Esayu

* **27:36: Yaxuba** bunna nən, “A muxun santinban suxuma” hanma “yanfantenna.”

yi a fala a bəjəni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen ɖɔɔ feni i ma, a i faxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fajni, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjən yi godo.

⁴⁵ I tada bəjən na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na jinan i liga fəxən na, n na n jungue, i fa. N mi waxi fula feni ε firinna birin na ləxə kedenni.”

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “N niin bata yijaxu n ma Xiti kaa jaxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan jaxanla tongo bəxəni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?”

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, “I nama jaxanla dəxə naxan findixi Kanan kaan na de!

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa menna jaxanla nde dəxə naxan finde Laban ma dii tənən na, i nga tada xəmema.

³ Ala Sənbe Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbege fi i ma, alogo i xa findi siya gbegeben benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxəni ito xa findi i gbeen na i waxati rabe dənaxan yi, Ala bəxən naxan fi Iburahima ma.”

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xəmemaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa menna jaxanla dəxə. A mən yi a mē, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama jaxanla dəxə naxan finde Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa jaxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii tənən Mahalati dəxə, Nebayoti xunye jaxalanmana.

Yaxubaa xiyena

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

¹¹ kəena a li dənaxan yi, a yi xi mənni. A yi gəmē keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa mənni.

* 28:19: *Beteli* bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bəxən fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyaga Ala. I saxi bəxən naxan fari ito ra, n ni ito fima i ma nən ε nun i bənsənna.

¹⁴ I bənsənna fama wuyadeni nən alo gbangbanna. E bəxən fama nən gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, keli kəmenna ma sa dəxə yiiifanna ra. Dunuja siyane birin duban sətəma i tan nun i bənsənna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dede. N ni i kantanma nən i na siga dənaxan yi, n ni i raxetema nən bəxəni ito ma. N mi i rabejinje. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nən.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xolənli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonje yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fo Alaa banxina, e nun kore xənna so deena.”

¹⁸ A yi keli xətən xətən, a gəmən tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gəmən xunna ma.

¹⁹ A yi na yiren xili sa Beteli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

²⁰ Yaxuba yi a de ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

²¹ xa n xete bəje xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

²² Gəmēni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

¹ Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən tabinni,

² a yi xəjinna to burunna ra. Yexeen nun sii kuru saxan yi saxi na xəjinna fəma e igen minna dənaxan yi. Gēmē xungbeen nan yi saxi xəjinna de ra.

³ Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanje na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gəmən makutukutu naxan yi saxi xəjinna de ra. Xuruseene to yelin ige mindeni, e mən yi gəmən naxete xəjinna de ra.

⁴ Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

5 A mən yi e maxədin, a naxa, “E Laban kolon, Nahori a dii xəmənə?” E yi a yabi, e naxa, “On, nxu a kolon.”

6 A yi e maxədin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxi. A dii tēmənə Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

7 A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? E igen fi xuruseene ma mafuren, e mən yi xətə e ra e rabadeni.”

8 E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nəe fefe ligə iki, fə xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gəmə n ba xəjinna də ra a dən yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

9 Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xurusee rabaan nan yi a ra.

10 Yaxuba to Rakeli to fe, Yaxuba nga tada dii tēmənə, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xəjinna dəxon. A yi gəmə n ba xəjinna də ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

11 Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbelegbele.

12 A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xəmənə. Rakeli yi giin nakə ayi, a sa na yəba a baba xa.

13 Laban to Yaxuba fe mē a xunyen naxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sətə, a yi na yəba Laban xa.

14 Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

15 Ləxəna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i saren fi. A fala n xa, a lan n xa i saren fi naxan na.”

16 Awa, dii tēmə firin nan yi Laban yii. A dii tēmə singen xili nən Leya, a firindena Rakeli.

17 Leya yēene mi yi rayabu, koni Rakeli tan naxalan tofajin nan yi a ra.

18 Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki fajni. A yi a fala Laban xa, a naxa, “N jēē solofere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii tēmən firinden Rakeli fi n ma.”

19 Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbəten ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

20 Yaxuba yi jēē solofere wanla kē Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na jēē soloferen lu nən a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

21 Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata jan. N ma

jaxanla so n yii fa, n xa a findi n yətə gbeen na.”

22 Laban yi mən kaane birin xili, a e xa fa e dēgedeni, e sēwa sumunna raba.

23 Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii tēmə singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yətə gbeen na.

24 Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

25 Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

26 Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinjē dii tēmə firinden xa dəxə xēmə taa ra, a singen mi xēmə sətəxi.

27 Xunsagini ito liga singen e nun Leya. Xa i tin i mən xa jēē solofere wanla kē n xa, n nan n ma dii tēmə firinden fan fima nən i ma, a findi i ya naxanla ra.”

28 Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

29 A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

30 Yaxuba mən yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mən yi jēē solofere wanla kē Laban yii.

Yaxubaa diine

31 Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

32 Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nən n ma xēmən ma.”*

33 A mən yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xēmən ma. Na nan a toxi a dii firinden ito fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyon.†

34 A mən yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mən yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fə n ma xēmən xa kankan nən n ma sənən, bayo n bata dii saxan sətə a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

35 A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala tantunna nən.” A yi na diin xili sa Yuda.§ A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

30

Rakeli a dii bari fena

1 Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxəxələn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa,

* 29:32: **Rubən** masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nən “A bata n ma tərəyaan to.” † 29:33: **Simeyon** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Naxan fe mēma.” ‡ 29:34: **Lewi** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “A kankanxi a ma.” § 29:35: **Yuda** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Tantunna.”

“Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nən.”

² Yaxuba yi xolo a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nən a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

³ Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi jaxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan finde n xa sabun na n diin soto i xa.”

⁴ A yi a konyi jaxanla Bila tongo, a a so a xemen Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon jaxanla ra.

⁵ Bila yi fudikan, a yi dii xemen bari Yaxuba xa.

⁶ Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan me. Na nan a toxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

⁷ Rakeli a konyi jaxanla Bila mon yi fudikan. A yi dii xeme firinden bari Yaxuba xa.

⁸ Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yenge n sobeen birin na, n yi non soto.” A yi a diin xili sa Nafatali.†

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi jaxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a jaxanla ra.

¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xemen bari Yaxuba xa.

¹¹ Leya yi a fala, a naxa, “Herin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.‡

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden soto Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, “N bata sewa. Iki, jaxanle birin a falama nən a n bata sewa.” A yi a xili sa Aseri.§

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Ruben yi siga xeen ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xemen ba n yii. Na mi i wasaxi? I mon waxi n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kœen na, ε nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen joxon na.”

¹⁶ Yaxuba to so jimbanna, sa keli xeen ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xon ma to kœen na. N bata to kœen saren fi n ma diina marafan bogiseen na.” Yaxuba mon yi Leya kolon jaxanla ra na kœen na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n saren fi n ma konyi jaxanla so feen na n ma xemen yii.” A yi a diin xili sa Isakari.*

¹⁹ Leya mon yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

²⁰ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xemen a binyama nən, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

²¹ Na xanbi ra, a mon yi dii temen bari. A yi a xili sa Dina.

²² Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin name, a yi a findi dii barin na.

²³ A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

²⁴ A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mon xa dii xeme gbete fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

²⁵ Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xete n kon bœxon ma.

²⁶ A lu n xa n ma jaxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yaten ligaxi i xa.”

²⁷ Laban yi a fala a xa, a naxa, “Di ja. N bata a kolon yiimatooon xon, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.

²⁸ A fala n xa n lan n xa i saren fi naxan na. N na a soma i yii nən.”

²⁹ Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.

³⁰ Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbege bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kema n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

³¹ Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi se i ya xuruseene xon ma.

³² N sigama nen to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yexeen nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin foro makenenxi. N saren findima ne nan na.

³³ N ma tinxinna fama makenendeni nen i na fa xuruse matodeni waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yexee diin birin foro makenenxi mi naxanye ma, na bata findi mujan na n mabinni.”

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

³⁵ Na lœxon yeteni Laban yi sii koto mapingixine nun a makatunxine ye ba. Sii

* **30:6: Dan** bunna nən fa fala, “A bata a xun mayenge kitin sa.” † **30:8: Nafatali** bunna nən fa fala, “N ma yengena.”

‡ **30:11: Gadi** bunna nən fa fala, “Herina.” § **30:13: Aseri** bunna nən fa fala, “Sewana.” * **30:18: Isakari** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala, “Saranna.” † **30:20: Sabulon** bunna nən fa fala “Binyena.”

‡ **30:24: Yusufu** bunna nən fa fala “A xa a fari sa.”

gilene fəre fəredine naxanye ma e nun fəre xungbene yi naxanye ma e nun yeXee fixe makadaxine, a mən yi ne birin yeBa. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiye dənaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dənXene raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo mañingi fixen xa makenen.

³⁸ A yi wudi yiine sa xuruseene mindeni xuruseene yetagi bayo e tema e bode ra nen e na fa ige mindeni.

³⁹ Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali mañingi fixen nun fəre dənədine nun fəre xungbene saxi e ma.

⁴⁰ Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yetagi mañingin nun jingın makenenxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yete xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

⁴¹ Waxatin birin xuruse senbemanenema te a gilene ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nen xuruse mindeni alogo e xa te a gilene ra wudi yiine yireni.

⁴² Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a senbemanenema yi findi Yaxuba gbeen na.

⁴³ Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbegbe soto. Konyi xemene nun konyi gilene nun jəgəməne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

¹ Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuın mē e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatın yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sənən alo a fəloni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xete i baba nun i bari bodene bəxəni i kelixi dənaxan yi. N luma nən i xən.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ε baba yi sənən alo a fəloni, koni n babaa Ala bata lu n xən.

⁶ ε a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

⁷ A bata n mayenden a n saranna maxete sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe jaxin liga n na.

⁸ Xa ε baba fa a fala, a naxa, “Fəre fərene xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,” xuruseene birin yi diin xalima nən fəre fərene naxanye ma. Xa ε baba fa

a fala, a naxa, ‘Mañingin xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii mañingixin nan xalima.

⁹ Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.”

¹⁰ “Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyeni, xuruse xəmən naxanye texi xuruse gilene ra, ne mañingixi, e mafəro fərxəxi e nun e makatun katunxi.

¹¹ N ma xiyeni, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

¹² A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xəmən naxanye birin texi xuruse gilene ra, ne mañingixi, e mafəro fərxəxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan Ala ra naxan fa i ma Beteli yi, i gemən tixi taxamasenna ra dənaxan yi i layirin tongoxi n xa dənaxan yi. Iki, keli bəxəni ito ma. I siga na bəxəni i barixi dənaxan yi.”

¹⁴ Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kee yo luxi nxu tan xa!

¹⁵ Xəjən xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mən bata nxə gbetin fan don.

¹⁶ Ala herisigən naxan birin baxi nxu baba yii, a xetema nən nxu ma e nun nxə diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

¹⁷ Yaxuba yi a jaxanle nun a diine rate jəgəməne fari.

¹⁸ A xuruseen nun herisigən naxan birin soto Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan bəxəni.

¹⁹ Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

²⁰ Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

²¹ A yi a gi, e nun sese naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

²² A xii saxande ləxəni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

²³ Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii solofere bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

²⁴ Koni kəeən na, Ala yi a yete yita Arami kaan Laban na xiyeni. A yi a fala a xa, a naxa, “I yete ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

²⁵ Laban yi Yaxuba li. A bubun tix geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

²⁶ Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yengeni.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfan-tenyaan liga n na. I mi sese falaxi n xa. Xa

i yi n nakolon nun, n yi i matima nən sewə sigine yi, tanbanna nun kondən xuiin na.

²⁸ Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenne sunbu, n yi n jundu e ma. I bata feen liga alo xaxilitarena.

²⁹ N yi nœ fe kobin ligε ra nən, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kœen na, a naxa, 'I yetε ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.'

³⁰ Na bata lan, i sigaxi nən bayo i yi kun-faxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene mujaxi n ma?"

³¹ Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, "N gaxu nən n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n ra.

³² Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nən. Ngaxakedenne birin yεε xœri, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali." Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³ Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

³⁴ Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama jœgœmən fari, a fa dœxœ a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

³⁵ Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, "N baba i nama xœlœ n ma xa n mi fa keli i yetagi. N kike wanla nin." Laban fenna sifan birin ti nən, koni a mi suxurene to.

³⁶ Yaxuba yi xœlœ, a yi fala xœlœn ti Laban ma. A yi a fala, a naxa, "N gbalœn mundun ligaxi, n hakœn mundun ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?"

³⁷ I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yεε xœri e nun i fan ngaxakedenne yεε xœri alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jεε mœxœjε nan tixi i konni, koni i ya yεxœen nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mœn mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fεma burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi mujama kœen nun yanyin na, ne bœnœn yi luma n tan nan xa bayo i yi e jœxœn maxilima n na.

⁴⁰ Lœxœ yo lœxœ kuye wolonna yi n tœrœma nən yanyin na, xunbenla yi n tœrœ kœen na, n yetœen mi yi nœe xiyε.

⁴¹ N bata jεε mœxœjε ti i yii. N jεε fu nun naanin wanla kœxi nən alogo n xa i ya dii tεmε firinne dœxœ. N mœn yi jεε sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxεtε dœxœna ma fu.

⁴² Xa n tœjε Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yεε ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nən be n yii genla. Koni Ala

bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xœdœxœn naxanye ligama, kœε danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa."

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, "I ya jaxanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nœ nanse ligε n ma diine nun n mamandenne xa?"

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi."

⁴⁵ Yaxuba yi gœmən tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

⁴⁶ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa gœmεne matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dege na gœmε malanxine fari.

⁴⁷ Laban yi na mœnna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mœn xili sa Galadi.*

⁴⁸ Laban yi a fala, a naxa, "Gœmε malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi." Na nan a toxi mœnna xili saxi Galadi.

⁴⁹ Mœn mœn xili nən "Misipa."† Laban mœn yi a fala, a naxa, "Alatala xa a yengi dœxœ en tan firinna a fe xœn ma, hali en fata xanbini.

⁵⁰ Xa i n ma diine tœrœ, xa na mi a ra i jaxalan gbεtε dœxœ, i lanma i xa xaxinla sœtœ, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na."

⁵¹ Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, "I yœen ti gœmε malanxini itoe ra. Taxamaseri gœmœni ito mato n naxan tixi en tagi.

⁵² Gœmε malanxini itoe nun taxamaseri gœmœni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu be ra i ya fe jaxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gœmε malanxini itoe nun taxamaseri gœmœni ito ra n ma fe jaxina i kui.

⁵³ Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na." Na waxatini Yaxuba yi a kœlœ Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yεε ra.

⁵⁴ Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dege. E to yelin e dege, e yi xi geyaan fari.

32

Yaxuba yi siga Esayu fεma

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a jundu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi xεtε a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan xœn waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, "Alaa ganla daaxaden nan ito ra." A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

* 31:47: *Yegara Sahaduta* nun *Galadi* bunna nœn fa fala "Sere Se Malanxine." † 31:49: *Misipa* bunna nœn fa fala "Gbenghena." * 32:3: *Maxanayin* bunna nœn fa fala "Daaxade firinne."

⁴Yaxuba yi xerane rasiga a tada Esayu ma Edon banxidεεn na, Seyiri bəxoni.

⁵A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, ε naxa, ‘I ya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.

⁶Ninge gbege nan n yii e nun sofanle nun yeXεεne nun siine. Konyi xεmεne nun konyi gilene n yii. Iki, n xerane rasigama i ma alogo i xa marasene fajin fi n ma.’ ”

⁷Xerane yi xεte, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu kεmε naanin.”

⁸Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fəxə ra, a yi e taxun dəxəde firin. A yi yeXεεne nun siine yitaxun dəxə firin, e nun jingene, e nun jəgəməne.

⁹A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yenge, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Ibrahima Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xεte i ya bəxoni, i kon kaane dεnaxan yi. I na siga, n fe fajin ligama nεn i xa.’

¹¹N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin sətə, i naxan nagidixi n ma, i ya walikεna. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yuruden baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xεtεma.

¹²N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yeε ra. N sikexi, a nama fa n faxa, e nun jaxanle nun diine.

¹³I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe fajin ligama nεn i xa. N ni i bənsənnə rawuyama ayi nεn alo fəxə igen mεjənsinna naxan mi yate.’ ”

¹⁴Yaxuba yi kəεεn nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen ye mato a naxan soma a tada Esayu yii:

¹⁵Sii kεmε firin nun kətə məxəjε e nun yeXεε kεmε firin nun konton məxəjε e nun

¹⁶jəgəmə gile tonge saxan nun e diine nun jinge tonge naanin nun tura fu nun sofali gile məxəjε e nun sofali xεmε fu.

¹⁷A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeεn ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, “E dangu yeεn na. E xa sagan lu kurune tagi.”

¹⁸A yi a konyi singen yamari, a naxa, “E nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxədinndi nεn, a naxa, ‘E nun nde a ra? I sigan minen yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yeε ra?’

¹⁹I ya a yabima nεn, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fəxə ra.’ ”

²⁰A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye

biraxi xuruseene fəxə ra, a naxa, “Xa ε nun Esayu naralan waxatin naxan yi, ε na nan falama a xa.

²¹E ito nan sama a fari, ε naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’ ” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bəjεn magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasεnema nεn a fajin na.”

²²Yaxubaa sanba seene yi ti a yeε ra, a tan yi kəεεn nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

²³Kəεεn na, Yaxuba yi keli. A yi a jaxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

²⁴A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

²⁵A keden peen yi lu. Na waxatini, xεmεna nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

²⁶A to a to a mi nətətəma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

²⁷Xεmεn yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i bejinna, fə i duba n xa.”

²⁸Xεmεn yi a maxədin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

²⁹Xεmεn yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sənən Yaxuba. A fa falama nεn Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nən sətə.”†

³⁰Yaxuba yi maxədinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxədinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

³¹Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyeli,‡ bayo Yaxuba a fala nεn, a naxa, “N bata Ala to yeε nun yeε, a tin n niin yi kisi.”

³²Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyeli ra. A godoma a wotegelen ma.

³³Na nan a toxi han iki Isirayila kaane mi fasan donma naxan wotegelen ma, bayo Ala Yaxuba masətəxi a wotegelen fasan nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

¹Yaxuba yi Esayu to fε e nun banxulanna muxu kεmε naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gile firinne.

²A yi konyi gile firinne ti yeεn na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dənən na.

³A tan yi dangu ne yeε ra, a xinbi sin sanja ma solofere benun a xa a tada li.

⁴Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

† 32:29: *Isirayila* bunna nεn fa fala “E nun Ala gerenna soma.” ‡ 32:31: *Penuyeli* bunna nεn fa fala “Ala yetagina.”

⁵ Esayu to ɲaxanle nun diine to, a yi maxodinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fəxə ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nemaan xən ma.”

⁶ Konyi gilene yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na liga.

⁸ Esayu yi maxodinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nən, n kannna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyena, herisige gbegebe n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “En-ən, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yetagin to. Na luxi nən n yi alo n na Ala yetagi nan toma, bayo i bata n nasene ki fajni.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixədxə han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xən ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kannna, a kolon diine fe xədxə. Yexee gilene nun jinge gilene xijən fima e diine ma. Xa en gbəten e ra ləxə kedenni, ne birin faxama nən.

¹⁴ N kannna, i tan xa ti yeen na. N tan xa bira n ma xuruseene fəxə ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bəxəni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kannna, n tan waxi naxan xən, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na ləxəni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xən ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukəti yi. A yi banxi keden ti a yete xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na yiren xili nən Sukəti.*

¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kəndeyani Siken taani Kanan bəxəni. A yi daaxadani tən taan xanbi ra.

¹⁹ A bubun yi tixi denaxan yi, a yi bəxən sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe dəxə Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan keme ra.

²⁰ A yi saraxa ganden nafala menni. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

¹ Yaxubaa dii tēmen Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken ɲaxanle xontəndeni.

² Xamori a dii xēmen Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

³ Yaxubaa dii tēmen Dinaa xanuntenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala ɲaxumene ti a xa.

⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii tēmeni ito maxandi n xa alogo n xa a dəxə.”

⁵ Yaxuba yi a me, a bata a dii tēmen Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa xeen ma xuruseene fəxə ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

⁷ Yaxuba a diine to keli xeen ma, e yi na feen me naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e bəjən yi te ki fajni bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii tēmen ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila bəxəni.

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii tēmeni ito rafanxi n ma dii xēmen Siken nan ma a səndəmen birin na. Yandi, e xa a fi a ma, a xa findi a ɲaxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. E xa e dii tēmene fi nxu ma alogo nxu xa e dəxə. Nayi, e fan nəe nən nxu gbeene dəxe.

¹⁰ E fama nən ludeni nxu dəxən ma, bəxəni ito yi rabi e xa. E nəe dəxe nən be, e yulayaan liga alogo e xa herisigen sətə.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “E dija n ma, e ɲenige fajin ti n xa. E wama seen naxan xən, e xa na fala n xa, n xa a so e yii.

¹² E nəe futu se gbegebe maxodinje nən n ma e nun kiseene. E na seen naxan birin maxodin n ma, n nəe a birin soe e yii nən alogo n xa dii tēmeni ito dəxə.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyən Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nəe nxu xunye ɲaxalanmaan fiye muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma e yii, fə en lan ito ma. Xēmen naxan birin e konni, e lan nən e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nəe nxə dii tēmene fiye e ma nən, e yi e dəxə. Nxu fan e gbeene dəxəma nən, nxu luma e dəxən ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa e mi fa sa tin e banxulandeni, nxu nxu xunye ɲaxalanmaan nasuxuma nən, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

¹⁹ Na xēmen mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii tēmen bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

* 33:17: Sukəti bunna nən fa fala “Bubune.”

²⁰ Xamori nun Siken yi siga yamaan landeni taan so deen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

²¹ “Muxuni itoe, en ma fe fajina e kui. E xa lu bəxəni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bəxəni gbo. En nəe nən e dii temene dəxe, en fan en ma dii temene fima e ma nən.

²² Muxuni itoe mi dəxəma be, en xa findi yama kedenna ra, fə xəmən naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

²³ Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dəxəma en konni nən. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nən.”

²⁴ Muxun naxan birin yi na taan so deen na na ləxəni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xəmən naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

²⁵ A xii saxande ləxəni, xəmene fatine to yi e xələma, Yaxubaa dii xəmē firinna Simeyən nun Lewi, Dina tada xəmēmane, e yi e dege mane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xəmən birin fəxa.

²⁶ E yi Xamori nun a dii Siken fan fəxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

²⁷ Yaxubaa diine yi seen birin tongo fəxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye jaxalanmaan nayagi.

²⁸ E yi e yeXeene tongo e nun e siine nun e jingene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xēen ma.

²⁹ Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii temene nun jaxanle xali. E banxin birin kui geli.

³⁰ Yaxuba yi a fala Simeyən nun Lewi xa, a naxa, “E bata lanbaranna ti n ma. E bata en najaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yii. E e malanma nən n xili ma, e n yenge, n xabilan birin yi halagi.”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunye jaxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Beteli yi

¹ Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxə Beteli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yete yita i ra denaxan yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

² Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fəma, a naxa, “E xəne suxurene yiba, e e yete sarjjan, e e dugine fan masara e ma.

³ E fa, en siga Beteli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

⁴ Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi

e birin bitin konden bun ma naxan Siken de xən ma.

⁵ Yaxuba nun a diine to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəjeeni, muxu yo mi susu bir e fəxə ra.

⁶ Yaxuba nun a fəxərabirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Beteli, Kanan bəxəni.

⁷ A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Beteli a Ala,” bayo Ala a yete yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

⁸ Rebeka a dii masuxun Debora to fəxa, e yi a maluxun Beteli mabinni wariin denaxan yi. Na wariin xili nən “wugadena.”

⁹ Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xete xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

¹⁰ Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nən Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nən Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

¹¹ A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nən siya wuyaxine benban na. Mangane minima nən i bənsənni.

¹² N bəxən naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a fima i bənsənna fan ma nən.”

¹³ Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa denaxan yi.

¹⁴ Yaxuba yi gəme taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

¹⁵ A yi yireni ito xili sa Beteli, Ala falan ti a xa denaxan yi.*

Rakeli fəxa fəna

¹⁶ Yaxuba nun a denbayaan to keli Beteli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədxə ayi.

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xələni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xəmən nan barixi.”

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo fəxa muxuna. A yi a niin makakoma waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.† Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamini.‡

¹⁹ Rakeli to fəxa, e yi a maluxun Efarata kiraan de xən ma. Na yiren xili nən iki Betelemini.

²⁰ Yaxuba yi gəmen sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gəmen na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi dəxi na taani, Ruben nun Bila yi sa e sa, a baba konyi jaxanla. Isirayila yi a kolon.

* 35:15: *Beteli* bunna nən fa fala “Alaa banxina.” † 35:18: *Benoni* bunna nən fa fala “Nimisa diina.” ‡ 35:18: *Bunyamini* bunna nən fa fala “N yiifanna diina.”

Isirayila dii xəməne fu nun firinna nax-
anye sətə:

²³ Leya yi Ruben bari dii saran na, na
xanbi ra Simeyan nun Lewi nun Yuda nun
Isakari nun Sabulon.

²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan
bari.

²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri
bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na,
a naxanye sətə Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni
Mamire, Kiriyyati-Aruba mabinni. Mən xili
nən Xebiron, Ibrahima nun Isiyaga dəxədə
fonna.

²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga nəe keme nəe
tonge solomasəxə.

²⁹ A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye
sətə, a yi faxa, a siga laxira yi. A dii Esayu
nun Yaxuba yi a maluxun.

36

Esayu bənsənna

Taruxune Singena 1.34-37

¹ Esayu, naxan mən xili Edən, a bənsənna
taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan naxanle dəxə nən: Ada
findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e
nun Yoholibama, Anaa dii təməna, Sibeyon
Xiwın mamandenna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii təməne Basamati fan
dəxə, Nebayoti xunye naxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sətə Esayu xa. Reyuli
findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xəməne saxan nan bari:
Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin
findi Esayu a diine nan na naxanye barixi
Kanan bəxəni.

⁶ Esayu yi a naxanle nun a dii təməne nun
a dii xəməne nun a muxune birin tongo,
e nun a xuruseene birin e nun a hərisigen
naxan birin sətə Kanan bəxəni. A yi a
birin xali bəxə gbeten ma denaxan makuya
a xunye Yaxuba ra,

⁷ bayo e hərisigen bata yi gbo ayi. E mi yi
nəe luyə e bode dəxon ma. E yi denaxan yi e
xuruseene birin mi yi nəe balo sətə menni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mən xili Edən,
na yi siga a sa dəxə Seyiri geya yireni.

⁹ Edən kaane benba Esayu bənsənna xinle
ni itoe ra naxanye yi dəxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xəməna,
Reyuli, Basamati a dii xəməna.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:

Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e
nun Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi naxanla ra.
Na Amaleki bari nən Elifasi xa.

Esayu nun a naxanla Ada mamandenne ni
ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:

Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.
Ne findi Esayu nun a naxanla Basamati ma-
mandenne nan na.

¹⁴ Esayu a naxanla Yoholibama a diine ni
i ra:

Yewusi nun Yalami e nun Kora.

Yoholibama findi Anaa dii təməne nan na.

Ana findi Sibeyon ma dii təməne nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bənsənni,
ne ni i ra:

Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe
ra:

Manga Teman nun Manga Omaru nun
Manga Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun
Manga Amaleki.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi
ra Edən yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:

Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga
Sama e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli
ra Edən yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a naxanla, a diine ni
itoe ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun
Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi
Yoholibama ra, Esayu a naxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mən xili Edən, na a diine
nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne
nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra nax-
anye yi dəxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edən
yamanani.

²² Lotan ma dii xəməne ni itoe ra:

Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunye dii təməne nan na.

²³ Sobali a dii xəməne ni itoe ra:

Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e
nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xəməne ni ito ra:

Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni

a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:

Dison nun Yoholibama,

Ana a dii təməna.

²⁶ Dison ma dii xəməne ni itoe ra:

Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun
Keran.

²⁷ Eseri a dii xəməne ni itoe ra:

Bilihan nun Saawan e nun Akan.

28 Disan ma dii xəmene ni itoe ra:
Yusu nun Aran.

29 Xori kaane mangane ni i ra:
Manga Lotan nun Manga Sobali
nun Manga Sibeyon nun Manga Ana
30 nun Manga Dison nun Manga Eseri
e nun Manga Disan.

Xori kaane Mangane findi ne nan na e
bənsən yēen ma Seyiri bəxəni.

Edən Mangane

Taruxune Singen 1.43-54

31 Mangane nan itoe ra naxanye yi Edən
yamanan xun na benun Isirayila kaane xa
mangan dəxə waxatin naxan yi:

32 Beyori a diin Bela yi findi Edən manga
singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

33 Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara
kaan yi findi mangan na.

34 Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi
Teman yamanani, na yi findi mangan na.

35 Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada
yi findi mangan na. A tan nan Midiyan
kaane nə Moyaba bəxəni. A taan yi xili nən
Abiti.

36 Xadada to faxa, Samala Masareka kaan
yi findi mangan na.

37 Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi
Rehoboti taani baan de, na yi findi mangan
na.

38 Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-
Xanan yi findi mangan na.

39 Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa,
Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili
nən Pawu. A paxanla yi xili nən Mehetabeli,
Matiredi a dii tēmena, Mesahabi maman-
denna.

40 Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu
bənsənni, e bənsənna nun e yamanan yēen
ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun
Manga Yeteti

41 nun Manga Yoholibama nun Manga Ela
nun Manga Pinon

42 nun Manga Kenasi nun Manga Teman
nun Manga Mibisari

43 nun Manga Magadiyeli nun Manga Irami.
Ne nan yi Edən mangane ra e nun e
bəxəna e yi dəxi dənaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edən
kaane benban na.

37

Yusufu a xiyena

1 Yaxuba dəxə nən Kanan yamanani, a
baba yi dənaxan yi.

2 Yaxuba bənsənne taruxun ni ito ra.
Yusufu a dii pəryaan pəe fu nun solofere
nan yi a ra. A tan nun a tadane yi xuruseene
nan kantanma, naxanye nga yi Bila nun
Silipa ra, a babaa paxanle. A yi e fe paxine
dentegeen sama a baba xa.

3 Yusufu nan yi rafa Isirayila ma dangu
a diine birin na, bayo a tan nan sətə a xəmə
foriyani. A yi doma kuye tofaşın so a yii.

4 Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan
nafan e baba ma dangu e birin na, e yi a
raşaxu. Fala faşi yo mi yi e tagi sənən.

5 Yusufu yi xiye sa, a yi a yeba a tadane xa.
E yi a raşaxu dangu a fəlon na.

6 A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n ma
xiyen na, n naxan saxi.

7 En birin yi xēen ma malo raxidideni.
Nanunna, n ma malo xidin yi keli, a ti. E
gbee malo xidine yi lu bilinxi n gbee xidin
na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidin
bun.”

8 A tadane yi a maxədin, e naxa, “Ee! I
waxi findi feni nxə mangan nan na alogo i
xa nxu yamari?” E yi a raşaxu dangu a fəlon
na a xiyena fe ra e nun a falana.

9 Yusufu mən yi xiye gbeşe sa, a yi na fan
yeba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “E e tuli
mati, n mən bata xiye sa. Sogen nun kiken
nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n
bun ma.”

10 A yi xiye ni ito yeba a baba nun a tadane
xa. A baba yi a kənkə a ma, a fa a fala a xa, a
naxa, “I xiye naxan saxi iki, nanse na ra? I
nga nun i tadane nun n tan, nxu birin fama
nxu xinbi sindeni i yetagi?”

11 A tadane yi lu a maxəxələşre, koni a
baba yi a yengi lu a xiye xən ma.

Yusufu tadane yi a mati

12 Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa
xuruseene rabadeni.

13 Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I
tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi.
Fa be, n xa i xē e ma.” A yi a yabi, a naxa,
“Awa.”

14 Isirayila yi a fala a xa, a naxa, “Siga
mafuren, i sa a mato xa i tadane kende, xa
se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dentegeen
sa n xa.” A yi a xē keli Xebiron lanbanni siga
Siken yi.

15 Xēmēna nde yi a to xēene xun xən.
Xēmēn yi a maxədin, a naxa, “I nanse
fenma?”

16 A yi a yabi, a naxa, “N na n tadane
nan fenma. A fala n xa, yandi, e xuruseene
rabama dənaxan yi.”

17 Xēmēn yi a fala a xa, a naxa, “E bata keli
be, bayo n na e xuiin mē nən, e yi a falama, a
e xa siga Dotan yi.” Yusufu yi bira a tadane
funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

18 E to a to wulani, benun a xa maso e ra,
e lan a ma, a e xa a faxa.

19 E yi a fala e bode xa, e naxa, “Na xiye
saan nan fama iki.

20 E fa be, en na a faxa, en na a woli
xəşinna ra. Nayi, en na keli, en na a falama
nən, a sube paxin bata a don. Na waxatini

en fama a kolondeni nən a xiye findima a xa feen naxan na.”

²¹ Ruben yi na feen mə. A yi kata a xa a xunba, a naxa, “En nama a faxa.”

²² Ruben mən yi a fala, a naxa, “E nama a wunla ramini de! E a woli xəjinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra.” A yi wama a xunba feni alogo a xa nə a xalideni a baba fəma.

²³ Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofajin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

²⁴ E yi Yusufu tongo, e a woli xəjinna ra, ige mi naxan kui.

²⁵ Na xanbi, e yi dəxə donse dondeni. E to e yeen nakeli, e yi Sumayila bənsənnə yulane to fə. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikənnəna yi e pəgəmənə fari siga Misiran yi.

²⁶ Yuda yi a fala a xunyene xa, a naxa, “Xa en na en xunyen faxa, en yi a wunla luxun, na tənən mundun en tan ma?”

²⁷ E fa, en na a mati Sumayila bənsənnə muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyen na a ra, en wuli keden fasa keden.” A xunyene birin yi tin a falan ma.

²⁸ Na xanbi, Midiyan yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjinna ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan məxəjə ra Sumayila bənsənnə muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

²⁹ Ruben to xətə xəjinna yireni, a mi Yusufu li na sənən. A yi a domain birin yibə sununi.

³⁰ A yi xətə a xunyene fəma, a yi a fala, a naxa, “Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sənən?”

³¹ E yi kətə keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofajin maturuxun na sube wunli.

³² Na xanbi, e yi na doma kuye tofajin xali e baba fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbəen na a ra.”

³³ Yaxuba yi domain kolon. A yi a fala, a naxa, “N ma diina domain na a ra! Sube xəjənə nde bata a faxa! A bata Yusufu yibə!”

³⁴ Yaxuba yi a dugine yibə sununi, a mən yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jan feen liga xii wuyaxi.

³⁵ A dii xəmənə nun dii tēmənə yi siga a madəndəndeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, “N nan n ma diin saya feen ligama nən han n sa a li laxira yi.” A yi lu wuge a diina fe ra.

³⁶ Midiyan kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

¹ Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakədenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

² Yuda yi Suya Kanan kaana dii tēmən to mənni. A yi a findi a jaxanla ra. E yi lu e bode xən.

³ A yi fudikan, a yi dii xəmən bari. E yi na diin xili sa Eri.

⁴ A mən yi fudikan dii firinden na, a yi dii xəmən bari. E yi na diin xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a mən yi dii xəmən gbətə bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a jaxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶ Yuda yi jaxanla fen, a a so a dii singen Eri yi. Na jaxanla xili Tamari.

⁷ Muxu jaxin nan yi Yuda dii singen Eri ra Alatala yəe ra yi. Alatala yi a faxa.

⁸ Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa jaxanla tongo, a xa findi i ya jaxanla ra. I a xəmən xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

⁹ Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi fində a gbəen na. Na nan a liga, a to yi a tada jaxanla kolonma jaxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

¹⁰ A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

¹¹ Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kajayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

¹² A mi bu Suya a dii tēmənə, Yuda jaxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama dənaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I taje sigama Timana taani a xuruse xabene maxabadeni.”

¹⁴ A yi a kaja dugine ba a ma, a yi dugin so a yətagin xun na, a sa dəxə Enayin taan so dēen na Timana kiraan xən. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a jaxanla ra.

¹⁵ Yuda to a to a dugin soxi a yətagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

¹⁶ A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxədin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yəe ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana nde lu n yi be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

¹⁸ A yi a maxədin, a naxa, “I wama n xa nanse so i yi tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin

nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

¹⁹ A yi xεtε a konni. A yi dugin ba a yetagin xun na, a mən yi a kaɲa domaan nagodo a ma.

²⁰ Yuda yi a lanfa Adulan kaan xε sii diin tideni ɲaxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so ɲaxanla yii tolimaan na. Koni a mi ɲaxanla to.

²¹ A yi mən kaane maxədin, a naxa, “Yalunde ɲaxanla naxan yi kiraan de Enayin taani, na minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

²² A yi xεtε Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Mən kaane mən bata a fala n xa a yalunde yo mi na e tan konni.”

²³ Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yetε rayagi. N bata sii diin nasamba a ma, koni i mi a lixi na.”

²⁴ Kike saxon dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.” Yuda yi a fala, a naxa, “E a ramini, a gan.”

²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xeraan nasiga a taɲe ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n nafudikanxi. I lan nen i xa a kanna kolon.”

²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyən yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yetε raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

¹ Sumayila bənsəna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara.

² Alatala yi Yusufu xən. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xən, bayo Alatala bata yi a feen birin nasənya.

⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a herisigən birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xεene.

⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabeɲin Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xən ma fə a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna ɲaxanla yi a yeən ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna ɲaxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xən ma sənən a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fə i kedenna, bayo i tan bata findi a ɲaxanla ra. Iki, n fe ɲaxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan findε yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na ɲaxanla yi na falama Yusufu xa ləxə yo ləxə. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu feen miriyaan na.

¹¹ Ləxəna nde, Yusufu yi so banxini wali kedeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na ɲaxanla yi dutun a domaan ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu ɲaxanla yii. A yi mini a giye tandeni.

¹³ ɲaxanla to a to a bata a gi, a a domaan lu a yii, a mini tanden ma,

¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xεmən faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nən n fema a nxu xa kafu, koni n yi sənχən nate.

¹⁵ A to n sənχə xuiin mε, a yi a gi, a a domaan lu n deχən ma. A yi mini a giye tandeni.”

¹⁶ A yi Yusufu a domaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yeɓa a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xεmən naxan na, a faxi nən a xa sabaan so n na.

¹⁸ Koni n to sənχən nate, a yi a domaan lu n yii, a yi mini a giye tandeni.”

¹⁹ Yusufu kanna to a ɲaxanla falan mε, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bəɲen yi te, a xələ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi denaxan yi.

Koni kason na,

* 38:29: *Peresi* bunna nεen fa fala “A rabi fena.”

²¹ Alatala yi lu Yusufu xən ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi de fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xən ma. A bata yi a feen birin nasənəya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dəxi a minseen xən ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan haken tongo.

² Misiran Mangan yi xələ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xən ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi denaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kəəna nde ra. Na yiye firinna birin nun a bun.

⁶ Yusufu yi fa e matodeni xətənni, a yi e li kuisanxi.

⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe məxədin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera ε kuisanxi to?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nəe na yebe.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? E ε xiyene fala n xa.”

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xən ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma xiyeni, n manpa binla * nan to, a tixi n yetagi alo məxundan binla,

¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo məxundan tənəne.

¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunnakelima nən, a mən yi i raxete i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴ Koni i məxə lu n xən ma i na herin sətə waxatin naxan yi. I xa hinan n na, i xa n ma

fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a lige n xa kasoon sətə.”

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixəna e kui.

¹⁷ Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donyə naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

¹⁹ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna seğema nən i de. A i singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

²⁰ Xii saxande ləxəni, Misiran Mangan bari ləxəni, a yi sumun belebele yitən a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasoon na, a fa e ra kuntigine yetagi.

²¹ Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxete a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

²² Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yeəba kii naxan yi.

²³ Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

¹ Nεε firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude dēni.

² A yi jinge to fajni tuyanxi solofere to kelle xuden kui, e e değema mərēni.

³ Na xanbi, jinge solofere gbete, naxanye to məxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dəxən ma.

⁴ Ninge to məxi doyenxi solofereni itoe yi jinge to fajni tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

⁵ A mən yi xi, a xiye gbete sa.

⁶ Tənən solofere fajni rafexine tixi bili kedenna ma.

⁷ Na xanbi, tənən solofere gbete, naxanye xurun, foyen bata e rafəfo ayi, ne tixi tənənna bodene dəxən ma. Tənən xurunni itoe yi tənən nafexi fajine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiyen nan yi a ra.

⁸ Xətənni Misiran Mangan bəjən yi mini. A yi woyimene nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiyeni itoe fala e xa, koni muxu yo mi nə xiyene yebe a xa.

* 40:9: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

⁹ Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xon ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

¹⁰ Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan sofa mangana kasoon na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

¹¹ A tan nun n tan, nxu birin xiye sa nən kəe kedenna ra, xiye firinna birin nun a bun.

¹² Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiyei itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiyei naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

¹³ A xiyei yəba nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxətə n walide fonni. A yi boden fan singing wudin na.”

¹⁴ Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafurən! A yi a xunna bi, a marabəri baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fəma.

¹⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiye sa. Muxu yo mi naxi a yebadeni, koni n bata a mə a i tan naxə xiyei bunna fale, naxan na fala i xa.”

¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiyei bun fajin fima a ma.”

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiyei, n yi tixi xude dēen nin.

¹⁸ N yi jinge to fajni tuyanxi solofere to keke xuden kui, e e dəgema mərəni.

¹⁹ Nayi, jinge solofere gbətəye yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to jaxu, e xosixi. Han to n munma yi na jinge to jaxi sifan to Misiran bəxən birin ma singen.

²⁰ Ninge xosixi to jaxine yi jinge tuyanxi solofere singene don.

²¹ Koni na xanbi, muxu yo mi naxə a kolonjə xa e bata e don, masotə e doyen kiin ma mən. Nayi, n yi xulun.”

²² “N mən yi xiye gbətə sa. Tənsən nafexi fajni solofere tixi bili kedenna ma.

²³ Na xanbi tənsən solofere gbətəye naxanye xurun, foyen naxanye rafəfoxi ayi, ne yi te bodene dəxən ma.

²⁴ Tənsən fofone yi tənsən fajni soloferene gerun. N bata a fala woyiməne xa, koni muxu yo mi naxi a yebadeni n xa.”

²⁵ Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

²⁶ Na jinge to fajni soloferene nun tənsən fajni soloferene, ne jəe solofere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

²⁷ Ninge xosixi to jaxi soloferene nun tənsən fəfo soloferene foyen naxanye rafəfoxi ayi, ne fan jəe solofere fitina kamən nan yitaxi.

²⁸ N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

²⁹ Jəe soloferen naxanye fama iki, a findima lugo jəene nan na Misiran bəxən xa.

³⁰ Na xanbi, jəe solofere kamən fama nən, en jinanma nən na lugon birin na. Kamən Misiran bəxən halagima nən.

³¹ Fitina kamən findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi jinan lugo jəene xon bəxəni ito yi.”

³² “I xiyei ito saxi nən dəxəna yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mən mi buma a ligadeni.

³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dəxə Misiran bəxən xun na.

³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dəxəna na wanla xun na lugo jəe soloferen bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulundena, a xa fa na ra, a ramara.

³⁵ E xa donseene birin malan lugo jəe solofere famatəon bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana nəon bun ma.

³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bəxən natangadeni kamən ma nən naxan fama jəe soloferen bun ma.”

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En naxə muxuna nde sətə naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sarijanxin naxan yi?”

³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fəxə ra. N ma manga gbəden nan tun luma i xun na.”

⁴¹ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nəon so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

⁴² A yi a gbətə wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a marabəri ba taa dugi fajin na. A yi xəma jərən bira a kəe ra.

⁴³ A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sarinjəe a yəe ra, e naxa, “E xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

⁴⁴ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligə Misiran bəxə yo ma.”

⁴⁵ Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii teməna Asenati fi a ma a jaxanla ra. Hon taana

saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fəlon Misiran bəxən ma.

⁴⁶ Yusufu barin bata yi jee tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi wax-atin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fəma, a yi bəxən birin yisiga.

⁴⁷ Lugo jee soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki fəni.

⁴⁸ Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi jee solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidene yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

⁴⁹ Yusufu yi donse xəri gbegebe malan alo baa xən mejeensinna. A yi gbo ayi, han e fata a tengen ma bayo a mi yi gase.

⁵⁰ Benun kəmen jee singen xa a li, Yusufu a jaxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii təmena, na yi dii firin bari.

⁵¹ Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n jinan n ma tərəyaan birin xən, e nun n baba a denbayana.”*

⁵² A yi dii firinden xili sa Eframi, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n narabi bəxən ma.”†

⁵³ Lugo jee soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

⁵⁴ Kəme jee soloferen yi a li fəlon alo Yusufu a yeba kii naxan yi. Kəmen yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

⁵⁵ Kəmen to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sənən nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “E sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala e xa, e na liga.”

⁵⁶ Kəmen yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kəmen yi senben sətə Misiran bəxən birin ma.

⁵⁷ Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kəmen bata yi senben sətə yamanane birin yi.

42

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

¹ Yaxuba to a me a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera e dəxi tun?”

² N bata a me a murutun Misiran yi. E siga, e sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama faxa.”

³ Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

⁴ Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fəxo ra, Yusufu xunyena. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe jaxin nama fa a sətə.”

⁵ Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbeten naxanye yi waxi murutun xən, bayo kəmen bata yi din Kanan bəxən birin na.

⁶ Yusufu nan yi yamana kanna ra bəxən xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e e yetagine lan bəxən ma.

⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yete rasan e ma. A yi falan ti e xa a xədəxen na, a fala e xa, a naxa, “E kelixi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan bəxən nan ma fa donse saradeni.”

⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan e ra. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-en, nxu kanna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xeme kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E wule. E faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan, i ya konyine, xeme kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bəxəni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dəxən. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama e xa, a yire matone nan e ra.

¹⁵ N na e kejaan fese fese ma ito nan na. N bata n kolə Misiran Mangan siini, e mi minima be xa e bolokadaan mi fa.

¹⁶ E muxu keden nasiga e ye, a xa sa fa e bolokadaan na. E tan dənəne sigama kasoon nin. E falane matoma nen, n na a kolonje xa e jəndin falama, xanamu n bata n kolə Misiran Mangan siini, yire matone nan e ra.”

¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

¹⁸ Xii saxande ləxəni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “E ito liga alogo e xa kisi. N gaxuma Ala yee ra.

¹⁹ Xa tinxin muxun nan e ra, e muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali e denbaya kamətəne xa.

²⁰ E sa fa e bolokadaan na n xən alogo n xa a kolon xa jəndi falan nan e ra, alogo e nama faxa.”

²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sənmaan na en xunyena a fe ra, bayo en bata a niina

* 41:51: *Manase* bunna neen “A bata jinan.” † 41:52: *Eframi* bunna neen “A bata n findi wuyalaan na.”

a tərəyaan to, a to yi en mafanma kinink-ininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tərəyani ito en lixi.”

²² Ruben yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala e xa, e nama fe ɲaxin naba diidini ito ra. Koni e mi e tuli ti. Iki en fa a faxan saren nan fima.”

²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a məma, bayo xui maxetən yi e tagi.

²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiyə e xa. A yi Simeyon tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e ye xori.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane benbenle rafe donse xonna ra, e mən xa e keden kedenna birin ma gbeti sa a benbenla kui sa fandana ndee fari e naxanye donjə kira yi. Na yi liga e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanel fari, e yi siga.

²⁷ E kəən nadangu dənaxan yi, keden yi a benbenla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a benbenla de ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xətə n ma. I mi a to n ma benbenla kui mən?” E bəjəne yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bəxəni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yeba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xəməni naxan na yamana kanna ra, a falan tixi nxu xa a xodəxən nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxə bolokadana nxu baba fəma Kanan bəxəni.’

³³ Xəməni ito naxan yamana kanna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘E mi a to, a kolonma kii naxan yi a e tinxin. E muxu keden lu n fəma. Naxan daxa e denbaya kamətəən xa, e na xali.

³⁴ E siga, e sa fa e bolokada ra n xa. N na a kolonma nən nayi fa fala yire mato mi e ra, e tinxin. Na waxatini, n na e xunyeən soma e yii nən, e yulayaan liga bəxəni ito ma.’ ”

³⁵ E to yi e benbenle yixəlema, birin ma sare so gbetin yi a benbenla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “E bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyon fan mi na. E mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Ruben yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama e fəxə ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fəna nde fa a sote

e sigatini, e n nagodoma nən səxələni laxira yi, nxu nun n fuge fixəne.”

43

Yaxubaa diine sigatiin firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donjə e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “E mən xa siga e sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xəməna nxu rakolonxi nən a fəjən na, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma nən sənən fə e bolokadaan na taran e ye.’ ”

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigə, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigə, bayo na xəməna a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E mi fa n yetagin toma fə e bolokadaan taran e ye.’ ”

⁶ Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera e fe ɲaxini ito ligaxi n na, e a fala na xəməna xa a e ngaxakedenna nde mən na yi?”

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Xəməni ito nxu maxədinxi nən a gbəngbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, ‘E baba mən barixi? E xunyeəna nde na?’ Nxu fan yi a maxədinna birin yabi. Nxu yi a kolonjə ba, a a fale, a naxa, ‘E fa e xunyeən na?’ ”

⁸ Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nən, nxu siga, nayi en balon sətəma nən en mi faxe, i tan nun nxə diine, e nun nxu tan.

⁹ N tan nan findixi toliamaan na a funfuni. I fama a maxədindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yetagi, n bata findi sənmaan na i mabinni.

¹⁰ Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dəxəja yi firin.”

¹¹ E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, e ito liga: E yamanan wali xonna nde sa e benbenle kui sanban na xəməni ito xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri ɲaxuməne nun latikənnəne nun wudi kesəne nun a tinna nde.

¹² E xa gbetin dəxəde firin tongo. E siga na gbetin na e naxan sa e benbenle de ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

¹³ E e xunyeən tongo, e xətə xəməni ito fəma.

¹⁴ Ala Senbe Kanna xa a liga, xəməni ito yi kininkinə e ma, a e xunyeən so e yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nən, n xa fula.”

¹⁵ Xəməni itoe yi sanbane yitən, e yi gbetin dəxəde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yetə yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xəməni itoe raso banxini. Suben faxa, i yi a yitən

bayo nxu nun xəməni itoe nan nxu dəgema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne liga. A yi xəməni itoe mati Yusufu a banxini.

¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma bənbenle kui a fəloni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dəen na.

²⁰ E yi a fala, e naxa, “Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

²¹ Na xanbi, nxu to ti kəeen na, nxu yi bənbenle rafulun. Nxu keden kedenna ngaa yi gbetin to nxə bənbenle kui, nxə balon saraxi gbetin naxanye yete ra. Iki nxu mən bata fa na ra.

²² Nxu mən bata fa gbeti gbete ra alogo nxu xa donse gbete sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxə bənbenle kui.”

²³ A yi e yabi, a naxa, “E bəjen xa xunbeli, e nama gaxu. E Ala na a ra, e babaa Ala nan herisigen fixi e ma e bənbenle kui. E gbetin soxi n yii nen.” A yi Simeyən namini e ma.

²⁴ Xəməni ito yi e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

²⁵ E yi sanba seni tən benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a me e e dəgema menna nin.

²⁶ Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii, e e xinbi sin a yetagi.

²⁷ Yusufu yi e maxədin e kəndəyaan ma. A yi a fala, a naxa, “E e baba forixin naxan ma fe fala, tana mi a ma? A mən barixi?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba, tana yo mi a ma. A mən barixi.” E mən yi e xinbi sin a bun.

²⁹ Yusufu yi a yeen nakeli, a yi a xunyen Bunyamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Itə nan e xunyen na e naxan ma fe fala n xa?” A mən yi a fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

³⁰ A xunyen hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yeen naxa, a yi mini. A yi a yixədxə alogo a xa a yete nə. A yi a fala, a naxa, “E donseni taxun.”

³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dxə e danna. Misiran kaan naxanye yi e dəgema a xən ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane nun Heburu muxune mi yi e dēge yire kedenni. Misiran kaane e namunna mi yi tinje na ma feu.

³³ Yusufu tadane yi radəxə a yetagi e bari yeen ma, fəlbə saran ma han bolokadana. E lu e bode matəe xaminxin na.

³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma donseen yi dangu a tadane gbeen

na dəxəna ma suulun. E birin yi e dēge, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

¹ Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii, a naxa, “Muxuni itoe e bənbenle rafe donseen na han e nəe yatən naxan xale. I mən xa e gbetin sa e bənbenle də ra.

² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana bənbenla də ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofanle.

⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fəxə ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera e fe fajin jəxəxi fe kobin na?’

⁵ Nanfera e n kanna igelengenna mujaxi a a minma naxan yi, a yii mato sena? E bata fe naxin liga na yi!’ ”

⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xete falani ito ma e xa.

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kanna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nəe na fe sifan lige.

⁸ Nxu gbetin naxan to bənbenle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xəmaan mujama i kanna banxini di?

⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, e naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, e tan donxene yi yiiba.”

¹¹ E birin yi e bənbenle ragodo mafuren, e yi e rafulun.

¹² Banxi xunna yi e kui to, fəlbə dii saran ma sa dxə bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma bənbenla kui.

¹³ E yi e domane yibə. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mən yi xete taani.

¹⁴ Yuda nun a xunylene yi xete Yusufu a banxini, a mən yi denaxan yi. E bira bəxəni a yetagi, e yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁵ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera e ito ligaxi? E mi a kolon, a n tan muxu sifan nəe feene kolonye nen yii mato xən?”

¹⁶ Yuda yi a yabi, a naxa, “N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəe fixe di? Ala bata nxu tan i ya konyine to həkən xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii.”

¹⁷ Yusufu yi a fala, a naxa, “N mi nəe na fe sifan lige! Igelengenna toxi muxun naxan

yii, na nan n ma konyin na, koni ε tan, ε xete bəjə xunbenli ε baba fəma.”

¹⁸ Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I bəjən nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən alo Misiran Mangana.

¹⁹ N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxədin, a a fala, a naxa, ‘E baba na yi, xanamu ε xunyena?’

²⁰ Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyena, a naxan sətəxi xeme foriyani. A tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.’ ”

²¹ “I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘E fa a ra n fəma alogo n xa a to n yeen na.’

²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Dii jərəni ito mi kele a baba dəxən ma, xa a keli na, a baba faxama nən.’

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Xa ε nun ε xunyen birin mi fa, ε mi n yetagin toε sənən.’

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dentegen sa a xa.”

²⁵ “Nxu baba yi a fala, a naxa, ‘E siga ε sa donsena nde sara en xa.’

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, ‘Nxu mi nəε sigε xa nxu nun nxu xunyen birin mi a ra. Nxu sigε nən xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nəε xeməni ito yetagin toε.’

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nən nxu xa, a naxa, ‘E a kolon n ma jaxanla dii xeme firin nan barixi na xa.

²⁸ Kedenna kelixi nən n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibə, bayo han iki n munna a to.

²⁹ Xa ε ito fan tongo n xun ma, fe jaxina nde yi a sətə, ε n nagodoma sətələni nən laxira yi nxu nun n ma fuge fixene.’ ”

³⁰ “Iki xa n xete n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba faxama nən bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi sətələni laxira yi e nun a fuge fixene.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yete dəxi nən tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, ‘Xa n mi xete a ra i yireni, n findima sənmaan nan na n baba mabinni habadan.’ ”

³³ “Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito jəxəni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun a tadane birin xa siga.

³⁴ N nəε sigε n baba yireni di, xa nxu nun diidini ito birin mi a ra? N mi nəε n yeen tiye na sunun na naxan n baba suxe.”

45

Yusufu yi a yete yita

¹ Yusufu mi yi nəε a yete yisuxe a walikene yetagi. A yi sənə, a naxa, “E birin xa mini n

xun ma!” Yusufu a yete yitama a tadane ra waxatin naxan yi, muxu yo mi yi a fəma.

² A yi wuga səbēen na. Misiran kaane yi a xuiin mε, Misiran Mangana banxin mux-une yi a feen mε.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N tan nan Yusufu ra! N baba mən na?” Koni a tadane mi nə a yabideni bayo e bata dε xara, e yigitege a yete ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N bata ε maxandi, ε ε maso n na.” E yi e maso a ra. A yi a fala, a naxa, “N tan nan Yusufu ra, ε xunyena, ε naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, ε bəjən nama mini, ε mən nama gaxu n mati feen ma, bayo Ala n xexi nən ε yete ra alogo n xa ε nii ratanga.

⁶ E bata a to, xabu jεε firin kamən waraxi bəxəni, jεε suulun mən luxi, bəxən mi nəε rawale, sansiin mi nəε xabe.

⁷ Ala n nasən baxi nən ε yete ra alogo ε nun ε yixetene xa kisi dunuja yi, maratanga gbeen barakani.

⁸ Nayi, ε tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra. A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi mangana, e nun Misiran bəxən birin yamana kanna.”

⁹ “E xulun, ε siga n baba yireni. E a fala a xa, ε naxa, ‘I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bəxən birin mangan na. Fa n fəma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bəxən nan ma. I luma n fəma nən, i tan nun i ya diine nun i maman- denne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

¹¹ Menni n ni i makoön birin fanma nən, bayo jεε suulun kamən mən luxi. Xa na mi a ra i fama nən halagideni ε nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.’ ”

¹² “E bata a to ε yete na, n xunyen Bun- yamin fan bata a to a yete na, a n tan nan falan tixi ε xa.

¹³ E xa n ma mangaya nərən yeba n baba xa n naxan yi Misiran bəxəni, e nun ε feen naxan birin toxi. E xulun, ε fa n baba ra han be.”

¹⁴ A yi dutun a xunyen Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to jən, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A fala i tadane xa, i naxa, ‘E goronne rate ε sofanle fari. E keli, ε siga Kanan bəxəni.

¹⁸ E sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fəma. Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, n na a soε e yii, ε mən yi bəxən donse fajine don.’

¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, “E wontorone tongo Misiran bəxəni, ε diine nun ε paxanle xa. E ε baba fan nate, ε birin yi fa.

²⁰ Hali ε nama mənε ε yii seene fe ra, bayo se fajin naxanye birin Misiran bəxəni, a findima nən ε gbeen na.”

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kəmε saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xənnə nun burun nun fandan birin a baba naxan donjε kira yi, na yi rate sofali gilε fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, “E nama sənχə kira yi de!”

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bəxən ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusufu mən barixi, a tan nan Misiran bəxən birin yamarima.” Koni Yaxuba bəjεn mi sεwa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yeβa a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasanbaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi sεwa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, “N bata sεwa, n ma diin Yusufu mən na. Benun n xa faxa, n sa a toma nən.”

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Beriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti kəεεn na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, “Yaxuba, Yaxuba!” Isirayila yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

³ Ala yi a fala, a naxa, “N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na menni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxetədeni. Yusufu nan i yeεne raxima, i na faxa waxatin naxan yi.”

⁵ Yaxuba yi keli Beriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e paxanle xali wontorone kui Misiran Mangana naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsəna birin.

⁷ A yi a dii xəmene xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xəmene nun a

dii tēmene nun a mamanden paxalanmane, e nun a bənsəna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xəmene: Yaxuba a dii singen nan Ruben na.

⁹ Ruben ma diine: Xənəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyən ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakın nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan paxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gerisən nun Kehati e nun Merari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii tēmən Dina. A dii xəmene nun dii tēmene yatən birin malanxina, muxu tonge saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifyən nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilən Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii tēmən Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a paxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sətə Yusufu xa Misiran bəxəni: Manase nun Efirami. Ase-nati findi Hon taan saraxaralina dii tēmən nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii tēmən Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofere.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bənsəna birin malanxina,

muxu tonge sennin e nun sennin, ba a diine e naxanle ra.

²⁷ Yusufu dii xεmε firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yateñ birin malanxina, naxanye siga Misiran bəxən ma, e muxu tonge solofere nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xε a yεε ra Yusufu fəma alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bəxən ma.

²⁹ Yusufu yi a yengeso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wuge a kəeñ xən.

³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Hali n faxa fa, bayo n bata i yetagin to, i mən yengima!”

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, “N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, ‘N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dəxi Kanan bəxəni, e birin bata fa n fəma.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yexεene nun jingene e nun e yii seen birin.’

³³ Misiran Mangan na ε xili waxatin naxan yi, a ε maxədinma nən a ε wanla nanse a ra.

³⁴ E a yabima nən, ε naxa, ‘Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii jəreñe han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.’ Na kiini, ε fama ludeni Gosen bəxən nan ma, bayo xuruse rabane rapaxu Misiran kaane ma.”

47

¹ Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N baba nun n fafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bəxən ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bəxəni.”

² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxədin, a naxa, “E wanla mundun maxaranxi?” E yi Misiran Mangan yabi, e naxa, “Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi.”

⁴ E mən yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, “Nxu faxi nən nxu xa lu bəxəni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sənən. Kamən bata gbo ayi Kanan bəxən ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bəxəni.”

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I baba nun i tadane bata fa i fəxə ra.

⁶ Misiran bəxəni a sagoni. Yire fajin fen bəxəni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luyε denaxan yi. E xa lu Gosen bəxəni. Xa i muxu fajine kolon e ye, e findi n ma xuruse kantanne ra.”

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxədin, a naxa, “I ya siimayaan jεε yoli a ra iki?”

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N ma siimayaan jεε kεmε jεε tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sətəxi. A yete mi masoxi n benbane siimayaan yaten na.”

¹⁰ Yaxuba mən yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bəxə fajin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bəxən naxan sətə, na fan Misiran bəxən birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamən yi rapaxu ayi, donseen mi yi toma bəxə yo yi, keli Misiran ma dəxə Kanan na. Yamaan yi doyen kamən ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bəxəni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bəxən gbetin nun Kanan bəxən gbetin to jan, Misiran kaane yi fa Yusufu fəma, e yi a fala, e naxa, “Burun so nxu yii! Fə nxu fəxa i yεε xəri bayo gbeti mi fa nxu yii sənən?”

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, “E fa ε xuruseene ra, en ja a masara burun na bayo gbeti mi fa ε yii.”

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yexεene nun jingene nun sofanle jəxən na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jεen to dangu, e yi fa a fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi nəε a luxunje nxə mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxə xuruseen fan birin nxə mangan yii. Nxu gbindine nun nxə bəxəne gbansanna nan luxi nxə mangan xa.

¹⁹ Fə nxu xa fəxa i yεε xəri, nxu tan nun nxə bəxəne? Nxu tan nun nxə bəxəne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu nun nxə bəxəne. Sansiino so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama fəxa, bəxən nama rabejin.”

²⁰ Yusufu yi Misiran bəxən birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bəxəne mati nən. Kamən bata yi dəxə e yi. Bəxən yi findi Misiran Mangan gbeen na.

²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fəxən ma sa dəxə a naninna boden na.

²² Hali na birin to liga, a mi saraxaraline bəxən sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fəjin tongo e fe ra. E mi e bəxəne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, “N bata ε sara to. ε nun ε bəxəne luma nən Misiran Mangan xa. ε sansine ni itoe ra, ε xa bəxəne rawali.

²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun ε balona, ε tan nun ε diine nun muxun naxanye birin ε yii banxine kui.”

²⁵ E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxə mangana a fe fəjin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”

²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan nakamalixi han to. Misiran bəxəni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fə saraxaraline bəxəne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxən fe dənxe

²⁷ Isirayila yi dəxə Misiran bəxəni Gosen binni. Na bəxən yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

²⁸ Yaxuba jεε fu nun solofere nan liga Misiran bəxəni. Yaxuba a siimayaan jεε kεmε jεε tonge naanin e nun solofere nan sətə.

²⁹ Isirayilaa siimayaan fa jan feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən.”

³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, “I kələ n xa.” Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yetagi a saden xunsaden na.

48

Manase nun Eframi

¹ Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xεmε firinna, Manase nun Eframi.

² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fεma.” Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Senbe Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito fima nən i bənsənna ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.’ ”

⁵ “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Ruben nun Simeyon.

⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nən ludeni e tadane bun ma e kεna a fe ra.

⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan bəxəni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun menni Efarata kiraan, denaxan xili Betεlemi.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xεmεne nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin fore, a yεene mi yi seni gbεma. A mi yi seen toma ki fəji. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filnfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i yetagin toε sənən, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila kəmenna mabinni. A yi Manase suxu a kəmenna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii jəren na. A yi a kəmenna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa,

“Ala, n fafane Iburahima

nun Isiyaga sigan ti naxan yεε xəri,

Ala naxan n kantanma xabu n bari ləxəni han to,

¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xədəxen ma,

na xa dii jəreni itoe baraka.

N xinla xa fala e xun ma,

e nun n baba Iburahima nun Isiyaga.

E xa wuya ayi bəxəni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi rajaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.

* 47:29: Men kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nən siya gbeen na, koni a xunyen nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyen bənsənna findima nən siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ləxəni, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ε xinle ra nən. E fama a faladeni nən, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Eframi nun Manase.’ ” Na kiini, a yi Eframi rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nən, koni Ala luma nən ε xən, a fama i raxetedeni nən i benbane bəxən ma.

²² N kεε keden fima nən i ma dangu i tadane ra, n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “E malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ε xa waxati famatəne yi.

² E maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. E tuli mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Rubən, i tan, n ma dii singena, i tan nan n fangan na, naxan singe n sənben mayitaxi. I xunnayeren dangu bodene ra i sənben gbo.

⁴ I yε yifuxi alo fufana, i mi fisamantenyaaan sətəma bayo i bata i sa i baba a saden ma, i yi a xəsi.”

⁵ “Simeyən nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra.

E silanfanna nan e yengεso seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini, n miriyaan nama lu e malanni, bayo e bata muxune faxa e bəne teeni, e bata turane fasane bolon e naxuni.

⁷ N bata e xələn danga, bayo e yengen gidima.

N bata e fitinaxin danga, bayo e yεne yixara.

N na e raxuyama ayi nən Yaxuba bənsənne yε,

n mən yi e rayensen Isirayila yi.”

⁸ “Yuda, i xunye ne i tan nan tantunma.

I nən sətəma nən i yaxune xun na.

I babaa dii xεmene e xinbi sinma nən i xa.

⁹ Yuda, yata sənbe maan nan i ra.

N ma diina, i baloma suben nan na.

I xinbine yidəxəma nən, i sa alo yatana, alo yata gilena, nde susε i rakele?

¹⁰ Manga dunganna mi bama Yuda yii.

Muxu yo mi manga taxamasenna bama a yii.

Han taxamaseri kanna fa waxatin naxan yi, siyane yi xuru a xa.

¹¹ A a sofana xidima manpa binla* nan na, a a sofali diin xidima manpa bili fajin yin nan na.

A a domain xama wudi bogi igen nan na alo manpana,

a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela nan na alo wunla.

¹² A yεne forə wudi bogi ige gbeela xa, A jinna fixa nənən xa.”

¹³ “Sabulon fama dəxədeni baan nan de.

A bəxən findima kunki yigiyaden nan na.

A naninna Sidən dəxənna nan na.”

¹⁴ “Isakari sənben luxi nən alo sofana, naxan a sama a goron bənbeli firinna tagi.

¹⁵ A saxi bəxən naxan ma,

a na yire fajiyaan to,

a tungunni godoma nən goronna bun ma, a xuru konyiya wanla bun.”

¹⁶ “Dan, a a yamaan makitima nən, alo Isirayila bənsənna bonne.

¹⁷ Dan luma nən alo sapina kiraan xən ma, alo kosona san ma kiraan de.

A yi soon santinban xin, soo ragiin yi bira a fari.

¹⁸ Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

¹⁹ “Gadi, yengεsone a yengεma nən, koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi ra.”

²⁰ “Aseri findima donse xəri kannan nan na naxan kamalixi mangan dege seen na.”

²¹ “Nafatali luma nən alo xeli gilen naxan a gima, a fala fajine tima.”

²² “Yusufu luma nən

alo wudi bogilana

naxan tixi xuden de.

A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun ma.

²³ Xalimakuli wonle yi yengen gidi a ma xələn,

e xalimakunle woli a ma xənnantenyani.

²⁴ Koni a fan yi a xanla suxu ken, a yii rafan

Yaxubaa Ala Sənbe maan barakani,

Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,

²⁵ naxan findixi i fafe a Ala ra,

naxan i ratangama, Ala Sənbe Kanna,

* 49:11: Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

naxan i barakama,
naxan koren dubane fima i ma,
naxan bəxən dubane fima i ma,
naxan dii bari dubane ragidima i ma.

²⁶ I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra

naxanye sətəma geya fonne xəene ma,
e dangu habadan geyane se fajine ra.

Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,
naxan findima a fafakadedenne yəeratiin na.”

²⁷ “Bunyamin luma nən alo kankona.

Xətən yo xətən fə a subena nde suxu, a a don,
jinbanna ra a a se suxine yitaxun.”

²⁸ Isirayila bənsən fu nun firinne nan ne ra. E babaa duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

²⁹ Na xanbi, a yi a jəngun a diine ma, a naxa, “N fa sigama nən laxira yi. N na faxa, e n maluxun n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana xəen ma,

³⁰ Makipelaa xəen faranna ra, Mamire fəma, Kanan bəxəni. Iburahima na xəen saraxi Eferon Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu maluxunden na.

³¹ Iburahima maluxunxi mənna nin, e nun a jəxanla Saran. Isiyaga fan maluxunxi menni e nun a jəxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi menni.

³² Na xəen nun na faran yinla naxan na yi, e saraxi Xitine nan ma.”

³³ Yaxuba to yelin yamarine fiyə a diine ma, a yi a sa saden ma. A yi faxa, a siga laxira yi.

50

Yaxubaa sayana

¹ Yusufu yi a yiin bira a baba kəe, a a sunbu, a wuga.

² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

³ xii tonge naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tonge solofere bun.

⁴ Şaya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, “Xa n nəe maxandini ito sətədeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakələ nən, a yi a fala, a naxa, ‘N fa faxama nən. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bəxəni.’ N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama.”

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, “Şiga, i sa i baba maluxun alo a i rakələxi kii naxan yi.”

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundəxəne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a fafakadedenne nun a babaa denbayana. Dii jəre ne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bəxəni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudən xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba səxələni. Yusufu yi sunu a baba jən feen na han xii solofere.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, “Misiran kaane saya fe gbeen nan ligama.” Nanara, e yi na yiren xili sa “Misiran Saya Fena” Yurudən baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bəxəni, e sa a maluxun Makipelaa xəen faran yinla ra, Iburahima xəen naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dəxən ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunjəe, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xəte Misiran bəxən ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxa, e yi a fala, e naxa, “Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe jəxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen jəxəma nən en na.”

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, “I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxa,

¹⁷ a naxa, ‘E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, dija i tadane gbalə feen ma e nun e hakəna, bayo e bata fe jəxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikəne hakəne mafelu.’ ” E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, “Nxu tan ni i ra i ya konyine.”

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ E lanxi a ma nən ε xa fe jəxin liga n na, koni Ala yi a maxətə fe fajin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nən e nun ε diine.” A fala kəndəne yi e bəjən sa.

Yusufu faxa fena

²² Yusufu yi dəxə Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi jəe kəme jəe fu sətə siimayaan na.

²³ Yusufu Eframi a diine to nən. A yi a yixətən naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

²⁴Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nen, koni Ala ε malima nen yati! A fama nen ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bəxəni a denaxan layirin tongo Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

²⁵Yusufu yi Isirayila a diine rakəb, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nen yati! Na waxatini, ε nεma kele be, ε n xənne xali.”

²⁶Yusufu faxa a jεε kεmε jεε fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gεmε kankiraan kui Misiran yamanani.

Xorɔyana

Nabi Musa Alaɗ Falan Naxan

Sɛbɛ

Tawureta Musa yire firinden ni i ra. A Isirayila kaane konyiyaan nun e xorɔyaaan nan ma fe yɛbama Misiran yamanani. Ala nan e xorɔya alogo e xa mini Misiran yamanani. A tan nan e xunba, nanara, e findi a gbeen na, a yi a sariyane fi e ma. Ala naxan Isirayila yamaan xunba a xanuntenyani, na nan a falaxi yamaan xa a e xa e gbee xanuntenyaan yita a ra a sariyane suxun xɔn.

Isirayila kaane yelin xanbini dɔxɔden sɔtɛ Misiran yi, jɛɛ wuyaxi danguxina, e yi findi yama gbeen na. Koni e findi nɛn Misiran mangana konyine ra. Ala mi a xun xanbi so Isirayila kaane konyiyaan tɔrɔni, a yi muxuna nde sugandi e yɛ naxan yi xili Musa alogo a xa ti e yɛɛ ra. Ala yi Misiran kaane karahan a senben xɔn ma alogo e xa xorɔyaaan fi Isirayila kaane ma, e yi e bejin e siga. Musa yi ti e yɛɛ ra, a siga e ra Sinayi geyaan ma tonbonni. Ala yi Isirayila findi a yamaan na, a yi layirin xidi e tagi Sinayi geyaan fari. A yi a sariyane fala e xa. Musa yi geyaan fari sariyane ramɛdeni waxatin naxan yi, lan yire sarijanxin ti feen ma. Kitabun yireni ito sarijanxi yire sarijanxin ti feen nan ma, Ala fa a yetɛ makɛnɛnma denaxan yi.

Isirayilaa tɔrɔna

¹ Isirayilaa diin naxanye fa Yaxuba fɔxɔ ra Misiran yi, ne xinle ni itoe ra e nun e denbayane:

² Rubɛn nun Simeyɔn nun Lewi nun Yuda

³ nun Isakari nun Sabulon nun Bunyamin

⁴ nun Dan nun Nafatali nun Gadi e nun Aseri.

⁵ Muxu tonge solofere nan mini Yaxuba yi. Yusufu tan yi Misiran yi nun.

⁶ Yusufu yi faxesa, e nun a ngaxakedenne nun na waxatin muxune birin.

⁷ Isirayilaa diine yi diine bari, e wuya ayi, e yi yamanan nafe.

⁸ Manga nɛnɛna nde yi dɔxɔ Misiran yi, naxan mi yi Yusufu a fe kolon.

⁹ A yi a fala a yamaan xa, a naxa, “ɛ a mato, Isirayila yamaan wuyama ayi, e senben gboma ayi en xa.

¹⁰ En xa a liga xaxinla ra, alogo e nama wuya naxi ra, alogo xa yɛngen keli, e nama sa en yaxune fari, e yi en yɛnge, e e gi yamanani.”

¹¹ Nayi, e yi walikɛ kuntigine dɔxɔ e xunna, e xa e xunna kala wanla tɔrɔn bun ma. E Pitomi nun Ramisesi taane ti, alogo e

xa findi se ramaradene ra Misiran mangan xa.

¹² Koni e nɛma e jaxankatama, e wuyama ayi, e gbo ayi. Nayi, Misiran kaane yi gaxu Isirayila bɔnsɔnne yɛɛ ra,

¹³ e yi e jaxankata wanle yi.

¹⁴ E yi e xunna kala konyiya wanle ra boro yibodonna nun bitikidi bɔnbɔna.*

¹⁵ Misiran Mangan yi falan ti Sifira nun Puwa xa, Heburune dii rasuxune,

¹⁶ a naxa, “ɛ na Heburu jaxanle mali dii barideni, xa xɛmɛn nan a ra, ɛ xa a faxesa. Xa jaxanla nan a ra, ɛ yi a lu a nii ra.”

¹⁷ Koni dii rasuxune yi gaxu Ala yɛɛ ra. Misiran Mangan naxan falaxi e xa, e mi tin na lige, e yi dii xɛmɛne lu e nii ra.

¹⁸ Misiran Mangan yi dii rasuxune xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ɛ ito ligaxi, ɛ yi dii xɛmɛne lu e nii ra?”

¹⁹ Dii rasuxune yi Misiran mangan yabi, e naxa, “Heburu jaxanle mi liga alo Misiran kaane, e yixɔdɔxɔ, e diin barima nɛn benun dii rasuxune xa fa.”

²⁰ Ala yi hinan dii rasuxune ra, yamaan yi wuya ayi, a gbo ayi.

²¹ Amasɔtɔ dii rasuxune gaxu nɛn Ala yɛɛ ra, Ala yi e denbayane rawuya ayi.

²² Nayi, Misiran mangan yi yamarini ito fi a yamaan birin ma: Xɛmɛn naxan birin barima, ɛ e woli Nila baani. ɛ jaxanle lu e nii ra.

2

Nabi Musa bari fena

¹ Xɛmɛna nde yi Lewi bɔnsɔnni, na yi Lewi bɔnsɔnna nde tongo a jaxanla ra.

² Na yi fudikan, a yi dii xɛmɛn bari. A to a to, a diin tofan, a yi a luxun kike saxan.

³ A mi yi fa nɔɛ a luxunɛ, a yi tanbin deben tongo, a dolen so a ma, a yi a diin sa a kui, a yi sa a dɔxɔ Nila baa igen xun ma gbalan xɔrɛ ra.

⁴ Diin tadan jaxalanmaan yi sa ti wulani, a lu diin matoɛ alogo a xa a kolon feen naxan a sɔtama.

⁵ Misiran mangana dii tɛmɛn yi godo baani a maxadeni, a fɔxɔrabirane yi e masiga tima Nila baan dɛ. A yi deben to gbalan xɔrɛ ra, a yi a konyi gilen nasiga a tongodeni.

⁶ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a rabi, a yi a to a dii xɛmɛn nan yi a ra. A wugama. A yi kininkinin a ma. A yi a fala, a naxa, “Heburu kaane diina nde ni ito ra!”

⁷ Nayi, diin tadan jaxalanmaan yi a fala Misiran mangana dii tɛmɛn xa, a naxa, “I waxi n xa sa dii ngana nde fen i xa Heburu jaxanle yɛ, alogo a xa xijen fi diini ito ma?”

* 1:14: *Bitikidin* mon falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

⁸ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a yabi, a naxa, “Awa, siga.” Diin tada yi sa diina nga yetɛɛn xili.

⁹ Misiran mangana dii tɛmɛn yi a fala a xa, a naxa, “Diini ito xali, i xijɛn fi a ma n xa, n ni i saranna fiye.” Naxanla yi diin tongo, a xijɛn fi a ma.

¹⁰ Diin to gbo, a yi a xali Misiran mangana dii tɛmɛn xɔn, a yi findi a diin na. A yi a xili sa, “Musa” bayo a naxa, “N na a tongoxi igen nan xun ma.”

Nabi Musa yi a gi

¹¹ Lɔxɔna nde, Musa bata yi kɔxɔ, a siga a ngaxakedenne fɛma, a yi e wali xɔdɛxɛn to. A yi Misiran kaana nde to Heburu kaana nde bɔnbɛ a ngaxakedenne ye.

¹² A yi a yeɛ rakopin a rabilinni. A to a to muxu yo mi yi na, a yi Misiran kaan faxa. A yi a maluxun jɛmɛnsinni.

¹³ Na xɔtɔn bode, a yi mini, a yi Heburu kaa firin to yengɛ. Yoo mi yi naxan xa, a a fala na xa, a naxa, “Nanfera i i lanfaan yengɛma?”

¹⁴ Na yi a yabi, a naxa, “Nde i findixi mangangan nun kitisaan na nxu xun na? I mirixi n faxa feen nan ma, alo i Misiran kaan faxaxi kii naxan yi ba?” Musa yi gaxu, a naxa, “Muxune bata n ma faxa ti feen kolon!”

¹⁵ Misiran mangan to na feen mɛ, a yi kata Musa faxa feen na. Koni Musa yi a gi mangan bun, a siga Midiyan yamanani, a sa a matabu xɔjɛnna dɛxɔn.

¹⁶ Dii tɛmɛ solofere yi Midiyan saraxaraliin yii. Ne yi fa ige badeni, e yi goronne rafe alogo e xa sa e babaa xuruse kurune ramɛn.

¹⁷ Xuruse raba gbɛtɛye yi fa, ne yi e kedi. Nayi, Musa yi keli, a e xun mayɛngɛ, a yi igen fi e xuruseene ma.

¹⁸ E to xɛtɛ e baba Reyuli konni, a yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfera ɛ xɛtɛxi sinma to?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Misiran kaana nde nan nxu ratangaxi xuruse rabane ma, a yetɛɛn yi igen ba nxu xa, a xuruseene ramɛn.”

²⁰ A yi a fala a dii tɛmɛne xa, a naxa, “A sa minen yi? Nanfera ɛ xɛmɛn na luxi na yi? Ɛ sa a xili alogo a xa fa a dɛge.”

²¹ Musa yi tin, a xa lu na xɛmɛn konni. Na yi a dii Sefora fi Musa ma a jaxanla ra.

²² A dii xɛmɛ keden bari a xa, a yi a xili sa Gerisɔmi, bayo a naxa, “N bata findi xɔjɛn na yamana gbɛtɛni.”

²³ Waxati xunkuye to dangu, Misiran Mangan yi faxa. Isirayila bɔnsɔnne mɔn yi wugama konyiyaan bun ma, e yi gbeleg-belema malina fe ra. E mawuga xuiin yi Ala li.

²⁴ Ala yi e wuga xuiin mɛ, a yi a xaxili ti a layirin na a naxan xidi Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

²⁵ Ala yi Isirayila kaane mato, a a jɔxɔ lu e xɔn.

3

Ala yi Nabi Musa xili

¹ Musa yi findi a bitanna Midiyan saraxarali Yetiro a xuruse rabaan na. A yi xuruseene xali tonbon yiren xanbi ra, a fa Alaa geyaan ma, Horebe yi.

² Alatala to a to, a a sigama a yigbɛdeni, fɔtɔndin tagi. Musa yi a mato, tɛɛn yi fɔtɔnni yiren birin yi, koni a mi yi a ganma mumɛ!

³ Musa yi a fala, a naxa, “N xa siga mɛnni alogo n xa kabanako feen mato, feen naxan a ligama fɔtɔndin mi ganma.”

⁴ Alatala to a to, a a sigama a yigbɛdeni, Ala yi a xili fɔtɔnni, a naxa, “Musa! Musa!” Musa yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

⁵ Ala yi a fala, a naxa, “I nama i maso be ra, i ya sankidine ba i sannɛ, amasɔtɔ i tixi dɛnaxan yi, bɔxɔ sarijanxin na a ra.”

⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “I benbane Ala nan n na, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.” Musa yi a yetagin luxun, bayo a yi gaxuxi Ala to feen na.

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata n ma yamana tɔrɔn to naxan Misiran yi. N bata e wuga xuiin mɛ, e nun muxune e jaxankatama kii naxan yi, amasɔtɔ n na e sɔxolene kolon.

⁸ Nayi, n bata godo alogo n xa e ba Misiran kaane yii. N yi e ba na yamanani, n yi e xali bɔxɔ fajina nde yi naxan gbo, nɔnɔn nun kumin gbo bɔxɔn naxan yi, Kanan kaane dɔxi dɛnaxan yi, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune.

⁹ Iki Isirayila wuga xuiin bata n li, n bata a to Misiran kaane e tɔrɔn kii naxan yi.

¹⁰ Nanara, iki, siga! N bata i xɛ Firawona ma alogo i xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi, n ma yamana.”*

¹¹ Koni, Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Nde n tan na? N xa siga Firawona fɛma di, alogo n xa Isirayila bɔnsɔnne ramini Misiran yi?”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N luma nen i xɔn. Ito findima nen taxamasenna ra alogo i xa a kolon, a n tan nan i rasigaxi. I na yamaan namini Misiran yi, ɛ fama n batudeni geyani ito nan fari.”

¹³ Musa yi a fala Ala xa, a naxa, “Awa, n sigɛ Isirayila kaane fɛma, koni n na a fale e xa, n naxa, ‘Ɛ benbane Ala nan n nafaxi ɛ fɛma,’ xa e n maxɔdin fa fala, ‘A xili di?’ n na e yabima di na yi?”

¹⁴ Ala yi a fala Musa xa, a naxa, “N tan na a ra, Ala naxan na yi. I xa Isirayila kaane yabi

* 3:10: Muxune yi a falama Misiran mangane birin ma fa fala “**Firawona**” hali ba muxuni ito ra bayo “**Firawona**” bunnna nɛɛn fa fala “**Misiran Mangana**.”

na kii nin, i naxa, ‘Naxan xili “N Na Yi,” na nan n nafaxi ε fema.’”

¹⁵ Ala mɔn yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila kaane xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, e nun Iburahimaa Ala, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala, n nan i rafaxi e fema. N xinla ni ito ra habadan! E n xili bama ikii nin waxati famatɔne birin yi.

¹⁶ Siga, i sa Isirayila fonne malan, i yi a fala e xa, a n tan, Alatala, e benbane Ala, Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala, n tan bata mini i xa. N naxa, ‘N bata n ɲɔɔ lu ε xɔn yati! N bata a to e naxan ligaxi ε ra Misiran yi.

¹⁷ N bata a ragidi, n na ε raminima nɛn Misiran yi, ε tɔrɔma denaxan yi. N yi ε xali Kanan kaane bɔxɔni, Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine e nun Yebusune. Bɔxɔn nan na ra nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi.’

¹⁸ E i xuiin namɛma nɛn. Nayi, ε nun Isirayila fonne sigama nɛn Misiran Mangan fema, ε yi a fala a xa, ε naxa, ‘Alatala, Heburu kaane Ala, na bata mini nxu xa. Tin, nxu xa xii saxan siga ti tonbonni, alogo nxu xa saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala.’

¹⁹ N na a kolon Misiran Mangan mi tinɲε ε yi siga, fɔ senbɛmaan na a karahan.

²⁰ Nanara, n na n yiini bandunma nɛn, n Misiran yamanan tɔrɔ kabanakone ra n naxanye ligama e ra. Na xanbi ra, a tinma nɛn ε yi siga.

²¹ N na a ligama nɛn ε yi rafan Misiran kaane ma alogo ε yii genla nama siga.

²² Isirayila ɲaxanle birin e dɔɔ bode Misiran kaane maxɔdinma nɛn e nun Misiran ɲaxanla naxanye banxin kui a e xa gbeti nun xɛma muranne so e yii, e nun dugine, ε naxanye ragodoma ε diine ma. Nayi, ε Misiran kaane yii gelima nɛn.”

4

Nabi Musaa matandina

¹ Musa yi a yabi, a naxa, “Waxatina nde, e mi lama n na, e mi n xuiin suxuma. E a falama n xa nɛn, e naxa, ‘Alatala mi minixi i xa.’”

² Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nanse i yii?” A yi a yabi, a naxa, “Dunganna.”

³ Ala yi a fala, a naxa, “A bira bɔxɔni.” A yi a bira bɔxɔni, a yi findi saɲin na. Musa yi a gi a bun.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun, i yi a suxu a xunla ma.” A yi a yiini bandun, a yi a suxu a xunla ma. A mɔn yi findi dunganna ra a yii.

⁵ Alatala yi a fala, a naxa, “I na nan ligama, alogo e xa la a ra a Alatala e benbane Ala bata mini i xa Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.”

⁶ Alatala mɔn yi a fala, a naxa, “Iyiin naso i ya domaan bun.” A yi a yiin naso a domaan bun, a mɔn yi a ba na. A to a ba, a yi a to fure ɲaxin bata mini a yiin ma, a yi fixaxi alo balanbalan kesɛna.

⁷ Ala yi a fala, a naxa, “I mɔn xa i yiin naso i ya domaan bun.” A yi a yiin naso a domaan bun. A to a ba, a yiin mɔn yi xɛtɛ a kiini.

⁸ Ala yi a fala, a naxa, “Xa e mi la i ra, e mi i xuiin namɛ taxamaseri singena fe ra, e lama nɛn taxamaseri firinden na.

⁹ Xa e mi la taxamaseri firinne ra, e mi i xuiin namɛ, i igen sege Nila baani, i yi a bɔxɔn. I igen naxan tongoma Nila baani, na findima wunla nan na bɔxɔn ma.”

¹⁰ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Marigina, n mi de bolon. N mi yi de bolon benun i xa falan ti n xa, hali iki n deen mi falan tima ki faɲi. N mi de mafura falan tiye muxune xa.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Nde muxun deen nafalaxi? Nde muxun findima bobon na, hanma tuli xɔrina? Nde a findima yeε kanna ra, hanma danxutɔna? N tan Alatala mi a ra ba?

¹² Nayi, siga, n na i malima nɛn fala tideni. I naxan falama, n ni xaran na ma.”

¹³ Musa yi a fala, a naxa, “Marigina, i muxu gbɛtɛ rasiga.”

¹⁴ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Musa ma han! A yi a fala, a naxa, “I tada mi na ba, Haruna, Lewi bɔnsɔnna muxuna? N na a kolon, a fatan falan tiye. A tan yetɛɛn kira yi, a fama i ralandeni. A na i to, a sewama nɛn.

¹⁵ I falan tima nɛn a xa, a fan yi a rali yamaan ma. N tan ε firinna birin malima nɛn falatideni. E lan ε xa naxan liga, n yi ε xaran na ma.

¹⁶ A i ya falan nalima nɛn yamaan ma. A tan yi findi i deen na, i tan yi lu Ala funfuni a tan xa.

¹⁷ Koni dunganni ito suxu i yii, alogo i xa kabanako feene liga a xɔn.”

Nabi Musa yi xɛtɛ Misiran yi

¹⁸ Musa yi xɛtɛ Yetiro fema, a bitanna, a yi a fala a xa, a naxa, “A lu n xa siga ngaxakedenne fema naxanye Misiran yi, alogo n xa a to xa e mɔn e nii ra.” Yetiro yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga bɔɲɛ xunbenli.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa Midiyin yi, a naxa, “Siga, xɛtɛ Misiran yi, amasɔtɔ naxanye birin yi wama i faxa feni, e bata faxa.”

²⁰ Musa yi a ɲaxanla nun a diine rate sofanle fari, a xɛtɛ Misiran yamanani. Alaa dunganna yi suxi a yii.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I na xɛtɛ Misiran yi, n kabanako feen naxanye birin soxi i yii, i xa e liga Firawona yetagi. Koni, n tan Firawona bɔɲɛni xɔdɔxɔma nɛn, a mi tinma yamaan yi siga mume!”

²² I yi a fala Firawona xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N ma diin nan Isirayila bɔnsɔnna ra, n ma dii singena.

²³ N na a falama i xa, n ma diine yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu. Xa i tondi, n na i ya dii singen faxama nɛn.' "

²⁴ E yi sigatini, e yi yigiya yirena nde yi. Alatala yi fa Musa ralan. A yi wama a faxa feni.

²⁵ Sefora yi gɛmɛ xɛnxɛn tongo, a yi a diin banxulan, a yi a kidin din Musa sanna ra, a naxa, "Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmena!"

²⁶ Nayi, Ala yi a lu na. A a fala na banxulan feen nan ma, fa fala "Wunla ito bata i makantan, n ma xɛmena."

²⁷ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, "Siga tonbonni Musa ralandeni." Haruna yi siga, a yi naralan Musa ra Alaa geyaan ma, a yi a sunbu.

²⁸ Alatala Musa xɛxi falan naxan birin nalideni, a na birin ma fe fala Haruna xa, e nun kabanako feen naxanye yi yamarixi.

²⁹ Musa nun Haruna yi siga, e yi Isirayila fonne birin malan.

³⁰ Alatala falan naxan ti Musa xa Haruna yi na birin yɛba, a yi kabanakone liga yamaan yetagi.

³¹ Yamaan yi la a ra. E to a mɛ a Alatala bata a jɔxɔ lu Isirayila kaane xɔn, a bata yi e tɔrɔn to, e yi e xinbi sin, e Ala batu.

3

Firawonaa tondina

¹ Na xanbi ra, Musa nun Haruna yi siga Firawona fɛma, e a fala a xa, e naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa sanla raba n batu xinla ma tonbonni.' "

² Firawona yi e yabi, a naxa, "Nde Alatala ra, n naxan xui suxuma, n yi Isirayila yamaan lu e siga? N mi Alatala kolon. N mi Isirayila yamaan yiibe e siga mumɛ!"

³ E yi a fala, e naxa, "Heburune Ala bata mini nxu xa. Tin nxu xa xii saxan siga ti tonbonni. Nxu xa saraxane ba Alatala nxɔ Ala xa, alogo a nama nxu faxa furen na hanma silanfanna ra."*

⁴ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Musa nun Haruna, nanfera ε yamaan bama e wanla ra? E siga ε wanle ra!"

⁵ Iki yamani ito bata gbo ayi yamanani, e a wanli kalama a ma!"

⁶ Na lɔxɔn yɛtɛni Firawona yi yamarini ito fi konyi rawanle nun kuntigine ma, a naxa,

⁷ "E nama fa sɛxɛn so yamaan yii alo a fɔlɔni e yi bitikidin bɔnbɔ, koni e tan yɛtɛn xa siga sɛxɛ fendeni.†

⁸ E mɔn yi bitikidin xasabin naxan bɔnbɔma a fɔlɔni, ε nama tin e nde ba na ra. Bayo salantenne nan e ra, nanara e sɔnxɔma, e naxa, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba nxɔ Ala xa!'

⁹ Wanla xa fari sa muxuni itoe yii, alogo e xa lu wale. Nayi, e mi fa wule falani itoe xuiin namɛma."

¹⁰ Konyi rawanle nun kuntigine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Firawona naxa, 'Nxu mi fa sɛxɛ soma ε yii.

¹¹ E yɛtɛn xa sa sɛxɛn fen ε a tɔɛ denaxan yi, koni sese mi bama ε wanla ra.' "

¹² Yamaan yi xuya ayi Misiran yamanan birin yi se gbaxa fendeni naxan sɛ sɛxɛn jɔxɔni.

¹³ Konyi rawanle yi gbɛtɛnxi e ra, e naxa, "E xa ε soge keden wanla ranan, alo ε yi a ligama kii naxan yi nxu yi fama sɛxɛn na waxatin naxan yi."

¹⁴ Firawona konyi rawanle yi Isirayila kuntigine bɔnbɔ, e naxanye dɔxi, e naxa, "Nanfera ε mi bitikidin xasabin bɔnbɔxi xoro nun to yi, alo a fɔlɔni?"

¹⁵ Isirayila kuntigine yi sa e mawuga Firawona xa, e a fala a xa, e naxa, "Nanfera i ya walikene suxuma iki?"

¹⁶ E mi fa sɛxɛn soma i ya walikene yii, koni e a falama nxu xa, e naxa, 'E bitikidine bɔnbɔ!' Muxune nxu tan bulanma i ya walikene, anu ε muxune nan kalan tima."

¹⁷ Firawona yi e yabi, a naxa, "Salayana! Salantenne nan ε ra! Nanara, ε a falama, 'Tin, nxu xa sa saraxane ba Alatala xa!'

¹⁸ Awa iki, ε sa wali, e mi fa sɛxɛ soma ε yii, anu se mi bama bitikidi xasabi falaxin na."

¹⁹ Isirayila kuntigine yi a kolon nayi, a e tɔrɔma nɛn, e to a mɛ fa fala, "E mi sese bama ε soge keden bitikidin xasabin na."

²⁰ E minimatɔɔn Firawona konni, e yi naralan Musa nun Haruna ra naxanye yi e mamɛma.

²¹ E yi a fala e xa, e naxa, "Alatala xa ε kewanle mato, a ε makiti! E bata nxu ranaxu Firawona ma e nun a kuntigine alo se kunxin xirina. E bata silanfanna so e yii e xa nxu faxa."

²² Musa yi xɛtɛ Alatala fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, nanfera i fe jaxin ligaxi yamani ito ra? Nanfera i n nafaxi?"

²³ Xabu n siga Firawona fɛma fala tideni i xinla ra, a yamani ito tɔrɔma. I munma i ya yamaan xunba, han to!"

6

Ala yi Nabi Musa sɛnbɛ so

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I ya a toma nɛn sɔnɔn n naxan ligama Firawona ra. N na a karahan, a e yiiibama nɛn alogo

* 5:3: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. † 5:7: *Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Birikidina*."

e xa siga. N na a karahan, a e kedima nen a yamanani.”

² Ala mɔn yi falan ti Musa xa, a naxa, “Alatala nan n tan na.

³ N mini nen Iburahima nun Yaxuba nun Isiyaga xa, n yi n xinla falama e xa nen, n naxa, ‘Ala Senbe Kanna,’ koni n mi yi n xinla falama e xa, a ‘Alatala.’

⁴ N mɔn yi layirin xidi nxu tagi, alogo n xa Kanan yamanan so e yii, e yi xɔɣeyani denaxan yi.

⁵ N bata Isirayila kaane wuga xuiin me, Misiran kaane naxanye suxi konyiyani, n bata n xaxili lu n ma layirin xɔn ma.

⁶ Nanara, a fala Isirayila kaane xa, fa fala, ‘Alatala nan n tan na, n na ε raminima nen Misiran kaane yamarin bun. N na ε xɔɔyama nen e konyiyaan ma, n yi ε xunba n senbe gbeeni jaxankata magaxuxine xɔn Misiran kaane xili ma.

⁷ N na ε findima nen n ma yamaan na. N findi ε Ala ra, ε yi a xinla a Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε raminima Misiran kaane yamarin bun ma.

⁸ N na ε xalima nen na bɔxɔni, n yi a so ε yii ε gbeen na, n na n kɔlɔ bɔxɔn naxan ma fe ra, a n na a soma nen Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, n tan Alatala.”

⁹ Musa yi na falan nali Isirayila kaane ma, koni tɔɔn nun konyiya xɔdɛxen mi tin e Musa xuiin name.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹¹ “Siga, i sa falan ti Firawona xa, Misiran mangana, alogo a xa Isirayila kaane bejin, e mini a yamanani.”

¹² Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Xa Isirayila kaane mi n xuiin namɛxi, Firawona n xuiin namɛma di, n tan naxan mi dɛ bolon?”

¹³ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a yi yamarine so e yii Isirayila kaane fe yi e nun Firawona fe yi, Misiran mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yamanani.

Nabi Musa benbane fe

¹⁴ Isirayila denbaya kanne xinle ni itoe ra: Isirayilaa dii singena Ruben, a tan ma diine ni i ra: Xanɔki, Palu, Xesiron e nun Karimi. Ne findixi Ruben xabila naaninne benbane nan na.

¹⁵ Simeyɔn ma diine ni i ra: Yemuyeli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, e nun Kanan kaa gilena dii xeme Sayuli. Ne findixi Simeyɔn xabila senninne benbane nan na.

¹⁶ Lewi a diine xinle ni itoe ra e nun e yixetene: Gerison, Kehati e nun Merari. Lewi jee keme tonge saxan e nun solofere sɔtɔ nen siimayaan na.

¹⁷ Gerison ma diine yi findi xabila firin benbane ra: Libini nun Simeyi.

¹⁸ Kehati a diine ni i ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyeɓi. Kehati jee

keme jee tonge saxan e nun saxan sɔtɔ nen siimayaan na.

¹⁹ Merari a diine ni i ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane benbane nan ne ra mayixete yeɛn ma.

²⁰ Amirama yi a baba magile Yokebedi tongo a jaxanla ra, a yi Haruna nun Musa bari a xa. Amirama yi jee keme tonge saxan e nun saxan sɔtɔ siimayaan na.

²¹ Yisehari a diine ni i ra: Kora, Nefegi e nun Sikiri.

²² Yusiyeɓi a diine ni i ra: Mikayeli, Elisafan e nun Sitiri.

²³ Haruna yi Aminadabo a dii teme Eliseba tongo a jaxanla ra. Naxason magilen nan yi Eliseba ra. A yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara bari a xa.

²⁴ Kora diine ni i ra: Asiri, Elikana e nun Abiyasafa. Kora xabila saxanne benbane nan ne ra.

²⁵ Harunaa dii Eleyasari yi Putiyeli a dii temen tongo a jaxanla ra, a yi Finexasi bari a xa. Lewi bɔnsɔnna denbaya xunne nan ne ra, e xabila yeɛn ma.

²⁶ E tan ni i ra Haruna nun Musa, Alatala a fala ne nan xa, a naxa, “E Isirayila kaane ganle ramini Misiran yi.”

²⁷ E tan nan falan ti Firawona xa, Misiran Mangana, alogo e xa Isirayila kaane ramini Misiran yi. Na Musa nun Haruna nan itoe ra.

²⁸ Alatala falan ti nen Musa xa Misiran yamanani,

²⁹ a naxa, “N tan nan Alatala ra. A fala Firawona xa, Misiran Mangana, n naxan birin falama i xa.”

³⁰ Koni Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Bayo n deen mi fatan fala fajine tiye a xa, Firawona n xuiin namɛma di?”

7

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A mato, n ni i findima nen Ala ra Firawona xa, i tada Haruna luma nen alo i ya nabina.

² N na i yamari naxan na, i na fala, i tada Haruna yi falan ti Firawona xa, alogo a xa tin Isirayila kaane yi mini a yamanani.

³ Koni, n tan Firawona bɔɣeni xɔdɛxoma nen, n yi n ma taxamasenne nun kabanakone rawuya ayi Misiran yamanani.

⁴ Firawona mi ε xuiin namɛma mume! N na n senben yitama nen Misiran na jaxankata magaxuxine yi, n yi n ma ganla ramini Misiran yamanani, Isirayila, n ma yamana.

⁵ Misiran kaane a kolonma nen a n tan nan Alatala ra, n na n yiini bandun Misiran kaane xili ma, n yi Isirayila kaane ramini na yi.”

⁶ Alatala naxan yamari, Musa nun Haruna yi na birin liga.

⁷ Musa siimayaan yi ɲee tonge solomasεεε, Haruna siimayaan yi ɲee tonge solomasεεε e nun saxan, e falan ti Firawona xa waxatin naxan yi.

Dunganna yi maxεεε saɲin na

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

⁹ “Xa Firawona a fala ε xa, a naxa, ‘ε kabanako fena nde liga!’ Nayi, i yi a fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganna tongo, i yi a bira Firawona yetagi.’ A findima nen saɲin na.”

¹⁰ Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, Alatala yamarin naxan soxi e yii, e na liga. Haruna yi a dunganna bira Firawona nun a kuntigine yetagi, a findi saɲin na.

¹¹ Koni Firawona fan yi fekolonne nun seri kanne nun Misiran woyimεne xili, ne fan yi na fe sifan liga e dalili feene xon.

¹² E birin yi e dunganne bira, e findi saɲine ra. Koni Harunaa dunganna yi e dunganne gerun.

¹³ Firawona bɔɲen yi xɔɔxɔ, a mi Musa nun Harunaa falan name alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe singena: Igen yi maxεεε wunla ra

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Firawona bɔɲeni xɔɔxɔxi, a tondixi yamaan bepindeni e siga.

¹⁵ Siga Firawona fema xɔtɔnni. A na siga Nila baan de, i siga a ralandeni. Dunganna naxan maxεεε saɲin na i na saxu i yii.

¹⁶ I xa a fala Firawona xa, i naxa, ‘Alatala, Heburune Ala, na bata n nafa i fema a n xa a fala, a i xa a yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa a batu tonbonni koni han to i munma i tuli mati.

¹⁷ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I fama a kolondeni n ma wanla nan xon a Alatala nan n tan na.” Dunganna naxan n yii, n Nila baa igen garinma nen na ra, a maxεεε wunla ra.

¹⁸ YeXen naxanye Nila baani, ne faxama nen. Igeni lɔxɔma nen. Misiran kaane mi fa nɔε a igen minɲε.”

¹⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa: i ya dunganna tongo, i yi i yiini bandun Misiran igene xun ma: Baane, xudene, darane, e nun tigne birin. E findima nen wunla ra. Wunla luma nen Misiran yamanan yiren birin yi, hali ige sase wudi daxine nun feɲene kui.”

²⁰ Alatala yamarin naxan fi Musa nun Haruna ma, e yi na liga. Haruna yi a dunganni te Nila baan xun ma, a yi igen garin Firawona nun a kuntigine yetagi. Igen birin yi maxεεε wunla ra.

²¹ YeXen naxanye yi Nila baani, ne yi faxa. Igen yi lɔxɔ han Misiran kaane mi yi fa nɔε baa igen minɲε. Wunla yi lu Misiran yamanan yiren birin yi.

²² Koni Misiran woyimεne fan yi na fe sifane liga e dalili feene xon. Firawona bɔɲen yi xɔɔxɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name alo Alatala a fala kii naxan yi.

²³ Firawona yi xεεε, a siga a banxini, a mi a yengi lu na feene xon.

²⁴ Misiran kaane birin yi yinle ge Nila baan dexɔnni alogo e xa e min, amasɔε e mi yi nɔε baa igen minɲε.

²⁵ Alatala yelin Nila baan findε wunla ra waxatin naxan yi, xii solofere yi dangu na xanbi ra.

Fitina fe firindena: Xunɲene

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fema, i yi a fala a xa, i naxa, ‘Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan yiiba, a xa siga alogo e xa sa n batu.

²⁷ Xa i tonɔi e beɲinɲε, n na i ya yamanan birin ɲaxankatama nen, n xunɲene radin a ma.

²⁸ Nila baan nafema nen xunɲene ra. E tema nen, e so i ya manga banxin kui, i xideni, i ya sadeni, i ya kuntigine banxine kui, i ya yamana banxine kui, i ya buru gandene yi, e nun i ya buru bɔnbɔdene kui.

²⁹ Xunɲene tema nen i tan nun i ya yamaan nun i ya kuntigine ma.’”

8

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Haruna xa, i naxa, ‘I ya dunganni bandun baane nun xudene nun darane xun ma, i yi xunɲene rate Misiran yamananani.’”

² Haruna yi a yiini bandun Misiran igene xun ma, xunɲene yi te Misiran yamanan birin yi.

³ Koni Misiran woyimεne fan yi na fe sifane liga e dalili feene xon. E fan yi xunɲene rate Misiran yamananani.

⁴ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “ε Alatala maxandi n xa alogo a xa xunɲene masiga n na, e nun n ma yamaan na. N na i ya yamaan beɲinɲε, e siga, alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa.”

⁵ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, “Na binyen xa lu i tan xa, i yi a fala, n lan n xa maxandin ti ε nun i ya kuntigine xa waxatin naxan yi, e nun i ya yamaan xa, alogo Ala xa xunɲene masiga ε nun ε banxine ra. E yi siga Nila baa igeni.”

⁶ A yi yabin ti, a naxa, “Tila.” Musa yi a fala, a naxa, “A ligama nen na kiini alogo i xa a kolon a muxu yo mi maliga Alatala ra, nɔxɔ Ala.

⁷ Xunɲene e masigama nen i ra e nun i ya banxine nun i ya kuntigine nun i ya yamana. E yi lu Nila baani.”

⁸ Musa nun Haruna yi mini Firawona fema. Musa yi a xuiini te Alatala ma xunɲene fe ra, Ala naxanye rafa Firawona ma.

⁹ Musa yi naxan maxɔdinma, Alatala yi na liga. Xunɔene yi faxa banxine kui e nun tandene nun xɛene ma.

¹⁰ E yi e makɔ, e e sa e bode fari, yamanan xirin yi mini e fe ra.

¹¹ Firawona to a to a feene bata mafisa, a bɔɔnɛ mɔn yi xɔdɔxɔ. A mi Musa nun Haruna xuiin name, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Fitina fe saxandena: Sosone

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "A fala Haruna xa, i naxa, 'I ya dunganni bandun, i bɔxɔni garin. Gbangbanna maxɛtɛma nɛn sosone ra Misiran yamanan birin yi.' "

¹³ E yi na liga. Haruna yi a dunganni bandun a yii, a bɔxɔn gbangbanni garin, sosone yi fa muxune nun subene xili ma. Bɔxɔn gbangbanna birin yi maxɛtɛ sosone ra Misiran yamanan birin yi.

¹⁴ Koni, woyimɛne to kata e xa sosone ramini e dalili feene xɔn, e mi nɔ. Sosone yi muxune nun subene ma.

¹⁵ Woyimɛne yi a fala Firawona xa, e naxa, "Ala senben nan ito ra!" Koni Firawona bɔɔnɛn yi xɔdɔxɔ, a mi a tuli mati Musa nun Haruna ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

Fitina fe naanindena: Xenne

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Keli xɔtɔn, i siga Firawona ralandeni. A sigama nɛn xude deni. I yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala falani ito nan tixi, a naxa: N ma yamaan bejin, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁷ Xa i mi tin n ma yamaan yiibe e siga, n xenne rafama nɛn i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, e nun i ya banxine kui. Misiran kaane banxine rafema nɛn xenne ra, bɔxɔn yi rafe.

¹⁸ Koni na lɔxɔni, n Gosen yamanan luma nɛn a danna n ma yamaan dɛnaxan yi. Xenne mi fama mɛnni, alogo i xa a kolon a n tan Alatala walima yamanani ito yi.

¹⁹ N tagi rabaan luma nɛn n ma yamaan nun i ya yamaan tagi. Na kabanako fe taxamasenna ligama nɛn tila.' "

²⁰ Alatala yi na liga. Xeri wuyaxi yi so Firawona banxini e nun a kuntigine banxine yi. Misiran yamanan birin yi kala xenne ra.

²¹ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, "E siga, e sa saraxane ba e Ala xa yamanani ito yi."

²² Musa yi a yabi, a naxa, "A mi lan a xa liga na ki. Amasɔtɔ nxu saraxan naxanye bama Alatala xa, nxɔ Ala, ne finde fe haramuxin na Misiran kaane yeɛ ra yi. Xa nxu saraxa haramuxin ba Misiran kaane yeɛ xori, e mi nxu magolonɔɔe ba?

²³ Nɔxu xii saxan sigan nan tima tonbonni, nxu yi saraxane ba Alatala xa, nxɔ Ala, alo a nxu yamari kii naxan yi."

²⁴ Firawona yi a fala, a naxa, "N na e yiibama nɛn alogo e xa siga, e yi saraxane ba Alatala xa, e Ala, tonbonni. Koni e nama e makuya. Awa, e xa Ala maxandi n xa."

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, "N kelima nɛn i fɛma, n na Alatala maxandi. Tila, xenne masigama nɛn Firawona nun a kuntigine nun a yamaan na. Koni Firawona nama fa yanfan ti, a tondi yamaan yiibe siga saraxane badeni Alatala xa."

²⁶ Musa yi keli Firawona fɛma, a yi Alatala maxandi.

²⁷ Musa naxan maxɔdin, Alatala yi na liga. Xenne yi e masiga Firawona ra e nun a kuntigine nun a yamaan na. Keden mi lu.

²⁸ Koni Firawona mɔn yi a bɔɔnɛni xɔdɔxɔ, a mi tin yamaan yiibe.

9

Fitina feen suulundena: Xuruseene faxa fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Siga Firawona fɛma, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala, Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, "N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu."

² Xa i tondi e bejinɔɔe e xa siga, xa i lu tonde,

³ Alatala fitina furen nafama nɛn i ya xuruseene ma naxanye xɛene ma, soone, sofanle, ɔɔgɔmɛne, ɔɔngene, yeɛɛene e nun siine.

⁴ Koni Alatala Isirayila xuruseene nun Misiran xuruseene tagi rabama nɛn, alogo Isirayila kaane gbeene sese nama faxa.' "

⁵ Alatala bata yi waxatin sa, a naxa, "N na ligama nɛn yamanani ito yi tila."

⁶ Na xɔtɔn bode Alatala yi na liga. Misiran kaane xuruseene birin yi faxa. Koni, Isirayila kaane xuruse keden mi faxa.

⁷ Firawona yi xɛrane rasiga, e fa a to a Isirayila xuruse yo mi faxaxi. Koni Firawona bɔɔnɛn yi siga xɔdɔxɛ, a mi yamaan yiiba mumɛ, e siga.

Fitina fe sennindena: Sete Furena

⁸ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, "E yiine rafe sulun tɛɛn* xubeni, Musa xa a woli kore Firawona yetagi.

⁹ A xuyama ayi nɛn Misiran yamanan birin xun ma, a findi sete furen na Misiran yamanan muxune nun a subene birin ma."

¹⁰ E yi sulun tɛɛn xuben tongo, e siga Firawona fɛma. Musa yi a woli kore, sete furen yi fa yamanan muxune nun a subene birin ma.

* 9:8: Sulun tɛɛn mon falama yirena nde yi fa fala "Furu tɛɛna."

¹¹ Koni woyimene mi yi nɔe tiye Musa yetagi, bayo setene yi e ma alo Misiran kaane birin.

¹² Koni, Alatala yi Firawona bɔɓeni xɔɔɔɔ, a mi Musa nun Haruna xuiin name mume, alo Alatala naxan fala Musa xa.

Fitina fe soloferedena: Balabalan kesena

¹³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Keli xɔɔɔɔ, i siga Firawona fema. I yi a fala a xa fa fala Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N ma yamaan yiiba, e xa siga alogo e xa sa n batu.

¹⁴ Xanamu, n nan n ma fitina feene senbe soma nen i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan xili ma, alogo i xa a kolon a n ɓɔɔɔɔɔn mi na ɓɔɔɔɔɔn fari.

¹⁵ Xa n yi n yiini bandun i ma nun, n yi fitina furen nasigama nen i ma nun, i tan nun i ya yamaan birin yi raxɔrima nen ɓɔɔɔɔɔn xonna fari.

¹⁶ Koni n bata i lu i nii ra, alogo i xa n senben to, n xinla yi rali dunuɓa yiren birin yi.

¹⁷ Xa i mɔn n ma yamaan makankan, i mi tin e siga,

¹⁸ i yanyi tila n balabalan kesen nagodoma nen, naxan ɓɔɔɔɔɔn munma fa Misiran yi xabu a masɛɛ ɓɔɔɔɔn han to.

¹⁹ Nayi, i ya xuruseene nun i yii seene birin naxanye xeen ma, i xa ne ramara. Bayo balabalan kesen fama nen muxune nun subene birin ma naxanye xeen ma. Naxanye mi rasoxi banxine yi, ne faxama nen.’ ”

²⁰ Firawona kuntigin naxanye gaxu Alatalaa falan yee ra, ne yi e konyine nun e xuruseene raso banxine kui.

²¹ Koni naxanye mi e yengi lu Alatalaa falan xɔn, ne yi e walikene nun e xuruseene lu xee ma.

²² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini te kore, balabalan kesen xa godo Misiran yamanan yiren birin yi muxune nun subene ma, e nun siseene birin ma Misiran xee ma birin yi.”

²³ Musa yi a dunganni te kore, Alatala yi galanna nun balabalan kesen nafa, kuye sarinna yi ɓɔɔɔɔn li. Awa, Alatala yi balabalan kesen nafa Misiran yamanani.

²⁴ Balabalan kesen yi fa, kuyen yi sarin, a senben yi gbo ayi, a ɓɔɔɔɔɔn munma yi fa Misiran yi xabu a findi yamanan na.

²⁵ Balabalan kesene yi muxune nun subene birin magɔɔɔɔn xee ma, a yi siseene birin kala, a wudine birin yi gira Misiran yamanan birin yi.

²⁶ Gosen yamanani, Isirayila kaane yi denaxan yi, balabalan kesen mi fa menni.

²⁷ Firawona yi Musa nun Haruna xili, a naxa, “Iki, n bata yulubin liga, Alatala nan

tinxin, n tan nun n ma yamaan sɔnna na a ra.

²⁸ E Alatala maxandi, nxu bata wasa galanna nun balabalan kesen na. N na e yiibe e siga. E mi fa makankanma mumel!”

²⁹ Musa yi a fala a xa, a naxa, “N na mini taani, n nan n yiine tiye Alatala xa, galanna nun balabalan kesen yi dan, alogo i xa a kolon a Alatala nan gbee ɓɔɔɔɔn na.

³⁰ Koni n na a kolon i tan nun i ya kuntigine, e mɔn mi gaxuma Marigina Alatala yee ra.”

³¹ Geseen nun fundenna nan kala, bayo fundenna yi sabatixi, geseen yi fugaxi.

³² Maala nun murutun mi kala bayo e mi a liin sinma.

³³ Musa yi keli Firawona fema, a mini taani, a a yiine ti Alatala xa. Galanna nun balabalan kesen yi dan, tulen mi fa fa ɓɔɔɔɔn fari.

³⁴ Firawona to a to a tulen nun balabalan kesen nun galanna bata dan, a mɔn yi yulubin liga. A yi a bɔɓeni xɔɔɔɔɔ, e nun a kuntigine.

³⁵ Firawona bɔɓeni yi xɔɔɔɔɔ, a mi tin Isirayila kaane yi siga, alo Alatala a fala yamaan xa kii naxan yi fata Musa ra.

10

Fitina fe solomasexedena: Tuguminne

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga Firawona fema, amasɔto n na a bɔɓeni xɔɔɔɔɔma e nun a kuntigine, alogo n xa n ma kabanako feene liga e tagi,

² alogo i xa a fala i ya diine nun mamandenne xa n Misiran kaane ɓaxankata kii naxan yi, n kabanako feene liga e tagi. E yi a kolon a Alatala nan n tan na.”

³ Musa nun Haruna yi siga Firawona fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Alatala Heburune Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘I tonde i magode n yetagi han waxatin mundun yi? N ma yamaan yiiba, e xa siga, alogo e xa sa n batu.

⁴ Xa i tondi n ma yamaan bejinje e xa siga, tila n tuguminne rafama nen i ya yamanan yiren birin yi.

⁵ E dɔɔɔɔma nen ɓɔɔɔɔn birin fari, ɓɔɔɔɔn mi fa nɔe toe. Balabalan kesen naxan luxi e yii, e na nan donma hali wudin naxanye birin xee ma.

⁶ E i ya banxine rafama nen, e nun i ya kuntigine banxine, e nun Misiran kaane birin ma banxine. I fafane nun ne benbane munma a ɓɔɔɔɔn to xabu e dɔɔɔɔ yamanani ito yi han to.’ ” Musa yi siga, a keli Firawona fema.

⁷ Firawona kuntigine yi a fala a xa, e naxa, “Xemeni ito luyee alo luti ratixina en yee ra han waxatin mundun yi? Muxuni itoe

yiiba, e xa siga, e xa sa Alatala batu, e Ala. I mɔn mi a to Misiran kala feni?"

⁸ E yi Musa nun Haruna xili Firawona fɛma. A yi a fala, a naxa, "Ɛ siga Alatala batudeni, ɛ Ala. Koni, nde sigama?"

⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "Nxu nun nxɔ diine nun nxɔ fonne nan sigama, dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne, xuruse xunxurine nun a xungbene, amasɔtɔ nxu sa sanla nan nabama Alatalaa binyeni."

¹⁰ Firawona yi a fala e xa, a naxa, "Xa n tin, ɛ nun ɛ diine yi siga, fɔ n xa n ɲungu ɛ ma ɲɛ? Bayo ɛ mi fa fama. Ɛ fe ɲaxin nan fɔxɔ ra yati!

¹¹ Ɛn-ɛn de! Ɛ tan xɛmɛne gbansanna xa siga, ɛ Alatala batu, bayo ɛ na nan maxɔdinxɪ." E yi e kedi Firawona yetagi.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini bandun Misiran yamanan xun ma alogo tuguminne xa te Misiran yamanani, e yi siseene birin don xɛne ma, balabalan kɛsɛn naxanye birin luxɪ."

¹³ Musa yi a dunganni bandun Misiran yamanan xun ma. Alatala yi foyen nafa na yanyin nun kɔɛn birin na keli sogeteden binni. Benun xɔtɔnni, foyen bata fa tuguminne ra.

¹⁴ Tuguminne yi te Misiran yamanan birin yi, e wara ayi yiren birin yi. A ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn!

¹⁵ E yi lu bɔxɔn birin ma han e na yifɔɔ. E siseene nun se bogine birin don xɛne ma, balabalan kɛsɛn naxanye lu. Ɗingi yo mi lu wudine nun siseene ma Misiran yamanan birin yi.

¹⁶ Firawona yi Musa nun Haruna xili mafuren! A yi a fala e xa, a naxa, "N bata yulubin liga Alatala ra, ɛ Ala, e nun ɛ tan.

¹⁷ Iki, ɛ mɔn xa n mafelu yulubini ito a fe ra, ɛ Alatala maxandi, ɛ Ala alogo a xa ɲaxankata faxa tiini ito masiga n na."

¹⁸ Musa yi mini Firawona konni, a Alatala maxandi.

¹⁹ Alatala yi foye gbeen nafa keli sogegododen binni, naxan tuguminne xali, a e woli Gbala Baani, hali tugumin keden mi lu Misiran bɔxɔn ma.

²⁰ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin Isirayila kaane beɲinɲɛ.

Fitina fe solomanaanindena: Dimin Misiran yi

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I yiini te kore, dimi gbeen xa sin Misiran yamanan birin yi, han muxune yɛɛne yi rafɔɔ ayi."

²² Musa yi a yiini te kore, dimi gbeen yi so Misiran yamanan birin yi, xii saxan.

²³ Muxu yo mi yi fa a bode toma, muxu yo mi yi kelima a konni na xii saxanna bun ma. Koni kɛnɛnna yi Isirayila kaane konne yi.

²⁴ Firawona yi Musa xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Ɛ siga ɛ Alatala batu. Ɛ diine xa siga ɛ fɔxɔ ra. Xuruseene nan tun luma be."

²⁵ Musa yi a yabi, a naxa, "Na mi a ra! Nxu naxan bama saraxan nun saraxa gan daxin na Alatala xa, nxɔ Ala, fɔ i xa na xuruseene so nxu yii.

²⁶ Nxɔ xuruseene fan sigama nɛn, keden mi luun be, amasɔtɔ nxu makoon ne nan ma nxu nɛma Alatala batu, nxɔ Ala. Benun nxu xa so, nxu mi a kolon nxu naxan nawalima Alatala batudeni."

²⁷ Alatala yi Firawona bɔɲɛn xɔdɔxɔ, a mi tin e beɲinɲɛ e yi siga.

²⁸ Firawona yi a fala Musa xa, a naxa, "Mini n konni! I yetɛ ratanga i fa feen ma n yetagi sɔnɔn! I na fa n yetagi lɔxɔn naxan yi, i faxama nɛn."

²⁹ Musa yi a yabi, a naxa, "I bata a fala! N mi fa fama i yetagi sɔnɔn!"

11

Fitina fe dɔnxɛna fe

¹ Awa, Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, "N mɔn fitina fe keden nafama nɛn Firawona ma e nun Misiran yamananana. Na xanbi ra, a ɛ yiyibama nɛn alogo ɛ xa keli be. A na tin fa, a yetɛna ɛ kedima nɛn be.

² Falan ti yamaan xa alogo xɛmɛne nun ɲaxanle birin xa e dɔxɔ bodene xandi gbeti nun xɛma muranne yi."

³ Alatala bata yi a liga a Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma. Firawona kuntigine nun a yamaan bata yi Musa yetɛɛn binya Misiran yamanani.

⁴ Musa yi a fala Firawona xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Kɔɛ tagini, n danguma nɛn Misiran birin yi.

⁵ Dii singene birin faxama nɛn Misiran yamanani, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani, han konyi gilena dii singen naxan seen dinma, e nun subene birin ma dii singene.

⁶ Wuga xui gbeen tema nɛn Misiran yamanan birin yi, a ɲɔxɔn munma yi liga nun, a mɔn mi fa ligama sɔnɔn.

⁷ Koni Isirayila kaane yɛ, hali baren mi wonwonɲɛ muxun ma hanma suben ma.' Nayi, ɛ a kolonna nɛn a Alatala Misiran nun Isirayila tagi rabaxi.

⁸ Nayi, i ya kuntigini itoe birin fama nɛn n fɛma, e xinbi sin n yetagi, e yi a fala, e naxa, 'Siga, i tan nun yamaan naxan biraxi i fɔxɔ ra! Na xanbi ra, n sigama nɛn.'" Musa xɔlɔxi gbeen yi keli Firawona fɛma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Firawona mi i xuɪn namama, alogo n ma kabanako feene xa wuya ayi Misiran yamanani."

¹⁰ Musa nun Haruna yi kabanakoni itoe birin liga Firawona yetagi, koni Alatala yi

Firawona bɔrɔn xɔdɔxɔ a mi tin Isirayila kaane bejinɔe e xa mini a yamanani.

12

*Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla
Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25
nun Sariyane 16.1-8*

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Misiran yamanani, a naxa,

² “Kikeni ito findima e xa jɛɛn kike singen nan na.

³ E xa a fala Isirayila yamaan xa, a kikeni ito xii fude lɔxonɔ, denbaya kanna birin xa yeɛɛɛ dii keden tongo a denbayaan xa, denbaya yo denbaya yeɛɛɛ dii keden.

⁴ Denbayaan naxan muxuye mi wuya, e mi nɔe yeɛɛɛ dii kedenna jɔnɔe, e nun e dɔxɔ boden xa yeɛɛɛ diina nde yitaxun alogo yamaan naxan donɔe, birin ma denbayaan xa na sɔtɔ.

⁵ E xa kontonna jɛɛ kedenna sugandi fe mi naxan na hanma kɔtɔna.

⁶ E xa a ramara han kikeni ito xii fu nun naaninde lɔxonɔ, Isirayila kaan birin xa a gbee xuruseen kɔe raxaba jɔnbanna ra.

⁷ E yi a wunla tongo, e yi a susan banxine deene xun ma wudin ma e nun deen wudi firinne ma e a donma banxin naxan kui.

⁸ Na kɔe yetɛɛn na, e xa a suben gan, e yi a don e nun jɔxɔnde de xɔlene nun burun natetarena.

⁹ E nama a suben don a xinden na hanma a jɔnxina, koni a xa gan e nun a xunna nun a sanne nun a kui seene.

¹⁰ E nama sese lu han xɔtɔnni. Xa nde lu, xɔtɔnni e xa a donɛn sa teeni.

¹¹ E xa a don ikiini: e xa e maxidi, e yi e sankidine so e sanni, e dunganna suxu e yii, e yi a don mafureni! Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla na a ra Alatala xa.

¹² Na kɔɛɛn na, n danguma nen Misiran yamanani, n dii singene birin faxama nen, muxun nun subena. N Misiran kaane gbee alane birin jɔxankatama nen. Alatala nan n tan na.

¹³ Wunla naxan banxin ma, na findima taxamasenna nan na e xa. N na wunla to, n danguma nen e xun ma. Fitina fe mi e liye, n na Misiran yamanani jɔxankata waxatin naxan yi.”

¹⁴ “Nɛe yo jɛɛ sanli ito na feene rabi-rama e ma nen waxati famatone yi. E na sanla rabama nen Alatala xa alo habadan sariyana.

¹⁵ Xii soloferen bun ma, e buru ratetaren donma nen. Xii singen na a li, e buru rate seen* bama nen e banxine kui. Amasɔtɔ naxan na seen don burun nate seen naxan yi, keli xii singen ma han xii soloferede

lɔxonɔ, n na a kedima nen Isirayila yamaan ye.

¹⁶ Lɔxɔ singeni, e malan sarijanxin tima nen. E nde fan tima nen a xii soloferede lɔxonɔ. E nama wali yo ke lɔxonɔ itoe ma fɔ kudi soona yamaan xa, alogo e xa e dege. E nɔe na nan tun lige.

¹⁷ E xa Buru Ratetaren Sanla raba, amasɔtɔ n na e ganle raminixi Misiran yi na lɔxon yeteni. E xa na lɔxon sanla raba alo habadan sariyana e yixetene birin xa waxati famatone yi.

¹⁸ Nɛɛn kike singeni, e burun natetaren donma nen kiken xii fu nun naaninde lɔxon jɔnbanna ra, han xii mɔxɔrɔnɛn nun kedende lɔxon jɔnbanna ra.

¹⁹ Buru rate seen mi luma e banxine kui xii solofere bun ma. Naxan na seen don buru rate seen naxan yi, na kedima nen Isirayila yamaan ye, xa a findi xɔrɔn na hanma Isirayila kaana.

²⁰ E nama sese don buru rate seen naxan yi. E banxine yi, e buru ratetaren nan donma.”

²¹ Musa yi Isirayila fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E siga, e yeɛɛɛn hanma siin tongo e denbayane xa, e a faxa Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla fe ra.

²² Na xanbi ra, e hisopi wudi yiin tongo, e a sin wunli, e a susan deen xun ma wudin nun deen wudi firinne ma. E sese nama mini e banxine kui han xɔtɔnni.

²³ Alatala na dangu yamanani Misiran kaane faxadeni, xa a wunla to deen xun ma nun a dexɔnne ma, Alatala danguma nen na banxin xun ma. A mi tinma halagi tiin yi so e banxini e faxadeni.”

²⁴ “E yamarini itoe suxuma nen alo habadan sariyana e yete xa e nun e yixetene.

²⁵ Alatala bɔxɔn naxan soma e yii, a naxan falaxi, e na so mɛnni, e sanli ito raba.

²⁶ E diine na e maxɔdin, e naxa, ‘Sariyani ito bunna nanse ra e tan xa?’

²⁷ E xa e yabi, e naxa, ‘Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla saraxan na a ra Alatala xa, naxan dangu Isirayila kaane banxine xun ma Misiran yi. A to yi Misiran kaane faxama, a yi nɔxɔ banxine ratanga.’ ” Na xanbi ra, yamaan yi e xinbi sin, e Ala batu.

²⁸ Isirayila kaane yi a liga alo Alatala Musa nun Haruna yamari kii naxan yi.

Fitina feen fudena: Misiran dii singene yi faxa

²⁹ Kɔe tagini, Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yi, keli Firawona dii singen ma naxan dɔxi mangayani han kasorasane dii singene kaso banxini, e nun subene dii singene.

³⁰ Firawona nun a kuntigine birin yi keli kɔɛɛn na, e nun Misiran kaane birin. Wuga

* 12:15: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

xui gbeen yi te Misiran yi, bayo faxan bata yi ti banxin birin yi.

³¹ Na kɔɛn yetɛn na, Firawona yi Musa nun Haruna xili, a fala e xa, a naxa, “E keli, e mini n ma yamanani, e tan nun Isirayila kaane! E siga, e Alatala batu, alo e a falaxi kii naxan yi.

³² E xuruse xunxurine nun a xungbene tongo, alo e a falaxi kii naxan yi. E siga. E duba n fan xa.”

³³ Misiran kaane yi Isirayila yamaan nagbengben, e yi e kedi yamanani mafuren, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Nxu birin faxama.”

³⁴ Isirayila yamaan yi e burun xali benun a xa gan, benun a rate seen xa sa. E buru bonbo seene mafilin e dugine yi, e e sa e kɔɛ ma, e siga a xale.

³⁵ Musa naxan fala, Isirayila kaane yi na liga, e yi Misiran kaane xandi gbetin nun xema muranne yi e nun dugine.

³⁶ Alatala yi a liga Isirayila yamaan yi rafan Misiran kaane ma, e naxan maxodin e na so e yii. E yi Misiran kaane yii geli.

Isirayila kaane yi keli Misiran yi

³⁷ Isirayila xeme wuli keme sennin yi keli e sanna ma Ramisesi taani, siga Sukoti taani, ba naxanle nun diidine ra.

³⁸ Siya gbete wuyaxi fan yi siga e foxo ra. Xuruse kuru gbeen yi e yii a xunxurin nun a xungbene.

³⁹ E yi burudine gan buru ratese mi yi naxanye yi, e keli naxan na Misiran yi, bayo e kedi nen Misiran yi. E mi feren sato, e fandane tongo e yete xa.

⁴⁰ Isirayila kaane jee keme naanin jee tonge saxan nan ti Misiran yi.

⁴¹ Nee keme naanin jee tonge saxanden to a li, na lxo yeteni, Alatala yamaan birin yi mini Misiran yamanani.

⁴² Koeni ito ra waxati famatone yi, Isirayila kaane birin xa xi Alatala batu, bayo a e raminixi Misiran yamanani koen nan na.

⁴³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Tonne ni i ra Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla fe yi: Xone yo nama a don.

⁴⁴ Konyin naxan saraxi, i na na banxulan, e nun na a donje nen.

⁴⁵ I ya walikeen naxan sare fixi hanma xone na, ne nama a don.

⁴⁶ A donma banxi kedenna nan kui. E nama a suben namini banxini. E nama a xori yo gira.

⁴⁷ Isirayila yamaan birin xa sanli ito liga.

⁴⁸ Xa xone na nde i konni naxan wama Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla raba feni Alatala xa, a denbayaan xemene birin xa banxulan. Nayi, a noe a lige nen alo Isirayila kaana. Koni banxulantare yo nama a don.

⁴⁹ A tan sariya kedenna na a ra Isirayila kaan nun xone xa e tagi.”

⁵⁰ Alatala naxan yamari Musa nun Haruna ma, Isirayila kaane birin yi na liga na kiini.

⁵¹ Na lxon yeteni Alatala yi Isirayila ganla ramini Misiran yamanani e bonsen yeen ma.

13

Dii singene rasarijan fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Dii xeme singene birin nasarijan n xa. N gbeen nan dii singene birin na Isirayila kaane ye, muxune nun subene.”

³ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Lxonni ito xa rabira e ma, e mini lxonni Misiran yi konyiyani! Amasoto Alatala e raminixi a senben nan na. E nama buru ratexin don.

⁴ E minima nen to, Abiba kiken na.

⁵ Alatala na e rafa Kanan kaane boxon ma, Xitine nun Amorine nun Xiwine e nun Yebusune yamanana, a bata yi a kol boxon naxan ma fe ra e benbane xa, a xa a so e yii, kumin nun nonon gbo boxon naxan yi, e na so menni, e sanli ito rabama nen Alatala xa kiken ito ra.

⁶ Buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, xii soloferede lxonni, sanla yi raba Alatala xa.

⁷ E buru ratetaren donma nen xii solofere bun ma, donse nama taran e yii buru rate seen * naxan yi. Buru rate se yo nama taran e yamanani mum!”

⁸ “E na yebama nen e diine xa na lxonni, e naxa, ‘Alatala naxan ligaxi en xa, a en namini Misiran yamanani, na nan ma fe a ra.’

⁹ Sanli ito na nan ma fe rabirama e ma, alo e na taxamasenna xidi e yiin na hanma e sa e tigi ra, alogo Alatalaa sariyan xa lu e de. Bayo Alatala nan e raminixi Misiran yi a senbeni.

¹⁰ E xa yamarini ito suxu a waxatini jee yo jee.”

¹¹ “Alatala na e raso Kanan boxoni, a a so e yii alo a kol e xa kii naxan yi e nun e benbane,

¹² e xa dii singene birin nasarijan Alatala xa saraxana nde ra. Xuruseene dii xeme singene birin, Alatala nan gbeen ne ra.

¹³ Xa sofanla dii xeme singen na a ra, e xa a xunba yexe diin na hanma sii diina. Koni, xa e mi a xunba, e xa a koen gira, e a faxes. E man xa e dii xeme singene birin xunba saraxana nde ra.

¹⁴ E diine na e maxodin waxati famatone yi, e naxa, ‘Ito bunna nanse ra?’ E xa e yabi,

* **13:7: buru rate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

ε naxa, ‘Alatala senben nan en naminixi Misiran yi konyiyani.

¹⁵ Bayo Firawona yi tondixi en beɲɲɲe en siga, koni Alatala yi dii singene birin faxa Misiran yamanani, muxun nun subena. Nanara, en xuruse dii xeme singene birin bama saraxan na Alatala xa, en yi en ma dii xeme singene birin xunba.’

¹⁶ A luma nen alo i na taxamasenna xidi i yiin na hanma i tigi ra, amasoto Alatala senben nan en naminixi Misiran yi.”

Sigatiin de suxuna

¹⁷ Firawona to tin yamaan xa siga, Ala mi e ramini Filisitine yamanani kira yisoxin xon, bayo Ala a fala nen, a naxa, “E na yengen to, e noe e miriyane maxete nen, e xete Misiran yi.”

¹⁸ Koni Ala yi ti yamaan yee ra tonbon yi kiraan xon, Gbala Baan binni. Isirayila kaane yi keli Misiran yi, e yitonxi yenge so xinla ma.

¹⁹ Musa yi Yusufu xonne tongo, bayo Yusufu bata yi Isirayila kaane rakolo, a naxa, “Ala a noxo luma e xon nen yati! E na keli be, e n xonne xali.”

²⁰ E yi keli Sukoti taani, e yi sa daaxadeni ton Etama yi tonbonna danna ra.

²¹ Alatala yi tima nen e yee ra yanyin na kunda yiyani naxan yi kiraan yitama e ra. Koeen na, a ti e yee ra tee degen yiyani a e kirani yalan, alogo e xa sigan ti koeen nun yanyin na.

²² Kundana, xanamu, tee degen mi yi keli lima yamaan yee ra yanyin nun koeen na.

14

Baani gidi fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa xete, e daaxadeni ton Pihahiroti dexon, Migidoli nun baan tagi. E xa daaxadeni ton baan de Baali-Sefon yetagi.

³ Nayi, Firawona a falama nen lan Isirayila kaane ma, a naxa, ‘E bata lo ayi yamanani, tonbonna e rabilinxi.’

⁴ N Firawona beɲɲɲe xodoxoma nen, a bira e faxo ra. Koni n binyen sotoma Firawona nun a ganla birin xon ma nen, Misiran kaane yi a kolon a n tan nan Alatala ra.” Isirayila kaane yi na liga.

⁵ Misiran Mangan to a me a yamaan bata a gi. Nayi, Firawona nun a bundoxone miriyaan yi maxete. E yi a fala, e naxa, “En nanse ligaxi? En bata Isirayila kaane beɲɲɲe e xa siga, e mi fa walima en xa sonon!”

⁶ Firawona yi a yenge so wontoroni ton, a ganla yi bira a faxo ra.

⁷ A yi a yenge so wontoro yebaxi keme sen nin tongo, e nun Misiran wontorone birin. Sofa kuntigine yi ne birin kui.

⁸ Alatala yi Firawona beɲɲɲe xodoxo, Misiran Mangana. A yi Isirayila kaane sagatan naxanye yi minima xunna kenli.

⁹ Misiran kaane yi e sagatan, Firawona soone birin nun yenge so wontorone nun soo ragine, e nun a ganla, e yi Isirayila kaane li malanxi baan de, Pihahiroti binni, Baali-Sefon yetagi.

¹⁰ Firawona yi a masoma, Isirayila kaane yi e yeen nasiga, e Misiran kaane to fe e faxo ra. E yi gaxu han! E e xuini te Alatala ma.

¹¹ E a fala Musa xa, e naxa, “Nanfera i faxi nxu ra tonbonni, nxu xa fa faxa be? Gaburu mi yi Misiran yi ba? I nanse dexi nxu ra i to nxu baxi Misiran yi?”

¹² Nxu mi ito xan falaxi i xa Misiran yi, ‘A lu nxu xa wali Misiran kaane xa?’ A yi fisa nun nxu xa wali Misiran kaane xa benun nxu xa fa faxa tonbonni.”

¹³ Musa yi yamaan yabi, a naxa, “E nama gaxu. E e raxara, e yi a to Alatala e xunbama kii naxan yi to. Amasoto e Misiran kaan naxanye toma to, e mi fa ne toma sonon!”

¹⁴ Alatala yengen soma nen e xa, e e raxara tun!”

¹⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “E man n maxandima be nanfera? A fala Isirayila kaane xa, a e xa siga.

¹⁶ I tan xa i ya dunganni te, i yiini bandun baan xun ma, a xa yitaxun firinna ra, alogo Isirayila kaane xa baani gidi a yixaraxina.

¹⁷ N tan Misiran kaane beɲɲɲe xodoxoma nen, alogo e xa godo e faxo ra. N binyen sotoma nen Firawona nun a ganla birin xon ma, e nun a wontorone nun a soo ragine.

¹⁸ Misiran kaane a kolonma nen a n tan nan Alatala ra. N na no Firawona nun a wontorone nun a soo ragine ra, n binyen sotoma nen.”

¹⁹ Ala malekan naxan yi tixi Isirayila ganla yee ra, na yi siga e xanbi ra. Kundaan naxan yi tixi e yee ra, na yi sa ti e xanbi ra.

²⁰ A yi ti Misiran nun Isirayila ganle tagi. Kundaan faxo kedenna yi dimixi, a faxo kedenna yi kaeni yalanma. Nanara, gali firinne mi yi masoma e bode ra koeen birin kui.

²¹ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Na koeen birin na, Alatala yi baa igen naxete foye gbeen na keli sogetedeni, a yi baani xara. Igen yi bolon.

²² Isirayila kaane yi gidi baani xare yireni. Igen yi malanxi alo banxi tunbulunna e yifanna nun e komenna ma.

²³ Misiran kaane yi e sagatan. Firawona soone birin nun a yenge so wontorone nun a soo ragine yi bira e faxo ra baani.

²⁴ Subaxa, Alatala yi Misiran ganla mato keli kundaan nun tee degen xun ma, a yi e yifu han!

²⁵ A yi e wontorone sanne ba e bun ma, a yi e sigati raxolo ayi. Nayi, Misiran kaane yi

a fala, e naxa, “En na en gi Isirayila kaane yeɛ ra, amasoto Alatala Misiran yengema e xa.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I yiini bandun baan xun ma alogo igen xa sa Misiran kaane xun ma, e nun e wontorone nun e soo ragine.”

²⁷ Musa yi a yiini bandun baan xun ma. Kuye yibani, baan man yi xete a kiini. Misiran kaane yi e gima a famatɔɔn yeɛ ra, koni Alatala yi e radin baani.

²⁸ Igen yi xete, a sa wontorone nun soo ragine nun Firawona ganla birin xun ma, naxanye godo baani Isirayila kaane foxo ra. Hali keden mi lu.

²⁹ Koni Isirayila kaane sigan ti nen igen xare yireni, igen yi malanxi e yiifanna nun e komenna ma.

³⁰ Na lɔxoni, Alatala yi Isirayila xunba Misiran kaane yii. Isirayila yi Misiran kaane binbine to baan de.

³¹ Isirayila kaane to Alatala senbe gbeen to Misiran kaane xili ma, yamaan yi gaxu Alatala yeɛ ra, e la a ra, e nun Musa a walikena.

15

Nabi Musaa betina

¹ Nayi, Musa nun Isirayila kaane yi betini ito ba Alatala xa. E naxa: N betin bama Alatala xa, amasoto a gbo mume!

A bata soone nun soo ragine radin baani.

² Alatala nan n fangan na, n betin bama naxan xa, a man bata findi n nakisimaan na.

N ma Ala nan a ra, n na a tantunma nen, n fafe a Ala nan a ra, n na a matoxoma nen.

³ Yenge soon nan Alatala ra, a xili nen “Alatala.”

⁴ A bata Firawona wontorone nun a ganla woli baani, Firawona sofa yebaxine bata e mamin Gbala Baani.

⁵ E bata godo tilinna ma alo gemene. Fufaan yi sa e xun ma.

⁶ Alatala! I bata i senben yita! Alatala! I yiifanna bata yaxune faxa.

⁷ I bata yaxune rabira i ya gboon nun noroni. I bata i ya xolo gbeen nagodo alo tenna a yi e gan alo sexe xarena.

⁸ I joo foyen bata igene malan, walanne yi raxara alo banxi kankena. Igene yi raxara baan tilinna xonna ma.

⁹ Yaxune yi a falama, e naxa, “N sagatanna tima nen, n yi e suxu.

N se tongoxine yitaxun,

han n wasa e ra, han a dangu ayi.

N silanfanna botinma nen ayi, n yiin yi e halagi.”

¹⁰ Koni, i bata i de foyen nafa baa igen bata sa e xun ma.

E bata godo ige gbeen bun ma alo wure binyena.

¹¹ Alane ye, nde luxi alo i tan, Alatala? Nde luxi alo i tan?

I gbee noron sarijan!
I magaxu!

Tantunna i tan nan xa!
I kabanakone ligama!

¹² I bata i yiini bandun, boxon yi nxu yaxune gerun.

¹³ I bata ti i ya yama xunbaxin yeɛ ra i ya hinanni.

I e rasigama nen
i doxode sarijanxini i senbeni.

¹⁴ Siyane a mema nen,
e xuruxurun.

Kuisanna Filisitine suxuma nen.

¹⁵ Edon kuntigine gaxuma nen.
Gaxun Moyaba muxu gbeene suxuma nen.

Kanan kaane birin senben bata jan.
¹⁶ Gaxun nun kuisanna e suxuma nen,

e e raxara alo gemena i senben bun,
han i ya yamaan yi dangu, Alatala!
Han i ya muxune yi dangu.

¹⁷ I e xalima nen,

i yi e doxo geyaan fari
i naxan findima e keen na,
i tan Alatala luma denaxan yi,
i tan Marigin denaxan nafalaxi yire sarijanxin na.

¹⁸ Alatala luma nen mangayani habadan han habadan!

Mariyama betina

¹⁹ Firawona soone nun a wontorone nun a soo ragine to godo baani, Alatala baa igen naxete nen e xun ma, koni Isirayila kaane yi sigan ti, e baani gidi a yixarena.

²⁰ Nayi, Haruna xunyen Mariyama, nabi jaxalanmana, na yi tanbanna suxu a yii. Naxanle birin yi bira a foxo ra, tanbanne e yii, e bodonma.

²¹ Mariyama yi betini ito bama Isirayila jaxanle xa, E betin ba Alatala xa, amasoto a gbo han!
A bata soone nun soo ragine woli baani!

Isirayila kaane tonbonni

²² Musa yi ti Isirayila kaane yeɛ ra keli Gbala Baani siga Suru tonbonni. Xii saxanna bun ma, e sigan tima tonbonni, e mi ige to.

* 15:23: *Mara* bunna neen fa fala “Xolena.”

²³ E yi so Mara yi, koni e mi nɔ Mara igen minɔe, amasɔtɔ a yi xɔlɔ. Nanara, na yiren yi xili sa “Mara.”*

²⁴ Yamaan yi lu Musa mafale, e naxa, “Nɔxu xa nanse min?”

²⁵ Musa yi Alatala maxandi, Alatala yi wudina nde yita a ra, a naxan woli igeni. Igen yi ɔaxunɔe ayi. Alatala tɔnna nun sariyan soxi yamaan yii mɛnna nin, a e keɔjaan fɛsɛfɛsɛ.

²⁶ A yi a fala, a naxa, “Xa ɛ Alatala xuiin name ki fajɔi, ɛ Ala, ɛ yi tinxinna liga a yeɛ ra yi, xa ɛ a yamarine nun tɔnne birin suxu, n mi fitina fe yo rafɛ ɛ ma, n Misiran kaane ɔaxankataxi naxanye ra, amasɔtɔ Alatala nan n tan na, naxan ɛ rakendɛyama.”

²⁷ E yi so Elimi yi, tigi fu nun firin yi denaxan yi e nun tugu bili tonge solofere. E yi daaxadeni tɔn mɛnni, igen dɛxɔn.

16

Donseen yi keli kore

¹ Isirayila yamaan birin yi keli Elimi yi, e minin kike firinden xii fu nun suulunde lɔxɔni Misiran yamanani, e fa Sin tonbonni, denaxan Elimi nun Sinayi tagi.

² Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale tonbonni.

³ Isirayila kaane yi a fala e xa, e naxa, “Hali Alatala yi nxu faxa Misiran yi nun! Nɔxu yi dɔxɔma sube tundene fɛma nxu yi donseene don han nxu lugo! Koni ɛ bata fa nxu ra tonbonni be alogo nxu birin xa faxa kamen ma.”

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Awa, n na a ligama nɛn donseen yi godo ɛ ma keli kore. Yamaan yi mini lɔxɔ yo lɔxɔ. E naxan donɔe lɔxɔn kui, e na yatɛn matongo. N na e keɔjaan fɛsɛfɛsɛma na kii nin, n xa a to xa e n ma sariyane suxe.”

⁵ Xii senninde lɔxɔni, e xa a matongo e naxan donɔe xii firinna kui, e na rafala burun na.”

⁶ Musa nun Haruna yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “To ɔinbanna ra, ɛ a kolonma nɛn a Alatala nan ɛ raminixi Misiran yamanani.

⁷ Xɔtɔnni, ɛ Alatala binyen toma nɛn, amasɔtɔ a bata ɛ xuiin mɛ, ɛ Alatala nan mafalama. Nanse nxu tan na ɛ to nxu mafalama?”

⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Alatala suben don daxin soma ɛ yii nɛn to ɔinbanna ra. Xɔtɔnni, a burun so ɛ yii han ɛ lugo. Amasɔtɔ Alatala bata a mafala xuiin mɛ ɛ xɔn ma. Nanse nxu tan na? ɛ mi nxu tan gbansanna mafalama, fɔ Alatala.”

⁹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan birin xa, i naxa, ‘ɛ fa Alatala yetagi, amasɔtɔ a bata a mafala xuiin mɛ ɛ xɔn ma.’”

¹⁰ Haruna to yi falan tima Isirayila yamaan birin xa, e yi e firifiri tonbonna binni, Alatalaa nɔrɔn yi mini keɔnɛnni kundani.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N bata Isirayila kaane xuiin mɛ. E n mafalama. A fala e xa, i naxa, ‘ɔinbanna ra, ɛ suben donma nɛn. Xɔtɔnni ɛ lugo burun na. Nayi, ɛ a kolonɔe a Alatala nan n tan na, ɛ Ala.’”

¹³ ɔinbanna ra, dɔmɛne yi fa e dɔxɔ yamaan daaxaden yiren birin yi. Xɔtɔnni, xiila yi saxi yamaan daaxaden nabilinna birin yi.

¹⁴ Xiila to yolon, sena nde yi lu malanxi bɔxɔn fari alo bogi seen xɔnna.

¹⁵ Isirayila kaane to a mato, e a fala e bode xa, e naxa, “Nanse ito ra?” Bayo, e mi yi a kolon naxan a ra. Musa yi a fala e xa, a naxa, “Donseen na a ra Alatala naxan soxi ɛ yii ɛ xa a don.”

¹⁶ Alatala ito nan yamarixi, a naxa, “Birin nɔe naxan donɔe a xa na nan matongo. ɛ xa ligase ye keden keden matongo muxune xa naxanye ɛ konne yi.”

¹⁷ Isirayila kaane yi a liga na kiini, nde yi a gbegebe matongo, nde yi ndedi matongo.

¹⁸ E yi a maliga liga seen kui. Naxanye a gbegebe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma. Birin yi a matongoma a makoon naxan ma.

¹⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Muxu yo nama a dɔnxɛn namara han xɔtɔnni.”

²⁰ Koni, ndee mi e tuli mati Musa ra. Ne yi a ramara han xɔtɔnni. Koni kunle yi bira a birin yi, a xirin yi mini fɔlɔ. Nanara, Musa yi xɔlɔ ne ma.

²¹ Xɔtɔn yo xɔtɔn birin yi a matongoma naxan e makoon liye. Sogen na xɔlɔ, donseen yi xulunɔe ayi.

²² Xii senninde lɔxɔni, e yi lɔxɔ firin daxi matongo, birin liga seen ye firin. Yamaan kuntigine birin yi na feen dɛntɛge Musa xa.

²³ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Matabu lɔxɔn nan tila ra. Matabu sariɔanxin na a ra Alatala xa. Nanara, ɛ lan ɛ xa donseen naxan gan, ɛ na gan. ɛ lan ɛ xa naxan ɔin, ɛ na ɔin. Naxanye na lu ɛ ne ramara han xɔtɔnni.”

²⁴ E yi a ramara han xɔtɔnni, alo Musa a yamari kii naxan yi. A xirin mi mini, kuli mi bira a yi.

²⁵ Musa yi a fala, a naxa, “ɛ ito don to, amasɔtɔ Alatalaa Matabu lɔxɔn nan to ra. To ɛ mi se toma a matongo daxin na.

²⁶ ɛ a matongoma nɛn xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔni, naxan findin Matabu lɔxɔn na, se mi taranna na mumɛ!”

²⁷ Xii soloferede lɔxɔni, yamaan muxuna ndee yi mini a matogodeni, e mi sese to.

²⁸ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “ɛ tondima n ma yamarine nun sariyane suxe han waxatin mundun yi?”

²⁹ E a kolon a Alatala bata Matabu Lɔxɔn so e yii. Nanara, xii senninde lɔxɔni, a donse lɔxɔ firin daxin soma e yii. Birin xa a raxara xii soloferede lɔxɔna fe ra. Muxu yo nama mini a konni.”

³⁰ Yamaan yi a matabu xii soloferede lɔxɔni.

³¹ Isirayila kaane yi na donseen xili sa “Manna donsena.”* A yi luxi alo se xɔri fixena. A yi jaxun alo kumina.

³² Musa yi a fala, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi. Manna donseen ligase ye keden xa ramara e yixetene xa, alogo e xa a to n na e baloxi burun naxan na tonbonni, n na e ramini xanbini Misiran yamanani.”

³³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Goron keden tongo, i yi a rafe Manna donseen ligase keden na, i yi a sa Alatala yetagi, alogo a xa ramara e yixetene xa.”

³⁴ Haruna yi na Manna donseen sa Layiri Kankiraan† yetagi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi, alogo a xa ramara.

³⁵ Isirayila kaane yi Manna donseen don jɛɛ tonge naanin, han e yi so yamanani muxune yi dɔxi denaxan yi. E yi Manna donseen don han e yi Kanan yamanan danna li.

³⁶ Na waxatin liga seen ye fu yi lanxi Efa liga seen ye kedenna nan ma.

17

*Igen yi mini Horebe fanyeni
Yatene 20.1-13*

¹ Isirayila kaane yamaan birin yi keli Sin tonbonni, e sigan ti yirene yi alo Alatala e yamari kii naxan yi. E yi daaxadeni ton Refidimi yi, koni yamaan mi ige min daxi to na yi.

² Nanara, yamaan yi yengen fen Musa ra. E yi a fala, e naxa, “Ige min daxin so nxu yii!” Musa yi e yabi, a naxa, “Nanfera e n nafenma yengen na? Nanfera e Alatala matoma bunbani?”

³ Min xɔnla nan yi yamaan na menni, e yi lu Musa mafale. E naxa, “Nanfera i nxu raminixi Misiran yi, alogo nxu nun nxɔ diine nun nxɔ xuruseene xa fa faxa be min xɔnla ra?”

⁴ Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “N nanse ligama yamani ito xa? A luxi ndedi, e xa n magɔɔn.”

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dangu yamaan yeɛ ra. E nun Isirayila fonna ndee xa siga. I xa dunganna suxu i yii i Nila baan garin naxan na.

⁶ N tima nen i yeɛ ra Horebe fanyen ma. I xa fanyen garin, igen minima nen, yamaan yi a min.” Musa yi na liga, Isirayila fonne yeɛ xɔri.

⁷ A yi men xili sa “Masa” e nun “Meriba.”* Amasɔto Isirayila kaane bata yi matandina ti, e bata yi Alatala mato bunbani, e naxa, “Alatala en ye ba? Xa a mi en ye?”

Isirayila yi Amaleki nɔ

⁸ Amalekine yi fa Isirayila yengedeni Refidimi yi.

⁹ Nayi, Musa yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Xeɛna ndee sugandi, i sa Amalekine yenge. Tila, n tima nen geyaan xuntagi, Alaa dunganna n yii.”

¹⁰ Yosuwe yi Amalekine yenge alo Musa a fala kii naxan yi. Musa, Haruna, e nun Xuru yi te geyaan xuntagi.

¹¹ Musa nɛma a yiini tema, Isirayila yi nɔɔn tima. Koni xa a a yiini godo, Amalekine yi nɔɔn ti.

¹² Musa yiine bata yi xadan. E yi gemen tongo, e na dɔxɔ. Musa yi dɔxɔ a fari. Haruna nun Xuru yi a yiine bun tima, boden fɔxɔ kedenni, boden bode fɔxɔni. A yiine yi kore han kɔɛ yi so.

¹³ Yosuwe yi Amalekine ganla nɔ silanfanna ra.

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Ito seɛɛ kedin kui, alogo jinan nama ti a xɔn. I yi a yeɛba Yosuwe xa, bayo n Amalekine bama nen dunuya yi fefe! Ninan yi ti e xɔn.”

¹⁵ Musa yi saraxa ganden nafala, a yi a xili sa, “Alatala nan n ma yenge so taxamaseri dugin na.”

¹⁶ A mɔn yi a fala, a naxa, “Amasɔto muxune kelixi nen Alatala manga gbɛden xili ma, Alatala luma Amalekine yenge nen, han mayixeten nun mayixetene.”

18

Nabi Musa bitanna

¹ Musa bitanna Yetiro, Midiyan saraxaralinala, na yi a mɛ Ala naxan birin ligaxi Musa nun Isirayila xa, a yamana. A a mɛ a Alatala bata yi Isirayila ramini Misiran yi.

² Musa bitanna Yetiro yi fa Musaa jaxanla Sefora ra, a bata yi naxan lu a yii

³ e nun a dii firinne. Kedenna xili Gerisɔmi, bayo Musa bata yi a fala, a naxa, “N bata findi xɔɔɛn na yamana gbɛte yi.”

⁴ Boden yi xili Eliyeseri,* bayo a bata yi a fala, a naxa, “N babaa Ala bata n mali, a n natanga Firawonaa silanfanna ma.”

⁵ Musa bitanna Yetiro nun Musaa diine nun a jaxanla yi fa Musa fɛma tonbonni, a yi dɔxi denaxan yi Alaa geyaan dɔxɔn ma.

⁶ A bata yi a fe xibarun nasiga Musa ma, a naxa, “N tan, i bitanna Yetiro, n fama i fɛma, nxu nun i ya jaxanla nun a dii firinne.”

* 16:31: **Manna** bunna nɛn fa fala “Nanse a ra?” † 16:34: **16.34 Layiri Kankirana** fe mɔn seɛɛxi Xorɔyaan 25.10-22 kui. * 17:7: **Masa** bunna nɛn fa fala “bunbana.” **Meriba** bunna nɛn fa fala “Fe matandina.” * 18:4: **Eliyeseri** bunna nɛn fa fala “Ala nan n mali tiin na.”

⁷ Musa yi mini a bitanna ralandeni, a yi a xinbi sin, a yi a sunbu. E yi e bode xɔntɔn, e so Musaa bubun kui.

⁸ Musa yi a yeɓa a bitanna xa Alatala naxan ligaxi Firawona nun Misiran kaane ra Isirayila fe ra, e nun tɔrɔn naxan birin e sɔtɔ kira yi, e nun Alatala e xunba kii naxan yi.

⁹ Alatala naxan birin ligaxi Isirayila xa a to a xunba Misiran kaane yii, Yetiro yi sewa ne ra.

¹⁰ Yetiro yi a fala, a naxa, “N bata barika bira Alatala xa, naxan ε xunbaxi Misiran kaane nun Firawona yii, naxan yamaan baxi Misiran kaane senben bun!

¹¹ Iki, n bata a kolon a Alatala senben gbo alane birin xa, amasɔtɔ a bata ito liga ne ra naxanye yi wasoxi Isirayila xili ma.”

¹² Musa bitanna Yetiro yi saraxa gan daxin nun saraxa gbetene ba Ala xa. Haruna nun Isirayila fonne birin yi fa buru dondeni Musa bitanna fema, Ala yetagi.

Sariyane 1.9-18

¹³ Na xɔtɔn bode, Musa yi dɔxɔ yamaan makitideni. Yamaan yi ti a yetagi keli xɔtɔnna ma han jinbanna ra.

¹⁴ Musa yi naxan birin ligama yamaan xa, a bitanna to na to, a yi a fala, a naxa, “Nanfe ito ra, i naxan ligama yamaan xa? Nanfera i kedenna kitin sama, yamaan birin yi ti i yetagi, keli xɔtɔnni han jinbanna ra?”

¹⁵ Musa yi a bitanna yabi, a naxa, “Bayo yamaan fama n fema Ala sagoon nan maxɔdinde yi.

¹⁶ Xa fena nde e tagi, e fama nen n fema, n yi kitin sa, n Alaa tɔnne nun a sariyane yeɓa e xa.”

¹⁷ Musa bitanna yi a fala a xa, a naxa, “I naxan ligama, na mi fan.

¹⁸ E nun yamani ito ε bode raxadanma nen, bayo goronni ito gbo i senben xa, i kedenna mi a gase.

¹⁹ Iki, i tuli mati n xuiin na, n xa i kawandi. Ala xa lu i xon! A lan i xa ti Ala yetagi yamaan funfuni, i yi Ala maxɔdin e bode matandine fe ra.

²⁰ I xa e xaran tɔnne nun sariyane ma. I kiraan yita e ra e biran naxan fɔxo ra, e nun wanle e naxan ke.

²¹ Koni i xa muxu kendene sugandi yamaan ye, naxanye gaxuma Ala yeε ra, lanaya muxune, mayifu mi naxanye yi. I yi e findi muxu wuli keden kuntigine ra, hanma muxu keɓe kuntigine, e nun muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²² E xa yamaan makiti waxatin birin, e yi fa fe xɔdɛxene ra i fema. Koni feen naxanye mi xɔdɔxo, e tan xa ne makiti. Na nde bama nen i ya goronna ra, bayo e fan nde tongoma nen.

²³ Xa i na liga, Alaa tinni, i nɔε a gase nen. Yamani ito birin sigama nen e konne yi bɔɓe xunbenli.”

²⁴ Musa yi a bitanna xuiin name, a naxan fala, a na liga.

²⁵ A muxu kendene sugandi Isirayila yi, a yi e findi yama xunne ra, muxu wuli keden kuntigine, muxu keɓe kuntigine, muxu tonge suulun kuntigine, e nun muxu fu kuntigine.

²⁶ E yi yamaan makitima waxatin birin. E yi fama fe xɔdɛxene ra Musa fema, koni naxanye mi yi xɔdɔxo, e tan yeteen yi ne makitima nen.

²⁷ Musa yi tin, a bitanna yi siga a konni.

19

Layiri xidin Sinayi geyaan fari

¹ Kike saxan to dangu, xabu e mini Misiran yi, na lɔxo yeteni, Isirayila kaane yi Sinayi tonbonna li.

² E to keli Refidimi yi, e yi fa Sinayi tonbonni. Isirayila kaane yi daaxadeni tɔn tonbonni, geyaan san bun.

³ Musa yi te Ala fema. Alatala yi Musa xili geyaan xuntagi, a naxa, “Ito fala Yaxuba bonsonne xa, Isirayila kaane,

⁴ E yeteen bata a to n naxan ligaxi Misiran na, n yi ε xali n fema alo singbinna soma a diine bun kii naxan yi.

⁵ Iki, xa ε n xuiin suxu ki fari, xa ε n ma layirin suxu, ε findima nen n ma yamaan na siyane birin ye. N gbeen nan bɔxon birin na,

⁶ koni ε findima n xa saraxarali yamaan nan na e nun siya sarijanxina.’ I falani itoe nan tima Isirayila kaane xa.”

⁷ Musa yi xete, a fonne birin xili, a falani itoe birin yeɓa e xa, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁸ Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu na ligama nen.” Musa yi sa e falane rali Alatala ma.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “N fama nen i ma kunda yiyani, alogo n nema falan naxan tiye i xa, yamaan xa a me. Nanara, e le i ra waxatin birin yi.” Musa yi yamana falane radangu Alatala ma.

¹⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga yamaan fema, e rasarijan to nun tila yi. E xa e dugine xa.

¹¹ E xa e yiton xii saxandena fe ra, bayo na lɔxon Alatala godoma nen Sinayi geyaan fari, yamaan birin yeε xori.

¹² I xa danne sa yamaan xa geyaan nabilinni, i yi a fala, i naxa, ‘E yete masuxu te feen na geyaan fari, ε nama maso a san bunna ra. Naxan yo na a sanna ti geyaan ma, ε xa na kanna faxa.

¹³ E nama ε yiin din a ra, koni ε a magɔlonma nen, hanma ε a bun xali-makunle ra. Muxu ba, sube ba, a mi kisima.’

Xɔtaan xuiin na mini, muxune yi te geyaan fari.”

¹⁴ Musa yi godo yamaan fema keli geyaan fari, a yi yamaan nasarijan, e yi e dugine xa.

¹⁵ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E yitɔn xii saxandena fe ra. E nama e maso ɲaxalan yo ra.”

¹⁶ Xii saxande lɔxɔn xɔtɔnni, kuye sarinne yi mini, galanne yi godo, kundaan yi sa geyaan xun ma. Xɔtaan xuiin yi mini han! Yamaan birin yi gaxu.

¹⁷ Musa yi yamaan namini e daaxadeni Ala ralandeni, e yi e malan geyaan san bun ma.

¹⁸ Tutun yi Sinayi geyaan birin xun ma, amasɔtɔ Alatala bata yi godo a ma tɛɛ degeni. Na tutin yi tema alo sulun tɛɛn* tutina, geyaan birin yi xuruxurunma a ɲaxin na.

¹⁹ Xɔtaan xuiin yi gboma ayi tun! Musa yi falan ti, Ala yi a yabi a xuini texin na.

²⁰ Alatala yi godo Sinayi geyaan fari, a yi Musa xili geyaan xuntagi. Musa yi te.

²¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Godo, a fala yamaan xa e nama kata fa feen na n matodeni, xa na mi a ra e wuyaxi faxama nɛn.

²² Hali saraxaraliin naxanye e masoma Alatala ra, ne xa e yete rasarijan, alogo Alatala nama e faxa.”

²³ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “Yamaan mi nɔɛ tɛ Sinayi geyaan fari. Amasɔtɔ i bata nxu rakolon, i yi a fala, i naxa, ‘E danne sa geyaan nabilinni, e xa a rasarijan.’”

²⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Godo, i mɔn yi te e nun Haruna. Koni saraxaraline nun yamaan nama kata te feen na Alatala fema, alogo n nama e faxa.”

²⁵ Musa yi godo yamaan fema, a feni itoe fala e xa.

20

Yamari fune fe Sariyane 5.6-21

¹ Ala yi falani itoe birin ti, a naxa,

² “Alatala nan n tan na, i ya Ala, naxan i raminixi konyiyani Misiran yi.”

Yamari Singena

³ “I nama ala gbete batu fɔ n tan.”

Yamari Firindena

⁴ “I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bɔxɔn ma hanma naxan igeni.

⁵ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu, Amasɔtɔ n tan, Alatala, i ya Ala, n xɔxɔlon.* Naxanye na n naɲaxu, n ne haken saranma e diine ra nɛn han mayixete saxan hanma naanin.

⁶ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nɛn han mayixete wuli keden.”

Yamari Saxandena

⁷ “I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔtɔ Alatala na kannu ɲaxankatama nɛn.”

Yamari Naanindena

⁸ “I xa Matabu Lɔxɔn binya, i yi a rasarijan.

⁹ I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

¹⁰ Koni xii soloferede lɔxɔni, Alatala i ya Alaa Matabu Lɔxɔn nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xɛmɛn ba, i ya dii tɛmɛn ba, i ya konyin ba, i ya xuruse ba, hanma hali xɔɲɛn naxan i konni.

¹¹ Amasɔtɔ Alatala koren nun bɔxɔn nun igen daxi xii sennin nan bun, e nun naxan birin e yi. Koni a a matabu nɛn xii soloferedeni. Nanara, Alatala yi barakan sa Matabu Lɔxɔna fe yi, a yi a rasarijan.”

Yamari Suulundena

¹² “I baba nun i nga binya, alogo i xa siimaya xunkuyen sɔtɔ bɔxɔni, Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari Sennindena

¹³ “I nama faxan ti.”

Yamari Soloferedena

¹⁴ “I nama yalunyaan liga.”

Yamari Solomasexedena

¹⁵ “I nama muɲan ti.”

Yamari Solomanaanindena

¹⁶ “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari Fudena

¹⁷ “I nama mila i bodena banxin xɔn hanma i bodena ɲaxanla, hanma a konyina, a ɲingena, a sofanla, hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

Sariyane 5.22-33

¹⁸ Yamaan birin yi galanna nun xɔtaan xuiin mɛma, e yi tutin toma tɛ. Yamaan yi gaxu e xuruxurun, e yi e makuya.

¹⁹ E yi a fala Musa xa, e naxa, “I tan yetɛɛn xa falan ti nxu xa, nxu nxu tuli matima nɛn i ra, koni Ala nama falan ti nxu xa alogo nxu nama faxa.”

²⁰ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E nama gaxu. Ala bata fa e keɲaan fɛsɛfɛsɛdeni, alogo e xa gaxu a yete ra, alogo e nama yulubin liga.”

²¹ Yamaan yi lu tixi yire makuyeni, koni Musa yi a maso kundaan na Ala yi denaxan yi.

* 19:18: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna*.” * 20:5: Ala xɔxɔlon, bayo e nun a yamaan layirin nan xidima alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmɛna a ɲaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma.

Sariyane saraxa gandene fe yi

²² Alatala yi a fala Musa xa, a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E bata a to a n bata falan ti ε xa keli kore.

²³ E nama suxurene rafala, ε yi nxu nun nε batu nxu bode xɔn. E nama gbetin nun xεma suxurene rafala.

²⁴ I xa saraxa gande bende daxini tɔn n xa, i yi saraxa gan daxine nun bɔɔɛ xun-beli saraxane nun xuruse xunxurine nun a xungbene ba a fari. N na denaxan findi n xinla binyaden na, n fama nen i ma mɛnni, n yi i baraka.

²⁵ Xa i saraxa gande gεmε daxini tɔn n xa, i nama a yitɔn gεmε masolixin na. Amasɔɔ i ya a masolima waliseen naxan na, na saraxa ganden naxɔsima nen.

²⁶ I nama saraxa gande matexin nafala n xa, i yi te te seene ma, alogo i ragenla nama to.”

21*Sariyane konyine fe yi*

Sariyane 15.12-18 nun Saraxaraline 25.39-55

¹ “I sariyani itoe nan yɛbama e xa.

² Xa i Heburu konyina nde sara, a walima nen jεε sennin. Koni jεε soloferedeni, a xɔɔyama nen, a mi sese fima.

³ Xa a kedenna nan soxi i konni, a kedenna nan sigama. Xa jaxanla yi a yii a so waxatini, e nun a jaxanla yi siga.

⁴ Xa a kanna nan jaxanla so a yii, xa a bata dii xεmεne bari hanma dii tεmεne, a kanna nan gbee a jaxanla nun a diine ra. A kedenna yi siga.

⁵ Xa konyina a fala, a naxa, ‘N kanna rafan n ma, e nun n ma jaxanla nun n ma diine, n mi waxi xɔɔya feni.’

⁶ nayi a kanna xa a xali Alaa kitisane yetagi. A yi a maso dεen na hanma senbetenna. A kanna yi a tunla sɔxɔn wuren na. Konyin yi lu a wanla ra tolon!”

⁷ “Xa muxuna nde a dii tεmεn mati alo konyina, a mi xɔɔyama alo konyi xεmεne.

⁸ Xa a rajaxu a kanna ma, naxan yi waxi a tongo feni a jaxanla ra, a kanna xa tin a baba xa a xunba. A kanna nama a yanfa, a a mati xɔɔne ma.

⁹ Xa a fixi a dii xεmεn nan ma a jaxanla ra, a kanna a suxuma nen alo a gbee dii tεmεne.

¹⁰ Xa a jaxalan gβete tongo, a nama sese ba a singe ra xiina donseen na, hanma a dugin na, hanma xεmε taa sariyana.

¹¹ Xa a mi na fe saxanne liga a xa, a nɔε sigε nen, a mi gβeti yo fi.”

Sariyane lan masibo feene ma

¹² “Naxan na muxuna nde bɔnbɔ, a a faxa, ε xa na kanna faxa.

¹³ Xa a mi yi kataxi a faxa feen na, koni Ala yi a ragidi na kiini, a xa a gi han n yiren naxan yite i ra a nɔε luyε denaxan yi.

¹⁴ Koni xa muxuna nde a boden faxa feni tɔn a yi a faxa, hali a sa a singan n ma saraxa ganden na, ε xa a ba na, ε yi a faxa.”

¹⁵ “Naxan na a baba bɔnbɔ hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁶ “Naxan na muxuna nde suxu, a sa a mati hanma muxune yi a to a yii, ε xa na kanna faxa.”

¹⁷ “Naxan na a baba danga hanma a nga, ε xa na kanna faxa.”

¹⁸ “Xa muxune yεngε, keden yi gεmεn sin a boden ma hanma walisena nde, a mi a faxa, koni a yi a rasa,

¹⁹ nayi naxan bɔnbɔn tixi, na mi jaxankatama xa boden keli, a yi a masiga ti dunganna ra. Koni a xa a walitareya yikalan saren fi. A yi a dandan han a yi yalan.”

²⁰ “Xa muxuna nde a konyi xεmεn hanma a konyi gilεn bɔnbɔ wudin na, konyin yi faxa a yii, a kanna haken saranma a ra nen.

²¹ Koni xa a konyin bata keli xii keden hanma firin na xanbi ra, a kanna haken mi fa saranma a ra. A bata a yetε nan bɔnbɔ.”

²² “Xa muxune yεngε, e jaxalan fudikanna li, a diin bari benun a waxatin xa a li, koni fe jaxi gβete mi bira ayi, nayi na jaxanla xεmεn na seen naxan maxɔdin, kitisane na tin naxan ma, fe kalan xa na fi.

²³ Koni xa jaxanla maxɔlɔxi, niin jɔxɔn xa fi niin na,

²⁴ yεen yi jɔxɔ yεen na, jinna yi jɔxɔ jinna ra, yiin yi jɔxɔ yiin na, sanna yi jɔxɔ sanna ra,

²⁵ ganna yi jɔxɔ ganna ra, maxɔlɔn yi jɔxɔ maxɔlɔn na, bɔnbɔn yi jɔxɔ bɔnbɔn na.”

²⁶ “Xa muxuna nde a konyi xεmεn hanma a konyi gilεn yεen garin, a yi a kala, a xɔɔyama nen a yεen saren na.

²⁷ Xa a konyi xεmεna hanma a konyi gilεn jin keden gira, a xɔɔyama nen a jinna saren na.”

²⁸ “Xa jingena nde xεmεna hanma jaxanla sɔxɔn a fenna ra, a yi faxa, jingen magɔlonma nen han a faxa, a suben nama don. Koni jinge kanna haken mi saranma a ra.

²⁹ Koni xa jingen dari feen nan yi a ra, a kanna bata yi rakolon, koni a mi a xidi, jingen yi xεmεn hanma jaxanla faxa, nayi jingen magɔlonma nen, ε yi a kanna fan faxa.

³⁰ Koni, xa muxune tinxi a ma, jinge kanna xa a niin xunbaan fi, e na naxan yo maxɔdin.

³¹ Sariya keden mɔn sama xa jingen bata banxulanna hanma sungutunna faxa.

³² Koni xa jingen bata konyi xεmεn hanma konyi gilεn faxa, jinge kanna xa

gbeti gbanan tonge saxan nan so konyi kanna yii, jingen yi magɔlɔn.”

³³ “Xa muxuna nde xɔɔɔɔɔɔ de raba, hanma a nde ge, a mi a de ragali, xa jingena nde bira na ra hanma sofanla,

³⁴ xɔɔɔɔɔɔ kanna xa jingen saren fi, a jinge faxaxin tongo.”

³⁵ “Xa muxu jingen jinge gbete sɔxɔn, a yi faxa, e xa jinge jɛɛɛɛn mati e a saren taxun, e jinge faxaxin fan taxun.

³⁶ Koni xa a kolonxi a a jingen dari feen nan yi a ra, a kanna mi a xidi, na kanna xa jingen jɔxɔn fi jingen na, a jinge faxaxin tongo a gbeen na.”

Sariyana lan kala feene ma

³⁷ “Xa muxuna nde jingen muɔa hanma yɛxɛɛna, a a kɔɛ raxaba hanma a a mati, a jinge suulun nan fima jingen jɔxɔn na, a yɛxɛɛ naanin fi yɛxɛɛn jɔxɔn na.”

22

¹ “Xa muɔaden nateɛna muɔa tideni, e yi a bɔnbɔ, a yi faxa, na mi yatema faxa tiin na.

² Koni xa kuyen bata yiba, na yatema faxa tiin nan na.”

“Muɔaden xa a se muɔaxine jɔxɔ, xa sese mi a yii, a yetɛɛn xa mati konyin na.

³ A naxan muɔaxi, jingena, yɛxɛɛna, hanma sofanla, xa muxune na li a yii, a xa a jɔxɔn naxete dɔxɔ firin.”

⁴ “Xa muxuna nde a xuruseene lu e kalan ti xɛɛna nde ma hanma manpa bili nakɔna nde kui, a xa se kalaxine jɔxɔ a gbee se xabaxi faɔne ra.”

⁵ “Xa tɛɛn keli, a sɛxɛn li, a sa malo xidine hanma a tixin gan, hanma xɛɛn birin yi gan, naxan tɛɛn soxi a xa se kalaxine jɔxɔn fi.”

⁶ “Xa muxuna nde gbetina hanma a yii sena nde taxu a lanfaan na a xa ramara, e yi a muɔa na kanna ma, muɔaden xa a jɔxɔn naxete dɔxɔ firin, xa a to.

⁷ Xa muɔade mi to, banxi kanna xa siga Ala batu yireni, a a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi.”

⁸ “Matandin naxan keli jinge feen ma, so-fali fena, yɛxɛɛ fena, dugi fena, hanma seen naxan lɔxi ayi, muxune a falama naxan ma fe yi, e naxa, ‘N gbeen na a ra!’ Se kari dɔxɔ firinne xa siga han Ala batudena. Ala na naxan yalagi, na xa a lanfaan gbeen jɔxɔn naxete dɔxɔ firin.”

⁹ “Xa muxuna nde sofanla, jingena, yɛxɛɛna, hanma suben siya gbete taxu a lanfaan na, na suben yi faxa, hanma a maxɔlɔ, hanma a muɔa, muxu yo mi a to,

¹⁰ marakɔlɔn xa ti Alatala yi na muxu firinne tagi. Naxan suben namaraxi, na xa a kɔlɔ fa fala a mi a lanfaan yii seen tongoxi. Sube kanna xa tin na kɔlɔn ma, hali boden mi a jɔxɔn fi.

¹¹ Koni xa suben muɔaxi a konna nin, a lanma nɛn a yi a kanna gbeen jɔxɔn naxete a ma.

¹² Xa burunna subene bata a subeni bɔ, a xa fa a dɔnxɛn na seren na, naxan faxaxi na jɔxɔn nama raxete.

¹³ Xa muxuna nde suben xandi a lanfaan ma, suben yi maxɔlɔ hanma a faxa a kanna xanbi, a jɔxɔn naxete ma nɛn.

¹⁴ Xa a kanna yi a dɛxɔn na waxatini, a mi a jɔxɔ raxete ma. Xa a a yii toliman nin, naxan a xun yi, a saren nan na ra.”

Sariyane

¹⁵ “Xa muxuna nde sungutun nasɔlɔnxin nakunfa naxan mi futuxi, a yi a kolon jaxanla ra, a xa a futu seen fi a yi a tongo a jaxanla ra.

¹⁶ Xa a baba tondi a soɛ a yii, a xa sungutun nasɔlɔnxine futu seen xasabin fi gbetin na a baba ma.”

¹⁷ “I nama yiimatoon lu a nii ra.”

¹⁸ “Naxan yo nun suben na kafu i xa a faxa.”

¹⁹ “Naxan yo na saraxan ba ala gbete ne xa, ba Alatala kedenna ra, i xa a faxa.”

²⁰ “I nama xɔɔɔɔn tɔɔ, i nama jaxu a ra, amasɔtɔ xɔɔɔɔn nan yi ε ra Misiran yamanani.”

²¹ “I nama jaxu kaja gilen na, hanma kiridina.

²² Xa i jaxu e ra, e yi e xuini te n ma, n na e xuiin namema nɛn yati!

²³ N xɔlɔma nɛn, n yi i faxa silanfanna ra, i ya jaxanle yi findi kaja gilene ra, ε diine yi findi kiridine ra.”

²⁴ “Xa i gbetin doli yiigelitɔna nde ma n ma yamani, i nama findi doli maxinla ra, i nama tɔnɔ yo fen a ra.

²⁵ Xa i i bodena doamaan suxu tolimani, i xa a raxete a ma benun soken xa bira.

²⁶ Amasɔtɔ xa a sa li, a doamaan nan a bitinganna ra, a naxan felenma a ma xunbenli, a xa a sa nanse ma? Xa a n maxandi, n na a xuiin namema nɛn. Amasɔtɔ n tan kininkinin.”

²⁷ “I nama Ala rayelefu, i nama i ya yamaan mangan danga.”

²⁸ “N gbee naxan i ya se xabaxine nun i ya turen fari i nama bu na fideni n ma. I xa i ya dii xɛmɛ singen so n yii.

²⁹ I mɔn yi i ya jingen dii singen so n yii e nun i ya yɛxɛɛna. A xa lu a nga bun xii sennin, a xii soloferedeni, i yi a so n yii.”

³⁰ “N ma muxu sarijanxine nan ε tan na. Nanara, ε nama sube yo don burunna subene naxan faxaxi. ε xa a woli barene bun.”

23

¹ “I nama wule falane rali muxune ma. I nama kafu fe jaxi rabane ma wule seren badeni.

² I nama bira yamaan fɔxɔ ra fe ɲaxi rabadeni. I nama sa yamaan fari, i wule seren ba alogo kitin nama sa tinxinni.

³ I nama yuigelitɔɔn nafisa bonne xa kitini.”

⁴ “Xa i naralan i yaxuna ɲinge tununxin na hanma a sofanla, i xa fa a ra a ye ra.

⁵ Xa i i yaxuna sofanla to, a biraxi a goronna bun, i nama a lu na kiini. I xa a mali.”

⁶ “I nama tondi kiti kenden se tɔrɔ muxun xa a kitini.

⁷ I xa fata wulen birin ma. I nama sɔntaren hanma tinxin muxun yalagi, a yi faxa. Amasɔtɔ n muxu ɲaxine yalagima nɛn.

⁸ I nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, amasɔtɔ finmase sifani itoe muxune yeene raxima, e tinxin muxune falane maxete.”

⁹ “I nama ɲaxu xɔɲene ra, bayo i ya a kolon xɔɲene tɔrɔyaan naxan yi, amasɔtɔ i findi nɛn xɔɲen na Misiran yamanani.”

Yamanan sanle

¹⁰ “I ya xɛene bi ɲee sennin bun ma, i yi sii seene xaba.

¹¹ Koni i nama xɛen bi i ya bɔxɔni ɲee solofereden ma. A xa lu a yete ma. Tɔrɔ muxune yi seen sɔtɔ a xɔnni nayi, naxan na lu burunna subene yi na don. I xa na fan liga i ya manpa bili nakone nun Oliwi binle ra.”

¹² “I ya wanla ke xii sennin bun. Koni i xa i matabu xii soloferedeni, alogo i ya ɲingen nun i ya sofanla xa e matabu, alogo i ya konyin nun i ya xɔɲen xa e matabu.”

¹³ “N naxan birin falaxi, i xa ne suxu ki fajɲi! I nama ala gbetene xinla fala. A nama mini i de mume!”

Xorɔyaan 34.18-26 nun Sariyane 16.1-17

¹⁴ “Dɔxɔ saxan ɲeen bun, i xa sanle liga n xa.

¹⁵ I xa Buru Tetaren Sanla raba. I xa burun tetaren don xii solofere bun, alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔtɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.”

¹⁶ “I xa Se Xaba Singen sanla raba, i na i ya se bixine xaban folɔ xɛen ma waxatin naxan yi. I mɔn xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba ɲee rajanni, i ya bogiseene malanma waxatin naxan yi keli xɛen ma.

¹⁷ Muxune birin fama nɛn Marigina Alatala yetagi dɔxɔna ma saxan ɲeen bun.”

¹⁸ “I na saraxan wunla rali n ma, i nama donse gbetɛ sa a fari burun nate seen* naxan yi. I nama n ma sanla saraxa subene turen namara han xɔtɔnni.

¹⁹ I xa fa i ya xɛen bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.”

“I nama sii diin ɲin a nga xiɲe igen na.”

Yamarine Kanan bɔxɔna fe yi

²⁰ “N malekan xɛma nɛn i yeɛ ra, a i kantan kira yi, a i rafa na yireni n denaxan yitɔnxi.

²¹ A liga i yeren ma, i yi a xuiin suxu. I nama murute a ma, amasɔtɔ a mi dijama i ya matandine ma, bayo n na a xɛxi n xinla nin.

²² Koni xa i ya a xuiin name, n naxan birin falama i xa i na liga, n findima nɛn i yaxune yaxun na, e nun i yengefane yengefana.

²³ N ma malekan tima nɛn i yeɛ ra, a i xali Amorine nun Xitine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xiwine nun Yebusune bɔxɔn ma, n yi e raxɔri.”

²⁴ “I nama i xinbi sin e alane bun ma, i nama e batu, i nama bira e namunne fɔxɔ ra. Koni i xa e kala, i yi e kide gemene yibo.

²⁵ E xa Alatala batu, e Ala. A barakan sama e donseene nun e igene yi nɛn. N furen masiga e ra.

²⁶ ɲaxalan yo kui mi kalama i ya yamanani, ɲaxalan yo mi finde gbantan na. N ni i ya siimayaan xɔnkuyama ayi nɛn.”

²⁷ “N na n ma yeeragaxun nasigama nɛn e yeɛ ra. I na so yamanan naxan yi, n na muxune yifuma nɛn. N na e yaxune birin xun xanbi soma nɛn e yetagi, e yi e gi e bun.

²⁸ N ɲurune rasigama nɛn, e yi Xiwine, Kanan kaane, nun Xitine kedi i yeɛ ra pon!

²⁹ N mi e birin kedima e yeɛ ra ɲee kedenni, xanamu, yamanani gelima nɛn, burunna subene yi wuya e xa.

³⁰ N na e kedima nɛn e yetagi ndedi ndedi, han e wuya ayi, yamanan yi findi e gbeen na.”

³¹ “N na e yamanan danne sama nɛn keli Gbala Baani han Filisitine baani, keli tonbonni han Efirati baani. Amasɔtɔ n yamanan muxune sama nɛn i sagoni alogo i xa e kedi i ye ra.

³² E nun ne nama layirin xidi, e nun e alane fan.

³³ E nama dɔxɔ i ya bɔxɔni, alogo e nama i ti yulubin ma. Amasɔtɔ i ye e suxurene batuma nɛn, e suxurene yi lu alo luti ratixina i yeɛ ra.”

24

Layiri xidina Sinayi geyaan fari

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te n fɛma, i tan nun Haruna, Nadaba, Abihu nun Isirayila fonna tonge solofere, e yi e xinbi sin wulani.

² Musa kedenna nan a masoma Alatala ra, bonne nama e maso, yamaan nama te a fɔxɔ ra.”

³ Musa yi Alatalaa falane birin yeɛba yamaan xa e nun a sariyane birin. Yamaan

* 23:18: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

birin yi a yabi fala kedenna xɔn, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige.”

⁴ Musa yi Alatalaa falane birin seɓe. Na xanbi ra, a keli xɔton, a yi saraxa gandena nde rafala geyaana san bun, a yi gɛmɛ fu nun firin fɔxɔ Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne taxamasenna ra.

⁵ A yi Isirayila banxulanna ndee rasiga, e xa saraxa gan daxine ba, e yi tura bulanne ba boɓe xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Musa yi wunla fɔxɔ kedenna sa goronne kui, a fɔxɔ kedenna xuya saraxa ganden ma.

⁷ A yi Layiri Kedin tongo, a a xaran Isirayila birin yee xɔri. E yi a fala, e naxa, “Alatala naxan birin falaxi nxu a lige, nxu yi a suxu.”

⁸ Musa yi wunla tongo, a a xuya yamaan ma, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Alatala to yamarini itoe fi.”

⁹ Musa nun Haruna nun Nadaba nun Abihu nun Isirayila fori tonge soloferene yi te.

¹⁰ E yi Isirayilaa Ala to tixi gɛmɛ walaxan fari, naxan yi rafalaxi safiri gɛmɛne ra, naxan yi sarɔjan alo kore xɔnna.

¹¹ Koni, Ala mi fe liga Isirayila yeeratini itoe ra. E yi Ala mato, e yi e dege, e yi e min.

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te geyaana fari, i lu n fɛma. N gɛmɛ walaxane soma i yii nen, n sariyane nun yamarine seɓe e ma yamaan xaran feen na.”

¹³ Musa yi keli, e nun a mali muxun Yosuwe, e yi te Alaa geyaana fari.

¹⁴ A yi a fala fonne xa, a naxa, “E nxu mame be han nxu yi fa e fɛma. Haruna nun Xuru luma nen e fɛma. Xa fena nde sa bira ayi, e a fala e xa.”

¹⁵ Musa yi te geyaana fari, kundaan yi so geyaana xun na.

¹⁶ Alaa nɔrɔn yi godo Sinayi geyaana ma. Kundaan yi so geyaana xun na xii sennin. Xi soloferede lɔxɔni, Alatala yi Musa xili kundani.

¹⁷ Alatalaa nɔrɔn yi lu Isirayila kaane yee ra yi alo halagi ti teen nan degema geyaana fari.

¹⁸ Musa yi so kundani, a te geyaana fari. Musa yi lu geyaana fari xii tonge naanin kɔe tonge naanin.

25

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 35.4-9

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa a e xa fa yii malan seene ra n xɔn. Muxune birin xa fa a ra e ɓeniɓe fajin nan na, i yi a rasuxu n xa.

³ I kiseni itoe nan nasuxuma e ra: Xɛmana, gbetina, sulana,

⁴ gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajin nun sii xabe dugine,

⁵ konton kidi magbelixine, sube kidine, kasiya wudina,

⁶ lenpu turena, e nun se xiri ɓaxumɛn naxanye sama se masusan tureni, e nun wusulanna,

⁷ onixin gɛmɛ tofajine nun gɛmɛ tofaji gbeteɓe saraxarali domain nun a kanke masaan nayabuxi naxanye ra.

⁸ E xa yire sarɔjanxin nafala n xa, n luma nen e tagi.

⁹ E xa Ala Batu Bubun nafala e nun a waliseene birin alo n na a yitama i ra kii naxan yi.”

Layiri Kankirana fe

Xorɔyaan 37.1-9

¹⁰ “E xa kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna ye firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna ye keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

¹¹ I xɛma fajin sa a ma. I xa a sa a kuiin nun a fanna ma. I xa a de kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

¹³ I xa kasiya tamine rafala, i xɛmaan sa e ma.

¹⁴ I tamine raso xɛma yinle ra kankiraan deɔonne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

¹⁵ Tamine xa lu kankiraan so yinle ra, e nama ba na.

¹⁶ I xa Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, n naxan soma i yii.

¹⁷ I xa xɛma deraganla rafala kankiraan ma n solonaden na, a kuyana nɔngɔnna ye firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

¹⁸ I xa maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e xa ti kankiraan deraganla fɔxɔ firinne ma.

¹⁹ I xa maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, i yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan deraganla xa findi se kedenna ra.

²⁰ Maleka sawurane xa e gubugubune yibandun e xun ma, e yi e felen kankiraan deraganla ma. Maleka sawurane xa e yee rafindi e bode ma e xun sinxina kankiraan deraganla ma.

²¹ I na Layiri Sereyaan sa kankiraan kui, i xa a deraganla sa a de ra.

²² N na n yitama i ra menna nin, Layiri Sereya Kankiraan deraganla xun ma, maleka gubugubu kan firinne sawurane longonna ra. N na n ma yamarine birin soma i yii menna nin Isirayila kaane xa.”

Buru Rali Tabanla

Xorɔyaan 37.10-16

²³ “I xa kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna ye firin, a yigbona

nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

²⁴ I xa xɛma fajin sa a ma, i yi a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

²⁵ I xa farinna sa tabanla jinginna ma a rabillinni. Farinni gboon xa lan muxun yii kuiin ma. I yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ra.

²⁶ I xa a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

²⁷ Tamine so yinle luma a dɛ kinkine nan ma, tamine soon naxanye ra tabanla maxali seen na.

²⁸ I xa kasiya tamine rafala, i yi xɛmaan sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

²⁹ I xa a goronne nun muranne rafala xɛma fajin na, e nun a igelengenne, saraxa ige rabɔxon goronne.

³⁰ Buru Ralixine xa lu tabanli ito fari n yetagi waxatin birin.”

Lɛnpune dɔxo sena

Xorɔyaan 37.17-24

³¹ “I xa lɛnpu dɔxo seen nafala xɛma bɔnbɔxi fajin na. A sanna nun a yiine xa rayabu se fuge sawurane ra e birin yi findi se kedenna ra.

³² Yii sennin xa ti a fɔxo firinne ma, lɛnpu dɔxɔden yire saxan yi lu a fɔxo kedenni, a yire saxan a fɔxo bodeni.

³³ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan xa lu a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

³⁴ Se fuge sawura naanin xa lu a binla fan ma.

³⁵ Keden xa lu a tangbaxi singen bun ma. Keden yi lu a firinden bun ma, keden yi lu a saxanden bun ma.

³⁶ A fugene, a yiine, nun a binla birin xa findi se kedenna ra. A birin xa rafala xɛma bɔnbɔxi fajin na.

³⁷ I xa lɛnpu solofere rafala, i yi ne dɔxo e dɔxɔdene yi alogo e xa a yetagini yalan.

³⁸ A waliseene nun xube kɔ seene fan xa rafala xɛma fajin na.

³⁹ I xa lɛnpu dɔxo seen nun a waliseene rafala xɛma fajin kilo tonge saxan na.”

⁴⁰ “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na misaala yitaxi i ra गयाan fari kii naxan yi.”

26

Ala Batu Bubuna fe

Xorɔyaan 36.8-38

¹ “I xa Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajin fu ra, dugi mamiloxin nun a gbeela. E yi rayabu Maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

² Dugine birin kuyan nun a yigboon xa lan: a kuyana nɔngɔnna ye mɔxɔɔn nun solomasɛxe, a yigbona nɔngɔnna ye naanin.

³ I xa dugi suulun dɛge e bode ra, dugi suulunna bonne fan dɛge e bode ra.

⁴ I xa luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. I mɔn yi na liga a ratugunxin dɔnxɛ ra xiin na.

⁵ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin na, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin fan na. Lutine xa lan e bode ma.

⁶ I xa suxu se xɛma daxin tonge suulun nafala i yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Nayi, Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.”

⁷ “I xa dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

⁸ Dugi fu nun kedenne birin xa lan: e kuyan xa findi nɔngɔnna ye tonge saxan na, e yigbona nɔngɔnna ye naanin.

⁹ I xa dugi suulun dɛge e bode ra e danna, i senninna bonne fan dɛge e bode ra. I xa a sennindeni sa firinna ra bubun yetagi.

¹⁰ I xa luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, i mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

¹¹ I xa suxu se sula daxi tonge suulun nafala, i yi lutine ti suxu seene ra. Nayi, i yi bubun findi kedenna ra.

¹² Na dugin tagin naxan minixi bonne xa, na xa singan Ala Batu Bubun xanbi ra.

¹³ Dugi nɔngɔnna ye keden naxan minixi Ala Batu Bubun dɛxɔnne yi, na xa singan a dɛxɔnne ra a xunna soon na.”

¹⁴ “I xa konton kidi magbelixine dɛge e bode ra, i yi e sa bubun birin fari. I mɔn yi sube kidi fajin gbete ye fan sa na fari.”

¹⁵ “I xa bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudine ra.

¹⁶ Bun tiine xa kuya ayi nɔngɔnna ye fu, e yi gbo ayi nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

¹⁷ Bun ti kedenna kui, a xa ti farin firinna ra e bode yetagi. I xa bubun bun tiine birin ti na kiini.

¹⁸ I xa bun ti mɔxɔɔn rafala bubun yifari fɔxon ma.

¹⁹ I xa bundɔxo gbete daxi tonge naanin nafala. Bun ti yo bun ti, bundɔxo firin. Farin firinne xa sɔti bundɔxone kui.

²⁰ I xa bun ti mɔxɔɔn ti bubun kɔmɛn fɔxon,

²¹ e nun bundɔxo gbete daxi tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxo firin.

²² I xa bun ti sennin ti bubun xanbi binni, sogegododen binni.

²³ I xa bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

²⁴ Bun ti firin xa ti e bode xɔn mɛnni. E xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Bubun tongon firinne birin xa ti na kiini.

²⁵ E birin malanxina, bun ti solomasɛxe e nun bundɔxo fu nun sennin. Bun dɔxo firin bun tiine birin bun.

²⁶ I xa kasiya wudi gaalane* rafala. Suulun xa lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

²⁷ suulun xa lu bode fɔxɔn ma, suulun xa lu bubun xanbi binna ra, sogegododen binni.

²⁸ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

²⁹ I xa xɛmaan sa bun tiine ma. I xa gaalane so yinle rafala xɛmaan na. I xɛmaan sa gaalane ma."

³⁰ "I xa Ala Batu Bubun ti alo a yitaxi i ra kii naxan yi geyaana fari."

³¹ "I xa kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, a xa rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

³² I xa a singan kasiya senbeten naanin na xɛma yilɛnɛnxine saxi naxanye ma, singan se xɛma daxi naxanye ma. E xa ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

³³ I xa yɛ masansan dugin singan, i Layiri Sereya Kankiraan nasoon mɛnna nin. Yɛ masansan dugin findima tagi saan nan na yire sarijanxin nun yire sarijanxi fisamantenna tagi."

³⁴ "I xa deraganla sa Layiri Sereya Kankiraan dɛ ra n solonaden na yire sarijanxi fisamantenna kui.

³⁵ I xa tabanla ti yɛ masansan dugin yetagi, bubun kɔmɛn fɔxɔni. Lɛnpu dɔxɔ seen xa ti tabanla yetagi, bubun yiifari fɔxɔn ma."

³⁶ "Dugi sɔxɔnna xa taa dugi mamiloxin nun a gbeela sɔxɔn, i yi a singan Ala batu bubun dɛ ra.

³⁷ I xa singan se xɛma daxin nafala dugini ito xa e nun kasiya senbeten suulun, i xɛma yilɛnɛnxine sa e ma, i yi bundɔxɔ sula daxin suulun naxulun e xa."

27

Saraxa gan daxin badena *Xorɔyaan 38.1-7*

¹ "I xa saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyan xa lan nɔngɔnna yɛ suulun ma, a yigbona nɔngɔnna yɛ suulun, a yitena nɔngɔnna yɛ saxan.

² I xa feri keden keden nafala a tongon naaninne ma, e nun a fenne xa findi se kedenna ra i yi sulan sa e ma.

³ I xa a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube kɔ seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene e nun tɛɛ kɔ seene.

⁴ I xa wure masɔxɔnxin nafala, xuben minin naxan na. I yi tamin so yili naanin nafala sulan na wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

⁵ I xa wure masɔxɔnxin sa saraxa ganden dɛ kinkine bun ma a yiteen tagini.

⁶ I xa kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, i yi sulan sa e ma.

⁷ I xa tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma, a xali seen na.

⁸ I xa saraxa ganden nafala farinne ra, a kui genla yi lu. A xa rafala alo n na a yitaxi i ra kii naxan yi geyaana fari."

Dugi sansanna fe *Xorɔyaan 38.9-20*

⁹ "I xa Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn xa kuya han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula senbeten mɔxɔɲɛ xa ti sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ kui, e nun dugi singan se gbeti daxine xa singan gbeti gaalane* ra senbetenne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a fan yi ti taa dugi fajine ra e nun sula senbeten mɔxɔɲɛ, sula bundɔxɔ mɔxɔɲɛ e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra.

¹² Sogegododen binni, sansanna xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a xa ti dugine ra e nun senbeten fu, e nun bundɔxɔ fu.

¹³ A sogeteden binni, soden dɛnaxan yi, sansanna mɔn xa kuya ayi han nɔngɔnna yɛ tonge suulun.

¹⁴ Koni dugine xa singan soden fɔxɔ kedenni, e nun senbeten saxan nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna yɛ fu nun suulun.

¹⁵ Dugine xa singan soden fɔxɔ bodeni, e nun senbeten saxan e nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna fu nun suulun.

¹⁶ I xa dɛ raxidi dugin singan sansanna so dɛɛn na, naxan kuya han nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ. Dugi sɔxɔnne xa a rafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. Senbeten naanin nun bundɔxɔ naanin fan xa ti mɛnni.

¹⁷ Sansanna senbetenne birin xa ti sula bundɔxɔne kui, e xa tugun e bode ra gaalan gbeti daxine ra dugi singan se gbeti daxine yi singan ne ra.

¹⁸ Sansanna kuyan xa findi nɔngɔnna yɛ kɛmɛ, a yigbona nɔngɔnna yɛ tonge suulun, a taa dugi fajine yitena nɔngɔnna yɛ suulun. Sansanna bundɔxɔne findima sulan nan na."

¹⁹ "Se yo naxan nawalima Ala Batu Bubun wanle yi, e nun tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni bubun bun tiine xidi seen na, hanma sansanna xidi seen na, ne birin xa rafala sulan na."

* 26:26: Nde a falama a "galalenne."

* 27:10: Nde a falama a "galalenne."

*Lenpu turena**Saraxaraline 24.1-3*

²⁰“I xa Isirayila kaane yamari e xa fa oliwi ture fajin na i xɔn, alogo lenpune xa dege waxatin birin.

²¹Haruna nun a diine xa lenpune doxo Layiri Kankiraan ye masansan dugin yetagi Naralan Bubun kui. A xa dege jinbanna ra han xotɔnni Alatala yetagi. Habadan sariyan nan na ra Isirayila yixeten muxune birin xa.”

28*Saraxaraline dugine**Xorɔyaan 39.1-7*

¹“I xa i tada Haruna xili e nun a diine Nadaba nun Abihu nun Eleyasari e nun Itamara, e xa wali n xa Isirayila kaane tagi alo saraxaraline.

²I xa dugi sarijanxine dege i tada Haruna xa alogo a xa binyen nun xunnayerenna soto.

³I xa falan ti walikeen birin xa naxanye fatan, n bata xaxili fajin fi naxanye ma fe sifani itoe fe ra. E xa Harunaa dugine dege, alogo a xa sarijan, a yi saraxarali wanle ke n xa.

⁴E xa maraberiba sifani itoe nan dege: Kanke masaan nun saraxarali domain nun gubaan nun a doma bun bira fajin nun namuna e nun tagixidina. E xa maraberiba sarijanxini itoe dege i tada Haruna nun a diine xa, alogo e xa saraxarali wanle ke n xa.

⁵Dugi soxonne xa xemaan nawali, e nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajina.”

*Saraxarali domana**Xorɔyaan 39.2-7*

⁶“E xa saraxarali domain xema daxin dege gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali fajin na.

⁷E xa a tungunne dege, e lutine ti e xun firinne ma a xidi seen na.

⁸A tagixidi fajin fan degema na kii nin: E nun saraxarali domain xa findi kedenna ra. A rafalama xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin nan na.

⁹I xa onixi geme firin tongo, i yi Isirayilaa diine xinle kerenden e ma.

¹⁰Xili sennin xa lu geme kedenna ma, xili sennin yi lu gemen boden ma, fata e bari yeen ma.

¹¹I xa Isirayila kaane xinle kerenden geme firinne ma, alo taxamasenna kerendenma kii naxan yi, i yi e sa geme suxu se xema daxine kui.

¹²I xa na geme firinne ti saraxarali domain tungunne ma, alo noxo lu gemene Isirayilaa diine xon. Haruna e xinle xalima nen a tungunne ma Alatala fema noxo lu feen na e xon.

¹³I xa gemene suxu seene rafala xemaan na,

¹⁴yi xema fajin yolonxondi firin singan e ra, naxanye denbexi alo luti firin.”

*Kanke masana**Xorɔyaan 39.8-21*

¹⁵“I xa kanke masaan dege, kitisa sena. A xa findi wali fajin na. I xa a rafala alo saraxarali domana. A rafala xemaan nun gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

¹⁶A xa rafala tongon naaninna ra. A xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nongonna tagi.

¹⁷I xa a rayabu geme fajin kira naanin na. I xa gemeni itoe nan sa a kira singan ma: saridon gemen nun topasi gemen nun emerodi gemena.

¹⁸A kira firindena: esikaribukili gemen nun safiri gemen nun dayimu gemena.

¹⁹Kira saxandena: opali gemen nun agati gemen nun ametisi gemena.

²⁰Kira naanindena: kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemena. Gemeni itoe xa sa geme suxu se xema daxine kui.

²¹Geme fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Geme yo geme, i xa Isirayila bonson keden xinla kerenden a ma taxamasenna ra.

²²I xa xema yolonxondine rafala kanke masaan xa, naxanye denbexi alo lutina.

²³I xa wuredi digilixi xema daxin firin nafala i yi e so kanke masaan xunne ra.

²⁴I xa yolonxondine xidi wuredine ra kanke masaan xunne ma,

²⁵i yi e so suxu se xema daxine ra, e yi singan saraxarali domain tungun firinne ra a kanke ra.

²⁶I mon xa xema wuredi digilixi firin nafala i naxanye singanma kanke masaan sanna bun ma a kui.

²⁷I mon xa xema wuredi digilixi firin nafala i yi e singan saraxarali domain tungun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

²⁸I xa kanke masaan wuredine nun saraxarali domain wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domain bejin.

²⁹Haruna na so yire sarijanxini waxatin naxan yi, a Isirayila diine xinle xalima nen a kanke ra kitisa seen ma, kanke masana. Noxo lu feen nan na ra Alatala yetagi Isirayila diine xon waxatin birin.

³⁰I xa masansen ti seene, Yurima nun Tumin sa kanke masaan yibaan kui. E xa lu Haruna kanke ra a na fa Alatala yetagi waxatin naxan yi. Nayi, Haruna Ala sagoon kolon seene xalima nen a kanke ra Isirayila kaane xa waxatin birin Alatala yetagi.”

*Saraxarali dugi gbete**Xorɔyaan 39.22-31*

³¹ “I xa dugi mamiloxin dege gubaan na naxan soma saraxarali domaan fari.

³² A kɛɛn xa lu a tagini, i yi dugina nde dege a rabilinni alogo a nama bɔ.

³³ I xa girenada wudi bogi sawurane dege gari mamiloxin nun a gbeela ra a lenbene ma, i yi xema talandine singan e longori ra.

³⁴ Xema talanne xa singan girenada wudi bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinna birin yi.

³⁵ Haruna xa gubaan so a nema wale waxatin naxan yi alogo a nama faxa. Talanne xuiin minima nen a na so yire sarijanxini waxatin naxan yi Alatala yetagi hanma a na mini.”

³⁶ “I xa xema walaxadin nafala, i yi taxamasenni ito kerenden a ma fa fala, ‘Muxu Sarijanxina Alatala Xa.’

³⁷ I yi a xidi luti mamiloxin na namun ma a tigi ra.

³⁸ A luma nen Haruna tigi ra, Isirayila kaane hake goronne yi lu Haruna xun ma e naxanye tongoxi saraxa sarijanxine badeni. A luma nen a tigi ra waxatin birin yi alogo e xa rafan Alatala ma.”

³⁹ “I xa taa dugi faji dege doma bun biran na. I yi taa dugi fajin nafala namun na. Dugi sɔxɔnna xa tagixidin nafala.”

⁴⁰ “I xa dugine dege Harunaa diine xa, i yi tagixidine rafala e xa, i yi xun tagixidine rafala e xa alogo e xa binyen nun xunnay-erenna sɔtɔ.

⁴¹ I xa i tada Haruna maxidi e nun a diine. I xa e xunne masusan turen na, i yi e findi saraxaraline ra, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.

⁴² I xa wantanne dege e xa, e ragenla nama lu, keli e tagiin ma han e danbane.

⁴³ Haruna nun a diine xa e so benun e xa siga Naralan Bubun kui, hanma e nema maso saraxa ganden na walideni yire sarijanxini. Nayi, e mi yulubin tongoma e faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna xa e nun a yixetene birin.”

29

Saraxaraline rasarijan fena

Saraxaraline 8.1-36

¹ “I xa saraxaraline rasarijan ikii nin alogo e xa wanla ke n xa: Tura bulan keden tongo e nun konton firin fe mi naxanye ra.

² I xa burun gan murutu fuɓi fajin na, buru rate se* mi naxan yi, i mɔn yi nde gan turen naxan yi e nun buru yilɛnɛnxine turen saxi naxanye ma.

³ I xa e sa deben kui i yi e rali n ma, e nun turaan nun kontonne.

⁴ I xa Haruna nun a diine ti Naralan Bubun de ra, i yi e maxa.

⁵ I xa dugine tongo, i yi doma bun biran nun gubaan nun saraxarali domaan nun kanke masaan nagodo Haruna ma. Saraxarali domaan xidi a tagi, a tagixidi fajin na.

⁶ I xa namun so a xun na, i yi taxamaseri sarijanxin xidi namun na.

⁷ I xa masusan turen tongo, i yi a sa Haruna xunni, a sugandi feen na.

⁸ I yi a diine fan nafa, i yi dugine ragodo e ma.

⁹ I xa e tagi xidi tagixidin na, i yi e xun tagixidine xidi. Habadan sariyan na a ra, saraxaraliyaan bata findi e gbeen na. Na kiini, i xa Haruna nun a diine dɔxɔ saraxaraliyani.”

¹⁰ “I xa turaan ti Naralan Bubun yetagi, Haruna nun a diine xa e yiine sa turaan xunna fari.

¹¹ I xa turaan kɛɛ raxaba Alatala yetagi Naralan Bubun so deen na.

¹² I xa turaan wunla tongo, i yi a sa saraxa ganden tongonne fenne ma i yii sonla ra. I xa wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

¹³ Ningen turen naxan birin a fatini e nun farafaran naxan a bɔɓɛn ma e nun a gbingi ra xele firinne nun e turene, i yi ne sa teeni saraxa ganden fari.”

¹⁴ “Koni i xa turaan suben nun a kidin nun a gbiin woli teeni yamaan daaxaden fari ma. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁵ I xa konton keden tongo. Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

¹⁶ I xa a kɛɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

¹⁷ I xa kontonni bolon dungi dungin na, i yi a kui seene nun a sanne maxa, i ne sa a sube dungine nun a xunna fari.

¹⁸ I xa kontonna birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra Alatala xa, naxan xiri rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma teen nan na.”

¹⁹ “I xa kontonna firinden tongo, Haruna nun a diine xa e yiine sa kontonna xunna ma.

²⁰ I xa a kɛɛ raxaba, i yi a wunla tongo, i yi a sa Haruna nun a diine yiifari ma tunle ra, e nun e yiifari ma yii konkoriwane ra e nun e yiifari ma san konkoriwane ra. I yi wunla so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

²¹ I xa wunla nde tongo saraxa ganden fari, e nun masusan turena, i yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine ma. Nayi, Haruna nun a diine nun e dugine sarijanma nen.

²² I xa kontonna turen tongo, e nun a xunla nun turen naxan a kui seene ma e nun farafaran naxan a bɔɓɛn ma e nun a gbingi ra xele firinne nun e turena, e nun a

* 29:2: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

yiihari ma danbana. Amasɔɔ saraxaraliin dɔxɔ kontonna na a ra.

²³ I mɔn xa burun natetarena ndee tongo deben kui naxan Alatala yetagi: buru xun keden, buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden.

²⁴ I xa ne birin so Haruna nun a diine yii, e yi e mayita Alatala ra kise ralixin na.

²⁵ Na xanbi ra, i yi e ba e yii, i yi e sa tɛni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxina. A xirin yi rafan Alatala ma. A ralima Alatala ma tɛn nan na.

²⁶ I xa na kontonna firinden kanken tongo i yi a mayita Alatala ra kise ralixin na. Na yi findi i gbeen na.

²⁷ I xa kontonna kanken nun a danban nasarijan Haruna nun a diine xa, i naxanye ralixi n ma.

²⁸ Nanara, Isirayila kaane sube dungini itoe nan soma Haruna nun a yixetene yii, e na boɲe xumbeli saraxan ba waxatin naxan yi. Na nan luma Alatala xa.”

²⁹ “Haruna na faxa, a dugi rasarijanxine findima a diine nan gbee ra, alogo ne fan xa e so, e fan yi masusan, e dɔxɔ saraxaraliyani.

³⁰ Saraxaraliin naxan fama Haruna dangu xanbini, na a dugine soma nɛn xii solofere, benun a xa so Naralan Bubun kui walideni yire sarijanxini.”

³¹ “I xa saraxaraliin dɔxɔ kontonna tongo, i yi a suben jin yire sarijanxina nde yi.

³² Haruna nun a diine yi a don Naralan Bubun so dɛn na, e nun burun naxan deben kui.

³³ E tan nan se ralixini itoe donma naxanye bata rawali Ala solona feen nun e dɔxɔ feen nun e rasarijan feen na. Muxu gbete nama e don, amasɔɔ e sarijan.

³⁴ Xa sube dɔnxɛn lu hanma buruna han xɔtɔnni, i xa a woli tɛni. A mi donma, amasɔɔ a sarijan.

³⁵ I xa a liga Haruna nun a diine xa alo n ni i yamarixi kii naxan yi. I xa xii solofere ti e dɔxɔ feen na.

³⁶ I xa tura keden ba Ala solona seen na lɔxɔ yo lɔxɔ. Na nan saraxa ganden nasarijanma, i mɔn yi a masusan turen na alogo i xa a rasarijan.

³⁷ I xa Ala solona xii solofere bun ma. Na xanbi ra, saraxa ganden sarijanma nɛn fefe! Naxan yo nɛma a yiin diɲɲe saraxa ganden na fɔ na xa sarijan.”

*Lɔxɔ yo lɔxɔ saraxana fe
Yatene 28.1-8*

³⁸ “Ito nan bama saraxa ganden fari lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin: yeɛɛɛ dii firin, ɲɛɛ keden kedenna.

³⁹ Kedenna xa ba xɔtɔnni, bonna jinbanna ra.

⁴⁰ Yeɛɛɛ singen xa ba e nun murutu fuɲi faɲin kilo saxan naxan basanxi oliwi ture faɲi litiri keden nun a tagi ra. Wudi bogi igena alɔ manpana, na litiri keden nun a tagi fan xa bɔxɔn saraxan na.

⁴¹ Yeɛɛɛn firinden xa ba jinbanna ra e nun bogise saraxan nun minse saraxana alo a bama xɔtɔnni kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma. A ralima Alatala ma tɛn nan na.

⁴² Mayixete famatɔne xa saraxa gan daxini ito ba waxatin birin Naralan Bubun so dɛn na Alatala yetagi. N naralanma ɛ ra mɛnna nin n yi falan ti ɛ xa.

⁴³ N koralanna Isirayila kaane ra mɛnna nin, na yiren yi sarijan n ma nɔɔn xɔn.

⁴⁴ N Naralan Bubun nasarijanma nɛn e nun saraxa gandena. N yi Haruna nun a diine rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa.

⁴⁵ N luma nɛn Isirayila kaane tagi, n findi e tan ma Ala ra.

⁴⁶ E a kolonna nɛn a Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran yi, alogo n xa lu e tagi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

30

*Wusulan gandena fe
Xorɔyaan 37.25-28*

¹ “I xa wusulan ganden nafala kasiya wudin na.

² A xa kuya yi nɔngɔnna ye keden, a yigbona nɔngɔnna ye keden, a yitena nɔngɔnna ye firin. I xa feri keden nafala a tongon naaninne ma, e nun wusulan ganden yi findi se kedenna ra.

³ I xa xɛma faɲin sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma, i yi xɛmaan sa a rabilinni a ɲinginne ma.

⁴ I xa tami raso yinla xɛma daxin firin nafala wusulan ganden ɲinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

⁵ I xa kasiya wudin nafala tamine ra, i yi xɛmaan sa e ma.

⁶ I xa wusulan ganden ti dugin yetagi Layiri Sereya Kankiraan ye masansanxi naxan na, n solonama dɛnaxan yi, n naralanma i ra dɛnaxan yi.

⁷ Haruna xa wusulanna gan xɔtɔn yo xɔtɔn, a nɛma lenpune yitɔɲɲe waxatin naxan yi.

⁸ A mɔn xa a gan ɲinbari yo ɲinbari, a nɛma lenpune radeɛɛ waxatin naxan yi. Nayi, wusulanna ganma nɛn Alatala yetagi waxati famatɔne birin yi.

⁹ ɛ nama wusulanna radaxataren gan saraxa ganden fari, hanma ɛ saraxa gan daxin ba, hanma bogise saraxana, hanma ɛ minse saraxan nabɔxɔn a fari.

¹⁰ Sanɲa yi keden ɲɛn bun ma, Haruna xa yulubi xafari saraxan wunla xuya a fenne

ma. Nayi, a a rasarijan jee yo jee waxati famatone yi. A sarijan Alatala yee ra yi han!"

Yamaan yatɛn nun niin xunbana

11 Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,
12 "I na Isirayila kaane matenge waxatin naxan yi, birin xa a niin xunba saren fi Alatala ma, a nema tenge waxatin naxan yi. Nayi, fitina furen mi yamaan suxe.

13 Naxan yo na tenge, na xa gbeti gbanan keden fi naxan lanxi sekele tagiin ma, wure gbeti fixeni ligaseen naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu suulun ma. Gbeti gbananni itoe luma Alatala nan xa.

14 Isirayila kaan naxanye bata jee mɔxɔne soto, ne birin xa ito fi Alatala ma.

15 Se kannu nama nde sa a fari, yiigelitɔɔn nama nde ba gbeti gbanan kedenna ra, bayo e niin xunba saren nan fima Alatala ma.

16 I xa xunba gbetini itoe rasuxu Isirayila kaane yii, i yi a rawali Naralan Bubun wani. Na findima jɔxɔ lu seen nan na Isirayila kaane xɔn Alatala yetagi, a yi e niin xunba."

Ige ramara sena

17 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
18 "Ige ramara se sula daxin nafala maxaden na e nun a bundɔxɔn sula daxin naxan tima a bun. I xa a ti Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, i yi igen sa a kui.

19 Haruna nun a diine e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

20 E na so Naralan Bubun kui waxatin naxan yi, e xa e maxa, alogo e nama faxa. E na e maso saraxa ganden na saraxa ralideni Alatala ma tɛɛn na,

21 e xa e yiine nun e sanne maxa, alogo e nama faxa. Habadan sariyan na a ra Haruna nun a yixetene xa waxati famatone yi."

Ture sarijanxina

22 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
23 "Wudi se xiri jaxumɛni itoe tongo: mirihi latikɔnɔnna kilo suulun, sinamon wudi xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi, xayee xiri jaxumɛn kilo firin e nun a tagi,

24 sinamon fuge xaren kilo suulun, e nun oliwi turen litiri sennin. E xa ne maliga liga seene ra naxanye rawalima yire sarijanxini.

25 E itoe birin basan latikɔnɔnna rafala fena, e findi masusan ture sarijanxin na naxan xirin jaxun."

26 "I xa Naralan Bubun nun Layiri Sereya Kankiraan masusan na ra,

27 e nun tabanla nun a waliseene, e nun lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene e nun wusulan gandana,

28 e nun saraxa gan daxin baden nun a waliseene, e nun ige ramara seen nun a bundɔxɔna.

29 I xa ne rasarijan alogo e xa sarijan fefe! Naxan yo nema a yiin dinje e ra, fo a xa sarijan nen.

30 I xa Haruna nun a diine masusan, i yi e rasarijan alogo e xa saraxarali wanla ke n xa."

31 I xa a fala Isirayila kaane xa, i naxa, "A findima n ma masusan ture sarijanxin nan na waxati famatone birin yi.

32 Muxu yo nama a sugusugu a fatin ma. Muxu yo nama a sifan nafala. A sarijan, e xa a yate se sarijanxin na.

33 Naxan yo na a sifan nafala hanma a a sa muxu gbete ma ba saraxaraline ra, a kedima nen yamaan tagi."

Wusulanna

34 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Se xiri jaxumɛne tongo: mirihi latikɔnɔn xaraxin nun onixi gemɛ fujina e nun galibanun salenna. I mɔn yi wusulan fajin sa a fari.

35 Latikɔnɔn nafalan xa e basan, a findi wusulan xiri jaxumɛn na. Fɔxɔn xa sa ayi alogo a xa ramara, a lu sarijanxi.

36 I xa na nde findi a fujin na, i yi a sa Layiri Kankiraan yetagi Naralan Bubuni, n naralanma i ra denaxan yi. A findima e xa se sarijanxin nan na naxan sarijan han!

37 E nama wusulanni ito jɔxɔn nafala e yete xa. E xa a yate se sarijanxin na Alatala xa.

38 Xa muxuna nde wusulan sifani ito rafala alogo a xa a xirin me, a kedima nen yamaan tagi."

31

Batu bubun walikene fe

Xorɔyaan 35.30-35

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
2 "A mato, n bata Yuri a diin Besaleli sugandi, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni.

3 N bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra alogo a xa fatan wali wuyaxi ke,

4 alogo a xa no wali gbeene rakamalideni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

5 a gemɛ fajine masoli a yi e suxu seene yiton, e wudin nawali, alogo a xa wali tofajine ke.

6 N mɔn bata Dan bɔnsɔnna Axisamaki a dii Oholiyabi so a yii a mali muxun na. N mɔn bata a ragidi walikene birin xa fatan wanle ra n bata e yamari naxan ma:

7 Naralan Bubuna, Layiri Sereya Kankirana Ala solonama denaxan yi, e nun bubun kui seene birin,

⁸ tabanla nun a waliseene, lenpu dɔxɔ se xema daxin nun a waliseene birin, wusulan gandena,

⁹ saraxa gan daxin baden nun a waliseene birin, ige ramara seen nun a bundɔxɔna,

¹⁰ taa dugine, dugi rasarijanxine saraxarali Haruna xa, e nun dugine a diine xa saraxarali wanli,

¹¹ masusan turena, e nun wusulan xiri jaxumena yire sarijanxin xa. E xa ne birin nafala alo n na e yamarixi i ma kii naxan yi."

Matabu Lɔxɔna fe

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ "A fala Isirayila kaane xa, i naxa, 'E Matabu Lɔxɔne suxu. E findima nen taxamasenna ra n tan nun e tan tagi waxati famatone muxune xa, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e rasarijanma.

¹⁴ E xa Matabu Lɔxɔn suxu, amasɔto a sarijan e tan yii. Xa naxan mi a suxu, a wali na lɔxɔni, a kedima nen a yamani, e yi a faxa.

¹⁵ I walima nen xii sennin, koni xii soloferede lɔxɔn findima Matabu Lɔxɔn nan na, naxan sarijan Alatala yetagi. Muxu yo na wali Matabu Lɔxɔni e xa a faxa.

¹⁶ Isirayila kaane xa Matabu Lɔxɔn suxu, e yixetene birin xa Matabu Lɔxɔn sanla raba. Habadan layirin na a ra.

¹⁷ A findima taxamasenna nan na n tan nun Isirayila tagi habadan! Amasɔto Alatala bɔxɔn nun koren daxi xii senninna bun, xii soloferede lɔxɔni a yi wanla dan, a yi a matabu.' "

Sariya walaxana fe

¹⁸ Ala to yelin falan tiye Musa xa Sinayi geyaan fari, a yi Layirin Sereya walaxa firinne so a yii, gemɛ walaxane Ala naxanye kerendenxi a yiin na.

32

*Ninge dii sawurana
Sariyane 9.6-29*

¹ Yamaan to a to a Musa yi buma gododeni geyaan fari, e yi e malan Haruna fema. E yi a fala a xa, e naxa, "Keli! I yi ala gbetene rafala en xa naxanye tima en yeɛ ra! Musa ito, xemen naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtxi."

² Haruna yi a fala e xa, a naxa, "E xemaan tunla soone ba e tunle ra, e nun e jaxanle tunle ra, e nun e dii xemene nun e dii temene, e fa e ra n fema."

³ E yi e xemaan tunla soone birin ba, e fa e ra Haruna fema.

⁴ A yi e rasuxu e ra, a xemane raxulun, a yi e igen nafala jinge dii sawuran na kulunden na. E yi a fala, e naxa, "Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxan i raminixi Misiran yamanani!"

⁵ Haruna to na to, a yi saraxa ganden nafala jinge dii sawuran yetagi. A a rali e

ma, a naxa, "Tila, sanla rabama nen Alatala xa!"

⁶ Na xɔtɔn bode, e keli sinma, e yi saraxa gan daxine nun bɔɔɛ xunbeli saraxane ba. Yamaan yi dɔxɔ e dgeden nun e mindeni, e lu kelɛ, e sabaan so.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "Sigal! Godo! Amasɔto i ya yamana, i naxan naminixi Misiran yamanani, e bata kala.

⁸ E bata kiraan fata xulen, n na e yamarixi naxan ma! E bata xema raxulunxin nafala jinge dii sawura suxuren na, e yi e xinbi sin a bun. E bata saraxane ba a xa, e yi a fala, e naxa, 'Isirayila! E gbee alane ni i ra, naxanye i raminixi Misiran yamanani.' "

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "N bata yamani ito to, yama murutɛxin na a ra.

¹⁰ Iki i xa i masiga n na. N ma xɔlɔn xa keli e xili ma, n xa e raxɔri. N ni i tan nan bɔnsɔn findima siya gbeen na."

¹¹ Musa yi Alatala mafan, a Ala, a naxa, "Ee! Alatala! I ya xolon kelima i ya yamaan xili ma nanfera, i naxan naminixi Misiran yamanani i senbe gbeen nun i yii barakaxin na?"

¹² Xa i ito liga, Misiran kaane a fale nen, e naxa, 'A e raminixi Misiran yi miriya jaxin nan ma, alogo a xa sa e faxa geyane ma, a yi e jan bɔxɔn fari.' I ya xɔlɔ gbeen lu! I dija! I nama yihadin nagodo i ya yamaan ma!

¹³ Iburahima fe xa rabira i ma, e nun Isiyaga nun Isirayila, i ya walikene. I kolɔ nen i yete yi, i naxa, 'N na e bɔnsɔnna rawuyama ayi nen alo saren naxanye kore. N bɔxɔni ito birin soma i bɔnsɔnna yii nen n ni i tuli saxi naxan na, a findi e keen na habadan!'"

¹⁴ Alatala yi dija, a mi yihadin nagodo a yamaan ma, a feen naxan falaxi.

¹⁵ Musa yi xete keli geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii. Walaxane fɔxɔ firinne birin yi sebexi.

¹⁶ Ala nan na walaxane rafala. Ala nan yi sebenla ne tixi, naxanye yi kerendenxi walaxane ma.

¹⁷ Yosuwe to yamaan sɔnxɔ xuiin me, a yi a fala Musa xa, a naxa, "Yenge so sɔnxɔn tema yamaan daaxadeni!"

¹⁸ Musa yi a yabi,

"No tiine sɔnxɔ xui mi ito ra.

Muxu bonbɔxine sɔnxɔ xui mi ito ra.

N tan sigi sa xuiin nan mema."

¹⁹ E to maso yamaan daaxaden na, e yi jinge dii sawuran to e nun bodonlane. Musa yi xɔlɔ han! Walaxan naxanye yi a yii, a yi ne woli ayi, a yi e yibo geyaan san bun.

²⁰ E jinge diin naxan nafala, a na tongo, a yi a gan. A yi a findi a fupin na, a yi a xuya igen xun ma, a yi Isirayila kaane karahan, e yi a min.

²¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Yamani ito nanse ligaxi i ra, alogo i xa ti e yee ra yulubi gbeeni ito ligadeni?”

²² Haruna yi a yabi, a naxa, “N kanna nama xɔlɔ! I tan yetena a kolon, yamani ito naxu.”

²³ E a falaxi n xa nen, e naxa, ‘Alane rafala en xa naxanye tima en yee ra. Musa ito, xemen naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.’

²⁴ N yi a fala e xa, n naxa, ‘Maxidi se xemaan naxanye yii, ne xa e ba!’ E yi e so n yii, n yi e woli tɛni, jinge diini ito yi mini!”

²⁵ Musa yi a to a yamaan mi yi yagima, a Haruna bata yi tin yamana yete suxutareyaan ma, e yi findi magele seen na e yaxune xa.

²⁶ Musa yi ti yamaan daaxaden so deen na, a naxa, “Naxanye Alatala xa, ne xa fa n fema!” Lewi bɔnsɔnna birin yi e malan a fema.

²⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Birin xa a silanfanna xidi a tagi. E yamaan daaxadeni siga, keli fɔxɔ boden ma han bodena, birin xa a ngaxakedenna faxesa e nun a lanfaan nun a daxɔ bodena.’”

²⁸ Lewi bɔnsɔnna yi Musaa yamarin suxu, na bɔxɔni muxu wuli saxan yi faxesa yamaan na.

²⁹ Musa yi a fala, a naxa, “E bata rasarijan Alatala xa to, bayo e kelixi e diine nun e ngaxakedenne nan xili ma. A bata e baraka to.”

³⁰ Na xɔtɔn bode, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata yulubi gbeen liga. Iki n xa te Alatala fema. Waxatina nde n na solonama e xa nen e yulubine fe ra.”

³¹ Musa yi xete Alatala fema, a naxa, “Yamani ito bata yulubi gbeen liga! E bata xemaan nafala suxurene ra.

³² Diɔna e yulubine ma! Xa na mi a ra, i xa n tan fan xinla ba i ya kitabu sebexin kui.”

³³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Naxan yulubin ligaxi n na, n na nan xili bama n ma kitabun kui.

³⁴ Iki siga, i yamaan xali mɛnni n denaxan falaxi. N ma malekan tima nen i yee ra. Koni a waxatin na a li, n na e naxankatama nen e yulubine fe ra.”

³⁵ Alatala yi yamaan naxankata fitina furen na, amasɔtɔ e bata yi jinge dii sawuran nafala, Haruna naxan nafala.

33

Ala mi fa a yamaan matima

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Siga, keli be, i tan nun yamani ito, i naxan naminixi Misiran yamanani. E te na bɔxɔni n na n de ti naxan ma fe ra, a n na a soma

nen Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii. N naxa, ‘N na a soma nen i bɔnsɔnna yii.’

² N malekan nasigama nen i yee ra, alogo a xa Kanan kaane nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedi i yee ra.

³ E xa te na bɔxɔni kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi. Koni n mi sigama e fɔxɔ ra alogo n nama e faxesa kira yi. Amasɔtɔ yama murutɛxin nan e ra.”

⁴ Yamaan to fala xɔdɛxeni itoe me, e yi sunu, muxu yo mi a maxidi seene so.

⁵ Alatala bata yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Yama murutɛxin nan e ra! Xa en birin siga waxatidi tun, n na e raxɔrima nen. Iki, e e maxidi seene ba, n xa a ragidi n naxan ligama e ra.’”

⁶ Isirayila kaane to yi kelima Horebe geyaan ma, e yi e maxidi seene ba.

Naralan Bubu singena

⁷ Musa yi darixi bubun tiye yamaan daaxaden nan fari ma wulani, a yi a xili sa “Naralan Bubuna.” Naxanye birin yi wama Alatala maxɔdin feni, ne yi sigama Naralan bubun nin, naxan yi yamaan daaxaden fari ma.

⁸ Musa nɛma yi sigɛ bubuni, yamaan birin yi kelima nen, e ti e bubune de ra, e yeen bira Musa fɔxɔ ra han a so bubuni.

⁹ Musa nɛma yi soe bubuni, kundaan yi godoma nen, a ti bubun so deen na Ala nɛma yi falan tiye Musa xa waxatin naxan yi.

¹⁰ Yamaan na yi kundaan to bubun so deen na, e yi kelima nen, e Ala batu e bubune so deen na.

¹¹ Alatala yi falan tima Musa xa nen yee nun yee, alo muxun falan tima a lanfaan xa kii naxan yi. Na xanbi ra, Musa yi xetɛma nen yamaan daaxadeni, koni Nunu a dii banxulanna naxan yi Musa malima, Yosuwe, na mi yi kelima bubun kui.

Nabi Musa yi Alatala mafan

¹² Musa yi a fala Alatala xa, a naxa, “I a falama n xa, i naxa, ‘Ti yamani ito yee ra!’ Koni i munna a yita n na i naxan nasigama n fɔxɔ ra. I bata a fala, i naxa, ‘N ni i xinla kolon, i bata n kenɛn.’”

¹³ Iki, xa n bata i kenɛn, i xa n xaran i ya kirane ma. Nayi, n ni i kolonye, n yi lu i kɛnɛnɛ. A mato, i gbee siyaan nan yamani ito ra.”

¹⁴ Ala yi a yabi, a naxa, “N tan yetɛɛn nan i matima, n yi bɔɔɛ xunbenla fi i ma.”

¹⁵ Musa yi a fala a xa, a naxa, “Xa en birin mi sigama, i nama nxu rakeli be.

¹⁶ A kolonma di nayi, a nxu nun i ya yamaan bata i kenɛn, xa en birin mi sigama? I ya yamaan nun bonne tagi rabama di, naxanye birin bɔxɔn fari?”

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “I naxan maxɔdinxi n ma, n na a ligama nɛn, amasɔtɔ i bata n kɛnɛn, e nun n ni i xinla kolon.”

¹⁸ Musa yi a fala, a naxa, “Awa, i ya nɔrɔn yita n na!”

¹⁹ Alatala yi a yabi, a naxa, “N na n ma nɛmaan birin nadanguma nɛn i yetagi, n yi n xinla fala, ‘Alatala.’ N hinanyɛ naxan na, n hinanma nɛn na ra, n kininkininɛ naxan ma, n kininkininma nɛn na ma.”

²⁰ Koni, i mi nɔɛ n yetagin toɛ, amasɔtɔ muxun mi nɔɛ a toɛ, a lu a nii ra.”

²¹ Alatala yi a fala, a naxa, “I tima nɛn gɛmɛn fari yirena nde yi be.”

²² N nɔrɔn nɛma dangue, n na i rasoma nɛn gɛmɛ yinla ra, n yi n yiin sansan i ma han n dangu.

²³ N na n yiin ba na, i n xanbin toma nɛn, koni n yetagin mi nɔɛ toɛ.”

34

Alatala xinla

Sariyane 10.1-5

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, i naxanye yibɔxi. N falane seɓɛma e ma nɛn naxanye yi bonne ma.”

² I xa i yitɔn xɔtɔnni. I te Sinayi geyaan fari. I fa n nalan mɛnni geyaan xuntagi.

³ Muxu yo nama bira i fɔxɔ ra. Muxu yo nama lu geyaan mumɛɛn fari. Hali xuruse kurune nama dangu geyaan san bun.”

⁴ Musa yi gɛmɛ walaxa firin masoli alo a singene, a kurun te Sinayi geyaan fari, alo Alatala a yamari kii naxan yi. Gɛmɛ walaxa firinne yi suxi a yii.

⁵ Alatala yi godo kunda yiyani, a ti mɛnni a fɛma, a yi a xinla fala, Alatala.

⁶ A yi dangu Musa yetagi, a naxa, “Alatala! Alatala! Ala naxan kininkinin, a mɔn diɓa. A mi xɔlɔn xulen, a hinanna nun a tinxinna gbo.”

⁷ A hinanma nɛn han mayixɛte wuli keden, a diɓa haken nun matandin nun yulubin ma. Koni, a mi yulubi kannu yatɛma tinxinden na mumɛ! A fafane haken saranma nɛn e diine ra han mayixɛte saxan hanma naanin.”

⁸ Musa yi a xinbi sin bɔxɔni mafuren! A Ala batu.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Marigina, xa n bata i kɛnɛn, en birin xa siga. Hali yama murutɛxin na a ra, i xa nxu mafelu nxɔ hakenɛ nun yulubine ra, i nxu findi i gbeen na.”

Xorɔyaan 23.14-19 nun Sariyane 7.1-5 nun 16.1-17

¹⁰ Alatala yi a yabi, a naxa, “N layirin xidima nɛn en tagi. N kabanakone ligama nɛn Isirayila yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye munma liga yamana yo yi dunuɓa yi.

Siyaan naxanye birin i rabilinxi, ne n ma kabanako wanla toma nɛn n naxan ligama e xa.”

¹¹ “N na i yamarima naxan ma to, i xa na suxu. N Amorine nun Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune kedima nɛn i yɛɛ ra.

¹² E soma yamanan naxan yi, e nun mɛn kaane nama layiri yo xidi alogo e nama e raso tantanni.

¹³ E xa e saraxa gandene nun e kide gɛmɛne birin kala. E yi e Asera kide gbindonne seɓɛ, e yi e suxurene birin gan.”

¹⁴ E nama ala gbɛte batu, amasɔtɔ Alatala xɔxɔlɔn, a xili nɛn “Ala xɔxɔlɔnxina.”

¹⁵ E nun yamanani ito muxune nama layiri yo xidi, alogo e nɛma e yɛte xɔsima e alane fɛma, e saraxane ba e xa, e nama e xili. E nama e saraxane don.

¹⁶ E nama e dii tɛmɛne tongo e dii xɛmɛne xa e ɓaxanle ra, alogo e dii tɛmɛne nɛma e yɛte raxɔsima e alane fɛma, e nama e diine maxaran e yi bira e fɔxɔ ra.

¹⁷ I nama suxurene rafala wure raxulunxin na.

¹⁸ I xa Buru Tetaren Sanla raba. Xii solofere bun ma, i xa buru ratetaren don alo n ni i yamari kii naxan yi. Ito liga a waxatini Abiba kiken na, amasɔtɔ i minixi Misiran yi na kiken nan na.

¹⁹ N gbeen nan dii singene birin na e nun xuruseene dii xɛmɛ singene birin, yɛxɛene nun siine nun jingene.

²⁰ Xa sofali dii xɛmɛ singen na a ra, i xa a xunba yɛxɛɛ diin na hanma sii diina. Koni, xa i mi a xunba, i xa a kɔɛɛn gira, i yi a faxa. I mɔn xa i ya dii xɛmɛ singene birin xunba. Muxu yo nama fa n yetagi n kise mi a yii.

²¹ I walima nɛn xii sennin, i yi i matabu xii soloferede lɔxɔni. I xa i matabu, hali xɛɛ bi waxatin nun se xaba waxatini.

²² I xa Xunsagine Sanla raba, i na se xaban fɔlɔ waxatin naxan yi. I xa Se Xaba Dɔnxɛn sanla raba jɛɛ rajanni.

²³ Yamaan birin xa fa Marigina Alatala yetagi dɔxɔ saxan jɛɛn bun ma, Isirayilaa Ala.

²⁴ Amasɔtɔ n siyane kedima nɛn i yɛɛ ra, n yi i ya bɔxɔn nagbo ayi alogo muxu yo nama i ya yamanan yɛnge, i nɛma sigɛ Alatala i ya Ala yetagi waxatin naxan yi, han dɔxɔ saxan jɛɛn bun ma.

²⁵ I nama buru ratexin sa saraxa yo fari i naxan bama n xa. I mɔn nama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan namara han xɔtɔnni.

²⁶ I xa fa i ya xɛɛn bogise singe fajine ra Alatalaa banxini, i ya Ala.

I nama sii diin jin a nga xijɛ igen na.

²⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Falani itoe seɓɛ, amasɔtɔ n layirin xidima en tagi falani itoe nan xɔn e nun Isirayila kaane.”

28 Musa yi lu Alatala fema soge tonge naanin nun kœ tonge naanin. A mi donse don, a mi ige min. Alatala yi layirin falane seɓe walaxane ma, Yamari Fu.

Nabi Musa yetagin nɔɔna

29 Musa to godo Sinayi geyaan fari, Layirin Sereya walaxa firinne suxi a yii, a mi yi a kolon xa a yetagin mayilenma, amasɔɔ a bata yi falan ti Ala xa.

30 Haruna nun Isirayila kaane birin yi Musa toma, a yetagin yi mayilenma. E yi gaxu e masoe a ra.

31 Musa yi e xili. Nanara, Haruna nun yamaan kuntigine birin yi fa a fema, a falan ti e xa.

32 Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi e maso Musa ra, a yamarine birin so e yii Alatala naxanye fixi a ma Sinayi geyaan fari.

33 Musa to yelin falan tiyɛ e xa, a yi dugi yalanxin so a yetagin xun na.

34 Musa nɛma yi fɛ Alatala yetagi falatideni a xa, a yi dugin bama nen han a yi mini. A to yi minima, a yi a falama nɛn Isirayila kaane xa naxan yi yamarixi.

35 Isirayila kaane yi a toma a a yetagin mayilenma. Musa yi dugi yalanxin sama nen a yetagin ma han a yi so falatideni Ala xa.

35

Matabu Lɔxɔna

1 Musa yi Isirayila yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, "Alatalaa yamarine nan itoe ra:

2 Xii sennin bun ma, ɛ xa wanla kɛ, koni xii soloferede lɔxɔn sarɔɔnan. Matabu Lɔxɔn na a ra naxan nasariɔanxi Alatala xa. Muxu yo na wali na lɔxɔni ɛ xa a faxa.

3 ɛ nama tɛen nadɛge ɛ konne yi Matabu Lɔxɔni."

Yii malanna lan Ala Batu Bubun ti feen ma

Xorɔyaan 25.1-7 nun 39.32-41

4 Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Alatala ito nan yamarixi:

5 ɛ xa fa yii malan seene ra Alatala xa ɛ jɛnige fajin na: xɛmana, gbetina, sulana,

6 gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, e nun sii xabe dugine,

7 konton kidi magbexine, sube kidine, kasiya wudina,

8 lenpu turena, se xiri jaxumɛne naxan sama se masusan tureni, e nun wusulan xiri jaxumɛna,

9 onixi gɛmɛ tofajine, e nun gɛmɛ tofajin gbɛtɛne saraxarali domaan nun a kanke masaan nayabu seen na."

Xorɔyaan 39.32-43

10 "Naxanye birin fatan walideni ɛ yɛ, ne xa fa seni itoe rafaladeni Alatala naxanye yamarixi:

11 Ala Batu Bubun nun a xunna sona, a suxu seene, a bun tiine, a gaalane,* a senbetenne, e nun a bundɔxɔne;

12 Layiri Kankirana, a tongo tamine, a ɗeraganla, e nun a yɛ masansan dugina;

13 tabanla nun a tongo tamine, a waliseene birin, e nun buru ralixina;

14 lenpu dɔxɔ seen nun a waliseene, a lenpune, e nun a turen naxan bubuni yalanma;

15 wusulan ganden nun a tongo tamine, masusan turena, wusulan xiri jaxumɛna, dugin naxan singanxi Ala Batu bubun so dɛɛn na;

16 saraxa gan daxi baden nun a wure masɔxɔnxina, a tongo tamine, e nun a waliseene birin; ige sa se sula daxin nun a bundɔxɔna;

17 sansan dugine, a senbetenne, e bundɔxɔne, e nun dugin naxan singanxi sansanna so dɛɛn na;

18 tamin naxanye gbangbanma bɔxɔni Ala Batu Bubun xidi seen na, e nun sansanna gbeene nun e lutine;

19 taa dugi naxan soma walideni yire sarɔɔnanxini, dugi rasariɔanxine saraxarali Haruna xa, e nun a diine gbeen naxanye soma saraxa ralideni."

20 Isirayila yamaan birin yi keli Musa fema.

21 Naxanye birin a jɛnige, ne yi fa kiseene ra Alatala xa, Naralan Bubun wanla fe ra, e nun dugi rasariɔanxine rafala fena.

22 Xɛmɛn nun jaxanla, naxanye jɛnigen yi fan, ne yi fa xɛma maxidi seen sifan birin na, tunla soone, wuredine, jɛrɛne, e yi e fi Alatala ma kise ralixin na.

23 Gari mamiloxin nun a gbeela, taa dugi fajina, sii xabe dugine, konton kidi magbexine e nun sube kidine yi naxanye yii, e yi fa ne ra.

24 Naxanye yi fama gbetin nun sulan na, ne yi na findi kiseen na Alatala xa. Kasiya wudin yi naxanye yii, ne yi fa ne ra walideni.

25 Naxalan walikɛne birin yi garini tɔn e fa a ra, a mamiloxin nun a gbeela, hanma taa dugina, e naxanye wurundun.

26 Naxalan walikɛ gbɛtɛye yi sii xabe dugin wurundun naxanye yi wama a liga feni e nun naxanye fatan.

27 Yamaan kuntigine yi fa onixi gɛmɛne ra e nun gɛmɛ tofajini gbɛtɛye saraxarali domaan nun kanke masaan nayabu seene ra.

28 E yi fa se xiri jaxumɛne nun oliwi turen na lenpun nun masusan turena fe ra e nun wusulan xiri jaxumɛna.

* 35:11: Nde a falama a "galalenne."

²⁹ Isirayila kaa jɛnige fajine birin, xɛmɛn nun jaxanla, e birin yi fa e kiseen na Alatala xɔn wanle kɛ feen na Alatala naxanye yamarixi e ma fata Musa ra.

Batu bubun walikene
Xorɔyaan 31.2-6

³⁰ Musa yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E a mato, Alatala bata Yuri a dii Bɛsalɛli sugandi, Xuru mamandenna, Yuda bɔnsɔnni.

³¹ A bata a ralugo Alaa Nii Sarijanxin nun xaxilimayaan nun kolonna ra, alogo a xa fatan wali wuyaxi kɛ,

³² alogo a xa nɔ wali gbeene rakamalideni, a xɛmaan nawali, e nun gbetin nun sulana,

³³ a gɛmɛ fajine masoli, a yi e suxu seene yitɔn, a wudin nawali, alogo a xa wali tofajine kɛ.

³⁴ Ala mɔn bata tin a xa fatan xaranna tiye, e nun Axisamaki a dii Oholiyabi, Dan bɔnsɔnni.

³⁵ Ala bata tin e fatan wanla sifan birin na, e gɛmɛne masoli, e wanle yɛba, e dugine sɔxɔn, a mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina. E fatan wanla sifan birin yɛbadeni.”

36

¹ “Bɛsalɛli nun Oholiyabi, e nun walikene birin, Alatala xaxilimayaan nun kolonna fi naxanye ma alogo e xa nɔ yire sarijanxin wanle birin kɛdeni, e xa wanle fɔlɔ alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

² Musa yi Bɛsalɛli nun Oholiyabi xili, e nun walikene birin Alatala xaxilimayaan fi naxanye ma, e nun naxanye yi waxi wanle kɛ feni.

³ Isirayila kaane fa kiseen naxanye ra yire sarijanxin ti feen na, Musa yi ne birin taxu walikene ra. Muxune mɔn yi fama kiseene ra Musa fɛma xɔtɔn yo xɔtɔn.

⁴ Nayi, muxun naxanye birin yi yire sarijanxin wanla kɛma, ne birin yi e wanle bejin e siga,

⁵ e fa a fala Musa xa, e naxa, “Yamaan fama se wuyaxi ra. E bata a radangu ayi. Alatala naxan yamarixi wanla kɛ feen na, a bata gbo na xa.”

⁶ Musa yi yamarin fi mafuren, a xa fala yamaan daaxaden birin yi, a naxa, “Xɛmɛn nun jaxanla, muxu yo nama fa kiseene ra yire sarijanxin wali feen na.” Nayi, e yi ba fɛ kiseene ra.

⁷ Amasɔtɔ kiseen naxanye bata yi sɔtɔ ne yi wanla rajanjanɛ nen.

Ala Batu Bubun ti fena
Xorɔyaan 26.1-37

⁸ Walikɛ xaxilimane yi Ala Batu Bubun nafala taa dugi kuye fajii fu ra, a mamiloxin

nun a gbeela. E yi a rayabu maleka gubugubu kan sawura sɔxɔnxine ra.

⁹ Dugine birin yi lan: a kuyan nɔngɔnna ye mɔxɔjɛn nun solomasɛɛ, a yigbona nɔngɔnna ye naanin.

¹⁰ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra, dugi suulunna bonne fan yi dɛgɛ e bode ra.

¹¹ E yi luti mamiloxine ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkin na. E mɔn yi na liga a ratugunxin bonne dɔnxɛ ra xiin na.

¹² E yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine singe ra xiin na, e mɔn yi luti tonge suulun ti taa dugi ratugunxine firinden dɔnxɛ ra xiin na, lutine yi lanxi e bode ma.

¹³ E yi a suxu seen xɛma daxin tonge suulun nafala, e yi dugi ratugunxi firinne xidi e bode ra suxu seene ra. Ala Batu Bubun yi findi se kedenna ra.

¹⁴ E yi dugi fu nun keden nafala sii xabene ra, e findi Ala Batu Bubun xunna soon na.

¹⁵ Dugi fu nun kedenne birin yi lan. Keden kuya yi nɔngɔnna ye tonge saxan. Keden yi gbo nɔngɔnna ye naanin.

¹⁶ E yi dugi suulun dɛgɛ e bode ra e danna, e dugi senninna bonne fan dɛgɛ e bode ra.

¹⁷ E yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxine singe ra xiin dɛ kinkine ra, e mɔn yi luti tonge suulun ti dugi ratugunxin bonne fan dɔnxɛ ra xiin dɛ kinkine ra.

¹⁸ E yi suxu se sula daxin tonge suulun nafala alogo e xa bubun xidi, a findi kedenna ra.

¹⁹ E yi konton kidi magbelixine dɛgɛ e bode ra, e yi e sa bubun birin fari. E mɔn yi sube kidi fajii gbeteye fan sa na fari.

²⁰ E yi bubun xunna soon bun tiine rafala kasiya wudin na.

²¹ Bun tiine yi kuya nɔngɔnna ye fu, e yigbona nɔngɔnna ye keden e nun a tagi.

²² Bun tiin yi findi farin firinna ra e bode yetagi. E yi bubun bun tiine birin ti na kiini.

²³ E yi bun ti mɔxɔjɛ rafala bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁴ E yi bundɔxɔ gbeti daxin tonge naanin nafala bun tiine xa. Bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin. Farin firinne yi sɔti bundɔxɔne kui.

²⁵ E yi bun ti mɔxɔjɛ ti Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxɔni,

²⁶ e nun bundɔxɔ gbeti daxin tonge naanin, bun ti yo bun ti, bundɔxɔ firin.

²⁷ E yi bun ti sennin ti bubun xanbin na sogegododen binni.

²⁸ E mɔn yi bun ti firin sa a fari bubun xanbi ra tongonne ma.

²⁹ Bun ti firin yi ti e bode xɔn mɛnni. E yi xidi e bode ra keli laben na han e xun tagi. Tongon firinne birin yi ti na kiini.

³⁰ Nayi, bun ti solomasɛɛ yi ti na e nun bundɔxɔ fu nun sennin. Bun dɔxɔ firin yi lu bun tiine birin bun.

³¹ E yi kasiya wudi gaalane* rafala: suulun yi lu bubun fɔxɔ kedenna bun tiine suxu seen na,

³² suulun yi lu bode fɔxɔn ma, suulun yi lu bubun xanbi binna ma sogegododen binni.

³³ Gaalan tagi xiin bun tiine ma, na yi rafala gaalan kedenna ra alogo a xa keli bubun fɔxɔ kedenni siga han bubun bode fɔxɔna.

³⁴ E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa bun tiine ma. E yi gaalane so yinle rafala xɛmaan na. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa gaalane ma.

³⁵ E yi kankiraan yɛ masansan taa dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e yi a rayabu maleka sawura sɔxɔnxine ra.

³⁶ E yi a singan kasiya sɛnbɛtɛn naanin na xɛma yilɛnlɛnxine yi saxi naxanye ma. E yi xɛma singan seene ti e ma. E yi sɛnbɛtɛnne ti bundɔxɔ gbeti daxi naanin kui.

³⁷ Dugi sɔxɔnne yi dɛ raxidi taa dugin nafala bubun so dɛɛn na gari mamiloxin nun a gbeela ra.

³⁸ E yi sɛnbɛtɛn suulun gbɛtɛyɛ rafala dugin xa e nun a singan seene. E yi xɛma yilɛnlɛnxine sa sɛnbɛtɛnne xuntagine ma, e bundɔxɔ sula daxi suulun nafala e xa.

37

Layiri Kankirana fe

Xorɔyaan 25.10-20

¹ Bɛsalɛli yi kasiya wudi kankiraan nafala: A kuyana nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

² A yi xɛma fajɪ yilɛnlɛnxine sa a fanna nun a kuiin ma, a yi a dɛ kinkin fan nabilin xɛmaan na.

³ A yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na a san naaninne ma, firin fɔxɔ kedenni, firin bode fɔxɔni.

⁴ A yi kasiya tami firin nafala, a yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma.

⁵ A yi tamine raso xɛma yinle ra kankiraan dɛxɔnne yi, alogo e xa findi kankiraan xali seen na.

⁶ A yi xɛma dɛrganla rafala kankiraan ma, Ala solonadena. A yi kuya nɔngɔnna yɛ firin e nun a tagi, a yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

⁷ A yi maleka gubugubu kan sawura firin nafala xɛma bɔnbɔxin na, e ti kankiraan dɛrganla fɔxɔ firinne ma.

⁸ A maleka sawura keden ti fɔxɔ kedenni, a yi a firinden ti bode fɔxɔni. Maleka sawurane nun kankiraan dɛrganla yi findi se kedenna ra.

⁹ Maleka sawurane gubugubune yi bandunxi e xun ma, e yi felenxi kankiraan

dɛrganla ma. Maleka sawurane yɛɛ rafindixi e bode ma, e xun sinxi kankiraan dɛrganla ma.

Buru Rali Tabanla fe

Xorɔyaan 25.23-29

¹⁰ E yi kasiya wudin tabanla rafala: a kuyana nɔngɔnna yɛ firin, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi.

¹¹ E yi xɛma fajɪ yilɛnlɛnxine sa a ma, e a dɛ kinkin nabilin xɛmaan na.

¹² E yi farinna sa tabanla jinginna ma a rabilinni. Farinni gboon yi lanxi muxun yii kuiin nan ma. E yi xɛmaan sa farinna dɛ kinkine ma.

¹³ E yi a tongo tamine so yili naaninne rafala xɛmaan na tabanla tongon naaninne ma a sanne ma.

¹⁴ Tamine so yinle yi lu a dɛ kinkine ra, tamine soon naxanye ra tabanla xali seen na.

¹⁵ E yi kasiya tamine rafala, e yi xɛma yilɛnlɛnxine sa e ma, e findi tabanla xali seen na.

¹⁶ E yi a goronne nun waliseene rafala xɛma fajɪn na, e nun a igelengenne minse saraxane rabɔxɔnma naxanye ra.

Lɛnpune dɔxɔ sena

Xorɔyaan 25.31-39

¹⁷ E yi lɛnpun dɔxɔ seen nafala xɛma bɔnbɔxi fajɪn na. A sanna nun a yiine yi rayabu se fuge sawurane ra. Se kedenna nan yi e birin na.

¹⁸ Yii sennin nan yi tixi a fɔxɔ firinne ma: lɛnpu dɔxɔde yire saxan yi lu a fɔxɔ kedenni, yire saxan a fɔxɔ bodeni.

¹⁹ Amandi wudi fuge sawura saxan saxan yi rafala a yii senninna birin ma a rayabu seen na.

²⁰ Amandi wudi fuge sawura naanin yi rafala a binla fan ma.

²¹ Keden yi rafala a tangbaxi singen bun ma, keden a firinden fan bun ma, e nun keden a saxanden bun. E birin malanxina yii sennin.

²² Se kedenna nan yi a se fuge sawurane nun a yiine ra, e birin yi rafalaxi xɛma fajɪ bɔnbɔxin nan na.

²³ E yi lɛnpu solofere rafala xɛma fajɪn na, e nun e waliseene nun xube kɔ seene.

²⁴ E lɛnpun dɔxɔ seen nun a waliseene rafala xɛma fajɪn kilo tonge saxan nan na.

Wusulan gandena

Xorɔyaan 30.1-5

²⁵ E yi wusulan ganden nafala kasiya wudin na. A kuyana nɔngɔnna yɛ keden, a yigbona nɔngɔnna yɛ keden, a yitena nɔngɔnna yɛ firin. E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. E yi findi se kedenna ra.

* 36:31: Nde a falama a "galalenne."

²⁶ E yi xema faɲi yilenlɛnxine sa a fanna nun a dɛxɔnne nun a fenne ma. E yi xemaan sa a rabilinni a ɲinginne ma.

²⁷ E yi tami raso yinla xema daxin firin firin nafala wusulan ganden ɲinginne bun ma alogo a tongo tamine xa raso a fɔxɔ firinne ra.

²⁸ E yi kasiya wudin nafala tamine ra, e yi xema yilenlɛnxine sa e ma.

Xorɔyaan 30.22-38

²⁹ Wusulan nafalane yi masusan ture sarijanxin nun wusulan xiri ɲaxumɛn nafala.

38

Saraxa gan daxin badena

Xorɔyaan 27.1-8

¹ E yi saraxa ganden nafala kasiya wudin na, a kuyana nɔngɔnna ye suulun, a yigbona nɔngɔnna ye suulun, a yitena nɔngɔnna ye saxan.

² E yi fenne rafala a tongon naaninne ma. Saraxa ganden nun a fenne yi findi se kedenna ra, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

³ E yi a waliseene rafala sulan na: xube sa seene nun xube ko seene nun wuli xuya goronne nun sube tongo seene, e nun tɛɛ ko seene.

⁴ E yi wure masɔxɔnxin nafala xuben minin naxan na. A yi lu saraxa ganden de kinkine bun ma saraxa gandeni teen tagini.

⁵ E yi tamin so yili naanin nafala sulan na a wure masɔxɔnxin tongon naaninne ma.

⁶ E yi kasiya tamine rafala saraxa ganden xa, e sula yilenlɛnxine sa e ma.

⁷ E yi tamine raso sula yinle ra alogo tamine xa lu saraxa ganden fɔxɔ firinne ma a xali seen na. E yi a rafala farinne ra, a kui genla yi lu.

Ige ramara sena

⁸ Walike ɲaxanla naxanye yi Naralan Bubun so dɛɛn na, ne yi e mato kikene so e yii, e yi ige ramara seen nun a bundɔxɔn nafala ne sulan na.

Dugi sansanna

Xorɔyaan 27.9-19

⁹ E yi Ala Batu Bubun nabilin sansanna ra. Sansanna yiifari fɔxɔn yi kuya ayi han nɔngɔnna ye keme, a ti taa dugi fajine ra.

¹⁰ Sula senbeten mɔxɔɲe yi ti sula bundɔxɔ mɔxɔɲe kui. Dugi singan se gbeti daxine yi singan gbeti gaalane* ra senbetenne longonne ra.

¹¹ Kɔmɛn fɔxɔn sansanna fan yi kuya ayi han nɔngɔnna ye keme, a fan yi ti sula senbeten mɔxɔɲe ra e nun sula bundɔxɔ mɔxɔɲen e nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane senbetenne longonne ra.

¹² Sansanna yi kuya ayi sogegododen binni han nɔngɔnna ye tonge suulun. A yi ti dugine ra e nun senbeten fu nun bundɔxɔ fu nun dugi singan se gbeti daxine nun gbeti gaalane.

¹³ Sansanna yi kuya ayi a sogeteden binni soden dɛnaxan yi, han nɔngɔnna ye tonge suulun.

¹⁴ Dugine yi singan soden fɔxɔ kedenni, e nun senbeten saxan nun e bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁵ Dugine yi singan soden bode fɔxɔni, e nun senbeten saxan e nun bundɔxɔ saxan han nɔngɔnna ye fu nun suulun.

¹⁶ Bubun sansanna dugine birin yi rafalaxi taa dugi faɲin nan na.

¹⁷ Senbetenne bundɔxɔne birin yi rafalaxi sulan nan na. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlɛnxine yi saxi senbetenne fan xuntagine ma. Sansanna senbetenne birin yi tugunxi e bode ra gbeti gaalane nan na.

¹⁸ Dugi sɔxɔnne yi so dɛɛn de raxidi dugin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina. A yi kuya han nɔngɔnna ye mɔxɔɲe. A yi mate han nɔngɔnna ye suulun alo sansanna dugin bonne.

¹⁹ Senbeten naanin nun bundɔxɔ naanin fan yi ti mɛnni. E dugi singan seene nun gaalane yi rafalaxi gbetin nan na. Gbeti yilenlɛnxine yi saxi e xuntagine ma.

²⁰ Tami dungin naxanye yi ghangbanma bɔxɔni bubun bun tiine nun sansanna senbetenne xidi seene ra, ne birin yi rafalaxi sulan nan na.

²¹ Waliseene yatene nan itoe ra naxanye rawali Ala Bubun tideni, Layirin Sereyaan bubun naxan kui. Musa nan Lewi bɔnsɔnna muxune yamari, e yi e sebe saraxarali Harunaa dii Itamara xun matoon bun ma.

²² Yuri a dii Besaleli, Xuru mamandenna Yuda bɔnsɔnni, na yi seen birin nafala Alatala Musa yamari naxanye ma.

²³ E nun Oholiyabi nan yi a ra, Axisamaki a diina, Dan bɔnsɔnni. Walikɛɛn nan yi a ra naxan fatan wanle yɛbadeni. Dugi sɔxɔnna nan mɔn yi a ra naxan yi gari mamiloxin nun a gbeela rawalima e nun taa dugi fajina.

²⁴ Xema kise ralixin naxanye birin yi rawalima yire sarijanxin tideni, ne yi lanxi kilo keme solomasexe kilo tonge solofere kilo solofere garamu keme saxan nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

²⁵ Yamaan fa gbetin naxan na, na to tɛnge, na lan kilo wuli saxan kilo fu nun solofere garamu keme solofere nun tonge suulun nan ma. A maliga yire sarijanxin ligaseen nan na.

* 38:10: Nde a falama a "galalenne."

²⁶ Xɛmɛn naxanye barin bata yi ɲɛ mɔxɔɲɛ ti, ne to tɛngɛ, e birin gbeti gbanan keden keden nan fi gbeti gbanan naxan lan garamu suulun ma. A maliga yire sariɲanxin ligaseen nan na. Xɛmɛ wuli kɛmɛ sennin wuli saxan kɛmɛ suulun tonge suulun nan tɛngɛ.

²⁷ E gbetin kilo wuli saxan nan naxulun gbeti bundɔxɔ kɛmɛne rafala seen na yire sariɲanxin nun a yɛ masansan dugin xa, kilo tonge saxan saxan.

²⁸ Na gbeti kilo fu nun solofere garamu kɛmɛ solofere tonge suulunna naxan lu, e dugi singan seene nun gaalane rafala na ra, e mɔn yi gbetin sa senbetɛnne xuntagine ma.

²⁹ Sula kise ralixine lan kilo wuli firin kɛmɛ mɔxɔɲɛn nun naanin nan ma.

³⁰ E yi bundɔxɔne rafala na ra Naralan Bubun soden xa e nun sula saraxa ganden nun a wure masɔxɔnxin nun a goronne birin,

³¹ sansanna bundɔxɔne, a soden fan gbeene, e nun bubun nun sansanna xidi seen gbangban daxine.

39

Saraxaraline dugine

¹ E gari mamiloxin nun a gbeela naxanye sɔɔ, e dugine rafala ne nan na wali kɛ seen na yire sariɲanxini. E mɔn yi doma rasariɲanxine rafala Haruna xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali domana

Xorɔyaan 28.6-14

² E yi saraxarali doma xɛma daxin nafala gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

³ E yi xɛmaan bɔnbɔ han a dɛnfɛtɛn. E yi a yibolon luti xunxurine ra alogo a xa basan gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina, a findi wali tofajin na.

⁴ E yi a tungunne dɛgɛ, e lutine ti e xun firinne ra a xidi seen na.

⁵ A tagixidi fajin fan yi dɛgɛ na kiini. E nun saraxarali domaan yi findi se kedenna ra. A rafala xɛmaan na, e nun gari mamiloxin nun a gbeela, e nun taa dugi fajina alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ E yi onixi gɛmɛne ti gɛmɛ suxu seen xɛma daxine ra, e Isirayilaa diine xinle kɛrɛndɛn onixi gɛmɛne ma a fajin na.

⁷ E yi na gɛmɛne ti saraxarali domaan tungunne ma ɲɔxɔ lu feen na Isirayilaa diine xɔn alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kanke masana

Xorɔyaan 28.15-28

⁸ E yi kanke masaan dɛgɛ, kitisa sena. A yi findi wali fajin na. E yi a dɛgɛ alo saraxarali domana, e a rafala xɛmaan nun

gari mamiloxin nun a gbeela nun taa dugi fajin na.

⁹ A rafalaxi tongon naaninna ra, alogo a xa yisa firinna ra, a kuyan nun a yigbona nɔngɔnna tagi.

¹⁰ E yi a rayabu gɛmɛ fajin kira naanin na. E gɛmɛni itoe nan sa a kira singen ma: saridon gɛmɛn nun topasi gɛmɛn nun emerodi gɛmɛna.

¹¹ A kiraan firindena: esikaribukili gɛmɛn nun safiri gɛmɛn nun dayimu gɛmɛna.

¹² Kiraan saxandena: opali gɛmɛn nun agati gɛmɛn nun ametisi gɛmɛna.

¹³ Kiraan naanindena: kirisoliti gɛmɛn nun onixi gɛmɛn nun yasipi gɛmɛna. Gɛmɛni itoe xa sa suxu se xɛma daxine kui.

¹⁴ Na gɛmɛ fu nun firinne luma Isirayilaa diine nan xili yi. Gɛmɛ yo gɛmɛ, Isirayila bɔnsɔn keden xinla yi kɛrɛndɛn a ma taxamasenna ra.

¹⁵ E yi xɛma yɔlɔnxɔndine rafala kanke masaan na, naxanye dɛnbɛxi alo lutina.

¹⁶ E yi xidi se xɛma daxi firin nun xɛma wuredi digilinxi firin nafala, e yi wuredine so kanke masaan xunne ra.

¹⁷ E yi yɔlɔnxɔndine xidi wuredine ra kanke masaan tungunne ma,

¹⁸ yɔlɔnxɔndine yi ti xidi se firinne ra alogo e xa tugun saraxarali domaan tungunne ra a kanke ra.

¹⁹ E mɔn yi xɛma wuredi digilinxi firin nafala e naxanye singan kanke masaan san bun ma, kanke masaan dɛ kinkin kui.

²⁰ E yi xɛma wuredi firin nafala, e yi e xidi saraxarali domaan tungun firinne laben na, a tagixidin faxa ra.

²¹ E yi kanke masaan wuredine nun saraxarali domaan wuredine xidi e bode ra luti mamiloxin na, alogo kanke masaan nama saraxarali domaan beɲin alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Saraxarali dugi gbete

Xorɔyaan 28.31-43

²² Dugi sɔxɔnna nde yi saraxarali domaan gubaan dɛgɛ dugi mamiloxin na.

²³ A kɔɛn yi lu a tagi, e yi dugina nde dɛgɛ a kɔɛn nabilinni alogo a nama bɔ.

²⁴ E yi girenada wudi bogi sawurane dɛgɛ a lenbene ma gari mamiloxin nun a gbeela ra, e nun taa dugi fajina.

²⁵ E yi xɛma talandine rafala, e yi e xidi a lenbene ma girenada wudi bogine longori ra.

²⁶ Xɛma talanne yi xidi girenada bogi sawurane longori ra gubaan lenben nabilinni. A yi na nan soma a nɛma yi wale waxatin naxan yi alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁷ Dugi sɔxɔnna nde yi doma bunbirane dɛgɛ taa dugi fajin na Haruna nun a diine xa,

²⁸ e nun taa dugi namu fajin nun taa dugi xuntagi xidine nun taa dugi wantan fajine.

²⁹ Dugi sɔxonna nde yi taa dugi fajin nafala tagi xidin na e nun gari mamiloxin nun a gbeela alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ E yi xema walaxa xurudin nafala taxamaseri rasarijanxin na, e yi a sebe a fari alo taxamasenna fa fala, “Muxu Sarijanxina Alatala Xa.”

³¹ E yi a xidi luti mamiloxin na namun tigi ra alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Nabi Musa yi Batu Bubun mato

Xorɔyaan 35.10-19

³² Naralan Bubuna Ala batuma denaxan yi, na wanla birin yi kamali. Isirayila kaane yi a birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ E yi fa bubun na Musa fema: bubun nun a waliseene birin, a dugi singan seene nun a bun tiine nun a gaalane nun a senbetenne nun a bundɔxone

³⁴ nun a xunna soon naxan nafala kon-ton sube kidi magbelixine ra, e nun na fan xunna soon naxan nafala kidi fajine ra nun a ye masansan dugin

³⁵ nun Layiri Sereya Kankiraan nun a tongo tamine nun a deraganla Ala solonama denaxan yi

³⁶ nun tabanla nun a goronne birin nun Buru Ralixin

³⁷ nun xema lenpu dɔxo seen nun a lenpune nun a waliseene nun turen naxan sama a kui

³⁸ nun saraxa gande xema daxin nun masusan turen nun wusulan xiriɲaxumen nun bubun soden de raxidi dugin

³⁹ nun saraxa gande sula daxin nun a wure masɔxɔnxin nun a tongo tamine nun a goronne nun ige ramaraden nun a bundɔxon

⁴⁰ nun sansan dugine nun a senbetenne nun bundɔxone nun a soden de raxidi dugin nun sansanna lutine nun xidi seen gbangban tamine nun Naralan Bubuna waliseene birin Ala batuma denaxan yi

⁴¹ e nun taa dugi domane saraxaraline xa e nema wale yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxarali Harunaa doma rasarijanxine, e nun a diine gbeene e naxanye soma e nema wale waxatin naxan yi.

⁴² Isirayila kaane bata yi wanla birin ke alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴³ Musa yi na wanla mato, a yi a to fa fala e a kexi nen alo Alatala a yamari kii naxan yi. Nanara, Musa yi duba e xa.

¹ Alatala yi falan ti Musa xa, a naxa,

² “Kike singen xii singena, i xa Ala Batu Bubun ti, Naralan Bubuna.

³ I xa Layiri Sereya Kankiraan dɔxo a kui, e yi a ye masansan dugin na.

⁴ I xa tabanla xali i yi a dɔxo. I xa lenpu dɔxo seen xali, i yi a lenpune yiton.

⁵ I xa wusulan saraxa gande xema daxin dɔxo Layiri Sereya Kankiraan yetagi, i yi dugin singan Ala Batu Bubun soden de ra.

⁶ I xa saraxa gan daxin baden lu Ala Batu Bubun soden yetagi, Naralan Bubuna.

⁷ I xa ige ramaraden dɔxo saraxa ganden nun Naralan Bubun tagi, i yi igen sa a kui.

⁸ I xa bubun nabilin sansanna ra, i yi dugin singan sansanna soden deen na.

⁹ I xa masusan turen tongo, i yi Ala Batu Bubun masusan e nun a yi seen birin. I xa a rasarijan e nun a waliseene birin, nayi a sarijanma nen.

¹⁰ I xa saraxa gan daxin baden masusan e nun a waliseene birin. I xa saraxa ganden nasarijan, nayi a sarijanma nen fefe!

¹¹ I xa ige ramaraden masusan e nun a bundɔxona, i yi a rasarijan.

¹² I xa fa Haruna nun a dii xemene ra Naralan Bubun deen na, i yi e maxa.

¹³ I dugi rasarijanxine ragodo Haruna ma, i yi a masusan, i yi a rasarijan, alogo a xa saraxarali wanla ke.

¹⁴ I yi fa a dii xemene ra, i yi e maxidi dugine yi.

¹⁵ I yi e masusan alo i e baba masusan kii naxan yi, alogo e xa saraxarali wanla ke n xa. Ne masusanma e so feen nan na saraxaraliyani naxan luma e yixetene birin xa habadan.”

¹⁶ Musa yi Alatalaa yamarine birin liga.

¹⁷ Ne firinden kike singena, kiken xii singena, Ala Batu Bubun yi ti.

¹⁸ Musa to Ala Batu Bubun ti, a yi a bundɔxone dɔxo, a yi a buntine ti e kui, a yi gaalane so e yinle ra, a yi a senbetenne ti.

¹⁹ A yi kidine sa bubun fari a xunna soon na. A na fan xunna soon so a xun na alo Alatala Musa yamari kii naxan yi.

²⁰ A yi Layiri Sereya gemε walaxane tongo a e sa Layiri Kankiraan kui. A yi a tongo tamine so yinle ra Layiri Kankiraan ma. A yi kankiraan deraganla sa a de ra Ala solonama denaxan yi.

²¹ A yi Layiri Sereya Kankiraan xali Ala Batu Bubun kui, a yi a ye masansan dugin singan, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²² A yi tabanla ti Naralan Bubun kui, Ala Batu Bubun kɔmɛn fɔxoni, kankiraan ye masansan dugin fari ma.

²³ A yi burune sa tabanla fari Alatala yetagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

40

E yi Ala Batu Bubun ti

²⁴ A yi lenpu dɔxɔ seen dɔxɔ Naralan Bubun kui tabanla yetagi Ala Batu Bubun yiifari fɔxɔn ma.

²⁵ A yi lenpune yitɔn Alatala yetagi, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁶ A yi wusulan gande xɛma daxin dɔxɔ Naralan Bubun kui, dugin yetagi.

²⁷ A yi wusulan xiri naxumɛn gan a fari alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²⁸ A yi dugin singan Ala Batu Bubun dɛɛn na.

²⁹ A yi saraxa gan daxin baden dɔxɔ Ala Batu Bubun soden dɛxɔn, Naralan Bubuna. A saraxa gan daxine ba na fari, e nun bogise saraxane, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ A yi ige sa seen dɔxɔ Naralan Bubun nun saraxa ganden tagi, a yi maxa igen sa a kui.

³¹ Musa nun Haruna nun a dii xɛmɛne yi e yiine nun e sanne maxama na igen nan na.

³² E nɛma yi soɛ Naralan Bubun kui, hanma e nɛma e masoɛ saraxa ganden na, e yi e maxama nɛn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³³ A yi sansanna ti Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, a yi dugin singan sansanna dɛɛn na. Musa yi wanla rajan na kiini.

Ala nɔrɔna

Yatɛne 9.15-23

³⁴ Nayi, kundaan yi so Naralan Bubun xun na, Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafe.

³⁵ Musa mi yi nɔɛ soɛ Naralan Bubuni, bayo kundaan yi a fari, e nun Alatalaa nɔrɔn yi Ala Batu Bubun nafexi.

³⁶ Na kundaan nɛma yi keɛ Ala Batu Bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane birin yi sigama nɛn a fɔxɔ ra.

³⁷ Koni xa kundaan mi yi bama na, e fan mi yi sigama han a yi ba lɔxɔn naxan yi.

³⁸ Alatalaa kundaan nan yi Ala Batu Bubun xun ma yanyin na, tɛɛn nan yi basanxi a ra kɔɛɛn na. Isirayila yamaan birin yi a to e sigatiin birin yi.

Saraxaraline Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire saxanden ni i ra. Ala a falama Kitabun yireni ito kui, Isirayila kaane yulubi xafarin sotoma kii naxan yi saraxane xon.

Kitabun yireni ito fala tide singeni, Ala nan Musa xilima Naralan Bubun kui yire sarijanxini alogo a xa falan ti a xa. Kitabun yireni ito birin, Ala sariyane nan falama Musa xa lan Isirayila kaane ma, a yi e tuli sa, a naxa, "Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotoma nen e xon." (Saraxaraline 18.5) A yisoxina, Ala a yebama Isirayila kaane xa e lan e xa fe naxin naxanye ba e tagi alogo e nun Ala yi lan. A a yeba e xa, e lan e xa naxan liga alogo e yire sarijanxin xa findi e nun Ala naralanden na. Nayi, naxanye saraxan bama, fo ne xa a liga nen alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Saraxaraline lan e xa binya, e yi e yete suxu binyeni. Yamanan muxune birin lan e yi fati benden fe xosixine matanga e nun yulubi feene.

Ala sarijanxina, xanuntenyana Ala, na wama a yamaan xa lu a sarijanni alogo xanuntenyana xa lu en fan yi. Nanara, a habadan sariyan soxi Isirayila kaane yii, naxan makenenxi Marigi Yesu xon, a naxa, "I adamadi boden xanu alo i yetena." (Saraxaraline 19.18, na mon sebexi Matiyu 22.39 kui).

Ala bata saraxan naxanye birin yeba Kitabun yireni ito kui, ne en malima nen, en yi a famu Marigi Yesu noe muxune yulubin xafare kii naxan yi. Ala a fala nen Nabi Musa xa Kitabun yireni ito kui, a naxa, "N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden ma. Amasoto wunla nan n solonama bayo niina a yi." (Saraxaraline 17.11-12) Na nan findixi Marigi Yesu fan faxa feen na. A tinxi faxan ma nen alogo a wunla xa findi Ala solona seen na yamaan xa. Naxan na yulubin liga, na bata findi muxu halagi daxin na Ala yee ra yi, na lan a xa a niin fi na yulubina fe ra. Na nan a ligaxi, muxune e yiin sama suben xunna ma, e nema a be saraxan na. Na bunna neen fa fala, "Naxan yi lan nun a xa liga n tan yulubi kanna ra, na xa liga subeni ito ra." Marigi Yesu findixi na saraxa kamalixin nan na yamaan xa. Naxan yi lan nun a xa liga adamadi yulubi kanne ra, na liga Yesu nan na naxan mi yulubi ligaxi.

Saraxan naxanye fe sebexi Kitabun yireni ito kui, ne keden kedenna birin findixi Marigi Yesu a fena nde misaala nan na. En noe Marigi Yesu a dunuja yi gidin bunna kolonje nen en na saraxani itoe bunne fesefese.

Sariyane nun Saraxane

¹ Alatala yi Musa xili Naralan Bubuni, a yi a fala a xa

² a a xa falani ito rali Isirayila kaane ma, a naxa,

"Xa e tan nde fama saraxan na Alatala xa, a xa findi jingen na hanma yexena hanma siina."

³ "Xa a jingen nan bama saraxa gan daxin na, a xa turaan nan ba fe mi naxan na. Na kanna xa fa a ra Naralan Bubun so deen na alogo Alatala xa a rasuxu.

⁴ A xa a yiin sa saraxa jingen xunna ma. Ala a rasuxuma nen, a findi a solona seen na na kanna xa.

⁵ A xa tura bulanna koe raxaba Alatala yetagi. Saraxaraline xa fa a wunla ra, Harunaa diine. Ne yi a so saraxa ganden dexonne ma Naralan Bubun so deen na.

⁶ Na kanna xa jingen budo, a yi a yisege dungi dungi na.

⁷ Saraxarali Harunaa diine xa teen sa saraxa ganden fari, e yegen sa teen na.

⁸ Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a dungine nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni saraxa ganden fari.

⁹ Na kanna xa jingen kui seene nun a sanne yixa, saraxaraliin yi e birin sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁰ "Xa na kanna saraxan findixi yexeen nan na hanma siina, a xa kontonna ba fe mi naxan na hanma kotona.

¹¹ A xa a koe raxaba saraxa ganden koman foxoni Alatala yetagi. Saraxaraline, Harunaa diine, ne xa a wunla so saraxa ganden dexonne ma.

¹² Na kanna xa a yisege a dungi dungi na. Saraxaraliin xa a dungine nun a xunna nun a turene sa yegene fari teeni, saraxa ganden fari.

¹³ Na kanna xa a kui seene nun a sanne maxa, saraxaraliin yi a birin xali, a e sa teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima teen na. A xirin nafan Alatala ma."

¹⁴ "Xa na kanna saraxan findixi xoliin nan na naxan bama saraxa gan daxin na Alatala xa, a xa ganban nan ba hanma kolokonde diina.

¹⁵ Saraxaraliin xa xoliin xali saraxa ganden fari, a xa a xunna bolonje a ra, a yi a sa teeni saraxa ganden fari. A yi a wunla raboxon saraxa ganden dexonna ma.

¹⁶ A xa a xoson ba e nun a yi seene, a yi e woli saraxa ganden dexon, sogeteden binni, xube boxondeni.

¹⁷ A xa a yibo a gabutene tagi, hali a mi e ba e bode ra. Saraxaraliin yi a sa yegene fari teeni saraxa ganden fari. Saraxa gan daxin

na a ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.”

2

Bogise fi daxine Ala ma

¹ “Xa muxuna nde waxi bogise saraxan fi feni Alatala ma, a xa fa murutu fujin nan na. A yi turen sa a yi, a wusulanna sa a fari.

² A xa a xali saraxaraline fēma, Harunaa diine. A yi a yiin ye keden tongo murutu fujini, turen saxi naxan yi e nun wusulanna birin. Saraxaraliin xa na sa tēeni saraxa ganden fari joxo lu seen na Ala xon. Bogise saraxan nan na ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.

³ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dōnxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tēen na Alatala ma.”

⁴ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi buru gandeni, a xa findi murutu fujini fajin nan na, a rafala buru xunne ra naxanye bonbōxi turen na hanma buru yilenlenixine turen saxi naxanye ma. Buru rate seen* nama sa ne yi.”

⁵ “Xa bogise saraxan na a ra naxan ganxi tunde dutunna ma, a lan a xa findi murutu fujini fajin nan na naxan bonbōxi turen na. Buru rate seen nama sa a yi.

⁶ I xa a yibolon, i turen sa a yi. Bogise saraxan na a ra.”

⁷ “Xa i ya bogise saraxan gilinxin na a ra, a xa findi murutu fujini fajin nan na naxan bonbōxi turen na.”

⁸ “Bogise saraxan naxan nafalaxi na seene ra, i xa fa na ra Alatala fēma, i yi a so saraxaraliin yii, a yi a xali saraxa ganden dēxon.

⁹ A nde bama bogise saraxan na nen joxo lu seen na Ala xon, a na sa tēeni saraxa ganden fari. Saraxan na a ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.

¹⁰ Haruna nun a diine nan gbee bogise saraxan dōnxen na. A sarijan han! Amasoto a baxi saraxane nan na naxanye ralixi tēen na Alatala ma.”

¹¹ “E bogise saraxan naxanye fima Alatala ma, ne sese nama rafala buru rate seen na. E nama sese gan buru rate seen na hanma kumin naxan yi xa bogise saraxan na a ra naxan nalima tēen na Alatala ma.

¹² E noe ne fiye nen Alatala ma alo bōxon bogise singene saraxana, koni e nama ne gan saraxa ganden fari alo bogise saraxan naxan xiri rafan Ala ma.

¹³ I xa fōxon sa i ya bogise saraxane birin yi. I nama jinan a sa feen na, amasoto fōxon findixi Alaa Layirin taxamasenna nan na. A xa sa bogise saraxane birin yi.”

¹⁴ “Xa i fa i ya bōxon bogise singene ra Alatala xa bogise saraxan na, i xa se xōri kēdene nan fi a ma naxanye dinxi, e ganxi.

¹⁵ I xa turen nun wusulanna sa a fari. Bogise saraxan na a ra.

¹⁶ Saraxaraliin xa nde ba se xōri dinxine nun turen na, a a sa tēeni joxo lu seen na Ala xon e nun wusulanna birin. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma tēen na.”

3

Bōne xunbeli saraxane

¹ “Xa muxuna nde a jingen bama bōne xunbeli saraxan na, a xēmena hanma a gilena, a xa fa jingen na Alatala yetagi fe mi naxan na.

² A xa a yiin sa jingen xunna ma, a yi a kōe raxaba Naralan Bubun so dēen na. Saraxaraline, Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne birin ma.

³ A xa a subeni itoe ba a ra, a ne rali Alatala ma tēen na: turen naxanye buru subene ma, e nun naxanye singanxi e ra,

⁴ a gbingi ra xele firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bōnen ma naxan nun gbingi ra xelene bama.

⁵ Harunaa diine xa ne sa tēeni saraxa ganden fari, e nun saraxa gan daxin naxanye yegene fari tēeni. Saraxan nan na ra naxan nalima tēen na. A xirin nafan Alatala ma.”

⁶ “Xa a xuruse xunxurin nan bama bōne xunbeli saraxan na Alatala xa, a xa a xēmen hanma a gilēen ba fe mi naxan na.

⁷ Xa a yexēen ba, a xa a xali Alatala yetagi.

⁸ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kōe raxaba Naralan Bubun so dēen na. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne birin ma.

⁹ A xa a subeni itoe tongo bōne xunbeli saraxan na, a ne rali Alatala ma tēen na: a turena, a xunla nun a turene birin, naxan baxi a gbingi xonna ma, a turen naxanye birin a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁰ a gbingi ra xele firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bōnen ma naxan bama e nun gbingi ra xelene.

¹¹ Saraxaraliin ne sama nen tēeni saraxa ganden fari. Donseen nan na naxan nalixi Alatala ma tēen na.”

¹² “Xa a siin nan bama, a xa a xali Alatala yetagi.

¹³ A xa a yiin sa xuruseen xunna ma a yi a kōe raxaba Naralan Bubun yetagi. Harunaa diine xa a wunla so saraxa ganden dēxonne ma.

¹⁴ A xa a subeni itoe tongo, a ne rali Alatala ma tēen na: a turen birin naxanye

* 2:4: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

a buru subene ma e nun naxanye singanxi e ra,

¹⁵ a gbingi ra xeƼe firinne, e nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xeƼene.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne birin sa tɛɛni saraxa ganden fari. Donseen na a ra naxan nalima tɛɛn na. A xirin nafan Alatala ma. Alatala nan gbee a turen birin na.”

¹⁷ “Habadan sariyan na a ra waxati famatone birin yi, ε na dɔxɔ dɛdɛ yi: ε nama suben turen don, ε nama suben wunla don.”

4

Yulubi xafari saraxana

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na tantan a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a xa ito liga:

³ Xa saraxaraliin nan yulubin ligaxi naxan masusanxi turen na a findi saraxarali kuntigin na, a yamaan findi yulubi tongon na, a xa fa tura bulanna ra fe mi naxan na, a na ba a yulubi xafari saraxan na Alatala xa.

⁴ A xa turaan xali Naralan Bubun dɛɛn na Alatala yetagi. A xa a yiin sa turaan xunna fari, a yi turaan kɔɛ raxaba Alatala yetagi.

⁵ A yi a wunla nde tongo, a a xali Naralan Bubun kui.

⁶ A xa a yii sonla sin wunli, a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɲa ma solofere yire sarijanxin ye masansan dugin yetagi.

⁷ Saraxaraliin xa wunla nde sa wusulan ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui alogo na wunla xa rali Ala ma. A xa turaan wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxin baden san bunna dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fema.

⁸ A xa turani ito turen birin ba, turen naxanye a buru subene ma hanma naxanye singanxi e ra,

⁹ a gbingi ra xeƼe firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xeƼene.

¹⁰ A turen bama nɛn alo turen naxanye bama bɔɲɛ xunbeli saraxana turani. Saraxaraliin xa e sa tɛɛni saraxa ganden fari.

¹¹ Koni turaan kidin nun a suben nun a xunna nun a sanne nun a kui seene nun a gbiine,

¹² e nun a gbindin dɔnxɛn birin, a xa ne xali yamaan daaxaden fari ma xube bɔxɔndeni dɛnaxan sarijan. A yi e sa yegene fari tɛɛni, a e gan xube malanxin fari.”

¹³ “Xa Isirayila yamaan birin nan Alatalaa yamarina nde kala tantanni, e mi a kolon, e bata findi yulubi tongone ra na yi.

¹⁴ E na a kolon a e bata yulubin liga, yamaan xa fa tura bulanna ra, e na ba yulubi xafari saraxan na. E na xalima nɛn Naralan Bubun yetagi.

¹⁵ Yamaan fonne xa e yiine sa turaan xunna ma Alatala yetagi, e turaan kɔɛ raxaba.

¹⁶ Saraxarali gbeen xa a wunla nde xali Naralan Bubun kui.

¹⁷ A xa a yii sonla sin wunli a a xuya Alatala yetagi dɔxɔɲa ma solofere yire sarijanxin ye masansan dugin yetagi.

¹⁸ Saraxaraliin xa a wunla nde sa saraxa ganden tongonna fenne ma, naxan Alatala yetagi Naralan Bubun kui. A xa a wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa gan daxi baden dɛxɔn ma Naralan Bubun dɛɛn fema.

¹⁹ A xa a turene birin ba, a a sa tɛɛni saraxa ganden fari.

²⁰ A xa na turaan liga alo turaan naxan ba a yetɛɛn yulubi xafari saraxan na. Saraxaraliin xa Ala solona e xa na kiini, Ala yi e mafelu.

²¹ A xa turaan xali yamaan daaxaden fari ma, a yi a sa tɛɛni alo a tura singen liga kii naxan yi. Yamaan yulubi xafari saraxan na ra.”

²² “Mangan na yulubin liga tantanni, a Alatalaa yamarin kala, a Ala. A bata findi yulubi tongon na.

²³ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa kɔtɔn na saraxan na, fe mi naxan na.

²⁴ A xa a yiin sa kɔtɔn xunna ma, a yi a kɔɛ raxaba, saraxa gan daxine kɔɛ raxaban dɛnaxan yi Alatala yetagi. Yulubi xafari saraxan na a ra.

²⁵ Saraxaraliin xa a yii sonla sin na wunli, a yi nde sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn ma.

²⁶ A xa a turen birin sa tɛɛni saraxa ganden fari, alo bɔɲɛ xunbeli saraxan turen liga kiinde. Saraxaraliin xa Ala solona mangan yulubina fe ra na kiini, Ala yi a mafelu.”

²⁷ “Xa muxuna nde tantan yamaan ye, a yulubin liga, a Alatalaa yamarina nde kala, a bata findi yulubi tongon na.

²⁸ A na a kolon a a bata yulubin liga, a xa fa sii gilen na saraxan na fe mi naxan na a yulubina fe ra.

²⁹ A xa a yiin sa siin xunna fari naxan bama yulubi xafari saraxan na. A xa a kɔɛ raxaba saraxa gan daxine bama dɛnaxan yi.

³⁰ Saraxaraliin xa na wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxi baden tongonna fenne ma, a yi wuli dɔnxɛn nabɔxɔn saraxa ganden dɛxɔn.

³¹ A xa a turene birin ba, alo bɔɲɛ xunbeli saraxan turen ba kii naxan yi. A yi a sa tɛɛni

saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini, Ala yi na kanna mafelu.”

³² “Xa a fa yeXEE diin nan na a yulubi xafari saraxan na, a lan a xa a gileEn nan ba, fe mi naxan na.

³³ A xa a yiin sa a xunna fari. A xa a koe raxaba yulubi xafari saraxan na saraxa gan daxine koe raxaban denaxan yi.

³⁴ Saraxaraliin xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a sa saraxa gan daxin baden tongonna fenne ma, a yi wuli donXen naboxon saraxa ganden dexon ma.

³⁵ A xa a turene birin ba, alo yeXeen naxan ba boje xunbela saraxan na. Saraxaraliin yi a sa saraxan bonne fari naxanye ralima Alatala ma teeni saraxa ganden fari. Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna xa a yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu.”

5

Yulubin misaale

¹ “Xa yamaan xilixi sereya badeni e yi e rakob, xa muxuna nde feen naxan toxi hanma a a kolon, xa a mi sereyaan ba na ma, a bata yulubin liga. A na haken goronna tongoma nen.

² Xa muxuna nde a din se haramuxina nde ra, xa a findi sube haramuxi faxaxin na, hanma xuruse haramuxina nde, hanma bubuse haramuxina nde, hali a mi a kolon, a fan mi fa sarijanxi, a bata yulubin tongo.

³ Xa muxuna nde a din se xosixina nde ra naxan fataxi adamadiine ra, hali a mi yi a kolon, a na a kolon, a bata findi yulubi tongon na.

⁴ Xa muxuna nde mi a miri, a a kolob wulen fari, fa fala a fena nde rabama nen. Xa a mi a raba, a bata findi yulubi tongon na.”

⁵ “Naxan na findi yulubi tongon na na feene yi, na xa a ti a yulubi ligaxin na.

⁶ Na xanbi ra, a xa fa yeXEE gilen na hanma sii gilena, a a ba saraxan na Alatala xa a yanginna ra. Nayi, saraxaraliin xa Ala solona a yulubina fe ra.”

⁷ “Xa fere mi a xa a xuruseen soto, a xa fa ganba firin hanma kolokonde firin na, a ne ba saraxan na a yanginna ra Alatala xa, keden yulubi xafarin na, keden saraxa gan daxin na.

⁸ A xa e xali saraxaraliin fema. A xa yulubi xafari saraxan nan singe ba. A xa a koeEn gira, koni a nama a xunna bolonye a ra.

⁹ A xa a wunla nde xuya saraxa ganden dexonna ma, a wuli donXen naboxon saraxa ganden dexon. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹⁰ A xa xaliin boden ba saraxa gan daxin na alo sariyana a falaxi kii naxan yi, a yi Ala solona na kanna yulubina fe ra. Ala a mafeluma nen.”

¹¹ “Xa fere mi a xa a ganba firin hanma kolokonde firin soto, a noe fe murutu fujin kilo naanin na nen yulubi xafari saraxan na. Koni a nama turen hanma wusulanna sa a yi, bayo yulubi xafari saraxan na a ra.

¹² A xa a xali saraxaraliin fema, na yi a yiin ye keden ba a ra joxo lu seen na Ala xon, a yi a sa saraxane fari naxanye ralima Alatala ma teeni saraxa ganden fari. Yulubi xafari saraxan na a ra.

¹³ Saraxaraliin xa Ala solona na kiini na kanna yulubi ligaxine fe ra, Ala yi a mafelu. Saraxaraliin nan gbee saraxan donXen na alo a ligan bogise saraxan na kii naxan yi.”

Yangin saraxana

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁵ “Xa muxuna nde tinxintareyaan liga, a yulubin liga tantanni a mi Alatala gbee se sarijanxine fi a ma. A xa fa kontonna ra e nun naxan yelan a yanginna ra Alatala xa, fe mi naxan na, naxan saren lanxi kala tixin ma, fata yire sarijanxin gbeti liga seen na. Yangin saraxan nan na ra.

¹⁶ A mi se sarijanxin naxan fixi, a xa a joxon fi, a yi a saren yaganna doxona ma firin sa a fari, a yi a birin so saraxaraliin yii. Saraxaralina Ala solonama nen na kanna xa kontonna ra, a naxan bama yangin saraxan na, Ala yi a mafelu.”

¹⁷ “Xa muxuna nde yulubin liga, a Alatala yamarina nde kala, hali a mi a kolon, a bata findi yulubi tongon na. A a haken goronna tongoma nen.

¹⁸ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fema fe mi naxan na yangin saraxan na. A saren xa lan a kala tixin saren ma fata sariyan na saraxaraliin miriyani. Nayi, saraxaralina Ala solonama nen a tantanna fe ra, Ala yi a mafelu.

¹⁹ Yangin saraxan na a ra, bayo na kanna findixi yulubi tongon nan na Alatala mabinni.”

Sariyana lan yangin saraxan ma

²⁰ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²¹ “Xa muxuna nde yulubin liga, a yi tinxintareyaan liga Alatala ra, a wulen fala a boden xa a yii sena nde a fe ra, naxan taxuxi a ra hanma a a muja, hanma a a kansun,

²² hanma a a de yixalan sena nde a fe ra naxan loxi ayi, a yi a to, hanma a a kolob wulen, hanma a yulubina nde liga alo adaman dari fena,

²³ a na na sifan liga, a bata findi yulubi tongon na. A xa na se mujaxin naxete, hanma a naxan kansunxi, hanma naxan yi taxuxi a ra, hanma a seen naxan toxi naxan yi loxi ayi,

²⁴ hanma a wulen falaxi seen naxan ma fe ra. A xa na joxon fi, a yi yaganna doxona ma firin sa a fari, a yi a so a kanna yii na loxon

yeteni a na yangin saraxan ba lɔxɔn naxan yi.

²⁵ A xa fa kontonna ra saraxaraliin fɛma fe mi naxan na yangin saraxan na Alatala xa. Na kontonna saren nun kala tixin saren xa lan.

²⁶ Saraxaralina Alatala solonama nɛn, a yi a mafelu na feen na, naxan a findixi yulubi tongon na.”

6

Sariyan saraxa gan daxine fe yi

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa yamarini ito fi Haruna nun a diine ma, a naxa, “Sariyan ni i ra saraxa gan daxine fe ra. Saraxa gan daxin xa lu ganɲɛ saraxa ganden fari kɔɛɛn birin na han xɔtɔnni. Tɛɛn nama tu saraxa ganden fari.

³ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a maxidi taa dugi gubani e nun a taa dugi bunbirana, a saraxan xuben ba saraxa ganden fari tɛɛn naxanye ganxi, a yi e sa saraxa ganden dɛxɔn.

⁴ Na xanbi ra, a a dugine masara, a xuben xali yamaan daaxaden fari ma yirena nde yi naxan sarijan.

⁵ Tɛɛn naxan dɛgɛma saraxa ganden fari, na nama tu. Xɔtɔn yo xɔtɔn, saraxaraliin xa yegene fari sa, a yi saraxa gan daxini tɔn tɛɛni, a bɔɲɛ xunbeli saraxane turen sa a fari.

⁶ Tɛɛn xa lu dɛgɛ saraxa ganden fari waxatin birin. A nama tu.”

Sariyan bogise saraxane fe yi

⁷ “Sariyan ni i ra bogise saraxana fe ra: Harunaa diine xa fa a ra Alatala yetagi, saraxa ganden yetagi.

⁸ Saraxaraliin xa murutu fuɲin nun turen yiin yeɲayi keden tongo, e nun wusulanna birin naxan saxi bogise saraxan fari. A yi na sa tɛɛni ɲɔxɔ lu seen na Ala xɔn saraxa ganden fari, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁹ Haruna nun a diine xa na bogise saraxan dɔnxɛn don. E xa a don yirena nde yi naxan sarijan Naralan Bubun sansanna kui. Buru rate se* nama sa a yi.

¹⁰ A mi ganma buru rate seen na. N na nan soxi e yii e gbeen na fata ne saraxane ra naxanye ralima n ma tɛn na. A sarijan han! A sarijan alo yulubi xafari saraxan nun yangin saraxan sarijan kii naxan yi.

¹¹ Haruna bɔnsɔnna xɛmɛne birin daxa e xa a don. E gbeen na a ra fata saraxane ra naxanye ralima Alatala ma tɛn na waxati famatɔne birin yi. Naxan yo nɛma a yiin dinɲɛ a ra fɔ a xa sarijan.”

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹³ “Haruna nun a diine na masusan lɔxɔn naxan yi e yi findi saraxaraline ra, e xa murutu fuɲin kilo saxan ba bogise saraxan na Alatala xa, a tagina xɔtɔnni, a tagiin bonna jinbanna ra.

¹⁴ Murutu fuɲin lan a bɔnbɔ turen na, na yi gan tunde dutunna ma. Na xanbi ra, na burudin xa yigira dungi dungin na, a rali bogise saraxan na naxan xiri rafan Alatala ma.

¹⁵ Haruna bɔnsɔnna naxan findima saraxarali kuntigin na, na xa saraxani ito ba. Habadan sariyan na a ra Alatala yetagi, a ganma nɛn fefe!

¹⁶ Saraxaraliin na fa bogise saraxan naxan na, a ganma nɛn fefe, a nama don.”

Yulubi xafari saraxan sariyana

¹⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁸ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “Sariyan ni i ra yulubi xafari saraxana fe ra. Yulubi xafari saraxan xa faxa Alatala yetagi saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A sarijan han!

¹⁹ Saraxaraliin naxan a ralima, na nan a donma. A xa a don Naralan Bubun sansanna kui yirena nde yi naxan sarijan.

²⁰ Naxan yo nɛma a yiin dinɲɛ a suben na fɔ a xa sarijan nɛn. Xa a wunla xuya dugina nde ma, i xa na dugin xa yire sarijanxina nde yi.

²¹ A na jin feɲɛn naxan kui, i xa na kala. Koni xa a jin sula goronna nan kui, a xa maxa, a malinsaxun.

²² Xɛmɛn naxanye saraxaralina dɛnbayani, ne nan daxa, e a don. A sarijan han!

²³ Koni yulubi xafari saraxan naxan wunla bata xali Naralan Bubun yire sarijanxin kui Ala solona seen na, na nama don. Na xa sa tɛɛni.”

7

Yangin saraxan sariyana

¹ “Sariyan ni i ra yangin saraxana fe ra. A sarijan han!

² Yangin saraxan xa faxa saraxa gan daxin kɔɛ raxaban dɛnaxan yi. A wunla yi so saraxa ganden dɛxɔnne birin ma.

³ A turen birin xa ba saraxan na, a xuli turen nun a turen naxanye a buru subene ma,

⁴ a gbingi ra xɛɛ firinne nun turen naxanye e ma a gbingini, farafaran naxan bɔɲɛn ma naxan bama e nun gbingi ra xɛɛne.

⁵ Saraxaraliin xa ne rali Alatala ma tɛɛni saraxa ganden fari. Yangin saraxan na a ra.

⁶ Xɛmɛn naxanye saraxaralina dɛnbayani, ne nan daxa, e a don, koni fɔ a xa

* **6:9: burun nate sena:** Lɛbenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

don yire sarijanxina nde yi, bayo a sarijan han!

⁷ Yangin saraxan nun yulubi xafari saraxan lanxi sariya kedenni ito nan ma: saraxaraliin naxan Ala solonama, a tan nan gbee suben na.”

⁸ “Saraxaraliin naxan saraxa gan daxin bama muxuna nde xa, a tan nan gbee na kidin na.”

⁹ “Bogise saraxan naxan birin ganxi buru gandeni, naxan nafalaxi tunde dutunna ma hanma naxan gilixi, saraxaraliin nan gbee ne ra, naxan saraxan nalixi.

¹⁰ Bogise saraxan birin naxan basanxi turen na hanma a xarena, Haruna bõnsõnne birin nan gbee ne ra.”

Bõje xunbeli saraxan sariyana

¹¹ “Sariyan ni i ra bõje xunbeli saraxana fe ra naxan bama Alatala xa.

¹² Xa muxuna nde xuruseen bama barika bira seen na, a xa a ba e nun buru xunne buru rate se mi naxanye yi naxanye bõnbõxi turen na e nun burudine turen saxi naxanye ma buru rate se mi naxanye yi, e nun buru yiɛnɛnɛnɛn naxanye rafalaxi murutu fujin fajin na naxanye bõnbõxi turen na.

¹³ Buru rate seen buru xunna naxanye yi, na ndee xa sa bõje xunbeli saraxan fari naxan bama barika bira seen na.

¹⁴ A xa nde ba ne keden kedenna ra, a na fi Alatala ma. Na findima saraxaraliin nan gbee ra naxan bõje xunbeli saraxan wunla xuyaxi.

¹⁵ Bõje xunbeli saraxan naxan bama barika bira seen na, na suben xa don a ba lõxõn nin. Na sese nama ramara han xõtõnni.”

¹⁶ “Koni, xa muxuna nde bõje xunbeli saraxan bama alogo a xa a de xuiin nakamali hanma a a ba jɛnige ma saraxan na, saraxa suben xa don a ba lõxõn nin, koni naxan na lu, a nõe na donjɛ nɛn na xõtõn bode.

¹⁷ Saraxan suben dõnxɛn naxan na lu a xii saxandeni na xa sa tɛɛni.

¹⁸ Xa muxuna nde susu a bõje xunbeli saraxan suben don a xii saxande lõxõni, saraxan mi rasuxuma. Ala mi a yatema sese ra, a ba muxun xa bayo a haramuxi. Naxan na a don, a na haken goronna tongoma nɛn.

¹⁹ Suben naxan na din se haramuxin na, na nama don, a xa sa tɛɛni. Muxun naxan sarijan, na kanna daxa a saraxa suben don,

²⁰ koni naxan mi sarijanxani, a yi bõje xunbeli saraxa subena nde don Alatala gbeen naxan na, na kedima nɛn a yamani.

²¹ Naxan na a din se haramuxina nde ra, fata adaman na hanma sube haramuxina, hanma xõsi se haramuxina nde, a yi bõje xunbeli saraxa suben don Alatala gbeen naxan na, na kanna kedima nɛn a yamani.”

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E nama jingen turen don, hanma yɛxɛɛna, hanma siina.

²⁴ I na suben to, a faxaxi hanma burunna subene a yibõxi, ne turen nõe rawalɛ nɛn se gbɛtɛ ra, koni i nama a don.

²⁵ Naxan na na sube sifane turen don naxanye nõe raliyɛ Alatala ma tɛɛn na, na kedima nɛn a yamani.

²⁶ E nama xõliin wunla don hanma suben wunla, e nɛma dõxi dedɛ yi.

²⁷ Naxan na wunla nde don, na kedima nɛn a yamani.”

²⁸ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁹ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Naxan na bõje xunbeli saraxan ba, a xa fa a fõxõ kedenna ra, a na ba saraxan na Alatala xa.

³⁰ A yɛtɛn xa fa na kiseen na naxan nalima Alatala ma tɛɛn na. A xa fa suben turen nun a kanken na. A xa a kanken yita Alatala ra alo se ralixina.

³¹ Saraxaraliin xa turen sa tɛɛni saraxa ganden fari, koni a kanken xa lu Haruna nun a diine xa.

³² I xa bõje xunbeli saraxan yiifari ma danban fi saraxaraliin ma kiseen na.

³³ Haruna bõnsõnna naxan bõje xunbeli saraxan wunla nun turen nalixi, na nan gbee a yiifari ma danban na.

³⁴ Amasõtõ Isirayila kaane bõje xunbeli saraxan naxanye bama, a kanke ralixin nun a danban naxan fixi, n bata ne so Haruna nun a diine yii, saraxaraline. Isirayila kaane na subene nan soma e yii habadan.”

³⁵ “Ito nan findi Haruna nun a diine gbeen na e Alatalaa saraxarali wunla fõlõ lõxõn naxan yi. A bama ne saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma tɛɛn na.

³⁶ Alatala na nan yamarixi Isirayila kaane ma, e to masusan lõxõn naxan yi. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa.

³⁷ Sariyane nan ne ra saraxani itoe fe ra: saraxa gan daxina, bogise saraxana, yulubi xafari saraxana, yangin saraxana, saraxaraliin dõxõ saraxana e nun bõje xunbeli saraxana.

³⁸ Alatala na sariyan so Musa yii Sinayi geyaan nan fari, a Isirayila kaane yamari lõxõn naxan yi Sinayi tonbonni, a e xa fa e saraxane ra Alatala xa.”

8

Saraxaraline dõxõ feen saraxana Xɛrɔyaaan 29.1-37

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Haruna nun a diine xili Naralan Bubun so dɛɛn na. I xa fa e dugine nun masusan turen na, e nun turaan naxan bama yulubi xafari saraxan na, e nun konton firin e nun debena buru ratetarene naxan kui.

³ I xa Isirayila yamaan birin malan Naralan Bubun so deen na.”

⁴ Alatala yamarin naxan fi, Musa yi na liga, yamaan yi e malan Naralan Bubun so deen na.

⁵ Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.”

⁶ Musa yi Haruna nun a diine maso, a yi e maxa.

⁷ A yi dugin nagodo Haruna ma, a yi a tagi xidi tagixidin na, a gubaan nagodo a ma, a saraxarali domain nagodo a ma, a saraxarali domain tagi xidi tagixidi fajin na.

⁸ A yi kanke masaan bira a kœ, a masensen ti seene, Yurima nun Tumin sa na kui.

⁹ A yi namun so Haruna xun na, a yi xema walaxadin sa a tigi yee ra taxamaseri sarixanxin na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹⁰ Musa yi masusan turen tongo, a Ala batu bubun masusan e nun a yi seen birin. A ne birin nasarijan.

¹¹ A yi na turena nde xuya saraxa ganden ma dœœna ma solofere, a saraxa ganden masusan e nun a goronne birin, e nun iœ sa seen nun a dœœ sena, alogo a xa ne rasarijan.

¹² A mœn yi turen sa Haruna xunni, a a masusan, alogo a xa a rasarijan.

¹³ A yi Harunaa diine maso. A yi e dugine ragodo e ma, e nun tagi xidine nun xun tagi xidine, alo Alatala yamarin naxan so Musa yii.

¹⁴ A yi fa turaan na yulubi xafari saraxan na, Haruna nun a diine yi e yiine sa turaan xunna fari.

¹⁵ Musa yi a kœ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma a yii sonla ra, alogo a xa saraxa ganden nasarijan. A yi wuli dœnxœn nabœœn saraxa ganden deœœn ma. A saraxa ganden nasarijan na kiini alogo a xa Ala solona mœnni.

¹⁶ Musa mœn yi turen tongo naxanye yi jingen buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan yi bœœn fari, e nun a gbingi ra xeœ firinne nun e turene. A yi na birin sa teœni saraxa ganden fari.

¹⁷ Koni a yi jingen gbindin nun a kidin nun a suben nun a gbiine woli teœni yamaan daaxaden fari ma, alo Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi.

¹⁸ Na xanbi ra, a yi fa kontonna ra saraxa gan dixin na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

¹⁹ Musa yi a kœ raxaba, a a wunla nde so saraxa ganden deœœnne ma.

²⁰ A yi a yixaba dungœ dungin na, a a xunna sa teœni, e nun a dugine nun a turena.

²¹ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi kontonna gbindin birin sa teœni saraxa ganden fari saraxa gan dixin na, naxan nalixi Alatala ma teœn na alo a yamari Musa ma kii naxan yi. A xirin yi rafan Ala ma.

²² Na xanbi ra, a yi fa kontonna firinden na saraxarali dœœ saraxan na. Haruna nun a diine yi e yiine sa a xunna ma.

²³ Musa yi a kœ raxaba, a a wunla nde tongo, a yi a sa Haruna yiifari ma tunla ma. A nde sa a yiifari ma yii konkoribaan nun a san konkoribaan ma.

²⁴ A yi Harunaa diine fan maso, a a wunla nde sa e yiifari ma tunle ma e nun e yiifari ma yii konkoribaan nun san konkoribane. A yi a wunla nde so saraxa ganden deœœnne ma.

²⁵ A a turen tongo, e nun a xuli turena, e nun turen naxanye a buru subene rabilinni, e nun farafaran naxan a bœœn fari, e nun a gbingi ra xeœ firinne nun e turene, e nun a yiifari ma danbana.

²⁶ A deben tongo buru ratetaren naxan kui, naxan yi Alatala yetagi. A yi buru xun keden tongo, e nun buru keden naxan nafalaxi turen na e nun burudi keden. A yi e sa suben turene nun yiifari ma danban fari.

²⁷ A yi e birin so Haruna nun a diine yii, a yi e yite Alatala yetagi se ralixin na.

²⁸ Na xanbi ra, Musa yi e rasuxu e ra, a yi e sa teœni saraxa ganden fari saraxa gan daxine fari. Saraxarali dœœ saraxan na a ra, naxan xiri rafan Ala ma. A ralima Alatala ma teœn nan na.

²⁹ Musa yi kontonna kanken tongo a yi a yite Alatala yetagi se ralixin na. Na yi findi Musa gbeen na alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁰ Musa yi masusan turena nde tongo e nun wunla nde naxan yi saraxa ganden fari, a yi a xuya Haruna nun a dugine ma, e nun a diine nun e dugine. Nayi, a yi Haruna nun a dugine rasarijan, e nun a diine nun e dugine.

³¹ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, a naxa, “E suben jin Naralan Bubun deœ ra, e yi a don na, e nun burun naxan deben kui saraxarali dœœ saraxan na, alo n na a yamari kii naxan yi. N naxa, ‘Haruna nun a diine xa a don.’”

³² E xa burun nun sube dœnxœn woli teœni.

³³ E nama keli Naralan Bubun deœ ra xii solofere, han e dœœ fe lœœne yi jan bayo e dœœ feene buma nen xii solofere.

³⁴ Alatala to feene yamarixi nen alogo a xa solona e xa.

³⁵ Nanara, e xa lu Naralan Bubun deœn na xii solofere, kœœn nun yanyin na, e yi Alatalaa yamarin suxu, alogo e nama faxa, amasœto na nan yamarixi n ma.”

³⁶ Alatalaa yamarin naxanye birin fi e ma fata Musa ra, Haruna nun a diine yi ne birin liga.

9

Haruna nun a diine yi wanla fəb

¹ Xii solomasεxede ləxəni, Musa yi Haruna nun a diine xili, e nun Isirayila fonne.

² A yi a fala Haruna xa, a naxa, “Turaan dii keden tongo i yulubi xafari saraxan na e nun konton keden saraxa gan daxin na, fε mi naxanye ra, i fa e ra Alatala yetagi.

³ I yi a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E xa kətən tongo yulubi xafari saraxan na, e nun turaan diin nun yεxεε diina jεε keden kedenne, fε mi naxanye ra saraxa gan daxin na,

⁴ e nun turana e nun kontonna bəjε xunbeli saraxan na, alogo e xa ba saraxan na Alatala yetagi, e nun bogise saraxan naxan basanxi turen na. Amasəto Alatala a nəɾən yitama ε ra nən to.’ ”

⁵ Musa naxan yamari, e na xali Naralan Bubun yetagi. Yamaan birin yi e maso, e ti Alatala yetagi.

⁶ Musa yi a fala, a naxa, “Alatalaa yamarin ni i ra ε naxan ligama alogo ε xa a nəɾən to.”

⁷ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I maso saraxa ganden na. I yi i yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba, i Ala solona i yetεen nun yamaan xa. I xa saraxan ba yamaan fan xa alogo i xa Ala solona e xa, alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

⁸ Haruna yi a maso saraxa ganden na, a yi turaan diin kəε raxaba a yetε yulubi xafari saraxan na.

⁹ A diine yi fa a wunla ra a xən, a yi a yii sonla sin wunli, a yi a sa saraxa ganden tongonna fenne ma. A yi wuli dənxeɾn nabəxən saraxa ganden dεxən ma.

¹⁰ A yi a turen sa tεeni saraxa ganden fari, e nun a gbingi ra xelene nun farafaran naxan a bəjεn fari, e naxanye baxi yulubi xafari saraxani, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Koni a yi a suben nun a kidin sa tεeni yamaan daaxaden fari ma.

¹² A yi saraxa gan daxin kəε raxaba. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεxənne ma.

¹³ E yi saraxan dungi keden keden so a yii e nun a xunna, a yi e sa tεeni saraxa ganden fari.

¹⁴ A yi a buru subene nun a sanne maxa, a yi e sa saraxa gan daxin fari tεeni saraxa ganden fari.

¹⁵ Na xanbi ra, Haruna yi fa yamana saraxan na. A yi yamana yulubi xafari saraxa kətən tongo, a yi a kəε raxaba. A na ba yulubi xafari saraxan na alo a singen ba kii naxan yi.

¹⁶ A yi fa saraxa gan daxin na, a na ba alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

¹⁷ A yi fa bogise saraxan na, a yi a yiin yε keden ba a ra, a yi na sa tεeni saraxa ganden fari, sa xətən ma saraxan gan daxin fari.

¹⁸ A yi turaan nun kontonna kəε raxaba yamana bəjε xunbeli saraxan na. A diine yi a wunla so a yii, a yi a so saraxa ganden dεxənne ma.

¹⁹ E yi turaan nun kontonna turen tongo, e nun a xuli turena, a ture yirene, a gbingi ra xelene, e nun farafaran naxan a bəjεn fari,

²⁰ e yi ne sa subene kankene fari. Haruna yi turene sa tεeni saraxa ganden fari.

²¹ Haruna yi subene kankene nun e yiifari ma danbane yite Alatala yetagi, se ralixin na alo Musa a yamari kii naxan yi.

²² Haruna yi a yiine yite yamaan binni, a duba e xa. A to yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin nun bəjε xunbeli saraxan ba, a yi godo.

²³ Musa nun Haruna yi so Naralan Bubun kui. E to mini, e duba yamaan xa. Alatalaa nəɾən yi godo saraxa ganden yamaan yetagi.

²⁴ Tεen yi mini Alatala yetagi, a saraxan nun turen gan saraxa ganden fari. Yamaan to na to, e sənxo sεwani, e yi e xinbi sin, e yetagin lan bəxən ma.

10

Haruna dii firin yi gan

¹ Haruna dii firinne, Nadaba nun Abihu, ne yi e wusulan gan seene tongo, e tεen sa e kui, e wusulanna sa a fari. E yi fa tεen na Alatala yetagi, naxan mi yi lan, a mi yi naxan yamarixi.

² Nayi, tεen yi mini Alatala yetagi, a yi e gan, e faxa Alatala yetagi.

³ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “Alatala ε rakolonxi nən ito ra, a to a fala, a naxa, ‘N na n ma sarijanna mayitama nən n batu muxune tagi. N binyama nən yamaan yetagi.’ ”

Haruna yi lu dunduxi.

⁴ Musa yi Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna səxo Yusiycli a diine, a yi a fala e xa, a naxa, “E xa ε ngaxakedenne binbine xali yamaan daaxaden fari ma, keli yire sarijanxin yetagi.”

⁵ E yi fa, e yi e xali yamaan daaxaden fari ma, alo Musa e yamari kii naxan yi. Dugine mən yi e binbine ma.

⁶ Musa yi a fala Haruna nun a diine xa, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “E nama ε xunna lu a yitəntaren na, ε to sunuxi. E nama ε dugine yibə, alogo ε nama faxa, ε yi Alatalaa xələn nafa yamaan birin ma. Alatala ε kon kaan naxanye faxaxi tεen na, Isirayila yamaan birin nan ne wugama.

⁷ E nama keli Naralan Bubun so deen na, alogo e nama faha, amasoto Alatalaa masusan turen nan e ma.” Musa naxan fala, e na liga.

⁸ Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa,

⁹ “I na so Naralan Bubun kui, i nama manpaan min, i nama na minse sifan min, i tan nun i ya diine, alogo e nama faha. A findima habadan sariyan nan na i yixetene xa waxati famatone yi.

¹⁰ E xa se sarijanxin nun a haramuxin tagi raba, naxan mi daxa e nun naxan daxa.

¹¹ E xa Isirayila kaane xaran tonne ma Alatala naxanye fixi e ma fata Musa ra.”

¹² Musa yi a fala Haruna nun a diine xa naxanye yi fa luxi, Eleyasari nun Itamara, a naxa, “Bogise saraxan naxan luxi, naxan mi ralixi Alatala ma teen na, e xa na tongo, e yi a don saraxa ganden fema. A nama basan buru rate seen* na. A sarijan fefe!

¹³ E xa a don yirena nde yi naxan sarijan, amasoto i gbeen na a ra e nun i ya diine, fata na saraxane ra naxanye ralixi Alatala ma teen na, bayo na nan yamarixin n ma.

¹⁴ Koni suben kanken naxan nalixi e nun danban naxan yitexi Ala xa, e nun i ya dii xemene nun i ya dii temene xa ne don yirena nde yi naxan sarijan. Amasoto e bata so e yii e gbeen na, naxanye baxi Isirayila kaane boje xunbeli saraxane ra.

¹⁵ Isirayila kaane lan e xa fa danban na naxan yitexi e nun kanken naxan nalixi Ala ma, sa turene fari naxanye sama teeni, alogo e xa yite Alatala yetagi se ralixin na. Habadan sariyan na a ra: I gbeen nan e ra, e nun i ya diine alo Alatala a yamarixi kii naxan yi.”

¹⁶ Musa yi kotona fe maxodin, naxan baxi yulubi xafari saraxan na. A yi a me a e bata yi a birin sa teeni. Nayi, a yi xolo Eleyasari nun Itamara ma, Harunaa dii naxanye lu, a naxa,

¹⁷ “Nanfera e mi saraxani ito suben donxi yire sarijanxini? A sarijan han! Alatala subeni ito soxi e yii nen alogo Isirayila yamana haken xa ba a ma, e yi Alatala solona e xa.

¹⁸ Amasoto subeni ito wunla to mi soxi yire sarijanxin kui, nayi e lan nen e koton suben don yire sarijanxini, alo n na a yamari kii naxan yi.”

¹⁹ Haruna yi a fala Musa xa, a naxa, “I tuli mati. E bata yulubi xafari saraxan nun saraxa gan daxin ba Alatala yetagi to lxonni, na kui, i mi a to fe sifan naxan n masotoxi. Na yi Alatala kenene ba, xa n fa yulubi xafari saraxa suben don to?”

²⁰ Musa to na me, na yi a kenen.

11

Sube radaxaxine nun a haramuxine Sariyane 14.3-21

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa,

² a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Boxon subene birin ye, e lan e xa itoe nan don:

³ Sube toro kanna naxanye mon donseen laxunma, e noe ne birin donje nen fo naxanye toro mi boxi jaxi ra.”

⁴ “Koni ndee na naxanye donseen laxunma tun, hanma naxanye toro boxi tun, ne haramuxin na a ra e tan xa. Nogomena, na haramuxi bayo a donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra.

⁵ Fanyerasiin donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra. A haramuxin na a ra e tan xa.

⁶ Neren donseen laxunma, koni a toro mi boxi jaxi ra, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁷ Xosen toron boxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra e tan xa.

⁸ E nama e suben don, e nama e yiin din e faxaxin na. E haramuxin na a ra e tan xa.”

⁹ “Niimaseen naxanye igeni, e lan e xa xali yetene don naxanye e bama, foxo igeni hanma baani.

¹⁰ Koni niimase xunxuri naxanye foxo igeni hanma baani, e mi e bama, e xali mi e ma, e nama ne don. E xosixin na a ra e tan xa.

¹¹ Se xosixin nan ne ra e tan xa, e nama e suben don. E xa e faxaxin yate alo xosina.

¹² Naxanye birin igeni, e mi e bama, e xali mi e ma, se xosixin nan ne ra e tan xa.”

¹³ “E xa xoliini itoe yate alo se xosixina, e nama ne don: singbinna nun dugan nun xolimangan

¹⁴ nun baangan nun segen siyaan birin

¹⁵ e nun xaxaan siyaan birin

¹⁶ nun dangaranfulen nun kutunxunban nun foxo ige ma xoliin nun taxedi tongon siyaan birin,

¹⁷ e nun kunkutunna nun jinjaxan nun fatnbunsamuran

¹⁸ nun toxoroon nun yete suxu kankan nun kankanna,

¹⁹ e nun yaya xonla nun sari xonla siyaan birin, e nun sarasima xonla nun tuyena.”

²⁰ “Gabuteen nun sanne niimase xunxurin naxanye ma, ba xoline ra, ne xosixin na a ra e tan xa.

²¹ Koni, xa na niimase xunxurin sifana nde sanna a lige a tugan, e noe na donje nen.

²² E noe itoe nan donje ne ye: supen siyaan birin nun xoxorone nun songolonbalane e nun tuguminne.

²³ Koni, gabuteen nun sanne niimase xunxuri gbete naxanye ma, e xa ne yate se xosixine ra.

* 10:12: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

²⁴ Ne ε raxosima nen. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

²⁵ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra.”

²⁶ “Suben naxan birin toro mi boxi jaxi ra hanma a mi donseen laxunma, ne haramuxin na ra ε tan xa. Naxan na a yiin din e faxaxin na, na mi fa sarijanxi.”

²⁷ Sube san naaninna naxanye birin sanna xunduxi, e haramuxin na a ra ε tan xa. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

²⁸ Naxan yo na e faxaxin tongo, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. E haramuxin na a ra ε tan xa.”

²⁹ “Yili ra seen naxanye boxon ma, itoe nan haramuxi ε tan xa: sulumen nun yelen nun dangen siyaan birin,

³⁰ e nun lennakonsaan nun sagadin nun kendemelemaan nun mululuna e nun kolona.

³¹ Ne nan haramuxi ε xa yili ra seene ye boxon ma. Naxan yo na a yiin din e faxaxin na, na kanna mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

³² E faxaxin na bira se yo ma, na xosima nen, xa a findi wudi daxin na, hanma dugina, hanma kidina, hanma benbenla. Goron yo naxan nawale wali yo yi, a sama nen igeni. A mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Na xanbi ra, a yi sarijan.

³³ Xa na niimasena nde keden bira fejena nde kui, a xosima nen. E xa na fejena kala.

³⁴ Donseen naxan lan a xa don, koni xa na fejne kui igen sa a ma, a xosima nen. Minse yo na min na fejnen kui, a xosixin na a ra.

³⁵ E faxaxin na bira se yo ma, na xosima nen. Xa buru ganden na a ra hanma tee yinla fo ε xa a kala, bayo a xosixi. E xa a yate alo se haramuxina.

³⁶ Koni xa a faxaxin bira tigeni hanma ige ramaradeni, ne mi xosixi. Koni naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi.

³⁷ Xa a faxaxin bira sansiin ma naxan lan a si, a mi xosixi.

³⁸ Koni xa igen bata sa sansiin ma, a faxaxin yi bira a yi, na sansiin bata haramu ε xa.”

³⁹ “Suben naxan lan a xa don, xa na faza a yete ma, naxan na a yiin din a faxaxin na, na mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴⁰ Naxan na a suben don, na lan a yi a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra. Naxan yo na e faxaxin maxali na lan a xa a dugine xa, a mi fa sarijanxi han jinbanna ra.

⁴¹ E nama niimase xunxuridine don, naxanye boxon ma. Ne xosixin na a ra.

⁴² Niimase xunxurin naxanye birin e bubuma boxon ma, ε nama ne sese don. Xa

a bubuma a kuiin ma hanma a sigan tima a san naaninne ra hanma a san wuyaxi, a xosixin na a ra.

⁴³ Nayi, ε nama ε yete raxosi na niimase xunxurine xon. E nama ε yete raxosi e xon de!

⁴⁴ Alatala nan n tan na, ε Ala. E xa ε yete suxu sarijanma kui, alogo ε xa sarijan, bayo n tan sarijan. E nama ε yete raxosi niimase xunxuri yo xon naxanye e bubun boxon ma.”

⁴⁵ “N tan nan Alatala ra naxan ε raminixi Misiran yi alogo n xa findi ε Ala ra. Nanara, ε xa sarijan, amasoto n tan sarijan.

⁴⁶ Sarijan nan na ra naxan lanxi subene ma, e nun xoline, e nun niimaseen naxanye birin igeni e nun naxanye boxon ma.

⁴⁷ E xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, naxanye lan e don e nun naxanye mi lan e don.”

12

Naxanla rasarijanma diin bari xanbini

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa naxanla nde fudikan, a dii xemen bari, a mi fa sarijanxi na feen ma han xii solofere, alo a nema a kike wanli.

³ Xii solofereden loxoni, diin yi banxulan.

⁴ A mon mi sarijanxi xii tonge saxan nun saxan benun a xa sarijan wunla ma naxan minixi a ma dii bari waxatini. A nama a yiin din se sarijanxi yo ra, a nama siga yire sarijanxini, han a marasarijan loxone yi kamali.

⁵ Xa a dii temen bari, a mi fa sarijanxi xunsagi firin, alo a nema a kike wanli bayo wunla bata mini a ma. A xa a marasarijanma legeden xii tonge sennin nun sennin.

⁶ A marasarijan loxone na kamali a dii xemen xa hanma a dii temena, a xa yexee diin jee kedenna saraxa gan daxin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun deen na, e nun kolokonde diina hanma ganbana, yulubi xafari saraxan na.

⁷ Saraxaraliin xa na saraxane ba Alatala xa, a yi Ala solona na naxanla xa. A sarijanma nen a wunla ma. Sarijan nan na ra naxanla xa naxan na dii xemen bari hanma dii temena.

⁸ Xa a mi no yexeen sote, a noe ganba firin hanma kolokonde dii firin xale nen, kedenna xa ba saraxa gan daxin na, bona yulubi xafari saraxana. Saraxaraliin xa Ala solona a xa, a sarijanma nen.”

13

Furene muxune fatine ma

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

2 “Xa muxun fatin yirena nde kusinxi, hanma kafanla a ma hanma fure dɛna nde a fatin ma naxan nɔɛ findɛ fure ɲaxin na dangu muxu gbɛtɛ ma, na xa xali saraxarali Haruna fɛma hanma a diina nde.

3 Furen naxan a fatin ma, saraxaraliin xa na mato. Xa furen yiren xabene bata fixa, a dɛɛn yi tilinɲɛ ayi, fure ɲaxin nan na ra. A na yelin a matoɛ, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲan.

4 Xa fure dɛ fixɛna a fatin ma, koni a mi tilin, a fati ma xabe mi fixaxi, saraxaraliin xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

5 A xii soloferede lɔxɔni, a yi a mato. Xa a to furen dɛɛn mi masaraxi, a mi gboxi ayi a fatin ma, a mɔn xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

6 Saraxaraliin xa a mato a xunsagi firinden xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata fisa a mi gboxi ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala, a na kanna bata sarɲan. Kafanla nan tun na a ra. A xa a dugine xa, a sarɲanma nɛn.

7 Koni saraxaraliin yelin xanbini a falɛ a sarɲanxi, xa kafanla fa gbo ayi a fatin ma, na kanna mɔn xa xɛtɛ saraxaraliin fɛma.

8 Saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to kafanla bata gbo ayi a fatin ma, a xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi, fure ɲaxin na a ra.”

9 “Xa fure ɲaxin bata lu muxuna nde fatin ma, e xa a xali saraxaraliin fɛma.

10 A xa a mato. Xa kusindena nde a ma naxan dɛ bata fixa, xa na kusinden bata fati ma xaben fixa, a suben minixi kɛnɛnni,

11 nayi fure ɲaxi kɔxɔxin nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi. A nama lu a danna matoni, bayo a bata a kolon a mi sarɲanxi.

12 Xa saraxaraliin bata a to a na fure ɲaxin bata gasin namini a fatin birin ma, keli a sanne ma han a xunna,

13 a xa a mato ki faɲi, bayo xa na furena a fatin birin ma, a xa a fala furemaan ma, a sarɲan bayo furen bata yelin xare.

14 Koni furen dɛɛn na mini a ma lɔxɔn naxan yi, a mi sarɲanxi.

15 Saraxaraliin na furen dɛɛn to a ma, a xa a fala a ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin nan na ra.

16 Xa furen dɛɛn xara, na kanna xa siga saraxaraliin fɛma.

17 A xa a mato. Xa furen bata xara, saraxaraliin xa a fala furemaan ma, a bata sarɲan.

18 Xa seteen te muxuna nde ma, a yalan,

19 a funfun yi kusin, a fixa hanma a gbeeli, na muxun xa siga saraxaraliin fɛma.

20 Saraxaraliin xa a mato. Xa furen funfun tilin, a fati ma xabe bata fixa, saraxaraliin xa a fala, a na kanna mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra, naxan minixi seteen funfuni.

21 Koni saraxaraliin na a mato, xa a mi fati ma xabe fixɛ to, xa furen funfun mi tilin, a xaraxi, a xa furemaan lu a danna xunsagi keden.

22 Xa furen bata gbo ayi fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxina nde na a ra.

23 Koni xa furen funfun mi masaraxi a mi gboxi ayi, nayi larun nan tun a ra. Saraxaraliin xa a fala na kanna ma a sarɲanxi.”

24 “Xa muxuna nde fatin ganxi, xa furen dɛɛn fixa hanma a gbeeli,

25 saraxaraliin xa a mato. Xa a fati ma xabene fixa, furen dɛɛn tilin, fure ɲaxina nde nan na ra, naxan bata mini ganden ma. Nayi, saraxaraliin xa a fala na kanna ma a mi sarɲanxi bayo fure ɲaxin na a ra.

26 Koni a na a mato, xa saraxaraliin mi fati ma xabe fixɛ to furen ye, a dɛɛn mi tilin, a bata xara, saraxaraliin xa na kanna lu a danna xunsagi keden.

27 Saraxaraliin xa a mato xii soloferede lɔxɔni. Xa furen bata gbo ayi a fatin ma, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra.

28 Koni xa furen mi masaraxi, a mi gboxi ayi, a bata xara, gande funfun nan na ra. Saraxaraliin xa a fala, a na kanna sarɲanxi. Gande larun nan na ra.”

29 “Xa furen lu xɛmɛna nde hanma ɲaxanla nde xunna ma hanma a kenkenna ma,

30 saraxaraliin xa furen mato. Xa a tilin, a xunxɛɛn hanma a dɛ xaben gbeeli, a xunxurun, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a mi sarɲanxi. Fure ɲaxin na a ra, daxana, naxan a suxi a xunna ma hanma a kenkenna ma.

31 Xa saraxaralina a to furen mi tilin, koni a xunxɛɛ fɔrɛ munma mini, furemaan xa lu a danna xii solofere.

32 Saraxaraliin xa a furen mato xii soloferede lɔxɔni. Xa daxaan mi gboxi ayi, a mi tilin, a xunxɛɛn mi gbeeli,

33 na kanna xa a xunna bi, fɔ furen dɛnaxan ma. Saraxaraliin mɔn xa a lu a danna xunsagi keden.

34 Saraxaraliin xa daxaan mato xii soloferede lɔxɔni. Xa a mi gboxi ayi, a mi tilin, saraxaraliin xa a fala na kanna ma, a a sarɲanxi. A xa a dugine xa, a sarɲanma nɛn.

35 Koni xa daxaan gbo ayi fatin ma, saraxaraliin yelin xanbini a falɛ a a sarɲanxi,

36 saraxaraliin xa a mato. Xa daxaan bata gbo ayi, hali saraxaraliin mi fa a xunxɛɛn mato, a mi sarɲanxi.

37 Koni xa a mi gboxi ayi, xa fati ma xabe fɔrɛne bata mini, daxaan bata yalan. A bata sarɲan. Saraxaraliin xa a fala, a sarɲanxi.”

³⁸ “Xεmεna hanma ɲaxanla, xa fixε fixεne a fatin ma,

³⁹ saraxaraliin xa a mato. Xa e mi mɔxi, gasin nan tun na ra. A sariɲan.”

⁴⁰ “Xa muxuna nde xun sexe mi na, teeli kannna na a ra, a sariɲan.

⁴¹ Xa xunsexe mi a tigi ra, teeli kannna na a ra, a sariɲan.

⁴² Koni xa furena a teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli, fure ɲaxin nan minixi a ma.

⁴³ Saraxaraliin xa a mato. Xa a kusinden to teeli hanma a tigi ra naxan fixa hanma a gbeeli alo fure ɲaxin kii naxan yi,

⁴⁴ furemaan nan na kannna ra, a mi sariɲanxi. Saraxaraliin xa a fala, a mi sariɲanxi bayo furena a xunna ma.”

⁴⁵ “Awa, xa fure ɲaxin naxan ma, na kannna xa dugi yibɔxine ragodo a ma, a xunni tɔntaren yi lu, a a deen ye maluxun, a yi gbelegbele. Sariɲantarena! Sariɲantarena!

⁴⁶ Furen nεma a ma, a mi sariɲanxi. Nayi, a lan a lu a danna, a xa lu yamaan daaxaden fari ma.”

Dugi funduxine

⁴⁷ “Xa dugina nde bata fundu, xuruse xabe dugina hanma taa dugina,

⁴⁸ a na findi dugi sɔxɔnxin sifa yo ra hanma xuruse xabe dugine hanma se ki-dine,

⁴⁹ xa funduden fɔrɔ hanma a gbeeli dugin ma hanma kidin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma hanma se kidina nde ma, funε ɲaxin na a ra naxan seen kalama. Saraxaraliin xa a mato.

⁵⁰ Funεn seen naxan ma, saraxaraliin xa na ramara matoni xii solofere.

⁵¹ Xii soloferede lɔxɔni saraxaraliin xa a mato. Xa funεn bata gbo ayi na dugin ma hanma dugi sɔxɔnxin ma, hanma se kidin ma, a na rawali kii yo yi, funε ɲaxin nan na ra naxan seen kalama, na seen xɔsixi.

⁵² Nayi, saraxaraliin xa na dugin gan, hanma dugi sɔxɔnxina hanma xuruse xabe dugina hanma se kidina, funε funfun naxan ma. Amasɔtɔ funε ɲaxin na a ra naxan seen kalama. Na seen xa gan.

⁵³ Koni xa saraxaralina a mato, xa funεn mi gboxi ayi na seen ma,

⁵⁴ funεn naxan ma, a xa yamarin fi e ma, a e xa na dugin xa. A mɔn yi a ramara xii solofere.

⁵⁵ E na a xa, saraxaraliin mɔn xa a mato. Xa a to funεn mi maxεtexi, a mi gboxi ayi, na seen xɔsixi. Xa funεn bata dugin suxu a ye fajin ma hanma a ye ɲaxin ma, a gan daxin na a ra.

⁵⁶ Xa saraxaralina a to funεn bata ba folɔ, dugin xa xanbini, a xa na funε yiren

bɔ dugin na, hanma kidina, hanma dugi sɔxɔnxina.

⁵⁷ Koni, xa a mɔn sa dugi sɔxɔnxin suxu hanma se kidina, funεn nan na ra naxan seen kalama. Nayi, funεn seen naxan ma, na xa gan.

⁵⁸ Funεn seen naxan suxi, dugina, hanma dugi sɔxɔnxina, hanma se kidina, koni funεn funfun bata lɔ ayi, na mɔn xa xa alogo a xa sariɲan.”

⁵⁹ Funεn bata xuruse xabe dugin naxan suxu hanma taa dugina, hanma dugi gbεte, hanma se kidina, sariyan nan na ra ne fe yi naxan a yitama a e sariɲan hanma e mi sariɲanxi.

14

Furetɔn nasariɲan sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fure ɲaxin muxun naxan ma, na rasariɲanma ikiini: A xa a yita saraxaraliin na.

³ Nayi, saraxaraliin xa mini yamaan daaxaden fari ma na kannna matodeni. Xa furemaan bata yiyalan,

⁴ saraxaraliin xa yamarin fi, e xa fa xɔli ɲεɲε radaxaxi firin na, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

⁵ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa xɔliin keden kɔε raxaba feɲεna nde xun ma, tigi igen naxan kui.

⁶ A xa xɔli ɲεɲεn tongo, e nun suman wudin nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina, a yi e rafu xɔliin kɔε raxabaxin wunli.

⁷ A yi a xuya na kannna ma sanɲa ma solofere naxan nasariɲanma fure ɲaxin ma. A yi a fala na kannna ma a a bata sariɲan. A yi xɔli ɲεɲεn beɲin burunna ra.”

⁸ “Naxan nasariɲanma, na kannna xa a dugine xa, a a fati ma xabene bi, a yi a maxa. Na xanbi ra, a sariɲanma nεn. Nayi, a nɔε soε nεn yamaan daaxadeni, koni a luma nεn a bubun fari ma xii solofere.

⁹ Xii soloferede lɔxɔni, a mɔn yi a xunsexe ne bi, e nun a de xabene, a ye gilingilinna xabene, e nun a fati ma xabene birin. A mɔn yi a dugine xa, a a fatin maxa. Na xanbi ra, a sariɲanma nεn.

¹⁰ Xii solomasεxedeni, a xa konton firin tongo e nun ye xεε gilena, ɲεε keden kedenne, fe mi naxanye ra. A mɔn xa murutu fuɲi fajin kilo solomanaanin tongo bogise saraxan na turen naxan yi, a turen litiri tagin sa a fari.

¹¹ Saraxaraliin naxan na kannna rasariɲanma, na xa e nun a kiseene ti Alatala ye tagi Naralan Bubun de ra.

¹² A xa konton keden tongo, a a ba yangin saraxan na, e nun turen litiri tagi. A xa ne yita Alatala ra saraxa ralixin na.

¹³ A xa a kontonna kœ raxaba na yire sarixanxini muxene yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine kœ raxabama denaxan yi. Saraxaraliin nan gbee yangin sarixan na alo yulubi xafari saraxana. A sarixan han!

¹⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxan wunla nde tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaan nun a yiifari ma san konkoribana.

¹⁵ Na xanbi ra, a mœn xa saraxa turena nde tongo, a yi a sa a yetœen kœmen ma yiini.

¹⁶ A xa a yiifari ma yii soli keden sin tureni, a yi a xuya Alatala yetagi dœxœna ma solofere.

¹⁷ A mœn yi ndedi sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaan nun a yiifari ma san konkoribana. A yangin saraxan wunla saxi denaxan yi.

¹⁸ Ture dœnxœn naxan luxi saraxaraliin yii, a xa na sa na kanna xunni, saraxaraliin yi Alatala solona a xa.

¹⁹ Saraxaraliin xa yulubi xafari saraxan ba, a Ala solona na kanna xa naxan nasarijanma. Na xanbi ra, a yi saraxa gan daxin kœ raxaba.

²⁰ A yi saraxa gan daxin nun bogise saraxan nali saraxa ganden fari. A yi Ala solona na kanna xa, a yi sarixan."

²¹ "Xa yiigelitœn nan na kanna ra, a mi nœ saraxane sœte, a xa konton keden tongo yangin saraxan na, naxan yitama Ala ra solona seen na a xa, e nun murutu fuyi fajin bogise saraxan kilo saxan, turen naxan yi, e nun turen litiri tagi,

²² e nun ganba firin hanma kolokonde dii firin, a nœ naxan sœte. Keden xa findi yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina.

²³ Xii solomasœxede lœxœni, a xa fa e ra saraxaraliin fema Naralan Bubun deœn na Alatala yetagi alogo a xa rasarijan.

²⁴ Saraxaraliin xa yangin saraxa yetœen nun turen litiri tagin tongo, a yi e yita Alatala ra saraxa ralixin na.

²⁵ A xa yetœen kœ raxaba yangin saraxan na. A yi a wunla nde tongo, a a sa na kanna yiifari ma tunla nun a yiifari ma yiin konkoribaan nun a yiifari ma san konkoribaan ma.

²⁶ A yi turena nde sa a yetœen kœmen ma yiini.

²⁷ A xa na turena nde xuya Alatala yetagi a yiifari ma yii sonla ra sanœna ma solofere.

²⁸ Turen naxan a yiin kui, a xa na ndedi tongo, a yi a sa na kanna yiifari ma tunla ma, e nun a yiifari ma yii konkoribaan nun a yiifari ma san konkoribana. A bata yi yangin saraxan wunla sa denaxan yi.

²⁹ Turen naxan luxi a yiin kui, a xa na sa na kanna xunni, a yi Alatala solona a xa.

³⁰ Saraxaraliin xa ganba keden tongo hanma kolokonde diina, na kanna naxan sœtœxi,

³¹ a yi a ba yulubi xafari saraxan na, a yi xœliin boden ba saraxa gan daxin na, e nun bogise saraxana. Nayi, a yi Alatala solona na kanna xa."

³² Sariyan nan na ra na kanna xa, fure jœxin naxan fatin ma, naxan mi nœ saraxa kamalixin sœte.

Banxi ma funœna

³³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

³⁴ "œ na so Kanan yamanani, n naxan soma œ yii œ keœn na, xa n funœn sa banxina nde ma na yamanani,

³⁵ banxi kanna xa sa a fala saraxaraliin xa, a naxa, 'N bata funœn to n ma banxin ma.'

³⁶ Saraxaraliin xa yamarin fi, a e xa seene ramini banxini benun a xa siga funœn matodeni, alogo sese nama lu banxini a yi yate se xœsixin na. Na xanbi ra, saraxaraliin xa so banxini a matodeni."

³⁷ "A xa funœn mato. Xa funœn fœrœ hanma a gbeeli, xa yilidine banxin ma,

³⁸ saraxaraliin xa mini banxini, a banxin deœn balan xunsagi keden.

³⁹ Xii soloferede lœxœni, saraxaraliin mœn xa fa a mato. Xa funœn bata gbo ayi banxi ma,

⁴⁰ saraxaraliin xa yamarin fi, a funœn gœmen naxanye ma, e xa ne ba na, e yi e woli yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarixan.

⁴¹ A xa banxin kuiin birin maxœlin, e yi a lœxœn woli ayi yirena nde yi taan fari ma naxan mi sarixan.

⁴² Na xanbi ra, e xa gœme gbœteye tongo. E yi na gœmene masara. E maso se gbœte tongo, e mœn yi banxin maso."

⁴³ "E na a gœme kalaxine ba na, e banxin maxœlin, a kankene mœn yi maso, xa funœn mœn mini banxin ma,

⁴⁴ saraxaraliin xa sa a mato. Xa a to funœn bata gbo ayi banxini, na nan na ra funœ jœxin na a ra naxan seen kalama. Banxin mi sarixanxi.

⁴⁵ Banxin xa rabira, a gœmene nun a wudine nun a maso bœndene yi maxali taan fari ma yirena nde yi naxan mi sarixanxi.

⁴⁶ Naxan yo na so banxini a balanxi lœxœn naxanye yi, na mi fa sarixanxi han jinbanna ra.

⁴⁷ Naxan na a sa hanma a a deœe na banxini, a xa a dugine xa."

⁴⁸ "Xa saraxaralina a mato, funœn mi gboxi ayi banxin ma a maso xanbini, a xa a fala a banxin bata sarixan, amasœtœ funœn bata jœn na."

49 “Na kanna xa xɔli firin tongo e nun suman wudina nde nun gari gbeela nun hisopi wudi yiina nde.

50 A xa xɔliin keden kɔe raxaba feɲena nde xun ma tigi igen naxan kui.

51 A yi suman wudin tongo, e nun hisopi wudi yiin nun gari gbeela e nun xɔli feɲena, a ne sin xɔli kɔe raxabaxin wunla nun tigi igeni. A yi a xuya banxin ma sanɲa ma solofere.

52 A yi banxin nasarijan xɔliin wunla ra, e nun tigi igen nun xɔli feɲen nun suman wudin nun hisopi wudina e nun gari gbeela.

53 A xa xɔli feɲen beɲin taan fari ma burrunna ra. Nayi, na banxina fe ɲaxin bata ɲan, a yi sarijan.”

54 Sariyane nan ne ra fure ɲaxine fe yi hanma daxana naxanye minin muxun fatin ma,

55 e nun funen naxan minin dugin ma hanma banxin ma,

56 kusindene, gasine, e nun larune,

57 alogo a xa kolon xa sena nde sarijan hanma xa a mi sarijanxi. Sariyan na a ra fure ɲaxin nun fune ɲaxina fe yi.

15

Muxun xɔsima kiinde a bari boden xɔn

1 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, 2 a e xa a fala Isirayila kaane xa, e naxa, “Xa furen xemena nde bari boden ma, faxunna naxan minima xɔsin nan na ra.

3 Xa a minima hanma a mi tin mine, na faxunna bata na kanna xɔsi.

4 Nayi, xemɛn na a sa saden naxan ma, na xɔsixa. A na dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, na xɔsixa.

5 Naxan na a yiin din a saden na, na kanna xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

6 Furemaan bata dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, naxan yo dɔxɔ na ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

7 Naxan na a yiin din furemaan na, na kanna lan a xa a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

8 Xa furemaan de igen namini muxu sarijanxina nde ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

9 Furemaan na dɔxɔ sese fari a siga sigatini, na mi fa sarijanxi.

10 Furemaan bata dɔxɔ sese ma, naxan yo na a yiin din na ra, na kanna mi fa sarijanxi han ɲinbanna. Naxan yo na se sifan tongo, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

11 Xa furemaan mi a yiin naxa, a na a yiin din muxu yo ra, na kanna lan a a dugine

xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

12 Furemaan na a yiin din feɲe yo ra, na lan a kala. Xa goronna wudi daxin na a ra, a lan a maxa.”

13 “Furemaan na yiyalan, na kanna lan a legedenna ti xunsagi keden benun a xa rasarijan. A xa a dugine xa, a yi a maxa tigi igen na. A sarijanma nen na yi.

14 Xii solomasexede lɔxɔni, a xa ganba firin tongo hanma kolokonde dii firin, a sa e so saraxaraliin yii Alatala yetagi Naralan Bubun deɛn na.

15 Saraxaraliin xa xɔli keden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Nayi, a yi na kanna rasarijan Alatala yetagi faxunna ma naxan minixi a ma.

16 Xa xemɛn bari bodeni igen mini, na kanna lan a a gbindin birin maxa, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

17 Xa na ige sifan sa dugin ma hanma se kidin ma, na lan a maxa. A mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

18 Xa xemɛn nun ɲaxanla kafu, e firinna birin lan e e maxa, e mi fa sarijanxi han ɲinbanna.”

19 “Xa ɲaxanla a kike wanli, wunla minima a ma, a mi fa sarijanxi xunsagi keden. Naxan na a yiin din a ra, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

20 A nɛma a kike wanli, xa a a sa saden ma hanma a dɔxɔ gbɛɛn ma, na mi fa sarijanxi.

21 Naxan na a yiin din a saden na, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

22 A na dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, naxan na a yiin din na ra, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

23 Xa sena nde saxi na saden ma hanma gbɛɛn ma, a yi dɔxi naxan ma, naxan yo na a yiin din na seen na, a mi fa sarijanxi han ɲinbanna.

24 Xa e nun xemena nde kafu, a wunla yi sa xemɛn ma, a fan mi sarijanxi xunsagi keden. A na a sa sade yo ma na xɔsixa.”

25 “Xa wunla lu mine ɲaxanla ma, naxan mi findixi a kike wanla ra, hanma a kike wali waxatin yi xɔnkuya ayi, a mi fa sarijanxi han wunla yi ɲan alo a nɛma a kike wanli.

26 A na a sa saden naxan ma hanma a dɔxɔ gbɛɛn naxan ma, na mi sarijanxi, alo a nɛma a kike wanli.

27 Naxan na a yiin din na saden na hanma a dɔxɔ na gbɛɛn ma, na kanna lan a a dugine xa, a yi a maxa, a mi sarijanxi han ɲinbanna.

28 Wuli minin na ɲan, na ɲaxanla lan a legedenna ti xunsagi keden, a sarijanma nen na yi.

²⁹ Xii solofere de lɔxɔni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin tongo, a e xali saraxaraliin fema Naralan Bubun deɛn na.

³⁰ Saraxaraliin xa xaliin boden ba yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxina. Na xanbi ra, ɲaxanla wali minin xɔsin ɲanma nen Alatala yeɛ ra yi.”

³¹ “E xa Isirayila kaane ratanga na feene ma naxanye e xɔsima, alogo e nama n batu bubun naxɔsi naxan e tagi, e yi faxa e xɔsina fe ra.”

³² Sariyane nan ne ra feni itoe ma: faxunna na mini xɛmɛn bari boden ma, igen na mini xɛmɛn xɛmeyani a yi a xɔsi,

³³ ɲaxanla nɛma a kike wanli, igena nde na mini xɛmɛn hanma ɲaxanla bari bodeni, e nun xɛmɛn naxan kafuma ɲaxanla ma a kike wali waxatini.

16

Ala solona lɔxɔna

¹ Harunaa dii firinna naxanye siga Alatala yetagi, ne faxa xanbini, Alatala yi falan ti Musa xa.

² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “A fala i tada Haruna xa, a a nama so yire sariɲanxi fisamantenni ye yo ye, ye masansan dugin xanbi ra Layiri Kankiraan yetagi, Ala solonama denaxan yi. Xa a na liga, n minima a ma nen kundaan yiyani Layiri Kankiraan deraganla xun ma, a yi faxa.”*

³ “Haruna xa feni itoe nan liga alogo a xa so yire sariɲanxi fisamantenni: A lan a tura bulanna ba yulubi xafari saraxan na, e nun kontonna saraxa gan daxin na.

⁴ A lan a yi taa dugi guba sariɲanxin nagoda a ma, a yi a taa dugi wantanna so. A xa a tagi xidi taa dugi tagixidin na, a yi taa dugi namun so. Na dugine sariɲan, nanara a lan a yi a maxa benun a xa e so.

⁵ Isirayila yamaan lan e kɔtɔ firin so a yii yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden saraxa gan daxin na.

⁶ Haruna xa turaan ba a yetena yulubi xafari saraxan na alogo a xa Ala solona a yete xa e nun a denbayana.

⁷ Na xanbi ra, a yi kɔtɔ firinne xali Alatala yetagi, Naralan Bubun deɛn na.

⁸ A xa kɔtɔne masensen alogo a xa a kolon naxan lan a findi Alatala gbeen na e nun naxan sigan yire ɲaxini.

⁹ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu Alatala gbeen na, Haruna xa fa na ra, a a ba yulubi xafari saraxan na.

¹⁰ Masensenna na kɔtɔn naxan suxu yire ɲaxin gbeen na, a ɲɛɲɛn nan nalima Alatala ma a solona seen na, e sa a beɲin yire ɲaxini burunna ra.

¹¹ Haruna xa fa turaan na, a a ba a yetena yulubi xafari saraxan na, a Ala solona a yete xa e nun a denbayana. A xa na turaan kɔɛ raxaba a yetena yulubi xafari saraxan na.

¹² A xa tɛɛ kɔ seen nafe tɛɛ wolonna ra naxan tongoxi saraxa ganden fari Alatala yetagi. A yi wusulan fuɲin yiin ye firin tongo, a yi e xali ye masansan dugin xanbi ra, yire sariɲanxi fisamantenni.

¹³ A xa wusulanna sa tɛɛn na Alatala yetagi, alogo tutin naxan tema, na xa Layiri Kankiraan deraganla luxun alogo a nama faxa.

¹⁴ A xa turaan wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Layiri Kankiraan deraganla yetagin ma. A mon yi a xuya Layiri Kankiraan yetagi dɔxɔɲa ma solofere.

¹⁵ Na xanbi ra, a xa kɔtɔn kɔɛ raxaba yamaan yulubi xafari saraxan na, a yi a wunla xali ye masansan dugin xanbi ra, a yi a liga alo turaan wunla, a a xuya Layiri Kankiraan ma e nun a yetagi.”

¹⁶ “Na kiini, a xa Ala solona yire sariɲanxi fisamantenna xa alogo a xa rasariɲan Isirayila kaane xɔsi feene nun e murute feene nun e yulubine birin ma. A mon xa a liga na kiini Naralan Bubun xa, naxan tixi Isirayila kaa xɔsixin tagi.

¹⁷ Muxu yo nama lu Naralan Bubun kui a na so Ala solonadeni yire sariɲanxi fisamantenni, han a yi mini. A xa Ala solona a yeteen xa e nun a denbayaan nun Isirayila yamaan birin.”

¹⁸ “Na xanbi ra, a yi mini, siga saraxa ganden yireni denaxan Alatala yetagi. A yi na fan nasariɲan, a turaan nun kɔtɔn wunla sa saraxa ganden tongonna fenne birin ma.

¹⁹ A xa wunla xuya a yii sonla ra dɔxɔ solofere saraxa ganden ma, alogo a xa a rasariɲan Isirayila kaane xɔsine ma.”

²⁰ “Haruna na yelin xɔsine be yire sariɲanxi fisamantenna ma, e nun Naralan Bubuna, e nun saraxa ganden, a xa kɔtɔ ɲɛɲɛn fan maso.

²¹ Haruna xa a yii firinne sa kɔtɔ ɲɛɲɛn xunna fari, a yi Isirayila kaane hakene nun murute feene nun yulubine birin fala a ma, a yi e sa kɔtɔn xunna fari. A yi muxuna nde xe, alogo a xa sa kɔtɔn beɲin burunna ra,

²² a yi e hakene birin xali wulani. A xa kɔtɔn kedi, a siga burunna ra.”

²³ “Na xanbi ra, Haruna xa so Naralan Bubun kui, a yi taa dugine ba a ma, a naxanye so benun a xa so yire sariɲanxini. A xa ne lu na.

²⁴ A xa a maxa yire sariɲanxina nde yi, a yi a dugin bonne ragoda a ma. Na xanbi ra, a xa sa saraxa gan daxi firinna bonne ba a yete xa e nun yamaan xa, a Ala solona a yete xa e nun yamaan xa.

* 16:2. 16.2 Layiri Kankirana fe mon sebexi Xɔɔyaan 25.10-22 kui.

²⁵ A mɔn xa yulubi xafari saraxan turene sa tɛɛni saraxa ganden fari.”

²⁶ “Naxan kɔtɔn bejinxi yire jɔaxini, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a fa fa yamaan daaxadeni.

²⁷ Turaan nun kɔtɔn naxanye baxi yulubi xafari saraxan na, naxanye wuli rawalixi yire sarijanxini Ala solona seen na, ne lan e xali yamaan daaxadeni fari ma, e kidine nun e suben nun e gbiine yi sa tɛɛni.

²⁸ Naxan na e gan, na lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. Na xanbi ra, a yi so yamaan daaxadeni.”

²⁹ “Habadan sariyan na a ra e xa. Kike solofreden xii fuden lɔxɔni, e xa sunna suxu, e tan Isirayila kaane ba, xɔjɛn naxanye dɔxi e konni ba, e xa wanla birin bejin.

³⁰ Amasɔtɔ Ala solonama e xa na lɔxɔn nin, alogo e xa sarijan. Nayi, e sarijanma nɛn e yulubine birin ma Alatala yɛɛ ra yi.

³¹ A xa findi Matabu Lɔxɔn nun sanla ra. E xa sunna suxu na lɔxɔni. Habadan sariyan na a ra.”

³² “Saraxaraliin naxan bata masusan a sugandi feen na, a dɔxɔ saraxaraliyani a baba funfuni, na nan Ala solonama. A tan nan taa dugi doma rasarijanxine soma,

³³ A Ala solona yire sarijanxin nun Naralan Bubun nun saraxa ganden nun saraxaraline nun Isirayila yamaan birin xa.

³⁴ Habadan sariyan na a ra e xa. Ala solonama Isirayila kaane yulubine birin ma fe ra lɔxɔ kedenni jɛɛn bun ma.”

E yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

17

Isirayila kaane xa sarijan

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a fala Haruna xa, e nun a diine nun Isirayila kaane birin, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi.

³ Isirayila kaan naxan na a jingen ba saraxan na, hanma yɛxɛɛna hanma siina, yamaan daaxadeni hanma a fari ma,

⁴ a mi a xali Naralan Bubun so dɛɛn na alogo a xa a rali Alatala ma kiseen na Alatala Batu Bubun yɛtagi, na kanna yatɛma nɛn alo faxa tiina. A bata wunla ramini, na kanna kedima nɛn a yamani.

⁵ Na ma, Isirayila kaane bama nɛn saraxan bɛ burunna ra, e fa e saraxane ra saraxaraliin fɛma Alatala yɛtagi Naralan Bubun dɛɛn na, a yi e ba bɔjɛ xunbeli saraxan na Alatala xa.

⁶ Saraxaraliin xa a wunla xuya Alatalaa saraxa ganden dɛxɔnna ma Naralan Bubun dɛɛn na, a yi a turene sa tɛɛni, a xirin yi rafan Alatala ma.

⁷ Nayi, Isirayila kaane nama fa suxure katane ki, e tinxintareyaan liga Ala ra naxanye xɔn. Habadan sariyan na a ra e tan xa e nun e yixɛtɛne birin.”

⁸ A mɔn xa a fala, a naxa, “Isirayila kaan hanma xɔjɛn naxan dɔxi e tagi, a na saraxa gan daxin ba hanma saraxa gbete,

⁹ xa a mi a xali Naralan Bubun dɛɛn na alogo a xa ba Alatala xa, a kedima nɛn a yamaan yɛ.”

Wunla nama don

¹⁰ “Isirayila kaan hanma xɔjɛn naxan dɔxi e tagi, naxan na wunla don, n kelima nɛn na kanna xili ma, n yi a kedi a yamaan yɛ.

¹¹ Amasɔtɔ fati bɛndɛn niina a wunla nin. N tan bata wunla findi n solona seen na e niine xa, naxan sama saraxa ganden fari. Amasɔtɔ wunla nan n solonama bayo niina a yi.

¹² Nanara, n na falama e tan Isirayila kaane xa, e tan sese nama wunla don. Xɔjɛn yo naxan dɔxi e tagi, e nama wunla don.

¹³ Isirayila kaan hanma xɔjɛn naxan e tagi, naxan na suben hanma xɔliin faxa donsoyani naxan daxa a don, a xa a wunla dindin bɔxɔni a bɛndɛn sa a yɛ ma.

¹⁴ Amasɔtɔ suben birin niina a wunla nin. Nanara, n bata a fala Isirayila kaane xa, n naxa, ‘E nama sube yo wunla don, amasɔtɔ suben birin niina a wunla nin. Naxan yo a don, na kedima nɛn Isirayila yamani.’ ”

¹⁵ “Naxan na suben don naxan faxaxi a yɛtɛ ma hanma sube gbete naxan faxaxi, a na findi Isirayila bari diin na hanma xɔjɛna, na kanna lan a yi a dugine xa, a yi a maxa. A mi fa sarijanxi han jɛnbanna, na xanbi ra a yi sarijan.

¹⁶ Xa a mi a dugine xa, xa a mi a maxa, a na haken goronna tongoma nɛn.”

18

Kafu feen sariyane

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa ito nan fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala nan n tan na, e Ala.

³ E nama Misiran kaane namunne liga, e yi dɔxi denaxan yi, hanma Kanan yamanan namunne, n na e xalima denaxan yi. E nama e namunne suxu de!

⁴ E xa n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu bayo Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁵ “E xa n ma tonne nun n ma sariyane suxu bayo naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nɛn e xɔn. Alatala nan n tan na.”

⁶ “Muxu yo nun a bari boden nama kafu. Alatala nan n tan na.”

⁷ “I nama i baba rayagi, e nun i nga yi kafu. I nga na a ra. E nama kafu.”

⁸ “E nun i baba jɔaxalan gbete nama kafu, na i baba rayage nɛn.”

9 “E nun i magilen nama kafu, i baba dii temena hanma i nga dii temena, hali e mi maxuruxi tande kedenna ma.”

10 “E nun i mamandenna nama kafu i ya dii xemena dii temena hanma i ya dii temena dii temena. Amasoto na i tan yage nen.”

11 “E nun i baba jaxalan gbete a dii temen nama kafu, a naxan barixi i baba ma. I magilen na a ra.”

12 “E nun i baba magilen nama kafu. I baba bari boden na a ra.”

13 “E nun i nga ngaxakeden jaxalanmaan nama kafu. I nga bari boden na a ra.”

14 “I nama i baba ngaxakedenna rayagi. E nun a jaxanla yi kafu. I nga xurin na a ra.”

15 “E nun i mamuxun nama kafu. I ya diina jaxanla na a ra. E nama kafu.”

16 “E nun i ngaxakedenna jaxanla nama kafu. Na i ngaxakedenna rayage nen.”

17 “E nun jaxanla nde nama kafu, e nun a dii temen fan yi kafu. E nun a mamandenna nama kafu, a dii xemena dii temena hanma a dii temena dii temena. I bari boden nan ne ra. Na mi daxa.”

18 “I nama i ya jaxanla bari boden tongo i ya jaxanla ra, i ya jaxanla mon jere, alogo i nama yengen naso e tagi.”

19 “E nun jaxanla nama kafu a nema a kike wanli, amasoto a mi sarijanxi.”

20 “E nun i lanfana jaxanla nama kafu, i yi i yete xosi a xon.”

21 “I nama i ya dii yo ba saraxan na Molo suxure kideni, i yi i ya Ala xili kala. Alatala nan n tan na.”

22 “E nun xemen nama kafu alo jaxanla. Xosi feen nan na a ra.”

23 “E nun suben nama kafu, i yi i yete xosi a xon. Jaxanla nama a maso suben na e kafu. Fe Haramuxin nan na a ra.”

24 “E nama e xosi na kewali yo xon. Amasoto n siyaan naxanye kedima e yete ra, ne e yete xosi na feene nan xon.”

25 E kewanle boro yeteen xosi nen. Nanara, n yi e hakene saran e ra, boron yi a me e ra.

26 Nayi, e tan Isirayila kaane nun xoren naxanye e tagi, e xa n ma tonne nun sariyane suxu. E nama xosi feni itoe liga de!

27 Amasoto naxanye yi doxi boroni ito yi benun e tan, ne yi feni itoe birin ligama, e boron naxosi.

28 Na boron nama a me e fan na e xosina fe ra, alo siyaan naxanye yi na benun e tan.

29 Nanara, naxan yo na xosi feni ito nde liga, na kedima nen a yamani.

30 E xa n ma yamarine suxu, e nama namun xosixi yo liga naxanye yi ligama menni benun e tan. E nama e yete xosi e xon. Alatala nan n tan na, e Ala.”

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E xa sarijan, amasoto n tan sarijan, n tan, Alatala, e Ala.

3 Birin xa a nga nun a baba binya, a yi Matabu Loxone suxu. Alatala nan n tan na, e Ala.”

4 “E nama suxurene batu, e nama wure raxulunxin nafala ala maligane ra. Alatala nan n tan na, e Ala.”

5 “E na bore xunbeli saraxan ba Alatala xa, e xa a ba a fapin na alogo a xa a rasuxu.

6 Saraxan suben xa don a faxa loxoni hanma na xoton bode. Naxan na lu han a xii saxande loxoni, e xa na sa teleni.

7 Xa e nde don xii saxande loxoni, na hara-muxi, na mi rasuxuma.

8 Naxan na a don, na a haken goronna tongoma nen. Amasoto a bata Alatala se rasarijanxin naharamu. Na kanna kedima nen a yamani.”

9 “E na malo xaban folo, e nama maala xaba han xeen xedeen xon. E nama tonsonne makentun naxanye na lu a xori ma.

10 I nama sansi bogi donxene bolon langani, i nama xonne makonaxanye yolonxi. I xa ne lu yiigelitane nun xorene xa. Alatala nan n tan na, e Ala.”

11 “E nama mujan ti. E nama wulen fala. E nama e bode yanfa.

12 E nama e kolon xinli wulen fari, amasoto i ya Ala nan xili kalama. Alatala nan n tan na.”

13 “I nama i muxun boden yii seene tongo yanfan xon, i yi a jaxankata. I nama walikeen saranna ramara i konni han na xoton bode.”

14 “I nama tuli xorin konbi, i nama sese sa danxutoon yete ra naxan a rabire, koni i xa gaxu Ala yete ra. Alatala nan n tan na.”

15 “E nama tinxintareya liga kiti sadeni. I nama yiigelitane nafisa, i nama nafulu kanna rafisa, koni i xa i adamadi boden makiti tinxinni.

16 I nama i adamadi boden mafala yamaan tagi. I nama i adamadi boden terege alogo a xa faxa. Alatala nan n tan na.

17 I nama i ngaxakedenna rajaxu, koni i xa i adamadi boden maxadi, alogo i nama yulubin tongo a fe ra.

18 I nama i gbeen joxo. I nama yamaan muxuna nde fe xonnantenyaaan namara i kui. I adamadi boden xanu alo i yetena. Alatala nan n tan na.”

19 “E xa n ma tonne suxu. I nama sube siya firinne rakafu. I nama sansi siya firinna si xeen ma. I nama gese siya firinna dugi saxonxin so.”

20 “Xa xemena nde nun konyi gilena nde kafu, muxu gbete naxan masuxi a jaxanla ra, naxan munma xunba hanma a xoroja,

19

Yamaan nasarijan fena

e kala tixin saranma e ra nen. Koni e mi faxama, amasoto a munma yi xunba nen.

²¹ Xemen lan a kontonna xali Alatala yetagi Naralan Bubun deen na a yangin saraxan na.

²² Saraxaraliin xa yangin saraxa kontonna findi Alatala solona seen na a yulubi ligaxina fe ra, a yulubin yi xafari.”

²³ “E na so na yamanani, n na e xalima denaxan yi, e yi bogiseen siyaan birin si, e xa tonna doxo e bogine ra. E haramuxi nen e tan xa jee saxan, e nama e don.

²⁴ Neen naanindeni, boxon bogine birin nasarijanma nen Alatala tantun seen na.

²⁵ Neen suulundeni, e noe e bogine donje nen. Nayi, e bogi se sotoxine sigan gbo ayi nen. Alatala nan n tan na, e Ala.”

²⁶ “E nama sese don wunla naxan yi. E nama e yiimato, e nama korayaan liga.

²⁷ E nama e xunna de bi a radigilinxin na. I nama i de xaben dexonne bi.

²⁸ E nama e fatin mabo faha feen sunun taxamasenna ra. E nama taxaraan te e fatin ma. Alatala nan n tan na.”

²⁹ “I nama i ya dii temen nayagi i a findi yalunden na, alogo yamanan nama bira yalunyaan foxo ra, a yi rafe fe jaxin na.

³⁰ E xa Matabu Loxone suxu, e yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

³¹ “E nama siga koron bonbone nun yiimate fema, alogo e nama e raxosi. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³² “I xa keli fonna bun binyeni. I xa fonne binya, i yi gaxu i ya Ala yee ra. Alatala nan n tan na.”

³³ “Xa xoren fa doxo e yamanani, e nama jaxu a ra,

³⁴ koni e xa a yisuxu alo yamanan bari diina e tagi. I xa a xanu alo i yetena, amasoto e findi xoren na nen Misiran yamanani. Alatala nan n tan na, e Ala.”

³⁵ “E nama tinxintareya liga kiti sadeni, hanma se maligadeni, hanma se binyeni ligadeni, hanma se yiligadeni.

³⁶ E sikeela xa tinxin. E nema sese malige, e xa ligase kamalixin nawali. Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani.”

³⁷ “E xa n ma tonne nun sariyane birin suxu. Alatala nan n tan na.”

20

Sariya kalane saranna fe

¹ Alatala yi a fala Musa xa

² a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Isirayila kaan hanma xoren naxan doxi Isirayila boxoni, xa na nde a diin ba saraxan na Moloکو suxure kideni, yamaan xa a magolon a faha.

³ N tan yeteen kelima nen a xili ma, n yi a kedi Isirayila yamani. Amasoto a to a diin ba saraxan na Moloکو suxuren xa, a bata n ma

yire sarijanxin naxosi, a yi n xili sarijanxin kala.

⁴ Xa yamaan bata e yee raxi na feen ma, e tondi na kanna faxe, naxan a diin baxi saraxan na Moloکو xa,

⁵ n tan yeteen kelima nen a xili ma e nun a denbayana. N na a kedima nen Isirayila yamani e nun naxanye birin biraxi a foxo ra e n yanfa Moloکو suxure kideni.”

⁶ “Xa muxuna nde n yanfa, a bira koron bonbone nun yiimate foxo ra, n kelima nen a xili ma, n yi a kedi a yamani.

⁷ E xa e yete suxu sarijanni, alogo e xa sarijan amasoto Alatala nan n tan na, e Ala.”

⁸ “E xa n ma tonne suxu, e yi e liga. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

⁹ “Naxan yo na a baba danga hanma a nga, e na kanna faha. A tan nan a faha feen nagidixi, bayo a bata a baba danga hanma a nga.”

¹⁰ “Xa xemena nde yalunya liga e nun xemε gbetε a jaxanla, a lanfana jaxanla, e xa xemε yalunxin nun jaxalan yalunxin firinne birin faha.”

¹¹ “Xa xemena nde nun a baba jaxanla kafu, a bata a baba rayagi. E xa xemε nun jaxanla firinne birin faha. E tan yeteen nan e faha feen nagidixi.

¹² Xa xemena nde nun a mamuxun kafu, e xa e firinne birin faha. Amasoto e bata fe jaxin liga. E tan nan e faha feen nagidixi.”

¹³ “Xa xemena nde kafu xemε ma alo muxun kafun jaxanla ma kii naxan yi, e firinna birin bata xosi feen liga. E xa e firinna birin faha. E tan nan e faha feen nagidixi.”

¹⁴ “Xa xemena nde dii temε nun a nga feen a jaxanla ra, fe jaxin nan na ra. Xemε nun jaxanle birin xa gan, alogo na fe jaxin nama lu e tagi.”

¹⁵ “Xa xemena nde kafu suben ma, e xa a faha, e yi suben faha.”

¹⁶ “Xa jaxanla nde a maso suben na e yi kafu, e xa jaxanla nun suben faha. E xa faha, e tan nan e faha feen nagidixi.”

¹⁷ “Xa muxuna nde a magilen tongo a jaxanla ra, a baba a dii temεna hanma a nga a dii temεna, e yi kafu, yagin nan na ra. E xa kedi yamaan ye. Xemεn bata kafu a magilen ma, a tan nan a haken goronna tongoma.”

¹⁸ “Xa xemena nde kafu jaxanla ma a nema a kike wanli, e firinne birin xa kedi yamani bayo e lanxi e yagi feen ma nen.”

¹⁹ “E nun i nga ngaxakedenna hanma i tenen nama kafu, bayo na i bari boden nayagima nen. E firinna birin e haken goronna tongoma nen.”

²⁰ “Xa xemena nde nun a soxo jaxanla kafu, a bata a soxo rayagi. E firinna nan e haken goronna tongoma, e faxama nen e mi dii bari.”

²¹ “Xa xεμενα nde a ngaxakedenna jaxanla tongo a jaxanla ra, xosin nan na ra. A bata a ngaxakedenna rayagi. E mi dii barima.”

²² “E xa n ma tōnne nun n ma sariyane birin suxu, ε yi e liga, alogo na bōxōn nama a me ε ra, n na ε xalima bōxōn naxan yi dōxōdeni.

²³ N siyaan naxanye kedima ε yeε ra, ε nama bira ne namunne fōxō ra. Amasōto e feni itoe birin ligaxi nen e yi rajaxu n ma.

²⁴ Koni n na a fala nen ε xa, n naxa, ‘E bōxōn soma ε tan nan yii. N na bōxōn fima ε ma nen ε keen na, kumin nun nōnōn gbo denaxan yi.’ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε sugandixi siyane tagi.

²⁵ Nanara, ε xa sube haramuxine nun sube daxaxine tagi raba, e nun xōli haramuxine nun a daxaxine. E nama ε yete xōsi subeni itoe xōn, hanma xōline xōn, hanma niimaseen naxanye e masigama bōxōn ma, n tōna saxi naxanye ra a e haramuxi.”

²⁶ “Nayi, ε findima n ma yama sarijanxin na nen, amasōto n tan Alatala sarijan. N bata ε sugandi siyane tagi, alogo ε xa findi n gbeen na.”

²⁷ “Xεmen hanma jaxanla naxan ε tagi, xa a findi koron bōnbōn na hanma yiimatoon na, ε xa a magōlōn a faxa. A tan nan a faxa feen nagidixi.”

21

Saraxaraline sarijanina

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a a xa a fala saraxaraline xa, Harunaa diine, a naxa, “Saraxaraliin nama a yete xōsi a muxuna nde jandeni, a a maso a binbin na.

² Fō a muxu kendene alo itoe: a nga, a baba, a diina, a dii temena, a tada hanma a xunyena,

³ hanma a magilen naxan munma futu, naxan dōxi a konni bayo xεmen mi a yii. A nōe a yete xōse nen e jandeni.

⁴ Koni, saraxaraliin naxan tixi yamaan yeε ra, na nama a yete xōsi, a yete rayagi.

⁵ Xa sayaan ti, saraxaraline mi lan e e xunne bi, hanma e e dε xabene dεxōn bi, hanma e e fatin mabō.

⁶ E xa sarijan e Ala yetagi, e nama e Ala xili kala, amasōto e tan nan saraxane ralima Alatala ma tēen na, naxanye luxi alo e Ala donsena. Nayi, e xa sarijan.

⁷ E nama yalunden futu hanma jaxanla naxan xεme feen kolon hanma jaxanla naxan ma xεme a mexi a ra. Amasōto e rasarijanxin na a ra Ala xa.

⁸ I xa a yate muxu sarijanxina, amasōto a tan nan saraxane fima Ala ma naxanye luxi alo a donsena. Nanara, ε xa a kolon a sarijan, amasōto n tan Alatala sarijan, n tan nan ε rasarijanma.

⁹ Xa saraxaralina diina nde a yete rayagi a findi yalunden na, a a baba nan nayagixi. A xa gan.”

¹⁰ “Saraxarali kuntigin naxan bata masusan, a sugandi a ngaxakedenne tagi alogo a xa nō dugi rasarijanxine sodeni, na nama a xunseken lu a yitōntaren na hanma a yi a dugine yibō jandeni.

¹¹ A nama so binbin xun ma. A nama a yete xōsi hali a baba na a ra hanma a nga.

¹² A nama mini yire sarijanxin kui, hanma a yete xōsi, amasōto a rasarijanxi Alaa masusan turen nan na. Alatala nan n tan na.

¹³ A xa sungutun nasōlōnxin tongo a jaxanla ra.

¹⁴ A nama kaja gilen tongo, hanma jaxanla bejinxina hanma yalunde xōsixina, koni a xa sungutun nasōlōnxin tongo a yamani,

¹⁵ alogo a nama a yixetene rayagi a yamaan tagi. Alatala nan n tan na naxan a rasarijanma.”

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁷ a xa a fala Haruna xa, a naxa, “I yixeten muxu madōnxi yo nama wali saraxa rabadeni, a Ala donseen nali a ma.

¹⁸ Madōntō yo mi daxa a a maso: danxutōna, lεbutenna, naxan yetagi madōnxi, hanma naxan salen se madōnxi,

¹⁹ sankalatōna hanma yiikalatōna,

²⁰ dantōna hanma tongona, teeli kanna, hanma kafanla muxun naxan ma, hanma naxan tεgenxi.

²¹ Saraxarali Haruna yixeten madōnxi yo nama a maso, a yi saraxane rali Alatala ma tēen na. Madōntōn na a ra, a mi lan a a maso, a Ala donseen nali a ma.

²² A nōe Alaa donse sarijanxin sifan birin donje nen, hali naxanye sarijan han.

²³ Koni a madōntōyana fe ra, a mi lan a yi a maso yire sarijanxin ye masansan dugin na hanma saraxa gandena. A nama n ma yire sarijanxina fe kala. Alatala nan n tan na, naxan saraxaraline rasarijanma.”

²⁴ Musa yi na falane rali Haruna nun a diine ma, e nun Isirayila kaane birin.

22

Saraxane sarijanina

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna nun a diine xa, a Isirayila kaane na saraxa sarijanxin naxanye fi n ma, e xa ne suxu ki faji e don kiin ma alogo e nama n xili sarijanxin kala. Alatala nan n tan na.

³ A fala e xa, i naxa, “Xa ε yixete yo mi sarijan waxati famatone yi, a a maso Isirayila kaane saraxane ra e naxanye ralima Alatala ma, na kanna kedima nen n yetagi. Alatala nan n tan na.”

4 “Xa fure jaxin bata mini Haruna yixetena nde fatin ma, hanma furen yi a bari boden suxu, na mi lan a saraxa sarijanxine don benun a xa rasarijan. A mon mi sarijanxi xa a bata a yiin din sena nde ra naxan bata din muxun binbin na, hanma igen sifana nde naxan minixi muxun xameyani,

5 hanma a na a yiin din bubu seen na hanma muxun naxan mi sarijan, hanma a findi se xosixi yo ra.

6 Naxan na a yiin din na se sifan na, na mi fa sarijanxi han jinbanna. A nama saraxa sarijanxine don, han a yi a fatin birin maxa.

7 Sogen na godo, a bata sarijan. Na xanbi ra, a nae saraxa sarijanxine donje sonon, amasoto a balon na a ra.

8 A nama suben don naxan faxaxi a yete ma hanma burunna subene naxan yiboxi, alogo a nama a yete xosi a xon. Alatala nan n tan na.”

9 “Saraxaraline xa n ma yamarine suxu alogo e nama yulubin tongo, e faxa e kalane fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.

10 Muxu yo nama saraxa sarijanxin don xa a mi saraxaralina denbayani. Hali saraxaralina muxu xilixina hanma a walikeen mi daxa a a don.

11 Koni xa saraxaraliin bata konyina nde sara, hanma naxan barixi a konni, na nae a donje nen.

12 Xa muxuna nde saraxaralina dii temen dexo a jaxanla ra, saraxarali mi a tan na, dii temen nama fa saraxa sarijanxine don.

13 Koni xa saraxaralina dii temen findi kaja gilen na hanma a futun yi kala, dii mi a yii, a xete a baba konni alo a to yi dii joreyani, a nae a baba donseen donje nen. Koni naxan mi saraxaralina denbayani, na nama a don.

14 Xa muxuna nde a saraxa sarijanxin don tantanni, a lan a yi a joxon fi, a mon yi yaganna doxona ma firin sa a fari a yanginna ra.

15 Saraxaraline nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine kala e naxan bama Alatala xa.

16 Xa e tin yamaan yi saraxa sarijanxine don, e bata e findi yulubi tongone ra, yanginna fima naxan ma fe ra. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.”

17 Alatala yi a fala Musa xa,

18 a xa a fala Haruna nun a diine nun Isirayila kaane birin xa, a naxa, “Isirayila kaan birin hanma xajene Isirayila yi, naxan saraxa gan daxin bama Alatala xa, de tiin nakamalina fe ra, hanma jenige ma saraxana,

19 a lan a yi fa turaan na hanma kontonna, hanma kotona fe mi naxan na.

20 Feen xuruseen naxan na, a mi lan e yi fa na ra, amasoto a mi rasuxuma e xa.

21 Xa muxuna nde fa xuruse gheen na hanma a xunxurina, boje xunbeli saraxan na Alatala xa, hanma de tiin nakamali saraxana hanma jenige ma saraxana, fe yo nama lu a ra alogo a xa rasuxu.

22 Nayi, e nama fa xuruse yettaren na, e a rali Alatala ma teen na n ma saraxa ganden fari, hanma naxan madonxi, hanma a maxoloxi, hanma furen naxan fatin ma hanma kaban naxan ma.

23 Ningena hanma yexena naxan salen se kuya hanma a dungu, i nae na be nen jenige ma saraxan na, koni a mi rasuxe de tiin nakamali saraxan na.

24 E nama fa xuruseen na Alatala xon naxan tgenxi, a delane kalaxi, hanma e baxi na. E nama na ba saraxan na e yamanani.

25 E nama na xuruse sifan nasuxu xajene yii, e a ba donse saraxan na e Ala xa. Amasoto e tgenxi. Fena e ra. E mi rasuxe e xa.”

26 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

27 “Ningena, yexena hanma siin na bari, a xa lu a nga bun xii solofere. Xii solomasexede loxoni e nun na xanbi ra, a rasuxe nen saraxan na, naxan nalima Alatala ma teen na.

28 Ningena hanma yexena, e nama e nun a diin koe raxaba loxo kedenni.

29 Xa e barika bira saraxan ba Alatala xa, e xa a ba ki faji alogo a xa rasuxu.

30 A donna na loxon yeteen nin. E nama sese lu han xotenni. Alatala nan n tan na.”

31 “E n ma yamarine suxu e yi e liga. Alatala nan n tan na.”

32 “E nama n xili sarijanxin kala, alogo n xa lu sarijanni e tagi, e tan Isirayila kaane. Alatala nan n tan na, naxan e rasarijanma.

33 N tan nan e ramini Misiran yamanani, n yi findi e Ala ra. Alatala nan n tan na.”

23

Isirayila yamana sali loxone

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Sali loxone ni itoe ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini waxatin naxan yi. Sali loxone ni itoe ra n xa.

3 E xa wali xii sennin, koni xii soloferede loxon findixi Matabu loxon nan na, malan sarijanxin tima loxon naxan ma. E nama wali yo ke. E xa Matabu loxon findi Alatala gbeen na e nama doxi dede yi.”

Yatene 28.16-25

4 “Sali loxon bonne ni i ra Alatala xa. E xa yamaan xili malan sarijanxini waxatini itoe yi:

⁵ Kike singen xii fu nun naaninna, fitirin ma, Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla nan na ra Alatala xa.

⁶ Na kiken xii fu nun suulundena, Buru Tetaren Sanla nan na ra Alatala xa. E xa buru ratetarene don xii solofere.

⁷ Xii singeni, e xa malan sarijanxin maxili. Na loxoni, e nama e wanle ke.

⁸ E xa saraxane rali Alatala ma teen na xii solofere. Xii soloferede loxoni, e mon yi malan sarijanxin maxili. Na loxoni, e nama e wanle ke.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N boxon naxan soma e yii, e na so menni, e se xaban folo, e xa fa e bogise singen xidin na saraxaraliin fema.

¹¹ Saraxaraliin xa a yita Alatala ra Matabu Loxon xoton bode, alogo a xa a rasuxu e yii.

¹² E se xidin yitama Ala ra loxo naxan yi, e xa yexeen jee kedenna ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxan na,

¹³ e nun bogise saraxana, murutu fujin kilo sennin naxan basanxi turen na. Na xa rali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma, e nun minse saraxan wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi.

¹⁴ Burun ba, tonsong ganxine ba, a xindene ba, e nama se xabaxi yo don benun e xa fa na saraxane ra e Ala xa. Habadan sariyan nan na ra e yixetene birin xa, e na doxo dede yi.”

Yatene 28.26-31

¹⁵ “Keli Matabu Loxon xoton bode, e malo xidin yitama Ala ra loxon naxan yi, xunsagi solofere xa dangu.

¹⁶ Xii tonge suulundeni, Matabu Loxo solofereden xoton bode, e mon xa bogise xaba nenen fi Alatala ma bogise saraxan na.

¹⁷ E xa murutu fujin kilo saxan nafala buru ratexin na, e fa na buru xun firin na bogise singe saraxa ralixin na Alatala xa.

¹⁸ Yamaan mon xa kontondi solofere ba saraxan na jee keden kedenne fe mi naxanye ra, e nun tura bulan keden nun konton firin, sa bogise saraxa burune fari e nun bogise saraxane nun minse saraxan naxanye daxa. Saraxa gan daxin nan ne ra, naxanye ralima Alatala ma teen na, e xirin yi rafan a ma.

¹⁹ E mon xa kotob keden ba yulubi xafari saraxan na, e nun yexeen jee keden kedenna firin bojne xumbeli saraxan na.

²⁰ Saraxaraliin xa yexee firin nun bogise singen burun yita n na se ralixin na. E rasarijanma Alatala xa nen, e yi so saraxaraliin yii.

²¹ Na loxon yeteni, e xa yamaan xili malan sarijanxini. E nama e wanle ke na loxon. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na doxo dede yi.

²² E na malo xaban folo, e nama maala xaba han xeen xedeen xon, e nama tonsanne

makentun naxanye na lu a xori ma. I xa ne lu yiigelitone xa e nun xorjene. Alatala nan n tan na, e Ala.”

Yatene 29.1-6

²³ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii singeni, e xa e matabu na loxon e yi a binya, e xotaan fe, e yamaan xili malan sarijanxini.

²⁵ E nama e wanle ke na loxon, e xa saraxane rali Alatala ma teen na.”

Ala Solona loxona

Yatene 29.7-11

²⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁷ “Kike solofereden xii fuden xa findi Ala Solona Loxon na. E xa malan sarijanxin ti, e yi sunna suxu, e yi saraxane rali Alatala ma teen na.

²⁸ E nama e wali yo ke na loxon, amasoto Ala Solona Loxon na a ra. Alatala solonama e xa na loxon nin, e Ala.

²⁹ Xa naxan yo mi sunna suxu na loxon, na kedima nen a yamani.

³⁰ Xa naxan yo wali na loxon, n na a raxorima nen a yamaan ye.

³¹ E nama wali yo ke. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa, e na doxo dede yi.

³² Matabu Loxon na a ra e xa e nun sali loxona. E xa sunna suxu. E xa matabu sanla raba keli kiken xii solomanaaninden jinbanna ma han na xoton bode jinbanna.”

Bubu Kui Sanla

Yatene 29.12-40

³³ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁴ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Kike solofereden xii fu nun suulundeni, Bubu Kui Sanla na ra Alatala xinli, han xii solofere.

³⁵ Sanla xii singeni, malan sarijanxin tima nen, e nama e wali yo ke.

³⁶ Xii solofere, e xa saraxane rali Alatala ma teen na. Xii solomasexede loxon, e mon xa malan sarijanxin ti, e mon yi saraxane rali Alatala ma teen na. Malan sarijanxin na a ra, e nama e wali yo ke.

³⁷ Sali loxone nan ne ra Alatala xa, e yamaan xilima malan sarijanxini loxon naxanye yi, alogo e xa saraxane rali Alatala ma teen na, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbete ye, e nun minse saraxane, naxanye daxa sali loxone yi.

³⁸ Saraxani itoe sama Alatala Matabu Loxone saraxane fari nen, e nun e kiseene nun e de tiin nakamali saraxane, e nun e jeni ge ma saraxane e naxanye birin fima Alatala ma.”

³⁹ “Kike solofereden xii fu nun suulunde loxon, e na yelin bogi seene malandeni xeen ma, e xa sanla raba Alatala xa xii solofere. Xii singen nun xii solomasexeden findin Matabu Loxone nan na.

40 Xii singe loxoni, e xa bogise fajine ba wudine kae ra, e nun tugu yiine, e nun joxandene, e nun wudi yii gbeteye, e yi sewa Alatala yetagi e Ala han xii solofere.

41 E xa sanli ito raba Alatala xa jee yo jee, xii solofere. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. E sanla raba jeen kike soloferedeni.

42 E xa doxo bubune kui xii solofere. Isirayila bari diine birin xa lu bubune kui,

43 alogo e yixetene xa a kolon fa fala n na e benbane radoxo nen bubune kui, n to e ramini Misiran boxoni. Alatala nan n tan na, e Ala."

44 Musa Alatalaa sali loxone fala na kii nin Isirayila kaane xa.

24

Yire sarijanxin lenpu doxo sena Xoroyaan 27.20,21

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,
2 "A yamari Isirayila kaane ma a e xa fa oliwi ture fajin na i xon, alogo lenpune xa degge waxatin birin.

3 Haruna xa a yengi lu lenpune xon Layiri Kankiraan ye masansan dugin fari ma Naralan Bubun kui, alogo e xa degge Alatala yetagi keli jinbanna ma han xotanni waxatin birin. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa.

4 Haruna xa a yengi lu lenpune xon koeen birin na naxanye doxi lenpu doxo se xema daxin fari Alatala yetagi."

5 "Murutu fujin tongo i yi buru fu nun firin nafala. Burune keden kedenna birin binyen xa kilo sennin li.

6 I xa e doxo yelan firin nin xema tabanla fari Alatala yetagi, sennin sennin ye ma.

7 I xa wusulan fajin sa burune birin fari, naxan nalima Alatala ma teen na burun joxon na joxo lu seen na Ala xon.

8 Buruni itoe xa doxo Alatala yetagi Matabu Loxon birin yi. Habadan layirin na a ra Isirayila kaane xa.

9 Burune xa raxete Haruna nun a diine ma, e yi e don yire sarijanxini. Amasoto se sarijanxin na a ra na saraxane ye, naxanye ralima Alatala ma teen na, naxanye so saraxaraline yii. Habadan sariyan na a ra."

Ala rayelefun nun gbalona

10 Loxona nde muxuna nde yi mini Isirayila kaane ye, a nga Isirayila kaa, a baba Misiran kaa. Na kannu nun Isirayila kaana nde yi yenge yamaan daaxadeni.

11 Isirayila jaxanla diin yi Ala xinla rayelefu, a yi a konbi. A nga yi xili nen Selomiti, Dibiri a dii temena Dan bansonni. Mafuren e yi a xali Musa fema.

12 E yi a ramara a fajin na han Alatala yeteen yi a fe yeba e xa.

13 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

14 "Naxan konbin tixi, na ramini yamaan daaxaden fari ma. Naxanye birin a xuiin mexi, ne birin xa e yiine ti a xunna ma, yamaan birin yi a magolon han a faxa.

15 I xa a fala Isirayila kaane xa iki, i naxa, 'Naxan na Ala konbi, a lan a yi a yulubin goronna tongo.

16 Naxan na Alatala xinla rayelefu, na xa faxa, yamaan birin xa a magolon. Xa a findi xojen na hanma Isirayila kaana, a na Alatala xinla rayelefu, a faxama nen.

17 Naxan na muxuna nde faxa, e xa na kannu faxa.

18 Naxan na muxuna nde a suben faxa, a lan a yi a joxon so a yii. Niin joxon xa fi niin na.

19 Naxan na a boden maxolo, a fan xa maxolo na kiini.

20 Maxolon joxon nan maxolon na, yeen joxon nan yeen na, jinna joxon nan jinna ra. A xa maxolo alo a a ligaxi boden na kii naxan yi.

21 Naxan na suben faxa a lan a yi a joxon fi, koni naxan na muxun faxa a lan a yi faxa.

22 Sariya kedenna na a ra e birin xa, xojena hanma Isirayila kaana. Alatala nan n tan na, e Ala."

23 Musa yi falan ti Isirayila kaane xa. Xemen naxan konbin tixi, e yi na xali yamaan daaxaden fari ma, e yi a magolon, a faxa. Isirayila kaane yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

25

Matabu jeeena Sariyane 15.1-11

1 Alatala yi a fala Musa xa Sinayi गयाan fari,

2 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na so na boxoni n naxan soma e yii, boxon yeteen xa a matabu Alatala xinli.

3 E na e xee ne biye nen jee sennin, e manpa bili nakone wali, e yi e bogine malan.

4 Koni jee solofereden findin matabu jeeen nan na Alatala xinli. E nama e xee ne bi hanma e yi e manpa bili nakone wali.

5 Sansi bogin naxanye na soli e yete ma, i tan nama e malan i yete xa. I tan nama manpa tonson muxine malan naxanye bogixi e yete ma. Amasoto matabu jeeen na ra boxon xa.

6 Koni boxon na naxan namini matabu jeeen kui, e birin xa na don, i tan, i ya konyi xemena, i ya konyi gilena, i ya walikena, xojen naxan luma i konni,

7 e nun i ya xuruseene, e nun hali burunna suben naxanye i ya boxoni. Boxon na naxan namini, na birin na e donje nen."

Xoroya jeeena

8 "E xa matabu jee solofere tenge, jee solofere doxo solofere, alogo matabu jee

soloferene xa lan jee tonge naanin e nun solomanaaninna ma.

⁹ Kike solofereden xii fudeni, Ala Solona Loxona, e xa xotane fe yamanan birin yi.

¹⁰ E jee tonge suulunden nasarijanma nen, e yi a rali yiren birin yi a yamanan muxune birin bata xoroya. Xoroya jee na a ra e xa, e birin yi xete e denbayana boxon ma e bomsanne yi.

¹¹ Jee tonge suulunden findima Xoroya jee nan na e xa. E nama e xene bi, e nama sansi bogine malan naxanye solima e yete ma. E nama manpa bogi tansanne malan naxanye bogima e yete ma.

¹² Amasoto Xoroya jee nan na ra. A sarijan e xa. E na donseen naxan to xene ma, e xa na don."

¹³ "Na Xoroya jee na, birin xa xete a gbee boxon ma.

¹⁴ Xa e boxona nde mati hanma e a sara muxuna nde ma, e nama jaxu e bode ra.

¹⁵ I a saren naxan soma i kon kaan yii, na xa lan na jee yaten ma naxan luxi benun Xoroya jee na a li. A xa a saren nasuxu i yii naxan lanje se xaba waxatine yaten ma naxanye luxi.

¹⁶ Xa jee wuyaxi luxi, a saren xa mate na kiini. Xa jee dando nan luxi a xa a saren magodo. Amasoto a mi boxon matima, fo se xaba waxatine.

¹⁷ E nama jaxu e bode ra, koni e xa gaxu e Ala yee ra. Alatala nan n tan na, e Ala."

¹⁸ "E xa n ma tonne nun sariyane suxu. Nayi, e luma nen yamanani boje xunbenli.

¹⁹ Boxon yi bogi seene fi, e yi e dege han e lugo, e lu boje xunbenli.

²⁰ Waxatina nde e a falama nen, e naxa, 'En nanse donma jee soloferedeni, xa en mi xeen bi, en mi seen xaba?'

²¹ N barakan sama nen e feene yi jee sennindeni, alogo e se xabaxin xa e makone birin fan han jee saxan.

²² Jee solomasexedeni, e nema e xene bima, e donse ramaraxin nan donma. E luma a donje nen han jee solomanaaninden se xaba waxatini."

²³ "E nama boxon mati habadanni mume, amasoto n tan nan gbee boxon na. E tan luxi nen alo xojen naxanye yigiyaxi n konni.

²⁴ Nanara, e na yamanan soto, e xa sariyan doxo alogo boxo matixin xa xunba."

²⁵ "Xa i ngaxakedenna findi yiigelitoon na, a yi a boxona nde mati, a bari bodena nde xa fa a boxo matixin xunba.

²⁶ Xa a bari bode mi na naxan daxa a a xunba, xa a tan yetene bata a xunba feren soto,

²⁷ a xa jee yate keli a saran ma, a yi na joxon naxete a sara muxun ma. Na xanbi, a naxete nen a boxoni.

²⁸ Koni, xa a mi a joxo raxete se soto, boxon xa lu a sara muxun yii han Xoroya jee na. Na waxatini a kari singen mon xa xete a boxoni.

²⁹ Xa muxuna nde a banxin mati taa gbeeni yinna soxi naxan ma, a naxete a xunbe nen han jee keden a sara xanbini.

³⁰ Koni xa banxin mi xunba benun jee keden, a luma nen a sara muxun gbeeyani sonon e nun a yixetene. A mi a raxetema Xoroya jee ni.

³¹ Koni banxin naxanye taa xunxurine yi naxanye mi rabilinxi yinna ra, ne luma nen alo boxona. E naxete xunbe nen, e mon yi raxete e kari singen ma Xoroya jee ni."

³² "Lewi bomsanna taane kui, Lewine naxete a banxine xunbe nen waxatin birin.

³³ Naxan na Lewi kaana nde a banxin sara, a minima nen banxi saraxin nun na taani Xoroya jee ni. Amasoto banxin naxanye Lewi taane yi, ne findixi Lewine nan gbansan gbee ra Isirayila yamanani.

³⁴ Koni xeen naxanye e taane rabilinni, ne mi lan e mati, amasoto Lewine nan gbee e ra habadan!"

Donla feen sariyane

³⁵ "Xa i ngaxakedenna findi yiigelitoon na, naxan doxi i fema, feren mi fa a yii a balo, i lan i yi a maso i ra alo xojena alogo a xa lu i fema.

³⁶ I nama ton yo maxodin a ma koni i xa gaxu i ya Ala yee ra, i ngaxakedenna yi lu i fema.

³⁷ Xa i a doli gbetini, i nama ton sa a fari. Xa i donseen mati a ma, i nama tonon soto a xon."

³⁸ "Alatala nan n tan na, e Ala, naxan e ramini Misiran boxoni alogo n xa Kanan boxon so e yii, n yi findi e Ala ra."

Muxun xunba sariyana fe

³⁹ "Xa muxuna nde findi yiigelitoon na i dexon, a yi a yete mati i ma, i nama a ti konyi wanla ra.

⁴⁰ A xa masuxu i konni alo walikena hanma xojena. A xa lu i ya wanla ra han Xoroya jee na.

⁴¹ Na waxatini, e nun a diine yi xoroya, a yi xete a xabilani, e nun a benbane boxoni.

⁴² Amasoto n ma walikene nan Isirayila kaane ra, n naxanye ramini Misiran yamanani. E nama mati konyiyani.

⁴³ I nama e jaxankata, fo i xa gaxu i ya Ala yee ra."

⁴⁴ "Xa e konyi xemen hanma konyi gilen sara, a xa keli siya gbetene ye naxanye e rabilinxi.

⁴⁵ E mon naxete xojena ndee sare nen naxanye doxi e ye, e nun e xabilan muxuna nde naxanye barixi e yamanani. E yi findi e gbeen na.

⁴⁶ E mon naxete luye e diine yii nen e keen na, alogo e xa lu konyiyani habadan. Koni

ε ngaxakedenne, Isirayila kaane, ε tan sese nama nɔɔn sɔtɔ a ngaxakedenna xun na, a a ɲaxankata.”

47 “Xa xɔɲen findi nafulu kanna ra naxan dɔxi ε konni, ε ngaxakedenna nde yi findi yiigelitɔɔn na, a a yete mati xɔɲen ma, hanma xɔɲen xabila muxu gbete ma,

48 a nɔe xunbe nen a mati xanbini. A ngaxakedenna nde nɔe a xunbe nen,

49 hanma a sɔxɔna, hanma a dunbode, hanma a bari bodena nde a xabilani, na nɔe a lige nen. A tan yeteen nɔe a yete xunbe nen, xa a feren sɔtɔ.

50 Nayi, e nun a sara muxun xa jeeene yate keli a sara jeen ma han Xɔɔya Jeeena. A xa a ɲɔxɔn fi alo walikeen nɔe saranna yaten naxan sɔte na jeeene bun.

51 Jeen dɔnxen naxanye luxi, xa ne mɔn gbo, a xa ne xasabin gbetin naxete nafulu kanna ma a xunba saren na.

52 Jeen naxanye luxi benun Xɔɔya Jeen yi a li, xa ne mi fa gbo, a xa na fan xasabin gbetin naxete a xunba saren na.

53 A yisuxuma nen a kanna konni alo walikeen naxan sare fixi, a nama a ɲaxankata.

54 Xa a mi xunba na kii yo yi, e nun a diine xa xɔɔya Xɔɔya Jeeni.

55 Amasɔtɔ n ma walikene nan Isirayila kaane ra. N gbee walikene nan e ra, n naxanye raminixi Misiran bɔxɔni. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

26

Barakan nun dangana

Sariyane 7.12-24 nun 28.1-14

1 “E nama suxurene rafala. E nama alana nde sawuran nafala. E nama gemen dɔxɔ, ε yi a batu. E nama geme masolixin ti ε yamanani ε yi a batu. Amasɔtɔ Alatala nan n tan na, ε Ala.”

2 “E xa n ma Matabu Lɔxɔne suxu, ε yi n ma yire sarijanxin binya. Alatala nan n tan na.”

3 “Xa ε n ma tɔnne nun yamarine suxu,

4 n tulen nafama nen ε ma a waxatini, bɔxɔn yi balon fi, wudine yi bogi xeeene ma.

5 Se bɔnbɔ waxatin buma nen han bogise bolon waxatina. Bogi seene yi lu bolonje han xee bi waxatina. E degema nen han ε lugo, ε yi lu ε bɔxɔni bɔɲe xunbenli.

6 N tinma nen yamanan yi lu herini. E na ε sa, sese mi ε tore. N burunna sube xajene bama nen ε yamanani, yengen mi soe ε konni.

7 E ε yaxune kedima nen, e yi bira ε bun yengeni.

8 E tan muxu suulun fama nen ε yaxun muxu keme kedideni. E tan muxu keme yi ε yaxun wuli fu kedi. E yaxune birama nen ε bun yengeni.

9 N fanma nen ε ra. N yi dii wuyaxi fi ε ma, ε wuya ayi. N na n ma layirin nakamalima nen en tagi.

10 E yala malo ramaraxine donma nen han malo xaba waxatin mɔn yi a li, ε yi a fonna dɔnxen woli ayi alogo a nenen xa ramara.

11 N luma nen ε ye, n mi n me ε ra mume!

12 N na n masiga tima nen ε tagi, n findi ε Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.

13 Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε ramini Misiran bɔxɔni alogo ε xa ba Misiran kaane yii. N Misiran konyiyaan goronna ba nen ε ma, alogo ε xa nɔ sigan tiye xunna kenli.”

Sariyane 28.15-68

14 “Koni, xa ε mi n xuiin name, ε yamarini itoe birin suxu,

15 xa ε n ma tɔnne kala, ε yi ε me n ma sariyane ra, ε mi n ma yamarine birin liga, ε n ma layirin kala,

16 nayi, n ni ito nan ligama ε ra: N yihadin nagodoma nen ε ma, e nun fitina furene nun fati mawolonna, naxanye ε yeeene kalama, e yi ε niin ba. E sansine sima fuuni bayo ε yaxune nan e donma.

17 N kelima nen ε xili ma, alogo ε yaxune xa ε nɔ. Naxanye ε rajaxuxi, ne yi nɔɔn sɔtɔ ε xun na. E ε giye hali muxu yo mi ε fɔxɔ ra.”

18 “Na birin xanbi ra, xa ε mi n xuiin name, n na ε yulubine saranma ε ra nen dɔxɔɲa ma solofere.

19 N yi ε wason kala, n yi kuyeni xara alo wurena, e nun bɔxɔna alo sulana.

20 E senben yi ɲan fuuni, bayo ε bɔxɔn mi bogi seene fiye, yamanan wudine mi bogima.”

21 “Xa ε murute n ma, ε tondi n xuiin name, n na ε tɔrɔne rawuyama ayi nen dɔxɔ solofere naxan lanxi ε yulubine ma.

22 N burunna subene rafama nen ε xili ma naxanye ε diine faxama, e yi ε xuruseene raxori. E yi ε xurunje ayi han ε kirane yi yigeli.”

23 “Xa hali na birin ε mi xuru n ma, ε lu murutexi n ma,

24 n yeteen kelima nen ε xili ma, n mɔn yi ε tɔrɔne rawuya ayi dɔxɔ solofere.

25 N yengen nakelima nen ε tan xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra n ma layirin kala feen na. E na ε luxun ε taa ratangaxine yi, n fitina furen nafama nen, ε yi lu ε yaxune yiini.

26 N yi ε kuma donseen na, ɲaxalan fu yamaan birin ma burun ganma nen buru gande kedenni, e yi ε buruni taxun ligase xurudin na, ε yi a don koni ε mi lugo.”

27 “Xa hali na birin, ε mi n xuiin name, ε yi lu murutexi n ma,

28 nayi, n kelima nen ε xili ma, n yi ε yulubine saran ε ra dɔxɔɲa ma solofere.

29 E ε diine suben donma nen.

³⁰ N yi ε taan kidene kala, n yi ε wusulan gandene rabira.

³¹ N yi ε taane findi x̄orin̄xorinna ra, ε yire sarij̄anxine yi rax̄ori. Nayi, ε saraxane mi fa rafanna n ma.

³² N na ε yamanan kalama n̄n. Ε yaxune na fa d̄ox̄odeni ε konne yi, e kabema n̄n a kalaxin ma.

³³ N na ε raxuyama ayi n̄n yamanane yi, n yi bira ε f̄ox̄o ra silanfanna ra, n yi ε sagatan.* Ε yamanani gelima n̄n, a yi findi taa x̄onne ra.”

³⁴ “Nayi, ε n̄ema ε yaxune yii e konni waxatin naxan yi, ε yamanani genla yi lu, ε b̄ox̄on luma n̄n matabuni, matabu waxatine j̄ox̄on na ε mi naxanye suxu.

³⁵ A n̄ema rabej̄inx̄i, a matabun s̄otama n̄n, ε mi tin naxanye ma ε yi d̄ox̄i a yi waxatin naxan yi.

³⁶ Naxanye na lu e nii ra ε ye, n na e tunnax̄ol̄oma e ma n̄n e yaxune yamanani, han e yi e gi j̄ox̄onden gbansanna bira xuiin bun alo silanfanna, e bira hali muxe mi e f̄ox̄o ra.

³⁷ E birama n̄n e bode fari alo e n̄ema e giye silanfanna bun, anu muxu yo mi e f̄ox̄o ra. Ε mi n̄oe tiye ε yaxune ye ra.

³⁸ Ε faxama n̄n siya gbete ne tagi, ε yaxune yamanan yi e don.

³⁹ Naxanye na lu ε tan ye, ne doyenma n̄n han e f̄axa e yaxune yamanane yi e tan nun e benbane hakene fe ra.”

⁴⁰ “Koni e na e ti e hakene ra e nun e benbane gbeene nun e tinxintareyaan nun e murutena,

⁴¹ feen naxanye a ligaxi, n yi keli e xili ma, n yi e rasiga e yaxune yamanani, nayi e Ala kolontare b̄oj̄ene na xuru, e yi e hakene yanginna fi,

⁴² n na n mirima n̄n layirina feen ma nxu nun Yaxuba tagi, e nun nxu nun Isiyaga, e nun nxu nun Ibrahima, n yi n miri yamanana fe ma.

⁴³ Koni, f̄o yamanan nabej̄inx̄in xa lu singe, a yi a matabu e mi na waxatin naxan yi. E e hakene yanginna fima n̄n amas̄ot̄o e bata e m̄e n ma sariyane nun t̄onne ra.

⁴⁴ Koni, hali e lu e yaxune yamanani, n mi e rabej̄inj̄e han e yi rax̄ori, n yi n ma layirin kala. Amas̄ot̄o Alatala nan n tan na, e Ala.

⁴⁵ N na n mirima n̄n n ma layirin ma, naxan nxu nun e benbane tagi, n naxanye ramini Misiran b̄ox̄oni siyane yetagi, alogo n xa findi e Ala. Alatala nan n tan na.”

⁴⁶ Alatala t̄onne nun yamarine nun sariyane nan ne ra, a naxanye falaxi Isirayila kaane xa fata Musa ra Sinayi geyaan fari.

27

Muxun naxanye fixi Ala ma

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa muxuna nde bata a d̄e ti, a muxuna nde fi Alatala ma, a xunbama gbetin nan na naxan lanxi a yaten ma.

³ Xa x̄emen na a ra naxan barin bata j̄ee m̄ox̄oj̄e ti han j̄ee tonge sennin, i xa a saren yate gbeti gbanan tonge suulun na, gbeti gbananna naxanye rawalima yire sarij̄anxini.

⁴ Xa j̄axanla na a ra, gbeti gbanan tonge saxan.

⁵ Dii x̄emen naxan barin bata j̄ee suulun ti han j̄ee m̄ox̄oj̄e, na lanma gbeti gbanan m̄ox̄oj̄e nan ma. Dii t̄emena, gbeti gbanan fu.

⁶ Dii x̄emen naxan barin bata kike kedenna ti han j̄ee suulun, na lanma gbeti gbanan suulun nan ma. Dii t̄emena, gbeti gbanan saxan.

⁷ X̄emen naxan bata dangu j̄ee tonge sennina ra, na lanma gbeti gbanan fu nun suulun ma. J̄axanla, gbeti gbanan fu.

⁸ Naxan bata a d̄e ti, xa yiigelit̄oon na a ra, a mi n̄oe na gbetin yaten fiye, a lan a yi na muxun xali saraxaraliin fema. Na n̄oe gbetin xasabina nde fale n̄n a n̄oe naxan fiye.”

⁹ “Xa muxuna nde bata a d̄e ti xurusena fe ra naxan n̄oe b̄e saraxan na Alatala xa, na xuruse sifan na fi Alatala ma, a bata rasarij̄an.

¹⁰ A mi masare gbete ra. A faj̄in mi masare a kobin na, a kobin mi masare a faj̄in na. Xa a kanna xuruseen masara gbete ra, e firinna birin bata rasarij̄an.

¹¹ Xa suben na a ra naxan haramuxi, naxan mi b̄e saraxan na Alatala xa, a xa xali saraxaraliin fema.

¹² Saraxaraliin xa a saren fala, xa suben fan, hanma a mi fan. A na saren naxan fala, a bata lu na ma.

¹³ Xa a kanna waxi suben xunba feni, a xa a j̄ox̄on fi a yi yaganna d̄ox̄oja ma firin sa a fari.”

¹⁴ “Xa muxuna nde a banxin fi Alatala ma, saraxaraliin xa a saren fala, xa a fan hanma a mi fan. A na naxan fala, a bata lu na ma.

¹⁵ Xa a kanna waxi a xunba feni, a xa a j̄ox̄on fi a yi yaganna d̄ox̄oja ma firin sa a fari. Banxin yi xete a kanna ma.”

¹⁶ “Xa muxuna nde a x̄een fi Alatala ma, a saren xa fala fata sansiin yaten na naxan xuȳe a ma. Malo b̄enbeli gbee saxan xuȳe b̄ox̄on naxan ma, na lanma gbeti gbanan tonge suulun nan ma.

¹⁷ Xa x̄een fixi X̄or̄oya J̄een nin, a saren luma na kii nin.

* 26:33: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

18 Xa xeen fixi Xoroya Neen xanbin nin, saraxaraliin xa jee ne yate naxan luxi benun Xoroya Neen famatona, a yi nde ba xeen saren na.

19 Xa xee kanna waxi a xunba feni, a xa a joxon fi, a yi yaganna doxona ma firin sa a fari, xeen yi xete a kanna ma.

20 Xa a mi xeen xunba, a yi a mati muxu gbete ma, a mi fa noe a xunbe.

21 Xeen na yeba Xoroya Neeni, a bata rasarijan, a so Alatala yii kiseen na habadan! A findima saraxaraline gbeen nan na.

22 Xa muxuna nde xeen fi Alatala ma a naxan saraxi, naxan mi yi a keeni,

23 saraxaraliin xa a saren fala fata jee ne yaten na naxanye luxi benun Xoroya Neena. Na kanna xa a saren fi na loxo yeteni. A sarijan Alatala yetagi.

24 Xeen naxetema a kari singen ma nen Xoroya Neeni, a sara naxan ma, naxan gbee yi a ra nun.

25 Na sarene birin falama nen fata yire sarijanxin gbeti gbananna ra, naxan lanxi garamu fu ma.”

26 “Muxu yo nama a xuruse dii singen fi Alatala ma na kiini, amasoto Alatala nan gbee dii singene birin na hali ba na feen na. Ninge ba, yexee ba, Alatala nan gbee e birin na.

27 Xa a findi sube haramuxin dii singen na, a kanna noe a xunbe nen. A xa a joxon fi, a yi yaganna doxona ma firin sa a fari. Xa a mi a xunba, a xa a mati a sare falaxin na.”

28 “Koni, muxun na sese fi Alatala ma habadanni, muxu ba, xuruse ba, a kee xeen ba, na sese mi sare, a mi xunbe. Naxan yo na fi a ma habadanni, na bata sarijan a xa fefe.

29 Hali a findi muxun na naxan fixi Ala ma habadanni, a mi noe xunbe, e xa a faxa.”

30 “Alatala nan gbee baxon bogiseene birin yaganna ra. A na keli xeen ma hanma langan kui, a sarijan Alatala yetagi.

31 Xa muxuna nde waxi a yaganna yirena nde xunba feni, fo a xa a joxon fi, a yi na yiren yaganna doxona ma firin sa a fari.

32 Alatala nan gbee xuruseene birin yaganna ra, a xurin nun a xungbena. Xuruseene na yate, Alatala nan gbee e fudene ra.

33 Xuruseene mi yebama a fajin nun a kobin na. Xuruseen nama masara gbete ra. Xa a na liga e firinna birin nasarijanma nen, e mi noe xunbe.”

34 Alatala na yamarine nan so Musa yii Isirayila kaane xa Sinayi गयाan fari.

Yatene Nabi Musa Alaa Falan Naxan Sebe

Tawureta Musa yire naaninden ni i ra. Isirayila kaane to keli Misiran yamanani, siga Kanan bəxəni, e feen naxanye liga kira yi, ne nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A xili saxi na kiini nən bayo Isirayila kaane yatən nan sebexi a kui naxan findixi dəxəde wuyaxi ra.

Isirayila kaane yelin xanbini sariyane birin sətə Musa ra Ala naxanye fala a xa Sinayi geyaan fari e mini xanbini Misiran yamanani, e yi e yiton siga na yamanani Ala naxan nagidixi e ma. E yi siga singen han Kadesi-Barineya yi, Isirayila yamanan so dəna. Koni e yi gaxu soe. Nayi, e yi lu tonbonni jee tonge naanin. Dənxən na, e yi tərə wuyaxi sətə, e yi siga yiifanna ma alogo e xa Moyaba yamanan masətə Fəxə Daraan sogeteden binni. Kitabun yireni ito sora dənxəne fe wuyaxi gbətəye nan falama naxan liga Moyaba yamanani. Isirayila kaane lu mən nin han e yi so Kanan yamanani.

Kitabun yireni ito Alaa yamana muxu-yaan nan yitama ən na. Waxatina nde e lannayaan liga, waxatina nde sikəna. Wax-atina nde e xaxili ragidixi, waxati gbətə, e yigitəgəxi. Koni, hali Alaa yamaan mi tinxin waxatin birin, Alaa tinxinna mi jənjə.

Isirayila kaane xili sebena

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Naralan Bubun kui, Sinayi tonbonni, kike firinden ləxə singeni, e minin jee firinden Misiran bəxəni. A yi a fala, a naxa,

² “E nun Haruna xa Isirayila yamaan birin tənge, e xəmene birin xinle sebe xabila yeen nun denbaya yeen ma.

³ E xa Isirayila xəmene birin tənge fata e ganle ra naxanye barin bata dangu jee məxəjən na, naxanye nəe sofa wanla ke.

⁴ Bənsən yo bənsən, xabila manga keden xa e mali.”

⁵ Na mali muxune xinle ni itoe ra:

Keli Rubən bənsənni, Sedewuri a dii Elisuri.

⁶ Keli Simeyən bənsənni, Surisadayi a dii Selumiyəli.

⁷ Keli Yuda bənsənni, Aminadabo a dii Naxason.

⁸ Keli Isakari bənsənni, Suwari a dii Nataneli.

⁹ Keli Sabulon bənsənni, Xələn ma dii Eliyabi.

¹⁰ Yusufu a diine bənsənne: Keli Eframi bənsənni, Amixudi a dii Elisama.

Keli Manase bənsənni, Pedasuri a dii Gamaliyeli.

¹¹ Keli Bunyamin bənsənni, Gidewoni a dii Abidan.

¹² Keli Dan bənsənni, Amisadayi a dii Axiyeeseri.

¹³ Keli Aseri bənsənni, Okiran ma dii Pagiyəli.

¹⁴ Keli Gadi bənsənni, Dewuyəli a dii Eliyasafi.

¹⁵ Keli Nafatali bənsənni, Enan ma dii Axira.

¹⁶ Bənsən mangani itoe nan yi xilixi yamaan ye. Ne yi findixi Isirayila gali kuntig-ine nan na.

¹⁷ Musa nun Haruna yi muxuni itoe tonge naxanye xinle yəbaxi.

¹⁸ E yi yamaan birin malan kike firinden xii singen ma. Xəmən naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, e yi ne birin xinle sebe keden keden ye ma kədin ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma,

¹⁹ alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. A yi e tənge Sinayi tonbonni.

²⁰ E yi xəmene birin xinle sebe keden keden ye ma Isirayila a dii singe Rubən bənsənni xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

²¹ E muxu wuli tonge naanin wuli sennin kəmə suulun tənge Rubən bənsənni.

²² E yi Simeyən bənsənna xəmene birin xinle sebe keden keden ye ma, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

²³ E muxu wuli tonge suulun wuli solomanaanin kəmə saxan tənge Simeyən bənsənni.

²⁴ E yi Gadi bənsənna xəmene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

²⁵ E muxu wuli tonge naanin wuli suulun kəmə sennin tonge suulun tənge Gadi bənsənni.

²⁶ E yi Yuda bənsənna xəmene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

²⁷ E muxu wuli tonge solofere wuli naanin kəmə sennin tənge Yuda bənsənni.

²⁸ E yi Isakari bənsənna xəmene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

²⁹ E muxu wuli tonge suulun wuli naanin kəmə naanin tənge Isakari bənsənni.

³⁰ E yi Sabulon bənsənna xəmene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee məxəjən na, naxanye yi nəe sofa wanla ke.

³¹ E yi muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin tenge Sabulon bõnsõnni.

³² Yusufu a diine bõnsõnne ye: E yi Efirami bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

³³ E muxu wuli tonge naanin keme suulun tenge Efirami bõnsõnni.

³⁴ E yi Manase bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

³⁵ E muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin tenge Manase bõnsõnni.

³⁶ E yi Bunyamin bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

³⁷ E muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin tenge Bunyamin bõnsõnni.

³⁸ E yi Dan bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

³⁹ E muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere tenge Dan bõnsõnni.

⁴⁰ E yi Aseri bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

⁴¹ E muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun tenge Aseri bõnsõnni.

⁴² E yi Nafatali bõnsõnna xemene birin xinle sebe, xabila yeen nun denbaya yeen ma, naxanye birin barin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke.

⁴³ E yi muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin tenge Nafatali bõnsõnni.

⁴⁴ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan manga fu nun firinna ne xasabin nan yate, bõnsõn keden manga keden.

⁴⁵ Isirayila kaane birin yatexin denbaya yeen ma, naxanye birin bata yi dangu jee mõxõren na, naxanye yi nõe sofa wanla ke,

⁴⁶ ne birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun nan yi a ra.

Lewi bõnsõnna a wanla

⁴⁷ Lewi bõnsõnna denbayane tan mi yi tengexi alo bonne.

⁴⁸ Alatala a fala nen Musa xa, a naxa,

⁴⁹ "I nama Lewi bõnsõnna nun Isirayila kaan bonne tenge e bode xõn.

⁵⁰ I xa layiri sereyaan Bubun taxu Lewi bõnsõnna muxune ra e nun a muranne nun a seene birin. E xa batu bubun nun a muranne xali. E yi e jõxõ lu e xõn, e yi e yamaan daaxadeni tõn a rabilinni.

⁵¹ E na keli sigatini, Lewi bõnsõnna muxune nan Ala Batu Bubun wayanma, e mõn yi a yitõn e na dõxõ daaxaden naxan yi. Xa muxu gbetẽ a maso a ra, e xa a faxa.

⁵² Isirayila kaane birin xa e malan e daaxadeni, birin yi dõxõ gali yeen ma a taxamasenna bun.

⁵³ Lewi bõnsõnna muxune tan xa e bubune ti layiri sereyaan bubun nabilinni, e yi e jõxõ lu a xõn alogo n ma xõlõn nama godo Isirayila yamaan ma."

⁵⁴ Alatala a yamarin Musa ma kii naxan yi, Isirayila kaane yi na birin liga.

2

Bõnsõnne dõxõ kiina yamaan daaxadeni

¹ Alatala yi falan ti Musa nun Haruna xa, a naxa,

² "Isirayila kaane birin xa yamaan daaxadeni tõn Naralan Bubun nabilinni, koni e nama a yigbeten. E xa dõxõ e bõnsõnna nun e denbayaan taxamasenne bun."

³ "Yuda bõnsõnna nun a ganle xa e daaxadeni tõn sogeteden binni e taxamasenna bun ma. Aminadabo a dii Naxason nan Yuda mangan na.

⁴ Muxu wuli tonge solofere wuli naanin keme sennin nan a ganli.

⁵ Isakari bõnsõnna xa e daaxadeni tõn e dõxõn ma. Suwari a dii Nataneli nan Isakari bõnsõnna mangan na.

⁶ Muxu wuli tonge suulun wuli naanin keme naanin nan a ganli.

⁷ Sabulon bõnsõnna xa daaxa e fan dõxõn ma. Xelõn ma dii Eliyabi nan Sabulon bõnsõnna mangan na.

⁸ Muxu wuli tonge suulun wuli solofere keme naanin nan a ganli.

⁹ Nayi, xemen naxanye Yuda yamaan daaxaden ganli, ne birin malanxina, muxu wuli keme wuli tonge solomasexe e nun sennin keme naanin. Yamaan na keli, e singen nan sigama."

¹⁰ "Ruben bõnsõnna nun a ganle xa e daaxadeni tõn yiifari fõxõni e taxamasenna bun ma. Sedewuri a dii Elisuri nan Ruben bõnsõnna mangan na.

¹¹ Muxu wuli tonge naanin wuli sennin keme suulun nan a ganli.

¹² Simeyõn bõnsõnna xa e daaxadeni tõn a dõxõn ma. Surisadayi a dii Selumiyeli nan Simeyõn bõnsõnna mangan na.

¹³ Muxu wuli tonge suulun wuli solo-manaanin keme saxan nan a ganli.

¹⁴ Gadi bõnsõnna xa daaxa na fan dõxõn ma. Reyuli a dii Eliyasafi nan Gadi bõnsõnna mangan na.

¹⁵ Muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin tonge suulun nan a ganli.

¹⁶ Nayi, xemen naxanye Ruben yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli

keme wuli tonge suulun e nun keden keme naanin tonge suulun. Ne nan sigama a firindeni.”

¹⁷ “Na xanbi ra, Lewi bənsənnə muxune yi siga ganla bonne tagi, e nun Naralan Bubuna. E birin sigama e daaxa yeən nan ma, muxun birin nun a tidena, a bənsənnə taxamasenna bun ma.”

¹⁸ “Efirami bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən sogegododeni e taxamasenna bun ma. Amixudi a dii Elisama nan Efirami bənsənnə mangan na.

¹⁹ Muxu wuli tonge naanin keme suulun nan a ganli.

²⁰ Manase bənsənnə xa daaxa a dəxən ma. Pedasuri a dii Gamaliyəli nan Manase bənsənnə mangan na.

²¹ Muxu wuli tonge saxan wuli firin keme firin nan a ganli.

²² Bunyamin bənsənnə xa daaxa na fan dəxən ma. Gidewoni a dii Abidan nan Bunyamin bənsənnə mangan na.

²³ Muxu wuli tonge saxan wuli suulun keme naanin nan a ganli.

²⁴ Nayi, xemən naxanye Efirami yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli solomasəxe muxu keme. E tan nan sigama a saxandeni.”

²⁵ “Dan bənsənnə nun a ganle xa e daaxadeni tən kəmən fəxəni e taxamasenna bun ma. Amisadayi a dii Axiyeseri nan Dan bənsənnə mangan na.

²⁶ Muxu wuli tonge sennin wuli firin keme solofere nan a ganli.

²⁷ Aseri bənsənnə xa e daaxadeni tən a dəxən ma. Okiran ma dii Pagiyəli nan Aseri bənsənnə mangan na.

²⁸ Muxu wuli tonge naanin e nun keden keme suulun nan a ganli.

²⁹ Nafatali bənsənnə xa daaxa na fan dəxən ma. Enan ma dii Axira nan Nafatali bənsənnə mangan na.

³⁰ Muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin nan a ganli.

³¹ Nayi, xemən naxanye Dan ma yamaan daaxaden ganli, ne malanxina, muxu wuli keme wuli tonge suulun e nun solofere keme sennin. Ne nan sigan dənən na, e taxamasenna bun ma.”

³² Isirayila kaane nan ne ra naxanye tenge denbaya yeən ma. Gali daaxadene birin malanxina, muxu wuli keme sennin wuli saxan keme suulun tonge suulun.

³³ Lewi bənsənnə muxune mi tenge Isirayila kaan bonne ye, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³⁴ Alatala yamarin naxanye birin fi Musa ma Isirayila kaane yi ne birin liga. E yi e daaxaden yeəba e taxamasenne bun ma na kiini, e mən yi sigama na kii nin, xabila yeən nun denbaya yeən ma.

3

Lewi bənsənnə wanle

¹ Haruna nun Musaa denbayaan muxune ni i ra, Alatala falan ti Musa xa waxatin naxan yi Sinayi geyaan fari.

² Harunaa diine xinle ni itoe ra: a dii singena Nadaba, Abihu, Eleyasari nun Itamara.

³ Ne nan yi Harunaa diine ra naxanye masusan alogo e xa dəxə saraxaraliyani, e yi na wanla ke.

⁴ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən Alatala yetagi Sinayi tonbonni, e to fa tēē daxataren na a xa. Dii mi yi e yii, nanara, Eleyasari nun Itamara nan lu saraxarali wanla ke e baba Haruna bun ma.

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ “Lewi bənsənnə maso, i yi e lu saraxarali Haruna sagoni, e lu a wanla ra.

⁷ E xa Haruna nun yamana wanla ke Naralan Bubuni, e Ala Batu bubun wanle ke.

⁸ E yengi dəxəma nən Naralan Bubun muranne xən, e yi Ala Batu Bubun wanle rakamali Isirayila kaane xa.

⁹ I xa Lewi bənsənnə muxune lu Haruna nun a diine sagoni. E tan nan fima n ma Isirayila kaane ye habadan!

¹⁰ I xa Haruna nun a diine dəxə saraxaraliyani. Muxu gbete na a maso yire sarjənxin na, e xa a faxa.”

¹¹ Alatala mən yi a fala Musa xa, a naxa,

¹² “N tan yeteen bata Lewi bənsənnə muxune sugandi Isirayila kaane ye, e findi n gbeen na Isirayila dii singene jəxən na.

¹³ Amasəto n gbeen nan dii singene birin na. N Misiran dii singene birin faxa ləxəni, n yi dii singene birin nasarijan n yete xa Isirayila yi. Muxu ba, xuruse ba, n gbeen nan e ra. Alatala nan n tan na.”

Lewi bənsənnə xili sebe singena

¹⁴ Alatala yi a fala Musa xa Sinayi tonbonni, a naxa,

¹⁵ “I xa Lewi bənsənnə muxune tenge, denbaya yeən nun xabila yeən ma. I xa xemene birin tenge naxanye barin bata dangu kike kedenna ra.”

¹⁶ Musa yi e tenge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

¹⁷ Lewi a diine xinle ni itoe ra: Gerisən, Kehati e nun Merari.

¹⁸ Gerisən ma diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati a diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Amirama, Yisehari, Xebiron e nun Yusiyele.

²⁰ Merari a diine findixi xabilani itoe nan benbaya ra: Maxali nun Musi. Lewi xabilane nan ne ra e nun e denbayane benbane.

²¹ Gerisən findixi Libini nun Simayi xabilane nan na. Ne nan Gerisən xabilane ra.

22 E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solofere kēme suulun.

23 Gerisōn xabilane yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun nan xanbi ra, sogegodode binni.

24 Eliyasafi nan yi Gerisōn xabilane mangan na, Layeli a diina.

25 Gerisōn xabilane yi e yengi lu Naralan Bubun yireni itoe xōn: bubun nun a xunna soon kuin nun a fanna, a so dēen ye masansan dugina,

26 sansanna taa dugine naxan Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi sansanna dēen na, e nun lutine nun e ti seene birin.

27 Kehati findixi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyeli xabilane benban nan na. Ne nan Kehati xabilane ra.

28 E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli solomasexē kēme sennin. E tan nan e yengi lu yire sarijanxin xōn.

29 Kehati xabilane yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun yiifari fōxōn nan ma.

30 Elisafan nan yi Kehati xabilane mangan na, Yusiyeli a diina.

31 Kehati xabilane yi e yengi lu muranni itoe xōn, Layiri Kankirana,* tabanla, lenpu daxō sena, saraxa gandene, goronna naxanye rawalima yire sarijanxini, ye masansan dugina, e nun e rawali seene birin.

32 Saraxarali Harunaa dii Eleyasari nan yi Lewi bōnsōnna muxune birin mangan na. A tan nan yi dōxi ne xun na naxanye yi e yengi luxi yire sarijanxin xōn ma.

33 Merari findixi Maxali nun Musi xabilane benban nan na. Ne nan Merari xabilane ra.

34 E xemēn naxanye tēnge naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e muxu wuli sennin kēme firin.

35 Suriyeli nan yi Merari xabilane mangan na, Abixali a diina. E yi e daaxadeni tōnma Ala Batu Bubun kōmēn fōxōn nan ma.

36 Merari xabilane yi e yengi lu Ala Batu Bubun buntine nun gaalane† nun senbetenne nun bundōxōne nun muranne xōn e nun e ti seene birin,

37 e nun a sansanna senbetenna naxanye a rabilinni nun e bundōxōne nun e gbangban seene nun e lutine.

38 Musa nun Haruna nun a diine yi e daaxadeni tōnma Naralan Bubun so dēen nan yetagi, sogeteden binni. E yi yire sarijanxin wanle xun matoma a ra Isirayila kaane xa. Xa muxu gbete yi a maso yire sarijanxin na, a yi faxama nēn.

39 Lewi bōnsōnna muxune birin Musa nun Haruna naxanye tēnge xabila yeēn ma fata Alatalaa yamarin na, xemēn naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, e malanxina, muxu wuli mōxōjeēn nun firin.

40 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Dii xemē singene birin tēnge Isirayila kaane ye, naxanye barin bata dangu kike kedenna ra, i yi e xinle sebe kedin ma.

41 Lewi bōnsōnna muxune so n yii e jōxōn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene jōxōn na. Alatala nan n tan na.”

42 Musa yi Isirayila kaane dii singene birin tēnge, alo Alatala a yamari kii naxan yi.

43 Dii xemē singen naxanye birin barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne xinle sebexin lan muxu wuli mōxōjeēn nun firin kēme firin tonge solofere e nun saxan nan ma.

44 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

45 “Lewi bōnsōnna muxune tongo Isirayila kaane dii singene jōxōn na e nun e xuruseene Isirayila kaane xuruse dii singene jōxōn na. Lewi bōnsōnna muxune xa findi n gbeen na. Alatala nan n tan na.

46 Bayo Isirayila dii singene wuya Lewi bōnsōnna muxune xa han muxu kēme firin tonge solofere e nun saxan, ne xunba daxin na a ra.

47 Muxu kedenna xunba gbeti gbanan suulun na, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini, naxan lanxi garamu fu ma.

48 I xa na gbetin so Haruna nun a diine yii dii singene xunba seen na naxanye yi wuyaxi ayi.”

49 Naxanye mi yi jōxō yibiraxi Lewi bōnsōnna muxune ra, Musa yi ne xunba gbetin tongo.

50 A yi Isirayila dii singene gbetin tongo han gbeti gbanan wuli keden kēme saxan tonge sennin e nun suulun, gbeti gbananna naxan nawalima yire sarijanxini.

51 Nayi, Musa yi xunba gbetin so Haruna nun a diine yii, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

4

Lewi bōnsōnna wanle

1 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

2 “E Kehati xabilan muxune tēnge Lewi yixetene ye xabila yeēn nun denbaya yeēn ma.

3 E xemēne tēnge keli jēē tonge saxanna ma han jēē tonge suulun, naxanye birin nōē wanla ke Naralan Bubuni.”

* 3:31: 3.31Layiri Kankirana fe mōn sebexi Xōrōyaan 25.10-22 kui. † 3:36: Nde a falama a “galalenne.”

4 “Kehati xabilan muxune xa wanli ito nan ke Naralan Bubuni: E xa e yengi lu se sarijanxi fisamantenne xon.

5 Yamaan na keli sigadeni, Haruna nun a diine xa ye masangan dugin ba, e yi a sa Layiri Sereya Kankiraan fari.

6 E yi sube kidi fajine sa a fari, e mon yi dugi mamiloxini bandun ne fan fari. E yi Kankiraan tongo tamine yiton.

7 E xa dugi mamiloxi gbete sa Buru Rali Tabanla fari, e yi a goronne nun igelengenne nun minse saraxa saseene doxo na. Buru Ralixin naxanye na waxatin birin, ne xa lu tabanla fari.

8 E xa dugi gbeela so seene birin xunna, e yi sube kidi fajine so e birin xunna, e mon yi tabanla tongo tamine yiton.

9 E xa dugi mamiloxin so lenpu doxo seen nun lenpune nun e rawali seene nun tee ko seene nun e radegge turen xun na.

10 E xa ne birin mafilin sube kidi fajni bitinganni, e mon yi e sa e xali wudin fari.

11 E xa dugi mamiloxin so saraxa gande xema daxin xun na, e yi sube kidi fajni bitinganna so na fan xun na. E mon yi a tongo tamine yiton.

12 Muranna naxanye birin nawalima yire sarijanxini e xa ne malan, e yi e raxidi dugi mamiloxini, e yi kidi fajni bitinganna so e xun na, e yi e sa e xali wudin fari.

13 E xa xuben ba saraxa gande sula daxin fari, e yi dugi mamiloxin so a xun na.

14 E xa a saraxa waliseene birin doxo na fari: xube sa seene, suben tongo seene, xube ko seene, e nun wuli xuya goronne. E xa sube kidi fajni bitinganna so e xun na, e mon yi saraxa ganden tongo tamine yiton.

15 Haruna nun a diine na yelin muranne nun goron sarijanxine xunna soe, yamaan na keli sigadeni, Kehati xabilan muxune xa fa, e yi e xali. Koni e nama e yiin din se sarijanxine ra, alogo e nama faxa. Kehati xabilan muxune xa na seene xali naxanye Naralan Bubun kui.

16 Saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa a yengi lu lenpu turen nun wusulanna nun bogise saraxane nun masusan turen xon ma. A yi a yengi lu Ala Batu Bubun yiren birin xon ma e nun a kui seene nun muran sarijanxine nun a goronne birin.”

17 Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

18 “E Kehati xabilan muxune ratanga alogo e nama raxori Lewi bansonna ye.

19 E ito nan liga e xa alogo e nama faxa e na e maso se sarijanxi fisamantenne ra waxatin naxan yi: Haruna nun a diine singe xa so yire sarijanxini, e yi birin ti a wali ra, e nun a lan a xa naxan xali.

20 Koni Kehati xabilan muxune nama so yire sarijanxini, e se sarijanxi fisamantenne to, hali ndedi, alogo e nama faxa.”

21 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

22 “Gerison yixetene fan tenge, xabila yeen nun denbaya yeen ma.

23 I xa xemene tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulun, naxanye noe wanla ke Naralan Bubuni.

24 Gerison yixetene xabilane wanle ni i ra e nun e lan e xa goronna naxanye xali:

25 E xa Ala Batu Bubun dugine maxali, e nun Naralan Bubuna, a xunna soona, a kidi fajin naxanye sama a fari, dugin naxanye singanna Naralan Bubun so deen na,

26 a sansanna dugin naxanye Ala Batu Bubun nun saraxa ganden nabilinni, dugin naxan singanxi a so deen na, e nun e lutine nun e singan seene birin.

27 Gerison xabilan muxune xa wali Haruna nun a diine yamarin bun. E tan nan a falama e xa e lan e xa naxan xali.

28 Gerison xabilan muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni. E xa wali saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

29 “I xa Merari bansonna muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

30 I xemene birin tenge keli jee tonge saxanna ma han jee tonge suulunna, naxanye noe wanla ke Naralan Bubuni.”

31 “E wanla ni i ra Naralan Bubuni: E xa Ala Batu Bubun bun tiine xali, a gaalane,* a senbetenne, a bundoxone,

32 sansanna senbetenne naxan bubun nabilinni, e bundoxone, e gbangban wudine nun e lutine, e nun waliseene birin. E xa xemene birin goronna so a yii a naxan xalima.

33 Merari bansonna muxune wanle nan ne ra Naralan Bubuni, saraxarali Harunaa dii Itamaraa yamarin bun.”

34 Musa nun Haruna nun yamaan mangane yi Kehati xabilan muxune tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

35 Xemene naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulunna, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

36 ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli firin keme solofere tonge suulun nan ma.

37 Kehati xabila xemene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari e ma fata Musa ra kii naxan yi.

38 Gerison yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

39 Xemene naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulun, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

* 4:31: Nde a falama a “galalenne.”

40 ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli firin keme sennin tonge saxan nan ma.

41 Gerison yixetene yaten nan na ra, naxanye yi walima Naralan Bubuni. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala a yamari kii naxan yi.

42 Merari yixetene fan yi tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

43 Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulunna, naxanye birin yi noe wanla ke Naralan Bubuni,

44 ne yi tenge xabila yeen ma, e lan muxu wuli saxan keme firin nan ma.

45 Merari yixetene yaten nan na ra. Musa nun Haruna yi e birin tenge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra.

46 Musa nun Haruna nun Isirayila mangane yi Lewi bomsanna muxune birin tenge xabila yeen nun denbaya yeen ma.

47 Xemen naxanye birin bata yi jee tonge saxanna soto han jee tonge suulun, naxanye birin yi Naralan Bubun wanla kema, e mon yi a xali,

48 e malanxin lan muxu wuli solomasexe keme suulun tonge solomasexe nan ma.

49 E yi e tenge alo Alatala e yamari kii naxan yi fata Musa ra. Birin yi ti a wanla ra, e nun a lan a xa goronna naxan maxali, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

5

Muxu sarijantarene fe

1 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

2 "Isirayila kaane yamari a e xa na kanna ramini yamaan daaxaden fari ma fure jaxin naxan fatin ma hanma faxunna min-ima muxun naxan bari boden ma hanma naxanye xosixi binbin xon.

3 Xa xemen na a ra hanma jaxanla, e xa e ramini yamaan daaxaden fari ma, alogo e nama daaxaden naxosi, n luma e tagi denaxan yi."

4 Isirayila kaane yi na liga, e yi e ramini yamaan daaxaden fari ma, e yi a liga alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi.

Kala tixine xa yitan

5 Alatala yi a fala Musa xa,

6 a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa xemena nde hanma jaxanla nde hake yo liga muxu gbete ra, a bata tinxintareyaan liga Alatala ra. Na kanna bata findi yulubi tongon na.

7 Fo a xa a ti a haken na nen, a yi a se kalaxin joxon naxete a kanna ma, a yi a se kalaxin saren yaganna doxode firin sa a fari.

8 Xa se kanna faxa, a bari bode mi na naxan na gbetin nasuxe, na seen lan a xete Alatala ma, a so saraxaraliin yii, sa kon-tonna fari Ala solona seen na a xa.

9 Isirayila kaane fama saraxa sarijanxin naxanye ra, saraxaraliin nan gbee ne ra.

10 Muxun na naxan nasarijan, a na ligaxi a yete nan xa. Muxun na naxan so saraxaraliin yii, na luma a tan nan yii."

Sariyana lan xoxolonna ma

11 Alatala yi a fala Musa xa,

12 a xa ito fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Xa xemena nde a jaxanla mi tinxin, a a xemen yanfa,

13 e nun xeme gbete yi kafu, xa a xemen mi a to, jaxanla yi a yete raxosi wundoni, koni xa a li sere mi na, a mi suxu na feen xun na,

14 xa xoxolon xaxinla so na xemeni, a sike a jaxanla ma, xa a li a xosixi hanma a mi a ligaxi,

15 nayi, na xemen xa a jaxanla xali saraxaraliin fema. A xa murutu fujin kilo saxan xali bogise saraxan na. A nama ture sa na murutuni, a nama wusulan sa a fari, amasoto xoxolonna bogise saraxan na a ra. Marabira seen na a ra hake tongoxin ma.

16 Saraxaraliin xa jaxanla maso, alogo a xa ti Alatala yetagi.

17 A xa ige rasarijanxin tongo fejena nde kui, a yi Ala Batu Bubun burunburunna sa a yi.

18 Jaxanla naxan tima Alatala yetagi, a xa na labaranna ba, a yi bogise saraxan so a yii joxo lu seen na a haken xon xoxolonna bogise saraxan na. Saraxaraliin xa na ige loxon suxu a yii, naxan fama dangan na.

19 A xa jaxanla rakolo, a naxa, "Xa e nun xeme gbete mi kafuxi, i mi i ya xemen yanfaxi, i mi xosi fe rabaxi xabu i doxo xeme taa ra, i xa ratanga dangani ito ma ige loxoni ito fama naxan na.

20 Koni xa i bata i ya xemen yanfa, i yi i yete raxosi, xa e nun xeme gbete bata kafu xabu i doxo xeme taa ra,"

21 nayi, saraxaraliin xa jaxanla rakolo dangani ito ra, 'Alatala xa a liga, i doyen, i kuiin yi mate i ra, yamaan yi i danga, e yi i mafala.

22 Igeni ito naxan fama dangan na, na xa so i fatini, a yi i kuiin mate i ra, i yi doyen.' Jaxanla xa a ratin, a naxa, 'Amina, aminal' "

23 "Saraxaraliin xa dangani itoe sebe walaxana nde ma, a yi e xa ige yiloxin na.

24 A xa ige xolen so jaxanla yii naxan fama dangan na, a a min, alogo a xa so a fatin xon, a xolo ayi.

25 Saraxaraliin xa xoxolonna bogise saraxan tongo jaxanla yii, a yita Alatala ra a yii, a yi a xali saraxa ganden dexon.

26 A xa a yiin ye keden ba a ra, joxo lu seen na Ala xon, a yi a sa teni saraxa ganden fari. Na xanbi ra, jaxanla yi igen min.

27 Xa a bata a yete xosi, a a xemen yanfa, a na igen min naxan fama dangan na, na a toroma nen, a a kuiin mate a ra, a yi doyen. Na jaxanla findima nen danga muxun na yamaan tagi.

²⁸ Koni, xa na jaxanla mi a yete xosixi, a sarijan, fefe mi a sotoma, a mon noe diine barɛ nen.

²⁹ Xoxolonna sariyan nan na ra jaxanla xa naxan bata a xemen yanfa, a a yete xosi,

³⁰ hanma xoxolon xaxinla na so xemen naxan yi, a na sogin a jaxanla ma. A xa ti Alatala yetagi, saraxaraliin yi sariya sebexini itoe birin nakamali a ma.

³¹ Xemen mi hake yo tongoxi, konijaxanla a haken goronna tongoma nen.”

6

Nasiri de ti fena

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa xemena nde hanma jaxanla nde a de ti, a a xa lu Alatalaa wanla ra Nasiri muxun na,

³ na kanna xa a me dolon na e nun na minse sifane, hali manpa muluxunxina. A nama minse yo min naxan nafalaxi manpa bogin na, a nama manpa bogi xinden hanma a xaraxin don.

⁴ A nema a Nasiri de tiin nakamalima, a nama sese don naxan kelixi manpa binle* yi, hali a xonne hanma a dagina.

⁵ A nema a Nasiri de tiin nakamalima, biden nama a xunna li. A xa lu Alatalaa wanla ra han na waxati falaxin yi kamali. A xa sarijan, a xa a xunsexen lu kuyɛ ayi.

⁶ A nema Alatalaa wanla ra, a nama a maso binbin na.

⁷ Hali a baba hanma a nga hanma a ngaxakedenna nde faxa, a nama a yete xosi, a so binbin xun ma. Amasoto a xunsexen findixi taxamasenna nan na, a a tan bata lu Alaa wanla ra.

⁸ A nema Alaa wanla ra waxatin naxan birin yi, a sarijan Alatala yetagi.”

⁹ “Xa muxuna nde faxa a fema, a xunsexer alixin bata raharamu. A xa a xunna bi a rasarijan loxoni, xii soloferede loxoni.

¹⁰ Xii solomasexede loxoni, a xa ganba firin hanma kolokonde dii firin xali saraxaraliin fema Naralan Bubun so deen na.

¹¹ Saraxaraliin xa keden faxa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, a Ala solona a xa. Amasoto a bata lu binbin fema. Na loxoni, a mon xa a xunna rasarijan.

¹² Nayi, na kanna mon xa a de ti waxatin de suxu, a yi kontonna jee kedenna ba yangin saraxan na Alatala xa. Waxatin naxan bata yi dangu, na mi a kui, amasoto a xosi nen benun a de tiin xa kamali.”

¹³ “Sariyan ni ito ra Nasiri de tiin ma. A waxati saxin na kamali, e xa fa a ra Naralan Bubun so deen na.

¹⁴ A xa fa kiseni itoe ra Alatala yetagi: kontonna jee kedenna fe mi naxan na saraxa gan daxin na, yexee gilen jee kedenna fe mi naxan na yulubi xafari saraxan na, e nun konton keden fe mi naxan na boje xunbeli saraxan na.

¹⁵ A mon yi fa na saraxane bogise nun minse saraxane ra e nun burun sangatanna ye keden buru rate seen† mi naxan yi, e nun buru xunne naxan nafalaxi murutu fupi fajin na naxan basanxi turen na, e nun buru yilenlaxine turen saxi naxanye ma.

¹⁶ Saraxaraliin xa ne yita Alatala ra, a yi yulubi xafari saraxan ba e nun saraxa gan daxina.

¹⁷ A mon xa kontonna ba boje xunbeli saraxan na Alatala xa, e nun buru ratetaren naxanye sangatanna kui e nun bogise saraxane nun minse saraxane.

¹⁸ Na waxatini, Nasiri muxun xa a xunna bi Naralan Bubun so deen na bayo a bata yi a xunna fi Ala ma. A yi a xun sexene sa teeni naxan boje xunbeli saraxan bun.

¹⁹ Nasiri muxun na a xunna bi, saraxaraliin xa kontonna balaxa jinxin so a yii, e nun buru xun keden nun burudi keden keli sangatanna kui, buru rate se mi naxanye yi.

²⁰ Saraxaraliin xa e yita Alatala ra se ralixin na. E sarijan. Saraxaraliin nan gbee e ra, sa danban nun a kanken fari naxanye daxe e yita Ala ra. Na xanbi ra, Nasiri muxun noe manpaan minje nen.”

²¹ “Sariyan nan na ra lan Nasiri muxuna kiseen ma bayo a bata a de ti a a xa lu Alatalaa wanla ra. Xa feren a xa, a mon noe nde se a fari. A xa a de tiin nakamali alo Nasiri muxuna sariyana a falaxi kii naxan yi.”

Saraxaraliin dubana

²² Alatala yi a fala Musa xa,

²³ a a xa a fala Haruna nun a diine xa, a e xa duba Isirayila kaane xa ikimaan na:

²⁴ Alatala xa i baraka,

a i kantan!

²⁵ Alatala noron xa godo i ma, a kininkinin i ma!

²⁶ Alatala xa a yengi doxo i xon,

a boje xunbenla fi i ma!

²⁷ E na duba Isirayila kaane xa n xinli, n tan e barakama nen.

7

Isirayila mangane kiseene fe

¹ Musa yelin Ala Batu Bubun tiye loxon naxan yi, a yi a masusan turen na a rasarijan xinla ma e nun a muranne birin. A mon yi saraxa ganden nun a goronne masusan, a e rasarijan.

* 6:4: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonna alo manpana e gbee kiini. † 6:15: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

² Nayi, Isirayila mangane yi fa kiseene ra. Denbaya xunne nan yi ne ra naxanye yamaan tēge, bōnsōn mangane.

³ E yi fa e kiseene ra Alatala yetagi: Wontoro xunna soxin sennin e nun jinge fu nun firin. Manga firin, wontoro keden, manga keden jinge keden. E yi fa ne ra Ala Batu Bubun yetagi.

⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵ “Kiseene rasuxu e yii alogo e xa Naralan Bubun wanla ke. E xa yitaxun Lewi bōnsōna ra, naxan lanje e wanle ma.”

⁶ Nayi, Musa yi wontorone nun jingene rasuxu, a yi e yitaxun Lewi bōnsōna ra.

⁷ A yi jinge naanin nun wontoro firin so Gerison xabilan yii, alogo e wanla xa sōnya.

⁸ A yi jinge solomasexe nun wontoro naanin so Merari xabilan yii, alogo e wanla xa sōnya. E birin yi walima Itamarara yamarin bun, saraxarali Harunaa diina.

⁹ Koni, a mi se so Kehati xabilan yii, amasōto e yi tixi se sarijanxi fisamantenne maxanla nan na, naxanye tongoma tungunna ma.

¹⁰ Saraxa ganden masusan lōxon naxan yi turen na alogo a wanla xa fōlo, mangane yi e kiseene xali saraxa ganden yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Lōxo yo lōxo manga keden xa fa a kiseene ra, alogo wanla xa fōlo saraxa ganden yetagi.”

¹² Aminadabo a dii Naxason yi fa Yuda bōnsōna kiseene ra xii singe lōxon.

¹³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan binyen yi lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin keden naxan binyen lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

¹⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

¹⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

¹⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na,

¹⁷ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Aminadabo a dii Naxason ma kiseene ra.

¹⁸ Suwari a dii Nataneli, Isakari bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii firinde lōxon.

¹⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

²² koto keden yulubi xafari saraxan na,

²³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Suwari a dii Nataneli a kiseene ra.

²⁴ Xelōn ma dii Eliyabi, Sabulon bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii saxande lōxon.

²⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

²⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

²⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

²⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na,

²⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Xelōn ma dii Eliyabi a kiseene ra.

³⁰ Sedewuri a dii Elisuri, Ruben bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii naaninde lōxon.

³¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

³⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na,

³⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, boje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Sedewuri a dii Elisuri a kiseene ra.

³⁶ Surisadayi a dii Selumiyeli, Simeyon bōnsōna mangana, na yi fa a kiseene ra xii suulunde lōxon.

³⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na

naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

³⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

³⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Surisadayi a dii Selumiyeli a kiseene ra.

⁴² Dewuyeli a dii Eliyasafi, Gadi bomsanna mangana, na yi fa a kiseene ra xii senninde loxoni.

⁴³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁴⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁴⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁴⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁴⁷ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Dewuyeli a dii Eliyasafi a kiseene ra.

⁴⁸ Amixudi a dii Elisama, Eframi bomsanna mangana, na yi fa a kiseene ra xii soloferede loxoni.

⁴⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵² koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amixudi a dii Elisama kiseene ra.

⁵⁴ Pedasuri a dii Gamaliyeli, Manase bomsanna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomasexede loxoni.

⁵⁵ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti

daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁵⁶ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁵⁷ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁵⁸ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁵⁹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Pedasuri a dii Gamaliyeli a kiseene ra.

⁶⁰ Gidewoni a dii Abidan, Bunyamin bomsanna mangana, na yi fa a kiseene ra xii solomanaaninde loxoni.

⁶¹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶² xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶³ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁶⁴ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁶⁵ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Gidewoni a dii Abidan ma kiseene ra.

⁶⁶ Amisadayi a dii Axyeseri, Dan bomsanna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fude loxoni.

⁶⁷ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁶⁸ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁶⁹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁰ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁷¹ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, baje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Amisadayi a dii Axyeseri a kiseene ra.

⁷² Okiran ma dii Pagiyeli, Aseri bənsəonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun kedende ləxəni.

⁷³ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁷⁴ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁷⁵ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁷⁶ koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁷⁷ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Okiran ma dii Pagiyeli a kiseene ra.

⁷⁸ Enan ma dii Axira, Nafatali bənsəonna mangana, na yi fa a kiseene ra xii fu nun firinde ləxəni.

⁷⁹ A kiseene ni i ra: goronna gbeti daxin keden naxan lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronna gbeti daxin naxan lanxi garamu keme solofere ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan, e birin nafexi murutu fujin na naxan namulanxi turen na bogise saraxan na,

⁸⁰ xema goronna naxan lanxi garamu keme ma, a rafexi wusulanna ra,

⁸¹ tura bulan keden e nun konton keden nun kontonna jee kedenna saraxa gan daxin na,

⁸² koto keden yulubi xafari saraxan na,

⁸³ jinge firin e nun konton suulun nun koto suulun, e nun yexeen jee keden kedenna suulun, bəje xunbeli saraxan na. Ne nan findi Enan ma dii Axira a kiseene ra.

⁸⁴ Isirayila denbaya xunne birin ma kiseene ni i ra, e naxanye fi saraxa ganden masusan ləxəni alogo a wanla xa fəlo: goronna gbeti daxin fu nun firin, wuli xuya goronna gbeti daxin fu nun firin, xema goronna fu nun firin.

⁸⁵ Goronna gbeti daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu wuli keden keme saxan ma, wuli xuya goronne fan, garamu keme solofere. Na seene birin malanxin lanxi gbeti kilo məxəjen nun naanin nan ma naxan nun yire sarijanxin liga seen binyen lan.

⁸⁶ Goronna xema daxin keden kedenne birin yi lanxi garamu keme nan ma. E fu nun firinne malanxina, garamu wuli keden keme firin. E yi rafexi wusulanna ra.

⁸⁷ E fa xuruseen naxanye ra saraxa gan daxin na: tura bulan fu nun firin, konton fu

nun firin, yexeen jee kedenna fu nun firin, e nun e bogise saraxane. E yi fa koto fu nun firin na yulubi xafari saraxan na.

⁸⁸ E fa xuruseen naxanye ra bəje xunbeli saraxan na: tura məxəjen nun naanin, konton tonge sennin, koto tonge sennin e nun yexeen jee keden kedenna tonge sennin. Ne nan findi kiseene ra alogo saraxa ganden wanla xa fəlo a masusan xanbini.

⁸⁹ Musa nema yi soe Naralan Bubuni falatideni Ala xa, a yi Ala xuiin mema maleka gubugubu kan sawura firinne nan longori ra Layiri Sereya Kankiraan deraganla xun ma, Ala solonadena. A yi falan tima a xa.

8

Lenpune dəxəsenafa

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a xa a fala Haruna xa, a naxa, "I na lenpu soloferene dəxə waxatin naxan yi, e lan e yi lenpu dəxə seen yetagini yalan."

³ Haruna yi na liga. A lenpune dəxə alogo e xa e dəxə seen yetagini yalan alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁴ Lenpune dəxə seen yi rafalaxi xema bənbəxin nan na, keli a sanna ma han a fuge sawurane, alo Alatala a yita Musa ra kii naxan yi.

Lewi bənsəonna muxune rasarijanna

⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁶ "Lewi bənsəonna muxune ba Isirayila kaan bonne ye, i yi e rasarijan.

⁷ I xa e rasarijan ikiini: I xa marasarijan igen xuya e ma, na xanbi ra e xa e fati ma xabene birin bi, e yi e dugine xa, alogo e xa sarijan.

⁸ E xa tura bulan keden tongo, e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na a bogise saraxan na, i yi tura bulan gbete tongo yulubi xafari saraxan na.

⁹ I yi Isirayila yamaan birin malan, i yi Lewi bənsəonna muxune xili Naralan Bubun yetagi.

¹⁰ I xa Lewi bənsəonna muxune maso Alatala yetagi, Isirayila kaane yi e yiine sa e fari.

¹¹ Haruna xa Lewi bənsəonna muxune yita Alatala ra se ralixin na Isirayila kaane tagi alogo e xa Alatala wanla fəlo.

¹² Na xanbi ra, Lewi bənsəonna muxune xa e yiine sa tura firinna xunne fari. Na keden xa ba Alatala xa yulubi xafari saraxan na, bonna saraxa gan daxin na, Ala solona seen na Lewi bənsəonna muxune xa.

¹³ I xa Lewi bənsəonna muxune ti Haruna nun a diine yetagi, e yi e yita Alatala ra se ralixin na.

¹⁴ Na kiini, i xa Lewi bənsəonna muxune ba Isirayila kaan bonne tagi, Lewi bənsəonna muxune yi findi n gbeen na.

¹⁵ I na Lewi bõnsõnna muxune rasarijan i yi e yita n na se ralixin na, e xa fa e wanle ke Naralan Bubuni.

¹⁶ Amasõtõ e bata findi n gbeen na mumel! N bata e tongo n gbeen na Isirayila dii xeme singene birin jõxõn na.

¹⁷ Amasõtõ n gbeen nan Isirayila dii xeme singene birin na, a muxune nun a subene. Xabu n Misiran yamanan dii singene faxa lõxõni, n bata Isirayila dii singene ramara n yete xa.

¹⁸ Koni n Lewi bõnsõnna muxune nan tongoxi alogo e xa Isirayila dii xeme singene jõxõn yibira.

¹⁹ N ne nan soma Haruna nun a diine yii Isirayila kaane tagi, alogo e xa Naralan Bubun wanle ke Isirayila kaane xa, e yi Ala solona e xa. Nayi, fitina fe mi Isirayila kaane sõtõma, e na e maso yire sarijanxin na.”

²⁰ Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan birin yi na liga Lewi bõnsõnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Lewi bõnsõnna muxune yi e yete rasarijan, e e dugine xa. Haruna yi e yita Alatala ra se ralixin na, a yi Ala solona e xa alogo e xa sarijan.

²² Na xanbi ra, Lewi bõnsõnna muxune yi fa e wanla fõlõ Naralan Bubuni, Haruna nun a diine yamarin bun. E yi a liga Lewi bõnsõnna muxune xa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “Lewi bõnsõnna muxune luma ikini: Xemen naxanye barin bata dangu jee mõxõrjen nun suulunna ra, ne xa fa walideni Naralan Bubuni.

²⁵ Koni, e na jee tonge suulunna sõtõ simayaan na, e xa wanla dan.

²⁶ E nõe e ngaxakedenne maliye nen walideni Naralan Bubuni, koni e yeteen nama a wanla ke. I xa wanle taxu Lewi bõnsõnna muxune ra na kiini.”

9

Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla

¹ Alatala yi falan ti Musa xa Sinayi tonbonni, e minin jeen firinden kike singeni Misiran yamanani. A yi a fala, a naxa,

² “Isirayila kaane xa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba a waxatini.

³ E xa a liga kiken i to xii fu nun naaninde lõxõn jimbanna ra, alo a fe yamarine nun a sariyane kii naxan yi.”

⁴ Musa yi na rali Isirayila kaane ma, a e xa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba.

⁵ E yi na liga kike singen xii fu nun naaninde jimbanna ra, Sinayi tonbonni. E yi a birin liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

⁶ Koni, muxuna nde yi na naxanye bata yi e yiin din binbin na. E yi xõsõxi na lõxõni,

e mi yi nõe Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla rabe. E yi siga Musa nun Haruna fema,

⁷ e yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu bata xõsi binbin xõn. Koni, nanfera nxu mi nõe nõõ saraxane be Alatala xa alo Isirayila kaan bonne a waxatini?”

⁸ Musa yi e yabi, a naxa, “E dija han n xa a kolon Alatala naxan yamarima e fe yi.”

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa e tan nde hanma e yixetena nde xõsõxi binbin xõn, hanma xa e sa sigatini, a mon nõe Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla rabe nen Alatala xa.

¹¹ E xa sanla raba kike firinden xii fu nun naaninde lõxõn jimbanna ra. E yetee diin don e nun buru ratetarene nun jõxõnde xõlene.

¹² E nama sese lu han xõtõnni, e nama a xõnne yigira. E na Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba, e xa a yamarine birin suxu.

¹³ Koni xa muxuna nde tondi Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba a waxatini, anu a mi xõsõxi, a mi sigatini, a kedima nen Isirayila yamani, a to mi saraxan baxi Alatala xa a waxatini. Na kanna a yulubin goronna tongoma nen.

¹⁴ Xõjjen naxanye dõxi e tagi, xa ne wa Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla raba feni Alatala xa, e lan e yi a sariyane nun a yamarine suxu. Sariyane lan birin xa, Isirayila kaan nun xõjjen a.”

Alatala nõõna

Xõrõyaan 40.34-38

¹⁵ Ala Batu Bubun ti lõxõn naxan yi, Layiri Sereya Bubuna, kundaan yi so a xun na. Keli jimbanna ma han xõtõnni, na kundaan yi degema nen alo teena.

¹⁶ Kundaan yi lu a xun ma, koni kõeen na, a yi lu alo teena.

¹⁷ Na kundaan na yi ba bubun xun ma waxati yo yi, Isirayila kaane yi kelima nen sigadeni. Kundaan na ti denaxan yi, Isirayila kaane yi e daaxadeni ton menni.

¹⁸ Isirayila kaane yi sigama Alatalaa yamarin nan ma, e mon yi e daaxadeni tonma Alatalaa yamarin nan ma. Fanni kundaan yi Ala Batu Bubun xun ma, e yi luma daaxadeni nen.

¹⁹ Xa kundaan yi lu Ala Batu Bubun xun ma waxati xunkuye, Isirayila kaane yi Alatalaa yamarin suxuma nen. E mi yi sigama.

²⁰ Waxatina nde, kundaan yi luma nen Ala Batu Bubun xun ma xii dando. E yi luma daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma, e yi sigama a yamarin nan ma.

²¹ Waxatina nde kundaan yi luma nen yire kedenni keli jimbanna ma han na xõtõn bode, koni a na yi ba xõtõnni tun, e yi sigama

nen. Kœen nun yanyina, kundaan na yi ba, e fan yi kelima nen.

²² Xa a lu Ala batu bubun xun ma xii firin hanma kike keden, hanma jœe keden, Isirayila kaane yi luma nen daaxadeni. E mi sigœ mume, fo a na ba waxatin naxan yi.

²³ Isirayila kaane yi daaxama hanma e yi kelima daaxadeni Alatalaa yamarin nan ma. E yi Alatalaa yamarine suxuma, a nax- anye fi e ma fata Musa ra.

10

Gbeti Xõtane

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Xota firin nafala gbeti bonboxin na yamaan xili sena malanni e nun yamaan nakeli sena sigadeni.

³ Na xõta firinne na fe waxatin naxan yi, yamaan birin xa e malan i fema Naralan Bubun so deen na.

⁴ Xa xõta keden nan fe, mangane nan gbansan xa e malan i fema, Isirayila xabila xunne.

⁵ Xa xõtaan bata fe, bõnsõnna naxanye dõxi Naralan Bubun sogetedeni, ne xa keli sigadeni.

⁶ Xõtaan na fe a firindeni, naxanye dõxi yamaan daaxaden yiifari fõxõni, ne xa keli sigadeni. Xõta xuiin nan yamaan nakelima sigadeni.

⁷ Xõtaan xa fe kii gbete yi alogo yamaan xa e malan.”

⁸ “Saraxarali Harunaa diine nan lan e xõtaan fe. Habadan sariyan nan na ra e yixetene birin xa.”

⁹ “E na keli e yaxune yengedeni naxanye e najankatama e yamanani, e xa xõtane fe. Alatala a yengi luma nen e xõn ma, e Ala, a yi e rakisi e yaxune ma.

¹⁰ E xa xõtaan fe najaxaxa waxatine nun sali lõxõne nun kike nene sanle birin yi, e nema saraxa gan daxine nun bõne xunbeli saraxane be waxatin naxan yi. N yi n yengi lu e xõn. Alatala nan n tan na, e Ala.”

Eyi keli Sinayi tonbonni

¹¹ Kike firinden xii mõxõjedeni, e minin jœe firindeni Misiran bõxõni, kundaan yi ba Layiri Sereya Bubun xun ma.

¹² Isirayila kaane yi kiraan suxu, e keli Sinayi tonbonni. Kundaan yi siga han a sa ti Paran tonbonni.

¹³ E keli singen nan yi na ra Alatalaa yamarin ma fata Musa ra.

¹⁴ Yuda bõnsõnna ganle nan singe kiraan suxu, e taxamasenna bun. E ganle yi Aminadabo a dii Naxason ma yamarin nan bun.

¹⁵ Isakari bõnsõnna ganla yi Suwari a dii Nataneli a yamarin nan bun.

¹⁶ Sabulon bõnsõnna ganla yi Xelõn ma dii Eliyabi a yamarin nan bun.

¹⁷ Ala Batu Bubun yi wayan, Gerisõn yixetene nun Merari yixetene yi a xali e yii.

¹⁸ Ruben bõnsõnna ganle yi siga e taxamasenna bun Sedewuri a dii Elisuri a yamarin bun.

¹⁹ Simeyõn bõnsõnna ganla yi Surisadayi a dii Selumiyeli a yamarin nan bun.

²⁰ Gadi bõnsõnna ganla yi Dewuyeli a dii Eliyasafi a yamarin nan bun.

²¹ Kehati xabilan muxune yi siga se sarijanxine xale Lewi bõnsõnna muxun bonne fõxõ ra alogo e xa Ala Batu Bubun ti benun se sarijanxine xa yamaan daaxaden li.

²² Eframi bõnsõnna ganle yi siga e taxamasenna bun Amixudi a dii Elisama yamarin nan bun.

²³ Manase bõnsõnna ganla yi Pedasuri a dii Gamaliyeli a yamarin nan bun.

²⁴ Bunyamin bõnsõnna ganla yi Gidewoni a dii Abidan ma yamarin nan bun.

²⁵ Dõnxen na, Dan bõnsõnna ganle yi siga ganla bonne fõxõ rakantanjœe e taxamasenna bun, Amisadayi a dii Axiyeeseri a yamarin bun.

²⁶ Aseri bõnsõnna ganle yi Okiran ma dii Pagiyeli a yamarin nan bun.

²⁷ Nafatali bõnsõnna ganla yi Enan ma dii Axira yamarin nan bun.

²⁸ Isirayila ganle yi yebama na kii nin sigatini.

²⁹ Musa yi a fala Reyuli a dii Xobabi xa, Midiyan kaana, Musa bitanna, a naxa, “Nxu sigan yireni Alatala naxan fixi nxu ma. Fa nxu fõxõ ra, nxu fe fajin lige i xa, amasõto Alatala bata fe fajine ragidi Isirayila ma.”

³⁰ Hobabi yi a yabi, a naxa, “En-en. N xetema n konna nin n ma yamaan denaxan yi.”

³¹ Musa mõn yi a fala, a naxa, “Yandi, i nama keli nxu fema. I daaxade fajine kolon tonbonni. I luyœ alo nxu yeena.

³² Xa i nxu mati, en birin nan Alatalaa se fajine sotõma.”

³³ Isirayila kaane yi keli Alatalaa geyani, e sigan ti xii saxan. Alatalaa Layiri Kankiraan yi tixi e yeœ ra alogo a xa matabu yirena nde fen e xa.

³⁴ Alatalaa kundaan yi e xun ma yanyin na, e to yi kelima daaxadeni.

³⁵ Layiri Kankiraan na yi keli sigadeni waxati yo yi, Musa yi a falama nen, a naxa, “Alatala, keli, i xa i yaxune raxuya ayi, i rajaxu muxune yi e gi i yeœ ra!”

³⁶ Layiri Kankiraan yi tima waxatin naxan yi, Musa yi a falama nen, a naxa, “Alatala, fa Isirayila kaa wuli wuli wuyaxine tagi!”

11

Alatalaa teena

birin yi e suxu han kilo wuli keden. E yi e sa daaxaden nabilinni alogo e xa xara.

³³ Koni suben mən yi Isirayila kaane de, benun e xa a ragerun, Alatala yi xələ e ma, a yi fitina furen nagodo e ma.

³⁴ Nanara, e yi menna xili sa Kibiroti-Hatawa.[‡] Amasotə xəoyidene maluxun menna nin.

³⁵ Isirayila kaane yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e yi siga Xaserəti yi.

12

Mariyama nun Harunaa mawugana

¹ Musa bata yi Kusi paxanla dəxə. Mariyama nun Haruna yi Musa mafala fələ a paxanla fe ra.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala falan tiin Musa nan gbansan xən ba? A mi falan tima en fan xən ba?” Alatala yi e xuiin me.

³ Anu Musa yi findixi muxu yete magodoxin nan na, a yete magodoxi dangu birin na bəxə xənna fari.

⁴ Alatala yi a fala Musa nun Haruna nun Mariyama xa, a naxa, “E saxanna birin xa siga Naralan Bubuni!” E birin yi siga.

⁵ Alatala yi godo kundaan yiyani, a yi ti Naralan Bubun so dəen na, a yi Haruna nun Mariyama xili. E birin yi fa.

⁶ Alatala yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n xuiin na. Xa n ma nabina nde ε tagi, n na n yete yitama a ra nən fe toone yi alo xiye. N yi falan ti a xa xiyene yi.

⁷ Koni na kii mi a ra n ma walikēen Musa xən. A tan nan təgəndiyaxi n ma yamaan birin tagi.

⁸ N falan fixen tima a xa nən kenen nun kenen! Sandan mi a ra! A tan bata Alatala misaala to. Nayi, nanfera ε mi gaxuma n ma walikēen Musa mafale?”

⁹ Alatala xələxin yi siga.

¹⁰ Kundaan bama Naralan Bubun nun ma waxatin naxan yi, Mariyama bata yi mafixa gasi fure paxine ra. Haruna yi a mato, furen paxin bata mini a fatin ma.

¹¹ A yi a fala Musa xa, a naxa, “N kanna, yandi, dijna nxu haken ma nxu naxan ligaxi xaxilitareyani!

¹² Mariyama nama lu alo diin naxan faxaxi barixi, naxan fatin bata kun fələ a nga fatini.”

¹³ Nayi, Musa yi a xuini te Alatala ma, a naxa, “E Ala! Yandi, a rakendeya!”

¹⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Xa a baba yi a de igen xuya a yetagi nun, a mi yi yage xunsagi keden ba? A xa ramini daaxaden fari ma xii solofere. Na xanbi ra, a mən nəcə xete nən.”

¹⁵ Nayi, e yi Mariyama ramini daaxaden fari ma xunsagi keden. Isirayila kaane mi siga han a mən yi rasuxu.

¹⁶ Na xanbi ra, e yi keli Xaserəti yi, e yi daaxa Paran tonbonni.

13

Fe rakərəsi fu nun firinne fe

Sariyane 1.19-33

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Fe rakərəsine rasiga Kanan yamanan matodeni n naxan soma Isirayila kaane yii. Bənsən yo bənsən, manga keden xa siga.”

³ Musa yi e rasiga Alatalaa yamarin ma, keli Paran tonbonni. Isirayila yəerətine nan yi e birin na.

⁴ E xinle ni itoe ra,

Ruben bənsənna: Sakuru a diin Samuwa.

⁵ Simeyən bənsənna: Xori a diin Safati.

⁶ Yuda bənsənna: Yefune a diin Kalebi.

⁷ Isakari bənsənna: Yusufu a diin Yigali.

⁸ Eframi bənsənna: Nunu a diin Hoseya.

⁹ Bunyamin bənsənna: Rafu a diin Paliti.

¹⁰ Sabulon bənsənna: Sodi a diin Gadiyeli.

¹¹ Yusufu a dii Manase bənsənna: Susi a diin Gadi.

¹² Dan bənsənna: Gemali a diina Amiyeli.

¹³ Aseri bənsənna: Mikeli a diin Seturi.

¹⁴ Nafatali bənsənna: Fofisi a diin Naxabi.

¹⁵ Gadi bənsənna: Make a diin Geweli.

¹⁶ Muxune xinle nan ne ra, Musa naxanye xə Kanan yamanan matodeni. Musa yi Nunu a dii Hoseya xili sa “Yosuwe.”

¹⁷ Musa to yi e rasigama Kanan yamanan matodeni, a yi a fala e xa, a naxa, “E mini Negewi nin, siga geya yireni.

¹⁸ E xa yamanan mato. E a mato xa muxune sənben gbo, xa a mi gbo, xa e wuya, xa e mi wuya.

¹⁹ E a mato xa e yamanan fan hanma xa a mi fan, xa e taane findixi banxidene nan na hanma xa yinne soxi e ma.

²⁰ E a mato xa bəxən fan, xa a mi fan, xa wudine na, xa e mi na. E yixədəxə, ε fa yamanan wudi bogine ra.” Manpa bili bogi singene waxatin nan yi a ra.

²¹ Nayi, e yi siga yamanan matodeni, keli Sini tonbonni siga han Rexobo yi, Lebo-Xamata dəxən.

²² E yi so Negewi yi, e siga han Xebiron yi, Anaki bənsənna muxune yi dəxi dənaxan yi, Aximan, Səsayi, e nun Talamayi. Xebiron bata yi ti pəe solofere benun Soyan xa ti Misiran yamanani.

²³ E yi siga han Esikoli lanbanni, e manpa bili yin sege tənson keden yi singanxi naxan na. E na singan tami kuyen na alogo muxu firin xa a xali e nun girenada nun xədə bogina ndee.

[‡] 11:34: *Kibiroti-Hatawa* bunna nēen fa fala “Xəoyidene gaburuna.”

“Tonsonna.”

* 13:24: *Esikoli* bunna nēen fa fala

²⁴ E yi menna xili sa “Esikoli lanbanna”* tonsonna fe ra Isirayila kaane naxan sege.

²⁵ Xii tonge naanin to dangu, e yi e xun xete, sa keli yamana matoni.

²⁶ E yi xete Musa nun Haruna nun Isirayila yamaan fema Kadesi yi, Paran tonbonni. E yi e dentege yamaan xa, e mon yi yamanan wudi bogine yita e ra.

²⁷ E dentegeni ito nan sa Musa xa, e naxa, “Nxu bata siga yamanani i nxu rasiga denaxan yi. Nondi na a ra, nonon nun kumin gbo menni! A bogina ndee ni i ra.

²⁸ Koni men kaane senben gbo! Yinne soxi e taane ma, e gbo mum! Nxu yetena Anaki bonsonna muxune toxi nen.

²⁹ Amalekine doxi Negewi yi. Xitine nun Yebusune nun Amorine doxi geya yireni. Kanan kaane doxi foxo igen de e nun Yuruden baan xon.”

³⁰ Kalebi yi yamaan masabari Musa xa. A yi a fala, a naxa, “En siga yamanan suxudeni, amasoto en nae nen yatil!”

³¹ Koni fe rakorosi bonne yi a fala, e naxa, “En mi nae siyani itoe yenge, amasoto e senben gbo en xa.”

³² E yamanan naxan mato e na mafala folo Isirayila kaane ye, e naxa, “Nxu fitina yamanan nan toxi! Men kaane gbo mum!”

³³ Nxu Nefilimi muxu magaxuxine nan toxi na! Nxu yi luxi nxu yete ye ra yi alo supene. E fan nxu toxi na kii nin!” E na falaxi nen bayo Anaki bonsonna fataxi Nefilimi nan na.

14

Yamaan yi tondi sigi

¹ Isirayila kaane yi gbelegebele, e xi wuge.

² E birin yi Musa nun Haruna mafala, yamaan birin yi a fala e xa, e naxa, “A fisa nxu yi faxa Misiran yi hanma tonbonni ito yi!”

³ Nanfera Alatala faxi nxu ra yamanani ito yi alogo nxu xa faxa yengeni? Nxo naxanle nun nxo diine fama nen suxudeni yengeni. A mi fisa en xa xete Misiran yamanani ba?”

⁴ E yi lu a fale e bode xa, e naxa, “En yeerati gbete sugandi, en yi xete Misiran yi!”

⁵ Musa nun Haruna yi e yetagin lan boxon ma Isirayila yamaan birin yetagi.

⁶ Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi, naxanye yi xexi fe rakorosine ye, ne yi e dugine yibo e ma sununi.

⁷ E yi a fala Isirayila yamaan birin xa, e naxa, “Nxu yamanan naxan matoxi, a fan han!”

⁸ Xa Alatala sa tin, a tiye nen en ye ra siga na yamanani kumin nun nonon gbo denaxan yi, a yi a so en yii!

⁹ Koni e nama murute Alatala xili ma tun! E nama gaxu men kaane ye ra, amasoto en fama e nodeni nen fefe! E kantan seen bata

e rabejin, anu Alatala en tan xon. Nayi, e nama gaxu e ye ra.”

¹⁰ Koni, yamaan birin yi a falama a e xa e maglon e yi e faxa. Nanunna, Alatala nonon yi godo Naralan Bubuni Isirayila kaane birin yetagi.

¹¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Yamani ito luma n najaxue han waxatin mundun? E tondima denkeleye n ma han waxatin mundun yi, hali n to bata kabanako fe wuyaxi liga e tagi?”

¹² N fitina furen nafama nen e ma, n yi e raxori. Koni n ni i tan findima nen siya gbeen na, naxan senben gbo e xa.”

¹³ Musa yi Alatala yabi, a naxa, “Koni Misiran kaane a fe mema nen, bayo i yamani ito raminixi e tagi i senben nan xon.

¹⁴ E fama nen na faladeni be kaane xa. E bata yi a me nun, a i tan, Alatala, i yamani ito xon. E bata a kolon a yamani ito i toma ye nun ye bayo i nonon luma e xun ma alo kundaan yiyana. Yanyin na, i ti e ye ra kundani. Ken na, i ti alo tenna.

¹⁵ Xa i yamani ito raxori sanja yi kedenni, siya gbeten naxanye birin a fe mema, ne a falama nen, e naxa,

¹⁶ ‘Alatala e tuli sa boxon naxan na, a mi noxi e xale menni, na nan a ligaxi a e faxaxi burunna ra.’

¹⁷ Nayi, Marigina, i senbe gbeen mayita alo i bata naxan fala nxu xa, i naxa,

¹⁸ fa fala Alatala mi xolon xulen, a hinanna gbo, a dijan haken nun matandin bun. Koni, a mi yulubi kanna yatema tinxinden na mum! A fafane haken saranma nen e diine ra han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁹ Ala, bayo i ya hinanna gbo, i mon xa dija i ya yamaan haken ma, alo i e mafeluxi kii naxan yi xabu e sa mini Misiran yamanani han iki.”

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, “N bata e mafelu alo i a falaxi kii naxan yi.

²¹ Koni, habadan Alatala nan n na, n nonon boxon birin nafexi, nayi, n bata n kolon n yeteni:

²² Naxanye birin bata n tan nonon nun n ma kabanako feene to Misiran yi e nun tonbonni, naxanye birin bata n mato bunbani sanja yi fu, e tondi n xuiin me,

²³ ne sese mi na boxon toma n na e benbane tuli saxi naxan na. Ne sese mi a toe naxanye bata n najaxu.

²⁴ Koni bayo xaxili gbete luxi nen n ma walikeen Kalebi yi, a n foxo ra waxatin birin, n na a xalima nen na yamanani, a sigaxi naxan matodeni, n yi a so a yixetene yii e keen na.

²⁵ Bayo Amalekine nun Kanan kaane doxi lanbanne yi, nayi tila e xete, e siga Gbala Baan kiraan xon tonbonna biini.”

²⁶ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

27 “Yama jaxini ito luma n mafale han waxatin mundun yi? N bata Isirayila kaane mawuga xuiin me, e n mafala.

28 A fala e xa, i naxa, ‘Alatalaa falan ni ito ra. Habadan Ala nan n tan na. N bata n kolb n yeteni, n na a rabama e ra nen alo n na a mexi e ra kii naxan yi.

29 Naxanye birin barin bata dangu jee mawojen na, naxanye tenge, naxanye birin bata n mafala, e faxama nen tonbonni ito yi.

30 E sese mi soma yamanani, n bata yi e tuli sa naxan na nun, a e doxoma nen na, fo Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

31 E diine tan, e a falaxi naxanye ma, a e suxuma nen yengen, n ne nan xalima na yamanani e mexi naxan na, e yi doxo na.

32 Koni e tan faxama nen tonbonni ito yi.

33 E diine e xuruseene rabama nen jee tonge naanin tonbonni, e yi e tinx-intareyaan goronna tongo, han e birin yi findi binbine ra tonbonni.

34 E xii tonge naanin nan tixi yamanani ito matodeni. Nayi, e jee tonge naanin nan tima e yulubine goronna bun, loxo keden, jee keden. Nayi, e a kolonma nen a n bata keli e xili ma.’

35 N bata falan ti, n tan Alatala. N fama na nan ligadeni yama jaxini ito ra, naxan murutxi n xili ma. E birin janma nen tonbonni ito yi, e faxa.”

36 Musa muxun naxanye rasiga yamanan matodeni, naxanye yamanan mafala jaxi ra, e yamaan nadin a xili ma,

37 ne yi faxa. Alatala nan e faxa furen na, bayo e fala jaxin ti lan yamanana fe ma.

38 Naxanye siga yamanan matodeni, Nunu a dii Yosuwe nun Yefune a dii Kalebi nan tun lu e nii ra.

*Yamaan man yi matandin ti
Sariyane 1.41-46*

39 Musa to Alaa falane birin nali Isirayila kaane ma, e yi nimisa soxoleni.

40 Nanara, na xoton bode, subaxa, e yi kiraan suxu siga geya yireni, e yi a fale, e naxa, “En bata keli. En siga na yireni Alatala naxan ma fe falaxi. En bata yulubin liga!”

41 Musa yi e maxodin, a naxa, “Nanfera e Alatalaa yamarin matandima? Feni ito mi soxyama!”

42 Alatala mi luma e xon, nayi e nama siga. E yaxune nama e no.

43 Amasoto Amalekine nun Kanan kaane e yee ra, e fama nen e faxadeni yengen. E bata e xun xanbi so Alatala yi, a mi luyee e xon.”

44 E yi kankan na ma, e yi te geya yireni, koni Alatalaa Layiri Kankiraan nun Musa lu nen daaxadeni.

45 Na xanbi ra, Amalekine nun Kanan kaane yi godo geyane fari e yi doxi denaxanye yi. E yi Isirayila kaane no, e siga e faxe han Xoroma yi.

15

Saraxa gbete ye sariyane

1 Alatala yi a fala Musa xa,

2 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi e yii, e na doxo menni,

3 e yi jingene hanma siine hanma yexee ne rali Alatala ma teen na, saraxa gan daxin na hanma naxan de tiin nakamalima hanma jeninge ma saraxane, hanma sali loxone gbeene, a xirin nafaanma nen Alatala ma.

4 Naxan na fa a saraxan na Alatala yetagi, a xa fa bogise saraxan fan na: murutu fujji kilo saxan naxan namulanxi turen litiri keden nun a tagi ra.

5 Xa i fa yexee diin na saraxa gan daxin na hanma saraxa gbete, i xa wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi ba minse saraxan na.

6 Xa kontonna na a ra, murutu fujjin kilo sennin naxan namulanxi ture litiri firinna ra, na nan bogise saraxan na,

7 e nun wudi bogi igen litiri firin minse saraxan na. A ba alogo a xirin xa rafan n tan Alatala ma.

8 Xa tura bulanna nan bama n xa saraxa gan daxin na hanma saraxan naxan de tiin nakamalima, hanma boje xunbeli saraxana Alatala xa,

9 murutu fujjin kilo solomanaanin namulanxin turen litiri saxanna, na nan bogise saraxan na.

10 I man xa fa wudi bogi igen litiri saxan na minse saraxan na. Saraxan na a ra naxan nalima Alatala ma teen na, a xirin nafan a ma.”

11 “Ningene hanma kontonne hanma yexee ne hanma sii diine, e bama na kii nin.

12 Xuruseene na wuya kiki, e keden kedenna birin lan nen e ba e nun bogise saraxane.

13 Isirayila bari diine birin xa a liga na kii nin, e nema saraxane raliye teen na, naxanye xirin nafan Alatala ma.

14 Xojen naxanye doxi yamanani hanma naxanye danguma e konni hanma naxanye denbaya bata bu na, ne fan na keli saraxa ralideni Alatala ma teen na naxan xiri rafan a ma, e xa a liga na kii kedenni.

15 Sariyane lan yamaan muxune birin xa, e tan Isirayila bari diine alo xojene. Habadan sariyan na a ra e yixetene birin xa. E nun xojene birin keden Alatala yee ra yi.

16 Sariyane birin yamarine birin lan e nun xojene birin xa, naxanye doxi e tagi.”

Se xaba singene nun tantanne

17 Alatala yi a fala Musa xa,

18 a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na so yamanani, n na e xalin denaxan yi,

19 e nema na yamanan donseen donje, e xa saraxan ba a ra Alatala xa.

²⁰ E na ε murutu singene din, ε yi burudi singen nafala, ε na rali n ma saraxan na keli lonna ma.

²¹ Nayi, ε xa burudi singen nali Alatala ma saraxan na waxati famatone birin yi.”

²² “Xa ε tantan, ε mi yamarini ito nde liga, Alatala naxan falaxi Musa xa,

²³ a na findi Alatala yamari yo ra a naxan fixi ε ma fata Musa ra, fɔlɔ na lɔxɔn ma a fixi naxan yi han waxati famatone yi,

²⁴ xa ε a ligaxi tantanna nin, yamaan mi a kolon, nayi yamaan birin xa tura bulanna ba saraxa gan daxin na, naxan xiri rafan n tan Alatala ma, e nun bogise saraxan nun minse saraxan naxan lanɲε sariyan ma, e nun koto keden yulubi xafari saraxan na.

²⁵ Saraxaraliin xa Ala solona Isirayila yamaan birin xa, e yi mafelu. Amasoto tantanna nan yi a ra, e mɔn bata saraxan nali Alatala ma tɛɛn na, e nun yulubi xafari saraxan na e tantanna fe ra.

²⁶ Isirayila yamaan nun xɔɲɛn naxanye e tagi, e birin mafeluma nɛn, amasoto e birin yi na tantanna kui.”

²⁷ “Xa muxu kedenna nan yulubin ligaxi tantanni, a xa sii gileɛ ɲεɛ kedenna ba yulubi xafari saraxan na.

²⁸ Saraxaraliin xa Alatala solona na kanna xa naxan yulubin ligaxi tantanni, a mafeluma nɛn.

²⁹ Isirayila bari diine nun xɔɲɛn naxanye e tagi, naxan na yulubin liga tantanni, na sariya kedenna lan ne birin xa.

³⁰ Koni xa Isirayila bari diin hanma xɔɲɛna a rakeli a ma, a yulubin liga, na bata Alatala rayelefu, a kedima nɛn yamani.

³¹ A bata Alatalaa falan naɲaxu, a a yamarine kala. A xa kedi yamani, a yulubin goronna luma a tan nan ma.”

Matabu Lɔxɔn kalana

³² Isirayila kaane yi tonbonni waxatin naxan yi, e muxuna nde to yege fenni Matabu Lɔxɔni.

³³ E yi a xali Musa nun Haruna fema, e nun yamaan birin.

³⁴ E yi a ramara ki faɲi, alogo sariyan xa sa a yulubin saran feen na a ra.

³⁵ Nayi, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Muxuni ito xa faxa. Yamaan birin xa a magolon gemen na daaxaden fari ma.”

³⁶ E yi na kanna xali daaxaden fari ma, e yi a magolon han a faxa alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Luti denbexine nun dugine

³⁷ Alatala yi a fala Musa xa,

³⁸ a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E ε domane rayabu luti denbexine ra, ε yi e singan ε domane de kinkine ra gari mamiloxine ra waxati famatone birin yi.

³⁹ E na luti denbexine to, Alatalaa yamarine birin nabirama ε ma nɛn, ε yi e liga.

Nayi, ε mi bire ε bɔɲɛn nun ε yeene kunfa feene fɔxɔ ra, naxanye tinxintareyaan liga Ala ra.

⁴⁰ Nayi, ε xaxili luma nɛn n ma yamarine birin xɔn, ε yi e suxu, ε yi sariyan ε Ala yetagi.

⁴¹ Alatala nan n tan na, ε Ala, naxan ε raminixi Misiran yamanani alogo n xa findi ε Ala ra. Alatala nan n tan na, ε Ala.”

16

Murute gbete mon

¹ Xɛmena nde yi keli naxan yi xili Kora, Yisehari a diina. Lewi a dii Kehati mamananndenna. E nun Ruben bɔnsɔnna muxuna ndee nan yi a ra naxanye yi xili Datan nun Abirami, Eliyabi a diine, e nun Hon, Peleti a diina.

² E nun Isirayila kaan muxu kɛmɛ firin tonge suulun yi keli Musa xili ma, e birin xili kan yamaan fonne tagi.

³ E yi e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi a fala e xa, e naxa, “E bata a radangu ayi! Yamaan muxune birin sariyan. Alatala e birin tagi. Nanfera ε yete yitema Alatala yamaan ma?”

⁴ Musa to na falane mɛ, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma.

⁵ A yi a fala Kora nun a muxune xa, a naxa, “Tila xɔtɔnni, Alatala a yitama nɛn, a gbeen naxan na e nun naxan sariyan, naxan lan a siga a fema. A naxan sugandixi, a na kanna luma nɛn, a yi a maso a ra.

⁶ Nayi, Kora, ε nun i ya muxune birin xa ito liga: ε wusulan gan seene tongo.

⁷ Tila e tɛn sa e kui, ε wusulanna sa a fari Alatala yetagi. Alatala na naxan sugandi, na nan sariyan. E tan Lewi bɔnsɔnna muxune bata a radangu ayi!”

⁸ Musa mɔn yi a fala Kora xa, a naxa, “E tuli mati, e tan Lewi bɔnsɔnna muxune!”

⁹ Na mi ε wasɛ a Isirayilaa Ala bata ε sugandi Isirayila kaan bonne tagi, a yi ε maso a ra, alogo ε xa wali a xa Alatala batu bubuni, ε yi ti Isirayila yamaan yeε ra e yi e mali Ala batu feen na?

¹⁰ A bata ε maso a ra, ε nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. Koni, ε mɔn kataxi, a xa ε findi saraxaraline ra!

¹¹ E nun i ya muxune bata ε malan Alatala xili ma. Nde Haruna ra feni ito yi ε to a mafalama?”

¹² Na xanbi ra, Musa yi muxuna nde rasiga Datan nun Abirami xilideni, Eliyabi a diine, koni e yi a yabi, e naxa, “Nxu mi fama!”

¹³ Na mi i wasaxi ba, i to bata nxu ramini Misiran yamanani kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi alogo i xa nxu faxa tonbonni? I mɔn waxi nxu ɲaxankata feen nin ba?

¹⁴ I mi faxi nxu ra bɔxɔ faɲi yi, kumin nun nɔnɔn gbo denaxan yi! I mi xɛene nun manpa bili nakone soxi nxu yii nxu kɛɛn na

mumε! I yengi a ma a i nxu mayendenma nen alo danxutōne ba? Nxu mi fama!”

¹⁵ Na yabin yi Musa xōlō kati, a yi a fala Alatala xa, a naxa, “I nama tin e saraxane ra! Hali sofanla n mi a tongoxi e yii, n munma muxu yo hake tongo e ye.”

¹⁶ Musa yi a fala Kora xa, a naxa, “E nun i ya muxune birin xa fa Alatala yetagi tila e nun Haruna.

¹⁷ E birin xa wusulan gan seene tongo, ε yi wusulanna sa e kui, ε yi a yita Alatala ra. E birin malanxina, wusulan gan seen kemε firin tonge suulun. I tan nun Haruna fan xa ε wusulan gan seen yita Ala ra.”

¹⁸ E birin yi e wusulan gan seene tongo, e tēen nun wusulanna sa e kui, e ti Naralan Bubun so dēen na, Musa nun Haruna fema.

¹⁹ Kora to a fōxōrabirane birin malan e xili ma Naralan Bubun so dēen na, Alatala nōrōn yi godo yamaan birin yetagi.

²⁰ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

²¹ “E masiga yamani ito ra, alogo n xa e halagi iki sa!”

²² Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bōxōn ma, e yi a fala, e naxa, “Ala, i tan nan niin saxi muxune birin yi, i xōlōma nen yamaan birin ma ba, anu muxu keden peen nan yulubin ligaxi?”

²³ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁴ “A fala yamaan xa, a e xa e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra.”

²⁵ Musa yi keli, a siga Datan nun Abirami binni, Isirayila fonne biraxi a fōxō ra.

²⁶ A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E masiga yulubi kanni itoe bubune ra! E nama ε yiin din e yii se yo ra, alogo ε fan nama raxōri e yulubine fe ra.”

²⁷ Nayi, yamaan yi e masiga Kora nun Datan nun Abirami bubune ra. Datan nun Abirami yi mini e bubune kui, e ti e dε ra, e nun e naxanle nun e diine birin.

²⁸ Musa yi a fala, a naxa, “E fama a kolondeni a Alatala nan n nafaxi feni itoe birin ligadeni. N tan mi a ra.

²⁹ Xa muxuni itoe faxa alo muxune birin faxan kii naxan yi, xa e dunuɲa yi gidin lu alo adamane dari fena, nayi Alatala xa mi n nafaxi.

³⁰ Koni xa Alatala kabanako feen liga, xa bōxōni bō, a yi e nun e yii seene birin gerun, xa e ɲεɲεn siga laxira yi, ε a kolonma nen nayi fa fala muxuni itoe bata Alatala rapaxu.”

³¹ Musa to yelin falan tiye tun, bōxōn yi rabi e bun.

³² A yi a raxutu e ma e nun e denbayane, e nun muxun naxanye birin yi Kora fōxō ra e nun e yii seene birin.

³³ E ɲεɲεne yi siga laxira yi e nun e yii seene birin. Bōxōn yi e ye maluxun, e lō ayi Isirayila yamaan ma.

³⁴ E to e gbelegbele xuiin me, Isirayila kaan naxanye birin yi e rabiinni, ne yi e gi, e naxa, “Bōxōn nama en fan gerun de!”

³⁵ Alatala yi tēen nagodo, a yi na muxu kemε firin tonge suulunne birin gan, naxanye fa wusulanna ra.

17

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “A fala saraxarali Harunaa dii Eleyasari xa, a a xa wusulan gan seene matongo tēε wolonni, a yi tēε wolonne woli ayi yire makuyeni. Amasōto na wusulan gan seene bata rasarijan.

³ Ne yulubito faxaxine gbee wusulan gan wurene xa findi wure denfetēnxine ra e sa saraxa ganden ma bayo e bata rali Alatala ma e yi findi se rasarijanxin na. E findima taxamasenna nan na Isirayila kaane xa.”

⁴ Muxun naxanye faxa tēeni, saraxaralina Eleyasari yi ne gbee sulan wurene malan, a yi e bōnbō han e denfetēn, a e sa saraxa ganden ma.

⁵ Na taxamasenna yi na feen nabirama nen Isirayila kaane ma alogo muxu yo nama wusulanna gan Alatala yetagi fō Haruna yixetena nde alogo e nama liga alo Kora nun a muxune. A yi liga alo Alatala a fala e xa fata Musa ra kii naxan yi.

⁶ Na xōtōn bode, Isirayila yamaan birin yi lu Musa nun Haruna mafale, e naxa, “E bata Alatala yamaan faxa.”

⁷ Koni, Isirayila kaane to e malan Musa nun Haruna xili ma, e yi Naralan Bubun binna mato, nanunna, kundaan yi godo a ma, Alatala nōrōn yi mini kenenni.

⁸ Musa nun Haruna yi fa Naralan Bubun yetagi.

⁹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁰ “E masiga yamani ito ra alogo n xa e raxōri keden na.” Musa nun Haruna yi bira, e yi e yetagin lan bōxōn ma.

¹¹ Musa yi a fala Haruna xa, a naxa, “I ya wusulan gan seen tongo, i wusulanna sa a kui e nun tēε wolonna keli saraxa ganden ma. I i mafura, i siga Ala solonadeni yamaan xa. Alatala xōlōn bata yihadin nafa. Fitina furen bata fōlō.”

¹² Musa naxan fala Haruna yi na liga, a yi a gi yamaan tagi, fitina furen bata yi fōlō denaxan yi. A yi wusulanna gan, a Ala solona e xa.

¹³ A yi ti faxa muxune nun a ɲεɲεne tagi. Nayi, fitina furen yi dan.

¹⁴ Muxu wuli fu nun naanin kemε solofere yi faxa, e sa Kora a muxu faxaxine yaten fari.

¹⁵ Yihadin to ɲan, Haruna yi xete Musa fema Naralan Bubun so dēen na.

Harunaa dunganna fe

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

17 “Falan ti Isirayila kaane birin xa, bõnsõnne mangane birin xa dungan keden so i yii. I dungan fu nun firin nan tongoma. Birin xinla xa sebe a dunganna ma.

18 Fõ Lewi bõnsõnna, i xa Haruna xinla sebe na ma. Nayi, dungan keden bõnsõn manga keden.

19 I xa na dunganne sa Naralan Bubuni, Layiri Kankiraan yetagi n naralanma ε ra denaxan yi.

20 N naxan sugandixi, na dunganna jingine minima a ma nen. Nayi, Isirayila kaane mafalan naxan tima ε xili ma, n yi na dan.”

21 Musa yi falan ti Isirayila kaane xa, bõnsõn mangane birin yi dungan keden keden so a yii, dungan fu nun firin. Haruna gbeen yi na ye.

22 Musa yi e sa Alatala yetagi Layiri Sereya Bubun kui.

23 Na xõtõn bode, Musa to siga Layiri Sereya Bubuni, e yi a to a Haruna dunganna nan jingiyi minixi, Lewi bõnsõnna gbeena, a mõn fugaxi, a yi Amandi bogi mõxine ramini!

24 Musa yi dunganne birin tongo Alatala fema bubuni a e yita Isirayila kaane ra. Birin yi e to, birin yi a gbeen tongo.

25 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Harunaa dunganna xali Layiri Kankiraan yetagi. A xa lu mēnni taxamasenna ra muxu murutεxine xa alogo e mafalane xa dan n yetagi alogo e nama faxa.”

26 Musa yi a liga alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

27 Isirayila kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “I mi a to, nxu faxamatõn na a ra! Nxu halagima nen! Nxu birin halagima nen!”

28 Naxan yo na a maso Alatala Batu Bubun na, na kanna faxama nen! Nxu birin faxama nen ba?”

18

Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna wanle

1 Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “Xa yire sarijanxin wanla kala, i tan nun i ya diine nun Lewi bõnsõnna muxune, ε tan nan a yulubin goronna tongoma. Koni xa saraxarali wanla nan kala, ε nun i ya diine nan gbansanna na yulubin goronna tongoma.

2 I ngaxakedenne maso i ra, Lewi bõnsõnna muxune, alogo e xa sa ε fari, e ε mali, ε nun i ya diine nēma ε saraxarali wanla kema Layiri Sereya Bubun yetagi waxatin naxan yi.

3 E xa ε yamarine suxu, e yi e yengi lu bubun wanle birin xõn. Koni e nama e maso yire sarijanxin muranne ra hanma saraxa gandenaa, alogo ε birin nama faxa ε bode xõn.

4 E sama ε fari nen walideni, e yi e yengi lu Naralan Bubun xõn e nun a wanle birin. Muxu gbete yo nama sa ε fari.

5 E tan yeteen nan ε yengi dõxõma yire sarijanxin nun saraxa ganden xõn alogo Isirayila kaane xa ratanga n ma xõlon ma.

6 E mato, n bata ε ngaxakeden Lewi bõnsõnna muxune sugandi Isirayila kaan bonne ye n tan Alatala gbeen na. N bata e taxu ε ra alogo e xa Naralan Bubun wanle ke.

7 Koni i tan Haruna nun i yixetene, ε tan nan gbansan na saraxarali wanla kema saraxa ganden yetagi e nun yire sarijanxini ye masansan dugin xanbi ra. N tan nan na wanla soxi ε yii. Xa muxu gbete a maso yire sarijanxin na, ε xa a faxa.”

Saraxaraline gbeen naxanye ra

8 Alatala yi a fala Haruna xa, a naxa, “N bata Isirayila kaane saraxane fi ε ma, e naxanye ralima n ma. N bata e so i yii i gbeen na e nun i yixetene birin han habadan.

9 Naxan yo mi sama teeni saraxa sarijanxi fisamantenne ye, ε gbeen nan ne ra. Isirayila kaane fama naxan birin na, ε nun i ya diine gbeen nan ne ra: bogise saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane.

10 E e don alo se sarijanxi fisamantenne. Xεmene nan e donma. E xa e yatε se sarijanxine ra.”

11 “Naxanye bama Isirayila kaane se ralixine ra e xa, ε gbeen nan ne fan na. N bata na so ε nun i ya dii xεmene nun i ya dii temene yii habadan! E denbayaan muxun naxanye mi xõsixi sena nde xõn, ne nõε a donje nen.

12 N mõn bata bõxõn bogise singene so ε yii: oliwi ture fajin nun manpa fajin nenene nun bogise gbete ye, Isirayila kaane naxanye fima n tan Alatala ma.

13 E fama bõxõn bogise singen naxanye ra Alatala xa, ne findima nen ε gbeene ra. E denbayaan muxun naxanye mi xõsixi sena nde xõn, e nõε a donje nen.

14 Isirayila kaane na naxanye birin nali Ala ma kiseen na, ne yi findi ε gbeen na.

15 Dii singen naxanye birin fixi Alatala ma, muxune nun subene, ε gbeen nan ne ra. Koni ε xa tin muxune nun sube haramuxine dii singene birin xa xunba gbetin na.

16 Dii xεmen kike kedenna xunba saren lanma gbeti gbanan suulun nan ma, naxan lanje yire sarijanxin gbananna ma, naxan binya garamu fu.

17 Koni, jingena, yeεena, hanma siin dii singen mi xunbama bayo e sarijan. E xa e wunla xuya saraxa ganden fari, e yi e ture yirene rali Alatala ma teen na, naxan xiri rafan a ma.

18 Na xanbi ra, ε gbeen nan e subene ra, alo se ralixine kankene nun e yiifari ma

danbane findixi ε gbeen na kii naxan yi bəɲe xunbeli saraxani.

¹⁹ Nayi, Isirayila kaane saraxa sarijanxin naxanye ralixi Alatala ma, n bata ne birin so ε nun i ya dii xemene nun dii temene yii ε gbeen na waxatin birin. Habadan layirin na a ra Alatala yetagi, ε nun ε yixetene birin xa.”

²⁰ Alatala mən yi a fala Haruna xa, a naxa, “N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, i mi bəxə sətoma na yi. N tan nan findima i gbeen na nafunla funfuni.”

²¹ Ala mən yi a fala, a naxa, “N bata Isirayila birin yaganne so Lewi bənsəna muxune yii e kəen na, e wali saranna ra, e naxan kema Naralan Bubuni.

²² Isirayila kaan bonne nama fa e maso Naralan Bubun na, alogo e nama findi yulubi tongon na, e yi faxa.

²³ Lewi bənsəna muxune nan tun wanle kema Naralan Bubuni. Xa wanla kala, e tan nan a yulubin goronna tongoma. Habadan sariyan na a ra ε yixetene birin xa. Lewi bənsəna muxune mi bəxə sətoma alo Isirayila bənsəna bonne.

²⁴ Koni Isirayila kaane na yaganna naxanye fi Alatala ma, n na soma nən Lewi bənsəna muxune yii. Nanara, n na falaxi a e mi bəxə sətoma alo bənsəna bonne.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa,

²⁶ a xa a fala Lewi bənsəna muxune xa, a naxa, “Isirayila kaane na fa yaganne ra ε xən, n naxan soxi e yii ε kəen na, ε fan xa na seene yaganna ba, ε yi a fi Alatala ma ε yaganna ra.

²⁷ Na luxi nən ε yii alo xεε biin naxan bama a se xabaxine ra hanma a manpa nənene.

²⁸ Nayi, ε fan bata saraxan ba Alatala xa fata Isirayila kaane yaganne ra. E xa Alatala gbeen ba yaganne ra, ε yi a so saraxarali Haruna yii.

²⁹ Yagan sətəxin naxan fan dangu a birin na, ε na nan fima Alatala ma a gbeen na.

³⁰ E na a fajni yiren fi, na yatema ε xa nən alo bonne naxan fima fata e se xabaxine ra hanma e manpa nənene.

³¹ E nun ε denbayane nəε a dənxe ne donje nən denaxan na ε kəen. Amasətə ε saranna na ra Naralan Bubun wanla kedeni.

³² E a fajni yiren fi, alogo ε nama Isirayila kaane saraxa sarijanxine raxosi n yεε ra yi, alogo ε nama faxa.”

19

Marasarijan igena fe

¹ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa,

² “Ito nan daxa sariyan xən Alatala naxan yamarixi: A fala Isirayila kaane xa, a e xa fa jinge gile gbeela ra i fəma fε mi naxan na,

xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

³ I xa a so saraxarali Eleyasari yii. A xa a xali daaxaden fari ma, e yi a kəε raxaba a yεε xəri.

⁴ Eleyasari xa a wunla nde tongo a yii sonla ra, a yi a xuya Naralan Bubun yetagi bəxəni dəxəna ma solofere.

⁵ E xa jinge gilən gbindin birin sa tēni a yεε xəri e nun a kidin nun a suben nun a wunla e nun a gbiine.

⁶ Saraxaraliin xa suman wudin nun hisopi wudin nun yεεε xabe gari gbeela woli tēni jinge gilən fari.

⁷ Na xanbi ra, saraxaraliin xa a dugine xa, a yi a maxa benun a xa siga daaxadeni, koni a luma nən xəsixi han jinbanna.

⁸ Naxan jinge gilən sama tēni na fan lan a yi a dugine xa, a yi a maxa, a luma nən xəsixi han jinbanna.

⁹ Muxun naxan mi xəsixi, na xa jinge gilən xuben malan, a yi a sa yire sarijanxina nde yi daaxaden fari ma. Isirayila yamaan xa a xuben namara marasarijan igen nafala seen na. Yulubi xafari seen na a ra.

¹⁰ Naxan na jinge gilən xuben makə, na fan lan a yi a dugine xa, a luma nən xəsixi han jinbanna. A findima habadan sariyan nan na Isirayila kaane xa e nun xəɲen naxanye dəxi e tagi.”

¹¹ “Naxan yo na a yiin din faxa muxun na, a xəsixi han xunsagi keden.

¹² Xii saxanden nun xii soloferedeni, a xa a yete rasarijan na igen nan na, a yi sarijan. Koni xa a mi a yete rasarijan xii saxanden nun xii soloferedeni, a mi sarijanma.

¹³ Naxan na a yiin din faxa muxun na, a tondi a yete rasarijanje, a bata Alatala Batu Bubun naxosi. Na kanna kedima nən Isirayila yi. Bayo marasarijan igen mi xuyaxi a ma. A xəsina a ma.”

¹⁴ “Sariyan ni i ra xa muxun faxa bubuna nde kui: Naxan na so na bubuni e nun naxanye yi na, ne xəsixi xunsagi keden.

¹⁵ Xa goronna nde na naxan dε mi ragalixi a fajin na, a kui seene haramuxi.

¹⁶ Naxan yo a yiin din muxu binbin na burunna ra, naxan faxaxi silanfanna ra* hanma a faxa a yete ma, hanma naxan yo a yiin din muxun xonne ra hanma gaburuna, na kanna luma nən xəsixi han xii solofere.

¹⁷ Muxu xəsixin xa rasarijan ikiini: jinge gilən naxan baxi yulubi xafarin na, na xubena nde nan tongoma, a yi sa igeni goronna kui.

¹⁸ Muxu sarijanxina nde xa hisopi wudi yiin tongo, a yi a sin igeni, a yi a xuya bubun ma muxun faxa denaxan yi, e nun a kuiin birin e nun muxun naxanye yi a kui. A mən xa xuya na kanna ma naxan a

* 19:16: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

yiin dinxi muxun xonne ra, hanma e muxun naxan faxaxi hanma naxan faxaxi a yete ma hanma gaburuna.

¹⁹ Muxun naxan sarijan, na xa na igen xuya muxu xosixin ma xii saxande laxon nun xii soloferede laxoni. A xa a dugine xa, a yi a maxa, jinbanna ra, a yi sarijan.

²⁰ Koni xa muxun naxan xosixi, xa na tondi a rasarijanje, a kedima nen Isirayila yamaan ye. Amasoto a bata Alatala yire sarijanxin naxosi. Amasoto marasarijan igen mi xuyaxi a ma, a luma nen xosixi.

²¹ Habadan sarijan nan na ra e xa. Naxan na marasarijan igen xuya gbete ma, na kanna lan a yi a dugine xa. Naxan na a yiin din marasarijan igen na a xosixi han jinbanna.

²² Muxu xosixin na a yiin din sese ra, na haramuma nen. Naxan yo na a yiin din na se haramuxin na, na fan yeteen xosixi han jinbanna.”

20

Meriba igena

Xorayaan 17.1-7

¹ Isirayila yamaan birin yi fa Sini tonbonni kike singen na, e daxo Kadesi yi. Mariyama faxa menna nin, e yi a maluxun.

² Bayo igen bata yi jan yamaan yii, e yi e malan Musa nun Haruna xili ma.

³ E yi yengen fen Musa ra e naxa, “A yi fisa nun Alatala xa nxu fan faxa alo nxu lanfane!

⁴ Nanfera i faxi nxu ra tonbonni alogo nxu nun nxo xuruseene xa fa faxa be, nxu tan Alatalaa yamana?

⁵ Nanfera i nxu raminixi Misiran yi, i fa nxu ra yire xodexeni ito yi? Malo ba, xode bili ba, manpa bili ba, girenada bogi ba, sese mi be. Hali igen min daxin yatigina, a mi be!”

⁶ Musa nun Haruna yi keli yamaan fema, e yi siga Naralan Bubun so deen na, e bira, e yi e yetagin lan laxon ma. Alatala noron yi godo e fema.

⁷ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁸ “I ya dunganna tongo. E nun i tada Haruna xa yamaan malan. E xa falan ti fanyeni ito xa e yee xori, a igen naminima nen. I igen naminima nen yamaan xa fanyeni ito yi alogo e nun e xuruseene xa e min.”

⁹ Musa yi dunganna tongo Alatalaa yire sarijanxini, alo Ala a yamari kii naxan yi.

¹⁰ E nun Haruna yi yamaan malan fanyen dexon, Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan murutedene, e tuli mati! Fo nxu xa igen namini e xa fanyeni ito yi ba?”

¹¹ Musa yi a yiini te, a fanyen garin a dunganna ra sanja ma firin. Ige gbeen yi

mini mafuren! Yamaan yi e min e nun e xuruseene.

¹² Koni Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa, a naxa, “Bayo e mi laxi n na, e mi n binyaxi n ma sarijanni Isirayila kaane yetagi, nanara, e tan xa mi yamani ito xalima yamanani n naxan soxi e yii.”

¹³ Meriba igene yi denaxan yi, Isirayila kaane Alatala matandi nen menni, e yi a kolon fa fala a sarijan.

Edon mangan yi tondi a Isirayila kaane xa dangu

¹⁴ Musa yi xerane rasiga Edon yi keli Kadesi yi, e naxa, “Ingaxakedenne, Isirayila kaane naxa, ‘E bata a kolon toron naxanye birin nxu lixi.

¹⁵ Nxu benbane godo nen Misiran yi, nxu yi daxo na waxati xunkuye. Misiran kaane yi nxu toro e nun nxu benbane.

¹⁶ Koni nxu to Alatala maxandi, a yi nxu xuiin name. A yi malekan nafa, a yi nxu ramini Misiran yi. Nxu bata fa Kadesi yi, taan naxan i ya laxon dexon.

¹⁷ Tin nxu xa i ya yamanani gidi. Nxu mi danguma xee bixine yi hanma manpa bili nakone yi. Nxu mi xonin ige minje. Nxu birama kira gbeen nan faxo ra, nxu mi a fatama nxu yiifanna ma hanma nxu komenna ma, han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.”

¹⁸ Edon kaane yi a yabi, e naxa, “E nama dangu nxu konni. Xa e a liga, nxu e yengema nen.”

¹⁹ Isirayila kaane mon yi a yabi, e naxa, “Nxu tema kira gbeen nan xon! Xa nxu nun nxo xuruseene igena nde min e konni, nxu a saren fiye. Nxu waxi a xon ma nen, a nxu xa dangu nxu sanni e konni gbansan!”

²⁰ E mon yi a fala, e naxa, “E mi danguma!” Edon kaane yi mini e ralandeni e nun gali gbee senbimana.

²¹ Nayi, Edon kaane mi tin a Isirayila kaane xa dangu e yamanani. Isirayila kaane yi kira gbete suxu.

Haruna faxa fena

²² Isirayila yamaan birin yi keli Kadesi yi, siga Horo geyaan ma.

²³ Alatala yi a fala Musa nun Haruna xa Horo geyaan ma Edon yamanan danna ra, a naxa,

²⁴ “Haruna sigamatxon na a ra laxira yi. N yamanan naxan soxi Isirayila kaane yii, a mi soma na, amasoto e murute nen n ma yamarin ma Meriba igene yi.

²⁵ Nayi, Musa, i xa fa Haruna nun a dii Eleyasari ra Horo geyaan xuntagi.

²⁶ I xa Harunaa saraxarali dugine ba a ma, i yi e ragodo a dii Eleyasari ma, bayo Haruna laxirayama menna nin.”

²⁷ Musa yi Alatalaa yamarin suxu. E sax-anna birin yi te Horo geyaan fari yamaan yetagi.

²⁸ Musa yi Harunaa dugine tongo, a yi e ragodo Eleyasari ma. Haruna yi faxa menni, geyaan xuntagi. Na xanbi ra, Musa nun Eleyasari yi godo geyaan ma.

²⁹ Isirayila yamaan to a kolon a Haruna bata yi faxa, e birin yi Haruna wuga xii tonge saxan.

21

Isirayila yi Kanan kaane no

¹ Kanan Manga Aradi naxan yi dɔxi Negewi yi, na yi a me a Isirayila fama Atarimi kiraan xon. A yi Isirayila yenge, a yi muxuna ndee suxu.

² Nayi, Isirayila kaane yi de xuini ito tongo Alatala xa, e naxa, “Xa i noon fi nxu ma siyani ito xun na, nxu e taan birin naxorima nen fefe!”

³ Alatala yi Isirayila kaane xuiin name, a yi Kanan kaane lu e noon bun ma. Isirayila kaane yi e faxa, e yi e taane kala. E yi menna xili sa Xoroma.*

⁴ Isirayila kaane yi keli Horo geyaan ma, e yi siga Gbala Baan kiraan xon alogo e xa Edon yamanan mabilin. Koni yamaan yi tondi kira yi.

⁵ E yi lu Ala nun Musa mafale e naxa, “Nanfera i nxu ramini Misiran yamanani alogo nxu xa fa faxa tonbonni ito yi? Donse mi be! Ige mi be! Nxu mi fa toro donseni ito xon!”

⁶ Nayi, Alatala yi sani xolene rasiga e xili ma, e Isirayila kaa wuyaxi xin, e faxa.

⁷ Yamaan yi siga Musa fema, e yi a fala, e naxa, “Nxu bata yulubin liga nxu to e mafala, i tan nun Alatala! Nayi, i xa Alatala maxandi a xa sani xoleni itoe masiga nxu ra.” Musa yi Alatala maxandi yamaan xa.

⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Sani sawurana nde rafala, i yi a singan tami kuyena nde ra. Naxan yo xinxi, xa a na mato, a kisma nen.”

⁹ Nayi, Musa yi sulan sajin nafala, a yi a singan tami kuyen na. Nayi, sajin muxun naxan xinxi, xa na kanna yi sulan sajin mato, a kisma nen.

Isirayila Moyaba yamanani

¹⁰ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxo Oboti yi.

¹¹ E yi keli Oboti yi, e sa dɔxo Ye-Abarimi taa xonni tonbonni naxan Moyaba yetagi, a sogeteden binni.

¹² E yi keli menni, e sa dɔxo Serede lanbanni.

¹³ E yi keli menni, e sa dɔxo Arinon baan de, naxan danguma tonbonni Amorine konni. Arinon baan findixi Moyaba danna nan na, Moyaba nun Amorine tagi.

¹⁴ Nanara, a sebexi Alatalaa Yengene Bukun kui, a naxa, “Wahebi taan naxan Sufa yamanani, e nun xudene, Arinon baana,

¹⁵ e nun a xudedine naxan tema Ari binni, na findixi Moyaba danna nan na.”

¹⁶ E yi keli menni, e siga xojin yireni. Alatala yi a fala Musa xa menni, a naxa, “Yamaan malan n xa igen so e yii.”

¹⁷ Awa, Isirayila kaane sigini ito sa menna nin:

Xojinna, igen namini.

En na a sign nasuxu!

¹⁸ Mangane bata xojinna ge,

yamaan yeeratine bata a raba

e senben nun e mangaya dunganna ra!

E yi keli tonbonni, e siga Matana yi,

¹⁹ E yi keli menni, e siga Naxaliyeli yi. E mon yi keli menni, e siga Bamoti yi.

²⁰ E yi keli Bamoti yi, e siga Pisiga geyaan lanbanni Moyaba yamanani tonbonna binni.

Manga Sixon nun Manga Ogo

Sariyane 2.26-3.11

²¹ Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Sixon xa, Amorine Mangana, e naxa,

²² “Nxu waxi yamanani gidi feni. Nxu mi kiraan fatama, nxu siga xene yi hanma manpa bili nakone. Nxu mi xojin ige minje. Nxu luun kira gbeen han xon han nxu yi i ya yamanan birin yigidi.”

²³ Koni, Sixon mi tin e xa dangu a yamanani. A yi a sofane birin malan, e fa Isirayila kaane ralandeni tonbonni. E yi Isirayila yenge Yahasi yi.

²⁴ Isirayila kaane yi e no, e yi e yamanan tongo, keli Arinon baani han Yaboko xudena siga han Amonine yamanan danna bayo Amonine yamanan danna yi makan-tanxi ki faji.

²⁵ Isirayila yi Amorine taane birin tongo, e dɔxo e yi, e nun Xesibon taan nun a banxidene.

²⁶ Amasoto Xesibon yi findixi Amorine manga Sixon ma taan nan na, xabu a Moyaba manga fonna yenge, a yi a boxon birin tongo a yii han Arinon baana.

²⁷ Nanara, yenle naxa, E fa Xesibon yi! A mon xa ti.

Sixon taan mon xa yiton!

²⁸ Amasoto teen bata mini Xesibon yi,

Sixon taan bata tee degen nafa,

a yi Ari taan gan Moyaba yi,

e nun mangane Arinon baan faxan na.

²⁹ Gbalona i xa Moyaba boxona!

* **21:3: Horoma** bunna neen fa fala “Kalana.”

Ɛ bata halagi,

Kemosi suxure batune!

Ɛ banxulanne bata e gi,

ε dii temene bata findi suxu muxune ra,

Amorine Manga Sixon yii.

³⁰ Koni en tan bata e bonbo.

Xesibon bata kala siga han Dibon yi.

En bata halagin ti siga han Nofa yi,
siga han Medeba yi.

³¹ Isirayila kaane yi dɔxɔ Amorine yamanani.

³² Musa yi xerane rasiga Yaaseri taan nakarosideni wundoni. Isirayila kaane yi na taan suxu e nun a banxidene, e yi Amorine kedi na.

³³ Na xanbi ra, e yi e firifiri, e siga Basan kiraan xon. Basan manga Ogo nun a sofa ganla birin yi mini e ralandeni alogo e xa e yenge Edere yi.

³⁴ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, "I nama gaxu a yee ra! N na a soma nen i yii, e nun a sofa ganla birin nun a yamanana. I xa a liga alo i Sixon liga kii naxan yi, Amorine mangan naxan yi dɔxi Xesibon yi."

³⁵ Isirayila kaane yi gaxu Isirayila, e nun a diine nun a sofa ganla birin. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi dɔxɔ a yamanani.

22

Moyaba mangan yi Balami xili

¹ Isirayila kaane yi siga, e sa dɔxɔ Moyaba meremerene yi, Yuruden baan kidi ma Yeriko yetagi.

² Siporo a dii Balaki yi a to Isirayila kaane naxan birin ligaxi Amorine ra.

³ Moyaba kaane yi gaxu Isirayila ganla yee ra, e yigitege bayo e yi wuya han!

⁴ Moyaba kaane yi a fala Midiyan fonne xa, e naxa, "Yamani ito fama en nabilinna yamanane birin halagideni nen alo pingin sexen panma kii naxan yi." Siporo a dii Balaki nan yi Moyaba mangan na na waxatini.

⁵ A yi xerane rasiga Beyori a dii Balami xilideni Petori yi, Baa Gbeen dexon, a konna yi denaxan na. E xa sa a fala a xa iki, e naxa, "Siyana nde bata mini Misiran yi, e bata wuya han e bɔxon nafe. E bata dɔxɔ n dexon.

⁶ Yandi, fa, i fa siyani ito danga n xa, amasoto e senben gbo n xa. Nayi, waxatina nde n nɛe e yenge nen, n yi e kedi n ma yamanani. Amasoto n na a kolon, i na duba naxan xa, na duban sotoma nen. I na naxan danga, na dangan sotoma nen."

⁷ Moyaba fonne nun Midiyan fonne yi siga e yi yiimatoon saranna xali e yii. E sa Balami feman li, e yi Balaki a falane yeba a xa.

⁸ A yi e yabi, a naxa, "Ɛ xi be kɛni ito ra, n yi e yabi xɔtonni alo Alatala na a fala n xa kii

naxan yi." Moyaba kuntigine yi lu Balami konni.

⁹ Ala yi fa Balami fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nde muxuni itoe ra naxanye i konni?"

¹⁰ Balami yi Ala yabi, a naxa, "Siporo a dii Balaki Moyaba mangan nan e rafaxi a faladeni n xa, a naxa,

¹¹ 'Siyana nde bata keli Misiran yi, e bata wuya han e bɔxon nafe. Nayi, yandi, fa n mali, i yi e danga n xa. Waxatina nde n nɛe e yenge nen, n yi e kedi.' "

¹² Ala yi a fala Balami xa, a naxa, "I nama siga e fɔxɔ ra. I nama siyani ito danga, amasoto n bata barakan sa e fe yi."

¹³ Balami to keli xɔtonni, a yi a fala Balaki a kuntigine xa, a naxa, "Ɛ xete e konni, amasoto Alatala mi tinxi n xa siga e fɔxɔ ra."

¹⁴ Moyaba kuntigine yi keli, e xete Balaki fema, e yi a fala, e naxa, "Balami mi tinxi fe nxu fɔxɔ ra."

¹⁵ Balaki mon yi kuntigi gbeteeye rasiga naxanye yi wuya bonne xa, e binyen mon yi gbo e xa.

¹⁶ E yi sa Balami feman li. E yi a fala a xa, e naxa, "Siporo a dii Balaki naxa iki: 'I nama tondi fe n konni de!

¹⁷ Amasoto n ni i binyama nen han! I na naxan fala n na ligama nen. Yandi fa, i yi fa siyani ito danga n xa.' "

¹⁸ Balami yi Balaki a kuntigine yabi, a naxa, "Hali Balaki a banxin fi n ma naxan nafexi gbetin nun xemaan na, n mi nɛe Alatalaa yamarin matande fefe ma, n ma Ala.

¹⁹ Iki yandi, e fan xa xi be to kɛni ito ra, n na a kolonye Alatala mon naxan falama n xa."

²⁰ Ala yi fa Balami fema kɛen na. A yi a fala a xa, a naxa, "Bayo muxuni itoe faxi i xiliden nin, keli, i yi siga e fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan liga de!"

²¹ Xɔtonni Balami yi keli, a yi a sofali gilɛni ton, e nun Moyaba kuntigine birin yi siga.

²² Koni, Alaa xolon yi gbo ayi, amasoto a bata siga. Alatalaa malekan yi ti kiraan na alogo a xa a rati. Balami yi dɔxi a sofali gilɛn fari, a walike firinne yi a fɔxɔ ra.

²³ Sofanla yi Alatalaa malekan to tixi kiraan xon, a silanfanna suxi a yii. Sofanla yi kiraan fata a so burunna ra. Balami yi sofanla bonbo alogo a xa fa kiraan xon.

²⁴ Alatalaa malekan mon yi sa ti kiradin xon manpa bili nako firinne longonna ra. Sansanna yi kiraan fɔxɔ firinne birin yi.

²⁵ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a denden sansanna ra, a yi Balami sanna gbexen sansanna ma. Balami mon yi a bonbo.

²⁶ Alatalaa malekan mon yi siga yeen na pon! A sa ti yire yigbetenxini, dangude mi yi denaxan komenna ma, a mi yi yiifanna ma.

²⁷ Sofanla to Alatalaa malekan to, a yi a yigodo Balami bun ma. Balami yi xolo, a yi sofanla bɔnbɔ a dunganna ra.

²⁸ Alatala yi sofanla deɛn fulun, sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “N nanse ligaxi i ra, alogo i xa n bɔnbɔ han sanja ma saxan?”

²⁹ Balami yi sofanla yabi, a naxa, “Amasɔtɔ i bata n matandi! Xa silanfanna yi n yii nun, n yi i faxama nen iki sa!”

³⁰ Sofanla yi a fala Balami xa, a naxa, “I ya sofanla xa mi n tan na ba, i darixi dɔxɛ naxan fari han to? N darixi ito lige i ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “En-ɛn.”

³¹ Alatala yi Balami yeɛne rabi, a yi Alatalaa malekan to tixi kiraan na, a silanfanna a yii. Balami yi a xinbi sin, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma.

³² Alatalaa malekan yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera i i ya sofanla bɔnbɔxi sanja ma saxan? N bata fa, n xa i rati, amasɔtɔ kirani ito i xalin gbalon nin.

³³ Sofanla bata n to, a yi n de masara sanja ma saxan. Xa na mi yi a ra nun, n bata yi i faxa nun, koni n yi a tan luma nen a nii ra.”

³⁴ Balami yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N mi yi a kolon a i tixi n yeɛ ra kiraan na. Iki, xa sigatini ito mi rafan i ma, n xa xɛtɛ.”

³⁵ Alatalaa malekan yi a fala Balami xa, a naxa, “Siga muxuni itoe fɔxɔ ra. Koni n na naxan fala i xa, i xa na nan fala tun!” Balami nun Balaki a kuntigine yi siga.

³⁶ Balaki to a me a Balami bata fa, a yi siga a ralandeni Moyaba taana nde yi naxan Arinon baan de, a yamanan danna ra.

³⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “N mi yi i xilima ba? Nanfera i mi fa n fema? I yi mirixi nen a n mi nɔɛ i binye ba?”

³⁸ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “I mi n to? N bata fa. Koni n nɔɛ nanse fale i xa? Ala na naxan fala n xa, fɔ n xa na nan fala.”

³⁹ Balami nun Balaki yi siga Kiriyati-Husoti yi.

⁴⁰ Balaki yi jingene nun yeɛɛne ba saraxan na, a yi a subena nde so Balami nun kuntigine yii naxanye yi a fɔxɔ ra.

⁴¹ Xɔtɔnni, Balaki yi Balami tongo a yi te a ra Bamoti-Baali geyaana fari, a yamaan fɔxɔ kedenna toɛ denaxan yi.

23

¹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi tura solofere nun konton solofere yitɔn n xa.”

² Balami naxan fala, Balaki yi na liga. Balaki nun Balami yi tura keden nun konton keden ba saraxan na saraxa gandene birin fari.

³ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine fema be. N tan xa n masiga i ra. Waxatina nde Alatala fama nen

n fema. A na naxan yita n na, n na a ralima i ma nen.” A yi siga geyana nde xuntagi.

⁴ Ala yi fa Balami ralan. Balami yi a fala a xa, a naxa, “N bata saraxa gande solofere rafala, n bata tura keden nun konton keden ba saraxan na e birin fari.”

⁵ Alatala yi falan so Balami de, a naxa, “Xɛtɛ Balaki fema, i yi ito fala a xa.”

⁶ A yi xɛtɛ a fema. A yi tixi a saraxa gan daxine deɛxɔn e nun Moyaba kuntigine birin.

⁷ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa, Balaki bata n nafa

sa keli Arami yi,
Moyaba mangan bata n nafa
sa keli sogeteden geyane ma.

A yi a fala, a naxa,

“Fa, i fa Yaxuba bɔnsɔnna danga n xa!

I fa gbalɔ falane ti Isirayila bɔnsɔnna xili ma!”

⁸ Koni, n tan xa ne danga di,

Ala mi naxanye dangaxi?

N tan xa gbalɔ falane ti ne xili ma di,
Alatala mi gbalon nagidixi naxanye ma?

⁹ N tixi gemene xuntagi,

n na e toma.

N tixi geyane fari,

n na e matoma.

Yamani ito a danna,

a mi siyaan bonne ye.

¹⁰ Yaxuba bɔnsɔnna gbo

alo gbangbanna,
nde nɔɛ Isirayila kaane fɔxɔ kedenna
naaninden yate?

N fan xa faxa tinxin muxune ye,

N nananna xa liga alo e gbeena!

¹¹ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na? N faxi i ra nen alogo i xa n yaxune danga, koni i dubama e xa nen tun!”

¹² A yi a yabi, a naxa, “Alatala naxan soxi n de, n mi lan n na fala ba?”

¹³ Balaki yi a fala a xa, a naxa, “En siga yire gbete yi, i mɔn sa e toɛ denaxan yi. I e fɔxɔ kedenna toma nen. I mi a birin toɛ. I yi e danga n xa menni.”

¹⁴ A yi a xali Sofimi a xɛen ma Pisiga geyaana xuntagi. A yi saraxa gande solofere rafala menni, a yi tura keden nun konton keden ba saraxa gandene birin fari.

¹⁵ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa, “Ti i ya saraxa gan daxine deɛxɔn be, n tan xa siga Ala ralandeni menni.”

¹⁶ Alatala yi fa Balami yetagi, a yi falan so a de, a naxa, “Xɛtɛ Balaki fema, i yi ito fala a xa.”

¹⁷ A yi xɛtɛ a fema, a yi tixi a saraxa gan daxine deɛxɔn e nun Moyaba kuntigine. Balaki yi a maxɔdin, a naxa, “Alatala nanse falaxi?”

¹⁸ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,

Balaki keli, i n xuini me!

I tuli mati n na Siporo a dii xɛmena!

¹⁹ Muxu mi Ala ra, a wulen fala,

Adamadi mi a ra, a nimisa.
 A naxan falaxi, a mi na ligε ba?
 A na falan naxan ti,
 a mi na rakamale ba?
²⁰ A duban nan soxi n yii lan e ma.
 A barakan sa e yi.
 N mi nœ na maxεε.
²¹ A mi fe jaxin toma Yaxuba bœnsœnmi.
 A mi fe xœlen toma Isirayila yi.
 Alatala, e Ala e tagi.
 E fan a mangayaan matœxœma.
²² Ala nan faxi e ra
 sa keli Misiran yi,
 a nœn tima e xa
 alo burunna jingena.
²³ Kœrayaan mi sese nœ Yaxuba bœnsœnna
 xili ma.
 Serikariyaan mi nœ sese ra Isirayila xili ma.
 A falama nen e ma na waxatini,
 "A mato, Ala naxan ligama!"
²⁴ Siyani ito kelima nen
 alo yatana.
 E bata e yitœn alo yatana
 naxan mi a sama
 fœ a na xœyi seen don,
 fœ a na sube suxine wunla min.
²⁵ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "Xa i
 mi a dangama, hali i nama duba a xa de!"
²⁶ Balami yi Balaki yabi, a naxa, "N mi yi
 a fala i xa ba, n naxa, 'Alatala na naxan fala,
 n na nan ligama?' "
²⁷ Balaki yi a fala Balami xa, a naxa, "En
 siga yire gbεε yi. Yanyina nde Ala tinma nen
 i xa e danga n xa mœnmi."
²⁸ Balaki yi Balami xali Peyori geyaan
 xuntagi, denaxan yεε rafindixi tonbonna
 ma.
²⁹ Balami yi a fala Balaki xa, a naxa,
 "Saraxa gande solofere rafala n xa be, i yi
 tura keden nun konton keden yitœn n xa."
³⁰ Balami naxan fala, Balaki yi na liga.
 A yi turaan nun kontonna ba saraxan na
 saraxa gandene birin fari.

24

¹ Balami yi a to fa fala a yi rafan Alatala
 ma a xa duba Isirayila xa. Nayi, a mi
 kœraya feene rawali alo waxatin dangux-
 ine yi. Koni a yi a yεε rafindi tonbonna
 binni.
² Balami to a yεene rakeli, a yi Isirayila
 kaane to malanxi bœnsœn yœen ma. Nayi,
 Alaa Nii Sarijœnxin yi godo a ma.
³ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa,
 N tan Balami, Beyori a dii xœmena,
 n tan naxan feene fixœn toma,
 n ma falan ni i ra:
⁴ N ni ito nan falama,
 n tan naxan Alaa falane mœma,
 naxan fe toon tima alo xiyene
 fata Ala Senbœ Kanna ra,
 naxan a xinbi sinma,

a yœene yi rabi.
⁵ Yaxuba bœnsœnna,
 ε tan Isirayila kaane!
 ε dœxœdene tofan!
⁶ E wuya bœxœn fari alo baane,
 alo nakne baan dœ,
 alo Alatala sansi xiri fajœn naxanye sixi,
 alo suman wudine igene dœ.
⁷ E ige ramaradene rafema nen ken!
 E sansine ige sa a fajœn na!
 E mangan gboma nen Manga Agaga xa,
 a mangayaan senben gboma ayi nen.
⁸ Ala nan faxi e ra
 sa keli Misiran yi,
 a nœn tima e xa
 alo burunna jingena.
 E siyane nœma nen
 naxanye e yœngœma,
 e yi e bun e xalimakunle ra,
 e yi e xœnne yigira.
⁹ E e sama nen alo yatane.
 Nde susue e rakeε?
 Naxan na duba i xa,
 Ala xa na kanna baraka!
 Naxan na i danga,
 Ala xa na kanna danga!
¹⁰ Balaki yi xœlœ Balami ma han! A yi a
 yiine bœnbo, a yi a fala Balami xa, a naxa,
 "N ni i xilixi nen alogo i xa n yaxune danga,
 koni i tan bata duba e xa sanja ma saxan.
¹¹ Iki keli be, siga i konni. N yi a ragidixi
 nen n xa i saren fi han, koni Alatala bata i
 kuma!"
¹² Balami yi Balaki yabi, a naxa, "Anu, n
 na a fala nen i ya xœrane xa, n naxa,
¹³ 'Hali Balaki a banxin so n yii naxan
 nafexi gbetin nun xœmaan na, n mi nœ
 Alatalaa yamarin matandε fefe ma. Alatala
 na naxan fala, fœ n xa na nan fala.'
¹⁴ Awa iki, n bata siga n kon kaane fœma.
 Koni ε tuli mati. N xa i rakolon siyani
 ito naxan ligama i ya yamaan na waxati
 famatœni."
¹⁵ Balami yi waliyiya falane ti, a naxa:
 N tan Balami, Beyori a dii xœmena,
 n tan naxan feene fixœn toma,
 n ma falan ni i ra:
¹⁶ N ni ito nan falama,
 n tan naxan Alaa falane mœma,
 naxan Kore Xœnna Ala wundo feene kolon,
 naxan fe toon tima alo xiyena
 fata Ala Senbœ Kanna ra,
 naxan a xinbi sinma,
 a yœene yi rabi.
¹⁷ N na a toma,
 koni iki mi a ra.
 N na a toma,
 koni a mœn makuya.
 Sarena nde minima nen Yaxuba bœnsœnmi,
 mangan kelima nen Isirayila yamanani.
 A Moyaba yamanan mangane yœngœma nen,
 a Seti bœnsœnna no.

18 A Edon yamanan tongoma nen, e nun Seyiri yamanana, a yaxuna. Koni Isirayila senben gboma ayi nen. 19 No tiin minima nen Yaxuba bomsenni, a yi e taane muxu donxene raxori.

20 Balami yi Amalekine to. A yi waliyiya falan ti, a naxa: Amaleki nan yi yamana singen na dunujna yi, koni donxen na, a tununma nen habadan!

21 A mon yi Keni kaane to. A yi waliyiya falan ti, a naxa: I daxon den natangaxi, alo xoliin naxan a teen saxi faranna ra.

22 Koni Asuri na e suxu konyiyani, Kenine janma nen.

23 A mon yi waliyiya falan ti, a naxa: Ee! Ala na ito liga, nde luyε a nii ra?

24 Kunkine kelima nen Sipiri yi, e yi Asuri rayarabi, e nun Eberi. Koni e fan faxama nen.

25 Balami yi keli, a xεε a konni. Balaki fan yi siga.

25

Isirayila kaane yi suxurene batu

1 Isirayila kaane yi dōxi Sitimi yi waxatin naxan yi, xεmεne yi lu yalunyaan lige e nun Moyaba jaxanle.

2 E yi xεmεne xilima e suxure kideni. Yamaan yi e dege, e yi e xinbi sin e suxurene bun ma.

3 Nayi, Isirayila kaane yi Baali-Peyori batu. Nanara, Alatala yi xolo e ma han!

4 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Yamaan yeeratene birin suxu, i yi e faxa, i yi e singan Alatala yetagi sogen na, alogo Alatala xa ba xoloxi Isirayila ma.”

5 Musa yi a fala Isirayila kitisane xa, a naxa, “E birin xa muxune faxa naxanye Baali-Peyori batuxi.”

6 Isirayila xεmεna nde yi fa Midiyan jaxanla nde ra a konni, Musa nun Isirayila yamaan birin yetagi. Yamaan birin yi wugama Naralan Bubun so deen na.

7 Na ma, Finexasi, Eleyasari a dii xεmεna, saraxarali Harunaa dii xεmεna, na yi keli yamaan ye, a yi tanban tongo.

8 A yi siga Isirayila kaan foxo ra a bubuni. A yi e firinna soxon tanban na sanja ma kedenni e kuini. Fitina furen naxan yi Isirayila yi, na yi dan.

9 Muxu wuli mōxōjen nun naanin nan faxa na furen ma.

10 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

11 “Finexasi, Eleyasari a dii xεmεna, saraxarali Harunaa dii xεmεna, na bata n ma xolon ba Isirayila ma. Amasoto n

ma xoxolonna nan soxi a yi. Na ma, n mi Isirayila kaane raxorima xoxolonni.

12 Nanara, i xa a fala a xa, n bata tin boje xunbenla layirin tonge a xa.

13 Na layirin luma a tan xa nen e nun a yixetene, n yi e findi saraxaraline ra habadan. Amasoto a kunfa nen a Ala xon, a yi n solona Isirayila xa.”

14 Isirayila xεmεn naxan nun Midiyan jaxanla faxa, a yi xili nen Simiri, Salu a dii xεmεna. Simeyōn bomsonna denbayana nde kuntigin nan yi a ra.

15 Midiyan jaxanla naxan faxa, a yi xili nen Kosibi, Suru a dii tεmεna. Midiyan xabilana ndee mangan nan yi a ra.

16 Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

17 “E xa Midiyan kaane yatε ε yaxune ra, ε yi e yεngε.

18 Amasoto e bata findi ε yaxune ra e to ε yanfa Peyori yi, Kosibi a fe yi, e xabila mangana nde a dii tεmεna, e naxan faxa, na feen to fitina furen nafa.”

19 Na fitina furen yi dangu.

26

1 A to dangu, Alatala yi a fala Musa nun Haruna dii Eleyasari xa, a naxa,

2 “E Isirayila yamaan tεngε naxanye barin bata dangu jεε mōxōjen na, e denbaya yeen ma, naxanye birin nōε yεngεn soε.”

3 Musa nun saraxarali Eleyasari yi falan ti e xa Moyaba mεmεmεni Yuruden baan de Yeriko taan yetagi. E naxa,

4 “Xεmεne xa tεngε naxanye barin bata dangu jεε mōxōjen na, alo Alatala a yamarixi Musa ma kii naxan yi.”

Isirayila kaan naxanye minixi Misiran yamanani, ne ni itoe ra:

5 Isirayila dii singe Ruben yixetene ni i ra: Xanaki xabilana, Xanaki yixetene; Palu xabilana, Palu yixetene;

6 Xesiron xabilana, Xesiron yixetene; e nun Karimi xabilana, Karimi yixetene.

7 Ruben xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin e nun saxan kεmε solofere tonge saxan.

8 Eliyabi nan yi Palu a dii xεmεn na.

9 Eliyabi a dii xεmεne nan itoe ra: Nemuweli, Datan e nun Abirami. Datan nun Abirami yi findixi yamaan kuntigine nan na naxanye murute Musa nun Haruna xili ma, e sa Kora muxune fari, e to murute Alatala xili ma.

10 Bōxon yi rabi, a yi e nun Kora gerun e bode xon. Teen yi a foxo ra birane muxu kεmε firin tonge suulun gan. Na yi findi misaala ra yamaan xa.

11 Koni, Kora yixetene birin mi faxa.

12 Simeyōn yixetene ni i ra xabila yeen ma: Nemuweli xabilana, Nemuweli yixetene; Yamin xabilana, Yamin yixetene; Yakin xabilana, Yakin yixetene;

¹³ Sera xabilana, Sera yixetene; e nun Sayuli xabilana, Sayuli yixetene.

¹⁴ Simeyɔn xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli mɔxɔɲen nun firin keme firin.

¹⁵ Gadi yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Sefɔn xabilana, Sefɔn yixetene; Xagi xabilana, Xagi yixetene; Suni xabilana, Suni yixetene;

¹⁶ Osini xabilana, Osini yixetene; Eriya xabilana, Eriya yixetene;

¹⁷ Arodi xabilana, Arodi yixetene; e nun Areli xabilana, Areli yixetene.

¹⁸ Gadi xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin keme suulun.

¹⁹ Eri nun Onan nan yi Yuda a dii xemene ra, koni Eri nun Onan bata yi faxa Kanan yamanani.

²⁰ Yuda yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Selaxa xabilana, Selaxa yixetene; Peresi xabilana, Peresi yixetene; e nun Sera xabilana, Sera yixetene.

²¹ Peresi yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Xesirɔn xabilana, Xesirɔn yixetene; e nun Xamuli xabilana, Xamuli yixetene.

²² Yuda xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge solofere wuli sennin keme suulun.

²³ Isakari yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Tola xabilana, Tola yixetene; Puwa xabilana, Puwa yixetene;

²⁴ Yasubu xabilana, Yasubu yixetene; e nun Simiron xabilana, Simiron yixetene.

²⁵ Isakari xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme saxan.

²⁶ Sabulon yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Seredi xabilana, Seredi yixetene; Elon xabilana, Elon yixetene; e nun Yalele xabilana, Yalele yixetene.

²⁷ Sabulon xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge sennin keme suulun.

²⁸ Yusufu yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Manase nun Efirami.

²⁹ Manase yixetene ni i ra: Makiri xabilana, Makiri yixetene. Makiri nan Galadi sɔtɔ. E nun Galadi xabilana, Galadi yixetene.

³⁰ Galadi yixetene ni i ra: Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; Xeleki xabilana, Xeleki yixetene;

³¹ Asireli xabilana, Asireli yixetene; Siken xabilana, Siken yixetene;

³² Semida xabilana, Semida yixetene; e nun Xeferi xabilana, Xeferi yixetene.

³³ Selofexadi, Xeferi a dii xemɛn mi dii keme sɔtɔ, koni a dii temene sɔtɔ nɛn. Selofexadi a dii temene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xɔgala, Milika e nun Tirisa.

³⁴ Manase xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli firin keme solofere.

³⁵ Efirami yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Sutela xabilana, Sutela yixetene; Bekeri xabilana, Bekeri yixetene; e nun Taxani xabilana, Taxani yixetene.

³⁶ Sutela yixetene ni i ra: Eran xabilana, Eran yixetene.

³⁷ Efirami xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge saxan wuli firin keme suulun. Yusufu yixetene nan ne ra xabila yeɛn ma.

³⁸ Bunyamin yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Bela xabilana, Bela yixetene; Asibeli xabilana, Asibeli yixetene; Axirami xabilana, Axirami yixetene;

³⁹ Sufami xabilana, Sufami yixetene; e nun Xufami xabilana, Xufami yixetene.

⁴⁰ Bela yixetene ni i ra: Arade nun Naman. Arade xabilana, Arade yixetene; e nun Naman xabilana, Naman yixetene.

⁴¹ Bunyamin xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme sennin.

⁴² Dan yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Suxami xabilana, Suxami yixetene. Dan xabila keden nan yi na ra.

⁴³ Suxami xabilan nan na ra, e malanxina muxu wuli tonge sennin wuli naanin keme naanin.

⁴⁴ Aseri yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Yimina xabilana, Yimina yixetene; Yisiwi xabilana, Yisiwi yixetene; e nun Beriya xabilana, Beriya yixetene.

⁴⁵ Beriya yixetene ni i ra: Xeberi xabilana, Xeberi yixetene; e nun Malikili xabilana, Malikili yixetene.

⁴⁶ Aseri a dii temɛn yi xili nɛn Sera.

⁴⁷ Aseri xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge suulun wuli saxan keme naanin.

⁴⁸ Nafatali yixetene ni i ra xabila yeɛn ma: Yaseli xabilana, Yaseli yixetene; Guni xabilana, Guni yixetene;

⁴⁹ Yeseri xabilana, Yeseri yixetene; e nun Silen xabilana, Silen yixetene.

⁵⁰ Nafatali xabilane nan ne ra, e malanxina, muxu wuli tonge naanin wuli suulun keme naanin.

⁵¹ Isirayila xemɛn naxanye yate, muxu wuli keme sennin e nun keden keme solofere tonge saxan.

⁵² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁵³ Yamanani taxunma nɛn e tagi e keɛn na, fata muxune yaten na.

⁵⁴ Naxanye wuya, i xa keɛ gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya, i xa keɛ xurin so ne yii. Birin keɛn xa lan muxune yaten ma.

⁵⁵ Koni yamanan xa yitaxun masɛnsɛnna nan xɔn. E a sɔtɔma nɛn e keɛn na fata e benbane bɔnsɔnne xinle ra.

⁵⁶ Birin keɛ bɔxɔni taxunma masɛnsɛnna nan xɔn, bɔnsɔn gbeene nun bɔnsɔn xurine ye.

⁵⁷ Lewi bənsəna muxuni itoe nan tēge e xabila yēn ma: Gərisən xabilana, Gərisən yixetene; Kehati xabilana, Kehati yixetene; e nun Merari xabilana, Merari yixetene.

⁵⁸ Lewi bənsəna xabila gbəten ni i ra: Libini xabilana, Xebiron xabilana, Maxali xabilana, Musi xabilana, e nun Kora xabilana. Kehati nan Amirama soto.

⁵⁹ Amirama a naxanla yi xili nən “Yokebedi,” Lewi a dii tēmēna, naxan bari Misiran yi. E nun Amirama nan Haruna nun Musa soto, e nun Mariyama, e magilena.

⁶⁰ Haruna nan Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara soto.

⁶¹ Koni Nadaba nun Abihu faxa nən, e to tē daxataren xali Alatala yetagi.

⁶² E Lewi xēmən naxanye tēge, naxanye barin bata yi dangu kike kedenna ra, ne lan muxu wuli məxəjen nun saxan nan ma. E mi tēge Isirayila kaan bonne ye, amasoto e mi yi lan e xa kēe bəxən soto e ye.

⁶³ Musa nun saraxarali Eleyasari ne nan tēge Moyaba mētemerene yi Yurudən baan de Yeriko taan yetagi.

⁶⁴ Musa nun saraxarali Haruna Isirayila kaan naxanye tēge Sinayi tonbonni, na sese mi yi itoe ye.

⁶⁵ Amasoto Alatala bata yi a fala ne ma, a e faxama nən tonbonni. Keden mi lu fo Yefune a dii Kalebi nun Nunu a dii Yosuwe.

27

Kee fena sariyan dii temene xa

¹ Awa, Selofexadi a dii tēmēne yi fa, Xeferi a dii xēmēna, Galadi mamandenna. Manase a dii Makiri nan Galadi soto Manase bənsənni, Yusufu a dii xēmēna. E xinle ni itoe ra: Maxala nun Noha nun Xogala nun Milika e nun Tirisa.

² E yi fa Naralan Bubun so dēen na Musa nun saraxarali Eleyasari nun mangane nun yamaan birin yetagi. E naxa,

³ “Nxu baba bata faxa tonbonni. A mi yi Kora ganla ye naxanye yi murutxi Alatala xili ma, koni a faxaxi a yetēen yulubin nan ma, dii xēmē mi yi a yii.

⁴ Nanfera nxu baba xinla loye ayi a xabilani, bayo dii xēmē to mi a yii ba? E kēena nde so nxu yii nxu baba ngaxakedenne tagi.”

⁵ Musa yi siga e kiti feen maxədinna tideni Alatala ma.

⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁷ “Selofexadi a dii tēmēne jəndi. Kēe bəxəna nde so e yii e baba ngaxakedenne tagi. I lan i yi e baba kēen so e yii.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Xa muxuna nde faxa a mi dii xēmē lu, e xa a kēen so a dii tēmən yi.

⁹ Xa dii tēmē mi a yii, e xa a kēen so a ngaxakeden xēmēmane yii.

¹⁰ Xa a ngaxakeden mi na, e xa a kēen so a baba ngaxakeden xēmēmane yii.

¹¹ Xa a baba ngaxakeden mi na, e xa a kēen so a bari bodena nde yii a xabilani, a yi findi a gbeen na. A findima kiti sa sariyan nan na Isirayila kaane xa, Alatala naxan yamarixi Musa ma.’”

Yosuwe yi sugandi yamaan yēratiin na Sariyane 31.1-8

¹² Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Te Abarimi geyani ito fari, i yi bəxən mato n naxan so Isirayila yii.

¹³ I na a mato, i laxirayama nən, alo i tada Haruna.

¹⁴ Amasoto e bata n ma yamarin matandi, yamaan murutē waxatin naxan yi Sini tonbonni igen de. I mi n ma sariyanna binya e yetagi, e to yi igen maxədinma.” Meriba igene nan yi ne ra Kadesi yi Sini tonbonni.

¹⁵ Musa yi a fala Alatala xa, a naxa,

¹⁶ “Alatala, Ala naxan niin biraxi adamadiine birin yi, i xa muxuna nde ti yamani ito xun na

¹⁷ naxan noe tiye a yeē ra a feen birin yi. Alatala yamaan nama lu alo xuruseene xuruse raba mi naxanye xun na.”

¹⁸ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa, “Nunu a dii Yosuwe tongo, n ma Nii Sarijanxin naxan yi, i yi i yii sa a fari.

¹⁹ I yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi, i yi a findi yēratiin na e yeē xori.

²⁰ I yi i sənβəna nde so a yii, alogo Isirayila yamaan birin xa a xuiin suxu.

²¹ A ti saraxarali Eleyasari yetagi, alogo a xa kiti sa feen maxədinne ti a xa, Yurima masensən ti seen na Alatala yetagi.* Yosuwe nun Isirayila yamaan birin Eleyasari a yamarine suxuma nən e feene birin yi.”

²² Musa yi a liga alo Alatala a yamari kii naxan yi. A yi Yosuwe tongo, a yi a ti saraxarali Eleyasari nun yamaan birin yetagi.

²³ A yi a yiine sa a fari, a yi a findi yēratiin na, alo Alatala a fala e xa kii naxan yi fata Musa ra.

28

Sanle nun waxatine saraxane

Xəroyaan 29.38-46

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Yamarini ito fi Isirayila kaane ma, i naxa, ‘E fa n kise donseene ra e waxati saxine yi, naxanye ralima n ma tēen na naxanye xirin nafan n ma.’

³ Ito fala e xa, i naxa, ‘Loxo yo loxo, e fa yeXēen jēē kedenna firin na Alatala xən, fe

* 27:21: *Yurima nun Tumin* masensən ti seene fe seβexi Xəroyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

mi naxanye ra saraxa gan daxin na naxan nalima a ma tēen na waxatin birin.

⁴ YEXEE keden xa ba xōtōnni, a firindena fitirin ma.

⁵ A bama nen e nun a bogise saraxana, murutu fujin kilo saxan naxan namulanxi oliwi bogi dinxine turen litiri keden nun a tagiin na.

⁶ Saraxa gan daxini ito bama nen waxatin birin alo a liga Sinayi geyaan fari kii naxan yi. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.

⁷ YEXEEN bama nen e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri keden e nun a tagi. I xa minse saraxan bōxon Alatala xa yire sarijānxini.

⁸ YEXEEN firinden bama fitirin nan ma, e nun a bogise saraxana e nun a minse saraxana alo i naxan bama xōtōnni. A ralima Alatala ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.’ ”

⁹ “ Matabu Lōxōni, yEXEEN jEE kedenna firin xa ba saraxan na, fē mi naxanye ra, e nun e bogise saraxane, murutu fujin kilo sennin naxan namulanxi turen na e nun e minse saraxana.

¹⁰ Na saraxa gan daxine xa ba Matabu Lōxōne birin yi, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun a minse saraxana.’ ”

¹¹ “ Kike nenēn fōlōna, ε xa tura bulan firin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, e nun konton keden nun yEXEEN jEE keden kedenna solofere, fē mi naxanye ra.

¹² Xuruseene birin bama nen e nun murutu fujina naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

¹³ Konton bulanna, kilo saxan naxan namulanxi turen na bogise saraxan na. Saraxa gan daxin na a ra naxan nalima Alatala ma tēen na, a xirin yi rafan a ma.

¹⁴ Ninge keden bama nen e nun a minse saraxana, wudi bogi igen litiri saxan. Kontonna gbeena, litiri firin. YEXEE diina, litiri keden nun a tagi. Saraxa gan daxin na a ra naxan bama kike nenēne birin na jEEN bun.

¹⁵ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Alatala xa, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e minse saraxane.’ ”

Saraxaraline 23.5-14

¹⁶ “ Nēen kike singen xii fu nun naaninna, ε xa Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla raba Alatala xa.’ ”

¹⁷ “ Kikeni ito xii fu nun suulunde lōxōni, sanla yi fōlō. E xa buru ratetaren don xii solofere.

¹⁸ Sanla xii singe lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijānxini. E nama ε wanle kē na lōxōni.

¹⁹ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yEXEEN jEE keden kedenna solofere ba

saraxa gan daxin na fē mi naxanye ra. E rali Alatala ma tēen nan na.

²⁰ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²¹ YEXEE soloferene, kilo saxan saxan.

²² E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

²³ Na birin sama lōxō yo lōxō saraxan nan fari naxan bama xōtōnni.

²⁴ Sanla xii soloferene birin yi, ε xa na kise doonseene nan nali tēen na, e xirin yi rafan Alatala ma, sa lōxō yo lōxō saraxane nun minse saraxane fari.

²⁵ Xii soloferede lōxōni, ε mōn yi yamaan xili malan sarijānxini. E nama ε wanle kē na lōxōni.’ ”

Saraxaraline 23.15-22

²⁶ “ Se Xaba Singen sali lōxōni, ε na fa bogise singene saraxane ra Alatala xōn Xunsagine Sanla waxatini, ε xa yamaan xili malan sarijānxini. E nama ε wanle kē.

²⁷ E xa tura bulan firin nun konton keden nun yEXEEN jEE keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, a xirin yi rafan Alatala ma.

²⁸ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

²⁹ YEXEE soloferene, kilo saxan saxan.

³⁰ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

³¹ Na saraxane bama nen e nun e minse saraxane. E sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine nun e bogise saraxane fari. E xa xuruseene ba fē mi naxanye ra e nun e minse saraxane.’ ”

29

Saraxane Xōtane Sanli

Saraxaraline 23.23-25

¹ “ Kike solofereden xi singe lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijānxini. E nama ε wanle kē, koni ε xa xōtane fe na lōxōni.

² E xa tura bulan keden nun konton keden nun yEXEEN jEE keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na, fē mi naxanye ra. A xirin yi rafan Alatala ma.

³ Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

⁴ YEXEE soloferene, kilo saxan saxan.

⁵ E mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na Ala solona seen na ε xa.

⁶ Saraxan ne sama kike nenēn saraxane nun lōxō yo lōxō saraxane nan fari e nun e

bogise saraxane nun minse saraxane naxan falaxi sariyani. Saraxane nan ne ra naxanye nalima Alatala ma tēen na, e xirin yi rafan a ma.’ ”

*Ala solona lōxōn saraxane
Saraxaraline 23.26-32*

7 “ ‘Kike solofereden xii fude lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. Ε yi sun. Ε nama wali yo ke.

8 Ε xa tura bulan keden nun konton keden nun yεxεεn jεε keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa fe mi naxanye ra, a xirin yi rafan a ma.

9 Xuruseene bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na, bogise saraxana. Ninge keden lanma murutu fujin kilo solomanaanin nan ma. Kontonna, kilo sennin.

10 Yεxεε soloferene, kilo saxan saxan.

11 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa Ala solona saraxan fari e nun lōxō yo lōxō saraxa gan daxine nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

*Bubu Kui Sanla
Saraxaraline 23.33-44*

12 “ ‘Kike solofereden xii fu nun suulunde lōxōni, ε xa yamaan xili malan sarijanxini. Ε nama ε wanle ke. Ε xa sanla raba Alatala xa xii solofere.

13 Xii singe lōxōni, ε xa tura bulan fu nun saxan nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba saraxa gan daxin na Alatala xa, fe mi naxanye ra. A ralima a ma tēen nan na, a xirin yi rafan a ma.

14 E bama nen e nun murutu fujin naxan namulanxi turen na bogise saraxana. Ninge keden kilo solomanaanin, kontonna kilo sennin.

15 Yεxεε fu nun naaninne, kilo saxan saxan.

16 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

17 “ ‘Xii firinde lōxōni, ε xa tura bulan fu nun firin nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

18 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

19 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

20 “ ‘Xii saxande lōxōni, ε xa tura bulan fu nun keden nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

21 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

22 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

23 “ ‘Xii naaninde lōxōni, ε xa tura bulan fu nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

24 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

25 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

26 “ ‘Xii suulunde lōxōni, ε xa tura bulan solomanaanin nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

27 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

28 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

29 “ ‘Xii senninde lōxōni, ε xa tura bulan solomasεεε nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

30 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

31 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

32 “ ‘Xii soloferede lōxōni, ε xa tura bulan solofere nun konton firin nun yεxεεn jεε keden kedenna fu nun naanin ba fe mi naxanye ra.

33 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

34 Ε mōn xa kōtō keden ba yulubi xafari saraxan na, sa lōxō yo lōxō saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’ ”

35 “ ‘Xii solomasεεεde lōxōni, ε xa ε malan. Ε nama ε wanla ke.

36 Ε xa tura keden nun konton keden nun yεxεεn jεε keden kedenna solofere ba saraxa gan daxin na fe mi naxanye ra. E xa rali Alatala ma tēen na, naxan xiri rafan a ma.

37 E bama nen e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane, naxanye lanje turane nun kontonne nun yεxεεne yaten ma.

³⁸ E mən xa kəto keden ba yulubi xafari saraxan na, sa ləxo yo ləxo saraxa gan daxine fari e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane.’’

³⁹ “Saraxane nan ne ra e lan e xa naxanye ba Alatala xa sali laxone yi. E sama nen e saraxa gan daxine fari, e nun e bogise saraxane nun e minse saraxane nun e bəne xunbeli saraxane, e naxanye ba de tiina fe ra hanma e penige ma saraxane.’’

30

De tiine sariyana

¹ Alatala Musa yamari naxanye birin ma, a yi ne birin fala Isirayila kaane xa.

² Musa yi falan ti Isirayila bənsəne mangane xa, a naxa, “Alatala yamarini ito nan fixi:

³ Xa xeməna nde a kəlo hanma a a de ti a a xa saraxan ba Alatala xa hanma a xa fena nde raba, a nama a falan kala. A naxan birin falaxi, a xa na raba.”

⁴ “Xa sungutunna nde a kəlo hanma a a de ti a a saraxan bama Alatala xa, hanma a fena nde rabama nen, a mən a baba konni,

⁵ a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kəlone nun a de ti xuine birin nakamali.

⁶ Koni a baba na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kəlone nun a de ti xuine rakamali. Alatala dijama nen a ma, bayo a baba mi tinxi.”

⁷ “Xa sungutunna nde a kəlo hanma a a de ti xaxilitareyani, na xanbi ra a yi futu,

⁸ a xemen na a me waxatin naxan yi, xa a mi sese fala, a lan a yi a kəlone nun a de ti xuine rakamali.

⁹ A xemen na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a xa a kəlone nun a xaxilitareya de xuine yikala. Alatala dijama nen naxanla ma.”

¹⁰ “Kaja gileen hanma naxanla naxan xemen bata a me a ra, xa na nde a kəlo hanma a a de ti a fena nde rabama nen, a lan a yi na birin nakamali.”

¹¹ “Xa naxanla bata doxo xeme taa ra, a a kəlo hanma a a de ti a fena nde rabama nen,

¹² a xemen na a me, xa a mi sese fala a mi tondi, a lan a yi a kəlone nun de ti xuine birin nakamali.

¹³ Koni a xemen na a me waxatin naxan yi, xa a mi tin, a mi lan a yi a kəlone nun de ti xuine rakamali. Alatala dijama nen a ma, amasoto a xemen bata a kala.

¹⁴ Nayi, a xemen nəe tinje nen hanma a tondi a kəlone nun a de ti xuine ma.

¹⁵ A na a me, xa a xemen mi sese fala a naxanla xa, a bata tin a kəlone nun de ti xuine birin ma a dunduni.

¹⁶ Koni xa ləxon bata dangu a xeməna a fe mexi naxan yi, a yi fa a naxanla de ti xuine

kala, xeməna a naxanla hakən goronna ton-goma nen.”

¹⁷ Alatala na sariyane nan falaxi Musa xa de tiina fe yi naxalan futuxina fe yi hanma dii temen naxan a baba konni.

31

Midiyan kaane yi naxankata

¹ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

² “Midiyan kaane fe naxin saran e ra, e naxan ligaxi Isirayila kaane ra. Na xanbi ra, i laxirayama nen.”

³ Nayi, Musa yi a fala yamaan xa, a naxa, “Muxuna ndee xa e yiton yenge so xinla ma e ye. E sigama Midiyan kaane nan yengedei, alogo Alatala xa e fe naxine saran e ra.

⁴ Nayi, e xa yenge soon muxu wuli keden keden tongo Isirayila bənsəne birin yi.”

⁵ E yi muxu wuli fu nun firin tongo Isirayila ganle ye yenge so xinla ma. Bənsən keden, wuli keden.

⁶ Musa yi e rasiga yengeni, bənsən yo bənsən muxu wuli keden, e nun Finexasi, saraxarali Eleyasari a dii xeməna, naxan se rasarijanxina ndee xali e nun xətaan naxanye fema yengeni.

⁷ E yi siga Midiyan yamanan yengedeni alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi. E yi xeməne birin faxa.

⁸ E Midiyan manga suulun fan faxa, Efi nun Rekemi nun Suru nun Xuru nun Reba. E Beyori a dii Balami fan faxa silanfanna ra.

⁹ E yi Midiyan naxanle nun e diine tongo, e nun e xuruseene nun e yii seene birin.

¹⁰ E yi e taane nun e daxodene birin gan.

¹¹ E yi se tongoxine birin xali e nun muxune nun xuruseene.

¹² E yi fa suxu muxune nun se tongoxine ra Musa nun saraxarali Eleyasari nun Isirayila yamaan fema daaxadeni Moyaba meremeri Yuruden baan dexən Yeriko yetagi.

¹³ Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane yi siga e ralandeni daaxaden fari ma.

¹⁴ Musa yi xəlo gali kuntigine ma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na naxanye yi kelima na yengeni.

¹⁵ Musa yi e maxodin, a naxa, “Nanfera e naxanle luxi e nii ra?”

¹⁶ E tan nan Balami a kawandin name, e Isirayila kaane bira tinxintareyani Alatala ra Peyori yi, fitina furen yi so Alatala yamani.

¹⁷ Iki e dii xeməne birin faxa, e nun naxanla naxanye xeme feen kolon.

¹⁸ Koni e nəe sungutun nasəlxine ramare nen e yete xa.

¹⁹ Naxanye birin faxan tixi e ye hanma e yiin din muxu faxaxin na, ne xa lu daaxaden fari ma xii solofere. E lan e yi e

rasarijan xii saxanden nun xii soloferede loxoni e nun ε suxu muxune.

²⁰ Ε mən xa dugine rasarijan, e nun seen naxanye rafalaxi kidin na hanma sii xaben na hanma wudin na.”

²¹ Sofaan naxanye keli yengeni, saraxarali Eleyasari yi a fala ne xa, a naxa, “Alatala ito nan yamarixi Musa ma a sariyani:

²² Xεmaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun yoxona,

²³ e nun tεen mi naxanye birin ganma, ε xa ne rasarijan tεen nan na. Na xanbi ra, ε yi e rasin marasarijan igeni. Naxanye ganma, ε ne rasin marasarijan igeni gbansan.

²⁴ Ε na ε dugine xa xii soloferede loxoni, ε sarijanma nen. Nayi, ε nœ soε nen daax-adeni.”

²⁵ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

²⁶ “I tan nun saraxarali Eleyasari nun yamaan xabila mangane, ε muxune nun xuruseene birin tεngε naxanye tongoxi yengeni.

²⁷ Na xanbi ra, i xa e yitaxun firinna ra, foxo kedenna sofane nan gbeen na ra naxanye siga yengeni, foxo kedenna yamaan dɔnxen nan gbeen na ra.

²⁸ I xa ndedi ba sofane gbeen na mudun na Alatala xa: i muxu keden ba muxu keme suulunna ra hanma xuruse keme suulun e nun jingene nun sofanelle nun yεxεene nun siine birin.

²⁹ I xa muduni ito ba e gbeen na, i yi a so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na.

³⁰ Isirayila yamaan dɔnxen gbeen tan, i xa muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, hanma xuruse tonge suulun e nun jingene nun sofanelle nun yεxεene nun siine birin. I yi e so Lewi bɔnsɔnna muxune yii, Alatala Batu Bubun taxuxi naxanye ra.”

³¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³² Sofane seen naxanye tongo yengeni, itoe nan lu yengen xanbini: xuruse xunxuri wuli keme sennin wuli tonge solofere wuli suulun,

³³ jinge wuli tonge solofere wuli firin,

³⁴ sofali wuli tonge sennin wuli keden,

³⁵ e nun sungutun nasolɔnxi wuli tonge saxan wuli firin.

³⁶ Naxan yitaxun yengesone ra na ni i ra: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan e nun solofere keme suulun,

³⁷ xuruse xunxurin keme sennin tonge solofere e nun suulun yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁸ e nun jinge wuli tonge saxan wuli senninne, jinge tonge solofere e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa,

³⁹ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulunna, sofali tonge sennin e nun keden yi ba a ra mudun na Alatala xa,

⁴⁰ e nun muxu wuli fu nun senninna, muxu tonge saxan e nun firin yi ba a ra mudun na Alatala xa.

⁴¹ Musa yi na mudun so saraxarali Eleyasari yii Alatala gbeen na, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

⁴² Isirayila yamaan gbeen ni i ra Musa naxan dɔxo a danna.

⁴³ Yamaan gbeena: xuruse xunxuri wuli keme saxan wuli tonge saxan wuli solofere keme suulun,

⁴⁴ e nun jinge wuli tonge saxan wuli sennin,

⁴⁵ e nun sofali wuli tonge saxan keme suulun,

⁴⁶ e nun muxu wuli fu nun sennin.

⁴⁷ Naxan soxi Isirayila kaane yii, Musa yi muxu keden ba muxu tonge suulunna ra, a xuruse keden ba xuruse tonge suulunna ra, alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi. A yi e so Lewi bɔnsɔnna muxune yii, Ala Batu Bubun yi taxuxi naxanye ra.

⁴⁸ Ganla kuntigine yi siga Musa fεma naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na.

⁴⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “Sofaan naxanye nxo yamarine bun, nxu bata ne tεngε. Hali keden mi baxi nxu ra.

⁵⁰ Nanara, nxu xεma seen naxanye sɔtaxi, nxu bata fa ne ra Alatala xɔn a kiseen na nxu niin xunba saranna ra: kœ birane, yii kœ rasone, yii soli rasone, tunla sone, e nun jεrene.”

⁵¹ Musa nun saraxarali Eleyasari yi na xεma muranne birin nasuxu e ra.

⁵² Kuntigin naxanye muxu wuli xun na e nun naxanye muxu keme xun na, ne xεma seene binyan yi sigε han kilo keme tonge solofere, e naxanye fi Alatala ma.

⁵³ Sofane tan yi e se tongoxine ramara e yii.

⁵⁴ Musa nun saraxarali Eleyasari yi kuntigine xεmaan tongo, e yi a xali Naralan Bubuni, alogo Alatala xa a jɔxo lu Isirayila kaane xɔn.

32

Isirayila kaana ndee yi dɔxo Yurudɛn sogeteden binni

Sariyane 3.12-22

¹ Xuruse wuyaxi yi Ruben nun Gadi bɔnsɔne yii. E yi a to a Yaasari nun Galadi bɔxɔn yi fan e xuruseene xa.

² Nayi, Gadi kaane nun Ruben kaane yi fa Musa nun saraxarali Eleyasari nun yamaan mangane fεma, e yi a fala, e naxa,

³ “Alatala yamanan naxanye nɔxi Isirayila yamaan xa, Ataroti nun Dibon nun Yaasari nun Nimira nun Xεsibɔn nun Eleyale nun Sebami nun Nebo nun Bewoni,

⁴ na yamanane fan xuruseene xa, anu xuruseene nxu tan yii han, nxu tan ε walikene.”

⁵ E yi a fala, e naxa, “Xa ε tinjε nxo falan ma, na bɔxɔn xa so nxu yii, ε nama nxu xali Yurudɛn baan kidi ma.”

⁶ Musa yi a fala e xa, a naxa, “E tan dɔxɔn nɛn be ba, ε ngaxakedenne yi siga yenge sodeni?”

⁷ Nanfera ε Isirayila kaane tunnaxɔlɔma sigadeni yamanani Alatala naxan soxi e yii?

⁸ E fafane fan na nan liga bonni, n to e rasiga yamanan matodeni keli Kadesi-Barineya yi.

⁹ E te nɛn han Esikoli mɛrɛmɛrɛni. E to yelin yamanan matoε, e yi Isirayila kaane tunnaxɔlɔ e ma alogo e nama siga yamanani Alatala naxan soxi e yii.

¹⁰ Na lɔxɔni Alatala yi xɔlɔ, a yi a kɔlɔ, a naxa,

¹¹ ‘Muxuni itoe naxan minixi Misiran yi, naxanye barin bata dangu jεε mɔxɔjɛn na, ne mi bɔxɔn toma n na n kɔlɔxi naxan so fe ra Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii, amasɔtɔ e mi luxi n fɔxɔ ra ki fajɪ.

¹² Fɔ Yefune a dii Kalebi, Kenisi kaana, e nun Nunu a dii Yosuwe, bayo e lu nɛn Alatala fɔxɔ ra ki fajɪ.’

¹³ Alatalaa xɔlɔ gbeen keli nɛn Isirayila kaane xili ma, a yi e rasiga tonbonna xun xɔn jεε tonge naanin, han na waxatin muxune birin yi jɛn naxanye fe jɛxɪn liga Alatala yetagi.

¹⁴ Iki ε tan yulubi kanne, ε faxi ε fafane nan ma. E Alatala raxɔlɔma nɛn Isirayila xili ma dangu e ra.

¹⁵ Anu, xa ε xεtε a fɔxɔ ra, a mɔn yamani ito birin luma nɛn tonbonni, ε yi findi yamaan birin halagi xunna ra.”

¹⁶ Na muxune mɔn yi e maso Musa ra e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu waxi sansanne sa feni be nxɔ xuruseene xa nxu yi taane ti nxɔ denbayane xa.

¹⁷ Na xanbi ra, nxu yenge so seene tonge, nxu yi ti Isirayila kaan bonne yeε ra, nxu yi e xali e yirene yi. Nayi, nxɔ denbayane luma nɛn taa makantaxine kui, e ratanga yamanani ito muxune ma.

¹⁸ Nxu mi xεtε nxu konne yi, fɔ Isirayila kaane birin na dɔxɔ e bɔxɔne yi.

¹⁹ Nxu mi bɔxɔn sɔtɔma Yurudɛn baan fɔxɔ kedenni alo e tan, bayo nxu bata nxɔ bɔxɔn sɔtɔ be binni baan sogeteden binni.”

²⁰ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε falani ito liga, xa ε yenge so seene tongo Alatala xa,

²¹ xa ε sofane birin Yurudɛn baan gidi Alatala yetagi han a yi a yaxune birin kedi,

²² xa yamanan lu Alatala nɔɔn bun, nayi Alatala nun Isirayila tinma nɛn ε yi xεtε be. Nayi, yamanani ito findima nɛn ε gbeen na Alatala yetagi.

²³ Koni xa ε mi na liga, ε bata yulubin liga Alatala ra. E xa a kolon, fa fala ε yulubin saranna ε lima nɛn.

²⁴ Awa, ε xa taane ti ε denbayane xa, e nun sansanne ε xuruse kurune xa, koni ε xa ε dε ti xuine rakamali de!”

²⁵ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala Musa xa, e naxa, “Nxu tan, i ya walikene a ligama nɛn alo i a yamarixi kii naxan yi.

²⁶ Nxɔ diine nun nxɔ jɛxɪnle nun nxɔ xuruseene birin luma nɛn Galadi taane yi.

²⁷ Koni nxu tan i ya walikene birin yenge so seene tongoma nɛn, nxu siga yenge sodeni Alatala yetagi, alo nxu kanna a falaxi kii naxan yi.”

²⁸ Musa yi yamarin fi saraxarali Eleyasari ma e nun Nunu a dii Yosuwe ma, e nun Isirayila bɔnsɔn mangane ma e fe ra.

²⁹ Musa yi a fala e xa, a naxa, “Xa Gadi kaane nun Ruben kaane Yurudɛn baan gidi ε fɔxɔ ra, e birin yi yenge so seene tongo Alatala xa, nayi yamanan na lu ε nɔɔn bun, ε Galadi yamanan so e yii e gbeen na.

³⁰ Koni xa e birin mi gidi ε fɔxɔ ra yenge so seene ra e yii, e xa dɔxɔ ε tagi Kanan bɔxɔni.”

³¹ Gadi kaane nun Ruben kaane yi a fala, e naxa, “Alatala bata naxan fala, nxu tan i ya walikene na ligama nɛn.

³² Nxu gidima nɛn Kanan yamanani Alatala xa yenge so seene ra nxu yii, koni nxu keε bɔxɔn sɔtɔma nɛn Yurudɛn baan be binni.”

³³ Musa yi Amorine manga Sixɔn ma yamanan nun Basan manga Ogo a yamanan so Gadi kaane nun Ruben kaane nun Yusufu a dii Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi, e nun e taane nun bɔxɔn naxanye e rabilinni.

³⁴ Gadi kaane yi Dibon nun Ataroti nun Aroyeri nun

³⁵ Atiroti-Sofani nun Yaasɛri nun Yogboha nun

³⁶ Beti-Nimira nun Beti-Haran ti taa makantaxine ra, e yi xuruse sansanne sa.

³⁷ Ruben kaane yi Xesibɔn ti, e nun Eleyale nun Kiriyatayimi nun

³⁸ Nebo nun Baali-Meyɔn, e naxanye xiliye masara, e nun Sibima. E taan naxanye ti e yi ne xili sa.

³⁹ Manase a dii Makiri yixetene yi siga Galadi yi, e yi a suxu, e yi Amorine kedi naxanye yi dɔxi na.

⁴⁰ Nayi, Musa yi Galadi so e yii alogo e xa dɔxɔ na.

⁴¹ Yayiri, Manase yixetena nde yi siga, a yi taadina ndee suxu, a yi e xili sa “Yayiriya.”

⁴² Noba yi siga, a yi Kenata suxu e nun a banxidene, a yi a xili sa “Nobaya.”

33

Isirayila kaane sigatina

¹ Isirayila kaane sigadene ni i ra e to mini Misiran yi e gali yeen ma, Musa nun Haruna yamarin bun.

² Musa yi tidene sebema Alatalaa yamarin nan ma. E sigadene ni i ra, e tide yeen ma.

³ E keli Ramisesi yi kike singen xii fu nun suulundeni Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla kuye baani. Isirayila kaane xoxoyaxin yi mini Misiran kaane birin yetagi,

⁴ Misiran kaane yi e dii singene binbine maluxunma waxatin naxan yi Alatala naxanye faxa e ye. Amasoto Alatala e alane yalagi nen.

⁵ Isirayila kaane yi keli Ramisesi yi, e sa daaxa Sukoti yi.

⁶ E yi keli Sukoti yi, e sa daaxa Etama yi tonbonna danna ra.

⁷ E yi keli Etama yi, e yi xete han Pihahiroti yi, Baali-Sefon yetagi, e yi sa daaxa Migidoli dexon.

⁸ E yi keli Pihahiroti yi, e yi baan gidi tonbonna binni, e yi xii saxan siga ti Etama tonbonni, e yi sa daaxa Mara yi.

⁹ E yi keli Mara yi, e siga Elimi yi, tigi fu nun firin e nun tugu bili tonge solofere yi denaxan yi. E yi daaxa menni.

¹⁰ E yi keli Elimi yi, e sa daaxa Gbala Baan dexon.

¹¹ E yi keli Gbala Baani, e sa daaxa Sin tonbonni.

¹² E yi keli Sin tonbonni, e sa daaxa Dofika yi.

¹³ E yi keli Dofika yi, e sa daaxa Alusi yi.

¹⁴ E yi keli Alusi yi, e sa daaxa Refidimi yi, yamaan mi min igen soto denaxan yi.

¹⁵ E yi keli Refidimi yi, e sa daaxa Sinayi tonbonni.

¹⁶ E yi keli Sinayi tonbonni, e sa daaxa Kibiroti-Hatawa yi.

¹⁷ E yi keli Kibiroti-Hatawa yi, e sa daaxa Xaseroti yi.

¹⁸ E yi keli Xaseroti yi, e sa daaxa Ritima yi.

¹⁹ E yi keli Ritima yi, e sa daaxa Rimon-Peresi yi.

²⁰ E yi keli Rimon-Peresi yi, e sa daaxa Libina yi.

²¹ E yi keli Libina yi, e sa daaxa Risa yi.

²² E yi keli Risa yi, e sa daaxa Kehelata yi.

²³ E yi keli Kehelata yi, e sa daaxa Saferi geyaan ma.

²⁴ E yi keli Saferi geyaan ma, e sa daaxa Harada yi.

²⁵ E yi keli Harada yi, e sa daaxa Makeloti yi.

²⁶ E yi keli Makeloti yi, e sa daaxa Taxati yi.

²⁷ E yi keli Taxati yi, e sa daaxa Tera yi.

²⁸ E yi keli Tera yi, e sa daaxa Mitika yi.

²⁹ E yi keli Mitika yi, e sa daaxa Hasimona yi.

³⁰ E yi keli Hasimona yi, e sa daaxa Moseroti yi.

³¹ E yi keli Moseroti yi, e sa daaxa Bene-Yakani yi.

³² E yi keli Bene-Yakani yi, e sa daaxa Horo-Gidigadi yi.

³³ E yi keli Horo-Gidigadi yi, e sa daaxa Yotobata yi.

³⁴ E yi keli Yotobata yi, e sa daaxa Abirona yi.

³⁵ E yi keli Abirona yi, e sa daaxa Esiyon-Gebere yi.

³⁶ E yi keli Esiyon-Gebere yi, e sa daaxa Kadesi yi Sini tonbonni.

³⁷ E yi keli Kadesi yi, e sa daaxa Horo geyaan ma, Edon yamanan danna.

³⁸ Saraxarali Haruna yi te Horo geyaan ma, Alatalaa yamarin ma. A sa faxa menni, Isirayila kaane minin jee tonge naanindeni Misiran yi a kike suulunden xii singeni.

³⁹ Haruna bata yi jee keme moxanen nun saxan soto siimayaan na a faxa waxatin naxan yi Horo geyaan fari.

⁴⁰ Kanan Manga Aradi naxan yi dxi Negewi yi Kanan yamanani, na yi Isirayila kaane fa feen me.

⁴¹ E yi keli Horo geyaan ma, e sa daaxa Salimona yi.

⁴² E yi keli Salimona yi, e sa daaxa Punon yi.

⁴³ E yi keli Punon yi, e sa daaxa Oboti yi.

⁴⁴ E yi keli Oboti yi, e sa daaxa Ye-Abarimi yi Moyaba danna ra.

⁴⁵ E yi keli Iyimi yi, e sa daaxa Dibon-Gadi yi.

⁴⁶ E yi keli Dibon-Gadi yi, e sa daaxa Alamon-Dibilatayimi yi.

⁴⁷ E yi keli Alamon-Dibilatayimi yi, e sa daaxa Abarimi geyane yi Nebo yetagi.

⁴⁸ E yi keli Abarimi geyane yi, e sa daaxa Moyaba meremerene yi, Yuruden baan dexon, Yeriko yetagi.

⁴⁹ E yi daaxa Yuruden baan dexon Moyaba meremerene yi, keli Beti-Yesimoti yi han Abeli-Sitimi.

⁵⁰ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremerene yi Yuruden baan dexon Yeriko yetagi,

⁵¹ a Musa xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E na Yuruden baan gidi, e so Kanan yamanani,

⁵² e xa yamanan muxune birin kedi. E e suxure gemene nun suxure wurene kala, e nun e taane kidene.

⁵³ E e yamanan tongo e yi dxi na, amasoto n bata a so e yii e gbeen na.

⁵⁴ E masensenna ti, e yamanani taxun bansonne ra. Naxanye wuya, e kee boxo gbeen so ne yii. Naxanye mi wuya e xa a xurin so ne yii. E na naxan soto masensenna xon, e gbeen nan na ra. Kee boxone yitaxunma e fafane bonson yeen nan ma.

⁵⁵ Koni xa ε mi yamanan muxune birin kedi, ε na naxanye lu na, ne ε tərōma nen alo tansinna ε yεene xōn hanma janla naxanye ε fatin masōxonma. E ε tərōma nen yamanani ε dōxōma denaxan yi.

⁵⁶ Nayi, n naxan nagidixi e ma, na ligama ε tan nan na.”

34

Kanan bōxon danna

¹ Alatala yi a fala Musa xa,

² a a xa a yamari Isirayila kaane ma, a naxa, “E na so Kanan yamanani, n bōxon naxan soma ε yii ε keen na, na danne ni i ra:

³ E yamanan yifari fōxon danna findima Sini tonbonna nan na, Edōn yamanan danna ra. Na danna fōlōma fōxō Daraan yifari fōxon nin sogeteden binni.

⁴ A bilinma nen Akaribimi geyaan yifari fōxōni, siga Sini binni, dangu Kadesi-Barineya yifari fōxōn ma han Xasari-Adari han Asimon.

⁵ Keli Asimon yi, danna mōn danguma nen sa dōxō Misiran xuden na, a sa dōxō fōxō igen na.

⁶ Sogegodode binni, danna findima fōxō ige gbeen nan na.

⁷ Kōmenna ma, ε xa danna sa fōxō ige gbeen nun Horo geyaan tagi.

⁸ Keli Horo geyaan ma, ε yi a radangu Lebo-Xamata han Sedadi yi.

⁹ A yi siga han Sifiron, sa dōxō Xasari-Enan na. E kōmen ma danna nan na ra.

¹⁰ Sogeteden binni, ε xa danna sa keli Xasari-Enan yi siga Sefami binni.

¹¹ Keli mēni, a yi siga Ribila binni, Ayin sogeteden binni, sa dōxō tintin yiren na Kinēreti Daraan sogetedeni.

¹² Danna yi sa dōxō Yurudēn Baan na siga fōxō Darani. E yamanan danne findin ne nan na.”

¹³ Musa yi na yamarine rali Isirayila kaane ma. A mōn yi a fala e xa, a naxa, “Alatala yamanani ito nan yitaxunma bōnsōn solomanaanin nun a tagiin na masensenna xōn.

¹⁴ Amasōtō Ruben bōnsōnna nun Gadi bōnsōnna nun Manase bōnsōnna fōxō kedenna bata yi e kee bōxon sōtō.

¹⁵ Bōnsōn firin nun a tagini ito bata e kee bōxon sōtō Yurudēn Baan sogeteden binni, Yeriko yētagi.”

Yēratine xa bōxōni taxun

¹⁶ Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

¹⁷ “Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe xa yamanani taxun.

¹⁸ I mōn xa bōnsōn manga keden keden sa e fari e malideni.”

¹⁹ E xinle ni itoe ra: Yefune a dii Kalebi Yuda bōnsōni,

²⁰ Amixudi a dii Semuyeli Simeyōn bōnsōni,

²¹ Kisilon ma dii Elidadi Bunyamin bōnsōni,

²² Yogili a dii Buki, Dan bōnsōn mangana, ²³ Efodi a dii Xaniyeli, Yusufu a dii Manase bōnsōn mangana,

²⁴ Siftan ma dii Kemuyeli, Yusufu a dii Efirami bōnsōn mangana,

²⁵ Parinaki a dii Elisafan, Sabulon bōnsōn mangana,

²⁶ Asan ma dii Palitiyeli, Isakari bōnsōn mangana,

²⁷ Selomi a dii Axixudi, Aseri bōnsōn mangana,

²⁸ e nun Amixudi a dii Pedaheli Nafatali bōnsōn mangana.

²⁹ Alatala ne nan yamarixi e xa Kanan yamani taxun Isirayila kaane ra.

35

Lewi a taane

¹ Alatala yi a fala Musa xa Moyaba meremezene yi Yurudēn Baan dēxōn Yeriko yētagi, a naxa,

² “Isirayila kaane yamari a e xa taane ba e kee bōxōne ra e yi e fi Lewi bōnsōnna muxune ma, alogo e xa dōxō na. E mōn yi na taane rabilin xēene so e yii.

³ Nayi, Lewi bōnsōnna muxune taane sōtōma nen e dōxōdene ra, e yi bōxōne sōtō e rabilinni e jingene nun e seene nun e xuruseene xa.

⁴ E bōxon naxanye soma Lewi bōnsōnna muxune yii, ne danne nun taane yinne xa makuya e bode ra han nōngōnna yē wuli keden.

⁵ Taan fōxō naaninne kuyan xa lan, nōngōnna yē wuli firin sogeteden binni, nōngōnna yē wuli firin yifari fōxōni, nōngōnna yē wuli firin sogegododen binni, e nun nōngōnna yē wuli firin kōmenna ma. Taan xa lu a tagini. E xēene danne sama na kii nin.

⁶ E taan naxanye soma Lewi bōnsōnna muxune yii, ε xa sennin sugandi ne yē marakisi taane ra alogo muxun naxan na faxan ti, a xa a gi, a siga menna nde yi. E mōn xa taa tonge naanin nun firin gbēteye so e yii.

⁷ A malanxina, ε taa tonge naanin nun solomasexē nan soma Lewi bōnsōnna muxune yii e nun e rabilinne xēene.

⁸ Isirayila bōnsōnna birin xa taana ndee so e yii naxan nun a bōnsōnna lan. Taa gbegbe xa ba bōnsōn gbeene bōxōne ra, ndedi yi ba bōnsōn xurine bōxōne ra.”

Marakisi taane

Sariyane 4.40-43 nun 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁹ Alatala yi a fala Musa xa,

¹⁰ a a xa a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E na Yuruden baan gidi e so Kanan yamanani,

¹¹ e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra. Naxan na faxan ti a mi a rakelixa a ma, a a gima nen a siga menna nde yi.

¹² A yi ratanga faxa muxun gbeerjoxo muxun ma menni, alogo a nama faxa benun yamaan yi a makiti.

¹³ E taan naxanye soma e yii, taa sennin nan findima marakisi taane ra ne ye.

¹⁴ Marakisi taa saxan xa lu Yuruden baan sogeteden binni, saxan Kanan yamanani.

¹⁵ Muxune ratangama nen taa senninni itoe yi, Isirayila kaana hanma xorjen naxan dxi Isirayila kaane ye. Naxan na faxan ti, a mi a rakeli a ma, fo a xa a gi, a siga menna nde yi.”

¹⁶ “Xa muxuna nde faxan ti wure ma seen na, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁷ Xa a gemen tongo naxan muxun faxe, a muxuna nde golon a ra, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁸ Xa a wudin tongo naxan muxun faxe, a yi muxuna nde bonbo a ra, a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa.

¹⁹ Faxa muxun gbeerjoxo muxun nan faxa tiin faxama. A na a to, a xa a faxa.

²⁰ Xa muxuna nde a boden nabira, a bata yi a yiton xonnantenyani, hanma a a rakeli a ma, a yi a golon, a yi a faxa,

²¹ hanma a yi a bonbo xonnantenyani, a yi a faxa, faxa tiin nan na kanna ra. A lan a yi faxa. Faxe muxun gbeerjoxo muxun na a to, a xa a faxa.”

²² “Koni xa muxuna nde a boden nabira tantanni, xonnantenyaa mi a ra, hanma a a golon, a mi a rakeli a ma,

²³ hanma a mi a toxi, a yi gemen nabira a ma naxan a faxe, a yi faxa, nayi bayo a yaxu mi a ra, a mi yi waxi fe jaxin liga feni a ra,

²⁴ yamaan xa faxa tiin nun faxe muxun gbeerjoxo muxun makiti na sariyane xon.

²⁵ Yamaan xa faxe tiin xun mafala faxe muxun gbeerjoxo muxun xon, e mon yi a xali marakisi taani a yi denaxan yi. Faxe tiin xa lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxe, naxan masusan ture sarjinxin na.

²⁶ Koni xa faxe tiin mini marakisi taan danna ra, a yi denaxan yi

²⁷ faxe muxun gbeerjoxo muxun yi a to marakisi taan bixon fari ma, faxe muxun gbeerjoxo muxun noe nen a faxadeni, a mi yatema faxe tiin na.

²⁸ Amasoto faxe tiin lan nen a lu marakisi taani han saraxarali kuntigin yi faxe. Fo na na faxe a yi no xete a bixone yi.”

²⁹ “E sariyane nan ne ra waxati famatone birin yi, e nema dxi dede yi.

³⁰ Naxan na muxun faxe, e xa a faxe xa sereyane sereyaan ba a a funfun na a ra.

Koni e nama muxu yo faxe sereya kedenna fala xuiin ma.”

³¹ “E nama gbetin nasuxu faxe tiin xunba saren na naxan lan a faxe. E xa a faxe.

³² E nama gbetin nasuxu muxun yii naxan bata a gi, a siga marakisi taani, alogo a mon xa xete, a dixo a bixonni benun saraxarali kuntigin xa faxe.

³³ E nama yamanan naxosi e dxi denaxan yi. Anu, muxu faxan yamanan xosima nen. Bixon mi rasarijanma faxe tiin ma fo faxe tiin na faxe.

³⁴ E nama yamanan naxosi e dxi denaxan yi, e nun n tan fan dxi denaxan yi. Amasoto Alatala nan n tan na, naxan dxi Isirayila kaane tagi.”

36

Keena fe sariyan dii temene xa

¹ Denbaya xunna ndee yi fa fala tideni Musa nun Isirayila bionsonne yerratine xa keli Makiri a dii Galadi bionsonni, Manase mamandenna, Yusufu yixetene xabilane.

² E yi a fala, e naxa, “Alatala to a yamari nxu kanna Musa ma a xa kee bixone yitaxun Isirayila kaane ra masensenna xon, a mon a yamarixi a ma nen a a xa nxu ngaxakedenna Selofexadi keen so a dii temene yii.

³ Iki xa Isirayila bionson gbete xemena e futu, e kee bixon bama nen nxu bionsonna gbeen na, a sa e bionson nenena bixon fari. Nayi, kee bixon naxan soxi nxu bionsonna yii masensenna xon, na nde bama a ra nen.

⁴ Nayi, Isirayila Xoroya Neen na a li, e kee bixon bama nen nxo bionsonna gbeen na, a sa e bionson nenena gbeen fari.”

⁵ Musa yi Alatalaa yamarine rali Isirayila kaane ma, a naxa, “Yusufu a diine bionsonna muxune jandi.

⁶ Alatalaa yamarin ni i ra Selofexadi a dii temene fe yi: Xemnen naxan na e keenen e xa dxi na xon, koni a xa findi e baba bionsonna xabilan muxuna nde nan na,

⁷ alogo Isirayila kee bixone nama keli bionson gbete yi siga bionson gbete yi. Isirayila kaane birin xa e benbane bionsonna kee bixon nan soto.

⁸ Xa jaxalan yo bixon soto keen na Isirayila bionsonna nde yi, a xa dxi a baba bionsonna xabilan muxuna nde xon, alogo Isirayila kaane birin xa e benbane kee bixon soto.

⁹ Isirayila kee bixone nama keli bionson gbete yi siga bionson gbete yi, Isirayila bionsonne birin kee bixone xa lu e yii.”

¹⁰ Selofexadi a dii temene yi a liga alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

¹¹ Maxala nun Tirisa nun Xogala nun Mi-lika nun Noha nan Selofexadi a dii temene

ra. E yi dɔxɔ e baba ngaxakedenne dii xεmεne xɔn.

¹² E dɔxɔ nεn e baba Yusufu a dii Manase bɔnsɔnna xabilane muxuna ndee xɔn. Na ma, e keε bɔxɔne yi lu e baba bɔnsɔnna xabilani.

¹³ Yamarine nun sariyane nan ne ra Alatala naxanye fala Isirayila kaane xa fata Musa ra Moyaba merεmerεne yi Yuruden baan dexɔn Yeriko yetagi.

Sariyane

Nabi Musa Alaa Falan Naxan

Sebe

Tawureta Musa yire suulunden ni i ra. Isirayila kaane bata yi findi konyine ra Misiran yamanani. Na konyiyaan bata yi bu han Ala Nabi Musa xe waxatin naxan yi. Ala yi a mali a xa Isirayila kaane raxoraya. E yi mini Misiran yamanani Ala senben barakani. Na xanbi ra, Ala yi e xun ti Kanan yamanan na, a denaxan fixi e ma. E yi kira yi, Ala yi mini e xa Sinayi geyaan fari. A yi a sariyan fi Nabi Musa ma alogo yamaan xa lu e Marigin sagoon lige. Koni yamaan yi Ala matandi sanpa yi wuyaxi tonbonni. Na taruxun birin sebei Tawureta Musa yiren bonne kui.

Benun e xa Kanan baxon soto, Nabi Musa yi Isirayila kaane malan. A yi taruxuni ito birin nabira e ma. A mon yi xete Alaa sariyan birin ma alogo e nama jinan a xon Kanan baxoni. Na kawandin nan sebei Kitabun yireni ito kui.

Isirayila kaane somatona Kanan baxoni, Musa yi kawandi saxon ba Isirayila kaane xa. A singen sebei keli Sariyane sora 1 ma han a sora 4.43. A firinden sebei keli Sariyane 4.44 ma han a sora 28.68. A saxanden sebei keli Sariyane 28.69 ma han a sora 30.20.

Musa Ala kewanle nan ma fe rabirama en ma, a naxanye rakamalixi a xanuntenya gbeeni a yamaan xa: a bata yi layirin xidi e tagi, a yi ti e yee ra jee tonge naanin bun ma tonbonni, a yi e ratanga e yaxune ma, a yi a sariyane nun yamarine fala e xa e nun a de xuine. Koni Kitabun yireni ito mi findixi kawandin xan gbansan na, hanma sariyan naxanye bata yi kolon nun Kitabun yire singene xon. Musa falan tima nen be alo kawandi ba kendena, naxan a rame muxune xilima senben na alogo e xa e xaxili lu Alaa tinxiyaan xon ma. Nayi, e yi kisi feen lanna raso e nun a tan Ala keden peen tagi. Musa yi a fala, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra. I xa Alatala i ya Ala xanu i boren birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na." (Sariyane 6.4-5) Falani ito findixi Isirayila kaane tubi xuiin nan na e naxan falama loxo yo loxo e denkeleyana fe ra.

A sora naanin donxene, ne findixi fala jaxume firin nun taruxu firin nan na: a singen feene nan falama naxanye a yitama Yosuwe sugandi kii naxan yi Musa joxoni alogo a xa ti Isirayila yamaan yee ra, siga na yamanani Ala yi naxan fima e ma (Sariyane 31). A mon betin yitama naxan xili "Musaa betina" (Sariyane 32). A mon Musaa dubana

fe yebama Isirayila kaane xa (Sariyane 33), a yi Musa faza feen fala (Sariyane 34).

E sariya kedin naxan to Yerusalem taani Ala Batu Banxini Manga Yosiya waxatini, na noe finde Kitabun yireni ito nan na (A mato Mangane Firinden sora 22 kui). Kitabun yireni ito a feene mon falama kitabu gbete yire wuyaxi kui alo Mangane nun Nabi Yeremi a Kitabun yirena han sa dexo Yesu waxatin na. Misaala ra, Matiyu 4.4 hanma Matiyu 10 e nun Maraka 12.32.

Nabi Musaa kawandi baana

¹ Falane ni itoe ra, Nabi Musa naxanye fala Isirayila kaane birin xa. Na waxatini, a yi Yuruden sogetede mabinna nin, Araba tonbonni Sufi yetagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longonne ra.

² Keli Horebe geyaan ma siga Kadesi-Barineya, xii fu nun keden sigatiin na a ra kiraan xon ma naxan danguma Seyiri geyane binni.

³ E minin jee tonge naaninden kike fu nun kedenden xii singe loxoni Misiran baxoni, Nabi Musa yi Alatalaa yamarine birin nali Isirayila kaane ma.

⁴ Na waxatini, Musa bata yi Amorine manga Sixon no yengeni naxan yi dxi Xesibon yi, e nun Manga Ogo, Basan mangana, naxan yi dxi Asataroti nun Edere yi.

⁵ Yuruden sogeteden mabinni, Moyaba baxoni, Nabi Musa yi Alaa sariyan yeba e xa, a naxa:

⁶ Alatala en ma Ala ito nan falaxi en xa, Horebe geyaan ma, a naxa, "E bata bu geyani ito ma.

⁷ E keli, e siga geyane ma Amorine denaxan yi, menna longonna birin, Araba baxoni, geyane fari, Sefela nun Negewi binni, foxo ige deen na, han Kanan baxoni, han Liban yi, sa dexo Efirati baa gbeen na.

⁸ E xa na baxon mato, n naxan fixi e ma. E siga, e xa na tongo, bayo n tan Alatala yati nan n kolob e benbane xa, Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba, e nun e bansonna birin hali e dangu xanbini, a n na baxon nan soma e yii."

Nabi Musa yi kitisane dexo

Xorayaan 18.13-27

⁹ Na waxatini, n ni ito nan fala e xa, n naxa, "N tan kedenna mi noe e goronna tonge.

¹⁰ Alatala e Ala bata e rawuya ayi. Iki e bata wuya ayi alo sarene kore.

¹¹ Alatala e benbane Ala xa e rawuya ayi han wuli wuli. A xa e baraka alo a a falaxi kii naxan yi.

¹² Koni, n tan kedenna noe e birin goronna tonge di, n yi e kitine birin sa?

¹³ Ɛ xa xεmεne sugandi ε bɔnsɔnne yi, naxanye xaxili fan, e feene yeε toma, e binyaxi. N ne nan tima yamaan xun na.”

¹⁴ Ɛ yi n yabi, a n ma falan lanxi.

¹⁵ Nayi, n yi ε yeεratine tongo, xεmε xaxili-maan naxanye binyaxi ε bɔnsɔnne ye. N yi ε dɔxɔ muxu wuli xun na hanma muxu kεmε hanma muxu tonge suulun hanma muxu fu. E findi kuntigine ra ε bɔnsɔnne tagi.

¹⁶ Na waxatini, n yi yamarini ito so ε kitisane yii. N naxa, “Ɛ xa ε tuli mati ε bari bodene ra. Ɛ yi ε birin makiti tinxinni, ε ngaxakedenne tagi e nun e tan nun xɔɔene tagi.

¹⁷ Ɛ nama muxu yo rafisa bonne xa kiti sadeni. Ɛ ε tuli mati senbe kanna nun senbetaren fan na. Ɛ nama gaxu muxu yo yeε ra, bayo Ala n n kitisaan na. Xa kitin xɔdɔxɔ ε yii, ε xa a fala n xa, n tan yi kitin sa.”

¹⁸ Na kiini n bata yamarine birin yeɓa ε xa, a lan ε xa naxan liga.

Murutɛn Kadesi yi

Yatene 13.1-33

¹⁹ Na to dangu, en bata keli Horebe geyaan ma, en yi dangu tonbon magaxuxin na ε denaxan toxi. En yi ti kiraan xɔn siga Amori geyane ma, alo Alatala en ma Ala a yamari en ma kii naxan yi. En yi so Kadesi-Barineya yi.

²⁰ N yi a fala ε xa, n naxa, “Ɛ bata Amori geyane li, Alatala en ma Ala denaxan fixi en ma.

²¹ A mato, Alatala ε Ala bata bɔxɔni ito dɔxɔ en yeε ra. Ɛ siga, ε xa na tongo alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi. Ɛ nama gaxu, ε nama kuisan.”

²² Na waxatini, ε birin yi fa n fema, ε yi a fala n xa, ε naxa, “En xa xεrane rasiga, e xa sa bɔxɔni ito feene rakɔɔsi. E fa dentεgen sa en xa, en lan en xa sigan ti kiraan naxan xɔn e nun en sigama taan naxanye yi.”

²³ Ɛ miriyaan yi rafan n ma. Nanara, n yi xεmε fu nun firin yeɓa ε bɔnsɔn keden kedenne tagi.

²⁴ E yi siga geyane yi han e sa Esikoli lanbanna li. E yi na yirene rakɔɔsi.

²⁵ E yi na bɔxɔn bogi seene ba, e yi fa e yita en na. E yi dentεgen sa en xa, e naxa, “Alatala en ma Ala bɔxɔ fajin nan fixi en ma.”

²⁶ Koni ε mi tinxi sigε, ε murutε nεn Alatala ε Alaa yamarin bun ma.

²⁷ Ɛ yi lu tondi falane tiye ε bubune kui. Ɛ naxa, “Alatala en naɔaxuxi, nanara a en naminixi Misiran yi alogo a xa en so Amorine yii e yi en halagi.

²⁸ En sigan minen? En ngaxakedenne bata en tunnaxɔlɔ, e naxa, ‘Men kaane fangan gbo en xa! E mɔn kuya en xa. Na taane gbo. Yinna naxanye e rabilinni, ne texi han kore. Nxu bata Anakine yati to na yi.’”

²⁹ N yi a fala ε xa, n naxa, “Ɛ nama kuisan. Ɛ nama gaxu e yeε ra de!

³⁰ Alatala ε Ala naxan tima ε yeε ra, a tan nan yengen soma ε xa alo a a liga ε yeε xɔri kii naxan yi Misiran yi han tonbonni.

³¹ Ɛ bata a to nayi, Alatala ε Ala faxi ε ra nen alo muxuna a diin xalima kii naxan yi ε sigatiin birin yi han ε yi fa be li.”

³² Koni na birin yi, ε mi yi laxi Alatala ε Ala ra.

³³ A tan nan yi tima ε yeε ra kiraan xɔn, a daaxadene fen ε xa ε luma denaxanye yi. Kɔεen na, a kirani yalan tεen na. Yanyin fan na, kundaan yi ti yeε ra.

Yatene 14.20-45

³⁴ Alatala to ε falan mε, a xɔlɔ, a yi a kɔlɔ,

³⁵ “Muxu kobini ito yo mi soε bɔxɔ fajini ito yi, n naxan layirin tongo ε benbane xa

³⁶ Ɔ Yefune a dii Kalebi, na nan a toma. N na bɔxɔn soma a yii nen a naxan yisigaxi e nun a bɔnsɔnna, bayo a lu nen Alatalaa kiraan xɔn ken!”

³⁷ Alatala bata xɔlɔ n fan ma ε tan ma fe ra. A yi a fala, a naxa, “I tan yeτεen mi soma bɔxɔni ito yi.

³⁸ Nunu a dii Yosuwe, i mali muxun nan fama sodeni. I xa a senbe so, bayo a tan nan tima Isirayila yeε ra, e bɔxɔni ito sɔtɔ e keen na.

³⁹ Ɛ diine, ε a falaxi naxanye ma a e findima nen muxu suxine ra, e tan naxanye munma fe kobi nun fe fajin tagi rabaan kolon, e tan nan soma na bɔxɔni. N na fima e tan nan ma. E tan nan a sɔtoma e keen na.

⁴⁰ Koni ε tan, ε mɔn xa xεte, ε siga tonbonni, siga Gbala Baan kiraan xɔn.”

⁴¹ Ɛ yi a yabi, ε naxa, “Nxu bata findi yulubi kanne ra Alatala yeε ra yi, koni iki nxu xa siga yenge sodeni, alo Alatala en ma Ala a yamarixi nxu ma kii naxan yi.” Ɛ birin yi ε yengeεso seene tongo, bayo ε a mirixi nen a geya bɔxɔni ito masɔtɔn mi xɔdɔxɔ.

⁴² Koni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A fala e xa, i naxa, ‘Ɛ nama siga yenge sodeni de! N mi luma ε xɔn. Ɛ yaxune ε nɔma nen.’”

⁴³ N yi ε maxadi na kiini, koni ε mi ε tuli matin na. E yi murutε Alatalaa yamarin ma, e yi siga geya yireni wasoni.

⁴⁴ Amorin naxanye yi dɔxi geyane yi, ne yi mini ε yengeɗeni alo kumi neɓene dinma muxun na kii naxan yi. E yi ε kedi, e yi ε bɔnbɔ keli Seyiri han Xoroma.

⁴⁵ Ɛ to xεte, e yi wuga Alatala yetagi han! Koni Alatala mi ε xuiin name, a mi a tuli mati ε xuiin na.

⁴⁶ Ɛ mɔn yi lu Kadesi yi alo ε bu na kii naxan yi a singeni.

2

¹ Na xanbi ra, nxu yi xεte tonbonni nxu kiraan suxu naxan danguma Gbala Baani,

alo Alatala a fala n xa kii naxan yi. Nxu yi Seyiri geyane mabilin xii wuyaxi bun.

Isirayila kaane siga tiina

² Alatala yi a fala n xa, a naxa,

³ “E bata bu geyani ito rabilinni. E firifiri komenna ma.”

⁴ A yi a fala n xa a n xa yamarini ito fi e ma. E danguma nen Seyiri bəxəni, e ngaxakedenne denaxan yi, Esayu bənsənna. Egaxuma nen e ye e ra, koni e xa a liga e yeren ma,

⁵ e nama yengen gidi e ma, bayo n mi sese soma e yii fata e bəxəni na, hali san tidena. N bata Seyiri geyane fi Esayu ma.

⁶ E na donseen nun igen naxan tongo fə e xa a saren fi nen gbetin na.

⁷ Alatala e Ala bata barakan sa e kewanli. A yi a bəxəni lu e sigatiin xən ma e yi tonbonni ito yi waxatin naxan yi. Nee tonge naaninni ito bun ma, Alatala e Ala nan yi e xən. Sese mi dasaxi e ma.

⁸ Nanara, en yi dangu en ngaxakedenne bəxəni dexən Esayu bənsənna naxanye dəxi Seyiri bəxəni. En mən yi Araba kiraan suxu, naxan kelima Elati nun Esiyon-Gebere yi. Na xanbi ra, en yi en maxete, en yi dangu Moyaba tonbon kiraan xən.

⁹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E nama yengen gidi Moyaba kaane ma de! E nama e fen yengen na de, bayo n mi e bəxəni yo soma e yii e konni. N bata Ari bəxəni fi Loti bənsənna ma.

¹⁰ Emi kaane nan yi Ari bəxəni nun. Siya senbemaan nan yi ne ra. E yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune.

¹¹ Muxuna nde yi e yatema Refa kaane nan na, alo Anaki bənsənna muxune, koni Moyaba kaane yi a falama e ma nen a ‘Emi kaane.’

¹² Xori kaane nan yi dəxi Seyiri bəxəni a singeni. Koni Esayu bənsənna muxune yi e kedi, e yi e raxəri. E tan yi dəxəni na yi, alo Isirayila kaane fan naxan liga na bəxəni Alatala denaxan fi e ma.

¹³ Iki, e keli, e yi Serede xuden gidi.” Nayi, en yi na gi di.

¹⁴ Nee tonge saxan nun solomasexe nan dangu xabu en keli Kadasi-Barineya yi, han en Serede xuden gidi waxatin naxan yi. Na lixi, yengesoon naxanye birin yi na na waxati danguxini nun, ne birin bata yi faxa alo Alatala a kələ e xa kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi keli e xili ma han e birin yi jan daaxadeni.

¹⁶ Na yengesone to jan yamaan ye, e faxa,

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

¹⁸ “To, e danguma nen Moyaba danna ra, siga Ari bəxəni.

¹⁹ E Amonine lima nen na. E nama yengen gidi e ma de! E nama e fen yengen na, bayo

n mi e bəxəni yo soma e yii. N na fixi Loti bənsənna nan ma.”

²⁰ Na bəxəni fan yi yatexi Refa kaane gbeen nan na, bayo Refa kaane yi dəxi na nun. Amonine yi a falama e ma nen a “Samisumi kaane.”

²¹ Siya senbemaan nan yi e ra, e yi wuya, e kuya alo Anaki bənsənna muxune. Koni Alatala yi e halagi Amoni kaane xən. Amoni kaane yi e kedi, e yi dəxəni e bəxəni.

²² Ala bata yi na fe sifan liga Esayu a diine xa naxanye yi dəxi Seyiri bəxəni, a to yi Xori kaane halagima e xən. E e kedi nen e yi dəxəni e funfuni. E dəxi menni han iki.

²³ Awi kaane tan, naxanye yi dəxi taane kui han Gasa, Kafatoro kaane nan ne halagi e to fa keli Kafatoro yi. E yi dəxəni e funfuni.

²⁴ Ala yi a fala en xa, a naxa, “E ti kiraan xən, e xa Arinon xuden gidi. A mato, n bata Xesibon manga Sixon, Amorin so e yii, e nun a bəxəni. Iki, e xa na tongo. E xa na yengen nakeli.

²⁵ To, n na e ye ragaxun luma nen dunuɲa siyane birin yi. E na e xinla me, e xuruxurunma nen gaxuni gbirigbiri!”

E yi Manga Sixon no

Yatene 21.21-30

²⁶ N yi xerane rasiga bəne xunbeli falane tideni Xesibon manga Sixon xa, keli Kedemoti tonbonni. N naxa,

²⁷ “Nxu wama i ya bəxəni gidi feni. Nxu sigama kira gbeen nan tun xən. Nxu mi sige komenna ma, nxu mi sige yiifanna ma.

²⁸ Nxu na donseen nun igen naxan tongo, nxu a birin saren fima nen gbetin na. A lu nxu xa dangu nxu sanni i ya bəxəni.

²⁹ Esayu bənsənna naxanye dəxi Seyiri bəxəni e nun Moyaba kaan naxanye dəxi Ari bəxəni, ne bata yi nxu sago sa a nxu xa dangu e bəxəni yi. I fan xa n sago sa alogo nxu xa Yuruden baan gidi, nxu yi so bəxəni Alatala nxə Ala denaxan fixi nxu ma.”

³⁰ Koni Xesibon manga Sixon yi tondi nxu dangu feen ma a bəxəni, bayo Alatala e Ala bata yi a xaxinla xədxəni ayi. A yi a bənen balan alogo a xa a so e yii alo a kii naxan yi to.

³¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A mato, n bata Sixon nun a bəxəni so e yii. E xa sa na tongo e gbeen na.”

³² Sixon nun a yamaan birin yi fa en yengedeni Yahasi yi.

³³ Alatala en ma Ala yi Sixon so en yii, en yi a no, e nun a diine nun a yamaan birin.

³⁴ En yi na taane birin suxu, en yi e birin kala. En mən yi xemene nun naxanle nun diine birin faxa. En mi muxu yo lu a nii ra.

³⁵ En mi sese tongo fə xuruseene nun se kenden naxanye yi na taane kui.

³⁶ Keli Aroyeri Arinon xuden de, e nun taan naxan na meremereni, siga han Galadi,

taa yo mi nɔ sɔtɔ en ma. Alatala en ma Ala e birin so nɛn en yii.

³⁷ Koni ε mi ε masoxi Amonine bɔxɔn na, hanma Yaboko xuden dɛ, hanma taan naxanye na geyane ma alo Alatala a yamari ε ma kii naxan yi.

3

*Eyi Basan yamanan masɔtɔ
Yatene 21.31-35*

¹ En yi en maxetɛ, en yi te Basan kiraan xɔn. Basan manga Ogo yi mini en yengɛdeni Edere yi, e nun a ganla birin.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I nama gaxu a yɛɛ ra, bayo n na soma i yii nɛn e nun a ganla birin e nun a bɔxɔna. I bata naxan liga Sixɔn na, Amorine mangana, naxan yi dɔxi Xesibɔn, i na nan ligama a fan na.”

³ Alatala en ma Ala yi Basan manga Ogo so en yii, e nun a ganla birin. En yi e birin faxa, muxu jɛjɛ yo mi lu.

⁴ Na waxatini, en yi a taane birin suxu. Taa taa yo mi lu en mi dɛnaxan suxu. Taa tonge sennin nan yi e ra naxanye yi Arigobi rabilinni Basan manga Ogo a mangayaan bun.

⁵ Na taane birin yi rabilinxi yin matexine nan na. E yi balanxi dɛ wure daxine nan na. Banxidɛ wuyaxi fan yi na naxanye mi yi rabilinxi yinne ra.

⁶ En yi na taane birin kala fefe, alo en na a liga Xesibɔn manga Sixɔn ma bɔxɔn na kii naxan yi. En yi xɛmɛne nun jaxanle nun diine birin faxa taane birin yi.

⁷ En yi seene birin kala fɔ xuruseene nun se kɛndene, en naxanye tongo.

⁸ Na waxatini, en yi bɔxɔne birin tongo Yurudɛn sogeteden binni, e ba Amorine manga firinne yii, keli Arinon xudeni han Xerimon geyana.

⁹ Sidɔn kaane a falama na geyaan ma nɛn a “Siriyan.” Amorine tan naxa a “Seniri.”

¹⁰ En yi na taane birin tongo na fili yireni e nun Galadi bɔxɔna e nun Basan bɔxɔn birin, sa dɔxɔ Salaka nun Edere ra. Na taane birin yi Ogo a mangayaan nan bun Basan bɔxɔni.

¹¹ Basan manga Ogo nan keden mi faxa Refa kaane yɛ. A wure saden mɔn Rabaha yi, Amonine manga taana. A kuyana, nɔngɔnna yɛ solomanaanin, a yigbona nɔngɔnna yɛ naanin.

*Galadi nun Basan bɔxɔ yitaxunna
Yatene 32.1-42*

¹² Na waxatini, en yi na bɔxɔn tongo. Keli Aroyeri yi, sa dɔxɔ Arinon xude dɛɛn na e nun Galadi geyaan fɔxɔ kedenna e nun na taane, n yi na birin so Rubɛn nun Gadi bɔnsɔnna yii.

¹³ N yi Galadi fɔxɔ boden nun Basan manga Ogo bɔxɔn so Manase bɔnsɔnna fɔxɔ

kedenna yii. Arigobi rabilinna bɔxɔn nun Basan bɔxɔn yi yatɛxi Refa kaane bɔxɔn nan na.

¹⁴ Manase a dii Yayiri yi Arigobi bɔxɔn findi a gbeen na han Gesuri kaane nun Maka kaane bɔxɔne danne. E yi Yayiri xili sa Basan bɔxɔn xun ma. Han iki e a falama Basan bɔxɔn ma nɛn a “Yayiri taana.”

¹⁵ N yi Galadi so Makiri yii.

¹⁶ N yi Galadi fɔxɔ kedenna so Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yii han Arinon xudena. Xude wunla nan na danna ra, sa dɔxɔ Yaboko xuden na, Amonine bɔxɔn danna.

¹⁷ N mɔn yi Araba bɔxɔn fan so e yii naxan danna lanxi Yurudɛn baan ma keli Kinɛrɛti Darani, sa dɔxɔ Araba Fɔxɔ Ige Daraan na, Pisiga geyaan lanbanni, sogeteden binni.

¹⁸ Na waxatini n yi yamarini ito fi ε ma. N naxa, “Alatala ε Ala bata bɔxɔni ito fi ε ma alogo a xa findi ε gbeen na. Koni ε xɛmɛ kɛndene birin xa e yitɔn e siga e ngaxakedenne Isirayila kaane yɛɛ ra yɛngɛ sodeni.

¹⁹ ε jaxanle nun ε diine nun ε xuruseene nan tun luma taane kui n naxan soxi ε yii. N na a kolon xuruse wuyaxi ε yii.

²⁰ ε luma nɛn sofayani han Alatala ε Ala yi matabun fi ε ngaxakedenne fan ma. Alatala ε Ala bɔxɔn fima e ma nɛn Yurudɛn kidi ma. Na waxatini, ε birin nɛn xɛtɛ nɛn ε gbee bɔxɔni n naxan soxi ε yii.”

²¹ Na waxatini, n yi yamarin so Yosuwe yii. N yi a fala a xa, n naxa, “I bata feene birin to i yɛɛn na Alatala ε Ala naxan ligaxi manga firinni itoe ra. Alatala na ligama nɛn yamanan birin na, i na dangu dɛnaxan yi.

²² I nama gaxu e yɛɛ ra, bayo Alatala ε Ala nan e yɛngɛma ε xa.”

Nabi Musa mi soma Kanan bɔxɔni

²³ Na waxatini, n yi Alatala maxandi, n naxa,

²⁴ “Marigina Alatala, i bata i ya fisaman-tenyaan nun i senbɛn yita i ya walikɛɛn na. Ala gbɛtɛ yo mi kore xɔnna ma hanma bɔxɔn ma naxan nɔɛ i ya wanle nun i ya kabanakone lige.

²⁵ Yandi, tin n xa Yurudɛn baan gidi alogo n xa na bɔxɔ fajin to naxan a kidi ma, e nun a geya yire fajina, e nun Liban bɔxɔna.”

²⁶ Koni Alatala bata yi xɔlɔ n ma ε tan ma fe ra. A mi n xuiin namɛxi. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A lu na ki, i nama fa feni ito fala n xa sɔnɔn.

²⁷ Te Pisiga geyaan xuntagi, i yi sogegododen binna mato e nun kɔmɛn fɔxɔn binni, e nun yiifari fɔxɔn binni, e nun sogeteden binni. I xa a mato i yetɛ yɛɛn na. Koni i xa a kolon a fajin na, i mi Yurudɛn baan gidima.

²⁸ Yamarin fi Yosuwe ma, i limaniyaan nun senbɛn fi a ma, bayo a tan nan tima yamaan yɛɛ ra Yurudɛn baan gididendi. I bɔxɔn

naxan toma, a tan nan a ligama Isirayila yi na bəxən sətə e kəe bəxən na.”

²⁹ Nayi, en yi lu lanbanni Beti-Peyori yetagi.

4

Alaa sariyan suxu fena

¹ Iki, Isirayila, ε tuli mati. E xa tənne nun sariyane suxu, n na ε xaranma naxanye ma iki, alogo ε xa siimayaan sətə, ε mən xa bəxən sətə Alatala ε benbane Ala naxan fixi ε ma.

² E nama sese sa n ma yamarin fari, n naxan falaxi ε xa. E mən nama sese ba a ra. E xa Alatala ε Ala yamarine suxu alo n na falama ε xa kii naxan yi.

³ E bata a to e yeene ra Alatala naxan ligaxi Baali-Peyori yi. Alatala ε Ala bata muxun birin faxa naxanye Baali suxuren batuxi Peyori yi.

⁴ Koni ε tan naxanye biraxi Alatala ε Ala fəxə ra, e birin mən ε nii ra han to.

⁵ E a kolon, n bata ε xaran tənne nun sariyane ma alo Alatala n ma Ala a yamarixi n ma kii naxan yi, alogo ε xa e suxu na bəxəni denaxan findima ε gbeen na.

⁶ E xa e suxu ki fajni, alogo a xa findi lənnin na ε xa, e nun xaxili fajin na siya gbətene yeε ra yi. Siya gbətene na sariyani itoe e fe mε, e a falama nən, e naxa, “Siya gbeeni ito lənnixi, e xaxinla fan.”

⁷ Siyaan mundun ma ala masoxi a ra alo Alatala en ma Ala masoxi en na kii naxan yi, en na a maxandi waxatin naxan yi?

⁸ Siya gbeen mundun na alo en tan tənne nun sariya tinxinxine naxan yii alo n sariyan naxan soma ε yii to?

⁹ E a liga ε yeren ma ε siimayaan birin yi, ε yi e yete ratanga alogo ε nama jinan na feene xən ε naxanye toxi. Ne nama ba ε bəjən. E xa ε diine xaran ne ma e nun e fan yixətene.

¹⁰ E miri na ləxən ma ε ti Alatala ε Ala yetagi waxatin naxan yi Horebe geyaan ma. Na ləxəni Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yamaan birin xa malan n yetagi. N xa n ma sariyan fala e xa alogo e xa gaxu n yeε ra e dunuɲa yi gidini. E mən xa e diine fan xaran ne ma.”

¹¹ E yi ε maso ε ti geyaan san bun. Tεen bata yi geyaan birin suxu, te han kore. Dimin nun tutin nun kundaan yi godo.

¹² Alatala yi falan ti ε xa tεen tagi. E yi a xuiin mε falan tiye, koni ε mi a gbindin to. E yi a xuiin nan tun mεma.

¹³ A yi a layirin nali ε ma, yamari fune, a naxanye yamarixi ε ma a ε xa e suxu. A yi ne sebe gemε walaxa firinne ma.

¹⁴ Na waxatini, Alatala yi n yamari, a n xa ε xaran tənne nun sariyane ma, alogo ε xa e

suxu bəxəni naxan findima ε gbeen na, ε na Yuruden baan gidi.

¹⁵ Alatala falan ti ε xa waxatin naxan yi Horebe geyaan fari, tεen tagi, ε mi a gbindin to. Nayi, ε xa e yete ratanga,

¹⁶ E nama findi fe kalane ra, ε suxuren nafala sena nde sawuran na naxan nun xεmεna hanma jaxanla maliga,

¹⁷ hanma subena naxan bəxən ma, hanma xəliin naxan kore,

¹⁸ hanma bubusena hanma yeεene igeni.

¹⁹ E nama ε yeε rate kore ε sogen batu, hanma kikenā, hanma sarene. Seen naxanye birin kore, ε nama ε yigodo ne xa, ε nama e batu. Alatala ε Ala nan ne soxi siyane birin yii naxanye dunuɲa yi.

²⁰ Koni ε tan, Alatala bata ε ramini Misiran yamanani alo wuren bama sulun tεeni* kii naxan yi, alogo ε xa findi a gbee yamaan na, alo ε kii naxan yi to.

²¹ Alatala yi xələ n ma e fe ra. A yi a kələ, a n mi Yuruden baan gidima, n so bəxə fajini ito yi Alatala ε Ala naxan fi ε ma e kεen na.

²² N tan, n faxama bəxəni ito nin. N mi Yuruden baan gidima. Koni ε tan a gidima nən, ε yi na bəxə fajin tongo ε gbeen na.

²³ E a liga ε yeren ma alogo ε nama jinan Alatala ε Alaa layirin xən a naxan tongoxi ε xa. E nama se maliga suxure yo rafala Alatala ε Ala tənna saxi naxan na,

²⁴ bayo Alatala ε Ala xəxələn, a luxi nən alo tεen naxan halagin tima.

²⁵ E na diine nun mamandenne sətə waxatin naxan yi, ε na bu na bəxəni, xa ε kalan ti, ε suxuren nafala sena nde maligan na, ε fe jaxin liga Alatala ε Ala yetagi naxan a raxələma,

²⁶ koren nun bəxən nan en serene ra to, ε jənma nən bəxəni mafuren naxan findima ε gbeen na Yuruden kidima. E mi siimaya sətəma. E halagima nən.

²⁷ Alatala ε raxuyama ayi nən siya gbətene tagi. E xurunɲe ayi ne ye Alatala na ε xali denaxan yi.

²⁸ E suxurene batuma nən mənni, muxune naxanye rafalama wudin na, hanma gemen na, suxuren naxanye mi nəe seen toε, e mi fe mεma, e mi e dεgema, e mi se xirin mεma.

²⁹ E fama nən Alatala ε Ala fendeni mənni. E mən a toma nən, xa ε a fen e bəjən birin na e nun ε niin birin yi.

³⁰ E tərəma waxatin naxan yi, na feene birin ε lima nən. Na waxatini ε xεtεma nən Alatala ε Ala ma, ε yi a xuiin name.

³¹ Bayo Alatala ε Ala, Ala na a ra naxan kininkinin, naxan mi ε rabəjinma, naxan mi ε halagima. A mi jinanɲe layirin xən, a a kələ naxan ma ε benbane xa.

* 4:20: *Sulun tεen* mən falama yirena nde yi fa fala “*Furu tεena*.”

³² E miri fe fonne ma naxanye bata dangu, e nun naxanye bata liga xabu Ala Adama daxi bəxən fari waxatın naxan yi. E miri bəxən yiren birin ma. Fe gbete bata liga naxan gbo ito xa ba? E bata na ɲəxonna me ba?

³³ Siya gbeten na ba naxan bata Ala fala xuiin me tɛen tagi, a mən yi lu a nii ra alo e tan?

³⁴ Ala mundun bata siyana nde ba siya gbeten yii misaale nun taxamasenne nun kabanakone nun yengene nun senbe gbeen nun nɔnɔn nun fe magaxuxine xən, alo Alatala e Ala feen naxanye birin liga e xa Misiran yamanani e yee xori?

³⁵ Na bata fixa e xa alogo e xa la a ra, a Alatala keden peen nan Ala ra, gbete mi na fo a tan.

³⁶ E bata a xuiin name keli kore alogo a xa e maxuru. A tɛe gbeen yita e ra bəxən ma, e mən yi a xuiin name tɛen tagi.

³⁷ A e benbane xanu nən, a yi e bənsonna fan sugandi hali e dangu xanbini. Na nan a toxi a yi e ramini senben na Misiran yamanani.

³⁸ A yi siyane kedi e xa naxanye senben yi gbo e tan xa. A yi e bəxən so e yii e kɛen na alo a kii naxan yi to.

³⁹ E xa a kolon e bəɲeni to, a Alatala keden peen nan Ala ra kore xonna ma e nun bəxən ma. Gbete mi na.

⁴⁰ E xa a tɔnne nun a yamarine suxu, n naxanye soma e yii to, alogo e xa herin soto e tan nun e yixetene hali e dangu xanbini, alogo e xa siimaya xunkuyen soto bəxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma han habadan.

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 19.1-13 nun Yosuwe 20.1-9

⁴¹ Nabi Musa yi taa saxan sugandi Yuruden sogeteden binni.

⁴² Ne yi findi marakisi taane ra faxa tiine xa naxanye e boden faxama koni e mi a rakelixa a ma, e mi a yitɔnxi xənnantenyani. Na kanna nɔma ludeni taani itoe nde keden yi nən alogo a niin xa ratanga gbeɲɔxɔyaan ma.

⁴³ Na taane ni i ra: Bɛsɛri taan naxan tonbonni fiili yireni Ruben bənsonna konni, Ramoti taan naxan Galadi bəxoni, Gadi bənsonna konni, e nun Golan taan naxan Basan bəxoni Manase bənsonna konni.

Musaa kawandi baan firindena

⁴⁴ Alaa sariyan ni i ra, Nabi Musa naxan nali Isirayila kaane ma.

⁴⁵ Maxadi xuine nun tɔnne nun sariyane ni i ra, Nabi Musa naxan fala Isirayila kaane xa e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi.

⁴⁶ E yi Yuruden kidima meremerene yi Beti-Peyori yɛtagi, Manga Sixon ma bəxən ma, Amorine mangana, naxan yi dɔxi Xesibən yi. Nabi Musa nun Isirayila kaane yi a nɔ e yi minima Misiran bəxoni waxatin naxan yi.

⁴⁷ E yi a bəxən tongo, e nun Ogo a bəxona, Basan mangana. Amorine manga firinne nan yi ne ra Yuruden kidima, a sogeteden binni.

⁴⁸ Na bəxən danne ni i ra: Keli Aroyeri yi han Arinon xuden de sa dɔxɔ Xerimon geyaan na, naxan xili Siyon,

⁴⁹ e nun Araba bəxən birin Yuruden kidima a sogeteden binni, a sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Daraan na Pisiga geyaan san bun.

5

Yamari fune fe

Xɔɔyaan 20.1-17

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan maxili, a yi a fala e xa, a naxa, "Isirayila kaane, e tuli mati tɔnne nun sariyane ra, n naxanye falama e xa to. E xa e xaran, e yi e suxu ki faji.

² Alatala en ma Ala bata layirin tongo en xa Horebe geyaan ma.

³ Alatala nun en benbane xa mi layirini ito xidixi. A xidixi en tan nan birin tagi en tan naxan mən en nii ra to.

⁴ Alatala falan ti nən e xa keli tɛen tagi geyaan ma yee nun yee.

⁵ Na waxatini n tan nan yi tima e nun Alatala tagi alogo n xa Alatalaa falane rali e ma, bayo e yi gaxuxi tɛen yee ra. E mi te geyaan fari." A yi a fala, a naxa,

⁶ "Alatala nan n tan na i ya Ala naxan i ramini konyiyani Misiran yi."

Yamari singena

⁷ "I nama ala gbete batu fo n tan."

Yamari firindena

⁸ "I nama suxuren nafala hanma sena nde sawurana, seen naxan kore, naxan bəxən ma hanma naxan igeni.

⁹ I nama i xinbi sin e xa. I nama e batu. Amasɔto n tan, Alatala, i ya Ala, n xɔxɔɔn. Naxanye na n naxaxu, n ne hakene saranma e diine ra nən han mayixete saxan hanma naanin.

¹⁰ Koni naxanye na n xanu, e n ma yamarine suxu, n hinanma ne ra nən han mayixete wuli keden."

Yamari saxandena

¹¹ "I nama Alatala i ya Ala xinla fala fuuni, amasɔto Alatala na kanna ɲaxankatama nən."

Yamari naanindena

¹² "I xa Matabu Ləxən binya, i yi a rasarijan alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi.

13 I xa wali xii sennin bun ma, i yi i ya wanle birin ke.

14 Koni xii soloferede ləxəni, Alatala i ya Alaa Matabu Ləxən nan na ra. I nama wali yo ke, i tan ba, i ya dii xemən ba, i ya dii temən ba, i ya konyin ba, i ya jingen ba, i ya sofanla ba, i ya xuruseen birin ba hanma hali xəjən naxan i konni, alogo i ya walikene fan xa e matabu alo i tan.

15 I nama jinan a konyin nan yi i ra Misiran yi. Alatala i ya Ala yi i ramini konyiyani a senben nun nən na. Na nan a toxi n na falaxi i xa, i xa Matabu Ləxən binya.”

Yamari suulundena

16 “I baba nun i nga binya alo Alatala i ya Ala a yamarixi i ma kii naxan yi, alogo i xa siimaya xunkuyen nun herin soto bəxəni Alatala i ya Ala naxan fima i ma.”

Yamari sennindena

17 “I nama faxan ti.”

Yamari soloferedena

18 “I nama yalunyaan liga.”

Yamari solomasexedena

19 “I nama mujan ti.”

Yamari solomanaanindena

20 “I nama wule seren ba i adamadi boden xili ma.”

Yamari fudena

21 “I nama mila i bodena jaxanla xən hanma a banxina hanma a xəna hanma a konyina hanma a jingena hanma a sofanla hanma i adamadi boden gbee seen naxan birin na.”

22 Alatala na feene nan falaxi ε birin malanxin yee xəri, a xui yitexin na, geyaan fari, keli teen nun dimin nun kundani. A mi sese sa a fari. A yi e sebe walaxa gemε daxi firin ma, a yi e so n yii.

Xəryaan 20.18-21

23 ε xuini ito mεxi waxatin naxan yi keli dimini teen tagi geyaan fari, ε nun ε mangane nun fonne yi fa n fema.

24 ε yi a fala n xa, ε naxa, “Alatala en ma Ala bata a nəron yita en na e nun a gbona. En bata a xuiin name falan tiye teen tagi. Nxu bata a kolon to, a Ala nəε falan tiye nen muxun na, na kanna mən yi lu a nii ra.

25 Iki, nanfera en na en masoma faxan na? Teeni ito en faxama nen. Xa en mən en tuli mati Alatala en ma Ala xuiin na, en faxama nen.

26 Adamadiin mundun luxi alo en tan naxan bata habadan Ala xuiin mε falan tiye teen tagi, a mən yi lu a nii ra?

27 I tan Musa, i maso Alatala en ma Ala ra, i yi i tuli mati a ra. A naxan falama, i xa na radangu nxu ma. Nxu nxu tuli matima i ra nen. Nxu mən yi a liga.”

28 Alatala yi ε falan mε, ε naxan falaxi n xa. A yi a fala n xa, a naxa, “N bata yamaan xuiin mε, e naxan falaxi i xa. Nəndin na a ra.

29 A yi lan nun n yee ragaxun xa lu e bəjəni waxatin birin, e yi n ma yamarine suxu, alogo e tan nun e bənsənna xa herin soto habadan!

30 Siga, i xa sa a fala e xa, a e xa so e bubune kui.

31 Koni i tan xa lu n fema be. N xa n ma yamarine nun tənne nun sariyane birin fala i xa, i lan i xa e xaran naxanye ma, alogo e xa ne suxu e na so bəxəni n denaxan fima e ma.”

32 Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε xa na liga ki fajni. ε nama siga kəmən ma, ε nama siga yiifanna ma.

33 ε xa bira kirani ito nan fəxə ra Alatala en ma Ala naxan yamarixi, alogo ε xa lu ε nii ra, e sabati, ε siimaya xunkuyen soto bəxəni ε denaxan sətəma.

6

I xa Ala xanu

1 Yamarine nun tənne nun sariyane ni i ra, Alatala ε Ala naxan yamarixi n ma alogo n xa e xaran e ma, alogo ε xa e suxu bəxəni ε Yuruden gidima naxan sətədeni.

2 ε xa gaxu Alatala en ma Ala yee ra. ε xa tənne nun yamarine birin suxu ε siimayaan birin yi, n naxanye soxi ε yii, ε tan, ε diine, e nun ε mamandenne, alogo e xa siimaya xunkuyen soto.

3 Isirayila kaane, ε xa e tuli mati falani itoe ra ε yi e suxu ki fajni, alogo ε xa herin soto, e yi wuya ayi na bəxəni nənən nun kumin gbo denaxan yi, alo Alatala ε benbane Ala a falaxi ε xa kii naxan yi.

4 Isirayila kaane, ε yii mati. Alatala en ma Ala keden peen na a ra.

5 I xa Alatala i ya Ala xanu i bəjən birin na e nun i niin birin na e nun i senben birin na.

6 N yamarini itoe naxan fixi i ma iki, e xa lu i bəjəni.

7 I xa i ya diine xaran ne ma waxatin birin. I xa e fe fala i nema banxini, i nema sigatini, i nema i se e nun i nema kele.

8 I xa na falane xidi i yiin na, e nun i tigi ra alogo i nama jinan e xən.

9 I xa e sebe i ya banxin senbetenne ma e nun deene ma.

10 Alatala ε Ala na ε xali bəxəni a denaxan soma ε yii, alo a a kələ e benbane Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi, taa belebele tofajine denaxan yi ε mi naxanye tixi,

11 e nun banxi rafexine herisigen sifan birin na ε mi naxanye fenxi, e nun xəjinnε ε mi naxanye gexi, e nun manpa bili langane nun oliwi bili langane ε mi naxanye sixi,

¹² ε na ε dεge han ε yi wasa, ε nama jinan Alatala ε Ala xon de, naxan ε raminixi konyiyani Misiran yi.

¹³ Ε xa Alatala binya ε Ala, ε yi a keden peen batu. Ε xa ε kolō a tan nin.

¹⁴ Ε nama ala gbeteve batu de, ε rabilinna muxune naxanye batuma,

¹⁵ bayo Alatala ε Ala naxan ε tagi, na xoxolon. Xa na mi a ra a xolōma nen ε ma, a mōn yi ε faxa.

¹⁶ Ε nama Alatala ε Ala mato bunbani de, alo ε naxan liga Masa yi.

¹⁷ Koni ε xa Alatala ε Alaa yamarine suxu ki fajni, e nun a maxadi xuine e nun a tōnne a naxanye yamarixi ε ma.

¹⁸ Ε xa tinxinyaan nun fe fajine liga Alatala yeε ra yi, alogo ε xa herin soto, ε yi bōxo fajin soto Alatala a kolō naxan na ε benbane xa.

¹⁹ Ε ε yaxune kedima nen alo Alatala a fala kii naxan yi.

²⁰ Ε diine na ε maxodin waxatin naxan yi, e naxa, “Maxadi xuine nun tōnne nun yamarini itoe bunna nanse ra, Alatala en ma Ala naxan yamarixi en ma?”

²¹ Ε e yabima nen, e naxa, “Nxu yi findixi Firawonaa konyine nan na Misiran yamanani, koni Alatala yi nxu ramini Misiran yi a senben xon.

²² Alatala yi taxamasenne nun kabanako belebele magaxuxine liga nxu yeε xori Misiran kaane ra, e nun Firawona nun a denbayaan birin.

²³ A yi nxu ramini Misiran yi alogo a xa nxu xali bōxonni, a a kolō denaxan ma fe ra en benbane xa, a a soma en yii.

²⁴ Alatala yi nxu yamari, a nxu xa sariyani itoe birin suxu nxu yi gaxu Alatala en ma Ala yeε ra alogo nxu xa herin soto waxatin birin, nxu yi siimaya fajin soto alo en kii naxan yi iki.

²⁵ Xa en yamarini itoe birin suxu ki fajni Alatala en ma Ala naxanye yamarixi en ma, na findima en ma tinxinyaan nan na.”

7

Isirayila nun Kanan kaane fe Xorɔyaan 34.11-16

¹ Alatala ε Ala na ε xali bōxonni waxatin naxan yi, a denaxan fima ε ma, a siya solofere kedima nen: Xitine nun Girigasane nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine, e nun Yebusune, siya solofere naxanye wuya ε xa, e senben mōn gbo ε xa.

² Alatala ε Ala na e lu ε sagoni waxatin naxan yi, ε yi e nɔ, ε xa e halagi fefe! Ε nama layiri yo xidi, ε mōn nama kininkinin e ma.

³ Futun nama so ε tagi. Ε nama ε dii temene fi e dii xemene ma. Ε nama jaxanle fen e yeε dii xemene jaxanle ra.

⁴ Xa na mi a ra xɔɔneni itoe ε diine ratantanna nen, e yi se gbeteve batu, Alatala yi xolo ε ma, a yi ε halagi mafuren!

⁵ Ε xa ito nan liga e ra: Ε xa e saraxa gandene nun e kide gemene birin kala. Ε yi e Asera kide gbindonne sege, ε yi e suxurene birin gan.

⁶ Bayo ε bata findi yama rasarijpanxin na Alatala ε Ala xa. Alatala ε Ala bata ε tan nan sugandi bōxon siyane birin yeε alogo ε xa findi a gbee yamaan na.

⁷ Alatala mi biraxi ε fōxo ra, a yi ε sugandi, bayo ε tan gbo yamaan birin xa. Ε tan yi xurun yamaan birin xa.

⁸ Koni Alatala ε tan nan xanuxi. A yi a layirin nakamali a naxan tongo, a a kolō naxan ma ε benbane xa. Na nan a toxi a ε ramini a senben na konyiyani. A yi ε xunba Firawona yii, Misiran mangana.

⁹ Nanara, ε xa a kolon, a Alatala ε Ala, a tan keden peen nan Ala ra. A tinxin. Naxanye na a xanu, e a yamarin suxu, e a layirin nakamalima ne xa nen a hinanni han mayixete wuli keden.

¹⁰ Naxanye na a xōnnantenyā, a ne fan saranna fima nen, a yi e halagi. Ala na xōnnantenyāan saranma nen keden na.

¹¹ Nayi, i xa n ma yamarine nun tōnne nun sariyane suxu ki fajni, n ni yamarixi naxan na to.

Sariyane 28.1-14

¹² Xa i yamarini itoe rame, i yi e suxu ki fajni, Alatala i ya Alaa layirin nakamalima i xa nen a hinanni, alo a a kolō i benbane xa kii naxan yi.

¹³ A i xanuma nen, a barakan sa i ya fe yi, a mōn yi i wuya ayi. A barakan sama nen i ya dii barini e nun i ya xεene bogiseene, maala nun manpa nenen nun turena, e nun i ya pingε diin nun yeεε diin naxanye xalin kuruni, na bōxonni, a a kolō naxan ma ε benbane xa, a a soma ε yii.

¹⁴ A ε barakama nen dangu siyane birin na. Dii baritaren mi luyε ε tagi, xemεn ba, jaxanla ba, hali xuruseene.

¹⁵ Alatala ε ratangama nen furen sifan birin ma. A mi fitina fure yo ragide ε ma alo ε naxanye toxi Misiran yi. Koni a ne rasanbama muxune ma nen naxanye na ε xon.

¹⁶ Ε lan nen ε xa muxune birin faxa, Alatala ε Ala naxanye soma ε yii. Ε nama kininkinin e ma, ε mōn nama e gbee alane batu, alogo e nama ε ratantan.

¹⁷ Ε a mirima nen ε bɔɔneni, “Siyani itoe gbo en tan xa. Nxu tan e nōon di?”

¹⁸ Koni, ε nama gaxu e yeε ra. Alatala ε Ala naxan ligaxi Firawona nun Misiran bōxon birin na, na xa rabira ε ma.

¹⁹ Ε bata fe xɔdεxene to naxanye dɔxi e ra, e nun taxamasenne nun kabanakoon naxanye ligaxi. Ε bata Alatala ε Ala senben

nun nōon to a ε ramini naxan na Misiran bōxōni. Alatala ε Ala na fe sifan ligama nēn yamanane birin na ε gaxuxi naxanye yεε ra.

²⁰ Alatala ε Ala ε luma nēn alo jurun naxanye ε yaxune kedima han hali naxanye ε luxunxi ε ma, ne fan yi halagi.

²¹ Ε nama gaxu ε yεε ra, bayo Alatala ε Ala nan ε tagi, a gbo, a magaxu.

²² Alatala ε Ala siyani itoe kedima nēn ε yεε ra xunxuri yεen ma, ε mi nōe ε birin faxε sanja yi kedenni, alogo burunna subene nama wuya ayi, ε e tōro.

²³ Alatala ε Ala ε soma nēn ε yii. A yi ε yifu han, ε halagi.

²⁴ A ε mangane soma nēn ε yii, ε yi ε xinle ralō ayi dunuḡa yi. Muxu yo mi nōe tiyε ε kanke. Ε ε birin halagima nēn.

²⁵ Ε xa ε ala sawurane gan. Ε nama mila xēmaan nun gbetin xōn naxan na suxurene ma. Ε nama ne tongo ε gbeen na alogo a nama findi luti ratixin na ε fan yεε ra. Amasōto se xōsixin nan na ra Alatala ε Ala yεε ra yi.

²⁶ Ε nama na suxure sifan naso ε banxine yi de, alogo ε fan nama halagi alo ε tan. Ε xa ne rajaxu bayo ε haramuxi.

8

Ε nama jinan Alatala xōn

¹ Ε xa yamarini itoe birin suxu n naxanye yamarima ε ma to alogo ε xa siimaya fajin soto, ε yi wuya ayi. Ε yi na bōxōn soto Alatala a kolōxi naxan ma fe ra, a a soma nēn ε benbane yii.

² Ε ε miri sigati xunkuyen ma Alatala ε Ala naxan nagidi ε ma tonbonni jεε tonge naanin bun alogo a xa ε findi muxu yetε magodoxine ra. A mon xa ε keḡaan fεfεfεse, alogo a xa a kolon feen naxan ε sōndōmeni, xa ε a yamarine suxe, hanma xa ε mi ε suxe.

³ A ε findi muxu yetε magodoxine ra nēn, a yi ε rakame. A mōn yi Manna donseen * so ε yii, ε nun ε benbane mi yi donseen naxan kolon. Na birin alogo a xa a yita ε ra, a muxun mi balon donseen xan gbansan na, fo Alatala falan naxanye birin tima.

⁴ Nεε tonge naaninni itoe bun, ε domane mi kalaxi, ε sanne mi kusinxi.

⁵ Ε xa a kolon a Alatala ε Ala ε maxuruma nēn alo diin fafe a maxuruma kii naxan yi.

⁶ Ε xa Alatala ε Alaa yamarine birin suxu, ε bira a kirane fōxō ra, ε mōn yi gaxu a yεε ra.

⁷ Alatala ε Ala ε xalima nēn bōxō fajini xudene nun darane dēnaxan yi. Tigi ige gbeen minima na bōxōn lanbanne nun a geyane yi.

⁸ Murutun nun fundenna nun manpa binle† nun xōde binle nun girenada binle nun oliwi turene nun kumin gbo na bōxōni.

⁹ Burun mi janma na bōxōni, sese mi fa dasama ε ma. Ε nōe wuren be nēn gemeni, wure gbeela fan yi soto geyane yi.

¹⁰ Ε na ε dege han ε yi lugo, ε xa barika bira Alatala ε Ala xa bōxō fajini ito a fe ra.

¹¹ Ε a liga ε yeren ma de! Ε nama jinan Alatala ε Ala xōn, ε yi tondi a yamarine nun sariyane nun tōnne suxe, n naxanye yamarima ε ma to.

¹² Ε na ε dege han ε yi luge, ε na banxi fajine ti, ε yi dōxō mēnni,

¹³ Ε jingene nun siine nun yεxεene na wuya ayi, ε gbetin nun ε xēmaan na gbo ayi, ε herisigen birin na gbo,

¹⁴ Ε xa a liga ε yeren ma alogo ε nama waso han ε yi jinan Alatala ε Ala xōn, naxan ε ramini konyiyani Misiran bōxōni.

¹⁵ A bata ε radangu tonbon gbee magaxuxin na, saḡi xōlene nun tanle dēnaxan yi, igen mi bōxōn naxan yi. A yi igen namini fanyeni ε xa.

¹⁶ A yi Manna donseen so ε yii tonbonni ε benbane mi yi donseen naxan kolon, alogo a xa ε findi muxu yetε magodoxine ra, a yi ε keḡaan fεfεfεse, a yi no fe fajni ligadeni ε xa.

¹⁷ Ε nama a miri, a ε herisigeni ito sotoxi ε senben nun ε fangan nan xōn.

¹⁸ Ε xaxili lu Alatala ε Ala xōn, bayo a tan nan senbeni ito fima ε ma alogo ε xa na herisigen birin soto. A a layirin nakamalima iki alo a a kolō ε benbane xa kii naxan yi.

¹⁹ Xa ε jinan Alatala ε Ala xōn, xa ε bira ala gbeteḡe fōxō ra, xa ε ε xinbi sin ε xa, ε yi ε batu, n xa a fala ε xa to, ε halagima nēn.

²⁰ Ε halagima nēn alo Alatala siya gbetene halagima ε yεε ra kii naxan yi iki, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala ε Ala a xuiin na.

9

Isirayila kaane Ala matandina

¹ Isirayila kaane, ε tuli mati. Iki, ε Yurudēn baan gidima nēn. Ε siyane kedima nēn naxanye gbo ε xa, ε senben dangu ε ra. Ε yi ε taane tongo naxanye yinne mate han kore.

² Mēn kaane gbo, ε kuya. Anaki bōnsōnna muxune nan ne ra, ε naxanye fe kolon. Ε bata a me, muxune naxa, “Nde nōe tiyε Anaki bōnsōnna kanke?”

³ Ε xa a kolon iki, a Alatala ε Ala nan tima ε yεε ra, alo tēen naxan seen birin ganma. A tan nan ε halagima, a ε yarabima nēn ε xa. Ε yi ε kedi, ε yi ε jan mafuren alo Alatala ε Ala a fala ε xa kii naxan yi.

⁴ Alatala ε Ala na ε kedi ε yεε ra waxatin naxan yi, ε nama ε yetε matōxō fa fala, “Alatala n nafaxi be bōxōni ito masotōden

* **8:3: Manna donsen** a fe mato Xōḡoḡaan 16.13-15 nun 16.31 kui. † **8:8:** Wudi binla nde na yi, mēn kaane naxanye sima, ε yi naxanye bogi yitōnma alo manpana ε gbee kiini.

ni bayo n tinxin.” Na mi a ra. Alatala siya gbetene kedima e yee ra e kewali jaxine nan ma fe ra.

⁵ E nama a miri, a e fama e baxon sotodeni e tinxinna nun e lannayaan nan ma. Alatala siyani itoe kedima e yee ra e kewali jaxine nan ma, alogo a xa a kolob xuiin nakamali, a naxan fala e benbane Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.

⁶ E xa a kolon, a Alatala e Ala mi baxo fajini ito soxi e yii e gbeen na e tinxinna xan ma fe ra. Amasoto yama murutexin nan e ra.

⁷ Na feen xa rabira e ma e Alatala e Ala raxolob kii naxan yi tonbonni. E nama jinan na xon de! Xabu e keli Misiran yi, han e so be, e yi murutema Alatala e Ala xili ma.

⁸ E Alatala raxolob nen Horebe geyaan fari han a yi wa e faxes feni.

⁹ N to te geyaan fari alogo n xa walaxa gememe daxine tongo naxan findixi layirin na en nun Alatala tagi, n yi yanyi tonge naanin nun ko tonge naanin ti geyaan fari, n mi donseen don, n mi igen fan min.

¹⁰ Alatala yi walaxa gememe daxi firin so n yii, a naxan sebe a yete yiin na. Alatala yamarin naxanye fala e xa teen tagi e yi malanxi waxatin naxan yi geyaan fari, ne birin yi sebexi walaxane ma.

¹¹ Yanyi tonge naanin nun ko tonge naanin to defe, Alatala yi walaxa gememe daxi firinne so n yii a layirin na.

¹² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i xa godo mafuren bayo i yamaan naxan naminixi Misiran yi, e bata findi fe kalane ra. E bata kiraan fata, n na e yamarixi naxan na, e wure raxulunxin nafala suxuren na.”

¹³ Alatala mon yi a fala n xa, a naxa, “N bata a to, a yama murutexini ito ra.

¹⁴ I masiga n na alogo n xa e halagi, n xa e xinla ralob ayi dunyana yi. N ni i tan nan bononna muxune findima siya gbeen na naxan senben gbo, e mon wuya dangu siyani ito ra.”

¹⁵ N yi godo geyaan ma, teen yi naxan ma. Na layiri walaxa gememe daxi firinne yi suxi n yii.

¹⁶ Na waxatini, n yi a to, a e bata yulubin liga Alatala e Ala ra. E bata wure raxulunxin nafala jinge sawuran na. E bata kiraan fata Alatala naxan yamari e ma.

¹⁷ N yi walaxa gememe daxi firinne tongo, n yi e woli ayi, e yi yibo e yee xori.

¹⁸ N mon yi bira baxoni Alatala yetagi, n lu na yanyi tonge naanin nun ko tonge naanin. N mi donseen don, n mi igen fan min. N na birin liga e yulubine nan ma fe ra, e fe jaxin naxan nabaxi Alatala yee ra yi, a kolob.

¹⁹ N yi gaxu Alatalaa xolon na bayo a xoloxi e ma han a yi wa e halagi feni. Koni Alatala mon yi n ma maxandin name.

²⁰ Alatala baxen yi texi Haruna ma han a yi wa a halagi feni, koni n mon yi Ala maxandi Haruna fan xa.

²¹ N mon yi jinge sawuran tongo e naxan nafalaxi e yulubine yi, n yi a woli teeni, n yi a yiwuru han a findi a fujin na. N yi na fujin woli xudeni naxan kelima geyaan fari.

²² E mon Alatala raxolob nen Tabera taan nun Masa nun Kibiroti-Hatawa yi.

²³ Alatala to e xe keli Kadesi-Barineya yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e xa baxon tongo n naxan soxi e yii.” Koni e yi Alatala e Alaa yamarin matandi. E mi la a ra, e mon mi a xuiin name.

²⁴ Xabu n na e kolon waxatin naxan yi, e murutexin na a ra Alatala xili ma.

²⁵ Alatala to wa e faxes feni, n yi bira baxoni a yetagi, n yi lu na yanyi tonge naanin nun ko tonge naanin.

²⁶ N yi Alatala maxandi, n naxa, “Marigina Alatala, i nama i ya yamaan halagi i gbeen naxan na, i yamaan naxan xunba i fangan na, i naxan naminixi Misiran baxoni i senben na.

²⁷ I jaxo lu i ya walikene xon ma, Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba. I xa dija yamani ito a xaxili xodeken nun a fe jaxin nun a yulubin ma,

²⁸ alogo Misiran kaane nama a fala, e naxa, ‘Alatala mi naxi e xalideni baxoni a naxan ma fe falaxi e xa. A e rajaxuxi nen. A bata e ramini alogo a xa sa e faxes tonbonni.’

²⁹ Koni Ala, i ya yamaan nan e ra, i gbee yamana, i naxan namini i senben nun i ya mon xon.”

10

Alaa dijana

Xorjayaan 34.1-10

¹ Na xanbi, Alatala yi yamarin fi n ma, a naxa, “Walaxa gemen daxi firin nafala alo a singene. I mon xa wudi kankiraan nafala. I yi te n fema geyaan fari.

² N mon xa yamarine sebe naxanye yi walaxan bonne ma i naxanye kalaxi. I xa e sa na kankiraan nan kui.”

³ N yi kankiraan nafala kasiya wudin na. N yi walaxa gememe daxi firin fan nafala alo bonne. N yi te e ra geyaan fari.

⁴ Alatala yi sebenla ti walaxa neneni itoe ma, alo naxan yi sebexi bonne ma, yamari fune, a naxan falaxi e xa geyaan ma teen tagi e yi malanxi waxatin naxan yi. Alatala yi e so n yii.

⁵ N yi godo geyaan fari, n yi walaxane sa kankiraan kui, n naxan nafalaxi. E yi lu na alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Isirayila kaane yi keli Yakani a diine xopinne yireni, siga Mosera yi. Haruna faxes menna nin, a yi maluxun na. A dii Eleyasari yi findi saraxaraliin na a funfuni.

⁷ Na xanbi ra, Isirayila kaane yi siga Gudugoda yi. E to keli Gudugoda yi, e yi siga Yotobata yi, xude wuyaxi yi bəxən naxan yi.

⁸ Na waxatini, Alatala yi wanla taxu Lewi bənsənna ra, a e xa findi Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune ra.* E mən xa ti Alatala yetagi e a wanle ke. E yi duba yamaan xa Alatala xinli. Na nan ligama han to.

⁹ Nanara, Lewi bənsənna muxune mi keen sətəxi e ngaxakedenne ye. Alatala nan luxi e xa alo e keena alo a a fala e xa kii naxan yi.

¹⁰ N lu nən geyaan fari yanyi tonge naanin nun kəe tonge naanin alo n naxan liga a fəlni. Alatala mən yi n ma maxandin name, bayo a mi e faxa feen nagidixi.

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i ti yamaan ye ra. E xa so bəxəni n na n kəlxəni naxan ma fe ra e benbane xa, a n na soma nən e yii.”

Alaa xanuntenyana

¹² Iki, Isirayila kaane, Alatala e Ala wama e xa nanse liga? A wama nən e xa gaxu Alatala e Ala ye ra alogo e xa sigan ti a kiraan xən, e yi a xanu, e yi wali Alatala e Ala xa e bəjen birin na e nun e niin birin na.

¹³ E mən xa Alatalaa yamarine nun tənne suxu e Ala, n naxan soxi e yii to alogo e siimayaan xa fan.

¹⁴ Alatala e Ala nan gbee kore xənna birin na. E nun bəxə xənna nun a yi seene birin.

¹⁵ Koni Alatala e benbane nan xanu. Iki e tan nan e bənsənna ra, a e tan nan sugandixi siyaan bonne ye, alo e kii naxan yi to.

¹⁶ Nayi, e xa e bəjene rasarijan, e nama fa murute sənən.

¹⁷ Bayo Alatala e Ala nan alane Ala ra e nun mangane mangana, Ala naxan senben gbo, a magaxu. A mi muxune rafisama e bode xa, a mi dimi yi seene rasuxuma kiti sadeni.

¹⁸ A tan nan kiridine nun kaɲa gilene xun mayengen na. Xəjen nafa na ma, a donseen nun maraberi baan soma e yii.

¹⁹ E fan xa xəjene rafan naxanye e tagi bayo xəjene nan yi e tan fan na Misiran yi.

²⁰ E xa gaxu Alatala e Ala ye ra, e yi a batu. E xa kankan a ma, e mən xa e kəlxə a tan nan xili yi.

²¹ E xa a tan nan tantun. A tan nan e Ala ra, naxan kabanakone nun fe magaxuxine ligaxi e ye xəri.

²² E benbane yi soma Misiran yi waxatin naxan yi, e mi yi danguxi muxu tonge solofere ra. Iki Alatala e Ala bata e rawuya ayi dangu sarene ra kore.

11

Alaa wanle Isirayila xa

¹ E xa Alatala e Ala xanu, e yi a gelene nun tənne nun sariyane nun yamarine suxu waxatin birin.

² E xa a kolon to, a e diine mi a toxi, Alatala e Ala e maxuru kii naxan yi a gboon nun a senben nun a nən nun

³ a kabanakone nun a wanle xən, a naxanye ligaxi Misiran bəxəni Firawona ra e nun a bəxən birin na.

⁴ E mən mi a toxi a naxan ligaxi Misiran sofa ganla ra, e nun e soone nun e yenge so wontorone. E mi a kolon Ala Gbala Baa igen sa sofane xun ma kii naxan yi, e yi e sagatanma waxatin naxan yi. Alatala yi e birin nalə ayi habadan!

⁵ E diine mən mi a toxi a naxan ligaxi tonbonni benun e xa be li.

⁶ E nun a naxan liga Datan nun Abirami ra, Eliyabi a dii xemene, Ruben bənsənna. Bəxən yi yibə Isirayila kaane birin ye xəri, a yi a raxutu e nun e denbayane nun e bubune nun e fəxərabirane birin ma.

⁷ E tan nan fe gbeeni itoe to e yeen na Alatala naxanye ligaxi.

⁸ Nanara, e xa yamarini itoe birin suxu, n naxanye yamarima e ma to, alogo e xa senben sətə e yi bəxəni ito masətə Yuruden baan kidi ma, e sigama denaxan yi.

⁹ E xa e suxu alogo e xa siimaya xunkuyen sətə bəxəni Alatala a kəlxəni naxan ma fe ra e benbane xa e nun e bənsənna, nənən nun kumin gbo denaxan yi.

¹⁰ E bəxən naxan sətəma a mi luxi alo Misiran bəxəna, e kelixi denaxan yi. Menni, xəe biin na jan, fə e xa igen maxali a ma nən e sanni alo nakəna.

¹¹ E bəxən naxan sətəma Yuruden baan kidi ma, geya yiren nun lanban yiren na a ra. Tule igen nan sama a ma.

¹² Bəxən na a ra Alatala e Ala a jəxə luxi denaxan xən. A tan nan a xun matoma a ra, keli jəen fəlon na han a raɲanna.

Alaa layirina

¹³ Xa e yamarini itoe suxu a faɲin na n naxanye yamarima e ma to, xa e Alatala e Ala xanu, e yi a batu e bəjen birin na e nun e niin birin na,

¹⁴ n tulen nafama nən e bəxən ma a waxatini, jəmən nun sogefuren na, alogo e xa herisigen sətə, murutuna, manpa nənəna, e nun turena.

¹⁵ N mən sexen fan nasabatima nən e bəxəni e xuruseene balon na. E e dəgema nən han e wasa.

¹⁶ E a liga e yeren ma alogo sese nama e rakunfa, e yi e xun xete, e yi e xinbi sin ala gbete ye bun, e e batu.

¹⁷ Xa e na liga, Alatala xələma nən e ma han! A yi tulen dan alogo sansi yo nama

* 10:8: 10.8 Layiri Kankirana fe mən sebexi Xəroyaan 25.10-22 kui.

fa sabati bəxəni sənən, ε yi jənan bəxəni ito yi mafuren Alatala naxan soma ε yii.

¹⁸ Ε xa falani itoe lu ε niini ε nun ε bəjəni. Ε ε xidi ε yiin na e nun ε tigi ra alogo ε nama jinan e xən.

¹⁹ Ε xa ε diine xaran ne ma, ε xa e fe fala ε nεma dəxi banxini, ε nεma sigatini, ε nεma saxi, ε nεma kelima.

²⁰ Ε xa e seβε ε banxine senbətenne nun e deene ma,

²¹ alogo Alatala a kələ bəxən naxan ma fe ra, a a soma ε benbane yii nən, ε nun ε yixətene xa lu mənni, fanni kuyen mən bəxən xun ma.

²² Xa ε yamarini itoe suxu ki fajni, n na ε yamarima naxanye ra, xa ε Alatala ε Ala xanu, xa ε sigan ti a kirane xən, xa ε kankan a ma,

²³ nayi Alatala siyani itoe birin kedima nən ε yeε ra. Ε yi siyani itoe bəxən findi ε gbeen na, hali e maxədəxə ε xa, e senben gbo ε xa.

²⁴ Ε na ε sanna ti denaxan birin yi, na findima ε gbeen nan na. Ε bəxən danna kelima nən tonbonni sa dəxə Liban bəxən na, keli Efirati baan na sa dəxə fəxə igen na sogegododen binni.

²⁵ Muxu yo mi tiye ε yeε ra. Ε na siga dεde yi, Alatala ε Ala ε yeεragaxun sama nən mən kaane yi e kuisan, alo a a fala ε xa kii naxan yi.

²⁶ Ε a mato, n bata barakan nun dangan sa ε yetagi to.

²⁷ Xa ε Alatala ε Alaa yamarine suxu, n na ε yamarima naxanye ra to, ε barakan sətəma nən.

²⁸ Koni xa ε mi Alatala ε Alaa yamarine suxu, xa ε kiraan fata n na ε yamarima naxan na to, ε bira ala gbətene fəxə ra ε mi naxanye kolon, ε dangan nan sətəma.

²⁹ Alatala ε Ala na ε xali bəxəni waxatin naxan yi a denaxan soma ε yii, ε xa duba falani itoe ti Garisimi geyaan fari, ε yi danga falane ti Ebalı geyaan fari.

³⁰ Na geyane nayi Yuruden kidi ma, sogegododen kiraan xanbi ra, Kanan kaane bəxəni, Araba yi, Giligali yetagi, More wudi gbeen denaxan yi.

³¹ Ε Yuruden baan gidima iki, siga na bəxəni Alatala ε Ala denaxan soma ε yii, a findi ε gbeen na, ε mən yi dəxə na.

³² Nanara, ε xa tənne nun yamarine birin suxu ki fajni, n naxanye soma ε yii to.

12

Ala batu yire kedenna fe yi

¹ Ε xa tənni itoe nun yamarine suxu ki fajni na bəxəni, Alatala ε benbane Ala denaxan soma ε yii.

² Ε siyaan naxanye kedima, ε xa ne suxure batudene birin kala, geyane fari e nun fətənne bun.

³ Ε xa e saraxa gandene kala, ε yi e kide gemene yibə, ε yi e Asera kide gbindonne gan, ε yi e ala sawurane rabira, ε yi e xinle jənan na yirene yi.

⁴ Ε nama Alatala ε Ala batu na kiini.

⁵ Koni ε xa Alatala fen yire kedenni, a na denaxan sugandi ε bonsənne tagi, alogo a xa lu mənni, a xinla matəxəma denaxan yi. Ε xa siga mənna nin,

⁶ ε yi ε saraxa gan daxine ba e nun ε saraxane nun ε yaganne nun ε kiseene nun ε de tiin nakamali saraxane nun ε jənige ma saraxane, e nun ε xuruseene dii singene.

⁷ Ε xa ε saraxane don mənni Alatala ε Ala yetagi, ε tan nun ε denbayane. Ε xa sewa herin na Alatala ε Ala naxan fixi ε ma.

⁸ Na bəxəni, ε nama Ala batu alo en naxan nabama iki, birin nun a rafan fe.

⁹ En na rabama bayo ε munma so ε matabu yireni singen, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma.

¹⁰ Koni ε Yuruden baan gidima nən, ε yi dəxə na bəxəni Alatala denaxan soma ε yii. A ε ratangama nən ε yaxune birin ma naxanye ε rabilinni alogo ε xa dəxə bəjəne xunbenli.

¹¹ Alatala ε Ala yirena nde sugandima nən mənni, a xinla matəxən denaxan yi. Ε xa fa ε kiseene ra mənni n naxanye yamarixi ε ma: ε saraxa gan daxine, ε saraxane, ε yaganne, ε kiseene, e nun ε se fajni naxanye fima Ala ma de tiini.

¹² Ε sewama nən mənni Alatala ε Ala yetagi, ε tan, ε diine, ε konyine, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye ε konni bayo bəxən mi soma e yii e kεε bəxən na.

¹³ Ε nama ε saraxa gan daxine ba ε waxən yirene yi de!

¹⁴ Ε xa e ba Alatala ε Alaa yire sugandixin nin Isirayila bənsən keden konni. N naxan birin yamarixi ε ma, ε xa na birin liga mənni.

¹⁵ Koni i nəε nən suben don daxin faxe yiren birin yi, Alatala naxan fixi i ma, i na dəxə denaxan yi. Muxu sarijənxin nun a sarijəntaren nəε a donjε nən, alo xənla hanma bolena.

¹⁶ Koni ε nama suben don e nun a wunla, ε xa a wunla bəxən alo igena.

¹⁷ Ε mi lan ε murutun hanma manpa nenen hanma turen don ε konni naxan finde yaganna ra, hanma ε xuruseene dii singene hanma ε saraxan naxanye bama de tiin ma, hanma ε jənige ma saraxane hanma ε kiseene.

¹⁸ Ε xa ne don Alatala ε Ala yetagi, a denaxan sugandima, ε tan nun ε diine nun ε konyine, e nun Lewi bənsənna muxun naxanye ε konni. Ε xa sewa herin na Alatala ε Ala yetagi, a naxan fixi ε ma.

19 E a liga e yeren ma, e nama jinan Lewine xon e nema na boxoni.

20 Alatala e Ala na e boxon nagbo ayi wax-atin naxan yi, alo a falaxi e xa kii naxan yi, xa suben xonla e suxu, e xa na don alo e wama a xon kii naxan yi.

21 Xa e doxoden makuya Alatala e Alaa yire sugandixin na, e nae xuruseene faxe nen Alatala naxanye fixi e ma alo n na a yamarixi e ma kii naxan yi. E nae na subene donje nen e taane yi alo e wama a xon kii naxan yi.

22 Muxu sarijanxin nun a sarijantaren nae a donje nen alo xenla hanma bolena.

23 Koni e nama suben don e nun a wunla, bayo wunla luxi nen alo a niina. A mi lan e xa suben nun a niin don.

24 E nama suben don e nun a wunla, e xa a boxon alo igena.

25 E nama a don alogo e xa herin soto, e tan, e nun e diine hali e dangu xanbini. Amasoto e fe tinxixine ligama Alatala yee ra yi.

26 Koni naxan yo rasarijanxi Ala xa hanma i de ti naxan ma fe ra, a i a soma Ala yii nen, i xa ne xali Alatalaa yire sugandixini.

27 E xa e saraxa gan daxine ba Alatala e Alaa saraxa ganden fari, suben nun a wunla. E xa saraxa gbetene wunla boxon Alatala e Ala a saraxa ganden fari, e yi a suben don.

28 E xa feni itoe birin name e yi e liga n naxanye yamarima e ma, alogo e xa herin soto, e tan nun e diine hali e dangu xanbini, han habadan. Amasoto fe fajin na a ra naxan naxan Alatala e Ala ma.

29 Alatala e Ala na siyane halagi e yee ra, e naxanye boxon masotoma, e na doxo e boxoni,

30 e xa e yete ratanga e fe jaxi ligan ma e halagi xanbini. E nama e alane feen maxodin, e naxa, "Siyani itoe yi e alane batuma di? En fan xa na nan liga."

31 E nama na fe sifan liga Alatala e Ala ra, bayo e yi fe xosixin sifan birin ligama e alane xa naxanye rapaxu Alatala ma. E yi e dii xemene nun dii temene nan ganma e suxurene kideni.

13

Suxure batuna

1 E xa feni itoe birin liga n naxanye yamarima e ma. E nama sese ba a ra, e mon nama sese sa a fari.

2 Xa nabina nde hanma sayibana nde keli e tagi, a yi taxamasenna hanma kabanako fe famatxon fala e xa,

3 na yi rakamali, a mon yi a fala e xa, a naxa, "En bira suxurene batu feen foxo ra," e tan mi alan naxanye kolon,

4 e nama e tuli mati na nabiin na hanma na sayibana. Alatala e Ala nan e kejaan fefesefesema alogo a xa a kolon xa e a xanuxi e bopen birin na e nun e niin birin yi.

5 E xa bira Alatala e Ala nan keden foxo ra, e yi gaxu a yee ra. E yi a yamarine nun a falane suxu, e yi a keden peen batu, e yi kankan a ma.

6 Koni e xa nabiin hanma sayiban tan faxa, bayo a yi wama e ramurute feni Alatala e Ala xili ma naxan e ramixixi Misiran yi a e xunba konyiyani. A bata kata a xa e ba kiraan xon Alatala e yamarixi naxan na. Foxo xa fe jaxin birin ba e tagi.

7 I ngaxakedenna hanma i ya diina hanma i ya jaxanla i naxan xanuxi hanma i lanfaan naxan naxan i ma alo i yetena, xa na nde i rakunfa wundoni alogo e xa alana nde batu, i mi naxan kolon, e benbane fan mi yi naxan kolon,

8 e rabilinna siyana ndee suxurena, naxanye makuya e ra hanma naxanye maso, keli boxon danna boden ma sa ti boden na,

9 i nama tin a falan ma. I nama i tuli mati a ra. I nama kininkinin a ma. I nama a ratanga. I nama a luxun.

10 I xa na kanna faxa, i tan nan singe xa a golon gemen na, yamaan fan yi a magolon.

11 E xa a magolon han a yi faxa, bayo a bata kata a xa i raxete Alatala i ya Ala foxo ra naxan i ramixixi konyiyani Misiran boxoni.

12 Isirayila kaane birin na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, na fe jaxi sifan mi fa ligama e tagi sonon.

13 Xa e falana nde me taana nde a fe ra, Alatala e Ala denaxan soma e yii,

14 fa fala muxu jaxina nde bata keli menni naxan a falama bonne xa, a naxa, "En xa suxurena ndee batu, e mi naxanye kolon,"

15 nayi e xa na feen xonfen ki fajin e yi jondin fen. E xa a kolon xa na fe jaxin ligaxi e tagi.

16 E xa na taa kaane birin faxa silanfanna ra. * E xa na taan nun a muxune nun a xuruseene birin naxori.

17 E xa e herisigen birin malan taa tagini, e teen sa a ra, e taan birin gan Alatala e Ala yetagi. Na findima boxo rabejinxin nan na habadan. A mi fa tima sonon.

18 E nama na sena ndee findi e gbeen na e naxanye ganma alogo Alatala nama xolo e ma. A kininkininma e ma nen, a yi e rawuya ayi alo a a kolo kii naxan yi e benbane xa.

19 Na ma, e xa Alatala e Ala xuiin name, e yi a yamarine suxu, n naxanye yamarima e ma to, e yi fe tinxixin liga Alatala e Ala yee ra yi.

* 13:16: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

14

Namun natənxine

1 Alatala ε Alaa diine nan ε tan na. Xa sayaan ti, ε nama ε yete maxaba. E nama ε xunna de bi.

2 Yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa. A ε tan nan sugandixi bəxən siyane birin tagi, a ε xa findi a gbeen na.

*Sube radaxaxine**Saraxaraline 11.1-23*

3 E nama se xəsixi yo don.

4 Subene ni i ra, ε nəe naxanye donjɛ: jingen nun yexeen nun siin

5 nun xənla nun təkən nun bolen nun geya ma siin nun wonden nun yaleen e nun burrunna yexeen.

6 Sube toro kanna naxan toro bəxi jaxi ra, a mən donseen laxunma, ε nəe ne donjɛ nən.

7 Koni na subene tagi, naxanye toro bəxi jaxi ra, hanma naxanye donseen laxunma, ndee e ye ε nama ne don alo jəgəməna hanma jərəna hanma fanyerasina. E findixi sube haramuxine nan na ε xa, bayo e donseen laxunma, koni e toro mi bəxi jaxi ra.

8 Xəsən toron bəxi, koni a mi donse laxunma, a haramuxin na a ra ε tan xa. E nama na suben don, ε mən nama ε yiin din a faxaxin na.

9 Niimaseen naxanye igeni, ε lan ε xa xali yexene don naxanye e bama.

10 Koni naxanye mi e bama, e xali mi e ma, ε nama ne don. E mi sarijan ε xa.

11 E nəe xəli radaxaxine birin donjɛ nən.

12 Koni ε nama itoe don: singbinna nun dugana e nun xəlimangan

13 nun bangaan nun segen siyaan birin,

14 e nun xaxaan siyaan birin

15 nun dangaranfulen nun kutunxunban nun fəxə ige ma xəlina, e nun təxedi tongon siyaan birin,

16 e nun kunkutunna nun fətnbunsamuran nun toxoroon

17 nun yexε suxu kankon nun kankanna nun jinjaxan

18 nun yaya xənla nun səji xənla siyaan birin, e nun sarasima xənla nun tuyena.

19 Niimase xunxuri gabute kanna birin haramuxin na a ra ε xa. E nama e don.

20 Koni ε nəe niimase xunxuri gabute kanna ndee donjɛ nən naxanye radaxaxi.

21 E nama suben don naxan faxaxi a yete ma. E nəe a səe xəjən yii nən naxan dəxi ε konni, a yi a don, hanma e a sara xəjə gbetene ma. Koni yama rasarijanxin nan ε tan na Alatala ε Ala xa.

I nama sii diin jin a nga xijə igen na.

Yaganna fe

22 E na naxan birin sətə xeen ma, ε xa na yaganna ba a ra jεε yo jεε.

23 E xa ε murutun nun ε manpa nənən nun ε turen yaganna don Alatala ε Ala yetagi a na dənaxan sugandi a xinla matəxəden na alogo ε xa gaxu Alatala ε Ala yeε ra waxatin birin.

24 Xa na yiren makuya i ra jaxi ra, xa Ala bata i baraka han i mi nəe na yaganna maxale bayo Alatala a yire sugandixi makuya i ra a xinla matəxəma dənaxan yi,

25 nayi i xa i ya yaganna masara gbetin na. I na gbetin xali Alatala i ya Ala yire sugandixini.

26 Menni i xa na gbetin masara sena ndee ra naxan na i kənən, jingene hanma yexene hanma manpana, naxanye birin nafan i ma. E nun i ya denbayaan yi e dege Alatala ε Ala yetagi, ε yi səwa.

27 E nama jinan Lewi bənsənna muxune xən naxanye dəxi ε konne yi, bayo e mi keε bəxən sətəxi e gbeen na.

28 Nεε saxan yo jεε saxan ε xa ε yaganna birin namara ε taane yi.

29 Lewi bənsənna muxune keεn mi na naxanye xa e nun xəjəne nun kiridine nun kəja gilen naxanye ε tagi, ne birin xa fa e degedeni han e yi lugo. Nayi, Alatala ε Ala barakan sama nən ε kəwanle yi ε naxanye birin ligama.

15

*Xəryajənna**Saraxaraline 25.8-38*

1 Nεε solofere yo jεε solofere ε xa dija donle ma.

2 A xa liga ikiini: muxun naxanye birin bata e ngaxakedenna Isirayila kaana nde doli, e xa dija na donla ma. E nama ε ngaxakedenna Isirayila kaane karahan doli fi feen na bayo Alatalaa waxati saxin na a ra alogo yamaan yi dija donle ma.

3 E nəe xəjən tan karahanjɛ nən, a yi ε donla fi, koni ε naxan dolixi ε ngaxakedenna ma, ε xa dija na ma.

4 Anu, tərə muxun mi luma ε ye, bayo Alatala baraka gbeen sama nən ε fe yi na bəxəni Alatala ε Ala dənaxan soma ε yii ε keεn na.

5 A na ligama nən xa ε Alatala ε Ala xuiin name ε yi a yamarine birin suxu ki fajni, n naxan falama ε xa to.

6 Alatala, ε Ala barakan sama nən ε fe yi alo a a fala ε xa kii naxan yi. Siya wuyaxine fama nən ε dolideni, koni ε tan mi donla tongoma. E nəən sətəma nən siya wuyaxine xun na, koni muxe mi nəən sətəma ε tan xun na.

7 Xa tərə muxuna nde i ngaxakedenne ye i konni Alatala i ya Ala dənaxan fima i ma, i nama jənige jaxiyaan liga a ra, i tondi a dole.

⁸ A makoon naxan ma, i xa na doli a ma fonisireyani.

⁹ I xa i yete ratanga miriya jaxini ito ma, i naxa, "A gbee mi luxi jee soloferen xa a li, yamaan dijama donle ma jeeen naxan na." I nama ye xodxo ayi i ngaxakeden tɔɔ muxune ma i tondi seen soe e yii. Nayi, a a mawugama nen Alatala xa i xili ma, i yi findi yulubi tongon na.

¹⁰ I xa a ki fonisireyani hali i mi nimisa i bɔɔɔni. Nayi, Alatala e Ala barakan sama nen e kewanle birin yi.

¹¹ Yiigelitɔɔn mi janna e yamanani habadan, nanara, n na a yamarixi e ma e xa hinan e ngaxakedenne ra, tɔɔ muxun nun yiigelitɔɔn naxanye e konni.

Konyine xɔɔya fena

Xɔɔyaan 21.2-6 nun Saraxaraline 25.38-

55

¹² Xa e ngaxakedenne Heburu xemena nde hanma jaxanla a yete mati e ma konyin na, a walima nen e xa jee sennin. A jee soloferedeni e xa a xɔɔya.

¹³ Koni e nama a yii genla yiba.

¹⁴ Alatala, e Ala seen naxanye birin fixi e ma barakani alo yexeen nun siin nun murutuna, e nun manpana, e xa a ki na nde yi.

¹⁵ E nama jinan a konyine nan yi e ra Misiran yi. Alatala e Ala nan e xunbaxi. Nanara, n yamarini ito soma e yii to.

¹⁶ Xa i ya konyina a fala i xa, a a mi kelima i konni bayo e nun i ya denbayaan nafan a ma, a a lan i konni,

¹⁷ nayi, i xa sɔɔɔn seen tongo, i yi a tunla maso banxin dee wudin na, i yi a tunla sɔɔɔn. Nayi, a findima nen i ya konyin na a siin birin yi. I na nan ligama i ya konyi gilɛn fan na.

¹⁸ E nama sunu konyin xɔɔya feen na. Amasɔɔ a jee sennin wanla tɔɔn gbo dangu walikeen gbeen na dɔɔɔ firin. Na ma, Alatala, e Ala barakan sama nen e kewanle birin yi.

Xuruseene dii singene fe

¹⁹ E jingen nun yexeen nun siin dii xeme singene birin naxanye xalima, ne birin findima Alatala e Ala nan gbee ra. E mi lan e turaan nawali xa dii singen na a ra, hanma e yexee diin xaben maxaba a ma xa dii singen na a ra.

²⁰ Jee yo jee e tan nun e denbayaan xa ne don Alatala e Ala yetagi a yire sugandixini.

²¹ Xa feen xuruseen na, xa a yeen kalaxi hanma a sanna, hanma fe gbete, e nama na ba saraxan na Alatala e Ala xa.

²² E a donma e konni nen, e nun muxu sarijanxin nun muxu sarijantarene. E birin lan nen e xa a don alo xɛnla nun bolen donma kii naxan yi.

²³ Koni e nama suben wunla don de! E xa a rabɔɔn alo igena.

16

Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla

Xɔɔyaan 12.14-20 nun Saraxaraline 23.4-8 nun Yatene 28.16-25

¹ Abiba kiken na, e xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla raba Alatala e Ala binya feen na, bayo Alatala, e Ala e ramini na kiken nan na Misiran yi kɔɔɔn na.

² E xa yexeen hanma siin hanma jingen ba saraxan na Alatala e Ala xa Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sali lɔɔni. E na saraxan bama Alatala yire sugandixini a xinla binyama denaxan yi.

³ Sali lɔɔni, e nama burun don buru rate seen* saxi naxan yi. E xa buru ratetaren don xii solofere naxan findixi sunun taxamasi burun na. Na nan a rabirama e ma a e mafuraxin nan keli Misiran yi. Na ma, e mi jinan ye e mini lɔɔn xɔn e siin birin yi Misiran bɔɔɔni.

⁴ Na xii soloferen bun, a mi lan buru rate yo xa to e konne yi, e bɔɔɔn birin yi. E saraxan naxan bama xii singe lɔɔn jimbanna ra, na sese nama lu han xɔɔni.

⁵ Na Halagi Tiin Dangu Lɔɔn Sanla saraxan mi lan a xa ba yiren birin yi, Alatala e Ala naxan fima e ma.

⁶ E a bama yire keden peen nin, Alatala e Ala na denaxan sugandi a xinla binyama denaxan yi. Na saraxan bama jimbanna nan na sogen godo waxatini, e mini waxatin naxan yi Misiran yi.

⁷ E suben jinna nen, e yi a don na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima. Na kuye yibani, e yi siga e konne yi.

⁸ E xa buru ratetaren don xii sennin. A xii soloferede lɔɔni, e malanna ti Alatala e Ala xa. E nama wali yo ke na lɔɔni.

Xunsagine sanla

Saraxaraline 23.15-22 nun Yatene 28.26-31

⁹ E na murutu xaban folo, e xa xunsagi solofere tɛge,

¹⁰ e yi Xunsagine Sanla raba Alatala e Ala xa. E yi jɛnige ma saraxan ba naxan na lan herisigen yaten ma Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹¹ E sewama nen Alatala e Ala ra na yireni a denaxan sugandima a xinla binyan denaxan yi, e tan nun e diine nun e konyine, e nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye e konni e nun xɔɔne nun kiridine nun kɔɔni gilene.

¹² E nama jinan a konyine nan yi e ra Misiran yi. E xa yamarini itoe suxu ki fajɔ.

* 16:3: **burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

*Bubu Kui Sanla**Saraxaraline 23.33-43 nun Yatene 29.12-*

39

¹³ E na yelin e sansine bonbødeni lonne ma e yi e malan, e yi e wudi bogi igene fan ba, e xa Bubu Kui Sanla raba xii solofere.

¹⁴ E xa sewa na sanli, e tan nun e diine nun e konyine nun Lewi bansonna muxune nun xøjene nun kiridine nun kaja gilēn naxanye e konni.

¹⁵ E sanli ito rabama nen xii solofere Alatala e Ala xa, a na denaxan sugandi. Amasøtø Alatala e Ala barakan sama nen e se xaban nun e wanla birin yi. E yi sewa han!

¹⁶ Ne e yo je e, Isirayila xemene birin xa ti Alatala e Ala yetagi sanja ma saxan a na denaxan sugandi: Buru Tetaren Sanla nun Xunsagine sanla nun Bubu Kui Sanla. E mi lan e xa siga Alatala yetagi e yii genla ra.

¹⁷ E birin xa fa a kiseen na e nøe naxan na, naxan na lan herisigen ma Alatala e Ala naxan fixi e ma.

Sariyan sa kiina

¹⁸ Taane birin kui, Alatala e Ala denaxan fima e ma, bønson yo bønson, e xa kitisane sugandi, e yamaan makiti tinxinni.

¹⁹ E nama kitin sa tøjegeni de! E mon nama muxune rafisa e bode xa. E nama dimi yi seene rasuxu mayifuni, bayo kiseene nøe fe kolonna yeene raxiye nen, a tinxin muxuna falane yifu.

²⁰ E lu tinxinna fəxə ra, alogo e xa siimaya fajin sətə, e mon yi nø bəxən sətə Alatala e Ala denaxan fima e ma.

Suxure batuna fe

²¹ E nama Asera kide gbindonna ti saraxa ganden dəxən ma, e naxan nafala Alatala e Ala xa.

²² E nama suxure gemen ti, bayo Alatala e Ala na fe sifan naxaxuxi.

17*Sariyana saraxana fe yi*

¹ E nama jingen hanma yexeen ba saraxan na Alatala e Ala xa, fe naxan na, hanma naxan madənxī, bayo Alatala e Ala na fe sifan naxaxuxi.

² Xa xemena nde hanma jaxanla nde dəxi e taana nde yi Alatala e Ala naxan fima e ma, a fa fe jaxin liga naxan mi rafan Alatala e Ala ma, nayi, a bata Alaa layirin matandi.

³ Xa a mi n ma yamarin suxu, a ala gbetene batu, hanma sogena hanma kikenā hanma sarene,

⁴ E yi na mē, e xa a feen xənfēn ki fajī. E na a kolon na fe jaxin bata liga Isirayila yi,

⁵ a na findi xemēn na hanma jaxanla, e xa na kanna xali taan so dēen na, e yi a magələn han a faxa.

⁶ Muxun naxan lan a xa faxa, a mi faxe sigen fə muxu firin hanma saxan na

sereyaan ba. A mi lan a xa faxa sereya kedenna gbansanna xuiin ma.

⁷ Naxanye sereyaan baxi, ne nan singe xa gemen woli a ma a faxa feen na. Yama dənxeñ fan yi a magələn. E fe jaxin jaxna e tagi na kiini nen.

Kitine fe

⁸ Xa faxa kitin bata fa hanma matandina hanma maxələnā naxan findixi kiti xədexen na e taani, e xa siga na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima.

⁹ E sigama Lewi bønsonna muxune nan fema, saraxaraline, e nun kitisaan naxan dəxi na waxatini, e a yeba e xa. Nayi, e a falama nen e xa, a lan kitin xa sa kii naxan yi.

¹⁰ E na naxan fala e xa na yireni Alatala e Ala denaxan sugandima, e kitin bolonma na nan ma. E na naxan fala e xa, e xa na suxu ki fajī.

¹¹ E na sariyan naxan birin fala e xa, e xa na liga. E nama fata a ma yiifanna ma, hanma kəməna ma.

¹² Xa muxuna nde waso, a mi a tuli mati saraxaraliin na naxan bata dəxə Alatala e Alaa wanla xun na hanma kitisana, na kanna lanma nen a xa faxa. E fe jaxin jaxna na kii nin Isirayila yi.

¹³ Yamaan na na feen mē, e gaxuma nen e wason yiba.

Mangayana

¹⁴ E na so bəxəni waxatin naxan yi, Alatala e Ala denaxan fima e ma, e na dəxə na, yanyina nde e a mirima nen, a e fan xa e gbee mangan sətə alo e rabiliinna siyane.

¹⁵ Alatala e Ala na muxun naxan sugandi, na nan findima e mangan na. E nama tin xəjēn xa findi e mangan na, naxan mi findixi e ngaxakeden Isirayila kaana nde ra.

¹⁶ A mi lan e mangan xa soo wuyaxi sətə. A mi lan a xa muxune rasiga Misiran yi soone saradeni, bayo Alatala a falaxi nen e xa, a e nama siga na bəxəni sənən.

¹⁷ A mi lan a yi jaxalan wuyaxi dəxə. Na feene nan a bəjēn naxetema Ala fəxə ra. A mi lan a yi gbeti gbeen nun xema wuyaxi sətə.

¹⁸ Mangan na dəxə a manga gbədeni waxatin naxan yi, sariya kitabun naxan namaraxi Lewine yii, saraxaraline, a xa na sebe a yete xa.

¹⁹ Na kitabun luma nen a dəxən. A xa a xaran ləxən birin a siimayani, alogo a xa gaxu Alatala a Ala ye e ra, a mon yi nø a sariyan nun a tənne suxudeni naxanye sebei a kui.

²⁰ Na nan a ligama, a mi a yete rafisama a ngaxakedenne xa, a fata sariyan ma yiifanna ma hanma kəməna ma. Nayi, a mangaya xunkuyen sətəma nen, a tan nun a diine Isirayila yamaan tagi.

18*Saraxaraline wanla*

¹ Saraxaraline, Lewi bənsəna muxune, ne mi bəxə yitaxun daxin sətoma e keen na alo Isirayila muxu gbeteeye. E baloma saraxane nan na naxan nalima Alatala ma teen na. Na nan findixi e keen na.

² E mi kee sətoma e ngaxakedenne tagi. Alatala nan findima e keen na alo a a fala e xa kii naxan yi.

³ Isirayila kaane na fa jingen na hanma yexena saraxa badeni, ito nan findima Lewi kaa saraxaraline gbeen na: suben balaxana, a gbegbena, e nun a buru subene.

⁴ E mən xa e bogise singe saraxane so e yii: murutuna, manpa nenena, turena, e nun e yexee xaben naxan singe maxabaxi.

⁵ Alatala e Ala Lewi bənsəna nan sugandixi bənsəna birin tagi alogo e tan nun e diine xa wali Alatala xinla binyadeni waxatin birin.

⁶ Xa Lewi bənsəna muxuna nde keli Isirayila taana nde yi a daxi denaxan yi, a siga na yireni Alatala denaxan sugandima,

⁷ menni, a lanma a xa wali Alatala a Ala xinla a fe ra, a ngaxakeden Lewine dexən naxanye walima Alatala yetagi.

⁸ A lan nen a yi balon sətə alo saraxaraliin bonne, hali a to a yii seene matixi, a gbeti sətə.

Yiimatone nun kəeramuxune fe

⁹ E na so bəxəni Alatala e Ala denaxan fima e ma, e nama so kəwali xəsixine yi mən kaane naxanye ligama.

¹⁰ Muxun nama lu e ye naxan a diin ganma saraxan na hanma yiimatona hanma koron bənbəna hanma seri kanna hanma kəeramuxuna,

¹¹ hanma tirin tiina hanma naxan barinne maxədinma hanma jinan kanne, hanma barin kiine.

¹² Na muxu sifan mi rafan Alatala e Ala ma. Alatala e Ala siyani itoe kedima nen e ye ra na kəwali xəsixine fe ra.

¹³ E kəwanle xa kamali Alatala e Ala ye ra yi.

¹⁴ E siyaan naxanye kedima, ne biraxi yiimatooon nun koron bənbən xuiin nan fəxə ra, koni Alatala e Ala mi tinje e tan yi na liga.

Ala nabine rafama nen

¹⁵ Alatala e Ala nabina nde raminima nen e ye naxan luma alo n tan. E xa e tuli mati a ra.

¹⁶ E naxan maxədin Alatala e Ala ma, e yi malanxi ləxən naxan yi Horebe geyaan fari. E yi a fala, e naxa, “N mi waxi Alatala n ma Ala xuiin name feni sənən. N mi waxi te e gbeeni ito fan to feni sənən alogo n nama faxa.”

¹⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “E naxan falaxi, na fan.

¹⁸ N nabiin naminima nen e ye, naxan luxi alo i tan. N nan n ma falan nalima a ma nen, a yi na ye ba e xa, n na a yamarin naxan na.

¹⁹ Xa muxu yo mi a tuli mati falan na nabiin naxan nalima n xinli, n tan yeteen na kanna makitima nen.

²⁰ Koni xa nabina nde susu, a falan ti n xinli, n mi naxan yamarixi a ma, hanma a yi falan ti ala gbeteeye xinli, e xa na kanna faxa.”

²¹ Yanyina nde, e e yete maxədinma nen, e naxa, “En nə e kolonye di, a Alatala a falan mi a ra?”

²² Xa nabiin falan ti Alatala xinli, a falan mi kamali, Alatala mi na falaxi. Nabiin nan na falaxi a wasoni. Hali e mi gaxu a ye ra.

19*Marakisi taane*

Yate ne 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun Yosuwe 20.1-9

¹ Alatala e Ala na siyane halagi, a naxanye bəxən soma e yii, e e kedima nen, e yi dəxə e taane nun e banxine kui.

² Na na dangu, e xa taa saxan sugandi bəxəni, Alatala e Ala naxan fi e ma.

³ E xa kirane rafala siga mənne yi, e yi yamanani taxun dəxəde saxan, Alatala e Ala naxan fima e ma e keen na, alogo, faxa tiine birin xa siga na taane yi, e niin yi rakisi.

⁴ Naxan na faxan ti, a li, a mi a rakelixi a ma, a mi a yitənxixi xənnantenyani, na kanna nəe sigə nen na taana nde yi, a niin yi ratanga. Misaala ra, muxun naxan siga fətənni wudi segedeni e nun a lanfana,

⁵ a wudin segma, bunbin yi koren, a yi a lanfaan li, na yi faxa. Na faxa tiin sifan nəe luyə nen na taana nde yi alogo a niin xa rakisi.

⁶ Xa kirani kuya, faxa muxun gbejeəxə muxun faxa tiin sagatanma nen a xələni han a yi a li, a yi a faxa, hali a mi yi lan a yi faxa bayo a mi a lanfaan faxa feni tənxi xənnantenyani.

⁷ N yamarini ito fixi e ma na nan ma. E xa taa saxan sugandi marakisi taane ra.

⁸ Xa Alatala e Ala e bəxən nagbo ayi alo a a kələ e benbane xa kii naxan yi, xa a bəxəni ito birin so e yii a e benbane tuli sa naxan na,

⁹ xa e yamarini itoe birin suxu a fajin na, n naxanye falama e xa to, a e xa Alatala e Ala xanu, e yi bira a kirane fəxə ra, nayi e mən xa taa saxan sugandi, e yi e sa taa saxanna bonne fari.

¹⁰ Nayi, Alatala e Ala denaxan fima e ma e keen na, e mi tənjegetəon faxe na bəxəni.

¹¹ Koni xa muxuna nde a boden naxaxuxi, a a melen, a yi a faxa, xa na kanna siga na taana nde yi,

¹² na taan fonne lan nen e xa a suxu, e yi a xali faxa muxun gbeerjoxo muxun fema alogo a xa a faxa.

¹³ E nama kininkinin na kanna ma de! E xa na faxa ti sifan jan Isirayila boxoni, e yi herin soto.

Boxone danne nun wule sereyane

¹⁴ E na doxo boxoni Alatala e Ala naxan fima e ma e keen na, e nama e lanfana boxon danna taxamasenne masiga e benbane naxanye doxo.

¹⁵ Muxun naxan bata haken liga hanma gbalona hanma yulubina, na kanna mi lan a xa kiti muxu kedenna sereya baxin xon. Na fe sifan makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xon.

¹⁶ Xa sere jaxin sereyaan ba, a yi muxun tɔɔge gbalona nde a fe ma,

¹⁷ yenge fa firinni itoe lan nen e xa siga Alatala batu yireni saraxaraline nun kitisane fema naxanye walima na waxatini.

¹⁸ Kitisane a feen fefesema nen. E na a kolon a seren bata wule sereyaan ba, a a ngaxakedenna tɔɔge,

¹⁹ nayi e xa a liga na kanna ra alo a tan yi a ligama a ngaxakedenna ra kii naxan yi nun. E xa fe jaxin jan e tagi.

²⁰ Muxu gbetene na feen mema nen, e yi gaxu. Nayi, e mi fa susue na fe jaxin sifan ligadeni sonon.

²¹ E nama kininkinin na muxu sifan ma: Niin joxon xa fi niin na, yeen yi joxo yeen na, jinna yi joxo jinna ra, yiin yi joxo yiin na, sanna yi joxo sanna ra.

20

Yengen sariyana

¹ E na siga e yaxune yengedeni, e na soo wuyaxi to e nun yengeso seene nun sofa wuyaxi naxanye wuya dangu e ra, hali e mi gaxu. Alatala e Ala naxan e raminixi Misiran boxoni, na luma nen e xon.

² E nema e yitonna waxatin naxan yi yenge so xinla ma, saraxaraliin xa ti, a falan ti yamaan xa, a naxa,

³ "Isirayila kaane, e tuli mati! To, e sigama e yaxune nan yengedeyi. E nama tunnaxolo e ma, e nama gaxu, e nama kuisan, e bɔɔnen nama mini,

⁴ bayo Alatala e Ala luma nen e xon e yaxune yengedeni. A e yengema nen e xa, a yi e rakisi."

⁵ Na waxatini sofa kuntigine fan falan tima nen ganla xa. E naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan bata yelin banxi tideni koni a munma so a kui singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi so a banxini.

⁶ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata manpa binle si, koni a munma e bogine bolon singen? Na kanna xa xete a konni,

xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen, muxu gbete yi a tonon soto.

⁷ Muxuna nde e ye be ba, naxan bata jaxalandina nde masuxu, koni jaxanla munma siga a konni singen? Na kanna xa xete a konni, xa na mi a ra waxatina nde a noe faxe nen yengeni, muxu gbete yi a jaxanla doxo."

⁸ Sofa kuntigine mon sofane maxodinma nen, e naxa, "Muxuna nde e ye be ba, naxan mi fa susue, a gaxuxi? Na kanna xa xete a konni alogo a lanfane fan nama tunnaxolo e ma."

⁹ Sofa kuntigini itoe na yelin falan tiye yamaan xa, e yi sofana ndee findi gali mangane ra.

¹⁰ E na siga taana nde yi yenge sodeni, e xa men kaane maxodin singen, a e xa e yete raxete e ma.

¹¹ Xa e tin na ma, e yi taan nabilin yinna rabi e xa, e birin luma nen e yamarin bun, e yi mudun fi.

¹² Koni xa e mi tin na ma, e yi e yenge, nayi e xa na taan bilin.

¹³ Alatala e Ala na taan soma nen e yii, e xemene birin faxa silanfanna ra.

¹⁴ Koni jaxanle nun diine nun xuruseene nun nafunla naxanye birin na taan kui, ne birin findima nen e gbeen na. E yi e yaxune herisigen birin don, Alatala e Ala naxan fixi e ma.

¹⁵ E na nan ligama taane ra naxanye makuya, naxanye mi na taane ye e doxoma naxanye yi.

¹⁶ Koni a na findi taane ra Alatala e Ala denaxanye fima e ma e keen na, e mi sese luma a nii ra menni.

¹⁷ E Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune birin halagima nen alo Alatala e Ala a yamarixi e ma kii naxan yi,

¹⁸ alogo e nama e xaran na fe jaxine ma e naxanye ligama e suxure batudeni. E yi Alatala e Ala yulubin tongo.

¹⁹ Xa e bata taana nde bilin men kaane yenge xinla ma, e mi lan e yi na wudine sege naxanye bogima. E bogine findima e balon nan na. Na wudi sixine mi findixi e yengefane ra.

²⁰ Koni wudi binla naxanye bogin mi donma, e noe ne sege nen alogo e xa findi yengeso seene ra e xa, e ne rawali na taan yengedeni han e yi a masoto.

21

Faxan naxan kari mi kolonxi

¹ E na so boxoni Alatala e Ala denaxan fima e ma, xa e muxu faxaxina nde to burunna ra, a a li a faxa muxun mi kolonxi,

² ε fonne nun ε kitisane sigama nen. Keli binbin yireni han taan naxanye menna rabilinni, e ne yikuyene maliga.

³ E na a kolon taan naxan maso na ra, na taan fonne jinge gilən nan tongoma naxan munma wali, xun xidi yegen munma xidi naxan xunna ma.

⁴ Na taan fonne jinge gilən xalima nen xudeni naxan mi xərīma, sansiin munma rawali denaxan yi. E yi a kəen gira mənni, a faxa.

⁵ Lewi yixetene, saraxaraline fan fama nen, bayo Alatala ε Ala ne nan sugandixi a e xa wali a xa, e mən yi dubane ti Alatala xinli, e mən yi matandi feene nun muxu maxəlone makiti.

⁶ Taan naxan maso binbin yiren na, na fonne xa e yiine raxa jinge gilən xun ma, e naxan faxaxi xudeni.

⁷ E yi a fala, e naxa, “Nxu tan xa mi faxan tixi, nxu mi a toxi lige.

⁸ Alatala, i xa ito rasuxu i solona seen na Isirayila yamaan xa, i naxan xunbaxi. Yandi, i nama i ya yamaan yate sənmane ra na faxa tixina fe yi.” Nayi, Alatala na solona seen nasuxuma nen faxa tixina fe yi.

⁹ E na yulubi tongoxin bama yamaan ma, bayo ε bata na feen liga naxan tinxin Alatala yee ra yi.

Muxu suxine yengen

¹⁰ E na siga ε yaxune yenge deni, xa Alatala ε Ala e sa ε sagoni, ε yi e findi ε muxu suxine ra,

¹¹ yanyina nde muxuna nde a yeen tima nen suxu muxu jaxalan tofajina nde ra. Xa na kanna wama a dəxə feni a jaxanla ra,

¹² nayi a nœ a xale nen a konni. Na jaxanla a xunna bima nen, a yi a yii xanle fan maxaba,

¹³ a yi a domaan fan masara. A luma nen banxin kui, a yi a fafe nun a nga jan feen liga kike keden. Na xanbi ra, xemen nœ a finde a gbeen na nen, a findi a jaxanla ra.

¹⁴ Xa a fe rajaxu xemen ma, a nœ a bejinje nen, a siga denaxan na a kenen. A mi lan sənən a xa a mati gbetin na, a mən mi nœ a finde a konyin na sənən bayo a bata yi a kolon a jaxanla ra.

Dii forimaan tidena

¹⁵ Xa jaxalan firin xemena nde yii, keden yi rafan a ma dangu boden na, na jaxalan firinne yi dii xemen keden keden bari, koni dii singen yi findi jaxanla diin na naxan mi rafan xemen ma,

¹⁶ a na wa a keni taxun feni a diine ra, diin forimaan lan a xa keen naxan soto, a mi lan xemen xa na so a batena diin yii, a dii singen yi fula a tiden na.

¹⁷ A xa a kolon jaxanla naxan najaxuxi a ma, na nan ma dii findixi a dii singen na. A herisigen dəxode firin nan soma dii

forimaan yii, bayo na nan singen xemen senben yitaxi. A tan nan lan a dii forimaan tiden soto.

Dii murutexina

¹⁸ Xa xemena nde dii xeme xalabanten murutexin soto, a yi a li a mi a tuli matima a fafe nun a nga xuiin na, e bata kata e xa a xuru koni a mi e xuiin suxi,

¹⁹ a fafe nun a nga xa a suxu, e yi a xali taan fonne fema taan so deen na.

²⁰ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxo diini i ra, a xalabanten, a mən murutexi. A mi nxu xuiin suxuma. Sabaan nun dələn nan nafan a ma.”

²¹ Nayi, taan xemene birin a magələnma nen han a faxa. E xa fe jaxin jan ε tagi. Isirayila kaane na feen mema nen, e gaxu.

Muxu binbin singanxina

²² Xa ε muxun faxa, naxan bata gbalō feen liga, a lan a xa faxa naxan ma, ε mən yi a binbin singan wudin na,

²³ a binbin mi lan a xa xi singanxi han xətənni. A lan nen a xa maluxun na ləxəni, bayo Ala bata na muxu singanxin danga. E nama na binbi singanxina dangan lu yamanani, Alatala ε Ala denaxan fima ε ma ε keen na.

22

I muxu boden yii seene masuxu

¹ E na ε ngaxakedenna jingen hanma a yexeen to, a sigama burunna xun xən, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nen ε xa a xali a kanna fema.

² Xa ε ngaxakedenna konna makuya, hanma ε mi a yire kolon, ε xa xuruseen xali ε konni. E yi a ramara han ε a kanna to waxatin naxan yi, ε yi a so a yii.

³ E na nan ligama a sofanla fan na, a domana, e nun a seen naxan birin ləxi ayi. E mi lan ε xa ε xun xanbi so ne yi.

⁴ Xa ε ngaxakedenna sofanla hanma a jingen to biraxi kiraan xən, ε nama ε xun xanbi so a yi. E lan nen, ε xa a mali a rakele.

Xemen nun jaxalan domane

⁵ Jaxanla mi lan a yi xeme domaan nagodo a ma. Xemen fan mi lan a jaxalan domaan nagodo a ma. Muxun naxanye na fe sifan ligama, na kanne mi rafan Alatala ε Ala ma.

Daliseen masuxu kiina

⁶ E na a to kiraan xən ma, xoliin bata a teen sa wudin kœ ra, xa na mi a ra bəxən ma, a nga felenxi a xelene ma, xa na mi a ra a diine ma, ε mi lan ε xa a nga nun a diine tongo e bode xən.

⁷ E xa a nga bejin, a xa siga. E yi a diine tan tongo. Nayi, ε siimaya xunkuyen nun herin soto ma nen.

Muxune xa ratanga

⁸ Xa i banxin nenen ti, i yi foye suxudeni tən banxin kœ ra alo kore banxina, i xa a rabilin sansandin na alogo muxuna nde nama bira loxona nde, a faxa, fata i ya banxin ti kiin na.

Fe yibasanna fe

⁹ I nama sansi siya firinna si i ya manpa bili nakoni, xa na mi a ra a bogin findima se haramuxin nan na.

¹⁰ I nama xun xidi yegen xidi jingen nun sofanla xunne ma e bode xon i yi xeen bi.

¹¹ I nama doamaan nagodo i ma naxan soxoni ye xee xabe garin nun ge se futu garin basanxin na.

Gubana

¹² I xa luti denbexine singan i ya gubaan tongon naaninne ra.

Kiti xodexene jaxanla fe yi

¹³ Xa xemena nde jaxanla doxo, e yi kafu, a feen yi rapaxu xemen ma,

¹⁴ a yi a xili kala folo, a naxa, “N bata jaxanli ito doxo, koni nxu to kafu, n yi a li, a mi yi Alaa kiraan xon.”

¹⁵ Na na liga, sungutunna fafe nun a nga sereya seen xalima nen taan fonne fema taan so deen na, naxan a yitama a sungutun nasolonxin nan yi a ra.

¹⁶ A fafe ito nan falama, a naxa, “N bata n ma dii temen fi xemeni ito ma, koni a mi rafan a ma sonon.

¹⁷ A bata wulen sa a xun ma, a sungutun nasolonxin mi yi a ra.” Sungutunna soto muxune xa na futun nasonoya sereya dugin sa taan fonne yetagi.

¹⁸ Taan fonne na xemen suxuma nen, e yi a fe jaxin saran a ra.

¹⁹ E na a makiti, e xa a yangin, a gbeti gbanan kemε so sungutunna fafe yii, bayo a bata Isirayila jaxanla nde xili kala. Na xanbi a lanma nen jaxanla mon xa xete xemen konni. A nema a siimayani, a mi noe a me na jaxanla ra.

²⁰ Koni, xa jondin nan na feen na, sereya se yo mi na naxan a yitama a bata futun nasonoya,

²¹ na jaxanla xalima nen a fafe a banxin deen na. Taa yi kaane yi a magolon han a faxa, bayo a bata yagi feen liga, jaxanla mi lan a xa naxan liga Isirayila boxoni. A bata xeme feen kolon a a fafe konni waxatin naxan yi. E xa fe jaxin jian e tagi.

²² Xa e xemen nun jaxanla suxu naxan findixi xeme gbete a jaxanla ra, e saxi, na fe jaxi raba firinne lan nen e xa faxa, jaxanla nun xemena. E xa fe jaxin jian Isirayila boxoni.

²³ Xa xemen naralan sungutunna nde ra taan kui, naxan bata masuxu, e yi kafu,

²⁴ e xa na muxu firinne xali taan so deen na, e yi e magolon han e faxa. Sungutunna faxama nen bayo a mi sonxon natexi taan

kui. Xemen fan faxama nen bayo a bata jaxalan masuxin futun kala. E xa fe jaxin jian e tagi.

²⁵ Koni xa xemen naralan sungutunna ra burunna ra, naxan bata masuxu, a yi fu a ma, na xeme nan gbansan faxama.

²⁶ E nama fefe liga sungutunna ra bayo a mi fe jaxi yo ligaxi a lan a xa faxa naxan ma. Na feen luxi nen alo xemen naxan fu a boden ma alogo a xa a faxa.

²⁷ Amasoto xemen naralanxi sungutunna ra burunna nan na. Hali sungutunna xeme kanni ito sonxon nate, muxu yo mi yi na naxan yi a ratange.

²⁸ Xa xemen naralan sungutunna ra naxan munma masuxu, a yi fu a ma, muxuna nde yi e to na feen xun na,

²⁹ na xemen xa gbeti gbanan tonge suulun so sungutunna fafe yii, a yi sungutunna doxo a jaxanla ra, bayo a bata a futun kala. A nema a siimayani, a mi noe a me na jaxanla ra.

23

¹ Xemen nun a fafe a jaxanla nama kafu, alogo a nama a fafe rayagi.

Muxun naxanye mi lan Alaa yamaan malanni

² Muxun naxan tegenxi, hanma a bari seen bolonxi, na kanna mi lan a siga Alatalaa yamaan malanni.

³ Naxanye na kafu sariyatareyani, e diin bari, na diin fan mi daxa a siga Alatalaa yamaan malanni han a yixete fudena.

⁴ Amonine nun Moyaba kaane mi sigε Alatalaa yamaan malanni hali e yixete fudena.

⁵ A ligama na kiini habadan bayo siyani itoe mi faxi e ralandeni burun nun igen na e yii, e yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi. E Beyori a dii Balami saren fi nen e xili ma keli Petori taani Mesopotamiya yamanani alogo a xa e danga.

⁶ Koni Alatala e Ala mi tin a tuli matiyε Balami ra. A bata dangan masara barakan na bayo e rafan Alatala e Ala ma.

⁷ E nama e mali boje xunbenla nun herin soto feen na e siin birin yi.

⁸ E nama Edon kaane rapaxu bayo e ngaxakedenna nan e ra. E nama Misiran kaane rapaxu bayo e waxatina nde ti nen e boxoni.

⁹ E yixete saxanden noe soe nen Alatalaa yamaan malanni.

Daaxaden sarijanna fe

¹⁰ E na sigε yaxune yengedeni, e yi daaxa yirena nde yi, e lan nen e xa e yete ratanga fe jaxin birin ma.

¹¹ Xa xemena nde e ye naxan mi sarijanxi, igen bata mini a xemeyani koen na, a xa mini daaxaden fari ma.

¹² Ninbanna ra, a xa a maxa. Sogen na godo waxatin naxan yi a nœ soe nen daaxadeni.

¹³ E xa yirena nde sugandi daaxaden fari ma, na yi findi xandaan na.

¹⁴ Wali sena nde xa lu e goronne ye, alogo e na siga xandani, e xa yinla ge, e yi e makoon naba, e benden naxete a ye ma.

¹⁵ E daaxaden lan nen a xa sarijan, bayo Alatala e Ala masiga tiden na a ra e kantan feen na, a yi e yaxune sa e sagoni. Xa a fe jaxin li daaxadeni, a a makuyama e ra nen.

Konyi sariyana

¹⁶ Xa konyina nde a gi a kanna ma, a yi a yigiya e konni, e nama a xali a kanna fema de!

¹⁷ A lan nen a xa dœœ e dexœn taani, a na wa lu feni denaxan yi. E nama jaxu a ra.

Yalunyana fe

¹⁸ Isirayila xemena hanma jaxanla nama findi yalunden na.

¹⁹ Yalunde gilen sarena, hanma yalunde xemen sarena, na mi lan a xa so Alatala e Ala banxini e de xui yo rakamali feen na, bayo Alatala e Ala na fe sifan najaxuxi.

Donla nun de xuina

²⁰ E na sena nde doli e ngaxakedenna ma, gbetina, donsena, xa na mi a ra se gbeta, e nama tœno yo sa a fari.

²¹ E nœ tœnœ fenœ nen xœœn na, koni e ngaxakedenna tan mi a ra de. E xa na sariyan suxu e bœœni, e denaxan sœœma, alogo Alatala e Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.

²² I na de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i nama i madigan a rakamali feen na, xanamu Alatala i ya Ala a maxœdinma nen i ma, i yi findi yulubi tongon na.

²³ Xa i mi de xui tongo, yulubi fe mi a ra.

²⁴ Koni xa i de xuiin tongo Alatala i ya Ala xa, i lan nen i xa a rakamali ki fajni alo i a jœnige kii naxan yi.

²⁵ I nœ manpa bogina nde be nen i gbeen mi naxan na, i yi a don, han i lugo, koni i nama nde sa i ya goronni.

²⁶ I na so murutu xœœn na, i gbee mi naxan na, i nœ tœnsœnna ndee bolœœne nen i yiin na, koni i nama i ngaxakedenna a murutun xaba wœliten na.

24

Futu kalana fe

¹ Xa xemena nde jaxanla dœœ, a fe yi rapaxu a ma, nayi, a e futu kala kœdin nan sebema, a a so a yii, a yi a rasiga a konni.

² Naxanla to bata keli xemen konni, a nœ dœœ nen xeme gbeta xœn.

³ Xa a fe sa rapaxu na xemen fan ma, a e taxun kœdin sebe, a yi a so a yii, a yi a rasiga a konni, hanma xa na xemen sa faxes,

⁴ xeme singen naxan a mexi a ra, na mi lan a yi a tongo sœœn, a findi a jaxanla ra, bayo a bata haramuya a ma. Alatala na fe sifan najaxuxi. E mi lan e xa na yulubi sifan liga bœœni Alatala e Ala denaxan soma e yii e keœn na.

Muxu feen sariyana

⁵ Xemen naxan baxi jaxanla dœœdeni, a mi lan a xa so sofayani. Kœntœfli gbeta yo mi lan a xa lu a ma han jœœ keden alogo a xa a jaxanla masuxu a naxan dœœ, a a rasœwa.

⁶ E mi lan e xa wuli ngaan nun wuli diin dœœ tolimani, xa na mi a ra wuli diin gbansanna, bayo na findima balotareyaan nan na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde a ngaxakedenna suxu nœœni, a yi a findi konyin na, hanma a a mati, a lan nen na kanna xa faxes. E fe jaxin jœœma e tagi na kiini.

⁸ Xa fure jaxin bata mini muxuna nde fatin ma e xa a liga alo Lewi yixœten saraxar-aline a fala e xa kii naxan yi. N na e yamari naxan na, e xa na birin suxu ki fajni.

⁹ Alatala e Ala naxan ligaxi Mariyama ra e keli xanbini Misiran yi, e xa e miri na ma.

¹⁰ Xa e ngaxakedenna nde sena nde dœœ e ma tolimani, e nama so a banxini na tolima seen tongodeni.

¹¹ E xa lu tandem ma, na kanna xa mini na tolima seen na.

¹² Xa yiiigelitœœn na a ra, a yi a gubaan so i yii tolimaan na, i nama a ramara han kœœn na.

¹³ I xa a raxete a ma sogen godo waxatini, alogo a xa xi a yi, a barikan bira i xa. Na yatema nen tinxinna ra Alatala i ya Ala yœœ ra yi.

¹⁴ I nama jaxu yiiigelitœœ walike tœœœxine ra, a na findi i ngaxakeden Isirayila kaan na hanma xœœn na naxan dœœ i konni.

¹⁵ I xa a wanla saranna so a yii lœœ yo lœœ benun sogen xa godo, bayo yiiigelitœœn nan a ra, a xaxili tixi a saranna nan na. Xa a mawuga Alatala xa i ya fe yi, i findima nen yulubi tongon na.

¹⁶ Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra.

¹⁷ I nama kiti kobin sa xœœn ma hanma kiridina. I nama kœœna gilœœna a gubaan nasuxu tolimaan na.

¹⁸ I nama jœœn, a i findi nen konyin na Misiran yi, Alatala i ya Ala nan i xunba. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

¹⁹ I na seen xaba xœœn ma, tœnsœnna naxanye na lu e xœœri ma, i nama ne matongo. I xa e lu na xœœœne nun kiridine nun kœœna gilœœna xa. Nanara, Alatala i ya Ala i barakama nen i ya wanle birin yi.

²⁰ I na i ya oliwi binle bogine malan, e bogin naxanye na lu e kɔɛ ra, i mi lan i xa xɛtɛ ne badeni. I xa e lu na xɔɲɛne nun kiridine nun kaɲa gilene xa.

²¹ I na i ya manpa bogine fan ba, e bogin naxanye na lu e ra, i mi lan i xa xɛtɛ ne badeni. I xa e lu na xɔɲɛne nun kiridine nun kaɲa gilene xa.

²² I nama jinan, a i findi nen konyin na Misiran yi. Na feen na a toxi n yamarini ito fixi i ma. I xa a suxu.

25

Bosa rabɔnbɔna

¹ Xa xɛmɛ firin yɛngɛ, e na siga kitisane fema alogo e xa e makiti, kitisane xa yoon fi ɲɔndi kannna ma, wule falana kala tixin yi saran a ra.

² Xa wule falan lanma a xa bɔnbɔ, kitisaan xa a rasa bɔxɔni, e yi a bɔnbɔ a yɛɛ xɔri bosaan yɛ yatɛn na a lan a xa naxan sɔtɔ fata sariyan na.

³ Na kui, ɛ mi lan ɛ xa dangu bosaan yɛ tonge naanin na. Xa ɛ nde sa na fari, ɛ bata ɛ ngaxakedenna rayagi.

Ningena wanla

⁴ I na ɲingen ti malo bodonna ra, i nama a dɛɛn xidi.

Kaɲa gile diitare kannna fe

⁵ Xa ngaxakeden ma xɛmɛ firinne dɔxi yire kedenni, keden yi faxa a mi dii bari, na ɲaxanla mi lan a xa dɔxɔ xɛmɛ gbete xɔn ma denbayaan fari ma. A lan a xa dɔxɔ a xɛmɛna ngaxakedenna nde nan xɔn, a findi a ɲaxanla ra.

⁶ A dii singen naxan barima, na lan a xili sa faxa muxun xun ma, alogo a xinla nama lo ayi Isirayila bɔxɔni.

⁷ Xa xɛmɛn tondi a ngaxakedenna a ɲaxanla dɔxɛ, kaɲa gilen xa siga taan so dɛɛn na taan fonne dɛnaxan yi, a a yɛba e xa, a naxa, “N ma xɛmɛna ngaxakedenna mi tinxi n ma fe ma. A bata tondi dii fideni a ngaxakedenna ma Isirayila bɔnsɔnne yɛ, naxan lan a xili sa a xun ma.”

⁸ Taan fonne xɛmɛn xilima nen, e yi a maxɔdin. Xa a tondi a ngaxakedenna a ɲaxanla dɔxɛ,

⁹ kaɲa gilena a masoma nen a ra taan fonne yɛɛ xɔri, a sankidin ba a xɛmɛna ngaxakedenna sanni, a yi a dɛ igen puru a yetagi. A yi a fala, a naxa, “Ito nan ligama xɛmɛn na naxan tondima mayixɛtɛn fideni a ngaxakedenna ma.”

¹⁰ Nayi, na xɛmɛna a denbayaan xili bama Isirayila yi ikiini, “Sankidi ba denbayana.”

Naxan mi daxa yɛngɛni

¹¹ Xa xɛmɛ firin yɛngɛma, na nde keden ma ɲaxanla yi siga a xɛmɛn badeni boden yii, xa a boden xɛmɛya yiren suxu,

¹² ɛ nama kininkinin na ɲaxanla ma. ɛ xa a yiin bolon a ra.

Tinxinna yulayani

¹³ ɛ nama kilo firin xali ɛ sagbaan kui naxan mi kamalixi, keden binya, boden yelefɛ.

¹⁴ ɛ nama liga se firin fan lu ɛ konni naxan mi kamalixi, keden xungbo, boden xurun.

¹⁵ Kilo kamalixin nun liga se kamalixin nan lan a xa lu ɛ yii. Nayi, ɛ siimaya xunkuyen sɔtɔma nen bɔxɔni Alatala ɛ Ala dɛnaxan soma ɛ yii.

¹⁶ Naxan yo na na liga, a mayifuun ti, na muxu sifan mi rafan Alatala ɛ Ala ma.

Amalekine yaxuya fena

¹⁷ ɛ nama jinan Amalekine naxan liga ɛ ra ɛ to yi keli Misiran yi.

¹⁸ E mini nen ɛ ma kiraan xɔn, e yi xanbiralune yɛɛ rasa. Na waxatini, ɛ yi xadanxi han! Ala yɛɛ ragaxu yo mi yi e yi.

¹⁹ Iki, Alatala ɛ Ala na ɛ rasabati ɛ rabilinna yaxune yɛɛ xɔri na bɔxɔni a dɛnaxan soma ɛ yii, ɛ xa Amalekine raxɔri han e xinla yi tunun dunuɲa yi. E nama jinan na xɔn!

26

Bogi se singene nun yaganna fe

¹ ɛ na so bɔxɔni Alatala ɛ Ala naxan fima ɛ ma ɛ kɛɛn na, a yi findi ɛ gbeen na, ɛ na dɔxɔ menni waxatin naxan yi,

² ɛ birin nde bama nen ɛ bɔxɔn bogi se singene ra, na bɔxɔni Alatala ɛ Ala dɛnaxan fima ɛ ma. ɛ xa a sa deben kui, ɛ yi a xali na yireni Alatala ɛ Ala dɛnaxan sugandima a xinla matɔxɔn dɛnaxan yi.

³ ɛ sigan saraxaraline nan fema naxanye walima na waxatini. ɛ yi a fala e xa, ɛ naxa, “N na a falama to Alatala en ma Ala xa, a n bata so na bɔxɔni, a a kɔlɔ naxan ma fe ra a a soma en benbane yii.”

⁴ Saraxaraliin deben nasuxuma nen ɛ yii, a a dɔxɔ Alatala ɛ Alaa saraxa ganden yetagi.

⁵ ɛ falani ito nan tima Alatala ɛ Ala xa, ɛ naxa, “N benban findixi Arami kaan nan na, sigatiina. A siga nen Misiran yi, e nun a muxune. E yi dɔxɔ na. E yi findi siya gbee senbemaan na, muxu wuyaxi.

⁶ Koni Misiran kaane nxu ɲaxankata nen, e nxu tɔrɔ, e konyiya xɔdɛxɛn sa nxu ma.

⁷ Nxu yi Alatala maxandi, nxu benbane Ala. A yi nxɔ maxandi xuiin name, a mon yi nxɔ mantɔrɔne to, e yi fe ɲaxine nun fe xɔdɛxɛn naxanye dɔxɔma nxu ra.

⁸ Alatala yi nxu ramini a senben nun nɔɔn nun fe magaxuxine nun taxamasenne nun kabanakone ra Misiran yi.

⁹ A yi fa nxu ra han be, a yi bɔxɔni ito so nxu yii, nɔɔn nun kumin gbo dɛnaxan yi.

¹⁰ Na nan a toxi, iki, Alatala, n faxi bɔxɔn bogi se singeni itoe ra i tan fema, i naxanye fixi n ma.”

É deben dɔxɔma nɛn Alatala ε Ala yɛtagi, ε yi ε xinbi sin a xa.

¹¹ É tan nun Lewine nun xɔɔɛn naxanye ε tagi, ε birin yi sɛwa ε bode xɔn ma se fajine fe ra Alatala ε Ala naxan fixi ε ma e nun ε denbayana.

¹² Nεε saxandene findixi yagan jɛεne nan na. É na yelin yaganna malanjɛ, ε xa a so Lewine nun xɔɔɛne nun kiridine nun kaɔa gilene nan yii naxanye ε taane yi. Ne fan yi e dege, e yi lugo.

¹³ Na waxatini, ε falani ito nan tima Alatala ε Ala xa, ε naxa, “Naxan findixi i gbeen na, n bata a birin namini n konni. N bata a so Lewine nun xɔɔɛne nun kiridine nun kaɔa gilene yii alo i a yamarixi kii naxan yi. N mi i ya yamari yo matandixi hanma n jinan a xɔn.

¹⁴ Hali sayaan to so n ma n mi i ya yaganna siyadin don, hanma n yi a xunnakala fe haramuxini, hanma n yi barinne ki nde ra. N bata i xuiin suxu, Alatala n ma Ala. I naxan yamarixi n ma, n bata na birin liga.

¹⁵ I xa i miri nxu ma ariyanna yi, i dɔxɔde saripanjini. I yi Isirayila baraka, i ya yamana e nun i bɔxɔn naxan fixi nxu ma, i i kɔlɔ naxan ma fe ra nxu benbane xa, nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi.”

Fala raɔanna sariyana fe yi

¹⁶ Alatala ε Ala bata ε yamari to, a ε xa a tɔnne nun a sariyane suxu ki fajil! É xa ε jɔxɔ lu e xɔn ma ε bɔɔɛn birin na e nun ε niin birin yi.

¹⁷ É bata ε de ti Alatala xa to, a a tan nan ε Ala ra, a ε birama nɛn a kirane fɔxɔ ra, a ε a tɔnne nun a yamarine nun a sariyane suxuma nɛn.

¹⁸ Alatala fan bata a de ti, a ε tan findima a gbee yamaan na, alo a a falaxi ε xa kii naxan yi. É xa a yamarine suxu,

¹⁹ alogo a xa ε rafisa a siya daxine birin xa. É nɔɔɔn nun ε xinla nun ε senben danguma nɛn e birin na. É mɔn yi findi yama rasarijanxin na Alatala ε Ala xa, alo a a fala kii naxan yi.

27

Duban nun dangana fe

¹ Nabi Musa yi yamarini ito fi Isirayila kaane ma fonne yεε xɔri, a naxa, “É xa yamarini itoe birin suxu n naxanye fiin to.

² É nɛma Yuruden baan gidin waxatin naxan yi, siga na bɔxɔni Alatala ε Ala naxan soxi ε yii, ε xa gɛmε gbeene ti, ε e mafixa.

³ É yi sariya falani itoe birin sɛbe e ma, ε na gidi waxatin naxan yi, ε so na bɔxɔni Alatala ε Ala naxan soma ε yii, nɔnɔn nun kumin gbo denaxan yi alo Alatala ε benbane Ala a fala ε xa kii naxan yi.

⁴ É na yelin Yuruden baan gide, ε xa gɛmɛni itoe ti Ebali geyaan fari, ε yi e mafixa, alo n na yamarima ε ma kii naxan yi to.

⁵ É xa gɛmɛne malan Alatala ε Ala xa saraxa ganden na mɛnni, wure walise mi dinxi gɛmɛn naxanye ra.

⁶ É gɛmɛne nan matongoma, ε yi Alatala ε Alaa saraxa ganden nafala. É yi saraxa gan daxine ba Alatala ε Ala xa na fari.

⁷ É mɔn xa bɔɔɛn xunbeli saraxane fan ba mɛnni, ε e don, ε sɛwa Alatala ε Ala yɛtagi.

⁸ É gɛmɛn naxanye tixi, ε xa Alaa sariya falane sɛbe ne ma, ε yi e kɛrenden ki fajil.”

⁹ Musa nun saraxaraline, Lewine mɔn yi falan ti yamaan xa, e naxa, “Isirayila yamana, ε sabari. É yi ε tuli mati. É bata findi Alatala ε Alaa yamaan na to.

¹⁰ É xa Alatala ε Alaa falan name. É xa a yamarine nun a tɔnne suxu, n naxanye yamarima ε ma to.”

¹¹ Na lɔxɔ kedenni, Musa mɔn yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa,

¹² “É na Yuruden baan gidil waxatin naxan yi, bɔnsɔnni itoe xa ti Garisimi geyaan fari, e duba yamaan xa: Simeyɔn nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Yusufo e nun Bunyamini.

¹³ Bɔnsɔnni itoe xa ti Ebali geyaan nan fari, e dangan ti: Rubɛn nun Gadi nun Aseri nun Sabulon nun Dan e nun Nafatali.

¹⁴ Lewine falan tima nɛn Isirayila birin xa e xui yitexin na.”

¹⁵ E naxa, “Ala xa na kanna danga naxan na suxuren nafala, hanma se gbete rafalaxi wure raxulunxin na, a yi a batu wundoni. Na se sifan naɔaxu Alatala ma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁶ “Ala xa na kanna danga naxan na a fafe nun a nga rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁷ “Ala xa na kanna danga naxan na a bodena bɔxɔn danne taxamasenne masiga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁸ “Ala xa na kanna danga naxan na danxutɔn ti kira jaxin xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

¹⁹ “Ala xa na kanna danga naxan na kiti jaxin sa xɔɔɛn ma hanma kiridina hanma kaɔa gilena.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁰ “Ala xa na kanna danga naxan nun a fafe a jaxanla kafuma, bayo a bata a fafe rayagi.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²¹ “Ala xa na kanna danga naxan na yɛnɛyaan liga suben xɔn.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²² “Ala xa na kanna danga naxan nun a magilen kafuma, a fafe a dii tɛmɛna, hanma a nga a dii tɛmɛna.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²³ “Ala xa na kanna danga naxan nun a bitan naxanla kafuma.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁴ “Ala xa na kanna danga naxan na a boden faxa wundoni.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁵ “Ala xa na kanna danga naxan na dimi yi seene rasuxu tɔɲɛgɛden faxa feen na.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

²⁶ “Naxan mi sariya falani itoe suxuma a yi e liga, Ala xa na kanna danga.” Yamaan birin xa a ratin, e naxa, “Amina.”

28

Dubane fe

Saraxaraline 26.3-13 nun Sariyane 7.12-

24

¹ Xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu ki faji, ε yi yamarini itoe suxu n naxanye soxi ε yii to, nayi Alatala ε rafisama nɛn bɔxɔn siyane birin xa.

² E baraka feni itoe nan sɔtɔma, xa ε Alatala ε Ala xuiin suxu:

³ A barakan sama nɛn ε fe yi taan kui e nun xɛɛne ma.

⁴ A barakan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛene yi.

⁵ A yi barakan sa ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

⁶ A yi ε baraka ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

⁷ E yaxune na keli ε yɛngɛdeni, Alatala e kedima nɛn ε yɛɛ ra. Xa e so kira keden nan xɔn, e e gima nɛn ε yɛɛ ra kira solofere xɔn.

⁸ Alatala ε Ala barakan sama nɛn ε gbengbene yi, e nun ε wanle birin yi. A barakan sama ε fe yi na bɔxɔni a dɛnaxan fima ε ma.

⁹ Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, ε mɔn yi bira a kirane fɔxɔ ra, a ε findima a yamaan na nɛn alo a a kɔlɔ ε xa kii naxan yi.

¹⁰ Bɔxɔn siyane birin a kolonma nɛn nayi, a Alatala xinla bata fala ε xun ma, e gaxu ε yɛɛ ra.

¹¹ Alatala ε herisigen fari sama nɛn na bɔxɔni a a kɔlɔ ε benbane xa naxan ma fe ra a a soma ε yii. E dii wuyaxi barima nɛn, ε xuruseene dii wuyaxi xalima nɛn, a mɔn yi barikan sa ε bɔxɔn bogi seene yi.

¹² Alatala koren nabima nɛn ε xa, a igen namaraxi dɛnaxan yi, alogo a xa tulen nafa ε bɔxɔne ma a waxatini, a ε wanle birin nasɔnɔya. Siya wuyaxine fama ε dolideni nɛn, koni ε tan mi donla tongoma.

¹³ Alatala ε tima nɛn yɛɛn na. E mi luyɛ dɔnxɛn na mumɛ! Xa ε Alatala ε Ala yamarine suxu, n naxanye falama ε xa to, a ε yitema nɛn bonne xa, ε mi luyɛ e bun mumɛ!

¹⁴ E nama yamarini itoe bejin n naxanye falaxi ε xa, ε siga yiifanna ma hanma

kɔmenna ma, ε yi bira ala gbetene fɔxɔ ra, ε yi e batu.

Dangane fe

Saraxaraline 26.14-46

¹⁵ Xa ε tondi Alatala ε Ala xuiin suxɛ, xa ε tondi a yamarine nun a tɔnne suxɛ, n naxanye falama ε xa to, nayi dangani itoe nan fama ε ma, e yi ε suxu.

¹⁶ Ala ε dangama nɛn taani e nun xɛɛne ma.

¹⁷ A dangan sama nɛn ε donse sagane nun ε donse rafaladene yi.

¹⁸ A dangan sa ε dii barin nun ε bɔxɔn bogi seene nun ε xuruse kurune nun jingene nun yɛxɛene yi.

¹⁹ A yi ε danga ε somatɔɔn nun ε mini-matɔɔn na.

²⁰ Alatala dangan nun mayifuun nun fe magaxuxin nafama ε ma nɛn ε wanle birin yi han ε sa halagi, bayo ε bata fe naxin liga, ε to xɛɛtɛ a fɔxɔ ra.

²¹ Alatala fitina furen nadinma ε ma nɛn han ε birin yi jan na bɔxɔni ε sigama dɛnaxan masɔtɔdeni.

²² Alatala ε doyenma nɛn furen na, e nun fati mawolonna nun fati makusinna. A fama nɛn kuye wolonna ra, e nun furuna, sansine funduma nɛn hanma e kun. Feni itoe ε tɔrɔma nɛn han ε halagi.

²³ Kuyen xarama nɛn, bɔxɔn fan yi xɔdɔxɔ ayi alo wurena.

²⁴ Alatala yi ε tulen masara gbangbanna ra keli kore, godo xɛɛne ma, han ε birin yi halagi.

²⁵ Alatala a ligama nɛn, ε yi halagi ε yaxune yɛtagi. Xa ε siga ε yɛngɛdeni kira keden nan xɔn, ε gima nɛn ε yɛɛ ra kira solofere xɔn. Dunuɲa muxune birin kabɛma nɛn ε kalana fe ra.

²⁶ Xɔline nun burunna subene ε binbine donma nɛn. Muxu yo mi e kedi.

²⁷ Alatala ε tɔrɔma nɛn setene ra alo a naxan liga Misiran kaane ra. A ε tɔrɔ bontenbandunna nun gasine ra, e nun maxɛnxɛnna naxan mi danma.

²⁸ Alatala ε findima nɛn danxutɔne ra, a faan naso ε yi, ε yi findi fatɔne ra.

²⁹ Yanyin na ε sigati kiin yi ε yifu alo danxutɔne. E wali yo mi lanɲɛ. E lu tɔrɛ, e yi ε yii geli. Muxu yo mi nɔɛ ε be ε yii.

³⁰ E na naxalandin masuxu, xɛmɛ gbetɛ fuma a ma nɛn. E na banxin ti, ε mi soɛ a kui. E na manpa binle si, ε mi nɔɛ e bogine donɲɛ.

³¹ E jingene kɔɛ raxabama nɛn ε yɛɛ xɔri, ε mi e suben donɲɛ. E ε sofanla bama nɛn ε yii, ε mi a masɔtɛ. E yɛxɛene soma nɛn ε yaxune yii, muxu yo mi ε maliyɛ.

³² E dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne soma nɛn siya gbeten yii alo konyine ε yɛɛ xɔri. E

xadanma nen e ye ra kira yitodeni, koni fere yo mi luye e xa, e yi e mali.

³³ Xɔɔɔne baloma e sansine nan na. E wanla naxan birin kema, a tɔnɔn findima e gbeen nan na. E e rayarabima nen, e yi e naxankata e siin birin yi.

³⁴ E na feni itoe birin to, e luma nen alo fatane.

³⁵ Alatala sete naxine ratema nen e sanne nun e xinbine ma naxan mi yalanɔe. E yi din e fatin birin na, keli e xunna ma han e sanne.

³⁶ Alatala e nun e mangan kedima nen, e na naxan dɔxɔ e xun na, siga bɔxɔni e tan nun e benbane mi naxan kolon. Menni e ala xɔɔne batuma nen naxanye rafalaxi wudin na, hanma gɔmena.

³⁷ Alatala e xalima siyaan naxanye konni, ne kabema nen e fe ma, e yi e magele, e yi e rayelefu.

³⁸ E sansi gbege wolima nen e xeeɔe ma, koni e ndedi nan tun xabama, bayo tuguminne dinma nen a birin na.

³⁹ E manpa binle sima nen, e yi e masuxu ki fajni, koni e mi e igen minɔe, e mi e bogine malanɔe bayo kunle soma e yi nen.

⁴⁰ Oliwi binle luma nen bɔxɔn birin yi, koni e mi e turen soma e ma, bayo oliwi bogine yolonma nen.

⁴¹ E diine barima nen, koni e mi luye e yii, bayo e yaxune e xalima nen.

⁴² E wudine nun bɔxɔn bogi seene findima tuguminne nan gbee ra.

⁴³ Xɔɔɔn naxanye dɔxi e ye, ne fe matema nen e xa pon! Koni e tan ma fe magodoma nen han!

⁴⁴ E sigama nen e dolideni, koni e tan mi fe e dolo mume! Ala e tima nen yeɔn na. E yi lu dɔnɔn na.

⁴⁵ Dangani itoe birin fama nen e fɔxɔ ra, e yi e sagatan, e yi e suxu han e birin yi halagi, bayo e bata tondi Alatala e Ala xuiin suxe. E mi a yamarine nun a tɔnne suxi a naxanye soxi e yii.

⁴⁶ Na findima taxamasenna nun kabanakoon nan na e tan nun e yixetene xa habadan!

⁴⁷ Bayo e mi tin wale Alatala e Ala xa sewan nun jɛnige fajini, e yi herini waxatin naxan yi,

⁴⁸ nayi e walima nen e yaxune xa Alatala naxanye rafama e xili ma. Kamɛn nun min xɔnla e suxuma nen. E magenla luma nen tɔrɔni. E yi wuren xidi e kɔe xanbi ra e goronna tongo, han e yi halagi.

⁴⁹ Alatala fama nen siyana nde ra, keli yire makuyeni bɔxɔn danna ra. A godoma nen e ma alo singbinna. E mi a xuiin mɛma.

⁵⁰ E findima muxu ye xɔdɔxene nan na, naxanye mi xɛmɛ fonne binyama, e mɔn mi kininkiniɔe diine ma.

⁵¹ E e xuruseene nun e bɔxɔn bogi seene tongoma nen, e yi halagi. E mi e murutun

hanma manpana hanma turen naluma e yii. E e jinge diine nun yeɔe diine nun siine xalima nen han e yi halagi.

⁵² E e taane birin nabilinma nen yengeni, na bɔxɔni Alatala e Ala denaxan soma e yii. E e yengema nen han e taabi yinna naxanye mate, e laxi naxanye ra, ne yi bira.

⁵³ Yengeni ito yi, e yaxune e rakamɛma nen han e yi e diine don, Alatala e Ala naxanye fixi e ma.

⁵⁴ Hali xɛmɛ fajni hinantɔna e tagi, a mi kininkiniɔe a ngaxakedenne ma hanma a jaxanla hanma a dii jɛɔene.

⁵⁵ A mi tinɔe a diin subeni taxunɔe e ra, bayo na findixi a balo dɔnɔn nan na. E yaxune e rayarabima na kii nin e taan birin yi.

⁵⁶ Hali naxalan fajni hinantɔna e tagi, naxan mi susu e sanna tiye bɔxɔn ma, a tan fan mi kininkiniɔe a rafan xɛmɛn ma hanma a diina.

⁵⁷ A mi tinɔe a dii barixin subeni taxunɔe e ra e nun a diin xunyena, bayo a wama ne don feni wundoni. E yaxune na e rabilin yengeni e fama nen na tɔrɔ sifan na e konni.

⁵⁸ Xa e mi sariya falani itoe suxu a fajin na naxanye sebexi kitabuni ito kui, xa e mi gaxu Alatala e Ala xili gbee magaxuxin ye ra,

⁵⁹ Alatala fitina furene nun fure naxine dɔxɔma nen e tan nun e yixetene ma naxan magaxu, e mɔn mi yalanɔe xulen.

⁶⁰ A fitina furene birin nafama nen e ma, e yi gaxuxi naxanye ye ra Misiran bɔxɔni. Na furene yi e suxu, e yi e nɔ.

⁶¹ Alatala furen sifan birin sanbama e ma nen e nun yihadin birin hali ba naxanye sebexi kitabuni ito kui, han e birin yi halagi.

⁶² E tan naxanye yi wuya dangu sarene ra kore, e yatɛn xurunma ayi nen bayo e bata Alatala e Ala xuiin matandi.

⁶³ Alatala fe fajin ligaxi e xa kii naxan yi, a e rawuya ayi kii naxan yi, a mɔn e halagima na kii nin, a yi e faxa. A e bama nen na bɔxɔni e fama naxan masɔtɔdeni.

⁶⁴ Alatala yi e raxuya ayi siyane birin ye, keli dunuɔa fɔlɔn ma han a danna. E ala gbetene batuma nen, naxanye rafalaxi wudin nun gemɛn na, e tan nun e benbane mi naxanye kolon.

⁶⁵ Na siyane tagi, e mi matabu yo sɔtɔma, e mi yire yo sɔtɔma e dɔxɔma denaxan yi. Alatala e bɔɔne wolonma nen, a e yeɔene raxadan xi xɔnla ra, a e niine yijaxu e ma.

⁶⁶ E siimayaan findima kɔntɔfinle nan na, gaxuna e raxuruxurunma nen kɔɔɔn nun yanyin na. E sikema nen e niin yetena fe ra.

⁶⁷ E na feene to waxatin naxan yi naxanye ligama, gaxun soma nen e bɔɔni. Xɔtɔni, e yi a fala, e naxa, "Xajinbanna nan yi a ra nun!" Ninbanna ra, e yi a fala, e naxa, "Xa xɔtɔnna nan yi a ra nun!"

⁶⁸ Alatala ε xalima nen kunkine kui Misiran yi, n na a fala denaxan ma, a ε mi menna toma sənən. Menni, xemene nun naxanle, ε katama nen ε xa ε yete mati ε yaxune ma konyine ra, koni muxu yo mi ε sarama.

⁶⁹ Alatala falani itoe nan ti a layirin na a naxan yamari Musa ma, a xa a xidi e nun Isirayila kaane tagi, Moyaba bəxəni, ba layirin na e naxan xidi Horebe गयाan fari.

29

Nabi Musaa kawandi dənxeəna

¹ Nabi Musa yi Isirayila yamaan birin maxili, a yi a fala e xa, a naxa:

ε yi Misiran yi waxatin naxan yi, ε a to nen Alatala naxan liga Firawona nun a kuntigine nun a yamanan birin na.

² ε bata fe xədxəne to, e nun taxamasenne nun kabanakone a naxanye liga e ra,

³ koni han to Alatala munma xaxinla fi ε ma naxan nəe feni itoe kolonje. ε yeene mi a toma, ε tunle fan mi a mema.

⁴ N ti nen ε yeε ra tonbonni jeε tonge naanin. ε domane nun ε sankidine mi kala,

⁵ ε mi burun don, ε mi manpaan min. Alatala na liga nen alogo ε xa a kolon, a a tan nan ε Ala ra.

⁶ ε to so be, Sixən, Xesibən mangana, e nun Ogo, Basan mangana, ne yi fa en yengedeni, koni en yi e nə.

⁷ ε yi e bəxəne tongo, ε e yitaxun Ruben bənsənna nun Gadi bənsənna muxune ra, e nun Manase bənsənna fəxə kedenna.

⁸ Nanara, ε lanma ε xa layiri falani itoe suxu ki fəpi, alogo ε wanle birin xa sənəya.

⁹ Isirayila kaane, ε malanxi to Alatala ε Ala yetagi. ε birin be, ε mangane nun ε yeeratine nun ε fonne nun ε kuntigine,

¹⁰ e nun ε naxanle nun ε diine nun xəjeən naxanye wudin segema e nun naxanye igen bama ε xa.

¹¹ ε be to alogo Alatala ε Ala xa layirin xidi e nun ε tan tagi, a yi a kələ.

¹² A ε tan nan a yamaan na, a a tan nan ε Ala ra, alo a a fala ε xa kii naxan yi, e nun a mən a kələ e benbane Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa kii naxan yi.

¹³ N mi layirini ito xidima ε tan xan gbansan xa marakələn xən,

¹⁴ ε tan naxanye tixi be Alatala en ma Ala yetagi. N na a xidima ε nun ε yixetene nan fan xa naxanye munma bari singen.

¹⁵ ε a kolon en bu Misiran yi kii naxan yi, e nun en mən dangu yamanane ra kii naxan yi kira yi be.

¹⁶ ε bata siyani itoe suxure paxine to: a wudi daxine, a gemən daxine, a gbeti daxine, e nun a xema daxine.

¹⁷ Xeme ba, naxalan ba, bənsən ba, xabila ba, ε sese nama xete Alatala ε Ala fəxə ra, ε siga na siyane alane batudeni. ε a liga ki fəpi alogo suxure batu yo nama lu ε ye alo sansi salen xələna.

¹⁸ Na muxu sifan na kələni ito me, a dubama a yete xa nen a bəjeeni, a naxa, “N bəje xunbenla sətəma nen hali n to kankanxi n kejeaan ma.” Na yi yamana feen birin kala.

¹⁹ Alatala mi dije na kanna ma. Alaa xələn nun a kunfa sarijanxin kelima nen na kanna xili ma. A dangane birin sa a fari naxanye sebexi kitabuni ito kui. A xinla yi lə ayi dunuəa yi.

²⁰ Alatala na kanna luma nen a danna Isirayila yamaan ye alogo yihadin xa a li naxan findixi layirin dangane ra, naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui.

²¹ ε yixeten naxanye fama ε xanbi ra, e nun xəjeən naxanye kelima bəxə makuyene yi, ne fitina feene nun fe xədxəne toma nen, Alatala naxanye dəxəma ε bəxən na.

²² Dolen nun fəxən luma nen bəxən fari. Sese mi nəe siye, sansi yo mi nəe sole, hali naxənde keden mi luyε. Yamanan luma nen alo Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi, Alatala taan naxanye kala a xələni.

²³ Nayi, siya gbətene maxədinna tima nen, e naxa, “Nanfera Alatala ito rabaxi a bəxən na? A xələxi nanfera na kiini?”

²⁴ E yabima nen, e naxa, “Feni itoe ligaxi nen bayo yamani ito bata Alatala layirin kala, e benbane Ala naxan xidi e xa, a to e ramini Misiran yi.

²⁵ E bata suxurene batu, e yi e xinbi sin e xa, e mi yi naxanye kolon, Ala mi tinxi naxanye ra.

²⁶ Nanara, Alatala naxankatani ito birin dəxi bəxəni ito ra a xələni alo a sebe kitabuni ito kui kii naxan yi.

²⁷ Alatala bata a xələ gbəen dəxə a yamaan na, a yi e ba e bəxəni, a yi e rasiga bəxən gbətəni, e denaxan yi iki.”

²⁸ Alatala en ma Ala nan gbee wundo feene ra. Koni feen naxanye makənənxi en xa, en nun en ma diine nan gbee ne ra habadan! A lan nən en xa sariya falani itoe birin suxu.

30

Alaa layirina

¹ N feen naxanye birin falaxi ε xa, dubane nun dangane, ne birin kamalima nən. Alatala ε Ala na ε raxuya ayi waxatin naxan yi siya gbətene ye, ε mirima nen feni itoe ma.

² ε yi xete Alatala ε Ala ma, ε mən yi a xuiin suxu e bəjeən birin na e nun ε niin birin yi, ε tan nun ε diine alo n na yamarima ε ma kii naxan yi to.

³ Nayi, Alatala ε Ala kininkininma ε ma nen, a ε ba konyiyani, a yi ε malan keli siyane ye a ε raxuya ayi naxanye ye.

⁴ Hali ε kedixin sa dōxi han bōxōn danna ra, Alatala ε Ala ε tongoma nen menni, a mōn yi ε malan.

⁵ Alatala ε Ala mōn ε xalima nen ε benbane bōxōni alogo ε xa na masōto, a yi ε rasabati, a ε rawuya ayi dangu ε benbane ra.

⁶ Alatala ε Ala nan ε nun ε yixetene bōjēne rasarijanma alogo ε xa Alatala ε Ala xanu ε bōjēn ma e nun ε niin birin yi, ε yi siimaya fajin sōto.

⁷ N tan Alatala, ε Ala danga sebexini itoe birin dōxōma nen ε yaxune ra naxanye ε rapaxuxi.

⁸ Nayi, ε mōn birama nen Alatala fōxō ra, ε a yamarine birin suxu n naxanye fima ε ma to.

⁹ Alatala, ε Ala baraka gbeen sama nen ε wanle birin yi. E yi dii wuyaxi sōto, e nun xuruseene nun herisige gbeena, xa ε Alatala kenēn alo ε benbane

¹⁰ ε yi Alatala ε Ala xuiin suxu, ε yi a yamarine nun tōnne suxu naxanye sebexi sariya kitabuni ito kui, ε yi xete a ma ε bōjēn birin na e nun ε niin birin yi.

Alaa sariyana

¹¹ N yamarin naxan fima ε ma to, fe xōdexē mi a ra ε tan xa.

¹² A mi kore, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nōe te kore, a xa sa fa a ra en xa, a a rali en ma alogo en xa a liga?”

¹³ A mi sa fōxō igen fan kidima, alogo i xa a fala, i naxa, “Nde nōe fōxō igen gide, a xa sa fa a ra en xa, a yi a rali en ma alogo en xa a liga?”

¹⁴ En-εn-εn, Alaa falana i dexōn ma, a i dēen kui, a i bōjēni alogo i xa a liga.

Nii rakisin sugandi fena

¹⁵ N bata fa siimayaan nun faxan na to e nun fe fajin nun a jaxina. E a mato ε keden sugandi.

¹⁶ N bata ε yamari to, ε xa Alatala ε Ala xanu, ε xa sigan ti a kirane xōn, ε xa a yamarine nun a tōnne nun a sariyane suxu, alogo ε xa siimaya fajin sōto, ε yi wuya ayi, Alatala ε Ala yi ε baraka na bōxōni ε fama denaxan masōtodeyi.

¹⁷ Koni xa ε xete a fōxō ra, ε a matandi, ε bira suxure batu feen fōxō ra,

¹⁸ n xa a fala ε xa to, ε halagima nen feu! E mi buma na bōxōni ε denaxan sōtōma Yuruden kidima.

¹⁹ Kore xōnna nun bōxō xōnna nan n serene ra to, fa fala a n bata fa siimayaan nun faxan na e nun duban nun dangana. E xa siimayaan nan sugandi, ε tan nun ε yixetene.

²⁰ E xa Alatala ε Ala xanu, ε yi a xuiin suxu, ε yi lu a fōxō ra. Amasōto Alatala nan ε nii

rakisin na. A siimaya xunkuyen fima ε ma nen na bōxōni, Alatala a kolō naxan ma fe ra, a a soma nen ε benba Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba yii.

31

Yosuwe findi fena yeeratiin na

¹ Nabi Musa yi a fala Isirayila kaane birin xa,

² a naxa, “N bata jee keme jee mōxōje sōto iki, n mi fa nōe tiye ε yeε ra. Alatala bata a fala n xa, a n mi Yuruden baan gidima.

³ Alatala ε Ala nan tima ε yeε ra, a men kaane birin halagi alogo ε xa e bōxōne masōto. Yosuwe fan tima nen ε yeε ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.

⁴ Alatala siyani itoe halagima nen alo a Sixōn nun Ogo, Amorine mangane halagi kii naxan yi, e nun e yamanane.

⁵ Alatala yi e sa e sagoni. E xa a liga e ra alo n bata a yamari ε ma kii naxan yi.

⁶ E senbe so, ε wekile! E nama kuisan, ε nama gaxu e yeε ra, bayo ε nun Alatala ε Ala nan sigama. A mi kele i dexōn mume, a mi ε rabejinjē fefe ma.”

⁷ Nabi Musa yi Yosuwe xili, a yi falan ti a xa Isirayila kaane birin malanxin yeε xōri, a naxa, “I senbe so, i wekile, bayo i tan nan tima Isirayila kaane yeε ra siga na bōxōni Alatala a kolō naxan ma fe ra a a soma ε benbane yii nen. I tan xa e keε bōxōne yitaxun e ra.

⁸ Alatala tima nen i yeε ra, a lu i xōn, a mi kele i dexōn, a mi i rabejinjē fefe ma. I nama kuisan, i nama gaxu.”

⁹ Musa to sariyani ito sebe, a yi a taxu saraxaraline ra, Lewi yixeten naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima, e nun Isirayila fonne.

¹⁰ Musa yi yamarini ito fi e ma, a naxa, “Nee solofere yo jee solofere, yamaan dijama donle ma jeen naxan na, Bubu Kui Sanla waxatini,

¹¹ ε xa sariyani ito xaran ε xui yitexin na Isirayila kaane birin xa, naxanye fama e malandeni Alatala ε Ala yetagi, a yire sugandixini.

¹² E yamaan birin malanma nen menni, xemene nun jaxanle nun diine e nun xōjēn naxanye dōxi ε taane yi, alogo e xa a me, e yi fatan Alatala ε Ala binyadeni, e sariyani ito a falane birin suxu ki fajii.

¹³ E diin naxanye mi sariyan kolonxi singen, ne fan a mema nen. E yi fatan Alatala ε Ala binyadeni fanni ε dōxi na bōxōni ε Yuruden baan gidima naxan masōtōdeni.”

¹⁴ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, “I faxa waxatin bata maso, Yosuwe xili, ε birin yi siga Naralan Bubuni alogo n xa n ma yamarine fi a ma menni.” Nabi Musa nun Yosuwe yi siga Naralan Bubuni.

¹⁵ Alatala yi mini e xa kundani naxan yi tema bubun so deen xun ma.

¹⁶ Alatala yi a fala Nabi Musa xa, a naxa, "I faxamatəon na a ra. I faxa xanbini, yamani ito xəjəne suxurene batuma nen na bəxəni e sigama denaxan yi. E e məma n na nen, e yi layirin kala n naxan xidixi e xa.

¹⁷ Na waxatini, n xələma nen e ma han n yi n me e ra. N na n yetagin luxunma nen e ma. Siya gbetene e halagima nen. Təɔ wuyaxi nun fe xədəxene yi so e xun na. E a kolonma nen na waxatini, a tərəni itoe e lixi nen bayo n tan, e Ala, mi fa e ye sənən.

¹⁸ N na n yetagin luxunma nen e ma na waxatini bayo e bata fe naxin liga e suxurene batu.

¹⁹ Iki, i xa betini ito sebe. Musa, i xa a xaran Isirayila kaane xa, e yi lu a be, alogo a xa findi seren na n tan nun Isirayila kaane tagi.

²⁰ N yamani ito xalima nen na bəxəni, nənən nun kumin gbo denaxan yi, alo n nan n kələ e benbane xa kii naxan yi. E na e dege, e lugo han e gbo, e birama nen ala gbetene fəɔ ra, e yi e batu, e n ma layirin kala.

²¹ Tərəne nun fe xədəxene na fa e ma, betini ito findima seren nan na e xili ma. E yixetene mi jinanye a xən. N yamani ito kui feene kolon hali benun e xa so na bəxəni n na n kələ e xa naxan ma fe ra."

²² Na ləxəni, Nabi Musa yi na betin sebe, Ala naxan falaxi. A yi a xaran Isirayila kaane xa.

²³ Ala yi yamarini ito so Nunu a dii Yosuwe yii. A yi a fala a xa, a naxa, "I senbe so, i wekil! I tan nan Isirayila kaane xalima na bəxəni n na n kələ e xa naxan ma fe ra. N tan yeteen luma nen i xən."

²⁴ Nabi Musa yi sariya falani itoe birin sebe Kitabun kui.

²⁵ A to yelin, a yi yamarini ito fi Lewine ma, naxanye Alatalaa Layiri Kankiraan xalima. A yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ "E kitabuni ito tongo, Alaa sariyan sebexi naxan kui, e xa a sa Alatala e Alaa Layiri Kankiraan deən ma. A xa lu menni seren na Isirayila kaane xili ma,

²⁷ bayo n na kolon a matandi tiine nun yama murutəxin nan e ra. Xa e Alatala matandima n mən e ye waxatin naxan yi, n na faxa, e mən a matandima nen dangu na ra.

²⁸ Iki, e e malan n fəma, e nun e fonne nun e bənsəne yəerətine, alogo n xa falani itoe ti e yetagi. Kore xəna nun bəxə xəna nan findima serene ra e xili ma.

²⁹ N na a kolon, a n na faxa, e kala gbeen tima nen, e yi xete kiraan fəɔ ra n na e yamarixi naxan na. Waxati famatəne yi, e fe naxin ligama nen Alatala yee ra yi, a yi xələ e ma e kewanle fe ra, yihadin yi e li."

³⁰ Nabi Musa yi betini ito birin xaran Isirayila yamaan xa.

32

Nabi Musaa betina

¹ Kore xəna, i tuli mati n ma falan na. Bəxə xəna, n fala xuiin name.

² N ma xaranna xa godo yamaan ma alo tule igena.

N ma falan xa lu alo xiila sexen na.

³ N na Alatala xinla nan nalima. E xa en ma Ala tantun, a gbo!

⁴ En kantan fanyen nan a ra, a wanle kamalixi.

A kirane birin tinxin.

Nəndina Ala na a ra, naxan mi yifu.

A tan nan tinxin, a fan!

⁵ Koni yamaan bata kala a yee ra yi, a dii mi fa e ra!

Yagina e xa,

yama yifuxin naxan mi tinxin.

⁶ Yama daxu xaxilitarena,

e lan e xa na fe sifan liga Alatala ra ba?

E Fafe xa mi a tan na,

e da mangana,

naxan e findixi a yamaan na?

⁷ E miri ləxə danguxine ma.

E yi e xaxili lu waxati gbetene xən.

E e fafane maxədin e nun fonne.

E xa fe danguxine yeba e xa.

⁸ Kore Xəna Ala to yi bəxəni taxunma siyane ra,

a to yi adamadiine bama e bode ra,

a yi yamanane danne sa

fata Isirayila kaane yaten na.

⁹ Bayo Alatala gbeen findixi a yamaan nan na.

A gbeen nan Yaxuba bənsəna ra.

¹⁰ A Isirayila toxi tonbonna nin,

təɔ bəxə xarena.

A yi a ratanga,

a yi a jəxə lu a xən

alo a yeteen yəna.

¹¹ A luxi alo singbinna

naxan a diine maxaranma tugandeni.

A a gubugubune dəxə e bun

alogo e nama bira,

a yi e yite a gubugubune ra.

¹² Alatala kedenna nan tixi a yamaan yee ra.

Ala gbeɛ yo mi a malixi.

¹³ A yi e rasabati geyane fari.

A yi e balo xee ne bogi seene ra.

A yi kumin ba e xa gemene yi

a turen ba fanyen ma.

¹⁴ Ningene nun yeeene yi nənən fi e ma.

Yee e dii turaxine nan kotone,

e nun kontonna naxanye kelixi Basan yi,

e yi ne suben don.

E yi murutu keɛ fəpine don,

E yi manpa haginene min.

15 Isirayila tinxinxin yi gbo ayi,
a yi tondi,
turen yi gbo a fatini,
a fatin yi fanne ayi,
a yi xete Ala foxo ra,
a da mangana,
a yi a me Ala ra,
a kantan fanyena,
naxan a rakisima.
16 Isirayila yi Ala raxoxolonje ayi,
e bira ala gbete ne foxo ra,
e suxurene ki.
17 E yi ninanne ki,
Ala mi naxanye ra,
e mi yi naxanye kolon,
e benbane mi yi naxanye kolon.
18 E bata ninan Ala xon,
naxan e ratanga alo fanyena
naxan e ramini dunuja yi,
a siimayaan fi e ma.

19 Alatala to a diine kepaan to,
a yi xolo e ma, a yi a me e ra.
20 A yi a fala, a naxa,
“N xa n yetagi luxun e ma,
n yi a mato feen naxan e lima.
Amasoto yama xaxilitaren nan e ra.
Dii yanfantenne nan e ra.
21 E bata n raxoxolonje ayi wule alane xon.
E bata n naxolo suxure fufafune fe ra.
N tan fan e raxoxolonma ayi nen muxune
xon
yama fanin mi naxanye ra.
N yi e raxolo siya xaxilitaren xon.
22 On, n ma xolon bata gbo ayi,
a wolon han a barinne yimaxa laxira yi.
A luma nen alo teen naxan boxon ganma.
A gan han a sa geyane bunne li.”

23 “N fitina feene gboma ayi e ma,
n nan n ma xanle birin wolima nen.
24 N fitina kameen nagodoma e xili ma nen,
n fitina furen nafa e ma,
n burunna sube xajene rafa e ma,
e nun sani xolene.
25 Naxanye tanden ma,
silanfanna nan e diine faxama.
Naxanye banxini,
gaxun yi ne faxa!
E birin faxama nen,
xemen nun jaxanla,
dii joren nun fonna.
26 N yi wama nen e birin naxuya feni ayi,
e xinle yi tunun dunuja yi.
27 Koni n mi tin
yaxune yi n magele.
N mi wama a xon
a e xa e miri
a e tan nan e naxi,
a Alatala funfun mi a ra.
28 Siya xaxilima mi ne ra.
E mi lonnixa.

29 Xa fe kolonna nan yi e ra nun,
e yi a kolonma nen
e sigan denaxan yi.
30 Yaxu keden noe
Isirayila kaa wuli keden kede di?
Yaxu firin noe muxu wuli fu kede di?
Na mi lige
fo Alatala na e sa yaxune sagoni
a tan naxan luxi
alo e kantan fanyena.
31 Yaxune yati a kolon,
a e kantan se mi dangu en kantan fanyen na,
Ala.”

32 “E feene foloxi Sodoma nun Gomora nin.
E luxi nen alo manpa binla
naxan salenne bitinxi boxo jaxini,
a bogi xolene ramini,
33 naxan igen luxi alo sanin xolena.
34 Na feene birin namaraxi n yii wundoni.
35 N tan nan gbeenjoxo tiin na.
N feene saranma nen e joxone ra,
na muxune yi dagalanje ayi a waxatini.
A gbee mi luxi,
yihadin yi e li,
e yigitige laxon bata maso.”
36 Alatalaa yamaan makitima nen,
koni a man kininkininma e ma nen,
bayo e senbe yo mi fa na.
Muxu yo mi na naxan e maliye.

37 Ala e maxodinma nen, a naxa,
“E alane minen
naxanye yi e kantanma,
38 e yi naxanye kima sube turenin,
naxanye yi e manpaan minma?
E xa keli e malideni,
e xa e ratanga.
39 Iki e xa a kolon,
a n tan keden peen na a ra.
Ala gbete mi na fo n tan.
N tan nan muxun faxama,
n man yi a rakeli.
N tan nan muxun maxoloma,
n man yi a yiyalan.
Nde gbete noe muxuna nde be n yii?
40 Habadan Ala nan n tan na,
n bata n yiini te kore,
n yi n kolo n yeteni:
41 N na n ma silanfanna raxanxan,
n yi a suxu n yii,
n nan n gbeen joxoma nen n yaxune ra,
n na e saren fima nen,
naxanye n najaxuxi.
42 N na n ma xanle sinma nen wunli,
n ma silanfanna yi suben don.
Yengesone nun muxu suxine
nun gali mangane birin faxama nen.”
43 Siyane, e nun Alaa yamaan xa sewa e bode
xon.
Ala a walikene faxan joxoma nen.
A e gbeen joxoma nen a yaxune ra.

A yi a yamaan nun e yamanan yulubine xafari.

⁴⁴ Musa nun Nunu a dii Yosuwe yi betini ito birin xaran yamaan xa e xuini texin na.

⁴⁵ Musa to yelin falani itoe tideni Isirayila kaane xa,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, “E xa falani itoe birin suxu ken n naxanye ralixi e ma to. E xa e yamari e diine ma alogo e xa sariya falani itoe birin suxu ki faji.

⁴⁷ Fufafu falan mi itoe ra. E niin nakisi feen yeteen nan e ra. E siimaya xunkuyen sotoma nen e xon, na boxonni e denaxan sotoma Yuruden kidima.”

Nabi Musaa saya fena

⁴⁸ Na boxonni, Alatala yi a fala Musa xa, a naxa,

⁴⁹ “Siga Abarimi boxonni, Nebo geyaan fari, naxan Moyaba yi, Yeriko taan yetagi. I xa Kanan boxon mato menni, n naxan fima Isirayila kaane ma e keen na.

⁵⁰ I na te geyaan fari, i faxama nen. I yi siga i benbane foxo ra laxira yi alo i tada Haruna faha Horo geyaan fari kii naxan yi, a yi siga a benbane foxo ra laxira yi.

⁵¹ Na birin bayo, e mi tinxinya ligaxi Isirayila kaane yetagi Kadesi yi, Meriba igene denaxan yi, Sini tonbonni. E mi n ma sarijanna binyaxi yamaan tagi.

⁵² Nanara, i boxon toma nen wulani, n naxan fima Isirayila kaane ma, koni i tan gbindin mi soe na.”

33

Nabi Musa dubana Isirayila xa

¹ Benun Musa xa faha, Alaa muxuna, a yi duba Isirayila kaane xa, a naxa:

² Alatala fa nen

keli Sinayi geyaan fari alo sogena.

A yi te Seyiri boxonni

Isirayila kaane yi denaxan yi.

A noron yi godo a yamaan ma

keli Paran geyaan fari,

maleka wuli wuyaxi yi biraxi a foxo ra.

³ Ala Isirayila bansonna xanuxi yati!

A a muxu sarijanxine kantanma,

naxanye e xinbi sinma a bun,

e yi a xaranna rame.

⁴ Musa bata sariyan fi en ma,

alo nafunla Yaxubaa yamaan xa.

⁵ Ala findi nen Isirayila Mangan na,

yamaan yeratine malanni,

e nun Isirayila bansonne birin.

⁶ Ala xa siin fi Ruben bansonna ma,

Ala xa siimayaan fi Ruben yixetene ma,

a yamaan yi wuya ayi.

⁷ Musa falani ito nan ti Yuda bansonna fe yi, a naxa,

“Alatala xa Yuda xuiin name,

alogo a xa fa a yamaan ma,

Yuda yi a yete xun mayenge.

Ala xa a mali a yaxune yengedeni.”

⁸ Musa falani ito nan ti Lewi bansonna fe yi, a naxa,

“Ala, i bata Yurima nun Tumin* so Lewi bansonna yii i sagoon kolon feen na.

I rafan muxune nan e ra,

i naxanye kejaan fese fese Masa yi,

i naxanye makiti Meriba igene fe ra.

⁹ E mi bira e fafe nun e nga sagoon foxo ra,

xanamu e ngaxakedenne

hanma e diine,

koni e bira nen i ya fala gbansanna foxo ra,

e yi i ya layirin kantan.

¹⁰ E tan nan Yaxuba bansonna xaranma

i ya yamarine ma,

e yi Isirayila kaane xaran i ya sariyan ma.

E wusulanna gan,

e saraxa gan daxine ba i ya saraxa ganden fari.

¹¹ Alatala xa e baraka.

Ala xa barakan sa e kewanle birin yi.

Ala xa e yengefane senben jan.

Ala xa e yaxune rabira

alogo e nama fa no kele sonon.”

¹² Musa falani ito nan ti Bunyamin bansonna fe yi, a naxa,

“Alatala xanuntenne nan ne ra.

E luma nen Ala fema boje xunbenli,

bayo a e ratangama nen waxatin birin,

a mon yi lu e xon.”

¹³ Musa falani ito nan ti Yusufu bansonna fe yi, a naxa,

“Alatala xa barakan sa e boxonni.

Ala xa xiila ragodo a ma keli kore.

Ala xa tigi igen namini a ma keli boxonni.

¹⁴ Ala xa sogen xa fan e sansine ra,

kike yo kike e bogine yi mo.

¹⁵ Ala xa e xene rasabati

geya boxo fajine ma.

¹⁶ Ala xa e boxon bogi seene fan.

Ala naxan falan ti fotondini,

a xa hinan Yusufu ra,

a naxan sugandixi mangan na

a ngaxakedenne tagi.

¹⁷ Xunna kenla Yusufu xa.

A senben gbo

alo jingen dii tura singena,

a fenne nan a yengeso seene ra

alo burunna jingena.

A siyane birin noma nen

han boxon danne.

Efirami bansonna wuli fu ganle nan ne ra.

Manase bansonna wuli wuli ganle nan ne ra.”

¹⁸ Musa falani ito nan ti Sabulon bansonna fe yi, a naxa,

* **33:8: Yurima nun Tumin** masensen ti seene fe sebexi Xoroyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

“Sabulon bənsəonna, ε sɛwa yulayani.
Isakari bənsəonna, ε sɛwa ε bubune kui.
19 Ε siyane xilima nen geyaan fari,
ε saraxa tinxinxine ba.
Amasəto ε ε balon sətəma nen fəxə igen na-
funli,

e nun hɛrisigɛn naxan fəxə igen dɛ.”
20 Musa falani ito nan ti Gadi bənsəonna a
fe yi, a naxa,

“Ala xa na kanna baraka
naxan Gadi a bəxən nagboma ayi.
Gadi dəxi mɛnni alo yatan
naxan suben suxu a a sanna nun a xunni bə.

21 Gadi bata dahamu bəxən findi a gbeen na
alo mangan naxan tixi yamaan yɛɛ ra.
A bata Alatala fe ragidixin nakamali,
a mən bata Alaa kitin sa Isirayila ma.”

22 Musa falani ito nan ti Dan bənsəonna fe
yi, a naxa,

“Dan luxi nen alo yata sɛnbɛmaan naxan
kelima Basan bəxəni a tugan.”

23 Musa falani ito nan ti Nafatali bənsəonna
fe yi, a naxa,

“Nafatali rafan Ala ma han!
Alatala barakan saxi a fe yi kati!
Ala xa a bəxən nagbo ayi sogegododeni
e nun yiifanna ma.”

24 Musa falani ito nan ti Aseri bənsəonna fe
yi, a naxa,

“Ala xa Aseri baraka Yaxuba a diine yɛ.
A ngaxakedenne xa hinan a ra.
A turen xa gbo ayi
han a yi a sanna maxa a ra.

25 Ala xa ε taan so dɛɛn findi wuren nun
sulan na.

Ala xa kɛndɛyaan fi ε ma ε siimayaan birin
yi.”

26 Musa mən yi a fala,
“Isirayilaa Ala maliga yo mi na.

A kelima kore, a fa i mali.

A kundani gidima a nərəni.

27 Habadan Ala nan i yigiyaden na,
a habadan yiine nan nasoxi i bun.

A i yaxune kedima nen i yɛɛ ra,
a naxa, ‘E halagi!’

28 Isirayila dəxəma nen bəpɛ xunbenli.

Ala Yaxuba bənsəonna luma nen a danna,
murutun nun manpa nɛnɛn yi gbo a bəxəni,
xiila fan yi sa keli kore.

29 Sɛwana ε xa, Isirayila kaane.

Ε maliga yo mi na siyane yɛ,

Alatala naxan nakisima.

A tan nan ε yɛ masansan wure lefaan na,
ε mali tiina,

a tan nan findixi ε nɔ ti silanfanna ra.

Ε yaxune e mafelenma nen ε yetagi,

ε fan yi e taane kidene kala.”

1 Nabi Musa yi te Nebo geyaan fari, Moy-
aba mɛɛmɛɛni, han Pisiga geyana, naxan
Yeriko taan yetagi. Alatala yi yamanan
yiren birin yita a ra mɛnni, keli Galadi ma
han sa dəxə Dan yamanan na,

2 e nun Nafatali a bəxən birin, e nun Efi-
rami nun Manase a bəxəna, e nun Yuda a
bəxəna han fəxə igen naxan sogegododeni.

3 e nun Negewi bəxəna, e nun Yurudɛn
mɛɛmɛɛnɛna, e nun Yeriko taan lanbanna,
tugu bili taana, han sa dəxə Soyari ra.

4 Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I yɛɛn
ti bəxən na n na n kələ naxan ma fe ra
Iburaħima nun Isiyaga nun Yaxuba xa. N
naxa, ‘N bəxəni ito fima ε yixetene ma nen.’
N bata a yita i ra, koni i mi soon na.”

5 Musa, Alatalaa walikɛɛn yi faxa mɛnni,
Moyaba bəxəni, alo Alatala a fala kii naxan
yi.

6 Ala yi a maluxun mɛɛmɛɛni, Moyaba
bəxəni Beti-Peyori yetagi. Muxu yo mi a
kolon a gaburun dɛnaxan yi han to.

7 Nabi Musa faxaxi a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ mɔxɔjɛ
nan ma. Koni, a mən yi seen toma a fajin
na, a sɛnben fan mi yi janxi.

8 Isirayila kaane yi Musa wuga Moyaba
mɛɛmɛɛni xii tonge saxan han e yi yelin a
jan feen lige.

9 Nunu a dii Yosuwe yi lugoxi fe kolonna
niin na bayo Musa bata yi a yiin sa a ma.
Isirayila kaane yi a xuiin suxu, e mən yi
Musa yamarine suxu Alatala naxanye fixi a
ma.

10 Nabi gbete yo munma mini Isirayila
yamanani naxan maliga Nabi Musa ra. A yi
falan tima Alatala xa yɛɛ nun yɛɛ.

11 Alatala a xɛxi Misiran yamanani taxa-
masenne nun kabanakone nan ligadeyi Fi-
rawona nun a kuntigine nun a yamanan
birin yɛɛ xəri.

12 Nabi Musa walixi sɛnbɛ magaxuxin nin
Isirayila kaane birin yɛɛ xəri.

34

Yosuwe Yosuwe a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito naxan xili Yosuwe, a Kanan yamanan yenge feen nan yebama en xa e nun Isirayila kaane dɔxɔ Kanan yamanani kii naxan yi Yosuwe a mangayaan waxatini. Yosuwe nan dɔxɔ mangayani Musa funfuni. A fe dɔxɔde saxan nan yebama en xa.

- Kanan yamanan yenge fena (keli Yosuwe 1 ma han 12)

- Yamanani taxun fena (keli Yosuwe 13 ma han 21)

- E nun Yosuwe a siimayaan danna (keli Yosuwe 22 ma han 23).

Ala layirin naxan tongo Isirayila benbane xa Kanan bɔxɔn so feen na e yii, a mɔn naxan ma fe fala Musa xa, na rakamalixi taruxuni ito kui, a yi bɔxɔn so Isirayila yamaan yii. Kanan yamanan yenge feen taruxun tiden gbo alo Isirayila mini fena Misiran yi. Taruxuni ito fan a yitaxi a Ala barakan sama a yamana fe yi nɛn, a nɔɔn nun xunna kenla fi e ma.

Kanan yamanan tongo feen nun a yitaxun feen nan toma taruxuni ito yi. Kitabun yireni ito Ala tinxinyaan nan yitama bayo Alaa tuli saan nakamalima nɛn. Ala to tinxin, a yamaan fan lan e xa e sɔbɛ so a fe ma. Ala a fala nɛn Isirayila kaane xa a e xa Kanan kaane birin faxa alogo Kanan kaane nama e ti suxure batun ma. Nanara, Yosuwe mɔn yi sariya layirina fe rabira yamaan ma, e yi de xuiin tongo kenenni, a yi e rawekilɛ alogo e nama bira tantanni. Taruxun najanxi na nan ma a sora mɔxɔjɛn nun naanindeni. Yamaan yi bira Ala fɔxɔ ra.

Na kiini, Isirayila kaane taruxu xunkuyen yi folɔ e bɔxɔni. A yi findi maxɔdinna ra yeyɛ, xa Ala tinjɛ na bɔxɔn mɔn yi lu e yii. Fɔ e keden kedenna birin xa lu Ala fɔxɔ ra, bɔxɔn yi lu bɔjɛ xunbenli.

Yosuwe yi findi yamaan yɛɛratiin na

¹ Alatalaa walikɛɛn Musa faxa xanbini, Alatala yi a fala Nunu a dii Yosuwe xa, Musa mali muxuna, a naxa,

² “N ma walikɛɛn Musa bata faxa. Iki, keli, i Yuruden baani gidi, i tan nun yamani ito birin. E siga na bɔxɔni n denaxan soma Isirayila kaane yii.

³ E na e sanna ti denaxan birin yi, n mɛnna soma nɛn e yii, alo n na a fala Musa xa kii naxan yi.

⁴ E bɔxɔn danne fɔlɔma tonbon yiren nin, sa dɔxɔ Liban geyane ra, siga Efirati baa belebelen ma, na bunna nɛɛn, Xitine bɔxɔn birin sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Gbeen na naxan sogegododen binni.

⁵ Muxu yo mi nɔɛ i yɛɛ ratiyɛ i ya si-imayani. N luma nɛn i xɔn alo n yi Musa xɔn kii naxan yi. N mi i rabɛjɛnɛ, n mi n mɛ i ra.

⁶ I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so! Amasɔtɔ n na n kɔlɔxi yamanan naxan so fe ra e benbane yii, na findima yamani ito kɛɛn na i tan nan baraka yi.

⁷ I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so han! I yengi dɔxɔ sariyani ito birin xɔn ma. N ma walikɛɛn Musa sariyan naxan birin yamarixi i ma, i xa ne suxu. I nama a fata a ma yiifanna ma, hanma komɛnna ma alogo i xa nɔɔn sɔtɔ i na siga dɛde.

⁸ Sariya kitabuni ito fala xuiin nama ba i dɛ. I yengi dɔxɔ a xɔn ma kɔɛɛn nun yanyina alogo i xa a birin suxu. Naxan birin sɛbɛxi a kui, i xa na liga, alogo i ya feen birin xa sɔnɔya, i nɔɔn sɔtɔ.

⁹ I nama jɛnan n ma yamarin xɔn: I wɛkilɛ, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu, bayo i na siga dɛde, Alatala i ya Ala luma i xɔn nɛn.”

¹⁰ Yosuwe yi yamarin i to so yamaan xunne yii, a naxa,

¹¹ “E daaxaden birin yisiga, e sa yamarin i to rali yamaan ma, e naxa, ‘E fandane yitɔn bayo xii saxan na dangu e Yuruden baani gidima nɛn alogo e xa na bɔxɔn masɔtɔ Alatala e Ala denaxan soma e yii.’”

¹² Yosuwe yi a fala Rubɛn bɔnsɔnna muxune nun Gadi bɔnsɔnna muxune nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa,

¹³ “Alatalaa walikɛɛn Musa yamarin naxan so e yii, na fe xa rabira e ma, a to a fala, a naxa, ‘Alatala, e Ala bata matabun fi e ma. A bata bɔxɔni ito so e yii.’

¹⁴ E jaxanle nun e diine nun e xuruseene luma nɛn na bɔxɔni Musa denaxan soxi e yii Yuruden baani kidi ma. Koni e tan sofane tima nɛn e ngaxakedenne yɛɛ ra e nun e yenge so seene, e yi e mali yenge sodeni

¹⁵ han Alatala yi matabun fi e ngaxakedenne fan ma alo e tan, han e fan bɔxɔn masɔtɔ waxatin naxan yi Alatala denaxan soma e yii, e Ala. Na xanbi ra, e mɔn yi xɛtɛ e bɔxɔni denaxan findixi e konna ra Alatalaa walikɛɛn Musa naxan soxi e yii Yuruden kidi ma, sogeteden binni.”

¹⁶ E yi Yosuwe yabi, e naxa, “I nxu yamarixi feen naxan birin na, nxu a birin ligama nɛn. I na nxu xɛ dɛdɛ yi, nxu sigɛ.

¹⁷ Nxu i xuiin suxuma nɛn feen birin yi alo nxu Musa xuiin suxu kii naxan yi. Alatala i ya Ala xa lu i xɔn alo a lu Musa xɔn kii naxan yi.

¹⁸ Muxu yo murutɛ i xuiin ma, a mi i ya falan suxu, i feen naxan birin yamarima, na kanna faxama nɛn. I tan xa i wɛkilɛ tun, i yi i sɛnbɛ so!”

2

Xɛra firinne fe Yeriko taani

¹ Nunu a dii Yosuwe yi xera firin nasiga keli Sitimi siga Yeriko taani, a e xa sa taan nakorosi wundoni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yeriko taan nun a rabilinna matodeni.” E yi siga, e sa so yalunde naxanla nde konni naxan yi xili Raxabi. E yi yigiyi na.

² Muxune yi sa a fala Yeriko taan mangan xa, e naxa, “I bata a to, Isirayila kaana ndee bata fa koreen na bokoni ito rakorosideni.”

³ Nayi, Yeriko taan mangan yi xeraan nasiga a faladeni Raxabi xa, a naxa, “Xemen naxanye soxi i konni, ne ramini, bayo e faxi yamanan birin nan nakorosideyi.”

⁴ Koni naxanla bata yi na xeme firinne luxun. A fa a fala mangana xerane xa, a naxa, “Nandin nan a ra, na xemene fa nen n konni, koni n mi yi e keliden kolon.”

⁵ E siga nen jinbanna ra, taan so deen balan waxatini. E sigaxi dede, n mi a kolon. E e sagatan xulen, e e suxuma nen.”

⁶ Raxabi bata yi sa e luxun gese bili xarene bun kore banxin xuntagi.

⁷ Sagatan tiine yi siga e foxo ra Yuruden baan kiraan xon han baan gidideni. Sagatan tiine mini nen tun, e yi taan so deen balan.

⁸ Benun xerane xa sa e sa, Raxabi yi te banxin fari e fema.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “N na a kolon a Alatala bata nxo bokon so e yii. E yeraqaxu gbeen bata nxu suxu! Yamanan muxune birin bata yilanyilan e yee ra,

¹⁰ bayo nxu bata a me a Alatala Gbala Baani xara nen e yee ra, e yi minima Misiran yi waxatin naxan yi. Nxu mon bata a me e feen naxan liga Amorine manga firinne ra, naxanye yi Yuruden kidi ma, Sixon nun Ogo. E yi e raxori.

¹¹ Nxu to na feen me, nxu bajeen yi kala. Lmaniyaan yi ba birin yii e fe ra, bayo Alatala e Ala nan Ala ra kore xonna ma denaxan yite, e nun bokon xonna ma denaxan yigodo.

¹² Iki, e e kolon xa Alatala yi fa fala a e n ma denbayani suxuma nen hinanni alo n na e yisuxi kii naxan yi. E taxamasenna so n yii naxan mi kale

¹³ alogo e xa n fafe nun n nga nun n xunyene nun n tadane lu e nii ra e nun e muxune birin, e yi nxu ratanga faxan ma.”

¹⁴ Na xeme firinne yi a fala Raxabi xa, e naxa, “Nxu bata nxu kolon nxu niini i xa, koni i nama feni ito fala muxe xa de! Alatala na bokoni ito so nxu yii waxatin naxan yi, nxu fan e yisuxuma nen hinanna nun lanayani.”

¹⁵ Raxabi yi na xeme firinne ragodo lutin ma banxin foye soden na, bayo a banxin foye soden yi minixi taan nabilinna yinna fari ma.

¹⁶ Raxabi yi a fala e xa, a naxa, “E siga geyaan binni, e sa e luxun menni han xii saxan han e sagatan muxune yi xete, xanamu e e toma nen. Na xanbi ra, e yi e kiraan suxu.”

¹⁷ Na xemene yi a fala Raxabi xa, e naxa, “I nxu rakoloxi naxan na, nxu fan bata tin na ma.

¹⁸ Koni, nxu na so e yamanani, fo i xa luti gbeeli ito xidi banxin foye soden na, i nxu raminixi denaxan na. E nun mon, fo i xa i ya denbayaan malan i fema i ya banxin kui, i fafe nun i nga nun i tadane nun i xunyene.

¹⁹ Xa naxan mini i ya banxin kui, a faza feen goronna luma a tan nan xun ma, na mi nxu tan ma. Koni xa nxo muxuna nde a yiin din i ya muxuna nde ra i fema banxin kui, xa na kanna faza, na goronna nxu tan nan xun ma.

²⁰ Koni xa i nxo fe fala muxuna nde xa, nayi, i nxu rakoloxi feen naxan na, nxu mi na ligan de!”

²¹ Raxabi yi a fala, a naxa, “Ala xa e falan nakamali.” A yi xemene bejin, e yi siga. A yi luti gbeela xidi banxin foye soden na.

²² E yi siga, e sa geyaan li, e yi e luxun menni xii saxan, han sagatan tiine yi xete. E sagatan muxune yi e fen kiraan xon han, koni e mi e to.

²³ Xeme firinne yi fa godo geyaan fari, e yi baani gidi, e sa Nunu a dii Yosuwe li. Feen naxan birin e soto, e yi ne yeba a xa.

²⁴ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Alatala bata na bokon birin so en yii yati! Men kaane birin yilanyilanxi en yee ra.”

3

Yuruden baani gidi fena

¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi kurun kele Sitimi yi, e sa Yuruden baan li. E yi xi menni benun e xa gidi waxatin naxan yi.

² Xii saxande bokoni, kuntigine yi yamaan daaxaden birin yisiga.

³ E yi yamarini ito rali yamaan ma, e naxa, “E na Alatala e Alaa Layiri Kankiraan* to waxatin naxan yi, e nun saraxaraliin naxanye a maxalima naxanye kelixi Lewi bansonni, e keli, e yi bira a foxo ra.

⁴ Nayi, e siga kiraan kolonma nen, bayo e munna yi dangu na kiraan xon singen. Koni nongonna ye wuli firin bokon xa lu e tan nun kankiraan tagi. E nama e maso a ra.”

⁵ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E e yete rasarijan, bayo tila Alatala kabanako feene ligama nen e tagi.”

⁶ Yosuwe yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo, e dangu yamaan yee ra.” E yi Layiri Kankiraan tongo, e ti yamaan yee ra.

* 3:3. 3.3Layiri Kankirana fe mon sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

⁷ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N na i findi foloma nɛn muxu gbeen na to Isirayila kaane birin yetagi, alogo e xa a kolon a en birin na a ra alo nxu nun Musa yi a ra kii naxan yi.

⁸ I tan xa yamarinini ito so saraxaraline yii naxanye Layiri Kankiraan xalima, i naxa, ‘E na Yurudɛn baa dɛɛn li, e godo, e ti a xɔɛ ra.’”

⁹ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “E maso be, e yi e tuli mati Alatalaa falan na, e Ala.”

¹⁰ Yosuwe mɔn naxa, “Feni ito nan ligama alogo e xa a kolon habadan Ala e tagi. A tan nan Kanan kaane nun Xitine nun Xiwine nun Perisine nun Grigasane nun Amorine nun Yebusune kedima e yɛɛ ra.

¹¹ E bata a to, dunuɓa birin Marigina Layiri Kankiraan nan tixi e yɛɛ ra Yurudɛn baani gididendi.

¹² Iki e xɛmɛ fu nun firin sugandi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne tagi. Bɔnsɔn keden, muxu keden.

¹³ Saraxaraliin naxanye dunuɓa birin Marigina Alatalaa Kankiraan xalima, ne nɛɛn fa e sanne ti Yurudɛn baa igeni tun, Yurudɛn igen bolonma nɛn a tagi. Igen naxan yi godoma, na yi lu malanyɛ yire kedenni.”

¹⁴ Yamaan to mini e bubune kui alogo e xa Yurudɛn baani gidi, saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi ti yamaan yɛɛ ra.

¹⁵ Yurudɛn baan yi fema nɛn se xaba waxatine birin yi. Saraxaraliin naxanye yi kankiraan xalima, ne to Yurudɛn baan li, e sanne ti igeni,

¹⁶ igen naxan yi godoma, na yi dan, a lu malanyɛ yire kedenni wulani Adama taani naxan Saratan fema. Igen naxan yi godoma Fɔxɔ Ige Darani, daraan naxan mɔn xili Araba Darana, na birin yi xara. Yamaan yi gidi Yeriko taan yetagi.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne yi lu tixi baan xude wuli yi xareni Yurudɛn tagi. Isirayila birin yi gidi xaren na, han Isirayila bɔnsɔnna birin yi yelin baani gide.

4

Geme fu nun firinne fe

¹ Yamaan birin to yelin Yurudɛn baan gide, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “E xɛmɛ fu nun firin tongo yamaan yɛ, bɔnsɔn keden, muxu keden.

³ E xa e yamari e xa geme fu nun firin tongo Yurudɛn baan xude wunla ra saraxaraline yi tixi dɛnaxan yi. E e xali, e sa e sa e to xideni.”

⁴ Yosuwe yi xɛmɛ fu nun firin xili a bata yi naxanye sugandi Isirayila yamaan yɛ, bɔnsɔn keden, muxu keden.

⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, “E dangu Alatala e Alaa Layiri Kankiraan yetagi, e siga Yurudɛn baan tagini. E tan muxu keden kedenna birin xa gemɛ keden keden tongo e tungunna fari lan Isirayila kaane bɔnsɔnne xasabin ma,

⁶ alogo na xa findi taxamasenna ra e tagi. E diine fama e maxɔdindeni nɛn tila, e naxa, ‘Gɛmɛni itoo findixi nanse ra e tan xa?’

⁷ E a falama nɛn e xa, e naxa, ‘Ito nan a yitaxi a Yurudɛn igen bolon nɛn Alatalaa Layiri Kankiraan yɛɛ ra. A to Yurudɛn baan gidi, baa igen birin yi bolon. Gɛmɛni itoo na feen nan nabirama Isirayila kaane ma han habadan.’”

⁸ Yosuwe naxan yamari Isirayila kaane ma, e yi na liga. E yi gemɛ fu nun firinne tongo Yurudɛn baan tagi, alo Alatala a fala Yosuwe xa kii naxan yi, naxan yi lanxi Isirayila bɔnsɔnne xasabin ma. E yi e xali yamaan daaxadendi, e sa e sa mɛnni.

⁹ Yosuwe mɔn yi gemɛ fu nun firin dɔxɔ Yurudɛn baan xude wunla ra Layiri Kankiraan maxali muxune yi tixi dɛnaxan yi. E mɔn na yi han to.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi Layiri Kankiraan xalima, ne yi lu tixi Yurudɛn baan xude wunla ra han yamaan yi yelin Alatalaa yamarine birin nakamale Yosuwe bata yi naxanye fala e xa alo Musa fan Yosuwe yamari naxanye ra. Yamaan yi e mafura gide.

¹¹ Yamaan birin to yelin dangue, Alatalaa Layiri Kankiraan nun saraxaraline yi dangu yamaan yetagi.

¹² Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi dangu Isirayila yamaan yɛɛ ra e nun e yɛnge so seene alo Musa a fala e xa kii naxan yi.

¹³ Fayida sofa wuli tonge naanin jɔxɔndɔn yi dangu Alatala yetagi yengɛso xinla ma, siga Yeriko meremere binni.

¹⁴ Na lɔxɔni, Alatala yi Yosuwe findi muxu gbeen na Isirayila kaane birin yetagi. E yi a binya a siimayaan birin yi alo e Musa binya kii naxan yi.

¹⁵ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

¹⁶ “Saraxaraliin naxanye Layiri Sereya Kankiraan xalima, ne yamari, e xa te Yurudɛn baani.”

¹⁷ Yosuwe yi saraxaraline yamari, a naxa, “E te Yurudɛn baani.”

¹⁸ Saraxaraliin naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima, ne to te Yurudɛn baani, e yi e sanna bama igeni waxatin naxan yi te xaren na, baa igen mɔn yi xɛɛ a kiini, a mɔn yi dangu fɔɔ alo a singeni. Yurudɛn baan birin mɔn yi findi fufaan na.

¹⁹ Yamaan te Yurudɛn baani jɛɛn kike singen xii fuden nan ma. E yi sa e daaxadendi tɔn Giligali taani, Yeriko sogeteden binni.

²⁰ E gēme fu nun firinna naxanye tongo Yurudēn baani, Yosuwe yi ne dōxō Giligali taani.

²¹ A yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Xa ε diine ε maxōdin waxati famatōni, e naxa, ‘Nanse gēmeni itoe ra?’

²² ε e xaranma ito nan ma, ε naxa, ‘Isirayila kaane Yurudēn baani gidi nēn a yixaraxin na.’

²³ Amasōtō Alatala ε Ala Yurudēn baani ito xōri nēn ε yēē ra, han ε yi gidi alo Alatala ε Ala Gbala Baan liga kii naxan yi, a yi a xōri en yēē ra han en yi gidi.

²⁴ A na feen ligaxi nēn alogo dunuḡa siyane birin xa a kolon a Alatala senben gbo. E nun mōn ε xa gaxu Alatala ε Ala yēē ra habadan.”

5

Gaan tiin nun Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanlafa

¹ Amorine mangan naxanye yi Yurudēn kidi ma sogegōdoden binni, e nun Kanan kaane mangan naxanye birin fōxō igen de, ne to a mē, Alatala bata Yurudēn baani xara Isirayila kaane yēē ra han e birin yi gidi, e bōrēn yi kala, e yilanyilan Isirayila kaane yēē ra.

² Na waxatini, Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Gēmēn nafala filēne ra, i Isirayila xēmēne banxulan.”

³ Yosuwe yi gēmēn nafala filēne ra, a yi Isirayila xēmēne banxulan. E yi na geyaan xili sa banxulan tidena.

⁴ Yosuwe na liga feni ito nan ma. Xēmēn naxanye birin keli Misiran yamanani, so-fane birin, ne faxa nēn tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi.

⁵ Xēmēn naxanye birin keli Misiran yi, ne birin yi banxulanxi, koni naxanye birin bari tonbonni kira yi e keli xanbini Misiran yi, ne sese mi yi banxulanxi.

⁶ Isirayila kaane lu nēn tonbonni jēē tonge naanin sigatini, han na xēmēne birin yi yelin faxe naxanye yi nōē yengēn soē e mini Misiran yamanani waxatin naxan yi, naxanye tondi Alatala xuiin namē. Alatala yi a kōlō, a e mi fa na bōxōn tōē Alatala bata yi a kōlō e fafane xa naxan ma fe ra a xa a so en yii, kumin nun nōnōn gbo bōxōn naxan yi.

⁷ Ala yi e diine tongo e funfuni. Yosuwe ne nan banxulan, bayo e mi yi banxulanxi kira yi.

⁸ Yamaan xēmēne birin yelin xanbini banxulanjē, e yi e raxara daaxadeni han e yi kēndēya.

⁹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “N bata Misiran kaane marayagin masiga ε ra.” Nanara, e yi mēna xili sa Giligali han to.

¹⁰ Isirayila kaane yi daaxa Giligali, e Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla* raba mēnni kiken xi fu nun naaninde lōxōn jinbanna ra Yeriko mēēmēne ma.

¹¹ Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla kuyebaan yetēni, e yi yamanan bogi seene don, na kuye buru ratetaren nun sansi xōri gilinxine.

¹² E to yamanan bogi seene don, na kuye bani, Isirayila kaane mi fa Manna donseen† don daxi yo sōtō sōnōn. E yi Kanan bōxōn bogi seene don na jēēn na.

Malekan yi mini Yosuwe xa

¹³ Yosuwe to Yeriko taan li, a yi a yēēn nakeli, a yi xēmēna nde to tixi a yetagi, a silanfanna suxi a yii.‡ Yosuwe yi a ralan, a a maxōdin, a naxa, “I nxu tan nan xa ba, hanma nxu yaxune?”

¹⁴ A yi Yosuwe yabi, a naxa, “Muxu yo. Alatalaa gali xunna nan n na. N bata fa.” Yosuwe yi bira, a yi a yetagin lan bōxōn ma a binya feen na, a fa a fala a xa, a naxa, “N kanna nanse falama a walikēn xa?”

¹⁵ Alatalaa gali xunna yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “I ya sankidine ba i sannu, bayo i tixi yire sarijanxin nin.” Yosuwe yi na liga.

6

Yosuwe yi Yeriko taan suxu

¹ Yeriko taan sodene birin balanxin nan yi a ra Isirayila kaane fe ra. Muxe mi yi minima, muxē mi yi soma.

² Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata Yeriko taan nun a mangan nun a sofa fangamane so i yii.

³ E nun i ya sofane xa taan nabilin sanḡa ma keden lōxō keden. E xa na liga xii sennin bun ma.

⁴ Saraxaraliin muxu solofere xa konton feri solofere tongo xōtane ra, e yi ti Layiri Kankiraan yēē ra. A xii soloferede lōxōni, ε taan nabilin sanḡa ma solofere, saraxaraline xa lu xōtane fe.

⁵ E na xōtane fe waxatin naxan yi, ε yi a xuiin mē, yamaan birin xa sōnxō gbēen nate. Nayi, yinna naxan taan nabilinxi, na birama nēn a yetē ra, yamaan birin yi e tinxin taan na e so keden na.”

⁶ Nunu a dii Yosuwe yi saraxaraline xili, a a fala e xa, a naxa, “E Layiri Kankiraan tongo. E saraxarali solofere ti Alatalaa Kankiraan yēē ra konton feri solofere suxi naxanye yii xōtane ra.”

* **5:10: Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nēn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōē kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōrōyaan 12.1-13 kui. † **5:12: Manna donsena** a fe mato Xōrōyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. ‡ **5:13: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

7 A yi a fala yamaan xa, a naxa, “E siga, e sa sigan ti taan nabilinni. Kantan muxuna ndee xa dangu Alatalaa Kankiraan yee ra.”

8 Yosuwe a fala yamaan xa kii naxan yi, e yi a liga na kiini. Saraxarali soloferene yi siga xota soloferene fe Alatala yetagi. Alatalaa Layiri Kankiraan maxali muxune yi bira e foxo ra.

9 Kantan muxun yee ra xiine yi sigan tima saraxaraline yee ra naxanye yi xotane fema. Kantan ti donxene yi bira kankiraan maxali muxune foxo ra. E yi sigan tima xota xuiin nan ma.

10 Yosuwe bata yi yamarini ito so yamaan yii, a naxa, “E nama sonxon nate, e nama e xuini te, e nama fala yo ti fo n na a fala e xa loxon naxan yi. Na waxatini, e sonxon nate!”

11 E yi taan nabilin Alatalaa Kankiraan na sanja ma keden. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni, e yi xi menni.

12 Yosuwe yi keli subaxa, saraxaraline yi Alatalaa Kankiraan tongo.

13 Saraxarali soloferene yi siga xota soloferene fe Alatalaa Kankiraan yee ra. Kantan muxun yee ra xiine yi tixi e yee ra. Kantan ti donxene fan yi biraxi Alatalaa Kankiraan maxali muxune foxo ra. E yi sigan tima xota xuiin nan ma.

14 E yi taan nabilin doxona keden a xi firinde loxon fan yi. Na xanbi ra, e yi xete yamaan daaxadeni. E yi na liga xii sennin.

15 A xii soloferede loxoni, e yi keli subaxani, e mon yi taan nabilin na kiini doxona ma solofere. E taan nabilin na loxo keden peen nin sanja ma solofere.

16 Nayi, e to a rabilin a doxode soloferedeni, saraxaraline yi xotane fe. Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E sonxon nate, bayo Alatala bata taan so e yii.

17 Alatala bata halagin nagidi taani ito nun a yi seene birin ma, fo Raxabi keden peena, yalunde paxanla, na nan kisima e nun muxun naxanye birin sa luma a banxin kui, bayo a en ma xerane yigiya nen en naxanye xe.

18 Koni e a liga e yeren ma. E yete ratanga se halagi daxine ma alogo e nama na sese xali, xanamu, e halagin nun gbalon nafama Isirayila yamaan daaxadeni nen.

19 Gbetin nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne birin nasarijanxi Alatala nan xa, fo e xa ramara a nafulu ramaraden nin.”

20 Yamaan yi sonxon nate. Saraxaraline yi xotane fe. Yamaan to xota xuiin me, e yi sonxo gbeen nate, taan nabilinna yinna yi bira a yete ra. Yamaan yi e tinxin taan na, e so keden na. E yi taan suxu.

21 E yi taan halagi Ala xa, e men kaane birin faxa silanfanna ra, xemnen nun paxanla, dii joren nun fonna, hali jingene nun yexene nun sofanle.

22 Xeme firinna naxanye siga yamanan nakrosideni, Yosuwe bata yi a fala ne xa, a naxa, “E siga na yalunde paxanla banxini. E sa a ramini e nun a muxune birin, alo e e kolo a xa kii naxan yi.”

23 Banxulan firinna naxanye yamanan nakrosi wundoni, ne yi siga, e sa Raxabi ramini banxini e nun a fafe nun a nga nun a tadane nun a xunyene nun a muxune birin e nun a xabilan birin, e yi e ramini, e e radexo Isirayila yamaan daaxadeni dexon.

24 Isirayila kaane yi taan gan e nun a yi seene birin, fo gbeti nun xemaan nun muran sula daxine nun wure muranne. Ne yi ramara Alatalaa banxin nafulu ramadeni.

25 Yosuwe yi yalunde paxanla Raxabi ratanga, e nun a denbayaan nun a muxune birin amasoto Yosuwe xeraan naxanye rasiga Yeriko taan nakrosideni, a ne yigiya nen. A mon doxi Isirayila kaane tagi han iki.

26 Na waxatini, Yosuwe yi a kolo falani ito ma, a naxa, “Dangan na kanna xa Alatala yetagi naxan na Yeriko taan ti. Na kanna na a ti folo, a bonoma a dii singeni nen. A na taan so deen ti, a bono a bolokadani.”

27 Alatala yi lu Yosuwe xon. A xinla yi yamanan birin suxu.

7

Akan yulubin naxan liga

1 Isirayila kaane tinxintareyaan liga nen Ala ra, e yi se halagi daxine tongo. Karimi a dii xeme Akan nan na sena ndee tongo Alatala doxo naxanye tongo fe ra. Sabidi nan Karimi soto. Sera nan Sabidi soto. Sera keli Yuda bonsonna nin. Alatala yi xolo Isirayila kaane ma han!

2 Yosuwe yi xerane rasiga keli Yeriko siga Ayi taani, taan naxan Beti-Aweni dexon ma, Beteli taan sogeteden binni. A yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e sa yamanan nakrosi.” Na xemene yi siga Ayi taana fe rakrosideni.

3 E yi xete Yosuwe fema, e yi a fala, e naxa, “Hali yamaan birin mi siga Ayi taan yengedeni, fo muxu wuli firin hanma muxu wuli saxan paxan gbanan. Ne Ayi kaane noe nen. Hali i mi yamaan birin naxadan, bayo en yaxune mi wuya.”

4 Nayi, muxu wuli saxan yate yi siga, koni e yi sa e gi Ayi kaane bun yengeni.

5 Ayi kaane yi muxu tonge saxan e nun sennin faxa e ye. Ayi kaane yi e kedi keli taan so deen na han Sebarimi. E yi siga e faxe geya godon na. Isirayila yamaan boren yi kala, e yigitexe.

6 Yosuwe yi a dugine yibo a ma, a bira, a yi a yetagin lan doxon ma Alatalaa Kankiraan yetagi han jimbanna ra, e nun Isirayila fonne. E yi burunburunna sa e xunni sununi.

⁷ Yosuwe yi a fala, a naxa, “N Marigina Alatala, nanfera i a ragidixi yamani ito xa Yuruden baani gidi, i yi nxu so Amorine yii alogo i xa nxu halagi? Hali nxu yi lu Yuruden baan men binni nun!

⁸ N Marigina, n fa nanse falama iki, Isirayila kaane to bata e gi e yaxune ye ra?

⁹ Kanan kaane nun yamanan muxun bonne feni ito mema nen, e yi nxu rabilin, e nxu xinla jan baxo xonni ito ma. Nayi, i tan fa nanse ligama i xili binyena fe ra?”

¹⁰ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Keli, i yetagin lanxi boxon ma nanfera?”

¹¹ Isirayila bata yulubin liga. E bata layirin kala n na e yamari naxan na. E bata se halagi daxina ndee tongo. E bata mujan ti, e a feen luxun, e seene luxun e goronne kui.

¹² Nanara, Isirayila kaane mi fa nœe tiye e yaxune ye ra. E e gima nen e ye ra, bayo e fan yeteen bata findi muxu halagi daxine ra. N mi fa luyε e xon, xa e mi se halagi daxine raxori e tagi.

¹³ Keli, i yamaan nasarijan. I yi a fala, i naxa, “E yete rasarijan tila fe ra. Amasoto Alatala Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Se halagi daxine e tagi. Isirayila kaane, e mi nœe tiye e yaxune ye ra, fanni e mi na seene ba e tagi.

¹⁴ Xotanni e fa n yetagi bonson yeen ma. Alatala na bonsonna naxan yita, ne yi e maso xabila yeen ma. Alatala na xabilan naxan yita, ne yi e maso denbaya yeen ma. Alatala na denbaya naxan yita, ne yi e maso keden keden yeen ma.

¹⁵ Naxan na suxu, a li se halagi daxine a yii, na kanna xa gan e nun a yii seene birin, bayo a bata Alatalaa layirin kala, a yi kalan ti Isirayila yamaan birin ma!”

¹⁶ Xoton xoton, Yosuwe yi keli, a yi Isirayila kaane maso bonson yeen ma. Masensenna yi Yuda bonsonna suxu.

¹⁷ A yi Yuda xabilane muxune maso, masensenna yi Sera xabilan suxu. A yi Sera xabilan muxune maso denbaya yeen ma, masensenna yi Sabidi suxu.

¹⁸ A yi Sabidi a denbaya xunne maso, a yi Akan suxu, Karimi a dii xemena. Sabidi nan Karimi soto. Sera yi Sabidi soto keli Yuda bonsonni.

¹⁹ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “N ma diina, nondin fala Alatalaa binyena fe ra, Isirayilaa Ala. I yi a tantun. I naxan ligaxi, a fala n xa. I nama a luxun n ma.”

²⁰ Akan yi Yosuwe yabi, a naxa, “Nondin na a ra. N tan nan yulubin ligaxi Alatala ra, Isirayilaa Ala. N ni ito nan ligaxi:

²¹ N Sinari kaane doma gbeena nde to nen se suxine ye, naxan yi tofan han, e nun gbeti gbanan kemε firin, e nun xemaan kilo tagi.

E xonla yi n suxu, n yi e tongo. E sa bitinxi n ma bubun kui. Gbetin saxi bonne bun ma.”

²² Yosuwe yi xerane rasiga e giye bubun kui, e yi sa seene li luxunxi, gbetin yi saxi seen bonne bun ma.

²³ E yi a birin tongo bubuni, e siga e ra Yosuwe nun Isirayila kaane fema. E yi e sa Alatala yetagi.

²⁴ Yosuwe nun Isirayila birin yi Sera a dii Akan tongo e nun gbetin nun doma gbeen nun xemaan nun a dii xemene nun a dii temene nun a jingene nun a sofanle nun a xuruseene nun a bubun nun a yii seen birin, e siga e ra Akori lanbanni.

²⁵ Yosuwe yi a fala Akan xa, a naxa, “I bata jaxankatan nafa nxu ma, Alatala i fan jaxankatama nen to.” Isirayila kaane birin yi a magolon, e nun bonne, e yi e gan.

²⁶ E yi gemε gbege malan Akan fari. Han to na gemene malanxi na. Alatala yi xete a xolon foxo ra. Nanara, menna xili nen Akori lanbanna han to.*

8

Isirayila kaane yi Ayi taan tongo

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Hali i nama gaxu, i nama yigitεge. Ganla birin tongo, i sa Ayi taan yenge. A mato, n bata Ayi mangan so i yii e nun a yamaan birin nun a taan nun a boxona.

² I Ayi taan nun a mangana feen ligama nen alo Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. Koni iki, e nœe e yii seene nun e xuruseene tonge nen. Maraterena yengeni ton taa xanbin na.”

³ Yosuwe nun ganla birin yi keli, e siga Ayi taan yengedeni. Yosuwe yi sofa yebaxin muxu wuli tonge saxan sugandi, a yi e rasiga koenen na.

⁴ A yi yamarini ito so e yii, a naxa, “Nba, e sa e luxun taa xanbin na e maraterena yengeni ton. E nama e makuya taan na. E yitonxin xa lu menni.

⁵ Nxu nun ganla nxu masoma nen taan na. Taan muxune na mini waxatin naxan yi nxu yengedeni, nxu yi nxu gi e bun alo naxan liga a singeni.

⁶ E sigama nen nxu kede han nxu makuya taan na. Nayi, e mirima nen, a nxu nxu gima e bun nen alo a foloni.

⁷ Nayi, e yi mini e luxundeni, e yi din taan na. Alatala, e Ala a soma nen e yii.

⁸ E na taan suxu, e teen so a ra. E na birin liga alo Alatala a falaxi kii naxan yi. N bata na yamari e ma.”

⁹ Yosuwe yi e rasiga, e sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, Ayi taan sogegododen binni a yenge xinla ma. Yosuwe tan yi xi yamaan tagi.

* 7:26: Akori bunna neen fa fala “Kontofinla.”

¹⁰ Yosuwe yi keli subaxa, a yi a sofane mato. E nun Isirayila fonne birin yi ti yamaan yeε ra, siga Ayi taani.

¹¹ A ganla birin yi siga, han e sa taan li. Eyi daaxadeni tɔn Ayi kɔmɛn fɔxɔni, lanbanna yi lu e nun Ayi taan tagi.

¹² Yosuwe yi sofa wuli suulun jɔxɔn tongo, a yi e yamari a e xa sa e luxun Ayi taan nun Beteli taan longonna ra, taan sogegododen binni yengε so xinla ma.

¹³ Yamaan yi e ti kiini tɔn, naxanye yi daaxadeni, ne yi lu taan kɔmɛn fɔxɔni, bonne yi lu taan sogegodode binni yengε so xinla ma. Na kɔɛn na, Yosuwe nun gali dɔnxɛn yi godo lanbanni.

¹⁴ Ayi taan mangan to na to, e nun taan xɛmɛne birin yi keli mafuren, e yi siga Isirayila kaane yengɛdeni Araba tonbonna dε. Koni e mi yi a kolon xa muxune luxunxi e xili ma taa xanbin na.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi tin Ayi muxune xa e kedi, e yi e gi e bun siga tonbon kiraan xɔn.

¹⁶ Ayi taan muxune birin yi keli e sagatan xinla ma. E yi bira Yosuwe fɔxɔ ra han e yi makuya taan na pon!

¹⁷ Xɛmε yo mi lu Ayi taan nun Beteli taani. E birin yi siga Isirayila kaane sagatandeni. E yi taan so dɛɛn lu rabixi siga Isirayila kaane fɔxɔ ra.

¹⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “Tanban naxan suxi i yii, na ti Ayi taan xa, bayo n taan soma nɛn i yii.” Yosuwe yi a tanban ti taan xa.

¹⁹ Yosuwe a yiini bandun waxatin naxan yi, xɛmɛn naxanye yi luxunxi maraterena yengɛn xinla ma, ne yi mini e luxundene yi mafuren, e yi e gi so taani, e na suxu, e tɛɛn so a ra mafuren.

²⁰ Ayi xɛmɛne to e yeε raxɛtε, e yi tɛɛ tutin to tɛ kore e taani. Kira yo mi yi fa e xa, bayo e yi naxanye sagatanma tonbonni, ne bata yi xɛtε e kanke.

²¹ Yosuwe nun Isirayila ganla birin yi a kolon, a sofaan naxanye yi luxunxi taan natɛɛnadeni yɛngɛni, ne bata yi taan suxu, taan tutin yi tema. E yi e xun xɛtε Ayi kaane xili ma.

²² Isirayila kaan naxanye yi Ayi taani, ne fan yi mini taani e yɛngɛdeni. Na nan a liga sigade mi lu Ayi kaane xa, e to yi Isirayila ganle tagi. E yi e birin faxa. E sese mi lu e nii ra. Muxu yo mi nɔ a giye.

²³ Koni e yi Ayi mangan tan suxu, e siga a ra Yosuwe fɛma.

²⁴ Isirayila kaane to yelin Ayi kaane birin faxε xɛɛne ma e nun burunna ra e siga e dinjɛ e ra dɛnaxan yi, e yi so taan kui, e na kaane birin faxa silanfanna ra.

²⁵ Ayi kaan xɛmɛn nun jaxanla naxan faxa na lɔxɔni, e sigε han muxu wuli fu nun firin yate.

²⁶ Yosuwe a tanban yi lu tixi Ayi taan xa han a muxune birin yi halagi.

²⁷ Isirayila kaane yi mɛn kaane yii seene tongo e gbeen na alo xuruseene nun se gbɛtɛye, alo Alatala a yamari Yosuwe ma kii naxan yi.

²⁸ Yosuwe yi Ayi taan gan, han to taa xɔri rabɛnjinxin na a ra.

²⁹ Ayi mangan tan, e na singan wudin kɔɛ ra han jɔnbanna ra. Sogen to godo, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa a binbin nagodo wudin kɔɛ ra. E yi a woli ayi taan so dɛɛn na, e yi gɛmε wuyaxi malan a fari. Han to, na mɔn na kiini.

Saraxa gandena Ebali geyaan fari

³⁰ Nayi, Yosuwe yi saraxa ganden nafala Alatala xa Ebali geyaan fari, Isirayilaa Ala,

³¹ alo Musa Alatalaa walikɛna a yamari Isirayila kaane ma kii naxan yi. E yi saraxa ganden nafala gɛmɛne ra, naxanye mi yi solixi, wuren mi yi dinxi naxanye ra, alo a sɛbɛxi Musaa Sariya kitabun kui kii naxan yi. E yi saraxan gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

³² Musa sariyan naxanye sɛbɛ, Yosuwe mɔn yi na jɔxɔn sɛbɛ gɛmɛne ma Isirayila kaane birin yeε xɔri mɛnni.

³³ Isirayila kaane birin, a fonne nun e kuntigine nun e kitisane birin xɔjɛn nun dugurenne, ne birin yi ti kankiraan fɔxɔ firinni e yeε rafindixi Lewi bɔnsɔnna saraxaraline ma, naxanye yi Alatalaa Layiri Kankiraan maxalima. Yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Garisimi geyaan fari, a bode fɔxɔn fan yi ti Ebali geyaan fari, alo Alatalaa walikɛn Musa bata yi a yamari e ma kii naxan yi, fa fala e xa duba Isirayila yamaan xa.

³⁴ Na xanbi ra, Yosuwe yi sariyan falane birin xaran, a dubane nun a dangane, alo a sɛbɛxi Sariya Kitabun kui kii naxan yi.

³⁵ Musa naxan birin yamari, na fala keden mi lu Yosuwe mi naxan xaran Isirayila yamaan malanxin xa, hali jɔnaxanle nun didine, e nun xɔjɛn naxanye yi e ye.

9

Gabayon kaane layirina fe

¹ Mangan naxanye Yurudɛn baan sogegododen binni, ne birin yi yɛngɛni ito a fe mε, naxanye geyane fari e nun Sefela geya yirene nun Fɔxɔ Ige dɛɛn nun Liban dɛxɔn ma, e nun Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

² E yi e malan Yosuwe nun Isirayila yamaan yengε xinla ma.

³ Gabayon kaane fan yi a mε Yosuwe Yeriko taan nun Ayi taan liga kii naxan yi.

⁴ E yi kata Isirayila kaane mayendendeni. E yi e yeε findi xerane ra keli yire

makuyeni, e benbeli kobine nun manpa sase madegexine xa sofanle fari.

⁵ E yi sankidi fori madegexine so e sanni, e doma kobi jnanxine ragodo e ma. E yi buru dungi xaraxine tongo e fandan na naxanye bata yi xunxurunje ayi.

⁶ E yi sa Yosuwe nun Isirayila kaane li Giligali taani yamaan daaxadeni. E yi a fala e xa, e naxa, "Nxu sa kelixi yamana makuyen nin, fa be yi alogo en xa layirin xidi en tagi."

⁷ Isirayila kaane yi e yabi, e naxa, "Yanyina nde, ε dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn. Nxu tan nɔɛ layirin xide en tagi di?"

⁸ E yi a fala Yosuwe xa, e naxa, "I ya walikene nan nxu ra." Yosuwe yi e maxɔdin, a naxa, "Nde ε tan na? E kelixi minen?"

⁹ E yi Yosuwe yabi, e naxa, "I ya walikene kelixi yamana makuyen nin Alatala xinla a fe ra, i ya Ala. Amasɔtɔ nxu bata a xinla me a naxan birin ligaxi Misiran yamanani,

¹⁰ e nun a naxan birin liga Amori manga firinne ra Yuruden baan sogeteden binni, Xesibɔn taan manga Sixɔn nun Basan yamanan manga Ogo, naxan yi dɔxi Asatarɔti taani."

¹¹ "Nxɔ fonne nun nxu kon kaane birin a fala nɛn nxu xa, e naxa, 'E fandane tongo ε naxan donma kira yi. E siga Isirayila kaane ralandeni. E yi a fala e xa, ε naxa, ε walikene nan nxu ra.' Iki, en xa layirin xidi en bode tagi.

¹² Nxɔ burune ni i ra. Nxu yi e tongoma nxu fandan na waxatin naxan yi nxu konni fa be yi, e mɔn yi wolonxi. Koni, iki e bata xara ayi, e xunxurunje ayi.

¹³ Nxu yi nxɔ manpa saseni itoe rafema waxatin naxan yi, e nenene nan yi a ra, koni iki e bata yibɔ. Nxɔ dugine nun nxɔ sankidine mato. E yetɛɛn bata kala fefe sigatini."

¹⁴ Isirayila kaane yi e fandane mato, koni e mi Alatala maxɔdin.

¹⁵ Yosuwe yi lanna raso e tagi, a layirin xidi, a xa e lu e nii ra, yamaan yeeratine yi e kɔlɔ na fari.

¹⁶ E yelin xanbini layirin xide e tagi, xii saxon danguxina, Isirayila kaane yi a me a e dɔxɔ bodene nan yi ne ra.

¹⁷ Isirayila kaane yi keli, siga Gabayon kaane taani itoe yi, e sa so e kenla xii saxande lɔxɔni. Na taane ni i ra: Gabayon, Kefira, Beroti, e nun Kiriayati-Yeyarin.

¹⁸ Isirayila kaane mi e faxa bayo yamaan yeeratine bata yi e kɔlɔ e xa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Koni yamaan birin yi e yeeratine mafalama.

¹⁹ Yeeratine yi a fala yamaan xa, e naxa, "Nxu bata nxu kɔlɔ Alatala yi, Isirayilaa Ala. Iki, en mi fa nɔɛ en yiin dinje e ra.

²⁰ Nayi, en na e fe suxuma ikiini. En na e luma e nii ra nen bayo en bata en kɔlɔ e

xa. Xanamu en Alaa xɔlɔn nafama nɛn en xili ma."

²¹ Yeeratine yi a fala e xa, e naxa, "E xa lu e nii ra, koni e xa findi wudi segene nun ige baane ra yamaan birin xa." Yeeratine na nan fala.

²² Yosuwe yi Gabayon kaane xili, a falan ti e xa, a naxa, "Nanfera ε nxu mayendenxi, ε naxa, a ε sa kelixi yamana makuyen nin, anu ε dɔxi nxu dɛxɔn ma nɛn?"

²³ Iki, ε bata danga. E tan birin luma nɛn konyiyani ε findi wudi segene nun ige baane ra n ma Alaa banxin xa."

²⁴ E yi Yosuwe yabi, e naxa, "Muxune bata a yeba nxu tan i ya walikene xa ki fajɔ Alatala i ya Ala a yamari a walikɛɛn Musa ma kii naxan yi, a xa bɔxɔni ito birin so ε yii, a be kaane raxori e yeɛ ra. Nanara, nxu gaxuxi nxu niin na, nxu yi na liga.

²⁵ Iki nxu fa i tan nan yii. Naxan na i kenɛn, naxan nafan i ma, na liga nxu ra."

²⁶ Yosuwe na nan liga, a yi e ratanga Isirayila kaane ma alogo e nama e faxa.

²⁷ Yosuwe yi e findi wudi segene nun ige baane ra yamaan xa na lɔxɔni, e nun Alatalaa saraxa ganden xa, a denaxan sugandima. Han to e mɔn na wanli.

10

Yengena Gabayon kaane xili ma

¹ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi a me a Yosuwe bata Ayi taan suxu, a yi na raxori, a mɔn yi Ayi taan nun a mangan liga alo a Yeriko taan nun a mangan liga kii naxan yi. A mɔn yi a me a Gabayon kaane nun Isirayila kaane bata lanna raso e bode tagi e layirin xidi, a Gabayon kaane dɔxi e ye.

² Na yi a gaxu ki fajɔ, bayo taa gbeen nan yi Gabayon na, alo manga taana nde. A yi gbo Ayi taan xa, a muxune birin sofa.

³ Yerusalen mangana Adoni-Sedeki yi xeraan nasiga a faladeni Xebiron manga Hohami nun Yaramuti manga Pirami nun Lakisi manga Yafiya nun Egilon manga Debiri xa, a naxa,

⁴ "E fa n fema, ε fa n mali Gabayon yengedeni, bayo e tan bata lanna raso e nun Yosuwe nun Isirayila kaane tagi."

⁵ Amorine manga suulunne yi e malan: Yerusalen mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana e nun Egilon mangana. Ne nun e ganle yi siga, e sa e daaxadene yitɔn Gabayon taan yetagi. E yi na yenge folo.

⁶ Gabayon kaane yi xeraan nasiga a faladeni Yosuwe xa Giligali taani yamaan daaxadeni, a naxa, "I nama i ya konyine rabepin. Fa nxu rakisi mafuren! Nxu mali, bayo Amorine mangan birin naxanye dɔxi geyane fari, ne bata e malan nxu xili ma!"

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi keli Giligali taani, e nun a sofa yebaxine.

⁸ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I nama gaxu e yee ra, bayo n bata e so i yii. E sese mi tiye i yee ra."

⁹ Yosuwe yi sigan ti koeen birin na keli Giligali taani, a fa e raterena.

¹⁰ Alatala yi e kedi Isirayila yee ra, Isirayila kaane yi sa e no Gabayon taani han! E yi siga e dinje e ra Beti-Xoron kiraan xon, e siga e faxe han Aseka taan nun Makeda taani.

¹¹ E yi e gima Isirayila kaane yee ra waxatin naxan yi, godo Beti-Xoron geyaan na, ito nan liga e ra: Alatala yi siga balabalan kee xungbene rayolonje e fari han Aseka taani. E yi raxori. Balabalan kesen muxun naxanye faxes, ne yi wuya dangu na muxune ra Isirayila kaane naxanye faxes silanfanna ra.

¹² Alatala Amorine so Isirayila kaane yii loxon naxan yi, Yosuwe yi falan ti Alatala xa Isirayila kaane yetagi, a naxa,

"Sogena, i raxara Gabayon xun ma.

I tan kiken fan xa i raxara Ayalon meremeren xun ma."

¹³ Sogen nun kiken yi e raxara han Isirayila yamaan yi e yaxune no. Feni ito sebexi Yasari a kedin fan kui. Sogen yi a raxara kuyen tagiyani, a mi bira sinma, a lu raxaraxi menni fayida ferijnen keden noxon.

¹⁴ Xabu a foloni han to, loxo yo munma a liga alo na loxona, Alatala muxuna nde a maxandin nasuxu na kii nin amasoto Alatala nan yi yengen soma Isirayila xa.

¹⁵ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi xete Giligali taani yamaan daaxadeni.

¹⁶ Na manga suulunne yi e gi, e sa e luxun faranna ra Makeda taan dexon.

¹⁷ Muxune yi sa na fala Yosuwe xa manga suulunne yi denaxan yi, a e luxunxi faranna ra Makeda taan dexon.

¹⁸ Yosuwe yi a fala, a naxa, "E geme gbeene makutukutu, e sa e doxo faranna de ra. E kantan tiine doxo na.

¹⁹ Koni e tan nama dan menni de! E en yaxune sagatan, e kiraan bolon e ma. E nama so e taani de! Bayo Alatala e Ala bata e so e yii."

²⁰ Yosuwe nun Isirayila kaane yi gbalogbeen nagodo e ma, fayida e yi e raxori fo muxu gixi keden kedenna naxanye sa so taamakantaxine yi.

²¹ Ganla birin yi xete boje xunbenli Yosuwe fema Makeda dexon yamaan daaxadeni. Muxu yo mi susu falan tiye Isirayila kaane xili ma.

²² Yosuwe yi a fala, a naxa, "E gemene ba faranna de ra, e manga suulunne ramini na ra."

²³ E yi manga suulunne ramini faranna ra, Yerusalem mangan nun Xebiron mangan nun Yaramuti mangan nun Lakisi mangana, e nun Egilon mangana.

²⁴ E to fa mangane ra Yosuwe fema, Yosuwe yi Isirayila gemene birin xili. Sofa kuntigin naxanye siga yengeni, a yi a fala ne xa, a naxa, "E maso, e yi e sanne ti mangani itoe koeen fari." E yi e maso, e yi e sanne ti e koeen fari.

²⁵ Yosuwe yi a fala e xa, a naxa, "E nama kuisan, e nama gaxu, e wekile, e yi e senbe so! Amasoto e yaxun naxanye birin yengema, Alatala ito nan ligama e ra e xa."

²⁶ Yosuwe yi e faxes. A yi e singan wudi suulunna kee ra, e yi lu singanxi menni han jinbanna ra.

²⁷ Sogen bira waxatini, Yosuwe yi yamarin fi, a e xa e binbine ragodo wudin kee ra. E yi luxunxi faranna naxan na, e yi sa e bira menni. E yi geme gbeene doxo faranna de ra. Han to e man menni.

²⁸ Yosuwe yi Makeda taan fan suxu na loxo yeteni. E yi taan muxune nun e mangan faxes silanfanna ra. A yi na muxune birin halagi, muxu yo mi lu a nii ra. A yi Makeda taan mangan liga alo a Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Makeda taani e siga Libina taani. E yi na yenge folo.

³⁰ Alatala yi na taan fan so e yii, e nun a mangana. Isirayila kaane yi taan muxune birin faxes silanfanna ra e nun muxun naxanye birin yi a kui. E mi muxu yo lu a nii ra menni. E yi na mangan liga alo e Yeriko taan mangan liga kii naxan yi.

³¹ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Libina taani, e siga Lakisi taani. E yi daaxadeni ton na yetagi, e na yenge folo.

³² Alatala yi Lakisi taan so Isirayila kaane yii. Yengen xii firinde loxoni, e yi taan no, e taan muxune faxes silanfanna ra, e nun naxanye birin yi a kui, alo e Libina taan liga kii naxan yi.

³³ Nayi, Geseri taan mangana, Horami yi siga Lakisi taan malideni. Yosuwe yi e nun a ganla faxes, a mi muxu yo lu a nii ra.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Lakisi taani e siga Egilon taani. E yi e daaxadeni ton na yetagi, e yi na fan yenge folo.

³⁵ E yi na no na loxo yeteni, e yi taan muxune birin faxes silanfanna ra, e nun muxun naxanye birin yi a kui. Yosuwe yi na raxori na loxo yeteni alo a Lakisi taan liga kii naxan yi.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila kaane birin yi keli Egilon taani, e siga Xebiron taani, e yi na yenge folo.

³⁷ E yi na no, e taan muxune nun e mangan faxes silanfanna ra, e nun a rabilinna

taane nun muxun naxanye birin yi ne kui. E mi muxu yo lu a nii ra alo e naxan liga Egilon taani. Yosuwe yi na taan nax̄ori fefe, e nun naxanye yi a kui.

³⁸ Yosuwe nun Isirayila kaane yi x̄ete, e Debiri taan yenḡe f̄olo.

³⁹ E yi taan nun a mangan n̄o, e nun taan naxanye na rabilinni. E yi e faxa silanfanna ra. Muxun naxanye birin na taane yi, e yi ne rax̄ori, e mi muxu yo lu a nii ra. Yosuwe yi Debiri taan nun a mangan liga alo a Xebiron taan nun Libina taan nun a mangan liga kii naxan yi.

⁴⁰ Yosuwe yi na yamanan birin n̄o, geya yirene nun Negewi tonbonna nun Sefela geya yiren nun e mangane birin. A yi muxune birin nax̄ori, naxanye birin yi yenḡima a mi muxu yo lu a nii ra alo Alatala Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi.

⁴¹ Yosuwe yi e yenḡe keli Kadesi-Barineya taani han Gasa taana, e nun Gosen yamanan birin, sa d̄ox̄o Gabayon taan na.

⁴² Yosuwe yi na taane nun e mangane n̄o san̄a ma kedenni, bayo Alatala Isirayilaa Ala nan yi yenḡen soma Isirayila xa.

⁴³ Yosuwe nun Isirayila yamaan birin yi x̄ete Giligali taani yamaan daaxadeni.

11

Yenḡe gbeen Meromi xuden de

¹ Xasori taa mangan Yabin to na m̄e, a yi x̄eraan nasiga Madon taa mangan Yobabo nun Simiron taan mangan nun Akisafa taa mangan ma,

² e nun mangan naxanye yi d̄oxi geya yireni sogetede k̄omen̄ f̄ox̄oni, e nun naxanye yi Yuruden meremerene ma Kin̄er̄eti Daraan yiifari f̄ox̄oni e nun naxanye yi Sefela geya yireni, e nun naxanye yi D̄or̄o yamanan birin yi sogegododen binni,

³ e nun Kanan kaane ma naxanye sogeteden nun sogegododen binni, e nun Amorine nun Xitine nun Perisine nun Yebusun naxanye geyaan fari, e nun Xiwin naxanye Xerimon geyaan lanbanni Misipa yamanani.

⁴ E nun e ganle birin yi mini, e findi yama gbeen na, alo baa x̄on̄ j̄em̄ensinna. E soone nun yenḡe so wontorone fan yi wuya han!

⁵ Mangani itoe birin yi fa e malan, e yi e yamaan daaxadeni t̄on̄ Meromi xuden d̄ex̄on̄ ma, Isirayila kaane yenḡe xinla ma.

⁶ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "I nama gaxu e ȳe ra de, bayo i yanyi tila, n ne birin soma n̄en̄ i yii, e faxaxin yi lu Isirayila kaane ȳetagi. I yi e soone san fasane bolon. I yi e yenḡeso wontorone fan gan."

⁷ Yosuwe nun a ganla birin yi fa e raterena Meromi xuden de, e yi e yenḡe.

⁸ Alatala yi e so Isirayila kaane yii. E yi e n̄o, e yi siga e makede han Sid̄on̄ taa gbeeni, han Misirefoti-Mayimi yi, han

Misipe meremer̄eni sogeteden binni. E yi e birin faxa, e mi muxu yo lu a nii ra.

⁹ Yosuwe yi a liga alo Alatala a fala a xa kii naxan yi. A yi e soone san fasane bolon. A yi e yenḡe so wontorone fan gan.

¹⁰ Na waxatini, Yosuwe x̄etemat̄xon̄ yi Xasori taan yenḡe, a yi a mangan faxa silanfanna ra. Xasori taan nan yi yamanani itoe birin manga taan na.

¹¹ E yi taan muxune birin faxa silanfanna ra, e yi e rax̄ori fefe. E mi muxu yo lu a nii ra. E yi Xasori taan gan.

¹² Yosuwe yi na manga taane birin yenḡe, a yi e mangane suxu. E yi e birin faxa silanfanna ra, e rax̄ori, alo Alatala a walik̄een Musa a yamari e ma kii naxan yi.

¹³ Koni taan naxanye yi geyane fari, Isirayila kaane mi ne sese gan ba Xasori taan na Yosuwe naxan gan.

¹⁴ Seen naxan birin yi taane yi e nun e xuruseene, Isirayila kaane yi ne birin tongo. Koni e yi muxune birin faxa silanfanna ra, e rax̄ori, e mi muxu yo lu a nii ra.

¹⁵ Alatala naxan yamari a walik̄een Musa ma, Musa fan yi na yamari Yosuwe ma. Yosuwe fan yi na rakamali. A mi jin̄an yamari yo x̄on̄ Alatala naxan so Musa yii.

¹⁶ Yosuwe yi yamanani itoe birin tongo: geya yiren nun Negewi tonbonna nun Gosen yamanan birin nun Sefela geya yiren nun Yuruden baan meremerene nun Isirayila b̄ox̄on̄ geyane han sa d̄ox̄o Sefela ra.

¹⁷ Keli Xalaka geyaan ma naxan tema Seyiri geyane binni, han Baali-Gadi yi Liban meremerene yi Xerimon geyaan lanbanni, a yi na mangane birin suxu. A yi e faxa.

¹⁸ Yosuwe bu n̄en̄ mangani itoe yenḡe han!

¹⁹ Taa yo mi yi na naxan lanna raso e nun Isirayila kaane tagi, e layirin xidi, f̄o Xiwin naxanye yi d̄oxi Gabayon nabilinni. E taan bonne birin suxu n̄en̄ yenḡeni.

²⁰ Amas̄ot̄o Alatala nan yi Kanan kaane b̄or̄ene yix̄od̄ox̄oma alogo e xa Isirayila kaane yenḡe, Ala yi e halagi. E mi kininkinin e ma, e yi e rax̄ori alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

²¹ Na waxatini, Yosuwe yi siga. A yi Anakine yenḡe naxanye kelixi Xebiron geya yiren nun Debiri taan nun Anaba taan nun Yuda nun Isirayila geyane birin yi. Yosuwe yi e birin halagi e nun e taane.

²² Anaki b̄ons̄onna muxu yo mi fa lu Isirayila yamanani. E fa lu Gasa taan nun Gati taan nun Asadodi taane nin.

²³ Nayi, Yosuwe yi b̄ox̄on̄ birin tongo alo Alatala a fala Musa xa kii naxan yi. Yosuwe yi na b̄ox̄on̄ so Isirayila kaane yii e k̄een na, a yitaxun Isirayila b̄ons̄onne ra. Na xanbi ra, b̄or̄e xunbenla yi lu yamanani, yenḡen yi jan.

12

E mangan naxanye nɔ

¹ Mangane ni i ra Isirayila kaane naxanye nɔ, e yi e yamanane tongo Yurudɛn baan sogeteden binni, keli Arinon xuden ma han sa dɔxɔ Xerimon geyaana na, sa Yurudɛn mɛrɛmɛrɛne fari sogeteden binni. E itoe nan nɔ:

² Amorine mangan Sixɔn naxan yi dɔxi Xɛsibɔn yi. A tan nan ma mangaya yi kelima Arinon xude wunla ma, Aroyeri taan yi dɛnaxan yi siga han Yaboko xudena Amoni yamanan danna. Galadi yamanan fɔxɔ kedenna fan yi na nan kui.

³ A tan nan mɔn yi Yurudɛn sogeteden binna mɛrɛmɛrɛne xun na, keli Kinɛrɛti Daraan ma han Araba Daraan naxan xili Fɔxɔ Ige Darana, sa dɔxɔ Beti-Yɛsimoti taan na, han Pisiga geyaana san bun yiifari fɔxɔn binni.

⁴ E mɔn yi Ogo fan nɔ, Basan mangana, Refa bɔnsɔnna muxu dɔnxɛna nde. A yi dɔxi Asatarɛti nun Edere taane nin.

⁵ A tan nan yi mangayani keli Xerimon geyaana nun Salaka nun Basan yamanan birin yi siga han Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan danne nun Galadi yamanan bode fɔxɔna, siga han Manga Sixɔn ma mangayaan fɔlɔdena, Xɛsibɔn taan mangana.

⁶ Musa Alatalaa walikɛɛn nun Isirayila kaane yi na mangane birin nɔ. Alatalaa walikɛɛn Musa yi e yamanan so Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yii, mɛnna yi findi e gbeen na.

⁷ Mangane ni i ra Yosuwe nun Isirayila kaane naxanye nɔ Yurudɛn baan sogeteden binni, keli Baali-Gadi taani Liban lanbanni han sa dɔxɔ Xalaka geyaana na naxan tema Seyiri geyane binni. Yosuwe yi bɔxɔni itoe birin so Isirayila bɔnsɔnne yii, a bɔnsɔnne birin yi e gbee kɛɛn sɔtɔ:

⁸ geya yamanan nun Sefela geya yiren nun Yurudɛn mɛrɛmɛrɛne nun geyane lanban yirene nun tonbon yirene nun Negewi tonbonna. Siyani itoe nan yi dɔxi na yirene yi: Xitine nun Amorine nun Kanan kaane nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune.

⁹ E taa mangan naxanye nɔ, ne xinle ni itoe ra:

Yeriko mangana,

Ayi taan mangan naxan yi Beteli fɛma,

¹⁰ Yerusalɛn mangana,

Xebiron mangana,

¹¹ Yaramuti mangana, Lakisi mangana,

¹² Egilon mangana, Geseri mangana,

¹³ Debiri mangana, Gederi mangana,

¹⁴ Xoroma mangana, Aradi mangana,

¹⁵ Libina mangana, Adulan mangana,

¹⁶ Makeda mangana, Beteli mangana,

¹⁷ Tapuwa mangana, Xeferi mangana,

¹⁸ Afeki mangana, Lasaron mangana,

¹⁹ Madon mangana, Xasori mangana,

²⁰ Simiron Meron mangana,

Akisafa mangana,

²¹ Taanaki mangana, Megido mangana,

²² Kedesi mangana,

Yokanayimi mangan naxan yi Karemele yi,

²³ Dɔrɔ mangan naxan yi Dɔrɔ yamanani,

Goyin mangan naxan yi Giligali yi,

²⁴ e nun Tirisa mangana.

Na taane birin taa keden manga keden. E malanxina, manga tonge saxan e nun keden.

13

Taan naxanye lu e tongo daxina

¹ Yosuwe bata yi fori ki fajɛ. A siimayaan bata yi xɔnkuya, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "I bata fori ki fajɛ, anu yamanan dɛnaxan masɔtɔtare luxi, mɛnna mɔn gbo.

² Filisitine nun Gesuri kaane bɔxɔne birin luxi,

³ keli Sixori xuden ma Misiran sogeteden binni, siga han Ekirɔn taana, sogetede kɔmɛnna ma. Na birin yatɛxi Kanan kaane gbeen nan na. Filisitine manga suulunne nan mangayani mɛnni Awi kaan naxanye Gasa taan nun Asadodi taan nun Asikalɔn taan nun Gati taan nun Ekirɔn taani.

⁴ Kanan kaane bɔxɔne fan luxi, keli Meyara taan ma Sidon kaane dɛnaxan yi, han Afeki taani han Amorine danna.

⁵ Gebala kaane bɔxɔne luxi e nun Liban bɔxɔn birin naxan sogeteden binni, keli Baali-Gadi taan ma, naxan Xerimon geyaana san binni, han Lebo-Xamata taana.

⁶ E nun Sidɔn kaan naxanye birin geyane fari, keli Liban yi han Misirefoti-Mayimi. N yetɛɛn na yamanane muxune kedima nɛn Isirayila kaane yɛɛ ra. I xa na birin yitaxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na, alo n na i yamarixi kii naxan yi.

⁷ Yamanani ito yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaanine ra, e nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna."

Musa bɔxɔn naxanye yitaxun Yurudɛn sogeteden binni

⁸ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna nun Rubɛn bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna, ne bata yi e gbee kɛɛn sɔtɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa naxan fixi e ma Yurudɛn kidi ma sogeteden mabinni.

⁹ E bɔxɔn fɔlɔxi Aroyeri taan nan ma Arinon xuden dɛ, e nun taan naxan lanbanni, siga Medeba taan mabinna lanta yiren birin yi, han Dibon taana,

¹⁰ e nun Amori mangan Sixɔn ma taane birin naxan yi dɔxi Xɛsibɔn taani, siga han Amonine bɔxɔn danne,

¹¹ e nun Galadi taan nun Gesuri kaane nun Maka kaane yamanan nun Xerimon geyaan birin, e nun Basan yamanan birin siga han Salaka.

¹² E nun Basan manga Ogo a yamanan fan yi findi e gbeen na, naxan dɔxɔ Asataroti taan nun Edere taani, naxan findi Refa bɔnsɔnna muxu dɔnxɛna nde ra. Musa bata yi na mangane nɔ a e yamanan tongo.

¹³ Koni Isirayila kaane mi Gesuri kaane nun Maka kaane kedi. Han to e dɔxi Isirayila kaane tagi.

Lewi bɔnsɔnna kɛɛna

¹⁴ Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma, bayo saraxan naxanye ralima Alatala ma tɛɛn na, Isirayilaa Ala, ne nan findi e tan gbee kɛɛn na alo a fala e xa kii naxan yi.

Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔna

¹⁵ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Rubɛn bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

¹⁶ Fɔlɔ Aroyeri taan ma Arinon xuden de, e nun taan naxan na lanbanni, siga han Medeba taan mabinna lanta yirene,

¹⁷ han Xesibɔn nun a rabilinna taan naxanye birin lanta yirene yi. Na taane xinle ni itoe ra: Dibon, Bamoti-Baali, Beti-Baali-Meyɔn,

¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati,

¹⁹ Kiriayatayimi, Sibima, Sereti-Saxari geyaan fari mɛɛmɛɛne tagi,

²⁰ Beti-Peyori, Pisiga tintin yirene, Beti-Yesimoti,

²¹ taan naxanye birin lanta yireni e nun Amori Manga Sixɔn naxan yi dɔxi Xesibɔn, na yamanan birin. Musa bata yi na mangang na, e nun Midiyan mangani itoe: Efi, Rekemi, Suru, Xuru, e nun Reba. E yi dɔxi Sixɔn ma yamanan nin a mangayaan bun.

²² E yi bonne faxama waxatin naxan yi, Isirayila kaane yi Beyori a dii xɛmɛ yiimaaton Balami fan faxa silanfanna ra.

²³ Yurudɛn baan nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna bɔxɔn danna ra sogegododen mabinni. Na taane nun banxidene nan findixi Rubɛn bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi yitaxun e xabilane ra.

Gadi bɔnsɔnna bɔxɔna

²⁴ Musa bata yi bɔxɔni itoe fi Gadi bɔnsɔnna ma, e yi yitaxun e xabilane ra:

²⁵ Yaasɛri yamanan nun Galadi rabilinna taan birin nun Amoni yamanan fɔxɔ kedenna siga han Aroyeri taan Rabaha taan yetagi,

²⁶ keli Xesibɔn ma han Ramati Misipe taan nun Betonimi taana, e nun keli Maxanayin taan ma siga han Debiri danna,

²⁷ e nun Beti-Harama taan nun Beti-Nimira taan nun Sukoti taana, e nun Safon taan Yurudɛn baan de, e nun Xesibɔn manga Sixɔn ma yamanan dɔnxɛna, e nun

yamanan naxan Yurudɛn baan sogeteden binni han Kinereti Daraan bode fɔxɔna.

²⁸ Na taane nun e rabilinna taa xurine yi findi Gadi bɔnsɔnna kɛɛn na, e yi e yitaxun e xabilane ra.

Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna

²⁹ Musa yi bɔxɔni itoe fi Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna ma, Manase a diine fɔxɔ kedenna, e yi e yitaxun e xabilane ra:

³⁰ Basan bɔxɔn naxan birin yi Basan manga Ogo a yamanani, fɔlɔ Maxanayin taan ma han Yayiri taan nabilinne, taa tonge sennin,

³¹ e nun Galadi yamanan fɔxɔ kedenna nun Asataroti taan nun Edere taan naxanye findi Basan manga Ogo a manga taane ra. Ne birin yi yitaxun Manase a dii Makiri a diine fɔxɔ kedenna ra xabila yɛɛn ma.

³² Musa bata yi na kɛɛ bɔxɔne fi Isirayila kaane ma a yi Moyaba mɛɛmɛɛne ma waxatin naxan yi, Yurudɛn baan kidi ma Yeriko taan sogeteden binni.

³³ Koni Musa mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma. Alatala Isirayilaa Ala yi findi e kɛɛn na alo a fala kii naxan yi.

14

Isirayila bɔnsɔnna bonne bɔxɔne

¹ Nunu a dii Yosuwe nun saraxarali Eleyasari nun xabila xunne yi Kanan bɔxɔni taxun Isirayila kaane ra e kɛɛn na ikii nin.

² Bɔxɔn yi yitaxun Isirayila bɔnsɔn solomanaaninne nun bɔnsɔnna fuden fɔxɔ kedenna ra masɛnsɛnna xɔn, alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

³ Bɔxɔn naxan tan yi Yurudɛn baan sogeteden mabinni, Musa bata yi na fi bɔnsɔn firin dɔnxɛne nun bɔnsɔn fuden fɔxɔ kedenna ma, koni a mi bɔxɔ yo fi Lewi bɔnsɔnna ma yamaan ye.

⁴ Yusufu bɔnsɔnna bata yi yitaxun a findi bɔnsɔn firinna ra, Manase nun Efirami. Lewi bɔnsɔnna mi kɛɛ yo sɔtɔ yamanani, fɔ taana ndee, e dɔxɔ denaxanye yi e nun e rabilinne xuruseene xa.

⁵ Isirayila kaane yi na yamanani taxun alo Alatala a yamari Musa ma kii naxan yi.

Kalebi yi Xebiron bɔxɔn sɔtɔ

⁶ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yosuwe fɛma Giligali yi. Yefune Kenisi kaana dii Kalebi yi ne ye. Na yi a fala Yosuwe xa, a naxa, "Alatala naxan falaxi a muxu fajɔ Musa xa en firinna fe yi Kadesi-Barineya yi, i na kolon.

⁷ N bata yi jɛɛ tonge naanin sɔtɔ, Alatalaa walikɛɛn Musa yi n xɛ keli Kadesi-Barineya yi siga Kanan yamanani, a n xa sa mɛnna rakɔrɔsi. N to yelin na ra, n yi dentɛge tinxinxin sa a xa.

⁸ Koni ngaxakedenna naxanye siga n fəxo ra na, ne yi yamaan tunnaxəlo e ma, koni n tan lu Alatala nan tun fəxo ra, n ma Ala.

⁹ Na ləxəni, Musa yi a kəlo ito ra, a naxa, 'I sanna tixi dənaxanyi birin yi, mənne findima nən i tan nun i ya diine kəen na waxatin birin, bayo i luxi Alatala nan tun fəxo ra, n ma Ala.'

¹⁰ Awa, a jεε tonge naanin nun suulunna ni i ra xabu Alatala sa na fala Musa xa, en yi sigatini tonbonni waxatin naxan yi. To, n tan ni i ra, Alatala bata n ma siimayaan nasiga han jεε tonge solomasεε e nun suulun.

¹¹ Anu, to n mən kende ken alo Musa n xε ləxəni. Fangan mən n na iki, n yengen so alo na waxatini.

¹² Nayi, i xa geya yireni ito fi n ma alo Alatala a falaxi n xa kii naxan yi na ləxəni. I a mε nən na ləxəni fa fala Anaki bənsənnan nan mənni, e taane mən gbo, e makantanxi a faɲin na. Alatala gbansan xa lu n xən, n na e kedima nən alo Alatala a fala kii naxan yi."

¹³ Yosuwe yi duba Yefune a dii Kalebi xa, a Xebiron fi a ma a kəen na.

¹⁴ Na taan mən a diine yii han to, bayo Yefune Kenisi kaana dii Kalebi bira Alatala nan fəxo ra, Isirayilaa Ala.

¹⁵ A fəloni nun, Xebiron yi xili nən "Kiriya-Aruba" bayo Araba nan yi xili kanna ra Anaki bənsənnan muxune tagi. Na xanbi ra, bəjε xunbenla yi lu yamanani, yengen yi ɲan.

15

Yuda bənsənnan kεε bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yuda bənsənnan ra e xabila yεen ma, na yi sigε han Edən yamanan naninna binna Sini tonbonni, yamanan yiifanna binni pon!

² Yuda bənsənnan bəxən yiifanna naninna fəlxə Fəxo Ige Daraan yiifanna dεen nan na naxan yεε rafindixi Negewi tonbonna ma,

³ dangu Tali Geyaana yiifanna ma, dangu Sini tonbonni, te Kadesi-Barineya yiifanna ma, dangu Xesirən yi, te Adari yi, siga Karaka binni,

⁴ dangu Asimon yi, siga Misiran xuden ma a sa dan fəxo igen dε. E bəxən naninna nan na ra a yiifanna mabinni.

⁵ Sogeteden binni, Yuda bəxən naninna findixi Fəxo Igen Daraan dεen nan na, siga han Yurudən baan sa birama darani dənaxan yi.

A kəmenna ma, a naninna fəlxəma Yurudən baan biraden nan ma Fəxo Ige Daraan ma,

⁶ te Beti-Xogala mabinni, dangu Beti-Araba kəmenna ma, te han Rubən a dii Bohan ma gεmε yirena.

⁷ Na naninna yi sigaxi han Debiri taana, dangu Akori lanbanni, siga kəmenna ma Giligali binni, dənaxan Adumimi geya teden yetagi, xuden yiifanna ma. A dangu En-Seməsi igene dεxən ma sa mini En-Rogeli ma.

⁸ Na naninna yi texi han Ben-Hinən lanbanna, Yebusune taan yiifanna ma. Na taan findixi Yerusalən nan na. A mən yi texi han geyaana xuntagi, naxan Hinən lanbanna yetagi a sogegododen binni Refa lanbanna xunna ra a kəmenna binni.

⁹ Keli na geyaana fari, na naninna yi sigaxi han Nefetowa ige xunna ra, siga han taan naxanye Eferon geyaana fari, dangu Baala taan binni, dənaxan xili Kiriya-Yeyarin.

¹⁰ Keli mənni siga sogegododen binni han Seyiri geyane binna, dangu Yeyarin geya dεxən ma a kəmən fəxəni, dənaxan xili Kεsalən, godo Beti-Seməsi yi, dangu Timana yi.

¹¹ Na naninna yi sigaxi han Ekirən taan geyaana kəmən fəxəna, siga Sikirən taan binni, dangu Baala geyaana ma, sa dəxo Yabaneeli ra, sa mini baan ma.

¹² Sogegododen binna, Fəxo Ige Gbeen nan findixi na naninna ra. Yuda bənsənnan bəxən danne nan na ra naxan yitaxun xabila yεen ma.

Kalebi a bəxəna

Kitisane 1.11-15

¹³ Yosuwe yi Yuda bənsənnan bəxəna nde fi Yefune a dii Kalebi ma, alo Alatala a yamari kii naxan yi. A taa singen findi Kiriya-Aruba taan na, naxan xili Xebiron. Araba yi findixi Anaki muxune benban nan na.

¹⁴ Kalebi yi Anaki bənsənnan muxu saxanne kedi. E yi xili Sεsayi nun Aximan e nun Talamayi.

¹⁵ Na xanbi ra, Kalebi yi te Debiri taan xili ma, dənaxan yi xili a singeni, Kiriya-Seferi.

¹⁶ Kalebi yi a fala, a naxa, "Naxan na Kiriya-Seferi taan yenge, a a no, n nan n ma dii tεmε Akasa fima nən na kanna ma."

¹⁷ Kalebi xunye Kenasi a dii xεmε Otiniyeli yi Seferi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii tεmε Akasa fi a ma a ɲaxanla ra.

¹⁸ Akasa to dəxo xεmε taa ra Otiniyeli konni, a yi a radin a xa xεε gbete maxədin a fafe ma. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxədin, a naxa, "Nanfe ligaxi?"

¹⁹ A yi a yabi, a naxa, "Tin fe keden ma n xa, amasəto i bata bəxən fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki i mən xa tigi yiren fi n ma." Awa, a fafe yi geya fari tigne nun lanban yi tigne fi a ma.

Yuda bəxəna

²⁰ Yuda bənsənnan kεε bəxəne ni i ra, e xabila yεen ma:

²¹ Taan naxanye yi Yuda bəxən yiifari fəxoni Negewi tonbonni, Edon yamanan danna dəxən, ne xinle ni itoe ra: Kabaseeli, Ederi, Yaguru,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,

²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,

²⁵ Xasori-Xadata, Keriyyoti-Xesirən, naxan findixi Xasori ra,

²⁶ Amama, Sema, Molada,

²⁷ Xasari-Gada, Xesimon, Beti-Peleti,

²⁸ Xasari-Suwali, Beriseba, Bisiyoteya

²⁹ Baala, Iyimi, Esemi,

³⁰ Elitoladi, Kesili, Xoroma,

³¹ Sikilaga, Madamanna, Sansanna,

³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimən. E birin malanxina, taa məxərən nun solomanaanin, sa e banxidəne fari.

³³ Taan naxanye yi Sefela geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Esetayoli, Sora, Asena,

³⁴ Sanowa, En-Ganimi, Tapuwa, Enama,

³⁵ Yaramuti, Adulan, Soko, Aseka,

³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin malanxina taa fu nun naanin, e nun e banxidəne.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali-Gadi,

³⁸ Dileyan, Misipe, Yokatili,

³⁹ Lakisi, Bəsikati, Egilon,

⁴⁰ Kabən, Laxamasi, Kitalisi,

⁴¹ Gədirəti, Beti-Dagən, Nama, e nun Makeda. E birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidəne.

⁴² Libina, Eteri, Asan,

⁴³ Yifita, Asena, Nesibi,

⁴⁴ Keyila, Akisibu, e nun Maresa. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidəne.

⁴⁵ Ekirən e nun a rabilinna taane nun banxidəne,

⁴⁶ keli Ekirən taan nun a sogeteden binna ma han taan naxanye Asadodi dəxən ma e nun e rabilinna taadine,

⁴⁷ Asadodi taan nun a rabilinna taane nun banxidəne, Gasa taan nun a rabilinna taane nun banxidəne, han na yirena Misiran xuden nun Fəxə Ige Gbeen birama e bode ma dənaxan yi.

⁴⁸ Taan naxanye yi geya yireni, ne xinle ni itoe ra: Samiri, Yatiri, Soko,

⁴⁹ Danna, Kiriyyati-Sanna naxan mən xili Debiri,

⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Anima,

⁵¹ Gosen, Xolon, e nun Giloha. E birin malanxina taa fu nun keden, e nun e banxidəne.

⁵² Arabu, Ruma, Eseyan,

⁵³ Yanimi, Beti-Tapuwa, Afeka,

⁵⁴ Xumeta, Kiriyyati-Aruba naxan mən xili Xebiron, e nun Siyoro. E birin malanxina taa solomanaanin, e nun e banxidəne.

⁵⁵ Mayon, Karemele, Sifi, Yuta,

⁵⁶ Yəserele, Yokodeyan, Sanowa,

⁵⁷ Kayin, Gibeya, e nun Timana. E birin malanxina, taa fu, e nun e banxidəne.

⁵⁸ Xalixuli, Beti-Suru, Gedori,

⁵⁹ Maarati, Beti-Anoti, e nun Elitekon. E birin malanxina, taa sennin, e nun e banxidəne.

⁶⁰ Kiriyyati-Baali naxan mən xili Kiriyyati-Yeyarin, e nun Rabaha. E birin malanxina, taa firin, e nun e banxidəne.

⁶¹ Taan naxanye yi tonbonni, e xinle ni itoe ra: Beti-Araba, Midin, Sekaka,

⁶² Nibisan, Fəxə taana, e nun En-Gedi. E birin malanxina taa sennin, e nun e banxidəne.

⁶³ Yuda bənsənna mi nə Yebusune kedə naxanye yi dəxi Yerusalen taani. Han to Yebusune dəxi nayi Yuda bənsənna tagi.

16

Eframi nun Manase bənsənna kee bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yusufu bənsənna ra, na danna yi fəlxə Yurudən baan nan ma Yeriko taan sogeteden binni, Yeriko tiginə dənaxan yi. Na naninna yi danguxi tonbonni naxan Yeriko taan faxan na, siga Betəli geya yireni.

² A yi keli Betəli yi, siga Lusi, dangu Ataroti taani, Arakane yamanan dənaxan yi.

³ Godo soqegodode binna ra Yefeletine yamanan danna ra siga han Beti-Xoron taan lanbanna rabilinna bəxəna, siga han Geseri yi, sa mini fəxə igen ma.

⁴ Yusufu a diine Manase nun Eframi bənsənna nan na bəxən sətə e keən na.

⁵ Eframi a bəxən ni i ra e naxan yitaxun xabila yeən ma: E kee bəxən danna yi sigaxi han Ataroti-Adari sogeteden binna, siga han Beti-Xoron taan faxa binna,

⁶ siga han fəxə igena, siga Mikimetati binna ra kəmənnə ma, siga sogeteden binni Taanati-Silo yi, dangu Yanowa yi.

⁷ Keli mənni godu han Ataroti nun Nara yi sa dəxə Yeriko ra, sa mini Yurudən baan ma.

⁸ Keli Tapuwa, siga soqegododen binni han Kanna xudena, sa mini fəxə igen ma. Eframi bənsən kee bəxən nan na ra e xabila yeən ma.

⁹ Eframi bənsənna yi taana ndee fan sətə Manase bənsənna bəxəni e nun e banxidəne.

¹⁰ Eframi bənsənna mi Kanan kaane kedi Geseri yi. Han to ne fan dəxi Eframi bənsənna tagi, koni e findixi konyine nan na.

17

Manase bənsənna kee bəxəna

¹ E bəxən naxan yitaxun Yusufu a dii xeme singen Manase bənsənna muxune ra e keən

na na ni ito ra. Anu, Manase a dii xeme singen Makiri naxan findi Galadi kaane benban na, na bata yi Galadi nun Basan bəxən sətə nun bayo sofa fəjin nan yi a ra.

² Manase bənsənna muxu dənxe fən yi kēen sətə xabila yēen ma. Ne xinle ni itoe ra: Abiyeseri, Xeleki, Asireli, Siken, Xeferi, e nun Semida. Yusufu a dii xemen Manase a diine nan ne ra xabila yēen ma.

³ Galadi a dii xemen Xeferi a dii xemen Selofexadi mi dii xeme yo sətə, koni a dii tēene sətə nēn. Manase a dii xeme Makiri nan Galadi sətə. Selofexadi a dii tēene xinle ni itoe ra: Maxala, Noha, Xəgala, Milika, e nun Tirisa.

⁴ E yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun kuntigine fēma, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala a yamari nēn Musa ma, a xa kēen fi nxu ma nxu kon kaane ye.” Awa, e yi e kēen fi e ma alo a liga e fafe ngaxakedenne xa kii naxan yi alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁵ Nayi, Manase bənsənna yi yire fu sətə, ba Galadi nun Basan na, naxan yi Yuruden baan kidi ma.

⁶ Manase a dii tēene kēen sətə na kii nin alo a dii xemene. Galadi yamanan yi findi Manase a dii xemen bonne gbeen na.

⁷ Manase a bəxən yi fəb Aseri bəxən danna ma siga han Mikimetati taana Siken taan sogeteden binni, siga han Yamin, En-Tapuwa kaane dəxədene binni.

⁸ Manase bənsənna nan gbee yi En-Tapuwa bəxən na, koni Tapuwa taan yi findixi Manase bənsənna danna nan na. Eframi bənsənna nan gbee yi na ra.

⁹ Na danna yi sigaxi yiifanna mabinni han Kanna xudena. Manase a bəxən danna yi findixi Kanna xuden kəmen fəxən nan na han sa mini fəxə igen ma, koni Eframi a taana ndee yi luxi Manase a taane tagi.

¹⁰ Eframi a bəxən yi Kanna xuden yiifanna nan ma. Manase gbeen yi kəmənnna ma. Manase a bəxən yi danxi fəxə igen ma, Aseri a bəxən yi lu a kəmənnna ma, Isakari a bəxən yi lu a sogeteden binni.

¹¹ Manase bənsənna yi taana ndee sətə Isakari nun Aseri a bəxəne ye. E xinle ni itoe ra: Beti-Seyan, Yibeleyami, Dəṛə, En-Dəri, Taanaki, e nun Megido nun e rabilinna banxidene. Yamana saxan nan na ra.

¹² Koni, Manase bənsənna mi nə na taane tonge bayo Kanan kaane yi a ragidixi e xa lu dəxi na yamanani.

¹³ Koni Isirayila kaane to senben sətə, e yi Kanan kaane ti konyi wanle ra, koni e mi nə e kedideni.

¹⁴ Yusufu bənsənna muxune yi Yosuwe maxədin, e naxa, “Nanfera i yamanan yire kedenni ito yitaxunxi nxu ra nxu kēen na? Nəxə muxune wuya, bayo Alatala bata barakan sa nxə fe yi han iki.”

¹⁵ Yosuwe yi e yabi, a naxa, “Xa e wuya Eframi geya yiren xa, e sa fətən yirena nde masege e yete xa Perisine nun Refa kaane yamanani.”

¹⁶ Yusufu bənsənna muxune yi a fala a xa, e naxa, “Geya yireni ito xurun nxu ma. Anu, yenge so wontoro wure daxine Kanan kaane birin yii, naxanye dəxi lanbanni e nun naxanye dəxi Beti-Seyan nun a banxidene, e nun naxanye Yesereeli lanbanni.”

¹⁷ Yosuwe yi Yusufu bənsənna yabi, a naxa, “Eframi kaane nun Manase kaane, yama gbeen nan e ra, e senben fan gbo. E mi kēe bəxə yire keden xan tun sətəma,

¹⁸ koni e fətənnna fan sətəma nēn geya yireni. E na masege, e yi na tənən sətə. E nə Kanan kaane kede nēn hali yengeso wontoro wure daxine to e yii e senben fan gbo.”

18

Bənsən soloferen bonne bəxəne

¹ Isirayila yamaan yi e malan Silo taani. E yi Naralan Bubun ti mēni. Yamanan yi lu e senben bun ma.

² Na waxatini, Isirayila bənsən soloferi yi na, naxanye munma yi e kēe bəxən sətə singen.

³ Yosuwe yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, “Alatala, e fafane Ala bəxən naxan soxi e yii, e na tongo feen bəte rabama han waxatin mundun yi?”

⁴ E muxu saxan saxan sugandi bənsən yēen ma. N xa e rasiga yamanan matodeni. E xa e bənsəne kēe bəxəne kiin sebe, e yi fa na dentege n xa.

⁵ E xa yamanani taxun dəxəde soloferen na. Yuda bənsənna xa lu a bəxəni yiifanna ma, Yusufu bənsənna yi lu a bəxəni kəmen fəxəni.

⁶ E na yelin na yamanani taxunje soloferen na, a sebe, e fa na yita n na, n yi masensenna ti Alatala en ma Ala yetagi, ne yi yitaxun e ra.

⁷ Koni Lewi bənsənna mi bəxə yo sətəma e tagi, bayo e gbee kēen findixi Alatalaa saraxa rali wanla nan na. Gadi bənsənna nun Ruben bənsənna nun Manase bənsənna fəxə kedenna, ne fan bata yi e gbeen sətə Yuruden baan sogeteden binni alo Alatalaa walikēen Musa a fi e ma kii naxan yi.”

⁸ Na muxune yi keli, e siga. Yosuwe bata yi e yamari, a naxa, “E siga, e yamanan mato, e yi a kiin sebe. Na xanbi ra, e fa be Silo yi, n xa masensenna ti Alatala yetagi na yamanani taxun feen na.”

⁹ Na muxune yi keli, e yi yamanani siga. E yi na yamanan taane kiin sebe, e yi ne yitaxun yire soloferen na, e yi xete Yosuwe fəma Silo daaxadeni.

¹⁰ Yosuwe yi masensenna ti Silo yi Alatala yetagi. A yi na yamanan birin yitaxun Isir-ayila bənsənnə ra.

Bunyamin bənsənnə kəe bəxəna

¹¹ Bunyamin nan singe bəxən sətə masensenna xən e naxan yitaxun xabila yeən ma. E bəxən yi lu Yuda bənsənnə gbeen nun Yusufu a diine bənsənnə gbeene longonna ra.

¹² Kəmən fəxəni, e bəxən danna yi fəlxə Yurudən baan nan ma, dangu Yeriko ra kəmən fəxəni, te geyaan ma sogegododen binni, sa mini Beti-Aweni tonbonna ma.

¹³ Danna yi kelixi mənna nin, sa dangu Lusi ra yiifari fəxən binni, dənaxan xili Beteli, godo Ataroti-Adari yi, te geyaan fari, naxan Beti-Xoron taan lanban yiren yiifanna ma.

¹⁴ E bəxən sogegododen danna ni ito ra, keli geyaan ma Beti-Xoron yetagi, siga yiifanna binni sa mini Kiriyati-Baali ma, dənaxan mən xili Kiriyati-Yeyarin. Na taan findi Yuda bənsənnə nan gbee ra. E bəxən danna nan na ra a sogegododen binni.

¹⁵ E bəxən yiifari fəxən danna yi fəlxə Kiriyati-Yeyarin nin, siga sogegododen binni sa mini tigi yiren ma Nefetowa ige xunna.

¹⁶ Na danna yi danguxi geyaan san binni Ben-Hinən lanbanna yetagi, Refa kaane lanbanna kəmənna ma. Godo Ben-Hinən lanbanni Yebusune fəma yiifanna ma, godo En-Rogeli yi.

¹⁷ Na danna yi sigaxi han kəmənna binni, dangu En-Seməsi yi, dangu Geliloti yi, Adumimi tintin yiren yetagi, godo han gemən naxan xili Bohan, Rubən a dii xəmənna nde nan xili yi na ra.

¹⁸ A mən yi danguxi na geyaan kəmən fəxəni Araba yetagi, godo Araba kui,

¹⁹ dangu Beti-Xogala ra kəmənna binni, sa mini Yurudən baan biradən ma Fəxə Igen Daraan ma. Na bəxən yiifanna danna nan na ra.

²⁰ Yurudən baan findixi Bunyamin xabilane bəxən danna nan na sogeteden binni. Bunyamin bənsənnə bəxən danne birin nan na ra.

²¹ Taan naxanye fi Bunyamin bənsənnə xabilane ma, ne ni i ra: Yeriko, Beti-Xogala, Emeki-Kesisi,

²² Beti-Araba, Səmarayin, Beteli,

²³ Awi, Para, Ofara,

²⁴ Kefara-Hamoni, Ofini, e nun Geba. Ne birin malanxina, taa fu nun firin e nun e banxidəne.

²⁵ Gabayon, Rama, Beroti,

²⁶ Misipe, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekemi, Yiripeeli, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu taan naxan mən xili Yerusalən, Gibeya, e nun Kiriyati. Ne

birin malanxina, taa fu nun naanin e nun e banxidəne. Bunyamin bənsənnə xabilane kəe nan na ra.

19

Simeyən bənsənnə kəe bəxəna

Taruxune Singen 4.28-33

¹ Bəxən firindeni ito yi findi Simeyən bənsənnə gbeen na masensenna xən, a yitaxun xabila yeən ma. E kəe bəxən yi Yuda bənsənnə bəxən nan tagi.

² Taan naxanye fixi Simeyən bənsənnə ma, ne ni i ra: Bəriseba, Seeba, Molada,

³ Xasari-Suwali, Bala, Esemi,

⁴ Elitoladi, Betuli, Xoroma,

⁵ Sikilaga, Beti-Marakaboti, Xasari-Susa,

⁶ Beti-Lebayoti, e nun Saruxən. Ne birin malanxina, taa fu nun saxan, e nun e banxidəne.

⁷ Ayin, Rimən, Eteri, e nun Asan, ne birin malanxina taa naanin, e nun e banxidəne,

⁸ sa e rabilinna taane fari siga han Baalati-Beerri, dənaxan mən xili Rama-Negewi. Simeyən bənsənnə xabilane kəe bəxən nan na ra.

⁹ Simeyən kəe bəxən ba Yuda bənsənnə bəxən nan na, bayo Yuda bənsənnə kəe bəxən yi gbo a xa. Na nan a liga, Simeyən bənsənnə yi kəe bəxən sətə Yuda bənsənnə kəe bəxəni.

Sabulon bənsənnə kəe bəxəna

¹⁰ Bəxən saxandeni ito yi findi Sabulon bənsənnə gbeen na masensenna xən a yitaxun xabila yeən ma. E kəe bəxən danna yi sigaxi han Saridi yi,

¹¹ dangu Marala yi sogegodode binni, sa dəxə Dabeseti ra, siga xude dənəi Yokanayimi yetagi.

¹² Keli Saridi yi, siga sogeteden binni siga han Kisiloti-Taboro bəxəna, sa dəxə Dabərati ra, siga Yafiya yi.

¹³ Keli mənni, dangu sogeteden binni, siga Gati-Xeferi yi e nun Eta-Kasin yi, sa mini Rimən ma, bilin Neya ma.

¹⁴ Na danna mən yi sigaxi han Xanatən kəmən fəxəna, sa mini Yifita-Eli xuden ma.

¹⁵ E mən yi Katati nun Nahalali nun Simiron nun Yidala nun Betelemi sətə. Ne birin malanxina taa fu nun firin, e nun e banxidəne.

¹⁶ Sabulon bənsənnə xabilane kəeən nan na ra, e taane nun e banxidəne.

Isakari bənsənnə kəe bəxəna

¹⁷ Bəxən naanindeni ito yi findi Isakari bənsənnə gbeen na masensenna xən a yitaxun xabila yeən ma.

¹⁸ E bəxən danna yi sigaxi han taani itoe birin: Yəsəreli, Kesuloti, Sunemi,

¹⁹ Xafarayimi, Siyən, Anaxarati,

²⁰ Rabiti, Kisiyən, Abəsi,

²¹ Remeti, En-Ganimi, En-Xada, e nun Beti-Pasesi.

²² Sa dɔxɔ Taboro nun Saxasima nun Beti-Semesi ra, sa mini Yuruden baan ma. Ne birin malanxina, taa fu nun sennin, e nun e banxidene.

²³ Isakari bɔnsɔnna xabilane kee nan na ra, e taane nun e banxidene.

Aseri bɔnsɔnna kee bɔxɔna

²⁴ Bɔxɔn suulundeni ito yi findi Aseri bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yeen ma.

²⁵ E danne yi sigaxi han taani itoe: Xelekati, Xali, Beten, Akisafa,

²⁶ Alameleki, Amada, Misala, sa dɔxɔ Karemele geyaan nun Sixori-Libanati xuden na sogegododen binni.

²⁷ Danna yi sigaxi sogeteden binni, Beti-Dagon yi, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn nun Yifita-Eli lanbanna ra, siga kɔmen fɔxɔni sa dɔxɔ Beti-Emeki nun Neyeli ra, dangu Kabulu yi kɔmen fɔxɔni,

²⁸ siga han taani itoe: Abadon nun Rexobo nun Xamɔn e nun Kanna, siga han Sidɔn taa gbeena.

²⁹ Keli mɛnni, danna mɔn yi sigaxi han Rama nun Tire, taa makantanxina, siga Xosa binni, sa mini Fɔxɔ Igen ma Akisibu yamanani,

³⁰ sa Yuma nun Afeki nun Rexobo fari. Ne birin malanxina, taa mɔxɔɲɛn nun firin, e nun e banxidene.

³¹ Taani itoe nun e banxidene birin findixi Aseri bɔnsɔnna xabilane kee bɔxɔn nan na.

Nafatali bɔnsɔnna kee bɔxɔna

³² Bɔxɔn sennindeni ito yi findi Nafatali bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yeen ma.

³³ Na bɔxɔn danna yi fɔlɔxi Xelefa taani, siga Saananimi taani wudi gbeen binni, dangu Adami-Nekebi nun Yabaneeli yi, siga Lakuma yi, sa mini Yuruden baan ma.

³⁴ Na danna yi sigaxi sogegododen binni han Asanoti-Taboro, sa mini Xukaku taan ma, sa dɔxɔ Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔn na yifanna ma, e nun Aseri bɔnsɔnna bɔxɔna sogegododen binni e nun Yuda bɔnsɔnna bɔxɔna, Yuruden baan yi lu a sogeteden binni.

³⁵ E taa makantanxine xinle ni itoe ra: Sidima, Sere, Xamati, Rakati, Kinereti,

³⁶ Adama, Rama, Xasori,

³⁷ Kedesi, Edere, En-Xasori,

³⁸ Yirɔn, Migidali-Eli, Xoremi, Beti-Anata, Beti-Semesi. Ne birin malanxina, taa fu nun solomanaanin, e nun e banxidene.

³⁹ Nafatali bɔnsɔnna xabilane kee nan na ra, e taane nun e banxidene.

Dan bɔnsɔnna kee bɔxɔna

⁴⁰ Bɔxɔn soloferedeni ito yi findi Dan bɔnsɔnna gbeen na masensenna xɔn a yitaxun xabila yeen ma.

⁴¹ E kee bɔxɔn danne yi sigaxi han taane itoe: Sora, Esetayoli, Iri-Semesi,

⁴² Saalabin, Ayalon, Yitila,

⁴³ Elon, Timana, Ekirɔn,

⁴⁴ Eliteke, Gibetɔn, Baalati,

⁴⁵ Yehudu, Bene-Beraki, Gati-Rimɔn,

⁴⁶ Yarakɔn tigine, Rakɔn e nun bɔxɔn naxan Yafa yetagi.

⁴⁷ Koni Dan bɔnsɔnna muxune mi nɔ e bɔxɔn masɔtɔdeni. Nayi, Dan bɔnsɔnna yi siga Lesemi yi, e sa mɛn kaane yenge, e yi e faxa. E yi dɔxɔ na, e na taan xili sa Dan, e benban xinla.

⁴⁸ Na taane nun e banxidene birin yi findi Dan bɔnsɔnna xabilane kee bɔxɔn na.

Yosuwe kee bɔxɔna

⁴⁹ E to yelin yamanani taxunye e kee na, Isirayila kaane yi Nunu a dii Yosuwe kee so a yi e tagi,

⁵⁰ alo Alatala a yamari kii naxan yi. Yosuwe taan naxan maxɔdin e ma, Timanati-Sera, e yi na so a yii Eframi geya yireni. Yosuwe mɔn yi taan ti, a dɔxɔ na.

⁵¹ Saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔnsɔnne xabila kuntigine yi yamanan yireni itoe yitaxun masensenna xɔn Alatala yetagi, Naralan Bubun so deen na, Silo yi. E yi yelin yamanani taxunye.

20

Marakisi taane

Yatene 35.6-34 nun Sariyane 4.40-43 nun 19.1-14

¹ Alatala yi a fala Yosuwe xa, a naxa,

² “A fala Isirayila kaane xa, e xa taana ndee sugandi marakisi taane ra, alo n na a fala i xa kii naxan yi fata Musa ra.

³ Xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, a mi yi waxi faxa ti feni, na kanna nɔe a giye nen, a siga menna nde yi, a ratange faxa muxun gbeerɔxɔ muxun ma denaxan yi.

⁴ A na a gi, a na taana nde li, a xa sa ti taan so deen na, a yi a sɔnna dentegɛ taan fonne xa. E yi a rasuxu taani, e a yigiya.

⁵ Xa faxa muxun gbeerɔxɔ muxun siga faxa tiin fɔxɔ ra, e mi a soma a yii, bayo a mi a rakelixa a ma, a mi a faxa feni tɔnxi xɔnnantenyani.

⁶ A xa lu na taani han a yi makiti yamaan yetagi, e nun han saraxarali kuntigin naxan walima na waxatini, na yi faxa. Na xanbi ra, faxa tiin nɔe xete nen a banxini a konni, a kelixi denaxan yi.”

⁷ E yi taani itoe sugandi: Kedesi taan Galile yamanani Nafatali geya yireni, e nun Siken taana Eframi geya yireni, e nun

Kiriyati-Aruba taan denaxan mɔn xili Xeb-iron, Yuda geya yireni.

⁸ E yi taa gbetene sugandi Yuruden baan kidi ma Yeriko sogeteden binni: Beŋeri taan naxan Ruben tonbonna lanta yireni, Ramoti taan naxan Galadi bɔxɔni, Gadi bɔnsɔnna denaxan yi, e nun Golan taan naxan Basan bɔxɔni, Manase bɔnsɔnna denaxan yi.

⁹ Na taane nan sugandi Isirayila kaane nun xɔŋene xa, alogo xa naxan faxan ti, a mi a rakeli a ma, na xa a gi, siga mɛnni, a ratanga faxa muxun gbeeŋɔxɔ muxun ma. Na kui, faxa muxun gbeeŋɔxɔ muxun mi a faxe benun yamaan xa a makiti.

21

*Lewi bɔnsɔnna taane
Taruxune Singen 6.54-80*

¹ Lewi bɔnsɔnna denbaya xunne yi siga saraxarali Eleyasari nun Nunu a dii Yosuwe nun Isirayila bɔnsɔnna xabilane kungtine fema

² Silo yi Kanan yamanani, e yi a fala e xa, e naxa, “Alatala bata yi yamarin fi nun fata Musa ra, a nxu xa taane sɔtɔ nxu dɔxɔma denaxanye yi, e nun e rabilinna bɔxɔne nxɔ xuruseene xa.”

³ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe ba e gbee keɛ bɔxɔn na. Taan ne nun e rabilinna bɔxɔne yi fi Lewi bɔnsɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi.

⁴ E to masensenna ti, a yi Kehati yixetene xabilane singe suxu. Saraxarali Haruna yixetene yi taa fu nun saxan sɔtɔ Yuda bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna nun Bun-yamin bɔnsɔnna bɔxɔne tagi.

⁵ Kehati yixetɛn bonne yi taa fu sɔtɔ Efirami bɔnsɔnna nun Dan bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔne tagi.

⁶ Gerison yixetene xabilane yi taa fu nun saxan sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna nun Aseri bɔnsɔnna nun Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔne tagi e nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔn tagi Basan yamanani.

⁷ Merari yixetene xabilane yi taa fu nun firin sɔtɔ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Sabulon bɔnsɔnna bɔxɔne tagi.

⁸ Nayi, Isirayila kaane yi taani itoe nun e rabilinne bɔxɔne fi Lewi bɔnsɔnna ma alo Alatala a yamari kii naxan yi fata Musa ra.

⁹ Taan naxanye fi e ma Yuda bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna bɔxɔne tagi, ne xinle ni itoe ra:

¹⁰ Kehati xabilani, Lewine ye, Haruna yixetene yi taani itoe sɔtɔ bayo masensenna e tan nan singe suxi:

¹¹ Kiriyati-Aruba, denaxan mɔn xili Xeb-iron, e nun a rabilinna bɔxɔne Yuda geya yireni. Araba yi findixi Anaki benban nan na.

¹² Koni xeeene nun banxiddeen naxanye taan nabilinni, ne bata yi so Yefune a dii Kalebi yii a keɛn na.

¹³ E taan naxanye fi saraxarali Haruna yixetene ma, ne ni i ra: Xebiron, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Libina,

¹⁴ Yatiri, Esitemowa,

¹⁵ Xolon, Debiri,

¹⁶ Ayin, Yuta, e nun Beti-Semɛsi, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa solo-manaanin fata bɔnsɔn firinni itoe bɔxɔne ra.

¹⁷ E yi taani itoe sɔtɔ Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔni: Gabayon, Geba,

¹⁸ Anatɔti, Alamɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

¹⁹ Haruna yixetene, saraxaraline taan naxanye sɔtɔ, ne malanxina taa fu nun saxan nan yi e ra e nun e rabilinne.

²⁰ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi kelixi Kehati yixetene xabilan bonne yi, ne yi taane sɔtɔ Efirami bɔnsɔnna bɔxɔni.

²¹ Ne ni i ra: Siken taana Efirami geya yireni, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Geseri,

²² Kibisayimi, Beti-Xoron, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina, taa naanin.

²³ E naxanye sɔtɔ Dan bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Eliteke, Gibɛtɔn,

²⁴ Ayalɔn, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne birin malanxina taa naanin.

²⁵ E naxanye sɔtɔ Manase bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Taanaki, Gati-Rimɔn, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁶ Na taa fune nun e rabilinne yi findi Kehati yixetene xabilan bonne gbeen na.

²⁷ Lewine ye, Gerison yixetene xabilane yi taani itoe sɔtɔ Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna bɔxɔni: e Golan sɔtɔ Basan yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, e nun Beŋetera, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa firin.

²⁸ E naxanye sɔtɔ Isakari bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kisiyon, Daberati,

²⁹ Yaramuti, En-Ganimi, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁰ E naxanye sɔtɔ Aseri bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Misala, Abadon,

³¹ Xɛlɛkati, Rexobo, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³² E naxanye sɔtɔ Nafatali bɔnsɔnna bɔxɔni, ne ni i ra: Kedesi Galile yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan nagixi faxa ti feen na, Xamɔti-Dɔrɔ, Karatan, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa saxan.

³³ Gerison yixetene xabilane taa fu nun saxan sɔtɔ nen e nun e rabilinne.

³⁴ Lewin naxanye luxi, Merari yixetene xabilane, ne naxanye sɔtɔ Sabulon

bõnsõnna bõxõn tagi, ne ni i ra: Yokanayimi, Karata,

³⁵ Dimina, Nahalali, e nun e rabilinne. Ne malanxina, taa naanin.

³⁶ E naxanye sõtõ Ruben bõnsõnna bõxõni, ne ni i ra: Bẽseri, Yahasi,

³⁷ Kedemoti, Mefaati, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

³⁸ E naxanye sõtõ Gadi bõnsõnna bõxõni, ne ni i ra: Ramoti naxan Galadi yamanani, naxan findixi marakisi taana nde ra muxun xa naxan magixi faxa ti feen na, Max-ayain,

³⁹ Xesibõn, Yaaseri, e nun e rabilinne. Ne malanxina taa naanin.

⁴⁰ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxu dõnxene ma, Merari yixetene xabilane yi, ne findi taa fu nun firin nan na.

⁴¹ Taan naxanye birin fi Lewi bõnsõnna muxune ma Isirayila kaane bõxõni, ne birin malanxina taa tonge naanin e nun solomaxe, e nun e rabilinne.

⁴² E taani itoe nun e rabilinne bõxõne nan sõtõ.

⁴³ Alatala a kõlõ yamanan naxan so feen na e benbane yii, a yi na birin fi Isirayila kaane ma. E yi na findi e gbeen na, e yi dõxõ na.

⁴⁴ Alatala yi bõjẽ xunbenla fi e ma e rabilinna birin yi, alo a a kõlõ e benbane xa kii naxan yi. Hali e yaxu yo mi nõ tiye e yee ra, Alatala yi e yaxune birin lu e sagoni.

⁴⁵ Alatala bata yi fala fajin naxanye birin ti Isirayila yamaan xa, na birin yi kamali, sese mi lu a ligataren na.

22

Saraxa ganden nafala fena Yurudẽn kidi ma

¹ Nayi, Yosuwe yi Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna xili.

² A yi a fala e xa, a naxa, "Alatalaa walikẽn Musa feen naxan birin yamari e ma, e bata na birin naba. E bata n fan ma yamarine birin suxu.

³ E mi e ngaxakedenne rabejinxi waxati xunkuyeni ito yi han to. Alatala e Ala yamarin naxan so e yii, e bata na rakamali.

⁴ Iki Alatala e Ala bata bõjẽ xunbenla fi e ngaxakedenne ma, alo a fala e xa kii naxan yi. Iki e siga e konni, e sa lu na yamanani Alatalaa walikẽn Musa naxan soxi e yii Yurudẽn kidi ma.

⁵ Nayi, e a liga e yeren ma, e yamarin nun sariyan suxu, Alatalaa walikẽn Musa naxanye soxi e yii, e yi Alatala e Ala xanu, e sigan ti a kirane birin xõn, e yi a yamarine suxu, e yi bira a fõxõ ra, e a batu e bõjẽn nun e niin birin yi."

⁶ Yosuwe yi duba e xa, a yi a lu e siga e konne yi.

⁷ Musa bata yi kee bõxõn so Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yii Basan yamanani. Yosuwe fan yi kee bõxõ gbetẽ so Manase bõnsõnna bode fõxõn yii Isirayila kaan bonne fema Yurudẽn sogegododen binni. Yosuwe to duba e xa, a yi e rasiga e konne yi.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E xete e konne yi e nun nafulu gbeena, e nun xuruse wuyaxin nun gbeti gbegebe nun xmaan nun sulan nun wurena e nun dugine. E nun e ngaxakedenne xa sa e yaxune se tongoxine yitaxun."

⁹ Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi xete, e keli Isirayila kaane fema Silo yi, Kanan yamanani, e yi siga Galadi yamanani, Alatala yamanan naxan nagidi e ma fata Musa ra.

¹⁰ E to maso Yurudẽn baan na Kanan yamanani, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna yi saraxa ganden nafala Yurudẽn baan de. Na saraxa ganden yi gbo han!

¹¹ Isirayila kaane to na feen me, e yi a fala, e naxa, "E mi a to, Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna bata saraxa ganden nafala Kanan bõxõn danna ra, Yurudẽn baan dẽxõn Isirayila kaane binni."

¹² Isirayila kaane to na me, e birin yi e malan Silo yi e yenge xinla ma.

¹³ Isirayila kaane yi saraxarali Eleyasari a dii Finexasi xe Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fõxõ kedenna fema.

¹⁴ Manga fu yi biraxi a fõxõ ra, Isirayila bõnsõn yo bõnsõn manga keden. Denbaya xunne nan yi ne birin na Isirayila kaane xabilane yi.

¹⁵ E yi siga Galadi yamanani Ruben bõnsõnna nun Gadi bõnsõnna nun Manase bõnsõnna fema. E yi a fala e xa, e naxa,

¹⁶ "Alatalaa yamaan birin ito nan falaxi, 'Nanfera e tinxintareyaan ligaxi Isirayilaa Ala ra? Nanfera e bata xete Alatala fõxõ ra to? Nanfera e bata saraxa ganden nafala, e murute Alatala xili ma to?"

¹⁷ En bata yi kalan naxan ti Peyori yi, na xurun ba? Anu, han to en munna yelin tẽre na yulubin xafari feen ma hali Alatala to fitina furen sa a yamaan birin fari.

¹⁸ Anu, e bata xete Alatala fõxõ ra to, e Ala! Xa e murute Alatala xili ma to, tila a xõlõma nen Isirayila yamaan birin ma.

¹⁹ Nayi, xa e yamanan mi sarijanxi, e xete Alatala yamanani, Alatala batuden tixi denaxan yi, e yi bõxõ gbetẽ tongo nxu tagi. Koni e nama murute Alatala xili ma hanma nxu tan xili ma, e yi saraxa gande gbetẽ rafala, ba Alatalaa saraxa ganden na, en ma Ala.

²⁰ Sera a dii Akan to tinxintareyaan liga, a seene tongo tonna yi dɔxi naxanye tongo fe ma, Alaa xolon godo Isirayila yamaan birin nan ma. A keden xa mi halagi a fe kalaxina fe ra.”

²¹ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna yi Isirayila xabilane mangane yabi, e naxa,

²² “Marigina Ala, Alatala nan keden a kolon! Marigina Ala, Alatala! Isirayila yamaan birin fan fama nen a kolondeni! Xa nxu feni ito ligaxi muruten nin hanma tinxintareyani Alatala xili ma, nxu nama kisi to loxoni.

²³ Xa nxu saraxa ganden nafalaxi nen alogo nxu xa xete Alatala fɔxɔ ra, nxu yi saraxa gan daxine ba a fari hanma bogise saraxane hanma bɔɔɔe xunbeli saraxane, Alatala yeteen xa nxu makiti!

²⁴ Koni na mi a ra de! Nxu ito ligaxi nen bayo nxu yi xaminxi alogo tila e diine nama a fala nxɔ diine ma, e naxa, ‘Nanse e tan nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala?’

²⁵ Alatala bata Yuruden baan findi en tagi danna ra. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna muxune, sese mi fa e tan xa Alatala yii!’ E diine a lige nen nayi a nxɔ diine yi ba Alatala yee ragaxuni.

²⁶ Nanara, nxu yi a fala, nxu naxa, ‘En keli, en xa saraxa ganden nafala. Koni saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye fe mi a ra.’

²⁷ Na xa findi sereyaan nan na e tan nun nxu tan tagi, e nun en yixetene hali en tan xanbi, fa fala nxu Alatala batuma nen nxɔ saraxa gan daxine nun nxɔ saraxane nun nxɔ bɔɔɔe xunbeli saraxane ra a batuden yeteni. Nayi, e diine mi fa a fale nxɔ diine ma, e naxa, ‘Sese mi fa e tan xa Alatala yii.’

²⁸ Nxu yi a fala, nxu naxa, xa e falani ito ti nxu xa tila, hanma nxɔ diine xa, nxu e yabima nen, nxu naxa, ‘E Alatalaa saraxa ganden maligan mato. Nxu fafane mi a rafalaxi saraxa gan daxine nun saraxa gbete ye xan ma fe ra, koni alo sereyana e tan nun nxu tan tagi.’

²⁹ Nxu tan mi murute Alatala xili ma mumɛ! Nxu mi xete a fɔxɔ ra to, nxu yi saraxa gande gbete rafala saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun saraxa gbete ye fe ra, ba Alatalaa saraxa ganden na, naxan nafalaxi en ma Ala batu bubun yetagi.”

³⁰ Saraxarali Finexasi nun yamaan mangane nun Isirayila xabila xunne to falani ito me, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna saraxa ganden naxan nafalaxi, na yi rafan e ma kati!

³¹ Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi yi a fala Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna nun Manase bɔnsɔnna fɔxɔ kedenna xa, a naxa, “Nxu bata a kolon to a Alatala en tagi, bayo e mi tinxintareyaan ligaxi Alatala ra. E

bata Isirayila kaane ratanga Alatalaa xolon ma.”

³² Saraxarali Eleyasari a dii Finexasi nun mangane yi keli Galadi yi, Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi denaxan yi, e xete Kanan yamanani, e yi dentegen sa Isirayila kaane xa.

³³ Dentegeni ito yi rafan Isirayila kaane ma, e yi barikan bira Ala xa. Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yenge feen naxan yi e xunni, e yi e yamanan kala, e mi fa na fe fala sɔnon.

³⁴ Ruben bɔnsɔnna nun Gadi bɔnsɔnna yi saraxa ganden xili sa, e naxa, Sereyana En Tagi Fa Fala A Alatala Nan Ala Ra.

23

Yosuwe a kawandi dɔnxena

¹ Alatala bata yi bɔɔɔe xunbenla fi Isirayila yamaan ma a e xunba e yaxune ma e rabilinni, waxati xunkuye yi dangu na xanbi ra. Yosuwe yi fori, a siimayaan yi xunkuya ayi han!

² Na waxatini, Yosuwe yi Isirayila kaane birin maxili, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine. A yi a fala e xa, a naxa, “N bata fori. N ma siimayaan bata xunkuya ayi han!

³ E yeteen bata a to Alatala e Ala feen naxanye birin ligaxi siyani itoe ra e fe ra. Alatala e Ala nan e yengen soxi.”

⁴ “E a mato, n yamanan naxanye yengexi, n yi e no, e nun siyaan naxanye mɔn luxi yamanani, n bata ne bɔxɔne birin yitaxun e bɔnsɔnne ra e keen na masensenna xɔn keli Yuruden baani han Fɔxɔ Ige Gbeena sogegododen binni.

⁵ Alatala e Ala e kedima nen e yee ra, a e ramini yamanani, e yi dɔxɔ e yamanani alo Alatala e Ala a fala e xa kii naxan yi.”

⁶ “E senbe so han! Feen naxan birin seɔɔxi Musaa sariya kitabun kui e xa ne birin suxu. E nama na kiraan fata yiifanna ma hanma kɔmenna ma.

⁷ E nama basan na siyane ra, naxanye luxi e tagi. E nama e alane xinle maxandi, e nama e kolo e yi. E nama e batu, e nama e xinbi sin e xa.

⁸ Koni e tan xa lu Alatala e Alaa fe yi ken, alo e bata a liga kii naxan yi han to.”

⁹ “Alatala bata siya gbeene nun senbemane kedi e yee ra. Anu, han to muxu yo mi nɔxi tiye e yee ra.

¹⁰ E tan muxu keden yi muxu wuli nan kedima, bayo Alatala e Ala nan yi yengen soma e xa alo a fala e xa kii naxan yi.

¹¹ Nayi, e a liga e yeren ma, e yi Alatala xanu e Ala.”

¹² “Koni xa e e xun xanbin so Ala yi, e yi bira siyani itoe fɔxɔ ra naxanye luxi e tagi, e

nun ne yi ε bode a dii temene futu, ε yi basan e ra,

¹³ ε xa a kolon Alatala ε Ala bama nen siyani itoe ragiyε ε bun. Koni e findima nen luti ratixine nun wosone ra ε bun, e nun bosana ε fari, e nun panle naxanye ε yeεn sɔxɔnma ayi, han ε yi halagi bɔxɔ fajini itoe yi Alatala ε Ala naxanye soxi ε yii.”

¹⁴ “Dunuja muxune birin sigama denaxan yi, n sigamaan ni i ra mɛnni. E a kolon ε bɔpɛn nun ε niin birin yi, fa fala Alatala ε Alaa fala fajin naxanye tixi ε xa, na sese mi luxi a kamalitaren na. A falan birin bata kamali, keden mi kalaxi.

¹⁵ Koni Alatala ε Alaa fala fajine rakamalixi kii naxan yi, a mɛn fama nen a falane rakamalideni naxankatane ra, a ε rakolonxi naxanye ra, han a yi ε halagi bɔxɔ fajini ito yi, a denaxan fixi ε ma.

¹⁶ Xa ε layirin kala Alatala ε Ala naxan yamarixi ε ma, ε yi siga ala gbetene batudeni, ε yi ε xinbi sin e xa, Alatala xɔlɔma nen ε ma, ε yi halagi sinma bɔxɔ fajini ito yi, a denaxan fixi ε ma.”

24

Yosuwe yi yamaan kawandi

¹ Yosuwe yi Isirayila bɔnsɔnne birin maxili a e xa malan Siken yi, fonne nun mangane nun kitisane nun kuntigine, e birin yi fa Ala yetagi.

² Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘A fɔlɔni nun, ε benbane Tera nun a diine Iburahima nun Nahori, ne yi dɔxi Efirati Baan bode fɔxɔn nan na, e yi ala gbetene nan batuma.

³ N yi ε fafe Iburahima tongo baan bode fɔxɔn na, n yi ti a yeε ra siga Kanan yamanan birin yi. N yi a yixetene rawuya ayi, n Isiyaga fi a ma.

⁴ N yi Yaxuba nun Esayu fi Isiyaga ma. N yi Seyiri geya yiren fi Esayu ma, koni Yaxuba nun a diine tan yi godo Misiran yamanani.

⁵ N yi Musa nun Haruna rasiga, n yi naxankata wuyaxi dɔxɔ Misiran kaane ma. Na xanbi ra, n yi ε ramini Misiran yamanani.

⁶ N to ε benbane ramini Misiran yamanani, Misiran kaane yi ε benbane sagatan wontorone nun soone fari han Gbala Baani.

⁷ E benbane yi e xui ramini Alatala ma, a yi dimin naso ε nun Misiran kaane tagi. A yi baa igen nadin Misiran kaane xun ma. N naxan liga Misiran kaane ra, ε bata na to ε yeεn na. E mɛn yi waxati xunkuye ti tonbonni.”

⁸ “N yi ε xali Amorine yamanani Yuruden sogeteden binni. E yi ε yenge, koni n yi e lu ε

sagoni. E yi e yamanan tongo, n yi e halagi ε yeε ra.

⁹ Siporo a dii Balaki, Moyaba mangan fan yi keli, a yi Isirayila yenge. E yi Balami xili, Beyori a dii xemena, alogo a xa fa ε danga.

¹⁰ Koni n mi tin Balami xuiin name, a falan yi findi duban na e xa. N yi ε ba Balaki yii.

¹¹ E yi Yuruden baani gidi, ε fa Yeriko taani. Yeriko kaane yi ε yenge. Amorine nun Perisine nun Kanan kaane nun Xitine nun Girigasane nun Xiwine nun Yebusune fan yi ε yenge, koni n yi e sa ε sagoni.

¹² A luxi alo n yi jurine nan nadinma e ma naxanye yi e kedima ε yeε ra e nun Amorine manga firinne. E silanfanne nun ε xanle xa mi na ligaxi.

¹³ N yi yamanan so ε yii ε mi naxan masegexi, e nun taane ε mi naxanye tixi, ε dɔxi denaxan yi iki. Manpa bogi binle nun oliwi binle, ε mi naxanye sixi, ε ne nan donma iki.”

¹⁴ “Nayi, iki ε gaxu Alatala yeε ra, ε yi a batu fetareyaan nun lannayani. E benbane yi alan naxanye batuma Baa Gbeen kidi ma e nun Misiran yamanani, ε mɛ ne ra, ε yi Alatala batu.

¹⁵ Koni xa a mi rafanyε ε ma ε Alatala batu, ε waxi naxan batu feni, ε xa na sugandi to: E benbane alan naxanye batuxi Baa Gbeen bode fɔxɔn na ba, hanma Amorine alane ε dɔxi naxanye yamana yi ba. Koni nxu nun n ma denbayana, nxu tan Alatala nan batuma.”

¹⁶ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu mi nxu mɛ Alatala ra mume, nxu yi ala gbetene batu!

¹⁷ Amasɔtɔ Alatala nan en ma Ala ra. A tan nan en naminixi Misiran yamanani konyiyani, en tan nun en benbane. A tan nan kabanako fe gbeene liga en yeε xɔri, a yi en kantan en ma sigatiin birin yi, e nun siyane ye en yi danguma naxanye yamanaye yi.

¹⁸ Alatala bata siyane birin kedi en yeε ra, hali Amarin naxanye yi dɔxi yamanani. Nxu fan Alatala nan batuma, bayo a tan nan en ma Ala ra.”

¹⁹ Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E mi nɔε Alatala batuε, bayo Ala sarijanxin na a ra, Ala xɔxɔlonxin na a ra. A mi dijε ε matandine nun ε yulubine ma.

²⁰ Xa ε mɛ Alatala ra waxatin naxan yi, ε yi ala gbetene batu, a kelima nen ε xili ma, a yi gbalon nafa ε ma, a yi ε birin naxɔri, hali a to fe fajin ligaxi ε xa.”

²¹ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “En-en de! Nxu Alatala nan batuma.”

²² Yosuwe yi a fala yamaan xa, a naxa, “E bata findi ε yete sereyaan na fa fala ε tan nan Alatala sugandixi alogo ε xa a batu.” E yi Yosuwe yabi, e naxa, “Nxu bata findi nxu serene ra.”

²³ Yosuwe mən yi a fala e xa, a naxa, “Iki ε ala gbetene ba ε tagi. E yi ε bəne lu Alatala xa, Isirayilaa Ala.”

²⁴ Yamaan yi a fala Yosuwe xa, e naxa, “Nxu Alatala nan batuma en ma Ala, nxu yi a xuiin suxu.”

²⁵ Na ləxəni, Yosuwe nun yamaan yi layirin xidi. A yi tənne nun sariyane so e yii Siken yi.

²⁶ Yosuwe yi na feene birin səbe Ala Sariya Kitabun kui. A yi gəme gbeen tongo, a yi a dəxə wariin bun ma Alatala yire sarijanxin denaxan yi.

²⁷ Yosuwe yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “E bata gəmeni ito to? A findima sereyaan nan na en xili ma, bayo a luxi alo a bata falan birin me, Alatala naxan falaxi en xa. A findima sereyaan na ε xili ma, alogo ε nama ε me ε Ala ra.”

²⁸ Na xanbi ra, Yosuwe yi yamaan bejin, birin yi siga e kee bəxəne yi.

Yosuwe a sayana
Kitisane 2.6-9

²⁹ Na to dangu, Nunu a dii Yosuwe, Alatala walikeen yi faxa a jee keme jee fuun ma.

³⁰ E yi a maluxun a kee bəxəni Timanati-Sera yi Efirami geya yireni, Gaasa geyaan kəmen fəxəni.

³¹ Isirayila yamaan yi Alatala batuma Yosuwe a siimayaan waxatin birin yi, e nun fonne siimayaan waxatin birin, naxanye luxi Yosuwe faxan xanbini, naxanye bata yi na wanle birin kolon Alatala naxan liga Isirayila kaane xa.

³² Isirayila kaane bata yi Yusufu xonna naxanye xali keli Misiran yi, e yi sa ne maluxun Siken yi Yaxuba denaxan sara Xamori a diine ma, Siken fafe, gbeti gbanan keme ra. Na yi findi Yusufu bənsonna keen na.

³³ Harunaa dii Eleyasari yi faxa. E yi a maluxun Gibeya yi a dii xəmen Finexasi a geyaan fari denaxan so a yii Efirami geya yireni.

Kitisane Kitisane Fe Taruxuna

Benun manga singen xa dɔxɔ Isirayila kaane xun na, kitisane nan yi tima Isirayila kaane yɛɛ ra. Na waxatini, yaxune na yi e yigbeten, Ala yi muxu kendena nde rakelima nen alogo a xa Alaa yamaan nakisi. Na kanna mon yi mangayaan ligama nen Alaa yamaan xun na han waxati. Kitisani itoe taruxune nan yebaxi Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔde saxan: A singen feene nan falama lan Isirayila kaane dɔxɔ feen ma Kanan yamanani han Yosuwe faxes waxatina (Keli Kitisane sora 1.1 ma han 2.10). A firinden kui, Alaa yamaan luma tinxintareyaan nan lige Ala ra han Ala yi e so e yaxune yii. Na xanbi ra, e yi Ala maxandi malina fe ra, a yi muxuna nde sugandi, naxan findɛ e xunba muxun na. Na yɛɛratine yi xili nen fa fala a kitisane. (Keli Kitisane sora 2.11 ma han 16.31). A saxanden taruxu firin nan yebama naxan a yitama fa fala Isirayila kaane bata e makuya Alaa sariyan na pon! (Keli Kitisane 17 ma han 21). Na yire saxandena a yitama a Alaa yamaan yi waxi lu feni mangana nde bun benun e xa lu e yetɛ ma, e lu makuyɛ Ala ra.

Isirayila kaane yi dɔxɔ Kanan yi

¹ Yosuwe faxes xanbini, Isirayila kaane yi Alatala maxodin, e naxa, “Nde singe kelima nxu ye be, siga Kanan kaane yengɛdeni?”

² Alatala yi e yabi, a naxa, “Yuda bɔnsɔnna muxune lan e siga, n bata yamanan so e yii.”

³ Yuda bɔnsɔnna muxune yi a fala e ngaxakedenne, Simeyon bɔnsɔnna muxune xa, e naxa, “Denaxan soxi nxu yii, en birin xa siga mɛnni, en sa Kanan kaane yenge. Na xanbi ra, en birin mon sigɛ ɛ konni denaxan soxi ɛ yii.” Nayi, e nun Simeyon bɔnsɔnna muxune yi siga.

⁴ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga yenge sodeni, Alatala yi Kanan kaane nun Perisine sa e sagoni, e yi muxu wuli fu faxes Beseki taani.

⁵ E sa Adoni-Beseki li Beseki taani, e yi a yenge. Nayi, e yi Kanan kaane nun Perisine nɔ.

⁶ Adoni-Beseki yi a gi, koni e yi a sagatan, e sa a suxu, e yi a yii konkoriibaan nun a san konkoriibaan sege a ra.

⁷ Adoni-Beseki yi a fala, a naxa, “Manga yii konkoriibaan bolonxin nun san konkoriibaan bolonxi tonge solofere nan yi n ma donse dɔnxɛn donma n ma tabanla bun nun, koni iki Ala bata n saren fi n kewanla

ra.” E yi siga a ra Yerusalɛn yi, a sa faxes mɛnni.

⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Yerusalɛn taan xili ma, e yi na tongo, e yi a muxune faxes silanfanna ra, e tɛn so taan na.*

⁹ Yuda bɔnsɔnna muxune mon yi siga Kanan kaane fan yengɛdeni naxanye yi dɔxi geya yiren nun Negewi tonbon yiren nun geyadi yireni sogegododen binni.

¹⁰ Yuda bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane xili ma naxanye yi dɔxi Xebiron taani, denaxan yi xili nun Kiriya-Aruba. E yi Sesayi nun Aximan nun Talamayi bɔnsɔnne muxune nɔ.

¹¹ E yi keli mɛnni, e yi siga Debiri kaane fan xili ma. Debiri taan yi xili nen nun Kiriya-Seferi.

¹² Kalebi yi a fala, a naxa, “Naxan na Kiriya-Seferi taan yenge, a yi a nɔ, n nan n ma dii temena Akasa fima nen na kanna ma.”

¹³ Kalebi xunyɛn Kenasi a dii xemena Otiniyeli yi taan yenge, a yi a nɔ. Kalebi yi a dii temena Akasa fi a ma a jaxanla ra.

¹⁴ Akasa to dɔxɔ Otiniyeli xɔn, a yi Otiniyeli radin alogo a xa a fala Akasaa fafe xa a xa xɛɛ bɔxɔna nde so a yii. Akasa to godo a sofanla fari, Kalebi yi a maxodin, a naxa, “Nanse xɔli i ma?”

¹⁵ A yi a yabi, a naxa, “Tin fe keden ma n xa, amasɔɔ i bata bɔxɔ xaren fi n ma naxan yamanan yiifanna mabinni. Iki, i mon xa tigne fi n ma.” Kalebi yi tigi yirene so a yii, ndee laben na ndee faxan na.

¹⁶ Musa bitanna Keni bɔnsɔnna muxune yi keli Tugu Taani, e nun Yuda bɔnsɔnna muxune. E birin yi sa dɔxɔ Yuda tonbonni Aradi taan yiifari fɔxɔni yama gbɛteye tagi.

¹⁷ Yuda bɔnsɔnna muxune nun e ngaxakedenne Simeyon bɔnsɔnna muxune yi siga Kanan kaane yengɛdeni Sefata taani. E yi na taan naxori, e yi mɛnna xili sa Xoroma.†

¹⁸ Yuda bɔnsɔnna muxune mon yi Gasa taan nun a rabillinne nɔ, e nun Asikalɔn taan nun a rabillinne nun Ekirɔn taan nun a rabillinne.

¹⁹ Alatala yi Yuda bɔnsɔnna muxune mali, e yi na geya yiren findi e gbeen na, koni e mi muxune nɔ naxanye yi dɔxi lanbanni, bayo yenge so wontoron wure daxine nan yi ne yii.

²⁰ E yi Xebiron taan so Kalebi yii alo Musa a fala kii naxan yi. A yi Anaki a dii saxanne taane ba e yii.

²¹ Yebusu kaan naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, Bunyamɛn bɔnsɔnna muxune mi bɔxɔn

* 1:8. *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. † 1:17. *Xoroma*, e kon xuini, na bunna neen fa fala “Halagina.”

ba ne yii. Yebusu kaane dōxi Yerusalen yi Bunyamın bōnsōnna muxune tagi han to.

²² Yusufu bōnsōnna muxune fan yi siga Beteli taan yengedeni, Alatala yi lu e xōn.

²³ E xerane nan nasiga Beteli taan nakōsideni singen. Beteli taan yi xili nēn nun Lusi.

²⁴ Xerane yi xemēna nde to keke taani, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu nōe soe taani kii naxan yi, na yita nxu ra. Nxu hinanma i ra nēn.”

²⁵ A yi na yita e ra. Nayi, Yusufu bōnsōnna muxune yi sa taan muxune birin faxa silanfanna ra, koni e yi na xemen nun a denbayaan lu e nii ra.

²⁶ Na xanbi ra, na xemen yi siga Xiti kaane yamanani. A sa taana nde ti mēnni, a yi na xili sa Lusi, na xinla mōn mēnna xun ma han to.

²⁷ Manase bōnsōnna muxune mi Beti-Seyan kaane nun e rabilinna muxune kedi, e nun Taanaki kaane nun Dōrō kaane nun Yibeleyami kaane nun Megido kaane nun e rabilinne. Kanan kaane yi lu yamanani.

²⁸ Isirayila kaane to senbe sōtō, e Kanan kaane findi e konyine ra, koni e mi e kedi mume.

²⁹ Eframi bōnsōnna muxune mi Kanan kaane kedi naxanye yi dōxi Geseri taani. Kanan kaane mōn dōxi Eframi bōnsōnna muxune tagi Geseri taani.

³⁰ Sabulon bōnsōnna muxune mi Kitiron kaane kedi, e nun Nahaloli kaane. Kanan kaane yi lu Sabulon bōnsōnna muxune tagi, koni e yi lu konyiyani.

³¹ Aseri bōnsōnna muxune mi Ako kaane kedi, e nun Sidōn muxune nun Axalaba kaane nun Akisibu kaane nun Xeleba kaane nun Afiki kaane nun Rexobo kaane.

³² Nanara, Aseri bōnsōnna muxune yi dōxō Kanan kaane tagi yamanani.

³³ Nafatali bōnsōnna muxune mi Beti-Semesi kaane kedi, e mi Beti-Anata kaane kedi, e lu dōxi Kanan yamanan muxune ye, koni Beti-Semesi kaane nun Beti-Anata kaane yi lu konyiyani.

³⁴ Amorine yi Dan bōnsōnna muxune lu geya yirene yi, e mi tin e xa godo lanbanni.

³⁵ Amorine yi wa lu feni Xeresi geyaan fari e nun Ayalōn taan nun Salabimi taani. Koni na xanbi ra, Yusufu bōnsōnna muxune yi senben sōtō, e yi e nō, e findi e konyine ra.

³⁶ Amorine yamanan denna yi fōlōxi Tali Geyaan nan ma siga han Sela taan xanbi ra.

2

Yama tinxintarena fe

¹ Alatalaa malekan yi keli Giligali yi, siga Bokin yi, a yi a fala, a naxa, “N bata e ramini Misiran yi. N yi siga e ra yamanani n na e benbane tuli sa naxan na, n naxa, ‘N mi n ma layirin kale en tagi mume.”

² Koni, e tan nama layirin xidi e nun yamanani ito muxune tagi, e yi e saraxa gandene kala.’ Koni, e mi e tuli mati n na. Nanfera e ito ligaxi?

³ Nayi, n xa a fala e xa, a n mi fa e kedima e bun. E luma nēn e fēma, e alane yi lu alo luti ratixine e yee ra.”

⁴ Alatalaa malekan to yelin falani itoe tiye Isirayila kaane xa, yamaan yi gbelegebe fōlō sununi.

⁵ E yi mēna xili sa “Bokin,”* e yi saraxane ba Alatala xa mēnni.

Yosuwe a saya fena

⁶ Yosuwe yi yamaan naxete, Isirayila bōnsōnne muxune birin yi sa e ke bōxōn tongo.

⁷ Yamaan wali nēn Alatala xa Yosuwe a siimayaan birin yi, e nun fonne siimayane yi naxanye luxi Yosuwe xanbini, naxanye Alatala wali xōnne to Isirayila bōnsōnne muxune xa.

⁸ Nunu a dii xemen Yosuwe, Alatalaa walikeen faxa a jee keme jee mōxōjen nan ma.

⁹ E yi a maluxun a ke bōxōni Timanati-Xeresi yi, Eframi geya yireni, Gaasa geyaan kōmēnna ma.

¹⁰ A waxatin muxune birin yi faxa, mayixete gbete ye yi mini naxanye mi yi Alatala kolon, e nun a feen naxanye liga Isirayila bōnsōnne muxune xa.

¹¹ Nayi, Isirayila bōnsōnne muxune yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi, e yi Baali sawurane batu.

¹² E yi e mē Alatala ra, e benbane Ala naxan e ramini Misiran yi, e bira e rabilinna muxune alane fōxō ra, e yi e xinbi sin ne bun, e yi Alatala raxōlō.

¹³ E yi e mē Alatala ra, e yi Baali batu e nun Asitarate suxurene.

¹⁴ Alatala yi xōlō Isirayila bōnsōnne muxune ma. A yi e xa kala tiine sagoni, a yi e so e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi, e mi fa e yaxune nō sōnōn.

¹⁵ E na yi siga yengeni waxati yo yi, Alatala mi yi nō fima e ma, alo Alatala a kolō e xa kii naxan yi. E yi lu sununi.

¹⁶ Nayi, Alatala yi kitisane rasiga e ma, naxanye e ba kala tiine yii.

¹⁷ Koni, e mi e tuli mati e kitisane ra, e lu Ala yanfe ala gbete ne batun xōn naxan yi luxi alo yalunyana Ala ystagi,† e yi e xinbi sin e bun. E yi xete e benbane kiraan fōxō

* **2:5: Bokin**, e kon xuini, na bunna nēn fa fala “Wugalane.” † **2:17: Na yanfan** luxi nēn alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi.

ra mafuren naxanye yi Alatalaa yamarine suxi.

¹⁸ Alatala na yi kitisana nde rasiga e ma waxati yo yi, Alatala yi luma nen na kitisaan xon. Ala yi e ba e yaxune sagoni na kitisana siimayaan birin yi, bayo e kininkininna yi Alatala suxuma nen e yaxune fe ra, naxanye yi e naxankataxi.

¹⁹ Koni, kitisaan to faxa, yamaan mon yi tantan dangu e benbane ra, e yi bira ala gbetene foxo ra, e yi ne batu, e yi e xinbi sin e bun, e mi tin xete e fe naxine nun boje xodexen foxo ra.

²⁰ Nayi, Alatala yi xolo Isirayila bomsenne muxune ma, a naxa, "Bayo siyani ito bata n ma layirin kala, n naxan tongo e benbane xa, bayo e mi n xuiin suxi,

²¹ n fan mi fa siya yo kedima e yee ra sonon Yosuwe naxanye lu benun a xa faxa.

²² N na Isirayila bomsenne muxune kejaan fesefesema na kii nin, alogo n xa a kolon xa e n tan Alatala sagoon lige, alo e benbane a liga kii naxan yi."

²³ Nayi, Alatala yi siyane lu yamanani Yosuwe naxanye lu na benun a xa faxa, a mi ne kedi sasaki.

3

¹ Alatala siyani itoe nan lu daxi yamanani alogo Ala xa Isirayila bomsenne muxune kejaan fesefese naxanye mi yi na Isirayila kaane Kanan kaane yenge waxatin naxan yi.

² Ala yi waxi nen, mayixete nenen naxanye munma yi yengen so singen, ne xa e maxaran yenge sodeni.

³ Siyani itoe nan lu yamanani: Kuntigi suulunna naxanye yi Filisistine xun na nun Kanan kaane nun Sidon kaane nun Xiwin naxanye yi daxi Liban geya yireni, keli Baali-Xerimon geya yiren ma siga han Lebo-Xamata taana.

⁴ Alatala Isirayila bomsenne muxune fesefese ne nan xon, alogo a xa a kolon xa e Alatalaa yamarine suxe, a naxanye yamari e benbane ma fata Musa ra.

⁵ Isirayila bomsenne muxune yi lu daxi Kanan kaane nun Xiti kaane nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusu kaane tagi.

⁶ E yi e dii temene tongo e naxanle ra, e yi e dii temene fi e ma, e yi e alane batu.

Isirayila kitisana, Otiniyeli

⁷ Naxan naxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane yi na liga, e yijinan Alatala xon, e Ala, e yi Baali nun Asera batu.

⁸ Alatala yi xolo Isirayila kaane ma, a yi e lu Mesopotamiya kaane mangan Kusan-Risatayin sagoni. E yi lu Kusan-Risatayin bun ma jee solomasexe.

⁹ Isirayila kaane yi e xuiin namini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde fi Isirayila kaane ma naxan e rakisi, Kenasi a dii xemena Otiniyeli, Kalebi xunyena.

¹⁰ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo a ma. A yi findi Isirayila kitisaan na. A yi siga yengeni. Alatala yi Mesopotamiya mangan Kusan-Risatayin sa Otiniyeli sagoni, a yi Kusan-Risatayin no.

¹¹ Jee tonge naanin, boje xunbenla yi lu yamanani han Kenasi a dii xemena Otiniyeli yi faxa.

Isirayila kitisana, Ehudu

¹² Isirayila kaane man yi fe naxin liga Alatala yee ra yi. Nanara, Alatala yi Moyaba mangana Egilon senbe so Isirayila kaane xili ma.

¹³ Egilon nun Amonine nun Amalekine yi e malan siga Isirayila kaane yengedeni, e sa Tugu Taan suxu.

¹⁴ Jee fu nun solomasexe, Isirayila kaane daxi Moyaba mangana Egilon ma non bun.

¹⁵ Isirayila kaane mon yi e xui ramini Alatala ma, Alatala yi marakisi tiina nde so e yii, Geraa dii xemena Ehudu, Bunyamin bomsenni. Komennaan nan yi a ra. Isirayila kaane yi finma sena ndee so a yii alogo a xa sa a so Moyaba mangana Egilon yii.

¹⁶ Ehudu yi silanfanna de firin kannu nde rafala a yete xa, a kuyana nongonna ye keden, a yi a xidi a yifari ma danban ma wantanna bun ma.

¹⁷ A sa na finma seene so Moyaba mangana Egilon yii. Egilon yi findixi muxu fati bende gbeen nan na.

¹⁸ Na finma seene yi muxun naxanye xun ma, Ehudu to yelin na soe mangan yii, a yi ne raxete.

¹⁹ Koni, e to suxurene yiren li Giligali yi, a tan yi xete, a naxa, "Mangana! Wundo xerayana nde n yii i xa." Mangan yi a fala a muxune xa, a naxa, "E dundu!" Muxun naxanye birin yi a fema, ne birin yi mini.

²⁰ Nayi, Ehudu yi a maso mangan na, a daxi kore banxin kui, foye fajin yi denaxan yi a kedenna xili yi. Ehudu yi a fala, a naxa, "Alaa falana n xon lan i ma." Egilon yi keli a daxodeni.

²¹ Nayi, Ehudu yi silanfanna botin a komenna ra a yifari ma danban ma, a yi Egilon kuiin son.

²² Silanfanna feen yeteen yi so, Egilon fatin turen yi so silanfanna ma, bayo a mi silanfanna botin a kuini.

²³ Nayi, Ehudu yi deen son a xun ma, a yi mini xanbi binni.

²⁴ A siga xanbini, mangana walikene yi fa Egilon matodeni, e yi a to a kore banxin deene yi sonxi. E yengi yi a ma a mangan yi a yete nan suturama banxini.

²⁵ E yi bu han, bayo mangan mi yi deen nabima, e yi deɓinna tongo, e na rabi. E yi e mangan faxaxin li saxi boɓɓoni.

²⁶ E yi tixi waxatin naxan yi, Ehudu tan yi yanfanma tun, a dangu suxurene yiren na, a siga a giɓe Seyira taani.

²⁷ A to so menni, a xɔtaan fe Efirami geyane yi. Isirayila kaane yi e malan a fema geyane ma, a yi findi e xunna ra.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E bira n foɓɓo ra, bayo Alatala bata Moyaba kaane sa e sagoni, e yaxune.” Na ma, e yi bira a foɓɓo ra, e yi Yurudɛn baan kirane suxu siga Moyaba binni, e mi fa tin muxu yo xa dangu.

²⁹ Na loɓɓoni, e yi Moyaba senbemaan muxu wuli fu faxesa. Muxu yo mi a yimini.

³⁰ Moyaba kaane lu foɓɓo Isirayila kaane noon bun ma na loɓɓon nin. Na xanbi ra, yamanan yi lu boɓɓe xunbenli neɓe tonge solo-masexe.

Isirayila kitisana, Samagara

³¹ Ehudu danguxina, Anataa dii xemen Samagara nan fa. A yi Filisitine muxu keme sennin faxesa jinge gheɓɓen wuren na. Na fan yi Isirayila rakisi.

4

Kitisa jaxanla Debora fe

¹ Ehudu faxesa xanbini, Isirayila kaane mon yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi.

² Alatala yi e sa Kanan mangan Yabin sagoni, naxan yi mangayani Xasori taani. A sofa kuntigin yi xili nen Sisera. A yi doxi Xaroseti-Hagoyin taan nin.

³ Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma, amasoto yenge so wontoron wure dacin keme solomanaanin nan yi Yabin yii. Xabu neɓe moɓɓe, a Isirayila kaane jaxankatama.

⁴ Na waxatini, Lapidoto a jaxanla Debora, nabi jaxanla nan yi kitin sama Isirayila yamanani.

⁵ A yi doxi tugu binla nde nan bun Rama taan nun Beteli taan tagi Efirami geya yireni. E yi na yiren xili sa a Debora Tuguna. Isirayila kaane yi sigama nen a fema kitisadeni.

⁶ Loɓɓona nde, a yi Abinowan ma dii xemen Baraka xili, naxan yi kelixi Kedesi taani Nafatali yamanani. A yi a fala a xa, a naxa, “Alatala yamarini ito nan fixi i ma, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘Siga Taboro geya yireni, e nun muxu wuli fu Nafatali bɔnsɔnni e nun Sabulon bɔnsɔnni.’”

⁷ N Yabin ma sofa kuntigin Sisera radinma nen i ma Kison baan de e nun a wontorone nun a ganla, n yi e sa i sagoni.’ ”

⁸ Baraka yi a fala Debora xa, a naxa, “Xa en birin na a ra, n sigɛ. Koni, xa en birin mi a ra, n mi sigama.”

⁹ A yi a yabi, a naxa, “En birin sigɛ, koni i mi binye sotooma na yengni, amasoto Alatala fama Sisera sadeni jaxanla nan sago yi.” Debora yi keli, e nun Baraka yi siga Kedesi taani.

¹⁰ Baraka yi Sabulon bɔnsɔnna muxune nun Nafatali bɔnsɔnna muxune maxili Kedesi yi, muxu wuli fu yi bira a foɓɓo ra. Debora fan yeteen yi siga a foɓɓo ra.

¹¹ Nba, Keni kaan Xeberi bata yi keli Keni kaan bonne fema, Musa bitanna Xobabi bɔnsɔnna, a bata yi sa a bubun ti wudi gbeen bun Saananimi yi Kedesi taan fema.

¹² Abinowan ma dii xemen Sisera yi a me a Baraka bata fa Taboro geyaan ma.

¹³ Sisera yi yenge so wontoron wure dacin keme solomanaanin nun a sofane birin malan Xaroseti-Hagoyin yi, e yi siga Kison baan de.

¹⁴ Nayi, Debora yi a fala Baraka xa, a naxa, “Keli, bayo Alatala Sisera sama nen i sagoni to. Alatala tixi i yee ra.” Baraka yi godo Taboro geyaan ma, muxu wuli fu biraxi a foɓɓo ra.

¹⁵ A yi sa Sisera yenge, Alatala yi Sisera ragi Baraka yee ra, a yi a wontorone nun a ganla birin halagi silanfanna ra. Sisera yi godo a wontoron kui, a yi a gi a sannu.

¹⁶ Baraka yi wontorone nun ganla kedi han Xaroseti-Hagoyin yi. Siseraa ganla birin yi faxesa silanfanna ra, hali muxu kedenna a mi lu.

¹⁷ Koni, Sisera yi a gi a sannu, a siga Keni kaan Xeberi a jaxanla Yayeli a bubuni, bayo boɓɓe xunbenli yi Xasori mangan Yabin nun Keni kaan Xeberi a denbayaan tagi.

¹⁸ Yayeli yi mini Sisera yee ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N kannna, so be, so n konni, hali i mi gaxu.” A yi so a bubuni, Yayeli yi a luxun bitinganna bun.

¹⁹ A yi a fala jaxanla xa, a naxa, “Yandi, n ki igeni, min xonla n na.” A yi nono kundin nabi, a yi a ki nononi, a mon yi a xunna so.

²⁰ Sisera mon yi a fala jaxanla xa, a naxa, “Siga i ya bubun de ra. Xa muxuna nde fa i maxodin, a naxa, ‘Muxuna nde be ba?’ I xa na kann yabi, i naxa, ‘En-en.’ ”

²¹ Koni, Xeberi a jaxanla Yayeli yi bubun wudi ralemunxina* nde tongo e nun deeramana, a yi a maso a ra, a yi wudin gbangban a xunni, a sa mini boɓɓoni. Sisera xadaxin yi saxi, a ximni, a yi a faxesa.

²² Bayo Baraka yi Sisera sagatanma, Yayeli yi mini a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, i xemen naxan fenma, n xa fa a yita i ra.” A yi so a konni, a sa Sisera faxaxin li saxi na, wudin sotixi a xunni.

²³ Na loɓɓoni, Ala yi Kanan mangan Yabin nayarabi Isirayila kaane yee ra.

* **4:21: Bubun wudi ralemunxin** sifani ito findixi tami dungin nan na naxan yi gbangbanma boɓɓoni bubun bun tiine xidi seene ra.

²⁴ Isirayila kaane yi senben soto Kanan mang'an Yabin fari han e yi a raxori.

5

Deboraa betina

¹ Na laxonni, Debora nun Baraka, Abinowan ma dii xemen yi betin ba e bode xon, e naxa,

² "Sofane yitonxi yenge so xinla ma Isirayila yi,

yamaan tinxi e xa siga yengeni, tantunna xa fi Alatala ma!

³ E tan mangane! E tan kuntigine, e tuli mati!

N betin bama nen, n betin bama nen Alatala xa.

N na Alatala tantunma nen betini, Isirayilaa Ala.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri yi, i to keli Edon yamanani,

baxon yi xuruxurun, kundaan yi findi igen na, tule gbeen yi fa.

⁵ Geyane yi xuruxurun Alatala yetagi, Sinayi geyana Alatala yetagi, Isirayilaa Ala.

⁶ Anataa dii xemen Samagara waxatini, Yayeli waxatini, kira gbeene bata yi rabejin, sigatine yi sigama kiradine nan xon.

⁷ Taane bata yi rabejin Isirayila yi. E yi kalaxi

han n tan Debora fa waxatin naxan yi, n yi fa findi Isirayila kaane nga ra.

⁸ E bata yi ala gbetene sugandi. Nayi, yengen yi keli e taane yi,

koni, ye masansan wure lefana hanma tanban mi yi toe muxu kedenna yii muxu wuli tonge naaninna ye Isirayila yi."

⁹ "N bajeena Isirayila sofa kuntigine foxo ra, e nun muxun naxanye tinxi e xa siga yengeni.

Tantunna Alatala xa!

¹⁰ E tan naxanye e masiga tima sofali fixene fari,

e tan naxanye doxi dagine ma, e tan naxanye sigan tima kirane xon, e tuli mati

¹¹ ige maxanle xuiin na ige ramaradene yi.

E Alatalaa tinxinyana fe falama, a wali fajine Isirayila kuntigine xa!

Nayi, Alatalaa yamaan bata sa doxo taane so deene ra.

¹² E yi a fala, e naxa,

'Xulun, xulun!

Debora, xulun!

Xulun, xulun! I betin ba!

Xulun! Baraka, xulun!

Abinowan ma dii xemena, i sa fa i ya kasorasane ra!

¹³ Nayi, naxanye lu e nii ra, ne yi siga kuntigine foxo ra, Alatalaa yamaan yi e malan n fema, siga sofa kendene xili ma.

¹⁴ Efirami bansonna muxuna ndee yi fa naxanye Amalekine na. Bunyamin bansonna muxune fan yi biraxi i foxo ra.

Kuntigine yi keli Makiri yi siga yengeni. Sofa kuntigine yi fa sa keli Sabulon bansonni.

¹⁵ Isakari kuntigine yi bira Debora foxo ra, Isakari bansonna muxune yi biraxi Baraka nan foxo ra, e godo lanbanni mafuren!

Koni, matandi gbeen yi lu Ruben bansonni.

¹⁶ Nanfera i luxi sansanne kui

i lu xuruseene wuga xuiin name? Matandi gbeen yi lu Ruben bansonni.

¹⁷ Galadi kaane yi lu Yuruden baan kidi ma! Nanfera Dan kaane luxi kunkine dexon?

Aseri kaane yi lu daxi baan de, e lu doxi kunki tideni so deene ra.

¹⁸ Sabulon bansonna muxune tan yi tin sayaan ma yengeni, Nafatali bansonna muxune fan na kiini xene ma."

¹⁹ "Mangane fa nen, e yi yengen so.

Nayi, Kanan mangane yi yengen so Taanaki yi,

Megido tigne dexon, koni, e mi gbeti yo tongo, e mi sese soto yengeni.

²⁰ Sarene yi yengen so kore xonna ma, e yi Sisera yenge e funfuni.

²¹ Kison baa igen yi en yaxune xali, Kison baa igen naxan yi minima xabu a foloni.

I wekile! En siga yengeni!

²² Nayi, soone torone xuiin yi mini, e danguma e giye,

e tunganma alo soo senbemane.

²³ Alatalaa malekana nde yi a fala, a naxa, 'Dangan Meroso taan xa,

e a muxune danga, bayo e mi fa walixi Alatalaa fe ra, e mi fa Alatalaa sofa kendene malixi.'

²⁴ Duban Yayeli xa dangu jaxanle birin na Xeberi a jaxanla, Keni kaana!

Dubana a xa jaxanle tagi naxanye doxi bubune kui!

²⁵ Sisera bata igen maxodin, a yi nonon so a yii!

A yi fenen so a yii igelengen fajin kui.

²⁶ A yi wudi ralemunxin suxu a komenna ra, a yi a gbangban deerramaan na a yiifanna ra,

a yi Sisera garin, a yi a xunna saxon,

a yi a xunni koren, a yi a yibo.

27 A yi bira a san bun,
a yi bira, a lu saxi a bun,
a yi bira a san bun,
a salaxun denaxan yi a bira,
a lu menna nin a faxa.”

28 “Sisera nga yi a yeen namini banxin foye soden na,

a yi a fala, a naxa,
‘Nanfera, a yenge so wontoron bata bu,
a mi fama?
Nanfera a wontorone bata madiganje ayi?’
29 A kuntigi jaxalan xaxilimane yi a yabi ito ra

hali a tan fan yeteen yi naxan mirixi, e naxa,
30 ‘Sofane seene nan tongoxi yengeni,
yanyina nde e ne nan taxunma,
sofa keden, sungutun keden hanma firin.
E dugi kendenene nan tongoxi Sisera xa,
dugi faji soxonxine,
koe mafilin faji soxonxine Sisera xa.’ ”

31 “Alatala, a yi lan nun,
i yaxune birin xa faxa
alo Sisera faxaxi kii naxan yi.
Koni, i rafan naxanye ma
ne xa lu alo sogan na te senbeni.”

Yamanan yi lu boje xunbenli jee tonge naanin.

6

Gedeyon

1 Isirayila kaane mon yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi. Nayi, Alatala yi e sa Midiyan kaane sagoni jee solofere.

2 Midiyan kaane yi Isirayila kaane jaxankata. Na yi a liga Isirayila kaane yi sa doxo geya longonne nun faranne ra.

3 Isirayila kaane na yi sansine xi waxati yo yi, Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane yi sa e yengema nen.

4 E yi fa doxo Isirayila yamanani, e yi e boxon sansine birin kala siga han Gasa taani, donseen nun yexene nun jingene nun sofanle, e mi sese luye Isirayila yi.

5 E nema yi e xuruseene nun e bubune xale Isirayila yi, e yi wuyama ayi nen alo tuguminne, e jogomene yi wuya han e yaten mi kolon, e yi fama nen yamanani, e kalan ti.

6 Midiyan kaane yi Isirayila findi yi igelitone ra, Isirayila kaane yi e xui ramini Alatala ma.

7 E to e xui ramini Alatala ma lan Midiyan kaane ma,

8 Alatala yi nabina nde rasiga e ma. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N tan nan e raminixi Misiran yi, n yi e ba konyiyani.

9 N tan nan e baxi Misiran kaane noon bun, e nun naxanye birin yi e jaxankatama, n yi e kedi e yee ra, n yi e yamanan so e yii.

10 N yi a fala e xa, n naxa, ‘N tan nan Alatala ra, e Ala. E nama Amorine alane batu yamanani e doxi denaxan yi.’ Koni, e mi e tuli mati n na.”

11 Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi fa, a yi doxo konden bun Ofara taani, Yosa gbeen yi denaxan na, Abiyeseri xabilan muxuna. A dii xemen Gedeyon yi murutun bonboma manpa ige baden yinla ra, alogo Midiyan kaane nama a to.

12 Alatalaa malekan yi mini a xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala i tan sofa kenden xon!”

13 Gedeyon yi a yabi, a naxa, “N kanna, xa Alatala n xon, nanfera ito ligama nxu ra? A wanle minen nxu benbane naxanye fe fala nxu xa, e to yi a falama, e naxa, ‘Alatala xa mi nxu raminixi Misiran yi ba?’ Iki, Alatala bata nxu rabenin, a nxu sa Midiyan kaane sagoni!”

14 Alatala yi a yee rafindi a ma, a naxa, “Senben naxan i ra, e nun na xa siga, i sa Isirayila kaane ba Midiyan kaane yii, n tan xa mi i rasigama ba?”

15 A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, n na Isirayila rakisima di? N xabilan naxan yi, na xurun Manase bansonna ye, n tan nan mon dii danxen na n baba a denbayani.”

16 Alatala yi a yabi, a naxa, “N luma nen i foxo ra, i yi Midiyan kaane birin faxa alo muxu kedenna.”

17 Gedeyon yi a yabi, a naxa, “Taxam-asenna yita n na naxan a yitama a i tan nan falan tixi n xa.

18 N bata i mafan, i nama i masiga be ra han n mon yi fa i fema, n fa n ma saraxan sa i yetagi.” Ala yi a fala, a naxa, “N luma nen han i yi fa.”

19 Gedeyon yi sa sii diina nde faxa, a yi murutun kilo tonge saxan gan buru tetaren na. A yi suben sa sangatanna kui, a yi sube igen sa igelengenna kui, a fa e yita malekan na konden bun ma.

20 Alaa malekan yi a fala a xa, a naxa, “Suben nun buru tetaren sa gemen fari, i sube igen boxon e fari.” Gedeyon yi na liga.

21 Alatalaa malekan yi dunganna xunna sin suben nun buru tetarene yi gemen fari. Teen yi mini gemeni a yi suben nun buru tetaren gan. Alatalaa malekan yi tunun a ma.

22 Gedeyon yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra. Gedeyon yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, Alatala! N bata Alatalaa malekan to n yetagi!”

23 Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Lu boje xunbenli, i nama gaxu, i mi fa faxama.”

24 Gedeyon yi saraxa ganden nafala Alatala xa menni, a yi na xili sa a “Alatala

Nan Bɔɓɛ Xunbenla Ra.” Na mɔn Ofara yi han to, Abiyeseri xabilan muxune taana.

²⁵ Na kɔɛɛn yeɛɛn na, Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I fafe a turaan firinden tongo naxan jɛɛ solofere a ra. I yi Baali suxure saraxa ganden kala, i fafe gbeen denaxan na. Asera gbindonna naxan a fema, i yi na rabira.

²⁶ I yi saraxa gande fajin ti Alatala xa geyani ito xuntagi, i ya Ala. I yi turaan tongo, i tɛɛn so Asera gbindonna ra, i naxan nabiraxi, i yi turaan suben sa tɛɛni, a ba saraxan na.”

²⁷ Gedeyɔn yi muxu fu tongo walikene ye, Alatala naxan falaxi, a yi na liga. Koni, bayo a yi gaxuxi a fafe a denbayaan yeɛ ra e nun taan muxune, a mi tin a lige yanyin na, fo kɔɛɛn na.

²⁸ Taan muxune to keli xɔtɔnni, e yi a to Baali suxure saraxa ganden kalaxi, Asera gbindonna mi na naxan yi tixi a fema, turaan firinden fan bata yi ba saraxa gan daxin na saraxa ganden fari, denaxan ti.

²⁹ E yi a fala e bode xa, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi maxɔdinna ti, e fe xɔnfenna ti. E yi a fala e xa, e naxa, “Yosaa dii xɛmɛn Gedeyɔn nan a ligaxi.”

³⁰ Nayi, taan muxune yi a fala Yosa xa, e naxa, “I ya dii xɛmɛn namini, nxu xa a faxa, bayo a bata Baali suxure kiden nabira, a yi Asera gbindonna rabira naxan yi tixi a fema.”

³¹ Muxun naxanye yi tixi Yosa fɛma, a yi ne yabi, a naxa, “Ɖ tan nan Baali malima ba? Naxan yo na Baali mali, na kanna faxama nɛn benun xɔtɔnni. Xa ala nan Baali ra, a xa a yeɛ mali, bayo a batuden bata rabira.”

³² Na lɔxɔni, e yi Gedeyɔn xili sa a Yerubali, e naxa, “Baali yeɛɛn xa a yenge.” E na fala nɛn bayo a bata Baali kiden nabira.*

Gedeyɔn yi Ala maxandi

³³ Midiyan kaane nun Amalekine nun sogeteden binna xuruse rabane birin yi e malan, e gidi Yuruden baan kidi ma, e sa e malan Yeɛɛreli lanbanni.

³⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Gedeyɔn ma, a yi xɔtaan fe, Abiyeseri xabilan yi fa, e bira a fɔxɔ ra.

³⁵ A yi xɛrane rasiga Manase yamanan birin yi, alogo na muxune fan xa fa a fɔxɔ ra. A mɔn yi xɛrane rasiga Aseri nun Sabulon nun Nafatali yamananane yi, ne fan muxune yi siga e ralandeni.

³⁶ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I waxi Isirayila rakisi feni n tan nan xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.

³⁷ Awa, n xa yeɛɛɛ kidi xabe daxina nde sa lonna ma. Xa xiila sa kidin nan tun na, bɔxɔn yi lu xaraxi, nayi n na a kolonma nɛn

a i Isirayila rakisima nɛn n xɔn, alo i a falaxi kii naxan yi.”

³⁸ A yi na liga. Na xɔtɔn bode, a yi keli xɔtɔn, a yi kidini bundu, xiila naxan mini kidini, igelengenna ye keden.

³⁹ Gedeyɔn yi a fala Ala xa, a naxa, “I nama xɔlɔ n ma, koni n mɔn waxi a kolon feni kidin nan xɔn. Iki, kidin xa lu yixaraxi, xiila yi bɔxɔni kun.”

⁴⁰ Ala mɔn yi na liga na kɔɛɛn na. Kidin gbansanna yi lu yixaraxi, bɔxɔn yi yikun.

7

Gedeyɔn yi Midiyan kaane no

¹ Gedeyɔn naxan mɔn yi xili Yerubali, na nun yamaan naxan birin yi a fɔxɔ ra, e birin yi keli xɔtɔn xɔtɔn, e sa e malan Harodi tigin yireni. Midiyan kaane yi malanxi kɔmɛnna ma lanbanni More geyaan dɛxɔn.

² Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “I ya muxune wuya. Na ma, n mi waxi Midiyan kaane sa feni i sagoni, xanamu Isirayila kaane e yeɛ matɔxɔma nɛn, e naxa, ‘Nxu tan nan nxu yeɛɛ rakisixi.’

³ Nayi, sa ito fala i ya yamaan xa, i naxa, ‘Xa naxan gaxuxi, a xuruxurunna, na kanna xa xɛɛ, a keli Galadi geyani keden na.’ ” Muxu wuli mɔxɔɓɛn nun firin yi xɛɛ, a yi lu muxu wuli fu ma.

⁴ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “Yamaan mɔn gbo. E xali igen dɛ, n xa sa muxune sugandi i xa mɛnni, n na naxanye yita i ra, ɛ nun ne yi siga. N na a fala naxan yo ma a nama siga, hali na kanna mi siga i fɔxɔ ra.”

⁵ Nayi, Gedeyɔn yi yamaan xali baan dɛ. Alatala yi a fala Gedeyɔn xa mɛnni, a naxa, “Naxanye birin e felenma igen ma, e yi e min alo barena, ne lu e danna, naxanye birin e xinbi sinma e yi e min, i yi ne fan lu e danna.”

⁶ Muxu kɛmɛ saxan yi e min e yiine ra, yamaan dɔnxɛn yi e xinbi sin, e yi e min.

⁷ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa, a naxa, “N na ɛ rakisima na muxu kɛmɛ saxanne nan xɔn naxanye e minxi e yiine ra, n yi Midiyan kaane sa i sagoni. Muxu dɔnxɛne xa siga e konne yi.”

⁸ Gedeyɔn yi Isirayila muxu dɔnxɛne fandane nun e xɔtane ba e yi, a yi e rasiga e konne yi. Koni, a yi na muxu kɛmɛ saxanne lu a fema.

Midiyan kaane yi malanxi e labe ra nɛn.

⁹ Alatala yi a fala Gedeyɔn xa na kɔɛɛn na, a naxa, “Keli, i godo gali malandeni, bayo n na a sama nɛn i sagoni.

¹⁰ Xa i gaxu gode, ɛ nun i ya walikɛɛn Pura xa siga gali malandeni.

¹¹ I yi i tuli mati e ra. Na xanbi ra, i wɛkilɛma nɛn, i sa e yenge.” Nayi, e nun a

* 6:32: **Yerubali**, e kon xuini, na bunna nɛn fa fala, “Baali xa a yenge.”

walikεεn Pura yi siga han daaxaden so δεεn na.

¹² Midiyan kaane nun Amalεkine nun sogeteden binna xuruse rabane bata yi e malan lanbanni, e wuya alo tuguminne, e ραγομενε yi wuya alo ρεμεnsinna foxo igen δε.

¹³ Gedeyon yi fa, a yi xεμεna nde xuuin με xiyeu yeβε e lanfaan xa, a naxa, "N funde burun nan toxi a firifire Midiyan kaane daaxaden tagi xiyeu, a yi fa han a fa din bubun na, bubun yi maxετε, a bira."

¹⁴ A lanfaan yi a yabi, a naxa, "Gedeyon ma yengen nan na ra, Yosaa dii xεμεna, Isirayila kaana. Ala bata Midiyan kaane sa a sagoni e nun gali malanden birin."

¹⁵ Gedeyon to na xiyeu nun a bunna rame, a yi Ala batu, a yi xεte Isirayila kaane gali daaxadeni, a naxa, "E keli, bayo Alatala bata Midiyan kaane gali daaxaden sa en sagoni."

¹⁶ A yi na muxu κεμε saxanne yitaxun δοχοδε saxanna ra, a yi xotane so e birin yii e nun feρne yigenle nun xayε xidi δεγενε, feρnen sa soma naxanye xun na.

¹⁷ A yi a fala e xa, a naxa, "E yeεn tima n na nen, n na naxan liga, ε fan yi na liga. N neεn fa ganla daaxaden li tun, n na naxan liga, ε na liga.

¹⁸ N na xotaan fe waxatin naxan yi, muxun naxanye birin n foxo ra, ne birin yi xotaan fe ganla daaxaden nabilinni, ε sonxo, ε naxa, 'Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!'"

¹⁹ Muxu κεμεn naxanye lu Gedeyon fema, e nun ne yi maso gali daaxaden na koe tagini, kantan tiine masara waxatini. E yi xotane fe, feρnen naxanye yi e yi, e yi ne yibo.

²⁰ Muxu κεμε saxanne birin yi xotane fe daaxaden nabilinni, e yi feρene yibo, e yi xayε xidi δεγενε suxu e komeanne ra, xotane e yiifanne yi alogo e xa e fe, e yi sonxo, e naxa, "Nxu yengen soma Alatala nun Gedeyon nan xa!"

²¹ E birin yi lu e funfuni gali malanden nabilinni, gali malanden muxune birin yi e gi folo, e gbelegebele, e yi e gi.

²² Nayi, muxu κεμε saxanne birin yi xotane fe, Alatala yi muxune radin e bode ma gali daaxadeni, e yi e bode yenge. Midiyan kaane yi e gi Beti-Sita taani, Serera taan binni, siga han Abeli-Mehola taani, Tabata taan δεxon.

²³ Isirayila kaane yi e malan, Nafatali kaane nun Aseri kaane nun Manase kaane birin yi Midiyan kaane sagatan.

²⁴ Gedeyon yi xεrane rasiga Eframi geya yiren birin yi a faladeni, a naxa, "E godo Midiyan kaane raladeni, ε yi kiraan suxu Midiyan kaane yeε ra keli baan δε siga han Beti-Bara." Eframi kaane yi e malan e yi Yuruden baan xonna birin suxu siga han Beti-Bara.

²⁵ E yi Midiyan kaane kuntigi firinne suxu, Orebi nun Sebi, e yi Orebi faxa Orebi Gemen fari, e yi Sebi faxa Sebi a Manpa Ige Badeni. E mon yi lu Midiyan kaane sagatanρε. E yi siga Orebi nun Sebi xunne ra Gedeyon xon Yuruden baan kidi ma.

8

Eframi kaane yi xolo

¹ Eframi kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, "Nanfera i ito ligaxi nxu ra? Nanfera i mi nxu xilixi Midiyan kaane yengedeni?" E yi a mafala.

² A yi e yabi, a naxa, "N nanse ligaxi naxan maliga e kewanle ra? Bogi seen naxanye luxi boxone yi Eframi bonsonna muxune xa, na mi gbo dangu Abiyeseri xabilan muxune se xabane birin na ba?"

³ Ala bata yi Midiyan kaane kuntigine Orebi nun Sebi sa e sagoni. N nε nanse lige nayi naxan dangu ε gbeen na?" Gedeyon to na fala Eframi kaane xa, nde yi ba e xolon na.

Gedeyon Yuruden baan kidi ma

⁴ Gedeyon nun a foxorabira muxu κεμε saxanne to Yuruden baan li, e yi baani gidi, e bata yi xadan, koni e mon yi lu sagatanna tiye.

⁵ A yi a fala Sukoti kaane xa, a naxa, "N bata ε mafan ε donseen so yamaan yii naxan biraxi n foxo ra, amasoto e xadanxi, anu n mon Midiyan mangane sagatanma Sebaxa nun Salamuna."

⁶ Sukoti kuntigine yi a yabi, e naxa, "Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya ganla yii nanfera?"

⁷ Nayi, Gedeyon yi e yabi, a naxa, "Nba, Alatala na Sebaxa nun Salamuna sa n sagoni waxatin naxan yi, n na ε ρaxankatama nen tonbonna wudi yii jali kanne ra."

⁸ A keli menni, a siga Penuyeli taani, a sa na maxandi kedenna ti Penuyeli kaane fan ma. Penuyeli kaane yi a yabi alo Sukoti kaane a yabi kii naxan yi.

⁹ A fan yi a fala Penuyeli kaane xa, a naxa, "N na non soto yengeni, n xεte, n na ε taan sanganso makantanxin nabirama nen."

¹⁰ Sebaxa nun Salamuna nun e ganla yi Karakoro taani, ε muxu wuli fu nun suulun joxon. Ne nan tun yi fa luxi sogeteden binna xuruse rabane sofa ganla ra. Bayo, muxu wuli κεμε mαxone bata yi faxa e ra yengeni.

¹¹ Gedeyon yi siga xuruse rabane kiraan xon, Nobaya taan nun Yogboha taan sogeteden binni, a yi na sofa ganla ratεrena, a yi e yenge.

¹² Sebaxa nun Salamuna yi e gi. Gedeyon yi e sagatan, a Midiyan kaane manga firinne suxu, sofa ganla birin yi xuya ayi.

¹³ Yosaa dii xεμεn Gedeyon yi fa sa keli yengeni mini Xeresi geya ma kiraan xon.

14 A Sukoti banxulanna nde suxu, a yi a maxodin, na yi Sukoti kuntigine nun fonne xinle sebe, muxu tonge solofere muxu solofere.

15 Na xanbi ra, a fa Sukoti kaane fema, a naxa, “E n konbi naxanye fe ra, e naxa, ‘Sebaxa nun Salamuna bata sa i sagoni ba? Nxu xa donseen so i ya muxu xadanxine yii nanfera?’ Nba, iki, Sebaxa nun Salamuna ni i ra.”

16 Nayi, a yi Sukoti taan fonne suxu, a siga e ra tonbonni. A sa e banbo wudi yii maralixine ra, a Sukoti kaane kewanla saran e ra.

17 A mon yi Penuyeli taan sanganso makantanxin nabira, a yi taan muxune faxa.

18 Na xanbi ra, Gedeyon yi a fala Sebaxa nun Salamuna xa, a naxa, “E muxun naxanye faxa Taboro yi, ne yi di?” E yi a yabi, e naxa, “E yi luxi nen alo i tan, e birin yi maligaxi manga diine nan na.”

19 A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne nan yi e ra, ngaa diine. N bata n kolo habadan Alatala yi. Xa e yi e lu e nii ra nun, n mi yi e faxama nun.”

20 A yi a fala a dii singen Yeteri xa, a naxa, “Keli, i yi itoe faxa!” Koni Yeteri mi a silanfanna botin, amasoto a yi gaxuxi, bayo banxulanna nan mon yi a ra.

21 Sebaxa nun Salamuna yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “I tan yeteen xa keli, i yi nxu faxa! Bayo ‘xemen nan tun na lige.’ ” Nayi, Gedeyon yi keli, a yi Sebaxa nun Salamuna faxa. Se fajin naxanye yi e jogomene fari, a yi ne fan tongo.

Gedeyon faxa fena

22 Isirayila kaane yi a fala Gedeyon xa, e naxa, “Lu nxu xun na e nun i ya diin nun i mamandenna, bayo i bata nxu rakisi Midiyan kaane ma.”

23 Gedeyon yi a fala e xa, a naxa, “N mi luyee e xun na, n mi n ma diin luyee e xun na. Alatala nan luma e xun na.”

24 Gedeyon mon yi a fala e xa, a naxa, “N waxi sena nde maxodin feni e ra. E birin xa tunlaso keden keden so n yii e se tongoxine yi yengeni.” Tunlaso xema daxine nan yi Midiyan kaane tunle ra, bayo Sumayila bomsanna muxune nan yi e ra.

25 E yi a yabi, e naxa, “Nxu e fiye i ma nen.” E yi dugini sa boxoni, e birin yi tunlaso keden keden woli dugin fari e naxan tongo yengeni.

26 Tunlaso xema daxine binyen yi sigeha kilo maxone, Gedeyon naxan maxodin. A mon yi jere ne nun se fajine soto e nun

Midiyan kaane mangane dugi fajine nun koe filin fajin naxanye yi e jogomene koe.

27 Gedeyon yi na xemaan nafala saraxarali domana nde ra, a yi a lu Ofara taani. Isirayila kaane birin yi fama menna nin na batudeni naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi,* na yi findi maratantan seen na Gedeyon nun a denbayaan xa.

28 Midiyan kaane yi yarabi Isirayila kaane yee ra, e mi fa e xunna rakeli sonon. Yamanan yi lu baje xunbenli jee tonge naanin Gedeyon ma siimayaan birin yi.

29 Yosaa dii xemen Yerubali yi xete, a dexo a konni.

30 Gedeyon dii tonge solofere nan soto, bayo jaxalan wuyaxi nan yi a yii.

31 A konyi jaxanla† naxan yi Siken taani, na fan yi dii keden soto a xa, a yi na diin xili sa Abimeleki.

32 Yosaa dii xemen Gedeyon faxa foriya fajin nin, e yi a maluxun a fafe Yowasa gaburun na Ofara taani, denaxan yi findixi Abiyeseri xabilan gbeen na.

33 Gedeyon to faxa, Isirayila kaane mon yi Ala yanfa Baali suxurene xon naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi, e yi Baali-Beriti findi e ala ra.

34 Isirayila kaane mi bira Alatala foxo ra, e Ala naxan e ba e yaxune yii naxanye yi e rabilinxi.

35 E mi hinanna yita Gedeyon ma denbayaan na naxan mon xili Yerubali, hali a to fe fajin wuyaxi raba Isirayila xa.

9

Abimeleki yi findi mangan na

1 Yerubali a dii xemena Abimeleki yi siga Siken taani a nga xunyen nun a xabilan muxune birin fema, a yi a fala e xa, a naxa,

2 “N bata e mafan, e sa a fala Siken taan fonne birin xa, e naxa, ‘E waxi nen Yerubali a dii tonge soloferene birin xa findi mangan na e xunna ba, hanma muxu keden?’ E xa a kolon a e xabilan muxuna nde nan n na.”

3 A nga xunyene yi a falane birin nali Siken fonne ma, e yi tin bir e Abimeleki foxo ra, bayo e xabilan muxuna nde nan yi a ra.

4 E Baali-Beriti batu banxin gbeti gbanan tonge solofere so a yii. Abimeleki yi fuyantenne nun mafu tiine saran na gbetin na, e bira a foxo ra.

5 A yi siga a fafe a banxini Ofara taani, a yi a tadane nun a xunyene faxa, Yerubali a dii tonge soloferene birin gome kedenna fari. Yerubali a dii donxen Yotami nan tun lu, amasoto na bata yi a luxun.

6 Siken kaane nun Beti-Milo kaane birin yi e malan wudi gbeen dexon gemen dexon

* 8:27: Na luxi nen alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi nen a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi. † 8:31: **Konyi jaxanle** sariyan sebexi Xorjayaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra naxan sotoxi a jaxanla ra.

naxan dōxi Siken yi. E yi sa Abimeleki dōxo mangan na menni.

Yotami a sandana

⁷ Yotami yi na me. A yi sa ti Garisimi geyaan xuntagi, a gbelegbele, a naxa, "Siken fonne, ε tuli mati n na, xa ε waxi Ala xa ε rame.

⁸ Lōxōna nde, wudine siga nen a e xa sa e mangan dōxo. E yi a fala Oliwi bili gbeen xa, e naxa, 'Findi nōxo mangan na.'

⁹ Koni, Oliwi bili gbeen yi e yabi, a naxa, 'N xa n me n turen na ba, naxan nafan Ala nun muxune ma, n sa dōxo wudin bonne xun na?'

¹⁰ Nayi, wudine yi a fala xōde binla xa, e naxa, 'Fa, i fa dōxo n̄xu xun na.'

¹¹ Koni, xōde binla yi e yabi, a naxa, 'N xa n me n naxunna nun n bogi fajin na, n sa dōxo wudin bonne xun na?'

¹² Nayi, wudine yi a fala manpa binla xa,* e naxa, 'Fa, i fa dōxo n̄xu xun na.'

¹³ Koni, manpa binla yi e yabi, a naxa, 'N xa n me n igen na naxan findixi Ala nun muxune rasewa seen na, n sa dōxo wudin bonne xun na?'

¹⁴ Nayi, wudine birin yi a fala kōjōn xa, e naxa, 'Fa, i fa dōxo n̄xu xun na.'

¹⁵ Kōjōn yi wudine yabi, a naxa, 'Xa ε waxi n dōxo feni mangan na ε xun na, ε fa girindin n nininna ra. Xanamu, tēn minima nen kōjōni a yi Liban warine gan.' "

¹⁶ "Nba, ε Abimeleki dōxi mangan na lannayaan nun fetareyaan nin ba? E fan nen Yerubali nun a denbayaan na ba? E a wali faji kolonxi ba?

¹⁷ N fafe yengen so nen ε xa, a yi lu sayaan de, a yi ε ba Midiyan kaane yii.

¹⁸ E tan bata keli n fafe a denbayaan xili ma to, ε yi a dii tonge soloferene faxa gme kedenna fari, ε yi a konyi gilena dii xemena Abimeleki dōxo mangan na Siken kaane xun na, bayo ε ngaxakedenna na a ra.

¹⁹ Xa ε lannayaan nan ligan Yerubali nun a denbayaan na to fetareyani, Abimeleki xa findi ε sewan na, ε fan yi findi a sewan na.

²⁰ Xanamu, tēn xa mini Abimeleki yi, a yi Siken kaane gan e nun Beti-Milo kaane, tēn yi mini Siken nun Beti-Milo kaane yi, a yi Abimeleki gan!"

²¹ Na xanbi ra, Yotami yi a gi, a siga Beri taani, a sa lu denaxan yi, a yi a masiga a tada Abimeleki ra.

Siken kaane yi murute

²² Abimeleki yi lu mangayani Isirayila xun na jee saxan.

²³ Nayi, Ala yi xaxili naxin naso Abimeleki nun Siken kaane tagi, Siken kaane yi Abimeleki yanfa.

²⁴ E fe naxin naxan liga Yerubali a dii tonge soloferene ra, na yi xete e ma, e faxa feen goronna yi lu e ngaxakedenna Abimeleki xun ma naxan e faxa, e nun Siken kaane, naxanye a mali a tadane nun a xunyene faxa.

²⁵ Siken kaane yi muxune ti geyane fari a xili ma, na muxune yi sigatine goronne birin bama nen e yii kira yi. Abimeleki yi na me.

²⁶ Lōxōna nde, Ebedi a dii xemen Gaala nun a tadane yi fa Siken taani. Siken kaane yi e lannayaan sa a yi.

²⁷ E yi siga e manpa bili nakone yi, e yi sa e manpa bogine bolon, e yi naxanaxan naba. E yi so e gbee ala batu banxin kui, e yi donseen don, e yi e min, e yi lu Abimeleki dange.

²⁸ Ebedi a dii xemen Gaala yi a fala, a naxa, "Nde Abimeleki ra, nde Siken kaane ra naxan a lige en xa wali Abimeleki xa? Yerubali a dii xemen xa mi a ra ba? A yamana kanna xa mi Sebulu ra ba? E bira Xamori xabilan muxune fōxo ra, bayo Xamori nan Siken masεgexi. En walima Abimeleki xa nanfera?"

²⁹ Xa n tan nan yi Siken kaane xun na nun, n yi Abimeleki kedima nen. N yi a falama nen Abimeleki xa, n naxa, 'I ya ganla fari sa, en yenge.'

³⁰ Ebedi a dii xemen Gaala naxan falaxi, yamana kanna Sebulu yi na me, a yi xōlo.

³¹ A yi xerane rasiga wundoni Abimeleki ma a faladani a xa, a naxa, "Ebedi a dii xemen Gaala nun a ngaxakedenne bata fa Siken yi, e taan muxune radinna i xili ma.

³² Nayi, keli kōeen na, e nun yamaan naxan i fōxo ra, ε sa ε luxun burunna ra.

³³ Xōtōnni, sogen na te, i fan yi keli, i yi taan yenge. Gaala nun a muxune na mini ε xili ma, naxan na i kenen, i na liga e ra."

³⁴ Abimeleki yi keli kōeen na e nun yamaan naxan birin yi a fōxo ra, e sa e luxun Siken dexon, e yitaxunxi dōxode naanin.

³⁵ Ebedi a dii xemen Gaala yi mini, a ti taan so deen na. Nayi, Abimeleki nun a yamaan yi mini e luxundene yi.

³⁶ Gaala to yamaan to, a yi a fala Sebulu xa, a naxa, "Yamaan godoma keli geyane ma." Sebulu yi a yabi, a naxa, "Geyane nininne na a ra, muxune mi a ra."

³⁷ Gaala mon yi falan tongo, a naxa, "Yamana nde yati godomatōon na a ra geyane ma, ganla bonna fama sa keli yimato wudi gbeen kiraan binni."

³⁸ Sebulu yi a yabi, a naxa, "I ya fala naxumene minen, i tan naxan yi a falama, i naxa, 'Nde Abimeleki ra, alogo en xa wali a xa?' I mi muxuni itoe xan naxaxu ba? Nba, siga, i sa yengen so!"

* 9:12: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnna alo manpana e gbee kiini.

³⁹ Gaala yi ti Siken kaane yee ra, a siga Abimeleki yengedeni.

⁴⁰ Abimeleki yi a kedi, muxu wuyaxi maxoloxin yi lu taan so deen na.

⁴¹ Abimeleki yi sa ti Aruma taani. Sebulu yi Gaala nun a ngaxakedenne kedi Siken taani.

⁴² Na xoton bode, Siken kaane yi mini, e siga e xene ma. Abimeleki yi na me.

⁴³ Nayi, a yi a ganla tongo, a yi a yitaxun doxode saxanna ra, e yi e luxun burunna ra. A to muxune to mine taani, a yi e yenge.

⁴⁴ Abimeleki nun ganla doxode keden yi keli e yi e malan taan so deen na, ganla doxode firin yi xee ma kaane yenge, e yi e birin faxa.

⁴⁵ Yanyin birin na, Abimeleki taan yengema han a yi a no, a yi taan muxune faxa. A yi taan kala, a yi foxon xuya na yiren birin yi.

⁴⁶ Na xibarun to sa Siken sanganso makantanxin muxune li, e yi sa e malan Beriti ala batu banxin yire makantanxini.

⁴⁷ Abimeleki to na me a ne birin bata e malan,

⁴⁸ a yi te Salamon geyaan fari, e nun yamaan naxan birin yi a foxo ra. Abimeleki yi bunbin tongo, a yi wudi yiina nde sege, a yi a sa a koon ma. Na xanbi ra, yamaan naxan yi a foxo ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N naxan ligaxi e bata na to, e fan xa na liga mafuren!"

⁴⁹ Yamaan birin yi wudi yiine sege, e bira Abimeleki foxo ra. E sa wudi yiine malan yire makantanxin xon, e yi a gan, e nun seen naxanye birin yi a kui. E yi Siken sanganso makantanxin muxune birin faxa, muxu wuli keden, xemene nun jaxanle.

Abimeleki faxa fena

⁵⁰ Abimeleki yi siga Tebesi taan xili ma. A yi Tebesi kaane yenge, a yi e no.

⁵¹ Sanganso makantanxina nde yi taa tagini, xemene nun jaxanle e gi, e sa e malan denaxan yi, e nun taan muxune birin, e yi na balan e xun ma, e te a xuntagi.

⁵² Abimeleki yi fa na yire makantanxin yengedeni, a yi a maso deen na, alogo a xa teen so banxin na.

⁵³ Nayi, jaxanla nde yi se din game gbeen sin Abimeleki xunni, a yi a xunni bo.

⁵⁴ Banxulanna naxan yi a yenge so seene maxalima, Abimeleki yi a fala na xa mafuren, a naxa, "I ya silanfanna botin, i yi n faxa, alogo muxune nama a fala, e naxa, 'Naxanla nan a faxaxi.' " Banxulanna yi a soxon, a yi faxa.

⁵⁵ Isirayila kaane to a to a Abimeleki bata faxa, e birin yi xete e konne yi.

⁵⁶ Nayi, Ala yi Abimeleki saran a fe jaxine ra, a naxan liga a fafe ra, a yi a dii tonge soloferene faxa.

⁵⁷ Ala yi Siken kaane saran e fe xosixine birin na. Yerubali a dii xemen Yotami a dangan yi e suxu.

10

Kitisaan Tola

¹ Abimeleki faxa xanbini, Isakari bonsonna muxuna nde Puwaa dii xemen Tola, Dodo mamandenna yi keli a xa Isirayila rakisi. A yi doxi Samiri taani Efirami geya yireni.

² A yi findi Isirayila kitisaan na jee moxonon nun saxan. A yi faxa, e yi a maluxun Samiri yi.

Kitisaan Yayiri

³ Tola dangu xanbini, Galadi kaan Yayiri yi ti a joxoni. A yi findi Isirayila kitisaan na jee moxonon nun firin.

⁴ Dii xeme tonge saxan nan yi a yii, naxanye yi e masiga tima sofali tonge saxan fari, e yi doxi taa tonge saxan nin Galadi yamanani, denaxanye mon xili Yayiri taane han to.

⁵ Yayiri yi faxa, e yi a maluxun Kamon yi.

Kitisaan Yefeta

⁶ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, Isirayila kaane mon yi na liga. E yi Baali sawurane nun Asitarate suxurene batu, e nun Arami kaane nun Sidon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisidine alane. E yi e me Alatala ra, e mi fa a batu sonon.

⁷ Alatala yi xolo Isirayila kaane ma, a yi e sa Filisidine nun Amonine sagoni.

⁸ E yi folo Isirayila kaane jaxankate na jeen na han jee fu nun solomasexe, e yi Isirayila kaane birin toro naxanye yi doxi Yuruden meremeren sogeteden binni Galadi yi Amorine yamanani.

⁹ Amonine fan yi Yuruden baan gidi Yuda bonsonna muxune nun Bunyamin bonsonna muxune nun Efirami bonsonna muxune xili ma. Isirayila kaane birin yi jaxankata han.

¹⁰ Nayi, Isirayila kaane yi Alatala maxandi, e naxa, "Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata nxu me nxo Ala ra, nxu yi Baali sawurane batu."

¹¹ Alatala yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "Misiran kaane nun Amorine nun Amonine nun Filisidine

¹² nun Sidon kaane nun Amalekine nun Mayon kaane to e jaxankata, e to n mafan, n mi yi e rakisi ba?

¹³ Koni, e yi e me n na, e yi ala gbete batu. Na ma, n mi e rakise mume!

¹⁴ E siga, e bata seen naxanye yate e alane ra, e sa ne mafan, ne xa e rakisi e jaxankatani."

¹⁵ Isirayila kaane yi Alatala yabi, e naxa, "Nxu bata yulubin tongo. Naxan na i kenon,

na liga nxu ra, koni, yandi, tin, i xa nxu rakisi to!"

¹⁶ E yi ala xɔɲene ba e tagi, e yi Alatala batu. Na ma, Ala yi kininkinin Isirayila kaa jaxankataxine ma.

¹⁷ Amonine yi sa e malan daaxadeni Galadi yi, Isirayila kaane yi sa e malan daaxadeni Misipa yi.

¹⁸ Nayi, yamaan nun Galadi kuntigine yi a fala e bode xa, e naxa, "Nde singe Amonine yenge fɔle? Naxan na na liga, na kanna findima nen Galadi kaane mangan na."

11

Kitisaan Yefeta

¹ Sofa kenden nan yi Galadi kaan Yefeta ra. Yalunden nan yi a nga ra, a fafe yi xili nen Galadi.

² Galadi a jaxanla dii xemene bari a xa nen. Na jaxanla diine to gbo, e yi Yefeta kedi, e naxa, "I mi nxu fafe keen se sɔtɔma, bayo jaxalan gbete nan ma dii i tan na."

³ Nayi, Yefeta yi a gi a ngaxakedenne bun, a yi siga Tobo yamanani. Fuyantenna ndee yi e malan Yefeta fema, e yi bira a fɔxɔ ra.

⁴ Waxatidi to dangu, Amonine yi Isirayila kaane yenge.

⁵ Na ma, Galadi fonne yi siga Yefeta fendeni Tobo yamanani.

⁶ E yi a fala Yefeta xa, e naxa, "Fa, i fa findi nxɔ mangan na, en yi Amonine yenge."

⁷ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, "E tan xa mi n naxaxu ba, e yi n kedi n fafe konni? Nanfera e fama n fɔxɔ ra iki a e kontɔfilixi?"

⁸ Galadi fonne yi a fala Yefeta xa, e naxa, "Nxu faxi i fema na nan yatigi ra, alogo en birin xa siga, i sa Amonine yenge, i findi nxɔ mangan na, e nun Galadi kaane birin."

⁹ Yefeta yi Galadi fonne yabi, a naxa, "Xa en birin siga Amonine yengedeni, Alatala yi sa e sa n sagoni, n tan nan findima e mangan na na yi."

¹⁰ Galadi fonne yi Yefeta yabi, e naxa, "Alatala nan en seren na! Nxu na ligama nen."

¹¹ Yefeta yi bira Galadi fonne fɔxɔ ra, e yi siga. Yamaan yi a findi sofa kuntigin na. Yefeta mɔn yi xete falane birin ma Alatala yetagi Misipa yi.

Yefeta yi xerane rasiga

¹² Yefeta yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa, "Nanse xɔli i ma nxu xa, i to fama nxɔ yamanan yengedeni?"

¹³ Amonine mangan yi Yefeta yabi, a naxa, "Isirayila kaane to mini Misiran yi konyiyani, e yi n ma bɔxɔn tongo, keli Arinon baan ma siga Yaboko xuden ma han Yuruden baana. Iki, e ne raxete nxu ma bɔɲe xunbenli."

¹⁴ Yefeta mɔn yi xerane rasiga a faladeni Amonine mangan xa, a naxa,

¹⁵ "Isirayila kaane mi Moyaba bɔxɔn tongoxi, e mi Amonine yamanan tongoxi.

¹⁶ E to yi kelima Misiran yi waxatin naxan yi, e mini tonbon yiren nin siga han Gbala Baana siga Kadesi yi.

¹⁷ Nayi, Isirayila kaane yi xerane rasiga a faladeni Edɔn mangan xa, e naxa, "Tin nxu xa dangu i ya yamanani." Koni, Edɔn mangan mi tin. A fan yi xerane rasiga Moyaba mangan ma, na fan yi tondi, Isirayila kaane yi lu Kadesi yi.

¹⁸ Na xanbi ra, e yi siga tonbon kiraan xɔn. E yi Edɔn nun Moyaba yamanane mabilin, e sa lu Arinon baan dexɔn, e mi so Moyaba yamanani, bayo Arinon yi findixi Moyaba danna nan na.

¹⁹ Isirayila kaane yi xerane rasiga Amorine mangan Sixɔn ma naxan yi mangayani Xesibɔn taani. Isirayila kaane yi a fala a xa, e naxa, 'A lu nxu xa dangu i ya yamanani siga nxɔ yamanani.'

²⁰ Koni, Sixɔn mi tin, a yi a ganla birin malan yenge so xinla ma, e yi sa e malan Yahasi yi, e sa Isirayila kaane yenge.

²¹ Alatala, Isirayilaa Ala yi Sixɔn nun a ganla birin sa Isirayila kaane sagoni, e yi e nɔ. Amorine yi dɔxi bɔxɔn naxanye birin yi, Isirayila kaane yi ne birin tongo,

²² Keli Arinon baan ma siga han Yaboko xudena, keli tonbonni siga han Yuruden baana.

²³ Alatala, Isirayilaa Ala bata Amorine bɔxɔn so Isirayila kaane yii, a yamana, i tan waxi na nan ba fe yi nxu yii ba?

²⁴ I ya ala Kemosi bɔxɔn naxan soxi i yii, na i yii. Nayi, Alatala, nxɔ Ala bɔxɔn naxan soxi nxu yii, na luma nen nxu yii.

²⁵ I mirixi a ma a i senben gbo Balaki xa ba, Siporo a dii xemena, Moyaba mangana? Anu, a tan mi yenge gidixi Isirayila kaane ma!

²⁶ Xabu jɛɛ keme saxan, Isirayila kaane dɔxi Xesibɔn nun a rabilinna taane yi, e nun Aroyeri nun a rabilinna taane, e nun taan naxanye birin Arinon baan de. Nanfera nayi han to e mi ne xunba?

²⁷ N tan xa mi haken ligaxi i ra, i tan nan fe jaxin ligaxi n tan na, i yi n yenge. Alatala xa kitin sa Isirayila kaane nun Amonine tagi."

²⁸ Amonine mangan mi a tuli mati Yefeta a falane ra.

Yefeta a kolona

²⁹ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Yefeta ma, a yi Galadi nun Manase yamanane yisiga, dangu Misipe taani Galadi yamanani, siga Amonine xili ma.

³⁰ Yefeta yi de xuiin tongo Alatala xa, a naxa, "Xa i Amonine sa n sagoni,

³¹ naxan yo mini n ma banxini a fa n nalandeni, n na xete n konni xunna kenli sa keli Amonine yengedeni, n na fima nen Alatala ma, n yi a gan saraxan na.”

³² Yefeta yi siga Amonine yengedeni, Alatala yi e sa a sagoni.

³³ A yi taa moxone kala, folo Aroyeri taan ma siga han Miniti taana, siga Abeli-Keramin ma. Ala yi Amonine rayarabi Isirayila kaane xa.

Yefetaa dii teme na fe

³⁴ Yefeta yi so a konni Misipa yi. A dii temen yi mini a bodonye a ralandeni tanban xuiin ma. Na dii kedenna nan tun yi a yii, ba na ra, dii teme gbete mi yi na, dii xeme yo mi yi na.

³⁵ A to a to, a yi a domani bo, a naxa, “N bata yigitege! I tan nan n tixi toron ma. N bata de xuiin tongo Alatala xa, n mi na kale mumu.”

³⁶ A diin yi a fala a xa, a naxa, “Baba, i bata de xuiin tongo Alatala xa, a yi i yaxune Amonine sa i sagoni, na ma, a liga n na alo i de xuiin naxan tongoxi.”

³⁷ A mon yi a fala a fafe xa, a naxa, “Kike firin fi n ma alogo nxu nun n lanfane xa siga geyane fari, nxu sa wuga menni bayo n faxama nen, n mi doxo xeme taa ra.”

³⁸ A yi a yabi, a naxa, “Siga!” A yi kike firin fi a ma. E nun a lanfane yi sa wuga a fe ra geyane fari bayo a faxama nen a mi doxo xeme taa ra.

³⁹ Na kike firinne janxin na, a mon yi fa a fafe fema, a yi a de xuiin nakamali a fari. A munma yi xemen kolon.

Xabu na loxoni, ito yi findi namunna ra Isirayila yi:

⁴⁰ Ne yo ne, Isirayila sungutunne sa Yefeta, Galadi kaana dii temen wugama nen xi naanin.

12

Yefeta nun Eframi kaane fe

¹ Eframi kaane yi e malan e siga Safon taani a faladeni Yefeta xa, e naxa, “Nanfera i danguxi, i siga Amonine yengedeni i mi a fala nxu xa en birin yi siga? Nxu waxi e nun i ya banxin gan feni.”

² Yefeta yi e yabi, a naxa, “Yenge gbeen so nen nxu nun n ma yamaan nun Amonine tagi, koni n to e xili, e mi n mali.

³ N to a to e mi fama n malideni, n yi tin sayaan ma, n sa Amonine yenge. Alatala yi e sa n sagoni. Nanfera nayi e fa fama n xili ma to?”

⁴ Yefeta yi Galadi kaane birin malan Eframi kaane yenge xinla ma. Galadi kaane yi Eframi kaane faxesa yenge, ne naxanye yi a falama, e naxa, “E tan Galadi kaane, e findixi muxu gixine nan na Eframi bansonni siga Manase bansonni!”

⁵ Na xanbi ra, Galadi kaane yi Yuruden baan kirane birin suxu Eframi kaane yee ra. Xa Eframi muxu gixina nde yi wa dangu feni, Galadi kaane yi a falama nen, e naxa, “Eframi kaan nan i tan na ba?” Na kanna yi e yabima nen, a naxa, “En-en.”

⁶ Nayi, e yi a falama a xa nen, e naxa, “Xuiin ito fala: Xiboleti.” Koni, na kanna fan yi a falama nen, a naxa, “Siboleti” bayo a mi yi ne a fale a kiini. Nayi, Galadi kaane yi a suxuma nen, e yi a koe raxaba Yuruden baan de. Na waxatini, e yi muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin naxari Eframi yi.

⁷ Yefeta lu nen kitisani Isirayila yi ne senin. Na xanbi ra, Yefeta Galadi kaan yi faxesa, e yi a maluxun Galadi taana nde yi.

Ibisan nun Elon nun Abadon

⁸ Yefeta dangu xanbini, Betelemi kaana Ibisan yi findi kitisaaan na Isirayila yi.

⁹ A dii xeme tonge saxan e nun dii teme tonge saxan nan soto, a yi a dii teme tonge saxan fi bonson gbete yi, a yi jaxalan tonge saxan fen a dii xemene xa bonson gbete yi. A lu nen kitisani Isirayila yi ne solofere.

¹⁰ Ibisan yi faxesa, e yi a maluxun Betelemi yi.

¹¹ A tan danguxina, Elon Sabulon kaan yi findi kitisaaan na Isirayila yi. A lu nen kitisani ne fu.

¹² Sabulon kaana Elon yi faxesa, e yi a maluxun Ayalon taani Sabulon yamanani.

¹³ Na danguxina, Piraton kaan Hileli a dii xemena Abadon yi findi kitisaaan na Isirayila yi.

¹⁴ A yi dii xeme tonge naanin nun mamanan tonge saxan soto naxanye yi e masiga tima sofali tonge solofere fari. A lu nen kitisani Isirayila yi ne solomasexe.

¹⁵ Hileli a diina Abadon yi faxesa, e yi a maluxun Piraton yi Eframi yamanani Amalekine geya yireni.

13

Samison bari fena

¹ Isirayila kaane mon yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi. Alatala yi e sa Filisitine sagoni ne tonge naanin.

² Xemena nde yi Sora taani Dan bansonni, a yi xili Manowa. Gbantana nan yi a jaxanla ra, dii yo mi yi a yii.

³ Alatalaa malekan yi mini a jaxanla xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Gbantana nan i ra, dii mi i yii, koni, i fudikanma nen, i yi dii xemen bari.

⁴ Folo iki ma, i yete suxu, i nama dolon min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don,

⁵ bayo i fudikanma nen, i dii xemen bari. A xunna mi bima, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma nen Ala xa benun a xa bari

waxatin naxan yi, a tan nan Isirayila xun-bama Filisitine yii.”

⁶ Naxanla yi sa na fala a xem̄en xa, a naxa, “Alaa muxuna nde bata fa n fema, a yi luxi alo Alaa malekana nde, a yi magaxu han. N mi a max̄odin a keliden ma, a mi a xinla fan fala n xa.”

⁷ Koni, a fala n xa n̄en, a naxa, ‘I fudikanma n̄en, i dii xem̄en bari. Nayi, f̄ol̄o iki ma, i nama d̄ol̄on min, i nama manpaan min, i nama se haramuxi yo don, bayo i diin naxan barima, na rasarijanma n̄en Ala xa, benun a xa bari waxatin naxan yi han a faxa l̄ox̄ona.’”

⁸ Nayi, Manowa yi Alatala maxandi, a naxa, “Marigina, i Alaa muxun naxan nafaxi, i m̄on xa a rafa n ma alogo a xa a yita nxu ra nxu lan nxu xa naxan liga diin xa naxan fama barideni.”

⁹ Ala yi Manowa xuiin name, Alaa malekan m̄on yi fa naxanla fema, a yi sa a li x̄en ma, a xem̄en Manowa mi yi a fema.

¹⁰ A yi a gi mafuren, a sa a fala a xem̄en xa, a naxa, “Xem̄en naxan fa n fema na l̄ox̄oni, a m̄on bata fa!”

¹¹ Manowa yi keli, a bira a naxanla f̄ox̄o ra, e siga xem̄en fema, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan nan falan ti naxanli ito xa ba?” Malekan yi a yabi, a naxa, “Ɔn, n tan nan yi a ra.”

¹² Manowa yi a fala a xa, a naxa, “I ya falane na kamali waxatin naxan yi, nxu lan nxu xa bira sariyan mundun f̄ox̄o ra lan diin ma?”

¹³ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “N naxan birin falaxi i ya naxanla xa, a xa na liga.”

¹⁴ A nama manpa bogi yo don, a nama dolon min, a nama manpaan min, a nama donse haramuxi yo don, a xa n ma yamarine suxu ki faji.”

¹⁵ Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “Tin, nxu xa sii dii suben pin i xa.”

¹⁶ Alatalaa malekan yi Manowa yabi, a naxa, “Xa i kankan n ma, n mi i ya donseen donma, koni xa i wa saraxa gan daxin ba feni Alatala xa, i na lige n̄en!” Manowa mi yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

¹⁷ Nayi, Manowa yi a fala Alatalaa malekan xa, a naxa, “I xili di, alogo nxu xa i binya, i ya falan na kamali waxatin naxan yi?”

¹⁸ Alatalaa malekan yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n xinla max̄odinma? Wundon nan na ra.”

¹⁹ Nayi, Manowa yi sii diin nun bogise saraxan tongo, a yi saraxa gan daxin ba Alatala xa gem̄ena nde fari. Kabanako fena nde yi liga Manowa nun a naxanla yetagi.

²⁰ T̄ē degen yi tema waxatin naxan yi, Alatalaa malekan yi te t̄ē degeni. Nayi, Manowa nun a naxanla yi bira, e yi e yetagin lan b̄ox̄on ma.

²¹ Alatalaa malekan mi fa a yete makenen Manowa nun a naxanla xa. Nayi, Manowa yi a kolon a Alatalaa malekan nan yi a ra.

²² Manowa yi a fala a naxanla xa, a naxa, “En faxama n̄en! En bata Ala to!”

²³ A naxanla yi a yabi, a naxa, “Xa Alatala yi waxi en faxa feni, a mi yi en ma saraxa gan daxin nun en ma bogise saraxan nasuxuma nun, a m̄on mi yi feni itoe birin yitama en na nun, a m̄on mi yi tin̄je en yi fe sifani itoe me.”

²⁴ Naxanla yi a dii xem̄en bari, a yi a xili sa Samison. Diin yi gbo, Alatala yi barakan sa a fe yi.

²⁵ A to d̄ox̄o daaxadeni Dan yamanani Sora taan nun Esetayoli taan tagini, Alatalaa Nii Sarijanxin yi a wanla ke f̄ol̄o a dunuɲa yi gidini.

14

Samison yi Filisiti naxanla d̄ox̄o

¹ Samison yi siga Timana taani, a yi sa naxanla nde to Filisiti sungutunne ye.

² A to xete, a yi a fala a fafe nun a nga xa, a naxa, “N bata naxanla nde to Timana yi Filisiti sungutunne ye, e a fen n xa n ma naxanla ra.”

³ A fafe nun a nga yi a yabi, e naxa, “Naxalan yo mi i ngaxakedenne dii temene ye en ma yamani ba, f̄o i siga han Filisitine konni, Ala kolontarene, i sa naxanla tongo m̄enni?” Samison yi a fala a fafe xa, a naxa, “A fen n xa n ma naxanla ra, bayo a tan nan nafan n ma.”

⁴ A fafe nun a nga mi yi a kolon a na yi kelixi Alatala nan ma. Bayo Samison yi yengen nun fenma Filisitine ra. Na waxatini, Filisitine yi Isirayila kaane xun na.

⁵ Samison nun a fafe nun a nga yi siga Timana yi. E to sa Timana manpa bili nak̄on li, yata senbimana nde yi mini Samison ma, a wurundunma.

⁶ Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Samison ma, a yiigenla yi yatani b̄o alo sii diin nan yi a ra. Koni, a mi na fala a fafe nun a nga xa.

⁷ Nayi, a siga, e nun naxanla yi sa falan ti, a yi rafan a ma.

⁸ Waxatidi to dangu, Samison m̄on yi keli, a xa siga Timana yi a naxanla tongodeni, a yi dangu yatan binbin matoe kira yi, a yi kumi j̄ēne li soe yatan binbini, e bata yi e turen sa.

⁹ A yi nde tongo, a siga a don̄je kira yi. Na xanbi ra, a to a fafe nun a nga feman li, a yi nde so e yii, e yi a don. Koni, a mi a fala e xa a na kumin baxi yatan binbini.

¹⁰ Samison fafe yi siga naxanla konni. Samison yi sewa bandena nde yit̄on m̄enni, bayo banxulanne yi na nan ligama.

¹¹ Filisitine to a to, e yi muxu tonge saxan sugandi siga a matideni.

¹² Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa sandana nde sa ε xa. Xa ε a bunna fala n xa xi solofere sɛwa bande donni ito bun, n doma fajni tonge saxan soε ε yii, e nun tonge saxan gbeteɣe.

¹³ Koni, xa ε mi nɔ a bunna fale, ε tan nan doma fajni tonge saxan soma n yii, e nun tonge saxan gbeteɣe.” E yi a yabi, e naxa, “I ya sandan sa, nxu tuli matixi i ra.”

¹⁴ A yi a fala e xa, a naxa,

“Naxan seen donma,
donseen minixi na nin,
naxan sɛnbɛ gbo,
ɲaxunna yi mini na yi.
Nanse na ra?”

Xi saxan, e mi nɔ a bunna fale.

¹⁵ Xi soloferede lɔxɔni, e yi a fala Samisɔn ma ɲaxanla xa, e naxa, “I ya xɛmɛn nadin, a xa sandan bunna fala nxu xa. Xanam, nxu i ganma nɛn, ε nun i fafe a denbayaan birin. E nxu xilixi nɛn alogo ε xa fa nxu yii geli?”

¹⁶ Samisɔn ma ɲaxanla yi siga wugɛ, a sa a fala a xa, a naxa, “N mi rafan i ma, i mi n xanuxi, i bata sandan sa n kon kaane bun, koni i mi a bunna falaxi n tan xa.” A yi a yabi, a naxa, “N mi a bunna falaxi n fafe xa, n mi a falaxi nga xa, n xa na fala i tan nan xa ba?”

¹⁷ A yi lu wugɛ na xi solofere donse donna bun. Xi soloferede lɔxɔni, Samisɔn yi a bunna fala a xa, bayo a bata yi a xaxinla yɛ so, a sa a fala a kon kaane xa.

¹⁸ Taan muxune yi a fala Samisɔn xa xi soloferede lɔxɔni benun sɔgen xa bira, e naxa,

“Nanse ɲaxun kumin xa,
nanse sɛnbɛ gbo yatan xa?”

A yi a fala e xa, a naxa,
“Xa ε mi yi xɛɛn bi n ma ɲinge sungutunna
ra nun,

ε mi yi sandan bunna kolonma nun.”

¹⁹ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma, a yi siga Asikalɔn taani. A sa muxu tonge saxan faxa mɛnni, a yi e dugine tongo, a yi e so muxune yii naxanye sandan bunna fala. A xɔlɔxin yi xɛtɛ a fafe konni.

²⁰ E yi Samisɔn ma ɲaxanla so banxulanna yii naxan bata yi Samisɔn mati.

15

Samisɔn yi a gbeen ɲɔxɔ

¹ Waxatidi to dang, murutu xaba waxatini, Samisɔn yi siga a ɲaxanla xɔn, yɛxɛɛ diina a yii. A yi a fala, a naxa, “N xa so n ma ɲaxanla banxini.” Koni, a ɲaxanla fafe mi tin a so.

² A yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N yengi yi a ma a mi rafan i ma, n bata a so i lanfaan yii. Koni, a xunyɛn be, xa i na xɔn, i na tongo a ɲɔxɔn na.”

³ Samisɔn yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi n yate kala tiin na iki, xa n fe ɲaxin liga Filisistine ra.”

⁴ Samisɔn yi siga. A yi sa xulumase kemɛ saxan suxu, a yi e xunle xidi e bode ra, a yi xayɛ xidin xidi e xunle ra.

⁵ A yi e radɛɛ, a yi xulumaseene beɲin Filisistine murutu xɛene yi, e yi murutu tɔnsɔnne birin gan e nun e manpa bili nakɔne siga han oliwi bili xɛene.

⁶ Filisistine yi muxune maxodin, e naxa, “Nde ito ligaxi?” E yi e yabi, e naxa, “Samisɔn, Timana kaan bitanna, bayo a bata a ɲaxanla ba a yii, a yi a so a lanfaan yii.” Filisistine yi siga e sa na ɲaxanla nun a fafe gan.

⁷ Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “Bayo ε tan a ligama i kii nin, n mi dijɛ fɔ n nan n gbeen ɲɔxɔ.”

⁸ A yi e yengɛ ki fajni, a yi muxu wuyaxi faxa. Na xanbi ra, a sa dɔxɔ Etami faranna ra.

Samisɔn yi muxu wuli keden faxa

⁹ Nayi, Filisistine yi sa e malan Yuda kaane xili ma, e yi e sofa ganla ti Lehi rabilinni.

¹⁰ Yuda kaane yi e maxodin, e naxa, “Nan-fera ε faxi nxu xili ma?” E yi e yabi, e naxa, “Nxu faxi Samisɔn nan xidideyi, alogo a naxan ligaxi nxu ra, nxu fan xa na liga a ra.”

¹¹ Nayi, Yuda kaan muxu wuli saxan yi siga Etami faran dɛɛn na, e sa a fala Samisɔn xa, e naxa, “I mi a kolon a Filisistine fangan gbo en xa? I nanse ligaxi en na ito ra?” A yi e yabi, a naxa, “E naxan ligaxi n na, n fan na nan ligaxi e ra.”

¹² E a fala a xa, e naxa, “Nxu faxi i xididen nin, alogo nxu xa i so Filisistine yii.” Samisɔn yi a fala e xa, a naxa, “E kɔlɔ n xa a ε mi n faxama.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i faxama, nxu waxi i xidi feen nan tun yi, nxu yi i so e yii.” E yi a xidi luti nɛnɛ firin na, e yi a ramini faranna ra.

¹⁴ Samisɔn to so Lehi yi, Filisistine yi gbelegebe a xili ma. Nayi, Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo a ma. Lutin naxanye yi a yiine ma, ne yi lu alo e ganxin nan yi a ra, e yolon a yiine ra.

¹⁵ A yi sofanla nde faxaxin gbɛgbɛ xɔri xinden to biraxi, a yi a tongo, a yi muxu wuli keden faxa na ra.

¹⁶ Samisɔn yi a fala, a naxa,

“N na e faxa alo sofanle
sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra.

N bata muxu wuli keden faxa

sofanla gbɛgbɛ xɔnna ra.”

¹⁷ A to yelin falan tiye, a yi na gbɛgbɛ xɔnna rawoli ayi. E yi mɛnna xili sa gbɛgbɛ xɔri geyana.

¹⁸ Min xɔnla yi Samisɔn suxu, a yi Alatala maxandi, a naxa, “I tan nan kisi gbeeni ito fixi i ya walikɛɛn ma. Iki, n fa faxama ige xɔnla nan ma, n faxɛ Ala kolontarene yii ba?”

¹⁹ Nayi, fanyen naxan yi Lehi yi, Ala yi na bɔ, igen yi mini. Samisɔn yi a min, a niin mɔn yi yifan a ma. E yi mɛnna xili sa, a En-Hakore*, mɛnna mɔn Lehi yi han to.

²⁰ Samisɔn yi kitin sa Isirayila yi Filisitine waxatini jɛɛ mɔxɔɔɛ.

16

Samisɔn Gasa taani

¹ Samisɔn yi siga Gasa taani, a sa jaxalan yalunxina nde to mɛnni, a so a konni.

² Gasa kaane yi a mɛ a Samisɔn bata fa na yi. E yi na rabilin, e yi dɔxɔ a yɛɛ ra kɔɛna ngaan na taan nabilinna yinna so dɛɛn na. E lu a fale e bode xa, e naxa, “Subaxani, en yi a faxa.”

³ Koni, Samisɔn yi lu saxi han kɔɛ tagin yi maso. Kɔɛ tagin to a li, a yi keli, a yi taan so de balanxin suxu e nun a senbetɛnne, a yi e nun e balan wurene tala bɔxɔni, a yi e sa a kɔɛ ma, a siga e ra Xebiron geyaan xuntagi.

Dalilaa yanfantenyana

⁴ Na danguxina, jaxanla nde yi rafan Samisɔn ma Soreki lanbanni, na jaxanla yi xili nɛn Dalila.

⁵ Filisitine kuntigi suulunne yi siga na jaxanla fema, e sa a fala a xa, e naxa, “A rakunfa i ma, alogo i xa a kolon naxan a senben nagboxi ayi, alogo nxu xa nɔ a suxɛ kii naxan yi, nxu yi a xidi, nxu yi a senben ba a yi, nxu keden kedenna birin gbeti gbanan wuli keden kɛmɛ soɛ i yii.”

⁶ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “N bata i mafan, a fala n xa i senbe gbeen fataxi nanse ra e nun mɔn i xidɛ naxan na, i senben yi jan.”

⁷ Samisɔn yi a yabi, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra, naxanye munma xara singen, n senben janma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

⁸ Nayi, Filisitine kuntigine yi fa luti nɛnɛn kidi daxi solofere ra Dalila xɔn, naxanye munma yi xara singen. Dalila yi a xidi ne ra.

⁹ Anu, muxune yi malanxi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon, alo tɛɛn lutin bolonma kii naxan yi. Nayi, a senben binla mi kolon.

¹⁰ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “I bata n mayenden, i bata wulen fala n xa. Iki, n bata i mafan a fala n xa i xidɛ kii naxan yi.”

¹¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Xa muxune n xidi luti nɛnɛne ra naxanye munma rawali

singen, n senben janma nɛn nayi, n yi lu alo muxun bonne.”

¹² Dalila yi luti nɛnɛne tongo, a yi a xidi ne ra. Muxune mɔn yi tixi a xili ma banxini. Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A yi lutine bolon alo garin nan yi a yiine ma.

¹³ Dalila yi a fala Samisɔn xa, a naxa, “Han to i n mayendenma, i wulen falama n xa. A fala i xidɛ kii naxan yi.” A yi a fala a xa, a naxa, “I xa n xun sɛxɛn denbɛxin kira soloferene dɛɛɛ gɛsɛ sɔxɔn wudin na.”

¹⁴ Nayi, Dalila yi na liga, a yi e xidi wudin na. Na xanbi ra, a yi gbelegbele, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” Samisɔn yi xulun, a yi gɛsɛ sɔxɔn wudin tala.

¹⁵ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i a falaxi, i naxa, ‘I rafan n ma!’ Anu, i mi laxi n na? I bata n mayenden sanja ma saxon, i mi tin i senbe gbeen binla fale n xa.”

¹⁶ Dalila yi lu a tare na fala kedenna ra lɔxɔ yo lɔxɔ, a mi yi a danma han Samisɔn niin yi rajaxu a ma.

¹⁷ Nayi, Samisɔn yi a wundon fala a xa, a naxa, “Han to n xunna mi bi, bayo n tan nasarijanxin na a ra Ala xa benun n xa bari waxatin naxan yi. Xa n xunna bi, n senben janma nɛn, n lu alo muxun bonne.”

¹⁸ Dalila to a kolon a Samisɔn bata a wundon fala a xa, a yi sa na fala Filisitine kuntigine xa, a naxa, “Iki, ɛ fa, bayo Samisɔn bata a wundon fala n xa.” E yi siga gbetin na e yii a konni e naxan ma fe fala a xa.

¹⁹ Dalila yi Samisɔn naxi a sanne fari, a yi muxune xili, e yi a xun sɛxɛn denbɛxin kira soloferene bi, e yi a senben ba fɔlɔ a yi.

²⁰ Dalila yi a fala a xa, a naxa, “Samisɔn! Filisitine bata fa i xili ma!” A to xulun, a mirixi a ma, a naxa, “N na n sɔtɔma nɛn ito ra alo n darixi a ra kii naxan yi.” Koni, a mi yi a kolon a Alatala bata yi a masiga a ra.

²¹ Filisitine yi Samisɔn suxu, e yi a yɛɛne rate a kui, e yi siga a ra Gasa taani, e yi a xidi sula yɔlɔnxɔnna ra. E yi Samisɔn karahan a xa lu se din gɛmɛn firifirɛ kaso banxini.

Samisɔn faxa fena

²² Na waxatini, xabu a xunna bi, a xun sɛxɛne bata yi mini fɔlɔ.

²³ Lɔxɔna nde, Filisitine kuntigine yi e malan alogo e xa e nɔ sɔtɔn sɛwan naba, e yi saraxa gbeen ba Dagon xa, e ala. E signin sama, e naxa,

“Nɔxɔ ala bata Samisɔn fi nxu ma Filisitine yaxuna.”

²⁴ Yamaan to na to, e lu e ala matɔxɛ, e naxa, “Nɔxɔ ala bata nxu yaxun sa nxu sagoni, naxan yi nɔxɔ yamanan tɔrɔma, a yi nxu faxa.”

* 15:19: *En-Hakore*: a bunna nɛn fa fala “Tigin muxun xa naxan Ala maxandi.”

²⁵ Bayo e yi sewaxi e lu a fale, e naxa, “En Samison xili, a xa fa en yee ramaxa ayi!” E Samison namini kasoon na, a lu sabaan soe e yetagi alogo e xa gele a ma. E sa a dexo senbeten firinne longonna ra.

²⁶ Banxulanna naxan yi Samison yii rasuxuma, Samison yi a fala na xa, a naxa, “N xali senbeten firinne dexon banxini ito tixi naxanye xunna, alogo n xa n digan e yi.”

²⁷ Banxin yi rafexi xemene nun jaxanle ra, Filisitine kuntigine birin yi na. Muxu wuli saxan jaxon mon yi banxin xuntagi, xemene nun jaxanla, naxanye yi Samison matoma a sabaan soma waxatin naxan yi.

²⁸ Nayi, Samison yi Alatala mafan, a naxa, “N Marigina Alatala! N bata i mafan, i miri n ma. Ala! Senben fi n ma ito keden peeni, n xa n yee firinne jaxon fi Filisitine ra!”

²⁹ Banxin yi tixi senbeten firinna naxanye xunna, Samison yi a komenna deten keden fari, a yi a yiifanna deten keden fari.

³⁰ Samison yi a fala, a naxa, “Nxu nun Filisitine xa faxa!” A yi senbetenne tuntun a senben birin na, banxin yi bira kuntigine nun muxune fari naxanye yi na. E nun naxanye faxa e bode xon, ne yi wuya muxune xa dangu a bata yi naxanye faxa nun.

³¹ A ngaxakedenne nun a fafe a denbayaan birin yi siga a binbin tongodeni. E to siga a ra, e sa a maluxun Sora nun Esetayoli tagi Manowa gaburun na, a fafe. A findi nen kitisaan na Isirayila yi jee maxaje.

17

Mike a suxure sawurane

¹ Xemena nde yi Efirami geya yireni nun, a yi xili nen Mike.

² Loxona nde, a yi a fala a nga xa, a naxa, “Muxuna nde i ya gbeti gbanan wuli keden kemun tongo nen, i yi na kanna danga n yee xori, n tan nan a tongo, a n yii.” A nga yi a fala a xa, a naxa, “Alatala xa barakan sa n ma dii xemena fe yi.”

³ A yi na gbetin naxete a nga ma. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N waxi gbetini ito dentegε feni Alatala xa, alogo sawurana nde xa rafala i xa gbeti raxulunxi igen na. Iki, n bata a so i yii.”

⁴ A gbetin so a nga yii, a nga yi gbetin gbanan keme firin tongo, a yi gbetin so wure raxulunna yii. Na yi sawurana nde rafala gbeti raxulunxin na. A yi sa a ti Mike a banxini.

⁵ Kidena nde yi Mike konni. A bata yi batu sena nde rafala e nun suxure gbeteye, a yi a dii xemene keden findi e ki muxun na.

⁶ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi, birin yi a kenēn feen nan ligama.

⁷ Lewi bōnsōnna banxulanna nde yi Betelemi taani Yuda yamanani.

⁸ Na xemene yi keli Betelemi yi Yuda yamanani, alogo a xa sa dexo yire gbetē yi. A to yi sigama, a yi sa Efirami geya yiren li, siga han Mike a banxina.

⁹ Mike yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen?” A yi a yabi, a naxa, “Lewi bōnsōnna muxun nan n na, keli Betelemi taani Yuda yi, n dexo de fenna nin.”

¹⁰ Mike yi a fala a xa, a naxa, “Lu n konni, i findi n ma denbayaan saraxaraliin na, n na i saren fiyε gbeti gbanan fu ra jee n ma, e nun dugina ndee nun donsena.” Lewi bōnsōnna muxun na yi so a konni.

¹¹ A yi tin luyε Mike konni, naxan a yengi dexo a xon alo a diina.

¹² Na banxulanna yi yigiya Mike konni, a findi a saraxaraliin na.

¹³ Mike yi a fala, a naxa, “Waxatina nde Alatala fa hinanma nen n na bayo Lewi bōnsōnna muxuna nde n konni saraxaraliyani.”

18

Dan bōnsōnna muxune Layisi yi

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi nun. Na waxatini mon, Dan bōnsōnna muxune yi ke baxo fenni e dexe denaxan yi, bayo han na waxatini, ke baxo mi yi e tan yii alo bōnsōnna bonne Isirayila yi.

² Dan bōnsōnna muxune yi xemε kende suulun sugandi e ye, e yi e rasiga Sora nun Esetayoli yi yamanane matodeni, alogo e xa e rakorasi. Na muxune yi sa Efirami geya yiren li siga han Mike konni, e yi xi menni.

³ E to maso Mike a banxin na, e yi Lewi bōnsōnna banxulanna xuiin me, e xete e sa a fala a xa, e naxa, “Nde faxi i ra be? I nanse ligan be? I nanse yi be?”

⁴ A yi e yabi, a naxa, “Mike bata ito nun ito raba n xa, a n saren fima, n mon bata findi a saraxaraliin na.”

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “Ala maxodin, alogo nxu xa a kolon nxu sigatiin naxan yi, xa na sōnɔyama nen.”

⁶ Saraxaraliin yi e yabi, a naxa, “E siga bɔje xunbenli, Alatala ε foxo ra ε sigatini.”

⁷ Na xemε suulunne yi siga, e sa Layisi taan li. E sa muxune li menni naxanye yi bɔje xunbenla nun makantanni, alo Sidon kaane yi kii naxan yi. Muxu yo mi yi kuntigin mafalama e yamanani. Na muxune yi makuya Sidon kaane ra, e hayu mi yi muxu yo ma.

⁸ Na muxu suulunne yi siga e ngaxakedenne fema Sora nun Esetayoli yi, e ngaxakedenne yi e maxodin, e naxa, “E nanse toxi?”

⁹ E yi e yabi, e naxa, “E fa be! En sa Layisi kaane yenge. Nxu bata a to, e yamanan fan. E nama lu be ε mi sese ligama, ε mafura sigε na yamanan ye nge deni!”

¹⁰ E na na li, ε yama fajin toma nen na, e doxi baxo fajini. Ala na baxon soma ε yii nen, sese mi dasama denaxan yi baxo xonna fari.”

¹¹ Nayi, Dan bõnsõnna muxu kemε sennin yi keli Sora nun Esetayoli yi, e siga e yengε so seene ra e yii.

¹² E yi sa e malan Kiriyati-Yeyarin yi Yuda yi. Nanara, denaxan Kiriyati-Yeyarin xanbi ra, e menna xili sa, a Mahane-Dan* han to.

¹³ E to keli menni, e yi siga Efirami geya yireni, siga han Mike a banxina.

¹⁴ Nayi, na xεmε suulunna naxanye siga Layisi yamanan matodeni, ne yi a fala e ngaxakedenne xa, e naxa, “E xa a kolon fa fala batu sena nde banxini ito kui, e nun sawurane nun suxure gbεε naxan nafalaxi wure raxulunxin na. Iki, ε tan nan a kolon ε naxan ligama.”

¹⁵ E mon yi xεε menni, e so Lewi bõnsõnna banxulanna banxini, Mike konni, e yi a xõntõn.

¹⁶ Dan bõnsõnna muxu kemε senninne yi tixi banxin so dεen na, e yengε so seene suxi e yii.

¹⁷ Xεmε suulunna naxanye siga yamanan matodeni, ne yi so. E yi sawuran tongo, e nun batu seen nun suxure gbεεyε nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin nun muxu kemε senninne yi tixi dεen na.

¹⁸ A to bodene to soε Mike a banxini, a yi e to sawuran tongε, e nun batu seen nun suxure gbεεyε nun suxure sawura gbeti daxina. Saraxaraliin yi e maxõdin, a naxa, “E nanse ligan be?”

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, “Dundu! I nama fala ti, i bira nxu fõxõ ra, i findi nxõ xabilan saraxaraliin na. Nanse rafan i ma, i findi saraxaraliin na muxu kedenna xa hanma Isirayila bõnsõnna nde xa?”

²⁰ Saraxaraliin yi sεwa, a yi batu seen nun suxurene nun sawurane rasuxu, a bira yamaan fõxõ ra.

²¹ Dan bõnsõnna muxune yi kiraan suxu, e diidine nun e xuruseene nun e goronne tixi e yeε ra.

²² E bata yi makuya Mike a banxin na, Mike nun a dõxõ bodene yi e malan, e yi e sagatan.

²³ E yi gbelegbelema Dan bõnsõnna muxune fõxõ ra, ne yi xεε, e yi Mike maxõdin, e naxa, “Nanse ligaxi? Ganli ito be nanfera?”

²⁴ A yi e yabi, a naxa, “N tan alan naxanye rafalaxi, ε bata ne nun n ma saraxaraliin tongo, ε yi fa e ra ε yii. Nanse fa luma n yii? Nanfera nayi ε n maxõdinma, ε naxa, ‘Nanse ligaxi?’ ”

²⁵ Dan bõnsõnna muxune yi a fala a xa, e naxa, “I nama nxu tõrõ, xanamu muxuna

ndee nxu ye, ne xõlõma nen i ma, e yi i yengε. Nayi, ε nun i ya denbayaan yi faxa.”

²⁶ Na xanbi ra, Dan bõnsõnna muxune mon yi e sigatiin falõ. Mike to a to a e senben yi gbo, a yi xεε a konni.

Dan nun a yire sarijanxina fe

²⁷ Nayi, Dan bõnsõnna muxune yi siga Mike a seene ra, a naxanye rafala, e nun saraxaraliin naxan yi a yii. E yi sa Layisi yengε, e yi na yama bõεε xunbelixin yengε, e yi e taan gan.

²⁸ Layisi taan yi Beti-Rexobo lanbanna nin, a yi makuya Sidõn na, fefe mi yi e nun muxu yo tagi. Nanara, muxu yo mi fa e malideni. Dan bõnsõnna muxune mon yi taan ti, e dõxõ na.

²⁹ E yi taan xili sa, a Dan taana, alo Dan xinla yi kii naxan yi, e benban naxan bari Isirayila yi. Koni taan yi xili nen a singeni Layisi.

³⁰ Dan bõnsõnna muxune yi Mike a suxure sawurane ti e yeε xa. Yonatan, Gerisõmi a dii xεmεna, Musa mamandenna nun Yonatan ma dii xεmεne yi findi saraxaraline ra Dan bõnsõnna xa han yaxune yamanan suxu waxatin naxan yi.

³¹ Mike sawuran naxanye rafala, e yi ne ti e yeε xa, e lu e batue Ala Batu Banxin waxatin naxan birin naba Silo yi.

19

Bunyamin kaane yulubina

¹ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi. Lewi bõnsõnna muxuna nde yi dõxõ Efirami geya yiren danna ra, na yi naxanla nde tongo a konyi naxanla ra* naxan yi kelixi Betelemi taani Yuda yamanani.

² Koni, na konyi naxanla yi tinx-intareyaan liga, a yi keli a xõn, a siga a fafe konni Betelemi taani Yuda yamanani. A sa lu menni kike naanin,

³ a xεmεn yi keli a siga a fõxõ ra alogo e xa sa lan a xεε a ra. A walikε banxulanna nun sofali firin yi biraxi a fõxõ ra. Naxanla yi a rasεnε a fafe a banxini, a fafe to a to, a yi a rasεnε sεwani.

⁴ A bitanna, sungutunna fafe yi a makankan, a yi lu a konni xi saxon. E yi e dege, e yi e min, e yi xi dando ti na.

⁵ Xi naaninde bõxõni, e yi keli xõtõn, Lewi bõnsõnna muxun yi wa siga feni. Koni, sungutunna fafe yi a fala a bitanna xa, a naxa, “I dεba buru dungina nde ra, na xanbi ra, i yi siga.”

⁶ E yi dõxõ, e yi e dεge, e birin yi e min. Na xanbi ra, sungutunna fafe yi a fala xεmεn xa, a naxa, “Tin, i xi be, i sεwa.”

* 18:12: *Mahane-Dan*, e kon xuini, na bunna nεen fa fala “Dan dõxõdena.” * 19:1: *Konyi naxanle* sariyan sebexi Xõrõyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

⁷ Xemen yi keli a xa siga, koni bayo a bitanna yi kankanxi a ma, a mon yi xi na.

⁸ Xi suulunde loxoni, xemen yi keli xoton a xa siga. Nayi, sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, "Yandi, i deba, i yi jinbanna mame." E birin yi e dege.

⁹ Xemen yi keli a xa siga e nun a konyi jaxanla nun a walike banxulanna. Sungutunna fafe yi a fala a xa, a naxa, "Koe bata so, xi be, i sewa. Tila xotanni e siga, i sa so i konni."

¹⁰ Koni, xemen mi wa xi feni, a keli, a siga. A yi sa Yebusu taan li denaxan mon xili Yerusalen, e nun a sofali firinne nun a goronne nun a konyi jaxanla.

¹¹ E masoe Yebusu taan na, yanyin bata yi yanfan, banxulanna yi a fala a kanna xa, a naxa, "En so Yebusu kaane taani, en sa xi na."

¹² A kanna yi a yabi, a naxa, "En mi soma taa gbete yi, Isirayila kaane mi denaxan yi, en sa xima Gibeya nin."

¹³ A mon yi a fala a walike banxulanna xa, a naxa, "En maso yirena nde ra, Gibeya hanma Rama en sa xi menni."

¹⁴ E mon yi lu sigē, sosen bire, e bata yi maso Gibeya taan na, Bunyamin bansonna muxune yamanana.

¹⁵ Nayi, e yi siga menni alogo e xa sa xi Gibeya yi. E yi so taani, e yi sa ti taan yama malandeni. Koni, muxu yo mi e rasene a banxini alogo e xa xi na.

¹⁶ Xeme fonna nde yi fama sa keli a xeen ma. Efirami geya yiren muxuna nde nan yi na ra, a yi doxi Gibeya nin, anu Bunyamin kaan nan menna muxune ra.

¹⁷ Na yi xonen to tixi taan yama malandeni. Xeme fonna yi a fala a xa, a naxa, "I sigan minen, i kelixi minen?"

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, "Nxu sa kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani. Nxu sigama fo Efirami geya yiren danna ra, n konna denaxan yi. N kelixi Betelemi taan nin Yuda yamanani, iki n sigama Alatata Batu Banxini. Koni muxu yo mi n nasenexi a konni.

¹⁹ Anu, nxo sofandle balo sexen nun murutuna nxu yii, burun nun minseen fan nxu yii, n tan nun n ma jaxanla nun n ma walike banxulanna xa. Sese mi dasaxi nxu ma."

²⁰ Xeme fonna yi a fala, a naxa, "Boje xunbenla xa taran i xon! Naxan a dasa i ma, n na soe i yii, i mi xima taan yama malandeni be."

²¹ A yi e raso a banxini, a yi donseen sa sofandle bun. Sigatine yi e sanne maxa, na xanbi ra, e yi e dege, e yi e min.

²² E yi jaxajaxani waxatin naxan yi, taan muxuna ndee, fe jaxi rabane yi banxin nabilin, e lu deen makonkon han! E yi a fala xeme fonna xa, e naxa, "Banxi kanna!

Xemen naxan soxi be, a ramini alogo nxu xa nxu makoon naba a ra alo jaxanla."

²³ Banxi kanna yi mini e fema, a yi a fala e xa, a naxa, "Ngaxakedenne, na mi lanje! Yandi e nama fe xosixin liga, bayo xemenni ito bata so n ma banxini, e nama fe jaxini ito liga.

²⁴ N ma sungutun naslonxin be, e nun xemena konyi jaxanla, n xa ne ramini e ma. Naxan na e kenen, e yi na liga ne ra. Koni, e nama sese jaxi liga xemen na."

²⁵ Koni, na muxune mi wa e tuli mati feni a ra. Nayi, Lewi bansonna muxun yi a konyi jaxanla suxu, a yi a ramini e ma tandeni. Na yi lu e yii koeana ngaan na, e yi na karahan e kafu a xon han subaxani. Xotanni, e yi a raxete.

²⁶ Xotonna to maso, jaxanla a xemen yi yigiyaxi xeme fonna naxan kon yi, jaxanla yi sa bira na deen na, han kuye yi ba.

²⁷ Xotanni, a kanna yi keli, a banxin deen nabi, alogo a xa siga. A yi a konyi jaxanla to biraxi deen na, a yiine saxi deen binni.

²⁸ A yi a fala a xa, a naxa, "Keli, en siga." Koni, a mi a yabi. Nayi, xemen yi a binbin sa a sofanla fari, a siga a konni.

²⁹ A to so a konni, a filen tongo, a yi a konyi jaxanli bolon dungi dungin na doxo fu nun firin, a yi a rasiga Isirayila boxon birin yi.

³⁰ Naxanye birin na to, ne yi a fala, e naxa, "Han to ito joxonna munma liga singen xabu Isirayila kaane keli Misiran yamanani. En na en miri feni ito ma, en falan ti en bode xa."

20

Yengen Bunyamin kaane xili ma

¹ Isirayila kaane birin yi e malan, keli Dan ma siga han Beriseba han Galadi yamanani, yamaan yi e malan alo muxu kedenna Alatata yetagi Misipa yi.

² Yama kuntigine Isirayila bansonne birin yi, ne yi ti Alaa yamaan yetagi, sofanan muxu wuli keme naanin fan yi na naxanye yi e sanni, silanfanne yi naxanye yii.

³ Bunyamin bansonna muxune yi a me a Isirayila kaane bata siga Misipa yi. Nayi, Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "E a fala, gbaloni ito e sotaxi di?"

⁴ Nayi, Lewi bansonna muxun naxan ma jaxanla faxes, na xemen yi falan tongo, a naxa, "Nxu nun n ma konyi jaxanla nan fa Gibeya taani Bunyamin yamanani, alogo nxu xa xi na.

⁵ Gibeya kaane yi keli n xili ma, n yi banxin naxan kui, e yi na rabilin koeen na. E yi waxi n tan nan faxes fe yi, koni e sa dutunxi n ma konyi jaxanla nan ma, e yi a faxes.

⁶ Nayi, n yi n ma konyi jaxanla tongo, n yi a yisege dungi dungin na, n yi a rasiga

Isirayila bõnsõnne birin yi, bayo e bata fe xõsixin liga Isirayila yi.

⁷ Iki, Isirayila kaane birin xa e bode to, e yi fena nde ragidi."

⁸ Yamaan birin yi keli alo muxu kedenna, e naxa, "En tan sese mi sigama a konni.

⁹ En na ito nan ligama Gibeya taan na: En kelima n̄n a xili ma, en mas̄nsenna ti.

¹⁰ Bõnsõn yo bõnsõn, xa muxu k̄m̄e na, en muxu fu tongoma n̄n, xa wuli keden na, en yi k̄m̄e tongo, xa wuli fu na, en wuli keden tongoma n̄n, e sa fandane fen sofane xa naxanye sa Gibeya taan yenḡema Bunyamin yamanani alogo na taan xa rax̄ari alo a lan e k̄wali n̄xin ma kii naxan yi, e naxan liga Isirayila yi."

¹¹ Nayi, Isirayila kaane birin yi e malan alo muxu kedenna siga Gibeya xili ma.

¹² Isirayila bõnsõnne yi x̄erane rasiga a faladeni Bunyamin bõnsõnna muxune birin xa, e naxa, "Gbaloni ito faxi e tagi di?

¹³ Fe n̄axi rabaan naxanye Gibeya yi, e ne so n̄xu yii, n̄xu xa e faxa alogo gbalon naxan Isirayila yamani, na xa n̄an." Koni, Bunyamin bõnsõnna muxune mi e ngaxakedenne xuiin suxu.

¹⁴ Bunyamin bõnsõnna muxune yi mini e taani, e sa e malan Gibeya yi alogo e xa Isirayila kaane yenḡe.

¹⁵ Bunyamin bõnsõnna muxun naxanye t̄enḡe na l̄x̄oni, naxanye mini e taane yi, muxu wuli m̄ax̄õn̄n nun sennin, silanfanna yi naxanye yii, Gibeya muxune mi yi ne ye, naxanye yaten yi siḡe han sofa k̄m̄e solofere.

¹⁶ Na ganla ye, sofa ȳebaxi k̄m̄e solofere yi e ye k̄õmenmaan yi naxanye ra, ne birin yi n̄õe lantanna wole n̄n hali xun sex̄e kedenna ma, e mi fula a ra.

¹⁷ E m̄õn yi Isirayila bõnsõnna bonne yate, ba Bunyamin bõnsõnna muxune ra, e yaten: Muxu wuli k̄m̄e naanin, silanfanna yi naxanye yii, e birin sofa.

¹⁸ Isirayila kaane yi keli, e siga Beteli yi, e sa Ala max̄õdin, e naxa, "N̄xu nde singe rasiḡe a xa sa Bunyamin bõnsõnna muxune yenḡe?" Alatala yi e yabi, a naxa, "Yuda kaane nan singe sigama."

¹⁹ Na x̄õton bode, Isirayila kaane yi sa e malan e daaxadeni Gibeya binni.

²⁰ Na xanbi ra, e m̄õn yi siga Bunyamin kaane yenḡedeni, e yi sa ti yenḡe so xinla ma Gibeya ȳetagi.

²¹ Bunyamin kaane yi mini Gibeya taani. Na l̄x̄oni, e yi Isirayila kaan muxu wuli m̄ax̄õn̄n nun firin faxa.

²² Isirayila yamaan m̄õn yi e wekile, e sa ti yenḡe so xinla ma na yireni e yi sa tixi d̄enaxan yi l̄x̄õ singeni.

²³ Isirayila kaane yi siga, e sa wuga Alatala ȳetagi han n̄inbanna. E yi Alatala max̄õdin, e naxa, "N̄xu m̄õn lan n̄xu sa

Bunyamin kaane yenḡe ba, n̄xu ngaxakedenne?" Alatala yi e yabi, a naxa, "E sa e yenḡe."

²⁴ Isirayila kaane m̄õn yi siga Bunyamin kaane yenḡedeni l̄x̄õ firindeni.

²⁵ Na l̄x̄õ firindeni, Bunyamin kaane yi mini Gibeya yi, e yi muxu wuli fu nun solo-mas̄exe faxa Isirayila kaane ra, silanfanna yi naxanye yii.

²⁶ Nayi, Isirayila yamaan birin yi siga Beteli yi. E sa wuga m̄enni, e lu Alatala ȳetagi, e sun na l̄x̄õni han n̄inbanna, e saraxa gan daxine nun b̄õn̄e xunbeli saraxane ba Alatala ȳetagi.

²⁷ Isirayila kaane yi Alatala max̄õdin. Na waxatini, Alaa Layiri Kankiraan yi menna nin,

²⁸ Haruna mamandenna, Eleyasari a dii x̄emen Finexasi nan yi tixi Alatala ȳetagi. E yi a fala, e naxa, "N̄xu m̄õn n̄õe Bunyamin kaane, n̄xu ngaxakedenne yenḡe ba, hanma n̄xu xa a lu na kiini?" Alatala yi e yabi, a naxa, "E siga, bayo n̄ na e sama n̄n e sagoni tila."

²⁹ Nayi, Isirayila kaane yi sofane luxun Gibeya rabilinni.

³⁰ Isirayila kaane yi siga Bunyamin kaane xili ma xi saxande l̄x̄õni, e sa ti yenḡe so xinla ma Gibeya yi alo e yi darixi a ra kii naxan yi.

³¹ Bunyamin kaane yi mini yamaan yenḡedeni, e yi e masiga taan na, alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi Isirayila sofane faxa f̄õl̄õ, e muxu tonge saxan faxa burunna ra Beteli nun Gibeya kiraan x̄õn.

³² E yengi yi a ma a e bata Isirayila kaane n̄õ alo e darixi a ra kii naxan yi. Koni Isirayila kaane yi a falama n̄n, e naxa, "En na en gi, en yi Bunyamin kaane mabandun burunna binni, en yi e makuya Gibeya ra."

³³ Isirayila sofane birin yi keli e tidene yi, e sa ti Baali-Tamara yi. Isirayila kaan naxanye yi luxunxi Geba binni, ne yi mini Bunyamin kaane xanbi ra e yenḡedeni Gibeya lanbanni.

³⁴ Isirayila sofa k̄end̄en wuli fuun yi siga Gibeya taan xili ma. Yenḡen yi n̄axu ayi, koni Bunyamin kaane mi yi a kolon a na gbalona e s̄õte.

³⁵ Alatala yi Bunyamin kaane rayarabi Isirayila kaane xa, e yi sofa wuli m̄ax̄õn̄n nun suulun sofa k̄m̄e faxa na l̄x̄õni.

³⁶ Bunyamin kaane yi a kolon a e bata n̄õ. Anu, Isirayila kaane e gi n̄en Bunyamin kaane ye ra, bayo e yi laxi e sofa luxunxine ra Gibeya taan xili ma.

³⁷ Muxun naxanye yi luxunxi, ne yi so Gibeya taani mafurne, e taan yiren birin suxu, e yi taan muxune birin faxa silanfanna ra.

³⁸ E nun Isirayila sofaan bonne yi lanxi taxamasenna nde nan ma. Muxun naxanye

yi luxunxi, ne yi lanma e xa tutin nate taan xun ma.

³⁹ Isirayila sofane to xεtε e xanbi ra yengeni, Bunyamin kaane yi e muxu tonge saxan faxa, e yengi yi a ma, a e bata e nɔ alo e darixi a ra kii naxan yi.

⁴⁰ Koni na waxatini, tutin naxan yi findixi taxamasenna ra, na yi te fɔlɔ Gibeya taan xun ma. Bunyamin kaane yi e yeε raxεtε, e tutin to tε taan xun ma.

⁴¹ Isirayila kaane yi xεtε Bunyamin kaane xili ma. Bunyamin kaane yi gaxu, bayo e bata yi gbalon to fε e ma.

⁴² E yi e gi Isirayila kaane bun, e siga tonbonna binni, koni e mi tanga yengen ma. Bunyamin kaan naxanye yi fama taane binni, Isirayila kaan naxanye yi taane yi, ne yi ne faxa.

⁴³ Isirayila kaane yi Bunyamin kaane rabilin, e lu e kedε, e lu e faxε kira yi, e mi tin e yi e matabu han Gibeya sogeteden binni.

⁴⁴ Bunyamin sofa wuli fu nun solomasεxe yi faxa.

⁴⁵ Bunyamin kaan bonne yi e gi siga tonbonna binni, siga Rimɔn fanyen binni. Ne muxu wuli suulun yi faxa kira yi, e yi a dɔnxene kedi han Gidomi yi, e mɔn yi muxu wuli firin faxa e ra.

⁴⁶ Bunyamin kaan naxanye faxa na lɔxɔni, sofa wuli mɔxɔɔɔn nun suulun, sofa kenden gbansanna.

⁴⁷ Koni muxun naxanye e gi siga tonbonne binni, muxu kεmε sennin kisi nen ne ye e sa so Rimɔn fanye yireni, e lu menni han kike naanin.

⁴⁸ Isirayila kaane yi xεtε Bunyamin yamanani, e yi e muxune faxa silanfanna ra e nun xuruseen naxanye birin yi na. E yi tεn so taane birin na.

21

Naxanle Bunyamin bɔnsɔnna xa

¹ Isirayila kaane e malanɔe Misipa yi, e bata yi e kɔlɔ nun, e naxa, "Isirayila kaa yo nama a dii tɛmɛn fi Bunyamin bɔnsɔnna muxuna nde ma."

² Yamaan yi fa Beteli yi e lu Ala yetagi han jinbanna. E wuga, e yi e xuini te,

³ e naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, nanfera ito ligama Isirayila yi to, Isirayila bɔnsɔnna nde yi tunun?"

⁴ Na xɔtɔn bode, yamaan yi keli xɔtɔn, e yi saraxa gandana nde yitɔn menni, e yi saraxa gan daxine nun bɔɔɔe xunbeli saraxane ba.

⁵ Isirayila kaane yi a fala, e naxa, "Isirayila bɔnsɔnne muxun mundun mi faxi Alatala yetagi be Isirayila bɔnsɔnne birin ye?" E bata yi e kɔlɔ fa fala, naxan yo mi fa Alatala yetagi Misipa yi, e na kanna faxama nen.

⁶ Bunyamin kaane kininkininna yi Isirayila kaane suxu, e ngaxakedenne, e yi a fala,

e naxa, "Bɔnsɔnna nde bata ba Isirayila ra to.

⁷ En nanse ligama Bunyamin kaane xa naxanye luxi, bayo en bata en kɔlɔ Alatala yi a en nama en ma dii tɛmɛne fi e ma e jɔxanla ra?"

⁸ Nayi, e yi maxɔdinna ti, e naxa, "Muxuna ndee Isirayila bɔnsɔnne muxune ye ba naxan mi faxi Alatala yetagi Misipa yi?" E yi a kolon a Yabesi-Galadi kaan muxu yo mi yi faxi yamaan daaxadeni.

⁹ E yi yamaan yate, e yi a to Yabesi-Galadi muxu yo mi yi na.

¹⁰ Nayi, yamaan yi xεmε kendε wuli fu nun firin nasiga, e yi yamarini ito so e yii, e naxa, "E siga ε sa Yabesi kaane birin faxa silanfanna ra Galadi yi, xεmɛne nun jɔxanle nun diidine.

¹¹ E xεmɛne birin faxa, e nun jɔxanla naxanye bata dɔxɔ xεmɛn xɔn."

¹² E yi sa sungutun nasɔlɔnxin muxu kεmε naanin li Yabesi-Galadi yi naxanye munna yi xεmɛn kolon singen, e yi siga e ra daaxadeni Silo yi Kanan yamanani.

¹³ Yamaan birin yi xεrane rasiga lanna fe faladeni Bunyamin bɔnsɔnna muxune xa naxanye yi dɔxi Rimɔn fanye yireni.

¹⁴ Na waxatini, Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi xεtε, Isirayila kaane yi jɔxanle so e yii e naxanye lu e nii ra Yabesi-Galadi yi. Koni, e birin mi jɔxanla sɔtɔ.

¹⁵ Isirayila kaane yi kininkinin Bunyamin bɔnsɔnna muxune ma, bayo Alatala bata yi gbalon nagodo Isirayila bɔnsɔnne muxune ma.

¹⁶ Yamaan kuntigine yi a fala, e naxa, "Naxalan mi fa Bunyamin bɔnsɔnni. En nanse ligama, alogo xεmɛn naxanye mi faxaxi ne xa jɔxanle sɔtɔ?"

¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxu dɔnxene xa yiwuya alogo bɔnsɔnna nde nama raxɔri Isirayila yi.

¹⁸ Koni, en mi nɔε en ma dii tɛmɛn sɔε e yii e jɔxanle ra, bayo Isirayila kaane bata yi e kɔlɔ, e naxa, 'Dangan na kanna xa naxan na a dii tɛmɛn fi Bunyamin kaana nde ma!'

¹⁹ Nayi, e yi a fala, e naxa, "Sanla nde Alatala xa Silo taani jεε yo jεε Beteli taan kɔmenna binni, kiraan sogeteden binni naxan Beteli nun Siken tagi, Lebona taan yiifanna ma."

²⁰ Na xanbi ra, e yi yamarini ito fi Bunyamin kaane ma, e naxa, "E sa ε luxun manpa bili nakne yi.

²¹ E yi lu ε yeε rakɔɔinɔɔe, nayi, Silo sungutunne na mini, siga e bodonden, ε mini manpa binle bun, ε keden kedenna birin yi Silo sungutunna nde tongo, ε yi e findi ε jɔxanle ra, ε siga Bunyamin yamanani.

²² Xa e fafane hanma e ngaxakedenne fa e mawuga nxu fεma, nxu a falε e xa,

nxu naxa, 'E kininkinin e ma, bayo nxu mi
 ɲaxalan fenxi e xa yɛngɛni. E tan xa mi e
 soxi e yii. Nayi, e mi findixi fe kalane ra.' "

²³ Bunyamin kaane yi na kawandi xuiin
 suxu, e yi ɲaxalan wuyaxi sɔtɔ sungutunne
 ye naxanye yi sigama e bodondeni Silo yi.
 Na xanbi ra, e yi xɛtɛ e yamanani, e mɔn yi
 sa e taane ti, e dɔxɔ na.

²⁴ Na waxatini, Isirayila kaan bonne yi
 keli yamani, e xɛtɛ e bɔnsɔnne nun e xabi-
 lane yi, e sa dɔxɔ e bɔxɔne yi.

²⁵ Na waxatini, manga mi yi Isirayila yi,
 birin yi a kenɛn feen nan ligama.

Ruti Ruti a Fe Taruxuna

Ruti Moyaba kaana a fe taruxun nan ito ra. Ruti a fe taruxu ligaxi waxatin naxan yi, kitisane nan yi Isirayila yeeratine ra. Ruti yi a mame Nowemi fema. A siga nen Nowemi foxo ra a konni Isirayila yamanani. Ruti nun a mame Nowemi yi na waxatin naxan yi, a doxo nen a xeme singen xabilan muxuna nde xon ma. Ala yi a baraka, a dii xemena nde soto naxan yi xili Obedi. Taruxuni ito bata a yita en na fa fala Ala hinanma siyane birin muxune ra naxan na fa a ma, a findi a muxun na. Ruti findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbana nde soto muxun nan na. Amasoto Obedi nan Yese soto. Yese yi Manga Dawuda soto. Yesu nga kelixi Manga Dawuda bansonna nin (Matiyu 1.5).

Elimelaki Moyaba yamanani

¹ Kitisane yi Isirayila yamanani waxatin naxan yi, kame gbeen yi so yamanani. Nayi, xemena nde yi keli Betelemi taani, Yuda yamanani e nun a jaxanla nun a dii xeme firinne, e yi sa doxo Moyaba yamanani.

² Na xemen yi xili nen Elimelaki. A jaxanla fan yi xili nen Nowemi. A dii xeme firinne fan xinle nan itoe ra, Malon nun Kiliyon. Efarata bansonna nan yi e ra, Betelemi kaane Yuda yamanani. Elimelaki nun a denbayaan yi siga Moyaba yamanani. E yi doxi Moyaba yamanani waxatin naxan yi,

³ Elimelaki yi faxa. Nowemi yi findi kaja gilen na e nun a dii xeme firinne yi lu.

⁴ Nowemi a dii xemene yi Moyaba jaxanle futu. Jaxanla boden yi xili Oropa, boden fan yi xili Ruti. Nba, e yi lu menni han jee fu joxon.

⁵ Na xanbi ra, a dii xeme firinne, Malon nun Kiliyon fan yi faxa. Nowemi keden peen yi lu amasoto a xemen nun a dii xemene bata yi faxa.

Ruti yi bira Nowemi foxo ra

⁶ Nowemi yi a me fa fala a Alatala bata a yamaan baraka Isirayila yamanani. Marigin bata balon so Isirayila kaane yii ki fajin. Nanara, Nowemi yi a yiton a keli Moyaba e nun a mamuxune.

⁷ Nowemi yi doxi denaxan yi a keli menni, a mamuxu firinne biraxi a foxo ra, e yi kiraaan suxu xete Yuda yamanani. Koni e kira yi,

⁸ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “E xete, birin xa siga a nga konni. Alatala xa hinan e fan na alo e bata hinan n tan nun n ma diine ra kii naxan yi naxanye faxaxi.

⁹ Alatala xa xeme fajin fi e ma e nun boje xunbenla e banxine kui.”

Awa, Nowemi yi a jungu a mamuxune ma, koni e lu wuge e mame a fe ra.

¹⁰ E yi a fala e mame xa, e naxa, “En-en, en birin xa siga i kon kaane fema.”

¹¹ Nowemi yi a fala a mamuxune xa, a naxa, “N mamuxune, a lan e xa xete e konni. Nanfera e waxi a xon ma en birin xa siga? E yengi a ma fa fala a n mon noe dii xemena nde bare nen naxanye e fute ba?”

¹² E xete e konni amasoto n tan bata fori xeme taa ra doxon ma. Hali n na a fala n naxa n xeme gbete sote to koeken na, n dii xemene bari,

¹³ E noe doxe han ne yi gbo ba? En-en, n mamuxune, e a kolon a na mi lige. Alatala bata n tan, Nowemi a dunuja ragidin xodoxo ayi dangu e gbeen na.”

¹⁴ Nba, Oropa nun Ruti mon yi wuga folo. Awa, Oropa yi a jungu a mame ma, a xete a konni, koni Ruti tan mi tin xete.

¹⁵ Nanara, Nowemi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Ruti, Oropa bata siga a muxune fema e nun a gbee alane. I fan xa siga a foxo ra e konni.”

¹⁶ Koni Ruti yi Nowemi yabi, a naxa, “I nama a fala a n xa xete i foxo ra. N mame, en birin xa siga. I na siga yire yo yi, en birin nan sigama na yi. I doxo yire yo yi, n fan doxon na nin. I ya muxune yi findi n ma muxune ra, i ya Ala yi findi n ma Ala ra.

¹⁷ I na faxa yire yo yi, n fan faxan mena nin, n maluxun menni. Xa sese en tan firinna fata, xa sayaan mi a ra, Alatala a toron naxan jaxu dangu toron birin na, na xa n li.”

¹⁸ Nba, Nowemi to a to a Ruti bata kankan a ma, a fo e firinna birin xa siga, Nowemi mi fa fala yo ti sonon.

¹⁹ E firinna birin yi siga han Betelemi taani. E soxina, taan birin yi kabe e fe ra, jaxanle yi lu a fale, e naxa, “Nowemi nan yati ito ra ba?”

²⁰ Nowemi yi e yabi, a naxa, “E nama n xili Nowemi, koni e n xili ba ‘Soxolotona’ amasoto Ala Senbe Kanna bata toron nafa n tan ma.

²¹ Nba, n tan Nowemi kelima be waxatin naxan yi, se wuyaxi yi n yii nun. Koni Alatala bata n naxete be yi sese mi fa n yii sonon. Nanfera e tan jaxanle n xilima a Nowemi? Alatala bata yelin n yalage, Ala Senbe Kanna bata toron nafa n ma.”

²² Nba, Nowemi nun a mamuxun Ruti fa kii nan na ra sa keli Moyaba yamanani fa Betelemi yi malo xaba waxatini.

2

Ruti yi siga Boosu a xeen ma

* 1:21: Nowemi bunna nen fa fala “Sewa muxuna.”

¹ Xεμενα nde yi Nowεmi a xεμεn xabilani a xili Boosu. Muxu kεnden nan yi a ra e nun nafulu kannu. E nun Elimeleki yi xabila kedenna nin.

² Loxona nde, Ruti Moyaba kaan yi a fala a name Nowεmi xa, a naxa, "N xa siga malo xori yikentundeni. Waxatina nde, muxuna nde tinma nen n yi na liga." Nowεmi yi a yabi, a naxa, "N mamuxuna, awa siga."

³ Nayi, Ruti yi siga xεεna nde ma malo xori makentundeni walikεne foxo ra. Boosu nan ma xεε yi na ra Elimeleki xabila yi muxuna nde.

⁴ Ndedi ligaxina, Boosu fan yetεen yi fa keli Betelemi yi, a yi a fala walikεne xa, a naxa, "Alatala xa lu ε xon." E yi a yabi, e naxa, "Alatala xa i fan baraka."

⁵ Boosu yi a walike kuntigin maxodin, a naxa, "Naxalan sungutunna mundun ito ra?"

⁶ Kuntigin yi Boosu yabi, a naxa, "Naxalan xorjen nan a ra naxan kelixi Moyaba yamanani, a faxi Nowεmi nan foxo ra."

⁷ A n maxodin nen a xa bira n ma walikεne foxo ra, alogo a xa e xori makentun. A wanla foxo xi nen xabu xotanni, a baxi sigadeni nen iki a matabudeni gageni."

⁸ Awa, Boosu yi siga Ruti fema, a naxa, "N xa a fala i xa, i nama fa siga malo xori yikentundeni dede yi sonon fo n ma xεεn ma be. E nun jaxanli itoe xa lu wale be."

⁹ Bira walikεne foxo ra, e nema yire yo xabe, i siga e foxo ra menni. N bata yamarin fi n ma muxune ma a e nama i toro. Awa, min xonla na i suxu waxati yo yi, i siga, i sa i min walikεne min seen na."

¹⁰ Ruti yi a xinbi sin Boosu bun ma, a yi a yetager lan boxon ma, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i xaminxi n ma fe ra? Nanfera i hinanxi n tan xorjen na?"

¹¹ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, "N bata na feene birin me i naxan nabaxi i mame xa xabu i ya xemen faha. N bata a kolon fa fala i bata i nga nun i fafe nun i ya yamanan bejin, i fa be yi, i fa so n ma muxune ye, i mi yi naxanye kolon a foloni."

¹² Ruti, i bata naxan liga, Alatala xa i barayi. I yi duba kamalixin soto keli Alatala Isirayilaa Ala yii i faxi naxan fema i ratanga feen na."

¹³ Ruti yi Boosu yabi, a naxa, "Mangana, i fan n tan xa, i bata n borjen xunbela fala fajin na i naxan tixi n xa, amasoto hali i ya walike keden peena a fisa n tan xa."

¹⁴ Awa, dege waxatina a lixina, Boosu yi Ruti xili, a naxa, "Fa be, en birin xa fa en dege. Buruna nde tongo i yi a sin sabini." Nba, Ruti nun walikεne yi sa dexo e nun Boosu. Boosu mon yi donse ganxina nde radangu Ruti ma. Ruti yi a dege han a lugo, a donse donxen mon yi lu a yii.

¹⁵ Nba, Ruti mon sigaxi na malo xori makentundeni, Boosu yi yamarin fi a walikεne

ma, a naxa, "Ruti xa a xaba han xidine saxi denaxan yi. E nama a rayagi fe yo raba."

¹⁶ Na na dangu, ε mon xa maala nde ba xidine ra, ε yi e rabejin boxon ma, a yi e tongo. E nama fala yo ti a xili ma."

¹⁷ Awa, Ruti yi ferjen maala malanje han jinbanna ra. A yi a maala bonbo, a yi a liga fayida barama xungbeen ye firin joxon.

¹⁸ Ruti yi maali ito tongo, a siga a ra taani. A bata naxan birin malan, a sa na yita a mame ra. Ruti mon yi a donse donxene so a mame yii.

¹⁹ Nowεmi yi Ruti maxodin, a naxa, "I sa maala nun donseni itoe birin malanxi minen yi? I yi walima nde a xεε ma nun? Muxun naxan yi yengi doxi i xon ma, Ala xa na kannu baraka!"

Awa, Ruti yi a fala a mame Nowεmi xa, a naxa, "N yi sa walima na xεμεn nan ma xεε ma naxan xili Boosu."

²⁰ Nowεmi yi kabe, a naxa, "Alatala naxan ma hinan mi janje faha muxune nun niramane xa, na xa Boosu baraka." Nowεmi mon yi a fala Ruti xa, a naxa, "Na xεμεna, nxu bari boden na ra naxan en goronna tonge, a yi a yengi dexo en xon ma."

²¹ Nanara, Ruti Moyaba kaan yi a fala Nowεmi xa, a naxa, "Naxan dangu a birin na, Boosu mon yi a fala n xa a nxu nun a walikεne xa lu maala nde xabe han e yelin waxatin naxan yi."

²² Nowεmi yi a fala Ruti xa, a naxa, "N mamuxuna, a lan ε nun jaxanle xa lu wale Boosu a xεεn ma. Xa i sa wali muxu gbetene xεεn ma, waxatina nde i toroma nen."

²³ Awa, Ruti yi siga xεεn ma, a lu wale Boosu walike jaxanle foxo ra han e yelin maala nun murutun birin malanje. Ruti mon yi lu a mame fema.

3

Ruti a xεme soto fena

¹ Loxona nde, Nowεmi yi a fala Ruti xa, a naxa, "N mamuxuna, n xa xεμεn fen i xa alogo i xa sɛwa."

² I a kolon, na Boosu naxan tinxi ε nun a walike jaxanle yi wali, en nun na barixi nen. To jinbanna ra, Boosu sa a maala bonboma nen.

³ Awa, Ruti, sa i maxa, i latikεnonna nde so i ma. I yi i ya dugi fajine tongo, i yi i yiton. Na na dangu, i siga Boosu a malo bonbodeni. Koni a nama a kolon de a i na yi han a yelin a degedeni.

⁴ Awa, a sa xima denaxan yi, i xaxili lu menna xon ma. Boosu na xi waxatin naxan yi, i siga, i sa a mafeleenni te, i yi i sa a san laben na. I lan i xa naxan liga, a tan yetεen na falama i xa nen."

⁵ Awa, Ruti yi Nowεmi yabi, a naxa, "I naxan yo fala n xa, n na nan ligama."

⁶ Nba, Ruti yi siga malo bənbədeni, a yi a liga alo a mame a yamarixi kii naxan yi.

⁷ Boosu yelinxina a dɛgedeni, a niin yi fan a ma. A sa a sa maala dɛxɔn, a xi. Ruti yi siga na yi dɔɔnin, a yi Boosu a mafelenni te, a yi a sa a san laben na.

⁸ Kɔɛ tagini, Boosu yi matugan, a xulun, a yi a maxɛte, a yi a tɛrɛna ɲaxanla saxin na a san laben na.

⁹ Boosu yi a maxɔdin, a naxa, “Nde i tan na?”

Ruti yi Boosu yabi, a naxa, “Mangana, n tan na a ra. I yengi dɔxɔ n xɔn ma, i yi n goronna tongo, bayo ɛ nun Nowɛmi barixi nɛn. Nayi, yandi, n futu.”

¹⁰ Boosu yi Ruti yabi, a naxa, “Alatala xa i baraka. I naxan ligaxi iki, na bata a yita n na fa fala i bata nxɔ xabilan binya. Na binyen gbo dangu i mame gbeen na i bata naxan liga a xa. I nɔɛ banxulan ɲɔrɛna nde fɛɲɛ hali a findi se kannna ra hanma yiiigelitɔna, koni i mi tinxi na ma.

¹¹ Awa Ruti iki, i nama xamin, i na wa sese xɔn ma a fala n xa, n na a lige i xa amasɔtɔ muxun birin i ya ɲaxalan faniyaan kolon taan kui.

¹² Nɔndin na a ra, fa fala nxu nun Nowɛmi barixin na a ra, koni xɛmɛ keden na, na nun Nowɛmi tagi so dangu n tan na.

¹³ Xi be to han tila xɔtɔnni, en na a matɔɛ xa a tinɲɛ i goronna tonge. Xa a tin, na lan. Koni xa a mi tin, n bata n kɔlɔ habadan Alatala yi fa fala n tan, Boosu, i goronna birin tonge. Ruti, i sa han xɔtɔnni.”

¹⁴ Nanara, a yi a sa Boosu san laben na han xɔtɔnni. Koni a yi keli subaxani amasɔtɔ Boosu mi yi waxi a xɔn ma a muxɛ xa a kolon fa fala a yi na yi nun.

¹⁵ Benun Ruti xa siga, Boosu yi a fala a xa, a naxa, “I ya xunbeli domain ba i ma, i yi a yifulun be yi.” Ruti yi a xunbeli domaini sa. Boosu yi maala ligaseen yɛ tonge naanin e nun naanin ɲɔxɔn sa Ruti a xunbeli domaini. Boosu yi Ruti rate a ma. A yi siga a ra taani.

¹⁶ Ruti a konna lixina, a mame yi a maxɔdin, a naxa, “N mamuxuna, nanse danguxi na?”

Ruti yi na feene birin yɛba a xa Boosu naxan ligaxi a xa.

¹⁷ Ruti mɔn yi a fala a mame xa, a naxa, “Boosu maali ito soxi n yii nɛn, a n yii genla nama fa i fɛma.”

¹⁸ Awa, Nowɛmi yi a fala Ruti xa, a naxa, “Iki, diɲa han i yi a to a raɲanma kii naxan yi. Boosu mi dɔxɛ fɔ a feni itoe birin yitɔn.”

4

Boosu yi Ruti futu

¹ Boosu yi siga taan so dɛɛn na, a sa dɔxɔ na. A yi na waxatin naxan yi, Elimɛlɛki bari boden yɛtɛn yi fa, Boosu bata yi naxan ma

fe fala Ruti xa nun. Boosu yi xɛmɛn xili, a naxa, “N xoyina, fa, i fa dɔxɔ be.” A yi siga na yi a sa dɔxɔ.

² Awa, Boosu yi taan fori muxu fu xili alogo e fan xa fa dɔxɔ a fɛma. E to fa dɔxi na,

³ Boosu yi a fala a bari boden xa, a naxa, “Iki, Nowɛmi mɔn bata fa sa keli Moyaba yamanani, a waxi Elimɛlɛki a bɔxɔn mati feni, en bari bodena.

⁴ A lan i xa feni ito kolon. Awa, xa i waxi a sara feni, a sara fonni itoe yɛɛ xɔri. Koni xa i mi waxi a xɔn ma, i na fala n tan Boosu xa amasɔtɔ xa i mi a sarama, a lan n tan yi a sara.” N xɛmɛn yi Boosu yabi, a naxa, “N tan a sarama nɛn.”

⁵ Boosu yi xɛmɛn yabi, a naxa, “Nba, na lanxi. Koni xa i bɔxɔni ito sara Nowɛmi ma, i Moyaba ɲaxanla Ruti fan dɔxɔma nɛn i ya ɲaxanla ra alogo bɔxɔn xa lu a xɛmɛn kɛɛni naxan faxaxi.”

⁶ Xɛmɛn yi Boosu yabi, a naxa, “N tinma nɛn nayi, i yi na xɛɛn sara amasɔtɔ xa n na tongo, a mi nɔɛ finde n kɛɛn na n ma diine xa. I tan xa a sara amasɔtɔ a mi lan n tan yi a sara.”

⁷ Nba, na waxatini benun muxune xa yelin sare sodeni hanma benun e xa e yii seene masara e bode yi, keden yi a sankidin bama nɛn a sannɪ yamaan tagi, a yi a so boden yii naxan a seen sarama a ma. Na waxatini Isirayila kaane yi a yitama nɛn nayi fa fala feen birin bata ɲan e tagi.

⁸ Nanara xɛmɛni ito yi a fala Boosu xa, a naxa, “I tan xa bɔxɔn sara.” Xɛmɛn yi a sankidin ba a sannɪ, a yi a so Boosu yii.

⁹ Awa, Boosu yi a fala yamaan fonne birin xa e nun muxun naxanye yi na yi, a naxa, “ɛ birin bata findi serɛn na to fa fala a n bata Elimɛlɛki nun Kiliyon nun Malɔn ma seene birin sara naxanye Nowɛmi yii.

¹⁰ Naxan saxi na fari, Ruti Moyaba kaana, Malɔn ma kaɲa gilɛn bata findi n ma ɲaxanla ra. Nayi, faxa muxun kon kaane mi fulama a kɛɛn na. A xabilana fe sigama nɛn yɛɛn na a muxun bonne yɛ e taani. ɛ tan fonne bata findi serɛn na feni itoe yi.”

¹¹ Awa, kuntigine nun muxun bonne yi Boosu yabi, e naxa, “Awa, nxu bata findi serɛn na. Alatala xa i ya ɲaxanla liga alo Rakeli nun Leya naxanye dii wuyaxine bari, ne yi findi Isirayila yamaan na. Ala xa i findi se kannna ra Efarata bɔnsɔnna yɛ. I mɔn yi findi xili kan gbeen na Bɛtɛlɛmi taani.

¹² Alatala xa dii wuyaxi fi i ma fata na sungutunna Ruti ra, i xabilan yi gbo ayi alo Peresi mamandenne kii naxan yi Tamari naxan bari Yuda ma.”

Boosu nun a mamandenne

¹³ Awa, Boosu yi Ruti tongo, a findi a ɲaxanla ra. Alatala yi Ruti baraka, a yi fudikan, a yi dii xɛmɛn sɔtɔ.

¹⁴ Nayi, jaxanle yi a fala Nowemi xa, e naxa, “En xa Alatala tantun amasoto a bata mamandenna fi i ma to naxan a yengi dɔxɔma i xɔn ma. Ala xa diidini ito findi xili kan gbeen na Isirayila yamanani.

¹⁵ Irafan i mamuxun ma. Ruti mɔn bata fe fajin liga i xa hali dangu dii xeme solofere ra. Iki, Ruti bata mamandenna nde so i yii naxan i nii yifanma i ma, a yi i mali i ya foriyani.”

¹⁶ Awa, Nowemi yi diin tongo, a yi a maso a ra, a yi a yengi dɔxɔ a xɔn ma.

¹⁷ E dɔxɔ bode jaxanle yi Ruti a dii xemen xili sa Obedi. E yi a fala muxun birin xa, e naxa, “Nowemi bata mamandenna soto, dii xemen na a ra.” Awa, Obedi yi Yese soto. Yese fan yi Manga Dawuda soto.

¹⁸ E bɔnsɔnna muxune xinle ni itoe ra, keli Peresi ma han sa dɔxɔ Manga Dawuda ra. Peresi nan Xesirɔn soto.

¹⁹ Xesirɔn yi Rami soto.

Rami yi Aminadabo soto.

²⁰ Aminadabo yi Naxason soto.

Naxason yi Salimon soto.

²¹ Salimon yi Boosu soto.

Boosu yi Obedi soto.

²² Obedi yi Yese soto.

Yese yi Dawuda soto.

Samuyeli Singena Nabi Samuyeli nun Söli nun Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito xili saxi Nabi Samuyeli nan xun ma, naxan findi kitisa dönxen na benun mangane xa döxo Isirayila yi. Ala a findi nen a yamaan xunbaan na waxati xodekene yi. A findi nen nabiin na, a mən yi mangayaan naba Isirayila yi. Isirayila kaane mi yi fa e wasa soma kitisane yi, e yi wa a Ala xa manga keden döxo Isirayila yi kitisane funfuni. Hali Samuyeli to yi tondima, a yi yamaan waxon feen liga fata Alaa yamarin na, a mangan döxo naxan yi findixi Söli ra. Anu mafuren, Söli yi fe jaxine liga fölö lan Ala ma han Ala yi ba a maliye. Nayi, Ala yi foningen Dawuda sugandi, naxan tima Söli funfuni. Dawuda yi findi Söli a walikéen na, na yi a xaran mangayaan wanle ma benun a xa findi mangan na. Koni, a yi a gi Söli bun ma naxan yi wama a faxa feni. Keli Samuyeli Singen sora 16 ma han a sora 30, Söli senben yi panma, koni Dawuda tan yi senben sotoma. Kitabun yireni ito rapanma Söli faxa feen falan nan ma e nun a dii xemene.

Kitabun yireni ito a yitama en na nen fa fala a Ala nan keden a yamaan mangan na. Yamanani, muxu yo mi nœ mangaya tinxinxin lige xa a mi a magodo Senben Birin Kanna Alaa mangayaan bun a kiin yeteni.

Xanaa Ala Maxandina

¹ Xemena nde yi na naxan yi kelixi Ramatayin-Sofimi yi, Eframi yamanan geya yirena. A yi xili nen Elikana, Yeroxamaa diina. Elihu nan Yeroxama soto. Toxu nan Elihu soto. Sufi Eframi kaan nan Toxu soto.

² Jaxalan firin yi Elikana yii, boden xili Xana, a firinden xili Peninna. Peninna bata yi diine bari, koni dii yo mi yi Xana yii.

³ Nœe yo jœe Elikana yi kelima nen a konni, a siga Alatala Senben Birin Kanna batudeni Silo taani, a mən yi saraxan bama a xa. Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi mennan nin, Alatalaa saraxaraline nan yi e ra.

⁴ Elikana na yi saraxan ba löxon naxan yi, a yi nde fima a jaxanla Peninna ma nen e nun a dii xemene nun a dii temene birin.

⁵ Koni a yi döxode firin nan soma Xana yii, bayo a yi rafan a ma, hali Alatala to a findi gbantan na.

⁶ Jaxanla boden yi yengen gidima a ma nen waxatin birin, alogo a xa xölo bayo Alatala bata a findi gbantan na.

⁷ Nœe yo jœe Xana na yi siga Alatalaa banxini, na fe kedenna yi ligama nen. A yengen

gidi Xana ma han a wuga, a mən mi yi sese donma.

⁸ Elikana a xemen yi a maxodin, a naxa, “Xana, nanfera i wugama, i mən mi i degema? Nanfera i xöloxi? N tan mi fisa dii fu xa i tan yii ba?”

⁹ Löxona nde e yi Silo yi, donse donna to ba a ra, Xana yi siga Alatala Batu Banxin deen na Saraxarali Heli yi döxi denaxan yi.

¹⁰ A böjen yi xöloxi, a Alatala maxandi, a wuga han!

¹¹ A a de ti, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, xa i yeen ti i ya walikena marayarin na, xa n ma fe rabira i ma, i yi kininkinin n ma, i dii keden fi n ma, n na a fima i ma nen i ya walikéen na a siin birin yi, a xunna mi biye mume!”

¹² Xana yi Alatala maxandi waxati xunkuye, Heli yi a deen matoma.

¹³ Xana yi falan tima a böjeni, a deen yi ramaxama koni sese mi yi mema. Heli yi a miri a dölon nan a xunni.

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “I luma nen dölo minni han waxatin mundun? Siga, i ba dölon minje.”

¹⁵ Xana yi a yabi, a naxa, “En-en n kanna, jaxalan töröxin nan n na. N mi dölo minxi. N be yi n ma kontöfinla nan taxudeyi Alatala ra.

¹⁶ I nama n miri jaxalan jaxin na. N bata bu Ala maxande, bayo n törön nun sunun nin.”

¹⁷ Nayi, Heli yi a fala, a naxa, “Siga böje xunbenli, Isirayilaa Ala xa na so i yii i naxan maxodinxi.”

¹⁸ Xana yi a fala, a naxa, “I ya konyin xa i ya fanna soto.” Xana yi siga, a a dege. Xölon yi jän a yetagi.

¹⁹ Xöton xöton, Elikana nun a denbayaan yi keli, e e xinbi sin Alatala yetagi, e mən yi xete e konni Rama yi.

Samuyeli a dii joreyana

Elikana yi a jaxanla Xana kolon jaxanla ra, Alatala yi a maxandin yabi.

²⁰ Na waxatini, Xana yi fudikan, a diin bari, a yi a xili sa Samuyeli, bayo a tan naxa, “N na a maxodinxi Alatala nan na.”

²¹ Na xanbi ra, Elikana mən yi siga Silo yi e nun a denbayana alogo e xa sa jœen saraxan ba Alatala xa e nun a xa a de tiin nakamali.

²² Koni Xana mi siga, bayo a a fala nen a xemen xa, a naxa, “Diin na de ba waxatin naxan yi, n yi a xali alogo n xa a yita Alatala ra, a yi lu na yi waxatin birin.”

²³ A xemena Elikana yi a yabi, a naxa, “A liga alo a rafan i ma kii naxan yi. Lu be han a yi de ba. Alatala xa a falan nakamali.” Nayi, Xana yi lu Rama yi a diin namindeni.

²⁴ A to a de ba, hali a to yi xurun, a siga a ra Alatalaa banxini Silo yi e nun tura jœe saxan

nun murutu fujin beɓɓeli keden nun minse kundi keden.

²⁵ E turaan koɛ raxaba, e diin xali Heli fema.

²⁶ Xana yi a fala Heli xa, a naxa, “Naxanli ito fe rabiraxi i ma ba naxan yi tixi be loxona nde Alatala maxandideni? Nɔndin na a ra yati, n tan nan yi a ra.

²⁷ N yi diin naxan maxɔdinma Alatala ma, a tan ni i ra.

²⁸ N fan wama a fi feni Alatala ma a siin birin yi, Alatala nan gbee a ra.” E yi e xinbi sin Alatala bun ma.

2

Xana yi barikan bira Ala xa

¹ Xana yi Alatala maxandi, a naxa, Sewana n boɓɓeni Alatalaa fe ra. Alatala nan n xunnakelixi, n noɛ gele n yaxune ma nen, bayo n seɓwaxi i ya kisina fe yi.

² Muxu yo mi sarijan alo Alatala. En ma Ala keden peen nan en kantan fanyen na.

Ala gbete mi na, ba i tan na.

³ E nama waso falane ti. E nama konbin ti, bayo Alatala, Ala na a ra naxan feen birin kolon, a muxune keɓwanle birin makitima nen.

⁴ Sofa senɓemane xanle bata kala, koni naxanye fanga mi gbo ne bata senɓen soɓo.

⁵ Naxanye yi lugoxi nun ne donseen fema, koni kamɛn yi naxanye ma nun ne mako mi fa wanla ma. Naxalan gbantan bata dii solofere bari, koni naxan bata yi dii xeme wuyaxi bari, na bata a kui jan.

⁶ Alatala faxan tima, a kisin tima, a muxun nasige laxira yi, a a be na.

⁷ Alatala muxun fuxare, a a bannɛ, a nde ragode, a nde yite.

⁸ A fangatarene rakelɛ nen burunburunni, a tɔro muxun nakeli xubeni. A e nun kuntigine radɔɔ yire kedenni manga gbɛdene ma.

Alatala nan boɔɔ xonna beten saxi, a tan nan a doɔɔ a funfuni.

⁹ A muxu tɔgɔndiyaxine yisuxuma nen koni jaxudene loma ayi nen dimini, bayo muxun mi noɔn soɓoma fangani.

¹⁰ Alatala na galanna xuiin namini a yaxune raxuyama ayi nen. A tan nan kitisa gbeen na

han boɔɔn danna.

A a yamaan mangan senɓen gboma ayi nen, a a manga sugandixin fangan xun masama nen.

¹¹ Na xanbi ra, Elikana yi xete a konni Rama yi, koni Samuyeli yi lu walideni Alatala xa, saraxarali Heli bun ma.

Heli a diine

¹² Fuyantenna nan yi Heli a diine ra, e mi yi Alatala kolon.

¹³ Saraxaraline namunna nan yi ito ra lan yamaan ma: Xa muxuna nde saraxan ba, saraxaralina walikeɛn yi a masoma nen suben jinnmatɔon na, wure binga de saxanna a yii.

¹⁴ A yi a rasin goronna kui hanma tundenana hanma gbete. Wure bingana na yi naxan birin soɔon, na yi findima saraxaraliin nan gbee ra. Isirayila kaan naxanye birin yi fama Silo batu banxini, na nan yi ligama.

¹⁵ Koni, waxatina nde, benun e xa turen gan, saraxaralina walikeɛn yi fama nen a a fala saraxa baan xa, a naxa, “Fa suben gilin daxin na saraxaraliin xa. A mi tinje i ya sube jinxin na, fo sube xindenana.”

¹⁶ Xa na kanna a fala a xa, a naxa, “Sube turen xa gan singen, na xanbi ra, naxan na i keɛn, i na tongo,” walikeɛn yi a yabima nen, a naxa, “En-ɛn, a so n yii iki, hanma n xa a tongo fangan na.”

¹⁷ Nayi, Heli a diine yi yulubi jaxin nan tongoma Alatala mabinni, bayo saraxan naxan yi bama Alatala xa e mi yi binye yo saxi na ma.

¹⁸ Koni Samuyeli tan yi walima Alatala yetagi a banxulan jɔreyani, a maxidixi taa dugi saraxarali domani.

Samuyeli a denbayana fe

¹⁹ Jee yo jee, Samuyeli nga yi domadina nde degema nen, a a xali a diin yee ra, e nun a xemen na yi siga Silo yi jeeɛn saraxan badeni waxatin naxan yi.

²⁰ Heli yi dubama Elikana nun a jaxanla xa iki, a naxa, “Alatala xa mamandenne fi i ma fata jaxanli ito ra, naxan luyɛn na diin jɔɔoni a naxan maxɔdin, a yi a fi Alatala ma.” Na xanbi ra, e yi xete e konni.

²¹ Alatala yi Xana ki, a yi dii xeme saxan bari e nun dii teme firin. Banxulan jɔɛn Samuyeli yi gboma Alatala yetagi.

²² Heli naxan bata yi fori, na yi a kolon, a diine yi naxan ligama Isirayila kaane ra, a moɓn yi a kolon fa fala e nun jaxanle yi kafuma naxanye yi walima Naralan Bubun deɛn na.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera e fe sifani itoe ligama? Bayo n na e keɓwali jaxina fe mema yamaan birin na.

²⁴ E lu n ma diine. N naxan mema e xun ma Alatala a yamaan xon, na magaxu.

²⁵ Xa muxuna nde a boden haken tongo, Ala nae na kitin se nen, koni xa muxun yu-lubin liga Alatala ra, nde fa kitima?" Koni e mi e baba maxadi xuiin name bayo Alatala yi wama e faxa feni.

²⁶ Banxulan joren Samuyeli yi gboma nen tun, a yi rafan Alatala nun muxune ma.

²⁷ Sayibana nde yi fa Heli fema a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I benbane to yi konyiyani Misiran yi Firawona yii, n na n yete makenen nen e xa.

²⁸ Isirayila bomsenne birin tagi, n na i benba Haruna nan tongo alogo a xa findi saraxaraliin na, a wanla ke n ma saraxa ganden dexon, a wusulanna gan, a yi saraxarali domaana so n yetagi. Saraxane Isirayila kaane naxanye ralima n ma teen na, n ne birin so nen i benbana denbayaan yii.

²⁹ Awa, nanfera e yoxi n ma saraxane nun kiseene ma n naxanye yamarixi n ma banxini? Nanfera i bata i ya diine binya dangu n tan na, e yi e yete ratura sube dungi fajine ra Isirayila kaane fama naxan na n xon, n ma yamana?"

³⁰ Bayo a na kii nin, n tan Alatalaa falan ni ito ra, Isirayilaa Ala, n naxa, 'N bata yi a fala i ya denbayaan xa, i bomsenna xa, han habadan e findima nen n ma saraxaraline ra. Koni iki n na falama kenenni, na fe mi fa a ra. N ne binyama nen naxanye na n binya, koni naxanye na n najaxu, n ne rajaxuma nen. Alatalaa falan nan na ra.

³¹ A mi fa buma, n yi i ya denbayaan kala, e nun i bomsenna birin alogo fori nama lu.

³² I taron toma nen n ma banxini, feen birin yi liga ki faji Isirayila yamaan xa, koni fori yo mi luye i ya denbayani.

³³ Xa n mi naxan ba n batuden dexon ma e tan tagi, na luma nen alogo a xa xadan wugadeni e nun soxoleni, koni i yixetene birin faxama nen benun e xa fori.

³⁴ I taxamasenna toma nen naxan ligama i ya dii firinne ra, Xofini nun Finexasi. E firinna birin faxama nen lxoxo kedenni.

³⁵ Na xanbi ra, n saraxarali togondiyaxin feyne, naxan n waxonna lige. N yi a denbayaan nasabati. A ti n ma muxu sugandixin ye ra waxatin birin yi.

³⁶ Muxu yo na lu i ya denbayani na fama nen a xinbin sindeni a bun ma alogo a xa gbetina nde sotoxo e nun buru dungina. A mon yi a fala, a naxa, Yandi, i xa tidena nde so n yii saraxaraline fema alogo n xa no balon sotodeni."

3

Alatala yi makenen Samuyeli xa

¹ Foningen Samuyeli yi walima Alatala xa Heli fema, Alatala yi falan tima nen na

waxatini keden keden, fe toone alo xiye, ne mi yi wuya.

² Na waxatini Heli yi saxi a konni, a yeene bata yi suxu folo a ra, a mi yi nae se toe.

³ Samuyeli fan yi xima, a yi saxi Alatala Batu Banxini Alaa Kankiraan fema. Benun subaxani, yire sarjnanxin lenpun mon yi degema waxatin naxan yi.

⁴ Alatala yi Samuyeli xili. A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

⁵ A a gi, a siga Heli fema, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi, xete i si i sa." Samuyeli mon yi sa a sa.

⁶ Alatala mon yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli!" Samuyeli mon yi keli a siga Heli fema a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a yabi, a naxa, "N mi i xilixi n ma diina, si i sa."

⁷ Samuyeli yeteen mi yi Alatala kolon, bayo a munma yi falan ti a xa han to.

⁸ Alatala mon yi Samuyeli xili a saxandeni, a mon yi keli a siga Heli fema, a yi a fala, a naxa, "N tan ni i ra, bayo i bata n xili." Heli yi a kolon a Alatala nan yi foningen xilima.

⁹ Heli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Siga, i si i sa. Xa i xili xuiin me sona, i xa a fala iki, i naxa, 'Alatala, falan ti bayo i ya walikenen tuli matixi.' " Samuyeli yi sa a sa a funfuni.

¹⁰ Alatala yi fa, a ti na yi, a mon yi xinla ti, a naxa, "Samuyeli, Samuyeli!" Samuyeli yi a ratin, a naxa, "Falan ti, i ya walikenen tuli matixi."

¹¹ Nayi, Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "A mato, n feen ligama nen Isirayila yi, naxan yo na a me a tuli madaxoma ayi nen.

¹² Na laxon i feene birin nakamalima nen Heli fari n naxan falaxi a xili ma e nun a denbayaan. N mi sese luye.

¹³ N bata yi a fala a xa, n naxa, n na a denbayaan makitima nen habadan! Amasoto a diine haken liga nen, a tan naxan yi na kolon, a mi e yikala na liga feen ma.

¹⁴ Nanara, n bata n kolo Heli a denbayaan xa, n naxa, 'Saraxa ba, kise ba, sese mi a denbayaan haken janye.' "

¹⁵ Samuyeli yi lu saxi han xotanni. A yi Alatala a banxin deene rabi. Samuyeli yi gaxuma a fe toxin yebe Heli xa.

¹⁶ Koni Heli yi Samuyeli xili, a naxa, "Samuyeli, n ma diina." A yi a ratin, a naxa, "N tan ni i ra."

¹⁷ Heli yi a maxodin, a naxa, "A falan mundun tixi i xa? Xa i Alaa fala keden peen luxun n ma, n wama nen taron naxan xodoxo a birin xa, a xa na sa i fari."

¹⁸ Nayi, Samuyeli yi a birin yebe a xa, a mi sese luxun a ma. Heli yi a fala, a naxa, "Alatala na a ra. Naxan naxan a ma a xa na liga."

¹⁹ Samuyeli yi gboma waxatin naxan yi, Alatala yi a xon ma. A yi tin Samuyeli a falan birin xa kamali.

²⁰ Na nan a liga Isirayila yamanan birin yi a kolon keli Dan han Beriseba, a Alatalaa nabini nan yi Samuyeli ra.

²¹ Alatala yi lu a yete makenenye Silo yi, a mini Samuyeli xa, a falan ti.

4

Alaa Kankiraan yi suxu yengeni

¹ Samuyeli a falan yi rali Isirayila birin ma.

Isirayila kaane yi mini Filisitine yengedeni. E yi e malan Ebeni-Eseri dexon ma, Filisitine yi malanxi Afeki yi.

² Filisitine yi e ganla ti yenge sodeni Isirayila kaane yetagi, yengen yi folo. Filisitine yi Isirayila kaane no, e yi muxu wuli naanin faxa na yengeni.

³ Muxu pepene so waxatin naxan yi gali malandeni, Isirayila fonne yi a fala, e naxa, "Nanfera Alatala bata a lu to Filisitine xa en no? Awa, en siga! En sa Alatalaa Layiri Kankiraan* tongo Silo yi. En nun na xa mini, a yi en nakisi en yaxune fangan ma."

⁴ Nayi, e yi muxune rasiga Silo yi, ne yi fa Alatalaa Layiri Kankiraan na, Senben Birin Kanna naxan dxi maleka gubugubu kanne xun na. Saraxarali Heli a dii firinne, Xofini nun Finexasi yi Alaa Layiri Kankiraan xali.

⁵ Alatalaa Layiri Kankiraan so gali malandeni waxatin naxan yi, Isirayila birin yi sonxo gbeeni te, boxon yi xuruxurun.

⁶ Filisitine yi na me e yi maxodinna ti, e naxa, "Nanse sonxo sonxo xui ito ra Heburu kaane malandeni?" E to a kolon a Alatalaa Kankiraan bata so,

⁷ Filisitine yi gaxu. E naxa, "Alana nde bata so e gali malandeni! Gballo feen bata en li naxan munma yi liga en na nun!

⁸ Gbalona en xa! Nde en nakise alani itoe ma naxanye Misiran kaane jaxankataxi kiin birin yi tonbon yireni?

⁹ E sobe so, e findi xemene ra Filisitine! Xa na mi a ra, e findima nen Heburu kaane konyine ra alo e yi e konyiyani kii naxan yi. E tan xemene xa yengen so sodeen na!"

¹⁰ Nayi, Filisitine yi yengen nakeli, e yi Isirayila kaane no, birin yi a gi a konni. Na yi findi kala gbeen na. Isirayila sofaan muxu wuli tonge saxan yi faxa.

¹¹ Alaa Kankiraan yi xali, Heli a dii firinne yi faxa, Xofini nun Finexasi.

Heli sayana fena

¹² Na laxon yeteni, xemena nde yi a gi yengen ma Bunyamin bonsonni Silo yi. A a dugine yibo sununi, a burunburunna sa a xunni.

¹³ A fe, Heli yi dxi gbedeni kiraan dexon. A a yete rakopinma bayo a bopen yi dinma Alaa Kankirana fe ra. Xemnen somatxon taani, a yi na feen xibarun nali, taan birin yi gbelegebele.

¹⁴ Heli to na sonxo sonxo xuiin me, a yi maxodinna ti, a naxa, "Nanse sonxo xui ito ra?" Xemnen yi fa Heli fema mafuren.

¹⁵ Heli bata yi jee tonge solomanaanin jee solomasexe soto, a yene bata yi danxu fefe.

¹⁶ Xemnen yi a fala Heli xa, a naxa, "N baxi kelideni yengen nin, n nan n gixi to yeteen nin." Heli yi a maxodin, a naxa, "Nanse ligaxi n ma diina?"

¹⁷ Xeraan yi yabin ti, a naxa, "Isirayila kaane bata e gi Filisitine yee ra, na findixi kala gbeen nan na en ma ganla ma. Mon, i ya dii firinne, Xofini nun Finexasi bata faxa. Filisitine bata Alaa Kankiraan tongo."

¹⁸ Xerana Alaa Kankirana fe fala waxatin naxan yi, Heli yi bira a xanbiramaan na taan so deen dexon. A kosen yi gira, a faxa, bayo a yi belebele, a mon bata yi fori. A bata yi kitin sa Isirayila yi jee tonge naanin.

¹⁹ A mamuxuna, Finexasi a jaxanla fudikanna nan yi a ra. A yi wama a bari feni. A yi Alaa Kankiraan tongo feen me, e nun a taje nun a xemnen faxa fena, a yi a felen, a diin bari. Dii barin tuxe yi a no.

²⁰ A yi faxama waxatin naxan yi, jaxanla naxanye yi a dexon ma, ne yi a fala a xa, e naxa, "I nama gaxu amasoto i bata dii xemnen bari." Koni a mi a me, a mi sese fala.

²¹ A yi a diin xili sa Ikabodi, a naxa, "Binyen bata jan Isirayila yi."† A na falaxi Alaa Kankiraan tongo feen nan ma e nun a taje nun a xemnen jan fena.

²² A yi a fala, a naxa, "Binyen bata jan Isirayila yi bayo Alaa Kankiraan bata tongo."

5

Layiri Kankiraan Filisitine konni

¹ Filisitine yi Alaa Kankiraan xali keli Ebeni-Eseri yi han Asadodi yi.

² E yi Alaa Kankiraan naso e gbee ala Dagon batu banxini, e a dxi Dagon sawuran fema.

³ Na xoton bode, Asadodi kaane to keli, e Dagon sawuran li biraxi a yetagin ma boxoni. A yi saxi Alatalaa Kankiraan fema. E mon yi a ti a funfuni.

⁴ Na xoton bode, e keli sinma, e a to a Dagon sawuran mon bata bira boxoni Alatalaa Kankiraan yetagi. A gbinding nan gbansan yi fa luxi bayo a xunna nun a yiine bata yi gira a ma. Ne yi saxi so deen na.

⁵ Nanara, han to Dagon ma saraxaraline nun naxanye birin yi soma Dagon batu

* 4:3: 4.3 Layiri Kankirana fe mon sebbi Xoroyaan 25.10-22 kui.

† 4:21: Ikabodi bunna nen fa fala "Binyetareyana."

banxini Asadodi yi, e mi tima so dæen yetæen na.

⁶ Alatala yi a yiin nagodo Asadodi kaane xili ma e nun a rabilinna. A yi e tɔrɔ a xexen nagodo e ra.

⁷ Asadodi kaane to na to, e yi a fala, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan nama lu en konni, bayo a yiin bata godo en xili ma e nun en ma ala, Dagɔn."

⁸ E yi Filisitine kuntigine maxili e konni e yi e maxɔdin, e naxa, "En nanse ligama Isirayilaa Alaa Kankiraan na?" E yi e yabi, e naxa, "Isirayilaa Alaa Kankiraan xa xali Gati taani." A yi xali Gati yi.

⁹ Koni a so nen tun Alatala yi a yiin nagodo na taan muxune xili ma. Magaxu fe gbeen yi liga. Muxune birin, keli fonna ma han dii jɔrɛna, xexen yi godo e ra.

¹⁰ Nayi, e yi Alaa Kankiraan xali Ekirɔn yi. Koni e so nen tun, Ekirɔn kaane yi sɔnxɔ gbeeni te, e naxa, "E bata fa Isirayilaa Alaa Kankiraan na en konni, alogo en xa faxesa."

¹¹ E yi Filisiti kuntigine birin malan, e naxa, "E Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete a yamanani. A nama en faxesa, en nun en ma yamana." Bayo taana ngaani, faxesa paxin nun gaxun nan yi a ra, Ala yiin yi jaxu e ra.

¹² Muxun naxanye mi faxesa, xexen yi godo ne ra. Taa muxune mawuga xuiin yi te han kore xɔnna ma.

6

Layiri Kankiraan yi raxete

¹ Alatalaa Kankiraan to kike solofere ti Filisitine yamanani,

² Filisitine yi e suxure ki muxune xili e nun e yiimatone, e naxa, "En nanse ligama Alatalaa Kankiraan na? E a fala nxu xa en na ito raxetema kii naxan yi a funfuni."

³ E yi yabin ti, e naxa, "Xa e Isirayilaa Alaa Kankiraan naxete, e nama a kedenna raxete tun! E yangin saraxana nde fi Isirayilaa Ala ma. Nayi, e yi yalanjɛ nen, e yi a kolon Ala e tɔroma naxan ma."

⁴ Filisitine yi maxɔdinna ti, e naxa, "Nxu yangin saraxan mundun nasigama a ma?" E yi e yabi, e naxa, "Xexɛ sawuran xema daxin suulun, e nun yelɛ sawuran xema daxi suulun lan Filisiti kuntigine xasabin ma. Bayo fure siya kedenna nan e suxu, e nun e kuntigine.

⁵ E xexɛ sawuran nun yelene sawuran nafala naxanye e yamanan kalama, e yi binyen fi Isirayilaa Ala ma. Waxatina nde a a xɔlɔn jɔnjɛ nen e tan nun e alane nun e yamanan ma.

⁶ Nanfera e bɔrɛni xɔdɔxɔma, alo Misiran kaane nun Firawona e bɔrɛni xɔdɔxɔ kii naxan yi? Ala to e jaxankata, e mi yi Isirayilaa kaane bejin ba, e siga?

⁷ Awa iki, e wontoro nenɛ keden nafala, e jinge nga firin tongo naxanye bunduma,

xun xidi wudin munma xidi naxanye xunna ma. E jinge ngane xidi wontoron na, e yi e diine xidi sansanna kui.

⁸ E Alatalaa Kankiraan tongo, e a dɔxo wontoron kui, e yi se xema daxine sa a fema kankirana nde kui, e naxanye bama yangin saraxan na a xa. Na xanbi ra, e yi wontoron bejin a siga.

⁹ E lu a matoc. Xa jinge gilene Isirayilaa kiraan suxu, Beti-Semesi binni, na bunna nen a Ala nan gbaloni ito ragidixi, xanamu en na kolonjɛ, a a yiin xa mi fureni ito ragidixi en ma, koni a en sɔtɔxi na kii nin tun."

¹⁰ E yi na liga. E yi jinge bundulaan firin tongo, e yi e xidi wontorone ra, e yi e diine raso sansanna kui.

¹¹ E yi Alatalaa Kankiraan dɔxo a kui e nun yelɛ sawuran nun xexɛ sawura xema daxine yi naxan kui.

¹² Jinge bundulane yi siga e tinxinni Beti-Semesi kiraan xɔn ma. E yi bira kira kedenna fɔxɔ ra e lu wuge. E mi siga e kɔmenna ma, e mi siga e yiifanna ma. Filisiti kuntigine yi bira wontoron fɔxɔ ra han Beti-Semesi danna ra.

¹³ Beti-Semesi kaane yi lanbanni murutu xabadeni. E to kankiraan to, e jaxan.

¹⁴ Wontoron yi Yosuwe Beti-Semesi kaana a xɛen li, a yi ti gemɛ belebelen fema. Yamaan yi wontoro wudine yibɔ, e jinge bundulane ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

¹⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune yi Alatalaa Kankiraan nagodo e nun xema seene yi kankiraan naxan kui, e yi e sa gemɛ gbeen fari. Na lɔxɔni, Beti-Semesi kaane yi saraxa gan daxine nun saraxa gbeteɣe ba Alatala xa.

¹⁶ Filisiti kuntigi suulunne to ne birin to, e xete Ekirɔn yi na lɔxɔn yeteni.

¹⁷ A tan ni i ra Filisitine xexɛ sawura xema daxin naxanye ba yangin saraxan na Alatala xa: Asadodi taan keden, Gasa keden, Asikalɔn keden, Gati keden, e nun Ekirɔn keden.

¹⁸ Yelɛ sawura xema daxine fan xasabin yi na kii nin, taa keden keden, Filisitine kuntigine dɔxi naxanye xun na, taa makan-taxine nun e banxidene. Na gemɛ xung-bena, e Alatalaa Kankiraan dɔxo naxan fari, a mon na yi han to Yosuwe Beti-Semesi kaana a xɛen ma.

¹⁹ Koni Marigin yi Beti-Semesi kaana ndee faxesa han muxu tonge solofere, bayo e Alatalaa Kankiraan kui to nen. Yamaan yi sunu, bayo Alatala bata yi e tɔrɔ ki fajɛ.

²⁰ Na xanbi ra, Beti-Semesi kaane yi a fala, e naxa, "Nde nɔɛ tiyɛ Alatala yetagi, Ala sarijɔnaxina? En xa a kankiraan xali minen, a xa ba be?"

²¹ E xerane rasiga Kiriyati-Yeyarin yi, e naxa, "Filisitine bata fa Alatalaa Kankiraan na, ε fa a tongo, ε a xali ε konni."

7

¹ Kiriyati-Yeyarin kaane yi fa, e fa Alatalaa Kankiraan tongo, e a xali Abinadabo a banxini, naxan yi geyaan fari. Na xanbi ra, e yi Abinadabo a dii Eleyasari findi kantan muxuna.

Isirayila yi Filisitine nɔ

² Alatalaa Layiri Kankiraan dɔxɔ xanbini Kiriyati-Yeyarin yi, waxati xunkuye yi dangu, jɛɛ mɔxɔjɛ. Isirayila kaane yi e mawuga xuini te Alatala ma.

³ Nayi, Samuyeli yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, "Xa ε xɛtɛxi ε bɔjɛn birin nan na Alatala fɛma, ε ba ala xɔjɛne nun Asitarate suxurene batuε, ε fa Alatala ma, ε a tan kedenna batu. Nayi, a ε bɛ Filisitine senben bun."

⁴ Isirayila kaane yi Baali nun Asitarate suxurene ba e tagi, e yi Alatala batu.

⁵ Samuyeli yi a fala, a naxa, "ɛ Isirayila birin malan Misipa yi, n na Alatala maxandε ε xa."

⁶ E yi e malan Misipa yi, e igen ba, e yi a rabɔxɔn Alatala xa saraxan na. E sunna suxu na lɔxɔni. E yi e ti a ra, e naxa, "Nxu bata Alatala yulubin tongo." Samuyeli yi findi Isirayila kaane kitisaan na Misipa yi.

⁷ Filisitine to a mɛ a Isirayila kaane malanxi Misipa yi, e kuntigi suulun yi a ragidi a e xa sa e yenge. Isirayila kaane yi na mɛ e gaxu Filisitine yɛɛ ra.

⁸ Isirayila kaane yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "I nama nxu rabɛjin. Lu Alatala maxandε, en ma Ala, alogo a xa en nakisi Filisitine ma."

⁹ Samuyeli yi yɛxɛɛ diin ba saraxa gan daxin na Alatala xa. A yi Alatala maxandi Isirayila xa, Alatala yi a yabi.

¹⁰ Samuyeli yi saraxa bani waxatin naxan yi, Filisitine yi fa Isirayila yengɛdeni. Na lɔxɔni Alatala yi galan xuinin namini Filisitine xili ma, a e ti kiraan xɔn, Isirayila kaane yi e nɔ.

¹¹ Isirayila ganla yi keli Misipa yi, e Filisitine nɔ, e yi e kedi han Beti-Kari xun ma.

¹² Samuyeli yi gɛmɛn tongo, a a dɔxɔ Misipa nun Seni tagi, a a xili sa "Mali Gɛmɛ Na." A yi a fala, a naxa, "Alatala bata en mali han be."

¹³ Nayi, Filisitine yi yagi na, e mi fa xɛtɛ Isirayila bɔxɔn ma mumɛ! Alatala yi Filisitine yenge Samuyeli a siimayaan birin yi.

¹⁴ Filisitine bata yi taan naxanye rasuxu Isirayila kaane yii, ne yi xɛtɛ Isirayila ma e nun e rabillinne, keli Ekirɔn han Gati yi. Bɔjɛ xunbenla yi lu Amorine nun Isirayila kaane tagi.

¹⁵ Samuyeli yi findi Isirayila kitisaan na a siimayaan birin yi.

¹⁶ Nɛɛ yo jɛɛ, a yi danguma Beteli yi nɛn siga Giligali nun Misipa yi, a yi Isirayila makitima mɛnne birin yi.

¹⁷ A mɔn yi xɛtɛ a konni Rama yi, a yi kitin sama denaxan yi Isirayila xa. A bata yi saraxa ganden nafala Alatala xa denaxan yi.

8

Isirayila yi wa mangan dɔxɔ feni

¹ Samuyeli fori waxatin naxan yi, a a diine dɔxɔ Isirayila kitisane ra.

² A diin forimaan yi xili nɛn Yoweli, a firinden xili Abiya. E yi kitisani Beriseba nin.

³ Koni e kɛwanle mi yi ligaxi alo e baba. E yi biraxi gbetin nan fɔxɔ ra sɔtɔ kii jɔxini. E yi dimi yi seene rasuxuma mayifuni, e yi kiti jɔxinin sama.

⁴ Nanara, Isirayila fonne birin yi e malan e siga Samuyeli konni Rama yi.

⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "A mato, Samuyeli i tan bata fori, i ya diine mi luxi alo i tan. Nayi, mangan dɔxɔ nxu xun na alo a ligama yamanan bonne yi kii naxan yi."

⁶ Samuyeli yi xɔlɔ ki faji e to a falaxi, e naxa, "Mangan so nxu yii a xa nxu kiti." Samuyeli yi Alatala maxandi.

⁷ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Yamaan xuinin name e naxan birin falama i xa, bayo e mi e mɛxi i tan na. E e mɛxi n tan nan na alo e mangana.

⁸ Xabu n fa e ra sa keli Misiran yi, e xɛtɛ nɛn n fɔxɔ ra e ala gbɛtene batu. To, e mɔn na ligama i fan na.

⁹ Nanara, tin e mawuga xuinin ma koni i e rakolon sɔbɛɛn na, i yi a fala e xa naxan findima mangana sariyan na e fari."

¹⁰ Samuyeli yi Alatalaa falan birin ti yamaan xa naxanye yi a maxodinma mangan ma,

¹¹ a naxa, "Mangana sariyane findima itoe nan na ε fari: A ε dii xɛmɛne tongoma nɛn e findi sofane ra, e a yenge so wontorone ragi, e te soone fari xanamu e yi e gi a wontorone yɛɛ ra.

¹² Ndee findima nɛn kuntigin na sofa wuli keden xun na xanamu sofa tonge suulun xun na. Ndee gbɛtɛye a xɛɛn bima nɛn, ndee yi a xɛɛn xaba. Ndee yi yenge so seene rafala e nun wontoro wali seene.

¹³ A ε dii tɛmɛne tongoma nɛn latikɔnɔn nafalane ra e nun kudi soone xanamu buruganne.

¹⁴ A ε xɛɛ sensenne rasuxuma nɛn, ε manpa bili nakɔne nun ε oliwi bili xɛɛne, a e so a walikɛne yii.

¹⁵ A ε siseene nun ε bogi seene yaganna tongoma nen, a yi e so a kuntigine nun a walikene yii.

¹⁶ A ε walike xemene nun naxanle nun ε nginge senseenne nun sofanle tongoma nen, e wanla ke a tan xa.

¹⁷ A ε xuruse kurune yaganna tongoma nen, ε tan yeteen yi findi a konyine ra.

¹⁸ Na ləxəni ε sənəma nen ε mangan xili ma ε naxan sugandixi, koni na ləxəni Alatala mi ε yabima."

¹⁹ Isirayila kaane yi tondi Samuyeli a falan name. E naxa, "En-en! Nxu wama mangana nde xa lu nxu xun na."

²⁰ Nxu fan yi lu alo yamanan bonne, nxə mangan yi sariyan sa, a ti nxu yee ra nxə yengene yi."

²¹ Samuyeli yi Isirayila kaane falan birin name, a yi a fala Alatala xa.

²² Alatala yi Samuyeli yabi, a naxa, "E xuiin name, i yi mangan dəxə e xun na." Samuyeli yi a fala Isirayila kaane xa, a naxa, "E siga ε konne yi."

9

Səli yi Samuyeli kolon

¹ Muxu kendena nde yi Bunyamin bənsənni, a xili Kisu, Abiyeli a diina. Serori nan Abiyeli sətə. Bekorati nan Serori sətə. Bunyamin bənsənni nde Afiya nan Bekorati sətə.

² Diina nde yi Kisu yii naxan yi xili Səli. Dii xeme tofajin nan yi a ra. A jəxə yo mi yi Isirayila yi. A xunna yi yite bonne birin xa.

³ Ləxəna nde Kisu a sofali gilene yi lə ayi. Kisu yi a fala a dii Səli xa, a naxa, "Walike keden tongo ε sa sofanle fen."

⁴ A yi Efirami geyane yisiga, a Salisa yamanani siga, e mi e to. E dangu Saalimi mabinni, koni e mi sofanla to. A mən yi dangu Bunyamin ma yamanani e mi sese to.

⁵ E Sufi yamanan li waxatin naxan yi, Səli yi a fala a walikeen xa, a naxa, "En xete banxini, xanamu n baba jinanma nen sofanle e fe ra, a kontəfili fəb en ma fe ra."

⁶ Walikeen yi a yabi, a naxa, "A mato, sayibana nde taani ito yi en yee ra, muxu kendən na ra. A na naxan fala, a kamalima nen. En siga mənni iki. Waxatina nde a kiraan yite en na nen en sigə naxan xən."

⁷ Səli yi a fala a walikeen xa, a naxa, "Koni xa en siga, en nanse xalina na sayiban yee ra? Bayo donse yo mi fa en ma sagbane ku, sese mi en yii en naxan fiye sayiban ma. Nanse en yii?"

⁸ Walikeen yi a fala Səli xa, a naxa, "Wure gbeti fixen garamu saxan n yii, en na so a yii alogo a xa kiraan yita en na."

⁹ Waxati danguxini Isirayila yi, xemen naxan yi sigama Ala maxəndinden a yi a

falama nen, a naxa, "E fa, en siga fe toon konni." Bayo en naxan ma to a "Nabina" a fəbni e yi a falama nen na ma a "Fe toona."

¹⁰ Səli yi a fala a walikeen xa, a naxa, "Na lanxi. En siga." E yi siga taani sayiban yi denaxan yi.

¹¹ E to yi tema taani, e sungutunne li mənni siga ige badeni. E yi e maxədin, e naxa, "Fe toon be ba?"

¹² E yi e yabi, e naxa, "On, a i yee ra, koni siga iki sa bayo a bata fa taani to amasətə saraxa ba daxin na to yamaan xa geyaan ma saraxa badeni.

¹³ E na so taani waxatin naxan yi, ε a toe benun a xa te geyaan ma a degedeni saraxa badeni. Yamaan mi e dege fə a na fa bayo a tan nan saraxan dubama. Na xanbi ra, muxu xilixine yi e dege. E te iki sa! E a lima nen na."

¹⁴ E yi te taani. E to yi soma taani, Samuyeli yi mini e ralandeni, a tematəon geyaan ma saraxa badeni.

¹⁵ Benun na ləxəni, Alatala bata yi Samuyeli rakolon nun,

¹⁶ a naxa, "Waxatini ito yi tila, n Bunyamin kaana nde yitama i ra nen. A masusan a sugandi feen na alogo a xa findi n ma yamana Isirayila yee ratiin na. A n ma yamaan nakisima nen Filisitine fangan ma. N bata n ma yamana tərən to bayo, e wuga xuiin bata n li."

¹⁷ Samuyeli to Səli to, Alatala yi a fala a xa, a naxa, "Xemen ni i ra, n naxan ma fe fala i xa. A tan nan tima n ma yamaan xun na."

¹⁸ Səli yi a maso Samuyeli ra taan deen na, a naxa, "A fala n xa yandi, fe toona banxin minen yi?"

¹⁹ Samuyeli yi Səli yabi, a naxa, "N tan nan fe toon na. E siga n yee ra geyaan ma saraxa badeni, bayo ε degedema nen n xən to. Tila xətənni n na yelin i ya maxədinna ngaan yabe, n na a luye i siga.

²⁰ I nama kontəfili i ya sofali gilene fe ra naxanye ləxi ayi a xii saxanna nan to. E bata to. Koni Isirayila kaane birin waxi nde xən ma, ba i tan nun i baba denbayaan na?"

²¹ Səli yi yabin ti, a naxa, "Bunyamin bənsənni xa mi n tan na, Isirayila bənsən xuridina? Bunyamin xabilan birin mi dangue n ma xabilan na ba? Nayi, nanfera i fe sifani ito falama n ma?"

²² Samuyeli yi Səli nun a walikeen tongo, a e xali donse dondeni, a yi e dəxə dəxəde xungbeni muxu tonge saxan jəxən yi denaxan yi.

²³ Samuyeli yi a fala kudi soon xa, a naxa, "Fa suben na n naxan soxi i yii alogo i xa a dəxə muxuna nde yee ra."

²⁴ Kudi soon yi sa danban nun sube gbete tongo a yi e sa Səli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Na nan namaraxi i xa. A don bayo a yi dəxi i tan nan yee ra. N na a falaxi e xa

² Amonin mangan Naxasi yi e yabi, a naxa, "Na bata fan, n bata tin lanna xa so en tagi, koni fə ito xa liga: N xa ε birin yiifari ma yeεne sɔxɔnɛ ayi, n yi Isirayila birin nayagi."

³ Yabesi taan fonne yi a fala a xa, e naxa, "Xii solofere fi nxu ma, alogo nxu xa xerane rasiga Isirayila bɔxɔn birin yi. Xa muxe mi fa nxu rakisideni, nxu nxu yete so i yii."

⁴ Xerane to siga Gibeya yi, Səli a taani, e feni itoe dɛntɛgɛ yamaan xa, birin yi a wuga xuiini te.

⁵ Səli yi kelima xεen ma e nun a jingene, a maxɔdinna ti, a naxa, "Nanfera yamaan birin wugama?" E yi Yabesi kaane falan yeba a xa.

⁶ Səli to falani ito mɛ, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma senbeni, a yi xɔlɔ kati!

⁷ A yi jinge firin tongo, a yi e yisɛgɛ a dungin dungin na, a xerane rasiga, a e xa ne xali Isirayila bɔxɔn birin yi. E naxa, "Naxan yo mi bira Səli nun Samuyeli fɔxɔ ra na kanna jingene ligama ikiini." Yamaan yi gaxu Alatala yeε ra, e yi e malan alo muxu kedenna.

⁸ Səli yi e tɛngɛ Beseki yi, Isirayila xɛmɛne muxu wuli kɛmɛ saxan, Yuda xɛmɛne muxu wuli tonge saxan.

⁹ Xɛraan naxanye fa, e yi a fala ne xa, e naxa, "E sa ito fala Yabesi-Galadi muxune xa, ε naxa, 'Benun sogen xa xɔlɔ tila ε kisin sɔtɔma nɛn.' " Xerane to fa na fala Yabesi muxune xa, e yi jaxan.

¹⁰ E yi a fala Amoni kaane xa, e naxa, "Nxu nxu yete soma nɛn ε yii tila, ε yi nxu raba ε waxɔn kiini."

¹¹ Na xɔtɔn bode, Səli yi a ganli taxun dɔxɔde saxan. E so Amoni gali malandeni kɛ dɔnxɛn na. E yi Amonine faxa han sogen yi xɔlɔ. Muxu jɛrɛne yi xuya ayi hali muxu firin mi lu e bode fari.

¹² Yamaan yi a fala Samuyeli xa, e naxa, "Nde yi a falama a Səli nama lu en xun na? Fa na muxune ra, nxu xa e faxa!"

¹³ Koni Səli yi a fala yamaan xa, a naxa, "Muxu yo mi faxama to lɔxɔni, bayo Alatala bata Isirayila rakisi to."

Səli a mangayana fe

¹⁴ Na xanbi ra, Samuyeli yi a fala yamaan xa, a naxa, "E fa be, en siga Giligali yi alogo en mɔn xa Səli a mangayana fe fala."

¹⁵ Yamaan birin yi siga Giligali yi. E yi Səli findi mangan na Giligali yi Alatala yetagi. E bɔrɛ xunbeli saraxane ba Alatala yetagi mɛnni. Səli nun Isirayila yamaan birin yi jaxanaxan gbeen naba.

12

¹ Samuyeli yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, "N bata ε xuiin name ε naxan birin falaxi. N bata mangan dɔxɔ ε xun na.

² Iki mangan ni i ra naxan tima ε yeε ra. N tan bata fori n xunxɛn bata fuga. N ma diine fan be ε tagi. N bata ti ε yeε ra keli n dii jɔrɛn ma han to.

³ N tan ni i ra, n tixi ε yetagi. E n yabi Alatala yetagi e nun a muxu sugandixina. N na nde a jinge tongo? N na nde a sofali tongo? N na nde jaxankata? N na nde tɔrɔ? N dimi yi seen nasuxu nde ra alogo n xa n yeεn naxi a fe jaxin ma? Xa n na nde keden peen tongo nɛn, n na raxɛtɛma nɛn."

⁴ E yi a yabi, e naxa, "I mi nxu jaxankataxi. I mi nxu tɔrɔxi. I mi se rasuxi muxu yo yii."

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala nan ε seren na, a muxu sugandixin nan ε seren na to lɔxɔni, a ε mi sese to n yii." E naxa, "Seren nan a tan na."

⁶ Samuyeli mɔn yi a fala yamaan xa, a naxa, "Alatala nan Musa nun Haruna tongo alogo ε benbane xa mini Misiran yi.

⁷ Awa iki, ε ti kitisadeni Alatala yetagi. Alatala fe fajin naxanye ligaxi ε nun ε benbane xa, n ne rabirama nɛn ε ma.

⁸ Yaxuba fa xanbini Misiran yi, ε benbane yi Alatala maxandi e mali feen na. Alatala yi Musa nun Haruna rafa, e ε benbane ramini Misiran yi, e yi e radɔxɔ be.

⁹ Koni e yi jinan Alatala xɔn, e Ala. Nana, a yi tin e yi so Sisera yamarin bun, Xasori gali mangana. A mɔn yi e so Filisitine yii e nun Moyaba mangan yii, naxanye yi e yengɛma.

¹⁰ E mɔn yi Alatala maxandi, e naxa, 'Nxu bata yulubin liga, bayo nxu bata Alatala rabɛjin nxu yi Baali nun Asitarate suxurene batu. Koni iki, nxu xunba nxu yaxune yii fa, nxu i batue.'

¹¹ Awa, Alatala yi Yerubali rafa e nun Bedani nun Yefeta, dɔnxɛn na n tan Samuyeli, alogo ε xa xunba e yaxune yii naxanye ε rabilinxi. E yi lu kantanna kui.

¹² Koni ε to Amonine manga Naxasi to fɛ ε xili ma, ε yi a fala n xa, ε naxa, 'Nxu wama mangan xɔn, a xa nxu yamari.' A yi luxi alo Alatala mi yi ε mangan na.

¹³ Awa, ε bata a sɔtɔ ε mangan naxan sugandixi, ε bata naxan maxɔdin. Alatala bata mangan dɔxɔ ε xun na.

¹⁴ Xa ε gaxu Alatala yeε ra, ε yi a batu, xa ε a xuiin name, xa ε mi murute Alatalaa yamarine ma, nayi ε nun ε mangan xa bira Alatala fɔxɔ ra, ε Ala.

¹⁵ Koni xa ε mi Alatala xuiin name, xa ε murute Alatalaa yamarine bun, nayi Alatala e yɛngɛma nɛn, alo a liga ε benbane ra kii naxan yi.

¹⁶ Iki, ε yitɔn ε yi fe gbeen mato Alatala naxan ligama ε yetagi.

¹⁷ To xa mi murutu xaba waxatin na ba? N na Alatala maxandima nɛn, a yi galanna nun tulɛn nagodo. Nayi, ε ε kala fe gbeen

kolonma nen Alatala yeε ra yi, ε to mangan dɔxɔ feen maxɔdinxi.”

¹⁸ Samuyeli yi Alatala maxandi. Na lɔxɔn yeteni, Alatala yi galanna nun tulen nafa. Yamaan birin yi gaxu Alatala yeε ra e nun Samuyeli.

¹⁹ Yamaan birin yi a fala Samuyeli xa, e naxa, “Alatala maxandi, i ya Ala, i ya walikene xa, alogo nxu nama faxa, bayo nxu bata mangan maxɔdin feen sa nxɔ yulubine birin fari.”

²⁰ Samuyeli naxa, “E nama gaxu. E bata fe naxini ito birin liga, koni ε nama xεte Alatala fɔxɔ ra, e Alatala batu e bɔɔnen ma feu!

²¹ E nama bira suxurene fɔxɔ ra fuyan! Naxanye mi nɔe maliin tiye, e mi marakisin tiye, bayo ala fuune nan e tan na.

²² Alatala mi a yamaan nabepɔnɔe a xili gbeena fe ra, bayo a tan yeteen nan tinxi ε findi a yamaan na.

²³ Alatala xa n fan natanga yulubi tongon ma, n tondi a maxande ε xa! N na ε xaranma nen kira fajin nun tinxinna ma.

²⁴ E gaxu Alatala yeε ra tun! E a batu lannayani ε bɔɔnen ma feu! A mato, a fe gbeene naxanye ligaxi ε xa.

²⁵ Koni xa ε lu fe naxin lige, ε raxɔrima nen, ε tan nun ε mangan na.”

13

Isirayila yi murute Filisitine ma

¹ Sɔli findi mangan na a jεε tonge saxanden nan ma, a yi jεε tonge naanin nun firin ti mangayani Isirayila yi.

² Sɔli yi xεme wuli saxan sugandi Isirayila kaane ye. Wuli firin yi a fema Mikimasi yi e nun Beteli geyane fari. Wuli keden yi lu Yonatan fema Gibeya yi Bunyamin bɔxɔni. A yi yama dɔnxene rasiga e konne yi.

³ Lɔxɔna nde Yonatan yi fu Filisitine gali malanden ma naxan yi Geba yi. Filisitine yi na me. Sɔli yi xɔtaan fe bɔxɔn yiren birin yi. A yi a fala, a naxa, “Heburune xa a me!”

⁴ Isirayila birin yi a me a Sɔli bata fu Filisitine gali malanden ma, a yi rapaxu Filisitine ma alo se kunxin xirina. Nayi, muxune birin yi maxili, e yi malan Sɔli fema Giligali yi.

⁵ Filisitine fan yi e malan Isirayila yenge xinla ma. Yenge so wontoro wuli saxan yi e yii e nun soo ragi wuli sennin, e nun sofaan naxanye yi wuya alo meɔnensinna naxan baan de. E fa e malan Mikimasi yi, Beti-Aweni sogeteden binni.

⁶ Isirayila xεmene to a e bata yigbɛten, e nun feene bata xɔdɔxɔ e ganla ma, muxune yi siga e luxunɔe faranne ra, e nun fɔtɔnne yi, e nun gεme longonne nun yinle ra, e nun ige ramaradene yi.

⁷ Heburuna ndee fan yi Yuruden baani gidima siga Gadi nun Galadi yamanani. Sɔli mɔn yi Giligali yi, sofaan naxanye birin yi a fɔxɔ ra ne yi xuruxurunna gaxuni.

⁸ A yi Samuyeli mame xii solofere, han a waxatin naxan falaxi. Koni Samuyeli mi fa Giligali yi. Yamaan yi e makuya fɔlɔ a ra, e xuya ayi.

Sɔli a kalana

⁹ Nayi, Sɔli yi a fala, a naxa, “E fa saraxan gan daxin na e nun bɔɔne xunbeli saraxane.” A yi saraxan gan daxin ba.

¹⁰ A yi yelinna na saraxan be waxatin naxan yi, Samuyeli yi fa. Sɔli yi siga a ralandeni alogo a xa a xɔntɔn.

¹¹ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi?” Sɔli yi a yabi, a naxa, “N na a toxi nen a yamana e masigama n na, e nun i fan mi faxi en lanma waxatin ma, Filisitine fan bata yi malan Mikimasi yi,

¹² nanara n yi mirixi, n naxa, ‘Filisitine fama nen n xili ma Giligali yi, n mɔn munma Alatala maxandi singen,’ na yi n karahan, n yeteen yi saraxan gan.”

¹³ Samuyeli yi a fala, a naxa, “I bata a liga alo xaxilitarena, i mi Alatalaa yamarin suxu, i ya Ala. Alatala yi a ligama nen nun i ya mangayaan yi lu Isirayila xun na habadan!

¹⁴ Koni iki, i ya mangayaan mi luma a ra. Alatala bata xεmena nde fen naxan bɔɔne luxi alo a bɔɔnena, a yi a sugandi a yamaan yeεratiin na, bayo i mi Alatalaa yamarin suxi.”

¹⁵ Samuyeli yi keli Giligali yi a te Gibeya yi, Bunyamin yamanani. Yamaan naxan yi Sɔli fɔxɔ ra a ne tenge. Xεme kεme sennin jɔxɔn yi na.

¹⁶ Sɔli a dii xεmen Yonatan nun yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, ne yi dɔxɔ Geba yi, Bunyamin bɔxɔn ma. Filisitine yi malanxi Mikimasi yi.

¹⁷ Ganla dɔxɔ saxan yi mini Filisitine sofan malandeni alogo e xa yengen so. Gali keden yi siga Ofara binni Suwali yamanani.

¹⁸ Ganla boden yi siga Beti-Xoron binni. A saxanden yi siga yamanan danna binna ra Seboyin lanbanna xunna ra, tonbon yiren dɛxɔn.

¹⁹ Na waxatini, xabun mi yi toma Isirayila bɔxɔ yo ma, bayo Filisitine bata yi a fala, e naxa, “Heburu kaane nama silanfanna nun tanban nafala.”*

²⁰ Isirayila kaan birin yi sigama Filisiti xabun nan fema a jinge kenna deni tɔnden hanma kenna hanma bunbina, hanma bundena.

²¹ E yi gbeti gbanan keden nan fima jinge kenna deni tɔn feen na, e nun kenna. Koni a tagiin nan yi fima jama malan sena fe

* 13:19: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

ra hanma bunbina hanma jinge gbengben wurena.

²² Nanara, yenge so loxonni, silanfanna nun tanban mi yi Söli nun Yonatan ma sofane yii. Fö mangan nun a diina.

²³ Filisiti gali keden yi sa Mikimasi kiraan suxu geya longonna ra.

14

Yonatan yi Filisitine yenge

¹ Loxona nde, Söli a diin Yonatan yi a fala a yengeso seene maxali banxulanna xa, a naxa, "Fa en gidi han Filisitine gali malandeni bode foxoni." Koni Yonatan mi a baba rakolon.

² Söli yi Gibeya danna ra girenada wudin bun ma Migiron yi. Sofa kemε sennin yi a fema.

³ Saraxarali domaan yi Axiya nan yii na yi, Ikabodi tada Axituba a dii xemena. Finexasi nan Axituba soto. Heli, Alatalaa saraxaralina Silo yi, na nan Finexasi soto. Muxu yo mi yi a kolon a Yonatan bata mini.

⁴ Yonatan yi minima geya longonna nan na alogo a xa Filisitine gali malanden masoto. Na kiraan yi minixi geya tintinxi firinne nan longori ra, na kedenna yi xili Bosesi, boden xili Senne.

⁵ Geya keden komen foxoni Mikimasi binni, boden yiifari foxoni Geba binni.

⁶ Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "Fa, en siga han Filisiti Ala kolontarene gali malandeni. Waxatina nde Alatala en malima nen. Sese mi noε Alatalaa marakisin yeε rase, hali yama xurudin na a ra, hanma a gbeena."

⁷ Yenge so se maxanla yi a yabi, a naxa, "I mirixi naxan ma, na liga. Siga! N ni i foxo ra. En birin xaxili keden."

⁸ Yonatan naxa, "Awa, fa en siga han xemeni itoe denaxan yi, e yi en to.

⁹ Xa e a fala en xa, e naxa, "E ti menni han nxu yi ε ralan,' en tima nen menni. En mi tema e fema na yi.

¹⁰ Koni, xa e a fala en xa, e naxa, 'E te nxu fema,' en tema nen, bayo na findima taxamasenna nan na a Alatala bata e so en yii."

¹¹ E yi e yita Filisitine ra. Filisitine yi a fala, e naxa, "I yeen ti! Heburune bata mini folo yinle ra e luxunxi denaxanye yi."

¹² E yi Yonatan nun a walikeen xili, e naxa, "E te nxu fema, nxu xa fena nde yita ε ra." Yonatan yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "Te n foxo ra, bayo Alatala bata e so Isirayila yii."

¹³ Yonatan yi te a yiine kafue a sanne ma, a yenge so se maxanla biraxi a foxo ra. Yonatan yi lu Filisitine rabire a bun ma, a yenge so se maxanla yi e faxa.

¹⁴ Na yenge singeni Yonatan nun a yenge so se maxanla yi Filisiti muxu maxone joxandon faxa yire kedenni.

¹⁵ Gaxun yi so ganli. Naxan yo yi xene ma e nun ganla birin, naxan yo yi gali malande gbete yi, e nun naxanye yi minixi yengesodeni, gaxun yi ne birin suxu. Baxon yi xuruxurun. Na yi findi gaxun na fata Ala ra.

¹⁶ Söli a kantan muxun naxanye yi Gibeya yi, Bunyamin boxoni, ne yi ganla to xuye ayi yiren birin yi.

¹⁷ Söli yi a fala a sofane xa, a naxa, "E sofane maxili, a xa kolon naxan kelixi en ye." E yi a kolon a Yonatan nun a yenge so se maxanla nan mi yi e ye.

¹⁸ Söli yi a fala Axiya xa, a naxa, "Alaa Kankiraan nafa." Bayo na waxatini a yi Isirayila kaane nan yii.

¹⁹ Söli yi falan tima saraxaraliin xa waxatin naxan yi, sonxo sonxon mon yi gboma ayi Filisitine malandeni. Söli yi a fala saraxaraliin xa, a naxa, "A lu na."

²⁰ Nayi, ganla naxan birin yi Söli foxo ra, ne yi malan e mini yenge sodeni. E yi a li Filisitine yi e bode yengema sonxo sonxo gbeeni.

²¹ Heburu naxanye yi Filisitine bun ma a singeni, naxanye yi basanxi e ra e gali malandeni, ne yi sa Isirayila fari Söli nun Yonatan mabinni.

²² Isirayila kaan naxanye birin yi luxunxi Eframi geyane yi, ne yi a me a Filisitine e gima, e fan yi lu e kede, e yi e yenge.

²³ Alatala yi Isirayila rakisi na loxonni, yengen yi siga han Beti-Aweni.

Söli a xaxilitareya kolona

²⁴ Isirayila kaane toro nen na loxonni bayo Söli bata yi tonni ito fala yamaan xa, a naxa, "Dangan na kanna xa xemen naxan na donseen don benun jinbanna, benun n yi n gbeen joxo n yaxune ra." Nanara, muxu yo munma yi donseen don ganli.

²⁵ E birin yi fotonna li, kumin yi boxonma denaxan yi.

²⁶ E soxin fotonni, sofane yi kumin to mine, koni muxu yo mi se raso a de, bayo e birin yi gaxuxi dangan yeε ra.

²⁷ Yonatan mi yi a kolon a baba bata yi a kolon yamaan xa. Nanara, dunganna naxan yi a yii, a na xunna rasiga, a yi a deten kumi dengbeni, a a don. Nayi, a yeen yi xon sege.

²⁸ Sofana nde yi a fala a xa, a naxa, "I baba ganla rakoloxi nen ki faji, a naxa, 'Xa muxuna nde donseen don to, dangan na kanna xa.' Nanara, sofane birin xadanxi."

²⁹ Yonatan naxa, "N baba yamaan toroma. A mato n fangan sotoxi kii naxan yi xabu n kumini ito don.

³⁰ Xa sofane birin yi donseen donma to, e naxan tongoxi e yaxune konni, en yi Filisistine noma nen dangu ito ra!"

³¹ E Filisistine nō na lōxōni keli Mikimasi siga han Ayalōn yi. Yamaan yi xadanxi han!

³² E yi e yaxune yii seene tongo, e xuruseene tongo e nun jingene nun jinge dine. E e faxa bōxōni, yamaan yi e nun wunla don.

³³ E yi a rali Sōli ma e naxa, "A mato yamana Alatala yulubin tongoma, e suben nun a wunla don." Sōli naxa, "E bata yanfan ti! E gemē gbeen makutukutu n mabinni iki sa!"

³⁴ A mōn yi a fala, a naxa, "E xuya ayi yamani, ε a fala e xa, a birin xa fa a jingen na xanamu a yeεena, a yi a faxa be. Na xanbi ra, ε yi e don alogo ε nama Alatala yulubin tonge, ε suben nun a wunla don." Kōeen na, birin yi fa a jingen na alogo a xa a faxa mēnni.

³⁵ Sōli yi saraxa ganden nafala Alatala xa. Na findi saraxa gande singen nan na a naxan nafala Alatala xa.

³⁶ Sōli yi a fala, a naxa, "En godo Filisistine fōxō ra to kōeen na, en sa e yenge han xōtōnni. Keden nama lu a nii ra." E yi a yabi, e naxa, "Naxan nafan i ma, na liga." Koni, saraxaraliin naxa, "En na Ala maxōdin be."

³⁷ Sōli yi Ala maxōdin, a naxa, "N xa godo Filisistine fōxō ra ba? I e soma Isirayila yii ba?" Koni na lōxōni a mi a yabi.

³⁸ Nanara, Sōli naxa, "E fa be, ganla yeerate birin. En xa a kolon yulubin naxan ligaxi to.

³⁹ N bata n kōlō habadan Alatala yi, Isirayila Rakisimana, hali xa n ma diin Yonatan nan a xunna ra, a faxama nen." Muxu yo mi a yabi yamaan ye.

⁴⁰ A yi a fala Isirayila birin xa, a naxa, "E dangu fōxō kedenni, n tan nun n ma dii Yonatan xa lu fōxō kedenni." Yamaan yi a fala Sōli xa, e naxa, "Naxan nafan i ma, na liga."

⁴¹ Sōli yi a fala Alatala xa, Isirayilaa Ala, a naxa, "Nōndin yita n na." Masensenna yi Yonatan nun Sōli suxu, yamaan yi ba a ye.*

⁴² Sōli naxa, "E masensenna ti nxu nun ma diin tagi." Yonatan yi suxu.

⁴³ Sōli yi a fala Yonatan xa, a naxa, "A fala n xa i naxan ligaxi." Yonatan yi a yabi, a naxa, "N kumi siyadi nan tongoxi n ma dunganna jōeen na, n na don. Fō n xa faxa?"

⁴⁴ Sōli naxa, "Ala xa tōrō jaxin sa n ma xa i mi faxa, Yonatan."

⁴⁵ Koni sofane yi a fala Sōli xa, e naxa, "Yonatan lan a xa faxa ba? A tan xa mi a ra, naxan Isirayila rakisi gbeen ti? A mi faxe mume! Nxu bata nxu kōlō habadan Alatala

yi, hali a xunsexe kedenna, a mi birē bōxōni, bayo Ala nan a mali a xa nōn sōtō to!" Nayi, sofane yi Yonatan xunba, a mi faxa.

⁴⁶ Sōli yi xete Filisistine fōxō ra, ne yi xete e konni.

⁴⁷ Sōli to mangayaan tongo Isirayila yi, a yi e yaxune yenge a rabilinni, Moyaba nun Amonine nun Edōn nun Soba mangane, e nun Filisistine. A na yi a yeε rafindi denaxan ma, a yi nōn sōtōma nen na ma.

⁴⁸ Lōxōna nde, a yi keli a senbe gbeeni, a yi Amalekine nō, a Isirayila xunba ne yii, naxanye yi a kalama.

⁴⁹ Sōli a dii xemene nan itoe ra: Yonatan nun Yisiwi nun Maliki-Suwa. A dii teme singen xili Merabi, a bolokadaan xili Mikali.

⁵⁰ Sōli a jaxanla yi xili nen Axinowami, Aximaasi a dii temena. A sofa kuntigin yi xili nen Abineri, Sōli sōxō Neri a dii xemena.

⁵¹ Kisu, Sōli baba, e nun Neri, Abineri baba, Abiyeli a diin nan yi ne ra.

⁵² Yenge jaxin keli nen Filisistine xili ma Sōli a mangayaan jeeene birin yi. Nanara, a nema fa senbemaan to hanma wekiledena, a bata a raso a ganli.

15

Isirayila yi Amalekine yenge

¹ Samuyeli yi a fala Sōli xa, a naxa, "Alatala n tan nan xexi i xunna masusandeni i sugandi xinla ma alo mangana Isirayila xun na, a yamana. Awa, i tuli mati Alatalaa falan na.

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Amalekine to kiraan bolon Isirayila kaane yeε ra e yi minima Misiran yamanani waxatin naxan yi, n mi jinanxi na feen xōn ma mume!

³ Awa iki, sa Amalekine yenge, e gbeen seen naxanye birin na, i yi ne kala fefe! I nama kininkinin, niimaseene birin faxa, xemene nun jaxanle, dii jōene nun dii futene, jingene nun yeεene, jōgōmene nun sofanle."

⁴ Sōli yi ganla maxili, a e tenge Telayimi yi. Sofaan san masiga tiin muxu wuli keme firin yi na e nun Yuda xeme wuli fu.

⁵ Sōli yi siga han Amaleki taani, a yi yengeni tōn lanbanni.

⁶ A yi a fala Kenine xa, a naxa, "E ε masiga, ε keli Amalekine ye, alogo n nama e raxōri e xōn. Bayo ε hinan nen Isirayila kaane ra, e to yi minima Misiran yamanani." Kenine yi e masiga Amalekine ra.

⁷ Sōli yi Amalekine yenge keli Xawila yi han Suru, Misiran sogeteden binna.

⁸ A yi Agaga Amalekine mangan jeejen suxu, a yi a yamaan birin faxa silanfanna ra fefe!

* 14:41: *Yurima nun Tumin masens* ti seene fe seβexi Xōrōyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

⁹ Söli nun a ganla yi Agaga lu a nii ra e nun a xuruse senseenne nun jingene nun yeXeene nun jinge diine nun yeXe diine nun sube fajine birin. E mi tin ne faxe. Koni, naxanye mi yi fan, tɔnɔ mi yi naxanye ra, e ne faza.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti Samuyeli xa, a naxa,

¹¹ “N nimisaxi Söli dɔxɔ feen na mangayani, bayo a bata a xun xanbi so n tan yi, a mi n ma falane ligama.” Samuyeli yi xɔɔ, a xi Alatala maxandɛ kɔena ngaan na.

¹² Samuyeli yi keli xɔtɔn! A siga Söli ralandeni. E yi a fala a xa a Söli bata yi siga Karemele yi, alogo a xa sa xunnayeren gemen dɔxɔ a yete xa. A mɔn bata yi kiraan suxu a godo Giligali yi.

¹³ Samuyeli yi sa a li na yi. Söli naxa, “Alatala xa i baraka. N bata Alatalaa falane suxu.”

¹⁴ Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nayi, yeXe wuga xuiin mundun mɛma ito ra? Ningen mundun wuga xui ito ra?”

¹⁵ Söli yi yabin ti, a naxa, “Sofane nan faxi e ra sa keli Amalekine konni. E bata yeXe nun jinge senseenne ba a ye alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala. Koni nxu a dɔnxene birin faza nen.”

¹⁶ Samuyeli yi a fala Söli xa, a naxa, “A lu na kiini! N xa a fala i xa Alatala naxan falaxi n xa to kɔeen na.” Söli yi a fala, a naxa, “A fala n xa.”

¹⁷ Samuyeli yi a fala, a naxa, “A singeni i yi i yete mirixi muxu xurin nan na, iki i bata findi Isirayila bɔnsɔnne mangan na. Alatala nan i masusanxi, i findi mangan na Isirayila xun na.

¹⁸ Anu, Alatala bata yi i xe fenna nde ra, a naxa, “Sa Amalekine, yulubi kanna raxɔri fefe! Sa e yenge han i yi e jan fefe!”

¹⁹ Nanfera i mi i tuli mati Alatalaa falan na? Nanfera i yenge yi seene tongo, i fe naxin liga Alatala yetagi?”

²⁰ Söli yi Samuyeli yabi, a naxa, “N na Alatala xuiin name nen ki fajri! N bira nen a kiraan fɔxɔ ra a naxan yita n na, n yi Amalekine raxɔri fefe! Fɔ Agaga, e mangana, n yi fa a ra be.

²¹ Koni, sofane bata yeXeene nun jinge senseenne ba yenge yi seene ye, naxanye fan e ne ba se kala daxine ye, alogo e xa ba saraxan na Alatala xa, i ya Ala, Giligali yi be.”

²² Samuyeli yi a fala, a naxa, “Saraxa ganxine nun saraxane Alatala kenɛnyɛ dangu a xuiin suxun na ba? En-ɛn. Fala suxun dangu saraxane ra, yete magodon dangu konton turene ra.

²³ Awa, muruten fan findixi yulubin nan na alo yiimatona, matandin fan jaxu alo suxure batuna. Bayo i bata i mɛ Alatalaa

falan na, a fan fa a mɛma i ra nen alo mangana.”

²⁴ Nayi, Söli yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “N bata yulubin liga! N bata Alatalaa falane matandi, e nun i ya falane. N gaxu nen yamaan ye ra, n yi a xuiin name.”

²⁵ Iki n bata i mayandi, dija n yulubin ma, en birin xa xete alogo n xa Alatala batu.”

²⁶ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “N mi fa fama i fɔxɔ ra, bayo i bata i mɛ Alatalaa falan na, Alatala yi a mɛ i ra alo Isirayila mangana.”

²⁷ Samuyeli yi a firifiri alogo a xa siga, koni Söli yi a suxu a domain lenben ma, a bɔ.

²⁸ Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “Alatala Isirayilaa mangayaan bama i yii na kiini to, a yi a so i ya muxuna nde yii, naxan dangu i tan na.

²⁹ Ala, Isirayila binyen naxan yi, a mi wule, a mi a miriyane maxetɛma, bayo adamadi mi a ra.”

³⁰ Söli mɔn yi a yabi, a naxa, “N bata yulubin liga! Koni yandi, binyen sa n ma, fonne nun Isirayila yamaan yetagi, en birin xa xete n yi Alatala batu i ya Ala.”

³¹ Samuyeli nun Söli yi xete e bode xɔn, Söli yi Alatala batu.

³² Samuyeli yi a fala, a naxa, “E fa Agaga ra n xa, Amalekine mangana.” Agaga yi a maso a binni sɛwani, a yi a falama a yete ma, “Saya xɔlen bata jan yati!”

³³ Koni Samuyeli yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna bata yi diine ba jaxanle yii. Na kiini i nga a diin bama nen a yii.” Samuyeli yi Agaga yisege sege Alatala yetagi Giligali yi.

³⁴ Samuyeli yi xete Rama yi, Söli yi xete a konni Gibeya yi.

³⁵ Samuyeli mi fa Söli to han a faza, bayo a yi sunuxi a fe ra. Alatala yi nimisa Söli sugandi feen na mangan na Isirayila xun na.

16

Ala yi Dawuda sugandi

¹ Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, “Han waxatin mundun yi i luyɛ sunuxi Söli a fe ra? N tan yetɛɛn bata n mɛ a ra alo mangana Isirayila xun na. I ya ture sa fenna rafe, n bata i rasiga Yese konni, Betelemi kaana. N bata mangana nde sugandi a dii xemene ye.”

² Samuyeli yi a fala, a naxa, “N sigama di? Söli a feen mɛma nen, a yi n faza.” Alatala yi a fala, a naxa, “Ninge gilena nde xali i yii, i yi a fala, i naxa, ‘N faxi saraxa baden nin Alatala xa.’

³ Yese xili saraxa bani, n na a yite i ra i lan i xa naxan liga. N na naxan yita i ra, i yi na kanna masusan a sugandi feen na mangan na.”

⁴ Alatala naxan fala, Samuyeli yi na liga a siga Betelemi yi. Taan fonne birin yi fa

a ralandeni e xuruxuruma gaxuni. E a maxodin, e naxa, "I faxi fe fajin nan na ba?"

⁵ A yi a fala, a naxa, "Ɔn, herin na a ra. N faxi saraxa baden nin Alatala xa. E ε rasarijan, ε fa n fεma saraxa badeni. A yi Yese fan nun a diine rasarijan a e xili saraxa bani."

⁶ Ne fa waxatin naxan yi, Samuyeli to Eliyabi to, a yi a miri, a naxa, "Alatala a tan nan sugandixi yati!"

⁷ Koni Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "I nama i miri a tofanna ma hanma a kuyana, bayo n mi a tan sugandixi. Alatala mi feene yatεma adamadiine naxanye yatεxi. Adamadiine a yetagin nan matoma, koni Alatala muxun bεjen nan matoma."

⁸ Yese yi Abinadabo xili a a radangu Samuyeli yetagi. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito sugandixi."

⁹ Yese yi Sama radangu. Samuyeli yi a fala, a naxa, "Alatala mi ito fan sugandixi."

¹⁰ Yese a dii solofere radangu Samuyeli yetagi, koni Samuyeli naxa, "Alatala mi itoe sese sugandixi."

¹¹ Samuyeli mεn yi Yese maxodin, a naxa, "Banxulanna se mi fa be?" Yese yi a yabi, a naxa, "Xurimaan nan luxi, koni a sa xuruse rabadeni." Nayi, Samuyeli yi a fala Sɔli xa, a naxa, "A xa sa fen, en mi donse donna fεlma a xanbi."

¹² Yese yi muxuna nde xe, a sa fa a ra. A fatin yi gbeeli, a yetagin yi rayabu, a ti kiin yi fan. Alatala yi a fala Samuyeli xa, a naxa, "Keli, i yi a masusan a sugandi feen na, bayo a tan na a ra."

¹³ Samuyeli yi ture sa fenna tongo a Dawuda xunna masusan a tadane tagi. Fεlε na lεxonɪ, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo Dawuda ma senbeni. Samuyeli yi keli, a siga Rama yi.

Dawuda yi wali Sɔli xa

¹⁴ Alatalaa Nii Sarijanxin bata yi mini Sɔli yi, yinna jaxin yi lu a tεre fata Alatala ra.

¹⁵ Sɔli a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Ninan jaxin nan i tεrεma keli Ala ma.

¹⁶ Nxu kanna xa falan ti. I ya walikene i sagoni. Nxu xεmena nde fenje naxan fatan kondenna maxε. Ninan jaxin na so i yi keli Ala ma, maxaseen yi maxa, na yi i bεjen nafan i ma."

¹⁷ Sɔli yi yabin ti, a naxa, "Awa, ε maxase maxa fajina nde fen n xa, ε yi fa a ra."

¹⁸ Walike keden yi a fala, a naxa, "N bata Yese Betεlεmi kaana dii xεme keden to naxan fatan kondenna maxε. Sofa kenden na a ra, a wekile han! A falan tima ki fajni, a mεn tofan. Alatala a xεn."

¹⁹ Sɔli yi xεrane rasiga a faladeni Yese xa, a naxa, "I ya dii xεmen Dawuda rafa n ma naxan xuruseene fεxε ra."

²⁰ Yese yi sofali keden tongo, a burun nate a fari, e nun manpa kundi keden nun sii keden, a yi e birin so Dawuda yii Sɔli xa.

²¹ Dawuda yi fa a ti Sɔli yetagi, a rafan a ma han a findi a yenge so se maxanla nde ra.

²² Sɔli yi xεraan nasiga Yese ma, a naxa, "Tin, i xa Dawuda lu n yii, bayo a rafan n ma."

²³ Nayi, yinnan na yi so Sɔli yi keli Ala ma waxatin naxan yi, Dawuda yi kondenna tongoma nεn a a maxa. Na yi Sɔli mafisama nεn, a duudu, yinna jaxin yi mini ayi.

17

Filisitine yi keli Isirayila xili ma

¹ Filisitine yi e ganle malan yenge so xinla ma. E yi e malan Soko yi, naxan Yuda bεxεn ma. E yi e ganla malan Soko nun Aseka tagi, Efesi-Damimi yi.

² Sɔli nun Isirayila muxune fan yi e ganla malan Ela lanbanni. E yi e ganla ti Filisitine yenge xinla ma.

³ Filisitine yi tixi geyaan fari fεxε kedenni, Isirayila kaane fan geyaan fari fεxε kedenni. Lanbanna yi e tagi.

⁴ Fala ralina nde yi mini Filisitine ye, a a maso gali firinne tagi. A yi xili Goliyati, Gati kaan nan yi a ra. A yi kuya fε nεngεnna ye sennin nun yiin ye keden.

⁵ Sula kεmotin yi soxi a xun na, sula do-maan xali daxin yi a fatin kantanma naxan kilo tonge sennin liye.

⁶ A sanne yi ye masansanxi sultan nan na. Sula silanfanna yi sotixi a fari.

⁷ A tanban fεen yi gbo alo gbindonna. Wuren naxan yi na jεε ra, a kilo solofere liye. A ye masansan wure lefaan suxu muxun yi sigan tima a yeε ra.

⁸ A a xuini te, a falan nasiga Isirayila ganla ma, a naxa, "Nanfera ε tixi yenge so xinla ma? Filisitina nde xa mi n tan na ba? E tan, Sɔli a konyine xa mi ε ra ba? E muxu keden yita naxan gode n yengedeni.

⁹ Xa a nε n bεnbe a n faxa, nxu findi ε konyine ra. Xa n na a nε, n yi a faxa, ε findi nεxε konyine ra, ε wali nxu xa."

¹⁰ Filisiti xεmen mεn yi a fala, a naxa, "N bata na xinla rasiga Isirayila ganle ma. Xεme keden xa mini, alogo nxu xa nxu bode yenge."

¹¹ Sɔli nun Isirayila kaane birin yi Filisiti xεmena falane mε, gaxu gbeen yi e suxu.

Dawuda yi Goliyati faxa

¹² Yese Efarata bεnsεnna dii xεmen nan yi Dawuda ra, naxan yi kelixi Betεlεmi taani Yuda bεxεn ma. Dii xεme solomasεxe yi Yese yii. Sɔli waxatini, Yese bata yi findi fonna ra yamaan ye.

¹³ Yese a dii xεme singe saxanne bata yi siga Sɔli fεxε ra yengeni. A singen yi xili

Eliyabi, a firinden xili Abinadabo, a saxanden xili Sama.

¹⁴ Dawuda nan yi xurimaan na. Fori saxanne yi Söli föxə ra.

¹⁵ Dawuda yi sigama Söli konni a mən yi xetema a babaa xuruseene rabadeni Betelemi yi.

¹⁶ Xii tonge naanin, xətənnə nun jinbanna, Goliyati Filisiti xemen yi tima nən e yetagi.

¹⁷ Yese yi a fala a diin Dawuda xa, a naxa, “Donse xəri bənhənla nun buru xun funi itoe tongo, i yi e xali i tadane xən gali malandeni.

¹⁸ I mən yi fene kundi funi itoe sanba e sofa kuntigin ma. I mən yi a mato xa i tadane kende, i yi fa taxamasenna nde ra keli e ma.

¹⁹ E Söli fema Ela lanbanni e nun Isirayila xemene birin Filisitine yengedeni.”

²⁰ Dawuda yi keli xətən xətən. A xuruseene taxu xuruse kantanna nde ra, a a goronne tongo, a siga, alo Yese a yamari kii naxan yi. A so gali malandeni waxatin naxan yi, a yi ganla li tixi yenge so xinla ma, e yenge sənxiəni tema.

²¹ Isirayila nun Filisitine yi e ganle ti yenge so xinla ma, kənenni

²² Dawuda yi a goronne taxu goron kantanna ra, ganla yi tixi dənaxan yi a siga a giye mənni. A to so, a a tadane xətən.

²³ A yi fala tiini e ra waxatin naxan yi, Filisiti sofaan Goliyati Gati kaan yi a mafa a ganla yeə ra. A mən yi a xuini te, a xete a dari fe xinli ito ma. Dawuda yi a me.

²⁴ Isirayila kaane birin yi e masiga e to Goliyati to, bayo e yi gaxuxi a yeə ra ki fəpi.

²⁵ Birin yi a falama, e naxa, “E bata xemeni ito to gode? A godoma Isirayila xili feen nan ma. Naxan na a fəxa, mangan nafulu gbeen fiye a ma nən. A a dii tēmen fi a ma futun na, a mudu fiin ba a denbayaan xun ma Isirayila yi.”

²⁶ Xemen naxanye yi Dawuda fema, a a fala ne xa, a naxa, “Nanfe lige na kanna xa naxan na Filisitini ito fəxa, a yagin ba Isirayila ma? Nde Filisiti Ala kolontareni ito ra naxan susuxi habadan Alaa ganle makonbē?”

²⁷ Yamaan yi xete falane ma, e naxa, “Ito nan ligama na kanna xa naxan na a fəxa.”

²⁸ Eliyabi, a tadan forimaan to e nun sofanə to batue, a xolo Dawuda ma han! A yi a fala, a naxa, “Nanfera i faxi be? I ya xuruse kurudin taxuxi nde ra burunna ra? N ni i ya yete yigboon kolon, e nun i ya bəne naxiyana. I faxi yengeni gbəden nin.”

²⁹ Dawuda yi maxədinna ti, a naxa, “N nanse ligaxi a naxin na? N fala tiin nin gbansan!”

³⁰ A a xun xanbi so a tada yi a sofa gbete maxədin na kii kedenni. Yamaan yi a yabi alo a singena.

³¹ E na falane me Dawuda ra waxatin naxan yi e sa ne dentege Söli xa. Söli yi a xili.

³² Dawuda yi a fala Söli xa, a naxa, “Muxu yo nama yigitəge Filisitini ito a fe ra. N tan, i ya walikeən sigama nən a yengedeni.”

³³ Söli yi Dawuda yabi, a naxa, “I mi nəe Filisitini ito yenge, bayo banxulan nən ni i ra, koni a tan, yenge soon na a ra xabu a dii nənəna.”

³⁴ Dawuda yi a fala Söli xa, a naxa, “N tan, i ya walikeən yi n baba xuruseene nan nabama. Xa yatana hanma narina nde yi fa, a yeəe keden suxu,

³⁵ n yi n gima a föxə ra nən, n yi a bənbə, n yeəen ba a de ra. Xa a fa n xili ma, n yi a suxuma nən a xabene ma, n na a bənbə, a fəxa.

³⁶ I ya walikeən yi yatan nun narin faxama na kii nin, awa n Filisiti Ala kolontareni ito ligama na kiini nən. Amasəto, a bata habadan Alaa ganle makonbi.

³⁷ Alatala naxan n natangaxi yatan nun narin yii xanle ma, na mən n be Filisitini ito yii nən.” Nayi, Söli yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Siga, Alatala xa lu i xən.”

³⁸ Söli yi Dawuda maxidi a yetena a dugine yi, a a maxidi a makantan domani, a sula komatin so a xun na.

³⁹ Dawuda yi Söli a silanfanna singan a tagi xidin na a dugine fari. A yi keli a xa siga. Koni a mi yi darixi e ra. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe ito birin nasiga tiye, n munma fatan singe.” Dawuda yi e ba a ma.

⁴⁰ A dunganna suxu a yii, a gəme malax-unxin suulun sugandi xuden de. A e sa a yeəe raba sagbaan kui. A lantanna a yii, a siga Filisiti sofaan xili ma.

⁴¹ Filisiti sofaan yi a maso Dawuda ra ndedi ndedi, a ye masansan wure lefana maxanla fan yi sigama a yeə ra.

⁴² A Dawuda mato, a yi a kolon a banxulan nən nan mən yi Dawuda ra, a fatin yi gbeeli, a yetagin yi tofan. Goliyati yi a rapaxu.

⁴³ Filisiti sofaan yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Baredin nan n na ba? I to fama n xili ma e nun dunganna?” A yi a danga a suxurene yi.

⁴⁴ A yi a fala, a naxa, “Fa be! N ni i suben soma nən xoline nun subene yii!”

⁴⁵ Dawuda yi a fala Filisiti sofaan xa, a naxa, “I fama n xili ma silanfanna nun tanban nun xanla nan na i yii, koni n tan fama i xili ma Alatala Səben Birin Kanna nan xili yi, Isirayila ganle Ala, i naxan konbixi.

⁴⁶ To, Alatala i soma nən n yii, n yi i nə, n ni i xunna bolonje a de. To, n Filisitine ganla muxune binbine soma nən xoline nun subene yii, dunəna muxune birin yi a kolon a Ala Isirayila yii.

⁴⁷ Yamani ito birin yi a kolon a Alatala mi marakisin tima silanfanna nun tanban

barakani. Amasoto, Alatala nan gbee yengen na, a e tan birin soma nen nxu yii.”

⁴⁸ Goliyati yi lu fe Dawuda binni, Dawuda yi a mafura, a a gi siga Filisiti sofaan nalandeni.

⁴⁹ Dawuda yi a yiin nagodo a sagbani, a gemen tongo, a a woli lantanna ra, a Filisiti sofaan galon a tigi ra. Gemen yi so Filisiti sofaan tigni, a bira a yetagin ma baxoni.

⁵⁰ Na kiini, Dawuda yi Filisiti sofaan no lantanna nun gemen na, a a faxes, silanfan mi yi a yii.

⁵¹ Dawuda yi a gi han Filisiti sofaan dexon, a ti na. A Filisiti sofaan silanfanna botin a tzeni, a yi a faxes, a yi a xunna bolon a de.

Filisitine to a to, a e yenge so kuntigin bata faxes, a yi e gi.

⁵² Isirayila nun Yuda sofane yi sonxoni te, e bira e foxo ra, e e kedi han Gati nun Ekiron so deen na. Filisiti sofane binbine yi biraxi Saarayimi kiraan xon han Gati nun Ekiron.

⁵³ Isirayila kaane to xete Filisitine foxo ra, e e gali malanden seene tongo.

⁵⁴ Dawuda yi Filisiti sofaan xunna tongo, a yi a xali Yerusalen taani. A sa Filisiti sofaan yenge so seene sa a bubuni.

⁵⁵ Sali Dawuda to sigex waxatin naxan yi Filisiti sofaan nalandeni, a yi Abineri a gali xunna maxodin, a naxa, “Abineri, nde a dii banxulan joren ni ito ra?” Abineri yi a yabi, a naxa, “N bata n kolo i niini, mangana, n mi a kolon.”

⁵⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “A ye fen, naxan ma dii banxulanni ito ra.”

⁵⁷ Dawuda keli xanbini Filisiti sofaan faxadeni, Abineri yi a tongo a siga a ra Sali yetagi. Filisiti sofaan xunna yi suxi Dawuda yii.

⁵⁸ Sali yi a fala a xa, a naxa, “Nde a dii i ra, banxulan jorena?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “I ya walikenen Yese a diin nan n na, Betelemi kaana.”

18

Yonatan nun Dawuda xayiyana

¹ Sali yelin falan tiye Dawuda xa waxatin naxan yi, Yonatan nun Dawuda yi findi xayimane ra. Yonatan yi Dawuda xanu alo a yetena.

² Na laxon yeteni Sali yi Dawuda makankan a fema, a mi tin a siga a babaa banxini.

³ Yonatan yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, bayo a bata yi a xanu alo a yetena.

⁴ Doma gbeen naxan yi a ma, a na ba, a a so Dawuda yii e nun a yenge so domana, e nun a silanfanna nun a xanla nun a tagi xidina.

⁵ Sali na yi Dawuda rasiga dede, a feen sonoyama nen. Sali yi tide matexin fi a ma yengesone xun na. Na yi rafan yamaan birin ma, hali Sali a kuntigine.

⁶ Garla xetematona, Dawuda to bata yelin Filisiti sofaan faxes, Isirayila taane birin jaxanle yi mini Manga Sali ralandeni, e sigin sama, e e bodonma tanban xuiin nun maxase gbetene xuiin na, e sonxoma sewani.

⁷ Naxanle yi e bode yabima jaxanni, e naxa, “Sali bata muxu wuli keden faxes, Dawuda tan wuli fu.”

⁸ Sali yi na feen famu kii jaxini a xolo kati! A yi a fala, a naxa, “E wuli fu nan soxi Dawuda yii, n tan wuli keden. A mi fa dasaxi sese ra fo mangayana.”

⁹ Sali yi Dawuda rajaxu, folo na laxon ma.

¹⁰ Na xoton bode, yinna jaxin yi so Sali yi keli Ala ma. A yi waliyiyi falane ti a banxin tagini. Dawuda yi kondenna maxama a xa alo a dari fena, Sali a tanban yi a yii.

¹¹ Sali yi a tanban woli, a naxa, “N Dawuda sonxomma nen n na a sonxoxin lu banxin kanke.” Koni Dawuda yi keli a bun ma dexona ma firin.

¹² Sali yi gaxu Dawuda yee ra, bayo Alatala bata yi a rabekin a lu Dawuda xon.

¹³ Nanara, a yi Dawuda masiga a ra, a a findi sofa wuli fu kuntigin na. Dawuda yi lu sigex yengeni gali xunna ra.

¹⁴ Dawuda a feene birin yi sonoyama, bayo Alatala yi a xon.

¹⁵ Sali to a to a yi non sotoma tun, a gaxu a yee ra.

¹⁶ Koni Dawuda yi rafan Isirayila nun Yuda birin ma, bayo a tan nan yi tima e yee ra e yengene yi.

¹⁷ Sali yi a fala Dawuda xa, a naxa, “N ma dii teme singen ni i ra, Merabi. N na a fima nen i ma futun na. Koni i wekile han! I yi Alatala a yengene so.” Sali yi a miri, a naxa, “N mi n yiini tema a xili ma. Filisitine xa na liga!”

¹⁸ Dawuda yi Sali yabi, a naxa, “Sese mi n tan na, sese mi n baba a bansonna nun a denbayaan na Isirayila yi. Mangan xa findi n bitanna ra di?”

¹⁹ Sali a dii teme Merabi fi waxatin to a li Dawuda ma, a yi fi Adiriyeli ma, Mehola kaana.

²⁰ Awa, Mikali, Sali a dii temena, Dawuda yi rafan a ma. E to na fala Sali xa, na yi a kenen.

²¹ Sali yi a fala, a naxa, “N na a fima a ma nen, alogo a xa findi a suxu feren na, alogo Filisitine xa a faxes.” Sali mon yi a fala Dawuda xa a firinden, a naxa, “I findima nen n bitanna ra to.”

²² Sali yi yamarini ito fi a walikene ma, a naxa, “E falan ti Dawuda xa luxunni. E a fala a xa, e naxa, ‘A mato i rafan mangan nun a kuntigine birin ma. Tin, i xa findi mangan bitanna ra.’ ”

²³ E yi na fala Dawuda xa. Koni Dawuda yi yabin ti, a naxa, “E tan yee ra yi fe xurin na a

ra ba? N findi mangan bitanna ra? Setaren nan n tan na, tənə mi n na.”

²⁴ Söli a walikene yi sa a yeġba a xa Dawuda naxan falaxi.

²⁵ Söli yi e yabi, a naxa, “E falan ti Dawuda xa, e naxa, ‘Mangan mako mi futu se ma, koni a xa sa Filisiti muxu keme banxulan a fa e kidin na, alogo a xa a gbeen ɲɔɔ a yaxune ra.’ ” Söli a kətəni, Dawuda yi faxama Filisitine barakan nin.

²⁶ Söli a walikene yi sa na falane ti Dawuda xa. Dawuda yi wa a xən a xa findi mangan bitanna ra. Benun waxatin naxan falaxi,

²⁷ Dawuda yi keli e nun a fəxərabirane, a sa Filisiti xeme keme firin faxa. Dawuda yi fa e banxulan kidine ra, a yi a beryaan defexin so mangan yii, alogo a xa findi mangan bitanna ra. Nayi, Söli yi a dii teme Mikali fi a ma a ɲaxanla ra.

²⁸ Söli to a to a Alatala Dawuda xən, Dawuda mən yi rafan a dii Mikali ma,

²⁹ Söli yi gaxu Dawuda yeε ra dangu a fələn na. A yi findi a yaxun na a siin dənɣen birin yi.

³⁰ Na waxatini Filisitine kuntigine yi sigama yengeni Isirayila kaane xili ma. Ye yo ye, Dawuda yi nən sətəma yengeni dangu Söli a kuntigin bonne ra. A xinla yi te.

19

Yonatan yi Dawuda xun mayenge

¹ Söli yi a fala a dii Yonatan nun a kuntigine birin xa a Dawuda xa faxa. Koni Dawuda yi rafan Yonatan ma han!

² A yi a rakolon, a naxa, “N baba Söli wama i faxa feni. A liga i yeren ma tila xətənni. I luxunden fen, i yi lu na yi.

³ N minima nən nxu nun n baba. Nxu tima nən xεn ma i luxunma denaxan yi. N ni i ya fe falama nən a xa. N na a kui feene kolon, n na a fala i xa.”

⁴ Yonatan yi Dawuda a fanna fala a baba Söli xa, a naxa, “I tan mangan na, i nama i ya walikεn Dawuda haken tongo, bayo a munma i hake tongo. A yetena a fajin nan ligaxi i xa han!

⁵ Fayida a niin nan fi Filisiti sofaan Goliyati faxa feni. Na ləxəni, Alatala yi nɔ gbeen fi Isirayila birin ma, i yi a to, i sɛwa. Nanfera i haken lige, i sɔntaren wunla ramini tɔɲegeni, i Dawuda faxa fufafu?”

⁶ Söli yi Yonatan xuiin name, a kolɔ, a naxa, “N bata n kolɔ habadan Alatala yi, Dawuda mi faxama!”

⁷ Yonatan yi Dawuda xili, a na falane yeġba a xa. A Dawuda xali Söli fema, Dawuda mən yi lu a fema alo a fələnɔ.

⁸ Yengen mən yi fəlɔ. Dawuda yi siga Filisitine yengedeni. A e nɔ fanga gbeen na, e e gi a yeε ra.

⁹ Awa, yinna ɲaxin yi so Söli yi keli Alatala ma. A yi a konni, a tanban suxi a yii. Dawuda yi konden maxani.

¹⁰ Söli yi kata Dawuda sɔxən feen na a tanban na, alogo a xa a sɔxənɣin lu banxin kanke, koni Dawuda yi a masiga, tanban yi soti banxin kanke. Dawuda yi a gi na kɔεn na.

¹¹ Söli yi sofane rasiga Dawuda a banxin nabilindeni alogo a xa faxa xətənni. Koni Dawuda a ɲaxanla Mikali yi a rakolon a a fala a xa, a naxa, “Xa i mi i yete rakisi kəni ito ra, xətənni i faxama nən.”

¹² A yi a ramini banxin foye soden na. Dawuda yi a gi. A a səlɔn na kii nin.

¹³ Na xanbi ra, Mikali yi suxurena nde tongo a a sa Dawuda a saden ma. A sii kidin sa a xun sade ra, a a sade dugin sa a ma.

¹⁴ Söli a xεrane fa waxatin naxan yi Dawuda suxudeni, Mikali yi a fala e xa, a naxa, “A mi yalan.”

¹⁵ Söli mən yi e rasiga a firindeni. A a fala e xa, a naxa, “E fa a ra n xən a furema saden ma, alogo n xa a faxa.”

¹⁶ Xεrane mən yi xεte, e fa suxuren to saden ma, siin kidin nan yi saden xunna ra.

¹⁷ Söli yi a fala Mikali xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi na kiini, i yi n yaxun lu a siga?” Mikali yi Söli yabi, a naxa, “A a fala n xa nən, a naxa, ‘Tin n xa siga, hanma n ni i faxa.’ ”

¹⁸ Dawuda yi nɔ a giye, a siga Samuyeli konni Rama yi. Söli naxan birin liga a ra a na yeġba a xa. Nayi, e birin yi siga e sa dɔxɔ Nayoti yi.

¹⁹ E yi a dentεge Söli xa a Dawuda Nayoti yi Rama dεxən.

²⁰ Söli yi sofane rasiga a suxudeni. Koni, ne to nabi ganla nde li nabiya fala tiini, Samuyeli yi tixi e yeε ra, Alaa Nii Sarjənxin yi godo Söli a xεrane ma, e fan yi nabiya falane ti fəlɔ.

²¹ Na yi fala Söli xa, a sofa gbεteye rasiga. Ne fan yi waliyiyaan fəlɔ. A mən yi sofane xε a saxandeni, ne fan yi waliyiyaan fəlɔ.

²² Dənɣen na, Söli yetεn yi siga Rama yi. A Seku ige ramaraden li, a maxodinna ti, a naxa, “Samuyeli nun Dawuda minen yi?” E a yabi, e naxa, “E Nayoti yi Rama dεxən.”

²³ Söli yi siga Nayoti binni Rama yi. Koni, Alaa Nii Sarjənxin yi fa a fan ma, Söli yi siga nabiya falane tiye han a so Nayoti yi.

²⁴ A yi a dugine ba, a nabiya falane ti Samuyeli yetagi. A ragenla yi lu saxi yanyin nun kəna ngaan na. Nanara, yamaan naxa, “Söli fan bata findi nabiin na ba?”

20

Yonatan nun Dawuda

¹ Dawuda yi keli Nayoti yi Rama dεxən a sa Yonatan li. A a maxodin, a naxa, “N nanfe ligaxi hanma n haken mundun ligaxi,

hanma n yulubin mundun tongoxi i baba ma? Nanfera a wama n faxa feni?"

² Yonatan yi a yabi, a naxa, "A makuya na ra! I mi faxama! N baba mi fefe ligama a mi naxan falama n xa singen. Nanfera a ito luxunɣe n ma? Na mi a ra!"

³ Dawuda yi a kolo, a naxa, "I baba a kolon ki faji, a n bata rafa n ma. A a mirima iki, a naxa, 'Yonatan nama ito kolon, a a tɔɔma nen.' Koni n bata n kolo habadan Alatala yi e nun i tan yi, a luxi ndedi n faxa."

⁴ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Naxan xoli i ma n na lige i xa."

⁵ Dawuda yi a yabi, a naxa, "Tila, Kike Nenɛn naxanaxan na a ra. A yi daxa n xa doxo mangan fema nxu yi nxu dege nxu bode xon. Koni, a lu n xa siga, n yi n luxun xɛn ma han tila buda jinbanna ra."

⁶ Xa i baba a kolon a n mi be, i yi a fala, i naxa, 'Dawuda n mayandixi nen a n xa tin a xa siga a taani Betelemi yi, bayo jɛen saraxan nan sa bama a xabilan birin xa na yi.'

⁷ Xa a a fala, a naxa, 'Na lanxi,' nayi i ya walikɛen natangaxi. Koni xa a mone, i xa a kolon a a waxi n tɔɔ feen nin.

⁸ I ya hinanna yita i ya walikɛen na, bayo i bata layiri xidi n xa Alatala yetagi. Xa n bata findi hake kanna ra, i tan yetɛen xa n faxa. Nanfera i n xalima han i baba fema?"

⁹ Yonatan yi a yabi, a naxa, "Na mi lige mum! Xa n yi la a ra a n baba bata a jɛnige a xa i faxa, n na a falama nen i xa."

¹⁰ Dawuda yi a fala Yonatan xa, a naxa, "Nde n nakolonma xa i baba yabi naxin so i yii?"

¹¹ Yonatan yi a fala, a naxa, "Fa be. En siga xɛen ma." E mini, e siga e bode xon.

¹² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N bata Alatala, Isirayilaa Ala findi n seren na, waxatini ito yi, tila buda n nan n baba kui feene kolonma nen. Xa i mon nafan a ma, n tan nan na falama i xa."

¹³ Koni xa n baba wama i tɔɔ feni, Alatala xa tɔɔya naxin sa n ma xa n mi a fala i xa, n yi i rasiga bɔɣe xunbenli. Alatala xa lu i xon alo a lu n baba xon kii naxan yi.

¹⁴ Koni i tan xa Alatalaa hinanna yita n na n siin birin yi, alogo n nama faxa.

¹⁵ I ya hinanna nama dan n bɔnsɔnna xa habadan, hali Alatala na i yaxune birin jan bɔxo xonna fari."

¹⁶ Nayi, Dawuda nun Yonatan yi layirin xidi, a naxa, "Alatala xa Dawuda gbeen jɔxo a yaxune ra."

¹⁷ Yonatan mon yi Dawuda rakolo a xanutenyana fe ra bayo a yi a xanuxi alo a yetɛen niina.

¹⁸ Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Tila, Kike Nenɛn naxanaxan na a ra. E a kolonma nen a i mi be, bayo i doxodeni gelima nen."

¹⁹ Tila buda jinbanna ra, i sigama nen han i sa i luxun denaxan yi bode loxoni i yi n legeden Eseli gemen fema.

²⁰ N xalimakuli saxan wolima nen gemen dexon alo n seen nan matinxinna.

²¹ N banxulanna nde rasigama nen, n yi a fala a xa, n naxa, 'Sa xalimakunle tongo.' Xa n na a fala a xa, n naxa, 'Xalimakunle i bun ma be binni, e tongo!' Nayi, i fa, amasoto bɔɣe xunbenla i xa, fefe mi ligama i ra, n bata n kolo habadan Alatala yi.

²² Koni xa n na a fala banxulanna xa, n naxa, 'A mato, xalimakunle makuya pon,' nayi siga, bayo Alatala bata i rasiga.

²³ I nama jinan na feen xon de en naxan falaxi, Alatala nan seren na i tan nun n tan tagi han habadan!"

²⁴ Nayi, Dawuda yi siga a luxundeni burrunna ra. Kike Nenɛn naxanaxan yi a li, mangan yi doxo a degedeni

²⁵ alo mangan dari fena, a yi doxo gbɛden ma naxan xun xanbi soxi banxini, Yonatan yetagi. Abineri yi doxo a dexon, koni Dawuda doxoden yi gelixi.

²⁶ Na loxoni Sɔli mi sese fala, bayo a yi a miri, a naxa, "Dawuda mi naxi fe fata saripantareya fena nde ra. Saripantareyaan nan finde a ra."

²⁷ Koni na xoton bode, kiken xii firinden na, Dawuda doxoden mon yi gelixi. Sɔli yi Yonatan maxodin, a naxa, "Nanfera Dawuda mi faxi a degedeni to nun xoro yi, Yese a diina?"

²⁸ Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "Dawuda n mayandixi nen a xa siga Betelemi yi."

²⁹ A a falaxi nen, a naxa, 'Yandi, a lu n xa siga, bayo n xabilan saraxa baani taani. N tada bata n xili na yi. Xa de fanna nan en tagi, a lu n xa sa n tadane to.' Nanara, a mi faxi mangana a donse dondeni."

³⁰ Nayi, Sɔli bɔɣen yi te Yonatan xili ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Dii kalaxi murutexina! N na a kolon a i xoyin nan Yese a dii xɛmen na! I yagima nen, i nga fan yi yagi naxan i barixi."

³¹ Amasoto fanni Yese a dii xɛmeni ito a nii ra, i ya fe mi sabate, i mon mi nɔe finde mangan na! Awa iki, i xa muxune xe, e xa sa fa a ra n xon, amasoto a faxa daxin na a ra!"

³² Yonatan yi Sɔli yabi, a naxa, "A xa faxa nanfera? A nanfe ligaxi?"

³³ Sɔli yi a tanban woli a xili ma alogo a xa a faxa. Nayi, Yonatan yi a kolon, fa fala a baba yi wama Dawuda faxa feni.

³⁴ A xoloxi gbeen yi keli tabanla ra, a mi donse don na kiken xii firinden, bayo a yi sunuxi Dawudaa fe ra, a baba naxan nayarabi.

³⁵ Na xoton bode, Yonatan yi siga xɛen ma e nun Dawuda lanxi denaxan ma. Banxulanna nde yi biraxi a foxo ra.

³⁶ A yi a fala a xa, a naxa, "I i gi yeen na i xalimakunle malan n naxanye wolima." Banxulanna yi siga a giye, Yonatan yi xalimakuli keden woli alogo a xa dangu banxulanna ra.

³⁷ Banxulanna to Yonatan ma xalimakunla biraden li, Yonatan yi sɔnxɔ a xanbi ra, a naxa, "Xalimakunla mi makuya i ra ba?"

³⁸ A mɔn yi sɔnxɔ, a naxa, "I mafura! Siga, iki sa! I nama i yiti de!" Banxulanna yi xalimakunla tongo, a fa a kanna fema.

³⁹ Banxulanna mi yi sese famuma, Yonatan nun Dawuda nan tun yi na famuma.

⁴⁰ Yonatan yi a yenge so seene so banxulanna yii, a naxa, "Siga, e xali taani."

⁴¹ Banxulanna keli xanbini na, Dawuda yi mini a luxundeni gemen yifari fɔxɔn ma. A yi a xinbi sin Yonatan yetagi dɔxɔɔa ma saxon, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. E yi e bode sunbu, e wuga, katarabi Dawuda ma.

⁴² Yonatan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Siga bɔɔe xunbenli. A kolon, en bata en ma xoyiyaan nakɔbɔ Alatala xinli, en yi a fala, 'Alatala nan seren na, i tan nun n tan tagi e nun n bɔnsɔnna nun i bɔnsɔnna tagi habadan!' "

21

¹ Dawuda yi keli a siga, Yonatan yi xete taani.

Dawuda yi a gi

² Dawuda yi siga Nobi yi saraxarali Aximeleki konni. Aximeleki yi fa xuruxurunje gaxuni a ralandeni, a naxa, "Nanfera i keden na a ra? Nanfera muxe mi faxi i matideni?"

³ Dawuda yi saraxarali Aximeleki yabi, a naxa, "Mangan yamarin fixi n ma nen, a naxa, 'Muxu yo nama feni ito kolon e nun n xeraan naxan soxi i yii.' Nanara, n yi a fala n sigati bonne xa, a e xa naralan n na yire gbete yi.

⁴ Awa, nanse i yii be? Buru suulun so n yii hanma i nɔe naxan gbete sɔte."

⁵ Saraxaraliin yi Dawuda yabi, a naxa, "Buru gbete mi n yii, koni buru ralixin be. Anu a mi nɔe donje xa i ya muxune mi e yete suxi waxati danguxini ito yi, e mi e maso naxanle ra."

⁶ Dawuda yi a yabi, a naxa, "ɔn yati, nxu danxin na a ra naxanle ma alo n darixi a ligɛ kii naxan yi n na siga yengni. N fɔxɔrabirane yenge so seene rasarijanxin na a ra, hali nxu mi Alaa wanla ra. To daxin sarijan dangu na ra pon!"

⁷ Nayi, saraxaraliin yi buru ralixine so Dawuda yii. Amasɔto gbete mi yi na fɔ Buru Rasarijanxin naxan bata yi ferijen Alatala yetagi a batu banxini, a yi masara buru nen na.

⁸ Na lɔxɔni, Sɔli a yexee kantanne kuntigin naxan yi xili Dowegi Edon kaana, na yi na yi Alatalaa wanla ra.

⁹ Dawuda mɔn yi a fala Aximeleki xa, a naxa, "Tanba mi i yii be hanma silanfanna? Bayo mangana xerayaan yi mafuraxi han, n mi nɔxi waxati sote n yi n ma silanfanna tongo hanma yenge so se gbete."

¹⁰ Saraxaraliin yi a yabi, a naxa, "Goliyati a silanfanna be, i Filisiti sofaan naxan faxa Ela lanbanni. A saxi saraxarali domain xanbi ra, a mafilinxi dugina nde yi. A tongo xa i wama a xɔn, na kedenna nan nxu yii be." Dawuda yi a yabi, a naxa, "A nɔxɔn mi na. A so n yii."

Dawuda Gati taani

¹¹ Na lɔxɔni, Dawuda yi a gi Sɔli ma. A siga Akisi konni, Gati mangana.

¹² Koni Akisi a walikene yi a fala a xa, e naxa, "Yamanan mangan Dawuda xa mi ito ra ba? Naxanle mi yi sigin sama ito xan xili xunna ba, e yi e bodon? E naxa, 'Sɔli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu?' "

¹³ Dawuda yi falan ne sa a bɔɔeni, a gaxu gbeen ti Akisi yee ra Gati mangana.

¹⁴ A yi a yete findi fatɔɔn na e yetagi. A yi e taani waxatin naxan yi, a yi fatɔyaan nan maligama, a sebenle ti deene ma, a a de igen namini a de xabene yi.

¹⁵ Akisi yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a mato! Xeme ni ito xunna mi dɔxi! Nanfera e faxi a ra n fema?"

¹⁶ Daxune nan dasaxi n ma ba, e to faxi ito ra n fema, a yi n findi a daxuyaan sereyaan na? A mi soma n konni de!"

22

Dawuda yi so Adulan faranna ra

¹ Dawuda yi keli Gati yi, a sa a luxun Adulan faranna ra. A tadane nun a babaa denbayaan to na me, e siga a fɔxɔ ra na yi.

² Muxun naxanye tɔɔxi, hanma donla naxanye ma, hanma naxanye murutɔxi, ne birin yi e malan a fema a findi e yeratiin na. Na ma, xeme keme naanin nɔxɔndɔn yi lu a fɔxɔ ra.

³ Dawuda yi keli, a siga Misipe taani, Moyaba yi. A yi a fala Moyaba mangan xa, a naxa, "Tin n baba nun nga xa fa dɔxɔ i konni, han n yi a kolon Ala naxan ligama n na."

⁴ Dawuda yi e xali Moyaba mangan konni, e lu na fanni Dawuda yi faran makantanxin na waxatin naxan yi.

⁵ Lɔxɔna nde Nabi Gadi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I nama lu faran makantanxin na. Siga Yuda yamanani." Nayi, Dawuda yi keli, a siga Xereti fɔtɔnni.

Sɔli yi Nobi saraxaraline faxa

⁶ Sɔli yi Dawuda nun a fɔxɔrabirane fe xibarun me. Sɔli yi dɔxi tamaro wudi binla

bun ma, Gibeya yi geyaan fari. A tanban yi suxi a yii, a kuntigine birin yi tixi a fema.

⁷ Söli yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, ε tan Bunyamin kaane! Yese a dii xemen xεene nun manpa bili nakone soe ε yii ba? A ε birin finde muxu wuli keden kuntigin na hanma muxu keme kuntigin na ba?”

⁸ Awa, nanfera ε birin n mayanfama? Muxu yo mi n nakolonma a n ma dii nun Dawuda bata layiri xidi, Yese a diina. E tan sese mi kontoflixi n ma fe ra? E mi n nakolonje fa fala n ma diin bata n ma walikεen nadin n xili ma, a xa n legeden yanfani, alo a ligama kii naxan yi to?”

⁹ Koni, Dowegi Edon kaan naxan yi Söli a kuntigine ye, na yi a fala, a naxa, “N Yese a dii xemen to nen fe Nobi yi, Aximeleki fema, Axituba a dii xemena.

¹⁰ Aximeleki Alatala maxodin a xa nen, a fandane so a yii e nun sofaan Goliyati Filisiti kaana silanfanna.”

¹¹ Mangan yi muxune rasiga saraxaralina Aximeleki tongodeni Axitubaa diina, e nun a fafe xabilan birin. Ne nan yi saraxaraline ra Nobi yi. E birin yi fa mangan fema.

¹² Söli yi a fala, a naxa, “I tuli mati, Axitubaa dii xemena.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n kanna.”

¹³ Söli yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera ε yanfan soxi n ma, ε nun Yese a dii xemena? I donsee so nen a yii e nun silanfanna, i yi Ala maxodin a xa, alogo a xa keli n xili ma, a n legeden yanfani alo a ligama kii naxan yi to.”

¹⁴ Aximeleki yi mangan yabi, a naxa, “Koni, nde i ya walikene ye naxan lan nayaan nabama alo Dawuda, mangan bitanna, mangan kantan tiine kuntigina, e nun muxu binyena mangana a banxini?”

¹⁵ A singen mi yi na ra n xa Ala maxodin a xa. A makuya na ra! Mangan nama n tan i ya walikεen kansun hanma n baba xabilan muxuna nde, bayo n tan i ya walikεen mi fefe kolon feni ito kui mume!”

¹⁶ Mangan yi a fala, a naxa, “I faxama nen yati, Aximeleki, ε nun ε fafe xabilan birin.”

¹⁷ Mangan yi a kantan tiine yamari, naxanye yi tixi a fema, a naxa, “E Alatalaa saraxaraline faxesa, bayo ne fan Dawuda nan malima. E a kolon nen a Dawuda bata a gi, koni e mi n nakolon.” Koni Söli a walike yo mi tin a yiin dinje Alatalaa saraxaraline ra, a e faxesa.

¹⁸ Nayi, mangan yi Dowegi Edon kaan yamari, a naxa, “I tan xa sa saraxaralini itoe faxesa.” Dowegi yi a maso, a yi e faxesa. Na laxonni, a yi muxu tonge solomasεe e nun suulun faxesa naxanye lan e xa saraxarali domain so.

¹⁹ Söli mon yi fu saraxaraline taan ma, Nobi. A yi yihadin sa xemene nun jaxanle

nun diidine nun dii jorene fari e nun jingene nun sofanle nun yexεene birin.

²⁰ Abiyatari, Aximeleki a dii xemena, Axituba mamandenna, na yi mini. A a gi siga Dawuda fema.

²¹ A yi a fala Dawuda xa a Söli bata Alatalaa saraxaraline faxesa.

²² Dawuda yi a fala Abiyatari xa, a naxa, “Na laxonni, n to Dowegi Edon kaan to na yi, n yi a kolon a a mi yi taganje Söli rakolonje a i fafe n malixi. Nayi, n tan nan findixi i baba xabilan birin faxan sabun na!”

²³ Lu n fema be, i nama gaxu sese ra, bayo naxan wama i niin xon, na n fan gbeen xon. I rakantanma nen n fema.”

23

Dawuda yi Keyila taan nakisi

¹ Muxune yi a fala Dawuda xa, e naxa, “Filisitine bata Keyila taan yenge, e maale mujama lonne ma.”

² Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, “N xa siga Filisitini itoe yengedeni ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, i Filisitine nomma nen, i yi Keyila rakisi.”

³ Dawuda foxorabirane yi a fala a xa, e naxa, “A mato, gaxuna nxu yi be Yuda yi. Xa en siga Keyila yi Filisitine ganle yengedeni, a jaxuma ayi nen!”

⁴ Dawuda mon yi Alatala maxodin. Alatala yi a yabi, a naxa, “Keli, i siga Keyila yi, bayo n Filisitine soma nen i yii.”

⁵ Nayi, Dawuda nun a foxorabirane yi siga Keyila yi, e sa Filisitine yenge. E yi e xuruseene tongo, a kala gbeen sa Filisitine fari. Na kiini, Dawuda yi Keyila kaane rakisi.

⁶ Abiyatari Aximeleki a dii xemen fa waxatini Dawuda fema Keyila yi, a fa nen saraxarali domain na Ala maxodin sena.

Söli yi bira Dawuda foxo ra

⁷ Söli yi rakolon Dawuda fa feen ma Keyila yi, a yi a fala, a naxa, “Ala bata a so n yii, bayo a bata fa so taana nde yi yinna soxi naxan ma, naxan so dεene balanxi wuren na.”

⁸ Söli yi ganla birin xili yengeni alogo e xa siga Keyila yi, e Dawuda nun a foxorabirane rabilin.

⁹ Dawuda to a kolon a Söli bata kote jaxini ton a xili ma, a yi yamarin fi saraxarali Abiyatari ma, a a xa fa saraxarali domain na alogo Ala xa maxodin.

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala, n bata a me a Söli a yitonma, a xa fa Keyila taan kaladeni n tan ma fe ra.

¹¹ Keyila muxune n soe Söli yii ba? Söli fama nen taan kaladeni alo n na a mexi kii naxan yi ba? Alatala, Isirayilaa Ala, yandi, n yabi.” Alatala yi a yabi, a naxa, “A fama nen.”

¹² Dawuda mən yi a fala, a naxa, “Keyila muxune nxu nun n fəxərabirane soma nən Səli yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Ən, e a ligama nən.”

¹³ Nayi, Dawuda nun a fəxərabirane yi keli Keyila yi, muxu kəmə sennin jəxəndən. E yi siga e xun xən. Səli to a mə a Dawuda bata a gi taani, a mi fa siga.

¹⁴ Dawuda yi sa dəxə Sifi tonbonna geyaan yire makantaxine yi. Ye yo ye, Səli yi a fenma nən tun, koni Ala mi tin a soe a yii.

¹⁵ Dawuda yi a toxi yati a Səli yi sigama yengəni alogo a xa a faxa, koni a lu Xoresa, Sifi tonbonni.

¹⁶ Nayi, Yonatan Səli a dii xəmən yi siga Dawuda fəma Xoresa yi a a mali a xa fangan sətə Ala yi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu sese ra, n baba Səli mi nə sətəma i suxu feen ma. I tan nan findima mangan na Isirayila yi, n tan yi findi i bundəxən na. N baba yetəna a kolon.”

¹⁸ E birin yi layirin xidi Alatala yetagi. Dawuda yi lu Xoresa yi, Yonatan yi xətə a konni.

¹⁹ Sifi kaane yi keli, e sa Səli li Gibeya yi, e yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon a Dawuda luxunxi nxu konni yire makantaxine yi, Xoresa yi, Xakila geyaan fari, Yesimon yifari fəxəni?”

²⁰ Nayi, fa nxu konni mangana, amasətə i rafanna nan na ra. Nxu a soe mangan yii.”

²¹ Səli yi a fala, a naxa, “Alatala xa ε baraka, ε to kininkinixi n ma.

²² Iki ε mən xa siga fe yitəndeni, ε a fe xibarune kolon. E yi a kolon a darixi sigə kiraan naxanye xən e nun muxun naxanye a toxi na yi. Bayo n bata a mə fa fala a kətə.

²³ E a luxundene birin nakərsi a darixi sigə dənaxan yi. E mən yi fa xibaru kəndən na n xən. En birin sigə. Xa a yamanani, n na a feyɛ Yuda xabilane birin yi.”

²⁴ Sifi muxune yi keli e xətə e konni Səli yeə ra. Na waxatini Dawuda nun a fəxərabirane yi Mayon tonbonni, Araba yamanani, Yesimon yifari fəxəni.

²⁵ Səli nun a sofane yi siga Dawuda fendeni. Dawuda to a mə, a yi siga gəmə yireni, a sa dəxə Mayon tonbonni. Səli to na mə, a bira Dawuda fəxə ra Mayon tonbonni.

²⁶ Səli yi sigama geyaan fəxə kedenni, Dawuda nun a fəxərabirane yi fəxə kedenni. Dawuda yi a gima a xa keli Səli bun ma. Səli nun a sofane yi kataxi Dawuda nun a fəxərabirane rabilideni alogo e xa e suxu.

²⁷ Koni xəra keden yi fa a fala Səli xa, a naxa, “Fa mafuren! Filisistine bata so bəxəni.”

²⁸ Səli yi xətə Dawuda fəxə ra, a siga Filisistine ralandeni. Nanara, mənna yi xili sa, “Mayitaxun Gəməna.”

24

Dawuda yi tondi Səli faxe

¹ Dawuda yi keli na yamanani, a sa dəxə marakantan yirene yi En-Gedi yamanani.

² Səli xətə waxatin naxan yi sa keli Filisistine fəxə ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Dawuda En-Gedi tonbonni.”

³ Səli yi sofa yəbaxin wuli saxan tongo Isirayila ganla ye, a siga Dawuda nun a fəxərabirane fendeni, Sii Kətə Gəməne dəxən.

⁴ A yi danguma yeɛe kulana ndee dəxən ma, a yi faranna nde to na yi. Səli yi so taa fanna ma mənni. Koni Dawuda nun a fəxərabirane yi luxunxi na faranna kui pon!

⁵ Dawudaa muxune yi a fala, e naxa, “Waxati falaxin ni ito ra Alatala xən, a to a fala i xa, a naxa, ‘N ni i yaxun soma nən i yii, i yi i waxəni feen liga a ra.’ ” Nayi, Dawuda yi a maso Səli ra dəjən! A yi a domaan lenben xaba a ra.

⁶ Koni a to na liga, a yi nimisa han! Amasətə, a bata yi Səli a doma lenben xaba a ra.

⁷ A yi a fala a fəxərabirane xa, a naxa, “Alatala xa n natanga na fe sifan ligadeni n kannna ra, Alatalaa muxu sugandixina. N mi n yiin dinɛ a ra amasətə Alatala nan a sugandixi mangan na.”

⁸ Nayi, Dawuda yi a fəxərabirane maxadi alogo e nama Səli suxu. Səli yi mini faranna ra, a kiraan suxu.

⁹ Na xanbi ra, Dawuda yi keli a mini faranna ra. A yi lu sənɛ Səli fəxə ra, a naxa, “Mangana, n kannna!” Səli to a xanbi rato, Dawuda yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁰ Dawuda yi a fala Səli xa, a naxa, “Nan-fera i tuli matima muxune ra naxanye a falama a n wama i tərə feni?”

¹¹ I bata a to i yeəne ra a Alatala bata yi i so n yii to faranna ra. Ndee a fala nən a n xa i faxa, koni n yi dija i ma, n yi a fala, n naxa, ‘N mi n yini tema n kannna xili ma, amasətə Alatala nan a sugandixi.’

¹² I yeən ti, baba, i ya doma lenben mato n yii. N bata i ya doma lenben xaba, koni n mi i faxaxi. A kolon, i la a ra, n sənna mi a ra, murute mi n yi. N mi hake ligaxi i ra. Koni i tan n niin fəxə ra, alogo i xa n faxa.

¹³ Alatala xa kitin sa en taɟi, Alatala xa n gbeen jəxə i ra, koni n tan mi n yiin dinma i ra.

¹⁴ Sandan naxa, ‘Naxun kelima jaxulane nan ma.’ Nanara, n tan mi fe jaxin ligama i tan na.

¹⁵ Isirayila mangan kelixi nde xili ma? I biraxi nde fəxə ra? Bare faxaxin ba? N tan luxi i tan yeə ra yi nən alo downa.

¹⁶ Alatala xa findi en ma kitin saan na, a kitin bolon i tan nun n tan taɟi. A xa n mato,

a yi n xun mayenge, a findi n ma kitisaan na, a n ba i yii."

¹⁷ Dawuda yelin falan tiye waxatin naxan yi, Söli yi maxädinna ti, "I tan nan yati xui ito ra ba, n ma dii Dawuda?" Söli yi a xuini te a wuga.

¹⁸ A yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I tinxin dangu n na, amasoto i bata fe fajin liga n xa, n tan bata i toro.

¹⁹ I bata fanna yita n na to, i naxan ligaxi n xa. Bayo Alatala bata yi n so i yii koni i mi n fana.

²⁰ Xa muxuna nde a yaxun li, a tinje a yi siga baje xunbenli ba? Alatala xa i saren fi i naxan ligaxi n xa to.

²¹ Iki, n na a kolon i mangayaan sotama nen, Isirayila boxon birin yi lu i yii.

²² Awa, i kolon n xa Alatala yi fa fala n na fana, i mi n yixetene faxe. I nama n xinla ba n xabilan muxune ye."

²³ Dawuda yi a kolon Söli xa. Söli man yi xete a konni, koni Dawuda nun a foxorabirane yi te marakantan yireni.

25

Nabali yi tondi Dawuda maliye

¹ Samuyeli yi fana, Isirayila birin yi e malan a wugadeni. E a maluxun a daxodeni Rama yi. Na xanbi ra, Dawuda yi siga Paran tonbonni.

² Nafulu kan gbeena nde yi Mayon taani naxan yi walima Karemele yi. Yexee wuli keden e nun sii wuli keden yi a yii, a yi ne nan xabene maxabama Karemele yi.

³ Na xemen yi xili Nabali, a jaxanla xili Abigayili. Na jaxanla xaxinla yi fan, a yi tofan, koni a xemen yi ye xodoxo, a jaxu. A yi Kalebi bansonna nin.

⁴ Dawuda yi a me tonbonni a Nabali a yexee xaben maxabama.

⁵ A yi banxulan fu rasiga a ma, a fala ne xa, a naxa, "E siga Nabali fema Karemele yi. E a xontan n xa,

⁶ e yi ito fala a xa, e naxa, 'Ala xa herin fi i ma. Ala xa herin fi i ya denbayaan ma. Ala xa herin lu i yii seene birin yi!

⁷ Dawuda bata a me a yexee xabe maxabane i konni. E nun i ya xuruse rabane waxatin naxan birin tixi Karemele yi nxu fema, nxu mi sese jaxi liga e ra, e sese mi loxi ayi.

⁸ I noe i ya walikene maxodinje, e a fale i xa. Nanara, Dawuda i maxandima, a naxa, "I ya fanna yita n ma banxulanne ra, amasoto nxu faxi sali loxon nan ma fe ra." Nayi, n bata i maxandi, nxu tan, i ya walikene ki e nun i ya dii Dawuda, i noe naxan sote."

⁹ Dawuda foxorabirane to so, e yi na falane yeba Nabali xa Dawuda xili xunna. Na xanbi ra, e yi e dundu.

¹⁰ Koni Nabali yi Dawuda a walikene yabi, a naxa, "Nde Dawuda ra? Nde Yese a diin na? Konyi wuyaxi na to naxanye e gima e kanne konna ma.

¹¹ Nanfera n tan n ma burun nun n ma igen nun suben tonge, n naxan nafalaxi n ma yexee xabe maxabane xa, n yi a so muxune yii n yeteen mi naxanye kelide kolon?"

¹² Dawuda foxorabirane yi xete. E to so, e fa Nabali a falane birin dentee.

¹³ Nayi, Dawuda yi a fala a foxorabirane xa, a naxa, "Birin xa a silanfanna singan a tagi xidin na." E birin yi silanfanna xidi e tagi. Dawuda fan yi a gbeen tongo. Xeme keme naanin boxon yi te a foxo ra. Keme firin yi lu goronne fema.

¹⁴ Nabali a walike keden yi fa a fala Abigayili xa, a kanna a jaxanla, a naxa, "Dawuda bata xerane rasiga nxu kanna xontandeni sa keli tonbonni koni a e makonbixi nen ki fajil!

¹⁵ Anu, muxuni itoe fan nen nxu ra ki fajil, e mi fe jaxi yo liga nxu ra. Nxu waxatin naxan birin naba e dexon ma burunna ra, nxo sese mi lo ayi.

¹⁶ Nxu waxatin naxan birin naba e fema xuruse rabadeni, e nxu kantan nen alo sansanna ko nun yanyin na.

¹⁷ Awa iki, i miri ki fajil i lan i xa naxan liga, bayo toron nan nagidixi en kanna ma e nun a denbayana ngaan ma. Fuyantenna na a ra, falan mi fa noe tiye a xa."

¹⁸ Abigayili yi a mafura, a buru keme firin keden e nun manpa kundi firin, yexee yitoxin suulun, se kese gilinxin ligaseen ye suulun, bogise xare xonna ligaseen ye keme e nun xode bogi xaren ligaseen ye keme firin. A yi e rafe sofanel fari.

¹⁹ A yi a fala a walikene xa, a naxa, "E dangu n ye ra, n xa bira e foxo ra." Koni, a mi sese fala a xemen Nabali xa.

²⁰ A yi doxi a sofanla fari, a godoma geyana nde lanbanni, Dawuda nun a foxorabirane yi fa a mabinni, a yi naralan e ra.

²¹ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "N bata xemeni ito yii seene kantan tonbonni fufafu! Sese mi loxi ayi, koni a bata n ma wali fajin saren fi a jaxin na.

²² Nayi, benun tila xotanni xa n Nabali a banxulanndu nde lu a konni, Ala xa toro gbeen nagidi n ma!"

²³ Abigayili to Dawuda to, a godo a sofanla fari mafuren, a a xinbi sin Dawuda yetagi, a yetagin yi lan boxon ma.

²⁴ A yi lu a san bun ma, a naxa, "Hakeni ito goronna xa lu n tan nan xun ma n kanna, n keden pe! Yandi tin, n xa falan ti i xa! A rame n naxan falama.

²⁵ N kanna, i nama Nabali fuyantenna rame. A luxi alo a xinla, a xili bunna nen 'Komonu,' seen nan soxi ayi. Koni, n tan i

ya walikena, n mi banxulanne to n kanna naxanye rafa.

²⁶ Iki, n kanna, n bata n kolo habadan Alatala yi e nun i fan niini, Alatala nan i ratangaxi gbalon ma, alogo i nama faxan ti, i yi i yete gbeen joxo. Ala xa i yaxune birin liga alo Nabali e nun muxun naxanye birin waxi i toro feni, n kanna.

²⁷ Tin n ma finmaseene ra n faxi naxanye ra n kanna xa, e xa yitaxun i foxorabirane ra.

²⁸ N bata i mayandi, dija n ma fe kalaxine ma. N na a kolon a Alatala mangayaan fima nen i ya denbayaan ma, bayo n kanna Alatala a yengene soma. Naxun nama taran i tan yi i siin birin yi.

²⁹ Adamadina nde bata keli i sagatandeni, a xa i faxa, koni Alatala, i ya Ala i kantanma nen, a i lu kende muxune ye. Koni a yaxune niin nawolima ayi nen pon, alo a na a woli lantanna ra.

³⁰ Alatala na a fala fajine birin nakamali a naxanye tixi n kanna xa, a i findima nen Isirayila yeteratiin na.

³¹ Na waxatini n kanna nama nimisa, a toro a boren, bayo a bata faxan ti fuyanni, a a yete gbeen joxo. Alatala na a fanna yita n kanna ra, a walike jaxanla a fe xa rabira a ma."

³² Dawuda yi a fala Abigayili xa, a naxa, "N barikan birama Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan i rafaxi to n nalandeni.

³³ N bata i fan ma xaxilimayaan matoxo, n duba i xa. Bayo i tan nan n natanga faxa tiin ma, n mi n yete gbeen joxo.

³⁴ Koni, n bata n kolo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan n natangaxi fe jaxin liga feen ma, xa i mi yi fa n nalandeni nun, benun tila xotanni Nabali a banxulanne keden mi yi luyee a nii ra."

³⁵ Abigayili fa naxanye ra Dawuda yi tin ne ra, a a fala a xa, a naxa, "Xete i konni bore xunbenli. A mato, n bata i xuiin name, n yi i ya falan nasuxu."

³⁶ Abigayili Nabali feman li waxatin naxan yi, a yi jaxajaxan nabama a banxini alo mangane a rabama kii naxan yi. Nabali yi sewaxi, a xunna kelixi dalon na han! Nanara, a mi sese fala a xa han xotanni.

³⁷ Koni xotanni, Nabali xunna to daxo, a jaxanla yi a fala a xa naxan danguxi. Nabali boren yi din a fatin yi faxa a ma.

³⁸ Xii fu joxon to dangu, Alatala yi Nabali bonbo a yi faxa.

³⁹ Dawuda yi a me a Nabali bata faxa, a yi a fala, a naxa, "N barikan birama Alatala xa naxan n xun mayengexi marayarabini Nabali naxan sa n fari. A bata a walikene natanga jaxun ma, a Nabali a jaxun naxete a yete ma." Dawuda yi xeraan nasiga Abigayili ma, a a xa findi a jaxanla ra.

⁴⁰ Dawudaa walikene to Karemele li, e a fala Abigayili xa, e naxa, "Dawuda nan nxu rafaxi i fendeni alogo i xa findi a jaxanla ra."

⁴¹ Abigayili yi a xinbi sin e yetagi, a yetagin yi lan boxon ma, a naxa, "N tan ni i ra i ya konyi jaxanla, n yitoxi findideni i ya walikene na, n yi i ya walikene sanna maxa."

⁴² Abigayili yi keli mafure, a te sofanla nde fari, sungutun suulun yi biraxi a foxo ra, e nun Dawudaa xerane yi siga, a findi a jaxanla ra.

⁴³ Dawuda bata yi Axinowami, Yesereli kaan fan tongo e birin yi findi a jaxanle ra.

⁴⁴ Koni, Dawudaa jaxalan singen tan, Mikali, Soli a dii temena, a baba bata yi a fi futun na Paliti ma, Layisi Galin kaana a dii xemena.

26

Dawuda man yi Soli niin natanga

¹ Sifi kaane yi siga Soli fema Gibeya yi, e a fala a xa, e naxa, "Dawuda luxunxi Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi."

² Soli yi kiraan suxu siga Sifi tonbonni alogo a xa Dawuda fen e nun Isirayila sofa yebaxi wuli saxan.

³ A yi a gali malandeni ton kiraan dexon Xakila geyaan fari, Yesimon yetagi. Dawuda yi daxi tonbonni. A to a kolon a Soli bata fa a foxo ra,

⁴ a yi tegerenne rasiga alogo e xa Soli a feene rakorosi. Ne yi a kolon a Soli bata so.

⁵ Nayi, Dawuda yi keli, a siga Soli a gali malandeni. A yi a to Soli yi saxi denaxan yi, e nun Abineri, Neri a dii xemena, a gali xunna. Soli yi xima gali malanden tagini, ganla yi a rabilinni.

⁶ Dawuda yi maxodinna ti, a a fala Xiti kaana Aximeleki nun Abisayi, Seruyaa dii xemena, Yowaba tada xa, a naxa, "Nde fe n foxo ra han Soli a gali malandeni?" Abisayi yi a yabi, a naxa, "N tan fe i foxo ra."

⁷ Koen na, Dawuda nun Abisayi yi siga gali malandeni. E yi Soli li saxi, a xima, a tanban sotixi boxoni a xun sade ra. Abineri nun sofane yi xima a rabilinni.

⁸ Abisayi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "To, Ala bata i yaxun so i yii. A lu n xa a saxon, n na a rakankan boxoni n ma tanban ye keden peen na. N mi sinje firin."

⁹ Koni Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, "I nama a faxa. Nde nae Alatalaa muxu sugandixin faxe, a mi yulubi tongo?"

¹⁰ Dawuda yi a fala, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi. Alatala yeteen nan a faxama, a siimayaan yi dan, a faxa na kiini hanma a a faxa yengeni.

¹¹ Koni Alatala xa n natanga a muxu sugandixin faxa feen ma. A tanban gbansanna tongo a xun sade ra e nun min ige sa sena. En siga."

¹² Dawuda yi tanban nun ige sa seen tongo Soli xun sade ra, e siga. Muxu yo mi a to, hanma a fena nde kolon. Muxu yo mi xulun, birin yi xima, bayo Alatala bata yi xixoli gbeen nagodo e ma.

¹³ Dawuda yi dangu bode foxon na, a ti geya xuntagi yire makuyeni, e tagi kuya ki faji.

¹⁴ Dawuda yi ganla nun Abineri xili, Neri a diina, a naxa, "Abineri, i mi n yabe ba?" Abineri yi yabin ti, a naxa, "Nde i tan na, i tan naxan sonxoma mangan xilideni?"

¹⁵ Dawuda yi a fala Abineri xa, a naxa, "Xeme mi i ra ba? I joxon mi na Isirayila yi. Nayi, nanfera i mi mangan kantanma, i kanna? Muxuna nde bata fa mangan faxadeni, i kanna.

¹⁶ I naxan ligaxi ito ra a mi fan. N bata n kolob habadan Alatala yi, i lan i xa faxa, e to mi e kanna kantanxi, Alatalaa muxu sugandixina. A mato iki, mangana a tanban nun a ige sa seen minen yi, naxanye yi a xun sade ra?"

¹⁷ Soli yi Dawuda xuiin kolon, a yi a fala, a naxa, "Dawuda, n ma diina, n ni i tan nan xui mema ba?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra mangana, n kanna.

¹⁸ Nanfera n kanna biraxi a walikεεn foxo ra? N nanse ligaxi, fe jaxin mundun n kewanle yi?"

¹⁹ Mangana, n kanna, yandi i ya walikεna a falane rame. Xa Alatala nan i radinma n xili ma, a xa tin saraxan na. Koni xa muxune na a ra, e xa danga Alatala yetagi, bayo e n kedima to, e n masiga Alatalaa foxon na, e naxa, "Sa ala xone batu."

²⁰ Koni n tan, n mi waxi faxa feni yireni naxan makuya Alatala batuden na. Isirayila mangan bata siga yengeni foxo yi kunla doronna a fe ra, alo ganban fenje kii naxan yi burunna ra."

²¹ Soli yi a fala, a naxa, "N bata yulubin tongo. N ma dii Dawuda, i mon xa xete. N mi fa fe jaxin ligama i ra, bayo i n niin natanga to. N bata a liga alo xaxilitarena yati! N bata tantan gbeen ti."

²² Dawuda yi yabin ti, a naxa, "Mangana a tanban ni i ra. I ya banxulanna keden xa fa a tongo.

²³ Alatala muxun birin ma tinxinyaan nun togondiyaan saren fima. To, Alatala i so nen n yii, koni n mi tin Alatalaa muxu sugandixin faxa feen ma.

²⁴ Bayo to, n bata i niin yate, Alatala xa n niin yate, a n xumba toron birin ma."

²⁵ Soli yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Ala xa i baraka, n ma dii Dawuda. I fe gbeene ligama nen, i non sotoma nen yati!" Dawuda yi siga a danna, Soli fan yi xete a konni.

27

Dawuda yi dɔxo Filisitine konni

¹ Dawuda yi a miri, a naxa, "Lɔxona nde Soli n faxama nen. A lan n xa n gi, n siga Filisitine yamanani. Nayi, Soli mi n sagatanje Isirayila boxon birin yi, n mon yi n ba a yii."

² Dawuda yi keli, e nun a foxorabira keme senninna, a siga Akisi konni, Mawoki a dii xemena, Gati mangana.

³ E birin yi dɔxo Gati yi, Akisi fema. Birin nun a denbayaan nan yi a ra. Dawudaa jaxalan firinne fan yi a fema, Axinowami Yeserele kaana, e nun Abigayili, Karemele kaana, Nabali a kaja gilena.

⁴ Soli to a me a Dawuda bata sa a gi Gati yi, a yi ba fenje.

⁵ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, "Xa n nafan i ma, yirena nde xa so n yii banxidena nde ra, n dɔxe denaxan yi. Amasoto nanfera i ya walikεεn dɔxe i fema manga taani?"

⁶ Na lɔxon yeteni, Akisi yi Sikilaga so a yii. Nanara, han to Sikilaga findixi Yuda mangane gbeen na.

⁷ Dawuda yi lu Filisitine yamanani je keden kike naanin.

⁸ Dawuda nun a foxorabirane yi yengen nakeli Gesuri kaane xili ma, e nun Girisi kaane nun Amalekine. Amasoto, ne siyane yi dɔxi na boxoni Suru binni siga han Misiran yi xabu waxati xunkuye.

⁹ Dawuda yi fuma na yamanana nde ma nen, jaxanla nun xemena, a mi sese lu a nii ra. A yi yexεene nun jingene nun sofanle nun jogomene nun dugine tongoma, a mon yi xete Akisi fema.

¹⁰ Akisi yi a maxodinma, a naxa, "E yengen nakelixa nde xili ma to?" Dawuda yi a yabi, a naxa, "Yuda boxon yifari foxon xili ma" hanma "Yerameeline boxon yifari foxon xili ma," hanma "Kenine boxon yifari foxon xili ma."

¹¹ Xemen nun jaxanla, Dawuda mi yi sese luma a nii ra, naxan nɔe fe Gati yi, bayo a yi a mirixi, a naxa, "E nɔe feene fale nxu xili ma nen, e a fale, 'Dawuda a liga ikiini.' " A yi a ligama na kii nin a waxatin naxan birin ti Filisitine yamanani.

¹² Nanara, Akisi yi laxi Dawuda ra han! Bayo a yi a mirixi nen, a naxa, "Dawuda bata Isirayila kaane raxolo han! Nayi, a findima nen n ma walikεεn na habadan!"

28

Soli nun yiimatona

¹ Na waxatini, Filisitine yi e sofanle malan a findi gali kedenna ra siga Isirayila yengedeni. Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, "A kolon ki faji a e nun i foxorabirane luma nen n ma ganla ye."

² Dawuda yi Akisi yabi, a naxa, "Nayi, i yetena a toma nen i ya walike naxan ligama."

Akisi yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Nayi, n na i tongoma nen n yeteen kantan muxun na n siin birin yi.”

³ Samuyeli bata yi faxa, Isirayila birin bata yi a saya feene liga, e yi a maluxun a taani Rama yi. Söli bata yi koron bõnbõne nun yimatone kedi yamanani.

⁴ Filisistine yi e malan e fa kuru Sunemi yi. Söli yi Isirayila birin malan Gilibowa yi.

⁵ Söli Filisistine ganla to waxatin naxan yi, a gaxu, a bõnen yi mini.

⁶ Söli yi Alatala maxõdin, koni Alatala mi a yabi xiyei, a mi a yabi saraxaraline masensan ti seene yi,* a mi a yabi nabine xõn.

⁷ Söli yi a fala a walikëen xa, a naxa, “E naxanla nde fen n xa naxan falan tima barinne ra, alogo n xa sa a maxõdin.” A walikëne yi a fala a xa, e naxa, “Na nde sa En-Dõri.”

⁸ Söli yi a maxidi alo muxu gbete, a doma gbete so. E nun a fõxõrabira firin yi so naxanla konni kõeena. A yi a fala a xa, a naxa, “N wama nen i xa barinna nde maxõdin n xa. N na naxan mataxamaseri i xa, i na ramini.”

⁹ Koni naxanla yi a yabi, a naxa, “I a kolon ki fajni Söli naxan ligaxi. A bata koron bõnbõne nun yimatone naxan yamanani. I katama n mayenden feen nan na alogo n fan xa faxa ba?”

¹⁰ Söli yi a kolo Alatala yi, a naxa, “N bata n kolo i xa habadan Alatala yi, fefe mi i sote feni ito yi.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “I waxi n xa nde yita i ra?” A yi a yabi, a naxa, “Samuyeli yita n na.”

¹² Naxanla Samuyeli to waxatin naxan, a yi gbelegbele, a yi a fala Söli xa, a naxa, “Nanfera i n yanfaxi? I tan nan Söli ra!”

¹³ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni i nanse toma?” Naxanla yi a fala Söli xa, a naxa, “N barinna nde nan toma mine bõxon bun.”

¹⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “A yetagin di?” A yi a yabi, a naxa, “Xeme fonna nan tema a mafilinxi dugini.” Söli yi a kolon a Samuyeli nan yi a ra, a xinbi sin, a yetagin yi lan bõxon ma.

¹⁵ Samuyeli yi a fala Söli xa, a naxa, “Nanfera i n ma matabuni kalaxi n ma? Nanfera i n xilixi, n te?” Söli yi a yabi, a naxa, “N tõxõxi han! Filisistine n yengema, Ala bata n nabekin. A mi fa n yabima nabi yi, a mi n yabima xiye yi. N na i xilixi na nan ma alogo i xa fa a fala, n lan n xa naxan liga.”

¹⁶ Samuyeli yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxõdinma? Bayo Alatala bata i rabekin, a findi i yaxun na.

¹⁷ Alatala bata n ma falan nakamali i ma. A bata mangayaan ba i yii, a a so Dawuda yii.

¹⁸ Bayo i mi Alatala xuiin name, i tondi Amalëkine raxõre, nanara Alatala ito ligaxi i ra to.

¹⁹ Alatala i tan nun Isirayila soma nen Filisistine yii. Tila, i tan nun i ya dii xemene fama nen be n denaxan yi, Alatala yi Isirayila ganla so Filisistine yii.”

²⁰ Söli yi bira, a a yibandun bõxon, gaxu gbeen yi a suxu Samuyeli a falane fe ra. Fangan yi nan a yi, bayo a mi yi donse yo donma yanyin nun kõeena.

²¹ Naxanla yi fa Söli fema, a a to fa fala a gaxuxi han! A yi a fala a xa, a naxa, “A mato, i ya walikëen bata i xuiin name. Fayida, n na n niin fi nen i ya falane suxudeni.

²² Iki, i fan xa i tuli mati n na. N xa fa donseen na i xõn, i yi a don alogo i fangan soto benun i xa kiraan suxu.”

²³ Koni a tondi, a yi a fala, a naxa, “N mi sese donma.” A fõxõrabirane nun naxanla yi kankan a ma, a yi e xuiin name. A keli bõxon i dõxo saden ma.

²⁴ Naxanla yi jinge dii raturaxin faxa mafuren naxan yi ramaraxi a yii. A murutu fujin tongo, a a bõnbõ, a burun gan a rate setareyani.

²⁵ A yi ne so Söli nun a fõxõrabirane yii, e yi e dege. E yi keli na kõeena, e siga.

29

Filisistine yi Dawuda raxete

¹ Filisistine yi e ganla birin malan Afeki yi. Isirayila kaane tan yi e malan tigin dexõn Yesereli yi.

² Filisistine mangane yi e ganla yeba sofa kemë kemë nun sofa wuli wuli yëen ma, siga yengedeni. Dawuda nun a fõxõrabirane yi Manga Akisi matima, ne yi sigan ti xanbin na.

³ Filisistine kuntigine yi a fala, e naxa, “Nde Heburuni itoe ra?” Akisi yi Filisistine mangane yabi, a naxa, “Dawuda na a ra, Söli a kuntigina nde, Isirayila mangana. A n fema xabu to mi a ra. N mi fe yo toxi a ra sa keli a fa bõxon ma han to.”

⁴ Filisistine kuntigine yi xolo Akisi ma e yi a fala a xa, e naxa, “E xemeni ito raxete, a xa xete taani i tinxi a xa dõxo denaxan yi. A nama siga en ma yengeni, bayo a nõe maxete nen en xili ma yengeni. Xemeni ito a kanna dipan sõtoma di, xa a mi en ma sofane xunne so a yii?”

⁵ En nama ninan a naxanle yi Dawuda ito nan xili sama sigini e bodon waxatin naxan yi, e naxa, ‘Söli bata muxu wuli keden faxa, Dawuda tan wuli fu.’ ”

* 28:6: *Yurima nun Tumin masensan ti seene* fe sebexi Xõrõyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensanna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

⁶ Akisi yi Dawuda xili a a fala a xa, a naxa, “N bata n kolɔ habadan Alatala yi, xeme faɾin nan i tan na, a yi rafanɲe n ma xa i lu n ma ganla ye. Bayo n mi fe yo toxi i ra keli i fa lɔxɔn ma han to. Koni i rapaxu mangane ma.

⁷ Nayi, xete i konni bɔɲe xunbenli, alogo i nama fefe liga naxan rapaxu mangane ma.”

⁸ Dawuda yi a fala Akisi xa, a naxa, “Koni n nanse ligaxi? I feen mundun toxi i ya walikeen na keli n fa lɔxɔn ma han to, alogo n nama siga mangana, n kanna yaxune yengedeni?”

⁹ Akisi yi Dawuda yabi, a naxa, “N na a kolon, a i rafan n ma alo Alaa malekana, koni Filisitine kuntigine bata a fala iki, a naxa, ‘A nama te nxu fɔxɔ ra yengeni.’

¹⁰ Keli sinma tila e nun naxanye faxi i fɔxɔ ra. E siga xɔtɔnni kuye nema yiba.”

¹¹ Na xɔtɔn bode, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi keli sinma alogo e xa xete Filisitine yamanani. Filisitine tan yi siga Yeserele yi.

30

Dawuda yi Amalekine sagatan

¹ Xi saxande lɔxɔni, Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi sa Sikilaga li. A yi a li Amalekine bata yi yengen nakeli Yuda yiifari fɔxɔni e nun Sikilaga xili ma. E bata yi Sikilaga taan kala, e a gan.

² E bata yi ɲaxanle suxu e nun naxanye birin yi taani, muxudin nun muxu gbeena. E mi muxu yo faxa, koni e bata yi e birin xali, e kiraan suxu.

³ Dawuda nun a fɔxɔrabirane to Sikilaga taan li, e yi a ganxin to. E ɲaxanle nun e dii xemene nun e dii temene bata yi suxu.

⁴ Nayi, Dawuda nun a fɔxɔrabirane birin yi lu wuge xui yitexin na han fanga mi lu e ra sɔnɔn e wuga.

⁵ Dawudaa ɲaxalan firinne bata yi xali, Axinowami Yeserele kaana e nun Abigayili Karemele kaana, Nabali a kaja gilena.

⁶ Dawuda yi lu sɔxɔleni, bayo a fɔxɔrabirane yi a magɔlɔn feen falama. Xɔlɔn yi birin niini, birin ma dii ɲaxanle nun e dii xemene e fe ra. Koni Dawuda yi fangan sɔtɔ Alatala yi, a Ala.

⁷ Dawuda yi a fala saraxarali Abiyatari xa, Aximeleki a dii xemena, a naxa, “Fa saraxarali domain na n xɔn ma. Ala xa maxɔdin.” Abiyatari yi fa a ra.

⁸ Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, “N bire ganli ito fɔxɔ ra ba? N na a suxe ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Bira a fɔxɔ ra, i e suxuma nen yati, i yi muxu suxine xunba.”

⁹ Dawuda nun a fɔxɔrabira kemɛn sennin yi kiraan suxu. E Besori Baan li waxatin naxan yi, nde yi lu xanbin na menni.

¹⁰ Bayo muxu kemɛ firin yi taganxi naxanye mi yi nɔe Besori xudeni gide. Dawuda nun muxu kemɛ naaninna yi sagatanna ti.

¹¹ E Misiran kaana nde li xeen ma, e a xali Dawuda fema. E donseen so a yii e nun igena.

¹² E yi xɔde xarena nde so a yii e nun ɲaxundan xaren tɔnsɔn firin. A to yelin ne donɲe, a xaxili sɔtɔ, bayo a bata yi yanyi saxan kɔe saxan ti a mi ige min a mi donse don.

¹³ Dawuda yi a maxɔdin, a naxa, “I kanna nde ra, i kelixi minɛn yi?” A yi a yabi, a naxa, “Misiran kaan nan n na, Amalekina nde a konyina. N kanna bata n furaxin nabɛɲin a xii saxanna nan to.

¹⁴ Nxu bata yi fu Keretine bɔxɔn yiifari fɔxɔn ma, e nun Yuda bɔxɔna, e nun Kalebi bɔxɔn yiifari fɔxɔna. Nxu yi Sikilaga taan gan.”

¹⁵ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “I nɔe n xale ganla yireni?” A yi a yabi, a naxa, “I na i kolɔ n xa Ala yi a i mi n faxe e nun i mi n soe n kanna yii, n na e yiren yite i ra nen.”

¹⁶ Nayi, xemen yi Dawuda xali han Amalekine denaxan yi. E yi e li xuyaxi ayi bɔxɔn birin yi, e e degema, e e minna, e ɲaxanxi, na yenge yi se tongoxine fe ra e naxanye tongo Filisitine nun Yuda yamanani.

¹⁷ Dawuda yi e yenge keli subaxan ma han na xɔtɔn bode ɲinbanna, e sese mi a yimini, fɔ banxulan kemɛ naaninna naxanye nɔ e giye ɲɔgɔmene fari.

¹⁸ Amalekine naxanye birin suxu Dawuda yi ne xɔɔya, katarabi a ɲaxalan firinne ma.

¹⁹ Muxu yo mi yi luxi, a xurin nun a xungbena, dii xemen nun dii temena, e nun yii seene, e naxanye birin tongo, na sese mi lu. Dawuda yi fa e birin na.

²⁰ A mɔn yi Amalekine yexene nun e ɲingene tongo. Naxanye yi na xuruseene xalima ne yi a falama, e naxa, “Dawuda yii se suxine ni i ra.”

²¹ Dawuda yi fa menni kemɛ kemɛ firinne yi denaxan yi naxanye yi taganxi, e lu xanbin na Besori Baan de. E siga Dawuda nun yamaan nalandeni naxanye yi a fɔxɔ ra. Dawuda nun a fɔxɔrabirane yi maso e ra, a yi e xɔntɔn.

²² Naxuden nun fuyantenna naxanye yi yamaan ye Dawuda fɔxɔ ra, ne yi falan tongo, e naxa, “Bayo e mi faxi en fɔxɔ ra, yenge yi seen naxanye xunbaxi sese mi yitaxunma e ra. Koni birin ma ɲaxanla nun a diine yi so a yii, e xali, e siga.”

²³ Koni Dawuda yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne e nama a liga na kiini Alatala kiseene ra, a naxan fi en ma. Bayo a bata en kantan, a ganla so nxu yii naxan fa en xili ma.

²⁴ Nayi, nde ε xuiin namεma feni ito yi? Naxan godoxi yεngeni e nun naxan dɔxi goronne dεxɔn, e birin gbeen yeɓlanma nεn.”

²⁵ Na lɔxɔni Dawuda yi na findi sariyan na Isirayila xa. Na sariyan mɔn na han to.

²⁶ A to Sikilaga li, Dawuda yi yεnge yi seen fɔxɔ kedenna rasiga Yuda fonne ma, a xoyine. A falani ito ti e xa, a naxa, “E gbeen ni i ra, seen naxanye tongoxi Alatala yaxune yii.”

²⁷ A a rasiga fonni itoe birin ma: naxanye Beteli nun Ramoti-Negewi nun Yatiri yi,

²⁸ naxanye Aroyeri nun Sifimoti nun Esitemowa yi,

²⁹ naxanye Rakali yi e nun Yerameeli taa kaane nun Keni taa kaane,

³⁰ naxanye Xoroma nun Bori-Asan nun Ataki yi,

³¹ naxanye Xebiron yi, e nun Dawuda nun a fɔxɔrabirane bata yi siga denaxan birin yi.

31

Sɔli faxana

Taruxune Singen 10.1-12

¹ Filisitine yi Isirayila yεnge. Isirayila kaane yi e gi, a gbegbe yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xɔɓe ayi Sɔli nun a diine xili ma. E yi Sɔli a dii xεmεne faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yεngεn yi wolon Sɔli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yeε ra han!

⁴ Sɔli yi a fala yεnge so se maxanla xa, a naxa, “Iya silanfanna tongo i n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n masɔxɔn, e yi n tɔɔ.” Koni a yεnge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Sɔli yi a silanfanna tongo a sɔnsɔn a dε.

⁵ Sɔli a yεnge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sɔnsɔn a silanfanna dε e birin yi faxa.

⁶ Sɔli nun a dii xεmε saxanne nun a yεnge so se maxanla nun a fɔxɔrabirane birin yi faxa e bode xɔn lɔxɔ kedenni na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanna fɔxɔ kedenni, e nun Yurudεn baan fɔxɔ boden na, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima. E mɔn yi a to a Sɔli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabejin, e e gi. Filisitine yi fa dɔxɔ na.

⁸ Na xɔtɔn bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Sɔli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E Sɔli xunna bolon a dε, e a yεnge so seene tongo. E yi na fe xibarun nasiga Filisiti yamanan birin yi e nun e suxure banxine yi e nun e yamaan tagi.

¹⁰ E yi Sɔli a yεnge so seene sa Asitarate suxure banxin kui, e a binbin singan Beti-San taan yinna xɔn.

¹¹ Yabεsi Galadi kaane to a mε Filisitine naxan ligaxi Sɔli ra,

¹² e banxulan senbεmane yi keli, e sigan ti kɔεεn birin na siga han Beti-San. E Sɔli nun a diine binbine tongo Beti-San yinna kanke. E yi xεte Yabεsi yi, e yi e gan mɔnni.

¹³ E yi e xɔnne tongo, e e maluxun tamaro wudi binla bun ma Yabεsi yi. E yi sunna suxu xii solofere.

Samuyeli Firindena Manga Dawudaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito, Samuyeli Firinden Dawudaa mangayaan nan ma fe falama, naxan findixi Isirayila bəxən manga firinden na, naxan yi gbo e mangane birin xa. A feene rabaxi nən jee wuli keden benun Marigi Yesu xa bari. A fəloma Dawudaa wugan nan ma, a to Səli nun a dii xəməni Yonatan faxa feen mε, a mən a yitama nən Dawuda findi mangan na kii naxan yi keli Yuda bənsənni. Səli a dii xəməni yi mangayaan liga kəməni fəxən bənsənni xunna waxati dando yi. A to faxa, na bənsənni yi bira Dawuda fəxə ra, e yi a sugandi mangan na. Nayi, Dawuda yi dəxə Isirayila bənsən fu nun firinne xunna. Samuyeli Firinden sora dənxe, ne fe dənxe nan falama lan Dawudaa mangayaan ma.

Kitabun yireni ito yi, Manga Dawuda yitaxi en na nən luxun mi naxan yi. A a gboon nun a senben nan yitama en na, koni a kala xənni fan mi luxunxi en ma, e nun gballo feen naxanye a denbayaan sətə. Dawudaa taruxuna a yitama en na nən muxun senben sətəma kii naxan yi, a na a ti a kala xənni ra, a yi yulubi xafarin xandi Ala ma.

Dənxe naxan, a gbəngbenna, Dawuda findi misali fajin nan na Isirayila yamaan xa waxati xədəxene yi, Ala naxan nafaxi a yamaan ma. Nayi, Ala yi de xuiin tongo Dawuda xa, fa fala “I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nən habadan.” (Samuyeli Firindena 7.16) Ala Yesu nan nafa na falan nakamalideni, Yesu yi yatε Dawudaa dii xəməni na layiri nənən kui (Na feen sɛbɛxi Matiyu 20.29-34 kui e nun 21.9).

Dawuda yi Səli faxa feen mε

¹ Səli faxa xanbini, Dawuda Amaləki naxan naxina, Dawuda yi fa lu Sikilaga taani xi firin.

² Xi saxande ləxəni, banxulanna nde yi fa, sa keli Səli a gali malandeni. A dugine yibəxi, burunburunna a xunni sununa fe ra. A to Dawuda fəman li, a yi a xinbi sin bəxən ma.

³ Dawuda yi a maxədin, a naxa, “I kelixi minən?” A yi a yabi, a naxa, “N nan n gixi Isirayila ganla nan ma.”

⁴ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, “A yəba n xa naxan danguxi.” Xəməni yi a yabi, a naxa, “Isirayila sofa ganla bata a gi yəngeni, sofa wuyaxi bata faxa. Hali, Səli nun a diin Yonatan bata faxa.”

⁵ Banxulanna naxan faxi xərayaan na, Dawuda mən yi na maxədin, a naxa, “I a kolonxi di, a Səli nun a dii xəməni Yonatan bata faxa?”

⁶ Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N yi Gilibowa geyaan nan fari, n yi Səli to, a tanban tixi a bun, a yi gbətənxi yaxune wontorone nun soo ragine xən.

⁷ A to a firifiri, a yi n to, a yi n xili. N yi a yabi, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

⁸ A yi n maxədin a nde n tan na. N yi a fala a xa a Amaləkin nan n tan na.

⁹ Nayi, a yi n yamari a n xa fa a faxa, bayo a yi səxələxi, hali a mən to yi jεjε.

¹⁰ Nayi, n yi n maso a ra, n yi a fala, bayo n yi a kolon a a mi yi kisima a biradeni. Na xanbi ra, mangana, n yi a mangaya taxam-asenna ba a xun na. N yi a yirasoon ba a yiin na. N bata fa e ra i xən.”

¹¹ Dawuda yi a dugine yibə a ma. Naxanye birin yi a fəma, ne fan yi na liga.

¹² E yi saya feene liga, e wuga, e sun han jinbanna Səli nun a diin Yonatan ma fe ra e nun Alatala sofane nun Isirayila kaan naxanye faxaxi yəngeni.

¹³ Na xanbi ra, Dawuda yi a fala banxulanna xa naxan faxi xərään na, a naxa, “Nde i tan na?” A yi a yabi, a naxa, “Amaləkin naxan dəxi yamanani ito yi, na nan ma diin n tan na.”

¹⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “I mi gaxu mangan faxε Alatala bata yi naxan sugandi?”

¹⁵ Dawuda yi a sofa keden xili, a yi a fala, a naxa, “Siga, i yi sa a faxa.” Sofaan yi Amaləki kaan garin, a yi a fala.

¹⁶ Dawuda yi a fala Amaləki kaan ma, a naxa, “I tan nan i faxa feen nagidixi, i yi i yetε yalagi, i naxa, ‘N tan nan Alatalaa manga sugandixin faxaxi.’”

Dawuda yi e wuga

¹⁷ Dawuda yi saya sigini ito sa Səli nun a diin Yonatan xa.

¹⁸ A yi yamarin fi a Yuda kaane xa e maxaran na sigin ma naxan xili “Xalimakuli Sigina.” A sɛbɛxi kedin kui naxan yi xili Tinxin Muxuna kədina.

¹⁹ Isirayila sofa kəndene bata faxa a geyane fari.

A mato sofane faxaxi kii naxan yi!

²⁰ A nama fala Gati taani, na xibarun nama fala Asikalən kirane xən, alogo Filisitine sungutunne nama sɛwa, alogo Ala kolontarene sungutunne nama jaxan.

²¹ Xiila nun tulen nama fa fa Gilibowa geyane fari,

xεε sabatila nama fa lu e ma, bayo sofane yε masansan wure lefane e rayagi mənna nin,

Səli yε masansan wure lefana,

turen yi ba soe a ma.

²² Yonatan ma xalimakunla mi yi xetema yaxu faxa daxin yetagi, yaxun senben yetagi.

Soli a silanfanna yi a wanla rakamalima.*

²³ Söli nun Yonatan yi rafan yamaan ma ki faji

e siimayaan birin yi, hali e sayani, e mi fate.

E yi xulun singbinna xa, e senben yi gbo yatan xa.

²⁴ Isirayila jaxanle, e Söli wuga.

A yi e maxidima nen dugi fajini, a xemaan sa e dugine ra.

²⁵ A mato,

sofa senbemanе bata faxa yengenli

Yonatan bata faxa geyane fari!

²⁶ N bajeen sunuxi i ya fe ra,

Yonatan, n tada, n xoyi kendena.

I ya xanuntenyaan yi rafan n ma, dangu jaxanle gbeen na.

²⁷ A mato, sofa senbemanе bata faxa!

Sofa fangamane bata raxori!

2

Dawuda yi findi Yuda mangan na

¹ Na feene dangu xanbini, Dawuda yi Alatala maxodin, a naxa, "N lan n xa siga Yuda taana nde yi ba?" Alatala yi a yabi, a naxa, "On." Dawuda yi a maxodin, a naxa, "N sigan minen?" Alatala yi a yabi, a naxa, "Xebiron yi."

² Dawuda yi siga e nun a jaxalan firinne, Axinowami, Yesereli kaana e nun Abigayili, Nabali Karemele kaana kaja gilena.

³ A yi a foxorabirane fan nun e denbayane xali, e sa daxo Xebiron nabilinni.

⁴ Nayi, Yuda bomsonna muxune yi fa Xebiron yi alogo e xa Dawuda findi Yuda mangan na.

E to a fala Dawuda xa a Yabesi-Galadi kaane bata yi Söli maluxun,

⁵ a yi xerane rasiga a faladeni e xa, a naxa, "Alatala xa e baraka e to Söli maluxunxi e kanna, e hinanna mayita a mabinni.

⁶ Ala xa Alatala fan e suxu hinanna nun lannayani. N tan fan fanma e ra nen, bayo e na nan ligaxi.

⁷ Iki, e sobe so, e weskile. E kanna Söli bata faxa, Yuda kaane n tan nan sugandixi mangan na e xun na."

Yiseboseti yi findi Isirayila mangan na

⁸ Abineri, Neri a dii xemena, Söli a sofa kuntigin bata yi Yiseboseti suxu. Yiseboseti, Söli a dii xemena nan yi a ra. Abineri yi a xali Maxanayin taani.

⁹ A yi a daxo mangan na Galadi xun na e nun Asuri nun Yesereli nun Eframisi nun Bunyamin nun Isirayila birin xun na.

¹⁰ Yiseboseti, Söli a dii xemena finde Isirayila mangan na, a bata yi jee tonge solomasexe soto. A jee firin nan ti mangayani. Koni Yuda bomsonna bata yi bira Dawudaa mangayaan foxo ra.

¹¹ Dawuda jee solofere e nun kike sennin nan ti mangayani Xebiron yi Yuda bomsonna xun na.

Yengen Yuda nun Isirayila tagi

¹² Neri a dii xemena Abineri nun Söli a dii xemena Yiseboseti a walikene yi keli Maxanayin taani, e siga Gabayon taani.

¹³ Seruyaa dii xemena Yowaba nun Dawudaa walikene fan yi kiraan suxu. E yi naralan Gabayon ige daxodeni. Ndee yi lu ige daxoden foxo kedenni, ndee fan yi lu foxo kedenni.

¹⁴ Abineri yi a fala Yowaba xa, a naxa, "Banxulanna ndee xa keli, e yengen so en yetagi." Yowaba yi a yabi, a naxa, "E xa keli."

¹⁵ Sofane yi keli, e yi tenge muxu fu nun firin yi Bunyamin bomsanni, Söli a dii xemena Yiseboseti xa, muxu fu nun firin yi Dawudaa walikene ye. E e maso e bode ra.

¹⁶ Birin yi a yenge so boden suxu a xunna ma, a yi a soxon a jensenni silanfanna ra, e birin yi bira e bode xon. E na yiren xili sa, "Fanye Xena" Gabayon yamanani.

¹⁷ Na loxoni, yenge gbeen yi keli. Dawudaa walikene yi Abineri nun Isirayila kaane no na yengeni.

¹⁸ Seruyaa dii saxanne Yowaba nun Abisayi nun Asaheli nan yi menni. Asaheli yi xulun alo bolena,

¹⁹ a yi Abineri sagatanma, a mi yi xetema a foxo ra, a mi siga a yiifanna ma hanma a komenna ma.

²⁰ Abineri yi a xanbi rato, a yi a fala, a naxa, "I tan Asaheli nan a ra ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra."

²¹ Abineri yi a fala a xa, a naxa, "Siga yiifanna ma hanma komenna ma, i sa banxulanna nde yenge, i yi a yenge yi se tongoxine ba a yii." Koni Asaheli mi yi waxi xete feni Abineri foxo ra.

²² Abineri mon yi a fala Asaheli xa, a naxa, "Xete n foxo ra. Nanfe a lige n xa i banbo, n yi i faxa? Na xanbi ra, n mi fa noe i tada Yowaba yetagi toe."

²³ Koni Asaheli mi tin kiraan masare. Nayi, Abineri yi a soxon a kuini tanban xunna boden na, tanban yi sa mini Asaheli fari. A bira, a faxa. Naxanye birin yi fama Asaheli faxaxin biradeni, ne yi ti menni.

²⁴ Yowaba nun Abisayi yi bira Abineri foxo ra. Sogen bira waxatin naxan yi, e yi fa Ama geyaan fari, Giyahi yetagi, Gabayon tonbonna kiraan xon.

* 1:22: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

²⁵ Bunyamin sofane yi e malan Abineri xanbi ra, e findi ganla ra e ti geyaan xun tagi.

²⁶ Abineri yi Yowaba xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Silanfanna luyε faxan tiyε tun ba? I mi a kolon a na rajanna jaxuma ayi nen? I luma han waxatin mundun, i mi a fala yamaan xa a e xa xεte en ngaxakedenne fɔxo ra?"

²⁷ Yowaba yi yabin ti, a naxa, "N bata n kolo habadan Ala yi, xa i mi yi falan ti nun, n ma muxune mi yi xεtema ε fɔxo ra han tila xɔtɔnni."

²⁸ Yowaba yi xɔtaan fe. A sofane yi xεte Isirayila kaane fɔxo ra, e yi yengen dan.

²⁹ Abineri nun a sofane yi sigan ti kɛna ngaan na Araba yamanani. E Yurudɛn baani gidi, e Bitiron birin yigidi e sa Max-anayin taan li.

³⁰ Yowaba xεtexina Abineri fɔxo ra, a yi yamaan birin malan, Dawudaa walikεen muxu fu nun solomanaanin yi dasaxi e nun Asaheli.

³¹ Koni Dawudaa muxune bata yi muxu kεmε saxan e nun tonge sennin faxa Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Abineri a muxune ra.

³² E fa Asaheli ra, e yi a maluxun a fafe gaburun na Betelɛmi yi. Na xanbi ra, Yowaba nun a muxune yi sigan ti kɛna ngaan na, e sa so Xebiron yi xɔtɔn deni.

3

Dawuda diin naxanye bari Taruxune Singen 3.1-4

¹ Yengen bu nen Sɔli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi han! Dawuda senben yi gboma ayi nen tun, Sɔli a denbayaan tan senben yi lu janyε.

² Dawuda yi dii xεmεne sɔto Xebiron taani. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi Yeserele kaana Axinowami ra.

³ A diin firindena, Kileyabi, naxan nga yi Abigayili ra, Karemele kaan Nabali a kaja gilena. A diin saxandena, Abisalomi, naxan nga findi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra.

⁴ A diin naanindena, Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra, a diin suulundena, Sefati, naxan nga yi Abitali ra.

⁵ A dii sennindena, Yitireyami, Dawudaa jaxanla Egela a dii xεmena. Diini itoe nan sɔto Dawuda xa Xebiron yi.

Abineri yi a mε Yiseboseti ra

⁶ Yengen waxatini Sɔli a denbayaan nun Dawudaa denbayaan tagi, Abineri senben yi gbo ayi Sɔli a muxune xun na.

⁷ Konyi jaxanla* nde yi Sɔli yii naxan yi xili Risipa, Ayaa dii temena. Yiseboseti yi a

fala Abineri xa, a naxa, "Nanfera ε nun n baba konyi jaxanla sigaxi ε sa kafu?"

⁸ Yiseboseti a falan yi Abineri xɔlo kati, a yi a yabi, a naxa, "I n mirixi Yuda bɔnsɔnna baren nan na ba? To, n walima tinxinna nin i baba Sɔli a denbayaan xa, e nun a ngaxakedenne nun a xɔyine, n mi i so Dawuda yii. I fa n mafalama jaxanli ito nan ma fe ra to?"

⁹ Alatala xa tɔro jaxin sa n fari xa n mi a liga Dawuda xa alo Alatala layirin tongoxi a xa kii naxan yi,

¹⁰ a to a fala, a a mangayaan bama nen Sɔli a denbayaan yii, a yi Dawuda dɔxo mangan na Isirayila xun na e nun Yuda, keli Dan ma han sa dɔxo Beriseba ra."

¹¹ Bayo Yiseboseti yi gaxuxi Abineri yεε ra, a mi no a fala keden peen yabe.

¹² Abineri yi xεrane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "Nde gbee yamanana? En layirin xidi en tagi, n na i maliyε nen Isirayila birin yi lu i fɔxo ra."

¹³ Dawuda yi a yabi, a naxa, "N tinxi, n layirin xidi en tagi, koni n fe keden nan maxɔdinxi i ma, i mi fa n yetagin toma, fɔ i na fa Mikali ra, Sɔli a dii temena, i nema fe n fema."

¹⁴ Dawuda yi xεrane rasiga a faladeni Sɔli a dii xεmen Yiseboseti xa, a naxa, "N ma jaxanla Mikali so n yii, n Filisiti xεmε kεmε banxulan naxan futu se ra."

¹⁵ Nayi, Yiseboseti yi sa Mikali ba a xεmen Palitiyeli yii, Layisi a dii xεmena.

¹⁶ A xεmen wugamatɔn yi bira a fɔxo ra han Baxurin taani. Nayi, Abineri yi a fala a xa, a naxa, "Xεte i konni." A yi xεte.

¹⁷ Abineri nun Isirayila fonne yi falan ti, a yi a fala e xa, a naxa, "E waxi nen Dawuda xɔn mangayani xabu to mi a ra,

¹⁸ awa, a liga waxatin ni i ra, amasɔto Alatala bata falan ti Dawudaa fe yi, a naxa, 'N nan n ma yamaan xɔro yama, Isirayila, n ma walikεen Dawuda nan xɔn Filisitine yii e nun yaxun bonne.'"

¹⁹ Abineri mɔn yi falan ti Bunyamin kaane fan xa. Na xanbi ra, a sa rali Dawuda ma Xebiron yi, naxan birin nafan Isirayila kaane ma e nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune ma.

²⁰ A yi fa Dawuda fema Xebiron yi, muxu mɔxɔjε biraxi a fɔxo ra, Dawuda yi donse donna jaxajaxani tɔn Abineri xa e nun muxun naxanye yi a fɔxo ra.

²¹ Abineri yi a fala Dawuda xa, a naxa, "N kelima nen, n siga, n sa Isirayila birin malan n kanna senben bun ma, mangana. E layirin fenma nen ε nun ne tagi, i mangayaan liga yiren birin yi alo i waxi a xɔn kii naxan yi." Dawuda yi tɔn Abineri yi siga bɔjε xunbenli.

Yowaba yi Abineri faxa

* 3:7: **Konyi jaxanla** sariyan sebexi Xɔro yaaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sɔto a jaxanla ra.

²² Na dangu xanbini, Yowaba nun Dawuda muxune yi fa sa keli yengeni, e yi fa yenge yi se tongoxi wuyaxi ra e yii. Abineri mi yi fa Dawuda fema Xebiron yi, bayo Dawuda tin nen a yi siga bɔɔɛ xunbenli.

²³ Yowaba fa waxatin naxan yi e nun ganla naxan yi a fɔɔ ra, e yi a fala a xa a Neri a dii xemena Abineri bata yi fa mangan fema, a yi a lu a siga bɔɔɛ xunbenli.

²⁴ Yowaba yi siga mangan konni, a yi a fala mangan xa, a naxa, "I nanse ligaxi? Abineri yi fa i konni, i yi a lu a siga bɔɔɛ xunbenli?"

²⁵ Anu, i a kolon a Neri a dii xemena Abineri faxi i yanfadani alogo a xa i siga kiin nun i xete kiin kolon e nun i naxan ligama."

²⁶ Yowaba keli xanbini Dawuda konni, a yi xerane rasiga Abineri jɛɛ xɔn, ne yi sa a li fɔ Sira ige dɔxɔdeni, e sa fa a ra. Dawuda mi yi a kolon.

²⁷ Abineri xete waxatin naxan yi Xebiron yi, Yowaba yi a xili taan so deen dexɔn, alo a wundo falan nan tima a xa. A yi a sɔxɔn mɛnni a kuini, alogo a xa a xunyena Asaheli gbee faxan jɔɔɔ.

²⁸ Dawuda to a mɛ naxan danguxi, a yi a fala, a naxa, "Alatala a kolon n tan nun n ma mangayaan mi findixi Neri a dii xemena Abineri faxa feen sabun na mume!"

²⁹ Na goronna xa dɔɔ Yowaba nun a denbayaan xun ma. Muxuna nde xa lu Yowabaa denbayani kɔɔsilaan luyɛ naxan ma hanma dogonfonna, hanma naxan sigan tiye dunganna ra, hanma e faxa silanfanna ra, hanma donse mi naxan yii."

³⁰ Yowaba nun a tada Abisayi Abineri faxa na kii nin, amasɔɔ a bata yi e xunyena Asaheli faxa Gabayon yi yengeni.

³¹ Dawuda yi a fala Yowaba xa e nun yamaan naxan yi biraxi a fɔɔ ra, a naxa, "E e dugine yibɔ, e kasa bɛnbeli dugine ragodo e ma sununi, e Abineri saya feen liga." Manga Dawuda yetɛɛn yi bira binbin fɔɔ ra.

³² E yi Abineri maluxun Xebiron yi. Mangan yi a xuini te, a wuga, yamaan birin yi wuga.

³³ Mangan yi saya sigin sa Abineri xa, a naxa,

"Abineri yi lan ba a faxa alo xaxilitarena?"

³⁴ I yiine mi yi xidixi, i sanne mi yi xidixi.

Anu, i bata faxa alo muxu faxane na muxun naterena."

Yamaan birin mɔn yi Abineri wuga.

³⁵ Na xanbi ra, e yi e maso Dawuda ra alogo e xa donseen so a yii, sogen mɔn yi na, koni Dawuda yi a kolɔ, a naxa, "Ala xa tɔɔya jaxin sa n fari xa n donseen don benun sogen bira waxatini."

³⁶ Yamaan birin yi na kolon, na yi rafan birin ma.

³⁷ Nayi, Yuda yamaan birin nun Isirayila kaane yi a kolon a mangan xa mi yamarin fixi alogo Neri a dii xemena Abineri xa faxa.

³⁸ Dawuda mɔn yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a kolon ba fa fala a Isirayila kuntigi gbeena nde bata faxa to?"

³⁹ Hali mangan to n na, n senben jaxin na a ra iki. Muxune itoe, Seruyaa dii xemene dangu n tan na. Alatala yetɛɛn xa e tɔɔ e to faxani ito tixi."

4

Yiseboseti faxa fena

¹ Soli a dii xemen Yiseboseti to a mɛ a Abineri bata yi faxa Xebiron yi, a yii xudin yi tuye ayi, gaxun yi Isirayila kaane birin suxu.

² Gali kuntigi firin yi Soli a dii xemen yii, Banaha nun Rekabu. Rimɔn Beroti kaan nan ma dii xeme yi e ra, Bunyamin bɔnsɔnni.

³ Amasɔɔ Beroti kaane yi yatexi nen alo Bunyamin bɔnsɔnna, Beroti kaane bata yi fa, e dɔɔ Gitayin taani, e dɔxi denaxan yi han to.

⁴ Soli a dii xemen Yonatan ma dii xemena nde yi na naxan yi lebutenxi. A jee suulun nan yi a ra Soli nun Yonatan faxa feen xibaru yi fama waxatin naxan yi, sa keli Yesereli taani. Na nan a liga, dii ngana nde yi a tongo mafuren, a yi bira, a yi findi sanmadɔntɔn na, a tan diin yi xili nen Mefiboseti.

⁵ Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene, Rekabu nun Banaha yi siga Yiseboseti konni soge xɔleni, e yi a li xiye yanyin na.

⁶ E so han banxin tagini alo e yi murutun nan tongoma, e yi Yiseboseti sɔxɔn a kuini. Na xanbi ra, Rekabu nun a xunyen Banaha yi e gi.

⁷ E soɛ banxini, mangana a matabun saden ma, e yi a sɔxɔn, e a faxa. E a xunna xaba a de, e yi a xunna suxu e yii, e siga yire xunkuyeni Araba kiraan xɔn ma.

⁸ E yi Yiseboseti xunna xali Manga Dawuda fema Xebiron yi, e yi a fala a xa, e naxa, "Yiseboseti xunna nan ito ra, Soli a dii xemena, i yaxuna, naxan yi wama i faxa feni. To, Alatala bata i gbeen jɔɔɔ Soli nun a xanbin na."

⁹ Dawuda yi a fala Beroti kaan Rimɔn ma dii xemene xa, Rekabu nun a xunyen Banaha, a naxa, "N bata n kolɔ habadan Alatala yi, a tan naxan n ba tɔɔn birin yi.

¹⁰ Naxan a fala n xa, a naxa, "Soli bata faxa, naxan yi laxi a ra a bata xibaru fajin nali n ma, n na a suxu nen, n yi a faxa Sikilaga yi, alogo a xa na xibaru fajin saranna sɔɔ.

¹¹ Naxudene muxu tinxinxin faxa waxatin naxan yi banxini a saden ma, iki n mi a wunla maxɔdinɛ e ra ba, n yi e jian bɔxɔn fari?"

12 Dawuda yi yamarin fi a sofa banxulanne ma e xa Rekabu nun a xunyen Banaha faha. Na xanbi ra, e yi e yiine nun e sanne bolonɲe a ra, e yi e singan Xebiron ige ramaradeni. E yi Yiseboseti xunna maluxun Neri a diina Abineri gaburun na Xebiron yi.

5

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na

Taruxune Singen 11.1-9

1 Isirayila bonsonne birin yi fa Dawuda fɛma Xebiron yi. E yi a fala, e naxa, “En wuli keden fasa keden.

2 A fɔloni, Sɔli yi nɔɔ mangan na waxatin naxan yi, i tan nan yi tixi Isirayila ganla yeɛ ra. Alatala bata yi a fala i xa, a naxa, ‘I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeɛratiin na.’”

3 Nayi, Isirayila fonne birin yi fa mangan fɛma Xebiron yi, Manga Dawuda yi layirin tongo e xa Xebiron yi Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a dɔɔ feen na Isirayila mangan na.

4 Dawuda findi mangan na a ɲɛɛ tonge saxanden nan ma, a yi ɲɛɛ tonge naanin ti mangayani.

5 A yi mangayaan liga Yuda xun na Xebiron yi ɲɛɛ solofere kike sennin, a yi ɲɛɛ tonge saxan nun saxan ti mangayani Yuda nun Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

Dawuda yi Yerusalen taan nɔ

6 Manga Dawuda nun a fɔɔrabirane yi siga Yerusalen xili ma. Yebusu kaan naxanye yi na yamanani, ne yi a fala Dawuda xa, e naxa, “I mi soɛ be, bayo hali danxutɔne nun sankalatɔne nɔɛ i kedɛ nɛn.” Nanara, e mirixi a ma, e naxa, “Dawuda mi nɔɛ soɛ be.”

7 Koni, Dawuda yi Siyon yinna suxu a senbeni, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

8 Na lɔxɔni, Dawuda yi a fala, a naxa, “Naxan yo waxi Yebusu kaane nɔ feni, fɔ na kanna xa siga kiraan nan xɔn naxan gixi sa lan igen ma alogo a yi e masɔɔ, Dawuda yi na ‘sankalatɔne nun danxutɔne’ rapaxu.” Nanara, a falama a “Danxutɔne nun sankalatɔne” mi soma Ala Batu Banxini.

9 Dawuda yi dɔɔ taan yire makantanxini, a yi mɛn xili sa a Dawudaa Taana. Na xanbi ra, Dawuda yi mɛnna nun na rabilinna ti keli Milo gbhingbinna ma siga han taa tagini.

10 Nayi, Dawuda senben yi lu gbo ayi tun, bayo Alatala yi a xɔn, Ala Senben Birin Kanna.

Dawudaa mangayaan yi baraka

Taruxune Singen 14.1-2

11 Tire taan mangan Xurami yi xɛrane rasiga Dawuda ma, e yi suman wudin xali na e nun wudi rawanle nun gemɛ masonle naxanye manga banxin ti Dawuda xa.

12 Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na, a yi a mangayaan senbe so masɔɔ a yamana Isirayila fe ra.

13 A keli xanbini Xebiron yi, Dawuda mɔn yi konyi ɲaxanla* ndee nun ɲaxanla ndee fen Yerusalen yi, a mɔn yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne sɔɔ.

14 Naxanye sɔɔ a xa Yerusalen yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

15 nun Yibixari nun Elisuwu nun Nefegi nun Yafiya

16 nun Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nɔ

Taruxune Singen 14.8-16

17 Filisitine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi so yire makantanxini.

18 Filisitine yi fa, e xuya ayi Refa lanbanna birin yi.

19 Dawuda yi Alatala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soɛ n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, bayo n Filisitine soma nɛn i yii.”

20 Nayi, Dawuda yi siga Baali-Perasimi yi, a Filisitine nɔ denaxan yi. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n yaxune raxuya ayi n yeɛ ra, alo fufaan gbilighbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e mɛnna xili sa Baali-Perasimi.†

21 E yi e suxureni rabepin mɛnni, Dawuda nun a fɔɔrabirane yi e xali.

22 Filisitine mɔn yi te, e dɔɔ Refa lanbanna birin yi.

23 Dawuda mɔn yi Alatala maxɔdin. Alatala yi a fala a xa, a naxa, “I nama te, dangu e xanbi ra, i yi i maso e ra fɔtɔnna de.

24 I na siga ti xuiin mɛ wudine kondene yi, i keli e yengedeni mafuren, bayo Alatala nan tima i yeɛ ra, a Filisiti ganla nɔ i xa.”

25 Alatala naxan yamari Dawuda ma, a na liga, a Filisitine nɔ, a lu e faxɛ keli Geba han sa dɔɔ Geseri taan na.

6

E yi Layiri Kankiraan xali

Taruxune Singen 13.1-14

1 Dawuda mɔn yi Isirayila sofa senbɛmane birin malan, muxu wuli tonge saxan.

2 Na ganla yi biraxi a fɔɔ ra, a siga Baala taani Yuda yi, alogo a xa sa Alaa Kankiraan* tongo, Ala xinla nan na kankiraan

* 5:13: **Konyi ɲaxanle** sariyan sebexi Xɔɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sɔɔ a ɲaxanla ra. † 5:20:

5.20**Baali-Perasimi** bunna nɛn fa fala, “Halagin Kanna.”

* 6:2: **6.2Alaa Layiri Kankirana** fe mɔn sebexi Xɔɔyaan

25.10-22 kui.

ma, Alatala Senben Birin Kanna, naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi.

³ E yi Alaa Kankiraan sa wontoro nenɛn kui keli Abinadabo a banxini geyaan fari. Wusa nun Axiyo, Abinadabo a dii xemene nan yi wontoro nenɛn nagima.

⁴ E yi a tongo Abinadabo a banxini geyaan fari, Axiyo yi sigama a yee ra.

⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi sewan mayitama Alatala ra, e maxaseen sifan birin maxama, alo bɔlɔnna nun kondenna nun tanbanna nun kariɔanna nun maxase gbete ye.

⁶ E to Nakon ma lonna li, Wusa yi a yini bandun, a Alaa Kankiraan suxu, bayo jingene bata yi salaxun.

⁷ Nayi, Alatala yi xɔlɔ a ma han! A yi a faxa na xaxilitareya wanla fe ra. Wusa yi faxa mɛnni, Alaa Kankiraan fɛma.

⁸ Alatala to Wusa niin ba, a faxa. Nayi, Dawuda yi xɔlɔ han, e yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to.

⁹ Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Alatala yee ra, a yi a fala, a naxa, “Alatalaa Kankiraan soma di n konni?”

¹⁰ Nayi, a yi tondi Alatalaa Kankiraan xale a konni, Dawudaa Taani. A yi a xali Obedi-Edon Gati kaana banxini.

¹¹ Alatalaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon Gati kaana banxini kike saxon, Alatala yi barakan sa Obedi-Edon nun a denbayaan birin ma fe yi.

Layiri Kankiraan Yerusalem yi Taruxune Singen 15.25-16.3

¹² E sa na fala Manga Dawuda xa a Alatala bata barakan sa Obedi-Edon ma denbayaan birin ma fe yi e nun a gbeen seen naxanye birin na masɔtɔ Alaa Kankirana fe ra. Nayi, Dawuda yi Alaa Kankiraan tongo Obedi-Edon yi, a siga a ra Dawudaa Taani sewani.

¹³ Alatalaa Kankiraan xali muxune na yi e sanna ye sennin tongo, Dawuda yi jinge keden nun jinge dii raturaxi keden nan bama saraxan na.

¹⁴ Dawuda yi a bodon a senben birin na Alatala yetagi, a yi maxidixi saraxarali doamaan nan gbansan yi.

¹⁵ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi fa Alatalaa Kankiraan na Yerusalem yi, naxaxanaxan nun xɔta xuine yi.

¹⁶ Alatalaa Kankiraan yi soma Dawudaa Taani waxatin naxan yi, Soli a dii temen Mikali yi a matoma banxin foye soden na, a yi Manga Dawuda to tuganyɛ ayi, a bodonma Alatalaa Layiri Kankiraan yetagi. Na ma, Mikali yi Dawuda rapaxu a bɔjɛni.

¹⁷ Na xanbi ra, e fa Alatalaa Kankiraan na, e yi a dɔxɔ bubuni, Dawuda naxan yelan a xili yi, Dawuda yi saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane ba Alatala xa.

¹⁸ Dawuda yelin saraxa gan daxine nun bɔjɛ xunbeli saraxane bɛ waxatin naxan yi, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala Senben Birin Kanna xinli.

¹⁹ A mɔn yi donseeɛ yitaxun Isirayila yamaan birin na, xemɛn nun jaxanla, birin yi burun sɔtɔ e nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden. Na xanbi ra, birin yi siga a konni.

²⁰ Dawuda yi xɛtɛ a duba a denbayaan xa, Soli a dii temen Mikali yi mɛnni a ralandeni. A yi a fala, a naxa, “Binyen mundun yi a ra to Isirayila mangan to yi a yetɛ yitama a walike jaxanle nun a walike xemene ra, alo fuyantenna a ligɛ kii naxan yi.”

²¹ Dawuda yi Mikali yabi, a naxa, “N na a ligaxi Alatala nan yetagi naxan n sugandixi i baba nun a denbayaan birin xa, a n findi Isirayila kuntigin na, a yamana, n nan n ma sewan yitaxi na nan na.

²² N wama nen n xa rapaxu dangu na ra, n yi n yetɛ magodo n yetɛ yetagi. Koni, walike jaxanle n binyama nen i naxanye fe falaxi.”

²³ Soli a dii temen Mikali mi dii sɔtɔ han a faxa.

7

Alaa layirin Dawuda xa Taruxune Singen 17.1-15

¹ Manga Dawuda yi so a manga banxin kui. Alatala yi a ratanga a yaxune birin ma naxanye yi a yamanan nabilinxi.

² Lɔxɔna nde, mangan yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan kui, koni Alaa Kankiraan mɔn bubun nan kui.”

³ Natan yi mangan yabi, a naxa, “Sa i rafan feene birin liga, bayo Alatala i xɔn.”

⁴ Koni na kɔɛen na, Alatala yi falan ti Natan xa, a naxa,

⁵ “Sa a fala n ma walikeɛn Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan xa mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁶ N yetɛɛn munma lu n batu banxin kui singen, xabu n na Isirayila kaane ramini lɔxɔni Misiran fari ma han to, koni n bata lu Isirayila kaane fɔxɔ ra bubun kui yiren birin yi.

⁷ N siga denaxan birin yi nxu nun Isirayila kaane, n kuntigi wuyaxi dɔxɔ nen Isirayila xun na, n ma yamana, alogo e xa n ma yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi, n mi a fala muxu yo xa, n naxa, “Nanfera, i mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁸ Nanara, i mɔn xa a fala n ma walikeɛn Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i baxi xuruse rabayani alogo i xa findi Isirayila yetatiin na, n ma yamana.

⁹ I sigan denaxan birin yi, n lu nen i xɔn, n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi

xili gbee kannu ra alo muxu gbeen naxanye bəxə xonna fari.

¹⁰ N yiren soma nən Isirayila yii, n ma yamana, e dəxəma dənaxan yi. E luma nən na, gaxu yo mi e suxe. Muxu paxi yo mən mi fa e yaxankatama alo a fəloni,

¹¹ n kitisane dəxə Isirayila xun na waxatin naxan yi, n ma yamana. N na i ratangama nən i yaxun birin ma, i lu bəpə xunbenli. N tan, Alatala naxan fala tima i xa, Alatala nan banxin tima i xa naxan findima i yixetene ra mangayani.

¹² I na faxa waxatin naxan yi, i siga i benbane fema, n yi i yetena diina nde sugandi, a ti i pəxəni mangayani, n yi a mangayaan senbe so.

¹³ Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a mangayaan senbe so habadan.

¹⁴ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma dii xəmen na. Xa a fe paxin liga, n na a fe paxin saranma nən a ra alo dii fapan diin natərnma kii naxan yi.

¹⁵ Koni, n ma hinanna mi panna a xa, alo n na a ba Səli ma kii naxan yi, n naxan makuya n na.

¹⁶ I ya mangayaan nun i ya denbayaan luma nən n yetagi habadan, bayo i ya mangayaan senben luma nən habadan.’”

¹⁷ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo xiyena, a na birin yeba Dawuda xa.

*Dawuda Ala maxandina
Taruxune Singen 17.16-27*

¹⁸ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a sa dəxə Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun n ma denbayaan mi lan nxu na birin sətə i naxan fixi nxu ma.

¹⁹ Koni, Marigina Alatala, i tan yee ra yi, na xurun. I mən layirine tongoma n ma denbayana yee ra sigana fe yi. Marigina Alatala, na lan a raba n tan xa ba, n tan adamadi dərənna?”

²⁰ “Marigina Alatala, n nəe nanse se a fari, bayo i tan yetena i ya walikēen kolon?”

²¹ I ya falana fe ra e nun fata i sagoon na, i bata fe gbeeni ito liga alogo i xa e yita i ya walikēen na.”

²² “Marigina Alatala, i gbo. Muxu yo mi maliga i tan na. Ala gbete mi na ba i tan na, alo nxu bata yi a me kii naxan yi ye yo ye.

²³ Siya gbeten mundun dunuɣa yi naxan luxi alo Isirayila i ya yamana, i tan Ala naxanye raminixi konyiyani? I e xunba nən Misiran kaane nun e alane senben bun, i yi e findi i ya yamaan na, i siya gbetene kedi i ya yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²⁴ I yi Isirayila findi i ya yamaan na habadan. Alatala, i yi findi nxə Ala ra.”

²⁵ “Iki, Marigina Alatala, i de xuiin naxan tongoxi n tan, i ya walikēen nun n ma denbayaan xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁶ Nayi, i xinla binyama nən habadan. Muxune yi a fala, e naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna nan Isirayilaa Ala ra.’ Senben xa lu i ya walikēen Dawudaa denbayani i yetagi.

²⁷ I tan, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nən mangane ra n pəxəni. Nanara, i ya walikēen bata wekilən sətə a maxandini ito ti i xən.”

²⁸ “Marigina Alatala, i tan nan Ala ra, i na naxan fala, na ligama nən. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikēen xa.

²⁹ Nayi, barakan sa n ma denbayana fe yi alogo n yixetene xa lu mangayani i yetagi habadan alo i bata layirin tongo kii naxan yi. Marigina Alatala, i ya barakan xa lu n ma denbayaan fəxə ra habadan.”

8

*Dawuda nə sətəna yengeni
Taruxune Singen 18.1-13*

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filitine nə yengeni, a yi e rayarabi, a yi yamanan ba e yii.

² A mən yi Moyaba kaane nə. Na xanbi ra, a yi e karahan a e xa e sa bəxəni, a yi yamaan maliga lutin na. Lutin ye saxan yo saxan, a yi lutin ye singen nun a firinden muxune faxama nən. A yi a ye saxanden muxune lu e nii ra. Xabu na, Moyaba kaane yi lu Dawuda nən bun ma, e lu mudun fiye.

³ Dawuda mən yi Rexobo a dii xəmen Hadadeseri fan nə yengeni, Soba mangana, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden keme solofere suxu yengeni e nun sofa wuli məxəpə. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fə soo keme pəxəndən a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane to keli Damasi taani fa Soba mangan Hadadeseri malideni, Dawuda yi ne sofa wuli məxəpəen nun firin faxa.

⁶ A yi a yamana kanne dəxə Damasi taani Arami yamanani, Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nən a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xəma daxine tongo, a siga e ra Yerusalən yi.

⁸ Manga Dawuda mən yi sula wuyaxi tongo Berotayi taani e nun Betaxa taani, Hadadeseri a taane.

⁹ Tohu, Xamata mangan yi a me a Dawuda bata Hadadeseri a sofane birin na yengeni.

¹⁰ A yi a dii xemen Yorami rasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a no sotona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Tohu nun Hadadeseri yi yengeni. Yorami yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi ne fi Alatala ma, alo a gbeti fixen nun xemaan fi Ala ma kii naxan yi, a naxanye tongo siyane yii a naxanye no:

¹² Arami nun Moyaba nun Amonine nun Filisitine nun Amalekine. A mon yi seene fi Ala ma, a naxanye tongo yengeni Rexobo a dii xemen Hadadeseri yii, Soba mangana.

¹³ Dawuda xinla soto na kii nin, a yelin xanbini Arami kaane nae Foxo Lanbanni. A muxu wuli fu nun solomasexe faxesa.

¹⁴ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

*Dawudaa kuntigi gbeene fe
Taruxune Singen 18.14-17*

¹⁵ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁶ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofa kuntigin na, Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁷ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Aximeleki nan yi saraxaraline ra. Seraya nan yi sebeli tiin na.

¹⁸ Benaya, Yehoyadaa dii xemen nan yi Keretine nun Peletine foxo ra, saraxaraline nan yi Dawudaa dii xemene ra.

9

Dawuda yi fan Mefiboseti ra

¹ Loxona nde, Dawuda yi maxodinna ti, a naxa, "Soli a denbayaan muxuna nde mon luxi ba, alogo n xa hinan a ra Yonatan ma fe ra?"

² Walikena nde yi Soli a banxini nun, a xili Siba, e fa na ra Dawuda fema. Mangan yi a maxodin, a naxa, "Siba nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan i ya walikenen na ra."

³ Mangan yi a fala, a naxa, "Muxe mi fa Sali a denbayani ba, n na Alaa hinanna yite naxan na?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "Yonatan ma dii xeme keden mon na yi naxan sanne kalaxi."

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, "A minen?" Siba yi mangan yabi, a naxa, "A sa Amiyeli a dii xemen Makiri a banxini Lodebara yi."

⁵ Dawuda yi muxuna nde rasiga a tongodeni Amiyeli a dii xemen Makiri a banxini Lodebara yi.

⁶ Sali mamandenna, Mefiboseti, Yonatan ma dii xemen fa waxatin naxan yi Dawuda konni, a bira boxoni Dawuda yetagi, a

yetagin yi lan boxon ma. Dawuda yi a maxodin, a naxa, "Mefiboseti nan i tan na ba?" A yi a yabi, a naxa, "N tan nan yati a ra, mangana."

⁷ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nama gaxu. I baba Yonatan ma fe ra, n waxi hinan feni i ra. N na i taje Sali a boxon birin soma nen i yii, i mon yi i dege n ma tabanla ra."

⁸ Mefiboseti yi a xinbi sin, a naxa, "Mangana, nanse i ya walikenen na, alogo i xa i yeen ti bare faxaxin na alo n tan?"

⁹ Mangan yi Siba xili, Sali a walikena, a yi a fala a xa, a naxa, "Soli nun a denbayaan gbeen seen naxan birin na, n ne soma nen i kanna Sali mamandenna yii, Mefiboseti."

¹⁰ I tan nun i ya dii xemene nun i ya walikene, e boxon walima nen a xa, alogo e xa a denbayaan balo. Mefiboseti tan a degema nen n ma tabanla ra loxo yo loxo." Dii xeme fu nun suulun yi Siba yii e nun walike maxoje.

¹¹ Siba yi a fala mangan xa, a naxa, "Mangan naxan birin yamarixi, n na ligama nen." Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Mefiboseti a degema nen n ma tabanla ra, alo manga diina."

¹² Dii xeme keden yi Mefiboseti yii, a xili Mika. Naxanye birin yi Siba a banxini, Mefiboseti a walikenen nan yi ne ra.

¹³ Bayo a yi godoma a san firinne birin ma, a yi doxo Yerusalen yi, alogo a xa no sige a degedeni mangan konni a tabanla ra loxo yo loxo.

10

*Dawuda nun Amonine yengena
Taruxune Singen 19.1-19*

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan yi faxesa, a dii xemen Xanun yi doxo a joxoni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, alo a fafe hinan n na kii naxan yi." Dawuda yi xerane rasiga alogo e xa sa a fafe sayaan xontan. Dawudaa xerane to sa so Amonine yamanani,

³ Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e kanna, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda muxune rafaxi i fafe saya xontanden nan tun yi ba? E mi faxi koten xan na ba alogo e xa taan nakorasi, loxona nde e yi no a suxe?"

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene foxo kedenna bi, a yi e domane raxaba e xorene yilanni, a yi e raxete.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a xera gbetsye rasiga e ralandeni, bayo e yi yagixi han! Mangan yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han e de xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be."

⁶ Amonine yi a to a e bata rajaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina. Nayi, e yi sofa wuli maxoje tongo Arami kaan naxanye yi kelixi Beti-Rexobo nun Soba yi, e yi wuli keden

tongo Maka mangana sofane ye, e nun wuli fu nun firin Tobo kaane ye.

⁷ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni.

⁸ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Arami kaan naxanye yi kelixi Soba nun Rexobo yi e nun Tobo nun Maka sofane fan yi sa e malan faxo kedenni burunna ra.

⁹ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra, a yi a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹⁰ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹¹ Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹² I tunnafan, en na en wekile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane, naxan nafan Alatala ma, a xa na liga."

¹³ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi e yee ra.

¹⁴ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Nayi, Yowaba yi Amonine yenge feen dan, a xete Yerusalen yi.

¹⁵ Arami kaane to a to, a Isirayila bata e no, e yi e senben malan.

¹⁶ Arami kaan naxanye yi Efirati baan kidi ma, Hadadeseri yi xerane rasiga ne ma. E yi fa Xelama yi. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, a Yuruden baan gidi, a siga Xelama yi. Arami kaane yi ti yenge so xinla ma Dawuda yee ra. E yenge.

¹⁸ Arami kaane yi e gi Isirayila kaane yee ra, Dawuda nun a ganla yi yenge so wontoro sofa muxu kemme solofere faxa e nun soo ragi wuli tonge naanin, a mon yi sofa kuntigin Sofaki fan yenge, a yi a faxa menni.

¹⁹ Mangan naxanye birin yi Hadadeseri a noon bun ma, ne to a to a Isirayila bata e no, e de fanna fen e ra. E yi lu Isirayila kaane noon bun ma. Xabu na dangu, Arami kaane mi fa susu Amonine maliye.

11

Dawuda nun Batiseba fe

¹ Nee nenan fobna, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Dawuda yi Yowaba nun a sofa wexilexine nun Isirayila ganla birin nasiga, alogo e xa sa Amonine yenge, e yi e manga taan Rabaha rabilin. Koni, Dawuda tan lu nen Yerusalen yi.

² Ninbanna nde ra, Dawuda yi keli a siga a masiga tideni a manga banxin xun tagi, a sa

a kondeni, a yi jaxanla nde to a maxe. A yi tofan han.

³ Dawuda yi xerane rasiga na jaxanla xibarun fendeni. E yi a fala a xa, e naxa, "Batiseba na a ra, Eliyami a dii temena, Yuriya Xiti kaana jaxanla."

⁴ Dawuda yi xerane rasiga a xilideni. A yi fa a konni, a yi a kolon jaxanla ra. A yi baxi yelindenin a kike wanla ra.

⁵ Na jaxanla yi fudikan, a yi xeraan nasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata fudikan de."

⁶ Nayi, Dawuda yi xeraan nasiga Yowaba ma, a naxa, "Yuriya Xiti kaan nafa n ma." Yowaba yi Yuriya rafa Dawuda ma.

⁷ Yuriya yi siga Dawuda fema, a yi a maxodin Yowaba a fe ma, a yi a maxodin yamaan nun yengen kiin ma.

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni, i sa i matabu." Yuriya yi mini manga banxini, mangan yi finmaseene rasiga a ma.

⁹ Koni Yuriya yi a sa manga banxin deen na e nun a kanna walikeen bonne, a mi siga a banxini.

¹⁰ E to na fala Dawuda xa, a yi Yuriya maxodin, a naxa, "I mi kelixi sigati xunkuyen xan yi iki? Nanfera i mi sigama i konni?"

¹¹ Yuriya yi Dawuda yabi, a naxa, "Alaa Kankiraan nun Isirayila ganla nun Yuda kaane birin bubune nan kui, n kanna Yowaba nun i ya walikene fan burunna ra. N tan sigen n konni waxatini ito yi ba, n sa n dege, n yi n min, nxu nun n ma jaxanla yi kafu? N bata n kolob i yi, n mi na fe sifan lige mume!"

¹² Dawuda yi a fala Yuriya xa, a naxa, "I mon xa lu be to, tila n yi i rasiga." Na ma, Yuriya yi lu Yerusalen yi han na xoton bode.

¹³ Dawuda yi a xili a xa a dege, a yi a min a tabanla ra, a yi manpaan min han a xunna yi keli a ra. Koni jinbanna ra, Yuriya yi mini, a yi sa a sa sena nde fari a kanna walikeen bonne fema, a mi siga a banxini.

¹⁴ Na xoton bode xotanni, Dawuda yi bataxina nde sebe Yowaba ma, a yi a so Yuriya yii.

¹⁵ A yi a sebe na bataxin kui, a naxa, "Yengen denaxan na jaxu, Yuriya ti mena yeen na, e yi e masiga a ra, alogo yaxune xa a faxa."

¹⁶ Nayi, Yowaba yi taan nabilin, a yi a kolon sofa senbemane denaxan yi, a yi Yuriya ti menni.

¹⁷ Taan sofane yi mini e Yowaba yenge, e yi Dawudaa sofana ndee faxa. Yuriya Xiti kaan yi bira, a faxa.

¹⁸ Yowaba yi na feen nasiga Dawuda ma yengen danguxi kii naxan yi.

¹⁹ A yi xeraan ti yamarini itoe ra, a naxa, "I na yelin yengen kiin yebe mangan xa waxatin naxan yi,

²⁰ xa mangan xolo, a yi a fala, a naxa, 'Nanfera e masoxi taan na yenge sodeni? E mi a kolon a e bunna tima nen yinna xun tagi?

²¹ Nde Abimeleki faxaxi, Yerubeseti a dii xemen Tebesi taani? Naxanla nde xa mi se din gemena nde ragodo a fari yinna xun tagi ba, a yi faxa?*' Nanfera e masoxi yinna ra?' Nayi, i yi a fala a xa, i naxa, 'I ya walikenen Yuriya Xiti kaan fan bata faxa.' "

²² Xeraan yi siga. A sa na birin yebe Dawuda xa alo Yowaba a fala a xa kii naxan yi.

²³ Xeraan yi a fala, a naxa, "Taan kantan tiine senben yi gbo nxu xa. E siga nen nxu xili ma burunna ra, nxu yi e kedi han taan so deen na.

²⁴ Xalimakuli kanne yi nxu mabun keli yinna xun tagi, nanara i ya sofana ndee yi faxa alo Yuriya, Xiti kaana."

²⁵ Dawuda yi a fala xeraan xa, a naxa, "Siga, i sa Yowaba rawekile, i yi a fala a xa, i naxa, 'I nama feni itoe yate fe jaxin na. Yenge yo yenge, faxan tima foxo firinna birin nin. Taan suxu ki fajai, i yi a kala.' "

²⁶ Yuriyaa jaxanla na me waxatin naxan yi, a a xemen bata faxa, a yi sunu.

²⁷ Koni sunun waxatin to dangu a xun ma, Dawuda yi fa a ra a konni. A yi a findi a jaxanla ra, a yi dii xeme keden bari a xa.

Dawuda feen naxan naba, na yi rajaxu Alatala ma.

12

Nabi Natan yi Alaa xolona fe fala

¹ Alatala yi Natan nasiga Dawuda ma. Natan yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Xeme firin yi taa kedenni, nafulu kannan nan yi boden na, bodena, yiigelitona.

² Xuruse xunxurin nun a xungbeen wuyaxi yi nafulu kannan yi.

³ Sese mi yi yiigelitona tan yii fo yexeedi keden, a naxan sara, a yi a baloma, a yi gboma a konni e nun a dii xemene. E birin yi donse kedenna nan donma e nun nonona, a yi xima a dexon nen. A yi luxi nen alo a dii temena.

⁴ Loxona nde, xone yi fa nafulu kannan konni, a mi tin a xuruse keden tonge, a yi a faxa, koni a yi sa yiigelitona yexeedin tongo, a yi na faxa a xone xa."

⁵ Dawuda yi xolo na xemen ma han, a yi a fala Natan xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi. Xemen naxan na ligaxi, a lan a faxa.

⁶ Bayo a bata na liga, a mi kininkin, a yexee mujaxin joxoma nen yexee naanin gbete ye ra."

⁷ Nayi, Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "I tan nan na xemen na! Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N tan nan i sugandixi mangan na Isirayila xun na, n tan nan i baxi Sali yii!

⁸ N yi i kannan Sali a denbayaan lu i senben bun. N yi i kannan jaxanle so i yii. N yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan so i yii. Xa na yi xurun nun, n mon yi nde se na fari nen.

⁹ Nanfera nayi, i n tan, Alatalaa falane rabejinxi, naxan mi rafan n ma, i yi na liga? I bata Xiti kaan Yuriya faxa yengeni, i yi a jaxanla findi i gbeen na, i yi a faxa Amonine silanfanna ra.

¹⁰ Awa iki, silanfanna mi a masigama i ya banxin na, bayo i bata n rajaxu, e nun bayo i bata Yuriya Xiti kaana jaxanla tongo, i yi a findi i ya jaxanla ra."

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N torayaan nafama nen i ya denbayaan xili ma. N yi i ya jaxanle tongo i yee xari, n yi e so i ya muxuna ndee yii, e yi kafu yanyin na.

¹² Bayo i bata a liga wundoni, n tan a raka-malima Isirayila birin nan yetagi yanyin na.' "

¹³ Dawuda yi a fala Natan xa, a naxa, "N bata Alatala yulubin tongo." Natan yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Alatala bata i mafelu i yulubin na, i mi faxama.

¹⁴ Koni bayo i bata a liga yaxune yi Alatala mafala fata feni ito ra, diin naxan barixi, na faxama nen."

¹⁵ Na xanbi ra, Natan yi siga a konni.

Dawudaa diin yi faxa

Yuriyaa jaxanla diin naxan bari Dawuda ma, Alatala yi na rafura, a lu doyenje.

¹⁶ Dawuda yi Ala maxandi diin xa, a sun. A to so a konni, a xi saxi boxoni.

¹⁷ A banxin muxune yi a karahan alogo e xa a rakeli boxoni, koni a mi tin kele boxoni, a mi donse don e xon.

¹⁸ Xi soloferede boxoni, diin yi faxa. Dawudaa walikene yi gaxu a fale a xa fa fala diin bata faxa. Bayo e yi a falama nen, e naxa, "Diin to yi neje, en yi falan ti a xa, koni a mi a tuli mati en na, iki en susuma a fale a xa di fa fala diin bata faxa? A mi fe jaxina nde lige ba?"

¹⁹ Dawuda yi a walikene to koyekoyenje e bode tagi, a yi a kolon a diin bata faxa. A yi e maxodin, a naxa, "Diin bata faxa ba?" E yi a yabi, e naxa, "A bata faxa."

²⁰ Nayi, Dawuda yi keli boxoni. A yi a maxa, a latikononna sa a ma, a dugin masara, a mon yi siga Alatala batudeni, a yi

* 11:21: Na fe mon sebexi Kitisane 9.53 kui.

a batu. Na xanbi ra, a yi siga a banxini, a yi a fala a e xa donseen so a yii, a yi a dege.

²¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, "I naxan ligaxi, na bunna nanse ra? Diin to yi nepe, i sun, i wuga. Awa iki, diin bata faxes, i bata keli, i yi i dege."

²² A yi e yabi, a naxa, "Diin yi nepe waxatin naxan yi, n yi sunuxi, n wugama, bayo n yi mirixi a ma, n naxa, 'Yanyina nde, Alatala kininkininma nen n ma, diin yi kisi.'

²³ Iki, a bata faxes, n sunma nanfera nayi? N nɛ a rakele ba? N tan sigama nen a fema, koni a tan mi fa fe n fema sonon."

Muluku Sulemani bari fena

²⁴ Dawuda yi a naxanla Batiseba madenden, a yi siga a fema, a yi a kolon naxanla ra. A dii xemen bari, Dawuda yi a xili sa Sulemani. A yi rafan Alatala ma,

²⁵ nanara Nabi Natan yi a xili sa Yedideya,* Alatalaa fe ra.

Rabaha taan suxu fena

Taruxune Singen 20.1-3

²⁶ Na waxatini, sofa kuntigin Yowaba bata yi Rabaha suxu, Amonine manga taana.

²⁷ A yi xerane rasiga a faladeni Dawuda xa, a naxa, "N bata Rabaha yenge, n yi e ige baden suxu.

²⁸ Nayi, iki, gali donxen malan, i fa taan nabilin, i a tongo i yete xa, n mi wama a tongo feni binyen birin yi lu n xa."

²⁹ Dawuda yi gali donxen malan, a fa Rabaha yenge, a yi a tongo.

³⁰ A yi mangaya taxamaseri komotin tongo na mangan xun na. Na mangaya taxamaseri komotin xemaan binyen yi kilo tonge saxan liye, a yi maxidixi gemɛ faji kenden nan na. E yi a so Dawuda xun na, mangan yi se wuyaxi tongo taani.

³¹ Dawuda yi muxune suxu, a yi e ti karan wanle ra, wudi masonla nun gemɛ bon nun wudi segen nun bitikidi bonbona.† A na liga Amonine taan bonne birin yi. Na xanbi ra, a so Yerusalem yi e nun a ganla birin.

13

Aminon nun Tamari a fe

¹ Na xanbi ra, Dawudaa dii xemena Abisalomi xunyɛ dii temena nde yi na naxan yi xili Tamari, a yi tofan han, na yi rafan Aminon ma, Dawudaa dii xemena.

² Aminon xaxinla bata yi keli han a fura Tamari a fe ra, a xunyɛna. A yi xodoxo Aminon ma a xa fena nde liga a ra, amasoto sungutun nasolnxin nan mon yi a ra.

³ Koni Aminon lanfana nde yi na, a xili Yonadabo, Simeyaa dii xemena, Dawuda ngaxakedenna, kotaden nan yi Yonadabo ra nun.

⁴ A yi a fala Aminon xa, a naxa, "Nanfera xoton yo xoton i sunuxi, i tan, manga diina? I mi waxi a fala feni n xa ba?" Aminon yi a yabi, a naxa, "Tamari rafan n ma, n fafaxakedenna Abisalomi xunyɛna."

⁵ Yonadabo yi a fala a xa, a naxa, "I yete rafura i yi i sa saden ma. I baba na fa i fema waxatin naxan yi, i yi a fala a xa, i naxa, 'Tin, n xunyɛn Tamari xa fa donsena nde rafala n xa, a xa a rafala n yetagi, a yetɛɛn yi a so n yii, n yi a don.' "

⁶ A yi a yete rafura, a yi a sa. Mangan yi fa a todeni, Aminon yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xunyɛn Tamari xa fa buru firin nafala n yetagi, a yetɛɛn yi e raso n de, n yi e don."

⁷ Dawuda yi xeraan nasiga na faladeni Tamari xa a konni, a naxa, "Siga i tada Aminon konni, i sa donseen nafala a xa."

⁸ Tamari yi siga a tada Aminon ma banxini, a yi a li saxi. A yi se fujin tongo, a burun bonbo, a yi burun nafala a yetagi, a yi e gilin.

⁹ Na xanbi ra, a yi e ragodo alogo a xa e don, koni a mi tin. Aminon yi a fala, a naxa, "Muxune birin namini n ma banxini!" Muxune yi mini banxini.

¹⁰ Nayi, Aminon yi a fala Tamari xa, a naxa, "Fa donseen na n xi banxini, i yetɛɛn xa a raso n de, n yi a don." Tamari burun naxanye rafala, a ne xali a tada Aminon xi banxini.

¹¹ A yi e soma a yii waxatin naxan yi alogo a xa e don, a yi Tamari suxu, a yi a fala a xa, a naxa, "Tamari, fa be, en fa kafu."

¹² A yi a yabi, a naxa, "En-en, n tada, i nama n nayagi, amasoto na mi ligama Isirayila yi. I nama na xaxilitareyaan sifan liga.

¹³ N sigan minɛn yi nxu nun n ma yagina? I luma nen nayi alo xaxilitarena Isirayila yi. Iki, n bata i mafan, a fala mangan xa, a mi tonde n soɛ i yii mume."

¹⁴ Koni a mi a tuli matixi na ra mume, a yi a suxu senben na, e kafu.

¹⁵ Na xanbi ra, Aminon yi a rapaxu kati, dangu xanuntenyaan na naxan yi a boneni lan a ma. A yi a fala a xa, a naxa, "Keli be."

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, "En-en, bayo i na n kedi, na rapaxuma ayi nen dangu a singen na i naxan ligaxi n na."

¹⁷ Koni a mi a tuli matixi na ra mume! Banxulanna naxan yi walima a xa, a yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, "Sungutunni ito masiga n konna ra. I yi banxin deen balan a foxo ra ki faji."

¹⁸ Aminon ma walikɛɛn yi a ramini tandeni, a deen balan a foxo ra.

Dugi yete masunbuxin nan yi ragodoxi Tamari ma, bayo mangana sungutun nasolnxine yi na nan soma.

* 12:25: *Yedideya* bunna nen fa fala "Naxan nafan Alatala ma." † 12:31: *Bitikidin* mon falama yirena nde yi fa fala "*Birikidina*."

¹⁹ Tamari yi xuben so a ma, dugi yeε ma-sunbuxin naxan yi a ma, a yi na yibo, a yi a yiin sa a xun ma, a siga wuge.

²⁰ A tada Abisalomi yi a maxodin, a naxa, “E nun i tada Aminon bata kafu ba? N magilena, iki i dundu, i tada nan a ra, i nama feni ito sa i bojeɲi.” Tamari yagixin yi lu a tada Abisalomi a banxini, alo jaxalan nabejinxina.

²¹ Manga Dawuda na birin me waxatin naxan yi, a xolo ki fajɲi.

²² Abisalomi mi yi fa falan tima Aminon na, bayo a yi rajaxu a ma, amasoto a bata a magilen Tamari karahan, e kafu.

Abisalomi yi Aminon faxa

²³ Neε firin dangu xanbini, bayo yeεεε xabe xabane yi Abisalomi yii Baali-Xasori yi, Efirami deɲon, a yi mangana diine birin xili.

²⁴ Abisalomi yi siga mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Mangana, yeεεε xabe xabane n konni. Tin, ε nun i ya walikene xa sa lan jaxaxanaxani ito yi.”

²⁵ Mangan yi a fala Abisalomi xa, a naxa, “En-εn, n ma diina, nxu birin mi sigε, a findin goronna nan na i xun ma.” Abisalomi yi kankan na ma mangan xa, koni mangan mi wa siga feni, a yi sa duba a xa.

²⁶ Abisalomi yi a fala, a naxa, “Nba, tin, n tada Aminon tan xa fa n faxo ra.” Mangan yi a yabi, a naxa, “Nanfera a sigama i konni?”

²⁷ Na xanbi ra, Abisalomi mon yi xidi a ma han, a rajan na, mangan yi a dii xemene nun Aminon bejin, e birin yi siga Abisalomi konni.

²⁸ Abisalomi yi yamarini ito fi a banxulanne ma, a naxa, “E liga ki fajɲi, manpaan na Aminon bojeɲi nasewa waxatin naxan yi, n yi a fala ε xa, n naxa, ‘E Aminon faxa.’ Nayi, ε yi a faxa. Halli ε mi gaxu, n tan xa mi ε yamarixi ba? E sobe so ki fajɲi.”

²⁹ Abisalomi a banxulanne yi Aminon suxu alo Abisalomi e yamari kii naxan yi. Mafuren, mangana diin bonne yi keli, e yi te e sofanle fari, e yi e gi.

³⁰ E mon yi kira yi, na xibarun yi sa Dawuda li, e naxa, “Abisalomi bata i ya diine faxa. Keden mi luxi a nii ra.”

³¹ Mangan yi keli, a yi a dugine yibo, a yi a sa boxonɲi, a walikεen naxanye birin yi a deɲon ma, ne fan yi e dugine yibo.

³² Koni Yonadabo, Simeyaa dii xemena, Dawudaa ngaxakedenna, na yi falan tongo, a naxa, “N kannna, i nama a miri a e bata i ya diine birin faxa. Aminon nan keden faxaxi. Abisalomi bata yi a nata xabu Aminon kafu joxoyaana naba a xunyen jaxalanmaan Tamari ra waxatin naxan yi.

³³ I nama a miri a i ya diine birin bata faxa. En-εn, Aminon nan keden faxaxi.”

³⁴ Abisalomi yi a gi. Banxulanna naxan yi tixi kantan tideni, na yi a yeεn nakeli, a yi gali gbeen to fe a xanbi ra Xoronayin kiraan xon, geyaan kanke ra.

³⁵ Yonadabo yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana diine fama. N naxan birin falaxi, na bata liga.”

³⁶ Yonadabo yi yelinma falan tiye waxatin naxan yi, mangana diine yi fa. E wuga, mangan fan nun a walikene birin yi wuga.

³⁷ Abisalomi bata yi a gi, a siga Talamayi konni, Amixudi a dii xemena, Gesuri mangana. Dawuda tan yi sunuxi a dii xemena Aminon ma fe ra.

³⁸ Abisalomi yi a gi, a siga Gesuri yamanani, a lu na han jeε saxan.

³⁹ Manga Dawuda yi ba xoloxi Abisalomi ma, bayo a bata yi dija Aminon faxa feen ma.

14

Abisalomi mon yi so Yerusalen yi

¹ Yowaba, Seruyaa dii xemen bata yi a kolon a Abisalomi xonla bata yi mangan suxu.

² Nayi, Yowaba yi jaxalan fe kolonna nde fen Tekowa taan kui. A yi a fala a xa, a naxa, “A liga alo i sunuxin na a ra. I saya dugine so, i nama latikononna sa i ma, i yete liga alo jaxanla naxan faxa muxun wugama xabu a rakuya.

³ I siga mangan fema, i falani itoe ti a xa iki.” Nayi, Yowaba yi a fala a xa a lan a xa naxan fala.

⁴ Naxanla naxan kelixi Tekowa taani, na yi siga fala tideni mangan xa. A bira boxonɲi, a yetagin yi lan boxon ma, a sonxo, a naxa, “Mangana, n mali!”

⁵ Mangan yi a maxodin, a naxa, “I waxi nanse xon ma?” A yi a yabi, a naxa, “Kaja gilen nan n na, n ma xemen bata faxa.

⁶ Dii xeme firin n yii, e bata yenge xeen ma boden yi boden faxa, bayo muxε mi yi na yi, a yi e tagi ba.

⁷ Na ma, xabilan muxune birin bata keli n xili ma, e yi a fala n xa, e naxa, ‘Naxan faxan tixi, na so nxu yii. Nxu xa a faxa a ngaxakedenna fe ra a naxan faxaxi. Nxu waxi ke tongon nan faxa fe yi.’ Yigidi kedenna naxan luxi n xa, e na kalama nen, e yi n ma xemen xinla ralε ayi, sese mi lu boxo xonna fari.”

⁸ Mangan yi a fala jaxanla xa, a naxa, “Siga banxini. N yamarin fima nen i ya fe yi.”

⁹ Naxanla naxan kelixi Tekowa taani na yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangana, n kannna, n tan nan kalan tixi e nun n babaa denbayana. Na yulubin nama lu mangan nun a mangayaan fari.”

¹⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “Xa muxuna nde falan ti i ma, fa na kanna ra n fema. A mi fa na ɲɔɔn lige sɔnɔn.”

¹¹ A yi a fala, a naxa, “Mangan xa de xuiin tongo n xa a Marigala Ala xinli, alogo gbeeɲɔɔ tiin nama kalan nangungu ayi, n ma dii xemen naxan luxi a yi na fan faxesa.” A yi a fala, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, i ya diin xun sexe keden peen mi bire bɔxɔni.”

¹² Naxanla yi a fala, a naxa, “Tin, i ya walike ɲaxanla xa fala keden peen ti i xa, i tan, n kanna, mangana.” A yi a fala, a naxa, “Falan ti.”

¹³ Naxanla yi a fala, a naxa, “Nanfera i feene rabama kiini ito yi Alaa yamaan xili ma, i falan tima alo i baxi naxan ligade iki, i bata i yete findi yulubi kanna ra, bayo i mi faxi Abisalomi ra sa keli yamanani a luxunxi denaxan yi.

¹⁴ Lɔxɔna nde en birin faxan nen, en luxi nen alo igen na bɔxɔn, a mi fa makɔe. Anu, Ala mi mafura muxun niin be, a feene yitonna alogo naxan bata kedi, na mon xa a maso.

¹⁵ Iki, n fa ito birin falaxi mangan xa nen, bayo yamaan bata yi n magaxu. Nayi, n yi a fala, a naxa, ‘N na a falama nen mangan xa, nayi waxatina nde n naxan falama, a na ligama nen.

¹⁶ A tinma nen naxan waxi nxu raxori feni Alaa yamani, a yi nxu ba na yii, n tan nun n ma dii xemena.’

¹⁷ Iki, n tan, i ya walike ɲaxanla naxa, ‘N kanna, mangana falan xa xaxilisaan fi n ma. Bayo n kanna, mangan luxi nen alo Alaa malekan naxan a fajin nun a ɲaxin kolon. Alatala, i ya Ala xa lu n xɔn ma.’”

¹⁸ Mangan yi a fala ɲaxanla xa, a naxa, “I nama sese luxun n ma n naxan maxɔdinma i ma.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, falan ti.”

¹⁹ Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “Yowaba xa mi ito birin falaxi i xa ba?” A yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔlɔ mangan siini, mangana, n kanna, ɲɔndin na a ra. I ya walikɛen Yowaba nan n yamari, a falani itoe ti n xa n lan n xa naxanye fala i xa.

²⁰ I ya walikɛen Yowaba ito ligaxi nen alogo feene xa liga kii gbete yi. Koni n kanna xaxinla luxi nen alo Alaa malekana, a kolon naxan birin ligama bɔxɔ xɔnna ma.”

²¹ Mangan yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Nayi, n waxi na liga feni, siga, i sa fa banxulanna Abisalomi ra.”

²² Yowaba yi bira, a yi a yetagin lan bɔxɔn ma, a duba mangan xa. A mon yi a fala, a naxa, “Mangana, n bata a kolon fa a i bata i ya fanna yita n na, amasɔtɔ i bata tin a ligadeni n naxan falaxi i xa.”

²³ Yowaba yi keli, a siga Gesuri yi. A sa fa Abisalomi ra Yerusalɛn yi.

²⁴ Koni mangan yi a fala, a naxa, “A xa xete a konni. A nama fa n yetagi.” Nayi, Abisalomi yi siga a banxini, a mi fa mangan yetagi.

²⁵ Isirayila birin yi, xeme tofaji mi yi na alo Abisalomi, keli a sansonle ma han a xun tagi, fe yo mi yi a ra.

²⁶ A yi a xunna maxabama ɲee rapanne nin bayo a yi binyama ayi nen. A xun sexeene binyen yi dangu kilo firin na.

²⁷ Abisalomi dii xeme saxan nan sɔtɔ e nun dii tɛme keden naxan yi xili Tamari, a yi tofan han.

²⁸ Abisalomi yi lu Yerusalɛn yi ɲee firin, a mi fa mangan yetagi.

²⁹ Lɔxɔna nde, a yi Yowaba xili, a xa siga a ra mangan fema, koni Yowaba yi tondi sigɛ a konni. Abisalomi mon yi a maxɔdin a firinden, koni Yowaba mi wa siga feni.

³⁰ Nayi, Abisalomi yi a fala a walikene xa, a naxa, “E bata Yowabaa funde xɛen to n gbeen dɛxɔn ma, e sa tɛen so a ra.” Abisalomi a walikene yi sa tɛen so xɛen na.

³¹ Mafuren, Yowaba yi siga Abisalomi konni, a yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera i tɛen soxi n ma xɛen na?”

³² Abisalomi yi Yowaba yabi, a naxa, “Bayo n bata yi a fala i xa nun a i xa fa, koni i mi tinxi. N yi waxi i rasiga feni mangan nan ma xerayani ito ra, fa fala ‘Nanfera n kelixi Gesuri yamanani? A yi lan nun n lu na yi mon.’ N waxi mangan yetagin to feni fa, xa fena n ya, a xa n faxesa.”

³³ Yowaba yi siga Abisalomi a xerayaan nalideni mangan ma. Mangan yi Abisalomi xili, a fa a fema, a yi a xinbi sin a yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. Mangan yi Abisalomi sunbu.

15

Abisalomi a murutena

¹ Na xanbi ra, Abisalomi yi wontoro keden tongo, e nun soone nun muxu tonge suulun, naxanye yi e gima a yee ra.

² A yi keli xɔtɔnni sinma, a ti taa yi kiraan deen na. Muxu yo nɛma yi dangue siga mangan konni kiti sadeni, Abisalomi yi na kanna xilima nen, a yi a maxɔdin, a naxa, “I kelixi taan mundun yi?” Na kanna yi a yabima nen, a naxa, “Manga diina, n kelixi Isirayila bɔnsɔnna nde nin.”

³ Abisalomi yi a falama nen na kanna xa, a naxa, “I ya fe fan, i tinxin, koni muxu yo mi mangan konni naxan a tuli matima i ra.”

⁴ Abisalomi yi a falama nen, a naxa, “Ee! Xa n yi nɛe finde kitisaan na nun yamanani ito yi! Yengen naxanye birin tagi hanma kiti sa daxina, ne yi fama nen n fema, n yi kiti kendɛn sa e tagi.”

⁵ Xa na kanna a maso a ra, a yi a xinbi sin a yetagi, Abisalomi yi a rakelima nen, a yi a sunbu.

⁶ Muxun naxanye birin yi sigama mangan fema kiti sadeni, Abisalomi yi na ligama nen, Abisalomi lu rafanye Isirayila muxune ma na kii nin.

⁷ Ne naanin dangu xanbini, Abisalomi yi a fala mangan xa, a naxa, "Tin, n xa siga Xebiron yi, alogo n layirin naxan tongoxi Alatala xa, n xa sa na rakamali.

⁸ N yi Gesuri taani Arami yamanani waxatin naxan yi, n na layirin tongo nen, xa a n nafa Yerusalen yi, n saraxan bama nen Alatala xa Xebiron yi."

⁹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, "Siga boje xunbenli." Nayi, Abisalomi yi keli, a siga Xebiron yi.

¹⁰ Abisalomi yi xerane rasiga wundoni Isirayila boxon birin yi, e xa sa a fala, e naxa, "E na xotaan xuiin me waxatin naxan yi, e xa a fala, e naxa, 'Abisalomi nan yamanan mangan na Xebiron taani.' "

¹¹ Muxu keme firin bata yi keli Yerusalen yi fa Abisalomi foxo ra, koni e yi biraxi a foxo ra xaxilitareyaan nin, e mi yi fefe kolon na feni.

¹² Abisalomi yi saraxan nalima waxatin naxan yi, a yi xerana nasiga Giloha taani, Axitofeli Giloha kaan xilideni, Dawudaa maxadi tiina. Yanfan senben yi gbo ayi, muxune yi wuya ayi Abisalomi foxo ra.

Dawuda yi a gi Yerusalen yi

¹³ Donxen na, fala ralina nde yi a fala Dawuda xa, a naxa, "Isirayila kaane bata bira Abisalomi foxo ra."

¹⁴ Nayi, Dawudaa walikene naxanye yi a fema Yerusalen yi, a yi a fala ne xa, a naxa, "E keli, en na en gi, bayo fere mi sa luma na en yi en ba Abisalomi yii. E siga mafuren, xanamu, a tan a mafurama nen a gbalon sa taan birin fari silanfanna ra."

¹⁵ Mangana walikene yi a fala, e naxa, "Mangana, nxu kanna, nxu i sagoni."

¹⁶ Mangana muxune birin yi bira a foxo ra, a yi a konyi jaxalan* fu lu manga banxin kantandeni.

¹⁷ Mangan nun a foxorabirane birin mini taani waxatin naxan yi, e sa ti banxina nde dexon naxan makuya taan na ndedi.

¹⁸ Dawudaa walikene birin yi lu dangue a dexon, e nun Keretine nun Peltine nun Gati taan muxu keme senninna naxanye bira a foxo ra, ne birin yi lu dangue mangan yetagi.

¹⁹ Mangan yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, "Nanfera i fan fama n foxo ra? Xete, i lu Manga Abisalomi fema amasoto xonen nan i tan na, muxu kedixin nan i tan na keli i ya yamanani.

²⁰ I faxi xoro nin, n xa i xali n yii to ba? Anu n tan yeteen mi a kolon n sigan denaxan

yi. I ngaxakedenne tongo, i xete. Alaa hinanna nun a tinxinna xa lu i xon."

²¹ Koni, Itayi yi mangan yabi, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi e nun n ma mangan niini. Mangana, n kanna, n tan i ya walikene luma nen i foxo ra, i na siga dede, xa a findi sayaan na hanma kisina."

²² Nayi, Dawuda yi a fala Itayi Gati kaan xa, a naxa, "En siga, dangu yeen na!" Na ma, Itayi nun a sofane nun a denbayane birin yi siga.

²³ Yamanan muxune birin yi wugama, e gbelegbele, ganla nema danguma Dawuda yetagi. Mangan yeteen yi Kediron lanbanni gidi kiraan xon naxan sigama tonbonni.

²⁴ Sadoki fan yi na, e nun Lewi bonsonna muxun naxanye yi Alaa Layiri Kankiraan xalima.[†] E yi Alaa Kankiraan doxo, saraxarali Abiyatari yi lu saraxan naliye han naxanye birin yi kelima taani, ne yi dangu jan.

²⁵ Mangan yi a fala Sadoki xa, a naxa, "Alaa Kankiraan naxete taani. Xa n na Alatala hinanna soto, a n naxete, a tinma nen n Layiri Kankiraan to e nun a doxodena.

²⁶ Koni xa Ala a fala, a naxa, 'I mi fa rafan n ma sonon,' awa, n tan ni i ra naxan na rafan a ma a xa na liga n na."

²⁷ Mangan mon yi a fala saraxarali Sadoki xa, a naxa, "Xete taani boje xunbenli, e nun i ya dii xemena Aximaasi nun Abiyatari a dii xemen Yonatan.

²⁸ N tan mabinni, n luma nen tonbonni baan gidideni, han n yi i ya xibarun soto i ya xerane ra."

²⁹ Nayi, Abiyatari nun Sadoki yi Alaa Kankiraan xali Yerusalen yi, a sa lu na.

³⁰ Dawuda wugamaton yi te Oliwi geyaan fari, a yetagin luxunxi, a sanni genla a ra. Naxanye birin yi tema a foxo ra, ne fan bata yi e yetagine luxun, e yi wugama.

³¹ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, "Axitofeli biraxi Abisalomi foxo ra yanfantenne ye." Dawuda yi a fala, a naxa, "Alatala, a liga Axitofeli maxadine xa findi fufafuun na."

³² Dawuda geyaan xun tagin li waxatin naxan yi, Ala batuma denaxan yi, a yi a maxadi muxun Xusayi, Araka bonsonna muxuna nde to fe a ralandeni, a dugine yiboxi, burunburunna a xunni.

³³ Dawuda yi a fala a xa, a naxa, "I nama fa n foxo ra, i findima nen n goronna ra.

³⁴ Xete taani, i sa a fala Abisalomi xa, i naxa, 'N bata findi i ya walikene na. A singeni, n wali nen i baba xa, koni iki, n waxi wali feni i tan nan xa.' Na ma, i noe n maliye Axitofeli a maxadi xuine kale nen n xili ma.

³⁵ Saraxaraline, Sadoki nun Abiyatari luma nen i fema. I na naxan birin to manga

* 15:16: *Konyi jaxanle* sariyan sebexi Xoroyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra. † 15:24: 15:24 *Layiri Kankirana* fe mon sebexi Xoroyaan 25.10-22 kui.

banxini, i yi a fala saraxaraliin Sadōki nun Abiyatari xa.

³⁶ Sadōki a dii xεmεna Aximaasi nun Abiyatari a dii xεmen Yonatan firinne birin e fεma, i na xibarun naxanye mε, i yi e rafa ne faladeni n xa.”

³⁷ Nayi, Dawuda xoyin Xusayi xεte taani waxatin naxan yi, Abisalomi fan yi so Yerusalen yi.

16

Dawuda xoyine nun a yaxune

¹ Dawuda bata yi dangu geyaan xuntagin na ndedi, Mefiboseti a walikεen Siba yi fa a ralandeni. Sofali firin yi a fεxε ra, buru kεmε firin, bogise xonna xaren ligaseen yεε kεmε e nun xode bogi xaren ligaseen yεε kεmε e nun manpa kundi keden yi naxanye fari.

² Mangan yi a fala Siba xa, a naxa, “I ito ligan di?” Siba yi a yabi, a naxa, “Sofanle findin denbaya maxali seen nan na, burune nun wudi bogine findima i ya sofane balon nan na, naxanye na tagan tonbonni, manpaan yi findi ne min seen na.”

³ Mangan yi a fala, a naxa, “I kanna dii xεmen minen yi?” Siba yi a yabi, a naxa, “Mefiboseti bata lu Yerusalen yi, bayo a falaxi nen, a naxa, ‘Isirayila yamana n babaa mangayaan soma nen n yii to.’”

⁴ Mangan yi a fala, a naxa, “Mefiboseti gbeen naxan birin na, n bata na birin so i yii.” Nayi, Siba yi a xinbi sin bεxoni. A yi a fala, a naxa, “I nuwali Mangana, i bata hinar n na.”

⁵ Manga Dawuda to fa Baxurin taan fεma, muxuna nde yi mini, e nun Sōli birin yi bεnsōn kedenna nin, a xili Simeyi, Geraa dii xεmεna. A mini, a lu dangan tiyε.

⁶ A lu gemene wolε Dawuda ma e nun Manga Dawudaa walikεne birin, hali yamaan nun sofa senbεmane to yi a yiifanna nun a komenna ma.

⁷ Simeyi yi a dangama, a gbelegbele, a naxa, “Siga, siga, fuyantenna, faxa tiina!”

⁸ I faxan naxanye tixi Sōli a denbayani, Alatala i ratōronma nen ne birin na. I bata mangayaan ba Sōli yii, nanara Alatala bata a so i ya dii xεmεna Abisalomi yii. Iki, i tan tōroni bayo faxa tiin nan i ra.”

⁹ Nayi, Seruyaa dii xεmεna Abisayi yi a fala mangan xa, a naxa, “Nanfera bare faxaxini ito mangan dangama, n kanna? A lu n xa sa a xunna ba a dε.”

¹⁰ Koni mangan yi Abisayi yabi, a naxa, “I tan nun i tada Yowaba, ε gbee biran nanse yi? Xa a sa a li xεmεni ito n dangama bayo Alatala nan a yamarixi a xa n danga, muxu yo mi nεε falan tiyε a ma.”

¹¹ Dawuda mōn yi a fala Abisayi nun a walikεne xa, a naxa, “Xa n ma diin waxi n faxa feni, a mi findε terεna fe ra xa Bunyamin kaani ito fan na liga. E a lu na, a xa n danga, xa Alatala bata a yamari.

¹² Waxatina nde, Alatala n ma tōron toma nen. Nayi, a n ma dangan masarama nen duban na.”

¹³ Dawuda nun a fεxεrabirane yi siyan waxatin naxan yi kiraan xōn, Simeyi yi sigama e yεlanni geyaan kanke ra, a mōn yi lu e dange, a yi lu gemen nun benden wolε e ma.

¹⁴ Dōnxεn na, mangan nun a fεxεrabirane yi Yuruden baan li. E bata yi xadan, e yi e matabu menni.

Abisalomi Yerusalen yi

¹⁵ Abisalomi bata yi so Yerusalen yi e nun Isirayila yamaan birin, Axitofeli fan yi a fεxε ra.

¹⁶ Xusayi, Araka bεnsōnna muxuna nde, Dawuda maxadi muxun fa waxatin naxan yi Abisalomi fεma, a gbelegbele, a naxa, “Tantunna mangan xa.”

¹⁷ Abisalomi yi Xusayi maxōdin, a naxa, “I ya tinxinna ngaan nan na ra i xoyin Dawuda xa ba? Nanfera i mi sa a mati?”

¹⁸ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, “N mi tinxi nen. Bayo Alatala nun Isirayila birin naxan sugandixi mangan na, n na nan fεxε ra. Nayi, n luma i tan nan fεxε ra.

¹⁹ N walima nde xa? A findε a dii xεmen na ba? Bayo n bata yi wali i baba xa, n walima nen i fan xa.”

²⁰ Abisalomi yi a fala Axitofeli xa, a naxa, “E a fala ε bode tagi en lan en xa naxan liga.”

²¹ Axitofeli yi Abisalomi yabi, a naxa, “Dawuda konyi naxanla* naxanye lu manga banxin kantandeni, ε nun ne xa sa kafu. Nayi, Isirayila birin a kolonje a i bata rapaxu i baba ma alo se kunxin xirina, i fεxεrabirane yi senbe so.”

²² Nayi, e bubun ti Abisalomi xa manga banxin xuntagi, Abisalomi nun a babaa konyi naxanle yi sa kafu menni Isirayila birin yetagi.

²³ Na waxatini, Axitofeli a maxadin yi suxi alo Ala yεtena a fala kii naxan yi. Dawuda nun Abisalomi fan yi a maxadine suxuma kii kedenna nin.

17

Xusayi yi Axitofeli matandi

¹ Waxatidi to dangu, Axitofeli yi a fala Abisalomi xa, a naxa, “Tin, n xa muxu wuli fu nun firin sugandi, n siga Dawuda fεxε ra to kōεen yetεen na.

* 16:21: *Konyi naxanle* sariyan seβexi Xōroyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a naxanla ra.

² N sa a xadanxin lima nen, fanga mi fa a ra, n yi a suxu. Naxanye biraxi a fɔxɔ ra, ne yi e gi. Nayi, n yi mangan kedenna faxa.

³ N yi yamaan birin mabandun i ma. I xemen naxan fenma, na na faxa, yamaan birin fama nen i ma, e lu boɲe xunbenli.”

⁴ Na falan yi Abisalomi nun Isirayila fonne birin kenɛn.

⁵ Na waxatini, Abisalomi yi yamarin fi, a naxa, “E mɔn xa Xusayi, Araka bɔnsɔnna muxun fan xili alogo en xa a me a naxan falama.”

⁶ Xusayi yi fa Abisalomi fema, Abisalomi yi a fala a xa, a naxa, “Axitofeli ito nan falaxi, a naxan falaxi a lan en yi na liga ba hanma en-en? I fan xa falan ti.”

⁷ Xusayi yi Abisalomi yabi, a naxa, “Ito yi, Axitofeli mi maxadi fajɪ tixi.

⁸ I yetɛna i baba nun a muxune kolon ki fajɪ. Sofa kenden nan e ra, e magaxu alo yatan naxan ma diiye baxi a yii burunna ra. Yenge soon nan yi i baba ra, a mi luma yamaan fema kɔɛn birin na.

⁹ Iki, a luxunxi yinla nde ra hanma yire gbete. Dawudaa ganla na en ma muxuna ndee faxa tun, na feen xibarun sigama ayi nen, e naxa a Abisalomi a ganla bata nɔ.

¹⁰ Na na liga, hali senbemaan naxanye luxi alo yatane en ma ganla ye, ne tun-naxɔloma e ma nen, bayo Isirayila kaane birin a kolon a yenge so fajɪn nan i baba ra, anu a fɔxɔrabirane senben gbo.

¹¹ Nayi, n miriyani, Isirayila sofane birin xa e malan i fema, keli Dan ma han sa dɔxɔ Beriseba ra. Nayi, e wuyama ayi nen alo baan jɛmensinna. Na xanbi ra, i yetɛɛn yi siga e yengɛdeni.

¹² A lu dɛdɛ, en na a suxe, en so a xunna alo xiila godon bɔxɔn ma kii naxan yi. E nun a muxune sese mi a yimine.

¹³ Xa a luxun taana nde yi en ma, Isirayila kaane birin fe lutin na, en yi na taan halagi, hali a gemɛdina, a mi luye.”

¹⁴ Abisalomi nun Isirayila kaane yi a fala, e naxa, “Araka bɔnsɔnna muxu Xusayi a maxadi xuine dangu Axitofeli gbeene ra.” Alatala bata yi a ragidi nun a Axitofeli a maxadi xuiin xa kala alogo tɔɔn xa Abisalomi li.

¹⁵ Axitofeli naxan fala Abisalomi nun Isirayila fonne xa, Xusayi yi na rali saraxaralɪna Abiyatari nun Sadɔki ma.

¹⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Iki, e mafura xeraan nasige Dawuda ma. E yi a fala a xa, a nama kɔɛn nadangu baan mɛrɛmɛrɛni. A lan a xa baan gidi alogo a nama e nun a fɔxɔrabirane raxɔri.”

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi yi tixi En-Rogeli yi. Walike gilɛna nde yi fa a fala e xa, a e xa sa na fala Dawuda xa, bayo e mi yi susɛ soɛ taani e yi e yetɛ mayita.

¹⁸ Koni, banxulanna nde yi e to, a sa a fala Abisalomi xa. Nayi, e firinna birin yi siga mafuren, e sa so xɛmɛna nde a banxini Baxurin taani xɔɲinna yi naxan ma sansan kui, e sa e luxun mɛnna ra.

¹⁹ Naxanla yi bitinganna tongo, a yi a sa xɔɲinna dɛ ra, a sansi xɔri dinxin tongo a na sa mɛn fari alogo e nama sike sese ma.

²⁰ Abisalomi a walikene to na naxanla banxin li, e yi a maxɔdin, e naxa, “Aximaasi nun Yonatan minɛn?” Naxanla yi e yabi, a naxa, “E bata dangu xuden na.” Walikene yi e fen, e mi e to, e yi xete Yerusalɛn yi.

²¹ E keli xanbini na, Aximaasi nun Yonatan yi te xɔɲinna ra, e sa Manga Dawuda rakolon. E yi a fala Manga Dawuda xa, e naxa, “E keli, e mafura, e baan gidi, bayo Axitofeli bata maxadin ti lan e fe ma.”

²² Dawuda nun yamaan naxan yi a fɔxɔ ra, e keli benun subaxani, e birin yi Yuruden baan gidi. Keden mi lu naxan mi Yuruden baan gidi.

²³ Axitofeli to a to, a a maxadi xuiin mi suxi, a yi a sofanla tongo, a siga a konni a taani. A yamarine fi a denbayaan ma. Na xanbi ra, a yi a yetɛ singan, a yi faxa. E yi a maluxun a baba gaburun na.

Dawuda Maxanayin taani

²⁴ Dawuda yi siga Maxanayin taani, Abisalomi Yuruden baani gidi waxatin naxan yi e nun Isirayila ganla birin.

²⁵ Abisalomi bata yi Amasa findi sofa kuntigin na Yowaba funfuni. Amasa baba nan yi Yeteri ra, Isirayila kaan naxan Abigaili dɔxɔ, Naxasi a dii temɛna, Yowaba nga Seruya xunyɛna.

²⁶ Abisalomi nun Isirayila kaane yi e gali malanden nafala Galadi yamanani.

²⁷ Dawuda to fa Maxanayin taani, Naxasi a dii xɛmɛn Sobi naxan yi kelixi Rabaha yi, Amonine manga taana, na nun Amiyeli a dii xɛmɛn Makiri, Lodebara kaana, e nun Galadi kaan Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi yi,

²⁸ ne yi fa seni itoe ra Dawuda yeɛ ra: sadene nun goronne nun feɲene nun murutun nun furdenna nun murutu fujɪn nun sansi xɔri gilinxine nun konso togen nun togen siya gbeteɛye nun

²⁹ kumin nun nɔnɔn nun yeɛɛene nun fenɛna. E fa ne birin na Dawuda nun a yamaan xa naxanye yi a fɔxɔ ra, alogo e xa e don, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Kamɛn nun ige xɔnla bata yamani ito suxu tonbonni.”

18

Abisalomi faxa feen yengeni

¹ Dawuda yi yamaan malan naxanye yi a fɔxɔ ra, a yi sofa kuntigine dɔxɔ naxanye muxu kemene nun muxu wuline xun na.

² Dawuda yi yamaan fəxo singen nasiga Yowaba ma a yamarin bun, a yi a fəxo firinden nasiga Abisayi ma a yamarin bun, Seruyaa dii xəmən Yowaba tada. Dawuda yi a fəxo saxanden nasiga Itayi Gati kaan ma a yamarin bun. Mangan mən yi a fala yamaan xa, a naxa, “N fan wama siga feni ε fəxo ra.”

³ Koni, yamaan yi a fala a xa, e naxa, “I mi sigama. Bayo xa nxu nxu gi, yaxune mi nxu yatema, hali nxu fəxo kedenna faxa, e mi na yatema. Koni, i tan dangu nxu tan sofa muxu wuli fu ra. Nanara, a lan i lu taani, i nœ nxu maliye denaxan yi.”

⁴ Mangan yi e yabi, a naxa, “Naxan nafan ε ma, n na nan ligama.” Sofane yi minima keme keme yeen nun wuli wuli yeen ma waxatin naxan yi, mangan yi ti taan so deen na.

⁵ Mangan mən yi a fala Yowaba nun Abisayi nun Itayi xa, a naxa, “N bata ε mafan, ε nama fe naxi yo liga Abisalomi ra, n ma diina.” Sofane birin yi a xuiin name na yamarin fiye kuntigine ma.

⁶ Dawudaa sofane yi mini siga Abisalomi a ganla yengedeni, yengen so Eframi fətonna nin.

⁷ Dawudaa ganla yi Abisalomi a ganla nœ, e yi muxu wuli mœxœne faxa e ra na lœxoni.

⁸ Yengen yi so yamanan birin yi. Naxanye faxa fətonni, ne yi wuya dangu naxanye faxa yengeni.

⁹ Na waxatini, Abisalomi yi mini Dawudaa walikene ma. Abisalomi bata yi te sofanla fari. Sofanla yi so wari bili gbeen yiine bun, Abisalomi xunna yi kankan wari yiine longonna ra. A lu bœxœn nun kuyen tagi, sofanla yi mini a bun.

¹⁰ Xəmənna nde to na to, a fa na fala Yowaba xa, a naxa, “N bata Abisalomi to singanxi wariin bun.”

¹¹ Koni, Yowaba yi a fala xəmən xa, a naxa, “I a to nœn? Nanfera i mi a faxa keden na? N yi gbeti gbanan fu soe nœn i yii e nun tagixidina nde.”

¹² Koni na xəmən yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Hali i gbeti gbanan wuli keden so n yii, n mi tinje fe naxin lige mangana dii xəmən na, bayo nxu birin a me nœn manga yamarin i to fima i tan nun Abisayi nun Itayi ma, a naxa, ‘E xaxili lu Abisalomi xœn, muxu yo nama fe naxin liga a ra.’

¹³ Xa n yi na liga alo n mi sese mœxi, n yi bœnœma n niini nœn, mangan yi n ma wulen kolonna nœn, bayo sese mi luxunje a ma. Nayi, i tan yetœn mi yi n xun mafale.”

¹⁴ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N mi n ma waxatin kalama i tan xœn.” A yi tanba saxan tongo, a sa e sœti Abisalomi kanken i nœn singanxin na.

¹⁵ Sofa banxulan fuun naxanye yi Yowabaa yenge so seene maxalima, ne yi Abisalomi rabilin, e yi a rajan.

¹⁶ Na xanbi ra, Yowaba yi xœtaan fe alogo yengen xa dan. Nayi, Dawudaa sofane yi xete Abisalomi a ganla fəxo ra.

¹⁷ E yi Abisalomi tongo, e yi a woli yili gbeen na fətonni, e gœme gbegebe malan a fari. Na waxatini, Abisalomi a sofane yi e gi, birin yi siga a konni.

¹⁸ Abisalomi yi kende waxatin naxan yi, a bata yi banxi gbeen ti Manga lanbanni, bayo a yi a mirima nœn, a naxa, “Dii xeme mi fa n yii, n xinla luyœ naxan yii.” Nanara, a yi na banxin xili sa a yete xun ma, naxan mœn xili bama han to a Abisalomi a banxina.

¹⁹ Aximaasi, Sadœki a dii xəmən yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Tin, n xa n gi n sa a fala mangan xa Alatala kitin naxan nagidixi a ma, a yi a so a yaxune yii.”

²⁰ Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Xibaru fajni rali mi i ra to, lœxo gbete i sa xibaru fajin naliye, koni to i mi a xale, bayo mangana dii xəmən bata faxa.”

²¹ Yowaba yi a fala Kusi kaana nde xa, a naxa, “Siga, i naxan toxi, sa na fala mangan xa.” Kusi kaan yi a xinbi sin Yowaba bun ma, a yi a gi.

²² Aximaasi, Sadœki a dii xəmən mœn yi a fala, a naxa, “Sese liga, tin, n fan xa n gi Kusi kaan fəxo ra.” Yowaba yi a fala, a naxa, “N ma diina, nanfera i waxi i gi feni? Na mi findima xibaru fajni ra i tan xa.”

²³ Aximaasi mœn yi a fala, a naxa, “Hali fefe liga, n waxi n gi feni.” Yowaba yi a fala a xa, a naxa, “Awa, i gi!” Aximaasi yi a gi mini Yuruden mœre yi kirani, a sa dangu Kusi kaan na.

²⁴ Dawuda yi dœxi de firinne tagi. Kantan muxun yi siga yinna xun tagi, a yi a yœn nasiga, a yi xəmənna nde kedenna to fe a giye.

²⁵ Kantan muxun yi gbelegebele, a yi a fala mangan xa. Mangan yi a yabi, a naxa, “Xa a kedenna nan a ra, a fama xibaru fajin nan na.” Na xœraan yi masoma,

²⁶ kantan muxun mœn yi muxu gbete fan to gixi. A gbelegebele de kantanna ra, a naxa, “Muxuna nde fan kedenna fama a giye.” Mangan yi a fala, a naxa, “Na fan faan xibaru fajin nan na.”

²⁷ Kantan muxun yi a fala, a naxa, “Muxu singen luxi alo Aximaasi na a ra, Sadœki a dii xəmənna.” Mangan yi a fala, a naxa, “Xeme fajin nan a ra, a fama xibaru fajin nan na.”

²⁸ Aximaasi yi gbelegebele, a yi a fala mangan xa, a naxa, “I nuwali.” A yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bœxœn ma, a yi a fala, a naxa, “Barikan bira Alatala xa, i ya Ala, naxan i yenge faane soxi i yii, mangana, n kannna.”

²⁹ Mangan yi a maxœdin, a naxa, “Abisalomi yiyalan?” Aximaasi yi a yabi, a naxa, “N tan i ya walikœn mayimaxa gbeen to nœn Yowaba nxu nun i ya walikœna nde rafa

waxatin naxan yi, koni n mi yi a kolon fefe yi a ra.”

³⁰ Mangan yi a fala, a naxa, “I masiga, i ti be.” Aximaasi yi a masiga, a lu tixi.

³¹ Kusi kaan fan yi fa. A yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, n baxi xibaru fajin nan mēdeyi, bayo Alatala bata i ya kitin sa to. Naxanye yi i yengema, a bata ne sa i sagoni.”

³² Mangan yi Kusi kaan maxōdin, a naxa, “Sese mi Abisalomi sōtōxi ba?” Kusi kaan yi a yabi, a naxa, “Naxan na banxulanna sōtōxi, na xa i yaxune birin sōtō, e nun naxanye birin murutēxi i xili ma.”

19

Dawuda yi a dii xemen wuga

¹ Nayi, mangan yi kontōfili, a yi te san-gansoon kōe ra taan yinna dēen xun ma, a lu wuge. A yi lu sigamatini, a falama, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Hali n tan yi faxa i funfuni nun. N ma dii xemena Abisalomi, n ma dii xemena!”

² E yi na fala Yowaba xa, e naxa, “Mangan sunuxin luma Abisalomi wuge.”

³ Na lōxon xunna kenla yi masara sunun na sofane birin xa. Bayo na lōxoni yamana a mē nen a mangan sunuxi a dii xemena fe ra.

⁴ Na lōxon yeteni, sofane luxunxin yi so taani alo sofa yagixin naxanye e gixi yengeni.

⁵ Mangan bata yi a yetagin luxun, a gbelegbelema, a naxa, “N ma dii xemena Abisalomi! Abisalomi, n ma dii xemena, n ma dii xemena!”

⁶ Yowaba yi so mangan konni, a yi a fala xa, a naxa, “I bata i ya walikene birin nayagi to, naxanye i niin nakisixi, e nun i ya dii xemene nun i ya dii temene nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle birin.

⁷ I rajaxu naxanye ma, i bata ne rafan, i rafan naxanye ma, i yi ne rajaxu. Bayo i bata a yita to, a i ya gali mangane nun i ya walike tintinxine, a ne bōte mi i xa. N bata a to iki xa Abisalomi yi lu a nii ra nun to, nxu tan birin yi faxa na, na yi rafan i ma nun.

⁸ Nayi, keli, i mini, i falan ti i ya walikene xa. Bayo n bata n kōlo Alatala yi, xa i mi mini muxu keden mi luyē i fōxō ra to kōeen na, na jaxuma ayi nen dangu tōrōn na naxan birin bata liga keli i foningeya waxatin ma han iki.”

⁹ Nayi, mangan yi keli, a dōxō taan so dēen na. E na fala yamaan xa, e naxa, “Mangan dōxi taan so dēen na.” Yamaan birin yi fa mangan yetagi. Na waxatini, Isirayila ganla tan bata yi a gi. Birin bata yi siga e konni.

Dawuda xete fena Yerusalen yi

¹⁰ Isirayila bōnsōne birin nun yamaan birin yi matandin tima, e naxa, “Mangan bata en ba en yaxune yii, a tan nan en

nakisi Filisitime ma, iki a bata a gi yamanani Abisalomi a fe ra.

¹¹ Anu, en Abisalomi naxan sugandixi a xa findi en ma mangan na, na bata faxa. Nanfera nayi, e mi Dawuda xilima, e yi a dōxō mangan na?”

¹² Manga Dawuda yi xerane rasiga a faladeni saraxaraliin Sadōki nun Abiyatari xa, a naxa, “E falan ti Yuda fonne xa, e naxa, ‘Nanfera e luun dōnxen na mangan naxetēdeni a manga banxini? Anu, n tan yetena Isirayila kaane miriyane kolon.

¹³ Ngaxakedenmane nan e ra, en wuli keden, fasa keden. Nayi, e nama lu dōnxen na xetēdeni mangan ma.’

¹⁴ E mōn xa a fala Amasa xa, e naxa, ‘I ngaxakedenma xa mi n na ba? Xa n mi i findi sofa kungintin na habadan Yowaba jōxōni, Ala xa n xa tōrō gbeen sōtō.’ ”

¹⁵ Dawudaa falane yi Yuda muxune birin kēnen, alo muxu kedenna nan yi e ra, e xeraan nasiga a faladeni mangan xa, e naxa, “E nun i ya walikene birin xa xete be.”

¹⁶ Mangan yi xete han Yuruden baani, Yuda kaane yi siga Giligali yi alogo e xa sa mangan nalan, e yi a ragidi Yuruden baani.

¹⁷ Gera, Bunyamin kaan naxan keli Baxurin taani, na dii xemēn Simeyi yi na, na yi a mafura e nun Yuda muxune yi godo Manga Dawuda ralandeni.

¹⁸ Bunyamin kaan muxu wuli keden yi biraxi a fōxō ra, Siba fan naxan yi walima Soli a denbayaan xa, e nun a dii xeme fu nun suulunne nun a walike mōxōjēne. Ne yi fa Yuruden baan de mangan yee ra.

¹⁹ Kunkibane yi fa alogo e xa mangana denbayaan xali e nun naxan na mangan kēnen. Na to yelin Yuruden baan gide, Geraa dii Simeyi yi bira mangan yetagi.

²⁰ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Mangan nama n suxu n haken na. N tan i ya walikēen haken naxan liga i ra i mini lōxōni Yerusalen yi, jinan na xōn, i tan mangana.

²¹ Mangana, n kanna, n na a kolon a n bata yulubin liga, koni i bata a to to, n singe nan faxi i ralandeni Yusufu bōnsōnna muxune birin yee ra.”

²² Nayi, Abisayi, Seruyaa dii xemēn yi falan tongo, a yi a fala, a naxa, “Simeyi mi lan a faxa ba, a to Alatalaa muxu sugandixin dangaxi?”

²³ Koni Dawuda yi a fala Abisayi nun a xunyēn Yowaba xa, a naxa, “Seruyaa dii xemene, e gbee biran nanse yi? Nanfera iki, e n matandima? N mi waxi Isirayila kaa yo xa faxa to, n laxi a ra a n tan nan Isirayila mangan na to.”

²⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I mi faxama.” Mangan yi a kōlo a xa.

²⁵ Mefiboseti, Soli a dii xemēn fan fa nen mangan nalandeni. A munma yi a sanne maxa, a mi a de xabene bi, a mi a dugine xa,

xabu mangan siga ləxəni han a xətə ləxəni bəjə xunbenli.

²⁶ A to siga mangan yetagi keli Yerusalən yi, na yi a maxədin, a naxa, “Mefiboseti nanfera i mi sigaxi n fəxə ra?”

²⁷ A yi a yabi, a naxa, “Mangana, n kanna, n ma walikəen nan n yanfaxi, bayo n tan i ya walikəna a fala nən, a naxa, ‘N nan n ma sofanli tənma nən, n te a fari nxu nun mangan yi siga. Bayo sankalatəon nan i ya walikəen na.’

²⁸ Koni, a bata sa n tan i ya walikəen mafala n kanna xa. Nayi, mangana, i luxi nən alo Alaa malekana. Naxan nafan i ma, na liga.

²⁹ Bayo muxun naxanye birin n fafe a denbayani, mangan yi lan nun a ne faxa, n kanna, hali na birin, i bata naxanye dege tabanla ra i bata n tan i ya walikəen basan ne ra. N fe tinxinin mundun ligaxi n yi n kanna mafan?”

³⁰ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Nanfera i mən falan tima? N bata a ragidi a i tan nun Siba xa bəxəne yitaxun.”

³¹ Nayi, Mefiboseti yi a fala mangan xa, a naxa, “A xa a birin tongo, amasəto n kanna, mangan bata so a banxini bəjə xunbenli.”

³² Barasilayi, naxan yi kelixi Rogelimi taani Galadi yamanani, na fan godo nən Yurudən baani, e nun mangan yi gidi, a fan xətə nən a fəxə ra baan kidi ma.

³³ Fonna nan yi a ra naxan bata yi jee tonge solomasəxə sətə, nafulu kan gbee nan yi a ra, a tan nan yi mangan baloma, a yi Maxanayin taani waxatin naxan yi.

³⁴ Mangan yi a fala Barasilayi xa, a naxa, “Fa n fəxə ra Yerusalən yi, n nan n yengi dəxə i xən ma.”

³⁵ Koni, Barasilayi yi mangan yabi, a naxa, “N mən jee yoli sətə alogo nxu nun mangan xa te nxu bode xən Yerusalən yi?”

³⁶ To n bata fori jee tonge solomasəxə. N nəe a fajin nun a jaxin kolonje ba, n donseen naxan donma, n yi a min, n mi fa nəe na jaxunna kolonje, hanma xəmənəe nun jaxanle sigi sa xuina. Nanfera n finde goronna ra i xun ma?

³⁷ I ya walikəen sigama nən i fəxə ra ndedi Yurudən baan kidi ma. Koni nanfera mangana, i n saranna fima maani ito ra?

³⁸ Nayi, a lu n xa xətə n ma taani, n sa faxa n baba nun nna gaburun dəxən ma. Koni a mato, n ma dii xəmən Kimihami ni i ra, a tan nan sigama i fəxə ra, naxan na i kənen, i yi na liga a ra.”

³⁹ Mangan yi a fala, a naxa, “Kimihami xa fa n fəxə ra, naxan nafan a ma, n na a ligə a xa, i na wa naxan yo xən ma n tan yii, n na ligə i xa.”

⁴⁰ Yamaan birin to Yurudən baani gidi, mangan fan yi gidi, mangan yi Barasilayi

sunbu, a duba a xa, Barasilayi yi xətə a konni.

⁴¹ Mangan yi siga Giligali binni, Kimihami yi biraxi a fəxə ra.

Yuda yamaan birin nun Isirayila yamaan fəxə kedenna bata yi mangan nagidi Yurudən baani.

⁴² Koni Isirayila muxune yi fa mangan fəma, e yi a fala a xa, e naxa, “Nanfera nxu ngaxakedenne Yuda kaane i ragidixi Yurudən baani, e nun i ya denbayana, anu i ya sofanə birin yi i fəxə ra?”

⁴³ Yuda muxune birin yi Isirayila muxune yabi, e naxa, “Bayo nxu barin maso mangan na e xa. Nanfera e xələn na ra? Mangan nan nxu deqema ba? Hanma a seen nan fixi nxu ma?”

⁴⁴ Isirayila muxune yi Yuda muxune yabi, e naxa, “Nxu gbeen nan mangan na sanja ma fu, nxu gbeen nan Dawuda ra dangu e ra. Nanara, e nxu rajaxuxi? Nxu singe mi yi a fala a en ma mangan xa xətə ba?” Koni Yuda muxune yi falan ti a jaxin na dangu Isirayila muxune ra.

20

Seeba yi murutə Dawuda xili ma

¹ Xəmə fuyantenna nde yi Giligali yi, a xili Seeba, Bikiri a dii xəməna, Bunyamin kaana. Na yi xətaan fe, a gbelegbele, a naxa, “Sese mi en nun Dawuda tagi.

En nun Yese a dii xəməni ito mi malanxi sese ma.

Isirayila kaane, birin xa siga a kon yi.”

² Nayi, Isirayila kaane yi xətə Dawuda fəxə ra, e bira Seeba fəxə ra, Bikiri a dii xəməna. Koni, Yuda muxune yi lu e mangan fəxə ra, e yi sa a mati keli Yurudən baani siga han Yerusalən yi.

³ Dawuda yi so a banxini Yerusalən yi. Mangan yi a konyi jaxalan fune tongo a naxanye lu banxin kantandeni. A yi e lu banxina nde kui naxan yi makantanxi ki fajil, koni e mi fa kafu sənən, e yi lu ramaraxi han e sayaan ləxəni, e lu alo kəja giləne.

⁴ Mangan yi a fala Amasa xa, a naxa, “Yuda sofanə maxili, e birin xa fa be yi benun soqe saxan.”

⁵ Amasa yi sa na yamarin liga, koni mangan ləxən naxan saxi a xa, a yi na radangu.

⁶ Nayi, Dawuda yi a fala Abisayi xa, a naxa, “Seeba, Bikiri a dii xəməne jaxin ligama en na nən dangu Abisalomi ra. I tan yetəen xa i kanna walikəne tongo, i yi Seeba sagatan, alogo a nama taa makantanxine li, a lə ayi e ma.”

⁷ Yowabaa muxune yi bira Abisayi fəxə ra e nun Keretine nun Pəltine, e nun sofanə birin. E birin yi mini Yerusalən yi alogo e xa Seeba sagatan, Bikiri a dii xəməna.

⁸ E to Gabayon gεme gbeen yiren li, Amasa yi fa e yeε ra. Yowaba yi maxidixi a sofa dugine yi, e nun a tagixidina, silanfanna yi singanxi naxan na a tεeni. Yowaba yi masoma waxatin naxan yi, silanfanna yi ba folo a tεeni.

⁹ Yowaba yi a fala Amasa xa, a naxa, “Ngaxakedenna, i yiyalan?” A yi Amasa de xaben suxu a yiifanna ra alo a yi a sunbuma nen.

¹⁰ Silanfanna naxan yi sɔtɔxi Yowaba kɔmenna ma, Amasa mi a yengi lu na xɔn ma. Yowaba yi a sɔxɔn a kuini na ra. Amasa fudi lutine yi sa bɔxɔni, Yowaba mi fa a yeε firinden sin a ma, a yi faxa. Yowaba nun a tada Abisayi yi keli Seeba xili ma, Bikiri a dii xεmena.

¹¹ Yowabaa sofa keden yi lu tixi Amasa binbin dexɔn, a naxa, “Ndee Yowaba nun Dawuda a fe yi? Ne xa bira Yowaba fɔxɔ ra.”

¹² Na waxatini, Amasa bata yi a makutukutu a wunli kira tagini. Sofaan yi a rakɔrsi, a yi a to birin tixi na. Nayi, a yi Amasa binbin ba kiraan xɔn, a sa a sa xεen ma, a dugin so a xun na.

¹³ A to a ba kiraan xɔn, birin yi bira Yowaba fɔxɔ ra, alogo e xa siga Bikiri a dii xεmen Seeba xili ma.

Seeba rajanna

¹⁴ Yowaba yi Isirayila bɔnsɔnne yamanan birin yigidi a sa Abeli-Beti-Maka taan li. Berimi kaane birin yi e malan, e bira a fɔxɔ ra.

¹⁵ Yowaba nun a ganla yi Abeli-Beti-Maka taan yenge, bayo Seeba yi na nin, e yi gbingbinna nde rate taan yinna xɔn. E yi lu yinna dinne alogo a xa bira.

¹⁶ Naxalan xaxilimana nde yi na taani, na yi gbelegebele, a naxa, “N bata ε mafan! E tuli mati! E tuli mati! E a fala Yowaba xa a xa fa han be, n waxi falan ti feni a xa.”

¹⁷ Yowaba yi a maso, naxanla yi a maxɔdin, a naxa, “Yowaba nan i tan na ba?” A yi a yabi, a naxa, “On, n tan nan yati a ra.” Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “Nba, i tuli mati n fala xuini na.” Yowaba yi a yabi, a naxa, “N tuli matixi.”

¹⁸ Nayi, naxanla yi a fala, a naxa, “A foloni, muxune yi darixi a fale nen, e naxa, ‘En maxɔdinna ti Abeli taani, en hayun fanma nen.’

¹⁹ Nxɔ taan taa bɔne xunbelixine nun taa tinxinxine nan ye Isirayila yi, koni i tan waxi na taan kala feen nin Isirayila yi, naxan findixi munanfan taa gbeen na Isirayila yi. Nanfera naxan Alatala gbeen na, i waxi na kala feni?”

²⁰ Yowaba yi a yabi, a naxa, “N ma miriyaan makuya na ra, sese kala fe mi n kui, hanma n yi sena nde raxɔri.

²¹ Na fe mi a ra mumε! Koni, xεmena nde be, naxan sa kelixi Eframi geya yireni, a xili Seeba, Bikiri a dii xεmena. Na bata murute Manga Dawuda xili ma. E a keden peen yiiba n xa. Nayi, n ganla bama nen taan de ra.” Naxanla yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Awa, nxu a xunna wolima i ma nen yinna fari ma.”

²² Naxanla yi sa falan ti taan muxune birin xa a xaxilimayani, e yi Bikiri a dii xεmen Seeba xunna bolon a de, e yi a woli Yowaba ma. Yowaba yi xɔtaan fe, sofane yi e masiga taan na, birin yi siga e konne yi. Nayi, Yowaba yi xεte Yerusalem yi mangan fεma.

Dawudaa kuntigine fe

²³ Yowaba yi Isirayila ganle birin yamarima nen Isirayila yi. Benaya, Yehoyadaa dii xεmen nan yi Keretine nun Peletine xun na.

²⁴ Adoran nan yi karahan wanle xunna ra, e nun Yosafati, Axiludu a dii xεmen nan yi mangana yenla ra.

²⁵ Sebeli tiin nan yi Sewa tan na. Saraxaraliin nan yi Sadaki nun Abiyatari ra.

²⁶ Dawudaa saraxaralina nde nan yi Ira fan na, naxan yi kelixi Yayiri xabilani.

21

Nεe saxan kamεna fe

¹ Dawudaa mangayaan waxatini, nεe saxan kamεn yi so. Dawuda yi Alatala maxɔdin. Ala yi a yabi, a naxa, “Na ligaxi Soli nun a denbayaan muxu faxan nan ma fe ra, e to Gabayon kaane faxa.”

² Mangan yi Gabayon kaane xili alogo a xa falan ti e xa. Isirayila bɔnsɔnna muxu mi yi Gabayon kaane ra, koni Amorine muxu dɔnxene nan yi e ra. Isirayila kaane bata yi e niin nakisin layirin tongo e xa. Koni hali na, Soli yi kataxi e faxa feen na bayo Isirayila nun Yuda yeε rasigan xɔnla yi a ma.

³ Dawuda yi Gabayon kaane maxɔdin, a naxa, “N xa nanse liga e xa? Kalan naxan tixi e nɔe na yitɔne di alogo e xa duba Alatala yamaan xa?”

⁴ Gabayon kaane yi a yabi, e naxa, “Yengen naxan nxu nun Soli nun a denbayaan tagi, gbetin xa mi na yitɔnma, hanma xεmana. Anu, a mi lan nxu yi muxun faxa Isirayila yi.” Nayi, mangan yi a fala, a naxa, “Naxan xɔli ε ma, e na fala n xa, n xa na liga ε xa.”

⁵ E yi mangan yabi, e naxa, “Bayo xεmeni ito yi waxi nxu halagi feni, a bata yi a nata nun, a xa nxu halagi, a yi nxu raxɔri Isirayila bɔxɔn ma.

⁶ Nayi, ε a bɔnsɔnna muxu solofere so nxu yii, nxu xa e singan Alatala yetagi Gabayon taani, Soli yi dɔxi taan naxan yi, Alatala mangan naxan sugandixi.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N na a soma ε yii nen.”

⁷ Mangan yi Mefiboseti ratanga, Yonatan ma dii xemena, Söli mamandenna, bayo Dawuda bata yi layirin xidi e nun Yonatan tagi Alatala xinli.

⁸ Koni, mangan yi Ayaa dii temen Risipaa dii firinne, Aramoni nun Mefiboseti tongo, a naxanye bari Söli ma. A mon yi Söli a dii temen Mikali a dii xeme suulunne tongo, a naxanye bari Barasilayi a diina Adiriyeli ma, Abeli-Mehola kaana.

⁹ E yi e so Gabayon kaane yii, ne yi e singan geyaan fari Alatala yetagi. Na muxu soloferene birin yi faxa sanja ma kedenni. E e faxa funde xaba loxo singen nin.

¹⁰ Risipa, Ayaa dii temen yi benbenla tongo, a yi a sa fanyen ma a yete xa. Keli se xaban falon ma han tule igen yi bira boxoni, a xoline kedima yanyin na, a subene kedi kosen na alogo e nama doxo e binbine ma.

¹¹ Risipa, Ayaa dii temena, Söli a konyi jaxanla naxan naba, e sa na fala Dawuda xa.

¹² Nayi, Dawuda yi sa Söli nun a dii xemen Yonatan xonne maxili Yabesi kaane ra Galadi yamanani, naxanye bata yi e ba e funfuni Beti-San yi, Filisitine e singan denan yi e Söli no waxatin naxan yi Gilibowa yi.

¹³ Dawuda yi Söli nun Yonatan xonne tongo Yabesi yi. Muxu soloferen naxanye singan, e yi ne fan xonne malan.

¹⁴ E sa Söli nun a dii xemen Yonatan xonne maluxun Bunyamin yamanani Sela yi, Kisu gaburun na, Söli fafe. Mangan yamarin naxanye birin fi, e yi ne birin liga. Na xanbi ra, Ala yi hinan yamanan na.

*Yengen Filisitine xili ma
Taruxune Singen 20.4-8*

¹⁵ Filisitine mon yi Isirayila yenge. Dawuda nun a walikene yi godo, e yi Filisitine yenge. Xadanna yi so Dawuda fatini.

¹⁶ Isebi-Benobi, Refa* yixetena nde yi a nata a xa Dawuda faxa. Silanfan nenen yi singanxi a tagi xidin na e nun sulan yi tanban naxan joe ra naxan binyan yi dangue kilo saxan na.

¹⁷ Koni, Abisayi, Seruyaa dii xemen yi fa Manga Dawuda mali, a na Filisitine faxa. Nayi, Dawudaa muxune yi e kolo, e naxa, "I mi fa sigama nxu foxo ra yengeni, alogo mangayaan nama ba Isirayila yi."

¹⁸ Na xanbi ra, yengen mon yi keli Gobi yi Filisitine xili ma. Nayi, Xusa kaan Sibekayi yi Safi faxa, Refa yixetena nde nan yi na ra.

¹⁹ Yenge gbete mon yi keli Gobi taani Filisitine xili ma. Betelemi kaan Yari a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati faxa, naxan ma tanba yi gbo alo gbindonna.

²⁰ Yenge gbete man yi keli Gati taani. Menni, xeme kuyena nde yi na, naxan yii

soli sennin nun san soli sennin kan yi a ra, e birin malanxina maxonen nun naanin. Refa yixeten nan yi na fan na.

²¹ A yi Isirayila kaane konbi. Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.

²² Na sofa naaninna naxanye yi kelixi Gati taani Refa bonsenni, Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

22

¹ Dawuda betini ito ba Alatala nan xa, Ala to a ba a yaxune birin yii e nun Söli yii.

² A yi a fala, a naxa, Alatala nan n ma fanyen na, n ma yinna, n natanga muxuna.

³ N ma Ala nan n ma geme gbeen na, n na n luxunna naxan kui.

A tan nan n ye masansan wure lefaan na, e nun marakisi tiina naxan luxi

alo n ma faran makantanxina, n nakisidena.

A tan nan n xunbama gbaloni.

⁴ Tantunna Alatala xa!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

⁵ Sayaan bata yi a xunfanna radin n xunna ma

alo foxo igena,

a yi n magaxuma

alo baan xaxexina.

⁶ Sayaan bata yi n nabilin a yolonxonne ra.

A a lutine rati n yee ra.

⁷ N ma toroni, n na Alatala xili nen,

n yi n xui ramini n ma Ala ma.

A yi n xuiin me a Batu Banxini,

a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

⁸ Nanara, boxon yi maxa.

Kuyen bun tiine yi yigisan,

e xuruxurun Ala xolon bun.

⁹ Tutun yi mini a joeni.

Halagi ti tee degen nun tee wolonne yi mini a de.

¹⁰ Ala yi kuyen nafulunye ayi

alo kalimona, a yi godo,

kunda yidimixina a sanne bun.

¹¹ A te maleka gubugubu kannan fari,

a tугan xulen,

a siga foyeni.

¹² A yi a luxun dimini,

naxan nabilinxi kunda gbeen na,

a yi yidimixi alo ige tilinxina.

¹³ Kenen gbeen yi minima a yee ra,

tee degen yi minima naxan yi.

¹⁴ Alatala yi a kuye sarinna xuiin namini kore,

Kore Xonna Ala xuiin yi me.

¹⁵ A yi a xalimakunle woli a yaxune ma,

* 21:16: yi findixi muxu kuyene bonsonna benban nan na.

a yi e raxuya ayi.

A yi galanna ragodo e ma,
e birin yi e gi.

¹⁶ Alatala to a kōnkō e ma,
a xōlōn to keli alo foye gbeena,
fōxō igen xōnna yi mini kēnēnni
bōxōn bunna yi to.

¹⁷ Ala yi a yiini bandun keli kore,
a n suxu,

a yi n ba igen tilinxi yireni.

¹⁸ A yi n xunba n yaxu senbemanē ma,
e nun n yengē faan naxanye yi maxōdōxō n
xa.

¹⁹ E n yengē nēn,
n yi tōrōxi waxatin naxan yi,
koni Alatala yi n mali.

²⁰ A n ba nēn gbaloni,
a yi n xōrōya,
a yi n nakisi
bayo n nafan a ma.

²¹ Alatala yi n kōntōnna fi n ma
bayo n bata tinxiñjē ayi a yēē ra yi,
a n kōntōnna fi n ma
lan n yiine sarijanna ma.

²² Bayo n bata lu Alatalaa kirane xōn ma,
n mi n makuyaxi n ma Ala ra
alo muxu jaxine.

²³ N bata a sariyane birin suxu,
n mi tondixi a tōnne suxē.

²⁴ N bata n yetē ratanga hakēn ma,
fē yo mi n na a yēē ra yi.

²⁵ Nanara, Alatala yi n kōntōnna fi n ma,
bayo n bata tinxiñjē ayi a yēē ra yi,
n yiine sarijanxi a yēē ra yi.

²⁶ Naxan na tinxiñjē ayi,
i ya tinxiñyaan yitama nēn na ra.
Fē mi naxan na,
i ya fetareyaan yitama nēn na ra.

²⁷ Naxan na sarijanñjē ayi,
i ya sarijanna yitama nēn na ra.
Koni naxan yidōxi,
i na suxu kiin kolon.

²⁸ Bayo i tan nan yiigelitōne rakisima,
i mōn yi wasodene fe ragodo.

²⁹ Alatala, i tan nan n ma kēnēnna ra.
I tan nan n ma dimini yalanma, Alatala.

³⁰ En birin nēma a ra,
n ganla yēngema nēn,
nxu nun n ma Ala nēma a ra,
n tugañma nēn yinna xun ma.

³¹ Alaa kirane kamalixi feu!
Alatalaa falane tinxin.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nēn
alo yē masansan wure lefana e yēē ma.

³² Nde gbētē Ala ra,
ba Alatala ra?
Nde en ma fanyen xōdēxēn na,

ba en ma Ala ra?

³³ Ala nan n makantanma fangani,
a tan nan kira kamalixin yitama n na.

³⁴ A tan nan n naxulunma ayi mafurēn
alo wondene,
a n nate geyane fari.

³⁵ A bata n maxaran yēngēn ma,
nanara n nōxi sulan xali xōdēxēn bandunñjē.

³⁶ I bata n nakisi
alo wure lefa yē masansanna,
i ya fanna n senbēn gboma ayi.

³⁷ I bata kira gbeeni tōn n xa
alogo n nama bira.

³⁸ N bata bira n yaxune fōxō ra,
n yi e halagi.
N mi tinxi xētē e fōxō ra
fō n na e raxōri.

³⁹ N na e raxōri nēn,
n yi e yibutuxun,
e mi fa kelima sōnōn,
e yi bira n sanna bun ma.

⁴⁰ I senben soma n yii yēngē so feen nan na,
i n yaxune xinbi sin n bun ma.

⁴¹ I n yaxune ragima n yēē ra,
naxanye yi n narjaxuxi,
n ne halagi.

⁴² E gbelegbelema malina fe ra,
koni e mi marakisima yo sōtōma,
E Alatala xilima,
koni a mi e yabima.

⁴³ N na e yilunburunma nēn
alo gbangbanna,
foyen sigama naxan na.

N na e yibōma nēn,
n yi e yibodon
alo bēndēna kiraan xōn.

⁴⁴ I n natangama yama murutēxin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.
N mi muxun naxanye kolon,
n nōōn sōtōma ne xun na.

⁴⁵ Xōjēne n mataxōma,
n nēēn fa falan ti tun,
e bata n xuiin suxu.

⁴⁶ E yii xudi tuma ayi,
e fa xuruxurunñjē,
sa keli e yinne kui.

⁴⁷ Alatala na!
Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

⁴⁸ Ala nan n gbeejōxō tiin na,
naxan siyane sama n ma nōōn bun ma.

⁴⁹ A n natangama n yaxune ma.
I xunnayerenna fima n ma
n yaxune xun na,
i yi n ba gbalotōne yii.

⁵⁰ Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
Alatala, n yi i xinla binya bētini.

⁵¹ A nō gbeene fima nēn a mangan ma.

A yi a hinanna yita a muxu sugandixin na, Dawuda nun a yixetene han habadan.

23

Dawudaa fala donxene

¹ Dawudaa fala donxene nan itoe ra.

Dawudaa falane ni itoe ra,

Yese a dii xemena,

xeme tide kan gbeena falane,

Yaxubaa Ala naxan masusanxi

mangayaan xili yi,

e nun Isirayilaa beti ba fajina.

² “Alatalaa Nii Sarijnanxin falan tixi

n tan nan xon,

a falan soma n tan nan de.

³ Isirayilaa Ala bata falan ti,

Ala, Isirayila kantan fanyen bata a fala n xa,

a naxa,

‘Mangan naxan na lu muxune xun na tinxi-
inni,

Ala yerragaxuni,

⁴ na kanna luxi nen

alo xotonna kenenna,

sogen na te xotonna

kunda yo mi na,

fata a wuyenna ra,

sansine minima nen boxon ma tulen fa xan-
bini.’

⁵ A mato, Ala naxan nabaxi n ma denbayaan
xa,

a bata habadan layirin xidi n xa,

a naxan xidixi sariyane xon

naxanye a makantanma.

Yeye a xunnayerenna fima n ma,

a yi n ma fe ragidixine rakamali.

⁶ Koni fuyantenne birin luxi nen,

alo wudi jali kanna

naxan nawolima ayi,

muxu yo mi e tonge a yiin na.

⁷ Muxun naxan nema a yiin dinje e ra,

na kanna wuren nan nawalima

hanma tanba wudi daxina,

e birin yi gan, e halagi sa!”

Dawudaa sofa wekilixine fe

Taruxune Singen 11.10-47

⁸ Dawudaa sofa wekilixine xinle ni itoe

ra: Yosebi-Basebi Takemoni kaana, a yi

Dawuda kantan muxu sofa fajine nan ye.

A mon yi xili Adino Esini kaana, a tan

nan muxu keme solomasexe faha tanban na

yenge kedenni.

⁹ A firinden findi Axoxi xabilan muxuna

nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi

sofa wekilixi saxanne ye Dawuda faxo ra,

naxanye e de jaxu Filisistine ma naxanye yi

malanxi yenge so xinla ma. Isirayila sofa

ganla yi xete xanbin na geyane fari,

¹⁰ koni Eleyasari a sobe so nen, a lu Filisi-
tine faxe han xadanna yi xiin naso a yiini

silanfanna feen ma. Na boxoni, Alatala yi
xunnayeren gbeen fi Isirayila ma. Sofaan
bonne yi fahi faha muxune seene nan tun
tongodeyi Eleyasari faxo ra.

¹¹ Harara kaana Xage a dii xemen Sama
fan yi na. Filisistine bata yi e malan Lehi yi,
toge xenna nde ma. Isirayila sofa ganla yi e
gi Filisistine bun ma.

¹² Koni, Sama yi lu tixi xeen tagi, a yi xete
a Filisistine yenge. Alatala yi xunnayeren
gbeen fi Isirayila ma.

¹³ Laxona nde, murutu xaba waxatini,
kuntigi tonge saxanne muxu saxan yi godo
Dawuda fema Adulan faranna ra. Filisiti
ganla yi malanxi Refa lanbanni waxatin
naxan yi.

¹⁴ Dawuda yi a yire makantanxi fajini
waxatin naxan yi, Filisiti ganla nde yi
Betelemi yi.

¹⁵ Dawuda yi a waxon feen fala, a naxa,
“Ige ramara yinla naxan Betelemi so deen na,
nde noe fe na igen na, a fa a so n yii, n yi n
min?”

¹⁶ Nayi, na sofa wekilixi saxanne yi so
fangani Filisistine daaxadeni. E sa igen ba
ige ramara yinla ra Betelemi so deen na. E
yi a xali Dawuda xon, koni mangan yi tondi
a minje, a yi a boxon saraxan na Alatala
yetagi.

¹⁷ A yi a fala, a naxa, “Alatala, gbalon na
a ra n xa, xa n igeni ito min. A luxi nen
alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito
badeni, e lu sayaan de!” Nayi, a tondi a
minje. Na sofa wekilixi gbee saxanne na
nan liga.

¹⁸ Abisayi, Yowaba tada, Seruyaa dii
xemen yi Dawuda makantan sofa kendene
nan ye. A tan nan muxu keme saxanna faha
a tanban na boxo kedenni. A fan yi xinla soto
alo na muxu saxanne.

¹⁹ A xunnayeren gbeen soto nen dangu
bonne ra. A yi findi muxu saxanne kuntigin
na, koni a mi yi e ye.

²⁰ Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa
dii xemena, sofa wekilixi gbee nan yi na
ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A
tan nan Moyaba sofa wekilixi firinne faha.
Laxona nde, xunbeli gbeen yi godon wax-
atin naxan yi, a tan nan mon godo ige ra-
mara yinla ra, a yi yatan faha.

²¹ A tan nan mon Misiran sofa gbee ma-
gaxuxina nde faha, tanban yi naxan yii.
Benaya yi godo a faxo ra gbengbetenna ra a
yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faha a ra.

²² Benaya, Yehoyadaa dii xemen na nan
liga. A yi xinla soto alo sofa wekilixi saxan
singene.

²³ A yi binje gbeen soto dangu sofa tonge
saxanne ra, koni a mi yi sofa muxu saxan
singene ye. Dawuda yi a findi a kantan
muxu sofa tonge saxanne kuntigin na.

²⁴ Muxuni itoe fan yi na muxu tonge saxan ganla ye:

Asaheli, Yowaba tada,

Elexanan, Dodo Betelēmi kaana dii xemena,

²⁵ Sama nun Elika, Harodi kaane,

²⁶ Xelēsi, Paliti kaana,

Ikēsi a dii xemena Ira, Tekowa kaana,

²⁷ Abiyeseri, Anatōti kaana,

Mebunnayi, Xusa kaana,

²⁸ Salamōn, Axoxi xabilan muxuna,

Maharayi Netofa kaana,

²⁹ Xelēbi, Banaha Netofa kaana dii xemena,

Itayi, Bunyamin kaana keli Gibeya yi, Rib-ayi a dii xemena,

³⁰ Benaya, Piraton kaana,

Hidayi, keli Gaasa baa yireni,

³¹ Abi-Alabon, Aruba kaana,

Asamaweti, Baxurin kaana,

³² Eliyaba, Saalabon kaana,

Yasen ma diina nde, Yonatan,

³³ Sama, Harara kaana,

Axiyama, Sarari Harara kaana dii xemena,

³⁴ Elifeleti, Axasibayi a dii xemena,

Maka taa kaana nde mamandenna,

Eliyami, Giloha kaana Axitofeli a dii xemena,

³⁵ Xesirayi, Karemele kaana,

Paarayi, Araba kaana,

³⁶ Yigali, Natan Soba kaana dii xemena,

Bani, Gadi bōnsōna muxuna nde,

³⁷ Amonin Seleki nun

Beroti kaan Naxarayi,

naxan yi Seruyaa dii xemen Yowaba a yenge so seene maxalima nun

³⁸ Ira nun Garēbi, Yitiri xabilan muxune,

³⁹ e nun Yuriya, Xiti kaana.

E birin malanxina muxu tonge saxan e nun solofere.

24

Dawuda yi Isirayila yamaan yate

¹ Alatala mōn yi xōlō Isirayila kaane ma. A yi Dawuda radin e xili ma, a yi a fala, a naxa, "Siga, Isirayila nun Yuda muxune yate."

² Nayi, mangan yi a fala sofa kuntigin Yowaba xa, naxan yi a fema, a naxa, "Sa Isirayila bōxōn birin yisiga keli Dan ma han sa dōxō Beriseba ra. Yamaan xa yate, bayo n waxi muxune yaten kolon feni."

³ Yowaba yi mangan yabi, a naxa, "Mangana, Alatala i ya Ala xa yamaan nawuya ayi dōxōde kemē, n kanna yeene yi a to. Koni nanfera, n kanna, i waxi na liga feni?"

⁴ Koni mangan yi kankan a yamarin ma dangu Yowaba nun kuntigi gbeene gbeen na, e yi mini, e yi Isirayila yamaan yate.

⁵ E yi Yuruden baan gidi, e sa a fōlō Aroyeri taan ma e nun taan naxan baan de, dangu Gadi yi, siga Yaaseri binni.

⁶ E siga Galadi yamanan nun Kadesi yi Xiti yamanani. E siga Dan yi e nun Sidōn nabillinne.

⁷ E siga Tire taa rakantanxini, e nun Xi-wine nun Kanan kaane taane birin yi. E sa a rajan Yuda yiifari fōxōn ma Beriseba yi.

⁸ E yi yamanan birin yisiga na kiini, kike solomanaanin xi mōxōje, e sa Yerusalēn li.

⁹ Yowaba yi yamaan yaten xasabin so mangan yii: Xeme wuli kemē solomasexē yi Isirayila yi naxanye yi nōe yengen soe, wuli kemē suulun Yuda yi.

Dawudaa yulubin yi saran a ra

¹⁰ Dawuda bōjeen yi rajaxu a ma a yelin xanbini yamaan yate. Dawuda yi a fala Alatala xa, a naxa, "N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata i mayandi, i xa dija n tan, i ya walikēen yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga."

¹¹ Alatala yi falan ti Dawuda kawandi muxun Nabi Gadi xa, a naxa,

¹² "Siga Dawuda fema, i sa a fala a xa, i naxa, 'Alatala naxa iki: N bata tōxō saxan nagidi i ma, keden sugandi. I na naxan sugandi, n na nan ligama i ra.'"

¹³ Gadi yi fa Dawuda konni, a fa ito fala a xa, a naxa, "Nee solofere kamen xa so i ya yamanani ba, hanma i yi i gi i yaxune yee ra kike saxan, hanma xi saxan furen yi so i ya yamanani? I miri, i yi a fala n xa n lan n xa sa naxan fala Ala xa naxan n xexi."

¹⁴ Dawuda yi a yabi, a naxa, "N sōxōle gbeeni, koni n wēkilēxi n lu Alatalaa sagoni, benun n xa lu muxune sagoni, bayo Alatala kininkinin."

¹⁵ Alatala yi furen nafa Isirayila yi keli na xōtōna ma han waxati fixina, keli Dan ma han sa dōxō Beriseba ra. Muxu wuli tonge solofere yi faza yamanani.

¹⁶ Malekan yi a yiini bandun Yerusalēn xun ma alogo a xa a kala, Alatala yi sunu na tōrōna a fe ra, maleka kala tiin naxan yi tixi yamaan tagi, a yi a fala na xa, a naxa, "A bata radangu ayi. I yiin naxete fa." Alatalaa malekan yi Arawuna Yebusu kaana xeen lonna nan dexōn.

¹⁷ Malekan naxan yi yamaan naxōrima, Dawuda na to waxatin naxan yi, a yi a fala Alatala xa, a naxa, "N tan nan yulubin ligaxi. N tan nan kalan tixi, koni yamani ito nanse ligaxi? Nayi, i yiin xa lu yitexi n tan nun n ma denbayaan nan xili ma."

Dawuda yi saraxa ganden nafala

¹⁸ Na lōxō kedenni, Gadi yi fa Dawuda fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Siga Yebusu kaana Arawunaa murutu lonna ma, i sa saraxa gandena nde rafala mēnni Alatala xa."

¹⁹ Gadi a falan ma, Dawuda yi siga mēnni alo Alatala a yamari a ma kii naxan yi.

²⁰ Arawuna yi mangan nun a walikēen to fe a ma, nayi Arawuna yi mini, a yi a xinbi sin mangan bun ma, a yētagin yi lan bōxōn ma.

²¹ Arawuna yi a maxodin, a naxa, “Nan-fera, n kannna, mangan fama a walikeen fema?” Dawuda yi a yabi, a naxa, “N bata fa alogo n xa i ya xeen lonna sara i ma, n yi saraxa ganden nafala Alatala xa alogo furen xa masiga yamaan na.”

²² Arawuna yi a fala Dawuda xa, a naxa, “Naxan birin nafan i ma, na tongo, i yi a fi Ala ma. A mato, jingeni itoe finde nen saraxa gan daxine ra, jingen xee ra bonbo seni itoe nun xun xidi wudin yi findi yegen na.

²³ Mangana, n bata a birin so i yii. Alatala, i ya Ala xa tin i ya saraxan na.”

²⁴ Koni, mangan yi a fala Arawuna xa, a naxa, “I nama sese fi n ma. N waxi nen i xa a mati n ma. N mi saraxa gan daxi fixine bama Alatala xa n ma Ala.” Dawuda yi xeen lonna nun jingene sara gbeti gbanan tonge suulun na.

²⁵ Dawuda yi saraxa ganden nafala menni Alatala xa, a saraxa gan daxine nun bonne xunbeli saraxane ba. Nayi, Alatala yi diya yamaan ma, furen yi masiga Isirayila yamaan na.

Mangane Singena Sulemani a Fe Taruxuna

Kitabun yire firinna naxanye xili “Mangane,” ne Isirayila mangane nan ma fe falama. Mangane Singen Sulemani a mangayaan taruxun nan yɛbama, Dawudaa dii xɛmɛna, e nun manga singen naxanye fa a faxa xanbini.

Dawuda fori waxatin naxan yi, a mi yi fa mangayaan feene nɔɛ, a dii xɛmɛ firin yi keli alogo e xa ti a jɔxɔni. Dɔnxɛn na, Sulemani nan findi mangan na. A mangayaan wali kɛnden findi Ala Batu Banxin nun manga banxin ti feen nan na. Koni a fe findima sunun nan na dɔnxɛn na bayo, a a dunɔna rajanma tinxintareyaan nun suxure batun nin. Ala yi tin Isirayila yamanan xa yitaxun dɔxɔ firin. Yamanan sogeteden kɔmɛn fɔxɔn bɔnsɔnne mi tin Sulemani a dii xɛmɛna mangayaan ma, e yi manga gbɛtɛ dɔxɔ. Na feen xanbi ra, han jɛɛ kɛmɛ firin jɔxɔn, mangaya firin nan lu Isirayila bɔxɔni e naxanye xili sa Yuda nun Isirayila. Waxatina nde, e lanxi, waxatina nde e yɛngɛni.

Kitabun yireni ito a yitama en na nɛn mangan lan a xa tinxinjɛ ayi Ala yɛɛ ra yi kii naxan yi. Na tinxinna findixi herin nan na yamanan xa, anu Ala xuiin suxutareyaan nun suxure batun tan yamanan kalama nɛn, a yi gbalon naso a yi. Kitabun yireni ito kui, nabi wuyaxi mangane rakolonma Alaa sariyane ma. Naxan sɛnbɛn gbo e birin xa, na findi Eli nan na.

Dawudaa foriyana

¹ Manga Dawuda bata yi fori, a mi yi fa nɔɛ a fatini wolonjɛ hali dugin felɛxi a ma.

² A walikene yi a fala a xa, e naxa, “Sungutun nasɔlɔnxina nde xa fen i tan xa, nxu kannna, mangana. A luma nɛn i fɛma, a yi a yengi dɔxɔ i xɔn, a yi a sa i fɛma. Nayi, i yi i fatini wolon!”

³ E yi e yɛɛ rakonjin Isirayila yamanan birin yi, e dii tɛmɛ tofajina nde to, naxan yi xili Abisagi, Sunami kaana. E fa na ra mangan fɛma.

⁴ Na sungutunna yi tofan han, a yi mangan dandanma, a yi walima a xa, koni e nun mangan mi kafu mumɛ.

Adoniya yi wa mangayaan xɔn

⁵ Nayi, Adoniya, Xagiti a dii xɛmɛn naxan sɔtɔxi Dawuda xa, na yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “N tan nan findima mangan na!” A yi wontorona nde nun soo ragine nun muxu tonge suulun fen naxanye yi e gima a yɛɛ ra.

⁶ Xabu a da han to a fafe munma yi a yɛ gidi na feen ma fa fala ito ligaxi nanfera? Adoniya fan yi tofan han, Abisalomi raburrunna nan yi a ra nun.

⁷ Adoniya nun Seruyaa dii xɛmɛn Yowaba nun saraxaralina Abiyatari yi falan ti, e yi Adoniya mali.

⁸ Koni, saraxaraliin Sadaki nun Benaya, Yehoyadaa dii xɛmɛn nun Nabi Natan nun Simeyi nun Reyi nun Dawudaa sofa wɛkilɛxine sese mi yi Adoniya fari.

⁹ Adoniya yi yɛxɛene nun jingene nun jinge dii raturaxine ba saraxan na gɛmɛ salaxunxin fɛma En-Rogeli dɛxɔn, a yi a tada nun a xunyeene birin xili, mangana dii xɛmɛne, e nun Yuda xɛmɛn naxanye birin yi walima mangan xa.

¹⁰ Koni, a mi Nabi Natan nun Benaya nun sofa wɛkilɛxine xili, e nun a xunyeen Sulemani.

Natan nun Batiseba yi Dawuda mafan Sulemani a fɛra

¹¹ Nayi, Natan yi a fala Sulemani nga Batiseba xa, a naxa, “I mi a mɛxi ba, a Xagiti a dii xɛmɛna Adoniya bata findi mangan na, hali en kannna Dawuda mi a kolon?”

¹² Iki, n bata i mafan, tin n xa i kawandi, alogo i xa i yetɛ rakisi e nun i ya dii xɛmɛn Sulemani.

¹³ Siga, i sa so Dawuda konni. I yi a fala a xa, i naxa, ‘N kannna, mangana, i mi yi i kɔlɔ n xa ba, a i ya dii xɛmɛn Sulemani nan findima mangan na i jɔxɔni? Nanfera Adoniya bata findi mangan na?’

¹⁴ I mon nɛma falan tiye mangan xa waxatin naxan yi, n fan yi so, n ni i ya falan sɛnbɛ so.”

¹⁵ Batiseba yi siga mangan konni. Mangan yi saxi a xi banxin kui, bayo a bata yi fori han. Abisagi, Sunami kaan nan yi walima mangan xa.

¹⁶ Batiseba yi a xinbi sin mangan yetagi. Mangan yi a maxɔdin, a naxa, “I waxi nanse xɔn ma?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N kannna, i i kɔlɔ nɛn Alatala yi, i ya Ala, i ya walikɛ jɔxanla xa, fa fala a n ma dii xɛmɛn Sulemani nan findima mangan na i tan jɔxɔni, a dɔxɔma nɛn manga gbɛdeni.

¹⁸ Koni, Adoniya nan fa mangan na. Anu, n kannna, i tan mangan yetɛɛn mi na kolon.

¹⁹ A bata turane nun jinge dii raturaxine nun yɛxɛɛ wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xɛmɛne birin xili, e nun saraxaralina Abiyatari nun sofa kuntigin Yowaba, koni a mi i ya walikɛn Sulemani tan xilixi.

²⁰ Iki, n kannna, mangana, Isirayila birin yɛɛn fa tixi i tan nan na, alogo i xa a fala naxan findima mangan na i tan, n kannna jɔxɔni.

²¹ Mangana, i na i sa waxatin naxan yi i benbane fɛma, n tan nun n ma dii xɛmɛn Sulemani suxuma nɛn alo fe kalane.”

²² Batiseba mon yi fala tiini mangan xa, Nabi Natan yi so.

²³ E yi a fala mangan xa, e naxa, “Nabi Natan ni i ra.” Natan yi fa mangan fema, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

²⁴ Natan yi a fala mangan xa, a naxa, “N kanna, i tan nan a falaxi ba, a Adoniya xa findi mangan na i ɲɔxɔni mangayani?”

²⁵ Bayo, a sigaxi nen to a sa ɲingene nun ɲinge dii raturaxine nun yeɣee wuyaxi ba saraxan na, a yi mangana dii xemene birin xili, e nun sofa kuintigine nun saraxaralina Abiyatari. E sa e dege, e min a yetagi, e naxa, ‘Binyen xa fi Manga Adoniya ma!’

²⁶ Koni a mi n tan i ya walikeen xilixi, e nun saraxaraliin Sadɔki e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya e nun Sulemani, i ya walikena.

²⁷ Mangana, n kanna, i tan nan na ragidixi ba? Nanfera i mi n tan, i ya walikeen nakolonxi na kanna fe ma naxan dɔxɔma i ya mangaya gbɛdeni i ɲɔxɔni?”

²⁸ Nayi, Manga Dawuda yi a yabi, a naxa, “Batiseba xili n xa.” Batiseba yi fa, a fa a xinbi sin mangan yetagi.

²⁹ Mangan yi a kɔlɔ a xa, a naxa, “N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, Alatala naxan n malixi, a yi n ba gbaloni.

³⁰ N nan n kɔlɔ Alatala, Isirayilaa Ala yi naxan na, n naxa, ‘N na i ya dii xemen Sulemani nan findima mangan na n ɲɔxɔni, a dɔxɔ n ma mangaya gbɛdeni.’ N na nan ligan to.”

³¹ Batiseba yi a magodo, a yi a xinbi sin mangan yetagi, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a yi a fala, a naxa, “Binyen xa fi n kanna Manga Dawuda ma han habadan.”

*Sulemani a mangayaan yi ragidi
Taruxune Singen 29.21-25*

³² Manga Dawuda yi yamarine fi e ma, a naxa, “E saraxaraliin Sadɔki nun Nabi Natan nun Yehoyadaa dii xemen Benaya xili.” E yi fa mangan yetagi.

³³ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “E n ma muxune tongo, e yi n ma dii xemen Sulemani rate sofanla fari, e siga a ra Gihon tigini.

³⁴ Menni, saraxaraliin Sadɔki nun Nabi Natan yi turen susan a xunna ma alogo a xa findi mangan na Isirayila xun na. E yi xɔtaan fe, e yi a fala, e naxa, ‘Binyen xa fi Manga Sulemani ma.’

³⁵ E te a fɔxɔ ra, a xa fa dɔxɔ n ma mangaya gbɛdeni, a lu n ɲɔxɔni. N bata yamarin fi fa fala a xa findi mangan na Isirayila nun Yuda xun na.”

³⁶ Yehoyadaa dii xemen Benaya yi mangan yabi, a naxa, “Amina! A xa liga alo n kanna, mangana Ala, Alatala a falaxi kii naxan yi!

³⁷ Amasɔtɔ Alatala bata lu n kanna, mangan xɔn, a xa lu Sulemani xɔn, a yi a mangayaan nadangu n kanna Dawudaa mangayaan na.”

³⁸ Nayi, saraxaraliin Sadɔki yi siga Nabi Natan fɔxɔ ra, Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine yi Sulemani rate Manga Dawudaa sofanla fari, e yi siga a ra Gihon tigini.

³⁹ Saraxaraliin Sadɔki yi ture sa fenna tongo bubu sariɲanxini, a yi a susan Sulemani xunna ma. E yi xɔtaan fe, yamaan birin yi a fala, e naxa, “Binyen xa fi Manga Sulemani ma.”

⁴⁰ Yamaan birin yi bira a fɔxɔ ra, e xulenna fema, e lu sewani, bɔxɔn yi xuruxurunma e sɔnxɔ sɔnxɔn yi.

Sulemani yi yafe Adoniya ma

⁴¹ Adoniya nun a muxu xilixin naxanye birin bata yi yelin e dege, ne yi e sɔnxɔ xuiin me, Yowaba yi xɔtaan xui me, a yi maxɔdinna ti, a naxa, “Nanse sɔnxɔ taani?”

⁴² A mɔn yi fala tiini saraxaralina Abiyatari a dii xemen Yonatan yi fa, Adoniya yi a fala a xa, a naxa, “I mafa, bayo xeme kendɛn nan i ra, i faxi xibaru fajine nan na.”

⁴³ Yonatan yi Adoniya yabi, a naxa, “En-en de! Manga Dawuda bata Sulemani findi mangan na.

⁴⁴ A yi saraxaraliin Sadɔki rasiga a fɔxɔ ra e nun Nabi Natan e nun Yehoyadaa dii xemen Benaya nun Keretine nun Peletine, e yi a dɔxɔ mangana sofanla fari.

⁴⁵ Saraxaraliin Sadɔki nun Nabi Natan bata a xunna masusan, e a findi mangan na Gihon tigini. Na xanbi ra, birin yi te mɛnni sewani, taan yi yimaxa. E na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin nan mɛxi.

⁴⁶ Sulemani yeteen bata dɔxɔ manga gbɛdeni.

⁴⁷ Mangana walikene bata fa dubadeni nxu kanna Manga Dawuda xa, e naxa, ‘I ya Ala xa Sulemani xinla gbo ayi dangu i xinla ra, a yi a mangayaan dangu i gbeen na!’ Mangan bata yi a xinbi sin a sadeni.

⁴⁸ Mangan mɔn yi a fala, a naxa, ‘N bata barikan bira Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan n ɲɔxɔ yibirani fixi n ma, a yi tin n yeen yi a to.’”

⁴⁹ Adoniya muxu xilixine birin yi gaxu na falane fe ra, e birin yi keli, e yi siga e danna.

⁵⁰ Adoniya yi gaxu Sulemani ye ra, a fan yi keli, a siga, a sa saraxa ganden fenne suxu.

⁵¹ E fa a fala Sulemani xa, e naxa, “Adoniya bata gaxu Manga Sulemani ye ra, a sa saraxa ganden fenne suxu, a naxa, ‘Manga Sulemani xa a kɔlɔ n xa to fa fala a

* 1:51: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

mi n tan, a walikeen faxama silanfanna ra.'
,*

⁵² Sulemani yi a fala, a naxa, "Xa a yete findi muxu kenden na, hali a xunsexe keden mi bire boxoni, koni xa fe jaxina nde to a feni, a faxama nen."

⁵³ Manga Sulemani yi muxune rasiga a ragododeni saraxa ganden fari. Adoniya yi fa a xinbi sin Manga Sulemani yetagi, Sulemani yi a fala a xa, a naxa, "Siga i konni."

2

Dawuda sago donxene

¹ Dawuda to a kolon a a sayaan waxatin bata yi maso, a yi a yamarine fi a dii xemen Sulemani ma, a naxa,

² "N sigamatoon ni i ra birin sigadeni. I wekilé, i findi muxu kenden na!

³ I yi Alatala, i ya Alaa tonne nun a yamarine suxu e nun a kiti saxine nun a maxadi xuine alo a sebexi Musaa sariya kedin kui kii naxan yi, alogo i xa noon soto i ya feene birin yi e nun i nema dede,

⁴ alogo Alatala xa a fala xuiin nakamali n xa, a naxan falaxi, a naxa, 'Xa i ya diine sigan ti joxo luun nun lannayani n yetagi, e bopen nun e niin birin na, i joxon mi janye Isirayila mangayani mumé!'

⁵ I yetena a kolon Seruyaa dii xemen Yowaba feen naxan liga n na, e nun a naxan liga sofa manga firinne ra naxanye yi Isirayila ganle xun na, Abineri, Neri a dii xemen nun Amasa, Yeteri a dii xemena. A yi e faxes, a yi e yenge bopen xunbenla waxatini, a dugine rafexi e wunla ra.

⁶ I a raba i ya xaxilimayani, i mi tinma a xunsexeen yi fixa, a faxes bopen xunbenli.

⁷ Hinan Barasilayi Galadi kaana diine ra, e xa findi muxune ra naxanye e degema i ya tabanla ra, amasoto e fan na sifan liga nen n xa, n yi n gima i tada Abisalomi bun ma waxatin naxan yi.

⁸ I nama jinan Simeyi xon naxan i fema, Geraa dii xemena, Bunyamin kaan naxan kelixi Baxurin taani. N to n gi loxon naxan yi Maxanayin taani, a danga jaxine ti nen n xili ma. Koni n xetematona, a godo nen n nalandeni Yuruden baan de, n nan n koló a xa Alatala yi, n naxa, 'N mi fa i faxama silanfanna ra.'

⁹ Koni, iki, i nama a ratontaren lu bayo xeme xaxilimaan nan i ra, i a kolon i naxan ligama a ra. Hali a to bata fori, i a faxes, i a halagi."

Dawuda yi faxes

Taruxun Singen 29.26-30

¹⁰ Dawuda to faxes, e yi a maluxun Dawudaa Taani Yerusalen yi.

¹¹ Dawuda jee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila xun na, jee solofere Xebiron taani, jee tonge saxan e nun saxan Yerusalen taani.

¹² Dawudaa dii xemen Sulemani yi dexo a joxoni mangayani. Xabu na waxatini, Sulemani a mangayaan yi senbe so.

Sulemani yi a soto Adoniya ra

¹³ Loxona nde, Adoniya, Xagiti dii xemen naxan sotoxi Dawuda xa, na yi siga Sulemani nga Batiseba fema. Batiseba yi a maxodin, a naxa, "I faxes n todeni fe fapin nan ma ba?" A yi a yabi, a naxa, "On."

¹⁴ Adoniya mon yi a fala a xa, a naxa, "N waxi falan ti feni i xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala."

¹⁵ A yi a fala, a naxa, "I mi a kolon a mangayaan yi daxes n tan nan xa ba! Isirayila birin yeen yi tixi n tan nan na, alogo n xa findi mangan na. Koni, mangayaan bata radangu n xunyen ma, amasoto Alatala nan a ragidixi a ma.

¹⁶ Iki, n fe keden nan maxodinma i ma, i nama tondi na ma n xa." A yi a yabi, a naxa, "A fala."

¹⁷ Adoniya yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, a fala Manga Sulemani xa bayo a mi tondima i yii. A xa Abisagi, Sunami kaan fi n ma, a findi n ma jaxanla ra."

¹⁸ Batiseba yi a yabi, a naxa, "Awa, na lanxi, n tan yetena a fale mangan xa i mabinna ra."

¹⁹ Batiseba yi siga Manga Sulemani fema Adoniya xa. Mangan yi keli a sigan a ralandeni, a yi a xinbi sin a nga yetagi. A dxi na, a yi manga gbadena nde dexo a yifanna ma a nga xa.

²⁰ Batiseba yi a fala a xa, a naxa, "Maxodinna nde n xon ma, i nama tondi a ma n xa de!" Mangan yi a yabi, a naxa, "Nna, n mi tonde a ma i xa mume!"

²¹ A yi a fala a xa, a naxa, "Abisagi, Sunami kaan xa findi i tada Adoniyaa jaxanla ra."

²² Manga Sulemani yi a nga yabi, a naxa, "Nanfera i Abisagi Sunami kaan maxodinma n na Adoniya xa? Nayi, hali i mangayaan maxodin a xa, bayo n tada na a ra! Mangayaan maxodin a tan nun saraxaralina Abiyatari nun Seruyaa dii xemen Yowaba fan xa."

²³ Nayi, Manga Sulemani yi a koló Alatala yi, a naxa, "Xa n mi Adoniya bono a niini maxodinni ito a fe ra, Alatala xa n natoron a xolon birin yi.

²⁴ Iki, n bata n koló habadan Alatala yi, Alatala naxan n senbe soxi, a yi n dexo n faxe Dawudaa mangaya gbenedi, a mangayaan so n yii fata a layirin na: To Adoniya fama nen faxadeni."

²⁵ Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xemen Benaya rasiga, a sa Adoniya faxes.

Sulemani yi Abiyatari kedi

²⁶ Mangan mən yi a fala saraxaralina Abiyatari xa, a naxa, “Siga i ya bəxəni Anatəti yi, amasəto i lan nən i xa faxa, koni n mi i faxan to, amasəto i bata Marigina Alatalaa Kankiraan xali n fafe Dawuda yee ra, e nun amasəto e nun n fafe nan a tərone birin xali.”

²⁷ Sulemani yi Abiyatari ba Alatalaa saraxaralayani, alogo Ala naxan falaxi lan Heli a denbayana fe ma Silo taani, na xa kamali.*

Sulemani yi Yowaba faxa

²⁸ Naxan Adoniya nun Abiyatari sətəxi, Yowaba to na me, a sa a taxu Alatala batu bubuni, a saraxa ganden fenne suxu. Bayo, a bata yi sa nun Adoniya fari, koni a mi na raba a faləni Abisalomi xa.

²⁹ E sa a fala Manga Sulemani xa, e naxa, “Yowaba bata sa a gi Alatalaa batu bubun kui, a lu saraxa ganden dexən.” Nayi, Sulemani yi Yehoyadaa dii xəmən Benaya rasiga, a naxa, “Sa a faxa.”

³⁰ Benaya yi fa Alatala batu bubuni, a yi a fala Yowaba xa, a naxa, “Mangan bata yamarin fi, a i xa mini.” Koni Yowaba yi a yabi, a naxa, “En-en! N faxan be nin.”

Benaya yi fa Yowabaa falan nali mangan ma.

³¹ Mangan yi a fala Benaya xa, a naxa, “A liga alo a falaxi kii naxan yi, a faxa, i yi a maluxun. Nanara, Yowaba faxan naxanye tixi, ne goronna mi luyə n xun ma e nun n fafe a denbaya xun ma.

³² Alatala a wunla haken luma a yeteen nan xun ma, amasəto a bata Abineri, Neri a dii xəmən, Isirayila sofa kuntigin faxa e nun Amasa, Yeteri a dii xəmən, Yuda sofa kuntigina. Ne firinne birin muxu tinxixi nan yi e ra dangu Yowaba ra. A ne birin faxaxi nən n fafe Dawuda mi a kolon.

³³ E wunle goronna luma nən Yowaba nun a yixetene xun ma han habadan. Koni fata Alatala ra bəne xunbenla luma nən Dawuda nun a yixetene nun a denbayaan nun a mangayaan ma han habadan.”

³⁴ Nayi, Yehoyadaa dii xəmən Benaya yi xete Yowaba fəma, a yi sa a faxa, a yi a maluxun Yowaba konni tonbonni.

³⁵ Mangan yi Yehoyadaa dii xəmən Benaya ti Yowaba bəxəni sofa kuntigin na. A yi Abiyatari ti Sadəki bəxəni saraxaraliin na.

Sulemani yi Simeyi faxa

³⁶ Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxina nde ti i yete xa Yerusalen yi, i dəxo be, i nama siga dede.

³⁷ Koni, a kolon, i na mini ləxən naxan yi, i na Kədiron lanbanni gidi, i faxama nən.

Nayi, i wunla goronna luma i tan nan xun ma.”

³⁸ Simeyi yi mangan yabi, a naxa, “Na bata fan! N kanna naxan falaxi, n na ligama nən.”

Simeyi yi lu Yerusalen yi waxati xunkuye.

³⁹ Koni jee saxan bun ma, Simeyi a walike firin yi e gi, e siga Akisi konni, Makaa dii xəmən, Gati mangana. Muxuna nde yi a fala Simeyi xa, e naxa, “I ya walikene sa Gati taani.”

⁴⁰ Simeyi yi keli, a yi a sofanel tongo, a siga Gati taani Akisi konni a walikene fendeni. Simeyi yi sa fa a walikene ra keli Gati taani.

⁴¹ E yi a fala Sulemani xa a Simeyi bata yi keli Yerusalen yi, a siga Gati taani, koni a mən bata xete.

⁴² Mangan yi Simeyi xili, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata yi i rakəlo Alatala yee xori, a i nama mini taani. N mən i maxadi nən, xa i mini ləxo yo yi, i siga yirena nde yi, i faxama nən. Na waxatini, i n yabi nən, i naxa, ‘Na fan. N bata a me.’

⁴³ Nanfera nayi, i bata i kolə feen naxan na Alatala yetagi, i mi na ratinmexi. I mən mi n ma yamarin suxi, n naxan so i yii?”

⁴⁴ Mangan yi a fala Simeyi xa, a naxa, “I a kolon i bəneni i fe jaxin naxan birin liga n fafe Dawuda ra. Alatala i saranma nən na fe jaxina fe ra.

⁴⁵ Koni Ala barakan sama nən n tan Manga Sulemani a fe yi, Dawudaa mangayaan yi senbe so han habadan Alatala yetagi.”

⁴⁶ Mangan yi a yamarin fi Yehoyadaa dii xəmən Benaya ma, a yi mini, a yi Simeyi faxa.

Sulemani a mangayaan sabati na kii nin.

3*Sulemani yi Misiran mangana dii temen futu*

¹ Sulemani nun Misiran mangan yi lan futun ma. A yi Misiran mangana dii temen dəxo a jaxanla ra. A yi siga a jaxanla ra Dawudaa Taani Yerusalen yi han a yelin a banxin nun Alatala Batu Banxin nun Yerusalen rabillin yinna tiye.

² Na waxatini, yamaan yi saraxan bama taan kidene nin, bayo e munma yi banxi ti Alatala xinla binyama denaxan yi.

³ Alatala yi rafan Sulemani ma, a lu a fafe Dawudaa namun feene lige. Koni, a yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi.

*Sulemani yi fekolonna sətə**Taruxune Firinden 1.2-13*

⁴ Mangan yi siga Gabayon taani saraxa badeni, amasəto taan kide kenden nan yi

* 2:27: Na feen mən seboxi Samuyeli Singen 2.30-36 kui.

menna dangu a birin na. Sulemani yi saraxa gan daxi wuli keden ba saraxa ganden fari Ala xa.

⁵ A to yi Gabayon taani, Alatala yi mini Sulemani xa xiyeni kœen na. Ala yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xœli i ma, na maxœdin, n na a soma i yii nen."

⁶ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata hinan n fafe Dawuda ra, i ya walikœna, amasœtœ a yi sigan tima i yetagi lannayaan nun tinxinna nun bœje fajiyaaan nin. I bata dii xœmen so a yii naxan dœxi a mangaya gbœdeni to, i yi lu a xœn hinan gbeeni."

⁷ Iki, Alatala, n ma Ala, i bata i ya walikœen findi n fafe Dawuda jœxœn na, koni banxulan jœren nan n tan na, xaxili mi n ma.

⁸ N na i ya yamaan tagi i naxan sugandixi. Yama gbeen nan na ra, naxan mi nœ tenge, a mi nœ yate a wuyaaan ma.

⁹ Nayi, xaxili fajin fi n tan i ya walikœen ma, n xa nœ i ya yamaan makite, n nœ a fajin nun a jœxin tagi rabe! Amasœtœ nde nœ yama gbeeni ito mare?"

¹⁰ Sulemani a maxœdinni ito yi rafan Marigin ma.

¹¹ Ala yi a fala a xa, a naxa, "I mi simaya xunkuyen maxœdinx i yete xa, i mi nafunla maxœdinx i, i mi i yaxune faxes feen maxœdinx i, i xaxinla nan maxœdinx i kiti sa feen na."

¹² Nanara, n na ligama nen alo i a falaxi kii naxan yi. N xaxilimayaan nun fekolonna fima nen i ma, muxu yo munma naxan sœtœ dangu i tan na.

¹³ I mi naxan maxœdinx i, n mœn na fan soma nen i yii, nafunla nun binyena i ya siimayaan birin yi. I maliga manga yo mi taranna na.

¹⁴ Xa i sigan ti n ma kiraan xœn, i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, n na i ya lœxœne xunkuyama ayi nen."

¹⁵ Sulemani to keli, a kolon Ala nan falan tixi a xa xiyeni. A yi xete Yerusalœn yi, a sa ti Marigina Layiri Kankiraan yetagi.* A saraxa gan daxine fi Ala ma, e nun bœje xunbeli saraxane, a yi donse donni tœn a walikene birin xa.

Sulemani yi kitin sa xaxilimayani

¹⁶ Lœxœna nde, yalunde jœaxalan frin yi fa mangan konni, e xinbi sin a yetagi.

¹⁷ Naxalan keden yi a fala a xa, a naxa, "Yandi! N kanna, nxu nun jœaxanli ito yi banxi kedenna nin, n yi diin xali a fema banxini."

¹⁸ Xi saxon dangu xanbini, jœaxanli ito fan yi diin bari. Nxu yire kedenna nin, xœje yo mi yi nxu fema banxini, nxu frinna nan yi a ra.

¹⁹ Kœen na, jœaxanli ito a diin yi faxes, bayo a saxi nen a fari.

²⁰ Nayi, kœ tagini, n yi xiin waxatin naxan yi, a yi keli, a n ma diin tongo n fema, a sa a sa a fema. A diin naxan yi faxaxi, a na sa n fema.

²¹ Xœtœnni, n yi keli alogo n xa xijœn fi n ma diin ma, n yi a mato, a faxaxi. Koni, n na a mato ki fajni, n ma dii mi yi a ra n naxan barixi."

²² Naxalan boden yi a fala, a naxa, "I wule! N ma diin nan jœje, i ya diin nan faxaxi." Koni, na singe naxa, "I wule! I ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jœje." E falan ti na kiini mangan yetagi.

²³ Mangan yi a fala, a naxa, "Kedenna a falama, 'N ma diin nan jœje, i ya diin nan faxaxi,' bodena a falama, 'œn-œn, i ya diin nan faxaxi, n ma diin nan jœje.'"

²⁴ Nayi, a mœn yi a fala, a naxa, "œ fa silanfanna ra n xa." E fa silanfanna ra mangan xa.

²⁵ Mangan yi a fala e xa, a naxa, "Diin naxan jœje, œ na yisege a tagi, œ fœxœ kedenna so a singen yii, fœxœ kedenna fan boden yii."

²⁶ Nayi, jœaxanla naxan ma diin yi jœje, na yi kininkinin a diin ma, a yi a fala mangan xa, a naxa, "N kanna, diin naxan jœje, œ na so a yii, œ nama a faxes." Koni boden yi a fala, a naxa, "A mi luma n xa, a mi luma i xa, œ a yisege."

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, "Diin naxan jœje, œ na so a singen yii, œ nama a faxes. A tan nan ma dii a ra."

²⁸ Isirayila birin yi mangana kiti saxin na mœ. E gaxu mangan yœ ra, amasœtœ Alaa kolonna a yi, alogo a xa kiti kœden sa.

4

Manga Sulemani a kuntigine

¹ Manga Sulemani nan yi mangan na Isirayila birin xun na.

² Kuntigin naxanye yi a wanla ra, ne ni itoe ra:

Asari, Sadœki a dii xœmœna, saraxaraliin nan yi na ra.

³ Elixorefi nun Axiya, Sisaa diine, sebelitine nan yi ne ra,

Yosafati, Axiludu a dii xœmœna, mangana yenla nan yi na ra,

⁴ Benaya, Yehoyadaa diina, sofa kuntigin nan yi na ra,

Sadœki nun Abiyatari, saraxaraline nan yi ne ra,

⁵ Asari, Natan ma diina, yamana kanne kuntigin nan yi na ra,

Sabudu, Natan ma diina, saraxaraliin nan yi na ra

e nun mangan kawandi muxuna,

⁶ Axisari,

* 3:15: 3.15 Layiri Kankirana fe mœn sebexi Xœryaan 25.10-22 kui.

manga banxin walikene kuntigin nan yi na ra,

Abadaa dii xemena Adoniran,

karahan wanle kuntigin nan yi na ra.

⁷ Yamana kan fu nun firin nan yi Isirayila xunna, naxanye yi lan e balon fen manga Sulemani nun a denbayaan birin xa. E birin yi na ligama nen kike keden jeeen bun ma.

⁸ E xinle ni itoe ra:

Xuru a diin nan yi Efirami geya yiren xun na.

⁹ Dekeri a diin nan yi Makasa nun Salabimi nun Beti-Semasi nun Elon e nun Beti-Xanan taane xun na.

¹⁰ Xesede a diin nan yi Aruboti taan xun na, e nun Soko nun Xeferi yamanan birin.

¹¹ Abinadabo a diin nan yi Doro geya yamanan birin xun na. Sulemani a dii temen Tafata nan yi a jaxanla ra.

¹² Axiludu a diin Baana nan yi Taanaki nun Megido taane xun na, e nun Beti-Seyan birin denaxan Saratan fema Yeserele bun ma, keli Beti-Seyan yi han Abeli-Mehola nun Yokemen.

¹³ Gebere a diin nan yi Ramoti taan xun na Galadi yamanani. Manase a diin Yayiri a taadine yi a yii Galadi yamanani, e nun Arigobi yamanani Basan geyaan fari mena baxon fan mon yi a yii, taa tonge sennin nabilinxin yinne ra naxanye de yi balanxi sulan na.

¹⁴ Axinadaba, Yido a dii xemen nan yi Maxanayin yamanan xun na.

¹⁵ Aximaasi nan yi Nafatali yamanan xun na. A tan fan Sulemani a dii temena nde nan tongo a jaxanla ra naxan xili Basamati.

¹⁶ Baana, Xusayi a dii xemen nan yi Aseri yamanan xun na e nun Beyaloti taana.

¹⁷ Yosafati, Paruyaa dii xemen nan yi Isakari yamanan xun na.

¹⁸ Simeyi, Elaa dii xemen nan yi Bunyamin yamanan xun na.

¹⁹ Gebere, Yuri a dii xemen nan yi Galadi baxon xun na, e nun Amori manga Sixon nun Basan manga Ogo, ne yamanane.

Yamana kan keden nan yi Yuda yamanan xun na.

²⁰ Yuda nun Isirayila muxune yi wuya han, e yi luxi alo baan jemensinna. E e degema, e min, e sewa.

5

¹ Sulemani mon yi yamanane birin naxi keli Efirati baan ma han Filisitine yamanani, siga han Misiran danna ra, e yi lu fe mudun na, e lu Sulemani a non bun ma a siin sogan birin yi.

² Loxo yo loxo Sulemani mako yi donseni itoe nan ma e nun a muxune xa: Murutu lunburunxin kilo wuli solomanaanin nun murutu fujin kilo wuli fu nun solomasexe

³ nun jinge turaxi fu nun jingen moxoje gbete e naxanye raba sexe yirene yi e nun xuruse xunxuri keme e nun sube gbetene alo xenla nun bolen nun kulumen nun toxe turaxine.

⁴ A mon yi Efirati baan sogegododena yamanan birin xun na, keli Tifisa taani han Gasataana, menne mangane birin yi a non nan bun. Baje xunbenla yi a xa yiren birin yi.

⁵ Yuda nun Isirayila kaane, keli Dan ma han Beriseba tonbonna, ne yi makantanna bun, birin yi daxi a manpa bogi nakon nun a xode binle tagi baje xunbenla nin Sulemani a mangayaan sogan birin yi.

⁶ Soo wuli fu nun firin yi Sulemani yii e nun soo sansanna wuli tonge naanin naxanye yi yenge so wontorone bandunje.

⁷ Yamana kanne yi Manga Sulemani balon nan fenma e nun naxan birin yi e degema a konni, birin yi kike keden nan tongoxi, e yi joxo sama na xon ma alogo sese nama dasa a ma.

⁸ E yi fama fundenna nun sexen na soo ragine soone nun yenge so wontoro soone xa mangan konni alo yatex naxan yamarixi e ma.

Sulemani a xaxilimayana fe

⁹ Ala yi fe kolonna nun xaxilimaya gbeen fi Sulemani ma, a fe kolonxine yi wuya alo baan jemensinna.

¹⁰ Sulemani a fe kolonna yi gbo sogeteden muxune birin ma kolonna xa e nun Misiran kaane birin ma kolonna xa.

¹¹ A fe kolonna yi gbo dangu muxune birin na, dangu Esira yixetena nde Etani ra, dangu Heman na e nun Kalikoli nun Darada, Maxoli a diine. A xinla yi xuya ayi a dexon yamanane birin yi.

¹² A sanda wuli saxan nan sa, e nun beti wuli keden e nun suulun.

¹³ A yi wudine kepane fala, keli Liban suman wudine ma han hisopi wudi xuridin naxan minima banxi kanken ma. A mon yi subene fan kepana fala e nun xoline nun bubuseene nun yexene.

¹⁴ Dunuja mangane birin yi muxune rafa sa keli siyane birin yi, alogo e xa Sulemani a fe kolonna rame a xinla ma, bayo e bata yi a xaxilimayana fe me nun.

Alaa banxin ti feen yi yiton

Taruxune Firinden 2.2-15

¹⁵ Xurami, Tire mangan yi a walikene rasiga Sulemani ma, bayo a bata yi a me, a e bata yi a sugandi mangan na a fafe joxoni, anu Dawuda yi rafan Xurami ma waxatin birin.

¹⁶ Sulemani yi xeraan nasiga, a xa sa a fala Xurami xa, a naxa,

¹⁷ "I a kolon n fafe Dawuda mi naxi banxin tiye Alatala xa, a Ala xinla binyama denaxan

yi. Na yi masoto yengene fe ra, a yaxune naxanye ti a xa han Alatala yi e sa a sanna bun ma.

¹⁸ Iki Alatala, n ma Ala bata matabun fi n ma yiren birin yi, yaxu mi fa n ma, yegba mi fa n ma!

¹⁹ N waxi banxin ti feni Alatala xili yi, n ma Ala, alo Alatala a fala n fafe Dawuda xa kii naxan yi, a naxa, 'N na i ya diin naxan tima mangayani i joxoni, na nan banxin tima n xinla ra.'

²⁰ Yamarin fi sanon muxune xa Liban suman wudine sege n xa. N ma walikene fama nen i gbeene fema, n yi i ya walikene saren fi alo i wama a xon kii naxan yi, amasoto i a kolon muxu yo mi en ye naxan noe wudine sege alo Sidon kaane."

²¹ A to Sulemani a falane me, Xurami yi sewa han, a yi a fala, a naxa, "Tantunna Alatala xa to, bayo a bata diin fi Dawuda ma naxan lugoxi xaxinla ra alogo a xa yama gbeeni ito mara!"

²² Xurami yi yabini ito rasiga Sulemani ma, a naxa, "N bata i ya xeraan me. Naxan birin nafa n i ma suman wudine nun fofone fe yi, n na lige i xa.

²³ N ma walikene e ragodoma nen sa keli Liban yamanani, e sa e xali foxo igen de, e yi e raxidi, n yi e rasiga igen xun ma han i denaxan yire bama n xa. Menni, n yi e rafulun, i yi e tongo. N waxi naxan ma i tan yii, i donseen nafa n ma banxi kui kaane ma."

²⁴ Xurami yi suman wudine nun fofone so Sulemani yii alo a yi waxi a xon kii naxan yi.

²⁵ Sulemani tan yi murutun kilo miliyon sennin nun oliwi turen litiri wuli solomasexce nan soma Xurami yii a muxune balon na jee yo jee.

²⁶ Alatala yi kolonna fi Sulemani ma alo a fala a xa kii naxan yi. Lanni so Sulemani nun Xurami tagi. Nayi, e firinna birin yi layirin xidi e bode tagi.

*Sulemani yi karahan wanle yiton
Taruxune Firinden 2.1 nun 2.16-17*

²⁷ Manga Sulemani yi karahan walikene ba Isirayila muxune birin ye, e sigé han muxu wuli tonge saxan.

²⁸ A yi e yitaxun doxode saxan, muxu wuli fu nan yi walima kike kedenna bun Liban yi. Na xanbi ra, ne yi fa e konni wali gbete ra, bodene fan yi siga Liban yi. Nayi, e doxo yo doxo e walima kike keden Liban yi, kike firin e konni. Adoniran nan yi kuntigin na karahan walikene xun na.

²⁹ Goron maxanla muxu wuli tonge solofere nan yi Sulemani yii, e nun geme masonla muxu wuli tonge solomasexce geya yireni.

³⁰ Na fari, yamana kanne kuntigin naxanye sugandixi karahan walikene yamari

feene ra, ne sigama han wuli saxan keme saxan.

³¹ Mangan yi yamarin fi e xa geme masolixi xungbe fajine fen alogo e xa banxin beten sa.

³² Sulemani a walikene nun Xurami gbeene, e nun Gebala kaane yi gemene masoli, e wudine nun gemene yiton banxin ti feen na.

6

*Ala Batu Banxin ti fena
Taruxune Firinden 3.1-14*

¹ Isirayila kaane mini xanbini Misiran yamanani, na jee keme naanin jee tonge solomasexceden nan yi a ra, Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo, a mangayaan jee naanindena Isirayila xun na Siwi kiken na, naxan findixi jeeen kike firinden na.

² Manga Sulemani banxin naxan ti Alatala xa, na kuyana nongonna ye tonge sennin, a yigbona nongonna ye moxaje, a yitena a ye tonge saxan.

³ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye moxaje, naxan nun banxin yetagini gboon yi lan. A kuyana Ala Batu Banxin de ra nongonna ye fu.

⁴ Mangan yi foye sode fajine rafala banxin ma.

⁵ A yi kore banxi radigilinxine ti banxin kanken nabilinni, pala gbeen nun pala rajanna ma, a yi konkone ti a rabilinni.

⁶ Kore banxin laberaxini gbona nongonna ye suulun, a tagixina nongonna ye sennin, a saxandena nongonna ye solofere, amasoto banxini gboon mi yi lan a yiren birin yi, alogo xalanbene nama so banxin kanken.

⁷ A to yi Ala Batu Banxin tima, e geme masolixine nan nawali naxanye yi rafalaxi e malanxi denaxan yi. Derramaan mi rawali, bunbi mi rawali, wuremase yo xui mi mini banxin tideni.

⁸ Kore banxin xurin konkone so deen yi banxin yiifanna nan ma, e yi tema deden nan ma kore banxin tagixini, e nun kore banxi saxandeni.

⁹ Sulemani to yelin Ala Batu Banxin tiye, a yi a xunna so suman farinne nun suman xalanbene ra.

¹⁰ Kore banxin naxanye birin yi Ala Batu Banxin nabilinxi, a yi nongonna ye suulun doxo ne birin de, a yi e nun Ala Batu Banxin nabira e bode ma suman wudine ra.

¹¹ Alatala yi falan ti Sulemani xa, a naxa,

¹² "I Ala Batu Banxini ito tima, xa i sigan ti kiin lanxi n ma tonne ma, xa i n ma sariyane birin suxu, xa i n ma yamarine birin suxu, i yi bira e foxo ra, nayi, n layirin naxan tongoxi i fafe Dawuda xa, n na rakamalima nen i xa.

¹³ N luma nen Isirayila kaane tagi, n mi Isirayila rabejinma, n ma yamana."

14 Sulemani yi yelin Ala Batu Banxin tiye.

15 Walikene yi suman farinne sa banxin kanken kuixine ma, keli bəxəni han kore, a yi wudin sa a kuiin ma, a yi fəfə farinne sa banxin lonna ma.

16 A yi banxin kuiin naʔanni taxun suman farinne ra keli bəxəni han kore nongonna ye məxəje, a mən findi pala raʔanna ra Ala Batu Banxin kui naxan yi xili yire sariʔanxi fisamantenna.

17 Nongonna ye tonge naanin nan yi Ala Batu Banxin pala gbeen pala raʔanna yetagi.

18 Suman wudin naxan yi banxin kui, ne yi rafalaxi se fuge sawura faʔine nun kundi sawurane nan na, sumanna nan yi a birin na, gəme yo mi yi toma.

19 Sulemani yi pala raʔanni tən Ala Batu Banxin kui alogo a xa Alatalaa Layiri Kankiraan dəxə na.

20 Pala raʔanna yi kuya nongonna ye məxəje, a yigbona nongonna ye məxəje, a yitena nongonna ye məxəje. Sulemani yi xema faʔi yilenlənxiine sa a ma, a mən yi xema faʔin sa saraxa ganden ma a denaxan nafala suman wudin na.

21 A xema faʔi yilenlənxiine sa banxin kuiin ma, a yi xema yəlxəxəne radangu pala raʔanna yetagi, a xema yilenlənxiine sa a ma.

22 A yi xema faʔi yilenlənxiine sa banxin birin ma, saraxa ganden naxan yi pala raʔanna yetagi, a xema yilenlənxiine sa na ma.

23 A yi maleka gubugubu kan sawura firin yitan yire sariʔanxi fisamantenna kui Oliwi wudin na, e yitena nongonna ye fu.

24 Maleka sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, boden fan yi kuya nongonna ye suulun, keli a gubugubun boden xunna ma sa ti boden xunna ra, nongonna ye fu.

25 Nongonna ye fu nan yi maleka sawura firinden fan na. Maleka sawura firinne kuyan nun e kiin birin yi lan.

26 Nongonna ye fu nan yi maleka gubugubu kan sawura firinne birin yiteen na.

27 Sulemani yi maleka sawurane ti pala raʔanna tagini. E gubugubune yi raminixi. A singen gubugubun yi sigaxi han banxin kanken fəxə kedenna, sawura firinden gabuteen fan yi sigaxi han banxin kanken fəxə kedenna bonna. E gubugubune xunne yi dəxi e bode ra banxin tagini.

28 Sulemani yi xema yilenlənxiine sa maleka sawurane ma.

29 A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura faʔine rafala Ala Batu Banxin kanken nabilinne birin yi, a fanna nun a kuina.

30 A yi xemaan sa banxin lonna ma pala firinne birin yi.

31 A yi deen fəxə firin kanna ti pala raʔanna ma Oliwi wudine ra, a deen ti wudine yitaxun dəxə suulun nan na.

32 Oliwi wudin nan yi deen fəxə firinne ra. A yi maleka sawurane nun tugu bili sawurane nun jəxənde sawura faʔine rafala deen ma, a yi xema yilenlənxiine sa deen ma, a mən yi xemaan sa maleka sawurane nun tugu bili sawurane ma.

33 A mən yi pala gbeen de ti wudine liga na kiini Oliwi wudin na, koni deen ti wudine yi yitaxunxi dəxə naanin nan na.

34 Deen fəxə firinne birin yi rafalaxi fəfə farinne nan na naxanye yitaxunxi fəxə firin firinna ra.

35 A yi maleka gubugubu kan sawurane nun tugu bili sawurane nun se fuge sawura faʔine rafala deene ma, a yi xema bənbəxin sa sawurane ma.

36 A mən yi gəme sansanna bilin saxan nafala, a suman wudin bilin keden sa a fari.

37 A mangayaan jee naanindeni, Siwi kiken na, e yi Alatala Batu Banxin beten sa.

38 A mangayaan jee fu nun kedendeni, Bulu kiken na, naxan findixi jeeen kike solomasexeden na, banxin wanle birin yi ʔan alo a yi lan kii naxan yi. Sulemani a ti jee solofere nan bun.

7

Sulemani a manga banxin tiina

1 Sulemani mən yi a banxin ti, na bu nen jee fu nun saxan han a yi a raʔan.

2 A na banxi singen ti naxan xili Liban Fətonna Banxina, a kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye tonge suulun, a yitena nongonna ye tonge saxan, a na ti suman senbetenna safa naanin fari. Suman xalanbene yi senbetenne kəe.

3 Banxin kuiin yi xunna soxi suman farinne nan na, e saxi xalanbene ma naxanye yi senbetenne kəe. Xalanbe tonge naanin e nun suulun nan yi a ra, fu nun suulun safa keden.

4 Banxin foye sodene safa saxan nan yi a ra, na foye sodene fan yi yee rafindixi nen e bode ma saxan saxan.

5 Tongon naanin nan yi deene birin nun e ti wudine ma, e yi yee rafindixi e bode ma saxan saxan.

6 Na xanbi ra, a palaan fəlon ti senbetenne ra naxan kuya yi nongonna ye tonge suulun, a yigbona nongonna ye tonge saxan. Na yee ra a so deen palaan fan ti senbetenne ra, a yinbene rafala a ma.

7 A yi mangayaan gbede banxin ti, a yi kitin sama denaxan yi naxan xili Kiti Sa Banxina. A yi suman farinne sa banxin kuiin yirene ma, keli bəxəni han banxin kuiin xunna sone.

⁸ A gbee banxina, a yeteen yi dɔxɔma denaxan yi, na fan yi ti na kiini yin gbete kui, banxin boden xanbi ra. Sulemani yi na banxi sifan fan ti Misiran mangana dii temen xa a naxan tongo a naxanla ra.

⁹ Banxine birin yi tixi gɛmɛ fajni yɛbaxine nan na keli a tanden ma han yin gbeena, gɛmen naxanye maligaxi, e bɔ sɛraan na, banxin kuiin nun a fanna, keli bɔxɔn ma han a xuntagi.

¹⁰ Banxin beten saxi gɛmɛ xungbe fajine nan na, a gɛmena nde yigbona nɔngɔnna yɛ fu, ndee nɔngɔnna yɛ solomasɛxe.

¹¹ Banxin yi tixi gɛmɛ xungbe fajine ra naxanye maligaxi, e bɔ alogo e xa lan e dɔxɔdene ma, e nun suman xalanbene.

¹² Gɛmɛ gbeen bilin saxan nan findi yin gbeen sulunna ra, suman wudin bilin keden fan yi sa na fari alo Alatala Batu Banxini sansanna kui xiin tixi kii naxan yi, e nun a so deen palana.

*Sulemani wanla naxanye so Xirami yii
Taruxune Firinden 2.10-13*

¹³ Manga Sulemani yi xɛraan nasiga Tire taani Xirami fɔxɔ ra.

¹⁴ Kaɲa gilen nan yi Xirami nga ra naxan kelixi Nafatali bɔnsɔnni. Tire kaan nan yi a fafe ra, a yi sulan nan nawalima. A yi lugoxi fekolonna nun xaxilimayaan nun lɔnnin na sulan nawali feen na. A yi fa Manga Sulemani fɛma, a a wanle birin kɛ.

*Ala Batu Banxi Senbeten Firinne
Taruxune Firinden 3.15-17*

¹⁵ Xirami yi sulan naxulun a senbeten xungbe firin nafala, e yitena nɔngɔnna yɛ fu nun solomasɛxe, e rabilinna nɔngɔnna yɛ fu nun firin.

¹⁶ A yi sulan kondan firin yelan, alogo a xa e so senbetenne xun na, konde singen yitena nɔngɔnna yɛ suulun, kondan firinden yitena nɔngɔnna yɛ suulun.

¹⁷ A mɔn yi sulan nafala yaladine ra e nun yolɔnxɔnne ra kondene maxidi seen na naxanye yi senbetenne xuntagi, solofere konde singen xa, e nun solofere kondan firinden xa.

¹⁸ A yi girenada wudi bogi sawurane rafala, safa firin nan yi yalane fari naxanye yi senbetenne kondene maxidixi.

¹⁹ Kondan naxanye yi senbetenne xuntagi so deen palaan kui, ne yi ligaxi alo gabala fugena, e yitena nɔngɔnna yɛ naanin.

²⁰ Kondan naxanye yi senbeten firinne xuntagi, ne keden kedenna yi rabilinxi girenada wudi bogi sawura kɛmɛ firin nan na, a xungbe yiren naxanye yi rafalaxi yalaan deɔxɔn.

²¹ A yi na senbetenne ti Ala Batu Banxin so de palaan fɛma. A yi yiifari ma senbetenna ti, a xili sa Yakɪn, a mɔn yi kɔmen ma senbetenna ti, a xili sa Boosu.

²² Ne kondene yi rafalaxi gabala fuge sawurane nan na. Na kiini Xirami yi yelin senbetenne rafale.

*Ige ramarade gbeena fe
Taruxune Firinden 4.2-5*

²³ Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilinxi gbeen nafala, a yigbona nɔngɔnna yɛ fu, a yitena nɔngɔnna yɛ suulun. Nɔngɔnna yɛ tonge saxan lutin nan yi a rabilinye.

²⁴ Kundine sawurane yi a de kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nɔngɔnna yɛ keden yo keden bun. Kundi sawurane yi rafalaxi safa firin nan na, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi keden nan na.

²⁵ Ige ramaraden yi dɔxi turaan sawura sulan daxi fu nun firin nan fari, saxan yɛɛ rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nɛn, e birin gbɪndin yi ige ramaraden nan bun ma.

²⁶ Yii kuiin yɛ kedenna nan yi ige ramaraden nabinyen na, a de kinkin yi rafalaxi alo igelengenna dena, a luxɪ alo gabala fugena, litiri wuli tonge solomasɛxe jɔxɔn nan yi sama a kui.

Sulan wontorone

²⁷ A yi ige maxali wontoro fu rafala sulan na. E birin kuya nɔngɔnna yɛ naanin, e yigbona nɔngɔnna yɛ naanin, e yitena nɔngɔnna yɛ saxan.

²⁸ Ige maxali wontorone yi rafalaxi i kii nin: Sula falafalane nan yi findixi wontorone gbɪndin na. Na falafalane yi sɔtixi sula gbelemɛne yi naxanye tixi wontoron tongon naaninne ma.

²⁹ Falafalan naxanye yi tixi sula gbelemɛne longonne ra, yatane nun turane nun maleka gubugubu kanne sawurane yi ne ma e nun gbelemɛne fan ma. Mesɛmesɛnne yi e rabilinxi.

³⁰ Sulan nan nafalaxi wontorone birin sanne ra. Na naanin nan yi e bun ma. E soxi sula gbelemɛn xun na. Ige ramara kundi sula daxin yi rafalaxi e birin kui, e suxi bun ti naanin na, e rafalaxi sula raxulunxin na, e bun ti mesɛmesɛnxine labe ra.

³¹ Ige maxali wontoron kui yii digilinxin nan yi rafalaxi a kui naxan yite han nɔngɔnna yɛ keden. Na nan yi findixi ige kundin dɔxɔden na. Kundin dɔxɔden deen digilinna, na yi gbo nɔngɔnna yɛ keden e nun a tagi. Kundin dɔxɔden naxan yi wontoron de kinkin faxa ra, mesɛmesɛnne yi rafalaxi ne ma. Na yirene mi yi digilinxi, tongon naanin nan yi ne ra.

³² Wontorone sanne yi a falafalane bun ma, e soxi sula gbelemene xun na naxanye yi sotixi a bun ma. E sanne yigbona, nongonna ye keden e nun a tagi.

³³ E sanne yi rafalaxi alo yenge so wontorone sanne, e yi seene birin nafalaxi sula raxulunxin nan na.

³⁴ Wontorone birin, a suxu se naanin yi rafalaxi a ma a tongon naaninne yi. E nun wontorone yi rafalaxi e bode yi.

³⁵ Wure digilinxina nde yi rabilinxi ige kundi doxo yinla ma wontorone birin kui, a yikuyena nongonna ye keden. Ige ramara kundi nun a bun tiine nun wontoron kuiin birin yi rafalaxi kedenna nan na.

³⁶ Xirami yi maleka gubugubu kanne nun yatane nun tugu binle sawurane rafala a bun tiine nun a falafalane ma, e xanye denaxan birin yi e nun a yi e birin nabilin mesemesenne ra.

³⁷ Ige maxali wontorone yi rafalaxi na kii nin, e birin wure siya keden, e birin gbo kii keden, e birin kepa keden.

Taruxune Firinden 4.6

³⁸ Xirami mon yi ige ramara kundi sula daxi fu rafala, e yigbona nongonna ye naanin, litiri wuli keden e nun keme sennin yi se ne kui. A ige ramara kundi keden doxo wontorone birin kui.

³⁹ A yi ige maxali wontoron suulun lu Ala Batu Banxin yiifanna ma, a suulun lu a komenna ma. A yi ige ramara se xungbeen ti Ala Batu Banxin yiifanna sogeteden binni a tongonna ma.

Taruxune Firinden 4.7-5.1

⁴⁰ Xirami to ige ramara seene nun tee ko seene nun goronne rafala, a yi yelin wanle birin na, a naxanye folo Manga Sulemani xa Alatala Batu Banxini:

⁴¹ Senbeten xungbe firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yolonxon yalaan naxanye senbetenne kondene maxidi seene ra,

⁴² e nun girenada wudi bogi sawura keme naaninna naxanye yi na yolonxon yala firinne ma naxanye yi saxi safa firin, e singan e kondene rabilinni e maxidi seen na, kondan naxanye yi luxi alo barama,

⁴³ e nun ige maxali wontoro fune nun ige kundine e xun tagi,

⁴⁴ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

⁴⁵ e nun goronne nun tee ko seene nun wuli xuya goronne. Xirami muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

⁴⁶ Mangan sula raxulunxin nafala na seene ra boxo kui gexine nan kui, Yuruden baan meremereni Sukoti taan nun Saratan taan longonna ra.

⁴⁷ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yaten sulan xasabin kilon mi yi nae kolonye.

⁴⁸ Sulemani mon yi seni itoe birin nafala Alatala Batu Banxin xa, xema saraxa ganden nun buru ralixin xema tabanla

⁴⁹ nun xema kende lenpu doxo seen naxanye yebaxi suulun foxo kedenni suulun bode foxoni yire sarijanxi fisamantenna yetagi e nun se fuge fajine sawurane e nun lenpune nun se tongo se xema daxine

⁵⁰ nun goronne nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane nun wusulan gan se xema daxine nun den singan se xema daxine yire sarijanxi fisamantenna xa banxin kui e nun Ala Batu Banxin so deen yeteen xa.

⁵¹ Sulemani a wanle birin nakamali na kii nin Alatala Batu Banxini. Sulemani yi muranne birin sa banxini a fafe Dawuda naxanye rasarijan, gbetin nun xemaan nun se gbeteye. A yi ne ramara Alatalaa banxin nafunle ye.

8

Layiri Kankiraan fa fena Ala Batu Banxini

Taruxune Firinden 5.2-6.2

¹ Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bonsan kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan a fema Yerusalem yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mon xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

² Isirayila xemene birin yi e malan Manga Sulemani fema, Etanimi kiken na, naxan findixi jeen kike solofereden na, sali waxatina.

³ Isirayila fonne birin to fa, saraxaraline yi fa Layiri Kankiraan na.

⁴ E yi Alatalaa Kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraline nun Lewi bonsonna muxune yi e xali.

⁵ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan naxan birin yi malanxi a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi, e yi yexene nun jingene ba saraxan na, naxanye yi wuya han e xasabin mi yi nae kolonye.

⁶ Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a funfuni, banxin yire sarijanxi fisamantenni, maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁷ Amasoto maleka sawurane gubugubune yi bandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine xun ma.

⁸ A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mon na han to.

⁹ Geme walaxa firinne nan tun yi kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe

gayaan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹⁰ Saraxaraline mini yire sarijanxini waxatin naxan yi, kundaan yi Alatalaa banxin nafe.

¹¹ Kundana fe ra, saraxaraline mi yi nɔɛ e wanla rabe, amasɔɔ Alatalaa nɔɔn yi Alatalaa banxin nafexi.

¹² Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi a xa dɔɔɔ kunda yidimixini!

¹³ N bata banxi faɲin ti naxan findima i dɔɔɔden na, i luma denaxan yi habadan.”

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Taruxune Firinden 6.3-11*

¹⁴ Mangan yi a yeɛ rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba ne xa.

¹⁵ A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

¹⁶ ‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini lɔxɔni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bɔnsɔnne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, koni n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.*

¹⁷ N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹⁸ Alatala bata yi a fala n fafe Dawuda xa, a naxa, ‘Amasɔɔ i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

¹⁹ Koni, i tan xa mi banxin tima, fo i ya dii xemena, i yeteen naxan sɔɔxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’”

²⁰ “Alatalaa layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda ɲɔxɔni, n yi dɔɔɔ Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

²¹ N bata yirena nde yiton kankiraan xa, Alatala layirin denaxan yi, a naxan yiton e nun en benbane tagi, a to e ramini Misiran yamanani.”

*Sulemani Ala maxandina
Taruxune Firinden 6.12-40*

²² Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

²³ a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xɔnna nun bɔɔɔ xɔnna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma i ya walikene xɔn naxanye sigan tima i yetagi e bɔɲen birin na.

²⁴ I bata i ya falan nakamali i ya walikene xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i den na, i bata na rakamali i senbeni to.

²⁵ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mon xa i ya falan nakamali, i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa, i bata yi a fala a xa, i naxa, ‘Iɲɔɔ yibirani mi ɲanɲe n yetagi mume Isirayilaa mangaya gbedeni, fanni i yixetene n ma kiraan suxuma, e sigan ti n yetagi alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.’

²⁶ Iki, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikene Dawuda xa, n fafe!”

²⁷ “Koni, Ala fa dɔɔɔe dunɲa yi ba? Hali kore xɔnna nun a gbona, i mi nɔɔ xanɲe a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

²⁸ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli mati i ya walikene maxandi xuine nun a mafanne ra. I tuli mati i ya walikene mafan xuine nun maxandi xuine ra a naxanye falama i xa to.

²⁹ I yeɛn ti banxini ito ra kɔɛen nun yanyin na, i a fala denaxan ma, i naxa, ‘N xinla luma be nin!’ I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikene naxan tima yireni ito mabinni.

³⁰ I ya walikene nun i ya Isirayila yamaan maxandin nasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔɔɔdeni kore xɔnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti.”

³¹ “Xa muxuna nde a boden haken tongo, muxune yi a karahan, a xa fa a kɔɔ i ya yire sarijanxin yetagi banxini ito kui.

³² Nayi, a xuiin name kore xɔnna ma, i yi fena nde liga, i yi kitin sa i ya walikene tagi. Naxan kalan tixi, i na yalagi, i na goronna dɔɔɔ a xun ma, i yi tinxindena tinxinyaan yita, i yi a suxu a tinxinni.”

³³ “A nɔɔe lige nen yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xete i ma, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i tan xɔn banxini ito kui,

³⁴ nayi, i xa e xuiin name kore xɔnna ma, i diɲa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔɔɔn ma i naxan so e benbane yii.”

³⁵ “A nɔɔe lige nen kore xɔnna yi balan, tulen mi fa fe mume, e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yeɛ rafindi be ma, e i xandi, e yi i xinla binya, e xete e yulubine fɔɔɔ ra, bayo i bata e tɔɔɔ,

³⁶ nayi, i e xuiin name nen kore xɔnna ma, i diɲama nen i ya walikene yulubine ma e nun i ya yamaan Isirayila. I e xaran kira faɲin ma e daxa e xa bira naxan fɔɔɔ ra. I tulen nafa bɔɔɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii.”

³⁷ “A nɔɔe lige nen tɔɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamena hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara hanma e kun hanma tuguminne yi mini hanma

* 8:16: Samuyeli Firinden 7.6

sujene hanma yaxuna nde na Isirayila kaane taa makantaxine rabilin yengeni, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure jaxine.

³⁸ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e taran nun e jaxankatan kolonna nen, e yi sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁹ Nayi, i yi e yabi i daxodeni kore xonna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kewanle ra, bayo i birin baje yi feen kolon, amasoto i tan nan keden pe adamadiine baje yi feene kolon.

⁴⁰ Nayi, e gaxuma nen i yee ra waxatin birin yi e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii.”

⁴¹ “Xajenen naxan mi findixi Isirayila kaana nde ra, i ya yamana, na fama nen be sa keli yamana makuyeni, i xinla a fe ra,

⁴² bayo muxune a mema nen a i xinla nun i senben gbo. A na fa salideni banxini ito mabinni,

⁴³ i a yabi kore xonna ma, i daxodeni. Xajenen naxan birin maxodinma i ma, i xa na so a yii, alogo dunuja siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yee ra, alo i ya yamana Isirayila. E xa a kolon a banxini ito ratinmexi i tan nan xili yi n naxan tixi!”

⁴⁴ “A nœe lige nen Isirayila kaane yi siga e yaxune yengedeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yee rafindi i ya taa sugandixin ma e nun Alatala Batu Banxin naxan tixi i xa.

⁴⁵ Nayi, i tuli mati kore xonna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali.”

⁴⁶ “A nœe lige nen, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xolon yitama e ra nen, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

⁴⁷ E na tubi i ma na yamanani e konyiyani denaxan yi, e xun xete i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, ‘Nxu bata haken liga, nxu bata yulubin tongo, nxu bata fe jaxin liga,’

⁴⁸ e xete i ma e baje birin nun e niin birin yi e yaxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandi xuine rasiga i ma, e yee rafindixi yamanan ma i naxan so e benbane yii, e yee rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli.

⁴⁹ Nayi, e sanla nun mafanna yabi kore xonna ma i daxodeni, i fa e mali.

⁵⁰ I ya yamaan mafeluma nen a yulubine ra e nun a fe jaxine birin i xili ma. Naxanye e suxi konyiyani, i yi e hinanna raso ne yi, alogo e xa kininkinin e ma.

⁵¹ Amasoto i ya yamaan nan e ra, i gbeena, i e ramini nen Misiran yamanani naxan luxi alo sulun teen† naxan wuren naxulunma.”

⁵² “I yeen xa lu i ya walikena maxandine ra, e nun i ya yamana Isirayilaa maxandine, alogo i xa nxu yabi nxo maxandine yi waxatin birin.

⁵³ Amasoto i bata nxu ba yamaan bonne birin ye boxon fari, alogo nxu xa findi i gbeen na, alo i a fala kii naxan yi fata Musa ra, i ya walikena, i to nxu benbane ramini Misiran yi. I tan Marigina Alatala!”

Duban yamaan xa

⁵⁴ Sulemani yelin maxandine nun mafanne birin tiye waxatin naxan yi, a yi keli Alatalaa saraxa ganden yetagi, a yi xinbi sinxi denaxan yi, a yiine yitexi kore.

⁵⁵ A tixi, a yi duba Isirayila yamaan birin xa a xuini texin na, a naxa,

⁵⁶ “Tantunna xa fi Alatala ma, naxan matabun fi Isirayila ma, a yamana, alo a e tuli sa kii naxan yi. A fala fajin naxanye birin ti fata Musa ra, a walikena, keden mi luxi a ligataren na.

⁵⁷ Alatala, nxo Ala xa lu en xon alo a lu en benbane xon kii naxan yi, a nama jinan en xon mumε, a en nabepin.

⁵⁸ Koni, a xa en baje bandun a binni, alogo en xa sigan ti a kiraan birin xon ma. En yi a yamarine nun a tonne nun a sariyane suxu, a naxanye yamari en benbane ma.

⁵⁹ N maxandin naxanye tixi Alatala ma, en ma Ala, ne xa rabira a ma kœen nun yanyin na, alogo a xa en mali loxo yo loxo, ε tan nun n tan bayo a yamaan nan en na, Isirayila.

⁶⁰ Nanara, dunuja siyane birin xa a kolon a Alatala nan Ala ra, a gbete yo mi na.

⁶¹ Alatala xa lu e baje ni, en ma Ala. E bira a sariyane foxo ra, ε yi a yamarine suxu, alo ε kii naxan yi to.”

Saraxane yi ba Alatala xa Taruxune Firinden 7.4-10

⁶² Isirayila kaane birin yi fa mangan fema, e yi saraxane ba Alatala xa.

⁶³ Ninge wuli moxajenen nun firin e nun yexex wuli kemε moxaje, Sulemani yi ne kœe raxaba Alatala xa baje xunbeli saraxan na. Mangan nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa banxin nabi na kii nin.

⁶⁴ Na loxoni, mangan yi sansanna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun baje xunbeli saraxa subene turene fi Alatala ma sansanna kui. A na raba menni nen, bayo saraxa ganden naxan yi rafalaxi sulan na Ala Batu Banxin yetagi, na yi xurun. Saraxa gan daxine nun bogise

† 8:51: *Sulun teen* mon falama yirena nde yi fa fala “*Furu teena*.”

saraxane nun saraxa subene turene birin mi yi xanɲe menna fari.

⁶⁵ Sulemani yi sanla raba na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni, e yi e malan Alatala yetagi, en ma Ala, xi solofere. Na xanbi ra, e mɔn yi xi solofere sa na fari, a birin malanxina, xi fu nun naanin.

⁶⁶ Xi solomasεεede lɔxɔni, a yi yamaan beɲin. E yi duba mangan xa, e siga e konni, e sewaxi e bɔɲeni fe fajin birin na Alatala naxan nabaxi Dawuda xa, a walikena, e nun Isirayila a yamana.

9

Ala mɔn yi mini Sulemani xa Taruxune Firinden 7.11-22

¹ Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, e nun a manga banxina, e nun a wa naxan birin liga feni,

² Alatala mɔn yi mini Sulemani xa a firinden, alo a mini a xa kii naxan yi Gabayon taani.

³ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “N bata i ya mafanna nun i ya maxandi xuiin nasuxu i naxan nalixi n ma. N bata banxini ito rasariɲan i naxan tixi n xili yi habadan. N yeɛn nun n bɔɲen luma nen tixi be ra habadan.

⁴ I tan xa sigan ti fetareyaan nun tinxinyani n yetagi alo i fafe Dawuda. I feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii.

⁵ Nayi, n na i ya mangayaan nasabatima nen habadan Isirayila xun na, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n naxa, ‘I bɔnsɔnna mi ɲanɲe i ɲɔxɔni Isirayila mangayani habadan.’

⁶ Koni, xa i tan hanma i ya diine ε xun xanbi so n yi, xa ε mi n ma sariyane nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε yii, xa ε siga ala gbeteɲe batudeni, ε xinbi sin e bun ma,

⁷ nayi, n na Isirayila kaane bama nen na bɔxɔni n naxan soxi e yii. N na n meɲa nen n batu banxin na, n naxan nasariɲan n xinla binyaden na. Na ma, Isirayila findima nen yagi seen nun magele seen na yamanane birin tagi.

⁸ Hali banxini ito to rayabu iki, na waxatini, naxan yo na dangu a fεma, ne kabema nen, e yi kɔntɔfli. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfera Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

⁹ E yabima nen, e naxa, ‘Bayo e bata Alatala rabɛɲin, e Ala, naxan e benbane ramini Misiran yamanani, e yi ala gbeteɲe xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu,

nanara Alatala bata tɔrɔni itoe birin nafa e ma.’ ”

Sulemani a wali sifa wuyaxine Taruxune Firinden 8.1-18

¹⁰ ɲεε mɔxɔɲen bun ma, Sulemani yi banxi firinni itoe ti, Alatala Batu Banxin nun a manga banxina.

¹¹ Tire manga Xurami bata yi suman wudin nun fɔfɔ wudin nun xεmaan so Sulemani yii, a yi wama naxan yo xɔn. Manga Sulemani yi taa mɔxɔɲe so Xurami yii Galile yamanani.

¹² Xurami yi mini Tire taani taane matodeni Sulemani naxanye soxi a yii. Koni e mi rafan a ma.

¹³ Xurami yi a maxɔdin, a naxa, “Ngaxakendenna, i taan sifan mundunye soxi n yii be?” A yi e xili sa Kabulu yamanana, na xinla ne xun ma han to.*

¹⁴ Anu, Xurami bata yi xεmaan kilo wuli saxan nasiga Sulemani ma.

¹⁵ Manga Sulemani bata yi karahan wanle yitɔn lan Alatala Batu Banxin ti feen nun a yetena banxin nun Milo gbingbinna nun Yerusalɛn yinna ma, e nun Xasori nun Megido nun Geseri taane.

¹⁶ Misiran mangan bata yi fa, a Geseri taan suxu yɛngeni, a yi a gan, Kanan kaan naxanye yi dɔxi taani, a ne faxa. A mɔn yi taan sa a dii temen fari siga a xεme taa ra, Sulemani a ɲaxanla.

¹⁷ Sulemani mɔn yi Geseri taan ti, a mɔn yi Beti-Xoron taan laben ti,

¹⁸ e nun Baalati taan nun Tamari taan naxan yamanan tonbon yireni.

¹⁹ A mɔn yi taa gbeteɲa ndee ti, a yi balone ramarama denaxanye yi, e nun yεnge so wontorone nun soone yi luma taan naxanye yi. Sulemani wa naxan birin ti feni Yerusalɛn taani e nun Liban yamanan nun yire gbete, a yi yamanan naxanye birin xun na, a yi na birin ti.

²⁰ Amorine nun Xitine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusune muxu dɔnxɛn naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi yamanani.

²¹ E yixɛten naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi nɔ naxanye faxε, Sulemani yi ne findi konyine ra, e na yi han to.

²² Koni, Sulemani mi fa Isirayila kaane ti konyiyaan na, bayo e yi findixi a sofane nan na, e nun a walikene nun a kuntigine nun a sofa kuntigine, e nun a wontoro ragine nun soo ragine kuntigine.

²³ Sulemani mɔn yi Isirayila kaan muxu kεme suulun tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

* 9:13: **Kabulu** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala “alo sese.”

²⁴ Misiran mangana dii tɛmɛn yi keli Dawudaa Taani, a dɔɔɔ manga banxini Sulemani naxan tixi a xa. Na xanbi ra, Sulemani mɔn yi gbingbinna rafala a banxin nabilinni, a na xili sa Milo.

²⁵ Sulemani yi saraxa gan daxin bama nɛn sanja ma saxan jɛɛn bun ma e nun bɔɔɔ xunbeli saraxane yire saripanxini a naxan ti Alatala xa. A mɔn yi wusulanna ganma nɛn yire saripanxin fari naxan yi Alatala yetagi. A yi Ala Batu Banxin nawalima na kii nin.

²⁶ Manga Sulemani yi kunkine yitɔn Esiyon-Gebere yi, Elati taan dɛxɔn, Gbala Baan dɛ, Edɔn yamanani.

²⁷ Xurami a kunki ragiin naxanye yi baan kolon, a yi ne rasiga Sulemani a walikene fɛma kunkine kui.

²⁸ E siga Ofiri yamanani, e sa xɛmaan kilo wuli fu nun firin tongo, e fa e ra Manga Sulemani xɔn.

10

Saba Manga Naxanla yi fa Sulemani konni Taruxune Firinden 9.1-12

¹ Saba manga naxanla yi Sulemani mankana mɛ Alatalaa fe yi. Nayi a yi fa Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni, a yi maxɔdin xɔdɛxene sa a bun ma.

² A yi fa Yerusalen yi e nun a fɔɔrabira gbeene, jɔgɔmɛn naxanye yi latikɔnɔnne nun xɛma gbegebe maxalima, e nun gɛmɛ faji kendɛne. A yi siga Sulemani fɛma, naxan birin yi a bɔɔɔni, a yi na fala a xa.

³ Sulemani yi a maxɔdinne birin yabi, sese mi lu mangan mi naxan yeba a xa.

⁴ Saba manga naxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁵ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra, e nun a rabilinna muxune ti kiine, e nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne marabɛribane, e nun a saraxa gan daxine a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi dasa.

⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, “Nɔndin nan yi a ra n naxan mɛxi n ma yamanani i kiin nun i ya fekolonna fe yi.

⁷ N mi yi laxi a ra benun n xa fa n yi a to n yɛɛn na. E mi yi a tagiin yetɛɛn falaxi n xa. N naxan birin mɛxi, i ya fekolonna nun i ya nafulu kanyaan dangu na ra.

⁸ Sɛwana i ya muxune xa, sɛwana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramɛma.

⁹ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i ti Isirayila mangan na. Bayo Isirayila rafan a ma habadan, nanara a i findixi mangan na alogi i xa kiti kendɛn sa tinxinni.”

¹⁰ A yi xɛmaan kilo wuli saxan so mangan yii, e nun latikɔnɔn gbegebe nun bɔɔɔ bun nafunle. Latikɔnɔn faji mi fa na sɔnɔn alo Saba

manga naxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹¹ Xurami a kunkin naxanye yi xɛmaan maxalima sa keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudi sifan gbegebe ra e nun bɔɔɔ bun nafunle keli Ofiri yi.

¹² Manga Sulemani yi santali wudine findi Alatala Batu Banxin bun tiine ra, e nun manga banxin bun tiine. A mɔn yi na wudina nde rafala maxaseene ra alo kondenne nun bɔlonne, maxase maxane xa. Han to, e mi fa santali wudin to fɛ Isirayila yi na kiini.

¹³ Naxan birin yi rafan Saba manga naxanla ma, a ne maxɔdin, Manga Sulemani yi ne so a yii. A yetɛɛn yi se gbete ye fi a ma a mangayaan fanni. Na xanbi ra, manga naxanla nun a walikene yi xɛte a yamanani.

Sulemani a nafunle fe

Taruxune Firinden 9.13-28

¹⁴ Xɛmaan naxan yi fama Sulemani ma jɛɛ kedenna bun ma, na gboon yi sigɛ han kilo wuli mɔɔɔɔɔ.

¹⁵ Yulaya seene mudun yi saxi na nan fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbete ne yi e nun Arabune mangane nun yamana kanne yi fama mudun naxanye ra.

¹⁶ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xɛma daxin xungbeen kɛmɛ firin nafala, xɛmaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁷ A mɔn yi ye masansan wure lefaan xɛma daxin xurin kɛmɛ saxan nafala, xɛmaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili “Liban fɔtɔnna,” a yi sa e sa mɛnni.

¹⁸ Mangan yi sama jinna rafala manga gbɛdɛ gbeen na, a xɛma igen sa a ma.

¹⁹ Tede sennin nan yi manga gbɛden ma, a faxa binna yi radigilixi a xanbi ra nɛn, a yiine yi a fɔɔ firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fɛma.

²⁰ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yifanna ma, sennin kɔmɛnna ma. Na jɔɔɔnna munma liga yamana yo yi.

²¹ Xɛmaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xɛmaan nan yi Liban fɔtɔn banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalan gbetin na, bayo Manga Sulemani waxatini, gbetin mi yi yatɛxi sese ra.

²² Kunkin gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasiga baan xun ma Xurami a kunkine fɔɔɔ ra. Nɛɛ saxan yo jɛɛ saxan kunkine yi xɛtema nɛn Isirayila yi, e rafexi xɛmaan nun gbeti fixɛn nun sama jinne nun kudune nun gboxune ra.

²³ Manga Sulemani yi dangu bɔɔɔn mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²⁴ Dunuḡa muxune birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bəḡeni, e xa na rame.

²⁵ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikənanne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin jee yo jee.

Taruxune Firinden 1.14-17 nun 9.25-28

²⁶ Sulemani yi yenge so wontorone nun soone malan, wontoro wuli keden keme naanin yi a yii e nun soo wuli fu nun firin, a yi ne lu taane yi a wontorone yi denaxanye yi e nun Yerusaleḡ yi mangan fema.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusaleḡ yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xode binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

²⁹ Wontoron naxan yi kelima Misiran yamanani, na yi sarama gbeti gbanan keme sennin nan na. Soon tan yi sarama gbeti gbanan keme tonge suulun nan na. Na yula kedenne nan mon yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

11

Sulemani a naxanle

¹ Manga Sulemani naxan Misiran mangana dii temen dɔxɔ, a mon naxalan xɔje wuyaxi dɔxɔ nen, naxanye yi fataxi Moyaba kaane nun Amonine nun Edon kaane nun Sidon kaane nun Xiti kaane ra.

² Ne yi kelixi siya gbetene nin Alatala a fala Isirayila kaane xa naxanye fe yi, a naxa, “E nama siga e konni mumε, e mi fe ε konni mumε, waxatina nde e bəḡen firifirima nen e alame binni.”* Koni, Sulemani kankan ne nan ma marafanna xon.

³ A yi manga dii temen keme solofere soto naxanla ra, e nun konyi naxalan keme saxan a naxanye soto naxanla ra.† Na naxanle yi a bəḡen maxete.

⁴ Sulemani fori waxatini, a naxanle yi a bəḡen xunsa ala gbetene ma, a bəḡen birin mi lu Alatala, a Ala xa sonon, alo a fafe Dawuda bəḡen yi kii naxan yi.

⁵ Sulemani yi Asitarate batu, Sidon kaane ala naxalanmana, e nun Mələkɔ, Amonine ala naxina.

⁶ Sulemani yi fe naxin liga Alatala yee ra yi, a mi yi a xuiin suxi alo a fafe Dawuda.

⁷ Nayi, Sulemani yi taan kiden ti geyaan fari Kemosi xa denaxan Yerusaleḡ yetagi, Moyaba kaane ala, e nun Mələkɔ, Amonine ala naxina.

⁸ A yi na liga a siya gbete naxanle birin xa, naxanye yi wusulanna nun saraxan fima e alane ma.

⁹ Nayi, Alatala yi xələ Sulemani ma. Bayo, a bata yi a xaxinla xun xanbi so Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan bata yi mini Sulemani xa sanja yi firin.

¹⁰ Alatala yi a yamarin fi a ma, a nama ala gbetene batu, koni Sulemani mi a xuiin suxu, a yi ala gbetene batu.

¹¹ Alatala yi a fala Sulemani xa, a naxa, “Bayo i bata a liga iki, bayo i mi n ma layirin mafaxaxi, e nun n yamarin naxanye soxi i yii, n mangayaan bama i yii nen, n na a so i ya walikena nde yii.

¹² Koni i fafe Dawuda a fe ra, n mi tərɔyani ito rakamalima i ya siimayani. N mangayaan bama i ya dii xemen nan yii.

¹³ A yetena, n mi yamanan birin bama a yii, koni n bənsən keden luma a yii nen, n ma walikεen Dawudaa fe ra, e nun Yerusaleḡ ma fe ra, n taan naxan sugandixi.”

Sulemani yaxune fe

¹⁴ Alatala yi Sulemani yaxun nadin a ma, naxan yi xili Xadada, Edon kaan naxan keli Edon mangan bənsənni.

¹⁵ Dawuda Edon yamanan nɔ waxatin naxan yi, sofa kuntigin Yowaba bata yi te muxu maluxundeni, xemen naxanye yi Edon yi, a ne birin faxa.

¹⁶ Yowaba nun a sofane lu nen Edon yi kike sennin, alogo e xa banxulanne nun xemene faxa.

¹⁷ Koni Xadada mon yi banxulan jərəeyani. A tan nun Edon kaan naxanye yi a fafe a wanle ra, e nun ne yi e luxun, e siga Misiran yi.

¹⁸ E keli Midiyan yamanani, e siga Paran tonbonni, e Paran muxuna ndee bira e fɔxɔ ra, e fa Misiran yi Misiran mangan fema. Misiran mangan yi banxin so Xadada yii, a yi a balo, a bəxone so a yii.

¹⁹ Xadada yi Misiran mangan kenən, han mangan yi a naxanla xunyen fi a ma, manga naxanla Tapenesi xunyaena.

²⁰ Tapenesi xunyen yi dii keden soto Xadada xa, a yi a xili sa Genubuti. Tapenesi yi a maxuru Misiran mangana banxini, Genubuti yi lu Misiran mangana banxini, mangana diine tagi.

²¹ Xadada to a me Misiran yi a Dawuda bata yi faxa, e nun sofa kuntigin Yowaba, a yi a fala Misiran mangan xa, a naxa, “A lu n xa xete n ma yamanani.”

²² Misiran mangan yi a maxodin, a naxa, “I dasaxi nanse ra n fema be ba? Nanfera i kataxi xete feen na i ya yamanani?” A yi a

* **10:25: Gbaxaloni** itoe sstoma soon nun sofanla na diin soto waxatin naxan yi. * **11:2:** Na feen seḡexi Xərɔyaan 34.12 kui. † **11:3: Konyi naxanle** sariyan seḡexi Xərɔyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye soto a naxanla ra.

yabi, a naxa, “Sese mi dasaxi n ma, koni a lu n xa xεtc.”

²³ Ala yi yaxu gbεtc rakeli Sulemani xili ma, a xili Reson, Eliyadaa dii xεmεn naxan a gi a kanna Hadadeseri, Soba mangan bun.

²⁴ Dawuda Hadadeseri a ganla halagi waxatin naxan yi, Reson bata yi ganla nde malan a yetε xa, a yi naxan xun na. E yi siga Damasi taani, e sa dεxε mεnni, e yi Damasi mangayaan tongo.

²⁵ A findi nεn Isirayila yaxun na Sulemani a siimayaan birin yi, sa Xadada gbee fe naxine fari. Reson ma mangayani Arami yamanani, a Isirayila rapaxu nεn.

Yerobowan ma murute na

²⁶ Nebati a dii xεmεn Yerobowan fan yi murute mangan xili ma Sulemani a walikεna. Efirami bεnsonna nan yi a ra naxan keli Sereda taani. Kapa gilεn nan yi a nga ra, a xili Seruya.

²⁷ A murute mangan xili ma i kii nin. Sulemani yi Milo gbingbinna tima e nun a yi a fafe Dawudaa Taan nabilinna yinna yinla nde yitεnma.

²⁸ Na waxatini, foningen wεkilexi fangamaan nan yi Yerobowan na. Sulemani to na banxulanna to wale, a yi a findi Yusufu bεnsonna karahan walikεne xunna dεxεn na.

²⁹ Lεxεna nde, Yerobowan bata yi mini Yerusalen yi, a yi naralan Nabi Axiya ra kira yi Silo kaana. E firinne yi e danna burunna ra. Doma nεnen nagodoxi nabiin ma,

³⁰ Axiya yi na suxu a a yibo dungi fu nun firinna ra.

³¹ A yi a fala Yerobowan xa, a naxa, “Dungi fu tongo i yetε xa. Amasεto Alatala, Isirayilaa Ala naxa, ‘N yamanan bama nεn Sulemani yii, n yi bεnsɔn fu so i yii.

³² Koni, bεnsɔn keden luma nεn Sulemani yii n ma walikεen Dawudaa fe ra, e nun Yerusalen ma fe ra, n taan naxan sugandixi Isirayila bεnsɔnne birin ye.

³³ Amasεto e bata n nabejin, e yi Asitarate batu, Sidεn kaane ala naxalanmana e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mεlεko, Amonine ala. E mi sigan tixi n ma kiraan xεn, e mi n nafan feene ligaxi, e mi n ma yamarine nun n ma sariyane suxi, alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi.

³⁴ N mi yamanan birin bama a yii, amasεto n na a luma nεn mangayani a siin birin yi Dawudaa fe ra, n ma walikεna, n naxan sugandixi, naxan n ma yamarine nun n ma sariyane suxu.

³⁵ Koni n sa mangayaan bama nεn a dii xεmεn yii, n yi bεnsɔn fu so i yii,

³⁶ n bεnsɔn keden luma a dii xεmεn yii nεn, alogo n ma walikεen Dawudaa dii keden xa lu n yetagi mangayani Yerusalen yi,

n taan naxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.

³⁷ I tan, Yerobowan, n yamanan soma nεn i yii alo i wama a xεn kii naxan yi. I findima nεn Isirayila mangan na.

³⁸ Xa i tuli mati n ma yamarin birin na, xa i bira kirane fεxε ra n naxanye yitama i ra, xa i n nafan feene liga, xa i n ma sariyane nun n ma yamarine suxu, alo n ma walikεen Dawuda a liga kii naxan yi, nayi n luma nεn i xεn. N bata i tuli sa, n na i bεnsɔnne sabatima nεn mangayani alo Dawuda gbeene. N na Isirayila bεnsɔn fu soma i yii nεn,

³⁹ alogo n xa Dawuda yixεtene rayagi, koni n mi e rayagima habadan.’ ”

⁴⁰ Sulemani yi kata Yerobowan faxa feen na, koni Yerobowan yi a gi, a siga Misiran yi Sisaki fεma, na yamanan mangana, a yi lu na han Sulemani yi faxa.

Sulemani yi faxa

Taruxune Firinden 9.29-31

⁴¹ Sulemani kεwali dεnxεne nun a feen naxanye birin ligaxi e nun a xaxilimayana, ne birin sebexi a kεwali kεdin kui.

⁴² Sulemani jεε tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

⁴³ A to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma a fafe Dawudaa Taani, a diin Robowan nan ti a jεxεni mangayani.

12

Isirayila kaane yi murute Robowan ma

Taruxune Firinden 10.1-15

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasεto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xεmεn Yerobowan yi na xibarun mεma waxatin naxan yi, a mεn yi Misiran yi, a bata yi a gi a siga dεnaxan yi a makuya Manga Sulemani ra, a yi dεxi Misiran nina.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fεma, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ “I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan goronni ito rayefefu nxu xun ma naxan binya nxu tungunna ma alo xun xidi wudin jingun xun ma, nxu tinxi nxu wali i xa.”

⁵ A yi e yabi, a naxa, “E siga, xi sasan na dangu ε fa n fεma.” Yamaan xi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxεdin naxanye yi a fafe Sulemani fεma a siimayani, a yi e maxεdin, a naxa, “E maxadin mundun fima n ma yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i a yita e ra to, a i tinxi walideni yamaan xa, xa i e yabi fala fajine ra, e findima nεn i ya walikεne ra habadan.”

⁸ Koni, Robowan yi fonne maxadi xuiin nabejin. A yi foningene maxodin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxodin, a naxa, "Muxuni itoe bata n maxodin a n xa goronna ndedi ba e xun ma, n fafe e naxankataxi naxan na alo konyine. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?"

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, "Muxuni itoe e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxodinma a i xa na goronna ndedi ba e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

'N yii kirin gbo dangu n fafe tagin na.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxodaxo ayi. N tan a raxodaxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e naxankata bosaan nan na, n tan e naxankatama tanle nan na.' "

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Robowan fema xi saxande laxonni alo mangana a fala kii naxan yi, a xi saxan na dangu, e fa a fema.

¹³ Mangan yi yamaan yabi a xodexen na. Fonne maxadi xuiin naxan fala a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi falan ti e xa iki fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, "N fafe bata e konyiyaan naxodaxo ayi.

N tan a raxodaxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e naxankata bosaan nan na, n tan e naxankatama tanle nan na."

¹⁵ Na kiini mangan mi tin yamana maxandin na. Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tulisaan nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya ra, Silo kaana.

*Isirayila yamanani taxun fena
Taruxune Firinden 10.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a manga mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, "Sese mi fa en nun Dawuda tagi, en nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma.

Isirayila muxune, e xete e konni.

I tan, Dawuda yixetena, iki i yee rafindi i ya yamanan ma."

E birin yi keli menni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Adoran nasiga naxan yi findixi karahan wanle kuntigin na. Koni Isirayila kaane birin yi a magalon, e a faxa. Manga Robowan yi a mafura teni yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawuda denbayaan xili ma na kii nin han to.

²⁰ Isirayila kaane birin to Yerobowan xete feen me, e yi a xili yamani, e a findi mangan na Isirayila birin xun na. Yuda bonsonna keden peen nan lu Dawuda denbayaan foxo ra.

Taruxune Firinden 11.1-4

²¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda denbayane birin malan e nun Bunyamin bonsonna muxune. Sofa wuli kemε tonge solomasεεε nan yi na Isirayila yamaan yenge xinla ma alogo e xa fa e ra Sulemani a dii xemen Robowan ma naon bun ma.

²² Koni Alaa falan yi fa sayiba Semaya li, a naxa,

²³ "Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Yuda denbayaan birin nun Bunyamin bonsonna muxune nun yama donxen birin, i naxa,

²⁴ 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa e Isirayila kaane yenge, naxanye e ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete e konni, amasot feni ito fataxi n tan nan na.' " E yi Alatalaa falan suxu, e yi xete alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

Yerobowan yulubina

²⁵ Yerobowan yi Siken taan ti Efirami geyaan fari, a yi doko na. Na xanbi ra, a mon yi keli menni, a yi sa Penuyeli taan ti.

²⁶ Yerobowan yi a fala a baje, a naxa, "Iki, yamanan nae xete nen Dawuda denbayaan ma ki faji.

²⁷ Xa yamaan te Yerusalen yi saraxane badeni Alatala Batu Banxini, yamani ito baje xun xetema nen a kannna ma, Robowan ma, Yuda mangana. E n faxama nen e xete Manga Robowan ma."

²⁸ Nayi, mangan yi xaxili fen, a yi jinge dii sawura xema daxin firin nafala, a yi a fala yamaan xa, a naxa, "E bata bu te Yerusalen yi. Isirayila kaane, e alane ni i ra, naxanye e raminixi Misiran yamanani."

²⁹ A na jinge dii sawura keden ti Beteli taani, a yi sa boden ti Dan yi.

³⁰ Na nan findi yulubin sabun na. Yamaan yi siga han Dan yi na jinge dii sawura keden yetagi.

³¹ Yerobowan yi taan kide bandxina ndee ti, a yi na kidene kii muxune ndee sugandi naxanye mi yi kelixi Lewi bonsanni.

³² Yerobowan yi sanla nde yiton kike solomasεεden xi fu nun suulunde laxonni, sanla naxan maligaxi alo naxan yi ligama Yuda yi. A yeten yi saraxane rali saraxa ganden fari. A na nan liga Beteli yi, a saraxan ba jinge dii sawurane xa a naxanye rafala, a yi kide kiina ndee sugandi mēne xa a denaxanye ti taan kidene ra.

³³ A yi saraxane rali saraxa ganden fari a naxan yiton Beteli yi, kike solomasεεden xi fu nun suulunde laxonni, a kiken naxan sugandi a rafanna ra. A yi sanli ton Isirayila

kaane xa, a yi te saraxa gandeni, a sa wusulan gan.

13

Sayibana nde yi fa Beteli taani

¹ Sayibana nde yi keli Yuda yi, a yi fa Beteli taani Alatalaa yamarin bun ma. Na waxatini, Yerobowan yi tixi saraxa ganden wusulan gandeni.

² Sayiban yi Alatalaa falani ito ti saraxa ganden xa, a naxa, "I tan, Saraxa Gandena! I tan, Saraxa Gandena! I xa a rame Alatala naxan falaxi, a naxa, 'Dii xemena nde sotama nen Dawuda bansonni, a xilima nen Yosiya. Yosiya taan kiden ki muxune ganma nen i fari naxanye wusulanna ganma i fari iki. A na muxune xonne ganma nen i fari.' "*"

³ Na laxon yeteni, a yi taxamasenni ito ti, a naxa, "Alatalaa falan tixi taxamasenni ito nan xon: Saraxa gandeni ito yibama nen, xuben naxan a fari, na yi xuya ayi."

⁴ Manga Yerobowan na sayibana falane me waxatin naxan yi, a naxanye tixi Beteli saraxa ganden xili ma, a yi a yiini bandun saraxa ganden xun ma, a yi a fala, a naxa, "E a suxu!" Yerobowan a yiin naxan yibandun saraxa ganden xun ma, na yi xara ayi, a mi fa no a raxete a ma.

⁵ Saraxa ganden yi bo, xuben naxan yi a fari, na yi xuya ayi, alo sayibana a fala kii naxan yi Alatalaa falan xon.

⁶ Nayi, mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, "Alatala mayandi, i ya Ala, i yi maxandin ti n xa, alo alo n xa no n yiin naxete." Sayiban yi Alatala maxandi, mangan yi a yiin naxete, a lu alo a singeni.

⁷ Mangan yi a fala sayiban xa, a naxa, "En birin xa siga n ma banxini, i yi sa donsena nde don, n yi sena nde fi i ma."

⁸ Sayiban yi a fala mangan xa, a naxa, "Hali i ya banxin foxo kedenna so n yii, n mi sigi. N mi burun donje mume, n mi igen minje mume yireni ito yi,

⁹ amasoto yamarini ito soxi n yii Alatalaa falan nan xon, a naxa, 'I mi burun donje mume, i mi igen minje mume, e nun i xetematxon mi xete kiraan xon i siga naxan xon ma.' "

¹⁰ A yi siga kira gbete xon ma, a mi xete a fa kiraan xon Beteli yi.

Sayibana xurutareyana

¹¹ Nabi xeme fonna nde yi na naxan yi doxi Beteli yi. A diine yi fa a fala a xa sayiban naxan birin ligaxi Beteli yi na laxonni, e nun a falan naxanye ti mangan xa. E to na yeba e baba xa,

¹² e baba yi e maxodin, a naxa, "A siga kiraan mundun xon?" A diine a to nen

sayiban naxan keli Yuda yi na sigaxi kiraan naxan xon.

¹³ Nayi, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, "E sofianli ton n xa." E yi sofianli ton a xa, a yi te a fari.

¹⁴ A yi siga sayiban foxo ra, a yi sa a li doxi kondena nde nininna ra. A yi a maxodin, a naxa, "I tan nan sayiban na ba, naxan kelixi Yuda yi?" A yi a yabi, a naxa, "N tan na a ra."

¹⁵ Nayi, nabiin yi a fala a xa, a naxa, "En siga n ma banxini, i yi donsena nde don."

¹⁶ Koni sayiban yi a yabi, a naxa, "N mi nae xete i fema, n mi soe i konni. N mi burun donje mume, n mi igen minje i xon yireni ito yi.

¹⁷ Bayo Alatala bata yi a fala n xa, a naxa, 'I mi burun donje mume, i mi igen minje, i mi xete kiraan xon i fa naxan xon.' "

¹⁸ Nabi fonna yi a yabi, a naxa, "Nabiin nan n fan na alo i tan, malekan bata falan ti n xa Alatala xinli, a naxa, 'Fa a ra i fema i ya banxini, a xa donseen don, a yi igen min.' " Koni, na nabiin yi wulen nan falama.

¹⁹ Sayiban yi xete a fema, a yi burun don, a yi igen mi a banxini.

Sayiban yi faxa

²⁰ Nba, e yi doxi e degedeni waxatin naxan yi, nabi fonna naxan fa a ra banxini, Alatalaa falan yi fa na ma.

²¹ Nabiin yi sonxo sayiban mabinni naxan kelixi Yuda yi, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I bata murute Alatalaa falan ma, i mi Alatalaa yamarin suxi, i ya Ala, a naxan so i yii.

²² I bata xete, i yi burun don, i yi igen min yireni ito yi, anu Ala na tonna sa i ra nen. Na ma, i faxama nen, i binbin mi maluxunma i benbane gaburun na.' "

²³ E yelin e dege waxatin naxan yi, e yi igen min, nabiin naxan fa a ra, na yi sofianli ton a xa.

²⁴ Sayiban yi sigama e nun yatan yi naran kira yi, na yi a faxa. A binbin yi lu saxi kiraan xon, sofianli yi lu a fema, yatan yi lu tixi a binbin xun ma.

²⁵ Muxun naxanye yi danguma, ne yi a binbin to saxi kiraan xon ma, yatan tixi a binbin xun ma. Nabi fonna yi doxi taan naxan yi e to so menni, e yi a yeba menni.

²⁶ Nabiin naxan siga sayiban foxo ra kira tagi, na to a me, a yi a fala, a naxa, "Sayiban naxan murute Alatalaa yamarin ma, nanara, Alatala bata a so yatan yii, a yi a yibo, a faxa, alo Alatala a fala a xa kii naxan yi."

²⁷ Nayi, a yi a fala a diine xa, a naxa, "E sofianli ton n xa." E yi a yiton a xa.

²⁸ Nabiin yi siga. A yi binbin li saxi kiraan xon, sofianli nun yatan tixi binbin xun ma. Yatan mi binbin don, a mi sofianli bo.

* 13:2: Feni ito sa rakamalima Mangane Firinden 23.16 kui.

²⁹ Nabi fonna yi sayiban binbin tongo, a yi a sa sofanla fari, a yi a xali taani, a yi a wuga, a maluxun.

³⁰ A yi a binbin sa a yete gaburun na, e yi a wuga, e yi a fala, e naxa, "Ngaxakedenna!"

³¹ A maluxun xanbini, nabiin yi a fala a diine xa, a naxa, "N na faxa, sayiban maluxunxi gaburun naxan na, e yi n maluxun menni, e yi n xonne sa a xonne dexon.

³² Amasoto a yi falan tima Alatala xinla nin naxan nakamalima Beteli saraxa ganden xili ma e nun taan kide banxine Samari taane yi."

³³ Na feen dangu xanbini, Yerobowan mi xete a fe naxi kiraan foxo ra mumε. A mon yi siga kide kiine sugandε taan kidene xa, naxanye birin yi waxi a xon e xa findi a ra.

³⁴ Na nan findi yulubin sabun na Yerobowan ma denbayaan xa, nanara e raxori e jan boxo xonna fari.

14

Yerobowan ma mangayaan najanna

¹ Na waxatini, Abiya, Yerobowan ma dii xemen yi fura.

² Yerobowan yi a fala a jaxanla xa, a naxa, "Keli, i maxidi alo muxu gbete alogo e nama a kolon a n ma jaxanla nan i ra, i siga Silo taani. Nabi Axiya menni, a tan nan a fala n xa a n findima nen yamani ito mangan na.

³ I buru fu tongo, e nun donsena nde, e nun kumi kundi keden, i sa so a konni, naxan diin sotoma, a na falama nen i xa."

⁴ Yerobowan ma jaxanla yi na liga, a yi keli, a siga Silo yi, a so Axiyaa banxini.

Axiya mi yi fa nεe seen toε, amasoto a bata yi fori.

⁵ Alatala bata yi a fala Axiya xa a Yerobowan ma jaxanla fama nen a maxodindeni a diina fe ra, amasoto a mi yalan.

⁶ Jaxanla maso deen na waxatin naxan yi, Axiya yi a san xuiin me, a yi a fala, a naxa, "So, Yerobowan ma jaxanla, nanfera i waxi i yete findi feni muxu gbete na? A na liga ki yo ki xibaru jaxin nan n yii i xa.

⁷ Siga, i sa a fala Yerobowan xa a Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N ni i tongoxi nen yamani ito muxune tagi, n yi i doxo n ma yamanana Isirayila xun na,

⁸ n yi mangayaan ba Dawudaa denbaya yii, n yi a so i yii. Koni, i mi lu alo n ma walikeen Dawuda. A tan n ma yamarine suxu nen, a sigan ti n foxo ra a bojen birin na, naxan fan n yeε ra yi, a na liga.

⁹ I fe jaxin ligama dangu naxanye birin fa i yeε ra, i bata n naxolo amasoto i bata ala xopene rafala, i yi suxurene yelan wure raxulunxine ra, i yi n nawoli ayi i xanbi ra.

¹⁰ Nanara, n tɔron nafama nen Yerobowan ma denbayaan ma, Yerobowan gbeen

naxan birin na, n na a raxorima nen boxon fari, konyi nun xorona Isirayila yi. N Yerobowan ma denbayaan makoma nen alo jamana, han a yi jan fefe.

¹¹ Yerobowan ma denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa burunna ra, xoline nan ne donma. Amasoto Alatala bata falan ti!"

¹² I tan, keli, i siga i ya banxini. I neen fa i sanna ti i ya taani, i ya diin faxama nen.

¹³ Isirayila kaane birin a wugama nen, e yi a maluxun, amasoto a keden peen nan Yerobowan ma denbayaan muxun na naxan sama gaburun na, amasoto na kedenna nan Yerobowan ma denbayani Alatala fe fajin toxi naxan yi, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Alatala mangana nde doxoma nen Isirayila xun na naxan Yerobowan ma denbayaan naxorima. Na boxon nan a lixi to!"

¹⁵ Nayi, Alatala Isirayila muxune yihadima nen, e yimaxama nen alo ghalan naxanye xuden de, a yamana fajini ito talama nen Isirayila kaane yii a naxan so e benbane yii. Alatala yi e raxuya ayi han Efirati baan kidi ma, amasoto e bata gbindonna bitin Asera kiden na, e yi Alatala raxolo.

¹⁶ A Isirayila rabepinma nen Yerobowan ma yulubine fe ra e nun Yerobowan Isirayila tixi naxan liga ra."

¹⁷ Yerobowan ma jaxanla yi keli, a siga. A yi sa so Tirisa taani, a tima so deen na, diin yi faxa.

¹⁸ E yi a maluxun, Isirayila birin yi a wuga, fata Alatalaa falan na a naxan ti Nabi Axiya xa, a walikena.

¹⁹ Yerobowan kewali donxene, a yengen so kii naxan yi, a mangayaan liga kii naxan yi, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁰ A faxe, a bata yi jee maxopon nun firin ti mangayani, a dii Nadaba nan ti a jaxoni.

Robowan

Taruxune Firinden 12.13-14

²¹ Sulemani a dii xemen Robowan mangayaan liga nen Yuda yi. A findi mangan na a jee tonge naanin e nun kedenden nan ma. A yi mangayaan liga jee fu nun solofere Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bɔnsɔnne birin xa alogo a xinla xa lu na. A nga yi xili Nama, Amonina.

²² Yuda kaane yi fe jaxin liga Alatala yeε ra yi. Alatala yi xolo lan e yulubine ma e benbane munma yi naxan joxondon liga singen.

²³ E fan yi taan kidene yelan, e kide gemene ti, e Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

²⁴ Kide ki xeme yalundene yi lu yamanani. Alatala siyaan naxanye birin kedi a yi e

dəxəden so Isirayila yii, Isirayila kaane yi ne raliga e kəwali xəsixine birin yi.

Taruxune Firinden 12.1-12

²⁵ Robowan ma mangayaan jεε suulundeni, Misiran manga Sisaki yi keli Yerusalen xili ma.

²⁶ A yi Alatala Batu Banxin nafunle birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A na ye masansan wure lefa xεma daxine birin tongo Sulemani naxanye rafala.

²⁷ Nayi, e jəxə yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefa sula daxina ndee rafala, sofan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi a taxu ne kuntigine ra.

²⁸ Waxatin birin, xa mangan yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansanne xalima nən, na xanbi ra, e mən yi xεte e ra e kantan ti banxini.

Taruxune Firinden 12.15-16

²⁹ Robowan kəwali dənxe, a naxanye birin liga, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁰ Yengen lu nən Robowan nun Yerobowan tagi ye.

³¹ Robowan to faxa, e yi a maluxun a benbane fεma Dawudaa Taani. Amonin nan yi a nga ra, a yi xili Nama. Robowan ma diina Abiyan nan ti a jəxəni.

15

Abiyan, Yuda mangana

Taruxune Firinden 13.1-3

¹ Nebati a dii xεmən Yerobowan ma mangayaan jεε fu nun solomasəxeden na, Abiyan yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi mangayaan liga Yerusalen yi jεε saxan. A nga yi xili Maka, Abisalon ma dii tεmena.

³ Abiyan yi yulubin birin liga alo a fafe naxanye sifaye liga a yeε ra, a mi Alatala xanu a bəjən ma feu, a Ala, alo a benba Dawuda bəjən yi kii naxan yi.

⁴ Alatala, a Ala yi dii xεmε keden fi a ma naxan luma a jəxəni alogo mangana denbayaan nama jən e nun mən Yerusalen xa lu yamanan manga taayani, koni a na liga Dawuda nan ma fe ra.

⁵ Bayo, naxan fan Alatala yeε ra yi, Dawuda na liga nən, a mi a xun xanbi so a yamari yo yi a siimayaan birin yi, ba Xiti kaan Yuriya fe ra.

⁶ Yengen lu nən Robowan nun Yerobowan tagi, a siimayaan birin yi.

Taruxune Firinden 13.22-23

⁷ Abiyan kəwali dənxe, e nun a naxan birin liga, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui. Yengen so nən Abiyan nun Yerobowan tagi.

⁸ Abiyan to faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani, a dii xεmena Asa nan ti a jəxəni.

Asa, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 14.1-2

⁹ Yerobowan ma mangayaan jεε məxəjedena Isirayila xun na, Asa yi findi mangan na Yuda yi.

¹⁰ A jεε tonge naanin e nun keden nan ti mangayani Yerusalen yi. A mame yi xili Maka, Abisalon ma dii tεmena.

¹¹ Naxan fan Alatala yeε ra yi, Asa yi na liga, alo a benba Dawuda.

¹² A kide kii xεmε yalundene ba nən yamanani, a benbane suxuren naxanye birin nafala, a yi ne birin nalə ayi.

Taruxune Firinden 15.16-18

¹³ Hali a mame Makaa jaxalan mangaya tiden ba nən a yii, amasəto a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi a kiden kala, a yi a gan Kedirən lanbanni.

¹⁴ Koni taan kidene mi raxəri mume, hali Asa bəjən birin to lu Alatala xa a siimayaan birin yi.

¹⁵ A fafe seen naxanye fi Ala ma, a yi ne nun a gbeene maxali Alatala Batu Banxini, gbeti fixen nun xεmaan nun muranna sifa wuyaxi.

Taruxune Firinden 16.1-6

¹⁶ Yengen lu nən Asa nun Isirayila manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

¹⁷ Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan seβe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

¹⁸ Gbeti fixen nun xεmaan naxan birin yi luxi Alatalaa nafulu ramaradeni, Asa yi ne birin tongo, a yi ne so a walikεne yii, e yi ne xali Arami manga Ben-Hadada yeε ra, Tabirimon ma dii xεmena, Xesiyon mamandenna, naxan yi dəxi Damasi taani. E xa a xεrani ito yiba a xa,

¹⁹ e naxa, “Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nanara, n bata fa xεmaan nun gbeti fixen na i xa. Nayi, sa layirin kala ε nun Isirayila manga Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

²⁰ Ben-Hadada yi tin Manga Asa fala xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Iyon yenge e nun Dan nun Abeli-Beti-Maka nun Kinereti yamanan birin e nun Nafatali yamanan birin.

²¹ Basa to na me, a yi ba Rama taan tiye, a yi lu Tirisa taani.

²² Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, muxu yo gbee mi ba a yi, alogo e xa gεmεe nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan seβe so feen na, Manga Asa yi ne rawali Geba taan tideni Bunyamin yi e nun Misipa taana.

Taruxune Firinden 16.11-17.1

²³ Asa kəwali dənxe, a wεkilən birin e nun a naxan birin liga, a taan naxanye ti, ne seβexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

A siimayaan naɲanna ra, furena nde yi a sanne suxu.

²⁴ Asa to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a benba Dawudaa Taani, a diin Yosafati nan ti a ɲɔxɔni.

Nadaba, Isirayila Mangana

²⁵ Yerobowan ma dii xemɛn Nadaba yi findi mangan na Isirayila yi, Manga Asaa mangayaan ɲɛɛ firinden Yuda yi. Nadaba yi ɲɛɛ firin nan ti mangayani Isirayila xun na.

²⁶ Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn, a yi sigan ti alo a fafe naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, a fan yi na yulubi kedenna liga.

²⁷ Nayi, Axiyaa dii xemɛn Basa, keli Isakari bɔnsɔnni, na yi yanfan so mangan ma. Na waxatini, Nadaba nun Isirayila ganla dɔxi Gibetɔn taani, Filisitine denaxan yi, Basa yi Manga Nadaba faxa.

²⁸ Na liga Asaa mangayaan ɲɛɛ saxanden nin Yuda yi. Basa yi mangayaan tongo.

²⁹ A to findi mangan na, a yi Yerobowan ma denbayaan birin faxa. Hali kedenna, a mi a lu a nii ra. E birin yi raxɔri fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikɛna Axiya xɔn, Silo kaana.

³⁰ Na birin liga nɛn bayo Yerobowan bata yi yulubine liga e nun a mɔn yi Isirayila kaane birin nadin yulubin ligan ma, nanara Alatala, Isirayilaa Ala yi xɔlɔ han!

³¹ Nadaba kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

³² Yengen so nɛn Yuda Manga Asa nun Isirayila Manga Basa tagi e siimayaan birin yi.

Basa, Isirayila Mangana

³³ Asaa mangayaan ɲɛɛ saxanden Yuda xun na, Basa, Axiyaa dii xemɛn yi findi Isirayila birin mangan na Tirisa taani, a yi mangayaan liga ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun naanin.

³⁴ A yi fe ɲaxin liga Alatala yɛɛ ra yi. A yi sigan ti a ɲaxin na alo Yerobowan, naxan Isirayila yamaan ti yulubi ligan ma.

16

¹ Alatala yi falan ti Nabi Yehu xa, Xanani a dii xemɛna, alogo a xa falani ito ti Basa xili ma,

² a naxa, “N na i rakelixa burunburunna nin, n yi i findi n ma yamana Isirayila mangan na. Koni bayo i bata sigan ti Yerobowan ma kiraan xɔn, i yi n ma Isirayila yamaan ti yulubin ma, e yi n naxɔlɔ e yulubine fe ra,

³ nanara, n na ε raxɔrima nɛn, i tan nun i ya denbayana, n na ε ligama nɛn alo Nebati a dii xemɛn Yerobowan ma denbayana.

⁴ I ya denbayaan muxu yo faxa taani barene nan na donma, naxanye na faxa burunna ra, xɔline yi ne don.”

⁵ Basa kɛwali dɔnxɛne, a naxan liga, a wɛkilɛna, ne seɓɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

⁶ A to faxa, e yi a maluxun Tirisa taani, a dii xemɛna Ela nan ti a ɲɔxɔni.

⁷ Nba, Alatala a falan naxan ti Basa nun a denbayaan xa na kii nin fata Nabi Yehu ra, Xanani a dii xemɛna, na masɔta bun firin nan xɔn. A singena, naxan mi rafan Alatala ma, Basa nun a denbayaan na liga nɛn, e a raxɔlɔ e hakene ra, alo Yerobowan nun a denbayana. A firindena, Basa Yerobowan ma denbayaan naxɔri nɛn.

Ela, Isirayila mangana

⁸ Asaa mangayaan ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun senindena Yuda xun na, Basaa dii xemɛna Ela yi findi mangan na Isirayila xun na, a yi mangayaan liga Tirisa taani ɲɛɛ firin.

⁹ A walikɛn Simiri, yenge so wontorone fɔxɔ kedenna kuntigin yi yanfan so a ma. Na waxatini, Ela yi Tirisa taani, a yi a minma dɔlotoyani, a yi Arasaa banxini, manga banxin kuntigina Tirisa yi.

¹⁰ Simiri yi fa, a yi Ela faxa, na liga Asaa mangayaan ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun solofereden nin Yuda yi. Simiri yi mangayaan tongo.

¹¹ A to findi mangan na a dɔxɔ mangayaan gbɛdeni, a yi Basaa denbayaan birin naxɔri, a mi xemɛ yo lu a nii ra a ngaxakedenne nun a lanfane ye.

¹² Simiri yi Basaa denbayaan birin halagi, fata Alatala ra a falan naxan ti Basa xili ma Nabi Yehu xɔn,

¹³ na masɔta Basa nun a dii xemɛna Ela yulubine nan xɔn e naxanye liga e nun e Isirayila ti naxanye liga fe ra, e Alatala raxɔlɔ suxure fufafune ra, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Ela kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

Simiri, Isirayila Mangana

¹⁵ Asaa mangayaan ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun soloferedeni Yuda yi, Simiri yi findi mangan na Isirayila yi, a yi xi solofere ti mangayani Tirisa taani.

Isirayila ganla yi yitɔnxi Gibetɔn taan xili ma, Filisitine dɔxi denaxan yi.

¹⁶ Sofane yi a me a Simiri bata yi yanfan so mangan ma a yetɛɛn bata a faxa. Mafuren, Isirayila kaane birin yi lan a ma sofane daaxan kui, e yi kuntigina Omiri sugandi Isirayila mangan na.

¹⁷ Nayi, Omiri nun a ganla birin yi keli Gibetɔn taani, e yi sa Tirisa taan nabilin yengɛni.

¹⁸ Simiri to a to a taan bata yi suxu, a siga manga banxini, a manga banxin gan a xun ma. A faxa na kii nin

¹⁹ a yulubine fe ra a fe naxin naxanye liga Alatala ye ra yi, a fe naxin liga alo Yerobowan, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁰ Simiri kewali donxene, e nun a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²¹ Nayi, Isirayila yamaan yi taxun firinna ra. Yamaan foxo kedenna yi waxi Tibini, Ginati a dii xemem nan findi fe yi mangan na, foxo kedenna boden yi waxi Omiri nan xon.

²² Naxanye yi Omiri foxo ra ne yi non soto Ginati a diin Tibini foxorabirane ma. Tibini yi faxesa, Omiri yi lu mangayani.

Omiri, Isirayila mangana

²³ Yuda Manga Asaa mangayaan jee tonge saxon e nun kedenna Yuda xun na, nayi Omiri yi findi Isirayila mangan na. A jee fu nun firin nan ti mangayani Isirayila xun na. A jee sennin singe liga Tirisa taani.

²⁴ Omiri yi Samari geyaan sara Semeri ma gbeti fixen kilo tonge solofere ra, a taan ti na geyaan fari, a yi a xili sa Samari, fata Semeri xinla ra, geyaan kannna.

²⁵ Naxan naxu Alatala ye ra yi, Omiri yi na liga dangu naxanye birin bata yi dangu.

²⁶ A fe naxin liga alo Nebati a dii xemem Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma. E yi Alatala, Isirayilaa Ala raxolo suxure fufafune fe ra.

²⁷ Omiri kewali donxene, a naxanye liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁸ Omiri to faxesa, e yi a maluxun Samari taani, a dii xemena Axabi nan ti a joxoni.

Axabi, Isirayila mangana

²⁹ Manga Asaa mangayaan jee tonge saxon e nun solomasexedena Yuda xun na, Axabi, Omiri a dii xemem yi findi Isirayila mangan na, a yi jee moxonon nun firin ti mangayani Isirayila xun na Samari taani.

³⁰ Koni naxan mi rafan Alatala ma, Omiri a diina Axabi yi na liga dangu manga sin-gene birin na.

³¹ Axabi yi dangu Nebati a dii xemem Yerobowan na yulubini. A yi Yesabele tongo naxanla ra, Etabaali a dii temena, Sidon kaane mangana. Axabi yi tubi Baali suxuren ma, a yi a xinbi sin a yetagi.

³² A yi saraxa gandena nde rafala Baali xa Baali batu banxin kui a naxan ti a xa Samari taani,

³³ Axabi mon yi Asera kide gbindonna bitin. Axabi mon yi a naxin liga dangu Isirayila mangane birin na naxanye dangu a ye ra, a yi Alatala raxolo, Isirayilaa Ala.

³⁴ Axabi waxatini, Beteli kaan Xiyele mon yi Yeriko taan ti. Koni Nunu a diin Yosuwe

dangan naxan ti fata Alatala ra, na yi raka-mali. Xiyele yi bono a dii xemem singena Abirami yi, a to taan ti folo. A bono a bolokadaan Segubu yi, e to taan so demene.*

17

Nabi Eli

¹ Xemena nde yi na naxan yi kelixi Tisibi taani Galadi yamanani, a xili Eli, na yi a fala Axabi xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, Isirayilaa Ala, naxan ma walike n na, xiila mi se jee famatoni itoe yi, tule mi fe, fo n na a yamari."

² Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

³ "Keli be, i siga sogeteden binni, i luxun Keriti xuden dexon, naxan Yuruden baan sogeteden binni.

⁴ I luma nen xude igen minje, n yi xaxane yamari e xa fa donseen na i xa."

⁵ Alatala naxan fala Eli xa, a na liga, a sa dolo Keriti xuden de Yuruden baan sogeteden binni.

⁶ Xaxane yi fama burun nun suben na xotonna nun jinbanna ra, a lu xude igen minje.

⁷ Koni waxatidi to dangu, xuden yi xara, amasoto tule mi fa yamanani.

Eli Sarepata taani

⁸ Nayi, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa,

⁹ "Keli i siga Sarepata taani, Sidon dexon, i sa dolo na. N bata kaja gilena nde yamari a xa i balo."

¹⁰ A yi keli, a siga Sarepata yi. A yi taan so den lima, kaja gilena nde yi menni yege fendeni. A yi a xili, a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, siga, i sa igedina nde ba n xa alogo n xa n min."

¹¹ Naxanla yi siga, a sa igen ba. Eli mon yi a fala a xa, a naxa, "N bata i mafan, fa buru dungina nde ra n xa i yin kui."

¹² Naxanla yi a yabi, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, i ya Ala. Buru mi n yii, murutu fujin ligaseen ye keden peen nan n yii goronni e nun turen siyadi fejen kui. N yegen fenma na nan ma, n sa na rafala nxu nun n ma dii xemem xa, nxu a don, na xanbi ra nxu faxesa."

¹³ Eli yi a fala naxanla xa, a naxa, "I nama gaxu sonon, sa, a liga alo i a falaxi kii naxan yi. Koni buru dungidi rafala n xa singen, i fa a ra n xon, na xanbi ra i yi nde rafala i yete xa e nun i ya dii xemena."

¹⁴ Amasoto Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "Muruton naxan goronna kui na mi janje mumu e nun turen sa fejen mi kui gele mumu, han Alatala tulen nafama baxon fari laxon naxan yi."

¹⁵ Naxanla yi siga. Eli naxan falaxi, a yi na liga. Nayi, donseen yi lu a yii waxati

* 16:34: Na feen sebexi Yosuwe 6.26 kui.

xunkuye, a tan nun a dii xemen xa, e nun Eli fan.

¹⁶ Murutun naxan yi goronna kui, na mi jan mumɛ! Ture fɛɛn fan mi kui geli na waxatini mumɛ, fata Alatalaa falan na Eli naxan ti.

Eli yi diin nakeli sayani

¹⁷ Na feene dangu xanbini, kaɲa gilɛna, banxi kannna dii xemen yi fura, a furen senben yi gbo ayi han a faxa.

¹⁸ Nayi, naxanla na yi a fala Eli xa, a naxa, “Nanse fa i tan nun n tan tagi, Alaa muxuna? I faxi n konni Ala rakolondeni n yulubine nan ma ba alogo n ma diin xa faxa?”

¹⁹ Eli yi a yabi, a naxa, “I ya dii xemen so n yii.” A yi a tongo a nga yii, a te a ra sangansoon kɛɛ ra, a yi yigiyaxi denaxan yi, a yi a rasa a saden ma.

²⁰ A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, n ma Ala, i fe naxin nabɛ kaɲa gilɛni ito ra ba, n yigiyaxi naxan konni, i yi a dii xemen faxa?”

²¹ Eli yi a sa diin fari sanɲa yi saxan, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa, “Alatala, n ma Ala, n bata i mafan diini ito niin bira ayi.”

²² Alatala yi Eli a maxandin yabi. A yi dii niin bira ayi, a yengi.

²³ Eli yi diin tongo, a siga a ra labe ra banxini, a yi a so a nga yii, a naxa, “A mato, i ya dii nɛɛ.”

²⁴ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon sonɔn a Alaa muxun nan i tan na, e nun Alatalaa falan naxan i dɛ, nɔndin na a ra.”

18

Eli nun Abadi

¹ Waxati xunkuye to dangu, tule fatareyaan nɛɛ saxandeni, Alatala yi falan ti Eli xa, a naxa, “Siga, i sa ti Manga Axabi yetagi, amasɔtɔ n tulɛn nafama nɛn bɔxɔ xaren fari.”

² Eli yi siga alogo a xa sa ti Axabi yetagi.

Fitina kamen yi gbo Samari taani.

³ Axabi yi Abadi xili, a banxi kuntigina. Koni Abadi yi gaxu Alatala yɛɛ ra han!

⁴ Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi, Abadi yi nabi kemɛ tongo, a yi e luxun tonge suulun suulun yɛɛn ma faran firin na, a yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

⁵ Axabi yi a fala Abadi xa, a naxa, “Siga yamanan ticine birin yi e nun xudene yi, yanyina nde sexɛna nde toma nɛn na yi, alogo en yi en ma soone nun gbaxalone* niin nakisi, en hayu mi fa luma sube faxa feen ma sɔnɔn.”

⁶ E yi yamanani taxun e ra, a yisiga xinla ma, Axabi kedenna yi siga kira keden xɔn, Abadi fan kedenna yi siga kiraan boden xɔn.

⁷ Abadi mɔn yi kira tagi singen, Eli yi fa a ralan. Abadi to a kolon, a xinbi sin a yetagi, a yetagi yi lan bɔxɔn ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, n kannna Eli?”

⁸ A yi a yabi, a naxa, “N tan na a ra. Siga, i sa falan ti i kannna xa, i naxa, ‘Eli be.’”

⁹ Abadi yi a maxɔdin, a naxa, “N haken mundun ligaxi, alogo i xa n tan, i ya walikɛɛn so Axabi yii, a xa n faxa?”

¹⁰ N bata n kolɔ habadan Alatala yi, siya mi na, yamana mi na, n kannna mi xɛraan nasigaxi denaxan yi i fendeni, e na a fala a xa, a i mi na yi, a yi yamanan nun siyaan nakoloma nɛn xa e mi i toxi.

¹¹ Iki, i bata yamarin fi n ma a n xa sa a fala n kannna xa a Eli be.

¹² Nayi, n na keli i fɛma, Alatalaa Nii Sarijanxina i xalima nɛn yire gbɛtɛ yi, n mi denaxan kolon. N na sa Axabi rakolon, a mi i to, a n faxama nɛn. Anu Alatala batu muxu kenden nan n na xabu n ma dii nɔɛyani.

¹³ E mi yi a fala i xa nun, n kannna, n naxan naba Yesabele yi Alatalaa nabine faxama waxatin naxan yi? N nabi kemɛ tongo nɛn n yi e luxun tonge suulun suulun yɛɛn ma faran firin na, n yi e baloma igen nun burun na denaxan yi.

¹⁴ Awa, iki, i a falama n xa a n xa a fala n kannna xa a Eli be yi. A n faxama nɛn!”

¹⁵ Koni Eli yi a yabi, a naxa, “N bata n kolɔ habadan Alatala yi, Alatala Senben Birin Kanna, n naxan batuma, n bata i xaxili ragidi, to yeteni n tima nɛn Axabi yetagi.”

Eli nun Axabi

¹⁶ Abadi yi siga Axabi ralandeni, feen naxanye danguxi, a ne yeɛba a xa. Axabi yi siga Eli yetagi.

¹⁷ Axabi to Eli to tun, a yi a fala a xa, a naxa, “I tan na a ra ba, i tan naxan tɔɔyaan nafaxi Isirayila ma?”

¹⁸ Eli yi a yabi, a naxa, “N mi Isirayila tɔɔɛ mumɛ! I tan nun i ya denbayaan na a ra, amasɔtɔ ɛ bata tondi Alatalaa yamarine suɛɛ, ɛ yi Baali suxurene batu.

¹⁹ Iki Isirayila kaane birin malan n fɛma, Karemele geyaan fari, e nun Baali ki muxu kemɛ naanin tonge suulunne, e nun Asera ki muxu kemɛ naaninna naxanye e dɛgema Yesabele a tabanla ra.”

Eli Karemele geyaan fari

²⁰ Axabi yi xɛrane rasiga Isirayila muxune birin ma, a yi suxure kiine malan Karemele geyaan fari.

²¹ Nayi, Eli yi a maso yamaan birin na, a fala e xa, a naxa, “ɛ luma ɛ yetɛ yifuyɛ han

* **18:5: Gbaxaloni** itoɛ sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

waxatin mundun yi? Xa Alatala nan Ala ra, ε bira a fɔxɔ ra. Koni, xa Baali na a ra, ε bira na fan fɔxɔ ra.” Yamaan mi a yabi sese ra.

²² Eli yi a fala yamaan xa, a naxa, “N kedenna nan luxi Alatalaa nabine ra. Baali ki muxun kemε naanin tonge suulun nan be.

²³ ε xa tura firin so nxu yii, Baali ki muxune xa tura keden sugandi e yetε xa, e yi a yisege, e a sa yegene fari, hali tεε mi sa, n fan yi turaan bonni sege, n yi a sa yegene fari, hali tεε mi sa.

²⁴ E xa e ala maxandi a xinla ra, n fan yi Alatala maxandi a xinla ra. Ala sensenna maxandine rasuxe nen a tεen nadege.” Yamaan birin yi a fala, e naxa, “Nxu tinxi.”

²⁵ Nayi, Eli yi a fala Baali ki muxune xa, a naxa, “ε tura keden sugandi, ε singe yi a yiton, amasɔtɔ ε tan nan wuya. Na xanbi ra, ε yi ε ala maxandi a xinla ra, koni ε nama tεε sa ε yegene yi.”

²⁶ E turaan naxan so Baali ki muxune yii, e yi na tongo, e yi a yiton saraxan na, e yi Baali maxandi a xinla ra keli xɔtɔnni han yanyi tagini saraxan gan feen na. E yi sɔnxɔ, e naxa, “Baali nxu yabi!” E yi faren bodonma e kiden yetagi e naxan ti, koni e mi yabi xui sɔtɔ.

²⁷ Yanyi tagin masoni, Eli yi lu e magele, a naxa, “ε gbelegebele ɲaxi ra! Ala to a tan na, yanyina nde i ya lima, a a mirima fena nde ma, hanma a wali gbete ra, xa na mi a ra, a sa safarin na, hanma a xima, a xulunma nen.”

²⁸ Baali ki muxune yi gbelegebele e xuini texin na pore, e lu e maxɔle silanfanne nun tanbane ra han wunli mini e fatine ma alo e namunna kiina.

²⁹ Yanyi tagin to dangu, e lu feene fale han ɲinbanna saraxa ba waxatini. Koni Baali xui mi me, e mi yabi sɔtɔ a ra, a taxamaseri mi to.

³⁰ Nayi, Eli yi a fala yamaan birin xa, a naxa, “ε maso n na.” Yamaan birin yi e maso a ra. Eli yi Alatalaa saraxa ganden nafala, naxan bata yi kala.

³¹ A yi gemε fu nun firin tongo Yaxubaa dii xemene bɔnsɔn fu nun firinne yatena. Alatala bata yi falani ito ti Yaxuba naxan xa, a naxa, “I xili bama nen Isirayila.”

³² Eli yi saraxa ganden nafala Alatala xa na gemε fu nun firinne ra. A yi folon ge saraxa ganden nabilinni, igen litiri tonge saxan ɲɔxɔn nɔε se naxan kui.

³³ A yi yegene yelan, a turani xaba a dungi dungin na, a yi a sa yegene fari.

³⁴ A mɔn yi a fala, a naxa, “ε feɲε naanin nafe igen na, ε yi a bɔxɔn saraxan nun yegene fari.” A yi a fala, a naxa, “ε mɔn xa a liga keden.” E mɔn yi a liga a firinden. A yi a fala, a naxa, “ε mɔn xa a liga a saxandeni.” E mɔn yi a liga a saxandeni.

³⁵ Igen yi dɔxɔ yire sariɲanxin nabilinni han a folon nafe.

³⁶ Saraxan yi daxa a ba waxatin naxan yi, Nabi Eli yi a maso, a fala, a naxa, “Alatala, Ibrahima nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala. Muxune xa a kolon to, a i tan nan Ala ra Isirayila yi, a i ya walikeen nan n na, a n feni ito ngaan ligaxi i ya falan xɔn.

³⁷ N yabi, Alatala, n yabi, alogo yamani ito xa a kolon a i tan, Alatala nan Ala ra. Na kiini, i yi a liga, e tubi i ma e bɔɲeni.”

³⁸ Alatalaa tεen yi godo, saraxan nun yegene nun gemene nun bɔxɔna, a yi e birin gan, igen naxan yi folon na, a na xori.

³⁹ Yamaan birin na to waxatin naxan yi, e xinbi sin, e yetagin yi lan bɔxɔn ma, e yi a fala, e naxa, “Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!”

⁴⁰ Eli yi a fala e xa, a naxa, “ε Baali suxure ki muxune suxu, e sese nama siga.” E yi e suxu. Eli yi e ragodo Kison xuden de, a sa e kɔε raxaba menni.

Tulen mɔn yi fa

⁴¹ Eli yi a fala Axabi xa, a naxa, “Te, i dege, i min, amasɔtɔ n tulen xuiin mema.”

⁴² Axabi yi te, a sa a dege, a min. Koni, Eli tan yi te Karemele geyaan xuntagi, a sa a felen denaxan yi han bɔxɔn ma, a yi a yetagin lu a xinbine longonna ra,

⁴³ a yi a fala a walikeen xa, a naxa, “Te, i yeε rasiga fɔxɔ igen binni.” Walikeen yi te, a mato, a xεte, a naxa, “Sese mi na.” Saɲa yi solofere Eli a rasigama a matodeni.

⁴⁴ A saɲa yi soloferedeni, walikeen yi a fala, a naxa, “Kundadin nan tema fɔxɔ igen binni, a xurun alo yii kuina.” Nayi, Eli yi a fala a xa, a naxa, “Siga i sa a fala Axabi xa, a a xa a soone yiton, a godo benun tulen xa a yeε rasa be.”

⁴⁵ Waxatidi, tulen yi fɔrɔ ayi, foyen yi fa, tule gbeen yi fa. Axabi yi te a wontoron kui, a siga Yeɣerele taani.

⁴⁶ Eli sigamatɔn yi a tagixidin xidi, Alatala senben yi godo a ma, a siga a giye mafuren, a yi dangu Axabi a wontoron na han Yeɣerele taan so dena.

19

Eli yi a gi Horebe geyaan fari

¹ Eli naxan birin liga, Axabi yi na fala Yesabele xa, Eli a suxuren ki muxune birin faxa silanfanna ra kii naxan yi.

² Yesabele yi xeraan nasiga Eli ma a faladeni a xa, a naxa, “Alane xa n suxu e ɲaxun birin yi, xa n mi i niin liga alo i e birin niine ligaxi kii naxan yi benun waxatini ito xa a li tila.”

³ Eli to na me, a keli a siga alogo a xa a niin nakisi. A yi fa Beriseba taani Yuda yamanani, a yi a walikeen lu menni.

⁴ Na xanbi ra, a sigan ti yanyi keden tonbonni, a sa dɔxɔ wudi bilidina nde bun ma, a yi a fala Ala xa, a naxa, “A bata radangu ayi! Iki Alatala, n niin tongo, amasɔtɔ n mi dangu n benbane ra.”

⁵ A sa wudi binla bun, a xi. Malekana nde yi a yiin din a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i dege.”

⁶ A yeɛn nabi a deɛɔn ma burun ganxin geɛme wolonna ma, na saxi a fema, e nun igelengenna ye keden. A to yelin a dege, a min, a mɔn yi a sa.

⁷ Koni Alatalaa malekan mɔn yi fa, a yiin din a ra, a fala a xa, a naxa, “Keli i dege, amasɔtɔ i sigadeni kuya.”

⁸ Nayi, Eli yi keli, a dege, a min, na donseen senben naxan fi a ma, a yi sigan ti xi tonge naanin kɔɛ tonge naanin han Horebe geyaan fari, Alaa geyana.

Eli Horebe geyaan fari

⁹ A sa so faranna nde ra mɛnni, a kɔɛɛn nadangu na. Nayi, Alatala yi falan ti a xa, a naxa, “Eli, nanfera i be?”

¹⁰ A yi a yabi, a naxa, “Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mɔn katama n fan faxa feen na.”

¹¹ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Mini, i ti geyaan fari Alatala yetagi. N tan danguma nen na yi.” Alatala yeɛ ra, foye gbeen yi mini, a geyane raxuya ayi, a gemene yibo, koni Alatala mi yi foyeni. Foyen to dangu, bɔxɔn yi xuruxurun, koni Alatala mi yi bɔxɔ xuruxurunni.

¹² Bɔxɔn xuruxurunna danguxina, teɛn yi mini, koni Alatala mi yi teɛni. Teɛn to dangu, nununɔnunun xui naxumɛdin yi mini.

¹³ Eli to na me a yi a yetagin luxun a doma gbeen bun, a mini, a ti faranna so deɛn na. A yi xuina nde me naxan a fala a xa, a naxa, “Nanfera i be Eli?”

¹⁴ A yi a yabi, a naxa, “Alatala, Ala Senben Birin Kanna, i rafan n ma han! Isirayila kaane bata e me i ya layirin na, e yi i ya saraxa gandene kala, e yi i ya nabine faxa silanfanna ra, n keden peen nan fa luxi, e mɔn katama n fan faxa feen na.”

¹⁵ Koni, Alatala yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i xɛte keden na tonbonni, han Damasi taani, i na so, i turen susan Xasayeleye xunna ma alogo a xa findi Arami mangan na.

¹⁶ I turen susan Nimisi a dii xɛmen Yehu fan xunna ma alogo a xa findi Isirayila mangan na, i mɔn yi turen susan Elise fan xunna ma a xa findi nabiin na i nɔxɔni, Elise naxan findixi Safati a dii xɛmen na naxan kelixi Abeli-Mehola yi.

¹⁷ Nayi, Ala yaxun naxanye na e sɔtɔ Xasayeleye a silanfanna ra, Yehu yi ne faxa. Naxanye na e sɔtɔ Yehu a silanfanna ra, Elise yi ne faxa.

¹⁸ Koni, n muxu wuli solofere luma nen Isirayila yi, naxanye mi e xinbi sinxi Baali bun, e mi a suxuren sunbu.”

Eli yi Elise sugandi a nɔxɔni

¹⁹ Eli yi siga mɛnni, a yi Safati a dii xɛmena Elise li xɛɛ biini, e nun xɛɛ bi ningen mɔxɔɔnen nun naanin naxanye yi xidixi firin firin yeɛn ma. A tan nan yi a mɔxɔɔnen nun naanin firin dɔnxene rawalima. Eli yi a maso a ra, a doma gbeen woli a ma.

²⁰ Nayi, Elise yi a nɔngene lu na, a yi a gi Eli fɔxɔ ra, a naxa, “A lu yandi, n bata i mafan, n xa sa nga nun n fafe sunbu, n yi fa lu birɛ i fɔxɔ ra.” Eli yi a yabi, a naxa, “Siga. N fena nde ligaxi i ra nen ba?”

²¹ Elise yi xɛte a xɛɛn ma, a yi fa a turaan firin tongo, a e ba saraxan na, a e suben nɔn nɔngene rawali wudin na, a na suben so muxune yii. Na xanbi ra, a keli, a bira Eli fɔxɔ ra, a findi a walikɛɛn na.

20

Ben-Hadada yi Samari yenge

¹ Ben-Hadada, Arami mangan yi a ganla birin malan a fema. Manga tonge saxan e nun firin nan yi a fɔxɔ ra, e nun e soone, e nun e yenge so wontorone, e sa Samari taan nabilin, e a yenge.

² A yi xerane rasiga taani Axabi ma, Isirayila mangana.

³ E yi a fala a xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki, ‘I ya wure gbeti fixɛn nun i ya xɛmaan so n yii, e nun i ya naxalan fajine nun i ya dii fajine.’”

⁴ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, “N bata i ya yamarine suxu, mangana, n kanna. N bata n yetɛ so i yii e nun n gbeen naxan birin na.”

⁵ Xerane mɔn yi xɛte, e yi a fala Axabi xa, e naxa, “Ben-Hadada naxa iki: ‘N bata a fala i xa, a i xa i ya wure gbeti fixɛn nun i ya xɛmaan so n yii, e nun i ya naxanle nun i ya diine.’”

⁶ Nayi, waxatini ito yi tila, n nan n ma walikɛne rasigama nen i konni, e yi sa i ya banxin yetetere e nun i ya walikɛne banxine, naxan birin i yii a kenden na e a tongoma nen, e a xali.’”

⁷ Isirayila mangan yi yamanan fonne birin xili, a a fala e xa, a naxa, “E a mato ki faji xɛmeni ito wama en ma tɔɔn nan xɔn, a bata yi xeraan nafa n ma naxanle nun n ma diine maxilideni n na e nun n ma wure gbeti fixɛn nun n ma xɛmana, n mi tondi a sese ma.”

⁸ Yamaan nun fonne birin yi a fala Axabi xa, e naxa, "I nama i tuli mati a ra, i nama tin."

⁹ Mangan yi yabini ito ti Ben-Hadada a xerane xa, a naxa, "E a fala mangan xa, n kanna, e naxa, 'I naxan birin maxilixi n na a fəloni, n na ligama nen, koni i naxan birin maxilixi iki n mi nɔe na lige.'" Xerane yi siga, e na yabin fala Ben-Hadada xa.

¹⁰ Ben-Hadada mən yi xeraan nasiga a faladeni Axabi xa, a naxa, "Alane xa n natəron e naxun birin yi xa n burun-burunna gbee lu Samari taani naxan n fəxorabirane yiine rafɛ."

¹¹ Isirayila mangan yi a yabi, a naxa, "E Ben-Hadada rakolon sandani ito ma, e naxa, 'Naxan a yitənma yengɛ so xinla ma, na nama a kanba fə naxan bata yelin yengen soɛ.'" "

¹² Ben-Hadada na yabin sətəma waxatin naxan yi, e nun a mangane, e yi minma bubun kui, a yi a fala a walikene xa, a naxa, "E yitən." E yi e yitən taan xili ma.

Axabi a xunna yeren fəlonə

¹³ Koni nabina nde yi a maso Isirayila Manga Axabi ra, a yi fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I bata gali gbeeni ito to ba? To yetəni n na a soma nen i yii, alogo i xa a kolon a n tan nan Alatala ra.'" "

¹⁴ Axabi yi a maxədin, a naxa, "Na fatama nde ra?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Fata sofa foningene ra yamana kanne naxanye yɛ matongoxi.'" "Axabi mən yi a maxədin, a naxa, "Nde yengen fəlonə?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan."

¹⁵ Nayi, Axabi yi sofa foningene malan a yetagi yamana kanne naxanye yɛ matongoxi, naxanye yate yi keme firin tonge saxan e nun firin na. A mən yi Isirayila ganla sofane fan malan a yetagi, naxanye yate yi wuli solofere ra.

¹⁶ E yi mini yanyi tagini. Ben-Hadada yi a dələtəyani bubune kui e nun a manga tonge saxan e nun firinna naxanye fa a malideni.

¹⁷ Sofa foningene singe yi mini. Ben-Hadada yi xibarun fenne rasiga, alogo a xa a kolon feen naxan danguma. E fa a fala a xa muxune bata mini Samari taani.

¹⁸ Ben-Hadada yi a fala, a naxa, "Xa e minixi bəpɛ xunbenla nan xilima, e e pɛpɛne suxu, xa e minixi yengɛ so xinla nan ma, e e pɛpɛne suxu."

¹⁹ Sofa foningene nun ganla naxan yi biraxi e fəxə ra, ne yi mini taani.

²⁰ Birin yi a gbee yaxu faxa, Arami kaane yi e gi. Isirayila yi bira e fəxə ra. Arami manga Ben-Hadada yi a yetə rakisi soon fari, e nun soo ragina ndee.

²¹ Isirayila mangan yi mini, a yi a soone faxa, a wontorone kala, a yi bənə gbeen sa Arami kaane ma.

²² Nayi, nabiin yi a maso Isirayila mangan na, a a fala a xa, a naxa, "I wəkile, i miri ki fəni, i lan i xa naxan liga, amasətə pɛɛ famatəon waxatini ito yi, Arami mangan mən fama nen i yengedeni."

Isirayila kaane mən yi Arami kaane nɔ yengeni

²³ Arami mangana walikene yi a fala a xa, e naxa, "E ala, geyane ala na a ra, nanara e senben gbo en xa. Koni en na e yengɛ lanbanni, waxatina nde en senben gboma nen e xa mənni."

²⁴ Iki i mən xa ito liga. I xa i ya mangane ba ganla xun na, i yi yamana kanne dəxə e nɔxəni.

²⁵ I tan xa ganla nde malan naxan senben gbo alo i bənəxi naxan yi, a soone yatene xa lan e nun a yengɛ so wontorone yatene xa lan. Na xanbi ra, en yi e yengɛ lanbanni, en na a toɛ xa en senben mi gboɛ ayi e xa." A yi e xuiin name, a na liga.

²⁶ Nɛɛ nenen to a li, na waxati kedenni, Ben-Hadada yi Arami kaane malan a yetagi, a te Afeki taani Isirayila yengedeni.

²⁷ Axabi fan yi Isirayila kaane malan a yetagi, e donseene sətə, e siga Arami kaane yengedeni. Isirayila kaane yi e ganla daaxaden nafala Arami kaane yetagi. Isirayila kaane yi maligaxi sii kuru firinna nan na, koni Arami kaane tan yi yamanan nafexi.

²⁸ Nabiin mən yi a maso, a yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Arami kaane to yi a falama fa fala Alatala, geyane ala na a ra, lanbanna ala mi a ra, nanara n yama gbeeni ito birin sama nen i sagoni, e yi a kolon a Alatala nan n tan na.'" "

²⁹ E lu malanxi e bode yetagi xi solofere. Xi soloferede ləxəni, yengen yi fəb, Arami sofaan naxanye yi e sanni, Isirayila kaane yi ne wuli keme faxa ləxə kedenni.

³⁰ A dənəne yi e gi Afeki taani, wuli məxəpən nun soloferen naxan yi luxi, taan nabilinna yinna yi bira ne fari.

Na waxatini, Ben-Hadada yi a gi, a siga taani, a lu luxunxi banxin konkona nde kui.

³¹ A walikene yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata a mɛ a Isirayila yamaan mangane hinan han! Nxu xa kasa benbenla ndee xidi nxu ra, nxu lutina ndee xidi nxu kəɛ ra, nxu siga Isirayila mangan fəma. Yanyina nde, nxu na a mafan i xa, a mi i faxama."

³² E yi kasa benbenle xidi e ra, e lutine xidi e kəɛ ra, e siga Isirayila mangan fəma. E yi a fala a xa, e naxa, "I ya walikən Ben-Hadada bata i mafan, a naxa, 'N bata i mafan, n niin nakisi.'" Axabi yi yabin ti, a naxa, "A mən a nii ra? Ngaxakedenna na a ra."

³³ Ben-Hadada a xerane yi a to a fala fajin nan yi na ra, e mafura a faladeni, e naxa, "I ngaxakedenna nan Ben-Hadada ra." Axabi yi a fala e xa, a naxa, "E siga, e sa fa a ra n fema." Ben-Hadada yi fa a fema, Axabi yi a ra e wontoron kui.

³⁴ Ben-Hadada yi a fala a xa, a naxa, "N fafe taan naxanye tongo i fafe yii, n ne raxetema nen i ma. I noe yulayaan nabe Damasi taani alo n fafe yi a rabama kii naxan yi Samari taani." Axabi yi a fala a xa, a naxa, "N tan i bejinma nen, i siga, koni fo en layirin xidi." A yi layirin xidi e tagi, a yi a bejin, a siga.

Nabiin yi Axabi a tantanna fala

³⁵ Nabi ganla nabina nde yi a fala a lanfaan xa, a naxa, "Alatalaa yamarin xon ma, n bata i mafan, n bonbo." Koni na xemen yi tondi a bonbo.

³⁶ Nabiin yi a fala, a naxa, "Bayo i mi Alatalaa yamarin suxi, i na keli n fema waxatin naxan yi, yatana i faxama nen." Na xemen to keli a fema, yatana nde yi naralan a ra, a yi a faxesa.

³⁷ Nabiin yi xeme gbete li, a yi a fala, a naxa, "N bata i mafan, n bonbo." Na xemen yi a bonbo, a yi a maxalo.

³⁸ Nabiin yi sa dexo mangana kiraan na, a yeen maxidi dugi dungin na alogo a nama a kolon. Na xanbi ra, a sa ti kiraan na Manga Axabi danguma denaxan yi.

³⁹ Mangan dangumatona, nabiin yi gbelegbele a foxo ra, a naxa, "N yi yengeni waxatin naxan yi, muxuna nde yi mini kuruni a fa kasorasa keden na n xon, a yi a fala n xa, a naxa, 'Xemeni ito ramara n xa. Xa a gi, i tan nan findima a joxon na, xanamu, i gbeti fixen kilo tonge saxan nun naanin so n yii.'

⁴⁰ Koni n yi yee gbaxi ayi be binna nun be binni waxatin naxan yi, xemen yi a gi." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "I ya kitin nan na ra, i yeteen bata a fala."

⁴¹ Mafuren, nabiin yi dugi dungin ba a yee ma, Isirayila mangan yi a kolon a nabina nde na a ra.

⁴² Nayi, a yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo n xemen naxan faxesa fe ragidigi, i bata na bejin, i tan yeteen nan faxama a joxoni, i ya yamaan yi faxesa a yamaan funfuni.' "

⁴³ Isirayila mangan yi xete a konni Samari taani, a kontofilixi, a xaminxi.

21

Axabi yi tin Naboti faxan ma

¹ Na feene dangu xanbini, xemena nde yi Yeserele yi, a xili Naboti, manpa bili nakxon yi a yii Axabi a manga banxin dexon, Samari mangana.

² Loxona nde, Axabi yi a fala Naboti xa, a naxa, "I ya manpa xeen naxan n ma manga banxin fema, a so n yii, n xa a findi sabidi nakxon na, n manpa xee fajin gbete soe i yii, hanma xa a i kenen, n na sara gbeti fixen na."

³ Koni Naboti yi Axabi yabi, a naxa, "Alatala xa n natanga n benbane keen soon na i yii."

⁴ Axabi xoloxin monexin yi so banxini Naboti Yeserele kaana falana fe ra, a a mi a benbane keen soma a yii. A sa a sa, a yetagin luxun, a mi wa sese don fe xon.

⁵ A jaxanla Yesabele yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Nanfera i niini jaxuxi i ma, i mi i degema mumef?"

⁶ A yi a yabi, a naxa, "N falan tixi Naboti Yeserele kaan nan xa, n naxa, 'I ya manpa xeen sara n ma gbetin na, xa i nu wa, n manpa xee gbete so i yii a joxon na.' "

⁷ Nayi, a jaxanla Yesabele yi a fala a xa, a naxa, "Iki, i tan nan mangayani Isirayila yi ba? Keli i dege, i bonen yi sewa, n tan Naboti Yeserele kaana manpa xeen soma nen i yii."

⁸ A bataxine sebe Manga Axabi xinla ra a mangana taxamasenna sa e ma, Naboti taan naxan yi, a yi e rasiga na fonne nun a kuntigine ma.

⁹ A yi sebexi bataxine kui, a naxa, "E a fala yamaan xa soge keden sunna suxu, e Naboti dexo muxu gbee dexodeni yamaan tagi.

¹⁰ E xalabanten firin dexo a dexon naxanye a tajege ma, a a bata Ala nun mangan danga. Na xanbi ra, e a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxesa."

¹¹ Yesabele yamarin naxan fi bataxine kui, Naboti a taan fonne nun kuntigine yi na liga.

¹² E yi a fala a yamaan xa sun, e Naboti dexo na yamaan yee ra,

¹³ xalabanten firinne fan yi fa, e dexo Naboti dexon. Na xalabanten firinne yi seren ba Naboti xili ma yamaan yetagi, e naxa, "Naboti bata Ala nun mangan danga." Mafuren, e yi a xali taa xanbin na, e a magolon gemen na han a faxesa.

¹⁴ Nayi, taan kuntigine yi xeraan nasiga Yesabele ma, a Naboti magolonxi gemen nan na han a faxesa.

¹⁵ Yesabele na me waxatin naxan yi, a sa a fala Axabi xa, a naxa, "Naboti Yeserele kaan tondi manpa bili xeen naxan sare i ma gbeti na, na manpa bili xeen findi i gbeen na. A bata faxesa."

¹⁶ Axabi a mexina, a Naboti bata faxesa, a yi siga a manpa bili nakoni, a findi a gbeen na.

Ala yi Axabi nun Yesabele yalagi

¹⁷ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

¹⁸ "Siga Axabi fema, Isirayila mangan naxan dxi Samari taani. A sa Naboti a

manpa bili nakōni, a sigaxi naxan findideni a gbeen na.

¹⁹ Sa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata xemena nde faxa. I mōn yi fa a yii seene tongo.' Na xanbi ra, i mōn xa a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: Barene Naboti wunla makōnxi denaxan yi, barene i fan yetēen wunla makōnma mēnna nin.' "

²⁰ Eli yi siga na xerani badeni Axabi xa. Axabi yi a fala a xa, a naxa, "I bata n to ba, i tan n yaxuna?" Eli yi a yabi, a naxa, "On, n bata i to. Amasōtō naxan mi rafan Alatala ma, na rabaan bata i kēnen.

²¹ Ala naxa, 'N tōrōn nafama i ma nen. N na i ralōma ayi nen, xemen naxan birin Axabi a denbayani, n ne raxōri. Naxanye i mabinni, ne birin bama i yii nen, konyine nun xōrone Isirayila yi.

²² N na i ya denbayaan suxuma nen alo n Nebati a dii xemen Yerobowan ma denbayaan suxu kii naxan yi, e nun Axiyaa dii xemen Basaa denbayana. N na ligama nen amasōtō i bata n naxōlo gbeen ti, i yi Isirayila kaane ti yulubin ma.'

²³ Alatala mōn yi falan ti Yesabele fan xili ma, a naxa, 'Barene Yesabele donma nen Yesereleli taan nabilinna yinna sanna xōn ma.

²⁴ Axabi a denbayaan muxun naxanye na faxa taani, barene nan ne donma. Naxanye na faxa xeen ma, xōline nan ne donma.' "

²⁵ Muxu yo mi na naxan a ragidi a xa Alatala rajaxu feen naba alo Axabi. A naxanla Yesabele nan a radin.

²⁶ A yi haramu feene ligama, a yi suxurene batuma alo Amorine yi a ligama kii naxan yi, Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yetē ra.

²⁷ Axabi to Eli a falane mē, a yi a dugine yibō, a kasa benbenla so a ma sununi, a sun. E nun na kasa benbenla nan yi e sama, a yi sigan tima yetē magodoni.

²⁸ Alatala yi falan ti Eli Tisibi kaan xa, a naxa,

²⁹ "I bata a to Axabi a yetē xurunxin n yetagi kii naxan yi? Bayo a bata a yetē xurun n xa, n mi tōryaan nafama a waxatini, a fama a diina waxatin nin, n tōryaan nafa a denbayaan ma."

22

Axabi yi wa Ramoti tongo feni Taruxune Firinden 18.1-3

¹ Nē firin yi dangu, yengen mi so Arami nun Isirayila tagi.

² Nē saxandena, Yuda manga Yosafati yi siga Isirayila mangan fema.

³ Isirayila mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, "E a kolon Ramoti taan Galadi yamanani, en gbeen na a ra! Nanfera en sikema a tongo feen na Arami mangan yii?"

⁴ A yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I sigē n fōxō ra Ramoti taani Galadi yamanani yenge sodeni ba?" Yosafati yi Isirayila mangan yabi, a naxa, "I tan nun n tan keden na a ra, n ma yamaan nun i ya yamana, n ma soone nun i ya soone."

Waliyine yi xunnayerenna fe fala Taruxune Firinden 18.4-11

⁵ Na xanbi ra, Yosafati mōn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxōdin singen."

⁶ Isirayila mangan yi waliyine malan, kemē naanin jōxōn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yengen so Ramoti taani Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" E yi a yabi, e naxa, "Marigina a soma nen mangan yii."

⁷ Koni Yosafati yi a maxōdin, a naxa, "Alatala nabi yo mi fa be yi ba, en nē Alatala maxōdinje naxan xōn ma?"

⁸ Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mōn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasōtō a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xemena." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini."

⁹ Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xemena."

¹⁰ Isirayila mangan nun Yuda manga Yosafati birin yi dōxi e mangaya gbedene yi lonna ma Samari taan so dēen na, e maxidixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yetagi.

¹¹ Sedeki, Kenan ma dii xemen bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bōnbōma fenni itoe nan na han i yi e raxōri.' "

¹² Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nōon sōtōma nen, Alatala a soma nen mangan yii."

Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala Taruxune Firinden 18.12-27

¹³ Xeraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitōn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!"

¹⁴ Koni, Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kolō habadan Alatala yi, Alatala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

¹⁵ Mikahu to fa mangan fema, mangan yi a maxōdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yenge Galadi yamanani, hanma en lan en yi a lu na?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nōon sōtōma nen, Alatala a soma nen mangan yii."

¹⁶ Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakōle Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa jōndin nan gbansan fala n xa?"

¹⁷ Mikahu yi a yabi, a naxa, “N bata Isiray-ila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na, Alatala mən yi fa a fala, a naxa, ‘Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xete a konni bojesani!’ ”

¹⁸ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mumε! A fe jaxin nan tun falama.”

¹⁹ Nayi, Mikahu mən yi a fala, a naxa, “I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to doxi a mangaya gbēdeni, maleka ganla tixi a fema, a yiifanna nun a kəmənnna ma.”

²⁰ Alatala yi a fala, a naxa, ‘Nde Axabi mayendenma alogo a xa siga Ramoti taan yengedeni Galadi yamanani, a faxa?’ Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbete fala.

²¹ Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N tan nœ a mayendenne nən.’ Alatala yi a fala a xa, a naxa, ‘Kiin mundun yi?’

²² A yi a yabi, a naxa, ‘N minima nən, n wulen naso a waliyine birin de.’ Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I a mayendenma nən, i yi a nœ. Siga, i sa na liga.’

²³ Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin de. Alatala bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma.”

²⁴ Nayi, Kenan ma dii xəmən Sedeki yi a maso, a yi Mikahu deen garin, a yi a magele, a naxa, “Alatalaa malekan sigaxi kiraan mundun xən, a to keli n fema, a wule falan ti i xa?”

²⁵ Mikahu yi a yabi, a naxa, “I na i luxun konkon kui i ya banxini ləxən naxan yi, i a kolonma nən.”

²⁶ Isirayila mangan yi a fala, a naxa, “Mikahu suxu, i siga a ra Amən fema, Samari taan kungitgina, e nun Yowasa, mangana dii xəmənna.”

²⁷ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xəmēni ito sa kasoon na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xete kendeanyi.’ ”

²⁸ Mikahu yi a fala, a naxa, “Xa i xete kendeanyi nun, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi.” A mən yi a fala, a naxa, “E tan yamaan birin xa ε tuli mati.”

*Manga Axabi yi faxa yengeni
Taruxune Firinden 18.28-34*

²⁹ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

³⁰ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, “N xa n maxidi alo muxu gbete, n siga yengeni, koni i tan, i maxidi i ya mangaya dugine yi.” Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni.

³¹ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kungiti tonge saxan e nun firinna ma, a naxa, “E nama muxu yo yenge fo Isirayila mangan tun.”

³² Yenge so wontoro kungitgina Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, “Isirayila mangan nan ito ra.” E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi sənχən nate.

³³ Yenge so wontoro kungitgina to a to Isirayila manga mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³⁴ Anu, xəmēna nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, “I firifiri, n namini yenge soden fari ma, amasətə n bata maxəlo.”

³⁵ Yengen yi jaxu ayi na ləxəni. Mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi, a faxa jinbanna ra. A maxəladen wunla bata yi bəxən a wontoron kuiin birin yi.

³⁶ Sogen bira waxatini, e sənχə sənχəni te ganla daaxadeni, e naxa, “Birin xa siga a taani, a konni.”

³⁷ Nayi, mangan yi faxa, e fa a binbin na Samari taani, e yi a maluxun.

³⁸ E to wontoron maxa Samari ige dəxədeni, barene yi Axabi wunla kən, yalundene yi e maxa na, fata Alatalaa falan na.*

³⁹ Axabi kəwali dənχəne, a naxanye birin liga, a sama jin manga banxin naxan ti, e nun a taan naxanye birin ti, ne sebəxi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁴⁰ Axabi to faxa, a dii xəmēna Axasiya nan ti a jəxəni.

*Yosafati, Yuda mangana
Taruxune Firinden 20.31-21.1*

⁴¹ Asaa dii xəmən Yosafati yi findi Yuda mangan na, Isirayila manga Axabi a mangayaan jee naanindeni.

⁴² Yosafati findi mangan na a jee tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalen yi jee məχənen nun suulun. A nga yi xili nən Asuba, Silixi a dii temena.

⁴³ A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan bejin, a fe fajin liga Alatala yee ra yi.

⁴⁴ Koni, a mi taan kidene kala, muxune mən yi lu sigε saraxane badeni mēne yi e nun wusulan gandeni.

⁴⁵ Bəje xunbenla yi lu Yosafati nun Isirayila mangan tagi.

⁴⁶ Yosafati kəwali dənχəne, a wəkilen nun a yengene, ne sebəxi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁴⁷ A yi kide kii xeme yalundene ba a yamanani, naxanye mən yi na xabu a fafe Asaa waxatini.

* 22:38: Na feen sebəxi Mangane Singen 21.19 kui.

⁴⁸ Manga mi yi fa Edon yamanani na wax-atini, fɔ Yuda mangana muxu sugandixin gbansan.

⁴⁹ Yosafati yi kunkin gbeene rafala, alogo e xa siga Ofiri yamanani xema feen na, koni e mi fa siga, bayo kunkine kala nen Esiyon-Gebere yi.

⁵⁰ Nayi, Axabi a dii xemena Axasiya yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I waxi nen n ma walikene xa siga i gbeene foxo ra kunkine kui?" Koni, Yosafati mi tin.

⁵¹ Yosafati to faxa, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xemen Yehorami nan ti a joxoni.

Axasiya, Isirayila mangana

⁵² Axabi a dii xemena Axasiya yi findi Isirayila mangan na Samari taani, Yuda manga Yosafati a mangayaan jee fu nun soloferedeni. Axasiyaa mangayaan naba nen jee firin Isirayila xun na.

⁵³ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen, a sigan ti a jaxin na alo a fafe nun a nga e nun alo Manga Yerobowan, Nebati a dii xemena, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

⁵⁴ A yi Baali suxuren batu, a yi a xinbi sin a bun ma, a yi Alatala raxolo, Isirayilaa Ala, alo a fafe a liga kii naxan yi.

Mangane Firindena Yuda nun Isirayila Mangane Fe Taruxuna

Mangane Firinden kitabu yireni ito kui, na Yuda nun Isirayila manga dɔnxɛne nan ma fe falama. A yire singena (keli Mangane Firinden sora singen ma han sora 7), na Isirayila kala feen nan falama en xa. Mangane nan yi dɔxi a xun na naxanye mi yi tinxin Ala yɛɛ ra yi. Ala yi tin Asiriya mangan Salamanasari xa Samari taan tongo yengɛni, Isirayila manga taana. Na ligaxi nɛn jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔɔnɛn nun firin benun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi. Asiriya mangan mɔn yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, a siga e ra konyiyani. Nabi Elise a fe taruxun yɛbaxi en xa sorani itoe yire wuyaxi kui, Eli a xarandiin naxan ti a jɔxɔni (Keli Mangane Firinden sora 2 ma han 13).

A yire firindena Isirayila yamanan yiifari fɔxɔn mangayaan nan ma fe yebama naxan xili Yuda, feen naxanye liga jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna bun ma Yuda lu xanbini a yete ma yamanan kɔmɛn fɔxɔn suxu xanbini yengɛni. (Keli Mangane Firinden sora 18 ma han sora 25) Dɔnxɛn na, Babilɔn mangan Nebukadanesari yi fa Yerusalen tongo yengɛni jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ tonge solomaxɛ jɛɛ solofere benun Marigi Yesu xa bari, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi Yuda yamanan muxu fisamantenne xali Babilɔn taani. Ala nan Isirayila kaane yulubine saran e ra na feen kui.

Eli yi Axasiyaa tantanna fala

¹ Axabi faxa xanbini, Moyaba kaane yi murute Isirayila kaane xili ma.

² Axasiya yi bira keli a kore banxin foye soden na Samari taani, a maxɔɔ. Nayi, a xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn taan muxune ala, al-ogo a xa a kolon xa a yiylanɛ a maxɔɔni.

³ Koni, Alatalaa malekan yi a fala Eli Tisibi kaan xa, a naxa, "Siga, i sa Samari mangana xɛrane ralan kira yi, i a fala e xa, i naxa, 'Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera i sigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala?'"

⁴ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I naxan nabaxi, na feen ma, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.' "Eli yi sa na fala e xa.

⁵ Xɛrane yi xɛtɛ Axasiya fɛma, a yi e maxɔdin, a naxa, "Nanfera e xɛtɛxi?"

⁶ E yi a yabi, e naxa, "Xɛmɛna nde nan texi nxu ralandeni, a yi a fala nxu xa, a naxa, 'E siga, e xɛtɛ mangan fɛma naxan e rafaxi, e sa a fala a xa, a Alatala ito nan

falaxi, a naxa: Ala mi Isirayila yi ba? Nanfera nayi i xɛrane rasigama Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala? Nanara, i mi fa kelima i ya saden ma, i saxi dɛnaxan yi, i faxan mɛnna nin.' "

⁷ Axasiya yi e maxɔdin, a naxa, "Xɛmɛn yi kiin mundun yi naxan te e ralandeni a falani itoe ti e xa?"

⁸ E yi a yabi, e naxa, "Muxun nan yi a ra naxan yi maxidixi sube kidi xabe kanna ra e nun kidi tagixidina a tagi." Axasiya yi a fala, a naxa, "Eli, Tisibi kaan nan na ra!"

Axasiya yi wa Eli suxu feni

⁹ Axasiya yi sofa tonge suulun nasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi te Eli fɛma geyaan xuntagi, a yi dɔxi dɛnaxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo."

¹⁰ Eli yi na kuntigin yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na, tɛɛn xa godo keli kore, a yi e nun i ya sofa tonge suulunne gan." Tɛɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹¹ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun gbɛtɛye rasiga e nun e kuntigina. Kuntigin na yi a fala Eli xa, a naxa, "Sayibana, mangana yamarin ni i ra, a i xa godo mafurɛn."

¹² Eli yi a yabi, a naxa, "Xa sayiban nan n na, tɛɛn xa godo keli kore, a yi e nun i ya sofa tonge suulunne gan." Alaa tɛɛn yi godo keli kore, a yi e nun a sofa tonge suulunne gan.

¹³ Axasiya mɔn yi sofa tonge suulun e nun e kuntigin nasiga a saxandeni. Na kuntigin saxanden yi te, a to so, a xinbi sin Eli yetagi, a mafan, a naxa, "Sayibana, nxu nun n ma sofa tonge suulunna niin natanga.

¹⁴ N na a kolon, tɛɛn bata godo kore, a yi kuntigi firin falɔne gan e nun e sofa tonge suulunne. Koni iki, n bata i mafan, n niin nakantan."

¹⁵ Alatalaa malekan yi a fala Eli xa, a naxa, "Siga a fɔxɔ ra, i nama gaxu a yɛɛ ra." Eli yi keli, a godo a fɔxɔ ra mangan fɛma.

¹⁶ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, bayo i bata xɛrane rasiga Baali-Sebubi suxuren maxɔdindeni, Ekirɔn kaane ala, alo Ala mi fa Isirayila yi naxan maxɔdinɛ falan na, i mi fa godoma i ya saden ma, i saxi dɛɛnde, amasɔtɔ i faxama nɛn."

¹⁷ Axasiya yi faxa, fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa. Yorami yi ti a jɔxɔni Yosafati a dii xɛmɛn Yehorami a mangayaan jɛɛ firindeni Yuda yi. Dii xɛmɛ yo mi yi Axasiya yii.

¹⁸ Axasiya kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne sɛbɛxi Isirayila mangane taruxu kɛdine kui.

2

Eli yi te kore

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi fa Eli rate kore wuluwulu gbeeni. Na waxatini Eli nun Elise yi kelima Giligali yi.

² Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Beteli taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtema i fɔxɔ ra." E birin yi siga Beteli yi.

³ Beteli taan nabi ganla yi fa Elise fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu."

⁴ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yeriko taani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtema i fɔxɔ ra." E birin yi siga Yeriko yi.

⁵ Yeriko taan nabi ganla yi e maso Elise ra, e yi a fala a xa, e naxa, "I a kolon a Alatala i kanna ratema nɛn kore to?" Elise yi yabin ti, a naxa, "N na a kolon, ɛ dundu."

⁶ Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "Lu be, n bata i mafan, amasɔɔ Alatala bata n xɛ han Yuruden baani." Elise yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔɔ habadan Alatala yi e nun i tan, n mi xɛtema i fɔxɔ ra." E firinna birin yi siga kiraan xɔn.

⁷ Nabiin muxu tonge suulun nabi ganla yɛ, ne yi bira Eli nun Elise fɔxɔ ra, e sa ti, e yi e yɛɛ rafindi e firinna mabinni, e e makuya e ra ndedi. E fan firinna yi ti Yuruden baan dɛ.

⁸ Eli yi a doma gbeen tongo a mɔrɔmɔrɔ, a igen garin, a yitaxun be binna nun be binni, e firinna birin yi dangu yire yixareni.

⁹ E to dangu, Eli yi a fala Elise xa, a naxa, "I waxi a xɔn, n xa nanse liga i xa, benun n xa ba i fɛma?" Elise yi a yabi, a naxa, "N bata i mafan, n waxi i ya nabiyaan xaxinla dɔxɔde firin nan sɔɔ fe yi."

¹⁰ Eli yi a fala a xa, a naxa, "I fe xɔdɛxɛn nan maxɔdinxɛ n na na ra. Koni n bama i fɛma waxatin naxan yi, xa i n to, na ligama i xa nɛn, koni xa i mi n to, na mi ligama i xa."

¹¹ E yi sigatini, e fala tiini, nanunna, wontoro tɛɛ kanna nun soo tɛɛ kanne yi so e tagi, Eli yi te kore wuluwulu gbeeni.

¹² Elise yi a matoma a gbelegbelema, a naxa, "N fafe, n fafe! I dangu Isirayilaa yengɛ so wontorone birin na e nun a soone!" A mi fa a to sɔnɔn. Nayi, a yi a dugine suxu, a yi e yibo dungi firinna ra,

¹³ Elise yi doma gbeen tongo Eli naxan nabira. A xɛtɛ, a ti Yuruden baan dɛ,

¹⁴ Eli doma gbeen naxan nabira, Elise yi na tongo, a baa igen garin, Elise yi maxɔdinna ti, a naxa, "Alatala, Eli a Ala minɛn yi iki?" A mɔn yi baa igen garin, na xanbi ra, baan yi taxun, Elise yi dangu.

¹⁵ Yeriko taan nabine ganla to a to wulani, e yi a fala, e naxa, "Eli a xaxinla Elise yi." E yi siga a ralandeni, e xinbi sin a bun ma.

¹⁶ E yi a fala a xa, e naxa, "Xɛmɛ sɛnbemaan muxu tonge suulun i ya walikɛne yɛ, i waxi e xa sa i kanna fen? Yanyina nde Alatalaa Nii Sarɔjanxin bata a xali a sa a woli geyana nde fari hanma lanbanna nde kui." Elise yi e yabi, a naxa, "ɛ nama e rasiga."

¹⁷ Koni, e yi a karahan han! A yi a fala e xa, a naxa, "ɛ e rasiga." E yi muxu tonge suulun nasiga naxanye Eli fen xi saxan, koni e mi a to mumɛ!

¹⁸ E to xɛtɛ Elise fɛma Yeriko taani, a yi a fala e xa, a naxa, "N mi yi a fale ɛ xa, ɛ nama siga?" "

Elise Yeriko yi

¹⁹ Taan muxune yi a fala Elise xa, e naxa, "Nxu kanna, taan dɔxɔ kiin fan alo i a toxi kii naxan yi, koni igen kobi han a mi tinɔɛ sansine yi soli."

²⁰ Elise yi a fala e xa, a naxa, "ɛ fa fɔxɔn na goron nɛnɛn kui, ɛ a so n yii." E fa a ra.

²¹ Elise yi siga tigin xunna ra, a fɔxɔn woli igeni, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata igeni ito rasarijan, a mi fa muxune faxɛ, sansine fan nun fa solima nɛn.' "

²² Igen yi rasarijan, keli na lɔxɔni fata Elise a falan na.

²³ A kelimatɔɔn mɛnni siga Beteli yi, a yi tema kiraan xɔn, taa yi diidine yi fa, e yi a magele, e yi a fala a ma, e naxa, "Teli kanna siga! Teli kanna siga!"

²⁴ A yi xɛtɛ, a e mato, a yi e danga Alatala xinli, sube xajɛ magaxuxi firin yi mini fɔtɔnni, e diidine tonge naanin e nun firin yibo.

²⁵ Elise yi keli mɛnni, a siga Karemele geyaan fari. Na xanbi ra, a xɛtɛ Samari taani.

3

Yorami, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Yosafati a mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛdeni, Axabi a dii xɛmɛn Yorami yi findi Isirayila mangan na Samari taani, a jɛɛ fu nun firin mangayaan liga Isirayila xun na.

² Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a na liga nɛn, koni a mi dangu a fafe nun a nga fe jaxine ra. A fafe kide gɛmɛ Baali sawuran naxanye ti, a ne kala,

³ koni Nebati a dii xɛmɛn Yerobowan yulubin naxanye liga, naxan Isirayila kaane ti yulubin ligan ma, a fan yi kankan ne ligan ma, a lu ne yi, a mi xɛtɛ e fɔxɔ ra mumɛ!

Yorami yi Moyaba yengɛ

⁴ Moyaba mangan Mesa, yɛxɛɛ kurune nan yi a yii. Jɛɛ yo jɛɛ, a yi lan a xa naxan so Isirayila mangan yii mudun na, na nan lanxi yɛxɛɛ diin wuli kɛmɛ ma e nun yɛxɛɛ xungbe wuli kɛmɛ e nun e xabena.

⁵ Axabi to faxa, Moyaba mangan yi murute Isirayila mangan xili ma.

⁶ Nayi, Yorami yi mini Samari taani, a Isirayila sofane birin malan.

⁷ A xerane rasiga a faladeni Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "Moyaba mangan bata murute n xili ma. I waxi fa feni n foxo ra Moyaba yengedeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "N sigama nen i foxo ra, i tan nun n tan keden na a ra, n ma sofane i ya sofane nan e ra, n ma soone i ya soone nan e ra."

⁸ Yosafati mon yi a maxodin, a naxa, "En teen kiraan mundun xon?" Yorami yi a yabi, a naxa, "Edon tonbonna kiraan xon."

⁹ Isirayila mangan nun Yuda mangan nun Edon mangan yi siga, e xi solofere sigan tixina, igen yi nan ganla yii e nun xuruseen naxanye yi biraxi e foxo ra.

¹⁰ Nayi, Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Ee! Alatala en tan manga saxanne xilixi nen, alogo a xa en sa Moyaba yamanan sagoni!"

¹¹ Koni Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Alatalaa nabi yo mi na en noe Alatala maxodin ne naxan yi?" Isirayila mangana walikene yi a fala e xa, a naxa, "Elise be, Safati a dii xemena, naxan yi igen sama Eli yiine ra."

¹² Yosafati yi a fala, a naxa, "Alatalaa falana Elise yi." Nayi, Isirayila mangan nun Yosafati nun Edon mangan yi godo a fema.

¹³ Elise yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Nanse i tan nun n tan tagi? Siga i fafe nun i ngaa nabine fema." Isirayila mangan yi a fala a xa, a naxa, "En-en, amasoto Alatala nan nxu tan manga saxanne xilixi alogo a xa nxu so Moyaba yii."

¹⁴ Elise yi a fala a xa, a naxa, "N bata n kolo habadan Alatala yi, Senben Birin Kanna, n walima naxan xa, xa n mi Yosafati binyaxi, Yuda mangana, i bote mi yi taranma n xa. N mi yi i matoma.

¹⁵ Iki, e fa maxase maxana nde ra n xon." Maxase maxan na maxaseen maxa waxatin naxan yi, Alatala senben yi godo Elise ma.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E yili wuyaxi ge lanbanni.'

¹⁷ Amasoto Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E mi foyen toma, e mi tulen toma mumu, koni lanbanni ito rafema nen igen na, e yi e min, e tan nun e xuruse xungbene nun e xuruse xunxurine.'

¹⁸ Koni fe di xuri nan na ra Alatala yii. A Moyaba yamanan soma nen e yii.

¹⁹ E taa fangamane birin kalama nen e nun taa rakantanxine, e wudi fajine birin segema nen, e yi tigne birin dutun, e xee ne rafe gemene ra."

²⁰ Na xoton bode, saraxa ba waxatini, igen yi fa keli Edon yi, yamanan yi rafe igen na.

²¹ Moyaba kaane to a me a mangane fama e yengedeni, naxanye birin bata yi a li yenge so seen tongoden ma, e ne birin xili, e ti yamanan danna ra.

²² E to keli xotonni, sogen tixi igen na boxon fari ma, Moyaba kaane yi igen to wulani, a gbeeli alo wunla.

²³ E yi a fala, e naxa, "Wunla na a ra! Mangane bata e bode yenge, e nun e sofane, e yi e bode faxa. Iki, Moyaba kaane, e keli, en sa e yii seene tongo!"

²⁴ E yi fa Isirayila ganla daaxadeni. Koni, Isirayila ganla yi keli, a Moyaba kaane yenge, e yi e gi ganla yee ra. Isirayila ganla yi bira e foxo ra han e sa so e yamanani, e yi Moyaba kaane no.

²⁵ E taane kala, e birin yi gemu keden kedenna woli xee fajine yi, e xee ne rafe gemene ra, e yi tigne birin dutun, e yi wudi fajine birin sege. A rajanna, Kiri-Haresti taan yinna nan tun yi fa a kiini, koni sofa lantan kanne fan yi fa na rabilin, e na fan yenge.

²⁶ Moyaba mangan to a to a a mi yengen noe, a yi silanfan kanna muxu kemu solofere tongo alogo a xa kirani ba han Edon mangan fema, koni e mi na.*

²⁷ Nayi, a yi a dii singen tongo naxan yi lanma a xa ti a boxoni, a yi a ba saraxan na taan yinna fari. Na xanbi ra, Moyaba kaane yi Isirayila kaane jaxankata han Isirayila kaane yi keli na yi, e xete e konni.

4

Elise yi kapa gilen mali

¹ Loxona nde kapa gilen nde yi fa Elise li, nabi ganla nabina nde nan yi a xemen na. A yi Elise mafan, a naxa, "I ya walikena, n ma xemen bata faxa, i a kolon a i ya walikene yi gaxuxi Alatala yee ra, koni doli kanna bata fa n ma dii xeme firin tongodeni, a xa e findi a konyine ra."

² Elise yi a maxodin, a naxa, "N noe nanse lige i xa? A fala n xa nanse i yii banxini?" Naxanla yi a yabi, a naxa, "Sese mi i ya walikene yii banxini fo ture kundi keden."

³ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Siga, i sa goron yigenle maxodin i doxo bodene ra, i nama ndedi maxodin de!"

⁴ I na so i konni, i deen balan e nun i ya diine xun ma, i turen sa goronne birin kui, naxanye na rafe i ne doxo e dan na."

⁵ Nayi, naxanla yi keli a fema. A deen balan e nun a diine xun ma, e yi fa goronne ra, a yi e rafe.

⁶ Goronne birin to rafe, a yi a fala a dii xemen xa, a naxa, "Fa goron gbete ye ra." Koni a diin yi a yabi, a naxa, "Goron mi fa na." Turen yi ba mine.

* 3:26: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

⁷ Naxanla yi sa a fala sayiban xa. Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, turen mati, i yi i ya donla fi, naxan na lu i yii, na i tan nun i ya diine rakisima nen.”

Sunemi kaana diin yi keli sayani

⁸ Loxona nde Elise yi danguma Sunemi taani, naxalan nafulu kanna nde yi menni, na yi a karahan a xa a dege. A nema yi dangue na waxati yo yi, a soma nen a konni a dege.

⁹ A yi a fala a xemen xa, a naxa, “N laxi a ra xemen naxan danguma en konni waxati yo waxati, Alaa muxu sarijanxin na a ra.

¹⁰ En lan en xa konkodina nde ti a xa en ma sangansoon koe ra, en saden nun tabanla nun gbeden nun lenpun doxo a xa na. A noe yigiyε menni nen a na dangu en konni.”

¹¹ Loxona nde Elise to fa Sunemi yi, a te konkoni koren na, a sa a sa na yi.

¹² A yi a fala a walikeen Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan xili.” Gexasi yi na naxanla xili, a fa a fema.

¹³ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “A fala naxanla xa, i naxa, ‘I bata fe wuyaxi raba nxu xa. Nxu noe nanse lige i xa? Nxu xa falan ti mangan xa i ya fe yi hanma sofa kuntigina?’ ” Naxanla yi a yabi, a naxa, “N doxi n ma yamanan nan tagi, sese mi dasaxi n ma.”

¹⁴ Elise yi Gexasi maxodin, a naxa, “Nanse xa liga a xa?” Gexasi yi a yabi, a naxa, “Dii mi a yii, a xemen bata fori.”

¹⁵ Elise yi a fala, a naxa, “Naxanla xili.” Gexasi yi a xili, a yi fa, a so deen na.

¹⁶ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Nee famatoni waxatini ito yi, i diin barima nen, i a tongo i yii.” Naxanla yi a yabi, a naxa, “En-en, n kanna, sayibana, i nama wulen fala i ya walikeen xa.”

¹⁷ Naxanla na yi fudikan, nee famatoni na waxati kedenni, a dii xemen bari, alo Elise a fala a xa kii naxan yi.

¹⁸ Diin yi gbo. Loxona nde, a yi siga a baba fema se xabane yireni,

¹⁹ diin yi a fala a baba xa, a naxa, “N xunna! N xunna!” A baba yi a fala a walikeen xa, a naxa, “A xali a nga fema.”

²⁰ Walikeen yi a tongo, a a xali a nga fema. Diin yi lu a nga xinbine fari han yanyi tagini. Na xanbi ra, a faxa.

²¹ Naxanla yi te, a sa diin sa sayibana saden ma, a deen balan a xun ma, a mini.

²² A yi a xemen xili, a naxa, “N bata i mafan i ya walike keden nun sofanla keden nafa n ma, n waxi siga feni sayibana fema mafuren. N fama.”

²³ A yi a maxodin, a naxa, “Nanferi a waxi siga feni a fema to? Kike Nenen hanma Matabu Loxon mi a ra.” A yi a yabi, a naxa, “Hali i mi kontofili.”

²⁴ A yi sofanli ton, a fala a walikeen xa, a naxa, “Ti sofanla yee ra. En siga, i nama ti, xa n mi i yamari.”

²⁵ Nayi, e siga sayibana fema Karemele geyaan fari. Sayibana to a to fe wulani, a yi a fala a walikeen Gexasi xa, a naxa, “Sunami kaan fama.

²⁶ Iki i gi i sa a ralan, i yi a fala a xa, i naxa, “Tana mi i ma? I ya xemen nun i ya diina, tana mi e ma?” ” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Tana yo mu.”

²⁷ Koni, a sayibana feman li waxatin naxan yi geyaan fari, a yi a sanne suxu. Gexasi yi wa a radin feni ayi. Koni, sayibana yi a fala a xa, a naxa, “A lu na, amasoto a bojen sunuxi, koni Alatala bata na feen luxun n ma, a mi a yitaxi n na.”

²⁸ Nayi, naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, n yi i maxodin diina nde ma nun? N mi yi a fala i xa, ‘I nama n yanfa?’ ”

²⁹ Elise yi a fala Gexasi xa, a naxa, “I tagi xidi, i n ma dunganna suxu i yii, i siga. Xa i naralan muxuna nde ra, i nama a xonton, xa muxuna nde i xontan, i nama a ratin. I xa n ma dunganna sa diin yetagi.”

³⁰ Naxanla yi a fala, a naxa, “N bata n kolo habadan Alatala yi, n mi sigama xa i tan mi a ra.” Nayi, Elise yi siga a foxo ra.

³¹ Gexasi bata yi siga e yee ra, a bata yi dunganna sa diin yetagi, koni diin mi xui ramini, a mi a ramaxa. A xete Elise ralan-deni, a na feen fala a xa, a naxa, “Diin mi xulunxi.”

³² Elise so banxini waxatin naxan yi, diin bata yi faxa, a saxi a saden ma.

³³ Elise yi so, a deen balan e firinna ma, a yi Alatala maxandi.

³⁴ A te, a yi a sa diin fari, a deen lan a deen ma, a yee ne lan a yee ne ma, a yiine lan a yiine ma, a a yibandun a fari, diin fatin yi wolon.

³⁵ Elise mon yi so banxini, a so a masigani. Na xanbi ra, a te, a mon yi a yibandun a fari. Diin yi tison doxo solofere, a yee ne yi rabi.

³⁶ Elise yi Gexasi xili, a naxa, “Sunami kaan xili.”

³⁷ Naxanla yi fa, a bira a bun ma, a xinbi sin boxoni. A diin tongo, a mini.

Sabi dontarena

³⁸ Elise yi xete Giligali taani, fitina kamen yi yamanani. Nabi ganla yi doxi a rabilinni. Elise yi a fala a walikeen xa, a naxa, “Tunden doxo teen ma, i donseen nafala nabi ganla xa.”

³⁹ E tan nde keden yi siga burunna ra sabi de badeni, a yi sansina nde to burunna ra, a yi burunna panla bolon, a dugin nafe. A to so, a yi e yixaba dungi dungin na tunden kui, koni muxe mi a kolon naxan yi a ra.

⁴⁰ A to na donseen so muxune yii, e a don, e lu gbelegbele, e naxa, “Sayibana, dabarin donseni!”

⁴¹ Elise yi yamarin fi, a naxa, “Fa murutu fujina nde ra n xa.” A to fa a ra, Elise yi a sa donseni. A yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “A so muxune yii, e xa a don.” Sese naxi mi fa luxi tunden kui.

Burun nawuyana ayi

⁴² Na waxati kedenni, xɛmɛna nde yi fa funde buru mɔxɔɛ ra e nun murutu kɛsɛ nɛnɛn bɛnbɛli keden sayiban xa, sa keli Baali-Salisa yi. Burun yi rafalaxi funde nɛnɛn nan na. Elise yi a fala a walikɛɛn xa, a naxa, “Donseene yitaxun yamaan na.”

⁴³ A walikɛɛn yi a yabi, a naxa, “N nɔɛ a soɛ muxu kɛmɛ yii di?” Koni, Elise yi a fala a xa, a naxa, “A so muxuni itoe yii, e xa a don, amasɔɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E e degema nɛn, a dɔnxɛn yi lu.’”

⁴⁴ Nayi, a yi burune sa muxu kɛmɛ yetagi, e e dɛge, a dɔnxɛn yi lu, alo Alatala a fala kii naxan yi.

5

Elise yi Naman nakɛndɛya

¹ Arami mangana gali kuntigin Naman yi rafan a kanna ma, binye gbeen yi saxi a yi, amasɔɔ Alatala nɔɔn fi Arami kaane ma a tan nan xɔn. Koni xɛmɛ wɛkɛlɛxi gbeeni ito, dogonfontɔɔn nan yi a ra.

² Na waxatini, Arami sofane bata yi fa dii tɛmɛna nde ra konyiyani yɛngɛna nde xɔn sa keli Isirayila yamanani. Na nan yi Naman ma naxanla walikɛɛn na.

³ Na dii tɛmɛn yi a fala a kanna naxanla xa, a naxa, “Nabiin naxan Samari taani, xa n kanna siga na fɛma, a a yiyalanma nɛn a dogonfonna ma.”

⁴ Isirayila dii tɛmɛn naxan fala, Naman yi sa na fala a kanna xa, mangana.

⁵ Arami mangan yi a fala a xa, a naxa, “Siga Samari taani, n bataxin nasigama nɛn Isirayila mangan ma.” A yi siga, wure gbeti fixɛn kilo kɛmɛ saxan nɔxɔndɔnna a yii, e nun xɛmaan kilo tongo sennin e nun dugi fajin fu.

⁶ A yi bataxin xali Isirayila mangan xɔn, a yi sebɛxi naxan kui, a naxa, “Iki, n bata n ma gali kuntigin Naman nasiga i ma naxan bataxini ito xalixi alogo i xa a dogonfonna dandan.”

⁷ Isirayila mangan to na bataxin xaran, a a dugine yibɔ a ma, a yi a fala, a naxa, “Ala nan n na ba? N xa nɔ faxan tiye, hanma n maratangan ti? Nanfera a xɛmɛni ito rafaxi n ma alogo n xa a rakɛndɛya dogonfonna ma? E a mato, a waxi yɛngɛn nan fen fe yi n na.”

⁸ Elise to a mɛ a Isirayila mangan bata a dugine yibɔ a ma, a xɛraan nasiga a faladeni

mangan xa, a naxa, “Nanfera i ya dugine yibɔxi i ma? A lu a xa fa n fɛma, a kolonɛ naye a nabina nde Isirayila yi.”

⁹ Naman yi fa e nun a soone nun a won-torone, a ti Elise a banxin dɛɛ ra.

¹⁰ Elise yi xɛraan nasiga a faladeni a xa, a naxa, “Siga, i sa i maxa Yuruden baani sanja ma solofere, i yiyalanma nɛn, i sarijan.”

¹¹ Naman yi xɔɔ, a siga a fale, a naxa, “N nɔxɔ a ma, nabiin minima nɛn a konna kui, a ti n yetagi, a Alatala maxandi a xinla ra, a Ala, a yiin ti n yire xɔɔlɛne xun ma, a n ma dogonfonna dandan.

¹² Abana baan nun Parapara baan nax-anye Damasi taani, ne mi fisa Isirayila xudene birin xa ba? N mi yi nɔɛ n maxɛ ne yi n sarijan ba?” Naman yi xɛtɛ, a xɔɔxin yi siga.

¹³ Koni, a walikɛɛn yi fa a fala a xa, e naxa, “N fafe, xa nabiin yi fe xɔdɛɛn nan maxɔdinxi i ma nun, i mi yi na lige ba? Nanfera nayi, a naxan maxɔdinxi i ma, i mi na rabama? I bɔxɔn igeni gbansan, i sarijanma nɛn.”

¹⁴ Nayi, a yi godo, a yi a bɔxɔn Yuruden baani sanja ma solofere, lan sayibana falan ma, a fatin yi liga alo dii nɔɛn fatina, a sarijan.

¹⁵ Naman yi xɛtɛ sayiban fɛma, e nun nax-anye birin yi a fɔxɔ ra. E to fa, a yetɛ yita sayiban na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata a kolon iki fa fala, ala yo mi na bɔxɔ xɔnna fari fɔ Isirayila Ala. N bata i mafan, tin i kiseen nasuxu n naxan soma i yii.”

¹⁶ Elise yi a yabi, a naxa, “N bata n kɔɔ habadan Alatala yi n naxan batuma, n mi tinɛ.” Naman yi a karahan. Koni a yi tondi.

¹⁷ Nayi, Naman yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i tondixi, tin, sofali firin nɔɛ bɔxɔ fujin naxan xale, na xa so n tan, i ya walikɛɛn yii, amasɔɔ n tan, i ya walikɛɛn mi fa wama saraxa gan daxin nun saraxan ba feni ala gbɛtɛ yo xa, fɔ Alatala keden peen xa.

¹⁸ N na Alatala maxandɛ naxan na, a xa yafɛ n ma feni ito yi: N kanna na so a ala Rimɔn batu banxini a xinbi sindini, nxu birin nan nxu xinbi sinma han bɔxɔni Rimɔn suxuren bun ma bayo a suxi n tan nan xɔn. Alatala xa yafɛ n ma ito a fe ra.”

¹⁹ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga bɔɛn xunbenli.” Naman yi keli Elise fɛma.

Gexasi a tantanna

Naman to makuya ndedi,

²⁰ Gexasi, sayibana Elise a walikɛɛn yi a fala a yetɛ ma, a naxa, “Arami kaan Naman yi waxi naxan fi fe yi n kanna ma, a mi tinxi sese ra. N bata n kɔɔ habadan Alatala yi, n nan n gima nɛn a fɔxɔ ra, n yi sa sena nde rasuxu a ra.”

²¹ Nayi, Gexasi yi a gi Naman fɔxɔ ra. Naman to a to, a gima a fɔxɔ ra, a godo a

wontoron kui a siga a ralandeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Nanfe ligaxi?”

²² A yi a yabi, a naxa, “Fefe jaxi mi ligaxi. N kanna nan n nafaxi, a n xa fa a fala i xa a nabi ganla foninge firin baxi fadeni nen a konni iki sa keli Efirami geya yireni. N bata i mafan, i xa gbeti fixen kilo tonge saxan so n yii e xa, e nun sali dugi firin.”

²³ Naman yi a yabi, a naxa, “Tin i xa gbeti fixen kilo tonge sennin tongo e xa.” A yi a karahan, a yi gbeti fixen tongo, a sa benbeli firin kui, a sali dugi firin so a yii, e nun a walike firinna naxanye a xalima Gexasi xa.

²⁴ E to geyaan fanna li, Gexasi yi e tongo walikene yii, a e raso banxini, a walikene raxete, ne yi siga.

²⁵ A mon yi siga a kanna fema. Elise yi a fala a xa, a naxa, “I kelixi minen, Gexasi?” A yi a yabi, a naxa, “N tan, i ya walikenen mi sigaxi dede.”

²⁶ Koni Elise yi a fala a xa, a naxa, “I joxo a ma a n mi na xemen toxi n xaxinli a yi tuganna a wontoron kui waxatin naxan yi, a fa i ralandeni? Koni, dugi fajin nun gbetin nasuxu waxati mi a ra iki, hanma oliwi binle nun manpa binle* e nun xuruse xunxurin nun a xungbene nun konyi xemene nun konyi jaxanle.

²⁷ Nayi, Naman ma dogonfonna xetema nen i ma e nun i ya denbayana habadan.” Gexasi kelima Elise fema waxatin naxan yi, a fatin mafixaxi dogonfonna ra alo bala-balan kesena.

6

Bunbi melenna yi bira igeni

¹ Nabi ganla yi a fala Elise xa, e naxa, “A mato nxu tan nun i tan, en na en malanma denaxan yi menna xurun en ma.

² Xa i tin, nxu xa siga han Yuruden baan de, birin yi xalanbena nde fen menni, nxu yi malanden nafala menni en xa.” Elise yi e yabi, a naxa, “E siga.”

³ E tan nde yi a fala a xa, a naxa, “Tin i xa fa i ya walikene foxo ra.” A yi a yabi, a naxa, “N sigama nen.”

⁴ A yi siga e foxo ra. E to Yuruden baan li, e wudine sege.

⁵ E tan nde yi xalanbe segeni, a bunbi melenna yi bira igeni. A gbelegebele, a naxa, “N kanna, a xandixin na a ra!”

⁶ Sayiban yi a maxodin, a naxa, “A biraxi minen yi?” A yi a yita a ra. Nayi, Elise yi wudi yiina nde sege, a woli na yire kedenni, bunbi melenna yi te igen xun ma.

⁷ Elise mon yi a fala, a naxa, “A tongo.” Na xemen yi a yiin nasiga, a tongo.

Arami sofane yeene yi danxu

⁸ Yengen yi Arami kungan nun Isirayila yamanan tagi, a yi sofa kungtine malan, e xa e bode to. Na xanbi ra, a yi a ragidi a ganla xa daaxa denaxan yi.

⁹ Koni sayiban yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, “I yete rakantan dangu feen na menni, amasoto Arami kaane fama menni.”

¹⁰ Isirayila mangan yi muxune rasiga menna kantandeni, sayiban denaxan mataxamaseri a xa.

Na yi raba sanja ma wuyaxi, Elise yi Isirayila mangan nakolonma, na fan yi a joxo luma.

¹¹ Arami keden yi a fala, a naxa, “E mi a fale n xa, nde walima Isirayila mangan xa en ye?”

¹² A walike keden yi a fala, a naxa, “Muxu yo, n kanna mangana. Koni, Nabi Elise naxan Isirayila yi, i falan naxanye tima i xi banxini, na nan ne falama Isirayila mangan xa.”

¹³ Mangan yi a fala, a naxa, “E siga, a sa denaxan yi, e sa menna to, n xa a suxu.” E yi fa a fala a xa, e naxa, “A Dotan taan nin.”

¹⁴ A yi soone nun yenge so wontorone rasiga e nun gali gbeena, e sa so koe tagini e taan nabilin.

¹⁵ Sayibana walikenen yi keli xoton, a mini, ganla nde yi taan nabilinxi soone nun wontorone ra. Sayibana walikenen yi a fala a xa, a naxa, “N kanna, en nanse ligama?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “I nama gaxu, amasoto naxanye en foxo ra, ne wuya dangu naxanye e foxo ra.”

¹⁷ Elise yi Alatala maxandi, a naxa, “N bata i mafan, n ma walikenen yeene rabi alogo a xa toon ti.” Alatala yi walikenen yeene rabi, a geyane to rafexi soone nun yenge so wontoro tee kanne ra Elise rabilinni.

¹⁸ Arami kaane yi godo Elise fema. A yi Alatala maxandi falani ito ra, a naxa, “Sofani itoe yeene danxu.” Alatala yi e yeene danxu, fata Elise a falan na.

¹⁹ Elise yi a fala sofane xa, a naxa, “Be xa mi kiraan na, taani ito mi a ra, e bira n foxo ra, e xemen naxan fenma, n xa e xali na fema.” A yi e xali Samari taani.

²⁰ E to so Samari taani, Elise yi a fala, a naxa, “Alatala muxuni itoe yeene rabi, e xa toon ti.” Alatala yi e yeene rabi, e a to, e Samari taan tagini.

²¹ Isirayila mangan to e to, a fala Elise xa, a naxa, “N fafe, n xa e faxa?”

²² Elise yi a yabi, a naxa, “I mi e faxama. I darixi na muxune faxe nen ba, naxanye suxi yengeni? Burun nun igen so e yii, e xa e dege, e min, na xanbi ra, i e lu e siga e kanna fema.”

* 5:26: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

²³ Isirayila mangan yi donse gbeen so e yii, e e dege, e e min, e siga e kanna fema. Arami ganle mi fa Isirayila boxon yenge na waxatini.

Fitina kamena Samari taani

²⁴ Na dangu xanbini, Arami manga Ben-Hadada yi a ganla birin malan, e sa Samari taan nabilin yengeni.

²⁵ Na marabilinna fe ra, fitina kame gbeen yi so Samari yi, e yi na raxodaxo ayi han sofali xun kedenna yi sarama gbeti gbanan tonge solomasexc, e nun ganba gbiin kilo tagi yi sarama gbeti gbanan suulun nan na.

²⁶ Isirayila Mangan yi danguma yinna fari, naxanla nde yi gbelegebe la ra, a naxa, "Mangana, n kanna, nxu rakisi!"

²⁷ A yi a yabi, a naxa, "Xa Alatala mi i rakisi, n tan i rakise nanse ra? Murutu donxe mi fa na, minse donxe mi na."

²⁸ Mangan mon yi a maxodin, a naxa, "I waxi nanse xon?" A yi a yabi, a naxa, "Naxanla nde nan a falaxi n xa, a naxa, 'I ya diin ba. En na a don to, tila en yi n fan ma diin don.'

²⁹ Nxu bata n ma diin jin, nxu yi a don. Na xoton bode, n yi a fala a xa, n naxa, 'I ya diin ba, en na a don.' Koni a bata a diin luxun."

³⁰ Mangan to naxanla falane me, a a dugine yibo, a dangumatona yinna fari, yamaan yi a to a kasa benbenla ragodoxi a ma sununi a domain bun.

³¹ Mangan yi a fala, a naxa, "Ala xa n toro a naxun birin yi xa Safati a dii xemena Elise xunna lu a de to."

Elise yi kamen nananna fe fala

³² Anu Elise yi doxi a banxini, fonne yi doxi a fema. Mangan yi muxuna nde rasiga a fema. Koni benun xeraan xa so, Elise yi a fala fonne xa, a naxa, "E mato, faha tiini ito muxun nafama n xunna segedeni n de! E tuli mati. Xeraan na fa, e deen balan, e a radinpe ayi deen na. Yanla, en mi a kanna san xuiin mema a xanbi ra ba?"

³³ Elise mon yi fala tiini singen, xeraan yeten yi ti deen na, a yi mangan fala xuiin ti, a naxa, "Toroni ito birin kelixi Alatala nan ma, n mon fa noe n yigi tiye nanse gbete mon na Ala yii?"

7

¹ Elise yi a yabi, a naxa, "E tuli mati! E Alatalaa falan name! Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Waxatini ito yi tila, murutu fujin kilo fu nun firinna sotoma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo maxojen nun naaninna, gbeti gbanan keden Samari taan so deen na.'"

² Sofa kuntigin naxan nun mangan na a ra waxatin birin, na yi sayiban yabi, a naxa, "Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?" Elise yi

a fala a xa, a naxa, "I a toma nen i yeene ra, koni i mi na donsen donma."

Arami kaane yi keli e daaxadeni

³ Na waxatini, dogonfonto naanin yi doxi taan so deen dexon, naxanye a fala e bode xa, e naxa, "En luma be nanfera han en faha?"

⁴ Xa en na a fala a en xa so taani ito kui, en faxama nen bayo fitina kamen na yi. Xa en lu be fan yi, na fan en faxama nen. En siga, en sa en yete dentege Arami kaane ganla daaxadeni, xa e en lu en nii ra, en kisi, xa e en faha, en faha."

⁵ Nayi, jinbanna ra e yi siga Arami kaane ganla daaxadeni. E to ganla daaxaden li, muxu yo mi yi na.

⁶ Arami kaane ganla daaxadeni, Marigin bata yi wontorone nun soone gali gbeen xuiin namini menni, Arami kaane bata yi a fala e bode xa, e naxa, "Isirayila mangan bata Xiti kaane mangan nun Misiran kaane mangan sare fi en xili ma, alogo e xa e ganle rafa en yengedeni."

⁷ Ninbanna ra, e yi keli, e yi gi, e yi bubune nun e soone nun e sofanle rabejin, e ganla daaxaden yi lu alo a yi kii naxan yi, e yi e gi alogo e xa e niine rakantan.

⁸ Dogonfontone bata yi so ganla daaxadeni danna ra, e so bubuna nde kui, e e dege, e e min, e gbetin nun xemaan nun dugine tongo, e sa e luxun. E mon yi fa so bubu gbete kui, e seene tongo, e sa a luxun.

Samari taan yi xaroya

⁹ E mon yi a fala e bode xa, e naxa, "En mi a ligaxi alo a daxa kii naxan yi. Xibaru fajin loxon nan to, xa en dundu, en ti han xotonna kenenna, torona en lima nen. En siga iki en sa manga banxin nakolon."

¹⁰ E siga, e taan deen kantan tiine xili, e a fala e xa, e naxa, "Nxu bata so Arami ganla daaxadeni, muxu yo mi na, muxu xui yo mi mema na yi, soo xidixine nun sofali xidixine nan na, e nun bubu rabejinxine alo e kanne e luxi kii naxan yi."

¹¹ Dee kantanne yi muxune xili, e yi e xe manga banxin kui.

¹² Mangan yi keli kosen na, a yi a fala a walikene xa, a naxa, "Arami kaane naxan liga fe yi en na, n waxi na yeba feni e xa. Bayo e a kolon a kamena en ma, e bata keli ganla daaxadeni e sa e luxun burunna ra, e mirixi a ma, e naxa, 'E na mini taani, en na e jepene suxu, en so taani!'"

¹³ Mangana sofa kuntigi keden yi a yabi, a naxa, "Soon naxanye luxi taani en suulun tongo ne ye, en muxune rasiga ne fari Arami kaane daaxan matodeni. Yanyina nde e faxama nen, koni e mon na lu be e tan nun Isirayila yamaan birin faxama nen."

¹⁴ E yi yenge so wontoron firin nun soone tongo, mangan yi xerane rasiga Arami ganla xon fendeni, a naxa, "E siga, e a mato."

¹⁵ E yi siga Arami kaane fəxo ra han Yurudən baani, kiraan birin yi rafexi dugine nun seene ra Arami kaane naxanye wolə ayi e xədoxon kui. Xerane yi xete, e yi a fala mangan xa.

¹⁶ Yamaan yi mini, e seene birin tongo Arami kaane ganla daaxadeni. Na waxatini, yamaan yi murutu fujin kilo fu nun firin sətəma gbeti gbanan keden nan na, e nun fundenna kilo məxəpən nun naanin gbeti gbanan kedenna ra fata Alatalaa falan na.

¹⁷ Sofa kuntigin naxan nun mangan yi a ra waxatin birin, mangan bata yi deen kantan feen taxu na ra, koni yamaan yi na kuntigin yibodon deen na, a faxa, alo sayibana a fala kii naxan yi mangan to siga a fəma.*

¹⁸ Sayiban bata yi a fala mangan xa, a naxa, “Waxatini ito yi tila, murutu fujin kilo fu nun firinna sətəma nən gbeti gbanan kedenna ra, e nun fundenna kilo məxəpən nun naanin, gbeti gbanan kedenna ra Samari deen na.”

¹⁹ Anu, kuntigin sayiban yabi nən, a naxa, “Hali Alatala yalenne raba kuyen ma, i bade naxanye falade, ne rakamale ba?” Elise fan yi a yabi, a naxa, “I a toma nən i yeene ra, koni i mi na donseen donma.”

²⁰ Na feen nan a li, yamaan yi a yibodon deen na, a faxa.

8

Sunami kaana taruxun naqanna

¹ Elise naxanla naxan ma dii nii bira ayi, Elise yi a fala na xa, a naxa, “Keli, i siga, i tan nun i ya denbayana, denaxan na i kenən, i sa doxo menni, amasəto Alatala fitina kamən nafama nən yamanani jee solofere.”

² Naxanli ito yi keli, a sayiban fala xuiin suxu. A yi siga, e nun a denbayana, a sa doxo Filisiti kaane yamanani jee solofere.

³ Jee solofere danguxina, naxanla yi fa keli Filisiti yamanani, a sa a banxin nun a xeeene maxandi mangan na.

⁴ Mangan nun sayibana walikēen Gexasi yi fala tiini, mangan yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan, Elise fe gbeen naxanye birin liga, ne ye ba n xa.”

⁵ A yi ne yebama mangan xa waxatin naxan yi, Elise muxun nii bira ayi kii naxan yi, a naxanla naxan ma dii rakeli, na yi fa mangan mafandeni a banxin nun a xeeena fe ra. Gexasi yi a fala, a naxa, “Mangana, n kanna, a tan naxanla nan ito ra, e nun a diina, Elise naxan nakeli.”

⁶ Mangan yi naxanla maxədin na feen na, naxanla yi a ye ba a xa. Na xanbi ra, mangan yi a walikē gbeenə nde yamari, a naxa, “N waxi nē sese naxanli ito gbeen na, a birin

xa raxete a ma, e nun a xeeen munanfanna birin, fəlo a keli ləxon ma be han to.”

Elise nun Xasaye

⁷ Elise yi siga Damasi taani. Arami manga Ben-Hadada yi furaxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Sayiban bata fa be.”

⁸ Mangan yi a fala Xasaye xa, a naxa, “Kisena nde tongo i siga sayiban fəma, Alatala maxədin a tan yi, i yi a maxədin xa n yiyalanje n ma fureni ito ma.”

⁹ Xasaye yi siga Elise fəma, a kisena nde xali a yii. Se fajin naxan birin yi a yii Damasi taani, a yi na ndee sa jəgəme tonge naanin xun ma. A to so, a yi a yita Elise ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin Ben-Hadada, Arami mangan nan n nafaxi a faladeni i xa, a naxa, ‘N yiyalanma nən fureni ito ma ba?’”

¹⁰ Elise yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i yi a fala a xa, i naxa, ‘I yiyalanma nən.’ Koni, Alatala bata a fala n xa a faxama nən.”

¹¹ Sayiban yi a yeen kankan Xasaye ra. Na xanbi ra, sayiban yi wuga.

¹² Xasaye yi a maxədin, a naxa, “Nan-fera, n kanna, i wugama?” Elise yi a yabi, a naxa, “Bayo n na a kolon i fe naxin ligama nən Isirayila kaane ra, i teen soma nən taa senbemane ra, i banxulanne faxama nən silanfanna ra, i yi e dii futene yibutuxun, i yi e naxalan fudi kanne kuine rabə ayi.”

¹³ Xasaye yi a fala, a naxa, “Koni senbetaren nan n tan i ya walikēen na alo barena, n noe na feene ra di?” Elise yi a fala a xa, a naxa, “Alatala bata a fala n xa a i findima nən mangan na Arami yamanani.”

¹⁴ Xasaye yi keli Elise fəma, a fa a kanna fəma. Ben-Hadada yi a maxədin, a naxa, “Elise nanse falaxi i xa?” Xasaye yi a yabi, a naxa, “A n yabixi nən a i yiyalanma nən.”

¹⁵ Na xəton bode, Xasaye yi bitinganna tongo, a yi a sin igeni, a so mangan yetagin xun na alogo a xa a niiraxinli gbeten a ma, mangan yi faxa. Xasaye yi ti mangan jəxon.

Yehorami, Yuda mangana Taruxune Firinden 21.5-20

¹⁶ Isirayila manga Yoram, Axabi a dii xemena mangayaan jee suulundeni, Yuda manga Yosafati a dii xemen Yehorami yi findi mangan na Yuda xun na,

¹⁷ a barin jee tonge saxan e nun firin ti waxatin naxan yi. A yi jee solomasexe ti mangayani Yerusalen yi.

¹⁸ A wali kiin yi naxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasəto a bata yi Axabi a dii temena nde doxo. Naxan naxu Alatala yee ra yi, a na liga nən.

¹⁹ Koni Alatala mi wa Yuda yamanan kala feni Dawuda fe ra, a walikēna, amasəto a

* 7:17: Na feen sebexi Mangane firinden 7.2 kui.

layirin tongo nen Dawuda xa, a joxon mi janne mangayani habadan, a tan nun a dine.

²⁰ Yehorami waxatini, Edon kaane yi murute Yuda xili ma, e yi mangana nde doxo e yete xa.

²¹ Yehorami yi siga Sayiri yi, e nun a yenge so wontorone birin. Kae tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edon kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e no. Koni, Yuda sofane yi e gi, e siga e konni.

²² Edon kaane yi lu murute xi Yuda no soton xili ma han to. Libina kaane fan murute nen na waxatini.

²³ Yehorami ke wali donxene, a naxanye birin ligaxi, ne se bexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁴ Yehorami to faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diina Axasiya yi ti a joxoni.

*Axasiya, Yuda mangana
Taruxune Firinden 22.1-6*

²⁵ Isirayila manga Yorami, Axabi a dii xemena mangayaan jee suulundeni, Yehorami a dii xemena Axasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

²⁶ Axasiya barin bata yi jee maxone ti a findi mangan na waxatin naxan yi. A yi jee keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga xili Atali, Isirayila manga Omiri a mamandenna.

²⁷ A sigati kiin yi lu alo Axabi a denbayana, a yi fe jaxin liga Alatala yee ra yi alo Axabi a denbayana amasoto e nun Axabi a denbayaan bata yi bira e bode yi lan futun ma.

²⁸ Axasiya yi siga Axabi a diin Yorami faxo ra yengeni Xasaye Arami mangan xili ma Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxolo.

²⁹ Manga Yorami yi xete a fure deene dandandeni Yesereli taani Arami kaane naxanye sa a ma Ramoti yi, a to yi Arami manga Xasaye yenge ma. Yuda manga Yehorami a dii xemena Axasiya yi godo Yesereli yi Axabi a dii xemen Yorami matodeni, amasoto a yi furaxi.

9

Yehu, Isirayila Mangana

¹ Nabi Elise yi nabi keden xili nabi ganla ye, a yi a fala a xa, a naxa, "I tagi xidi, i turen tongo. I siga Ramoti taani Galadi yi.

² I na so menni, i Yehu toma nen, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna. I sa a tongo a lanfane tagi, i yi a xali a danna konko madunduxina nde kui.

³ I turen tongo, i yi a sa a xunni, i yi a fala a xa, i naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' Na xanbi ra, i banxin deen nabi, i gi, i nama ti!"

⁴ Nabi foningen yi siga Ramoti taani Galadi yi.

⁵ A to so, gali kuntigine yi doxi. A yi a fala, a naxa, "Kuntigina, falana n xon ma i xa." Yehu yi a fala a xa, a naxa, "I waxi fala ti feni nde xa nxu ye?" Nabiin yi a yabi, a naxa, "I tan, kuntigina."

⁶ Yehu yi keli a so banxini, foningen yi turen sa a xunni, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N bata i sugandi Isirayila mangan na, Alatalaa yamana.

⁷ I Axabi a denbayaan faxama nen, i kannu. N na n ma walikene, n ma nabine wunla joxoma nen Yesabele ra, e nun Alatalaa walikene birin wunla.

⁸ Axabi a denbayaan birin faxama nen. Axabi gbeen naxan na, n na a birin naxorima nen, konyin nun xorona Isirayila yi.

⁹ N na Axabi a denbayaan luma nen alo Yerobowan ma denbayana, Nebati a diina, e nun Basaa denbayana, Axiyaa diina.

¹⁰ Barene Yesabele donma nen Yesereli a baxoni, muxu yo mi taranma na naxan a maluxunma.' " Na xanbi ra, foningen yi banxin deen nabi, a gi.

¹¹ Yehu to mini siga a kannu walikene fema, e yi a maxodin, e naxa, "Nanse ligaxi? Nanfera daxuni ito faxi i fema?" Yehu yi e yabi, a naxa, "E muxu sifani itoe kolon e nun a noe naxan fale."

¹² Koni e yi kankanje a ma, e naxa, "I wule! Nxu yabi." A yi a fala e xa, a naxa, "A falan tixi n xa iki nun ikimaan nan na, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i sugandi Isirayila mangan na.' "

¹³ E birin yi e domane ba e ma mafuren, e yi e sa Yehu sanna bun ma tedene ma, e xotaan fe, e sonxo, e naxa, "Yehu nan mangan na!"

Yehu yi Manga Yorami faxa

¹⁴ Nayi, Yehu, Yosafati a diina, Nimisi mamandenna, na yi yanfani ton Yorami xili ma. Na lixi nen Yorami nun Isirayila kaane birin yi Ramoti Galadi makantanma Xasaye yee ra, Arami mangana.

¹⁵ Manga Yorami bata yi xete a furene dandandeni Yesereli taani, Arami kaane a maxolon naxanye ti, a to yi Xasaye yenge ma, Arami mangana. Yehu yi a fala, a naxa, "Xa e waxonna na a ra, e nama tin muxu yo yi mini taani siga xibarun nalideni Yesereli yi."

¹⁶ Yehu yi te a wontoron kui, a yi siga Yesereli yi, amasoto Yorami yi saxi menni e nun Yuda manga Axasiya bata yi godo a matodeni.

¹⁷ Kantan muxun naxan yi tixi Yesereli yinna xuntagi, na yi Yehu a ganla to fe. A yi a fala, a naxa, "N ganla nde toon fe." Yorami yi a yamari, a naxa, "Soo ragina nde tongo i yi

a rasiga e yεε ra e maxodindeni xa bɔɔnesaan na a ra.”

¹⁸ Soo ragiin yi siga Yehu yεε ra, a fala Yehu xa, a naxa, “Mangana ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.” Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a mi fama.”

¹⁹ Yorami mɔn yi soo ragi gbete rasiga, na yi fa e fema, a yi a fala Yehu xa, a naxa, “Mangani ito nan falaxi, a naxa, ‘Bɔɔnesaan na a ra ba?’ ” Yehu yi a yabi, a naxa, “Nanse bɔɔnesaan na i tan xa? Bira n fɔxɔ ra.”

²⁰ Kantan muxun yi a yeba Yorami xa, a naxa, “Xeraan bata siga e fema koni a fan mi fama. Muxuni ito wontoro ragi kiin ligaxi alo Yehu, Nimisi mamandenna, amasɔtɔ a ragima nen alo fatɔna.”

²¹ Nayi, Yorami yi a yamari a e xa a wontoroni tɔn. A to a yitɔn, Isirayila manga Yorami e nun Yuda manga Axasiya, e birin yi siga e wontorone kui Yehu ralandeni. E yi na ralan Naboti Yeserele kaana a xεen ma.

²² Yorami to Yehu to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bɔɔnesaan na a ra ba?” Yehu yi a yabi, a naxa, “Bɔɔnesana! I a kolon i nga Yesabele mɔn ala gbete ne batuma e nun a kɔɔrayaan nabama!”

²³ Yorami yi soon firifiri, a gi, a fala Axasiya xa, a naxa, “Yanfana, Axasiya!”

²⁴ Koni Yehu yi a xanla tongo a Yorami bun a tungun longonna ra a fari. Xali ma kunla yi sa mini a sondonni, Yorami yi bira a wontoron kui, a fasa.

²⁵ Yehu yi a fala a sofa kuntigin Bidikari xa, a naxa, “A tongo, i sa a woli Naboti Yeserele kaana xεen ma, i jɔxɔ na xɔn ma i tan nun n tan yi soon fari lɔxɔn naxan yi a fafe Axabi fɔxɔ ra, Alatala yi gbaloni ito fala a ma:

²⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N Naboti nun a diine wunla toxi nen xoro, n na i ligama na kii nin xεeni ito yi. Alatalaa falan nan na ra!’ Nayi, a tongo i yi a woli ayi xεen ma, fata Alatalaa falan na.”

*Yehu yi Axasiya fasa
Taruxune Firinden 22.7-9*

²⁷ Yuda manga Axasiya to na to, a yi a gi Beti-Gan kiraan xɔn. Yehu yi a sagatan, a fa a fala a xεmene xa a e fan xa Axasiya fasa. E yi a sɔxɔn a wontoron kui, a yi tema Guri geyaan kiraan xɔn waxatin naxan yi Yibeleyami taan dexɔn. Axasiya yi a gi han Megido taani, a sa fasa na.

²⁸ A walikene yi a xali wontoron kui Yerusalen yi, e a maluxun a bilinganna kui a benbane fema Dawudaa Taani.

²⁹ Axasiya bata yi findi mangan na Yuda yi, Axabi a diin Yorami a mangayaan jεε fu nun kedendeni.

Yesabele fasa fena

³⁰ Yehu yi so Yeserele taani. Yesabele to na me, a kalen sa a yεen na, a xunsexeni tɔn, a ti foye soden na.

³¹ Yehu to yi danguma taan so dεen na, Yesabele yi a fala a xa, a naxa, “I bata fa bɔɔne xunbenla ra ba, i tan naxan luxi alo Simiri naxan a kanna fasa?”

³² Yehu yi a yεε rafindi sangansoon foye soden ma, a yi a fala, a naxa, “Nde n tan xɔn? Nde?” Walike firin hanma saxan manga banxini, ne yi e yεε ragodo a ma keli sangansoon kɔε ra.

³³ Yehu yi a fala ne xa, a naxa, “E a woli bɔxɔni!” E yi Yesabele woli bɔxɔni, a wunla yi banxin nun soone kasi, Yehu yi a yibutuxun a yenge so wontoron na.

³⁴ Yehu yi so, a a dεge, a a min, a yi a fala, a naxa, “Mangana dii temen nan yi jaxalan dangatɔni ito ra, ε a maluxun bete.”

³⁵ E siga a maluxundeni, koni e a xun xɔnna nun a sanne nun a yii kuine nan tun to.

³⁶ E xεte a faladeni Yehu xa. Nayi, Yehu yi a fala, a naxa, “Alatala na nan fala fata Eli ra, a walikena, Tisibi kaana, fa fala barene Yesabele suben donma nen Yeserele a xεen ma,*

³⁷ Yesabele binbin luma nen xεen ma alo kuruna, nayi muxu yo mi nɔε a fale, fa fala ‘Yesabele na a ra.’ ”

10

Axabi a denbayaan halagi fena

¹ Axabi a diin muxu xoge solofere nan yi Samari taani. Yehu yi bataxine sebe e a rasiga taan sofa kuntigine ma e nun fonne Yeserele taani Samari yi, e nun muxun naxanye Axabi diine maxuruma. A yi a sebexi,

² “Iki, ε na ke dini ito masɔtɔ, bayo ε kanna diine ε fema e nun yenge so wontorone nun soone ε fema e nun taa rakantanxina nde nun yenge so seene ε yii,

³ nayi, ε ε kanna diina nde sugandi mangan na ε kanna diine ye naxan fisa e birin xa e nun naxan lan a xa findi mangan na, ε na ti mangayani. Na xanbi ra, ε n yenge, ε yi ε kanna denbayaan xun mayenge.”

⁴ Koni, e yi gaxu han, e a fala e bode tagi, e naxa, “Xa manga firin mi a nɔ, en tan a nɔn di?”

⁵ Manga banxin kuntigin nun taan kuntigin nun fonne nun muxun naxanye Axabi a diine maxuruma, ne yi xeraan nasiga a faladeni Yehu xa, e naxa, “I ya walikene nan nxu ra, i na naxan yo fala nxu xa, nxu na

* 9:36: Na feen mɔn sebexi Mangane Singen 21.23 kui.

nan ligama. Nxu mi muxu yo tima mangan na. Naxan nafan i ma, na liga.”

⁶ Yehu mɔn yi bataxin firinden seɓe e ma, a yi seɓexi naxan kui, a naxa, “Xa ε n tan nan xa, xa ε xuruxi n ma, ε kanna diine xunne sege e de, ε fa n fema Yesereli taani tila xɔtɔnni waxati kedenni ito yi.” Anu mangana diine muxu tonge solofere yi taan muxu gbeene konne nin, naxanye yi e max-uruma.

⁷ Bataxin to so, e yi mangana dii tonge soloferene suxu, e yi e kɔe raxaba, e yi e xunne sa beɓbeɓa kui, e yi e xali Yehu yeε ra Yesereli yi.

⁸ Xeraan yi fa Yehu rakolon, a yi a fala a xa, a naxa, “E bata fa mangana diine xunne ra.” Yehu yi a yamarin fi, a naxa, “E e sa kuru firinna ra taan so deen na han xɔtɔnni.”

⁹ Xɔtɔnni, Yehu yi mini, a yi a yita yamaan birin na, a yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan tinxin. N tan bata yanfan so n kanna ma, n yi a faha. Anu, nde itoe birin faxaxi?”

¹⁰ Nayi, e bata a kolon, fa fala Alatalaa falan naxan yo tixi Axabi a denbayaan xili ma, na sese mi luma a rabataren na. Alatala bata ne rakamali a falan naxanye ti fata a walikena Eli ra.”

¹¹ Naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Yesereli yi, Yehu yi ne faha, a kuntigine nun a xoyine nun a kide kiine, a mi keden peen lu.

Yehu yi Axasiyaa denbayaan xemene faha

¹² Na xanbi ra, Yehu yi keli a siga Samari taani. A to fa Beti-Ekedi yeεεε rabane ma-landena,

¹³ Yehu yi Yuda manga Axasiya kon kaane li na. A yi e maxodin, a naxa, “Nde ε tan na?” E yi a yabi, e naxa, “Axasiya kon kaane nan nxu ra, nxu sigan mangana denbayaan xɔntɔndeni, e nun mangana ngaa denbayana.”

¹⁴ Yehu yi a fala a sofane xa, a naxa, “E e neɓene suxu.” E yi muxu tonge naanin neɓene suxu, e yi e kɔe raxaba, e yi e woli Beti-Ekedi xɔɓinna ra, Yehu mi muxu yo lu a nii ra.

Yehu nun Yehonadabu

¹⁵ Yehu to keli mɛnni, a yi naralan Yehonadabu ra, Rekabu a diina, naxan fa a ralandeni. A yi a xɔntɔn, a a fala a xa, a naxa, “I ɓɔɓen sariɓan n ma fe yi ba, alo n gbeen sariɓan i ya fe yi kii naxan yi?” Yehonadabu yi a yabi, a naxa, “A na kii nin.” Yehu yi a fala a xa, a naxa, “Xa a na kii nin, i yiin so n yii.” Yehu yi a rate a fema a wontoron kui,

¹⁶ a yi a fala a xa, a naxa, “Fa n fema, n ma xanuntenyaan naxan Alatala xa, i na toma nen.” A yi a xali a yenge so wontoron kui.

¹⁷ Yehu to so Samari taani, naxanye birin yi luxi Axabi a denbayani Samari yi, a yi ne

faha, a yi e ɓan fefe fata Alatalaa falan na a naxan ti Eli xa.

Baali kii muxune faha fena

¹⁸ Na xanbi ra, Yehu yi yamaan birin malan, a yi a fala e xa, a naxa, “Axabi walixi nen Baali xa ndedi, Yehu walima nen a xa han!”

¹⁹ Iki, ε Baali kii muxune birin xili n fema, a walikene nun a saraxaraline birin, keden nama lu, amasoɓo n waxi saraxa gbeen ba feni Baali ma. Naxan yo na lu a fataren na, na mi kisima.” Yehu yi wulen nan falama alogo a xa Baali a walikene faha.

²⁰ A yi a fala, a naxa, “E sanla nde yitɔn Baali xa.” E a yitɔn.

²¹ Yehu yi xerane rasiga Isirayila birin yi, Baali a walikene birin yi fa, keden mi lu naxan mi fa, e so Baali a banxini, Baali a banxin yi rafe keli fɔxɔ kedenni han fɔxɔ kedenni.

²² Naxan yi dugi ramaraden kantanma, Yehu yi a fala na xa, a naxa, “Dugine ramini Baali a walikene birin xa.” Na yi dugine ramini e xa.

²³ Nayi, Yehu yi fa Baali a banxini e nun Rekabu a diin Yehonadabu. Yehu yi a fala Baali a walikene xa, a naxa, “E yeε rakɔɓin ε rabilinni, ε a mato, alogo Alatalaa walikεεn se nama lu be, koni Baali a walikene nan tun xa lu be.”

²⁴ E yi so saraxane nun saraxa gan daxine fideni Baali ma.

Yehu bata yi muxu tonge solomasεεε ti tandeni, a yi a falaxi naxanye xa, a naxa, “N muxun naxanye soma ε yii naxan na a gbeen lu a siga, ε tan nan faxama a ɓɔxɔni.”

²⁵ E to yelin saraxa gan daxine fideni, Yehu yi a fala sofane nun e kuntigine xa, a naxa, “E so, ε e faha, keden nama mini.” E yi e faha silanfanna ra. Sofane nun e kuntigine yi e woli ayi mɛnni, e siga han taani Baali a banxini.

²⁶ E yi gεmε ki daxine ramini Baali a banxin kui, e yi e gan.

²⁷ E yi Baali gεmε ki daxin kala, e mɔn yi Baali a banxin fan nabira, e yi suturadene rafala, naxanye na han to.

²⁸ Yehu Baali kiina fe raxari Isirayila yi na kii nin.

²⁹ Koni a mi xεte Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra, naxan Isirayila yamaan nadin pinge dii xema daxine batu feen ma Beteli nun Dan yi.

³⁰ Alatala yi a fala Yehu xa, a naxa, “Naxan fan n yeε ra yi, i bata na liga. Naxan birin yi n sagoon na, i na liga Axabi a denbayaan na. Nanara, i ya diine luma nen mangayani Isirayila yi han i yixεte naanindena.”

³¹ Koni, Yehu mi sigan ti a xaxinla birin yi mumε Alatalaa sariyan xɔn, Isirayilaa Ala.

Yerobowan Isirayila radin yulubin naxanye ma, a mi xεte ne foxo ra mumε.

³² Na waxatini, Alatala yi nde ba falo Isirayilaa boxon na, Xasayeke Arami kaane mangan yi e no Isirayila danna birin na.

³³ Keli Yuruden baani han sogeteden binni, a yi Galadi yamanan birin no, Gadi kaane nun Ruben kaane, e nun Manase kaane, keli Aroyeri taani Arinon xuden dexon han Basan.

³⁴ Yehu kewali donxene, a naxanye birin liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

³⁵ Yehu to faxa, e yi a maluxun Samari taani. A dii xemen Yehowaxasi yi ti a joxoni.

³⁶ Yehu jee maxojen nun solomasexe nan ti mangayani Samari taani Isirayila xun na.

11

*Atali, Yuda manga jaxanla fe
Taruxune Firinden 22.10-12*

¹ Atali, Manga Axasiya nga to a to, a diin bata faxa, a keli a yi yamarin fi a mangan bansonna birin xa faxa.

² Koni e to yi e faxa feni, Yehoseba, Manga Yehorami a dii temena, Axasiya xunyen yi Axasiyaa dii xemen Yowasa tongo, a yi a ba mangana diine ye, benun e xa e faxa. A yi a luxun konkona nde kui sadene yi denaxan yi e nun jaxanla naxan diin masuxuma. A sa luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxa.

³ A yi lu luxunxi Yehoseba fema jee sennin Alatala Batu Banxini. Atali nan yi mangayani na yamanani.

*Yowasa, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 23.1-21*

⁴ Jee solofere dangu xanbini, Yehoyada yi xerane rasiga Kereti sofa kuntigine nun mangan makantan sofane xilideni, a yi fa e ra a fema Alatalaa banxini. A yi layirin xidi e tagi, a yi e rakolo Alatalaa banxini, a yi mangana diin yita e ra.

⁵ Na xanbi ra, a yi yamarini itoe so e yii, a naxa, "E ito nan ligama. Naxanye lanma e xa wali Matabu Loxoni e ye, ndee sigama mangana banxin nan kantande yi,

⁶ ndee Suri deen na, ndee deen naxan kantan tiine xanbi ra. E birin luma e masare ikiini banxin kantandeni.

⁷ E gali bode firinna, naxanye mi walima Matabu Loxoni, ne kantanna tima Alatala Batu Banxini mangan yireni.

⁸ E mangan nabilinma nen yiren birin yi, yenge so seene e birin yii, naxan yo na a maso e safan na, e na faxama nen. E luma nen mangan yireni, a nema sige yire yo yi."

⁹ Saraxaraliin Yehoyadaa yamarin naxanye birin fi sofa kuntigine ma, e ne liga. E birin yi e sofane tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Loxoni e nun naxanye yi

a faloma Matabu Loxoni, e siga saraxarali Yehoyada fema.

¹⁰ Saraxaraliin yi tanbane nun ye masansan wure lefane so sofa kuntigine yii naxanye yi kelixi Manga Dawuda yii Alatala Batu Banxini.

¹¹ Sofane yi mangan nabilin yenge so seene e birin yii, e ti falo banxin yifari foxoni han a komen foxoni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi.

¹² Saraxaraliin Yehoyada yi mangana diin maso, a yi mangaya taxamaseri kamotin nun sereya kedin so a yii. E yi a sugandi, e a findi mangan na, e yi e yiine bonbo, e naxa, "Ala xa sii xunkuyen fi mangan ma!"

¹³ Atali yi sofane nun yamaan xuiin me, a yi fa yamaan fema Alatalaa banxini.

¹⁴ A yi mangan to tixi senbetenna dexon so deen na, fata namunna ra. Sofa kuntigine nun xota fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e yi xotaan fema. Koni, Atali yi a domani bo a ma, a gbelegebele, a naxa, "Yanfana! Yanfana!"

¹⁵ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi sofa ganla xunna ra, a naxa, "E a ramini yamaan fari ma, naxan na bira a foxo ra, e na faxa silanfanna ra." Amasoto saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, "E nama a faxa Alatala Batu Banxini."

¹⁶ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni soone soon kiraan naxan xon, e sa a faxa menni.

*Yehoyadaa kiine yi masara
Taruxune Firinden 23.16-21*

¹⁷ Yehoyada yi layirin xidi Alatala nun mangan nun yamaan tagi, alogo na yamaan xa findi Alatalaa yamaan na, a mon yi lanna raso mangan nun yamaan tagi.

¹⁸ Yamanan yamaan birin yi so Baali batu banxini, e a kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Matan faxa saraxa ganden yetagi, Baali kii muxuna. Saraxarali Yehoyada yi kantan tiine dexo Alatala Batu Banxini.

¹⁹ A yi Kereti sofa kuntigin e nun sofane tongo, e nun yamanan yamaan birin, e yi mangan nagodo Alatala Batu Banxini, e so manga banxin kantan tiine so deen kiraan xon ma. Nayi, Yowasa yi dexo mangane gbedeni.

²⁰ Yamanan yamaan birin yi sewani. Taan yi xunbeli Atali faxa xanbini silanfanna ra manga banxini.

12

*Yowasa, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 24.1-14*

¹ Yowasa findi mangan na a jee solofere-den nan ma.

² Yehu a mangayaan *ɲɛɛ* soloferedeni, Yowasa yi findi mangan na, a yi *ɲɛɛ* tonge naanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sibiya, Beriseba kaana.

³ Naxan fan Alatala *yɛɛ* ra yi, Yowasa yi na liga saraxaraliin Yehoyadaa siimayaan waxatin birin yi, amasɔto a bata yi a xuru a faɲin na.

⁴ Koni, a mi taan kidene kala mumɛ, yamaan mɔn yi saraxane bama, e wusulanne gan mɛnne yi.

⁵ Yowasa yi a fala saraxaraline xa, a naxa, “Gbetin naxan fama Alatala Batu Banxini, *ɛ* lan *ɛ* yi na malan, gbetin naxan findixi *dɛ* ti gbetin na, hanma naxan *ɲɛnigexi* a fi.

⁶ Saraxaraline xa e seene rasuxu, *ɛ* yi e findi Ala Batu Banxini tɔn seen na, *dɛnaxan* yo nɛma kalaxi.”

⁷ Anu, Manga Yowasaa mangayaan *ɲɛɛ* mɔxɔɲɛn nun saxandena a liye, banxin *dɛnaxan* yi lanma a xa yitɔn, saraxaraline munma yi na yitɔn singe.

⁸ Manga Yowasa yi saraxaraliin Yehoyada xili e nun saraxaraliin bonne, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera banxin *dɛnaxan* lan a xa yitɔn *ɛ* mi mɛnni tɔnxi? Sɔnɔn, *ɛ* mi fa gbeti rasuxuma *ɛ* gbeti malanne yii, koni *ɛ* fama a ra nɛn a findi Ala Batu Banxini tɔn seen na.”

⁹ Saraxaraline yi lan a ma a e nama gbeti rasuxu yamaan na, e nun e nama findi banxini tɔn muxune ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi kankira keden tongo, a yi a *dɛraganla* sɔxɔn, a *dɔxɔ* saraxa ganden fɛma Ala Batu Banxin so *dɛɛn* yiifari fɔxɔni. Saraxaraliin naxanye yi *dɛɛn* kantanma, muxune yi fama gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, ne yi na birin sama nɛn kankiraan kui.

¹¹ E na yi a to gbeti gbege bata sa kankiraan kui, mangana sebeli tiin nun saraxarali kungtin yi gbetin yatɛma nɛn naxan bata yi so Alatala Batu Banxini, e yi a sa bɛnbɛnla kui.

¹² Na xanbi ra, e yi gbetin so wali kungtine yii naxanye yi lanma e xa Alatala Batu Banxini tɔn. Na gbetin yi soma kamudɛrene nun walikene nan yii naxanye yi walima Alatala Batu Banxini,

¹³ e nun banxi *dɔxɔne* nun *gɛmɛ* sonle. E mɔn yi wudin sara e nun *gɛmɛ* masolixine nun seen naxanye birin lan e xa findi Alatala Batu Banxini tɔn seen na.

¹⁴ Koni e fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, na mi findi gbeti *fixɛ* barama sara seen xan na, hanma filene hanma saraxarali igelengenne, hanma xotane, hanma goronna xɛma daxina hanma gbeti *fixɛ* daxina.

¹⁵ E yi na gbetin so walikene yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.

¹⁶ Naxanye yi walikene saren fima, ne mi yi *maxɔdinma* sese ma, amasɔto e yi walima tinxinna nin.

¹⁷ Yangin saraxa gbetin nun yulubi xafari saraxa gbetin mi yi xalima Alatala Batu Banxini. Saraxaraline nan gbee yi ne ra.

Yowasaa mangayaan naɲanna fe Taruxune Firinden 24.23-27

¹⁸ Nayi, Arami mangan Xasayeleye yi siga Gati taan *yɛngɛdeni*, a *dɛnaxan* tongo. Xasayeleye yi a miri Yerusalɛn fan *yɛngɛ* feen ma.

¹⁹ Koni, Yuda mangan Yowasa yi se sarɲanxine birin tongo, a bɛbane bata yi naxanye rasarɲan, Yosafati nun Yehorami nun Axasiya, Yuda mangane, e nun a tan *yɛtɛɛn* bata yi naxanye rasarɲan. A mɔn yi xɛmaan tongo naxan birin yi Alatala Batu Banxini nafulu ramaraden nun manga banxin nafulu ramaradeni. A yi na birin xali Arami mangan Xasayeleye *yɛɛ* ra naxan mi siga Yerusalɛn *yɛngɛdeni*.

²⁰ Yowasa *kɛwali* *dɔnxɛne*, a naxanye birin liga, ne *sebɛxi* Yuda mangane *kɛwali* *kɛdine* kui.

²¹ A walikene yi yanfan so a ma, e Yowasa faxa Beti-Milo yi, kiraan naxan godon Sila yi.

²² A walikene yi a faxa, Simeyati a diin Yosabadi nun Someri a diin Yehosabadi. Yowasa yi faxa, e yi a maluxun a bɛnbane fɛma, Dawudaa Taani. A diina Amasiya yi *dɔxɔ* a *ɲɔxɔni* mangayani.

13

Yehowaxasi, Isirayila Mangana

¹ Yuda manga Axasiyaa diin Yowasaa mangayaan *ɲɛɛ* mɔxɔɲɛn nun saxandeni, Yehu a diin Yehowaxasi yi findi Isirayilaa mangan na Samari taani. A yi *ɲɛɛ* fu nun solofere ti mangayani.

² Naxan *ɲaxu* Alatala *yɛɛ* ra yi, a yi na liga. Nebati a diin Yerobowan yulubin naxanye liga, a fan yi ne liga, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a mi *xɛtɛ* e *fɔxɔ* ra mumɛ.

³ Alatala yi *xɔlɔ* Isirayila kaane ma han! A yi e so Arami manga Xasayeleye yii, e nun a diin Ben-Hadada. E yi lu Isirayila kaane xun na waxati wuyaxi.

⁴ Nayi, Yehowaxasi yi Alatala maxandi. Alatala yi a yabi, amasɔto Arami mangan yi tɔrɔn naxan sama Isirayila fari a bata yi na to.

⁵ Alatala yi xunbana nde so Isirayila yii. Isirayila kaane yi ba Arami kaane yii, e lu e bubune kui alo a fɔlɔni.

⁶ Koni e mi *xɛtɛ* Yerobowan ma *denbayaan* yulubine *fɔxɔ* ra mumɛ, naxan Isirayila ti yulubin ma. E fan yi lu ne lige. Hali Asera kide gbindonna lu nɛn bitinxi Samari taani.

⁷ Yehowaxasi a ganla bata yi kala fə soo raga'in muxu tonge suulun e nun yenge so wontoro fu e nun sofa wuli fuun naxanye yi sigan tima e sanni. Arami mangan bata yi a ganla muxone raxəri, a e lu alo burunburunna.

⁸ Yehowaxasi kewali dənxe, a naxanye birin liga, a wekilena, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

⁹ Yehowaxasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani. A diin Yowasi yi ti a jəxəni.

Yowasi, Isirayila Mangana

¹⁰ Yuda mangan Yowasa jee tonge saxandeni, Yowasi Yehowaxasi a diin yi findi Isirayila mangan na Samari taani. A jee fu nun sennin ti mangayani.

¹¹ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubi yo fəxə ra, naxan Isirayila kaane ti yulubi ligan ma, a yi lu a lige.

¹² Yowasa kewali dənxe, a naxanye birin liga, a wekilena, e nun Yuda manga Amasiya to yenge, ne birin sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹³ Yowasi yi faxa, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. Yerobowan yi dəxə a jəxəni mangayani.

Nabi Elise kewali dənxe

¹⁴ Saya furen yi Elise suxu. Benun a xa faxa, Isirayila manga Yowasi yi fa a fema, a yi wuga a fe ra, a naxa, "N baba! N baba! I tan dangu Isirayila yenge so wontorone nun a soo ragine ra!"

¹⁵ Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xanla nun xalimakunle tongo." A yi xali keden tongo e nun xalimakunle.

¹⁶ Elise mən yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Xanla bandun." A to a bandun, Elise yi a yiine sa mangan yiine fari,

¹⁷ A yi a fala a xa, a naxa, "Banxin sogetede binna foye soden nabi." A yi a rabi. Elise yi a fala a xa, a naxa, "A woli." A yi a woli. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Xunba xalimakunla ni ito ra Alatala mabinni, xunba xalimakunla na a ra Arami kaane xili ma, i Arami kaane noma nen Afeki yi han i yi e raxəri."

¹⁸ Elise mən yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Xalimakunle tongo." A yi e tongo. Elise yi a fala a xa, a naxa, "Bəxən garin." A yi bəxən garin dəxə saxan, a yi a dan.

¹⁹ Sayiban yi xəlo a xili ma, a naxa, "A yi lan nun i xa a garin suulun hanma sennin. Nayi, i yi nə Arami kaane raxəre nen. Koni iki, i e noma nen dəxə saxan tun."

²⁰ Elise yi faxa, e yi a maluxun. Na jeeen kuyebani, Moyaba kaane ganle yi so yamanani.

²¹ Ləxəna nde, Isirayila kaane yi muxuna nde maluxunma, nanunna e yi Moyaba ganla nde to, e yi binbin bira Elise gaburun

na. Binbin yi sa Elise xəonne li, a nii yi bira ayi, a ti a sanne xunna.

Isirayila yi Arami yenge

²² Xasaye, Arami mangan bata yi Isirayila təro Yehowaxasi a siimayaan birin yi.

²³ Koni Alatala yi kininkinin e ma, a yi e mafelu, a yi a yee rafindi e ma masoto a layirin xən e nun Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba tagi. A mi wa e halagi feni, han to a mi e rawoli ayi.

²⁴ Xasaye, Arami mangan yi faxa, a diin Ben-Hadada yi ti a jəxəni.

²⁵ Yehowaxasi a diin Yowasi yi taa tongoxine rasuxu Ben-Hadada ra, Xasaye a diina. Xasaye bata yi taani itoe tongo yengeni Yowasi fafe Yehowaxasi yii. Yowasi yi a no sanja ma saxan, a Isirayila taa tongoxine suxu yengeni.

14

Amasiya, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 25.1-4 nun 25.11-12

¹ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi jee firinden, Yowasa diina Amasiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A findi mangan na a jee məxəjen nun suulunden nan ma, a jee məxəjen nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Yehoyadan, Yerusalen kaana.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni a lincinyaan mi liga alo a benba Dawuda. A liga nen alo a fafe Yowasa a liga kii naxan yi.

⁴ A mi taan kidene kala mumə, yamaan mən yi saraxane bama mənne yi, e wusulanna gan na.

⁵ Amasiya mangayaan to senbe soto, a walikəen naxanye a fafe faxa, e yi ne faxa.

⁶ Koni, a mi faxa tiine diine faxa, lan Musaa sariya kedina falan ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra."*

⁷ A yi Edən kaan muxu wuli fu faxa Fəxə Lanbanni. Na yengeni, a yi Sela taan suxu, a yi a xili sa Yokatili, na xinla nan mən xun ma han to.

Taruxune Firinden 25.17-28

⁸ Nayi, Amasiya yi xerane rasiga Isirayila mangan Yowasi ma, Yehowaxasi a diina, Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en fa yenge."

⁹ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Liban tansinna nde xeraan nasiga nen a faladeni Liban suman wudin xa, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xemen ma futun na!' Liban

* 14:6: Sariyane 24.16

burunna subena nde yi dangu tansinni bodonye.

¹⁰ I yete matɔɔma a i bata Edɔn kaane nɔ. I wasa so i ya binyeni, i lu i konni. Nanfera i mɔn fe ɲaxin fɔlɔma naxan sa ɲanɲama kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?"

¹¹ Koni, Amasiya mi a tuli mati a ra. Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Semesi taani Yuda yamanani.

¹² Isirayila kaane yi Yuda kaane nɔ, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

¹³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Semesi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi fa Yerusalɛn taani, a yi taan nabilinna yinna nɔngɔnna ye tonge naanin kala Yerusalɛn yinna ra, keli Eframi deen ma han Songen Ma dena.

¹⁴ Xɛmaan nun gbeti fixɛn nun se faɲin naxanye birin yi Alatala Batu Banxin nun manga banxin nafulu ramaradene yi, a yi ne tongo, a mɔn yi muxuna ndee suxu, a xɛte Samari taani.

¹⁵ Yowasi kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna, a to Yuda mangana Amasiya yenge, ne birin seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Yowasi yi faxes, e yi a maluxun Samari taani Isirayila mangane gaburun na. A diin Yerobowan yi ti a ɲɔxɔni.

¹⁷ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxes xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya mɔn yi ɲɛɛ fu nun suulun sɔto siimayaan na.

¹⁸ Amasiya kɛwali dɔnxɛne seɓexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

¹⁹ E yanfan so a ma Yerusalɛn yi, a yi a gi siga Lakisi taani, koni e siga a fɔxɔ ra Lakisi yi, e sa a faxes mɛnni.

²⁰ E yi a xali soone fari, e yi a maluxun Yerusalɛn yi a benbane fema Dawudaa Taani.

Taruxune Firinden 26.1-2

²¹ Yuda yamaan birin yi Asari tongo a ɲɛɛ fu nun senninna ma, e yi a findi Yuda mangan na a fafe Amasiya ɲɔxɔni.

²² Asari yi Elati taan ti, a raso Yuda senben bun ma, Manga Amasiya faxes xanbini.

Yerobowan firindena, Isirayila Mangana

²³ Yuda mangan Yowasaa diina Amasiyaa mangayaan ɲɛɛ fu nun suulundeni, Isirayila mangan Yowasi a diin Yerobowan yi findi mangan na Samari taani. A yi ɲɛɛ tonge naanin e nun keden ti mangayani.

²⁴ Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, a mi xɛte Yerobowan ma yulubi yo fɔxɔ ra, Nebati a diina, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

²⁵ Yamanan bonne bata yi bɔxɔn naxanye ba Isirayila bɔxɔne ra, a tan nan ne suxu

yengeni, a Isirayila yamanan danne sa keli Lebo-Xamata taan ma han sa dɔxɔ Fɔxɔ Ige Daraan na, fata Alatalaa falane ra Isirayilaa Ala, a naxanye ti Nabi Yunusa xa, Amitayi Gati-Xeferi kaana diina, a walikɛna.

²⁶ Alatala bata yi Isirayilaa tɔrɔn to, konyin nun xɔrɔna. Muxu yo mi yi na naxan yi Isirayila maliye.

²⁷ Koni Alatala mi yi a ragidixi a yamanan naxɔri, nanara a yi a xunba fata Yerobowan na, Yowasi a diina.

²⁸ Yerobowan kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a wɛkilɛna yengeni, e nun Damasi taan nun Xamata taan naso Isirayila senben bun kii naxan yi, naxanye bata yi findi Yuda gbeen na, ne birin seɓexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²⁹ Yerobowan yi faxes, e yi a maluxun a benbane fema, Isirayila mangane. A diin Sakari yi ti mangayani a ɲɔxɔni.

15

Asari, Yuda Mangana Taruxune Firinden 26.3-4

¹ Isirayila manga Yerobowan ma mangayaan ɲɛɛ mɔxɔɲɛn nun soloferedeni, Manga Amasiyaa diina Asari yi findi mangan na Yuda yi.

² A findi mangan na a ɲɛɛ fu nun senninden nan ma, a yi ɲɛɛ tonge suulun e nun firin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusalɛn kaana.

³ Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁴ Koni a mi taan kidene kala mume, yamaan mɔn yi saraxane bama, e wusulanna gan mɛnne yi.

⁵ Alatala yi dogonfonna ramini mangan ma, a lu a danna banxina nde kui han a faxes waxatina. A dii xɛmɛn Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune xun matɔɛ a ra.

⁶ Asari kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁷ Asari yi faxes, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Yotami yi ti a ɲɔxɔni.

Sakari, Isirayila Mangana

⁸ Asari a mangayaan ɲɛɛ tonge saxan e nun solomasɛxedeni Yuda yi, Yerobowan ma diin Sakari yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a yi a mangayaan liga kike sennin.

⁹ Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi. A mi xɛte Nebati a diin Yerobowan ma yulubine fɔxɔ ra mume, naxan Isirayila kaane ti yulubin ma.

¹⁰ Yabesi a diin Salun yi yanfan so a ma, a yi Sakari faxes, a ti a ɲɔxɔni.

¹¹ Sakari kewali donxene sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹² Na feene rakamali na kii nin alo Alatala a fala kii naxan yi Yehu xa, a naxa, "I ya diine luma nen mangayani Isirayila xun na han i yixeten naanindena."

Salun, Isirayila Mangana

¹³ Yuda manga Yusiya jee tonge saxan e nun solomanaanindeni, Salun ma diin Yabesi yi findi mangan na Yuda yi. A yi kike keden ti mangayani Samari taani.

¹⁴ Gadi a diin Menahemi yi keli Tirisa taani siga Yabesi a diin Salun xili ma Samari taani, a yi a faxesa, a findi mangan na a joxoni.

¹⁵ Salun kewali donxene, a yanfan naxan so, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

¹⁶ Na danguxina, Menahemi yi keli Tirisa taani, a sa Tifisa taan yenge, a yi na kaane birin faxesa e nun a rabilinna muxune. A yi jaxalan fudi kanne birin kuiin naboyi. A na liga nen bayo e mi e taan deene rabixi a yee ra.

Menahemi, Isirayila mangana

¹⁷ Asari a mangayaan jee tonge saxan e nun solomanaanindeni Yuda yi, Gadi a diin Menahemi yi findi mangan na Isirayila yi. A yi jee fu ti mangayani Samari taani.

¹⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mangayaan waxatin birin yi, a mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma.

¹⁹ Puli, Asiriya mangan yi fa Isirayila xili ma, Menahemi yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan so Puli yii, alogo a xa a mali a mangayaan senbe sodeni.

²⁰ Nafunla yi Isirayila kaan naxanye yii, Menahemi na gbetin ba ne nan yii, alogo a xa a so Asiriya mangan yii, e keden kedenna birin yi gbeti fixen kilo tagi nan bama mudun na. Nayi, Asiriya mangan yi xete, a mi lu yamanani.

²¹ Menahemi kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

²² Menahemi yi faxesa, a diin Pekaxiya yi ti a joxoni.

Pekaxiya, Isirayila mangana

²³ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulundeni, Menahemi a diin Pekaxiya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee firin ti mangayani.

²⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi a xun xanbi so Nebati a diin Yerobowan ma yulubini, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁵ Mangana sofa kuntigina nde nan yi Remaliyaa diin Peka ra. A yi yanfan so Manga Pekaxiya ma. A yi Galadi sofaan

muxu tonge suulun tongo, a yi Pekaxiya faxesa manga banxin yinna kui Samari taani, a yi Aragobi nun Ariyi fan faxesa. Peka manga Pekaxiya faxesa na kii nin, a ti a joxoni.

²⁶ Pekaxiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Peka, Isirayila Mangana

²⁷ Yuda mangana Asari a mangayaan jee tonge suulun e nun firindeni, Remaliyaa diin Peka yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani. A yi jee moxone ti mangayani.

²⁸ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A mi xete Nebati a diin Yerobowan ma yulubine foxo ra mume, naxan Isirayila ti yulubin ma.

²⁹ Isirayila mangan Peka waxatini, Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa, a yi Iyon taan nun Abeli-Beti-Maka taan nun Yanowa taan nun Kedesi taan nun Xasori taan suxu yengeni, e nun Galadi yamanan nun Galile yamanan nun Nafatali yamanan birin, a yi e muxune xali Asiriya yamanani konyiyani.

³⁰ Elaa diin Hoseya yi yanfan so Remaliyaa diin Peka ma, a yi a yenge, a yi a faxesa. Yusiya diin Yotami a mangayaan jee moxonedeni, Hoseya yi ti Peka joxoni.

³¹ Peka kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Isirayila mangane taruxu kedine kui.

Yotami, Yuda Mangana

Taruxune Firinden 27.1-7

³² Isirayila mangan Remaliyaa diin Peka mangayaan jee firindeni, Yuda mangan Yusiya diin Yotami yi findi manga na.

³³ A findi mangan na a jee moxonen nun suulunden nan ma. A jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalem yi. A nga yi xili Yerusa, Sadoki a dii temena.

³⁴ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Yusiya.

³⁵ Koni, a mi taan kidene kala mume, yamaan mon yi lu saraxane be menne yi, e wusulanna gan. Yotami yi Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxiin ti.*

³⁶ Yotami kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

³⁷ Na waxatini, Alatala yi Arami mangan Resin nun Remaliyaa diin Peka rasiga folo Yuda xili ma.

³⁸ Yotami yi faxesa, e yi a maluxun a bebane fama Dawudaa Taani. A diina Axasi yi ti a joxoni.

* 15:35: So deen naxan geyaan na.

16

*Axasi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 28.1-27*

¹ Remaliyaa diin Pekaa mangayaan ꞑEE fu nun soloferedeni, Yuda mangan Yotami a diina Axasi yi findi mangan na.

² Axasi findi mangan na a ꞑEE mɔxɔꞑE den nan ma. A yi ꞑEE fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yEE ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fajin nan liga.

³ A bira Isirayila mangane fe ꞑaxine fɔxɔ ra, a yi a yetena dii xemen ba saraxa gan daxin na, fata siyane fe xɔsixin ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yEE ra.

⁴ A yi saraxane ba, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nayi, Arami mangan Resin nun Isirayila mangan Peka, Remaliyaa diin yi te Yerusalen xili ma a yengedeni. E yi Axasi yenge, koni e mi a no.

⁶ Na waxatin yeteni, Arami Mangan Resin yi Elati taan naso Arami kaane senben bun, a yi Yuda kaane kedi Elati yi. Edon kaane yi fa Elati yi, e mon dɔxi denaxan yi han to.

⁷ Axasi yi xerane rasiga a faladeni Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere xa, a naxa, "I ya walikeen nan n na, e nun i ya diina. Fa, i fa n ba Arami mangan nun Isirayila mangan yii, naxanye n yenge ma."

⁸ Xemaan nun gbeti fixen naxanye yi Alatala Batu Banxini, Axasi yi ne tongo, e nun nafunla naxanye yi mangan banxini, a yi sa e fi Asiriya mangan ma.

⁹ Asiriya mangan yi a xuiin suxu, a te Damasi taan xili ma, a a suxu yengeni. A yi na muxune suxu, a yi e xali Kiri yi, a yi Resin faxa.

¹⁰ Manga Axasi yi siga Damasi taani Asiriya Manga Tigilati-Pilesere fema. Saraxa ganden naxan yi Damasi taani, a to na to, a yi siga na ti kiin sawuran birin na saraxaraliin Yuriya xon.

¹¹ Manga Axasi fa saraxa ganden sawuran naxan na sa keli Damasi taani, saraxaraliin Yuriya yi na sifan yeteen ti. Saraxaraliin Yuriya yi a rafala benun Manga Axasi xa xete.

¹² Mangan to fa sa keli Damasi taani, a yi saraxa ganden to, a yi a maso a ra.

¹³ A yi a saraxa gan daxin gan, a yi bogise saraxane ba, a yi a minse saraxan bɔxɔn, a yi bɔꞑe xunbeli saraxa subene wunle xuya saraxa ganden ma.

¹⁴ Saraxa gande sula daxin naxan yi tixi Alatala yetagi, a yi na ba a funfuni naxan yi tixi saraxa gande nenɛn nun Ala Batu Banxin tagi. A yi a ti saraxa gande nenɛn dɛxɔn sogeteden kɔmen fɔxɔni.

¹⁵ Manga Axasi yi yamarini ito fi saraxaraliin Yuriya ma, a naxa, "Saraxa gan daxine ba saraxa gande nenɛn fari xɔtɔnni, e nun saraxane ꞑinbanna ra e nun mangana saraxa gan daxin nun a bogise saraxan nun yamanan muxune birin ma saraxa gan daxine nun e saraxane nun e minse saraxane. Saraxa gan daxin nun saraxa subene birin wunle xuya saraxa gande nenɛn ma. Saraxa gande sula daxin tan, n tan nan na rawalima."

¹⁶ Manga Axasi yamarin naxanye birin fi, saraxaraliin Yuriya yi ne birin liga.

¹⁷ Manga Axasi yi ige maxali wontorone kala, a yi e falafalane ba e ma e nun e kundine. A yi ige ramarade digilinxi gbeen nagodo naxan yi dɔxi sula tura sawurane fari. A yi a dɔxɔ gemen fari.

¹⁸ A yi Alatala Batu Banxin kuiin masara Asiriya mangana fe ra. Denaxan yi rafalaxi mangan dɔxɔden na Alatala Batu Banxini Matabu Lɔxɔni, a yi na kala, e nun mangan yi soma denaxan na.

¹⁹ Axasi kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne seɓexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁰ Axasi yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A diin Xesekiya yi ti a ꞑɔxɔni.

17

Hoseya, Isirayila Manga dɔnxena

¹ Yuda Manga Axasi a mangayaan ꞑEE fu nun firinden, Elaa diin Hoseya yi findi mangan na Isirayila xun na Samari taani, a ꞑEE solomanaanin ti mangayani.

² Naxan ꞑaxu Alatala yEE ra yi, a yi na liga, koni Isirayila mangan naxanye dangu a tan yEE ra, a mi lu alo ne.

³ Asiriya mangan Salamanasari yi te a xili ma. Hoseya bata yi lu nɔon bun, a lu mudun fiye ꞑEE yo ꞑEE,

⁴ koni Asiriya mangan yi yanfantenyaan to Hoseya yi naxan xerane rasiga Misiran mangan So ma, a a mi yi fa ꞑEEN mudun fima Asiriya mangan ma. Nayi, Asiriya mangan yi yɔlɔnxɔnna sa a ma, a balan kasoon na.

⁵ Na waxatini, Asiriya mangan yi yamanan birin yisiga, a te Samari taan xili ma, a denaxan nabilin yengeni ꞑEE saxan.

⁶ Hoseya ꞑEE solomanaanindeni, Asiriya mangan yi Samari taan suxu, a Isirayila kaane xali koniyani Asiriya yamanani. A yi e radɔxɔ Xala taani Xabori baan dɛ Gosan yamanani e nun Mede taane yi.

Isirayila kala feen bunne

⁷ Na liga nen amasɔɔ Isirayila kaane bata yi Alatala yulubin tongo, e Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, Misiran mangan bun, amasɔɔ e bata yi ala gbetene batu.

⁸ E bata yi bira siyane namun feene fɔxɔ ra Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yɛɛ ra, e nun Isirayila mangane namun feen naxanye yitɔn.

⁹ Isirayila kaane bata yi fe ɲaxine liga Alatala ra luxunni. E yi taan kidene ti e taan yiren birin yi, keli kantan ti gbengben ma han sa dɔxɔ taa makantanxin na.

¹⁰ E yi kide gɛmɛne ti, e yi Asera kide gbindonne bitin geyane birin xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

¹¹ E wusulanna gan taan kidene birin yi alo siyane a ligama kii naxan yi Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yɛɛ ra. E yi fe ɲaxine liga, e Alatala raxɔlɔ naxanye ra.

¹² E yi suxurene batu, hali Alatala to bata yi a fala e xa, a naxa, “E nama ito liga.”

¹³ Alatala yi Isirayila kaane nun Yuda kaane rakolon a nabine xɔn e nun muxun naxanye fe toone ti alo xiyena, a fala e xa, a naxa, “E xɛtɛ e fe ɲaxine fɔxɔ ra, ε n ma yamarine nun n ma tɔnne suxu, ε sariyan birin suxu n naxanye soxi ε benbane yii, n yi a rasiga ε ma nabine xɔn, n ma walikene.”

¹⁴ Koni e mi e tuli mati mume, e yi lu murutɛxi alo e benbane, naxanye mi la Alatala ra, e Ala.

¹⁵ E yi e mɛ a tɔnne ra e nun a layirin naxan xidi e nun e benbane tagi, e nun a marakolonna naxan ti e ma. E bira e suxure fuune fɔxɔ ra, e tan yɛtɛɛn yi lu fuu. E yi e rabilinna siyane raliga, Alatala e danna sa naxanye raligan ma.

¹⁶ E yi Alatalaa yamarine birin nabɛnin, e Ala. E yi tura dii sawura firin nafala wure raxulunxin na, e yi Asera kide gbindonna bitin, e yi e xinbi sin sarene bun, e suxuren Baali batu.

¹⁷ E yi e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne gan saraxane ra, e yi so yiiimatooon nun kɔɛ ra feene yi. Naxan ɲaxu Alatala yɛɛ ra yi, e lu na ligɛ, e yi a raxɔlɔ.

¹⁸ Alatala yi xɔlɔ Isirayila xili ma, a yi e ba a yetagi. Yuda bɔnsɔnna nan keden pe lu.

¹⁹ Koni, hali na Yuda kaane mi Alatalaa yamarine suxu, e Ala. E yi bira Isirayilaa namun yitɔnxine fɔxɔ ra.

²⁰ Alatala yi Isirayila bɔnsɔnne birin nawoli ayi, a yi e rayagi, a yi e so kala tiine yii. Dɔnxɛn na, a yi e kedi a yetagi pon!

²¹ Amasɔtɔ Isirayila kaane bata yi e masiga Dawudaa denbayaan na, e yi Nebati a diin Yerobowan findi mangan na, naxan e xun xanbi so Alatala yi, a Isirayila ti yulubi gbeen ligan ma.

²² Yerobowan yulubin naxanye liga Isirayila yi lu ne birin yi, e mi e xun xɛtɛ mume!

²³ Alatala yi Isirayila kedi a yetagi, alo a fala kii naxan yi fata a walikene ra, nabine. Isirayila kaane yi makuya e yamanan na konyiyani Asiriya yamanani, e denaxan yi han to.

Samariya kaane fe fɔlɔdena

²⁴ Asiriya mangan yi fa muxune ra sa keli Babilon nun Kuta nun Awa nun Xamata taan nun Sefarawayimi taani, a yi e radɔxɔ Samari taane yi Isirayila kaane ɲɔxɔni. E yi Samari taane findi e gbeen na, e dɔxɔ e yi.

²⁵ E to dɔxɔ fɔlɔ na, e mi yi gaxuma Alatala yɛɛ ra, Alatala yi yatane rafa e xili ma, ne yi e muxuna ndee faxa.

²⁶ Muxune yi a fala Asiriya mangan xa, e naxa, “I faxi siyaan naxanye ra i fa e radɔxɔ Samari taane yi, e mi yamanana ala batu kiin kolon. A bata yatane rafa e xili ma naxanye e faxama, amasɔtɔ e mi yamanana ala batu kiin kolon.”

²⁷ Asiriya mangan yi yamarini ito fi, a naxa, “E fa saraxarali keden na muxu suxine yɛ, a xa fa dɔxɔ Samari yamanani, a yi e xaran yamanana ala batu kiin ma.”

²⁸ Nayi, saraxaraliin naxanye suxu Samari taani, na keden yi siga Betɛli yi, a sa e xaran Alatala batu kiin ma.

²⁹ Koni, siya xɔɲɛn naxanye dɔxɔ Samari yamanani, ne birin yi e gbee suxurene rafala e dɔxɔ taane yi, e yi e ti taan kidene yi Samariya kaane naxanye rafala.

³⁰ Babilon kaane yi e gbee ala Sukɔti-Benoti sawuran nafala. Kuta kaane yi e gbee ala Neragala sawuran nafala. Xamata kaane yi e gbee ala Asima sawuran nafala.

³¹ Awi kaane yi e gbee alane, Nibaxasa nun Tarataki sawurane rafala. Sefarawayimi kaane yi e diine gan saraxane ra e gbee alane xa, Adarameleki nun Anameleki.

³² E yi Alatala batuma, koni e mɔn yi suxure ki muxune dɔxɔ e muxune yɛ. Ne nan yi walima e xa kide banxine yi geyane fari.

³³ E yi Alatala batuma, koni e mɔn yi e alane fan batuma, fata siyane namunne ra e kelixi denaxanye yi.

³⁴ Han to e mɔn e namun fonne ligama. E mi gaxuma Alatala yɛɛ ra mume, e mi a gelene nun a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu Alatala naxanye so Yaxuba yixetene yii, a mɔn naxan xili sa a Isirayila.

³⁵ Alatala mɔn bata yi layirin xidi e tagi, a yamarini ito fi, a naxa, “E nama ala gbɛtɛne batu mume, ε nama ε xinbi sin e bun, ε nama wali e xa mume, ε nama saraxan ba e xa mume.”

³⁶ Koni, ε Alatala batu, naxan ε ramini Misiran yamanani a sɛnbɛ gbeeni. E lan ε xa e xinbi sin a tan nan bun, ε saraxane ba a xa.

³⁷ E yi Ala gelene nun a tɔnne nun a sariyane nun a yamarine suxu, a naxanye seɓɛxi ε xa, ε yi e liga, ε nama ala gbɛtɛ yo batu.

³⁸ N layirin naxan xidixi en tagi, ε nama ɲinan na xɔn, ε nama ala gbɛtɛ yo batu.

³⁹ Koni, ε Alatala batu, ε Ala. A tan nan ε bama ε yaxune birin yii.”

⁴⁰ Koni, e mi e tuli mati a ra, e yi lu e namun fonne yi.

⁴¹ Hali na muxune to yi Alatala batuma, e man yi e suxurene fan batuma. Han to, e diine nun e mamandenne man na ligama alo e benbane.

18

Xesekiya, Yuda mangana Taruxune Firinden 29.1-2

¹ Elaa diin Hoseyaa mangayaan jee saxandeni Isirayila yi, Axasi a diin Xesekiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² Xesekiya findi mangan na a jee moxoɓen nun suulunden nan ma, a yi jee moxoɓen nun solomanaanin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Abiya, Sakari a dii temena.

³ Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benba Dawwuda a liga kii naxan yi.

⁴ A yi kidene kala geyane fari, a kide gemene yibo, a Asera kide gbindonne rabira. Musa saɓi sawura sula daxin naxan nafala,* a na fan kala, bayo Isirayila kaane yi wusulanna ganma na nan yetagi na waxatini. Na saɓi sawuran yi xili nen Nehusatan.

⁵ Xesekiya yi a yigi sa Alatala yi, Isirayilaa Ala. Yuda mangan naxanye dangu a yee ra e nun naxanye bira a foxo ra, a joxon mi yi ne ye mume!

⁶ A lu Alatala foxo ra, a mi xete a foxo ra mume, Alatala yamarin naxanye sebe Musa ma a ne suxu.

⁷ Alatala lu nen Xesekiya xon, a naon soto a wanla birin yi. A yi murute Asiriya mangan xili ma, a mi fa xuru a bun mume.

⁸ A yi Filistine no siga han Gasa dexon, a kantan ti gbengbene nun taa makantaxine fan suxu.

⁹ Manga Xesekiya jee naanindeni, Isirayila mangana Elaa diin Hoseya jee soloferedeni, Asiriya mangan Salamanasari yi fa Samari taan xili ma.

¹⁰ A yi Samari taan suxu jee saxanna yengen xanbini, Xesekiya jee sennindeni, naxan findi Isirayila mangan Hoseya jee solomanaaninden na.

¹¹ Asiriya mangan yi Isirayila kaane xali Asiriya yi konyiyani, a sa e radaxo Kala yamanan nun Xabori baan fema Gosan yamanani e nun Mede kaane taane yi.

¹² Na birin liga nen amasoto Isirayila kaane mi Alatala xuiin name, e Ala, e naxan ma layirin kala, bayo e mi a xuiin suxu. Alatalaa walikeen Musa yamarin naxanye birin fi e ma, e mi ne liga.

Senakeribi yi Yuda yenge

¹³ Xesekiya mangayaan jee fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi

siga Yuda taa makantaxine xili ma, a yi ne birin suxu.

¹⁴ Yuda mangan Xesekiya yi xeraan nasiga Lakisi taani a faladeni Asiriya mangan xa, a naxa, "N bata kalan ti. I masiga n na. I na naxan fala n xa, n na lige." Asiriya mangan yi gbeti fixen kilo wuli solomanaanin e nun xemaan kilo keme solomanaanin sa Yuda Mangan Xesekiya fari yanginna ra.

¹⁵ Gbeti fixen naxan birin yi Alatala Batu Banxini e nun nafulu ramaradene manga banxini, Xesekiya yi ne fi a ma.

¹⁶ Na waxatini, xemaan naxanye yi saxi Alatala Batu Banxin deene nun de ti wudine ma, Yuda mangan Xesekiya yi ne tongo, a sa e so Asiriya mangan yi.

Senakeribi yi a konko e ma

Esayi 36.2-22 nun Taruxune Firinden 32.9-16

¹⁷ Asiriya mangan yi a kuntigine mangan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalen yi keli Lakisi taani, e nun a tande xunna nun a sofa kuntigina e nun gali gbeena. E yi fa Yerusalen yi, e sa ti ige ramarade faxaraxiin dexon ma,† dugi xane xee ma kiraan na.

¹⁸ E yi mangan xili. Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxin kuntigin yi siga e fema, e nun sebeli tiin Sebensa nun Asafi a dii xemen Yowa, mangana yenla.

¹⁹ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, "E a fala Xesekiya xa, e naxa, 'Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?"

²⁰ I yengi a ma a feren nun senbensa i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?

²¹ I ya lannayaan saxi Misiran yamanan nin, a men kaane xa e mali. Na luxi nen alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxoloma nen. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

²² Waxatina nde e a falama nen n xa, e naxa, "Alatala, nxa Ala, nxu nxu taxuxi na nan na." Anu, Xesekiya xa mi Ala batudene kala geyane fari ba? A tan nan a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, "E Ala batuma saraxa badeni ito nan yetagi naxan Yerusalen taani."

²³ Iki, e nun n kannna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soon wuli firin soe e yii, xa e noe soo ragine sote.

²⁴ E mi n kannna kuntigi keden noe, hali naxan xurun e birin xa. E lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

* **18:4**: *Saɓi sawurana* fe man sebeɓi Yatene 21.8-9 kui.

† **18:17**: Ige ramaraden naxan geyaan na.

²⁵ A yetena, n faxi yireni ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yeten nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxori.”

²⁶ Nayi, Eliyakimi, Xiliki a dii xemen nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasoto nxu a mema. En nama falan ti Heburu xuini yamaan yi a me naxanye taan nabilinna yinna xuntagi.”

²⁷ Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kannu n nafaxi e tan nun e kannu nan gbansan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye doxi yinna xuntagi, ne fan xa a me nen bayo ne fan e gbiin donma nen, e yi e xonla min e xon yengeni.”

²⁸ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “E manga gbeen xuiin name, Asiriya mangana!”

²⁹ Mangana ito nan falaxi, a naxa, “E nama tin Xesekiya xa e mayenden, a mi noe e rakise n ma mumu!”

³⁰ Xesekiya nama a liga e yi e lannayaan sa Alatala yi, a yi a fala a Alatala e ratangama nen, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

³¹ E nama e tuli mati Xesekiya xuiin na mumu, amasoto Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: E boje xunbenla fen n na, e xete n ma, birin a yii seene nun a bogiseene donje, birin yi a ige ramaraden igen min,

³² han n yi fa, n yi e xali yamana gbete yi alo e gbeena, murutun nun manpa bili nakone yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi, turen nun kumin yamanan naxan yi. Benun e xa faxa be, e sa siimayaan nan sotama menni. Nayi, e nama Xesekiya xuiin name mumu, amasoto Xesekiya e mayendenma nen a na a fala a Alatala e xunbama nen.

³³ Siya gbetene alane Asiriya mangani kala nen e yamanan suxu feen ma ba?

³⁴ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minen? Sefarawayimi nun Hena nun Iwa, ne alane minen? E Samari taan xunba nen n yii ba?

³⁵ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalen xunba n yii di?”

³⁶ Yamaan yi dundu, e mi fala yo ti, amasoto mangan bata yi yamarini ito fi, a naxa, “E nama a yabi.”

³⁷ Eliyakimi, Xiliki a dii xemena, mangana banxi kuntigin nun Sebena, sebali tiina, e nun Yowa, Asafi a dii xemena, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fema, e yi e dugine yibo e ma kontofinli, e sofa kuntigina falane yeba a xa.

Xesekiya yi Nabi Esayi maxodin Esayi 37.1-9

¹ Manga Xesekiya to na me, a yi a dugine yibo a ma, a kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sebali tiina e nun saraxarali fonne, kasa benbeli dugin nagodoxi e ma sununi, siga Nabi Esayi konni, Amosi a dii xemena.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: Kontofinla nun toron nun yagi boron nan to nxu xa, alo a falan kii naxan yi, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a jaxankatama nen a falane fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi a yamaan muxu donxene fe ra naxanye luxi e nii ra.”

⁵ Manga Xesekiya xerane to siga Esayi fema,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama e kanna xa, e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mexi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikene n nayeufu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla ne rasoma a yi nen, a na xibarun me waxatin naxan yi, a xetema nen a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra menni.’”

Asiriya mangan man yi a konko Yerusalen ma

Esayi 37.8-13, Taruxune Firinden 32.16-19

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a me a a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengedeni, a fa a li menna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a me a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yengedeni. A to na xibarun me, a yi xerane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, e naxa, ‘I laxi i ya Ala ra jaxi ra, i yengi a ma a a noe nen n tan Asiriya mangani kale Yerusalen yengedeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a me Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxorixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbe nen na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxori, ne e xunba nen ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamanane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minen yi?”

*Xesekiya yi Ala maxandi**Esayi 37.14-20*

¹⁴ Xesekiya yi kedi sebexin nasuxu xerane ra, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kedind sa Alatala yetagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁶ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yeene rabi, i n mato. I Senakeribi a falane rame, a sofa kuntigin naxan nafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁷ Alatala, jɔndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxori, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁸ E bata e alane woli tɛeni, bayo Ala mi yi e ra nun mume! Muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gɛme masolixine nan tun yi e ra.

¹⁹ Iki, Alatala, nxɔ Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamanane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!"

²⁰ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xemɛn yi xeraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, "Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mɛ i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²¹ Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, 'Siyon taa fajin bata i rajaxu, a i magelema. Yerusalen kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²² I nde konbixi i a rayelefu?

I xuiin texi nde xili ma?

I bata i yeene rate kore Isirayilaa Ala sarijanxin xili ma!

²³ Fata i ya xerane ra,

i bata n tan Marigin konbi.

I yi a fala, i naxa,

"N ma wontoro wuyaxine xɔn,

n bata te geyane xuntagi,
Liban yamanan danne ra.

N na a suman wudi kuyene sɛgɛma nɛn,
e nun a fɔfɔ fajɔ fajine.

N sa a xuntagin najanna li
e nun a fɔtɔn fajina.

²⁴ N bata xɔpinne ge yamana gbetene yi,
n yi e ige min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn
n na siga a xili ma waxatin naxan yi."

²⁵ Koni, i tan Senakeribi,
i mi a kolon

a n feni itoe yelanxi nɛn
to mi na ra?

N yi e yiton xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,
a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi

alo gɛme malanxine.

²⁶ E muxune senbe mi na,

e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xɛɛ ma sɛxɛne

alo se sonle,

alo sɛxɛn fanyen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁷ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,

i na mini, i na so,

i na xɔlɔ n xili ma.

²⁸ I bata xɔlɔ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mɛ.

Nanara, n nan n ma wuren birama nɛn i
jɔɛni

n yi n ma karafen bira i dɛ kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn,

n yi i raxɛɛ na xɔn.' "

*Taxamasenna yi so Xesekiya yii**Esayi 37.30-32*

²⁹ "Ala yi a fala Xesekiya xa, a naxa, 'Ito xa findi taxamasenna ra i xa:

Bogiseen naxanye solixi e yete ma,

ɛ bata ne don jɛɛni ito ra,

na nan mɔn ligama jɛɛ famatɔni,

koni jɛɛ saxandeni,

ɛ seen sima nɛn,

ɛ yi a ababa,

ɛ yi manpa binle si,*

ɛ yi e bogine don.

³⁰ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxɛn naxanye na
lu,

ne mɔn e salenne raminima nɛn

alo wudina, e bogi.

³¹ A dɔnxɛne minima nɛn Yerusalen yi,

a dɔnxɛne luma nɛn e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala na nan ligama a xanuntenyani.' "

*Senakeribi rajanna**Esayi 37.33-38 nun Taruxune Firinden**32.21-22*

³² "Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya Mangan ma iki, a naxa,

'A mi soe taani ito yi mume!

A mi xalimakuli wolɛ be yi.

A mi makantan wure lefa tima a xa.

A mi gbɔngbinna ratema a xili ma.'

³³ Alatalaa falan ni ito ra.

'A faxi kiraan naxan xɔn

a xɛtɛma nɛn na xɔn.

A mi soe taani ito yi mume.

³⁴ N taani ito makantanma nɛn,

n yi a rakisi n tan ma fe ra

e nun Dawuda a fe ra, n ma walikɛna.' "

³⁵ Na kɔɛɛn na, Alatalaa malekan yi mini,
a muxu wuli kemɛ tonge solomasɛɛ wuli
suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to
keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

* 19:29: Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

³⁶ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a ganla rakeli, a xete Niniwa taani.

³⁷ Loxona nde, Senakeribi yi xinbi sinxi a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a dii xemene Adarameleki nun Sareseri yi a faxa silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati yamanani. A dii Esaraxadon yi doxo a joxoni.

20

Xesekiya a furena fe Esayi 38.1-8

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. Nabi Esayi, Amosi a diin yi fa a fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I ya feene yiton, amasoto i faxamatson ni i ra, i mi fa siimaya sotoma.'"

² Xesekiya yi a yee rafindi banxi kanken ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ "Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala, n sigan ti nen i yetagi lannayaan nun boje faniyani, naxan fan i yee ra yi, n yi na liga!" Xesekiya yi wuga han!

⁴ Benun Esayi xa keli tanden ma, Alatala yi falan ti a xa iki, a naxa,

⁵ "Xete, i yi a fala n ma yamaan mangan Xesekiya xa, i naxa, 'I fafe Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata i yegen to. N na i rakendeyama nen, benun xi saxon, i siga Alatala Batu Banxini.

⁶ N mon jee fu nun suulun sama nen i ya siimayaan fari. N na i tan nun taani ito xunbama nen Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma nen, n ma fe ra, e nun Dawudaa fe ra, n ma walikena. "

⁷ Na xanbi ra, Esayi yi a fala, a naxa, "E xode bogi yidinxina nde tongo." E yi na tongo, e a sa a furen de, Xesekiya yi kendeya.

⁸ Xesekiya bata yi a fala Esayi xa, a naxa, "N na a kolonma taxamasenna mundun xon fa fala benun xi saxon a Alatala n nakendeyama nen, n siga Alatala Batu Banxini?"

⁹ Esayi yi a yabi, a naxa, "Alatala naxa, i a kolonma taxamasenna naxan xon a Alatala falan kamalima nen: I waxi nen ba, nininna xa a maso hanma a masiga sanna ye fu deden ma?"

¹⁰ Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Na lige nen nininna yi siga yeen na sanna ye fu, koni n wama nen a xa xete xanbin na sanna ye fu."

¹¹ Nayi, Nabi Esayi yi Alatala maxandi, naxan nininna raxete xanbin na sanna ye fu Axasi a banxin deden ma, nininna bata yelin dangue denaxan na.

Babilon xerane fe Esayi 39.1-8

¹² Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemen Merodaki-Baladan yi bataxin

nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasoto a bata yi Xesekiya fura feen me.

¹³ Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita ne ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fajine nun latikononna nun a yenge so seene ramaradana, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiya banxini a mi naxan yita e ra e nun a boxon birin.

¹⁴ Nabi Esayi mon yi fa Manga Xesekiya fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "E kelixi yamana makuyen nin, Babilon."

¹⁵ Esayi mon yi a maxodin, a naxa, "E i ya banxin to nen?" Xesekiya yi a yabi, a naxa, "Seen naxanye birin n ma banxin kui, e ne birin to nen. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra."

¹⁶ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, "Alatala falan name!"

¹⁷ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nen Babilon yi, sese mi luma. Alatala falan nan na ra.

¹⁸ E i ya dii xemena ndee tongoma nen, i yeteen naxanye sotoma, alogo e xa findi Babilon mangana banxin xeme tegenne ra."

¹⁹ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, "I Alatala falan naxan tixi, a fan." A mirixi a ma, a naxa, "En luma nen boje xunbenla nun marakantanni n ma siimayani."

Taruxune Firinden 32.32-33

²⁰ Xesekiya kewali donxene sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui. A wekilena fe falama e nun a ige ramaraden naxan ge e nun a ige kiraan naxan ge siga igen na Yerusalen yi.

²¹ Xesekiya yi faxa. A dii xemen Manase yi ti a joxoni mangayani.

21

Manase, Yuda Mangana

¹ Manase findi mangan na a jee fu nun firinden nan ma, a jee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xefisiba.

² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga. A yi fe xosixine liga alo siyane Alatala naxanye kedi Isirayila kaane yee ra.

³ A mon yi kidene ti geyane fari a fafe Xesekiya denaxanye kala, a yi saraxa ganden nafala Baali xa, a yi Asera kide gbindonna bitin, alo Isirayila manga Axabi a liga kii naxan yi, a yi a xinbi sin sarene bun, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma, a naxa, "N xinla luma Yerusalen nin."

⁵ A yi sarene kiden ti Alatala Batu Banxini sansan frinne birin kui.

⁶ A yi a dii xemen gan saraxan na, a yi kɔɛrayaan liga, a yi so yimmatoni, a muxune dɔxɔ naxanye yi jinanne maxɔdinma naxanye yi falan tima barinne ra. Naxan jaxu Alatala yetagi, a lu na lige tun, a yi Ala raxɔɔ.

⁷ A yi Asera kide gbindonna rafala, a na bitin Alatala Batu Banxini, Alatala a fala denaxan ma Dawuda nun a diin Sulemani xa, a naxa, “N bata banxini ito sugandi e nun Yerusalɛn Isirayila bɔnsanne yirene birin ye, n waxi n xinla lu feni denaxan yi habadan.

⁸ N mi Isirayila kaane masige yamanan na, n naxan soxi e benbane yii, koni fɔ e xa n ma yamarine birin suxu e nun n ma sariyan birin n ma walikɛn Musa naxan seɓɛxi.”

⁹ Koni, yamaan mi e suxu mume, Manase yi findi sabun na e lo ayi, Isirayila kaane yi fe jaxin liga dangu siyane ra Alatala naxanye kedi e yeɛ ra.

¹⁰ Nayi, Alatala yi falan ti a nabine xɔn, a naxa,

¹¹ “Yuda mangan Manase bata fe xɔsixini itoe liga. A bata fe jaxin liga dangu Amorine ra waxati danguxine yi, a mɔn bata Yuda kaane ti yulubin ma a suxurene xɔn.

¹² Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, ‘N tɔrɔn nafama nɛn Yerusalɛn kaane nun Yuda kaane ma naxan yo na a me, a tuli madɔxɔma ayi nɛn.

¹³ N Yerusalɛn kalama nɛn alo n Samari taan nun Axabi a denbayaan kala kii naxan yi, n Yerusalɛn muxune raxɔrima nɛn alo lɔxɔn bama goronna ma kii naxan yi a na yifitan, a maxɛɛ.

¹⁴ N nan n ma yama dɔnxɛn nabɛjinma nɛn e yaxune yii, e yi e yii seene birin tongo,

¹⁵ bayo naxan jaxu n yetagi, e bata na liga, e yi n naxɔɔ keli e benbane ramini lɔxɔn ma Misiran yamanani han to.”

¹⁶ Manase yi sɔntare wuyaxi faxa, han Yerusalɛn yi rafe binbine ra sa yulubin fari a Yuda kaane ti naxan ma naxan yi jaxu Alatala yeɛ ra yi.

¹⁷ Manase kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, a yulubin naxan liga, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxune kɛdine kui.

¹⁸ Manase yi faxa, e yi a maluxun nakɔni naxan a banxin dɛxɔn, Yusaa nakɔni. A dii xɛmɛna Amɔn yi ti a jɔxɔni mangayani.

*Amɔn, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 33.21-25*

¹⁹ Amɔn findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun firinden nan ma, a jɛɛ firin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Mesulemeti, Xarusi a dii tɛmɛna, naxan keli Yotoba taani.

²⁰ Naxan jaxu Alatala yeɛ ra yi, a na liga nɛn, alo a fafe Manase a liga kii naxan yi.

²¹ A yi sigan ti a jaxin na alo a fafe, a yi suxurene batu a fafe naxanye batu, a yi a xinbi sin e bun ma.

²² A yi Alatala rabɛnin, a benbane Ala, a mi sigan ti Alatalaa kiraan xɔn.

²³ Manga Amɔn ma walikɛne yi yanfan so a ma, e yi sa a faxa a banxini.

²⁴ Koni, naxanye yanfan so Manga Amɔn ma yamanan muxune yi ne faxa, yamanan muxune yi a dii xemen Yosiya ti a jɔxɔni.

²⁵ Amɔn kɛwali dɔnxɛne, a naxanye birin liga, ne seɓɛxi Yuda mangane taruxu kɛdine kui.

²⁶ E yi a maluxun a gaburun na, Yusaa nakɔni. A dii xemen Yosiya yi ti a jɔxɔni mangayani.

22

*Yosiya, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 34.1-2*

¹ Yosiya findi mangan na a jɛɛ solo-masɛxedeni nan ma, a jɛɛ tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Yedida, Adayaa dii tɛmɛna, Bɔsikati kaana.

² Naxan fan Alatala yeɛ ra yi, a Ala, a yi na liga, a sigan ti tinxinni alo a benba Dawuda, a mi kiraan fata siga yiifanni hanma kɔmɛnni.

*Sariya kɛdina fe
Taruxune Firinden 34.8-28*

³ A mangayaan jɛɛ fu nun solo-masɛxedeni, Manga Yosiya yi seɓeli tiin Safan nasiga Alatala Batu Banxini, Asaliyaa dii xɛmɛna, Mesulan mamandenna. A yi a fala a xa, a naxa,

⁴ “Siga Xiliki fema, saraxarali kuntigina, a xa sa gbetin malan naxan soxi Alatala Batu Banxini e nun de kantanne naxan nasuxi yamaan yii.

⁵ Muxun naxanye Alatala Batu Banxin wanli kuntigine ra, a xa so ne yii. Ne yi a so Alatala Batu Banxini tun muxune yii:

⁶ yii ra walikɛne nun kamuderɛne nun gemɛ masonle, alogo e xa wudin nun gemɛ masolixine sara, e banxini tɔnjɛ naxanye ra.

⁷ Koni, gbetin naxan soma e yi, muxu yo nama e maxɔdin na rawali kii ma, bayo e walima tinxinna nin.”

⁸ Nayi, Xiliki, saraxarali kuntigin yi a fala seɓeli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kɛdin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi na kedin so Safan yii, Safan yi a xaran.

⁹ Na xanbi ra, seɓeli tiin Safan yi sa a fala mangan xa, a naxa, “Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, i ya walikɛne bata na so walikɛ kuntigine yii alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.”

¹⁰ Sebeli tiin Safan yi a fala mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki kedina nde soxi nen n yii.” Safan yi a xaran mangan yetagi.

Eyi nabi naxanla maxodin

¹¹ Naxan yi sebexi sariya kedin kui, mangan to na me, a yi a dugine yibo a ma.

¹² Mangan yi yamarini itoe so saraxaraliin Xiliki yii e nun Safan a diina Axikan e nun Mikahu a diina Akibori nun sebeli tiin Safan nun Asaya, mangana walikena, a naxa,

¹³ “E sa Alatala maxodin nxu nun Yuda yamaan birin xa kedina fe ra naxan toxi. Alatala bata xolo gbeen ti en xili ma, amasoto yamarin naxanye sebexi kedini ito kui, en benbane mi ne suxi e yi e liga.”

¹⁴ Saraxarali Xiliki nun Axikan nun Akibori nun Safan nun Asaya yi siga nabi naxanla Xuluda fema. A yi daxi Yerusalen Taa Nenen nin. Dugi ramaran nan yi a xemen Salun na, Tikiwaa dii xemena, Xaraxasa mamandenna.

¹⁵ Xuluda yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: E sa a fala e xe muxun xa naxan e rafaxi n fema,

¹⁶ e naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N taron nafama nen yireni ito fari e nun a muxune, fata kedin xuine birin na Yuda mangan naxan xaranxi.

¹⁷ Bayo e bata n nabeyin, e wusulanna gan ala gbete xa, e yi n naxolo e suxurene ra e naxanye rafalaxi, na ma, n ma xolon bata gbo ayi yireni ito xili ma, a mi janye mume!’

¹⁸ Koni, e sa a fala Yuda mangan xa, naxan e rafaxi Alatala maxodindeni, e naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi falane fe yi i naxanye mexi, a naxa:

¹⁹ I to falani itoe mexi n naxanye tixi yireni ito nun a muxune xili ma, naxanye findi naxankatan nun dangan na, i yi sunu, i yi i magodo Alatala yetagi. Bayo i bata i ya dugine yibo i ma, i yi wuga n yetagi, n fan bata a me. Alatalaa falan ni i ra.

²⁰ Nanara, n na i luma nen i faxa boje xunbenli, i maluxun boje xunbenli i ya gaburun na, n naxankatan naxan nagodon yireni ito fari, i mi ne toma.’ ” E dentegeni ito sa mangan xa.

23

*Yosiya yi lanna fen Ala ra
Taruxune Firinden 34.29-32*

¹ Manga Yosiya yi Yuda fonne nun Yerusalen fonne birin malan a fema.

² A yi siga Alatala Batu Banxini, e nun Yuda xemene nun Yerusalen kaane birin nun saraxaraline nun nabine. Yamaan birin yi siga keli muxudine ma han muxu gbeene. A layiri kedin naxan to Alatala Batu Banxini, a na fala xuine birin xaran e yetagi.

³ Mangan yi tixi senbetenna xon Ala Batu Banxin so deen na, a lanna fen Alatala ra, a de xuiin tongo a xa bira Alatala foxo ra, a yi a yamarine nun a sariyane nun a tonne suxu a boje nun a niin birin na. A na layirin fala xui sebexine rakamali na kii nin. Yamaan birin yi so layirini.

*Dinan matinxin fena Yuda yi
Taruxune Firinden 34.3-5*

⁴ Mangan yi saraxarali kuntigin Xiliki yamari, e nun saraxaraliin bonne nun saraxaraliin naxanye yi deen kantanma, a e xa seene birin namini Alatala Batu Banxini naxanye rafalaxi Baali nun Asera nun sarene birin batu seene ra. Yosiya yi sa e gan Yerusalen fari ma xeeene ma Kediron lanbanni, a siga e xuben na Beteli yi.

⁵ Yosiya yi kiden ki muxune kedi, Yuda mangan yi naxanye daxi alogo e xa wusulanna gan kidene yi geyane fari Yuda taane nun Yerusalen rabillinni. Kiden ki muxuni itoe yi wusulanna gan Baali nun sogen nun kiken xa e nun sare kurune nun sarene birin xa.

⁶ Yosiya yi Asera kide gbindonna ramini Alatala Batu Banxini, a yi a xali Yerusalen fari ma Kediron lanbanni, a sa a gan menni, a yi a findi xuben na, a sa a xuben woli yamanan muxune gaburune fari.

⁷ A mon yi kiden ki xeme yalundene banxine kala Alatala Batu Banxini, naxanle yi domane degema denaxan yi Asera batu seen na.

⁸ Yosiya yi Yuda taane saraxaraline birin maxili, a yi taan kidene raxosi, saraxaraline yi wusulanna ganma denaxanye yi, keli Geba ma han Beriseba, a yi taan kidene kala taan so deene ra, a gbengbenna, denaxan yi taan kuntigin Yosuwe a deen na taan so deen komenna ma.

⁹ Taan kiden ki muxune mi yi sigama Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, koni e yi buru tetaren donma alo saraxaraline.

¹⁰ Mangan yi Tofeti raxosi Ben-Hinon lanbanni, alogo muxu yo nama fa a dii xemen hanma a dii temen gan Molo ko suxuren binya feen na.

¹¹ Yuda mangan soon naxanye findi sogen batu seene ra, Yosiya yi ne ba Alatala Batu Banxini so deen dexon. E yi sansanna nde nan kui kuntigin Natan-Meleki a banxin dexon. Na xanbi ra, Yosiya yi wontorone gan e yi sogen batun naxanye ra.

¹² Yuda mangane bata yi kiden ti Axasi a kore banxin xuntagi. Yosiya yi ne birin kala e nun Manase kiden naxanye ti Alatala Batu Banxini sansan firinne kui. A yi ne ba menni, a yi e kala, a yi e dungi dungi woli Kediron lanbanni.

¹³ Isirayila mangan Sulemani taan kiden naxanye ti Yerusalen sogeteden binni Maraxari Geyaan yiifanna ma, mangan yi ne raxari. Sulemani yi ne tixi Asitarate nan xa Sidon kaane ala e nun Kemosi, Moyaba kaane ala e nun Mlakok, Amonine ala.

¹⁴ Yosiya yi Asera kide gbindowne nun kide gemene kala, e yi denaxan yi a menna rafe muxu xonne ra.

Dinan matinxin fena Isirayila yi

¹⁵ Saraxa ganden nun taan kiden naxan yi Beteli yi, a yi ne fan nabira. Nebati a dii xemen Yerobowan naxan Isirayila kaane ti yulubin ma, na nan na kiden nafala. Yosiya yi kiden gan han a findi xuben na. A mon yi Asera kide gbindowna fan gan.

¹⁶ Nayi, Yosiya yi a yee rakojin, a yi gaburune to geyaan ma menni, a yi walikene rasiga muxu xonne tongodeni gaburune ra, a sa e gan saraxa ganden fari alogo a xa men naxosi, fata Alatalaa falane ra sayiban naxanye fala lan feni itoe ma.*

¹⁷ Manga Yosiya yi a fala, a naxa, "N geme gbeen mundun toma ito ra?" Taan muxune yi a yabi, e naxa, "Sayiban gaburun na a ra, naxan keli Yuda yi, naxan falane ti Beteli saraxa ganden xili ma, i feen naxanye ligaxi iki."

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E a lu menni, muxu yo nama a yiin din na sayiban xonne ra!" Nayi, e yi a xonne ramara menni e nun nabi bonna xonne naxan keli Samari taani.

Taruxune Firinden 34.6-7

¹⁹ Yosiya mon yi taan kide banxine birin kala naxanye yi Samari taane yi, Isirayila mangane naxanye ti, e yi Ala raxolo. Yosiya yi a liga alo a liga Beteli yi kii naxan yi.

²⁰ Yosiya yi taan kiden ki muxune birin koe raxaba e saraxa gandene fari, a yi muxu xonne gan ne fari. Na xanbi ra, a yi xete Yerusalen yi.

*Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla
Taruxune Firinden 35.1,18-19*

²¹ Mangan yi yamarini ito fi yamaan birin ma, a naxa, "E Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla" raba Alatala binya feen na, e Ala, alo a sebexi layiri kedin kui kii naxan yi."

²² Halagi Tiin Dangu Loxon Sanli ito sifan munma yi liga singen, keli kitisane waxatin ma Isirayila yi e nun Isirayila mangane nun Yuda mangane loxone birin yi.

²³ Manga Yosiya jee fu nun solomasexe nan yi a ra a Halagi Tiin Dangu Loxon Sanli ito rabe Yerusalen yi Alatala xa.

*Yosiyaa mangayaan najanna fe
Taruxune Firinden 35.20-36.1*

²⁴ Naxanye yi jinanne maxodinma e nun naxanye yi falan tima barinne ra, Yosiya yi ne birin faxa. A yi ke suxure nun suxure sawurane kala, e nun fe xosixin naxanye birin yi Yerusalen nun Yuda yamanani. A na liga nen alogo a xa sariyan nakamali naxanye kedin kui saraxaraliin Xiliki naxan to Alatala Batu Banxini.

²⁵ Yosiya joxon munma yi lu na singen mangane ye, a bira nen Alatala foxo ra a bojen birin na, a niin birin yi, e nun a senben birin yi, fata Musaa sariyan birin na. A tan dangu xanbini, a maligan mi lu na mume!

²⁶ Koni, Alatala mi xete a xolo gbeen foxo ra Yuda xili ma Manase a fe ra naxan a Alatala raxolo.

²⁷ Alatala yi a fala, a naxa, "N Yuda bama nen n yetagi alo n na Isirayila ba n yetagi kii naxan yi. N Yerusalen wolima ayi nen n taan naxan sugandi, e nun banxina n na a fala banxin naxan ma, n naxa, 'N xinla luma be nin.'"

²⁸ Yosiya kewali donxene, a naxanye birin liga, ne sebexi Yuda mangane taruxu kedine kui.

²⁹ A waxatini, Neko, Misiran mangan yi siga Asiriya Mangan xili ma Efirati baan binni. Manga Yosiya yi siga a ralandeni. Misiran mangan Neko to a to tun, a yi a faxa Megido taani.

³⁰ Yosiyaa walikene yi a binbin xali wontoron kui, e yi keli Megido taani siga Yerusalen yi, e sa a maluxun a gaburun na. Yamaanan muxune yi a dii xemen Yehowaxasi tongo, e turen sa a xunni, e yi a findi mangan na a fafe joxoni.

*Yehowaxasi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.2-4*

³¹ Yehowaxasi findi mangan na a jee moxojen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili Xamutali, Yeremi a dii temena, Libina kaana.

³² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

³³ Misiran Mangan Neko yi yolonxonna sa a ma Ribila taani, Xamata yamanani, alogo a nama fa mangayaan liga Yerusalen yi mume, a yi mudu gbeti fixen kilo wuli saxan keme naanin nun xemaan kilo tonge saxan nun naanin sa yamanan fari.

³⁴ Misiran mangan Neko yi Yosiyaa dii xemena Eliyakimi doko mangan na a fafe joxoni, a yi a xinla masara a Yehoyakimi. A yi Yehowaxasi suxu, a siga a ra Misiran yi, a sa faxa denaxan yi.

* **23:16:** Na *sayibana* fe mon sebexi Mangane Singen 13.2 kui. † **23:21:** *Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:* Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorjyaan 12.1-13 kui.

³⁵ Yehoyakimi yi gbetin nun xɛmaan so Misiran mangan yii, koni a yi mudu gbetin maxili yamanan na, fata Misiran mangana yamarin na, yamanan yamaan birin lan a xa gbetin nun xɛmaan naxan ba a na fala, a lan a xa naxan so Misiran mangan Neko yii.

*Yehoyakimi, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.5-8*

³⁶ Yehoyakimi findi mangan na a jɛɛ mɔxɔɾɛn nun suulunden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Sebuda, Pɛdayaa dii tɛmɛna, keli Ruma taani.

³⁷ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

24

¹ Babilɔn Mangan Nebukadanesari so yɛngɛni Yehoyakimi waxatin nin. Yehoyakimi yi lu Nebukadanesari a nɔɔn bun jɛɛ saxan, koni a mɔn murutɛ nɛn Nebukadanesari xili ma.

² Nayi, Alatala yi Babilɔn kaane ganla rasiga a xili ma, e nun Arami kaane nun Moyaba kaane nun Amonine ganle, a yi ne birin nasiga Yuda xili ma a kaladeni, fata Alatalaa falan na a naxan ti a walikɛne xɔn, nabine.

³ Na fata Alatalaa yamarin nan tun na, naxan yi waxi Yuda ba feni a yɛtagi Manase a yulubine fe ra.

⁴ Manase bata yi sɔntare wuyaxi faxa, a yi Yerusalɛn rafe a fe jaxine ra. Alatala mi wa a mafelu feni mume!

⁵ Yehoyakimi kɛwali dɔnxene, a naxanye birin liga, ne sɛbɛxi Yuda mangane taruxu kedine kui.

⁶ Yehoyakimi yi faxa. A dii xɛmɛn Yoyakin yi ti a jɔxɔni mangayani.

⁷ Misiran mangan mi fa mini a yamanani, bayo Babilɔn mangan bata yi a bɔxɔn birin tongo keli Misiran baani han sa dɔxɔ Efirati baan na.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Taruxune Firinden 36.9-10*

⁸ Yoyakin findi mangan na a jɛɛ fu nun firinden nan ma, a kike saxan ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili Nexusuta, Yerusalɛn kaana Elanatan ma dii tɛmɛna.

⁹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo a benbane a liga kii naxan yi.

¹⁰ Na waxatini, Babilɔn mangan Nebukadanesari a walikɛne yi siga Yerusalɛn xili ma, e yi taan nabilin yɛngɛni.

¹¹ Babilɔn mangan Nebukadanesari yɛtɛn yi fa taan yɛtagi, a walikɛne yi na yɛngɛ.

¹² Nayi, Yuda mangan Yoyakin yi siga, a sa a yɛtɛ dentɛge Babilɔn mangan xa, e nun a nga nun a walikɛne nun a mangane

nun a kuntigine. Yoyakin a mangayaan jɛɛ solomaseɛdeni, Babilɔn mangan yi a suxu.

¹³ Nebukadanesari yi nafunla birin ba Alatala Batu Banxini e nun manga banxin nafunle, Isirayila mangan Sulemani xɛma goronna naxanye birin nafala Alatala banxini, a ne kala, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁴ Nebukadanesari yi Yerusalɛn kaane birin xali suxuni, kuntigine nun sofane, e birin malanxina muxu wuli fu sa yirawanle nun xabune birin fari. A yigelitɔne nan tun lu yamanani.

¹⁵ Nebukadanesari yi Yoyakin xali Babilɔn yi, a yi mangana nga suxu Yerusalɛn yi siga Babilɔn yi e nun mangana jaxanle nun a kuntigine nun a yamanan muxu gbeene.

¹⁶ Babilɔn mangan mɔn yi sofa kɛndene birin xali konyiyani Babilɔn yi, muxu wuli solofere e nun yirawanle nun xabune, muxu wuli keden.

¹⁷ Babilɔn mangan yi Yoyakin sɔxɔ Matani findi mangan na a jɔxɔni, a naxan xili masara a Sedeki.

Sedeki, Yuda Mangana

Yeremi 52.1-3 nun Taruxune Firinden 36.11-12

¹⁸ Sedeki findi mangan na a jɛɛ mɔxɔɾɛn nun kedenden nan ma, a yi jɛɛ fu nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Xamutali, Yeremi a dii tɛmɛna, Libina kaana.

¹⁹ Naxan jaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

²⁰ Na liga Alatala xɔlɔn nan ma fe ra Yerusalɛn nun Yuda xili ma, a yi waxi naxanye ba feni a yɛtagi.

Sedeki fan yi murutɛ Babilɔn mangan xili ma.

25

Yeremi 39.1-7 nun 52.4-11

¹ Sedeki a mangayaan jɛɛ solomanaaninden kike fuden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalɛn xili ma, a yi daaxadeni tɔn a yɛtagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna birin yi.

² E lu taan yɛngɛ han Manga Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedendena.

³ Na jɛɛn kike naaninden xi solomanaaninde lɔxɔni, kamen yi gbo ayi taani, donse mi yi fa yamanan muxune yii.

⁴ Nayi, Babilɔn ganla yi taan yinna yirena nde rabira. Kɔɛɛn na, hali Babilɔn kaane to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e gi, e dangu taa makantan yin firinne longonna ra, e sa mini taan so dɛɛn na mangana nakɔɔn dɛxɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

⁵ Koni, Babilon sofa ganla yi mangan sagatan, e sa a li Yeriko meremere ne yi, a ganla birin yi xuya ayi, e yi e masiga a ra.

⁶ E yi mangan suxu, e siga a ra Babilon mangan fema Ribila taani, e yi sa a makiti menni.

⁷ E Sedeki a diine ko'e raxaba a yetagi, e mon yi Sedeki ye'ene so'xonje ayi, e yi a xidi sula yolonxonna ra, e siga a ra Babilon yi.

Yerusalen kala fena

Yeremi 39.8-10 nun 52.12-27 e nun Taruxune Firinden 36.17-21

⁸ Kike suulunden xi soloferede lo'oni, Babilon mangan Nebukadanesari a mangayaan je'e fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan, Babilon mangana kuntigina nde yi so Yerusalen yi.

⁹ A yi ten so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalen banxine birin. A yi banxi kendene birin gan.

¹⁰ Babilon sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna foxo ra, ne yi Yerusalen yinne kala.

¹¹ Muxu donxen naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, naxanye bata yi e yete sa Babilon mangan sagoni e nun yama donxena.

¹² Koni mangan kantan muxune xunna yi yiigelitona ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xee biine.

¹³ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilon kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan na Babilon yi.

¹⁴ E yi tundene nun tee ko seene nun lenpu ratu seene nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁵ Mangan kantan muxune xunna mon yi wusulan gan seene nun wuli xuya goronne tongo, xema daxine nun gbeti fixe daxine birin.

¹⁶ Senbeten firinna nun ige ramara se gbeen nun ige maxali wontorone Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi noe yate.

¹⁷ Senbeten kedenna yi mate nongonna ye fu nun solomasexe, kondan yi a xunna, naxan yi mate nongonna ye saxon, a kondan yi rayabuxi sula yolonxon yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbeten firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

¹⁸ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun deen kantan muxu saxanne.

¹⁹ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xeme suulun mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sebeli tiina, naxan yi sofa nene xinle sebema, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁰ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilon mangan fema Ribila taani.

²¹ Babilon Mangan yi yamarin fi, e yi e faha Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

Gedali, Yuda yamana kannu

Yeremi 40.7-41.18

²² Babilon mangan Nebukadanesari yi Yuda yamanan muxu donxene sa Gedali a yamarin bun ma, Axikan ma dii xemena, Safan mamandenna.

²³ Sofa kuntigine nun e sofane birin to na me, a Babilon mangan bata Gedali findi yamana kannu ra, e yi siga Gedali fema Misipa taani, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Tanxumeti a dii xemen Seraya Netofa kaan nun Maka kaana dii xemen Yaasaniya, e nun e ganle.

²⁴ Gedali yi a kol e nun e ganle xa, a naxa, "E nama gaxu sese ra Babilon kaane kuntigine fe ra, e lu yamanani, e wali Babilon mangan xa, e herin sotoma nen."

²⁵ Koni, je'en kike soloferedeni, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli, Elisama mamandenna, mangan xabilan muxuna nde, na yi fa, muxu fu biraxi a foxo ra, e yi Gedali faha, e nun Yuda kaane nun Babilon kaan naxanye yi a fema Misipa taani.

²⁶ Nayi, yamanan muxune birin, yiigelitone nun nafulu kanne, e nun sofa kuntigine yi keli, e siga Misiran yi, bayo e yi gaxuxi Babilon kaane ye'e ra.

Yoyakin mini feen kasoon na

Yeremi 52.31-34

²⁷ Yuda mangan Yoyakin suxun je'e tonge saxon e nun soloferedeni, Babilon mangana Ewili-Merodaki a mangayaan je'e foloni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na je'en kike fu nun firinden xi maxonen nun soloferede lo'oni.

²⁸ A yi fala fajin ti a xa. Mangan bonna naxanye yi a fema Babilon yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

²⁹ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dege mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁰ A makoon yi seen naxanye ma loxo yo loxo, mangan yi lu ne so'e a yii a siimayaan birin yi.

Taruxune Singena

Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yire firinna naxanye xili “Taruxune,” ne Yuda bənsənnə mangane nan ma fe falama. Taruxune Singena Isirayila kaane benbane bari feen nan falama keli N Benba Adama ma han sa dəxə Dawuda sayaan waxatin na. Manga Dawuda fe taruxun nan Kitabun yireni ito kui, yanyina nde jεε wuli keden jɔxən benun Yesu xa bari. Taruxune Singen nun Samuyeli Firinden nun Mangane Singen kitabu yirene e maliga yire wuyaxi yi.

Isirayila kaane benbane

¹ Adama nan Seti sətə. Seti yi Enosi sətə. Enosi yi Kenan sətə.

² Kenan yi Mahalaleli sətə. Mahalaleli yi Yaređi sətə.

³ Yaređi yi Xenəki sətə. Xenəki yi Matusela sətə. Matusela yi Lameki sətə.

⁴ Lemeki yi Nuhan sətə. Nuhan yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

Dunuyə Fəlon 10.2-20

⁵ Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomeɛ nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki nun Tirasi.

⁶ Gomeɛ a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁷ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁸ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁹ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Səba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka. Raama diini itoe nan sətə: Saba nun Dedan.

¹⁰ Kusi yi Nimirodi bari. Na findi yεngεso belebelen nan na dunuyə yi.

¹¹ Misiran yi diine sətə naxanye findixi Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane nun

¹² Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane nun Kafatoro kaane ra. Filisitine benbane nan Kafatoro kaane ra.

¹³ Kanan yi a dii singen Sidən sətə e nun gbətəye naxanye findixi Xitine nun

¹⁴ Yebusu kaane nun Amorine nun Girigasane nun

¹⁵ Xiwine nun Arakane nun Sini kaane nun

¹⁶ Arawada kaane nun Səmara kaane nun Xamata kaane ra.

Dunuyə Fəlon 10.21-31 nun 11.10-27

¹⁷ Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

Arami a diine ni i ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Mesəki.

¹⁸ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

¹⁹ Eberi yi dii xεmε firin sətə. Keden xili Pəlegi* bayo dunuyə yitaxun a waxatin nin. A xunyen xili Yokatan.

²⁰ Yokatan ma diine ni i ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera nun

²¹ Hadoran nun Yusali nun Dikila nun

²² Ebali nun Abimayeleye nun Saba nun

²³ Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Yokatan ma diine nan ne ra.

²⁴ Semi yi Arapaxadi sətə. Arapaxadi yi Selaxa sətə.

²⁵ Selaxa yi Eberi sətə. Eberi yi Pəlegi sətə. Pəlegi yi Rewu sətə.

²⁶ Rewu yi Serugu sətə. Serugu yi Nahori sətə. Nahori yi Tera sətə.

²⁷ Tera yi Iburama sətə naxan findixi Iburahima ra.

Nabi Iburahimaa diine

Dunuyə Fəlon 25.12-16

²⁸ Iburahima yi Isiyaga nun Sumayila sətə.

²⁹ Sumayilaa dii singen yi xili nən Nebayoti. Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

³⁰ Misema nun Duma nun Masa nun Xadada nun Tema nun

³¹ Yeturi nun Nafisi nun Kedema, Sumayilaa diine nan yi ne fan na.

Dunuyə Fəlon 25.1-4

³² Iburahima a konyi jaxanla† Keturaa dii xεmεne xinle ni itoe ra a naxanye bari Iburahima xa: Simiran nun Yokan nun Medan nun Midiyan nun Yisebaki nun Suwa. Yokan yi Saba nun Dedan sətə.

³³ Midiyan yi Efa nun Efere nun Xənəki nun Abida nun Elida sətə. Keturaa diine nan e birin na.

Dunuyə Fəlon 36.10-14

³⁴ Iburahima yi Isiyaga sətə. Isiyaga yi Esayu nun Isirayila sətə.

³⁵ Esayu a diine xinle ni itoe ra: Elifasi nun Reyuli nun Yewusi nun Yalami nun Kora.

³⁶ Elifasi a diine xinle ni itoe ra: Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami nun Kenasi nun Timina nun Amaleki.

³⁷ Reyuli a diine xinle ni itoe ra: Naxati nun Sera nun Sama nun Misa.

Dunuyə Fəlon 36.20-28

³⁸ Seyiri a diine xinle ni itoe ra: Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana nun Dison nun Eseri nun Disan.

³⁹ Lotan yi Xori nun Homami sətə. Lotan magilen yi xili nən Timina.

* **1:19: Pəlegi** bunna nεn fa fala “Mayitaxunna.” † **1:32: Konyi** jaxanle sariyan sebexi Xorəyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra a naxan sətə a jaxanla ra.

40 Sobali yi Aliyan nun Manaxati nun Ebbali nun Sefi nun Onan sɔtɔ.

Sibeyon yi Aya nun Ana sɔtɔ.

41 Ana yi Dison sɔtɔ.

Dison yi Xamaran nun Eseban nun Itiran nun Keran sɔtɔ.

42 Eseri yi Bilihan nun Saawan nun Yaakan sɔtɔ.

Disan yi Yusu nun Aran sɔtɔ.

Dunuya Fɔlɔn 36.31-43

43 Mangane nan itoe ra naxanye yi Edon yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan sɔtɔ waxatin naxan yi. Beyori a diin Bela yi findi manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

44 Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

45 Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

46 Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A tan nan Midiyan kaane nɔ Moyaba bɔxɔni. A taan yi xili nen Abiti.

47 Xadada to faxa, Masareka kaan Samala yi findi mangan na.

48 Samala to faxa, Sayuli yi findi mangan na, naxan yi kelixi Rehoboti taani baan de.

49 Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

50 Baali-Xanan to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nen Pawu. A naxanla yi xili nen Mehetabeli, Matiredi a dii temena, Mesahabi mamandenna.

51 Xadada to faxa, muxuni itoe nan findi Edon mangane ra: Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga Yeteti nun

52 Manga Yoholibama nun Manga Ela nun Manga Pinon nun

53 Manga Kenasi nun Manga Teman nun Manga Mibisari nun

54 Manga Magadiyeli nun Manga Irami. Ne nan yi Edon mangane ra.

2

Isirayila yixetene

Dunuya Fɔlɔn 35.23-26

1 Isirayila diine xinle ni itoe ra: Ruben nun Simeyon nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon nun

2 Dan nun Yusufu nun Bunyamin nun Nafatali nun Gadi nun Aseri.

Ruti 4.18-22 Matiyu 1.3-6

3 Yuda a diine xinle ni itoe ra: Eri nun Onan nun Selaxa. Kanan kaa naxanla nde nan na dii saxanne bari a xa, Suyaa dii temena. Yudaa dii singena Eri yi fe naxin liga Alatala yeε ra yi. A yi a faxa na ma.

4 Yuda mamuxun Tamari yi Peresi nun Sera bari a xa. Yuda dii suulun sɔtɔ na kii nin.

5 Peresi yi Xesiron nun Xamuli sɔtɔ.

6 Sera yi dii suulun sɔtɔ: Simiri nun Etani nun Heman nun Kalikali nun Dara.

7 Karimi yi Akan sɔtɔ, naxan tinxintareyaan liga Isirayila ra, a to se ratonxine tongo.

8 Etani yi Asari sɔtɔ.

9 Xesiron yi Yerameeli nun Rami nun Kalebi* sɔtɔ.

10 Rami yi Aminadabo sɔtɔ. Aminadabo yi Naxason sɔtɔ, naxan findi Yuda bonsonna kuntigin na.

11 Naxason yi Salimon sɔtɔ. Salimon yi Boosu sɔtɔ.

12 Boosu yi Obedi sɔtɔ. Obedi yi Yese sɔtɔ.

13 Yese a dii xemene xinle ni itoe ra: Eliyabi nan yi a dii singen na, a firindena Abinadabo, a saxandena Simeya,

14 a naanindena Nataneli, a suulundena Radayi,

15 a sennindena Osemi, a soloferedena Dawuda.

16 Yese a dii temene xinle ni itoe ra: Seruya nun Abigayili. Seruya yi dii xemε saxan sɔtɔ: Abisayi nun Yowaba nun Asaheli.

17 Abigayili yi Amasa sɔtɔ Yeteri xa, naxan fataxi Sumayila bonsonna ra.

18 Xesiron ma diin Kalebi a naxanle Asuba nun Yeriyyoti, ne yi diini itoe bari Kalebi xa: Yesere nun Sobaba nun Aradon.

19 Asuba to faxa, Kalebi yi Efarata dɔxɔ, a yi Xuru bari a xa.

20 Xuru yi Yuri sɔtɔ. Yuri yi Besaleli sɔtɔ.

21 Donxɛn na, Xesiron to jεε tonge sennin sɔtɔ, a yi Galadi benban Makiri a dii temen dɔxɔ, a yi a kolon naxanla ra. E yi Segubu sɔtɔ.

22 Segubu yi Yayiri sɔtɔ, naxan findi taa mɔxɔɔnɛn nun saxan xun na Galadi yamanani.

23 Koni, Gesuri kaane nun Arami kaane yi Yayiri taane tongo e nun Kenata taan nun a rabilinne, e birin malanxina taa tonge sennin. Makiri yixetene nan ne birin na, naxan Galadi masege.

24 Xesiron to faxa Kalebi-Efarata taani, a naxanla Abiya yi Asexuri bari a xa, naxan Tekowa taan masege.

25 Xesiron ma dii singen Yerameeli a diine ni i ra: a dii singen Rami nun Buna nun Oreni nun Osemi nun Axiya.

26 Yerameeli a naxalan bodena Atara yi Onan bari.

27 Yerameeli a dii singen Rami a diine xinle ni itoe ra: Masi nun Yamin nun Ekeri.

28 Onan yi Samayi nun Yada sɔtɔ. Samayi yi Nadaba nun Abisuri sɔtɔ.

29 Abisuri a naxanla Abixali yi Axaban nun Molidi sɔtɔ.

* 2:9: **Kalebi** mɔn xili nen Kelubayi.

³⁰ Nadaba yi Seleda nun Apayimi soto. Seleda yi faxa diitareyani.

³¹ Apayimi yi Yisi soto. Yisi yi Sesan soto. Sesan yi Axalayi soto.

³² Samayi xunyən Yada yi Yeteri nun Yonatan soto. Yeteri yi faxa diitareyani.

³³ Yonatan yi Peleti nun Sasa soto. Yerameeli yixetene nan ne ra.

³⁴ Sesan mi dii xeme yo soto fo dii temene. Akonyi xemen Misiran kaan yi xili nen Yara.

³⁵ Sesan yi a dii temen fi a konyi xemen Yara ma. A yi Atayi bari a xa.

³⁶ Atayi yi Natan soto. Natan yi Sabadi soto.

³⁷ Sabadi yi Efilali soto. Efilali yi Obedi soto.

³⁸ Obedi yi Yehu soto. Yehu yi Asari soto.

³⁹ Asari yi Xeləsi soto. Xeləsi yi Eleyasa soto.

⁴⁰ Eleyasa yi Sisimayi soto. Sisimayi yi Salun soto.

⁴¹ Salun yi Yekamiya soto. Yekamiya yi Elisama soto.

⁴² Yerameeli xunyən Kalebi a dii singen yi xili Mesa. Mesa yi Sifi nun Maresa soto, naxan findixi Xebiron kaane benban na.

⁴³ Xebiron yi Kora nun Tapuwa nun Rekemi nun Sema soto.

⁴⁴ Sema yi Raxami soto. Raxami yi Yorekami soto. Rekemi yi Samayi soto.

⁴⁵ Samayi yi Mayon soto. Mayon yi Beti-Suru soto.

⁴⁶ Kalebi a konyi naxanla† Efa yi Xarani nun Mosa nun Gasesi bari a xa. Xarani yi Gasesi soto.

⁴⁷ Yadayi a diine xinle ni itoe ra: Regemi nun Yotami nun Gesana nun Peleti nun Efa nun Saafi.

⁴⁸ Kalebi a konyi naxanla Maka yi Seberi nun Tirana bari a xa.

⁴⁹ Maka mən yi Madamanna fafe Saafi bari e nun Sewa, Makabena nun Gibeya fafe. Kalebi a dii temen yi xili Akasa.

⁵⁰ Kalebi yixete gbeteye nan itoe fan na. A naxanla Efarataa dii singen Xuru a diine ni i ra: Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege,

⁵¹ Salima naxan Betelēmi taan masege e nun Xarefi naxan Beti-Gaderi taan masege.

⁵² Sobali naxan Kiriyati-Yeyarin taan masege, na yixetene ni i ra: Harowe nun Menuhoti kaane foxo kedenna nun

⁵³ Kiriyati-Yeyarin xabilan muxun naxanye findixi Yitirine nun Putine nun Sumane nun Miserayine ra. Ne nan findixi Sora taan muxune nun Esetayoli taan muxune ra.

⁵⁴ Salima yixetene ni i ra: Betelēmi kaane nun Netofa kaane nun Atiroti-Beti-Yowaba kaane nun Manaxati kaane foxo kedenna nun Sorine nun

⁵⁵ sebelitine xabilan naxanye yi doxi Yabesa taani e nun Tiratine nun Simeyatane nun Sukatine. Kenine nan ne ra, naxanye fataxi Xamati ra, Rekabu a denbayaan benbana.

3

Manga Dawudaa diine Samuyeli Firinden 3.2-5

¹ Dawuda diin naxanye bari Xebiron taani, ne ni i ra. A dii singen yi xili nen Aminon, naxan nga yi findixi Yesereli kaana Axinowami ra. A dii firinden yi xili Daniyeli, naxan nga yi Karememe kaana Abigaili ra.

² A saxanden yi xili Abisalomi, naxan nga yi findixi Gesuri taan Manga Talamayi a dii temen Maka ra. A naaninden yi xili Adoniya, naxan nga yi findixi Xagiti ra.

³ A suulunden yi xili Sefati, naxan nga yi findixi Abitali ra. A senninden yi xili Yitireyami, naxan nga yi Egela ra.

⁴ Dii senninni itoe barixi Xebiron taan nin Dawudaa mangayaan naba denaxan yi jee solofere kike sennin. A yi mangayaan naba Yerusalen taani jee saxon jee saxon.

⁵ Amiyeli a dii temen Batiseba dii naaninni itoe nan soto Dawuda xa Yerusalen yi: Simeya nun Sobaba nun Natan nun Sulemani.

⁶ Dawuda mən dii xeme solomanaanin gbeteye soto nen: Yibixari nun Elisuwaa nun Elifeleti nun

⁷ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁸ Elisama nun Eliyada nun Elifeleti.

⁹ Dawudaa dii xemene nan ne ra. Konyi naxanle* diin naxanye bari a xa, ne mi ne ye. Tamari nan yi e magilen na.

Yuda Mangane

¹⁰ Sulemani nan Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto. Asa yi Yosafati soto.

¹¹ Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Axasiya soto. Axasiya yi Yowasa soto.

¹² Yowasa yi Amasiya soto. Amasiya yi Asari soto. Asari yi Yotami soto.

¹³ Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Xesekiya soto. Xesekiya yi Manase soto.

¹⁴ Manase yi Amən soto. Amən yi Yosiya soto.

¹⁵ Yosiya a dii singen findi Yoxanan nan na, a dii firindena, Yehoyakimi, a saxandena, Sedeki, a naanindena, Salun.

¹⁶ Yehoyakimi yi Yoyakin nun Sedeki soto.

¹⁷ Yoyakin naxan suxu konyiyani, na diine ni i ra: Selatili nun

¹⁸ Malakirami nun Pedayaa nun Senasari nun Yekamiya nun Hosama nun Nedabiya.

† 2:46: *Konyi naxanle* sariyan sebexi Xoroyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan soto a naxanla ra.

* 3:9: *Konyi*

naxanle sariyan sebexi Xoroyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, Dawuda naxanye soto a naxanla ra.

¹⁹ Pedaya yi Sorobabeli nun Simeyi soto. Sorobabeli yi Mesulan nun Xananiya soto. Selomiti nan yi e magilen na.

²⁰ Pedaya mon yi dii suulun gbete ye soto: Xasuba nun Oheli nun Bereki nun Xasadiya nun Yusabi-Xeseda.

²¹ Xananiya yixetene ni i ra: Pelati nun Yesaya nun Refayaa diine nun Aranan ma diine nun Abadi a diine nun Sekani a diine.

²² Sekani dii senninni itoe nan soto: Semaya nun Xatusi nun Yigali nun Bariya nun Neyaraya nun Safati.

²³ Neyaraya dii saxanni itoe nan soto: Eliyowenayi nun Xisikiya nun Asirikami.

²⁴ Eliyowenayi dii solofereni itoe nan soto: Hodafiya nun Eliyasibi nun Pelaya nun Akubu nun Yoxanan nun Delaya nun Anani.

4

Yuda xabila gbete ye

¹ Yuda yixetene ni i ra: Peresi nun Xesiron nun Karimi nun Xuru nun Sobali.

² Sobali a diin Reyaya yi Yaxati soto. Yaxati yi Axumayi nun Lahadi soto. Sorane xabilane fataxi ne nan na.

³ Yesereli nun Yisema nun Yidibasi nan Etami taan masege. E magilen yi xili Haselelaponi.

⁴ Penuyeli nan Gedori taan masege. Xuru a diina Eseri nan Xusa taan masege. Efarataa dii singen Xuru nan Betelemi taan masege.

⁵ Asexuri yi Tekowa taan masege, naxalan firin yi naxan yii, Xela nun Nara.

⁶ Nara yi Axusami nun Xeferi nun Temeni nun Axasetari bari a xa.

⁷ Xela yi Sereti nun Soxara nun Etenani

⁸ nun Kosi bari a xa. Kosi yi Anubi nun Sobeba soto, e nun Harumi a dii Axaraxeli xabilane.

⁹ Yabesa yi binyen soto dangu a ngaxakedenne ra. A nga a xili sa nen Yabesa bayo a naxa, "N bata a xali toroni."*

¹⁰ Yabesa yi Isirayilaa Ala maxandi, a naxa, "Yandi, n baraka! I yi n ma baxon fari sa. I senben xa lu n xon, i n natanga toron ma alogo fe xalen nama n soto." Ala yi a duban yabi.

¹¹ Suxa ngaxakedenna Kelubu yi Mexiri soto. Mexiri yi Eseton soto.

¹² Eseton yi Beti-Rafa nun Paseya nun Texinna soto. Texinna nan Naxasa taan masege. Ne findixi Reka kaane nan na.

¹³ Kenasi yi Otiniyeli nun Seraya soto. Otiniyeli yi Xatati nun Meyonotayi soto.

¹⁴ Meyonotayi yi Ofara soto. Seraya yi Yowaba soto, yiirawanle benbana, naxanye yi dxi Yiirawanle Lanbanni.

¹⁵ Yefune a diin Kalebi yi Iru nun Ela nun Nami soto. Ela yi Kenasi soto.

¹⁶ Yehaleleli a diine ni i ra: Sifi nun Sifa nun Tiriya nun Asareli.

¹⁷ Esiraa diine ni i ra: Yeteri nun Meredi nun Eferu nun Yalon. Meredi a naxanla nde yi Mariyama nun Samayi yi Yiseba bari. Yiseba nan Esitemowa taan masege.

¹⁸ Misiran mangana dii temen Biti naxan yi dxi Meredi xon ma, na nan na diine bari. Meredi mon yi Yahudiya naxanla nde dxi, na diine ni i ra: Yaredi naxan Gedori taan masege e nun Xeberi naxan Soko taan masege e nun Yekutiyeleli naxan Sanowa taan masege.

¹⁹ Hodiya naxanla naxan findixi Naxami magilen na, na yixetene yi findi Garimi kaane ra naxanye yi dxi Keyila taani e nun Maka kaan naxanye yi dxi Esitemowa taani.

²⁰ Simon ma diine ni i ra: Aminon nun Rinna nun Ben-Xanan nun Tilon.

Yisi a diine ni i ra: Soxeti nun Ben-Soxeti.

²¹ Yudaa diin Selaxa yixetene ni i ra: Eri naxan Leka taan masege, e nun Laada naxan Maresa taan masege, e nun xabilan naxanye yi dugi saxonne ra Beti-Asibeya yi, e nun

²² Yokimi nun Koseba kaane nun Yowasa nun Sarafa naxan yi Moyaba nun Yasubi-Lexemi xun na. Fe fonne nan ne ra.

²³ Ne yixetene yi findi feje rafalane ra mangan xa Netayimi nun Gedera taane yi.

Simeyon yixetene

Yosuwe 19.2-10

²⁴ Simeyon yixetene ni i ra: Nemuweli nun Yamin nun Yaribi nun Sera nun Sayuli.

²⁵ Sayuli yi Salun soto. Salun yi Mibisan soto. Mibisan yi Misema soto.

²⁶ Misema yi Xamuweli soto. Xamuweli yi Sakuru soto. Sakuru yi Simeyi soto.

²⁷ Simeyi yi dii xeme fu nun sennin soto e nun dii teme sennin. A ngaxakedenne mi dii wuyaxi soto. E xabilan muxune mi wuya ayi alo Yuda bonsonna muxune.

²⁸ E yi dxi taani itoe nin: Beriseba nun Molada nun Xasari-Suwali nun

²⁹ Bila nun Esemi nun Toladi nun

³⁰ Betuyeli nun Xoroma nun Sikilaga nun

³¹ Beti-Marakaboti nun Xasari-Susimi nun Beti-Biri nun Saarayimi. E yi lu na taane yi han Dawudaa mangayaan waxatini.

³² E mon dxi nen taa suulun gbete ye yi: Etami nun Ayin nun Rimon nun Token nun Asan

³³ e nun e rabilinne siga han Baalati taani. E dxi dene nun e benbane nan ne ra naxanye sebexi e bonson kedin kui.

* 4:9: **Yabesa** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen fa fala "Xolena."

³⁴ Simeyon bənsəonna xabilane kuntigine xinle ni itoe ra: Mesobabo nun Yameleki nun Amasiyaa diin Yosahi nun

³⁵ Yoweli nun Yosibija a diin Yehu, Seraya mamandenna, Asiyeli tolobitana, e nun

³⁶ Eliyowenayi nun Yaakoba nun Yesohaya nun Asaya nun Adiyeli nun Yesimiyeli nun Benaya nun

³⁷ Sifeyi a diin Sisa. Alon nan Sifeyi soto. Yedaya nan Alon soto. Simiri nan Yedaya soto. Semaya nan Simiri soto.

³⁸ Xabilane kuntigine nan ne ra. E denbayane gbo ayi nen han!

³⁹ E yi siga han Gedor taan lanbanna sogeteden binna balo yire fendeni e xuruseene xa.

⁴⁰ E sa sexe yire fajine to menni xuruseene xa. Na bəxəne yi gbo, bəne xunbenla na. Xami bənsəonna muxuna ndee yi na nun.

⁴¹ Muxun naxanye xinle sebe itoe ra, ne nan siga Yuda Manga Xesekiyaa waxatini, e sa Xami bənsəonna muxune nun Meyunin bənsəonna muxune banxine birin kala, e yi e raxəri alogo e xa dəxə na, balo fajin yi denaxan yi e xuruseene xa.

⁴² Simeyon bənsəonna muxu keme suulun yi siga Seyiri geya yireni. E yeeratine yi findixi Yisi a diine nan na: Pelati nun Neyaraya nun Refaya nun Yusiyeli.

⁴³ E yi sa Amaleki dənxe faxa, naxanye e gi yengen bun. E dəxi menni han to.

5

Ruben yixetene

¹ Ruben nan findi Isirayila dii singen na, koni e nun a fafe a paxanla nde bata yi kafu, nanara dii singe tiden yi ba a yii, a so Isirayilaa diin Yusufu a diine yii. Na nan a liga, e a foriya tiden ba a yii bənsən kedin ma.

² Yuda senben soto nen a ngaxakedenne tagi, a yixetena nde yi findi mangan na, koni dii singe tiden lu nen Yusufu yii.

³ Isirayilaa dii singen Ruben yi Xanəki nun Palu nun Xesirən nun Karimi soto.

⁴ Yoweli yi Semaya soto. Semaya yi Gogo soto. Gogo yi Simeyi soto.

⁵ Simeyi yi Mike soto. Mike yi Reyaya soto. Reyaya yi Baali soto.

⁶ Baali yi Bera soto. Asiriya Mangan Tigilati-Pilesere yi Ruben bənsən xunna Bera suxu konyiyani.

⁷ Bera ngaxakedenne ni i ra xabila yeen ma alo e xinle sebe xi e bənsən kedin kui kii naxan yi: e kuntigin Yeyiyeli nun Sakari nun

⁸ Asasi a diin Bela, Sema mamandenna, Yoweli tolobitana. E yi dəxi Aroyeri nin siga han Nebo geyaan na sa dəxə Baali-Meyən na.

⁹ Sogeteden binni, e yi siga, e sa dəxə tonbonna dəxən han Efirati xuden na. Bayo e xuruseene bata yi wuya ayi e yii Galadi yamanani.

¹⁰ Ruben bənsəonna yi Hagarine yenge Manga Səli waxatini, e yi e nə, e yi dəxə e banxine yi Galadi yamanan sogeteden binni.

Gadi yixetene

¹¹ Gadi bənsəonna muxune yi dəxi Ruben bənsəonna muxune nan dəxən ma Basan yamanani siga han Salaka taana.

¹² Yoweli nan yi e kuntigi singen na Basan yamanani, a firindena, Safami. Na xanbi ra, Yanayi nun Safati.

¹³ E ngaxakedenne muxu solofere ni i ra denbaya yeen ma: Mikeli nun Mesulan nun Seeba nun Yorayi nun Yakan nun Siya nun Eberi.

¹⁴ Abixali a diine nan ne ra. Xuri nan Abixali soto. Yarowa nan Xuri soto. Galadi nan Yarowa soto. Mikeli nan Galadi soto. Yesisayi nan Mikeli soto. Yado nan Yesisayi soto. Busi nan Yado soto.

¹⁵ Abidiyeli a diina Axi, Guni mamandenna yi findi e xabilane xunna ra.

¹⁶ Gadi bənsəonna muxune yi dəxi Galadi yamanan nun Basan yamanan nun e rabillinne nin siga han Sarən danna.

¹⁷ Muxuni itoe xinle yi sebe xi e bənsən kedin kui Yuda Manga Yotami nun Isirayila Manga Yerobowan waxatini.

¹⁸ Ruben bənsəonna muxune nun Gadi bənsəonna muxune nun Manase bənsəonna muxune fəxə kedenna, ne sofane xasabin lan muxu wuli tonge naanin wuli naanin keme solofere tongo sennin nan ma. E birin yi fatan yenge sodeni. Yee masansan wure lefaan nun silanfanna* nun xanla yi e birin yii.

¹⁹ E yi Hagarine nun Yeturine nun Nafisine nun Nodabone yenge.

²⁰ E yi Ala maxandi yengeni, a yi e mali, e yi Hagarine nun e xoyine birin nə. Ala yi e xuiin name bayo e yi e yigi saxi a tan nin.

²¹ E yi e yaxune xuruseene suxu, nəgəme wuli tonge suulun nun yexeen nun sii wuli keme firin wuli tonge suulun, e nun sofali wuli firin. E yi muxu wuli keme fan suxu.

²² E yi e yaxu wuyaxi faxa bayo na yengen yi kelixi Ala nan ma. E yi lu dəxi na han Isirayila yamaan suxu konyiyani waxatin naxan yi.

Manase bənsəonna yixetene

²³ Manase bənsəonna fəxə kedenna yi dəxi yamanani keli Basan yamanan ma siga han Baali-Xerimon taana, Seniri geyaan san bun, denaxan mən xili Xerimon geyana. E yi wuya han!

* 5:18: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

²⁴ E denbayane xunne ni i ra: Eferē nun Yisi nun Eliyeli nun Asiriyeli nun Yeremi nun Hodafiya nun Yaxadiyeli. Sofa kendene nan yi na denbaya xunne ra e nun xili kanne.

²⁵ Koni, e yi tinxintareyaan liga e benbane Ala ra, e yi Ala yanfa men kaane alane xon Ala bata yi muxun naxanye raxari e ye ra, feen naxan yi luxi alo yalunyana Ala yetagi.

²⁶ Nayi, Isirayilaa Ala yi Asiriya Manga Puli radin e ma naxan mon xili Tigilati-Pilesere. E yi fa Ruben bansonna nun Gadi bansonna nun Manase bansonna foxo kedenna suxu konyiyani. A yi siga e ra Xala nun Xabori nun Hara yi Gosan baan de, e mon denaxanye yi han to.

Lewi yixetene

²⁷ Lewi yi Gerison nun Kehati nun Merari soto.

²⁸ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele soto.

²⁹ Amirama yi dii xeme firin soto, Haruna nun Musa e nun dii teme keden, Mariyama. Haruna yi Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara soto.

³⁰ Eleyasari yi Finexasi soto. Finexasi yi Abisuwa soto.

³¹ Abisuwa yi Buki soto. Buki yi Yusi soto.

³² Yusi yi Seraxaya soto. Seraxaya yi Merayoti soto.

³³ Merayoti yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁴ Axituba yi Sadaki soto. Sadaki yi Aximaasi soto.

³⁵ Aximaasi yi Asari soto. Asari yi Yoxanan soto.

³⁶ Yoxanan yi Asari soto, naxan findi saraxaraliin na Ala Batu Banxini Yerusalem yi Sulemani naxan ti.

³⁷ Asari yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁸ Axituba yi Sadaki soto. Sadaki yi Salun soto.

³⁹ Salun yi Xiliki soto. Xiliki yi Asari soto.

⁴⁰ Asari yi Seraya soto. Seraya yi Yehosadaki soto.

⁴¹ Alatala to Yuda nun Yerusalem kaane rasiga konyiyani Nebukadanesari xon, Yehosadaki fan yi suxu.

6

Lewi yixets gbeteye

¹ Lewi yi Gerison nun Kehati nun Merari soto.

² Gerison yi Libini nun Simeyi soto.

³ Kehati yi Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele soto.

⁴ Merari yi Maxali nun Musi soto.

Lewi xabilane benbane ni i ra:

⁵ Gerison xabilani: Gerison yi Libini soto. Libini yi Yaxati soto. Yaxati yi Sima soto.

⁶ Sima yi Yowa soto. Yowa yi Yido soto. Yido yi Sera soto. Sera yi Yeyaterayi soto.

⁷ Kehati xabilani: Kehati yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Kora soto. Kora yi Asiri soto.

⁸ Asiri yi Elikana soto. Elikana yi Ebiyasafi soto. Ebiyasafi yi Asiri soto.

⁹ Asiri yi Taxati soto. Taxati yi Yuriyeli soto. Yuriyeli yi Yusiya soto. Yusiya yi Sayuli soto.

¹⁰ Elikana xabilani: Elikana yi Amasayi nun Aximoti

¹¹ nun Elikana soto. Elikana yi Sofayi soto. Sofayi yi Naxati soto.

¹² Naxati yi Eliyabi soto. Eliyabi yi Yeroxama soto. Yeroxama yi Elikana soto. Elikana yi Samuyeli soto.

¹³ Samuyeli a diine ni i ra: a dii singena Yoweli e nun Abiya.

¹⁴ Merari xabilani: Merari yi Maxali soto. Maxali yi Libini soto. Libini yi Simeyi soto. Simeyi yi Wusa soto.

¹⁵ Wusaha yi Simeya soto. Simeya yi Xagiya soto. Xagiya yi Asaya soto.

Beti baane Ala Batu Banxini

¹⁶ Dawuda yi Lewi bansonna muxuna ndee dexo beti ba kuntigine ra Alatala Batu Banxini Layiri Kankiraan* fa menni waxatin naxan yi.

¹⁷ Ne nan yi betine bama Ala Batu Bubun yetagi, Naralan Bubuna han Manga Sulemani Alatala Batu Banxin ti Yerusalem yi waxatin naxan yi. E yi e wanla kema alo e yi yamarixi e ma kii naxan yi.

¹⁸ Na beti baane nun e diine xinle ni itoe ra:

Kehati xabilani: Yoweli nan beti baan Heman soto. Samuyeli nan Yoweli soto.

¹⁹ Elikana nan Samuyeli soto. Yeroxama nan Elikana soto. Eliyeli nan Yeroxama soto. Towa nan Eliyeli soto.

²⁰ Sufi nan Towa soto. Elikana nan Sufi soto. Maxati nan Elikana soto. Amasayi nan Maxati soto.

²¹ Elikana nan Amasayi soto. Yoweli nan Elikana soto. Asari nan Yoweli soto. Sofoni nan Asari soto.

²² Taxati nan Sofoni soto. Asiri nan Taxati soto. Ebiyasafi nan Asiri soto. Kora nan Ebiyasafi soto.

²³ Yisehari nan Kora soto. Kehati nan Yisehari soto. Lewi nan Kehati soto. Isirayila nan Lewi soto.

²⁴ Heman mali muxun naxan yi tixi a yifanna ma, na yi findixi Asafi nan na. Bereki nan Asafi soto. Simeya nan Bereki soto.

* 6:16: 6.16 Layiri Kankirana fe mon sebexi Xorjyaan 25.10-22 kui.

²⁵ Mikeli nan Simeya soto. Baaseya nan Mikeli soto. Malakiya nan Baaseya soto.

²⁶ Etini nan Malakiya soto. Sera nan Etini soto. Adaya nan Sera soto.

²⁷ Etani nan Adaya soto. Sima nan Etani soto. Simeyi nan Sima soto.

²⁸ Yaxati nan Simeyi soto. Gerison nan Yaxati soto. Lewi nan Gerison soto.

²⁹ Naxan kelixi Merari xabilan nin, na yi tixi a komenna nan ma. A yi xili Etani. Kisi nan Etani soto. Abidi nan Kisi soto. Maluku nan Abidi soto.

³⁰ Hasabi nan Maluku soto. Amasiya nan Hasabi soto. Xiliki nan Amasiya soto.

³¹ Amasi nan Xiliki soto. Bani nan Amasi soto. Semeri nan Bani soto.

³² Maxali nan Semeri soto. Musi nan Maxali soto. Merari nan Musi soto. Lewi nan Merari soto.

³³ E ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi Ala Batu Bubun wanla bonne nan kema Alaa banxini.

³⁴ Haruna nun a diine nan yi saraxa gan daxine bama saraxa ganden fari, e mon yi wusulanna fan ganma saraxan na wusulan saraxa ganden fari. E yi na wanle birin kema yire sarjãnxã fisamantenna nin Ala solona feen na Isirayila kaane xa, alo Alaa walikẽen Musa a yamari kii naxan yi.

³⁵ Haruna yixetene ni i ra: Haruna yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Finexasi soto. Finexasi yi Abisuwa soto.

³⁶ Abisuwa yi Buki soto. Buki yi Yusi soto. Yusi yi Seraxaya soto.

³⁷ Seraxaya yi Merayoti soto. Merayoti yi Amari soto. Amari yi Axituba soto.

³⁸ Axituba yi Sadõki soto. Sadõki yi Aximaasi soto.

*Lewi bõnsõnna taane
Yosuwe 21.4-39*

³⁹ E taane xinle ni itoe ra Haruna yixeten naxanye yi Kehati xabilani, ne dõxo denaxanye yi. E singe nan bõxon soto bayo masensenna e tan nan singe suxu.

⁴⁰ Xebiron nun a xuruse rabadene yi findi e gbeen na Yuda bõxon ma,

⁴¹ koni Xebiron xẽene nun a banxidene yi findi Yefune a diin Kalebi gbeen na.

⁴² Harunaa diine yi Xebiron soto, naxan findi marakisi taana nde ra, e nun Libina nun a rabilinne nun Yatiri nun Esitemowa nun a rabilinne, e nun

⁴³ Xilen nun Debiri nun e rabilinne nun

⁴⁴ Asan nun Beti-Semasi nun e rabilinne.

⁴⁵ Lewi bõnsõnna taan naxanye soto Bunyamin bõnsõnna bõxon, ne ni i ra: Gabayon nun Geba nun Alemeti nun Anatoti nun e rabilinne. E yi taa fu nun saxanni itoe yitaxun e xabilane ra.

Yosuwe 21.5-8

⁴⁶ Kehati yixeten bonne yi taa fu soto masensenna xõn Efirami bõnsõnna bõxon nun Dan bõnsõnna bõxon nun Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxon.

⁴⁷ Gerison yixetene yi taa fu nun saxan soto e xabila yeen ma Isakari bõnsõnna bõxon nun Aseri bõnsõnna bõxon nun Nafatali bõnsõnna bõxon nun Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxon ni naxan yi Basan yamanani.

⁴⁸ Merari yixetene yi taa fu nun firin soto masensenna xõn Ruben bõnsõnna bõxon nun Gadi bõnsõnna bõxon nun Sabulon bõnsõnna bõxon.

⁴⁹ Isirayila kaane taane nun e rabilinne fi Lewi bõnsõnna ma na kii nin.

⁵⁰ E na taane fi e ma masensenna nan xõn naxanye yi Yuda nun Simeyon nun Bunyamin bõnsõnne bõxone yi.

⁵¹ Kehati xabilan bonne yi taane soto Efirami bõnsõnna bõxon.

⁵² E yi marakisi taan Siken fi e ma Efirami geya yireni, e nun Geseri nun

⁵³ Yokemen nun Beti-Xoron nun e rabilinne, e nun

⁵⁴ Ayalõn nun Gati-Rimõn nun e rabilinne.

⁵⁵ E yi Aneri nun Bileyami nun e rabilinne soto Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxon. Kehati xabilan bonne taane nan ne ra.

⁵⁶ Gerison yixetene taane ni i ra: Golan nun a rabilinna Basan yamanani, e nun Asataroti nun a rabilinna Manase bõnsõnna fõxo kedenna bõxon.

⁵⁷ E taan naxanye soto Isakari bõnsõnna bõxon, ne ni i ra: Kedesi nun Daberati nun

⁵⁸ Ramoti nun Anemi nun e rabilinne.

⁵⁹ E taan naxanye soto Aseri bõnsõnna bõxon, ne ni i ra: Masala nun Abadon nun

⁶⁰ Xukoku nun Rexobo nun e rabilinne.

⁶¹ E taan naxanye soto Nafatali bõnsõnna bõxon, ne ni i ra: Kedesi taan Galile bõxon, e nun Xamõn nun Kiriyaatayimi nun e rabilinne.

⁶² Lewi bõnsõn dõnxene, Merari yixetene taane ni i ra: Rimono nun Taboro nun e rabilinne Sabulon bõnsõnna bõxon.

⁶³ E taan naxanye soto Ruben bõnsõnna bõxon Yuruden kidi ma Yeriko sogeteden binni, ne ni i ra: Beseri tonbonni e nun a rabilinne nun Yahasi nun

⁶⁴ Kedemoti nun Mefatati nun e rabilinne.

⁶⁵ E taan naxanye soto Gadi bõnsõnna bõxon, ne ni i ra: Ramoti nun a rabilinne Galadi bõxon e nun Maxanayin nun

⁶⁶ Xesibõn nun Yaaseri nun e rabilinne.

7

Isakari yixetene

¹ Isakari dii naanin nan soto: Tola nun Puwa nun Yasubu nun Simiron.

² Tolaa diine ni i ra: Yusi nun Refaya nun Yeriyele nun Yamayi nun Yibisami nun Samuyeli. Muxuni itoe nan findi e xabila

xunne ra. Sofa kenden muxu wuli məxəjən nun firin keme sennin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma Manga Dawudaa waxatini.

³Yusi yi Yisraxiya sətə. Yisraxiyaa diine ni i ra: Mikeli nun Abadi nun Yoweli nun Yisiya. Muxu suulunni itoe findi xabila xunne nan na.

⁴Sofa kenden muxu wuli tonge saxan muxu wuli sennin nan yi e xabilani e bənsən kedin kui, bayo e jaxanle nun e diine yi wuya han!

⁵Isakari xabilane birin yi, sofa wuli tonge solomasexi wuli solofere nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

Bunyamin yixetene

⁶Bunyamin yi Bela nun Bekeri nun Yediyayeli sətə.

⁷Belaa dii suulunne ni i ra: Esibon nun Yusi nun Yusiyele nun Yerimoti nun Yiri. Xabila xunne nan yi e ra. Sofaan muxu wuli məxəjən nun firin tonge saxan e nun naanin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

⁸Bekeri a diine ni i ra: Semira nun Yowasa nun Eliyeseri nun Eliyowenayi nun Omiri nun Yeremoti nun Abiya nun Anatoti nun Alemeti. Bekeri a diine nan yi ne ra,

⁹e denbayane xunne nan yi e birin na. Sofaan muxu wuli məxəjə muxu keme firin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

¹⁰Yediyayeli yi Bilihan sətə. Bilihan ma diine ni i ra: Yewusi nun Bunyamin nun Ehudu nun Kenan nun Satan nun Tarasisi nun Axisaxari.

¹¹Yediyayeli a diine birin findi e denbayane xunne nan na. Sofaan muxu wuli fu nun solofere muxu keme firin nan xili yi sebexi e bənsən kedin ma.

¹²Yiri yi Supimi nun Xupimi sətə. Axeri yi Xusimi sətə.

Nafatali yixetene

¹³Nafatali yi Yaxaseeli nun Gunu nun Yeseri nun Salun sətə. Nafatali nga yi xili nen Bila.

Manase yixetene

¹⁴Manase a diine ni i ra: Asireli nun Makiri. Manase a konyi jaxanla* Arami kaan nan ne bari a xa. Makiri yi Galadi sətə.

¹⁵Makiri yi jaxanla fen Xupimi nun Supimi muxune ye. Makiri magilen yi xili nen Maka. Manase a diin boden yi xili nen Selofexadi, a dii temene nan tun sətə.

¹⁶Makiri a jaxanla Maka yi diin bari, a yi a xili sa Peresa. A xunyən yi xili Seresi. Peresa yi Yulami nun Rekemi sətə.

¹⁷Yulami yi Bedani sətə. Galadi a diine nan ne ra, Makiri a diina, Manase mamananna.

¹⁸Galadi magilen Hamoleketi yi Isihodi nun Abiyeseri nun Maxala bari.

¹⁹Semida yi Axiyani nun Siken nun Likixi nun Aniyama sətə.

Eframi yixetene

²⁰Eframi yixetene ni i ra: Eframi yi Sutela sətə. Sutela yi Bereda sətə. Bereda yi Taxati sətə. Taxati yi Eleyada sətə. Eleyada yi Taxati sətə.

²¹Taxati yi Sabadi sətə. Sabadi yi Sutela sətə. Gati kaane yi Eframi a dii firin gbete ye faxa, Eseri nun Eleyadi, e to siga Gati kaane xuruseene mupadeni.

²²E fafe Eframi yi sunu e faxa feen na waxati xunkuye. A kon kaane yi fa a madenden.

²³Na xanbi ra, a yi a jaxanla kolon jaxanla ra, a jaxanla yi fudikan. A to diin bari, a yi a xili sa Beriya bayo a denbayaan yi toraxi.

²⁴Eframi yi dii temen sətə, a yi a xili sa Seera. Beti-Xoron taan naxan geyaan fari e nun naxan lanbanni, Seera yi ne ti e nun Yuseni-Seera taana.

²⁵Beriya yi Refa sətə. Refa yi Resefa sətə. Resefa yi Tela sətə. Tela yi Taxani sətə.

²⁶Taxani yi Ladana sətə. Ladana yi Amixudi sətə. Amixudi yi Elisama sətə.

²⁷Elisama yi Nunu sətə. Nunu yi Yosuwe sətə.

²⁸E yi daxə Beteli yi e nun a banxidəen naxanye yi a rabilinxı, e nun Naran taan sogeteden binni nun Geseri nun a banxidəne sogegododen binni, e nun Siken nun a banxidəne siga han Aya nun a banxidəne.

²⁹Manase bənsəna taane ni i ra: Beti-Seyan nun Taanaki nun Megido nun Dəṛə nun e banxidəne. Isirayıləa diin Yusufu yixetene dəxi na taane nin.

Aseri yixetene

³⁰Aseri yi Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya sətə. E magilen yi xili Sera.

³¹Beriya yi Xeberi nun Malikili sətə. Malikili nan Birisayiti taan masege.

³²Xeberi yi Yefeleti nun Someri nun Xotami sətə. E magilen yi xili Suya.

³³Yefeleti yi Pasaki nun Bimali nun Asefati sətə. Yefeleti a diine nan ne ra.

³⁴Semeri yi Axi nun Roga nun Xuba nun Arami sətə.

³⁵Semeri xunyən Helemi a diine ni i ra: Sofaxa nun Yimena nun Selesi nun Amali.

³⁶Sofaxaa diine ni i ra: Suwa nun Xaraneferi nun Suwali nun Beri nun Yimira nun

³⁷Beseri nun Hodo nun Samima nun Silesa nun Itiran nun Beera.

³⁸Yeteri yi Yefune nun Pisepa nun Ara sətə.

³⁹Yula yi Ara nun Xaniyeli nun Risiya sətə.

* 7:14: *Konyi jaxanle* sariyan sebexi Xəṛəyaan 21.7-11 kui. Konyin na a ra, a naxan sətə a jaxanla ra.

⁴⁰ Aseri a diine nan ne birin na, denbaya xunne, muxu gbeene, sofa kɛndɛne, kuntigi faɲine. Sofaan muxu wuli mɔxɔɲɛn nun sennin nan xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui.

8

Bunyamin yixɛts gbeteɣe

¹ Bunyamin ma diine ni i ra: a dii singena Bela, a firindena Asibeli, a saxandena Axara,

² a naanindena Noxa, a suulundena Rafa.

³ Bela a diine ni i ra: Adari nun Gera nun Abihudi nun

⁴ Abisuwa nun Naman nun Axowa nun

⁵ Gera nun Sefufani e nun Xurami.

⁶ Denbaya xunne Ehudu yixɛtɛne ye Geba taani naxanye kedi, e siga Manaxati yi, ne xinle ni itoe ra:

⁷ Naman nun Axiyo nun Gera. Gera nan ti e yeɛ ra, a yi Yusa nun Axixudi sɔto.

⁸ Saxarayin yi a mɛ a ɲaxalan firinne ra, Xusimi nun Baara. Na xanbi ra, a yi diine sɔto Moyaba yamanani.

⁹ A ɲaxanla Xodesi a diine ni i ra: Yobabo nun Sibiya nun Mesa nun Malakama

¹⁰ nun Yewusi nun Sakiya nun Mirima. A diine nan ne ra naxanye findi denbaya xunne ra.

¹¹ A ɲaxanla Xusimi yi Abitubu nun Elipaali bari a xa.

¹² Elipaali a diine ni i ra: Eberi nun Misami nun Semedi, naxan Ono nun Lodi nun e banxidɛne ti, e nun

¹³ Beriya nun Sema naxanye findi denbaya xunne ra Ayalɔn taani, e yi Gati kaane kedi.

¹⁴ Beriya a diine ni i ra: Axiyo nun Sasaki nun Yeremoti nun

¹⁵ Sebadiya nun Aradi nun Ederi nun

¹⁶ Mikeli nun Yisepa nun Yoxa.

¹⁷ Elipaali a diine ni i ra: Sebadiya nun Mesulan nun Xisiki nun Xeberi nun

¹⁸ Yisemerayi nun Yisiliya nun Yobabo.

¹⁹ Simeyi a diine ni i ra: Yakimi nun Sikiri nun Sabidi nun

²⁰ Eliyenayi nun Siletayi nun Eliyeli nun

²¹ Adaya nun Beraya nun Simirati.

²² Sasaki a diine ni i ra: Yisepan nun Eberi nun Eliyeli nun

²³ Abadon nun Sikiri nun Xanan nun

²⁴ Xananiya nun Elan nun Anatotiya nun

²⁵ Yifideya nun Penuyeli.

²⁶ Yeroxamaa diine ni i ra: Sameserayi nun Sexaraya nun Atali nun

²⁷ Yaaresiya nun Eli nun Sikiri.

²⁸ Denbaya xunne nan yi ne birin na naxanye xili yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdin kui. Ne yi dɔxi Yerusalen taan nin.

Taruxune Singen 9.34-44

²⁹ Yeyiyɛli yi dɔxi Gabayon taan nin a denaxan masɛge. A ɲaxanla yi xili nen Maka.

³⁰ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³¹ Gedori nun Axiyo nun Sekeri nun

³² Mikiloti, naxan findi Simeya fafe ra. E fan yi dɔxi Yerusalen taan nin e kon kaane tagi.

³³ Neri yi Kisu sɔto. Kisu yi Soli sɔto. Soli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali sɔto.

³⁴ Yonatan yi Meribaali sɔto. Meribaali yi Mike sɔto.

³⁵ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi sɔto.

³⁶ Axasi yi Yehowada sɔto. Yehowada yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri sɔto. Simiri yi Mosa sɔto.

³⁷ Mosa yi Bineya sɔto. Bineya yi Rafaha sɔto. Rafaha yi Eleyasa sɔto. Eleyasa yi Aseli sɔto.

³⁸ Aseli a dii senninne xinle ni itoe ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayɛli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a dii xɛmɛne nan ne birin na.

³⁹ Aseli xunyɛna Esekaa diine ni i ra: a dii singena Yulami, a firindena Yewusi e nun a saxandena Elifeleti.

⁴⁰ Sofa kɛndɛn nan yi Yulami a diine ra. E yi fatan xalimakunla wolɛ. E diine nun mamananne yi wuya han muxu kɛmɛ tonge sulun.

Bunyamin bɔnsɔnna muxune nan yi ne birin na.

9

¹ Isirayila kaane birin xinle yi sebɛxi e bɔnsɔn kɛdine ma Isirayila Mangane Kɛdin kui.

Yerusalen kaane

Neyemi 11.3-19

Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi xali konyiyani Babilɔn yamanani fata e tinxintareyaan na.

² Naxanye singe xɛtɛ e dɔxɔdeni e konne yi, Isirayila kaana ndee nan yi ne ra, e nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun Ala Batu Banxin walikɛne.

³ Muxuna ndee Yuda nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bɔnsɔnne yi, ne yi fa dɔxɔ Yerusalen taani.

⁴ Amixudi nan Yutayi sɔto. Omiri nan Amixudi sɔto. Yimiri nan Omiri sɔto. Bani nan Yimiri sɔto Peresi xabilani Yuda bɔnsɔnni.

⁵ Silo kaan naxanye yi dɔxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Asaya, dii singena, e nun a diine.

⁶ Sera xabilan muxun naxan dɔxɔ na, na ni i ra: Yɛweli. Yuda bɔnsɔnna muxu kɛmɛ sennin tonge solomanaanin nan yi dɔxi Yerusalen yi.

⁷ Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye yi dɔxi na, ne ni i ra: a singena Salu. Mesulan

nan Salu soto. Hodafiya nan Mesulan soto. Hasenuwa nan Hodafiya soto.

⁸ E nun Yibineya, Yeroxamaa diina.

E nun Ela, Yusi a diina. Mikiri nan Yusi soto.

E nun Mesulan. Sefati nan Mesulan soto. Reyuli nan Sefati soto. Yibiniya nan Reyuli soto.

⁹ Bunyamin bənsənna muxune lan muxu keme solomanaanin tonge suulun e nun sennin nan ma naxanye yi seḅexi e bənsən kedin kui. Denbaya xunne nan yi xemeni itoe birin na.

¹⁰ Saraxaraliin naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Yedaya nun Yehoyaribu nun Yakın nun

¹¹ Asari. Xiliki nan Asari soto. Mesulan nan Xiliki soto. Sadōki nan Mesulan soto. Merayoti nan Sadōki soto. Axituba nan Merayoti soto. Axituba nan yi Alaa banxin wanla xun na.

¹² Adaya fan yi na. Yeroxama nan Adaya soto. Pasaxuri nan Yeroxama soto. Malakiya nan Pasaxuri soto. Masayi nan Malakiya soto. Adiyeli nan Masayi soto. Yasera nan Adiyeli soto. Mesulan nan Yasera soto. Mesilemiti nan Mesulan soto. Imeri nan Mesilemiti soto.

¹³ Saraxaraliin naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne denbaya xunne lanxi muxu wuli keden keme solofere tonge sennin nan ma. Alaa banxin walike kenden nan yi e birin na.

¹⁴ Lewi bənsənna muxun naxanye yi dōxi Yerusalen yi, ne ni i ra: Xasubu a diin Semaya, Asirikami mamandenna, Merari kaan Hasabi tolobitana,

¹⁵ e nun Bakibakari nun Xeresi nun Galali nun Mikaa diin Matani, Sikiri mamandenna, Asafi tolobitana,

¹⁶ e nun Semayaa diin Abadi, Galali mamandenna, Yedutun tolobitana, e nun Asaa diin Bereki, Elikana mamandenna, naxan yi Netofa banxidene yi.

¹⁷ Ala Batu Banxin so deen kantan muxune ni i ra: Salun, naxan yi e xun na e nun Akubu nun Talamon nun Aximan nun e ngaxakedenne.

¹⁸ Salun yi Mangan So Deen kantanma Ala Batu Banxini sogeteden mabinni han to. Lewi bənsənna daaxaden kantan muxune nan yi e benbane ra nun.

¹⁹ Kore a diin nan yi Salun na. Ebiyasafi nan Kore soto. Kora nan Ebiyasafi soto. Salun nun a ngaxakedenne nan yi Ala batu bubun deene kantanma alo e benbane yi Alatalaa yamaan daaxaden kantanma kii naxan yi.

²⁰ Eleyasari a diin Finexasi nan yi so deen kantan tiine xunna ra a singeni nun. Alatala yi a xon.

²¹ Naralan Bubun so deen kantan muxun nan yi Meselemiyaa diin Sakari ra nun.

²² Muxu keme firin muxu fu nun firin nan sugandi kantan tiine ra. Ne nan xili seḅexi e bənsən kedin ma e taane yi. Dawuda nun fe toon Samuyeli nan na lannaya wanla so e benbane yii.

²³ E tan nun e diine nan yi Alatala batuden so deene kantanma naxan mon yi xili Ala Batu Bubuna.

²⁴ A so deen kantan muxuna ndee yi tixi a sogeteden nun a sogetododen nun a komenna nun a yiifanna ma.

²⁵ E ngaxakedenna naxanye yi e taane yi, ne yi fama e malideni ye ye xii solofere.

²⁶ Anu, Lewi bənsənna muxu naaninna naxanye yi so deen kantan ti kuntigine ra, ne yi Alaa banxin nafunla ramaradene nan kantanma.

²⁷ E yi xima Alaa banxin nabilinna nin alogo e xa menna makantan, e yi a so deene rabi xotanni.

²⁸ Saraxa raba seene kantan tiine nan yi ndee ra e ye Ala Batu Banxini, e tan nan yi e yatema e nema rasoe e nun e nema e ramine.

²⁹ Ndee yi se donxene marama yire sarixanxini, e nun murutu fujin nun manpaan nun turen nun wusulanna nun latikononna.

³⁰ Saraxaraline nan yi latikononne basanma.

³¹ Salun ma dii singen Matitiya, Lewin naxan keli Kora xabilani, na nan yi burun ganma naxan yi bama saraxan na.

³² E ngaxakedenna ndee Kehati xabilani, ne nan yi burun dōxoma tabanla fari Matabu Lōxone birin yi.

³³ Lewi denbaya xunna naxanye yi betin bama, ne yi dōxo Ala Batu Banxin kui. Wali gbete yo mi yi e ma, bayo e yi walima waxatin birin kōeen nun yanyina.

³⁴ Lewi denbaya xunne nan yi ne ra, naxanye xinle yi seḅexi e bənsən kedin kui. E yi dōxi Yerusalen nin.

Səli xabilana

³⁵ Yeyiyeli yi dōxi Gabayon taan nin a denaxan masēge. Aɲaxanla yi xili nen Maka.

³⁶ A diine ni i ra: a dii singena Abadon nun Suru nun Kisu nun Baali nun Neri nun Nadaba nun

³⁷ Gedori nun Axiyo nun Sakari nun Mikiloti.

³⁸ Mikiloti yi Simeyami soto. E yi dōxi e kon kaane nan dexon ma Yerusalen yi.

³⁹ Neri yi Kisu soto. Kisu yi Səli soto. Səli yi Yonatan nun Maliki-Suwa nun Abinadabo nun Esibaali soto.

⁴⁰ Yonatan yi Meribaali soto. Meribaali yi Mike soto.

⁴¹ Mike yi Piton nun Meleki nun Tareya nun Axasi soto.

⁴² Axasi yi Yara soto. Yara yi Alemeti nun Asamaweti nun Simiri soto. Simiri yi Mosa soto.

⁴³ Mosa yi Bineya soto. Bineya yi Refaya soto. Refaya yi Eleyasa soto. Eleyasa yi Aseli soto.

⁴⁴ Aseli a dii senninne ni i ra: Asirikami nun Bokeru nun Yisimayeli nun Seyari nun Abadi nun Xanan. Aseli a diine nan yi ne ra.

10

Manga Söli a sayana

Samuyeli Singen 31.1-13 nun Samuyeli Firinden 1.4-12

¹ Filisitine yi Isirayila yenge. Isirayila kaane yi e gi, e wuyaxi yi faxa Gilibowa geyaan fari.

² Filisitine yi xape ayi Söli nun a diine xili ma. E yi Söli a dii xemene faxa, Yonatan nun Abinadabo nun Maliki-Suwa.

³ Yengen yi wolon Söli rabilinni, xali wonle yi a li, a yi gaxu e yee ra han!

⁴ Söli yi a fala a yenge so se maxanla xa, a naxa, "I ya silanfanna tongo, i yi n faxa, bayo n mi waxi Ala kolontareni itoe xa n toro, e yi n faxa." Koni a yenge so se maxanla yi tondi, bayo a yi gaxuxi han! Nayi, Söli yi a silanfanna tongo a sonsön a de.

⁵ Söli a yenge so se maxanla to a to faxaxi, a fan yi sonsön a silanfanna de, e birin yi faxa.

⁶ Söli nun a dii xeme saxanne nun a denbayaan birin faxa e bode xon ma na kii nin.

⁷ Isirayila kaan naxanye yi lanbanni, ne yi a to a Isirayila ganla yi a gima e nun Söli nun a diine bata yi faxa. E yi e taane rabeyin, e yi e gi. Filisitine yi fa doxo na.

⁸ Na xoton bode, Filisitine yi fa binbine yii seene tongodeni, e yi Söli nun a diine binbine to biraxi Gilibowa geyaan fari.

⁹ E yi a yii seene birin tongo, e yi Söli xunna nun a yenge so seene xali. E yi na xibarun nasiga Filisitine yamanan birin yi, e suxure batudene nun e yamani.

¹⁰ E yi Söli a yenge so seene sa e alane batu banxin kui. E yi a xunna singan e ala Dagon batu banxin kui.

¹¹ Yabesi-Galadi kaane to a me Filisitine feen naxanye birin ligaxi Söli ra,

¹² e xeme senbeman birin yi keli, e Söli nun a diine binbine tongo. E yi xete e ra, e sa e xonne maluxun kondon bun Yabesi yi. Yabesi kaane yi sunna suxu xii solofere.

¹³ Söli faxa a tinxintareyaan nan ma Alatala mabinni. A mi Alatalaa falan suxu, a sa muxuna nde maxodin naxan falan tima barinne ra.

¹⁴ A mi Alatala maxodin. Na ma, Alatala yi a faxa, a yi Söli a mangayaan fi Yese a diin Dawuda ma.

11

Dawuda yi findi mangan na Isirayila xun na

Samuyeli Firinden 5.1-3

¹ Isirayila kaane birin yi fa Dawuda fema Xebiron taani, e yi a fala a xa, e naxa, "En wuli keden fasa keden.

² Waxati danguxine yi, hali Manga Söli a waxatini, i tan nan yi Isirayila sofa gali xunna ra. Alatala, i ya Ala yi a fala i xa, a naxa, 'I tan nan findima n ma yamana Isirayila kantan muxun na, i findi e yeeratiin na.' "

³ Isirayila fonne birin yi fa mangan fema Xebiron yi. Dawuda yi layirin tongo e xa Alatala yetagi. E yi turen sa a xunni a doxo feen na Isirayila mangan na, alo Alatala a fala Nabi Samuyeli xa kii naxan yi.

Samuyeli Firinden 5.6-10

⁴ Manga Dawuda nun Isirayila kaane yi siga Yerusalen taani, naxan mon yi xili Yebusu. Yebusune yi doxi na nin.

⁵ E yi a fala Dawuda xa, e naxa, "I mi soe be." Koni, Dawuda yi Siyon taa makantaxin masoto, a naxan xili sa Dawudaa Taana.

⁶ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Naxan singen na Yebusune yenge, n na kanna findima nen sofa mangan na." Seruyaa diin Yowaba nan singe yengen so, a yi findi sofa mangan na.

⁷ Dawuda yi doxo taa makantaxini, nana e yi men xili sa a Dawudaa Taana.

⁸ Dawuda yi menna nun na rabilinna ti keli Milo gbinginna ma han sa doxo yinna ra. Yowaba fan yi taan donxeni ton.

⁹ Dawuda senben yi gbo, bayo Alatala Senben Birin Kanna yi a xon.

Dawudaa sofa wekilixine

Samuyeli Firinden 23.8-39 nun Taruxune Singen 27.2-15

¹⁰ Dawudaa sofa wekilixine kuntigine ni i ra, naxanye yi a malima Isirayila birin mangayaan fendeni, alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi.

¹¹ Dawudaa sofa wekilixine ni i ra: Xakimoni xabilan muxuna nde Yasobeyami, naxan findi e xunna ra. A bata yi muxu keme saxan faxa tanban na yenge kedenni.

¹² A firinden findi Axoxi xabilan muxuna nde Dodo a diina Eleyasari nan na. A yi sofa wekilixi saxanne ye.

¹³ A tan nan Dawuda mali Filisitine yengedeni Pasi-Damimi yi. Sofane bata yi e gi Filisitine bun nun. Funde xena nde yi na,

¹⁴ Eleyasari nun a sofane Filisitine yenge menni. Alatala yi no gbeen fi Isirayila yamaan ma.

¹⁵ Sofa wekilēxi tonge saxanne muxu saxan yi siga Dawuda fema Adulan faran yireni. Anu, Filisitine yi tixi Refa lanbanni.

¹⁶ Na waxatini, Dawuda yi dōxi yire makantanxini, Filisiti ganla nde fan yi dōxi Betelemi yi.

¹⁷ Dawuda yi a waxon fena nde fala, a naxa, "Ige ramara yinla naxan Betelemi so deen na, nde nōe fe na igen na, a fa a so n yii, n yi n min?"

¹⁸ Na sofa wekilēxi saxanne yi dangu Filisitine naninna ra. E sa igen ba ige ramara yinla ra Betelemi so deen na. E to fa na ra Dawuda xon, a yi tonɗi a minjɛ. A yi a bōxon saraxan na Alatala xa.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, "Ala xa n natanga igeni ito minna ma. A luxi nen alo muxune wunla, naxanye sigaxi igeni ito badeni, e lu sayaan de." Na ma, a yi tonɗi ige minjɛ. A sofa wekilēxi saxanne na nan liga.

²⁰ Yowaba tada Abisayi nan yi na senbema saxanne xunna ra. Na nan xeme keme saxan faxa a tanban na yengeni. Xili kanna nan yi a ra alo na sofa senbema saxanne.

²¹ A binyen soto nen dangu ne ra, koni a mi e ye hali a to yi findixi e mangan na.

²² Benaya, Kabaseeli kaana, Yehoyadaa dii xemena, sofa wekilēxi gbeen nan yi na ra, naxan kabanako fe wali wuyaxi ke. A tan nan Moyaba sofa wekilēxi firinne faxa. Loxona nde, xunbeli gbeen yi godon waxatin naxan yi, a tan nan man godo ige ramara yinla ra, a yi yatan faxa.

²³ Loxona nde, a yi Misiran kaa senbemana nde faxa naxan kuyan yi sige han kanke ye firin e nun nde. Tanban yi na Misiran kaan yii naxan yi gbo alo gbindonna. Benaya yi godo a foxo ra gbengbetenna ra a yii, a yi a tanban ba a yii, a yi a faxa a ra.

²⁴ Yehoyadaa diin Benaya na fe gbeene nan liga. A fan xili gbeen soto na kii nin alo na sofa wekilēxi saxanne.

²⁵ A yi binyen soto dangu sofa wekilēxi tonge saxanne ra, koni a mi yi na sofa senbema saxanne ye. Dawuda yi a findi a kantan sofane xunna ra.

²⁶ Sofa wekilēxi gbete ye ni i ra: Yowaba xunyena Asaheli nun Dodo a diina Elexanan, Betelemi kaan nun

²⁷ Harori kaan Samoti nun Pelon kaan Xelesi nun

²⁸ Ikesi a diina Ira, Tekowa kaan nun Anatoti kaana Abiyeseri nun

²⁹ Xusa kaan Sibekayi nun Axoxi xabilan muxuna nde Ilayi nun

³⁰ Netofa kaan Maharayi nun Banahaa diin Xeleda Netofa kaan nun

³¹ Ribayi a diina Itayi, naxan keli Gibeya Bunyamin bōnsōn bōxoni nun Piraton kaan Benaya nun

³² Xurayi naxan keli Gaasa folo yireni e nun Aruba kaana Abiyeli nun

³³ Baxurin kaana Asamaweti nun Saalabon kaana Eliyaba nun

³⁴ Gison kaan Hasemi a diine nun Harara kaan Sage a diin Yonatan nun

³⁵ Harara kaan Sakaraa diina Axiyama nun Yuru a diina Elifala nun

³⁶ Mekera kaan Xeferi nun Pelon kaana Axiya nun

³⁷ Karemele kaan Xesero nun Esibayi a diin Narayi nun

³⁸ Natan ngaxakedenna Yoweli nun Hagarari a diin Mibixari nun

³⁹ Amonin Selki nun Beroti kaan Naxarayi, Seruyaa diin Yowabaa yenge so se maxanla nun

⁴⁰ Ira nun Garabi, Yitiri xabilan muxune nun

⁴¹ Xiti kaan Yuriya nun Axalayi a diin Sabadi nun

⁴² Siisaa diina Adina, Ruben bōnsōnna mangana, sofa tonge saxan yi naxan foxo ra e nun

⁴³ Makaa diin Xanan nun Mitini kaan Yosafati nun

⁴⁴ Asataroti kaan Wusiya nun Xotami a diine Saama nun Yeyiyeli, Aroyeri kaane nun

⁴⁵ Simiri a diine Yediyayeli nun a xunyen Yoxa Tisi kaana e nun

⁴⁶ Maxawi kaana Eliyeli nun Elinama a diine Yeribayi nun Yosawiya e nun Moyaba kaan Yitima nun

⁴⁷ Eliyeli nun Obedi nun Mesoba kaan Yaasiyeli.

12

Sofaan naxanye Dawuda foxo ra

¹ Dawuda yi luxunxi Kisu a diin Soli ma Sikilaga yi waxatin naxan yi, sofa kendene yi fa a foxo ra a malidene yengesodeni.

² Bunyamin bōnsōnna muxune nan yi ne ra, Soli ngaxakedenne. Ndee yi fatan xalimakunle wole, ndee yi fatan lantanne wole, e yiifanne nun e komenne ra.

³ E kuntigin Axiyeseri nun a xunyen Yowasa Gibeya kaan Semaa diine nan yi ne ra. Yesiyeli nun Peleti, Asamaweti a diine, e nun Beraka nun Anatoti kaan Yehu yi sofani itoe ye e nun

⁴ Gabayon kaan Yisemaya naxan findi sofa gbeen na sofa wekilēxi tonge saxanne ye, a fan yi findi kuntigin na e tagi.

⁵ Yeremi nun Yaxasiyeli nun Yoxanan nun Gedera kaan Yosabadi nun

⁶ Elusayi nun Yerimoti nun Beyalaya nun Semaraya nun Xarufu kaan Sefati fan yi ne ye.

⁷ Kora xabilan muxune, Elikana nun Yisiya nun Asareli nun Yoweseri nun Yasobeyami fan yi e ye,

⁸ e nun Yeroxamaa diine Yowela nun Sebadiya keli Gedori yi.

⁹ Gadi bõnsõnna sofana ndee fan yi siga Dawuda fema tonbonni a yire makantanxini. Sofa wekilexin nan yi ne ra, e fatan yengen soe, ye masansan wure lefane nun tanbane yi e yii. E senben yi gbo alo yatane, e yi xulun alo xenla naxanye e gima geyane fari.

¹⁰ E xinle ni itoe ra: e kuntigina Eseri, a firindena Abadi, a saxandena Eliyabi,

¹¹ a naanindena Misemanna, a suulundena Yeremi,

¹² a sennindena Atayi, a soloferedena Eliyeli,

¹³ a solomasexedena Yoxanan, a solomanaanindena Elesabada,

¹⁴ a fudena Yeremi, e nun a fu nun kedenena Makabanayi.

¹⁵ Gadi kaani itoe yi findixi sofa xunne nan na. Naxan yi xurun e ye, na senben yi gbo muxu kemε xa. Naxan yi gbo e ye, na senben yi gbo muxu wuli keden xa.

¹⁶ Ne yi Yuruden xuden gidi a yi fexi waxatin naxan yi, kike singeni, e fa lanbanna muxune kedi sogeteden nun sogegododen mabinni.

¹⁷ Bunyamin kaana ndee nun Yuda kaana ndee yi siga Dawuda fema a yire makantanxini.

¹⁸ Dawuda yi e ralan, a yi a fala e xa, a naxa, "Xa ε faxi bõrpe xunbenla nin alogo ε xa fa n mali, en luma nen saxili kedenni. Koni, xa ε faxi n yanfaden nin n yaxune xa, n tan naxan mi fe naxi yo ligaxi, en benbane Ala xa na to, a yi a kitin sa."

¹⁹ Na waxatini, Alaa Nii Sarijanxin yi godo Amasayi ma, naxan yi findixi sofa tonge saxanne xunna ra. A yi a fala, a naxa, "Nxu i sagoni, Dawuda!

Nxu i sagoni, Yese a diina!

Ala xa bõrpe xunbenla fi Dawuda ma,

Ala xa bõrpe xunbenla fi i ma,

e nun naxanye i malima.

Bayo, i ya Ala nan i malima."

Nayi, Dawuda yi e rasene, a yi tidene so e yi i sofa kuntigine ye.

²⁰ Manase bõnsõnna sofana ndee yi fa Dawuda fema, e nun Filisitine yi sigama Soli yengedeni waxatin naxan yi. Koni, Dawuda nun a muxune mi fa Filisitine mali yengesodeni na waxatini bayo Filisiti kuntigine e raxete nen, e yi a fala, e naxa, "Xa Dawuda mon kafu a kari fonna Soli ma, en birin faxama nen."

²¹ E to na fala, Dawuda yi xete Sikilaga yi. Manase muxun naxanye bata yi bira a foxo ra, ne xinle ni itoe ra: Adena nun Yosabadi nun Yediyayeli nun Mikeli nun Yosabadi

nun Elihu nun Siletayi. Kuntigin nan yi ne birin na sofa wuli keden xun na Manase bõnsõnna muxune ye.

²² Sofa kendene nan yi ne birin na, naxanye yi Dawuda malima yenge sodeni. E yi findixi sofa kuntigine nan na a ganli.

²³ Muxune yi fama nen Dawuda malideni lãxo yo lãxo. A sofa ganla gbo ayi na kii nin alo maleka ganla.

Sofaan naxanye fa Dawuda foxo ra

²⁴ Sofaan yateni ito nan fa Dawuda fema Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda mali, a yi findi mangan na Soli naxani alo Alatala bata yi a fala kii naxan yi:

²⁵ Yuda bõnsõnni, sofa wuli sennin kemε solomasexe. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yii.

²⁶ Simeyan bõnsõnni, sofa wuli solofere kemε. E birin sofa kende.

²⁷ Lewi bõnsõnni, sofa wuli naanin kemε sennin,

²⁸ e nun Yehoyada naxan findi yeratiin na Haruna naxani, na nun a sofa wuli saxan kemε solofere.

²⁹ Sadaki, banxulan sofa kenden nun a xabila kuntigine, muxu mæxõrjen nun firin.

³⁰ Bunyamin bõnsõnni, Soli ngaxakedenne, sofa wuli saxan, naxanye bata yi lu Soli foxo ra han na waxatina.

³¹ Eframi bõnsõnni, sofa wuli mæxõrpe kemε solomasexe. Sofa kende xili kanne nan yi e birin na.

³² Manase bõnsõnni, sofa wuli fu nun solomasexe naxanye yi sugandixi alogo e xa Dawuda dõxo mangan na.

³³ Isakari bõnsõnni, kuntigi kemε firin e nun e ngaxakedenne birin e yamarin bun ma. E bata yi a kolon Isirayila yi lan a xa naxan liga na waxatini.

³⁴ Sabulon bõnsõnni, sofa wuli tonge suulun naxanye yi fatan yenge sodeni yenge so seene birin na. E yi Dawuda malima e bõrjen birin na.

³⁵ Nafatali bõnsõnni, sofa kuntigin wuli keden, e nun sofa wuli tonge saxan e nun solofere. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi ne birin yii.

³⁶ Dan bõnsõnni, sofa wuli mæxõrjen nun solomasexe kemε sennin. E yenge so seene yi e yii.

³⁷ Aseri bõnsõnni, sofa wuli tonge naanin. Sofa kenden nan yi e ra, yenge so seene yi e yii.

³⁸ Sofaan naxanye keli Yuruden kidima sogeteden binni, Ruben nun Gadi nun Manase bõnsõnne yi, ne lan muxu wuli kemε wuli mæxõrpe nan ma. Yenge so seen sifan birin yi e yii.

³⁹ Sofani itoe naxanye birin tin sige yengeni, ne bata yi fa Xebiron yi alogo e xa fa Dawuda dõxo mangan na Isirayila xun

na. Sike yo mi yi e yi. Isirayila kaane birin bata yi na ragidi.

⁴⁰ E yi lu menni Dawuda fema xi saxan, e yi e dege, e yi e min. E ngaxakedenne bata yi donseen nafala e xa.

⁴¹ E dɔxɔ bodene fan yi fa donseen na keli Isakari nun Sabulon nun Nafatali bɔxɔne yi sofanle nun ɲɔgɔmɛne nun gbaxalone* nun ɲingene fari. E yi fa goronna sifan birin na, donseen nun murutu faɲin nun xɔde xaraxine nun manpa bogin xaraxine nun manpaan nun turen nun xuruse xunxurin nun a xungbene. E yi fa a gbegebe ra bayo Isirayila kaane birin yi sɛwaxi.

13

*Layiri Kankiraan yi xali
Samuyeli Firinden 6.1-11*

¹ Dawuda yi falan ti sofa kuntigine xa naxanye yi sofa wuli nun sofa kɛmɛ xun na e nun a kuntigine birin.

² Na xanbi ra, Dawuda yi a fala Isirayila yamaan birin xa, a naxa, “Xa na lan ɛ ma, xa na fataxi Alatala nan na, en ma Ala, en xerane rasiga en ngaxakedenne ma Isirayila bɔxɔn birin yi. En yi saraxaraline nun Lewine fan xili, naxanye Isirayila taane nun a rabillinne yi alogo en birin xa lu yire kedenni.

³ En mɔn xa fa en ma Alaa Kankiraan na en dexɔn, bayo Sali a mangayaan waxatini, en mi siga a fɔxɔ ra.”

⁴ Na yi yamaan birin kɛnɛn bayo e birin yi laxi a ra fe faɲin nan na ra.

⁵ Dawuda yi Isirayila kaane birin malan, keli Sixori xuden ma Misiran yamanani sa dɔxɔ Lebo-Xamata ra alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo Kiriyati-Yeyarin yi.

⁶ Dawuda nun Isirayila yamaan birin yi siga Baala taani Yuda yi, dɛnaxan mɔn xili Kiriyati-Yeyarin alogo e xa sa Alaa Kankiraan tongo. Alatala gbeen nan yi na ra, Alatala naxan dɔxi maleka gubugubu kan sawurane tagi. A xinla nan na kankiraan ma.

⁷ E yi Alaa Kankiraan tongo Abinadabo konni, e yi a dɔxɔ goron maxali wontoro nenɛn kui. Wusa nun Axiyo nan yi na wontoron nagima.

⁸ Dawuda nun Isirayila kaane yi sɛwa ki faɲi Ala yetagi, e yi bɛtin ba bɔlɔnne nun kondenne nun tanbanne nun kariɲanne nun xɔtane ra.

⁹ E to lonna li Kidon yi, Wusa yi kankiraan suxu a yiin na alogo a nama bira, bayo ɲingen naxanye yi wontoron bandunma, ne salaxun nɛn.

¹⁰ Alatala yi xɔlɔ Wusa ma, a yi a faxa keden na, bayo a mi yi lan a xa a yiin din

na kankiraan na. Wusa faxa na kii nin Ala yetagi.

¹¹ Dawuda yi xɔlɔ bayo Alatala bata Wusa faxa. Nanara, a yi mɛn xili sa “Wusa halagidena” han to.

¹² Na lɔxɔni, Dawuda yi gaxu Ala yete ra, a yi a yete maxɔdin, a naxa, “N na Alaa Kankiraan nasoma n konni di?”

¹³ Nayi, Dawuda mi fa kankiraan xali a konni Dawudaa Taani. A yi sa a raso Gati kaana Obedi-Edon ma banxini.

¹⁴ Alaa Kankiraan yi lu Obedi-Edon konni kike saxon. Na ma, Alatala yi barakan sa a seene birin yi.

14

Dawudaa denbayana

Samuyeli Firinden 5.11-16 nun Taruxune Singen 3.5-8

¹ Tire taan mangan Xurami yi xerane rasiga Dawuda ma, e nun suman wudin nun kamudɛrɛne nun gɛmɛ masonle manga banxin tideni Dawuda xa.

² Dawuda yi a kolon a Alatala yatin nan a findixi mangan na Isirayila xun na. A a kolon, Ala luma a mangayaan yite a yamana Isirayila nan ma fe ra.

³ Dawuda yi ɲaxalan gbɛtɛye dɔxɔ Yerusalɛn yi. A mɔn yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne sɔtɔ.

⁴ Naxanye sɔtɔ a xa Yerusalɛn yi, ne xinle ni itoe ra: Samuwa nun Sobaba nun Natan nun Sulemani

⁵ nun Yibixari nun Elisawa nun Elipeleti nun

⁶ Noga nun Nefegi nun Yafiya nun

⁷ Elisama nun Beeliyada e nun Elifeleti.

Dawuda yi Filisitine nɔ

Samuyeli Firinden 5.17-25

⁸ Filisitine yi a mɛ a Dawuda bata yi findi mangan na Isirayila birin xun na, e birin yi siga a fendeni. Dawuda yi na mɛ, a yi mini e yete ra.

⁹ Filisitine yi fa yɛngeni Refa lanbanni.

¹⁰ Dawuda yi Ala maxɔdin, a naxa, “N xa siga Filisitine xili ma ba? I e soɛ n yii ba?” Alatala yi a yabi, a naxa, “Siga, n ne soma nɛn i yii.”

¹¹ Nayi, Dawuda nun a sofane yi siga Baali-Perasimi yi, e sa Filisitine nɔ yɛngeni. Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala bata n yaxune raxuya ayi n yete ra, alo fufaan gbiligbinla kalan kii naxan yi.” Nanara, e menna xili sa Baali-Perasimi.*

¹² Filisitine yi e suxurene rabeɲin menni, Dawuda yi yamarin fi a e xa gan.

¹³ Filisitine mɔn yi fa yɛnge sodeni Refa lanbanni.

* 12:41: *Gbaxaloni* itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

bunna nen fa fala, “Halagin Kanna.”

* 14:11: *14.11Baali-Perasimi*

¹⁴ Dawuda mən yi Ala maxədin. Ala yi a yabi, a naxa, “I nama siga e yetagi, koni e mabilin, i siga han xerexerenne sa denaxan yi. I sa dəxo e yete ra menni.

¹⁵ I na sigati xuiin me wudine kondenne yi, i keli e yengedeni, bayo Ala nan tima i yete ra, a Filisiti ganla no i xa.”

¹⁶ Dawuda yi a liga alo Ala a yamari kii naxan yi. E yi Filisitine yenge keli Gabayon yi sa dəxo Geseri ra.

¹⁷ Nayi, Dawuda yi xinla sətə yamanane birin yi. Alatala yi a liga siyane birin yi gaxu Dawuda yete ra.

15

Alaa Layiri Kankiraan siga fena Yerusalen yi

¹ Dawuda yi banxine ti a yete xa Dawudaa Taani. A yi yirena nde yiton Alaa Kankiraan xa, a yi bubun ti a xa.*

² Dawuda yi yamarin fi a muxu yo nama Alaa Kankiraan maxali fo Lewi bənsəna muxune, bayo Alatala e tan nan sugandixi na ma. E tan nan yi lan e wali a yetagi habadan.

³ Dawuda yi Isirayila birin malan Yerusalen yi Alatalaa Kankiraan naso feen na a yireni a denaxan yitonxi a xa.

⁴ Dawuda yi Haruna yixetene nun Lewi bənsəna muxune malan:

⁵ Kehati yixetene yete, muxu keme muxu məxəne. Yuriyeli nan yi e xunna ra.

⁶ Merari yixetene yete, muxu keme firin muxu məxəne. Asaya nan yi e xunna ra.

⁷ Gerison yixetene yete, muxu keme muxu tonge saxan. Yoweli nan yi e xunna ra.

⁸ Elisafan yixetene yete, muxu keme firin. Semaya nan yi e xunna ra.

⁹ Xebiron yixetene yete, muxu tonge solo-masexe. Eliyeli nan yi e xunna ra.

¹⁰ Yusiyele yixetene yete, muxu keme muxu fu nun firin. Aminadabo nan yi e xunna ra.

¹¹ Dawuda yi saraxaraline Sadoki nun Abiyatari xili, e nun Lewine Yuriyeli nun Asaya nun Yoweli nun Semaya nun Eliyeli nun Aminadabo.

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “E tan nan Lewi bənsən muxune denbaya xunne ra. E yete rasarijan, e tan nun e muxune. E siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala. N denaxan yitonxi a xa, e a xali menni.

¹³ Bayo e mi yi na a singeni, na ma, Alatala, en ma Ala halagin nagodo nen en ma, amasəto en mi bira a sariyan fəxo ra.”

¹⁴ Nayi, Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan benun e xa siga Alatalaa Kankiraan na, Isirayilaa Ala.

¹⁵ Lewine yi Alaa Kankiraan suxu a tongo tamine ma, e a dəxo e tungunne fari alo

Musa a yamari kii naxan yi fata Alatalaa falan na.

¹⁶ Dawuda yi a fala Lewi kuntigine xa, a e xa beti baana ndee sugandi e muxune yete naxanye betin bama maxaseene ra sewani, e kondenne nun bolonne nun karijanne maxa.

¹⁷ Lewine yi Yoweli a diin Heman sugandi, e nun a ngaxakedenne Bereki a diina Asafi nun Kusayaa diina Etani, naxan yi Merari yixetene yete.

¹⁸ Lewi gbete yete nan yi de kantanne ra e tan ma yamarin bun: Sakari nun Ben nun Yasiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Benaya nun Maaseya nun Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon e nun Yeyiyeli.

¹⁹ Heman nun Asafi nun Etani nan yi betin bama, e karijan sula daxine maxa.

²⁰ Sakari nun Asiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Yunni nun Eliyabi nun Maaseya nun Benaya nan yi kondenne maxama e xuini texin na.

²¹ Matitiya nun Elifelehu nun Mikineyahu nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli nun Asasiya yi kondenna luti solomasexe daxine nan maxama.

²² Lewi bənsəna muxun Kenaniya yi findixi beti baane yeteratiin nan na Alaa Kankiraan maxalideni. A yi na wanla kolon ki fajni.

²³ Bereki nun Elikana nan yi kantan tiine ra Alaa Kankiraan dəxon,

²⁴ e nun Obedi-Edon nun Yexiya. Saraxaraline Sebaniha nun Yosafati nun Nataneli nun Amasayi nun Sakari nun Benaya nun Eliyeleri nan yi xətane fema Alaa Kankiraan yetagi.

Layiri Kankiraan so fena taani Samuyeli Firinden 6.12-23

²⁵ Nayi, Dawuda nun Isirayilaa fonne nun sofa kuntigin naxanye yi dəxi sofa wuli xun na, ne birin yi ti kiraan xon alogo e xa sa Alatalaa Layiri Kankiraan mati sewani keli Obedi-Edon konni.

²⁶ Ala yi Lewi bənsəna muxune mali Alatalaa Layiri Kankiraan xalideni. E tura solofere nun yete kontonna solofere ba saraxan na.

²⁷ Dawuda yi maxidixi taa dugi doma fajni nin, e nun Lewi bənsəna muxun naxanye yi Layiri Kankiraan maxalima e nun beti baane nun beti ba kuntigin Kenaniya. Dawuda mən yi saraxarali domana nde fan nagodo a ma.

²⁸ Isirayila kaane birin yi siga Alatalaa Layiri Kankiraan na sewani. Ndee yi fenne nun xətane fema, ndee yi karijanne maxama, ndee yi kondenne nun bolonne maxama.

* 15:1: 15.1 Alaa Layiri Kankirana fe mən sebxexəroyaan 25.10-22 kui.

²⁹ Sali a dii temen Mikali yi tixi banxin foye soden na, a Isirayila kaane to fe Alatalaa Layiri Kankiraan na Dawudaa Taani. A to Manga Dawuda to a bodonje sewani, a yi a rajaxu a bojeni.

16

Dawuda Ala tantun fena

¹ Na xanbi ra, e yi fa Alaa Kankiraan na, e fa a doxo bubun kui, Dawuda naxan nafalaxi a doxoden na. E yi saraxa gan daxine nun boje xunbeli saraxane ba Ala xa.

² Dawuda to yelin na saraxane be, a yi duba Isirayila yamaan xa Alatala xinli.

³ Na xanbi ra, a yi burun nun tamaro bogi xare rafalaxin nun jaxun danna rafalaxin xundi keden keden so Isirayila kaane birin yii, xemen nun jaxanla.

⁴ A yi Lewina ndee sugandi alogo e xa wali Alatalaa Kankiraan yetagi, e Alatala maxandi, e barikan bira Isirayilaa Ala xa, e a tantun. Ne xinle ni itoe ra:

⁵ Asafi, naxan findi e kuntigin na e nun Sakari, naxan findi kuntigi firinden na e nun Yeyiyeli nun Semiramoti nun Yexiyeli nun Mattiya nun Eliyabi nun Benaya nun Obedi-Edon nun Yeyiyeli. Kondenne nun bolonne yi e yii. Karijanne yi Asafi yii.

⁶ Saraxaraline, Benaya nun Yaxasiyeli yi xotane fema Alaa Layiri Kankiraan yetagi.

⁷ Dawuda betini ito so Asafi nun a muxune yii na loxon nin a singeni alogo e xa Alatala tantun.

Yaburin 105.1-15

⁸ E Alatala tantun.

E yi a maxandi.

A bata naxan liga,
e na fala siyane xa.

⁹ E betin ba a xa,

e yi a tantun betine yi,

e yi a kabanako feene birin fala.

¹⁰ E e kanba a xili sarijanxini.

Naxanye birin Alatala fenma,
ne xa sewa.

¹¹ E e yee rafindi Alatala nun a senben ma,

e lu a fenje waxatin birin.

¹² A wali fajn naxanye ligaxi

e nun a kabanako feene

nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira e ma,

¹³ e tan Isirayila bomsonna,

a walikene,

e tan Yaxubaa diine,

Ala naxanye sugandixi.

¹⁴ A tan nan Alatala ra,

en ma Ala.

A tan nan boxon birin kitisaan na.

¹⁵ A joxo luma a layirin xon ma nen han habadan,

e nun a falane fe han mayixete wuli keden,

¹⁶ e nun a layirin naxan xidi

e nun Iburahima tagi,

a yi a kolo Isiyaga xa.

¹⁷ A mon yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xon,
a findi habadan layirin na Isirayila kaane

xa.

¹⁸ A yi a fala, a naxa,

“N Kanan yamanan soma nen

e nun i yixetene yii e keen na.”

¹⁹ E mi yi wuya nun.

Xoje dando nan tun yi e ra na yamanani.

²⁰ E yi kelima nen siyana nde ye

e siga nde gbete ye,

e keli yamanana nde yi

e siga nde gbete yi.

²¹ Koni, a mi tinje muxu yo xa e jaxankata.

A mangane rakolon nen e fe yi, a naxa,

²² “E nama fefe liga n ma muxu sugandixine ra.

E nama fefe jaxi liga n ma nabine ra.”

Yaburin 96

²³ Dunuja muxune birin xa betin ba Alatala xa.

E yi lu a raliye waxatin birin yi

fa fala a bata en nakisi.

²⁴ E a binyena fe fala siyane birin xa,

e yi a kabanako feene rali muxune birin ma.

²⁵ Alatala gbo,

a lan a xa matoxo han!

A lan a xa binya dangu alane birin na.

²⁶ Siyane alane birin findixi ala fuune nan na,

koni Alatala tan bata koren da.

²⁷ A rabilinxi naxon nun gboon nan na.

A konna rafexi senben nun sewan nan na.

²⁸ E tan dunuja siyane birin,

e fa Alatala tantun,

e yi a tantun a binyen nun a senbena fe ra.

²⁹ E fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.

E fa kiseene ra a yetagi.

E Alatala batu a noro sarijanxini.

³⁰ Dunuja muxune,

e xuruxurun a yetagi.

Dunuja a kiini, a mi yigisanma.

³¹ Kore xonna nun boxo xonna xa sewa han!

E yi a fala siyane xa,

a Alatala nan mangan na.

³² Foxo igen xa a xuini te

e nun seen naxanye a xore ra.

Burunna xa sewa

e nun a yi seene birin.

³³ Fotonna wudine xa sonxo sewani,

e sonxo Alatala yetagi,

amasoto a fama nen.

A fama nen a kitin sa dunuja yi.

Yaburin 106.1, 47-48

³⁴ E Alatala tantun amasoto a fan.

A hinanna luma nen habadan!

³⁵ E a fala Ala xa, e naxa,
 “Ala, nxu rakisi,
 nxu ratanga siya gbete ne ma,
 alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,
 na yi findi nxu kanba xunna ra.”

³⁶ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala
 habadan han habadan!

Nayi, yamaan yi a fala, e naxa,
 “Amina! Tantunna Alatala xa.”

³⁷ Dawuda yi Asafi nun a ngaxakedenne
 yamari a e xa wali Alatalaa Layiri Kanki-
 raan yetagi waxatin birin.

³⁸ A yi Yedutun ma diina Obedi-Edon nun
 Xosa nun a muxu tonge sennin muxu solo-
 masexe yamari a e xa so deen kantan.

³⁹ Saraxaraliin Sadoki nun a ngaxake-
 denne yi lu Alatalaa Batu Bubuni naxan yi
 tixi taan kideni Gabayon yi.

⁴⁰ E yi lu saraxa gan daxine be Alatala xa
 xotonna nun jinbanna alo a sebexi Alatalaa
 sariyani kii naxan yi, a naxan soxi Isirayila
 kaane yii.

⁴¹ Heman nun Yedutun nun muxun nax-
 anye yi sugandixi, ne fan yi na alogo e xa
 Alatala tantun, bayo a hinanna luma nen
 habadan!

⁴² Heman nun Yedutun yi xotane fema,
 e yi karijanne maxama alogo e xa betin
 ba Ala xa. Yedutun ma diine nan yi na de
 kantanne ra.

⁴³ Na xanbi ra, yamaan birin yi siga e
 konni. Dawuda fan yi xete a konni dubadeni
 a denbayaan xa.

17

Alaa layirina Dawuda xa Samuyeli Firinden 7.1-17

¹ Dawuda to yelin soe a manga banxin kui,
 a yi a fala Nabi Natan xa, a naxa, “Banxin
 naxan nafalaxi suman wudin na, n na nan
 kui, koni Alatalaa Layiri Kankiraan mon
 bubun nan kui.”

² Natan yi Dawuda yabi, a naxa, “I rafan
 feene birin liga, bayo Ala i xon.”

³ Na keen na, Ala yi a fala Natan xa, a
 naxa,

⁴ “Siga, a fala n ma walikéen Dawuda xa
 fa fala Alatala ito nan falaxi, a naxa, “I tan
 mi batuden tima n xa n luma denaxan yi.

⁵ N yeteen munma lu n batu banxi kui
 singen, xabu n na Isirayila kaane ramini
 lxoni Misiran fari ma han to, koni n yi
 bubun nan kui yiren birin yi.

⁶ N siga denaxan birin yi nxu nun Isiray-
 ila kaane, n yeerati wuyaxi dxo nen n ma
 yamana Isirayila xun na alogo e xa n ma
 yamaan masuxu. Koni, na waxatin birin yi,
 n mi a fala muxu yo xa, n naxa: Nanfera, i
 mi suman wudi banxin tixi n xa?”

⁷ “Nanara, i mon xa a fala n ma walikéen
 Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin

Kanna ito nan falaxi, a naxa: N tan nan i
 baxi xuruseene dxo ra kantan tideni alogo i
 xa findi n ma yamana Isirayila yeeratiin na.

⁸ I siga yiren naxan birin yi n lu nen i xon,
 n yi i yaxune birin faxa i yetagi, n yi i findi
 xili gbee kannu ra alo muxu gbeen naxanye
 dxo xonna fari.

⁹ N yiren soma nen n ma yamana Isirayila
 yii e dxoma denaxan yi. E luma nen na,
 gaxu yo mi e suxe. Muxu jaxi yo mon mi fa
 e jaxankatama alo bodeni,

¹⁰ n kitisane dxo n ma yamana Isirayila
 xun na waxatin naxan yi. N ni i yaxune
 birin sa i sanna bun. N naxan falama i xa,
 Alatala nan banxin tima i xa naxan findima
 i yixetene ra mangayani.

¹¹ I na faxa waxatin naxan yi, i siga i ben-
 bane fema, n yi i yetena diina nde sugandi
 a ti i joxoni mangayani, n yi a senben xun
 masa.

¹² Na nan n batu banxin tima n xa, n yi a
 mangayaan nasabati habadan.

¹³ N findi a fafe ra, a fan yi findi n ma diin
 na. N mi n ma hinanna masigama a ra alo n
 naxan liga manga singen na.

¹⁴ N na a findima nen n ma yamana mang-
 gan na, a mangayaan mi kale habadan.’”

¹⁵ Ala naxan birin fala Natan xa fetoni alo
 xiyena, a na birin yebe Dawuda xa.

Dawudaa Ala maxandina Samuyeli Firinden 7.18-29

¹⁶ Na xanbi ra, Manga Dawuda yi siga, a
 sa dxo Alatala yetagi, a yi a fala, a naxa,
 “Marigina Alatala, n na a kolon a n tan nun
 n ma denbayaan mi lan nxu na birin soto i
 naxan fixi nxu ma.

¹⁷ Koni, Ala, i tan yee ra yi, sese mi na
 ra! I bata de xuine tongo lan i ya walikena
 denbayana tila ma. Marigina Alatala, i bata
 n yate alo muxu fisamantenna.

¹⁸ N tan Dawuda, n nxe nanse fale i xa
 xunna kenli ito a fe ra i naxan fixi i ya
 walikéen ma? I tan yetena i ya walikéen
 kolon.

¹⁹ Alatala, i bata fe gbeeni ito ragidi i ya
 walikena fe ra fata i sagoon na alogo i xa i
 senbe gbeen mayita.

²⁰ Alatala, i joxon mi na, ala gbete mi na ba
 i tan na. Nxu bata na kolon.

²¹ Siya gbeten mundun dununya yi naxan
 luxi alo i ya yamana Isirayila, Ala naxanye
 raminixi konyiyani? I e xunba nen Misiran
 kaane nun e alane senben bun, i yi e findi
 i ya yamaan na, i siya gbete kedi i ya
 yamaan yee ra, i kabanako fe magaxuxine
 raba e yetagi alogo i xa i xinla makenen.

²² I yi Isirayila findi i ya yamaan na
 habadan. Alatala, i yi findi nxo Ala ra.”

²³ “Iki, Alatala, i de xuiin naxan tongoxi
 n tan, i ya walikéen nun n ma denbayaan

xa, na xa rakamali habadan. Na liga alo i a falaxi kii naxan yi.

²⁴ Na rakamali alogo i xinla xa binya han habadan. Muxune a falama nen nayi, e naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Ala naxan Isirayila xun na, a findixi Isirayilaa Ala nan na.' Senben xa lu i ya walikeen Dawudaa denbayaan xa i yetagi.

²⁵ N ma Ala, i bata i miriyaan yita n na a i n yixetene findima nen mangane ra n joxoni. Nanara, i ya walikeen bata susu fe i yetagi i maxandideni.

²⁶ Alatala, i tan nan Ala ra. Iki, i bata fala fajini ito ti i ya walikeen xa.

²⁷ I bata a ragidi a i xa barakan sa n ma denbayani alogo n bomsanna xa lu mangayani i yetagi habadan. Bayo, i tan, Alatala nan barakan nagidixi n ma denbayaan ma, barakan luma nen a foxo ra habadan."

18

*Dawuda no sotona yengeni
Samuyeli Firindena 8.1-14*

¹ Na waxatin danguxina, Dawuda yi Filisistine no yengeni, a yi e rayarabi, a yi Gati taan nun a rabilinne ba e yii.

² A yi Moyaba kaane fan no yengeni, e yi lu a yamarin bun ma, e lu mudun soe a yii.

³ Dawuda mən yi Soba mangan Hadadeseri fan no yengeni Xamata mabinni, Hadadeseri yi waxi Efirati baan tongo feni waxatin naxan yi.

⁴ Dawuda yi yenge so wontoro wuli keden nun soo ragi wuli solofere nun sofa wuli moxone ba a yii. A yi soone birin san xanbi ra fasane bolon fo soo keme joxondan a naxanye ramara.

⁵ Arami kaane yi keli Damasi taani, e yi fa Soba mangan Hadadeseri malideni, koni Dawuda yi e sofa wuli moxonen nun frin faxa.

⁶ Dawuda yi a yamana kanne dexo Damasi taani Arami yamanani. Arami kaane yi lu Dawudaa yamarin bun, e lu mudun soe a yii. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

⁷ Dawuda yi Hadadeseri a sofane ye masansan wure lefa xema daxine xali Yerusalen yi.

⁸ A yi sula gbege tongo keli Hadadeseri a taane yi, Tibati nun Kun. Sulemani yi na rawali a findi ige ramara se gbeen na e nun senbetenne nun saraxa ganden waliseene.

⁹ Xamata mangan Tohu yi a me a Dawuda bata Soba mangan Hadadeseri a sofane birin no yengeni,

¹⁰ a yi a dii xemen Hadoran nasiga Manga Dawuda ma, alogo a xa sa a xontan a no sotona fe ra Hadadeseri yengeni, bayo Manga Tohu nun Manga Hadadeseri yi yengeni. A mən yi siga xema seene ra e nun gbetin nun sulana.

¹¹ Manga Dawuda yi na birin fi Alatala ma, e nun gbeti fixen nun xemana a naxan tongo siyani itoe birin yii: Edon kaane nun Moyaba kaane nun Amonine nun Filisistine nun Amalekine.

¹² Seruyaa diina Abisayi yi Edon kaa wuli fu nun solomasexe faxa Foxo Lanbanni.

¹³ A yi yamana kanne lu Edon yi alogo na birin xa lu Dawudaa yamarin bun ma. Dawuda na yi siga dede, Alatala yi xunna kenla fima nen a ma.

*Dawudaa kuntigine
Samuyeli Firinden 8.15-18*

¹⁴ Dawuda yi lu Isirayila birin xun na. A yi kiti kenden sama tinxinna nin a yamaan birin yi.

¹⁵ Seruyaa dii xemen Yowaba nan yi sofane kuntigin na. Axiludu a dii xemen Yosafati nan yi mangana yenla ra.

¹⁶ Axitubaa dii xemen Sadaki nun Abiyatari a dii xemena Abimeleki nan yi saraxaraline ra. Sawesa nan yi sebeli tiin na.

¹⁷ Yehoyadaa dii xemen Benaya nan yi Keretine nun Peleti kaane xun na. Manga Dawudaa diine nan yi mangan bundoxone ra.

19

*Dawuda nun Amonine yengena
Samuyeli Firinden 10.1-5*

¹ Na dangu xanbini, Amonine mangan Naxasi yi faxa, a diin yi dexo a joxoni.

² Dawuda yi a miri, a naxa, "N hinanma nen Naxasi a dii xemen Xanun na, bayo a fafe hinan nen n na." Dawuda yi xerane rasiga Xanun ma a fafe sayaan xontan tideni. Dawudaa xerane yi sa so Amonine yamanani Xanun fema saya xontendeni.

³ Koni, Amonine kuntigine yi a fala Xanun xa, e naxa, "I laxi a ra a Dawuda a muxune rafaxi i fafe saya xontenden nan tun yi ba? E mi faxi koten xan na ba alogo e xa taan nakorosi, loxona nde e yi no a suxe?"

⁴ Nayi, Xanun yi Dawudaa xerane suxu, a yi e de xabene bi, a yi e domane raxaba e xorene yilanni, a fa e raxete Dawuda ma.

⁵ E fa xerane fe dentegen sa Dawuda xa, a yi muxune xe a xerane foxo ra, bayo e yi yagixi han, a yi a fala e xa, a naxa, "E lu Yeriko yi han e de xabene yi mini. Na xanbi ra, e fa so be."

Samuyeli Firinden 10.6-19

⁶ Amonine to a kolon a e bata rapaxu Dawuda ma alo se kunxin xirina, Xanun yi gbeti fixen kilo wuli tonge saxan e nun naanin fi Arami kaane ma, naxanye yi Mesopotamiya yamanani, e nun Maka nun Soba yamanani alogo e xa fa e yenge so wontorone nun e soo ragine ra.

⁷ Na ma, e yi fa yenge so wontoron wuli tonge saxan nun frin na. Maka mangan

nun a yamaan fan yi fa, e fa e malan Medeba taan yetagi. Amonine fan yi mini e taane yi alogo e xa Dawuda yenge.

⁸ Dawuda yi na me, a yi sofa kuntigin Yowaba nun a sofa kendene birin nasiga e yengedeni.

⁹ Amonine yi mini, e ti yenge so xinla ma e taan so deen na. Mangan naxanye fa e malidene, ne yi tixi e danna burunna ra.

¹⁰ Yowaba to a kolon a yengen yi a yee ra e nun a xanbi ra, a yi Isirayila sofa kendena ndee sugandi Arami kaane yenge xinla ma.

¹¹ A yi sofa donxene lu a tada Abisayi a yamarin bun ma Amonine yenge xinla ma.

¹² Yowaba yi a fala a tada xa, a naxa, "Xa Arami kaane senben gbo n xa, i fa n mali. Xa Amonine fan senben gbo i xa, n fan yi sa i mali.

¹³ I tunnafan, en na en wekile, en yi en ma yamaan xun mayenge e nun en ma Alaa taane. Alatala xa a rafan feen liga."

¹⁴ Yowaba nun a ganla yi e maso Arami kaane yengedeni, koni ne yi e gi a yee ra.

¹⁵ Amonine to a to, a Arami kaane bata e gi, e fan yi e gi Yowaba tada Abisayi bun. E yi sa so e taani. Yowaba fan yi xete Yerusalen yi.

¹⁶ Arami kaane to a kolon a Isirayila bata e no yengeni, e yi xerane rasiga Arami kaane ma naxanye yi Efirati baan kidi ma. Hadadeseri a sofa kuntigin Sofaki nan yi e xun na.

¹⁷ Dawuda to na me, a yi Isirayila kaane birin malan, e yi fa Yuruden baan gidi, e siga Arami kaane yengedeni.

¹⁸ Arami kaane mon yi e gi Isirayila kaane bun. Dawuda yi e yenge so wontoro sofaan muxu wuli solofere faxa, e nun e sofaan muxu wuli tonge naanin naxanye yi sigama e sanni. A yi sofa kuntigin Sofaki fan faxa.

¹⁹ Hadadeseri a walikene to a kolon a Isirayila kaane bata e no yengeni, e yi layirin xidi e nun Dawuda tagi, e yi lu a yamarin bun. Xabu na, Arami kaane mi fa tin Amonine maliye sonon.

20

Dawuda Amonine nun Filisitine yenge fena

Samuyeli Firinden 11.1 nun 12.26-31

¹ Ne enenen folon na, mangane yi darixi mine yenge sodeni waxatin naxan yi, Yowaba nun a sofa wekilixine yi sa Amonine yenge. Koni, Dawuda tan yi lu Yerusalen yi. Yowaba yi Rabaha taan suxu, a menna kala.

² Nayi, Dawuda yi fa mangaya taxam- aseri komotin ba Amonine mangan xun na, naxan xemaan binyen yi dangue kilo tonge saxan na. Geme faji kenden fan yi a ma. Na

mangaya taxamaseri komotin yi so Dawuda xun na, a yi funma se wuyaxi tongo taani.

³ Yamaan naxan yi na, Dawuda yi ne xali, a yi sa e ti karahan wanle ra, wudi masonla nun geme bon nun wudi segena. A Amonine taane birin ma fe liga na kii nin. Na xanbi ra, Dawuda nun a sofane yi xete Yerusalen yi.

⁴ Na danguxina, Isirayila kaane nun Filisitine yi sa yenge Geseri yi. Na yengeni, Xusa kaan Sibekayi yi Sipayi faxa. Refa yixetena nde nan yi Sipayi ra. Na yi Filisitine yagi.

⁵ Isirayila kaane nun Filisitine mon yi yenge. Yayiri a diina Elexanan yi Gati kaan Goliyati xunyen Laxami faxa na waxatin nin. A senben yi gbo han, a tanban yi gbo alo gbindonna.

⁶ Yenge gbete yi keli Gati taani. Xeme kuyena nde yi na, naxan yii soli sennin sennin yi a ra e nun san soli sennin sennin, e birin malanxina, maxoren nun naanin. Refa yixetena nde nan yi na fan na.

⁷ A to Isirayila makonbi, Dawuda tada Simeyaa dii xemen Yonatan yi a faxa.

⁸ Xemeni itoe birin yi fataxi Refa yixetene nan na Gati taani. Dawuda nun a sofane yi ne birin faxa.

21

Isirayila yamaan yaten sebe fena Samuyeli Firinden 24.1-9

¹ Setana yi keli Isirayila xili ma, a yi Dawuda radin a xa Isirayila kaane tenge.

² Dawuda yi a fala Yowaba nun a sofa kuntigine xa, a naxa, "E siga, e sa Isirayila kaane tenge, keli Beriseba ma, sa doxo Dan yamanan na. E fa na yaten dentege n xa."

³ Yowaba yi a yabi, a naxa, "Alatala xa Isirayila yamaan nawuya ayi doxo keme. Mangana, n kannu, i ya walikene xa mi ne birin na ba? Nanfera i fe sifani ito maxodinxi? Nanfera i waxi a xon ma Isirayila yamaan xa yulubin tongo?"

⁴ Koni, mangan xuiin mi yi matande. Nana, Yowaba yi mini, a yi Isirayila bonon birin yisiga, a fa xete Yerusalen yi.

⁵ A yi yamaan yaten fala Dawuda xa. Isirayila kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kannu miliyon keden wuli keme. Yuda kaane yaten ni i ra: xeme silanfan kannu wuli keme naanin muxu wuli tonge solofere.

⁶ Koni, Yowaba mi Lewi nun Bunyamin bononna muxune tenge, bayo mangana yamarin mi yi rafanxi a ma.

⁷ Yamarini ito yi rajaxu Ala ma. A yi Isirayila jaxankata.

Ala yi Dawuda yulubin saran a ra Samuyeli Firinden 24.10-17

⁸ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, "N yulubi gbeen nan ligaxi ito ra. Iki, n bata

i mayandi, i xa diɲa n tan, i ya walikεεn yulubin ma. N bata xaxilitareyaan liga.”

⁹ Alatala yi a fala Manga Dawudaa fetoon Gadi xa, a naxa,

¹⁰ “A fala Dawuda xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: Fe saxan ni i ra. Keden sugandi, n xa na liga i ra.’”

¹¹ Gadi yi siga Dawuda fεma, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan falaxi i xa, a naxa,

¹² ‘Naxankatan mundun lan a xa sa i ma: ɲεε saxan fitina kamεna, hanma yaxune yi ε halagi silanfanna ra kike saxan, hanma Alatala xa a halagi ti malekan nafa ε ma, naxan Isirayila yamaan naxɔrima Alaa silanfanna nun fure ɲaxin na xii saxan.’ Iki, a fala n xa n lan n xa sa naxan fala n kannna xa naxan n xεxi.”

¹³ Dawuda yi Gadi yabi, a naxa, “N bɔɲεn sunuxi han! A lan n xa n yetε lu Alatala yii bayo a kininkinina gbo, na fisa benun n xa lu adamadiine sagoni.”

¹⁴ Alatala yi fure ɲaxin nadin Isirayila yamaan ma han muxu wuli tonge solofere yi faxa Isirayila yamanani.

¹⁵ Ala yi malekan xε Yerusalen yi, a xa sa na kala. A yi na kalama waxatin naxan yi, Alatala yi a to, a yi nimisa na halagina fe ra. A yi a fala na malekan xa naxan yi a kalama, a naxa, “Na bata lan. E lu na fa.” Alatalaa malekan yi tixi Oronan, Yebusu kaana lonna nan ma.

¹⁶ Dawuda yi a yεε rakeli, a Alatalaa malekan to tixi kuyen nun bɔxɔn lan tagini, a silanfanna baxi a tεni, a yεε rafindixi Yerusalen ma. Dawuda nun fonne yi kasa benbeli dugin nagodo e ma sununi, e yi bira, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma.

¹⁷ Dawuda yi a fala Ala xa, a naxa, “N tan xa mi yamarin fixi ba a Isirayila yamaan xa tenge? N tan nan yulubin ligaxi, n tan nan fe kobini ito ligaxi. Yamaan tan nanse ligaxi? Alatala, n ma Ala, n tan nun n ma denbayaan halagi, i ya yamaan lu na.”

Dawuda yi Oronan ma lonna sara Samuɛli Firindena 24.18-25

¹⁸ Alatalaa malekan yi a fala Gadi xa, a a xa a fala Dawuda xa, fa fala a xa sa saraxa gandena nde rafala Alatala xa Oronan Yebusu kaana lonna ma.

¹⁹ Dawuda yi siga mεnni alo Gadi a fala a xa kii naxan yi Alatala xinla ra.

²⁰ Oronan yi murutu bɔnbɔni lonna ma, a yi a firifiri, a yi malekan to. A dii naaninne yi e luxun.

²¹ Na waxatini, Dawuda fan yi a maso. Oronan to a to, a yi keli lonna ma, a sa a xinbi sin Dawuda bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma.

²² Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “Lonni ito so n yii alogo n xa saraxa ganden

nafala Alatala xa. N na a saren defexin soε i yii alogo fure ɲaxin xa ba yamaan ma.”

²³ Oronan yi Dawuda yabi, a naxa, “Mangana, a tongo. N kannna xa a rafan feen liga a ra. N bata ɲingeni itoe fan so i yii, e xa findi saraxa gan daxin na. Ningena xεε ra bɔnbɔ seene yi findi saraxan gan yegen na, murutuni ito fan xa findi bogise saraxan na. N bata ito birin fi i ma.”

²⁴ Koni, Manga Dawuda yi a fala Oronan xa, a naxa, “En-εn, n waxi a sara feni a saren defexin nan na. N mi seen bama saraxan na Alatala xa n mi naxan saraxi. N mi nεε saraxa gan daxin bε n mi naxan sare fixi.”

²⁵ Nayi, Dawuda yi xεmaan kilo solofere so Oronan yii na lonna fe ra.

²⁶ Dawuda yi saraxa ganden nafala mεnni Alatala xa, a fa saraxa gan daxine nun bɔɲε xunbeli saraxane ba. A yi Alatala maxandi, Alatala yi a yabi tεen na naxan godo saraxa ganden ma keli kore.

²⁷ Nayi, Alatala yi falan ti malekan xa, a yi silanfanna raso a tεeni.

²⁸ Na waxatini, Dawuda yi saraxane bama Oronan Yebusu kaana lonna nan ma, bayo a bata yi a kolon a Alatala a yabima mεnna nin.

²⁹ Na waxatini, Musa Alatala Batu Bubun naxan nafala tonbonni, na yi na taan kideni Gabayon yi, e nun saraxa gandena, saraxa gan daxine yi bama dεnaxan yi.

³⁰ Koni, Dawuda mi yi sigε mεnni Ala maxɔdindeni, bayo a yi gaxuxi Alatalaa malekana silanfanna yεε ra.

22

¹ Dawuda yi a fala, a naxa, “En Marigina Alatalaa banxin ti be, e nun saraxa gandena, Isirayila saraxa gan daxine bama a xa dεnaxan yi.”

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

² Dawuda yi yamarin fi a xɔɲεn naxanye dɔxi Isirayila yamanani, a ne xa malan. A yi ne findi gεmε masonle ra Ala Batu Banxin ti feen na.

³ Dawuda yi wure gbege fen, naxanye findima banxin gbangban seene nun dεen singan seene ra. A yi sula gbege fan feen naxan yate mi yi nεε kolonɲε.

⁴ Sidɔn kaane nun Tire kaane yi Dawuda mali suman wudi fajin gbege fendeni.

⁵ Dawuda yi a fala, a naxa, “N ma diin Sulemani munma kɔxɔ singen, a mɔn mi wanla kolon. Banxin naxan tima Alatala xa, na lanma a xa tofanɲε ayi, a rayabu siyane birin yetagi.” Na ma, Dawuda se gbege malan nεn na banxin ti feen na benun a xa faxa.

⁶ Dawuda yi a diin Sulemani xili, a yi a fala a xa fa fala a xa banxin ti Alatala xa, Isirayilaa Ala.

⁷ Dawuda yi a fala Sulemani xa, a naxa, “N ma diina, n bata yi a miri n bɔɔɛni, n xa banxin ti Alatala xa, n ma Ala,

⁸ koni Alatala a fala nɛn n xa, a naxa, ‘I bata muxu wuyaxi faxa yɛngɛ wuyaxi yi, i nama banxin ti n xa. Yɛngɛ soon nan i ra, i bata faxa gbɛgbe ti n yetagi.

⁹ Koni, i diina nde sɔtɔma nɛn, naxan findima bɔɔɛ xunbeli muxun na, n matahun fima naxan ma a yaxune fe ra. A xili bama nɛn Sulemani. Isirayila yamaan luma nɛn bɔɔɛ xunbenli tun a siimayaan birin yi.

¹⁰ A tan nan banxin tima n xa n xinla binyama dɛnaxan yi, a yi findi n ma diin na, n fan yi findi a fafe ra. A mangayaan sabatima nɛn Isirayila xun na habadan.’ ”

¹¹ “Iki, n ma diina, Alatala xa lu i xɔn alogo i xa nɔ Alatalaa banxin tiyɛ, i ya Ala, alo a a fala kii naxan yi lan i tan ma.

¹² Alatala xa fekolonna nun xaxili faɔin fi i ma a na i findi mangan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani alogo i xa Alatalaa sariyan suxu, i ya Ala.

¹³ Feen birin sɔnɔyama i xa nɛn, xa i Alatalaa sariyan nun a yamarine suxu, a naxanye soxi Musa yii Isirayila xa. I wɛkile, i sɛnbɛ so! I nama kuisan, i nama gaxu fefe yɛɛ ra!

¹⁴ N bata wɛkile n yi xɛmaan kilo miliyɔn saxan e nun kilo wuli kɛmɛ naanin malan Alatala Batu Banxin ti feen na. N mɔn bata wure gbeti fixɛn kilo miliyɔn tonge saxan e nun naanin malan. Sulan nun wuren bata gbo ayi han a yaten mi nɔɛ kolonjɛ. N bata wudin nun gɛmɛn fan fen. I mɔn xa nde sa e fari.

¹⁵ Walikɛ wuyaxi i yii naxanye fatan gɛmɛn masolɛ, e nun naxanye fatan sawurane rafalɛ gɛmɛn nun wudine ma, e nun yirawanla naxanye wanla sifan birin kolon.

¹⁶ Xɛmaan nun wure gbeti fixɛn nun sulan nun wurena i yii han a dangu ayi. Keli i ya wanla fɔlɔ keden na. Alatala xa i mali.”

¹⁷ Dawuda yi a fala Isirayila kuntigine birin xa, a e xa fa a diin Sulemani mali. A yi a fala e xa, a naxa,

¹⁸ “Alatala, ɛ Ala mi luxi ɛ xɔn ba? A mi bɔɔɛ xunbenla fixi ɛ ma yamanan birin yi ba? A bata be kaane sa n sagoni. Yamanan bata lu Alatala nun a yamaan bun ma.

¹⁹ ɛ Alatala, ɛ Ala fen ɛ bɔɔɛn nun ɛ niin birin na. ɛ siga, ɛ sa yire sarijanxin ti Marigina Alatala xa, ɛ Ala, alogo ɛ xa fa Alatalaa Layiri Kankiraan nun a se sarijanxine raso Ala Batu Banxini, Alatala xinla binyama dɛnaxan yi.”

23

Lewi bɔnsɔnna muxune

¹ Dawuda to yelin fore, a yi a diin Sulemani dɔxɔ Isirayila mangan na.

² A yi Isirayila kuntigine nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan.

³ E yi Lewi bɔnsɔnna muxune tɛngɛ, naxanye bata yi jɛɛ tonge saxan sɔtɔ. E yaten yi siga han muxu wuli tonge saxan e nun solomasɛɛ.

⁴ Dawuda yi a fala, a naxa, “N bata muxu wuli mɔxɔɔɛn nun naanin sugandi alogo e xa e yengi lu Alatala Batu Banxin wanle xɔn. Muxu wuli sennin xa findi kitisane ra. Muxu wuli naanin yi findi dɛ kantan muxune ra.

⁵ Muxu wuli naanin yi findi Alatala tantun muxune ra maxaseene ra, n naxanye rafalaxi a tantun seen na.”

⁶ Dawuda yi Lewi bɔnsɔnna muxune yitaxun Lewi a diine denbaya yɛɛn ma. Lewi a diine nan itoe ra: Gɛrisɔn nun Kehati nun Merari.

⁷ Gɛrisɔn ma diine nan itoe ra: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladanaa diine nan itoe ra: Yɛxiyɛli, a dii singen nun Setama nun Yoweli. E birin malanxina muxu saxan.

⁹ Simeyi a diine nan itoe ra: Selomiti nun Xasiyɛli nun Haran. E birin malanxina muxu saxan. Ladanaa denbaya xunne nan ne ra.

¹⁰ Simeyi a diine nan itoe ra: Yaxati nun Sisa nun Yewusi nun Beriya. Simeyi a dii naaninne nan ne ra.

¹¹ Yaxati nan dii singen na. Sisa nan dii firinden na. Koni, Yewusi nun Beriya mi dii wuyaxi sɔtɔ. Na ma, e yi e diine yate denbaya kedenna ra e bɔnsɔn kɛdin ma.

¹² Kehati a diine nan itoe ra: Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyɛli. E birin malanxina muxu naanin.

¹³ Amirama a diine nan itoe ra: Haruna nun Musa. Haruna yi rasarijan Ala xa alogo a xa lu wale yire sarijanxi fisamantenni, e nun a bɔnsɔnna muxune han habadan, alogo e xa wusulanna gan saraxan na Alatala xa, e yi wali a yɛtagi, e mɔn yi lu dubɛ muxune xa Ala xinli han habadan.

¹⁴ Musa tan findi Alaa muxun nan na. A diine yi lu Lewi bɔnsɔnna muxune yɛ.

¹⁵ Musaa diine nan itoe ra: Gɛrisɔmi nun Eliyɛseri.

¹⁶ Gɛrisɔmi a diin nan itoe ra: Sebuweli nan yi a dii singen na.

¹⁷ Eliyɛseri a diine nan itoe ra: Rexabiya nan yi a dii singen na. Eliyɛseri mi dii xɛmɛ gbɛtɛ sɔtɔ, koni Rexabiya dii wuyaxi sɔtɔ nɛn.

¹⁸ Yisehari a diine nan itoe ra: Selomiti nan yi a dii singen na.

¹⁹ Xebiron ma diine nan itoe ra: Yeriya nan yi a dii singen na, Amari a firindena, Yaxasiyɛli a saxandena, e nun Yekameyami a naanindena.

²⁰ Yusiyeli a diine nan itoe ra: Mike nan yi a dii singen na, Yisiya a firindena.

²¹ Merari a diine nan itoe ra: Maxali nun Musi. Maxali a diine nan itoe ra: Eleyasari nun Kisu.

²² Eleyasari faxa nen, a mi dii xeme yo lu, koni a dii temene tan lu nen. Kisu a diine yi e dɔxɔ e jaxanle ra.

²³ Musi a diine nan itoe ra: Maxali nun Ederi nun Yeremoti. E birin malanxina muxu saxan.

²⁴ Ne nan findi Lewi yixetene ra naxanye findi bɔnsɔnna denbaya xunne ra, e keden kedenna birin xinle seɓexi e bɔnsɔn keɗin kui. E yi walima nen Alatala Batu Banxin kui e barin na yi jee mɔxɔjen sɔɔ.

²⁵ Dawuda bata yi a fala, a naxa, "Alatala, Isirayilaa Ala bata bɔne xunbenla fi a yamaan ma. A bata fa dɔxɔ Yerusalen yi habadan.

²⁶ Lewine mi fa Alaa Batu Bubun nun a muranne xalima yire gbete yi sɔnɔn."

²⁷ Fata Dawudaa yamari dɔnxene ra, Lewi bɔnsɔnna muxune tenge nen naxanye barin bata yi jee mɔxɔjen sɔɔ.

²⁸ Lewi bɔnsɔnna muxune nan yi Haruna yixetene malima Alatala Batu Banxin wanle ra. E tan nan yi a sansanna kuiin nun a banxin kuiin masuxuma, e mɔn yi seene rasarijanma, e yi wali xunxurine ke Ala Batu Banxini.

²⁹ E yi burune rafalama naxanye ralima Ala ma, e murutu fujin din naxan findima bogise saraxane ra, e buru ratetaren nafala, e nun donseen sifan birin. E tan nan mɔn yengi yi dɔxi ligaseene birin xɔn, sikenle nun ligaseen naxanye seen kuyen maligama.

³⁰ E yi lanma e xa siga Alatala tantundeni xɔtɔnna nun jinbanna lɔxɔ yo lɔxɔ.

³¹ E mɔn yi saraxa gan daxine bama Alatala xa Matabu Lɔxɔne ma e nun Kike Nenen sanle yi, e nun sali gbete ye ma. E yi lanma e xa wali Alatala xa a sariyan xɔn.

³² E tan nan yi Naralan Bubun nun yire sararijanxin masuxuma. E yi Alatala batuden wanle birin kema e ngaxakedenna Haruna yixetene yamarin nan bun.

24

Saraxaraline yitaxun fena

¹ Haruna yixetene yi yitaxunxi a dii naaninne nan na. A diine nan itoe ra: Nadaba nun Abihu nun Eleyasari nun Itamara.

² Nadaba nun Abihu singen nan faxa be-nun e fafe xa faxa. E mi dii yo sɔɔ. Eleyasari nun Itamara nan yi saraxaraline ra.

³ Eleyasari yixetena nde Sadɔki e nun Itamara yixetena nde Aximeleki yi Dawuda

mali Harunaa diine yitaxundeni alogo e xa ti wanle ra.

⁴ Kuntigi wuyaxi yi to Eleyasari yixetene ye dangu Itamara yixetene ra. Nanara, e yitaxun ikiini: Denbaya xunna muxu fu nun sennin Eleyasari yixetene ye. Denbaya xunna muxu solomasexe Itamara yixetene ye.

⁵ E yi masensenna ti alogo e xa e yitaxun, e yi e ti e wanle ra. Na ma, Eleyasari yixetena ndee nun Itamara yixetena ndee birin yi findi yire sararijanxin kuntigine ra e nun kuntigine Ala xa.

⁶ Nataneli a diin Semaya, Lewi bɔnsɔnna muxun nan yi e xinle seɓema mangan nun kuntigine nun saraxaraliin Sadɔki nun Abiyatari a diina Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne yetagi e nun Lewi bɔnsɔnna muxune birin. E yi denbaya keden sugandi Eleyasari yixetene ye, e mɔn yi keden sugandi Itamara yixetene ye.

⁷ Denbayane sugandi masensenna xɔn ikiini: A singen Yehoyaribu nan suxu, a firindena Yedaya,

⁸ a saxandena Xarimi, a naanindena Sey-orimi,

⁹ a suulundena Malakiya, a sennindena Miyamin,

¹⁰ a soloferedena Hakɔsi, a solomasexedena Abiya,

¹¹ a solomanaanindena Yosuwe, a fudena Sekani,

¹² a fu nun kedendena Eliyasibi, a fu nun firindena Yakimi,

¹³ a fu nun saxandena Xupa, a fu nun naanindena Yesebeyabi,

¹⁴ a fu nun suulundena Biliga, a fu nun sennindena Imeri,

¹⁵ a fu nun soloferedena Xesiri, a fu nun solomasexedena Hapisɛsi,

¹⁶ a fu nun solomanaanindena Petaxi, a mɔxɔjedena Esekiyeli,

¹⁷ a mɔxɔjen nun kedendena Yakini, a mɔxɔjen nun firindena Gamulu,

¹⁸ a mɔxɔjen nun saxandena Delaya, a mɔxɔjen nun naanindena Maasiya.

¹⁹ A yi lan e xa Alatala Batu Banxin wanle suxu na kii nin alo e benba Haruna a yamari e ma kii naxan yi alo Alatala, Isirayilaa Ala bata yi a yamari a ma kii naxan yi.

Lewi bɔnsɔnna muxu gbete ye fe

²⁰ Lewi bɔnsɔnna muxu gbeten naxanye sugandi, ne nan itoe ra: Amiramaa diine ye: Subayeli. Subayeli a diine ye: Yexedeya.

²¹ Rexabiya a diine ye: Yisiya, a dii singena.

²² Yisehari a diine ye: Selomiti. Selomiti a diine ye: Yaxati.

²³ Xebiron ma diine: a dii singen Yeriya nun a dii firindena Amari nun a dii

saxanden Yaxasiyeli nun a dii naaninden Yekameyami.

²⁴ Yusiyeḷi a diin Mike. Mike a diine ye: Samiri.

²⁵ Mike xunyen Yisiya. Yisiyaa diine ye: Sakari.

²⁶ Merari a diine ye: Maxali nun Musi e nun a diin Yaasiyaa diine.

²⁷ Merari mamandenne, Yaasiyaa diine: Sohami nun Sakuru nun Ibiri.

²⁸ Maxali a diina Eleyasari. Eleyasari mi dii yo sətə.

²⁹ Kisu a diine ye: Yerameeli.

³⁰ Musi a diine ye: Maxali nun Ederi nun Yerimoti. Lewi bənsəna muxune nan yi ne ra denbaya yeən ma.

³¹ E fan sugandi masənsəna nan xən alo e ngaxakedenne, Haruna yixətəne. Na liga Manga Dawuda nun Sadəki nun Aximeleki nun saraxaraline denbaya xunne nun Lewi bənsəna muxune nan yetagi. Na ma, denbayaan muxune birin yi suxi ki kedenna nin keli dii singen ma han a rəpəanna.

25

Beti baane

¹ Dawuda nun sofa kuntigine yi muxuna ndee sugandi Asafi nun Heman nun Yedutun ma diine ye alogo e xa nabiyā falane ti bətini bəḷəna nun kondenna nun karijanne ra. Na muxune xinle ni itoe ra naxanye yi na wanla kəma.

² Asafi a diine ye: Sakuru nun Yusufu nun Netaniya nun Asarəla. Ne yi Asafi a yamarin nan bun. Asafi fan yi nabiyā falane tima bətini mangana yamarin bun.

³ Yedutun ma diine ye: Gedali nun Seri nun Esayi nun Simeyi nun Hasabi nun Matitiya. E birin malanxina muxu sennin. E yi lu e fafe Yedutun ma yamarin bun. Yedutun yi nabiyā falane tima, a bəḷəna maxa, a Alatala matəxə, a yi a tantun.

⁴ Heman a diine ye: Bukiya nun Matani nun Yusiyeḷi nun Sebuweli nun Yerimoti nun Xananiya nun Xanani nun Eliyata nun Gidaliti nun Romanti-Eseri nun Yosobekasa nun Maloti nun Hotiri e nun Maxasiyoti.

⁵ Muxuni itoe birin yi findixi Heman ma diine nan na naxan yi fetoon tima mangan xa fata Ala ra alo xiyena. Ala yi Heman senben gbo ayi, a yi dii xeme fu nun naanin nun dii teme saxan fi a ma.

⁶ Ne birin yi e fafe a yamarin bun ma, e bətine ba karijanne nun kondenne nun bəḷəna ra Alatala Batu Banxin wanla ra. Asafi nun Yedutun nun Heman yi mangana yamarin nan bun ma.

⁷ Muxuni itoe nun e kon kaan naxanye xaraxi bəti ba feene ma Alatala xa naxanye yi fatan, ne birin malanxina, muxu

keme firin muxu tonge solomasexe e nun solomasexe.

⁸ E birin yi masənsəna tima alogo e xa ti wanle ra, dii pəreən nun fonna, karaməxən nun xarandiina.

⁹ Masənsəna naxan ti, na yi Yusufu singe suxu Asafi xabilani.

A firindena, Gedali nun a ngaxakedenne nun a diine, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁰ A saxandena, Sakuru nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹¹ A naanindena, Yisiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹² A suulundena, Netaniya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹³ A sennindena, Bukiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁴ A soloferedena, Yesarela nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁵ A solomasexədena, Yesaya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁶ A solomanaanindena, Matani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁷ A fudena, Simeyi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁸ A fu nun kedendena, Asarəli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

¹⁹ A fu nun firindena, Hasabi nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁰ A fu nun saxandena, Subayeli nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²¹ A fu nun naanindena, Matitiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²² A fu nun suulundena, Yeremoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²³ A fu nun sennindena, Xananiya nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁴ A fu nun soloferedena, Yosobekasa nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁵ A fu nun solomasexədena, Xanani nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁶ A fu nun solomanaanindena, Maloti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁷ A mɔxɔɾɛdena, Eliyata nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁸ A mɔxɔɾɛn nun kedendena, Hotiri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

²⁹ A mɔxɔɾɛn nun firindena, Gidaliti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³⁰ A mɔxɔɾɛn nun saxandena, Maxasiyoti nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

³¹ A mɔxɔɾɛn nun naanindena, Romanti-Eseri nun a diine nun a ngaxakedenne, e birin malanxina muxu fu nun firin.

26

Ala Batu Banxin kantan tiine

¹ Dɛ kantanne yitaxunxi ikiini: Keli Kore xabilani, Kore a diin Meselemya Asafi a denbayani.

² Meselemya yi dii xɛmɛne sɔtɔ: Sakari nan yi a dii singen na, Yediyayeli a firindena, Sebadiya a saxandena,

³ Yataniyeli a naanindena, Elan a suulundena, Yehoxanan a sennindena, e nun Eliyehowenayi a soloferedena.

⁴ Obedi-Edɔn fan yi dii xɛmɛne sɔtɔ: Semaya nan yi a dii singen na, Yehosabadi a firindena, Yowa a saxandena, Sakara a naanindena, Nataneli a suulundena,

⁵ Amiyeli a sennindena, Isakari a soloferedena, e nun Pewuletayi a solomasɛdena. Ala bata yi barakan sa Obedi-Edɔn ma fe yi.

⁶ A dii singen Semaya yi dii xɛmɛne sɔtɔ naxanye findixi yɛɛratine ra e denbayane xun na bayo e senben yi gbo.

⁷ Semayaa diine nan itoe ra: Otini nun Refayeli nun Obedi nun Elesabada. Xɛmɛ wɛkilexin nan yi e ngaxakedenne Elihu nun Semakiya ra.

⁸ Obedi-Edɔn yixɛtɛne nan yi na muxune ra. E tan nun e diine nun e ngaxakedenne birin yi findixi muxu kɛndene nan na, e senben yi gbo Alaa wanli. Obedi-Edɔn yixɛtɛne birin malanxina muxu tonge sennin e nun firin.

⁹ Muxu kɛndɛn nan yi Meselemyaa diine nun a ngaxakedenne fan na. E birin malanxina muxu fu nun solomasɛɛ.

¹⁰ Merari a diin Xosa yi dii xɛmɛni itoe bari: Simiri, naxan fafe a findi a ngaxakedenne xunna ra hali dii singen to mi yi a ra, e nun

¹¹ Xiliki, a firindena e nun Tebaliya, a saxandena e nun Sakari, a naanindena. Xosaa diine nun a ngaxakedenne birin malanxina muxu fu nun saxan.

¹² Dɛ kantanne yi yitaxunxi na kii nin. E kuntigine nun e ngaxakedenne birin yi Alatala Batu Banxin wanla ra.

¹³ E yi masɛnsɛnna tima nen alogo e xa a kolon naxan lan a xa dɛɛn naxan kantan. Muxu gbeene nun muxudine birin yi na kii nin denbayane birin yi.

¹⁴ Masɛnsɛnna yi Selemiya suxu lan banxin sogeteden binna dɛɛn ma. Kɔmɛn binna dɛɛn masɛnsɛnna yi a diin Sakari suxu, naxan findixi maxadi ti xaxilimaan na.

¹⁵ Masɛnsɛnna yi Obedi-Edɔn suxu lan yiifari fɔxɔn dɛɛn ma. Se ramara banxin masɛnsɛnna yi a diine fan suxu.

¹⁶ Banxin sogegododen binna dɛɛn masɛnsɛnna yi Supimi nun Xosa suxu, e nun dɛɛn naxan xili Saaleketi naxan yi rabima kiraan binni naxan tema geyaan ma. Kantan muxune yi yɛɛ rafindixi e bode ma.

¹⁷ Lewi muxu sennin yi sogeteden binni, muxu naanin kɔmɛnna ma, muxu naanin yiifanna ma, muxu naanin se ramara banxini.

¹⁸ Sansanna binni, naxan sogegododen binni, muxu naanin yi ti na kiraan dɛ, muxu firin mɔn yi ti sansanna so dɛɛn yɛtɛɛn na.

¹⁹ Dɛ kantanne yi yɛbaxi na kii nin Korā nun Birin yixɛtɛne ye.

²⁰ Lewi bɔnsɔnna muxuna nde Axiya nan yi yengi dɔxi nafunla nun se sarixanxine xɔn ma naxanye yi ramaraxi Ala Batu Banxini.

²¹ Ladana yixɛtɛne Gerisɔn xabilani, ne denbaya xunne nan itoe ra: Yexiyeli nun

²² Yexiyeli a diine Setama nun a xunyen Yoweli. Ne nan yi yengi dɔxi nafunle xɔn naxanye yi ramaraxi Alatala Batu Banxini.

²³ Amirama nun Yisehari nun Xebiron nun Yusiyele xabilane yi, muxuni itoe nan ti wanle ra:

²⁴ Musaa diin Gerisɔmi yixɛtɛna nde Sebuweli nan yi se ramara banxin feene xun na.

²⁵ A benba Gerisɔmi xunyen Eliyeeseri yi Rexabiya sɔtɔ, Rexabiya yi Esayi sɔtɔ, Esayi yi Yorami sɔtɔ, Yorami yi Sikiri sɔtɔ, Sikiri yi Selomiti sɔtɔ.

²⁶ Selomiti nun a ngaxakedenne nan yi yengi dɔxi nafulu sarixanxin xɔn ma, Manga Dawuda nun xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kɛmɛ xun na e nun sofa kuntigi gbɛtɛye seen naxanye fixi Ala ma.

²⁷ E seen naxanye birin tongoxi yɛngɛni, e na ndee findi Alatala Batu Banxin masuxu seene ra.

²⁸ Selomiti nun a ngaxakedenne mɔn yi e yengi dɔxɔ nafunla xɔn ma, Nabi Samuyeli nun Kisu a diin Sɔli nun Neri a diina Abineri nun Seruyaa diin Yowaba naxan fi Ala ma.

²⁹ Yisehari xabilan muxuni itoe nan ti wanla ra: Kenaniya nun a diine nan yi yengi

daxi kiti sa feene xon ma Isirayila yamaan xun na.

³⁰ Xebiron xabilan muxun naxanye ti wanla ra: Hasabi nun a ngaxakedenne nan yi yengi daxi Isirayila yamanan xon ma Yuruden sogegododen binni. Xeme kenden muxu wuli keden muxu keme solofere nan yi e ra, naxanye yi walima Alatala nun mangan xa.

³¹ Yeriya nan yi Xebiron xabilane xunna ra, fata xinle sebe kiin na e bomsan kedin ma. Dawudaa mangayaan jee tonge naaninden, muxune yi bomsan kedine fefefese, e fa a kolon a xeme kende gbeena ndee yi Xebiron xabilane muxune ye Yaaseri taani Galadi yamanani.

³² Yeriya nun a ngaxakedenne, xeme kenden muxu wuli firin muxu keme solofere nan yi e ra. Denbaya xunne nan yi a birin na. Manga Dawuda yi e findi Ruben nun Gadi nun Manase bomsan xunne ra Ala nun mangana feene birin yi.

27

Isirayilaa sofane fe

¹ Isirayila kaan naxanye wali mangana ganli, ne nan itoe ra, xabila xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na e nun sofa kuntigi gbete. E yitaxunxi muxu wuli mawajen nun naanin yeen nan ma. Neen kike yo kike gali keden yi fama nen walideni mangan xa.

² Sabadiyeli a diin Yasobeyami nan yi gali singen kuntigin na jeen kike singeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

³ Sabadiyeli yi findixi Peresi yixetena nde nan na. A tan nan findi ganla birin kuntigin na jeen kike singeni.

⁴ Axoxi xabilan muxuna nde Dodayi yi findi gali kuntigin na jeen kike firinden. Mikiloti yi findi a sofa kuntigin na. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁵ Saraxarali Yehoyadaa diin Benaya yi findi gali kuntigin na jeen kike saxandeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁶ Benaya nan yi Dawudaa sofa wekilaxi tonge saxanne xunna ra. A diina Amisabadi yi a ganla nin.

⁷ Yowaba xunyena Asaheli yi findi gali kuntigin na jeen kike naaninden. A diin Sebadiya nan ti a jawon na. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁸ Samehuti Yisira kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike suulundeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

⁹ Ikesi a diina Ira Tekowa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike senninden. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁰ Efirami bomsanna muxuna nde Xelasi Pelon kaan nan yi findi gali kuntigin na jeen kike soloferedeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹¹ Sera xabilan muxuna nde Sibekayi Xusa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike solomasaxedeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹² Bunyamin bomsanna muxuna nde Abiyeseri Anatoti kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike solomanaaninden. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹³ Sera xabilan muxuna nde Maharayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike fudeni. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁴ Efirami bomsanna muxuna nde Benaya Piraton kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike fu nun kedenden. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁵ Otiniyeli xabilan muxuna nde Xelidayi Netofa kaan yi findi gali kuntigin na jeen kike fu nun firinden. Muxu wuli mawajen nun naanin nan yi a yamarin bun ma.

¹⁶ Kuntigin naxanye yi Isirayila bomsanne xun na, ne ni i ra:

Ruben bomsanna xun na, Sikiri a diina Eliyeseri.

Simeyon bomsanna xun na, Makaa diin Sefati.

¹⁷ Lewi bomsanna xun na, Kemuyeli a diin Hasabi.

Haruna yixetene xun na, Sadaki.

¹⁸ Yuda bomsanna xun na, Dawuda tada Elihu.

Isakari bomsanna xun na, Mikeli a diina Omiri.

¹⁹ Sabulon bomsanna xun na, Abadi a diin Yisemaya.

Nafatali bomsanna xun na, Asiriyeli a diin Yerimoti.

²⁰ Efirami bomsanna xun na, Asasiyaa diin Hoseya.

Manase bomsanna faxo kedenna xun na, Pedayaa diin Yoweli.

²¹ Manase bomsanna faxo kedenna fan xun na Galadi yamanani, Sakari a diin Yido.

Bunyamin bomsanna xun na, Abineri a diin Yaasiyeli.

²² Dan bomsanna xun na, Yeroxamaa diina Asareli.

Isirayila bomsan kuntigine nan ne ra.

²³ Dawuda mi xemene tenge, naxanye barin munna yi jee mawajen ti bayo Alatala bata yi a fala a Isirayila kaane wuyama ayi nen alo sarene kore.

²⁴ Seruyaa diin Yowaba bata yi Isirayila kaane yatε fola, koni a mi a rajan masoto Alaa xolon ma lan Isirayila yamaan ma. Na yatεn mi sebe Dawudaa taruxu kedine kui.

Mangana kuntigi gbeteeye fe

²⁵ Adiyeli a diina Asamaweti nan yi mangana nafulu kantanna ra.

Yusiyaa diin Yonatan nan yi nafulu kantanna ra banxidene nun taa gbetene nun kantan ti banxi matexine yi.

²⁶ Kelubu a diina Esiri nan yi xεε biine xunna ra.

²⁷ Ramati kaan Simeyi nan yi manpa bili nako feene xun na.

Sefami kaan Sabidi nan yi manpa bili bogine nun manpa feene xun na.

²⁸ Gederi kaan Baali-Xanan nan yi oliwin nun burunna xode binle fe xun na yamanan lanbanni.

Yowasa nan yi ture feen xunna ra.

²⁹ Sitirayi Saron kaan nan yi jingene fe xunna ra Saron yamanani.

Adalayi a diin Safati nan yi jingene fe xunna ra lanban yirene yi.

³⁰ Sumayila bonsonna muxuna nde Obili nan yi jogomene fe xunna ra.

Yexedeya Meronoti kaan nan yi sofanle fe xunna ra.

³¹ Yasisi nan yi siine nun yεxεene fe xunna ra, Hagari bonsonna muxuna.

Na muxune nan yi yengi dōxi Manga Dawuda soto seene xon ma.

Dawuda bundoxone

³² Manga Dawuda sōxō Yonatan findi a kawandi muxun nun a sebeli tiin nan na, a fekolonna yi gbo.

Xakimoni a diin Yexiyeli nan yi mangana dii xemene masuxu muxun na.

³³ Mangan kawandi muxun nan yi Axitofeli fan na.

Mangan xoyin nan yi Xusayi ra, Araka bonsonna muxuna nde.

³⁴ Benayaa diin Yehoyada nun Abiyatari nan lu Axitofeli joxoni. Yowaba nan yi mangana gali kuntigin na.

28

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti feni ton

¹ Dawuda yi Isirayila kuntigine birin malan Yerusalen yi. Bonson xunne nun gali kuntigin naxanye yi walima mangan xa, ne yi fa, e nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kemε xun na. Kuntigine fan yi fa naxanye yi goronne nun xuruseene xun na, mangan nun a diine gbeen yi naxanye ra, e nun manga banxin kuntigine nun sofa wεkilexine nun sofa kendene birin.

² Manga Dawuda yi keli, a naxa, "Ngaxakedenne, n ma yamana, ε tuli mati n xuiin na! N yi waxi banxina nde ti feni Alatalaa

Layiri Kankiraan dōxe denaxan yi, en ma Ala san tidena, n yi n yiton a ti feen na.

³ Koni, Ala bata yi a fala n xa, a naxa, 'I mi banxin tima n xa, bayo sofaan ni i ra, i bata muxune faxa.'

⁴ Koni, Alatala, Isirayilaa Ala bata n sugandi n bonsonna birin tagi alogo n xa findi Isirayila mangan na habadan, bayo a bata Yuda bonsonna sugandi kuntigin na, a yi n fafe a denbayaan sugandi Yuda bonsonni, a yi n tan sugandi n fafe a denbayani, a yi n dōxō mangan na Isirayila xun na.

⁵ Iki, a bata dii wuyaxin naxan fi n ma, a bata Sulemani sugandi ne ye alogo a xa a dōxō n joxoni mangan na Alatala xa Isirayila xun na.

⁶ A bata yi a fala n xa, a naxa, 'I ya dii xemen Sulemani nan n batu banxin tima e nun n ma yinne, bayo n bata a tan nan sugandi, a findima nen n ma diin na, n yi findi a fafe ra.'

⁷ N mangayani tonma a xa nen naxan luma habadan, xa a n ma yamarine nun n ma sariyane suxu alo to.'

⁸ Nayi, iki, Isirayila kaane birin yetagi, Alatalaa yamana, e nun en ma Ala yetagi naxan tuli tixi en na, ε sōbe so Alatala en ma Alaa yamarine xaranna ma, ε yi e suxu. Nayi, ε luma nen yamana fapini ε denaxan yi, ε mon yi a lu ε kεen na ε yixetene xa.

⁹ I tan, n ma dii xemen Sulemani, kata Ala kolondeni n walixi naxan xa, a batu i bōjen ma feu e nun i niin birin na. Alatala i bōje yi feene birin fesefesema, a muxune miriyane birin kolon. Xa i a fen, a tinma nen i yi a to. Koni xa i i mε a ra, a mεma i ra nen habadan.

¹⁰ Iki, i nōe a kolonje nen a Alatala bata i sugandi alogo i xa a batu banxin ti a xa, denaxan findima a yire sarijanxin na. Nayi, i sōbe so, i wanla kε."

Dawuda yi Ala Batu Banxin ti kiin kedin so Sulemani yii

¹¹ Dawuda yi yire sarijanxin ti kiin kedin so Sulemani yii, e nun banxin naxanye tima a rabilinni e nun gbeti ramaraden nun konkon naxan mate e birin xa hanma denaxan a kui, e nun Layiri Kankiraan dōxōma denaxan yi.

¹² A mon yi wama denaxanye birin ti feni, a yi ne fan ti kiin kedin so a yii, Alatala Batu Banxin yinne nun banxin naxanye tima yinna xon a rabilinni, e nun nafulu ramaradene Ala Batu Banxini, e nun se sarijanxine ramaradene.

¹³ A yi saraxaraline nun Lewine xinle seben fan so a yii, e nun walikεen naxanye yi lanma e yi wanle rakamali Alatala Batu Banxini, e nun seen naxanye yi rawalima na kui.

¹⁴ A yi xema seene birin binyan xasabin yita a ra, e nun gbeti fixe seene binyana, birin nun a rawali kiina,

¹⁵ Lenpu daxo se xema daxine nun lenpu xema daxine nun lenpu daxo se gbeti fixe daxine nun lenpu gbeti fixe daxine binyane, birin nun a rawali kiina,

¹⁶ e nun xema tabanle birin binya xasabina, burune yi sama naxanye fari Ala Batu Banxini, e nun gbeti fixe tabanle,

¹⁷ e nun sube tongo se xema daxine nun wuli xuya goron xema daxine nun igelengen xema daxine birin binyana e nun xema barama daxine nun barama gbeti fixe daxine birin binyana, birin nun a rawali kiina.

¹⁸ A mon yi wusulan ganden ti kiin kedin so a yii, e nun a xema fajin binyan xasabina. A mon yi wontoron nafala kiin kedin fan so a yii, naxan yi tixi maleka gubugubu kan sawura xema daxine bun naxanye gabuteye yi bandunxi Alatalaa Layiri Kankiraan xun ma.

¹⁹ Nayi, Dawuda yi a fala, a naxa, "Itoe birin sebexi kedin kui n naxan sotoxi Alatala ra. Ala nan kolonna fi n ma n banxin ti kiini ito sebe kedini."

²⁰ A mon yi a fala Sulemani xa, a naxa, "N ma dii xemena, i wekile, i senbe so, i wanla ke. I nama kuisan, i nama gaxu! Amasoto Marigina Alatala, n ma Ala luma nen i xon. A mi i rabepinje mume! A i malima nen han i yelin wanli ito birin nakamale Alatala Batu Banxina fe yi.

²¹ Saraxaraline nun Lewine fan mon i fema Ala Batu Banxin tideni. Muxu jenenige fajine fama nen i malideni wanli ito ra, kuntigine nun yamaan birin luma nen i ya yamarin bun."

29

Kiseene Ala Batu Banxin ti feni

¹ Manga Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a naxa, "N ma diin Sulemani, Ala naxan sugandixi, na munma koxo, a mi wanla kolon singen. Wanla naxan be, a gbo, bayo banxini ito mi tima muxune xan xa fo Marigina Alatala.

² N bata n senben birin nawali alogo n xa Ala Batu Banxin ti feni ton. N bata xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun wudin nun gemε tofajin nun dayimu daxin sifan birin nun gemε fajni fixe gbegebe malan.

³ N naxan birin yitan yire sarijanxin ti feen na, n bata n ma xemaan nun n ma gbeti fixen fan sa na fari n soto seene ye bayo n na n sobe soxi Ala Batu Banxina fe ma.

⁴ Na yatene ni i ra: xemaan kilo wuli kemε wuli firin naxan keli Ofiri yi e nun gbeti fixe fajin kilo wuli kemε firin wuli tonge saxan e nun solomasexe. Na sama banxi kankene nan ma.

⁵ Xemaan nun gbeti fixeni itoe sama seene nan ma a lan e xa sa naxanye ma e nun yirawanle yii funfune birin. Iki, nde en tan ye naxan jenenigen tonge Alatala xa to?"

⁶ Denbaya xunne nun Isirayila bonson xunne nun sofa kuntigin naxanye yi muxu wuli nun muxu kemε xun na e nun mangana wali xunne, ne birin yi jenenigen tongo wanli ito xili yi.

⁷ E yi fa finmaseni itoe ra Ala Batu Banxin ti feen na: xemaan kilo wuli kemε wuli tonge solofere kilo solomasexe e nun naanin, e nun gbeti fixen kilo wuli kemε saxan wuli tonge naanin e nun sulan kilo wuli kemε sennin wuli fu nun firin e nun wuren kilo miliyon saxan wuli kemε naanin.

⁸ Birin yi gemε tofajine so Gerison yixeten Yexiyeli yii, Alatala Batu Banxin nafulu ramarana.

⁹ Yamaan yi sewa na jenenige ma seene fe ra, bayo e bata na liga e bopen birin na Alatala xa. Manga Dawuda fan yi sewa na fe ra.

Dawuda Ala maxandina

¹⁰ Dawuda yi Alatala tantun yamaan birin yetagi. A yi a fala, a naxa, "Nxu benba Isirayilaa Ala, Alatala, tantunna i xa habadan han habadan.

¹¹ I tan, Alatala, gboon nun senben nun binyen nun mangayaan nun tantunna birin i xa. Seen naxan birin kore xonna nun boxo xonna ma,

i tan nan gbee ne birin na.
I tan, Alatala nan mangan na.
I tan nan dunuja birin xun na.

¹² Bannayaan nun xunna kenla fataxi i tan nan na.

I tan nan feen birin xun na,
senben nun fangan birin i tan nan yii.
Senbena i tan nan na i muxune fe yite,
i yi e senbe so."

¹³ "Iki, nxo Ala, nxu i tantunma, nxu yi i xili magaxuxin binya.

¹⁴ Nanse n tan na?
Nanse n ma yamaan na
naxan a lige nxu yi no finmaseen sifani itoe fiye?

A birin kelixi i tan nan yii.
Nxu naxan soma i yii,
na birin kelixi i tan nan singe yii.

¹⁵ Nxu findixi xopene nan na i ye ra yi,
alo nxu benbane yi kii naxan yi.
Nxo siimayaan luxi nen dunuja yi
alo nininna naxan danguma.

Yigi yo mi nxu xa.
¹⁶ Alatala, nxo Ala,
finmase fajini itoe birin kelixi i tan nan yii,

nxu naxan malanxi
alogo nxu xa banxin ti
i xili sarijanxin binyama denaxan yi.
I tan nan gbee na birin na.”

17 “N ma Ala,
n na a kolon a i muxune bɔɲɛ yi feene kolon,
tinxinyaan mɔn nafan i ma.
N bata saraxani ito ɲɛnige i xa n bɔɲɛ tinx-
inxini.

N mɔn bata a to sɛwani
i ya yamaan fan be
alogo e xa ɲɛnige ma saraxane ba i xa.

18 Alatala, nxu benbane Ibrahima
nun Isiyaga nun Isirayilaa Ala,
i xa xaxinli ito sa i ya yamaan bɔɲɛni
alogo e xa lu i fɔxɔ ra habadan.

19 I xa n ma diin Sulemani mali
alogo a fan xa lu i ya yamarine nun i ya
sariyane fɔxɔ ra,
a lu i ya tɔnne fɔxɔ ra a bɔɲɛn ma feu!
A mɔn yi banxini ito ti n naxan ti fe yitɔnxi.”

Sulemani yi ti Dawuda ɲɔxɔni

20 Dawuda yi a fala yamaan birin xa, a
naxa, “Tantunna Alatala xa, e Ala.” Yamaan
birin yi Alatala tantun, e benbane Ala, e fa
e yigodo, e e xinbi sin Alatala nun mangan
yɛtagi.

21 Na xɔtɔn bode, Isirayila kaane yi sarax-
ane ba Alatala xa. E saraxa gan daxi gbege
ba, tura wuli keden nun konton wuli keden
e nun yɛxɛɛ dii wuli keden. E mɔn yi minse
saraxane nun saraxa gbɛtɛ wuyaxi ba Isir-
ayila birin ma fe ra.

22 Na lɔxɔni, e yi e dɛge, e yi e min Alatala
yɛtagi sɛwa gbeeni. E mɔn yi Dawudaa diin
Sulemani dɔxɔ mangan na a firindeni. E yi
turen sa a xunni Alatala yɛtagi, a xa findi e
yɛɛratiin na. E yi Sadɔki fan dɔxɔ saraxar-
aliin na.

23 Sulemani yi dɔxɔ Alatalaa manga
gbɛdɛni, a findi mangan na a fafe Dawuda
ɲɔxɔni. A yi xunna kenla sɔtɔ, Isirayila birin
yi a yamarin suxu.

24 Kuntigine nun sofa wɛkilexine nun
Manga Dawudaa dii xɛmɛne birin yi dɛ
xuiin tongo a e luma nɛn Manga Sulemani
a yamarin bun ma.

25 Alatala yi Sulemani a fe yite Isirayila
muxune birin yɛtagi. A yi a mangayani te
dangu Isirayila manga singene birin na.

*Dawuda saya fena
Mangane Singen 2.10-12*

26 Yese a diin Dawuda yi mangayaan liga
Isirayila birin xun na.

27 A ɲɛɛ tonge naanin nan ti mangayani
Isirayila xun na, ɲɛɛ solofere Xebiron taani,
ɲɛɛ tonge saxan e nun saxan Yerusalɛn
taani.

28 A siimaya xunkuyen sɔtɔ nɛn, a laxiraya
foriya fajin nun sɛwani. Herisigɛ kannaa

nan yi a ra, a binyen fan sɔtɔ nɛn. A dii
Sulemani yi findi mangan na a ɲɔxɔni.

29 Manga Dawuda kɛwanle, a fɔlɔna han
a rajanna, ne birin sɛbɛxi fetoon Samuyɛli
nun Nabi Natan nun fetoon Gadi e kɛdine
kui.

30 Kɛdini itoe a mangayaan nun a wɛkilɛn
nan ma fe falama e nun feen naxanye liga
a waxatini Isirayila yamanan nun yamana
gbɛtene yi.

Taruxune Firindena Yuda Mangane Fe Taruxune

Kitabun yireni ito yitaxunxi nen dɔxɔ firin. Keli a sora singen ma han a sora solomanaaninna, na Dawudaa dii xemɛn Manga Sulemani a mangayaan nan ma fe falama. Keli a sora fuun ma han a sora tonge saxan e nun senninna, na Sulemani yixetene mangayane nan ma fe falama Yuda yamanani Isirayila yamanan yiifari fɔxɔni, han Nebukadanesari Yerusalen suxu waxatin naxan yi. Yuda yamaan fɔxɔ kedenna yi siga Babilon taani konyiyani.

Sulemani a xaxilimayana fe Mangane Singen 3.1-15

¹ Dawudaa dii xemɛn Sulemani a mangayaan sabati nen han! Alatala, a Ala lu nen a xɔn, a yi a findi manga binyaxin na.

² Sulemani yi Isirayila yamaan birin maxili, gali kuntigin naxanye yi muxu wuli xun na e nun naxanye yi muxu kemɛ xun na, e nun Isirayila muxu gbeene nun denbaya xunne birin.

³ Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin yi sa e malan taan kideni Gabayon taani, amasɔtɔ e nun Alaa Naralan Bubun yi tixi menna nin, Musa, Alatalaa walikɛɛn bubun naxan ti tonbonni.

⁴ Koni, Dawuda bata yi siga Alaa Layiri Kankiraan* na Kiriyati-Yeyarin taani, a denaxan yitɔn a xili yi, amasɔtɔ a bata yi bubuna nde ti Yerusalen yi nun.

⁵ Besaleli, Yuri a dii xemena, Xuru mamananna, na saraxa ganden naxan nafala sulan na, na fan yi tixi menna nin Alatala Batu Bubun yetagi Gabayon taani. Sulemani nun yamaan yi e malan menni Alatala maxɔdin xinla ma.

⁶ Sulemani siga saraxa gande sula daxin deɔxɔn menna nin Alatala yetagi a yi saraxa gan daxin wuli keden ba Ala xa Naralan Bubuni.

⁷ Na lɔxɔn yetɛɛn kɔɛɛn na, Ala yi mini Sulemani xa, a yi a fala a xa, a naxa, "Naxan xɔli i ma, na maxɔdin, n na a soma i yii nen."

⁸ Sulemani yi a yabi, a naxa, "I bata n fafe Dawuda, i ya walikɛɛn suxu hinanni, i yi n findi mangan na a ɔɔxɔni.

⁹ Iki, Marigina Alatala, i layirin naxan tongo n fafe xa, na rakamali, amasɔtɔ i bata n findi mangan na yama gbeen xun na naxan wuya alo burunburunna.

¹⁰ Yandi, xaxili fajin nun fe kolonna fi n ma, alogo n xa nɔ i ya yamaan makite. Xa na mi a ra, nde nɔɛ i ya yama gbeeni ito mare?"

¹¹ Ala yi a fala Sulemani xa, a naxa, "I mi nafunla maxɔdinxi, i mi binye maxɔdinxi, i

mi a falaxi a i yaxune xa faxa, i mi siimaya xunkuyen maxɔdinxi. Koni i xaxilimayaan nun fekolonna nan maxɔdinxi alogo i xa nɔ n ma yamaan matinxinɛ, n ni i findixi mangan na naxan xun na.

¹² Nanara, n xaxilimayaan nun fekolonna soma i yii nen. N mɔn yi nafunla nun binyen nun seen birin fi i ma, manga yo munma naxan sɔtɔ singen, gbete mɔn mi naxan sɔtɔma ba i tan na."

¹³ Sulemani yi keli taan kideni Gabayon yi Naralan Bubun yi denaxan yi, a xete Yerusalen yi, a yi lu mangayani Isirayila yi.

Sulemani senbena fe Taruxune Firinden 9.25-28 nun Mangane Singen 10.26-29

¹⁴ Sulemani yi yenge so wontorone nun sofane malan, wontoro wuli keden kemɛ naanin e nun sofa wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fema Yerusalen yi, a yi a dɔnxene rasiga taane yi a wontorone yi ramarama denaxanye yi.

¹⁵ Xemaan nun gbeti fixen yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudine fan yi wuya alo burunna xɔde binla naxanye yi yamanan lanban yireni.

¹⁶ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun Kuwe yamanane nin, yulane yi sa e sarama denaxanye yi mangan xa.

¹⁷ Wontoron naxan yi kelixi Misiran yamanani, na yi sarama gbeti fixen kilo sennin nan na. Soon yi sarama gbeti fixen kilo keden e nun a tagiin nan na. Na yulane nan mɔn yi fama Xiti mangane nun Arami mangane gbeene ra.

Sulemani yi Ala Batu Banxin ti feni tɔn

¹⁸ Sulemani yi yamarin fi a e xa Alatala Batu Banxin ti a xinla binya feen na, e nun manga banxina a tan Sulemani xa.

2

¹ Manga Sulemani yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, gemɛ sonle muxu wuli tonge solomasɛɛ, muxu wuli saxan kemɛ sennin e kantan tiine ra.

² Sulemani yi xeraan nasiga Tire mangan Xurami ma, a naxa, "I naxan liga n fafe Dawuda xa, na liga n fan xa, i fɔfɔne rasiga naxan ma alogo a xa banxin ti a yete xa.

³ N waxi banxin ti feni Alatala xa, n ma Ala, a xinla binya feen na alogo nxu xa saraxane rali a ma, e nun wusulan xiri fajin gan daxine a yetagi, e nun burun nalixina a yetagi, e nun saraxa gan daxine xɔtɔnna nun jinbanna ra, e nun Matabu Lɔxɔne yi, e nun kike nenɛn sanle ma, e nun Alatala en ma Alaa sali lɔxɔne birin yi. Na nan daxa a liga Isirayila yamanani waxatin birin.

* 1:4. 1.4 Layiri Kankirana fe mɔn seɔexi Xɔrɔyaan 25.10-22 kui.

⁴ N waxi Ala Batu Banxin naxan ti fe yi, a lanma nen a findi banxi gbeen na, amasoto nxo Ala gbo alane birin xa.

⁵ Koni nde noe banxin tiye a xa? Hali kore xonna nun a gbona, a mi noe xanyje a yi. Nde n tan na naxan a lige n tan yi banxin ti a xa? N saraxa ganden nan tun tima a xa.

⁶ Nayi, yiirawanla nde rafa n ma, naxan fatan xemaan nun gbeti fixen nun wuren nafale. A mon fatan gesen wurundunje, a fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine rafale. A xa fa sa n ma yiirawanle fari n fafe Dawuda naxanye sugandi Yerusalen taan nun Yuda yamanani.

⁷ I mon xa Liban sumanne rafa n ma e nun fafone nun xarinne, bayo n na a kolon a i ya walikene fatan Liban wudine sege. Nayi, n ma walikene nun i ya walikene noe wale nen e bode yi,

⁸ e yi wudi wuyaxi yiton n xa, bayo n waxi banxi gbeen nan ti fe yi Ala Batu Banxin na.

⁹ I ya walikene naxanye wudine segema e yi e yibolon, n murutu fujin kilo wuli sennin nan soma ne yii e nun fundenna kilo wuli sennin e nun manpaan litiri keme solomasexe e nun turen litiri keme solomasexe.”

Mangane Singen 5.15-26 nun 7.13-14

¹⁰ Tire mangan Xurami yi Sulemani a falan yabin sebe kedini, a naxa, “Alatala to a yamaan xanuxi, a bata i findi mangan na e xun na.”

¹¹ Xurami mon yi a fala a xa, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma, Isirayilaa Ala, naxan boxon nun kore xonna daxi, a yi dii xaxilimaan fi Manga Dawuda ma naxan Alatala Batu Banxin tima e nun manga banxina a yete xa.

¹² Iki, n muxuna nde rasigama i ma naxan xaxili gbo, a fatan wale. Xirami-Abi nan na ra,

¹³ a nga kelixi Dan bansonna nin, Tire kaan nan a fafe ra. A fatan xemaan nun gbeti fixen nun sulan nun wuren nun gemen wale. A mon fatan dugi mamiloxin nun dugi gbeela nun dugi makadanxine nafale. A mon fatan wanla sawuran sifan birin nafale, a noe seene birin nafale nen muxune naxanye maxodinje a ra. E nun i ya yii ra walikene xa sa wali e bode xon e nun i fafe Dawuda gbee muxu sugandixine.

¹⁴ Iki, n kannu, tin i xa murutun nun fundenna nun turen nun manpaan nasiga i ya walikene ma, i naxanye fe falaxi.

¹⁵ Nxu sa Liban wudine segema nen han i waxi xasabin naxan xon ma. Nxu yi e rasiga i ma igen xun ma han Yafa taani, i sa e tongo menni, i siga e ra Yerusalen yi.”

Mangane Singen 5.27-32

¹⁶ Xonjen naxanye birin yi Isirayila yamanani, Manga Sulemani yi ne birin yate alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi. Muxu

wuli keme wuli tonge suulun wuli saxan keme sennin.

¹⁷ A yi muxu wuli tonge solofere sugandi goron maxanle ra, muxu wuli tonge solomasexe geme masonle ra geyaan ma, muxu wuli saxan keme sennin kantan tiine nun yamaan nawali muxune ra.

3

Ala Batu Banxin ti fena Mangane Singen 6.1-38

¹ Manga Sulemani yi Alatala Batu Banxin ti folo Yerusalen yi Moriya geyaan fari, denaxan yita a fafe Dawuda ra, a fafe Dawuda denaxan yiton Oronan Yebusu kaana lonna ma.

² A banxin ti folo a mangayaan je naaninden kiken firinden nan ma.

³ Sulemani yi Ala Batu Banxin beten sa, a kuyana nongonna ye tonge suulun e nun naanin, a yigbona nongonna ye maxoje.

⁴ Ala Batu Banxin so deen palaan yi kuya nongonna ye maxoje, a kuyan nun banxini gboon yi lan, banxini teena nongonna ye maxoje. Sulemani yi xema yilenlenixine sa na birin ma.

⁵ A yi farinne kankan banxin pala gbeen kankene birin ma, a yi xema fajin sa farinne ma, a yi tugu deen nun yolonxandi sawurane rafala xemani.

⁶ A yi banxin natofan geme fajine ra, xemaan tan yi kelima Parabayimi nin.

⁷ A yi xema yilenlenixine sa Ala Batu Banxin ma, e nun a xalanbene nun a de wudine nun a deene. A yi maleka sawurane soli banxi kankene ma.

⁸ Palaan naxan xili yire sarijanxi fisamantenna, a yi na ti Ala Batu Banxini, naxan nun banxini gboon yi lan, a kuyana nongonna ye maxoje. A yi xema fajin yilenlenixine sa na palaan ma, kilo wuli maxojen nun keden.

⁹ Kilo tagiin nan yi a gbangban lantuman xema daxin keden kedenna birin binyan na. A mon yi xema yilenlenixine sa banxin faxa binna birin ma.

¹⁰ A yi maleka sawuran firin ti banxin yire sarijanxi fisamantenni, a xema yilenlenixine sa ne fan ma.

¹¹ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye maxoje. Sawura singen gubugubu keden yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han Ala Batu Banxin kankena, a gubugubun boden fan yi kuya nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹² Na sawura firinden gubugubu keden fan yi kuya nongonna ye suulun, a fan yi sigaxi han banxi kanken foxo kedenna bonna, a gubugubu boden fan yi kuya

nongonna ye suulun, a yi sigaxi han maleka sawuran bonna gubugubuna.

¹³ Maleka sawurane gubugubune birin yi kuya nongonna ye mɔxɔɲe. E yi tixi e sanne xun na, e ye rafindixi palaan ma.

¹⁴ A yi gari makadaxin nun a gbeela nun a mamiloxin sɔxɔn e bode ra ye masansan dugin na, maleka sawurane yi rafalaxi ne ma.

Saraxa gandena

Mangane Singen 7.15-22

¹⁵ A yi senbeten firin ti banxin yetagi, naxanye yi kuya nongonna ye tonge saxan e nun suulun. E xunna so kondene yi kuya nongonna ye suulun.

¹⁶ A yi yɔlɔnxɔnne rafala, a yi e singan senbetenne ra. A girenada wudi bogi sawura kemɛ rafala, a yi e singan yɔlɔnxɔnne ra.

¹⁷ A yi senbetenne ti Ala Batu Banxin tanden ma, keden yiifanna ma, keden kɔmɛnna ma, yiifari ma xii yi xili Yakın, kɔmɛn ma xiina Boosu.

4

¹ A yi saraxa ganden nafala sulan na, a kuyana nongonna ye mɔxɔɲe, a yitena nongonna ye fu.

Ige ramarade gbeena

Mangane Singen 7.23-26

² Nayi, Xirami yi sulan naxulun, a ige ramarade digilixi gbeen nafala, a yigbona nongonna ye fu, a yitena nongonna ye suulun. Nongonna ye tonge saxan lutin nan yi a rabilinɛ.

³ Ninge sawurane yi a de kinkin bunna rabilinxi. Na sawura fu yi rafalaxi a ma a nongonna ye keden yo keden bun. Ninge sawurane yi rafalaxi safa firin nan ma, ne nun ige ramaraden yi rafalaxi gbindi kedenna nan na.

⁴ Ige ramaraden yi dɔxi tura sawura sula daxi fu nun firin nan fari, saxan ye rafindixi sogegododen binni, saxan sogeteden binni, saxan yiifanna binni, saxan kɔmɛnna binni. E yi xun xanbi soxi e bode yi nen, e birin gbindin yi ige ramaraden nan bun ma.

⁵ Yiin ye keden nan yi ige ramaraden nabinyen na, a de kinkin yi rafalaxi nen alo igelengenna dena, a luxi alo gabala fugena, litiri wuli kemɛ wuli mɔxɔɲe jɔxɔn nan yi sama a kui.

Mangane Singen 7.38-39

⁶ A yi ige kundi fu rafala, a yi suulun dɔxɔ yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma maxaden na, e nun saraxa gan daxine rasarijandena. Ige ramarade gbeen nafala saraxaraline nan ma fe ra e maxaden na.

⁷ A yi lenpu dɔxɔ seen xɛma daxin fu rafala alo a yi yitaxi kedini kii naxan yi, a yi e

dɔxɔ Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma.

⁸ A yi tabali fu rafala, a yi e ti Ala Batu Banxini, suulun yiifanna ma, suulun kɔmɛnna ma. A mɔn yi wuli xuya goronna xɛma daxi kemɛ rafala.

⁹ A yi yinna nde rafala saraxaraline xa, a mɔn yi yin gbeena nde rafala e nun a so deɛne, a yi sulan sa deɛne ma.

¹⁰ A yi ige ramara se gbeen dɔxɔ Ala Batu Banxin yiifanna ma sogeteden binni.

¹¹ Xirami yi ige ramara seene nun tɛɛ kɔ seene nun goronne rafala.

Xirami yi yelin wanle birin na, a naxanye fɔlɔ Manga Sulemani xa Ala Batu Banxini:

¹² Senbeten xungbeen firin, e nun e konde firinne e xuntagi alo barama, e nun yɔlɔnxɔn yalane senbetenne kondene maxidi seene ra,

¹³ e nun girenada wudi bogi sawura kemɛ naaninna naxanye yi na yɔlɔnxɔn yala firinne ma naxanye yi saxi safa firinna ma e singan kondene rabilinni e maxidi seene ra, kondan naxanye yi luxi alo barama,

¹⁴ e nun ige maxali wontorone nun ige kundine e xun tagi,

¹⁵ e nun ige kundi gbeen nun tura sawura fu nun firinne a bun tiine ra,

¹⁶ e nun xube kɔ seene nun sube tongo seene.

Xirami-Abi muranna naxanye birin nafala Sulemani xa Alatala Batu Banxini, ne birin yi rafalaxi sula xuruxin nan na.

¹⁷ Mangan na seene rafala sula raxulunxin na bɔxɔ kui gexine nan kui, Yuruden baan meremerɛni Sukɔti taan nun Sereda taan longonna ra.

¹⁸ Sulemani yi na seene birin nafala, na seene yatɛn sulan xasabin kilon mi yi naɛ kolonyɛ.

¹⁹ Sulemani mɔn yi seni itoe birin nafala Ala Batu Banxin xa, xɛma saraxa gandena e nun tabanle buru ralixin yi sama naxanye fari.

²⁰ Xɛma lenpu dɔxɔ seene nun xɛma lenpune, naxanye yi lanma e radegɛ yire sarijanxi fisamantenna yetagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi,

²¹ wudi fuge sawurane nun lenpune nun lenpu suxu se xɛma kendɛ daxine.

²² Filene nun wuli xuya goronne nun ige min seene nun deɛne yire sarijanxin so deɛn nun Ala Batu Banxin so deɛn na, xɛmaan nan yi ne birin ma.

5

¹ Manga Sulemani yelin Alatala Batu Banxin tiye waxatin naxan yi, a fafe Dawuda bata yi seen naxanye birin dentɛge Ala xa nun, a yi fa ne birin na Ala Batu Banxini, gbetin nun xɛmaan nun seene

birin. A yi e sa nafulu ramaradeni Ala Batu Banxini.

*Layiri Kankiraan fa fena
Mangane Singen 8.1-13*

²Nayi, Manga Sulemani yi Isirayila fonne nun bõnsõn kuntigine nun Isirayila kaane denbaya xunne birin malan Yerusalen yi Alatalaa Layiri Kankiraan tongo feen na keli Dawudaa Taani, denaxan mõn xili Siyon. E siga a ra Ala Batu Banxini.

³Isirayila xemene birin yi e malan mangana fema kike solofereden na, sali waxatini.

⁴Isirayila fonne birin to fa, Lewi bõnsõnna muxuna ndee yi fa kankiraan na.

⁵E yi kankiraan nun Naralan Bubun xali e nun se sarijanxin naxanye yi a kui. Saraxaraliin naxanye yi Lewi bõnsõnni, ne nan e xali.

⁶Manga Sulemani nun Isirayila yamaan birin malanxina a fema, e ti Layiri Kankiraan yetagi. E yi yexene nun jingene ba saraxan na, e yi wuya han e xasabin mi yi nœ kolonje.

⁷Saraxaraline yi Alatalaa Layiri Kankiraan xali a yireni, banxin yire sarijanxi fisamantenni maleka sawurane gubugubune bun ma.

⁸Amasõtõ maleka sawurane gubugubune yi yibandunxi Layiri Kankiraan nun a tongo tamine nan xun ma.

⁹A tongo tamine yi kuya han e xunne yi toma yire sarijanxi fisamantenna yetagi, koni e mi yi toma tandeni. E mõn na han to.

¹⁰Walaxa firinne nan tun yi Layiri Kankiraan kui Musa naxanye sa a kui Horebe गयाan ma, Alatala layirin xidi e nun Isirayila kaane tagi denaxan yi, e mini xanbini Misiran yamanani.

¹¹Saraxaraline yi minima yire sarijanxini waxatin naxan yi, saraxaraliin naxanye birin yi na, ne birin bata yi rasarijan hali e to mi yi yebaxi e yitaxun kii ma.

¹²Lewi bõnsõnna beti bani itoe nan yi tixi Ala Batu Banxin saraxa ganden yiifanna ma, Asafi nun Heman nun Yedutun nun e diine nun e xabilane. E yi maxidixi taa dugi fajine nin. E karijanne nun kondenne nun bolõnne suxi e yii, saraxaraliin muxu kemε firin nan yi tixi e fema naxanye yi xõtane fema.

¹³Xõta fene nun beti baane to e malan Alatala batudeni, e yi a tantun, e yi xõtane fe, e karijanne maxa e nun maxase gbete, ye, e naxa, “Ala fan, a hinanna luma nen habadan!” Na waxatin yeteni, Alatalaa banxin yi rafe kundaan na.

¹⁴Saraxaraline mi yi nœ luyε na e wanla ra, bayo kundaan yi gbo, amasõtõ Alatalaa nœnõn bata yi Alaa banxin nafe.

6

*Ala Batu Banxin nasarijan fena
Mangane Singen 8.12-21*

¹Nayi, Sulemani yi a fala, a naxa, “Alatala bata a ragidi a xa dõxõ kunda yidimixini!

²N bata banxi fajin ti naxan fõndima i dõxõden na, i tan Ala, i luma denaxan yi habadan.”

³Mangan yi a yeε rafindi Isirayila yamaan ma naxanye birin yi tixi na, a duba e xa.

⁴A yi a fala, a naxa, “Tantunna Alatala xa, Isirayilaa Ala, naxan falan ti n fafe Dawuda xa, naxan a falane rakamalima, a naxa,

⁵‘Xabu n nan n ma Isirayila yamaan namini fõxõni Misiran yamanani, n mi taa sugandi Isirayila bõnsõnne xa, banxin tiye n xinla binya feen na denaxan yi, n mi mangan sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.

⁶Koni iki, n bata Yerusalen sugandi alogo n xinla xa lu na yi, n bata Dawuda sugandi alogo a xa lu n ma Isirayila yamaan xun na.’

⁷N fafe Dawuda yi waxi banxin ti feni Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

⁸Alatala bata yi a fala n fafe xa, a naxa, ‘Amasõtõ i bata wa banxin ti feni n xinla binyaden na, na miriyaan tongo feen bata lan.

⁹Koni, i tan xa mi banxin tima, fõ i ya diina, i naxan sõtõxi, na nan banxin tima n xinla binyaden na.’”

¹⁰Sulemani mõn yi a fala, a naxa, “Alatala layirin naxan tongo, a bata na rakamali. N bata ti n fafe Dawuda nõxõni, n yi dõxõ Isirayila mangan na, alo Alatala a fala kii naxan yi, n yi banxin ti Alatala xinla binyaden na, Isirayilaa Ala.

¹¹N bata sa Layiri Kankiraan dõxõ menni. Alatala layirin naxan xidi e nun Isirayila kaane tagi, na taxamasenna nan saxi a kui.”

*Manga Sulemani Ala maxandina
Mangane Singen 8.22-53*

¹²Sulemani yi ti Alatalaa yire sarijanxin yetagi, Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore.

¹³Sulemani bata yi gbingbinna rafala wure gbeela ra tanden tagi, a yi kuya nongõnna ye suulun, a yite nongõnna ye saxon. A te na fari, a yi a xinbi sin Isirayila yamaan birin yetagi. A yi a yiine yite kore,

¹⁴a yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala! Ala yo mi na alo i tan kore xõnna ma hanma bõxõ xõnna fari. I ya layirin nun i ya hinanna luma nen i ya walikεne xa naxanye sigan tima i yetagi e bõnen birin na.

¹⁵I bata i ya falan nakamali i ya walikεen xa, n fafe Dawuda, i naxan fala i deen na, i bata na rakamali i senbeni to.

¹⁶Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, i mõn xa a liga i layirin naxan tongo n fafe Dawuda xa,

i bata yi a fala a xa, i naxa, 'I ɲɔɔ yibirani miɲanɲe n yetagi mumɛ Isirayilaa mangaya gbɛdeni, xa i ya diine n ma kiraan suxu, e sigan ti n yetagi tinxinni, e n ma sariyan suxu alo i sigan tixi n yetagi kii naxan yi.'

¹⁷ Iki, Alatala, Isirayilaa Ala, n bata i mafan, i xa na rakamali, i layirin naxan tongoxi i ya walikɛɛn Dawuda xa!

¹⁸ Koni, Ala fa dɔxe muxune tagi dunuɲa yi ba? Hali kore xɔnna nun a gbona, i mi nɔɛ xajɲe a yi, e faxi fa n banxin naxan tixi ito ra.

¹⁹ Hali na birin, Alatala, n ma Ala, i tuli matima i ya walikɛna maxandine nun a mafanne ra, i tuli mati i tantun xuine nun maxandi xuine ra i ya walikɛɛn naxanye tima i xa to.

²⁰ I yeene ti banxini ito ra kɔɛɛn nun yanyin na. I a fala denaxan ma, i naxa, 'N xinla luma be nen!' I tuli mati maxandi xuiin na i ya walikɛɛn naxan tima yireni ito mabinni.

²¹ I ya walikɛɛn nun i ya Isirayila yamana maxandine rasuxu, e na sali yireni ito mabinni! I yabin ti i dɔxɔdeni kore xɔnna ma, i mafeluun ti, i yabin ti."

²² "Xa muxuna nde a boden haken tongo, a yi nɔɔn sa a ma, a rakɔɔ, a xa fa a kolo i ya yire sariɲanxin yetagi banxini ito kui.

²³ I a xuiin name kore, i tin, i ya walikene kitin sa, i yi fe kalan yalagi, i yi a fe kalan goronna dɔxɔ a xun ma, i yi tɔɲegɛlana kitin sa, i yi a suxu a tɔɲegeni."

²⁴ "A nɔɛ ligɛ nɛn yaxun yi i ya Isirayila yamaan nɔ, bayo e bata i yulubin tongo. Na waxatini, xa e xun xɛte, e i xinla binya, e yi i maxandi, e mafeluun xandi i yetagi banxini ito kui,

²⁵ nayi, i xa e xuiin name kore, i diɲa i ya Isirayila yamaan yulubin ma, i fa e ra bɔxɔn ma i naxan so e tan nun e benbane yii."

²⁶ "A nɔɛ ligɛ nɛn kore xɔnna yi balan, tulen mi fa fe mumɛ e yulubine fe ra lan i tan ma. Na waxatini, xa e yeɛ rafindi be ma, e yi i xandi, e yi i xinla binya, e xɛte e yulubine fɔxɔ ra, bayo i bata e ɲaxankata,

²⁷ nayi, i e xuiin namɛma nɛn kore, i diɲama nɛn i ya walikene yulubine ma e nun i ya Isirayila yamana. I yi e xaran kira fajin ma e daxa e xa bira naxan fɔxɔ ra. I tulen nafa bɔxɔn fari i naxan soxi i ya yamaan yii."

²⁸ "A nɔɛ ligɛ nɛn tɔɔyana nde fan yi fa, alo fitina kamɛna hanma fitina furena yamanani, hanma sansine yi xara, e kun hanma tuguminne yi mini hanma suɲene hanma yaxune na Isirayila kaane tɔɔ waxatin naxan yi han e taa makantaxine yi, gbalon sifan birin na fa waxatin naxan yi, hanma fure ɲaxine.

²⁹ Na waxatine yi, Isirayila kaane birin e tɔɔn nun e ɲaxankatan kolonma nɛn, e yi

sali, e yi i mafan, e yi e yiine yite banxini ito mabinni.

³⁰ Nayi, i yi e yabi i dɔxɔdeni kore xɔnna ma, i yi e mafelu, i yi birin saran e kɛwanle ra, bayo i birin bɔɲe yi feen kolon, amasɔɔ i tan nan keden pe adamadiine bɔɲe yi feene kolon.

³¹ Nayi, e gaxuma nɛn i yeɛ ra, e lu i ya kiraan xɔn ma waxatin birin yi, e siin birin yi yamanani, i naxan soxi nxu benbane yii."

³² "Xɔɲen naxan mi findixi i ya Isirayila yamaan muxun na, na fama nɛn be sa keli yamana makuyeni, i xili gbeen nun i senbe gbeena fe ra. A na fa salideni banxini ito mabinni,

³³ i a yabi kore xɔnna ma, i dɔxɔdeni. Xɔɲen na naxan birin maxɔdin i ma, i xa na so a yii, alogo dunuɲa siyane birin xa i xinla kolon, e gaxu i yeɛ ra, alo Isirayila i ya yamana. E xa a kolon a banxi radaxaxin ni ito ra i tan xinli n naxan tixi!"

³⁴ "A nɔɛ ligɛ nɛn Isirayila kaane yi siga e yaxune yengedeni i ya yamarin bun. E yi i maxandi, e yeɛ rafindi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xa.

³⁵ Nayi, i tuli mati kore xɔnna ma, naxanye i maxandima, e i mafan, i yi ne mali."

³⁶ "A nɔɛ liga nɛn, e yi yulubin tongo, bayo adamadi yo mi na naxan mi yulubin ligama. I ya xɔɔn yitama e ra nɛn, i yi e so e yaxune yii, ne yi siga e ra konyiyani e yamana makuyena ndee yi hanma naxanye maso.

³⁷ Koni, e na tubi yamanani e konyiyani denaxan yi, e xɛte i ma e suxu muxune yamanani, e falan ti, e naxa, 'Nxu bata yulubin tongo, nxu bata haken liga, nxu bata fe ɲaxin liga,'

³⁸ e xɛte i ma e bɔɲen birin na, e niin birin yi e suxu muxune yamanani naxanye e xalixi konyiyani, e mayandine rasiga i ma, e yeɛ rafindixi yamanani ma i naxan so e benbane yii, e yeɛ rafindixi i ya taa sugandixin ma e nun n na Ala Batu Banxin naxan tixi i xinli,

³⁹ nayi, e sanla nun mafanne yabi kore xɔnna ma i dɔxɔdeni, i fa e mali, i yi i ya yamaan mafelu e yulubine ra."

⁴⁰ "N ma Ala, i yeɛn nakeli, i yi i tuli mati i maxandi xuiin na yireni ito yi, nxu na i xandi waxatin naxan yi."

Yaburin 132.8-10

⁴¹ "Marigina Alatala, keli,

i fa i dɔxɔdeni,

i tan nun i ya Layiri Kankirana,

i senben naxan yi.

Marigina Alatala,

i ya saraxaraline rabilin kisin na

alo domana,

i ya tinxin muxune xa sewan sɔɔ,

bayo i tan fan.

⁴² Marigina Alatala,

i nama i ya manga sugandixin nabejin,
i miri i ya walikεen Dawudaa tinxinyaan
ma.”

7

Saraxa baxine Alatala xa

¹ Sulemani yelin Ala maxande waxatin naxan yi, teen yi keli kore xonna ma, a godo, a yi saraxane gan, Alatalaa naron yi Ala Batu Banxin nafe.

² Saraxaraline mi yi fa nœe soε Alatala Batu Banxini sɔnɔn, amasɔɔ Alatalaa nɔrɔn bata yi a batu banxin nafe ken!

³ Isirayila kaane birin teen to kele kore xonna ma waxatin naxan yi, a yi Alatala Batu Banxin nafe, e yi e xinbi sin, e yi e yetagin lan bɔxɔn ma, e yi Alatala tantun, e naxa, “A fan, a hinanna luma nen habadan!”

Mangane Singen 8.62-66

⁴ Mangan nun yamaan birin yi saraxane ba Alatala xa.

⁵ Ninge wuli mɔxɔrɛn nun firin e nun xuruse xunxuri wuli kemε wuli mɔxɔrɛ, Manga Sulemani yi ne kœe raxaba Ala xa. Na kiini mangan nun yamaan birin yi Ala Batu Banxin nabi.

⁶ Saraxaraline yi e wanla ra, Lewi bɔnsɔnna muxune fan ma maxaseene yi e yii Manga Dawuda naxanye rafala Alatala tantun seene ra. E yi Alatala tantun Dawudaa beti xuine ra, e naxa, “A hinanna luma nen habadan!” Saraxaraline yi xɔtane fema nen e yetagi, yamaan birin tixi.

⁷ Nayi, Sulemani yi yinna rasarijan Ala Batu Banxin yetagi, a yi saraxa gan daxine nun bɔrɛ xunbeli saraxane turene fi Alatala ma yinna kui. A na raba menni nen, bayo a bata yi saraxa gande sula daxin naxan nafala, na yi xurun, saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun turene birin mi yi xanɛ menna fari.

⁸ Sulemani yi sanla raba xi solofere na waxatini, e nun Isirayila kaane birin. Yama gbeen yi fa sa keli Lebo-Xamata taani han Misiran xudeni.

⁹ Sanla xi solomasexede lɔxɔni, e yi malanna ti, bayo e bata yi saraxa ganden nasarijan nun xi solofere, e mɔn yi sanla fan yetεen naba xi solofere.

¹⁰ Kike solofereden xi mɔxɔrɛn nun saxande lɔxɔni, Sulemani yi muxune raxete e konni. Alatala bata yi naxan liga Dawuda nun Sulemani nun a yamana Isirayila birin xa, e yi sewaxi na fe ra han!

Ala mɔn yi mini Sulemani xa Mangane Singen 9.1-9

¹¹ Sulemani yi yelin Alatala Batu Banxin tiye na kii nin e nun manga banxina. A naxan birin miri a xa a liga Alatala Batu

Banxini e nun a yetena manga banxini, a yi nɔ ne birin lige.

¹² Alatala yi mini Sulemani xa kœen na, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i ya maxandi xuiin nasuxu, n bata yireni ito sugandi n yete xa n batu banxin nun saraxa ganden na.

¹³ A nœe lige nen n kore xonna balan, tulen mi fa fe mume, hanma n tuguminne yamari e siseene raxɔri bɔxɔn ma, hanma n fitina furen nasiga n ma yamaan ma.

¹⁴ Na waxatini, xa n xinla yamaan naxan yi, n ma yamana, xa ne e yete magodo, xa e n maxandi, xa e n fen, e yi e xun xanbi so e fe jaxine yi, nayi n nan n tuli matima nen e ra kore xonna ma, n yi e yulubine xafari, n yi yamanan nakendeɣa.

¹⁵ Fɔlo iki ma, n na n yeen tima e ra nen, n yi n tuli mati e maxandi xuiin na e na naxan naba yireni ito yi.

¹⁶ N bata banxini ito sugandi, n na a rasarijan, alogo n xinla xa lu a yi habadan. Nayi, n nan n yeen nun n xaxinla tima nen na ra habadan.

¹⁷ I tan, xa i sigan ti n yetagi alo i fafe Dawuda a liga kii naxan yi, i feni itoe birin liga n naxanye yamarima i ma, i n ma tɔnne nun n ma sariyane suxu n naxanye soxi i yii,

¹⁸ nayi, n ni i ya mangayaan nasabatima nen, alo n na a fala i fafe Dawuda xa kii naxan yi, n to a fala a xa, n naxa, ‘I bɔnsɔnna mi janɛ i jɔxɔni Isirayila xun na habadan.’

¹⁹ Koni, xa i xun xanbi so n yi, xa i i mε n ma sariyane nun n ma yamarine ra, n naxanye soxi i yii, xa i siga ala gbeteɣe batudeni, i xinbi sin e bun ma,

²⁰ nayi, n na Isirayila kaane bama nen n ma bɔxɔni n naxan soxi e yii, n yi n mε n batu banxin na, n naxan nasarijan n xinla binyaden na, na yi findi yagi feen nun magele feen na yamanane birin tagi.

²¹ Hali banxini ito to rayabu iki, n na n mε a ra waxatin naxan yi, dangu muxune birin kabema a ma nen. E yi a fala, e naxa, ‘Nanfa Alatala yamanani ito nun banxini ito ligaxi iki?’

²² E yabima nen fa fala, ‘Bayo e bata Alatala rabejin, e benbane Ala, naxan e ramini Misiran yamanani, e yi ala gbeteɣe xanu, e yi e xinbi sin e bun ma, e yi e batu, nanara Alatala bata tɔrɔni itoe birin nafa e ma.’ ”

8

Sulemani a wali sifa wuyaxine Mangane Singen 9.10-28

¹ Nœe mɔxɔrɛ bun ma, Sulemani yi Alatala Batu Banxin nun a manga banxin ti.

² Xurami taan naxanye soxi a yii, Sulemani mɔn yi xete ne tiin ma, a yi Isirayila kaane dɔxɔ e yi.

³ Na xanbi ra, Sulemani yi siga Xamata-Soba taan xili ma, a na tongo.

⁴ Tadamori taan naxan yamanan tonbon yireni, a mɔn yi na ti e nun taan naxanye findi se ramaraden ra Xamata yamanani.

⁵ Beti-Xoron taan naxan geyaƚan fari e nun Beti-Xoron taan naxan lanbanni, a yi ne fan ti taa rakantanxine ra, a yinne rabilin naxanye ma, a deƚne ti e ma naxanye balanma.

⁶ A mɔn yi Baalati taan ti e nun taa gbeteƚe a yi balone ramarama deƚnaxanye yi, e nun yenge so wontorone nun soone yi taan naxanye yi. Sulemani wa naxanye birin ti feni Yerusalen taan nun Liban yamanani, e nun a yi doxi yamanan naxanye birin xun na, a na birin liga.

⁷ Xitine nun Amorine nun Perisine nun Xiwine nun Yebusun naxanye mi yi findixi Isirayila kaane ra, ne fan yi doxi Isirayila yamanani.

⁸ E diin naxanye lu e xanbi ra yamanani, Isirayila kaane mi naxanye raxori, Sulemani yi ne findi konyi walikene ra, e na yi han to.

⁹ Koni Sulemani mi Isirayila kaane ti konyi wanle ra a xa, bayo e findixi sofane nun sofa kuntigine nun a wontorone nun a soone ragi muxune nan na.

¹⁰ Manga Sulemani mɔn yi Isirayila kaan muxu keƚe firin muxu tonge suulun sugandi naxanye yi a walikene xun na.

¹¹ Sulemani yi Misiran mangana dii temen tongo Dawudaa Taani, a siga a ra manga banxini a naxan tixi a xa, bayo a bata yi a fala, a naxa, "N ma ɲaxanla mi luma Isirayila mangan Dawudaa banxini, amasoto Alatalaa Layiri Kankiraan soxi deƚnaxan yi, men findixi yire sarɲanxin nan na."

¹² Nayi, Sulemani yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa gandən fari a naxan nafala Alatala Batu Banxin so deƚen palaan yetagi.

¹³ A yi saraxane bama loxo yo loxo alo Musa a yamari kii naxan yi a xa a liga waxatin birin, Matabu Loxone nun kike nenən sanle nun sali loxo saxanne ɲeƚe yo ɲeƚe, Buru Tetaren Sanla* nun Xunsagine Sanla nun Bubu Kui Sanla.†

¹⁴ A yi saraxaraline doxo kuru yeƚen ma alo a fafe Dawuda a liga kii naxan yi, Lewi bonsonna xemeƚe yi findixi beti baane nan na Ala xa e nun e wali saraxaraliin xa alo a yi daxa kii naxan yi loxo yo loxo. Sulemani mɔn yi muxune ti Ala Batu Banxin deƚene kantandeni, a ito birin liga nen bayo Alaa muxun Dawuda bata yi a yamari na kiini.

¹⁵ E mi mangana yamarine matandi mumɛ lan saraxaraline nun Lewine ma,

hanma feen naxanye yi lanxi Alaa nafulu ramaraden ma.

¹⁶ Sulemani wanle birin ke na kii nin, keli Alatala Batu Banxin ti folo loxon ma han a ɲan. Alatala Batu Banxin wanle ɲanjan na kii nin.

¹⁷ Nayi, Sulemani yi siga Esiyon-Gebere kunki tiden nun Elati taani naxanye yi foxo igen de, Edon yamanani.

¹⁸ Xurami yi kunkine rasiga Sulemani ma, fata Xurami a kunki ragine ra naxanye yi foxo igen kolon ki fani. Ne nun Sulemani a walikene yi siga Ofiri yamanani, e sa xemaan kilo wuli fu nun firin kilo keƚe kilo moxoƚe tongo, e fa e ra Manga Sulemani xon.

9

Saba manga ɲaxanla a xoneƚana Mangane Singen 10.1-13

¹ Saba yamanan Manga ɲaxanla yi Sulemani manƚanna me. Nayi, a yi fa Yerusalen yi Sulemani todeni a fekolonna bunbadeni. Muxu wuyaxi yi biraxi a foxo ra e nun ɲogomen naxanye yi latikoneƚne nun xemaan nun munanfan gemene maximalima. A yi siga Sulemani fema, naxan birin yi a bɲeni a yi ne fala a xa.

² Sulemani yi a maxodinne birin yabi, sese mi lu a mi naxan yeƚa a xa.

³ Saba manga ɲaxanla yi Sulemani a fekolonna to, e nun a banxin naxan tixi,

⁴ e nun donseen naxanye yi a tabanla ra e nun a rabilinna muxune ti kiine nun naxanye yi balon nun minse wanla ra, ne maraberibane nun a saraxa gan daxine, a yi naxanye bama Alatala Batu Banxini. Ne yi a kenen han a yengin yi bolon.

⁵ A yi a fala mangan xa, a naxa, "Nondin nan yi a ra n naxan mexi n ma yamanani lan i ya falane nun i ya fekolonna ma.

⁶ N mi yi laxi a ra benun n xa fa, n fa a to n yeƚen na. E mi yi a tagiin yeƚen falaxi n xa. N naxan birin mexi, i ya fekolonna dangu na ra.

⁷ Sewana i ya muxune xa, sewana i ya walikene xa naxanye i yetagi waxatin birin, naxanye i ya fekolonna ramema.

⁸ Tantunna Alatala xa, i ya Ala, naxan i malixi, a yi i doxo a manga gbedeni alo mangana Alatala xa, i ya Ala. Bayo Isirayila rafan i ya Ala ma, a waxi a mali feni habadan, nanara a i findixi mangan na Isirayila xun na alogo i xa kiti kenden sa tinxinni."

⁹ Naxalan mangan yi xemaan kilo wuli saxan so mangan yii e nun latikoneƚna gbeƚe, e nun munanfan gemene. Latikoneƚn fani munma yi to nun singen

* **8:13: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarɲan kiina nde nan yi a ra. A mato Xoroƚaan 12.15 kui. † **8:13: Bubu Kui Sanla** fe seƚexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

alo Saba manga jaxanla naxan so Manga Sulemani yii.

¹⁰ Xurami a walikene nun Sulemani a walikene yi xemaan maxalima keli Ofiri yamanani, ne fan yi fa santali wudin sifa gbege ra e nun munanfan gemene sa keli Ofiri yi.

¹¹ Manga Sulemani santali wudine findi te seene nan na Alatala Batu Banxini, e nun te seene mangana banxini, e nun maxaseene, alo kondenne nun balonne maxa se maxane xa. Ne jaxan munma yi to nun Yuda yi.

¹² Naxan birin yi rafan Saba manga jaxanla ma a ne maxodin, Manga Sulemani yi ne so a yii. Manga Sulemani yeteen seen naxanye so Saba manga jaxanla yii, ne yi gbo dangu a fa naxanye ra. Na xanbi ra, manga jaxanla nun a walikene yi xete a yamanani.

*Sulemani a nafunle
Mangane Singena 10.14-29*

¹³ Xemaan naxan yi fama Sulemani ma jee kedenna bun ma, na gboon yi sigē han kilo wuli mɔxɔje.

¹⁴ Yulaya seene mudun fan yi saxi ne fari e nun seen naxanye yi sa kelima yire gbetene yi. Arabi mangane nun yamana kanne fan yi fama xemaan nun gbeti fixen na Sulemani xon.

¹⁵ Manga Sulemani yi ye masansan wure lefaan xema daxin xunbeen keme firin nafala, xemaan kilo sennin nan yi e keden kedenna birin na.

¹⁶ A mon yi ye masansan seen xema daxin xurin keme saxan nafala, xemaan kilo keden e nun a tagi nan yi e keden kedenna birin na. Banxin naxan yi xili "Liban fotonna," a yi sa e sa menni.

¹⁷ Mangan yi sama jinna rafala manga gbede gbeen na a xema igen sa a ma.

¹⁸ Tede sennin nan yi manga gbeden ma e nun san tiden xema daxin keden, a yiine yi a faxo firinna birin ma, yata sawura firin yi tixi a yiine fema.

¹⁹ Yata sawura fu nun firin yitaxunxi tedene fari, sennin yiifanna ma, sennin yi komenna ma. Na jaxonna mi yi yamana yo yi.

²⁰ Xemaan nan yi Manga Sulemani a igelengenne birin na. Xemaan nan yi Liban foton banxin kui muranne birin na. E mi yi sese rafalama wure gbeti fixen na, bayo Manga Sulemani waxatini wure gbeti fixen mi yi yatexi munanfan se ra.

²¹ Kunki gbeene yi Manga Sulemani yii, a yi naxanye rasigama baan xun ma Xurami a walikene yi naxanye ragima. Jee saxan yo jee saxan kunkine yi xetema nen Isirayila yi,

e rafexi xemaan nun gbeti fixen nun sama jinne nun kudune nun gboxune ra.

²² Manga Sulemani yi dangu bɔxon mangane birin na fata a nafulu kanyaan nun a xaxilimayaan na.

²³ Dunuja mangane birin yi katama Sulemani to feen na alogo Ala xaxilimayaan naxan saxi a bɔjeni e xa na me.

²⁴ Birin yi fama a sanbane ra, gbeti daxine nun xema daxine nun dugine nun yenge so seene nun latikononne nun soone nun gbaxalone,* a yi na kii nin jee yo jee.

²⁵ Soo kula wuli naanin nan yi Sulemani yii soone nun yenge so wontorone xa, e nun soo wuli fu nun firin, a yi ndee lu a fema Yerusalen taani, a yi a donxene rasiga taane yi naxanye yi yitonxi e xili yi.

²⁶ Fɔlo Efirati baan ma, siga Filisitine yamanan ma han sa dɔxo Misiran danna ra, a tan nan yi mēne mangane birin xun na.

²⁷ Mangan barakani, gbetin yi gbo ayi Yerusalen yi alo gemene, suman wudin yi wuya ayi alo burunna xode binla naxan yamanan lanbanni.

²⁸ Sulemani a soone yi kelima Misiran nun yamana gbete ye nin.

*Sulemani yi faxa
Mangane Singen 11.41-43*

²⁹ Manga Sulemani kewanle birin, keli a fɔlon ma han a rajanna, ne birin sebe xi Nabi Natan kewali kedin kui e nun Silo kaana Axiya nabiyi fala kedin kui, e nun Yido fetona a fetone yi lan Nebati a dii Yerobowan ma fe ma.

³⁰ Sulemani jee tonge naanin nan ti mangayani Isirayila birin xun na Yerusalen yi.

³¹ A to faxes, e yi a maluxun a benbane fema a fafe Dawudaa Taani, a dii xemen Robowan yi ti a jaxoni mangayani.

10

*Isirayila kaane yi murute
Mangane Singen 12.1-15*

¹ Robowan yi siga Siken taani, amasoto Isirayila kaane birin bata yi fa Siken yi a findideni mangan na.

² Nebati a dii xemen Yerobowan mon yi Misiran yamanan nin, a to a gi Manga Sulemani bun ma, a sa dɔxo denaxan yi. A na xibarune me waxatin naxan yi, a mon yi xete sa keli Misiran yi.

³ E yi muxune rasiga a xilideni. Nayi, Yerobowan nun Isirayila yamaan birin yi fa Robowan fema, e yi a fala a xa, e naxa,

⁴ "I fafe nxu suxi konyiyaan nan na. Iki, xa i tan nde ba na goronna ra nxu tungunna ma naxan binya alo xun xidi wudina jingen ma, nxu tinxi nxu wali i xa."

* 9:24: *Gbaxaloni* itoe sɔtoma soon nun sofanla na diin sɔto waxatin naxan yi.

⁵ Robowan yi e yabi, a naxa, “E siga, xi saxan na dangu e fan fema.” Yamaan yi siga.

⁶ Manga Robowan yi fonne maxadin naxanye yi a fafe Sulemani fema a siimayani, a yi e maxadin, a naxa, “E maxadin mundun tiye yamani ito yabin na?”

⁷ Fonne yi a fala a xa, e naxa, “Xa i fan e ra, xa i e yisuxu, xa i e yabi fala fafine ra, e findima nen i ya walikene ra habadan.”

⁸ Koni Robowan mi fonne maxadi xuiin suxu. A yi foningene maxadin naxanye yi a rabilinxi, a lanfane.

⁹ A yi e maxadin, a naxa, “Muxuni ito bata n maxadin a n xa ndedi ba goronna ra e xun ma n fafe e jaxankataxi naxan na. E n maxadima yabin mundun na n xa a so e yii?”

¹⁰ A lanfa foningene yi a fala a xa, e naxa, “Muxune e mawuga nen a i fafe bata e suxu alo konyine, e i maxadinxi nen a i xa ndedi ba goronna ra e xun ma. Awa, i lan i xa e yabi i kiini, i naxa,

‘N yii kirin gbo n fafe tagin xa.

¹¹ N fafe bata e konyiyaan naxodxo ayi, koni, n tan a raxodxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e tɔɔ bosaan nan na, koni n tan e tɔɔma tanle nan na.”

¹² Yerobowan nun yamaan birin yi fa Manga Robowan fema xi saxande lɔxoni alo mangana a fala kii naxan yi, a naxa, “Xi saxan na dangu, e fa n fema.”

¹³ Mangan yi ne yabi a xodxen na. Fonne maxadi xuiin naxan ti a xa, a yi na lu na.

¹⁴ A yi e yabi fata foningene maxadi xuiin na, a yi a fala e xa, a naxa, “N fafe bata e konyiyaan naxodxo ayi, koni, n tan a raxodxoma ayi e ma nen dangu na ra.

N fafe e tɔɔ bosaan nan na, koni, n tan e tɔɔma tanle nan na.”

¹⁵ Na kiini, mangan mi tin yamana maxandin ma. Marigina Alatala yi feene liga na kiini alogo a xa a tuli sa xuiin nakamali a naxan tongo Yerobowan xa, Nebati a dii xemena, fata Nabi Axiya, Silo kaan na.

*Isirayila yamanani taxun fena
Mangane Singen 12.16-19*

¹⁶ Isirayila kaane to a kolon a mangan mi tinxi e maxandin ma, e yi a fala, e naxa, “Sese mi fa en nun Dawuda tagi, nxu nun Yese a dii xemeni ito mi fa malanxi sese ma!

Isirayila muxune, e xete e konne yi!

I tan, Dawuda bɔnsɔnna, iki i ya mangayaan naba i ya yamanani!”

Isirayila kaane birin yi keli menni, e siga e konne yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye lu Yuda taane yi, Robowan lu mangayani ne nan gbansan xun na.

¹⁸ Nayi, Manga Robowan yi Hadoran nasiga naxan yi findixi karahan walikene kuntigin na. Koni Isirayila kaane yi a magolon, e yi a faxa. Manga Robowan yi a mafura soe yenge so wontorona nde kui, a yi a gi, a siga Yerusalen yi.

¹⁹ Isirayila kaane murute Dawuda bɔnsɔnna xili ma na kii nin han to.

11

*Robowan, Yuda Mangana
Mangane Singen 12.21-24*

¹ Robowan to so Yerusalen yi, a yi Yuda bɔnsɔnna muxune malan e nun Bunyamin bɔnsɔnna muxune, sofa wuli keme wuli tonge solomasexe, alogo e xa Isirayila bɔnsɔnne yenge, e yamanan lu Robowan ma non bun ma.

² Koni Alatala falan yi fa sayiban Semaya ma, a naxa,

³ “Falan ti Robowan xa, Sulemani a dii xemena, Yuda mangana, e nun Isirayila kaane birin Yuda nun Bunyamin yi, i yi a fala e xa, i naxa,

⁴ ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama fa Isirayila kaane yenge, naxanye findixi e ngaxakedenne ra. E tan birin xa xete e konne yi, amasoto feni ito fataxi n tan nan na.’ ” E yi Alatala falane suxu, e yi xete Yerobowan yengen fɔxo ra.

⁵ Robowan yi dɔxo Yerusalen yi. A yi taa makantanxina ndee ti Yuda yi.

⁶ A yi Betelemi nun Etami nun Tekowa taane ti,

⁷ e nun Beti-Suru nun Soko nun Adulan,

⁸ e nun Gati nun Maresa nun Sifi,

⁹ e nun Adorayin nun Lakisi nun Aseka,

¹⁰ e nun Sora nun Ayalon nun Xebiron taane Yuda nun Bunyamin yamanane yi. Ne nan findi taa rakantanxine ra.

¹¹ Robowan yi na taane rabilin yinne ra e nun donse ramaradene, e nun turen nun manpana.

¹² Ye masansan wure lefane nun tanbane yi na taane birin yi, a yi ne findi taa senbmane ra. A tan nan gbee yi Yuda nun Bunyamin ra.

¹³ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye yi Isirayila yamanani, ne fan yi fa kafu Robowan ma.

¹⁴ Lewine yi e konna nun e seene rabejin, e siga Yuda nun Yerusalen yi, bayo Yerobowan nun a diine bata yi tondi e xa wali Alatala xa.

¹⁵ Yerobowan yi kide kiine sugandi alogo e xa saraxane ba taan kidene yi koto sawurane nun jinge dii sawurane xa, a naxanye rafala.

¹⁶ Bõnsõnna naxanye birin yi Isirayila yamanani, naxanye yi Alatala fenma, Isirayilaa Ala, ne yi bira Lewine fõxõ ra siga Yerusalen yi alogo e xa sa saraxane ba Alatala xa, e benbane Ala.

¹⁷ Na yi a liga Yuda yamanan yi senbe sõtõ, e yi Sulemani a dii xem̄en Robowan mali j̄ee saxan, bayo e lu nen tinxinni Dawuda nun Sulemani a kiraan xõn j̄ee saxan.

Robowan ma denbayana fe

¹⁸ Robowan yi Mahalati futu. Mahalati fafe nan yi Dawudaa dii xem̄en Yerimoti ra, a nga yi xili Abixali, Eliyabi a dii tem̄ena, Yese a mamandenna.

¹⁹ Mahalati yi dii xem̄ene bari a xa, Yewusi nun Semaraya nun Sahan.

²⁰ Ba na ra, a m̄on yi Abisalomi a dii tem̄en Maka futu. A yi Abiya nun Atayi nun Sisa nun Selomiti sõtõ a xa.

²¹ Abisalomi a dii tem̄en Maka yi rafan Robowan ma dangu a j̄axalan bonne nun a konyi j̄axanle birin na.* Naxalan futuxin fu nun solomasex̄e nan yi a yii e nun konyi j̄axalan tonge sennin naxanye findi a j̄axanle ra, a yi dii xem̄e m̄oxõj̄en nun solomasex̄e sõtõ e nun dii tem̄e tonge sennin.

²² Robowan yi tide singen so Makaa dii xem̄ena Abiya yii, a yi a findi kuntigin na a diine birin xun na, bayo a yi waxi a findi feni mangan nan na.

²³ Robowan yi xaxinla sõtõ, a yi a dii xem̄ene raxuya ayi Yuda nun Bunyamin yamanan xun xõn taa rakantanxine birin yi. A yi donse gbege so e yii, a yii j̄axalan wuyaxi futu e xa.

12

Misiran mangan Sisaki yi Yerusalen yenge

Mangane Singen 14.25-28

¹ Robowan to yelin finde mangan na, a senben sõtõ, e nun Isirayila kaane birin yi Alatalaa sariyan nabepin.

² Bayo e mi yi tinxixi Alatala yee ra yi, Misiran mangan Sisaki yi keli Yerusalen xili ma, Robowan ma mangayaan j̄ee suulundeni.

³ Yenge so wontoron wuli keden kem̄e firin e nun soo ragiin muxu wuli tonge sennin nan yi a yii, e nun sofa wuyaxi, Libiya kaane nun Sudan kaane nun Suki kaane nun Kusi kaan naxanye bira a fõxõ ra keli Misiran yamanani.

⁴ A yi Yuda taa rakantanxine suxu siga han Yerusalen.

⁵ Nayi, Nabi Semaya yi fa Robowan nun Yuda kuntigine fema Yerusalen yi, e yi malanxi denaxan yi Sisaki yenge deni. A yi a fala e xa, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a

naxa, 'Bayo e bata e m̄e n na, n fan bata n m̄e e ra, n yi e so Sisaki yii.' "

⁶ Isirayila kuntigine nun mangan yi e ti e yulubine ra, e yi a fala, e naxa, "Yoona Alatala xa."

⁷ Alatala to a to a e bata e yete magodo, Alatala yi falan ti Semaya xa, a naxa, "Bayo e bata e yete magodo, n mi fa e halagima sõnõn, n na e ratanga fer̄en fima e ma nen benun waxati, n ma xõlõn mi fa Yerusalen lima sõnõn fata Sisaki ra.

⁸ Koni e luma nen Sisaki a nõõn bun, alogo e xa a kolon fa fala, wanla n tan xa e nun wanla dunuḡa mangane xa, ne keden mi a ra."

⁹ Misiran mangan Sisaki yi siga Yerusalen xili ma. A yi Alatala Batu Banxini nafunle birin tongo, e nun manga banxin daxine. A ye masansan wure lefa xema daxine tongo Sulemani naxanye rafala.

¹⁰ Nayi, e j̄oxõ yibirana, Manga Robowan yi ye masansan wure lefaan sula daxina ndee rafala, sofaan naxanye yi manga banxin deene kantanma, a yi e taxu ne kuntigine ra.

¹¹ Waxatin birin mangan nema yi sigama Alatala Batu Banxini, sofane yi ye masansan wure lefane xalima nen mangan fema. Na xanbi ra, e m̄on yi xete e ra e kantan ti banxini.

¹² Bayo Robowan bata yi a yete magodo, Alatala mi fa lu xõlõxi a ma, alogo a nama a halagi. Fe fajina nde m̄on yi Yuda yi nun.

Mangane Singen 14.21-24

¹³ Robowan yi a mangayaan liga Yerusalen yi senbemayani. Robowan findi mangan na a j̄ee tonge naanin e nun kedenden nan ma, a yi j̄ee fu nun solofere ti mangayani Yerusalen yi, Alatala taan naxan sugandi Isirayila bõnsõnne birin xa, alogo a xinla xa lu a yi. A nga yi xili nen Nama, Amonin nan yi a ra.

¹⁴ Robowan fe j̄axin nan liga, bayo a mi a ragidi a bõj̄eni, a xa Alatala fen.

Mangane Singen 14.29-31

¹⁵ Robowan ma kewanle, keli a fõlõn ma han a rapanna, ne sebexi Nabi Semayaa kedine kui e nun fetoon Yido a kedine kui. Yengen yi Robowan nun Yerobowan tagi yeye.

¹⁶ Robowan yi faxa, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xem̄ena Abiya yi ti a j̄oxõni mangayani.

13

Abiya, Yuda Mangana Mangane Singen 15.1-2

* **11:21: Konyi j̄axanle** sariyan sebexi Xõrõyaan 21.7-11 kui. Konyin nan ne ra, a naxanye sõtõ a j̄axanla ra.

¹ Yerobowan ma mangayaan ꞑEE fu nun solomasEXeden na, Abiya yi findi mangan na Yuda xun na.

² A yi a mangayaan liga Yerusalen yi ꞑEE saxon. A nga yi xili nen Mikahu, Yuriyeli a dii temena nde, naxan yi kelixi Gibeya taani.

Yengen so nen Abiya nun Yerobowan tagi.

³ Yenge so senbemanen nan yi Abiya yii, sofa wuli kemene naanin nan yi a yii. Yerobowan tan yi kata, a yi sofa kenden muxu wuli kemene solomasEXe sota.

⁴ Abiya yi te Semarayin geyaan fari Efirami geya yireni. Abiya yi keli, a gbelegbele, a naxa, "E tuli mati n na, Yerobowan nun Isirayila kaane birin!"

⁵ E mi a kolon ba fa fala a Alatala, Isirayilaa Ala bata Isirayila mangayaan so Dawuda nun a diine yii layirin xon naxan mi kale mumee?

⁶ Koni Nebati a dii xemen Yerobowan, Dawudaa dii xemen Sulemani a kuntigina nde bata yi murute a kannu xili ma.

⁷ Fuyantenna ndee bata yi e malan a fema. E yi murute Robowan xili ma. Sulemani a dii xemen Robowan yi dii joreyani waxatin naxan yi, a munna yi xaxili soto singen, a senben mi yi na a xa e yenge.

⁸ Iki, e waxi Alatalaa yamanan yenge feni, denaxan Dawudaa diine yii. Sofa gali gbeen nan e ra, jinge dii sawura xema daxine e yii, Yerobowan naxanye rafalaxi e xa, e findi e alane ra.

⁹ Koni, e bata Alatalaa saraxaraline kedi, Harunaa dii xemene nun Lewi bonsonna muxune, e yi saraxaraline fen e yete xa alo yamanan bonne. Naxan yo na fa jinge diin nun konton solofere ra alogo a xa findi kide kiin na, na nae finde kide kiin na e wule alane xa.

¹⁰ Koni Alatala nan nxu tan ma Ala ra, nxu nun mi nxu mexi a ra. Harunaa dii xemene nan Alatalaa saraxaraline ra, Lewine fan walima e fema.

¹¹ Xotanna nun pinbanna, lxo yo lxo, nxu saraxa gan daxine bama Alatala xa, nxu yi wusulanna gan a xa, nxu yi burun sa Alaa tabanla ra, nxu lenpu xema daxine radegge pinbari yo pinbari. Nxu Alatalaa yamarine suxi, nxo Ala. Koni, e tan bata e me a ra.

¹² Ala, nxo Ala nun a saraxaraline nxu xon, e dxi nxu xun na. Ala saraxaraline yeten xotane fema nen alogo yamanan xa keli, siga yengeni e xili ma. Isirayila kaane, e nama Alatala yenge, e benbane Ala, amasoto e mi a nae mumel!"

¹³ Abiya mon yi fala tiini, Yerobowan yi a sofa ganla nde rasiga Yuda sofa ganle xanbi ra alogo ndee xa lu e yee ra, ndee yi lu e xanbi ra.

¹⁴ Yuda sofane yi xete e xanbi ra. Koni, e yi a to a yengen yi e yee ra, a yi e xanbi ra, e

yi Alatala maxandi, saraxaraline yi yenge so xotaan fe.

¹⁵ Yuda sofane yi gbelegbele. Na to liga, Ala yi Yerobowan nun Isirayila kaane birin kedi Abiya nun Yuda kaane yee ra.

¹⁶ Isirayila sofane yi e gi Yuda sofane bun ma. Ala yi a liga Yuda sofane yi Isirayila sofane no.

¹⁷ Abiya nun a muxune yi Isirayila kaane kasari, e yi muxu wuli kemene suulun faza Isirayila sofane ye.

¹⁸ Yuda sofane yi Isirayila sofane no na waxatini, amasoto e yi laxi Alatala nan na, e benbane Ala.

¹⁹ Abiya yi lu Yerobowan sagatanje, a yi a taana ndee tongo a yii, Beteli nun a rabilinna taane, Yesana nun a rabilinna taane nun Eferon nun a rabilinna taane.

²⁰ Fanga mi fa lu Yerobowan na Abiya waxatini. Donxen na, Alatala mon yi a yenge, a yi a faza.

²¹ Koni Abiya tan senben soto nen. A yi jaxalan fu nun naanin futu. A yi dii kemene moxonjen nun firin soto e nun dii teme fu nun sennin.

Mangane Singen 15.7-8

²² Abiya kewali donxene, a naxanye birin liga e nun a falane, ne birin sebexi Nabi Yido a kedine kui.

²³ Abiya yi faza, e yi a maluxun Dawudaa Taani. A dii xemena Asa yi ti a joxoni mangayani. Yamanan yi lu boje xunbenli a waxatini ꞑEE fu.

14

Asa, Yuda Mangana

Mangane Singen 15.11-12

¹ Naxan yi fan, a tinxin Alatala yee ra yi, a Ala, Asa yi na liga.

² A yi ala gbete ne saraxa gandene kala e nun taan kidene, a ne kala, a kide gemene yibo, a yi Asera kide gbindonne rabira.

³ A yi yamarin fi Yuda kaane xa a e xa lu Alatala foxo ra, e benbane Ala, e yi a sariyane nun a yamarine suxu.

⁴ A yi taan kidene nun wusulan gandene ba Yuda taane birin yi, yamanan yi lu boje xunbenli a waxatini.

⁵ A yi taa rakantanxine ti Yuda yi, yamanan yi lu boje xunbenli, muxu yo mi a yenge na waxatini, amasoto Alatala boje xunbenli fi nen a ma.

⁶ A yi a fala Yuda kaane xa, a naxa, "En taani itoe ti, en yi e rabilin yinne ra, de balan daxine naxanye ma. Yamanan mon en gbeeyani iki, amasoto en bata Alatala fen, en ma Ala, a yi boje xunbenli fi en ma yiren birin yi." Nayi, e yi taane ti, e sabati.

⁷ Sofa wuli kemene saxon nan yi Asa yii Yuda yi. Ye masansan wure lefaan nun tanban yi e birin yi. Sofa wuli kemene firin

wuli tonge solomasexe nan keli Bunyamin bõnsõnni, ye masansan wure lefa xurudine nun xalimakunle yi e yii, sofa kenden nan yi e birin na.

⁸ Kusi kaan Sera nun a ganla muxu miliyon keden yi keli e xili ma, e nun yenge so wontoro keme saxan, e yi siga han Maresa taani.

⁹ Asa yi mini a ralandeni, e nun a ganla yi ti yenge so kii ma Sefata lanbanni Maresa dexõn.

¹⁰ Asa yi Alatala maxandi, a Ala, a naxa, "Alatala, i nõe senbetaren maliye nen alo senbe kanna. Fa nxu mali, Alatala, nxõ Ala. Amasõtõ nxu yengi i tan nan ma, anu nxu faxi i xinla nin gali gbeeni ito xili ma. Alatala, i tan nan nxõ Ala ra. I nama tin muxu yo xa nxu nõ."

¹¹ Alatala yi Kusi kaane nõ Asa nun Yuda kaane xa, Kusi kaane yi e gi.

¹² Asa nun a ganla yi e kedi han Gerari taani, Kusi kaa wuyaxi yi faxa, fayida muxe mi lu, amasõtõ e halagi nen Alatala nun a ganla yetagi. Asa nun a yamaan yi se wuyaxi tongo.

¹³ E yi Gerari rabilinna taane birin halagi, bayo e muxune birin bata yi gaxu Alatala ye ra, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ E yi xuruse kulane fan kala, e yi xuruse xunxuri wuyaxi tongo e nun nõgomene. Na xanbi ra, e yi xete Yerusalem yi.

15

Asa

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi godo Odedi a dii xemena Asari ma.

² A yi siga Asa fema, a yi a fala a xa, a naxa, "Asa nun e tan Yuda kaane nun Bunyamin bõnsõnna muxune, e tuli mati n na. Alatala e xõn xa e lu a fõxõ ra. Xa e a fen, e a toma nen, koni xa e xun xanbi so a yi, a mema nen e ra.

³ Xabu waxati xunkuye, Isirayila kaane lu nen, e mi bira Ala yeteen fõxõ ra, saraxarali mi yi na naxan yi e xaranje, sariya fan mi yi na.

⁴ Koni, e xete nen Alatala ma, Isirayilaa Ala, e tõrõ waxatini, e yi a fen, a yi a yete yita e ra.

⁵ Na waxatini, muxune mi yi sigama sigatini bõje xunbenli, bayo kontõfinle yi yamanan birin yi.

⁶ Siyane yi kelima siyane xili ma, taane yi keli taane xili ma, amasõtõ Ala bata yi jaxankatan sifan birin nagodo e ma.

⁷ Koni iki, e tan xa e sobe so, e nama xadan, amasõtõ e kontõnna sõtõma nen."

⁸ Manga Asa to na nabiyi falane me, Nabi Asari naxan ti, Odedi a dii xemena, Asa yi a sobe so, a yi suxurene ba Yuda yamanan nun Bunyamin yamanan birin yi, e nun a taan naxanye tongo Efirami geya yireni. A

yi Alatala saraxa ganden nafala, naxan yi Alatala Batu Banxin so deen palaan yetagi.

⁹ A yi Yuda kaane nun Bunyamin bõnsõnna muxune birin malan e nun muxun naxanye sa kelixi Efirami bõnsõnna nun Manase bõnsõnna nun Simeyan bõnsõnna ye, e fa dõxõ Yuda yamanan, bayo Isirayila kaan wuyaxi bira nen Asa fõxõ ra, e to a to a Alatala, a Ala yi a xõn.

¹⁰ Asaa mangayaan je e fu nun suulunden kike saxandeni, e birin yi e malan Yerusalem yi.

¹¹ Na lõxõni, e fa xuruseen naxanye ra keli yengeni, e yi ne birin ba saraxan na Alatala xa, jinge keme solofere e nun yexee wuli solofere.

¹² E yi layirin xidi a e xa Alatala fen, e benbane Ala, e bõjen nun e niin birin na.

¹³ Xa naxan yo mi Alatala fen, Isirayilaa Ala, muxudin nun muxu gbeena, xemèn nun jaxanla, na kanna yi lan nen a faxa.

¹⁴ E yi e kõlõ Alatala xa e xuiini texin na, e nun butu xuiin nun xõta xuiini.

¹⁵ Yuda kaane birin yi sewa na kõlõna fe ra, bayo e layirin xidi e bõjen birin nan na, e yi Alatala fen sewani, a yi a yete yita e ra. Alatala yi bõje xunbenla fi e ma yamanan birin yi.

Mangane Singen 15.13-15

¹⁶ Manga Asa yi a mame Makaa jaxalan mangaya tiden ba a yii, amasõtõ a bata yi Asera kide gbindonna bitin. Asa yi na gbindonna rabira, a yi a gan Kedirõn lanbanni.

¹⁷ Koni, Asa mi taan kidene kala Isirayila yi, hali a to yi Ala fõxõ ra a bõjen ma feu, a siimayaan birin yi.

¹⁸ A fafe bata yi seen naxanye dentegge Ala xa e nun a tan yeten bata yi naxanye dentegge Ala xa, a yi ne birin maxali Ala Batu Banxin, gbeti fixen nun xemaaan nun se sifa wuyaxi.

¹⁹ Yenge mi so Yuda yi han Asaa mangayaan je e tonge saxan e nun suulundena.

16

Asa yi yengen nakeli Basa xili ma

Mangane Singen 15.16-22

¹ Asaa mangayaan je e tonge saxan e nun sennindeni, Isirayila manga Basa yi siga Yuda xili ma, a yi Rama taan senbe so alogo a xa kiraan bolon Manga Asa ma Yuda yi.

² Gbeti fixen nun xemaaan naxan yi Alatala nafulu ramaraden nun mangana nafulu ramaradeni, Asa yi ne tongo, a yi e rasiga Damasi taani alogo e xa so Arami manga Ben-Hadada yii.

³ A mõn yi xeraan nasiga a faladeni, a naxa, "Layirin xa xidi i tan nun n tan tagi, alo a lu n fafe nun i fafe tagi kii naxan yi. Nana, n bata xemaaan nun gbeti fixen nasiga

i ma. Nayi, sa layirin kala ε nun Isirayila mangan Basa tagi, alogo a xa a makuya n na.”

⁴ Ben-Hadada yi tin Manga Asa xuiin ma, a yi a gali kuntigine rasiga Isirayila taane xili ma, a yi Lyon taan nɔ e nun Dan nun Abeli-Mayin, e nun Nafatali taane birin seene yi ramarama dɛnaxanye yi.

⁵ Basa to na mɛ, a yi ba Rama taan tiyɛ.

⁶ Nayi, Manga Asa yi Yuda kaane birin xili, e yi gemene nun wudine maxali Manga Basa naxanye malan Rama taan sɛnbɛ so feen na, Asa yi ne rawali Geba nun Misipa taane tideni.

Asa yi Xanani sa kasoon na

⁷ Na waxatini, Xanani yi siga Asa fɛma, Yuda mangana. Fetoon nan yi Xanani ra. A yi a fala Asa xa, a naxa, “Bayo, i bata i yigi sa Arami mangani, i mi i yigi saxi Alatala yi, i ya Ala, i bata fula Arami mangana ganla ra.

⁸ Kusi kaane nun Libiya kaane gali gbeen to malan waxati danguxine yi, e nun wontorone nun soo ragi wuyaxine, Alatala ne so nɛn i yii, bayo i yigi sa nɛn a yi.

⁹ Alatala dunuɲa yiren birin yitoma, a xa na muxune fen naxanye bɔɲɛn mumɛɛn luxi a xa, alogo a xa e sɛnbɛ so. I bata xaxilitareyaan liga feni ito yi, bayo fɔlɔ to ma, i soma nɛn yɛngene yi.”

¹⁰ Asa yi xɔlɔ fetoon ma han, a yi a sa kasoon na, amasɔtɔ a yi xɔlɔxi a ma lan na feen ma. Na waxatɪn yɛtɛni, Asa yi a yamaan muxuna ndee ɲaxankata fɔlɔ.

Asaa mangayaan danna

Mangane Singen 15.23-24

¹¹ Asa kɛwanle, keli a fɔlɔn ma han a rapanna, ne sɛbɛxi Yuda nun Isirayila mangane kɛdine kui.

¹² Manga Asaa mangayaan ɲɛɛ tonge saxan e nun solomanaaninden na, fure ɲaxin yi Asa sanne suxu, koni hali a to yi furaxi, a mi Alatala fen, a lu seribane nan tun ferɲɛ.

¹³ Asa yi faxa a mangayaan ɲɛɛ tonge naanin e nun kedenna ma.

¹⁴ E yi a maluxun a gaburu gexin na, a naxan ge Dawudaa Taani. E yi a sa sadena nde ma naxan yi maxidixi se faɲine ra, e ture xiri ɲaxumɛn so a ma alo a yi lan kii naxan yi, e yi wusulan gbege gan a binya feen na.

17

Yosafati, Yuda Mangana

¹ Asaa dii xɛmɛn Yosafati yi dɔxɔ a ɲɔxɔni mangayani. A yi sɛnbɛn sɔtɔ Isirayila xili ma.

² A yi sofane rasiga Yuda taa rakantanxine birin yi, a yi yamana kanne dɔxɔ a yamanani, e nun a fafe Asa taan naxanye birin tongo Efirami kaane yi.

³ Alatala yi lu Yosafati xɔn, bayo a lu nɛn a benba Dawudaa kiraan xɔn. A mi Baali suxuren batu,

⁴ a a fafe a Ala batu nɛn, a yi a yamarine suxu. Isirayila kaane yi naxan ligama, a tan mi tin na ma.

⁵ Alatala yi a mangayaan sɛnbɛ so, Yuda kaane birin yi fama nɛn finmaseene ra Yosafati xɔn. A yi nafunla nun binye gbeen sɔtɔ.

⁶ A yi lu Alatala batu dɛxunni, na nan a liga, a yi taan kidene kala, a yi Asera kide gbɪndonne birin naxɔri Yuda yi.

⁷ A mangayaan ɲɛɛ saxanden ma, a yi a kuntigini itoe rasiga Yuda taane yi e muxune xarandeni: Ben-Xayili nun Abadi nun Sakari nun Nataneli e nun Mikahu.

⁸ A yi Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee fan nasiga e fɔxɔ ra: Semaya nun Netaniya nun Sebadiya nun Asaheli nun Semiramoti nun Yehonatan nun Adoniya nun Tobiya e nun Tobadoniya. Saraxarali firin fan yi e fɔxɔ ra: Elisama nun Yehorami.

⁹ E yi sa Yuda kaane xaran sariyane ma naxanye sɛbɛxi Alatalaa sariya kɛdin kui. E yi Yuda birin yisiga yamaan xarandeni.

Yosafati sɛnbɛn naxan sɔtɔ

¹⁰ Alatala yɛɛragaxun yi Yuda yamanan nabilinna taane birin suxu, e mi susu Yosafati yenge.

¹¹ Filisitine yi fa gbeti fixɛn nun se wuyaxi ra Yosafati xɔn, Arabune yi fa konton wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere ra e nun kɔtɔ wuli kɛmɛ solofere kɛmɛ solofere.

¹² Yosafati a mangayaan yi lu sabate kati. A yi taa makantanxine nun se ramaradene ti Yuda yamanani.

¹³ Se gbege yi ramaraxi a xɔn Yuda taane yi, e nun sofa kɛndene Yerusalem yi.

¹⁴ E yatɛne ni i ra bɔnsɔn yɛɛn ma:

Yuda bɔnsɔnni, Adena, gali kuntigin yi sofa wuli kɛmɛ saxan nan xun na.

¹⁵ Gali kuntigin Yehoxanan nan fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kɛmɛ firin wuli tonge solomasɛɛɛ nan xun na.

¹⁶ Sikiri a dii xɛmɛna Amasiya fan yi tugunxi na ra, naxan a yete dɛntɛge Alatala xa, a yi sofa wuli kɛmɛ firin nan xun na.

¹⁷ Bunyamin bɔnsɔnni, Eliyada, sofa kɛnden yi sofa wuli kɛmɛ firin nan xun na naxanye yi xalimakunla wolima.

¹⁸ Gali kuntigin Yehosabadi fan yi tugunxi na ra, a yi sofa wuli kɛmɛ wuli tonge solomasɛɛɛ nan xun na.

¹⁹ Sofaan naxanye yi walima mangan xa ne nan itoe ra, mangan naxanye rasiga Yuda taa rakantanxine yi.

18

Yosafati nun Axabi

Mangane Singen 22.1-4

1 Yuda mangan Yosafati yi binyen nun nafunla sɔtɔ, e nun Manga Axabi yi findi bitanmane ra.

2 Nεε dando to dangu, a yi siga Axabi fema Samari taani, Axabi yi yεxεε wuyaxi nun jinge wuyaxi kɔε raxaba Yosafati nun a fɔxɔrabirane donseen na. Na xanbi ra, a yi a fala Yosafati xa, a e birin xa siga Ramoti kaane yεngɛdeni Galadi yamanani.

3 Axabi, Isirayila mangan yi a fala Yuda mangan Yosafati xa, a naxa, "I sigε n fɔxɔ ra Ramoti taani Galadi yamanani yεngɛ sodeni ba?" Yosafati yi a yabi, a naxa, "I tan nun n tan birin keden, n ma yamaan nun i ya yamana, nxu birama nεn i fɔxɔ ra siga yεngeni."

*Waliyine yi nɔ sɔtɔna fe fala
Mangane Singen 22.5-12*

4 Koni, Yosafati mɔn yi a fala Isirayila mangan xa, a naxa, "Alatala maxɔdin singen."

5 Nayi, Isirayila mangan yi waliyine malan, kεmε naanin jɔxɔn, a yi a fala e xa, a naxa, "En lan en sa yεngεn so Ramoti taani Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" E yi a yabi, e naxa, "Ala a soma nεn mangan yii."

6 Koni, Yosafati yi a maxɔdin, a naxa, "Alatalaa nabi yo mi fa be yi, en nɔε Alatala maxɔdinjε naxan xɔn?"

7 Axabi, Isirayila mangan yi Yosafati yabi, a naxa, "Keden mɔn na Alatala gbeen na, koni a mi rafan n ma, amasɔtɔ a fe jaxin nan tun falama n xa, a fajin mi na mume! A xili Mikahu, Yimilaa dii xεmena." Yosafati yi a fala a xa, a naxa, "Mangan nama falan ti na kiini."

8 Nayi, Isirayila mangan yi kuntigi keden xili, a naxa, "Fa Mikahu ra iki sa, Yimilaa dii xεmena."

9 Isirayila mangan nun Yuda mangan Yosafati birin yi dɔxi lonna ma Samari taan so dεen na, e mangaya gbɛdεne yi, e maxi-dixi e mangaya dugine yi. Waliyine birin yi waliyiyaan nabama e yεtagi.

10 Sedeki, Kenan ma dii xεmεn bata yi wure fenne rafala, a yi a fala, a naxa, "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'I Arami kaane bɔnbɔma fenni itoe nan na han i yi e raxɔri.'"

11 Waliyine birin yi feene fala, e naxa, "Siga Ramoti taani Galadi yamanani. I nɔn sɔtɔma nεn, Alatala a soma nεn mangan yii."

*Nabi Mikahu yi xunsinna fe fala
Mangane Singen 22.13-28*

12 Xεraan naxan siga Mikahu xilideni, na yi a fala a xa, a naxa, "Waliyine birin bata lan a ma, e fe fajine fala mangan xa, i yitɔn i siga alo e tan. I fan yi sa fe fajin fala!"

13 Koni Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, n ma Ala na naxan fala n xa, n na nan falama mangan xa."

14 Mikahu to fa mangan fema, mangan yi a maxɔdin, a naxa, "En lan en sa Ramoti taan yεngε Galadi yamanani ba hanma en nama a liga?" Mikahu yi a yabi, a naxa, "Siga, i nɔn sɔtɔma nεn. Mεn kaane soma nεn i yii."

15 Koni, mangan yi a fala a xa, a naxa, "N na i rakɔle Alatala yi sanja ma yoli fa fala i xa jɔndin nan gbansanna fala n xa?"

16 Mikahu yi a yabi, a naxa, "N bata Isirayila yamaan birin to xuyaxi ayi geyane fari, alo xuruseen naxanye kantan muxu mi na. Alatala mɔn yi fa a fala, a naxa, 'Kan mi fa muxuni itoe ma, birin xa xεtε a konni bɔjε sani!'"

17 Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N mi yi a fala i xa? A mi fe fajin falama n xun ma mume! A fe jaxin nan tun falama."

18 Nayi, Mikahu mɔn yi a fala, a naxa, "I tuli mati Alatalaa falan na. N bata Alatala to dɔxi a mangaya gbɛdeni, maleka ganla tixi a yiifanna nun a kɔmenna ma."

19 Alatala naxa, 'Nde Isirayila mangan mayendenma, Axabi, alogo a xa siga Ramoti taan yεngɛdeni Galadi yamanani, a faxa?' Malekana ndee na falana nde ti, ndee yi gbεtε fala.

20 Nayi, malekana nde yi fa ti Alatala yetagi, a yi a fala a xa, a naxa, 'N tan nɔε a mayendenjε nεn.' Alatala yi a fala a xa, a naxa, 'Kiin mundun yi?'

21 A yi a yabi, a naxa, 'N minima nεn, n wulen naso ne waliyine birin dε.' Ala yi a fala a xa, a naxa, 'I a mayendenma nεn, i yi a nɔ. Siga, i sa na liga.'

22 Iki, waliyiin naxanye be, Alatala bata wulen naso ne birin dε. Alatala bata a ragidi a xa jaxankatan nafa i ma."

23 Nayi, Kenan ma dii xεmεn Sedeki yi a maso, a Mikahu dεen garin, a yi a magele, a naxa, "Alatalaa malekan minixi kiraan mundun xɔn, keli n tan yi, a wule falan ti i xa?"

24 Mikahu yi a yabi, a naxa, "I na i luxun konkon kui i ya banxini lɔxɔn naxan yi, i a kolonma nεn."

25 Isirayila mangan yi a fala, a naxa, "Mikahu suxu, i siga a ra Amɔn fema, Samari taan kuntigina, e nun Yowasa, mangana dii xεmena."

26 I yi a fala e xa, i naxa, 'Mangana ito nan falaxi, a naxa a ε xa xεmeni ito sa kasoon na, ε yi a balo buru xaren nun igen na, han n yi xεtε kendeyani.'

27 Mikahu yi a fala, a naxa, "Xa i xεtε kendeyani, nayi Alatala mi falan tixi n tan yi." A mɔn yi a fala, a naxa, "E tan yamaan birin xa ε tuli mati."

*Manga Axabi yi faxa yengeni
Mangane Singen 22.29-35*

²⁸ Isirayila mangan nun Yosafati, Yuda mangan yi siga Ramoti taani Galadi yamanani.

²⁹ Isirayila mangan yi a fala Yosafati xa, a naxa, "N xa n maxidi alo muxu gbeta, n siga yengeni, koni i tan xa, i maxidi i ya mangaya dugine yi." Nayi, Isirayila mangan yi a maxete, a siga yengeni.

³⁰ Arami mangan bata yi yamarini ito fi a yenge so wontoro kuntigine ma, a naxa, "E nama muxu yo yenge fo Isirayila mangan tun."

³¹ Yenge so wontoro kuntigine Yosafati to waxatin naxan yi, e yi a fala, e naxa, "Isirayila mangan nan ito ra." E maso a ra, e xa a yenge. Koni, Yosafati yi xinla ti a mali feen na. Alatala yi a mali, a yi Yosafati ratanga ne ma.

³² Yenge so wontoro kuntigine to a to Isirayila mangan mi yi a ra, e yi e masiga a ra.

³³ Anu, xemena nde yi a xanla woli a xunna ayi, a Isirayila mangan fatin mageli yirena nde li makantan se mi yi denaxan yi. Naxan yi mangana wontoron nagima, mangan yi a fala na xa, a naxa, "I firifiri, i n namini yenge soden fari ma, amasoto n bata maxolo."

³⁴ Yengen yi naxu ayi na loxoni. Isirayila mangan tixin yi lu a yenge so wontoron kui, a yi a digan a yi Arami kaane yetagi han jinbanna ra, a yi faxa soqe godon na.

19

Yosafati yi kitisane dexo Yuda yi

¹ Yuda mangan Yosafati yi xete bojne xunbenli Yerusalen yi.

² Fe toon Yehu, Xanani a dii xemen yi mini a ralandeni. A yi a fala Yosafati xa, a naxa, "I muxu jaxin maliin nanfera? Alatala yaxune rafan i tan ma ba? Na ma, Alatala bata xolo i ma.

³ Koni hali na, fe fajina nde mon i yi, bayo, i bata Asera kide gbindonne raxori i ya yamanani, i yi Alaa falan suxu."

⁴ Manga Yosafati yi lu Yerusalen yi. Na waxatini, a yi lu yamanani sige, keli Beriseba taan ma siga han Efirami geya yirena, a falama Isirayila kaane xa, a e xa fa Alatala ma, e benbane Ala.

⁵ A yi kitisane dexo Yuda yamanan taa rakantaxine birin yi.

⁶ A yi a fala kitisane xa, a naxa, "E a liga e yeren ma, amasoto e mi kitin sama muxune xan xili yi, koni e a sama Alatala nan xili yi. A tan yeteen luma nen e xon e nema kitin bolonje waxatin naxan yi.

⁷ Nayi, Alatala yeragaxun xa lu e yii, e a liga e yeren ma feene yi, bayo Alatala, en ma Ala mi tinje tinxintareyaan ma kitini, a mi

tinje muxune xa rafisa e bode xa, a mi tinje e dimi yi seene rasuxu mayifuni."

⁸ Na kiini, Yosafati mon yi Lewi bansonna muxune nun saraxaraline nun Isirayila banson xunne dexo Yerusalen yi, alogo e xa kitin sa Alatala xinli, e yi yengene jan yamaan tagi.

⁹ A yi e yamari, a naxa, "E kitin sa Alatala yeragaxun nun tinxinni.

¹⁰ E ngaxakedenna naxanye taa gbetene yi, ne na fa kiti yo ra e xon, xa a findi faxa feen na, hanma yengena, hanma sariyana fe, e namma yamarina fe, e e rakolon alogo e nama bira Alatala ra, a yi xolo e nun e ngaxakedenne ma. E na nan ligama alogo e tan yeteen nama bira Alatala ra.

¹¹ Saraxaraline kuntigina Amari e xun na Alatala feene yi. Yuda banson kuntigin Sebadiya, Yisimayeli a dii xemena e xun na mangana feene birin yi. Lewine fan e fema sebeli tiine ra. E e yixodexo, e wali, Alatala xa lu na kanna xon naxan walima a fajin na."

20

Yosafati a Ala maxandina

¹ Na to dangu, Moyaba kaane nun Amoine nun Mayon kaane ndee yi fa Yosafati yengedeni.

² Xerane yi fa Yosafati fema, e fa a fala a xa, e naxa, "Gali gbeen fama i yengedeni sa keli Fexo Ige Daraan xanbi ra Arami yamanan binni, e bata fa han Xasason-Tamari taani," denaxan mon xili En-Gedi.

³ Yosafati yi gaxu han a yi Alatala maxandi, a mon yi yamarin fi a birin xa sunna suxu Yuda yamanani.

⁴ Yuda kaane birin yi fa keli yamanan taan birin yi Alatala maxandideni, e yi e malan Alatala maxandideni.

⁵ Yosafati yi keli, a ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin tagi Alatala Batu Banxin sansan nenan yetagi.

⁶ A yi a fala, a naxa, "Alatala, nxu benbane Ala, i tan Ala kore xonna ma, i tan nan yamanane birin xun na. Muxu yo mi nae tiye i yee ra.

⁷ I tan, nxo Ala xa mi yamanani ito muxune kedi Isirayila yamaan yee ra ba, i yi a so i ya yamaana yi, i xanuntena Ibrahima bansonna muxune?

⁸ E yi dexo a yi, e yi yire sarixanxin ti, e yi a fala, e naxa,

⁹ 'Xa fe jaxina nxu soto alo fe xolena hanma yengena hanma fitina furene hanma fitina kamena, nxu fama nen i yetagi banxini ito yi, amasoto i xinla banxini ito nin. Nxu yi i xili nxo tarani, i yi nxu rame, i yi nxu mali.' "

¹⁰ "Iki, Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geyaan muxune bata fa nxu yengedeni. Keli Isirayila kaane keli Misiran

yamanani waxatin naxan yi, i mi tin Isirayila kaane xa yamanani itoe halagi. Nanara, nxu benbane yi kira gbεte tongo, e mi e halagi.

¹¹ A mato, e nxu saranma naxan na to, e fama e fa nxu kedi bɔxɔn ma i naxan soxi nxu yii.

¹² Nxɔ Ala, i mi i ya kitin yite e ra ba? Amasɔto fanga mi fa nxu ra yamani ito xili ma naxan fa nxu yɛngema, nxu nun mi a kolon nxu naxan ligama, koni nxu yɛɛn tixi i ra.”

Ala yi nɔ sɔtɔn nagidi Yuda ma

¹³ Yuda yamaan birin yi ti Alatala yetagi, hali e diidine nun e jaxanle nun e mamananne.

¹⁴ Alatalaa Nii Sariɲanxin yi godo Yaxasiyeli ma yamaan tagi, Lewi bɔnsɔnna muxuna nde nan yi a ra Asafi xabilani, Sakari a dii xɛmɛna. Sakari fafe yi xili nɛn Bɛnaya, na fan fafe yi xili Yeyiyeli, na fan fafe yi xili Matani.

¹⁵ Yaxasiyeli yi a fala, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun i tan Manga Yosafati, ε liga ε yeren ma! Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E nama gaxu, ε nama xuruxurun gali gbeeni ito yɛɛ ra, bayo ε yɛnge mi yɛngeni ito ra, koni Ala nan ma yɛnge a ra.

¹⁶ Tila, ε siga e xili ma. E na te Sisi geya yiren ma, ε sa e lima nɛn lanbanni Yeruyeli tonbonna yetagi.

¹⁷ E hayu mi e yɛnge feen ma. E fa, ε fa ti be, ε Alatalaa maliin sɔtɔma nɛn. Yuda kaane nun Yerusalen kaane, ε nama gaxu, ε mini e yetagi tila, Alatala ε malima nɛn!’ ”

¹⁸ Yosafati yi a xinbi sin, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi e xinbi sin Alatala yetagi.

¹⁹ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee Kehati nun Kora xabilane yi, ne yi keli, e yi Alatala tantun e xuini texin na, Isirayilaa Ala.

²⁰ E yi keli xɔtɔn, e siga Tekowa tonbonni. E yi minima waxatin naxan yi, Yosafati yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Yuda kaane nun Yerusalen kaane, ε tuli mati n na! E la Alatala ra, ε Ala, ε senben sɔtɔma nɛn. E sɔbe so, ε la Alaa nabine ra, ε nɔɔn sɔtɔma nɛn.”

²¹ Yosafati nun yamaan yi lan a ma, a yi beti baane sugandi Alatala xa alogo e xa lu betin be a nɔɔɔ sariɲanxin matɔxɔdeni ganla yɛɛ ra, e naxa,

“E Alatala tantun, bayo a hinanna luma nɛn habadan!”

²² E yi betine nun tantunna fɔlɔma waxatin naxan yi, Alatala yi tantanna raso Amonine nun Moyaba kaane nun Seyiri geya fari kaane tagi, naxanye yi faxi Yuda xili ma, ne yi e bode yɛnge.

²³ Amonine nun Moyaba kaane yi Seyiri geyaan muxune yɛnge, e yi e faxa han e yi

e raxɔri. E to yelin Seyiri geyaan muxune faxe, e yi lu e bode faxe.

²⁴ Yuda kaane ganla to fa yire matexina nde yi tonbon yiren xun ma, e yi e yɛɛ rafindi e yaxune ganla ma, koni muxu faxaxine nan tun yi biraxi. Muxu yo mi mini ayi.

²⁵ Yosafati nun a sofane yi siga, e lu e seene kale, e yi xuruse wuyaxi li na e nun nafunla nun dugine nun se fajine. E yi e tongo han e yi e dɔnxɛn lu na. E yi xi saxan ti e seene tongoma, bayo seene yi wuya han!

²⁶ Xi naaninde lɔxɔni, e yi e malan Beraka lanbanni, e yi barikan bira Alatala xa mɛnni, nanara, e yi mɛn xili sa a Beraka lanbanna han to.*

²⁷ Yosafati yi ti Yuda kaane nun Yerusalen kaane yɛɛ ra, e xɛte Yerusalen yi sɛwani, amasɔto Alatala bata yi e ralugo sɛwan na e yaxune xun na.

²⁸ E yi so Yerusalen yi e xulenne nun xɔtane fema, e bɔlɔnne maxama, e siga han Alatala Batu Banxini.

²⁹ Alatala yɛɛragaxun yi so yamanane muxune birin yi, e to a mɛ a Alatala bata Isirayila yaxune yɛnge.

³⁰ Yosafati a yamaan yi lu bɔɲɛ xunbenli, a Ala yi bɔɲɛ xunbenli fi a ma yiren birin yi.

*Yosafati a mangayaan danna
Mangane Singen 22.41-50*

³¹ Yosafati yi findi mangan na Yuda xun na. A findi mangan na a jɛɛ tonge saxan e nun suulunden nan ma. A yi mangayaan liga Yerusalen yi jɛɛ mɔxɔɲɛn nun suulun. A nga yi xili nɛn Asuba, Silixi a dii tɛmɛna.

³² A yi sigan ti tinxinni alo a fafe Asa, a mi a kiraan beɲin, a fe fajin liga Alatala yɛɛ ra yi.

³³ Koni, a mi taan kidene kala, yamaan munma yi bira Ala fɔxɔ ra singen, e benbane Ala.

³⁴ Yosafati kɛwali dɔnxɛne, keli a fɔlɔn ma han a rajan na, ne seɛxi Xanani a dii xɛmɛn Yehu a kɛdin kui, naxan seɛxi Isirayila mangane kɛdine kui.

³⁵ Na xanbi ra, Yuda manga Yosafati nun Isirayila mangan yi lu fe kedenni, Axasiya naxan yi fe jaxine rabama.

³⁶ E yi lan e kunki gbeene rafala, e kunkine rafala Esiyon-Gebere nin.

³⁷ Koni Maresa kaan Dodafaa dii xɛmɛna Eliyeseri yi nabiya falane ti Yosafati xili ma, a naxa, “Bayo ε nun Axasiya bata kafu, Alatala i ya wanla kalama nɛn.” Kunkine yi kala, e mi nɔ sige yire makuyeni.

21

¹ Yosafati yi faxa, e yi a maluxun a benbane fɛma Dawudaa Taani. A dii xɛmɛn Yehorami yi dɔxɔ a jɔxɔni mangayani.

* 20:26: *Beraka* bunna nɛn fa fala “Barikana.”

*Yehorami, Yuda mangana
Mangane Firinden 8.17-24*

² Yehorami xunyene ni i ra, Yosafati a dii xeme: Asari nun Yexiyeli nun Sakari nun Asarayahu nun Mikeli e nun Sefati. Isirayila mangan Yosafati nan ma dii xeme ye yi e birin na.

³ E fafe Yosafati bata yi se faji wuyaxi so e yii gbeti fixe daxin nun xema daxin nun se faji gbete ye, a man yi Yuda taa rakantanxine sa ne fari, koni a yi Yehorami lu a jaxoni mangayani bayo na nan yi dii xeme singen na.

⁴ Yehorami yelin daxe mangan na a fafe a yamanani waxatin naxan yi, a senben soto, a yi a xunyene birin faxa silanfanna ra e nun Isirayila kuntigina ndee.*

⁵ Yehorami findi mangan na a jee tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi jee solo-masexe ti mangayani Yerusalen yi.

⁶ A wali kiin yi jaxu alo Isirayila mangane, alo Axabi a denbayana, amasoto a bata yi Axabi a dii temena nde dexo. Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen.

⁷ Koni hali na, Alatala mi tin Dawuda bonsonna raxore, amasoto a layirin tongo nen Dawuda xa, a jaxon mi janye mangayani habadan, a tan nun a diine.

⁸ Yehorami waxatini, Edon kaane yi murute Yuda xili ma, e yi mangana nde dexo e yete xa.

⁹ Yehorami nun a sofa kuntigine nun a yenge so wontorone birin yi siga. Koe tagini, mangan nun a wontoro kuntigine yi Edon kaane yenge naxanye bata yi e rabilin, e yi e no.

¹⁰ Edon kaane yi lu murute xi Yuda no soton xili ma han to. Libina kaane fan murute nen na waxatini, amasoto Yehorami bata yi a me Alatala ra, a benbane Ala.

¹¹ Yehorami yi kidene rafala Yuda geyane fari, a yi Yerusalen kaane nun Yuda kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xon alo jaxanla na a xemen yanfa yalunyaan kiraan xon.

¹² Nabi Eli yi bataxin sebe Yehorami ma, a naxa, "Alatala, i benba Dawudaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I mi luxi tinxinni alo i fafe Yosafati nun Yuda mangana Asa.

¹³ I yi bira Isirayila mangane foxo ra. I bata Yuda kaane nun Yerusalen kaane ti tinxintareyaan ma, e yi Ala yanfa e suxurene xon alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi. I bata i xunye xememane faxa i fafe a denbayani, naxanye yi fisa i tan xa.

¹⁴ Nanara, Alatala ton nafama nen i ya muxune ma, i ya diine nun i ya jaxanle nun i gbeen seen naxanye birin na,

¹⁵ a yi fure jaxin nafa i ma, na furen jaxuma ayi i ra nen han i fudi xunxurine yi mini kenenni.' "

¹⁶ Filisitine nun Arabun naxanye yi dxi Kusi kaane fema, Alatala yi ne radin Yehorami xili ma.

¹⁷ E yi siga Yuda kaane xili ma, e yi so yamanani. Seen naxanye birin yi manga banxini, e yi ne birin tongo, e yi mangana diine nun a jaxanle suxu, e siga e ra. A dii xeme donxena Axasiya nan keden lu na.

¹⁸ Na birin to dangu, Alatala yi kui fure yalantaren nafa a ma.

¹⁹ A furen yi siga gboe ayi, han a jee firinden donxen na, Yehorami a furen senben yi gbo ayi, a fudi xunxurine yi mini kenenni. A yi faxa jaxankata gbeeni. A muxune mi wusulan gan a binya feen na, alo e a liga a benbane xa kii naxan yi.

²⁰ Yehorami findi mangan na a jee tonge saxan e nun firinden nan ma, a yi jee solo-masexe ti mangayani Yerusalen yi. A yi faxa. Muxu yo mi nimisa. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni a mi maluxun mangane gaburune ra.

22

*Axasiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 8.25-29*

¹ Yerusalen kaane yi Yehorami a dii donxena Axasiya dexo mangan na a fafe jaxoni. A tadane birin bata yi faxa Arabune xon naxanye so Yuda sofane gali daaxadeni. Nayi, Yehorami a dii xemena Axasiya yi findi mangan na Yuda yi.

² Axasiya findi mangan na a jee tonge naanin e nun firinden nan ma, a yi jee keden ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Atali, Omiri mamandenna.

³ A fan wali kiin yi jaxu ayi alo Axabi a denbayana, bayo a nga yi a tima fe jaxin nan na.

⁴ Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a na liga nen alo Axabi a denbayana a liga kii naxan yi, bayo ne findi a kawandi muxune nan na a fafe faxa xanbini, e yi a ti halagin ma.

⁵ E kawandi xuiin ma, Axasiya yi siga Isirayila mangana Axabi a dii xemen Yorami foxo ra Arami mangan Xasaye yengedeni Ramoti taani Galadi yamanani. Arami kaane yi Yorami maxolo.

⁶ A yi xete a maxlodene dandandeni Yesereli taani, Arami kaane a maxolo denaxanye ma Ramoti yi, a to yi Arami mangan Xasaye yengema. Yuda mangan Yehorami a dii xemena Axasiya yi xete Yorami matodeni, Axabi a dii xemen Yesereli yi, bayo a mi yi yalan.

⁷ Ala yi a liga, Axasiya yi siga Yorami fema a halagi feen ma. Axasiya to fa, e nun

* 21:4: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

Yorami yi siga Nimisi a dii xemen Yehu fema, Alatala Axabi a denbayaan naxari feen yamarin so naxan yii.

⁸ Yehu yi Axabi a denbayaan halagin waxatin naxan yi, a yi sa Yuda kuntigina ndee nun Axasiya ngaxakedenna ndee li na, naxanye yi walima Axasiya xa, a yi e birin faxa.

⁹ A yi Axasiya fan fen, e yi sa a li luxunxi Samari taani. E yi siga a ra Yehu fema, e yi a faxa. E yi a maluxun, bayo e yi a falama nen, e naxa, "Yosafati a dii xemen nan a ra, naxan Alatala fen a bopen ma feu!" Muxu yo mi fa lu mangayani Axasiya xabilani.

*Atali, Yuda mangana fe
Mangane Firinden 11.1-3*

¹⁰ Axasiya nga Atali to a to a dii xemen bata faxa, a yi Yuda manga bomsanna muxune birin faxa.

¹¹ Koni Manga Yehorami a dii temen Yehoseba yi Axasiyaa dii xemen Yowasa tongo mangana diine ye wundoni naxanye yi lan e faxa. A yi sa a luxun xi banxina nde kui e nun dii ngana nde. Saraxarali Yehoyadaa jaxanla Yehoseba na liga nen, bayo Axasiya xunyen nan yi a ra. A a luxun Atali ma na kii nin, a mi a faxa.

¹² Nee sennin a luxunxi e fema Ala Batu Banxini. Atali nan yi yamanan xun na na waxatini.

23

*Yowasa, Yuda Mangana
Mangane Firinden 11.4-16*

¹ Nee solofere dangu xanbini, Yehoyada senben yi gbo ayi, a yi layirin xidi e nun gali kuntigini itoe tagi naxanye yi dxi sofa keme xun na: Yeroxamaa dii xemena Asari nun Yehoxanan ma dii xemen Yisimayeli nun Obedi a dii xemena Asari nun Adayaa dii xemen Maaseya, e nun Sikiri a dii xemena Elisafati.

² E yi Yuda yamanan birin yisiga, e yi Lewi bomsanna muxune malan naxanye yi Yuda yamanan taane yi e nun Isirayila xabila xunne. E yi fa Yerusalen yi,

³ yamaan birin yi layirin xidi e nun mangani tagi Ala Batu Banxini. Yehoyada yi a fala e xa, a naxa, "Mangana dii xemen findima nen mangan na alo Alatala a falaxi kii naxan yi lan Dawudaa diine ma.

⁴ E ito nan ligama: Saraxaraline nun Lewin naxanye lanma e xa wali Matabu Loxoni, ndee xa Ala Batu Banxin deen kantan,

⁵ ndee yi lu manga banxini, ndee yi sa ti so deen na denaxan xili Yesodi. Yamaan birin xa fa Alatala Batu Banxin yinna kui.

⁶ Muxu yo nama so Alatala Batu Banxini, ba saraxaraline nun Lewine ra naxanye walima na loxoni. Ne nan lanma e so, bayo e

sarijan. Yamaan birin xa Alatala sariyani ito suxu.

⁷ Lewine xa mangan nabilin yenge so seene suxi e yii, muxu yo so banxini, e xa na kanna faxa. Mangan nema soe, a nema mine, e xa lu a dexon."

⁸ Saraxaraliin Yehoyada yamarin naxanye fi, Lewine nun Yuda kaane birin yi ne suxu. E birin yi e muxune tongo, naxanye yi e wanla danma Matabu Loxoni e nun naxanye yi a foloma Matabu Loxoni, bayo saraxaraliin Yehoyada mi matabu waxati fi e sese ma.

⁹ Manga Dawudaa tanbane nun a ye masansan wure lefaan naxanye yi ramaxi Ala Batu Banxini, Yehoyada yi ne birin so sofa kuntigine yii.

¹⁰ A yi yamaan birin ti, e yenge so seene suxi e yii, e ti folo banxin yiifari foxoni han a komen foxoni saraxa ganden nun Ala Batu Banxin yetagi alogo e xa mangan nabilin.

¹¹ E yi mangana dii xemen maso, e yi manga komotin so a xun na, e yi layiri kedindin so a yii. E yi a dexo mangan na, Yehoyada nun a dii xemene yi a ratinme, e yi a fala, e naxa, "Ala xa sii xunkuye fi mangan ma!"

¹² Atali yi yamaan gi xuinin me e mangan tantunma, a yi fa yamaan fema Alatala Batu Banxini,

¹³ a yi mangan to tixi senbetenna xon so deen na. Sofa kuntigine nun xota fene yi tixi mangan fema, yamaan birin yi sewaxi, e xotaan fema, sigi saane nun maxase maxane sigi sani. Nayi, Atali yi a domani bo a ma, a gbelegbele, a naxa, "Yanfana! Yanfana!"

¹⁴ Nayi, saraxaraliin Yehoyada yi yamarin fi sofa kuntigine ma naxanye yi gali xunna ra, a naxa, "E a ramini yamaan fari ma! Naxan na bira a foxo ra, e na faxa silanfanna ra." Amasoto saraxaraliin bata yi a fala, a naxa, "E nama a faxa Alatala Batu Banxini."

¹⁵ E yi a suxu, e siga a ra manga banxin binni deen naxan yi xili Soona, e sa a faxa menni.

*Yamanan kiine yi masara
Mangane Firinden 11.17-20*

¹⁶ Yehoyada yi layirin xidi a tan mangan yeteen nun yamaan tagi alogo e xa findi Alatala yamaan na.

¹⁷ Muxune yi sa so Baali batu banxini, e yi a birin kala, e yi saraxa gandene nun sawurane kala, e yi Baali ki muxun Matan fan faxa saraxa ganden yetagi.

¹⁸ Yehoyada yi Alatala Batu Banxin kantan feen wanla lu Lewi bomsanna muxune ma, Manga Dawuda bata yi wanla taxun naxanye ra Alatala Batu Banxini alogo e xa saraxa gan daxine ba Alatala xa, alo a seboxi Musaa sariya kedini kii naxan yi, e

nun Dawuda a falaxi kii naxan yi, a e xa a liga sɛwani bɛti xuine yi.

¹⁹ Yehoyada mɔn yi kantan tiine ti Alatala Batu Banxin dɛene ra alogo sarijantare yo nama so.

²⁰ Yehoyada mɔn yi sofa kuntigine nun fonne nun yamana kanne malan e nun yamaan birin. A yi mangan tongo Alatala Batu Banxini, a siga a ra manga banxini mini So Dɛen Faxaraxiin na,* e yi sa Yowasa dɔxo manga gbɛdeni.

²¹ Yamanan muxune birin yi sɛwa, bɔɔɛ xunbenla yi lu taani Atali faxa xanbini silanfanna ra.

24

Yowasa, Yuda Mangana Mangane Firinden 12.1-17

¹ Yowasa findi mangan na a jɛɛ solofere-den nan na, a yi jɛɛ tonge naanin e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Sibiyi, Bɛriseba kaana.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, Yowasa yi na liga saraxarali Yehoyadaa siimayaan birin yi.

³ Yehoyada yi jaxalan firin futu Yowasa xa, a yi dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne sɔto.

⁴ Na xanbi ra, Yowasa yi a ragidi a xa Alatala Batu Banxini tɔn.

⁵ A yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan, a yi a fala e xa, a naxa, “E siga Yuda taane birin yi, ε sa gbɛtin nasuxu Isirayila kaane birin na jɛɛ yo jɛɛ alogo en xa Ala Batu Banxini tɔn. E na feni fura.” Koni Lewi bɔnsɔnna muxune mi na feene mafura.

⁶ Mangan yi saraxaraline kuntigin Yehoyada xili, a yi a maxodin, a naxa, “Nanfera i mi Lewine karahanxi a e xa mudun maxodin Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane ra Alatalaa walikɛɛn Musa nun Isirayila yamaan naxan maxodinxi e ma Layiri Sereya Bubuna fe yi?”

⁷ Naxalan jaxina Atali fɔxo ra birane bata yi Ala Batu Banxin dɛɛn kala. Se sarijanxin naxanye yi Alatala Batu Banxini, e yi ne tongo, e yi e findi Baali batu seene ra.

⁸ Nayi, Manga Yowasa yi a fala, a e xa kankirana ndee rafala mudu sa seen na, e sa a dɔxo Alatala Batu Banxin dɛɛn na.

⁹ E yi xibaruna nde rali Yerusalɛn nun Yuda yamanan birin yi, naxan yi a falama, a birin xa fa mudun na Alatala xɔn alo Alatalaa walikɛɛn Musa a yamari kii naxan yi Isirayila yi tonbonni.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan yi lu fɛ mudune ra sɛwani gbɛti ramara kankiraan kui han a yi rafe.

¹¹ Lewine yi gbɛti kankiraan xalima waxatin naxan yi, alogo mangana walikɛɛn xa a

kui to xa gbɛti gbegebe a kui, mangana sɛbɛli tiin nun saraxaraline kuntigina walikɛɛn bundɔxɔn yi fama nɛn, e fa gbɛti kankiraan kui ba, e mɔn yi a tongo e xɛtɛ a ra a funfuni. E yi fɛriɛnma gbɛtin nasuxɛ na kii nin lɔxo yo lɔxo.

¹² Mangan nun Yehoyada yi na gbɛtin soma Alatala Batu Banxin wali muxune nan yii, naxanye yi muxune tima gɛmɛ sonla nun xalanbe wanla nun wure wanla nun sulan wanla ra alogo e xa Alatala Batu Banxini tɔn.

¹³ Walikɛɛn yi wanla raba alo a yi lan kii naxan yi. E yi Ala Batu Banxin liga alo a yi kii naxan yi a singeni. E yi a yitɔn kɔ fajɔ.

¹⁴ E to yelin banxini tɔɔɛ, e yi gbɛti dɔnxɛn xali Manga Yowasa nun Yehoyada xɔn. E yi seni itoe sara Alatala Batu Banxin xa: sali seene nun saraxa gan seene nun igelengenne nun se gbɛtɛye, a xɛma daxine nun gbɛti fixɛ daxine. E lu nɛn saraxa gan daxin bɛ Alatala Batu Banxini Yehoyadaa siimayaan birin yi.

Yowasaa tinxintareyana fe

¹⁵ Yehoyada yi fori, a faxa a jɛɛ kɛmɛ jɛɛ tonge saxanna ma.

¹⁶ E yi a maluxun Dawudaa Taani mangane fɛma, bayo a fe fajɔn naba nɛn Isirayila yi Ala binya feen na e nun a batu banxina.

¹⁷ Yehoyada faxa xanbini, Yuda muxu gbeene yi fa Manga Yowasa fɛma a tantundeni. Mangan yi a tuli mati e ra.

¹⁸ E yi Alatala Batu Banxin nabɛjin, e benbane Ala, e yi Asera kide gbɛndonne nun suxurene batu. Alatala yi xɔlo Yerusalɛn nun Yuda kaane ma.

¹⁹ Alatala yi nabine rasiga e ma alogo e xa sa e raxɛtɛ a ma. Nabine yi sa sereyaan ba e xa, koni e mi e tuli mati.

²⁰ Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi godo saraxaraliin Yehoyadaa dii xɛmɛn Sakari ma, a yi ti yamaan yetagi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala naxa iki: Nanfera ε mi Alatalaa yamarine suxuma? E mi sabatima, bayo ε bata ε mɛ Alatala ra. A fan a mɛma ε ra nɛn.”

²¹ E yi yanfan so a ma, mangan yi e yamari, e yi a magɔlon Alatala Batu Banxin yinna kui.

²² Sakari fafe Yehoyada bata yi hinanna naxan birin yita Manga Yowasa ra, na sese mi yi fa a kui. A yi a dii xɛmɛn faxa. Sakari faxamatɔn yi a fala, a naxa, “Alatala xa feni ito to, a yi i makiti a ra.”

Yowasaa mangayaan danna Mangane Firinden 12.18-22

²³ Nɛɛn dɔnxɛn na, Arami kaane sofane yi siga Yowasa yengedeni. E yi fa Yerusalɛn nun Yuda yamanani. E yi kuntigine birin

* 23:20: So dɛɛn naxan geyaan na.

faxa, e yi e seene birin tongo, e siga e ra Damasi mangan xon.

²⁴ Arami kaane sofane mi yi wuya, koni Alatala yi tin a e xa sofa gali senbemaan naxori, bayo Yuda kaane bata yi e me Alatala ra, e benbane Ala. Alatala Yowasa makiti na kii nin.

²⁵ Arami kaane to xete, e yi Yowasa furaxin lu jaxankata gbeeni, a walikene yi yanfan so a ma Yehoyadaa diina fe ra, e yi sa a faxa a saden ma. E yi a maluxun Dawudaa Taani, koni e mi a maluxun mangane gaburune ra.

²⁶ Itoe nan yanfan so a ma: Amoni jaxanla naxan yi xili Simeyati, na dii xemen Sabadi nun Moyaba kaa jaxanla naxan yi xili Simiriti, na dii xemen Yehosabadi.

²⁷ A dii xemene xinla nun waliyiya falan naxanye ti a xili ma e nun Ala Batu Banxini tan fena a xon, ne birin sebexi mangane kedine kui. A dii xemena Amasiya yi ti a joxoni mangayani.

25

Amasiya, Yuda Mangana Mangane Singen 14.1-7

¹ Amasiya findi mangan na a jee maxoren nun suulunden nan ma. Jee maxoren nun solomanaanin a mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yehoyadan, Yerusalen kaana.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, koni a mi a sobe so Alatala fe yi jaxi ra.

³ Amasiyaa mangayaan to senbe soto, a yi na kuntigine faxa naxanye a fafe faxa.

⁴ Koni a mi e diine faxa, lan Musaa sariya kedin ma, Alatala yamarini ito fi denaxan yi, a naxa, "Fafane mi faxama diine funfuni, diine fan mi faxama fafane funfuni, koni birin faxama a yete yulubin nan ma fe ra."*

⁵ Amasiya yi a yamanan muxune malan denbaya yeen ma, Yuda bomsonna muxune nun Bunyamin bomsonna muxune, a yi sofa kuntigine dexo e xun na naxanye yi muxu wuli nun muxu keme xun na. A yi muxune yate keli jee maxoren ma han e nun nde. E yaten, muxu wuli keme saxon, naxanye yi no sigi yengeni, naxanye yi tanban nun ye masansan wure lefaan nae.

⁶ A mon yi sofa muxu wuli keme tongo Isirayila yi, naxanye yi sare fima gbeti fixen kilo wuli saxon na.

⁷ Koni Alaa sayibana nde yi fa falan ti mangan xa, a naxa, "Mangana, Isirayila sofane mi lan e siga i foxo ra, bayo Alatala mi Isirayila kaani itoe xon, Eframi bomsonna muxune.

⁸ Xa e siga i foxo ra, hali i senben soto yengeni, Ala i rabeninma nen i yaxune yii, bayo mali senbena Ala nan keden pe ra, a tan nan mon nae muxun nabire."

⁹ Amasiya yi Alaa sayiban yabi, a naxa, "N gbeti fixen kilo wuli saxanna naxan soxi Isirayila sofane yii, n fa nanfe ligan na yi?" Alaa sayiban yi a yabi, a naxa, "Alatala nae gbete soe i yii nen naxan dangu na ra."

¹⁰ Amasiya yi sofane raxete naxanye sa kelixi Eframi yi, e yi xete e konne yi. Koni, e yi xolo Yuda kaane ma, e xoloxi gbeen yi xete e konne yi.

¹¹ Amasiyaa mangayaan yi senben soto a yamanani. E nun a ganla yi siga Foxo Labanni, a sa muxu wuli fu faxa naxanye yi kelixi Seyiri geya yireni.

¹² Yuda kaane yi muxu wuli fu suxu e ye, e siga e ra geya gbeen xuntagi. E yi e radinjne ayi gemen xuntagi, e birin yi faxa.

¹³ Amasiya bata yi Isirayila sofaan naxanye raxete, alogo e nama lan yengeni, ne yi Yuda taane yenge keli Samari taani han Beti-Xoron, e yi muxu wuli saxon faxa, e yi se wuyaxi tongo.

¹⁴ Amasiya yi fama waxatin naxan yi sa keli yengeni, a sa Edon kaane no yengeni naxan yi, a yi fa Seyiri kaane suxurene ra a yii, a yi e ramara a yii, a lu e batue, a lu wusulanna ganje e xa.

¹⁵ Nayi, Alatalaa yi xolo Amasiya ma, a yi sayibana nde rasiga a faladeni a xa, a naxa, "Nanfera i yamani ito alane batuxi, naxanye mi no e yamaan badeni i yii?"

¹⁶ Sayiban mon yi fala tiini, Amasiya yi a yabi, a naxa, "N tan nan i findixi n kawandi muxun na ba? A lu. I waxi nen n xa i bonbo ba?" Sayiban yi a dundu, koni a mon yi a fala, a naxa, "N na a kolon Ala bata yelin a ragide a xa i halagi, bayo i bata ito liga, i mi n ma falan suxi."

Yuda kaane yi Isirayila yenge Mangane Firinden 14.8-20

¹⁷ Yuda mangana Amasiya yelin falan tiye a kawandi muxune xa waxatin naxan yi, a yi xerane rasiga a faladeni Yowasi xa, Yehowaxasi a dii xemena, Isirayila mangana Yehu mamandenna, a naxa, "Fa, en xa yenge."

¹⁸ Koni, Isirayila mangan Yowasi yi a fala Yuda mangana Amasiya xa, a naxa, "Tansinna nde yi Liban yamanani, a xeraan nasiga a faladeni suman wudina nde xa Liban yamanani, a naxa, 'I ya dii temen fi n ma dii xemen ma futun na!' Na xanbi ra, Liban burunna subena nde yi dangu tansinni bodonje.

¹⁹ I yete matoxoma, i wasoma, a i bata Edon kaane no. Koni iki, lu i konni! Nanfera i mon fe jaxin foloma naxan sa rajanma kalan ma e nun Yuda yamaan birin xa?"

²⁰ Koni Amasiya mi a tuli mati a ra, fata Ala waxon feen na, alogo e nun a sofane xa

* 25:4: Sariyane 24.16

sa e yaxune sagoni, amasot̄a a bata yi a yeē rafindi Ed̄on suxurene ma.

²¹ Nayi, Isirayila mangan Yowasi yi siga, e nun Yuda mangana Amasiya yi sa yenge Beti-Sem̄esi taani Yuda yamanani.

²² Isirayila kaane yi Yuda kaane n̄o, e birin yi e gi, e siga e konne yi.

²³ Isirayila mangan Yowasi yi Yuda mangana Amasiya suxu Beti-Sem̄esi taani, Yowasaa diina, Axasiya mamandenna. A yi siga a ra Yerusal̄en yi, a yi n̄onḡonna ye tonge naanin kala Yerusal̄en yinna ra, keli Efirami deēn ma han Songen ma dēna.

²⁴ Xemaan nun gbeti fix̄en nun se fajin naxanye birin yi Ala Batu Banxini, e nun naxanye yi Obedi-Ed̄on ma n̄on bun, a yi ne birin tongo, e nun manga banxin nafunle. A m̄on yi muxuna ndee suxu, a xete Samari taani.

*Amasiyaa mangayaan danna
Mangane Firinden 14.17-20*

²⁵ Isirayila mangan Yehowaxasi a diin Yowasi faxa xanbini, Yuda mangan Yowasaa diina Amasiya m̄on yi j̄ee fu nun suulun sot̄o siimayaan na.

²⁶ Amasiya kewali d̄onx̄ene, keli a f̄ol̄on ma han a rajan na, ne birin sēbexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kewali kedine kui.

²⁷ Na xanbi ra, Amasiya yi a masiga Alatala ra, e yi yanfan so a ma Yerusal̄en yi, a yi a gi, a siga Lakisi taani, koni e yi siga a f̄ox̄o ra Lakisi yi, e sa a faxa m̄enni.

²⁸ E yi a binbin xali soone fari, e sa a maluxun Yuda Taani a benbane fema.

26

*Yusiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 14.21-22*

¹ Yuda kaane birin yi Yusiya d̄ox̄o mangayani a fafe Amasiya j̄ox̄oni. Yusiya barin j̄ee fu nun sennin nan yi a ra.

² A fafe faxa xanbini, a m̄on yi Elati taan ti, a m̄on yi a raxete Yuda yamanan fari.

Mangane Firinden 15.2-3

³ Yusiya findi mangan na a j̄ee fu nun senninden nan ma, a yi j̄ee tonge suulun e nun firin naba mangayani Yerusal̄en yi. A nga yi xili Yekoliya, Yerusal̄en kaana.

⁴ Naxan fan Alatala yeē ra yi, a yi na liga alo a fafe Amasiya a liga kii naxan yi.

⁵ A yi lu Alaa kiraan x̄on Sakari a simayaan birin yi, naxan yi feene toma fata Ala ra. Fanni a yi Alatala fenma, Ala n̄on fima a ma feen birin yi.

⁶ A yi mini Filisitine yenḡedeni, a yi Gati taan yinne birin nabira e nun Yaben taan nun Asadodi taana. Na xanbi ra, a yi taane ti Asadodi fema e nun yire gbeteye yi Filisitine tagi.

⁷ Ala yi a mali Filisitine yenḡedeni e nun Arabun naxanye yi d̄ox̄i Guri-Baali taani. Ala m̄on yi a mali Meyunin b̄ans̄onna muxune yenḡedeni.

⁸ Amonine yi mudun soma Yusiya nan yii, a xinla yi siga han Misiran yamana na, bayo a senben yi gbo.

⁹ Yusiya yi makantan sangansona ndee ti Yerusal̄en yinna x̄on. A yi kedenna ti Songenna so deēn dēx̄on, keden Lanban ma deēn dēx̄on, keden yinna songenna nde dēx̄on. A yi e makantan.

¹⁰ Na xanbi ra, a m̄on yi makantan banxi matexina ndee ti tonbonni, a yi x̄opin wuyaxi ge, bayo xuruse wuyaxi yi a yii xuruse sansanna nun mer̄emer̄ene yi. Xee biine nun sansi siine fan yi a yii geya longonne ra, bayo x̄e biin yi rafan a ma.

¹¹ Gali kenden yi Yusiya yii, e yi e yitaxun gali yeēn ma fata xasabin na sebeli tiin Yeyiyeli nun fe xunmattoon Maaseya naxanye yat̄e Xananiyaa yamarin bun, mangana kuntigina nde.

¹² Sofa kuntigin naxanye yi denbaya xunne ra, ne yi lanxi muxu wuli firin muxu keme sennin nan ma.

¹³ Sofaan muxu wuli keme saxan wuli solofere keme suulun nan yi e yamarin bun naxanye yi mangan malima a yaxune yenḡedeni.

¹⁴ Yusiya yi ye masansan wure lefane nun tanbane nun wure k̄om̄ot̄ine nun tagi xidine nun xalimakunle nun lantan gem̄ene so sofane birin yii.

¹⁵ Yusiya yi yenge so sena ndee rafala Yerusal̄en yi fata fekolonna ndee ra naxanye yi n̄oē xalimakunle nun gem̄e belebelene wole. A yi e ti makantan sanganone fari taan yinna xuntagi e nun yinna songenne ma. Yusiya xinla yi siga ayi pon, bayo a mali kenden sot̄o nen han a mangayaan yi sabati.

¹⁶ Koni, Yusiya to senben sot̄o a mangayani, a yi waso ayi. Na feen nan nanan kalan ma a xa. A yi tinxintareyaan liga Alatala, a Ala yeē ra yi. L̄ox̄ona nde, a yi so Alatala Batu Banxini alogo a xa wusulanne gan wusulan saraxa ganden fari.

¹⁷ Saraxaralina Asari nun Alatalaa saraxarali gbeteye muxu tonge solomas̄exe yi so a f̄ox̄o ra w̄ekileni.

¹⁸ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusiya, i tan xa mi lan i wusulanne gan Alatala xa, f̄o saraxaraline Haruna xabilani naxanye yi rasarijanxi lan na feen ma. Mini yire sarijanxini, bayo tinxintaren nan i ra, na mi findima binye ra i xa Marigina Alatala yeē ra yi.”

¹⁹ Yusiya yi tixi, wusulan gan daxin suxi a yii, a yi x̄ol̄o saraxaraline ma. Na sasani, dogonfonna yi mini a tigi ra saraxaraline

yetagi Alatala Batu Banxin wusulan ganden deɣan.

²⁰ Saraxaraline kuntigina Asari nun na saraxarali gbetene birin yi a mato, e yi dogonfonna to a tigi ra. E yi a ramini tandeni mafuren, a tan yatigin yi a mafura minideni bayo Alatala bata yi a yulubin saran a ra.

²¹ Yusiya yi lu a danna banxini dogonfonna a ma han a yi faxa. A mi yi fa noe soe Alatala Batu Banxini. A dii xemen Yotami yi findi kuntigin na manga banxini, a lu yamanan muxune nun matoe a ra.

²² Yusiya kewali donxene, keli a folon ma han a rajan na, Nabi Esayi, Amosi a dii xemen ne birin sebe nen.

²³ Yusiya yi faxa, e yi a maluxun a danna xena nde ma a benbane fema, a mi yi makuya mangane gaburune ra, bayo e yi a falama nen, e naxa, “Dogonfonton nan a ra.” A dii xemen Yotami yi doxo a joxoni mangayani.

27

Yotami, Yuda Mangana Mangane Firinden 15.32-38

¹ Yotami findi mangan na a jee moxoren nun suulunna nan ma. A yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen Yerusa, Sadaki a dii temena.

² Naxan fan Alatala yee ra yi, a yi na liga, alo a fafe Yusiya a liga kii naxan yi. Koni, a mi so Alatala Batu Banxini. Yamaan mon mi yi tinxin.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin So Deen Faxaraxini ton,* a mon yi nde doxo Ofeli yinna de.

⁴ A yi taane ti Yuda yamanan geya yirene yi e nun sanganso makantaxine faton yirene yi.

⁵ A yi Amonine mangan yenge, a yi e no. Na jeen na, Amonine yi gbeti fixen kilo wuli saxan so a yii, e nun murutun kilo wuli saxan e nun fundenna kilo wuli saxan. E mon ne nan so a yii jee firinden nun a saxandeni.

⁶ Yotami yi senben soto, amasoto a yi tinxin Alatala yee ra yi, a Ala.

⁷ Yotami kewali donxene, a yengen naxanye so e nun a feene birin, ne sebei Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui.

⁸ Yotami findi mangan na a jee moxoren nun suulunna nan ma. A yi jee fu nun suulun ti mangayani Yerusalen yi.

⁹ Yotami yi faxa, e yi a maluxun a benbane fema Dawudaa Taani. A dii xemena Axasi yi ti a joxoni.

28

Axasi, Yuda Mangana Mangane Firinden 16.1-20

¹ Axasi findi mangan na a jee moxoreden nan ma, a yi jee fu nun sennin ti mangayani Yerusalen yi. Naxan fan Alatala yee ra yi, a mi na liga, anu a benba Dawuda tan a fajin nan liga.

² Axasi yi sigan ti a naxin na alo Isirayila mangane a liga kii naxan yi, a yeteen yi suxure sawura wure daxine rafala Baali xa.

³ A yi saraxane ba Ben-Hinon lanbanni, a yi a dii xemene gan saraxan na, a yi na siyane raliga e fe xosixine yi, Alatala naxanye kedi yamanani, a e yamanan so Isirayila kaane yii.

⁴ Mangan yi saraxane bama, a wusulanna gan taan kidene yi geyane xuntagi e nun wudi gbeene birin bun.

⁵ Nanara, Alatala, a Ala yi a ganla sa Arami mangan sagoni. Arami kaane yi e yenge, e yi muxu wuyaxi suxu konyiyani, e siga e ra Damasi taani. A ganla mon yi sa Isirayila mangan fan sagoni, na yi bono gbeen sa e ma.

⁶ Remaliyaa dii xemen Peka yi a liga sofaan muxu wuli keme wuli moxore yi faxa Yuda yamanani loto kedenni. Amasoto e bata yi e me Alatala ra, e benbane Ala.

⁷ Efirami bansonna sofa kenden Sikiri yi mangana dii xemen Maaseya faxa e nun Asirikami manga banxin kuntigina e nun Elikana mangan fe rafala bode singena.

⁸ Isirayila kaane yi muxu wuli keme firin suxu konyiyani Yuda kaane ye, naxanle nun dii xemene nun dii temene. E mon yi se wuyaxi tongo, e siga na seene ra Samari taani.

⁹ Koni, Alatalaa nabina nde yi menni naxan yi xili Odedi. Na yi mini sofane ralandeni sa keli Samari taani. A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, e benbane Ala bata xolo Yuda kaane ma, a yi e sa e sagoni, anu, e tan bata halagin nagode e ma han e gbelegbele xuiin yi te han kore xonna ma.

¹⁰ Iki, e waxi e xa na Yuda kaane nun Yerusalen kaane findi e konyi xemene nun e konyi gilene ra. Koni, e fan mi findixi yulubitone ra Alatala yee ra yi ba, e Ala?

¹¹ Nayi, e tuli mati n na, e mon xa Yuda muxu suxini itoe raxete e konni, bayo Alatala xoloxi e ma ki fajin.”

¹² Nayi, Efirami muxu gbeena nde, alo Yehoxanan ma dii xemena Asari nun Mesilimoti a dii xemen Bereki nun Salun ma dii xemen Yexisikayi nun Xadilayi a dii xemena Amasa, ne yi xolo sofane ma naxanye yi sa yengeni.

¹³ E yi a fala e xa, e naxa, “E nama fa konyini itoe ra be, bayo en findima nen yulubitone ra Alatala yee ra yi. E waxi en yulubine nan fari sa fe yi ba? En yulubine

* 27:3: So deen naxan geyaan na.

bata gbo ayi, Ala bata xɔlɔ gbeen ti Isirayila kaane ma.”

¹⁴ Nayi, sofane yi muxu suxine nun se ton-goxine birin naxɛtɛ kuntigine nun yamaan birin yetagi.

¹⁵ E muxun naxanye xili fala, ne yi keli, e yi dugine ragodo muxu suxi ragenle birin ma, e dugine nun sankidine so e yii, e don-seene nun igen so e yii, e yi e furene dandan, naxanye mi yi nɔɛ sigan tiyɛ, e yi ne dɔxɔ sofanle fari, e siga e ra e ngaxakedenne fɛma Yeriko yi, Tugu Taana. Isirayila kaane mɔn yi xɛtɛ Samari taani.

¹⁶ Na waxatini, Manga Axasi yi xɛraan nasiga Asiriya mangan ma alogo a xa fa a mali.

¹⁷ Edɔn kaane mɔn yi Yuda kaane yɛngɛ, e yi muxuna ndee suxu.

¹⁸ Na waxatin yetɛni, Filisitine yi yɛngen nakeli lanban yi taane nun Negewi taane ma Yuda yi. E yi Beti-Semesi taan tongo, e nun Ayalon nun Gɛdirɔti taane nun Soko nun Timana nun Ginso taane nun e rabilinne taane, e yi dɔxɔ e yi.

¹⁹ Alatala Yuda yamanan nayarabi na kii nin Isirayila mangana Axasi a fe ra, naxan Alatalaa yamaan ti tantanna ma, e yi yulu-bin tongo.

²⁰ Asiriya mangan Tigilati-Pilesere yi fa Axasi fɛma, koni benun a xa a mali, a yi a yɛngɛ.

²¹ Axasi bata yi Alatala Batu Banxin na-funle birin tongo, e nun manga banxin nun kuntigine nafunle, a yi e fi Asiriya mangan ma. Koni na tɔnɔ mi lu a ma.

²² Hali Axasi yi kontɔflixi waxatin naxan yi, a mɔn lu nɛn tinxintareyani Alatala yɛɛ ra yi.

²³ A yi saraxane ba Damasi alane xa, a na tɔrɔn masɔtɔxi naxanye xɔn, bayo a yi a mirima nɛn, a naxa, “Bayo, Arami mangana alane a malima, n fan xa saraxane ba e xa alogo e xa n mali.” Koni, na nan nɔjan kala ma a ra, e nun Isirayila birin.

²⁴ Axasi yi Alatala Batu Banxin seene birin malan, a yi e kala. A yi Alatala Batu Banxin dɛene balan, a yi kidene rafala Yerusalɛn taan yiren birin yi.

²⁵ A yi taan kidene rafala Yuda taane birin yi alogo a xa saraxane ba ala gbɛtɛne xa. Na ma, Alatala, a benbane Ala yi xɔlɔ a ma kati!

²⁶ A kɛwali dɔnxɛne, a feene birin, keli a fɔlɔn ma han a rapanna, ne sɛbɛxi Yuda mangane nun Isirayila mangane kɛdine kui.

²⁷ Axasi yi faxa, e yi a maluxun Yerusalɛn taani, koni a tan mi maluxun Isirayila mangane gaburur na. A dii xɛmɛn Xesekiya yi ti a jɔxɔni.

29

Xesekiya, Yuda mangana Mangane Firinden 18.1-3

¹ Xesekiya findi mangan na a jɛɛ mɔxɔjɛn nun suulunna nan ma, a yi jɛɛ mɔxɔjɛn nun solomanaanin ti mangayani Yerusalɛn yi. A nga yi xili nɛn Abiya, Sakari a dii tɛmena.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, alo a benba Dawuda a liga kii naxan yi.

³ A tan nan Alatala Batu Banxin nabi a mangayaan jɛɛ singen kike singen ma, a yi a dɛene yitɔn.

⁴ A yi saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune malan yamaan malandeni sogeteden binni.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati n na, ɛ tan Lewine. E yetɛ rasarijan, ɛ yi Alatala Batu Banxin nasarijan, ɛ benbane Ala, ɛ yi se xɔsixinɛ ramini yire sarijanxini ito kui.

⁶ Bayo en benbane fe xɔsixinɛ raba nɛn, naxanye rapaxu Alatala ma, en ma Ala, e yi na liga, e yi e mɛ a ra, e yi e xun xanbi so Alatalaa yire sarijanxini.

⁷ E yetɛɛn yi Ala Batu Banxin so dɛene balan, e yi lɛnpune ratu, e mi wusulan gan, e mi saraxa gan daxine ba Isirayilaa Ala xa yire sarijanxini.

⁸ Nayi, Alatala yi xɔlɔ Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane ma, a yi gbalon nun sunun nun yaɟin nagodo e ma alo ɛ a toma kii naxan yi.

⁹ Nanara, en benbane faxa yɛngɛni, en ma dii xɛmɛne nun en ma dii tɛmɛne nun en ma jaxanle yi lu konyiyani.

¹⁰ Iki, n waxi layirin xidi feni en nun Alatala tagi, Isirayilaa Ala.

¹¹ Iki, ngaxakedenne, ɛ ba tunnaxɔlɔn ma, bayo Alatala ɛ tan nan sugandixi alogo ɛ xa ti a yetagi a wanla ra, ɛ findi a walikɛne ra, ɛ yi wusulanne gan a xa.”

¹² Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxuni itoe yi fa:

Kehati xabilani:

Amasayi a diin Maxati nun Asari a diin Yowɛli.

Merari xabilani:

Abidi a diin Kisu nun Yehaleleli a diina Asari.

Gɛrisɔn xabilani:

Simaa diin Yowa nun Yowaa diina Eden.

¹³ Elisafan xabilani:

Simiri nun Yeyiyɛli.

Asafi xabilani:

Sakari nun Matani.

¹⁴ Heman xabilani:

Yɛxiyɛli nun Simeyi.

Yedutun xabilani:

Semaya nun Yusiyɛli.

¹⁵ E yi e bɔnsɔnna muxune birin malan. E yelin xanbini e rasarijanjɛ, e fa Alatala

Batu Banxin nasarijan alo mangana e yamarixi kii naxan yi, e nun Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹⁶ Saraxaraline yi so Alatalaa yire sarijanxini a rasarijandeni. E se xosixin naxanye birin li Alatala Batu Banxini, e yi ne birin namini, Lewi bõnsõnna muxune yi se xosixine tongo e sa e woli Kedirõn lanbanni.

¹⁷ E Alatala Batu Banxin nasarijan fõlõ kike singen xi singe lõxõn nin. Xi solomasexede lõxõni, e yi so Alatala Batu Banxin so deen palaan ma, e mõn yi xi solomasexewali ke a rasarijandeni. E yi yelin kike singen xi fu nun senninden ma.

¹⁸ Na xanbi ra, e mõn yi siga Manga Xesekiya konni, e yi a fala a xa, e naxa, "Nxu bata Alatala Batu Banxin birin nasarijan e nun saraxa ganden nun a seene birin e nun buru rasarijanxin sama tabanla naxan fari e nun a seene birin.

¹⁹ Manga Axasi seen naxanye birin naxõsi a tinxintareyani a mangayaan waxatini, nxu bata ne birin nasarijan, nxu yi e sa Alatala yetagi."

Xesekiya mõn yi saraxane ba

²⁰ Manga Xesekiya yi keli xõtõn, a yi taan kuntigine malan, e siga Alatala Batu Banxini.

²¹ E yi siga tura solofere nun konton solofere nun yexee dii solofere nun kõtõ solofere ra mangana denbayaan nun yire sarijanxin nun Yuda kaane yulubi xafarin na alogo e xa rasarijan. Mangan yi a fala saraxaraline xa, Haruna yixetene, a e xa e ba saraxan na Alatalaa saraxa ganden fari.

²² Saraxaraline yi jingene kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. E mõn yi kontonne kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma. Na xanbi ra, e yi yexee diine kõe raxaba, e yi e wunla xuya saraxa ganden ma.

²³ E mõn yi siga kõtõ kõe raxaba daxine ra yulubi xafari seen na mangan nun yamaan birin yetagi, ne yi e yiine sa e ma.

²⁴ Nayi, saraxaraline yi kõtõne kõe raxaba, e yi e wunla bõxõn saraxa ganden ma alogo Isirayila kaane birin yulubine xa xafari. Mangan nan na saraxa sifa firinne yamarin fi alogo yamaan birin yulubin xa xafari.

²⁵ Mangan yi Lewi bõnsõnna muxune lu Alatala Batu Banxini, karijanne nun kondenne nun bõlõnne yi suxi naxanye yii alo Dawuda nun mangana fetoon Gadi nun Nabi Natan a yamari kii naxan yi, bayo Alatalaa yamarin nan yi a ra, a nabine naxan nali muxune ma.

²⁶ Lewi bõnsõnna muxune yi ti, Dawudaa maxaseene suxi e yii. Saraxaraline fan yi na, xõtane suxi e yii.

²⁷ Manga Xesekiya yi a fala, a e xa saraxa gan daxin ba saraxa ganden fari. E nema yi saraxan gan fõle waxatin naxan yi, e yi betin ba Alatala xa xõtõ xuiin nun Isirayila manga Dawudaa maxaseene ra.

²⁸ Yamaan birin yi e xinbi sin, e lu betin be, e xõtõan fema han saraxa gan daxin birin yi yelin ganjõe.

²⁹ E to yelin saraxa gan daxin be, mangan nun a yamaan naxan birin yi a fõxõ ra, e birin yi e xinbi sin, e yi Ala tantun.

³⁰ Na xanbi ra, Manga Xesekiya nun a kuntigine yi Lewi bõnsõnna muxune yamari a e xa Alatala tantun Dawudaa beti xuine nun fetona Asafi a beti xuine ra. E yi betin ba sewani, e yi e xinbi sin, e Alatala tantun.

³¹ Manga Xesekiya yi a fala, a naxa, "Bayo iki e bata dentegẽ Alatala xa, e fa e saraxane nun barika bira saraxane ra Alatala Batu Banxini." Yamaan yi fa e saraxane nun barika bira saraxane ra, e nun muxu bõjõe fajine birin yi fa saraxa gan daxine ra.

³² Yamaan fa saraxa gan daxin naxanye ra, ne yatõn yi siga han jingẽ tonge solofere e nun yexee dii kemẽ firin e nun konton kemẽ, ne birin saraxa gan daxine Alatala xa.

³³ E mõn yi jingẽ kemẽ sennin e nun kontonne nun kõtõ wuli saxan ba saraxa gbetene ra.

³⁴ Koni saraxaraline mi yi wuya, e mi yi nõe saraxa gan daxine birin bude. Nanara, e ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi fa e mali han wanla yi jan, han saraxaraliin bonne yi rasarijan. E ngaxakedenne Lewi bõnsõnni, ne yi kataxi e rasarijan feen nan na dangu saraxaraline ra.

³⁵ Saraxa gan daxin yi wuya, sa bõjõe xunbeli saraxane turene fari, e nun minse saraxane nun saraxa gan daxine.

Alatala Batu Banxin nasarijan na kii nin.

³⁶ Ala bata yi naxan birin yitõn yamana fe ra, Manga Xesekiya nun yamaan birin yi sewa na ra, amasõtõ na feene liga nen mafuren.

30

Xesekiya yi sanla raba

¹ Manga Xesekiya yi xerane rasiga Yuda yamanan yiren birin yi. A mõn yi bataxine sebe Efirami nun Manase kaane ma, alogo e xa fa Alatala Batu Banxini Yerusalem yi, e fa Alatala tantun, Isirayilaa Ala, Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla* rabadeni.

* **30:1: Halagi Tiin Dangu Lõxõn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kõe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

² Mangan nun a kuntigine nun yamaan birin bata yi lan a ma Yerusalem yi a e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba ɲɛɛn kike firinden ma.

³ Bayo saraxarali wuyaxi mi yi sarijanxi na waxatini, yamaan man munma yi malan Yerusalem yi singen, e mi yi nɔɛ na sanla rabe singen.

⁴ Bayo mangan nun yamaan lanma feen nan yi a ra,

⁵ e yi a ragidi, a xa rali Isirayila birin ma, keli Beriseba taan ma han Dan yamanani alogo muxune xa fa Yerusalem yi, e fa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla raba mɛnni Alatala xa, Isirayilaa Ala. Amasoto yamaan mi yi fa na sanla rabama e bode xɔn alo a yi sebexi kii naxan yi.

⁶ Xɛrane yi siga mangan nun a kuntigine bataxine ra Isirayila nun Yuda yamanan yiren birin yi, alo mangana a yamarixi kii naxan yi. E naxa, “E tan Isirayila kaane, e xɛte Alatala ma, Iburahimaa Ala, Isiyagaa Ala, Isirayilaa Ala alogo a mɔn xa xɛte e ma, e tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, e tan naxanye tangaxi Asiriya mangane ma.

⁷ E nama lu alo e fafane, alo e ngaxakedenne, naxanye mi yi tinxixi Alatala yɛɛ ra yi, e benbane Ala, naxan e ba gbalon de alo e a toma kii naxan yi.

⁸ Nayi, e nama tuli maxɔdɔxɔ ayi alo e benbane. E fa Alatala ma, e fa a yire sarijanxini, a denaxan nasarijanxi han habadan, e wali Alatala xa, e Ala, alogo a xolo gbeen xa xɛte e fɔxɔ ra.

⁹ Xa e fa Alatala ma, muxun naxanye e ngaxakedenne suxu konyiyani, ne kininkininma nɛn e ma, e mɔn yi xɛte yamanani ito yi. Alatala hinan, e Ala, a fan, a mi a yetagin luxunma e ma, xa e xɛte a ma.”

¹⁰ Xerane yi siga taane yi Eframi yamanan nun Manase yamanani han Sabulon yamanani. Koni, muxune yi lu e magele.

¹¹ Koni, Aseri bɔnsɔnna muxuna ndee nun Manase bɔnsɔnna muxuna ndee nun Sabulon bɔnsɔnna muxuna ndee yi e yete magodo Ala xa, e tin sige Yerusalem yi.

¹² Ala yi muxune bɔɲɛn masara Yuda fan yi, e mangan nun a kuntigine yamarin suxu, alo Alatala a falaxi kii naxan yi.

¹³ Yama gbeen yi fa Yerusalem yi Buru Tetaren Sanla† rabadeni kike firinden. Yamaan yi gbo han!

¹⁴ Suxure batuden naxanye yi Yerusalem yi, e yi ne birin kala e nun e wusulan gandise, e yi ne woli Kadirɔn lanbanni.

¹⁵ ɲɛɛn kike firinden xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi xuruseene kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra. Nayi, Lewi

bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi yagi han, e yi e yete dentɛge Ala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala Batu Banxini.

¹⁶ Birin yi a wali suxu alo e yi lan kii naxan yi, fata Alaa walikɛɛn Musaa sariyan na. Xuruse naxanye ba saraxan na, Lewine yi lu ne wunla soɛ saraxaraline yii, e yi lu a xuyɛ saraxa ganden ma.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi yi sarijanxi yamaan ye, e mi nɔɛ saraxane be Alatala xa. Nayi, Lewine yi lu xuruseene kɔɛ raxabe e xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁸ Muxu wuyaxi yi na, Eframi kaane nun Manase kaane nun Isakari kaane nun Sabulon kaane ye naxanye mi yi sarijanxi. Anu, e Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene don nɛn, e sariyan kala na nan xɔn. Na ma, Xesekiya yi duba e xa, a naxa, “Alatala naxan fan, na xa diɲa e yulubin ma.

¹⁹ Ala xa diɲa muxune birin ma naxanye Alatala, e benbane Ala fenxi e bɔɲɛn ma feu, hali e mi yi sarijanxi.”

²⁰ Alatala yi Xesekiya xuiin name, a yi diɲa yamaan ma.

²¹ Nayi, Isirayila kaan naxanye yi Yerusalem yi, ne yi Buru Tetaren Sanla raba sɛwa gbeeni xi solofere. Lewi bɔnsɔnna muxune nun saraxaraline yi lu Alatala tantunɲe e sɛnbɛn birin na e maxaseene ra.

²² Xesekiya yi Lewine wali faɲi xɔntɔnna ti, naxanye yi walima Alatala xa ki faɲi. E saraxa subene don xi solofere, naxanye yi baxi bɔɲɛ xunbeli saraxane ra, e yi Alatala tantun, e benbane Ala.

²³ Yamaan birin mɔn yi lan a ma, a e xa xi solofere sa sali lɔxɔne fari, e mɔn yi sanla raba sɛwani xi solofere,

²⁴ bayo Yuda mangan Xesekiya bata yi binye gbeen fi yamaan ma, a yi e fanda tura wuli keden na e nun xuruse wuli solofere. Kuntigine fan bata yi tura wuli keden nun xuruse wuli fu ba sa mangan gbeene fari. Saraxarali wuyaxi bata yi rasarijan.

²⁵ Yuda kaane nun saraxaraline nun Lewine nun Isirayila kaan naxanye yi kelixi yire gbɛtɛye yi e nun xɔɲɛn naxanye yi dɔxi Isirayila kaane nun Yuda kaane ye, ne birin yi lu sɛwani e bode xɔn ma.

²⁶ Sɛwa gbeen yi lu Yerusalem kaane yi. Xabu Isirayila Manga Dawudaa dii xɛmɛn Sulemani waxatini, na ɲɔxɔn munma yi liga Yerusalem yi singen.

²⁷ Saraxaraline nun Lewine yi keli, e duba yamaan xa, e Ala maxandi, Ala yi e xuiin me a konni ariyanna yi.

31

Xesekiya yi Ala Batu Banxin wanli tɔn

† 30:13: **Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyaane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui.

¹ Na danguxina, muxun naxanye birin yi Isirayila yi, ne birin yi siga Yuda taane yi, e yi kide gemene kala, e yi Asera kide gbindonne rabira. E yi taan kidene kala, e nun e suxure saraxa gandene Yuda yaman birin yi e nun Bunyamin nun Efirami nun Manase bõnsõnne yamanane yi. Na xanbi ra, Isirayila kaane birin yi siga e konni.

² Xesekiya yi saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune yitaxun, a yi birin ti a wali ra. E tan nan yi saraxa gan daxine nun bõne xunbeli saraxane bama. E tan nan mõn yi findixi Alatalaa walikene ra, e yi Alatala tantunma, e yi betine ba Alatala xa a banxin so deen na.

³ Mangan yi a soto sena ndee ba saraxa gan daxine ra, saraxan naxanye yi ganma xotõnna nun jinbanna ra e nun Matabu Lõxõne nun kike nenõn nun sali lõxõne ma, alo a sebexi kii naxan yi Alatalaa sariyani.

⁴ Xesekiya yi a fala Yerusalen kaane xa a e xa fa seene mudun na saraxaraline nun Lewine xa, alogo e xa Alatalaa sariyan nabatu a kiin ma.

⁵ Na falan me yiren birin yi waxatin naxan yi, Isirayila kaane birin yi e murutu xabaxi singene nun manpa bogi singene nun ture baxi singene nun kumi ture singene nun sansi singene nun e yaganne birin so fõlõ saraxaraline nun Lewine yii.

⁶ Na kiini, Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi dõxi Yuda taane yi, ne fan yi lu fe e xuruse xurin nun a xungbene yaganne ra e xõn, e nun e se sarixanxine yaganna naxanye yi dentegexi Alatala xa, e Ala, e yi se wuyaxi malan.

⁷ E yi se wuyaxi malan fõlõ jeeen kike saxandeni, e yi yelin jeeen kike solofereden ma.

⁸ Xesekiya nun a kuntigine yi fa na seene matodeni, e yi Alatala tantun, e yi duba a yamaan xa, Isirayila kaane.

⁹ Xesekiya yi saraxaraline nun Lewine maxõdin na seene fe ra.

¹⁰ Nayi, saraxaraline kuntigina Asari, Sadaki bõnsõnni, na yi a yabi, a naxa, “Xabu nxu fa fõlõ seene ra Alatala Batu Banxini, nxu donseen soto nen nxu lugo, nxu yi a dõnxen gbegbe lu, amasoto Alatala duba nen a yamaan xa, a dõnxen naxanye luxi ne nan itoe ra.”

¹¹ Xesekiya yi yamarin fi a e xa donse ramaradene rafala Alatala Batu Banxini. Nayi, e yi donse ramaradene rafala.

¹² E yi fa na finmaseene nun yaganne nun se sarixanxine birin na menni. Lewi bõnsõnna muxuna nde yi na naxan yi xili Konani, e yi finmaseene taxu na ra, e yi a

ngaxakedenna Simeyi fan findi a bundõxõn na.

¹³ Xemen naxanye yi xili Yexiyeli nun Asasiya nun Naxati nun Asaheli nun Yeri-moti nun Yosabadi nun Eliyeli nun Yisimaki nun Maxati nun Benaya, ne nan yi yamaan xunmatone ra Konani nun a xunyen Simeyi bun ma alo Manga Xesekiya nun saraxarali Asari a yamari kii naxan yi. Asari yi findi Ala Batu Banxin kuntigi gbeen na.

¹⁴ Yiminaa dii xemen Kore, Lewi bõnsõnna muxun naxan yi Sogeteden deen kantanma, a tan nan yi jeniige ma saraxane rasuxuma naxanye yi fima Ala ma. A mõn yi yaganne yitaxunma Alatala Batu Banxini e nun se sarixanxi gbeteje.

¹⁵ Saraxaralini itoe yi dõxi saraxarali taan* naxanye yi, ne yi a mali: Eden nun Menayamin nun Yosuwe nun Semaya nun Amari nun Sekani. E yi seene yitaxun menne yi e ngaxakedenne ra, fonna nun dii jõrene alo a yi lan kii naxan yi,

¹⁶ fõlõ dii xemene ma naxanye xili sebexi e bõnsõn kedin ma fõlõ e jee saxanna ma, e nun naxanye birin yi soma Alatala Batu Banxini lõxo yo lõxo e wanla ra alo a yi yamarixi kii naxan yi fata e yeba kiin na.

¹⁷ Saraxaraline xinle yi sebexi e bõnsõn kedin kui fata e denbayane ra, e nun Lewi bõnsõnna muxune fõlõ e jee maxõjõen ma, alo e yi yamarixi wanla de kii naxan yi fata e yeba kiin na,

¹⁸ e nun e denbayane birin xinle yi sebexi e bõnsõn kedin kui, e jaxanle nun e dii xemene nun e dii temene nun e muxune birin, bayo e tan bata yi rasarixan Alaa wanla ra.

¹⁹ Haruna yixetene, saraxaralina ndee yi dõxi banxidene ra saraxarali taane rabillinne yi. Muxuna ndee yi sugandixi taane birin yi alogo e xa donseene xali e xa e nun Lewi bõnsõnna xemene birin naxanye xinle yi sebexi e bõnsõn kedin kui.

²⁰ Xesekiya na nan liga Yuda taane birin yi, a fe fajin liga tinxinna nun lannayani Alatala jee ra yi, a Ala.

²¹ A wali wuyaxi ke nen Ala Batu Banxina fe yi, a yi Alaa sariyan nun a yamarin suxu a fajin na. A yi Ala fen a bõjõen ma feu, a yi sabati.

32

Asiriya Mangan yi a kankõ e ma

¹ Xesekiyaa lannaya wanle dangu xanbini, Asiriya mangan Senakeribi yi so Yuda yi, a yi taa makantaxine yenge, a yi a ragidi a xa e findi a gbeen na.

² Manga Xesekiya to a to Senakeribi bata fa Yerusalen yengedeni,

* 31:15: *Saraxaraline taane* fe sebexi Yosuwe 21.1-45 kui.

³ Xesekiya nun a kuntigine nun sofane yi lan a ma a e xa taa xanbi ra tigine birin dutun.

⁴ Yamaan yi e malan, e yi tigine birin dutun taa xanbin na, e nun ige dangudena nde bəxən bun ma. E yi a fala, e naxa, “Asiriya kaane nama ige yo li be.”

⁵ Xesekiya yi a wəkile, a yi taan yinna yire kalaxine ti, a mən yi sangansone ti yinna xuntagi, a mən yi yin gbete ti a fari ma. A yi Milo gbingbinna rafala Dawudaa Taani. A yi yenge so wuyaxi nun ye masansan wure lefa wuyaxi sətə a ganla xa.

⁶ A yi sofa kuntigine dəxə yamaan xun na. A muxune birin malan taan yama malandeni taan so deen na. A yi a fala e xa, a naxa,

⁷ “E wəkile, e senbe so! E nama kuisan, e nama gaxu Asiriya kaane mangan ye ra e nun yamaan naxan a fəxə ra amasətə senben naxan en tan na, na gbo a gbeen xa.

⁸ Adamadi senben nan a tan na, anu Alatala nan en tan fəxə ra, en ma Ala, naxan en malima en ma yengene yi.” Yamaan yi Yuda mangan Xesekiya a falane suxu.

⁹ Na danguxina, Asiriya mangan Senakeribi nun a ganla birin yi siga Lakisi taan xili ma. Na waxatini, Senakeribi yi sofa kuntigina ndee rasiga Yerusalen yi. A yi xeraan nasiga Yuda mangan Xesekiya ma, e nun Yuda kaane birin Yerusalen yi, a naxa,

¹⁰ “Asiriya mangan Senakeribi ito nan falaxi, a naxa, ‘E yigi saxi nanse yi, naxan a ligaxi e mon dəxi Yerusalen yi yengen tagi?’

¹¹ Xesekiya xa mi e radinna ba alogo kamen nun ige xənlə xa e falaxi, a nema a fale, a naxa, “Alatala, en ma Ala en natange Asiriya mangan ma ba?”

¹² Xesekiya nan i ya Alaa saraxa gandene nun a kidene kalaxi, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, a naxa, “E xinbi sinma saraxa ganden keden peen nan yetagi, e yi saraxane gan menni.”

¹³ E mi a kolon ba, nxu naxan liga muxune nun yamanan bonne ra, n tan nun n benbane? Na siyane alane nən e yamanan muxune xunbe ba?

¹⁴ Awa, n benbane yamanan naxanye kala, yamanan mundun ma ala a rakisi? Nayi, e Ala nəe e rakise ba?

¹⁵ Na ma, Manga Xesekiya nama e mayenden, a yi e radin na kiini. E nama e yigi sa a yi, bayo siya yo ala hanma yamana yo ala mi nəxi a yamaan natange n benbane ma. Nayi, e alane fan mi nəe e be n fan yii mumel!”

Senakeribi yi Ala rayelefu

Mangane Firinden 19.8-13 nun Esayi 37.8-13

¹⁶ Na xanbi ra, Asiriya mangan mən yi fala naxin ti Marigina Alatala ma, e nun a walikeen Xesekiya.

¹⁷ Asiriya mangan yeteen bata yi Alatala, Isirayilaa Ala konbi kedın sebe nun, a naxa, “Siyaan bonne alane mi nəxi e yamanan muxune ratange n ma kii naxan yi, Xesekiya Ala fan mi nəe a yamaan natange n ma na kii nin.”

¹⁸ A yi falan ti a xuini texin na Heburu xuini, alogo Yerusalen yamaan naxan yi yinna xuntagi, a xa gaxun naso ne yi, a yi nə taan finde a gbeen na.

¹⁹ E lu falan tiye Yerusalen Ala ma alo e yi falan tima siya gbətene ala rafalaxine nan ma bəxə xənnə fari.

Ala yi Asiriya mangan nə

Mangane Firinden 19.35-37 nun Esayi 37.36-38

²⁰ Nayi, Manga Xesekiya nun Nabi Esayi, Aməsi a dii xəmən yi e xuini namini fələ Ala ma lan feni ito ma.

²¹ Na ma, Alatala yi malekana nde xə naxan sa Asiriya mangana sofa kendene birin naxəri a gali dəxədeni, e nun mangane nun kuntigi gbeene. Nayi, mangan yagixin yi xete a yamanani. A sa so a gbee ala batu banxini, a dii xəmene yi sa a faxa menni.

²² Alatala Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane rakisi na kii nin Asiriya manga Senakeribi senben ma, a mən yi e ratanga e rabilinna siyane birin ma.

²³ Muxu wuyaxi yi fa saraxane ra Alatala xən Yerusalen yi, e nun kise fajine Yuda mangan Xesekiya xa. Xabu na ləxəni, siyane birin yi a binya.

Xesekiya mangayaan xunsona

²⁴ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya suxu. A yi Alatala maxandi, Ala yi a yabi, a yi kabanako feen liga alogo a xa a kolon a kendeyaan sətəma nən.

²⁵ Koni Xesekiya mi findi wali fajni kolon na, a yi waso ayi a bəjəni. Ala yi xələ a ma, e nun Yuda nun Yerusalen.

²⁶ Nayi, Manga Xesekiya nun Yerusalen kaane birin yi e xun xete Alatala ma. Na ma, Alatalaa xələn mi fa e li Xesekiya simayani.

²⁷ Manga Xesekiya yi nafunla nun binye gbeen sətə. A yi gbete fixen nun xəmaan nun bəxə bun nafunle nun latikənəne nun ye masansan wure lefane nun se fajine birin namaradene rafala.

²⁸ A yi murutun nun manpaan nun ture ramaradene rafala, e nun xuruseen sifan birin namaradene.

²⁹ A yi taana ndee ti, Ala yi xuruse wuyaxi fi a ma e nun nafulu gbege.

³⁰ Manga Xesekiya nan Gihon tigi ige kiraan masara, a yi a xun ti Dawudaa Taan sogegododen binni. Xesekiya nə sətə nən a feene birin ma.

³¹ Koni, ləxəna nde Babilən mangane to xerane rasiga a ma xibaru fendeni lan

kabanako feen ma naxan danguxi a yamanani, Ala yi a lu a yete yii a mato xinla ma alogo a xa a bəɲe yi feene birin kolon.

³² Manga Xesekiya kəwali dənɣene, a tinxinyaan naxan liga, ne sebexi Aməsi a dii xemen Nabi Esayi a kedin kui lan a fe toxine ma alo xiyena, naxan sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

³³ Manga Xesekiya yi faxa. Dawuda yixetene gaburun denaxan yitənxi muxu gbeene xa, e yi sa a maluxun mənni. Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi fa a saya xontonden. A dii xemen Manase yi findi mangan na a ɲoxoni.

33

Manase, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.1-18

¹ Manase findi mangan na a ɲee fu nun firinna nan ma, a yi ɲee tonge suulun e nun suulun ti mangayani Yerusalen yi.

² Naxan ɲaxu Alatala yee ra yi, Manase yi na liga. Alatala siyaan naxan kedi Isirayila yamaan yee ra, a yi so ne fe xosixine yi.

³ A fafe Xesekiya taan kiden naxanye kala, a tan mən yi ne rafala. A yi saraxa ganden nafala Baali xa, a mən yi Asera kide gbindonne bitin, a yi a xinbi sin sarene birin xa, a yi e batu.

⁴ A yi suxure kidene ti Alatala Batu Banxini, Alatala bata a fala denaxan ma, a naxa, “N xinla luma nen Yerusalen yi habadan.”

⁵ A yi sarene kidene ti Alatala Batu Banxin yin firinne kui.

⁶ A yi a diine ba saraxa gan daxin na Hinon lanbanni suxurene xa. A yi so yimato feene nun woyimɣyaan nun kɔera feene yi. A yi muxune maxodin naxanye falan tima barinne ra. A yi fe xosixi gbege liga Alatala yee ra yi, a yi a raxɔɔ.

⁷ A yi sa a suxure rafalaxi sawurana nde dɔxɔ Ala Batu Banxini. Anu, Ala a fala nen Dawuda xa e nun a dii xemen Sulemani, a naxa, “N xinla luma n batu banxini ito nin habadan e nun Yerusalen, n denaxan sugandixi Isirayila bənsənnə birin ye.”

⁸ Xa Isirayila kaane n ma yamarine birin suxu, n naxan soxi e benbane yii fata Musa ra, n mi tinɲe mume e yi kedi yamanani ito yi.”

⁹ Koni, Manase yi a liga Yuda kaane nun Yerusalen kaane yi yulubin tongo. E yi fe xosixine liga dangu siyane ra Alatala naxanye halagi Isirayila bun.

¹⁰ Alatala yi falan ti Manase nun a yamaan xa, koni e mi e tuli mati a ra.

¹¹ Nayi, Alatala yi Asiriya yamanan mangana gali kuntigine rafa e xili ma, e yi Manase suxu, e karafen bira a ma, e yi a xidi sula yolonxonna ra, e siga a ra Babilon yi.

¹² A tərɔni, a yi Alatala maxandi, a Ala, a yi a yete magodo a benbane Ala xa.

¹³ A yi a mafan, Alatala yi a maxandi xuiin nasuxu. A yi a maxandin yabi, a mən yi xete a ra Yerusalen yi a mangayani. Nayi, Manase yi a kolon a Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na danguxina, Manga Manase mən yi Dawudaa Taan nabilin yinna yirena nde ti, a yi a mate ayi, keli Gihon tigin ma lanbanni, siga sogegododen binni han taan so deen naxan xili Yexɛ Dena, a yi Ofeli geyaan nabilin. A mən yi sofa kuntigine dɔxɔ Yuda taa makantanxine birin yi.

¹⁵ A yi xɔɲe suxurene nun sawurane ba Alatala Batu Banxini, a yi ne birin kala. A bata yi suxure saraxa ganden naxanye rafala geyaan fari, Alatala Batu Banxin yi denaxan yi e nun Yerusalen yi, a yi ne birin kala. A yi e woli taan fari ma.

¹⁶ A mən yi saraxa ganden nafala Alatala xa, a yi bɔɲe xunbeli saraxane nun barika bira saraxane ba. A yi a fala Yuda kaane xa a e xa bira Alatala fɔxɔ ra, Isirayilaa Ala.

¹⁷ Yamaan mən yi saraxane bama taan kidene yi, koni e yi e bama Alatala nan tun xa, e Ala.

¹⁸ Manase kəwali dənɣene, a Ala maxandina, e nun nabiin naxanye yi falan tima a xa Alatala Isirayilaa Ala xinli, ne birin sebexi Isirayila mangane kedine kui.

¹⁹ A Ala maxandina, e nun Ala a yabi kii naxan yi, a tinxintareyaan nun a yulubina, taan kidene a naxanye ti, e nun a Asera kide gbindonna naxanye bitin, e nun a suxure sawuran naxanye ti benun a xa a yete magodo, ne birin sebexi Hosayi a taruxu kedine kui.

²⁰ Manase yi faxa, e yi a maluxun a konni. A dii xemen Amən yi findi mangan na a ɲoxoni.

Amən, Yuda Mangana Mangane Firinden 21.19-26

²¹ Amən findi mangan na a ɲee mɔxɔɲen nun firinden nan ma, a yi ɲee firin ti mangayani Yerusalen yi.

²² Naxan ɲaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga alo a fafe Manase a liga kii naxan yi. Amən yi saraxane bama suxurene birin xa, a fafe naxanye rafala, a yi ne batu.

²³ Koni, a mi a yete magodo Alatala xa alo a fafe Manase a liga kii naxan yi, bayo Amən findi nen yulubi kan gbeen na.

²⁴ A walikene yi yanfan so a ma, e sa a faxa a banxini.

²⁵ Koni naxanye birin yanfan so Manga Amən ma, yamanan muxune yi ne birin faxa, yamanan muxune yi a dii xemen Yosiya dɔxɔ a ɲoxoni mangayani.

34

*Yosiya, Yuda Mangana
Mangane Firinden 22.1-2*

¹ Yosiya findi mangan na a jɛɛ solomasɛɛdeni nan ma, a yi jɛɛ tonge saxan e nun keden ti mangayani Yerusalɛn yi.

² Naxan fan Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga, a yi a benba Dawuda sɔnna tongo. A lu tinxinyaan kiraan xɔn.

³ A mangayaan jɛɛ solomasɛɛdeni, hali a mɔn to yi xurun, a lu nɛn a benba Dawudaa Ala batuɛ. A jɛɛ fu nun firinna, a yi taan ki-dene kala folo Yuda nun Yerusalɛn yi, e nun Asera kide gbɛndonne nun wure raxulunxi sawurane.

⁴ A yi Baali saraxa gandene kala. Wusulan ganden naxanye yi tixi e fari, a yi ne fan kala, a yi Asera kide gbɛndonne raxɔri, e nun suxure sawurane. A ne birin findi dungi dungine ra, a ne raxuya ayi muxune gaburune fari naxanye saraxane ba e xa.

⁵ A yi kide ki muxune xɔnne gan e suxure saraxa ganden fari. A Yuda nun Yerusalɛn sararijan na kii nin.

⁶ A mɔn yi siga Manase yamanani e nun Efirami bɔnsɔnna nun Simeyɔn bɔnsɔnna nun Nafatali bɔnsɔnna e nun bɔxɔn naxanye yi e rabilinxi.

⁷ A yi suxure saraxa gandene nun Asera kide gbɛndonne kala mɛnne yi, a yi suxure findi burunburunna ra, a yi wusulan gandene birin kala Isirayila yi. Na xanbi ra, a mɔn yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

*Saraxaraline yi sariya kedin to
Mangane Firinden 22.3-10*

⁸ Yosiya mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛdeni, a yi muxuni itoe rasiga yamanan nun Ala Batu Banxin nasarijandeni: Asaliyaa dii xɛmɛn Safan nun taa mangan Maaseya nun Yehowaxasi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla, e xa sa Alatala Batu Banxini tɔn, mangana Ala.

⁹ E sa saraxarali kuntigin Xiliki li a konni. Yamaan fa gbetin naxan na Ala Batu Banxini e nun Lewine kantan tiine gbetin naxan malan Efirami nun Manase nun Isirayila yamaan muxu dɔnxɛn naxanye luxi e nii ra, e nun Yuda nun Bunyamɛn bɔnsɔnne, e yi ne so a yii. E yi xɛtɛ Yerusalɛn yi.

¹⁰ Naxanye yi findixi Alatala Batu Banxini tɔn feen yɛɛratine ra, a na gbetin so ne yii. Ne yi a so walikɛne yii e saranna ra, naxanye yi walima Alatala Batu Banxini.

¹¹ Ne yi na gbetin so gɛmɛ masonle nun kamuderɛne yii alogo e xa gɛmɛne nun xalanbene sara banxine xa Yuda mangane naxanye rabejin, e kala.

¹² Na walikɛne yi wanla kɛ tinxinni. Lewi bɔnsɔnna muxune Yaxati nun Abadi Kehati xabilani, ne yi e xun na e nun Merari nun

Sakari Mesulan xabilani. Na Lewine birin yi fatan maxaseen maxɛ.

¹³ E tan nan yi goron maxanle xunna e nun walikɛne xunmatone a ra walidene birin yi. Sebɛli tiin nan yi Lewi muxuna ndee ra e nun taruxu sebene nun kantan tiine.

¹⁴ Yamaan fa gbetin naxan na Alatala Batu Banxini, e yi na tongoma waxatin naxan yi, saraxaraliin Xiliki yi Alatalaa sariya kedin to a naxan so Musa yii.

¹⁵ Nayi, Xiliki yi a fala sebɛli tiin Safan xa, a naxa, “N bata sariya kedin to Alatala Batu Banxini.” Xiliki yi sariya kedin so Safan yii.

¹⁶ Safan yi siga a ra Manga Yosiya konni, Safan yi a fala a xa, a naxa, “I nxu ti wanla naxan na, nxu bata na birin kɛ.

¹⁷ Gbetin naxan yi Alatala Batu Banxini, e bata na tongo e yi a so wali kuntigine yii.”

¹⁸ Sebɛli tiin Safan yi sa ne birin yeba mangan xa, a naxa, “Saraxaraliin Xiliki sariya kedin so nɛn n yii.” Na xanbi ra, Safan yi a xaran mangan yetagi.

¹⁹ Mangan to sariya falane mɛ na kedin kui, a yi a domani bɔ a ma.

²⁰ Mangan yi yamarin so Xiliki yii e nun Safan ma dii xɛmɛna Axikan nun Mike a dii xɛmɛna Abadon nun sebɛli tiin Safan nun mangana walikɛna Asaya, a naxa,

²¹ “ɛ sa Alatala maxɔdin n xa, e nun muxun naxanye luxi Yuda nun Isirayila yi lan kɛdi toxini ito a fe ma, bayo Alatalaa xɔlɔn gbo en xili ma, amasɔtɔ en benbane mi Alatalaa falan suxu mumɛ alo a sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui.”

²² Xiliki nun mangana muxu sugandixine yi siga nabi jaxanla Xuluda fema. Xasara naxan yi dugine kantanma, na mamandenna Salun ma jaxanla, Tokehati a dii xɛmɛna. Na jaxanla yi doxi Yerusalɛn Taa Nenɛni. E yi e lanma xuiin fala a xa.

²³ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: ɛ sa a fala ɛ xɛ muxun xa,

²⁴ ɛ naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tɔrɔn nafama nɛn yireni ito nun a muxune xili ma, alo danga feene sebɛxi kii naxan yi kɛdini ito kui naxan xaranxi Yuda mangan yetagi.

²⁵ Bayo, e bata e xun xanbi so n yi, e yi saraxane nun wusulanne gan suxurene xa alogo e xa n naxɔlɔ e kɛwanle xɔn. Nayi, n ma xɔlɔn gbo taani ito xili ma, a mi janyɛ mumɛ!’

²⁶ ɛ mɔn xa a fala Yuda mangan xa, naxan ɛ xɛxi Alatala maxɔdindeni, Isirayilaa Ala, a Alatala ito nan falaxi lan falane ma ɛ naxanye mɛxi, a naxa,

²⁷ ‘Bayo i bata gaxu, i yi i yɛtɛ magodo Ala xa, i to falani itoe mɛ naxanye ti yireni ito nun a muxune xili ma, i yi xɛtɛ n ma, bayo i

bata i ya dugine yibɔ i ma, i yi wuga n yetagi, n bata a me. Alatalaa falan ni i ra.

²⁸ N ni i rasuxuma nen i benbane fema, i rasenema nen bɔɛ xunbenli i gaburur na, bayo i tan mi na tɔrone toma n naxanye rafama yamanani ito nun a muxune xili ma waxati famatone yi.' " E yi sa na yabin nali mangana ma.

*Ala batu ki faɸina Yosiya xɔn
Mangane Firinden 23.1-3*

²⁹ Manga Yosiya yi Yuda nun Yerusalen fonne birin malan.

³⁰ Na xanbi ra, mangan yi siga Alatala Batu Banxini, Yuda kaane nun Yerusalen kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun yamaan birin biraxi a fɔxɔ ra, muxudin nun muxu gbeena. Alaa layirin kedind naxan to Alatala Batu Banxini, a yi na kui feen xaran birin tuli matixin na.

³¹ Mangan yi ti a tideni Alatala yetagi, a yi layirin tongo Alatala xa, a xa a yamarine nun a sariyane nun a tɔnne suxu a bɔɛɛn nun a niin birin yi, alo a sebexi layiri kedind kui kii naxan yi.

³² A yi Bunyamin bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen kaane birin naso na layirin bun. Yerusalen kaane yi na layirin suxu alo Ala a yamarixi kii naxan yi, e benbane Ala.

³³ Yosiya yi danna sa fe ɲaxine birin na naxanye sa kelixi yamana gbetene yi, naxanye yi findixi Isirayila kaane gbeene ra. A yi muxune birin karahan Isirayila yi a e xa Alatala batu, e Ala. A lu nen Alatala, e benbane Ala fɔxɔ ra a dunɲa yi gidin birin yi.

35

*Yosiya yi sanla raba
Mangane Firinden 23.21-23*

¹ Yosiya yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba Alatala xa Yerusalen yi ɲeen kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene kɔe raxaba.

² Yosiya mɔn yi saraxaraline ti e wanla ra, a yi e sɔbe so Alatala Batu Banxin wanla dexunni.

³ A yi a fala Lewi bɔnsɔnna muxune xa, naxanye yi Isirayila birin naxaranma, naxanye yi rasarijanxi Alatalaa wanla dexunni, a naxa, "E sa Layiri Kankiraan dɔxɔ Alatala Batu Banxini Isirayila Manga Dawudaa dii xemɛn Sulemani naxan tixi. E mi fa a maxalima e tungunne ma iki. Nayi, e wali Alatala e Ala xa e nun Isirayila, a yamana.

⁴ E yi e yitaxun denbaya yeɛn nun wali xundɛ yeɛn ma, alo Isirayila manga Dawuda a sebexi kii naxan yi, e nun a dii xemɛn Sulemani.

⁵ E birin xa sa ti yire sarijanxini, e yeɛba yamaan bɔnsɔnne yeɛn ma.

⁶ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa yeɛɛ diine faxa e ngaxakedenne xa, e yi a liga alo Alatala a fala kii naxan yi fata Musa ra."

⁷ Yosiya yi ɲinge wuli saxon ba yamaan birin xa e nun xuruse xunxuri wuli tonge saxon Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na. Na birin ba mangana xuruseene nan na.

⁸ A kuntigine fan ɲenigen ma, ne fan yi xurusena nde ba yamaan nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune xa. Ala Batu Banxin kuntigine Xiliki nun Sakari nun Yexiyɛli, ne yi xuruse wuli firin keme sennin ba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra e nun ɲinge keme saxon.

⁹ Konani nun Semaya nun Natanɛli nun a ngaxakedenne nun Hasabi nun Yeyiyɛli nun Yosabadi, ne yi xuruse wuli suulun e nun ɲinge keme suulun so Lewine yii Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

¹⁰ Sanla feene raba i kiini: saraxaraline nun Lewine yi lu tixi wali xundɛ yeɛn ma, alo mangana a yamari kii naxan yi.

¹¹ E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa xuruseene kɔe raxabe, saraxaraline yi lu marasarijanna tiye xuruseene wanla ra Lewine yi naxan soma e yii, Lewine nan yi na saraxa subene budoma.

¹² E yi saraxa gan daxine ba a ra, e naxanye soma muxune yii alogo e xa e yita Alatala ra, alo a sebexi Musaa kedine kui kii naxan yi, e ɲingene fan liga na kii nin.

¹³ E yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla saraxa subene sa teɛni, alo e darixi a ra kii naxan yi. Marasarijan saraxa se gbetene, e yi ne jin tundene nun goronne kui, e yi e taxun yamaan na mafuren.

¹⁴ Na danguxina, e yi e nun saraxaraline gbeen nafala, bayo saraxaraline, Haruna yixetene lu nen wale han kɔeen na, e yi saraxa gan daxine ba e nun saraxa sube turene. Na nan a liga Lewine yi e donseen nafala e nun Haruna yixetene xa, saraxaraline.

¹⁵ Asafi yixeten naxanye yi betin bama, ne yi e wanle kema nen alo Dawuda a yamari kii naxan yi, e nun Asafi nun Heman nun mangana fetoon Yedutun. Kantan muxune birin yi e wanla de. E mi keli e wali xundene yi mumɛ, bayo e ngaxake-

* 35:1: *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wanla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kuu.

denne Lewi bənsənnə muxune yi donseen nafalama e xa.

¹⁶ Na ləxəni, wanle birin liga na kii nin al-ogo Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla xa raba Alatala xa, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa saraxa gandeni, alo Yosiyaa a yamarixi kii naxan yi.

¹⁷ Isirayila kaan naxanye yi na yi, ne yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba na wax-atini. E mən yi Buru Tetaren Sanla† raba xi solofere bun ma.

¹⁸ Sa fələ Nabi Samuyeli waxatin ma, Halagi Tiin Dangu Ləxən Sali yo munma yi raba singen naxan yi luxi alo na. Yosiyaa nun saraxaraline nun Lewine nun Yuda kaane nun Isirayila kaan naxanye yi Yerusalen yi, ne birin yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba. Isirayila manga yo munma yi na sifan naba singen.

¹⁹ Na Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla raba Yosiyaa mangayaan jee fu nun solomasexen nan ma.

*Yosiyaa mangayaan naqanna
Mangane Firinden 23.24-30*

²⁰ Na birin dangu xanbini, Yosiyaa yelin xanbini Ala Batu Banxini tənne, Misiran mangan Neko yi siga Karakemisi taan yengedeni Efirati baan dexən. Yosiyaa yi mini a ralandeni.

²¹ Neko yi xerane rasiga Yuda mangan ma, a naxa, “Nanse en tagi? N mi sigama i tan xan yengedeyi de, n sigan yama gbete nan yengedeyi. Koni, Ala naxa a n xa siga mafuren. I nama Ala yenge de naxan n malima alogo a nama i halagi.”

²² Koni, Yosiyaa mi xete a foxo ra, a yi a maxidi alo muxu gbete alogo a xa siga a yengedeni. A mi a tuli mati Neko a falan na, naxan yi kelixi Ala ma. A fa a yengedeni Megido fixe yireni.

²³ Xalimakuli wonle yi a soxən, a yi a fala a walikene xa, a naxa, “E n xali, amasoto n maxoloxi jaxi ra.”

²⁴ A walikene yi a ragodo a yenge so wontoron kui, e a rate a wontoron firinden kui, e siga a ra Yerusalen yi. A yi faxa, e yi a maluxun a benbane gaburun na. Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin yi sunu Yosiyaa faxa feen na.

²⁵ Nabi Yeremi yi Yosiyaa saya feen sunu betini tən. Han to, jaxanle nun xemene birin Yosiyaa saya feen sunu betin bama, bayo a bata findi namun feen na Isirayila yamanani. Na betine sebexi Sunu kedine kui.

²⁶ Manga Yosiyaa kewali dənxeene, a tinxinyana, fata Alatalaa sariya kedin na,

²⁷ keli a fe taruxun fələn ma han a rananna, ne sebexi Yuda mangane nun Isirayila mangane kedine kui.

36

*Yehowaxasi, Yuda Mangana
Mangane Firinden 23.30-24.17*

¹ Yamanan muxune yi Yosiyaa dii xemən Yehowaxasi dəxo mangan na Yerusalen yi a fafe jəoxəni.

² Yehowaxasi findi mangan na a jee məxəjen nun saxanden nan ma, a yi kike saxan ti mangayani Yerusalen yi.

³ Misiran mangan Neko yi fa a ba mangayani Yerusalen yi, a yeten yi mudu fiin sa yamanan ma, gbeti fixen kilo wuli saxan e nun xemaan kilo tonge saxan.

⁴ Misiran mangan yi Yehowaxasi ngaxakedenna Eliyakimi dəxo mangayani Yuda xun na Yerusalen yi, a yi a xinla masara Yehoyakimi. Neko yi Yehowaxasi tongo, a siga a ra Misiran yamanani.

*Yehoyakimi, Yuda mangana
Mangane Firinden 23.36-24.7*

⁵ Yehoyakimi findi mangan na a jee məxəjen nun saxanden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi. A yi fe jaxin liga Alatala, a Ala yee ra yi.

⁶ Babilən mangan Nebukadanesari yi sa a yenge, a yi a xidi yələnxəna ra, a siga a ra Babilən yamanani.

⁷ Nebukadanesari yi Alatala Batu Banxini seene birin tongo, a sa e sa a manga banxini Babilən yi.

⁸ Yehoyakimi kewali dənxeene mangayani, a fe xəsixin naxanye raba e nun feen naxan liga a ra, ne birin sebexi Isirayila mangane nun Yuda mangane kedine kui. A dii xemən Yoyakin yi ti mangayani a jəoxəni.

*Yoyakin, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.8-17*

⁹ Yoyakin findi mangan na a jee solomasexeden nan ma, a yi kike saxan xi solomasexe ti mangayani Yerusalen yi. Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a yi na liga.

¹⁰ Jee nenen fələn na, Manga Nebukadanesari yi siga a ra Babilən yi e nun Alatala Batu Banxin kui seene. A yi a ngaxakedenna Sedeki dəxo mangayani Yuda nun Yerusalen xun na.

*Sedeki, Yuda Mangana
Mangane Firinden 24.18-20*

¹¹ Sedeki findi mangan na a jee məxəjen nun kedenden nan ma, a yi jee fu nun keden ti mangayani Yerusalen yi.

¹² Naxan jaxu Alatala yee ra yi, a Ala, a yi na liga. A mi a yete magodo Nabi Yeremi xa, naxan yi falan tima Alatala xinli.

† 35:17: *Buru Tetaren Sanla*: Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xəroyaan 12.15 kui.

*Konyiyana Babilɔn yamanani**Mangane Firinden 25.1-21*

¹³ Manga Nebukadanesari Sedeki rakɔɔ nɛn Ala yi. Koni hali na, a murute nɛn Manga Nebukadanesari yetɛɛn xili ma. Sedeki yi a tuli maxɔɔxɔ, a yi a bɔɔnɛni xɔɔxɔ benun a xa fa Alatala ma, Isirayilaa Ala.

¹⁴ Saraxarali kuntigine nun yamaan birin yi so fe xɔsixi rabani, alo siyaan bonne a raba kii naxan yi. E yi Alatala Batu Banxin naxɔsi, a naxan nasariyan Yerusalɛn yi.

¹⁵ Alatala, e benbane Ala bata yi nabi wuyaxi rasiga e ma dɔxɔ wuyaxi alogo e xa sa a fe fala e xa.

¹⁶ Koni fɔ e to Alaa xɛrane magele, e mi tin a falan suxe, e yi nabine magele han Alatala yi xɔɔ a yamaan ma, xɔɔn naxan mi yi nɔnɔɛ.

¹⁷ Nayi, Ala yi Babilɔn mangan nadin e ma, a yi e banxulanne faxa silanfanna ra yire sariyanxini. Banxulanna nun sungutunna nun xɛmɛ fonna nun naxalan fonna hali naxanye bata yi fuga, Ala ne birin so nɛn Nebukadanesari yii.

¹⁸ Nebukadanesari yi Ala Batu Banxin seene birin tongo, a xurin nun a xungbena. Alatala Batu Banxin nafunle nun mangana nafunle nun a kuntigine nafunle, a siga ne ra Babilɔn yi.

¹⁹ E yi tɛɛn so Ala Batu Banxin na, e yi Yerusalɛn taan yinna rabira. E tɛɛn so banxi faɔine birin na, e yi se faɔine birin kala.

²⁰ Naxanye lu e nii ra, Nebukadanesari yi siga ne birin na Babilɔn yi, e findi a konyine ra e nun e diine han Perise yamanan sɛnben sɔtɔ waxatin naxan yi.

²¹ Alatalaa falan kamali na kii nin, a naxan fala Yeremi xa, a naxa, “Yamanan luma nɛn matabuni, a lu rabeɔinxi nɛɛ tonge solofere. Na findima waxatin naxɔn nan na a yi lan nun a xa matabun sɔtɔ fata sariyan na naxan mi suxu.”*

*Ala Batu Banxin mɔn yi ti**Esirasi 1.1-3*

²² Perise mangan Kirusi a mangayaan nɛɛ singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xɔn. Perise mangan yi falan nali, a yi a sɛbe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

²³ “Perise mangan Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamananane birin so n yii dunuɔa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalɛn yi Yuda yi. A yamaan muxun naxanye ra e ye, Alatala, e Ala xa lu ne xɔn, ne xa siga.’”

* 36:21: Yeremi 25.11 nun Saraxaraline 26.34-35

Esirasi Esirasi a Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito nun Neyemi nun Taruxune kitabun yirene birin waxati kedenna nan ma fe falama. E birin sebexi xaxili kedenna nun wali kedenna nin. Esirasi Kitabun yirena feene ligaxi Taruxune Firindena feene xanbi ra. Esirasi a taruxun fəlon waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin nun Yerusalen taan bata yi kala yengeni nun. Yamaan fəxə kedenna bata yi suxu yengeni nun, e xali konyiyani Babilon taani.

Perisene to senben sətə, e Manga Kirusi yamarin fi nən Yahudiyane ma, a e mən xa sa Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani (Esirasi 1). A lixi, na yamarin bata Nabi Yeremi a nabiyi falana ndee rakamali. Na feen sebexi Yeremi 25.1-14 kui. A feen mən sebexi Daniyeli 9.2 kui. Daniyeli mən Yesu fa waxatina fe falaxi nən nabiyi falani. A waxati saxin fəlxə Manga Kirusi a yamarin ito waxatin nan ma. Na feen sebexi Daniyeli 9.25 kui. Fata mangana yamarin ito ra, Isirayila kaa wuyaxi yi xətə Yerusalen yi naxanye bata yi suxu yengeni (Esirasi 2). E wali singen Yerusalen yi, e yi saraxa ganden nafala, e yi Ala Batu feene fəlon mənni (Esirasi 3). E yi e yitonma Ala Batu Banxin yetəen ti feen na waxatin naxan yi, yaxune yi e matandi fəlon, e kədine rasiga Perise mangane ma. A rapanna, Perise mangane mən yi na yamari kedenna fi, yamaan yi banxin ti. (Keli Esirasi 4 ma han 6)

A yire firindena a yəbama Saraxaralina Esirasi Yahudiyane dina feene yiton kii naxan yi Yerusalen yi alogo e mən xa Ala Batu a kiini (Keli Esirasi 7 ma han 10).

Kirusi yi Isirayila kaane mali Taruxune Firinden 36.22-23

¹ Perise yamanan manga Kirusi a mangayaan pəe singeni, Alatala yi Kirusi xaxinla rabi alogo Alatalaa falan xa kamali a naxan fala Yeremi xa. Perise mangan yi falani ito rali, a yi a sebe a yamanan yiren birin ma, a naxa,

² “Perise manga Kirusi naxa iki, ‘Alatala, Ala Naxan Kore, na bata yamanan birin so n yii dunuɲa yi, a bata n yamari a n xa a batu banxin ti Yerusalen taani Yuda yi.

³ A yamaan muxun naxanye ra ε yə, e Ala xa lu ne xon, ne xa xətə Yerusalen taani Yuda yi, e sa Alatala Batu Banxin ti na, Isirayilaa Ala. Ala nan a ra naxan Yerusalen yi.

⁴ Isirayila yamaan muxu dənɲen naxanye luxi e nui ra, ne nəma daxi dədə yi, mən kaane xa e mali e yi seene fi e ma, gbeti fixen nun xemaan nun se gbətəye nun xuruseene, e yi

ɲenige ma saraxane fi Ala Batu Banxina fe yi naxan Yerusalen yi.”

⁵ Nayi, Yuda nun Bunyamin denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune, e nun Ala xaxinla fi naxanye birin ma, ne yi e yiton, e xa siga Alatala Batu Banxin tideni Yerusalen yi.

⁶ Naxanye birin yi e rabilinni, ne birin yi fa mali seene ra, gbeti fixen nun xemaan nun se gbətəye nun xuruseene nun se fajine, e nun ɲenige ma saraxane.

⁷ Nebukadanesari seen naxanye tongo Alatala Batu Banxini Yerusalen yi, a sa ne sa a gbee ala batu banxini, Manga Kirusi yetəen yi ne raxətə.

⁸ Perise yamanan manga Kirusi a yamarin bun, gbeti ramaran Mitiredati yi ne ramini. Mitiredati yi Ala Batu Banxin seene yatə Səsebasari xa, Yuda mangana dii xəmənə, a yi e birin tenge.

⁹ E yatən nan ito ra: goronna xəma daxin tonge saxan e nun goronna gbeti fixə daxin wuli keden e nun filə məxəɲen nun solomanaanin e nun

¹⁰ igelengenna xəma daxin tonge saxan e nun a gbeti fixə daxin kəmənə naanin e nun fu, e nun se gbətəye, ne fan wuli keden.

¹¹ Se xəma daxine nun a gbeti fixə daxine birin malanxina, wuli suulun kəmənə naanin. Muxu suxine yi tema waxatin naxan yi, Səsebasari fan yi te e birin na na waxatini keli Babilon yi siga Yerusalen yi.

2

Muxu suxin naxanye xətə Neyemi 7.6-72

¹ Babilon mangan Nebukadanesari bata yi Yuda yamanan muxun naxanye suxu, a siga ne ra Babilon yi, e mən yi xətə e taane yi Yerusalen nun Yuda yi, ne nan itoe ra

² naxanye xətə e nun Sorobabeli: Yosuwe nun Neyemi nun Seraya nun Relaya nun Marodoke nun Bilisan nun Misipari nun Bigiwayi nun Rexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan yatən nan itoe ra, xəmənə gbansan:

³ Parosi xabilana: Muxu wuli firin kəmənə tonge solofere e nun firin,

⁴ Səfati xabilana: Muxu kəmənə saxan tonge solofere e nun firin,

⁵ Ara xabilana: Muxu kəmənə solofere tonge solofere e nun suulun,

⁶ Yosuwe nun Yowaba yixətəne Paxata-Moyaba xabilani: Muxu wuli firin kəmənə solomasəxə fu nun firin,

⁷ Elan xabilana: Muxu wuli keden kəmənə firin tonge suulun e nun naanin,

⁸ Satu xabilana: Muxu kəmənə solomanaanin tonge naanin e nun suulun,

⁹ Sakayi xabilana: Muxu kəmənə solofere tonge sennin,

¹⁰ Bani xabilana: Muxu keme sennin tonge naanin e nun firin,

¹¹ Bebayi xabilana: Muxu keme sennin moxorjen nun saxan

¹² Asagada xabilana: Muxu wuli keden keme firin moxorjen nun firin,

¹³ Adonikami xabilana: Muxu keme sennin tonge sennin e nun sennin,

¹⁴ Bigiwayi xabilana: Muxu wuli firin tonge suulun e nun sennin,

¹⁵ Adin xabilana: Muxu keme naanin tonge suulun e nun naanin,

¹⁶ Xesekiya yixetene Ateri xabilani: Muxu tonge solomanaanin e nun solomasexe,

¹⁷ Besayi xabilana: Muxu keme saxan moxorjen nun saxan,

¹⁸ Yora xabilana: Muxu keme fu nun firin,

¹⁹ Xasun xabilana: Muxu keme firin moxorjen nun saxan,

²⁰ Gibari xabilana: Muxu tonge solomanaanin e nun suulun,

²¹ Betelēmi taan muxune: Muxu keme moxorjen nun saxan,

²² Netofa taan muxune: Muxu tonge suulun e nun sennin,

²³ Anatoti taan muxune: Muxu keme moxorjen nun saxan,

²⁴ Asamaweti taan muxune: Muxu tonge naanin e nun firin,

²⁵ Kiriya-Yeyarin taan muxune nun Kefira kaane nun Beroti kaane: Muxu keme solofere tonge naanin e nun saxan,

²⁶ Rama nun Geba taane muxune: Muxu keme sennin moxorjen nun keden,

²⁷ Mikimasi taan muxune: Muxu keme moxorjen nun firin,

²⁸ Beteli nun Ayi taane muxune: Muxu keme firin moxorjen nun saxan,

²⁹ Nebo taan muxune: Muxu tonge suulun e nun firin,

³⁰ Magbiki taan muxune: Muxu keme tonge suulun e nun sennin,

³¹ Elan bonna xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge suulun e nun naanin,

³² Xarimi xabilana: Muxu keme saxan moxorje,

³³ Lodi nun Xadidi nun Ono taane muxune: Muxu keme solofere moxorjen nun suulun,

³⁴ Yeriko taan muxune: Muxu keme saxan tonge naanin e nun suulun,

³⁵ Sena taan muxune: Muxu wuli saxan keme sennin tonge saxan,

³⁶ Saraxaraline: Yosuwe yixetene Yedaya xabilani: Muxu keme solomanaanin tonge solofere e nun saxan,

³⁷ Imeri xabilana: Muxu wuli keden tonge suulun e nun firin,

³⁸ Pasaxuri xabilana: Muxu wuli keden keme firin tonge naanin e nun solofere,

³⁹ Xarimi xabilana: Muxu wuli keden fu nun solofere.

⁴⁰ Lewi bənsəna muxune: Yosuwe xabilan nun Hodafiya yixetene Kadamile xabilani: Muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴¹ Bəti baane: Asafi xabilani: Muxu keme moxorjen nun solomasexe.

⁴² Kantan muxune Ala Batu Banxini: Salun xabilan nun Ateri xabilan nun Talamən xabilan nun Akubu xabilan nun Xatita xabilan nun Sobayi xabilana, e birin malanxina: Muxu keme tonge saxan e nun solomanaanin.

⁴³ Ala Batu Banxin walikene xabila yeən ma: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁴ Kerosi nun Siyaha nun Padon nun

⁴⁵ Lebana nun Xagaba nun Akubu nun

⁴⁶ Xagabi nun Sanlayi nun Xanan nun

⁴⁷ Gideli nun Gaxara nun Reyaya nun

⁴⁸ Resin nun Nekoda nun Gasami nun

⁴⁹ Yusa nun Paseya nun Besayi nun

⁵⁰ Asana nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵¹ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵² Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵³ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁴ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁵ Sulemani a walikene xabilane yi: Sotayi yixetene nun Sofereti yixetene nun Peruda yixetene nun

⁵⁶ Yaala yixetene nun Darakon yixetene nun Gideli yixetene nun

⁵⁷ Sefati yixetene nun Xatili yixetene nun Pokereti-Hasebayin yixetene nun Ami yixetene.

⁵⁸ Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a walikene yixetene malanxina: Muxu keme saxan tonge solomanaanin e nun firin.

⁵⁹ Muxu suxine nan itoe ra naxanye fa sa keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi naxanye mi nœ a yite a e denbayane nun e xabilane kelixi Isirayila nin:

⁶⁰ Delaya xabilan nun Tobiya xabilan nun Nekoda xabilan ye: Muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

⁶¹ Saraxaraline ye: Xobaya yixetene nun Hakosi yixetene nun Barasilayi yixetene fan yi na kii nin. E yi xemeni ito xili bama Barasilayi bayo a bata yi Galadi kaan Barasilayi a dii temena nde futu.

⁶² E yi e benbane taruxu kedin fen, koni e mi a to. E yi e ba saraxaraliyani, e yi e yate sarjantarene ra.

⁶³ Yamana kannu yi e yamari a e nama se sarjantaxine don han saraxaralina nde

* 2:63: *Yurima nun Tumin* masensən ti seene fe sebexi Xorəyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensenna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon.

yi sɔtɔ naxan masensenna tiye Yurima nun Tumin na.*

⁶⁴ Yamaan birin malanxina muxu wuli tonge naanin e nun firin kemε saxan tonge sennin,

⁶⁵ e walikε xεmεne nun e walikε naxanle mi yi ne ye, naxanye xasabin yi lanxi muxu wuli solofere kemε saxan tonge saxan e nun solofere ma. Beti ba xεmεne nun naxanle muxu wuli firin fan mi yi ne ye.

⁶⁶ So kemε solofere tonge saxan e nun sennin nun gbaxalo† kemε firin tonge naanin e nun suulun fan yi e yii e nun

⁶⁷ nɔgɔmε kemε naanin tonge saxan e nun suulun nun sofali wuli sennin kemε solofere mɔxɔɔɛ.

⁶⁸ Denbaya xunna muxu wuyaxi, e to Alatala Batu Banxin li Yerusalen yi, e yi nεnige ma saraxane ba Ala Batu Banxin ti feen na alogo a mɔn xa ti a tideni.

⁶⁹ E yi e nafunla ba wanla fe yi lan e fεren xasabin ma, e birin malanxina xεmaan gbanan wuli tonge sennin wuli keden e nun wure gbeti fixen kilo wuli firin kemε suulun, e nun saraxarali domain kemε.

⁷⁰ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun yamanan muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxin walikene yi dɔxɔ e taane yi, Isirayila kaane birin fan yi e taane yi.

3

Saraxa ganden ti fe na

¹ Nεen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dɔxɔ e taane yi. Nayi, yamaan yi e malan xaxili kedenni Yerusalen yi.

² Yosadaki a dii xεmεn Yosuwe nun a ngaxakeden saraxaraline nun Selatili a dii xεmεn Sorobabeli nun a xabilan muxune mɔn yi saraxa ganden nafala Isirayilaa Ala xa alogo e xa saraxa gan daxine ba, alo a sebexi Nabi Musaa sariya kedin kui kii naxan yi.

³ E yi gaxuxi e rabilinna siyane yeε ra, koni e mɔn yi saraxa ganden beten sa, e a rafala a yire fonni, e yi saraxa gan daxine ba Alatala xa, e nun xɔtɔn ma saraxa gan daxine nun jinbanna xiine.

⁴ E yi Bubu Kui Sanla* raba alo a sebexi kii naxan yi, e yi saraxa gan daxine yatene ba naxanye lan sali lɔxone ma alo a sebexi kii naxan yi.

⁵ Na danguxina, e lu saraxa gan daxine be yeε, kike nεnen saraxa gan daxine nun sanla naxanye birin nabama Alatala xa, e nun naxanye birin yi nεnige ma saraxane bama Alatala xa.

⁶ Kike solofereden xi singeni, e yi saraxa gan daxine ba folo Alatala xa. Anu, na waxatini, Alatala Batu Banxin munma yi beten sa singen.

⁷ E yi gbetin so gεme sonle nun kamuderene yii, e mɔn yi donseene nun minseene nun turen so Sidɔn kaane nun Tire kaane yii alogo e xa sa fa suman wudine ra igen xun ma sa keli Liban yi siga han Yafa, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamari kii naxan yi.

⁸ Nεε firinden kike firindeni e so xanbini Ala Batu Banxini Yerusalen yi, Selatili a dii xεmεn Sorobabeli nun Yosadaki a dii xεmεn Yosuwe nun e ngaxakedenna bonne yi wali folo, saraxaraline nun Lewine e nun naxanye birin fa Yerusalen yi, sa keli konyiyani, e yi Lewine ti Alatala Batu Banxin wanle xun na naxanye bata yi nεε mɔxɔɔɛ e nun nde sɔtɔ.

⁹ Lewi bɔnsɔnna muxun naxanye a ragidi a e xa Ala Batu Banxin walikene xun mato a ra, ne ni i ra: Yosuwe nun a dii xεmεne nun a ngaxakedenne nun Kadamile nun a dii xεmεn naxanye yi findixi Yuda kaane ra Hodawiya xabilani, e nun muxune Xenadada xabilani, ne dii xεmεne nun e xunyene.

¹⁰ Walikene to Alatala Batu Banxin beten sa, e yi saraxaraline lu e danna, e maxidixi saraxaraliya dugine yi, xɔtane suxi e yii. E nun Lewine nan yi tixi na naxanye yi Asafi xabilani, kariɔanne suxi naxanye yii alogo e xa Alatala tantun alo Isirayila manga Dawuda a yita kii naxan yi.

¹¹ E yi e bode yabima Alatala batu xuiin nun a tantun xuiin nin falani itoe ra, e naxa, “Amasɔtɔ a fan,

a hinanna luma nεn Isirayila xa habadan!” Yamaan birin yi gbelegbelema, e Alatala tantunma, bayo e bata yi Alatala Batu Banxin beten sa.

¹² Koni, saraxarali wuyaxi yi na, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun denbaya xunna naxanye bata yi fori, naxanye banxi singen to, ne yi wugama e to yamaan to Ala Batu Banxi nenen beten se. Muxu wuyaxi fan yi gbelegbelema sewani.

¹³ Yamaan mi yi fa nɔε wuga xuiin nun sewa xuiin tagi rabe, bayo yamaan yi gbelegbelema, e gbelegbele xuiin yi siga pon!

4

Ala Batu Banxin ti fena

¹ Yuda bɔnsɔnna nun Bunyamin bɔnsɔnna yaxune yi a me a muxun naxanye kelixi konyiyani, ne Alatala Batu Banxin tima, Isirayilaa Ala.

² E fa Sorobabeli nun denbaya xunne fεma, e yi a fala e xa, e naxa, “En birin nan

† 2:66: *Gbaxaloni* itoe sɔtɔma soon nun sofanla na diin sɔtɔ waxatin naxan yi.

Saraxaraline 23.33-38 kui.

* 3:4: *Bubu Kui Sanla* fe sebexi

a tima, bayo, nxu fan en ma Ala batuma alo ε tan, nxu saraxane bama a xa xabu Asiriya mangana Esaraxadon waxatini, naxan faxi nxu ra be.”

³ Koni Sorobabeli nun Yosuwe nun Isiray-ila denbaya xunna bonne yi e yabi, e naxa, “En birin xa mi Ala Batu Banxin tima nxo Ala xa, nxu tan nan Alatala Batu Banxin tima a xa, Isirayilaa Ala, alo Perise yamanan mangan Kirusi a yamarixi nxu ma kii naxan yi.”

⁴ Nayi, yamanan muxune yi Yuda muxune tunnaɔɔ fɔɔ e ma, e lu e magaxue, alogo e xa e yikala Ala Batu Banxin tideni.

⁵ E yi gbetin so manga gbeen kawandi muxune yii alogo e xa na wanla raxete xanbin na. Na yi liga keli Perise yamanan mangan Kirusi a mangayaan yanyin birin ma han sa dɔɔɔ Dariyusi a mangayaan waxatina, Perise mangana.

Yamanan muxune yi Yuda muxune magi

⁶ Asuyerusu a mangayaan fɔɔ waxatini, e yi kedin seɔe Yuda kaane nun Yerusalen kaane xili ma.

⁷ Arataserekesi a mangayaan waxatini, Bisilan nun Mitiredati nun Tabele nun e lanfa dɔnxene yi bataxin seɔe Perise yamanan mangana Arataserekesi ma. Bataxin yi maxete Arami xuini, a seɔe Arami kaane seɔenla nin.

⁸ Yamana kannna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nan bataxin seɔe Manga Arataserekesi xa Yerusalen kaane xili ma, e ito nan seɔe singen, e naxa,

⁹ “Yamana kannna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nan bataxini ito seɔexi e nun e lanfa dɔnxene nun Din kaane nun Afarasa-taka nun Tarapele nun Afarasa nun Ereki nun Babilon kaane nun Suse kaane nun Deha kaane nun Elan kaane,

¹⁰ e nun yamanan bonne muxune, muxu gbeena Osinapari naxanye suxu a siga e ra Samari taane yi, e nun yiren naxanye Efirati baan sogegododen binni.”

¹¹ Na muxune nan bataxini ito seɔe, e a rasiga Manga Arataserekesi ma, e naxa, “Manga Arataserekesi, i ya walikeen naxanye dɔxi Efirati baan sogegododen binni, ne i xɔntɔn.

¹² Mangana, a kolon a Yahudiyen naxanye kelixi i konni e fa nxu ye Yerusalen yi, ne taa muruteɔi jaxin nan tima. E mɔn yinna soma taan ma. E mɔn taan banxine beten sama.

¹³ Mangan xa a kolon, xa e na taan ti, e yinna so a ma, e mi fa mudun fima sɔnɔn, e mi e xun saren fima, na mi fama fandeni mangan na.

¹⁴ Anu, bayo nxu nxu deɔgema i ya mangayani, nxu mi nɔe tinje muxune xa mangan naɔaxu, nanara, nxu faxi xibaruni itoe ra i xɔn

¹⁵ alogo i ya muxune xa feene feɔeɔe i benbane kedine kui yamanan fe taruxune seɔexi denaxan yi. I a toe mangane kedine kui fa fala taani ito findixi taa muruteɔin nan na, taan naxan muxune mangane nun yamanan tɔrɔma, naxanye muruteɔi xabu waxati xɔnkuye. Taani ito kalaxi na nan ma fe ra.

¹⁶ Mangana, nxu a falama i xa nen, xa taani ito ti, yinna yi so a ma, na ma, i mi fa deɔe sɔte Efirati baan sogegododen binna yirene yi.”

¹⁷ Manga Arataserekesi yi yabini ito rasiga, a naxa, “Yamana kannna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nun e lanfa dɔnxen naxanye dɔxi Samari yamanan nun Efirati baan sogegododen binna yire gbetene yi, n bata ε xɔntɔn.

¹⁸ E bataxin naxan nafaxi nxu ma, a bata xaran n yeε xɔri.

¹⁹ N bata feene xɔnfen yamarin fi, n bata a kolon fa fala taani ito muruteɔma mangane xili ma xabu waxati xɔnkuye, muxu muruteɔine nan e ra.

²⁰ Manga seɔbɔmane lu nen Yerusalen yi, naxanye yi yamanan birin nɔxi Efirati baan sogegododen binni, mudun nun xun saren nun yamanani gidi saranna yi soma naxanye yii.

²¹ Na ma, ε yamarin fi muxuni itoe e wanla xa dan alogo taani ito mɔn nama ti xa n tan mi yamarin fi.

²² E nama feni ito xɔnbejin de, alogo tɔrɔn nama gbo ayi mangan ma.”

²³ Manga Arataserekesi a bataxin xaran nen yamana kannna Rexun nun seɔeli tiin Simisayi nun e lanfaan dɔnxene yeε xɔri tun, e yi siga Yahudiyane fɔma Yerusalen yi mafureni, e sa danna sa e wanla ra nɔɔn nun yengeni.

²⁴ Nayi, Ala Batu Banxin wanla yi dan Yerusalen yi han Perise yamanan mangan Dariyusi a mangayaan jεε firindena.

5

Alaa Banxin wanla mɔn yi fɔɔ

¹ Nabi Xage nun Nabi Sakari, Yido yixeten yi nabiya falane ti Isirayilaa Ala xinli Yahudiyane xa naxanye yi Yuda nun Yerusalen yi.*

² Nayi, Selatili a dii xɔmen Sorobabeli nun Yosadaki a dii xɔmen Yosuwe yi keli, e Ala Batu Banxin ti fɔɔ Yerusalen yi. Alaa nabine fan yi e malima.

* 5:1: Na feen mɔn seɔexi *Nabi Xage* 1.1 kui e nun *Nabi Sakari* 1.1 kui.

³ Na waxatini, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane yi siga e fema, e yi e maxodin, e naxa, “Nde ε yamarixi a ε xa banxini ito ti e nun a yinna?”

⁴ E mən yi e maxodin, e naxa, “Muxun naxanye banxini ito tima, ne xili di?”

⁵ Koni, Ala yi a ɲɔxɔ luxi Yahudiyane fonne xɔn. E mi wanli kala e ma alogo e xa sa dentegena nde sa Dariyusi xa han e yi kedina nde sɔtɔ a ra lan wanla fe ma.

⁶ Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nan kedɪn nasiga e nun e lanfane, yamana kuntigin naxanye yi Efirati baan sogegododen binna xun na. E kedini ito nan nasiga Manga Dariyusi ma.

⁷ Ito nan yi seβexi, a naxa, “Manga Dariyusi, Ala xa bɔɲe xunbenla fi i ma!

⁸ Mangan xa a kolon fa fala nxu bata siga han Yuda yamanani, siga han Ala Batu Banxini, Ala naxan gbo. Muxune a tima gemε masolixine nan na, wudine yi sa yinne xuntagi. Wanla rabama a faɲin na, a mən mafuraxi e yii.

⁹ Nxu fonne maxodin nən, nxu naxa, ‘Nde ε yamarixi ε mən xa banxini ito ti?’

¹⁰ Nxu mən yi e maxodin e xinle ma, nxu yi e yεεratine singe xinle seβε alogo nxu xa e fala i xa.

¹¹ E nxu yabixi ito nan na, e naxa, ‘Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna Alaa walikene nan nxu ra. Ala Batu Banxini ito naxan ti bata bu, nxu mən na tima nən. Waxati danguxine yi, Isirayila manga gbeena nde a ti nən, a yi a raɲan.

¹² Koni nxu benbane to Ala raxɔɔ, Ala Naxan Kore, Ala yi e sa Babilɔn mangan Nebukadanesari, Kalidi kaan sagoni. Na yi na banxin kala, a yi yamaan suxu, a siga e ra Babilɔn yi.

¹³ Koni, Kirusi a mangayaan ɲεε singeni Babilɔn yi, Manga Kirusi mən yi Ala Batu Banxin ti feen yamarin fi.

¹⁴ Manga Kirusi mən yi seene birin tongo naxan yi Ala Batu Banxini nun a fɔloni, xεmaan nun gbeti fixεna. Nebukadanesari bata yi ne ba Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra a gbee ala batu banxini Babilɔn yi. Manga Kirusi nan e tongo, a yi e so Sesebasari yii, a naxan dɔxɔ yamana kanna ra Isirayila yamanani.

¹⁵ A yi a fala a xa, a naxa, “Seni itoe tongo, i sa e sa Ala Batu Banxini Yerusalen yi. Ala Batu Banxin mən xa ti a funfuni.”

¹⁶ Na Sesebasari yi fa Ala Batu Banxin beten sa Yerusalen yi. Xabu na waxatini han to, banxin mən tima, a munma raɲan.’ ”

¹⁷ “Iki, xa a rafan mangan ma, muxune xa fe xɔnfenna ti Babilɔn mangana kedɪ ramaradeni alogo a xa kolon xa Manga Kirusi

yamarin fi nən fa fala Ala Batu Banxin mən xa ti Yerusalen yi. Mangan mən xa a waxɔn feene fala nxu xa lan feni ito ma.”

6

Manga Dariyusi a yamarina

¹ Nayi, Manga Dariyusi yi fe xɔnfenna yamarin fi lan Babilɔn kedɪ ramaraden ma.

² E yi sa kedɪ mafilinxina nde to Ekabatana manga taani Mede yamanani, a yi seβexi naxan ma fa fala:

³ Manga Kirusi a mangayaan ɲεε singeni, a yi yamarin i to fi Ala Batu Banxina fe yi Yerusalen yi, a naxa, “Ala Batu Banxin xa ti alogo saraxane xa ba a xa mənni, a xa beten sa ki faɲi. A xa mate ayi nɔngɔnna ye tonge sennin, a yigbona nɔngɔnna ye tonge sennin.

⁴ Gεmε gbeen masolixin bilin saxan xa dɔxɔ e nun wudin sanɲa ma keden. Mangan nan wali saren fima.

⁵ Nebukadanesari xεma seene nun gbeti fixε seen naxanye tongo Ala Batu Banxini Yerusalen yi, a siga e ra Babilɔn yi, ne mən naxεtεma nən e funfuni Ala Batu Banxini Yerusalen yi, e sa tongo denaxan yi Alaa banxini.”

⁶ Nayi, Manga Dariyusi yi a seβε, a naxa, “Baan binna yamana kanna Tatenayi nun Setara-Bosenayi nun ε tan, e lanfane, yamana kuntigin naxanye dɔxi Efirati baan sogegododen binni, feni ito mi ε matoxi.

⁷ E tin Ala Batu Banxin wanla xa siga yeεn na. Yahudiya yamana kanna nun Yahudiya fonne xa Ala Batu Banxin ti a funfuni.

⁸ N yamarin i to nan soma ε yii, ε sa Yahudiya fonne malima kii naxan yi Ala Batu Banxin tideni: Se saren naxanye bama mudun na sa keli Efirati baan sogegododen binni so mangan yii, ne xa so muxuni itoe yii, alogo wanla nama dan.

⁹ Naxan fan saraxa gan daxin na Ala yetagi, Ala Naxan Kore, tura bulanne nun kontonne nun yeεεε diine e nun murutun nun fɔxɔn nun manpaan nun turena alo a yitaxi kii naxan yi Yerusalen saraxaraline xɔn, ε xa ne so e yii na kiini lɔxɔ yo lɔxɔ,

¹⁰ alogo e xa saraxa xiri faɲine ba Ala xa naxan kore, e yi Ala maxandi mangan nun a diine xa.

¹¹ Awa, xa muxu yo falani ito kala, xalanbe keden xa botin a banxini, na kanna yi sɔti a dε, a banxin yi kala fefe.

¹² Ala naxan a xinla luxi Yerusalen yi, na Ala xa na kanna halagi naxan na n ma yamarin i to beɲin a banxini ito kala, xa a findi mangan na hanma muxu yo. N tan Dariyusi bata yamarin i to fi, a xa liga a kiini.”

¹³ Nayi, yamana kanna Tatenayi naxan yi Efirati baan sogegododen binna xun na, e nun Setara-Bosenayi nun e lanfane birin

yi na yamarin suxu Manga Dariyusi naxan nafaxi.

Ala Batu Banxin nanjan feen naxanaxana

¹⁴ Yahudiya fonne yi nɔ sɔtɔ banxin tideni, alo Nabi Xage nun Yido mamandenna Nabi Sakari a fala kii naxan yi. E yi banxin ti, e yelin, alo Isirayilaa Ala a yamari kii naxan yi e nun Kirusi nun Dariyusi nun Arataserekesi, Perise mangane.

¹⁵ Banxin yi ranjan Ada kiken xi saxande lɔxɔni, Manga Dariyusi a mangayaan jɛɛ sennendeni.

¹⁶ Isirayila kaane nun saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun muxu suxi dɔnxene yi Ala Batu Banxin nabi sewani.

¹⁷ E yi tura kemɛ nun konton kemɛ firin nun yɛxɛɛ dii kemɛ naanin ba banxin nasarijan seen na, e nun kɔtɔ fu nun firin Isirayila kaane birin ma yulubi xafari saraxan na, lan Isirayila bɔnsɔnne yaten ma.

¹⁸ E yi saraxaraline fan dɔxɔ lan e yɛba kiin ma, e nun Lewi bɔnsɔnna muxune fata e yitaxun kiin na Yerusalen yi Alaa wanla ra, alo a sebexi Musaa kedɛn kui kii naxan yi.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla

¹⁹ Muxun naxanye sa kelixi konyiyani, ne yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* raba kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni.

²⁰ Saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune bata yi e bode rasarijan sanla xili yi, e birin yi sarijan. Lewi bɔnsɔnna muxune yi yɛxɛɛ diine kɔɛ raxaba Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra muxu suxi fonne birin xa, e nun e ngaxakeden saraxaraline xa, e nun e tan yetɛn xa.

²¹ Muxun naxanye birin bata yi xɛtɛ siyane fe sarijantarene fɔxɔ ra, e yi Alatala fen, Isirayilaa Ala, ne nun Isirayila kaan naxanye xɛtɛ sa keli konyiyani, e birin yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseene don e bode xɔn.

²² E Buru Tetaren Sanla† raba sewani xi solofere, bayo Alatala bata Manga Asiriya bɔɓɛn masara a yi e mali Ala Batu Banxin wanli, Isirayilaa Ala.

7

Saraxaralina Esirasi

¹ Na feene dangu xanbini, Perise mangana Arataserekesi waxatini, Esirasi fan yi fa, Serayaa dii xɛmɛna. Asari nan Seraya sɔtɔ. Xiliki nan Asari sɔtɔ.

² Salun nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Salun sɔtɔ. Axituba nan Sadɔki sɔtɔ.

* **6:19: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine dɛ wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaa 12.1-13 kui. † **6:22: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaa 12.15 kui.

³ Amari nan Axituba sɔtɔ. Asari nan Amari sɔtɔ. Merayoti nan Asari sɔtɔ.

⁴ Seraxaya nan Merayoti sɔtɔ. Yusi nan Seraxaya sɔtɔ. Buki nan Yusi sɔtɔ.

⁵ Abisuwa nan Buki sɔtɔ. Finexasi nan Abisuwa sɔtɔ. Eleyasari nan Finexasi sɔtɔ. Saraxarali kuntigin Haruna nan Eleyasari sɔtɔ.

⁶ Na Esirasi yi siga Babilɔn yi. Sebɛli tiin nan yi a ra, naxan yi xaranxi Musaa sariyana fe ma ki faji, Alatala, Isirayilaa Ala naxan soxi Musa yii. Mangan yi a waxɔn feene birin naba a xa, bayo Alatala, Isirayilaa Ala yi a fɔxɔ ra.

⁷ Isirayila kaana ndee nun Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee nun beti baane nun kantant tiine nun walikene Ala Batu Banxini, ne fan birin yi siga Yerusalen yi Manga Arataserekesi a mangayaan jɛɛ solofereden ma.

⁸ Esirasi yi fa Yerusalen yi mangana mangayaan jɛɛ solofereden kike suulunden ma.

⁹ A keli Babilɔn yi kike singen xi singe lɔxɔni, a sa so Yerusalen yi kike suulunden xi singe lɔxɔni, bayo a Ala yi a fɔxɔ ra a fanni.

¹⁰ Esirasi bata yi Alatalaa sariyan xaran feen nun a suxu feen sa a bɔɓɛni, a yi Isirayila yamaan xaran tɔnne nun sariyane ma.

Manga Arataserekesi a bataxina

¹¹ Manga Arataserekesi bataxini ito nan so Esirasi yii, saraxaraliin nun sebɛli tiin naxan yi yamarine nun tɔnne sebɛma, Alatala naxanye fala lan Isirayila fe ma. Mangan yi falani ito rasiga, a naxa,

¹² "Mangane mangana Arataserekesi naxa saraxaralina Esirasi xa, naxan yi Alaa sariyan kolon naxan kore:

¹³ N bata yamarin so i yii, yamaan naxan birin Isirayila yi, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune nun naxanye birin n ma yamanani naxanye waxi siga feni Yerusalen yi, a lu e birin xa siga i fɔxɔ ra.

¹⁴ Mangan nun a kawandi muxu solofere nan i rasigaxi Yuda nun Yerusalen yi alogo i xa siga i ya Alaa sariyan na i yii, i menna rakɔɔsi xa na sariyan suxi.

¹⁵ I siga gbetin nun xɛmaan na mangan nun a kawandi muxune naxan jɛnigexi e xa ba saraxan na Isirayilaa Ala xa, naxan dɔxi Yerusalen yi.

¹⁶ I mɔn yi siga wure gbeti fixɛn nun xɛmaan na i na naxan sɔtɔ Babilɔn yi, e nun jɛnige ma saraxane yamaan nun saraxaraline naxanye bama e Ala Batu Banxin xa Yerusalen yi.

¹⁷ Na ma, i nœ turane nun kontonne nun yeεene sare nen na gbetin na, e nun seen naxanye birin lanma e findi bogise saraxane nun minse saraxane ra, i yi e ba ε Ala Batu Banxin saraxa ganden fari Yerusalen yi.

¹⁸ ε nun i ngaxakedenne na naxan nagidi lan gbetin nun xema donxene fe ma, ε na liga, alo ε Ala wama a xon kii naxan yi.

¹⁹ Seen naxanye so i yii ε Ala Batu Banxin nawali feen na, i fa ne ra Ala Batu Banxini Yerusalen yi.

²⁰ I xa gbetin tongo mangana gbeti ramadeni, i makoon naxan ma naxan lanye se gbete ye saren ma, i naxanye rawalima ε Ala Batu Banxini.

²¹ N tan Manga Arataserekesi bata yamarini ito fi Efirati baan sogegododen binna gbeti ramarane birin ma. Saraxaralina Esirasi, sebeli tiin naxan Alaa sariyan xaranma, Ala Naxan Kore, na na naxan yo maxodin, ε xa a so a yii,

²² han gbeti fixen kilo wuli saxon, muru-tun kilo wuli tonge saxon, manpaan litiri wuli naanin, turen litiri wuli naanin e nun a na wa foxon xasabin naxan xon.

²³ Ala Naxan Kore, na naxan birin yamarixi, na birin xa liga a kiini kore xonna Ala Batu Banxina fe yi, alogo a xolon nama godo mangana yamanan nun a muxune ma.

²⁴ Nanara, nxu a falama ε xa a ε nama mudun nun muxu dangumatxon saren nasuxu saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun beti baane nun kantan tiine nun Ala Batu Banxi walikene nun Ala Batu Banxini ito muxu yo ra.

²⁵ I tan Esirasi, fata i ya Alaa fekolonna ra, a naxan fixi i ma, i xa kitisane dõxo naxanye kitin se yamaan birin ma Efirati baan sogegododen binni, naxanye birin Alaa sariyan kolon. Naxanye mi a kolon, i ne xaran a ma.

²⁶ Naxan yo mi i ya Alaa sariyan suxu e nun mangana sariyana, na kanna yalagima nen, a faxes, hanma a kedi yamanani, hanma a yiiseene yi ba a yii, hanma a yi sa kasoon na.”

²⁷ Tantunna Alatala xa, en benbane Ala, naxan xaxinla fixi mangan ma, a yi binye sifani ito fi Ala Batu Banxin ma Yerusalen yi,

²⁸ a yi a hinanna yita n na mangan nun a kawandi muxune nun a kuntigi senbeman birin yetagi! Alatala to yi n senbe soma, n ma Ala, n yi Isirayila kuntigine malan alogo nxu birin xa siga.

8

Esirasi foxarabirane

¹ Denbaya xunne nun e foxarabirane xinle seβexin ni ito ra, naxanye bira n foxo ra keli Babilon yi Manga Arataserekesi waxatini.

² Gerisomi, Finexasi yixetene ye,

Daniyeli, Itamara yixetene ye,

Xatusi, Dawuda yixetene ye,

³ Sekani a dii xemēn Sakari, Parosi yixetene

ye, e nun muxu kemē tonge suulun nan yi a

ra naxanye xinle yi seβexi, xemēn gbansan.

⁴ Paxata-Moyaba yixetene ye, Seraxayaa dii

xemēna Eliyehowenayi e nun muxu kemē

firin, xemēn gbansan.

⁵ Satu yixetene ye, Yaxasiyeli a dii xemēn

Sekani e nun muxu kemē saxon, xemēn

gbansan.

⁶ Adin yixetene ye, Yonatan ma dii xemēna

Ebedi e nun muxu tonge suulun, xemēn

gbansan.

⁷ Elan yixetene ye, Atali a dii xemēn Yesaya e

nun muxu tonge solofere, xemēn gbansan.

⁸ Sefati yixetene ye, Mikeli a dii xemēn

Sebadiya e nun muxu tongo solomasexe,

xemēn gbansan.

⁹ Yowaba yixetene ye, Yexiyeli a dii xemēna

Abadi e nun muxu kemē firin muxu fu nun

solomasexe, xemēn gbansan.

¹⁰ Bani yixetene ye, Yosifi a dii xemēn

Selomiti e nun muxu kemē tongo sennin,

xemēn gbansan.

¹¹ Bebayi yixetene ye, Sakari, Bebayi a dii

xemēna e nun muxu moxõnen nun solo-

masexe, xemēn gbansan.

¹² Asagada yixetene ye, Hakatan ma dii

xemēn Yoxanan e nun muxu kemē muxu fu,

xemēn gbansan.

¹³ Adonikami yixeten muxu donxene ye,

Elifeleti nun Yeyiyeli nun Semaya, e nun

muxu tonge sennin, xemēn gbansan.

¹⁴ Bigiwayi yixetene ye, Yutayi nun Sakuru e

nun muxu tonge solofere, xemēn gbansan.

Xete fena Yerusalen yi

¹⁵ Baan naxan danguma Ahawa taan

dexon, n yi muxuni itoe malan menni, nxu lu

na xi saxon. N yi yamaan nun saraxaraline

yeε to, koni n mi Lewi bõnsõnna muxu yo to

e ye.

¹⁶ Nayi, n yi yeeratini itoe xili, Eliyeseri

nun Ariyele nun Semaya nun Elanatan nun

Yaribi nun Elanatan boden nun Natan nun

Sakari nun Mesulan, e nun xaran tiine

Yoyaribi nun Elanatan.

¹⁷ N yi e rasiga Manga Yido konni, naxan

dõxi Kasifiya yi, n yi a fala e xa e lanma e

xa naxan fala Yido nun a ngaxakedenne xa

Ala Batu Banxin walikēn naxanye yi dõxi

Kasifiya yi alogo e xa fa nxu foxo ra e nxu

mali Ala Batu Banxini.

¹⁸ Bayo en ma Ala yi nxu malima, e yi fa

Serebi ra nxu xa, kemē xaxilimana Maxali

yixetene ye, Isirayilaa diin Lewi mamand-

denna nde, a tan nun a xunye ne nun a dii

xemēn, e muxu fu nun solomasexe.

¹⁹ E mən yi fa Hasabi ra e nun Yesaya Merari yixetene ye, e nun a ngaxakedenne nun a dii xemene, muxu məxəjə.

²⁰ E mən yi fa Ala Batu Banxin walikēen bənsən muxuna ndee ra muxu keme firin muxu məxəjə. Dawuda nun a kuntigine bata yi na bənsənna muxune sugandi naxanye yi walima Lewi bənsənna muxune fəxə ra, ne birin xinle yi sebəxi.

²¹ N yi a fala, a birin xa sunna suxu Ala yetagi Ahawa baan dəxən, alogo a xa lu nxu xən sigatini nxu nun nxə diine nun nxə seene birin.

²² N yi yagima nən a faladeni mangan xa a xa sofane nun soo ragine bira nxu fəxə ra e yi nxu ratanga nxu yaxune ma kira yi, bayo nxu a fala nən mangan xa, nxu naxa, “Nxə Ala muxune birin malima naxanye a fenma, koni a xələn luma nən muxune ma naxanye e mema a tan na.”

²³ Nxu sunxi na nan ma, nxu yi Ala maxandi, a yi nxu yabi.

²⁴ N yi saraxarali kuntigin muxu fu nun firin sugandi Serebi nun Hasabi e nun e ngaxakedenne, muxu fu.

²⁵ N yi gbeti fixen yate e ye xəri, e nun xəmaan nun seene, mangan naxanye ba e nun a kawandi muxune nun a kuntigine nun Isirayila kaan naxanye birin yi na lan en ma Ala Batu Banxina fe ma.

²⁶ N yi gbeti fixen kilo wuli məxəjə so e yii, e nun gbeti fixen seen naxanye yi lanjə kilo wuli saxan ma e nun xəmaan kilo wuli saxan,

²⁷ nun igelengenna xema daxin məxəjə naxanye yi lanjə kilo solomasexə ma e nun sula xuruxi goron firin naxanye yi fan alo xəmana.

²⁸ N yi a fala e xa, n naxa, “E bata findi Alatala gbeen na, seni itoe fan bata rasarijan Ala gbeen na. Gbeti fixeni ito nun xəmaan findixi jənige ma saraxan nan na Alatala xa, en benbane Ala.

²⁹ E liga e yeren ma, e yengi dəxə itoe xən ma han e sa e yiliga kuntigine nun Lewi bənsənna muxune yetagi, e nun Isirayila denbaya xunne Alatala Batu Banxini konkone kui Yerusalen yi.”

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi gbeti fixen nun xəmaan nun seene rasuxu naxanye bata yi yiliga alogo e xa rasiga Yerusalen yi en ma Ala Batu Banxini.

³¹ Nxu yi keli Ahawa baan de siga Yerusalen yi kiken xi fu nun firinna ma. En ma Ala yi lu nxu xən, a yi nxu ratanga nxu yaxune nun fe jaxin sifan birin ma kira yi.

³² Nxu to so Yerusalen yi, nxu yi nxu matabu xi saxan.

³³ Xi naaninde ləxəni, gbetin nun xəmaan nun seen naxanye yiliga nxə Ala Batu Banxini, ne yi so saraxaraliin Yuriyaa dii xəmen Meremoti yi. Finexasi a dii xəməna

Eleyasari yi a fəma e nun Yosabadi a dii xəmen Yosuwe e nun Binuwi a dii xəmen Nowadi, Lewi bənsənna muxune.

³⁴ E to e birin yate, e yi e yiliga, e yi e birin malaxin binyen xasabin sebə.

³⁵ Muxu suxi fonne, naxanye fa sa keli konyiyani, ne yi tura fu nun firin ba saraxa gan daxin na Isirayila Ala xa Isirayila kaane birin ma fe ra, e nun konton tonge solomanaanin e nun sennin, e nun ye xetə tonge solofere e nun solofere. E mən yi kəto fu nun firin ba yulubi xafari saraxan na. Ne birin saraxa gan daxin na Alatala xa.

³⁶ Na xanbi ra, e yi mangana yamarine rali mangan bundəxəne ma, e nun Efirati baan sogegododen binna yamana kanne, ne yi yamaan mali lan Ala Batu Banxina feene ma.

9

Naxalan xəjəne futu fəna

¹ Na jan xanbini, kuntigine yi fa n fəma, e yi a fala, e naxa, “Isirayila yamaan nun saraxaraline nun Lewi bənsənna muxune mi e makuyaxi siya gbetene muxune ra. E fe xəsixin ligama alo Kanan kaane nun Xitine nun Perisine nun Yebusune nun Amonine nun Moyaba kaane nun Misiran kaane e nun Amorine.

² Bayo, e bata ne dii tēmene futu e yete xa e nun e dii xəməne xa, e bənsən sarixanxin sunbu e rabilinna siyane muxune ra. Kuntigine nun kitisane nan singe na tinxintareyaan ligaxi.”

³ N to na mə, n yi n ma domani bə n ma, n yi n xunxəxəne nun n de xabene matala, n sunuxin yi dəxə.

⁴ Naxanye birin yi gaxuxi Isirayila Alaa falan ye ra, ne birin yi dəxi n nabilinni lan na muxune tinxintareyaan ma naxanye sa kelixi konyiyani. N tan sunuxin yi lu dəxi han jinbanna saraxa ba waxatini.

⁵ Ninbanna saraxa ba waxatini, n yagixin yi keli, n ma dugini bəxi, n yi n xinbi sin, n yi n yiine ti Alatala, n ma Ala xa,

⁶ n yi Ala maxandi, n naxa, “N ma Ala, n yagixi, n mi nəe n xunna rakele i tan n ma Ala yetagi, bayo nxə fe jaxin bata gbo ayi nxu xun ma. Nxu yulubine bata te han kore.

⁷ Xabu nxu benbane waxatini han to, nxu findixi yulubi rabane nan na, nxə yamaan yi haken liga. Nanara, nxu tan nun nxə mangane nun nxə saraxaraline findixi konyine ra manga xəjəne bun, yəngən nun suxun nun halagin nun yagini, alo a kii naxan yi to.

⁸ Koni, Alatala, nxə Ala, i baxi hinande nxu ra iki, i yi nxu tan ndee lu e nii ra, i yi luden so nxu yii yire sarixanxini, alogo nxə Ala xa nxu ye xəne rabi, a yi nxu nii yifan nxu ma nxə konyiyani.

⁹ Hali konyin to nxu ra, i tan nxo Ala mi nxu rabejinxi nxo konyiyani. I bata hinan nxu ra Perise mangan yetagi, i nxu lu nxu nii ra, alogo nxu xa Ala Batu Banxin ti, denaxanye kalaxi nxu yi mēne yitōn, i yi matabuden fi nxu ma Yuda nun Yerusalen yi.

¹⁰ Nxo Ala, nxu fa nanse fale i xa na xanbi ra? Nxu bata nxu me i ya yamarine ra,

¹¹ i bata a fala nxu xa fata nabine ra, i ya walikene, i naxa, ‘E soma yamanan naxan yi, e dōxo a yi, yamana xosixin nan na ra na yamanan muxune kawali xosixine xon, e bata yamanan birin nafe e fe xosixine ra.

¹² Nayi, e nama e dii temene fi e dii xemene ma, e nama e dii temene fan fen e dii xemene xa. E nama lanna raso e nun ne tagi, e nama e mali e xa herin soto. Nayi, e senben sotoma nen, e yamanan muxune yi donse fajine don, e mon yi yamanan lu e diine xa e keen na han habadan!’

¹³ Nxo Ala, na feene birin nxu sotaxi nen amasoto nxo fe xosixine nun nxo yulubi jaxine xon. Koni, i mi nxu saranxi nxo fe jaxine ra alo a yi lan kii naxan yi, i mon bata tin nxu xa lu nxu nii ra.

¹⁴ Nxu lan nxu mon xa lu i ya yamarine kale ba? Nxu lan nxu xa bira na yamanan muxune fōxo ra naxanye fe xosixini? I ya xolon mi gode nxu ma ba, a yi nxu raxori, muxu yo mi lu?

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala, i tinxin, bayo nxu mon nxu nii ra to. Nxu tan nan ito ra i yetagi nxu nun nxo yulubine, muxu yo mi yi nōe luyē a nii ra i yetagi.”

10

E yi e siya gbete naxanle kedi

¹ Esirasi yi xinbi sinxi waxatin naxan yi Ala Batu Banxin yetagi, a wugama, a Ala maxandima a ti e yulubine ra, Isirayila kaane yi e malan a fema, xemene nun jaxanle nun diidine, yamaan birin yi lu wuge.

² Nayi, Yexiyeli a dii xemene Sekani Elan xabilani, na yi falan tongo, a yi a fala Esirasi xa, a naxa, “Nxu bata tinxintareyaan liga en ma Ala ye ra yi, nxu yi jaxalan xōjēne futu, naxanye yi findixi siya gbete muxune ra. Hali na, yigin mon Isirayila ma lan na feen ma.

³ En na jaxanle nun e diine kedi, en layirin xidi en nun Ala tagi, alo n kanna a falaxi kii naxan yi en nun naxanye birin xuruxurunma en ma Alaa yamarine ra. En xa a liga alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁴ Keli, bayo feni ito i tan nan matoxi. Nxu birama nen i fōxo ra. I wakile, i a liga.”

⁵ Nayi, Esirasi yi keli, a yi saraxarali kuntigine nun Lewine nun Isirayila kaane

birin nakolo, a baxi naxan falade, e birin xa na liga. E yi e kolo a xa.

⁶ Na xanbi ra, Esirasi yi mini Ala Batu Banxini, a yi siga Eliyasibi a dii xemene Yehoxanan ma banxini. A to yi mēni, a mi donse don, a mi ige min, bayo a yi sunuxi muxu suxi fonne tinxintareyana fe ra.

⁷ E yi yamarin nawanga Yuda nun Yerusalen birin yi, naxan yi a falaxi a muxu suxine birin xa e malan Yerusalen yi.

⁸ Naxan yo mi fa benun xi saxon, a yiseene birin nasuxuma nen a ra, a tan yeteen yi kedi yamaan ye alo kuntigine nun fonne a falaxi kii naxan yi.

⁹ Yuda nun Bunyamin xemene yi e malan Yerusalen yi na xi saxanna bun ma. Kike solomasaxeden xi mōxōjēn nan yi a ra. Yamaan birin yi malanxi yama malandeni Ala Batu Banxin yetagi, e gaxuxin xuruxurunma lan na feen ma, e nun tulena fe ra.

¹⁰ Saraxaralina Esirasi yi keli, a naxa, “E bata tinxintareyaan naba e to jaxalan xōjēne dōxi, e mon yi Isirayila yamaan findi yulubi tongone ra.

¹¹ Iki, e ti e yulubine ra Alatala yetagi, e benbane Ala, e yi a sagoon liga! E masiga yamanan muxune nun jaxalan xōjēne ra.”

¹² Yamaan birin yi yabin ti e xuini texin na, e naxa, “Ŋn! Nxu lanma nen nxu a liga alo i a falaxi kii naxan yi.

¹³ Koni yamaan gbo, tule waxatin na a ra. Nxu mi nōe luyē tandeni be, bayo xi keden hanma xi firin wali xa mi ito ra, muxu wuyaxi bata yulubin liga feni ito yi.

¹⁴ Nxo kuntigine xa lu be yamaan birin xinla ra. Naxanye birin jaxalan xōjēne dōxi nxo taane yi, ne xa fa waxati saxine ma, e nun taan fonne nun taan kitisane, e yi na feen sa a kiini han Ala xolo gbeen yi jan, a makuya en na lan feni ito ma.”

¹⁵ Koni, Asaheli a dii xemene Yonatan nun Tikiwaa dii xemene Yaxasiya yi na feen yenge. Lewi bonsonna muxuna nde Sabetayi nun Mesulan yi ne mali.

¹⁶ Koni muxu suxi fonne yi tin Esirasi a falan ma. Saraxaralina Esirasi yi denbaya xunna ndee sugandi denbaya yeen ma, e yi e birin xinla fala. E yi dōxo na kike fuden lōxo singen ma alogo e xa na feen mato.

¹⁷ Kike singen lōxo singen ma, e yi yelin xemene kitin se naxanye birin jaxalan xōjēne dōxo.

Yulubitone

¹⁸ Saraxaraline ye, naxanye jaxalan xōjēne dōxo, ne nan itoe ra:

Yosadaki a dii xemene Yosuwe nun a xunyene xabilan muxune ye, Maaseya nun Eliyeseri nun Yaribi e nun Gedali.

¹⁹ E yi a ragidi a e xa e me e jaxanle ra, e yi kontonna ba yangin saraxan na e yulubina fe ra.

²⁰ Imeri xabilani, Xanani nun Sebadiya.

²¹ Xarimi xabilani, Maaseya nun Eli nun Semaya nun Yeḫiyēli e nun Yusiya.

²² Pasaxuri xabilani, Eliyowenayi nun Maaseya nun Yisimayēli nun Nataneli nun Yosabadi e nun Elasa.

²³ Lewi bənsəna muxune ye, Yosabadi nun Simeyi nun Kelaya naxan mən xili Kelita e nun Petaxi nun Yuda e nun Eliyeseri.

²⁴ Bēti baane ye Lewi bənsəni, Eliyasibi.

Dē kantanne ye Lewi bənsəni, Salun nun Telemi e nun Yuri.

²⁵ Isirayila kaa gbeteḫe: Parosi xabilani, Ramiya nun Isiya nun Malakiya nun Miyamin nun Eleyasari nun Malakiya e nun Bənaya.

²⁶ Elan xabilani, Matani nun Sakari nun Yeḫiyēli nun Abidi nun Yeremoti e nun Eli.

²⁷ Satu xabilani, Eliyowenayi nun Eliyasibi nun Matani nun Yeremoti nun Sabadi e nun Asisa.

²⁸ Bəbayi xabilani, Yehoxanan nun Xananiya nun Sabayi e nun Atalayi.

²⁹ Bani xabilani, Mesulan nun Maluku nun Adaya nun Yasubu nun Seyala e nun Yeremoti.

³⁰ Paxata-Moyaba xabilani, Adana nun Kelala nun Bənaya nun Maaseya nun Matani nun Bəsalēli nun Binuwī e nun Manase.

³¹ Xarimi xabilani, Eliyeseri nun Yisiya nun Malakiya nun Semaya nun Simeyən

³² nun Bunyamin nun Maluku e nun Semaraya.

³³ Xasun xabilani, Matenayi nun Matata nun Sabadi nun Elifeleti nun Yeremayi nun Manase e nun Simeyi.

³⁴ Bani xabilani, Maadayi nun Amirama nun Yuweli

³⁵ nun Bənaya nun Bedeya nun Keluhi

³⁶ nun Waniya nun Meremoti nun Eliyasibi

³⁷ nun Matani nun Matenayi nun Yaasu

³⁸ nun Bani nun Binuwī nun Simeyi

³⁹ nun Selemiya nun Natan nun Adaya

⁴⁰ nun Makanadebayi nun Sasayi nun Sarayi

⁴¹ nun Asarēli nun Selemiya nun Semaraya

⁴² nun Salun nun Amari e nun Yusufu.

⁴³ Nebo xabilani, Yeyiyēli nun Matitiya nun Sabadi nun Sebina nun Yadayi nun Yoweli e nun Bənaya.

⁴⁴ Ne birin bata yi ḡaxalan xəḡene dəxə nun, ndee bata yi diine bari.

Neyemi

Neyemi a Fe Taruxuna

Neyemi findi Yahudiyana nde nan na Esirasi a waxatini. Muxu dinaxin nan yi Neyemi ra. Perisene mangan naxan xili Arataserekesi, na kuntigi kendena nde nan yi Neyemi ra. Neyemi mangan mafan nen alogo a xa tin a siga Yerusalen taani alogo a xa sa feene yiton lan a konna siga feen ma yeen na. A to na li, hali yaxuna ndee to yi katama e xa a yee rati, a kon kaan muxu wuyaxi a mali nen. E yi Yerusalen taan nabilinna yinna ti. Neyemi mon yi Esirasi mali dina sali gbeena nde yi, Esirasi Alaa sariya kitabun xaran naxan yi. Lewine yi lu a yee yamaan xa alogo e xa a famu, nayi e yi e sobe so Alaa fe yi. Neyemi yi yamanan doxo kiina nde yeba. A yi taan nabilinna yinna ti sewa sanla raba, a mon yi yamaan nakota sariyan suxu kiin ma.

Neyemi Ala maxandina

¹ Hakaliyaa dii xemen Neyemi a falane.

Kisilewi kiken na, Arataserekesi a mangayaan jee maxodenedi, n yi Suse manga taani.

² Ngaxakedenna Xanani nun muxuna ndee yi fa sa keli Yuda yi. N yi e maxodin Yahudiyane fe ma, yaxune naxanye suxu, e siga e ra konyiyani, e jeejene mon yi xete Yerusalen yi, e nun lan Yerusalen ma fe ma.

³ E yi n yabi, e naxa, "Suxu muxun naxanye lu e nii ra, na ndee bata fa doxo Yuda yamanani, koni e yigitegexi, e yagixi. Yerusalen taan nabilinna yinne yirena ndee bata bira, teen yi taan so deene birin gan."

⁴ N to na falane me, n yi doxo, n wuga, n yi sunu xi wuyaxi, n yi sun, n yi Ala maxandi, Ala Naxan Kore,

⁵ n naxa, "Alatala, Ala Naxan Kore, naxan gbo, a magaxu, i tan naxan i ya layirin nun i ya hinanna luma i xanuntenne xa naxanye i ya yamarine suxuma,

⁶ i tuli mati, i yi i yeen ti n na, i yi i ya walikena maxandi xuiin name. N ni i maxandima waxatini ito yi i ya walikene xa, Isirayila kaane, kaen nun yanyin na, n yi n ti Isirayila kaane yulubine ra bayo nxu bata yulubin liga i ra nxu nun n ma denbayana, nxu bata yulubin liga.

⁷ Nxu bata fe jaxin liga i ra, nxu mi i ya yamarine nun i ya tonne nun i ya sariyane suxi i naxanye so i ya walikenen Musa yii.

⁸ I ya falana fe xa rabira i ma, i naxan so i ya walikenen Musa yii, i naxa, 'E na tinxintareyaan naba waxatin naxan yi, n na e raxuyama ayi nen siyane ye.

⁹ Koni, xa e xete n ma, xa e n ma yamarine suxu, e yi e liga, nayi, hali e sa boko xonna danna ra, n sa fama e ra nen yireni n denaxan sugandixi alogo n xinla xa lu na.*

¹⁰ I ya walikene nun i ya yamaan nan e ra, i naxanye xunbaxi i senbe gbeeni.

¹¹ Marigina, i tuli mati n tan, i ya walikena maxandi xuiin na, e nun i ya walikenen naxanye sewaxi gaxuma i xinla yee ra! N ma feene rasono ya to, n tan i ya walikena, i yi a liga xemeni ito xa kininkinin n ma n na siga a yetagi."

Na waxatini, n tan nan yi yengi saxi mangan minseene xon ma.

2

Neyemi Yerusalen yi

¹ Nisan kiken na, Arataserekesi a mangayaan jee maxodenedi, manpaan yi doxi mangan yetagi, n yi a tongo, n yi a so mangan yii. N yi sunuxi a yetagi, naxan joxon munma yi liga n na singen.

² Mangan yi a fala n xa, a naxa, "I yetagini foxi nanfera? Anu, i mi furaxi. Waxatina nde boje raforen ni ito ra." N yi gaxu han,

³ koni n yi mangan yabi, n naxa, "Mangan xa lu a nii ra habadan! N yetagini foxi nen bayo n benbane gaburune sa taan naxan yi, menna birin bata halagi, teen yi na taan so deene birin gan."

⁴ Mangan yi a fala n xa, a naxa, "Nanse xali i ma, n xa a liga i xa?" N yi Ala maxandi naxan kore,

⁵ n yi mangan yabi, n naxa, "Xa mangan tin, xa n tan i ya walikenen nafaan i ma, n nasiga Yuda yamanani. N benbane gaburune sa taan naxan yi, n mon xa sa na ti."

⁶ Mangana jaxanla yi doxi a fema, mangan yi n maxodin, a naxa, "I ya sigatiin buma han waxatin mundun yi, i xeten waxatin mundun yi?" Mangan yi tin n xa siga, nayi n yi n xete waxatin fala a xa.

⁷ N mon yi a fala mangan xa, n naxa, "Xa mangan tinje, a xa kedine so n yii siga Efirati baan sogegododen binna yamana kanne ma, alogo e xa a lu n dangu siga han Yuda yi,

⁸ i mon yi kedi keden so n yii Asafi xa, naxan mangana fotonne kantanma, alogo a xa xalanbe wudine so n yii, n sa yire makan-tanxin deene ti Ala Batu Banxin dexon, e nun taan yinne nun n sa luma banxin naxan kui." Mangan yi ne so n yii, bayo Ala yi n xon.

⁹ N yi siga yamana kanne fema naxanye yi Efirati baan sogegododen binni, n yi mangana kedin so e yii. Mangan bata yi sofa kuntigine nun soo ragine bira n foxo ra.

¹⁰ Sanbalata, Horoni kaan nun Amonina nde Tobiya, a walikene to na me, e yi xolo kati

* 1:9: Na feen sebexi Sariyane 30.1-5 kui.

a nanfera muxuna nde fama a fa Isirayila kaane mali.

Neyemi yi yinne mato

¹¹ N yi so Yerusalen yi, n yi xi saxan ti na.

¹² Nayi, nxu nun muxuna ndee yi keli kɔɛɛn na, n mi a fala muxe xa n ma Ala bata yi naxan yita n na a n xa a liga Yerusalen xa. N keden peen nan yi dɔxi sofanla fari.

¹³ N yi mini Lanbanna so deɛn na kɔɛ tagini siga Sube Magaxuxi Tigin nun Neɲe deɛn binna ra, n yi lu Yerusalen taan nabilinna yinne matoɛ. N yi taan yinna to kalaxi, a yire wuyaxi yi biraxi, tɛɛn bata yi deɛne gan nun.

¹⁴ N yi dangu Tigin so deɛn nun mangana ige ramaraden dɛxɔn, koni n ma soon mi a dangude sɔtɔ.

¹⁵ N yi te xuden xɔn kɔɛɛn na, n siga taan yinne matoɛ Kediɔn lanbanna binni. Na xanbi ra, n mɔn yi so Lanbanna so deɛn na, n xɛtɛ na kii nin.

¹⁶ Taan kuntigine mi yi a kolon n yi sigaxi denaxan yi e nun n yi naxan ligama. Han na waxatini, n munma yi sese fala Yahudiyane nun saraxaraline nun taa kanne nun kuntigine nun tide kan gbɛtɛye xa.

¹⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “ɛ bata a to en tɔrɔn naxan yi iki! Yerusalen bata kala, tɛɛn bata a so deɛne gan! ɛ fa, en fa Yerusalen taan nabilinna yinne ti. Nayi, en mi fa yagima sɔnɔn.”

¹⁸ N yi a yeɓa e xa Ala n mali kii naxan yi, e nun mangan falan naxan ti n xa. E yi a fala, e naxa, “En siga, en sa taan ti!” Nayi, e yi e bode sɛnbɛ so na wali fajina fe yi.

¹⁹ Horoni kaan Sanbalata nun Amonin Tobiya a kuntigin nun Arabun Gesen to na mɛ, e yi nxu magele, e yi nxu rajaxu. E yi a fala, e naxa, “ɛ nanse ligama ito ra? ɛ murutɛma mangan nan xili ma ba?”

²⁰ N yi e yabi, n naxa, “Ala nɔɔn fima nɛn nxu ma, Ala Naxan Kore. Nxu tan, a walikene, nxu kelima nɛn, nxu yi a ti. Koni ɛ tan, ɛ mi kɛɛ sɔtɔn taani ito yi, ɛ mi sariya se be, ɛ fe mi fa rabirama muxe ma Yerusalen taani!”

3

Yerusalen yinne yitɔnna

¹ Saraxarali kuntigina Eliyasibi nun a ngaxakeden saraxaraline yi keli walideni. E mɔn yi Yɛxɛene So Deni tɔn. E yi a rasariɲan, e yi a deɛne ti a ma. E yi taan yinna ti siga han sangansoon naxan yi xili Kerme, e yi na rasariɲan. E mɔn yi taan yinna ti siga han Xananɛli Sangansona.

² Yeriko kaane fan yi walima mɛnna dɛxɔn, e nun Sakuru, Yimiri a dii xɛmɛna.

³ Sena kaane yi taan so deɛni tɔn denaxan xili Yɛxɛ So Deni. E de wudine ti, e deɛne sa e ma e nun e balan wurene.

⁴ Yuriiyaa dii xɛmɛn Meremoti fan yi walima na yiren dɛxɔn, Hakɔsi mamandenna. Bereki a dii xɛmɛn Mesulan fan yi walima na yiren dɛxɔn Mesesabele mamandenna, e nun Banahaa dii xɛmɛn Sadɔki.

⁵ Tekowa taan muxune fan yi walima na dɛxɔn ma. Anu, taan muxu gbeene tondi wale nɛn walikɛ kuntigine yamarin bun.

⁶ Yoyadaa dii xɛmɛn Paseya nun Besodiyaa dii xɛmɛn Mesulan yi De Fonni tɔn. E yi a deɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa.

⁷ Gabayon kaan Melatiya fan yi yinna yirena nde yitɔnna na dɛxɔn ma, e nun Meronoti kaan Yadon nun Gabayon kaa gbɛtɛye nun Misipa kaane. E birin yi walima yamana kanna nan bun Efirati baan sogegododen binni.

⁸ Xarahaa dii xɛmɛn Yusiyɛli fan yi yinna yirena nde yitɔnna na dɛxɔn e nun Xananiya, latikɔnɔn nafalana nde.

E yi siga wale han Yerusalen yinna yigbo yirena.

⁹ Xuru a dii xɛmɛn Refaya fan yi yirena nde yitɔnna na dɛxɔn, Yerusalen bɔxɔn fɔxɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹⁰ Xarumafaa dii xɛmɛn Yɛdaya fan yi walima a banxin yetagi, Xasabaneyaa dii xɛmɛn Xatusi fan yi yinna yirena nde yitɔnna na dɛxɔn.

¹¹ Xarimi a dii xɛmɛn Malakiya nun Paxata-Moyabaa dii xɛmɛn Xasubu fan yi walima yire gbɛtɛye yi siga han sangansoon naxan xili Buru Gandena.

¹² Haloxesi a dii xɛmɛn Salun nun a dii tɛmɛne fan yi yinna yirena nde yitɔnna na dɛxɔn, Yerusalen bɔxɔn fɔxɔ kedenna yirena nde kuntigina.

¹³ Xanun nun Sanowa kaane yi Lanbanna So Deni tɔn. E yi a deɛn wudine ti, e yi a balan wurene sa. E mɔn yi nɔngɔnna yɛ wuli keden fan yitɔn taan yinni, siga han Xuruse Neɲe Deni.

¹⁴ Rekabu a dii xɛmɛn Malakiya, Beti-Hakeremi kuntigin yi Xuruse Neɲe Deni tɔn. A yi a deɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa.

¹⁵ Kola-Xose a dii xɛmɛn Salun, Misipa kuntigin yi Tigi Deni tɔn, a yi a ti, a yi a xunna soon so a xun na, a yi a deɛn wudine ti, a yi a balan wurene sa. A mɔn yi taan yinni tɔn Selaxa ige ramaraden dɛxɔn, denaxan mangana nakɔɔn fɛrna, siga han tedene, denaxan sigama Dawudaa Taani.

¹⁶ Dɔnxɛn na, Asabuku a dii xɛmɛn Neyemi, Beti-Suru fɔxɔ kedenna kanna yi siga yinni tɔnɲɛ Dawudaa gaburun binni siga han ige malanden binna, siga han mangana sofanɛ banxina.

¹⁷ A xanbi ra, Lewi bɔnsɔnna muxene yi walima Bani a dii xɛmɛn Rexun bun ma.

Hasabi, Keyila fəxə kedenna kuntigin fan yi taan yinni tənna a dingirani.

¹⁸ A ngaxakedenne fan yi walima a xanbi ra, Xenadadaa dii xəmən Bawayi, Keyila fəxə kedenna bonna kuntigin bun.

¹⁹ Misipa kuntigin Yosuwe a dii xəmən Eseri fan yi yire gbete yiton, keli yenge so seene malan banxin yetagi, siga han denaxan xili Songenna.

²⁰ Sabayi a dii xəmən Baruku fan yi yire gbete yiton a xanbi ra, keli Songenna ma siga han saraxarali kuntigina Eliyasibi a banxin de ra.

²¹ Yuriyaa dii xəmən Meremoti, Hakəsi mamandenna fan yi yire gbete yiton a xanbi ra, keli Eliyasibi a banxin so deen ma siga han a danna.

²² Saraxaraliin naxanye sa keli Yerusalen rabilinne yi, ne fan yi walima mən xanbi ra.

²³ Ne fan xanbi ra, Bunyamin nun Xasubu yi walima mənni e banxine yetagi. Ananiyaa dii xəmən Maaseyaa dii xəmən Asari fan yi walima mənni ne xanbi ra a banxin dəxən ma.

²⁴ Xenadadaa dii xəmən Binuwi fan yi yire gbete yiton a xanbi ra, keli Asari a banxin ma siga han yinna songenna nde.

²⁵ Yusayi a dii xəmən Palala fan yi walima na yinna songenna yetagi e nun sanganso kuyen manga banxin yetagi kantan tiine sansanna dəxən. Parosi a dii xəmən Pədaya fan yi walima a xanbi ra.

²⁶ Ala Batu Banxin walikəen naxanye yi dəxi Ofeli geyaan ma, ne fan yi siga yinni tənne han sangansoon songenna ma, deen naxan xili Ige So Dəna sogegododen binni.

²⁷ Tekowa kaane fan yi yinna yire gbete yiton ne xanbi ra, keli sangansoon songenna ma siga han Ofeli yinna.

²⁸ Deen naxan yi xili Soona, saraxaraline fan yi walima na faxan na e banxine yetagi.

²⁹ Imeri a dii xəmən Sadəki yi walima e xanbi ra a banxin yetagi. A xanbi ra, Sekani a dii xəmən Semaya fan yi walima mənni, naxan yi deen kantanma naxan yi xili Sogeteden So Dəna.

³⁰ E xanbi ra, Selemiyaa dii xəmən Xananiya nun Salafaa dii xəmən senninden Xanun yi mənni, ne fan yi yire gbete yiton yinna ma. Bereki a dii xəmən Mesulan fan yi ne xanbi ra, a banxin yetagi.

³¹ A xanbi ra, xəma wanla Malakiya fan yi walima mənni, siga han Ala Batu Banxin walikəne nun yulane banxina Mifkadi deen yetagi, siga han sangansoon naxan sa yinna songenna ma.

³² Xəma wanla bonne nun yulane fan yi yinni tən keli sangansoon songenna ma siga han Yexəene So Dəna.

³³ Sanbalata to a mə e nxu mən yinna tima, a yi xələ han! A yi Yahudiyane magele.

³⁴ A yi a fala a ngaxakedenne nun Samari kaa sofane yəe xəri, a naxa, “Yahudiya fangatareni itoe nanse ligama? En tinje e xa na liga ba? E nəe saraxan be ba? E a rajanje to ba? E mən nəe gəme maluxunxine raminə ba naxanye bənden nun se ganxine bun ma?”

³⁵ Amonina nde Tobiya yi a dəxən ma, na yi a fala, a naxa, “Hali e ti, xa xulumasena nde sigan ti a fari, e gəme yinna birin kalama nən!”

³⁶ Nayi, n yi Ala maxandi, n naxa, “Nxo Ala, i tuli mati nxu ra, amasəto nxu yaxune bata nxu rajaxu! I marayarabin naxete e ma, i yi e rasiga konyiyani.

³⁷ I nama dija e hakəne ma, e yulubine nama ba i yetagi, amasəto e bata yinna ti muxune makonbi.”

³⁸ Nxu yinni tən na kii nin han a yiteyaan tagi taan nabilinni. Yamaan yi na wanla suxu e səbən na.

4

¹ Koni, Sanbalata nun Tobiya nun Arabune nun Amonine nun Asadodi kaane to a mə e Yerusalen rabilinna yinna ti feen sigama yəen na, e nun a muxune bata yi a yire biraxine yiton fələ, e yi xələ kati.

² E lan a ma a e birin xa sa Yerusalen yenge, e na kala.

³ Nayi, nxu bata nxə Ala maxandi, nxu yi kantan tiine dəxo kəen nun yanyin na alogo e xa nxu ratanga e ma.

⁴ Anu, Yuda kaane yi a falama nən, e naxa, “Nxo walikəne sənben bata jan, gəme biraxine maxali daxin mən gbo, nxu mi nəe yinna tiye.”

⁵ Nxu yaxune yi a falama nən, e naxa, “Yahudiyane mi a kolonje, e mi a famunje han en yi so e tagi, en yi e faxa, en yi e wanli kala.”

⁶ Anu, Yahudiyen naxanye yi dəxi nxu yaxune rabilinni, ne fa nən, e fa nxu rakolon na feen ma han dəxəna ma fu, e naxa, “E fa en yengəma nən sa keli yiren birin yi.”

⁷ Nanara, n yi muxuna ndee dəxo yinna xanbirane yi deenaxanye so jaxun, n yi yamanan muxune dəxo bənsən yəen ma, e silanfanne nun tanbane nun xanle ra e yii.*

⁸ N to e ti kiin mato, n yi falan ti taan fonne nun kitisane xa e nun yamaan naxan birin yi na, n naxa, “E nama gaxu en yaxune yəe ra. A xa rabira e ma fa fala Marigin sənben gbo, a magaxu. E yengen so e ngaxakedenne nun e dii xəmənə nun e dii tēmənə nun e jaxanle nun e dəxodene xa.”

⁹ Nxu yaxune yi a mə fa fala nxu bata rakolon, a Ala bata e fe naxin kala. Nxu

Yaxune yi wa wanla kala feni

* **4:7 Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

birin yi xεεε yinni, birin yi sa a wanla de suxu.

¹⁰ Keli na lɔxɔn ma, n ma walikεne fɔxɔ kedenna nan yi fa walima, fɔxɔ kedenna yi tanbane nun ye masansan wure lefane nun silanfanne nun xanle suxu e yii, e yi e tagi xidi. Kuntigine yi Yuda kaane birin makantanma,

¹¹ naxanye yi yinna tima. Naxanye yi goronne maxalima hanma, e yi goronne kui sa, ne yi walima e yii kedenne nan na, e yi yengε so seen suxu e yii kedenna ra.

¹² Naxanye yi a tima, ne birin ma silanfanne yi xidixi e tagi nen, e yi walima na kii nin. Xεmen naxan yi xɔtaan fema, na yi biraxi n fɔxɔ ra.

¹³ N yi a fala fonne nun kitisane nun yamaan dɔnxen xa, n naxa, "Wanla gbo, wulani kuya, en bata xuya ayi yinna xuntagi, en bata masiga en bode ra.

¹⁴ E nema dede, xa ε xɔtaan fe xuiin me, ε malan nxu fema. En ma Ala yengεn soma nen en xa."

¹⁵ Nxu siga wanla ma na kii nin, tanban suxi yamaan fɔxɔ kedenna yii keli subaxan ma han sarene yi mini kore.

¹⁶ Na waxatini, n mɔn yi a fala yamaan xa, n naxa, "Xεmene birin xa xi Yerusalem yi e nun a walikεna, en kantanna ti kɔεen na, en yi wali yanyin na."

¹⁷ Nxu mi yi nxɔ dugine bama mume, n tan ba, ngaxakedenne ba, n ma walikεne ba, muxun naxanye yi n kantanna ba, birin ma yengε so seen nun a min igen nan tun yi suxi a yii.

5

Neyemi yi yiigelitɔne mali

¹ Lɔxɔna nde, yamanan xεmena ndee nun e naxanle yi e mawuga e ngaxakeden Yahudiyane fari,

² ndee naxa, "Nxu nun nxɔ dii xεmene nun nxɔ dii tεmene wuya. Nxu wama nen nxu xa balon sɔtɔ alogo nxu xa nxu dege, nxu lu nxu nii ra."

³ Ndee fan yi a fala, e naxa, "Nxu bata nxɔ xεene nun nxɔ manpa binle* nun nxɔ banxine dɔxɔ tolimani alogo nxu xa balon sɔtɔ fitina kamɛni."

⁴ Gbεteye fan naxa, "Nxu bata gbetin tongo donla ra nxɔ xεene nun nxɔ manpa binle xun yi, alogo nxu xa mudun fi naxan lan a so mangan yii.

⁵ Anu, nxu nun nxu ngaxakedenne birin keden, nxɔ dii xεmene luxi nen alo e gbeene, koni a mato nxu nxɔ dii xεmene nun nxɔ dii tεmene matima konyine ra, nxɔ dii tεme wuyaxiye bata findi konyine ra, nafulu mi

nxu yii, nxɔ xεene nun nxɔ manpa binle mɔn bata findi muxu gbεteye gbeen na."

⁶ N to e mawuga xuiin me, n yi xɔlɔ han!

⁷ N yi a ragidi n xa taan muxu gbeene nun kitisane maxadi, n yi a fala e xa, n naxa, "E tɔnɔn fenma ε ngaxakedenne ra nanfera!" N yi malan gbeen maxili e fe ra.

⁸ N mɔn yi a fala e xa, n naxa, "En bata en ngaxakeden Yahudiyane xun ba, naxanye yi saraxi siya gbεtene xɔn konyine ra. Iki, ε tan yetεen nan fa ε ngaxakeden Yahudiyane matima e Yahudiya bodene ma." E mi fala sɔtɔ e naxan tiye, e yi e dundu.

⁹ N mɔn yi a fala, n naxa, "E naxan ligama, na mi fan. E mi nɔε sigan tiye Ala yeε ra yi gaxuni ba, alogo siya gbεteye nama en naye lefu, en yaxune?"

¹⁰ N tan fan nun ngaxakedenne nun n ma walikεne, nxu fan muxune doli nen gbetin nun donseni. Nayi, e lanma e xa naxan naxεte, en nama na maxili.

¹¹ E sa e xεene raxεte e ma to yeteni, e nun e manpa binle nun e oliwi binle nun e banxine. E nama tɔnɔ maxili e ra gbetin nun murutun nun minseen nun turen fari."

¹² E yi yabin ti, e naxa, "Nxu e raxεtεma e ma nen, nxu mi fa sese maxɔdinma e ma, i naxan falaxi nxu na liga."

Nayi, n yi saraxaraline xili, alogo e xa e kolo e yeε xori.

¹³ Na xanbi ra, n yi n ma doma gbeen lenbeni maxa, n yi a fala, n naxa, "Ala xa muxune birin yimaxa na kiini naxanye na e fala xuiin kala, a yi e bɔnɔ e denbayane nun e seene yi, alogo e yiigenla xa lu!" Yamaan birin yi Alatala tantun, e yi sɔnxɔ, e naxa, "Ala xa na liga, amina!" Dɔnxen na, yamaan yi a falan suxu.

¹⁴ Xabu n dɔxɔ lɔxɔni yamana kanna ra Yahudiyane xun na Yuda yamanani, xabu Manga Aratasεεkesi a mangayaan jεε mɔxɔjedena han jεε tonge saxan e nun firindena, n tan nun ngaxakedenne nxu mi sese ba mudun na naxan soma yamana kanna yii.

¹⁵ Yamana kanna naxanye dangu n tan yeε ra, ne yi donseene nun manpane rasuxuma nen yamaan na e nun gbeti gbanan tonge naanin. Hali yamana kanne xoyine yi yamaan tɔrɔma. Koni, n tan to yi gaxuxi Ala yeε ra, n mi na sifan liga.

¹⁶ Koni, n tan yetεen wali nen taan yinna tideni, n mi xεε yo sara n yete xa, anu n ma walikεne birin yi yinna tiin fari.

¹⁷ Anu, muxu kεme tonge suulun nan yi e dεgema n konni Yahudiyane nun kuntigine ye, ba muxune ra naxanye yi fama sa keli yamanan nabilinna siya gbεtene ye.

¹⁸ Njinge keden nun ye xεε yebaxi sennin nan yi faxama n xa lɔxɔ yo lɔxɔ e nun tɔxena

* 5:3: Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

ndee. Xi fu yo xi fu, manpa fañi gbegebe yi rafalama n xa nɛn. Koni, hali na, n mi mudun maxili n tan yamana kanna xa, bayo wanla yi xɔdɔxɔ yamaan ma.

¹⁹ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na bayo n bata wali fañin ke yamaan xa.

6

Yaxune mɔn yi fa e xili ma

¹ Sanbalata nun Tobiya nun Arabun Gesen nun nxu yaxun bonne yi a me a n mɔn bata taan yinna ti, a deɛe mi fa kalaxi. Na waxatini, n munma yi deene ti singen.

² Sanbalata nun Gesen yi xerane rafa a faladeni n xa, e naxa, “Fa en fa en bode to Kefirimi yi Ono lanbanni.” E bata yi a ragidi a e xa fe naxin liga n na.

³ Koni, n yi e yabi, n naxa, “Wanla n yii han! N mi nɔe sigɛ. Nanfera wanla xa rati be, n sigɛ e fɛma?”

⁴ E na xɛraan nafa n ma dɔxɔna ma naanin, n fan yi e yabi na kii kedenni.

⁵ Sanbalata mɔn yi a walikɛɛn nasiga na fala kedenna ra a suulundeni, keɛdi rabixin yi suxi naxan yi.

⁶ Ito nan yi seɓexi a kui, a naxa, “Siya gbɛtɛne ito nan falama, anu Gesen fan a falama, a nɔndin na a ra, e naxa a i tan nun i ngaxakeden Yahudiyane waxi muruɛ feni. I taan yinna tima na nan ma. A luxi alo i waxi findi feni Yahudiyane mangan nan na.

⁷ I yetɛɛn bata nabine dɔxɔ alogo e xa i ya fe fala Yerusalɛn yi fa fala a i bata findi mangan na Yuda yi. Perise mangan mi buma na meɛdeni. Nayi, fa en fa batu.”

⁸ N yi a yabi, n naxa, “Muxe mi na falane tima. Nɔndi mi i ya falane ra! I tan nan tun ne mirixi, i yi e fala!”

⁹ Na muxune birin yi wama nxu ragaxu feen nin, e naxa, “E senben janma nɛn, e mi wanla ranjanma.” Koni, n yi Ala maxandi, n naxa, “Ala, iki, n senbe so.”

¹⁰ N yi siga Delayaa dii xɛmɛn Semaya konni, Mehetabeli mamandenna, bayo a mi yi nɔe fe n konni. A yi a fala n xa, a naxa, “En birin xa siga Yire Sarjanxini Ala Batu Banxin kui, en sa a deene balan en xun ma, amasɔto i yaxune fama nɛn i xili ma, e fama kɔɛɛn nan na i faxadeni.”

¹¹ N yi a yabi, n naxa, “Na muxu mi n tan na naxan a gima! N tan muxu sifan nɔe soe Ala Batu Banxini ba, n lu n nii ra? N mi soma Ala Batu Banxini n luxundeni!”

¹² N yi a kolon fa fala a mi yi Alaa falan xan nalima n ma. Koni, a yi na falama n xa nɛn, amasɔto Sanbalata nun Tobiya bata yi a saranna fi alogo a xa fa falan ti n xa na kiini.

¹³ A na liga nɛn alogo n xa gaxu a yeɛ ra, n yi a maxadi xuiin suxu, n yi yulubin tongo. Nayi, e yi nɔe n xili kalɛ nɛn, n yi yagi.

¹⁴ N ma Ala, Tobiya nun Sanbalata naxan ligama n na, na xa rabira i ma, e nun nabi naxanla Nowadi nun nabiin bonna naxanye kata n magaxudeni.

¹⁵ Taan yinna yi ranjan Elulu kiken xi mɔxɔɔnɛn nun suulunde lɔxɔni, xi tonge suulun e nun firinna bun.

¹⁶ Nxu yaxune to a me, e nun siyaan naxanye birin yi nxu rabilinxi, ne yi gaxu, e yi yagi e to a to a wanla bata yi ranjan alo nxɔ Ala sagoon kii naxan yi.

¹⁷ Na waxatine yi, Yuda muxu gbeene yi bataxine seɓema Tobiya ma waxatin birin, Tobiya fan yi e yabima.

¹⁸ Yuda kaan wuyaxi bata yi e kɔlɔ a xa, amasɔto Sekani bitanna nan yi a ra, Araa dii xɛmɛna, e nun a dii xɛmɛn Yehoxanan bata yi Mesulan ma dii tɛmɛn tongo, Bereki a dii xɛmɛna.

¹⁹ E yetɛɛn yi a xili fañin fala n yeɛ xɔri, e yi n ma falane rali a ma. Tobiya fan yi keɛdine rasigama alogo a xa n magaxu.

7

Yerusalɛn makantan fena

¹ Taan yinna to yelin tiye, n yi a deene ti a ma, kantan tiine nun beɛi baane nun Lewi bonsonna muxune yi ti e wanle ra.

² N yi Yerusalɛn kuntigiyaan taxu ngaxakedenna Xanani ra e nun Xananiya, Yerusalɛn yire makantanxin kuntigina. Lannaya muxu gbeen nan yi Xananiya ra, e nun Ala yeɛragaxu muxuna dangu bonne ra.

³ N yi a fala e xa, n naxa, “Yerusalɛn deene mi rabima fo soken na te, a mɔn balanma nɛn wurene ra jinbanna ra benun kantan tiine xa siga. Yerusalɛn kaane yi ti kantan tideni, ndee yi siga taan kantan tidene yi, bonne yi lu e konne kantanɲɛ.”

⁴ Taan yi gbo, koni yamaan mi yi wuya, banxine fan munma yi nɔxɔ yiti singen.

⁵ N ma Ala yi a sa n bɔɲeni a n xa fonne malan e nun kitisane nun yamaan birin alogo n xa muxune yate. N yi bonson keɛdina nde to, muxun naxanye singe xɛte sa keli konyiyani, n yi ito to seɓexi na ma:

Esirasi 2.1-70

⁶ Babilon mangan Nebukadanesari siga muxun naxanye ra konyiyani, ne wuyaxi yi xɛte Yerusalɛn nun Yuda yi, birin yi siga a taa yi.

⁷ E yi xɛte e nun Sorobabeli nun Yosuwe nun Neyemi nun Asari nun Raamiya nun Naxamani nun Marodoke nun Bilisan nun Misipereti nun Bigitwayi nun Nexun e nun Banaha.

Isirayila yamaan xɛmɛne yaten ni i ra:

⁸ Parosi xabilani, muxu wuli firin muxu keɛme muxu tonge solofere e nun firin.

⁹ Sefati xabilani, muxu keme saxan muxu tonge solofere muxu firin.

¹⁰ Ara xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun firin.

¹¹ Paxata-Moyaba xabilani, Yosuwe nun Yowaba yixetene ye, muxu wuli firin keme solomasexe muxu fu nun solomasexe.

¹² Elan xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

¹³ Satu xabilani, muxu keme solomasexe muxu tonge naanin e nun suulun.

¹⁴ Sakayi xabilani, muxu keme solofere muxu tonge sennin.

¹⁵ Binuwi xabilani, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun solomasexe.

¹⁶ Bebayi xabilani, muxu keme sennin muxu moxoren nun solomasexe.

¹⁷ Asagada xabilani, muxu wuli firin muxu keme saxan muxu moxoren nun firin.

¹⁸ Adonikami xabilani, muxu keme sennin muxu tonge sennin e nun solofere.

¹⁹ Bigiwayi xabilani, muxu wuli firin muxu tonge sennin e nun solofere.

²⁰ Adin xabilani, muxu keme sennin muxu tonge suulun e nun suulun.

²¹ Ateri xabilani, Xesekiya yixetene ye, muxu tonge solomanaanin muxu solomasexe.

²² Xasun xabilani, muxu keme saxan muxu moxoren nun solomasexe.

²³ Besayi xabilani, muxu keme saxan muxu moxoren nun naanin.

²⁴ Xarifi xabilani, muxu keme muxu fu nun firin.

²⁵ Gabayon kaane ye, muxu tonge solomanaanin muxu suulun.

²⁶ Betelemi kaane nun Netofa kaane ye, muxu keme muxu tonge solomasexe muxu solomasexe.

²⁷ Anatoti kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun solomasexe.

²⁸ Beti-Asamaweti kaane ye, muxu tonge naanin muxu firin.

²⁹ Kiriyati-Yeyarin kaane nun Kefira kaane nun Beroti kaane ye, muxu keme solofere muxu tonge naanin muxu saxan.

³⁰ Rama kaane nun Geba kaane ye, muxu keme sennin muxu moxoren nun keden.

³¹ Mikimasi kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun firin.

³² Beteli kaane nun Ayi kaane ye, muxu keme muxu moxoren nun saxan.

³³ Nebo bonna muxune ye, muxu tonge suulun muxu firin.

³⁴ Elan bonne xabilan muxune ye, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge suulun e nun naanin.

³⁵ Xarimi xabilani, muxu keme saxan muxu moxore.

³⁶ Yeriko kaane ye, muxu keme saxan muxu tonge naanin e nun suulun.

³⁷ Lodi kaane nun Xadidi kaane nun Ono kaane ye, muxu keme solofere muxu moxoren nun keden.

³⁸ Sena kaane ye, muxu wuli saxan muxu keme solomanaanin muxu tonge saxan.

³⁹ Saraxaraline ye:

Ye daya xabilani Yosuwe a denbayani, muxu keme solomanaanin muxu tonge solofere muxu saxan.

⁴⁰ Imeri xabilani, muxu wuli keden muxu tonge suulun muxu firin.

⁴¹ Pasaxuri xabilani, muxu wuli keden muxu keme firin muxu tonge naanin e nun solofere.

⁴² Xarimi xabilani, muxu wuli keden muxu fu nun solofere.

⁴³ Lewi bonsanna muxune ye:

Yosuwe xabilani, Kadamile nun Hodawi yixetene ye, muxu tonge solofere e nun naanin.

⁴⁴ Beti baane:

Asafi xabilani, muxu keme muxu tonge naanin e nun solomasexe.

⁴⁵ Kantan muxune:

Salun nun Ateri nun Talamon nun Akubu nun Xatita nun Sobayi yixetene ye, muxu keme muxu tonge saxan e nun solomasexe.

⁴⁶ Ala Batu Banxin walikene:

E benbane nan itoe ra: Sixa nun Xasufa nun Tabayoti nun

⁴⁷ Kerosi nun Siya nun Padon nun

⁴⁸ Lehana nun Xagaba nun Salamayi nun

⁴⁹ Xanan nun Gideli nun Gaxara nun

⁵⁰ Reyaya nun Resin nun Nekoda nun

⁵¹ Gasami nun Yusa nun Paseya nun

⁵² Besayi nun Meyunin nun Nefusin nun

⁵³ Bakabuku nun Xakufa nun Xaraxuru nun

⁵⁴ Basaliti nun Mexida nun Xarasa nun

⁵⁵ Barakosi nun Sisera nun Tama nun

⁵⁶ Nesixa e nun Xatifa.

⁵⁷ Sulemani a walikene yixetene ye: Sotayi nun Sofereti nun Perida nun

⁵⁸ Yaala nun Darakon nun Gideli nun

⁵⁹ Sefati nun Xatili nun Pokereti-Hasebayin nun Amon.

⁶⁰ Ala Batu Banxin walikene birin malanxina e nun Sulemani a walikene: muxu keme saxan muxu tonge solomanaanin muxu firin.

⁶¹ Muxuni itoe nan keli Tela-Mela nun Tela-Harasa nun Kerubu-Adan nun Imeri taane yi, koni ne mi e xabilane kolon naxan a yite fa fala Isirayila kaan nan e ra:

⁶² Delaya nun Tobiya nun Nekoda yixetene ye, muxu keme sennin muxu tonge naanin e nun firin.

⁶³ Saraxaralina ndee yi na: Xobaya nun Hakosi nun Barasilayi yixetene. Barasilayi bata Galadi kaan Barasilayi a dii temen dexo, na nan xili te a xun ma.

⁶⁴ E yi kata e xabilane fendeni bõnsõn kedin kui, koni e mi e to. E yi e ba saraxarali wanla ra.

⁶⁵ Yamana kannu yi yamarin fi a muxu yo nama se sarixanxine don e ye han saraxaralina nde yi soto naxan masensin ti seene rawale, Yurima nun Tumin.*

⁶⁶ Yamaan birin malanxina, muxu wuli tonge naanin muxu wuli firin muxu keme saxon muxu tonge sennin.

⁶⁷ E walike xemene nun e walike jaxanle mi yi ne ye, ne muxu wuli solofere muxu keme saxon tonge saxon e nun solofere nan yi a ra. Beti ba xemen nun a jaxanle, muxu keme firin tonge naanin e nun suulun yi e ye.

⁶⁸ Nõgõmen keme naanin tonge saxon e nun suulun, sofanla wuli sennin keme solofere e nun mõxõne fan yi na.

⁶⁹ Denbaya xun wuyaxi seene fi nen wanla fe yi. Yamana kannu yi xemaan kilo solomasexe e nun a tagi nun igelengen tonge suulun e nun saraxarali doamaan keme suulun tonge saxon fi wanla fe yi.

⁷⁰ Denbaya xunne yi xemaan kilo keme kilo tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden kilo keme ba.

⁷¹ Isirayila yamaan muxu dõnxene yi xemaan kilo keme tonge solofere nun gbeti fixen kilo wuli keden ba e nun saraxarali doamaan tonge sennin e nun solofere.

⁷² Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna muxune nun kantan tiine nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun Isirayila yamaan birin yi dõxo e taane yi.

Esirasi yi sariyan xaran yamani

Neeen kike soloferedena a liye, Isirayila kaane birin bata yi dõxo e taane yi.

8

¹ Yamaan birin yi e malan yama malandeni Ige Deen na alo muxu kedenna. E yi a fala sebeli tiina Esirasi xa a xa fa Musaa sariya kedin na, Alatala sariyan naxan yamari Isirayila kaane ma.

² Saraxaralina Esirasi yi fa sariya kedin na yamaan birin yetagi, xemen nun jaxanla, naxanye birin yi nãe falan famunje e naxan mema. Kike solofereden xi singen nan yi a ra.

³ Keli xõtõnni han yanyi tagini, Esirasi na sariya kedin xaranma yamaan yetagi Ige Deen na, xemene nun jaxanle nun naxanye birin yi a famuma. Yamaan birin yi tuli matixi sariya kedin xaran xuiin na.

⁴ Sebeli tiina Esirasi yi tixi wudi gbingbinna nan fari, naxan yi rafalaxi na feen ma. Matitiya nun Sema nun Anaya nun Yuriya nun Xiliki nun Maaseya yi tixi a fema

a yiifanna ma. Pedaya nun Mikayeli nun Malakiya nun Xasun nun Xasabadana nun Sakari nun Mesulan tixi a komenna ma.

⁵ Esirasi yi kedin nabi yamaan birin yetagi, a tixi e birin xun ma, a to kedin nabi, yamaan birin yi keli.

⁶ Esirasi yi Alatala tantun, Ala naxan gbo, yamaan yi lu e yiine yite kore, e yi a yabi, e naxa, "Amina! Amina!" Nayi, e birin yi e xinbi sin, e yetagine yi lan bõxõn ma, e yi Alatala batu.

⁷ Lewi bõnsõnna muxune, Yosuwe nun Bani nun Serebi nun Yamin nun Akubu nun Sabetayi nun Hodiya nun Maaseya nun Kelita nun Asari nun Yosabadi nun Xanan nun Pelaya, ne yi lu yamaan tixin xaranje sariyan ma.

⁸ Ne yi lu Alaa sariya kedin xaranje yamaan xa, e lu a yebã e xa alogo e birin xa nõ a famunje.

⁹ Nayi, yamana kannu Neyemi nun Esirasi naxan yi saraxaraliyaan nun sebeli tiini, e nun Lewi bõnsõnna muxun naxanye yi yamaan xaranma, ne yi a fala yamaan xa, e naxa, "Lõxõni ito bata sarixan Alatala xa, e Ala. E nama lu sunuxi, e lu wuge." Bayo yamaan birin yi wugama nen, e nama yi sariya kedin xaran xuiin namema.

¹⁰ Neyemi yi a fala e xa, a naxa, "E sa donse fajin don, e yi minse fajin min, e siga ndee ra muxune xa se mi naxanye yii, amasoto to lõxõn bata findi lõxo sarixanxin na en Marigin xa. E nama e yete rasunu, bayo Alatalaa sewan nan findixi e senben na."

¹¹ Lewi bõnsõnna muxune yi yamaan birin masabari, e naxa, "E sabari, amasoto to lõxõn sarixan, e nama e yete rasunu!"

¹² Yamaan birin yi siga e degeden nun e mindeni. Se mi yi naxanye yii, e yi ndee so ne yii. E lu sewa gbeeni, bayo e bata yi falane famu naxanye yeba e xa.

Bubu Kui Sanla

¹³ Na xõtõn bode, Isirayila denbaya xunne nun saraxaraline nun Lewine birin yi e malan sebeli tiina Esirasi fema alogo e xa sariya falane rame.

¹⁴ Alatala sariya kedin naxan so Musa yii, a yi sebexi na kui fa fala, Isirayila kaane yi lanma e lu bubune kui Bubu Kui Sanla waxatini jeeen kike solofereden na.

¹⁵ E lan e yi na rali birin ma e taane yi e nun Yerusalen yi, e naxa, "E mini geya yireni, e fa Oliwi bili yii taa kui xiine nun burrunna xiine nun miriti bili yiine nun tugu yiine nun wudi yii jingixine ra alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba alo a sebexi kii naxan yi."*

* 7:65: *Yurima nun Tumin* masensin ti seene fe sebexi Xõroyaan 28.30 kui. Saraxaraline yi masensinna tima ne nan na alogo e xa Ala sagoon kolon. * 8:15: *Bubu Kui Sanla* fe sebexi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹⁶ Nayi, Isirayila yamaan yi mini, e siga ɲɔxɔnde fendeni, alogo e xa fa Bubu Kui Sanla raba e banxine de ra hanma e sansanne kui, hanma Ala Batu Banxin sansanne kui, e nun yama malandene yi Ige Deen nun Efirmi Deen na.

¹⁷ Muxun naxanye birin yi malanxi na, naxanye yi fahi sa keli konyiyani, ne birin yi bubune ti, e dɔxɔ e bubune yi. Keli Nunu a dii xemen Yosuwe a waxatin ma han na waxatini, Isirayila kaane munma yi na fe sifan liga singen, sewa gbeen yi lu e tagi.

¹⁸ E lu Alaa sariya kedɪn xaranɲe ɔxɔ yo ɔxɔ keli xi singen ma han ɔxɔ dɔnxɛna. E yi sanla raba xi solofere, yamaan yi e malan xi solomasexedeni, alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

9

E yi e ti e yulubin na

¹ Kiken xi mɔxɔɲede ɔxɔni, Isirayila kaane yi e malan, e sun, e kasa bɛnbɛli dugine ragodo e ma, e burunburunna sa e xunne yi sunu taxamasenne ra.

² Naxanye yi findixi Isirayila kaane ra, ne yi e masiga xɔɲene ra, e yi e ti e yulubine ra e nun e benbane gbeene.

³ E to keli, e ti, e yi Alatala, e Alaa sariya kedɪn xaran waxati xunkuye. Yanyin na, e yi e xinbi sin Alatala yetagi, e Ala, e mɔn yi e ti e yulubine ra han waxati xunkuye.

⁴ Lewi bɔnsɔnna muxuna ndee yi keli, e te gbɪngbinna fari, Yosuwe nun Bani nun Kadamile nun Sebanihana nun Bunni nun Serebi nun Bani nun Kenani. Ne yi e xuiini te Alatala ma, e Ala.

⁵ Lewi bɔnsɔnna muxune, Yosuwe nun Kadamile nun Bani nun Xasabaneya nun Serebi nun Hodiya nun Sebanihana nun Petaxi yi a fala, e naxa, “E keli, en Alatala, en ma Ala tantun habadan han habadan!”

E yi Ala maxandi, e naxa, “Nxu i xili binyen tantunna, tantunna naxan dangu binyen nun tantunna birin na!

⁶ I tan nan keden pe Alatala ra, i tan naxan ariyanna nun kore xɔnna nun sarene birin daxi,

i ɔxɔ xɔnna nun a yi seene birin da, e nun baane nun e yi seene birin.

I yi niin bira niimaseene birin yi, malekane birin e xinbi sinma i tan nan bun.

⁷ I tan Marigina Alatala, i tan nan Iburama sugandi, i yi a ramini Yuru taani Babilɔn yamanani, i yi a xili sa, Iburahima.

⁸ I yi a to a denkeleyaxi i ma a bɔɲeni, i yi layirin xidi e tagi a i xa Kanan kaane nun Xitine nun Amorine nun Perisine nun Yebusune

nun Girigasane yamanan so a bɔnsɔnna yii. I de xuiini nakamali nen bayo i tinxin.”

⁹ “Inxu benbane ɲaxankatan to nen Misiran yi,

i yi e gbelegbele xuiini me Gbala Baan de.

¹⁰ I yi taxamasenne nun kabanako feene yita Firawona

nun a walikene nun a yamanan muxune birin na.

Amasɔto i a kolon

e nxu benbane suxu kii naxan yi wasoni.

I yi xinla sɔto naxan gbo han to.

¹¹ I yi baa igeni taxun e ye ra,

e yi baani gidi a yixaren na,

koni i tilin igen nadin nen

e sagatan muxune xun ma

alo gɛmena igen xɔnna ma.

¹² I yi kundaan ti e ye ra yanyin na,

i yi te degɛn ti e ye ra kɛɛn na

naxan yi kirani yalanma e ye ra.

¹³ I godo nen keli kore,

i falan ti e xa Sinayi geyaan fari.

I yi i gelene fala e xa naxanye tinxin,

e nun ɲɔndin sariyan nun tɔnne

nun yamarin naxanye fan.

¹⁴ Fata i ya walikɛn Musa ra,

i yi i ya Matabu ɔxɔ sariɲanxin nun

i ya yamarine nun sariyane nun tɔnne yita e ra.

¹⁵ Kamen to e suxu,

i yi donseen nagodo e ma keli kore.

Min xɔnla to e suxu,

i yi igen namini fanyeni,

i yi a fala e xa a e xa so yamanani

i kɔɔ naxan so fe ra e benbane yii.

¹⁶ Koni nxu benbane murute nen wasoni,

e mi i ya yamarine suxu.

¹⁷ E mi tin e suxe,

e ɲinan i ya kabanako feene xɔn

i naxanye liga e xa,

e yi e bɔɲeni xɔdɔxɔ e murutɛni,

e yi a nata

a e xa yeerati gbete sugandi,

e xete e konyiyani Misiran yi.*

Koni i tan mi i me e ra.

Ala nan i tan na

naxan muxune mafeluma e yulubine ra.

I diɲa, i kininkinin,

i mi xɔlon xulen,

i ya hinanna gbo.

¹⁸ E yi ɲinge i sawura wure daxin nafala e yete xa,

e naxa, ‘En ma Ala nan ito ra,

naxan en naminixi Misiran yi.’

E yi fala ɲaxine ti i ma.

¹⁹ Koni i ya kininkinin gbeeni,

i mi e rabɛnin tonbonni.

Kundaan lu nen e ye ra kiraan xɔn yanyin na,

* 9:17: Yatene 14.4

tε dεgen yi lu e yεε ra kαεεn na.

²⁰ I yi i ya Nii fajin naso e yi alogo a xa e xaran, i yi i ya Manna donseen† so e yii, e nun igena, min xαnla to e suxu.

²¹ I yi i yengi dαxα e xαn ma tonbonni ηεε tonge naanin, sese mi dasa e ma, e dugine mi kala, e sanne mi kusin.

²² I yamanane nun siyane so nεn e yii, i yi e rabilinna yamanane birin sa e sagoni. E yi Xεsibαn mangan Sixαn ma yamanan tongo e gbeen na,

e nun Ogo a yamanana, Basan mangana.

²³ I yi e diine rawuya ayi alo sarene kore xαnna ma, i yi e raso yamanani, i kαlα e benbane xa dεnaxan ma fe yi.

²⁴ E yixεtene yi so mεnni, e dαxα na yamanani, i yi na yamanan muxune rayagi e yεtagi, Kanan kaane, i yi e sa e sagoni, e mangane nun e yamanane muxune, alogo e xa e raba e waxαnna ra. ²⁵ E yi taa makantanxine tongo e nun bαxα fajina, e yi banxine tongo naxanye yi rafexi se fajin sifan birin na, e nun xαjinne nun manpa binle nun oliwi binle nun wudi bogila wuyaxine, e yi e don, e yi lugo, e yi gbo, e yi lu hεri gbeeni.”

²⁶ “Koni, e keli nεn e yi murutε i xili ma. E yi e xun xanbi so i ya sariyane yi, e yi nabine faxa, naxanye yi e mabandunma i ma, e yi Ala rayelefu gbeene ti. ²⁷ Nayi, i yi e sa e yaxune sagoni, ne yi e tαrα.

Koni e ηaxankatan waxatini, e xui ramini nεn i ma, i yi e xuiin name kore xαnna ma, i yi e yabi i ya kininkinin gbeeni, i yi e xunba muxune fi e ma, naxanye e ba e yaxune yii. ²⁸ Koni, e xαrαyaan sαtα nεn tun, e mαn yi fe ηaxine liga fαlα i yεε ra. Nayi, i yi e rabejin e yaxune yii, e yi e nα.

Koni, e mαn yi e xui ramini i ma, i yi e xuiin name kore xαnna ma i ya kininkinin gbeeni, i mαn yi e rakisi sanja ma wuyaxi. ²⁹ I yi e mabandun i ya sariyan ma, koni e yi findi wasodene ra, e mi e tuli mati i ya yamarine ra.

E yi yulubin liga e i ya kiti saxine kala, anu naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sαtαma nεn e xαn.

E yi murutε, e fondi e tuli matiye i tan na.

³⁰ I ti nεn e bun ma ηεε wuyaxi, i yi e rakolon i ya Nii Sarijanxin na nabine xαn,

koni e mi e tuli mati.

Nayi, i yi e sa e yamana gbεtεye sagoni.

³¹ I ya kininkinin gbeeni, i mi e raxari, i mi e rabejin, bayo Ala diηaxi kininkininxin nan i tan na.”

³² “Iki, nαxα Ala, Ala gbeena, sεnbεmana, i tan naxan magaxu, i tan naxan i ya layirin nakamalima i ya hinanni, fe xαlεn naxanye nxu sαtαxi, e nun nαxα mangane nun nαxα nabine nun nαxα saraxaraline nun nxu benbane nun yamaan birin, i nama ne yatε fe fuune ra, sa fαlα Asiriya mangane waxatin ma han to. ³³ Feen naxanye birin nxu sαtαxi, i tan tinxin ne birin yi,

bayo i ya lannayaan yita nεn, koni nxu tan fe ηaxin nan liga. ³⁴ Nαxα mangane nun nαxα kuntigine nun nαxα saraxaraline nun nxu benbane mi i ya sariyane suxu, e mi i ya yamarine suxu, e nun i ya maxadi xuine, i yi naxanye falama e xa.

³⁵ E yi e yamanani waxatin naxan yi hεri gbeeni i naxan so e yii, yamana sabatixi gbeeni i naxan sa e sagoni, e mi i batu, e mi xεte e kεwali ηaxine fαxα ra.

³⁶ To, nxu bata findi konyine ra yamanani i naxan so nxu benbane yii alogo e xa balo na bogiseene nun a se fajine ra.

³⁷ A seene bata findi mangane gbeene ra i nxu saxi naxanye sagoni masαtα nxu yulubine xαn. Nxu nun nαxα xuruseene bata lu e sagoni, nxu lu ηaxankata gbeeni.”

10

Sariyan suxu fena yamaan xαn

¹ “Amasαtα na feene birin xαn, nxu tan Isirayila kaane bata lan feni ito ma, nxu yi a seβε, nαxα kuntigine nun Lewi bαnsαnna muxun naxanye nxu ye, e nun nαxα saraxaraline yi e yii fαxαn sa a ma.”

† 9:20: *Manna donsena* a fe mato Xαrαyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

² Muxun naxanye e yii fəxɔn sa a ma, ne xinle ni itoe ra: Yamana kanna Neyemi, Kakaliyaa diina e nun Sedeki nun

³ Seraya nun Asari nun Yere mi nun

⁴ Pasaxuri nun Amari nun Malakiya nun

⁵ Xatusi nun Sebaniha nun Maluku nun

⁶ Xarimi nun Meremoti nun Abadi nun

⁷ Daniyeli nun Gineton nun Baruku nun

⁸ Mesulan nun Abiya nun Miyamin nun

⁹ Maasiya nun Biligayi nun Semaya. Saraxaraline nan yi ne ra.

¹⁰ Lewine ye:

Asani a dii xəmən Yosuwe nun Xenadadaa diine Binuwi nun Kadamile

¹¹ e nun e ngaxakedenne: Sebaniha nun Hodiya nun Kelita nun Pelaya nun Xanan

¹² nun Mika nun Rexobo nun Hasabi

¹³ nun Sakuru nun Serebi nun Sebaniha

¹⁴ nun Hodiya nun Bani nun Beninu.

¹⁵ Yamaan kuntigine ye: Parosi nun Paxata-Moyaba nun Elan nun Satu nun Bani nun

¹⁶ Bunni nun Asagada nun Bebaya nun

¹⁷ Adoniya nun Bigiwayi nun Adin nun

¹⁸ Ateri nun Xesekiya nun Asuru nun

¹⁹ Hodiya nun Xasun nun Besayi nun

²⁰ Xarifi nun Anatoti nun Nebayi nun

²¹ Magapiyasi nun Mesulan nun Xesiri nun

²² Mesesabele nun Sadaki nun Yaduwa nun

²³ Pelati nun Xanan nun Anaya nun

²⁴ Hoseya nun Xananiya nun Xasubu nun

²⁵ Haloxesi nun Pilixa nun Sobeki nun

²⁶ Rexun nun Xasabana nun Maaseya nun

²⁷ Axiya nun Xanan nun Anan nun

²⁸ Maluku nun Xarimi nun Banaha.

²⁹ Yamaan dɔnxen birin yi sa e fari, saraxaraline nun Lewine nun taan de kantanne nun beti baane nun Ala Batu Banxin walikene nun muxun naxanye birin xete nxu rabilinna siyane fəxɔ ra, e bira Alaa sariyan fəxɔ ra, e yi e mali, e jaxanle nun e dii xemene nun e dii temen naxanye birin yi nɔe feen famunje.

³⁰ E birin yi sa e ngaxakedenne fari, e kuntigine. E yi e kɔlɔ a e xa Alaa sariyan suxu, a walikene Musa naxan nalixi nxu ma, nxu yi nxu Marigina Alatalaa sariyane nun yamarine birin suxu.

³¹ Nxu bata yi de xuiin tongo a nxu nama nxɔ dii temene fi siya gbetene ma naxanye dɔxi nxɔ yamanani, nxu mɔn mi e dii temene tongoma jaxanle ra nxɔ dii xemene xa.

³² Na muxune yulane na fa Matabu Lɔxɔni hanma lɔxɔ sarijanxine yi, nxu nama yulaya se yo sara ne ma hanma donseene. Nxu yi bɔxɔn fan lu a yi a matabu je soloferedeni, nxu mi xeen bima na jeen na, nxu donle fan nakala ayi.

³³ Nxu bata sariyan sa fa fala nxu xa gbeti fixen garamu naanin fi je ye yo je ye, a findi nxɔ Ala Batu Banxin nawali seen na.

³⁴ A xa findi buru rasarijanxin saren na, e nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun saraxan naxanye bama Matabu Lɔxɔne ma e nun kike nenen sanle hanma sali lɔxɔ gbete ye ma. A tan nan mɔn findima saraxa gbete ye saren na saraxa sarijanxine nun yulubi xafari saraxane ra Isirayila xa, e nun wanle birin en ma Ala Batu Banxini.

³⁵ Nxu tan saraxaraline nun Lewine nun yamaan bata masensenna ti alogo a xa kolon muxune lanma e xa fa yegen na waxatin naxan yi Ala Batu Banxini denbaya ye en ma je ye yo je ye alogo a xa gan Alatalaa saraxa gandeni, en ma Ala, alo a sebexi kii naxan yi sariyani.

³⁶ Nxu bata de xuiin tongo a nxu xa fa nxɔ bɔxɔn bogise singene nun wudi bogi singene ra Alatala Batu Banxini,

³⁷ nxu yi fa nxɔ dii singene nun nxɔ xuruseene dii singene ra Ala yetagi, alo sariyana a falaxi kii naxan yi. Nxu fa nxɔ jingene dii singene nun yexene nun siine dii singene ra Ala Batu Banxini. Nxu yi e so saraxaraline yi naxanye walima Ala Batu Banxini.

³⁸ Nxu mɔn yi siga nxɔ sansi singene ra saraxaraline xɔn Ala Batu Banxin se ramaradeni, e nun bogise saraxane nun wudi bogine nun manpa nenen nun turena. Bɔxɔn bogiseene yaganna yi findi Lewine gbeen na. E tan nan yati e rasuxuma taane birin yi nxu denaxanye bima.

³⁹ Harunaa yixetena nde luma nen Lewine fəxɔ ra e nema sigə yaganne tongodeni waxatin naxan yi. Lewine yi na yaganna dɔxɔde fuden xali Ala Batu Banxin gbeti ramaradeni.

⁴⁰ Isirayila kaane nun Lewine sigama nen e murutune nun manpa nenen nun turen yaganne ra Ala Batu Banxin se ramaradeni, yire sarijanxin goronne denaxan yi, Ala Batu Banxin saraxaraline nun de kantanne nun beti baane fan luma menna nin.

Na kiini, en mi en ma Ala Batu Banxin nabejinma.

11

Yuda kaan naxanye fa dɔxɔ Yerusalen yi

¹ Yamana kanne yi fa dɔxɔ Yerusalen yi. Yamaan dɔnxen yi masensenna ti alogo muxu fu ye, muxu keden xa fa dɔxɔ Yerusalen yi, aa rasarijanxina. Muxu fu ye, muxu solomanaanin nɔe luyen nen e kon taane yi.

² Yamaan yi barika bira na muxune xa naxanye birin tin e xa fa dɔxɔ Yerusalen yi.

³Yamana kanni itoe nan fa dɔxɔ Yerusalɛn yi, koni Isirayila kaana ndee nun saraxaraline nun Lewine nun Ala Batu Banxin walikene nun Sulemani a banxin walikene denbayane, ne yi lu e taani Yuda yi, birin yi lu a kon yi.

Taruxune Singen 9.3-17

⁴Yuda kaana ndee nun Bunyamin kaana ndee fa dɔxɔ nɛn Yerusalɛn yi.

Yuda bɔnsɔnna muxune ye: Ataya. Yusiya nan Ataya sɔtɔ. Sakari nan Yusiya sɔtɔ. Amari nan Sakari sɔtɔ. Sefati nan Amari sɔtɔ. Mahalaleli nan Sefati sɔtɔ Peresi xabilani.

⁵Maaseya fan fata Yuda bɔnsɔnna nan na. Baruku nan Maaseya sɔtɔ. Kola-Xose nan Baruku sɔtɔ. Xasaya nan Kola-Xose sɔtɔ. Adaya nan Xasaya sɔtɔ. Yoyaribi nan Adaya sɔtɔ. Sakari nan Yoyaribi sɔtɔ Silo xabilani.

⁶Peresi yixɛtɛn naxanye yi dɔxi Yerusalɛn yi, sofa kɛndɛne: muxu kɛmɛ naanin muxu tonge sennin e nun solomasɛxɛ.

⁷Bunyamin bɔnsɔnna muxune ye: Salu. Mesulan nan Salu sɔtɔ. Yowedi nan Mesulan sɔtɔ. Pɛdaya nan Yowedi sɔtɔ. Kolaya nan Pɛdaya sɔtɔ. Maaseya nan Kolaya sɔtɔ. Itiyeli nan Maaseya sɔtɔ. Yesaya nan Itiyeli sɔtɔ.

⁸Salu nun a fɔxɔrabirane nan yi a ra, Gabayi nun Salayi. Xɛmɛne gbansanna, muxu kɛmɛ solomanaanin muxu mɔxɔɾɛn nun solomasɛxɛ nan yi Yerusalɛn yi Bunyamin bɔnsɔnna muxune ra.

⁹Sikiri a diin Yoweli nan yi e sofa kuntigin nan, Hasɛnuwaa dii xɛmɛn Yuda nan yi taan kuntigi firinden na.

¹⁰Saraxaraline ye: Yoyaribi a dii xɛmɛn Yɛdaya nun Yakin nun

¹¹Xiliki a diin Seraya. Mesulan nan Xiliki sɔtɔ. Sadɔki nan Mesulan sɔtɔ. Merayoti nan Sadɔki sɔtɔ. Axituba nan Merayoti sɔtɔ. Axituba yi findixi Ala Batu Banxin kuntigin nan na.

¹²Ne nun e walikene yi muxu kɛmɛ solomasɛxɛ muxu mɔxɔɾɛn nun firin nan xun na naxanye yi walima Ala Batu Banxini. Yeroxamaa diina Adaya yi findixi denbaya xunna nan na. Pelaliya nan Yeroxama sɔtɔ. Amasi nan Pelaliya sɔtɔ. Sakari nan Amasi sɔtɔ. Pasaxuri nan Sakari sɔtɔ. Malakiya nan Pasaxuri sɔtɔ.

¹³Adaya nun a ngaxakedenne, muxu kɛmɛ firin muxu tonge naanin e nun firinna findi denbaya xunne nan na. Asareli a diina Amasayyi fan findi kuntigin nan na. Axasayi nan Asareli sɔtɔ. Mɛsilimɔti nan Axasayi sɔtɔ. Imeri nan Mɛsilimɔti sɔtɔ.

¹⁴Sofa kɛndɛn muxu kɛmɛ muxu mɔxɔɾɛn nun solomasɛxɛ nan yi Amasayyi nun a ngaxakedenne ye. Hagedolimi a diin Sabadiyeli nan yi e yamaan xunna ra.

¹⁵Lewi bɔnsɔnna muxune ye: Xasubu a diin Semaya. Asirikami nan Xasubu sɔtɔ. Hasabi nan Asirikami sɔtɔ. Bunni nan Hasabi sɔtɔ.

¹⁶Sabetayi nun Yosabadi Lewi kuntigine ye, ne nan yi wanle kɛma naxanye yi Ala Batu Banxin fari ma.

¹⁷Mikaa diin Matani fan yi na. Sabidi nan Mika sɔtɔ. Asafi nan Sabidi sɔtɔ. Asafi nan yi barika bira bɛtin bama sali waxatini. Bakabukiya fan yi na naxan yi findixi kuntigi firinden na a ngaxakedenne ye, e nun Samuwaa diina Abada, Galali mamananna, Yedutun tolobitana.

¹⁸E birin malanxina, Lewi bɔnsɔnna muxune, muxu kɛmɛ firin muxu tonge solomasɛxɛ e nun naanin nan yi taa sarijanxini.

¹⁹Dɛ kantanne ye: Akubu nun Talamɔn nun e ngaxakedenne naxanye yi dɛɛne kantanna, muxu kɛmɛ muxu tonge solofere e nun firin.

²⁰Isirayila kaa dɔnxɛne, saraxaraline nun Lewi bɔnsɔnna muxune, ne yi dɔxi Yuda taane nin e benbane bɔxɔne yi.

²¹Ala Batu Banxin walikene yi dɔxi Ofɛli geyaan nan fari. Sixa nun Gisipa nan yi e kuntigine ra.

²²Bani a diin Yusi nan yi Lewine xun na Yerusalɛn yi. Hasabi nan Bani sɔtɔ. Matani nan Hasabi sɔtɔ. Mika nan Matani sɔtɔ Asafi bɔnsɔnni. Asafi yixɛtɛne yi findixi Ala Batu Banxin bɛti baane nan na.

²³Bɛti baane yi mangana yamarin nan bun e nun sariyana lan lɔxɔ yo lɔxɔ bɛtin ma.

²⁴Mesesebele a diin Petaxi, Yudaa diin Sera yixɛtɛne ye, na nan yi Isirayila yamaan xunna ra Perise mangan dɛxɔn.

Yahudiyane Yerusalɛn fari ma

²⁵Yuda bɔnsɔnna muxuna ndee yi sa dɔxɔ banxidɛne nun taadine yi: Kiriya-Aruba nun Dibon nun Yekabaseli nun e rabilinne taane yi,

²⁶e nun Yosuwe nun Molada nun Bɛti-Pɛleti taane nun

²⁷Xasari-Suwali nun Beriseba nun e rabilinne taane,

²⁸e nun Sikilaga nun Mekona nun a rabilinna taane yi,

²⁹e nun En-Rimɔn nun Sora nun Yaramuti taane nun

³⁰Sanowa nun Adulan nun e rabilinne taane nun Lakisi nun a xɛɛne nun Aseka taan nun a banxidɛne. Nanara, e yi dɔxi Beriseba yi siga han Hinɔn lanbanna.

³¹Bunyamin bɔnsɔnna muxun naxanye sa keli Geba yi, ne yi dɔxi Mikimasi nun Aya nun Bɛteli taane nun e rabilinne nun

³²Anatɔti nun Nobi nun Ananiya nun

³³Xasori nun Rama nun Gitayin nun

³⁴Xadidi nun Seboyin nun Nebalati nun

³⁵ Lodi nun Ono taane nun Yiirawanle Lanbanna nin.

³⁶ Yuda yamanan Lewi bõnsõnna muxuna ndee yi dõxi Bunyamin yamanan nin.

12

Saraxaraline nun Lewi bõnsõnna

¹ Saraxaralini itoe nun Lewi bõnsõnna muxuni itoe nun Selatili a diin Sorobabeli nun Yosuwe nan xete sa keli konyiyani yamana gbete yi: Seraya nun Yeremi nun Esirasi nun

² Amari nun Maluku nun Xatusi

³ nun Sekani nun Rexun nun Meremoti

⁴ nun Yido nun Gineton nun Abiya

⁵ nun Miyamin nun Maadiya nun Biliga

⁶ nun Semaya nun Yoyaribi nun Yedaya

⁷ nun Salu nun Amoki nun Xiliki nun Yedaya. Xemeni itoe nun e ngaxakedenne nan findi saraxarali kuntigine ra Yosuwe waxatini.

⁸ Lewi bõnsõnna muxune nan yi itoe ra: Yosuwe nun Binuwi nun Kadamile nun Serebi nun Yuda nun Matani. Matani nun a muxune nan yi barika bira betine bama.

⁹ E ngaxakedenne Bakabukiya nun Yunni yi tixi e yetagi Ala batu waxatini.

Saraxarali kuntigine yixetene

¹⁰ Yosuwe yi Yoyakin soto, Yoyakin yi Eliyasibi soto, Eliyasibi yi Yoyada soto.

¹¹ Yoyada yi Yonatan soto, Yonatan yi Yaduwa soto.

¹² Yoyakin yi saraxarali kuntigiyani waxatin naxan yi, muxuni itoe nan yi saraxaraline denbayane xunne ra:

Meraya, Serayaa denbaya xunna e nun Xananiya, Yeremi a denbaya xunna

¹³ Esirasi, Mesulan ma denbaya xunna e nun Yehoxanan, Amari a denbaya xunna

¹⁴ e nun Yonatan, Maluku a denbaya xunna e nun Yusufu, Sebanihaa denbaya xunna

¹⁵ e nun Xarimi, Adanaa denbaya xunna e nun Xelekayi, Merayoti a denbaya xunna

¹⁶ e nun Sakari, Yido a denbaya xunna e nun Mesulan, Gineton ma denbaya xunna

¹⁷ e nun Sikiri, Abiyaa denbaya xunna e nun Mowadi, Miniyamin ma denbaya xunna

¹⁸ e nun Samuwa, Biligaa denbaya xunna e nun Yehonatan, Semayaa denbaya xunna

¹⁹ e nun Matenayi, Yoyaribi a denbaya xunna

e nun Yusi, Yedayaa denbaya xunna

²⁰ e nun Kalayi, Salayi a denbaya xunna e nun Eberi, Amoki a denbaya xunna

²¹ e nun Hasabi, Xiliki a denbaya xunna e nun Nataneli, Yedayaa denbaya xunna.

²² Eliyasibi nun Yoyada nun Yoxanan nun Yaduwa waxatini, Lewi bõnsõnna muxune denbaya xunne nun saraxaraline xinle sebe

nen Perise kaan Dariyusi a mangayaan waxatini.

²³ Lewi bõnsõnna muxune denbaya xunne fan xinle sebe nen taruxu kedine kui han Eliyasibi a diin Yoxanan waxatina.

²⁴ Hasabi nun Serebi nun Kadamile a diin Yosuwe nan yi Lewi bõnsõn xunne ra. Ala batu waxatini, e yi tima nen e ngaxakedenne yetagi, e Ala tantunma, e barikan bira Ala xa e ti yeen ma alo Dawuda, Alaa muxuna a yamarixi kii naxan yi.

²⁵ Matani nun Bakabukiya nun Abadi nun Mesulan nun Talamon nun Akubu nan yi Ala Batu Banxin se ramaraden de kantanne ra.

²⁶ E yi walima Yosuwe a dii xemen Yoyakin waxatin nin, Yosadaki mamandenna, e nun yamana kanna Neyemi waxatin nun saraxaraliin nun sebeli tiina Esirasi waxatini.

Sewana Yerusalen yinna fe yi

²⁷ Yerusalen yinna to yelin nafale, e yi sa Lewine tongo alogo e mon xa fa dõxo Yerusalen yi e lan naxanaxani bayo Yerusalen yinna bata yelin tiye, e yi Ala tantun beti ba karijanne nun kondenne nun balonne ra.

²⁸ Beti baane yi e malan keli Netofa banxidene ra Yerusalen rabilinna nun

²⁹ Beti-Gilgali taan nun Geba nun Asamaweti yamanane yi. Beti baane bata yi taane ti Yerusalen rabilinni.

³⁰ Saraxaraline nun Lewine yi e yete rasarijan, e yamaan fan nasarijan, e nun taan deene nun a yinna.

³¹ N yi yamarin fi a Yuda kuntigine xa te yinna xuntagi. N yi beti baane yitaxun firinna ra. A singen yi siga yiifanna ma yinna xuntagi Xuruse Neje Deen binni.

³² Hosaya nun Yuda kuntigine fõxo kedenna biraxi e fõxo ra,

³³ e nun Asari nun Esirasi nun Mesulan nun

³⁴ Yuda nun Bunyamin nun Semaya nun Yeremi

³⁵ e nun saraxaraline diine, xotaan yi naxanye yii e nun Yonatan ma diin Sakari. Semaya nan Yonatan soto. Matani nun Semaya soto. Mikahu nan Matani soto. Sakuru nan Mikahu soto. Asafi nan Sakuru soto.

³⁶ A ngaxakedenne fan yi a fõxo ra: Semaya nun Asarali nun Milalayi nun Gilalayi nun Maayi nun Nataneli nun Yuda nun Xanani. Dawuda, Alaa muxuna beti ba seene yi e yii. Sebeli tiina Esirasi nan yi tixi e yee ra.

³⁷ E to Tigi Deen li, e yi te Dawudaa Taan kiraan xon, te yinna xuntagi, Dawudaa banxin xun ma, siga han Ige Dena sogeteden binni.

³⁸ Bēti baane dōxōden firinden yi siga komenna ma. Nxu nun yama dānxen yi bira e fōxō ra yinna xuntagi. Nxu yi dangu Buru Ganden Sangansoon na siga han yinna yigbo yirena,

³⁹ han Eframi Dēen xanbi ra, siga han Dē Fonna, dangu Yēxē Dēen na, han Xananeli Sangansona e nun sangansoon naxan xili Kēnē han Yēxēene So Dēna. E yi ti Kantan Ti Dēen na.

⁴⁰ Na xanbi ra, bēti ba dōxō firinne yi ti Ala Batu Banxini. Nxu nun kuntigine yi ti naxanye yi n fōxō ra, e nun

⁴¹ saraxaraline: Eliyakimi nun Maaseya nun Miniyamin nun Mikahu nun Eliyowenayi nun Sakari nun Xananiya. E xōtane suxi e yii.

⁴² Maaseya nun Semaya nun Eleyasari nun Yusi nun Yehoxanan nun Malakiya nun Elan nun Eseri fan yi na. Yesiraxiya nan yi bēti baane yēeratiin na.

⁴³ Muxune yi saraxa wuyaxi ba na lōxōni, e sēwa, bayo Ala bata yi sēwa fe gbeen nagidi e ma. Naxanle nun diidine fan yi sēwa, Yerusalēn sēwa xuiin yi mēma yire makuyeni.

⁴⁴ Na lōxōni, e yi muxune dōxō se ramaradene xunna bogise singene nun yaganne yi ramarama dēnaxanye yi. E yi e ti ne malanna ra, yamanan taane birin yi, naxan lanma a so saraxaraline nun Lewine yii Ala kiseen na. Yuda kaane yi sēwaxi bayo saraxaraline nun Lewine birin yi e wanla ra.

⁴⁵ E lu Alaa wanla ke, e nun marasarijan wanla, e nun bēti baane nun kantan tiine alo Dawuda nun a dii xēmēn Sulemani a yamari kii naxan yi.

⁴⁶ Bayo waxati danguxini, Dawuda nun Asafi waxatini, bēti ba kuntigine yi na e nun bētiene Ala tantun xinla ma.

⁴⁷ Sorobabeli nun Neyemi waxatini, Isirayila kaane birin yi seene soma nēn bēti baane nun kantan tiine yii alo a yi lan kii naxan yi lōxō yo lōxō. E yi e yagan sarijanxine soma nēn Lewine yii, Lewine fan yi nde so Haruna yixētene yii.

13

Neyemi kēwali dānxene

¹ Na waxatini, e yi Musaa sariya kēdin xaran yamaan xa, e yi a to sēbēxi fa fala, Amonine nun Moyaba kaane mi lan e so Alaa yamani mumē,*

² amasōto waxati danguxini, e mi Isirayila kaane yisuxu, e mi donseen nun igen so e yii, e yētēn yi Balami saren fi alogo a xa e danga. Koni, en ma Ala yi dangan maxētē duban na.†

³ Yamaan to sariya kēdin xaran xuiin namē, e yi xōjēne birin kedi Isirayila kaane yē.

⁴ Benun na xa liga, saraxaralina Eliyasibi naxan yi walima en ma Ala Batu Banxin se ramaradene yi, naxan mōn yi findixi Tobiya ngaxakedenna ra,

⁵ na bata yi banxin kuiin yire belebelena nde yitōn Tobiya xa, bogise saraxane nun wusulanna nun goronne yi ramaraxi dēnaxan yi nun, e nun murutun yaganna nun manpaan nun turena, naxan yi findixi Lewi bōnsōnna muxune gbeen na, e nun bēti baane nun kantan tiine nun saraxaraline.

⁶ N mi yi Yerusalēn yi na waxatini na feene lige, amasōto n bata yi xētē Babilōn mangana Aratasēkēsi fēma, a mangayaan jēē tonge saxan e nun firinden ma. Na xanbi ra, n yi mangan maxōdin, a yi tin n xa siga,

⁷ n yi xētē Yerusalēn yi. N yi fe jaxin to Eliyasibi naxan naba, a to palana nde so Tobiya yii Alaa banxin yinna kui.

⁸ Na yi n xōlo ki fajū. N yi Tobiya yiiseene birin namini palaan fari ma.

⁹ N yi yamarin fi a e xa palane rasarijan, n mōn yi Ala Batu Banxin seene dōxō e funfune yi, e nun bogise saraxane nun wusulanne.

¹⁰ N mōn yi a mē a Lewine mi e gbee saraxane sōtōxi, n mōn yi a mē fa fala Lewine nun bēti baan naxanye yi walima Ala Batu Banxini, ne bata xētē e xēene ma.

¹¹ N yi kuntigine maxadi, n naxa, “Nanfera Ala Batu Banxin bata rabējin?” N yi Lewine nun bēti baane malan, n yi birin ti a funfuni.

¹² Nayi, Yuda kaane birin yi fa yaganna nun murutun nun turen na se ramaradēni.

¹³ N yi se ramaraden taxu saraxaraliin Selemiya nun sēbeli tiin Sadōki nun Lewina nde ra naxan xili Pēdaya. N yi Sakuru a diin Xanan findi e mali muxun na, Matani mamandenna, bayo birin yi laxi e ra. E tan nan yi sōlōnni taxunma e ngaxakedenne ma.

¹⁴ N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, na ma, n naxan nabaxi lannayani n ma Alaa banxin xa alogo i xa batu. I nama i mē n na.

¹⁵ N muxune to na waxatin nin sali lōxōni Yuda yamanani, e manpa bogine yibutuxunma. Nde yi bogise xidine rasoma, e xidixi sofanle fari, e nun wudi bogi igen nun manpa bogine nun xōdēne nun goronna sifan birin, siga Yerusalēn yi Matabu Lōxōni. N yi a fala e xa a e nama fa donseene mati na lōxōni.

¹⁶ Tire kaane fan yi dōxi mēnni, naxanye fan yi fama yēxen nun sare seen sifan birin

* 13:1: Na feen sēbēxi Sariyane 23.4-6 kui. † 13:2: Na feen sēbēxi Yatene 22.1-6 kui.

na, e yi e mati Yuda kaane ma Yerusalen yi sali lɔxɔni.

¹⁷ N mɔn yi Yuda fonne maxadi, n naxa, “Fe jaxini ito bunna nanse ra, e yi Matabu Lɔxɔn naxɔsi?”

¹⁸ E benbane fan mi ito xan liga ba? Ala bata fe jaxini itoe birin nafa en nun taani ito ma. E tan mɔn a xɔlɔn fari sama Isirayila xili ma, e yi Matabu Lɔxɔn sarijanna kala.”

¹⁹ Na xanbi ra, benun Matabu Lɔxɔn xa a li, dimin nɛma Yerusalen dɛɛne li tun, n yi yamarin fi, a dɛɛne xa ragali, e nama fa rabi fɔ Matabu Lɔxɔn na dangu. N yi n ma walikena ndee dɔxɔ dɛɛne ra, alogo muxune nama so goronne ra Matabu Lɔxɔni.

²⁰ Na ma, sare matine nun sare soone yi kɔɛɛn nadangu Yerusalen fari ma sanja ma keden hanma sanja ma firin.

²¹ N yi e rakolon, n naxa, “Nanfera e kɔɛɛn nadanguma yinna fari ma? Xa e mɔn a liga, n na e suxuma nɛn.” Xabu na lɔxɔni, e mi fa fa Matabu Lɔxɔni sɔnɔn.

²² N mɔn yi yamarin fi Lewine ma a e xa e rasarijan, e fa dɛɛne kantan alogo e xa Matabu Lɔxɔn findi lɔxɔ sarijanxin na.

Na feen ma, n ma fe xa rabira i ma, n ma Ala, i yi n kantan i ya hinan gbeeni.

²³ Na waxatini, Yuda kaana ndee bata yi jaxanle dɔxɔ naxanye yi kelixi Asadodi nun Amoni nun Moyaba siyane ye.

²⁴ E diine fɔxɔ kedenna yi Asadodi xuiin falama ba xui gbeteye ra, koni e mi yi nɔɛ Heburu xuiin fale.

²⁵ N yi e maxadi, n yi e danga, n yi ndee bɔnbɔ, n yi e xunɛxɛne matala, n yi e rakolo Ala yi, n naxa, “E nama e dii tɛmɛne so siya gbetene yii e jaxanle ra, e nama siya gbetene dii tɛmɛne tongo e nun e dii xɛmɛne xa.

²⁶ Isirayila mangan Sulemani mi yulubin liga na kiin xan yi ba? A jɔxɔn manga mi yi na siyane ye, a yi rafan a Ala ma. Ala bata yi a findi mangan na Isirayila birin xun na. Koni hali na, siya gbetene jaxanle a ti nɛn yulubin ma.

²⁷ N xu fa a mɛ iki fa fala a e fe jaxi sifani ito ligama, fe jaxi gbeena en ma Ala ra, e yi siya gbetɛ jaxanle dɔxɔ.”

²⁸ Yehoyadaa dii xɛmɛna nde, saraxarali kuntigina Eliyasibi mamandenna yi findixi Horoni kaan Sanbalata bitanna nan na. N yi a kedi n yetagi.

²⁹ E fe xa rabira i ma, n ma Ala, bayo e bata saraxarali wanla sarijanna kala, e nun saraxaraline nun Lewine layirina.

³⁰ N na e birin nasarijan nɛn xɔjɛne seene birin ma, n mɔn yi saraxaraline nun Lewine ti e wanle ra.

³¹ N mɔn na liga nɛn saraxa yegene ra waxati saxini, e nun bogise singene.

N ma Ala, n ma fe xa rabira i ma, i fan n na.

Esita Esita a Fe Taruxuna

Yahudiya jaxalan dii temena nde nan ma fe taruxu ito ra naxan yi xili Esita. A liga Perise yamanan nin jee keme naanin jee tonge solomasexe benun Yesu xa bari. Na waxatini Yahudiyane yi Perise yamanani nun. Ala bata yi a ragidi a Isirayila kaane xa suxu yengeni e yulubine fe ra, e yaxune yi siga e ra Perise yamanani. Esita nun a siyaan nan ma fe taruxu ito ra.

Yahudiyane yaxune yi kata e birin naxori feen na bayo e mi yi tinma e xinbi sinje e yetagi, koni Ala mi tin e xa e raxori. Ala yi a liga Esita yi rafan Perise mangan ma, a findi Naxanle Mangan na.

Bayo a Yahudiya bodene rafan a ma, a kata, a yi maliin ti, a yi a muxune rakisi, e mi fa raxori nayi sonon. Yahudiyane yi sanla nde yiton naxan a rabire e ma fa fala e kisi nen e yaxune ma. E na sanla xili bama nen Purimi.

Fasita yi tondi mangana xinla ma

¹ Mangana nde yi na nun naxan yi xili Asuyerusu. A tan nan yi mangayani keli Indiya yamanani han sa dexo Kusi yamanan na. Yamana keme maxojen nun solofere nan yi a ra.

² Na waxatini, Asuyerusu yi dxi mangayani Suse taani denaxan yi findixi yamana kan taan na.

³ A mangayaan jee saxandeni, a yi a kuntigine birin xili donse don malanni. Sofa mangan naxanye yi Perise nun Mede yi nun, e nun muxu gbeene nun yamana kanne, ne birin yi fa a yetagi.

⁴ A yi a fangan nun a binyen nun a nafulu kanyaana yita yamaan na kike sennin.

⁵ Na danguxina, xii solofere bun ma, mangan yi donse don malanni ton muxun birin xa a manga banxin tanden ma muxudine nun muxu gbeene xa naxanye Suse manga taani.

⁶ Tanden yi maxidi ki faji. Tanden yi rabilinxi game fixe senbetenne ra. Gbeti wurene singanxi na senbetenne ra. E yi taa dugi luti mamiloxin nun a fixene xidi na ra. Tanden lonna yi rafalaxi game faji fixene nun a gbeele nun a mamiloxine nun a fixe mayiloxine nan na. Saden naxanye rafalaxi xemaan nun gbetin na, e ne ti menni.

⁷ Dolon yi fima muxune ma xema igelengene nan kui. Mangan yi dolon fima yamaan ma nii yifanna nin.

⁸ Birin yi a minma nen alo a rafan a ma kii naxan yi. Mangan yi a walikene yamari a e xa yamaan nafan feen naba.

⁹ Mangana jaxalan Bate Fasita fan bata yi donse donni ton jaxanle xa Manga Asuyerusu a mangaya banxini.

¹⁰ Donse donna malanna xii soloferedeni, Manga Asuyerusu to sewa dalon na, a yi a xeme tegenxi* solofereni itoe xili: Mehuman, Bisita, Harabona, Bigita, Abagita, Setara, e nun Karakasi.

¹¹ A yi a fala e xa a e xa sa fa Baten Fasita ra a dexon ma a mangaya komotin soxi a xunna. Mangan yi waxi a xon ma nen a xa a jaxanla tofanna mayita a mangane nun a yamaan na, bayo a yi tofan han.

¹² Koni mangana xerane sigaxi na Baten Fasita fema, e to mangana xerani ba a xa, a tondi fe. Na yi mangan xolo ki faji.

¹³ Awa, alo mangan dari fena, a yi a fekolonne maxodin naxanye sariyan nun taan dexo kiin kolon.

¹⁴ Mangana lannayaan yi Perise kaan nun Mede kaan kuntigi gbee solofere naxanye yi, naxanye yi a kawandima, ne nan itoe ra: Karasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Meresi, Marasena, e nun Memukan.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "N tan Manga Asuyerusu bata n ma xerane rasiga Baten Fasita ma, koni a mi n ma yamarin suxi. Sariyan nanse falaxi n lan n xa naxan liga Baten Fasita ra?"

¹⁶ Memukan yi a fala mangan nun a kuntigine xa, a naxa, "Baten Fasita mi fe jaxin ligaxi mangan xan keden na koni mangana kuntigine nun a yamaan birin yamanani.

¹⁷ Naxanle na na me a jaxalan mangan bata a xemen bote raba, yamanan jaxanle birin fan e yoma e xemene ma nen. Naxanle luma a fale nen, e naxa, 'Manga Asuyerusu xeraan nasiga nen Baten Fasita ma alogo a xa fa a dexon koni a mi tin.'

¹⁸ Awa, Perise nun Mede kuntigine jaxanle na na me a Baten Fasita na nan ligaxi, e mi fa e xemene binyama sonon. Na findima nen xolon nun yagin na e xemene ma.

¹⁹ Xa a sa mangan kenetne, a xa yamarin fi fa fala Baten Fasita nama fa ti a yetagi sonon. A tiden xa so jaxalan gbete yii naxan fisa a tan xa. Yamarin fi, a xa sebe, a xa sa na tonne fari naxanye Perise nun Mede yamanani alogo a nama fa maxete nume!

²⁰ Mangana, ina iya fala xuini itoe rali i ya yamanan birin ma, jaxanla birin fa a xemen binyama nen nayi, keli a xungbeen ma han a xurina."

* **1:10: Xeme tegenna:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee tegenna nen alogo e xa e yengi dexo mangana feene xon, e mi bira mangana jaxanle foxo ra.

²¹ Na yamarin yi rafan mangan ma, e nun a kuntigine birin, mangan yi a liga alo Memukan a fala kii naxan yi.

²² Mangan yi kedin nasiga a taane birin yi e gbee sebenla nun e gbee xuine yi, alogo xemen birin xa findi a denbayaan kuntigin na e nun birin xa a kon xuiin fala.

2

Esita yi findi Mangana Baten na

¹ Na danguxina, mangan bɔɔɛn godo xanbini, a a miri folo na feen ma Batɛ Fasita naxan ligaxi a ra e nun a fan sariyan naxan saxi lan a ma.

² Awa, mangan bundɔɔna ndee yi a fala a xa, e naxa, "Sungutunna nde xa fen i xa naxan tofan han!

³ Yamarin fi i ya bɔɔɔn birin yi a kuntigine xa fa dii temɛ tofajine birin na i ya ɔaxanle banxini. Suse manga taani. Na dii temɛne birin xa lu na xeme tɛgenxin yii naxan xili Hege naxan ɔaxanle xun na. Na xemen xa a yengi dɔɔɔ e xɔn ma a yi maratofan seene so e yii.

⁴ Nayi, dii temɛn naxan na rafan i ma ne ye, na yi findi batɛn na Fasita funfuni." Na falan yi Mangan kenɛn, a yi na liga.

⁵ Yahudiyana nde yi Suse manga taani nun naxan yi xili Marodoke, Yayiri a dii xemen nan yi a ra. Simeyi nan Yayiri sɔɔɔ. Kisu nan Simeyi sɔɔɔ. Kisu kelixi Bunyamin bɔnsɔnna nin.

⁶ Babilɔn mangan Nebukadanesari Yuda manga Yoyakin nun muxun naxanye suxu Yerusalɛn yi, a yi ne nan ye.

⁷ Marodoke nan yi Hadasa xuruma naxan mɔn xili Esita. A sɔɔɔ a dii temɛna. Esita fafe nun a nga bata yi faxes. Sungutunni ito yi tofan han! A nga nun a fafe to faxes, a yi lu alo Marodoke a diina.

⁸ Mangan yamarin fi xanbini, e fa dii temɛ wuyaxi ra Suse manga taani, Esita yi ne ye nun. A tan Esita fan yi lu mangan konni Hege bun ma naxan mangana ɔaxanle xun na.

⁹ Esita a fe yi rafan Hege ma han! A yi hinan a ra. Nanara, a yi fati rayabu seene so folo a yii, e nun donse fajina. Hege yi Esita lu yire fajini ɔaxanle tagi, a yi dii temɛ solofere ye ba mangan konni naxanye luma wanla ke Esita xa.

¹⁰ Koni Esita mi tin muxu yo xa a kolon a kelixi siyaan nun xabilan naxan yi, amasɔɔ Marodoke bata yi yamarin fi a ma nun fa fala a nama na fala.

¹¹ Marodoke yi sigama nɛn mangan konna dɛxɔn lɔɔɔ yo lɔɔɔ alogo a xa a kolon Esita yi kii naxan yi e nun e yi naxan ligama a ra.

¹² Sungutunni itoe birin yi lan e siga Manga Asuyerusu konni keden keden ye ma e na yelin e yitɔɔɔ kike fu nun firinna bun.

Kike sennin e ture fajin soma e ma. Na xanbi ra, e latikɔnɔnna nun ɔaxanle rayabu seen sifan birin so e ma kike sennin mɔn.

¹³ Sungutunna naxan siga waxatin na a li mangan konni, a sese maxɔdin na nan yi soma a yii.

¹⁴ Naxan nɛma yi sigɛ mangan konni, a yi sigama jinbanna nan na. Na xɔɔn bode, a siga ɔaxanle banxi gbɛɛ yi, a gberijenne ye. Sasigasi yi a yengi dɔɔɔma e xɔn dɛnaxan yi. Naxan na keli mangan konni, a mi fa sigama na yi sɔnɔn fo xa a rafan mangan ma, a yi a xili a xinla ma.

¹⁵ Nba, Marodoke sɔɔɔ Abixali a dii temɛna Esita, Marodoke yi naxan xuruma, na gbee waxatina a lixina siga mangan konni, a mi sese xali fo Hege seen naxanye fe fala a xa. Muxu yo yi Esita to, a rafanɛ a ma.

¹⁶ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan jɛɛ solofere kike fudeni, naxan xili Tebeti kikenana, e fa Esita ra Manga Asuyerusu fema a konni.

¹⁷ Esita yi rafan mangan ma, dangu sungutunne birin na. A mangana fanna nun a hinanna sɔɔɔ dangu sungutunna bonne birin na! Nanara, mangan yi mangaya taxamaseri kɔmɔtin so Esita xun na, a yi a findi batɛn na Fasita funfuni.

¹⁸ Awa, mangan yi donseen nafala a kuntigine nun a muxune birin xa Esita a fe ra. A yi na lɔɔɔn findi Matabu Lɔɔɔn na a yamanan birin yi. A yi yamaan ki mangayaan hinanni.

Marodoke yi mangan nakisi

¹⁹ Awa, sungutunne mɔn yi malan a firinden. Na waxatini, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na.

²⁰ Han na waxatini, Esita munma yi a xabilan nun a siyana fe fala muxɛ xa alo Marodoke a yamari kii naxan yi. Esita yi a falan suxu alo a to yi a maxuruma waxatin naxan yi.

²¹ Lɔɔɔna nde, Marodoke yi walima manga banxin sansanna so dɛɛn na. Mangana kuntigi firinna naxanye yi xili Bigitana nun Terɛsi, ne nan yi mangan konna kantanma. Ne yi xɔɔɔ Manga Asuyerusu ma, e kata folo a faxes feen na.

²² Marodoke yi a mɛ, a yi a fala Esita xa, mangana batɛna. Esita yi Marodoke a falan nali mangan ma.

²³ E folo na feen ye fenɛ, e fa a to fa fala jɔndin na a ra. Nayi, e yi na xeme firinne singan wudin na, e faxes. Na birin yi sebe yamanan fe fori taruxu kedin kui Mangan yeɛ xɔri.

3

Yahudiyane faxes feen yi yitɔn

¹ Na dangu xanbini, Manga Asuyerusu yi Hamɛdata Agaga kaana dii xɛmɛn Haman tiden mate dangu kuntigine birin na.

² Mangana walikɛɛn naxanye birin yi a banxini, ne birin yi e xinbi sinma nɛn Haman bun e yi a binya, alo mangan bata yi a yamari kii naxan yi. Koni, Marodoke tan mi tin na lige.

³ Mangana Walikɛɛn bonne yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i mi mangan fala xuiin suxuma?”

⁴ Lɔxɔ yo lɔxɔ kuntigine yi Marodoke maxɔdinma nɛn, koni a mi yi e xuiin danxunma. Nayi, e yi a fala Haman xa alogo e xa a kolon xa a kankanɲɛ a kɛɲaan ma bayo a bata a fala a Yahudiyɛn nan a ra.

⁵ Haman a toxina fa fala a Marodoke mi tinna a xinbi sinɲɛ a tan bun ma, a yi xɔlɔ kati!

⁶ A mɔn a kolonxina fa fala Yahudiyɛn nan Marodoke ra, a yi a miri a bɔɲɛni, a a nama Marodoke keden peen faxa. Nanara, Haman yi fɛrɛn fen fɔlɔ alogo a xa Yahudiyane birin halagi naxanye yi Asuyerusu yamanan birin yi.

⁷ Awa, Manga Asuyerusu a mangayaan ɲɛɛ fu nun firinden kike singen naxan xili Nisan kiken, Haman yi yamarin fi fa fala masensenna naxan xili Puri, a e xa na bira a xa, alogo e xa Yahudiyane faxa waxatin kolon, fe yitɔnxine lanma kiken naxan ma e nun a lɔxɔna. A kike fu nun firinden suxu naxan xili Ada kiken.

⁸ Haman yi a fala Manga Asuyerusu xa, a naxa, “Siyana ndee na, e xuyaxi ayi i ya yamanan yiren birin yi, e namunna nun muxu yo a namun keden mi a ra. E mi yamanan yamarine suxuma. Awa, a mi lan i xa ne lu na.

⁹ Mangana, xa i sa tinɲɛ, i xa yamarin fi fa fala ne xa halagi. Xa i tin ne halagi feen ma, n tan gbetin gbananna wuli fu sɛ i ya gbeti ramaradeni ne xa naxanye na lige.”

¹⁰ Mangan yi a wuren ba a yiin na, a taxamasenna, a yi a so Hamɛdata Agaga kaana dii Haman yii, Yahudiyane yaxuna.

¹¹ Mangan yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nun na gbetin na, i tan nan gbee e ra. Nanara, i nɛɛn waxi feen naxan liga fe yi e ra, i na liga.”

¹² A kike singen xii fu nun saxande lɔxɔni, Haman yi mangana sebeli tiine malan alogo e xa a yamarine sebe yamana kanne nun taa mangane birin ma siyane birin yi e sebenle nun e xuine yi. Awa, na kɛdine yi sebe Manga Asuyerusu yetɛɛn xinla ra. E mɔn yi a mangayaan taxamasenna wuren funfun sa a ma.

¹³ Xerane yi siga kɛdini itoe ra mangana yamanan birin yi. E yamarin fi a yamaan xa Yahudiyane birin naxɔri lɔxɔ kedenni, kike fu nun firinden xii fu nun saxande lɔxɔni,

naxan xili Ada kiken. E yi e faxa, dii ɲɔrɛn nun fonna nun ɲaxanle nun diidine birin, e yi e yii seene tongo.

¹⁴ Awa, na sariyan kɛdin yi rawuya, a xaran yamanan yamaan birin xa alogo e xa e yitɔn na lɔxɔn yɛɛ ra.

¹⁵ Mangana xɛrane yi siga e giyɛ, Suse manga taan yiren birin yi xɛra ralideni. Na xanbi, Mangan nun Haman yi dɔxɔ dɔlɔ mindeni, koni Suse taan muxune tan yi wugama.

4

Marodoke yi falan ti Esita xa

¹ Marodoke feni ito birin mɛ waxatin naxan yi, a yi a dugine yibɔ a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma sununi. A mɔn yi xuben so a ma, a mini taa tagini, a sunuxin yi a wuga xuiini te, a gbelegbele.

² A yi siga han mangana banxin dɛxɔn, a yi ti menni. Muxu yo mi yi lan a so menni a maxidixi kasa benbeli dugini.

³ Yamanan birin yi, mangana falan nun yamarin na yi so dɛnaxan yi, Yahudiyane yi sunuma nɛn menni. E yi sunuma nɛn e wuga, muxu wuyaxi yi e maxidima benbenla nin, e yi e sa xubeni.

⁴ Esita a walikɛ ɲaxanle nun xɛmɛ tɛgɛnne yi fa Marodoke a fe fala a xa, na yi Esita yigitɛgɛ kati! Esita yi dugine rasiga Marodoke ma alogo a xa kasa benbeli dugin ba a ma. Koni Marodoke mi tin.

⁵ Esita yi Hetaka xili, mangana xɛmɛ tɛgenna naxan yi findixi walikɛɛn na Esita fema, a yi na xɛ alogo a xa sa a kolon Marodoke sunuxi naxan na.

⁶ Hetaka yi sa Marodoke li tixi taan yama malandeni mangan konna dɛ ra.

⁷ Marodoke yi na feen birin fala Hetaka xa naxan ligaxi, a mɔn yi a fala a xa Haman mangan tuli saxi gbetin naxan na, alogo a xa Yahudiyane birin faxa.

⁸ Marodoke mɔn yi na kɛdin so Hetaka yii naxan xaranxi Suse yi, lan Yahudiyane faxa feen ma. Marodoke yi waxi a xɔn ma nɛn a xa a so Esita yii, a mɔn yi dentɛgɛn sa Esita xa alogo Esita xa sa mangan mafan, a dɲa a muxune ma.

⁹ Awa, Hetaka yi xɛtɛ, a sa Marodoke falane yeɓa Esita xa.

¹⁰ Awa, Esita mɔn yi Hetaka xɛ Marodoke ma, a yi a fala a xa, a naxa,

¹¹ “Mangana walikɛne nun muxun naxanye birin mangana yamanani, ne birin a kolon a muxu yo muxu, xɛmɛn nun ɲaxanla, naxan na siga mangan fema a banxini xa a mi a xilixi, sariyan wama nɛn na kanna xa faxa. Koni naxan keden a lige na kanna mi faxa, fɔ mangana a xɛma dunganna ti a xa. Koni a bata kiken ti mangan mi n tan xili.”

¹² Marodoke yi Esita a ɲungu xuiin mɛ.

¹³ A fan yi a yabi, a naxa, “I nama i miri fa fala i tan Esita keden peen kisima nen Yahudiyane tagi, bayo i mangan konni.

¹⁴ Xa i dundu i deen ma waxatini ito yi, waxatina nde Yahudiyane sabu gbete saton nen e kisi, koni i tan nun i babaa denbayaan naxorima nen. Nde a kolon? Waxatina nde, xa i mi findixi mangana baten na loxoni ito xan ma fe ra?”

¹⁵ Awa, Esita fan yi Marodoke yabin nasiga a ma, a naxa,

¹⁶ “Siga, i sa Yahudiyane birin malan Suse yi, e sunna suxu n xa. E nama ige min, e nama e dege koe saxon, yani saxon. N tan Esita nun n ma walike jaxanle fan sunna suxuma nen. Na na dangu, n sigan mangan fema nen hali xa n tonna kala. Xa a lan a yi, n xa faxa, n xa faxa.”

¹⁷ Marodoke yi siga, a yi a liga alo Esita a yamari kii naxan yi.

5

Esita donse donna malanna

¹ Sunna xii saxande loxoni, Esita yi a maxidi a jaxalan manga dugine yi, a sa ti tanden ma manga banxin de ra. Mangan yi doxi manga gbedeni, a yee rafindixi banxin so deen ma.

² Mangan to Esita to a tixi tandeni, a fe yi rafan a ma ki faji, na ma, mangan yi a xema dunganna ti a xa. Esita yi sa a yiin din mangana xema dunganna ra.

³ Mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Nanfe ligaxi? I waxi nanse xon ma? N na soe i yii nen hali i waxi n ma yamanan foxon kedenna nan xon.”

⁴ Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa a sa i kenen, n waxi a xon ma e nun Haman xa fa donse dondeni n konni to, n naxan nafalaxi e xa.”

⁵ Mangan yi xeraan nasiga Haman ma, a xa fa mafuren alogo e firinna xa sa Esita waxon feen liga.

⁶ Nayi, mangan nun Haman yi siga Esita donseen dondeni. E yi dolu minni waxatin naxan yi, mangan yi Esita maxodin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xon ma a fala n xa, n xa na liga i xa. Nanse xoli i ma? Hali i waxi n ma yamanan foxo kedenna nan xon, n na a soe i yii.”

⁷ Esita yi mangan yabi, a naxa, “N waxi naxan xon ma,

⁸ xa mangan tinje, a yi n ma maxandin yabi, Mangan nun Haman mon xa fa n konni donse dondeni tila n naxan nafalama, nayi n mangan yabe.”

Haman yi wa Marodoke faxa feni

⁹ Awa, Haman sewaxin yi keli na yi na loxoni. Koni a to yi danguma mangana banxin de ra, a yi Marodoke to. Marodoke

mi keli, a mi xuruxurun a yee ra. Na yi Haman xolo a xili ma kati!

¹⁰ Koni Haman yi a bojen suxu, a siga a konni. Menni, Haman yi a lanfane nun a jaxanla Seresi, xili.

¹¹ Haman yi a kanba folo a lanfane nun a jaxanla yetagi, a nafulu kanna nan a tan na, a dii wuyaxi a yii, a mangan bata a tiden mate, a tan dangu mangana kuntigine nun mangana muxu gbeene birin na.

¹² Haman yi lu a kanbe, a naxa, “Naxan dangu na birin na, Mangana Bate Esita bata n tan Haman xili, a nxu nun mangan xa sa nxu dege nxu bode xon ma. Nxu mon sigama na nan ma tila nxu nun mangana.

¹³ Koni fanni, n mon Marodoke toma doxi mangana banxin de ra, Yahudiyana, sese mi na ra n tan Haman xa.”

¹⁴ A jaxanla Seresi nun a lanfane yi a fala Haman xa, e naxa, “Muxu singandena nde rafala naxan nongonna ye tonge suulun liye. Nayi, tila xotanni i yi a fala mangan xa, a xa Marodoke singan menni, a xa faxa, alogo i sewaxin xa siga mangan matideni donse dondeni.” Awa, na falan yi Haman kenen, a muxu singanden nafala.

6

Haman yi Marodoke binya

¹ Na koeen na, mangan mi no xiye. Nayi, a yi a fala a e xa fa yamanan taruxu kedind na, e yi a xaran a yetagi.

² E denaxan xaran, e yi a to menni fa fala Mangana kuntigi firinna naxanye yi a banxin deen kantanma, Bigitana nun Teresi, ne manga Asuyerusu faxa feni ton nen, koni Marodoke yi na feen namini kenenni.

³ Awa, mangan yi maxodinna ti, a naxa, “En binyen mundun fi Marodoke ma e nun a kontonna?” Mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Fefe munma raba a xa singen.”

⁴ Mangan mon yi maxodinna ti, a naxa, “Nde n ma banxini?”

Na yi a li, Haman yi baxi sode mangana genla kui. A bata yi fa a faladeni mangan xa, a xa Marodoke singan na singan tideni a naxan yitoxi Marodoke xili ma.

⁵ Nanara, mangana walikene yi mangan yabi, e naxa, “Haman nan be.” Mangan yi a fala e xa, a naxa, “A xa so.”

⁶ Haman yi so, mangan yi a maxodin, a naxa, “Nanse lige muxun xa mangan waxi naxan binya feni ki faji?” Haman yi a miri a yete ma, a naxa, “Awa iki, mangan waxi a xon ma a xa muxun mundun binya ki faji? Muxu gbete mi na fo n tan.”

⁷ Haman yi mangan yabi, a naxa, “Mangan waxi muxun naxan binya feni,

⁸ a lan mangaya dugin xa so na kanna yii, i tan mangan yeteen bata naxan nagodo i ma

e nun soona i bata dɔxɔ naxan fari, a xunna soxi mangaya taxamaseri kɔmɔtin na.

⁹ Mangana, i ya kuntigi gbeena nde xa na dugine tongo a yi e ragodo na kanna ma mangan waxi naxan binya feni, a dɔxɔ soon fari, a yi a radangu taan yiren birin yi. Na muxu gbeen xa siga falani ito tiye, a naxa, “E a mato mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹⁰ Nayi, mangan yi a fala Haman xa, a naxa, “I mafura, i sa dugine tongo e nun soona, i yi e ragodo Marodoke ma, na Yahudiyana. I naxan birin falaxi, i yi na birin liga Marodoke xa, naxan dɔxi manga banxin so deen na. I nama jinan sese ma i naxan birin falaxi.”

¹¹ Na xanbi ra, Haman yi sa dugine tongo e nun soona. A yi mangana dugine ragodo Marodoke ma. Marodoke to te soon fari, Haman yi ti Marodoke ye ra siga taa tagini. A siga a fale yamaan xa, a naxa, “E a mato, mangan naxan nabama muxun xa, a waxi naxan binya feni.”

¹² Marodoke yi xete manga banxin so deen na. Koni Haman tan yi siga a konni mafuren, a yetagin luxunxi amasɔtɔ a yi sunuxi kati!

¹³ Feen naxanye liga a ra, a yi ne birin fala a jaxanla Seresi nun a lanfane xa. Haman ma jaxanla nun a fekolonne yi a fala a xa, e naxa, “Marodoke, Yahudiyana nan a ra. Na nan a toxi, i mi nɔe a ra. I fama yagideni a ye ra, na yeteen bata falɔ!”

¹⁴ E mɔn yi fala tiini, mangana xerane yi fa, a Haman xa siga mafuren donse dondeni Mangana Batena Esita naxan nafalaxi.

7

¹ Mangan nun Haman yi siga Esita donse dondeni.

² Na lɔxɔ firinden, e yi dɔlɔ minni, mangan yi Esita maxɔdin, a naxa, “Esita, i waxi naxan xɔn ma a fala n xa alogo n xa na liga. Nanse xɔli i ma? Hali, i wa n ma yamanan bode fɔxɔn nan xɔn ma, n na a soe i yii.”

³ Koni Esita yi a yabi, a naxa, “Mangana, xa i tin, xa a rafan i ma, n waxi feen naxan xɔn ma, na nan ito ra: N tan Esita nun n ma muxune xa kisi.

⁴ Bayo n tan nun n ma muxune bata sara alogo nxu xa halagi, nxu faxe, nxu mɔn yi raxɔri. Xa nxu yi sara nen konyiyaan gbansanna xili yi, n yi dunduma nen nun, bayo na mi yi finde fe ra nun, n yi mangan ye mɔ ayi.”

⁵ Manga Asuyerusu yi Esita maxɔdin, a naxa, “Nde a ra, naxan susuxi fe sifani ito mire? Na kanna minen yi?”

⁶ Esita yi a yabi, a naxa, “Haman nan nxu tɔrɔ muxun nun nxu yaxun na, na muxu jaxina!”

Nayi, gaxu gbeen yi Haman suxu mangan nun Esita yetagi.

⁷ Mangan xɔlɔxin yi keli donse dondeni, a yi mini tandeni. Awa, Haman to a to fa fala mangan bata fe jaxin nagidi a fe yi, a yi lu xanbin na Esita mafandeni alogo a niin xa kisi.

⁸ Haman a mafelenxi waxatin naxan yi Esita dɔxɔ seen ma, mangan yi so, a sɔnxɔ, a naxa, “Wan! Xeme ni ito fa waxi n ma baten Esita nan mafu fe yi n ye xɔri n ma banxini?” Benun mangan xa yelin fala tiye, e bata Haman xunna so.

⁹ Mangana kuntigina nde yi na naxan yi xili Harabona, na yi a fala mangan xa, a naxa, “Haman yeteen bata singan tiden nafala a banxin dɔxɔn ma a Marodoke mangana muxu fajin singanye denaxan yi. Na wudin mateen fɔ nɔngɔnna ye tonge suulun.” Awa, mangan yi yamarin fi, a naxa, “Haman xa sa singan na yi.”

¹⁰ Nayi, Haman yi singan na singan tideni a naxan nafala Marodoke faxe feen na. Awa, na ligaxina, mangan bɔɔnen yi xunbeli.

8

Yahudiyane xunna kenla

¹ Na lɔxɔn yeteni, Manga Asuyerusu yi Yahudiyane yaxu Haman yii seene birin so Esita yii. Marodoke yi siga mangan fema, bayo Esita bata yi a fala mangan xa fa fala a tan nun Marodoke barixi nen.

² Mangan yi a taxamaseri yisilirason ba a yiin na, a naxan taxu Haman na, a yi a so Marodoke yii. Esita yi Marodoke lu Haman ma seene xun na.

³ Esita yi a sa mangan bun ma, a wugama, a yi a mafan alogo a xa Haman Agaga kaana fe jaxi yitɔnxin kala Yahudiyane xili ma.

⁴ Mangan yi a xema dunganna ti Esita xa. Nayi, Esita yi keli, a yi ti a yetagi.

⁵ Esita naxa, “Mangana, xa i bata tin, xa i ya fe n ma fe yi, xa a lanxi i ma, xa n nafan i ma, yandi, i xa kedɔn sebe naxan Haman ma yamarine kalama. Hamedata a dii xemena Agaga kaan yamarin naxan fi Yahudiyane faxe feen na i ya yamanan birin yi, na nama liga.

⁶ N tan mi nɔe tinje n bɔnsɔnna yi tɔrɔ, a raxɔri.”

⁷ Awa, Manga Asuyerusu yi Esita nun Yahudiya Marodoke yabi, a naxa, “E mato, n bata Haman faxe bayo a Yahudiyane faxe feni tɔn nen. N mɔn bata Haman ma seene so Esita yii.

⁸ Iki, e xa sebenla ti lan Yahudiyane feen ma, naxan yo na e kenen, n tan mangan xinli, e yi n ma taxamasenna sa a ma. Bayo, kedɔn naxan sebexi mangan xinli mangaya taxamasenna yi sa a ma na mi kale mume.”

⁹ Na ləxən yeteni, e yi yamanan sebeli tiine birin xili, kike saxanden xii məxəjən nun saxande ləxən nin, kiken naxan xili Sifan kiken. Mangana sebeli tiine yi Marodoke a yamarine sebə siga Yahudiyane nun yamana kanne nun kuntigine birin ma na yamana kan taa kəmə məxəjən nun solofere birin yi, keli Indiya yamanani han sa dəxə Kusi yamanani. Siyane birin yi kədin sebəxin sətə e sənbenla nun e xuiin nin, Yahudiyane fan yi a sətə e gbee sənbenla nun e xuiin.

¹⁰ Kədini itoe yi sebə mangan xinli, a yi a taxamasenna sa e ma. A yi xərane rasiga kədini itoe ra soo fəjine fari naxanye ramaxi e danna mangan xən ma.

¹¹ A yi sərbəxi nən Mangana kədini ito kui fa fala Yahudiyane xa e malan taan birin yi, e yi e yete xun mayenge. Xa siya gbete yo waxi e yenge feni, e tan Yahudiyane fan xa ne yenge, e yi e faxa e nun e naxanle nun e diine. Yahudiyane xa ne birin faxa, e yi e yii seene tongo.

¹² Na yamarin yi lanxi xii keden nan ma Manga Asuyerusu a yamanan birin yi, Ada kiken xii fu nun saxande ləxəni, jəən kiken fu nun firindena.

¹³ Na yamarin yi mini yamanan birin yi alogo siyane birin xa a kolon fa fala a bata findi sariyan na alogo Yahudiyane fan e yitəjəne e yaxune yengədeni kii naxan yi.

¹⁴ Awa, mangan to yamarin fi, xərane yi dəxə soone fari, e yi siga e giye mafurən alogo yamarin xa xaran Suse manga taani.

¹⁵ Marodoke yi mini mangana banxini, manga dugin doma mamiloxin fixən nago-doxi a ma, mangaya xəma taxamasenna fan soxi a xunna, doma xungbe mamiloxin fan a ma. Awa, muxun naxanye birin Suse yi, e səwa kati, e sənəxə sənəxə səwani.

¹⁶ Na ləxən yi findi səwa ləxən nun nə sətə ləxən na Yahudiyane xa.

¹⁷ Mangana sariyan so yamanan nun taan naxanye birin yi Yahudiyane yi səwan sətə mənne yi, e yi e malan naxanaxani. Nanara, muxu wuyaxi yi e yete findi Yahudiyane na yamanani amasətə e bata gaxu e yəe ra.

9

Yahudiyane yaxune faxa fena

¹ Kike fu nun firinden naxan xili Ada, na xi fu nun saxande ləxən to a li, mangana yamarin yi lan a xa fələ ləxən naxan yete yi. Na ləxəni, Yahudiyane yaxune yi mirixi fa fala a Yahudiyane luma nən e sənben bun ma. Koni, feene yi maxətə, Yahudiyane yi nəən sətə e yaxune ma.

² Yahudiyane yi e malan Manga Asuyerusu yamanan taan birin yi e yaxune yengədeni. Nayi, muxune birin yi gaxu

Yahudiyane yəe ra, muxu yo mi fa a ti e yəe ra yenge sodeni.

³ Hali bəxən mangane nun kuntigine nun yamanan kanne nun mangan jəxən yibirane birin yi Yahudiyane mali amasətə e yi gaxuxi Marodoke yəe ra.

⁴ Marodoke bata yi findi kuntigi gbeen na manga banxini, e nun a xili fəjin bata yi lan yamanan birin na amasətə a sənben yi gboma ayi nən tun!

⁵ Nanara, Yahudiyane yi e yaxune faxa silanfanna ra, e yi e jəan. * E wa naxan liga fe yi e yaxune ra, e na liga.

⁶ Yahudiyane yi muxu kəmə suulun faxa Suse manga taani.

⁷ E mən yi Pansandata nun Dalifən nun Asipata nun

⁸ Porota nun Adaliya nun Aridata nun

⁹ Paramasata nun Arisayi nun Aridayi nun Fayesata birin faxa.

¹⁰ Ne nan Hamədataa dii Haman ma dii xəmə fuune ra, Yahudiyane yaxuna. Koni, e mi ne yi seene tongo.

¹¹ Na ləxə yeteni, e mangan nakolon muxun naxan bərəya faxa Suse manga taani.

¹² Mangan yi a fala Esita xa, a naxa, “Yahudiyane bata muxu kəmə suulun faxa Suse manga taani sa Haman ma dii xəmə fu fari. E nəxi nanse ligə yamanan bodene yi? Koni, xa i mən waxi fena nde xən ma, i a sətəma nən. I waxi nanse xən? N na rabama i xa nən.”

¹³ Awa, Esita yi a yabi, a naxa, “Xa i bata tin, Yahudiyane naxanye Suse yi, ne mən xa to jəxən liga tila. Haman ma dii xəməne binbine xa singan wudin na.”

¹⁴ Mangan yi yamarin fi a na xa liga alo Esita a falaxi a xa kii naxan yi. Na yamarin yi rawanga Suse taani. E Haman ma dii xəməne binbine singan.

¹⁵ Kiken naxan xili Ada, na xii fu nun naaninde ləxəni, Suse taan Yahudiyane mən yi e malan, e muxu kəmə saxan faxa taani, koni e mi e sese tongo.

¹⁶ Yahudiyane bonna naxanye yi mangana a yamana gbətene yi, ne fan yi e malan e yete xun mayengədeni. E yi e yete sətə e yaxune ra. Yahudiyane yi e yaxun muxu wuli tonge solofere e nun suulun faxa. Koni ne fan mi e sese tongo.

¹⁷ Na ligaxi Ada kiken xii fu nun saxande ləxən nin. A xii fu nun naaninde ləxəni, e yi e matabu. Yahudiyane yi na findi sanla nun səwa ləxən na.

¹⁸ Yahudiyane naxanye yi Suse yi, ne yi yengən so a xii fu nun saxanden nun a naaninden, ne yi e matabu a xii fu nun suulunde ləxəni. Na ləxən yi findi sanla nun səwa ləxən na.

* 9:5: *Silanfanna*: Sofane yengəso degemana.

¹⁹ Nanara, Yahudiyān naxanye yi banxidene ra, ne Ada kiken xii fu nun naaninden findixi sēwa nun sali ləxən na. E mən yi kiseene so e bode yi.

Purimi Malanna bunna

²⁰ Awa, Marodoke yi na feene birin sebe a yi e rasiga Yahudiyane birin ma Manga Asuyerusu a yamanane yi naxanye maso e nun naxanye makuya.

²¹ A yi a sebe, a yamaan xa Ada kiken xii fu nun naaninde nun a xii fu nun suulunde ləxən findi sanla ra jee yo jee

²² bayo Yahudiyane e yete sətəxi e yaxune ra ne ləxəne nan ma. E sunun nun e nimisan findi e ma sēwan nun bəje xunbenla ra kiken i to nan na. Nanara, a falaxi a e xa sumunna ti sēwani ne ləxəne ma, e yi e bode ki, e mən yi tərɔ muxune ki.

²³ Yahudiyane yi Marodoke a yamarin suxu, a findi e namunna ra jee yo jee

²⁴ bayo Yahudiyane yaxun Hamadata Agaga kaana dii xemən Haman e raxəri feni tən nən. A bata yi koronna bira, naxan xili Puri, alogo a xa e halagi a yi e raxəri.

²⁵ Koni Esita bata yi siga mangan fəma, mangan yi kedin sebe alogo Haman fe jaxin naxan yitən Yahudiyane xili ma, na xa xete a tan ma. Haman nun a dii xeməne birin yi singan wudin ma.

²⁶ Nanara, e ləxəni itoe xili bama Purimi naxan fataxi koronna xinla ra, “Purimine.” Fata Marodoke a kedin xuiin na, e nun feen naxanye liga e tan yeteən na, ne yi findi e seren na,

²⁷ nanara Yahudiyane soqe firinni itoe findixi namunna ra e tan nun e bənsənna birin xa e nun muxun naxanye e yete findima Yahudiyane ra. E xa ləxəni itoe suxu jee yo jee alo Marodoke bata e yamari kii naxan yi.

²⁸ Nanara, Yahudiyane yixetən denbayaan birin yi, e nun taan nun yamanan birin yi, e xa ləxəni itoe sumunna raba e ma naxan xili Purimi, alogo e fe danguxin nama jinan e mamandenne ra.

²⁹ Awa, Abixali a dii teməna Esita nun Yahudiyān Marodoke yi kedin firinden sebe e nɔ sətən birin xən Purimi sanla a fe ra.

³⁰ E yi kedin rasiga Yahudiyane birin ma naxanye Manga Asuyerusu a yamana kan taa keme məxəjen nun soloferen birin yi. E yi e xəntən bəje xunbenla nun e xaxili saana fe ra.

³¹ Kedin mən yi a fala Yahudiyane xa, a e xa Purimi ləxəne suxu e ləxəne yeteni alo Marodoke nun Esita e yamarixi kii naxan yi. E yeteən yi sun suxun nun maxandin ləxən nagidi e tan nun e bənsənna ma.

³² Esita yamarin naxanye fi lan Purimi Matabu Ləxəni itoe a fe ma, ne yi sebe kedin kui.

10

Marodoke a nɔ sətəna fe

¹ Manga Asuyerusu yi wali xədexene sa muxune ma keli a yamanani han sa dəxə fəxə igen dəxənna ra.

² Mangan kəwanla naxanye birin a senben nun muxu gbeeyaan mayitama, e nun a Marodoke tiden mate kii naxan yi, ne sebexi Perise nun Mede mangane kədine kui.

³ Marodoke Yahudiyān yi findi Manga Asuyerusu a manga singen na. A findi muxu kəndən na Yahudiyane xa, a mən yi rafan Yahudiyān bodene ma, bayo a yi walima a siyana bəje xunbenla nun a yee rasigan nan ma fe ra.

Yuba Nabi Yubaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Yuba nan ma fe taruxun yebama. A a tinxinna nan ma fe singe falama. Yuba findi denkeleya muxun nan na e nun nafulu kanna a dunuɲa yi gidini. Koni Setana yi Ala maxodin xa a tinxinyaan mi yi fataxi a nafulu kanyaana na. Ala yi tin Setana xa Yuba mato xa a denkeleye yiigelitoyani. A yii seene nun a diine nun a kendeɲaana birin yi ba a yii.

Nayi, Yuba nun a xoyine yi lu e bode matande fa fala a toroxi naxan na. A xoyine yi a fala a Yubaa yulubine nan a ligaxi a toroxi. Yuba xoyine dunuɲa muxune xaxinle nan falama hali Ala gbeene mi ne ra! Yuba xoyine mi yi laxi a ra xa tinxin muxun na toro sifan sote. Yuba xoyi saxan yi kata alogo e xa a xaxili ragidi fa fala toron naxan a fari, na fataxi yulubina nde nan na a naxan ligaxi. Nayi, fe matandi gbeen yi folo fala ɲaxume wuyaxi naxan yi. A xoyi saxanne yi lu muxune miriyane fale naxanye nun ɲandin maliga, koni Yuba tan yi e matandi Ala keɲana fe yi, a mon naxa a a tan mi sese ligaxi a ɲaxin na.

Yubaa falane yi, Marigi Yesu a fe falama benun a xa liga bayo Yuba a falama a xunbamana nde na yi naxan Ala solonama muxune xa. Na feen sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 nun 19.25 kui e nun Yuba 17.3.

Muxu gbete fan yi basan falan na naxan xili Elihu. Na fan Yuba matandi nen. A yi a fala a Ala toron nafama muxun ma nen alogo a xa a sonna yita a ra, anu muxu yo mi lan a xa Ala maxodin na ma.

Donxen na, Ala yeteen yi falan ti. Koni a mi tin maxodinne yabe Yuba nun a xoyine maxodinna naxanye ti. Benun na, Ala nan Yuba maxodin dunuɲa da feene ma. Nayi, Yuba yi a Ala kolon dunuɲa da mangan na. Nayi, muxun lan a xa lu denkeleyaana nun tinxinna fari hali a toroxi.

A rapanna ra, Ala naxa, a Yuba nan keden a fe falaxi a kiini. Yuba bono seen naxanye birin yi, a yi ne ɲoxon doxode firin so a yii. Na feen sebexi Yuba 42.7-17 kui.

Yuba nun a denbayana fe

¹ Xemeni nde yi Yusu yamanani, a yi xili Yuba. Fe mi yi na xemen na, muxu faɲin nan yi a ra, a yi gaxuxi Ala yee ra, a yi fe ɲaxin matangama.

² A dii xeme solofere nun dii teme saxan nan soto.

³ Yexeen wuli solofere yi a yii, e nun ɲogomen wuli saxan nun tura keme suulun nun sofali gile keme suulun e nun walike

wuyaxi. Muxu gbeen nan yi xemeni ito ra dangu sogeteden muxune birin na.

⁴ A dii xemeni ye e malanma e bode kon yi donse dondeni waxatin birin, e yi xeraan nasigama e magile saxanne ma nen alogo e xa fa e dege, e min e bode xon.

⁵ Donse don loxone na yi dangu, Yuba yi a diine xilima nen alogo a xa e rasariɲan. A yi kelima nen xoton, a yi saraxa gan daxin ba e birin xa, amasoto Yuba yi mirixi a ma fa fala, “Waxatina nde, n ma diine bata yulubin tongo, e fala ɲaxin ti Ala ma e boɲeni.” Yuba yi na nan ligama waxatin birin.

⁶ Loxona nde, malekane yi fa e malan Alatala yetagi, Setana* fan yi fa e ye.

⁷ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minen?” Setana yi Alatala yabi, a naxa, “N kelixi boxon xun xon, n masiga tideni.”

⁸ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikene Yuba rakoxosi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan boxon fari, sontaren nun muxu faɲin na a ra, naxan gaxuxi Ala yee ra, a fe ɲaxin matangama.”

⁹ Setana yi Alatala yabi, a naxa, “Yuba gaxuxi Ala yee ra nen tun ba?”

¹⁰ I mi a makantanxi ba, e nun a denbayaan nun a seene birin? I bata barakan sa a feene yi, a xuruseene mon wuyama ayi yamanani.

¹¹ Koni, xa i i yiini bandun, i yi a din a seene ra, a i dangama nen.”

¹² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “N bata a yii seene birin sa i sagoni, koni i nama i yii din a gbindin na.” Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi.

¹³ Loxona nde, Yubaa dii xemeni nun a dii temene yi e degema, e manpaan minma e tadaa banxini,

¹⁴ Xerana nde yi fa Yuba li, a yi a fala a xa, a naxa, “Turane yi xee biini, sofali gilene yi e degema e dexon,

¹⁵ Sabe kaane bata e suxu, e siga e ra, e bata i ya walikene faxa. N keden peen nan minixi ayi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁶ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Alaa teen bata godo keli kore, a yi yexene nun walikene gan, e birin yi faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁷ A mon yi fala tiini, walike gbete fan yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “Babilon kaane malaxin gali saxanna ra, e bata i ya ɲogomene suxu, e siga e ra, e yi i ya walikene faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

¹⁸ A mon yi fala tiini, walike gbete yi fa, a yi a fala a xa, a naxa, “I ya dii xemeni nun

* 1:6: *Setana* bunna nen fa fala “Muxu magina” hanma “Tajegelana.”

i ya dii tɛmɛne yi e dɛgema, e yi manpaan minma e tadaa banxini.

¹⁹ Nanunna, foye gbeen yi fa keli tonbonni, a yi banxin fɔxɔ naaninne birin tuntun, a yi bira e fari, e birin bata faxa. N keden peen nan a yiminixi, n faxi nen n xa fa na xibarun nali i ma.”

²⁰ Nayi, Yuba yi keli, a yi a domani bɔ, a yi a xunna bi. Na xanbi ra, a yi bira bɔxɔni, a xinbi sin Ala yetagi,

²¹ a naxa,
“N magenla nan minixi nga kuini,
n magenla nan mɔn sigama laxiraya yi.
Alatala nan e fixi n ma,
Alatala nan e tongoxi.
Alatala xinla xa tantun.”

²² Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo. A mi fala jaxi yo ti Ala ma.

2

Yubaa tɔrɔyaan firindena

¹ Lɔxɔna nde, malekane mɔn yi fa e malan Alatala yetagi, Setana fan yi fa e ye Alatala yetagi.

² Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I kelixi minɛn?” Setana yi a yabi, a naxa, “Bɔxɔn xun xɔn, n masiga tideni.”

³ Alatala yi a fala Setana xa, a naxa, “I bata n ma walikɛɛn Yuba rakɔrɔsi ba? Muxu yo mi luxi alo a tan bɔxɔn fari, sɔntaren nun muxu fajin na a ra, naxan gaxuxi Ala yɛɛ ra, a fe jaxin matangama. A mɔn tinxinyani tun, anu i n nadinma a n xa a tɔrɔ a sɔntareyani.”

⁴ Setana yi a fala Alatala xa, a naxa, “Muxun yetɛɛn nan a fatin na! Muxun naxan birin sɔtɔma, a findima a dunuɔa yi gidin kɔntɔnna nan na.

⁵ Koni, xa i yiini bandun, i yi a din a xɔnne nun a fati bɛnden na, a fala jaxin tima nen i ma kɛnɛnni.”

⁶ Alatala yi Setana yabi, a naxa, “Awa, n bata a sa i sagoni, koni i nama a faxa de.”

⁷ Nayi, Setana yi keli Alatala yetagi. Na xanbi ra, a yi sete jaxine ramini Yuba fatin birin ma, keli a sanne kui han a xun tagi.

⁸ Yuba yi feɛne ferɛnna tongo a xɔlin seen na, a dɔxɔ tɛɛ xubeni.

⁹ A jaxanla yi a fala a xa, a naxa, “I luma nen i ya tinxinni ba? Fala jaxin ti Ala ma, i xa faxa!”

¹⁰ Koni, a yi a yabi, a naxa, “I falan tima alo jaxalan xaxilitarena! En herin nasuxuma Ala yii, nanfera en mi tɔrɔn nasuxɛ?” Na birin yi, Yuba mi yulubin tongo a fala xuiin xɔn.

A xɔyi saxanne fe

¹¹ Yuba xɔyi saxanne yi a tɔrɔne birin ma fe mɛ naxanye a sɔtɔ, e yi fa sa keli e yamanane yi, Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bilidada nun Nama kaan Sofara. E yi

lan a ma a e xa sa e xɔyiyaan yita Yuba ra, e yi a madɛnden.

¹² E to sa a to wulani, fayida e mi a kolon. E yi gbelegbele, e yi e dugine yibɔ, e burunburunna sa e xunne yi.

¹³ E yi lu dɔxi a fɛma bɔxɔni xi solofere, kɔɛ solofere. Muxu yo mi sese fala a xa, amasɔtɔ e bata yi a to, a yi tɔrɔxi kii naxan yi.

3

Yubaa falane

¹ Na xanbi ra, Yuba yi a dɛni bi, a yi a bari lɔxɔn danga.

² Yuba yi a fala, a naxa,

³ “N bari lɔxɔn xa raxɔri,
e nun kɔɛna
muxune a fala waxatin naxan yi,
e naxa, ‘Dii xɛmɛn bata bari!’

⁴ Na lɔxɔn xa findi dimin na,
Ala mako nama lu a ma kore,
kɛnɛnna nama fa mini a ma sɔnɔn.

⁵ Dimi gbeen xa a suxu,
kunda fɔrɛn yi godo na lɔxɔn ma,
han dimin yi sogen suxu.

⁶ Na kɔɛɛn xa findi dimi gbeen na,
a nama fa yate jɛɛn lɔxɔne ye
a nama fa lu kikene yi.

⁷ Na lɔxɔn xa findi gbantan na,
sɛwa xui nama lu a yi.

⁸ Naxanye gbalɔ lɔxɔne fe falama,
naxanye fatan ige yi sube jaxin naxulunɛ,
ne xa na lɔxɔn danga.

⁹ A subaxa ma sarene xa yidimi,
a yengi xa lu kɛnɛnna xɔn,
koni a nama a to,
a nama xɔtɔnna to.

¹⁰ Amasɔtɔ, a mi sese ligaxi
alogo n nama sɔtɔ,
a bata n lu, n yi sɔxɔlɛni ito sɔtɔ to.”

¹¹ “Nanfera n mi faxa n to bari?

Nanfera n mi faxa n xali lɔxɔni?

¹² Nanfera n bata xinbi firinna li n yeɛ ra
n nasuxudeni,
e nun xijɛne alogo n xa xijɛn min?

¹³ Xa n yi faxa nun,

a lima nen nun
n saxi n ma gaburun na bɔɛɛ xunbenli,
nayi, n yi xima nen xaxili sani nun

¹⁴ manga fonne fɛma, bɔxɔn kuntigine,
naxanye banxi fajine tixi

naxanye kalaxin bata lu iki,
¹⁵ e nun kuntigi fonne fɛma,

xɛmaan yi naxanye yii,
naxanye e banxine rafe gbeti fixɛn na.

¹⁶ Xanamu, a yi lan nun n mi balo,

alo diin naxan faxaxi barixi,
a mi kɛnɛnna to.

¹⁷ Bayo, muxu jaxine mi fa walima gaburun
na,
muxu xadaxine e matabuma denaxan yi.

18 Kasorasane fan birin yi bɔɔɛ xunbenla sɔɔ,
e mi fa ɲaxankata tiin xuiin mɛma sɔɔnɔn.
19 Sɛnbɛtaren nun sɛnbɛ kanna na,
konyin yi xunba a kanna ma.

20 Nanfera Ala,
i kenɛnna fima tɔɔɔ muxune ma?
Nanfera i siimayaan fima muxu nimisaxine
ma,

21 naxanye faxan mamɛma,
a mi fama,
naxanye sayaan fenma dangu nafunla ra?

22 Bayo e yi luma nɛn sɛwani
e na siga laxira yi,
e bɔɔɛn yi xunbelima nɛn
e na maluxun waxatin naxan yi.

23 Nanfera muxun luyɛ a nii ra
naxan mi kira yo toma a sigɛ naxan xɔn,
Ala yɛtɛn naxan saxi sansanna kui?

24 N ma tɔɔɛnɛ bata findi n balon na,
n gbelegebele xuiin minima alo igena.

25 N gaxuxi naxan birin yɛɛ ra,
na nan n sɔɔn be.
N yi gaxuxi tɔɔɛn naxanye yɛɛ ra,
ne nan n fari be.

26 N mi fa raxaraxi,
n mi bɔɔɛ xunbelixi,
n mi n matabuma,
n kɔntɔfilixi yɛɛɛ.”

4

Elifasi a falan Yuba xa

1 Nayi, Teman kaana Elifasi yi falan tongo,
a naxa,

2 “Xa n falan ti i xa,
i nɔɛ diɲɛ na ma ba?
Koni, nde nɔɛ a dundɛ?”

3 A mato,
i bata muxu wuyaxi xaran,
i yi sɛnbɛtarene madɛndɛn,
4 naxanye yi birama,
i ya falan yi ne rakeli,
naxanye san yi xadanma,
i yi ne mali.

5 Iki, na bata i fan sɔɔɔ,
anu i bata yigitɛɛɛ.
A to i tan li, i yi kɔntɔfili.

6 I ya lannantanyaan xa lu i ya Ala
yɛɛragaxuni,
i ya fetareyaan yi findi i yigin na.”

7 “Awa, i miri,
sontaren mundun bata halagi?
Muxu faɲin mundun bata raxari?”

8 N naxan nakɔɔsɔxi,
naxanye hakɛ feene ligama e nun
naxanye ɲaxankatan tima,
ne na saranna sɔɔɔma nɛn.

9 Alaa foyen nan e halagima,
a xɔlɔn tɛn yi e gan.

10 Ala yatane wurundun xuiin nadunduma,

a yi yata sɛnbɛmane ɲinne gira.

11 Nayi, yatan faxama donsetareyaan nan
na,
yatana diine yi xuya ayi.”

12 “Xibarun bata fa n ma
alo wundona,
n tunla bata ɲunuɲunun xuiin mɛ.

13 Xiyene nɛma fɛ kɔɛɛn na,
xixɔnla nɛma muxune fari,
14 gaxu gbeen yi n suxu,
n xɔnne birin yi xuruxurun.

15 Yinnan yi dangu n yɛtagi,
n fati ma xaben yi ramaxa.

16 Sena nde yi tixi n yɛtagi,
n mi yi naxan kolon,
a nininna yi n yɛɛ ma.

Na yi madundu,
na xanbi ra n yi xuina nde mɛ, a naxa,

17 ‘Adamadiin tinxiɲɛ ayi dangu Ala ra ba?’

Muxun sariɲanɲɛ ayi
dangu a Dali Marigin na ba?

18 Xa Ala mi laxi a walikene ra,
xa a fe ɲaxin to a malekane yi,

19 a fa lɛ muxune ra nayi ba,
naxanye bɛnde banxine kui,
naxanye fatiye findixi bɛndɛn na,
naxanye yibutuxunɲɛ
alo laxaturane?

20 E faxɛ nɛn lɔxɔ kedenni.
E halagɛ nɛn habadan,
muxɛ mi kɔntɔfli e fe ra.

21 E bubune xidi lutine bata bolon,
e faxama nɛn e fekolontareyani.’ ”

5

1 “Iki, xinla ti i mali feen na!
Muxuna nde na ba naxan i yabɛ?
I falan tima maleka sariɲanxin mundun xa?”

2 Fe matandin nan xaxilitaren faxama.
Xɔxɔlɔnya gbeen yi kɔmɔn faha.

3 N xaxilitaren to nɛn sabate,
koni dangan so nɛn a banxini xulɛn.

4 Mali ti yo mi a diine xa,
e bata yalagi taan kitisadeni,
muxu yo mi e xunba!

5 Kamɔtɔne a sansi bogine donma.
Hali naxanye ɲanle tagi,
e yi ne birin tongo,
yiigelitɔne yi a yiiseene tongo.

6 Hakɛn mi kelima bɔxɔn xan yi,
sɔxɔlɛn mi solima bɔxɔni.

7 Muxun daxi sɔxɔlɛn nan xili yi,
alo tɛɛ budone to tunganma ayi.”

8 “Xa n tan na yi a ra nun,
n yi Ala nan maxandima,
n yi n ma kɔntɔflinla yita Ala ra.

9 A feen naxanye ligama ne gbo,
e mi yɛɛ tɔɛ,

a kabanako feene dan mi na.
10 A tulɛn nafama bɔxɔn fari,

a igen nafa xεene ma.

¹¹ Muxun naxanye magodoxi,
a ne yite.

Naxanye sunuxi,
a kisin fi ne ma.

¹² A muxu kɔtaxine miriyane kalama,
e mi nɔ sɔtɔma e feene yi.

¹³ A xaxilimane suxuma
e yetena kɔtene nan xɔn,
kɔtadene fe yitɔnxine kalama nɛn xulɛn.

¹⁴ E soma dimini yanyi tagin nin,
e tantanma yanyi tagini
alo kɔeen na a ra.

¹⁵ Koni, a tan tɔrɔ muxun natangama fala
ɲaxin ma

naxan luxi alo silanfanna,*
a e rakisi senbe kanna ma.

¹⁶ Nayi, yigin senbetaren xa,
koni fala mi tinxintaren de.”

¹⁷ “Nayi, sɛwan na kanna xa
Ala na naxan natɔrɔn!

I nama i mɛ Ala Senbe Kanna a xurun na.

¹⁸ Amasɔtɔ a tan nan maxɔlɔn tima,
a yi dandanna ti.

A tan nan faxan tima,
a mɔn yi marakisin ti.

¹⁹ A i rakise nɛn tɔrɔn ma
dɔxɔɲa ma sennin,
a i ratanga fe ɲaxin ma
dɔxɔɲa ma solofere.

²⁰ A i rakisima nɛn
faxan ma fitina kamɛni,
a i rakisi silanfanna ma yengɛni.

²¹ A i ratangama nɛn fala ɲaxin ma,
i mi gaxuma halagin waxatini.

²² Halagin nun fitina kamɛn bɔte mi luma i
xa,

i mi gaxuma burunna subene yɛe ra.

²³ Gɛmɛ mi taranma i ya xɛen ma,
hali burunna subene,
yengɛ mi luma ε nun ne tagi.

²⁴ Bɔɲɛ xunbenla luma nɛn i konni.
I na i ya xuruseene xun mato a ra,
i a lima nɛn sese mi dasaxi.

²⁵ I ya diine wuyama ayi nɛn,
i yixɛtɛne yigboma ayi nɛn alo sɛxɛna.

²⁶ I faxama foriyaan nin,
alo murutuna a xaba waxatini.”

²⁷ “Nɔ fe xɔnfenna xun soon nan na ra.
I tuli mati na ra, i xaxili sɔtɔ.”

6

Yubaa yabina Elifasi xa

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² “N yi wama nɛn

n ma sunun yaten xa kolon,
n ma tɔrɔn yi sa sikeela kanke ra.

³ A yi binyama ayi nɛn

dangu baan ɲɛmɛnsinna ra.

Nanara, n ma falan bata radangu ayi.

⁴ ɲɔndin na a ra,
Ala Senbe Kanna bata n sɔxɔn

a xalimakunle ra,
e xɔlɛn yi so n niini,

n bata gaxu gbalone yɛe ra
Ala naxanye rafama n xili ma.

⁵ Burunna sofanla luyɛ wugɛ sɛxɛ sabatixini
ba?

ɲingen wugɛ sɛxɛ xɔnla ma sɛxɛni ba?

⁶ Donseen naxan mi ɲaxun,
na donɲɛ ba xa fɔxɔ mi a yi?

Silon xinden ɲaxun muxun de ba?

⁷ N mi yi waxi

n yiin din feni na donseene ra.

N ma tɔrɔn bata findi donseen na n xa
naxan mi ɲaxun!”

⁸ “N waxi nɛn

n ma maxɔdinna xa yabi,
Ala yi n waxɔn feen liga n xa.

⁹ A xa Ala kɛnɛn, a yi n faxa.

A xa a yiini bandun, a yi n naɲan.

¹⁰ Nayi, n bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nɛn,

n sɛwa n ma tɔrɔ ɲantareni,
bayo n mi n mɛma Ala sariɲanxina falane
ra.

¹¹ N senben bata ɲan,
n yi yigitege.

N naɲanna findima nanse ra,
n to luma n nii ra?

¹² N senben luxi nɛn
alo gɛmɛ xɔdɛxɛn ba?

N fati bɛnden findixi sulan nan na ba?

¹³ N mali se yo mi fa n yii,
hali a xuridina, a mi fa n yii.”

¹⁴ “Muxun naxan yigitegeni

na lan a hinanna sɔtɔ a xɔyine ra,

hali a na a mɛ Ala Senbe Kanna yɛɛragaxun
na.

¹⁵ Anu, n xɔyine tan bata n yanfa

alo baa igen na xara tonbonni,
alo baa wunle na xara.

¹⁶ Xunbeli waxatin naɲanni,
e findima nɛn fufaan na,
e rafe ige xunbenla nun ige dundun na.

¹⁷ Soge furen na, e xɔri,

sogen na te, e xara xulɛn.

¹⁸ Yulane kiraan beɲinma

sigɛ na ige fendeni,

e sigɛ tonbonni, e faxa.

¹⁹ Tema kaa yulane igen fenma,

Saba kaa sigatiine tan

ne laxi a ra a igen na yi.

²⁰ Koni, e yagima nɛn

bayo e bata e yigi sa na yi,

e na na li, e sunuma nɛn.

²¹ ɛ luxi nɛn

alo na igen tonbonni n tan xa.

* **5:15: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

ɛ na n ma tɔrɔn to, ɛ gaxuma nɛn.
 22 N bata ɛ maxɔdin kisenana nde ma ba?
 N bata ɛ maxɔdin
 a ɛ xa finmase yifuxina nde fi muxuna nde
 ma n xa ba?
 23 N bata ɛ maxɔdin
 a ɛ xa n ba yaxun yii ba?
 N bata ɛ maxɔdin
 a ɛ xa n xunba n jaxankata muxune yii ba?"
 24 "ɛ n xaran, nayi, n xa n dundu.
 N naxan kalaxi, ɛ na fala n xa.
 25 Fala fajine mi muxun tɔrɔma,
 koni ɛ mafalane tɔnɔn nanse ra?
 26 ɛ waxi n ma falane nan matandi fe yi
 alo yigitarena fala fuune.
 27 ɛ muxu sifan suse masensenna tiye
 alogo ɛ xa kiridin sɔtɔ ɛ konyin na,
 ɛ yi sa ɛ xɔyi kɛnden mati konyiyani!"
 28 "Iki, ɛ yeɛ ra findi n ma,
 n wulen fale ɛ yetagi ba?
 29 ɛ xete na falan fɔxɔ ra,
 n bata ɛ mafan,
 ɛ nama findi tinxintarene ra.
 ɛ mɔn xa xete, ɛ miri,
 n ma tinxinyaan nan a bunna ra.
 30 Tinxintareya falana n de ba?
 N mi nɔe fe jaxin kolonje ba?"

7

Yuba yi a tɔrɔna fe fala Ala xa

1 "Adamadina dunuya yi gidin xɔdɔxɔ
 alo sofa wanla ganli,
 a siimayana
 alo karahan walikeɛn gbeena,
 2 alo konyina,
 nininna xɔnla naxan ma,
 alo walikeɛn naxan a saren mamema.
 3 Na kiini, n keɛn bata findi fuun na
 n ma siimayani,
 kɔene yi rafe sɔxɔlene ra n tan xa.
 4 N na n sa, n yi a fala, n naxa,
 'N kelima waxatin mundun yi?'
 Kɔɛn mi jɔnma,
 n lu n maxete n ma saden ma
 han xɔtɔnni.
 5 Kunle nun bendena n fatin ma
 alo dugina,
 setene sɔxɔnma n fatin birin ma,
 a kun.
 6 N ma siimayaan mafura dangue
 dangu gese sɔxɔnna kinaan na,
 a danguma yigitɛgeni."
 7 "Ala, a xa rabira i ma,
 a n ma siimayaan mi buma,
 n mi fa herin toma n yeɛn na sɔnɔn.
 8 Yeɛn naxan n matoma,
 na mi fa n toma sɔnɔn,
 i n fenma nɛn, koni n mi fa na sɔnɔn.
 9 Kundaan naxan danguma,

na jɔnma nɛn.
 Na kiini, muxun naxan na siga laxira yi,
 na mi fa xetema sɔnɔn.
 10 A mi fa xetema a banxini sɔnɔn,
 a konna mi fa a kolonma sɔnɔn."
 11 "Nanara, n mi fa n dunduma sɔnɔn,
 n falan tima nɛn n niin jaxankatani.
 N nan n mawugama nɛn n niin xɔleni.
 12 Nanfera i kantan muxun dɔxi n xili ma?
 N tan magaxu ba, alo fufana,
 hanma ige yi sube xajɛna nde?
 13 N na a falama, n naxa,
 'N sadena n masabarima nɛn,
 n xiden yi n mali n ma mawugani suxe.'
 14 Nayi, i n magaxuma xiyene yi,
 i n xibaruma kuisan feene nan ma.
 15 A yi rafanje n ma nun, n faxa.
 Sayaan fisa n xa
 benun n xa lu doyenje tun.
 16 N ma siimayaan bata rapaxu n ma,
 n mi waxi a xɔn n xa lu n nii ra habadan.
 Nayi, xete n fɔxɔ ra,
 amasɔtɔ n ma siimayaan mi xunkuya."

17 "Nanse adamadiin na
 alogo i xa feni itoe birin liga a ra,
 han i yi i yengi dɔxɔ a xɔn ma iki,
 18 han i yi lu fe a xɔn xɔtan yo xɔtɔn,
 i yi lu a fese fese waxatin birin?
 19 I xun xanbi soma n yi
 waxatin mundun yi?
 I a luma waxatin mundun yi
 n yi n degen nagerun?
 20 Hali n bata yulubin liga,
 n nɔe nanse lige i ra,
 i tan naxan adamadiine rakɔsɔsima?
 Nanfera i n yatɛxi se kala daxin na?
 N goronna i tan xun ma di?
 21 Nanfera i mi n ma matandine mafeluye,
 i n hakene ba n ma?
 Iki, n na n sama nɛn burunburunni,
 i n fenma nɛn, n mi fa na."

8

Bilidadaa fala singena Yuba xa

1 Suxa kaan Bilidada yi falan tongo, a
 naxa,
 2 "Han waxatin mundun yi,
 i luye i fala xuini?
 Han waxatin mundun yi,
 i fala xuine finde foye jaxin na?
 3 Alaa sariyan kale ba?
 Ala Senbe Kanna tinxinna kale ba?
 4 I ya diine yulubin liga nɛn a ra,
 Ala yi e saran e murute feene ra.
 5 Koni, xa i tan Ala fen,
 xa i Ala Senbe Kanna maxandi,
 6 xa i sarijan, xa i fanje ayi,
 a i malima nɛn,
 a i raxete i funfuni.
 7 I kii fonna mi yi sese ra,

i kii nenen findima nen binye gbeen na.

⁸ Nayi, mayixete danguxine maxodin, i xaxili dexo e benbane xaxilimayaan xon.

⁹ Amasoto, en barixi xoroni, en mi sese kolon, en ma siimayaan luxi nen alo nininna.

¹⁰ Koni, e i xaranma, e falan tima i xa e xaxilimayani.”

11 “Gbalan solɛ daraan xanbi ba? Gbalan sabate igen xanbi ba?

¹² Hali a xindena, a mi segexi, a xare sinma se xen bonne yeɛ ra xa a mi igeni.

¹³ Na nan ligama muxune birin na naxanye jinanma Ala xon. Naxanye mi Ala kolon,

ne yigin janma nen,

¹⁴ e yigin kalama nen alo simisamana yalana.

¹⁵ A yigi sama a banxin nin, koni a mi sensen, a kankanxi a yiiseene ma, koni e mi luma.

¹⁶ A luxi nen alo wudi xinden sogen na, naxan a yiine yibandunma nakoon xun ma.

¹⁷ A salenne godoxi han e sa so gemeni,

a sa gemen kuiin li.

¹⁸ Koni, xa a ba a tideni, menna baxona a mema a ra nen, a naxa, ‘N tan munma i tan to.’

¹⁹ E sewan janma na kii nin naxanye jinanma Ala xon, gbete ye fan yi mini e funfuni.

²⁰ A mato, Ala mi sontaren nawolima ayi, a mi fe jaxi rabane senbe soma.

²¹ Ala i ragelema nen, a yi sewan sa i yi.

²² I yaxune yagima nen, jaxudene yi jan.”

9

Yubaa yabina

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² “Nondin na a ra, n na a kolon a na kii nin, anu adamadiin naɛ tinxinje ayi di Ala yeɛ ra yi?

³ Xa muxuna nde waxi Ala matandi feni, hali Ala a maxodin sanja ma wuli keden, a mi a yabe hali keden pe.

⁴ Fekolonna nun senben birin a tan nan xa. Nde naɛ Ala matande, na feen mi saran a ra?

⁵ A geyane bama e funfuni, a mi e rasogin, a yi e raxuya ayi a xolonni.

⁶ A baxon naxuruxurunma a daxodeni, a yi baxon bunne raxuruxurun.

⁷ A na falan ti sogen xa, sogen mi tema, a yi sarene ratagan dege.

⁸ A tan nan keden koren daxi, a sigan ti foxo igen maronne fari.*

⁹ A bata Kanko Gbee sare kurun nun Donso sare kurun nun Dii Temɛ Solofere sare kurun nun yiifari foxon sarene da.†

¹⁰ A fe gbeene ligama muxun mi naxan famunje, a kabanako feene liga naxanye mi naɛ yate.

¹¹ A danguma n dexon ma, n mi a toma.

A loma ayi, n mi a yigbema.

¹² A naxan xasunxi fangani, nde naɛ na be a yii?

Nde suse a maxodinje, fa fala, ‘I nanse ligama?’

¹³ Ala mi xetema a xolon foxo ra, hali ige yi ninginangan Raxabi nun a walikene xinbi sinxi Ala bun ma.”

¹⁴ “Nayi, n tan naɛ a yabe nanse ra? N falan mundun tiye a yetagi?

¹⁵ Hali n tinxin, n mi a yabe, n na n makiti muxun nan mafanma.

¹⁶ Hali n na a xili, a yi a ratin, n mi le a ra xa a tuli matiye n xuiin na.

¹⁷ Amasoto a bata n halagi foye jaxin na, a yi n ma fure deene rawuya ayi, bun mi naxan ma.

¹⁸ A mi tinma n yi yengi a fapin na, koni a n nalugoma xolen nan na.

¹⁹ Nde senbe gbo dangu birin na, xa a tan mi a ra?

Nde n xilima kiti sadeni, xa a tan mi a ra?

²⁰ Hali n yi tinxin, a n yalagima nen n ma falane xon.

Hali sontaren nan yi n na, a yi n yite sonmaan na.

²¹ Sontaren nan n na, koni n mi fa n yete yatexi,

n bata n me n niin na,

²² a birin keden, nanara n na a falama fa fala a Ala sontaren naxorima nen alo muxu jaxina.

²³ Xa gbalon fa, a faxan ti sa, Ala sontarene toroyaan magelema nen.

²⁴ A dunuja sama muxu jaxine sagoni, a yi kitisane yeene raxi.

* 9:8: *Igen maronne*: alo foyen na so igeni. † 9:9: Men kaane yi *sare kurune* yatexi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

Xa a tan mi a ra,
nde fa a lige?"

²⁵ "N ma siimayaan mafura dangue
dangu gilaan na,
n ma lɔxɔne e gima,
n mi herin toma,
²⁶ e mafura alo kunki gbala daxina igeni,
alo singbinna naxan sinma suben ma.
²⁷ Xa n na a fala, n naxa,
'N xa jinan n ma mawugan xɔn,
n yi n ma sunun lu na, n yi n sɔbe so,'
²⁸ n gaxuma nen n ma tɔrɔn birin yeɛ ra,
bayo n na a kolon
a i mi n yate sɔntaren na,
²⁹ n kolonma tinxintaren nan na i yeɛ ra yi.
Nanfera n na n yete xadanma fuuni?
³⁰ Xa n na n maxa safunna ra,
xa n na n yiine raxa libin na,
³¹ i n nasinma nen lɔxɔn xɔre ra,
n yi rajaxu n ma dugine yeteen ma.
³² Muxu mi a tan na alo n tan,
n mi nɔe a yabe,
hanma nxu siga kiti sadeni.
³³ Tagi yitɔn muxu mi nxu tagi,
naxan nɔe a yiin se nxu firinna birin ma‡
³⁴ naxan a dunganna be n fari,
alogo a nɔrɔn nama fa n magaxu.
³⁵ Nayi, n yi falan tima nen,
n mi gaxu a yeɛ ra.
Koni n bata a kolon a n kedenna na a ra."

10

Yuba mɔn yi yabin ti

¹ Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
"N ma siimayaan bata rajaxu n ma,
n mi fa n ma mawugane danma sɔnɔn,
n na n ma sɔxɔlen falama nen.
² N na a falama nen Ala xa, n naxa:
I nama n yalagi,
a yita n na nanfera i xɔlɔxi n ma.
³ Naxankatan finde fe fajin na i tan xa ba?
I yete wali xɔnna rawole ayi ba?
I yi muxu jaxine feene rasabati?
⁴ I toon tima i muxu yeɛne nan na ba,
i toon tima nen alo adamadiine ba?
⁵ I ya siimayaan luxi nen
alo adamadiine gbeen ba?
I ya lɔxɔne luxi nen
alo muxune gbeen ba?
⁶ Nanfera i yi n hakene fenma,
i yi n yulubine xɔnfen?
⁷ Anu, i a kolon a muxu jaxi mi n na,
muxu yo mɔn mi nɔe n nakise i yii.

⁸ I tan nan n daxi,
i yiine yi n nafala,
koni iki, i waxi n naxɔri feni.
⁹ N ma fe xa rabira i ma,
a i n nafalaxi nen

alo bendɛ yi sena,
i mɔn waxi n naxete feen nin bendeni ba?
¹⁰ I n nafala nen nga fatini,
alo nɔnɔn naxan findin fenen na.
¹¹ I yi fati benden nun fati kidin sa n ma,
i yi n nafala xɔnne nun fasane ra.
¹² I mɔn yi siimayaan fi n ma,
i hinan n na,
i yi n niin nakantan.

¹³ Koni, i yi wundo feni ito luxunxi i bɔɔeni,
n na i ya miriyani ito kolon,
¹⁴ fa fala xa n yulubin liga,
i nɔe n toe nen,
i mɔn mi dijɛ n haken ma.
¹⁵ Xa muxu jaxin nan n na nun,
gbalona n xa!
Hali n tinxin,
n mi nɔe n xunna rakele,
n tan naxan nafexi yagin nun tɔrɔn na.
¹⁶ Xa n nan n xunna rakeli,
i n kedima nen alo yatana,
i mɔn yi i ya kabanako feene ragodo n xili
ma han!
¹⁷ I mɔn i ya gbalone rakelima n xili ma,
i ya xɔlɔn xun masama n xili ma,
i ya ganle biraxi e bode fɔxɔ ra
n yengɛ xinla ma."

¹⁸ "Nanfera i naminixi nga kuini?
Hali n yi faxa nun, muxu yo mi n to,
¹⁹ n lu alo n mi da,
n ba nga kuini,
n sa maluxun gaburun na.
²⁰ N ma lɔxɔne mi fa wuya sɔnɔn,
nayi, a lu, n xa sewa ndedi,
²¹ benun n xa siga yamanani
xete mi denaxan yi,
denaxan nafexi dimin nun sayaan nininna
ra,
²² yamana yifɔre na alo dimina,
sayaan nininna nun kalan denaxan yi,
kenenna luxi denaxan yi alo dimina."

11

Sofara yi falan ti Yuba xa

¹ Nama kaan Sofara yi falan tongo, a naxa,
² "Fala wuyaxini itoe yabi mi na ba?
Falan nan tun yoon fima muxun ma ba?
³ Muxune dunde i ya fala jaxine bun ma ba?
I magelen tiye ba, muxe mi i rayagi?
⁴ I a falama, i naxa,
'N ma fekolonna sarijan,
fe yo mi n na Ala yetagi.'
⁵ Koni, xa Ala yi waxi falan ti feni nun,
xa a yi a deni biye a falan ti i xa nun,
⁶ xa a yi a fekolonna wundone fala i xa,
naxanye fan xaxinla xa,
nayi, i yi a kolonma nen
a Ala mi i hakene birin saranxi i ra."

‡ 9:33: *Tagi yitɔn muxuna* fe mɔn sebexi Yuba 16.19-21 nun Yuba 19.25 kui.

7 “I nɔɛ Ala miriyane kolonɲɛ?
I nɔɛ Ala Senbɛ Kanna senben danna
kolonɲɛ?”

8 A mate dangu kore xonna ra.
I nanse lige? A tilin laxira xa.
I nanse famuma?

9 A kuya dangu bɔxɔn na,
a gbo dangu fɔxɔ ige baan na.

10 Xa Ala fa muxune suxe,
xa a e xili kiti sadeni,
nde nɔɛ a matandɛ?

11 Amasɔɔ, Ala fuyantenne kolon,
a na haken to,
a mi a yɛɛn naxiyɛ a ma.

12 Koni, kamɔn mi nɔɛ findɛ xaxilimaan na,
alo sofali xuruxin to mi bare burunna ra.”

13 “I bɔɲɛn nafindi Ala ma,
i yiin ti a tan xa,
14 i mɛ i hakenɛ ra,
i nama tin tinxintareyaan yi so i konni.

15 Nayi, fɛ mi luma i ra,
i xunna kenla sɔtɔma nɛn,
i findi muxu kenden na,
i mi fa gaxuma sese ra.

16 I ɲinanma nɛn i ya sɔxɔlene ra,
i ɲinanma nɛn e xɔn
alo igen naxan danguma xude wunla ra.

17 I ya siimayaan makenɛnma nɛn
alo yanyi tagina,
a dimin yi lu alo xɔtɔnna.

18 I lannayaan sɔtɔma nɛn,
bayo i yigin sɔtɔma nɛn,
Ala i rakantanma nɛn
i lu bɔɲɛ xunbenli.

19 Muxu yo mi fa i raxulunɲɛ i ya xixɔnli,
muxu wuyaxi fama nɛn i xandideni.

20 Koni, ɲaxudene yɛɛn danxuma nɛn,
e yigin kalama nɛn,
e yengi fa tixi sayaan nan na.”

12

Yuba yi Sofara yabi

1 Yuba yi a yabi, a naxa,

2 “Nɔndin na a ra,
muxuyaan kolonna birin ɛ yi,
fekolonna ɲanma nɛn ɛ faxa xanbini.

3 Koni, xaxilimayana nde n fan yi,
alo ɛ tan, ɛ mi dangu n na,
nayi nde mi nɔɛ feni itoe birin kolonɲɛ?

4 N bata findi magele seen na n xɔyine xa,
n tan naxan yi Ala maxandima, a yi n yabi.
Muxu tinxixi kamalixin bata findi magele
seen na.

5 ɛ tan, muxu herixine tɔɔ muxune
raɲaxuxi,

na luxi nɛn alo muxun na salaxun,
ɛ mɔn yi a radinɲɛ ayi.

6 Bɔɲɛ xunbenla mafu tiine konne yi,
naxanye Ala rafenna, ne makantanni,
e e yete senben nan yatɛxi e gbee ala ra.”

7 “Koni, subene maxɔdin,
e i xaranɲɛ nɛn.
Xɔline maxɔdin kore xonna ma,
e a fale i xa nɛn.

8 Falan ti bɔxɔn na, a i xaranɲɛ nɛn,
yɛxɛne baani, e a fale i xa nɛn.

9 Ne birin ye, nde mi a kolon fa fala
naxan birin daxi,
a Alatala wanla nan na a ra?

10 Dali seene birin niine a tan nan yii,
e nun yengin naxan muxune birin yi.

11 Tunla falane tagi rabaan kolon,
alo dɛɛn donseen ɲaxunna kolonma kii
naxan yi.

12 Fekolonna fama foriyaan nan xɔn,
xaxilimayaan fama simaya xunkuyen nan
xɔn.”

13 “Koni Ala nan gbee fekolonna nun senben
na.

Maxadin nun xaxilimayana a tan nan yii.

14 Ala na naxan kala,
muxu yo mi na yitɔnɲɛ,
a na naxan sa kasoon na,
muxu yo mi na xɔrɔye.

15 Xa a mi tin tulen xa fa,
furun yi ti,
koni a na tulen beɲin,
bɔxɔn yi kala.

16 Senben nun kolonna a tan nan yi,
yanfantenne nun muxu yanfaxine birin a
tan nan bun.

17 A tan nan a ligama
yamaan kawandi muxune yi sigan ti
e san yigenla ra,
a yi kitisane findi daxune ra.

18 A tan nan mangane senben bama e ra,
a yi kasorasa dugin nagodo e ma.

19 A tan nan saraxaraline fan nasigama
e san yigenla ra,
a yi nɔya kɛndene kala.

20 A tan nan falan bama fala tiine yi,
a yi xaxilimayaan ba fonne yi.

21 A tan nan tɔɔn nafama kuntigine ma,
a yi senbɛmane senben kala.

22 A tan nan dimi yi feene raminin kɛnɛnni,
naxanye yi laxira yi, a yi ne makenɛn.

23 A tan nan siyane rawuyama ayi,
a yi e raxɔri.

A siyane ragbo ayi,
a yi e raxuya ayi.

24 A xaxinla ba yamaan kuntigine ma,
a yi e rabeɲin tonbonni kira mi dɛnaxan yi.

25 E lu dimini kɛnɛn mi dɛnaxan yi,
a yi e xun magi e ra alo dɔɔ minna.”

13

Yuba yi wa falan ti feni Ala xa

1 Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
“A mato, n yɛɛn bata na birin to,
n tunla bata na birin mɛ,
n yi a famu.

2 Ɛ naxan kolon,
n fan na kolon,
ε mi dangu n na.
3 Koni, n tan waxi
falan ti feni Ala Senbe Kanna nan xa,
n waxi n xa n mawuga Ala xa.
4 Koni ε tan wulen nan tun sama ɲɔndin ye
ma,
ε birin findixi dandan ti fuyanne nan na.
5 Xa ε yi ε dunde nun,
na yi finde ε fekolonna ra nen.
6 Ɛ n ma mawugan name,
ε tuli mati n ma mawuga xuiin na.
7 Ala makoon luyε ε tinxintareyaan ma ba,
ε wulene fala Ala mali feen na?
8 Ɛ waxi ε sa feni Ala nan fari n xili ma ba?
Ɛ Ala nan xun mafalama ba?
9 A na ε miriyane yate,
na fanɲε ε ra ba?
Ɛ nɔε a yanfe ba alo muxuna?
10 Ʋɔndin naxan na,
ε na kitin sa yetagin ma hali wundoni,
Ala falan tima nen ε xili ma.
11 Ɛ mi gaxuma a binyen yeε ra ba?
A magaxun mi ε suxe ba?
12 Ɛ sandane luxi nen
alo xubena,
ε xun mafala falane kalama nen
alo bendena.”
13 “Ɛ dundu, ε n lu!
N xa falan ti
hali sese n sota.
14 Nanfera n nan n fati benden xinɲε n jinne
ra,
nanfera n tinɲε sayaan ma?
15 Xa Ala wa, a xa n faxa,
n yengi mi fa sese ma
koni n waxi n sigati kiin xɔnba feni
a tan nan yetagi.
16 Na yeteen findima n ma kisin nan na,
bayo Ala kolontare yo mi tima a yetagi.
17 Ɛ tuli mati n ma falan na a fanɲin na,
n ma fe ye xaranna xa so ε tunla ma.
18 N bata n xun mafala feni tɔn,
n na a kolon a ɲɔndina n tan nan xa.
19 Nde waxi n xun maxidi feni?
Nayi, xa ɲɔndi mi n xa,
n tinxi n yi n dundu, n faxa.”
20 “N ma Ala,
fe firin gbansan masiga n na,
nayi, n mi luxunɲε i ma:
21 I ya xolon masiga n na,
i ya magaxun nama fa n suxu sɔnɔn.
22 Na xanbi ra, falan ti n xa,
n ni i yabe,
hanma n yi falan ti, i yi n yabi.
23 Yoli n hakene nun n yulubine yaten na?
N ma murute feene nun n ma yulubine yita
n na.
24 Nanfera i yetagin luxunma n ma,

i yi n yate i yaxun na?
25 I n tan nan magaxuma ba,
n tan naxan luxi
alo ɲɔxɔndena foyen sigan naxan na?
I n tan nan sagatanma ba,
n tan naxan luxi
alo malo dagi xarena?
26 I fe xolene sebema n xili ma,
i n ma dii ɲɔreyaan haken goronna dɔxɔ n
xun ma.
27 I n sanne sama kutun na,
i yeen tixi n sigati kiin birin na,
hali n san funfune,
i e birin nakorosima.
28 Koni, adamadiine kunma
alo wudi kalaxi,
alo xiine dugin kala kii naxan yi.”

14

Yuba mon yi yabin ti

1 Yuba mon yi a fala, a naxa,
“Adamadiin minixi ɲaxanla nin,
a siimayaan mi xunkuya,
a rafexi lanbaranna nan na,
2 a luxi nen
alo wudi fugen naxan minima,
a xara, alo nininna, a mi buma.
3 N ma Ala,
i yeen tima n tan nan na ba
naxan luxi alo adamadiin bodene?
I kitin nasoma en tan nan tagi ba?
4 Nde nɔε se sariɲanxin be se haramuxini?
Muxu yo.
5 I bata muxuna siimayaan danna ragidi,
i yi a siimayaan kikene yate,
a mi dangue naxanye ra
i naxanye saxi.
6 Nanara, i yeen ba muxun na,
a xa a matabu,
alogo a xa a waxatin naɲan boɲε xunbenli
alo walikεen yanyin naɲanma kii naxan yi.”
7 “Yigin wudin tan ma,
bayo a na sege, a mon yi mini,
a ɲɔxɔn mi ɲanma,
8 hali a salenna fori boxɔni,
a xun dungin yi faxa boxɔni,
9 igen neen fa sa a ma tun,
a mon bata a mabun,
a yi a pingine ramini
alo a yi kii naxan yi a foloni.
10 Koni, xa muxun faxa,
a senben bata ɲan.
Muxun na faxa, a sigan minen?
11 Igen ɲanma nen baani,
xudene yi xara.
12 Muxun na faxa,
a ɲanma na kii nin,
a mi fa kelima sɔnɔn,
fanni kore xonna na,
a mi xulunma,
a mi kelima a xixɔnli.”

13 “Xa i yi tinjɛ n luxunɛ laxira yi nun,
n yi lu na han i ya xɔlɔn yi ɲan!
I mɔn yi waxatin nagidi n ma,
n ma fe rabirama i ma waxatin naxan yi.

14 Koni muxun naxan bata faxa,
na mɔn kele ba?
N diɲama nɛn n ma wali waxatin bun,
han i fa n naxulunma waxatin naxan yi.

15 Nayi, n ni i yabɛ, i na n xili,
i na wa n to feni,
i tan naxan n daxi.

16 Anu iki, i n sigati kiin birin yatɛxi.

Koni na waxatini,
i mi fa n yulubine yatɛma,

17 i n ma murutɛ feene luxunma nɛn
benbenla kui,
i yi n hakene mafelu.”

18 “Koni, hali geyane,
nde luma bɛ e ra waxatin birin
han e xuya ayi,
hali fanyene,
e bama e funfuni a xunxuri yɛɛn ma,

19 igen luma nde bɛ gemene ra,
baa walanxine yi bɔxɔn tongo,
i fan adamadiine yigin kalama na kii nin.

20 I muxune yɛngema habadan,
e yi faxa,
i yi e yetagin masara, i yi e kedi.

21 Xa binyena e diine ma,
e mi na kolon.

Xa e rayarabi, e mi na yigbɛma.

22 A tan nan tun a tɔrɔn kolon,
a sunuxi a yetɛ nan tun ma fe ra.”

15

*Elifasi a falan firindena: Ala ɲaxudene
saranma nɛn e kewanle ra*

¹ Teman kaana Elifasi mɔn yi falan tongo,
a naxa,

² “Fekolonna lan a yi yabin ti
naxan tɔnɔ mi na ba,
naxan findixi fala fuun na?

³ I lan i yi i xun mafala fala buntarene ra ba,
naxanye tɔnɔ mi na?

⁴ I Ala yɛɛragaxun kalama muxune yi,
i e Ala maxandi feene xunna kalama.

⁵ I i hakene nan ma fe falama.

Fala ɲaxine nan i de.

⁶ N tan mi a ra,

i fala xuiin nan i yalagixi.

I deɛn nan i seren na.

⁷ I singe nan barixi adamadiine birin yɛɛ ra
ba?

I singe nan daxi benun geyane xa da ba?

⁸ I Ala wundo falane ramɛ nɛn ba?

I tan nan keden fe kolon ba?

⁹ I nanse kolon,
nxu mi naxan kolon?

I nanse famuma,
nxu mi naxan famuma?

¹⁰ Xun sexɛ fixɛne na,
fonne nxu yɛ,
naxanye fori i fafe xa.

¹¹ Ala i ralimaniyama falan naxanye ra,
i makoon mi ne ma ba,
nxu fala faɲin naxanye tima?

¹² Nanfera i bɔɲɛn tema?

Nanfera i yɛɛn xun sinma,

¹³ i niin nafɔɔ Ala xili ma,
i na fala sifane ti?

¹⁴ Nanse adamadiin na,
a yi a yetɛ yate sarɲandan na?
Naxan minixi ɲaxanli,
na finde tinxinden na ba?

¹⁵ Hali a malekane,
Ala mi lannayaan saxi ne yi.

Hali kore xɔnna,
a mi sarɲan a yɛɛ ra yi.

¹⁶ A xa lannayaan sa muxun tan yi di nayi,
naxan ɲaxu, naxan yanfan tima,
tinxintareyaan nafan naxan ma
alo igen min daxina?”

¹⁷ “N xa a yeɓa i xa, i tuli mati.

N xa a yeɓa n naxan toxi,

¹⁸ fekolonne naxan falaxi,

e nun e benbane,

naxanye mi sese luxunxi e ma,

¹⁹ Ala yamanan so naxanye gbansan yii,
xɔɲɛ yo munma yi so naxanye ye.”

²⁰ “Naxuden luma kɔntɔfinla nin a siimayaan
birin yi,

ɲaxankata tiina waxatin yatɛxin na a ra.

²¹ A wurundun xui magaxuxine mɛma,
bɔɲɛ xunbeli waxatini,
halagin yi fa a tan ma.

²² A mi laxi a mini feen na sɔnɔn dimini,
a faxama yɛngɛn nin.

²³ A donseen fenma,

koni a sɔte minɛn?

A kolon a faxan lɔxɔna a mamɛma.

²⁴ Kɔntɔfili feene nun kuisan feene a maga-
xuma nɛn,

e wuyaxi yi fa a xili ma
alo mangana ganla nan sigan yɛngɛni.

²⁵ Ne feene birin a sɔtɔma nɛn

bayo a bata susu Ala ra,

a murutɛ Ala Senbɛ Kanna xili ma.

²⁶ A keli nɛn Ala xili ma a tengbesenyani,
a ye masansan wure lefa gbeen tixi a yɛɛ ma.

²⁷ A yetagin tuyanxi,

a gbingin gbo,

²⁸ koni a luma nɛn taa rabeɲinxine yi,

banxi kui genle yi,

naxanye kalamatɔ a ra.

²⁹ Na kanna mi fa herin sɔtɔma,

a nafunla mi sabatima,

a fɔxɔn mi fa luma bɔxɔn fari sɔnɔn.

³⁰ A mi tangama sayaan ma,
a luma nɛn

alo tɛɛn wudi dungin naxan ganma,
Ala dɛ foyen yi a xali wulani.”

³¹ “A yigin saxi fuyanten feene nin,
koni a yetɛ nan yanfanma,
bayo fuyantenyaa nan findima a saranna
ra.

³² Na kamalima nɛn benun a xa faxa,
alo wudin naxan mi fa a maɲingima.

³³ A luxi nɛn alo manpa binla*
naxan a bogine rayolonma e mɔn xinde,
hanma alo oliwi binla
naxan fugeye yolonma a ra.”

³⁴ “Na ligama nɛn
bayo dii mi barima Ala kolontarene den-
bayane yi,
yanfan banxin naxanye kui,
ne findima tɛɛn balon nan na.

³⁵ Sɔxɔlɛ feene e yi,
na yi findi fe ɲaxine ra,
e yanfani tɔn e bɔɲɛni.”

16

*Yubaa yabina: Sereyana nde n xa kore
xonna ma*

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,
² “N bata fala sifani ito mɛ dɔxɔ wuyaxi,
ɛ birin findixi madɛndɛn ti ɲaxine nan na.
³ Danna fuyanten falani itoe ma ba?
Nanse ɛ tɔrɔma ɛ to n yabima na kiini?
⁴ N fan yi nɔɛ falan tiyɛ nɛn alo ɛ tan,
xa ɛ tan nan yi n tan na nun.
Nayi, n yi falane tima nɛn ɛ xili ma nun,
n yi n xunni maxa ɛ magele xinla ma,
⁵ n yi ɛ sɛnbɛ soma nɛn n ma falane ra,
n yi ɛ madɛndɛn ɛ tɔrɔni n ma fala faɲine
xɔn.”

⁶ “Koni, n ma falane mi nɔɛ n tan
madɛndɛnɲɛ n ma tɔrɔni.

Xa n na n dundu,
na fan mi se bɛ n ma tɔrɔn na.

⁷ Iki, Ala bata n sɛnbɛn ɲan yati!

A bata n ma denbayaan birin halagi.

⁸ A bata n fatin mafasa,
na yi findi sereyaa na n xili ma.

A to n naxɔsɔxi,
na yi findi n magi xunna ra.

⁹ Ala n yibɔma a xɔlɔni,
a n yɛngɛ,

a ɲinne raxinma n xili ma,
n yɛngɛ faan yi a yɛɛ ɲaxin ti n na.

¹⁰ Muxune e dɛni bima n xili ma,
e n konbi, e n dɛɛn bɔnbɔ,
e malan n xili ma.

¹¹ Ala bata n so tinxintarene yii,
a bata n so ɲaxudene yii.

¹² N yi bɔɲɛ xunbenla nin,
Ala bata fa n kaladeni.

A bata n suxu n xanbi ra,
a n nabira bɔxɔni.

A bata n lu
alo xalimakunla sa sɔtima seen naxan yi,
¹³ a xalimakuli wonle bata n nabilin.

Ala n sɔxɔnma n gbingini,
a mi kininkininma,

a n bɔɲɛn sa bɔxɔni.

¹⁴ A fama n xili ma alo sofana,
a n ɲaxankata, a lu n maxɔlɛ.”

¹⁵ “N bata kasa bɛnbɛli dugin nagodo n ma
sununi,

n mi naxan bama,
n lu xun sinxi burunburunni.

¹⁶ Wugan bata n yɛɛn gbeeli,
sayaan singanxi n yetagi.

¹⁷ Anu, n mi fe ɲaxi yo ligaxi,
n ma Ala maxandin yi sarɲan.”

¹⁸ “I tan Bɔxɔna, n faxamatɔn ni i ra,
i nama n wunla ye maluxun.

N wuga xuiin xa mɛ han habadan.

¹⁹ Iki yetɛni, serena nde n xa kore,
naxan seren bama n xa mɛnni.*

²⁰ N xɔyine n magelema,
koni n yɛɛn tixi Ala nan na n ma wugani.

²¹ Na kanna Ala solonama muxun xa,
alo adamadina a xɔyin xun mafalama kii
naxan yi.

²² Koni, n ma siimayaan bata a danna li,
n sigama nɛn kiraan xɔn,
xɛtɛ mi dɛnaxan yi.”

17

Yuba yigin yi kala

¹ Yuba mɔn yi a fala, a naxa,
“N yengin dasama,

n ma siimayaan yi ɲan,
gaburun dɔxi n yɛɛ ra.

² Magele tiine n nabilinni yati,
e fa fuma n ma, n mi nɔɛ xiye.”

³ “Ala, i bata tolimaan naxan maxɔdin n ma,
i yetɛɛn xa na so n yii.

Xa i tan mi a ra,
nde gbɛtɛ n ma donla goronna tongɛ?

⁴ Bayo i bata xaxinla birin ba n xɔyine yi,
na ma, i nama tin e xa nɔɔn sɔtɔ.

⁵ E luxi nɛn
alo muxun naxan yanfan soma a xɔyine xili
ma,
na yi findi tɔrɔn na a diine xa.”

⁶ “Muxune n magelema e sigine yi,
e dɛgen namini n yetagi.

⁷ N yɛɛne bata yidimi sununi,

* 15:33: Wudi binla nde na yi, mɛn kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

* 16:19:

n fati bænden bata yelefu ayi alo a nininna.

⁸ Muxu fajine na n to,

n kiin yi e ratereena,

santarene xələma n ma,

e yi n yate Ala kolontaren na.

⁹ Koni, tinxin muxune xa lu e kiraan xən,
naxanye sarıjan, ne senben sətəma nən.

¹⁰ Koni e tan, e xete, e mən xa fa.

N mi fekolon toma e ye.

¹¹ N ma siimayaan bata jan,

n ma wanle bata kala,

n waxən feene bata kala.

¹² N xəyine a falama, e naxa,

a kəeən findima nən a yanyin na,

fitirin na so, e fala a subaxan na a ra.

¹³ N xa n yigi sa laxira yi tun ba,

n na n sama dimini dənaxan yi?

¹⁴ N falan tima nən n gaburun xa

alo a tan nan n fafe ra.

N falan ti kunle xa

alo e tan nan nga nun n magilən na.

¹⁵ Nayi, n yigin minən?

Nde n yigin tōe?

¹⁶ Yigin laxira yi ba,

nxu birin na siga nxu sa nxu sa burunbu-
runni?"

18

Bilidadaa falan firindena: Fejaxi rabane saranna

¹ Suxa kaan Bilidada mən yi falan ti, a naxa,

² "I falan danma waxatin mundun yi?

Xaxili fen, na xanbi ra, en falan tiye.

³ Nanfera i nxu yatexi xuruseene ra?

Nanfera i nxu mirixi xaxilitarene ra?

⁴ Yuba, i tan nan i yete maxələxi i ya xələni.

I laxi a ra a muxune dunuğa rabəjinma

i tan ma fe ra ba?

Fanyen xa keli a dəxədeni i ya fe ra ba?"

⁵ "Naxudena tēe dēgen tuma nən,

a tanden yalanna yi jan.

⁶ Kenenna yi findi dimin na a konni,

a lənpun yi tu a xun ma."

⁷ "A madiganma nən a sigatiin senbeni,

a feene a rabirama nən.

⁸ A sanne suxuma nən yalaan na,

a sin yinla ra.

⁹ A suxuma a san tinban nan ma,

gbatun yi a suxu.

¹⁰ Lutin natixi a ye e ra bəxən nin,

wosona a kiraan xən.

¹¹ Gaxun luma ayi nən yiren birin yi,

a bira a san funfun fəxə ra."

¹² "A tan naxan senbe yi gbo,

a senben bata jan,

gbalon bata maso a ra.

¹³ Furen bata a fati kidin kala,

saya furen bata a salen seene kun a ma.

¹⁴ Sayaan bata a suxu a konni,

a yigi saxi dənaxan yi,

a yi a xali manga magaxuxin fəma.

¹⁵ Muxu gbete nəe dəxe nən a konni sənən,

a gbee mi fa a ra,

seri fupin bata sa a konna birin ma.*

¹⁶ A bata lu

alo wudin salenne na xara a bun,

a dēene yi xara a ma."

¹⁷ "A funfun birin bata jan bəxən fari,

a xinla mi fa falama kiraan xən sənən.

¹⁸ A bata radin dimini keli kenenna ma,

a yi jan dunuğa yi.

¹⁹ Dii yo mi a yii,

mayixete yo mi a xanbi ra,

muxu yo mi fa a konni sənən.

²⁰ Muxun naxanye sogeteden binni,

ne kabema nən a rajanna ma,

muxun naxanye sogegododen binni,

gaxun yi ne suxu.

²¹ Tinxintarena denbayaan luma na kii nin,

Ala kolontaren nan kon na ra."

19

Yuba yi Bilidada yabi

¹ Yuba yi a yabi, a naxa,

² "E luma n jaxankate

han waxatin mundun yi,

e n səxələ e falane ra?

³ E bata n konbi

han sanğa ma fu,

e mi yage n tōre sənən ba?

⁴ Hali n bata tantan,

n ma tantanna goronna luma n tan nan xun
ma.

⁵ Xa e e yete yite n xili ma,

e yi n mafala n yagi feen na,

⁶ nayi, e xa a kolon

a Ala nan tərəni ito ragidixi n ma,

a n mafilin a yalani.

⁷ Xa n gbelegbele tərəni ito bun,

n mi yabi sətəma.

N na xinla ti n mali feen na,

kiti kenden mi se.

⁸ Ala bata kiraan suxu n ye e ra,

n mi nəe dangue,

a yi dimin naso n ma kiraan xən.

⁹ A bata n ma binyen ba n yi,

a yi n ma xunna kenla ba n yi

naxan yi luxi

alo manga kəmətina n xa.

¹⁰ A bata n kala yiren birin yi,

n naxərima nən.

A bata n yigin kala

alo wudin talaxina.

¹¹ A bata xələ n xili ma han,

a yi n yate a yaxun na.

* 18:15: Na *seri fupin* sama faxa muxun konna ma nən alogo na xa rasarıjan.

12 A yengesone bata e malan,
e fa n xili ma,
e yi n konna rabilin.”

13 “A bata ngaxakedenne masiga n na,
naxanye n kolon,
ne bata siga ayi pon.

14 N kon kaane bata n nabepin,
n lanfane yi ninan n xon.

15 N ma muxune
nun n ma walike naxanle birin n yatexi
alo xɔɲena,
n bata findi xɔɲen na e yeε ra yi.

16 N na n ma walikeen xilima,
koni a mi n yabima,
hali n na a mafan.

17 N ma naxanla mi fa tinje n deen xirin ma,
n ma fe bata rapaxu n ma denbayaan ma.

18 Hali dii jɔɛne,
n napaxu e birin ma,
n na keli, e n mafala.

19 N napaxu n xoyi kendene birin ma,
hali naxanye rafan n ma,
ne bata e xun xanbi so n yii.

20 N bata doyen,
n kidin nun n xonne nan gbansan fan n ma.

21 N xoyine,
ε kininkinin n ma,
ε kininkinin n ma,
bayo Ala senben bata n naxankata!

22 Nanfera ε n sagatanma alo Ala?
ε munma wasa n naxankatadeni ba?”

23 “N yi waxi a xon ma nun
n ma falane yi sebe,

e yi sa kedini,

24 e yi sebe yoxo lefaan ma wure jɔε ralemu-
nxin na,

e yi kerenden fanyen ma han habadan!

25 N na a kolon

a n xunbamana a nii ra.

Dɔnxen na, a kelima nen,

a ti bɔxo xonna ma.*

26 Hali n fati kidin birin na kun fureni,
n gbindin sa Ala toma nen.

27 N na a toma nen,

n na a tan nan toma,

gbete mi a ra.

N kunfaxi na waxatin xon!

28 ε a falama, ε naxa,

‘En na a sagatanma di?

En fa feen mundun toma a ra

a yalagi xunna ra?’

29 Anu, ε yi lan nen,

ε gaxu silanfanna yeε ra,

amasɔɔ Ala ε saranma nen ε naxankatane ra
sayaan na.

Nayi, ε a kolonma nen a Ala kitin na.”

20

*Sofaraa yabin firindena: Naxudene xunna
kenla mi buma*

¹ Nama kaan Sofara mon yi a fala, a naxa,

² “N xaminxi ε miriyane fe yi
na nan n karahanma,

n xa yabin ti,

n mi fa nɔε dijε.

³ N bata n konbi xuine mε,
koni, n yabin tima nen xaxilimayani.

⁴ I mi a kolon ba, waxatin birin,
xabu adamadiine lu bɔxon fari,

⁵ a naxudene xunna kenla mi buma,
a Ala kolontarene sewan janma nen ma-
furen?

⁶ Hali a te han kore,

hali a xunna sa so kundani,

⁷ a lɔma ayi nen habadan

alo a gbiina.

Naxanye yi a toma,

ne a falama nen, e naxa,

‘A minen?’

⁸ A danguma nen alo xiyena,

a funfun yi lo ayi,

a janma nen

alo xiyen kɔεn na.

⁹ Muxun naxan yi a matoma,

na mi fa a matoma sɔnɔn,

hali a dɔxɔden mi fa a toma sɔnɔn.

¹⁰ A diine karahanxin yi yigelitone yii
raxete,

e tan yeteen yi a nafunle raxete na muxune
ma.

¹¹ Hali a siimayaan to munma yi xunkuya,
a yi sa a gaburun na.”

¹² “Fe naxin naxun a de

alo sukana,

a naxan luxunma a lenna bun,

¹³ a naxan madunxunma a de,

a mi waxi naxan xa jan,

¹⁴ koni a donseen kunma nen a kui,

a findi fɔɔgɔɔn xɔlen na.

¹⁵ A bata nafunle magerun,

koni a e baxunma nen,

Ala e raminima nen a kui.

¹⁶ A yi fɔɔgɔɔn xɔlen nan madunxunma,

sajin xɔlen nan a faxama.

¹⁷ Kumin nun nɔnɔn gbo yamanani

alo baa igena,

koni a mi fa na toma sɔnɔn.

¹⁸ A tɔnɔn naxan sɔtɔxi,

a na raxete ma nen,

a mi a donma,

a mi fa a yulaya seene tɔnɔn sɔtɔma sɔnɔn.

¹⁹ Na birin ligama nen

bayo a yigelitone naxankata nen,

a yi e rabejin,

a yi banxina nde tongo

a mi naxan tixi.”

* 19:25: Na *xunbamana* fe mon sebexi Yuba 9.33 nun 16.19-21 kui.

20 “A mi yi wasama a kunfani,
nanara, a nafunla sese mi yi luma.
21 Muxu yo mi tangama a kunfan ma,
koni a herin mi buma.
22 A kontofilima nen
hali a herini,
toroyaan sifan birin yi fa a ma.
23 A na a kuiin nafe,
Ala a xolon nafama nen a xili ma,
a godoma nen a ma alo tulena,
a findi a balon na.
24 Xa a gi wure silanfanna bun,
xalimakuli sula daxin nan sa a yisaxonma.
25 A xalimakunla botinma nen a fatini,
naxan jone bata sa a bojen saxon,
koni sayaan magaxuna a suxuma nen.
26 A nafulu ramaraden nafema
dimi gbeen nan tun na.
Teen yi fa a halagideni
muxe mi naxan nadegexi,
muxun naxanye mon na lu a konni,
teen yi ne fan gan.
27 Kore xonna a hakene raminima nen
kenenni,
boxo xonna yi keli a xili ma.
28 A nafunle yi makuyama a ra nen,
Ala na a xolon nagodo a xili ma laxon naxan
yi.
29 Ala fe jaxi rabane rananma na kii nin,
Ala na nan findixi a keen na.”

21

*Yuba yi Sofara yabi: Nanfera jaxudene
herini?*

1 Yuba mon yi falan ti, a naxa,
2 “E tuli mati,
e tuli mati n ma falan na,
e n nalimaniyama na kiini.
3 E tin n xa falan ti,
n na falan ti,
nayi, e noe n magele nen.
4 N na n mawugama adamadiine nan xon
ba?
En-en de! Nanfera nayi,
e waxi a xon a n xa dija?
5 E na e miri n ma fe ma,
e kabema nen,
e yi e yiin sa e de ra,
e yi e dundu.
6 Feen naxan birin n sotaxi,
n na n miri ne ma,
n kuisanma nen,
n fatin yi xuruxurun n ma.”
7 “Nanfera jaxudene mon e nii ra?
Nanfera e siimayaan buma?
Nanfera e senben sotama?
8 E yi e yixetene to sabate e dexon ma,
e yi e mamandenne to.
9 Feene birin lanxi e yii,
e mi gaxuma,
Ala mi e rataronma.

10 E turane e jinge gilene rawuyama ayi
waxatin birin,
e jingene diine barima,
e mi faxama.
11 E diine e gima na xun xon
alo xuruse diine, e yi e bodon.
12 E sigin sama kondenna nun tanban xuini,
xulen xuini nafa n ma.
13 E na e siimayani dangu a fajin na,
e siga laxira yi boje xunbenli.”
14 “Anu, e a falama Ala xa,
e naxa, ‘I masiga nxu ra,
nxu mi waxi i ya kirane kolon feni.
15 A lan nxu yi findi Ala Senbe Kanna
konyine ra ba?
Ala mafanna tonon finde nanse ra nxu xa?’
16 E laxi a ra a herin kanna e tan nan na,
koni, e fe yitonxine ranaxu n ma.”
17 “E bata jaxudene lenpun to tuye sanja ma
yoli?
E bata e to gbaloni ba?
E bata Ala to e ratoronje a xoloni ba?
18 E luxi nen ba
alo foyen sexen naxan xalima,
alo wuluwunla xuben naxan yitema?
19 E a falama, e naxa,
‘Ala jaxudene hakene saranna ramaraxi e
diine nan xa.’
Koni, e hakene yi lan a xa saran e yeteen nan
na,
alogo e xa a kolon.
20 A yi lan e yeteen yi e halagin to,
e yi Ala Senbe Kanna xolen min.
21 A denbayaan bote mundun fa a tan xa
a faja xanbini?
22 Nde noe Ala xaranye fe kolonna ma,
a tan naxan malekane makitima?
23 Muxuna nde faxama heri gbeen nin,
kontofili yo mi a ma,
a bojen xunbelixi,
24 a tuyanxi,
senben mon a ra.
25 Muxu gbete bojen sunuxin yi faja,
a mi fe faji yo soto hali keden pe.
26 Koni, e firinna birin sama benden nin,
kunle yi e don.”
27 “N bata e miriyane kolon ki faji,
e feen naxanye yitonxi n xili ma.
28 E a falama nen,
e naxa, ‘Muxu gbeeni ito,
a banxin minen?
Jaxuden konna go?
E mi fa na.’
29 Koni, e mi dangu muxune maxodinxi ba?
E mi laxi e sereyaan na ba?
30 Gbalon na fa,
fe jaxi rabane yi kisi,
Alaa xolon na fa,
a mi sese ligama e tan na.

31 Nde e raxɔɛ e fe raba kiin ma?
 Nde e saren fiyɛ e kɛwanle ra?
 32 E na e maluxun,
 muxune yi e yengi dɔxɔ e gaburune xɔn,
 33 meremeren bende yelefuxine yi sa e fari.
 Dunuɔa muxune birin birama nen e fɔxɔ ra,
 gali gbeen yi siga e yeɛ ra.
 34 Nanfera nayi ε n masabarima fala fuune
 ra?
 Yanfa falane nan tun ε yabine ra.”

22

*Elifasi a falan saxanden Yuba xa: Hake
 kanna nan Yuba rayati!*

1 Teman kaana Elifasi mɔn yi falan ti, a
 naxa,
 2 “Adamadiin tɔnɔna Ala ma ba?
 Hali xaxilimana,
 a tɔnɔn luma a yete nan tun ma.
 3 I na tinxinɛ ayi,
 na tɔnɔna Ala Senbe Kanna nan ma ba?
 Xa fe mi i sigati kiin na,
 na munanfanna a ma ba?
 4 I mirixi a ma ba
 a Ala i ratɔrɔnma nen,
 a i xali kiti sadeni,
 i to gaxuxi a yeɛ ra?
 5 I ya fe ɲaxine mi gbo ba?
 I hakene dan mi na.
 6 I yi toliimaan tongoma i ngaxakedenne yii
 fuun nin,
 i yi e dugine ba e ma,
 i yi e magenla lu.
 7 I mi yi igen soma muxun yii
 min xɔnla naxan ma,
 i yi tondi donseen soɛ kamɛtɔɔn yii.
 8 Yamanan yi senbɛmaan nan yii,
 wasoden nan yi dɔxi yamanani.
 9 I yi kaɲa gilene raxɛtɛma nen e yii genla ra,
 i yi kiridine ɲaxankata.
 10 Nanara, i rabilinxi luti ratixine ra,
 gaxun yi i suxu xulen.
 11 Nayi, i mi dimini ito toma ba,
 i mi fufani ito toma ba
 naxan i rabilinxi?”

12 “Ala mi kore xɔnna xan ma ba?
 Sarene mato kore, e mate pon!
 13 I a falama, i naxa,
 ‘Ala nanse kolon?
 A nɔɛ kitin se kunda dimin xanbi ra ba?
 14 Kundana a yeɛ ma,
 a mi sese toma,
 a nɛma kore xɔnna rabilinɛ.’
 15 I mɔn waxi lu feni kira fonni ito xɔn ba,
 muxu ɲaxine sigan tima naxan xɔn?
 16 E faxan nen
 benun e waxatin xa li,
 alo fufa gbeen banxi kanken xalima kii
 naxan yi.
 17 E yi a falama nen Ala xa,
 e naxa, ‘I masiga nxu ra.

Ala Senbe Kanna nan i tan na,
 koni i nɔɛ nanse lige nxu ra?”
 18 Anu, Ala nan e banxine rafe nafunla ra.
 Ee! ɲaxudene fe yitɔnxine rapaxu n ma!
 19 Tinxindene na e to gbaloni, e sɛwa.
 Sontarene e magelema nen, e naxa,
 20 ‘En yaxune bata raxɔri!
 Tɛɛn yi e yiiseene halagi.’ ”

21 “Lanna xa lu ε nun Ala tagi,
 nayi, i bɔɲɛ xunbenla sɔtɔma nen,
 i herin sɔtɔ.
 22 Ala i xaranma naxan ma,
 i na suxu,
 i yi a falane sa i bɔɲɛni.
 23 Xa i mɔn fa Ala Senbe Kanna ma,
 a mɔn i senbe soma nen.
 I xa tinxintareyaan masiga i konna ra,
 24 i xa i ya xɛma fajin woli ayi bɔxɔni,
 hanma i sa a bira xude yi gemene longonna
 ra.
 25 Ala Senbe Kanna nan xa findi i ya nafunla
 ra,
 alo xɛmaan nun gbeti fixe gbeena i xa.
 26 Nayi, i sɛwan sɔtɔma nen Ala Senbe Kanni,
 i xunna kenla sɔtɔ Ala yetagi,
 27 i yi a maxandi, a yi i yabi,
 i yi i de ti xuine rakamali.
 28 Xa i fena nde ragidi,
 Ala a rakamalima nen i xa,
 kenenna luma nen i ya kiraan birin xɔn.
 29 Ala na muxuna nde rayagi,
 i a falama nen
 a Ala na ligaxi nen
 bayo wasoden nan na kanna ra,
 koni, naxan na a yete magodo,
 Ala na rakisima nen.
 30 Ala nan sɔntarene xunbama,
 nanara, xa i sarɲan,
 a i xunbama nen.”

23

*Yubaa yabina Elifasi xa: Yuba mi fa Ala
 toma*

1 Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
 2 “N ma mawugan mɔn findixi muruten nan
 na to,
 n yiin saxi n de ra,
 koni n wuga xuiin mɔn minima.
 3 Xa n yi a kolon nun Ala denaxan yi,
 n yi sigama nen han a konni,
 4 n yi n ma mawugan yita a ra,
 n yi n xɔnba fala wuyaxi ti a xa.
 5 Nayi, n yi a kolonma nen
 a n yabima falan naxan na,
 n yi a famu
 a naxan falama n xa.
 6 A yi kele n xili ma a senbe gbeeni ba?
 En-en de, a yi a tuli matima nen n na.
 7 A yi a kolonma nen
 a muxu fajin nan falan tima a xa.
 Nayi, n yi tangama nen kitin ma habadan.”

8 “Koni, n na siga sogeteden binni,
a mi na,
n mi a toma sogegododen binni,
9 n na a fen n kɔmɛnna ma,
n mi a toma,
n na xɛtɛ n yiifanna mabinni,
n mi a toma.
10 Anu, a n ma kiraan kolon.
A na n fɛsɛfɛsɛ tɔrɔni,
n sariɲanxin minima nɛn
alo xɛmana.
11 N biraxi a san funfun nan tun fɔxɔ ra,
n lu a kiraan xɔn,
n mi keli a xɔn.
12 N mi tondi a yamarine suxɛ,
n na a falane birin namara nɛn n bɔɲɛni.
13 Koni, a na fena nde ragidi,
nde a ligɛ a na masara?
A na wa naxan xɔn, a na liga.
14 A naxan nagidixi n ma,
a na nan nakamalima,
anu a mɔn na fe sifa wuyaxin nagidixi n ma
yɛɛn na.
15 Nanara, n gaxuma Ala yɛɛ ra.
N na n miri, n gaxu a fe yi.
16 Ala bata n tunnaxɔlɔ n ma,
Ala sɛnbɛ Kanna bata n nafe gaxun na.
17 Koni hali dimin to so n ma,
a yi n nabilin,
hali n mi fa sese toma,
n mi n dundu.”

24

*Yuba mɔn yi falan ti: Nanfera Ala mi
ɲaxudene makitima?*

1 “Nanfera Ala sɛnbɛ Kanna mi kiti waxa-
tine saxi?
Nanfera naxanye a kolon
ne mi a toma kelɛ muxu ɲaxine xili ma?
2 Muxu ɲaxine xɛ bɔxɔne danne fari sama,
e xuruseene muɲama,
e yi e raba,
3 e kiridin nan ma sofali suxuma,
e kaɲa gilɛn nan ma ɲinge makankanma
tolimani,
4 e tɔrɔ muxune radinma ayi kiraan xɔn,
yamanan yiigelitɔne birin e luxunma e
bun.”
5 “Yiigelitɔne sigama e wanla ra nɛn,
e sa e donseen fen burunna ra,
e sa e diine balon fen
alo burunna sofanle tonbonni.
6 E sa e xuruseene balon fen
muxu gbɛtɛye xɛɛne ma,
e lu ɲaxudene manpa bogi dɔnxɛne maken-
tunɲɛ.
7 E ragenle nan xima kɔɛɛn na,
dugi mi e ma,
bitingan mi e yii xunbenla ra.
8 Tulen naxan fama geyane fari,
na e bɔnbɔma xunbenli,

banxi mi e yii,
e saxi fanyene nan ma.”

9 “Muxu ɲaxine yiigelitɔna diin tongoma a
yii doli saranna ra,
hali kiridina,
e xasunma xɪɲɛn na a nga yii.
10 Yiigelitɔne ragenla nan sigama,
dugi mi e ma,
hali e to malo xidine maxali,
kamɛna e ma,
11 e oliwi turen bama muxu gbɛtɛne
sansanne kui,
e walima manpa rafaladeni,
koni e mi nɔɛ sese minɲɛ.
12 Muxune faxamatɔɔn wugama taani,
muxu maxɔlɔxine wugama e mali feen na,
anu na fe mi findɛ tɛrɛna fe ra Ala xa.”

13 “Kɛɛɲyaan naɲaxu muxu ɲaxine ma,
kira yiyalanxin mi rafan e ma,
e mi sigama a xɔn.
14 Faxe tiin kelima sogen godo waxatin nin,
a yi yiigelitɔɔn nun tɔrɔ muxun faxe,
a muɲan ti kɔɛɛn na.
15 Yalunden ɲinbanna nan mamɛma,
a a falama nɛn, a naxa,
‘Muxu yo mi n toma,’
a yi a yetagin luxun.
16 Muɲaden banxin dɛɛn kalama kɔɛɛn nan
na,
yanyin na, a yɛtɛ mabalan a konni,
a mi kɛnɛna kolon.
17 Na muxune yanyin fɔlɔma sogen godo
waxatin nin,
e bata dari kɔɛɛn magaxu feene ra.”

18 “Koni ɛ tan a falama, ɛ naxa,
‘ɲaxuden xalima nɛn
alo se yelefuxina igen xun ma,
a dɔxɔden yi findi yire dangaxin na bɔxɔn
fari,
a mɔn mi fa walima a manpa bili xɛɛn ma.
19 Balabalan kɛsɛne xuyama ayi kii naxan yi
sogen na,
yulubi kanne sigama na kii nin laxira yi.
20 Hali naxanye e barixi,
ne ɲinanma nɛn e xɔn,
e findi donseen na kunle xa,
e fe falan mɔn yi dan.
Nanara, tinxintareyaan kalama nɛn
alo wudin na bira.”

21 “ ‘Na muxune ɲaxalan gbantane tɔrɔxi
nɛn,
e mi kaɲa gilɛne mali.
22 Koni Ala nɔɛ sɛnbɛmane raxɔɛ a sɛnbɛni
nɛn,
a na keli, a muxu ɲaxine halagi.
23 Ala ne luma bɔɲɛ xunbenla nun marakan-
tanni,
koni a yɛɛn tima nɛn e sigati kiin na.

24 Na muxune sabatima nen waxati di,
koni nan xanbi ra, e lo ayi,
e konkɔɔnma nen
alo ɲɔɔnde xarena,
e xun sinma nen
alo se tonsanna xaba daxina.' "

25 "Xa a mi na kiini,
nde n matandɛ,
a n ma falan nakala ayi?"

25

*Bilidadaa falan saxandena: Adamadiine
mi tiye Ala yetagi*

¹ Suxa kaan Bilidada yi Yuba yabi, a naxa,
² "Senben nun magaxuna Ala nan yi,
a tan nan bɔɲɛ xunbenla rafama
han kore xonna ma.
³ Nde nɔɛ a ganla yate?
A sopen mi tema nde xun ma?
⁴ Adamadiin nɔɛ tinxiɲɛ di Ala yete ra yi?
Naxan barixi ɲaxanla xɔn,
na rasariɲanma di?
⁵ Hali kiken mi fixa Ala yete ra yi,
hali sarene mi sariɲan.
⁶ Adamadiine tan di nayi,
naxanye tide xurun
alo konene nun kunle?"

26

*Yubaa yabin Bilidada xa: Inyabima fuun
nin*

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "I fatan senbetarene maliye yati!
I bata fa fangatarene malideni!
³ I fatan fekolontaren kawandɛ,
i yi a maxadi han!
⁴ Koni i ya falane tima nde xa?
I falani itoe tongoxi nde yii?"
⁵ "Faxa muxune niine xuruxurunma Ala
yɛɛragaxuni laxira yi,
naxanye bɔɔɔ bun igene bun.
⁶ Ala yɛɛn laxira yiren birin na,
hali sayani muxɛ mi e luxunɲɛ a tan ma.
⁷ Ala nan kore xɔnni fulunxi na yigenla xun
ma,
a bɔɔɔn singan na yigenli.
⁸ Ala tulɛn namarama kundani,
koni kundane mi kalama igen binyen bun.
⁹ A yi a mangaya gbɛɛn luxun,
a yi a kundaan sa a yete ma.
¹⁰ Ala yi digilinna sa fɔɔɔ igen xun ma,
naxan dan findixi kenenna nun dimin nara-
landen na.
¹¹ Kore xonna senbetenne xuruxurunma,
e kabɛ Alaa xɔɔn ma.
¹² Ala bata fɔɔɔ igene nɔ a senbeni,
a yi ige yi ninginangan Raxabi faxa a xaxil-
imayani.
¹³ A foyen bata kore xonna fixa,
a bata ige yi sube ɲaxin faxa a yiin na,

sajin naxan a gima.

¹⁴ A wali xurine nan itoe ra,
nxu a ɲununɲunun xuiin nan tun mɛma.
Nayi, nde nɔɛ a senben galan xuiin kolonɲɛ?"

27

Yuba mɔn yi yabin ti: Sontaren nan n na

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² "N bata n kɔɔ habadan Ala yi,
naxan tondixi n ma kitin se,
Ala Senbe Kanna
naxan n niin nafexi xɔɔn na,
³ xa n niin mɔn n yi,
xa Alaa foyen mɔn soma n ɲɔɔni,
⁴ n bata n kɔɔ
n deen mi tinxiɲɛ falan tiye,
wule yo mi mine n de.
⁵ Na miriyaan makuya n na,
n xa ɲɔɔndin fi e ma.
Han n yi faxa,
n mi n ma fetareya wanle kale,
⁶ n luma nen tinxiɲɛ,
n mi a beɲiɲɛ mume,
n xaxinla mi n yalage n ma simayani
mume!"

⁷ "N yaxun nan lan a yate ɲaxuden na,
naxan kelima n xili ma,
na xa yate tinxiɲɛn na!

⁸ Ala kolontarena a yigin sama nanse yi,
Ala na a niin ba a yi?"

⁹ Tɔɔɔn na fa a ma,
Ala a gbelegbele xuiin name ba?
¹⁰ A sɛwan sɔɛ Ala Senbe Kanna yii ba?
A Ala maxandɛ waxatin birin ba?"

¹¹ "Iki, n na Ala senben yitama nen e ra,
n mi Ala Senbe Kanna miriyane luxunma e
ma.

¹² E birin bata a to ki faɲi,
nayi, nanfera e yete luma fe fuune yi?"

¹³ "Ala nan keeni ito ramaraxi ɲaxuden xa,
ɲaxankata tiin naxan sɔɔɔma Ala Senbe
Kanna yii fa fala:

¹⁴ Xa e diine wuya,
e faxama yengɛn nin,
donseen yi dasa e yixetene ma.

¹⁵ Naxanye na lu e xanbi ra,
furen yi ne faxa,
e kaja gilene mi e wugama.

¹⁶ Hali e gbeti fixɛn makɔ
alo burunburunna,
e nun dugina alo borona,
¹⁷ tinxiɲɛ muxune nan e dugine ragodoma e
ma,

sontarene nan e gbeti fixɛni taxunma e ra.

¹⁸ E banxine kala ɲaxun
alo dondoli xuyenna,
alo kantan muxuna bubuna.

¹⁹ E sama nen nafulu kanyani,
koni a danna nan na ra,

e na xulun,
 e lima nen sese mi na.
²⁰ Gaxuna e ratere nama nen
 alo fufana,
 wuluwunla yi e xasun kaeen na.
²¹ Sogeteden foyen yi e tongo,
 a yi e xali wulani,
 a yi e ba e daxodeni,
²² a yi e radinjɛ ayi kininkinintareyani,
 e yi e gi a senben bun ma.
²³ Yamaan yi e yii bonbo e magele feen na,
 muxune yi kolin e daxode fonne birin kala
 kii ma.”

28

Fekolonna wundona

¹ “Nɔndin na a ra,
 gbeti wure fixen geden na,
 xɛmaan fan nasariɔpanden na,
² wuren bama benden nin,
 wure gbeela fan bama gemen nin.
³ Wuren fen muxune kenenna raminima
 dimin nin bɔxɔn bun,
 e godoma wuren fenɛ han a dandena,
 e wuren fen naxan luxunxi dimini bɔxɔn
 bun.
⁴ Wuren fen muxune yili tilinxine gema
 burunna ra,
 muxu gbete yo mi sige denaxan yi,
 e makuya muxu gbete ne ra,
 e singanxin nan walima e yinle ra lutine ra.
⁵ Bɔxɔ xɔnna donseen fima en ma,
 koni, a bunni maxaxi alo tɛen nan a ganxi.
⁶ Gɛmɛ mamiloxi fajine toma fanye yirene
 nin,
 xɛma fujin toma benden nin.”

⁷ “Dugane mi na bɔxɔ bun kirane kolon,
 segen yɛen mi ne toma,
⁸ burunna sube yo munma siga e xɔn,
 yata yo munma dangu e xɔn.
⁹ Koni, muxun susuma fanyen ge,
 a yi geyane ge han e danna,
¹⁰ a folon gema fanyene yi,
 a yi se kendene birin to a yɛen na,
¹¹ a yi xude xunne xɔri,
 naxan luxunxi,
 a yi na ramini kenenni.”

¹² “Koni, fekolonna minen yi?
 Xaxilimayaan dɔxi minen yi?
¹³ Adamadiine mi a saren kolon,
 a mi niiramane ye bɔxɔ xɔnna fari.
¹⁴ Fɔxɔ ige gbeena a falama,
 a naxa, ‘A mi n tan yii.’
 Baan fan a falama,
 a naxa, ‘A mi n tan yii.’
¹⁵ Fekolonna mi sote xɛmaan xɔn,
 a mi sare gbeti fixen na,
¹⁶ xɛmaan naxan kelima Ofiri yamanani,
 a mi sote na ra,
 hanma onixi gɛmɛ tofajina,

hanma gɛmɛ mamiloxi fajina.
¹⁷ A mi se xɛmaan ma,
 a mi se kilasi gɛmɛ fixe fajin ma,
 a mi masare xɛma fajin goronna ra.
¹⁸ A dangu korala gɛmɛ tofajin
 nun gɛmɛ gbete ra
 naxan fixa alo dayimuna.
 Fekolonna dangu bɔxɔ bun nafunla birin
 na.
¹⁹ Topasi gɛmɛ fajin
 naxan keli Kusi yamanani,
 a mi se na ma,
 a mi misale xɛma sensenna ma.”

²⁰ “Nayi, fekolonna kelima minen yi?
 Xaxilimayaan dɔxi minen yi?
²¹ A luxunxi niiramane birin ma,
 hali xɔliin naxanye kore xɔnna ma,
 ne mi a toma.
²² Sayaan nun laxira yi a fala,
 e naxa, ‘Nxu a xinla nan gbansan mexi.’ ”

²³ “Koni, Ala a kiraan kolon,
 a tan nan keden a daxoden kolon,
²⁴ bayo a tan nan toon tima
 han bɔxɔn danna,
 a seen birin toma kore xɔnna bun.
²⁵ A tan foyen senben danna saxi,
 a yi igene danna sa,
²⁶ a yi tulen danna sa,
 a yi galanna kiraan sa.
²⁷ Nayi, Ala yi fekolonna to,
 a yi a fɛfɛfɛse, a yi a makeɛnɛn.
²⁸ Na xanbi ra,
 a yi a fala adamadiine xa, a naxa,
 ‘Marigin yeeragaxun nan findixi fekolonna
 ra!
 Xaxilimayaan nan feɔaxin matangan na!’ ”

29

Yubaa xun mafalana: Waxati danguxine yiɔaxun

¹ Yuba mɔn yi falan ti, a naxa,
² “Xa n yi luye nun
 alo waxati danguxine yi,
 na yi lanɛ!
 Na waxati danguxine yi,
 Ala yi yengi dɔxi n xɔn nun,
³ a lenpun yi dege ma n xun ma,
 n yi sigan tima a kenenna nin
 hali kaeen na.
⁴ N yi kendɛ,
 Alaa xanuntinyaan yi n konni.
⁵ Na waxatini,
 Ala Senbe Kanna mɔn yi n xɔn,
 n ma diine birin mɔn yi n dexɔn,
⁶ n yi n sanne maxama nɔnɔn fɛnɛn nan na,
 hali turen yi minima fanyeni n xa!

⁷ Na waxatini,
 n na yi mini siga taan so deen na,
 n sa n ma gbeden dɔxɔ yamaan malandeni,

8 banxulanne yi n to,
 e yi xεtεma nεn,
 fonne yi keli,
 e lu tixi n yetagi,
 9 kuntigine yi e falan dan,
 e dundu,
 10 mangane yi e falane dan,
 e lenne yi xidi e de kankeni.
 11 Muxu yo na yi n ma falane me,
 na kanna yi a falama nεn n ma a dubadiina.
 Muxu yo na yi n to,
 a yi n matoxo,
 12 amasoto n yi yiigelitone ratangama
 naxanye yi e mawugama n xa,
 n yi kiridine ratanga
 muxu yo mi naxanye malima.
 13 Saya furen yi muxun naxanye ma,
 ne yi dubama n tan nan xa,
 n yi kapa gilen nasewama.
 14 Tinxinyaan yi ragodoxi n ma
 alo n ma domana,
 kiti kendεn nan yi findixi n ma dugin nun n
 ma komotin na.
 15 N tan nan yi findixi danxutεon yeεne ra,
 n tan nan yi madontεon sanne ra.
 16 N yi findixi tεo muxune fafe ra,
 n yi xεjεne xun mayenge kitini.
 17 N tan nan yi tinxintarene senben kalama,
 n yi e se tongoxine ba e yii.

18 Nayi, n yi a fala n yetε ma,
 n naxa, 'N faxama nεn sabatini,
 n ma lεxone gboma ayi nεn
 alo jεmensinna,
 19 n luma nεn alo wudina,
 naxan salen sinxi igeni,
 xiila sama naxan yi ra kεεn na.
 20 N ma binyen gboma ayi nεn,
 n senben mi janna mumε,
 a lu alo xali bandunxina.' "

21 "Na waxatini,
 muxune yi e tuli matima n na sabarini.
 N na yi e kawandii,
 e yi e dundu.
 22 N na yi falan ti,
 e mi yi a matandima.
 N ma falane yi luxi nεn e xa
 alo tulen naxan godoma bεxo xaren ma.
 23 E yi n mamεma nεn
 alo e tulen mamεma kii naxan yi,
 e deεne yi lu yibixi n bun
 alo muxun naxanye tulen mamεma soge
 furen na.
 24 E na yi yigitεge,
 n yi e ralimaniya,
 e mi yi wama fula feni n ma fanna ra.
 25 N tan nan yi dεxi e xun na,
 n kiraan yita e ra,
 alo mangana a ganla xun na,
 alo muxun naxan tεo muxune
 masabarima."

30

Yubaa xun mafalana: Tεoɔya waxatin

bata fa

1 "Koni iki,
 n bata findi magele seen na diidine xa,
 naxanye babaye yi rajaxu n ma,
 han n mi yi tinjεe
 e lu n ma barene ye
 n ma xuruseene kantandeni.
 2 E babane yi nεe nanse ligε n xa e senbeni?
 E senben birin bata yi jan.
 3 Kamen nun tεon bata yi e raxadan,
 e yi donseen fenma tonbonna nin,
 4 e yi donseen fenma fεtεonne nin burunna
 ra,
 budemaan nan tun yi e yii balon na.
 5 E yi kedixi muxune ye,
 muxune gbelegebele e fεxo ra
 alo mujadene nan yi e ra.
 6 E yi e banxine tima geya kankene nan na,
 e nun yili yirene nun faran yinle ra.
 7 E yi wugama fεtεondine nin
 alo sofanle,
 e yi sa e sa janle yi.
 8 Xaxilitarene nan ne ra,
 xili mi e ra,
 naxanye yi kedima gbelemεn na ya-
 manani."

9 "Koni iki,
 n bata findi magele seen na e sigine yi,
 e lu n konbe tun.
 10 N rajaxu e ma,
 e masigama n na.
 E mi sikεma degen namine n yetagi.
 11 Bayo Ala bata n senben kala,
 a yi n nayarabi,
 e mi fa yagima feen ligε n na.
 12 Muxu kobine kelima n xili ma n yiifanna
 ma,
 e katama n nabiradene e sanne ra,
 e n yεngεma
 alogo e xa n halagi.
 13 E bata n ma kirane kala.
 Birin kataxi ghalon xa n soto,
 e mako mi muxu yo ma na feni.
 14 E fa n yεngεma
 alo sofane na fu taan ma
 e yinna rabira.
 E mi sikεma fadeni n xili ma
 n jajankata waxatini.
 15 Gaxun bata n nabilin,
 n ma binyen bata siga
 alo foyen nan a xalixi,
 n ma herin waxatin bata dangu
 alo kundana."

16 "Iki, n niin bama n yi.
 Tεo lεxone bata n li.
 17 Xεlena n suxuma kεεn na
 han n xonne,
 naxan dan mi na.

18 Ala n suxuma a senben birin yi n ma
domaan ma,
a yi n yideten
alo doma kœen naxan muxune kœeni
detenma.

19 A bata n woli boroni.
N bata lu
alo xuben nun burunburunna.”

20 “N ma Ala, n na i xilima,
koni i mi n yabima.
N tima i yetagi,
koni i n matoma nen gbansan.

21 I bata i yeœ xodœœ n ma,
i n yenge i senben birin na.
22 I bata n lu foyeni, a lu sigœ n na.
Wuluwunla n xalima na xun œon.
23 N na a kolon a i n xalima sayaan nin,
niiramane birin sigama denaxan yi.”

24 “N mi yi tœrœ muxune mali ba,
naxanye n xili e ðaxankatani?
25 Naxanye yi tœrœxi,
n mi wuga ne œon ba?
N bœnen mi yi sunu yiigelitœne fe ra ba?

26 N yengi yi fe fajine nan ma,
koni fe ðaxine bata fa.
N yi kenœna nan mamœma,
koni dimin bata fa.
27 Xabu tœrœna n sœtœ,
n kui seene jinma.
28 N sigan tiin dimin nan tun yi,
n mi sogen toma mume!
N tima yamaan tagi,
n yi e mafan n mali feen na,
29 n wuga xuiin minima alo kankone,
alo dangaranfulene.
30 N fati kidin bata fœrœ n ma,
a yi koyen.
Fati mawolonna bata n œonne yili.
31 N ma kondenna bata findi sunu sigi sa
seen na,
n ma xulenna yi findi wuga seen na.”

31

Yubaa xun mafalan danna

1 “Nxu nun n yeene bata layirin xidi fa fala
n nama sungutunna mato kunfani.
2 Xa n na liga,
Ala nanse rafœ n ma keli kore?
Ala senbe Kanna keen mundun nafama n
ma keli kore?
3 Halagin mi fama tinxintareyaan xan œon
ba?
Gbalon mi fama hake kanne xan xa ba?
4 Ala mi n sigati kiin toma ba?
A mi n san funfunne birin yatœn kolon ba?”
5 “Na ma, n sigan ti nen fuyantenyani ba?
N sanne yi birama yanfan nin ba?
6 Ala xa n sa sikeli tinxinin fari,
a yi n ma fetareya wanle to.

7 Xa n keli nen a kiraan œon,
xa n bœnen yi bira n yeœn fœœ ra,
xa xœsi yo yi lu n yiine ra,
8 nayi, n naxan sixi,
gbete xa na don,
muxune yi n ma sansine matala na bœœon
ma.”

9 “Xa n bœnen kunfa nen ðaxanla nde œon,
xa n dœœœ nen n dœœœ bodena ðaxanla yeœ ra,
10 nayi, n ma ðaxanla xa lu xœme gbete bun,
e nun xœme gbete ye yi kafu.
11 Amasœtœ xa n yi na liga nun,
n ma yalunyaan yi findima fe haramuxin
nan na,
na yi findi haken na kitisane naxan
natœrœnjœ.
12 N ma kalan yi findin teœn na
naxan yi n ganma han a n halagi fefe,
a yi n herisigen birin kala.”

13 “N tondi nen kiti kenœen se n ma walikene
xa ba,
e mawuga n fari waxatin naxan yi?
14 Xa n yi na liga nun,
n nanse lige Ala na keli waxatin naxan yi?
A na na feen fœœfœœ,
n na a yabima nanse ra?
15 Amasœtœ a tan Ala keden peen nan nxu
birin daxi,
e tan nun n tan nxu ngane kui.”

16 “N tondi nen tœrœ muxune maxœdinna
yabe ba?
N kaœa gilene lu nen e yigitœgeni ba?
17 N kedenna donseen don nen ba,
n mi se so kiridine yii?
18 Anu, xabu n foningœ waxatini,
n lu nen kiridine masuxe
alo e fafane.
Xabu n da,
n na n yengi dœxi kaœa gilene œon.
19 N yiigelitœœn to nen ba,
dugi mi yi naxan yii,
hanma tœrœ muxuna marabœna yi naxan
ma,
20 n mi yi e marabœri ba n ma yeœœœ xabe dugi
binyene ra,
alogo e xa duba n xa?
21 Xa n na n yiini te nen kiridin xili ma,
bayo n kitisane maliin sœtœma nen,
22 nayi, n tungunna xa ba n fanna ra,
n yii tœnsœnna yi bolon n tœnxœnna ra.
23 N mi yi na lige bayo n gaxuxi Alaa gbalon
yeœ ra,
n mi nœe tiye a yetagi a nœœni
xa n yi na liga nun.”

24 “N yi n yigin sa xœmani ba?
N yi a fala, n naxa,
‘I tan nan n kantan seen na?’
œn-œn de!

25 N sewa nen n ma herige gbee kanyaan na
ba,

n nafunla naxanye soto?

26 N to sogen to xole,

hanma n to kiken nayabuxin to kore xonna
ma,

27 n bojen mi kunfa wundoni.

N mi e batu mume.

28 Xa n yi na liga nun,

na yi findima nen haken na

kitisane naxan natonje,

nayi n bata yi Ala rame nun

naxan kore xonna ma.”

29 “N sewa nen n yaxuna jaxankatan na ba?

N na n bodon nen ba,

fe jaxine to a li?

30 N mi n yaxune danga

alogo Ala xa e faxes,

bayo n mi tinje yulubin tonge n fala xuine
xon.

31 Naxanye birin yi fama n konni,

ne yi a falama nen, e naxa,

‘Muxun birin lugoma suben na Yuba konni.’

32 Xonjen mi yi xima tandeni mume,

n yi n ma deen nabima nen dangu muxune
xa.

33 N na n ma murute feene luxun nen ba

alo adamadi gbeteye?

N na n haken luxun n yete yi ba?

34 N yi gaxuxi yamana falan nan na ba?

I laxi a ra

a n yi gaxuxi denbayane marajaxun nan
yee ra ba,

han n yi n dunder, n lu n konni?

35 A yi rafanje n ma

n ma mawuga xuiin yi rame!

N ma fala donxene ni i ra,

n na n yii foxon sama naxan ma,

Ala Senbe Kanna xa n yabi.

Xa n yaxun yi mawuga kedin sebe n xili ma,
na yi rafanje n ma.

36 N yi a sama nen n tungunna ma,

n yi a so n xunna alo manga kamatina.

37 N nan n sigati kiin yebama nen a xa,

n yi fa a yetagi alo kuntigina.”

38 “N ma boxon yi gbelegebele n xili ma ba?

N ma xeeene yi e mawuga n fari ba?

39 N yi muxune bogi seene don ba,

n mi e saren fi?

N yi e kanne tro ba?

40 Xa n yi na liga nun,

nayi, janle xa sabati n ma xeeene ma,

benun murutun xa sabati,

sexen yi sabati,

benun fundenna xa sabati.”

Yubaa falane danna ni ito ra.

32

Elihu a falana

1 Elifasi nun Bilidada nun Sofara yi ba
falan tiye Yuba xa, bayo a yi a yete mirixi
tinxinden nan na.

2 Nayi, Elihu yi xole, Busi kaan Barakeli a
dii xemen naxan Rami xabilani. A xole Yuba
xili ma, amasoto a yi a falama nen a a tinxin
Ala yetagi.

3 A mon yi xole xeme saxanne ma, bayo e
mi yabi fajin sotoxi Yuba ra, na feen yi lu alo
Ala nan findixi fe kalan na.

4 Bayo e yi fori a xa, Elihu yi a sabari, a
munma yi falan ti Yuba xa.

5 Koni Elihu to a to yabi mi yi fa xeme
saxanna ne de, a yi xole.

6 Nayi, Elihu, Busi kaan Barakeli a dii
xemen yi falan ti, a naxa,

“N tan nan mon foningeyani,

fonna nan e tan na,

nanara n yi xuruxurunma,

n gaxu n ma kolonna yite e ra.

7 N yi a mirixi nen, n naxa,

‘Fonne nan lanma e falan ti,

fonne nan lan e fekolonna xaranna ti.’

8 Koni jondin naxan na,

naxan xaxinla fima muxun ma,

niin nan na ra,

naxan kelima Ala Senbe Kanna niiraxinli.

9 Siimayaan xa mi tun fama fekolonna ra,

kiti kendan kolonna mi fama foriyaan xan
xon tun.

10 Nanara, n na a falama, n naxa,

‘Yuba, i tuli mati n fan na.

N fan xa n ma kolonna yita i ra.’ ”

11 “Han iki, n bata e falane rame,

n yi waxi e fe kolon falane nan name fe yi,
han e yi e falane yeba.

12 N na n tuli matixi nen e ra ki faji,

koni e tan sese a fala mi Yuba kenenxi,

e tan sese mi a falane yabixi a fajin na.

13 E nama a fala, e naxa,

‘Nxu bata yabin soto fekolonni fa fala

Ala nan keden non sote Yuba ma,

muxun mi a ra.’

14 Yuba mi a falane tixi n tan xan xili ma,

n mi a yabima alo e tan.”

15 “Yuba, i lanfane bata tunnaxole e ma,

e mi fa i yabima,

fala mi fa e xon.

16 N mon xa lu sabarixi ba,

hali e to mi fa fala tima,

bayo e bata e dunder,

e mi fa yabi tima?

17 N fan waxi n ma yabin ti feni.

N fan waxi n ma kolonna yita feni,

18 bayo fala gbegebe n kui,

n xaxinla n nadinma n xa falan ti,

19 na bata n bojen nate,

alo manpa nenēn naxan wuyenna a sa seen
 balanxini bəma.
 20 N xa falan ti, nanara a gode,
 n xa n dēni bi, n yi n ma yabin fi.
 21 N mi muxu yo rafisama a bode xa.
 N mi muxu yo mataxəma.
 22 A yetēna, n mi fatan muxu matəxə,
 xanamu, naxan n daxi
 na yi n faxama nen mafurēn.”

33

*Elihu a falane: Ala muxune maxadima
 tərəyaan nan xən*

1 Elihu mən yi a fala Yuba xa, a naxa,
 “Yuba, iki i tuli mati n ma falane ra,
 i tuli mati n ma falane ra ki fajni.
 2 N nan n deni bima,
 n falan ti i xa.
 3 N ma falane n ma bəje fajniyaan nan
 makenēnma,
 n na n ma kolonna jəndin nan falama i xa.
 4 Alaa Nii Sarijanxin nan n daxi,
 Ala Sənbe Kanna niiraxinla nan niin biraxi
 n yi.
 5 N yabi, xa i nəe,
 i yitən, i fa n yabi n yetagi.
 6 En birin lan Ala yetagi,
 n fan baxi benden nin.
 7 Nayi, i nama gaxu n tan yetē ra,
 n mi i jaxankatama.”

8 “Koni, i fala xuiin mən n tunla ma,
 n bata i ya falane mē dəxə wuyaxi,
 9 i naxa, ‘Fē yo mi n na,
 murutēde mi n na Ala ma.
 N sarijan, hake mi n na.
 10 Anu, Ala mən fēen toma n na,
 a n yatəxi a yaxun na.
 11 A n sanne sama kutun na,
 a yetēn tixi n sigati kiin birin na.’ ”

12 “Koni, na feen ma,
 n xa a fala i xa, jəndi mi i xa,
 amasətə Ala dangu adamadiin birin na.
 13 Nanfera i a matandima,
 a to mi a dentegama i xa?
 14 Anu, Ala falan tima muxune xa kii
 wuyaxi,
 koni e mi e tuli matima a ra.
 15 A falan tiin muxune xa xiyene
 nun fe toni kəēn na.
 Xixəli gbeen na dangu muxune ma,
 e nēma saxi e sadene ma,
 16 nayi, Ala yi feene yita muxune ra,
 a yi e rakolon,
 17 alogo a xa muxune ba e wali jaxine yi,
 a yi e ratanga wason ma.
 18 Nayi, Ala muxun niin natangama nən
 gaburun ma,
 a yi a rakisi laxira yi.”
 19 “Ala mən muxun natərənma tərən na,

naxan a rakankanma a sadeni,
 a xonne yi lu a xəle.
 20 Nayi, donseen yi rajaxu a ma,
 hali donse jaxumēne.
 21 A yi doyen mafurēn, a yi xəsi,
 han a xonna naxanye mi yi toma,
 ne yi mini kēnenni.
 22 A yi maso gaburun na,
 a niin yi so saya malekane yii.”

23 “Koni, na yi lan
 xa Alaa malekana nde fa a fəma,
 naxan finde tagi yitən keden peen na wuli
 kedenna ye,
 a kira tinxinxin yita a ra.
 24 Malekan yi kininkinin a ma, a naxa,
 ‘Ala, i nama tin a xa godo gaburun na,
 n bata a xunbaan sətə.’
 25 Nayi, na muxun fatin mən yi a dii jəre
 sənben sətə,
 a mən yi sənben sətə
 alo a foninge waxatina.
 26 Nayi, na muxun na falan ti Ala xa,
 a yi a yabi,
 a yi fa gbelegbele Ala yetagi səwani,
 amasətə Ala bata a tinxinyaan saren fi a ma.
 27 A luma sigin se nən yamaan yetagi,
 a naxa, ‘N yulubin tongo nən,
 n yi sariyan kala,
 koni Ala mi na saranxi n na.
 28 Ala bata n niin natanga gaburun ma,
 n luma nən kēnenna nin.’ ”

29 “Ala na birin ligama,
 a ligama nən sanja ma wuyaxi muxune xa,
 30 alogo a xa e niin natanga gaburun ma,
 alogo e xa lu e nii ra kēnenni.”

31 “Yuba, i tuli mati n na ki fajni!
 I dundu, n xa falan ti i xa.
 32 N yabi,
 xa falana nde i xən, falan ti,
 amasətə n waxi i ya tinxinyaan to feni.
 33 Xanamu, i tan nan lan
 i tuli mati n na,
 i dundu,
 n xa i xaran fekolonna ma.”

34

Tinxinna kannan Ala ra

1 Nayi, Elihu mən yi falan ti, a naxa,
 2 “Fekolonne, ε n ma falane ramē,
 ε tan xaxilimane, ε tuli mati n na!
 3 Bayo, muxun tunla nəe falane fəfəfəse nən,
 alo a dēen to nəe donse fajin kolonje.
 4 En birin xa kiti kēndēn fen,
 en na a kolon en bode tagi naxan fan.”
 5 “Yuba bata yi a fala,
 a naxa, ‘N tinxin,
 koni Ala mi tinxi kiti kēndēn se n xa.
 6 Yoona n tan nan xa,

koni n yatexi wuleden nan na.
N ma furen mi yalanma,
hali n to mi murutexi Ala ma.' "

7 "Muxun mundun na
naxan luxi alo Yuba?
A magelen tima

alo a igen minma kii naxan yi,
8 a birama fe jaxi rabane fəxo ra,
e nun jaxudene sigan tima,
9 bayo Yuba bata yi a fala,
a naxa, 'Muxun mi sese sətoma,
a na kata e nun Ala xa lan.' "

10 "Nayi, xaxilimane,
ε tuli mati n na!

Ala mi jaxu mume!
Tinxintare mi Ala Senbe Kanna ra mume!
11 Ala muxune saranma e kewanla nan na,
a birin suxu a sigati kiin xon.

12 Nəndin nan na ra,
Ala mi fe jaxin ligama!
Ala Senbe Kanna mi kiti kenden kalama!

13 Nde Ala dəxi bəxon xun na?
Nde dunuɲa birin taxuxi a ra?

14 Xa Ala yi mirixi a yete nan tun ma,
a yi a niin namara a yete xa,

15 nayi, daliseene birin yi faxama nen sanɲa
ma kedenni,
adamadiine mən yi xete bendeni."

16 "Yuba, xa i xaxinla na,
ito rame,
i tuli mati n fala xuine ra.

17 Kiti kenden najaxu naxan ma,
na nœ mangayaan lige ba?
I susε tinxinden yalage ba,
a tan naxan senbe kanna ra?

18 Ala nan keden pe nœ susε a fale mangan
xa,
a naxa, 'Fuyantenna!'

Ala nan tun a fale kuntigine xa,
a naxa, 'Naxudene!'

19 Ala mi kuntigine rafisama e bode xa,
a mi yiigelitəon nun nafulu kanna tagi
rasaxi,

amasəto a tan nan e birin daxi.

20 E birin faxama nen.

Kœ tagini, Ala na e yigisan,
e raxəri, senbemanε fe yi godo.
Na mi fatama muxu yo ra."

21 "Ala yeen tixi muxune sigati kiin birin na,
a e san funfune birin yatema.

22 Dimi yo mi fa na,
fe jaxi rabane nœ e luxunɲε naxan yi.

23 Ala mako mi fa muxune keɲaan fεsεfεsen
ma,

benun a xa e xali kiti sadeni.

24 A hayu mi fa senbemanε fenna ma,
benun a xa e kala,
a mən yi muxu gbete dəxo e funfuni.

25 Nəndin nan na ra, a e kewanle kolon.
Kœ kedenna ra, a yi e ba, a yi e faxa.

26 A e jaxankatama nen yamaan yetagi
alo fe jaxi rabane,

27 bayo e bata xete Ala fəxo ra,
e yi a sariyane birin beɲin.

28 E yi yiigelitəne jaxankata
han e yi e xuini te Ala ma.

Nayi, Ala yi torə muxune wuga xuiin namε."

29 "Koni, xa Ala lu dunduxi,
nde a yalage?

Xa a a yetagin luxun,
nde nœ a toε?

Anu, a mən luma muxune nun siyane birin
xun na nen

30 alogo Ala kolontaren nama dəxo man-
gayani,
naxan findima kalan na yamaan xa."

31 "A nœ lige nen,
muxuna nde yi a fala Ala xa, a naxa,
'N bata kalan ti,
koni n mi fa fe jaxin ligama sənən.

32 N mi naxan toma, na yita n na.
Xa n bata tinxintareyaan liga,
n mi fa a ligama sənən.'

33 Ala lan a xa na kanna ratərən
fata i miriyaan na ba?

I tan naxan Ala rasətoma,
i tan naxan tondixi Ala ra.
I tan nan lan i yi a yeɲa,
n tan mi a ra,
i miriyaan fala."

34 "Xaxilimane a falama nen n xa,
e nun fekolonna

naxanye n xuiin namεma, e naxa,
35 'Yuba falan tima fekolontareyaan nin,
xaxilimaya mi a falane ra.'

36 A lan Yuba yi lu kitin de
han a danna,

bayo a falan tima alo fe jaxi rabana.

37 A mən muruten sama a yulubin fari,
a Ala magelema en yetagi,
a falane mi ɲanma Ala xili ma."

35

*Elihu a falane: Fe fuun nan Yubaa falane
ra*

1 Nayi, Elihu mən yi falan ti, a naxa,

2 "I laxi a ra a ɲəndina i xa ba?
I yi a fala, i naxa,

'N tinxin Ala yeε ra yi.'

3 Koni, i mən a falama,
i naxa, 'N to mi yulubi ligaxi,
na tənən nanse ra n tan xa?'"

4 "Awa, n tan nan i yabima,
e nun i xəyin naxanye i fεma.

5 I yeen ti kore, i kundaan mato,
e mate i xun ma pon!

6 Xa i yulubin liga,
na sa Ala tɔrɛ menni ba?
I ya muruten na gbo ayi,
na nanse lige a ra?

7 Xa i tinxin, na nanse fima Ala ma?
A nanse sɔtɔma i yii na ma?

8 I ya fe ɲaxine muxune nan tun tɔrɔma,
i ya tinxinyaan munanfanna muxune nan
ma.”

9 “Naxankatan na gbo ayi yamaan ma,
e mawugama nɛn.
Senbɛmaan na e tɔrɔ,
e xui ramini malina fe ra.

10 Koni, muxu yo mi a fale, a naxa,
‘Ala minɛn, a tan naxan n daxi?
A muxune rawɛkilema e bɛtin ba dimini,
11 a en xaranma burunna subene kɛɲane
xɔn.

A fekolonna fi en ma xɔline kiine xɔn.’

12 Na muxune gbelegbelema malina fe ra,
koni Ala mi e yabima,
bayo e tan findixi fe ɲaxi rabane nun waso-
dene nan na.

13 E gbelegbelema fuyan,
Ala mi e ramema,
Ala Senbɛ Kanna mi a tuli matima e xuiin na.

14 A i xuiin namema di nayi,
i tan naxan a falama a i mi a toma?
I yi a fala a i bata i ya kitin so a yii,
i a tan nan mamɛma!

15 Iki, bayo Alaa xɔlɔn munma fa,
e nun a mi a tuli matixi murute falane ra,
16 nayi, Yuba luma a fala fuun nan tun tiye,
a yi fekolontare falane rawuya ayi.”

36

*Elihu a falane: Ala adamadiine xaranma
kii naxan yi*

1 Elihu mɔn yi siga falan ma, a naxa,

2 “I mɔn xa tin ndedi, n xa i xaran,
amasɔtɔ fala gbegebe mɔn n xɔn
n naxan fale i xa Ala fe ra.

3 N nan n ma kolonna fenma yire makuyen
nin,

n yi yoon fi Ala ma naxan n daxi.

4 Wule mi n ma falane ra mume.
N tan naxan be i yetagi,
n ma fekolonna kamalixi.”

5 “Ala senben gbo yati,
a mi muxu yo rawolima ayi.
A senben gbo a xaxilimayaan xɔn.

6 A mi ɲaxudene luma e nii ra.

A kiti kɛnden sama yiigelitɔne xa.

7 A mi a xun xanbi soma tinxin muxune yi,
koni a e fe yitema nɛn,
a yi e dɔxɔ manga gbɛdɛne yi habadan.

8 Xa e xidixi yɔlɔnxɔnne ra,
xa e tɔrɔni,

9 Ala e kɛwanle nan makɛnɛnma e xa na
kiini,

e nun e murute feene
e naxanye ligaxi wasoni.

10 A yi e xaran,
a e xa e tuli mati e xuru falane ra,
a yi e yamari,
a e xa xɛtɛ e haken fɔxɔ ra.

11 Xa e tuli mati,
e yi a yamarin suxu,
e siimayaan danguma hɛrin nin,
e yi e dunuɲa yi gidin ɲan sewani.

12 Xa e mi a ramɛ,
e faxama nɛn yɛngɛni,
e halagi e fe kolontareyani.”

13 “Ala kolontarene nan xɔlɔn namarama,
e mi Ala maxandima malina fe ra
hali a na e ratɔrɔn.

14 E faxama e foningeyaan nin,
e siimayaan yi rajan yagin ma yalundene
tagi.

15 Koni, Ala tɔrɔ muxune rakisima
e tɔrɔn nan xɔn,
a yi e rakolon ɲaxankatan xɔn.

16 A i tan fan bama nɛn tɔrɔni,
a yi dɔxɔde rafulunxin fi i ma,
a yi i ya tabanla rafe donse fajine ra.”

17 “Koni iki,
kitin naxan nagidixi fe ɲaxi rabane xili ma,
na bata i sɔtɔ,
Ala to a kiti kɛnden sa i xili ma,
a yi i yalagi.

18 Nayi, xɔlɔn nama i radin
i yi fe kobin liga,
i nama xɛtɛ Ala fɔxɔ ra
bayo na saren gbo.

19 I ya nafunle i bɛ tɔrɔni ba?
Hali i senbɛ gbeen mi nɔɛ i maliye iki.

20 A xɔli nama i suxu kɔɛɛn xa so,
alogo i xa muxune ba e konne yi.

21 A liga i yeren ma!
I nama fa haken liga sɔnɔn,
i bata yi gbalon sɔtɔ na fe ra.

22 I xa a kolon
a Alaa binyen gbo a senbeni.
Nde nɔɛ xaranna tiye alo a tan?

23 Nde kiraan yitaxi a ra?
Nde nɔɛ a fale, a naxa,
‘I bata tinxintareyaan liga?’ ”

24 “I nama ɲinan Alaa wanle matɔxɔn ma,
muxune birin naxanye fe falama e bɛtine yi,
25 adamadiine birin nɔɛ naxanye tɔɛ,
e yi e mato wulani.

26 Ala gbo yati,
en mi a gboon danna kolon,
a siimayaan dan mi na.

27 A na igen nate wuyenni kore,
a yi na findi tulen na menni.

28 Na tulen yi keli kundane yi,
a godo adamadiine ma.

29 Nde nɔɛ kundaan nafala kiin kolonɲɛ,

'I fama nɛn han be, i nama dangu be ra.
I mɔrɔn gbeene danma be nin yati.' ”*

12 “I bata yamarin fi xɔtɔnna ma
i ya siimayani ba,
hali sanja ma keden pe?

I bata a miniden yita subaxan na ba,
13 alogo a xa bɔxɔn suxu a danne ma,
a yi a yimaxa, a yi jaxudene kedi?

14 Sogen na te, a yi bɔxɔni yalan,
a yigbe alo yii fɔxɔn bɛndɛni,
a kɛnɛnna yi so dunuja xun na
alo dugina.

15 Koni, jaxudene kumama nɛn e waxatin
na,
e senben yi kala.”

16 “I bata siga ba
han fɔxɔ igen xunna?
I bata i masiga ti fɔxɔ igen tilinna ma?

17 Laxira so dɛɛne yita nɛn i ra ba?
I sayaan so dɛɛne to nɛn ba?”

18 “I bɔxɔna gboon yatɛn kolon ba?
A fala n xa,
xa i na feene birin kolon.

19 I kɛnɛnna dɔxɔden kolon?
I a kolon dimin konna dɛnaxan yi?
20 I nɔɛ e bɛ e yirene yi?

I e konna kiraan bayen kolon?
21 I lan i yi a kolon,
to mi i tan naxan da.”

22 “I bata siga
han ige xundin namaran dɛnaxan yi ba?
I bata balabalan kɛsɛne ramaradene to ba?

23 N ne dɔxi gbalon waxatine nan yɛɛ ra,
e nun sɔnxɔ nun yɛngɛ lɔxɔne.

24 I a kolon ba
kɛnɛnna minin kiraan naxan xɔn?
I a kolon ba
sogetede foyen kelima dɛnaxan yi?”

25 “Nde kiraan nabaxi tule igen xa?
Nde kiraan yitaxi kuye sarinna ra?

26 Nde tulɛn nafama bɔxɔn fari
muxu yo mi dɛnaxan yi,
e nun tonbonni
muxe mi dɔxi dɛnaxan yi?

27 Nde igen nafama yire xarene ma,
alogo sɛxɛn xa sabati?”

28 “Tulɛn fafe na ba?
Nde xiila barixi?

29 Ige xundina nga na ba?
Nde xunbenla barixi?

30 Igen xɔdɔxɔma alo gɛmɛna,
ige xundin yi sa fufaan xun ma.”

31 “Nde nɔɛ sare kuru Dii Tɛmɛ Soloferere
yɔlɔnxɔnna tugunje?”

I tan nɔɛ sare kuru Donsona lutin fulunje
ba?†

32 I nɔɛ sare kurune raminɛ e waxatini ba,
i yi sare kuru Kanko Gbeen nun a diine
rasiga ti?

33 I a kolon ba
yanban seene koreni sigama sariyan nax-
anye ma?

I tan nan yanban seene senben nawalima
bɔxɔn ma ba?”

34 “I xuiin tɛ han kundane ma kore xɔnna ma
ba,

i yi e yamari a tulɛn xa fa i ma?

35 I tan nan kuye sarinne rasigama ba,
e yi a fala i xa,
e naxa, ‘Nxu tan ni i ra?’

36 Nde fekolonna saxi muxun bɔjɛni?
Nde xaxilimayaan fixi a ma?

37 Nde nɔɛ kundaan yatɛ a xaxilimayaan
xɔn?

Nde nɔɛ ige sa seene xun sinje kore,

38 gbangbanna yi findi boron na,
bɔxɔn kobelene yi dɔxɔ e bode ra?”

Ala nan subene birin kanna ra

39 “I tan nan donseen soma yata gilɛn yii ba?
I tan nan kamɛn bama yata senbɛmane ma
ba,

40 e nɛma sa e yinla kui,
hanma e nɛma luxunxi subene yɛɛ ra?

41 Nde donseen soma xaxaan yii,
a diine na e xuini te Ala ma,
a na siga na xun xɔn donse fendeni?”

39

1 “I a kolon ba
bolen diin xalima waxatin naxan yi?
I xɛnle toma ba, e nɛma diin xalɛ?

2 I e kuiin maxali waxatin yatɛma ba?
I e dii xali waxatin kolon ba,
3 e na e felen e dii xalin tɔrɔni,
e yi e diin xali?

4 E diine senben sɔtɔma,
e gbo xunnabani.
Na xanbi ra, e keli e ngane fɛma,
e mi fa fama sɔnɔn.”

5 “Nde burunna sofanla xunnabaxi?
Nde a fulunxi?

6 N bata tonbonna findi a dɔxɔden na,
fɔxɔ bɔxɔn yi findi a konna ra.

7 A na sɔnxɔ sɔnxɔ xuiin mɛ taane yi,
a gele,
a mi soo ragiin xuiin mɛ mume!

8 A sigama a dɛgɛdeni geyane nan fari,
dɛnaxan xinde, a yi mɛn fen.”

9 “Burunna jingen tinje finde i ya walikɛɛn
na ba?”

† 38:31: Men kaane yi *sare kurune* yatɛxi nɛn alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

A xiye i ya xuruseene balon sa seen dexɔn ba?

10 I nɔɛ a xide

alogo a xa i ya xɛɛn bi ba?

A xɛɛ rabɔnbɔ seen bandunɲɛ i fɔxɔ ra mɛrɛmɛrɛne yi ba?

11 I yigin sɛ a yi ba,

bayo a sɛnben gbo?

I ya wali xɔdɛxɛne luyɛ a ma ba?

12 I yengi sɛ a ma ba?

A fɛ i ya se xabaxine ra i xa,

a fa e sa i ya lonna ma?

13 Dangaranfulene gabutɛne yitema sɛwani, koni e mi nɔɛ tugaɲɛ alo xɔliin bodene.

14 A xɛlene luma biraxi bɔxɔn nan ma,

a yi e lu burunburun wolonni.

15 A mi mirixi a ma

fa fala e nɔɛ yibɔɛ nɛn,

a burunna subena nde tiyɛ e yi nɛn.

16 A ɲaxu a diine ra

alo a tan xa mi e xalixi,

a mi gaxuma

fa fala a bata tɔrɔ fuuni e xalideni.

17 Ala bata a kuma fe kolonna ra,

a mi xaxili fixi a ma.

18 Koni, a na keli a gideni,

a gelema nɛn soon nun soo ragiin ma.”

19 “I tan nan sɛnben fima soon ma ba?

I tan nan a kɔɛ ma xabene saxi ba?

20 I nɔɛ a ratugaɲɛ alo supɛna?

A gbelegebele xuiin magaxun nan tima.

21 A bɔxɔni sɔxɔnma a torone ra lanbanni,

a sɛwaxi a fangan na,

a sigama ganla yɛɛ ra yɛngeni.

22 Gaxun bɔtɛ mi a xa,

a mi kuisanna kolon,

a mi xɛtɛma a xanbi ra silanfanna yɛɛ ra.

23 Xalimakuli sa seen nun tanban gbeen

nun a xurin naxan xidixi a fari,

ne xuiin minima a nɛma a giyɛ.

24 A kunfaxin tugaɲma, a siga.

Xɔtaan na fe,

a mi fa nɔɛ tiyɛ yɛngeni.

25 Xɔta xuiin na mini,

a gbelegebele sɛwani,

a yɛngɛn xirin mɛma

hali a nɛma sa wulani,

e nun kuntigine gbelegebele xuiin nun yɛnge so xuina.”

26 “Sɛgɛn tugaɲma i ya xaxilimayaan nan xɔn ba,

a yi a gabutɛne yibandun sogeteden yifanna binni?

27 Singbinna tugaɲma i ya yamarin nan bun ba,

a yi a tɛɛn sa geya matexine fari?

28 A yigiyaxi gɛmɛ yirene nin,

a yire makantanxine nin geyane xuntagi.

29 A a donseen fɛnna mɛnna nin

a nɛma dɔxi,

a yi sa a to yire makuyeni.

30 Binbine dɛnaxan yi, a mɛnna nin,

a diine baloma wunla nan na.”

40

¹ Alatala mɔn yi a fala Yuba xa, a naxa,

² “I tan naxan Ala Sɛnbɛ Kanna yalagima,

i mɔn luyɛ a matandɛ?

I tan naxan Ala mafalama,

i nɔɛ a yabɛ?”

Yuba yi Ala yabi

³ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

⁴ “Sese mi n tan na.

N nɔɛ i yabɛ nanse ra?

Fɔ n na n yiin sa n dɛ ra,

n yi n duudu.

⁵ N bata falan ti,

n mi fa yabi tima.

N bata a radangu ayi,

n mi fa sese falama.”

Alaa yabina

⁶ Alatala yi Yuba yabi wuluwulu gbeeni, a naxa,

⁷ “Keli, i yitɔn alo xɛmɛ wɛkilexina,

n xa i maxɔdin, i yi n yabi.

⁸ I waxi a fala feen nin ba

fa fala a n mi kiti kɛnden sama?

I waxi n yalagi feen nin ba,

i yi yoon fi i yɛtɛ ma?

⁹ I sɛnben gbo alo Ala ba?

I xuiin finde kuyɛ sarinna ra ba

alo Ala gbeena?”

¹⁰ “I yɛtɛ maxidi binyen nun gboon na,

i yi i maxidi nɔrɔn nun xunnayerenna ra.

¹¹ I ya xɔlɔn nasiga muxune ma,

i wasodene birin nagodo sanɲa yi kedenni.

¹² I wasodene birin nagodo sanɲa yi ke-

denni yati,

i ɲaxudene birin halagi

e dɛnaxanyɛ yi,

¹³ i yi ne birin maluxun,

i yi e balan gaburun kui.

¹⁴ Nayi, xa i yi na liga nun,

n tan yɛtɛɛn yi i matɔxoma nɛn,

bayo i yetɛ sɛnben yi i rakisima nɛn.”

¹⁵ “Malinna mato, sube magaxuxina.

N tan nan a daxi

alo n ni i daxi kii naxan yi.

A sɛxɛn donma alo ɲingena.

¹⁶ A sɛnbɛna a tagin nin.

A sɛnbɛna a fudi ma fasane nin.

¹⁷ A xunla xɔdɔxɔ alo sumanna,

a danba subene fasane yibalanxi ken!

¹⁸ A xɔnne fan luxi alo sulana,

a ɲɛnsɛn xɔnne luxi alo wurena.”

¹⁹ “A findixi Alaa dalise fisamantenna nan na.

N tan, a da mangan nan keden nɔɔn sɔtɔma
a ma silanfanna ra.

²⁰ A balon sɔtɔma geyane fari,
burunna subene birin dɛnaxan yi.

²¹ A sama wudine nan bun,
a yi a luxun dara yi gbalane bun,

²² a matabuma wudine nininna nan na,
wudin naxanye xuden dɛ,
ne yi a rabilin.

²³ Xa igen gbo ayi, a mi gaxuma,
hali Yurudɛn baa igen fa han a dɛ,
a luma nɛn xaxili sani.

²⁴ Xa a yɛɛne rabixi,
nde nɔɛ a suxɛ?

Nde nɔɛ a suxɛ,
a wuren bira a jɔɛni?

Ige yi sube jaxina

²⁵ I ige yi sube jaxin suxɛ konna ra ba?

I a suxɛ a lenna ma ba i ya lutin na?

²⁶ I gbalan sɔtɛ a jɔɛɛn kui ba,
i yi a gbɛgbɛn sɔxɔn wuren na?

²⁷ I mirixi a ma

a kankanɲɛ i mafanna ma ba,
a fala fajine ti i xa?

²⁸ A layirin xidɛ ɛ tagi ba,
a findɛ i ya konyin na habadan?

²⁹ I sabaan sɔɛ a ra ba alo xolina?

I lutin xidɛ a sanna ra ba,
i yi a so i ya dii temene yii?

³⁰ Yɛɛɛ suxune a matiye lɔxɔni ba,
a a yitaxunɲɛ yulane ra?

³¹ I nɔɛ a kidin kale xalimakunle ra ba?

I nɔɛ a xunna sɔxɔnɲɛ kulundene ra ba?

³² Nayi, hali i yiin din a ra a yɛngɛ xinla ma
sanɲa ma keden pe,
i mi fa na jɔɔxɔn ligama sɔnɔn.”

41

¹ “Muxun naxan waxi a xa a nɔ,
na a yetɛ nan madaxuma.

Muxu yo na a to tun,
na birama nɛn a xanbiramaan na.

² Muxu yo mi suse yɛngɛn bage a ma,
nayi nde suse tiye n yetagi?

³ Nde a doli n ma,

alogo n xa a fi?

N tan nan gbee dunuɲa seene birin na!”

⁴ “N mɔn xa falan ti ige yi sube jaxin salen
seene ma,

e nun a senbɛ magaxuxin nun a fati fajina.

⁵ Nde nɔɛ a kidin bɛ a ma?

Nde nɔɛ a xanle sɔxɔnɲɛ

naxanye xɔɔxɔ alo wurena?

⁶ Nde nɔɛ a gbɛgbɛni biye?

Muxune gaxuma a jinne nan yɛɛ ra.

⁷ A xali xɔdɛxɛne safa wuyaxi nan a fari,
e dɔxi e bode ra a fari

alo yɛ masansan wure lefane.

⁸ E saxi e bode fari,
hali foyen mi nɔɛ dangue.

⁹ E tugunxi e bode ra,

e bode suxi,
e mi nɔɛ bɛ e bode ra.”

¹⁰ “Ige yi sube jaxin na tison,
kɛnɛnna yi mini,

a yɛɛne luxi alo subaxana.

¹¹ Tɛɛ dɛgen minima a dɛ,

tɛɛ wolonne tunganma.

¹² A jɔɛ tutin tema,

alo tunde wolonna,

alo sɛxɛ tutina.

¹³ A jɔɛ foyen tiginɛ radɛgema,

tɛɛ dɛgen yi mini a dɛ.

¹⁴ Sɛnbɛna a kɔɛɛn nin,

gaxun nan sigama a yɛɛ ra.

¹⁵ A fati kidin jixirijixirine wuya,
e bata xɔɔxɔ ayi a ma,

sese mi bama a ma.

¹⁶ A bɔɲɛn xɔɔxɔ alo gɛmɛna,
a xɔɔxɔ alo se kunba gɛmɛna.”

¹⁷ “A na keli, alane yi gaxu,
e yigitɛgɛxin yi xɛtɛ.

¹⁸ Silanfanna mi sese ligama a ra,
hanma tanba xurin nun dɛgɛmaan nun
tanba gbeena.

¹⁹ Wuren luxi nɛn a tan xa

alo sɛxɛna,

sulana alo wudi kunxina.

²⁰ A mi a gima xalimakunla yɛɛ ra,
lantan gɛmɛne findixi se dagin nan na a tan
xa.

²¹ Gbelemɛn luxi nɛn a tan xa

alo sɛxɛna,

a gelen tanban woli xuiin ma nɛn.

²² A kui kidin luxi nɛn

alo gɛmɛ ralemunxine,

alo xɛɛ rabɔnbɔ seen naxan bubuma
boroni.”

²³ “A na sin fɔxɔ igen tilinna ma,
igen yi a ramini alo a tɛɛn nan ma.

A fɔxɔ igeni maxama nɛn

alo seri igen tɛɛn ma.

²⁴ A funfuni yalanxin nan luma a xanbi ra
igeni,

a lu alo fonna xun sɛxɛn na mini fufaan fari.

²⁵ A kanna mi muxu yo ra bɔxɔ xonna fari.

Dali seen na a ra naxan mi gaxuma.

²⁶ A yaxu sɛnbɛma yo na keli,

a yɛɛn yoma na kanna ma nɛn,

bayo a tan nan sube xajɛne birin ma man-
gan na.”

42

Yubaa yabi dɔnxɛna

¹ Yuba yi Alatala yabi, a naxa,

² “N na a kolon a i nɔɛ feen birin na,

i nɔɛ i waxɔn feene birin nakamale.

³ I yi n maxodin, i naxa,

‘Nde i tan na,

naxan n ma fe ragidixine yidimima

a xaxilitareya falane xɔn?
Awa, n yi feene falama nɛn,
n mi yi naxanye famuma a fajin na.

⁴I yi a fala n xa, i naxa,
'I tuli mati, a lu n xa falan ti,
n xa i maxodin, i yi n yabi.'

⁵Awa, n bata yi i ya fe mɛ,
iki n yɛɛn bata i to.

⁶Nanara, n nan n yɛtɛ yalagima,
n dɔxɔ burunburunna nun xubeni
nimisani."

Yubaa taruxun naɲanna

⁷Alatala yelin xanbini falane tiyɛ Yuba xa,
Alatala yi a fala Elifasi, Teman kaan xa, a
naxa, "N ma xɔlɔn bata keli i xili ma ɛ nun
i lanfa firinne, amasɔtɔ ɛ mi n ma fe falaxi
tinxinni alo n ma walikɛɛn Yubaa ligaxi kii
naxan yi.

⁸Iki, ɛ tura solofere nun konton solofere
tongo, ɛ siga n ma walikɛɛn Yuba fema, ɛ yi
saraxa gan daxin ba ɛ yɛtɛ xa. N ma walikɛɛn
Yuba n solonama nɛn ɛ xa, n yi a maxandi
xuiin nasuxu, n mi ɛ suxu ɛ xaxilitareyani. Ɛ
mi n ma fe falaxi tinxinni, alo n ma walikɛɛn
Yubaa ligaxi kii naxan yi."

⁹Teman kaana Elifasi nun Suxa kaan Bil-
idada nun Nama kaan Sofara yi siga, e yi a
liga alo Alatala a fala kii naxan yi, Alatala yi
Yubaa maxandi xuiin nasuxu.

¹⁰Yuba yelin maxandin tiyɛ a lanfane xa
waxatin naxan yi, Alatala mɔn yi a raxɛtɛ a
kii fonni. Seen naxanye yi Yuba yii nun, Ala
yi ne dɔxɔde firin so a yii.

¹¹Yuba tada xɛmɛmane nun a magilene
birin yi fa a xɔntɔn e nun muxun naxanye
birin yi a kolon, e yi sɛwa banden don a
xɔn a konni, e yi kininkinin falane ti a xa, e
yi a masabari lan gbalon ma Alatala naxan
birin saxi a fari. E birin yi a ki gbetin nun
xema yiisolirasone yi.

¹²Alatala mɔn yi barakan sa Yuba siimaya
dɔnxɛni dangu a fɔlɔn na, a yi yɛxɛɛ wuli fu
nun naanin sɔtɔ, ɲɔgɔmɛ wuli fu nun sennin,
ɲinge wuli keden, e nun sofali wuli keden.

¹³A mɔn yi dii xɛmɛ solofere sɔtɔ e nun dii
tɛmɛ saxan.

¹⁴A yi a singen xili sa Yemima, a firindena
Kesiya, a saxandena Keren-Hapuku.

¹⁵Naxalan tofajin mi yi toɛ yamanani alo
Yubaa dii tɛmɛne. E fafe Yuba yi kɛɛn so e
birin yii alo e tada xɛmɛmane.

¹⁶Na xanbi ra, Yubaa siimayaan yi siga
han ɲɛɛ kɛmɛ ɲɛɛ tonge naanin, a yi a
yixɛtɛne to han a dɔxɔde naanindena.

¹⁷Na xanbi ra, Yuba yi faxa foriyani, a
wasaxina a siimayaan na.

Yaburina Nabi Dawudaa Betine

Isirayila manga Dawuda nan Kitabun yireni ito sebexi naxan xili “Nabi Dawudaa Yaburina.” Sora yo sora beti keden na a ra muxune yi naxan bama Ala batu waxatine yi. Yamaan yi salima waxatin naxan yi, e Ala batu, e yi betina ndee bama nen Ala Batu Banxin kui. Denkeleya muxu kedenna fan yi nœ nen betine be a konni a nœma Ala maxande waxatin naxan yi. Betini itoe findixi Ala matæxon nun Ala maxandin nan na.

Beti kemε tonge suulun nan malanxi Kitabun yireni ito kui Isirayila fonne yi naxanye bama salideni. Dawuda mi na ndee sebexi, koni e malanxi a xinla bun bayo a tan nan a wuyaxi sebe, a mœn yi muxune yamari e xa betine yitan a mangaya waxatini.

Iki a yitaxunxi dæxœde suulun nan na. Yaburin Yire Singena: Keli a sora 1 ma han 41. A Yire Firindena: Keli a sora 42 ma han 72. A Yire Saxandena: Keli a sora 73 ma han 89. A Yire Naanindena: Keli a sora 90 ma han 106. A Yire Suulundena: Keli a sora 107 ma han 150.

Yaburin sora kemε tonge suulunna ye, falana nde sebexi sora kemε nun nde xunna ra naxan e keliden yitama en na hanma e ba kiina hanma maxa seen naxanye lan e ma. Falan bun tiina nde mœn sebexi ndee tagini naxan e ba kiin yebama. Ne bunne mi fa kolon ki fani bayo e seben bata jœe wuli saxan ti fayida.

Beti siya fu nun firin nan kolonxi Nabi Dawudaa Yaburin kui:

1) Tantan betin naxanye Alaa gboon nun a fanna fe falama. (Misaala: sora 8, 19, 33, 100, 103-105, 111, 113, 114, 117, 135, 136, 145-149)

2) Alaa mangayana fe betine, naxanye a falama e naxa, “Mangan nan Alatala ra.” (Misaala: 47, 93, 96 han 99)

3) Mangana betine, Ala maxandina mangana xa hanma mangana Ala maxandina. (Misaala: 2, 18, 20, 21, 45, 72, 89, 101, 110, 144)

4) Ala Batu Banxini so betine. (Misaala: 15, 24)

5) Isirayila kaane yi Higi yisiga betini itoe nan bama e nœma yi sigε sanla nde rabadeni Yerusalœn taani. (Misaala: 84, 91, 121, 122)

6) Siyon geyaan betini itoe findixi yiren matæxon nan na denaxan sugandixi Ala Batu Banxin tiden na Yerusalœn taani. (Misaala: 46, 48, 76, 87, 132)

7) Betini itoe findixi kawandin nan na tinxin muxune xa. (Misaala: 14, 50, 53, 75, 81, 95)

8) Betini itoe findixi xaranna nan na denkeleya yamaan xa. (Misaala: 1, 37, 49, 73, 78, 112, 119, 127, 133)

9) Yamaan betini itoe bama tœrœ waxatin nin, naxanye findixi Ala maxandin na naxankatani. (Misaala: 12, 44, 58, 60, 74, 79, 80, 83, 85, 90, 94, 106, 108, 123, 126, 137)

10) Tœrœn sifan birin nœ a ligε nen denkeleya muxun yi fa Ala ma. Mawuga betini itoe nan wuya Yaburin kui. (Misaala: 5-7, 13, 17, 22, 25, 26, 28, 31, 35, 38, 39, 41-43, 51, 54, 57, 59, 61, 63, 64, 69-71, 86, 88, 102, 109, 120, 130, 140-143)

11) Denkeleya muxuna Ala nuwali sama wali fœrin kolon betini itoe nan na, a na a xunba hanma a na a yulubin xafari. (Misaala: 9-10, 30, 32, 34, 40.1-12, 92, 107, 116, 118)

12) Denkeleya muxun limaniya betini itoe nan bama, a yi a sewan nun a bœje xunbenla mayita. (Misaala: 3, 4, 11, 16, 23, 62, 131, 139)

Marigi Yesu fan Yaburin tantun betine ba nen. (Maraka 14.26) A mœn nde a fe fala nen a xaranna kui. (Maraka 12.10 nun 36) A mœn yi nde fala a Ala maxandini. (Maraka 15.34, e nun Luka 23.46)

Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe sebexi Yaburin yire wuyaxi yi. Yesu a tœrone sebexi yireni itoe yi: Yaburin 22 e nun Yaburin 69. Na feene fan sebexi Matiyu yire wuyaxi yi, alo Matiyu 27.34-48. Yesu keli fena sayani e nun a binyena fe sebexi yireni itoe yi: Yaburin 16, nun Yaburin 110 e nun Yaburin 118. Xera Piyeri ne nan ma fe falaxi Kεwanle sora 2 nun 4 kui. Yaburi Kitabun yirena fe falaxi Ningila Yesu kui dangu dœxœra ma kemε ra.

Kitabun yireni ito nœ denkeleya muxune maliyε nen ki fani. A fe firin yitama en na. A singena, a lanma en xa Ala matæxo, bayo a xanuntenyaan nun a senben gbo. A jœxon mi na. A firindena, a lanma adamadiin xa a tœrœn birin yita Ala ra alogo a xa en madendœn. Ala waxi a xœn en xa en kui feene yita a ra.

Dawudaa Yaburin findixi Isirayila kaane Ala maxandine nun Marigi Yesu Ala maxandine nun denkeleya muxu singene Ala maxandine nan na. (Xεrane 4.24-26) Yaburin mœn nœ finde nen en fan ma Ala maxandine ra en na e fala Ala xa waxatin naxan yi.

Yaburin Yire Singena: Keli Sora 1 ma han 41

1

Kira firinna

¹ Sœwan na kanna xa, naxan mi muxu jaxine maxadi xuine suxuma,

naxan mi birama yulubitone kiraan fɔxɔ ra,
naxan mi a sama magele tiine fari.

² Na kanna sewama nen
Alatalaa sariyan suxudeni,
a a xaxili lu Alaa sariyan xɔn kɛen nun
yanyin na.

³ A sabatima nen
alo wudi binla naxan xude deni,
a bogima nen a waxatini,
a deene mi xare.
Na kanna na fefe suxu,
a sɔnyama nen a xa.

⁴ Koni muxu jaxine mi na kiini mumɛ,
e luxi nen
alo foyen se dagin naxan xalima.

⁵ Nanara, muxu jaxine yalagima nen kiti sa
waxatini,
yulubitone mi tiye tinxin muxune ye.

⁶ Alatala a jɔxɔ luma nen tinxin muxune
xɔn,
koni muxu jaxine kiraan sigama gbalon
nin.

2

Alaa manga sugandixina

¹ Nanfera siyane murutema?
Nanfera yamanane muxune yanfa fuune
soma?

² Dunuɗa mangane bata tondi,
kuntigine bata e malan
Alatala nun a muxu sugandixin xili ma.

³ E naxa, "En xa en yete ba e nɔɔn bun,
en xa en xunna ba e yamarin bun."

⁴ Marigin naxan ariyanna yi
na gelema e ma.

⁵ A fitinaxin yi falan ti e xili ma,
a e magaxu a xɔlɔni,

⁶ a naxa, "N bata n ma mangan dɔxɔ
n ma geya sarijanxin fari Siyon yi."

⁷ Mangan fan naxa,
"Alatala bata naxan nagidi,
n na a ralima nen:
a naxa n na,

'N ma dii xɛmɛn nan i tan na.
N bata findi i fafe ra to.

⁸ N maxɔdin,
n siyane soma nen i yii i kɛen na,
bɔxɔn danne birin yi findi i gbeen na.

⁹ I e nama nen mangaya wure dunganna ra,
i yi e rayensenye ayi alo feɗena.' "

¹⁰ Nayi, ε tan mangane,
ε xaxili fen.

ε tan dunuɗa kuntigine,
ε kawandin name.

¹¹ ε Alatala batu, ε gaxu a yeε ra,
ε sewa, ε xuruxurun.

¹² ε dii xɛmɛn mafan,
alogo a nama xɔlɔ, a yi e raxɔri.

Bayo, a bɔɗɛn mafura te.
Sewan ne xa, naxanye e yigiya a ma.

3

Ala nan marakisi tiin na

¹ Dawudaa betina, a to a gi a dii Abisalomi
bun.

² Alatala, n yengefane bata wuya ayi.
E gbege bata keli n xili ma!

³ E n ma fe falama,
e naxa, "Ala mi a malima."

Beti xuini te.

⁴ Koni, Alatala,
i tan nan n ma ye masansan wure lefaan na.
I binyen fima n ma,
e nun xunna kenla.

⁵ N na n xuini tema Alatala ma,
a yi n yabi keli a geya sarijanxini.

Beti xuini te.

⁶ N na n sa, n yi xi, n yi xulun
bayo Alatala n kantanma.

⁷ N mi gaxuε yaxu wuli wuyaxin yeε ra,
naxanye n nabilinxi yiren birin yi.

⁸ Alatala keli! N nakisi, n ma Ala.
N yaxune birin deene bɔnbɔ,
i yi muxu jaxine jinne magira.

⁹ Marakisi Tiin nan Alatala ra!
Ala xa a yamaan baraka.

Beti xuini te.

4

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba maxase luti kanne ra.

² N ma Ala tinxinxina,
n na i xili, i xa n yabi.

N ma tɔrɔni, i xa n mali.
Kininkinin n ma,
i yi n ma maxandin name.

³ ε tan adamadiine,
ε n ma binyen findima yagin na
han waxatin mundun yi?
ε fatama fe fuune nun wulene ma
waxatin mundun yi?

Beti xuini te.

⁴ ε xa a kolon,
a Alatala bata muxu tɔgɔndiyaxine sugandi
a yete xa.

N na Alatala maxandi,
a n xuiin mema nen.

⁵ ε gaxu, ε fata yulubi ligan ma.
ε na ε sa, ε raxara,
ε bɔɗɛn namiri.

Beti xuini te.

⁶ ε saraxan ba Ala xa tinxinni.
ε yigin sa Alatala yi.

⁷ Muxu wuyaxi naxa,
"Nde herin yite en na?"

Alatala, i nɔrɔn xa godo nxu ma!"

⁸ Koni i bata n bɔɲɛn nasɛwa han, dangu se xaba waxatin lugon sɛwan na.

⁹ N na n sa, n xima bɔɲɛ xunbenla nin, amasɔɔ i tan Alatala nan tun n makan-tanma.

5

Ala xa en natanga

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A xa ba xulenna ra.

² Alatala, i tuli mati n fala xuine ra, i yi i tuli mati n kutun xuiin na.

³ N ma Ala nun n ma mangana, i tuli mati n ma wuga xuiin na. N ni i tan nan maxandima.

⁴ Alatala, xɔtɔnni i n xuiin namɛma. Xɔtɔnni, n na n yitama i ra, n yi i ya yabin mame.

⁵ Ala mi i tan na

fe ɲaxin nafan naxan ma.

I mi tinɲɛ muxu ɲaxi yo ra i yetagi.

⁶ Wasodene mi tiyɛ i yetagi.

I fe ɲaxi rabane birin ɲaɲaxuma nɛn.

⁷ I wuledene halagima nɛn.

Alatala faxa tiine nun yanfantenne ɲaɲaxuma nɛn.

⁸ Koni n tan soma nɛn i konni i ya hinan gbeen xɔn ma, n ni i batuma nɛn i ya Banxi Sariɲanxini.

⁹ Alatala, ti n yɛɛ ra i ya tinxinni n yaxune e fe ra.

I ya kiraan yita n na.

¹⁰ N mi lɛ n yaxune fala xui yo ra, e waxi fe kalan nan tun xɔn ma.

E kɔɛ yinle rabixi alo gaburuna, yanfa falane nan e lenne ma.

¹¹ Ala, e yalagi,

e kɔtɛne xa findi e yetɛ bira xunna ra.

E kedi i yetagi e matandine fe ra, bayo e bata murutɛ i ma.

¹² Koni ne birin xa ɲaxan,

naxanye e luxunxi i yi.

E xa bɛtin ba sɛwani habadan!

Na muxune ratanga

i xinla rafan naxanye ma, e yi sɛwa i ya fe ra!

¹³ Alatala, i tinxin muxune barakama nɛn, i yi e rabilin fanna ra

i yi e ratanga

alo yɛ masansan wure lefana.

6

Ala maxandin tɔrɔ waxatini

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A xa ba maxase luti kanne ra e nun kondenna luti solomasɛɛ kanna ra.

² Alatala, i nama n maxadi xɔlɔni!

I nama fitina n xili ma,

i n ɲaxankata!

³ Alatala, kininkinin n ma, n bata xadan!

Alatala, n nakɛndɛya, bayo fanga mi fa n na.

⁴ N niin tɔrɔxi han!

Alatala, han waxatin mundun yi?

⁵ Alatala, fa n kantan.

N niin nakisi i ya hinanni.

⁶ Muxe mi e mire i tan ma sayani.

Nde nɔɛ i tantunɲɛ laxira yi?

⁷ N bata xadan kutundeni,

n ma sadeni kunxi yɛɛgen na kɔɛ yo kɔɛ,

n wugama han n ma xunbunsaan yi yikun.

⁸ Sunun bata n yɛɛni fɔrɔ.

Wugan bata n yɛɛne buturun n yaxune fe ra.

⁹ E makuya n na,

ɛ tan fe ɲaxi rabane!

Bayo Alatala n wuga xuiin mɛma.

¹⁰ Alatala bata n ma mayandi xuiin mɛ,

Alatala mɔn bata n ma maxandin suxu.

¹¹ N yaxune birin yagima nɛn,

e yarabi.

E kuisanxin xɛtɛma nɛn mafurɛn!

7

Ala maxandin malina fe ra

¹ Dawudaa maxugan bɛtina, a naxan baxi Alatala xa Kusi Bunyamin kaana fe ra.

² Alatala n ma Ala,

n bata n luxun i yi.

N xunba, i yi n nakisi

ne birin ma naxanye n fɔxɔ ra.

³ Yaxune nama n yibɔ alo yatana,

naxan ma se suxi mi xunbɛ.

⁴ Alatala n ma Ala,

e n kansunma naxan na,

xa n sɔnna na a ra,

⁵ xa n bata fe ɲaxin dɔxɔ muxun na,

nxu nun naxan dɔxi bɔɲɛ xunbenli,

xa n bata n yengɛfaan muɲa tɔɲɛgeni,

⁶ nayi, i xa tin n yaxune xa n kedi,

e yi n suxu,

e yi n mabodon,

e yi n fatin lu saxi gbangbanni.

Beti xuini te.

⁷ Alatala keli i ya xɔlɔni,

keli n yaxu xajɛne xili ma.

Keli, n ma Ala,

i sariya kɛnden sa!

⁸ Siyane malanxin xa i rabilin,

i mangayaan liga e xunna.

⁹ Alatala xa siyane makiti.

Alatala, i xa n ma kitin sa n ma tinxinni,

bayo fɛ yo mi n na.

¹⁰ Danna sa muxu ɲaxine gbalone ra!

I xa tinxin muxune ratanga,

i tan Ala tinxinxina,

i tan naxan muxun bəɲene nun sɔndɔməne
rakɔrɔsima.

¹¹ Ala nan n ye masansan wure lefaan na.

A muxu sɔndɔmə fajine rakisima nən.

¹² Ala nan kitisa tinxinxin na.

Ala na a ra naxan xɔlɔma waxatin birin.

¹³ Xa muxu ɲaxin mi tubi Ala ma,

a silanfanna raxanxanma nən,*

a yi a xanla ba a woli xinla ma.

¹⁴ Ala bata a faxa ti seene tongo,

a a xalimakunle findi tɛɛn na.

¹⁵ Naxan lugoxi tinxintareyaan na,

a mɔn nafexi gbalon na,

a raɲanna nan wulen na.

¹⁶ A yinla gema a a ratilin,

a yetɛɛn yi bira a kui.

¹⁷ A tɔrɔn nun gbalon nakeli,

ne yi xɛtɛ a ma.

¹⁸ N na Alatala tantunma a tinxinna fe ra.

N bɛtin bama nən Kore Xɔnna Alatala xinli.

8

Alaa binyena adamadiin xa

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba Gati kaane kondenna ra.

² Nxu Marigina Alatala,

i tan nan xili gbee kanna ra bɔxɔn birin yi!

I bata i ya nɔrɔn nate

han kore xɔnna ma!

³ I bata diidine nun dii ɲɔrɛne yamari

e yi i matɔxɔ

alogo i yaxune xa e dundu,

e nun yengefane nun gbeeɲɔxɔ tiine.

⁴ N na koren mato

i naxan nafalaxi i yiin na,

kiken nun sarene

i naxanye dɔxi e yirene yi, n naxa,

⁵ “Nanse daɲɔxɔn na,

i to i yengi dɔxi a xɔn?

Nanfera i ɲɔxɔ luxi adamadiin xɔn?”

⁶ I a daxi nən,

a nɔrɔn yi maso malekane ra.

I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

⁷ I bata yamarin so a yii

i ya dali seene birin xunna.

I bata seen birin lu a sanna bun:

⁸ alo xuruse kurune nun ɲinge kurune

nun burunna subene

⁹ nun xɔline nun yeɛxene

e nun niimaseen naxanye fɔxɔ igeni.

¹⁰ Nxu Marigina Alatala,

i tan nan xili gbee kanna ra bɔxɔn birin yi!

9

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba alo “Dii Xɛmɛ Faxan” bɛtina.

² Alatala, n ni i tantunma nən n bɔɲen ma
feu!

N ni i ya kabanako feene yeɛbama nən.

³ N ɲaxanma nən n sɛwa i ya fe ra.

Kore Xɔnna Ala,

n tantun bɛtin bama i xa nən.

⁴ N yaxune xɛtɛma e giye nən i yeɛ ra,
e dagalanɲɛ ayi, e ɲan.

⁵ Bayo i bata n xun mayenge kitin bolon,

i bata dɔxɔ i ya mangaya gbɛdeni,

i yi kitin sa tinxinni.

⁶ I bata falan ti siya gbɛtene xili ma,

i mɔn yi muxu ɲaxine raxɔri,
muxe mi fa e mirima e xinle ma sɔnɔn
habadan!

⁷ Yaxune bata ɲan fefe,

i bata e taane kala.

ɲinan bata ti e ma feu!

⁸ Koni Alatala nan mangan na habadan,
a mangaya gbɛden dɔxi kiti sa xinla ma.

⁹ A dunuɲa makitima tinxinni.

A sariya kɛnden sama yamane xa.

¹⁰ Muxu yigbɛtenxine faran makantanxin
nan Alatala ra,

e luxundena tɔrɔ waxatine yi.

¹¹ Naxanye i tan kolon,

ne e yigi sama i yi nən,

bayo naxan na i fen,

Alatala, i mi i mɛ na ra mumɛ!

¹² ɛ Alatala tantun bɛtin na,

naxan dɔxi Siyon yi, a manga taani!

ɛ a wali fajine rali siyane ma!

¹³ Ala nan wuli bɔxɔnxin gbeeɲɔxɔ tiin na.

A mi ɲinanɲɛ a xɔn ma.

A yengi dɔxi yiigelitɔne wuga xuiin xɔn ma.

¹⁴ Alatala, kininkinin n ma!

A mato

n yaxune n nayarabima kii naxan yi,

i tan naxan n bama faxan dɛ.

¹⁵ Nanara, n ni i tantunɲɛ Siyon kaane
yɛtagi,

n yi sɛwa i ya marakisina fe ra.

¹⁶ Siyane bata yinla ge,

e bira a kui,

e bata e suxu e yetɛ luti ratixine ra.

¹⁷ Alatala bata a yetɛ yita a kiti kɛndene xɔn
ma.

Muxu ɲaxin tan suxuma a kɛwanle nan na.

Maxase xuina. Bɛti xuini te.

¹⁸ Muxu ɲaxine sigama laxira yi,

e nun siyaan naxanye birin e mɛxi Ala ra.

¹⁹ Ala mi tɔrɔ muxune rabɛɲɲɛ mume!

Yiigelitɔne mi yigiteɛma.

* **7:13: Silanfanna:** Sofane yengɛso degemana.

20 Alatala, keli!

Adamane nama nɔɔn sɔtɔ!

Siyane xa makiti i yeɛ xɔri!

21 Alatala, gaxun nagodo e ma!

E xa a kolon fa fala daɲɔxɔn nan tun e ra.

Beti xuini te.

10

Ala maxandina malina fe ra

1 Alatala, nanfera i makuyaxi nxu ra?

I luxunma nxu ma tɔrɔ waxatine yi nan-
fera?

2 Muxu ɲaxine bata waso ayi,
e mɔn yiigelitɔne besenxɔnyama.

A e suxu a kɔtɛne ra.

3 A kanbama a nata ɲaxine yi.

Kumadena Alatala raɲaxuma,

a a mɛ a ra.

4 Muxu ɲaxina a falama de ɲaxun na, a naxa,

“Ala mi muxe yulubine saranma e ra!

Ala mi na!”

A a miriyaan birin nan na ra.

5 A feen birin nasɔɔnyama.

A mi i ya kitine suxuma,

a mɔn yoma a yaxune ma.

6 A a falama a yete ma, a naxa,

“N mi fulɛ mumɛ,
n mi luyɛ tɔrɔni mumɛ!”

7 A deɛn nafexi dangane nun wulene

nun fala xui xɔlene nan na.

A fe ɲaxin nun tɔrɔ feen nan tun falama.

8 A a luxunma banxidene ra,

a sɔntarene legedenma e faxa feen na.

A yeɛ masama fangatarene ma wundoni.

9 A legedenma tima a luxundeni

alo yatana.

A saxi, a yiigelitɔne legedenma,

a e suxu a lutin na,

a e bubu, a e xali.

10 Fangatarene e felenma e bira,

e lu a nɔɔn bun ma.

11 A yi a fala a yete ma, a naxa,

“Ala a fe mi a yi!

A bata a yeɛne raxi. A mi n toe!”

12 Alatala, keli! I fangan mayita, Ala!

I nama ɲinan yiigelitɔne ma!

13 Nanfera muxu ɲaxina Ala raɲaxuma,

a yi a fala a yete ma, a naxa,

“Ala mi n ɲaxankate?”

14 Koni i tan Ala,

i tɔrɔn nun sɔxɔlen toma yati!

I xaxili luma nen ne xɔn ma mali xinla ma.

Fangatarene bata e yete taxu i tan na.

Kiridi mali tiin nan i tan na.

15 Muxu ɲaxin fangan kala,

i yi a ɲaxankata a fe ɲaxine fe ra

han i yi a raxɔri.

16 Alatala nan mangan na habadan.

Suxure batune raxɔrima nen a bɔxɔn ma.

17 Alatala, i yiigelitɔne maxandi xuiin mɛma

nen,

i yi e bɔɲɛn sɛnbe so.

I yi e wuga xuiin namɛ.

18 I xa sariya kɛnden sa kiridine xa

e nun muxu ɲaxankataxine.

Nanara, daɲɔxɔn mi fa magaxun tiye sɔnɔn.

11

Alatala en yigina

1 Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.

N bata Alatala findi n luxunden na.

I mɔn a falama n xa nanfera

nayi fa fala, “Tugan alo xɔlina,

i siga geyaan ma,

2 amasɔtɔ a mato,

muxu ɲaxine bata e xanle ba,

e e xalimakunle ti muxu sɔndɔmɛ fajine ra

e bun xinla ma dimini.

3 Xa sariya mi fa na,

tinxin muxune nɔɛ nanse ligɛ?”

4 Alatala a Batu Banxi Sariɲanxini.

Alatala a manga gbɛɛni ariyanna yi.

A adamadiine xun matoma a ra

a e rakɔrɔsima a yeɛn na.

5 Alatala tinxin muxune nun muxu ɲaxine

rakɔrɔsima.

Gbalɔ feen nafanxi naxanye ma,

a ne raɲaxuma a niin birin yi nen.

6 A tɛɛ wolonna nun dole tɛɛn nagodoma nen

muxu ɲaxine ma.

A e tɔrɔma foye wolonna ra nen.

7 Alatala tinxin,

tinxinyaan nafa a ma.

Muxu fajine a yetagin toma nen.

12

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A

xa ba kondenna luti solomasɛɛn na.

2 Alatala, nxu mali,

bayo muxu tɔgɔndiyaxine bata ɲan.

Denkeleya muxu yo mi fa adamadiine ye.

3 Birin wulen falama a boden xa.

E e bode yanfa wule matɔxɔn xɔn.

4 Alatala, na muxune deɛn suxu

naxanye wule matɔxɔn tima,

e nun muxu de raɲaxuxine,

5 naxanye a falama, e naxa,

“Nxu nɔɔn sɔtɔma nxu fala xuine nan xɔn.

Nxu deɛn fatan han!

Nde nxu nɔɛ?”

6 Awa, Alatala naxa,

“Bayo yiigelitɔne ɲaxankataxi,

e nun tɔrɔ muxune wugama,

nba iki, n bata keli,

n na e ratangama nen

naxanye raɲaxuxi.”

7 Alatalaa falane,

fala sariɲanxin nan e ra

alo gbeti fixɛna

naxan nasensenzi sulun tɛɛn* na
han saɲɲa ma solofere.

⁸ Alatala, i nxu kantaniɲɛ,
i nxu ratanga muxu sifani itoe ma habadan.
⁹ Na muxu ɲaxine e kanbama yiren birin yi
bayo Adamadiine fe fuune yatexi.

13

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
² Alatala, han waxatin mundun yi?
I ɲinanɲɛ n xɔn han habadan?
I yetagin luxunɲɛ n ma han waxatin
mundun yi?
³ N niin xa tɔɔ,
n bɔɲɛn yi fɛriɲɛn sunuxi
han waxatin mundun yi?
N yaxuna n fari
han waxatin mundun yi?
⁴ Alatala n ma Ala,
n mato, i n yabi.
N fangan xun masa,
xa na mi a ra, n faxama nɛn.
⁵ N yaxun yi a fala,
a naxa, "N bata a no."
N yaxune sewama nɛn
n na bira waxatin naxan yi.

⁶ N tan n yigin saxi i ya hinanna nin,
sewana n bɔɲɛni i ya kisina fe ra.
Alatala, n betin bama i xa nɛn
amasɔɔ i bata fe fajin liga n xa.

14

*Muxuna ɲaxuyana
Yaburin 53.1-6*

¹ Dawudaa betina beti baane kuntigin xa.
Xaxilitarena a falama a bɔɲɛni,
a naxa, "Ala mi na."
E birin yifu,
e haramu feene ligama.
Muxu yo mi a fajin nabama.
² Alatala a yeɛn nagodoma adamadiine ma
keli ariyanna yi,
a xa a to,
xa nde na naxan xaxili sɔtɛ,
a yi Ala fen.
³ Koni birin bata kiraan bejin,
e ɲaxu ayi.
Muxu yo mi a fajin nabama
hali muxu keden pe!

⁴ Fe ɲaxi rabane mi fe kolon ba?
E n ma yamaan tɔnɔn donma
alo donsena,
koni e mi Alatala xandima mumɛ!
⁵ Awa nayi, e gaxuma nɛn,
e xuruxurun.
Amasɔɔ Ala tinxin muxune xɔn.
⁶ E tan fe ɲaxi rabane yiigelitɔne

fe yitɔnxine kalama
koni Alatala nan e maratangaden na.

⁷ Nde kelɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?
Alatala mɔn na a yamaan senbe so,
Yaxuba bɔnsɔnna sewama nɛn,
Isirayila yi ɲaxan!

15

Alaa muxuna

¹ Dawudaa betina.
Alatala nde nɔɛ luyɛ i ya yire sariɲanxini?
Nde luyɛ i ya geya sariɲanxin fari?

² Fe mi naxan keɯwanle ra,
a tinxin, a ɲɔndin falama
fata a sɔndɔmɛn na.
³ A mi bonne xili kalama,
a mi fe ɲaxi yo ligama a dɔxi boden na,
a mɔn mi a rayagima.
⁴ Ala bata naxanye ɲaɲaxu,
a mɛma nɛn ne ra.
Koni a Alatala yeɛragaxu muxune binyama
nɛn.

Hali a tɔɔ,
a fala xuiin nakamalima nɛn.
⁵ A muxune dolima
koni e mi se sama a fari a raxɛtedeni.
A mi dimi yi seene rasuxuma
alogo a xa wulen sa sɔntaren xun ma.
Naxan na feni itoe liga,
na mi mamaxe mumɛ.

16

Ala maxandina yigina fe ra

¹ Dawuda Ala maxandi fajina.
Ala, n kantan,
bayo n bata n luxun i yi.
² N bata a fala Alatala xa, n naxa,
"N Marigin nan i tan na."
Se fajin gbetɛ mi n yii ba i tan na."
³ N sewaxi
yamanan muxu sariɲanxi gbeene nan ma fe
ra.
⁴ Naxanye suxurene batuma,
ne tɔɔyaan gboma ayi nɛn.
Koni n tan mi saraxan be e xa,
n de mi e xinle fale.
⁵ Alatala, i tan nan keden pe n yii,
i maragidi fajin fima n ma.
N ma dunuɲa yi gidina i tan nan yii.
⁶ Ala naxan soxi n yii,
na rafan n ma,
n bata sewa n ma keɛ sɔtɔxin na.
⁷ N barikan birama Alatala xa
naxan n kawandima.
Hali kɔɛn na, n xaxili sɔtɛ.
⁸ N xaxili Alatala xɔn ma waxatin birin,
bayo a n dɛxɔn ma,
sese mi n mamaxe.

* 12:7: Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala "Furu tɛɛna."

9 Nanara, n bɔɔɛn sɛwaxi,
n niin yi yifan n ma,
n yi n matabu bɔɔɛ xunbenli.

10 Amasɔtɔ, i mi i mɛ n na,
n siga laxira yi.

I mi tinɲɛ

i ya muxu tɔgɔndiyaxin yi kun gaburun kui.

11 I nii rakisi kiraan yitama n na nɛn,

nanara n sɛwama nɛn i yɛtagi han!

Nii fanna mi ɲanɲɛ i dɛxɔn ma habadan!

17

Sɔntarene Ala maxandina

1 Dawudaa Ala maxandina.

Alatala, n ma maxandin name tinxinyana fe
ra.

I tuli mati n wuga xuiin na!

I tuli mati n ma maxandi xuiin na,

wule mi naxan yi.

2 I n xun mafala kitin bolon

amasɔtɔ naxan tinxin,

i na kolon.

3 I na n bɔɔɛni feene fɛsɛfɛsɛ,

i na n nakɔɔsi kɔɛn na,

i na n kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ,

i mi fɛ yo tɔɛ n na.

N mi tinɲɛ

fala ɲaxin yi mini n dɛ

4 alo muxu gbɛtɛne kewanle kii naxan yi.

N bata i ya yamarin suxu.

N mɔn mi biraxi gbalotɔne kirane fɔxɔ ra.

5 N sigan tima i ya kirane nan xɔn ma tun,
han iki, n munma dagalanɲɛ ayi singen.

6 Ala, n na i maxandima

amasɔtɔ i n yabima nɛn,

nanara i firifiri n xɔn ma,

i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

7 I ya kabanako hinanna yita nxu ra,

i tan naxan muxune rakisima e yaxune ma
naxan na a luxun i yi.

8 N natanga alo i yɛɛne.

N luxun

alo tɔxɛ diin soma a nga gabutene bun ma kii
naxan yi.

9 Nanara, muxu ɲaxine mi n liyɛ,

n yaxu ɲaxin naxanye n nabilinni.

10 Kininkinin yo mi e yi,

e falan tima yandan na.

11 E bata fa n fɔxɔ ra iki,

e n nabilinni.

E yɛɛne tixi n na e fɛrɛn fenma

e n nabira bɔxɔni.

12 E ligaxi alo yatana

xɔɔyi se xɔnla naxan na,

alo yata gbeen naxan n legedenma luxunni.

13 Keli Alatala!

N yaxune yɛngɛ, i yi e nɔ.

N natanga muxu ɲaxine ma i ya silanfanna
ra.

14 Alatala, n natanga na dunuɲa muxu
sifane ma

naxanye e kɔntɔnna sɔtɔma e siimayani.

E ralugo na kɔntɔnna ra ken

i naxan namaraxi e xa,

e diine fan xa wasa a ra,

a dɔnxɛn mɔn yi lu e mamandenne xa!

15 Koni n na i yɛtagin toma nɛn tinxinni,

n na xulun, n wasa i yɛtagin na.

18

Barika birana nɔ sɔtɔna fe ra

Samuyɛli Firinden 22.1-51

1 Alatalaa walikɛɛn Dawudaa bɛtin bɛti
baane kuntigin xa. A bɛtini ito baxi nɛn
Alatala to a ba a yaxune birin yii e nun Sɔli
yii.

2 Alatala n fangana, n bata i xanu!

3 Alatala nan n kantan fanyen na,

n ma yinna, n xunba muxuna.

N ma Ala nan n kantan gɛmɛ gbeen na,

n na n luxunma naxan yi.

A tan nan n yɛ masansan wure lefaan na,

e nun marakisi tiina

naxan luxi

alo n ma faran makantanxina.

4 Alatala xa tantun!

N na a xili,

a yi n nakisi n yaxune ma.

5 Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,

halagin bata yi lu n xun ma nun

alo ige xunfanna.

6 Laxira gbalon bata yi n nabilin nun.

7 N na Alatala xili nɛn n ma tɔrɔni,

n yi n xuiini te n ma Ala ma malina fe ra.

A yi n xuiin mɛ a Batu Banxini,

a yi a tuli mati n gbelegbele xuiin na.

8 Nanara, bɔxɔn yi xuruxurun,

a yimaxa, geyane bunne yi siga,

e xɛtɛ, e xuruxurun Ala xɔlɔn bun.

9 A liga alo tutin nan minima a ɲɔɛ yinla ra.

Halagi ti tɛɛ dɛgɛn nun tɛɛ wolonne yi mini a
dɛ.

10 A yi kuyeni bɔ firinna ra, a godo

a sanne tixi kunda fɔrɛn fari.

11 A te maleka gubugubu kanna fari,

a tugan xulɛn,

a siga foyeni.

12 A a luxun dimini,

kunda fɔrɛn nun tule igen yi a rabilin kore.

13 Kundaan yi mini a nɔrɔni.

Balabalan kɛsɛne nun galanna yi godo.

14 Alatala yi a galanna xuiin namini keli
kore,

Kore Xɔnna Ala yi a xuiin namini.

15 A yi a xalimakunle woli a yaxune ma

a e raxuya ayi.

A e birin nagi kuye sarinna ra.

16 Alatala to falan ti e xili ma,

a sɔnxɔ e ma xɔloni,

fɔxɔ igen xɔnna yi mini kenenni
bɔxɔ xɔnne yi to.

17 Ala yi a yiini bandun keli kore,
a n suxu, a yi n ba igen tilin yireni.

18 A n xunba n yaxu senbe kanne yii,
n yengefaan naxanye fangan yi gbo n xa
nun.

19 E n yenge nen,
n yi gbaloni waxatin naxan yi,
koni Alatala yi n natanga.

20 A n ba nen gbaloyireni,
a n nakisi amasɔtɔ n tan a kenengi.

21 Alatala bata n kontonna fi n ma
tinxinyani,
a n saren fi amasɔtɔ n kewanle sarijan.

22 N bata sigan ti Alatala a kirane xɔn,
n mi n makuyaxi Ala ra.

23 N bata a kitine birin suxu,
n mi tondixi a tɔnne suxe.

24 Fe yo mi n na a yee ra yi,
bayo n bata n yete ratanga haken ma.

25 Nanara, Alatala bata n kontonna fi n ma
amasɔtɔ n tinxin,
n kewanle sarijan a yee ra yi.

26 Naxan na tinxin i xa,
i tinxinma nen na kanna xa.
Fe yo mi naxanye ra,
i ya fetareyaan yitama nen ne ra.

27 I sarijanma nen ne xa
naxanye na sarijan,
koni i jaxuma nen na muxune ra
naxanye jaxu.

28 Bayo i tan nan yigelitone rakisima,
i mɔn yi wasodene ragodo.

29 Alatala, i tan nan kenenna fima n ma,
n ma Ala, i yi n ba dimini.

30 N ganla yengema nen i tan barakani.
I tan yi, n tunganma yinna xun ma.

31 Alaa kirane kamalixi feu!
Alatalaa falane tinxin.
Naxanye na e luxun a yi,
a ne kantanma nen alo wure lefana.

32 Alatala nan keden Ala ra.
Nde en kantan fanyen na,
ba en ma Ala ra?

33 A tan nan Ala ra
naxan fangan fima n ma
naxan n kantanma kira yi.

34 A n sanne senbe soma nen
alo xenla, a n nate geyane fari.

35 A bata n maxaran yengen ma,
nanara n nɔxi sulan xali xɔdexen bandunye.

36 I bata n ye masansan wure lefaan so n yii,
i yi n nakisi.

I bata i yengi sa n xɔn ma,
i ya maliin bata n nagbo.

37 I kirani tɔn n xa
alogo n nama bira.

38 Koni n biraxi n yaxune fɔxɔ ra,
n yi e suxu.

N mi xete e fɔxɔ ra han e jan.
39 N na e rabirama nen

han e mi fa kele sɔnɔn,
e yi bira n sanna bun ma.

40 I senben soma n yii yenge so feen nan na,
i n yaxune sa n bun ma.

41 I a liga
n yaxune yi e gi n bun ma,
n bata ne kala naxanye yi n najaxuma.

42 E wugama nen malina fe ra,
koni muxu yo mi e rakise.

E Alatala xilima nen
koni a mi e yabima.

43 N na e yilunburunma nen
alo gbangbanna
foyen sigama naxan na.

N mɔn yi ti e fari
alo bendena kiraan xɔn.

44 I bata n natanga yama murutixin ma,
i yi n findi siyane xunna ra.

N mi yi muxun naxanye kolon,
n bata nɔn sɔtɔ ne xun na.

45 Xɔjɛne e xinbi sinma n bun ma iki,
e na n fala xuiin me,
e yi a suxu.

46 E yii xudin tuma ayi,
e fa xuruxurunye keli e yinne ra.

47 Alatala na yi!
Tantunna xa fi n natangamaan ma!
N nakisimana Ala xa batu!

48 A tan Ala nan n gbeen jɔxɔma,
naxan siyane luma n senben bun ma.

49 A n natangama n yaxune ma.
I tan nan n natexi n yaxune xun ma,
i mɔn yi n xunba gbalotone yii.

50 Nanara, n na i tantunma siyane tagi.
Alatala, n na i xinla tantunma nen betini.

51 Ala nɔ sɔtɔn nagidima a mangan ma han!
A a hinanna yita a muxu sugandixin na,
Dawuda nun a yixete ne habadan.

19

Alaa nɔɔn nun a sariyana

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

2 Kore xɔnna nan Ala a nɔɔn mayitama.

Koren nan Ala a wanla makenema.

3 Yanyin kawandin bama bɔxɔ yo bɔxɔ.

Dimin xaxili fima kɛe yo kɛe.

4 Xui yati mi a ra,
falane fan mi a ra.

Tunla mi e xuiin mema.

5 Koni, hali na,
e fala xuiin bɔxɔn birin lima,

e falane yi siga han dunuja danna.

Ala nan banxin nafalaxi sogen xa kore.

6 Sogen minima nen
alo xemen naxan minima a banxini
siga futu xidideni,

alo fangamaan naxan sigan tima a yetena a kiraan xɔn.

⁷ A minima sogetedeni, a sa jan sogegododeni. Sese mi luxunɲɛ a xɔlɔn ma.

Beti xuini te.

⁸ Alatalaa sariyan kamalixi, a muxun nii yifanma a ma. Nɔndin nan Alatalaa maxadi xuine ra. E xaxilitarene findima xaxilimane ra.

⁹ Alatala fe ragidixine tinxin. A muxun bɔɲɛn nasɛwama nɛn. Alatalaa yamarine nɔrɔxi. A muxun xaxinla rabima nɛn. ¹⁰ Alatala a yɛragaxun sarijan. A buma habadan.

Nɔndin nan Alatalaa kitine ra, e tinxin feu!

¹¹ E fisa xɛmaan xa, e fan xɛma faɲine birin xa. E ɲaxun kumin xa, dangu kumi xinden na.

Beti xuini te.

¹² I ya walikɛɛn xaxili sɔtɔma nɛn e xɔn.

A tɔnɔn gbegbe sɔtɔma nɛn e xɔn.

¹³ Nde nɔɛ a yetena tantanne birin kolonɲɛ? I xa n ma hake luxunxine mafelu.

¹⁴ N natanga tondin ma, a nama n nɔ.

Nayi, n findima muxu defexin na nɛn naxan mi matandi ɲaxin tiyɛ.

¹⁵ Falan naxanye minima n de, e nun miriyaan naxanye n bɔɲɛni, Alatala xa ne rasuxu sɛwani, n kantan fanyena e nun n xunbamana.

20

Ala xa mangan baraka

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala xa i yabi

i tɔrɔni waxatin naxan yi.

Yaxubaa Ala xa i ratanga.

³ Ala xa a maliin nagodo i ma

keli a yire sarijanxini, a xa i mali keli Siyone Geyaan fari.

⁴ Ala xa i ya kiseene birin nasuxu, a mɔn yi sɛwa i ya saraxa gan daxine birin na.

Beti xuini te.

⁵ Ala xa i bɔɲɛn waxɔn feene so i yii, a mɔn yi i ya fe yitɔnxine birin nasabati.

⁶ Nanara, nxu sɔnxɔɛ sɛwani i ya nɔ sɔtɔna fe ra.

Nxu yi en gbee taxamaseri dugine rate Ala xinli.

Alatala xa tin i ya maxandin birin ma.

⁷ N na a kolon yati,

Alatalaa muxu sugandixin nakisima nɛn.

A a yabima nɛn

keli a ariyanna sarijanxini,

a yi a rakisi a sɛbɛn na.

⁸ Ndee yigin sama e yengɛ so wontoroni,

bonne yi e yigin sa e soone yi,

koni en tan yigin saxi Alatala xinla nin,

en ma Ala.

⁹ Na kanne tantanma nɛn e bira,

koni en tan kelima nɛn, en ti ken!

¹⁰ Alatala xa mangan nakisi!

I xa nxu yabi,

nxu na i maxandi waxatin naxan yi!

21

Ala tantunna mangan xɔn

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, mangan bata sɛwa i fangan na.

A sɛwan gbo bayo i bata a rakisi.

³ A waxi naxan xɔn, i tinxi na ma.

I bata a maxandin yabi.

Beti xuini te.

⁴ I bata a rasene duba faɲine ra,

i mɔn yi xɛma mangaya taxamasenna so a xun na.

⁵ A maxɔdinna ti nɛn a siimayana fe ra,

i yi sii xunkuyen so a yii,

naxan luma habadan.

⁶ A binyen bata gbo ayi fata i ya marakisin na.

I nɔrɔn nun xunnayerenna fixi nɛn a ma.

⁷ I a barakama habadan!

I a ralugoma sɛwan na i yetagi.

⁸ Bayo Mangan yigin saxi Alatala nin, a kantanxi Kore Xɔnna Ala hinanna nan baraka yi.

⁹ I tan i yaxune birin suxuma nɛn.

Naxanye i ɲaxuxu,

i ne suxuma nɛn i fangan na.

¹⁰ I na mini kɛnɛnni waxatin naxan yi,

i e ɲanma nɛn alo sulun tɛɛna.*

Alatala xɔlɔxina e halagima nɛn

tɛɛn yi e gan.

¹¹ I e yixɛtene raxɔrima nɛn dunuɲa yi,

e nun e bɔnsɔnne adamadiine ye.

¹² Hali e fe ɲaxini tɔn i xili ma,

e mɔn yi e miri kɔtɛ ɲaxine ma,

e fulama nɛn.

¹³ Bayo, i na i ya xalimakunle ti e ra,

e e xun xanbi soma nɛn, e yi e gi.

¹⁴ Alatala xa batu a sɛnbɛ gbeena fe ra.

Nxu betin bama nɛn,

nxu yi i tantun i fangana fe ra.

* 21:10: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu tɛɛna*."

22

Wugan nun tantunna

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
A xa ba alo betin naxan xili: "Xotonna Xeli
Gilena."

² N ma Ala! N ma Ala!

I n nabejinxi nanfera?

Nanfera i ya marakisin makuyaxi n na?

Nanfera i mi n kutun xuiin namema?

³ N ma Ala, n ni i xilima yanyin na,

koni i mi n yabima.

Hali kœen na, n mi n dunde.

⁴ Koni i tan sarijan,

i ya mangaya gbœden nabilinxi Isirayilaa
tantunna ra.

⁵ Nxu benbane yigin saxi i tan nan yi.

E e yigin sa i yi,

i yi e ratanga.

⁶ E to e xui ramini i ma,

i yi e xœrœya.

E yigin saxi i yi,

nanara, e mi yagixi.

⁷ Koni dajœxœ mi fa n tan na sœnœn.

N ligaxi nœn alo kunla

adamadiin naxan najaxuxi

yamaan naxan bœte raba.

⁸ Naxanye na n to,

e yo n ma.

E yi e dœen betœxun,

e e xunne yimaxa.

⁹ E naxa, "A tan naxan Alatalaa fe yi,

Alatala a ratangama ba?

Xa a rafan Alatala ma,

a xa a xunba."

¹⁰ Koni i tan nan n naminixi nga kuini,

i yi n sa nga kanken na.

¹¹ Xabu n bari lœxœni,

n taxuxi i ra.

N ma Ala nan i ra,

xabu n yi nga kuini waxatin naxan yi han
iki.

¹² I nama i makuya n na.

Tœrœn bata maso n na,

muxu yo mi na yi

naxan n maliyœ.

¹³ N yaxune n nabilinxi

alo turane,

alo Basan yamanan tura xœjœne.

¹⁴ E dœene yibixi alo yatane,

e wurundunma n ma,

e xa n yibœ.

¹⁵ N fangan bata jan

alo ige bœxœnxina.

N xœnne birin bata ba e bode ra.

N bœjœn bata liga

alo dolen na yilo.

¹⁶ N fangan bata jan feu!

N lenna xaraxin bata kankan n dœ.

I bata n sa faxa bœdeni.

¹⁷ Muxu jaxi ganla bata n nabilin

alo barene.

E bata n yiine nun n sanne mabœ.

¹⁸ N xœnne birin kenœnni.

E yœene kankanxi n na.

¹⁹ E bata masœnsœnna ti n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.

²⁰ Alatala, i nama i makuya n na!

N ma sœnbœmaan nan i tan na.

N mali iki sa!

²¹ N niin xunba silanfanna yii.

N natanga bareni itoe ma.

²² N nakisi yatani itoe ma.

N nakisi burunna turaan fenne ma.

²³ N na i xinla ralima nœn ngaxakedenne ma.

N ni i matœxœ nœn yamaan yœ.

²⁴ E tan naxanye gaxu Alatala yœe ra,

e a matœxœ.

E tan Yaxuba bœnsœnna,

e a binya.

E tan Isirayila kaane,

e gaxu a yœe ra.

²⁵ Bayo, a mi a mœxi yiigelitœne tœrœne ra,

a mi a rabœjinma.

A mi a yetagin luxunma a ma.

Fœ a a xandi xuiin name.

²⁶ N ni i tantunma yamaan malan gbeeni.

N na n ma dœ ti xuine rakamalima nœn

i yœe ragaxu muxune yœe xœri.

²⁷ Yiigelitœne xa e dœge,

e lugo.

Naxanye Alatala fenma,

ne xa a matœxœ.

Ala xa siimayaan fi e ma habadan!

²⁸ Bœxœn danna muxun birin

e xaxili luma nœn Alatala xœn,

e yi e yœe rafindi a ma.

Siyane bœnsœnne birin a batuma nœn.

²⁹ Bayo, Alatala nan mangan na siyane xun
na.

³⁰ Nafulu kanne fan fama nœn e dœgedeni,
e a batu.

Naxanye birin xœtœma bœdeni,

ne xinbi sinma nœn a bun ma,

naxanye mi nœe e niin nakisœ.

³¹ Waxati famatœœn muxune walima a xa
nœn

Marigina a fe falama nœn mamandenne xa.

³² A tinxinyaan fama nœn nalideni muxune
ma

naxanye munma bari,

Ala bata na ragidi.

23

Alatala nan n kantanma

¹ Dawudaa betina.

Alatala n masuxuma

alo xuruse rabana a xuruseene kantanma
kii naxan yi.

Nanara, n mi dœe sese ra.

² A matabuden fi n ma

sœxe jingi fajin denaxan yi.

A yi siga n na
 ige xunbenla deƙoƙon ma.
 3 A bata n nii yifan n ma.
 A n xalima kira tinxinxin xon ma nen
 a xinla fe ra.

4 Hali n so sayaan tilinna dimin xore ra,
 n mi gaxue sese yee ra
 amasoto i tan Ala n xon ma.
 I ya gbengbetenna n nakantanma
 i ya dunganna n gbengbenma.
 5 I bata donseen nafala n xa
 n yaxune yee xori,
 i yi n masuxu
 alo xone binyena,
 i turen sa n xunni.
 I bata n ma igelengenna rafe
 han a bokone a ma.
 6 Yati, i ya fanna
 nun i ya hinanna birama n foko ra nen
 n siin sogan birin yi.
 N luma nen Alatalaa banxin kui
 han n siin soge donxena.

24

Manga binyena

1 Dawudaa beta.
 Alatala nan gbee bokon nun ayi seene birin
 na
 e nun dunuƙa nun muxun naxanye birin
 doxi a yi.
 2 Amasoto a tan nan bokon doxi igen tagi.
 A yi a doxo igene fari.
 3 Nde lan a te Alatala geyaan fari?
 Nde tiye a yire sarijanxini?
 4 Naxanye sarijan e kewanle nun e
 sondomene yi,
 naxanye mi suxurene batuma,
 xanamu naxanye mi e koloma wuleni,
 5 Alatala ne barakama nen.
 Marakisi Tiina Ala yoon fima e ma nen.
 6 Muxu sifani itoe nan Ala fenma,
 naxanye Yaxubaa Ala yetagin fenma.

Beti xuini te.

7 Yinna* deene xa rabi fefe,
 de fonne xa rabi mumε,
 nanara Manga Binyen soe.
 8 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala na a ra
 fangamaan nun senbemanal
 Alatala na a ra
 naxan senben gbo yengeni.
 9 Yinna deene xa rabi fefe,
 de fonne xa rabi mumε,
 nanara Manga Binyen soe.
 10 Nde Manga Binyeni ito ra?
 Alatala senben Birin Kanna,
 a tan nan manga binyen na.

* 24:7: Ala Batu Banxin nabilinna **yinna** nan na ra.

Beti xuini te.

25

Maxandina maratanga fena

1 Dawuda gbeena.
 Alatala, n bata i maxandi n niin birin na.
 2 N ma Ala,
 n yigin saxi i tan nan yi.
 N nama yagi.
 I nama tin n yaxune yi n no,
 e sewa.
 3 Naxan na a xaxili ti i ra,
 na kanna mi yarabima mumε!
 Koni naxanye yanfan soma,
 ne yagin soto ma nen.
 4 Alatala, kiraan yita n na,
 i xa n xaran i ya kiraan ma.
 5 N xa sigan ti i ya jondini,
 n xaran.
 Amasoto n nakisima Ala nan i tan na.
 N xaxili tixi i ra ferijen gben!
 6 Alatala, i xaxili lu i ya kininkininna nun
 hinanna xon
 bayo e yi na xabu a foloni.
 7 I nama i miri n ma foningeya yulubine nun
 matandine ma!
 N suxu i ya hinanni,
 amasoto i fan, Alatala.
 8 Alatala fan, a mon tinxin,
 nanara a yulubi kanne xaranma a kirane
 ma.
 9 Naxan a yete magodoma,
 a a sariyan nabirama na ma.
 A mon a xaranma a sagoon na nen.
 10 Naxanye a layirin maxadine suxi,
 Alatala hinan,
 a mon lannayaan nabama
 ne nan xa kiin birin yi.
 11 Alatala, n hake ne mafelu i xinla a fe ra,
 amasoto a gbo.
 12 Nde gaxuma Alatala yee ra?
 A kiraan yitama na kanna ra
 a lan a xa sigan ti naxan xon.
 13 Na kanna sabatima nen a siimayani,
 bokon yi findi a diine keen na.
 14 Alatala a wundone makenenma nen
 a yee ragaxu muxune xa.
 A a layirin yitama e ra nen.
 15 N yeen tixi Alatala ra waxatin birin,
 bayo a tan nan n natangama suxu yalaan
 ma.
 16 Ala, yandi, kininkinin n ma
 amasoto n kedenna na a ra,
 n toraxi.
 17 Nii yiforen bata n yili,
 n namini na toroni.
 18 I miri n ma torone

nun n ma sɔxɔlene ma,
i yi n ma yulubine xafari.
19 A mato, n yaxune wuya,
e n naɲaxuxi kati!

20 N niin nakantan,
i yi n xunba.
N nama yarabi,
amasɔtɔ n bata n luxun i yi.
21 N ma fetareyaan
nun tinxinyaan xa n kantan
amasɔtɔ n xaxili tixi i tan nan na.
22 Ala, i xa Isirayila xunba a tɔrɔne birin yii!

26

Sɔntarena Ala maxandina

1 Dawuda gbeena.
Alatala, n ma kitin sa
amasɔtɔ fɛ yo mi n kewanle ra,
n yigin mɔn i yi feu!
2 Alatala, n fɛsɛfɛsɛ,
i yi n mato,
n sɔndɔmɛn nun bɔɲɛn nakɔrɔsi.
3 I ya hinanna n yi waxatin birin yi,
n sigan tima i ya lannayani!
4 N tan mi n magodɛ fuyantenne fɛma,
nxu nun nafigine mi fe kedenni.
5 Fe ɲaxi raba yamaan mi rafan n ma.
N mi dɔxɛ muxu ɲaxine fɛma.
6 Alatala, n bata n yiin naxa sɔntareyani,
n yi so i batudeni,
7 n barikan bira i xa n xui yitexin na,
n yi i ya kabanako feene fala.
8 Alatala, i ya banxin nafan n ma,
i nɔrɔn dɛnaxan yi.
9 I nama nxu nun hake kanne faxa nxu bode
xɔn,
i nama nxu nun faxa tiine raɲanna findi
kedenna ra.
10 Na muxune fe ɲaxin ligama,
e dimi yi seene rasuxu mayifuni.
11 Koni, n tan, fɛ yo mi n kewanle ra.
N xunba, i dɲa n ma!
12 N tixi tinxinni ken!
N na Alatala tantunma nɛn a yama gbeeni.

27

Marakisi Tiina Alatala

1 Dawuda gbeena.
Alatala nan n ma kɛnɛnna nun n ma kisin
na.
N xa gaxu mundun yɛɛ ra?
Alatala nan n ma dunuɲa yi gidin
xun mayɛngɛ muxun na.
Nde n magaxuɛ?
2 Muxu ɲaxine na keli n xili ma
alogo e xa n halagi,
yaxune na n yeɛngɛ,
e tan nan dagalanma ayi nɛn,
e bira.

3 Hali sofa ganla na n nabilin,
n bɔɲɛn susuma nɛn.
Hali yengɛ gbeen na keli n xili ma
n yigin tixi.

4 N bata Alatala maxɔdin fe keden ma.
N fe keden peen nan fenma.
N lu Alatalaa banxin kui
han n siin soge danna.
N Alatala wali fajin kolon,
n yi lu a batuɛ a banxini.

5 Amasɔtɔ a n namare nɛn
a banxini tɔrɔ waxatini.
A n luxunɲɛ nɛn a Batu Banxini.
A n natema nɛn geyaan xuntagi.
6 A xunna kenla fina n ma nɛn
n yaxune tagi.
N saraxane bama nɛn Ala Batu Banxini,
n sɔnxɔ sɛwani.
N bɛtin bama nɛn,
n na Alatala tantun.

7 Alatala, i tuli mati n xuiin na,
n na i xili waxatin naxan yi.
Kininkinin n ma, i yi n yabi!
8 N bɔɲɛn waxi i fen feni.
Alatala, n ni i fenma,
9 i nama i yetagi luxun n ma!
I nama i ya walikɛɛn kedi xɔlɔni.
I bata findi n mali muxun na.
I nama n nabɛɲin,
i nama i mɛ n na,
n nakisimana Ala.
10 Hali nga nun n fafe n nabɛɲin,
Alatala n yisuxuma nɛn.

11 Alatala, n xaran sigati kiin ma.
Ti n yɛɛ ra kira fajin xɔn ma,
amasɔtɔ n yaxune wuya.
12 I nama n so n yaxune yii,
amasɔtɔ wule serene bata keli n xili ma,
e e kɔnkɔma n ma.
13 N mɔn laxi ito ra:
n na Alatalaa nɛmaan toma nɛn dunuɲa yi.
14 I xaxili ti Alatala ra!
I sɛnbɛ so! I bɔɲɛn xa limaniya!
I xaxili ti Alatala ra!

28

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawuda gbeena.
Alatala n ma fanyena,
n bata i xili.
I tuli mati n na!
Xa i mi n yabi,
n sama laxira faxa muxune fari nɛn.
2 N ma mayandi xuiin mɛ malina fe ra,
n bata n yiini te
i Batu Banxin yire sariɲanxin mabinni.
3 I nama nxu nun muxu ɲaxine yalagi nxu
bode xɔn,
fe ɲaxi rabane naxanye fala fajine tima

koni marajaxuna e boɗɗene yi.

⁴ E kewanle saranna fi,
e nun e wali jaxine
e bata naxanye liga.

A liga e ra naxan lan e kewanle ma.

E lan e xa naxan soɗo, na so e yiil!

⁵ E xaxili mi luxi Alatalaa wanle xɔn ma,
hanma a yiine bata naxan da.
Nanara, a e kalama nen
a e jan habadan.

⁶ Barikan bira Alatala xa,
a bata n ma mayandi xuiin me.

⁷ Alatala nan n senben na.

A n xun mayengema
alo wure lefana.

N yigin saxi a fari,
bayo a n malima.

Nanara, n boɗɗen bata rafe sewan na.

N na a tantunma nen befine yi.

⁸ Alatala nan a yamaan senben na,
e nun yigiya kantanxina a muxu
sugandixin xa.

⁹ I ya yamaan nakisi,
i mon yi e baraka.

Findi e gbengben muxun na,
i yi i yengi doxo e xɔn ma habadan!

29

Alatala Senben Birin Kanna

¹ Dawudaa betina.

E tan malekane,

e fa Alatala tantun,

e a tantun a binyen nun a senbena fe ra.

² E binyen fi Alatala ma a xinla fe ra,

e Alatala batu a nɔɔ sarijanxini.

³ Alatala xuiin mema foxo igene yi,

Ala binye kanna sarinna,

Alatala a xuiin nasigama ige gbeene xun
ma.

⁴ Alatala xuiin senben gbo,

Alatala xuiin nɔɔxi.

⁵ Alatala xuiin suman binle yigirama,

hali sumunna naxanye Liban yamanani.

⁶ Ala Liban geyane ratuganma

alo jinge diina,

e nun Siriyon geyana

alo burunna jingena.

⁷ Alatala xuiin sigama ayi

alo kuye sarinna.

⁸ Alatala xuiin tonbon yirene yimaxama,
a Kadesi tonbonni maxa.

⁹ Xenle diin xalima Alatala xuiin ma,

a mon yi warine deene rayolon,

yamaan birin soɗoma a Batu Banxini,

e naxa, "Binyen xa fi a ma!"

¹⁰ Alatala doxi fufane xun na.

A mangayaan na habadan!

¹¹ Alatala nan senben fima a yamaan ma,
a boɗɗe xunbeli barakan sa e yi.

30

Barika birana Ala xa

¹ Dawudaa betina. Sigi sarijanxina. Batu
Banxin nasarijan betina.

² Alatala, n ni i batuma,
amasoto i bata n yite.

I mi tin

n yaxune yi e xunnayeren n xun na.

³ Alatala n ma Ala,

n ni i mafan nen malina fe ra,

i yi n nakendeya.

⁴ Alatala i n niin masiga nen laxira ra,

i n faxamatsoɗon nakisi.

⁵ Alatalaa tagandiya muxune birin xa betin
ba a xa!

E a matsoxo a wali sarijanxine fe ra!

⁶ Bayo, a xolon mi xunkuya,

koni a marafanna luma nen muxun siin
sogen birin.

Wuga xuiin minima nen koeeɗen na,

koni sewan fama nen xotanni.

⁷ N yi laxi n ma herin na waxatin naxan yi
n naxa, "Sese mi n yimaxe!"

⁸ Alatala, n to yi i ya xanuntenyani,

i n lu nen fangani alo geyana.

Koni i to i yetagin luxun n ma,

na yi n kontofili.

⁹ N yi i tan Alatala xili,

n yi Marigin mafan,

¹⁰ n naxa, "N na faxa,

i tonon mundun soɗama nayi?

N na sa gaburun kui,

tonon mundun na ra?

Faxa muxune noe i tantunje ba?

E noe i ya lannayaan matsoxe ba?

¹¹ Alatala, i tuli mati n na,

i kininkinin n ma!

Alatala, n mali!"

¹² I bata n ma nimisan maxete sewan na.

I n makininkininna ba n ma,

i yi n nabilin sewan na.

¹³ Nanara, n mi n dunde,

n betin bama i xa nen.

Alatala n ma Ala,

n barikan birama i xa nen habadan!

31

Yigi sa fena Ala fari

Yaburin 71.1-3

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, n bata n luxun i yi.

I nama tin n yi yarabi!

N natanga i ya tinxinyana fe ra.

³ I tuli mati n na,

i yi n xunba iki sa!

Findi n yigiya gemen na,

e nun n makantan yinna.

⁴ N ma game gbeen nun

n ma yinna nan i tan na.

Ti n yee ra,

i yi n maxaran i xinla a fe ra.

⁵ N natanga na luti ratixin ma n yeε ra,
bayo i tan nan n xun mayεngεma.

⁶ N bata n niin so i yii,
n xunba Alatala, lannaya Ala.

⁷ N bata ne rajaxu
naxanye suxure fufafune batuma,
koni n tan yigin saxi Alatala nan fari.

⁸ N sewama nen,
n jaxan i ya hinanna fe ra,
bayo, i bata n ma tərone to,
i n səndəmənə səxələn kolon.

⁹ I mi n soxi n yaxune yii,
koni i n xərəyaxi nən.

¹⁰ Alatala, kininkinin n ma,
amasəto n tərəni.

N bata xadan wuge.

Sunun bata n niin nun n fatin natagan.

¹¹ Sunun bata n ma dunuɲa yi gidin jjan,
wugan yi nde ba n siin na.

N fangan bata jjan n yi n ma tərone fe ra.

N xonne bata yeleftu ayi.

¹² N yaxune birin,
katarabi n dəxə bodene ma,
ne n nayarabima.

N xoyine bata gaxu n yeε ra,
e na n to kiraan xon ma,
e e gi n yeε ra.

¹³ E birin bata jjan n xon ma
alo n faxaxin na a ra.

N bata lu alo feje kalaxina.

¹⁴ N bata yaxu wuyaxi kəkəkəyən xuiin me,
gbalona n nabilinni.

E feene yitənma lan n faxa feen ma.

¹⁵ Alatala, n tan yigin saxi i tan nin,
n naxa, “I tan nan n ma Ala ra.”

¹⁶ N ma waxatine i sagoni.

N natanga n yaxune ma
naxanye n besənɲənyama.

¹⁷ I nərən xa godo i ya walikεen ma,
n nakisi i ya hinanni.

¹⁸ Alatala, n bata n xui ramini i ma,
i nama tin n yi rayarabi.

Ala xa muxu jaxine yarabi,
Ala xa e dunduxin nagodo laxira yi.

¹⁹ Na wule xelene radundu,
na wasode yandaxine birin
naxanye fala jaxin tima tinxin muxune ma.

²⁰ I ya nemaan makabe,
i bata naxan namara i yeεragaxu muxune
xa!

Muxun birin yetagi,
i ya fanna fima ne ma nən
naxanye luxunxi i yi.

²¹ I bata e yigiya i fεma,
i e kantanma muxune fe yitənxine ma.

I bata e ratanga wule xelene ma.

²² Barikan bira Alatala xa!

N yi rabilinxi yaxune ra waxatin naxan yi
n yenge xinla ma,
a yi a hinanna yita n na.

²³ N ma gaxuni, n yi a fala,
n naxa, “I bata n kedi i yetagi.”

Koni n to n xuiin namini i ma
malina fe ra,
i yi n ma mayandi xuiin me.

²⁴ E tan təgəndiya muxune birin xa Alatala
xanu!

Alatala denkeləya muxune ratangama nən,
koni a yandadene sare fima nən
alo a lan kinde.

²⁵ E tan naxanye birin yigi saxi Alatala fari,
ε senben so, ε bəje ragidi.

32

Yulubi xafari fena

¹ Dawudaa fala jaxumεna.

Sewan na kannna xa
naxan ma matandine bata mafelu
naxan yulubine bata xafari.

² Sewan na adaman xa
Alatala bata diɲa naxan haken ma
e nun mayifu mi naxan yi.

³ N to munma yi n ti n həkene ra nun,
fεriɲen gbən kutunne yi n nayeleftuma.

⁴ I ya tərən yi n fari kəεen nun yanyin na.
Fangan yi jjan n na
a liga alo n tonbon yiren nin.

Beti xuiini te.

⁵ Awa, n yi n ti n yulubine ra i xa.

N mi n ma hake yo luxun i ma.

N naxa, “N na n tima nən
n ma matandine ra Alatala xa.”

Awa, i yi n həkene nun yulubine birin ba n
ma.

Beti xuiini te.

⁶ Nanara, muxu təgəndiyaxine birin xa i
mafan a waxatini,

alogo fufaan na fa,
a nama e li.

⁷ N luxunden nan i tan na.

I tan nan n natangama tərən ma,
yamaan birin yi xərəya bεtine ba.

Beti xuiini te.

⁸ Nanara, n na ε xaranma kiraan ma
ε bire naxan fəxə ra.

N na ε kawandima,

n yi n yengi sa ε xən.

⁹ I nama findi daxun na
alo soona hanma sofanla
naxanye mi sigε
fə karafen na bira e ma.

¹⁰ Muxu jaxine tərən gbo.

Koni naxanye e yigi saxi Alatala yi,
a ne rabilinma nən hinanna ra.

11 $\text{\textcircled{E}}$ tan tinxin muxune xa $\text{\textcircled{p}}$ axan Alatala a fe
ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ sewa, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ betin ba,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tan muxu s $\text{\textcircled{a}}$ nd $\text{\textcircled{a}}$ me fajine.

33

Tantun betina

1 $\text{\textcircled{E}}$ betin ba sewani Alatala xa,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tan naxanye tinxin!
Muxu fajine lan e xa a tantun.
2 $\text{\textcircled{E}}$ barikan bira Alatala xa b $\text{\textcircled{a}}$ l $\text{\textcircled{a}}$ nna ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ barikan bira a xa kondenna ra.
3 $\text{\textcircled{E}}$ beti nen $\text{\textcircled{a}}$ n ba a xa.
 $\text{\textcircled{E}}$ maxa seene maxa ki faj $\text{\textcircled{a}}$,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ yi $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xuini te a ma.
4 $\text{\textcircled{N}}$ ondin nan Alatalaa falan na.
A kewanle birin kamalima tinxinna nin.
5 Tinxinyaan nun sariya suxun nafan
Alatala ma,
dun $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{p}}$ a birin wasaxi a hinanna ra.
6 Alatala kore x $\text{\textcircled{a}}$ nna daxi a fala xuiin
barakan nin,
e nun yanban seene a de xuiin na.
7 A fox $\text{\textcircled{a}}$ igene birin malanma yire kedenni,
a fufane ramara.
8 B $\text{\textcircled{a}}$ x $\text{\textcircled{a}}$ n birin xa gaxu Alatala ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra!
Dun $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{p}}$ a muxune birin xa a binya!
9 A falan nan tixi,
dun $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{p}}$ a yi da.
A yamarin fi,
seen birin yi taran na.
10 Alatala siyane natane kalama nen.
A mi tin $\text{\textcircled{p}}$ e siyane yi e miriyane rawali.
11 Koni Alatalaa fe ragidixine luma nen
habadan!
A miriyane yi lu habadan!
12 Sewan na siyaan xa
naxan ma Ala findixi Alatala ra.
Sewan na muxune xa
Alatala bata naxanye sugandi!
13 Alatala a ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ragodoma keli ariyanna yi,
a muxune birin mato.
14 Keli a mangaya yireni,
a dun $\text{\textcircled{u}}$ $\text{\textcircled{p}}$ a muxune birin xun mato a ra.
15 A e s $\text{\textcircled{a}}$ nd $\text{\textcircled{a}}$ me $\text{\textcircled{n}}$ e rafixa,
a a xaxili lu e kewanle birin x $\text{\textcircled{a}}$ n.
16 Manga yo mi kise a ganla senben ma.
Sofa yo mi ratange a fangan x $\text{\textcircled{a}}$ n.
17 Xunba se mi soon na ye $\text{\textcircled{n}}$ geni,
a fangan na gbo ki yo ki,
a mi marakis $\text{\textcircled{n}}$ tiye.
18 Koni Alatala ye $\text{\textcircled{n}}$ tixi a ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ragaxu mux-
une ra,
naxanye e xaxili tixi a hinanna ra.
19 A ne rakisima sayaan ma nen,
a m $\text{\textcircled{a}}$ n yi e niine rakisi fitina kamen ma.
20 En xaxili tixi Alatala nan na.

A tan nan en mali muxun na
e nun en ye masansan wure lefana.
21 En b $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{p}}$ e $\text{\textcircled{n}}$ e sewaxi a tan nan ma fe ra,
bayo en bata en yigi sa a xili sari $\text{\textcircled{n}}$ x $\text{\textcircled{a}}$ ni.
22 Alatala, i ya hinanna xa lu nxu x $\text{\textcircled{a}}$ n
bayo nxu nxu yigi saxi i tan nin.

34

Ala fan

1 Dawuda gbeena. A to a ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ findi fat $\text{\textcircled{a}}$ n na
Abimeleki fema, naxan a kedi.
2 N barikan birama Alatala xa waxatin
birin,
n lu a tantun $\text{\textcircled{p}}$ e!
3 N na Alatala mat $\text{\textcircled{a}}$ x $\text{\textcircled{a}}$ ma n s $\text{\textcircled{a}}$ nd $\text{\textcircled{a}}$ me $\text{\textcircled{n}}$ i.
T $\text{\textcircled{a}}$ r $\text{\textcircled{a}}$ muxune yi a me, e $\text{\textcircled{p}}$ axan.
4 En xa Alatala gbona fe fala!
En na a xinli te en bode x $\text{\textcircled{a}}$ n!
5 N bata Alatala xandi,
a yi n yabi,
a gaxun birin ba n yi.
6 Naxanye ye $\text{\textcircled{n}}$ tixi a tan na,
ne sewama nen,
e mi yarabe mume!
7 N tan yiigelit $\text{\textcircled{a}}$ na n xui ramini nen Alatala
ma,
a yi n xuiin me,
a yi n nakisi gbalon ma.
8 Alatalaa malekana a ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ragaxu muxune
rabilinma nen,
a yi e kantan.
9 A mato,
i a kolon $\text{\textcircled{p}}$ e a Alatala fan.
Sewan na kanna xa
naxan na a luxun i tan yi.
10 $\text{\textcircled{E}}$ gaxu Alatala ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tan a yama sari $\text{\textcircled{n}}$ x $\text{\textcircled{a}}$ ni,
bayo naxan na gaxu a ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ra,
na makoon fanma nen.
11 Hali yatane,
kam $\text{\textcircled{a}}$ na e suxuma nen,
koni naxanye Alatala fenma,
ne mi dase se faj $\text{\textcircled{a}}$ yo ra.
12 N ma diidine, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fa,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fa $\text{\textcircled{\epsilon}}$ tuli mati n na.
N xa $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xaran Alatala ye $\text{\textcircled{\epsilon}}$ ragaxun ma.
13 Ndee waxi siimayaan x $\text{\textcircled{a}}$ n?
Ndee waxi siimaya xunkuyen nun sewan
x $\text{\textcircled{a}}$ n?
14 Nayi, $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fala $\text{\textcircled{p}}$ axine yiba,
e nun wulena.
15 $\text{\textcircled{E}}$ $\text{\textcircled{\epsilon}}$ xun xanbi so fe $\text{\textcircled{p}}$ axini,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ fe faj $\text{\textcircled{n}}$ liga.
 $\text{\textcircled{E}}$ b $\text{\textcircled{a}}$ $\text{\textcircled{p}}$ e xunbenla fen,
 $\text{\textcircled{\epsilon}}$ lu a fox $\text{\textcircled{a}}$ ra.
16 Alatala ye $\text{\textcircled{n}}$ muxu tinxinxine ra,
a tuli matixi e xuiin na.
17 Alatala xun xanbi soxi fe $\text{\textcircled{p}}$ axi rabane yi.

E na faxa,
 jinan tima e xon nen sinma!
 18 Tinxin muxune na e mawuga Alatala xa,
 a tuli matima e ra nen,
 a e xunba e torone birin yi.
 19 Alatala luma nen ne xon
 naxanye boren kalaxi.
 A yigetegetone rakisi.
 20 Toron wuyaxi tinxin muxun lima nen,
 koni Alatala a bama nen e birin yi.
 21 Ala a xonne birin kantanma nen,
 hali keden, a mi gire.
 22 Fe jaxin nan muxu jaxin faxama.
 Tinxin muxune yaxune yalagima nen.
 23 Alatala a walikene niin xunbama nen.
 Naxan na a luxun a yi,
 na mi yalage mume!

35

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawuda gbeena.
 Alatala, n kiti muxun makiti.
 I n yengefaan yenge.
 2 Keli, i ya wure lefane tongo
 i fa n mali.
 3 I ya tanban nun bunbini te ne xili ma
 naxanye n foxo ra.
 A fala n xa,
 a i tan nan n nakisima.
 4 Ala xa ne rayagi a e rayarabi,
 naxanye katama n faxa feen na!
 Naxanye fe jaxine yitonma n xili ma,
 Ala xa ne ye yifu a e raxete!
 5 E xa liga
 alo foyen sigama se dagin naxan na.
 Alatalaa malekan xa e kedi.
 6 Ala xa e kirani foro,
 a salaxunje ayi,
 Alatalaa malekan yi e sagatan.
 7 E lutin natixi nen n ye ra fuu!
 E yili ratilinxin ge n suxu feen na.
 8 Nanara, e xa e terena halagin na,
 e suxu e luti ratixin na,
 e bira, e faxa.
 9 Nayi, n niin sewama nen Alatala ra.
 N jaxan a marakisina fe ra.
 10 N na fale n boren ma feu!
 N naxa, "Muxu yo mi luxi
 alo i tan Alatala.
 I yigelitone ratangama fanga kanne ma.
 I toron muxune ratanga ne ma
 naxanye e yigbetenxi."

11 Muxu jaxine n kansunma.
 E sonne sama n na,
 n mi naxanye fe kolon mume!
 12 E n ma fanna joxo a jaxin na.
 N yifuxin yi lu.
 13 Koni e yi furaxi waxatin naxan yi,
 n yi n maxidima sunun nin.
 N yi n yete magodo sun suxuni.

N ma maxandi xuiin to mi yabi,
 14 n sunuxin yi lu e fe ra
 alo n xoyina hanma
 alo ngaxakedenna nan yi e ra nun.
 N xun sinxin yi lu nimisani
 alo n nga nan yi a ra.
 15 Koni toron to n tan li,
 e birin yi jaxan.
 E e malan n xili ma.
 N yengefane,
 n mi yi naxanye kolon,
 ne yi lu n tare tun!
 16 E n najaxu, e n magele.
 E jinne raxinna n xili ma.
 17 Marigina, i yeen sama e xon
 han waxatin mundun yi?
 N niin natanga e yengeni,
 i n nakisi yatani itoe ma!
 18 Nayi, n barikan birama nen i xa yamani.
 N ni i matoxo e birin yetagi.

19 I nama tin
 n yaxu wuledene yi jaxan n ma fe ra.
 Naxanye n najaxuxi fuuni,
 ne nama gele n ma.
 20 E mi ngaxakedenya fala tima,
 fo e yi bore xunbelitone kansun wulen na.
 21 E feene falama n xun ma,
 e saxon, e naxa,
 "Yo! I naxan ligaxi nxu bata a to!"
 22 Alatala, i tan bata ne to,
 nayi, i nama i dundu.
 Marigina, i nama i makuya n na!
 23 Marigina, keli, i yi n xun mayenge.
 N ma Ala, n ma yengen so.
 24 Alatala n ma Ala,
 yoon fi n ma bayo i tinxin.
 I nama tin
 n yaxune yi jaxan n ma fe ra.
 25 I nama tin e yi a fala, e naxa,
 "Yo! Nxu bata a man!
 Nxu yi waxi na nan tun xon ma!"
 26 Muxun naxanye sewama n toron feen na,
 Ala xa ne rayagi, a e yifu.
 Ala xa ne rayagi, a yi e rayarabi
 naxanye e yete yitema n ma.
 27 Naxanye waxi n xoroyaxin to feni,
 ne xa saxon sewani,
 e naxa, "Alatala gbo!
 A bata sewa a walikena yee ra sigan na."
 28 Nayi, n ni i ya tinxinyana fe falama nen,
 n yi i tantun ferijen ghen!

36

Muxu jaxina

1 Alatalaa walikene Dawudaa betina, beti
 baane kuntigin xa.
 2 Yulubin falan tima muxu jaxin xa a
 boren.
 A mi gaxuma Ala yee ra mume!
 3 Bayo a lugoxi a yete ra
 a mi noe a yulubine kolonje,

a a me e ra.

⁴ A falane jaxu,
wulen nan gbansan e ra.
A mi fa xaxilimaya feeye rabama.
A mi fe faji ligama.

⁵ A nema saxi a saden ma,
a fe jaxine mirima,
a kira kobine natama,
a mi a mema fe jaxi yo ra.

⁶ Alatala, i ya hinanna gbo
han ariyanna,
i ya lannayaan gbo han kore.

⁷ I ya tinxinna gbo alo geyane.
I ya kiti sa kiin tilin alo foxo igena.
Dajoxone nun subene i tan nan yii, Alatala.

⁸ Ala, i ya hinanna kendɛ han!
Adamadiine birin luxunden sotoma nen i yi
alo taxɛ diine e nga gabutene bun kii naxan
yi.

⁹ E lugoma i ya donse gbeen nan na.
E e min i ya fanni alo xudena.

¹⁰ Niin binla i tan nan yi.
Nxu bata kenenna to i ya kenenna xon.

¹¹ I xa hinan ne ra
naxanye i kolon.
I ya tinxinyaan yita sɔndɔme faji kanne ra.

¹² I nama tin yandadene yi n yenge,
hanma muxu jaxine yi n kedi.

¹³ A mato,
fe jaxi rabane bata bira.
E saxi, e mi noɛ kele.

37

Muxu jaxin nun muxu fajin kontonna

¹ Dawuda gbeena.
I nama xamin muxu jaxine ra.
I nama i sa fe jaxi rabane ma.
² E tununma nen xulen
alo seɛɛ xarena.
E faxama nen
alo si seen naxan bata lisi a ra.

³ I yigin sa Alatala yi,
i yi fe fajin naba.
Nayi, i luyɛ yamanani nen,
i yi sabati boɲɛ xunbenli.

⁴ I xa sewa Alatala yi
nanara a i boɲɛn waxon feene ligɛ i xa.

⁵ Bira Alatalaa kiraan nan xon.
I yigin sa a yi.
Nanara a i maliyɛ.

⁶ I ya tinxinyaan
nun sariya suxun makeɛnma nen
a tan barakani alo yanyi tagi sogena.

⁷ I xa diɲa, i Alatala legeden.
I nama xamin na muxune ra
naxanye sabatima,
naxanye e fe yitɔnxine rasɔnoyama a jaxin
na.

⁸ I nama xolo, i nama fitina,
i nama xamin.
Ne i birama toɔni nen.

⁹ Muxu jaxine janma nen,
koni naxanye e yigin sama Alatala yi,
boxon luma ne nan xa.

¹⁰ A mi buma muxu jaxine yi tunun.
E e yeɛ rakonima e ma nen,
koni e mi e toɛ.

¹¹ Naxanye limaniyaxi,
boxon luma ne xa nen, e yi sabati,
e boɲɛ xunbenla soto.

¹² Muxu jaxin fe jaxin nan yitɔnma tinxin
muxun xili ma,
a a pinne raxin a xili ma.

¹³ Koni Marigin gelema muxu jaxine ma,
amasoto a a kolon,
e fitina loxon mi fa buma.

¹⁴ Muxu jaxine bata e silanfanne botin,
e e xanle ba,
e xa yiigelitone nun toɔ muxune yenge,
e xa muxu fajine faxa.

¹⁵ Koni, e soxonma e gbee silanfanne nan na.
E xanle yi gira.

¹⁶ Se xurin naxan tinxin muxun yii,
na fisa muxu jaxine bannayaan xa.

¹⁷ Amasoto muxu jaxine senben kalama nen,
koni Alatala tinxin muxune ratangama nen.

¹⁸ Alatala yengi doxi sɔntarene xon.
E keɛn luma nen habadan.

¹⁹ E mi toɛ waxati xodexene yi.
Fitina kamen na so,
e tan lugoma nen.

²⁰ Koni muxu jaxine faxama nen.
Alatala yaxune yi tunun
alo xɛɛn fugene.
E loma ayi nen alo tutina.

²¹ Muxu jaxin donla tongoma nen,
a mi a fiyɛ.
Koni tinxin muxun kiin tima fonisireyaan
nin.

²² Ala naxanye barakama,
boxon luma ne xa nen.
Koni a naxanye dangama,
ne janma nen.

²³ Alatala nan muxun sigati kiin nagidima
a lu na kiraan xon
naxan nafan a ma.

²⁴ Xa a dagalanɲɛ ayi,
a mi bire,
amasoto Alatala a malima.

²⁵ Dii mesɛn nan yi n na,
koni iki n bata fori.
N siin bata waxati xunkuye soto.
Koni n munma tinxin muxun nabɛɲinxin to
singen,

hanma a diine yi donseen maxandi.

²⁶ A kiin tima fonisireyaan nan na waxatin
birin yi,
a mɔn bonne dolima.
Dubana a diine xa.

²⁷ E xun xanbi so fe jaxini,
ε fe fajin naba,
nanara i mamandenne luyε bɔxɔn ma
habadan!

²⁸ Amasɔɔ sariya suxun nafan Alatala ma.
A mi a muxu tɔgɔndiyaxin nabɛjɛnɛ.
A a kantanma nɛn habadan.
Koni muxu jaxine mamandenne tan
janma nɛn.

²⁹ Tinxin muxune bɔxɔn sɔtɔma nɛn
alo kɛɛna, e lu na yi habadan.

³⁰ Tinxin muxun xaxilimaya falane nan
tima.

Sariyan nan a falan na.

³¹ A Alaa sariyan namarama a bɔjɛni nɛn.
A mi tantanma a fe yi mumɛ!

³² Muxu jaxin tinxin muxun legedenma
a faxa feen nan na.

³³ Koni Alatala mi a luyε a yaxune sɛnben
bun ma.

A mi tinjɛ a yalagi feen ma,
a na kiti waxatin naxan yi.

³⁴ E ε xaxili ti Alatala ra,
ε yi lu a kiraan xɔn.
A ε yitema nɛn,
a yamanan so ε yii.
E a toma nɛn nayi muxu jaxine bata jan.

³⁵ N yi muxu jaxina nde kolon nun,
gbalotɔɔn nan yi a ra
naxan bata yi sabati
alo wudi gbeena.

³⁶ Koni a danguxi nɛn,
a lo ayi feu!
N yi a fen, koni n mi a to.

³⁷ I xaxili lu sɔntaren xɔn.
I yeɛn sa muxu fajin xɔn.
Bɔjɛ xunbelitɔɔn mayixetene sɔtɔma nɛn.

³⁸ Koni yulubi kanne kalama nɛn feu!
E bɔnsɔnna birin yi raxɔri.

³⁹ Alatala tinxin muxune rakisima nɛn.
E yigiya makantanxin nan a tan na tɔrɔ
waxatine yi.

⁴⁰ Alatala e malima nɛn a e ratanga.
A e ratanga muxu jaxine ma nɛn,
a e rakisi,
amasɔɔ e luxunxi a yi.

I nama fitina n xili ma,
i n jaxankata.

³ I bata n maxɔlo i ya xalimakunla ra.
I yi n nabira.

⁴ Kendeya mi fa n fatini i ya xɔlɔna fe ra.
N gbɛndin mi yalan n yulubina fe ra.

⁵ N hakene bata gbo ayi n xun ma
han a radangu ayi,
alo goronna naxan binya n mi a nɔɛ.

⁶ N ma korone bata kun,
e xirin yi mini.
Amasɔɔ daxun nan yi n na nun.

⁷ N bɔjɛn bata kala
han n yi n xun sin.
N lu wuge n bɔjɛni ferijɛn gbɛn!

⁸ N fatin birin wolonxi n ma kati!
Kendeya yo mi fa n fatini.

⁹ N bata yelefu bɔxɔn ma,
n bata kala feu!

N bɔjɛn tɔrɔxi, n kutunma,
amasɔɔ n sɔxɔlexi.

¹⁰ Marigina, n naxan fenma,
i na kolon.

I bata n kutun xuiin birin mɛ.

¹¹ N bɔjɛn dinma,
n fangan bata jan.

N yetagin bata yitɔɔn.

¹² N xɔyine nun n dɔxɔ bodene mi fa fama n
fɛma

amasɔɔ n ma furen xɔn.
Hali n kon kaane bata e makuya n na.

¹³ Naxanye waxi n faxa feni,
ne bata lutin nati n yeɛ ra.

Naxanye waxi n maxɔlo feni,
ne n kala feen falama.

E mi xadanma fe jaxi yitɔɔndeni.

¹⁴ N bata liga alo tuli xɔrina,
n mi fe mɛma.

N bata liga alo bobona,
n mi fala tima.

¹⁵ N bata liga
alo muxun naxan mi yabin tiyε
amasɔɔ a mi fe mɛma.

¹⁶ Koni Alatala, n xaxili tixi i tan na.

I n yabima nɛn, Marigina n ma Ala.

¹⁷ N naxa, "I nama tin

n yaxune yi e xunnayeren n na,
e nama jaxan n ma tɔrɔn na."

¹⁸ N biramatɔɔn na a ra.

N xɔlɛni waxatin birin.

¹⁹ N bata n ti n hakene ra,
n yulubine bata n naxamin kati!

²⁰ N yaxune tan kende,
e yixɔdɔxɔ.

E wuya
naxanye n najaxuxi fuu!

²¹ Naxanye fe fajin saranma fe jaxin na,
ne n tɔrɔma,

amasɔɔ n tan a fajin nan fɔxɔ ra.

38

Tɔrɔ muxuna maxandina

¹ Dawudaa betina. Maxandina.

² Alatala, i nama n maxadi xɔloni!

22 Alatala, i nama n nabejin.
N ma Ala, i nama i makuya n na.
23 N Marigina, n nakisimana,
n mali iki sa!

39

Tɔɔ muxun ti fena a haken na

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.
2 N bata a fala, n naxa,
“N na n kewanle rakarosima nen,
alogo n de xuiin nama n bira yulubini.
N mi fa fala yo tiye muxu jaxine yee xori.”
3 N yi n dundu,
n yi n naxara,
n mi yi fala yo tima
hali fe fajina,
koni n ma saxalen yi siga fari se tun!
4 N bojen yi wolon n kui.
N to yi n mirima a ma,
a yi n kuiin gan folo
alo teena.
N yi falan ti folo, n naxa,
5 “Alatala,
n siin soge danxen yita n na
e nun a yate saxina.
I xa n nakolon
a n ma siimayaan mi buma.”
6 I tan nan n ma loxone yaten nadungixi ayi.
Sese mi n siin waxatin na
i yee ra yi.
Adamadiin birin buma nen
alo foyedin gbansan!

Beti xuini te.

7 Nininna nan gbansan a tan na.
Muxuna a masigama,
a feen ligama koni fuyan!
A nafunla malanma,
koni naxan a sote a xanbi
a mi na kolon.
8 Marigina, n fa n xaxili tima nanse ra nayi?
N na n yigin sama i tan nan yi.
9 N nakisi n yulubin birin ma.
I nama tin daxune yi gele n ma.
10 N yi dunduxi nen.
N mi yi fala yo tima.
Amasoto i tan nan ito ligaxi n na.
11 I ya furen ba n ma,
benun i xa n najan toroni.
12 I muxun maxadima a hakena fe ra
i yi a haken saran a ra.
I muxuna nafunle kalama alo xiine.
Adamadi yeteen ligaxi nen alo foyedina.

Beti xuini te.

13 Alatala, n ma maxandi xuiin me.
I yi i tuli mati n ma mawuga xuiin na.
N na wuga, i nama i dundu.
I ya xajen nan tun n tan na sigatini,
alo n benbane yi kii naxan yi.
14 N yiba singen

alogo n xa sewa benun n xa dangu,
benun n xa faxa.

40

Tantun Betina

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
2 N dija nen Alatala maliin legedendeni,
a yi a tuli mati,
a yi n ma mawuga xuiin me.
3 A n ba yili jaxin na,
a n ba boron nun bendeni.
A yi n ti fanyen fari,
a san tide fajin fi n ma.
4 A yi n xaran beti nenema,
n na en ma Ala tantunma naxan na.
Muxu wuyaxi na toma nen
e yi gaxu a yee ra,
e mon yi e yigin sa Alatala yi.
5 Sewan na kanna xa,
naxan na a yigi sa Alatala yi,
naxan mi kidene batuma,
naxan mi a sama suxure batune ma.
6 I ya wali fajine wuya ayi!
Alatala, n ma Ala, i jaxon mi na!
I bata kabanako fe wuyaxi yiton nxu xa!
N mi noe e fe fale,
e yaten bata gbo ayi!
7 I mi waxi saraxan nun kiseen xon gbansan,
fo i n tunle raba ayi.
I mi yi saraxa gan daxine
nun yulubi xafari saraxane gbansan foxo ra.
8 Nanara, n naxa, “N tan ni i ra.
N bata fa.
N ma fe sebexi Kitabuni.
9 N ma Ala, i sagoon nafan n ma!
I ya sariyan namaraxi n bojeni.”
10 N tinxinyaan nalima nen i ya yamani.
Alatala, i a kolon,
n mi n dunde.
11 N mi i ya tinxinyaan namaraxi n kedenna
xa.
N ni i ya jondin nun marakisina fe falama
nen.
N mi i ya hinanna nun i ya lannayaan
luxunje yamaan ma.
12 I nama tondi kininkininje n ma, Alatala.
I ya hinanna nun lannayana n marama nen
waxatin birin.
Ala maxandina malina fe ra
Yaburin 70
13 Amasoto, n ma torone bata wuya
han e mi yate!
N hakena bata n suxu,
n mi fa se toma.
E wuya dangu n xunsexene ra.
Boje yixodexe mi fa n yi saxon.
14 Yandi, Alatala, n nakisi!
Alatala, fa n mali iki sa!
15 Ala xa ne yarabi
naxanye katama n faxa feen na,

a e ye yifu fefe!
 Ala xa ne raxete marafeyani
 n ma tɔɔyaan nafxixi naxanye ma.
¹⁶ Ala xa ne ratereɛna e yagin na,
 naxanye a falama n ma,
 e naxa, “Yɔ! I suxi yatil!”
¹⁷ Naxanye birin i tan fenma,
 i xa ne birin nasewa.
 I ya kisin xɔnla naxanye ra,
 ne xa lu a fale,
 e naxa, “Alatala gbo!”
¹⁸ Koni, yiigelitɔɔn nun tɔɔ muxun nan n
 tan na.
 N Marigin nama jinan n xɔn.
 I tan nan n maliin nun n ma maratanga tiin
 na.
 Ala, i nama buye ayi.

41

Furetɔna Ala maxandina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
² Sewan na kanna xa
 naxan yengi dɔxi senbetarene xɔn.
 Alatala na kanna xunbama tɔɔ waxatine yi
 nen.
³ Alatala a ratangama nen
 a a niin nakisi.
 A a barakama nen bɔxɔn ma.
 A mi a luyɛ a yaxune senben bun ma.
⁴ Alatala a malima nen,
 furen na a li waxatin naxan yi,
 a a rakendeya.
⁵ N na a fala nen, n naxa,
 “Alatala, dija, i n nakendeya,
 bayo n bata yulubin liga i ra.”
⁶ N yaxune fala jaxine tima n ma,
 e naxa, “A faxama waxatin mundun yi,
 a xinla yi lo ayi?”
⁷ Naxanye fama n xɔntɔndeni,
 ne fala fajine nan tima n xa nafigiyani.
 Koni, a dentɛɛ jaxini tɔnma n ma fe ra,
 a yi mini a ralideni yiren birin yi.
⁸ Naxanye birin n naɔaxuxi,
 ne kɔyɛkɔyɛnma e bode xa n ma fe ra.
 E mirixi a jaxin nan ma n ma fe yi.
⁹ E naxa, “Fure jaxin bata a suxu!
 A mi fa kele a sadeni feu!”
¹⁰ Hali n lanfa fajina,
 n yi laxi naxan na,
 nxu nun naxan yi donseen donma nxu bode
 xɔn,
 na bata keli n xili ma.
¹¹ Alatala, kininkinin n ma,
 i yi n nakeli sɔnɔn,
 nanara n na n yaxune donla saranje.
¹² N na a kolon
 fa fala n bata i kenɛn
 bayo e mi n nɔɛ.
¹³ I n malima nen

amasɔtɔ n tinxin.
 I yi n lu i yetagi habadan!

¹⁴ Barikan xa bira Alatala xa, Isirayilaa Ala!
 Habadan han habadan! Amina! Amina!
**Yaburin Yire Firindena: Keli
 Sora 42 ma han 72**

42

Yigi sana Ala yi

¹ Koraa diine fala jaxumena. Beti baane
 kuntigin xa.
² Ala, i xɔnla n niin suxuma
 alo ige xunbenla xɔnla xɛnla suxun kii
 naxan yi.
³ Habadan Ala xɔnla n niin suxuma nen
 alo min xɔnla.
 N sigama waxatin mundun yi
 n sa ti Ala yetagi?
⁴ N wugama kɔɛɛn nun yanyin na.
 N baloma yɛɛgen nin.
 N yaxune n maxɔdinma waxatin birin
 e naxa, “I ya Ala minen yi?”
⁵ Waxati danguxine fe na rabira n ma,
 n bɔjen yi kala.
 Nxu nun yamaan nan yi sigama Alaa banx-
 ini,
 n yi tima e yɛɛ ra,
 e sewaxin sɔnxɔma,
 e barikan birama Ala xa jaxan nin.
⁶ Nanfera n niin sɔxɔlexi?
 Nanfera n bɔjen sunuxi?
 N xa n yigi sa Ala yi.
 N mɔn a tantunma nen.
 N kisi muxun nun n ma Ala nan a ra.

⁷ Koni iki, n niin sɔxɔlexi,
 nanara n na n mirima i ma Yurudɛn bɔxɔni,
 Xerimon geyane xuntagi,
 e nun Misari geyaan ma.
⁸ Fufaan sama fufaan fari n xili ma,
 igen xuxu xuiin yi gbo ayi a surundeni.
 I xunfan gbeene radangu n xun ma,
 gbalon yi keli n xili ma alo walanna.
⁹ Alatala xa a hinanna mayita yanyin na
 alogo n yi xi betin be a xa kɔɛɛn na.
 N ma dunuɔa yi gidin Ala nan maxandima.
¹⁰ N na a falama n natangamana Ala nan xa,
 n naxa, “Nanfera i jinanxi n xɔn ma?
 Nanfera n luma tɔɛ n yaxune yii?”
¹¹ N niin tɔɔxi n yaxune xɔn
 amasɔtɔ e ferijɛnma n maxɔdinje nen,
 e naxa, “I ya Ala minen?”
¹² Nanfera n niin sɔxɔlexi?
 Nanfera n bɔjen sunuxi?
 N xa n yigin sa Ala yi.
 N mɔn a tantunma nen
 n ma Ala, n nakisimana.

43

¹ Ala, yoon fi n ma,

i n xun mayɛngɛn sɔɔnkeleyatare yamaan
xili ma.

N natanga wuledene nun muxu ɲaxine ma!

² N kantana muxun nan i tan na.

Nanfera i n nabeɲinma?

Nanfera n sunuxin luma tɔɔre muxu ɲaxine
xɔn?

³ I ya keɲenna nun i ya ɲɔɔndin nafa n ma!

E xa ti n yeɛ ra,

siɲa i ya geya sarɲanxin fari i yetagi.

⁴ Nayi, n sigama nɛn Alaa saraxa ganden
deɲɔn,

Ala naxan findixi n ma sewan nun n ma
ɲaxanna ra.

N na n ma bɔɔɔnna maxa

n tantun betin ba i tan Ala xa,

n ma Ala.

⁵ Nanfera n niin sɔɔxɔlexi?

Nanfera n bɔɔɲen sunuxi?

N xa n yigin sa Ala yi.

N mɔn a tantunma nɛn

n ma Ala, n nakisimana.

44

Maratangana Ala maxandina

¹ Koraa diine fala ɲaxumɛna, beti baane
kuntigin xa.

² Ala, nxu bata a mɛ nxu tunle ra.

Nxu benbane bata yi a fala nxu xa nun,
i fe gbeen naxanye liga e xa na waxatini,
lɔɔxɔn naxanye bata xunkuya.

³ I tan nan siya denkeleyatarene kedi i
senbeni,

i mɔn yi nxu benbane radɔɔxɔ na.

I siya gbetene raxuya ayi nɛn,

i yi nxu benbane rasabati.

⁴ E mi na bɔɔxɔn sɔɔtɔxi e silanfanne xa ra!

E mi a nɔxi e yete fangan xan xɔn.

E a nɔxi i yete fangan nan xɔn ma,

i fangana, e nun i lu fena e xɔn,

bayo e rafan i ma.

⁵ N ma mangan nun n ma Ala nan i tan na.

I tan nan nɔ sɔɔtɔn nagidima Yaxuba
bɔnsɔnna xa.

⁶ Nxu nxu yaxune raxetɛma i tan nan baraka
yi.

Nxu e nɔ i xinli.

⁷ N yigin mi saxi n ma xanla xan yi.

N ma silanfanna mi a ra

naxan nɔɔn fima n ma.

⁸ Koni i tan nan nɔɔn fima nxu ma nxu
yaxune ma.

I tan nan ne rayarabima,

naxanye nxu ɲaxuxi.

⁹ Nxu Ala nan matɔɔxoma waxatin birin,

nxu i tan nan xili tantunma habadan!

Beti xuini te.

¹⁰ Koni iki, i bata i mɛ nxu ra,

i yi nxu rayarabi.

I mi fa minima nxɔ ganle fɔɔxɔ ra sɔɔnɔn.

¹¹ I bata nxu ragi nxu yaxune yeɛ ra,

e yi nxu yii seene birin tongo.

¹² I bata nxu rabeɲin

alogo e xa nxu faxa alo yeɛɛene.

I bata nxu raxuya ayi yamana gbetene ma.

¹³ I bata i gbee muxune mati sare xurin na

alo de mi seen naxan na.

¹⁴ I bata nxu rayarabi nxu dɔɔxɔ bodene

yetagi,

nxu rabilin muxune yi nxu makonbi,

e nxu magele.

¹⁵ I bata nxu findi gelema seen na siyane yeɛ.

E e xunne yimaxama nxu mageledeni.

¹⁶ N feyani waxatin birin.

N bata yagi

¹⁷ xɔnnantenne falane xɔn

naxanye n besɛnxɔnyama,

e nun n yaxun naxanye e gbeen ɲɔɔxoma n
na.

¹⁸ Ito birin ligaxi nxu ra nɛn,

hali nxu to mi ɲinanxi i xɔn ma,

hanma nxu yi i ya layirin kala.

¹⁹ Nxu mi xetɛxi i fɔɔxɔ ra.

Nxu munma yi fata i ya kiraan na.

²⁰ Koni hali na,

i nxu lu nɛn kankone bun.

I nxu rabeɲin banban dimini.

²¹ Xa nxu yi ɲinan nxɔ Ala xinla ma nun,

nxu yi ala gbetene batu,

²² i yatin yi na kolonma nɛn nun

amasɔtɔ i nxu miriya wundone kolon.

²³ Koni e nxu faxama i tan nan ma fe ra
ferɲen gben!

E nxu ligama

alo yeɛɛen naxan faxa daxi a ra!

²⁴ Xulun Marigina! Nanfera i xima?

Keli, i nama i mɛ nxu ra habadan!

²⁵ Nanfera i i yetagin luxunma nxu ma?

I nama ɲinan nxɔ tɔɔrɔne nun marayarabine
xɔn!

²⁶ Nxu niine bata bira gbangbanni,

nxu gbɛndin mi fa nɔe kele bɔɔxɔn ma.

²⁷ Keli, i fa nxu mali!

Nxu xunba i ya hinanna nin!

45

Mangana ɲaxalandin ti betina

¹ Koraa diine fala ɲaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili:

“Fuge Fajine.” Xanuntanya sigina.

² Fala fajine bata n bɔɔɲen nasɛwa.

Nanara, n betini ito bama mangan xa.

N deni xaxi betina fe ra

alo sebeli ti fajina xayen kii naxan yi.

³ I tofan adamadiine birin xa,

i fatan fala ɲaxumɛn tiyeɛ,

bayo Ala i barakama nɛn habadan!

⁴ I ya silanfanna sɔti i deɲɔn, senɛmana.

Xunnayerenna nun binyena i tan nan xa!

⁵ Sigaa soon fari xunnayerenni,

i sa nōon ti
 nōndin nun yεε magodon nun tinxinyana fe
 ra.

I fangan xa fe magaxuxine makēnen!

⁶ I ya xalimakuli ralemunxine xa i yaxune
 bōjēne yisōxon.

Siyane birama nen i sanne bun.

⁷ Ala, i luma nen i ya mangaya gbēdeni
 habadan!

I ya mangaya taxamasenna nan tinxinyaan
 na.

⁸ Tinxinna nan nafan i ma.

A paxin mi rafan i ma.

Na nan a toxi Ala, i ya Ala bata i sugandi.

A mōn bata i ya sēwan fari sa

dangu bonne ra.

⁹ Latikōnōna nun se xiri paxumene i ya
 dugine yi.

Maxa se maxane i rasumunma mangane
 banxine yi

naxanye maxidixi sama pinne ra.

¹⁰ Mangane dii tēmene paxalandi tiine yε.

I ya batēn tixi i ya mangaya gbēden yii fari
 fōxōni.

A maxidi seene rafalaxi xēma fajin nan na.

¹¹ Mangana paxalandina,

i tuli mati n ma falan na.

Ninan i kon kaane nun i bari bodene xōn ma.

¹² I xōnla bata mangan suxu i ya tofanna fe
 ra.

I ya kuntigin na a ra, i xa a binya.

¹³ Tire kaane fama kiseene ra i xa nen.

Nafulu kanne i ya fanna fenma nen.

¹⁴ Binyen birin mangana dii tēmēn xa man-
 gayani.

A doma gbeen nafalaxi xēma dugin nan na.

¹⁵ E nun a doma rayabuxin nan sigan man-
 gan fēma

paxalandi tiine biraxi a fōxō ra a tideni.

¹⁶ E so mangana genla ma sēwan nun paxan
 nin.

¹⁷ I tan mangana,

i dii xēmē wuyaxi sōtōma nen

naxanye luma mangayani i benbane fun-
 funi.

I e findima kuntigine ra nen bōxon birin xun
 na.

¹⁸ N ni i findima xili kannna ra habadan.

Muxun birin i matōxōma nen

habadan han habadan.

46

En fangana Ala nan na

¹ Koraa diine Ala tantun sigina, βeti baane
 kuntigin xa. Sungutunne xa a ba.

² Ala nan en yigiyaan na
 e nun en fangana.

A yitōnxi mali ti feen na tōrō waxatine birin
 yi.

³ Nanara, hali bōxon xuruxurun,
 geyane yi bira fōxō ige tilinxine yi,
 en mi gaxue.

⁴ Hali fōxō igene xuxu,
 geyane fan yi yimaxa gbaloni
 en mi gaxue.

βeti xuini te.

⁵ Xudena Alaa taani
 naxan a muxune rasewama
 naxan findixi Kore Xōnna Ala dōxōde
 sarijanxin na.

⁶ Ala na taani,
 a mi yimaxe mume!

Kuye nēma yiba,

Ala bata taan mali,

⁷ siyane yi sōnxon nate,

mangayane yi yimaxa.

Ala na a xuini te,

bōxon yi xuruxurun.

⁸ Alatala Sēnβen Birin Kanna nan en xōn.

Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin
 na.

βeti xuini te.

⁹ E fa Alatala a wanle mato,
 a gbalon naxanye rakelixi bōxon ma.

¹⁰ A yēngene panna
 han bōxon danna birin yi.

A xanle yigirama,

a tanbane kala,

a yi yε masansan wure lefane gan.

¹¹ A yi a fala, a naxa,

“E ε raxara,

ε yi a kolon a n tan nan Ala ra.

N batuma nen siyane tagi.

N yi batu bōxon birin yi.”

¹² Alatala Sēnβen Birin Kanna en tan nan
 xōn.

Yaxubaa Ala nan en ma faran makantanxin
 na.

βeti xuini te.

47

Ala fisamanten mangana

¹ Koraa diine βetina, βeti baane kuntigin xa.

² E tan, siyane birin xa ε yiin bōnbō,
 ε sōnō, ε xuini te sēwani Ala xa!

³ Alatala, Kore Xōnna Ala magaxu han!

Manga gbeen na a ra dunuḡa birin xun na!

⁴ A bata nōon fi en ma siyane xun na,

a yamane raso en ma nōon bun.

⁵ A bōxon sugandi nen nxu xa,

Yaxuba bōnsōnne sabatima

dēnaxan yi,

a naxanye xanuxi.

βeti xuini te.

⁶ Ala bata dōxō a mangaya gbēdeni.

Yamaan sōnōma sēwani,

xōta xuine yi mini Alatala xa.

⁷ Tantun βetin ba Ala xa,

betine ba han!

Tantun betin ba en ma mangan xa,
betine ba han!

⁸ Ala nan mangan na dunuɗa birin xun na,
ε a tantun betini.

⁹ Ala dɔxi a manga gbɛdɛ sariɗanxini,
a mangayaan nabama siyane xun na.

¹⁰ Siyane mangane sama nɛn
Ibrahimaa Alaa yamaan fari.

A tan nan gbee dunuɗa ganle birin na.
Ala gbo han!

48

Siyon Ala gbee taana

¹ Koraa diine betina. Sigi sariɗanxina.

² Alatala gbo,
a lan a xa matɔɔ
a gbee taani geya sariɗanxin fari.

³ Siyon, Alaa geyana,
a mate, a tofan,
dunuɗa birin sɛwama a fe ra.

A mate
alo bɔxɔne birin manga taana
Manga Gbeen dɔxi dɛnaxan yi.

⁴ Ala a yengi sama nɛn a taa makantanxin
xɔn,
a bata a yete findi a kantanmaan na.

⁵ Mangane to e malan Siyon yɛngɛ xinla ma,
⁶ e yi a to, e kabe,
e gaxu, e yi e gi.

⁷ Xuruxurunna nun kuisanna yi e suxu na,
alo ɗaxanla kuiin na keli a ra,
⁸ alo kunkibane na kɔntɔfili foye gbeena fe
ra.

⁹ Ala kabanako feen naxanye ligaxi,
nxu bata ne me.
Iki, nxu bata ne to Alatala Senben Birin
Kanna taani.

A na taan nakisima nɛn habadan!
Beti xuini te.

¹⁰ Nanara, Ala nxu nxu mirima i ya hinanna
ma i Batu Banxini.

¹¹ I tan xili kanna tantunma dunuɗa yiren
birin yi.

I mangayaan ligama tinxinyaan na.
¹² Yamaan xa ɗaxan Siyon geyaan fari,
Yuda taa kaane xa sɛwa

i ya kitisana fe ra!
¹³ E bilin Siyon ma,
ε yi a kondene yate.

¹⁴ E ε xaxili lu a yinna xɔn ma,
e mɔn yi a sangansone mato,
nanara ε a fale mayixete famatɔne xa,
ε naxa,

¹⁵ "Ala ito,
nxɔ Ala na a ra habadan!
A tima nxu yeε ra nɛn han a rapanni."

49

Nafulu fuyanna fe

¹ Koraa diine betina, beti baane kuntigin xa.

² E ito me, ε tan siyane,
ε tuli mati

ε tan muxun naxanye birin dunuɗa yi.

³ Fanga kanne nun tɔrɔ muxune,
nafulu kanne nun yiigelitɔne,
birin xa a tuli mati.

⁴ N fekolonna falane nan tima,
n mirine xaxili fajin nan fima.

⁵ N na n xaxinla rasigama sandan nan xɔn,
n yi a yeɓa, n nɛma n ma bolonna maxɛ.

⁶ Nanfera n gaxuma gbalɔ lɔxɔne yeε ra,
hake kan yanfantenne n nabilinma waxatin
naxan yi?

⁷ E yigin saxi e se kanyaan nan ma,
e mɔn yi e kanba e nafulu kanyani.

⁸ Muxun mi nɔε a boden xunɛ.

A mi nɔε a niin saren soε Ala yii.

⁹ Amasɔtɔ muxun niin xunbaan xɔdɔxɔ!

A mi nɔε a saren fiye,
¹⁰ alogo a xa bu habadan, a mi faxa.

¹¹ Amasɔtɔ, en birin a kolon xaxilimane fan
faxama
e nun daxune nun kɔmɔne.

E birin e nafunle luma muxu gbete ne nan
yii.

¹² Gaburun yi findi e habadan banxin na,
e luma dɛnaxan yi, dan mi naxan na,

hali bɔxɔn to yi e yii e yete ra.

¹³ Muxuna ghoon mi a rabuye.
A fan faxama nɛn alo subene.

¹⁴ Muxun naxanye laxi e yete ra fuyan nin,
e sigaden nan na ra,
naxanye wasaxi e nafunle ra,
ne rapanma na kii nin.

Beti xuini te.

¹⁵ E rasigama laxira yi nɛn
alo yeεεn rapanna to faxan na.
Sayaan yi e gbɔndine don.

Muxu fajine nɔɔn sɔtɔma nɛn e xun na
sinma,

e tofanna yi kala,
e siga gaburuni.

¹⁶ Koni Ala n niin xunbama nɛn laxira yi
yati!

A yi n xali.

Beti xuini te.

¹⁷ Muxun na nafunla sɔtɔ,
a nafunli gbo ayi,
i nama gaxu,

¹⁸ bayo a mi sese xalima a yii laxira yi.
A herisigen mi birama a fɔxɔ ra.

¹⁹ Hali duba diin nan yi a ra a dunuɗa yi
gidini,

hali a to matɔxɔxi,
a yi sabatixi waxatin naxan yi,
²⁰ a sama a benbane fari nɛn laxira yi.

Ne mi fa dunuɗa toma sɔnɔn.

21 Nafulu kannan naxan xaxili xurun,
na maliga xuruseen nan na,
naxan faxamato a ra.

50

Saraxan naxan Ala kenan

¹ Asafi a betina.

Fangamana, Marigina Alatala falan tima,
a dunuja muxune birin maxili,
sa folo sogetedeni
han sa doxo sogegododen na.

² Alaa noron mayilenma keli Siyon yi
na taa kamalixi tofajina.

³ En ma Ala fama,
a mi dunduxi.

Kala ti tee gbeena a yee ra,
foye gbeena a rabilinxi.

⁴ A koren nun baxon xilima
e xa findi seren na a yamaan makitideni.

⁵ A yi a fala, a naxa,
“N ma muxu togondiyaxine malan n fema,
naxanye layirin xidixi n xon ma saraxa
baan na.”

⁶ Koren xonna a tinxinyaan nalima nen,
bayo Ala yeteen nan kitisaan na.

Beti xuini te.

⁷ “N ma yamana, e e tuli mati,
n falan tima nen.

Isirayila, n na e maxadima,
bayo Ala nan n tan na, e Ala.

⁸ N mi e maxadima e saraxane xan ma fe ra.
E saraxa gan daxine bama n xa waxatin
birin.

⁹ Koni, n mi turaan xa tongoma e sansanne
yi

xanamu koton naxan e kulane yi.

¹⁰ Amasoto n gbeen nan burunna subene
birin na.

N gbeen nan jingene ra
naxanye geya wuli wuyaxine ma.

¹¹ N tan nan xoline ngaan kannan ra
naxanye geyane ma

e nun niimaseen naxanye birin fixene ma.

¹² Xa kameyi n suxun nen nun,
n mi na fale i xa,

amasoto n tan nan gbee dunuja
nun ayi seene birin na.

¹³ N jinge suben donje ba?
En-en de!

Xanamu n siin wunla min?
En-en de!

¹⁴ Nanara, barika biran xa findi e saraxan
na Ala xa.

E e de ti xuine rakamali Kore Xonna Ala xa.

¹⁵ N xili toro waxatini.

N ni i kantanma nen, i yi n binya.”

¹⁶ Koni Ala a falama muxu jaxine xa nen,
a naxa, “Nanfera e xetema n ma tonne falan
ma,
e yi n ma layirina fe fala,

¹⁷ koni n ma xaranna mi rafan e ma?

E mexi n ma falane ra!

¹⁸ E nun mujadene na a ra.

E nun yalundene na a ra.

¹⁹ E fala jaxin nan tun tima.

E wulen nan tun falama.

²⁰ E ngaxakedenne kansunma waxatin
birin yi.

E katama e tojege deni.

²¹ E bata ito birin liga
n mi fala ti.

Nanara, e mirixi a n fan ligaxi
alo e tan.

Koni iki, n na e maxadima,
n yi a yeba e xa.”

²² “Iki, e ito famu,

e tan naxanye Ala bote rabaxi.

Xa na mi a ra,

n na e raxarima nen.

Muxu yo mi e xunbe.

²³ Naxan na saraxa baan findi barika biran
na,

na nan n binyaxi.

Naxan na siga kira fajin xon,
n na Ala kisin yitama nen na ra.”

51

Yulubi ratina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² A naxan ba Nabi Natan to fa a fema a
yalunyaan ligaxina e nun Batiseba.

³ Ala, dija n ma i ya hinanna nin.

N ma matandine mafelu

i ya kininkinin gbeeni!

⁴ N hakene birin ba n ma.

I yi n yulubine xafari.

⁵ N na n ma matandine kolon.

N na n mirima n yulubine ma waxatin birin.

⁶ N na i tan nan keden yulubi tongoxi.

N naxan nabaxi,

na jaxu i yee ra yi.

Nanara, i na falan ti,

i tan nan tinxin,

i na kitin sa, i yoon soto.

⁷ N barixi haken nin yati!

Yulubi kannan nan yi n na

xabu nga fudikan na a ra.

⁸ I waxi jondin nan xon ma n sondameni
yati!

I n xaranna fekolonna ma n bojeni.

⁹ N yulubin ba n ma

nanara n sarijanje.

I xa n maxa nanara n fixe

dangu balabalan kesen na.

¹⁰ N mon xa sewa n jaxan.

I bojen naxan kalaxi,

na mon xa sewa.

¹¹ I yeen ba n yulubine ra,

i yi n mafelu n hakene birin na.

¹² Ala, boje sarijanxin sa n yi.

I mən yi n xaxili ragidi.

¹³ I nama n kedi i yetagi.

I nama i ya Nii Sarıñanxin ba n yi.

¹⁴ I mən xa kisin sewan fi n ma.

Xaxili fajın xa n mali.

¹⁵ Nanara, n matandi tiine xaranje

i ya kirane ma,

yulubi kanne yi xete i ma.

¹⁶ N nakisimana, Ala,

n nakisi n ma faxa tixin ma.

Ala, yandi n xunba,

alogo n xa i ya tinxinyaan nali betini.

¹⁷ Marigina, na liga n xa,

n xa i tantun.

¹⁸ Saraxan mi rafan i ma,

xa na mi a ra,

n yi a bama i xa nən nun.

Saraxa gan daxin mi i kenene.

¹⁹ Yetε magodon nan Ala rafan saraxan na.

Ala, i mi na kanna rabeñinje

naxan nimisaxi a bəñeni a tubi.

²⁰ Tin, i Siyon nasabati.

I mən xa Yerusalen yinna ti.

²¹ Na waxatini,

tinxin saraxane rafanma i ma nən.

Saraxa gan daxine yi i kenən.

Na waxatini,

nxu yi turane rali i xa i ya saraxa ganden fari.

52

Ala xa wuleden makiti

¹ Dawudaa fala ñaxumena, beti baane kunti-gin xa.

² A naxan ba, Dowegi Edən kaan to siga Səli fəma, a naxa, “Dawuda bata siga Aximeleki a banxini.”

³ Ee! Muxu gbeena!

Nanfera i kanbama i ya fe ñaxine yi?

Alaa hinanna luma nən habadan!

⁴ I feene yitənma bonne kala xinla ma.

I lenna luxi nən

alo file xənxe na.

Ee! Yanfantenna!

⁵ Fe ñaxin nafan i ma dangu fe fajın na.

Wulen nafan i ma dangu ñəndin na.

Beti xuini te.

⁶ Ee! Wuledena!

Fala xəlene rafan i ma!

⁷ Nanara, Ala i raxərima nən habadan!

A i suxuma nən,

a i ba i konni.

A i bama nən kənde muxune ye dunuɣa yi.

Beti xuini te.

⁸ Tinxin muxune ito toma nən,

e gaxu.

Nayi, e gelema i ma nən,

e naxa,

⁹ “Na xemeɛn mato,

naxan mi Ala findi a kantanmaan na.

Koni a yigin saxi a nafulu gbeen nin.

A fangan sətəxi a boden kalan nan xən.”

¹⁰ Koni, n tan luxi nən

alo Oliwi wudin naxan sabatima Alaa banxini.

N yigin saxi a hinanna nin

habadan han habadan!

¹¹ N ni i tan Ala tantunma nən

i ya wanla a fe ra habadan!

N ni i xinla binyama nən

i ya təgəndiya muxune ye,

bayo i tan fan!

53

Muxuna ñaxuyana

Yaburin 14.1-7

¹ Dawudaa fala ñaxumena, beti baane kunti-gin xa. A xa ba xulenna ra.

² Xaxilitarena a falama a bəñeni, a naxa, “Ala mi na.”

E birin yifu,

e haramu feene ligama.

Muxu yo mi a fajın nabama.

³ Ala a yeɛn nagodoma adamadiine ma

keli ariyanna yi,

a xa a to xa nde na

naxan xaxili sətε, a Ala fen.

⁴ Koni birin bata kiraan fata,

e ñaxu ayi.

Hali keden pe mi a fajın ligama.

⁵ Fe ñaxi rabane mi fe kolon ba?

E n ma yamaan tənən donma

alo donsena,

koni e mi Ala xandima mumε!

⁶ Awa nayi, gaxun ne suxuma nən

e tan naxanye mi yi gaxuma.

Ala e kalama nən,

a e rayarabi

bayo e rañaxa a ma.

⁷ Nde keɛ Siyon yi a Isirayila rakisi?

Ala mən na a yamaan sənbe so,

Yaxuba bənsonna sewama nən,

Isirayila yi ñaxan!

54

Ala maxandin maratanga feen na

¹ Dawudaa fala ñaxumena, beti baane kunti-gin xa. A xa ba kondenne ra.

² Dawuda beti naxan ba, Sifi kaane to siga Səli fəma e naxa, “Dawuda luxunxi nxu tagi.”

³ Ala, n nakisi i sənben na.

N xun mafala kitin bolon!

⁴ Ala, n ma maxandi xuini name.

I tuli mati n fala xuine ra!

⁵ Xəñene bata keli n xili ma.

Gbalotəne katama n faxa feen na.

E mi e mirima Ala ma.

Beti xuini te. Bayo fe ɲaxina e yi e konni.

⁶ Koni Ala nan n mali muxun na.
Marigin nan n niin kantanma.
⁷ A n yaxune fe ɲaxine raxete e ma.
E halagi amasoto i lannayaan nabama.
⁸ Nayi, n ɲenige ma saraxan bama i xa nen,
n yi i tan Alatala tantun amasoto i fan.
⁹ Bayo, i tan nan n baxi n ma tɔrone yi,
n yi n yaxune biraxin to.

55

Muxu yanfaxina Ala maxandina

¹ Dawudaa fala ɲaxumena, beti baane kuntigin xa. A xa ba kondenne ra.
² Ala, n ma maxandi xuiin name.
I nama i xun xanbi so n ma mawugani!
I tuli mati n na,
i yi n yabi.
Xaminna bata n suxu
han n kuisan
⁴ n yaxune fala xuine fe ra.
Muxu ɲaxine n yigbetenna,
e n tɔroma.
E bata xolo n ma,
e yi n naɲaxu.
⁵ N bata kontofili.
Sayaan gbalon bata n xun matugan.
⁶ Gaxun nun xuruxurinna bata n suxu.
Gbalon yi n nabilin.
⁷ Xa gabuteen yi n ma nun
alo ganbana,
n yi tunganma nen nun
n sa doxoden fen.
⁸ N yi n gima nen,
n siga yire makuyeni.
N yi lu burunna ra.

Beti xuini te.

⁹ N yi maratangaden fenma nen mafuren
n keli foye gbeen nun gbalon bun.
¹⁰ Muxu ɲaxine raxuya ayi, Marigina,
e fala xuine yifu!
Bayo, n gbalon nun yengen toma taani han!
¹¹ Koen nun yanyin na,
e taan nabilinma,
haken nun yengene nan taani.
¹² Kala tiin gboma ayi taani.
Besenxonyaan nun mayifuun nan taani.
¹³ Xa yaxun nan tun yi n makonbima nun,
n yi diɲama a bun ma nen.
Xa n naɲaxu muxun nan tun yi a yete yig-
boma n ye nun,
n yi n luxunma a ma nen nun.
¹⁴ Koni i tan na a ra, n lanfana,
n bodena, n xoyi kendena!
¹⁵ En ma lanfamayaan yi ɲaxun Alaa banx-
ini
en yi sigan tima yamaan ye waxatin naxan
yi.
¹⁶ Sayaan xa n yaxune ratereɲa,
e kenden yi siga laxira yi.

¹⁷ Koni n bata Ala xili,
Alatala n nakisima nen.
¹⁸ N ma mawugan nun kutun xuina a lima
nen.
Xotonna nun yanyin nun jinbanna ra,
a n xuiin mema.
¹⁹ A n niin natangama,
n yi keli yengeni herini
hali n yaxune to yi wuya!
²⁰ Habadan mangana Ala a tuli matima nen,
a yi n yaxune rabira.

Beti xuini te.

Amasoto e bata tondi tube.
E mon mi gaxuxi Ala yera.
²¹ N lanfana a xoyine yengema.
A a layiri xidixine kalama.
²² A fala xuiin ɲaxun fenen xa
koni maraɲaxuna a bɔɲeni.
A fala xuine salaxun alo turena.
Koni e segen tima
alo silanfan xenxena.
²³ I ya kontofinle lu Alatala ma.
A i malima nen.
A mi tinɲe tinxin muxun yi bira mumel!
²⁴ Koni i tan, Ala,
i na muxu faxane nun wuledene faxama
nen
benun e siin tagiin xa a li.
N tan mabinni,
n na n yigi sama i tan nin.

56

Yigi sana Ala yi

¹ Dawudaa maxandi ɲaxumena. Beti baane kuntigin xa: a xa ba alo betin naxan xili, “Ganban Wudi Makuyeni” a naxan ba Filisistine to a suxu Gati taani.
² Ala, kininkinin n ma amasoto e n yengema.
N yaxune n besenxonyama ferijen gben!
³ Ferijen gben n yaxune n yengema.
N yengefane bata wuya ayi,
e waso.
⁴ N na gaxu waxatin naxan yi,
n na n yigi sama i tan nan yi.
⁵ N na Alaa fala kamalixine matxoma,
n yi n yigi sa a yi,
nanara n mi gaxue mumel!
Dajoxon dɔronna nanse lige n na?
⁶ Ferijen gben n yaxune n tɔroma.
E n ɲaxankata feni tonma waxatin birin!
⁷ E e malanma luxundene yi,
e yeene tixi n na, n neen dede.
E yengi a ma e n faxe.
⁸ I nama tin e rakisi feen ma e fe ɲaxine ma.
Ee! Ala! I xoloxin xa na muxune rabira.
⁹ N ma sunun yate.
N yeegena fe xa rabira i ma.
I xaxili mi doxi e xon ba?

¹⁰ N na i xili waxatin naxan yi,
n yaxune xeɛma n fɔxɔ ra nɛn,
n yi a kolon a Ala n xɔn.

¹¹ N na Ala matɔxɔma a falane fe ra!

N na Alatala matɔxɔma!

¹² N yigi saxi Ala nin,
n mi gaxue mume!

Adamadiin nanse ligama n na?

¹³ Ala, n de xuiin naxan tongoxi,
n na a rakamalima nɛn.

N na barika bira saraxan bama i xa nɛn.

¹⁴ Amasɔɔ i bata n ba sayani,
i yi n natanga biran ma.

Nanara, n sigan tima Ala yetagi
n ma siimayani.

57

Ala maxandina malina fe ra

Yaburin 108.1-5

¹ Dawudaa maxandi jaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili, “I
Nama Halagin Ti” Dawuda naxan ba a to a
gi Sɔli bun, a sa a so faran yinla ra.

² Kininkinin n ma!

Ee! Ala! Kininkinin n ma!

Amasɔɔ n niin marakisin fenma i tan nan
yii.

N xa luxunden sɔɔ i gabuteɛn bun,
han yihadin yi dangu.

³ N bata Kore Xɔnna Ala maxandi
naxan n ma feene rasɔnɔyama.

⁴ A n yabima nɛn keli ariyanna yi,
a n nakisi.

A ne mafalama nɛn
naxanye n yengɛma.

Beti xuini te.

Alaa hinanna nun a lannayaan yitama n na
nɛn.

⁵ Yatane bata n nabilin,
n saxi adamadi jaxine tagi.

E jinne ligaxi nɛn

alo tanbane nun xalimakunle.

E lenne ligaxi nɛn

alo silanfɛn xɛnɛne.

⁶ Ala, i ya binyen xa mayita kore xɔnna ma,
a yi bɔxɔn nafe!

⁷ E bata yalaan nati n yeɛ ra n suxu xinla ma,
e yi n nayagi.

E bata yinla ge n yeɛ ra,

koni e tan yetɛn bata bira a kui.

Beti xuini te.

⁸ Ala, n xaxili ragidixi yati!

N betin bama nɛn, n yi i tantun!

⁹ N xulunma nɛn sinma,

n yi n ma bɔlɔnna nun kondenna maxa!

N kurunma betin be nɛn subaxa!

¹⁰ Marigina, n ni i tantunma nɛn siyane ye.

N betin bama i xa nɛn bɔnsɔnne tagi.

¹¹ I ya hinanna gbo han ariyanna.

I ya lannayaan texi han kore xɔnna.

¹² Ala i ya binyen xa mayita kore xɔnna ma,
a yi bɔxɔn nafe!

58

Ala nan kitisa tinxinxin na

¹ Dawudaa maxandi jaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: “I
Nama Halagin Ti.”

² E tan muxu gbeene,
ɛ falane mi tinxin feu!

E nɔɛ adamadiine makite tinxinni ba?

³ Eɛn-ɛn de! Tinxintareyana ɛ bɔjɛni,
ɛ gbalon nakelima bɔxɔn ma.

⁴ Xabu e bari waxatini, e jaxu.

Wuledene lɔxi ayi xabu e bari lɔxɔni.

⁵ E xɔlɛn luxi nɛn alo sajin xɔlɛna,
alo fɔdɔgɔɔn naxan mi saji suxun xuiin
mɛma,

⁶ naxan n mi a kanna xuiin namɛma.

Saji suxun na fatan kiki,

a mi nɔɛ a suxe.

Beti xuini te.

⁷ Ala, i xa e jinne magira e de!

Alatala, i xa na yatane deɛn kala!

⁸ E xa jɛn alo igen naxan bɔxɔnma.

E tanbane xa yelefu ayi.

⁹ E xa liga

alo korosiraan naxan fati tununma ayi
lingini,

alo diin naxan faxaxi barixi, a mi sogen to.

¹⁰ Tansin xindena hanma a xarena,

ne ganma nɛn tunden bun.

Foyen jaxudene fan xalima nɛn,

a e raxɔri.

Beti xuini te.

¹¹ Tinxin muxune jaxanma nɛn
bayo a gbeen jɔxɔma nɛn.

E fama e sanna maxadeni nɛn

muxu jaxine wunla ra.

¹² Nayi, adamadiine yi a fala,

“Ala tinxin muxune saren fima yati!

Ala na yatigi, naxan dunuɔa makitima!”

59

Ala maxandina marakisina fe ra

¹ Dawudaa maxandi jaxumɛna, beti baane
kuntigin xa. A xa ba alo betin naxan xili: “I
Nama Halagin Ti,” a naxan ba Sɔli to sofane
xe e xa sa e luxun Dawuda yeɛ ra a banxini
a faxa xinla ma.

² N ma Ala, n xunba n yaxune yii.

N natanga ne ma

naxanye kelixi n xili ma!

³ N xunba fe jaxi rabane yii.

N nakisi na muxu faxane ma!

⁴ A mato,

e n legedenma n faxa feen na.

Senbɛmane e malanma n xili ma.

N mi i matandixi,

n mi yulubi ligaxi, Alatala.

⁵ N sɔnna mi a ra,
koni e yitɔnxi e xa n yengɛ.
Keli, i fa n mali!

Yandi n mato!

⁶ Alatala, Ala sɛnbɛn Birin Kanna,
Isirayilaa Ala, keli!

I yi siya dɛnkɛlyatarene fe ɲaxine saran e
ra.

I nama dijɲa yanfanten ɲaxine ma mumɛ!
Beti xuini te.

⁷ E fama ɲinbanna ra.

E xɲɛ alo barene taan xun xɔn.

⁸ I tuli mati e konbi ti xuine ra.

E lenne luxi nɛn e dɛ

alo silanfanne,

e mɔn a falama, e naxa,

“Nde nɔɛ en ma falan mɛ?”

⁹ Koni Alatala, i gelema e ma.

I siya dɛnkɛlyatarene birin magelema.

¹⁰ Ala n sɛnbɛna,

n xaxili tixi i tan nan na.

I tan nan n ma faran makantanxin na.

¹¹ N ma hinantenna Ala,

a tima n yɛɛ ra nɛn.

A a liga,

n na n yɛɛn nagodo n yaxune ma.

¹² Koni, i nama e faxa,

Marigina, nxu ye masansan wure lefana.

Nanara, n ma muxune mi ɲinanɲɛ.

E raxuya ayi i sɛnbeni,
i yi e nɔ.

¹³ Bayo yulubi falane e dɛ

e xa suxu e yetɛna wasona fe ra!

Bayo e dangane tima

e wulene falama,

¹⁴ e ɲan i ya xɔlɔni!

E ɲan fefe! Sese nama lu!

Nayi, birin a kolonma nɛn fa fala

Ala mangayaan nabama Yaxuba bɔnsɔnna
xun na

han bɔxɔn danna birin.

Beti xuini te.

¹⁵ E fama ɲinbanna ra.

E xɲɛ alo barene taan xun xɔn.

¹⁶ Barene nɛma donse fenni,

xa e mi lugo,

e wurundunna nɛn.

¹⁷ Koni n tan i sɛnbɛn matɔxɔma nɛn bɛtini.

Xɔtɔnni, n na n ma beti xuini tema nɛn

i ya hinanna fe ra.

Bayo, n ma faran makantanxin nan i tan na,
n na n yigiyama dɛnaxan yi tɔrɔ waxatine yi.

¹⁸ N sɛnbɛna,

n bɛtin bama i xa nɛn.

I tan Ala nan n ma faran makantanxin na

n ma hinantenna Ala.

60

Ala maxandina nɔ ti fena

Yaburin 108.7-14

¹ Dawudaa maxandi ɲaxumɛna, bɛti baane
kuntigin xa, a xa ba alo bɛtin naxan xili:
“Gabalan Fugaxina Sereyana.” A xa ba
xaran feen ba.

² Dawuda bɛtini ito nan ba a to Arami
kaane yengɛ naxanye keli Mesopotamiya
yamanan nun Soba yamanani, Yowaba yi
xɛtɛ, a Edɔn kaa wuli fu nun firin faxa Fɔxɔ
Lanbanni.

³ Ala, i bata i mɛ nxu ra,

i yi gbalon nakeli nxu ma.

I bata xɔlɔ nxu ma.

Koni iki, i mɔn xa nxu yitɔn.

⁴ I bata bɔxɔn naxuruxurun,

a yilɔ.

I mɔn xa a tugun a bode ra,

a nama xuya ayi.

⁵ I bata waxatine raxɔdɔxɔ i ya muxune ma.

Nxu dagalanma ayi

alo nxu minxin na a ra.

⁶ Koni naxanye gaxuxi i yɛɛ ra,

i bata taxamasenni te ne xa,

naxan e ratangama xalimakunle ma.

Beti xuini te.

⁷ I xa i xanuntenne kantan

i yi e rakisi i sɛnbeni.

I yi nxɔ maxandin yabi.

⁸ Ala bata falan ti a yire sariɲanxini,

a naxa, “N nɔɔn tima nɛn,

n Siken taani taxun,

n yi Sukɔti lanbanna danne sa.

⁹ N tan nan gbee Galadi bɔxɔn nun Manase
ra.

Efirami kaane findixi n ma yengɛsone nan
na.

Yuda luxi nɛn

alo n ma mangaya dunganna.

¹⁰ Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
na.

N tan nan Edɔn yamanan kanna ra.

N yengɛ sɔnxɔni tema Filisiti yamanani.”

¹¹ Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
ini?

Nde tima n yɛɛ ra siga Edɔn yi?

¹² Ala, i tan xa mi i mɛxi nxu ra ba?

I mi fa nxɔ ganla fɔxɔ ra sɔnɔn ba?

¹³ Nxu mali yaxune yengɛdeni!

Sese mi adamana maliin na.

¹⁴ Koni Ala na lu en xɔn,

en nɔɔn sɔtɔma nɛn.

A tan nan en yaxune halagima.

61

Ala, n xa lu i fɛma

¹ Dawudaa bɛtina, bɛti baane kuntigin xa. A
xa ba kondenne ra.

² Ala n ma mawuga xuiin mɛ.

I tuli mati n ma maxandi xuiin na.

³ N yigitεgεxin bata n xui ramini i ma wu-
lani.

N xali na geyaan fari
naxan mate n xa.

⁴ Amasɔtɔ i tan nan n yigiyaden na,
e nun yinna

naxan n natangama n yaxune ma.

⁵ N waxi lu feni i konni waxatin birin yi.

N xa luxunden sɔtɔ i gabutene bun ma.
Beti xuini te.

⁶ Ala, i bata n dε ti xuine mε.

I bata na kεen so n yii

i naxan namaraxi i ya yεragaxu muxune
xa.

⁷ Ala xa mangan siin xun masa,
a xa bu han!

⁸ Ala xa mangan sabati a yεtagi habadan!

A ratanga i ya hinanna nun i ya lannayaan
nin.

⁹ Nanara, n tantun betin be i xinli waxatin
birin,

n yi n dε ti xuine rakamali lɔxɔ yo lɔxɔ.

62

Ala nan bɔɲε xunbenla fima

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa
Yedutun xa.

² N bɔɲεn saxi Ala nan baraka yi,
a tan nan n nakisima.

³ A tan kedenna nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔε mumε!

⁴ Han waxatin mundun yi,
ε luyε fuyε muxune ma?

ε tan e rabirama

alo banxi xonna hanma langa fonna?

⁵ E waxi muxune ragodo feni tun,
keli a binyeni.

E e yoron wuleni.

E duban tima e dɛni,

koni e dangan tima e bɔɲɛni.

Beti xuini te.

⁶ N bɔɲε xunbenla sɔtɔma Ala nan xɔn.

A tan nan n yigin na.

⁷ A tan nan n kantan fanyen na,
n nakisimana.

N ma faran makantanxin nan a ra.

Yaxune mi n nɔε mumε!

⁸ N ma kisin nun n ma binyena Ala nan yii.

N kantan fanyen senbemaan nan Ala ra.

N ma yigiyana a tan nan na.

⁹ Yamana, ε ε yigin sa a yi waxatin birin!

ε yi ε kɔntɔfinle so Ala yi,

amasɔtɔ en yigiyaden nan Ala ra.

Beti xuini te.

¹⁰ Adamadiine ligaxi nɛn alo foyedina.

A xugbeen nun a xurina, sese mi e ra.

Hali e rate sikeela fari, e yelefu.

E malanxin yelefu foyedin xa.

¹¹ I nama i yigin sa gbalo feene yi.

I nama i waso se muɲaxini.

Hali nafunla gbo i yii han,

i nama i yigin sa a yi!

¹² Ala luma a fale,

fa fala a tan nan gbee fangan na.

¹³ I gbeen nan hinanna ra, n Marigina.

Bayo i tan muxun kɔntɔnna fima nɛn

alo a kɛwanla.

63

Alaa hinanna fisa siimayaan xa

¹ Dawudaa betina, a yi Yuda tonbon yireni
waxatin naxan yi.

² Ala, n ni i fenma,

n ma Ala nan i tan na.

I xɔnla n sɔndɔmɛn na.

I xɔnla n fati bɛndɛn ma

alo min xɔnla n suxuma

tonbonni ito yi kii naxan yi,

bɔxɔ magenla, ige mi dɛnaxan yi.

³ N xa i to i ya yire sarɲanxini.

N yi i sɛnbɛn nun binyeni gbe.

⁴ I ya hinanna fisa siimayaan xa.

Nanara, n na i batuma.

⁵ N barikan birama i xa nɛn

n ma siimayaan birin yi,

n na n yiine yite i maxandideni.

⁶ N nii yifanma n ma nɛn,

alo n na wasa donse hagigene ra.

N yi i tantun sɛwa betine yi.

⁷ N nɛma saxi n ma saden ma,

n na n mirima i ma.

N xaxili luma i xɔn nɛn kɔɛɛn birin na.

⁸ Amasɔtɔ i tan nan n mali muxun na,

n sɛwa betin ba i nininna bun ma.

⁹ N bata kankan i ma,

i yiin nan n natangama.

¹⁰ Naxanye katama n faxa feen na,

ne faxama nɛn.

¹¹ E faxama silanfanna ra nɛn yɛngeni,

kankone yi e binbine don.

¹² Nayi, Mangan sɛwama nɛn Ala yi.

Naxanye e kɔlɔma Ala xinli,

ne a matɔxɔma nɛn.

Koni wuledene dɛɛne raxutuma nɛn.

64

Ala maxandin maratangana fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Ala, i tuli mati n ma mawuga xuiin na!

N bata gaxu n yaxune yεε ra.

N niin natanga!

³ N luxun muxu ɲaxine ma

naxanye e bode toma wundoni,

e nun fe ɲaxi raba ganla.

⁴ E lɛnne xanxan alo silanfanna.

Fala ɲaxine minima e dε

alo xalimakuli ralemunxina.

5 E e xanle tima sɔntaren na wundoni.
 E mafura bunna tiyε, e mi gaxuma.
 6 E e bode rawekilεma kεwali jaxin ma.
 E e bode toma,
 e lutine ratima denaxan yi.
 E naxa, “Nde nɔε e toε?”
 7 E tinxintareyani tɔnma, e naxa,
 “En ma kɔte yitɔnxin mi fule mume!”
 Muxun kui feene kolon naxɔɔ!

8 Koni Alaa xalimakunle wolima e ma nɛn,
 a e li keden na.
 9 E gbee fala xuine xεtεma e ma nɛn,
 e yi halagi.
 Naxan yo na e to,
 ne e xunne yimaxama nɛn e mageledeni.
 10 Nayi, gaxun adaman birin suxuma nɛn.
 E e xaxili lu Ala a wanla xɔn,
 e yi a fe rabaxine famu.
 11 Tinxin muxune xa sɛwa Alatala yi,
 e yi a findi e luxunden na.
 Muxu sɔndɔme fajin birin xa a matɔxɔ.

65

Tantunna nun barika birana

1 Dawudaa βetina, βeti baane kuntigin xa.
 Sigi sarijanxina.
 2 Ala, a lan yamaan yi i tantun Siyon yi,
 nxu mɔn yi nxu dε ti xuine rakamali.
 3 I tan naxan maxandi xuine ramεma,
 muxun birin fama nɛn i fεma.
 4 Hakene to sɛnbɛn sɔtɔ nxu xun ma
 i yi nxɔ matandine mafelu.
 5 Sɛwani ne xa,
 i bata naxanye sugandi
 e xa lu i konni!
 Nxu bata lugo i ya banxin fe fajine ra,
 i Batu Banxi Sarijanxina.
 6 I nxɔ maxandin yabima
 kabanakoon nan na tinxinni.
 Ala nxu rakisimana,
 bɔxɔn danna muxun birin yigina i tan nan
 na,
 e nun naxanye fɔxɔ igen kidi ma pon!
 7 I sɛnbɛn bata geyane da
 bayo fangamaan ni i ra.
 8 I bata baan xuini ti,
 i yi a walanne raxara.
 I mɔn yi siyane masabari.
 9 Dunuɓa birin gaxuma i ya kabanakone yεε
 ra.
 Keli sogetedeni han sogegododeni,
 e birin βetin bama i xa sɛwani.
 10 I yengi dɔxi bɔxɔn xɔn
 i yi tule igen sa a ma, han a ramɔ.
 Alaa xuden nafexi igen na,
 alogo donseen xa sɔtɔ.
 I tan nan na ragidixi.

11 I tule gbeen nafama xεε bixine ma
 bɔxɔn yi xunbeli, a yogon igen na.
 I tan barakan sama xεeni, a sabati.
 12 Xεε xaba waxatini,
 i ya fanna warama ayi nɛn.
 I na dangu denaxan yi,
 mɛnna yi sabati.
 13 Fixene fanma e nun fiile.
 Geyane rayabuma nɛn han!
 14 Xuruseene yiriwama nɛn fixene ma.
 Lanbanne yi rafe siseene ra.
 Na birin yi findi βeti ba xunna ra
 e nun sɛwa sɔnxɔna.

66

Barika birana Ala xa

1 Sigi sarijanxina. Tantun βetina. βeti
 baane kuntigin xa.
 Dunuɓa muxun birin xa sɔnxɔ sɛwani Ala
 xa!
 2 E a xinla binya βetin ba!
 E tantun gbeen fi a ma!
 3 E a fala Ala xa,
 “I ya kabanako wanle magaxu!
 I sɛnbɛn gbo han!
 Nanara, i yaxune gaxuxin felenxi i bun ma.
 4 Muxun birin i batuma dunuɓa yi,
 e tantun βetin ba i xa.
 E i xinla tantunma βetini.”
 βeti xuini te.
 5 E fa be!
 E a mato Ala bata naxan liga!
 A wanle magaxu adamadiine yε han!
 6 A fɔxɔ igen findi nɛn yire yixaren na,
 en benbane yi gidi baan tagi e sanni.
 Nayi, en xa jaxan a tan yi.
 7 A mangayaan nabama a sɛnbɛni habadan!
 A yεen tixi siyane ra,
 nanara muxu yo nama murutε.
 βeti xuini te.

8 Siyane, ε barikan bira en ma Ala xa!
 E a tantun xuini te!
 9 A bata siimayaan fi en ma,
 a mi tin en yi bira.
 10 Ala i nxu rasarijanma
 sulun tεeni alo wure gbetina.*
 11 I a liga nɛn nxu yi suxu,
 i mɔn yi goron gbeen sa nxu xun ma.
 12 I tin nɛn nxu yaxune yi ti nxu fari.
 Nxu yi dangu ige tilinxin nun tεeni.
 Koni, i fa nxu ra dahamu bɔxɔni.
 13 N fama saraxa gan daxin na nɛn i ya
 banxini.
 N bata dε xuini naxan tongo i xa,
 n na rakamalima nɛn.
 14 Dε ti xuini itoe falaxi nɛn
 n yi tɔrɔni waxatin naxan yi.

* 66:10: *Sulun tεen* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tεena*.”

15 N sube turaxine bama saraxa gan daxin
na nen,
n yi kontonne ba,
e tutin yi te kore.
N turane nun kɔtɔne fan bama nen.

Beti xuini te.

16 E fa be! E e tuli mati,
e tan naxanye birin gaxu Ala yee ra.
A bata naxan liga n xa,
n na a falama e xa nen.

17 N bata a xili malina fe ra,
n yi a batu n de xuiin na.

18 Xa haken yi ramaraxi n bɔɔɔni nun,
Marigin mi yi a tuli matima n xuiin na nun.

19 Koni Ala yatin bata n name,
a a tuli mati n ma maxandi xuiin na.

20 N barikan birama Ala xa
amasɔtɔ a mi a mexi n ma maxandi xuiin na.
A mi a hinanna baxi n yii.

67

Siyane birin xa Ala tantun

1 Tantun betina, beti baane kuntigin xa. A xa
ba kondenne ra. Sigi sarijanxina.

2 Ala xa kininkinin en ma,
Ala xa en baraka.

Ala nɔɔn xa godo en ma.

Beti xuini te.

3 Nanara, dunuɔna birin i ya kiraan kolonɔe,
siyane birin yi i ya marakisin kolon.

4 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

5 Muxune xa jaxan,
e betin ba sewani,
amasɔtɔ i siyane makitima tinxinna nin.
I tixi dunuɔna muxune birin yee ra.

Beti xuini te.

6 Siyane xa i tantun Ala,
siyane birin xa i tantun!

7 Nayi, bɔɔɔn donse gbege fima.
Ala, en ma Ala en barakama nen.

8 Ala en barakama nen,
bɔɔɔn danna muxun birin yi gaxu a yee ra.

68

Alaa nɔna Isirayila xa

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
Sigi sarijanxina.

2 Ala xa keli,
a yi a yaxune raxuya ayi.
Naxanye a rajaxuxi,
ne yi e gi a bun.

3 E kedi,
alo foyen sigama tutin na kii naxan yi.
E xa nan Ala yetagi
alo dolen na lo teeni.

4 Koni tinxin muxune xa jaxan,
e sewa Ala yetagi.
E xa gele jaxanni.

5 Betin ba Ala xa,
a xinla xa tantun betini.

Naxan fama kundani,
e na rasene!
A xili nen Alatala.
En xa en sewa xuiini te a yee ra!

6 Ala naxan a kon sarijanxini,
kiridine fafe na a ra,
kaja gilene xun mayengen na a ra.

7 Ala denbayaan fima denbayatarene ma,
A kasorasane xɔɔoyama,
e mini betin be.

Koni murute muxune luma bɔɔɔ yidun-
dixin nin.

8 Ala, i to ti i ya yamaan yee ra,
i siga na tonbon yireni.

Beti xuini te.

9 Bɔɔɔn yi xuruxurun,
koren yi rabi Ala yee ra,
Sinayi Geyana Ala,
Isirayilaa Ala.

10 Ala, i tule gbeen nafa nen,
i ya bɔɔɔn mɔn yi xete a kiini.

11 I ya yamaan yi dɔɔɔ na,
I yi yigelitɔne ki i ya nemana fe ra.

12 Marigin bata feni ito xibarun fi,
jaxalan gali gbeen yi siga a ralideni, e naxa,
13 "Mangane nun sofane e gima!

E e gima!
Nxu tan jaxanle yi yenge yi se tongoxine
yitaxun.

14 E tan naxanye fan luxi xuruseene dɔɔɔn,
e a me,
Ala a yamaan suturama nen
alo ganba tofajina
naxan gabuteye rafalaxi gbetin nun xema
fajin na."

15 Ala Senbe Kanna to na mangane raxuya
ayi,
e yolon alo balabalan kesena Geya Fɔren ma.

16 Basan yamanan geyane gbo!
Yire matexi wuyaxi e ma.

17 Nanfera e Alaa geya sugandixin matoma
xɔɔɔlonni,

Ala yeteen dɔxi denaxan yi?
Alatala luma denaxan yi habadan!

18 Marigin bata fa a yire sarijanxini
keli Sinayi Geyaan ma
e nun a yenge so wontoro wuli wuli wuyaxi.

19 Marigina Alatala, i bata te kore,
muxu muxine biraxi i fɔɔɔ ra.
I yi kiseene rasuxu adamadiine ra,
hali muxu murutexine,
i yi dɔɔɔ na yi.

20 Barikan xa bira Marigin xa lɔɔɔ yo lɔɔɔ,
en ma goronna saxi naxan xun ma,
Ala en nakisimana.

Beti xuini te.

21 En ma Ala, Ala na a ra
naxan muxune rakisima.

En Marigina Alatala na a ra
naxan en bama sayani.

²² Ala yatina a yaxune xunne yibama nen
naxanye kankanxi e sɔnne ma.

²³ Marigin bata a fala, a naxa,
“N fama nen e yaxune ra keli Basan yi.
N fama e ra nen sa keli fɔxɔ igen xɔnna ma
²⁴ alogo e xa e sanne sin e wunli
e barene fan yi e wunla kon han e wasa.”

²⁵ Ala, nxu bata i ya yamaan famatɔn to.
I ya yamaan soma yire sarijanxini
i tan n ma Ala nun n ma mangana.

²⁶ Beti baane yeɛn na,
maxa se maxane xanbin na,
sungutunne wɔsɔwɔsɔnne maxama ne tagi.

²⁷ Barikan bira Ala xa a malan gbeeni.
Isirayila bɔnsɔnna birin xa Alatala tantun.

²⁸ Bunyamin bɔnsɔnna,
dɔnxɛ ra barin tixi e yeɛ ra.
Yuda bɔnsɔnna mangane fan fama,
e sɔnxɔma e nun Sabulon mangane
nun Nafatali mangane.

²⁹ Ala, i senben nagodo,
i senben mayita, Ala,
alo waxati danguxini.

³⁰ I Batu Banxin Yerusalem taani,
mangane fama kiseene ra i xa na yi.

³¹ I xa falan ti Misiran bɔxɔn xili ma
naxan nun sube xajɛn maliga seɛɛni.
Misiran luxi nen alo tura ganla
siya gbɛtɛne biraxi naxan fɔxɔ ra
alo jinge diine.

E ragodo han e fa mudu gbetin na.

Na siya yenge ralanne raxuya ayi!

³² Xɛrane kelima nen Misiran yamanani,
Kusi kaane yi e yiine ti Ala xa a maxandi-
deni.

³³ Dunuja yamanane,
e betin ba Ala xa,
e Marigin tantun betini.

Beti xuini te.

³⁴ A masiga tima kore xɔnna ma
xabu waxati xunkuye.
A galan xuiin naminima fangani.

³⁵ E Ala senbena fe rali,
a mangayaan nabama Isirayila xun na.
A senben kore xɔnna ma.

³⁶ Ala na mini a Yire Sarijanxini,
a magaxu han!
Isirayilaa Ala senben fima a yamaan ma nen
e nun fangana.
Barikan xa bira Ala xa!

69

Sɔxɔle maxandina

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa. A
xa ba alo betin naxan xili: “Fuge Fajine.”

² Ala, n nakisi!

Igen bata te han n kɔɛn bun ma.

³ N bitinma boro tilinxini.

San tide yo mi na yi.

N tilinna xɔɛ ra.

N na n maminma fufani.

⁴ N bata xadan xili tideni n mali feen na.

N kɔɛ yinla nan fa n xɔlɔma.

N yeɛne bata xadan,

e bata bu i yeɛ ra kira yi.

⁵ Naxanye n najaxuxi fuuni,

ne wuya dangu n xunɛɛn na.

A gbegbe wama n faxa feni,

naxanye n yaxuyaxi fuu!

N mi naxan mujaxi n na raxɛɛ ba?

⁶ N yi daxuyani kii naxan yi,

i na kolon

Ala, n sɔnna mi luxunxi i tan ma.

⁷ Marigina Alatala Senben Birin Kanna,

n nama ne rayagi

naxanye yigi saxi i yi.

Isirayilaa Ala,

n nama findi ne yarabi muxu ra,

naxanye i batuma!

⁸ E n konbima i tan nan ma fe ra.

N bata yagi han!

⁹ N bata liga

alo xɔjɛna ngaxakedenne xa,

alo fa muxuna n xabilani.

¹⁰ I ya banxina fe xaminna n ma,

han a n ganma alo tɛɛna.

Nanara, e i konbin naxanye tima,

ne n tan nan lima.

¹¹ N na wuga, n yi sunna suxu,

yamaan yi n konbi.

¹² N na kasa dugin nagodo n ma sununi,

yamaan yi sabaan so n na.

¹³ Naxanye batuma taan so deɛn na

ne n nafeyama.

Dɔlɔ minne sigin sama, e n magele.

¹⁴ Koni Alatala, n na i tan nan maxandima.

I ya hinan gbeen waxatin ni i ra n xa.

Ala, n yabi i ya marakisi barakaxini.

¹⁵ N xunba, n nama bitin boroni.

N xunba n yaxune yii, n ba tilinni.

¹⁶ I nama tin fufaan yi sa n xun ma.

I nama tin n yi n mamin tilinni,

hanma n bitin gaburun na.

¹⁷ N ma Alatala, n yabi

i ya hinanna nun i ya fanni.

I firifiri n binni i ya kininkinin gbeeni.

¹⁸ I nama i yetagin luxun i ya walikeɛn ma.

N yabi iki sa! Bayo n tɔrɔxi.

¹⁹ Fa n fema i yi n nakisi.

N xunba n yaxune yii.

²⁰ I a kolon n konbima kii naxan yi,

n na yagima, n na yarabima.

I n yaxune birin toma.

²¹ Konbin bata n bɔjɛn kala

han n yigitege.

N yengi yi kininkininna a fe ma nun

koni se mi na.

N yengi yi madɛndenna nan ma nun,
koni n mi se to.

²² E dabarin sama n ma donseni.

Min xɔnla to n suxu,
e minse xɔlɛn so n yii.

²³ Ala xa e ɲaxaɲaxane findi luti ratixin na e
yeɛ ra.

Ala xa e heɾin findi e suxu xunna ra.

²⁴ E yeɛne xa rafɔɔ ayi,
e yi danxu!

E fanne xa ba a ra waxatin birin!

²⁵ I xa fitina e xili ma,

i ya xɔlɔ gbeen yi e li.

²⁶ E dɔxɔden xa kala.

Muxe nama lu e bubune kui.

²⁷ Bayo, i naxanye tɔɔxi,
e ne ɲaxankatama.

I naxanye ɲaxankataxi,
e ne fe falama sɛwani.

²⁸ I xa e magi e hakeɛne birin na.

E nama i ya kisin sɔtɔ mume!

²⁹ Ala xa e xinle ba nii rakisin kitabun kui.

E nama basan tinxin muxune xinle ra.

³⁰ Koni n xɔlɛni, n mɔn yigitegeɛxi.

Ala, i ya marakisin xa n natanga!

³¹ N na Ala xinla matɔxɔma beɾini nɛn.

N yi a gboon nali,
n barikan bira a xa.

³² Na Alatala keɛnɛnma nɛn
dangu ɲinge baan a xa,
dangu tura kamalixin baan na saraxan na.

³³ Yiigelitɔne a toma nɛn, e sɛwa.

Ɛ tan naxanye Ala fenma,
Ala xa siimayaan fi ɛ ma.

³⁴ Alatala tuli matixi tɔɔ muxune ra.

A mi ɲinanma muxu suxine xɔn
a gbeen naxanye ra.

³⁵ Koren nun bɔxɔn nun fɔxɔ igena
e nun e yi seene,

e birin xa Ala matɔxɔ.

³⁶ Ala Siyon taan nakisima nɛn.

A Yuda taane tima nɛn.

A mɔn yi a yamaan nadɔxɔ na yi,
e mɔn yi findi a gbeen na.

³⁷ Na findima a walikeɛne mamandenne keɛn
na nɛn.

Naxanye Ala xanuxi, ne yi lu na yi.

70

Ala maxandina malina fe ra
Yaburin 40.13-17

¹ Dawudaa beɾina, beti baane kuntigin xa.
Maxandina.

² Ala, n nakisi!

Alatala, fa n mali iki sa!

³ Ala xa ne yarabi
naxanye n faxa feni tɔnɛma,
e yifu.

Ala xa ne raxɛte marafɛyani

n ma tɔɔn nafanxi naxanye ma.

⁴ E yagixin xa xɛte naxanye a falama,
e naxa, “Yo! I suxi!”

⁵ Naxanye birin i tan fenma,
i xa ne birin nasɛwa.

Naxanye waxi i ya kisi feen xɔn,
ne xa lu a fale,

“Ala gbo!”

⁶ Koni, yiigelitɔn nun tɔɔ muxun nan n tan
na.

Ala, fa n fema mafuren!

I tan nan n malimaan nun n natangamaan
na.

Alatala, i nama buye ayi.

71

Fonna Ala maxandina
Yaburin 31.1-4

¹ Alatala, i tan nan n luxunden na.

I nama tin n yi yagi!

² N natanga i yi n xunba
amasɔtɔ i tinxin.

I tuli mati n na i yi n nakisi!

³ Ala, findi n kantan fanyen na,
n luxundena,

n luma sigɛ denaxan yi.

Yamarin fi, i yi n nakisi.

Amasɔtɔ, n kantan fanyen nun
n ma yinna nan i tan na.

⁴ N ma Ala,

n natanga muxu ɲaxine sɛnben ma,
i n ba hake kanne nun gbalotɔne yii.

⁵ N Marigina Alatala,
n yigin na i tan na.

N bata n yigin sa i yi
xabu n dui ɲɔɛyani.

⁶ I n masuxi
xabu n yi n nga kui waxatin naxan yi.

I tan nan a liga n yi bari,
nanara n ni i tantunɛma.

⁷ N findixi misaala nan na a wuyaxi xa,
amasɔtɔ n yigiya sɛnbemaan nan i tan na.

⁸ N ni i tantunɛma nɛn ferɲɛn gbɛn!

N yi i ya nɔɔn matɔxɔ.

⁹ I nama i mɛ n na
amasɔtɔ iki, n bata fori.

I nama n nabɛɲin
amasɔtɔ n fangan bata ɲan.

¹⁰ N yaxune n mafalama.
Naxanye waxi n faxa feni,
ne e bode toma.

¹¹ E naxa, “Ala bata a rabɛɲin.
En siga a fɔxɔ ra en yi a suxu.

A xunba muxu mi na yi.”

¹² Ala, i nama i makuya n na.

N ma Ala, i mafura, i fa n mali!

¹³ Ala xa ne yarabi, e ɲan,
naxanye n kansunɛma.

Ala xa ne yagi, e xun naɔodo
naxanye waxi n maxɔlɔ feni.

¹⁴ N xaxili tixi i ra tun!

N mɔn sigama i tantunje tun!

¹⁵ N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn ferijɛn gben!

E nun i ya marakisina,
hali n to mi e birin kolon.

¹⁶ Marigina Alatala,
n fama i senben barakani,
n ni i tan keden peen nan ma tinxinyaan
matɔxɔma.

¹⁷ Ala, xabu n xurun waxatin naxan yi,
i n xaran nɛn.

N mɔn i ya kabanakone matɔxɔma tun!

¹⁸ Ala, iki, n bata firi,
n xunsexɛn fan bata fuga.
Koni i nama n nabejin
fo n xa i senben nali iki muxune ma,
n yi i ya fangana fe yeba
mayixete famatone birin xa.

¹⁹ Ala, i ya tinxinyaan bata kore li!
I bata kabanako fe wuyaxi liga.
Nde ligaxi alo i tan?

²⁰ Hali i to tɔrɔn nun xɔle gbeen nafa n ma,
i mɔn n niin naxetema n yi nɛn.
Hali n sa gaburun tilinxini bɔxɔn bun,
i n natema nɛn mɔn.

²¹ I n ma xunnayerenna ragboma ayi nɛn,
i mɔn yi n madɛnden.

²² N na i tantunma nɛn kondenna ra
i ya lannayana fe ra, n ma Ala.
N tantun betin bama i xa nɛn bɔlɔnni,
Isirayila Sarijantɔna.

²³ N sɔnxɔma nɛn sewani
n nɛma beti baani waxatin naxan yi
amasɔɔ i bata n xunba.

²⁴ N ni i ya tinxinyaan matɔxɔma nɛn ferijɛn
gben!

Amasɔɔ naxanye yi waxi n tɔrɔ feni,
ne bata yagi, e yarabi.

72

Ala maxandina mangan xa

¹ Sulemani gbeena.

Ala, mangan xaran i ya kitisa kɛnden na.
I ya tinxinyaan yita n tan mangana diin na.

² Nanara, a i ya yamaan makite tinxinni.
A sariya kɛnden sa yiigelitɔne xa.

³ Ala xa bɔxɔn nasabati yamaan xa.
Ala xa tinxinyaan sabati yamanani.

⁴ Mangan xa sariya kɛnden sa yiigelitɔne xa.
A xa tɔrɔ muxune diine rakisi,
a yi e yengefane rayensenje ayi.

⁵ I ya mangayaan xa magaxu ayi
han mamandenne mamandenne
fanni sogen tema
fanni kiken mɔn dɛgɛma.

⁶ Mangan fanna xa liga
alo tulena xɛɛne ma,
a xa liga
alo tule igen nɛn fe bɔxɔn ma.

⁷ Tinxin muxune xa sabati mangan waxa-
tini.

Ala xa hɛri gbeen fi fanni kiken dɛgɛma.

⁸ A mangayaan gboma ayi nɛn
sa fɔlɔ sogeteden na
han sa dɔxɔ sogegododen na.

Fɔlɔ Efirati baan ma
han sa dɔxɔ bɔxɔn danna ra.

⁹ Naxanye wulani
ne e xinbi sinma a bun ma nɛn.

A yaxune e sama bɔxɔn ma nɛn a bun ma.

¹⁰ Tarasisi mangane fama kiseene ra nɛn a
fɛma

e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne.

Saba nun Seba mangane mudun fima a ma
nɛn.

¹¹ Mangan birin e xinbi sinma a bun ma nɛn.
Siyane birin wanla kɛma a xa nɛn.

¹² A tɔrɔ muxune xunbama nɛn
naxanye na a xili,

e nun yiigelitɔ rabejinxine.

¹³ A kininkinima senbetarene nun tɔrɔ
muxune ma nɛn.

A tɔrɔ muxune niin nakisi.

¹⁴ A e xɔroyama nɛn mayigbetenna nun
gbalon ma,

bayo a e yatɛxi.

¹⁵ Ala xa mangan bu!

Ala xa xɛmaan fi a ma keli Saba yamanani.
Yamaan xa Ala maxandi a xa waxatin birin!
E xa duba a xa ferijɛn gben!

¹⁶ Ala xa donseen wara ayi bɔxɔni.

Geyane xa rafe siseene ra.

E xa bogi alo naxanye Liban yamanani.

Taa kaane xa sabati alo sexɛna.

¹⁷ Ala xa mangan findi xili kanna ra
habadan!

A xinla xa bu alo sogena.

Siyane birin duban sɔtɔma nɛn a barakani.

E fan yi duba a xa.

¹⁸ Barikan xa bira Marigina Alatala xa,
Isirayilaa Ala!

A tan keden peen nan kabanako feene lig-
ama.

¹⁹ Barikan xa bira a xa habadan!

Ala xa dunyɔna birin nafe a binyen na!

Amina! Amina!

²⁰ Yese a dii xɛmɛn Dawuda maxandine
danna ni i ra.

Yaburin Yire Saxandena: Keli Sora 73 ma han 89

73

Alaa tinxinyana fe

¹ Asafi a betina.

Ala fan Isirayila ra han!

A fan bɔje sarijanxi kanne ra.

² Koni fayida n bata yi tantan,
n kiraan bejin.

³ Amasɔɔ n yi wasodene maxɔxɔlɔnma nun

n muxu ꞓaxine sabatixin to waxatin naxan yi.

⁴ E mi kɔntɔfilixi sese ra mumɛ!

E fatine fan, e kende.

⁵ E mi sɔxɔlexi sese ra alo bonne.

Adamadiine tɔrɔne mi e tan lima.

⁶ Nanara, wasona e yi

alo ꞓɛrɛn muxune kɔɔ.

Gbalona e yi alo domaan muxune ma.

⁷ Turena e fatini

han e yetagin bata yikusin.

Fe ꞓaxin nan e bɔɓɛni han!

⁸ E gelen muxune ma,

e fala ꞓaxine ti.

E muxune ꞓaxankatama wasoni.

⁹ E fala ꞓaxine tima Ala ma,

e de ꞓaxu falane dunuꞓa birin yi.

¹⁰ Nanara, yamaan biraxi e fɔxɔ ra,

e falane xɔnla yi e suxu

alo igen min daxina.

¹¹ E naxa, "Ala nanse kolon?"

Kore Xɔnna Ala nɔɛ na kolonꞓe di?"

¹² Muxu ꞓaxine na kii nin.

E bɔɓɛn saxi waxatin birin,

e lu nafunla sɔtɛ tun!

¹³ Nayi, n luxi tinxinyani nɛn fuu!

N yi n yete rasariꞓan fuyan!

¹⁴ N tɔrɔxi lɔxɔ yo lɔxɔ!

I n haken saranma n na xɔtɔn yo xɔtɔn!

¹⁵ Xa n yi falan ti alo e tan,

nayi, n yi i ya muxune yanfama nɛn nun.

¹⁶ Nanara, n yi kata feni ito famudeni,

koni, a yi xɔdɔxɔ n ma.

¹⁷ Han n so Alaa yire sariꝼanxini waxatin

naxan yi,

n yi n miri e rajan kiin ma.

¹⁸ Ala, i e tima yire salaxunxin nin,

e birama denaxan yi, e kala.

¹⁹ Nba, e halagima nɛn mafurɛn,

gbalon yi e ꝼan sasa!

²⁰ E luxi nɛn alo xiyena

naxan ꝼinanma muxun na xɔtɔnɔni.

Marigina, i na keli waxatin naxan yi,

e tununma nɛn.

²¹ N bɔɓɛn yi sɔxɔlexi waxatin naxan yi,

n niin yi sunuxi,

²² n yi daxuyaana nun xaxilitareyani.

N yi luxi i yeɛ ra yi alo subena.

²³ Koni hali na,

n yi i fɔxɔ ra waxatin birin,

i yi n yii rasuxu,

²⁴ i ti n yeɛ ra i ya maxadine xɔn,

i yi n nasuxu binyen nin.

²⁵ Nde n malima kore xɔnna ma,

ba i tan na?

Bayo i bata lu n xɔn,

n fa waxi nanse gbɛtɛ xɔn dunuꝼa yi?

²⁶ N fati bendɛn nun n niin taganyɛ nɛn,

koni Ala nan n niin senbɛn na

e nun n keɛna habadan!

²⁷ Naxanye e makuyaxi i ra,

ne yatin halagima nɛn.

Naxanye e mɛxi i ra, i yi ne raxɔri.

²⁸ Koni a rafan n tan ma,

n yi n maso Ala ra.

N bata Marigina Alatala findi n yigiyaan na,

alogo n xa i ya wali fajine birin nali!

74

Ala xa Isirayila xunba

¹ Asafi a fala ꝼaxumɛna.

Ala, nanfera i mɛxi nxu ra habadan?

Nanfera i xɔlɔma i ya yama kantanzin ma?

² I xaxili lu i ya yamaan xɔn ma,

i naxan xunba xabu waxati xunkuye,

bɔnsɔnna naxan findixi i gbeen na.

I nama ꝼinan i dɔxɔden Siyon Geyaana xɔn.

³ I xun ti taa xɔnɔni ito ra.

Nxu yaxune bata kala gbeen ti yire

sariꝼanxini.

⁴ Nxu yi naralanma i ra denaxan yi,

I yaxune sewaxin bata sɔnxɔn nate mɛnni.

E yi e taxamasenne yite na yi.

⁵ E liga mɛnni alo xɛɛ segene

naxanye fɔtɔn wudine segeɛma e bunbine ra.

⁶ E na sawura wudi tofajine birin kala

e bunbine nun e degeɛmane ra.

⁷ E tɛɛn so i ya Yire Sariꝼanxin na,

a gan fefe.

E yi i xinla batuden naharamu.

⁸ E yi a mirixi, e naxa,

"En ne birin naxɔrima nɛn feu!"

E yi Ala batudene birin gan yamanani.

⁹ Nxu mi fa kabanako taxamasenne toma.

Nabi yo mi fa na sɔnɔn.

Nxu mi a kolon na buma han waxatin

mundun.

¹⁰ Ala, i yaxune i magelen danma waxatin

mundun yi?

E luma i xili kalɛ nɛn ba,

han habadan?

¹¹ I tondixi nxu maliye nanfera?

I yiini bandun, i yi e raxɔri!

¹² Ala, i tan nan nxɔ mangan na

xabu a fɔlɔni.

I tan nan marakisi tiin na dunuꝼa yi.

¹³ I tan nan fɔxɔ igene yitaxun i senbɛni.

I mɔn yi ige yi sube ꝼaxine xunne yibɔ.

¹⁴ I tan nan ige yi sube magaxuxin xunne

kala.

I yi a so burunna subene yii donseen na.

¹⁵ I tan nan ticine nun xudene ramini.

I tan nan baane yixara.

¹⁶ I tan nan gbee yanyin nun kɔɛɛn na.

I bata sogen nun kiken dɔxɔ e yirene yi.

¹⁷ I tan nan dunuꝼa danne rafalaxi.

I soge furen nun ꝼɛmɛn da.

¹⁸ Koni Alatala, i xaxili lu ito xɔn ma:

i yaxune gelema i ma!

Xaxilitarene i xili kalama!

¹⁹ I nama i ya yamaan nabejin
alo ganbana sube xajene yii!
I nama jinan i ya muxune xon mume,
naxanye toraxi.

²⁰ I xaxili lu i ya layirin xon ma,
bayo boxon yire yi forene rafexi gbalotone
ra.

²¹ I nama tin muxu jaxankataxine yi yarabi,
alogo yigelitone nun toro muxune xa i xinla
matexo.

²² Ala, keli i yi i yete xun mayenge!
I xaxili lu a xon,
a xaxilitarene i magelema ferijen gben!

²³ I nama jinan i yaxune sonxo xuiin ma,
i yengefane e xuini tema mume!

75

Ala nan kitisaan na

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa, a xa
ba alo betin naxan xili, "I Nama Halagin Ti."
Sigi sarijanxina.

² Ala, nxu bata i tantun.
Nxu i tantunma han!
Nxu i maxandima i xinli,
nxu yi i ya kabanakone fe fala.

³ I naxa, "N bata kiti sa boxon sa.
N kiti fajin sama nen.

⁴ Boxon xuruxurunma waxatin naxan yi,
a niimaseene birin yi xuruxurun,
n tan nan a san bundaxon xodaxoma ayi ken!
Beti xuini te.

⁵ N bata a fala wasodene xa,
'E nama e yete yigbo!
N bata a fala muxu jaxine xa,
'E nama e kanba e senben xon!
⁶ E nama e kanba e senben xon
kore xonna xili ma!
E nama waso falane ti! "

⁷ Amasoto xun mayenge mi kelima
sogeteden binna xan na
hanma sogegododen binni hanma burunna
ra.

⁸ Ala nan kitin sama.
A yi nde yalagi, a yi nde yoo sa.
⁹ Amasoto igelengena suxi Alatala yii,
a rafexi a xolen na
alo dolo xodexena.
A a xelama nen,
muxu jaxine birin yi a min han a jnan.

¹⁰ Koni n na a fe falama nen betine yi
habadan!

N yi tantun betin ba Yaxubaa Ala xa!

¹¹ A muxu jaxine birin fangan kala,
a tinxin muxune xunna keli.

76

No tiin nan Ala ra

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa. A xa
ba kondenne ra. Sigi sarijanxina.

² Yuda kaane Ala kolon.
A xinla binyaxi Isirayila yi.

³ A konna Salemi taan nin,
a doxi Siyon Geyaan nin.

⁴ A a yaxune xalimakunle yigira menna nin,
e nun ye masansan wure lefane nun e silan-
fanne

nun e yenge so seene birin.

Beti xuini te.

⁵ Ala, i tan nan senben birin kannna ra,
i noroxi dangu habadan geyane ra.

⁶ Sofa wekilexine birin bata bira,
e yii seene yi tongo yengeni.
E fa saya xixonla nin.

Na sofa yo mi fa a yiini maxama.

⁷ Yaxubaa Ala, i na falan ti xoloni,
soone nun soo ragine yi bira, e faxa.

⁸ I tan nan magaxu, Ala.
I na xolo, nde noe tiye i yee ra.

⁹ I to kitisa xuiin namini keli kore,
yamanan muxune yi gaxu,
e yi e dundu,

¹⁰ i to keli kiti bolondeni
alogo i xa yigelitone rakisi.

Beti xuini te.

¹¹ Hali muxune na xolo i ma,
na rajanma tantunna nan ma i tan xa.
Naxanye na mini i ya xolon bun,
ne xaxili sotoma nen.

¹² I na i de ti Alatala xa, i ya Ala,
i xa a rakamali.
Yamanan naxanye birin be rabilinni,
e Alatala ki!

A lan birin xa gaxu a yee ra!

¹³ A tan kuntigi wasoxine ragodoma nen,
a yi dunuja mangane magaxu.

77

Madendenna toro waxatini

¹ Asafi a betina, beti baane kuntigin xa,
Yedutun xa.

² N bata n xuini te Ala ma.
N bata n ma mawuga xuini te,
a xa n xuini name.

³ N yi toroni waxatin naxan yi,
n Marigin maxandi nen.
Koen birin na, n yi n yiini te Ala ma,
koni n mi madenden.

⁴ Alaa fe to rabira n ma, n kutun.
N to n miri a ma, n xaxinla yi yifu.

Beti xuini te.

⁵ N yi xi n yee ra yi.
N xaminxi, n mi fala tima.

⁶ Nayi, n yi n miri waxati danguxine ma
e nun jee xunkuyene.

⁷ Betine yi rabira n ma koen na.
N yi n miri n bojeni,
n maxodinna ti n xaxinli iki:

8 “Marigina a mema nxu ra nen ba,
han habadan?

Nxu mi fa a kenenna ma?

9 Marigina hinanna bata jan ba,
han habadan?

A tulisaan bata jan ba,
han habadan?

10 Ala bata jinan hinanna xon ma ba?
Ala bata a kininkininna jan a xoloni ba?”

Beti xuini te.

11 N yi a fala, n naxa,

“Naxan n taroma, na ni ito ra:

Kore Xonna Ala mi fa a fangan yitama
alo a foloni.”

12 Alatala,

n xa i ya kewanle rabira n yete ma.

I ya kabanako fe fonne yi rabira n ma.

13 N xa n miri i ya wanle ma.

N yi n xaxili lu i ya wali gbeene xon ma.

14 Ala, i ya kiraan sarijan.

Batu se yo mi gbo alo Ala.

15 Ala nan i tan na

naxan kabanako wanle kema.

I bata i senben mayita siyane tagi.

16 I bata i ya yamaan xunba i senbeni,

Yaxuba nun Yusufu bonsonna.

Beti xuini te.

17 Ala, igene to i to,

e yi xuruxurun.

Tilinne yi xuruxurun.

18 Tulen yi godo keli kore.

Galanna yi a xuiin namini kore.

Kuyen yi a jinna masaxon yiren birin yi.

19 I ya kuye sarinna xuiin yi gbo ayi.

I ya kuyena jin masaxonna yi dunu jan birin
yiyalan.

Baxon yi xuruxurun, a yi yimaxa.

20 I ya kiraan yi foxo igeni.

I gidi baa tilinxini, i san foxone mi toe.

21 I yi Nabi Musa nun Haruna ti i ya yamaan
yee ra

alo xuruse rabaan tima yexee kurun yee ra
kii naxan yi.

78

Ala nun a yamana fe

1 Asafi a fala jaxumena.

N ma muxune,

e e tuli mati n ma xaranna ra,

e yi n ma fala xuine rame.

2 N sandane nan sama.

N wundo fonne nan yebama.

3 En bata feen naxanye me,

en yi e to,

en fafane feen naxanye falaxi en xa,

4 en mi ne luxunje en ma diine ma.

En Alatala mataxo feene

nun a senben nun a kabanako feene
falama en mamanden famatone xa.

5 A bata tonne so Yaxuba bonsonna yii.

A mon yi sariyan so Isirayila yii.

A en fafane yamari,

a e xa e diine xaran na ma,

6 alogo muxu famatone xa e kolon.

Hali diin naxanye munma bari singen,
ne fan yi a fala e diine xa.

7 Nayi, e fan e yigi sama Ala fari nen.

E mi fa jinanma a wanle xon ma,

e yi a yamarine suxu.

8 Nayi, e mi luma

alo e benbane yi kii naxan yi nun.

Tengbesendene nun murutedene nan yi ne
ra nun

naxanye mako mi yi Alaa fe yi,

e mi yi tagondiyaxi Ala ma.

9 Xanla yi Eframi bonsonna muxun nax-
anye yii,

ne e gi nen yengen laxoni.

10 E Alaa layirin nabejin,

e tondi a sariyan suxe.

11 E jinan nen Ala kewanle xon,

a kabanako feen naxanye yitaxi e ra.

12 A kabanako feene liga nen

e benbane yee xori

Misiran yamanani, Soyam yi.

13 A yi foxo igeni taxun a tagi

a yi e ragidi.

A yi a liga igene yi mate ayi e bode fari

alo banxi kankena.

14 A ti e yee ra yanyin na kundani.

A mon yi ti e yee ra kosen na tee degeni.

15 A fanyeni bo tonbonni,

a yi tigin namini, e yi e min.

16 A yi xuden namini gemene yi,

igen yi godo alo baana.

17 Koni e lu yulubin lige a ra,

e murute Kore Xonna Ala ma tonbonni.

18 E yi a nata, a e xa Ala bunba,

e yi e waxon donseen maxodin Ala ra.

19 E yi Ala mafala, e naxa,

“Ala noe donseen namine tonbonni ito yi ba?”

20 A to gemen bo,

igen nan mini ayi yati,

koni a noe burun nun suben soe a muxune
yii ba?”

21 Na ma, Alatala e xuiin mexina, a fitina.

A yi xolo Isirayila ma,

teen yi mini Yaxuba bonsonna xili ma.*

22 Amasoto e mi yi laxi Ala ra,

e mi yi e yigi saxi a marakisini.

23 Koni a yi kuyen yamari,

a koren deene xa rabi,

24 a yi Manna donseen nagodo e ma,

* 78:21: Na feen sehexi Yatene 11.1 kui. † 78:24: *Manna donsena* a fe mato Xoroyaana 16.13-15 nun 16.31 kui.

a ariyanna donseen so e yii.†

25 Adamadiine yi malekane burun don.

Ala yi donseen nasiga e ma han e lugo.

26 Ala yi foyen nafa keli sogetede binna ra.

A mən yi foyen namini yifanna ma a senben na.

27 A yi xoline ragodo e ma

naxanye yi wuya alo baan meɲensinna.

28 E yi yolon e daaxaden tagi e bubune ra-bilinni.

29 Yamaan yi e deɣe han e lugo.

E yi waxi naxan xən ma Ala na so nən e yii.

30 Koni benun e xa wasa, donseen mən yi e de,

31 Ala yi xələ e ma, a yi e senbemanə faxa, Isirayila banxulanne.

32 Hali na birin to liga,

e mən lu nən yulubin lige!

Hali a to kabanako feene liga e mi denkeleya.

33 Nayi, a yi e dunuɲa yi gidin lu fuuni, han e yi faxa kuisanni.

34 A to ndee faxa,

a dənɣene yi tubi,

e yi Ala fen sɔbən na.

35 A yi rabira e ma

fa fala Ala nan e kantan fanyen na,

a Kore Xonna Ala nan yi e xunba muxun na.

36 Koni e falane mi yi fixaxi,

e yi wulen nan falama a xa.

37 E mako mi yi Alaa fe yi,

e mi yi tinxixi Ala layirini.

38 Koni bayo a kininkinin,

a yi e hakene mafelu.

A mi e halagi.

A xələn lu dɔxɔɲa ma wuyaxi,

a mi fitina e xili ma.

39 A a kolon fa fala daɲɔxən nan tun e ra,

e siimayaan luxi nən alo foyedina

naxan danguma a mi xete.

40 E murute Ala ma nən tonbonni sanɲa ma wuyaxi.

A yi sunu e fe ra burunna ra sanɲa ma wuyaxi!

41 E yi Ala bunbama ye yo ye.

E yi a liga Isirayilaa Ala Sariɲanxin yi xələ.

42 E jinan nən a senbe gbeen xən,

e nun a e xunba e yaxune yii bəxən naxan yi.

43 E jinan nən a taxamasenne xən Misiran yi,

e nun a kabanako feen naxanye liga Soyan yi.

44 A yi e baane findi wunla ra.

Ige yo mi yi na nun

Misiran kaane yi naxan minɲe.

45 A tugetuge xələne rasiga e ma naxanye e don.

Xunɲene fan yi e bəxən kala.

46 A e siseene so suɲene yii.

A bogiseen birin so tuguminne yii.

47 A yi e wudi binle kala balabalan kesene ra.

A yi e xode binle kala xunbenla ra.

48 A yi e jingene faxa balabalan kesene ra.

Galanna yi e xuruseene faxa.

49 A fitinaxin yi a xələ jaxin nun a boɲe teen nun a maraɲaxun nagodo e ma.

Halagi ti ganla nan yi ne ra.

50 A mi xete a xələn fəxə ra,

a mi tin e niine yi rakisi,

a yi e faxa fitina furene ra.

51 A yi dii sarane faxa Misiran denbayaan birin yi.

Xami a denbayane dii singene birin naxanye singe e fangan mayita.

52 A yi fa a yamaan na

keli Misiran yi alo xuruse kuruna.

A yi e kantan burunna ra.

53 A yi ti e yeɣe ra, sese mi e soto,

nanara e mi gaxu.

Koni fəxə igen yi a ragali e yaxune ma.

54 A yi fa e ra a bəxə sariɲanxini

na geyaan ma a naxan soto a senben xən.

55 A siya gbetene kedi nən a yamaan yeɣe ra,

a yi e bəxəne yitaxun e ra.

A yi Isirayila bənsənnə rasabati e konne yi.

56 Koni e yi murute Kore Xonna Ala ma,

e yi a bunba.

E mi e xaxili lu a maxadi xuine xən,

57 e yi e masiga a ra,

e yanfan ti alo e benbane.

E mi fa tinxixi

alo xalimakuli yidəxina.

58 E Ala raxələ nən e suxure batudene ra.

E yi Ala raxələn e ala sawurane xən.

59 Ala to na me, a yi xələ han!

Nanara, a yi a me Isirayila ra feu!

60 A yi a banxin nabəɲin naxan Silo yi,

a yi dɔxi adamadiine tagi dənaxan yi nun.

61 A yi tin a senbe kankiraan yi suxu.

A nɔɣən misaala yi so yaxune yii.

62 A yi tin a muxune yi faxa silanfanna ra,

a yi a xələ gbeen nagodo a muxune ma.

63 Teɣen yi e banxulanne gan,

han ɲaxalan dii ti sigine yi dan na fe ra.

64 Saraxaraline yi faxa silanfanna ra.

Koni yengən mi tin kaɲa gilene yi e wuga.

65 Dənɣen na, Margin yi keli

alo a yi xiin nən.

A yengən so

alo sofa senbemaan na manpaan min.

66 A mən yi a yaxune kedi.

A yi e rayarabi habadan!

67 A yi a me Yusufu bənsənnə ra.

A mi Efirami bənsənnə sugandi.

68 A Yuda bənsənnə nan sugandi

e nun a Siyon Geyaan naxan xanuxi.

69 A yi a Yire Sariɲanxin ti mənni

alo kore xənnə nun bəxə xənnə

naxanye na habadan!

⁷⁰ A yi a walikene Dawuda sugandi.

A yi a ba yexee kulan dexon.

⁷¹ A yi a tongo xuruse kantandeni,
a yi a findi a yamaan kantanmaan na,
Yaxuba bõnsõnna,
a gbee muxune Isirayila.

⁷² Dawuda yi a joxo lu e xon ma jenige
fajini.

A ti e yee ra ki faji.

79

Ala maxandina Yerusalen taan xunba feen na

¹ Asafi a betina.

Ala, siya gbetene bata i ya bõxon yenge,
e so.

E bata i Batu Banxi Sarijanxin naharamu.
E bata Yerusalen findi taa xõnna ra.

² E bata i ya walikene binbine so xõline yii
e yi e don.

I ya muxu togõndiyaxine binbine bata lu
burunna subene bun.

³ E bata e wunla ramini Yerusalen birin yi
alo igen bõxonma.

Muxu yo mi luxi
naxan faxa muxune maluxunje.

⁴ Nxu rabilinna siyane fala jaxin tima nxu
ma,

e nxu makonbi, e nxu magele.

⁵ Alatala, i luma xõlõxi nxu ma nen
han waxatin mundun?

I ya xõlõn luma nen alo teena
han waxatin mundun yi?

⁶ I ya xõlõn nagodo siyane ma
naxanye mi i batuma,

e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama.

⁷ Amasoto e bata Yaxuba bõnsõnna no,
e a bõxon kala.

⁸ I nama nxu tãro nxu benbane hakene fe ra.
I ya kininkininna xa nxu ralan iki sa!

Amasoto nxu makona a ma han!

⁹ Ala, nxu rakisi muxuna,
nxu mali i xinla binya feen na!

Nxu xunba,
i yi nxu mafelu nxu yulubine ra
i xinla a fe ra.

¹⁰ Nanfera siyane maxõdinna tima,
e naxa, "E Ala minen?"

A yita siyane ra nxu yee xõri
a i ya walikene faxa feen joxõma nen.

¹¹ I tuli mati suxu muxune kutun xuin na.
Naxanye yalagin bun,

ne ratanga i senbe gbeen na.

¹² Na siyane konbin naxanye ti i ma Marig-
ina,

ne saranna fi na ra dõxo solofere.

¹³ Nanara, nxu tan i ya yamana,

i naxan kantanma

alo i ya xuruse kuruna,

nxu i tantunje na yi habadan,

nxu i matõxo waxati famatõne birin yi.

80

Ala xa en ma yamanan natanga

¹ Asafi a betina beti baane kuntigin xa,
sereyana, a xa ba alo betin naxan xili: "Fuge
Fajine."

² Isirayila kantan muxuna,
i tuli mati nxu ra.

I tan naxan tixi Yusufu bõnsõnna yee ra
alo xuruse kuruna,

i tan naxan dõxi maleka gubugubu kanne
tagi,

i yete makenen nõroni.

³ I senben yita

Efirami nun Bunyamin nun Manase
bõnsõnne ra.

Keli, i fa nxu rakisi!

⁴ Ala, i mõn xa nxu senbe so,

i nõron nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi.

⁵ Alatala, Ala Senben Birin Kanna,

i luma xõlõxi i ya yamaan ma

han waxatin mundun

i tondi a maxandin yabe?

⁶ I bata e balon findi sõxõlen na,

i yi e igelengenne rafe yegen na.

⁷ I bata nxõ bõxon findi yenge so xunna ra

nxu rabilinna siyane xa.

Nxu yaxune nxu magelema.

⁸ Ala Senben Birin Kanna,

i mõn xa nxu senbe so,

i nõron nagodo nxu ma,

alogo nxu xa kisi!

⁹ I fa nen wudi binla ra

sa keli Misiran yamanani.

I siyaan bonne kedi,

i yi na wudi binla si e bõxonni.

¹⁰ I yi yirena nde yitõn a rasoliden na.

A salenne yi godo pon!

A yi yamanan nafe.

¹¹ A nininna yi so geyane xun na.

A yiine yi so suman wudi gbeene xun na.

¹² A yiine yi sigama han fõxo igen xun ma,

e mõn yi sigaxi han baan xun ma.

¹³ Nanfera i a langan kalaxi?

I tin dangu muxune birin yi a bogine muja?

¹⁴ Segune yi keli fõtõnni, e a kala,

burunna subene yi a don.

¹⁵ Senben Birin Kanna Ala, i mõn xa fa.

I yee ragodo nxu ma keli ariyanna yi,

i yi nxu mato.

I ya yamaan nakisi

naxan findixi na wudi binla ra!

¹⁶ I tan yeteen naxan sixi,

i xa na ratanga!

A luxi nen
alo i tan yeteen diin naxan nagboxi.
17 E bata a sege, e a gan,
i ya yamaan kalama i ya xolon bun ma.
18 I yengi lu mangan xon ma
i tan yeteen naxan doxi,
i tan yeteen diin naxan nagboxi.
19 Nxu mi fa nxu xun xanbi soma i yi sonon.
Nxu rakisi nanara nxu i tantunje.
20 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
i mon xa nxu senbe so,
i non nagodo nxu ma,
alogo nxu xa kisi!

81

Ala nan en malima

1 Asafi gbeena, beti baane kuntigin xa. A xa
ba Gati kaane kondenna ra.
2 Sonxo sewani en ma Ala xa,
en senbena.
E xuini te Yaxubaa Ala xa!
3 E beti baan folo,
e tanbanne maxa,
e nun bolonna nun kondenna.
4 Kike nen na te,
e nun kiken na koxo,
e xotaan fe en ma sali loxone yi.
5 Sariyan nan ito ra Isirayila xa.
Yaxubaa Alaa yamarin nan ito ra.
6 A a so Yusufu a denbayaan yii nen
a Misiran yamanan yenge waxatin naxan yi.
En yi xuina nde me
en mi yi naxan kolon,

7 A naxa, "N bata goronne ba e xun ma.

E bata goron binyen doxo.

8 E yi toni waxatin naxan yi,

e yi n xili n yi e xunba.

N yi e yabi foye gbeeni.

N yi e kejaan fesefese Meriba igene yi."

Beti xuini te.

9 "N ma yamana,

e e tuli mati n ma maxadi xuine ra.

Isirayila, xa e yi n xuini name nun!

10 E nama Ala gbete batu!

E nama e xinbi sin ala gbete yo xa!

11 Alatala nan n tan na,

e Ala naxan faxi e ra

sa keli Misiran yamanani.

E e deene yibi, n xa e ralugo.

12 Koni n ma yamaan mi e tuli matixi n na.

Isirayila mi tin n na.

13 Nayi, n yi e lu e tengbesenyani,

e yi bira e waxon feene foxo ra.

14 Xa n ma yamaan yi n xuini name nun,

xa Isirayila yi bir e n ma kirane foxo ra nun,

15 n yi e yaxune yarabima nen nun mafuren!

N yi e yengefane halagima nen.

16 Naxanye Alatala rajaxuxi
ne gaxuxine yi e felenma nen a bun ma.
E ton mi yi janma habadan!

17 N yi e baloma nen malo fajin nun kumin
na."

82

Ala nan mangan na

1 Asafi a betina.

Ala doxi a manga gbedeni,

a tan nan kitin sama senbeman tagi.

A yi a fala, a naxa,

2 "E luma kitin se tinxintareyani

han waxatin mundun,

e yi lu muxu jaxine rafise bonne xa?"

Beti xuini te.

3 E xa senbetarene nun kiridine xun

mayenge kitin sa,

e yi tinxin yiigelitone nun muxu

jaxankataxine xa.

4 E xa senbetarene nun toxo muxune

ratanga,

e e xunba muxu jaxine yii."

5 "E mi fe kolon,

e xaxili mi na,

e sigan tima dimin nin,

boxon bunne birin xuruxurunma.

6 N bata yi a fala, n naxa,

'Alane nan e tan na.

Kore Xonna Alaa diine nan e birin na.'

7 Koni e faxama nen

alo adamadiin bonne,

e bira alo kuntigin bonne."

8 Ala, keli, i fa dunuja makiti,

bayo i tan nan gbee siyane birin na.

83

Isirayilaa Ala maxandina e yaxune to yi

e toroma

1 Sigi sarijanxina. Asafi a betina.

2 Ala, i nama i dundu.

Ala, falan ti, i nama i raxara!

3 A mato, i yaxune bata keli.

Naxanye i rajaxuxi, ne bata murute.

4 E feene yitonma wundoni i ya yamaan xili

ma.

I naxanye ratangaxi,

e sama e bode fari ne xili ma.

5 E naxa, "En sa e raxori,

alogo Isirayila xinla xa tunun dunuja yi."

6 E bata lan a ma,

e xa e malan i xili ma,

7 Edon kaane nun Sumayila bonsonna mux-

une

nun Moyaba kaane nun Hagari kaane

8 nun Gebala kaane nun Amonine nun

Amalekine

nun Filisidine e nun Tire kaane.

9 Asiriya yamanan fan bata sa e fari,

alogo e xa Loti bonsonna muxune mali.

Beti xuini te.

10 A liga e ra
alo i a liga Midiyan kaane ra kii naxan yi,
alo i a liga Sisera nun Yabin na Kison xudeni
kii naxan yi.

11 E faxa nɛn En-Dɔri yi,
e yi kun bɔxɔn fari.

12 A liga e kuntigine ra
alo i Orebi nun Sebi liga kii naxan yi.
E mangane birin xa lu
alo Sebaxa nun Salamuna,

13 naxanye yi a falama, e naxa,
“Nxu xa Alaa bɔxɔne tongo nxu gbeen na.”

14 Ala, e liga
alo wuluwunla na seɛɛ xarene tongo,
alo foyen na se dagin xali,

15 alo tɛɛn fɔtɔnna ganma kii naxan yi,
alo tɛɛn tema geyane ma kii naxan yi.

16 E kedi i ya tule gbeen na.
E magaxu i ya foye gbeen na.

17 Alatala, e rayagi,
han e yi i xinla fen.

18 E xa lu yagin nun kuisanni habadan.
E xa yigitɛɛ, e raxɔri.

19 E xa a kolon
fa fala i tan Alatala,
i tan keden peen nan Kore Xɔnna Ala ra,
naxan mangayaan ligama dunuɗa birin
xun na.

84

Ala Batu Banxini siga betina

1 Koraa diine tantun betina, beti baane
kuntigin xa. A xa ba Gati kaane kondenna
ra.

2 Alatala Senben Birin Kanna,
i luden nayabu n yi han!

3 Alatalaa banxin xɔnla n na han!
N bɔɗɛn nun n fati benden sewa betin bama
Habadan Ala xinla nan ma fe ra.

4 Hali tuntunne bata e tɛɛne sa i ya banxini,
debelenne fan bata na findi e konna ra,
alogo e diine xa maso i ya saraxa ganden na
Alatala Senben Birin Kanna,
n ma mangan nun n ma Ala.

5 Sɛwan na kanne xa
naxanye luma i ya banxini!
E i matɔxɔma nɛn waxatin birin!

Beti xuini te.

6 Sɛwan na kanne xa
naxanye senben kelima i tan yi,
naxanye xun tixi Ala Batu Banxin na.

7 E nema danguma Baka lanbanni,
menna yi lu e xa alo tigi yirene.
Tule singen na fa, darane yi fe.

8 E senben yi siga fari se,
han e yi ti Ala yetagi Siyon yi.

9 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,
n ma maxandi xuiin name.
Yaxubaa Ala, i tuli mati n na.

Beti xuini te.

10 Ala, nxɔ mangan mato,
nxu yɛ masansan wure lefana.
I ya muxu sugandixin nasuxu!

11 Soge kedenna i Batu Banxini,
na dangu xii wuli keden na yire gbɛtɛ yi.
A fisa n xa lu tixi i ya banxin so dɛɛn na
gbansan

benun n xa sabati muxu ɗaxine konne yi.

12 Marigina Alatala luxi nɛn en xa
alo en ma sɔgen nun en yɛ masansan wure
lefana.

Alatala nan hinanna nun binyen fima en
ma.

Naxanye sigati kii kamalixi,
a herin fima nɛn ne ma.

13 Alatala Senben Birin Kanna,
sɛwan na kanne xa
naxanye e yigin sama i tan yi.

85

Ala xa bɔɗɛ xunbenla fi en ma

1 Koraa diine tantun betina, beti baane
kuntigin xa.

2 Alatala, i bata yi hinan i ya yamanan na.
I bata yi Yaxuba bɔnsɔnna senbe so.

3 I bata yi i ya muxune hakene mafelu,
i yi e yulubine xafari.

Beti xuini te.

4 I bata yi i ya xɔlɔn ɗan,
i yi xɛtɛ i ya xɔlɔ gbeen fɔxɔ ra.

5 Ala, nxu rakisi muxuna,
i mɔn xa nxu senbe so.

I nama fa lu xɔlɛ nxu ma.

6 I luma xɔlɔxi nxu ma nɛn ba
han habadan?

I ya xɔlɔn luma nɛn
han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ?

7 I mi fa nxu rakisima ba,
alogo i ya yamaan mɔn xa sewa i ya fe ra?

8 Alatala, hinan nxu ra,
i yi nxu rakisi.

9 N waxi n tuli mati feni Ala ra, Alatala.

A bɔɗɛ xunbenla nan ma fe falama a ya-
maan xa,

a muxu tɔgɔndiyaxine,
xa e mi fa xɛtɛ e xaxilitareyaan ma sɔnɔn.

10 A fama a yɛɛragaxu muxune rakisideni iki
sa!

A binyen yi lu en ma yamanani.

11 Hinanna nun lannayana e bode xɔn ma.
Tinxinyaan nun bɔɗɛ xunbenla yi rakafu.

12 Lannayaan sabatima nɛn bɔxɔni,
tinxinna yi godo keli kore.

13 Alatala herin fima nɛn en ma yati,
en ma bɔxɔn sansine yi sabati.

14 Tinxinyaan tima nɛn Marigin yɛɛ ra,
a kirani tɔn a xa.

86

Ala maxandina malina fe ra

¹ Dawudaa Ala maxandina.
Alatala, i tuli mati n na,
i yi n yabi.
Amasotɔ yiiigelitɔɔn nun tɔrɔ muxun nan n
na.
² N niin natanga,
amasotɔ n tɔgɔndiyaxi i ma.
I tan n ma Ala, i ya walikɛɛn nakisi,
naxan a yigi saxi i tan yi.
³ N Marigina, kininkinin n ma!
N ferijɛnma i tan nan maxande.
⁴ Marigina, i ya walikɛɛn nasewa,
amasotɔ n na n niin taxuxi i tan nan na.
⁵ Marigina, i tan fan! I dija!
Naxan na i maxandi,
i hinanma nen na ra han!
⁶ Alatala, i tuli mati n ma maxandi xuiin na,
n ma mawuga xuiin name.
⁷ N nɛma tɔrɔni,
n yi i maxandi,
amasotɔ i yabin tima.
⁸ Marigina, ala yo mi luxi alo i tan.
I ya wanle jaxɔn mi na.
⁹ Marigina, i siyaan naxanye birin daxi,
ne fama nen,
e yi e xinbi sin i yetagi,
e yi i xinla binya.
¹⁰ Amasotɔ i tan gbo,
i kabanako feene rabama.
I tan keden peen nan Ala ra.
¹¹ Alatala, i ya kiraan yita n na
alogo n xa sigan ti i ya jɔndini.
Na fe keden peen sa n bɔjɛni,
alogo n xa i xinla binya.
¹² Marigina, n ma Ala,
n ni i tantunma nen n bɔjɛn ma feu!
N yi i xinla binya habadan!
¹³ I bata hinan n na han!
I yi n niin natanga sayaan ma.
¹⁴ Ala, wasodene bata keli n xili ma,
gbalotɔ ganla waxi n faxa feni,
e miriya yo mi sigama i tan ma.
¹⁵ Koni Marigina, i tan nan Ala ra
naxan kininkinin,
i dija, i mi xɔlɔn xulen,
i ya hinanna nun i lannayaan gbo.
¹⁶ I yɛɛ rafindi n ma,
i yi hinan n na.
Senben fi n ma, n tan i ya walikɛna.
N nakisi, n tan i ya walikɛ jaxanla diina.
¹⁷ A yita n na, a i fan,
alogo naxanye n najaxuxi,
ne xa a to, e yagi.
Amasotɔ i tan Alatala bata n mali,
i yi n madenden.

87

Siyane birin yigin Yerusalem nin

¹ Koraa diine tantun betina. Sigi
sarijanxina.
Ala bata a taan ti Geya Sarijanxin fari.
² Siyon taan nafan Alatala ma
Yaxuba bɔnsɔnna taane birin xa.
³ Muxune Alaa taan matɔxɔma han!
Beti xuini te.
⁴ Ala naxa,
“N Misiran kaane nun Babilɔn kaane sama
nɛn
n kolon muxune fari e nun Filisiti kaane
nun Tire kaane nun Kusi kaane.”
N yi a fala, n naxa,
“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”
⁵ E a falama nɛn Siyon taan ma
fa fala siyani itoe fan barixi menna nin,
Kore Xɔnna Ala yetɛɛn yi a rasabati.
⁶ Alatala na siyane xinle sebe,
a a falama nen ndee ma, a naxa,
“Itoe fan barixi Siyon taan nin.”
Beti xuini te.
⁷ E bodonma nen, e betin ba.
E naxa, “Nxu yigin birin i tan nin.”

88

Mawugana malina fe ra

¹ Sigi sarijanxina. Koraa diine tantun
betina, beti baane kuntigin xa. A xa ba
xulenna ra. Esira yixɛtɛna nde Heman ma
fala jaxumɛna.
² Alatala, Ala naxan n nakisima,
kɛɛn nun yanyin na,
n gbelegbelema i tan nan na.
³ N ma maxandi xuiin xa i li.
I tuli mati n ma mawuga xuiin na!
⁴ Tɔrɔ wuyaxi bata n niini li,
sayaan bata maso n na.
⁵ E n yatɛma
alo naxanye sigama gaburun na.
N fangan birin bata jan.
⁶ E bata n nabejin faxa muxune ye,
alo muxu faxaxine gaburun na,
alo i bata jinan naxanye xɔn,
i mi fa sese ligama naxanye xa.
⁷ I bata n woli ayi bilingan tilinxin na dimi
gbeeni.
⁸ I ya xɔlɔn bata gbo ayi n ma,
i n yigbetɛnma i senben na.
Beti xuini te.
⁹ I bata n xoyine makuya n na,
i bata n findi se jaxin na e yɛɛ ra yi.
N balanxi, n mi nɛɛ mine.
¹⁰ N yɛɛne bata wasa tɔrɔn na,
n ni i xilima lɔxɔ yo lɔxɔ,
Alatala, n na n yiine yibandunma i tan nan
ma.

11 I kabanako feen ligε faxa muxune xa ba?
Faxa muxune kele ba,
e yi i tantun?

Beti xuini te.

12 Muxuna i ya hinanna fe fale gaburun kui
ba?

I ya lannayana fe fale halagi yireni ba?

13 I ya kabanako feene toε dimini ba?

Ninan tima binbine xon denaxan yi,
i ya tinxinyaan kolonyε menni ba?

14 Alatala, n bata i xili, n mali.

N ni i maxandima xotεn yo xotεn.

15 Alatala, nanfera i i mεxi n na?

Nanfera i i yeṭagi luxunxi n ma?

16 Xabu n dii jεrεna,

n yi tεrεni.

N yi masoxi sayaan na.

Gaxun bata n yili,

n yigitege.

17 I ya xεlε gbeen bata godo n ma.

I n kuisan gbeen naxan ti,

na bata n halagi.

18 Kuisanne n nabilinxi waxatin birin

alo fufana, e bata n nabilin yiren birin yi.

19 I bata n lanfane nun n xoyine makuya n
na.

N fa dimin nan tun kolon.

89

Ala nun Dawudaa layirina

1 Esira yixεtεna nde Etani a fala jaxumεna.

2 N betin bama nen waxatin birin

Alatala hinanna fe ra,

n yi i ya tinxinna fe fala

mayixεtεne nun mayixεtεne xa.

3 N yi a fala

a i ya hinanna luma nen habadan,

a i ya tinxinyaan buma nen

alo kore xonna.

4 I naxa, "N bata layirin xidi

n ma muxu sugandixin xa,

n bata n kεlε n ma walikεen Dawuda xa,

5 n naxa, 'N ni i yixεtεne findima nen

mangane ra waxatin birin,

n yi e mangayaan lu han habadan.' "

Beti xuini te.

6 Alatala, malekan naxanye ariyanna yi

ne tantun betin bama i ya kabanakone fe ra,

e nun i ya tinxinyana fe ra.

7 Alatala, i tan jεxεn mi na kore xonna ma.

Nde luxi alo Alatala, alane ye?

8 Ala magaxu maleka sarijanxine malanni,

naxanye a rabilinxi,

a makabe ne birin yeε ra yi.

9 Alatala, Ala Senben Birin Kanna,

nde luxi alo i tan?

I senben nun i ya tinxinyana i rabilinxi.

10 I tan nan fεxε igen senben natima,

a walanne na te, i tan nan e ragodoma.

11 I tan nan Misiran halagixi,

i tan nan i yaxune raxuya ayi i senben na.

12 I tan nan gbee kore xonna nun bεxε xonna
ra.

I tan nan dunuja daxi

e nun a yi seene birin.

13 I tan nan kεmen fεxε nun yifari fεxεn
daxi.

Taboro nun Xerimon geyane sεnxεma
sewani

i ya fe ra.

14 I senben gbo!

I fangan magaxu han!

15 I ya mangayaan senbe soxi

tinxinyaan nun sariya kendεn nan na.

Hinanna nun jεndina i kewanle birin yi.

16 Sewan na kanne xa

naxanye i batuma betini,

e sigan ti kenenni i yeṭagi, Alatala.

17 E jaxanma nen i xinli waxatin birin,

e i ya tinxinyaan binya.

18 I tan nan findixi e binyen nun e senben na,

i yi nxu xunna keli i ya fanni.

19 Amasotε Alatala nan nxu xun mayεngen
na,

nxε mangan nan Isirayilaa Ala Sarijanxin
na.

20 Lεxεna nde,

i ya tεgεndiya muxune fe toon ti nen

alo xiye,

i yi a fala e xa, i naxa,

"N bata senben fi sofana nde ma,

n bata banxulanna nde sugandi yamaan ye.

21 N bata Dawuda to, n ma walikεna.

N yi n ma ture sarijanxin susan a ma.

22 N ma fangan luma a yi nen,

n yi a senbe so.

23 A yaxune mi a nεε mume,

tinxintaren mi a rayarabe mume.

24 N na a yeṅgefane halagima nen a yeε xori,

naxanye a rajaxuma,

n yi ne yeṅge.

25 N ma tinxinna nun n ma hinanna luma
nen a xεn,

a senben sotε n xinli.

26 N na a mangayaan nasigama nen

han fεxε igena,

a yi nεon ti baane xun na."

27 "A n xilima nen, a naxa,

'I tan nan n Fafe ra, n ma Ala,

n kantan fanyen naxan n nakisima.'

28 N na a findima nen n ma dii singen na,

naxan gbo mangane birin xa bεxε xonna
fari.

29 N hinan a ra habadan!

N layirin naxan xidi nxu tagi,

na mi kalε mume!

30 N na a yixεtεna nde luma nen mangayani
habadan!

Fanni kuyen daxi,

a mangayaan daxi.”

31 “Xa a yixetene mi tin n ma sariyan suxe,
xa e mi bira n ma sariyane fəxo ra,
32 e yi n ma tənne kala,
e tondi n ma yamarine suxe,
33 nayi, n na e murute feene saranma e ra
nen dunganna ra,
n yi e ɲaxankata e hakene fe ra.
34 Koni n ma hinanna luma nen Dawuda
xon,

n mi n ma tinxinyaan kalama.

35 N mi n ma layirin kale.

N na a tuli saxi naxan na,
n mi na maxete.

36 N bata n kolɔ n ma sariɲanni

n mi wulen falama Dawuda xa,

37 a yixetene luma nen habadan,
a mangayaan buma nen n yetagi
alo sogena.

38 A buma nen mangayani habadan

alo kikenana,
naxan kore xonna ma taxamasenna ra wax-
atin birin.”

Beti xuini te.

39 Koni i bata i me a ra,

i yi a masiga i ra!

I bata xɔlɔ i ya manga sugandixin ma han!

40 I bata i ya layirin kala i naxan xidi

ε nun i ya walikεen tagi.

I bata a mangaya taxamasenna rabira
bɔxɔni.

41 I bata a taan yinne birin nabira.

I yi a yire makantanxine findi taa xonne ra.

42 Dangu muxune birin a muɲama,
a dɔxɔ bodene bata a ɲaxaxu.

43 I bata a yengefane senben gbo ayi.

I yi a yaxune birin nasewa.

44 I bata a yenge so seene senben ɲan.

I tondi a maliye yengeni.

45 I bata a nɔrɔn ba a yii,

i yi a mangaya gbeden nabira bɔxɔni.

46 I bata a banxulanyaana waxatini kala a
ma,

i yi a rayagi han!

Beti xuini te.

47 Alatala, i mɔn i luxunma nen nxu ma
han waxatin mundun?

I ya xɔlɔn luma gbo ayi

alo teena han waxatin mundun?

48 A xa rabira i ma

a n ma siimayaan mi fa xunkuya.

I adamadiine birin daxi nen tun ba?

49 Nde luma a faxataren na,

a yi a yete ratanga sayaan ma?

Beti xuini te.

50 Marigina, i ya hinanna minen,

naxan yi na nun,

i i kolɔ naxan na Dawuda xa i ya tinxinni?

51 Marigina,

i miri i ya walikene yagin ma,

e nun yamaan naxanye birin goron n xun
ma.

52 Alatala, i yaxune bata nxu rayagi,

e biraxi i ya muxu sugandixin fəxo ra yiren
birin.

53 Barikan xa bira Alatala xa habadan!

Amina! Amina!

Yaburin Yire Naanindena: Keli Sora 90 ma han 106

90

Nabi Musaa betina

1 Nabi Musa, Alaa xerana maxandina.

Marigina, i tan nan findixi nxu yigiyaden
na,

keli waxati danguxine ma han habadan.

2 Benun geyane xa da,

benun bɔxɔ xonna nun dunuɲa yetεen xa da,

xabu a fɔloni, han to,

han habadan i tan nan Ala ra.

3 I tan nan muxune raxεtεma bendeni,

i yi a fala, i naxa,

“Adamadiine, ε xεtε ε kelideni.”

4 Bayo ɲεε wuli kedenna luxi nen i yeε ra yi

alo xii keden danguxina,

alo kɔε kedenna.

5 I tan nan muxun niin bama,

dangu alo xɔtɔn ma xixɔnla,

alo seεen naxan solima.

6 Xɔtɔnni, a ɲingi, a sabati,

ɲinbanna na maso,

a lisi a ra, a xara.

7 I ya xɔlɔna nxu yigitegema nen,

a yi nxu ɲan.

8 I bata nxu hakene sa i yetagi.

I bata nxɔ wundo yulubine birin sa kenenni.

9 Nxu siin ɲanma nen i ya xɔlɔn bun ma.

Nxu nxɔ siimayaan toon ɲanɲε

alo kutunna.

10 Yanyina nde nxɔ siimayaan,

ɲεε tonge solofere nan tun a ra.

Xa a xunkuya ayi,

ɲεε tonge solomasεεε.

Koni lanbaranna nun tɔrɔn nan ne birin na.

A ɲanma nen xulen, nxu faxa.

11 Nde nɔε i ya xɔlɔn senben kolonɲε,

a yi i binya

lan i ya xɔlɔn yatεn ma?

12 Nxu xaran nxɔ siimayaan tεnge,

alogo nxu xa sigan ti fe kolonni.

13 Alatala, i ya xɔlɔn ɲanma waxatin
mundun yi?

Kininkinin nxu tan i ya konyine ma.

14 Nxu ralugo i ya hinanni xɔtɔn yo xɔtɔn.

Nanara, nxu betin be,

nxu sewa nxu siin birin yi.

15 Nxu bata lu yagini waxati xunkuye.

Awa, iki sewa ɲεene fi nxu ma

nxu naxan xasabi ligaxi tərōni.

¹⁶ Nxu tan i ya konyine xa i ya wali gbeene to.

Nxɔ diine xa i ya binye magaxuxin to.

¹⁷ Marigina nxɔ Ala,

i ya fanna xa lu nxu xɔn.

Nxɔ wanle rasonɔya nxu xa,

yandi nxɔ wanle rasonɔya nxu xa.

91

Ala nan en yigiya kenden na

¹ Naxan na yigiya Kore Xɔnna Ala ma, na bata lu Ala Senbe Kanna makantanna bun.

² N na a falama Alatala xa nen, n naxa, “N yigiya den nun n kantana yinna nan i tan na.

N ma Ala nan i tan na n yigin saxi naxan yi.”

³ A i ratangama nen luti ratixine birin ma, e nun faxa furene.

⁴ A i ratangama nen,

i yi i luxun a yi,

alo taxε ngana a gabutene soma a diine xun na kii naxan yi.

A lannayaan yi findi i ye masansan wure lefaan na.

⁵ I mi gaxun kɛɛn gbalon yeε ra, hanma xalimakunla naxanye wolima yanyin na.

⁶ I mi gaxue fitina furene yeε ra

naxanye i lima dimini, hanma fure jaxin naxanye faxan tima yanyin na.

⁷ Muxu wuli kedenna faxama nen i dexɔn ma,

muxu wuli fu yi bira i rabilinni, koni fefe mi lige i tan na.

⁸ I i yeεn tima nen tun,

i yi muxu jaxine saranna to.

⁹ N bata n yigiya i tan ma Alatala.

I na Kore Xɔnna Ala findi i luxunden na,

¹⁰ fe jaxi yo mi i liye.

Gbaloye mi masoε i konna ra.

¹¹ Ala yamarin fima nen a malekane ma i ya fe yi

alogo e xa i kantana i ya sigatiin birin yi.

¹² E yi i tongo

alogo i nama i sanna din gεmε yo ra.

¹³ I tima yatane nun saɲine fari nen.

I yi yata senbεmane nun saɲi jaxine yibodon.

¹⁴ Ala naxa, “N na kanna rakisima nen bayo a n xanuxi.

N na ratangama nen

bayo a n kolon Ala ra.

¹⁵ A na n xili, n na a yabima nen.

N luma a xɔn ma nen tərōni.

N na a xunbama nen,

n yi binyen sa a ma.

¹⁶ N yi siimaya xunkuye fajin fi a ma,

n yi a yita a ra

a n tan nan a rakisima.”

92

Tantun betina

¹ Tantun betina. Sigi sarijanxina. A xa ba Matabu Lɔxɔni.

² A lan Alatala yi tantun.

Kore Xɔnna Ala,

a lan betin xa ba i xa,

³ i ya hinanna fe yi fala xɔtɔn yo xɔtɔn,

i ya tinxinna fe yi fala kɔε yo kɔε,

⁴ betine yi ba i xa kondenna nun bɔlɔn xuiinna.

⁵ Alatala, i kεwanle bata n nasεwa.

N sεwa betin bama nen i ya wanle fe ra.

⁶ Alatala, i ya wanle gbo de!

I miriyane tilin han!

⁷ Xaxilitaren mi ito kolon.

Daxun mi ito famuma.

⁸ Fa fala, muxu jaxin kelima nen

alo sεxε jaxina,

fe jaxi rabane birin sabatima nen,

koni habadan halagin nan e yeε ra.

⁹ Amasɔtɔ i tan Alatala nan feen birin xun na habadan.

¹⁰ I yaxune ni i ra, Alatala,

i yaxune ni i ra, e halagima!

Fe jaxi rabane birin xuyama ayi nen.

¹¹ I bata n senben gbo ayi

alo burunna jingena,

i yi ture fajin susan n ma.

¹² N na n yengefane yarabixin toma.

N na n yaxune wuga xuiin mεma.

¹³ Koni tinxin muxune sabatima nen

alo tugu binla.

E senben gboma ayi nen

alo suman binle Liban yamanani

¹⁴ alo wudin naxanye sixi Alatalaa banxini.

E sabatima nen en ma Alaa banxini.

¹⁵ E mɔn bogima

hali e to bata kɔxɔ.

E rafexi igen na, e xinde.

¹⁶ Na bata Alatalaa tinxinna yita.

A tan nan n kantana fanyen na,

fe jaxi yo mi a tan yi.

93

Ala nan mangan na

¹ Alatala nan mangan na, a rabilinxi nɔrɔn nun fangan nan na. Nanara, bɔxɔn dɔxi ken, a mi yigisanma.

² Ala, xabu a fɔlɔni,

i ya mangayaan na.

I na yi habadan!

³ Alatala, baane e xuini tema,

baane e xuini tema han!

Baane bata walanjε ayi.

⁴ Alatala senben gbo kore xɔnna ma!

A gbo fɔxɔ igen mɔrɔnne xa.*

A dangu fɔxɔ igen xunfan gbeen na.

⁵ Alatala, i ya maxadi xuine luma nen habadan!

Sariyanna lanxi i ya banxin nan ma, han habadan!

94

Ala nan birin ma kitisaan na

¹ Ala naxan gbeɛɛɔxɔ tiin na, Alatala, i tan Ala naxan gbeɛɛɔxɔ tiin na, i xa i yete makeɛn.

² Dunɔɔna kitisana, keli,

i yi wasodene saran e kewanle ra.

³ Alatala, muxu ɲaxine luma ɲaxanɲe han waxatin mundun?

⁴ Fe ɲaxi rabane e yete matɔxɔma kanba falane yi.

⁵ Alatala, e bata i ya muxune yigbeten.

E bata i ya yamaan nayarabi.

⁶ E kaɲa gilene nun kiridine nun xɔɲene faxama.

⁷ E yi a fala, e naxa,

“Alatala mi nxu toma.

Yaxubaa Ala mi a ɲɔxɔ luxi a xɔn.”

⁸ E a liga e yeren ma

ε tan xaxilitarene,

ε tan daxune,

ε xaxili sɔtɔma waxatin mundun?

⁹ Ala naxan en tunle rafalaxi,

a tan mi fala xuiin meɛma ba?

Ala naxan en yeene rafalaxi,

a tan mi toon tiin ba?

¹⁰ A tan naxan siyane birin xuruma,

a mi e fe saranma e ra ba,

a tan naxan muxune xaranma fe kolonna ma?

¹¹ Alatala muxune miriyane kolon,

a sese mi ne ra.

¹² Alatala, sɛwan na kanna xa

i naxan xuruma,

i naxan xaranma i ya sariyan xɔn.

¹³ I matabun fi a ma tɔrɔ lɔxɔne yi,

han yinli ge muxu ɲaxine yeɛ ra.

¹⁴ Alatala mi a muxune rabɛɛɲinma,

a mi a meɛma a keɛn na.

¹⁵ Kitine mɔn sama nen tinxinni,

sɔndɔme fajɲi kanne birin tinma nen na ma.

¹⁶ Nde tiye n xɔn muxu ɲaxine xili ma?

Nde kele,

a ti n xɔn fe ɲaxi rabane xili ma?

¹⁷ Xa Alatala mi yi n mali nun,

n niin yi bama nen mafuren!

¹⁸ N to yi a falama, n naxa,

“N birama nen!”

Alatala, i yi n mali i ya hinanni.

¹⁹ N na kuisan,

i ya hinanna n niin lugoma nen sɛwan na.

²⁰ I mako mi kitisa tinxintarene ma, naxanye muxune ɲaxankatama e tanne yi.

²¹ E e malanma tinxin muxune xili ma, e yi sɔntarene yalagi, e faxa.

²² Koni Alatala bata findi n ma faran makan-tanxin na.

N ma Ala nan n kantan fanyen na n nan n luxunma naxan yi.

²³ A e hakene saranma e ra nen.

Alatala en ma Ala e raxɔrima nen e fe ɲaxine ma.

95

Tantun betina

¹ E fa, en xa fa sɛwa betin ba Alatala xa!

En sɔnxɔ sɛwani Ala xa,

en kantan fanyena, en nakisimana.

² En fa a yetagi, en barikan bira a xa.

En yi a tantun sɛwa betine yi.

³ Amasɔtɔ Alatala nan Ala gbeen na.

A tan nan manga gbeena alane birin xun na.

⁴ A tan nan gbee bɔxɔn bunne nun geyane xuntagine ra.

⁵ A tan nan gbee fɔxɔ igen na, bayo a tan nan a daxi.

A tan nan bɔxɔ xɔnna rafalaxi.

⁶ E fa, en fa en xinbi sin,

en yi Ala batu.

En xa en xinbi sin Alatala bun

naxan en daxi.

⁷ Amasɔtɔ a tan nan en ma Ala ra.

En findixi a yamaan nan na

alo a xuruse kurun naxan nabama.

Xa e Ala fala xuiin me to,

⁸ e nama e bɔɲeni xɔdɔxɔ

alo e benbane Meriba yi,

alo e naxanye liga na waxatini Masa yi ton-bonni.*

⁹ E n matandi nen menni,

e yi n mato,

hali e to bata yi n kewanle to.

¹⁰ N xɔlɔ na waxati muxune ma ɲee tonge naanin,

n yi a fala, n naxa,

“Yamani ito bɔɲen makuya n na,

e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra.”

¹¹ Nayi, n yi n kɔlɔ n ma xɔlɔni n naxa,

“E mi soe n ma matabudeni mume!”

96

Ala nan mangane birin xun na

Taruxune Singen 16.12-33

¹ Beti nenen xa ba Alatala xa!

Dunɔɔna muxune birin xa betin ba Alatala xa.

² Betin xa ba Alatala xa,

a xinla yi tantun!

* 93A: *Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

* 95B: Na fe mɔn seɛɛxi Xɔrɔyaan 17.7 kui.

Ɛ yi lu a raliye waxatin birin yi
 fa fala a bata en nakisi.
 3 Ɛ a binyena fe fala siyane birin xa,
 Ɛ yi a kabanako feene rali muxune birin ma.
 4 Alatala gbo,
 a lan a xa matəxə han!
 A lan
 a xa binya dangu alane birin na.
 5 Siyane alane birin findixi ala fuune nan
 na,
 koni Alatala tan bata koren da.
 6 A rabilinxi narən nun gboon nan na.
 A yire sarijanxin nafexi sənben nun binyen
 nan na.

7 Ɛ tan dunuɲa siyane birin,
 Ɛ fa Alatala tantun,
 Ɛ yi a tantun a binyen nun a sənben a fe ra.
 8 Ɛ fa Alatala tantun a xili binyena fe ra.
 Ɛ fa kiseene ra a Batu Banxini.
 9 Ɛ Alatala batu a narə sarijanxini.
 Dunuɲa muxune,
 Ɛ xuruxurun a yetagi.
 10 Ɛ yi a fala siyane xa,
 a Alatala nan mangan na.
 Nanara, dunuɲa a kiini,
 a mi yigisanma.
 Ala siyane makitima tinxinna nin.

11 Kore xənna nun bəxə xənna xa sɛwa han!
 Fəxə igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye a xərə ra.
 12 Burunna xa sɛwa e nun a yi seene birin.
 Fətənna wudine birin xa sənɲə sɛwani,
 13 e sənɲə Alatala yetagi,
 amasətə a fama nən.
 A fama nən a kitin sa dunuɲa yi.
 A dunuɲa muxune makitima nən tinxinni,
 a siyane kiti a ɲəndini.

97

Ala nan keden pe mangan na

1 Alatala nan mangan na!
 Dunuɲa xa ɲaxan!
 Ɛ sɛwa Ɛ tan fəxə ige tagi bəxəne!
 2 A rabilinxi kundaan nun dimin nan na.
 A mangayaan sənbe soxi tinxinyaan nun
 sariya kəndən nan na.
 3 Tɛɛna a yɛɛ ra,
 naxan a yaxune ganma a rabilinni.

4 A kuyen na a ɲinna masəxən,
 dunuɲa birin yi yalan.
 Bəxən yi a to a xuruxurun.
 5 Geyane xuyama ayi Alatala yetagi,
 dunuɲa birin Marigina,
 alo kumi dolen na xulun.
 6 Koren xənna a tinxinyaan nalima nən,
 siyane birin yi a binyen to.
 7 Suxure batune yagima nən,
 naxanye suxurene matəxəma.
 Alane birin e xinbi sinma nən a bun.

8 Siyon kaane a mɛma nən e sɛwa.
 Yuda taane yi ɲaxan i ya kiti saxine fe ra,
 Alatala.

9 Alatala, i tan nan Kore Xənna Ala ra
 dunuɲa birin xun na.
 I tan gbo dangu alane birin na.

10 Alatala rafan naxanye ma,
 fe ɲaxin xa ɲaxaxu ne ma.
 A təgəndiya muxune kantanma nən,
 a yi e xunba muxu ɲaxine yii.

11 Kənenna minima nən tinxin muxune xa,
 muxu səndəme fajine sɛwama nən.

12 Ɛ tan naxanye birin tinxin,
 Ɛ sɛwa Alatala a fe ra,
 Ɛ a xili sarijanxin tantun.

98

Ala nan mangan na

1 Tantun bətina.
 Ɛ bəti nənən ba Alatala xa.
 A bata kabanako feene liga!
 A en nakisima a sənben nun a sariɲanna
 nan xən.
 2 Alatala bata a marakisın nun tinxinna yita
 siyane ra.
 3 A mi ɲinanxi a hinanna nun a tinxinna xən
 Isirayila yamaan xa.
 Bəxən danne birin bata a to
 a en ma Ala bata en nakisi.

4 Dunuɲa muxune birin xa sənɲə sɛwani
 Alatala xa.
 Ɛ sɛwaxin yi sənɲə han,
 Ɛ yi a tantun bətini!
 5 Ɛ tantun bətine ba Alatala xa bələnna ra!
 Ɛ bələnna nun tantun bəti xuini te!
 6 Ɛ xətane nun fenne fe.
 Ɛ sənɲə sɛwani mangan xa, Alatala.

7 Fəxə igen xa a xuini te
 e nun seen naxanye birin a xərə ra.
 Dunuɲa muxune birin xa e xuini te.

8 Baane xa e xuini te
 alo yii bənbə xuina!
 Geyane xa sənɲə sɛwani e bode xən!

9 E sɛwa Alatala yetagi,
 amasətə a fama nən.
 A fama nən, a kitine sa dunuɲa yi.
 A dunuɲa muxune makitima nən tinxinni,
 a siyane kiti a ɲəndini.

99

Ala nan mangane birin xun na

1 Alatala nan mangan na.
 Siyane xuruxurunma.
 A mangaya gbədən maleka gubugubu
 kanne tagi.
 Bəxən xuruxurunma.
 2 Alatala gbo Siyon yi!
 A tan nan siyane birin xun na.
 3 Birin xa i xinla tantun

naxan gbo, a magaxu.

Ala sarijan han!

⁴ Mangan Ala senben gbo!

Sariya kenden nafan a ma.

I tan nan tinxinyaan daxi.

I tan nan sariya kenden
nun tinxinna saxi Yaxuba bɔnsɔnni.

⁵ E Alatala batu, en ma Ala.

E yi e xinbi sin a manga gbɛden san bun.

A sarijan!

⁶ Nabi Musa nun Haruna yi a saraxaraline
ye.

Samuyeli yi a maxandi muxune ye.

E yi Alatala maxandima,

a yi e yabi.

⁷ A yi falan tima e xa nen
keli kundani.

E yi na maxadi xuine nun tɔnne suxuma,
a yi naxanye soma e yii.

⁸ Alatala nxɔ Ala,

i tan yetɛen nan yi e yabima,

i findi Ala dijaxin nan na e xa,
koni i e fe jaxine saran e ra nen.

⁹ E Alatala en ma Ala batu,

e xinbi sin a geya sarijanxin bun.
Amasɔ Alatala en ma Ala sarijan.

100

Tantun Betina

¹ Tantun betina, barika birana.

Dunuja muxune birin xa sɔnxɔ sewani
Alatala xa.

² E Alatala batu sewani.

E fa a yetagi, e sewa betine ba a xa!

³ E a kolon a Alatala nan Ala ra.

A tan nan en daxi.

A tan nan gbee en na.

A yamaan nan en tan na,
alo a xuruseen naxanye rabama.

⁴ E nema soma a Batu Banxini,

e barikan bira a xa!

E a tantun a tanden ma!

E a tantun,

e barikan bira a xa.

⁵ Amasɔ Alatala fan,
a hinanna luma nen habadan!

A tinxinyaan luma nen
habadan han habadan!

101

Mangana de xui tongona Ala xa

¹ Dawudaa betina.

N betini ito bama
i ya hinanna nun i ya sariya kenden nan ma
fe ra.

Alatala, n tantun betin bama i tan nan xa.

² N katama nen

n xa lu kira kamalixin xɔn.

I fama n fema waxatin mundun yi?

N sigan ti tinxinni n ma banxini.

³ N mi tinje fe jaxin ma mumɛ!

N denkeleyatarene kewanle rajaxuma nen.
Nxu mi sese malanje.

⁴ N mi finde tinxintaren na.

N mi fe jaxi yo rabe.

⁵ Naxanye muxune mafalan wundoni,
n ne deen suxuma nen.

Naxanye muxune matoma a jaxin na wa-
soni,

n mi dije ne ma mumɛ!

⁶ N na n yeen tima nen muxu tɔgɔndiyaxine
ra yamanani,

alogo e xa lu n fema.

Naxan na sigan ti tinxinni,

na luma nen n ma wanla ra.

⁷ Yanfanten yo mi luye n konni.

Wule fala yo mi luye n yetagi.

⁸ Xɔtɔn yo xɔtɔn

n muxu jaxine bama nen yamanani,

n fe jaxi rabane birin kedima nen Alatalaa
taani.

102

Tɔɔ muxuna Ala maxandina

¹ Tɔɔ muxuna Ala maxandina sɔxɔleni, a a
mawuga Alatala xa.

² Alatala, i tuli mati n ma maxandin na.

I n ma mawuga xuiin name!

³ I nama i yetagin luxun n ma
n nema tɔrɔni waxatin naxan yi!

I tuli mati n na.

N na i xili,

n yabi mafuren!

⁴ Amasɔ, n siin janmatɔɔn ni i ra
alo tutina.

N fatin ganma alo tee wolonna.

⁵ N bɔɔjen xaraxi alo sekena.

Donse xɔli mi fa n na sɔnɔn.

⁶ Kutunna bata n doyen.

⁷ N bata liga

alo toxorona tonbonni,

alo kutunxunban taa xɔnni.

⁸ N mi xima.

N bata lu ye radunduni

alo xɔliin banxin fari.

⁹ N yaxune n kombima ferijen gben,

e fala xɔlen ti n ma,

e n xinla findi danga ti seen na.

¹⁰ N xube fujin nan donma.

N yeegen bata basan n min igen na.

¹¹ Amasɔ i ya xɔlɔna fe ra,

i bata n tongo i yi n woli ayi.

¹² N siin janmatɔɔn ni i ra

alo nininna jinbanna ra.

N bata liga alo sexe xarena.

¹³ Koni Alatala,

i tan nan mangan na habadan!

Mayixetene nun mayixetene i ya fe falama
nen.

¹⁴ I kelima nen i kininkinin Siyon taan ma.

I dija waxatin bata a li a ma.

Waxati saxi yetɛen ni ito ra.

15 Hali taani ito gemene rafan nxu tan i ya walikene ma.

A gbangbanna yeteen kininkininna nxu ma.

16 Siyane birin gaxuma Alatala yee ra nen.

Dunuja mangane birin yi gaxu i ya binyen yee ra.

17 Alatala mon na Siyon ti waxatin naxan yi, a yi a yete makenen a binyeni.

18 A a yee ra findi muxu ramexine ma,

a yi a tuli mati e maxandi xuiin na.

19 Na xa sebe mayixete famatone xa, alogo yama famatone xa Alatala mataxo.

20 Alatala bata a yee ragodo

keli a yire sarijanxini kore xonna ma.

A bata a yee ragodo dunuja ma keli ariyanna yi.

21 Muxun naxanye kasoon na

a bata ne kutun xuine me.

A bata na muxu yalagixine xoroya,

22 alogo e xa Alatala xinla fala Siyon yi,

e yi a tantun Yerusalen taani,

23 siyane nun yamanane birin na e malan waxatin naxan yi Alatala batudeni.

24 Marigin bata n senben jan n ma siimayani,

a yi n siin jan.

25 N yi a fala, n naxa,

“N ma Ala, i nama n faxa.

N munma fori. I tan luma nen habadan!

26 I boxo xonna da nen,

xabu a foloni.

I yii foxon nan kore xonna ra.

27 Ne birin danguma nen,

koni i tan luma nen na.

Ne birin forima nen,

e kala alo dugina,

i yi e masara.

28 Koni i tan luma nen i kiini waxatin birin.

I ya siimayaan mi janje mume!

29 Nxu tan i ya walikene diine luma nen i fema,

e yixetene fan yi sabati i yetagi.”

103

Alaa hinanna

1 Dawuda gbeena.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

N xa a xili sarijanxin tantun n bojeen ma feu!

2 N xa Alatala tantun n niin birin na!

N nama ninan a wali faji yo xon.

3 A tan nan n mafeluma n haken birin na.

A tan nan n nakendeyama furen birin ma.

4 A tan nan n natangama sayaan ma,

a yi n nakamali hinanna nun kininkininni.

5 A tan nan siimaya fajan fima n ma,

alogo n mon xa fangan soto

alo singbinna.

6 Alatala tinxin,

a tan nan kiti kenden sama muxu najankataxine xa.

7 A bata a feene yita Nabi Musa ra,

a yi a kewanle yita Isirayila yamaan na.

8 Alatala kininkinin, a dija.

A mi xolon xulen. A hinanna gbo.

9 A xoloxin mi en mafale yeye!

A mi luyexoloxi han habadan!

10 A mi en suxuma en yulubine ra.

A mi en saranma en hakene ra.

11 A hinanna gbo a yeeragaxu muxune yee ra yi,

alo kore xonna makuya boxo xonna ra kii naxan yi.

12 A bata en yulubine ba en ma,

a yi e makuya en na

alo sogeteden nun sogegododen tagi kuya kii naxan yi.

13 Alatala kininkininma a yeeragaxu muxune ma nen

alo fafan kininkininma a diine ma kii naxan yi.

14 A en da kiin kolon,

a kolon fa fala en kelixi benden nin.

15 Muxuna siimayaan luxi nen alo sexena,

a sabatima nen alo sexefugena,

16 koni foye wolonna na sa a ma a xara ayi,

a yi jan hali a funfunu,

a mi luma na.

17 Koni Alatalaa hinanna luma nen

a yeeragaxu muxune xa habadan han habadan.

A tinxinna yi lu e diine diine xa,

18 xa e a layirin suxu,

e yi e miri a fe ragidixine ma

alogo e xa e rakamali.

19 Alatala bata a mangaya gbeden nafala kore xonna ma.

A tan nan mangayani seene birin xunna.

20 E Alatala tantun, e tan malekane.

E tan naxanye senbe kanne ra,

naxanye a falane ligama,

naxanye a fala xuine suxuma.

21 E Alatala tantun,

e tan a ganle kore xonna ma,

e tan, a walikenen naxanye a sagoon ligama.

22 E Alatala tantun,

e tan a dali seene birin,

e na lu dede a mangayaan bun.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

104

Daala Mang'an tantun fena

1 N xa Alatala tantun n niin birin na!

Alatala n ma Ala, i tan gbo de!

I tan maraberi baxi naron nun gboon nan na.

2 A bata a yete rabilin kenenna ra

alo doma gbeena.

A yi kore xonna yifulun

alo senkema.

³ A bata a banxin ti igene fari kore xonna ma,

a yi kundane findi a masiga ti wontoron na, a sigan tiin foyen nin.

⁴ A foyen findi a xeraan na,

a teen findi a walikéen na.

⁵ A baxan beten sa ki faji.

A mi yigisanje mumé.

⁶ I bata tilinna radin baxan ma

alo domana,

igene yi te han geyane xuntagi.

⁷ Koni e yi e gi i ya xolon bun,

e yi e gi i ya galanna xuiin ma.

⁸ E yi godo lanbanne yi keli geyane ma,

han i yiren naxan yitonxi e xa.

⁹ I yi naninna sa

e mi dangue naxan na mumé,

alogo e nama fa sa baxan xun ma.

¹⁰ I tigi igene ragima xude wunle xon

dangu geya longonne ra.

¹¹ Burunna subene birin fa e minma menna nin,

burunna sofanle fan yi fa min xonla ba na yi.

¹² Xoline e teene sama xude deen nin,

e yi sonxoe wudine koe ra.

¹³ A yi tulen nafa geyane fari keli kore, i kewanle yi baxoni li.

¹⁴ A yi se xen namini xuruseene xa,

e nun sansine muxune xa,

alogo e xa balon soto baxoni,

¹⁵ e nun manpaan naxan e rasewama,

e nun turen naxanye e fatin nayabuma ayi,

e nun donseen naxanye e senbe soma.

¹⁶ Hali Alatalaa wudi binle fan igen soto ma

e makoon naxan ma,

Liban yamanan suman wudine

Ala naxanye sixi.

¹⁷ Xolidine e teene sama menna nin.

Xoli xungbene fan yi e teene sa na fofa binle yi.

¹⁸ Xenle fan luma geya matexine fari,

fanye ra siine yi e luxun gemé yinle ra.

¹⁹ I bata kiken da waxatine yate feen na.

Sogena a godo waxatin kolon.

²⁰ I dimin da alogo koeen xa so,

burunna subene birin e masiga tima waxatin naxan yi.

²¹ Yata senbemane wurundunma

e balon fendeni

e e balon maxodinma Ala ma.

²² Sogen na te waxatin naxan yi,

e mon yi xete,

e sa e sa e yinle ra.

²³ Nayi, muxune yi mini,

e siga e wanle ra han jinbanna ra.

²⁴ Alatala, i kewanle gbo,

I ne birin daxi fe kolonna nin.

Baxan nafexi i ya dali seene nan na.

²⁵ Foxo igen mato, a gbo.

Niimaseen sifan birin a yi,

a xurin nun a xungbena,

naxanye mi noe yate konin.

²⁶ Kunkine sigama a tan nan xun ma.

E nun ige yi sube magaxuxine

i naxan daxi alogo e xa sabaan so a yi.

²⁷ E birin yengi i tan nan ma donse feen na,

e makoon na bira a ma waxatin naxan yi.

²⁸ I donseen soma e yii nen,

e yi a don.

I donseen so e yii

han e yi wasa.

²⁹ I na i xun xanbi so,

e yigitege.

I na e niin ba, e yi faxa.

E xete bendeni e kelixi denaxan yi.

³⁰ Koni i na niin bira e yi waxatin naxan yi,

e da, seen birin yi findi a nenen na baxan fari.

³¹ Alatalaa binyen xa lu habadan!

Alatala xa sewa a kewanle fe ra!

³² Ala na baxan mato, a xuruxurun.

A na a yiin din geyane ra,

e tutin yi mini.

³³ Fanni n nan n nii ra,

n betin bama nen Alatala xa.

N tantun betin bama n ma Ala xa nen n siin birin yi.

³⁴ N ma betin xa a kenén.

Amasoto n ma sewan kelima Alatala nin.

³⁵ Ala xa yulubi kanne jan baxoni.

Ala xa muxu jaxine ratunu.

N xa Alatala tantun n niin birin na!

Tantunna Ala xa!

105

Ala nun a yamana fe

Taruxune Singen 16.8-22

¹ E Alatala tantun. E yi a maxandi.

A bata naxan liga, e na fala siyane xa.

² E betin ba a xa,

e yi a tantun betine yi,

e yi a kabanako feene birin fala.

³ E e kanba a xili sarjanxini.

Naxanye birin Alatala fenma,

ne xa sewa.

⁴ E e yee rafindi Alatala nun a senben ma,

e lu a fenje waxatin birin.

⁵ A wali fajan naxanye ligaxi

e nun a kabanako feene

nun a kitin naxanye saxi,

ne fe xa rabira e ma,

⁶ e tan Iburahima bonsonna,

a walikene,

e tan Yaxubaa diine,

Ala naxanye sugandixi.

7 A tan nan Alatala ra, en ma Ala.
 A tan nan bɔxɔn birin kitisaan na.
 8 A ɲɔxɔ luma a layirin xɔn ma nɛn
 han habadan,
 e nun a falane fe han mayixɛtɛ wuli keden,
 9 e nun a layirin naxan xidi e nun Iburahima
 tagi,
 a yi a kɔlɔ Isiyaga xa.
 10 A mɔn yi a ragidi Yaxuba ma sariyan xɔn,
 a findi habadan layirin na Isirayila kaane
 xa.
 11 A naxa, “N Kanan yamanan soma nɛn
 ɛ nun i yixɛtɛne yii e kɛɛn na.”
 12 E mi yi wuya nun.
 Xɔɲɛ dando nan tun yi e ra na yamanani.
 13 E yi kelima nɛn siyana nde ye
 e siga nde gbete ye,
 e keli yamanananda nde yi
 e siga nde gbete yi.
 14 Koni a mi tinɲɛ
 muxu yo xa e ɲaxankata.
 A mangane rakolon nɛn e fe yi, a naxa,
 15 “Ɛ nama fefe liga n ma muxu sugandixine
 ra.
 Ɛ nama fefe ɲaxi liga n ma nabine ra.”

16 Ala yi fitina kamen naso e yamanani,
 a yi e donseen birin ɲan.
 17 Koni Ala yi xɛmɛna nde rasiga a yamaan
 yeɛ ra.
 Yusufu nan yi na ra
 naxan mati konyiyani.
 18 E yi yɔlɔnxɔnna sa a sanne ma,
 e wuren bira a kɔɛ.
 19 Han na waliyiya falane yi kamali
 a naxanye ti.
 Alatalaa falan yi a yita
 a a ɲɔndi.
 20 Nanara, mangan yi a beɲin,
 naxan yi siyane xun na,
 na yi a xɔɔya.
 21 A yi Yusufu lu a yamanan xun na.
 A yi lu mangan yii seene birin xun na,
 22 alogo a xa a kuntigine matinxin a
 waxɔnna ra,
 a yi na fonne xaran fe kolonna ma.
 23 Nayi, Isirayila yi fa Misiran yi,
 Yaxuba yi dɔxɔ Xami bɔnsɔnna yamanani.
 24 Ala yi dii wuyaxi fi a muxune ma.
 E senben yi gbo ayi dangu e yaxune ra.
 25 A yi Misiran muxune bɔɲɛn masara,
 Isirayila yamaan yi ɲaxaxu e ma.
 E yi a walikɛne ɲaxankata feni tɔn.

26 A yi a walikɛɛn Musa rasiga e ma
 e nun Harura, a naxan sugandixi.
 27 E yi Alaa taxamaseri magaxuxine liga e
 ye,
 e a kabanako fe wanle kɛ
 Xami bɔnsɔnna yamanani.

28 Ala yi dimin naso na yamanani.
 E mi yi nɔɛ na yamarin matandɛ.
 29 A yi e igene findi wunla ra,
 e yeɛɛne birin yi faxa.
 30 E yamanan birin yi findi xunɲɛne ra.
 Mangana banxin birin yi rafe xunɲɛne ra.
 31 Ala yi xɛnne nun sosone yamari,
 e yi mini yamanan birin yi.
 32 A yi balabalan kɛsɛne ragodo e ma,
 Galanna yi godo a yamanan birin yi.
 33 Ala yi e manpa binle* kala
 a yi yamanan wudine birin magira.
 34 A yi tuguminne fan yamari,
 e yi fa,
 suɲɛn naxanye mi yi nɔɛ yate.
 35 E yi yamanan se ɲingine birin don.
 E yi e donseen birin don.
 36 Ala yi e dii singene birin faxa yamanani,
 naxanye findixi e yixɛtɛ senben na.

37 A yi Isirayila yamaan namini Misiran ya-
 manani,
 e gbetin nun xɛmaan xali,
 muxu yo mi bira e bɔnsɔnne ye.
 38 Misiran kaane yi sɛwa e keli feen na,
 bayo e yi gaxuxi e yeɛ ra han!
 39 Ala yi kundaan so a muxune xun na.
 N yi tɛɛ dɛgen ti e yeɛ ra
 alogo a xa e lu kɛɛnni.
 40 E Ala maxɔdin,
 a yi dɔmɛne nun donseene ragodo e ma
 keli kore, e lugo.
 41 A yi fanyen bɔ, igen yi mini a yi,
 a yi godo tonbɔnni alo xude wunla,
 42 bayo a fala sariɲanxina fe rabira nɛn a ma
 a naxan ti Iburahima xa, a walikɛna.
 43 A yi a yama sugandixin namini Misiran
 yi,
 e ɲaxan, e sɔnxɔ sɛwani.
 44 A yi siya gbɛtɛne bɔxɔn so e yii,
 e yama gbɛtɛne wali xɔnna sɔtɔ e kɛɛn na,
 45 alogo e xa a tɔnne suxu,
 e yi a sariyan birin suxu.
 Tantunna Alatala xa!

106

Alaa fanna a muxune xa Taruxune Singen 16.34-36

1 Tantunna Ala xa!
 Ɛ Alatala tantun amasɔtɔ a fan.
 A hinanna luma nɛn habadan!
 2 Nde nɔɛ Alatalaa wali gbeene birin ma fe
 falɛ?
 Nde nɔɛ tantunna birin fiye a ma?
 3 Sɛwan na kanne xa
 naxanye a sariyane suxuma,
 naxanye fe tinxinxin ligama waxatin birin.
 4 Alatala, i nɛma i ya yamaan maliye wax-
 atin naxan yi,
 i xaxili lu n xɔn ma.

* 105:33: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnna alo manpana e gbee kiini.

I yi n fan mali
i nema e rakise waxatin naxan yi,
5 alogo n xa i ya yama sugandixin sabatixin
to,

alogo nxu nun i ya muxune xa sewa
nxu bode xon ma,
nxu birin yi nxu yete matoxo sewani.

6 Nxu bata yulubin liga
alo nxu benbane a liga kii naxan yi.
Nxu bata hakene nun fe jaxine raba.
7 Nxu benbane to yi Misiran yamanani,
ne mi yi i ya kabanako fe wanle yatexi.
E jinan nen na waxatine birin xon ma
i yi hinanma e ra waxatin naxanye yi.
E yi murute Gbala Baan de.

8 Koni a yi e rakisi a xili binyena fe ra,
alogo a senbe gbeena fe xa kolon.

9 A yi falan ti Gbala Baan xili ma,
a yi xara ken!
A yi e ragidi igen tilinxi yire xareni
alo tonbonna.

10 Ala yi e rakisi na muxune ma
naxanye yi e rajaxuxi.
A yi e xunba e yaxune yii.

11 E yenge faane yi faxa igeni.
Muxu yo mi lu.

12 Nayi, e yi la a fala xuine ra,
e yi tantun betine ba a xa.

13 Koni Ala naxan ligaxi,
e jinan na xon mafuren,
e mi a mame a yi feene rakamali,

14 Xoyin yi e suxu tonbonni
e yi Ala bunba boro xareni.

15 E naxan maxodin,
Ala yi na so e yii,
koni a yi furen fan nafa e ma.

16 E yi Nabi Musa maxoxolon folo,
e nun Haruna naxan nasarijanxi Alatala
xa.

17 Boron deen yi rabi a Datan gerun.
A yi Abirami nun a muxune ye maluxun.

18 Teen yi e ganla gan,
a yi muxu jaxine suxu.

19 E yi xemaan nafala jinge dii sawura sux-
uren na Horebe Geyaan ma,
e yi seen batu naxan nafalaxi wuren na.

20 E yi Ala binyen masara jinge dii sawuran
na
naxan sexen donma.

21 E jinan Ala xon
naxan e rakisixi
naxan wali gbeena ke Misiran yamanani.

22 A kabanako feene liga Xami bomsanna
yamanani,
e nun fe magaxuxine Gbala baani.

23 Ala yi a fala a e raxorima nen,
fo a muxu sugandixin Musa a ti a yetagi

alogo a xa xete a xolon boro ra,
alogo a nama e birin halagi.

24 Awa, e yi e me na boro fajin fan na
amasoto e mi yi laxi a falan na.

25 E yi lu a mafale e bubune kui.
E mi Alatala falan name.

26 Nanara, a yi a kolob e xili ma,
a e luma nen tonbonni e faxa,

27 a yi e yixetene raxuya ayi siyane ye,
a yi e raxuya ayi yamanane yi.

28 Alaa yamaan Baali-Peyori li waxatin
naxan yi,

e yi saraxane don
naxanye yi bama ala fuune xa.

29 E kewanle yi Ala raxolo e ma
fure jaxin yi godo e ma.

30 Koni Finexasi yi keli,
a yi na feen dan,

na furen yi dangu.

31 Ala yi na yate tinxinna ra a xa
waxati famatone yi han habadan.

32 E yi Ala raxolo Meriba igene de,
Musa yi taron soto e fe ra.

33 E yi a liga Musa xolonin yi falan ti xaxil-
itareyani.

34 E mon mi siya gbetene faxa
Alatala tonna sa naxanye fe yi.

35 E yi basan siyane ra,
e yi lu e namunne lige.

36 E yi e suxurene batu.

Na nan findi e rabira xunna ra.

37 E yi e dii xemene nun dii temene ba sarax-
ane ra jinnan xa.

38 E diidine faxa naxanye mi fefe kolon.

E ne ba saraxane ra Kanan suxure kidene yi,
boron yi xosi na faxane fe ra.

39 E yi e yete xosi e kewanle xon.

E suxure feene yi lu alo yalunyana Ala
mabinni.*

40 Nanara, Alatala yi xolo a yamaan ma.
E yi rajaxu a ma.

41 A yi e raberin siyane yii,
e yi rajaxu naxanye ma,
ne yi non soto e xun na.

42 E yaxune yi e jaxankata,
e yi e rayarabi e senbeni.

43 A yi a muxune xunba sanja ma wuyaxi,
koni e yi lu murute,

e lu kankanje e hakene ma.

44 Koni, a to e wuga xuiin me,
a yi e toro yaan to.

45 A yi a miri a layirina fe ma.

A yi dija a hinanna a fe ra.

46 Ala yi a liga a naxanye a yamaan suxi
ne yi kininkinin e ma.

47 Alatala nxo Ala, nxu rakisi.

* 106:39: Na luxi nen alo yalunyana Ala yee ra yi bayo Ala waxi a yamaan xa tinxin a xa alo jaxanla lan a xa tinxin a xemen xa kii naxan yi.

I mɔn xa fa nxu ra keli siya gbɛtɛne ye,
alogo nxu xa i xili sarijanxin tantun,
na yi findi nxu kanba xunna ra.

⁴⁸ Barikan xa bira Alatala xa,
Isirayilaa Ala habadan han habadan!
Yamaan birin xa a ratin “Amina.”
Tantunna Ala xa!

Yaburin Yire Suulundena: Keli Sora 107 ma han 150

107

Ala tantun bayo a fan

¹ Ɛ Alatala tantun bayo a fan!
A hinanna luma nɛn habadan!
² Alatala ɛ tan naxanye birin xunbaxi,
ɛ a fala,
a ɛ tan naxanye xunbaxi ɛ yaxune yii,
³ a faxi ɛ tan naxanye ra
sa keli yamana gbɛtɛne yi,
sa keli sogeteden nun sogegododen binni,
e nun kɔmɛn fɔxɔn nun yiifari fɔxɔn ma.
⁴ Ndee bata yi lɔ ayi tonbon magaxuxini,
e mi yi fa kiraan toma siga taani
muxune dɔxi dɛnaxan yi.
⁵ Kamɛn nun min xɔnla yi e suxu,
e yigitɛɛ.
⁶ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e xunba e tɔrɔni.
⁷ A yi ti e yɛɛ ra siga kira tinxinxin xɔn ma.
A siga e ra taani
muxune dɔxi dɛnaxan yi.
⁸ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
⁹ A min xɔnla bama muxune ra,
a yi kamɛtɔne ralugo donse fajine ra.
¹⁰ Ndee yi dimin nun bɔɓɛ rafɔrɛn nin,
e ɲaxankataxin xidixi yɔlɔnxɔnna ra kasoon
kui.
¹¹ Amasɔtɔ e bata yi murutɛ Alaa falane ma,
e mi yi Kore Xɔnna Alaa maxadi xuine suxi.
¹² Tɔrɔn yi e xadan,
e dagalanɛ ayi,
muxu yo mi e mali.
¹³ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e rakisi tɔrɔn ma.
¹⁴ A yi e ba dimin nun bɔɓɛ rafɔrɛni.
A yi e yɔlɔnxɔnne yibolon.
¹⁵ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
¹⁶ A wure dɛɛne gira,
a yi wure gbelemene kala.
¹⁷ Xaxilitaren nan yi ndee ra.
E yi tɔrɔma
e matandine nun e hakɛne nan ma fe ra.
¹⁸ E na donseen to,
e bɔɓɛ masiga ayi.

E yi maso sayaan na.

¹⁹ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma,
a yi e rakisi tɔrɔn ma.
²⁰ A yi falan ti, a e rakɛndɛya.
A yi e ratanga gaburun ma.
²¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.
²² E xa barika bira saraxane ba Ala xa
e yi a wali fajine fe fala,
e sɔnxɔ sɛwani.

²³ Ndee yi siga fɔxɔ igen xun ma kunkin kui,
e yulayaan naba fɔxɔ igen xun ma.

²⁴ E yi Alatalaa wanle to,
a kabanako feene liga tilinna xun ma.

²⁵ A yi foye gbeen yamari,
a yi fa fɔlɔ.

Fɔxɔ igen yi walanɛ ayi.

²⁶ Igen mɔrɔnne yi lu kunkini tɛ pon,
a mɔn yi lu a ragodɛ tilinna ma.

E bata yi kɔntɔfili, e yigitɛɛ.

²⁷ E xun yi magi e ra,
e dagalanɛ ayi

alo muxun na a min.

E kɔten birin yi findi fe fuun na.

²⁸ Awa, e yi tɔrɔni waxatin naxan yi,
e yi e xui ramini Alatala ma.

A yi e ba e tɔrɔni.

²⁹ A yi a liga foye gbeen yi a raxara.

Walanna yi a raxara fɔlɔ.

³⁰ Fɔxɔ igen to a raxara,
e yi sɛwa.

A yi fa e ra e sodeni

e yi waxi dɛnaxan xɔn.

³¹ E xa Alatala tantun a hinanna fe ra,
e nun a kabanako feen naxanye ligaxi e xa.

³² E xa a batu yamaan malanni.

E mɔn xa a matɔxɔ fonne malanni.

³³ A tan nan baane masarama tonbonna ra,
a yi tigrine findi bɔxɔ xaren na.

³⁴ A bɔxɔ fajin findi bɔxɔ kalaxin na
fɔxɔn dɛnaxan yi na kaane ɲaxuyana fe ra.

³⁵ A mɔn yi tonbonna maxetɛ daraan na,
a yi bɔxɔ xaren findi tigi yiren na.

³⁶ A yi fa kamɛtɔne ra, e dɔxɔ na,
e taan ti e luyɛ dɛnaxan yi.

³⁷ E yi xɛɛne bi,

e manpa binle si,

e yi tɔnɔ gbeen sɔtɔ e yi.

³⁸ A yi a yamaan baraka,

e yi wuya ayi,

a mi tin se yi ba e ɲingene ra.

³⁹ A yamaan yatɛn to xurun fɔlɔ
e rayarabin nun tɔrɔn nun ɲaxankatan bun,

⁴⁰ a yi na kuntigrine ɲaɲaxu

naxanye a yamaan lu,
e siga wulaan xun xɔn kira mi dɛnaxan yi.

⁴¹ Kɔni a yi tɔrɔ muxune ba e tɔrɔni,

a yi e denbayane rawuya ayi
alo e xuruseene.

42 Tinxin muxune yi na to,
e sewa,
koni muxu jaxine yi e dundu.
43 Naxan na findi xaxilimaan na,
a xa a yengi lu feni itoe birin xon,
a yi Alatalaa hinanna kolon.

108

*Ala maxandina malina fe ra lan yaxune
fe ma*

Yaburin 57.8-12 nun Yaburin 60.7-14

1 Dawudaa betina. Sigi sarijanxina.
2 Ala, n ma binyena,
n xaxili ragidixi yati!
N betin bama nen, n yi i tantun!
3 N xulunma nen sinma,
n yi n ma bolonna nun kondenna maxa!
N kurunma betin be nen subaxa!
4 Alatala, n ni i tantunma nen siyane ye.
N betin bama i xa nen bansonne tagi.
5 I ya hinanna gbo han ariyanna.
I ya lannayaan texi han kore xonna.
6 Ala,
i ya binyen xa mayita kore xonna ma,
a yi boxon nafe!
7 I xanuntenne xunba,
i yi e rakisi i senbeni.
I yi n yabi.
8 Ala bata falan ti a yire sarijanxini,
a naxa, "N noon tima nen,
n Siken taani taxun,
n yi Sukoti lanbanna danne sa.
9 N tan nan gbee Galadi boxon nun Manase
ra.
Efirami kaane findixi n ma yengesone nan
na.
Yuda luxi nen
alo n ma mangaya dunganna.
10 Koni n ma konyin nan Moyaba yamanan
na.
N tan nan Edon yamanan kannna ra.
N yenge sonxoni tema Filisiti yamanani."
11 Ala, nde sigama n na na taa makantanx-
ini?
Nde tima n yee ra siga Edon yi?
12 Ala, i tan xa mi i mexi nxu ra ba?
I mi fa nxo ganla boxo ra sonon ba?
13 Nxu mali yaxune yengedeni!
Sese mi adamana maliin na.
14 Koni Ala na lu en xon,
en noon sotoma nen.
A tan nan en yaxune halagima.

109

Toro muxuna mawugana

1 Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.
Ala, n naxan tantunma, i nama lu dunduxi!
2 Amasoto muxu jaxine nun wuledene n
mafalama.

E wulene sama n xun ma.
3 E mon fala jaxine tima lan n ma.
E n yengema na kiini fuu!
4 N tan e xanuxi,
e tan n tojenge ma.
Koni n tan Ala maxandima.
5 E n ma fe fajan saranma fe jaxin na,
e n ma xanuntenyaan saran xonnantenyaan
na.

6 E a falama n ma e naxa,
"Gballo feen xa sa a xun ma,
muxuna nde yi a tojenge.
7 A na makiti, a yi yalagi.
A Ala maxandi xuine yi yate haken na.
8 Ala xa a siin jan mafuren,
muxu gbete yi a tiden tongo.
9 Ala xa a diine findi kiridine ra,
a jaxanla yi findi kaja gilen na!
10 Ala xa a diine findi sigatine nun xandi
tiine ra,
e yi makuya e banxi xonne ra.
11 Ala xa a doli faan siga a yii seene birin na,
xojene yi a wali xonne birin tongo.
12 Ala xa muxe nama fa hinan a ra sonon,
hanma muxe yi e yengi doro a kiridine xon
ma.
13 Ala xa a yixete birin halagi,
e xinle yi lo ayi habadan.
14 Alatala xa a xaxili lu a benbane hakene
xon ma.
Alatala nama a nga yulubine xafari mume!
15 Alatala xa a yengi lu e hakene xon ma
waxatin birin,
koni Ala xa jinan xa ti e fe xon ma fefe!
16 Bayo xemeni ito mi findixi hinanten na
a yi yiigelitone nun toro muxune
jaxankatama,
han a yi muxu sunuxin faxa.
17 Danga tiin yi rafan a ma,
Ala xa ne raxete a ma.
A mi yi rafan a ma
a xa duba muxe xa,
Ala xa duban masiga a ra.
18 A yi rabilinxi a danga xuine ra
alo a dugina.
Ala xa a gbee dangana a li
alo igena a fatin ma,
e nun alo turena a xonne yi.
19 A dangane xa lu a fari
alo a dugina a ma.
E lu a ma waxatin birin
alo a tagi xidina."
20 Alatala xa n tojenge muxune saran na kii
nin
e nun naxanye n mafalama.

21 Awa, Marigina Alatala,
n mali i xili binyena fe ra.
Amasoto i ya hinanna gbo,
n xunba.
22 Yiigelitone nun toro muxun nan n na,

n niin sunuxi.

²³N tununmaan ni i ra
alo nininna jinbanna ra.

E n kedima alo sunena.

²⁴N xinbi xudine bata tuye ayi sun suxuni.

N bata doyen, n xosi.

²⁵E na n to, e yi e xunni maxa,

e n magele.

²⁶Alatala n ma Ala, n mali,

i n nakisi i ya hinanni,

²⁷alogo e xa a kolon

a i tan Alatala nan na ligaxi i senbeni.

²⁸E tan n dangama nen,

i tan yi barakan sa n ma fe yi.

E na keli n xili ma, e yagima nen,

n tan, i ya walikene yi sewa.

²⁹Ala xa n tajege muxune yalagi.

Ala xa yagin so e xunna alo dugina.

³⁰N nan n xuini tema nen,

n na Alatala tantun han!

N yi a matxo yamani.

³¹Amasoto a keli nen

a ti toro muxun xon,

a yi a rakisi a yalagi muxune ma.

110

Alaa manga sugandixina

¹Dawudaa betina.

Alatalaa falan ni ito ra n marigin xa,

a naxa, "Doxo n yiifanna ma,

han n yi i yaxune sa i sanna bun ma."

²Alatala xa i ya mangayaan senben gbo ayi

falo Siyon ma,

i yi i yaxune no i rabilinni.

³I na i ya ganla xili,

i ya yamana a sobe soma nen.

I ya banxulanne yi fa i ma xunna kenla nun

sarijanni

alo xiila subaxani.

⁴Alatala bata a kolo,

a mi a xuini maxetema, a naxa,

"Saraxaraliin nan i ra habadan,

alo Melikisedeki yi kii naxan yi."

⁵Marigina i xon.

Xa a xolo laxon naxan yi,

a mangane halagima nen.

⁶A siyane makitima nen,

binbine yi lu yiren birin yi.

A dunuja mangane birin noma nen.

⁷Mangana a minma nen xudeni kira yi,

a xunna keli.

111

Ala tantun

¹Tantunna Ala xa!

N na Alatala tantunna nen n bojen ma feu,

muxu fajine nun yamaan ye.

²Alatala kewanle gbo!

E rafan naxanye ma,

ne maroxonma e ma.

³A kewanle magaxu, e gbo.

A tinxinyaan luma nen habadan.

⁴A bata a kabanako feene rabira en ma.

Alatala dija, a kininkinin.

⁵A balon fima nen a yerragaxu muxune ma.

A mi jinanna ma layirin xon mume!

⁶A bata a senben yita a muxune ra,

a yi xajene boxon so e yii.

⁷Nondin nun sariya keneda a kewanle yi.

Lannayana a fe ragidixine birin yi.

⁸E na waxatin birin,

lannayaan nun tinxinna nan e ra.

⁹A bata a muxune xoroja,

a yi habadan layirin xidi e xon ma.

A xinla sarijan, a magaxu.

¹⁰Fe kolonna foloma Alatala yerragaxun

nan ma.

Xaxilimaan nan ne ra naxanye na ligama.

Tantunna a xa habadan!

112

Muxu fajina sewana fe

¹Tantunna Ala xa!

Sewan na kanna xa

naxan gaxuma Alatala yee ra,

a yamarine yi rafan a ma.

²A diine senben sotoma nen yamanani.

Muxu fajine yixetene duban sotoma nen.

³E herin nun nafunla sotoma nen,

e sabatima nen tinxinyani habadan.

⁴Kenenna tima nen muxu fajine ma dimini,

naxanye kininkinin e mon tinxin.

⁵A lan muxune xa donla so fonisireyani,

a yi a feene raba tinxinni.

⁶Bayo tinxin muxun mi tantanaje mume!

Yamaan mi jinanje a fe xon habadan!

⁷A mi gaxun xibaru jaxina fe ra.

A xaxili ragidi,

a yigi saxi Alatala nan fari.

⁸A bojen mi xuruxurunma,

a mi gaxuma.

Donexen na,

a a yaxune biraxin toma nen.

⁹A tan nan toro muxune kima fonisireyani.

A tinxinyaan luma nen habadan!

A senben xun masama nen binyeni.

¹⁰Muxu jaxin na na to,

a xoloma nen,

a sunu, a yi a jinna raxin.

Muxu jaxin waxon feene kalama nen.

113

Ala nan toro muxune malima

¹Tantunna Ala xa!

E tan Alatalaa walikene,

e a matxo,

e Alatala xinla matxo!

²Alatala xinla xa tantun

falo iki ma han habadan!

³Sa folo sogeteden mabinna ma

han sa doxo sogegododen binna ra,

birin xa Alatala xinla matxo.

⁴ Alatala nan siyane birin xun na.
A binyen tema han kore xonna.

⁵ Nde luxi alo Alatala,
a tan naxan daxi ariyanna yi,
⁶ a tan naxan a yigodoma,
a kore xonna nun baxo xonna mato?

⁷ A senbetarene rakelima,
a taro muxune ba e taroni.

⁸ A yi e radaxo muxu gbeene fema a yamani.

⁹ A gbantan findi dii barin na,
a yi a findi dii nga sewaxin na.

Tantunna Alatala xa!

114

Halagi Tiin Dangu Laxon Sanla

¹ Isirayila to mini Misiran yamanani,
Yaxuba yixetene to keli yamanani

e yi xonyani denaxan yi,

² Yuda yi findi Alaa yama sarijanxin na.
Isirayila yi findi a gbeen na.

³ Foxo igen to a to, a yi a gi,
Yuruden Baan yi xete a xanbi ra.

⁴ Geyane yi tugan alo kontonne
yire matexine fan yi tugan
alo yexee diine.

⁵ Foxo igena, nanfera i i gima?
Yuruden baana,

nanfera i xetema i xanbi ra?

⁶ E tan geyane, nanfera e tuganma
alo kontonne,

e tan yire matexine,
nanfera e tuganma alo yexee diine?

⁷ Baxon xa xuruxurun Marigin yee ra,
Yaxubaa Ala.

⁸ A tan naxan fanyene findi darane ra,
a yi gem e gbeen findi tigin na.

115

*Binyen xa fi Ala nan keden ma
Yaburin 135.15-20*

¹ Alatala, nxu tan mi a ra de!

I tan nan xili xa binya
i ya hinanna nun lannayana fe ra.
Nxu tan mi a ra!

² Nanfera siyane maxodinna tima,
e naxa, "E Ala go?"

³ En ma Ala ariyanna yi.
Naxan nafa a ma,
a na nan ligama.

⁴ Gbetin nun xemaan nan tun e tan ma
suxurene ra!

Muxune nan ne rafalaxi.

⁵ E de na, koni e mi fala tima.
E yee ne na, koni e mi sese toma.

⁶ E tunle na, koni e mi fefe mema.
E jbaen na, koni e mi sese xiri mema.

⁷ E yiine na, koni e mi nae seen suxe.

E sanne na, koni e mi nae sigan tiye.
E mi nae xui yo ramine.

⁸ Naxan na e rafala,
a a yigin sa e yi,
na fan luma nen alo e tan.

⁹ E tan Isirayila yamana,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo ye masansan wure lefana.

¹⁰ E tan saraxaraline,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo ye masansan wure lefana.

¹¹ E tan a yee ra gaxu muxune,
e yigin sa Alatala nin,
a tan nan e malima
alo ye masansan wure lefana.

¹² Alatala a joxo luma en xon ma nen,
a en baraka.

A Isirayila yamaan barakama nen
e nun a saraxaraline.

¹³ Alatala a yee ra gaxu muxune birin
barakama nen,
muxudine nun muxu gbeene.

¹⁴ Alatala xa diine fi e nun e diine ma.

¹⁵ Alatala xa e baraka
naxan koren nun baxon daxi!

¹⁶ Alatala nan gbee ariyanna ra,
koni a bata baxon taxu adamadiine ra.

¹⁷ Faxe muxune xa mi Alatala tantunna de!

¹⁸ Koni en tan nan barikan birama a xa
iki e nun habadan.

Tantunna Alatala xa!

116

Muxu rakisixina Ala tantunna

¹ N bata Alatala xanu
amasoto a n ma maxandi xuiin namema.

² N na a xili waxati yo yi,
a a tuli matiy e n na.

³ Sayaan gbalon bata yi n nabilin nun,
n bata yi maso gaburun na nun,
gaxun nun kuisanna bata yi n li nun,
⁴ n yi Alatala maxandi a xinla ra,
n naxa, "Alatala, n nakisi!"

⁵ Alatala dja, a tinxin.
En ma Ala kininkinin han!

⁶ Alatala muxu boje fixene nan natangama.
N senben bata yi jan,

a yi n nakisi.

⁷ N bojen xa xunbeli,
amasoto Alatala bata fe fapin liga n xa.

⁸ Ala bata n niin natanga sayaan ma.
A bata n yee gen fitan n yetagi.

A mi tinxin n bira.

⁹ N sigan tima nen Alatala yetagi dunuja yi.

¹⁰ N denkeleyaxi,

nanara n yi falan ti,
n naxa, “N tərɔxi ki faji!”

¹¹ N yi gaxuni waxatin naxan yi,
n yi a fala, n naxa,
“Adamadiine birin wule!”

¹² N fa nanse soma Alatala yii
lan na fe fajine birin ma
a bata naxanye liga n xa?

¹³ N minse saraxan bama nen a xa a marak-
isina fe ra
n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁴ N nan n de xuine rakamalima nen
yamaan birin yee xori
n naxanye tongo Alatala xa.

¹⁵ Alatalaa tɔgɔndiya muxuna nde na faxa
na a tərɔma nen han!

¹⁶ Alatala, i ya walikeen nan n na,
i ya walike jaxanla naxan barixi.
I bata n naxɔɔya.

¹⁷ N barika bira saraxan bama i xa nen
n yi Alatala maxandi a xinla ra.

¹⁸ N nan n de xuine rakamalima nen
yamaan birin yee xori

n naxanye tongo Alatala xa,

¹⁹ Alatalaa banxin tanden ma,
Yerusalen taani.

Tantunna Alatala xa!

117

Ala tantun fena

¹ Siyane birin xa Alatala tantun!

Yamane birin xa a batu!

² Amasɔtɔ a hinanna gbo han!

Alatalaa lannayaan mi janma habadan!

Tantunna Alatala xa!

118

Barika birana Ala xa

¹ Alatala xa tantun amasɔtɔ a fan.

A hinanna luma nen habadan!

² Isirayila muxune xa a fala, e naxa,

“A hinanna luma nen habadan!”

³ Alaa saraxaraline xa a fala, e naxa,

“A hinanna luma nen habadan!”

⁴ Alatala yee ra gaxu muxune xa a fala,
e naxa, “A hinanna luma nen habadan!”

⁵ N yi tərɔni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma.

A yi n yabi, a n xɔɔya.

⁶ Alatala n xɔn, n mi gaxue mume!

Adamadiine nɔe nanse lige n na?

⁷ Alatala n xɔn, a tan nan n malima.

N na n yaxune biraxin toma nen.

⁸ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa adamadiine yi.

⁹ A fisa muxun yi a yigin sa Alatala yi
benun a xa a yigin sa mangane yi.

¹⁰ Siyane birin bata yi n nabilin yengeni nun,

koni n na e birin halagi nen Alatala
barakani!

¹¹ E yi n nabilinxi yiren birin yi nun,
koni n na e birin halagi nen Alatala
barakani!

¹² E so nen n xun na

alo kumi jɛɛɛne,

koni e raxəri nen mafuren

alo tɛen na seɛe xaren gan,

n yi e halagi Alatala barakani.

¹³ E yi n nadinma nen

alogo n xa bira,

koni Alatala yi n mali.

¹⁴ Alatala nan n senben na,
n ma betina.

A tan nan n nakisixi.

¹⁵ Muxu tinxinxine bata e sewa xuini te
kisina fe ra, e naxa,

“Alatala senben gbo!

¹⁶ Margin bata nɔɔn ti a senbeni!

Alatala senben gbo!”

¹⁷ Nayi, n mi faxama,

n luma nen n nii ra,

n yi a fala Alatala naxan ligaxi n xa.

¹⁸ Alatala bata yi n saran n hakene ra,

koni a mi tinxi n faxa.

¹⁹ Alaa banxin deene xa rabi n xa.

N xa so, n yi Alatala tantun.

²⁰ Alatalaa banxin deen ni i ra,
tinxin muxune soon deen naxan na.

²¹ Ala, n ni i tantunna nen,

amasɔtɔ i bata n yabi,

bayo i bata n nakisi.

²² Banxi tiine e me gemen naxan na,

na bata findi banxin gemɛ fisamantenna ra.

²³ Alatala nan na ligaxi,

kabanako feen nan na ra en yee ra yi.

²⁴ Alatala toon lɔxɔn nan nagidixi,

en jaxan, en sewa a fe ra.

²⁵ Alatala, fa nxu rakisi,

Alatala, tin, nxu xa nɔɔn ti.

²⁶ Naxan fama Alatala xinli,

Ala xa na baraka!

Nxu dubama e xa Alatalaa banxini.

²⁷ Alatala nan Ala ra,

a bata en lu a kenenyani.

E jɔxɔnde deene suxu e yii,

e fa sanla raba

sigɛ han saraxa ganden nabilinni.

²⁸ I tan nan n ma Ala ra,

n ni i tantunna nen.

I tan nan n ma Ala ra,

n ni i batuma nen.

²⁹ E Alatala tantun, bayo a fan.

A hinanna luma nen habadan!

119

Sewana Alaa sariyana fe ra

1 Sewan na kanne xa
 fe mi naxanye kewanle ra,
 naxanye sigan tima Alatalaa sariyan xon.
 2 Sewan na kanne xa
 naxanye birama a maxadi xuine foxo ra,
 naxanye a fenma e boren ma feu!
 3 E mi fe jaxin ligan mume!
 E sigan tima Alaa kiraan xon ma.
 4 Ala, i bata i ya fe ragidixine so nxu yii
 alogo e xa suxu ki fani.
 5 A yi lan nun, n sigati kiin xa tinxinje ayi
 alogo n xa i ya tonne suxu.
 6 N na n xaxili lu i ya yamarine birin xon ma,
 n mi yage mume!
 7 N na i tantunma nen n borene fixen na,
 n nema i ya kiti tinxinxine fe xaranje.
 8 N na i ya tonne suxuma nen.
 I nama n nabejin mume!
 9 Banxulanna a kewanle rasarijanma di?
 Fo a xa i ya falan nan suxu.
 10 N kataxi
 n xa i fen n borene ma feu!
 I nama tin n yi i ya yamarine bejin.
 11 N bata i de xuiin namara n boreni,
 alogo n nama yulubin liga i tan na.
 12 Alatala, n barikan birama i xa.
 N xaran i ya tonne ma.
 13 N nan n xuiini tema nen,
 n xefe i ya kiti saxine ma.
 14 N sewaxin nan i ya maxadi xuine suxuma,
 alo n na nafulu gbeen soto.
 15 N na n mirima i ya fe ragidixine ma,
 n yi i ya xaranne feselese.
 16 I ya tonne n kenexi.
 N mi jinanje i ya falan xon ma mume!
 17 Fe fajn liga i ya walikenen xa,
 alogo n xa lu n nii ra,
 n yi i ya falan suxu.
 18 N yene rabi
 alogo n xa i ya sariyan magaxune to.
 19 Xoren nan n na dunuja ito yi!
 I nama i ya yamarine luxun n ma.
 20 A rafan n ma
 n xa lu i ya kiti saxine bun waxatin birin.
 21 I falan tima nen muxu dangaxi wasoxine
 xili ma
 naxanye e masigama i ya yamarine ra.
 22 Marayagin nun marajaxun ba n ma,
 bayo n bata i ya maxadi xuine suxu.
 23 Mangane bata e malan n xili ma,
 koni n tan i ya walikena a mirima i ya tonne
 nan ma.
 24 I ya maxadi xuine n kenexi,
 e tan nan n maxadima.
 25 N saxi burunburunni.
 Siimayaan fi n ma,
 alo i a falaxi kii naxan yi.
 26 N bata n ti n kewanle ra,
 i yi n yabi.

N xaran i ya tonne ma.
 27 N mali n xa i ya fe ragidixine kolon,
 alogo n xa n miri i ya kabanako feene ma.
 28 N niin wugama soxeleni.
 N nakeli alo i a falaxi kii naxan yi.
 29 Wulen masiga n na,
 i yi n xaran i ya sariyan ma i ya hinanni.
 30 N bata wa a xon, n xa togondiya,
 n yi tin i ya kiti saxine ma.
 31 Alatala, n bata bira i ya maxadi xuine foxo
 ra.
 I nama tin, n yi yagi.
 32 N biraxi i ya yamarin kiraan foxo ra.
 Amasoto i borene xunbenla fima n ma.
 33 Alatala, n xaran i ya tonne bunne ma,
 alogo n xa e suxu waxatin birin.
 34 Xaxinla fi n ma,
 alogo n xa i ya sariyan suxu n borene ma feu!
 35 N ti i ya yamarine kiraan xon,
 amasoto na n kenexi.
 36 I ya maxadi xuine sa n boreni,
 alogo n nama bira nafunla foxo ra.
 37 N xun xanbi so fe kobine yi,
 alogo n xa siimayaan soto i ya kiraan xon.
 38 I de xuiin naxan tongoxi i yee ragaxu mux-
 une xa,
 na rakamali n tan i ya walikenen xa.
 39 N natanga yagine ma
 n gaxuma naxanye yee ra.
 Amasoto i ya kiti saxine fan.
 40 N waxi i ya fe ragidixine suxu feni han!
 N xa siimayaan soto i ya tinxinni.
 41 Alatala, i ya hinanna xa n li.
 N nakisi alo i de xui tongoxi kii naxan yi.
 42 N xa no n konbi muxune yabideni,
 bayo n na n yigi saxi i ya falan nin.
 43 Tin n xa lu jondin fale waxatin birin,
 amasoto n xaxili tixi i ya kitin nan na.
 44 N ni i ya sariyan suxuma nen waxatin
 birin,
 habadan han habadan.
 45 N luma nen xaroyani,
 Amasoto n ni i ya fe ragidixine suxi.
 46 N ni i ya maxadi xuine fe falama mangane
 xa nen.
 N mi yage na ra mume!
 47 I ya yamarine n kenexi,
 e rafan n ma.
 48 N na n yiine tima i ya yamarine bun ma
 nen,
 e rafan n ma.
 N yi lu n mire i ya tonne ma.
 49 I xaxili lu i ya falan xon ma
 n tan i ya walikena fe yi,
 bayo i bata yigin fi n ma.
 50 N yi toroni waxatin naxan yi,
 i n madenden nen
 amasoto n bata kisi i de xuiin ma.
 51 Wasodene n magelema han,

koni n mi i ya sariyan fataxi mume.

⁵² Alatala, n na n mirima i ya kiti saxine ma. Waxati danguxine yi, ne nan yi n madendenma.

⁵³ N na muxu jaxine to naxanye e mema i ya sariyan na, n xoloma nen han.

⁵⁴ I ya tonne findixi beti ba xunna nan na n xa, n xonyani denaxan yi.

⁵⁵ Alatala, n na n mirima i ma kosen na, alogo n xa i ya sariyan suxu.

⁵⁶ N gbeen findixi i ya fe ragidixine suxu feen nan na.

⁵⁷ Alatala, n gbeen findixi naxan na, na ni ito ra,

i ya falan suxu feen na a ra.

⁵⁸ N ni i maxandima n bojen ma feu!

Kininkinin n ma, alo i bata de xuiin tongo kii naxan yi.

⁵⁹ N bata n miri n yete kepanan ma, n waxi bira feni i ya maxadi xuine foxo ra.

⁶⁰ N ni i ya yamarine suxuma nen mafuren, n mi buma.

⁶¹ Muxu jaxine bata lutin nati n yee ra, koni n mi jinanma i ya sariyan xon ma.

⁶² N kelima nen ke tagini i tantundeni i ya kiti tinxinxine fe ra.

⁶³ N xoyine nan i yeragaxu muxune ra, e nun naxanye i ya fe ragidixine suxuma.

⁶⁴ Alatala, dunu na rafexi i ya hinanna nan na, n xaran i ya tonne ma.

⁶⁵ Alatala, i bata i ya falan nakamali, i fe fajin naba n tan i ya waliksen xa.

⁶⁶ N xaran xaxilimayaan nun fe kolonna ma,

amasoto n laxi i ya yamarine ra.

⁶⁷ Benun n xa tawo waxatin naxan yi,

n bata yi tantan, koni iki, n bata i ya falan suxu.

⁶⁸ I fan, i kewanle fan!

N xaran i ya tonne ma.

⁶⁹ Muxu wasoxine bata wulen sa n xun ma.

Koni i ya fe ragidixine suxi n xon ma n bojen ma feu!

⁷⁰ E bojene mi fan,

koni i ya sariyana n tan kenexi.

⁷¹ A rafan n ma, n tawo, alogo n xa no i ya tonne kolonje.

⁷² I ya sariyan nafan n tan ma dangu xemaan nun gbetin wuli wuyaxin xa.

⁷³ I tan nan n daxi,

i yi n namara,

nayi xaxinla fi n ma,

alogo n xa i ya yamarine xaran.

⁷⁴ I yeragaxu muxune sewama nen e na n to waxatin naxan yi,

a n laxi i ya falan nan na.

⁷⁵ Alatala, n na a kolon

a i tinxin kiti sadeni.

I n nayagi nen amasoto i tinxin.

⁷⁶ I ya hinanna xa n nii yifan n ma

alo i de xuiin tongoxi

n tan i ya waliksen xa kii naxan yi.

⁷⁷ Kininkinin n ma

alogo n xa lu n nii ra,

amasoto i ya sariyana n kenexi.

⁷⁸ Ala xa muxu wasoxine rayagi,

yo mi naxanye xa,

naxanye n tawo ma.

Koni n na n mirima i ya fe ragidixine nan ma.

⁷⁹ Ala xa a yeragaxu muxune maso n na, naxanye birin i ya maxadi xuine kolon.

⁸⁰ N xa i ya tonne suxu n bojen ma feu,

alogo n nama yagi.

⁸¹ Ala, n bata xadan i mamedeni n nakisi feen na.

N bata n yigi sa i ya falani.

⁸² N yene bata bu i yee ra kira yitoe

i de xuina fe ra,

n yi a fala, n naxa,

“I n malima waxatin mundun yi?”

⁸³ N bata liga

alo manpaan sa labana teen xun ma

naxan xaraxi ayi.

Koni hali na,

n mi jinanxi i ya tonne xon.

⁸⁴ N mon xa i legeden han waxatin mundun yi?

I na muxune makitima waxatin mundun yi naxanye n besenxonyama?

⁸⁵ Muxu wasoxin naxanye mi i ya sariyan suxi

ne bata yinla ge n yee ra n suxu feen na.

⁸⁶ I ya yamarine birin tinxin.

Muxune n tawegema, n mali.

⁸⁷ A yi fa luxi ndedi n xa faxa,

koni n mi i ya fe ragidixine rabeninje mume!

⁸⁸ N nakisi i ya hinanni,

alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.

⁸⁹ Alatala, i ya falan luma nen habadan.

A luma nen ariyanna yi habadan.

⁹⁰ I ya tinxinyaan luma nen mayixetene birin xa.

I bata boxon dexo a dowedeni.

A mon luma mena nin.

⁹¹ Seene birin mon daxi i ya maragidini han to,

bayo e birin walima i xa.

⁹² Xa i ya sariyan mi yi n kenexi nun,

n yi faxama nen n ma tawoni.

⁹³ N mi jinanje i ya fe ragidixine xon mume, amasoto i n nakisixi e tan nan xon.

⁹⁴ Bayo n ni i ya fe ragidixine fenma,

i tan nan gbee n na, n nakisi.

⁹⁵ Muxu jaxine n legedenma n faxa feen na.

Koni n na n_ɲɔxɔ luma nɛn i ya maxadi xuine xɔn.

⁹⁶ N bata a kolon danna feen birin ma, koni i ya yamarin tan dan mi na.

⁹⁷ I ya sariyan nafan n ma han! N na n mirima a ma fɛriɲɛn gben!

⁹⁸ I ya yamarina n findima xaxilimaan na dangu n yaxune ra, bayo a n yii waxatin birin.

⁹⁹ N dangu n karamɔxɔne birin na, amasɔɔ n luma n mirɛ i ya maxadi xuine ma.

¹⁰⁰ Xaxinla naxan n ma na gbo xɛmɛ fonne gbeen xa, amasɔɔ n ni i ya fe ragidixine suxi.

¹⁰¹ N bata tondi sigɛ kira ɲaxin birin xɔn, alogo n xa i ya falan suxu.

¹⁰² N mi n masigama i ya kiti saxine ra, amasɔɔ i tan yɛtɛɛn nan n xaranma.

¹⁰³ I dɛ xuine ɲaxun kumin xa.

¹⁰⁴ N xaxinla sɔtɔma i ya fe ragidixine nin, nanara mayifu fe yo mi fa rafan n ma.

¹⁰⁵ I ya falan findixi kɛnɛnna nan na n sanna bun ma, naxan n siga kirani yalanma.

¹⁰⁶ N dɛ xuiin naxanye tongoxi i xa, n bata n kɔlɔ

n ne rakamalima nɛn, n yi i ya kiti tinxinxine suxu.

¹⁰⁷ Alatala n ma mantɔrɔne bata gbo ayi han. N nakisi

alo i a fala n xa kii naxan yi.

¹⁰⁸ Alatala, n ma tantun xuiin nasuxu, i yi n xaran i ya kiti saxine ma.

¹⁰⁹ N niin gbalon dɛ waxatin birin, koni n mi ɲinanma i ya sariyan xɔn.

¹¹⁰ Muxu ɲaxine bata lutin nati n yɛɛ ra, koni n mi n masigama i ya fe ragidixine ra.

¹¹¹ I ya maxadi xuine nan n kɛɛn na habadan,

e tan nan n bɔɲɛn nasɛwama.

¹¹² N bata a ragidi n bɔɲɛni n xa i ya tɔnne suxu, han n faxa.

¹¹³ Nafigine mi rafan n ma, koni i ya sariyan tan nafan n ma.

¹¹⁴ N yɛ masansan wure lefaan nan i tan na. N bata n yigi sa i ya falani.

¹¹⁵ Ɛ tan fe ɲaxi rabane, ɛ ɛ masiga n na, alogo n xa n ma Alaa yamarine suxu.

¹¹⁶ N sɛnbɛ so alo i bata a fala kii naxan yi, i nama n yigitɛɛ.

¹¹⁷ Findi n yigin na alogo n xa kisi, n yi i ya tɔnne binya waxatin birin.

¹¹⁸ Naxanye e masigama i ya tɔnne ra, i ne makuyama i ra nɛn, bayo e yanfan nan tun tima.

¹¹⁹ I muxu ɲaxine birin wolima ayi nɛn kurun na,

nanara i ya maxadi xuine rafanxi n ma.

¹²⁰ N bata gaxu i yɛɛ ra, n xuruxurun. I ya kiti saxine bata n magaxu han!

¹²¹ N tinxinna nun sariya kɛnden ligama, i nama n nabɛɲin n yaxune yii.

¹²² I ya walikɛɛn xaxili ragidi a i fe fajin ligama a xa nɛn, i nama tin

wasodene xa n ɲaxankata sɔnɔn.

¹²³ N yɛɛne bata bu i yɛɛ ra kira yitɔɛ n nakisi feen na,

alo i dɛ xui tinxinxin naxan tongo n ma fe yi.

¹²⁴ N suxu i ya hinanni, i yi n xaran i ya tɔnne ma.

¹²⁵ Xaxinla fi n ma amasɔɔ i ya walikɛɛn nan n na, alogo n xa i ya maxadi xuine kolon ki fajni.

¹²⁶ Alatala, i ya wanla kɛ waxatin nan ito ra, amasɔɔ yamana i ya sariyan kalama.

¹²⁷ Nanara, i ya yamarine rafan n ma xɛma fajin xa.

¹²⁸ Nanara, n biraxi i ya fe ragidixi tinxinxine fɔxɔ ra.

Mayifu feene mi rafan n ma.

¹²⁹ Kabanako feen nan i ya maxadi xuine ra. Nanara, n na e suxuma n niin birin na.

¹³⁰ I ya falane nan kɛnɛnna fima, e tan nan xaxinla fima xaxilitaren ma.

¹³¹ I ya yamarine xɔnla n suxuma alo min xɔli gbeen naxan n dɛɛn naxarama.

¹³² I yɛɛ rafindi n ma, i yi kininkinin n ma, alo i darixi a ligɛ kii naxan yi muxune xa

i xinla rafan naxanye ma.

¹³³ N sigati kiin sɛnbɛ so i dɛ xui tongoxine xɔn,

i nama tin fe ɲaxi yo xa n nɔ.

¹³⁴ N xunba ɲaxankatatiine ma, alogo n xa i ya fe ragidixine suxu.

¹³⁵ I nɔrɔn xa godo i ya walikɛɛn ma, i yi n xaran i ya tɔnne ma.

¹³⁶ N yɛɛgen minima alo baana, amasɔɔ yamaan mi i ya sariyan suxuma.

¹³⁷ Alatala, i tinxin, i ya kiti saxine fan tinxin.

¹³⁸ I ya maxadi xuine fixi tinxinna nun lan-nayaan nin.

¹³⁹ N na a to, n yaxune ɲinanma i fala xuiin xɔn, na xɔlɔma n ma nɛn han!

¹⁴⁰ I mi i dɛ xuiin kale mume! E rafan n tan i ya walikɛɛn ma.

¹⁴¹ N mi yatɛxi bonne yɛ, e bata n naɲaxu,

koni n mi ɲinanma i ya fe ragidixine xɔn.

¹⁴² I ya tinxinyaan luma nɛn habadan! Nɔndin nan i ya sariyan na.

143 Tərən nun kuisanna bata n yili,
koni i ya yamarine n kēnēnxi.
144 I ya maxadi xuine tinxin waxatin birin.
Xaxinla fi n ma
alogo n xa siimayaan sətə.

145 N bata n xui ramini i ma n bəjēn birin na.
Alatala n yabi
alogo n xa i ya tənne suxu!
146 N bata n xui ramini i ma.

N nakisi
alogo n xa i ya maxadi xuine suxu.
147 N kurunma i maxandē, n mali.
N yigi saxi i ya falan nin.
148 N xima n mire i dē xui tongoxine ma nēn.
149 Alatala, i hinan.

N xuiin name,
alogo n xa siimayaan sətə i ya kiti saxin xən.
150 N nabilinna muxune biraxi fe jaxine
fəxə ra,

e yi e masiga i ya sariyan na.
151 Koni i tan Alatala, i maso n na.
Nəndin nan i ya yamarine birin na.
152 N na a kolon xabu waxati xunkuye
a i ya maxadi xuine luma nēn habadan.

153 Ala, n ma tərən mato i yi n xunba,
amasətə n mi jinanxi i ya sariyan xən.

154 N xun mayenge kitin sa,
i yi n xunba,
n yi siimayaan sətə

alo i a falaxi kii naxan yi.
155 Muxu jaxine tan mi kisima,
amasətə e mi biraxi i ya tənne fəxə ra.
156 Koni Alatala, i ya kininkininna gbo,
n xa siimayaan sətə i ya kiti saxine xən.

157 N yaxune wuya
naxanye n besənxiyaxi,
koni n mi i ya maxadi xuine bəjinma.

158 N na i ya fala suxutarene to,
na n xələma nēn.

159 Alatala, a mato i ya fe ragidixine rafan n
ma,

n xa siimayaan sətə i ya hinanni.

160 Nəndin nan i ya falan birin na.
I ya kiti tinxinxine luma nēn habadan!

161 Mangane bata n jaxankata fu,
koni n gaxuma i tan nan keden ma fala yēē
ra.

162 N sēwaxi i dē xui tongoxine fe ra,
alo n na nafulu gbeen sətə.

163 Wulen mi rafan n ma,
koni i ya sariyan nafan n ma.

164 N ni i tantunma nēn
daxəna ma solofere ləxə yo ləxə
i ya kiti tinxinxine fe ra.

165 Bəjē xunbeli gbeen na kanne xa
i ya sariyan nafan naxanye ma,
sese mi na kanne ratantəjē.

166 Alatala, n yigi saxi i tan nan ma marakisi
yi,

n luma nēn i ya yamarine suxē.
167 N na i ya maxadi xuine suxuma nēn n
niin birin na,
bayo e rafan n ma ki fajni.
168 N bata i ya fe ragidixine
nun i ya maxadi xuine suxu,
i n kēwanle birin kolon.

169 Alatala, n ma mawuga xuiin xa i li.
Xaxinla fi n ma
alo i a falaxi kii naxan yi.

170 I tuli mati n ma maxandi xuiin na,
i yi n nakisi

alo i bata dē xuiin tongo kii naxan yi.

171 N ni i tantunma nēn waxatin birin,
amasətə i bata n xaran i ya tənne ma.

172 N bətin bama nēn
lan i dē xui tongoxina fe ma,
amasətə i ya yamarine birin tinxin.

173 N mali i senben nin,
amasətə n bata i ya fe ragidixine nan
sugandi.

174 Alatala, i ya marakisin xənla n na!
I ya sariyana n kēnēnxi.

175 N xa siimayaan sətə

alogo n xa i matəxə,
i ya kiti saxine yi n mali.

176 N bata tantan kiraan ma

alo yēxēn naxan ləxi ayi.

Fa n tan i ya walikēn fen,
amasətə n mi jinanxi i ya yamarine xən.

120

Ala maxandina malina fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga bətina.

N yi tərəni waxatin naxan yi,
n yi n xui ramini Alatala ma,
a yi n yabi.

² Alatala n nakisi wuledene nun yanfan-
tenne ma.

³ E tan wuledene,
Ala nanse ligama e ra,
a e saranma nanse ra?

⁴ A lan a xa e tərə
sofane xalimakunle nun tēē wolonne nan
na.

⁵ Tərən na a ra n tan xa,
n lu e tagi, e tan Mesēki kaane,
n dəxə e ye

alo Kedari bənsənna muxune wulaan kui.

⁶ N bata bu muxune tagi
bəjē xunbenla mi rafan naxanye ma!

⁷ N na bəjē xunbenla fe fala,
e tan yi yēngen so.

121

Ala nan en natanga muxun na

¹ Ala Batu Banxi yisiga bətina.

N bata n yēē rate geyane ma,
n naxa, “N ma maliin kelima minen yi?”

² N ma maliin kelima Alatala nan ma naxan ariyanna nun dunuɗa daxi.

³ A mi tinɗe, i yi bira.

I kantanmaan mi xiye mume.

⁴ Isirayila kantanmaan mi kinsanɗe, a mi xiye.

⁵ Alatala i kantanma, a i dexɔn ma alo i nininna.

⁶ Sogen mi fefe lige i ra yanyin na, kiken fan mi fefe lige i ra kɛɛn na.

⁷ Alatala i kantanma nen fe ɗaxin birin ma, a yi i niin natanga.

⁸ Alatala i kantanma nen i ya sigan nun xeteni, folo iki ma han habadan.

122

Yerusalen matɔɔ betina

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Sewan na a ra n xa, e na a fala n xa, “En siga Alatalaa banxini!”

² Iki, en tixi Yerusalen so deen na.

³ Yerusalen tixi ki fajni a banxine tugunxi e bode ra.

⁴ Alatalaa yamaan sigama menna nin bɔnsɔn yeen ma, alo a sariyana a falaxi Isirayila xa kii naxan yi,

alogo e xa sa a xinla tantun.

⁵ Mangane kitin sama menna nin Dawudaa manga gbɛɛn ma.

⁶ E Ala maxandi bɔɗe xunbenla fe ra Yerusalen xa.

Ala xa bɔɗe xunbenla fi a rafan muxune ma.

⁷ Ala xa bɔɗe xunbenla lu taani.

Ala xa herin fi taa yi kaane ma.

⁸ Ngaxakedenne nun n xoyine fe ra, n naxa, “Ala xa bɔɗe xunbenla fi Yerusalen ma.”

⁹ N taana bɔɗe xunbenla nan fenma Alatalaa banxina fe ra, en ma Ala.

123

Ala xa hinan en na

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

I tan naxan dɔxi kore xonna ma, n na n ye ratema i tan nan ma,

² alo konyine e yeen tima e kanna ra kii naxan yi,

alo walike ɗaxanla yeene luma tixi a kanna ra kii naxan yi.

En na en yeene tima

en ma Ala ra na kii nin, Alatala,

en yi a hinanna mame.

³ Hinan nxu ra, Alatala, hinan nxu ra, amasɔɔ e nxu rajaxuxi han!

⁴ Nxu niin bata wasa fere kanne nun wasodene magele xuine ra.

124

Ala nan a muxune ratangama

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun, Isirayila muxune fan xa a fala, e naxa,

² “Xa Alatala mi yi ti en xɔn nun yaxune yi en yengema waxatin naxan yi,”

³ e yi en ɗeɗen gerunma nen nun e xɔɔ en xili ma waxatin naxan yi.

⁴ Nayi, walanna yi sigama en na nen nun, fufaan yi en mamin,

⁵ ige xunfan gbeen yi sa en xun ma.

⁶ En barikan bira Alatala xa, a mi tinxi en yaxune yi en ɗan.

⁷ Nxu bata nxu sɔɔ

alo xolina a sɔɔma xoli suxuna lutin na kii naxan yi.

Lutin bata bolon, nxu xɔɔya!

⁸ En ma maliin kelima Alatala nan yii naxan ariyanna nun dunuɗa daxi.

125

Alaa muxune rakisi fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

Naxanye e yigi sama Alatala yi, na kanne ligaxi nen alo Siyon Geyana, naxan luma a funfuni habadan, a mi mamaxe mume!

² Yerusalen rabilinxi geyane ra kii naxan yi, Alatala fan a muxune rabilinma na kii nin, keli to ma han habadan!

³ Amasɔɔ tinxintarene mi luyɛ tinxin muxune yamanan xun na mume, alogo tinxin muxune fan nama fe ɗaxin liga.

⁴ Alatala, fe fajin naba na kanne xa naxanye fan e nun naxanye sɔndɔmen fan.

⁵ Koni, naxanye kira tinxintarene faxɔ ra, Alatala xa ne nun fe ɗaxi rabane ɗan e bode xɔn ma.

Ala xa bɔɗe xunbenla fi Isirayila ma.

126

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala mɔn faxina en tan muxu suxine ra Siyon taani,

a liga nen en yeɛ ra yi

alo xiyeɛ na a ra!

² En gele nen han,

en yi sewa betine ba!

Siyaan bonne yi a falama nen, e naxa,

“Alatala bata fe gbeene liga e xa.”

³ Alatala bata fe gbeene liga en xa, en birin bata sewa.

⁴ Alatala, i mɔn xa nxɔ yamanan senbe so alo tulɛ fama igen na xude wuli yixaren na kii naxan yi.

5 Naxanye sansiin wolima e wugama,
ne sonxoma nen sewani se xabadeni.
6 Naxanye sigama wuge sansi wolideni,
ne xetema gele nen malo xidine ra e xun ma.

127

Ala wali fani kolonna

1 Ala Batu Banxi yisiga betina, Sulemani
gbeena.

Xa Alatala xa mi banxin tima,
banxi tiine wali fuun nan kema.
Xa Alatala xa mi taan makantan,
taa kantanne fe fuun nan xun na.

2 E kurunma walideni fuyan,
e koe rasoma fuyan,
e balon sotoma toron nin.

Anu, Ala balon soma a xanuntenne yii nen,
e saxi.

3 Alatala diine fima muxune ma nen e keen
na.

E findixi kontonna nan na
Alatala naxan fima.

4 Xemen dii xemen naxanye sotoma banxu-
lanyani,

ne ligaxi nen
alo xalimakunla sofaan yii kii naxan yi.

5 Sewan na xemen xa
xalimakuli wuyaxin naxan yii.
E nun a yaxune na kiti, a mi yagima.

128

Duban Ala yera gaxu muxune xa

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.

Sewan na kanne xa
naxanye gaxuma Alatala yee ra,
naxanye birama a kiraan foxo ra.

2 I wali xonna i makone fanma nen.

I sewama nen i mon yi sabati.

3 I ya jaxanla diine barima nen
alo wudi bili bogilana.

I ya dii xemene i ya tabanla rabilinma nen
alo oliwi wudi binle.

4 Muxun naxan gaxuma Alatala yee ra,
na kanna dubani itoe nan sotoma.

5 Alatala xa barakan sa i ya fe yi
keli Siyon yi!

Ala xa i Yerusalen sabatixin to
i siin birin yi!

6 Ala xa i i mamandenne to!

Ala xa boje xunbenla fi Isirayila ma.

129

Ala maxandina Isirayila yaxune xili ma

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.

E n yengema xabu n dii jore waxatini,
Isirayila kaane fan xa a fala, e naxa,

2 "E en yengema xabu en dii jore waxatini,"
koni e mi en no.

3 E bata n fanna makorondon,

alo xeen bi daxina.

4 Koni Alatala tinxu,
a bata nxu nun muxu jaxine tagi bolon.

5 Muxun naxanye Siyon najaxuxi,
Ala xa ne yagixin naxete.

6 E xa liga

alo seken naxan solima banxin fari,
sogen yi a xara ayi.

7 Muxun naxan a xabama
hali yii fe kedenna a mi a sotoma,
hali xidi kedenna

a raxidi muxun fan mi a sotoma.

8 Dangu muxune mi a falama e xa,
e naxa, "Alatala xa barakan sa e fe yi."

Hamma e naxa,

"Nxu dubama e xa Alatala xinli."

130

Ala maxandina malina fe ra

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma toroni.

2 Marigina, n xuiin name,

i yi i tuli mati n ma maxandi xuiin na.

3 Alatala, xa i nxu suxu nxu hakene ra,
Marigina, nde luma a yalagitaren na?

4 Koni i tan nan nxu mafeluma nxu hakene
ra,

nxu yi gaxu i yee ra.

5 N yengi saxi Alatala nan ma,

n niin taxuxi a ra,

n xaxili tixi a falan nan na.

6 N yengi tixi Marigin na
alo taa kantanne yengi kuye yibaan ma kii
naxan yi.

7 Isirayila, i yengi ti Alatala ra,
amasoto a hinan, a noe i xunbe nen.

8 A tan nan Isirayila rakisima a haken birin
ma.

131

Ala maxandina limaniyani

1 Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda
gbeena.

Alatala, n mi fa waso, n mi kanba.

N mi fa n xaxinla rasigama feene ma sonon,
naxanye gbo dangu n na,

naxanye magaxu n yee ra yi.

2 Koni n bata n xaxinla raxara,
n yi n sabari, n nii yifanxi n ma

alo dii jorena a nga fema.

3 Isirayila, i yengi ti Alatala ra

folo to ma han habadan!

132

*Dawudaa taan nan Alatala daxoden na
Taruxune Firinden 6.41-42*

1 Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatala, Dawudaa fe xa rabira i ma,

e nun a tərone birin.

² A tan nan a kolo Alatala xa, a yi a de ti Yaxubaa Ala Senbemaan xa.

³ A naxa, "N mi soma n konni,

n mi n sama n ma saden ma,

⁴ n mi tinje n yi kinsan hanma n yi xi,

⁵ han n yiren fen Alatala xa, Yaxubaa Ala Senbemaan luma denaxan yi."

⁶ Nxu bata a fe me Efarata yi, nxu bata a to Yaari taan nabilinni.

⁷ E naxa, "En siga Alaa banxini, en yi en xinbi sin a san bun."

⁸ Alatala, keli, i fa i doxo deni, i tan nun i ya kankirana,

i senben naxan yi.

⁹ Ala xa i ya saraxaraline findi tinxin muxune ra,

i ya togondiya muxune yi sonxo sewani.

¹⁰ I nama i ya manga sugandixin nabegin, i ya walikɛɛn Dawuda fe ra.

¹¹ Alatala bata a kolo Dawuda xa, a mi a kale mumɛ! A naxa, "N ni i ya dii xemena nde nan sugandima, a ti i funfuni mangan na.

¹² Xa i ya dii xemene n ma layirin suxu, e nun n ma maxadi xuine,

n na e xaranma naxanye ma, e diine fan doxo ma nen

i ya mangaya gbɛdeni han habadan."

¹³ Alatala bata Siyon sugandi a doxo den na.

¹⁴ A bata a fala, a naxa,

"N luma be nin habadan.

N waxi mangayaan liga feni be nin.

¹⁵ N baraka gbeen sama nen Siyon ma baloni,

n donseen so a tərɔ muxune birin yii.

¹⁶ N kisin fima nen a saraxaraline birin ma, a togondiya muxune yi sonxo sewani.

¹⁷ N mangana nde raminima nen

Dawuda yixetene ye menni,

na yi lu n ma manga sugandixin funfuni.

¹⁸ N na a yaxune rayagima nen,

koni a mangayaan taxamasenna noroma nen han!"

133

Ngaxakedenyana fa

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina, Dawuda gbeena.

Fe fajin na a ra e nun sewana, ngaxakedenne na lu e bode xon boje xunbenli.

² A luxi nen alo ture xiri jaxumɛn

naxan sama Haruna xunni,

a godo a de xaben ma han a domaan koɛɛn xon.

³ A luxi nen alo xiila

naxan kelin Xerimon geyaan fari godo Siyon geyaan ma.

Amasoto Alatala habadan nii rakisin duban nagodoma menna nin.

134

Ala tantun fena

¹ Ala Batu Banxi yisiga betina.

Alatalaa walikene birin xa a tantun, naxanye birin xima a batuɛ a banxini, ɛ fa a tantun.

² ɛ ɛ yiine yite yire sarijanxini,

ɛ Alatala tantun!

³ Alatala xa i baraka keli Siyon yi, a tan naxan kore xonna nun boxo xonna daxi.

135

Tantun betina

Yaburin 115.4-11

¹ Tantunna Ala xa!

ɛ Alatala xinla tantun!

ɛ tan Alatalaa walikene, ɛ a tantun.

² ɛ tan naxanye tixi Alatalaa banxini naxanye en ma Alaa banxin tanden ma.

³ Tantunna Ala xa! Amasoto Alatala fan.

ɛ a tantun betine yi, amasoto a dija.

⁴ Alatala nan Yaxuba sugandixi a yete xa, a yi Isirayila findi a gbeen na.

⁵ N na a kolon fa fala Alatala gbo, en Marigin gbo alane birin xa.

⁶ Kore xonna nun boxo xonna ma, foxo igene nun yire tilinxine birin yi,

naxan na rafan Alatala ma, a na nan ligama.

⁷ A bata foyen nun tulen nakeli boxon danna ra,

a kuye sarinna ramini e nun tulena, a foyen nakeli a ramaradeni.

⁸ A yi dii singene

nun xuruse dii singene faxa Misiran yamanani.

⁹ A yi kabanako feene liga ɛ tan Misiran kaane tagi,

Firowona nun a kuntigine birin xili ma.

¹⁰ A siya wuyaxine halagi,

a yi manga senbemane faxa,

¹¹ sa folo Amorine Manga Sixon ma,

e nun Basan Manga Ogo

e nun mangan naxanye birin Kanan yamanani.

¹² A yi e boxone so Isirayila yii e keɛn na, a findi a yamaan keɛn na.

¹³ Alatala, i xinla fe luma nen habadan!

Mayixetene nun mayixetene e xaxili luma i xon ma nen.

¹⁴ Alatala a muxune xun mayenge kitin sama nen.

A kininkinin a walikene ma.

¹⁵ Gbetin nun xemaan nan tun siyane suxurene ra!

16 E deen na, koni e mi fala tima.
 E yeene na, koni e mi sese toma.
 17 E tunle na, koni e mi fefe mema.
 Niiraxili yo mi e yi.
 18 Naxan na e rafala, a a yigin sa e yi,
 na fan luma nen alo e tan.
 19 E tan Isirayila yamana, e Alatala tantun.
 E tan saraxaraline, e Alatala tantun.
 20 E tan Lewi bõnsõnna, e Alatala tantun.
 E tan a yeeragaxu muxune, e Alatala tantun.
 21 Barikan bira Alatala xa Siyon yi,
 a tan naxan luma Yerusalen taani.
 Tantunna Ala xa!

136

Barika birana Isirayilaa Ala xa

1 E Alatala tantun amasotõ a fan.
 A hinanna luma nen habadan!
 2 E alane Ala tantun.
 A hinanna luma nen habadan!
 3 E marigine birin Marigin tantun.
 A hinanna luma nen habadan!
 4 A tan nan keden pe kabanako feene lig-
 ama.
 A hinanna luma nen habadan!
 5 A bata ariyanna rafala a xaxilimayani.
 A hinanna luma nen habadan!
 6 A bata bõxõn ti tilinne fari.
 A hinanna luma nen habadan!
 7 A bata yanban seene da kore xõnna ma.
 A hinanna luma nen habadan!
 8 Sogen mangayaan ligama yanyin nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
 9 Kiken nun sarene mangayaan ligan kõeen
 nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
 10 A yi Misiran kaane dii singene faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
 11 A ti Isirayila muxune yeer ra
 keli Misiran yamanani.
 A hinanna luma nen habadan!
 12 A na liga a senbe gbeen nan na.
 A hinanna luma nen habadan!
 13 A yi Gbala Baani taxun a tagi.
 A hinanna luma nen habadan!
 14 A yi a muxune ragidi a tagi, Isirayila
 kaane.
 A hinanna luma nen habadan!
 15 A yi Firawona nun a sofane radin Gbala
 Baani.
 A hinanna luma nen habadan!
 16 A ti a muxune yeer ra tonbonni.
 A hinanna luma nen habadan!
 17 A yi manga gbeene faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
 18 A yi manga senbemane faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
 19 A yi Amorine manga Sixõn faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
 20 A yi Basan kaane manga Ogo faxa.
 A hinanna luma nen habadan!
 21 A yi e bõxõn so a yamaan yii e keen na.

A hinanna luma nen habadan!
 22 A yi findi Isirayila keen na, a walikena.
 A hinanna luma nen habadan!
 23 A jõxõ lu nen en tan yiigelitõne xõn.
 A hinanna luma nen habadan!
 24 A yi en xõrõya en yaxune ma.
 A hinanna luma nen habadan!
 25 A tan nan donseen soma niimaseen birin
 yii.
 A hinanna luma nen habadan!
 26 E Ala tantun naxan kore!
 A hinanna luma nen habadan!

137

Isirayila muxu suxine fe

1 Nxu yi dõxi Babilõn xude deene yi waxatin
 naxan yi
 nxu wugama, nxu yi lu nxu mirẽ Siyon ma.
 2 Nxu yi nxõ bõlõnne singan
 na yamanan wudi tofajine ra.
 3 Muxun naxanye nxu suxu,
 ne yi betine maxõdin nxu ma.
 Nxu jaxankata muxune yi sewa betine
 maxõdin nxu ma,
 e naxa, "E Siyon betina nde ba nxu xa."
 4 Nxu tan betin bama Alatala xa di xõje
 taani?
 5 Xa n jinan i xõn Yerusalen,
 Ala xa n yiifanna faxa n ma.
 6 Xa n jinan i tan xõn,
 xa n mi lu Yerusalen yate n ma sewan birin
 yi,
 Ala xa n deen suxu!
 7 Alatala, Edõn kaane fe xa rabira i ma,
 e yi naxan falama Yerusalen suxu lõxõni,
 e naxa, "E a kala, e taan naxõri fefe!"
 8 I tan Babilõn taana, i halagima nen fefe!
 Sewan na kanna xa naxan i ya donla
 saranma
 alo i a ligaxi nxu ra kii naxan yi,
 9 naxanye e dii futene tongoma
 e yi e yigõlõn fanyen ma.

138

Ala tantun fena

1 Dawuda gbeena.
 Ala, n bata i tantun n bõjõeni fefe!
 N betin bama Ala yetagi.
 2 N na n xinbi sinma i ya Banxi Sarijanxin
 yetagi,
 n yi i xinla tantun i ya hinanna nun i ya
 lannayana fe ra.
 Amasotõ i bata i de xuiin nafisa i xinla yeteen
 xa.
 3 N ni i xili waxatin naxan yi,
 i n yabi nen,
 i yi n senbe so, i n xaxili ragidi.
 4 Alatala, dunujõa mangane birin i tan-
 tunna nen,

e na i ya falane me waxatin naxan yi.

⁵ Alatala, e i kewanle mataxoma nen betini, amasoto i ya binyen gbo.

⁶ Hali Alatala to mate, a yengi daxi muxu dijaxine xon, koni a yeen tixi wasodene ra wulani.

⁷ Xa n sigan tima toroni, i n nakisima nen,

i yi n yaxune yenge i senbeni, n kisi i senben xon.

⁸ Alatala feene rajanma a fajin nan ma n xa.

Alatala i ya hinanna luma nen habadan!
I nama i wali xonne rabejin.

139

Ala jaxo luxi adamadiine xon

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

Alatala, i bata n feselese, i n kolon.

² I n sa waxatin nun n keli waxatin birin kolon.

Hali i makuya n na, i n ma miriyane birin kolon.

³ I a kolon n nama sigatini hanma n nema saxi,

i n kewanle birin kolon.

⁴ Alatala, benun n xa falan ti waxatin naxan yi,

n naxan falama i na kolon ki fajni.

⁵ I n nabilinni,

n yee ra e nun n xanbi ra.

N ni i tan nan yii.

⁶ Na fe kolonna magaxu n tan yee ra yi.
A dangu n na, n mi noe a yigbe mume!

⁷ N noe sigen minen,

n yi n luxun i ya Nii Sarijanxin ma?

N sigan minen yi, n keli i tan yetagi?

⁸ Xa n te ariyanna yi, i na yi.

N na siga laxira yi, i na yi.

⁹ Hali n siga han sogetedeni, hanma n sa daxo faxo igen xanbi ra,

¹⁰ i tima nen n yee ra menna fan yi,

i mi n nabejinje mume!

¹¹ Xa n na a fala, n naxa,

“N xa n luxun dimini.

Kenenna xa findi keeen na n nabilinni.”

¹² Koni sese mi dimin na i tan yee ra yi,

keeni yalan alo yanyina i tan yee ra yi.

Dimin nun yanyin birin lan i tan xa.

¹³ I tan nan n sondaomen daxi,

i tan nan n saxi nga fatini.

¹⁴ Ala, n ni i tantunma, amasoto n da kiin magaxu,

i kewanle magaxu.

N na a kolon n niini ki fajni.

¹⁵ N fati benden mi yi luxunxi i tan ma,

i to yi n nafalama suturani

i yi n dama nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ I yi n toma benun n fatin xa yelin nafale.

I bata yi n ma siimayaan xasabin sebe i ya kitabun kui,

benun a xa folo waxatin naxan yi.

¹⁷ Ala, i ya miriyane famu raxolo n xon.

E xasabin wuya!

¹⁸ Xa n na e yate, e wuya menensinna xa.

N na xulun waxatin naxan yi,

n mon luma i tan nan fema.

¹⁹ Ala, a yi lan nun i xa muxu jaxine faxa!

Faxa tiine, e masiga n na.

²⁰ E fala jaxine tima, e i xili kala.

I yengefane i xinla falama fuun nin.

²¹ Alatala, n mi muxune rajaxue ba naxanye i rajaxuma?

N bata n me na muxune ra naxanye murutexi i xili ma.

²² E mi rafan n ma mume!

N bata e yate yaxune ra.

²³ Ala, n feselese i yi n bajeeni feen kolon.

N mato, i yi n ma miriyane kolon.

²⁴ A mato, xa n kira jaxin nan xon, i siga n na habadan kira fajin xon ma.

140

Ala maxandina xunbana fe ra

¹ Dawudaa betina, beti baane kuntigin xa.

² Alatala, n xunba muxu jaxine yii.

N natanga gbalotone ma.

³ E fe jaxi yitonna nin waxatin birin.

E yenge ralanna nin loxo yo loxo!

⁴ Fala xolene nan e lenne ma alo sajina.

E fala xuine xolo alo koson xolena.

Beti xuini te.

⁵ Alatala, n natanga muxu jaxine senben ma.

N nakisi gbalotone ma,

naxanye kataxi n nabira feen na.

⁶ Muxu wasoxine bata lutin nati n yee ra.

E bata e gbatune rati kiraan xon ma n suxu xinla ma.

Beti xuini te.

⁷ N bata a fala Alatala xa n naxa,

“N ma Ala nan i tan na.

Alatala n ma maxandi xuini name!”

⁸ Marigina Alatala, n nakisi senbena,

i n xun mayengema yenge so waxatini.

⁹ Alatala, i nama tin

muxu jaxine waxon feen yi liga.

I nama tin e fe nataxine yi kamali,

e yi waso ayi.

Beti xuini te.

¹⁰ I nama tin n yaxune yi noon soto.

Ala xa n yaxune gbal falane so e xun na.

¹¹ Ala xa tee wolonne boxon e ma.

Ala xa e woli ayi teeni.

Ala xa e woli yinla kui

e mi noe te naxan na.

12 Nafigine mi luma yamanani.
Ala xa yihadin so gblatone xun na.

13 N na a kolon
a Alatala kiti kenden sama tɔɔ muxune xa,
a yi yigelitone xun mayenge kitin sa.

14 Tinxin muxune i tantunma nen yatil!
Muxu fajine yi lu i yetagi.

141

Ala maxandina jinbanna ra

1 Dawudaa betina.

Alatala, n bata n xui ramini i ma,
fa n mali mafuren!

N na i xili, i tuli mati n na.

2 N ma maxandin xa lu
alo wusulanna i yetagi.

N yiine yitexin xa liga
alo jinbari ra saraxana.

3 Alatala i yengi dɔɔ n fala xuiin xɔn,
i yi n deen kantan.

4 I nama tin n bɔɔɛn yi lu fe jaxini,
n nama fe jaxine liga nxu nun fe jaxi ra-
bane.

Nxu nama nxu dege nxu bode xɔn.

5 N tinma nen tinxin muxun yi n bɔnɔ,
bayo hinanna na a ra.

A rafan n ma, a yi n kawandi.

Na luxi nen alo turen na susan n xunni.

N mi tonde na ma.

Koni n na Ala maxandima nen
fe jaxi rabane wanle xili ma.

6 E mangane radinma nen geyaan san bun
fanyene ma,

muxu jaxine yi a kolon nayi
a jɔndin nan n ma falane ra.

7 Xeen bima kiin de,

bɔɔɛn yi buxa,

nxu xonne xuyama ayi na kiini laxira so
deen na.

8 Marigina Alatala,
n yeen tixi i tan nan na.

N na n luxunma i tan nin,
i nama tin n faxa.

9 N natanga na lutine ma
e naxanye ratixi n yee ra
e nun fe jaxi rabane wosone.

10 Ala xa muxu jaxine suxu
e yetena luti ratixine ra,
koni n tan xa dangu bɔɔɛ xunbenli.

142

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawudaa fala jaxumena, a yi faranna ra
waxatin naxan yi. Ala maxandina.

2 N na n xui raminima Alatala ma,
n yi a mafan.

3 N na n kontofili feene birin fala a xa,
n yi n ma tɔɔɛn birin yita a ra.

4 Wekilen na jɔn n yi,

i tan n sigaden kolon.

N sigan tima kiraan naxan xɔn,
e bata woson nati n yee ra na xɔn ma.

5 N dexɔn to,

muxune mi e jɔɔɔ luma n tan xɔn.

Luxunde yo mi fa n tan ma.

Muxu yo mi kontɔfilixi n ma fe ra.

6 Alatala, n ni i tan nan mafanma.

N naxa, "I tan nan n luxunden na.

I tan nan findixi n gbeen na bɔɔɔ xɔnna
fari."

7 I tuli mati n ma mawuga xuiin na.

Amasɔɔ n bata xadan.

N xunba n sagatan muxune yii.

Amasɔɔ e senben gbo n xa.

8 N namini kasoon na,

alogo n xa i xinla tantun.

Tinxin muxune yi n nabilin

bayo i bata fe fajin naba n xa.

143

Ala maxandina malina fe ra

1 Dawudaa betina.

Alatala, n ma maxandi xuiin name!

I tuli mati n xuiin na.

N yabi i ya tinxinna nun i ya hinanna nin.

2 I nama n tan i ya walikɛɛn makiti,
bayo muxu yo mi tinxin i tan yetagi.

3 N yaxuna n sagatanma,

a yi n nabira bɔɔɔni,

a yi n lu dimini

alo muxu singe faxaxine.

4 Wekilen bata jɔn n yi,

n senbe mi fa na sɔɔɔn.

5 N na n mirima waxati danguxine ma.

I feen naxanye birin nabaxi,

n na n mirima ne ma,

n na n mirima i kewanle ma.

6 N na n yiine tima i tan nan xa.

N niin xaraxi i yetagi

alo bɔɔɔ xarena.

Beti xuiini te.

7 Alatala, n yabi iki sa!

N niin jɔnmatɔɔn na a ra.

I nama i yetagin luxun n ma.

Xanamu n sama faxa muxune fari nen.

8 Benun xɔɔɔni,

i xa n yabi i ya hinanni.

Amasɔɔ n na n yigi saxi i tan nin.

A yita n na

n lan n xa sigan ti

kiraan naxan xɔn.

Amasɔɔ n na n niin taxuxi i tan nan na.

9 Alatala, n xunba n yaxune yii.

N na n luxunxi i tan nan fema.

10 N xaran i sagoon ligan ma,

bayo n ma Ala nan i ra.

I ya Nii fajin xa n xali bɔɔɔ fajini.

11 Alatala siimayaan fi n ma i xinla fe ra.

I xa n ba tɔɔɔni i ya tinxinni.

¹² N yaxune de xidi i ya hinanni.
N yengefane halagi,
amasoto i ya walikeen nan n na.

144

Mangana Ala maxandina

¹ Dawuda gbeena.
Barikan bira Alatala xa,
n kantan muxuna,
naxan n maxaranma yenge sodeni.
² A tan nan hinanma n na,
n ma yinna,
n ma faran makantanxina,
n xunba muxuna,
e nun n ye masansan wure lefana.
N na n luxunma a tan nin.
A tan nan siyane luma n sanna bun.
³ Alatala, nanse muxun na
alogo i xa i joxo lu a xon?
Nanse adamadiin na
alogo i xa i miri a ma?
⁴ Adamadiin luxi nen alo foyedina.
A siimayaan luxi nen
alo nininna naxan danguma.
⁵ Alatala, kuyen tintin, i godo.
I yiin din geyane ra,
e tutin xa te.
⁶ Kuye sarinne rasiga,
i yi yaxune raxuya ayi.
I ya xalimakunle woli,
i yi e kedi.
⁷ I yiin nagodo keli kore,
i yi n ba tilinna ma.
N ba xajene senben bun
⁸ naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

⁹ Ala, n beti nenen bama nen i xa,
n yi i tantun kondenna ra.
¹⁰ A tan nan mangane rakisima.
A tan nan a walikeen Dawuda rakisima
silanfanna ma.
¹¹ N xunba,
i n ba xajene senben bun ma,
naxanye wulen falama,
naxanye mi e fala xuine rakamalima.

¹² Ala xa en ma dii xemene rasabati
alo wudi binle.
Ala xa en ma dii temene xa tofanje ayi
alo geme senbeten nayabuxin
naxanye manga banxine bun.
¹³ Ala xa en ma sagane rafe donseen sifan
birin na.
Ala xa en ma xuruseene rawuya ayi xeen
ma,
daxajna ma wuli keden han wuli fu.
¹⁴ Ala xa en ma jingene rasabati.
Ala xa en tanga yengen ma
alogo muxe nama suxu,
wuga xuiin yi te taani.
¹⁵ Sewan na yamaan xa,

na feene ligama naxanye xa.
Sewan na yamaan xa,
naxanye Ala findixi Alatala ra.

145

Tantun betina

¹ Dawuda Ala tantunna.
N ma Ala, n ma mangana,
n ni i batuma.
N barikan birama i xa nen
habadan han habadan.
² Loxo yo loxo n barikan bire i xa.
N ni i xinla tantunma nen
habadan han habadan.

³ Alatala gbo, a lan a yi tantun.
A gboon dan mi na.
⁴ Mayixetene birin xa i ya wanle fe fala
mayixete famatone xa,
e yi i kewanle fe yeba e xa.
⁵ E i ya binye gbeen nun norona fe fala.
N luma nen n mire i ya kabanako wanle ma.
⁶ E xa i senbe magaxuxina fe fala.
N tan i ya gbona fe falama nen.
⁷ E xa i ya nemana fe fala,
e yi i ya tinxinna fe rali sewani.

⁸ Alatala dija, a kininkinin,
a mi xolon xulen, a hinanna gbo.
⁹ Alatala fe fajin nabama muxun birin xa.
A kininkininma a daala birin ma.
¹⁰ Alatala, i ya dali seene birin i tantunma
nen.
I ya togondiya muxune birin barikan bi-
rama i xa nen.
¹¹ E i ya mangayaan binyena fe falama nen.
E mon yi i senbena fe yeba
¹² alogo muxun birin xa i kewanle kolon,
e nun i ya mangayaan binye gbeena.
¹³ I ya mangayaan findixi habadan man-
gayaan nan na.
I senben luma nen mayixetene nun
mayixetene xun na.
Ala a de xuine birin nakamalima,
a hinan a daala birin na.

¹⁴ Alatala ne malima nen
naxanye biraxi,
a yi muxune rakel
naxanye felenxi.
¹⁵ Birin yeen tixi i tan nan na
alogo i xa donseen so e yii a waxatini.
¹⁶ I tan nan i yiin nabima,
i yi donseen so niimaseene birin yii.
¹⁷ Alatala feen birin ligama tinxinna nin.
A hinan a kewanle birin yi.
¹⁸ Alatala maso na muxune ra
naxanye a xilima,
naxanye birin a xilima jondini.
¹⁹ A a yerragaxu muxune rafan feene ligama
nen,
a e xuiin me, a yi e rakisi.

20 Alatala muxune kantanma
a rafan naxanye birin ma.
Koni a muxu ɲaxine birin halagima nɛn.

21 N na Alatala tantunma nɛn.
Dali seene birin xa a xili sariɲanxin tantun
habadan han habadan!

146

Ala nan sɛnbɛtarene kantanma

1 Tantunna Ala xa!
N xa Alatala tantun n niini fefe!
2 Fanni n na n nii ra,
n na Alatala tantunma nɛn.
Fanni n daxi,
n na n ma Ala tantunma nɛn betini.
3 E nama ε yigi sa mangane yi,
adamadiine nan ne ra.
E rakisi fɛrɛ yo mi ne xa.
4 E na faxa, e xɛtɛma nɛn bɛndɛni.
E fe yitɔnxine birin kalama na lɔxɔn yetɛɛn
nin.
5 Sɛwan na kanna xa,
Yaxubaa Ala muxun naxan malima,
naxan a yigin sama Alatala yi, a Ala.
6 A tan nan ariyanna nun dunɲa daxi
e nun e yi seene birin.
A tinxyaan luma nɛn han habadan.
7 A tan nan kiti kɛndɛn sama muxu
ɲaxankataxine xa,
a donseen so kamɛtɔne yii.
Alatala nan kasorasane xunbama.
8 Alatala nan danxutone yeɛne rabama ayi.
A tan nan muxu mafelɛnxine rakelima.
Tinxin muxune rafan Alatala ma.
9 Alatala nan xɔɲene kantanma.
A kaɲa gilene nun kiridine mali.
Koni a muxu ɲaxine fe yitɔnxine kalama
nɛn.
10 Alatala nan habadan mangan na.
Siyon, a tan nan i ya Ala ra
habadan han habadan.

Tantunna Ala xa!

147

Ala tantun fena

1 Tantunna Alatala xa!
A lan tantun betin xa ba en ma Ala xa.
Fe fajin nan a tantunna ra e nun sɛwana.
2 Alatala mɔn Yerusalɛn tima nɛn.
A mɔn fama na muxu suxine ra nɛn
Isirayila kaan naxanye bata yi xuya ayi nun.
3 A muxune dandan
naxanye bɔɲɛye kalaxi.
A yi e maxɔɔdene maxidi.
4 A tan nan sarene xasabin nagidima,
a yi e birin xili sa.
5 Nxu Marigin gbo,
a sɛnbɛn magaxu.
A xaxilimayaan dan mi na.

6 Alatala muxu limaniyaxine malima nɛn.
Koni a muxu ɲaxine rabirama nɛn bɔxɔni.

7 E barika bira betin ba Alatala xa.
E tantun betin ba en ma Ala xa bɔlɔnna ra.
8 A tan nan kundani fulunxi kore xɔnna ma.
A yi tulɛn nafa bɔxɔni.
A yi sɛxɛn nasoli geyane ma.
9 A xuruseene balon nagidi e ma.
A xɔline dɛge
e na e xui ramini a ma waxatin naxan yi.
10 Soo kɛndene xa mi a kɛnɛnma.
A mi sɛwama muxun sɛnbɛn fan na.
11 Koni naxanye gaxuxi Alatala yeɛ ra,
e xaxili tixi a hinanna ra,
ne nan a rasɛwama.

12 Yerusalɛn kaane, ε Alatala binya.
Siyon kaane, ε Ala tantun.
13 Amasɔtɔ a bata taan so dɛɛn sɛnbɛ so,
a yi taa yi kaane baraka.
14 A tan nan bɔɲɛ xunbenla fima ε yamanan
ma,
a balo fajin fi ε ma.
15 A yi a dɛ xui tongoxine rafa bɔxɔn ma,
a falan yi siga ayi mafurɛn.
16 A kundani fulun
alo dugi fixɛna,
a ige xundin xuya bɔxɔn ma
alo xubena,
17 a balabalan kɛsɛn nagodo.
Nde nɔɛ a xunbenla raxanɲɛ?
18 Koni a falan ti nɛn,
ige xundin yi xuya ayi.
A foyen nafa, igene yi godo.
19 A yi a falane makɛnɛn Yaxuba bɔnsɔnna
xɔn.
A bata tɔnne nun sariyane sɛbɛ Isirayila xa.
20 A mi na ɲɔxɔnna ligaxi siya gbɛtɛ yo xa.
E mi a sariyane kolon.

Tantunna Alatala xa!

148

Daala birin xa Ala tantun

1 Tantunna Ala xa!
E tan naxanye kore xɔnna ma,
ε Alatala tantun.
E tan naxanye kore,
ε a tantun.
2 E tan a malekane birin xa a tantun.
E tan a ganla birin,
ε a tantun.
3 Sogen nun kikena, ε a tantun.
E tan saren naxanye yilenma,
ε a tantun.
4 E a tantun,
ε tan naxanye ariyanna yi,
e nun ε tan
igen naxanye kore walaxan fari.
5 E Alatala xinla tantun!
Amasɔtɔ e daxi a yamarin nan bun ma.

⁶ A yi e ti e funfuni habadan han habadan.
A yi yamarin fi
naxan mi matande mumε.

⁷ E Alatala tantun bɔxɔ xɔnna fari,
ε tan ige yi sube magaxuxine,
ε tan fɔxɔ igen tilinne,

⁸ kuye sarinna, balabalan keɛɛna,
kundaan nun ige xundina,
foye gbeen naxan a falan suxu,

⁹ ε tan geyane nun yire matexine,
wudi bogilane nun sumanne birin,

¹⁰ burunna subene nun xuruseene,
xoline nun bubu seene,

¹¹ bɔxɔn mangane nun siyane birin,
ε tan kuntigine

nun kitisaan naxanye birin bɔxɔn ma,

¹² banxulanne nun sungutunne,
xeme fonne nun dii jɔɛɛne,

¹³ ε birin xa Alatala xinla tantun!

A xili keden peen nan binyaxi.

A tan nan nɔɔn nabama bɔxɔn nun koren
xun na.

¹⁴ A bata a tɔgɔndiya muxune sɛnbɛ so.
Isirayila muxune rafan a ma han!

Tantunna Alatala xa!

149

Tantun betina

¹ Tantunna Ala xa!

ε beti nenɛn ba Alatala xa.

ε a tantun a tɔgɔndiya muxune malanni.

² Isirayila muxune, ε sɛwa,
a tan nan ε daxi.

Siyon muxune xa jaxan e mangan na.

³ E xa e bodon,

e yi Ala tantun,

e tanbanna nun bɔlɔnna maxa a xa.

⁴ Alatalaa muxune a keɛɛnxi,

naxanye limaniyaxi,

a ne rakisima nen.

⁵ Tɔgɔndiya muxune xa jaxan,

e binyen fi Ala ma,

e sɔnxɔ sɛwani e sadene ma.

⁶ E xa lu Ala tantunje,

e yi silanfan de firin kanna suxu e yii,

⁷ e e gbeen jɔxɔ siyane ra,

e siya gbɛtɛne jaxankata.

⁸ E yi yɔlɔnxɔnna sa e mangane ma,

e yi e kuntigine xidi wuren na.

⁹ E yi e jaxankata

alo e yalagi feen sɛbɛxi kii naxan yi.

A tɔgɔndiya muxune birin ma xunna kenla
nan na ra.

Tantunna Alatala xa!

150

ε Ala tantun

¹ Tantunna Alatala xa!

ε Ala tantun a yire sarijanxini,

ε a sɛnben tantun kore xɔnna ma.

² E a tantun a wali gbeene fe ra.

ε a tantun bayo a gbo han!

³ E a tantun xɔta xuiin na.

ε a tantun bɔlɔnna nun kondenni.

⁴ E a tantun tanbanni

e nun sɛwa fare bodonni.

ε a tantun maxa se luti kanne nun xulenne
ra.

⁵ E a tantun karijanne ra.

ε a tantun karijan xui gbeene ra.

⁶ Niimaseene birin xa Alatala tantun!

Tantunna Ala xa!

Sandane Muluku Sulemani a Sandane

Kitabun yireni ito findixi sanda wuyaxi malanxin nan na e nun xaranne lan fe kolonna ma. E birin malanxi Muluku Sulemani a mangayaan waxatin nin, naxan yi yatexi fe kolon gbeen na Isirayila yamanani. Muluku Sulemani a fe kolonna fataxi Ala nan na bayo a na nan maxandi Ala ra a findi mangan na waxatin naxan yi. (Mangane Singen 3.9) Na fe kolonna yi siya gbete ne mabandunma Ala ma amasoto Sulemani xinla soto nen dunuja yi han yamanan gbete ye mangane yi lu fe e tuli matideni a fe kolonna falane ra. (Mangane Singena 10.24) Anu, sandani itoe naxa, "Fe kolonna foloma Alatala yerragaxun nan ma." (Sandane 9.10) Nayi, manga yo yi fama a tuli matideni Sulemani a sandane ra, na Isirayilaa Alaa fe nan mema. Sandani itoe en xaranje dunuja yi gidi kii tinxinxin ma nen to naxan Ala keneneje.

Sandane tonona

¹ Dawuda dii xemen Sulemani a sandane, Isirayila Mangana.

² Sandani itoe sebexi nen alogo muxune xa fe kolonna nun xurun soto e yi xaxilimaya falane famu

³ alogo e xa xuru, e xaxili soto e tinxinna nun kiti sa kenden nun fe fajin liga,

⁴ fe kolontarene yi e joxo lu, foningene yi kolonna soto, e feene ye fen.

⁵ Fe kolonne xa itoe rame, e yi e fe kolonna fari sa, xaxilimane yi fatan muxune maxade

⁶ alogo e xa sandane nun taline bunna kolon e nun fe kolonne wundo falane nun e maxodin tilinxine.

⁷ Xaxilimayaan foloma Alatala yerragaxun nan ma.

Fe kolonna nun xurun naraxu xaxilitarene nan ma.

⁸ N ma diina, i fafe nema i xuru falane tiye, i tuli mati a ra, i nama i ngaa kawandi falane bejin.

⁹ E luxi nen alo mangaya komotina i xunna alo jere na i kae i maxidi seen na.

¹⁰ N ma diina, xa yulubitone kata i mayendendeni,

i nama tin de!

¹¹ Xa e a fala i xa, e naxa, "Fa nxu foxo ra! En sa dexo muxuna nde ye ra, en yi a faxa.

En sa fu sontarena ndee ma, ¹² en yi e jejene ralo ayi alo gaburun muxun gerunma kii naxan yi, e gbindin birin alo en tan nan yi sayaan na.

¹³ En se faji kenden sifan birin sotoma nen en yi en ma banxine rafe se tongoxine ra.

¹⁴ N xu na seene yitaxun, i fan i gbeen sotoma nen, en ma gbete birin yi malan gbeti sase kedenna kui."

¹⁵ N ma diina, i nama bira ne foxo ra mumel! I nama bira ne kiraan foxo ra de!

¹⁶ E gima siga fe naraxin nabadeni, e mafura wunla ramine.

¹⁷ Naxan na lutin nati xoline ye ra xoline yen tixi a ra, a na ligan nen fufafu.

¹⁸ Muxu sifani ito lutin natima e yete nan ye ra,

e yanfan soma e yete nan ma.

¹⁹ Awa, naxanye kunfama se mujaxine xon, ne niin luma na nin.

Xaxilimayaan falan tima

²⁰ Xaxilimayaan* falan tima kirane xon, a xuini te yamaan malandeni,

²¹ a sonxoma kira xunne ma yamaan gbo denaxan yi, a kawandin ba taan so deene ra.

²² A naxa, "E tan fe kolontarene, fe kolontareyaan nafanje e ma han waxatin mundun yi?

E tan magele tiine, magelen nafanje e ma han waxatin mundun yi, xaxilitarene yi kolonna naraxu?

²³ N na e sonna fala, e n xuiin name.

Nayi, n nan n ma niin sa e yii, n yi n ma falane make nen e xa.

²⁴ Koni bayo n bata e xili, e tondixi n ma xinla ratinje, n yi n yiini bandun e xa, e mi a suxu,

²⁵ e yi e me n ma maxadi xuine birin na n yi e sonna fala e xa,

e mi na yate, ²⁶ nayi, gbalon na e soto, n fan gelema e ma nen.

Fe magaxuxin na e soto, n yi e magele.

²⁷ Fe magaxuxin fama e ma nen alo tule gbeena,

* **1:20: xaxilimayaan:** Sandani ito kui, xaxilimayaan bata findi muxun na naxan adamadiine kawandima alogo e xa fe kolonna soto.

gbalona ε sōtōma
alo foye gbeen na keli,
tōrōyaan nun nii yifōren yi ε yili.”

28 “Na waxatini,
ε n xilima nen ε malidendi
koni n mi ε yabima,
ε yi n fen koni ε mi n toma.

29 Amasōtō ε bata kolonna rajaxu,
ε yi ε me Alatala yeεragaxun na,

30 bayo ε mi tin n ma maxadi xuine rame,
n to ε sōnna fala ε xa,
na yi rajaxu ε ma.

31 ε sigati kiin saranna sōtōma nen,
ε wasa ε kewanle ra.

32 Amasōtō fe kolontarene faxama nen e
dina suxutareyani,
xaxilitarene yi halagi e bōte rabani.

33 Koni naxan na a tuli mati n na,
na ratangama nen a lu bōje xunbenli
tōrōn mi a magaxuma.”

2

Fekolonna luxi nen alo nafulu luxunxina

1 N ma diina, xa i n ma falane suxu,

xa i n ma yamarine suxu,

2 xa i fe kolonna xaranne rame,
i yi kata e famudeni,

3 xa i xaxilimayaan fen,
i yi i xui ramini a faun feen na,

4 xa i a fen alo gbetina,
i yi a xōn fen alo nafulu luxunxina

5 nayi, i Alatala yeεragaxun famuma nen
i yi Ala kolonna sōtō.

6 Amasōtō Alatala nan fekolonna fima,
kolonna nun xaxilimayaan fataxi a falane
nan na.

7 A muxu fajine malima,
naxanye sigan tima fetareyani,
a ne ye masansanma
alo wure lefana e rabilinni.

8 Naxanye sigan tima tinxinni,
a ne ratangama.

A yi a muxu tōgōndiyaxine kantan.

9 Xa i n xuiin name,
i tinxinna nun kiti sa kenden
nun fe fajin nun kira fajin birin famuma
nen.

10 Amasōtō fe kolonna luma nen i yi,
kolonna yi i nii yifan i ma.

11 I na feene ye fen,
na i ratangama nen
famun yi i kantan.

12 E yi i xunba kewali jaxin kiraan ma,
e i ratanga wuledene falane ma

13 naxanye kira tinxinxin bepinma
e siga kira yidimixine xōn

14 naxanye sewan fe jaxin ligadeni,
e yi jaxan fe jaxin na tinxintareyani

15 naxanye sigati ki mi tinxin,
e kewanle kobi.

16 I xunbama jaxalan yalunxin yii na kii
nin.

Muxu gbetena jaxanla mi nōe i rakunfe fala
jaxumene ra,

17 jaxanla naxan bata a me a xemen na
a dōxō xemen naxan xōn a sungutun waxa-
tini

a yi jinan na futu layirin xōn
a naxan xidi Ala yetagi.

18 A kewanle findima bōnōn nan na a ma,
a sigati kiin yi a xali sayani.

19 Naxan na siga a konni,
na mi fa xetema

a mi fa nii rakisin kiraan masōtōma mume!

20 I sigama muxu fajine kiraan xōn na kii
nin,

i lu tinxinyaan fari.

21 Amasōtō muxu fajine siimayaan sōtōma
nen yamanani.

Fe mi muxun naxanye ra,
ne luma nen yamanani.

22 Koni muxu jaxine bama nen yamanani,
yanfantenne yi raxōri.

3

Fe kolonna tōnōna

1 N ma diina,

i nama jinan n ma xaranna xōn,

i xa n ma yamarine suxu,

2 amasōtō e i ya siimayaan xōnkuyama ayi
nen,

i ya bōje xunbeli jeeene yi fari sa.

3 Hinanna nun lannayaan nama jnan i yi,
e bira i kōe jeren na,

i e sa i bōjēni.

4 Nayi, i marafanna nun xili fajin sōtōma
nen,
Ala nun muxune ra.

5 I yigin sa Alatala yi i bōjen ma feu!

I nama la i ya xaxilimayaan na.

6 I xa Ala kolon i ya feene birin yi,
a tan yi i ya kirane matinxin.

7 I nama i yete yate fe kolonna ra.

Gaxu Alatala yeε ra,
i masiga fe jaxin na.

8 Na findima nen kendeayan na i fatini,
a yi i xōnne senbe so.

9 Alatala binya i yii seene ra
e nun i ya bogi se xabaxi singene.

10 Nayi, i ya sagane rafema nen kenken,
i ya kundine yi rafe manpaan nenen na
han e bōxōn a ma.

11 N ma diina,
Alatala nema i xure,
i nama yo na ma.

A nema i sōnna yite i ra,
i nama xōlo.

12 Amasōtō Alatala a xanuntenne xuruma,
alo dii fafan nafan dii xemena.

13 SeƵwan na kanna xa,
naxan na fekolonna sɔtɔ,
naxan na famunna sɔtɔ.

14 Amasɔtɔ a tɔnɔn gbo
dangu gbetin na,
a seen naxanye sɔtɔma,
ne fisa xɛmaan xa.

15 A fan dangu bɔxɔ bun nafunla ra,
i waxɔn se yo mi nɔɛ sɛ a ma.

16 A siimaya xɔnkuyen fima muxun ma,
a nafunla nun binyen fi a ma.

17 A kirane birin fan,
bɔɲɛ xunbenla nan ne ra.

18 Naxanye fekolonna fenma
a findixi siimaya wudin nan na ne xa.
Naxanye a sɔtɔma,
seƵwan ne xa.

19 Alatala bɔxɔn nafalaxi fe kolonna nan
xɔn,

a famun yi kuyen da,

20 tilinne rabixi a kolonna nan ma,
kundane yi xiila rafa.

21 N ma diina,
xaxilimayaan namara,
i feene yɛ fen,
i lu na fari waxatin birin.

22 Na findima nɛn siimayaan na i niin xa,
a lu alo ɲɛɛna i kɔɛ.

23 Nayi, i sigan tima nɛn xaxili sani i ya
kiraan xɔn,
i mi i sanna radinɲɛ sese ra.

24 I na i sa, i mi gaxuɛ.
I nɛma saxi, i ya xixɔnla ɲaxunma nɛn.

25 I nama gaxu fe magaxuxi yo yɛɛ ra
naxan fe sanɲa ma kedenni,
hanma gbalon naxan muxu ɲaxine sɔtɔma,
26 amasɔtɔ Alatala findima nɛn i ya xaxili
ragidin na.

A i sanne ratanga luti ratixine birin ma.

27 I nama tondi fe fajin nabɛ muxune xa,
naxanye daxa e a sɔtɔ,
xa fɛɛna i xa.

28 Xa sena i yii iki,
i nama a fala i adamadi boden xa,
i naxa, “Siga, tila i fa,
n na a soma i yii!”

29 I nama fe ɲaxini tɔn i adamadi boden xili
ma,

a nɛma dɔxi i fɛma lannayani.

30 I nama muxun kansun
xa yo mi i xa,
a mi fe ɲaxi ligaxi i ra.

31 I nama gbalotɔɔn maxɔxɔlɔn,
i nama a kira yo sugandi.

32 Amasɔtɔ muxu ɲaxin mi rafan Alatala ma,
koni Alaa wundo feene muxu fajine nan xa.

33 Alatala dangan muxu ɲaxina denbayaan
fɔxɔ ra,
koni a barakan sama nɛn tinxin muxune
konni.

34 A magele ti wasoxine magelema nɛn,
koni a hinanma nɛn yɛtɛ magodone ra.

35 Fekolonne binyen nan sɔtɔma e kɛɛn na,
koni xaxilitarene yagi gbeen nan sɔtɔma.

4

Fe kolonna sɔtɔ fena

1 N ma diine,
ɛ n tan fafana maxuru falane rame.

ɛ liga ɛ yeren ma
alogo ɛ xa xaxilimayaan kolonna sɔtɔ.

2 N yi n ma fe kolon kendɛn so ɛ yii.
ɛ nama n ma xaranna woli ayi.

3 N yi n baba konni waxatin naxan yi,
n nga n nafan nɛn han alo dii kedenna.

4 N baba yi n xaranma ikiini, a naxa,
“N ma falane rame ki fajɲi,
i n ma yamarine suxu, alogo i xa kisi.

5 Fekolonna nun xaxilimayaan fen,
i nama ɲinan n ma falane xɔn.
I nama ne sese xɔn beɲin.

6 I nama fekolonna rabɛɲin,
a i kantanma nɛn,
a xa rafan i ma, a i ratangama nɛn.

7 Fekolonna fɔlɔn findixi xaxili fenna nan
na.

Hali i sɔtɔ seene birin fi,
alogo i xa xaxilimayaan sɔtɔ.

8 Fekolonna ramara,
a i findima nɛn muxu gbeen na,
i yii firinna dɔxɔ a bun,
a binyen fima i ma nɛn.

9 A luma nɛn
alo i xunna na maxidi hinanna ra,
alo manga kɔmɔti mayilɛnxin na so i xun
na.”

10 I tuli mati n ma diina,
i tin n ma falan ma,
i ɲɛ wuyaxi sɔtɔma nɛn i ya siimayaan na.

11 N bata i xaran fe kolonna kiraan ma,
n na i matinxinma sigati ki tinxinxin ma.

12 Nayi, i sanna mi raxidɛ siga tideni,
i mi birɛ i gideni.

13 I xurun naxan sɔtɔxi,
na ramara,
kankan a ma

amasɔtɔ i ya siimayaan binla na a ra.

14 I nama ti muxu ɲaxine kiraan xɔn,
i nama bira fe ɲaxi rabane fɔxɔ ra.

15 I masiga e kiraan na.
I nama dangu a xɔn.

A matanga,
i dangu yire gbɛtɛ.

16 Muxu ɲaxin mi nɔɛ xiye,
xa a mi fe ɲaxin liga.
Xixɔnla a gima e ma nɛn,
xa e munma muxun nabira.

17 Amasotō e baloma fe jaxin nan na,
gbalon nafan e ma
alo e na dōlōn min.

18 Tinxin muxune sigati kiin fixa
alo kuye yi yalanna subaxani,
kēnenna naxan sigan mine
han yanyin yi defe.

19 Koni muxu jaxine sigati kiin findixi
dimin nan na.
E mi na seen toma
naxan e rabire.

20 N ma diina,
n ma falane fe liga i yeren ma
i yi i tuli mati n xuiin na.

21 I nama jinan e xon,
koni e ramara i bōjēni.

22 Naxanye birin e sotoma
e siimayaan nun kēndēyaan nan fima ne
ma.

23 I bōjēn suxu dangu seen birin na,
amasotō siimayaan binla nan na ra.

24 I dēen natanga wulen ma,
i dēen nama yanfa falane ti.

25 I yēen xa lu tixi i yēe ra,
i matoon ti tinxinni i yetagi.

26 I dangu kirani tōn, a yelan,
i xa siga kira kēndene nan tun xon.

27 I nama kiraan fata yiifanna ma
hanma kōmenna ma.
I masiga fe jaxin na.

5

I yete ratanga yalunyaan ma

1 N ma diina,
n ma fe kolonna fe liga i yeren ma,
i tuli mati n ma xaxilimaya falane ra

2 alogo i xa feene ye fen,
i lu falan tiye fe kolonni.

3 Yalunden jaxanla fala xuiin jaxun nēn
alo kumina,
a fala xuine masalaxun
alo turen fatin ma.

4 Koni dōnxēn na,
se xōlōn nan na jaxanla ra
alo mēnla,
a maxōlōn tima nēn

alo silanfana dē firin kanna.*

5 A sigati kiin sa tixi sayaan nan ma,
a tinxixi gaburun nan na.

6 A mi tima siimayaan kiraan xon,
a bata tantanna kiraan tongo,
anu a mi a kolon.

7 N ma diina, nayi n xuiin name,
i nama n fala xuine rawoli ayi.

8 Siga kiraan xon

naxan makuya na jaxalan sifan na
i nama i maso a banxin dēen na
9 alogo i nama i ya binyen nadangu muxu
gbetene ma,

kininkinintaren yi i ya siimayaan kala
10 muxune yi lugo i ya nafunla ra,
i ya wanla tōnōn yi lu muxu gbetē xa.

11 Dōnxēn na, i fatin na xunna kala,
i fasa, i lu kutunje,

12 i a falama nēn, i naxa,
“A mi yi rafan n ma nun

muxun xa n xuru,
naxan na yi n sōnna fala,

na yi rajaxuma n bōjēn ma nēn han!

13 N mi yi n karamōxone falane ramema,
n mi yi n tuli matima e xaranna ra.

14 Iki, n bata fa rajan a jaxin na mafurēn
yamaan birin yetagi.”

I ya jaxanla xanu

15 Igen min naxan namaraxi i konni†
naxan minima i yete gbee xōjinna ra.

16 I nama lu i gbee tigi igen‡ naxuye ayi taa
yi kirane xon

a din yamaan malandene ra.

17 A xa findi i kedenna gbeen na!

Ɛ nun muxu gbeteye nama a taxun
i mi naxanye kolon.

18 Ala xa barakan sa i ya tigina fe yi,
i yi sewa na jaxanla xon

i naxan dōxō i ya foningeya waxatini
19 naxan nayabu alo xēnla,

a fan alo bolena.

I wasa so a tan nin waxatin birin.

A marafanna nama ba i rasewe mume!

20 N ma diina,

nanfera gbetē a jaxanla xōnla i suxuma?

Nanfera i marafanna fenma jaxalan gbetē
ra

i mi naxan kolon?

21 Amasotō Alatala muxun birin sigati kiin
toma,

a kewanle birin nakōsima.

22 Muxu jaxin kewali jaxine nan a suxuma
a yulubine yi a xidi alo lutina.

23 Naxan mi nōe a yete xure,
na a yete faxama nēn.

A daxuya gbeena a raloma ayi nēn.

6

Marakolon falane

1 N ma diina,

xa i bata dē xuiin tongo

i muxu gbetēna donla goronna tongo,

xa i bata layirin xidi muxu gbetēna fēna nde
yi,

* 5:4: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. † 5:15: *igen naxan i konni*: Na bunna nēen fa fala i ya jaxanla xa rafan i ma benun i xa yalunyaan liga. ‡ 5:16: Ana a fala fa fala “*Tigi igen nama raxuya ayi kirane xon*” na bunna nēen i nama bira jaxanle fōxō ra, na yi a liga, i ya diine yi xuya ayi muxune konni yamaan ye fata i ya yalunyaan na.

2 xa i bata i xunna raso fena nde yi i fala
xuiin xɔn
xa i bata suxu i ya tuli sa xuine xɔn,
3 nayi i xa ito nan liga
alogo i xa i yete ba a yi,
i to bata bira doli kanna ra.
Siga, i sa i yete magodo,
i yi i adamadi boden mafan han!
4 I nama i matabu,
i nama i yeen naxi,
5 fanni i munna xunba a yii,
alo bolena a yete sɔtɔma donson na kii
naxan yi,
alo xɔliin naxan a yete bama luti ratixin na.

Marakolonna lan salayaan ma

6 I tan muxu narixina,
sa dondonla mato.
I miri a fe raba kiin ma,
i yi fekolonna nde sɔtɔ.
7 Manga yo mi dondonla xun na,
a xun mato muxu mi na,
kuntigi mi a ma.
8 Anu, a donseen namarama a waxatini,
a balon malanma se xaba waxatini.
9 I tan muxu narixina,
i luma saxi han waxatin mundun yi?
I kelima xixɔnli waxatin mundun yi?
10 I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
11 yiigelitɔyaan yi бага i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo muɲadena.

Xaxilitaren naɲanna

12 Muxun naxan wule falane tima
fuyantenna na a ra,
muxu xaxilitarena.
13 A yeene magirama bodene yanfadeni,
a lanfane rakolon a sanne ra wundoni,
a yiine maliga.
14 Tinxintareyaan nan a bɔɲeni.
A fe ɲaxini tɔnma waxatin birin,
a yengene rakelima.
15 Nanara, gbalona a sɔtɔma nen xulen,
a halagi sanɲa ma kedenni a yigitege.

Naxan mi rafan Ala ma

16 Se sennin nan na
naxanye raɲaxu Alatala ma,
han se solofere
a mi tinɲe naxanye ma mumɛ:
17 Yeɛ wasoxine,
wule fala lenne,
sɔntarene faxa yiine,
18 bɔɲen naxan kɔte ɲaxini tɔnma,
sanna naxanye e mafurama siga fe ɲaxi
ligadeni,

19 wule seren naxanye wulen falama,
e nun muxun naxan yengene rakelima
ngaxakedenmane tagi.

Marakolonna lan yalunyaan ma

20 N ma diina,
i fafe a yamarine suxu,
i nama i nga xaranna rawole ayi.
21 E sa i xaxinli habadan,
e bira i kɔe alo ɲereɲa.
22 E tima nen i yeɛ ra i ya sigatine yi.
E i kantanma nen i ya xixɔnli,
i na keli, e yi i kawandi.
23 Amasɔtɔ yamarini itoe luxi nen
alo lenpuna,
xaranni ito findixi keɲenna nan na.
I xuru falan naxan i sɔnna yitama i ra,
na i tima siimayaan kiraan nan xɔn.
24 E i ratangama nen ɲaxalan yalunxin ma
e nun muxu gbeteɲa ɲaxanla fala
ɲaxumene.
25 I nama kunfa na ɲaxalan sifan xɔn a to-
fanna ma.
I nama tin a i rakunfa a mato faɲin xɔn.
26 Amasɔtɔ yalunden na feen yatema
buru xun kedenna saren nan na,
muxu gbete ɲaxanla i niin nan fɔxɔ ra.
27 Muxun nɔe teɛn se nen a yibaan kui
hali a dugin birin mi gan ba?*

28 Muxun nɔe sigan tiye teɛ wolonne fari
hali a sanne mi gan ba?
29 Na luxi nen
alo muxun na bira muxu gbeteɲa ɲaxanla
fɔxɔ ra,
a na a yiin din a ra,
na feen saranma a ra nen.
30 Yamaan mi muɲaden naɲaxuma
xa a seen muɲaxi alogo a xa kamɛn ba.
31 Koni hali na, a na suxu,
fɔ a xa a se muɲaxin ɲɔxɔn fi
dɔxɔ solofere a yanginna ra,
a yii seene birin yi ɲan a konni.
32 Koni xɛmɛn naxan na yalunyaan liga
na xaxili mi na.
Naxan na a liga,
a waxi a yete halagi feen nin.
33 A bɔnbɔma nen, a rayarabi,
a yagin mi bama a ma.
34 Amasɔtɔ xɔxɔlɔnna xɛmɛn naxaɲema ayi
nen,
a nɛma a gbeen ɲɔxe,
a mi kininkininɲe.
35 A mi yangin yo rasuxɛ,
a mi diɲe,
hali i yanginna fixin na gbo ki yo ki.

* 6:27: teɛna: Teɛn saxi yalunyaan nan ma be. Na bunna nen fa fala yalunyaan muxuna dunuɲa yi gidin birin nan kalama alo teɛn dugin ganma kii naxan yi.

7

Marakolonna lan naxalan yalunxina fe ma

¹ N ma diina, n ma falane suxu.

I n ma yamarine suxu.

² N ma yamarine suxu

alogo i xa kisi.

N ma xaranne mara i bɔɔɛni

alo i ye kesene makantanma kii naxan yi.

³ E xidi i yiin na,

i yi e sa i bɔɔɛni.

⁴ Fe kolonna suxu alo i magilena,

xaxilimayana alo i kon kaana.

⁵ E i ratangama nen yalunde naxanla ma, e nun muxu gbetena naxanla marakunfa falane.

⁶ Lɔxɔna nde,

n yi tixi n ma banxi foye soden na

n yi tanden matoma,

⁷ n foninge keden nakɔɔsi banxulan fe kolontarene ye.

Xaxili mi yi na banxulanna ma.

⁸ A yi danguma kiraan xɔn,

denaxan maso naxanla nde konna kira fataden na

a yi danguma a banxin mabinni.

⁹ Sogen godomatɔɔn nan yi a ra,

kɔɛna a li waxatin naxan yi,

dimin yi so.

¹⁰ Naxanla yi mini a ralandeni,

a maxidixi alo yalundena,

kɔɛ naxin yi a bɔɔɛni.

¹¹ Xurutaren nan yi a ra

naxan mi yagima,

a mi luyɛ a konni mumɛ!

¹² Waxatina nde, a sa kirane xɔn

waxati gbɛɛɛ a sa yama malandene yi,

a dɔxi xɛmɛne yeɛ ra kira xunne birin na.

¹³ A yi na banxulanna suxu,

a yi a sunbu.

A yi a fala a xa a yeɛni yalanxin na, a naxa,

¹⁴ “N bata yi de xuiin tongo

n xa bɔɔɛ xunbeli saraxan ba Ala xa.

To n bata a ba, na suben sa banxini.

¹⁵ Nanara, n bata mini i ralandeni.

N yi i tan nan fenma,

anu n bata i to!

¹⁶ N bata n ma sadeni tɔn bitingan fajine ra,

Misiran yamanan taa dugine.

¹⁷ N bata mirihi latikɔɔnna sa a ma,

e nun wudi ige xiri naxumɛn

nun sinamon wudi ige xiri naxumɛna.

¹⁸ Fa be, en fa kafu han xɔtɔnni,

en lu marafanna naxunni!

¹⁹ N ma xɛmɛn mi banxini,

a bata siga yire makuyeni sigatini.

²⁰ A bata a gbeti saseen xali,

a rafexi,

a mi fama fɔ kiken na kɔxɔ.”

²¹ A to fatan falan tiye,

a yi a mabandun,

a yi a rakunfa

a fala naxumɛne xɔn.

²² Sanɔa ma kedenni,

a yi bira a fɔxɔ ra

alo ngingen naxan sigama a kɔɛ raxabadeni,

alo daxun naxan xidima

alogo a xa xuru,

²³ han xalimakunla yi a bɔɔɛn sɔxɔn,

alo xoliin naxan so luti ratixin na,

a mi a kolon a niin nan bama.

²⁴ Nanara, n ma diine,

ɛ tuli mati,

ɛ n ma fala xuine fe liga ɛ yeren ma.

²⁵ E bɔɔɛn nama mayenden

ɛ bira na naxalan sifan fɔxɔ ra,

ɛ lɔ ayi a kirane xɔn.

²⁶ A bata muxu wuyaxi rabira.

A bata xɛmɛn yatɛn naxanye faxa,

ne nun gali sɛnbɛmaan xasabin lan.

²⁷ A banxin findixi gaburun kira yisoxin nan na

signa laxira yi.

8

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

¹ Fe kolonna* luxi nen

alo muxun naxan xinla tima,

fe famunna xa mi a xuini tema iki ba?

ɛ mi a mɛɛn ba?

² Fekolonna tixi yire matexine

nun kira xunne nan na alo muxuna.

³ A sɔnxɔma taan kirane

nun a so deɛne ra, a naxa,

⁴ “N na ɛ tan yamaan nan xilima.

N falan tima adamadiine birin nan xa.

⁵ ɛ tan fe kolontarene, ɛ naxɔ lu.

ɛ tan xaxilitarene, ɛ findi xaxilimane ra.

⁶ ɛ tuli mati bayo n ma falan kende.

N fala fajine nan tima ɛ xa.

⁷ N deɛn nɔndin nan falama,

bayo wule falane rajaxu n ma.

⁸ N de falane birin tinxin,

e sese mi findixi wulen na hanma yanfana.

⁹ E birin fixa xaxilimayaan yeɛ ra yi.

Naxanye bata kolonna sɔtɔ,

ne e yatɛxi nɔndin nan na.

¹⁰ ɛ n ma xaranna fen dangu gbetin na,

e nun kolonna dangu xɛma kendɛn na.

¹¹ Amasɔtɔ fe kolonna fisa bɔxɔ bun nafunla xa.

A dangu muxun waxɔn seene birin na.”

¹² “N tan, fe kolonna, n feene famuma.

N muxun malima a xa kolonna sɔtɔ

* **8:1: fe kolonna:** Sandane yireni ito kui, a luxi nen alo fe kolonna yetɛɛn bata findi muxun na alogo a xa yamaan kawandi.

a yi feene ye fen.

¹³ Alatala yeeragaxun kui,
fo i fe jaxin najaxu.

N tan, n wason nun yete yigboon nun
kewali jaxine nun wule falane rajaxuxi.

¹⁴ N gbeen nan maxadin nun miriya kenden
na.

N tan nan xaxilimaya yeteen na.

N tan nan gbee senben na.

¹⁵ Mangane mangayaan ligama n tan nan
baraka yi,

kuntigine yi tonne dɔxɔ tinxinni.

¹⁶ Yamana kanne nun muxu gbeene
kiti tinxinxin sama n tan nan xɔn.

¹⁷ N nafan naxanye ma,
n fan ne rafanma nen.

Naxanye n fenma,

ne n toma nen.

¹⁸ N nafunla nun binyen fima e ma nen,
e nun herisigen naxanye buma e nun
tinxinyana.

¹⁹ N ma finma seene dangu xema kenden na,
N tonon naxan fima,
na dangu gbeti kenden na.

²⁰ N kira tinxinxin nan xɔn,
kiti kenden sama naxan xɔn.

²¹ N nafan naxanye ma
n keen soma nen ne yii,
n yi e banxine rafe nafunla ra.

²² Alatala n tan nan da a wali fɔlon na,
benun a wali singe bodene, to mi na ra.

²³ N nafala nen xabu waxati fɔlone,
benun dunuja yeten xa da.

²⁴ N bare, fɔxɔ ige yo mi yi na,
tigi mi yi na igene yi mine denaxan yi.

²⁵ Benun geyane xa dɔxɔ,
benun geyadine xa malan, n yi da.

²⁶ Ala munma yi bɔxɔn nun burunne da,
hanma a gbangbanna xori singena.

²⁷ A to yi kuyen dama, n yi na,
a to yi koren danna kerendenma tilinna ma,

²⁸ a to kundane sa kore,
a yi senben fi tilin igene xunne ma,

²⁹ a yi danna sa fɔxɔ igen ma
alogo igene nama dangu na ra
a yi bɔxɔn beten sa.

³⁰ Na waxatini n yi walima a dexɔn
alo a yii rafala kuntigin na.

N yi sewaxi lɔxɔ yo lɔxɔ a yetagi,
n jaxan a fe ra

³¹ n jaxan a dunuja daxin na,
a bɔxɔna.

N yi sewa adamadiine fe yi.”

³² “Iki, n ma diine, ε tuli mati n na.

Sewan na kanna xa,
naxan na bira n ma kiraan fɔxɔ ra.

³³ N nema ε xuru falane tiye,
ε tuli mati,

ε yi fe kolonna sɔtɔ,
ε nama ε me a ra.

³⁴ Sewan na kanna xa
naxan na n xuiin name,
naxan na lu n konna de ra lɔxɔn birin
a n ma banxin deen kantan.

³⁵ Amasɔtɔ naxan na n sɔtɔ,
na bata siimayaan sɔtɔ,
a mɔn yi Alatala keenen.

³⁶ Koni naxan munma n to,
na a yete nan tɔrɔma.
Naxan na n najaxu,
sayaan nan nafan na ma.”

9

Xaxilimayaan xinla tima alo muxuna

¹ Fe kolonna* bata senbeten solofere masoli,
a banxin ti alo muxuna.

² A bata suben jin,
a minseen nafala,

a donseene dɔxɔ tabanla ra.

³ A bata a walike jaxanle rasiga
e xa sa a xili xuini ito rawanga taan yire
matexini, e naxa,

⁴ “E tan fe kolontarene,
ε fa dangu be binni.”

Xaxili mi naxanye ma,
a falani ito ti ne ma, a naxa,

⁵ “E fa n ma donseene don,
ε n ma minseen min n naxan nafalaxi.

⁶ E xete ε fe kolontareyaan fɔxɔ ra,
ε kisima nen,
naye ε ti xaxilimayaan kiraan xɔn.”

Xaxilimaan nun wasodena

⁷ Naxan na magele tiin maxadi,
na konbin nan sɔtoma.

Naxan na muxu jaxin sɔnna fala a xa,
na tɔrɔma nen.

⁸ I nama magele tiin sɔnna fala
alogo a nama i rajaxu,
koni i na fe kolonna sɔnna fala a xa,
a i xanuma nen.

⁹ I na fe kolonna maxadi,
na nde sama nen a fe kolonna fari.
I na tinxin muxun xaran,
na a fekolonna nan xun masama.

¹⁰ Fe kolonna fɔlɔma Alatala yeeragaxun
nan ma.

Muxu sarjɔnaxine fe kolonna findixi xaxili-
mayaan nan na.

¹¹ N tan fe kolonna,
n na i siin sogene rawuyama ayi nen,
n yi jenna ndee sa i ya siimayaan fari.

¹² Xa i findi fe kolonna ra,
i tan nan a saranna sɔtoma.
Xa i findi magele tiin na,
i tan nan tɔrɔ sɔtoma.

* 9:1: **fe kolonna:** Falani ito kui, fe kolonna bata findi muxun na a yamaan kawandi.

13 Xaxilitareyaan luxi nen
alo naxanla naxan sɔnxɔma.
Xurutaren na a ra
naxan mi sese kolon.
14 A dɔxi a banxin de ra,
taan yire matexini.
15 A lu dangu muxune xile mɛnni
naxanye sigama e yeɛ ra tinxinni.
16 A naxa, “E tan fe kolontarene,
ɛ dangu be binni.”
Xaxili mi naxanye ma,
a ne nan xilima.
17 A naxa, “Minseen naxan muɲaxi
na nan naxun,
donseen naxan donxi luxunni
na nan naxun.”
18 E mi a kolon a faxa muxune nan mɛnni,
a na naxanla a muxu xilixine sigan laxirani.

10

Muluku Sulemani a sandane

- 1 Sulemani a sandane ni itoe ra:
Dii fe kolonna a fafe rasɛwama nen,
koni dii xaxilitarena a nga tɔrɔma nen.
- 2 Nafunla sɔtɔxina a naxin na,
na tɔnɔ mi na,
koni tinxinyaan muxun xunbama sayaan
nin.
- 3 Alatala mi tinxin muxune luyɛ kamen na,
koni a muxu naxine fe nataxine kalama.
- 4 Muxun naxanye mi walima,
ne yiigelitɔyaan nan xilima,
koni muxun naxanye tan walima,
ne nafunla nan sɔtɔma.
- 5 Muxun naxan se xabaxine malanma a
waxatini,
xaxilimaan nan na kanna ra,
koni naxan xima se xaba waxatini,
yagin nan na kanna xa.
- 6 Tinxin muxune barakan nan xilima e yete
ma.
Koni muxu naxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.
- 7 Tinxin muxune fe na rabira muxune ma,
e dubama nen e xa,
koni muxu naxine xili kalama nen
alo se kunxina.
- 8 Fe kolonna muxun naxan bɔɲeni,
na tinma nen yamarine ma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan de,
bɔnɔn na kanna xa.
- 9 Fe mi muxun naxan sigati kii ra,
na kanna ratangaxi.
Koni naxan sigan tima tinxintareyaan ki-
raan xɔn,
- na fe makɛnenma nen.
- 10 Muxun naxan a yeɛn magirama bodene
yanfadeni,
na yamaan nan tɔrɔma.
Koni xaxilitare falane muxun naxan de,
bɔnɔn na kanna xa.
- 11 Tinxin muxuna falane fama nii rakisin
nan na.
Koni muxu naxine fala xuine gbalo feene
nan luxunma.
- 12 Xɔnnantenyaaan yeɛgene nan nakelima,
koni xanuntenyaaan hakene birin nan
ɲanma.
- 13 Fe kolonna famuma xaxilimana falane
nin,
koni xaxili mi muxun naxan ma,
bosaan nan na kanna xa.
- 14 Fekolonne kolonna nan namarama,
koni xaxilitarene falan kalan nan tima
xulɛn.
- 15 Nafulu kanna sɔtɔ seene nan a ratangama
alo taa makantanxina.
Koni yiigelitɔyaan nan senbetarene kalama.
- 16 Tinxin muxune saranna nan nii rakisin
na.
Koni muxu naxina a sɔtɔ seene nan ton-
goma,
a yulubin liga.
- 17 Muxun naxan a xuru falane ramama,
na sigan nii rakisin kiraan nan xɔn.
Koni, muxun naxan sɔn falama a xa,
a mi a suxu, na lɔma ayi nen.
- 18 Nafigin nan xɔnnantenyaaan luxunma.
Koni xaxilitaren nan xili kala falane rax-
uyama ayi.
- 19 Falan na wuya ayi,
hakɛn fan mi ɲanma.
Nayi, xaxilimaan nan a deɛn suxuma.
- 20 Tinxin muxuna falane dangu gbeti gbeen
na.
Koni muxu naxin bɔɲe yi feen tɔnɔn mi na.
- 21 Tinxin muxuna falan tɔnɔn muxu gɓegbe
ma,
anu, xaxilitarene faxama
bayo e mi e mirima.
- 22 Nafunla sɔtɔma Alatala barakan nin.
A mi tɔrɔya yo sama a fari.
- 23 Fe naxi ligan findixi sabaan nan na xaxil-
itaren yii.

Koni xaxilimayaan findixi sɛwan nan na
xaxilimaan yii.

²⁴ Muxu jaxin gaxuma naxan yɛɛ ra,
na a sɔtɔma nɛn.
Koni tinxin muxun tan a waxɔn feene nan
sɔtɔma.

²⁵ Foye gbeen nɛɛn fa dangu,
muxu jaxine bata raxɔri,
koni tinxin muxun luma nɛn habadan.

²⁶ Muluxunna jinne ramuluxunma,
tutin fan yɛɛne tɔrɔma,
muxu narixin fan na kii nin a xɛ muxun xa.

²⁷ Alatala yɛɛragaxun muxune siimayaan
xɔnkuyama ayi,
koni muxu jaxine siin janma nɛn sinma.

²⁸ Tinxin muxune xaxili tixi sɛwan nan na,
koni muxu jaxine yigin kalama nɛn.

²⁹ Alatalaa kiraan findixi yigiyaden nan na
tinxin muxune xa,
koni a fe jaxi rabane kalama nɛn.

³⁰ Sese mi tinxin muxun nabire,
koni muxu jaxine mi nɔɛ luyɛ yamanani.

³¹ Xaxilima falane minima tinxin muxun
nan dɛ.
Koni wule falane lenne xabama a ra nɛn.

³² Xa tinxin muxun falan ti,
fanna na a ra,
koni muxu jaxine dɛɛn fe jaxin nan falama.

11

¹ Sikeela naxan muxun mayendenma
na findixi fe jaxin nan na Alatala yɛɛ ra yi.
Koni ligase senseenne a kɛnɛnxi.

² Wason fama marajaxun nan na.
Koni yɛtɛ magodon fama fe kolonna nan na.

³ Muxu fajine fetareya wanle nan e tima
kira fajin xɔn.
Koni yanfantenne tinxintareyaan nan e ha-
lagima.

⁴ Sese mi nafunla ra Ala kiti sa lɔxɔni.
Koni tinxinna nan muxune xunbama
sayaan ma.

⁵ Sɔntarene tinxinyaan nan e kiraan fixama.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin nabirama.

⁶ Muxu fajine tinxinyaan nan e xunbama,
koni kunfa jaxine findima luti ratixin nan
na yanfantenne yɛɛ ra.

⁷ Muxu jaxin na faxa,
a yigin birin bata kala,

a xaxili tixi senben naxan na,
na bata lɔ ayi.

⁸ Muxu tinxinxin xunbama nɛn a tɔrɔyani,
na tɔrɔyaan yi sa muxu jaxin sɔtɔ a funfuni.

⁹ Ala kolontarena a adamadi bodene halag-
ima a fala xuiin nan na.
Koni tinxin muxune xunbama e fe kolonna
nan xɔn.

¹⁰ Xa tinxin muxune sɛwa,
taan birin nan jaxanma.
Koni muxu jaxine na faxa,
jaxajaxan nan na ra.

¹¹ Taan sabatima muxu fajine duban nan
xɔn.
Koni a kalama nɛn muxu jaxine dɛ xuiin
ma.

¹² Naxan na a adamadi boden najaxu,
na xaxili mi na.
Koni xaxilimana a dunduma nɛn.

¹³ Mafala tiin wundo feene nan naminima
kɛnɛnni.
Koni lannaya muxuna e ramarama nɛn.

¹⁴ Xa maxadin mi na,
yamaan birama nɛn.
Koni kisin na a ra
xa kawandi muxune wuya ayi.

¹⁵ Naxan na a bodena donla goronna tongo,
na tɔrɔma nɛn yati.
Koni naxan na tondi na dɛ xui sifane ma,
na kanna luma makantanna nin.

¹⁶ Najalan fajin binyen nan sɔtɔma.
Koni xajɛden tan nafunla nan sɔtɔma.

¹⁷ Lannaya muxuna a yɛtɛ nan malima.
Koni kininkintarena a yɛtɛ nan tɔrɔma.

¹⁸ Muxu jaxine walima nɛn fuu!
Koni naxan na tinxinyaan liga,
na saran kɛnden nan sɔtɔma.

¹⁹ Tinxinyaan fama nii rakisin nan na.
Koni naxan na lu fe jaxin fɔxɔ ra,
na faxama nɛn.

²⁰ Muxu bɔjɛ jaxine mi rafan Alatala ma.
Koni fe mi naxanye sigati ki ra,
ne nan a kɛnɛnxi.

²¹ Muxu jaxine saranma nɛn e kɛwanle ra.
Koni tinxin muxune xunbama nɛn.

²² Najalan tofajin na findi xaxilitaren na,
na luxi nɛn alo xɛma wuredin xɔsen jɔɛɛn
na.

23 Tinxin muxun waxɔn feen nan fe fajin na,
koni muxu jaxine natan nan xɔlɔn na.

24 Muxuna ndee kiin tima
e findi nafulu kanne ra,
gbeteɣe yi kuma ayi,
e findi yiigelitɔne ra.

25 Muxun naxan luma dubɛ bonne xa,
na bannama nɛn.
Naxan bonne nii yifanma e ma,
na fan nii yifanma a ma nɛn.

26 Naxan na maala malan,
a tondi a matiye,
yamaan na dangama nɛn.
Koni naxan na a mati,
yamaan dubama nɛn na fan xa.

27 Naxan na fe fajin fen
na rafan muxune ma.
Koni naxan na fe jaxin fen,
na yati a sɔtɔma nɛn.

28 Naxan na la a nafunle ra,
na birama nɛn.
Koni tinxin muxune sabatima nɛn
alo jɔxɔndena.

29 Naxan na a denbayaan tɔrɔ
na mi keɛ sɔtɔma fɔ foyena.
Xaxilitarene luma nɛn fe kolonne
konyiyani.

30 Tinxin muxune keɣwanle luxi nɛn
alo siimaya wudina.
Fe kolonna naxan yi,
na muxune niin nan nakisima.

31 Tinxin muxuna a saranna sɔtɔma dunuja
yi,
e faxi fa muxu jaxine nun yulubi kanne.

12

1 Xurun nafan naxan ma,
fe kolonna fan nafan na kanna ma.
Naxan mi tinɣe bonne xa a sɔnna fala a xa,
xaxilitaren nan na kanna ra.

2 Muxu fajin Alatala keɛnɛnma.
Koni Alatala kɔtade jaxin yalagima nɛn.

3 Muxun mi sabatima fe jaxin xɔn.
Koni tinxin muxune salenne bitinma nɛn
ken.

4 Naxalan kendɛn nan a xɛmɛna xunna kenla
ra.
Koni jaxalan yagitaren luxi nɛn a xɛmɛn xa
alo xɔri xɔle furena.

5 Tinxin muxune miriyane findixi kiti
kendɛn nan na.
Koni muxu jaxine fe yitɔnxine yanfan nan
tima.

6 Muxu jaxine falane findixi faxa ti woson
nan na.
Koni muxu fajine de xuina e xunbama nɛn.

7 Muxu jaxine na bira,
e raxɔrima nɛn.
Koni tinxin muxune denbayaan sabatima
nɛn.

8 Muxun matɔxɔma a xaxilimayaan nan ma
fe ra.
Koni naxan bɔɣe jaxu,
na rajaxuma nɛn.

9 A fisa walike keden yi lu i yii,
i lu muxudiyani,
benun i xa i yeɣe findi muxu gbeen na,
donseen yi dasa i ma.

10 Tinxin muxuna a yengi dɔxɔma a xu-
ruseene xɔn nɛn.
Koni kininkinin mi muxu jaxine yi mumɛ!

11 Naxan na a bɔxɔn nawali,
na lugoma nɛn.
Koni naxan na bira fe fuune fɔxɔ ra,
na xaxili mi na.

12 Muxu jaxine kunfama se mujaxine nan
xɔn.
Koni tinxin muxune salenne sabatin nɛn.

13 Muxu jaxina hake falane a suxuma nɛn
alo luti ratixina.
Koni tinxin muxun futuxuluma nɛn
tɔrɔyaan yii.

14 Muxun fala xuiin nan a ralugoma se
fajine ra,
a wali xɔnna yi findi a saranna ra.

15 Xaxilitarena a yeɣe sigati kiin nan yatɛxi
kira kendɛn na.
Koni fe kolonna nan a tuli matima maxadi
xuine ra.

16 Xaxilitarena a xɔlɔn mayitama nɛn ma-
furen.
Koni xaxilimaan yagi feen suturama nɛn.

17 Naxan na sereyaan ba jɔndini,
na tinxinna nan fenma.
Koni wule seren yanfan nan tima.

18 Naxan na falan ti a xunna yi,
na muxune bɔɣɛn nan kalama
alo deɣemaan nan segen tima.
Koni fe kolonne falane dandanna nan tima.

19 Nəndin luma nən habadan.
Koni wulen sii mi na.

20 Naxanye fe jaxine yitənma,
yanfan nan ne bəjəni.
Koni sewan na kanna xa
naxan bəjə xunbenla rasoma.

21 Fe jaxi yo mi tinxin muxune liye.
Koni fe jaxin nan muxu jaxin sətəma han a
wasa.

22 Wule falane mi rafan Alatala ma.
Koni jəndi falane rafan a ma.

23 Xaxilimana a kolonna luxunma nən.
Koni xaxilitarene e daxuyaana nawangama
nən.

24 Naxanye walima a xədəxən na,
ne mangayaan sətəma nən.
Koni salantenna rəjanma konyiyaan nin.

25 Kəntəfinla muxun bəjən tərəma nən.
Koni fala fajina a rasewama nən.

26 Tinxin muxun findixi yəeratiin nan na a
xəyin xa.
Koni muxu jaxine kirana e raləma ayi nən.

27 Salantenna na mini donsoyani,
a mi sube gan daxin sətə.
Koni naxan walima a xədəxən na,
na se kəndən nan sətəma.

28 Siimayaan sətəma tinxinna kiraan nan
xən.
Na kiraan mi tinxinxi sayaan na.

13

1 Diine fafe nəma e xuru falane tiye
xaxilimane e tuli matima a ra nən.
Koni magele tiin na maxadi,
a mi na raməma.

2 Muxun balo fajin sətəma a fala xuine nan
xən.
Koni tinxintarene kunfahi gbalon nan xən.

3 Naxan na a deen suxu,
na a niin natangama nən.
Naxan falan tima jaxi ra,
na bənən nan fenma a yete xa.

4 Muxu narixin kunfama seene xən
anu sese mi a yii.
Koni naxanye walima,
ne wasama nən feu.

5 Wulen naraxu tinxin muxun ma.
Koni muxu jaxin xunna godon nun yagin
nan xilima a yete ma.

6 Fe mi naxan sigati ki ra,

tinxinyaan na rakantanma nən.
Koni fe jaxin nan yulubitəən nabirama.

7 Muxuna nde a yete findima se kanna ra,
anu sese mi a yii.
Muxu gbete a yete findima setaren na,
anu nafulu gbeena a yii.

8 Muxuna nafunla nəe a xunbe nən.
Anu, muxune mi e kənkəma yigelitəən tan
ma.

9 Tinxin muxune luma sewan nin
kənənyani.
Koni muxu jaxine luxi nən alo lənpun na tu.

10 Wason yəngene nan nakelima.
Koni naxanye e tuli matima maxadi xuine
ra,
fe kolonyaana ne nin.

11 Seen naxanye sətəxi a jaxin na mafuren,
ne sigan janjə nən.
Koni naxanye sətəxi a fajin na ndedi ndedi,
ne xun masama nən.

12 Yigi makuyen muxun tunnaxələma a ma
nən.
Koni muxun waxən feen na liga a xa,
na a nii yifanma a ma nən
alo siimaya wudin yetena.

13 Naxan na a me maxadi xuiin na,
na kanna a saranna sətəma nən.
Naxan fan na yamarin suxu,
na fan a saranna sətəma nən.

14 Fe kolonne xaranna fama nii rakisin nan
na,
a muxun ba sayaan lutin na.

15 Xaxilimaan muxune kənən.
Koni yanfantenna kiraan mi rəjanma a ma.

16 Xaxilimaan feen ligama a kolonna nan
xən.
Koni xaxilitarena a daxuyaana nan
nawangama.

17 Xera jaxin birama kəntəfinla nin.
Koni xera tinxin dandanna nan tima.

18 Naxan mi a tuli matiye a xuru falane ra,
na yigelitəyaana nun yagin sətəma nən.
Koni naxan na a tuli mati a sənna fala mux-
une ra,
na binyama nən.

19 Muxun waxən feen na liga,
na a nii yifanma a ma nən.
Koni a mi rafan xaxilitarene ma,
e xete fe jaxin fəxo ra.

20 Naxan nun fekolonne sigan tima,

na fe kolonna tima nɛn.
Koni xaxilitarene xɔyine tɔrɔma nɛn.

²¹ Tɔrɔyaan yulubitɔn nan fɔxɔ ra.
Koni hɛrin nan tinxin muxun saranna ra.

²² Muxu fajin keɛn luma a mamandenne yɛɛ
ra nɛn.
Koni yulubitɔna nafunle sa findima tinxin
muxune nan gbee ra.

²³ Yiigelitɔne xɛɛn naxan bima na donse
gbeen nan fima.
Koni kiti sa kobina a birin naminima nɛn.

²⁴ Naxan mi a diin bulanma a sɔnne ma,
na kanna diin mi rafan a ma.
Koni naxan a diin xanuxi,
na kanna a xuruma nɛn.

²⁵ Tinxin muxuna a dɛgema nɛn han a lugo.
Koni muxu jaxin luma nɛn kamɛn na tun.

14

¹ Naxalan xaxilimana a denbayani tɔnma
nɛn,
koni xaxilitarena a gbeen kalama nɛn a yɛtɛ
ra.

² Naxan sigati kiin fan,
na gaxuma Alatala nan yɛɛ ra.
Koni naxan sigan tima tinxintareyani,
na Ala rajaxuma nɛn.

³ Wason nan sabatixi xaxilitaren dɛ,
koni fekolonne falane e rakantanma nɛn.

⁴ Xa tura mi na, sagani gelima nɛn,
bayo jɔngen fangan nan xɛɛ biin tɔnɔn
gboma ayi.

⁵ Sere tinxinxin mi wulen falama,
koni wule seren wulen nan falama.

⁶ Magele tiin fe kolonna fenma nɛn,
a mi a toma.
Koni fe kolonna sɔtɔn mi raxɔɔ xaxilimaan
xɔn.

⁷ I makuya xaxilitaren na,
amasɔtɔ fe kolonna falan mi a dɛ.

⁸ Xaxilimana a mirima a sigati kiin nan ma,
na nan a fe kolonna ra.
Koni xaxilitaren yanfan naxanye soma,
ne nan a daxuyaana na.

⁹ Tagi yitɔnna bɔtɛ mi xaxilitarene xa,
koni jɛnige fajiyaan toma muxu fajine nan
tagi.

¹⁰ Muxun nan a bɔjɛn xɔɔ feen kolon,
muxu gbete mi nɔɛ a sewan fan kolonyɛ.

¹¹ Muxu jaxine banxin kalama nɛn.
Koni muxu fajine bubun sabatima nɛn.

¹² Kirana nde tinxin adamadiin yɛɛ ra yi,
koni a rajanma sayaana nan ma.

¹³ Muxun gele nɛn, a bɔjɛn tɔrɔxi,
dɔnxɛn na sewan yi findi sunun na.

¹⁴ Denkeleyataren wasama nɛn a kewanle
tɔnɔn na,
koni muxu fajin fisa a xa.

¹⁵ Fe kolontaren la fena ngaan na,
koni xaxilimana a mirima nɛn a sigati kiin
ma.

¹⁶ Fekolonna gaxun fe jaxin na nɛn,
a masiga a ra,
koni xaxilitaren susuma a ra nɛn,
a so a yi.

¹⁷ Naxan xɔɔn mafuren,
na xaxilitareyaana nan ligama,
kɔtade jaxin najaxu muxune ma.

¹⁸ Kɔmɔyaana nan fe kolontarene yii e keɛn
na,
koni kolonna luxi
alo xaxilimane mangaya taxamaseri
kɔmɔtina.

¹⁹ Muxu jaxine e mafelenma muxu fajine
nan bun ma,
fe jaxi rabane yi lu tinxin muxune dɛɛn na.

²⁰ Yiigelitɔn najaxu hali a lanfane ma,
koni nafulu kanna xɔyine wuya.

²¹ Naxan a adamadi boden najaxuma,
hake kanna nan na ra.
Koni sewan na kanna xa
naxan kininkininma yiigelitɔne ma.

²² Naxanye fe jaxini tɔnma,
ne mi lɔma ayi ba?
Koni naxanye fe fajin mirima,
hinanna nun lannayaan ne nan xa.

²³ Tɔnɔn wali xɔdɛɛ birin yi
koni falan gbansanna fama yiigelitɔyaana
nan na.

²⁴ Nafunla luxi nɛn
alo fekolonne mangaya taxamaseri
kɔmɔtina,
koni xaxilitarene daxuyaana najanma dax-
uyaana nan ma.

²⁵ Sere jɔndi falan muxune niine rakisima,
koni wule seren yanfan nan soma.

²⁶ Naxan gaxuxi Alatala yɛɛ ra,
na ratangaxi,
yigiyaadana a diine xa.

27 Siimayaan binla nan Alatala yeεragaxun na,
a muxun bama nen sayaan lutin na.

28 Yamaan na gbo ayi,
mangana binyen nan na ra,
yamaan na xurunε ayi,
kalan nan na ra mangan ma.

29 Naxan diɲa, na famunna gbo.
Koni naxan xɔlɔn xulɛn,
na a xaxilitareyaan nan mayitama.

30 Bɔɲε xunbenla nan kɛndεyaan na fatin xa.
Koni xɔxɔlɔnna findixi furen nan na fatini.

31 Naxan na sɛnbɛtarene ɲaxankata,
na e da mangan nan naɲaxuxi.
Koni naxan na hinan tɔɔ muxune ra,
na bata Ala binya.

32 Muxu ɲaxina wali ɲaxin nan a rabirama,
koni hali sayaan tinxin muxun li,
a yigiyaden sɔtɔma nen.

33 Fe kolonna xaxilimaan nan bɔɲε yi,
koni hali xaxilitarene ye, a makɛnɛnxi.

34 Tinxinyaan nan yamanan nasabatima,
koni yulubin findixi yagin nan na siyane
ma.

35 Walikε xaxilimaan nafan mangan ma,
koni naxan marayagin tima,
a xɔlɔma nen na ma.

15

1 Yabi fajin xɔlɔn ɲanma nen,
koni fala xɔlɛn xɔlɔn fari saan nen.

2 Fe kolonne falane kolonna nan sɛnbɛ
soma,
koni daxuya falan nan minima xaxilitaren
dɛ han!

3 Alatala yeɛn yiren birin na,
a muxu ɲaxine nun muxu fajine
rakɔɔsima.

4 Fala fajin luxi nen alo siimaya wudina,
koni yanfantenya falan muxun niin nan
tɔɔma.

5 Xaxilitaren fafe a kawandi xuiin mi rafan
a ma,
koni naxan a tuli matima a sɔnna fala
muxun na,
xaxilimaan nan na ra.

6 Nafulu gbeen luma nen tinxin muxuna
banxini,
koni muxu ɲaxine sɔtɔ seen fama kɔntɔfinla
nan na.

7 Fe kolonne falane kolonna nan naxuyama
ayi,
koni xaxilitarene bɔɲɛn mi na kiini.

8 Muxu ɲaxine saraxan findixi haramun
nan na Alatala xa,
koni muxu fajine maxandin nafan Alatala
ma.

9 Muxu ɲaxine kiraan naɲaxu Alatala ma.
Koni naxan tinxinna fenma na rafan a ma.

10 Naxan na kiraan beɲin,
na kanna xuruma nen ki xɔdɛxeni.
A mi rafan naxan ma a sɔnna xa fala,
na kanna faxama nen.

11 Alatala laxira nun yahannama yiren
birin toma,
e faxi fa naxan muxun bɔɲɛni!

12 Maxadin mi rafan magele tiin ma,
a mi sigama fekolonne fema.

13 Sɛwan yeɛtagini yalanma nen,
koni nii yifɔren fama bɔɲε kalan nan xɔn.

14 Xaxilimaan kolonna nan fenma a bɔɲɛni.
Koni daxuya falan nan tun xaxilitaren dɛ.

15 Yiigelitɔne siimayaan findixi tɔɔn nan
na,
koni naxan bɔɲε sɛwaxi,
na luma ɲaxanxi nen waxatin birin.

16 A fisa i ndedi sɔtɔ i lu Alatala yeεragaxuni,
benun i xa nafulu gbeen sɔtɔ kɔntɔfinli.

17 Bogi seene gbansanna donna fisa xanun-
tenmane tagi,
dangu ɲinge raturaxin suben donna ra
xɔnnantenyani.

18 Muxu bɔɲε gbeen yeɛngɛn nan nakelima.
Koni muxu diɲaxin tan yeɛngɛn naxunbe-
lima nen.

19 Muxu narixina kiraan nafexi ɲanle nan
na,
koni muxu fajina kiraan malaxun nen.

20 Dii xaxilimana a baba rasɛwama nen,
koni xaxilitarena a nga xurunma nen.

21 Xaxilitareyaan findixi sɛwan nan na xax-
ilitaren xa,
koni xaxilimana kiraan tinxin nen.

22 Maxaditareyaan nan fe yitɔnxine
kalama,
koni e sɔnɔyama nen xa maxadi tiine wuya.

23 Sɛwan na ra muxun xa,
a na yabi fajin ti.
Falan naxan tima a waxatini,

na tɔnɔn gbo han!

²⁴ Xaxilimana dunuɲa yi gidin kiraan tema
nɛn
han kore xɔnna,
a yi a tanga laxira ma.

²⁵ Alatala wasodene banxine rabirama nɛn,
koni a kaɲa gilena bɔxɔn danne luma nɛn e
kiini.

²⁶ Miriya ɲaxine mi rafan Alatala ma,
koni fala faɲine sariɲan.

²⁷ Tɔnɔ sɔtɔ ki ɲaxin nafan naxan ma,
na kanna gbalon nan nasoma a denbayani,
koni naxan mi dimi yi seene rasuxuma
mayifuni,
na siimayaan sɔtɔma nɛn.

²⁸ Tinxin muxuna a mirima nɛn,
benun a xa yabin ti,
koni muxu ɲaxin fala ɲaxin nan tima han!

²⁹ Alatala makuya muxu ɲaxine ra,
koni a tinxin muxune maxandi xuine
ramɛma nɛn.

³⁰ Yɛɛ yiyalanna muxune bɔɲɛn nan
nasɛwama,
xerayaan fala faɲin muxun sɛnbɛ soma nɛn.

³¹ Naxan na a tuli mati maxadi xuine ra
naxanye muxun nakisima,
na kanna luma nɛn fe kolonne yɛ.

³² Naxan na tondi xurɛ,
na mi rafan a yetɛn ma,
koni naxan na a tuli mati a sɔnna fala mux-
une ra,
na xaxinla nan sɔtɔma.

³³ Fe kolonna sɔtɔma Alatala yɛɛragaxun
nin,
yɛtɛ magodon nan fama binyen na.

16

¹ Adamadiin feene natama a bɔɲɛni nɛn,
koni Alatala nan feene ragidima.

² Muxuna kirane birin sariɲan a yetɛ yɛɛ ra
yi,
koni Alatala nan muxun kui feene
fesɛfesɛma.

³ I ya wanle taxu Alatala ra,
alogo e xa sɔnɔya.

⁴ Bunna Alatala kewanle birin na,
hali muxu ɲaxina,
a daxi gbalɔ lɔxɔn nan yɛɛ ra.

⁵ Muxu wasoxine raɲaxu Alatala ma,
a e fe ɲaxin saranma e ra nɛn yati.

⁶ Muxun haken mafeluma hinanna nun lan-
nayaan nan xɔn.
Muxuna a masigama fe ɲaxin na Alatala
yɛɛragaxun nin.

⁷ Xa muxun sigati kiin nafan Alatala ma,
a lanna rasɔɛ hali e nun a yaxune tagi.

⁸ A lan ndedi yi lu i yii tinxinni,
benun tɔnɔ gbeena tinxintareyani.

⁹ Muxuna a siga kiraan natama a bɔɲɛni nɛn,
koni Alatala nan a sanna tidene ragidima.

¹⁰ Mangana Alaa falane nan tima,
a mi kitin sɛ tinxintareyani.

¹¹ Sikeli tinxinxine birin fataxi Alatala nan
na.

A tan nan wali xɔri ligaseene birin na.

¹² Kɛwali ɲaxine mi rafan mangane ma,
bayo tinxinna nan e mangayaan sɛnbɛ
soma.

¹³ Tinxin muxuna falan nafan mangane ma,
ɲɔndi falan nafan e ma.

¹⁴ Mangana xɔlɔn faxan nan tima,
koni xaxilimaan fatan a raxunbelɛ.

¹⁵ Mangan na sɛwa,
siimayaan na a ra,
a fanna luxi nɛn
alo kundaan naxan fama tulen na.

¹⁶ Fe kolonna sɔtɔn tɔnɔn gbo
dangu xɛmaan na pon!
Xaxilimayaan sɔtɔn fisa gbetin xa ki faɲi!

¹⁷ Muxu faɲine kiraan mi sigama fe ɲaxin
mabinni.

Naxan na a yengi dɔxɔ a sigati kiin xɔn,
na a niin nakantanma nɛn.

¹⁸ Kalan fama wason nan xɔn.
Naxan na a yetɛ yite,
na fe godomatɔn nan na ra.

¹⁹ A fisa i lu magodoni yiigelitɔne yɛ,
benun ɛ nun wasodene xa se muɲaxine yi-
taxun.

²⁰ Naxan na a miri ki faɲi,
na herin sɔtɔma nɛn.
Sɛwan na kanna xa
naxan na a yigi sa Alatala yi.

²¹ Fekolonna naxanye bɔɲɛ yi
a falama nɛn ne ma a xaxilimane,
fala faɲin xaxinla nan xun masama.

²² Siimayaan binla nan xaxilimayaan na
xaxilimane xa.

Xaxilitareyaan nan xaxilitarene
ɲaxankatan na.

23 Fe kolonne bəɲen nan fala faɲin namin-
ima e de,
xaxilimaya falane nan e de.

24 Fala faɲine findixi kumin nan na,
e ɲaxun muxun niini
e soma han muxun xonne alo senna.

25 Kirana nde tinxin adamadiin yeε ra yi,
koni a raɲanma sayaan nan ma.

26 Walikeεn kuiin nan a rawekilema wanla
ma,
kamen yi a karahan a xa lu wale.

27 Fuyantenna fe ɲaxini tɔnma,
a deεn muxune ganma alo halagi ti teεna.

28 Muxu ɲaxin matandi feene nan nakelima,
nafigin fan xoyimane yitaxunma nen.

29 Gbalotona a adamadi boden nakunfama
nen,
a yi a ti kira ɲaxin xon.

30 Naxan a yeεn magirama,
na fe ɲaxini tɔnma.
Naxan a de kidin xinma,
na bata yelin fe ɲaxin lige.

31 Xunsexe fixene luxi nen
alo mangaya komoti binyena,
naxan sotoma tinxinyaan kiraan xon.

32 Muxu diɲaxin fisa yenge so senbemaan xa.
A fisa muxun xa a yete suxu,
benun a xa taana nde suxu.

33 Masensen ti seene bama adamadina yi-
ibaan nin,
koni Alatala nan a feene birin nagidima.

17

1 A fisa buru dungin xaren yi lu i yii xaxili
sani
benun banxin xa rafe suben na lantareyani.

2 Walike xaxilimaan fisa wali kanna diin xa,
naxan yagi feen nabama.
Na walike sifan keεn sotoma nen na den-
bayani.

3 Gbetin nun xemaan nasensenma sulun
teεn nan na,*
koni Alatala nan adamadiine bəɲen
feseɬema.

4 Fe ɲaxi rabaan fala ɲaxin nan namema.
Wule falana a tuli matima fala xolen nan na.

5 Naxan na yiigelitɔn magele
na bata yiigelitɔne dali mangan nayeɬefu.
Naxan na sewa a bodena tɔɔn na,
na feen saranma na kanna ra nen.

6 Mamandenne findixi fonne xunna kenla
nan na.
Fafane fan findixi diine xunnayerenna nan
na.

7 Yeε yigbo falane mi daxa komon de,
wulen fan mi lan mangan de.

8 Finma seen luxi nen
alo xiriyana a fi muxun xa.
A na siga dede, a feene sonoyama nen.

9 Naxan muxune mafeluma e haken na,
na xanuntenyaan nan fenma.
Koni naxan luma muxune hake ne fe rabire
e ma,
na xoyimane taxunma nen.

10 Maxadi keden peen xaxilimaan maliye
dangu bosaan ye ke me ra xaxilitaren ma.

11 Fe ɲaxi rabaan muruten nan tun fenma,
koni xera kininkinintaren sigama nen a xili
ma.

12 A fisa i naralan sube xəɲen na
naxan ma diiye baxi a yii,
benun i xa naralan xaxilitaren na a xaxil-
itareyani.

13 Naxan na fe faɲin ɲoxo fe ɲaxin na
fe ɲaxin mi a masige na kanna banxin na
mume.

14 Fe matandi rakenla luxi nen
alo i na igen nati gbiligbinla bo a ra.
A yi fisa i yi na feen lu na,
benun yengen xa bira ayi.

15 Naxan yoon fima kala tiin ma
e nun naxan tinxin muxun yalagima
ne firinna sese mi rafan Alatala ma.

16 Gbetin tɔnɔn nanse ra xaxilitaren yii?
A mi na rawalima fe kolonna soto feen na.
A xaxili yo mi na.

17 Muxun xoyina a xanuxi waxatin birin.
Muxuna ngaxakedenna daxi tɔɔ waxatine
nan ma fe ra.

18 Xaxilitaren nan muxu gbetena donla
goronna tongoma,
a yi a yete doxo tolimani a xa.

19 Yengen nafan naxan ma,
haken fan nafan na kanna ma.
Naxan na a yete yigbo,

* 17:3: Sulun teεn mon falama yirena nde yi fa fala "Furu teεna."

na gbalon nan fɔxɔ ra.

20 Bɔɲɛ ɲaxin mi herin sɔtɔma.
Naxan fala tinxintaren tima,
na biran tɔɲɛ nin.

21 Naxan na xaxilitaren bari,
na yagima nɛn,
kɔmɔn baba mi sɛwama.

22 Bɔɲɛ sɛwaxin kɛndɛyaan nan
nasɔnɔyama,
koni nii fɔɛn fatin soma a ra nɛn.

23 Muxu ɲaxin dimi yi seen nasuxuma may-
ifuun nin
a kiti ɲaxin sa.

24 Xaxilimaan biraxi fe kolonna nan fɔxɔ ra,
koni xaxilitarena a yeene rasigama bɔxɔn
nan xun xɔn.

25 Dii xaxilitarena a baba raxɔlɔma nɛn
a findi xɔlɛn na a nga xa.

26 A mi lan tinxin muxun xa yangin.
Sariya mi a ra muxu kɛndɛn yi bulan.

27 Naxan na a dɛɛn suxu,
na bata fe kolonna sɔtɔ.
Xaxilimaan sabari nɛn.

28 Hali xaxilitaren yatɛxi fekolonna ra,
xa a sabari.
Xaxilimana a dɛɛn suxɛ nɛn.

18

1 Muxun naxan a danna,
na tɔnɔn fenma a yetɛ nan xa.
A bɔɲɛn tema nɛn xaxilimaya falane birin
ma.

2 Fe famunna bɔtɛ mi xaxilitaren xa,
fɔ a yetɛ miriyane fala fena.

3 Muxu ɲaxin na fa,
marajaxun fan yi fa.
Konbin fama yagin nan na.

4 Adamadiine falane luxi nɛn
alo tilinna,
koni fe kolonna luxi nɛn
alo tigi igen naxan tema ayi.

5 A mi lan muxu ɲaxin xa rafisa bodene xa,
hanma muxun yi tondi kiti kɛndɛn sɛ tinxin
muxun xa.

6 Xaxilitarena falane fe matandin nan nake-
lima,
a bɔnɔ a dɛ xuiin ma.

7 Xaxilitaren dɛna a halagima nɛn,
a fala xuine findixi luti ratixin nan na a xa.

8 Nafgina falane luxi nɛn
alo donse ɲaxumɛn
naxan godon muxun kui.

9 Naxan tunnaɔlɔ a wanli
na nun se kalan birin muxu keden.

10 Alatala xinla muxun natangama
alo yin barakaxina,
tinxin muxuna a gima nɛn a siga a kui,
a lu makantanni.

11 Nafulu kannna kɛɛn findixi a taa makan-
tanxin nan na.
A miriyani, yinna na a ra naxan mi nɔɛ kale.

12 Muxuna wasona a xalin kalan nan ma,
koni binyen sɔtɔma yetɛ magodon nan xɔn.

13 Naxan yabin tima benun a xa a tuli mati,
daxuyaana nan na ra, e nun yagina!

14 Muxuna limaniyaana nan a malima a
fureni.
Koni xa a nii yifɔɔ a ma,
nde a rasewama?

15 Xaxilimaan fe kolonna nan sɔtɔma a
bɔɲɛni.
Fekolonne e tuli matima fe kolonna nan na.

16 Finma seen kiraan nan nabima a fi
muxun yeɛ ra,
siga muxu gbeene fɛma.

17 Naxan singe na a yaxaseri masa,
na maliga yo kannna ra,
han a yengɛfaan yi fa maxɔdinna ti.

18 Masɛnsɛnna sɔnɔ sɔnɔne raxunbelima
nɛn,
a yengɛne ɲan sɛnbɛmane tagi.

19 Xa muxuna a ngaxakedenna konbi
na bɔɲɛn xɔdɔxɔma ayi nɛn a ma
dangu taa makantanxin yinna ra.
Fe matandine xɔdɔxɔ manga banxin dɛɛn
balan wurene xa.

20 Muxun fala xuine nan balon sɔtɔma a xa.
Falan naxan minima a dɛ,
na nan a ralugoma.

21 Sayaana nun siimayaan binla findixi falan
nan na.
A rafan naxan ma, na a tɔnɔn sɔtɔma nɛn.

22 Naxan na ɲaxanla sɔtɔ,
na bata herin sɔtɔ,
a Alatala fanna nan sɔtɔxi.

23 Yiigelitɔn falan tima mafanna nin,
koni nafulu kannna yabi xɔdɛɛn nan tima.

24 Xoyi wuyaxi nœ findε nεn bɔnɔn na muxun ma.
Koni xoyina nde na,
na lannayaan dangu ngaxakedenna ra.

19

1 A fisa muxun yi findi yiigelitɔɔn na fetareyani,
benun a xa findi wule fala xaxilitaren na.

2 Wεkilεn tɔnɔn mi na fe kolonna xanbi.
Naxan na san mafura ayi, na sinma nεn yinla ra.

3 Adamadina a sigati kiini dɔxɔma a xaxilitareyaan nan xɔn,
a fa xɔb Alatala ma.

4 Nafunla muxun xoyine rawuyama ayi nεn,
koni yiigelitɔɔn xoyina a makuyama a ra nεn.

5 Wule serena fe saranma a ra nεn.
Naxan wulen falama,
na mi xunbama.

6 Muxu wuyaxi kuntigin mafanma.
Naxan muxune kima,
na xoyin nan birin na.

7 Xa yiigelitɔna ngaxakedenne birin a rajaxuma,
a xoyine e makuyama a ra nεn dangu ne ra!
Hali a lu e fɔxɔ ra, a e mafan han,
e mi fa toma.

8 Naxan na findi xaxilimaan na,
na niin nafa na ma.
Naxan na xaxinla fen,
na bata herin sɔtɔ.

9 Wule serena fe saranma a ra nεn.
Wule falan halagima nεn.

10 A mi daxa xaxilitaren xa lu jaxunni,
konyin fan mi lan a kuntigine yamari.

11 Xaxilimaan dija.
Xunna kenla na a ra a xa,
a na muxuna nde mafelu a haken na.

12 Mangana xɔlɔn luxi nεn
alo yatan wurundun xuina,
a hinanna fan luxi nεn
alo xiila sexen ma.

13 Gbalon nan dii xaxilitaren na a baba yii.
Naxanla a yenge xunxurine luxi nεn
alo igen na lu dindinjε banxini.

14 Banxin nun herisigen fataxi muxun fafe
keen na na,

koni Alatala nan jaxalan xaxilimaan soma
a yii.

15 Narin xixɔnla nan biran muxun na,
koni kamεn muxu narixin suxuma nεn.

16 Naxan na sariyan suxu,
na a niin nan nakantanma,
koni naxan na sigan ti a jaxin na,
na faxama nεn.

17 Naxan na hinan senbetaren na,
na Alatala nan dolima,
a saranna soma a yii nεn.

18 I ya diin xuru,
bayo i yigin na nan na.
I nama tin a xa faxa.

19 Bɔjε gbee kannan lan a yanginna fi.
I na a xunba, i bata a rawεkile kalan ma.

20 I tuli mati kawandi xuine ra,
i xurun sɔtɔ,
alogo i xa findi fekolonna ra.

21 Miriya wuyaxi nan muxun bɔjεni,
koni Alatala a fe ragidixin nan nakamalima.

22 Muxun waxi hinanna nan xɔn,
anu, yiigelitɔɔn fisa wule falan xa.

23 Alatala yeεragaxun siimayaan nan fima.
Na ma, muxun lugoxin yi a sa, a mi tɔrɔ.

24 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nεn,
koni a tagan a rasoe a dε.

25 I na magele tiin bɔnbɔ,
fe kolontaren xaxili sɔtɔma nεn.
I na xaxilimaan maxadi,
a kolonna sɔtɔma nεn.

26 Naxan a baba rayarabima,
a yi a nga kedi,
na kannan fama yagin nun yarabin nan na.

27 N ma diina,
i na tondi i xuru falane rame,
i yeεε masigama kolonna falane nan na.

28 Wule seren gelema kiti kendεn ma nεn,
tinxintareya falan nan muxu jaxin dε.

29 Yanginne saxi magele tiine nan xa,
e nun bɔnbɔn xaxilitarene xa.

20

1 Manpaan muxun findin magele tiin nan
na,
dɔlɔn sɔnxɔn nan biran muxun na,
dɔlɔ minna mi findε xaxilimaan na mume!

- 2 Mangana xolon luxi nen
alo yatan wurundun xuina,
naxan na mangan bajeen nate,
na kannu a niin nan halagima.
- 3 Binyen na a ra muxun xa
naxan na a masiga yengen na,
koni xaxilitaren birin mafura soe yengeni.
- 4 Muxu narixin mi xeen bima a waxatini
xunbenla a fe ra,
anu, se xaba waxatini,
a balon fenma nen, koni sese mi na.
- 5 Muxun baje yi feene luxi nen
alo igena xojinna ra,
koni xaxilimaan fatan na igen be.
- 6 Muxu wuyaxi e yete hinanna fe falama,
koni nde noe lannaya muxun toe?
- 7 Tinxin muxun sigan tima fetareyaan nin,
sewana a diine xa a xanbi ra!
- 8 Mangan nema doxi a mangaya gbedeni kiti
sadeni
a fe jaxine birin nakorosima.
- 9 Nde noe a fale, a naxa,
“N bata n bajeen natanga fe jaxin ma,
n bata n nasarijan yulubin birin ma?”
- 10 Sikeli tinxintaren nun liga se tinx-
intarena,
na sese mi rafan Alatala ma.
- 11 Foningen sonna kolonma a kewanla nan
xon
xa fe mi a kewanle ra, a tinxin.
- 12 Tunla naxan feen mema,
e nun ye naxan seen toma,
Alatala nan ne birin daxi.
- 13 I nama i yete lu xixonli
alogo i nama findi yiigelitson na.
Xa i lu i yee ra yi,
i lugoma nen balon na ki fajni.
- 14 Saresona a falama nen,
a naxa, “A mi fan, a mi fan!”
A mon yi sa a yete matexo a se saraxina fe ra.
- 15 Xemaan nun boxo bun nafunla wuyaxi
dunujna yi,
koni deen naxan fe kolonna falan tima,
na tonon gbo e birin xa.
- 16 Naxan na donla tongo i yii muxu gbete xa,
a mi naxan kolon,
na kannu domain tongo a jaxoni.
Tolimaan maxodin a ma,
xa a rabaxi xojen nan xa.
- 17 Balon naxan soton wulen xon,

- na jaxun muxun de.
Koni ndedi na liga, a luma nen
alo a deen nafexi gemexonna nan na.
- 18 Maxadi xuine rame
alogo i waxon feene xa kamali.
Xa i sigama yengeni, xaxinla fen.
- 19 Muxu mafalane wundo feene nan
makenenna,
nayi, naxan falan tima jaxi ra,
i nama lu na foxo ra.
- 20 Naxan a fafe nun a nga rayarabima,
na lenpun tuma nen a lu dimini.
- 21 Keen naxan sotoxi sinma
na mi fama barakadeni donxen na.
- 22 I nama a fala, i naxa,
“N fe jaxin joxoma nen.”
I yigin sa Alatala yi, a i rakisima nen.
- 23 Liga se tinxintarene rajaxu Alatala ma.
Sikeli tinxintaren mi fan.
- 24 Alatala nan adamadiine san tidene
ragidima,
nayi muxun noe a sigaden kolonje di?
- 25 Naxan na de xuiin tongo bote rabani,
a xa sena nde fi Ala ma,
na luxi alo a suxi nan fa a ra
a na a miri na fe ma na xanbi ra.
- 26 Manga xaxilimaan muxu jaxine rax-
uyama ayi nen
alo maala na yife,
a yi e jaxankata alo malo bonbona.
- 27 Adamadiin niin findixi lenpun nan na a
xa,
Alatala naxan fixi a ma
alogo a xa a bajeen kui fe tilinxine feselese.
- 28 Hinanna nun lannayaan mangan makan-
tanma nen,
a mangayaan sabatima a hinanna nan xon.
- 29 Fangan nan banxulanne xunna kenla ra.
Xun sexe fixen nan fonne binyen na.
- 30 Maxolodene nan son jaxin dandan senna
ra,
bonbon nan sondomen matinxinma.

21

- 1 Mangan bajeen luxi nen
alo xude wunla Alatala yi,
denaxan na a kenan,
a yi a rasiga menni.
- 2 Muxuna kirane birin tinxin a yete yee ra yi,
koni Alatala nan bajeen kui feene feselesema.

³ Tinxinyaan nun kiti kenden saan nafan Alatala ma dangu saraxane ra.

⁴ Yee rawason nun yete yiteen nan findixi muxu jaxine kenenna ra, anu yulubin nan ne ra.

⁵ Tunnafan muxuna miriyane findima munanfanna nan na, koni naxan feene rabama mafurani, na sigama yiigelitoyaan nin.

⁶ Nafunla naxanye sotaxi wuleni ne findixi fe fu butarene nan na muxune xa naxanye sayaan fenma.

⁷ Muxu jaxine gbalone e raloma ayi nen, bayo e bata tondi kiti kenden ma.

⁸ Yulubitone biraxi kira yifuxin nan foxo ra, koni sontarene sigati kiin tinxin nen.

⁹ A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni, benun e nun jaxalan yenge gidin xa lu banxin kui.

¹⁰ Muxu jaxin kunfaxi fe jaxin nan xon, hali a xoyin mi kininkininna sote a ra.

¹¹ Xa magele tiin saran a fe jaxin na, fe kolontarene fekolonna sotoma nen. Koni muxun na xaxilimaan xaran tun, a kolonna fari sama nen.

¹² Tinxinna Kanna muxu jaxina denbayaan nakorsima nen, a yi e radinye ayi e toroni.

¹³ Naxan na a tunla dutun senbetaren gbelegbele xuiin bun, a tan fan gbelegbelema nen, a mi yabi soto.

¹⁴ Finmaseen na so muxun yii wundoni na xolon maxunbelima nen. Muxun na dimi bun seen ba suturani, na xolo gbeen nan janna.

¹⁵ Sewan na a ra tinxin muxun xa, kiti kenden na sa. Koni gbalon na a ra fe jaxi rabane xa.

¹⁶ Naxan na keli xaxilimayaan kiraan xon, na sa a matabun faxa muxune nan ye.

¹⁷ Mananmanantoon setareyaan kolonma nen.

Naxan na lu dalon nun jaxunna foxo ra, na mi finde nafulu kanna ra mume!

¹⁸ Muxu jaxin nun yanfantenna gbalon nan sotoma, tinxin muxun nun muxu fajine yi xunba na ma.

¹⁹ A fisa i dexo tonbonni, benun e nun jaxalan yenge gidin xolon xa dexo.

²⁰ Nafulu kenden nun ture fajin namaraxi fekolonne konne yi, koni xaxilitarena a gbeene birin donma nen.

²¹ Naxan na bira tinxinyaan nun hinanna foxo ra, na siimayaan nun tinxinna nun binyen sotoma nen.

²² Fekolonne noe kurugbane taan tonge nen, e yi e taan nabilinna yinna kala, e yigi saxi naxan yi.

²³ Naxan na a deen nun a falan suxu, na a niin nakantanma gbalon nan ma.

²⁴ Feene birin magele wasode yete yigboon yii. A feen birin ligama yanda gbeen nin.

²⁵ Muxu narixine waxon feene nan e faxama, amasoto e tondima wale.

²⁶ E kunfaxi e waxon seene xon waxatin birin, koni tinxin muxune kiin tiin fonisireyaan nin.

²⁷ Se haramuxin nan muxu jaxine saraxane ra. E na a ba bun kobina nde ma, e jaxu dangu na ra.

²⁸ Wule seren halagima nen, koni naxan a tuli matima ki fajni, na fala tixine luma nen habadan.

²⁹ Muxu jaxina a wekilen yitama a yetagin nan ma, koni muxu fajin sigati kiin nan a wekilen yitama.

³⁰ Fe kolonya mi na, xaxilimaya mi na, maxadi fala mi na naxan noe xele Alatala xili ma.

³¹ Yenge so soone yitonma nen lan yengen loxon ma, koni kisin fataxi Alatala nan na!

22

¹ Xili fajiyaan fisa nafulu gbeen xa, hinanna fisa gbetin nun xemaan xa.

² Nafulu kanna nun yiigelitoon birin lan, bayo Alatala nan e birin daxi.

³ Xaxilimaan na gbalon to fe, a luxunden fenma nen,

koni fe kolontarene dangun nen tun,
jaxankatan yi e soto.

4 Nafunla nun binyen nun siimayaan
sotoma
yete magodon nun Alatala yeeragaxun nan
xon.

5 Nanle nun luti ratixine nan muxu jaxine
kiraan xon,
koni naxan waxi a niin nakantan feni,
na a masigama a ra nen.

6 Dii joren ti kiraan xon naxan lanje a ma,
nayi hali a findi fonna ra, a mi kele a xon.

7 Nafulu kanna yiigelitoon yamarima,
doli kanna konyin nan doli tongon na.

8 Naxan na seen si tinxintareyani,
na taron sotoma nen se xaba waxatini,
amasoto a no soto dunganna kalama nen.

9 Muxu jenenige fajin barakan sotoma nen,
amasoto a baloni taxunma e nun sebetaren
tagi.

10 Magele tiin kedi,
sonxo sonxon fan janna nen,
e nun yengen nun kombina.

11 Baje fajin naxan ma,
fala fajina a de,
mangan xoyin nan na ra.

12 Fe kolonna Alatala nan yii,
koni a yanfanten falani fuma nen.

13 Muxu narixina falama nen, a naxa,
“Yatan tandeni, a n faxama nen kira yi!”

14 Yalunde jaxanle fala xuine findixi yili
tilinxin nan na,
Alatala xoloxi naxanye ma, ne sinma nen na
ra.

15 Xaxilitareyaan dii joren baje ni,
koni a na xuru bosaan na,
na a masigama a ra nen.

16 Naxan na senbetaren nawali
alogo a xa nafunla soto,
e nun naxan na nafulu kanna ki,
ne e yete yiigelima nen.

Fekolonne falane

17 I tuli mati, i fekolonne falane rame,
i xaxili lu n ma xaranna xon.

18 Amasoto a lan i yi e ramara i sondomeni,
e nama ba i de mumε,

19 alogo i xa i yigin sa Alatala yi.
N waxi i tan yeten xaran fe yi to.

20 N mi maxadi fala tonge saxan xan seboxi i
xa ba,
maxadine nun fe kolonna falane,

21 alogo i xa fe kendene nun jondi falane
kolon,
i yi i xe muxun yabi jondi falane ra?

22 I nama senbetaren nawali,
fanga to mi a ra,
i nama yiigelitoon jaxankata kitisadeni.

23 Amasoto Alatala e xun mayengen soma
nen,
a yi e yiigelitone niin ba.

24 I nama baje gbee kanna findi i xoyin na,
i nama bira yenge gidin foxo ra

25 alogo i nama a sigati kiin tongo,
i yi suxu luti ratixin na.

26 I nama de xuiin tongo muxu gbetena
donla fe ra,
i yete doko tolimani na ma.

27 Xa se mi i yii i naxan fiye,
e fa i tan nan ma sade bama i bun.

28 I nama boxon danna taxamaseri gemene
ba e funfuni
i benbane naxanye dxi xabu to mi na ra.

29 Muxun naxan fatan a wanla ra
na walima mangane nan fama,
a mi luye muxudine ye.

23

1 Xa e nun kuntigina nde doko ma e degedeni,
naxan i yetagi,
na rakoxi ki fajni.

2 Xa i fudi jaxu,
i yete suxu a xodeken na de!

3 I nama mila a donse fajine xon,
bayo yanfa so donseene nan ne ra.

4 I nama i yete raxadan nafunla foxo ra,
i xaxili ba na xon.

5 I nema fa i yeen ti nafunla ra
a bata jann!
Amasoto gabutene minima a ma nen,
a tujan, te kore alo singbinna.

6 I nama muxu yetagi yiforena balon don,
i nama kunfa a donse fajine xon.

7 Bayo i a lima nen,
a bata fena nde nata,
a naxa, “I dege, i min.”
Koni na mi a baje ni!

8 I naxan donxi,
i a baxunma nen,
i bono i ya fala fajine yi.

9 I nama fala ti xaxilitaren xa,
bayo i ya xaxilimaya falane bote mi a xa.

10 I nama boxon danna taxamaseri gemε
singene ba e funfuni.

I nama se ba kiri diine xene ra,
11 amasoto Ala fangan gbo e xunbadeni,

a e xun mayengen soma nen i xili ma.

12 I xaxinla rabi i xuru falane ma.
I tuli mati fekolon falane ra.

13 I nama diin nafutuxulu a xurun ma,
xa i a bənbə, a mi faxama.

14 I na diin xuru bosaa na,
i a niin nakisima nen sayaan ma.

15 N ma diina,
xa fekolonna lu i bəjəni,
nayi, n fan bəjəni səwama nen.

16 N səndəmə yetən jaxanma nen,
i na fala fajin ti.

17 I nama yulubitəne maxəxələn i bəjəni
koni gaxu Alatala yee ra waxatin birin yi.

18 Nayi, i yigin sətəma nen waxati famatəne
yi,
i mi yigitəge mume!

19 I tan n ma diina, i tuli mati,
i findi fekolonna ra,
i yi i bəjəni lu kira fajin xən.

20 I nama lu dələ minne yee,
e nun naxanye suben donma,
e a radangu ayi.

21 Amasətə fudimane nun dələ minne yiiige-
lima nen,
e tunna xələn yi marabenna ti e ma.

22 I tuli mati i baba ra,
a tan naxan i sətəxi.
I nama yo i nga ma a foriyani.

23 Nəndin nun fe kolonna nun xurun nun
xaxilimayaan fen,
i nama ne masara sese ra.

24 Tinxin muxun baba jaxanma nen,
dii fekolonna sətə muxun luma nen səwani.

25 Ala xa səwan fi i baba nun i nga ma,
i bari muxun yi jaxan!

26 N ma diina, i xaxili ti n na,
i yee ti n ma misaala ra.

27 Amasətə jaxalan yalunden muxun nabi-
rama nen
alo yili tilinxina,
muxu gbətəna jaxanla magaxu
alo xəjən naxurina.

28 A dəxəma nen muxune yee ra
alo mafu tiina.
A xeme wuyaxi findi yanfantenne ra.

29 Tərona nde xa?
Nimisana nde xa?
Matandine nde fəxə ra?
Mawugane nde xən?
Maxələde fufafune nde ma?
Nde yee gbeelixa?

30 Dələ minne nan na kiini,
naxanye sa dələ fajine fenma,
e xa e mato.

31 I nama i yee ti dələ to fajni gbeela ra,
a yiyalanxi igelengenna kui waxatin naxan
yi

godo xinla ma muxun kəe ra ki fajni.

32 Bayo na xanbi ra, a xələma i ra nen
alo sajin na muxun xin
a i gan alo koson xin dena.

33 I fe magaxuxine toma nen
i yi lu fala yifuxine tiye.

34 I xun magima i ra nen
alo muxun naxan saxi kunkin kui fəxə igen
tagi,

kunkin xuntagi yeteni.

35 I luma a fale nen, i naxa,

“E bata n garin,
anu a mi n xələxi!

E bata n mabənbə,

anu n mi fe kolonxi a yi!

N fa xulunma waxatin mundun yi?

Dələ xənla mən n ma!”

24

1 I nama mila muxu jaxine fe xən.

E ye lu xənla nama i suxu.

2 Amasətə e gbalo feen nan yitənma e bəjəni,
fe jaxin nan minima e de.

3 Banxin tima fe kolonna nan xən,
a sabatima xaxinla nan xən.

4 Banxin nafema herisige kəndene nun se
fajine ra
fe kolonna sabun nin.

5 Fe kolonne sənben gbo han!

Kolonna muxun naxan yi,
na fangan xun masama nen.

6 Amasətə fə muxun xa a miri ki fajni
benun a xa mini yenge sodeni.

Nəon sətəma maxadi muxu wuyaxi nan
baraka yi.

7 Xaxilimayaan gbo xaxilitaren ma,
a mi falan tiye taan fonne malanni.

8 Naxan fe jaxini tənma,

na xilima nen a kətə jaxin kanna.

9 Xaxilitareyana miriyane findixi yulubin
nan na.

Magele tiin najaxuma nen muxune tagi.

10 Xa wəkilen jan i yi gbalon ləxəni,
sese mi i fangan na.

11 Muxune xunba naxanye xalima e fax-
adeni,

i yi muxune rakisi naxanye faxamatə a ra.

12 Xa i a fala, i naxa,

“Nxu mi yi a kolon,”

naxan bəjəne fəsəfəsəma,

na mi nəndin kolonye ba?

Naxan i niin kantanma,

na mi a kolon ba?

13 N ma diina,
kumina nde kon bayo a fan.
Kumi dengben jaxun i de.
14 Fe kolonna fan na kii nin i niin xa.
Xa i a soto,
i herin sotoma nen yeen na,
i mi yigitegema.

15 Muxu jaxine,
e nama daxo muxune yeen ra
e suxu xinla ma tinxin muxun konni,
e fu a daxonen ma.
16 Bayo tinxin muxun nae bire nen daxona
ma solofere
a man yi keli.
Koni muxu jaxine birama nen gbaloni ke-
den na.

17 I nama jaxan xa i yaxun bira.
Xa a dagalanje ayi,
i nama sewa i baje ni
18 alogo Alatala nama na to,
na yi rajaxu a ma,
a yi ba xoloxi i yaxun ma.

19 I nama xolo muxu jaxine fe ra,
i nama mila e seene xon.
20 Amasoto fe jaxi rabaan mi herin lima a yeen
ra.
Muxu jaxine lenpun tuma nen.

21 N ma diina, gaxu Alatala yeen ra
e nun mangana,
i nama lu muxu murutexine ye.
22 Amasoto e toron kelima nen sanja ma
kedenni.
Nde nae a kolonne
Ala nun mangan halagin naxan nagidima?

Fekolonne fala gbetene

23 Fekolonne man ito nan falaxi:
A mi lan muxune xa rafisa e bode xa kiti
sadeni.
24 Naxan na a fala muxu jaxin ma,
a naxa, "I tinxin,"
yamaan nan na kanna dangama,
siyane yi xolo a xili ma.
25 Koni naxan na muxu jaxin yalagi,
na lanxi.
Duba gbeen nan na kanna xa.

26 Yabi tinxinxin jaxun
alo marafan sunbuna.

27 I ya wanle rakamali tanden ma,
i yi i ya xene yiton,
na xanbi ra i fa i ya banxin ti.

28 I nama i adamadi boden torogge,
i wulen nan sama a xun ma ba?
29 I nama a fala, i naxa,
"A to bata a liga n na,
n fan xa a jaxon liga a ra,
n muxun birin saren fima a wanla nan na."

30 N dangu nen muxu narixina nde a xeen
dexon ma,
xaxilitarena nde nakoyirena.
31 Xalone bata yi mini yirena ngaani,
sexe jaxine yi xeen birin ma,
a geme sansanna bata yi bira.
32 N to na to,
n yi a rakorosi,
n yi na feen sa n baje ni,
n yi xurun soto.
33 I na i sa,
yeriyerinna yi dangu i ma ndedi,
i xi ndedi,
i yi i yiine filin e bode ma ndedi,
34 yiigelitayaan yi baga i ma
alo mafu tiina,
e nun setareyana alo mujadana.

25

Sulemani a sanda gbetene

1 Sulemani a sanda gbetene nan itoe ra,
Yuda Mangan Xesekiyaa muxune naxanye
sebexi.

2 Alaa binyen findixi feene luxunna nan na,
mangane binyen yi findi feene ye fenna ra.

3 Koren mateen nun boxon tilinna nun man-
gane kui feene,
muxun mi nae ne sese fese fese.

4 Xa i wure gbeti fixen gbiin ba,
xabun nae goron tofajin nafale nen.

5 Xa i muxu jaxine ba mangan nabilinni,
a mangayaan sabatima nen tinxinna xon.

6 I nama i yete yigbo mangan yetagi,
i nama ti muxu gbeene tideni.

7 Amasoto a fisa mangan xa a fala i xa,
a naxa, "Te be n fema,"
benun a xa i rayagi kuntigina nde yetagi
i yeen naxan na.

8 I nama mafura i mawuge muxun fari kiti-
sadeni.

I nanse lige donxen na,
xa a yoon soto i ma.

9 Yoon fen i adamadi boden xun ma kiti-
sadeni,
koni i nama muxu gbetena wundo feen
makenen

10 alogo naxan na a me,
na nama i konbi,
i yi xili jaxin soto habadan.

11 Xema sawurane nun gbeti se tofajine,
ne fan alo fala fajina.

12 Fekolonne maxadi xuiin luxi nen
a rame muxun xa
alo tunla soon xema daxin tunla ra
hanma maxidi seen xema daxina a ma.

13 Xera tinxinxina a xe muxun nii yifanma a ma nen
alo foye fajina se xaba waxatini.

14 Naxan na a yete matxo a finma seene fe ra
anu a mi muxun kima,
na luxi nen alo kundaan nun foyen
naxanye mi tulen nafama.

15 Muxu dijaxin noe kitisaan mabandunne nen.
Fala jaxumene fan noe xonna kale nen.

16 Xa i kumin to,
naxan i luge, na nan don,
alogo i nama a radangu ayi,
i yi a baxun.
17 I nama lu sigi i bodena banxini ye ye,
alogo i ya fe nama xoli ba a ra,
a i rajaxu.

18 Muxun naxan wulen sama a adamadi boden xun ma,
na luxi nen alo silanfanna nun gbelemen
nun xalimakuli jae ralemunxina.

19 I mi i yigin se yanfantenni toro waxatini,
alo jin xolen nun san kalaxina.

20 I na sigin sa muxu sunuxin yetagi,
na xolon luxi nen
alo i na domaan ba muxun ma xunbenli,
hanma i muluxunna sa furen de.

21 Xa kamena i yaxun ma,
donseen so a yii.
Xa min xonla a ma,
igen so a yii,
22 bayo na luma a xa nen
alo i tee wolonne nan malanma a xunna ma,
Alatala nan i saranma.

23 Foyen naxan kelima sogeteden komenna ma,
na tulen nafama nen.
Yanfa falane fan muxun yetagini xoloma.

24 A fisa i lu banxin fari ma dogodogoni,
benun e nun jaxalan yenge gidin xa lu banxini.

25 Xibaru fajin na keli yamana gbete yi,
na jaxun alo ige xunbenla muxu xadanxin xa.

26 Tinxin muxun naxan gaxun muxu jaxin ye ra
na yifu nen alo tigin dunduxina
hanma xojin ige loxina.

27 A mi lan i yi kumi gbeen kon.
I na binyen fan fen i yete xa,
binye mi na ra.

28 Muxun naxan mi a yete suxuma,
na kanna mi noe a yete xun mafale
alo taan naxan nabilin yinna bata bira.

26

Xaxilitarene fe

1 Xunbenla mi fama kuye wolon waxatini.
Tulen mi fama soge furen na.
Na ma, xaxilitaren fan mi lan a binyen soto.

2 Xa muxun danga xun mi na
danga tixin fulama nen a ra
alo tuntunne na e futuxulu,
alo debelenne na tугan.

3 Bosaan lan soon ma,
lutin fan lan sofanla ma,
xaxilitaren fan bonbe nen
alogo a xa xuru.

4 I nama xaxilitaren yabi a xaxilitareyani
alogo i nama lu alo a tan.

5 Xaxilitaren yabi a xaxilitareyana fe ra
alogo a nama a yete yate fekolonna ra.

6 Muxun na xaxilitaren nasiga xerayaan na
kalan na a ra
alo i na i sanna sege a ra
hanma i se xolen min.

7 Sandan tona mi xaxilitaren ma,
alo fanga to mi lebutenna sanne ra.

8 I na binyen fi xaxilitaren ma,
na luxi nen
alo i na gemen maxidi lantanna kui a woli-
deni.

9 Xaxilitarena sandan xolon nen
alo wudi jali kanna dolob minna yii.

10 Naxan na xaxilitaren ti wanla ra
hanma dangu muxuna,
na kanna kalan nan tima
alo muxun naxan xalimakunla wolima a
xunna yi.

11 Baren xetema a baxunna ma.
Xaxilitaren fan xetema a xaxilitareyana ma.

12 I na muxun to naxan a yete yatexi
fekolonna ra,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

13 Muxu narixina a falama nen, a naxa,
“Yatan kiraan xon, yata xajen taani!”

14 Banxin deen nabima,
a ragalima.
Muxu narixin fan luma a maxete a sadeni na
kii nin.

15 Muxu narixina a yiin sinma donse
goronna kui nɛn,
koni a tagan a rasoe a de.

16 Muxu narixina a yete yatema fekolonna ra
dangu xaxilima solofere ra
naxanye yabi faji tima.

17 Dangu muxun na sunbu muxu gbetene
yengen na,
na luxi nɛn alo muxun na baren tunle suxu.

18 Daxun naxan teen nun xalimakunle
wolima faxa ti xinla ma,

19 na luxi nɛn
alo muxun naxan wulen falama a boden xa,
a fa a fala, a naxa,
“N yi sabaan nan na.”

20 Yegen na jan,
teen tuun nɛn.
Muxu mafalan na dan,
yengene fan yi xunbeli.

21 Nafigin yengen nagboma ayi nɛn
alo tigena tee wolonna fari,
alo yegen teen de.

22 Nafigina falane luxi nɛn
alo donse jaxumen
naxan godon muxun kui.

23 Muxun naxan de jaxun,
a bojen jaxu,
na luxi nɛn
alo wure gbeti kobin naxulunxin na so fejen
ma.

24 Xonnantenna a kejaan luxunma a falane
nan xɔn

koni yanfantenyaan nan a bojeni.

25 Xa a fala fajin ti, i nama la a ra,
bayo fe haramuxi solofere nan a bojeni.

26 A koten noe a xonnantenyaan luxunje nɛn
koni a fe jaxin makenenna nɛn yamani.

27 Yaxu yinla ge muxun nan sinma a kui.
Gemen xetema a makutukutu muxun nan
kanke.

28 Wule falan muxune nan najaxuma
a naxanye toroma.
Wulen matxo falane kalan nan tima.

27

1 I nama i yete matxo tila yi,
amasoto i mi a kolon
naxan sa ligama na loxoni.

2 Muxune xa i tantun,
koni i tan nama a fala.
Na lan muxu gbeta ma,
koni a mi lan i tan de.

3 Gemen binya,
memensinna rabinya,
koni xaxilitarena tandi falan dangu ne ra.

4 Xolon jaxu,
boje teen magaxu,
koni nde noe tiye xoxolonna senben yee ra?

5 A fisa muxun sonna xa fala a xa kenenni,
benun xanuntenyaan xa lu luxunxi.

6 I noe le i xoyina fala xolene ra nɛn,
koni i yaxuna i masunbama nɛn han!

7 Naxan lugoxi,
na nan a mema kumin na,
koni hali naxan xolo,
na jaxun kametoon de.

8 Xemen naxan a mema a konna ra,
na luxi nɛn
alo xoliin na a me a teen na.

9 Latikonna nun wusulanna muxun
bojen nan nasewama,
i xoyina fanna dangu i yete miriyane ra.

10 I nama i xoyin nabegin,
hanma i baba xoyina.
I nama siga i ngaxakedenna fema gbalo
waxatini,
i doko boden fisa i ngaxakeden makuyen xa.

11 N ma diina, findi fekolonna ra,
i n bojen nasewa.
Nayi, naxan na n nayagi,
n noe na yabe nɛn.

12 Xaxilimaan na gbalon to fe,
a luxunden fenma nɛn,
koni fe kolontarene dangun nɛn tun,
jaxankatan yi e soto.

13 Naxan na donla tongo i yii muxu gbeta xa,
a mi naxan kolon,
na kanna domain tongo a joxoni.
Tolimaan maxodin a ma,
xa a raba bojen nan xa.

14 Duban xui yitexin na xoton xotanni,
na yatema dangan nan na.

15 Naxanla a yenge xunxurine luxi nɛn
alo tule igen na lu dindinje banxini.

16 A ramaran naxolo alo foyena,
alo muxun na turen sa a yiin kui.

17 Wuren nan wuren nalemunma,
muxun nan muxuni tonma.

18 Wudi binla masuxu muxun nan a bogin
donma.
Naxan na a kanna masuxu,
na binyama nɛn.

19 Muxuna a yete yetagin nininna nan toma igeni.

Muxun bojen fan a yete kejaan nan yitama.

20 Laxira nun yahannama mi wasama.

Muxun yeene fan mi noe wasa.

21 Gbetin nun xemaan nasensenma sulun teeni,*

koni muxun kejaan feseesema a tantun kiin nan xon.

22 Hali i xaxilitaren din wunla kui

se kesene tagi wulin diin na,

a mi be a xaxilitareyani.

23 I ya xuruseene kolon ki faji,

i yi i noxo lu i ya xuruse kurune xon,

24 amasoto nafunla mi luma habadan,

mangayaan mi marama i ya denbayaan xa

mayixeten nun mayixeteni.

25 I na sexene lanfun,

i yi e ramara xuruseene xa,

sexene nen mon yi mini,

i geya ma sexene malan xuruseene balon na,

26 nayi, yexene xabene findima i ya dugine

ra nen,

kontonne yi findi gbetin na i xeen sarama naxan na.

27 Siine nonon yi gbo ayi, a i wasa,

a findi i ya denbayaan balon na

e nun i ya walike jaxanle.

28

1 Muxu jaxina a gima nen

hali muxe mi a foxo ra,

koni tinxin muxun tan susu

alo yata senbemana.

2 Xa yamanan dugurenne murute,

kuntigine wuyama ayi nen na yi.

Koni manga xaxilimaan naxan fe kolon,

na a ligama nen yamaan yi e raxara.

3 Yigelitxon naxan senbetarene jaxankatama

na luxi nen

alo kala ti tulen naxan mi balo luma na.

4 Naxanye sariyan bejinma

ne muxu jaxine nan tantunma,

koni naxanye sariyan suxuma

ne xoloma nen e ma.

5 Muxu jaxine mi kiti kenden kolon

koni naxanye Alatala fenma

ne a birin famuma.

6 Yigelitxon naxan sigan tiin tinxinni,

na fisa nafulu kanna xa

naxan kira yifuxin xon.

7 Naxan na sariyan suxu,

dii xaxilimaan nan na ra,

koni naxan na lu fuyantenne ye,

na fama yagin nan na a baba ma.

8 Naxan na dahamu gbeti donla tonogbeene xon

na a malanma muxu gbeten nan xa

naxan hinanma senbetarene ra.

9 Xa muxuna nde a tunla ba sariyan na

alogo a nama a me,

hali a na sali,

na yeteen haramuxi.

10 Naxan na muxu fajine xali kira jaxin xon,

na biran yinla nan na a naxan gexi.

Koni fe mi naxan na,

na herin nan sotoma a keen na.

11 Nafulu kanna a mirixi nen a fe kolon,

koni yigelito xaxilimana a kejaan nakorosima nen.

12 Tinxin muxune na nonon soto,

binye gbeen na a ra,

koni xa muxu jaxine keli,

birin a luxunma nen.

13 Naxan na a hakene luxun,

na mi herin sotoma.

Koni naxan na a ti e ra,

a xete e foxo ra

Ala kininkininma na ma nen.

14 Sewan na kanna xa

naxan gaxun Ala yee ra,

koni naxan na a bojeni xodoxo

na birama toroni.

15 Yatan naxan wurundunma

e nun kanko gbeen naxan fonma muxun

ma,

na luxi nen

alo muxu jaxina yama senbetaren xun na.

16 Manga xaxilitaren tinxintare wanle wuya.

Koni herisigen naxan sotoxi wulen xon,

na rajaxu naxan ma,

na siimayaan xunkuyama ayi nen.

17 Faxe ti goronna muxun naxan xun ma,

na a gima nen han a sa a gaburun li.

Muxu yo nama a rati!

18 Naxan na sigan ti fetareyani,

na kisima nen.

Koni naxan na tinxintareyaan liga,

a kira firinna suxu

na birama nen na nde kedenna xon.

* 27:21: **Sulun teen** mon falama yirena nde yi fa fala "**Furu teen**."

19 Naxan na a bəxən nawali,
na lugoma nən.
Koni naxan na bira fe fuune fəxə ra,
na wasama yiigelitəyaan nan na.

20 Lannaya muxun wasaxi barakan nan na.
Koni naxan kunfahi bannayaan xən,
na saranma nən na feen na.

21 A mi lan i muxune rafisa e bode xa,
anu, muxun haken sətəma buru dungin xən.

22 Naxan kuma,
na kunfahi bannayaan nan xən,
a mi a kolon a tərən nan fama a ma.

23 Naxan na muxun sənna fala a xa,
na rafanma nən na kanna ma nən dənxeən na
dangu muxun na
naxan a matəxəma wuleni.

24 Naxan na a baba nun a nga muja,
a yi a fala, a naxa,
“Fe jaxi mi na ra,”
na findixi halagi tiin fəxərabiran nan na.

25 Naxan a yete yigboma,
na yengene nan nakelima.
Koni naxan na a yigin sa Alatala yi,
na sabatima nən.

26 Naxan na a yigi sa a yete xaxinli
xaxilitaren nan na ra.
Koni naxan sigan tima fe kolonni,
na kisima nən.

27 Naxan yiigelitəne kima,
sese mi dase na ma.
Koni naxan na a yeən naxi e ma,
na danga gbeen nan sətəma.

28 Xa muxu jaxine keli,
birin a luxunma nən.
Koni xa e halagi,
tinxin muxune nan wuyama ayi.

29

1 Muxun naxan tondin maxadi xuine suxe,
na halagima nən mafurən,
a mi yelanje.

2 Xa tinxin muxune wuya,
yamaan sɛwama nən.
Xa muxu jaxine nən sətə,
yamaan wugama nən.

3 Fe kolonna rafan muxun naxan ma
na a baba rasɛwama nən.
Koni naxan biraxi yalundene fəxə ra,
na bənəma nən a sətə seene yi.

4 Mangana a yamanan nasabatima kiti
kəndən nan xən,

koni naxan dimi yi seene rasuxuma mayi-
funi,
na a kalama nən.

5 Naxan na a adamadi boden matəxə wu-
leni,
na lutin nan natima a sanna bun.

6 Muxu jaxina matandine findixi luti
ratixin nan na a xa,
koni tinxin muxuna a sɛwa xuini tema nən.

7 Tinxin muxun sənɛɛtarene xun mayenge
kitine kolon.
Koni muxu jaxin mi na xaxinla sətəma.

8 Magele tiine taani maxama nən,
koni fekolonne xələn nan naxunbelima.

9 Fekolonna nun xaxilitaren na so kitini,
xa a xələ hanma xa a gele,
a mi xaxili sa sətəma.

10 Səntaren mi rafan faxa tiin ma,
koni muxu fajine səntaren niin nakan-
tanma nən.

11 Xaxilitarena kui feene birin falama nən,
koni fekolonna tan e ramarama nən.

12 Mangan na a tuli mati wule falane ra,
a kuntigine birin findima muxu jaxine nan
na.

13 Yiigelitəən nun jaxankata tiin
naralan fe kedenna ma,
Alatala nan e firinna birin yeene rabima.

14 Mangan naxan sənɛɛtarene makitin lan-
nayani,
na mangayaan luma sabatə nən han
habadan.

15 Bosaan nun maxadi falane nan fe
kolonna fima diin ma
koni diin naxan luxi a yete ma,
na a nga rayagima nən.

16 Muxu jaxine na wuya ayi,
haken nan gboma ayi.
Koni tinxin muxune ne biraden toma nən.

17 I na i ya diin xuru,
a bəje xunbenla fima i ma nən,
a nii yifanna fi i ma.

18 Xa Alaa fe mi makenen yamaan xa,
e mi fa danma fe yo ra.
Sɛwan na kanna xa naxan na sariyan suxu!

19 Konyin mi maxadima falane gbansanna
ra,
bayo hali a me, a mi a suxe.

20 I na muxun to naxan falan tima

benun a xa a miri,
yigin xaxilitaren ma dangu na kanna ra.

21 Naxan na fan a walikεεn na ɲaxi ra a dii
ɲɔɾɛyani,
donxεn na a sa findima finsiriwanla nan na.

22 Bɔɲɛ gbee kanna yεngεn nan nakelima.
Xɔɔden hakene nan nagboma ayi.

23 Muxuna a wasona a biran yagin nin.
Koni muxu xuruxin binyen nan sɔtɔma.

24 Muɲaden na a seene yitaxun
e nun muxun naxan na,
na niin mi rafan a ma.
Na kanna rakɔɔloma nεn dangan xɔn ma,
koni a mi a fe mayite.

25 Adamadiin yεεragaxun findixi luti ratixin
nan na,
koni naxan na a yigi sa Alatala yi,
na ratangama nεn.

26 Muxu wuyaxi kiraan fenma siga mangan
fema.
Koni muxun kiti kεnden sɔtɔma Alatala nan
yii.

27 Tinxintarene raɲaxu tinxin muxune ma,
muxu faɲine raɲaxu muxu ɲaxine ma.

30

Aguri a sandane

1 Yake a dii xεmεna Aguri a waliyiya falane.

A fala nεn Itiyeli nun Yukala xa, a naxa:

2 Xaxilitaren nan n na
dangu muxun birin na.
Adamadi xaxili mi n ma.

3 N mi fe kolonna sɔtɔxi,
n mi Ala Sariɲanxina kolonna sɔtɔxi.

4 Nde texi kore xɔnna ma,
a mɔn yi godo?
Nde foyen malanxi a yiine kui?
Nde igen naxudu a domani?
Nde bɔxɔn danne birin nafalaxi?
A xili di, a diin fan xili di?
I na kolon ba?

5 Alaa falane birin sariɲan.
Naxanye e luxunma a yi,
a ne ye masansanma nεn.

6 I nama sese sa a falane fari
alogo a nama i maxadi,
i yi kolon wule falan na.

7 N fe firin nan maxɔdinma i ma, Ala.
I nama tondi e ma n xa,
benun n xa faxa!

8 Fuyantenyaa nun wulen masiga n na.

I nama bannayaan fi n ma hanma yi-
igelitɔyana,
fɔ n mako donseen naxan ma
9 alogo n nama lugo ɲaxi ra,
n na n mε i ra
n yi a fala, n naxa, “Nde Alatala ra?”
Hanma n findi yiigelitɔɔn na,
n yi muɲan ti,
n yi n ma Ala xili kala.

10 I nama walikε mafala a kanna xa
alogo a nama i danga,
a hakεn yi lu i ma.

11 Muxuna ndee na
naxanye e baba dangama,
naxanye mi dubama e nga xa,
12 naxanye sariɲan e yete yεε ra yi
anu, e xɔsin mi baxi e ma
13 naxanye yεε rawaso
e muxune matoma yete yigboni,
14 naxanye ɲinne luxi alo silanfanne
e gbεgbene maxɔɔn tima alo filene,
alogo e xa yiigelitone raxɔri bɔxɔn fari
e tɔrɔ muxune ɲan adamadiine ye.

15 Dii firin yi nusun yii
naxanye yi a falama tun,
e naxa, “N ki! N ki!”

Se saxan nan na
naxanye mi wasama mumε,
han se naanin naxanye mi a fale,
e naxa, “Na lan.”

16 E tan ni i ra:
Laxira nun gbantan nun
bɔxɔn naxan mi wasama igen na,
e nun tεεn naxan mi a falan mumε,
a naxa, “Na lan.”

17 Muxun naxan yεε yoma a baba ma,
naxan tondima a nga xuiin suxe,
xude xɔn xaxane a yεεne gema nεn a kui,
dugane yi e don.

18 Se saxan na
naxanye dangu n na,
han naanin
n mi naxanye famuxi.
19 E tan ni i ra:
Singbinna kirana kore,
sarɲina kirana gεmεn fari,
kunkina kirana fɔxɔ igen xun ma,
e nun banxulanna kirana sungutunna
konni.

20 Naxalan yalunden keɲaan ni ito ra:
A na a dege,
a a deen nasugusugu,
a yi a fala, a naxa,
“N mi sese ligaxi a ɲaxin na.”

21 Bɔxɔn xuruxurunma se saxan bun,

han naanin a mi tiye naxan bun.

²² E tan ni i ra:

Konyin na findi mangan na,
kɔmɔn na lugo donseen na,
²³ ɲaxalan ɲaɲaxuxin na futu,
e nun konyi gilɛn na a kanna keɛn tongo.

²⁴ Sube naanin xurun bɔxɔn ma
koni e tan nan fekolonna sɔtɔxi:

²⁵ Dondonle fanga mi na,
koni e e donseen namarama a waxatini.

²⁶ Fanye ra siine senbe mi na,
koni e sodene rafalaxi gemene nin.

²⁷ Manga mi tuguminne xun na,
koni e birin minima e gali ye ma.

²⁸ Dangene suxe nen yiin na,
koni e toma manga banxine kui.

²⁹ Se saxan na naxanye rayabu,
han naanin naxanye sigati kiin tofan.

³⁰ Yatana, susulaan subene tagi,
naxan mi a gima muxu yo bun,

³¹ donton kanbaxina, hanma kɔtɔna,
e nun mangana a ganli.

³² Xa i bata i yete yigbo xaxilitareyani,
xa i bata kɔtɛni tɔn,
nayi, i deɛn suxu.

³³ Amasɔtɔ muxun na nɔnɔn naxi,
na nan findin fenɛn na,
i na muxun ɲɛɛn din,
wunla nan minima,
i mɔn na xɔlɔn nakeli,
na ɲaɲanma yengɛn nan ma.

31

Manga Lemuyɛli a sandane

¹ Manga Lemuyɛli a sandane. A nga a
xaran waliyiya falan naxanye ma.

² N ma diina,
n nanse falama i xa?

N nanse falama i xa,
n diin naxan barixi,
n naxan sɔtɔxi Ala barakani?

³ I nama i senbe lu ɲaxanle yii.
I fangan nama ɲan ne fɔxɔ ra
naxanye mangane ralɔma ayi.

⁴ I tan Lemuyɛli,
a mi daxa mangane xa,
a mi daxa mangane yi manpaan min,
kuntigine mi lan e bira dɔlɔn fɔxɔ ra
⁵ alogo e minxin nama ɲinan tɔnne xɔn,
e fa muxu ɲaxankataxine yanfa kitini.

⁶ E dɔlɔn lu na muxune xa
naxanye halagima,
naxanye niin nafexi xɔlɛn na,
ɛ manpaan lu ne xa.

⁷ Ne na e min,
e ɲinanma e yiigelitɔyaan xɔn nɛn,
e tɔrɔyaan mi fa rabirama e ma.

⁸ Detarene xun mafala,
i muxu naxine birin mali e kitine yi.

⁹ I falan ti, i kitin sa tinxinni,
i yiigelitɔne nun tɔrɔ muxune xun mayɛngɛ
kitini.

ɲaxalan faɲina

¹⁰ Nde nɔɛ ɲaxalan faɲin sɔte?
A tɔnɔn dangu bɔxɔ bun nafunle ra.

¹¹ A xɛmɛn xaxili tixi a tan nan na,
a munanfanna mi ɲaɲɲɛ mume!

¹² A fe faɲin nan ligama a xa,
a ɲaxin mi a ra,
a siin sogen birin yi.

¹³ A yeɛɛɛ xabe garin nun geɛɛ futu garin nan
fenma

a e rafala dugin na sewani.

¹⁴ A faan balon na nen sa keli wulani
alo yulaya kunkine.

¹⁵ A kurunma nen subaxa,
a kudɛn so a denbayaan xa,
a fa a walike ɲaxanle ti e wanle ra.

¹⁶ A na miri xɛɛna nde ma, a yi a sɔtɔ,
a nakɔɔn sa a tɔnɔ sɔtɔxine gbetin na.

¹⁷ A wanle de suxuma tunnafanna nin.
A wali a yiin na senbeni.

¹⁸ A a kolon a feene sonɔyama nen,
a lenpun mi tuma kɔɛɛn na.

¹⁹ A geɛɛn wurundun a yiin na,
a geɛɛn sɔxɔn dugin na.

²⁰ A yiine dɔxɔn yiigelitɔne bun.
A yiin ti tɔrɔ muxune xa.

²¹ A mi gaxun xunbenla fe ra a denbayaan
xa,

amasɔtɔ e birin maraberi baxi dugi faɲin
nan na.

²² A bitinganne rafalama,
a maraberi baxi taa dugine nun dugi
mamiloɲine nan na.

²³ A xɛmɛn yatɛxi fonne malanni,
a dɔxɔma taan fonne ye.

²⁴ A taa dugi domane rafalama,
a e mati,

a tagi xidine rafala yulane xa.

²⁵ Senben nun binyena a ma
alo domana.

A na a miri waxati famatɔne ma,
a gele.

²⁶ A falan tima fe kolonna nin,
a muxune xaran hinan falane ma.

²⁷ A yengi dɔxi a denbayana feene xɔn,
a mi narin kolon.

²⁸ A diine kelima nen,
e a fala a ma a dubadena.

A xɛmɛn fan yi keli,
a yi a tantun,

²⁹ a naxa, "Kɛwali faɲin ɲaxalan wuyaxi yi,
koni i tan, i dangu e birin na."

³⁰ Marayabun yanfan tima,
tofanna danguma,
koni ɲaxanla naxan gaxuma Alatala yeɛ ra
na nan lan a tantun.

³¹ E saranna so a yii,
a wanle xa findi a tantun xunna ra taani.

Karamoxona Mangana Fe Kolon Falane

Kitabun yireni ito mi a sebe muxun xinla falaxi koni a findixi Muluku Sulemani nan na fata a falatide singen na. A sebe muxun katama a xa adamadiine dunuɗa yi gidin bunna feseɗese. A falama, a dunuɗa fe wuyaxi findixi fe fufafune nan na. A yelinxina dunuɗa feene feseɗese, a yi a falani so, a naxa, “Gaxu Ala yee ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbengbenna na nan na.” (Karamoxon 12.13)

Dunuɗa feene luxi nen fuu

¹ Karamoxona falane nan itoe ra, Dawudaa dii xemen naxan findixi mangan na Yerusalen yi.

² N tan karamoxo naxa:

Fe fuune fe fuune fari,
fe fuyanne konin, e birin fe fuu!

³ Muxun wanla naxan birin nabama dunuɗa yi,

na tonon nanse ra a ma?

⁴ Mayixetena nde danguma,
mayixetena nde barima,
koni boxo xonna tan a kiini han habadan!

⁵ Sogen tema, a godoma,
a mon yi a mafura xete a tedeni.

⁶ Foyen sigama yifanna ma,
a xetema komenna ma,

a firifirima, a firifiri
han a mon yi xete a kelidene.

⁷ Baa igene birin sa sinma foxo igen nan ma,
koni foxo igen mi rafema mumel!

Igene mon luma xete e kelidene yi xude xunne yi.

⁸ Feene birin muxun xadanma
han a mi noe a fale!

Yeen mi wasama toon tiye,
tunla mi wasama fe ramedeni.

⁹ Naxan yi na nun,
na nan mon na,
naxan bata yi liga,
na nan mon ligama,
fefe nene mi na dunuɗa yi.

¹⁰ Muxune a falama sena nde ma,
fa fala, “A mato, a nenen na a ra!”

Anu, na yi na nun,
xabu benun en xa da.

¹¹ Ninan tima nen fe danguxine xon.
Hali fe famatone jinanma muxune ra nen
naxanye barima e xanbi waxati famatone
yi.

Karamoxona xaxilimayana

¹² N tan, karamoxona, n bata findi Isirayila Mangan na Yerusalen yi.

¹³ N bata a ragidi n boɗeni, n xa feene birin feseɗese, n yi e rakorosi n ma fekolonna xon

feen naxanye birin ligama dunuɗa yi. Ala bata adamadiine ti jaxankata wanla nan na!

¹⁴ Feen naxanye ligama dunuɗa yi, n bata ne birin to, e birin findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁵ Naxan dalinxi na mi noe ratinxinjie.

Naxan dasaxi, na mi noe yate.

¹⁶ N yi a fala n yete ma, n naxa, “N tan bata fekolon gbeen soto dangu muxun bonne birin na naxanye bata yi mangayaan liga n yee ra Yerusalen yi. N bata xaxilimayaan nun fekolonna gbege famu.”

¹⁷ N kataxi nen n xa fekolonna famu, e nun xaxilitareyaan nun daxuyana. Koni n yi a kolon, na fan birin luxi nen alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ Bayo, fekolonna gbegeen fama xamina nan na, xaxinla nema gboma ayi, boɗe raforen fan gboma ayi.

2

Fatin nafan feene luxi nen fuyan

¹ N yi a fala n yete ma, n naxa, “En siga, n xa sa a mato xa jaxaraxan fan.” Koni hali na fan findixi fe fuun nan na.

² N yi a fala, n naxa, “Daxuyaan nan gele ma feene ra, jaxaraxan tonon nanse ra?”

³ N yi a ragidi n boɗeni, a n xa n yete rasewa dolon minna nin, n yi n sobe so xaxilitareyaan ma, anu n yi matoon nan tima fekolonna xon, han n yi a kolon xa na nan fan adamadiin na, a na liga a siimayani dunuɗa yi.

⁴ N bata wali gbeene ke. N banxine ti nen n yete xa, n manpa bili nakone si,

⁵ n yi nakone nun langane yiton, n yi wudi bogilaan sifan birin si e yi.

⁶ N bata ige ramaradene rafala alogo n xa n ma wudidine ige sa nakoni.

⁷ N konyi xemene nun konyi gilene soto nen, e diine bari n konni. Xuruse xungbeen nun a xunxurin fan yi n yii dangu muxune birin na naxanye yi n yee ra Yerusalen yi.

⁸ N gbetin nun xemaan gbege ramara nen n yete xa, e nun mangane nun yamanane nafulu kendene. Yeli xemene nun yeli gilene yi n yii. N mon yi xemene rafan fe kendon soto, jaxalan wuyaxi.

⁹ N findi nen muxu gbeen na dangu muxune birin na, naxanye bata yi dangu n yee ra Yerusalen yi. Anu, n yi matoon nan tima n ma fekolonna xon.

¹⁰ N yeen kunfa sese xon, n mi tagan na sote. N mi n me n waxon fe yo ra, bayo n ma wanle birin yi n boɗen nasewama, na nan yi findixi n saranna ra n ma wanle birin yi.

¹¹ Anu, na xanbi ra, n yi n miri n wali xonne birin ma, e nun n tonon naxan soto e kendeni, n yi a to fa fala a birin findixi

fe fuun nan na, alo muxun na kata foyen sagatandeni, e tɔnɔ yo mi luma dunuɲa yi.

Fekolonna nun xaxilitareyaan fan luxi nen fuyan

¹² Nayi, n yi wa fekolonna famu feni, e nun daxuyaan nun xaxilitareyana. Muxun naxan findima mangan na n ɲɔxɔni, na nɔɛ nanse lige? Fɔ naxan bata yi liga nun.

¹³ N yi a to fa fala fekolonna fisa xaxilitareyaan xa, alo kenenna to fisa dimin xa.

¹⁴ Amasɔtɔ xaxilimaan yeen na alogo a xa seen to, koni xaxilitaren tan sigan tiin dimin nin. Anu, n tan a kolon yati, a maraɲan kii kedenna nan e firinna birin mamɛma.

¹⁵ N yi a fala n yete ma, n naxa, “Xa xaxilitaren naɲan kiin nan n fan mamɛma, nayi, na tɔnɔn nanse ra, xa n findi fekolonna ra?” N yi a fala n yete ma, n naxa, “Na fan findixi fe fuun nan na.”

¹⁶ Bayo muxune ɲinanma xaxilima danguxin xɔn sinma alo xaxilitarena. Fanni lɔxɔne danguma, ɲinan tima a xɔn. Xaxilimaan faxama nen alo xaxilitarena!

¹⁷ Nayi, dunuɲa yi gidin yi raɲaxu n ma, bayo tɔɔyaan nan adamadiine wanla ra e naxan birin ligama dunuɲa ito yi. Fe fuun nan a birin na, alo muxun na kata foyen sagatandeni.

¹⁸ N ma wanle birin yi raɲaxu n ma n naxanye kexi dunuɲa yi, bayo fɔ n xa e tɔnɔn lu n xanbi ra muxun yii.

¹⁹ Nde a kolon xa na kanna finde xaxilimaan na hanma xaxilitarena? Anu, n naxan birin sɔtɔxi dunuɲa yi n ma wanla nun n ma xaxilimayani, a na sɔtɔma nen. Fe fuun nan mɔn na fan na!

²⁰ Nayi, n yi tunnaxɔlɔ fɔlɔ n ma lan wali xɔdɛxene birin ma n naxanye ligaxi dunuɲa ito yi.

²¹ Amasɔtɔ, muxun naxan fatan, na nɔɛ wale fekolonna nun xaxilimayani, a keen yi findi muxun gbeen na naxan mi walixi. Na fan findixi fe fuun nan na e nun kala gbeena.

²² Muxun nanse sɔtɔma fata a wali xɔdɛxene nun a kontɔfinle birin na dunuɲa ito yi?

²³ A siimayaan birin findixi tɔɔn nun sɔxɔlen nan na. Bɔɲe sa mi a xa hali kɛɛn na. Fe fuun nan na fan na.

²⁴ Sese mi fan adamadiin na fɔ a xa a dege, a yi a min, a herin sɔtɔ a wanli. Koni, n na a toxi nen fa fala na fan kelima Ala nan ma,

²⁵ bayo, nde nɔɛ a dege, hanma a sewa, xa Ala mi tin?

²⁶ Muxun naxan na Ala kenɛn, a yi xaxinla fi na kanna ma e nun fekolonna nun sewana. Koni, a yulubi kanna tan tima wanla ra nen alogo a xa nafunla malan, a yi a ramara muxu gbete yeɛ ra naxan Ala

kenɛnxi. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

3

Feen birin nun a waxatin na a ra

¹ Feen birin nun a waxati saxin na a ra, waxatin feen birin ma dunuɲa yi.

² Muxun bari waxatin na, a faxa waxatin na. Soli seen si waxatin na, a tala waxatin fan na.

³ Faxa ti waxatin na, dandan waxatin fan na. Banxin kala waxatin na, a ti waxatin fan na.

⁴ Wuga waxatin na, gele waxatin fan na. Sunu waxatin na, bodon waxatin fan na.

⁵ Gemene woli waxatin na, e matongo waxatin na. Sunbun waxatin na, sunbutareyaan waxatin fan na.

⁶ Seen fen waxatin na, a tunun waxatin na. Seen namara waxatin na, a rabɛɲin waxatin fan na.

⁷ Seni bɔ waxatin na, a madɛge waxatin na. Dundu waxatin na, fala ti waxatin fan na.

⁸ Marafanna waxatin na, maraɲaxun waxatin fan na. Yenge waxatin na, bɔɲe xunbeli waxatin fan na.

⁹ Walikɛɛn tɔnɔn mundun sɔtɔma a wanli?

¹⁰ N bata a to Ala bata adamadiine ti ɲaxankata wanla naxan na.

¹¹ Ala bata seen birin da alogo e xa lan e waxatin ma. A mɔn yi a ragidi habadan feene xa lu adamadiine bɔɲeni. Anu, e mi nɔɛ Ala kɛwanle yeɛ toɛ keli e fɔlɔden ma han e raɲanna.

¹² N yi a kolon fa fala, sese mi fan muxun na fɔ a xa ɲaxan, a fe faɲin liga a dunuɲa yi gidini.

¹³ Muxun birin xa a dege, a yi a min, a yi herin sɔtɔ a wanli. Ala bata na nan nagidi muxune ma.

¹⁴ N na a kolon Alaa wanle birin luma nen habadan, sese mi sama a fari, sese mi bama a ra. Ala na feene ligaxi nen alogo muxune xa gaxu a yeɛ ra.

¹⁵ Feen naxanye ligama, e nun naxanye fama ligadeni, ne bata yi liga nun. Ala nan fe danguxine raminima dunuɲa yi mɔn.

Sayaan nan birin naɲanna ra

¹⁶ N mɔn fe gbete toxi dunuɲa yi. Kiti sa kenden yi lan denaxan yi, ɲaxuyaan nan menni. Tininna yi lan denaxan yi ɲaxuyaan nan menni.

¹⁷ N yi a fala n yete ma, n naxa, “Ala tinxin muxun nun jaxuden makitima nen, bayo feen birin nun a waxati saxin na a ra, kewanla birin nun a dingiraan na a ra.”

¹⁸ N yi a fala n yete ma lan adamadiine ma, n naxa, “Ala muxune kejaan nan fefesema alogo e tan yeteen xa a kolon a e luxi nen alo subene.

¹⁹ Bayo muxune nun subene rajanna birin keden, e birin faxama nen. Nii kedenna nan e birin yi. Na kui, muxun mi dangu suben na. Fe fuun nan ne birin na.

²⁰ E birin sigama yire kedenna nin. E birin kelixi burunburunna nin, e birin xeten burunburunna nin.

²¹ Nde a kolon xa adamadiine niin tema kore nen, subene niin yi godo boxon bun?”

²² N bata a to sese mi lan adamadiin xa fa a yi naxan a wanle yi, a gbeen na nan na. Bayo muxu mi faxa muxun naxete alogo a xa a to naxan ligama a xanbi.

4

Dunuja ito mi fan

¹ N mon yi jaxankatane birin to naxanye ligama dunuja yi, muxu jaxankataxine wugama, muxu yo mi e madendenma! Fangana e jaxankata muxun nan na, muxu yo mi e masabarima.

² N tan naxan fale, faxa muxune nan e jaxun yi dangu niiramane ra, e tan to bata faxa.

³ Koni naxan munma da, na fisa ne firinna xa, bayo a munma fe jaxine to naxanye ligama dunuja yi.

⁴ N bata a to a muxune xadanna nun e wali xonne birin fataxi e xoxolonyaan nan na lan e adamadi bodene ma. Fe fuun nan na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

⁵ Xaxilitaren tondima wale, kamen yi a kala.

⁶ Koni a fisa muxun yi mondo kedenna soto baje xunbenli benun a xa mondo firinna soto jaxankata wanli naxan nun foye sagatanna lan.

Kedenyaan mi fan

⁷ N mon fe fu sifana nde toxi nen dunuja yi.

⁸ N muxuna nde toxi nen, a keden pe, muxu mi a foxo ra. Dii mi a yii, a ngaxakeden mi na, anu, dan mi yi a wanla ma. Hali a mi wasama nafunla ra. A yi maxodinna ti, a naxa, “N fa walima nde xa, n yi n niin kuma herin na?” Fe fuun nan na fan na, jaxankata wanla.

⁹ Muxu firinna fisa muxu kedenna xa, bayo e saran fapin sote nen e wanli.

¹⁰ Bayo, xa boden bira, bodena a rakele nen, koni gbalon na kanna xa naxan keden

a ra. Xa a bira, muxu gbete mi na naxan a rakele!

¹¹ Na kiini, xa muxu firinna e sa, xunbenla mi e suxe, koni naxan keden saxi, xunbenla be na ma di?

¹² Yaxun naxan muxu kedenna noe yengeni, muxu firinna tan tiye na yaxun yee ra nen. Luti saxanna denbexin mi bolonye xulen!

Mangayana

¹³ Dii joreni yiigelitxon xaxilimaan dangu Manga forixi xaxilitaren na naxan mi fa noe kawandi xuiin name.

¹⁴ Bayo, na dii joreni noe mine nen kason na a findi mangan na, muxun mon noe bare nen yiigelitoyani a findi a bari taan mangan na.

¹⁵ N bata adamadiine birin to biraxi dii joreni ito foxo ra dunuja yi naxan fama doxodeni mangan funfuni.

¹⁶ Na yamaan dan mi yi na, a yi tixi naxanye yee ra. Na birin, a mi rafanpe mayixete famatone ma. Na fan findixi fe fuun nan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

I nama falan nadangu ayi

¹⁷ A liga i yeren ma i na siga Alaa banxini waxatin naxan yi. I maso i tuli matideni benun i xa saraxan ba alo xaxilitarene, bayo e nema fe jaxin ligama, e mi a kolon.

5

¹ I nama de mafura ayi, i baje nama wolon i falan ti Ala yetagi, bayo Ala kore xonna nan ma, i tan dunuja nin. Nayi, i ya falan nama radangu ayi.

² Amasoto muxun na xamin, a xiye sama nen xulen. Na kiini, falan na wuya ayi, xaxilitareya falane yi keli.

³ Xa i de xuiin tongo Ala xa, i nama bu a rakamalideni, bayo xaxilitarene mi Ala kenepje. Nayi, i de xuiin nakamali i naxan tongoxi.

⁴ A fisa i nama de xuiin tongo, benun a xa lu a rakamalitaren na.

⁵ I nama tin i deen xa i gbindin birin bira yulubini. I nama a fala xeraan xa fa fala tantanna nan yi i de xuiin na. Nanfera i falan tiye naxan Alaa xolon nakelima, a yi i wali xonne kala?

⁶ Bayo xiylene na wuya ayi, fe fuune e yi. Falan fan na kii nin. Nayi, gaxu Ala yee ra.

Mangane yamaan jaxankatama

⁷ Xa i a to yamanana nde yi, muxune yiigelitone jaxankatama, kiti kenden nun tinxiyaan bata ba na, na nama i ratereana, bayo kuntigi gbeene nan kuntigine xun mayengema, kuntigi gbete mon ne fan xun na.

⁸ Birin nan boxon bogiseene tongoma, hali manga yeten tonon sotoma xee ne ma.

Nafunla luxi nen fuyan

⁹ Gbetin nafan naxan ma, na mi wasama gbetin na mumε! Nafulu gbeen nafan naxan ma, na mi a sote. Fe fuun nan mon na fan na!

¹⁰ Nafunla nema gboma ayi, a don mux-une fan yi wuya ayi. A tonon mundun se kanne ma nayi ba a mato feen na?

¹¹ Walikena xixonla jaxun, xa a donse gbeen don, hanma ndedi, koni nafulu kanna se kanyaani mi tinje a yi xi.

¹² N bata gbaloni ito to dunuja yi: Muxun naxanye nafunla ramarama e yetena tarayaan ye ra.

¹³ Na nafunla kalama fe xodexen nin. A diin naxan barixi, na mi sese soto.

¹⁴ Muxun barima nen a magenla, a mon xeten na kii nin. A mi sese xalima a wanla tonon na, a mi sigama sese ra a yii.

¹⁵ Gbalon nan mon na fan na. A xetema nen alo a faxi kii naxan yi. Nayi, a tonon mundun sotoma, a to walixi foyen nan foxo ra?

¹⁶ Anu, a mon a siimayaan birin nabama dimin nin, lanbaranna nun soxolen nun nii yigbetenna denaxan yi.

¹⁷ N na ito nan toxi: A fan muxun xa, a yi a dege, a yi a min, a yi herin soto a wanle birin yi dunuja yi a siimayani Ala naxan fixi a ma. A gbeen na nan na.

¹⁸ Xa Ala nafunla nun seen fi muxun ma, a mon yi tin na kanna xa no e donje, a yi a wasa so a gbeeni, a sewa a wanli, Ala nan na fixi a ma.

¹⁹ Na kanna mi a mire a siimayaan danna ma jaxi ra bayo Ala bata a boren nasewa.

6

¹ N gballo fena nde toxi nen dunuja yi, naxan adamadiin toroma han!

² Muxuna nde na yi, Ala nafunla nun herisigen nun binyen fixi naxan ma, sese mi dasaxi naxan ma, a waxi naxan birin xon, koni Ala mi tinxi a xa a nafunla don, muxu gbete yi e don. Na nan findixi fe fuun na e nun gballo gbeena.

³ Xa muxuna nde dii kemε bari nun, a mon yi siimaya xunkuyen soto, a na fori ki yo ki, na birin tonon nanse ra a ma, xa a mi sewan soto a se kanyani, a yi maluxun binyeni? N na a fale nen, n naxa, "Diin naxan faxa a nga kui, na fisa na kanna xa."

⁴ Bayo na diin daxi nen fuu, a mon dangun dimin nin, a xinla yi lu wundoni.

⁵ Hali na diin mi soken toxi, a mi fefe kolonxi, na baje xunbelixi danguna bonna ra.

⁶ Hali a jeε wuli firin soto siimayaan na, xa a mi sewan soto a se kanyani, na tonon nanse ra? E birin mi sigama yire kedenna xan yi ba?

⁷ Adamadina wanla birin kema a dege feen nan na, anu a mi wase mumε!

⁸ Nanse fekolonna danguxi xaxilitaren na? Yiigeliton na sigati ki kendεn kolon a dunuja yi gidini, na tonon nanse ra?

⁹ Yeεn bata seen naxan to, na fisa se xonla xa muxun naxan mirixi. Fe fuun nan mon na fan na alo muxun na kata foyen sagatandeni.

Fekolonne maxadina

¹⁰ Seen birin xinla na. Adamadiin findixi naxan na, na kolonxi. Naxan senben danguna a tan na, a mi noe na matande.

¹¹ Falan nema gboma ayi, fe fuune fan wuyama ayi. En nanse sotoma na yi?

¹² Awa, nde a kolon naxan fan adamadiin xa a dunuja yi gidini, a nema a siimaya yi genli, naxan danguma alo nininna? Nde noe a fale adamadiin xa naxan ligama a xanbi dunuja yi a na faxa waxatin naxan yi?

7*Fekolonna*

¹ Xili kanyaani fisa latikonon kendεn xa, muxun faxa laxon danguna a bari laxon na.

² A fisa i siga jandeni benun i xa siga sewa bande dondeni, bayo sayaan muxune birin ye ra, niiramane birin lan e yi xaxili soto na ma.

³ Soxolen fisa gelen xa, bayo yetagin na yiforo, na muxun xaxinla maliye nen.

⁴ Fekolonne boren darixi janden nan na, koni xaxilitarene boren darixi jaxajaxa yiren nan na.

⁵ A fisa muxun yi fekolonna maxadin name, benun a xa xaxilitarene sign name.

⁶ Bayo xaxilitarene gele xuiin luxi nen alo janla budo xuiin tenni tunden bun. Fe fuun nan na fan na.

⁷ Fekolonna na jaxankatan ti, na a findima xaxilitaren nan na, dimi yi seene na rasuxu mayifuni, na muxun boren natantanma nen.

⁸ Feen najanna danguna a folon na. A fisa muxun yi sabari benun a xa waso ayi.

⁹ I nama mafura xole, bayo baje gbeen xaxilitarene nin.

¹⁰ I nama a fala, i naxa, "Nanfer waxati danguxine fisa iki xa?" Bayo na maxodinna mi kelixi fekolonna xan yi.

¹¹ Fekolonna nun keεn tonon birin lan, bayo a muxune malima dunuja yi.

¹² I na lu fekolonni, na i ratangama nen alo gbeti kanyana, i na fe kolon,

na fekolonna i luma nen i nii ra.

13 Alaa wanla mato:

A na naxan yidɔɔ,
nde nɔɛ a ratinxinjɛ?

14 I xa sɛwa waxati fajini,
i yi i miri tɔɔ waxatini,
bayo Ala nan e firinna birin daxi.
Nanara, adamadiin mi nɔɛ sese yɛɛ tɔɛ fe
famatone fe yi.

15 N bata feen birin to n ma dunuɲa yi gidi
fufafuni.

Tinxin muxuna ndee halagima e
tinxinyani,
ɲaxudena ndee yi siimaya xunkuyen sɔɔ e
ɲaxuyani.

16 I nama i ya tinxinyaan nadangu ayi,
i nama i yetɛ findi fekolon gbeen na.

Nanfera i yetɛ rahalagima?
17 I nama ɲaxuyaan nadangu ayi,
i nama findi xaxilitaren na.

Nanfera i faxɛ
benun i ya waxatin xa a li?

18 A lan i yi kedenna suxu
hali i mi boden beɲin,
bayo naxan na gaxu Ala yɛɛ ra
na feen birin yiminima nen.

19 Fekolonna xaxilimaan sɛnbɛ soma nen
dangu yamana kan fu ra taani.

20 Tinxin muxu yo mi dunuɲa yi
naxan fe fajin ligama a mi yulubi liga.

21 I nama i tuli mati falan birin na,
alogo i nama i ya walikɛɛn xuiin mɛ,
a i rayelefuma.

22 Bayo i a kolon i bɔɲɛni,
i tan yetɛɛn bata muxune rayelefu sanɲa ma
wuyaxi.

23 N bata na feene birin fɛsɛfɛsɛ fekolonna
xɔn,

n yi a fala, n naxa,
“N fekolonna sɔɔtoma nen,”
koni a mɔn makuya n na.

24 Sese a ra, a makuya pon!
A tilin mume! Nde nɔɛ a tɔɛ?

25 Nayi, n bata kata fekolonna famu feen
nun a fɛsɛfɛsɛ feen
nun a fen feen na e nun feene bunna,
alogo n xa a famu a xaxilitareyaan nan
ɲaxuyaan na,
fa fala daxuyaan mi fan.

26 N bata a kolon
a ɲaxanla naxan luxi alo luti ratixina,
naxan bɔɲɛ findixi yalaan na,
naxan yiine luxi alo yɔlɔnxɔnna,
na xɔlɔ dangu sayaan na!
Muxun naxan Ala kɛnɛnxi,
na tangama nen a ma,

koni yulubi kannna a suxuma nen a ra.

27 N tan, karamɔxɔna,

n na ito nan toxi,
n to feene fɛsɛfɛsɛxi keden keden yɛɛn ma,
alogo n xa feene bunna yɛɛ to.

28 N mɔn feene yɛ fenma,
koni n munma a yɛɛ to singen.
N xɛmɛ kɛndɛ kedenna nan toxi xɛmɛ wuli
keden yɛ,

koni n mi ɲaxalan kɛndɛ keden peen toxi
ɲaxanle yɛ.

29 Koni, n na ito nan to:
Ala adamadiine da nen, e fan,
koni e tan bata kɔtɛ wuyaxi fen.

8

1 Nde luxi alo fekolonna,
naxan nɔɛ feene bunne fɛsɛfɛsɛ?
Muxuna fekolonna a yetagini yalanma nen,
a yetagi yiforen yi tunun.

Mangana yamarin suxu fena

2 N yi a fala, n naxa,
“Mangana yamarin suxu,
i to bata i kɔlɔ Ala xa.”

3 I nama mafura i makuyɛ mangan na,
i nama kankan fe ɲaxin ma,
bayo naxan nafan a ma,
a na nan ligama.

4 Mangan sese fala,
sɛnbɛn na nan na.

Nayi, nde nɔɛ a fale a xa,
fa fala, “I nanse ligama?”

5 Naxan na a yamarin suxu,
na mi fe ɲaxin kolonma.
Fekolonna mangana waxati saxin nun a kiti
saxin kolonma nen.

6 Amasɔɔ feen birin nun a waxatin nun a
kiti saxin na a ra,
bayo adamadiine fe ɲaxin gbo e ma.

7 A mi a kolon feen naxan fama,
nayi nde nɔɛ a fale a xa
naxan xa ligama?

8 Adamadiin xa mi niin kannna ra
alogo a xa a makankan,
fanga yo mi a ra a sayaan lɔxɔn fari.
Yɛngɛn matanga ferɛ mi a xa,
ɲaxuyaan fan mi muxu ɲaxi yo xunbama.

Adamadiine dunuɲa yi gidina

9 N bata na birin to, n yi n miri muxune
kɛwanle birin ma dunuɲa yi. Waxatini ito
yi, muxun nɔyaan nan ligama a adamadi
boden xun na, a yi a ɲaxankata.

10 N mɔn muxune toxi ɲaxudene
maluxunɲɛ. Yamaan sigama, e xɛtɛma sa
keli yire sarɲanxini, e ɲinan taani na muxu
ɲanxin yi naxan ligama. Fe fuun nan na fan
na.

¹¹ Muxune to mi ratõronma e kewanle ra sasani, nanara fe jaxi rabaan xõnla adamadiine bõjneni han!

¹² Hali yulubitõn fe jaxi kemε liga, a siimayaan mõn yi xunkuya ayi, n na a kolon, herina Ala yεε ragaxu muxune nan xa, bayo e gaxuxi a yεε ra.

¹³ Koni herin mi muxu jaxin xa! Seen nininna buma muxu jaxina siimayaan xa, amasõtõ a mi gaxuxi Ala yεε ra.

¹⁴ Fe fu gbetε fan ligama dunuþa yi: Tinxin muxuna nde rapanna yi lanþe muxu jaxin nan ma, muxu jaxina nde fan rapanna yi lanþe tinxin muxun nan ma. N na fale nen, n naxa, fe fuun nan na fan na.

¹⁵ Nayi, n sewan nan matõxõma, amasõtõ sese faji mi fa adamadiin xa dunuþa yi, fõ a a dege, a yi a min, a yi rapaxan. Na nan a malima a wanli a siimayani Ala naxan nagidixi a ma dunuþa yi.

¹⁶ N to kata fekolonna famu feen na, n yi muxune kewanle rakõrsi dunuþa yi, bayo adamadiin luma a yεε ra yi yanyin nun kõeen na,

¹⁷ n yi Ala wali xõnna to. Adamadiin mi nõε feene yεε toε naxanye ligama dunuþa yi. Adamadiin naxan fenma tõroni, a mi na toε, hali fekolonna yengi a ma a a fe kolon, a mi nõε a yεε toε.

9

Muxune birin rapanna kii kedenna nin

¹ N bata n miri feni itoe birin ma, n yi a rakõrsi fa fala, tinxin muxune nun fekolonne nun e kewanle birin Ala nan yii. Adamadiin mi a kolon xa xanuntenyaan nan a yεε ra hanma xõnnantenyana.

² Birin rapanna kii kedenna nin. Tinxin muxun nun muxu jaxin birin rapanna keden, muxu faji ba, muxu sariþanxin ba, haramuden ba, muxun naxan saraxan bama e nun naxan mi saraxan bama, a na kii nin muxu fajin nun yulubitõn xa, naxan a kolõma e nun naxan gaxuma a kolε.

³ Na nan fe jaxin na feene yε naxanye ligama dunuþa yi. Marapan kii kedenna nan birin mamεma. Fe jaxin nan muxune bõjneni han! Daxuyana e bõjneni e siimayaan birin yi. Na xanbi ra, e sa faxa muxune fari.

⁴ Yigin niiramane birin xa. Hali baren jneþen fisa yatan faxaxin xa.

⁵ Niiramane a kolon a e faxama nen, koni faxa muxune mi sese kolon. Saran mi fa e xa, amasõtõ þinan bata ti e xõn.

⁶ E xanuntenyaan nun e xõxõlõnyaan bata þan, sese mi fa e xa feene yε naxanye ligama dunuþa yi.

⁷ Nayi, sa i ya donseen don rapaxanni, i yi i ya manpaan min bõþe xunbenli, bayo Ala bata yelin i kewanle birin nasuxε.

⁸ Sewa dugine xa lu i ma waxatin birin, turen yi lu i xunni waxatin birin.

⁹ Rapaxan i ya dunuþa yi gidini i ya rapaxanla fema i naxan xanuxi, i ya siimaya fufafuun birin yi Ala naxan nagidixi i ma dunuþa yi, i siin soge fuune birin, bayo i gbeen na nan na i ya dunuþa yi gidini, i nεma i ya wali xõdexen kema dunuþa yi.

¹⁰ I nõε naxan yo lige, na liga i sõbeen nan na, bayo i na sa gaburun na, wali mi na, miriya mi na, xaxilimaya mi na, fekolon mi na.

¹¹ N mõn bata feni ito to dunuþa yi: Gilaan mi a ra naxan singe soma, senbema mi na ra naxan nõon sõtõma yengeni, fekolonna mi na ra naxan donseen sõtõma, xaxilimaan mi na ra naxan nafunla sõtõma, muxu xaranxin mi a ra naxan marafanna sõtõma, bayo waxatine nun yεgbane sa birama ayi e birin nan ma.

¹² Awa, muxun mi a kolon feen naxan a yεε ra. A luxi nen alo yexen naxanye mayendenma, e suxu yalaan na, hanma xõliin naxanye suxuma luti ratixin na, waxati jaxin bagama nen adamadiine ma mafuren, a e ratereþa.

Fe kolonna nan fisa

¹³ N mõn xaxilimayaan misaala nde toxi nen dunuþa yi, naxan n naterena.

¹⁴ Taadina nde yi na nun, a muxune mi yi wuya. Manga senbemana nde yi siga a xili ma, a yi a rabilin yengeni, a yi yenge so seene yitõn a xili ma han!

¹⁵ Fekolon yiigelitõna nde yi na taani nun, naxan taan xunba a fekolonna xõn. Koni muxu yo mi a yengi dõxõ na yiigelitõn xõn.

¹⁶ Nayi, n yi a fala, n naxa, “Fe kolonna dangu senben na.” Anu, muxune e mexi na yiigelitõna fekolonna ra, e mi e tuli mati a falane ra.

¹⁷ Fe kolonne falan namεna maraxarani, na dangu mangan sõnxõ xuiin na xaxilitarene yε.

¹⁸ Fekolonna dangu yenge so seene ra, koni yulubitõ keden peen nõε fe faji gbegebe kalε nen.

10

Xaxilitareyaan bõnõna

¹ Tugetugene faxaxin nõε latikõnõnna xiri jaxuxε nen.

Na kiini xaxilitareyana ndedi nõε fekolonna nun binyen kalε nen.

² Fekolonna xaxinla sigan kira fajin nan xõn, koni xaxilitaren xaxinla sigan kira jaxin nan xõn.

³ Xaxilitaren nεma sigan tima kiraan xõn, xaxili mi a ma.

Birin a xaxilitareyaan toma.

⁴ Xa kuntigin xɔlɔ i xili ma,
i nama keli i ya walideni,
bayo maraxaran yulubi gbeen nan
matangama.

⁵ N fe ɲaxina ndee toxi dunuɲa yi,
tantanna naxanye fata mangan na:

⁶ Fekolontarene tide gbeene sɔtama,
senbe kanne yi lu tide xurine yi.

⁷ N bata konyine to soone fari,
mangane yi sigan ti e sanni alo konyine.

⁸ Naxan na yinla ge,
a birama nen na ra.
Naxan na yinna rabira,
sajin nan na xinma.

⁹ Naxan na gemene maxete,
na a maxoloma nen e ra,
naxan wudin bama,
na nɔe a maxɔle nen.

¹⁰ Xa bunbi melenna de mi a yi,
a mi raxanxanxi,
fo i xa i senben xun masa nen,
koni fekolonna feen nɔe dangu na ra.

¹¹ Naxan fatan sajin suxe,
na tɔnɔn nanse ra
xa saɲina a xin
benun a xa a suxu?

Xaxilimayaan nun daxuyana

¹² Fekolonna falane rafexi hinanna nan na,
koni xaxilitarena falane bɔnɔn nan tima a
ma.

¹³ A falane fɔlon xaxilitareyaan nan ma,
a rajan daxuya ɲaxin ma.

¹⁴ Xaxilitaren falane rawuyama ayi nen.

Adamadiin mi a kolon
naxan fama ligadeni.
Nde a fale a xa
naxan fa ligama a xanbi?

¹⁵ Xaxilitarena wanla a xadanma nen,
bayo a yeteen mi a kolon
a sigɛ taani kii naxan yi.

¹⁶ Yamanan naxan manga findixi foningen
na,
gbalon na xa,
e nun naxan ma kuntigiye e waxatin birin
nadanguma donse dondeni.

¹⁷ Sewan na yamaan xa
naxan manga findixi muxu binyene diin na,
naxan ma kuntigiye e dagema a waxatini,
e makoon naxan ma,
e mɔn mi manpaan minna radangu ayi.

¹⁸ Muxu narixina xalanben fɔnma nen.
Xa a mi wale, tulen soma nen a banxini.

¹⁹ Muxune sewa bande donna tima
ɲaxaɲaxani,

manpaan yi e niini fan e ma.
Gbetin nan feen birin yabin na.

²⁰ I nama mangan danga,
hali i miriyani,
i nama nafulu kanna danga i ya banxin kui,
bayo a luyɛ nen
alo xɔliin nan sa i xuiin naligama a xa,
a yi i ya falane yeɓa a xa.

11

*I ya nafunla raso fe wuyaxi yi i baraka
feen na*

¹ I ya balon xuya igen xun ma, amasɔto
waxati xunkuyen na dangu, i mɔn a toma
nen.

² I yii seene yitaxun muxu solofere hanma
muxu solomasexe ra, bayo i mi a kolon
gbalon naxan sa fama yamanani.

³ Igen na gbo kundani, a findima tulen
nan na bɔxɔni. Xa wudin bira be binni
hanma men binni, a luma a biraden nan ma.

⁴ Naxan gaxuxi foyen nun tulen fa feen
na, na mi nɔe sansiin siye, a mɔn mi a xabe.

⁵ I to mi foyen siga kiin kolon, i mɔn mi a
kolon diin gboma a nga kui kii naxan yi, na
kiini, i mi nɔe dali manga Ala kewanle fan
famunɲe.

⁶ Sansi xonna xuya, fɔlɔ xɔtɔnni han
ɲinbanna, i nama i ya wanla rati. I mi
a kolon i wali xonna denaxan sɔnɔyama
hanma xa i wali xɔnne birin fanma nen.

⁷ Keɛnna fan, lu fena dunuɲa yi, na
ɲaxun.

⁸ Adamadiin na siimayaan sɔto han ɲee
wuyaxi, a lan a xa sewa e birin na. Koni a
xa a miri fa fala dimin waxatine gboma ayi
nen. Fe famatone luxi nen alo foyena.

⁹ I tan naxan dii ɲoreyani, ɲaxan i ya dii
ɲoreyaan waxatini, i sewa i bɔɲeni. I bira i
bɔɲe yi feene fɔxɔ ra, e nun i na seen nax-
anye to. Koni, a kolon fa fala Ala i kewanle
birin makitima nen.

¹⁰ Nayi, xaminna ba i bɔɲeni, tɔɔyaan
masiga i fatin na amasɔto dii ɲoreyaan nun
fangan danguma nen fuyan!

12

Foriyaan nun sayana

¹ I Dali Marigina fe xa rabira i ma i nɛma
dii ɲoreyani waxatin naxan yi, benun tɔɔ
lɔxɔne xa fa, waxatin yi maso, i a falama
naxan yi, i naxa, “N mi ɲaxun yo toma,”

² benun soken nun keɛnna nun kiken
nun sarene xa yidimi, kundaan yi fa tulen
dangu xanbini.

³ Na lɔxɔni, banxi kantanne xuruxu-
runma nen, xeme senbɛmane yi e felen,
ɲaxanle yi ba seen dinɲe bayo e mi fa wuya,

naxanye seen matoma foye soden na, ne yi lu dimini.*

⁴ Nayi, deɛn fɔxɔ firinna naxanye rabima kiraan ma, ne balanma neɛn, se dɛn xuiin yi siga xurunɲe ayi. Muxun kelima neɛn xɔliin wuga xuiin ma, koni sigisane birin yi siga xadanɲe ayi.

⁵ Yire matexin yi magaxu fɔɔ ayi, gaxun yi lu kiraan xɔn. Xun seɛɛne yi fixa alo wudin na fuga. Fatin yi binya ayi alo suɲen na sin bɔxɔni. Kunfa mi fa na, bayo adamadiin fa sigama a habadan banxin nin, wugalaane yi dangu kiraan xɔn a ɲan feen na.

⁶ Alaa fe xa rabira i ma benun gbeti wure luti daxin xa fulun, xɛma kundin yi kala, feɲen yi yibo tigi yinla ra, ige kundin lutin yi bolon a bira xɔɲinna ra,

⁷ benun bendɛn xa xɛɛ bɔxɔni a kelixi denaxan yi, niin yi xɛɛ Ala ma naxan a fixi.

⁸ Nanara, n tan karamɔxɔ naxa: Fe fuune fe fuune fari, fe fuyanne kɔnin, e birin fe fuu!

Falani sona

⁹ Karamɔxɔni ito findixi fekolonna nan na, koni a mɔn yamaan xaranxi neɛn. A mɔn yi a miri sanda wuyaxin ma, a ne yitɔn, a e yeɓa.

¹⁰ Karamɔxɔni ito bata kata fala fajine yitɔn feen na, a yi e seɓe a kiin yetɛni, ɲɔndi falane nan e ra.

¹¹ Fekolonne falane luxi neɛn alo xuruse gbɛngbɛn dunganne, e fala seɓexine yi baraka alo wudi bitinxine, yeɛrati kedenna nan e fixi.

¹² N ma diina, i nama sese sa e fari. Keɗi seɓɛn dan mi na, keɗi xaranna gbeen fati bendɛn xadanma neɛn.

¹³ Awa, feni itoe birin bata me. E fala yisoxin ni i ra: Gaxu Ala yeɛ ra, i yi a yamarine suxu bayo adamadiyaan gbɛngbenna na nan na.

¹⁴ Amasɔɔ Ala adamadiine kewanle birin makitima neɛn, hali naxanye luxunxi, a fajin nun a ɲaxina.

* **12:3:** A sandan nan sama be lan foriyaan ma. A falan tima wundoni lan fati yirene nan ma alo yiine nun fanna nun jinne nun yeɛne nun tunle nun deɛn nun xun seɛne. Misaala: ɲaxanle nan sama jinne ma sandani ito yi.

Marafanna Falane Muluku Sulemani Fala Naxumɛn Naxanyɛ Sɛɛ

Xɛmɛn nun a ɲaxanla e bode xanuma kii naxan yi, Ala nan na feen nagidixi adamadi-ine ma. Na feen seɓɛxi Dunɲa Fɔɔn sora 2.23-25 kui. Xanuntenya sigine nun fala ɲaxumɛne nan seɓɛxi Kitabun yireni ito yi lan xɛmɛn nun a ɲaxanla marafanna fe ma. Yanyina nde, Muluku Sulemani nun a ɲaxanla nan falani itoo seɓɛxi e bode ma.

Kitabun yireni ito kui, xɛmɛn nun ɲaxanla marafanna falane nan tima e bode tagi. Yirena ndee, e bode fenma, e yi e bode to, e ɓ ayi e bode ma, e lu e bode fenɲe fala ɲaxumɛne yi. Muxu gbɛtɛne falane fan seɓɛxi alogo falan xa ɲaxun.

Muxuna ndee bata Kitabun yireni ito xaran misaala ra, wundo falan naxan xanuntenyana fe yebama lan Ala nun a yamaan tagin ma.

¹ Sulemani a sigi fisamantenna.

Xanuntenyana

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

² N sunbu marafan sunbuni!

Amasɔto i ya xanuntenyaan ɲaxun dangu manpaan na.

³ I ya latikɔnɔnna xirin ɲaxun.

I xinla luxi nɛn

alo latikɔnɔnna naxan xiri sigama ayi.

Nanara, i rafan sungutunne ma.

⁴ N suxu n yiin ma!

En na en gi!

Mangan bata n xali a konni.

Nxu ɲaxanma,

nxu sɛwa i ya fe ra,

nxu i ya xanuntenyaan matɔxɔma nɛn dangu manpaan na.

Yoon sungutunne xa,
i rafan e ma!

⁵ Yerusalen sungutunne,

n fatin nan gbeelixi,

koni n nayabu

alo Kedari kaane bubu fɔɛne,

alo Sulemani a dugin naxanyɛ singanxi a banxini.

⁶ Koni, i nama n mato,
n to gbeelixi.

Sogen nan n fatin gbeelixi.

Ngaa dii xɛmɛne nan xɔɔxi n ma,

e yi n findi manpa bili nako kantanna ra.

Koni n mi n yengi luxi n yɛtɛna nakɔɔn xɔn.

⁷ A fala n xa,

i tan naxan nafan n ma n bɔɲeni,

i fa i ya xuruse kurun nabama dɛnaxan yi,

hanma i e luma dɛnaxan yi yanyi tagini

alogo n nama lu i fenɲe na xun xɔn

alo ɲaxalan kobina

i xoyine xuruse kurune dɛnaxan yi.

Xoyine falana:

⁸ Xa i mi na kolon,

i tan naxan tofan ɲaxanle birin xa,

sigi i ya sii diine rabɛ yɛxɛɛ kurune funfun xɔn,

xuruse kantanne bubune dɛxɔn.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

⁹ N nafan ɲaxanla,

i luxi nɛn n yɛɛ ra yi

alo soo gile fajin naxanyɛ Misiran mangana yɛngɛ so wontoron bandunma.

¹⁰ I xadene rayabu tunlasone longonna ra,

i kɔɛɛn nayabu ɲɛtɛni.

¹¹ En tunlaso xɛma daxine rafalama nɛn i xa,
naxanyɛ rayabuxi gbeti wuredine ra.

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹² Mangan yi a dɛgema waxatin naxan yi,

n ma latikɔnɔnna xiri fajin yi sigama a ma.

¹³ N nafan muxun luxi nɛn n xa

alo mirihi latikɔnɔnna se sa seen kui

naxan singanxi n xijɛ longonna ra.

¹⁴ N nafan muxun luxi n xa nɛn

alo se fuge fajine

keli manpa bili nakɔne yi En-Gedi ya-
manani.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

¹⁵ I rayabu, n nafan ɲaxanla,

i rayabu han!

I yɛɛne rayabu alo ganbane.

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁶ N xanuntenna, i tofan,

i rayabu han!

En saden findixi sɛxɛ xindene nan na.

¹⁷ Suman yiine nan en xunna soon na,

fɔfɔ binle yi findi banxi kankene ra en xa.

2

Xɛmɛn nun ɲaxanla tofanna

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹ N luxi nɛn

alo se fuge fajin naxanyɛ Sarɔn yamanani,

gabala fugene mɛɛmɛɛne yi.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

² N nafan ɲaxanla luxi sungutunne tagi nɛn

alo gabala fugen sɛxɛ ɲali kanne tagi.

ɲaxanla falana a xɛmɛn xa:

³ N nafan xɛmɛn luxi banxulanne tagi nɛn

alo mangan binla fɔtɔn yi wudine tagi.

A rafan n ma n dɔxɔ a nininna ra,

a rafan n ma

alo wudi bogi ɲaxumɛna n dɛ.

⁴ A bata n xali sumun yireni.

A xanuntenyaan luxi nɛn n xa

alo taxamasenna.

⁵ E n senbe so se bogine ra,

ɛ yi n bɔɲɛn maxunbeli mangon bogine ra,

bayo xanuntenyaan furena n ma.

⁶ A kōmēn ma yiina n xunna bun, a yi a yiifanna rabilin n ma.

⁷ Yerusalēn sungutunne, n bata ε rakōlō bolene nun burunna xēnle yi, ε nama xanuntenyaan nakeli, ε nama a raxulun,

benun a waxatin xa a li.

⁸ N bata n xanuntenna xuiin mē! A fama tugaŋjε ayi geyane xun tagi, a a gima yire matexine xun tagi.

⁹ N xanuntenna a gima alo bolena hanma xēli sēnbēmana.

A mato,

a tixi en konna sansanna xanbi ra.

A yēen nasoma banxin foyesoden na, a yēē masama wure sansanna yinle ra.

¹⁰ N xanuntenna falan tima n xa, a naxa,

“Keli, n xanunten tofajina, fa en siga!

¹¹ Bayo jēmēn jannmatōon ni i ra, tulen bata jian, a bata siga.

¹² Se fuge fajine bata wara ayi bōxōni, sigi sa waxatin bata a li, kolokondene xuiin minima burunna ra.

¹³ Xōdε binla bata a bogi singene ramini fōlō, manpa binle* bata fuga, e xiri fajin naminima. N xanuntenna, keli, fa en siga.”

Xēmēna falana a jaxanla xa:

¹⁴ N ma jaxanla,

i nama i luxun

alo ganbana gēmε yinle ra geyaan kanke.

I yetagin yita n na,

i xuiin namini n xa a mε,

amasotō i xuiin jaxun, i tofan.

Xēmēna falana a muxune xa

¹⁵ E xulumaseene suxu nxu xa,

xulumase xurin naxanye nxō manpa bili fugaxine kalama.

Naxanla falana a xēmēn xa:

¹⁶ N gbeen nan n xanuntenna ra,

a fan gbeen nan n na,

a nεma a xuruseene rabama sansi fugaxine tagi.

¹⁷ N xanuntenna,

benun kuye xa yiba,

dimin yi siga, xεtε,

i i gi alo bolena

alo xēli sēnbēmaan gēmε geyane fari.

3

Naxanla xiye sana a xēmēn fen feen na

¹ N nεma saxi n ma saden ma kōēen na,

n kataxi n xanuntenna to feen na,

n na a fenma, koni n mi a toma.

² Nayi, n kelima nēn,

n yi taan nabilin,

n yi siga taan yama malandene nun kirane xōn,

n yi n bōjēn nafan muxun fen.

N na a fenma, koni n mi a toma.

³ Taan kantan muxune yi fa n li,

n yi e maxōdin, n naxa,

“E mi n bōjēn nafan muxun toxi ba?”

⁴ N dangu e ra nēn tun,

n yi n bōjēn nafan muxun to,

n yi a suxu,

n mi fa a bepjin sōnōn,

han n yi sa a raso ngaa banxini,

nga fudi tongo n na dēnaxan yi.

⁵ Yerusalēn sungutunne,

n bata ε rakōlō bolene nun burunna xēnle yi,

ε nama xanuntenyaan nakeli,

ε nama a raxulun,

benun a waxatin xa a li.

⁶ Nde ito ra naxan kelima tonbonni,

naxan tema alo tutina,

alo mirihi nun wusulanna xirina,

e nun latikōnōnna xiri jaxumen sifan birin?

⁷ Sulemani maxali saden nan a ra,

sofa tonge sennin a rabilinxī,

Isirayila sofa kēdēne nan e birin na.

⁸ Silanfanna e birin yii*

e birin darixi yēngēn na.

Silanfanna xidixi e birin tagi,

alogo e xa makantanna ti kōēen na.

⁹ Manga Sulemani a saden nafalaxi Liban yamanan wudine nan na.

¹⁰ A bun tiine rafalaxi wure gbetin nan na,

xēmaan nan a bundōxōn na.

Yerusalēn sungutunne a dōxō seen nafalaxi

dugi mamiloxin nan na xanuntenyani.

¹¹ E mini, Siyon taan sungutunne,

ε Manga Sulemani nun a manga kōmōtin mato

a nga naxan soxi a xun na a jaxalandin mati lōxōni,

a bōjēn sēwa lōxōna.

4

Xēmēna jaxanla luxi nēn alo a nako yirena

Xēmēna falana a jaxanla xa:

¹ I rayabu,

n nafan jaxanla, i rayabu.

I yēene rayabu alo ganbane

hali dugin soxi i yetagin xun na.

I xun sēxēn saxi a ma

alo sii kurun nεma gode Galadi geyaan ma.

² I jinne fixa alo yēxēē kurun

naxan xabe baxi maxabadenī

naxanye kelima e maxadeni.*

E lanxi e boden ma firin firin yēēn ma

alo gulunne, e keden pe mi baxi.

* **2:13:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitōnma alo manpana e gbee kiini. * **3:8:**

Silanfanna: Sofane yengeso degemana. * **4:2:** Men kaane yēxēene **xaben** gbo nēn han! A nōe finde dugin na.

³ I dɛ kidine luxi alo luti gbeela,
 i dɛɛn tofan han!
 I xaden nayabu
 alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
 hali dugin bata so i yetagin xun na.
⁴ I kɔɛɛn maxidixi
 alo Dawudaa sangansona,
 sofane yengɛ so wure lefa wuli kedenna
 singanxi naxan na
 alo jɛɛna i kɔɛ ra.
⁵ I xijɛ firinne rayabu
 alo bolen dii gulun firinne,
 naxanye e dɛgema sansi fugaxine tagi.
⁶ N sigama nɛn na mirihi latikɔnɔnna nun
 wusulanna yireni
 han kuye yiba, dimin yi siga.
⁷ N xanuntenna, i rayabu,
 fɛ yo mi i ra.
⁸ N ma jaxalandi masuxina,
 fa n fɔxɔ ra
 keli Liban yamanani Amana geyaan xun-
 tagi,
 Xerimon geyaan nun Seniri geyaan xun-
 tagi,
 yatane xiin dɛnaxan yi,
 burunna jarine geyane.
⁹ I n bɔjɛn nadinma,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i na i yɛɛn ti n na keden pe
 i n bɔjɛn nadinma nɛn.
 Hali i ya jɛɛn xɔri keden pe,
 a na lige n na.
¹⁰ I ya xanuntanyaan jaxun,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i ya xanuntanyaan jaxun
 dangu manpa fajin na,
 i ya latikɔnɔnna xirin jaxun
 dangu se xiri jaxumɛne birin na.
¹¹ N ma jaxalan masuxina,
 i dɛɛn jaxun alo kumina,
 nɔnɔn nun kumin nan i lɛnna bun,
 i ya dugine xirin luxi nɛn
 alo Liban wudi xiri jaxumɛne.
¹² I tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 i luxi nɛn alo n ma nakɔ masansanxina,
 n ma tigina,
 n ma ige miniden naxan namaraxi n keden
 peen xa.
¹³ I fan
 alo sansi fajin sixi nakɔn naxan yi,
 alo girenada binla
 naxanye bogi fajine raminima,
 e nun henna binle
 nun naradi sansi xiri fajina,
¹⁴ naradin nun sansi fuge nɛri fujiramaan
 nun gbala xiri jaxumɛne
 nun sinamon wudi xiri jaxumɛne,
 e nun wusulanna kelixi wudin naxanye
 birin ma

e nun mirihi latikɔnɔnna nun wudi ige xiri
 jaxumɛne
 nun sansi xiri jaxumɛ fajine birin.
¹⁵ I luxi nɛn alo nakɔ yi tigina,
 alo xude xunna naxan godoma
 keli Liban geyane ma.

Jaxanla falana a xɛmɛn xa:

¹⁶ Foye fajin xa fa
 sa keli kɔmɛnna nun yiifanna ma,
 e yi n ma nakɔn xiri fajin nasiga ayi
 alogo n nafan muxun xa fa so a nakɔni,
 a yi a bogise fajine don!

5

Xɛmɛna tofanna

Xɛmɛna falana a jaxanla xa:

¹ N fama n ma nakɔni,
 i tan sungutunna,
 n ma jaxalan masuxina,
 n xa sa n ma mirihi latikɔnɔnna nun wusu-
 lanna ba,
 n yi n ma kumi dengben nun kumin don,
 n yi n ma manpaan nun n ma nɔnɔn min.

Xɔyine falana:

Nxu xɔyine, ɛ min,
 ɛ xunne xa magi a ra xanuntenyani.

Jaxanla xiye naxan saxi lan a xɛmɛn ma:

² N bata yi xi,
 koni n bɔjɛn mi yi xima.
 N yi n xanuntenna xuiin nan mɛma dɛɛn na.

Xɛmɛna falana a jaxanla xa:

Dɛɛn nabi n xa, i tan sungutunna,
 n ma jaxalandi masuxina,
 n ma ganbadina,
 fɛ mi jaxanla naxan na.
 Xiila bata n xunni kun
 n xun sexɛn bata yikun kɔɛ ra kundaan bun.

Jaxanla falana a xɛmɛn xa:

³ N bata n ma domaan ba n ma,
 n fa a ragodoma n ma di?
 N baxi n sanne maxadeni nɛn,
 n fa e malɔxoma di?
⁴ N xanuntenna bata a yiin naso dɛɛn
 yalenna ra,
 n fatin yi xuruxurun.
⁵ N to keli
 n xa dɛɛn nabi n xanuntenna xa,
 mirihi latikɔnɔnna yi n yiine nun yii sonle
 ra,
 han a lu dindinjɛ bɔxɔni
 e nun dɛɛn balan seen ma.
⁶ N yi dɛɛn nabi n xanuntenna xa,
 koni n xanuntenna bata yi a xun xanbi so,
 a dangu.
 A fala xuiin yi godoma n niini,
 n yi a fen, n mi a to,
 n yi a xili han,

koni a mi n yabi.

⁷ Kantan tiin naxanye taan nabilinma,
ne yi fa n li,
e yi n bɔnbɔ,
e yi n maxɔbɔ,
e yi n ma xunbeli domain ba n ma,
e tan naxanye taan nabilinna yinna kan-
tanma.

⁸ Yerusalɛn sungutunne,
ɛ kolo n xa.
Xa ɛ n xanuntenna to,
ɛ nanse falama a xa?
Ɛ a fala a xa, fa fala
a fe xanuntenyaan furena n ma.

Xɔyine falana:

⁹ I tan ɲaxanla
naxan tofan ɲaxanle birin xa
i xanuntenna fan e birin xa di?
I xanuntenna fisa gbɛtɛye xa kiin mundun
yi,
naxan a ligaxi i nxu rakɔlɔma na kiini?

ɲaxanla falan lan a xɛmɛn ma:

¹⁰ N xanuntenna fatin fixa,
a gbeeli,
a rayabu muxu wuli fuun ye.
¹¹ A xunna luxi alo xɛma kɛndɛna,
a xunɛxɛne saxi a ma,
e fɔrɔ alo xaxaan xabena.
¹² A yɛɛne rayabu
alo ganbane xuden dɛ.
E fixa alo nɔnɔna,
e mayilenma alo dayimuna.
¹³ A xadene luxi
alo sansi xiri ɲaxumɛ nakɔna,
naxanye xiri ɲaxumɛn tema.
A dɛ kidine luxi alo gabala fugene
mirihi latikɔnɔnna minima dɛnaxan yi.
¹⁴ A yiine rayabu
alo yiiraso xɛma daxin
naxanye rayabuxi kirisoliti gɛmɛ fajine ra.
A fatin luxi alo sama ɲin xuruxina
safiri gɛmɛ fajin saxin naxan ma.
¹⁵ A sanne luxi nɛn
alo sɛnbɛtɛn gɛmɛ fixɛ daxin
naxanye tixi xɛma fajin fari.
A tofan alo Liban yamanana,
a tixi alo sumanna.
¹⁶ Naxunna nan tun a dɛ,
a fatin birin nayabu.
N xanuntenna na kii nin,
n fɔxɔrabiran na kii nin,
ɛ tan Yerusalɛn sungutunne.

6

ɲaxanla tofanna

Xɔyine falana:

¹ I tan ɲaxanla
naxan tofan birin xa,
i xanuntenna sigaxi minɛn?
I xanuntenna a xun tixi minɛn na,

alogo nxu fan xa sa a fen i xa?

ɲaxanla falana:

² N xanuntenna bata siga a nakɔni,
sansi xiri ɲaxumɛ yireni
alogo a xa a xuruseene raba mɛnni,
a yi sansi fugaxina ndee malan.
³ N xanuntenna gbeen nan n na,
n fan gbeen nan a ra,
a nama a xuruseene rabama sansi fugaxine
tagi.

Xɛmɛna falana a ɲaxanla xa:

⁴ N nafan ɲaxanla,
i rayabu alo Tirisa taana,
i rayabu alo Yerusalɛn taana,
koni i magaxu alo sofa ganla.
⁵ I yɛɛn ba n na
alogo e nama n xaxinli fu.
I xunɛxɛn saxi a ma
alo sii kurun nɛma godɛ Galadi geyaan na.
⁶ I ɲinne fixa
alo yɛxɛɛ kurun naxanye kelima e max-
adeni.
E lanxi e boden ma
firin firin yɛɛn ma alo gulunne.
E keden pe mi baxi e bode ma.
⁷ I xaden nayabu
alo girenada wudi bogini xabaxina a tagi
hali dugin bata so i yetagin xun na.
⁸ Mangan nɔɛ ɲaxalan manga tonge sennin
sɔtɛ nɛn,
e nun konyi ɲaxalan tonge solomasɛxɛ,
e nun sungutun wuyaxi
naxanye xasabi mi nɔɛ kolonɲɛ,
⁹ koni n tan ɲaxalan keden peen nan kolon.
N ma ganbadin na a ra,
fɛ mi ɲaxanla naxan na.
A keden peen nan a nga yii dii tɛmɛn na.
A nga a tan nan nafisaxi a diine birin xa.
Sungutunne to a to,
e a sɛwana fe fala nɛn,
mangana ɲaxanle nun mangana konyi
ɲaxanle fan yi a matɔxɔ.
¹⁰ E naxa, “Nde ito ra
naxan fama alo subaxana,
a rayabu alo kikena,
a mayilenma alo sogena,
koni a magaxu alo sofa ganla?”

¹¹ N bata siga nakɔni kantin yireni,
alogo n xa sa se solixine mato xuden dɛ,
alogo n xa a to xa manpa binle maɲingima,
xa girenada wudine bata fuga.

¹² Anu n mi a kolon naxan a ligaxi,
n fa n yetɛ rasoxi yamaan kuntigine yɛngɛ so
wontorone tagi.

7

ɲaxanla nun xɛmɛna xanuntenyana

Xɔyine falana:

¹ I xun xɛtɛ, i xun xɛtɛ,

i tan Sulami kaana!
 I xun xete, i xun xete
 alogo nxu xa i mato.
 Nanfera i Sulami kaan matoma
 alo gali firinna nema e bodonma?

Xemena falana a naxanla xa:

² I sanne rayabu
 i ya sankidine kui,
 i tan xoro naxanla!
 I danbane rayabu
 alo yiirafalan jeren naxan nafalaxi.
³ I xuli fundin luxi nen
 alo lenge radigilinxina,
 minse xiri naxumen mi njanma denaxan yi.
 I kuiin luxi nen
 alo murutu malanxina
 naxan nabilinxi gabala fugene ra.
⁴ I xijne firinne luxi nen
 alo bolen dii gulun firinne.
⁵ I kosen merendenxi nen
 alo sanganso sama jin daxina.
 I yene mayilenma
 alo Xesiban dara igena,
 Bati-Rabimi so den dexon.
 I josen fan alo Liban sangansoon
 naxan tixi Damasi taan binni.
⁶ I xunna ratinxini i gbindin de
 alo Karemele geyana,
 i xun sexene mayilenma
 alo mangane dugi mamiloxine.
 Mangan mi noe a yeen be e ra.
⁷ I rayabu, i tofan han,
 n xanuntenna, n ma sewa xunna.
⁸ I kuya alo tugu binla,
 i xijene luxi alo tugu bogi tonsonne.
⁹ Nanara, n na a falama, n naxa,
 "N tema nen tugu binla koe ra,
 n yi a bogine suxu."
 I xijene luxi nen
 alo naxundan tonsonne,
 i de foyen xirin luxi nen
 alo mangon mosen xirina.
¹⁰ I den xirin luxi nen
 alo manpa xiri naxumena.

Naxanla falana a xemena xa:

Na manpaan xa lu n xanuntenna nan xa,
 a godo a de kidine nun a jinne ma.
¹¹ N xanuntenna nan gbee n na
 a waxi n tan nan xon.
¹² N xanuntenna,
 fa en siga burunna ra,
 en koe radangu banxidene ra.
¹³ Xotanni en kurun sigen manpa bili nakone
 yi,
 en sa a mato
 xa e solima, xa e fugama,
 xa girenada binle fugama.
 Menni, n sa n ma xanuntenyaan yita i ra.
¹⁴ Marafan bogi binle e xiri fajine ramin-
 ima,

bogise fajine birin en dexon.
 N xanuntenna,
 n fe fajine birin namaraxi i tan nan xa
 a fonne nun a nenene.

8

Xanuntenyaan senben gbo

Naxanla falana a xemena xa:

¹ Xa ngaxakeden xememaan nan yi i ra nun,
 naxan nga xijen minxi,
 n yi sa i ralanma nen nun,
 n yi i sunbu tanden ma,
 muxu yo mi n naxaxu.
² N yi i xalima nen nun,
 n sa i raso ngaa banxini.
 I yi n xaran xanuntenyaan ma.
 I yi n ma manpa xiri naxumen min,
 n ma girenada bogine igene.
³ A koman ma yiina n xunna bun,
 a yi a yiifanna rabilin n ma.
⁴ Yerusalen sungutunne,
 n bata e rakolo,
 e nama xanuntenyaan nakeli,
 e nama a raxulun,
 benun a waxatin xa a li.

Xoyine falana:

⁵ Naxanla mundun fama ito ra
 sa keli tonbonni,
 a singanxi a xanuntenna ra?

Naxanla falana a xemena xa:

N bata i raxulun mangon binla bun,
 i bari ngana i fudi tongoxi denaxan yeteni.
⁶ N ma fe sa i bojeni
 alo taxamasenna i yiin na,
 bayo xanuntenyaan senben gbo
 alo sayana.
 Xoxolonna naxu alo laxira,
 a degen xolo
 alo habadan tee degena.
⁷ Ige gbeene mi noe xanuntenyaan janje.
 Baa igene mi noe a xale.
 Xa muxuna nde yi kate a banxin kui seene
 birin masare xanuntenyaan na,
 muxu mi yi tinje a rasuxe.

Xoyine falana:

⁸ Nxu xunye naxalanmana nde na,
 naxan xijeye munma te singen.
 En nanse ligama en xunye naxalanmaan xa,
 en na a futu feen fala loxon naxan yi?
⁹ Xa a luxi
 alo taan nabilinna yinna
 naxan mi rabima,
 nxu a binyama nen gbeti gbeen na.
 Koni xa a luxi
 alo den naxan nabima keden na,
 nxu a balanma suman farinne nan na.

Naxanla falana a xemena xa:

¹⁰ N tan luxi nen

alo taan makantan yinna,
 n xijene luxi alo sangansona.
 N luxi nen n ma xemen yee ra yi
 alo naxanla naxan fama boje xunbenla ra a
 xa.

¹¹ Manpa bili nakona nde yi Sulemani yii
 Baali-Hamon yi,
 a yi a taxu muxuna ndee ra.
 E birin yi fama gbeti gbanan wuli keden nan
 na a bogine saren na.

¹² N ma nakona n tan nan xa.
 A n yii.
 Na gbeti gbanan wuli kedenna i tan nan xa
 Sulemani,
 i yi keme firin so a kantan muxune yii.

Xemena falana a naxanla xa:

¹³ I tan naxan doxi nakoni,
 n lanfane tuli matixi i ra.
 I xuiin namini n xa a me.

Naxanla falana a xemen xa:

¹⁴ N xanuntenna, i gi,
 alo bolena hanma xeli senbemaan geyane
 fari
 sansi xiri naxumene denaxan yi.

Esayi Nabi Esayi Alaa Falan Naxan Sebe

Heburu xuini, Nabi Esayi xinla bunna neen fa fala, "Alatala nan marakisi tiin na." Falani ito nan findixi Kitabun yireni ito falan xunna ra, bayo xaranni ito kui, en na a toma nen fa fala, a Alatala, Isirayilaa Ala mon yigin nun kisin fima a yamaan ma.

Nabi Esayi a sebene ito yitaxunxi doxo saxan nan na lan Isirayila yamana fe taruxun waxatine ma. A yire singena keli sora 1 han 39, na lanxi feene nan ma naxanye danguxi keli jee keme solofere jee tonge naaninna ma han jee keme solofere benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Nabi Esayi nan yi Alaa falan nalima Yerusalen yi. Misiran yamanan senben yi gbo Isirayila sogeteden yiifanna ma. Asiriya yamanan senben yi gboma ayi a komen foxoni. Isirayila yi lu mangaya senbema firinne longonna ra. Nayi, yengene yi lu kele Isirayila nun Yuda nun yamana gbete ye tagi. Taro waxatini ito yi, Esayi yi a falama Isirayila kaane xa nen a e xa la Ala ra e yi e lannayaan sa a yi.

A yire firinden keli sora 40 han 55, na xili nen waxatina nde yi a "Isirayila madendenna." Ala xuiin naxanye menne yi, ne yamaan madendenna nen a yi e senbe so. A mi luxi alo a yire singena. Na waxatini, Asiriya kaane mi yi fa findixi yamanan senbemaan na fo Babilon kaane. Ne yi Yerusalen taan suxu yengeni jee keme suulun jee tonge solomasexe nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, e yi siga a dugurenne foxo kedenna ra konyiyani. Nabi Esayi yi muxu suxine ralimaniya Alaa falane xon. A naxa a Ala mon a yamaan naxetema nen a yamanani alo a to e ramini Misiran yi a foloni.

Kitabun yireni ito kui, waliyiya falana ndee tima lan "Alatalaa walikéen" ma. (Na sebexi sora 42.1-7 nun 49.1-6 nun 50.4-9 nun 52.13 han 53.12 kui). Na kanna, waxatina nde a luxi nen alo Ala yetena, waxatina nde alo yamaan naxan Alaa falan suxi, waxatina nde yi mon, a luxi nen alo Perise mangagan Kirusi. Na falana ndee Yesu fa feen yebaxi nen jee keme wuyaxi benun a xa bari katarabi Esayi sora 53 ma.

Esayi yire saxandena sora 55 han 66, na lanxi muxu suxine xete waxatin nan ma Yuda yamanani jee keme suulun tonge saxan nun solomasexe benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, Perisene yi noon soto Babilon yamanani. Nayi, Yuda kaane yi fa noe xete nen Yuda yi. Perisene manga Kirusi kedindin sebe nen na waxatini naxan a ragidi

a Isirayila kaane mon xa Ala Batu Banxi neenen ti. Muxu suxin xetena a konni, na mi findixi fe boro xoxi ra bayo taan kalaxin nan yi a ra. Na nan na ra, Esayi yi xibaru farin nali taro muxuni itoe ma naxanye bata tunnaxolo e ma. Marigi Yesu Esayi a falane nan tongoxi alogo a xa a yete fa xunna yeba. Na sebexi Luka 4.16-21 kui.

¹ Feni itoe makenen Amosi a dii xemena Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma, Yusiya nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya Yuda mangane waxatine yi.

Yama murutexina fe

² Kore xonna, ito rame!
Boro xonna, i tuli mati!
Amasoto, Alatala falan tima, a naxa,
"N bata diine ragbo,
n yi e maxuru,
koni e bata murute n ma.
³ Ningena a kanna kolon,
sofanla a kolon
a kanna a degema denaxan yi,
koni Isirayila mi sese kolon,
n ma yamaan mi sese famuma."
⁴ Gbalon yama yulubitoni ito xa,
siyaan naxan hakene goronna binya,
fe jaxi rabane bomsonna,
dii tinxintareni itoe!

E bata Alatala rabenin,
e yi e me Isirayilaa Ala Sarijanxin na,
e xun xanbi so a yi.

⁵ E wama a mon xa e bonbo minen ma,
e to luma murute a ma?
E xunna birin bata findi furen na,
e bonen birin saxolexi.

⁶ Keli e sanna ma han e xunna,
sese mi kende.

Maxlodene nun bonbo foxone nun fure
deene e fatin birin ma,
muxe mi naxanye dandanma,
muxe mi e maxidima,
muxe mi turen tima e de.

⁷ E yamanan luxi nen
alo tonbon jaxina,
e taane bata gan.

Xojene e yamanan sansine kalama e yee xori.
E boron bata halagi,

a lu alo yaxune na dangu a yi.

⁸ Siyon taan nan keden pe luxi
alo bubun manpa bili nakoni
alo gagen kokunba xeeni
alo yaxune na taan nabilin a yenge xinla ma.

⁹ Xa Alatala Senben Birin Kanna
mi yi muxe lu a nii ra en konni nun,
en yi luma nen nun alo Sodoma taana,
en liga alo Gomora taana.

¹⁰ E Alatalaa falan name,
Sodoma mangane!
E tuli mati en ma Alaa sariyan na,
Gomora kaane!

11 Alatala naxa,
 “E saraxa wuyaxine tɔnɔn mundun n ma?
 E bata yexene gan n xa saraxan na
 e nun xuruse raturaxine turena,
 han n yi wasa na feene ra.
 Turane nun yexxe diine nun kɔtɔne wunla
 mi fa n kenexi sɔnɔn!

12 E na fa n yetagi,
 nde a falaxi
 e xa fa n batu banxin tanden mabodon
 gbansan?

13 E ba fe kiseene ra n xɔn,
 naxanye tɔnɔ mi na,
 e wusulanna tutin haramuxin na a ra n yex
 ra yi.

E kike nenɛn sanle rabama
 e nun Matabu Lɔxɔne,
 e malanne tima.
 E haken naxanye ligama malanne yi,
 ne bata n yili.

14 E kike nene sanle nun e malanne bata n
 niin tɔrɔ.

Goronna nan e ra n xun ma,
 n bata xadan e bun.

15 E na e yiine yite n maxandideni,
 n mi n yeen tima e ra.
 Hali e n maxandi han,
 n mi n tuli matiyɛ e ra.
 Wunla e yiin birin na.

16 E maxa, e yete rasarijan,
 e yi e kewali jaxine ba n yetagi,
 e ba fe jaxine lige.

17 E xaran fe fajin ligan ma,
 e tinxinna fen,
 e jaxankata tiine ti kira fajin xɔn.
 E yi kiridine xun mayenge kitin bolon,
 e kaɲa gilene xun mafala kitini.”

18 Alatala naxa,
 “E fa,
 en fa feene fesefese en bode xɔn.
 Hali e yulubine luxi alo wunla,
 e fixama nen alo balabalan kesena.
 Hali e to gbeeli iki,
 e mɔn sarijanma nen
 alo dugi fixena.

19 Xa e xuru,
 e n ma falan name,
 e nɔe yamanan bogise fajine donje nen.
 20 Koni xa e tondi,
 xa e lu murute n xili ma
 silanfanna nan e faxama,”* Alatala de xuiin
 nan na ra.

21 Taa tinxinxin findixi taa yalunxin na di?
 Kiti kendɛn yi Yerusalen yiren birin yi a
 fɔlɔni nun.
 Tinxin muxune nan yi dɔxi na.
 Koni iki, faxa tiine nan na yi.

22 Yerusalen kaane,
 e gbetin bata findi wuren gbiin na,

igen bata basan e dɔlɔ fajin na.
 23 Muxu murutɛxine nan e kuntigine ra
 e nun mujadene bata malan.

Dimi yi seene rafan e ma mayifuni
 e yi e gi kiseene fɔxɔ ra.
 E mi kiridine xun mayenge kitin bolonma.
 Kaɲa gilene kitine bote mi e xa.

24 Nanara, Marigina Alatala Senben Birin
 Kanna,

Isirayilaa Ala Senbɛmana falan ni ito ra,
 a naxa, “Gbalona e xa!

N nan n yete sɔtɔma nen n yengefane ra.
 N nan n gbeen jɔxɔma nen n yaxune ra.

25 Yerusalen kaane,
 n kelima nen e xili ma.

N na e rasarijanma nen
 alo wuren gbiin na ba teen na,
 a maxa safunna ra.

N yi e fe jaxine birin ba e yi
 alo yɔxɔn bama wureni kii naxan yi.

26 N mɔn kitisa fajine fima e ma nen
 alo a fɔlɔni,
 e kawandi muxune yi lu
 alo a singene.

Na xanbi ra, a fa falama e ma nen nayi,
 a taa tinxinxina, lannaya yirena.”

27 Siyon taan xunbama nen kiti kendɛn xɔn.
 A muxun naxanye na fa Ala ma,
 ne xunbama nen tinxinyaan xɔn.

28 Koni murutedene nun yulubitɔne halag-
 ima nen e bode xɔn.

Naxanye na e me Alatala ra,
 ne fe bata dan.

29 Nayi, e yagima nen e wudi binle fe ra,
 e yi naxanye batuma
 e nun e nako yiren naxanye sugandi e ki-
 dene ra.

30 Amasɔɔ e luma nen
 alo wudin naxanye de yolonma,
 hanma alo ige mi nakɔn naxanye yi.

31 E senbɛmane luma nen
 alo sexe xarena,
 e kewanle yi findi tee fuluxaan na
 naxan teen soma,
 e nun e wanle yi gan e bode xɔn,
 muxu yo mi na teen natu.

2

*Alaa geyana fe
 Mike 4.1-3*

1 Feni itoe makenɛn Amosi a dii xɛmena
 Esayi nan xa lan Yuda nun Yerusalen ma.

2 Waxati famatɔni
 Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari
 na danguma nen geyane birin na,
 a lu geyane birin xun ma,
 siyane birin yi lu fe a ma han!

3 Siya wuyaxine fama nen,

* 1:20: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

e a fala, e naxa,
 “E fa, en siga,
 en te Alatalaa geyaan ma,
 Yaxubaa Alaa banxini.
 A xa en xaran a sigati kiine ma,
 alogo en xa bira a kirane fəxə ra.”
 Amasotə sariyan minima nən Siyon yi.
 Alatalaa falan minima nən Yerusalən yi.
 4 A findima nən kitisaan na siyane tagi.
 A yəngene janma nən yama wuyaxi tagi.
 E e silanfanne bənbəma nən
 e yi e rafala jinge kenne ra,
 e tanbane yi rafala wəlitene ra.
 Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbete xili
 ma.
 Yengen mi fa maxaranye mume.
 5 Yaxuba yixetene, e fa,
 en sigan ti Alatalaa kenenni!

Alatalaa ləxən findixi kitisa ləxən nan na

6 Ala, i bata i me i ya yamaan na,
 Yaxuba bənsənna,
 bayo koron bənbəne waraxi ayi
 naxanye sa kelixi sogeteden mabinni,
 yimmatone fan bata wuya ayi
 alo naxanye Filisitine konni.
 I ya yamaan nun siya gbete bata so feene
 yi.

7 Yamanan nafexi gbete fixen nun xemaan
 nan na,

a nafunla mi nəe yate.
 Yamanan nafexi soone nan na,
 a yenge so wontorone mi nəe yate.

8 Yamanan nafexi suxurene nan na.
 Muxune e xinbi sinma e yii fəxən nan bun
 ma,

e tan yeteen seen naxanye rafalaxi.

9 Nayi, muxune birin e mafelenma nən,
 e fe yi magodo.

Ala, i nama e rakel de!

10 E sa e luxun fanyene bun,
 e so bəxən bun ma
 alogo e xa e gi Alatala bun ma
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərəna!

11 Adamadi yee rawasoxine xun sinma nən,
 wasodene yi mafelen.

Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

12 Amasotə Alatala Senben Birin Kanna ləxən
 mamema

a kelima wasodene nun yete yigbone xili ma
 ləxən naxan yi,

a yi ne ragodo naxanye e yete yitema.

13 A kelima nən Liban suman kuyene birin
 xili ma

e nun Basan yamanan warine birin

14 e nun geya gbeene nun yire matexine
 birin,

15 e nun kore banxine nun makantan yinne
 birin,

16 e nun Tarasisi kaane kunki gbeene nun
 gise fajine birin.

17 Wasodene mafelenma nən,
 yete yigbone fe yi godo.
 Alatala nan keden ma fe yitema na ləxəni.

18 Suxurene birin yi lə ayi.

19 Muxune soma nən faranne nun yinle ra
 alogo e xa e luxun Alatala ma,
 naxan magaxu,
 e nun a binye gbeen nərəna
 a na keli bəxəni maxadeni.

20 Na ləxəni,
 muxune e suxure gbete daxine nun
 xema daxine rawolima ayi nən suluməne
 nun tuyene bun

e suxuren naxanye rafalaxi e batu seen na.

21 E soma nən fanye longonne nun yinle ra
 alogo e xa e gi Alatala ma,

naxan magaxu
 e nun a binye gbeen nərəna
 a na keli bəxəni maxadeni.

22 Nayi, e xete adamadiine fəxə ra
 nii raxili keden peen nan fa e nun sayaan
 tagi.

Nayi, nanse e tan na?

3

Ala Yuda rabejinma nən

1 Marigina Alatala Senben Birin Kanna
 balon nun feren birin bama nən
 Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin yii.

A donseene nun igene birin ba na
 2 e nun sofa kendene nun yengesone
 nun kitisaan nun nabine

nun yimmatone nun fonne birin,
 3 e nun sofa kuntigine nun muxu gbeene

nun kawandi tiine nun yii rafalane,
 e nun woyime yebaxine.

4 Ala naxa,
 “N diidine findima nən e mangane ra,
 naxanye mangayaan nabama e waxənna
 ra.”

5 Muxune e bode jaxankatama nən yamani,
 birin yi lu a dəxə boden xili ma
 diidine yi jaxu fonne ra
 fuyantenne yi jaxu muxu binyene ra.

6 Muxuna nde a ngaxakedenna suxuma nən
 a fafe xabilani,

a yi a fala a xa, a naxa,
 “Dugi fajin man i yii,
 findi en ma mangan na,
 i ti yama kalaxini ito yee ra!”

7 Bodena a yabima nən na ləxəni,
 a naxa, “E mali feren mi n xa.

Donse mi n konni,
 maraberi ba mi na.

I nama n findi yamaan mangan na de!”

8 Yerusalen kalamatəon ni i ra,
 Yuda yamanan bata bira.

Amasotɔ e bata murutɛ Alatalaa binyen xili ma,
e a matandima e falane nun e kɛwanle yi.

⁹ E yetagin kiin gbansanna e xun maxidima. Kenɛn ma feen nan fa e yulubine ra alo Sodoma kaane, e mi fa e fe luxunma. Gbalon na kanne xa, amasotɔ e halagin nan yitɔnma e yetɛ xa na ra!

¹⁰ E nɔɛ a fale nɛn, e naxa, “Tinxin muxune nan hɛrini. E kɛwanle tɔnɔn sɔtoma nɛn.

¹¹ Koni gbalon muxu jaxine xa! Feene birin xɔdɔxɔma ayi nɛn e ma. Amasotɔ, e saranma nɛn e kɛwanle ra.”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “Diidine nan n ma yamaan jaxankata tiine ra, jaxanle nan e xun na. N ma yamana, e yɛɛratine e ralɔma ayi nɛn, e yi e kirani fu e ma.”

Ala yɛɛratine makiti fena

¹³ Alatala bata keli, a yitɔnxi kitin xili ma, a bata keli siyane makitideni.

¹⁴ Alatala a yamaan fonne nun a kuntigine makitima, a naxa, “E tan nan n ma nakɔɔn kalaxi, n ma yamana.

E yi e banxine rafe yiigelitɔne seene ra.

¹⁵ Nanfera e n ma yamani lunburunma. Nanfera e yiigelitɔne jaxankatama?”

Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹⁶ Alatala naxa, “Siyon sungutunne bata e yetɛ yite.

E sigan tima e kɛni texin na e muxune rakunfa e yɛɛne ra.

E sigan tima dɔɔnin dɔɔninna ra, e lu e san kɛɛ rasone xuuin naminɛ.”

¹⁷ Marigin Siyon kaa sungutunne findima nɛn teli kanne ra,

Alatala yi e xunne magenle lu.

¹⁸ Na lɔxɔni, Marigina e ratofan seene bama nɛn e yii: San kɛɛ rasone nun jɛɛne nun maxidi seen naxanye digilin fɔlɔxi alo kikena

¹⁹ e nun tunla soone nun yii kɛɛ rasone nun kɛɛ mafillinɛ

²⁰ e nun labaranne nun jɛɛɛ yɔlɔnɔnne nun tagixidi denbexine nun latikɔnɔnne nun e kantɔn seene,

²¹ e nun yii soli rasone nun jɔɛ raso wurene,

²² nun sali dugi fajine nun doma gbeene nun gubane nun gbeti sa seene e yii,

²³ e nun mato kikene nun doma yelefuxin tofajine nun kɛɛ raxidine nun tungun mafellenne.

²⁴ E latikɔnɔnne xirin masarama nɛn se kunxin xirin na, e tagi xidin yi masara lutin na.

E xun denbexi fajine gbananma nɛn, sunu dugine nun benbenle yi ragodo e ma dugi fajine funfuni.

Yagin larune yi sa e ma tofanna funfuni.

²⁵ Yerusalɛn kaane, e xɛmɛne faxama nɛn silanfanna ra, e sofane yi faxa yɛngɛni.

²⁶ Nayi, taan birin e wugama nɛn, e sunu.

A muxune halagixin yi lu dɔxi bɔxɔni.

4

¹ Na lɔxɔni, jaxalan solofere xɛmɛ kedenna suxuma nɛn e a fala a xa, e naxa,

“Nxu donseen nun marabɛri baan feɔɔɔ nxu yetɛ xa, alogo tun nxu xa yate i ya jaxanle ra, i yi nxɔ yagin ba!”

² Na lɔxɔni, Alatala se fajni narɔxina nde rasolima nɛn yamani. Yamanan bogi seene yi findi Isirayila muxu dɔnxɛne kanba xunna nun binyen na.

³ Nayi, naxanye na lu Yerusalɛn yi, naxanye mɔn na lu e nii ra Siyon yi, a falama nɛn ne ma, a “Muxu Rasarijanxine,” Ala bata naxanye birin xili seɛɛ alogo e xa nii rakisin sɔtɔ Yerusalɛn yi.

⁴ Marigina Nii Sarijanxin yi kiti kɛndɛn nun tɛɛn nafa Yerusalɛn yi, a jaxanle rasarijan e fe xɔsixinɛ ma. A Siyon taan nasarijan faxa ti wuli funfune ma.

⁵ Na xanbi ra, Alatala kundaan nun tutin naminima nɛn Siyon gɛyaan nun a yama malanxin xun ma. Kɛɛɛn na, a findi tɛɛ dege gbeen na. A narɔn yi lu e birin xun ma alo xunna soona,

⁶ alo yigiyaden naxan nininna fima kuye wolon waxatini yanyin na e nun soden nun luxundena, tule gbeen na fa.

5

Isirayila yamanan luxi nɛn alo Alaa nakɔna

¹ N xa sigin sa n xanuntenna xa, n xɔyina manpa bili nakɔna fe ra.

Manpa bili nakɔna nde yi n xanuntenna yii gɛyaan sabati yireni.

² A bɔxɔn wali nɛn

a yi gɛmɛne ba a yi,

a yi sansi yɛbaxine si na yi.

A yi gbengben ti kantɔn tiden na.

A yi dɔlɔ ige baden ge fanyeni.

A yengi yi manpa bogi fajine nan ma a nakɔni,

koni a manpa bogi xələne nan sətəxi.

³ Nayi, n xanuntenna naxa,
 “É tan naxanye daxi Yerusalən yi,
 ε tan Yuda kaane,
 ε tan nan kitin sama nxu nun n ma nakəən
 tagi.

⁴ N yi lan nun n xa nanfe gbetε liga n ma
 nakəən xa,
 n munma naxan liga a xa singen?
 N yengi yi bogi fajine nan ma nun,
 nanfera nayi, a bogine birin xələ?

⁵ Iki, n xa a fala ε xa
 n fama naxan ligadeni n ma manpa bili
 nakəən na:

N na a sansanna kalama nən,
 xuruseene yi a madon.

N na a rabilinna yinna rabirama nən
 dangu muxune yi a yibodon.

⁶ N na a findima bəxə rabeyinxin na nən,
 a mi fa masege, a mi biye.

SeXe jaxine nun janle minima nən a ma,
 n yi tənna dəxə kundane ma
 a e nama tulen nafa a ma.”

⁷ Alatala Sənben Birin Kanna manpa bili
 nakəən lanxi

Isirayila yamaan nan ma.
 Nakəən naxan yi rafan a ma nun han,
 Yuda yamaan nan yi na ra.
 Alatala yengi yi kiti kəndən nan ma a ya-
 mani

koni a gbalon nan lixi na.
 A yengi yi tinxinyaan nan ma,
 koni a gbelegbele xuiin nan mexi na.

⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye banxine tima e bode fari,
 e xeene tugun e bode ra
 han e bəxən birin tongo,
 e yi dəxə kedenyani yamanani.

⁹ N tunla Alatala Sənben Birin Kanna falani
 ito nan mexi, a naxa,

“N bata n kələ,
 banxi wuyaxini itoe kalama nən.
 Banxi gbee fajini itoe kui genla yi lu.

¹⁰ Manpa bili nakəən naxan gbo
 han jingen xi fu tiye naxan bideni,
 na mi manpa litiri tonge naanin naminε.
 Naxan na murutun kilo kεmε bi,
 na kilo fu nan tun xabama.”

¹¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye kurunma,
 e e gi dələn fəxə ra,
 naxanye xima e yeε ra yi dələ mindeni,
 han e xunna yi keli.

¹² E degema e banden don jaxajaxane yi
 bələn xuiin nun kondan xuiini
 e nun tanban xuiin nun xulen xuiin nun
 dələna.

Anu, e mi Alatala kewanle rakəəsima

e mi a wanle toma.

¹³ Nanara, Ala naxa,
 “N ma yamaan sigama nən konyiyani,
 bayo e mi waxi sese kolon feni.

E muxu gbeene faxama kamen nan na,
 yamaan yi halagi ige xələ ma.”

¹⁴ Nanara, laxira a dəni bima nən pon,
 a yi a so de gbeeni bi
 dan mi naxan na
 muxu gbeene nun e yamaan birin yi godo
 mənni

e nun e sənxe ratene nun e manan-
 manantone birin.

¹⁵ Muxune birin mafelenna nən,
 adamadiine fe yi godo,
 wasodene yi e xun sin.

¹⁶ Alatala Sənben Birin Kanna fe yitema nən
 a kiti kəndən xən.

Ala sarijanxina a sarijananna mayitama nən
 a tinxinyaan xən.

¹⁷ Nayi, taa kalaxini ito findima nən
 yeXeene rabadan na,
 e fa e dege na,
 xəjəne yi e balon sətə nafulu kanne banxi
 xəonne yi.

¹⁸ Gbalon na kanne xa
 naxanye hakene e xidixi wulen xən
 alo lutina,
 e bubu e fəxə ra.
 E e yulubin bandunma e fəxə ra
 alo yələnxəonna wontoron bandunma kii
 naxan yi.

¹⁹ E a falama, e naxa,
 “Ala xa a mafura,
 a xa a wanla ke xulen
 alogo nxu xa a to.
 A feen xa yiso,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina fe ragidixine xa
 rakamali,
 nxu yi a fe kolon.”

²⁰ Gbalon na kanne xa,
 naxanye a falama,
 a fe jaxin fan,
 a fe fajin jaxu,
 naxanye kənenna yatεma dimin na,
 dimin yi yatε kənenna ra,
 naxanye xələn yatεma a jaxumən na,
 jaxunna yi yatε xələn na.

²¹ Gbalon na kanne xa
 naxanye e yeε findixi fe kolonne ra
 e yi e yeε yatε xaxilimane ra!

²² Gbalon na kanne xa
 naxanye tunnafan dələ mindeni,
 naxanye fatan dələ minseene basanjε!

²³ E fe kalan beyinma se feen na
 koni e mi tinma sontarena kitin se.

²⁴ Nanara, e luma nən
 alo tən seXe n naxan ganma,

alo sexe xaren naxan jananma tee degeni.
E salenne kunma nen,
e fugene yi siga ayi
alo gbangbanna.
Amasoto e bata e me Alatalaa sariyan na,
Senben Birin Kanna.
E bata Isirayilaa Ala Sarijanxina falan
nabejin.

²⁵ Nanara, Alatala bata xolo a yamaan ma
han!

A bata a yiini bandun e xili ma,
a yi e jaxankata.
Geyane xuruxurunma,
binbine biraxi na xun xon
alo jaman kiraan xon.

Koni hali na birin,
Alatalaa xolon mi janan,
a yiin mon yi lu yitexi e xili ma.

²⁶ Ala bata taxamasenni te
alogo siya makuyene xa a to,
a yi siyana nde xili kolinni
sa keli boxon danna ra.
E mi e to fe e giye?
E xulun de!

²⁷ Muxu yo mi xadanxi e ye,
e sese mi e madiganma,
xixonla mi muxu yo ma,
e birin bata xulun.
Sofa yo mi a tagixidin fulunxi,
e sese a sankidi luti mi bolonxi.

²⁸ E xalimakunle jone ralemunxi,
e xanle birin bandunxi.

E soone torone xodoxo
alo gemena,
e wontorone sanne firifirima
alo wuluwunla.

²⁹ E sofane sonxo xuiin magaxu
alo yatana,
e wurundunma alo yata senbemanee,
e xarjexin xoyi seen suxuma,
e yi a xali.

Muxu yo mi noe a be e yii.

³⁰ Na loxonni,
e sonxonni tema nen na yi
alo foxo igen na walanje ayi.
Nayi, naxan na a yeen ti yamanan na,
na dimin nun yigitegen nan toma a yi,
kundaan yi lu kenenna ye ma.

6

Ala yi Esayi findi a walikenn na

¹ Manga Yusiya faxa jeeeni, n Marigin to
nen dxi mangaya gbede matexini pon! A
doma gbeen lenbene yi Ala Batu Banxin
nafexi.

² Maleka gubugubu kanne yi a xun ma.
Gubugubu sennin nan yi e keden kedenna
birin ma. Gubugubu firinna e yetagin yee

maluxunxi, firinna e sanne yee maluxunxi,
firin yi lu e tugan seen na.

³ E yi e xui raminima e bode ma, e naxa,
“A sarijan, a sarijan,
Alatala Senben Birin Kanna sarijan!
Boxon birin nafexi a binyen nan na.”

⁴ Ala Batu Banxin deen ti wudine nun a so
deen lonna yeeen yi lu xuruxurunje e xuiin
ma, na yi rafe tutin na.

⁵ N yi a fala, n naxa, “Gbalona n xa, n bata
halagi! Amasoto muxun nan n na naxan
de haramuxi, n dxi yamaan ye, fala hara-
muxin minima naxanye de. Anu, n bata
mangan to n yeen na, Alatala Senben Birin
Kanna.”

⁶ Koni maleka gubugubu kanna nde ke-
den yi tugan, a fa n binni, tee wolonna suxi a
yii, a naxan tongo saraxa ganden fari tee ko
seen na.

⁷ A yi tee wolonna din n deen na, a yi a fala,
a naxa, “Iki, bayo ito bata din i deen na, i
haken bata xafari, solonaan bata ti i yulubin
jan feen na.”

⁸ Nayi, n yi Marigin xuiin me maxodinna
tiye, a naxa, “N na nde rasigama? Nde sigi
nxu xa?” N yi a yabi, n naxa, “N tan ni i ra, n
nasiga.”

⁹ A mon yi a fala, a naxa,
“Siga, i sa a fala yamani ito xa, i naxa,
‘E tuli matima nen han,
koni e mi fefe famuma.
E seen matoma nen han,
koni e mi a yigbema.’”

¹⁰ E boren naxodoxo ayi,
i yi e tunle xori,
i e yeeene raxi.
Xanamu, e yeeene toon tima nen,
e tunle yi falan me,
e xaxinle yi feen famu,
e yi xete n ma,
e kende yaan soto.”

¹¹ N yi maxodinna ti, n naxa,
“Marigina, han waxatin mundun yi?”

A yi n yabi, a naxa,
“Han taane na halagi waxatin naxan yi,
e muxu yo mi lu,
e banxine yi kui geli,
xeene yi kala,
e findi boxo rabejinxine ra,

¹² han Alatala yi muxune masiga a ra
han yamanan yi rabejin fefe!”

¹³ Xa muxune yatn yaganna joxon na lu
yamanani,

teen mon xetema nen na raxorideni.
Koni wudi gbeene dungine nun wari
dungine luma boxoni
kii naxan yi e na sege waxatin naxan yi,
bonson sarijanxina nde fan luma yamanani
na kii nin
alo wudi dungin naxan sa maringima.

7

Esayi yi Alaa falan nali Axasi ma

¹ Yotami a dii xemena Axasi, Yusiya mamandenna, Yuda Mangan waxatini, Arami manga Resin nun Remaliyaa dii xemen Peka, Isirayila mangan yi siga Yerusalen yenge xinla ma, koni e mi a no.

² Muxune yi a fala Axasi xa Dawuda yixetena, e naxa, "Arami kaane nun Efirami bõnsõnna muxune bata e malan e xili ma." Mangan nun a yamaan bõnen yi maxa na feen ma alo foyen wudine yimaxama kii naxan yi.

³ Nayi, Alatala yi a fala Esayi xa, a naxa, "E nun i ya dii xemen Seyari-Yasubu* xa mini Axasi ralandeni ige ramaraden faxaraxiin xunna ra,† dugi xane xee ma kiraan xõn.

⁴ A fala a xa, i naxa, 'A liga i yeren ma, i raxara, i nama gaxu. I nama tunnaxõlo i ma muxu firinni itoe xõlo gbeena fe ra, Resin‡ Arami kaan nun Remaliyaa dii xemena. Yegen tumatõn nan tun ne firinna ra.

⁵ N na a kolon Arami kaane nun Efirami bõnsõnna muxune nun Remaliyaa dii xemen bata a nata a e xa fe jaxin liga i ra. E naxa,

⁶ "En siga Yuda yamanan xili ma! En sa men kaane yigitge! En yi e yamanani taxun, en yi Tabele a dii xemen dõxõ mangan na e xun na."

⁷ Koni Marigina Alatala ito nan falaxi, Na mi lanje, na mi ligama.

⁸ Amasõtõ Damasi findixi Arami manga taan nan tun na.

Resin findixi Damasi mangan nan tun na. Benun jee tonge sennin e nun suulun, Efirami bõnsõnna kalama nen, a mi fa yate yamaan na.

⁹ Samari findixi Efirami manga taan nan tun na.

Remaliyaa dii xemen findixi Samari mangan nan tun na.

Xa e mi denkeleya, e mi tiye! "

Diin barima naxan xili Emanuweli

¹⁰ Alatala mõn yi falan ti Axasi xa, a naxa,

¹¹ "Taxamasenna nde maxõdin bõxõn bun hanma kore xõnna ma Alatala ma, i ya Ala."

¹² Koni Axasi yi a yabi, a naxa, "N mi sese maxõdinma, n mi Alatala bunbama."§

¹³ Nayi, Esayi yi a fala Axasi xa, a naxa, "E tuli mati, Dawuda yixetene! E muxune tunnaxõlõma e ma, koni e mi e wasa soxi na yi. E mõn n ma Ala fan tunnaxõle a ma ba?"

¹⁴ Nayi, Marigin yeteen taxamasenna yite e ra: sungutun nasõlõnxin fudikanma nen, a

yi dii xemen bari. A yi xili sa 'Emanuweli,' na bunna nen fa fala, 'Ala en tagi.'

¹⁵ A baloma fenen nun kumin nan na, han a yi nõ fe jaxin nun a fajin tagi rabe.

¹⁶ Anu benun na diin xa nõ fe jaxin nun a fajin tagi rabe, i gaxuxi manga firinna naxanye yee ra, ne yamanane rabeninma nen.

¹⁷ Koni Alatala jaxankata lõxõne rafama nen i tan xili ma, e nun i ya yamaan nun i babaa denbayaan xili ma. Na lõxõne jõxõn munma lu na singen xabu Isirayila nun Yuda yamanane fata. Na fatama Asiriya mangan nan na."

¹⁸ Na lõxõni,

Alatala tugetugene xilima nen kolinni

sa keli Nila baan biradeni fõxõ igen ma Misiran yi

e nun kumi jeejen naxanye Asiriya yamanani.

¹⁹ E birin fama nen

e fa dõxõ folone ra xudene xõn,

e nun gemẽ bõxine kanke ra,

e nun wudi dungine nun darane birin yi.

²⁰ Na lõxõni,

Marigina Asiriya mangan findima nen a walikena,

a findi de xabe biin na

keli Efirati baan kidi ma

a yi e xunne nun e sanne mabi,

hali e de xabene birin.

²¹ Na lõxõni,

muxuna nde jinge keden nun sii firin namarama nen.

²² E yi nõnõ gbege fi muxune ma

e fenen yi don.

Muxun naxanye birin na lu yamanani,

ne baloma fenen nun kumin nan na.

²³ Na lõxõni,

manpa bili wuli keden xeen naxan ma

naxanye sarama gbeti gbanan wuli keden na

menna findima janle nun tansin xeen nan na.

²⁴ Muxune sigama nen menni xanle nun xalimakunle ra e yii,

amasõtõ sexen nun janle nan luma bõxõn ma.

²⁵ Muxune gaxuma nen janle nun tansinne yee ra,

muXu yo mi fa sigẽ geyane fari

denaxanye yi bima jinge kenna ra nun.

Men yi findi jinge rabaden na,

yexene yi na yibodon.

* 7:3: *Seyari-Yasubu* bunna nen Heburu xuini fa fala "Yamaan muxu dõnxene xetema nen sa keli konyiyani." † 7:3:

Ige ramaraden naxan geyaan na. ‡ 7:4: Arami kaane mangan nan *Resin* na. § 7:12: Na feen sebxi Sariyane 6.16 kui.

8

Asiriya yamanan yi findi Alaa walikεεn na

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Walaxa belebelena nde tongo, i yi sebenla ti a ma naxan nœ xaranjε, i naxa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. A Tongo Mafuren.’”

² N yi walaxan yita sereya tinxinxi firin na: Saraxarali Yuriya nun Sakari, Yeberekiyaa dii xεmena.

³ Na xanbi ra, n yi n ma naxanla kolon naxanla ra, nabi naxalanmana. A yi fudikan, a yi dii xεmen bari. Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “A xili sa, ‘Nafunle Suxu Keden Na. E Tongo Mafuren.’”

⁴ Amasotɔ, benun i ya diin xa fatan a fale ‘baba’ hanma ‘n na,’ Asiriya mangana mux-unge Damasi taan nun Samari taan nafunle tongoma yengeni nεn.”

Asiriya kaane fama nεn

⁵ Alatala mɔn yi a fala n xa, a naxa:

⁶ Yamani ito tondixi Silowa baa ige fajin ma, e tunnaxɔlɔxi e ma Manga Resin* yetagi e nun Remaliyaa dii xεmena.

⁷ Nayi, Marigina Efrati baa ige walanxi gbeen nadinma nεn e xili ma alo fufana,

Asiriya mangan nun a sεnbε gbeen nan na ra.

Efrati baan fema nεn han a bɔxɔn a ma.

⁸ Fufaan danguma nεn Yuda yamanan naxɔre,

a sa yiren birin xun ma,

a te han a kœεεn bun.

A fa han

a sa ε yamanan yiren birin xun ma.

Ala en tagi!†

Siyane mi nœ sese ra Ala yamaan xili ma

⁹ Siyane, ε gbelegbele,

ε gaxu!

ε tuli mati,

ε tan naxanye sa yamana makuyene yi!

ε yitɔn yεngen xili ma,

ε yigitegema nεn!

¹⁰ ε na yεngε feene yitɔn,

e kalama nεn!

ε na falan ti, a mi kamalima!

Amasotɔ Ala nxu tagi.‡

Ala yεεragaxun nan fan

¹¹ Alatala bata a yii sebnε gbeen sa n ma, a yi n maxadi, a n nama yamani ito raliga. A yi a fala n xa, a naxa:

¹² Yamani ito feen naxanye yatema yanfan na

ε tan nama ne birin yatε yanfan na de!

ε nama gaxu e gaxu feene yεε ra

ε nama xamin ne fe yi de!

¹³ ε xa Alatala Senben Birin Kanna nan tun kolon sarijanden na,

ε lan ε xa na nan binya,

ε lan ε xa gaxu a tan nan yεε ra.

¹⁴ Amasotɔ Ala findima nεn yire sarijanxin na

e nun gεmεna Isirayila yama firinne xa, yamana e sanna radinma gεmεn naxan na, a findi e rabira gεmεn na.

A findima nεn luti ratixin na

Yerusalem kaane yεε ra,

a e suxu.

¹⁵ E wuyaxi e sanna radinma nεn,

e bira, e fe yi kala.

E suxuma nεn lutin na,

e mi nœ e fulunjε.

Nabiin yigina fe

¹⁶ N yi na sereyaan namara n yi,

n yi xaranni ito balan,

n na fala n ma xarandiine nan tun xa.

¹⁷ N na Alatala mamεma

naxan bata a yetagin luxun Yaxuba bɔnsɔnna ma.

N nan n yigi sama Ala nin.

¹⁸ Nxu nun n ma diine nan ito ra,

Alatala naxanye fixi n ma.

Nxu findixi taxamasenne nun marakolon seene nan na

Isirayila yi, fata Alatala Senben Birin Kanna ra

naxan dɔxɔden Siyon geyaan fari.

¹⁹ Ndee a falama, e naxa, “ε barin kiine nun yimatone maxodin, naxanye wundo feene kɔyεkɔyεnma, e falan ti e dε bun ma. A mi daxa yamaan xa e gbee alane maxodin ba? Muxune mi barinne xan maxodinma jεjε muxune xa ba?”

²⁰ ε ne yabima nεn, ε naxa, “Fɔ en xa xεtε Alaa sariyan nun a fala xuine nan ma.” Xa naxan mi falan tima na kiini, na kanna mi kenenna toma.

Naxankata dimina

²¹ Muxune yigitegεxin nun e kamεtɔne

e masiga tima nεn yamanan xun xɔn ma.

Kamεn na e suxu naxi ra,

e xɔloma nεn,

e sa e mangan nun e Ala danga.

E yεen tima nεn koren na,

²² na xanbi ra e yi bɔxɔn mato.

Koni e tɔrɔn nun dimin nun bɔjε rafɔre gbeen nan tun toma.

E yi rawoli dimi gbeeni.

Kenεn gbeen toma nεn

²³ Anu, naxanye yi luxi na tɔrɔni,

* 8:6: Arami kaane mangan nan **Resin** na. † 8:8: Heburu xuini, a sebxεi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.10 kuli. ‡ 8:10: Heburu xuini, a sebxεi, “Emanuweli.” Na feen mato Esayi 7.14 nun 8.8 kuli.

ne dimin ɲanma nɛn.
Waxati danguxini,
Ala yagin nan nagidi
Sabulon yamanan nun Nafatali yamanan
ma.
Koni waxati famatoni,
kiraan naxan sigama baan ma,
Yurudɛn baan kidi ma,
a na rafema nɛn binyen na
e nun siya gbɛtene yamanan, Galile.

9

¹ Yamaan naxan sigan tima dimini,
ne bata kɛnɛn gbeen to.
Naxanye dɔxi dimi gbeeni,
kɛnɛnna bata mini ne ma!
² Ala i bata yamaan nawuya ayi,
i yi e sɛwan nagbo ayi.
E sɛwaxi i yɛtagi
alo muxune nɛma sɛwɛ se xaba waxatini,
alo e ɲaxanma kii naxan yi
e nɛma yɛngɛ yi se tongoxine yitaxunɛ.
³ Amasɔɔ i ya yamaan tɔrɔma goron tongo
wudin naxan bun
e nun wure gbelemɛn naxan saxi e tun-
gunna ma
e nun e ɲaxankata muxune bosana,
i bata ne birin kala
alo i a liga kii naxan yi
Midiyane nɔ lɔxɔni.*
⁴ Yaxune sankidin naxanye
birin yɛngɛ yirene yibodonma
e nun dugin naxanye birin bata sin wunli
ne birin ganma nɛn
alo yegen tɛɛni.
⁵ Amasɔɔ diina nde bata bari en xa,
dii xɛmɛn bata sɔɔ en xa.
Mangayaan luma nɛn a tan xa.
A xili bama nɛn a,
“Kabanako Kawandi Tiina,
Ala Sɛnbɛmana,
Habadan Fafe,
Bɔɲɛ Xunbeli Mangana.”
⁶ A mangayaan nun bɔɲɛ xunbenla
sigama gboɛ ayi nɛn
dan mi naxan na.
A dɔxɔma nɛn Dawuda mangaya gbɛdeni
a yamanan xun na.
A yi a sɛnbɛ so,
a yi a masuxu kiti kɛnden nun tinxinni,
keli to ma han habadan.
Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna na ligama a xa-
nuntenya gbeen nin.

Alaa xɔlɔna fe

⁷ Marigin bata falan ti Yaxuba bɔnsɔnna xili
ma,
na yi Isirayila yamaan sɔɔ.
⁸ Yamaan birin a kolonma nɛn.

Efirami bɔnsɔnna muxune nun Samari
kaane birin yi falan tima wason nun
yɛtɛ yigboni, e naxa,
⁹ “Yinna bitikidine bata bira,†
en na a ti gemɛ masolixine ra.
Xɔdɛ binle bata kala,
en na e masara sumanne ra.”
¹⁰ Nayi, Alatala Asiriya kaane radinma nɛn
Isirayila kaane ma, Manga Resin‡
yɛngɛfane.

A bata e yaxune sɛnbɛ so.

¹¹ Arami kaan naxanye sogeteden binni,
e nun Filisiti kaan naxanye sogegododen
binni,
ne nan Isirayila kaane raxɔrima feu!

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹² Nayi, Alatala bata a yamaan ɲaxankata,
koni e mi e xun xɛtɛxi a ma,
e mɔn mi Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna fenxi.

¹³ Nayi, Alatala Isirayila yamanan birin
naxɔrima nɛn

lɔxɔ keden peeni,
fɔlɔ a xunna ma han a xunla,
fɔlɔ tugu binle ma han gbalane.

¹⁴ Fonne nun kuntigine nan a xunna ra,
nabiin naxanye wule xaranna tima,
ne nan a xunla ra.

¹⁵ Yamani ito yɛɛratine nan e ralɔma ayi,
e muxun naxanye matinxinma,
ne fan yifuxi.

¹⁶ Nanara, Marigin mi sɛwaxi a foningene
ra,
a mi kininkininma a kiridine nun a kaja
gilene ma.

Amasɔɔ Ala kolontarene nun
muxu ɲaxine nan e birin na,
e fala ɲaxin nan tun tima.

Koni hali na birin,
Alaa xɔlɔn mi ɲan,
a yiin mɔn yi lu yitexi e xili ma.

¹⁷ Naxuyaan muxune ganma yati,
alo tɛɛn naxan ɲanle nun sɛxɛne birin
ɲanma,

a yi tɛɛn so fɔtɔnna ɲansanne ra,
e tutin yi lu tɛ kore.

¹⁸ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna xɔlɔ gbeen
bata tɛɛn so yamanan birin na.

A luxi nɛn
alo tɛɛn yamaan nan ganma,
muxu yo mi kininkininma a ngaxakedenna
ma.

¹⁹ Muxune donseen tongoma yiifanna ma,
kamen mi ba e ma.

* **9:3: Midiyane** nɔ feen mɔn sɛbexi Kitisane 6 han 8 kui.

† **9:9: Bitikidin** mɔn falama yirena nde yi fa fala

“**Birikidina.**” ‡ **9:10:** Arami kaane mangan nan **Resin** na. Asiriya kaane nan Manga Resin yaxune ra. Na feen sɛbexi Mangane Firinden 16.8-9 kui.

E yi e balon fen e kòmenna ma,
e mi wasa.
Birin baloma a lanfaan nan na.
20 Manase bõnsõnna baloma Efirami
bõnsõnna ra,
Efirami bõnsõnna baloma Manase
bõnsõnna ra,
e tan bõnsõn frinne yi keli Yuda bõnsõnna
xili ma.

Koni hali na birin,
Alaa xõlõn mi ñan,
a yiin mõn yi lu yitexi e xili ma.

10

Gbalon Yuda taane xili ma

1 Gbalon na kanne xa
naxanye tõnne dõxõma hakeni,
naxanye sariyane sebema bodene tõrõ xinla
ma,
2 e tondi senbetarene xun mayenge kitin se.
Yiigelitõn naxanye n ma yamaan ye,
e mi ne kitin sama.
E kaña gilene kansunma,
e kiridine muña.
3 E fe saranna na e sõtõ lõxõ naxan yi,
gbalon na fa sa keli wulani,
e nanse ligama?
E e gima siga nde kon yi
alogo e xa maliin sõtõ?
E nafunle luma minen?
4 Fõ e mafelen kasorasane tagi,
hanma e bira bõxõni binbine ye.

Koni hali na birin,
Alaa xõlõn mi ñan,
a yiin mõn yi lu yitexi e xili ma.

Gbalona Asiriya kaane xili ma

5 Ala naxa,
“Gbalona Asiriya yamanan xa,
naxan findixi bosaan na n yii n ma xõlõna fe
ra!
N ma fitinan dunganna a tan nan yii.
6 N na a sofane rasigama nen
Ala kolontare siyaan xili ma.
N yi e radin yamaan xili ma
naxanye n naxõlõma
e xa sa mèn kaane yii seene suxu,
e yi e nafunle tongo,
e yi e yibodon
alo borona kiraan xõn!
7 Koni Asiriya kaane mi na feen to na kiini.
E tan e miri na fe ma kii gbeteni.
E tan yi waxi halagi nan tun ti feni,
e yi siya wuyaxine raxõri fefe!
8 Amasõtõ e naxa,
‘N ma sofa kuntigine mi findixi mangane
xan na ba?
9 N mi Kalano taan suxi

alo Karakemisi taan ba?
N mi Xamata taan ligaxi
alo Arapada taan ba?
N mi Samari taan ligaxi
alo Damasi taan ba?*

10 N bata suxure batu yamanani itoe suxu,
naxanye suxurene yi fisa Yerusalen
nun Samari yamanan gbeene xa.
11 N naxan liga Samari yamanan nun a sux-
urene ra,
n mi nõe na ligõ Yerusalen nun a suxurene ra
ba?”

12 Koni Marigin na yelin a wanle
birin nakamale Siyon geyaan fari e nun
Yerusalen yi, a Asiriya mangan fan saranma
nen a yete yiteen nun a ye rawason na.

13 Amasõtõ na mangan yi a falama nen, a
naxa,
“N feni itoe birin ligaxi
n fangan nun n ma fe kolonna nin,
amasõtõ xaxilimaan nan n na.
N bata yamanane danne kala,
n yi e nafunle muña,
n mangane ba e dõxõdene yi
alo senbemaan yetena.
14 N bata siyane nafunle tongo
alo muxun xõli teen tongon kii naxan yi.
N bata bõxõ xõnna seene birin malan
alo muxun xõli xele rabejinxine matongon
kii naxan yi.
E sese mi nõi e gabuteni te,
hanma e de xanli bi, e wuga.”

15 Bunbin nõe a yete matõxe
dangu a rawali muxun na ba?
Serana a yete matõxe
dangu a rawali muxun na ba?
Bosaan nõe a tongo muxun nawale ba?
Dunganna nõe muxun tonge ba?

16 Nanara, Marigina Alatala Senben Birin
Kanna
yama hiyabuxini ito radoyenma nen.
Halagi ti tee gbeen yi so e binyen na.
17 Isirayilaa kenenna,
Ala yeteen findima nen teen na.
E sarjantõn yi findi tee degen na,
a Asiriya yamanan ñanle
nun a seXene birin gan,
e ñan lõxõ kedenni.
18 A fõtõn gbeene raxõrima nen fefe
e nun wudin naxanye birin bogima.
A yamanan halagi
alo furemaan nema doyenje.
19 Wudi dõnxen naxanye na lu Asiriya
fõtõnne yi
hali dii jõrena,
a nõe e yatèn sebe nen.

Yamaan muxu dõnxene fe

* 10:9: Asiriya kaane bata yi taani itoe suxu. E sebe kiina a yitaxi, a e luma e masoe Yerusalen taan nan na.

²⁰ Na lɔxɔni, Isirayila yamaan muxu dɔnxɛn naxanye na lu e nii ra Yaxuba bɔnsɔnni, ne mi fa e lannantenyaa sama e jaxankata muxune yi sɔnɔn. E fa e lannayaan sama Alatala nin, Isirayilaa Ala Sarijanxina.

²¹ Yamaan muxu dɔnxɛne xetema nen Ala senbemaan ma, Yaxuba bɔnsɔnna muxu dɔnxɛne.

²² Anu, Isirayila kaane, hali ε yamaan wuya ayi alo meɲensinna naxan fɔxɔ igen de, hali na, e dɔnxɛdin nan tun xetema. Halagin bata ragidi, naxan gboma ayi, a mɔn tinxin.

²³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna bata halagin naxan nagidi, a na rakamalima nen yamanan birin yi.

Ala a yamaan xunbama nen

²⁴ Nanara, Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N ma yamana, ε tan naxanye dɔxi Siyon yi, ε nama gaxu Asiriya kaane yee ra! E ε bɔnbɔma nen dunganna ra, e yi gbengbetenni te ε xili ma alo Misiran kaane yi a ligama kii naxan yi nun.

²⁵ Koni benun waxati, n ma xɔlɔn jɔnma nen ε xili ma. N fitinaxin yi keli e kaladeni.”

²⁶ Alatala Senben Birin Kanna bosaan tɔngoma nen Asiriya kaane xili ma, alo a keli Midiyan kaane xili ma kii naxan yi Orebi fanye yireni. A a dunganni bandunma nen baan xun ma, alo a liga Misiran yamanani kii naxan yi.

²⁷ Na lɔxɔni,

a goronna bama nen ε tungunna ma, e goron tongo wudin naxan sa ε kɔe ma konyiyani, ε xungboma nen han na yi gira, a bira.

Yaxune yi maso Yerusalɛn ra

²⁸ E bata Ayati taan li.

E danguma Migiron nin,

e yi e goronne lu Mikimasi taani.†

²⁹ E danguma geya longori ra kiraan nan xɔn

e a fala, e naxa,

“En xi Geba yi.”

Rama kaane xuruxurunma gaxuni.

Sɔli a taan Gibeya muxune bata e gi.

³⁰ Galin kaane, ε gbelegbele!

Layisa kaane, ε tuli mati!

Anatɔti kaane, ε makininkinin de!

³¹ Madimena kaane bata xuya ayi,

Gebimi kaane e luxunden fenma.

³² To, yaxune sa tima nen Nobi yi,

e yi e yiini te,

e yi e kɔnkɔ Siyon taa fajin geyaan xili ma, Yerusalɛn geyana.

³³ Marigina Alatala Senben Birin Kanna wudi yii gbeene sege ma nen senbeni. Wudi kuyene yi rabira bɔxɔni.

Naxanye kondeye mate han, a ne ragodoma nen.

³⁴ A fɔtɔnna jansanne sege ma nen bunbin na,

Liban fɔtɔnne yi bira Senbe Kanna bun.

11

Manga nenen Dawuda bɔnsɔnni

¹ Dii xemen minima nen Yese bɔnsɔnni* alo wudi jingin minima

wudi dungin ma kii naxan yi.

Na sabatima nen fata a salenne ra.

² Alatalaa Nii Sarijanxin luma nen a yi,

fe kolonna nun xaxilimayaan sɔtɔma niin naxan xɔn,

kawandi kendɛn nun senben sɔtɔma niin naxan xɔn,

Alatala kolonna nun a yeeragaxun sɔtɔn niin naxan xɔn.

³ A niin sama nen Alatala yeeragaxun fari.

A mi kitin sama yetagin ma.

A mi feene ragidima muxune fala xuiin xɔn.

⁴ Koni a senbetarene makitima nen tinxinni.

Yiigelitɔn naxanye yamanani,

a yi ne feene ragidi jɛnige fajini.

A yamanan muxune garinma nen falan na alo bosana.

A fala xuine yi muxu jaxine faxa.

⁵ Tinxinyaan nun tɔgɔndiyaan luma nen a yi alo tagi xidin muxun tagi waxatin birin.

⁶ Nayi, kankon nun yeɛɛɛ diin luma nen e bode xɔn,

burunna jarin nun siin yi e sa yire kedenni, turadin nun yatan nun xuruse turaxin yi lu

e bode xɔn,

diidina nde yi ti e yeɛ ra.

⁷ Ninge gilɛn nun kanko gbeena e dege ma nen,

e diine yi sa e sa yire kedenni.

Yatan yi seɛɛɛn don alo jingena.

⁸ Dii jɔtɛn sabaan soma nen sajin soden deɛɛɛn,

diin yi nɔ a yiin nasoe koson yinla ra.

⁹ Fe jaxi mi fa luma na, gbalo mi na

Alatalaa geya sarjanxin birin fari.

Amasɔtɔ Alatala kolonna yamanan nafema nen,

alo fɔxɔ igena a folon nafema kii naxan yi.

¹⁰ Na lɔxɔni,

diin naxan minixi Yese bɔnsɔnni

na luma tixi nen

alo taxamasenna yamane yeɛ ra.

Siyane fama nen a fɛma,

a dɔxɔden yi lu mayilɛne binyeni.

† 10:28: Yaxune ganla yi fe nen Yerusalɛn yengeɛdeni kirani ito xɔn. A bunna nɛɛn fa fala “Yaxune bata maso.” * 11:1: Yese nan Dawuda fafe ra. Na sebexi Samuyeli Singena 16.18-19 kui.

Muxu suxine xete fena

¹¹ Na ləxəni,
Marigin mən a yiini bandunma nən
alogo a xa a yamaan muxu dənxe ne xunba:
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani
e nun Misiran yamanan lanbanna nun a
faxan na,
e nun Kusi nun Elan nun Babilon yamanane
yi,
e nun Xamata yamanan nun fəxə ige tagi
bəxəne yi.

¹² A taxamasenna tima nən siyane xa,
a Isirayila kaane malan
naxanye yi suxi yengeni.
Yuda bənsənna muxun naxanye xuyaxi ayi
dunujna xun xən, a yi ne malan
sa keli bəxən tongon naaninne birin yi.

¹³ Nayi,
Efirami bənsənna mi fa Yuda bənsənna
maxəxələnma.

Yuda bənsənna yaxune raxərima nən,
Efirami mi fa Yuda maxəxələnma,
Yuda mi fa findima Efirami yaxun na sənən.
¹⁴ E birin sigama nən yengeni
sogegododen binni Filisitine geyane fari,
e sa sogeteden binna muxune nafunle
tongo yengeni.

Edon nun Moyaba yamanane yi lu e senben
bun,

Amonine yi xuru e ma.

¹⁵ Alatala igen janma nən Misiran fəxə ige
yireni,

a yi a yiini bandun Efirati baan xun ma,
a yi na baani taxun xude solofere ra
a de foye gbeen na,
muxune yi nə a gide,
e mi e sankidine ba.

¹⁶ Kiraan luma nən a yamaan xa
naxanye na lu e nii ra Asiriya yamanani.
A luma nən alo a liga e benbane xa kii naxan
yi

e to mini Misiran yamanani.

12*Yama rakisixin yi Ala tantun*

¹ I a falama nən na ləxəni, i naxa,
“Alatala, n ni i tantunna.

I yi xələxi n ma,
koni i ya xələn bata xete n fəxə ra,
i yi n madənden.

² Ala nan n nakisixi yati.
N na n yigi sama a tan nin,
n mi fa gaxuma.

Alatala nan n fangan na.
Alatala nan n ma beti ba xunna ra.
N nakisimana a tan nan na.”

³ E kisin sətəma nən sewani
alo e igen bama tigi yinla ra kii naxan yi.

⁴ Na ləxəni, e a falama nən, e naxa,
“E tantunna fi Alatala ma,
e xui ramini a ma a xinli,

e a kəwanle rali siyane tagi
e a rabira muxune ma a xinla gbo kii naxan
yi.

⁵ E bətin ba Alatala xa bayo a bata fe gbeene
rakamali.

E e fe fala dunujna muxune birin xa!”

⁶ Siyon kaane, e sənxe səwani,
e gbelegbele jaxanni!
Amasəto, Isirayilaa Ala Sarijanxin gbo,
naxan e tagi!

13*Babilon taan naqanna bata maso*

¹ Waliyiya falan ni ito ra naxan makənən
Aməsi a dii xəmənə Esayi xa lan Babilon taan
ma.

² Ala naxa,
“E taxamasenna ti geya mabaxin fari.
E gbelegbele
alogo e xa sofane rakolon.
E yiine maliga
alogo e xa so taan muxu gbeene so deene ra.
³ N tan nan yamarin fixi muxune ma
naxanye rasarijanxi n xa.
N bata n ma sofa yəbaxine xili,
naxanye səwama n ma nə sətən na,
alogo e xa n ma xələn mayita.”

⁴ E tuli mati sənxe xuini ito ra geyane fari
yama gbeen nan xui a ra.

E tuli mati,
yamanane bata yimaxa
alo siyane na e malan.
Alatala Senben Birin Kanna nan
a ganli tənma yenge so xinla ma.

⁵ Alatala fama e nun
ganla naxan a xələn naxuyama ayi
sa keli bəxən yire makuyeni
sa keli kore xənna danna ra.
E yamanan birin kalama nən.

⁶ E gbelegbele sununi,
amasəto Alatalaa ləxən bata maso.
A fama alo halagi ti gbalona,
fata Ala Senbe Kanna ra.

⁷ Nanara, birin bata xadan,
muxune bata tunnaxələ e ma.

⁸ Gaxun bata e suxu,
xələn sifan birin e fari.
Muxune e fatine yimaxama xələn bun
alo jaxanla tinna ma.
E birin xaminxina e bode matoma.
E yetagine yifərxəxi.

⁹ A mato, Alatalaa ləxən fama,
kininkinintare ləxəna,
fitinan nun xələ gbeen naxan yi,
alogo bəxə xənna xa raxəri,
a findi tonbonna ra
a yi yulubitone halagi a yi.
¹⁰ Saren naxanye kore e nun e sare kurune,
ne mi fa degen sənən.

Sogen nēen fa te,

a bata yidimi,

kiken mi fa deḡema sōnōn.

¹¹ Ala naxa, “N dunuḡa muxune kewali ḡaxine saramna e ra nēn, n yi muxu ḡaxine hakēne saran e ra.

N yi yete yitene wason dan,

n yi nō kanne yandan kala.

¹² N muxune xuruma nēn bōxōni

han e mi fa toma xulen

alo xēma fajina,

e to raxōlōma ayi nēn

alo xēmaan naxan sa kelima Ofiri yamanani.”

¹³ Nanara, n kore xōnni maxama nēn,

bōxō xōnna yi xuruxurun, a ba a funfuni

Alatala Senben Birin Kanna fitinana fe ra

a xōlōn na keli lōxōn naxan yi alo tēna.

¹⁴ Nayi, muxune birin sigama nēn e konne yi

birin yi a gi siga a yamaan fēma

alo xēnla naxan sagatanma,

alo xuruse raba mi ye xēen naxanye fōxō ra.

¹⁵ E na muxu yo to,

na kanni sōxōnma nēn tanban na,

E na naxan yo suxu,

na kanna faxama nēn silanfanna ra.

¹⁶ E dii futene yi yibutuxun e yetagi,

e banxi kui seene yi tongo,

muxune yi fu e ḡaxanle ma e yetagi.

¹⁷ Ala naxa,

“N Mede kaane rakelima nēn e xili ma

gbetin bōte mi siyaan naxan xa,

e mōn mi sewama xēmaan na.

¹⁸ E banxulanne yi faxa Mede kaane xali-makunle ra,

e mi kininkininma dii futene ma,

e ḡaxu diidine ra.”

¹⁹ Babilōn naxan findixi taa tofaḡin na yamanane ye,

naxan findixi Babilōn kaane binyen nun e kanba xunna ra,

Ala na taan halagima nēn

alo Sodoma taan nun Gomora taana.

²⁰ Muxu yo mi fa dōxōma a yi,

a yigenla luma nēn

han mayixete nun mayixete.

Hali Arabu sigatine yati mi dangue a yi,

hali xuruse rabane mi fa e xuruseene xalima na.

²¹ Kōni burunna subene nan dōxōma na,

xutunxunbane yi e banxine rafe.

Dangaranfulene yi lu na yi,

kōtōne yi na findi e bodonden na.

²² Kankone wuga xuiin yi lu mine a yire makantanxine yi,

barekodane yi so a manga banxine kui.

Babilōn gbee waxati saxin bata maso.

A siimayaan mi fa xunkuya.

14

Isirayila kaane xete fena

¹ Alatala kininkininma nēn Yaxuba yixetene ma. A mōn Isirayila yamaan sugandima nēn, a mōn yi e radōxō e bōxōni. Xōḡene yi sa e fari, e findi Yaxubaa yamaan na.

² Siyaan bonne fama nēn Isirayila kaane tongodeni, e siga e ra Alatalaa yamanani. Isirayila yamaan yi siyane findi e konyine ra, xēmen nun ḡaxanla. Na kiini, muxun naxanye e findi konyine ra, e fan yi ne findi e konyi ra, e findi e ḡaxankata muxune kanne ra.

Babilōn mangan saya sigina

³ Isirayila kaane, lōxōna nde, Alatala matabun fima nēn e ma e tōrōne nun e lanbaranne nun e konyiya xōdēxen ḡan xanbini.

⁴ Na waxatini, e sigi ḡaxumēni ito sama nēn, e Babilōn mangan magele, e naxa, Ee! En ḡaxankata muxun mi fa na!

A gbalon bata ḡan!

⁵ Alatala bata muxu ḡaxine bosaan senben kala.

A bata nō sōtō dunganna kala

⁶ naxan yi siyane mabōnbōma xōlōni

a ye wuyaxi,

dan mi naxan na,

naxan fitinaxin yi nōn tima yamanane xun na

a gbalon sa e fari

naxan dan mi na.

⁷ Iki, yamanan birin bata lu bōḡe xunbenli, muxune gbelegebelema sēwani.

⁸ Hali fōfōne nun Liban sumanne sēwaxi

i kala feen na, e a falama,

e naxa, “Xabu i binbin maluxun,

muxu yo mi fa fama nxu sēḡedeni.”

⁹ Faxa muxune e ramaxama nēn bōxōn bun ma

fa i ralandeni,

i nēma fē waxatin naxan yi,

dunuḡa ito muxu gbeene birin.

Naxanye yi siyane mangane ra,

ne birin kelima nēn.

¹⁰ E falan ti, e naxa,

“I fan bata findi fangataren na

alo nxu tan.

Iki, i bata lu alo nxu tan!”

¹¹ E bata e nun i ya wason

nun i ya bōlōn xuiin birin nagodo gaburun na.

Kōnene nan i saden na i bun ma,

kunle yi findi i ya bitinganna ra.

¹² Ee! I bata bira sa keli kore

i tan tagalan saren naxan deḡema subaxani!

I bata woli bōxōni,

i tan naxan yi siyane rabirama!

¹³ I yi a falama i yete ma, i naxa,

“N tema nēn kore xōnna ma,

n sa n ma mangaya gbēden dāxō mēnni
Alaa sarene faxa ra.
N sa dāxō alane tagi,
e malanna geyaan naxan ma sogeteden
kōmenna ma.
14 N tema nēn kundane fari,
N yi lu alo Kore Xonna Ala.”
15 Koni e bata sa i sa fō gaburun xonna ma
i lu laxira yili tilinxin na.

16 Naxanye na i to,
ne i matoma nēn ki fajī.
E miri i ya fe ma,
e yi a fala, e naxa,
“Xēmeni ito xa mi yi bōxōn naxuruxurumma
ba,
a yi yamanane yimaxa?
17 Ito xa mi dunuḡa findi tonbonne ra ba
a yi taane kala,
a tondi kasorasane bejinḡe?”
18 Nōndin na a ra,
siyane birin mangane maluxunxi binyen
nin
e keden kedenna birin yi lu e gaburune ra.
19 Koni i tan bata woli ayi i ya gaburun fari
ma
alo wudi yii xaren biraxina.
Faxa muxune bata sa i yēe ma,
naxanye faxaxi silanfanna ra
naxanye bata sa gēmene fari yinla ra.
I bata lu alo binbi yibodonxina.
20 Koni i tan mi maluxunma alo ne
amasōtō i bata i ya yamanan kala,
i yi i ya yamaan naxōri.
Bōnsōn ḡaxina fe mi fa falama habadan.
21 E a diine faxa feni tōn
lan e benbane gbalō feene ma.
E nama fa keli,
e yi bōxōn birin findi e gbeen na,
e dunuḡa rafe e taane ra.

22 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa,
“N kelima nēn Babilon taan xili ma,
n yi a xinla ralō ayi
e nun a muxun naxanye na lu e nii ra
e nun e diine nun e yixētene birin.”
Alatalaa falan nan na ra.
23 N taani ito findima nēn dara yiren na
gbalane denaxan yi e nun sagalene dingi-
rana.
N yi Babilon taan makō halagi ti silanden na.
Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
24 Alatala Senben Birin Kanna bata a kōlō, a
naxa,
“N bata feen naxan yitōn,
na ligama nēn.
N bata naxan nagidi,
na kamalima nēn.
25 N Asiriya kaane halagima nēn n ma ya-
manani,

n yi e raxōri n ma geyane fari.
E konyiyaan bama nēn n ma yamaan xun
ma,
e goronna yi ba e tungunna fari.”
26 Ala na nan nagidixi dunuḡa birin xili ma,
a yiini texi siyane birin xili ma na kii nin.
27 Xa Alatala Senben Birin Kanna fena nde
ragidi,
nde nōe a yikale?
A na a yiini te,
nde nōe a raxētē a funfuni?

Waliyya falana Filisitine xili ma
28 Waliyya falani ito tixi Manga Axasi
faxa ḡēen nan na.
29 E tan Filisitine,
e yi e bōnbōma bosaaan naxan na,
na bata kala,
koni e nama sēwa na ra.
Amasōtō koson minima nēn saḡi faxaxin
bōnsōnni,
ninginangan yi mini koson bōnsōnni naxan
tuganma.
30 Tōrō muxu gbeene,
ne donseen sōtoma nēn,
senbetarene yi e matabu bōḡe xunbenli.
Koni e tan Filisitine,
n na e bōnsōnna halagima fitina kamēn nan
na.
Naxanye na lu e nii ra,
ne birin yi faxa.
31 E tan taa makantanxine,
e wuga xuini te!
Taan muxune, e gbelegbele!
Filisiti yamaan bata tunnaḡōlō e ma,
amasōtō tēe tutin fama nēn
sa keli sogeteden kōmenna ma.
Muxu yo mi baxi yaxune ganla safane ra.
32 Filisitine xerane yabin findin nanse ra?
“Alatala nan Siyon taan tixi,
a yamaan yiigelitōne yigiyade fajin sōtōma
denaxan yi.”

15

Waliyya falan Moyaba xili ma
1 Waliyya falana Moyaba yamanan xili
ma:
Ari taan bata raxōri Moyaba yamanani
a kala kōe kedenna ra.
Kiri taan bata raxōri Moyaba yamanani
a kala kōe kedenna ra.
2 Dibon kaane tema e suxure kide matexine
yi
e wugama.
Moyaba kaane gbelegbelema Nebo nun
Medeba taane yi.
Muxune birin bata e xunne nun e dē xabene
bi sununi.
3 Sunu dugine nun bēnbenle ragodoxi e ma
kirane xōn ma.
E gbelegbelema e banxine fari
e nun e yama malandene yi,

e birin wugama han!

⁴ Xesibon nun Eleyale kaane
gbelegbelema mali muxu feen na.
E xuiin sa mema fo Yahasi taani.
Nanara, Moyaba sofane gbelegbelema,
e bata tunnaxolo e ma.

⁵ N gbelegbelema Moyaba kaane fe ra.
A muxune bata e gi siga han Soyari taani,
siga han Egilati-Selisiya taani.
E tema wuge Luxiti geyaan na.
E wuga xuiini tema e kalana fe ra Xoronayin
kiraan xon.

⁶ Nimirimi daraan bata xori
sexene bata xara,
joxondene bata jan.
Sese xinde mi fa na.

⁷ Nanara, muxune e de donxene tongoma
naxanye luxi e yii,
e noxi naxanye ramarε,
e yi siga e ra Wudi Tofajin Xuden kidi ma.

⁸ Sonxo xuiin minima Moyaba yamanan
birin yi.

E wuga xuiin minima
sa keli fo Egilayimi taani,
sa keli fo Elimi xojin yireni.

⁹ Xuden naxan danguma Dimon yi,
na bata findi wunla ra.

Ala naxa,
“N mon gbalo nenene rasigama nen Dimon
yi.

N yatana nde rafama nen Moyaba muxu
gixine xili ma,
e nun naxanye na lu e yamanani.”

16

Moyaba Yerusalen xandima nen

¹ Moyaba mangane yi a fala, e naxa,
“E yexxene rasiga Yuda yamanan mangan
ma,

sa keli Sela tonbonni,
siga Siyon geyaan fari.”

² Moyaba naxanle bata baan gididen li Ari-
non yi.

E luxi nen alo xoliin naxanye e gixi,
naxanye kedixi,
e makuya e teen na.

³ Moyaba kaane yi a fala Yerusalen kaane
xa, e naxa,

“Nxu maxadi,
i fena nde ragidi.
Yanyi tagi sogen bun,
i nininna xa so nxu xun na
alo kœna, i nxu kantan.
Nxo muxu gixine luxun,
i nama gi muxune yanfa de!

⁴ A lu nxo muxu gixine xa e doxo ε konni,
doxoden so e yii e ratange halagi tiin ma
denaxan yi.

Naxan nxu naxankatama,

na mi luma habadan,
halagin fama nen a dandeni.
Naxan nxu yengema,
na kelima nen yamanani.

⁵ Nayi, i ya mangayaan senben sotoma nen
hinanna xon,
Dawuda yixetena nde yi mangayaan naba
lannayani,
kitisaan naxan kiti kenden fenma
naxan sobe soxi tininna ma.”

*Yerusalen mi noε Moyaba maliye
Yeremi 48.29-36*

⁶ Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
naxan gbo han,
e nun e yete yigboon
nun e wason nun e yete yitena.
Koni e yete matoxoma fuun nin.

⁷ Nanara, Moyaba kaane gbelegbelema su-
nuni

e yamanan fe ra,
e birin e wuga xuiini tema.
E kutunma nimisani Kiri-Hareseti taa
kalaxina fe ra.

E bata tunnaxolo e ma fefe!

⁸ Xesibon xεene bata kala,
alo Sibima manpa binle.*
Siyane mangane bata manpa bili yebaxine
yibodon

naxanye bogine yi sigama han Yaaseri
taani,
e xuya tonbonna xun xonna ra,
e yiine yi sigaxi han Foxo Daraan kidi ma.

⁹ Nanara, n wugama Yaaseri kaane xon
Sibima manpa binle fe ra.
Ee! Xesibon taan nun Eleyale taana!
N na n yεegen nagboma ayi nen ε ma!
Yengen xuiin bata mini ε manpa bili nakone
yi,

e nun ε se xaba daxine yi.
¹⁰ Sewan nun jaxaxaxan bata jan wudi bili
nakone yi.

Sigi sa xuiin nun sewa xuiin mi fa mema
nxo manpa bili nakone yi.
Muxu yo mi fa manpa bogine igen bama,
n bata danna sa sewa xuiin na.

¹¹ Nanara, n bojen wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nen
alo bolon xuina sununi.

N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra.
¹² Nxu Moyaba yamaan toma xadanje
e suxure kide matexine yi,
e yi so e suxure banxine yi maxandi tideni,
koni na tonε yo mi na.

¹³ Alatala bata yi na fala Moyaba kaane
xili ma.

¹⁴ Iki Alatala naxa, “Benun jεεe saxan
yate xa dangu, Moyaba muxu gbeene nun
a yama gbeen yarabima nen, fangatare
dando gbansan yi lu e nii ra ne ye.”

* **16:8:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

17

Damasi nun Isirayila

¹ Waliyiya falana Damasi taan xili ma:
 Damasi taan kalamatōn ni i ra,
 a taa xōnna yi lu
 alo gēme ne e bode fari.
² Aroyeri yamanan taane luma nēn
 nabejinxi
 e findi xuruseene konna ra.
 E luma nēn na,
 muxu yo mi e yigbetēnma.
³ Taa makantan yin yo mi fa luma Eframi
 yamanani sōnōn.
 Mangayaan bama nēn Damasi taani.
 Arami yamanan muxu dōnxēn naxanye
 luma,
 ne binyen mi dangue Isirayila kaane binyen
 na.
 Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
⁴ Nayi, na lōxōni,
 Yaxubaa binyen xurunma nēn.
 A yamaan yi lu doyenje.
⁵ A luma nēn
 alo sansine na yelin malanje se xaba waxa-
 tini
 alo a xaba muxun na a tōnsōn xabaxine
 malan a yii
 alo e na tōnsōne makentun Refa lanbanni.
⁶ A tōnsōn dōnxēna ndee luma nēn a kentun
 daxin na,
 alo oliwi bogine na rayolon tamin na,
 a xōri firin saxan yi lu a kondeni,
 naanin suulun jōxōn yi lu a yii bogixine ra.
 Alatalaa falan nan na ra, Isirayilaa Ala.
⁷ Na lōxōni,
 muxune yeene luma e da mangan nan na,
 e ye rafindi Isirayilaa Ala Sarijanxin ma.
⁸ E mi fa e ye rasige suxure kidene yi mume,
 e naxanye rafalaxi e yiine ra.
 E mi fa Asera kide gbindonne matoe mume,
 e nun e wusulan gandene,
 e yete yii fōxōne.
⁹ Na lōxōni, e taa makantanxin naxanye
 rabejinma Isirayila kaane bun, ne birin
 yigenla luma nēn alo fōtōnna hanma geyaan
 kondena.
¹⁰ Amasōto i bata jinan Ala xōn i rakisimana.
 I mi i yengi dōxi i kantan fanyen xōn, i ya
 Ala.
 Nanara, i bata nakōon nafala a fajin na,
 i yi sansi xōjene si.
¹¹ I e si lōxōn naxan yi,
 hali e na soli na lōxōni,
 na xōtōnna yeteni i ya si seen yi fuga,
 koni a xaba waxatin na a li,
 a lōma ayi nēn,
 furen nun sōxōle jantaren na fa lōxōn naxan
 yi.

¹² Ee! Siya wuyaxine sōnxōma
 alo fōxō igen xuxu xuiin kii naxan yi.
 Ee! Yamanane muxune xaje ma ayi
 alo baa ige gbeen na walanje ayi.

¹³ Siyane sōnxō xuiin luxi nēn
 alo fōxō ige gbeen xuxu xuina.
 Marigin na a kōnkō e ma,
 e e gi, siga yire makuyeni.
 E kedima nēn
 alo foyen na se dagin xali geyaan fari
 alo sexe xaren kala ti foyeni.
¹⁴ Gaxu gbeen na a ra jinbanna ra,
 benun xōtōnni, e mi fa na!
 Na nan na muxune sōtōma
 naxanye nō seene birin tongoma.
 Na nan e sōtōma naxanye fuma nō ma.

18

Falan Kusi yamanan xili ma

¹ Gbalon yamanan xa,
 tuguminne gabutene xuiin gbo denaxan yi
 Kusi yamanan baane xun ma!*

² Mēn kaane xerane rasigama baan xōn
 kunkine kui
 naxanye rafalaxi gbala xidine ra.
 E siga e konne yi e tan xera sōnyaxine.
 E siga e siyaan fēma naxan muxuye kuya,
 e fatin mayilenma,
 naxan magaxu be nun yiren birin yi,
 siya senbēmani ito naxan nōon tima,
 baane wuya naxan ma yamanayi.
³ E tan dunuja muxune birin,
 e tan naxanye bōxō xōnna fari,
 e na taxamasenni te geyaan fari,
 e a mato!
 E na xōtaan fe xuiin me waxatin naxan yi,
 e tuli mati!
⁴ Amasōto Alatala bata a fala n xa,
 a naxa, “N waxi feene rakōrosi feni,
 n lu raxaraxi n dōxōdeni ti,
 alo wuyenna naxan minima yanyin na,
 alo xiila wuyenna bōxōn ma kuye wolon
 waxatini.”
⁵ Amasōto benun se xaba waxatin xa a li,
 fugene yolonma nēn,
 e yi findi tōnsōnne ra,
 ne yi mō fōlō,
 muxune yi e yii bogitarene xaba filen na,
 e nun e sonle nun e deene.
⁶ Kusi kaane fan nabejinma na kii nin
 xōline xa
 geyane fari e nun burunna subene.
 Segene e yibōma nēn soqe furen na,
 sube xaje ne fan yi e don jēmēn na.
⁷ Nayi, muxune fama nēn finmaseene ra
 Alatala Senben Birin Kanna xōn,
 keli siyaan fēma naxan muxuye kuya,
 e fatin mayilenma,

* 18:1: *Kusi* yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati forene bōxōni.

e magaxu be nun yiren birin yi,
siya senbeman i to naxan nɔɔn tima,
baane wuya naxan ma yamanayi.
E fama nen na finmaseene ra Siyon geyaan
fari
Alatala Senben Birin Kanna xinla binyama
denaxan yi.

19

Falan Misiran yamanan xili ma

¹ Waliyiya falana Misiran yamanan xili
ma:

Alatala ni i ra, a fama kundani Misiran yi
mafuren!

Misiran kaane suxurene xuruxurunma nen
a yeɛ ra,

Misiran kaane yi tunnaɔɔɔ e ma.

² Ala naxa, “N Misiran kaane radinma
e bode xili ma nen, e yi e bode yenge,
birin yi keli a ngaxakedenmaan xili ma,

birin yi keli a xoyin xili ma,
taane yi keli e bode xili ma,
mangayane yi keli mangayane xili ma.

³ Misiran kaane tunnaɔɔɔma e ma nen,
n yi mayifuun bira e feene yi.

E suxurene maɔɔdinma nen,
e nun barinne nun yiimatone nun
kɔeramuxune.

⁴ N Misiran sama nen kininkintarena nde
sagoni,

manga yeɛ xɔdɛxen yi lu a xun na.”

Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan
nan na ra.

⁵ Nila baan xɔrama nen,
baan wunla yi xara fefe!

⁶ Baane xirin yi mini,
xudene yi xurun Misiran yi,
e birin yi xara.

Gbalane lisima a ra nen,
⁷ seɛne yi xara Nila baan xɔn
han a biradena fɔɔɔ igen ma.

Xɛen naxanye bixi Nila baan xɔn,
ne xarama ayi nen,

foyen yi siga e ra, sese mi fa luma.

⁸ Yeɛe suxune kutunma nen, e sunu,
naxanye birin konna birama Nila baani.
Yala wonle fan senben yi jan.

⁹ Naxanye gesene wurundunma,
ne yagima nen.

Naxanye dugine rafalama e nun naxanye e
sɔɔɔnma,

ne yigitɛgema nen.

¹⁰ Yamanan muxu kɛndene fangan janma
nen,

walikene yi kɔntɔfili.

¹¹ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra,
Misiran mangan kawandi muxune
a kawandima xaxilitareyaan nin
e naxa, “Fekolonna nde nan ma dii n tan na,
a singe ra mangane diina nde.”
E nɔe suse na fale mangan xa di?

¹² Nayi, Misiran mangana,
i ya xaxilimane minen?

Alatala Senben Birin Kanna naxan nagidixi
lan i ya yamanan ma,
e xa i xaran na ma.

¹³ Xaxilitaren nan Soyan taan kuntigine ra.
Nofi taan mangane tantanma.

Misiran yamana kanne nan a ralɔma ayi.

¹⁴ Alatala bata niina nde raso e yi
naxan e xun magima e ra

alogo Misiran kaane xa tantan e feen birin
yi

alo dɔɔɔ minna na dingingɛ ayi baxundeni.

¹⁵ Misiran muxu gbeen nun a muxudina,
muxu yo mi fa sese ligama naxan fan,
a na findi muxu binyen na
hanma a binyetarena.

Misiran yamanan nananna fe

¹⁶ Na lɔxɔni, Misiran kaane luma nen
alo jananle. E xuruxurunma nen gaxuni,
Alatala Senben Birin Kanna na a yiini te e
xili ma waxatin naxan yi.

¹⁷ Yuda yamananana fe findima fe magax-
uxin nan na Misiran kaane xa. Muxune na
a fe fala e yeɛ xɔri, e gaxuma nen na feen yeɛ
ra Alatala Senben Birin Kanna bata naxan
nagidi e ma.

¹⁸ Na lɔxɔni, Heburu xuiin fama nen
faladeni Misiran taa suulunna ndee yi, e
muxune yi e kɔɔɔ a e bata findi Alatala
Senben Birin Kanna gbeen na. Na taan
keden xili bama nen a Taa Halagixina.

¹⁹ Na lɔxɔni, saraxa ganden fama nen lu-
deni Alatala xa Misiran yamanan tagini,
gɛmɛ gbeena nde yi dɔɔɔ yamanan danna ra
naxan Alatalaa fe rabirama muxune ma.

²⁰ Na nan findima taxamasenna nun
seren na fa fala Alatala Senben Birin Kanna
Misiran yi. Misiran kaane na e xui ramini
Alatala ma e janankata muxune fe ra wax-
atin naxan yi, a Marakisi Tiin nafama nen e
ma, naxan e xun mayengema a yi e xunba.

²¹ Alatala a yete yitama nen Misiran
kaane ra. Na lɔxɔni, Misiran kaane Alatala
kolonna nen. E yi a batu, e saraxane nun
bogise saraxane ba a xa. E yi de xuiine tongo
Alatala xa, e yi e rakamali.

²² Alatala Misiran kaane janankatama
nen fitina fena nde xɔn, koni a e yiyalanma
nen, e yi xete Alatala ma, a yi e maxandi
xuiin name, a yi e yiyalan.

²³ Na lɔxɔni, kiraan kelima nen Misiran
yi siga Asiriya yamanani. Asiriya kaane
sigama nen Misiran yi, Misiran kaane yi siga
Asiriya yi. E birin yi Ala batu e bode xɔn.

²⁴ Na lɔxɔni, Isirayila findima nen Misiran
nun Asiriya yamanane saxanden na
dununa duban sɔtɔma naxanye xɔn.

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna dubama
nen e xa, a naxa, “N bata barakan sa n ma
yamaan Misiran ma fe yi, e nun Asiriya

yamanana, n yii fəxəna e nun Isirayila, n ma bəxəna.”

20

Falan Misiran nun Kusi xili ma

¹ Asiriya mangan Sarigon a sofa kuntigin nasiga jəen naxan na Asadodi taan xili ma Filisiti yamanani, a yi a yenge, a yi a tongo,
² na waxatin yeteni, Alatala yi falan ti Esayi xa Aməsi a dii xəmənə, a naxa, “Sunu dugin naxan xidixi i tagi, na ba, i yi i ya sankidine ba.” Esayi yi a falan suxu, a magenla yi lu sigan tiye, sankidi mi a sanni.

³ Alatala mən yi a fala, a naxa, “A jəe saxanna ni i ra n ma walikəna Esayi sigan tima a magenla, sankidi mi a sanni. Taxa-masenna nan na ra e nun marakolonna Misiran yamanan nun Kusi yamanan xa,*

⁴ fa fala Asiriya mangan Misiran kaane nun Kusi kaane suxuma nən yengeni, a e xali konyiyani. A dii jəene nun fonne magenle nan xalima, sankidi mi e sanni, e xəre magenle yi findi yagin na e xa.

⁵ Nayi, muxun naxanye e yigi saxi Kusi yi hanma naxanye yi Misiran matəxəma, ne gaxuma nən, e yagi.

⁶ Na ləxəni, muxun naxanye dəxi fəxə igen de, ne a falama nən, e naxa, ‘Nxu yi yigi saxi naxanye fari, a mato naxan ligama ne ra. Nxu yi waxi siga feni nxu luxundeni e konni, alogo nxu xa maliin sətə, nxu yi xunba Asiriya mangan ma. Nayi, nxu fa nə kise di?’ ”

21

Falan Babilən yamanan xili ma

¹ Waliyyi falan ni i ra tonbonna xili ma fəxə igen de.*

Yaxun fama nən sa keli tonbonni yamana magaxuxini alo kala ti foyen nəma fe yiifari ma tonbonna makəe.

² Ala bata fe magaxuxin yita n na. Yanfantenna bata keli yanfa sodeni. Halagi tiin bata halagin ti fələ. Elan kaane, e siga yengeni!

Mede kaane e taan nabilin!†
Muxune yi kutunma e bun ma, koni n fa danna sama nən na ma!

³ Nanara, n tagin xuruxurunma. N jaxankataxi alo jaxanla tinna ma.

N naxan məma, na bata n gaxu ki fajni!

N naxan toma, na bata n kontofili.

⁴ Wəkilə mi fa n yii, n xuruxurunma gaxuni.

N yi jinbanna nan maməma nun alogo n xa bəje xunbeli, koni kəeen fan bata magaxu ayi.

⁵ Donseen bata rafala, dagine bata yisa, muxune dəxi e degedeni, e minma. Kuntigine, e keli!
E yenge so seene yiton.

⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Sa kantana tina nde ti, a na naxan to, a na fala i xa.
⁷ Xa a yenge so wontorone to, soone naxanye bandunma, soo ragine dəxi sofanel fari, ndee fan dəxi jəgəməne fari, a xa a liga a yeren ma ki fajni.”

⁸ Kantan tiin xa sənəxə, a naxa, “N Marigina, n tixi yinna xuntagi ferijən gbən!

N nan n ma kantana tideni kəena ngaan na.
⁹ E a mato, xəmənə nde fama yenge so wontoron kui

soo firin naxan bandunma. Na yi a xuini te, a naxa, ‘Babilən taan bata kala! A bata kala! E ala sawurane birin bata bira e xuya ayi bəxəni.’ ”

¹⁰ N ma yamana, e tan naxan bata bənbə alo murutun lonna ma, n na nan məxi Alatala Senben Birin Kanna ra, Isirayilaa Ala, n yi a rali e ma.

Falana Edən yamanan xili ma

¹¹ Waliyyi falan ni i ra Duma taan xili ma.

Xuina nde minima Seyiri yamanani, a naxa, “Kantan tina, kəeen di? Kantan tina kəeen di?”

¹² Kantan tiin yi a yabi, a naxa, “Xətənnə a lima nən, kəeen fan yi so. Xa i mən waxi maxədinna ti feni, maxədinna ti. Waxati gbete, i mən yi fa.”

Alaa falana Arabi xili ma

¹³ Waliyyi falan ni i ra Arabi yamanan xili ma.

E xima nən Arabi burunna ra, Dedan bənsənnə, sigatiine tonbonni.

¹⁴ E tan Tema kaane, e sa fa igen na muxune xa min xənla naxanye ma

* **20:3:** *Kusi* yamanan yi Misiran yamanan nan faxa ra Nila baan de fati fərene bəxəni. * **21:1:** *Tonbonna:* A Babilən nan ma fe falama na ra. † **21:2:** *Elan kaane nun Mede kaane* yi Babilən kaane xəyine nan na benun e xa e yenge, e yi e nə.

ε fa balon na muxu gixine xa.

¹⁵ Muxune bata e gi silanfanna bun silanfanne yi texi e xili ma, xanle bandunxi e xili ma, e gixi yengen gbalon bun.

¹⁶ Marigina ito nan falaxi n xa, a naxa, “Benun jεε keden yate, Kedari bōnsōnna[‡] binyen birin janma nen.

¹⁷ Muxu wuyaxi mi fa luma e nii ra e xali wonle ye, Kedari yengεsone.” Alatala, Isirayilaa Ala nan na falaxi.

22

Yerusalen taana fe

¹ Yaliyiya falan ni i ra Lankeɛmaya Lanbanna xili ma.

Yerusalen kaane, nanfera ε tema banxine xuntagi?

² Nanfera sōnxō sōnxōn bata keli ε taani, a yimaxa,

sumunna taan naxan yi yeε?

ε faxa muxune mi faxaxi silanfanna ra, e mi faxaxi yengeni.

³ E kuntigine birin bata e gi, xalimakuli wonle yi e findi kasorasane ra. E muxune birin bata yi e gi yaxune yeε ra, e yi e birin suxu, e yi e xali.

⁴ Nanara, n yi a fala, n naxa,

“E yeεn ba n na, ε n lu na, n xa wuga xōleni.

N ma yamaan bata kala, koni hali ε mi kata n masabarideni.”

⁵ Amasōto to, Marigina Alatala Senben Birin Kanna bata magaxun nun mantōron nun mayibasanna rafa

en ma Lankeɛmaya Lanbanni.

Taan nabilinna yinna bata kala!

Xili ti xuini minima malina fe ra गयाan ma.

⁶ Elan yamanan ganle bata xalimakunle tongo

e nun yenge so wontorone nun soone.

Kiri yamanan sofane e ye masansan wure lefane yitōnna.

⁷ E meεmeεen fajine bata rafe yenge so wontorone ra,

soo ragine yitōnxi e xa yengen fōlō ε taan so deεne ra.

⁸ Yuda yamanan mi fa makantanxi sōnōn.

Na lōxōni, i yeε raxetema nen yenge so seene ma banxini naxan xili “Fōtōn Yi Banxina.”

⁹ E yi yalenne to Dawudaa Taan makantan yinna ma

ε yi igen namara ige ramarade xurini yengen yeε ra.

¹⁰ E Yerusalen taan banxine yate, ε ndee rabira

alogo ε xa makantan yinna senbe so.

¹¹ E yi ige ramaraden nafala yin firinne longonna ra

ige ramarade fonna igen xa.

Koni naxan na feene birin xunna ra, ε mi e yeε rafindixi na ma.

A yi e yitōnna to mi na ra, koni ε mi yi na kanna toma.

¹² Marigina Alatala Senben Birin Kanna a falaxi na lōxōn nin,

a ε xa wuga, ε gbelegebele, ε yi ε xunne bi,

ε yi kasa benbeli dugine so sununi.

¹³ Anu, sewan nun jaxaxaxan nan be iki!

Muxune jingene kōε raxabama, e yeεene faxama,

e suben donma, e manpaan minma.

ε a falama, ε naxa,

“En na en dege, en yi en min, bayo en faxan nen tila!”

¹⁴ N tunla Alatala Senben Birin Kanna falani ito nan mexi, a naxa, “E hakeni ito mi xafarima han ε faxa!” Marigina Alatala Senben Birin Kanna na nan falaxi.

Marakolonna lan Sebena fe ma

¹⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siga, i sa mangana muxuni ito li, Sebena, naxan manga banxina feene xun na, i yi a fala a xa, i naxa,

¹⁶ ‘Nanse i xa be?

I ya muxun mundun be, i to gaburun gema i yete xa be?

I matabude dānxen nafalama i yete xa गयाan fari

i gaburun ge i yete xa fanyeni!

¹⁷ I tan senbεmana, Alatala i wolima ayi nen pon!

A yi i suxu ken,

¹⁸ a yi siga i maffilfilinje

alo se radigilinxina

a i woli yamana gbeen.

I sa faxama menna nin,

ε nun i ya wontoro fajine yi lu na,

i tan naxan i kanna denbayaan nayagima!

”

¹⁹ Ala naxa,

“N ni i kedima nen i ya walideni, n yi i ba i tideni.

²⁰ Na lōxōni,

n nan n ma walikena Eliyakimi xilima nen, Xiliki a dii xεmena.

²¹ N ni i ya dugine ragodo a ma,

n ni i ya tagi xidin xidi a tagi,

n ni i senben so a yii.

A findima nen Yerusalen kaane fafe ra

Yuda yamaan birin ye.

²² N Dawudaa manga banxin dejinna soma nen a yii.

A na naxan nabi,

[‡] 21:16: *Kedari* findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebezi Dunuja Fōlōn 25.13 kui.

muxu yo mi nœ a balanœ.

A na naxan balan,

muxu yo mi nœ a rabiyœ.

²³ N na a bitinma nœn

alo bitin wudina yire kœndœni,

a yi binyen fi a fafe a denbayaan ma.

²⁴ A denbayaan muxu binyene birin luma nœn singanxi a ra,

alo wudi yiin singanxi a binla ra kii naxan yi,

alo goron xunxurine nun baramane

nun ige sa seene dœxœma e bode fari kii naxan yi.”

²⁵ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Na lœxœni, gbangban wudin talama nœn naxan yi bitinxi yire kœndœni. A kalama nœn, a yi bira. Nayi, goronna naxan yi singanxi a ra, na yi halagi.” Alatala na nan falaxi.

23

Tire nun Sidœn halagi fœna

¹ Waliyiya falana Tire taan xili ma:

œ tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fœxœ igen xun ma,

œ gbelegbele sununi amasœtœ Tire taan bata kala,

banxi yo mi fa na,

kunki tide mi fa na.

E bata na xibarun mœ,

fata Sipiri fœxœ ige tagi bœxœn na.

² E dundu, œ tan naxanye dœxi fœxœ igen dœ,

œ tan naxanye bata fœxœ igeni siga

œ Sidœn taan yulane findi nafulu kanne ra.

³ Sansiin naxanye yi bima baan dœ Sihori yi, fœxœ igen kidi ma pon,

e fa ne ra e taani.

Sansiin naxanye yi xabama Nila baan xœn,

ne yi findixi Sidœn taan tœnœn nan na.

Na yamanan bata yi findi siyane lœxœ tiden na.

⁴ Sidœn kaane, œ yagi,

baan xœn yire makantanxina.

Bayo fœxœ igen* bata a mœ e ra, a naxa,

“N mi dii barin tœrœyane sœtœxi,

n mi dii barixi.

N mi dii xœmœye ragboxi,

n mi dii tœmœ maxuruxi.”

⁵ Xibaruni ito na Misiran yamanan li,

e yigiteœma nœn Tire taana fe ra.

⁶ E fœxœ igeni gidi han Tarasisi taani,

œ gbelegbele sununi œ tan fœxœ ige tagi bœxœ yidœxœne.

⁷ E naxanaxa taan nan ito ra ba,

naxan masœge xabu waxati xunkuyene yi

naxan muxuye bata yi siga

e sa dœxœ yire makuyene yi?

⁸ Nayi, nde na feen nataxi Tire taan xili ma,

naxan yi mangayane yitaxunma yamanan
yi nun?

Kuntigin nan yi a yulane ra,

xili kan gbeene dunuœa yi.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna nan na ragidixi,

alogo a xa ne fe magodo

naxanye wasoxi e tofanna fe ra,

alogo a xa bœxœn muxu yitexine rayagi.

¹⁰ Nayi, Tarasisi kaane,

œ bœxœn bi,

alo e a ligama Nila baan dœ kii naxan yi, amasœtœ kunki tide mi fa na œ kunkine xa.

¹¹ Alatala bata a yiini te baan xili ma,

a bata yamanan yimaxa.

A bata yamarin fi Kanan yamanan xili ma, a taa makantanxine xa kala.

¹² A bata a fala, a naxa,

“œ tan Sidœn kaane,

œ sumunna bata œan.

Yaxune bata fu œ taa tofœrin ma.

Keli, œ fœxœ igeni gidi,

siga Sipiri fœxœ ige tagi bœxœni.

Hali na, matabu yo mi œ xa.”

¹³ Babilœn yamanan mato,

yamaan naxan mi yi sese ra,

Asiriya kaane bata yi naxan findi burunna subene gbeen na.

E e sanganso makantanxine ti nœn a yi,

e yi a banxine kala,

a findi taa xœnna ra.

¹⁴ E tan Tarasisi kaan naxanye kunkine kui fœxœ igen xun ma,

œ gbelegbele sununi

amasœtœ œ yire makantanxin bata kala.

¹⁵ Na waxatini, œinan tima nœn Tire taan xœn œœ tonge solofere na lanxi mangana

nde nan ma siimaya ma. A ligama Tire taan na nœn alo a liga yalunden na kii naxan yi

sigini ito yi, a naxa,

¹⁶ Bœlœnna tongo, i a maxa,

i sigi wuyaxi sa,

i taani siga i tan œaxalan marœnanxina

alogo i ya fe xa rabira muxune ma.

¹⁷ Nœœ tonge solofere na dangu, Alatala Tire taana fe ragidima nœn. A mœn yi a saran

haramuxin sœtœ fœœ, a yalunyaan naba bœxœ xœnna yamanan birin xœn.

¹⁸ Kœni a sœtœ seen nun a saren haramuxin luma Alatala nan xa. E mi malanma, e mi ramarama. E soma muxune nan yii naxanye luma Alatala yœtagi alogo e xa balo gbeen nun marœri ba fœrin sœtœ.

24

Alatala bœxœn birin halagima nœn

¹ Alatala bœxœn birin halagima nœn, a yi a raxœri.

A bœxœ xœnna kalama nœn,

* 23:4: Fœxœ igen yi findixi Sidœn kaane gbee ala œaxalanmana nde nan na.

a yi a muxune birin naxuya ayi.
² Na marajan ki kedenna nan saraxaraliin
 nun a yamaan xa,
 e nun kuntigin nun a walikεεn xa,
 e nun banxi kanna nun a walikε naxanla xa,
 e nun sare matiin nun sare soon xa,
 e nun doli tongo nun doli soon xa,
 e nun donla naxan ma
 e nun seen soma naxan yii.
³ Bɔxɔ xɔnna kalama nɛn fefe,
 a yigenla yi lu
 amasɔtɔ Alatala bata na fala.
⁴ Bɔxɔn sunuxi, a xaraxi.
 Dunuɲa sigama kale,
 a muxu gbeene fan yi doyen.
⁵ Adamadiine bata bɔxɔ xɔnna raharamu.
 E mi Alaa sariyane suxi,
 e yi a tɔnne beɲin.
 E bata habadan layirin kala
 e nun Ala tagi.
⁶ Nanara, Alaa dangan bata bɔxɔ xɔnna
 suxu,
 a muxune yi e yulubin yanginna sɔtɔ.
 A muxune ganma,
 e wuyaxi mi lu.
⁷ Manpa nɛnɛn bata xara,
 manpa binle yi lisi a ra.
 Naxanye bɔɲɛ yi sɛwaxi,
 ne wugama.
⁸ Sɛwan tanban xuine bata dan,
 ɲaxaɲaxa xuine bata ɲan,
 sɛwan bɔlɔn xuine bata dan.
⁹ Muxune mi fa manpaan minma sigini.
 Manpane bata xɔlɔ ayi
 e min muxune dɛ.
¹⁰ Taa rabɛɲinxin bata kala.
 Banxine birin nagalixi,
 muxu yo mi fa nɔɛ sɔɛ.
¹¹ Muxune gbelegbelema manpa feen na
 kirane xɔn.
 Sɛwan bata findi bɔɲɛ rafɔrɛn na.
 ɲaxaɲaxan bata ɲan yamanani.
¹² Banxi xɔnne nan tun fa luxi taani,
 taan so dɛɛn bata kala,
 a biraxin yi lu na.
¹³ A ligama na kii nin bɔxɔni siyane tagi,
 se wuyaxi mi luma,
 alo oliwi bogine na yelin malanɲɛ,
 alo manpa binle xɔri bolon waxatini.
Dunuɲa muxune ɲaxanma
¹⁴ Naxanye luxi e nii ra,
 ne e xuini tema,
 e sɔnɔ sɛwani e Alatalaa binyen nali.
 E gbelegbelema ɲaxaɲaxani keli sogegodo-
 den binni.
¹⁵ E naxa,
 “Sogeteden binna yamanane,
 ε Alatala binya!
 ε Alatala xinla tantun
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔne yi,
 Isirayilaa Ala!”

¹⁶ Nxu bɛti xuine mɛma nɛn bɔxɔn danne
 birin yi:
 “Binyena Ala tinxinxin xa!”
 Koni n tan naxa,
 “N bata lɔ ayi, n bata lɔ ayi,
 gbalona n xa!
 Yanfantenne yanfan soma!
 Yanfana!
 Yanfantenne yanfan soma!”
¹⁷ Gaxun nun yili gbeen nun luti ratixine
 ε tan bɔxɔ xɔnna muxune yɛɛ ra.
¹⁸ Naxan na a gi gbelegbele xuiin bun gax-
 uni,
 na yi sin yinla ra.
 Xa naxan te yinla ra,
 na yi a suxu lutin na.
 Kore xɔnna dɛɛne birin nabima nɛn
 tulen yi fa,
 bɔxɔ xɔnna bunne birin yi xuruxurun.
¹⁹ Bɔxɔ xɔnni bɔma nɛn,
 a xuya ayi, a yolon,
 bɔxɔn bata yimaxa fefe!
²⁰ Bɔxɔn dingenna ayi nɛn
 alo dɔlɔ minna,
 a tintin alo gagen foye gbeen bun.
 A bira a Ala matandine goronna bun
 a mi fa nɔɛ kele.
²¹ Na lɔxɔni,
 Alatala sɛnbema ganla saranma e kɛwanle
 ra nɛn
 naxanye bɔxɔn nun kuyen lan tagini
 e nun bɔxɔ xɔnni ito mangane.
²² E malanma nɛn yili gbeen na
 alo kasorasane.
 E balan kasoon na.
 Waxati xunkuye na dangu,
 e fa e dɛntɛge.
²³ Kiken nun sogen yagima nɛn.
 Amasɔtɔ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna
 findima nɛn mangan na Yerusalɛn yi,
 Siyon geyaan fari.
 A binyen yi makɛnɛn taan fonne birin
 yetagi.

25

Wali faɲi kolon bɛtina

¹ Alatala! N ma Ala ni i ra!
 N ni i tantunma nɛn,
 n yi i xinla binya.
 I bata i ya kabanako feene rakamali,
 i naxanye ragidixi i ya tinxinyani
 xabu to mi na ra.
² I bata taan lu
 alo gɛmɛ malanxine,
 i bata taa makantanxin findi taa xɔnna ra.
 Taa mi fa xɔɲɛne taa fangamaan na,
 a mi fa tima sɔnɔn.
³ Nanara, yama sɛnbɛmane i binyama nɛn
 siya gbalotone taane yi gaxu i yɛɛ ra.
⁴ Luxunden nan i tan na yiiigelitɔne xa,
 sɛnbɛtarene luxundena

e na bira lanbaranni,
 e nun yigiyadena tule gbeen bun,
 e nun nininna soge xɔlɛn bun.
 Muxu ɲaxine xɔlɔn luxi nɛn
 alo tule foye gbeen na dɔxɔ sansanni,
⁵ alo sogen wuyenna tonbonna ma.
 I xɔɲene sɔnxɔ xuiin danma,
 alo kundaan nininna wuyenni suxuma kii
 naxan yi,
 i gbalotɔne nɔ sɔtɔ sigin danma na kii nin.

Sɛwa bandena siyane birin xa

⁶ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna ɲaxaɲaxani
 tɔnma geyani ito fari,
 a lu alo sube turaxi donna
 nun manpa faɲi minna,
 suben nun manpa fisamantenne yɛtɛna.
⁷ Geyani ito fari,
 a sunu dugin bama nɛn
 yamanane muxune birin yɛtagin xun na,
 e nun kasangenna naxan siyane birin ma.
⁸ A sayaan halagima nɛn habadan!
 Marigina Alatala yi muxune birin yɛɛgen
 fitan e yɛtagi.
 A yi yagin ba a yamani bɔxɔn yiren birin yi.
 Alatala nan na falaxi.

Moyaba yamanan kalana fe

⁹ Na lɔxɔni, e a falama nɛn,
 e naxa, “En ma Ala ni i ra!
 En na en xaxili tixi a tan nan na,
 a yi en nakisi!
 Alatala ni i ra!
 En xaxili tixi a tan nan na.
 En ɲaxan,
 en sɛwa a marakisina fe ra!”
¹⁰ Alatala bata a yengi lu geyani ito xɔn!
 Anu, Moyaba yamanan bata kala
 alo sɛxɛn naxan yibodonxi ɲɛɲɛ yinla ra.
¹¹ Mɛn kaane yiine yitexi
 alo muxun naxan a bama igeni.
 Koni hali e to kataxi,
 Marigina e ragodoma nɛn e wasoni.
¹² Moyaba kaane,
 Marigina ɛ yamanan makantan yinne rabi-
 rama nɛn,
 a e rabirama nɛn bɔxɔni,
 a yi e findi burunburunna ra.

26

Ala tantun bɛtina

¹ Na lɔxɔni, Yuda yamanan muxune bɛtin
 bama nɛn, e naxa,
 “Nxu bata taa makantanxi faɲin sɔtɔ.
 Ala bata a rabilin marakisina na
 alo yinna
 a xa nxu makantan.
² Ɛ taan so dɛene rabi,
 yama tinxinxin xa so
 naxanye luxi tɔgɔndiyani.
³ Naxanye yugon fan,
 i tan Ala nan bɔɲɛ xunbeli kɛndɛn nagidima
 ne ma,

amasɔtɔ e yigi saxi i tan nin.
⁴ Ɛ yigi sa Alatala yi habadan,
 bayo Alatala nan ɛ habadan kantan fanyen
 na,
 ɛ Alatala.
⁵ Muxun naxanye dɔxi yire matexini,
 a ne ragodoma nɛn,
 a yi e taa matexin kala,
 a yi a halagi bɔxɔ xɔnna ma,
 a a findi burunburunna ra.
⁶ Sɛnbɛtarene a yibodonma nɛn,
 a lu yiigelitɔne san tidene bun.”

⁷ Tinxin muxuna kiraan tinxin nɛn.
 I tan Ala faɲin kiraan malaxunma nɛn
 tinxin muxun xa.

⁸ Alatala, nxu xaxili tixi i tan nan na
 i ya kiti saxine kiraan xɔn ma.
 Nxu niin makoon naxan ma,
 nxu lu i xinla fale,
 nxu lu nxu mirɛ i ma.
⁹ I xɔnla n niin yɛtɛn suxuma kɔɛɛn na,
 n ni i femma n sɔndamɛn birin na.

I na kiti kɛndɛn sa bɔxɔni
 dunuɲa muxune yi tinxinyaan kolon.
¹⁰ Xa i hinan muxu ɲaxine ra,
 e mi tinxinyaan kolonɲɛ.
 Hali yamana faɲini,
 e tinxintareyaan nan nabama,
 e mi Alatalaa gboon toma.

¹¹ Alatala, i yiini texi e xili ma,
 koni e mi a toma.
 Anu, e i ya xanuntenya gbeen toma nɛn
 i ya yamaan xa, e yi yagi.
 Tɛɛn naxan i yaxune raxɔrima,
 na xa e gan.
¹² Alatala i bɔɲɛ xunbenla fima nxu ma,
 i tan nan nxɔ feene birin nakamalima nxu
 xa.

¹³ Alatala, nxɔ Ala,
 kari gbɛtɛne nxu nɔ nɛn,
 naxanye mi findixi i tan na,
 koni nxu i tan nan keden pe xili binyama.
¹⁴ Ne bata faxa,
 e mi fa xɛtɛma sɔnɔn.
 E bata findi yiyane ra,
 e mi fa kelima sɔnɔn.

I bata e kɛwanle saran e ra,
 i yi e halagi,
 i yi e funfun birin naxɔri.
¹⁵ Alatala, i bata nxɔ bɔxɔn fari sa,
 i bata a fari sa.
 I bata i ya binyen mayita,
 i yi yamanan danne masiga.

¹⁶ Alatala, muxune e yɛɛ rafindima i tan nan
 ma tɔrɔni.
 I na e xuru mantɔrɔni,
 e yi xete i xandɛ e dɛ bun.
¹⁷ Alatala, nxu lu nɛn i yɛtagi,

alo naxanla nɛma wugama sɔxɔlɛni tinna ma.

¹⁸ Nɔxu fan na sɔxɔlɛn sifan sɔtɔxi nɛn, nɔxu wuga, koni nɔxu foyen nan tun barixi. Nɔxu mi kisin fixi bɔxɔ xɔnna ma nɔxu mi muxu nɛnɛne raminixi dunuɔɔa yi.

Faxa muxune kelima nɛn

¹⁹ Ɛ faxa muxune niin birama e yi nɛn, e yi keli.

Ɛ tan naxanye saxi burunburunni, Ɛ xulun, Ɛ sɔnɔxɔ sɛwani.

Marigina, i xiila rafama bɔxɔn ma alo kɛnɛnna, faxa muxune yi keli gaburun na.

²⁰ N ma yamana, Ɛ so Ɛ konni, Ɛ dɛɛn balan Ɛ fɔxɔ ra.

Ɛ luxun waxatidi, han Alaa xɔlɔn yi dangu.

²¹ Amasɔtɔ Alatala nan minima a dɔxɔdeni a yi bɔxɔn muxune hakɛne saran e ra. Bɔxɔ xɔnna muxu faxaxine wunla makɛnɛnma nɛn, a yi ba muxune wunla luxunɔ naxanye faxaxi a fari.

27

Nɔ sɔtɔna ige yi sube naxin fari

¹ Na lɔxɔni, Alatala a silanfan wure xɔdɛxɛn tongoma nɛn naxan gbo, a sɛnbɛn gbo, a yi keli ige yi sube naxin xili ma ige yi sube naxina, saɔin naxan a gima, ige yi sube naxina, saɔi tinxintarena. A yi fɔxɔ ige yi ninginanga gbeen faxa.

Marigin nun a nakɔna fe

² Ɛ manpa bili nakɔn matɔxɔma nɛn sigini na lɔxɔni, naxan bogiye naxun han!

³ “N tan, Alatala, n tan nan manpa bili nakɔni ito kantan muxun na.

N na a ige sama nɛn waxatin birin, n yi a kantan kɔɛɛn nun yanyin na alogo muxu yo nama fe naxin liga a ra.

⁴ N mi fa xɔlɔxi a ma. Koni xa n tansinne nun nɔnle li na, n na e yengɛma nɛn, n yi e gan.

⁵ Koni xa naxan a yigiyaden fen n tan yi, na kannna xa bɔɔɛ xunbenla raso nɔxu nun a tan tagi, a xa bɔɔɛ xunbenla yatin naso nɔxu nun a tan tagi!”

Ala fama nɛn a yamaan mafeludeni

⁶ Waxati famatɔne yi, Yaxubaa yamana a salenne raminima nɛn,

Isirayila bɔnsɔnna yi a sonle nun a fugene ramini.

A dunuɔɔa rafe a bogine ra.

⁷ Ala a yamaan bɔnbɔxi nɛn ba, alo a e bɔnbɔ muxune bɔnbɔxi kii naxan yi?

A a yamaan faxaxi nɛn ba alo a na kanne faxa kii naxan yi naxanye yi e faxama nun?

⁸ Ɛn-ɛn de, koni a e makitixi nɛn a yi e kedi, a siga e ra konyiyani.

A e kedi a kala ti foyen nan na, alo sogeteden foye gbeen.

⁹ Yaxuba bɔnsɔnna hakɛn mafeluma ikii nin,

ito nan Isirayila bɔnsɔnna yulubi xafarin mayitama:

e na e kide saraxa gandene birin findi burunburunna ra,

e Asera kide gbindonne nun wusulan gandene ba tixi.

¹⁰ Muxu yo mi fa luma taa makantanxini.

A luma nɛn nabɛjinxii alo tonbonna.

Ninge diine yi fa e dɛ madondeni a yi, e yi na findi e matabuden na.

E yi a wudi jingine madon.

¹¹ Wudi yiine na xara, e girama nɛn,

naxanle yi e gan.

Amasɔtɔ yama xaxilitaren nan ito ra. Nanara,

e da mangan mi fa kininkininma e ma. Ala naxan e daxi,

na mi hinanma e ra.

Isirayila suxu muxune xɛtɛ fena

¹² Na lɔxɔni, Alatala a sansi xabaxine bɔnbɔma nɛn keli Ɛfirati baan ma

han sa dɔxɔ Misiran xuden na, Ɛ birin yi malan keden keden yɛɛn ma,

Ɛ tan Isirayila kaane.

¹³ Na lɔxɔni, xɔta xui gbeen minima nɛn.

Muxun naxanye lɔxi ayi Asiriya yamanani, e nun naxanye kedi Misiran yi,

ne birin fama nɛn,

e fa Alatala batu geya sarijanxin fari Yerusalɛn yi.

28

Gbalon Samari kaane xili ma

¹ Gbalon Samari taan xa, naxan maligaxi manga kɔmɔtin na naxan findixi Ɛfirami yamanan dolɔ minne xunna kenla ra,

naxanye nɔrɔn luxi

alo se fugen yolonmatɔna,

taan naxan merɛmerɛ jingixin xun ma,

dəlɔn bata naxan muxuye kala.

² A mato,

Marigina walikε sɛnbɛmaan fama nɛn,
alo balabalan kɛsɛne foye gbeeni
alo tulɛn foye kala tiin naxan fama fufaan
na

a yi taan nagodo bɔxɔni a fangani.

³ Taan naxan luxi

alo mangaya kɔmɔtina,
naxan findixi Eframi dɔlɔ minne xunna
kenla ra,

na yibodonma nɛn.

⁴ Taan naxan nɔrɔn luxi

alo fugen yolonmatɔna
naxan tixi mɛrɛmɛrɛ jingixin xun ma,
na luma nɛn
alo xɔdɛ bogi singen naxan mɔma
benun se xaba waxatin xa a li.

Muxu yo na a to,
na kanna a bama nɛn kedenna,
a yi a don sa!

⁵ Na lɔxɔni,

Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna nan findima
manga kɔmɔtin na a yamaan muxu
dɔnxɛne xa

naxanye na lu e nii ra,
alo mangaya taxamaseri nɔrɔxina.

⁶ A xaxinla fima nɛn kitisane ma
alogo e xa kiti kɛndɛn sa.

A yi fangan fi muxune ma
naxanye yaxune kedima taan so dɛɛn na.

Dɔlɔ minne yi Nabi Esayi magele

⁷ Hali e saraxaraline nun e nabine tanta-
nma dɔlɔn xɔn.

Manpaan bata e xunna firifiri.

Manpaan bata e ratantan.

Dɔlɔn bata e xaxinli fu,

manpaan yi e xunna firifiri.

E nɛma fe toon tima alo xiyena,

e tantanma,

e nɛma kitin sɛ,

e a feni fu.

⁸ E tabanle birin nafexi e baxunna ra,

e yiren birin xɔsixi.

⁹ Na dɔlɔ minne maxɔdinna tima, e naxa,

“Esayi ito waxi nde xaran feyi?

A a falane yɛbama nde xa?

Diidin naxanye baxi xijɛn na ba?

Dii futen naxanye dɛɛn baxi badeni xijɛn na
ba?

¹⁰ Bayo a naxa,

‘Tɔnne tɔnne fari,

tɔnne tɔnne fari.

Sɔnne sɔnne fari,

sɔnne sɔnne fari.

Ndee be, ndee na.’ ”

¹¹ Awa, nayi, Ala fa falan tima yamani ito xa
xɔjɛne falane nun xui gbɛtɛne nan xɔn,
e mi naxanye famuma.

¹² Anu, a bata yi a fala e xa nun, a naxa,

“Matabuden nan be ra,

xa naxan xadanxi,

na xa fa a matabu be.

Bɔjɛ xunbeli yiren nan be ra.”

Koni e tondixi e tuli matiye.

¹³ Nayi, Alatala falan tima e xa na kii nin
yati, a naxa,

“Tɔnne tɔnne fari,

tɔnne tɔnne fari.

Sɔnne sɔnne fari,

sɔnne sɔnne fari.

Ndee be, ndee na,”

alogo e nɛma sigan tiye,

e xa bira e xanbiramaan na,

e maxɔlɔ,

e yi e suxu lutin na,

e sa kasoon na.

Marigin yi banxin bɛtɛn sa Yerusalɛn yi

¹⁴ E tan magele tiin naxanye Yerusalɛn ya-
maan xunna,

ɛ tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁵ E a falama, ε naxa,

“Nxu bata layirin xidi nxu nun sayaan tagi,
nxu bata lanna raso nxu nun laxira tagi.

Xa gbalon fa,

a mi nxu konna lima,

amasɔtɔ nxu bata wulene findi nxu
yigiyaden na,

nxu yi mayifu falane findi nxu luxunden
na.”

¹⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a
naxa,

“N bata gɛmɛna nde dɔxɔ Siyon taani
alo banxin tongon gɛmɛ faji yɛbaxina.

Naxan na denkeleya a ma,

na mi yimaxɛ mume!”

¹⁷ N kiti kɛndɛn nun tinxinyaan findima

n ma banxin ti se tinxinxine nan na,

koni balabalan kɛsɛne ε yigiyaden makɔma
nɛn,

ε wulene,

igen yi sa ε luxunden xun ma.

¹⁸ Layirin naxan ε nun sayaan tagi,

na yi kala.

Lanna naxan ε nun laxira tagi,

na mi fa luma na.

Gbalon na fa waxatin naxan yi,

a yi ε halagi.

¹⁹ A na fa waxati yo yi,

a ε xalɛ a yii,

bayo a danguma nɛn xɔtɔnna nun yanyin
nun kɔɛɛn na.

Gaxun nan tun a ra,

a xuiin bunna na famu waxatin naxan yi.

²⁰ Saden xurunma ayi nɛn saden na,

bitinganna yi dungyi ayi mafelenna ra.

²¹ Alatala mɔn kelima nɛn

alo a liga kii naxan yi Perasimi geyaan fari.

A bɔjɛn tema nɛn

alo a liga kii naxan yi Gabayon lanbanni,*
alogo a xa a wanle rakamali
naxanye makabe,
a kewali magaxuxine.

²² Awa iki, ε magelen dan.

Xanamu, ε xidi yɔlɔnxɔnne mɔn gbɛtenma
nɛn ε yi.

Marigina Alatala Senben Birin Kanna na
nan falaxi n xa,

a bata a ragidi a xa yamanan birin halagi.

Xεε bi feen sandane

²³ Ε tuli mati n xuiin na.

Ε xaxili lu n ma falane xɔn.

²⁴ Xεε biin na wa sansiin si feni,

a luun bɔxɔn biin nan tun fari waxatin birin
yi ba?

A luma a bɔxɔn nawale nɛn ba,

a buxa dan mi naxan na?

²⁵ Koni a na yelin a bɔxɔni tɔnjɛ waxatin
naxan yi,

a mi sabi de daxine xan sima na xanbi ra ba?

A mi sabi seene siye ba

e nun sorontonna?

A mi maala nun fundenna wole e xεene yi
ba,

a sansi gbɛteye si xεen de?

²⁶ A Ala nan na tagi raba kiin yitaxi a ra,

a yi a xaran a liga kiin ma.

²⁷ Sabide daxine mi bodonma jingen xεε ra
bɔnbɔ seen na,

muxu yo mi wontoron sanne radangue

sabi se xun xurine fari e bɔnbɔ seen na,

koni ndee bɔnbɔma gbelemɛn nan na,

muxune yi nde bodon.

²⁸ Fɔ sansi kesene xa din nɛn e findi fuɔin na
benun burun xa sɔtɔ.

Nayi, muxun mi luma a bɔnbɛ han habadan.

Hali e wontoron nun a bandun soone

radangu a fari,

na mi a kesene finde a fuɔin na.

²⁹ Na feene fataxi Alatala Senben Birin
Kanna nan na,

kabanako kawandi tiin naxan ma fe
kolonna gbo han!

29

Tɔrɔn nun yigin Yerusalɛn xa

¹ Gbalona Ariyele taan xa, Ariyele!*

Manga Dawudaa ganla taan naxan nabilin
yengɛni!

Ε sanle birin nabama e kiini jɛε yo jɛε,

² koni n na Ariyele taan yengɛma nɛn.

Ε wugama nɛn, ε sunu,

ε taan yi lu n xa

alo saraxan ganma de naxan fari.

³ N nan n ma ganla tima nɛn ε taan
nabilinni.

N yi ε mini kiraan bolon ε ma yengɛ so seene
ra.

N yi yire makantanxine yitɔn ε xili ma.

⁴ Ε fe yigodoma nɛn han a lu

alo ε xuiin kelima bɔxɔn nan bun ma.

Ε xuiin yi xurun mini burunburunni.

Ε xuiin luma minε nɛn bɔxɔni,

alo barinne junununun xuiin bendɛn bun.

⁵ Ε yaxu yamaan luma nɛn

alo xubena,

ε tɔrɔ muxune ganla luma nɛn

alo foyen sexɛn naxan xalima.

Saɔɔa ma kedenni, mafuren,

⁶ Alatala Senben Birin Kanna fama i mali-
deni

galan xuiin nun bɔxɔ xuruxurunna nun xui
gbeen

nun kala ti foyen nun tule foye gbeen

nun halagi ti tεε dege gbeen nin.

⁷ Ariyele kaane,

yamanan naxanye ganle ε yengɛma,

ne danguma nɛn alo xiyena.

Naxanye birin yi fuma ε ma

e ε taan nabilin yengeni,

ne janma nɛn

alo xiyen kɔεεn na.

⁸ Kamen muxun naxan ma,

na xiye sama nɛn, a degema,

koni a na xulun,

a lima nɛn,

kamen mɔn a ma.

Min xɔnla muxun naxan ma,

na xiye sama nɛn, a minma,

koni a na xulun,

a a li, a kɔε yinla raxaraxi,

a fanga mi na.

A ligama na kii nin yamananε muxune xa

naxanye Siyon geyaan yengɛma.

Yamaan mi xaxili sɔtɔxi

⁹ Ε kabe, ε ε dundu!

Ε findi danxutone ra,

ε nama seen to.

Ε xunna xa firifri,

koni hali ε mi manpaan min.

Ε dingɛnjɛ ayi siga tideni,

koni hali a mi findi dɔlɔn funfun na.

¹⁰ Amasɔtɔ Alatala bata ε xaxinli fu,

a mi tinxi ε nabine xa fe toon ti,

a dugin so ε fe toone xun na.

¹¹ Fe makɛnɛnxini itoe birin bata lu ε tan

xa alo fala sebxine kedɪ mafilinxi, naxan

balanxi taxamasenna ra. Ε a so muxu

xaranxina nde yii, ε yi a fala a xa, ε naxa,

"Ito xaran nxu xa yandi." A ε yabima nɛn,

* **28:21:** Dawuda Filisitine nɔ nɛn yengeni Ala senben xɔn **Perasimi** geyaan fari e nun **Gabayon** yi. Na feen seboxi Samuyeli Firinden 5.20 kui. * **29:1:** **Ariyele** findixi Yerusalɛn taan xili gbete nan na be. Dawuda Yerusalɛn taan yenge feen seboxi Samuyeli firinden 5.6-9 kui.

a naxa, “N mi nœe a xaranje, keɗin balanxin na ra.”

¹² Hanma e xa a so xarantarena nde yii, e naxa, “Ito xaran nxu xa yandi!” A e yabima nen, a naxa, “N mi nœe sebenla xaranje!”

¹³ Marigin naxa,
“Yamani ito maso n na e falane xon.
E n binyama e deen nin,
koni e bojen makuya n na pon!
Binyen naxan e yi lan n ma,
na fataxi adamadiine yamari xaraxine
nan gbansan na!

¹⁴ Nanara, n man luma nen yamani ito
raterene kabanako feene ra.
E fe kolonne fe kolonna tununma nen,
e xaxilimane xaxinla yi lo ayi.”

¹⁵ Gbalon na kanne xa
naxanye kata gbeen tima
alogo e xa e fe yitonxine luxun Alatala ma
wundoni.

E wanle kema dimini,
e yi a fala, e naxa,
“Nde nœe en toe?
Nde en ma fe kolonje?”
¹⁶ Anu, e bata tantan fefe!
Nde feje rafalan yate feje benden na?
Muxun yii foxona a fale a rafala muxun ma
ba,

a naxa, “I tan mi n nafalaxi?”
Fejena a fale feje rafalan ma ba,
a naxa, “I mi sese kolon?”

Ala a yamaan kiin masarama nen

¹⁷ Benun waxatidi,
Liban fotonna findima nen bogise wudi bili
nakon na,
na bogise wudi bili nakone yi lu alo fotonna.

¹⁸ Na loxonni,
naxan sebeɗi keɗin kui,
tuli xorine na mema nen.
Danxutone yi mini dimi gbeeni,
e yi seen to.

¹⁹ Toro muxune sewa gbeen sotoma nen
Alatala yi,
yigelitone yi naxan Isirayilaa Ala
Sarijanxini.

²⁰ Amasoto gbalotone tununma nen,
magele tiine yi lo ayi.

Naxanye katama haken ligadeni bonne ra,
ne halagima nen,

²¹ naxanye wulen sama muxune xun ma
kitisadeni,
e yi lutin nati muxune ye ra kitini,
e yoo kanna tojege.

²² Nanara, Alatala naxan Iburahima
xunba,

na ito nan falaxi Yaxubaa yamaan xa, a
naxa,

“Yaxuba bonsonna mi fa rayarabima,
a mi fa yagima sonon.

²³ Amasoto e tan nun e diine n kewanle toma
nen,

e yi n xili sarijanxin binya,
e yi n tan Yaxubaa Ala Sarijanxina
sarijananna kolon,

e gaxu n ye ra, n tan Isirayilaa Ala.

²⁴ Naxanye yi loxi ayi e miriyane xon,
ne xaxinla sotoma nen,
matandi tiine yi xaranna soto.”

30

*Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran
kaane yi*

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Gbalona e tan dii murutexine xa!
E feene yitonma
naxanye mi kelixi n tan ma.

E layirine xidima
naxanye mi fataxi n ma Nii Sarijanxin na.
E yulubine sama e bode fari.

² E sigama Misiran yamanani,
koni e mi n maxodinma.

A xonla e ma Misiran mangan xa e kantan,
e yi yigiyaden fen Misiran senben bun alo
nininna!

³ Koni Misiran Mangana makantanna find-
ima e xa yagin nan na.

E yigiyaden naxan fenma Misiran kaane
fema

na yi e yigin kala.

⁴ Kuntigine bata sa Soyan taan li,
xerane bata Xanesi taan li.

⁵ Koni e birin nayagima nen
bayo na yamanan tono yo mi e ma.

Misiran kaane mi e malima,
e mi munanfan yo fima e ma.
E yagin nun yarabin nan tun nalima e ma.”

Isirayila xerane Misiran yi

⁶ Waliyiya falana subene xili ma Negewi
tonbonni:

E xerane danguma gballo yiren nun toro
yiren nin

yata xemene nun yata gilene denaxan yi,
e nun fodogone nun saji jaxin naxanye tu-
ganma.

E nafunle maxalima sofanle nan fari
e nun e soto seene jagomene fari,
sanbane nan ne ra na yamanan xa
naxan tono mi na.

⁷ E sigama Misiran yi
naxan ma maliin findima fe fuun na,
sese mi a ra!

Nanara, n na a xili bama Ninginanga Narix-
ina.

Marakolonna lan waxati famatona fe ma

⁸ Marigin yi a fala Esayi xa, a naxa,
“Iki, feni itoe sebe keɗina nde kui
Yerusalen kaane yetagi e nun walaxan fari
alogo a xa lu na waxati famatone yi
habadan han habadan.”

⁹ Yama murutexin nan ito ra,

diidi wule falane,
diidin naxanye tondima Alatala sariyan
name.

10 E a falama fe toone xa, e naxa,
“E nama fa fe toon ti sɔnɔn!”
E a falama nabine xa, e naxa,
“E nama jɔndin makɛnɛn nxu xa!”
E fe fajin nan ma fe fala nxu xa.
E nxu rafan feene fala nxu xa,
hali a findi wulen na.
11 E keli kira fajin xɔn,
e a bejin.
E ba Isirayilaa Ala Sarijanxina fe yɛbe nxu
xa!”

12 Nanara, Isirayilaa Ala Sarijanxina ito
nan falaxi, a naxa,
“E to e mɛma n ma falane ra
e yi e yigi sa e muxu jaxankata feene
nun e muxu mayanfa feene yi,
13 nayi, na hakɛn luma e xa nɛn
alo taan makantan yin matexin na bɔ fɔlɔ!
Mɛnna na tintin,
a birama nɛn sa!
14 A yibɔma nɛn a xunxurin na
alo fɛɛɛ goronna,
a yensenjɛ ayi kininkinintareyani,
hali a dungu xungbena a mi toɛ a dungine ye
naxan finde tɛɛ kɔ seen na
hanma ige sɛɛɛ sena.”

Yigi sana Ala yi

15 Marigina Alatala Isirayilaa Ala
Sarijanxin naxa,
“E na e xun xɛtɛ n ma,
e raxara, e kisin sɔtɔma na nin.
E na e sabari, e yigi sa n yi,
e senben sɔtɔma na nin.”
Koni na xɔli mi e ma.
16 E a falama, e naxa,
“Nxu nxu gima nɛn soone fari!”
Nayi, e e gima nɛn yati!
E naxa, “Nxu nxu gima nɛn soo xulumɛne
fari!”

Nanara, e sagatan muxune fan xulunma ayi
nɛn kati!
17 E muxu wuli kedenna e gima nɛn e yaxun
muxu kedenna bun,
yaxun muxu suulun pe na e kɔnkɔ e ma,
e birin e gima nɛn.
Naxanye na lu e tagi,
ne luma nɛn kedenyani
alo taxamaseri dugin wudi kuyen jɔɛ ra
geyaan xuntagi.

Marakisi waxatina

18 Anu, Alatala e mamama
alogo a xa hinan e ra,
a kelima nɛn a yi a kininkininna yita e ra.
Ala naxan kiti kenden sama,
na nan Alatala ra.
Sewan na kanne xa
naxanye e xaxili tima a ra.

19 E tan Siyon kaane,
e tan naxanye dɔxi Yerusalɛn yi,
e mi fa wugama sɔnɔn!
E na e xui ramini a ma,
a hinanma e ra nɛn han!
A na e xuiin mɛn tun,
a e yabima nɛn.

20 Marigin tarɔyaan nun mayigbetenna
ragidi nɛn e ma
e donseen nun e min igen na.
Koni e karamɔxɔ mi fa a luxunma e ma,
e a toma nɛn e yɛɛn na.

21 I na siga yiifanna ma hanma kɔmɛnna,
i fala xuiin mɛma nɛn i xanbi ra, a naxa,
“Kiraan ni ito ra, siga a xɔn!”

22 E suxure gbeti daxine nun a xɛma daxine
yatema nɛn se haramuxine ra,
e woli ayi alo jamana,
i yi a fala e ma, i naxa, “Xɔsina.”

23 Nayi, Ala tulɛn nafama nɛn i ya sansi
sixine ma,
bɔxɔn yi balo fajɛ gbeen fi i ma.
Na lɔxɔni,
i ya xuruseene sa e dɛ madonma nɛn
xuruse rabade gbeene yi.

24 Jɛngene nun sofanla naxanye xɛɛn bima,
ne yi balo jaxumɛn don
fɔxɔn saxi naxan yi
naxan sama e bun se kɔ seen nun sansi yife
seen na.

25 Faxa gbeen tima lɔxɔn naxan yi,
taan makantan sangansone na bira wax-
atin naxan yi,
folone nun xudene rafema nɛn
geya gbeene nun yire matexine birin yi.

26 Kiken dɛgɛma nɛn
alo sogena na lɔxɔni,
sogen dɛgɛn yi gbo ayi dɔxɔ solofere
dangu a ki fonna ra.

Na lɔxɔni,
Alatala a muxune maxɔlɔdene dandanma
nɛn,
a yi e fure dɛɛne yiyalan,
a tan yetɛɛn naxanye maxɔlɔ.

Ala Asiriya yengema nɛn

27 A mato, Alatala senben fama sa keli wu-
lani,

a fama xɔlɔ gbeen nun jaxankatan nan na,
a fitinaxin yi falan ti
alo tɛɛn naxan halagin tima.

28 A nii raxinla luxi nɛn
alo baan na walanjɛ ayi
naxan bɔxɔnma a ma
a te han muxun kɔɛɛn bun.
Nayi, a siyane yimaxama nɛn a halagi ti
segedenna ra.

A yi karafen bira xɔɛn yamane dɛni,
naxan e rasigama
yireni dɛnaxan xɔli mi e ma.

29 E tan Yerusalɛn kaane,

ε betin bama nen
alo sali lɔxɔn kɛna.
ε bɔɔn sɛwama nen
alo muxune nɛma sigɛ xulen xuini Alatalaa
geyaan fari,
Isirayila kantan fanyena Ala.
³⁰ Alatala a xui gbeen naminima nen
a yi a sɛnbɛ gbeen makɛnen.
A yi a xɔlɔ gbeen nagodo
alo halagi ti tɛɛ gbeena,
tule ige gbeen nun galanna nun balabalan
kɛsɛne yi godo.
³¹ Asiriya kaane na Alatala xuiin mɛ,
e xuruxurumma nen gaxuni a bosaa bun
ma.
³² Alatala ne xuruma bosaa yɛɛn naxanye
birin na,
ne ligama tanbanna nun bɔlɔn xuiin nin,
a nɛma e yɛngɛma a sɛnbɛni.
³³ Tɛɛni tɔnxi xabu to mi na ra!
A yitonxi mangan xili yi yili gbee tilinxin na,
yege gbeen nun tɛɛ gbeen naxan na.
Alatala nii raxinla nan minima
alo dole tɛɛn xudena,
a na tɛɛn nadɛgɛ.

31

Isirayila kaane nama e yigi sa Misiran kaane yi

¹ Gbalon ne xa
naxanye sigama Misiran yi maliin fendeni,
naxanye xaxili tixi soone ra,
naxanye e yigi sama yɛngɛ so wontorone yi,
bayo e wuya,
e nun soo ragine,
bayo e sɛnbɛn gbo,
koni e mi e yɛɛ rafindima Isirayilaa Ala
Sarijanxin ma,
e mi Alatala fenma!
² Anu, a tan fan fe kolon,
a nɔɛ gbalon nafɛ nen.
A mi a falan maxɛtɛma.
A kelima nen muxu jaxine yamaan xili ma,
hake kanne mali muxune.
³ Misiran kaane findixi adamadiine nan na,
Ala mi e ra.
E soone mi findixi niin xan na,
subene nan tun e ra.
Alatala na a yiini te naxan xili ma,
naxan na na kanna mali,
na salaxunma nen,
a fan naxan malima,
na kanna yi bira,
e firinna birin yi halagi e bode xɔn.

Marigin Yerusalen kantanma nen

⁴ Alatala bata a fala n xa, a naxa,
“N tan Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna godoma
nen
n yi yɛngɛn so Siyon geyaana fari

e nun a yire matexine yi
alo yatan wurundunma a se suxin ma kii
naxan yi,
alo yata sɛnbɛmaan na xuruseen suxu.
Hali xuruse rabane birin keli a xili ma,
a mi gaxuma e sɔnxɔ sɔnxɔn yɛɛ ra,
hali e to wuya,
a mi tunnaxɔlɔma a ma.
⁵ Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna Yerusalen kan-
tanma nen,
alo xɔliin naxanye e firifirima e tɛɛn xun ma
a kantandeni.
A a kantanma nen,
a yi a xunba.
A a ratangama nen,
a yi a xɔrɔya.”
⁶ ε tan Isirayila kaane,
ε xun xɛtɛ a ma,
ε murutɛxi a tan naxan ma fefe!
⁷ Na lɔxɔni,
ε birin ε mɛma nen ε suxure gbeti daxine
nun a xɛma daxine ra,
ε tan yulubitone yii fɔxɔne.

⁸ Asiriya kaane faxama nen silanfanna ra
naxan mi findixi muxun gbeen na.
Silanfanna naxan mi fataxi adamadi yo ra,
na e raxɔrima nen.
E gima nen silanfanna bun,
e banxulanne yi findi konyine ra.
⁹ Naxan e kantanma, na gaxuxin yi a gi.
E kuntigine gaxuma nen
e na e yaxune taxamasenna to.
Alatalaa falan nan na ra
naxan ma tɛɛn dɛgɛma Siyon yi,
sulun tɛɛn* naxan yii Yerusalen yi.

32

Mangaya tinxinxina

¹ A mato, mangana nde mangayaan
nabama nen tinxinni,
kuntigine yi kuntigiyaan liga kiti kɛnden
xɔn.
² E muxune birin luma nen
alo yigiyaden foyen bun
alo luxunden kala ti foyen bun,
alo igena kiraan tonbonni,
alo gɛmɛ gbeen nininna bɔxɔ yixareni.
³ Yɛɛ kanne yɛɛne mi fa luma raxixi,
tuli kanne yi e tuli mati.
⁴ Muxun naxanye xaxili mi dɔxi,
ne xaxinla nun kolonna sɔtɔma nen,
dɛ masuxune yi falan ti a tinxinni e dɛ ma-
furaxin na.
⁵ Nayi, a mi fa falama xaxilitarene ma a
xaxilimane,
fe jaxi rabane mi fa yatɛma muxu gbeene
ra.

* 31:9: Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

6 Amasotō xaxilitaren xaxilitareya falan nan tima.

E hake feene yitōnma e bōjēni,
e lu Ala kolontareya wanle ke,
e lu fala jaxine tiye Alatala ma.
E kametōne luma kamēn na,
min xōnla naxan ma,
e na kuma igeni.

7 Fe jaxi rabane wanle jaxu.

E fe jaxine yitōnma
alogo e xa yūgelitōne halagi wulene xōn,
hali yoon tōtō muxune xa e kitini.

8 Koni muxu fajine fe fajine nan yitōnma
e yi lu e jēnige fajiyani.

Marakolonna lan jaxanle ma

9 E tan jaxanla naxanye luxi xaxili sani,
ε keli, ε tuli mati n na!

ε tan sungutunna naxanye xaxili ragidixi
feu,

ε tuli mati n ma falan na!

10 Benun jēē keden e nun nde,
ε tan naxanye xaxili ragidixi,
ε yimaxama nēn,
bayo se bogi bolon daxine jnanma nēn,
sansi xaba daxine yi dasa se xaba waxatini.

11 Nayi, ε gaxu,

ε tan jaxanla naxanye xaxili sani,
ε kōntōfili, ε tan sungutunna naxanye xaxili
ragidixi.

ε dugine ba ε ma,
ε yi kasa bēnbeli dugine xidi ε tagi sununi.

12 ε kanken makudun, ε wuga
xεε tofajine nun manpa bili sabatixine fe ra,

13 e nun n ma yamana bōxōna,
firin jali kanne nun tansinne bata sabati
denaxan yi.

ε wuga banxi fajine fe ra
sewan yi denaxanye yi
e nun sumunna yi taan naxan yi yeje.

14 Amasotō manga banxin nabejinma nēn,
taa yimaxaxini ito yigelima nēn,
a yire makantanxine nun sangansone yi
findi

banxi xōnne ra han habadan,
e nun burunna sofanle magidena,
e nun xuruseene de madondena,

15 han Alaa Nii Sarijanxin yi godo nxu ma
keli kore,

tonbonna yi findi wudi bili nakōn na,
wudi bili nakōn yi findi fōtōnna ra.

16 Nayi, kiti kēnden luma nēn tonbonni,
tinxinna yi lu wudi bili nakōni.

17 Tinxinyaan yi bōjē xunbenla raso.
Tinxinyaan tōnōn yi findi sabarın nun
makantanna ra habadan.

18 N ma yamaan dōxōma nēn bōjē xunbeli
yireni,

dōxōde makantanxine yi,
matabu fajin denaxanye yi.

19 Hali balabalan keēne fōtōnna kalama
nēn,

taan mumēn yi fōn,

20 sewan luma nēn ε tan xa.

ε tan ε sansine sima nēn xudene birin de,
ε yi ε jingene nun sofanle lu e sagoni.

33

Gbalon halagi tiin xa

1 Gbaloni i xa,
i tan naxan halagin tima
i tan naxan munma halagin sotō singen,
i tan naxan bonne yanfama
muxe munma i tan naxan yanfa singen!

I na yelin halagin tiye waxatin naxan yi,
i fan yi halagi.

I na yanfantenyaan dan waxatin naxan yi,
muxune yi i fan yanfa.

2 Alatala, hinan nxu ra!

Nxu xaxili tixi i tan nan na.
Findi nxu fangan na xōtōn yo xōtōn,
i nxu rakisi tōtō waxatini!

3 Siyane na i xuiin me,
e yi e gi.

I nēn fa keli,
yamanane muxune bata xuya ayi.

4 ε tan siyane,
ε seen naxanye tongoxi yēngeni,
muxune bata fu na ma
alo tuguminne na so.
Muxune dutunna ne ma
alo supje setena.

5 Alatala na feene birin xun ma
bayo a dōxi kore xōnna ma.
A bata sariyan nun tinxinna raso Siyon taan
yiren birin yi.

6 I tan, Alatalaa yamana,
i luma nēn makantanni.
Xaxilimayaan nun Ala kolonna findixi kisin
nan na,
e nun Marigin binyana
na nan findixi i ya nafunla ra.

Ala kelima nēn yaxune xili ma

7 Sofa wekilēxine nan gbelegebele xui ito ra
kirane xōn.

Bōjē xunbenla rali muxune yi xεε wuge
xōleni.

8 Kirane bata rabejin,
muxu yo mi fa danguma kirane xōn.

Yaxun bata layirin kala,
a yi taane rapaxu,
a mi muxu yo binyaxi.

9 Yamanan bata lu sununi,
a kalama.

Liban yamanan bata yagi,
a fōtōnna bata xara.

Sarōn meremeren luxi
alo tonbonna,

Basan nun Karemele yamanane wudine
deene yi yolon.

10 Alatala naxa,
 “Iki, n bata keli.
 Iki, n na n ma binyen mayitama nen.
 Iki, n na n ma fe yitema nen.

11 E feen naxanye yitonma,
 ne luxi nen
 alo se dagina hanma se xen a.
 E yeteen yengin yi findi teen na
 naxan e raxorima.

12 Siyane ganma nen
 e lu alo xuben sulun teeni,*
 alo tansinne na masage,
 e gan.”

13 E tan naxanye makuya,
 e tuli mati n naxan ligaxi.
 E tan naxanye maso,
 e n senben yat en kolon.

14 Yulubitone bata gaxu Siyon yi,
 xuruxuruna bata so Ala kolontarene yi.
 E maxodinna tima, e naxa,
 “Nde luy e halagi teeni ito dex on en ye?
 Nde na e luy e habadan tee wolonni ito dex on
 en ye?”

15 Fo naxan sigan tima tinxinni,
 a ndin fala,
 naxan a mema tone ra
 naxanye sotaxi gbaloni,
 naxan mi tinma dimi yi seen nasuxe mayi-
 funi,
 a tunla ba muxune ra
 naxanye faxes ti feene yitonma,
 a yeen ba fe jaxine ra.
 16 Na kann a fe luma nen
 alo a na doxo yire matexini,
 geyaan faran makantanxin yi findi a luxun-
 den na.
 A donseen nun igen mi dasama.

Yerusalen yi xunba

17 I mangan toma nen i yeen na a nore gbeeni,
 i yi yamanan danne to masigaxi pon!

18 Nayi, i mirima nen i ya jaxankata dan-
 guxine ma,
 i yi a fala, i naxa,
 “Na kuntigine minen
 naxanye yi mudun nasuxuma
 e nun naxanye yi makantan yinna xun
 matoma a ra?”

19 I mi fa na yama wasoxin toma sonon,
 xonen naxanye fala xuine mi na famunje,
 xonen naxanye fala xui mi mema a fajin na.

20 Siyon taan mato,
 en sanle rabama taan naxan yi.
 E yeen tima nen Yerusalen ra,
 boje xunbeli yirena,
 a lu alo bubun naxan mi fa wayanma,
 naxan wudiye mi fa talama
 naxan lutiye mi fa fulunma sonon.

21 Alatala a yete yitama en na Ala
 Senbemaan na menna nin.

Xudene nun baa gbeene luma nen menni,
 yenge so kunkine mi dangue denaxan yi.
 Kunki gbeene mi dangue na mumel!

22 Amasoto Alatala nan en ma kitisaan na.
 Alatala nan en ma sariyasaan na.
 Alatala nan en ma mangan na.
 A tan nan en nakisima.

23 Koni yaxune luxi nen
 alo kunkin naxan lutiye bata fulun,
 foyen kunkin nasigama dugin naxanye xon
 ne mi fa xidixi sonon,
 ne fan singanxi wudi kuyen naxan na,
 na mi fa suxi.

Nayi, e se tongoxi gbeen yengeni,
 na yitaxunma nen
 hali sankalatone e gbeen xalima nen.

24 Nayi, Yerusalen kaa yo mi a fale,
 e naxa, “N mi yalan.”
 Na taan muxune haken mafeluma nen.

34

Edon makitina

1 Siyane, e maso,
 e yi e tuli mati.
 Siyane, e a liga e yeren ma!
 Baxo xonna xa a me,
 e nun a yi seene birin,
 e nun dunuba nun naxanye birin minima a
 yi.

2 Amasoto Alatalaa xolon godoma nen siyane
 birin fari,

a fitinan yi godo e ganle birin ma.
 A bata halagin nagidi e birin ma.
 A tinma nen e birin yi faxes.

3 E faxes muxune luma nen biraxi boxon ma
 e binbine xirin yi mini han,
 e wunle yi sa e geyane birin ma.

4 Sare kurune* birin kalama nen
 alo se kunxina,
 kuyen yi mafilin alo kedina,
 sare ganla birin yi yolon
 alo manpa binla de xarene
 alo xode bili bogi xaxaxine.

5 Ala naxa, “N ma silanfanna bata sarene
 wunla ramini han!

A godoma nen Edon kaane ma,
 a yi e makiti,
 n halagin nagidixi yamaan naxan ma.”

6 Wunla bata so Alatalaa silanfanna yiren
 birin ma

a madole muxu turen na.
 A luxi nen

alo kontonne nun kotone wunla sarax-
 abadeni,
 alo e turen naxan e gbingini.

* 33:12: *Sulun teen* mon falama yirena nde yi fa fala “*Furu teenna*.” * 34:4: Men kaane yi *sarene* batuma na waxatini.

Bayo Alatala saraxa gbeen bama nɛn Bosara taani

Edɔn kaa wuyaxi yi faxa yɛngɛni.

⁷ E yɛɛratine fangan gbo alo burunna jingene, koni e fan faxama nɛn bonne xɔn, e nun jingene nun turane.

E yamanan nafema nɛn wunla ra, e turen yi radin bɔxɔn ma.

⁸ Bayo, gbeɛjɔxɔ lɔxɔn nan na ra Alatala xɔn, gbeɛjɔxɔn jɛɛn nan na ra Siyon taan xun mayɛngena fe yi.

⁹ Edɔn yamanan baane findima nɛn dolen na.

A xuben yi maxɛtɛ dole tɛɛn na, e bɔxɔn yi findi dolen ganmatɔɔn na.

¹⁰ Kɔɛɛn nun yanyin na,

a tɛɛn mi tuma,

a tutin yi lu tɛ kore habadan!

E yamanan yi lu rabejinxi han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ, muxun mi fa dangue na yi mume!

¹¹ Na yi findi xutunxunbane nun sagalene konna ra,

toxorone nun xaxane yigiyadena.

Ala yi a lu a yitɔntaren nun a yigenla ra alo a dunuɔa da waxatin naxan yi.

¹² A muxu gbeene mi fa luma na, naxanye mangan dɔxɛ, a kuntigine birin janma nɛn.

¹³ Wudi jali kanne solima e manga banxine kui nɛn,

seɛɛ jaxine nun tansinne yi a yire makan-tanxine rasuxu,

a findi kankone nun dangaranfulene konna ra,

¹⁴ burunna subene nun kankone naraladena,

burunna kɔtɔne yi lu wuge e bode ma mɛnni. Kɔɛ ra yinnan Liliti yi dɔxɔ na bɔjɛ xunbenli.

¹⁵ Sajin fan a soden toma na nin,

a yi a xelene bira,

a yi e rasege,

a a diine malan a nininna bun.

Sege ne fan e malanna na nin.

¹⁶ Xa ɛ Alatalaa kedɛn kui to,

ɛ ito xaranma nɛn na, a naxa,

“Subeni itoe sese mi dasama na yi,

birin nun a lanfaan nan fama,

bayo Ala bata na yamarin fala.

A Nii Sarijanxin nan e malanna.

¹⁷ A tan nan e dɔxɔdene ragidima.

A tan nan e yirene maliga,

a yi e yitaxun.

Na yamanan findima nɛn e gbeen na han habadan,

e yi lu na han mayixɛtɛn nun mayixɛtɛ.”

35

Yerusalɛn xunba fena konyiyani

¹ Tonbonna nun bɔxɔ xaren sɛwama nɛn!

Burunna jingima nɛn sɛwani

a fuga alo gabala fugena.

² Fugene luma nɛn burunna yiren birin yi.

Burunna jingine yiriwama nɛn jaxanni.

A sɔnxɔ sɛwani!

Liban yamanan nɔɔn sifan bata fi a ma,

e nun Karemele geyaan nun Sarɔn mɛɛmɛɛna.

Nayi, muxune nɔɛ Alatalaa binye gbeen tɔɛ nɛn,

en ma Alaa nɔɔna.

³ ɛ muxu xadanxine rawɛkile.

Naxanye xinbiye xuruxurunma,

ɛ ne sɛnbe sɔ.

⁴ Naxanye bɔjɛ bata mini,

ɛ a fala ne xa, ɛ naxa,

“ɛ wɛkile, ɛ nama gaxu,

ɛ Ala famaɛn ni i ra ɛ gbeen jɔxɔdeni.

Ala ɛ yaxune saranna fima nɛn,

a tan yetɛɛn yi fa ɛ rakisideni.”

⁵ Nayi, danxutɔne seen toma nɛn,

tuli xɔrine yi feen mɛ.

⁶ Nayi, sankalatɔne yi tuganɛ ayi

alo xɛnle,

bobone yi sɔnxɔn nate sɛwani.

Amasɔtɔ tigi ige gbeen minima nɛn tonbonni,

baane yi mini bɔxɔ xareni.

⁷ Nɛmɛnsin wolonxin findima nɛn daraan na,

min xali yiren yi masara tigi yirene ra.

Kankone yi xima dɛnaxanye yi nun,

gbalan nun tanbinna yi sabati mɛnni.

⁸ Kira gbeen luma mɛnna nin

naxan xili bama

a “Sarijanna Kirana.”

Muxu haramuxine mi sigan tima a xɔn

fɔ a xa findi ne nan gbee ra

naxanye na bira a fɔxɔ ra.

Xaxilitare yo mi na xɔn sigɛ.

⁹ Yatane mi luma mɛnni,

subɛ xɔjɛne mi fe na mume!

E mi tɔɛ na!

Alaa muxu xunbaxine nan sigan tima mɛnni.

¹⁰ Alatala na naxanye xɔɔya,

ne fama mɛnna nin.

E fama nɛn gbelegbele jaxajaxani Siyon taani,

habadan sɛwan yi e yetagini yalan.

Jaxajaxan nun sɛwan luma nɛn e yi,

sunun nun kutunna yi jan fefe!”

36

Asiriya mangan yi a kɔnkɔ Yerusalɛn xili ma

Mangane Firinden 18.13,17-37 e nun Taruxune Firinden 32.9-19

¹ Xesekiyaa mangayaan jɛɛ fu nun naanindeni, Asiriya mangan Senakeribi yi siga Yuda taa makantanxine xili ma, a yi e birin suxu.

² Asiriya mangan yi a sofa kuntigin nun a gali sɛnbɛmaan nasiga Manga Xesekiya ma Yerusalɛn yi keli Lakisi taani. Sofa kuntigin yi fa Yerusalɛn yi, a sa ti i ge ramaraden faxaraxiin dɛxɔn,* dugi xane xɛɛ ma kiraan na.

³ Nayi, Xiliki a diina Eliyakimi, manga banxi kuntigin yi mini a ralandeni e nun sɛbeli tiin Sebena nun Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla.

⁴ Sofa kuntigin yi a fala e xa, a naxa, “Ɛ a fala Xesekiya xa, ɛ naxa, ‘Asiriya manga gbeena ito nan falaxi, a naxa: I yigi saxi nanse ma?”

⁵ I yengi a ma a fɛrɛn nun sɛnbena i yii, i yengen so, koni fala fuun nan na ra. Nayi, i ya lannayaan saxi nanse yi han i murute n xili ma?”

⁶ I ya lannayaan saxi Misiran nin, a mɛn kaane xa ɛ mali. Na luxi nɛn alo muxun na la xayen na a dunganna ra naxan girama, a yi a yiin xaba. Naxan na a digan a yi, na a maxoloma nɛn. Misiran mangan na kii nin muxune xa naxanye e taxuma a ra.

⁷ Waxatina nde ɛ falama nɛn n xa, ɛ naxa, “Alatala, nxɔ Ala, nxu nxu taxuxi na nan na.” Koni, Xesekiya bata yi Ala batudene kala geyaan fari, a yi a fala Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa, a naxa, “Ɛ xinbi sinma nɛn yire sarjɔnɔnini ito yetagi.”

⁸ Iki, ɛ nun n kanna Asiriya mangan xa lan fena nde ma, n soo wuli firin soɛ ɛ yii, xa ɛ nɔɛ soo ragine sote.

⁹ Ɛ mi n kanna walikɛɛn keden peen nɔɛ, hali naxan xurun e birin xa. Ɛ lannayaan saxi Misiran yi soo ragine nun wontorone nan ma fe ra.

¹⁰ A yetena, n faxi yamanani ito kaladeni Alatala sagoon nan xanbi ba? Alatala yetɛɛn nan a falaxi n xa, a n xa sa yamanani ito yenge, n yi a raxɔri.”

¹¹ Nayi, Eliyakimi nun Sebena nun Yowa yi a fala sofa kuntigin xa, e naxa, “Falan ti nxu xa Arami xuini, amasɔtɔ nxu a mɛma, nxu mi falan tima Heburu xuini yamaan yi a mɛ naxanye yinna xuntagi.”

¹² Sofa kuntigin yi e yabi, a naxa, “N kanna n nafaxi ɛ tan nun ɛ kanna nan ma falani itoe tideni ba? Muxun naxanye dɔxi yinna xuntagi, ne fan xa a mɛ nɛn bayo ne

fan e gbiin donma nɛn, e yi e xɔnla min ɛ xɔn yengɛni.”

¹³ Nayi, sofa kuntigin to a maso, a yi a xuini te Heburu xuini, a naxa, “Ɛ manga gbeen xuine ramɛ, Asiriya mangana!”

¹⁴ Mangana ito nan falaxi, a naxa, “Ɛ nama tin Xesekiya xa ɛ mayenden, a mi nɔɛ ɛ rakise n ma mumɛ.

¹⁵ Xesekiya nama a liga ɛ yi ɛ lannayaan sa Alatala yi, a yi a fale a Alatala ɛ ratangama nɛn, a taani ito mi sama Asiriya mangan sagoni.

¹⁶ Ɛ nama ɛ tuli mati Xesekiya xiiin na mumɛ, amasɔtɔ Asiriya mangana ito nan falaxi, a naxa: Ɛ bɔjɛ xunbenla fen n ma, ɛ xɛtɛ n ma, birin a yii se nun a bogise donjɛ, birin yi a i ge ramaraden igen min,

¹⁷ han n yi fa, n yi ɛ xali yamana gbɛtɛ yi alo ɛ gbeena, murutun nun manpa bili nakɔne yamanan naxan yi, bogiseen nun burun yamanan naxan yi.

¹⁸ Nayi, ɛ nama tin Xesekiya xa ɛ mayenden, a fala a Alatala ɛ xunbama nɛn. Siya gbɛtene alane Asiriya mangani kala nɛn e yamanan suxu feen ma ba?”

¹⁹ Xamata taan nun Arapada taana, ne alane minɛn? Sefarawayimi alane minɛn? E Samari xunba nɛn n yii ba?”

²⁰ Yamanane alane ye, nde a yamanan xunba n yii? Alatala xa Yerusalɛn xunba n yii di?”

²¹ Naxanye birin yi na, ne yi dundu, e mi yabi keden peen ti, amasɔtɔ Manga Xesekiyaa yamarin nan yi na ra.

²² Xiliki a dii xɛmɛna Eliyakimi, mangana banxi kuntigin nun sɛbeli tiin Sebena nun Asafi a dii xɛmɛn Yowa, mangana yenla, ne yi fa Xesekiya fɛma, e dugine yibɔxi e ma sununi, e sofa kuntigina falane ye ba a xa.

37

Xesekiya yi Nabi Esayi maxɔdin Mangane Firinden 19.1-13

¹ Manga Xesekiya to na mɛ, a yi a dugine yibɔ a ma, a kasa bɛnbɛli dugin nagodo a ma sununi, a siga Alatala Batu Banxini.

² A yi Eliyakimi rasiga, mangana banxi kuntigina e nun Sebena, sɛbeli tiina e nun saraxarali fonne, kasa bɛnbɛli dugin nagodoxi e ma sununi siga Nabi Esayi konni, Amɔsi a dii xɛmɛna.

³ E yi a fala nabiin xa, e naxa, “Xesekiya naxa iki: ‘Kontɔfinla nun tarɔn nun yagi lɔxɔn nan to ra nxu xa, diin bari waxatin bata a li, koni fanga mi a nga ra a yi a bari.

⁴ Alatala, i ya Ala bata Asiriya sofa kuntigina falane birin name, naxan kari a rafaxi habadan Alatala konbideni. Xa Ala tin, Alatala, i ya Ala a jaxankatama nɛn a falane

* 36:2: Ige ramaraden naxan geyaan na.

fe ra a naxanye tixi. Nayi, i tan Esayi xa Ala maxandi yama dɔnxɛna fe ra.”

⁵ Manga Xesekiyaa xɛrane to siga Esayi fema,

⁶ Esayi yi a fala e xa, a naxa, “E ito nan falama ε kanna xa, ε naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I falan naxanye mɛxi i nama gaxu ne fe ra, Asiriya mangana walikɛne n nayeľefu falan naxanye tixi.

⁷ N xaxinla nde rasoma a yi nɛn, a na xibarun mɛ waxatin naxan yi, a xɛtɛma nɛn a yamanani. N yi sa a faxa silanfanna ra mɛnni.”

Asiriya mangan mɛn yi a kɛnkɛ Yerusalɛn ma

⁸ Asiriya sofa kuntigin yi a mɛ a kanna bata yi keli Lakisi taani siga Libina yengɛdeni, a fa a li mɛnna nin.

⁹ Nayi, Asiriya mangan yi a mɛ a Misiran mangan Tirihaka, Kusi kaan fama a yengɛdeni. A na fe mɛxina, a yi xɛrane rasiga Xesekiya ma, a naxa,

¹⁰ “E sa ito fala Yuda mangan Xesekiya xa, ε naxa, ‘I laxi i ya Ala ra ɲaxi ra, i yengi a ma a nɔɛ nɛn n tan Asiriya mangani kale Yerusalɛn yengɛdeni. I nama tin Ala yi i mayenden.

¹¹ I bata a mɛ Asiriya mangane feen naxanye ligaxi yamanan bonne ra, e e raxɔrixixi kii naxan yi. I yengi a ma a i xunbɛ nɛn na ma ba?

¹² N benbane siyaan naxanye alane raxɔri, ne e xunba nɛn ba, Gosan nun Xarani nun Resefi yamananane, e nun Eden kaan naxanye Telasara taani?

¹³ Manga Xamata nun Manga Arapada nun Sefarawayimi taa mangana hanma Hena, hanma Iwa, ne mangane minɛn yi?”

*Xesekiyaa Ala maxandina
Mangane Firinden 19.14-19*

¹⁴ Xesekiya yi kɛdi sɛbɛxin nasuxu xɛrane yii, a yi a xaran. Na xanbi ra, a te Alatala Batu Banxini, a sa kɛdin sa Alatala yɛtagi.

¹⁵ Xesekiya yi Alatala maxandi, a naxa,

¹⁶ “Alatala Sɛnɛn Birin Kanna, Isirayilaa Ala, naxan dɔxi maleka sawurane tagi! I tan Ala keden peen nan bɔxɔ xɔnna mangayane birin xun na, i tan nan bɔxɔn nun kuyen daxi.

¹⁷ Alatala, i tuli mati n na, i n xuiin name. Alatala, i yɛɛne rabi, i n mato. I Senakeribi a falani itoe birin name, a sofa kuntigin naxanye rafaxi habadan Ala konbideni.

¹⁸ Alatala, ɲɔndin na a ra! Asiriya Mangan bata siyane raxɔri, a yi e bɔxɔne kala.

¹⁹ E bata e alane woli tɛɛni, bayo Ala mi yi e ra nun mume, muxune yii funfune nan yi e ra, wudine nun gɛmɛ masolixine nan tun yi e ra.

²⁰ Iki, Alatala, nɔxɔ Ala! Nxu xunba Senakeribi yii, alogo bɔxɔ xɔnna yamananane birin xa a kolon a i tan keden peen nan Ala ra, Alatala!”

*Senakeribi a fe yi kala
Mangane Firinden 19.20-37 Taruxune Firinden 32.20-21*

²¹ Nayi, Esayi, Amɔsi a dii xɛmɛn yi xɛraan nasiga a faladeni Xesekiya xa, a naxa, “Isirayilaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata i ya maxandi xuiin mɛ i naxan tixi n ma Senakeribi a fe yi, Asiriya mangana.

²² Alatala falani ito nan tixi Senakeribi xili ma, a naxa, ‘Siyon taa fajin bata i rapaxu, a i magelema. Yerusalɛn kaane e xunna fitifitima i xanbi ra.

²³ I nde konbixi i a rayeľefu?

I xuiin texi nde xili ma?

I bata i yɛɛne rate kore Isirayilaa Ala Sarijanxin xili ma!

²⁴ Fata i ya xɛrane ra, n tan Marigina, i bata n konbi. I yi a fala, i naxa,

“N ma wontoro wuyaxine xɔn,

n bata te geyane xuntagi,

Liban yamanan danne ra.

N na a wudi kuyene sɛgɛma nɛn,

e nun a suman wudi fajin fajine.

N sa a xuntagin ɲajanna li

e nun a fɔtɔn fajina.

²⁵ N bata xɔɲinne ge yamana gbɛtɛne yi, n yi e igen min.

N Misiran baa igene birin xɔrima nɛn n na siga a xili ma waxatin naxan yi.”

²⁶ Koni, i tan Senakeribi,

i mi a kolon

a n feni itoe yɛlanxi nɛn

to mi na ra?

N yi e yitɔn xabu waxati danguxine.

Iki, n bata yamarin fi,

a rakamali,

i xa taa makantanxine lu kalaxi

alo gɛmɛ malanxine.

²⁷ E muxune sɛnbɛ mi na,

e gaxuxi, e yagixi.

E bata lu alo xɛɛ ma sɛxɛne

alo se sonle,

alo sɛxɛn fanyen ma

naxan xarama benun a xa gbo.

²⁸ Koni, n na a kolon,

i na dɔxɔ,

i na mini, i na so,

i na xɔlɔ n xili ma.

²⁹ I bata xɔlɔ n xili ma,

n yi i konbi ti xuiin mɛ.

Nanara, n nan n ma wuren birama nɛn i ɲɔɛni

n yi n ma karafen bira i dɛ kidine yi.

I faxi kiraan naxan xɔn
n yi i raxɛtɛ na xɔn.’

³⁰ Ala ito nan falaxi
i tan Xesekiya xa, a naxa,
‘Ito xa findi taxamasenna ra i xa:
Bogiseen naxanye solixi e yete ma,
ɛ bata ne don jɛɛni ito ra,
na nan mɔn ligama jɛɛ famatɔni,
koni jɛɛ saxandeni,
ɛ seen sima nɛn, ɛ yi a xaba,
ɛ yi manpa binle si,
ɛ yi e bogine don.

³¹ Yuda bɔnsɔnna muxu dɔnxɛn naxanye na
lu,
ne mɔn e salenne raminima nɛn
alo wudina, e bogi.

³² A dɔnxɛne minima nɛn Yerusalɛn yi,
a dɔnxɛne luma nɛn e nii ra Siyon geyane yi.
Alatala Sɛnben Birin Kanna na nan ligama a
xanuntenyani.’ ”

Senakeribi rajanna

³³ Nanara, Alatala ito nan falaxi Asiriya
Mangan ma iki, a naxa,
“A mi soɛ taani ito yi mumɛ!
A mi xalimakuli wolɛ be yi.
A mi makantan wure lefa tima a xa.
A mi gbingbin natema a xili ma.”

³⁴ Alatalaa falan ni ito ra. A naxa,
“A faxi kiraan naxan xɔn
a xɛtɛma nɛn na xɔn.
A mi soɛ taani ito yi mumɛ.

³⁵ N taani ito makantanma nɛn,
n yi a rakisi,
n tan ma fe ra
e nun Dawuda a fe ra, n ma walikɛna.”

³⁶ Na xanbi ra, Alatalaa malekan yi mini,
a muxu wuli kemɛ tonge solomasɛɛ wuli
suulun faxa Asiriya kaane ganli. Yamaan to
keli xɔtɔnni, e yi e binbine to.

³⁷ Nayi, Asiriya mangan Senakeribi yi a
ganla rakeli, a xɛtɛ Niniwa yi.

³⁸ Lɔxɔna nde, Senakeribi yi xinbi sinxi
a ala Nisiroki batu banxini a batudeni, a
dii xɛmɛne Adarameleki nun Sareseri yi a
faxes silanfanna ra, e yi e gi siga Ararati ya-
manani. A dii Esaraxadon yi dɔxɔ a jɔxɔni.

38

Xesekiyaa furena fe

*Mangane Firinden 20.1-11 e nun Tarux-
une Firinden 32.24-26*

¹ Na waxatini, saya furen yi Xesekiya
suxu. Nabi Esayi, Amɔsi a diin yi fa a fema,
a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala ito nan
falaxi, a naxa, ‘I ya feene yitɔn, amasɔtɔ i
faxamatɔn ni i ra, i mi fa siimaya sɔtɔma.’ ”

² Xesekiya yi a yɛɛ rafindi banxin kanken
ma, a maxandini ito ti Alatala ma, a naxa,

³ “Alatala, n ma fe xa rabira i ma fa fala,
n sigan ti nɛn i yetagi lannayaan nun bɔjɛ

fajiyani, naxan fan i yɛɛ ra yi, n yi na liga!”
Xesekiya yi wuga han.

⁴ Nayi, Alatala yi falan ti Esayi xa, a naxa,

⁵ “Siga, i sa a fala Xesekiya xa, i naxa, ‘I
fafa Dawudaa Ala, Alatala ito nan falaxi, a
naxa: N bata i ya maxandi xuiin me, n bata
i yɛɛgen to. N mɔn jɛɛ fu nun suulun sama
nɛn i ya siimayaan fari.

⁶ N ni i tan nun i ya taan xunbama nɛn
Asiriya mangan yii, n taani ito kantanma
nɛn.’ ”

⁷ Esayi yi a fala a xa, a naxa, “Alatala
taxamasenni ito nan yitama i ra, alogo i xa
a kolon fa fala Alatala naxan falaxi, a na
ligama nɛn, a naxa,

⁸ “N nininna raxɛtɛma nɛn xanbin na Ax-
asi a banxin teden ma sanna ye fu.’ ” Nayi,
nininna yi xɛtɛ xanbin na banxin teden ma
sanna ye fu.

Xesekiyaa Ala maxandina

⁹ Yuda mangan Xesekiya betini ito nan
sebe, a to fura, a yi keli furen ma.

¹⁰ N yi a falama nɛn, n naxa,
“N nɛɛn fa n ma siimayaan tagiin li tun,
n sigama nɛn laxira so deɛne ra
n yi bɔnɔ n ma siimayaan lɔxɔ dɔnxɛne yi!”

¹¹ N mɔn yi a falama nɛn, n naxa,
“N mi fa Alatala toma sɔnɔn
niiramane tagi bɔxɔ xɔnna fari, Alatala!
N mɔn mi fa muxu yo toma sɔnɔn
muxune ye dunɔna yi!

¹² N fati bendɛna n niin yigiyadeni ito bata
kala,

a makuya n na
a lu alo xuruse rabana bubuna.
N bata n ma siimayaan mafilin
alo gesɛ wurundunxina.
N ma gesɛn bata bolon.

Xɔtɔnna nun jɔnbanna tagi,
i n najanma nɛn!

¹³ N bata n naxara han xɔtɔnni,
koni alo yatana,

a bata n xɔnne birin yixin.
Yanyin nun kɔɛɛn na,

i bata n najan.
¹⁴ N wuga xuiin mini nɛn

alo tuntunna nɛma tunganjɛ,
n lu kutunjɛ alo ganbana.

N yɛɛne lu nɛn tixi kore tɔrɔni,
n yi lu a fale, n naxa,

‘Marigina, n jaxankataxi,
n mali!’ ”

¹⁵ N fa nanse falama?

A bata falan ti n xa.

A tan yetɛɛn nan feni ito ligaxi.

N sigan tima nɛn yetɛ magodoni n ma si-
imayaan birin yi

n niin sɔxɔlɛni ito a fe ra.

¹⁶ Marigina, siimayaan sɔtɔma i ya fanna
nin,

n mən n nii ra a tan nan xən.

I bata n senbe so,

i yi n nakendeya.

¹⁷ N ma tərɔyaan bata maxete bəne xunbenla ra.

I tan nan n niin masigaxi sayaan na,

n to rafanxi i ma,

i yi i xun xanbi so n yulubine birin yi.

¹⁸ Laxira xa mi i tantunma.

Sayaan xa mi i matəxə betin bama.

Faxa muxune nema sama gaburun na,

ne yengi mi fa i ya lannayaan ma.

¹⁹ Koni naxanye e nii ra, niiramane,

ne nan i tantunma alo n tan to.

Fafane i ya lannayana fe falama nen e diine xa.

²⁰ Alatala bata n nakisi!

Nayi, nxu nxə maxaseene xuiin naminima nen

Alatala Batu Banxini nxu siin sogen dənxen birin yi.

²¹ Esayi bata yi a fala, a naxa, “E xədə bogi yidinxina nde tongo, e a sa a furen de, a yalanma nen.”

²² Xesekiya bata yi a fala, a naxa, “N na kolonma taxamasenna mundun xən fa fala a n sigama Alatala Batu Banxini?”

39

Babilon xerane

Mangane Firinden 20.12-21

¹ Na waxatini, Babilon Manga Baladan ma dii xemen Merodaki-Baladan yi bataxin nun finma seen nasiga Xesekiya ma, amasoto a bata yi a fure feen nun a kendeyana fe me nun.

² Xesekiya yi xerane rasene, a yi a banxin kui seene birin yita e ra: gbeti fixen nun xemana, wudi bogi ture fajine nun latikononna nun a yenge so seene ramaradena, e nun naxan birin yi a nafulu ramaradeni. Sese mi lu Xesekiya banxini a mi naxan yita e ra e nun a bəxən birin.

³ Nabi Esayi mən yi fa Manga Xesekiya fema, a yi a fala a xa, a naxa, “Muxuni itoe nanse falaxi i xa? E kelixi minen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “E kelixi yamana makuyen nin, Babilon.”

⁴ Esayi mən yi a maxodin, a naxa, “E i ya banxin to nen?” Xesekiya yi a yabi, a naxa, “Seen naxanye birin i ma banxin kui, e ne birin to nen. Sese mi n ma nafulu ramaradeni, n mi naxan yitaxi e ra.”

⁵ Nayi, Esayi yi a fala Xesekiya xa, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna falan name!

⁶ Waxati fama, seen naxanye birin i ya banxini e nun i benbane naxanye fen han to, e ne birin xalima nen Babilon yi, sese mi luma. Alatalaa falan nan na ra.

⁷ E i ya dii xemena ndee tongoma nen, i yeteen naxanye sotoma, alogo e xa findi Babilon mangana banxin xeme tegenne ra.”

⁸ Xesekiya yi Esayi yabi, a naxa, “I Alatalaa falan naxan tixi, a fan.” A mirixi a ma, a naxa, “En luma nen bəne xunbenli e nun marakantanni n ma siimayani.”

40

Alaa yamaan xunba fena

¹ E Ala naxa,

“E n ma yamaan madenden,

e a madenden!

² E Yerusalen kaane ralimaniya,

e a rali e ma,

a e naxankata wanle bata nan.

A e bata mafelu e haken na,

e bata yelin e yulubine saranna sote

Alatala yii han dəxə firin!”

³ Muxuna nde xuiin minima, a naxa,

“E kirani tən Alatala yee ra tonbonni,

e kira tinxinxin nafala en ma Ala xa burrunna ra!

⁴ E folone birin naxutu,

e geyane nun yire matexine birin wuru.

Yire tintinxine yi matinxin,

gem e yirene yi findi lantane ra.

⁵ Nayi, Alatalaa binyen minima nen kenenni,

daala birin yi a to!”

Alatala de xuiin nan na ra.

⁶ Muxuna nde a falama,

a naxa, “I xui ramini!”

N yi a fala, n naxa,

“N xa nanse fala?”

A naxa, “Adamadiine birin luxi nen

alo sexena

e binyen birin yi lu alo se fugena.

⁷ Alatala de foyen na dangu sexene fari,

e xarama nen,

e fugene yi yolon.

Yamaan luxi nen alo sexena yati!

⁸ Sexene xarama nen,

e fugene yi yolon,

koni en ma Alaa falan luma nen habadan.”

Xibaru fajina fe

⁹ E tan Siyon kaan naxanye sa xibaru fajin xerayani bama,

e te geya matexin fari,

e xuini te han,

e tan Yerusalen kaan naxanye sa xibaru

fajin xerayani bama.

E xuini te, e nama gaxu.

E a fala Yuda yamanan taane xa,

e naxa, “E Ala ni i ra!”

¹⁰ A mato,

Marigina Alatala fama fangani.

A mangayaan nabama a senbeni.

A fama a yama xunbaxin na,

a naxan sətəxi a kəntənna ra.

¹¹ A a yamaan masuxuma
alo xuruse rabana.

A yεxεε diine tongoma nən a yii,
a yi e xali a yii kanke,
a ti e ngane yεε ra a fanni.

Ala dangu seen birin na

¹² Nde fəxə igene saxi a yiin kui,
a yi e maliga,
a kore xonna danne maliga a yiin na?
Nde bəxən benden yatəxi deben kui,
a geyane yiliga sikeela ra,
a yire matexine binyan yatən kolon ligaseen
xən?

¹³ Nde Alatala miriyane kolon?
Nde nəε findε a kawandi muxun na,
a yi a rakəta?

¹⁴ Ala nde maxədinxi a maxadi feen na,
alogo a xa xaxinla sətə?

Nde a xaranxi kiti kəndε saan ma?
Nde a xaranxi fekolonna ma?
Nde xaxilimayaan kiraan yitaxi a ra?

¹⁵ Siyane luxi nən
alo igen dindinna palanna kui.
E mi yatəxi se ra

alo gbəngbanna na sa sikeela fari.
Fəxə ige tagi bəxəne yelefu
alo gbəngbanna naxan tema.

¹⁶ Liban yamanan subene birin xurun
saraxan na

naxan yi daxa nun a ba Ala xa,
a wudine mi wuya
naxanye findε saraxa gan tεen yegene ra.

¹⁷ Sese mi siyane ra a yεε ra yi!
Ala ne yatəxi fufafuun nan na.
A yigenla fisa e xa!

¹⁸ E waxi Ala sa feni nde ma?
E sawuran mundun yitε
e nun naxan maliga?

¹⁹ Xabun nan sawuran nafalama suxuren
na,
xεma wanla yi xεmaan sa a ma,
a yi kəε bira yəlxənən wure gbeti daxine
rafala.

²⁰ Yiigelitəən naxan mi nəε na sətε a gbee ala
xa,
na kanna wudi xədxən nan sugandima,
a yi xabu kesuxin fen,
na yi suxuren nafala a xa
naxan mi kalama.

²¹ E mi a kolon ba?
E mi a mεxi ba?

A mi ralixi ε ma ba,
xabu a fəlxni?
Bəxən bεtən saxi kii naxan yi,
ε munna na famu ba?

²² A tan nan dəxi bəxə xəri digilinxin xun
ma,
muxune fan luxi a yεε ra yi nən
alo supene.

A kore xənni fulunma
alo dugi yelefuxina xunna soon na,
alo gagen a dəxəden na.

²³ A tan nan kuntigine sənben kalama,
e lu fuyan,
a yi bəxə xənna kitisane lu fuu.

²⁴ E luxi nən alo sansina.
E nən fa si tun,
e na woli xεen ma tun,
salen yεε mi e binle ma singen,
Alaa foyen yi fa e ma, e xara,
wuluwunla yi e xali alo se dagina.

²⁵ Ala saripənxin naxa,
“E n misalima nde ma,
nxu nun naxan lan?”

²⁶ E yεene rate kore,
ε a mato!

Nde na seene daxi?
Nde e ganla dεfexin naminima,
a yi e birin xili e xinla ra?

Fata a fanga gbeen nun a sənbe magaxuxin
na,
keden peen mi dasama.

Ala nan fangan fima muxune ma

²⁷ Yaxuba bənsənnə,
nanfera ε a falama,
Isirayila yixεtεne,
nanfera ε a falama, ε naxa,
“Nəxə kiraan bata luxun Alatala ma,
nəxə Ala mi fa nxu xun mafala kitin sama?”

²⁸ I mi a kolon ba?

I mi a mεxi ba?
Alatala nan habadan Ala ra,
naxan bəxən danne birin daxi.
A mi xadanma, a mi taganma.

A xaxilimayaan mi nəε fεεfεε!
²⁹ A fangan fima muxu xadanxine ma,
a muxu taganxine sənben xun masa.

³⁰ Banxulanne yεtεen xadanma,
e tagan,
foningene yi bira xadanni.

³¹ Koni naxanye xaxili tixi Alatala ra,
ne mən sənben sətəma nən.
E tunganma nən alo singbinna,
e yi e gi, e mi xadan,
e lu sigan tiye, e mi tagan.

41

Ala nun suxurene fe

¹ Ala naxa,
“E tan fəxə ige tagi bəxən muxune,
ε dundu alogo ε xa n xuiin name.
E tan yamananə muxune,
ε wəkilen sətə,
ε maso, ε falan ti.
En kitin sa en tagi.

2 Nde muxuna nde rakelixi sogeteden
 binni,*
 a yi a xili,
 a xa lu tinxinna fəxə ra?
 Nde siyane soxi a yii
 a mangane xuru a bun,
 a silanfanna yi e findi burunburunna ra
 a xanla yi e findi se dagin na
 foyen naxan xalima!
 3 A muxune sagatanna yengeni,
 a mən yi dangu bəne xunbenli kiraan xən
 a munma yi a sanna ti denaxan yi.
 4 Nde feni itoe rakamalixi,
 a tan naxan yi mayixetene maxilima
 xabu a fəloni?
 N tan Alatala nan a fəlon na,
 n mən luma nən a rəjanni.”
 5 Fəxə ige tagi bəxəne muxune bata a to,
 e gaxu,
 bəxən danne muxune xuruxurunna,
 e birin bata keli, e fama.
 6 Birin a bode malima,
 birin a falama a lanfaan xa,
 a naxa, “I wəkile!”
 7 Yii rafalan fan xabun sənbe soma,
 naxan wuren malaxunna,
 na xabun nawəkilema,
 a yi a fala suxuren nafala kiin ma,
 a naxa, “A lanxi.”
 A yi suxuren gbangan
 alogo a nama bira.

Marigin yi Isirayila xunba

8 Koni ε tan, Isirayila yixetene,
 n ma walikene,
 Yaxuba yixetene,
 n naxanye sugandixi,
 ε tan Iburahima bənsənna,
 n xəyina,
 9 n sa ε tan nan fenxi bəxən danne ra,
 n sa ε tan nan xilixi bəxən tongonne ra,
 n na a falaxi ε tan nan xa, n naxa,
 “N ma walikēen nan ε ra,
 n bata ε sugandi,
 n mi n mēxi ε ra.”
 10 Nayi, ε nama gaxu
 amasəto n na ε xən.
 E nama kəntəfli,
 amasəto ε Ala nan n na.
 N na ε sənben gboma ayi nən,
 n yi ε mali,
 n yi ti ε bun sənben nun tinxinni.
 11 Naxanye birin yi kelixi ε xili ma,
 ne yagima nən ε xun sin!
 Naxanye yengen nakelixi ε xili ma,
 ne luma nən fufafu, e raxəri.
 12 E ε yengefane fenma nən,
 koni ε mi fa e toma sənən!
 Naxanye yi ε yengema,
 ne luma nən fuu.

13 Amasəto n tan nan Alatala ra,
 ε Ala,
 naxan ε yifari ma yiin suxuma,
 n yi a fala ε xa,
 n naxa, “E nama gaxu,
 n tan nan ε malima.”

14 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “E tan Yaxuba bənsənna,
 ε tan naxanye luxi alo kunla,
 ε nama gaxu,
 ε tan Isirayila muxudine,
 n tan nan ε malima,
 n tan Isirayilaa Ala Sarijanxin naxan ε xun-
 bama.

15 A mato, n bata i findi jingen xεε ra bənbə
 seen na
 wure jin wuyaxin naxan ma
 naxanye nənε a ra, e jəε raminixi.
 I geyane wuruma nən,
 i yi e raxuya ayi,
 i yi yire matexine liga
 alo se dagina.
 16 I e yifema nən,
 foyen yi siga e ra,
 wuluwulu gbeen yi e raxuya ayi.
 I tan naxanma nən Alatala yi,
 i yi i kanba Isirayilaa Ala Sarijanxini.”

Tonbonna findima ige yiren na

17 Yiigelitəne nun tərə muxune igen fenma,
 koni sese mi na!
 Min xənla bata e lenna maxara.
 Koni n tan,
 Alatala, n na e yabima nən,
 n tan, Isirayilaa Ala,
 n mi e rabejinjəε mume!
 18 N baa igen nafama nən yire matexi ma-
 genle fari,
 n yi ige xunne ramini mərəmərəne tagi,
 n tonbonne findi darane ra,
 bəxə xaren yi findi tigi yiren na.
 19 N suman binle nun kasiya binle sima nən
 tonbonni,
 e nun miriti binle nun oliwi binle.
 Ige mi yiren naxanye yi,
 n fəfəne nun gbinjəne nun xarinne si
 mənne yi e bode xən,
 20 alogo e xa a to, e yi a kolon,
 e yi a rakərəsi,
 e birin yi a famu
 a Alatala nan feni itoe birin ligaxi,
 a Isirayilaa Ala Sarijanxin nan e rakamal-
 ixi.

Suxurene tənə mi na

21 Alatala naxa,
 “E fa ε xun mafala kitini.”
 Yaxubaa Mangan naxa,
 “E fa ε xən ba.”
 22 E suxurene xa fa a fala en xa

* 41:2: Yanyina nde, a Kirusi nan ma fe falama be, Perisene mangan naxan Babilon kaane nə yengeni. Na feen mato Taruxune Firinden 36.22-23 kui.

naxan fama ligadeni.
 E a fala nxu xa feen naxanye bata liga,
 alogo nxu xa nxu miri e ma,
 nxu yi e rajan kiin kolon.
 Xanamu, e a yita nxu ra
 naxan fama ligadeni.

²³ E waxati famatone fe fala nxu xa.

Nayi nxu a kolonma nen
 a alane nan e ra.

E fena nde liga,
 xa a findi a fajin na
 hanma a jaxina,
 alogo nxu birin xa na to,
 gaxun yi nxu suxu.

²⁴ Koni na yigenla fisa e xa,
 e wanle mi sese ra.

Naxan na e sugandi,
 muxu haramuxin nan na kannna ra.

²⁵ N bata muxuna nde rakeli sogeteden
 komenna ma,

a fama nen sa keli sogeteden binni
 naxan n maxandima.

A mangane yibodonma alo borona,
 alo feje rafalan feje bendeni bodonma kii
 naxan yi.

²⁶ Nayi, nde bata yi na feen fala a foloni,
 alogo en xa a kolon?

Nde a fala benun a xa liga,
 alogo en xa a fala, en naxa,
 "A jondi?"

Muxu yo mi sese fala,
 feni ito mi falaxi benun a xa liga,
 muxe mi e fala yo mexi.

²⁷ Koni n singe nan a fala Siyon taani,
 n naxa, "A mato, e tan ni i ra!"

N bata xerana nde fi Yerusalen ma,
 naxan fama xibaru fajin na.

²⁸ Anu n mi kawandi muxu yo toxi suxureni
 itoe ye,

n na maxodinna ti,
 e mi n yabima.

²⁹ A mato sese mi e ra.

E wanle mi sese ra.

E suxurene findixi foyen nun fe fuun nan
 na.

42

Alaa walikena

¹ N ma walikenen ni i ra,
 n naxan senbe soma,

n naxan sugandixi,
 naxan n kenexxi.

N na n ma Nii Sarjnanxin sama nen a yi,
 a yi kiti kenden sa siyane xun na.

² A mi sonxo sonxo,
 a mi a xuini te,

a mi falan tiye taan xun xon,

³ a mi xayeyidoxini gire.

A mi lenpun tumatxon natuye.

Koni, a kiti kenden sama nen jondin xon.

⁴ A mi xadanma,

a mi tunnaxoloma a ma,

han a yi fa kiti kenden na boxo xonna fari,
 han foxo ige tagi boxone muxune fan yi e yigi
 sa a sariyani.

⁵ Alatala ito nan falaxi, Ala

naxan kore xonna daxi,

a yi a yibandun,

naxan boxon nun a yi seene daxi,

a niiraxinla bira adamadiine yi

naxanye daxi a yi,

a niin bira ne yi

naxanye sigan tima a fari, a naxa,

⁶ "N tan Alatala,

n tan nan i xilixi tinxinni,

n yi i suxu i yii ma,

n yi i makantan,

n yi n yengi lu i xon.

N ni i findi n ma yamaan layirin xidi muxun
 na

e nun kenenna siyane xa,

⁷ alogo i xa danxutone yeene rabi,

i yi suxu muxune ramini kasoon na,

i yi kasorasane xaroya,

e mini dimini."

⁸ "Alatala nan n tan na,

n xinla nan na ra.

N mi n ma binyen soma gbete yii.

N mi n ma tantunna fiye suxurene ma.

⁹ Fe singene bata yelin kamale,

n fe nenene nan ma fe ralima e ma

benun e xa folo,

n xa e rakolon ne ma."

Beti nenena

¹⁰ E beti nenena ba Alatala xa,

boxon danne birin xa a tantun betini,

e tan naxanye sigama foxo igen xun ma

e nun a yi seene birin,

foxo ige tagi boxone nun e muxune birin.

¹¹ Tonbonna nun a taane xa e xuini te,

e nun Kedari bonsonna* daxodene!

Sela kaane xa gbelegebele sewani,

e xa sonxo naxanaxani geyane xuntagi!

¹² Binyen xa fi Alatala ma!

A xa tantun foxo ige tagi boxone birin yi!

¹³ Alatala minima nen alo sofa wekilaxina,

a boren tema nen alo yenge so senbemanana.

A sonxoma nen yaxune xili ma yengeni,

a yi e no.

¹⁴ Xabu waxati xunkuye,

n dunduxi,

n naxaraxi, n na n yete suxi.

Koni iki, n saxolexi

alo naxanla nema tinna ma,

n gbelegebelema,

n kutunma naxankatani.

* **42:11: Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuja Folon 25.13 kui.

15 N geyane nun yire matexine kalama nen
n yi e se pingine birin xara.
N baane findima nen tonbonne ra
n yi darane xori.
16 N danxutone rasigama nen kiraan xon
e mi naxan kolon.
E yengi mi kiraan naxanye ma,
n yi ti e ye ra ne xon,
n yi dimin findi kenenna ra e yetagi,
n geme yirene findi lantaan na e xa.
N na nan ligama,
n mi e rabejinje mumel!
17 Koni naxanye e yigi sama suxurene yi,
e yi a fala sawurane xa,
e naxa, "Nxo alane nan e ra,"
ne xetema nen e xanbi ra,
e yagi.

Isirayila yama tondixina

18 E tan tuli xorine, e tuli mati!
E tan danxutone, e yeen ti,
e seen to!
19 Danxutona nde ra,
xa n ma walikenen xa mi a ra?
Tuli xorina nde ra
alo n xeraan naxan nasigaxi?
Danxutona nde ra,
alo n baje xunbenla fixi naxan ma?
Danxutona nde ra,
alo Alatalaa walikena?
20 I bata fe gbegebe to,
koni i mi e famuxi.
I tunle rabixi,
koni e mi feen mema!
21 Alatalaa tinxinna fe ra,
a bata a kenene,
a xa a sariyan gboon nun a noron makenen.
22 Anu, yama yiigelito halagixini ito mato!
E bata e birin suxu,
e birin balanxi yinle ra,
e birin saxi kason na.
E yii seene bata suxu yengeni,
muxe mi na naxan e xunbe.
E yeteen bata findi se suxin na yengeni,
muxe mi na naxan a fale,
a naxa, "Ne raxete!"

23 Nde a tuli matima ito ra e ye?

Nde a ligama a yeren ma,
to xanbi ra, a yi a tuli mati?

24 Nde Yaxuba bomsonna soxi a yaxune yii,
a Isirayila so halagi tiine yii?

Alatala xa mi a ra,
en naxan yulubi tongo,
en mi tin bire naxan ma kira faxo ra
en tondi a sariyane suxe?

25 Nayi, a yi a xolo gbeen nagodo e fari
alo teena
e nun yengen gbalone.
A yi e gan,
koni e mi sese famuxi,
a yi e raxori,

koni e mi na feen yate e baje ni.

43

Alatala nan Isirayila xunbama

1 Ala naxan i daxi,
Yaxuba bomsonna,
naxan i rafalaxi,
Isirayila bomsonna,
Alatala ito nan falaxi iki,
a naxa, "I nama gaxu,
amasoto n bata i xunba!
N bata i xili i xinla ma.
N tan nan gbee i ra!
2 Xa i danguma faxo igeni,
n luma nen i xon.
Xa i danguma baane yi,
i mi i maminje.
Xa i danguma teeni,
a mi i ganje,
tee degen mi i raxore.
3 Amasoto Alatala nan n na,
i ya Ala,
Isirayilaa Ala Sarijanxina,
i rakisimana.
N bata Misiran yamanan fi i xunbaan na,
n yi Kusi yamanan nun Seba yamanan findi
i joxon na.
4 Bayo i yatexi n xon,
i binyaxi n ye ra yi,
n bata i xanu.
N bata muxune findi i joxon na,
n yi yamane fi i niin xunbaan na."
5 "I nama gaxu,
amasoto n luma nen i xon.
N fama nen i yixetene ra
sa keli sogeteden binni,
n yi sa e malan
keli sogegododen binni.
6 N na a falama nen komenna binna xa,
n naxa, "E bejin!"
N yi a fala yiifanna binna xa,
n naxa, "I nama e makankan!"
Fa n ma dii xemene ra
sa keli yire makuyeni,
e nun n ma dii temene
sa keli boxon danne ra,
7 n xinla falama naxanye birin xun ma
n naxanye daxi n ma binyena fe ra,
n naxanye rafalaxi,
n yi e da."
8 Yamani ito ramini
naxanye danxuxi,
anu e yene fan,
tuli xorini itoe,
naxanye tunle fan.
9 Siyane birin xa e malan e bode xon,
yamanan muxune birin!
Nde na fe falaxi e ye
benun a xa liga?
Nde fe fonne ralixi en ma?

E xa fa e serene ra,
e yi a mayita a yoon a xa!
En xa e xuiin name,
alogo muxune xa a fala,
e naxa, "E jɔndi!"

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "E tan nan n serene ra,
ε tan naxanye findixi n ma walikene ra,
n naxanye sugandixi
alogo ε xa n kolon,
ε yi la n na.

N tan yi na yi
benun suxure yo xa rafala,
ala gbete yo mi na n tan xanbi.

¹¹ N tan nan Alatala ra,
n tan yati!

Ba n tan na,
marakisi ti gbete yo mi na.

¹² N tan nan feene makenenma,
n muxune rakisi, n yi ε rakolon!

Ala xɔɔɛ mi a ra
naxan ε tagi fɔ n tan!

Nayi, n serene nan ε ra,
fa fala n tan nan Ala ra."

Alatalaa falan nan na ra.

¹³ "N tan yatigin nan na ra
xabu a fɔlɔni!

Muxu yo mi nɔε muxun bε n yii.

N na naxan liga,
nde nɔε a rakalε ayi?"

Alaa kininkininna

¹⁴ Alatala ito nan falaxi, naxan ε xun-
bama, Isirayilaa Ala Sarijanxina, a naxa,
"N muxuna nde rasigama nɛn

Babilɔn yamanan xili ma,

ε tan ma fe ra.

N yi Babilɔn muxu gixine kunkine kala,

e yi e mamin,

e yi e kanbama naxanye yi nun.

¹⁵ Alatala nan n tan na,

ε Ala sarijanxina,
naxan Isirayila daxi, ε mangana."

¹⁶ Alatala ito nan falaxi,
naxan kiraan sama baa igen xonna ma,
dangu ige gbeene yi,

¹⁷ naxan yengε so wontorone nun soone
rasiga yengeni,

e nun ganla nun sofa wɛkilɛxine e bode xɔn,
e yi e sa,

e mi fa kelima sɔnɔn,

e yi tu alo saraban na jan.

¹⁸ A naxa:

Fe singene nama fa rabira ε ma,
ε jinan fe fonne xɔn!

¹⁹ E a mato,

n fe nɛnɛn nan ligama!

Na bata a fɔlɔ iki,

ε mi a kolon ba?

N kiraan sama nɛn tonbonni,

n yi baane ramini bɔxɔ xareni.

²⁰ Burunna subene n binyama nɛn,
kankone nun dangaranfulene,
amasɔtɔ n bata igen namini tonbonni,
n yi baane ramini bɔxɔ xareni,
alogo n ma yamaan xa e min,
n naxan sugandixi.

²¹ N yamaan naxan nafalaxi,
na n tantunma nɛn.

Ala yamaan makitima

²² E tan Yaxuba bɔnsɔnna,

ε mi n tan xan xilixi!

E tan Isirayila kaane,

ε bata ε tunnaxɔlɔ ε ma n tan mabinni.

²³ E mi ε yεxεene nun ε siine baxi n xa saraxa
gan daxin na.

E saraxane mi findixi n ma binyen na.

N mi saraxane findixi goronna ra ε xun ma,
n mi ε raxadanxi wusulan saraxane badeni.

²⁴ E mi gbeti yikalaxi n xa,

alogo ε xa latikɔnɔnna sara n xa,

ε saraxa subene turen mi n wasaxi.

Koni ε yulubine bata findi goronna ra n xun
ma

ε yi n naxadan hakene xɔn.

²⁵ Koni n tan nan keden pe ε hakene xa-
farima,

n tan yetena fe ra.

N mi fa n mirima ε yulubine fe ma sɔnɔn.

²⁶ Fe danguxine rabira n ma.

En kiti feni ito yεba en bode xa.

E falan ti, ε yi ε yete xun mafala.

²⁷ E benban nan singe yulubin liga,

ε fala radangune yi murute n xili ma.

²⁸ Nanara, n bata yire sarijanxin kuntigine
yate muxu haramuxine ra,

n yi halagin nagidi Yaxuba yixetene ma,

n yi marayarabin nagidi Isirayila kaane ma.

44

Alatala nan keden Ala ra

¹ Koni iki, Yaxuba bɔnsɔnna,

n ma walikene,

ε tuli mati,

n na Isirayila naxan sugandixi!

² Alatala ito nan falaxi,

naxan i daxi,

naxan i rafalaxi i nga kui,

naxan i malima, a naxa,

"E nama gaxu, n ma walikene,

Yaxuba bɔnsɔnna,

i tan Isirayila tinxinxina

n naxan sugandixi.

³ Bayo n ni igen nafama nɛn bɔxɔ xareni

n yi xudene radangu tonbonni.

N na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nɛn i
bɔnsɔnne ma,

n yi barakan sa i yixetene fe yi.

⁴ E sabatima nɛn

alo sɛxene burunna ra,

alo wudi fajine xudene dε.

⁵ Muxuna nde a falama nɛn,

a naxa, 'Alatala nan gbee n na,'
 boden yi a fala,
 a a xili nɛn 'Yaxuba,'
 gbete yi a sebe a yiin ma,
 fa fala 'Alatala gbeena,'
 a yi a yete xili ba a 'Isirayila.' "

Naxanye suxurene rafalama

⁶ Alatala ito nan falaxi,
 Isirayila Mangan naxan a xunbama,
 Alatala Senben Birin Kanna naxa,
 "N tan nan a falɛn nun a rapanna ra.
 Ba n tan na,
 Ala gbete mi na.
⁷ Nde luxi alo n tan?
 Na kanna xa a xuini te!
 A xa a yebe n xa,
 naxan birin bata dangu
 xabu n singe ra muxune da waxatin naxan
 yi!
 A mɔn xa fe famatɔne fe fala,
 naxanye fama ligadeni!
⁸ E nama gaxu,
 e nama xuruxurun,
 n mi yi e rakolonxi feni ito ma ba,
 n yi a rali e ma
 xabu to mi na ra?
 N serene nan e tan na.
 Ala gbete na,
 ba n tan na ba?
 E kantan fanye gbete yo mi na,
 ba n tan na.
 N mi gbete kolon."

⁹ Naxanye birin suxurene rafalama,
 fuyantenne nan ne birin na,
 e se rafalaxi fisamantenne tɔnɔ yo mi na.
 E yete serene nan e ra:
 E mi se toma, e mi fe kolon,
 e mɔn luma nɛn yagini.

¹⁰ Muxun na alana nde rafala
 hanma suxurena nde,
 na tɔnɔ mi na.

¹¹ Na kanna nun a sifan birin yagima nɛn.
 Suxuren nafala muxune findixi adamadi-
 ine nan tun na.

E birin xa e malan,
 e xa e maso.

E gaxuma nɛn,
 e yagi e bode xɔn.

¹² Xabun nɛma bunbin xabuma,
 a walima te wolonne nan na,
 a yi a rafala deɛramaan na.
 A a rawalima a senben nan na
 koni kamɛn na a suxu,
 a senben yi nan,
 min xɔnla yi a suxu, a xadan.

¹³ Kabintan lutin sama nɛn wudin ma,
 a yi lutin funfun naba a ma,
 a yi a masoli wali seen na,
 a yi a radigilin,
 a yi a rafala muxu sawuran na,

a lu adamadiyaan nɔrɔn birin yi
 alogo a xa a ti a batu banxini.

¹⁴ A sumanne nan sege ma
 hanma xarinne hanma warine
 a naxanye raluxi fɔtɔnni,
 e gbo.

Xanam, a fɔfɔna nde tongo,
 a tan yetɛɛn naxan sixi,
 tule igen yi sa a ma, a gbo.

¹⁵ Adamadiine na wudina ndee ganma
 yegen na,

e yi nde tongo,
 e yi e maxara a ra.
 E na nan ndee mɔn tongoma,
 e yi kudin so,
 e mɔn yi ndee tongo,
 e yi e gbee alana nde rafala,
 e yi e xinbi sin a bun,
 e suxuren nafala, e yi a batu.

¹⁶ E yi a wudi dɔnxɛn findi yegen na,
 a gan,

e yi suben jin ndee ra,
 e yi a gan ndee ra,
 e yi a don han e lugo.

A mɔn yi a maxara,
 a yi a fala, a naxa,
 "N na n maxarama,
 n tɛɛ degeɛn toma yati! "

¹⁷ A wudin dɔnxɛna,
 a yi na rafala a gbee ala ra,
 a suxurena,
 a yi a xinbi sin a yetagi,
 a yi a batu, a naxa,
 "N xunba,
 bayo i tan nan n ma ala ra!"

¹⁸ E mi fe kolon,
 e xaxili mi na,
 e yeene raxixi
 alogo e nama sese to.

E mi nɔe e mire,
 e feene famu.

¹⁹ Muxune mi e mirima,
 e xaxinla sɔtɔ,

e mi feene yeɛ toɛ
 alogo e xa a fala, e naxa,

"N bata wudina ndee gan,
 n kudin so a ra,

n yi suben gan ndee ra,
 n yi a don.

N lan n xa a dɔnxɛn findi se haramuxin na
 ba,

n yi n xinbi sin yegen bun?"

²⁰ E kankanma naxan ma,
 xuben nan gbansan na ra.

E bɔɔɛn bata tantan,
 a e ralɔ ayi.

E niin mi xunbama,
 e mi a falama, e naxa,
 "Seen naxan n yii ito ra,
 wulen xa mi a ra ba?"

Tinxinna Ala xa

21 Yaxuba bənsənnə,
 na feen xa rabira ε ma!
 Amasəto n ma walikēen nan ε ra,
 Isirayila kaane!
 N na ε rafalaxi nēn
 alogo ε xa findi n ma walikēne ra,
 Isirayila kaane,
 n mi jinanma ε xən.
 22 N bata ε hakēne ba ε ma
 alo kundaan kore xənnə ma
 e nun ε yulubine
 alo kundaan xətənni.
 Ε xun xətə n ma,
 amasəto n bata ε xunba.
 23 Kore xənnə, gbelegbele sɛwani,
 amasəto Alatala bata wali!
 Bəxən bunna, sənxa sɛwani,
 geyane, ε xuini te
 e nun ε tan fətənnə nun wudine birin.
 Amasəto Alatala bata Yaxuba yixətene
 xunba,
 a yi a binyen mayita Isirayila yi.
 24 Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan i xunbama,
 naxan i rafalaxi
 xabu i i nga kui, a naxa,
 “N tan, Alatala,
 n bata feen birin liga,
 n tan nan keden kore xənni fulunxi,
 n tan yetēen nan bəxo xənnə saxi.
 25 N tan nan waliyine wule mantaxane
 kalama,
 n yi yiimatone findi daxune ra,
 n yi fekolonne raxətə xanbin na
 n yi e xaxilimayaan findi xaxilitareyaan na.
 26 N na n ma walikēna falane rakamalima
 nēn.
 N ma xərane na fe famatəon naxanye rali,
 n na a rakamalima nēn.
 N bata a fala Yerusalən ma, n naxa,
 ‘Muxune mən dəxəma nən a yi,
 Yuda taane mən tima nən,
 n mən yi taa kalaxine yitən.’
 27 N nəε a fale tilinna ma,
 n naxa, ‘Xara,
 n xa i ya igen xəri.’
 28 N yi a fala Kirusi ma,
 n naxa, ‘N ma xuruse rabana!
 A n waxən feene birin ligama nən.’
 N na a fala Yerusalən ma,
 n naxa, ‘A mən xa til!’
 E nun Ala Batu Banxin ma,
 n naxa, ‘A mən xa betən sa!’ ”

45

Ala yi Kirusi findi a walikēen na

1 Alatala ito nan falaxi a muxu sugandixin
 xa,
 a naxa, “Kirusi, n naxan yii suxi,
 alogo n xa siyane magodo a yetagi,
 n yi mangane yenge so seene ba e ma,

n yi dēen fəxo firinne rabi a yεε ra,
 alogo taan so dēene nama fa ragali sənən,
 2 n tan yetēen tima nən i yεε ra,
 n yi gbingbinne malaxun,
 n yi sulan dēene kala,
 n yi dēene balan wurene bolon.
 3 N bəxo bun nafunla soma nən i yii,
 e nun nafulu luxunxina,
 alogo i xa a kolon
 fa fala a n tan nan Alatala ra,
 naxan i xilima i xinla ra,
 n tan Isirayilaa Ala.
 4 N bata i xili i xinla ma,
 n yi tide binyen fi i ma,
 n ma walikēen Yaxuba yixətene fe ra,
 Isirayila kaane, n naxanye sugandixi,
 koni i mi n kolon.
 5 Alatala nan n tan na,
 gbətə mi na.
 Ba n tan na, Ala gbətə mi na.
 N bata i yitən yengen xili yi,
 hali i to mi n kolon,
 6 alogo muxune xa a kolon,
 keli sogen teden ma han a gododena,
 fa fala ba n tan na,
 se gbətə mi na.
 N tan nan Alatala ra,
 gbətə mi na.
 7 N tan nan kēnenna daxi,
 n yi dimin da,
 n yi bəje xunbenla fi,
 n yi tərən nafa.
 N tan Alatala nan feen birin ligama.”

8 “Tulen xa a yitən kore,
 tinxinna yi godo alo tulena!
 Bəxən xa rasənoya
 alogo kisin xa mini alo sansina,
 e nun tinxinyaan yi sabati e bode xən!
 N tan Alatala nan ne birin daxi.”

9 Gbalon na kanna xa
 naxan yengen nakelima a dali marigin ma,
 muxun naxan luxi
 alo fejeəna fejeəne tagi.
 Fejeə bendena a fale a rafala muxun ma ba,
 a naxa, “I nanse ligama?”
 hanma a naxa,
 “Sese mi i ya wanla ra!”
 10 Gbalon na kanna xa
 naxan a falama a fafe ma,
 a naxa, “I nanse barixi ito ra?”
 hanma a naxa a nga ma,
 “I diin barin nanfera?”
 11 Alatala ito nan falaxi,
 Isirayilaa Ala Sarijanxina,
 naxan Isirayila daxi, a naxa,
 “E tan nan n maxədinma fe famatəne ma,
 lan n ma diine fe ma,
 ε yi yamarine so n yii lan n yii fəxən ma?
 12 N tan nan bəxo xənnə rafalaxi
 n adamadiine da a faril!

N tan yeteen nan kore xonni fulunxi.
 N tan nan a sarene birin yamarima.
 13 N tan nan Kirusi rakelixi n ma tinxinyana
 fe ra,
 n yi a ti kira yitoxnin xon.
 A n ma taan tima nen.
 N ma muxun naxanye yi suxi yengeni,
 a ne bejinma nen,
 e mi e xun saren fi.”
 Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.
 14 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Misiran kaane nun Kusi yamanan yulaya
 seene,
 na Sabe kaa muxu kuyene wanle tonon
 luma nen i xa.
 E fama nen i konni,
 e findi i gbeen na,
 e bira i foxo ra,
 e xidixi e bode ra,
 e yi e xinbi sin i yetagi
 e yi i maxandi, e naxa,
 ‘Ala i tan nan xon.
 Ala gbete mi na,
 sese mi ala gbete ye ra!’ ”

15 I tan Isirayilaa Ala, Marakisi Tiina,
 i findixi Ala luxunxin nan na.
 16 Suxure rafalane birin yagixi,
 e xun sinxi,
 e birin xun sinxin sigama e bode xon.
 17 Koni Isirayila kaane tan kisin sotama
 Alatala nan na habadan.
 E mi fa yarabe, e xun sin mume!

18 Amasoto Alatala ito nan falaxi,
 a tan naxan kore xonna daxi,
 a tan Ala, naxan boxo xonna daxi,
 naxan a beten saxi, a mi a magenla lu,
 koni a yi a da alogo muxune xa lu a yi.
 A naxa, “N tan nan Alatala ra,
 gbete mi na.
 19 N mi falan tixi luxunna xan yi,
 dimini boxon yirena nde yi.
 N mi a falaxi Yaxuba yixetene xa,
 n naxa, ‘E n fen fuyan!’
 N tan Alatala,
 n jondin nan falama,
 n fe fapin nan nalima.”

Siyane tubi fena Ala ma
 20 “E tan siyane muxu gixine,
 e fa e malan,
 e birin yi e maso be!
 Xaxilitarene nan wudi suxurene tongoma,
 e yi batu seene maxandi
 naxanye mi noe e rakise.
 21 E falane ti, e yi e xonba.
 E bode kawandi!
 Nde muxune rakolonxi feni ito ra
 xabu a foloni?”

Nde bata yi a rali nun
 xabu to mi na ra?
 N tan Alatala mi a ra ba?
 Ba n tan na, Ala gbete mi na,
 Ala naxan tinxin,
 Marakisi Tiina.
 Ba n tan na, gbete mi na.
 22 E yee rafindi n ma, e xa kisi,
 e tan naxanye birin boxon danne ra!
 Bayo Ala nan n na,
 gbete mi na.
 23 N bata n kolo n yeteni,
 n yeteen bata fala tinxinxini ito ti,
 falan naxan mi maxetema, n naxa,
 ‘Xinbin birin sinma nen n bun ma,
 lenna birin yi a kolo n yi.
 24 E naxa: Tinxinna nun senbena Alatala
 nan keden pe yi.’ ”
 Naxanye birin yi xoloxi a ma,
 ne birin yagixin fama nen a fema.
 25 Isirayila kaane birin tinxinna sotama nen
 Alatala xon,
 e yi e kanba Ala yi.

46

Babilon suxurene halagi fena

1 Beli suxuren bata a xinbi sin,*
 Nebo suxuren yi a felen.
 Ningene nan e suxurene maxalima.
 E yi e daxoma e xun ma nen sali waxatine yi,
 koni iki e bata findi goronna ra sube
 xadaxine xun ma.
 2 E bata e felen e bode xon,
 e yi e xinbi sin,
 e mi noe e suxurene rakise
 naxanye findixi goronna ra
 bayo e tan yeteen sigama konyiyani.
 3 Yaxuba yixetene, e tuli mati n na,
 e tan Isirayila yamaan muxu donxene,
 e tan naxanye goron n xun ma
 xabu e nga kui,
 xabu e xijen minma!
 4 N luma na ki kedenna nin
 han e fori waxatini.
 N tima nen e bun ma
 han e xun sezene yi fixa.
 N bata na liga,
 n mon waxi e xali feni,
 n ti e bun, n yi e xoro ya.

5 E n misalixi nde ra?
 Nxu nun nde lan?
 E nxu nun nde saxi nxu bode ma,
 nxu nun naxan maliga?
 6 Muxune e xemane fima,
 e gbeti fixeni liga sikeela fari,
 e xabun saren fi
 alogo a xa ala sawurana nde rafala,
 e xinbi sinje naxan bun ma,

* 46:1: Babilon kaane gbee alane nan yi **Beli** nun **Nebo** ra.

e yi a batu.

⁷ E a tongo e tungunna ma,
e a maxali,

e sa a dɔxɔ a dɔxɔdeni.
A mi nɔɛ keɛ a funfuni!
Hali e xui ramini a ma,
a mi e yabima.

A mi e ratangama e kɔntɔfinle ma.

⁸ Feni ito xa rabira e ma,
e yi e wɛkile!

Ɛ tan muxu murutɛxine,
e miri na ma e bɔɲeni.

⁹ Feen naxanye danguxi a fɔlɔ fɔlɔni,
ne xa rabira e ma.

Amasɔtɔ Ala nan n na,
gbɛtɛ mi na!

Ala nan n na,
sese mi maliga n na!

¹⁰ Naxan fama ligadeni a raɲanna ra,
n na ralima a fɔlɔn nin.

Naxan munma liga,
n na fe falama xabu waxati xunkuye.
N naxa, n ma fe ragidixin nakamalima nɛn.
N wama naxan birin xɔn,
n yi na liga.

¹¹ N bata sɛnbɛmana nde xili,
sa keli sogeteden binni,
naxan luxi alo singbinna
alogo a xa n ma fe ragidixin nakamali,
sa keli yamana makuyeni.

N naxan falaxi, n yi na rakamali,
n na naxan yitɔn, n yi na liga.

¹² Ɛ tuli mati n xuiin na,
e tan muxu bɔɲɛ xɔdɛxɛne,
e tan naxanye makuya tinxinna ra!

¹³ N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra!
A mi fa makuya.

N mi fa buma, n kisin nafa.

N kisin nasoma nɛn Siyon taani,
n yi n ma nɔrɔn fi Isirayila ma.

47

Babilɔn taan kala fena

¹ Keli i ya mangaya gbɛdɛni
i dɔxɔ bɔxɔni, Babilɔn taa faɲina.
Babilɔn kaane, e dɔxɔ bɔxɔni!
A mi fa falama a ma sɔnɔn

a taa ɲaxumɛ tofaɲina.

² Ɛ se din seene tongo alo konyine,
e yi sansi kɛsɛne findi a fuɲin na.

Ɛ doma gbeene mate,
e danbane xa to, e xudene gidi.

³ Ɛ ragenla toma nɛn,
e yagixin yi to.

N nan n gbeen ɲɔxɔma nɛn,
muxu yo mi n yikalɛ.

⁴ Isirayilaa Ala Sariɲanxin nan en xun-
bama,
a xili nɛn Alatala Senben Birin Kanna.

⁵ Ɛ dɔxɔ, e dundu,
e siga dimini,
e tan Babilɔn kaane!

A mi fa falama a ma sɔnɔn
a yamanane mangana.

⁶ N xɔlɔ nɛn n ma yamaan ma,
n bata yi n kɛɛn nayarabi,
n yi e rabeɲin e yii.

Ɛ mi kininkinixi e ma,
e konyi wanle ragboxi ayi hali fonne fari.

⁷ Ɛ yi a falama nɛn, e naxa,
“N luma nɛn mangayani habadan!”

Koni e mi na feene yatɛxi
e mi e mirixi feene raɲan kiin ma.

⁸ Nayi, Babilɔn taana,
i tan naxan luxi alo ɲaxalan ɲaxina,
i tuli mati ito ra iki.

Ɛ tan Babilɔn kaan naxanye dɔxi makan-
tanni,

e tan naxanye a falama, e naxa,

“Nxu tan, nxu ɲɔxɔn mi na,
nxu mi findɛ kaɲa gilɛne ra mume,
nxɔ diine mi faxɛ mume!”

⁹ Na fe firinne e sɔtɔma nɛn lɔxɔ kedenni
saɲa ma kedenni,

e diine yi faxa,
e findi kaɲa gilɛne ra.

Ne defexin ligama nɛn e ra,
hali e kɔɛ ra feene to gboxi ayi,
hali e tirin feene sɛnbɛn yi gbo!

¹⁰ Ɛ bata e yigi sa e fe ɲaxine yi.

Ɛ yi a falama nɛn e yetɛ ma, e naxa,
“Muxu yo mi nxu toma!”

Ɛ xaxilimayaan nun e fekolonna bata e
xunna firifiri.

Ɛ yi a falama e bɔɲeni nɛn, e naxa,
“Nxu tan, nxu ɲɔxɔn mi na!”

¹¹ Gbalon fama nɛn e ma
e mi naxan nadangu xiriya kolon.

Halagin godoma nɛn e ma,
e mi naxan nadangu saraxan nɔɛ.

Yihadin fama nɛn e ma saɲa ma kedenni,
e xaxili mi naxan ma.

¹² Nayi, e lu e tirin feene fari
e nun e kɔɛraya fe wuyaxine,

e yi e yetɛ yixadanma naxanye fɔxɔ ra
xabu e dii ɲɔɛ waxatina!

Yanyina nde,
e tɔnɔn sɔtɔma e yi nɛn,

yanyina nde
e muxune magaxuma e yi nɛn.

¹³ Ɛ bata e yetɛ yixadan suxurene
maxɔdindeni.

Awa, nayi, muxun naxanye xibarune toma
sarene yi,

ne xa keli, e fa e rakisi,
e tan naxanye sarene rakɔrɔsimi
e fe famatɔne fala kike yo kike!

¹⁴ E luma nɛn
alo se dagina, tɛɛn yi e gan.

E niin mi tangama na tɛɛ dɛgɛn ma.
Anu a mi findima tɛɛ wolondin xan na de
burun ganma naxan na,
muxuna a maxarɛ naxan na!
15 Ɛ yixadanma muxun naxanye fɔxɔ ra
xabu ɛ dii ɲɔɛ waxatina,
ne raɲanna ligama na kii nin,
ɛ tɔrɔma naxanye fe ra.
E birin sigama nɛn e xun xɔn e tantanni,
e tan sese mi ɛ rakisɛ mume!

48

Ala fe nɛnɛne ralima

1 Ɛ tan Yaxuba yixɛtɛne,
ɛ tuli mati ito ra,
ɛ tan naxanye xili Isirayila
ɛ tan naxanye barixi Yuda bɔnsɔnni,
ɛ tan naxanye ɛ kɔlɔma Alatala xinli
ɛ tan naxanye Isirayilaa Ala maxandima,
koni ɲɔndin nun tinxinyaan mi a ra!
2 Amasɔɔ ɛ xili saxi taa sariɲanxin nan xun
ma.
Ɛ yengi saxi Isirayilaa Ala nan ma
naxan xili Alatala Sɛnbɛn Birin Kanna.
3 Feen naxanye danguxi,
n bata yi ne fala xabu waxati xunkuye.
N yɛtɛɛn nan ne ralixi,
n yi muxune rakolon ne ra,
na xanbi ra, saɲɲa ma kedenni,
n yi e liga, e yi rakamali.
4 Amasɔɔ n na a kolon nɛn
a yama tengbesenxin nan ɛ ra,
ɛ kɔɛni balanxi alo wure gbelemɛna,
ɛ tigin xɔdɔxɔ alo sulana.
5 Nanara, n feni itoe fala ɛ xa
xabu waxati xunkuye,
n yi ɛ rakolon e ra benun e xa liga,
alogo ɛ nama a fala, ɛ naxa,
“Nxɔ suxurene nan e ligaxi,
nxɔ sawurana hanma nxɔ ala wure daxin
nan e yamarixi.”
6 Ɛ bata feni itoe mɛ,
ɛ yi e birin to rakamale!
Ɛ fan mi ɛ tiyɛ e ra ɛ deni ba?

Iki, n fa ɛ rakolonma fe nɛnɛne nan ma,
naxanye luxunxi,
ɛ mi naxanye kolon.
7 N baxi e yitɔndeni nɛn,
fe fonne mi e tan na.
Benun to, ɛ munma yi e sese a fe mɛ nun,
alogo ɛ nama a fala,
ɛ naxa, “Nxu yi na kolon.”
8 Anu, ɛ mi yi sese mexi,
ɛ mi yi sese kolon.
Ɛ tunla munma yi a mɛ singen waxati dan-
guxine yi.
Bayo n yi a kolon a yanfantenne nan ɛ ra.
Xabu ɛ yi ɛ nga kui,
a yi falama ɛ ma a muxu murutɛxine.

9 N bata n ma xɔlɛni suxu n xinla fe ra.
N bata diɲa ɛ ma n tantunna fe ra,
alogo n nama ɛ halagi.
10 N bata ɛ rasensen tɛɛn na
alo gbeti wurena sulun tɛɛni.*
N mi yi ɛ rasoxi sulun tɛɛn xan yi de,
koni n yi ɛ rasoxi ɲaxankata yinla nan na.
11 N bata keli ito ligadeni n yɛtɛna fe ra,
n na a ligama n yɛtɛɛn yatin nan ma fe ra!
Amasɔɔ n tinɲɛ di,
n xinla yi rayelefu?
N mi n ma binyen fiyɛ gbɛtɛ ma.

12 Yaxuba bɔnsɔnna,
ɛ tuli mati n na!
Isirayila kaane, n naxanye xilixi!
N tan na a ra,
n tan nan a fɔlon nun a raɲanna ra.
13 N tan nan bɔxɔ xɔnna bɛtɛn saxi,
n yiifanna yi kore xɔnni fulun.
N na e xili, e fama nɛn mafurɛn!
14 Ɛ birin xa ɛ malan, ɛ tuli mati!
Nde feni ito falaxi suxurene yɛ?
Muxuna nde rafan Alatala ma.
Na a waxɔn feene ligama nɛn Babilɔn taan
na,
a yiini tema nɛn Babilɔn kaane xili ma.†
15 N tan nan keden pe falan tixi,
n mɔn yi a xili, n yi a rafa.
A wanla sɔnɔyama nɛn!
16 Ɛ maso n na, ɛ tuli mati ito ra.
Xabu a fɔlɔni, n mi falan ti wundoni.
Xabu feni itoe fɔlɔna, n yi be.
Iki, Marigina Alatala bata nxu nun a Nii
Sariɲanxin xɛ.

17 Alatala ito nan falaxi,
naxan i xunbama,
Isirayilaa Ala Sariɲanxina, a naxa,
“Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan i xaranma i yɛtɛ munanfanna ma,
naxan tima i yɛɛ ra,
a siga i ra kiraan xɔn
naxan lanɲɛ i ma.
18 Xa i yi n ma yamarine rame nun,
i ya bɔɲɛ xunbenla yi luma nɛn nun
alo baana,
i ya tinxinna yi lu
alo fɔxɔ igen walanna,
19 i yixɛtɛne yi wuya ayi
alo ɲɛmɛnsinna
i ya diine yi gbo ayi
alo ɲɛmɛnsin xɔnne.
I xinla mi bɛ n yɛtagi mumɛ!”
20 Ɛ mini Babilɔn yamanani,
Ɛ ɛ gi Babilɔn kaane ma!
Ɛ gbelegbele sɛwani, ɛ fa a rali,
a xa rawanga!
Ɛ a fe raxuya ayi han bɔxɔn danne,

* **48:10:** *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna.*” † **48:14:** Perise mangan Kirusi nan fama Babilɔn kaane yengedeni.

ε a fala, ε naxa, “Alatala bata a walikεεn
 Yaxuba bɔnsɔnna xunba!”
 21 Min xɔnla mi e suxuma,
 a na ti e yeε ra, dangu tonbonni.
 A igen naminima nɛn fanyeni e xa.
 A fanyen bɔma nɛn,
 ige gbeen yi mini keden na.
 22 Alatala naxa,
 “Bɔɲε xunbeli mi muxu ɲaxine xa!”

49

Marigina walikεεn nan kenenna ra siyane

xa
 1 E tuli mati n na,
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔn muxune.
 Yamana makuyene,
 ε ito rame.
 Benun n xa bari,
 Alatala bata yi n xili.
 2 A bata n deεn lu
 alo silanfan xεnχena,
 a yi a yiin nininna ti n xun ma,
 a yi n findi xalimakuli ɲɔε ralemunxin na,
 a n luxun a xalimakuli sasen.
 3 A yi a fala n xa, a naxa,
 “N ma walikεεn nan i ra, Isirayila,
 n ma binyen luma naxan yi.”
 4 Koni n tan yi a fala, n naxa,
 “N bata n yete yixadan fufafu,
 n bata n fangani kala fuyan,
 n mi se sɔtɔxi.
 Koni Alatala n ma kitin sama nɛn.
 N saranna n ma Ala nan yii.
 5 Awa iki, Alatala bata falan ti,
 a tan naxan n daxi nga kui
 alogo n xa findi a walikεεn na,
 alogo n xa Yaxuba bɔnsɔnna raxete a ma,
 alogo Isirayila kaane mɔn xa malan a fema,
 n bata binyen sɔtɔ Alatala yetagi.
 Amasɔtɔ n ma Ala nan findixi n fangan na.
 6 A bata a fala n xa, a naxa,
 ‘I findi fena n ma walikεεn na
 alogo i mɔn xa Yaxuba bɔnsɔnna rakeli,
 i yi Isirayila yamaan muxu dɔnxene raxete n
 ma,
 na xurun.
 N ni i findima nɛn kenenna ra siyane xa,
 alogo n ma marakisin xa makenen
 siga han bɔxɔn danne ra.’ ”

Isirayila yamaan muxu dɔnxene xεte fena

7 Alatala naxan i xunbama,
 Isirayilaa Ala Sariɲanxina,
 na nan ito falaxi i xa,
 i tan naxan naɲaxuxi,
 i tan naxan yatεxi muxu haramuxin na ya-
 maan xɔn,
 i tan naxan findixi kuntigine konyin na,
 a naxa, “Mangane i toma nɛn,
 e yi keli,
 kuntigine i toma nɛn,
 e yi e xinbi sin i bun ma Alatalaa fe ra

naxan tinxin,
 Isirayilaa Ala Sariɲanxina
 naxan i sugandixi.”
 8 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N ma marafanna waxatin na a li,
 n ni i yabima nɛn!
 I rakisin waxatin na a li,
 n ni i malima nɛn.
 N na i ramarama nɛn,
 n yi i findi layiri xidi muxun na
 alogo yamanan mɔn xa yitɔn
 bɔxɔn keε rabeɲinxine mɔn yi yitaxun,
 9 alogo a xa fala kasorasane xa
 fa fala, ‘E mini!’
 e nun naxanye luxi dimini
 fa fala, ‘E mini kenenni!’
 E nɔε e dege nɛn kirane xɔn
 alo xuruse kuruna,
 e xuruse rabaden tɔε nɛn geyane birin fari.
 10 Kamɛn mi fa e suxuma sɔnɔn,
 min xɔnla mi e suxε.
 Kuye wolonna nun sogen mi e tɔre mume,
 bayo naxan kininkininma e ma,
 na tima nɛn e yeε ra,
 a yi e xali tigi yirene yi.
 11 N na n ma geyane birin findima nɛn ki-
 rane ra,
 n ma kirane mɔn yi yitɔn.
 12 E mato, e fama
 sa keli yire makuyeni,
 ndee kelima sogeteden kɔmenna binni,
 ndee sogegododen binni,
 ndee sa kelima Sinimi yamanani.”

13 Kore xɔnna, gbelegbele sεwani!
 Bɔxɔ xɔnna, ɲaxan!
 Geyane, ε sεwa xuini te!
 Bayo, Alatala a yamaan madɛndenma,
 a kininkininma a tɔrɔ muxune ma.

Yerusalem taan mɔn tima nɛn

14 Siyon kaane yi a falama nɛn,
 e naxa, “Alatala bata nxu rabeɲin,
 Marigin bata ɲinan nxu xɔn.”
 15 Ala naxa,
 “Naxanla ɲinanɲε a diin xɔn ba,
 naxan xipɛn na?
 A mi kininkininɲε a dii barixin ma ba?
 Hali a tan ɲinanɲε a xɔn,
 n tan mi ɲinanɲε i xɔn mume!
 16 N bata i xinla kerɛnden n yiine kui,
 n na n ɲɔxɔ lu taan makantan yinne xɔn ma
 waxatin birin.
 17 I ya diine xεtεma e giye i ma nɛn,
 i kala muxun naxanye yi i halagima,
 ne e gima i ma nɛn.
 18 I yeε rakoɲin i rabilinni,
 i ya diine birin bata e malan,
 e fama i fema.
 Habadan Ala nan n na,
 n bata n kɔlɔ n yeteni,
 e findima nɛn i maxidi seen na

alo jεεna i kœε ra
alo naxalandina a maxidima kii naxan yi.”
Alatalaa falan nan na ra!

¹⁹ Hali taa xonne nun bœxœ rabejninxine
nun yire kalaxine to gbo yamanani iki,
e sa xurunma ayi nen dœxœden na i ya ya-
maan xa.

Naxanye yi i halagima,
ne makuyama i ra nen.
²⁰ E diin naxanye baxi i yii,
ne mœn a falama nen i xa,
e naxa, “Yireni ito xurun nxu ma,
dœxœdena nde fen nxu xa,
nxu xa ba yigbœtœnxi.”

²¹ Nayi, i a falama nen i bœjœni,
i naxa, “Nde itoe barixi n xa?
Diine yi baxi n yii nun,
n yi luxi alo gbantana.
N bata yi xali konyiyani,
n namœxin nan yi a ra!
Nde diini itoe maxuruxi?

N kedenna bata yi lu,
koni diini itoe sa kelixi minœn?”
²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N na n yiin maligama nen siyane xa,
n na n ma taxamasenni tema nen ya-
manane xa,

e yi fa i ya dii xœmœne ra e yii kanke,
e yi i ya dii tœmœne maxali e tungunne ma.
²³ Mangane nan i ya diine maxuruma i xa
mangane naxanle yi i ya dii tœmœne balo i xa.
E yi e xinbin sin i yetagi,
e yetagin yi lan bœxœn ma,
e yi i san ma lœxœne makœn.
I a kolonma nen nayi,
a Alatala nan n tan na,
naxanye e xaxili tixi n tan na
ne mi yagima.”

²⁴ Sofaan seen naxan tongoxi yœngœni,
na bœ a yii ba?
Naxankata tiina muxu suxin nœœ a futuxule
ba?

²⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Sofana se tongoxin bama nen a yii yati,
naxankata tiina muxu suxin yi a futuxulu.
N na i yœngœfane yœngœma nen,
n yi i ya diine rakisi.

²⁶ Naxanye yi naxu i ra,
n yi ne radin e bode ma
e balo e bode suben na,
e yi e bode wunla min
alo manpa nenœna.
Nayi, adamadiine birin a kolonma nen
a Alatala nan n na,
i rakisimaan naxan i xunbama,
Yaxubaa Ala Senbœmana.”

50

Ala nan a yamaan nakisima

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Futu kala kedœn minœn

n na n mœxi œ nga ra naxan xœn?
Hanma n na œ matixi n doli faane ma naxan
xœn?

œ matixi œ hakene nan ma fe ra
œ nga ramœxi œ matandine nan ma fe ra.
² N to fa, nanfera muxe mi yi be?

N to xinla ti, nanfera,
muxe mi n yabi?
N yiin dungi nayi ba,
a yi muxune xunba?
Senbœ mi n na ba,
n yi muxune xœrœya?
Anu, n baa igen xœrima,
n na n kœnkœ a ma,
n yi baane findi tonbonna ra,
e yœxœne yi kun,
bayo ige mi na,
e birin yi faxa min xœnla ra.
³ N yi dimin naso kore
alo sunu dugina.”

Marigina walikœna

⁴ Marigina Alatala bata n xaran
alogo n xa a kolon
n naxan fale muxu xadanxine xa,
e senben sœtœ.

A n naxulunma xœtœn yo xœtœn,
alogo n xa a falan name
alo a xarandiina.
⁵ Marigina Alatala bata n tunle rabi,
n tan fan mi murutœxi a ma,
n mi xœtœxi xanbin na.

⁶ N na n fanna ti nen n bœnbœ muxune xa,
n yi n dœœn ti ne xa
naxanye n dœ xabene matalama.
N mi n yetagin baxi konbin nun dœgen bun.

⁷ Koni Marigina Alatala n mali nen,
nanara n mi rayarabi.

N bata n yœtagin findi fanyen na,
n to a kolon a n mi fama yagideni.

⁸ Naxan yoon fima n ma,
na bata maso.
Nde waxi n xun maxidi feni nayi?
En kitin yœba en bode xa!

Nde mi tinxi n ma yoon ma?
A xa fa n xili ma!

⁹ Marigina Alatala n malima nen.
Nayi, nde n yalagima?
E birin kalama nen
alo dugi fonna, kunle yi e don.

¹⁰ Nde a tuli matiyeœ Alaœ walikœœn na Alatala
yœœragaxun ma?

Naxan yo sigan tima dimini,
kœnœna dasaxi naxan ma,
na xa a yigi sa Alatala yi,
a yi a xaxili ti a Ala ra!

¹¹ Koni œ tan naxanye tœœne soma,
œ yi tanba radœgœxine tongo,
nba œ sigan ti œ yetœna tœœ dœgen ma,
œ tanban naxanye radœgœxi.
œ fa ito nan sœtœma:

ε faxama sɔxɔlɛn nin.

51

Kisin naxan dan mi na

1 Ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinyaan fɔxɔ ra,
ε tan naxanye Alatala fenma!
Ε yεεn ti fanyen na,
ε minixi naxan yi,
e nun gɛmɛna ε baxi denaxan yi.
2 Ε yεεn ti Iburahima ra, ε fafe,
e nun Saran, naxan ε barixi.*
Amasɔtɔ n Iburahima xili waxatin naxan yi,
dii mi yi a yii nun.
Koni n barakan sa nɛn a fe yi,
n yi mayixɛtɛ wuyaxi fi a ma.
3 Alatala Siyon taan masabarima na kii nin,
a yi kininkinin a yire kalaxine birin ma.
A yi a tonbonna lu
alo Eden nakɔna.†
A bɔxɔ xarene yi lu alo Alatalaa nakɔna.
Sewan nun ɲaxanna luma nɛn a yi,
beti xuine nun sigi xuine yi mɛ a yi.
4 Ala naxa, “Ε tan n ma yamana,
ε tuli mati n na!
Ε tan n ma yamanan muxune,
ε n xuin name,
bayo n sariyan fima nɛn,
n ma kiti kɛndɛn yi findi kɛnɛnna ra siyane
xa.
5 N ma tinxinyaan somatɔɔn ni i ra,
n ma marakisin yi makɛnɛn.
N kiti kɛndɛn nafama nɛn siyane ma n
senbɛn xɔn.
Fɔxɔ ige tagi bɔxɔnɛ yi e yigi sa n yi,
e yi e xaxili ti n senbɛn na.
6 Ε yεε rate kore,
ε mɔn xa bɔxɔn mato.
Kore xɔnna loma ayi nɛn alo tutina,
bɔxɔ xɔnna yi ɲan alo dugina,
a muxune yi faxa alo tugetugene.
Koni n ma marakisin luma nɛn habadan,
n ma tinxinyaan mi ɲanɲɛ mume!

7 Ε tuli mati n na,
ε tan naxanye tinxinna kolon.
Ε tan yamaan naxan n ma sariyan nama-
raxi ε bɔɲɛni!
Ε nama gaxu muxune mafala xuine yεε ra,
ε nama gaxu e konbine yεε ra.
8 Bayo, e fatin kalama nɛn,
kunle yi e don,
alo domaan xiine bun,
koni n ma tinxinna luma nɛn habadan,
n ma marakisin yi lu mayixɛtɛ nun
mayixɛtɛne xa.”
9 Keli Ala, keli! I senbɛ so!
Alatala, i fangan nakeli
alo lɔxɔ singene,

alo waxati danguxine yi!
I tan xa mi Misiran yamanan kala ba,
i yi na ige yi ninginangani sɔxɔn?
10 I tan xa mi baa gbeen igen xara ba,
tilin gbeen yi xɔri.
I tan xa mi kiraan sa baan xɔnna ma‡
alogo i ya muxu xunbaxine xa gidi?
11 Alatala na naxanye xɔɔya,
ne xɛtɛma nɛn.
E fama nɛn gbelegbele ɲaxaɲaxani Siyon
taani,
habadan sewan yi e yetagini yalan.
ɲaxaɲaxan nun sewan luma nɛn e yi,
sunun nun kutunna yi ɲan fefe!

12 N tan keden peen nan ε ralimaniyama.
Nanfera ε gaxuma muxune yεε ra,
naxanye faxama?
Adamadiine ɲaɲanna luma nɛn
alo sɛxɛna.
13 I bata ɲinan Alatala xɔn naxan i daxi,
naxan kore xɔnɲi fulunxi,
a bɔxɔ xɔnna betɛn sa!
I luma nɛn gaxuni waxatin birin i
ɲaxankata tiin bun ma
alo a na a yitɔn i halagi xinla ma!
Koni ɲaxankata tiina fitinan minɛn?
14 A gbee mi fa luxi kasorasane xa beɲin.
E mi faxama kasoon na,
donseen mi fa dasama e ma sɔnɔn.
15 Alatala nan n tan na, i ya Ala,
naxan fɔxɔ igeni maxama,
a mɔɔnne yi xuxu.§
A xili nɛn Alatala Senbɛn Birin Kanna.
16 N bata n ma falan naso i dɛ
n yi n yiin nininna ti i xun ma.
N tan naxan kore xɔnna sa a funfuni,
n yi bɔxɔ xɔnna betɛn sa,
n yi a fala Siyon kaane xa, n naxa,
“N ma yamaan nan ε tan na.”

Ala Yerusalɛn senbɛ soma nɛn

17 Ε xulun, ε xulun!
Yerusalɛn kaane ε keli!
Ε tan naxanye ε minxi Alatalaa xɔlɔn dɔlɔ
lengenna ra
ε tan naxanye a xɔlɔ igelengenna rafexin
minxi
han ε yi a ɲan,
a yi ε xunna firifiri!
18 Ε diin naxanye birin barixi,
keden mi na naxan tiye ε yεε ra.
Ε diin naxanye birin maxuruxi
keden mi na naxan ε yii rasuxɛ.
19 Tɔɔn bata ε sɔtɔ firin firin yεεn ma:
gbalon nun halagina
fitina kamen nun yɛngɛna.
Anu, nde i ralimaniye,
nde i masabarɛ?

* 51:2: *Iburahima* nun *Saran* ma fe sebexi Dunuɲa Fɔlɔn 17.14 kui. † 51:3: *Eden* nakɔna fe sebexi Dunuɲa Fɔlɔn 2.8-9 kui. ‡ 51:10: Na feen sebexi Xɔɔyaan 14.21 kui. § 51:15: *Igen mɔɔnne*: alo foyen na so igeni.

20 Ɛ banxulanne bata bira bɔxɔn ma kira
xunne birin na,
e fugaxi a ra
alo bolen na a suxu lutin na,
e saxi Alatalaa xɔlɔn bun,
Ɛ Ala bata a kɔnkɔ e ma.

21 Nanara, i tuli mati n na,
taa tɔrɔxina,
i tan naxan xunna firifirixi,
koni i mi dɔlɔ minxi!

22 Marigina Alatala ito nan falaxi,
i ya Ala,
naxan a yamaan xun mayɛngɛma, a naxa,
“N ni igelengenna bama nɛn i yii
naxan i xun magima a ra,
n ma xɔlɔ igelengenna.
I mi fa a minma sɔnɔn.

23 N na a soma nɛn muxune yii
naxanye yi i tɔrɔma,
naxanye yi a falama i ma, e naxa,
‘I felen nxu xa dangu!’
I yi i fanna ti e xa alo bɔxɔna
alo kirana dangu muxune xa.”

52

Yerusalɛn xunba fena

1 Ɛ xulun, Ɛ xulun Siyon kaane!
Ɛ mɔn xa sɛnben sɔtɔ.
Yerusalɛn taa sarijanxin muxune,
Ɛ dugi fajine tongo!
Bayo, xɔɔɛ sarijantaren mi fa soma Ɛ konni.
2 Ɛ yikunkun,
Ɛ gbangbanna ba Ɛ ma Siyon kaane,
Ɛ mɔn xa keli,
Ɛ dɔxɔ Ɛ funfu fonni.
Ɛ lutine ba Ɛ kɔɛ,
Ɛ tan Yerusalɛn taan muxu suxine!
3 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Bayo Ɛ matixi nɛn,
Ɛ sare mi fi,
Ɛ mɔn xunbama nɛn, se mi fi.”
4 Marigina Alatala mɔn ito nan falaxi, a
naxa,

“N ma yamaan sigaxi nɛn Misiran ya-
manani singen,
a sa lu konyiyani,
koni dɔnxɛn na,

Asiriya kaane nan e naxankata.”

5 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Iki, n fa nanse ligama?
N ma yamaan bata xali konyiyani,
e mi sara.
Naxanye bata nɔɔn sɔtɔ e xun na,
ne sɔnxɔma,
e n xinla rayelefuma waxatin birin.”
Alatalaa falan nan na ra.

6 “Nanara, n ma yamana n xinla kolonma
nɛn,
nanara e a kolonma nɛn na lɔxɔni,
a n tan nan falan tixi,
n naxa, ‘N tan ni i ra!’ ”

7 Xera fajɔ yibane faan lanxi geyane fari
han,

naxanye bɔɔɛ xunbenla fe ralima,
naxanye fama sɛwa feen xibarun na,
naxanye marakisina fe falama,
naxanye a falama Siyon kaane xa,
e naxa, “Ɛ Ala nan mangan na!”

8 Ɛ tuli mati Ɛ taan kantan muxune xuiin na!
E xuini tema,
e birin yi sɔnxɔ sɛwani,
bayo e Alatala toma fɛ Siyon taani e yetagi.

9 Ɛ xuini te,
Ɛ gbelegebe sɛwani Ɛ bode xɔn ma,
Yerusalɛn taa kalaxin muxune!
Bayo Alatala a yamaan masabarima,
a Yerusalɛn taan xunbama nɛn.
10 Alatala bata a yii sarijanxin sɛnben
makenɛn
siyane birin yetagi,
bɔxɔn danne birin en ma Alaa marakisɛn
toma nɛn.

11 Ɛ siga, Ɛ siga, Ɛ mini na yi!
Ɛ nama din se sarijantare yo ra!
Ɛ masiga e ra, Ɛ yi sarijan
Ɛ tan naxanye Alatalaa goronne maxalima!
12 Ɛ mafuraxin nama mini,
Ɛ nama siga Ɛ giye,
bayo Alatala tixi Ɛ yɛɛ ra.
Isirayilaa Ala mɔn luma nɛn Ɛ xanbi ra Ɛ
kantandeni.

Alatalaa walikɛna

13 N ma walikɛna fe sabatima nɛn,
a fe yi mate, a yi tide gbeen sɔtɔ,
a binyen sɔtɔ,
14 hali a fe to findixi tɛɛna feen na muxu
wuyaxi xa,
bayo a yetagin mi yi fa luxi alo muxuna,
a kiin mi yi fa maliga adamadiin na.
15 Anu, a siya wuyaxine rasarijanma nɛn
wuli raxuyaxin xɔn.
Falan yi jan mangane de a yetagi,
bayo e bata feen to naxan munma yi fala e
xa,
e munma yi naxan mɛ nun,
e yi na famu.

53

1 Feen naxan nalixi en ma, nde laxi na ra?
Alatala a sɛnben makenɛn nde xa?

2 Alaa walikɛɛn sabati nɛn a yetagi
alo sansi sonla,
alo wudi salenna
naxan minima bɔxɔ xareni.
A mi yi tofan,
a mi yi nɔrɔxi
naxan a ligɛ en yabu a ra.
A to ki yo mi yi en mabandunma.
3 A yi rapaxuxi nɛn,
muxune yi e mɛ a ra.
Muxu sɔxɔlɛxin nan yi a ra

naxan bata yi dari tərən na,
muxe mi yi wama naxan mato feni.
A yi raɲaxuxi,
en mi yi a yatexi se ra.

⁴ Anu, a en ma furene sɔxɔlən nan tongo,
a yi a ti en ma tərone ra.

Koni, en yi mirixi a ma
fa fala a Ala nan a ratərənxi,
a yi a ɲaxankata,
a yi a rayarabi.

⁵ Anu, muxune a sɔxɔn en yulubine nan ma
fe ra,

a yi rahalagi en hakene fe ra.
Maratərənna naxan bɔɲe xunbenla fiye en
ma,

na yi sa a fari,
en kendeɣaan sɔtɔxi a maxɔlone nan xɔn.

⁶ En birin bata yi lɔ ayi,
alo xuruseene,
birin yi sigama a gbee kira nan xɔn,
koni Alatala yi en birin haken goronna dɔxɔ
a tan xun ma.

⁷ E a ɲaxankata nən,
e a rayarabi, a mi sese fala.
A yi lu alo yeɣeɣe diin naxan xalima a fax-
adeni,

alo yeɣeɣeɣe naxan a dunduma
e nɛma a fati ma xabene maxabe,
a mi sese fala.

⁸ A xali nən gbaloni, a makiti,
koni nde yi kɔntofilixi na feen na
a waxatin muxune ye?
Amasɔtɔ a ba nən ɲeɲe muxune ye
ɲaxankatan yi sa a fari n ma yamaan yulu-
bine fe ra.

⁹ A gaburun lu nən muxu ɲaxine ye,
a maluxun nafulu kanne fɛma,*
hali a to mi gbalɔ fe yo liga
a mi yanfa fala yo ti.

¹⁰ Alatala tin nən a xa halagi xɔlɛni,
bayo xa a niin ba tagi yitonna saraxan nan
na,

a mayixetene toma nən
a siimayaan yi xunkuya ayi
Alatala yi a sagoon nakamali a xɔn.

¹¹ A niin sɔxɔlone dangu xanbini,
a kenenna toma nən, a wasa.
A kolonna xɔn,
n ma walike tinxinxi muxu wuyaxi ratinx-
inma nən

a yi e hakene goronna tongo.
¹² Nanara, n tide gbeen soma a yii nən,
a yi yenge se tongoxine yitaxun e nun
senbɛmane.

Amasɔtɔ a tin nən a sayaan ma,
a yate nən alo fe ɲaxi rabane,
a yi muxu wuyaxi yulubin goronna tongo

a yi solonaan ti hake kanne xa.

54

Yerusalen mi fa rabɛɲinxi

¹ I tan Yerusalen taan naxan luxi alo gban-
tana,

i xa sɛwa, i tan naxan mi dii barixi!*
I xa ɲaxan i sɔnxɔ sɛwani,
i tan naxan mi dii sɔtɔn xɔlɛn kolon.
Bayo ɲaxalan nabeɲinxina diine wuyama
ayi nən

dangu xeme taa ra dɔxɔn gbeene ra.
Alatala naxa na kiini.

² I ya bubuni gbo, i yi a fari sa han!
I nama sike,

i ya bubun lutine rakuya ayi,
i yi a senbetenne xɔn din.

³ Amasɔtɔ ε sabatima nən yiifanna nun
kɔmenna ma,

yamanane yi findi ε yixetene gbeen na,
e yi taa yigenle rafe.

⁴ E nama gaxu,
amasɔtɔ ε mi yagin sɔtɔe.
E nama kɔntɔfli amasɔtɔ ε mi rayagima,
koni ε ɲinanma nən ε dii ɲeɣeɣe yagin xɔn
ε mi fa ε mirima ε kaɲa gilɛyaan yagine ma
sɔnɔn.

⁵ Amasɔtɔ naxan ε daxi,
na luxi nən alo ε xɛmɛn nan na ra.
A xili nən Alatala Senben Birin Kanna.
Isirayilaa Ala Sariɲanxin nan ε xunbama.
A xili nən bɔxɔn birin ma Ala.

⁶ Amasɔtɔ Alatala mɔn ε xilima nən
alo ɲaxanla naxan yi rabɛɲinxi,
naxan sunuxi!
Muxun mi nɛe a foninge waxatin ɲaxanla
rame!

E Ala naxa na kiini.

⁷ N na ε rabɛɲin nən waxatidi,
koni n mɔn yi ε xɔn suxu kininkinin gbeeni.

⁸ N na n yetagin luxun nən ε ma waxatidi,
n ma xɔlɔ gbeeni.

Koni n kininkininma ε ma nən
n ma habadan hinanni.
Alatala na nan falaxi naxan ε xunbama.

⁹ Ala naxa, “N na a ligama nən to
alo Nuhan waxatini,
n na n kɔlɔ waxatin naxan yi fa fala
fufa gbeen mi fa sama bɔxɔ xɔnna xun ma
sɔnɔn.

N mɔn bata n kɔlɔ na kiini,
n mi fa xɔlɔma ε xili ma sɔnɔn,
n mi fa n kɔnkoma ε ma sɔnɔn.

¹⁰ Hali geyane xuruxurun,
hali yire matexine yimaxa,
n ma hinanna mi a makuyε ε ra,
n ma bɔɲe xunbeli layirin mi kale en tagi.”
Alatala naxa na kiini,

* 53:9: Na feen sebexi Matiyyu 27.57-60 kui.

* 54:1: Yerusalen taan yatexi *gbantan* na nən bayo a muxune bata yi

signa konyiyani yengen xɔn.

naxan kininkininxî ε ma.

Ala mōn Yerusalēn tima nēn

¹¹ Yerusalēn taa tərōxina,
foye gbeen naxan yimaxaxi,
muxu yo mi naxan madēndēnxî!
Awa, n tan, Ala, n mōn Yerusalēn taan tima
nēn gēmē tofajine ra,
n mōn yi a bēten sa gēmē mamiloxi fajine ra.
¹² N taan makantan sangansone findima
nēn gēmē gbeeli fajine ra,
n yi taan so dēene ti gēmē fixē mayilēnxine
ra
n taan nabilinna yinna ti bōxō bun nafunle
ra.

¹³ ε diine birin findima nēn Alatalaa
xarandiine ra,
e bōjē xunbenla yi gbo ayi.

¹⁴ ε sabatima nēn tinxinyani.

Naxankatan masigama ε ra nēn.

ε mi fa gaxuma sese yēε ra,

gaxun masigama ε ra nēn,

a mi fa a masoma ε ra.

¹⁵ Xa muxune ε yēngē,

na mi kelixi n tan ma,

naxan yo na ε yēngē,

na birama nēn ε sanna bun!

¹⁶ A mato, n bata xabun da,

naxan tigen tēn nafema,

naxan yēngē so seen nafalama a kiini.

Koni n tan nan mōn halagi tiin daxi

naxan a kalama.

¹⁷ Yēngē so se yo na rafala ε xili ma,

na mi fefe ligē ε ra.

Naxan yo na ε tōjēgē kitisadeni,

ε yoon sōtōma na ma nēn.

Alatalaa walikene na nan sōtōma e kēen na,

n bata na kitin sa e xun mayēngēn na.

Alatalaa falan nan na ra.

55

Alaa marakisin sare mi na

¹ Min xōnla ε tan naxanye birin ma,

ε birin xa fa, igen ni i ra!

Hali gbeti mi ε yii, ε fa,

ε fa donseen sara, ε a don!

ε fa minseen nun nōnōn sara,

gbeti mi fima, a sare mi fima.

² Nanfera ε seen sarama

donse mi naxan na?

Nanfera ε yēte yixadanma seene fe ra

naxanye mi ε wasama?

Nayi, ε tuli mati n na ki fajî,

ε yi donse kēnden don,

donse jaxumēne yi ε nii yifan ε ma.

³ ε tuli mati, ε fa n ma,

ε n xuiin name,

ε nii rakisin sōtōma nēn.

N habadan layirin xidima en tagi nēn,

alo n hinanna nun tinxinna naxan yita

Dawuda ra.

⁴ N bata Dawuda findi seren na siyane xa,

e nun mangana siyane xun na.

⁵ ε siyana ndee xilima nēn

ε mi naxanye kolon,

siyaan naxanye mi ε kolon,

ne yi e gi e fa ε fama

Alatalaa fe ra,

ε Ala Isirayilaa Ala Sarijanxina,

naxan xunnayerenna fima ε ma.

⁶ ε Alatala fen

a tinma ε xa a to waxatin naxan yi.

ε a xili,

a maso ε ra waxatin naxan yi.

⁷ Muxu jaxin xa xēte a kiraan fōxō ra,

hake kanna xa a miriyane lu,

a tubi Alatala ma,

naxan kininkinima a ma,

en ma Ala naxan a mafeluma hinanni.

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Bayo n ma miriyane mi ε miriyane ra,

ε kirane mi lanxi n ma kiraan ma.

⁹ Kore xōnna matexi bōxōn xun ma kii

naxan yi,

n fan ma kirane fisa ε kirane xa na kii nin

n ma miriyane fan yi fisa ε miriyane xa na

kiini.”

¹⁰ Tulen nun balabalan kesene godoma keli

kore

anu, e wuyenna mi te kore

fō bōxō xōnni kun,

e yi seene rasoli, e sabati

e yi findi sansi bogine ra xēε biine xa,

e findi donseen na kamētōne xa.

¹¹ N ma falan fan na kii nin

naxan minima n dē.

A yigenla mi xēte n ma,

fō a n waxōn feen liga,

a n ma fe ragidixin nakamali,

n na a rasigaxi naxan na.

¹² ε minima konyiyani sēwan nin,

ε yi rafa bōjē xunbenli,

geyane nun yire matexine sōnxōma nēn

jaxanni e yēε ra,

burunna wudine birin yi e yiine bōnbō.

¹³ Jali yirene yi findi fōfō yirene ra,

tansin yirene yi findi miriti wudi xiri

jaxumē yirene ra.

Na findima nēn xinla ra Alatala xa,

habadan taxamasenna

naxan mi kalama mumē!

56

Ala Batu Banxin siyane birin xa

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“ε kiti kēnden sa,

ε tinxinyaan liga,

amasōtō n ma marakisin bata maso

n ma tinxinyaan makēnēnmatōn ni i ra.

² Sēwan na kanna xa

naxan na ligama,

adamadiin naxan na suxuma,
a yi Matabu Lɔxɔn binya,
a mi a rayelefu,
a yi a yiin ba fe ɲaxin birin yi.”
3 Xɔɲen naxan findima Alatala gbeen na,
na nama a fala, a naxa,
“Alatala n bama nen a yamaan ye!”

Hanma xeme tɛgenna* yi a fala, a naxa,
“Wudi xaren nan tun n tan na!”

4 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Naxanye n ma Matabu Lɔxɔn binyama
e yi n nafan feen sugandi,
e lu n ma layirin bun ki fajɪ,

5 n yirena nde luma nen e xa n Batu Banxin
nun a yinna kui,

n yi e xinle sebe menni
alogo ɲinan nama ti e xɔn.

Na tɔnɔna e ma dangu dii xemene nun dii
temene ra.

N xinla naxan fima e ma,
na luma nen habadan,
sese mi a be na.

6 Xɔɲen naxanye findixi Alatala gbeen na,
alogo e xa a batu,

Alatala xinla rafan naxanye ma,
naxanye birin Matabu Lɔxɔn binyama,
e mi a rayelefu,

e lu n ma layirin bun ki fajɪ,

7 n ne xalima nen n ma geya sariɲanxin fari,
n yi e rasewa n xinla maxandi banxini.

E saraxa gan daxine nun e saraxane rasux-
uma nen

n ma saraxa ganden fari,
amasɔtɔ n ma banxin xili bama nen,
Ala maxandi banxina siyane birin xa.”

8 Marigina Alatalaa falan ni ito ra,
a tan naxan Isirayila muxu suxine
malanma, a naxa,

“N bata ndee malan,
n mɔn gbete ye malanma nen sa ne fari.”

Manga ɲaxine fe

9 E tan burunna subene,
e tan fɔtɔn yi subene, e fa e dege!

10 Isirayila xun makantanne bata findi
daxutɔne ra,

e mi sese kolon,
e bata findi bare bobone ra,
naxanye mi nɔe wonwoɲe.
E luma saxi nen, e lu xiye se,
xixɔnla yi rafan e ma.

11 Barene nan ne ra naxanye seni bɔma,
naxanye mi wasama mumɛ!

Xuruse rabane nan ne ra
naxanye mi sese famuma.

E birin sigama e gbee kiraan nan xɔn.
Birin biraxi a yete tɔnɔn nan fɔxɔ ra.

12 E naxa, “E fa, nxu xa sa dɔlɔn fen!

En dɔlɔn min han en xunna yi keli!
Tila fan luma nen alo to,
bayo a gbegbe mɔn luxi.”

57

1 Tinxindene halagima,
koni muxu yo mi a mirima na feen ma.

Lannaya muxune faxama,
muxu yo mi a famuma fa fala
tinxindene faxama nen
alogo e xa ba gbalɔ famatɔn yee ra.

2 Bayo naxanye sigan tima ɲɔndini,
ne soma bɔɲe xunbeli yiren nin,
e matabuden sɔtɔ.

3 E tan kɔeramuxu diine, e maso be,
yalunde bɔnsɔnna,

naxan yalunyaan ligama!

4 E nde magelema,
e deen bandunma nde ma
e lenna raminima nde ma?

E mi findixi dii murutɛxine xan na ba,
wule fala bansonne,

5 e tan naxanye kunfan nagboma ayi wu-
dine kideni,

e nun wudi yifɔtɔnxine birin bun,
e tan naxanye e diine kɔe raxaban darane
kideni,

e nun gɛme longonne ra?

6 Gɛme malaxunxine nan e keen na e xude
kidene yi,

e gbeen ne nan na Isirayila kaane!
E minse saraxane bɔxɔnxi ne nan xa,
e yi bogi se saraxane ba e xa.
N nɔe diɲe na birin bun ba?

7 E sa e sadene tixi geya matexine nan fari,
e tema menna nin e sa saraxane ba.

8 E bata e suxurene singan e banxin deen nun
a ti wudine xanbi ra.

E bata e masiga n na,

e ragenla yi lu,
e te e sade xungbeen ma,

e nun muxune yi lanna raso e tagi
a rafan e ma e nun naxanye xa kafu,
e yi lu ne matɔe.

9 E bata siga turen na manga gbeen kideni,*
e yi latikɔnɔnna ragbo ayi.

E bata e xerane rasiga pon,
e yi godo han laxira yi.

10 E bata e yixadan na sigatine yi han,
koni e mi a fala,

e naxa, “A lu na!”

E mɔn e senbe soxi, e mi xadanxi.

11 Nayi, e yi gaxuxi nde yee ra,
naxan a liga, e n yanfa,
n ma fe mi fa rabiraxi e ma,

* 56:3: *Xeme tɛgenna*: Na waxatini, mangane yi xemena ndee tɛgenma nen alogo e xa e yengi dɔxɔ mangana feene xɔn, e mi bira mangana ɲaxanle fɔxɔ ra. Be a sunuxi bayo a kolon a xinla loma ayi nen, a to mi diin barima. * 57:9: Waxatina nde, *Manga gbeeni* ito findixi suxurena nde nan na.

ε mən mi ε mirima n ma?
 N to dunduxi xabu to mi a ra,
 na nan a ligaxi,
 ε mi fa gaxuma n yeε ra ba?
¹² Koni n na ε gbee tinxinna
 nun ε kewanle raminima nen kenenni.
 E tənə mi luma ε ma.
¹³ E na ε xui ramini malina fe ra,
 ε suxure kurun xa ε xunba!
 Foyena e birin xalima nen,
 foyedi xurun yi e tongo a siga e ra.
 Koni naxan na a yigiya n tan yi,
 na yamanan sətəma nen a keen na,
 n ma geya sarıñanxin yi findi a gbeen na.

Ala a yamaan nakendeyama nen

¹⁴ A falama nen nayi, fa fala,
 “E kirani tən ki fajı,
 ε kiraan kalaxi yirene birin nafala n ma
 yamaan yeε ra.”
¹⁵ Amasətə kore xonna Ala matexina ito nan
 falaxi,
 naxan na yi habadan,
 naxan xili sarıñan, a naxa,
 “N doxi yire matexi sarıñanxin nin,
 koni n mən muxu ɲaxankataxine xən
 naxanye e yete magodoxi
 alogo n xa muxu nii səxələxine rasewa.
¹⁶ N mi luma yalagin tiye waxatin birin,
 n mi luyε xələxi habadan,
 bayo muxune niin bama nen n yetagi nayi,
 n naxanye daxi, ne yi raxori.
¹⁷ N bəjən bata te Isirayila kaane ma
 lan e hake tongoxine fe ma miləni,
 n yi e ɲaxankata,
 n yi n yetagin luxun e ma n ma xələni.
 Anu, e tengbesenxin bata lu e bəjəna kiraan
 xən.

¹⁸ N bata e kewanle to,
 koni n na e yiyalanma nen,
 n yi ti e yeε ra, n mən yi e madəndən,
 e nun naxanye sunuxi e fəxə ra.
¹⁹ N tantun falan sama nen e de.
 Bəjə xunbeli dəfexin yi lu muxune xa
 naxanye makuya e nun naxanye maso!
 N na e rakendeyama nen.”
 Alatala naxa na kiini.
²⁰ Koni muxu ɲaxine luxi nen
 alo fəxə igen naxan walaxi ayi
 naxan mi nəe a raxarε
 naxan walanye boron nun ləxən nakelima.

²¹ N ma Ala naxa,
 “Bəjə xunbeli mi muxu ɲaxine xa!”

58

Sunna naxan nafan Ala ma

¹ Sənxə i xuini texin na!
 I xuini te han alo xətə xuina,
 i n ma yamana murutena fe rali e ma,
 i yi Yaxuba yixetene yulubina fe fala e xa!
² E waxi n tan nan fen fe yi ləxə yo ləxə,

e səbe soxi n ma kiraan kolon feni,
 alo yamaan naxanye yi tinxinyaan ligama
 naxanye mi e məxi e Alaa kiti kəndəne ra.
 E n maxədinma
 a n xa kiti tinxinxine sa e xa.

³ E naxa, “Nxu sunna suxuma nanfera,
 xa i mi a toma?
 Nxu nxu yete tərəma nanfera,
 xa i mi na yatəxi?”
 Anu, ε na sunna suxu ləxən naxan yi,
 ε e rafan feene nan ligama,
 ε yi ε walikene ɲaxankata.
⁴ E nema sunni,
 sənxə sənxən nun yengene na a ra,
 ε bənbən ti a ɲaxin na.
 Koni xa ε sunna suxu alo to,
 ε xuiin mi Ala lima.
⁵ N na ε xaranxi na sunna sifan nan ma ba
 alogo tun muxun xa a yete tərə ləxəna nde yi,
 alogo tun muxun xa a xun sin
 alo səxəna,
 a yi sunu dugine ragodo a ma,
 a yi a sa xubeni.
 E na nan ma ba, a sunna,
 ləxən naxan nafan Alatala ma?

⁶ N na ε xaranxi sun suxu kiini ito nan ma:
 E yolonxən ɲaxine ba muxune ma,
 ε konyine fulun,
 ε muxu ɲaxankataxine xərəya
 ε xun xidi wudine birin kala.
⁷ Feni itoe xa mi a ra ba:
 E donseni taxun ε nun kamətəne ra,
 ε yigelitəne yigiya ε konni,
 yigiyade mi naxanye yii,
 ε dugin so muxune yii,
 marabenna naxanye ma,
 ε ba ε xun xanbi soε ε ngaxakedenne yi?

⁸ Nayi, ε yanbanma nen
 alo kuye bamatəna
 ε yi kəndəya mafurən,
 ε tinxinyaan yi ti e yeε ra,
 Alatalaa binyen yi ε kantan ε xanbi ra.

⁹ Nayi, ε xinla tima nen,
 Alatala yi ε yabi,
 ε xui raminima nen a ma,
 a yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra!”
 Xa ε konyiya feene masiga ε konna ra,
 ε ba ε yii sonla tiye bonne ra,
 ε ba fala ɲaxine tiye,
¹⁰ xa ε e yete fi kamətəne fe ra,
 ε muxu ɲaxankataxine ralugo,
 nayi, ε yanbanma nen dimini,
 kəen yi lu e xa alo yanyi tagina.

¹¹ Alatala tima nen e yeε ra waxatin birin,
 a yi ε rawasa tonbonni,
 a yi ε fati bəndən sənbe so.
 Nayi, ε luma nen alo nakə ige saxina,
 alo tigin naxan mi xarama.
¹² Yire kalaxi fonne mən tima nen ε
 barakani,
 ε benbane banxi kalaxine mən yi bəten sa,

a yi fala ε ma, a “Yinna yinle yitɔn muxun naxanye kirane nun dɔxɔdene rafalama.”

Matabu Lɔxɔna fe

¹³ Xa i yete suxu Matabu Lɔxɔn kala feen ma, i ba i yete rafan feene lige n ma lɔxɔ sarijanxini, xa i a fala Matabu Lɔxɔn ma, a “sewa lɔxɔna,” i yi a fala Alatalaa lɔxɔ sarijanxin ma, a “lɔxɔ binyena,” i yi a binya, i mi siga i yete a kiraan xɔn, i mi i yete rafan fe liga hanma i fala fuune ti, ¹⁴ nayi, i sewama nen Alatala yi, n yi i rate bɔxɔn yire matexine fari, n yi i balo i benba Yaxuba keɛn na. Alatala de xuiin nan na ra.

59

Yulubin naxanye ε masigama Alatala ra

¹ Alatala yiin mi dungi, a yi ε rakisi. Tuli xɔri mi a ra naxan mi ε xuiin name. ² Koni ε hakeɛne nan ε masigama ε Ala ra, ε yulubine nan a yetagin luxunma ε ma, naxan a ligama a mi ε xuiin name ma. ³ Bayo faxa ti wunla ε yiine ra, ε yiine hake feene yi, wulena ε de, tinxintareya falan nan ε lenna ma. ⁴ Muxu yo mi a mawugama tinxinni, muxu yo mi kitin yebama jɔndini, muxune yigi saxi e fala fuune nun wule falane nin. Fe kobin muxune kui alo e fudi kannna na a ra, e yi lu hakeɛne bare. ⁵ E koso xelene birama, e yalane yitɔnma muxune yeɛ ra alo simisamana. Naxan na e xelene don, na yi faxa, anu xa keden bɔ, saɲi jaxin nan minima a kui. ⁶ E fan mi yalani tɔnma dugin xan na de, e mi nɔe e ragenla luxunje e yii fɔxɔne ra. Hakeɛne nan ne ra, gbalon nan tun e yiine ra. ⁷ E sanne e rasigan fe jaxini mafuren! E mafura sɔntarene wunla ramine, e miriyane jaxu, gbalon nun kalan nan e kirane xɔn. ⁸ E mi bɔje xunbenla kiraan kolon. Kiti kendɛn mi e kiraan xɔn. E kira yifuxine nan nafalama e yete xa, naxan yo na siga e xɔn, na mi bɔje xunbenla sotoma.

Alaa yamaan yi e ti e yulubine ra
⁹ Nanara, kiti kendɛn makuya en na tinxinna mi a masoma en na.

En yengi keɛnna ma, koni en dimin nin!
Keɛnna na, koni en sigan tima banban dimin nin. ¹⁰ En tantanma alo danxutɔne nɛma sigan tiye banxin xɔn, a luxi alo en yeɛ mi na, en tantanma. En na en sanna radinma yanyin na alo fitirin na a ra. En luxi nen alo faxa muxune niiramane ye. ¹¹ En sɔnxɔma alo kanko xajene, en kutunma alo ganbane. En yengi a ma kiti kendɛn xa sa en xa, koni na mi ligama! En yengi kisin ma, koni a makuya en na!

¹² Amasɔtɔ nxɔ matandine gbo i tan Ala yetagi, nxɔ yulubine sereyaan bama nxu xili ma, nxɔ matandine nxu fɔxɔ ra, nxu nxu hakeɛne kolon:

¹³ Nxu bata murute, nxu Alatala yanfa, nxu yi nxu masiga nxɔ Ala ra. Nxu gbalo feene nun murute feene nan falama, nxu wulene fala nxu bata naxanye yitɔn nxu bɔjeɛni.

¹⁴ Nanara, nxu nxu mɛma kiti kendɛn na, tinxinyaan yi masiga nxu ra pon! Lannayaan bata kala yamani, jɔndi fala mi na.

¹⁵ Lannayaan bata lɔ ayi, naxan na a mɛ fe jaxin na, na yi findi muxu kansun daxin na.

Ala fama Yerusalen yi

Alatala yi a to a kiti kendɛn mi fa na mumɛ, na yi rajaxu a ma.

¹⁶ A yi a to a muxu fajɛ keden peen mi na.

Na yi a raterena fa fala a solona muxu mi na. Nayi, a yetɛɛn yi marakisin ti,

a tinxinyaan yi findi a mali seen na.

¹⁷ A yi tinxinyaan findi a kanke ye masansanna ra,

a yi kisin findi a xunna makantan wure kɔmɔtin na,

a gbee jɔxɔn yate a dugin na,

a yi a yete rabilin a xanuntenya gbeen na alo doma gbeena.

¹⁸ A muxune birin keɛwanla saranma e ra nen,

a yi fitinan nagidi a yenge faane ma

a yi a gbeen jɔxɔ a yaxune ma,

a yi ige tagi bɔxɔne saran

alo a lan e ma kii naxan yi.

¹⁹ Nayi, muxune gaxuma nen Alatala xinla yee ra

sa keli sogeteden ma han sa doxo sogegododen na.

Yaxune na fa alo baana, Alatala de foyena e radinma ayi nen.

²⁰ Xunba tiin fama nen Siyon taani Yaxuba yixetene xa

naxanye na xete e Ala matandine foxo ra. Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Alatala naxa, "N ma layirin ni ito ra nxu nun ne tagi: N ma Nii Sarijanxin naxan e ma, e nun n ma falane n naxanye rasoxi e de, ne mi bama e de, e mon mi bama e diine de, e mon mi bama e diine yixetene de keli iki ma han habadan!" Alatala naxa na kiini.

60

Alatalaa binyen Yerusalen yi

¹ E keli, e yanban, amasoto e kenenna bata fa.

Alatalaa binyen bata te alo sogena, a degema e xun ma.

² E a mato, dimin bata sin boxon ma e nun dimin gbeen yamanan xun ma, koni Alatala bata mini kenenni e tan xun ma, a binyen yi godo e ma.

³ Siyane sigan tima e kenenni e mayiyalanna yi kenenna fi mangane ma alo sogena tematona.

⁴ E yee rakojin e rabilinni: birin e malanma, e fama e fema. E dii xemene fama sa keli yire makuyeni, e dii temene maxalima muxune yii kanke.

⁵ E na a to, e sewan gboma ayi nen, e bojen dinma nen sewani, e jaxan, bayo foxo igen nafunle e xun sama e ma nen, siyane nafunle yi fa e ma.

⁶ Nogome kurune luma nen e yamanan birin yi,

Midiyan nun Efa bonsonne nogome kendene. Muxune birin fama nen xemaan nun wusulanna ra e xon

sa keli Saba yamanani, e fa Alatalaa binyen naliye.

⁷ Kedari* bonsonna xuruse kurune birin malanma nen e konni,

Nebayoti bonsonna xuruseene luma nen e sagoni,

e ba saraxa gan daxine ra n ma saraxa ganden fari,

e yi rafan n ma.

N yi a liga n ma banxi noroxin yi noro han!

⁸ Ndee ne ra

naxanye tunganma alo kundana, alo ganban naxanye tunganma siga e teen ma?

⁹ Ige tagi boxone yigi saxi n tan nin, Tarasisi kunkine sigama kunkin bonne yee ra,

sa fa e diine ra sa keli yire makuyeni e nun e gbeti fixen nun e xemana Alatalaa xinla fe ra, e Ala,

Isirayilaa Ala Sarijanxina, naxan noron fixi e ma.

¹⁰ Xojene mon e taan makantan yinna tima nen,

e mangane yi findi e walikene ra, bayo n na e jaxankata nen n ma xolo gbeeni, koni n kininkininma nen e ma n ma hinanni.

¹¹ E taan so deene luma nen nabixi habadan, e mi balanje kdeen na e mi balanje yanyin na,

alogo siyane nafunle xa so e konni, e nun e mangane nun e foxo ra birane.

¹² Bayo, siyaan nun yamanan naxanye mi wale e tan xa, ne halagima nen. E raxorima nen fefe!

¹³ Liban yamanan binyen fama nen e konni, fofone nun gbinyene nun xarinne birin alogo e xa fa n ma yire sarijanxin nayabu, alogo n xa n san tiden binyen nagbo ayi.

¹⁴ E jaxankata muxune diine fama nen, e fa e felen e yetagi,

muxun naxanye e rajaxuxi, ne birin yi fa e xinbi sin e bun ma.

E yi a fala e ma, a "Alatalaa taana, Isirayilaa Ala Sarijanxina taana, Siyon."

¹⁵ E yi rabejinxi, e rajaxu, muxu yo mi yi fa danguma e konni. Iki, n xunna kenla fima e ma nen habadan, n yi e findi sewa xunna ra mayixete nun mayixetene xa.

¹⁶ E siyane nun e mangane nafunle donma nen,

nayi, e yi a kolon a n tan nan Alatala ra naxan e rakisima, e xunbamana, Yaxubaa Ala Senbimana.

¹⁷ N xemaan nafama nen e ma sulan joxoni, e nun wure gbetina wure foren joxoni. N sulan nafama e ma nen wudin joxoni, e nun wuren na gemen joxoni. N yeeratine nun kuntigine fi e ma naxanye boje xunbenla nun tinxinyaan nasoma.

¹⁸ Gbalona fe mi fa mema e yamanani, hanma kalana hanma halagina e boxon danne ra,

* **60:7: Kedari** findixi Sumayilaa diin nan na. Na feen sebexi Dunuja Folon 25.13 kui.

ε yi ε taan makantan yinna xili sa “Marak-
isina,”

ε yi ε taan so dεene xili sa “Tantunna.”

¹⁹ Sogen xa mi fa findima kenenna ra ε xa
yanyin na,

hanma kike dεgena kεεn na,
koni Alatala nan fa findima kenenna ra ε xa
habadan,

ε Ala yi findi ε binyen na.

²⁰ Sogen mi fa birama ε konni sɔnɔn,
kiken mi fa godoma ε konni,
bayo Alatala nan findima kenenna ra ε xa
habadan

ε sunu lɔxɔne yi ɲan.

²¹ Nayi, tinxin muxune nan tun fa luma ε
yamanani,

yamanan findima nεn ε gbeen na habadan.
E tan findima nεn n ma sansi sonla ra,
n naxan sixi n yiine ra,

alogo ε xa n ma binyen makεnεn.

²² Naxan xurun ε tagi,
na muxu wuli keden naminima nεn,
muxudina ε tagi,
na bɔnsɔnna yi findi siya senbemaan na.
N tan Alatala,
n na feene rabama nεn mafuren,
e waxatin na a li.

61

Marakisi xerana

¹ Marigina Alatalaa Niina n yi,
bayo Alatala bata n sugandi,
a n xa Xibaru Faɲin nali yiigelitɔne ma,
a bata n nasiga
a n xa muxu bɔɲε kalaxine mali,
a n xa xɔɔya feen kawandin ba suxu mux-
une xa,

e nun kasorasane beɲin fena.

² N yi Alatalaa hinan ɲεεna fe rali
e nun en ma Ala gbeɲεɔxɔ lɔxɔna,
alogo n xa muxu sunuxine madεnden,

³ naxanye wugama Siyon taani,
n yi ne ralimaniya.

Benun e xa xuben sa e xunni sununi,
n yi mangaya kɔmɔti faɲin so e xun na,
n sewa turen sa e xunni
benun a xa findi sunun na,
n tantun dugin nagodo e ma
benun a xa findi xaxili kalan na,
alogo muxune xa a fala e ma misaala ra
fa fala muxu tinxinxine alo warine,
Alatala muxun naxanye rasabatixi
alogo a binyen xa makεnεn.

⁴ E mɔn singe ra fonne taa xɔnne tima nεn,
e yire kalaxi fonne yitɔn
e yi taa rabeɲinxine ti,
dεnaxanye kalaxi
xabu mayixεε danguxine.

⁵ Xɔɲene findima nεn ε xuruse rabane ra,
siya gbεtεne diine yi findi ε xεε biine nun
manpa bili nakɔ walikεne ra.

⁶ Koni a falama ε tan ma nεn,
a Alatalaa saraxaraline,
a fala ε ma,
a en ma Ala batu muxune.
E baloma nεn siyane nafunle ra,
ε yi ε kanba e binyeni.

⁷ Benun ε xa yagi,
ε seene dɔxɔde firin sɔtɔma nεn.

Benun ε xa rayarabi,
ε gbelegbelema nεn sewani e kεεna fe ra.
E yi kεεn dɔxɔde firin sɔtɔ ε yamanani
ε yi habadan sewan sɔtɔ.

⁸ Bayo, kiti kεnden nafan n tan Alatala ma,
muɲan nun tinxintareyaan naɲaxu n ma.
N na ε saranma nεn n ma tinxinni,
n yi habadan layirin xidi en tagi.

⁹ E bɔnsɔnna kolonma nεn siyane tagi,
ε yixεtεne yi kolon yamanan muxune birin
yε.

Naxan yo na e to,
a a kolonma nεn
a Alatalaa duba diine nan e ra.

Ala wali faɲi kolon βetina

¹⁰ N sewama nεn Alatala yi,
n niin yi sewa n ma Ala yi,
bayo a bata n maxidi marakisi dugine yi,
a yi tinxinyaan nagodo n ma
alo domana,
alo xεmεn ɲaxalandi kanna a xunna maxi-
dima kii naxan yi alo saraxaralina
alo ɲaxalandina a maxidi seene soma kii
naxan yi.

¹¹ Marigina Alatala tinxinyaan nun tan-
tunna raminima nεn siyane birin
yεtagi
alo bɔxɔn soli seene raminin kii naxan yi,
alo nakɔn sansine ramini kii naxan yi.

62

Yerusalen taan nakisi fena

¹ Siyon taana fe ra,
n mi n dunduma,
Yerusalen ma fe ra,
n mi n naxarama,
han a tinxinyaan yi makεnεn
alo sogen tematɔna,
a marakisin yi mayilen
alo xaye xidi dεgene dimini.

² Nayi, siyane ε tinxinna toma nεn
mangane birin yi ε binyen to,
ε yi xili nεnεn sɔtɔ,
Alatala na naxan fala a dεεn na.

³ E findima nεn manga kɔmɔti mayilεnxin
na Alatala yii,
e nun mangaya taxamaseri namuna ε Ala
yii.

⁴ A mi fa falama ε ma sɔnɔn,

fa fala “Yama rabejinxina.”

A mi fa falama ε bəxən ma sənən

fa fala “Bəxə raxərixina.”

Koni ε xili bama nən

fa fala “N nafan yirena,”

a fala ε bəxən ma

fa fala “Naxalan futuxina.”

Bayo ε rafan Alatala ma,

a findima nən ε bəxən kanna ra.

⁵ E diine ε yamanan masuxuma nən

alo banxulanna sungutunna futuma kii

naxan yi,

ε yi findi sewan na ε Ala xa

alo naxalandina a xəmən nasəwama kii

naxan yi.

⁶ Yerusalən kaane, n bata kantan tiine dəxə

ε taan makantan yinna xuntagi,

kəeən nun yanyin na,

e mi e dunduma.

ε tan naxanye taana fe rabirama Alatala ma

ε nema a maxandə,

ε nama ε matabu de!

⁷ E mən nama tin

a fan xa a raxara

han a yi Yerusalən rasabati,

bəxə xənna muxune birin yi a tantun.

⁸ Alatala bata a kələ a yiifanna nun a sənbe

gbeeni, a naxa,

“N mi fa ε bogi seene soma ε yaxune yii e

balon na mume,

xəjəne mi fa ε manpa nənən minjə mume,

ε wali xənna.

⁹ Koni naxanye bogi seene xabama,

ne nan e donma

e Alatala tantun,

naxanye na manpa bogine malan,

ne nan e igen minma

n ma yire sarijanxin yinna kui.”

¹⁰ E mini,

ε mini taan so deene ra!

ε kirani tən yamaan yeε ra!

ε kiraan nafala,

ε a rafala, ε gəməne ba a xən,

ε taxamasenni te, a siyane xa fa.

¹¹ E a mato, Alatala a xuiin naminima

han bəxən danne ra,

a naxa, “E a fala Siyon kaane xa,

ε naxa, “E a mato,

ε rakisimaan fama!

ε a mato, a fama

e nun a muxu sətəxine,

a kəntənna biraxi a fəxə ra.”

¹² A falama nən ne ma

a “Yama Sarijanxina,
Alatalaa Muxu Xunbaxine.”

A falama nən ne ma

a “Ala Yamaan Naxan Xən Fenxi,

Taan Naxan Mi Fa Rabəjinxı.”

63

Ala gbeerəxə ləxəna

¹ Nde ito ra

naxan fama sa keli Edən yamanani,

naxan keli Bosara taani,

dugi gbeela ragodoxi a ma,

a maxidixi dugi mayilənxini,

a sigan tima xunna kenli,

a sənben binyeni?

Ala naxa, “N tan na a ra,

naxan falan tima tinxinni

naxan muxune rakisima a sənbeni.”

² Nanfera i ya dugine gbeeli

alo naxanye manpa bogine yibodonma

manpa ige badeni?

³ Ala naxa, “N kedenna nan yi manpa

bogine yibodonma manpa ige badeni

siyane muxu yo mi yi n fəma.

Nayi, n yi e yidin n ma xələni,

n fitinaxin yi e yibodon,

e wunla yi xuya n ma dugine ra,

e yi gbeeli.

⁴ Bayo gbeerəxə ləxəna fe yi n bəjəni.

N ma yamaan xunba jəeən bata a li.

⁵ N muxune fen nən,

koni muxu yo mi fa n mali!

N kabə na feen ma,

fa fala muxu yo mi fa n sənbe so.

Nayi, n yeteən yiin nan marakisini tən,

n ma xələn yi findi n sənben na.

⁶ N yi yamananə yibodon n ma xələni,

n fitinaxin yi e halagi,

n yi e wunla xuya bəxən ma.”

Marabirana Alaa wali fajine ma

⁷ N na Alatala hinan wanle rabirama nən

muxune ma,

a lan a xa tantun naxanye fe ra,

Alatala feen naxanye birin ligaxi en xa,

a fanna Isirayila yamaan xa naxan gbo,

a naxan birin ligaxi a kininkininna nun a

hinan gbeeni.

⁸ Bayo, a bata yi a fala, a naxa,

“N ma yamaan nan e ra yati,

n ma diin naxanye mi n yanfe!”

A yi findi e rakisimaan na.

⁹ E tərəne birin yi a fan tərə,

malekan naxan a yetagi,

na yi e rakisi.

A yeteən yi e xunba a xanuntenyaan nun a

kininkininni.

A tan nan e tongo,

a e mali waxati danguxine birin yi.

¹⁰ Koni e murute nən,

e yi a Nii Sarijanxin nafəwə a ma.

A yi findi e yaxun na,

a tan yeteən yi e yenge.

¹¹ Nayi, waxati danguxine fe yi rabira a

yamaan ma, Musaa waxatina,

e yi a fala, e naxa,

“Ala minən naxan e ragidi baani,

e nun a yamaan y^eeratine?
 A minen,
 naxan yi a Nii Sarijanxin nagodoma e tagi?
¹²Naxan a yii senbemaan makenen Musa xa,
 a yi lu a xon,
 a yi igeni taxun e yetagi,
 alogo a xinla xa lu habadan.
¹³Nde yi tixi e y^ee ra dangu tilinna xonna
 ma?
 E mi e sanna radin
 alo soon n^ema a giy^e tonbonni.
¹⁴Alatala Nii Sarijanxin yi e xali matabuni
 alo xuruseen naxan godoma lanbanni.
 I tixi i ya yamaan y^ee ra na kii nin
 i yi xili binyen soto.”

Yamana Ala maxandina

¹⁵Ala, i y^ee masa nxu ma keli kore,
 i nxu mato,
 sa keli i d^xode sarijanxi n^rxini.
 I ya xanuntanya gbeen nun i senb^e gbeen
 minen?
 Nxu mi fa i ya marafanna nun i ya kinink-
 ininna toma.
¹⁶Anu, i tan nan nxu fafe ra!
 Hali xa nxu benba Iburahima mi nxu kolon,
 xa nxu benba Isirayila fan mi nxu kolon,
 i tan Alatala, i tan nan nxu fafe ra,
 i xili n^en, Nxu Xunbamana
 xabu to mi na ra.
¹⁷Nanfera Alatala,
 i nxu makuyama i ya kiraan na,
 i nxu b^ojeni x^odoxo
 alogo nxu nama gaxu i y^ee ra?
 I m^on xa fa i ya walikene fe ra,
 i k^ee bonsonna fe ra.
¹⁸Yamanan findixi n^en i ya yama
 sarijanxin gbeen na waxatidi tun,
 nxu yaxune yi i ya yire sarijanxini bodon.
¹⁹Xabu waxati xunkuye
 nxu luxi n^en
 alo i mi yi muxun naxanye kari ra,
 e nun i xinla mi falama naxanye xun ma.
 Xa i yi kuyeni b^oe nun,
 xa i yi gode nun,
 geyane yi yimaxama i bun ma n^en.

64

¹Alo t^ee d^egen t^ee wolonna ganma kii naxan
 yi,
 igen yi a ramini t^een ma,
 i yaxune i xinla kolonma na kii nin,
 siyane birin yi xuruxurun i yetagi.
²I fe magaxuxine liga n^en,
 nxu yengi mi yi naxanye ma
 i godo n^en,
 geyane yi yimaxa i y^ee ra.
³Xabu a rakuya, a munma kolon,
 tuli yo munma a m^e,
 y^een munma a to singen,
 fa fala alana nde na,
 ba i tan na

muxuna a yigi s^e naxan yi,
 a yi a mali.
⁴I muxuni suxuma
 naxan tinxinna ligama s^ewani,
 naxan a xaxili luma i ya kiraan x^on.
 Koni i bata x^olo
 bayo nxu luxi yulubin nan lig^e waxatin
 birin.
 Nayi, nxu kisima di?
⁵Nxu birin bata lu
 alo se haramuxine,
 nxu k^ewali tinxinxine birin luxi
 alo dunkobi x^osixina.
 Nxu birin xarama ayi
 alo n^ox^onde xarene,
 nxu yulubine nxu xalima alo foyena.
⁶Muxu yo mi na naxan i xinla xandima,
 a yi kata, a bira i f^ox^o ra.
 Bayo i bata i y^etagin luxun nxu ma,
 i yi nxu lu halagini nxu yulubine fe ra.

⁷Anu, Alatala, i tan nan nxu fafe ra.
 Feje bend^en nan nxu tan na,
 feje rafalan nan i tan na.
 I tan nan yii f^ox^o nxu tan birin na.
⁸Alatala, i nama x^olo han a dangu ayi,
 nxu yulubine fe nama rabira i ma han
 habadan.
 Yandi, nxu mato,
 i ya yamaan nan nxu birin na!
⁹I ya taa sarijanxine bata findi tonbonne
 ra.
 Siyon taan bata findi tonbonna ra,
 Yerusalen taan bata findi yire rab^ejinxin
 na.
¹⁰Nx^o Ala Batu Banxi sarijanxi n^rxina,
 nxu benbane yi i tantunma d^enaxan yi,
 t^een bata na gan.
 Nxu rafan se k^end^ene birin bata kala.
¹¹Alatala, t^roni ito birin yi,
 i m^on mi fe ligama?
 I m^on luma dunduxi n^en,
 i yi nxu rat^ron han a dangu ayi ba?

65

Kiti famatona

¹Naxanye mi yi n max^odinma,
 n bata n yete yita ne ra.
 Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to.
 Yamaan naxan mi yi n maxandima n xinli,
 n yi a fala ne xa, n naxa,
 “N tan ni i ra! N tan ni i ra!”
²N na n yiini bandunma yama murut^exin
 xa ferⁱjen gben,
 naxanye sigan tima kiraan x^on
 naxan mi fan,
 e lu e yete miriyane f^ox^o ra.
³Yamaan na a ra
 naxan n nax^oloma n y^etagi
 e saraxane bama kide nak^one yi

e wusulanne gan saraxa gande bitikidi dax-
ine fari,*

⁴ e dɔxɔma gaburu yirene yi,
e kɔɛɛn nadangu faranne ra,
e xɔsɛ subene don.

Donse haramuxine nan e goronne kui.

⁵ E a falama, e naxa,

“I masiga, i nama i yiin din n na,
n ma sariɲanna nɔrɔn gbo i ma.”

Na falana n tɔrɔma

alo tɛɛ tutina n jɔɛni,
tɛɛn naxan luma dege waxatin birin.

⁶ Koni ito nan sebɛxi n yetagi:

N mi n dunde na feene ma mume,
n na e saranma nen a defexin na yati!

⁷ N na e hakene yatema nen
e nun e benbane hakene!

E to wusulanna gan saraxan na geyane fari
e n naxɔlɔ yire matexine fari,
n na e saranma nen e kɛwali fonne ra a
defexin na.

N tan Alatala naxa na kiini.

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Ige jaxumɛn na to manpa bogi tɔnsɔnna
naxan yi,

muxune a falama nen, e naxa,

‘I nama a kala,
bayo se fajina nde a yi!’

N tan fan a ligama na kii nin n ma walikene
fe ra,

alogo e birin nama halagi.

⁹ N mayixɛtɛna nde raminiima nen Yaxuba
bɔnsɔnni,

n yi n ma geyane findi Yuda bɔnsɔnna ndee
gbeen na,

n naxanye sugandixi,

e yi findi ne kɛɛn na,

n ma walikene yi dɔxɔ e yi.

¹⁰ Sarɔn yamanan yi findi xuruse rabaden
na,

Akori lanbanna yi findi jinge kurune saden
na

n ma yamaan xa naxan n fenma.”

¹¹ “Koni ɛ tan naxanye ɛ mɛma Alatala ra,

ɛ jɲinan n ma geya sariɲanxin xɔn,

ɛ yi donseene rafala Gadi suxuren xa

ɛ yi igelengenne rafe dɔlɔ basanxine ra Meni
suxuren xa,

¹² n sayaan nan nagidima ɛ ma silanfanna
ra.

ɛ birin ɛ xinbi sinma nen,

ɛ kɔɛ raxaba,

bayo n bata xinla ti,

ɛ mi n yabi,

n falan ti, ɛ mi ɛ tuli mati n na.

Naxan jaxu Ala yɛɛ ra yi,

ɛ yi na liga,

naxan mi rafan n ma,

ɛ yi na sugandi.”

¹³ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa, “N ma walikene e degema nen,
koni kamɛna ɛ tan suxuma nen.

N ma walikene e minma nen,

koni min xɔnla ɛ tan suxuma nen.

N ma walikene sɛwama nen,

koni ɛ tan yarabima nen.

¹⁴ N ma walikene e xuini tema nen jaxanni
e bɔɲɛn sɛwaxin na,

koni ɛ tan, ɛ xuini tema nen sɔxɔlɛn nin,

ɛ bɔɲɛ kalaxin na,

ɛ gbelegbele nii rafɔrɛni.

¹⁵ ɛ xinla findima nen danga ti seen na n ma
muxu sugandixine xa, e naxa,

‘Marigina Alatala xa i fan faxa alo ne!’

Koni n ma walikene tan xili gbɛte sɔtoma
nen.

¹⁶ Naxan na duban ti yamanani,
na duban tima nen Ala jɔndin kanna xɔn
ma.

Naxan na a kɔlɔ yamanani,
na a kolɔma Ala jɔndin kanna nin,
bayo jɲinan tima nen tɔrɔ danguxine xɔn ma,
e bama nen n yetagi.

¹⁷ Amasɔtɔ n kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri
nɛnɛn dama nen,

jɲinan yi ti waxati danguxin xɔn,

miri mi fa tima a xɔn mume!

¹⁸ Koni ɛ sɛwama nen han habadan,

ɛ lu jaxanni na fe ra n naxan dama.

Bayo, n Yerusalen dama sewan nan xili yi
a muxune yi lu jaxanni.

¹⁹ N Yerusalen findima nen sewan na n xa
n yi jaxan n ma yamani.

Wuga xuiin nun gbelegbele xuiin mi fa
mɛma a yi sɔnɔn.

²⁰ A mi fa ligama mɛnni

diin bari nɛnɛn yi faxa,

a na xii dando ti,

hanma fonne mi e siimayaan defe,

bayo muxun naxan mi forixi e tagi,

na mi faxe jɛɛ kɛmɛn xanbi.

Yulubi kanna naxan ma siimayaan mi
danguma jɛɛ kɛmɛn na,

na yatema dangatɔn nan na.

²¹ E banxine tima nen,

e dɔxɔ e kui,

e sansine sima nen,

e yi e bogine don.

²² E mi fa banxine tima,

muxu gbɛte yi dɔxɔ e kui.

E mi fa sansine sima,

muxu gbɛte yi e bogin don,

bayo n ma muxune siimayaan luma nen

alo wudina,

n ma muxu sugandixine sɛwama nen e wali
xɔnne fe ra.

²³ E mi fa walima fuuni,

* 65:3: *Bitikidin* mon falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

e mi fa diine barima,
 gbalon yi e soto,
 bayo e findima yamaan nan na
 Alatala barakan sama naxanye fe yi,
 e tan nun e yixetene.
²⁴ Nayi, benun e xa n maxandi,
 n bata e yabi,
 e nema falan ti, n bata e xuiin name.
²⁵ Kankon nun yexee diina e degema nen e
 bode xon,
 yatan sexen donma nen alo jingena,
 burunburunna yi findi sajin balon na.
 E mi fe jaxi yo ligama,
 kala yo mi fa tiye n ma geya sarijanxin yire
 yo yi!"
 Alatala naxa na kiini.

66

Ala batu ki kendena

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Kore xonna nan n ma manga gbeden na,
 baxon yi findi n san tiden na.
 E noe banxin mundun tiye n xa,
 n ma matabuden finde minen na?
² N tan nan seni itoe birin daxi,
 e yi lu na.
 Nayi, n na n yeen tima muxun sifani ito nan
 na:
 toro muxun naxan niin soxolexi,
 naxan xuruxurunma gaxuni n ma falan
 bun."
 Alatalaa falan nan na ra.
³ Naxan na jingen ba saraxan na
 na yatema nen alo muxu faxana,
 naxan na yexeen ba saraxan na,
 na luxi nen alo a baren nan faxama,
 naxan na bogi se saraxan ba,
 na luxi nen
 alo a xosen wunla nan nalima n ma,
 naxan na wusulanna gan,
 na luxi nen
 alo a suxuren nan kima,
 na muxune birin biraxi e yete kirane nan
 foxo ra,
 e haramu feene yi rafan e ma.
⁴ N fan fe xodexen nan nagidima e ma.
 N na e gaxu feen nafama nen e ma,
 bayo n bata xinla ti,
 muxu yo mi a ratin,
 bayo n bata falan ti,
 muxu yo mi a tuli mati n na.
 Koni naxan najaxu n ma,
 e yi na liga,
 naxan yo mi rafan n ma,
 e yi na sugandi.

Ala a yamaan madendenma nen

⁵ E tuli mati Alatalaa falan na,
 e tan naxanye xuruxurunma gaxuni a falan
 bun ma.
 A naxa, "E ngaxakedenne ito nan falaxi,

e najaxu naxanye ma,
 naxanye e mema e ra n xinla fe ra,
 e naxa, 'Alatala xa a binyen mayita,
 nxu yi e sewan to!'
 Koni e tan nan yagima.
⁶ Sonxo xuiin minima nen taani!
 Gbelegbele xuiin yi mini Ala Batu Banxini!
 Alatala nan a yaxune saranma e kewanle
 ra."

⁷ "Benun a kuiin xa keli a ra,
 a bata diin xali,
 benun a xa diin barin xolen kolon,
 a bata a dii xemen bari!
⁸ Nde bata na fe sifan me singen?
 Nde bata na fe sifan to singen?
 Yamanan tiye loxo kedenni ba?
 Siyana nde noe sote loxo kedenni ba?
 Anu, Siyon taan luxi nen
 alo jaxalan fudikanna,
 a kuina a xolo foloxi nen tun,
 a yi a yamaan bari!"
⁹ Alatala naxa,
 "N tan dii bari waxatin nafu ba,
 diin mi bari?
 Xa n tan nan diin barin nagidixi,
 n tonde na ma ba?"
 E Ala naxa na kiini.

¹⁰ E jaxan Yerusalen kaane xon,
 a xa findi e sewa xunna ra,
 a rafan e tan naxanye birin ma!
 E jaxan Yerusalen kaane xon han,
 e tan naxanye birin sunuxi a fe ra.
¹¹ Amasoto, a luma nen alo e nga,
 e yi a xijen min, a yi e madenden.
 E lugoma nen,
 e yi a fanna nun a binyen kolon.

¹² Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "N boje xunbenla rasigama Yerusalen ma
 nen alo baana,
 e nun siyane nafunla alo fufana.
 E xijen minma nen, e yi banba,
 e masugusugu xinbin fari,
¹³ alo muxuna nga a madendenma kii naxan
 yi,
 n fan e madendenma na kii nin.
 E madendenma nen Yerusalen taani."

¹⁴ E na toma nen,
 e bojen yi lu sewaxi,
 e mon yi sabati alo sexena.
 Alatala a senben yitama nen a walikene ra,
 a yi a xolon yita a yaxune ra.
¹⁵ Bayo Alatala fama teen nan na,
 a yenge so wontorone luxi
 alo wuluwunla,
 alogo a fitinaxin xa a xolon nakamali
 a konko xuiin yi rakamali tee dege gbeen na.
¹⁶ Alatala muxune birin makitima nen
 teen nun silanfanna ra.
 Alatala muxu faxaxine rawuyama ayi nen.

17 Naxanye e yitɔnma,
 e yete rasarijan
 alogo e xa siga kide nakone yi,
 e biraxi e bode foxo ra,
 siga nakoon tagini,
 e tan naxanye xose subene nun sulumene
 nun haramu seene donma,
 ne birin halagima nen e bode xon.
 Alatalaa falan nan na ra.

Ala siyane birin malanma nen

18 Ala naxa, “N na e kewanle nun e miriyane kolon. Siyane nun xuine birin malan waxatin bata a li. E fama nen, e yi n ma binyen to.

19 N taxamasenna sama nen e tagi: yamaan muxu donxen naxanye luxi e nii ra, n na ndee rasigama nen siyane ma, siga Tarasisi kaane nun Pulone ma e nun Ludu kaane, xali woli kendene. Ndee mon yi siga Tubali nun Giraki yamanani e nun foxo ige tagi boxo makuyene, naxanye mi n xinla fe mexi, naxanye mi n ma binyen toxi, e yi n ma binyena fe fala siyane tagi.

20 E fama nen e ngaxakedenne birin na, keli siyane birin yi, e findi kiseene ra Alatala xa, e fa soone fari e nun wontorone nun wontoro xunna soxine kui e nun sofanle nun jogomene fari, fa n ma geya sarijanxin fari Yerusalen yi. Alatala naxa na kiini. E fama e ra nen alo Isirayila kaane fama e bogi se saraxane ra Alatala Batu Banxini kii naxan yi goron sarijanxine kui.

21 N mon e tan ndee findima nen saraxaraline nun Lewi bomsonna muxune ra.” Alatala naxa na kiini.

22 “E xinla nun e yixetene luma nen n yetagi alo kore xori nen n nun boxo xori nen n luma n yetagi kii naxan yi,
 n fama naxanye dadeni.”

Alatalaa falan nan na ra
 23 “Nayi, kike nene yo kike nene,
 Matabu Loxo yo Matabu Loxo,
 adamadiine birin fama nen,
 e fa e xinbi sin n bun ma.”
 Alatala naxa na kiini.

24 “E na mini,
 e yi muxune binbine to,
 naxanye murutxi n xili ma.
 Kunla naxanye e donma,
 ne mi faxe mume,
 teen naxan e ganma,
 na mi tuye mume!
 Adamadiine birin yi kabɛ e torɔyaan ma.”

Yeremi Nabi Yeremi Alaa Falan Naxan Sebɛ

Nabi Yeremi keden peen nan tin Alaa fala xodekene raliye yamaan ma a waxatini Yerusalen yi, hali muxune birin to keli a xili ma. Yeremi mon yi foningeyani waxatin naxan yi, Ala yi a findi a fala raliin na Yerusalen taani (Yeremi 1.4-9) fɔ jɛɛ keme sennin jɛɛ mɔxɔɔɛn nun sennin jɔxɔn be-nun Marigi Yesu xa bari waxatin naxan yi, Yuda mangan Yosiyaa mangayaan waxa-tini. A lu nen na wanli jɛɛ tonge naanin bun ma. Na waxatine yi lu sigɛ xodeke.

Asiriya kaane nan senbe yi gbo na rabilinna siyane birin xa nun. Koni, Yeremi waxatini, e yi e gi folɔ Babilɔn kaane senben bun. Yuda mangan Yosiyaa fan kata na nin, a yi Isirayila yamanan yire fonna ndee tongo yaxune bata yi dɛnaxanye suxu yengeni nun. Koni jɛɛ keme sennin jɛɛ solomanaanin benun Marigi Yesu xa bari, Misiran mangan sofa ganla nde rasiga nen Asiriya yamanan malidini Babilɔn kaane yengedeni. Yosiyaa to wa ne yenge feni, e yi a faxa. (Taruxune Firinden 35.20-24) Misiran kaane yi Yosiyaa dii xemen xali, e yi Yehoyakimi findi mangan na a funfuni. (Taruxune Firinden 36.4-5) Nɛɛ keme su-lun jɛɛ tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babilɔn kaane yi fa Yerusalen taan yengedeni, e yi yamaan fɔxɔ kedenna suxu, e siga e ra e nun e man-gan Yoyakin, naxan yi baxi tideni a baba Yehoyakimi funfuni. (Mangane Firinden 24.10-12) E yi Sedeki findi Yuda mangan na. Manga kobi senbetare kannna nan yi a ra. Dɔnxɛn na, a yi a yete lu murutɛni Babilɔn kaane xili ma. (Taruxune Firinden 36.13) Na feen yi jaxu ayi. Babilɔn mangana ganla yi Yerusalen taan nabilin jɛɛ keden benun e xa taan suxu yengeni, jɛɛ keme suulun jɛɛ tonge solomasɛɛ e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. E yi Manga Sedeki suxu, e yi Ala Batu Banxin gan, e siga yamaan muxu kendene ra e yii konyiyani. (Taruxune Firinden 36.17-21)

Babilɔn kaane yi Gedali dɔxɔ yamana kannna ra, koni e keli xanbini mɛnni, mux-une yi a faxa. Yuda muxu mafutuxuluxine yi e gi, e sa dɔxɔ Misiran yamanani. Ne yi Nabi Yeremi xali e xɔn, a sa faxa mɛnni.

Nabi Yeremi a kawandini, a yamaan nakolon nen a fɔ e xa xete Ala ma alogo e xa tanga gbalon ma. Yamaan yi lu e sɛ Misiran kaane fari alogo e xa e mali Babilɔn kaane yengedeni. Nabi Yeremi yi a fala, a e mi lan e xa na liga, fɔ e xa tin Babilɔn mangane nɔɔn nan ma e yulubin saranna ra. Na ma, e yi a fala a Yeremi bata sa yaxune fari, e

yi a jaxankata. Anu, a yi a yamaan xanuxi han! A a dunuɔa yi gidin liga na fe firinna tɔɔyaan kui, Ala xɛraya xodeɛn naxan so a yii, e nun xanuntenyaan naxan yi a bɔɛni lan a yama tɔɔxin ma. Na nan a liga, a yi lu a mawuge Ala xa. Na feen sebɛxi Yeremi 11.18 han 12.6 e nun 15.10-21 nun 17.14-18 nun 18.18-23 nun 20.7-18 kui.

Koni ba a yamaan halagi feen na a naxan toxi fe e tinxintareyana fe ra, a mɔn marak-isina nde toma e yɛɛ ra, naxan findixi layiri nenɛn na naxan mɔn sa xidima e nun Ala tagi. (Yeremi 31) Marigi Yesu layiri nenɛn nan ma fe falaxi nayi fayida jɛɛ keme sennin benun a xa bari. Na feen sebɛxi Heburune 8.8-12 kui.

Yeremi sora 2 han a mɔxɔɔɛn nun naanin-deni, nabina kawandine fɛɛfɛɛɛxi menne nin. Yeremi sora 25 fɔlɔn na, Yeremi a kawandine fala yisoxin sebɛxi menna nin. Sora 26 han a tonge naanin nun suulun-deni, ne Yeremi a taruxuna ndee sebɛxi. Sora 46 han a tonge suulun nun kedendeni, ne kawandin nan bama lan siya xɔɔɛne ma. Sora tonge suulun nun firinden findixi taruxun nan na, lan Yerusalen suxu feen nun a kala feen ma.

Marigi Yesu misalixi kawandi ba tinx-inxi jaxankataxin Yeremi nan ma. (Matiyu 16.14) Marigi Yesu nan a falaxi a Nabi Yeremi layiri nenɛn naxan ma fe falaxi, a a tan nan na falan nakamalima, a yi na layiri nenɛn xidi a yete wunla xɔn. Na feen sebɛxi Luka 22.20 nun Korenti Singena 11.25 kui.

¹ Yeremi a falan ni ito ra, Xiliki a dii xemena, saraxaralina nde Anatɔti taani Bunyamin yamanani.

² Alatala falan ti nen a xa Yuda mangana Amɔn ma dii xemen Yosiyaa mangayaan jɛɛ fu nun saxandeni.

³ A mɔn yi falan ti a xa Yuda man-gan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan waxatini han Yosiyaa dii xemen Sedeki a mangayaan jɛɛ fu nun kedenden kike suulundeni. Yerusalen kaane suxu waxatin nan yi na ra.

Nabi Yeremi xili fena Ala xɔn

⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “Benun i nga xa fudikan i ra,
n yi i kolon.

Benun a xa i bari,

n bata yi i sugandi,

n bata yi i findi nabiin na siyane xa.”

⁶ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina,
Alatala! N mi fatan falan tiye, bayo banxul-an jɔɔɛn nan n na.”

⁷ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“I nama a fala,

‘Banxulan jɔɔɛn nan n na’

bayo i sigama nen muxune birin ma,

n na i rasigama naxanye ma,

n na naxan yo fala i xa,
i yi na fala.

⁸ I nama gaxu e yeε ra,
amasota, n na i foxo ra,
n ni i xunbama nen.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Na xanbi ra, Alatala yi a yiin sa n deen
ma. Alatala yi a fala n xa, a naxa, “N bata n
ma falan sa i de.

¹⁰ N bata i doxo siyane nun mangane xun
na to, alogo i xa e fe kala, i e rabira, i e halagi,
i e raxori, i mon yi e ti, i yi e xon bitin.”

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “Yeremi,
i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N na
Amandi wudi yiin nan toma.”*

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa, “I bata a
to ki faji, bayo n yengi n ma falan xon, n yi
a rakamali.”

¹³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa, “I
nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “N tun-
den nan toma a ramine sogeteden komenna
binni.”

¹⁴ Alatala yi a fala n xa, a naxa,
“Gbalon sa kelima komenna binna nin,
siga yamanan birin yi.

¹⁵ Bayo n fama nen komenna binna ya-
manane birin maxilideni,
e yi fa,
e birin yi fa e manga gbedene doxo Yerusalen
so deene ra,
taan makantan yinne nun Yuda taane birin
xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ A mon yi a fala, a naxa,
“N na e makitima nen,
lan e fe maxine birin ma,
bayo e bata n nabegin,
e yi wusulanna gan ala gbetene xa,
e yi e xinbi sin e ala rafalaxine bun.

¹⁷ I tan xa keli, i tagi xidi,
n yamarin naxanye birin soxi i yi,
i yi ne birin nali e ma.

I nama gaxu e yeε ra,
alogo n nama i ragaxu e yeε ra.

¹⁸ Falo to ma,
n bata i doxo yamanan birin xun na
alo taa makantanxina,
alo wure senbetenna,
alo yinna sula daxina,
Yuda mangane nun a kuntigine nun
saraxaraline nun yamanan muxune birin
xili ma.

¹⁹ E i yengema nen, koni e mi i nama,
bayo n ni i foxo ra, n yi i kantan,”
Alatalaa falan nan na ra.

2

Isirayila yamana fe maxina

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Sa falani ito ti Yerusalen kaane xa,

i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,
a naxa: N bata n miri ε ma
ε yi kii naxan yi ε foningeyaan xanun-
tenyani.

N yi rafan ε ma alo maxalandi futuxina.
E yi bira n foxo ra tonbonni,
ε yi n foxo ra boxo xareni.

³ Isirayila kaane yi rasarijanxi Alatala xa.
E yi findixi a se bogi singen nan na,
naxan yo na yi e don,
na feen yi saran e ra,
gbalon yi godo na kanna ma.’ ”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴ E tuli mati Alatalaa falan na,
Yaxuba yixetene,
ε tan. Isirayila yamaan denbayane birin!

⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E benbane tinxintareyaan mundun toxi n
yi,

naxan a ligaxi
e yi makuya n na?
E biraxi suxure fufafune foxo ra,
e yeteen yi findi fufafune ra.

⁶ E mi a fala, e naxa,
‘Alatala minen?’

A bata nxu ramini Misiran yi,
a fa nxu ra tonbonni,
boxo xaren folon gbo denaxan yi,
naxan luma tuletareyaan nun dimi gbeeni,
muxu yo mi danguma denaxan yi,
muxu yo mi doxi denaxan yi.’

⁷ N bata fa ε ra yamana fajini
alogo ε xa wudi bogi fajine don.
Koni, ε bata fa,

ε fa n ma yamanan naxosi
ε yi n keen findi se xosixin na.

⁸ Saraxaraline mi a fala,
e naxa, ‘Alatala minen?’
Sariya kanne fan mi n kolon,
kuntigine murutaxi n xili ma,
nabine yi lu Baali a fe fale,
e biraxi suxure fufafune foxo ra.

⁹ Nanara, n mon ε makitima nen,
n yi ε mamandenne makiti.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ A mon yi a fala, a naxa,
“E siga foxo ige tagi boxon Sipiri yi,
ε sa a mato!

E xerane rasiga Kedari bomsonna yamanani,
e xa sa na rakoxosi ki faji,
ε a mato xa na fe sifan ligama na!

¹¹ Yamana nde a alane masaraxi ba?
Hali e to mi findixi ala kendene ra.

Koni, n ma yamaan tan bata a binyen
masara
suxure fufafune ra.

¹² Kore xonna xa sunu
lan na ma,
a xa kutun, a yi xara.”

* **1:11: Amandi wudin** xinla bunna neen fa fala “I yengi doxo a xon.”

Alatalaa falan nan na ra.

13 A mən yi a fala, a naxa,
“N ma yamaan bata yulubi firin tongo.

E bata e mē n na,
n tan naxan findixi siimaya ige tigin na,
e yi sa e gbee ige ramaradene rafala,
naxanye yibəxi, e minima.

14 Isirayila kaane bata findi konyine ra iki
ba?

Hanma e barixi konyiyaan nin ba?
Nanfera e findixi se tongo daxine ra?

15 Yatane kelima e xili ma,
e wurundunma e xili ma,
e yi e bəxən naxəri,
muxu mi fa e taa ganxine yi sənən.

16 Hali Nofi kaane nun Tapanese kaane nən
sətəma e xun na.

17 Na birin mi ligaxi e ra naxi ba,
bayo e bata e mē Alatala ra, e Ala,
a yi e tima kira fajin xən ma waxatin naxan
yete yi?

18 E fa sigan nanfera Misiran yi iki?
E sigama Nila baa igen nan mindeyi?

E sigan nanfera Asiriya yi?
E sigama Efirati baa igen nan mindeyi ba?

19 E saren xa fi e fe jaxin na,
e yanfantenyaaan yi xete e ma.
E a mato!

E yi a kolon a fe jaxin na ra,
naxan xələ e ra.

E bata e mē Alatala ra, e Ala,
gaxu yo mi lu e yi n tan ye e ra.”
Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan
nan na ra.

20 A mən yi a fala, a naxa,

“To mi na ra,
e murutəxi n xili ma,
e yi en tagin kala,
e yi a fala, e naxa,
‘Nxu bata mini konyiyani!’

E yi suxurene batu geya matexine birin fari,
e nun wudi gbeene birin bun!

Na luxi nən
alo yalunyana Ala ye e ra yi.*

21 N bata yi e rasabati
alo manpa bili fajin naxan kende.

Nanfera e masaraxi,
e findi manpa bili kalaxin na?

22 Hali e e maxa libin na,
e yi e maxa safun wuyaxi ra,
e hakene luma nən n yetagi.”

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23 A mən yi a fala, a naxa,

“Nanfera e a falama, e naxa,
‘N mi xəsixi, n mi Baali batuxi?’

E funfunne mato lanbanni,
e xa a kolon e naxan nabaxi,
alo jəgəmə naxan a masiga tima na xun
xən.

24 E luxi nən alo burunna sofali gilen
naxan darixi tonbonna ra naxan sigama
alogo e nun a xemene xa sa kafu.

Nde nə e raxete?
Naxanye birin a fenma,
ne nama e yete yixadan,
bayo e a toma nən a waxatini.

25 E a liga e yeren ma,
alogo e nama xadan,
e san yigenla yi lu,
min xənla yi e suxu!
Koni e yi a fala,
e naxa, ‘A mi lanje!
Bayo ala xəne rafan nxu ma,
nxu waxi bira feni e fəxə ra.’

26 Isirayila yamaan yagixi,
alo mujaden na suxu a yagi,
e nun e mangane nun e kuntigine
nun e saraxaraline nun e nabine,
27 e tan naxanye a falama wudin ma,

e naxa, ‘Nxu fafe nan i ra!’
E a fala gemen xa, e naxa,
‘I tan nan nxu barixi!’
E bata e xun xanbi so n yi,
e mi e yetagin tixi n xa,
koni, e nēma tərōni,
e naxa, ‘Keli, i nxu mali!’

28 Nayi, e alane minen,
e naxanye rafalaxi e yete xa?
E xa keli,
xa e nə e rakise e tərō waxatini!
Yuda kaane, e gbee alane wuya
alo e taane.

29 Nanfera e e mawugama n fari?
E birin bata murutə n xili ma,”

Alatalaa falan nan na ra.
30 A mən yi a fala, a naxa,
“N bata e diine ratərən fuuni,
e mi tinxi xure,
e yetena silanfanna bata nabine faxa,†
alo yatan naxan halagin tima.

31 E tan, iki muxune,
e Alatalaa falan yatē!
N findi nən tonbonna ra Isirayila xa ba
hanma dimi yamanana?
Nanfera n ma yamana a falama,
e naxa, ‘Nxu bata xoroya,
nxu mi waxi xete feni i ma?’

32 Sungutunna jinanje e tunla sone ma ba?
Jaxalandin jinanje a futu dugi tagi xidin ma
ba?

* 2:20: Suxure batun luxi alo *yalunyana* bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a jaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba Ala ra, e bata a yanfa nayi alo jaxanla na a xemen yanfa yalunyaan xən.

† 2:30: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

Anu, n ma yamaan bata jinan n xon
xabu waxati xunkuye.

³³ E fatan sigε ε yangane fendeni![‡]
Hali jaxanla naxan jaxu e birin xa,
ε mon nεε na xaranje nen yanfantenyaa
ma.

³⁴ Sontare yiigelitone niin wunla bata sa ε
dugi lenbene ma,

ε naxanye faxaxi
alo ε e lixi ε banxin deen kale.
Koni hali na birin,

³⁵ ε naxa,

‘Sontaren nan nxu tan na!

A xa ba xoloxi nxu ma.’

Bayo, ε bata a fala
a ε mi yulubi ligaxi,
n na ε kitima nen.

³⁶ Nanfera ε kiraan masarama xulen?

ε yagima nen Misiran kaane yeε ra,
alo ε yagixi Asiriya kaane yeε ra kii naxan yi.

³⁷ E minima nen menna fan yi,

ε yiine saxi ε xun ma yagini
bayo naxanye ε malima,
Alatala a mema nen ne ra,
ε mi non sotoma e xon.”

3

*Isirayilaa suxure batu feen luxi nen alo
yalunyana*

¹ Ala yi a fala, a naxa,

“Xa muxuna nde a me a jaxanla ra,
na jaxanla yi sa dɔxɔ xe me gβete xon,
na xemen mon na jaxanla fenje ba?
Na mi finde fe xosixin na yamanani ba?
E tan bata suxure wuyaxi batu,
naxanye luxi n yeε ra yi
alo ε yangane,
ε tan mon nεε xete n tan ma ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

² A mon yi a fala, a naxa,

“E yeεn ti geyane ra,
yiren mundun na
ε mi ala gβetene batuxi denaxan yi?
E yi dɔxi nen kira xunne ma
alo jaxanla naxan a yangane legedenma,
alo sigatine tonbonni.

ε bata yamanan naxosi
ε fe jaxine nun ε yalunya suxurene xon.

³ Nayi, n mi tinxi tulen yi fa,
jemen tulen mi faxi.

Koni, ε yetagin luxi alo yalundena,
ε tondima ε tiye ε yagi feen na.

⁴ Iki, ε n xili,

ε naxa, ‘N fafe!

I tan nan yi nxu xoyin na
nxu dii jɔre waxatini!

⁵ I luma xoloxi nxu ma
han waxatin mundun yi?

I luye xoloxi ba han habadan?’

ε yi na nan falama,

koni, ε mon yi fe jaxin sifan birin ligama.”

*Isirayilaa tinxintareyaan nun Yudaa
yanfantenyana*

⁶ Alatala yi a fala n xa Manga Yosiyaa
waxatini, a naxa, “I bata a to Isirayila kaane
naxan ligaxi? E bata siga geyane birin fari
e nun wudi gbeene birin bun, e sa kidene
batu menne yi alo yalunden naxan yanga
wuyaxin suxi.

⁷ N yi laxi a ra nun, e yelin xanbini feni ito
birin lige, e xun xetema nen n ma. Koni, e mi
e xun xetexi. Na ma, Isirayila magilen Yuda
yanfantenna fan yi na to.

⁸ Hali n to n mεxi Isirayila ra a yalunyane
fe ra, n yi e rame futu kala kedın so e yii,
koni Yuda yanfantenna mi gaxuxi. Yuda
kaane fan siga nen e sa suxurene batu alo
yalunyana.

⁹ E yalunya kunfa gbeeni, Isirayila kaane
bata yamanan naxosi, e yi yalunyaan liga e
to e suxure geme daxine nun e suxure wudi
daxine batu.

¹⁰ Koni hali na birin, Yuda kaane mi e xun
xetexi n ma e bɔjen birin na, e yi wulen nan
falama,” Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Alatala mon yi a fala n xa, a naxa, “Isir-
ayilaa tinxintareyani, a tinxin dangu Yudaa
yanfantenna xa.

¹² Siga, i sa falani itoe ti sogeteden
kamenna ma, i naxa,
‘Alatalaa falan ni ito ra.
Isirayila tinxintarena,
ε xun xete!

N mi fa jaxuma ε ra sɔnɔn,
bayo n tinxin,
n mi luma xoloxi habadan.
Alatalaa falan nan na ra.

¹³ E ti ε hakene ra tun,

bayo ε murutexi Alatala nan xili ma, ε Ala.
ε yi ala xɔjene batu wudi gbeene birin bun,
ε mi ε tuli mati n na.’”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Dii mu-
rutexine, e xete n ma, bayo n tan nan ε kanna
ra. N muxu keden sugandima nen taana
nde yi, n yi muxu firin sugandi denbayana
nde yi, n siga ε ra Siyon taani.

¹⁵ N yi yeεratine so ε yii naxanye bɔjen
luxi alo n bɔjena, e yi lu ε xun na xaxili-
mayaan nun fe kolonni.”

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “E
na wuya ayi waxatin naxan yi yamanani,
Alatalaa Layiri Kankirana* fe mi fa falama
na waxatini, muxone mi fa e mirima na ma
sɔnɔn. A fe mi fa falama, a fe mi fa kolonma
nayi, gβete ye mi rafalama.

[‡] 2:33: Naxanla a xemen yanfama a **yangane** xon kii naxan yi, Isirayila kaane fan bata Ala yanfa e suxurene xon na kiini. * 3:16: **3.16 Layiri Kankirana** fe mon sebexi Xɔryaan 25.10-22 kui.

17 Na waxatini, a falama nen Yerusalen taan ma, a Alatalaa manga gbɛdɛna. Siyane birin fama nen a ma Alatala xinli Yerusalen yi. Nayi, e mi fa birama e bɔɔɛ yi fe jaxine fɔxɔ ra sɔnɔn e tengbesenyani.”

18 “Na lɔxɔne yi, Yuda muxune nun Isirayila yamaan sigan tima nen e bode xɔn. E birin mɔn yi fa sa keli sogeteden kɔmɛnna yamanani, e fa yamanani n dɛnaxan so e benbane yii e kɛɛn na.”

Yamaan xɛtɛ fena

19 Ala mɔn yi a fala, a naxa, “N mirixi a ma a n xa e yatɛ n ma diine ra, n yi bɔxɔ fajin fi e ma, dɛnaxan fan dangu siyane birin kɛɛn na.

N yi laxi a ra
a e n xilima nen fafe,
e mi fa e xun xanbi soma n yi.

20 Anu, e bata n yanfa,
e tan Isirayila yamana
alo jaxalan yalunxina a xɛmɛn yanfama kii
naxan yi!”

Alatalaa falan nan na ra.

21 Ala mɔn yi a fala, a naxa,
“Xuina nde minima geyane fari,
Isirayila kaane mayandi xuine.
E wugama bayo e bata kiraan bejin,
e bata jinan Alatala xɔn, e Ala.

22 Muxu murutɛxine,
e xun xɛtɛ,
n na e furene dandanma nen.”

Muxune yi a yabi, e naxa,
“Nxu tan ni i ra, nxu bata fa i ma,
bayo i tan nan Alatala ra, nxɔ Ala.

23 Nɔndin na a ra,
xuɪn naxanye minima geyane ma kidene
yi,

wulen nan ne ra.
Nɔndin na a ra,
Isirayila marakisin sɔtɔma Alatala nan yii,
nxɔ Ala.

24 Yagin bata nxu benbane wanla kala
xabu nxu dii jɔɔɛ waxatini,
e nun e xuruse xunxurine nun e jingene
nun e dii xɛmɛne nun e dii tɛmɛne.

25 Nxɔ yagin nan findixi nxu sa seen na,
nxɔ marafɛyaan yi findi nxɔ bitinganna ra,
bayo nxu bata yulubin sɔtɔ Alatala ra, nxɔ
Ala,

nxu nun nxu benbane,
keli nxu dii jɔɔɛ waxatin ma han to,
nxu mi nxu tuli mati Alatala xuɪn na, nxɔ
Alaa.”

4

1 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Isirayila kaane,
xa e xun xɛtɛ n ma,
xa e xɛtɛ n ma,

xa e e suxurene ba n yɛtagi,
xa e ba sigɛ na xun xɔn,
2 xa e kɔlɔ n tan habadan Alatala yi,
jɔndin nun kiti kɛnden nun tinxinni,
nayi, siyane duban sɔtɔma nen n tan Ala ra,
e yi e kanba n yi.”

3 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi Yuda
bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen kaane xa,
a naxa,

“E xɛ nɛnɛne sɛgɛ,
e nama sansiin si janle tagi.

4 E kafiri bɔɔɛne xa sarijan
alo dɛnkeleyataren na tubi Alatala ma,
a banxulan,
e tan Yuda bɔnsɔnna muxune nun Yerusalen
kaane,

e tubi
alogo n ma xɔlɔn nama godo e ma
e kɛwali jaxine fe ra
alo tɛɛn naxan halagin tima
naxan mi nɔɛ ratuyɛ.”

Yaxune fama

5 “E falani ito rali Yuda yamanani,
e yi a rawanga Yerusalen taani,
e naxa, ‘E xɔtaan fe yamanan birin yi!’
E a fala e xuɪni texin na,
e naxa, ‘E malan, en na en gi,
sa so taa makantanxine yi!’

6 E yɛngen taxamasenni te Siyon kaane xa!
E gi, e nama e ti de!
Bayo n gbalon nun halagi gbeen nafama
nen

sa keli sogeteden kɔmɛnna ma.”

7 Yatan bata mini a yinla ra!
Muxun naxan yamanane halagima,
na bata kiraan suxu.
A bata mini a konni,
a xa fa e yamanan kala,
a e taane raxɔri,
muxu yo mi fa lu e yi.
8 Nanara, e kasa benbeli dugine so sununi,
e wuga, e gbelegbele,
bayo en mi tangama Alatalaa xɔlɔ gbeen ma.

9 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Na lɔxɔni,
mangan nun kuntigine tunnaxɔlɔma e ma
nen,
saraxaraline yi yigitɛgɛ.
Nabine yi kabɛ.”

10 Nayi, n yi a fala, n naxa,
“Ee! Marigina, Alatala!
I bata yamani ito nun Yerusalen kaane
mayenden,
i to a fala, i naxa,
‘E bɔɔɛ xunbenla sɔtɔma nen!’
Anu, silanfanna yitɔnxi
nxu kɔɛ raxaba xinla ma.”

11 Na waxatini, Ala a falama nen yamani
ito nun Yerusalen kaane xa, a naxa,
“Foye wolonna fama n ma yamaan ma

keli geyane ma tonbonni,
a mi fama se fintandeni,
a mi se yebama.

¹² Foye gbeen nan a ra
naxan sa kelixi menni n ma yamarin bun.
Iki, n tan nan kitin sama n ma yamaan xili
ma.”

¹³ Yamaan naxa, “A mato!
Yaxune nan itoe ra,
e tema alo kundana!
E yengε so wontorone fama
alo wuluwunla.
E soone xulun singbinna xa.
Gbalona en xa,
bayo en naxorimatəon ni i ra!”

¹⁴ Ala naxa, “Yerusalen kaane,
ε fe naxin ba ε bəjəni,
alogo ε xa kisi!

ε miriya naxine ramarama ε yi
han waxatin mundun?

¹⁵ Bayo, falana nde fama
sa keli fə Dan yamanani,
a halagin nan ma fe ralima
sa keli Efirami geyane fari.

¹⁶ ε siyane rakolon ito ma,
ε a fala Yerusalen kaane xa, ε naxa,
Sofa ganla fama sa keli yire makuyeni,
e xa fa fu taane ma.

E yengε so sənəoni tema Yuda taane xili ma.

¹⁷ E Yerusalen taan nabilinma nən yengeni
alo xε kantanne,
bayo a bata murutε n xili ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ ε sigati kiin nun ε kewanle saren nan na
ra.

ε fe xələn ni ito ra,
a xələ mume!
A soma nən fə ε bəjəni.

*Yeremi a kuisanna lan gbalo famatəon
ma*

¹⁹ N kuisanxi! N kuisanxi!
N kutunma tərəyaan ma.
Kəntəfinla bata n bəjəni li.

N bəjən dinma,
n mi nəε n dunde!
Bayo n bata xətaan fe xuiin mε,
e nun yengε so sənəo xuine.

²⁰ Fitina fena nde nεma raliyε,
gbete sa fama,
bayo halagin bata so yamanan birin yi.
N ma bubune birin bata kala,
e nun n ma banxine birin sanja ma ke-
denni.

²¹ N yengən taxamasenna toma singanxi
han waxatin mundun yi?
N xəta xuiin mεma
han waxatin mundun yi?

²² Ala naxa,
“Xaxilitarene nan n ma yamaan na,
e mi n kolon.

Dii kəmone nan e ra,
xaxili yo mi e ma.
E fatan fe naxin nan tun lige,
e mi a kolon fe fajin nabama kii naxan yi.”

²³ “N to n yeen ti bəxə xonna ra,
a yitontareyaan nun a yigenla yi lu.
N to n yeen ti kore xonna ra,
kənenna yi nan a yi.

²⁴ N to n yeen ti geyane ra,
e yi xuruxurun
yire matexine birin yi yimaxa.

²⁵ N to n yeen ti e ra,
muxu yo mi fa lu na,
xəline birin yi e gi.

²⁶ N to n yeen ti yamana sabatixin na,
a yi findi tonbonna ra,
a taane birin kalaxin yi lu
n tan Alatala fitinaxin yee ra
n ma xələna fe ra.”

²⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yamanan birin kalama nən,
koni n mi ε raxərima.

²⁸ Na ma, bəxə xonna sunuma nən,
kore xonna fan yi yifəro,
bayo n na a fala nən,
n mi fa nimisama.
N bata a feen nagidi,
n mi fa xetema a fəxə ra.”

Yerusalen luma nən halagin bun

²⁹ Taan muxune birin e gima nən
soo ragine nun xalimakuli wonle fa xuiin
bun,

muxuna ndee yi sa e luxun nansanne yi,
ndee yi so gεmε gbeene longonna ra,
taan nabejinxin yi lu a yetε ma.

Muxu yo mi fa luma a yi.
³⁰ ε tan naxan ma taa kalaxi,
ε fa nanse ligama?
ε fa dugi mamiloxine ragode ε ma ba,
ε yi xεma maxidi seene so,
ε ε yetagine yitən?

Siyaan naxanye yi ε rakunfama
alo ε yangane,
ε mi fa rafan ne ma!
E waxi ε faxa feni.

³¹ Bayo, n gbelegbele xuina nde mεma
alo naxanla nεma dii barini,
e nun kutun xuina
alo naxanla nεma a dii singen bare.
Siyon kaane nan xui ne ra,
e kutunma,
e yiine yibandunma,
e yi a fala, e naxa,
“Gbalona nxu xa!
Muxu faxane nxu niin bamatəon ni i ra.”

5

Mayifuna Yerusalen yi

¹ “Siga Yerusalen kirane xən,
i a rakorəsi ki fajni,

i a feene feɛfeɛɛ.

I a yirene birin yito.

Xa i muxu keden peen to
naxan tinxinna nun ɲɔndin fɔxɔ ra,
n dijama nen Yerusalɛn kaane ma na yi.

² Hali e na a fala, e naxa,
'N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi!
e kɔlɔma wulen nan fari.'

³ Alatala, i mi lannaya muxun xan fenma
ba?

I bata e ɲaxankata,
koni e mi fe kolonxi ayi,
i wa nen e raxɔri feni,
koni e mi xurun sɔtɔxi na yi.

E ye xɔdɔxɔ alo fanyena,
e tondi e xun xɛɛɛ i ma.

⁴ N yi n miri, n naxa,
"Yiigelitɔne nan ne ra,
e feene ligama xaxilitareyaan nin,
bayo e mi Alatalaa kiraan
nun e Alaa kiti saxine kolon.

⁵ N sigama nen yeɛratine fɛma,
n sa falan ti ne xa.

E tan Alatalaa kiraan kolon,
e nun Alaa kiti saxine."

Koni, a li,
e tan fan birin bata murutɛ Ala ma,
e tondi xurɛ a bun.

⁶ Nanara, yatan minima fɔtɔnni,
a fu e ma.

Kankon kelima burunna ra,
a yi e yibɔ.

ɲarin dɔxɔma e yeɛ ra e taane dɛxɔn,
alogo naxan yo na mini,
a yi na yibɔ a dungi dungin na.

Bayo, muxuni itoe Ala matandin bata gbo
ayi,

e yanfantenyaan bata radangu ayi.

⁷ Ala yi a fala, a naxa,
"N dijama ɛ ma di nayi?"

ɛ diine bata e mɛ n na,
e yi e kɔlɔ alane yi

naxanye mi ala yo ra.
N tan nan yi e balon soma e yii,
koni e yi yalunyaan naba,
e birin yi e gi

siɲa yalundene banxine yi.

⁸ E luxi nen alo soo xɛmɛ kɛndɛna,
a nɛma wugɛ a gileɛn fɔxɔ ra,
birin a lanfana ɲaxanla fɔxɔ ra.

⁹ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?
N mi n gbeen ɲɔxɛ na yama sifan na ba?"

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ "ɛ te e nakɔ sansanne ra,
ɛ yi e rabira,

koni ɛ nama e raxɔri!
ɛ wudi yiine ba e binle ma,
bayo Alatala gbee mi fa e ra.

¹¹ Bayo, Yuda yamaan nun Isirayila yamaan
bata n yanfa mumɛ!"

Alatalaa falan nan na ra.

¹² E bata e mɛ Alatala ra,
e yi a fala, e naxa,

"A mi na!

Tɔrɔn mi fa fama en ma sɔnɔn,

En mi fa yɛngɛn toma,
en mi kamɛma.

¹³ Foyen nan tun nabine ra,
Ala mi falan tima e xɔn.

Nayi, e naxan falama,
na xa e tan nan sɔtɔ."

¹⁴ Nanara, Alatala,
Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa, "Bayo ɛ bata na falan ti,
n bata n ma falan sa i tan Yeremi dɛ,
falan naxan luxi alo tɛɛna,
yamani ito findima yegen nan na,
na tɛɛn naxan ganma."

¹⁵ Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, "ɛ tan Isirayila yamana,
n siyana nde rafama nen ɛ xili ma
sa keli yire makuyeni,

siya barakaxin nan a ra,
naxan na yi xabu waxati xunkuye,

ɛ mi naxan xui mɛma,

ɛ mi naxan ma falan yeɛ toma.

¹⁶ E xalimakunle faxan tima han!

E muxune birin findixi sofa wekilexine nan
na.

¹⁷ E fama ɛ se xabaxine nun ɛ donseene birin
naxɔrideni nen,

e nun ɛ dii xɛmɛne nun ɛ dii tɛmɛne,

e nun ɛ xuruse xunxurine nun a xungbene,
e nun ɛ manpa binle* nun ɛ xɔdɛ binle.

E yi ɛ taa makantanxine kala yɛngɛni
ɛ yigi saxi taan naxanye yi."

¹⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Koni
hali na waxatini, n mi ɛ raxɔrima fefe.

¹⁹ Nayi, muxune na maxɔdinna ti, e naxa,
'Nanfera, Alatala, en ma Ala ito birin ligama
en na?' I tan Yeremi yi e yabi, i naxa, 'Bayo
ɛ bata ɛ mɛ a ra. ɛ yi ala xɔɲɛne batu ɛ
yamanani. Nayi, ɛ sa walima nen xɔɲɛne xa
yamana gbɛtɛni dɛnaxan mi findixi ɛ konna
ra.'"

Yamana murutɛna fe

²⁰ "ɛ ito fala Yaxuba bɔnsɔnnna muxune xa,
ɛ a fala Yuda yamanani, ɛ naxa,

²¹ ɛ tuli mati ito ra,

ɛ tan yama xaxilitaren miritarena!

ɛ yeɛne na,

koni ɛ mi sese toma!

ɛ tunle na,

koni ɛ mi sese mɛma!

²² Alatalaa falan ni ito ra.

* 5:17: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitɔnma alo manpana e gbee kiini.

E mi gaxuma n yee ra ba?
 E mi xuruxurunje gaxuni n yetagi ba?
 N tan nan baan jemensinna findixi foxo igen
 danna ra,
 a mi noe naxan yigide habadan.
 A walanne tema,
 koni e mi a noe,
 e xuxu xuiin minima,
 koni e mi danguma a ra.
²³ Koni yamani ito muxune tengbesen,
 e murutexi e bojeni,
 e xun xanbi so, e siga.
²⁴ E mi e mirima, e naxa,
 'En xa gaxu Alatala yee ra,
 en ma Ala,
 naxan tulen nafama a waxatini,
 tule singen nun tule donxena,
 naxan se xaba waxatine ragidixi en xa.'
²⁵ E hakene nan ne baxi e kiini.
 E yulubine yi e munanfanna kala.

²⁶ Bayo muxu jaxine n ma yamaan ye,
 alo xoli suxun naxanye xoline mamelenma,
 e lutine ratima muxune yee ra.
²⁷ E banxine rafexi muxune se kansunxine
 ra
 alo xoli suxun xoli sa seen nafema kii naxan
 yi.
 E findixi senbemane nun nafulu kanne ra
 na kii nin.
²⁸ E fatin bata fanje ayi,
 e tuyanxi.
 Dan yo mi e fe jaxine ma.
 E mi kiridine xun mafalama kitini.
 E nafunla sotoma tun!
 E mi toro muxune xun mayenge kitine
 bolonma.
²⁹ N mi lan
 n xa e saran na fe sifane ra ba?
 N mi n gbeen joxe na yama sifan na ba?"
 Alatalaa falan nan na ra.

³⁰ "Fe jaxin bata so yamanani
 naxan magaxu mume!
³¹ Nabine wule nabiyi falane nan tima.
 Saraxaraline noyaan ligama e yete senben
 nan xon.
 Anu, a rafan n ma yamaan ma na kiini.
 Koni a rajanna na a li,
 e nanse ligama nayi?"

6

Gbalon Yerusalen xili ma

¹ Bunyamin bansonna muxune, e gi!
 E keli Yerusalen yi!
 E xotaan fe Tekowa taani!
 E yengen taxamasenni te Beti-Hakeremi
 taani!
 Bayo, gballo gbeen fama
 sa keli sogeteden komenna ma,

halagi magaxuxin na a ra.
² Siyon taan naxan tofan,
 a rayabu,
 n na raxarima nen!
³ Sofa ganla fama a ma nen
 alo xuruse rabane nun e xuruseene,
 e yi e bubune ti a rabilinni,
 e birin yi lu e konna kantanye.
⁴ E yi a fala, e naxa,
 "E keli, e a yenge feni ton!
 E keli, en na a yenge yanyin nan na!
 Anu, sosen bata godo folo.
 Ninbanna bata a li,
 nininne bata siga folo iki.
⁵ Nanara, e keli,
 en na a yenge koeen na.
 En sa a banxi fajine kala."

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa, "E wudine sege,
 e gbingbinne rate
 Yerusalen taan makantan yinna xon.*
 Taani ito lan a kewanle yi saran a ra,
 bayo muxu jaxankatanxine bata gbo ayi
 taani.
⁷ Fe jaxine minima taani ito yi
 alo igen minima xojinna ra kii naxan yi.
 Fala yo mi mema a yi
 fo gballo feene nun halagi feene.
 N na a toron nun a furene nan tun toma n
 yetagi.
⁸ Yerusalen kaane,
 e a liga e yeren ma,
 alogo n nama n masiga e ra,
 n yi e konna findi boxo rabeyinxin na,
 muxe mi noe doxe denaxan yi."

Yamaan naxan mi a tuli matiye

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa,
 "E Isirayila yamaan muxu donxene tongo
 ma nen
 alo manpa bogi tonsonne na makentun.
 E mon xa dangu ndee suxe
 alo se bogi malanne na xete nakoon yirena
 nde ma."

¹⁰ N falan tima nde xa?
 N na ndee rakolonma
 alogo e xa e tuli mati n na?
 Denkeyatatare tunle nan e ma,
 e mi noe falan me.
 Alatalaa falan luxi nen e xa
 alo konbina,
 e mi e rafan fe yo toma a yi.
¹¹ Koni n tan bojen bata rafe Alatalaa xolon
 na,
 n mi fa noe a ramare.

Ala naxa,
 "N ma xolon xuya diine ma kiraan xon,

* 6:6: Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi **gbingbinni** itoe nan xon, e taan yenge.

e nun foningen naxanye malanxi na yi.
 Xεmεne nun ɲaxanle birin suxuma nεn e
 bode xɔn,
 e nun fonne nun muxu kɔbɔkɔbɔxine.
 12 E banxine yi findi muxu gbεtεye gbeene
 ra,
 e nun e xεεne nun e ɲaxanle,
 n na keli yamanan muxune xili ma waxatin
 naxan yi."

Alatalaa falan nan na ra.
 13 "Bayo keli muxudin ma
 han muxu gbeene,
 e birin kunfahi e tɔnɔn nan xɔn.
 Keli nabiin ma han saraxaralina,
 e birin wulen falama.
 14 E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbe
 ra.

E luma a fale nεn, e naxa,
 'Bɔɲε xunbenla! Bɔɲε xunbenla!'
 Koni, bɔɲε xunbeli mi na.
 15 E yi lanma nεn e yagi e xɔsi feene ra,
 koni, e mi yagima hali!
 E mi yagin yetεen kolon!
 Nanara, naxanye faxama,
 e nun ne nan faxama.
 N na e kεwanle saranma e ra nεn,
 e yi bira bɔxɔni."
 Alatalaa falan nan na ra.

16 Alatala ito nan falaxi,
 a naxa, "E ti kirane xɔn,
 ε yi e mato.
 E maxɔdinna ti lan singe ra kirane fe ma,
 ε naxa, 'Kira fajin mineɲ?'
 E yi siga na xɔn.
 E matabuden sɔtɔma nεn na yi ε niin xa.
 Koni ε yi a fala, ε naxa,
 'Nxu mi sigama na kiraan xɔn.'

17 N bata ε xun makantan muxune ti,
 n naxa, 'E tuli mati xɔtaan xuiin na de!'
 Koni, ε yi n yabi, ε naxa,
 'Nxu mi nxu tuli matima!'

18 Nanara, ε tan siyaan bonne,
 ε tuli mati!
 E birin xa a kolon
 feen naxan danguma e konni.

19 Dunuɲa muxune, ε tuli mati!
 N tan nan gbalon nafama yamani ito xili
 ma,
 naxan findixi e miriyane saranna ra.
 Bayo e mi e tuli matixi n ma falane ra,
 e yi e mε n ma sariyan fan na.
 20 N hayun mundun wusulanna ma
 naxan kelixi Saba yamanani?
 Hanma se xiri ɲaxumen naxan kelixi yire
 makuyeni?

E saraxa gan daxine mi n kεnεnxi,
 ε saraxane mi rafan n ma."

21 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "N gεmεne sama nεn yamani ito yeε ra,
 e sanne radinma naxanye ra,
 fafane nun e diine,

e nun e dɔxɔ bodone nun e xɔyine,
 e birin yi bira halagini."

Yaxune fama

22 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 "Ganla fama nεn keli sogeteden kɔmεnna
 binni.

Yama sεnbεmaan fama nεn
 sa keli fɔ bɔxɔn danna ra.
 23 Xalimakunle nun tanbane e yii,
 e yeε xɔdɔxɔ, e mi kininkinin.
 E xuiin gbo alo fɔxɔ igen xuina,
 e nema fama e soone fari.
 E yeɓaxin fama safa yeεn ma
 yεnge so xinla ma,
 e fama ε tan Siyon kaane nan xili ma."

24 Yamaan naxa,
 "Nxu bata na feen xibarun mε,
 nxu sεnbεn yi ɲan.
 Kuisanna bata nxu suxu,
 a xɔlen luxi
 alo ɲaxanla dii barimatɔna.
 25 E nama mini taani siga burunna ra.
 E nama siga kirane xɔn,
 bayo yaxun nun a silanfanna kira yi.
 Gaxun yiren birin yi.
 26 N ma yamana, ε kasa bεnbɛli dugin so
 sununi,

ε ε sa xubeni, ε gbelegbele
 alo muxuna dii xεmε kedenna na faxa,
 bayo naxan muxune birin halagima,
 na fa en natεrεnama nεn.

27 N bata i tan Yeremi dɔxɔ
 alogo i xa n ma yamaan kεɲaan fεsεfεse,
 alo xabun naxan wuren matoma,
 alogo i xa e sigati kiin nakɔɔsi,
 i yi a mato.

28 E birin findixi muxu murutεxi tengbe-
 senxine nan na,
 nafigin naxanye xɔdɔxɔ
 alo wuren nun sulana.

Kala tiine nan e birin na.
 29 Xabun tεεn nafema nεn
 alogo tεεn xa yɔxɔn ba wureni,
 koni a katama wuren nasεnsɛndeni fuun
 nin,

bayo wuren gbiin mi tinma bε a yi.

30 E luxi nεn
 alo wure gbetin naxan lan a woli ayi,
 bayo Alatala bata a mε e ra."

7

Dina fufafuna fe

1 Alatala falani ito nan ti Yeremi xa, a
 naxa,

2 "Sa ti Alatalaa banxin so dεεn na, i yi
 falani ito rali mεnni, i naxa, 'E tuli mati
 Alatalaa falan na! E tan, Yuda kaan nax-
 anye soma deni itoe ra, ε yi Alatala batu.'

3 Alatala Sεnbεn Birin Kanna, Isirayilaa
 Alaa ito nan falaxi, a naxa, 'E sigati kiin nun

ε kewanle masara. Nayi, n tinma nen ε lu dɔxi yireni ito yi.

⁴ Ε nama ε yigi sa wule falane yi, bayo ε a falama, ε naxa, “Alatala Batu Banxin ni ito ra! Alatala Batu Banxina! Alatala Batu Banxina!”

⁵ Xa ε sigati kii nun ε kewanle masara, xa ε bode suxu kiti kendeni,

⁶ xa ε mi xɔɛn ɲaxankata, e nun kiridin nun kaɲa gilena, xa ε mi sɔntarene faxa be, xa ε mi bira ala gbete ne fɔxɔ ra, ε yi ε yete tɔɔ,

⁷ nayi, n tinɲe nen, ε lu dɔxi be yi, n yamanan naxan soxi ε benbane yii habadan han habadan.”

⁸ “Koni, ε yigi saxi wule falane nin naxanye tɔn mi na.

⁹ Ε muɲan tima, ε faxan tima, ε yalunyaan ligama. Ε kolɔn wulen fari, ε wusulanna ganma Baali suxuren xa, ε ala gbete ne batuma, ε mi naxanye kolon.

¹⁰ Na xanbi ra, ε mɔn yi fa ti n yetagi n batu banxin kui n xinla binyama denaxan yi. Ε yi a fala, ε naxa, ‘Nxu bata xunba.’ Ε bata xunba alogo ε xa lu xɔsi feene rabe ba?

¹¹ Nayi, n xinla binyama banxin naxan yi, ε na yatexi mafu tiine luxunden nan na ba? N tan yeena ε ra de!” Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Nayi, ε siga n ma yire fonni Silo taani n xinla yi binyama denaxan singe yi.* Ε sa a to n naxan ligaxi a ra, lan n ma yamana fe ɲaxin ma, Isirayila kaane.

¹³ Ε yi feni itoe birin ligama waxatin naxan yi, n tan, Alatala yi lu falan tiye ε xa ye yo ye. Koni, ε mi tinxi n xuiin name. N bata ε xili, ε mi tinxi n natinɲe. Nayi, n tan Alatalaa falan ni ito ra.

¹⁴ Ε yigi saxi n Batu Banxini ito naxan yi, n denaxan soxi ε nun ε benbane yii n xinla binyaden na, n na a suxuma nen alo n Silo taan suxi kii naxan yi.

¹⁵ N na ε kedima nen n yetagi, alo n na n mɛxi ε ngaxakedenne ra kii naxan yi, Efirami bɔnsɔnna muxune.”†

Ala mi Yeremi xuiin name

¹⁶ “I tan Yeremi nama n madiɲa e fe ra. I nama n mafan, i nama n maxandi. I nama n solona e xa, bayo n mi i xuiin namema.

¹⁷ I mi a toxi ba e naxan ligama Yuda taane nun Yerusalen kirane xɔn?

¹⁸ Diidine yegen fenma, fafane tɛen sama e ra, ɲaxanle taminna ramulanma alogo e xa burudine rafala Kore Xɔnna ɲaxalan Mangan kiden xa, e yi minse saraxane rabɔxɔn ala gbete ne xa, e yi n naxɔɔ.

* **7:12:** Filisitine bata yi **Silo** taan kala na waxatini. Ala Batu Bubun yi tixi menna nin. Na feen sebexi Yosuwe 18.1 kui e nun Samuyeli Singen 4.12-18 kui. † **7:15: Efirami** bɔnsɔnna nan yi gbo Isirayila bɔxɔn kɔmen fɔxɔn bɔnsɔnne tagi. Na bɔnsɔnne tunun nen yengene yi ɲɛe keme benun Yeremi xa kawandin ba flɔ. Ala e raxari nen lan e suxure batu feene

ma. ‡ **7:23:** Na feen sebexi Xɔɔɲaan 19.5 kui. § **7:29:** Na waxatini, muxune yi e koloma, e yi e **xunsɛxen** lu kuye ayi han e yi e falan nakamali. Na feen sebexi Yatene 6.5-9 kui.

¹⁹ E n tan nan tɔrɔma ba? E mi e yete xan tɔrɔma ba, e yi e yete rayagi?” Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N fitinaxina n ma xɔɔn nagodoma nen be ma, e nun a muxune nun a xuruseene, e nun a wudine nun a bogi seene. Taan ganma nen, a tɛen mi nɔɛ ratuye.”

Yamaan mi a tuli mati

²¹ Alatala Sɛnben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E saraxa gan daxine sa ε saraxan bonne fari, ε tan yi e subene don!

²² Bayo, n to ε benbane ramini Misiran yi, n mi yamarine soxi e yii lan saraxa gan daxine nun saraxan bonne xan ma na lɔxɔni!

²³ Koni, yamarin nan ito ra n naxan so e yii: Ε tuli mati n xuiin na, alogo n xa findi ε Ala ra, ε yi findi n ma yamaan na. N na ε yamari feen naxanye birin ma, ε sigan ti na kiraan xɔn, ε yi herin sɔto.‡

²⁴ Koni, e mi tin n xuiin name, e mi e tuli mati. E yi bira e bɔɲe yi fe ɲaxine fɔxɔ ra e tengbesenyani. E yi xɛte xanbin na, benun e xa siga yeen na.

²⁵ Xabu ε benbane mini lɔxɔni Misiran yi han to, n na n ma walikene rasigama ε ma, nabine, lɔxɔ yo lɔxɔ waxatin birin.

²⁶ Koni, ε mi tinxi n xuiin name, ε mi e tuli mati n na. E yi tengbesenɲe ayi, ε fe ɲaxin naba dangu ε benbane ra.”

²⁷ “I tan Yeremi na falani ito birin ti e xa, e mi e tuli matima i ra, e mi i yabe sese ma.

²⁸ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘E findixi yamaan nan na naxan mi Alatala xuiin namema, naxan tondixi xure ε Ala ma. Lannayaan bata lɔ ayi ε ma, na mi fa ε falane yi.’ ”

Faxa Ti Lanbanna fe

²⁹ Ala naxa,

“E xunsɛxe kuyen naxan ε rasariɲanma n xa, ε na maxaba, ε yi a woli ayi.§

Ε lu ε mawuge yire matexi yigenla fari, bayo Alatala bata a mɛ iki waxatin muxune

ra a yi e rabeɲin e tan naxanye a raxɔɔ.”

³⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Yuda kaane bata fe ɲaxin liga n yeε ra yi. E bata e suxure xɔsixine dɔxɔ banxini, n xinla binyama denaxan yi, e yi na sariɲanna kala.

³¹ E bata Tofeti kidi e diene ti Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e dii xemene nun e dii temene gan menni. N mi naxan yamarixi, n mi sa mirixi naxan ma.”

³² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, lɔxɔna nde fama, muxune mi fa mɛnna xili bama a ‘Tofeti’ hanma ‘Ben-Hinɔn lanbanna.’ Koni e fa na xili bama nɛn ‘Faxa Ti Lanbanna.’ Muxune yi maluxun Tofeti yi, han na yi rafe.

³³ Yamani ito binbine yi findi xɔline balon na e nun burunna subene. Muxu yo mi e kedɛ.

³⁴ N danna sama nɛn sɛwa sigine nun ɲaxan sigine nun ɲaxalandi ti sigine ra xɛmɛn nun a ɲaxanla xa Yuda yamanani e nun Yerusaleɛn taane yi, bayo yamanan kalama nɛn.”

8

Danxuto yamana

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na wax-atini, e Yuda mangane nun kuntigine xɔnne bama nɛn gaburun na, e nun a saraxaraline nun a nabine nun Yerusaleɛn kaane birin.

² E yi e sa soken na, e lu raxuyaxi ayi kike dɛgɛn nun sare ganla birin bun, naxanye yi rafan e ma, e yi naxanye batuma, e bira naxanye fɔxɔ ra, e yi xibarune sɔtɔma naxanye ra, e xinbi sin naxanye bun. E xɔnne mi fa malanma, e mi maluxunɲɛ, e birin findima nɛn lɔxɔn na bɔxɔn fari.

³ Sayaan xɔnla yama ɲaxini ito muxu dɔnxɛne suxuma nɛn, n na e raxuya ayi dɛnaxanye birin yi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

Alaa yamaan tondi fena

⁴ Yeremi, a fala yamaan xa, i naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Muxun birɛ ba, a mi keli? Muxuna a xun xanbi soɛ ba, a mi fa a xun xɛtɛ?’

⁵ Nanfera nayi, Yerusaleɛn yamani ito xun xanbi soxi, e lu e masigɛ n na waxatin birin? E tantanni han,

e tondixi e xun xɛtɛ n ma.

⁶ N tuli matixi e ra ki fajɲi koni e falan mi lanma. E sese mi nimisama e fe ɲaxine ra, e mi a falama, e naxa, “N nanfe ligaxi?”

E birin gixin sigama e xun xɔn alo soon naxan sigan yɛngɛni.

⁷ Hali yaya xɔnla naxan kore, na a xɛtɛ waxatine kolon. Hali ganban nun tuntunna nun saɲi xɔnla e xɛtɛ waxatine yatɛxi. Koni n ma yamaan mi Alatalaa kiti saxine kolon.”

Karamɔxɔ tantanxine

⁸ “Nayi, ɛ nɔɛ a fale di, ɛ naxa, ‘Nxu bata fe kolonna sɔtɔ, bayo Alatalaa sariyana nxu yii?’ Anu, karamɔxɔne wule sɛbenle tima

alogo na xa findi wulen nan na.

⁹ Fe kolonna itoe yagima nɛn, e yigitɛgɛ, e suxin na a ra bayo e bata e mɛ Alatalaa falan na. Fe kolonna sifan mundun fa e yii sɔnɔn?”

¹⁰ Ala naxa, “Nanara, n na e ɲaxanle soma nɛn gbɛtɛye yii, muxu gbɛtɛye yi e xɛene ba e yii. Bayo keli muxudin ma han muxu gbeene, e birin kunfaxi e yetɛ tɔnɔn nan xɔn, keli nabine ma han saraxaraline, e birin wulen falama.

¹¹ E mi n ma yamana furen dandanma e sɔbɛɛn na.

E luma a fale nɛn, e naxa, ‘Bɔɲɛ xunbenla! Bɔɲɛ xunbenla!’ Koni, bɔɲɛ xunbeli mi na.

¹² E yi lanma nɛn e yagi e xɔsi feene ra, koni, e mi yagima hali! E mi yagin yetɛɛn kolon! Nanara, naxanye faxama, e nun ne nan faxama. N na e kɛwanle saranma e ra nɛn, e yi bira bɔxɔni.”

Alatala naxa na kiini.
¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N wama nɛn n xa danna sa e ra, manpa bogi mi fa luma na, xɔdɛ bogi mi luma na, e wudine dɛene xarama ayi nɛn. N seen naxanye soxi e yii, na bama e yii nɛn.”

¹⁴ Yamaan naxa, “Nanfera en luma dɔxi? ɛ malan! En na en gi, siga taa makantanxine yi, en sa halagi mɛnni! Bayo Alatala, en ma Ala bata halagin nagidi en ma,

a ige xɔlene fi en ma, bayo en bata yulubin liga a ra.
¹⁵ En yengi yi bɔɲɛ xunbenla nan ma, koni en mi sese fajɲi sɔtɔma. En yi marakɛndɛyaan nan mamɛma, koni fe magaxuxin nan fama.

¹⁶ En bata yaxune soone xuiin mɛ Dan bɔxɔn mabinni, bɔxɔn birin bata yimaxa e soo kɛndene wuga xuiin ma!

E fama, e yamanan nun a seen birin naxɔri, e nun taan nun a muxune.”

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N saɲine rasigama nɛn ɛ xili ma naxanye seri mi na, e yi ɛ maxin.”

Nabina mawuga xuina

¹⁸ N yi wama n ma tɔrɔni suxu feni,

n bɔɔn sunuxi n kui.

¹⁹ N ma yamaan wuga xuiin nan ito ra sa keli yire makuyeni.

E naxa,

“Alatala mi fa Siyon taani ba?

A mangan mi fa na yi ba?”

Ala naxa,

“Nanfera e n naxɔlɔxi e suxurene ra, e nun xɔɔne batu se fufafune?”

²⁰ Se xaba waxatin bata ɲan, kuye wolon waxatin fan bata dangu, koni han to en mi rakisixi!

²¹ N ma yamana tɔɔna n tɔɔma, n sunuxi, n kuisanxi.

²² Seri mi fa Galadi yamanani ba?

Dandan ti mi fa na?

Nanfera nayi,

n ma yamana furen mi yalanma?

²³ Xa ige xunna nan yi n xunna ra nun xa n yeɛ yinle yi findixi tigin nan na nun, n yi Siyon faxa muxune wugama nen kɔɔ nun yanyin birin na.

9

Mayifuun yamanan yiren birin yi

¹ Xa n yi yigiyaden sɔɔ burunna ra nun,

n yi n mɛma nen n ma yamaan na,

n yi n masiga e ra!

Bayo e birin yalunde, yanfanten ganla nan e ra.

² Alatalaa falan nan na ra, a naxa, “E lenne yitɔnxi nen e xa wulen fala

alo xanla xalimakunle wolima kii naxan yi. E mi nɔɔn sɔɔn yamanani ɲɔndi falan xan xɔn,

koni e fe ɲaxin nan tun nabama.

E mi n kolon.

³ Birin xa a xɔyina fe liga a yeren ma.

Muxu yo nama a yigi sa a ngaxakedenne yi, bayo muxune ngaxakedenne birin findixi

yanfantenne nan na, muxune xɔyine birin yi findi nafigine ra.

⁴ E birin e bode mayendenma,

muxe mi ɲɔndin falama.

E bata e xaran wulen ma ki faɲi.

E yi e yeɛ yixadan hake ligadeni.

⁵ Yeremi, i dɔxi yanfantenne nan tagi.

E tondixi n kolonɔɔ e yanfantenyaan nin.”

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ Nanara, Alatala Senben Birin Kanna naxa,

“N na e rasariɲanma nen,

alo xabun wuren naxulunma kii naxan yi

n yi e keɲaan feseɛse,

bayo n fa n ma yamaan suxe di?

⁷ E lenne maxɔlon tima

alo faxa ti xalimakunla,

e yanfa falane nan tun tima.

E bɔɔne xunbeli falane tima e adamadi bode

dene xa, koni e luti ratixini tɔnma e bɔɔɲeni.

⁸ N mi lan n xa e saran na fe sifane ra ba?

N mi n gbeen ɲɔxe na yama sifan ma ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

Wuga waxatina fe

⁹ N wugama nen,

n gbelegbele sununi geyane fari.

N na n mawugama

xuruse rabade kalaxine nan ma fe ra,

bayo e bata gan,

muxu yo mi fa danguma e yi.

Xuruseene wuga xuiin mi fa minima na yi sɔnɔn.

Xɔline nun burunna subene birin bata e gi, e siga.

¹⁰ N Yerusalen taan luma nen

alo geme malanxine,

kankone kurudena,

n Yuda taane raxɔri,

muxu yo mi lu e yii.

¹¹ Xaxilimaan mundun feni itoe yeɛ toɛ?

Xa Alatala bata falan ti a xa,

a xa na yeɛba!

Nanfera yamanan bata kala,

a raxɔri alo burunna,

muxu yo mi danguma denaxan yi?

¹² Alatala naxa, “Na feene ligaxi nen bayo e bata e mɛ n ma sariyan na, n naxan so e yii, bayo e mi e tuli matixi n xuiin na, e sigan ti a ma.

¹³ E biraxi e bɔɔne yi feene fɔxɔ ra e tengbesenyani, e nun Baali suxurene alo e fafane e xaranxi a ma kii naxan yi.”

¹⁴ Nanara, Alatala, Isirayilaa Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N dabarin nun ige xɔlen fima yamani ito ma nen e balon na.

¹⁵ N yi e raxuya ayi siyane ye, e nun e benbane mi naxanye kolon, n yengɛn bira e fɔxɔ ra han n yi e birin naxɔri.”

¹⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E miri!

Ɛ sa ɲaxalan wugalan fen,

e xa fa!

ɲaxanla naxanye fatan gbelegbeledeni sununi,

ɛ ne fen de!

¹⁷ E xa e mafura fe,

e fa e wuga xuiini te en ma fe ra,

han en fan yi wuga,

en yeɛgen yi godo

alo xude igena.

¹⁸ Bayo wuga xuiin minima Siyon taani,

e naxa, “En bata halagi feu!

Yagin bata gbo en ma!

Fɔ en xa keli nen yamanani,

bayo e bata en ma banxine rabira! ”

¹⁹ Nayi, ɲaxanle,

ɛ tuli mati Alatalaa falan na,

a naxan falama a deɛn na,

ɛ yi na rame!

Ɛ e dii temene xaran wugan ma,

ε bode xaran mawugan ma!

²⁰ Bayo sayaan bata so en ma banxine foye sodene ra,

sigan han en ma banxi fajine kui, en ma diidine yi faxa kirane xon, en ma foningene yi faxa yama malandene yi.

²¹ Yeremi, a fala iki, i naxa, "Alatalaa falan ni ito ra, fa fala 'Binbine luma nen yiren birin yi alo jaman xeen ma, alo malo xidine xeen xun xon malo xaban foxo ra, koni e malan muxu mi na!' "

Ala kolonna nan fe kolon kenden na

²² Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Fe kolonne nama e kanba e fe kolonni. Senbemaan nama a kanba a senbeni. Nafulu kanna nama a waso a nafulu kanyani.

²³ Koni xa naxan a kanbama, na xa a kanba ito nin: fa fala, a bata n famu, a yi n kolon. A xa n kolon Alatala ra, naxan hinanna nun kiti kenden nun tinxinyaan nabama dunuja yi bayo na fe sifane nan nafan n ma." Alatalaa falan nan na ra.

Denkeleyatarene yamaan ye

²⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Laxone fama, n muxune saranma e kewanle ra waxatin naxan yi, naxanye birin banxulanxi e fati benden mabinni koni e mi tubixi e bojenni,

²⁵ alo Misiran kaane nun Yuda kaane nun Edon kaane nun Amonine nun Moyaba kaane, naxanye birin dxi tonbonni, naxanye e xunne dexon bima. Amasoto Ala kolontarene nan siyani itoe ra. Isirayila yamaan birin fan luxi nen alo banxulantarene denkeleyaan mabinni."

10

Ala suxurene halagi fena

¹ Isirayila yamana, ε tuli mati Alatalaa falan na lan ε ma!

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, "E nama bira siya gbetene kirane foxo ra. E nama gaxu taxamasenne yee ra naxanye toma kore, alo siya gbetene.

³ Bayo yamanane namunne findixi fe fuunen na.

E wudin segema fotenni, yii rawali keen yi a masoli soden na.

⁴ E yi a rayabu wure gbeti fixen nun xemaan na,

e yi a gbangban alogo a nama bira.

⁵ Na suxurene luxi nen

alo xoli magaxu seen naxan tixi xeen ma, e mi fala tima, fo e maxali, bayo e mi noe sigan tiye hali ndedi. E nama gaxu e yee ra, bayo e mi noe sese jaxi rabe, e mon mi noe a fajin fan nabe."

⁶ Alatala, i tan joxon mi na! I gbo, i xinla senben gbo.

⁷ Nde mi gaxue i tan yee ra, i tan siyane mangana?

E lan e gaxu i yee ra bayo i joxon mi na siyane fekolonne ye, hanma e yamanane birin yi.

⁸ E birin xaxilitare, e birin fekolontare. E xaranxi fe fuun nan ma, wudi batuna.

⁹ E fama na wure gbetine ra sa keli Tarasisi yamanani, e nun xeman sa keli Yufasi yi, xabun nun xema rawanla yi e rafala suxuren na, e yi a maxidi dugi mamiloxine nun a gbeele yi.

Muxu kesuxine wali xonna nan tun ne ra.

¹⁰ Koni Alatala nan Ala jondin kanna ra.

A tan nan habadan Ala ra, habadan mangana. Boxo xonna xuruxurunma a tan nan ma xolo bun, yamanane mi suse naxan ma xolo yee ra.

¹¹ Yeremi, a fala e xa, i naxa,

"Wule alani itoe, e tan naxanye mi kore xonna nun boxo xonna daxi ne tununma nen boxo xonna fari, e nun kore xonna bun."

Yeremi 51.15-19

¹² Ala nan boxo xonna daxi a senbeni, a yi dunuja beten sa a fe kolonna xon, a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹³ A na a xui ramini, tulen yi a malan kore, a kundaan nafa, sa keli boxon danne ra. A yi galanna nun tulen nafa, a foyen namini a ramaradeni.

¹⁴ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun fekolontarene ra.

Xema rawanle birin yagixi lan e sawura rafalaxine fe ma, bayo wulen nan e suxurene ra, nii yo mi e yi.

¹⁵ Fe fuun nan e ra, wali magelexina. E halagi waxatin na a li, e raxorima nen.

¹⁶ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi alo e tan.

Bayo a tan nan seen birin daxi.
A tan nan gbee Isirayila bɔnsɔnne ra.
A xili nɛn Alatala Senben Birin Kanna.

Halagi famatɔna fe

17 Ɛ yiiseene malan bɔxɔn ma,
Ɛ tan naxanye rabilinxi yengeni!
18 Amasɔtɔ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N yamanan muxune wolima ayi nɛn
alo lantan gɛmɛna.
N yi e yigbetɛn
alogo e xa suxu yengeni.”
19 Yamaan naxa,
“Gbalona nxu xa!
Nxu maxɔlɔxi!
Nxɔ furen dɛɛn mi yiyalanɲɛ!
Nxu tan nan yi a falama, nxu naxa,
‘Nxɔ furen na a ra,
nxu a raxanɲɛ!’
20 N ma bubun bata kala,
a lutine birin bata a beɲin!
N ma diine bata keli n fɛma,
e mi fa na.
Muxu yo mi fa n yii
naxan mɔn n ma bubun tiyɛ,
hanma a yigiyaden ti n xa.”
21 Bayo yamaan yɛɛratine xaxili mi na.
E mi Alatala fenma.
Nanara, e mi sabatixi.
E yamaan birin bata raxuya ayi.
22 Ɛ tuli mati xui magaxuxini ito ra,
a fama muxune yimaxɛ
sa keli sogeteden komɛnna binni.
A Yuda taane findima nɛn yire rabeɲinxine
ra
a e findi kankone kurudene ra.

Yeremi Ala maxandina

23 Alatala, n bata a kolon fa fala
adamadiin gbee mi a dunuɲa yi gidin na.
Muxun mi a sanna tidene ragidima.
24 Alatala, n xuru
alo a lan kii naxan yi
koni hali i mi n suxu i ya xɔlɔni
alogo i nama n halagi.
25 I ya xɔlɔn nagodo siya gbetene ma
naxanye mi i kolon,
e nun yamanan naxanye mi i xinla
binyama!
Bayo e i ya yamaan halagima,
Yaxuba bɔnsɔnna,
e a raxɔrima han,
e a bɔxɔne kalama.

11

Yamaan bata layirin kala

1 Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,
2 “Ɛ tuli mati layiri falani itoe ra, Ɛ yi e fala
Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa!

3 A fala e xa, fa fala Alatala, Isirayilaa Ala
ito nan falaxi, a naxa, ‘Dangan na kanna xa
naxan mi layiri falani itoe ramɛma.

4 N falan naxanye sɛbɛxi Ɛ benbane ma, n
na e ramini waxatin naxan yi Misiran ya-
manani denaxan luxi alo sulun tɛɛn* naxan
wuren naxulunma.’ N na a fala nɛn e xa, n
naxa, ‘Ɛ n xuiin name, Ɛ yi n ma yamarine
birin suxu. Nayi, Ɛ findima nɛn n ma ya-
maan na, n yi findi Ɛ Ala ra.

5 Nayi, n na n kɔlɔ feen naxan ma Ɛ ben-
bane xa, n na rakamalima nɛn, fa fala a n
yamanana nde soma Ɛ yii nɛn kumin nun
nɔnɔn gbo dɛnaxan yi. Ɛ mɛnna nin to.’ ” N
yi a yabi, n naxa, “Amina, Alatala!”

6 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Falani
ito rali Yuda taane birin yi e nun Yerusalɛn
kirane birin xɔn, i naxa, ‘Ɛ tuli mati layiri
falane ra, Ɛ yi e suxu!

7 Bayo n na Ɛ benbane maxadi nɛn ki faɲi,
xabu n na e ramini lɔxɔni Misiran yamanani
han to. N lu e maxadɛ n sɔbɛɛn na, n naxa, “Ɛ
n xuiin name!”

8 Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati.
E birin yi bira e bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra e
tengbesenyani. Nayi, n yi layirini ito falane
birin nakamali e xili ma, n na e yamari
naxan liga fe ra koni e mi tin a suxɛ.’ ”

9 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Yuda
kaane nun Yerusalɛn kaane bata yanfan so
n ma.

10 E bata xɛtɛ e benbane hakɛni, naxanye
tondi n ma falan name, e bira ala gbetene
fɔxɔ ra, e yi e batu. Isirayila yamaan nun
Yuda yamaan bata e mɛ n ma layirin na, n
naxan xidi nxu nun e benbane tagi.”

11 “Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
‘N gbalon nafama nɛn e ma, e mi mine
naxan yi. E n xilima nɛn, koni n mi e xuiin
namɛma.

12 Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane sa
alane maxandima nɛn, e wusulanna gan
naxanye xa, koni ne mi e rakisɛ gbalon wax-
atini mumɛ!

13 Ɛ tan Yuda kaane, Ɛ gbee alane wuya
alo Ɛ taane! Ɛ tan Yerusalɛn kaane, Ɛ bata
wusulan gandene ti Baali suxurene kidene
ra, e wuya alo kiraan naxanye taani. Na
mayagi de!’

14 Yeremi, i nama n maxandi yamani ito
xa, i nama n mafan, i nama n solona e xa,
bayo e na n maxandi waxatin naxan yi lan
e tɔrɔna fe ma, n mi e xuiin namɛma.”

Ala a yamaan kalama nɛn

15 “N xanuntenne mɔn fa nanse ligama n ma
banxini?”

E kɔtɛ ɲaxi wuyaxi yitɔnma.

Ɛ saraxa subene nɔɛ ne saranna masigɛ Ɛ ra
nɛn ba,

* 11:4: Sulun tɛɛn mɔn falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛna.”

hali ε to sewama fe ɲaxi rabadeni?

¹⁶ Alatala bata yi i xili sa fa fala a ‘Oliwi bili yifɔtɔnxin naxan bogiye rayabu,’ koni a fa tɛɛn nan soma a ra, a yiine yi raxɔri tɛɛn xui gbeeni.”

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxan ε fe fɔlɔxi, na nan tɔrɔn nafaxi ε ma, lan Isirayila yamaan nun Yuda yamana fe ɲaxi rabaan ma, e to wusulanna gan Baali suxuren xa, e yi a raxɔlo.

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Alatala bata muxune fe nataxin makenen n xa, n yi a kolon. A bata e kewanle yita n na.

¹⁹ N yi luxi nen alo e xuruseen naxan xalima a faxadeni. N mi yi a kolon e feen naxanye yitɔnxɪ n xili ma, e naxa, “En wudini ito kala a bogixi waxatin naxan yi! En na a ba ɲɛɲɛ muxune ye, ɲinan xa ti a xinla xɔn!”

²⁰ Koni kitisa tinxinxin nan Alatala Senben Birin Kanna ra naxan muxun bɔɲɛn nun sɔndɔmɛn keɲaanan fɛsɛfɛsɛma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ra bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

²¹ Nanara, Alatala ito nan falaxi Anatɔti kaane xili ma, naxanye waxi n faxa feni, naxanye a falama, e naxa, “I nama fa nabiyi falane ti Alatala xinli, xanamu, nxu i faxama nen!”

²² Nanara, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N na e saranma nen e kewanle ra. E banxulanne faxama nen yengeni, fitina kamen yi e dii temene nun e dii xɛmɛne faxa.

²³ E muxu yo mi luyɛ a nii ra, bayo n gbalon nafama nen Anatɔti kaane ma, n na e saran e kewanle ra ɲɛɛn naxan na.”

12

Nanfera muxu ɲaxine herixi?

¹ Alatala, i tinxin na ma, kitin xa so en tan tagi. Koni n waxi i maxɔdin feni lan i ya kiti saxina nde a fe ma: Nanfera muxu ɲaxine hiyabuxi? Nanfera yanfantenne bɔɲɛ xunbelixi?

² I bata e ti, i yi e senbe so. E sabatima, e wanle ke. I ya falana e de waxatin birin, koni e bɔɲɛ makuya i ra.

³ Anu, i tan Alatala, i n kolon. I n toma, i n bɔɲɛ yi feene fɛsɛfɛsɛma lan i ma. Muxu ɲaxine lu e danna alo xuruseen naxanye sigama e faxadeni, i yi e ramara halagin lɔxɔn yeɛ ra.

⁴ Yamanan luma sunuxi han waxatin mundun, seɛxɛne yi lu xaraxi xɛɛne ma? Amasɔtɔ a muxune ɲaxu, subene nun xɔline raxɔrima. Bayo e a falama, e naxa, “A mi en ɲaɲanna toma.”

Alaa yabina

⁵ Xa ε nun adamadiine ε gima, i yi tagan, ε nun soone xa ε gi di nayi? Xa i xaxili mi ragidixi fɔ i nɛma bɔɲɛ xunbeli yireni, i nanse ligama i na so fɔtɔnni Yurudɛn baan de?

⁶ Bayo, i ngaxakedenne nun i fafe a denbayaan fan i yanfama, e fan sɔnxɔma i xili ma i xun xanbi ra. I nama la e ra, e na fala fajine ti i xa waxatin naxan yi.

Ala a Batu Banxin nun a yamaan nabɛɲin

fena

⁷ Ala naxa, “N bata n mɛ n ma banxin na, n yi n ma yamanan nabɛɲin. N naxanye xanuxi han, n bata ne so e yaxune yii.

⁸ N ma yamaan luxi nen n tan yeɛ ra yi alo yatan fɔtɔnni, e bata sɔnxɔ n na, nanara n yi e ɲaɲaxu.

⁹ N ma yamaan mi luxi n tan yeɛ ra yi ba, alo wunla minima segen naxan ma, segen bonne e malanxi naxan ma a dondeni?

ε burunna subene birin malan, e xa fa e dege!

¹⁰ Xuruse raba wuyaxi* bata n ma nakɔɔn kala,

e yi n ma xɛɛni bodon, e yi n nafan xɛɛn findi tonbonna ra.

¹¹ E bata a findi yire rabeɲinxin na, a xaraxi, a raxɔrɪxi n yetagi. Yamanan birin naxɔrɪxi, a kɔntɔfili mi muxu yo ma.”

¹² Halagi ti ganla fama tonbonna yire matexine yi,

bayo Alatalaa silanfanna yamanan birin naxɔrima nen,

yengɛn yi a danne birin li. Muxu yo mi fa luma bɔɲɛ xunbenli.

¹³ E bata sansine si, koni e sa tansinne nan sɔtɔma. E tɔrɔma walideni, koni e mi tɔnɔ sɔtɔma.

ε yaɲi lan ε wanla saranna fe ma bayo Alatala bata xɔlo ε ma han!

Alaa falana lan Isirayila rabilinna yamanane ma

* 12:10: Xuruse rabaan xuruseene yeɛ ra, na misalixi yeɛratine nan na yamaan yeɛ ra.

¹⁴ Alatala ito nan falaxi a yamaan nabilinna yamana naxine xili ma, a naxa, “E bata e yiin din n ma yamanan na, n naxan soxi Isirayila kaane yii e keen na. Nayi, n fa na siyane bama nen e yamanane yi, n yi Yuda kaane ba e tagi.

¹⁵ N na yelin na siyane be e yamanane yi, n mon kininkininma e ma nen, n mon yi e birin naxete e kee boxone yi, e dexo e yamanane yi.

¹⁶ Xa e lu n ma yamana kirane foxo ra, e yi e kolo n xinli, e naxa, ‘N bata n kolo habadan Alatala yi!’ alo e yi n ma yamaan xaranma a ma kii naxan yi nun, e yi e kolo Baali suxurene yi. Nayi, e sabatima nen n ma yamaan tagi.

¹⁷ Koni xa e mi e tuli mati, n na yama sifan bama nen na, n yi a raxori.” Alatalaa falan nan na ra.

13

Yeremi nun tagi xidina

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa taa dugi tagi xidina nde sara, i yi i tagi xidi a ra. Koni, i nama a sin igeni de.”

² N yi tagi xidin sara alo Alatala a falaxi kii naxan yi, n yi a xidi n tagi.

³ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

⁴ “I tagi xidin naxan saraxi i yi a xidi i tagi, a tongo i siga Efirati baan binni, i sa a luxun fanye yinla ra menni.”

⁵ Nayi, n yi siga, n sa a luxun Efirati baan dexon, alo Alatala a yamari n ma kii naxan yi.

⁶ Na waxati xunkuyen to dangu, Alatala mon yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga Efirati baan binni, i sa tagi xidin tongo, n na i yamari naxan luxun fe ra.”

⁷ Nayi, n yi siga Efirati baan binni, n sa na yiwulen, n tagi xidin sa denaxan yi, n yi a tongo menni, koni tagi xidin bata yi kala, a ton mi yi fa na sonon.

⁸ Alatala yi falan ti n xa iki,

⁹ “N tan Alatala ito nan falaxi, n naxa, ‘N Yuda kaane wason kalama na kii nin e nun Yerusalen kaane waso gbeena.

¹⁰ Yama naxini ito naxan tondima n ma falan name, naxanye biraxi e boje yi feene foxo ra e tengbesenyani, e nun ala gbetene, e yi e batu, e yi e xinbi sin e bun, ne luma nen alo tagi xidini ito, naxan ton mi fa na!

¹¹ Awa, n bata yi Isirayila yamaan nun Yuda yamaan birin tugun n na alo tagi xidin xidima muxun tagi kii naxan yi alogo e xa findi n ma yamaan na, e yi n xinla matoxo, e n tantun, e n binya. Koni e mi e tuli mati.’ ” Alatalaa falan nan na ra.

Manpa kundine fe

¹² “Yeremi, sa ito fala e xa, i naxa, ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, a manpa kundine birin lanma nen e xa rafe manpaan na.’ E i yabima nen, e naxa, ‘Alo nxi mi na kolon ba, a manpa kundine lan nen e rafe manpaan na?’

¹³ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: n yamanani ito muxune birin luma nen alo dolo minna naxanye lugoxi dolon na, hali a mangan naxanye doxi Dawudaa mangaya gbedeni, e nun a saraxaraline nun a nabine, e nun Yerusalen kaane birin.

¹⁴ N na e xusinma nen e bode ra, e yi kala alo kundine,* diine nun fafane birin. N mi muxu yo ratange, n mi kininkininma, n mi hinanye e ra, sese mi a lige n tagan e halage.’ Alatalaa falan nan na ra.”

E tuli mati

¹⁵ E n xuiin name, e tuli mati!

E nama fa e yete yite,
bayo Alatala nan falan tima.

¹⁶ E binyen fi Alatala ma, e Ala,

benun a xa dimin naso,
e yi e sanne radin geya yidimixine yi.

E yengi kenenna nan ma,
koni Ala yi a masara sayaan dimin na,
a yi findi dimi gbeen na.

¹⁷ Xa e mi e tuli mati,

n wugama nen wundoni e wasona fe ra.

N yeegen minima nen han,

n yeen xonna yi rafe yeegen na,
bayo Alatalaa yamaan sigama nen konyiyani.

Alaa falana lan mangana denbayaan ma

¹⁸ A fala mangan nun naxalan mangan xa, i naxa, “E dexo boxoni,

bayo e mangaya taxamaseri kamoti norexin bata bira.”

¹⁹ Negewi yamanan taane balanma nen,

muxu yo mi fa na

naxan e rabiye.

Yuda kaane birin sigama konyiyani,
e birin bata xali.

Yerusalen bata xunna kala

²⁰ I yeen nakeli,

i muxune mato naxanye fama

sa keli sogeteden kamenna ma.

Xuruse kurun minen

naxan taxu i ra,

i yi i kanbama xuruseen naxanye yi?†

²¹ E bata naxanye radari

e xa findi e xoyine ra,

e nanse falama,

ne na keli e xili ma e dexo e xun na.

I mi tere nayi ba

alo naxanla naxan diin barima?

* **13:14:** Ala muxuni itoe yatexi *manpa kundine* misaala nan na be. † **13:20:** *Xuruse rabaan* xuruseene ye ra, na misalixi yeerate nan na yamaan ye ra.

22 Xa ε na fala, ε naxa,
 “Nanfera ito n sotōma?”
 Ε xa a kolon,
 a muxune fuma ε ma nen,
 e yi ε rayagi ε hake wuyaxi saranna ra.

23 Fati fōren nōe a fatin masare ba,
 hanma burunna jarin yi a fatin makatunxi
 yirene maxete a ma?

Na ma, ε fan mi nōe fe fajin lige,
 ε to darixi fe jaxin na.

24 N na ε raxuyama ayi nen
 alo foyen se dagin naxan xalima tonbonni.

25 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata ito nan nagidi ε ma
 bayo ε bata jinan n xon,
 ε yi ε yigi sa wule alane yi.

26 N na ε rayagima nen
 alo jaxanla dugin na mate a ra
 han a yetagi, alogo a ragenla xa to.

27 N bata ε yalunyaan nun ε kunfa feene to,
 ε tōnōn fenma yalunyani yagitareyani!
 N bata ε fe xōsixine to geyane fari
 e nun burunna ra.

Gbalona ε xa Yerusalen kaane!
 Ε mōn luma nen sarijantareyani
 han waxatin mundun?”

14

Fitina furuna fe

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa lan fitina
 furuna fe ma, a naxa,

2 “Yuda kaane sunuxi,
 e taane bata kala,
 e muxune gbelegbelema bōxoni,
 e wuga xui ni tema Yerusalen taani.

3 Muxu gbeene muxudine rasigama ige
 badeni.

E sigama ige ramaradeni,
 e mi ige sotō.

E yigitεgεxin yi xεte e kundine kui genla ra,
 e yi ε xunna so yagini.

4 Bōxōn bata xara
 bayo tulen mi fama yamanani,
 nayi xεe biine yagixin yi e xunna so.

5 Hali xēnla a dii xali nenēn nabejinma bu-
 runna ra,
 bayo seXe xinde mi na.

6 Burunna sofanle tema geyane fari,
 e yi foyen tongo alo kankone.
 E yeε rakojinma,
 bayo seXe mi na.”

7 Nxu hake ne seren bama nxu xili ma,
 koni Alatala, nxu mali i xinla fe ra!

Bayo nxō tinxintareyaan gbo,
 nxu bata yulubin liga i ra.

8 I tan, Isirayila yigina,
 naxan a rakisima jaxankata waxatini,
 nanfera i luyε
 alo xōjen dangumatōna yamanani,

alo sigatiin naxan xii kedenna tima be?

9 Nanfera i luxi
 alo sofaan na a tere na yengen na,
 naxan mi nōe marakisin tiye?
 Anu, Alatala, i nxu ye,
 i xinla falama nxu xun ma.
 I nama i mε nxu ra!

10 Alatala ito nan falaxi lan a yamana fe ma,
 a naxa, “Na xun xōn sigan nafan e ma,
 e mi e raxare yire kedenni.

Nanara, Alatala mi e rasuxuma,
 a mi jinanma e hake ne xōn,
 a e saranma nen e yulubine ra.”

11 Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “I
 nama n maxandi yamani ito herina fe ra.

12 Hali e sunna suxu, n mi n tuli matiyε
 e wuga xuiin na. Hali e saraxa gan dax-
 ine nun bogise saraxane ba, n mi e rasuxe,
 bayo n waxi e halagi feni yengen nun fitina
 kamen nun fitina furen na.”

13 N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina
 Alatala! E nabine luma a fale e xa, e naxa,
 ‘E mi yengen toma, fitina kamen mi ε konna
 liye. Ala bōje xunbeli kenden fima nen ε ma
 be.’ ”

14 Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Na nabine
 wulen nan falama n xinli. N tan xa mi e
 rafaxi. N mi yamari soxi e yii, n mi fala
 tixi e xa. E nabiya falane tima wule fe
 toone nan xōn alo xiyena. Ne fataxi yiimato
 feene nun suxure batu feene nun e yetε bōje
 mayendexine nan na.”

15 Nanara, Alatala ito nan falaxi lan
 nabine fe ma naxanye falan tima a xinli, a
 naxa, “N mi ne xεxi, koni e a falama, e naxa,
 ‘Yengen nun fitina kamen mi soε yamanani
 ito yi.’ Nanara, n na nabine faxama nen
 yengen nun fitina kamen xōn.

16 E nabiya falan tima yamaan naxan xa,
 ne binbine rabejinma nen Yerusalen kirane
 xōn fitina kamen nun yengeni. Muxu yo
 mi luma naxan e maluxunje, e tan nun e
 jaxanle nun e dii xεmene nun e dii tēmene.
 N na e fe jaxin naxetema nen e ma.”

17 “Falani ito ti e xa, i naxa,

‘N yeεgen minima kōe nun yanyin na,
 a mi danma,

bayo gbalō gbeen bata godo n ma yama
 fajin ma,
 a jaxankataxi han!

18 Xa n siga burunna ra,
 n muxu faxaxine toma mēni
 silanfanna naxanye faxaxi.

Xa n siga taani,
 fitina kamen bata muxune rafura mēni.
 Nabine nun saraxaraline yamanani sigama
 koni e mi sese famuma.’ ”

19 Yamaan naxa,

“I bata i mε Yuda kaane ra ba fefe?”

I niin bata a me Siyon taan na ba?

Nanfera i nxu jaxankatama
han nxu mi fa kende yaan soto ma?

Nxu yengi yi boje xunbenla ma,
koni nxu mi sese faji soto ma.

Nxu yi marakendeyaan nan mamema,
koni fe magaxuxin nan fama.

²⁰ Alatala, nxu bata nxo fe jaxine kolon,
e nun nxu benbane hakene,
bayo nxu bata yulubin liga i ra.

²¹ I xinla fe ra,

i nama nxu rajaxu.

I nama i ya mangaya gbede noroxina fe
magodo!

I miri layirin ma en tagi,

i nama a kala.

²² Siyane ala fufafuna ndee noe tulen nafe
ba?

Hanma koren nan tulen nagodoma a yete
ma ba?

En-en de!

I tan Alatala na a ra, nxo Ala!

Nxu yigi saxi i yi,

bayo i tan nan na feene birin ligama.”

15

Ala yi a yamaan yalagi

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Hali Musa
nun Samuyeli fa ti n yetagi n solonadeni
yamani ito xa, n mi kininkininje e ma. E
kedi n yetagi, e xa siga!

² Xa e a fala i xa, e naxa, ‘Nxu xa siga
minen?’ I xa e yabi, i naxa, ‘Alatala ito nan
falaxi, a naxa:

Sayaan nagidixi naxanye ma,
ne sayaan soto ma nen!

Naxanye faxama silanfanna ra,
ne faxama nen!

Fitina kamēn nagidixi naxanye ma,
ne kamema nen!

Konyiyaan nagidixi naxanye ma,
ne xalima nen konyiyani!”

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N fitina
feen sifa naanin nan nafama e xili ma:
silanfanna yi e faxes, barene yi e yibo, xoline
nun burunna subene yi e don, e yi e jan.

⁴ N na e findima nen fe magaxuxin na boxo
xonna yamanane birin xa, lan Yuda man-
gan Xesekiyaa dii xemen Manase kewanle
ma a naxanye rabaxi Yerusalen taani.”

Ala mi fa kininkininma

⁵ Ala naxa, “Nayi, nde kininkininma e tan
Yerusalen kaane ma?

Nde a mawugama e fe ra?

Nde danguma e xontenje?”

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“E bata e me n na,

e lu xete xanbin na.

Nayi, n na n yiini tema nen e xili ma,

n yi e halagi,

bayo e kininkinin mi fa n yi.

⁷ N na e fintanma nen

alo se dagina yamanan taane so deene birin
na.

N yi e diine ba e yii,

n yi n ma yamaan halagi

bayo e mi e xun xanbi soxi e kewanle yi.

⁸ N na a ligama nen kaja gilene yi wuya ayi

alo baan jemensinna.

N halagi tiin nafama nen e banxulanne
ngane ma yanyi tagini,

sanya ma kedenni,

jaxankatan nun kui sanna yi e li.

⁹ Naxan bata dii solofere bari,

na furama nen, a faxes.

Koee yi so a ma yanyin na,

a yagi, a xun sin.

Naxanye na lu e nii ra,

e yaxune yi fa ne raxori e silanfanne ra.”

Alatalaa falan nan na ra.

Nabina mawugana

¹⁰ Yeremi naxa,

“Nna, gbalona n xa

bayo i bata n bari.

Yamanan muxune birin n matandima,

e yi n yenge!

Doli so mi n na,

n mon mi doli tongoxi,

koni birin n dangama.”

¹¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“N na i xunbama nen

alogo i xa fe fajan soto yati!

N na i yaxune rafama nen

i mafandeni tɔɔn nun gbalon waxatini yati!

¹² Muxun noe wureni bolonje a yiin na ba,
wuren naxan kelixi sogeteden komenna ma
hanma sulana?

¹³ Yuda kaane, n na e herisigene nun e na-
funle fima e yaxune ma nen e yenge yi
se tongoxine ra,

maso e yulubine xon e yamanan birin yi.

¹⁴ N bata e so e yaxune yii e konyine ra

e yi siga yamanani e mi denaxan kolon.

N bata teen so e xili ma n ma xoloni.”

¹⁵ Yeremi naxa, “I tan, Alatala,

i feene birin kolon.

I miri n ma, i yi n mali,

i yi n gbeen joxo n jaxankata muxune ra!

I nama n faxes,

i tan naxan mi xoloma xulen!

A kolon, n yagin masoto ma i tan nan ma fe
ra!

¹⁶ I ya falane na yi n li tun,

n yi e rasuxuma nen alo donsena,

bayo i ya falane nan n nasewama,

n yi jaxan n bojeni.

Amasoto i xinla bata fala n xun ma,

Alatala, Ala senben Birin Kanna!

¹⁷ N mi doxi fuyantenne tagi batudeni.

N yi luxi n danna nen

bayo i senben yi n fari,

bayo i n nafexi i ya xələn na.

¹⁸ Nanfera nayi n ma tərən dan mi na?

Nanfera n ma furen mi yalanma?

I luyε n xa

alo tigin naxan xərɪma ba,

muxun mi nœ a xaxili tiyε naxan na?"

¹⁹ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Xa i xun xεtε n ma,

n mən i tima nən i ya wanla ra n yetagi.

Xa i fala kəndene ti,

i fala fuune lu na,

i falan tima nən nayi

alo n yetεen dε xuina.

E tan nan fa xεtεma i ma,

koni i tan xa mi xεtεma e tan ma de!

²⁰ N na i findima nən yinna wure daxin na nayi,

yamani ito yetagi,

naxan mi nœ rabirε.

E i yengema nən,

koni e mi i nœ sese ma,

bayo n na i fəxə ra,

n ni i rakisi, n yi i xərɔya."

Alatalaa falan nan na ra.

²¹ "N na i xunbama nən muxu naxine yii,

n yi i xərɔya gbalotəne senben ma."

16

Gbalon ləxəna fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "I nama naxanla futu. I nama dii xεmε sətə hanma dii tεməna yireni ito yi."

³ Bayo Alatala ito nan falaxi dii xεmεne nun dii tεmεne xili ma naxanye barima be, e nun dii ngaan naxanye e barima, e nun fapan naxanye e sətəma yamanani ito yi, a naxa,

⁴ "E faxama nən furen. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje. E luma nən alo paman bəxən ma. Yengεn nun fitina kamən nan e raxərɪma. E binbine yi findi balon na xəline nun burunna subene xa."

⁵ Bayo, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "I nama so pənde banxini. I nama siga saya yirene yi sununi. I nama e wuga. Bayo n bata n ma bəje xunbenla ba yamanani ito yi e nun n ma hinanna nun n ma kinink-ininna." Alatalaa falan nan na ra.

⁶ "Muxu gbeene nun muxudine birin faxama nən yamanani ito yi. E sayaan mi wuge, e mi maluxunje, muxε mi a yetε maxabε sununi hanma a xunna bi e fe ra.

⁷ Tamin mi yitaxunna muxu sunuxine ra e madendən xinla ma. E mi minseen soma sunu muxune yii, e yi e madendən, hali e fafe hanma e nga nan faxaxi."

⁸ "I nama so banxina nde yi sεwa donse donna dənaxan yi, i yi dəxə muxune fεma i degedeni, i yi i min.

⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N danna

sama nən sewa sigine nun naxan sigine nun naxalandi ti sigine ra xεmεn nun a naxanla xa yireni ito yi, waxatini ito yi i yεε xərɪ.'" "

¹⁰ "I na falani ito birin ti yamani ito xa waxatin naxan yi, e a falama nən i xa, e naxa, 'Nanfera Alatala gbalə gbeeni itoe birin nagidixi nxu ma? Nxu kalan mundun tixi? Nxu yulubin mundun ligaxi Alatala ra, nxə Ala?"

¹¹ Nayi, i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: N na ligaxi nən bayo ε benbane e mε nən n na, e bira ala gbətene fəxə ra, e yi e xinbi sin e bun, e yi e batu, e yi e mε n tan na, e mi n ma sariyan suxu.

¹² Anu, ε tan bata fe naxin naba dangu ε benbane ra. E birin biraxi ε bəje yi fe naxine nan fəxə ra e tengbesenyani, ε mi ε tuli matima n na.

¹³ N na ε kedima nən yamanani ito yi. N yi ε rasiga yamanani ε nun ε benbane mi dənaxan kolon. E sa ala gbətene batu mənni kəen nun yanyin na, bayo n mi fa hinanje ε ra mumε!" "

Konyine xεtε fena

¹⁴ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Ləxəne fama, muxε mi a fale ləxən naxanye yi, a naxa, 'N bata n kolə habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini Misiran yi!"

¹⁵ Koni a a falama nən, a naxa, 'N bata n kolə habadan Alatala yi, naxan Isirayila kaane ramini kəmən fəxən yamanani, e nun a e kedi yamanan naxanye birin yi!' Bayo n mən fama nən e ra na bəxəni, n dənaxan so e benbane yii."

¹⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "N yamani ito yaxu wuyaxi xilima nən e xili ma, e fa e suxu alo yεxε suxune. E fa e sagatan geyane nun yire matexine nun gεmε yinle birin yi alo donsone.

¹⁷ Bayo n yεna e kεwanle birin na, e mi luxunxi n ma. E hakene mi luxunje n ma.

¹⁸ N na e hakene nun e yulubine saranma nən e ra dəxə firin, bayo e bata n ma yamanan naharamu, e bata n kεε bəxən nafe e sawura niitarene nun e suxure xəsixine ra."

Ala keden peen kolon fena

¹⁹ Alatala, n senbena, n ma faran makantanxina, n na n yigiyama dənaxan yi tərɔ waxatine yi, siyane fama nən i tan ma keli bəxən danne birin na, e yi a fala, e naxa,

"Wulen nan findixi nxu benbane kεen na, suxure fufafuun naxanye tənɔ mi na.

²⁰ Adamadiine nœ alane rafale e yetε xa ba? A rabama, koni ala xa mi ne ra!"

²¹ Nayi, Alatala naxa,

"Nanara, n na a yitama nən e ra ito yi, n na n fangan nun senben yitama nən e ra, e yi a kolon, a n xili nən Alatala."

17

Murutdene yalagi fena

1 Yuda kaane yulubine keɛndenxi wure seɓeli ti seen nan na, naxan xɔdɔxɔ alo dayimuna.

E seɓexi e bɔɓɛ walaxan nan ma, e nun e saraxa gandene fenne ma.

2 Nayi, e diine luma nen e mirɛ e saraxa gandene ma,

e nun e Asera kide gbindonne wudi yifɔtɔnxine fema,

e nun geya matexine fari.

3 Ɛ tan seen naxanye batuma n ma geyaan ma e nun burunne ra,

ne nun ɛ herisigene nun ɛ nafunle birin soma nen

ɛ yaxune yii e yenge se tongoxine ra

e nun ɛ taan kidene,

masɔtɔ ɛ yulubine xɔn ɛ yamanan birin yi.

4 Ɛ tan yetɛɛn nan fama keɛn nabɛɓindeni, n naxan soxi ɛ yii.

N yi ɛ findi konyine ra ɛ yaxune xa yamanani

ɛ mi denaxan kolon,

bayo ɛ bata n ma xɔlon tɛɛn nadege.

A ɛ ganma nen han habadan.

5 Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Dangan na kanna xa

naxan a yigi sama adamadiine yi,

naxan a xaxili tixi muxune ra,

a yi a xun xanbi so Alatala yi a bɔɓɛni.

6 Na kanna luxi nen

alo wudi dungin tonbonni.

A tan mi herin tɔɛ.

A dɔxɔma nen tonbonna yire yixareni,

foxɔn denaxan yi bɔxɔ rabeɓinxini.

7 Koni, duban na kanna xa

naxan a yigi saxi Alatala yi,

Alatala findixi naxan yigi ra.

8 A luxi nen

alo wudin naxan sixi igen de,

a saleɓne sigama igen bun.

Wuyenna mi a tɔɔma,

a deɛne xinde yeɛe.

Furun na ti jɛɛna nde ra,

na mi a tan tɔɔma

a bogin mi janma.”

9 “Muxun bɔɓɛna a mayendenma dangu seen birin na.

A furen mi dandanɓe!

Nde nɔɛ a famunɓe?

10 N tan Alatala,

n muxune bɔɓɛn feɛfeɛsema,

n yi e sɔndɔmen nakɔɔsi,

alogo n xa birin saren fi a kewanle ra,

lan a sigati kiin ma.

11 Muxun naxan nafulu sɔtɔ ki mi fan, na luxi nen

alo dɔmen naxan xelene rasɛgema,

a mi naxanye biraxi.

A nɛma a dunuɓa yi gidin tagini, a fuxari.

A rajanna, a lu alo xaxilitarena.”

12 En ma banxi sarijanxin findixi Alaa man-gaya gbede nɔɔxin nan na

naxan ma fe yitexi xabu a folɔni.

13 I tan Alatala, Isirayila yigina,

naxanye birin e mema i ra,

ne yagima nen.

Naxanye e masigama i ra,

ne sa luma burunburunna nin,

bayo e bata e mɛ Alatala ra,

siimaya ige tigura.

14 Alatala, n nakendeɛya,

alogo n xa yiyalan.

N nakisi, alogo n xa kisi,

bayo n ni i tan nan tantunna.

15 E a falama n xa, e naxa,

“Alatalaa falane mi kamalima ba?

A xa e rakamali fa.”

16 N tan mi tondixi finde yeɛratiin na i foxɔ ra.

N fan mi yi waxi tɔɔɔ lɔxɔni ito xa a li.

I na kolon.

N ma falane birin keɛnenni i yetagi.

17 Nayi, i nama kui sanna ragidi n ma.

I tan naxan findixi n luxunden na gbalon lɔxɔni.

18 N jaxankata muxune xa yagi,

koni i nama n tan lu yagini!

E tan nan xa magaxu,

koni n tan nama gaxu.

Gbalon lɔxɔn nafa e tan nan ma

i xa e halagi gbalon na dɔxɔɓa ma firin.

Matabu Lɔxɔn nasarijanna

19 Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Siga, i sa ti taan so deɛn na, naxan xili ‘Yamaan So Dena’ Yuda mangane danguma denaxan yi

e nɛma soma hanma e nɛma minɛ. I mɔn xa ti Yerusalen taan so deɛne birin na.

20 I yi a fala e xa, i naxa, ‘Ɛ tuli mati Alatalaa falan na, Yuda mangane nun Yuda yamaan birin, e nun Yerusalen kaane birin,

ɛ tan naxanye soma deni itoe ra.

21 Alatala ito nan falaxi, a naxa: Ɛ a liga ɛ yeren ma! Ɛ nama goron tongo Matabu Lɔxɔni, ɛ yi a raso Yerusalen deɛne ra.

22 Ɛ nama goron namini ɛ konne yi Matabu Lɔxɔni. Ɛ nama wali yo ke. Koni ɛ Matabu Lɔxɔn nasarijan, alo n na a yamari ɛ benbane ma kii naxan yi.

23 Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati n na. E yi e tengbesen, e tondi n xuiin name, e mi tin xure.

24 Alatalaa falan ni ito ra. Xa ɛ n xuiin name ki fajni, xa ɛ mi goron naso taan so deni itoe ra Matabu Lɔxɔni, ɛ Matabu Lɔxɔn nasarijan, ɛ mi wali yo ke,

25 nayi mangane nun kuntigine soma nen deni itoe ra, naxanye dɔxi Dawuda jɔxɔni a

manga gbɛdeni. E tema nɛn wontorone nun soone fari, e tan nun e kuntigine, e so e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane. Muxune luma nɛn taani ito yi han habadan!

²⁶ Muxune fama nɛn sa keli Yuda taane yi e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Bun-yamin yamanan nun geya yiren sogegododen binni e nun geyaan bonne nun Negewi tonbonni, alogo e xa fa saraxa gan daxine nun saraxa gbɛteye nun bogise saraxane nun wusulanne nun barika bira saraxane ba Alatalaa banxini.

²⁷ Koni xa ɛ mi ɛ tuli mati n na, ɛ yi Matabu Lɔxɔn nasarijan, xa ɛ goronna raso Yerusalɛn taani Matabu Lɔxɔni, nayi, n tɛɛn soma nɛn taan dɛɛne ra naxan mi nɔɛ ratuyɛ, a yi taan banxi fajine gan.' "

18

Fɛɲɛ rafalana fe

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² "Keli, i siga fɛɲɛ rafalan konni, i sa n ma falan mema menna nin."

³ N yi siga fɛɲɛ rafalan konni, n yi a li fɛɲɛna nde rafale.

⁴ Koni fɛɲɛn naxan yi a yii, a yi naxan nafalama fɛɲɛ benden na, fɛɛn yi na ra. Nayi, a mɔn yi xɛtɛ a ma, a fɛɲɛ gbɛtɛ rafala na fɛɲɛ bendɛn na, alo a yi rafan a ma kii naxan yi.

⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁶ "Ɛ tan Isirayila yamana, n fan mi nɔɛ na fe sifan ligɛ ɛ ra ba, alo fɛɲɛ rafalana? Isirayila yamana, ɛ fan luxi n yii nɛn alo fɛɲɛ bendɛn fɛɲɛ rafalan yii." Alatalaa falan nan na ra.

⁷ "Waxatina nde yi, n na a falama nɛn a siyana nde hanma yamanana nde xa kala, hanma a halagi, hanma a raxɔri.

⁸ Koni n falan tixi siyaan naxan xili ma, xa na xɛtɛ a fe ɲaxine fɔxɔ ra, nayi n ɲaxankatan naxan nagidixi e ma, n xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e sɔtɔma.

⁹ Waxatina nde, n yi a fala a siyana nde hanma yamanana nde xa ti, a sabati.

¹⁰ Koni xa na siyaan fe ɲaxin naba n yɛɛ ra yi, a mi n xuiin name, nayi n fe fajin naxan nagidixi e ma, n na xunbama nɛn e ra, na mi fa liga."

¹¹ "Iki, Yeremi, falan ti Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Ɛ a mato, n gbalona nde rafama ɛ ma, n fena nde yitɔnma ɛ xili ma. Nayi, ɛ xɛtɛ ɛ fe ɲaxine fɔxɔ ra! Ɛ birin xa ɛ sigati kiin nun ɛ kɛwanle maxɛtɛ!'

¹² Koni e a falama nɛn, e naxa, 'A mi lanɲɛ! Fɔ nxu xa lu nxu miriyane ligɛ, birin yi bira a bɔɲɛ yi fe ɲaxine fɔxɔ ra tengbesenyani.' "

Isirayila bata ɲinan a Ala xɔn

¹³ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Maxɔdinna ti siyane yɛ. Nde bata fe sifani ito mɛ singe?"

Isirayila yama fajin bata fe magaxuxin liga.

¹⁴ Ige xundin ɲanɲɛ Liban geyane gɛmɛ gbeene fari ba?

Ige xunbenla ɲanɲɛ xudeni ba naxan fama sa keli na yire makuyeni?

¹⁵ Anu, n ma yamaan bata ɲinan n xɔn!

E wusulanna ganma saraxan na suxure fufafune xa,

naxanye e ratantanma e sigati kiini,

e yi e ba e kira fonna xɔn,

e yi e ti kira yitɔntarene xɔn.

¹⁶ E bata e yamanan findi yire rabɛɲinxin na,

muxune kabɛma naxan ma

e kolin a ma han habadan.

A fe dangu muxune birin yigitɛgɛma nɛn,

e xunni maxa.

¹⁷ N na e raxuyama ayi nɛn e yaxune bun alo sogeteden foyena.

N na n yɛɛn bama e ra nɛn,

n yi n xun xanbi so e yi e gbalon waxatini."

Yanfan Yeremi xili ma

¹⁸ Muxune a falama, e naxa, "Ɛ fa be, en fa yanfan so Yeremi ma! Bayo saraxaraline sariya xaranna, na mi ɲanma alo Yeremi a falan kii naxan yi, fekolonne maxadi xuine fan mi ɲanɲɛ, nabine falane mi ɲanɲɛ. Ɛ fa, en fa a mafala yamani alogo a xa tɔɔ. En nama en tuli mati a fala yo ra!"

¹⁹ Alatala, i tuli mati n na!

I tuli mati n yaxune xuiin na n xili ma!

²⁰ Fe fajin lan a saran a ɲaxin na ba?

Anu e bata n faxa yinla ge n yɛɛ ra.

Koni, a kolon

a n bata ti i yetagi i solonadeni e xa

alogo i ya xɔlon xa masiga e ra.

²¹ Na ma, i xa fitina kameɲ nagidi e diine ma, i yi sayaan nagidi e ma yɛngɛni, e ɲaxanle yi findi kaɲa gilene ra naxanye diiye baxi e yii.

E xɛmɛne xa sayaan sɔtɔ,

e banxulanne yi faxa yɛngɛni!

²² Gbelegbele xuiin xa mini e banxine yi,

i na fa sofa ganla ra e xili ma sanɲa ma kedenni.

Bayo e bata yinla ge n xili ma,

e yalaan nati n yɛɛ ra.

²³ I tan Alatala,

i e yanfantenyane birin kolon,

e naxanye yitɔnxi n faxa xinla ma.

I nama e hakene mafelu,

i nama i yɛɛn ba e yulubine ra!

E xa bira i yetagi!

Keli e xili ma, i ya xɔlɔ waxatin xa a li!

19

Fɛɲɛ kalaxina fe

¹ Alatala yi ito fala, a naxa, "Sa fɛɲɛna nde sara fɛɲɛ rafalan konni, i yi yamaan fonne nun saraxaraline xili.

² I siga Ben-Hinon lanbanni, denaxan sa feɲe So Deen binni, i sa falani itoe rali menni n naxanye tima i xa.

³ I yi a fala, i naxa, 'E tuli mati Alatalaa falan na, e tan Yuda mangane nun Yerusalen kaane! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N gbalon nagodoma nen be ma, naxan yo na a fe me, na kanna tuli madaxoma ayi nen.

⁴ Amasoto e bata e me n na! Muxun mi fa be kolonma bayo e bata be findi wusulan ganden na ala gbetene xa, e mi naxanye kolon, e benbane mi e kolon, Yuda mangane mi e kolon, e yi be rafe sontarene wunla ra.

⁵ E yi kidene rafala Baali suxurene xa alogo e xa e diine gan menni Baali xa, n mi naxan yamarixi, n mi naxan ma fe falaxi, n mi sa mirixi naxan ma.' "

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Nanara, lxonana nde fama, muxune mi fa be xili bama a 'Tofeti' hanma 'Ben-Hinon lanbanna.' Koni e fa be xili bama nen 'Faxa Ti Lanbanna.'

⁷ N fa Yuda kaane nun Yerusalen kaane fe yitoxine kalama be nin. N yi e faxa e yaxune silanfanne ra naxanye waxi e raxori feni. N yi e binbine lu xoline nun burunna subene bun.

⁸ N taani ito findima nen yire rabeɲinxin na, muxune kabema naxan ma e kolin a ma. Naxan yo nema dangue be, na kanna yigitegema nen a kolin a yire kalaxine ma.

⁹ N yaxune rafama nen naxanye waxi e raxori feni, e taan nabilin yengeni. Na kamen gbama nen han e yi e dii xemene nun dii temene suben don, e yi e bode sube don."

¹⁰ "Na xanbi ra, i xa feɲeni bo muxune yetagi naxanye biraxi i foxo ra,

¹¹ i yi a fala e xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: N yamani ito nun taani ito halagima kiini ito nin, alo feɲen kalama kii naxan yi, naxan mi noe yitoxne. E binbine maluxunna nen Tofeti yi han na yi rafe.

¹² N yireni ito ligama na kii nin, e nun a muxune, n mon yi taani ito fan liga alo Tofeti yireni ito. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ Yerusalen banxine nun Yuda mangane banxine raharamuma nen alo Tofeti yire haramuxini ito, e yi wusulanna ganma banxin naxanye xuntagi sarene birin xa, e minse saraxane raboxon ala gbetene xa denaxanye birin yi.' "

¹⁴ Yeremi yi fa, sa keli Tofeti yi Alatala a rasiga denaxan yi nabiyi falane tideni. A yi ti Alatala Batu Banxin tanden ma, a yi a fala yamaan birin xa, a naxa,

¹⁵ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen taani ito xili ma e nun a rabilinna taane

birin, n bata gballo feen naxanye birin ma fe fala e xili ma, bayo e bata tondi e tuli matiye n ma falane ra tengbesenyani.' "

20

Yeremi xidi fena

¹ Saraxaralina Imeri a dii xemen Pasaxuri, kuntigin naxan yi Alatala Batu Banxin xun na, na to Yeremi a nabiyi falane me,

² a yi Nabi Yeremi bonbo, a sa a sa kutun na Alatala Batu Banxin dexon Bunyamin So Deen Faxaraxiin binni.*

³ Koni na xoton bode, Pasaxuri to Yeremi beɲin, Yeremi yi a fala a xa, a naxa, "Alatala mi i xili saxi Pasaxuri, koni a bata i xili sa 'Gaxun Yiren Birin Yi.'

⁴ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N gaxun nasoma nen e nun i xoyine birin yi. E yaxune i xoyine faxama nen i yee xori. N Yuda kaane birin sama nen Babilon mangan sagoni, a yi e suxu a siga e ra konyiyani Babilon taani, hanma a e faxa silanfanna ra.

⁵ N taani ito nafunle birin sama nen e yaxune sagoni, e wali xonne nun e se fajine, e nun Yuda mangane nafunle birin. E yi e tongo yengeni, e siga e ra Babilon taani.

⁶ I tan Pasaxuri e nun muxun naxanye birin i ya banxini, e sigama nen konyiyani Babilon taani, i sa faxa na, i maluxun na, e nun i wule nabiyi falane ti i xoyin naxanye birin xa.' "

Nabina mawugana

⁷ Alatala i bata n mayenden, n lu mayendenni.

I bata n suxu senbeni, i yi n no feu!

Muxune yoma n ma waxatin birin, e birin n magelema.

⁸ Bayo n nema falan tiye yeɲe,

fo n gbelegbele,

n yi gbalon nun halagina fe fala!

Nayi, e n konbima,

e n magele waxatin birin Alatalaa falana fe ra.

⁹ Koni xa n na a fala nun, n naxa,

"N mi fa n mirima Alaa fe ma,

n mi fa falan tima a xinli sonon,"

a falan luma nen n yi nayi

alo teen nan n boɲen ganma,

alo n teen nan namaraxi n xonne yi,

n xadan a yisuxe, n mi no.

¹⁰ Bayo n muxu wuyaxi xuiin mema n mafale.

E n xili bama

"Gaxuna yiren birin yi."

E naxa, "E a toɲeɲe!

En na a toɲeɲe."

N xoyine n matoma,

xa n tantanye, e naxa,

* 20:2: So deen naxan गयाan na.

“Waxatina nde,
a mayendenma nɛn.

Nayi, en yi a nɔ,
en yi en gbeen ɲɔxɔ a ma.”

¹¹ Koni Alatala bata lu n xɔn
alo sofa senbɛmana.

Nanara, n ɲaxankata muxune tantanma
nɛn,

e mi n nɔɛ sese ma.

E fulama n na nɛn,

na yi e yagi han!

A findi marafɛyaan na e xa han habadan,
ɲinan mi tiyɛ naxan xɔn.

¹² Alatala Senben Birin Kanna i tan nan
tinxin muxun kɛɲaan fɛsɛfɛsɛma,
i muxun bɔɲɛn nun a sɔndɔmɛn toma.

Tin, n xa i to i gbeen ɲɔxɛ e ma

bayo n bata n xun mayɛngɛ feen lu i tan ma.

¹³ Ɛ bɛtin ba Alatala xa,

ɛ Alatala tantun.

Bayo a tɔrɔ muxune xunbama nɛn muxu
ɲaxine yii.

¹⁴ Dangana n bari lɔxɔn xa.

Nga n xalixi lɔxɔn naxan yi,

na mi findixi duba lɔxɔ ra.

¹⁵ Dangan na kanna xa

naxan sa xibaru fajina fe rali n fafe ma fa
fala

dii xɛmɛn bata bari a xa,

a yi sɛwa na ma.

¹⁶ Na kanna xa lu alo taane

Alatala naxanye kalaxi kininkinintareyani.

A xa gbelegebele xuiin mɛ xɔtɔnni,

a yi yɛngɛ so sɔnxɔ xuiin mɛ yanyin na.

¹⁷ A yi lan nun

a xa n faxa nga kui,

alogo nga kuiin xa findi n gaburun na

n yi lu na yi habadan.

¹⁸ Nanfera n minixi nga kuini

n yi tɔrɔn nun xɔlɛn kolon

n yi n ma siimayaan birin naba yagini?

21

Falana lan Yerusalɛn suxu feen ma

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, Manga Sedeki to Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri rasiga a ma e nun saraxaraliin Sofoni, Maaseyaa dii xɛmɛna. E yi a fala Yeremi xa, e naxa,

² “Alatala maxɔdin nxu xa, bayo Babilɔn mangan Nebukadanesari bata nxu yɛngɛ fɔlɔ. Waxatina nde Alatala nxu maliyɛ nɛn, a yi a kabanako fena ndee raba nxu xa, alogo yaxuni ito xa a masiga nxu ra.”

³ Yeremi yi e yabi, a naxa, “Ɛ a fala Sedeki xa, ɛ naxa,

⁴ ‘Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: Babilɔn mangan nun Babilɔn kaan naxanye ɛ taan makantan yinna rabilinxi

yengeni iki, ɛ ne yɛngɛma yɛngɛ so seen naxanye ra, n ne raxɛtɛma ɛ tan nan ma, n yi ɛ yaxuni itoe malan taani ito kui.

⁵ N tan yetɛna ɛ yɛngɛma nɛn, n fitinaxin yi n senbɛn nun n fanga gbeen yita ɛ ra n ma xɔlɛn nun n ma bɔɲɛ teeni.

⁶ Naxanye birin taani ito yi, n ne ɲaxankatama nɛn, a muxune nun a xuruseene, e birin yi faxa fitina fureni.

⁷ Alatalaa falan ni ito ra! Na na dangu, naxanye na lu e nii ra fitina furen nun yɛngɛn nun fitina kamɛn xanbi ra, n ne birin sama nɛn Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni, Yuda mangan Sedeki na kuntigine nun taani ito muxune birin, n yi e lu e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni. A e faxama nɛn silanfanna ra, a mi kininkinini e ma, a mi hinan e ra sese ma.’ ”

⁸ “Yeremi, a fala yamani ito xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Ɛ a mato, n bata siimayaan kiraan nun sayaan kiraan yita ɛ ra.

⁹ Naxan yo na lu taani ito kui, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen nan na kanna faxama. Koni naxan na mini, a yi sa a yetɛ dentɛgɛ Babilɔn kaane xa, naxanye ɛ rabilinxi yɛngeni, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra betɛ.

¹⁰ Bayo n na n yɛɛ rafindima nɛn taani ito ma a ɲaxin na, a fajin mi a ra. A sama nɛn Babilɔn mangan sagoni, a yi a gan.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Alaa falana lan Yuda mangana denbayaan ma

¹¹ “Yeremi, a fala Yuda mangana denbayaan xa,

i naxa, ‘Ɛ tuli mati Alatalaa falan na.

¹² Dawuda bɔnsɔnna, Alatala ito nan falaxi,

a naxa: Ɛ kiti kendɛn sa xɔtɔn yo xɔtɔn,

ɛ yi muxu kansunxin ba ɲaxankata tiin yii, alogo n ma xɔlɛn nama godo ɛ ma e fe ɲaxine fe ra

alo tɛɛn naxan ɛ ganma

naxan mi nɔɛ ratuyɛ.

¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:

N bata keli ɛ xili ma,

ɛ tan naxanye dɔxi lanbanni,

ɛ tan naxanye dɔxi fanyen ma fiila ma,

ɛ tan naxanye a falama, ɛ naxa,

“Nde nɔɛ fe nxu xili ma?

Nde nɔɛ soɛ nxu luxunden kui?”

¹⁴ N na ɛ saranma ɛ kewanle ra nɛn.

N tɛɛn soma nɛn ɛ fɔtɔnne ra,

a yi ɛ rabilinna birin gan.’

Alatalaa falan nan na ra.”

22

Kitina manga ɲaxine xili ma

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Siga Yuda mangana banxini, i sa falani ito ti na, i naxa,

² I tan Yuda mangana, i tan naxan dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, i tuli mati Alatalaa falan na, i tan nun i ya kuntigine nun i ya yamaan birin, naxanye soma deni itoe ra!

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E kiti kendene sa, ε tinxinna raba. E muxu kan-sunxine xunba e ɲaxankata muxune yii. E nama ɲaxu xɔɲene nun kiridine nun kaɲa gilene ra, ε nama gbalɔ feen liga, ε nama sontaren faxa yireni ito yi.

⁴ Bayo xa ε falani ito suxu ki faɲi, mangan naxanye dɔxi Dawudaa mangaya gbɛdeni, ne soma nen banxini ito tanden so deene ra, e dɔxi wontorone kui e nun soone fari, e tan nun e kuntigine nun e yamana.

⁵ Koni xa ε mi falani itoe suxu, n bata n kolɔ n yeteni, banxini ito findima nen banxi xonna ra.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

⁶ Bayo, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangana banxin ma, a naxa, “Banxini ito rayabu n tan yeε ra yi alo Galadi yamanana, alo Liban geyaan xuntagina. Koni n na a findima nen tonbonna ra yati, alo taa rabɛɲinxina.

⁷ N halagi tiine rasigama nen a xili ma, e birin nun e yenge so seene e yi a suman senbetenne sege a bun, e yi e gan.”

⁸ “Siya wuyaxine danguma nen taani ito dexɔn. E yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nanfera Alatala taa gbeeni ito ligaxi iki?’

⁹ Muxune e yabima nen nayi, e naxa, ‘Bayo e bata e me Alatala, e Alaa layirin na, e yi e xinbi sin ala gbetene bun, e yi e batu.’ ”

Manga Salun wuga fena

¹⁰ E nama manga faxaxin wuga, ε nama sunu Manga Yosiya fe ra, koni fɔ e bata mangan naxan xali konyiyani, ε na nan wuga, bayo a mi fa xetema sɔnɔn! A mi fa a konna toma sɔnɔn!

¹¹ Bayo Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yosiya a dii xemen Salun ma, naxan yi a fafe Yosiya ɲɔxɔni mangayani, naxan bata keli be, a naxa, “A mi fa xetema sɔnɔn!

¹² Koni e a xalixi konyiyani denaxan yi, a sa faxama menna nin. A mi fa yamanani ito toma sɔnɔn!”*

Alaa falana Yehoyakimi xili ma

¹³ “Gbalon na kanna xa, naxan a banxin tima tinxintareyani, a yi a banxi kuine fari sa kansun ti kitini,

a yi a muxu boden ti konyi wanle ra, a mi a saren fi.

¹⁴ A a falama, a naxa, ‘N banxi gbeen tima nen n yete xa naxan konkone gbo mume!’ A yi foye sodene rafala a ma, a suman farinne sa banxin kankene yi, a yi a kasi a gbeela ra.

¹⁵ I mangayani nen ba, bayo suman wudin nafan i ma? I fafe mi yi a degema ba, a yi a min? Koni na yi tinxin, a kiti kendɛn kolon, nanara a feene birin yi lanxi.

¹⁶ A yi yiigelitɔne nun tɔɔ muxune xun mafalama kitini, nanara a feene birin yi lanxi. Muxun mi n kolonma na kiin xan yi ba?” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Koni i yeene nun i bɔɲen tixi i yetena tɔnɔn nan tun na, i yi sontarene faxa, i muxune ɲaxankata, i e kansun.”

¹⁸ Nanara, Alatala ito nan falaxi lan Yuda mangan Yehoyakimi ma Yosiya dii xemena, a naxa, “Muxune mi a saya feen wuge, e naxa, ‘Ee! Ngaxakedenna xemen nun ɲaxanla, en nu tɔɔ de!’

E mi a saya feen wuge, e naxa, ‘Ee! N kanna! Ee! Mangana!’

¹⁹ A tan saya feen ligama nen alo sofanla gbeena, a binbin bubuma nen, a sa woli ayi Yerusalɛn fari ma.”

Yerusalɛn yagin nun yarabina fe

²⁰ “E te Liban geyaan xuntagi, ε gbelegbele! E xuiin xa siga han Basan yamanana! E gbelegbele Abarimi geyane xuntagi! Bayo e xoyine birin bata xunna kala.

²¹ N falan ti nen ε xa, benun ε kontɔfili waxatin xa a li. E yi a falama nen, ε naxa, ‘Nxu mi nxu tuli matima.’ E yi na kii nin xabu ε dii ɲɔɛ waxatini. E mi n xuiin name.

²² E yeteratine bata lo ayi foyeni, ε xoyine birin yi xali konyiyani. E yagima nen na waxatini, ε lu marafeyani, masɔɔ e fe ɲaxine xɔn.

²³ I tan naxan dɔxi Liban fɔtɔnni† i tan naxan dɔxi suman wudi banxin kui, i gbelegbelema nen, tɔɔn na i sɔɔ waxatin naxan yi,

* **22:12; 22:12** Yuda mangan Yosiya dii xemen **Salun** nan ma fe falaxi be naxan mɔn xili Yehowaxasi. Misiran mangan nan Yosiya faxa yengeni. Salun kike saxan nan naba mangayani, benun Misiran mangan xa a suxu, a siga a ra Misiran yi konyiyani. Na feen sebexi Mangane Firinden 23.29-34 kui. † **22:23:** Manga banxin yi xili saxi **Liban** fɔtɔnna xun ma nen, a to tixi suman wudine ra keli Liban yamanan fɔtɔnne yi. Na feen sebexi Mangane Singen 7.2 kui.

16 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

“E nama ε tuli mati nabine falane ra
naxanye nabiya falane tima ε xa.

E ε mayendenma nen,
e ε xibaru fata e yetε miriyane ra,
koni Alatala de xuiin mi na ra.

17 N mi rafan naxanye ma,
e a falama ne xa, fa fala,
Alatala naxa,
‘E bɔɔɔɔ xunbenla sɔtɔma nen.’
Naxanye biraxi e bɔɔɔɔ yi feene fɔxɔ ra
tengbesenyani,

e a falama ne xa, e naxa,
‘Fefe ɲaxi mi ε sɔtε.’

18 Koni nde yi tixi Alatala yetagi

alogo a xa fe toon ti,
a yi a falan mε?

Nde bata a tuli mati,
a yi a falan name?”

19 Alatala gbalon soma nen muxu ɲaxine
xun na
alo foye kala tiina.

A xɔlon ɲaxankatan yi fa e ma
alo wuluwunla.

20 Alatalaa xɔlon mi xεtεma e fɔxɔ ra
fɔ feene kamali

Ala naxanye birin nagidixi a bɔɔɔɔni.

ε xaxili sɔtɔma nen na feene xɔn waxati
famatɔne yi.

21 Ala naxa,

“N tan mi nabini itoe xεxi,
koni e gixin sigama xεrayaan na.
N mi fala tixi e xa,
koni e nabiya falane tima.

22 Xa e yi tixi n yetagi nun,
e yi n ma falan nalima nen n ma yamaan ma
nun

e yamaan ba e kira ɲaxine xɔn,
e yi e raxεtε e kεwali ɲaxine fɔxɔ ra.”

Ala dunuɲa yiren birin yi

23 Alatalaa falan ni ito ra,

a naxa, “Ala xa mi n na ba,
naxan maso ε ra?

Ala nan mɔn n na yire makuyene fan yi.”

24 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Muxun nɔε a luxunɲε wundo yireni ba,
alogo n nama a to?

N mi bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna rafexi ba?”
Alatalaa falan nan na ra.

Naxanye wule xiyene fe falama

25 “N bata nabine fala xuiin mε naxanye
nabiyā falane tima n xinli wulen fari, e
naxa, ‘N bata xiye sa, n bata xiyena nde to.’

26 Nabine bɔɔɔɔne luma e tiyε wule falan na
nabiyani han waxatin mundun, e yi mayen-
den falane ti fata e yetε bɔɔɔɔ yi feene ra?

27 E yengi a ma a e n xinla ɲanɲanɲε nen
yamaan na e xiyene xɔn e naxanye falama
e bode xa, alo e benbane ɲinanxi n xinla ra
kii naxan yi Baali suxurene fe ra.

28 Xa nabiiin naxan xiye saxi, na xa a xiyen
yεba. Xa n ma falan naxan yi, na kanna xa a
rali a ɲɔndin kiini.”

Alatalaa falan ni ito ra. A naxa, “Malo
kεsen nun malo dagin lanɲε e bode ma di?”

29 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N ma
falan mi luxi ba alo tεena, alo sinben naxan
fanyen bɔma?

30 Nanara, n bata keli nabini itoe xili ma
naxanye falane muɲama e bode ma, e mɔn
naxa a ne fataxi n tan nan na.” Alatalaa
falan nan na ra.

31 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata
keli nabine xili ma naxanye e yetε de xuiin
findima n ma falan na.”

32 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N bata
keli nabine xili ma naxanye wule xiyene
yεbama, naxanye falane tima e xunna ayi, e
yi n ma yamaan nalɔ ayi e wulene xɔn. Anu,
n tan mi e rasigaxi, n mi e yamarixi, e tɔnɔ
yo mi yamani ito ma,” Alatalaa falan nan na
ra.

Alaa falan finde goronna ra ba?

33 Alatala naxa, “Xa yamani ito hanma
nabina nde hanma saraxaralina nde i
maxɔdin, a naxa, ‘Waliyiya falan mundun
tixi nxu xili ma keli Alatala ma?’ I xa e yabi,
i naxa, ‘Waliyiya falan mundun? Alatalaa
falan ni ito ra, a naxa, “N na n mεma nen ε
ra.”’

34 Xa nabina nde hanma saraxaralina nde
hanma muxu gbεtε a fala, a naxa, ‘Waliyiya
falan ni ito ra keli Alatala ma,’ n na kanna
kewanla saranma nen a ra e nun a den-
bayana.

35 ε a falama ε bode xa, ε naxa, ‘Alatala
yabin mundun tixi?’ hanma ‘Alatala nanse
falaxi?’

36 Koni ε nama fa waliyiya falana fe fala
Alatala xun ma sɔnɔn, bayo birin waliyiya
falan findixi e gbee falan nan na. ε habadan
Alaa falane maxεtεma na kii nin, Alatala
Senben Birin Kanna, en ma Ala,

37 ε lu a falε nabina nde xa, ε naxa, ‘Alatala
i yabixi nanse ra?’ hanma ‘Alatala nanse
falaxi?’

38 Xa ε mɔn a fala, ε naxa, ‘Waliyiya falan
ni ito ra keli Alatala ma.’ Nayi, Alatala ito
nan falaxi, a naxa, ‘Amasɔtε ε a falama, ε
naxa, “Waliyiya falan ni ito ra keli Alatala
ma,” hali n to a falaxi a ε nama na fala,

39 nayi, n ɲinanma nen ε xɔn fefe, n yi ε
kedi n yetagi, ε tan nun ε taana n denaxan
so ε nun ε benbane yii.

40 N yi habadan yagin sa ε fari, habadan
marafayaan naxan mi ɲinanɲε muxune ra
mume!’ ”

24

Xɔde debe firinne nun yamana fe

¹ Babilon mangan Nebukadanesari yelin xanbini Yehoyakimi a dii xεmεn Yoyakin suxe, Yuda mangana, e nun a kuntigine nun yirawanle nun xabune, a siga e ra konyiyani Babilon taani keli Yerusalen taani, Alatala yi debe firin yita n na Alatala Batu Banxin yetagi, e rafexi xode bogine ra.

² Debe kedenna yi rafexi xode bogi fajine ra alo bogin naxanye bolonma xode malan waxati singeni. Koni deben boden xodene mi yi fan, e mi yi nœ donje.

³ Alatala yi a fala, a naxa, “Yeremi, i nanse toma?” N yi a yabi, n naxa, “Xode bogine. Xode bogi fajine na, naxanye fan han! A jaxine fan na naxanye kalaxi han e mi nœ donje.”

⁴ Alatala yi falan ti n xa.

⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “I xode bogi fajini itoe toxi kii naxan yi, n Yuda muxune fan yisuxuma na kii nin, n naxanye rasiga Babilon kaane yamanani.

⁶ N na n joxo luma nen e xon ki faji, n xete e ra yamanani ito yi. N na e senbe soma nen, n mi fa e halagima. N na e sima nen, n mi fa e talama.

⁷ N boje fajin fima nen e ma alogo e xa a kolon a Alatala nan n tan na. Xa e xete n ma e bojen birin na, e findima nen n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.”

⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xode bogi jaxini itoe tan, naxanye kalaxi han e mi nœ donje, n Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine suxuma na kii nin e nun Yerusalen yamaan muxu donxene, naxanye luxi yamanani, e nun naxanye dœxi Misiran yamanani.

⁹ E fe magaxuma ayi nen e findi gbalon misaala ra bœxon yamanane muxune birin xa. N na e raxuya ayi denaxanye birin yi, men kaane e mafalama nen, e yi yo e ma, e yi e magele, e e danga.

¹⁰ N na e raxorima nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na han e jan yamanani n denaxan so e yii e nun e benbane.”

25

Jεε tonge solofere konyiyana

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yuda yamaan birin ma, Yosiyaa dii xεmεn Yehoyakimi a mangayaan jεε naaninden Yuda yamanani, naxan mœn findixi Nebukadanesari a mangayaan jεε singen na Babilon yi.

² Nayi, Nabi Yeremi yi falan ti Yerusalen kaane nun Yuda yamaan birin xa, a naxa,

³ “Xabu Amœn ma dii xεmεn Yosiyaa mangayaan jεε fu nun saxandena, Yuda mangana, han to, na jεε mœxœjen nun saxanna nan ito ra Alatala falan tima n xa, n fan a falama e xa yeje, koni ε mi ε tuli matixi n na.

⁴ Alatala bata a walikene birin nafa ε ma waxatin birin, nabine, koni ε mi e xuiin name, ε mi ε tuli mati e ra.

⁵ E yi a falama nen, e naxa, “E birin xa xete ε kira jaxine nun ε kewali jaxine foxo ra, alogo ε xa lu bœxœni Alatala denaxan soxi ε nun ε benbane yii, habadan han habadan.

⁶ E nama bira ala gbetene foxo ra, ε yi ε xinbi sin e bun, ε yi e batu. E nama n naxœlo batu seene ra ε naxanye rafalaxi. Nayi, n mi sese jaxi ligama ε ra.”

⁷ Koni ε mi ε tuli mati n na, ε yi n naxœlo batu seene ra ε naxanye rafala, ε yi tœœyaan nafa ε yete ma.” Alatalaa falan nan na ra.

⁸ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ε mi ε tuli matixi n ma falan na,

⁹ n yamanan muxune birin xilima nen keli sogeteden kœmœnna ma e nun Babilon mangan Nebukadanesari, n ma walikena. N na e rafama nen yamanani ito nun a muxune nun a rabilinna siyane birin xili ma, alogo n xa e raxœri fefe. N yi e fe findi fe magaxuxin na muxune kabema naxan ma, e kolin e ma, e nun yire rabejinxin na han habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ N danna sama nen sewa sigine nun jaxan sigine nun jaxalandi ti sigine ra xεmεn nun a jaxanla xa, e nun se din xuine nun lenpu degene.

¹¹ Yamanani ito birin kalama nen, a raxœri, siyani itoe yi findi konyine ra Babilon mangan xa jεε tonge solofere.”

¹² “Koni na jεε tonge soloferene na jan waxatin naxan yi, n Babilon mangan nun a yamaan hakene saranma e ra nen, n Babilon kaane yamanan findi yire rabejinxin na habadan. Alatalaa falan nan na ra.

¹³ N feen naxanye birin fala na yamanan xili ma, n na birin ligama nen a ra, feen naxanye birin sebexi kitabuni ito kui, Yeremi naxanye fala siyane birin xili ma.

¹⁴ Bayo Babilon kaane fan luma nen siya senbemanen nun manga gbeene bun, n yi e fan kewanle nun e wali xœnne saran e ra.”

Alaa xœlo igelengenna fe

¹⁵ Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi n xa, a naxa, “Yeremi, igelengenni ito rasuxu n yii, naxan nafexi n ma xœlon na, i yi a so siyane birin yii, n na i rasigaxi naxanye fema, alogo e xa a min.

¹⁶ E na a min, e xunna firifrima nen, e lu alo dœlo minna silanfanna yeε ra, n yengen naxan nasigama e ma.”

¹⁷ N yi igelengenna rasuxu Alatala yii, n yi a so siyane birin yii, alogo e xa a min, Alatala n nasiga naxanye ma.

¹⁸ N na a so Yerusalen nun Yuda taane muxune yii, a mangane nun a kuntigine,

alogo mɛnne xa findi yire kalaxine ra, mux-
une kabɛma naxanye ma, e kolin e ma, e yi
a danga alo a kii naxan yi to.

¹⁹ N mɛn yi a so Misiran mangan yii e nun
a bundɔxɔne nun a kuntigine nun a yamaan
birin,

²⁰ e nun siyaan naxanye basanxi e ra. N
yi a so Yusu yamanan mangane birin yii,
e nun Filisiti yamanan taa mangane birin,
Asikalɔn taan nun Gasa taan nun Ekirɔn
taana e nun naxanye na lu e nii ra Asadodi
taani.

²¹ N yi a so Edɔn kaane nun Moyaba kaane
nun Amonine yii,

²² e nun Tire taan nun Sidɔn taan man-
gane birin, e nun fɔxɔ ige tagi bɔxɔne man-
gane baan kidi ma.

²³ N yi a so Dedan kaane nun Tema kaane
nun Busi kaane yii e nun muxun naxanye
birin e xunne dɛxɔn bima.

²⁴ N yi a so Arabi mangane birin yii, e nun
siya basanxin naxanye dɔxi tonbonni,

²⁵ e nun Simiri mangane nun Elan man-
gane nun Mede yamanan mangane birin

²⁶ e nun sogeteden kɔmɛn fɔxɔn mangane
birin, naxanye maso, naxanye makuya,
bɔxɔ xɔnna yamanan birin. Ne xanbi ra,
Sesaki* mangan fan a minma nɛn.

²⁷ Ala ito nan falaxi, a naxa, “Yereḡi,
a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin
Kanna, Isirayilaa Ala naxa, “E n ma xɔlɔ
igelengenni ito min, a e xunna firifirima nɛn
alo dɔlɔna, e yi baxun, e bira. E mi fa kelima
sɔnɔn yengena fe ra n naxan nafama e xili
ma.”’

²⁸ Xa e tondi igelengenna rasuxe i ra, e yi e
min, nayi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben
Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Fɔ e xa a
min, e a min!

²⁹ Bayo, xa n gbalon fɔlɔma taan nan
ma n xinla binyaxi dɛnaxan yi, nayi, e fan
kɛwanle mi saraɲɛ e ra ba? E mi tange na
ma sese ma. Bayo n yɛngen nasigama nɛn
bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma,” Alatala
Senben Birin Kanna falan nan na ra.”’

³⁰ “I tan xa nabiyi falani itoe birin ti e xili
ma, i naxa,

‘Alatala sɔnxɔ xuiin bata keli kore,
a bata a xui ramini a dɔxɔde sarɲanxini!
A xɔlɔ xuiin naminima a muxune ma.

A sɔnxɔma alo naxanye manpa bogini
bodonma

alogo e xa a igen ba,

a sɔnxɔma bɔxɔ xɔnna muxune birin xili ma.

³¹ A xuiin sigama han bɔxɔn danna,
bayo kitina Alatala nun siyane tagi,
e nun adamadiine birin kitima nɛn.

A muxu ɲaxine faxama nɛn silanfanna ra,
Alatalaa falan nan na ra.”’

³² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
a naxa,

“Gbalon bata keli

naxan luma sigɛ

keli siyana nde yi siga gbɛtɛ yi,

alo foye kala tiin naxan bata sa keli bɔxɔn
danne ra.”

³³ Na lɔxɔni, Alatala muxu faxaxine bin-
bine luma nɛn yiren birin yi, keli bɔxɔn fɔxɔ
kedenni han bode fɔxɔni. Muxu yo mi e
sayaan wugama, e binbine mi malanma, e
mi maluxunma. E binbine yi lu bɔxɔn ma
alo ɲamana.

³⁴ E tan yɛɛratine, e wuga,

e gbelegbele,

e yi e makutukutu

e tan naxanye yamaan xun na!

Bayo e kɔɛ raxaba waxatin bata a li.

E birama nɛn, e fe yi kala

alo feɲɛ fajin na raxuya ayi.

³⁵ Sigade mi fa yɛɛratine xa

e gima dɛnaxan yi.

Luxunde yo mi fa e xa

e tan naxanye yamaan xun na.

³⁶ E yɛɛratine wuga xuiin name,

yamaan kuntigine gbelegbele xuina,

bayo Alatala e bɔxɔn kalama.

³⁷ Langa sabatixine yidunduxi Alatalaa xɔlɔ

magaxuxin bun.

³⁸ Ala bata a yamanan nabɛɲin

alo yatan na a dingiraan masara,

e yamanan yi kala halagi tiin bun a xɔlɔ

gbeenii.

26

Muxune yi e kɔnkɔ Yereḡi ma

¹ Yosiyaa dii xɛmɛn Yehoyakimi a
mangayaan fɔlɔ waxatini Yuda yamanani,
Alatala yi falan ti Yereḡi xa.

² Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Sa ti
Alatalaa banxin yinna kui, i falan ti Yuda
yamanan taane muxune xa naxanye birin
fa e xinbi sinma Alatalaa banxini. N na i
yamari falan naxan birin ti feen na, i xa na
birin fala e xa, i nama sese ba a ra.

³ Waxatina nde, e tuli matima nɛn, e birin
yi xɛtɛ e kira ɲaxine fɔxɔ ra. Nayi, n gbalon
naxan nagidixi e ma e fe ɲaxine fe ra, n
xɛtɛma nɛn na feen fɔxɔ ra, na mi fa e soto.

⁴ A fala e xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi,
a naxa: Xa e mi e tuli mati n na, xa e mi n ma
sariyane suxu, n naxanye soxi e yii,

⁵ e yi n ma walikɛne xuiin name, nabine,
n naxanye rasigaxi e ma waxatin birin, e mi
tin e tuli matiye naxanye ra,

⁶ nayi, n banxini ito kalama nɛn alo Silo
taana,* n yi taani ito findi danga taan na
bɔxɔn siyane birin tagi.’”

* **25:26:** *Sesaki* findixi wundo falan nan na naxan bunna nɛn fa fala “Babilɔn taana.”

* **26:6:** *Silo taana* fe sebexi

7 Saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi Yeremi xuiin me falani itoe tiye Alatalaa banxini.

8 Yeremi yi yelinma falane tiye waxatin naxan yi Alatala a yamari naxanye fala fe ra, saraxaraline nun nabine nun yamaan birin yi a suxu, e naxa, "I faxama nen yati!"

9 Nanfera i nabiyi falane tima Alatala xinli fa fala banxini ito kalama nen alo Silo taana, taani ito yi kala, a findi yire rabepinxin na?" Yamaan birin yi e malan Yeremi rabilinni Alatalaa banxini.

10 Yuda yamanan kuntigine to na feene me, e yi keli mangana banxini, e sa doxo Alatalaa banxini denaxan xili "So De Nenena."

11 Nayi, saraxaraline nun nabine yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, e naxa, "Xemeni ito a kitin xa lan sayaan ma! Bayo a bata nabiyi falane ti taani ito xili ma, alo e fan yetena a mexi kii naxan yi!"

12 Yeremi yi a fala kuntigine nun yamaan birin xa, a naxa, "E falan naxanye birin mexi, Alatala nan n nafaxi a n xa fa na nabiyi falane ti banxini ito nun taani ito xili ma.

13 Iki, e sigati kiin nun e kewanle maxete, e yi e tuli mati Alatala ra, e Ala. Nayi, Alatala gbalon naxan nagidixi e xili ma, a xetema nen na feen foxo ra, na mi fa e sotoma.

14 N tan fa e sagoon nin. Naxan fan e yeε ra yi, a tinxin, e na liga n na.

15 Koni, e xa a kolon nen, xa e n faxa, sontaren faxa feen goronna luma nen e xun ma, e tan nun taani ito nun a muxune, bayo Alatala nan n nafaxi yo, alogo n xa falani itoe ti e xa."

16 Kuntigine nun yamaan birin yi a fala saraxaraline nun nabine xa, e naxa, "Hali xemeni ito a kitin mi lan sayaan ma! Bayo a falan tixi en xa Alatala nan xili yi, en ma Ala."

17 Yamanan fonna ndee yi keli, e yi a fala yamaan malanxin birin xa, e naxa,

18 "Yuda mangan Xesekiya waxatini, Moreseti kaan Mike a fala nen Yuda yamaan birin xa, a naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Siyon taani buxama nen alo xenna,

Yerusalen findima nen taa xonna ra. Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma, na findima nen fotonna yire matexin na." †

19 Yuda mangan Xesekiya nun Yuda yamaan birin Mike faxa nen na ma ba? Xesekiya mi gaxu Alatala yeε ra ba, a yi Alatala mafan? Nayi, Alatala gbalon xunba nen e ra, a yi naxan nagidixi e ma. En fe paxin nan nafama en yete ma, xa en xemeni ito faxa!"

Mangan yi nabi Yuriya faxa

† 26:18: Mike 3.12

20 Xemena nde fan yi na naxan yi nabiyi falane tima Alatala xinli, naxan ma falaye yi luxi alo Yeremi a falane, Semaya Kiriyati-Yeyarin kaana dii xemen Yuriya. A fan nabiyi falane ti nen taani ito nun yamanani ito xili ma.

21 Yehoyakimi nun a sofa kuntigine nun a kuntigine birin to na falane me, mangan yi wa a faxa feni. Koni, Yuriya to na feen me, a yi gaxu, a yi a gi, a siga Misiran yamanani.

22 Manga Yehoyakimi yi muxune rasiga Misiran yi, Akibori a dii xemena Elanatan e nun muxuna ndee.

23 E sa Yuriya suxu Misiran yi, e sa fa a ra Manga Yehoyakimi xon, a yi a faxa silanfanna ra, e sa a binbin woli ayi yamaan yiigelitone gaburu yireni.

24 Anu, na waxatini, Safan ma dii xemena Axikan Yeremi ratanga nen alogo e nama a lu yamaan sagoni, e yi a faxa.

27

Yuda kaane lan e xuru Babilon mangan ma

1 Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan folo waxatini Yuda yamanani, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

2 Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa, "Gbelemene rasege, i lutine ti e ra goron tongo seen na, i e sa i koe ma.

3 I mon yi e rasiga Edon mangan nun Moyaba mangan nun Amoni mangan nun Tire mangan nun Sidon mangan ma e xerane xon e naxanye rafaxi Yerusalen yi Yuda Manga Sedeki fema.

4 I yi n ma yamarin nali e ma, alogo e xa sa a fala e kanne xa, i naxa, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, e sa ito fala e kanne xa, e naxa,

5 'N tan nan boxo xonna daxi n senbe gbeeni, e nun muxune nun suben naxanye a fari. Naxan na n kenen, n yi boxo xonna so na yii.

6 Iki n fa e yamananane birin sama nen Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, n ma walikena. N mon burunna subene sama nen a sagoni.

7 N siyane birin sama nen a noon bun e nun a diin nun a mamandenna noon bun, han a waxati saxin yi a li, a fan ma yamanan yi sa lu siya senbemanen nun manga gbeene noon bun.

8 Xa siyana nde hanma yamananane nde mi xuru Babilon mangan Nebukadanesari ma, a mi tin Babilon mangana konyiyaan xa lu a xun ma alo goron tongo gbelemena, n na siyaan kewanla saranma a ra nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, han n yi yelin e halage Babilon mangan xon.' Alatalaa falan nan na ra.

⁹ Ɛ tan nama Ɛ tuli mati Ɛ nabine nun Ɛ yimatone nun Ɛ xiylene nun Ɛ koron bɔnbɔne nun Ɛ kɔeramuxune ra, naxanye a falama Ɛ xa, e naxa, ‘Ɛ mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun.’

¹⁰ Bayo, e wulen nan falama Ɛ xa, naxan Ɛ masigama Ɛ bɔxɔn na. N na Ɛ kedima nen Ɛ yamanani, n yi Ɛ raxɔri.

¹¹ Koni siyaan naxan na tin Babilɔn mangana konyiyaan yi sa a fari alo goron tongo gbelemena, a xuru a ma, n matabun fima nen na ma a yete bɔxɔni, a yi a bi, a lu dɔxi na,” Alatalaa falan nan na ra.

¹² N na nan fala Yuda mangan Sedeki fan xa, n naxa, “Ɛ tin Babilɔn mangana konyiyaan xa sa Ɛ fari alo goron tongo gbelemena, Ɛ xuru e nun a yamaan ma, Ɛ kisma nen.

¹³ Nanfera Ɛ nun i ya yamaan lanma Ɛ faxa yengɛn nun fitina kamɛn nun fitina fureni, alo Alatala a falaxi kii naxan yi siyane xa naxanye tondin xurɛ Babilɔn mangan ma?

¹⁴ Ɛ nama Ɛ tuli mati nabine ra, naxanye a falama Ɛ xa, e naxa, ‘Ɛ mi luma Babilɔn mangana nɔɔn bun!’ Bayo, e wule nabiya falane nan tima Ɛ xa.

¹⁵ N tan mi e xexi, e wulen nan falama n xinli. Nayi, n na Ɛ kedima nen Ɛ yamanani, Ɛ nun Ɛ nabiin naxanye falane tima, Ɛ birin yi raxɔri.” Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ N ni ito nan fala saraxaraline nun yamaan birin xa, n naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Ɛ nama Ɛ tuli mati Ɛ nabine ra naxanye a falama Ɛ xa, e naxa, “Alatalaa banxin muranne famatɔɔn ni i ra sa keli Babilɔn yi!” Bayo e wule nabiya falane nan tima Ɛ xa.

¹⁷ Ɛ nama Ɛ tuli mati ne ra. Ɛ xuru Babilɔn mangan ma, Ɛ yi kisi. Nanfera Ɛ waxi taani ito kala feni?

¹⁸ Xa nabiin nan e ra, xa Alatalaa falana e yi, nayi e xa Alatala Senben Birin Kanna mafan alogo muranna naxanye fa luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana banxin nun Yerusalɛn yi, a ne fan nama xali Babilɔn yamanani.

¹⁹ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi lan senbetenne ma, e nun ige ramaraden nun ige maxali wontorone nun muran gbeten naxanye luxi taani ito yi,

²⁰ Babilɔn mangan Nebukadanesari mi naxanye tongo a Yehoyakimi a dii xɛmɛn Yoyakin xali konyiyani waxatin naxan yi, Yuda mangana, e nun Yuda yamanan nun Yerusalɛn taan muxu gbeene birin a siga naxanye ra konyiyani Babilɔn yi,

²¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi yati muranne xili ma naxanye luxi Alatalaa banxini, e nun Yuda mangana manga banxini e nun Yerusalɛn taani, a naxa,

²² “Ne tongoma nen, e xali Babilɔn yi, e sa lu na yi han n na keli lɔxɔn naxan yi, n mɔn yi e rafa be.” Alatalaa falan nan na ra.’ ”

28

Yereḡi nun wule nabina fe

¹ Na jɛɛ kedenna ra, Yuda mangan Sedeki a mangayaan jɛɛ naaninden kike suulunden lɔxɔna nde yi, Gabayon kaana Asuru a dii xɛmɛn Nabi Xananiya yi falan ti n xa Alatalaa banxini saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa,

² “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nen!

³ Benun jɛɛ firin, n mɔn xɛtɛma nen muranne birin na be Alatalaa banxini, Babilɔn mangan Nebukadanesari naxanye tongoxi be, a siga e ra Babilɔn yi.

⁴ N mɔn xɛtɛma nen Yuda mangan na, Yoyakin Yehoyakimi a dii xɛmɛna, e nun Yuda muxu suxine birin, naxanye sigaxi Babilɔn yi, bayo Babilɔn mangan goron tongo gbelemɛn naxan sama muxune kɔɛ ma, n fama na kaladeni nen!’ Alatalaa falan nan na ra.”

⁵ Nabi Yereḡi yi Xananiya yabi saraxaraline nun yamaan birin yɛɛ xɔri naxanye yi Alatalaa banxini.

⁶ Nabi Yereḡi naxa, “Amina! Alatala xa na liga! Alatala xa i fala xuine rakamali, a yi xɛte Alatalaa banxin muranne nun muxu suxine ra be sa keli Babilɔn yi.

⁷ Koni i tuli mati falani ito ra n naxan falama Ɛ nun yamaan birin xa:

⁸ Nabiin naxanye fa benun i tan nun n tan xa fa, xabu a fɔlɔni, ne nabiya falane ti nen lan yengɛn nun gbalon nun fitina furene fe ma yamana wuyaxi nun mangaya gbeene xili ma.

⁹ Koni xa nabina nde bɔɔɛ xunbenla fe fala, fɔ a falan xa kamali nen benun muxune xa a kolon a Alatala nan a xexi.”

¹⁰ Nayi, nabi Xananiya yi goron tongo gbelemɛn ba Nabi Yereḡi kɔɛ ma, a yi a yigira.

¹¹ Xananiya yi a fala yamaan birin yɛɛ xɔri, a naxa, “Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Babilɔn mangan Nebukadanesari nɔɔn naxan sama siyane birin fari alo goron tongo gbelemena, benun jɛɛ firin, n na kalama na kii nin.’ ” Nabi Yereḡi yi siga.

¹² Nabi Xananiya yelin xanbini goron tongo gbelemɛni girɛ, a naxan ba Nabi Yereḡi kɔɛ ma, Alatala yi falan ti Yereḡi xa, a naxa,

¹³ “Sa a fala Xananiya xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: I bata wudi gbelemɛni gira, koni i fa wure gbelemɛn nan sɔtɔma a funfuni.

14 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N goron tongo wure gbelemen sama nen siyani itoe birin kae ma, alogo e xa lu Babilon mangan Nebukadanesari a non bun, e lu wale a xa, n mon burunna subene sama nen a sagoni.' "

15 Nabi Yeremi yi a fala Nabi Xananiya xa, a naxa, "Xananiya, i tuli mati! Alatala mi i xexi, anu i bata yamani ito mayenden alogo e xa e yigi sa wulene yi.

16 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N ni i janna nen boxo xonna fari, i faxama nen jenen ito ra, bayo i ya falane yamaan namurutema Alatala ma.' "

17 Nabi Xananiya yi faxa na jenen kike solofereden na.

29

Kedin yi rasiga muxu suxine ma

1 Nabi Yeremi a falan ni i ra a naxan sebe kedin kui Yerusalen taani, a yi a rasiga fonne ma naxanye xali konyiyani, e nun saraxaraline nun nabine nun yamaan danxen birin, Nebukadanesari naxanye suxu Yerusalen yi a siga e ra konyiyani Babilon yi.

2 A lixi, Manga Yoyakin nun a nga nun mangan bundaxone nun Yuda kuntigine nun Yerusalen kuntigine nun yiirawanle nun xabune fan bata yi mini Yerusalen yi siga konyiyani.

3 A kedin taxu nen Safan ma dii xemena Elasa nun Xiliki a dii xemena Gemariya ra, Yuda mangan Sedeki naxanye xe Babilon mangan Nebukadanesari ma. Kedin kui falan ni i ra:

4 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi muxu suxine birin xa, n naxanye rasiga konyiyani keli Yerusalen yi siga Babilon yi, a naxa,

5 "E banxine ti, e doxo e kui. E nakone si, e yi e bogine don.

6 E jaxanle futu, e yi diine soto. E jaxanle fen e dii xemene xa, e yi e dii temene fi xemee taa ra, alogo e fan xa diine bari. E wuya ayi e dingirani, e yaten nama xurunje ayi de!

7 E boje xunbenla raso taani, n na e xalixi konyiyani denaxan yi, e yi Alatala maxandi na taan xa, bayo e boje xunbenla sotoma na nan xon."

8 Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "E nama tin, nabine nun yiimatone xa e mayenden naxanye e tagi. E nama e tuli mati e xiyene ra!

9 Bayo e wule nabiya falane nan tima e xa n xinli. N tan mi e xexi," Alatala falan nan na ra.

10 Koni Alatala ito nan falaxi, a naxa, "Babilon yamanana no soton na jee tonge solofere ti, n na e malima nen, n yi n ma fala fajin nakamali e xa, n xete e ra be.

11 Bayo n na a kolon n feen naxanye yitonxi e xa. N boje xunbenla nan yitonxi e xa, toro yaan mi a ra, alogo n xa yigin lu e ma waxati famatone yi." Alatala falan nan na ra.

12 "Nayi, e na n xili, e yi fa n maxandi, n na e yabima nen.

13 E na n fen, e n toma nen, xa e n fen e bojen birin na."

14 Alatala falan ni ito ra. "N tinma nen e xa n to, n yi xete e ra keli konyiyani, n yi e malan keli siyane nun yirene birin yi, n na e raxuya ayi denaxanye yi, n yi xete e ra be, n na e kedixi denaxan yi siga konyiyani." Alatala falan nan na ra.

15 Na ma, e a falama nen, e naxa, "Alatala bata nabine fi nxu ma Babilon yi!"

16 Koni Alatala ito nan falaxi lan mangan ma naxan doxi Dawudaa manga gbedeni, e nun yamaan naxan birin doxi Yerusalen taani ito yi, e ngaxakedenna naxanye mi siga e doxo ra konyiyani,

17 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "N yengen nun fitina kamen nun fitina furen nafama e ma nen, n yi e lu alo xode bogi kalaxin naxanye mi nxe donje.

18 N na e sagatanna nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen na, n yi e fe findi fe magaxuxin na boxon yamanane birin xa, e yi findi danga taan misaala ra, e fe yi yamanane birin muxune yigitege, e yi kabee e ma, e kolin e ma, e e konbi, n na e raxuya ayi denaxanye birin yi."

19 Alatala falan ni ito ra. "Na ligama nen bayo e mi e tuli matixi n ma falan na, n na n ma walikene rasigaxi e tan naxanye ma waxatin birin, nabine. Anu e fan mi e tuli matixi," Alatala falan nan na ra.

20 Koni e tan xa e tuli mati Alatala falan na, e tan muxu suxine birin, n bata e tan naxanye rasiga keli Yerusalen yi siga Babilon yi!

21 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan Kolayaa dii xemena Axabi nun Maaseyaa dii xemena Sedeki ma, naxanye wule nabiya falane tima e xa, a naxa, "N na e sama nen Babilon mangan Nebukadanesari sagoni, a yi e faxa e yee xori.

22 Yuda kaan naxanye birin siga konyiyani Babilon yi, ne birin dangan misaala tongoma muxu firinni itoe nan ma soton, e naxa, 'Alatala xa i lu alo Sedeki nun Axabi, Babilon mangan naxanye gan!'

23 Bayo e bata xaxilitareyaan liga Isirayila yi. E bata yalunyaan liga e muxu bodene jaxanle xon, e yi falan ti n xinli wulen fari, anu, n tan xa mi yamarin fixi e ma. N na kolon, na feen seren nan mon n na." Alatala falan nan na ra.

Yeremi yi Semayaa kedin yabi

²⁴ A fala Nexelan kaan Semaya xa, i naxa,

²⁵ “Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, i bata kedine sebe Yerusalem kaane birin ma, e nun Maaseya a dii xemen Sofoni saraxaralina, e nun saraxarali gbeteye birin, i ito nan sebexi Sofoni ma, i naxa,

²⁶ ‘Alatala bata i findi saraxaraliin na Yehoyada joxoni alogo i xa i yengi dɔxɔ Alatalaa banxin feene xon. Na ma, muxu yo na a yete findi nabiin na daxuyani, i lan i xa a sa kutun na, i a koxen xidi yoloxonna ra.

²⁷ Nanfera nayi, i mi i konkoma Yeremi Anatoti kaan ma, naxan a yete findixi nabiin na e tagi?

²⁸ A yeteen bata kedin nasiga nxu ma Babilon yi, a naxa: E buma nen menni de! Nayi, e banxine ti, e dɔxɔ e kui. E nakone si, e yi e bogine don.’ ”

²⁹ Saraxarali Sofoni yi na kedin xaran Nabi Yeremi xa.

³⁰ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

³¹ “Xeraan nasiga a faladeni muxu suxine birin xa naxanye Babilon yi, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi Semaya Nexelan kaan xili ma, a naxa, “Bayo Semaya nabiya falane tima e xa, anu, n tan mi a xexi, a yi e mayenden alogo e xa e yigi sa wuleni.”

³² Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Semaya Nexelan kaan nun a bɔnsɔnna kewanle saranma e ra nen. A bɔnsɔnna muxu yo mi luye yamani ito ye, a mon mi fe fajin toma n naxan ligama n ma yamaan xa, bayo a falane yamaan namurutema Alatala ma.” ’ Alatalaa falan nan na ra.”

30

Ala mon Isirayila yamanani tɔnma nen

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

² “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘N falan naxanye tixi i xa, e birin sebe kedin kui.’

³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Lɔxone fama, n Yuda nun Isirayila muxu suxine raxetema waxatin naxan yi, n fa e ra yamanani n naxan so e benbane yii, e yi dɔxɔ a yi.’ Alatala naxa na kiini.”

⁴ Alatala falani itoe nan ti lan Isirayila nun Yuda yamanane ma, a naxa,

⁵ “Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘En gbelegbele xuiin mema.

Gaxun nan na ra,

bɔje xunbeli mi fa na.

⁶ E maxodinna ti,

xa xemen nɔe diin bare!

Nanfera nayi,

xemene birin e tagin suxi

alo jaxanla nɔma dii barini?

Nanfera birin yetagini tɔjoxni?

⁷ Gbalo lɔxɔ gbeen nan a ra!

A joxon mi na.

Waxati xɔdexen nan na ra Yaxuba bɔnsɔnna xa,

koni e xunna minima a yi nen, e kisi.’ ”

⁸ “Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘Na lɔxoni, n goron tongo wudine kalama nen, a ba e kɔe ma, n yi e xidi lutine yibolon, n yi e ba xɔjene konyiyaan bun.

⁹ E yi wali Alatala xa e Ala, e nun Dawuda yixetena, e mangana, n naxan fima e ma.’

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘E tan Yaxuba yixetene,

n ma walikene, e nama gaxu,

Isirayila kaane, e nama kuisan!

Bayo, n na e rakisima nen,

n yi sa e ba yire makuyeni,

n yi e bɔnsɔnna ba yamanani

e sa konyiyani denaxan yi.

Yaxuba bɔnsɔnna muxune mon xetema nen, e yi lu maraxaran nun bɔje xunbenli.

E mi fa yimaxe sɔnon!

¹¹ Bayo, n luma nen e xon,

alogo n xa e rakisi.

N siyane birin naxɔre nen,

n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,

koni n mi e tan naxorima.

N na e xuruma nen

alo a lan kii naxan yi,

bayo n mi e yatema sɔntarene ra.’

Alatalaa falan nan na ra.”

¹² “Alatala ito nan falaxi, a naxa,

‘E jaxankatan mi dandanje,

e furen magaxu.

¹³ Muxu yo mi e xun mafalama,

e fure deen dandan muxu mi na,

a seri mi e tan yii.

¹⁴ E xɔyine birin bata jinan e xon,

e mi fa e fenma sɔnon.

Bayo, n bata e jaxankata alo yaxuna,

n yi e hake gbeene nun e yulubi wuyaxine

saran e ra a jaxin na.

¹⁵ Nanfera e wugama e jaxankatan

nun e tɔjɔyaan bun naxan mi nɔe dandanje?

N na ligaxi e ra e hake gbeene nun e yulubi

wuyaxine nan ma fe ra.’ ”

¹⁶ “Koni naxan yo na wa e raxori feni, na fan naxorima nen.

E yaxune birin xalima nen konyiyani.

Naxanye birin fuma e yiiseene ma,

muxune fuma ne fan yiiseene ma nen.

Naxanye e suxuma yengeni,

ne fan birin suxuma nen yengeni.’

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

‘Koni n mon e rasabatima nen,

n yi e rakendeya e furene ma,

bayo e a falama e ma nen a yama ramexina,

muxe mi a yengi dɔxi naxan xon, Siyon taana.’

¹⁸ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

'N mən Yaxuba bənsənnə yigiyadene
rasabatima nən,
n kininkinin e dəxədəne ma.

Taa xənnə mən tima nən a funfuni.

Manga banxin mən yi ti a yireni.

¹⁹ Bəti xuiin nun səwa xuiin minima nən e
tagi.

N na e rawuyama ayi nən,
e mi fa xurunjə ayi mume!

N binyen fima nən e ma,
e mi fa rayelefue sənən.

²⁰ E diine luma nən alo a fəloni,

e yamaan luma nən n yətagi.

N yi e jaxankata muxune kəwanle saran e
ra.

²¹ E mangan minima e tan nin,

e tan nde nan tima e yəe ra.

N yi na kanna maso n na,

a yi a maso n na,

bayo muxun mundun suse a masoe n na a
yəte ra?

Alatalaa falan nan na ra.

²² 'E findima nən n ma yamaan na,
n yi findi e Ala ra.' "

²³ Alatala gbalon soma nən muxu jaxine
xun na

alo foye kala tiina.

A xələn jaxankatan yi fa e ma

alo wuluwunla.

²⁴ Alatalaa xələn mi xətəma e fəxə ra

fə feene rakamali

Ala naxanye birin nagidixi a bəjənli.

Ə xaxili sətəma nən na feene xən waxati
famatəne yi.

31

Isirayila kaane xətə fəna

¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Na
waxatini, n findima nən Isirayila xabilane
birin ma Ala ra, e yi findi n ma yamaan na."

² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
"Yama dənxiən naxanye luxi e nii ra yəngen
xanbini,

ne n ma hinanna toma nən tonbonni,

Isirayila yamaan yi matabun sətə."

³ Alatala a yəte yita nən n na wulani,
a naxa, "N bata e xanu habadan!

Nanara, n ma hinanna mi jianma e xa.

⁴ Isirayila yama fajina,

n mən e rasabatima nən,

e yamanan mən tima nən.

Ə mən e tanbanne maxama nən

e yi siga bodonlane fəxə ra jaxajaxani.

⁵ E mən manpa bili nakəne sima nən Samari
geyane fari.

Xəe biine sansine sima nən,

e yi e bogine sətə.

⁶ Bayo ləxəna nde fama,

kantan tiine e xui raminima

Efirami yamanan geyane ma waxatin
naxan yi, e naxa,

'E keli, en siga Siyon taani Alatala fəma, en
ma Ala.' "

⁷ Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Ə xuini te səwani Yaxuba bənsənnə fe ra,

Ə jaxan e fe ra e tan naxanye siyane xun na!

Ə xui ramini, e yi Ala tantun, e naxa,

'Alatala, i ya yamaan nakisi,

Isirayila muxu dənxiene.'

⁸ N xətəma nən e ra

sa keli kəməni fəxən yamanani,

n yi e malan sa keli bəxən danne ra.

Danxutəne nun sankalatəne e yə,

jaxalan fudi kanne nun naxanye dii barini,
e birin.

Yama gbeen nan xətən be.

⁹ E fama nən wuge,

e lu n maxande,

n yi ti e yəe ra,

siga xudene də, kira yitənxin xən,

e mi e sanna radinjə dənaxan yi,

bayo Isirayila yamaan fafe nan n na,

Efirami bənsənnə luxi nən

alo n ma dii singena."

¹⁰ Siyane, e tuli mati Alatalaa falan na,

e sa a rali

fə fəxə ige tagi bəxə makuyene yi!

Ə naxa,

"Naxan Isirayila yamaan naxuyaxi ayi,

na e malanma nən.

A e kantanma nən

alo xuruse rabaan nun a xuruse kuruna.

¹¹ Bayo, Alatala bata Yaxuba yixətene
xəwəya,

a yi e xunba muxune yii

naxanye sənben gbo e xa.

¹² E fama nən,

e xuini te jaxajaxani Siyon geyaan xuntagi.

E səwama nən Alatalaa nəmaan birin na,

murutun nun manpa nənən nun turen

nun yəxəene nun siine nun jingene.

E nii yifanma e ma nən

alo igen saxi nakəon naxan ma,

e mi fa yigitəge mume!

¹³ Nayi, sungutunne səwama nən e bodon-
deni,

e nun banxulanne nun fonne birin.

N yi e sunun findi səwan na,

n yi e madənden,

n yi e rasəwa e jaxankatan xanbini.

¹⁴ N yi saraxaraline ralugo sube turaxine ra

n ma yamaan yi wasa n ma nəmaan na,"

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen
tema Rama taani.

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinjə a xa masabari

amasətə e birin bata faxa."

¹⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“E wuga xuiin nun e yeegen dan,
bayo e kewanle saren fima nen,
e diine fama nen
sa keli yaxune konni.”

Alatalaa falan nan na ra.

17 “E yigin sotoma nen waxati famatone yi,
bayo e diine mon xetema nen e konni.”
Alatalaa falan nan na ra.

18 N bata Efirami bomsonna wuga xuiin me,
e naxa,

“Ala, i bata nxu xuru kari xodexeni
alo turaan naxan mi suxi,
nxu yi xuru ki fajni.

I mon xa nxu raxete,
nxu xetema nen,
bayo i tan nan Alatala ra, nxo Ala.

19 Nxu nxu xun xanbi so nen i yi,
koni na xanbi ra,
nxu yi nimisa.

Nxu yelin xanbini xaxinla sote,
nxu yi xolo nxu yete ma,

nxu yagi, nxu yi nxu xun sin,
bayo nxu bata kalan ti nxu dii jore waxatini
han!”

20 Ala naxa, “Efirami bomsonna mi findixi n
nafan diin xan na ba,

n diin naxan nafisama bonne xa?
Bayo n nema falane tiye a ma,
a fe rabirama n ma.

Nanara, n boren bata kala a fe ra,
a kininkininna yi n suxu han!”
Alatalaa falan nan na ra.

21 E taxamasenne ti kiraan xon,
e wudine bitin kiraan de
alogo muxune nama kira gbeen fata
e lan e xa bira naxan foxo ra.

Isirayila yama fajina,
e mon xa xete, e xete e taane yi.

22 N ma dii murutexine,
e luma na xun xon sigani
han waxatin mundun yi?

Bayo Alatala fe nen naminima nen boxo
xonna fari,

jaxanla fama nen xemnen fendeni.*

Ala mon Yuda nun Isirayila yitonna nen

23 Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
Ala ito nan falaxi, a naxa, “N na xete e muxu
suxine ra waxatin naxan yi, a mon falama
nen Yuda yamanan nun a taane yi, e naxa,
‘Alatala xa barakan sa tinxin yirena fe yi
geya sarijanxina.’

24 Xe e biine nun xuruse rabane doxoma
nen Yuda yamananani e nun a taane birin.

25 Bayo n muxu xadaxine nii yifanma e
ma nen, n yi muxu nii kalaxine ralugo.”

26 Na waxati yeteni, n yi xulun, n yi a kolon
a n ma xixonla yi jaxun han!

27 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Laxone
fama, n mon muxune nun xuruseene
rasabatima nen Isirayila nun Yuda ya-
manane yi, e wuya ayi alo muxun na sansiin
xuya xeen ma.

28 Benun to, n na n yeen ti nen e ra alogo n
xa e xunna kala, n yi e tala, n yi e halagi, n
yi e raxori, n yi gbalon nafa e ma. Koni iki, n
mon n yengi doxoma nen e xon alogo n xa e
yamanan ti, n yi e si,” Alatalaa falan nan na
ra.

29 A mi fa falama na laxoni fa fala,
Fafane bata jaxundan xindene don,
koni e diine nan jinye ramuluxun.†

30 Koni birin faxama a yete haken nan ma
fe ra. Muxu yo jaxundan xindene don, na
kanna yeteen nan jinye ramuluxunma.

Layiri nenena fe

31 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na laxone fama, n layiri nenen xidima‡
nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi
waxatin naxan yi.

32 A mi ligama
alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane
tagi,
n to e yii rasuxu n yi e ramini Misiran ya-
manani.

Bayo e n ma layirin kala nen
hali n to findi e kanna ra,”

Alatalaa falan nan na ra.

33 “Koni layirin ni i ra,
n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan
tagi.”

Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Na waxatin na dangu,
n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,
n yi e sebe e boreni.

N findima nen e Ala ra,
e yi findi n ma yamaan na.

34 Muxu yo mi fa a boden maxaranma,
muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,
a naxa, ‘I xa Alatala kolon,’

bayo e birin n kolonma nen,
keli muxudin ma han muxu gbeena.
Bayo n dijama nen e hakene ma
n yi e yulubine xafari.”

Alatalaa falan nan na ra.

35 Alatala ito nan falaxi,
a tan naxan sogan da

alogo a xa kenenna fi yanyin na,
e nun kiken nun sarene kosen na,

* **31:22:** Waxatina nde, Ala waxi a xon ma nen a Isirayila yamaan xa a tan Ala fen. Anu, e dari fe mi yi na ra hali Isirayila yamaan to findixi Ala gbeen na layiri xidin xon alo xemnen nun jaxanla futun xidima kii naxan yi. † **31:29:** Na feen mon seboxi Nabi Esekiyeli 18.2 kui. ‡ **31:31:** *Layiri nenena* fe seboxi Luka 22.20 nun Korenti Singen 11.25 nun Korenti Firindena 3.6 nun Heburune 8.8-12 kui. § **31:35:** *Igen mornne:* alo foyen na so igeni.

naxan fəxə igeni maxama,
 a məwəne yi xuxu,⁸
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna, na
 naxa,
 36 “Fanni dunuḡa da kiin sariyani itoe n
 yetagi,
 Isirayila yixetene fan yatema nen siyaan na
 nyee ra yi.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 37 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Xa kore xonna nɔe malige,
 xa bəxə xonna bunne nɔe kolonje,
 nayi, n fan n mema nen Isirayila bənsonna
 ra e kewanle fe ra.”
 Alatalaa falan nan na ra.

Yerusalem taa nenena fe

38 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Ləxone
 fama, taani ito mən tima Alatala xa waxatin
 naxan yi, keli Xananli Sangansoon ma han
 sa dəxə Songen Ma Deen na.

39 Taan dan nenən fəloma menna nin siga
 tinxinni han Garebi geyana, sa dangu Gowa
 binni.

40 Binbine nun xubene bəxənma lan-
 banna naxan yi e nun gbingbinna nax-
 anye sigama han Kedirən xudeni siga han
 taan so deen tongonna so deen naxan xili
 Soone Dena, sogeteden binni, mənne birin
 nasariḡanma nen Alatala xa. Yire yo mi fa
 kale na hanma a raxəri.”

32

Yeremi yi xenna nde sara

1 Alatala yi falan ti Yeremi xa, Yuda
 manga Sedeki a mangayaan jee fudeni,
 Nebukadanesari a mangayaan jee fu nun
 solomasexeden nan yi a ra nun.

2 Babilən yamanan sofa ganla bata yi
 Yerusalem taan nabilin nun na waxatini, e yi
 taan yengema. Nabi Yeremi yi saxi kasoon
 na kantan tiine banxin sansanna kui Yuda
 mangan konni.

3 Yuda mangan Sedeki bata yi a balan
 menni, a naxa, “Nanfera i nabiya falani itoe
 tima? I yi a fala, i naxa, ‘Alatala ito nan
 falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilən
 mangan sagoni, a yi a tongo.”

4 Yuda mangan Sedeki mi tangama Ba-
 bilən kaane ma de! N na a sama nen Babilən
 mangan sagoni yati, a yi falan ti a xa kenən
 nun kenən, a yi a yetagi to.

5 Babilən mangan sigama nen Sedeki ra
 Babilən yi, a sa luma denaxan yi han n na
 keli a malideni waxatin naxan yi. Xa e
 Babilən kaane yenge, e mi nɔ sətoma de!”
 Alatalaa falan nan na ra.”

6 Yeremi a falan ni ito ra, a naxa, “Alatala
 falan ti nen n xa, a naxa,

7 I səxə Salun ma dii xemen Xanameli
 fama nen i fema, a yi a fala i xa, a naxa, ‘N ma
 xee bəxən sara n ma, naxan Anatəti taani,

bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a
 findi i gbeen na.’

8 Nayi, n səxə a dii xemen Xanameli yi fa n
 fema kantan tiine banxin sansanna kui alo
 Alatala a fala kii naxan yi. Xanameli yi fa a
 fala n xa, a naxa, ‘N ma xee bəxən sara n ma
 naxan Anatəti taani, Bunyamin yamanani,
 bayo i tan daxa ke sariyan na, i yi a sara, a
 findi i gbeen na. A sara! N yi a kolon fa fala
 Alatalaa falan nan yi kamalixi na ra.

9 Nayi, n yi n səxə a diin Xanameli a xee
 bəxən sara a ma naxan Anatəti taani, n yi
 gbeti gbanan fu nun solofere so a yii.

10 N yi a sara kedini ton, n yi n ma taxa-
 masenna sa a ma, n yi serene xili, n gbetin
 maliga sikeela ra.

11 N yi a sara kedin tongo, n ma taxa-
 masenna yi naxan ma, sariyane yi sebexi
 naxan kui, e nun kedi gbete naxan mi yi
 balanxi taxamasenna ra.

12 N yi a sara kedin so Neriya dii xemen
 Baruku yii Maxiseya mamandenna. N na
 liga n səxə a dii xemen Xanameli yee xəri,
 e nun seren naxanye e yii fəxən sa xee bəxən
 sara kedin ma, e nun Yahudiyən naxanye
 birin yi kantan tiine banxin sansanna kui.

13 N yi yamarini ito so Baruku yii e yee
 xəri, n naxa,

14 ‘Alatala Senben Birin Kanna ito nan
 falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, bəxən sara
 kedini itoe tongo, naxan balanxi n ma taxa-
 masenna ra e nun naxan nabixi, i sa e sa
 fejena nde kui, e mi kale denaxan yi.

15 Bayo Alatala Senben Birin Kanna, Isir-
 ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, bəxəna
 nde, muxune mən banxine nun xee bəxəne
 nun manpa bili nakə bəxəne sarama nen
 yamanani ito yi.”

16 “N to bəxən sara kedin so Neriya dii
 xemen Baruku yii, n yi Alatala maxandi, n
 naxa,

17 ‘Marigina Alatala, i tan naxan kore
 xonna nun bəxə xonna daxi i senbe gbeeni,
 kabanako fe yo mi xədxə i tan yii.

18 I ya hinanna mayitama nen muxune
 xa han mayixetə wuli keden, koni i fafane
 hakene saranma e diine ra nen. Ala, i
 gbo, Ala senbemaan nan i tan na naxan xili
 Alatala Senben Birin Kanna.

19 I ya fe ragidixine gbo, i kewanle mag-
 axu. I yee na adamadiine birin sigati kiin na,
 alogo i xa birin saran a kewanle ra, saranna
 naxan lan a wali xonne ma.

20 I yi kabanako feene nun taxamasenne
 ligama xabu nxu yi Misiran yamanani wax-
 atin naxan yi han to, i ne liga Isirayila kaane
 ye e nun adamadiine birin, i yi xinla sətə
 naxan gbo han to.

21 I bata Isirayila i ya yamaan namini
 Misiran yamanani taxamasenne nun ka-
 banako feene nun senbe gbeen nun nən
 nun fe magaxuxine xən.

22 I yamanani ito so n'en e yii, i bata yi i kolɔ naxan so fe ra e benbane yii, kumin nun nənən gbo yamanan naxan yi.

23 E bata fa, e fa dɔxɔ a yi. Koni, e mi e tuli matixi i xuini na, e mi bira i ya sariyan fɔxɔ ra, e mi i ya yamarine suxi. Nanara, i jaxankatani ito birin nafaxi e ma.

24 Yaxune bata gbingbinne rate taan yinna xɔn alogo e xa dangu a xun ma. Taan fama nən ludeni Babilɔn kaane sagoni, naxanye a yengɛma, silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen yi taan kala. I naxan falaxi, na bata kamali, a tan ni ito ra.

25 Marigina Alatala, i a fala n xa nən, i naxa, "Xɛɛ bɔxɔn sara gbetin na serene yɛɛ xɔri." Anu, taan sa luma Babilɔn kaane nan sago yi." "

Alatala yi Yeremi yabi

26 Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

27 "Alatala nan n tan na, niiramane birin ma Ala. Kabanako fena nde na yi ba, naxan xɔdɔxɔ n tan yii?"

28 Nanara, n tan, Alatala, n ni ito nan falama, fa fala taani ito sama Babilɔn kaane nun Babilɔn mangan Nebukadanesari sagoni nən, e yi a tongo.

29 Babilɔn kaan naxanye taani ito yengɛma, ne soma nən taani ito yi, e tɛɛn so a ra, e a gan, e nun a banxine e wusulanna gan Baali xa naxanye xuntagi, e minse saraxane rabɔxɔn ala gbɛtɛne xa dɛnaxanye yi, e yi n naxɔɔ.

30 Bayo xabu e dii jɔrɛ waxatine yi Yuda kaane nun Isirayila kaane mi sese ligaxi fɔ fe jaxina n yɛɛ ra yi, e lu n naxɔɔ e suxure rafalaxine xɔn, Alatalaa falan nan na ra.

31 Bayo taani ito muxune bata n naxɔɔ, e n bɔjɛn nate, keli a ti lɔxɔn ma han to. Nayi, n fa a bama nən n yetagi.

32 Yuda kaane nun Isirayila kaane bata n naxɔɔ e kɛwali jaxine xɔn, e tan nun e mangane nun e kuntigine nun e saraxaraline nun e nabine, e nun Yuda kaane nun Yerusalɛn kaane birin.

33 E bata e xun xanbi so n yi, e mi e yɛɛ rafindixi n ma. Anu, n yi e xaranma waxatin birin, koni e mi tin e tuli matiye, e xurun sɔtɔ.

34 E yi e suxurene dɔxɔ n ma banxini n xinla binyama dɛnaxan yi, e yi a raharamu.

35 E yi kidene rafala Baali xa Ben-Hinɔn lanbanni, alogo e xa e diine gan saraxan na Mɔlɔkɔ xa. N mi e yamari naxan ma, n mi sa mirixi naxan ma. E bata xɔsi fe sifani itoe liga, e yi Yuda bɔnsɔnna ti yulubin ma."

36 "Iki, ɛ fa a falama taani ito ma nən, ɛ naxa, 'A sama nən Babilɔn mangan sagoni! E a nɔma nən yengen nun fitina kamen nun fitina furen xɔn!' Nanara, n tan Alatala, Isirayilaa Ala, n fa ito nan falama, n naxa,

37 'N na e malanma nən yati, sa keli yamanane birin yi, n na e raxuyama ayi dɛnaxanye yi n ma xɔɔ gbeen nun n ma bɔjɛn teeni. N mɔn xɛtɛma e ra nən be, n yi tin e dɔxɔ bɔjɛn xunbenli.

38 E findima nən n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

39 N yi xaxili kedenna fi e ma. E lu kira kedenna xɔn, alogo e xa gaxu n yɛɛ ra habadan, alogo e nun e diine xa lu hɛrini.

40 N yi habadan layirin xidi n tan nun e tan tagi, n mi e rabejinɛ mume. N luma nən fe fajin lige e xa, n yi n yɛɛragaxun sa e bɔjɛni, alogo e nama e xun xanbi so n yi.

41 N sɛwama nən fe fajin liga feen na e xa. N yi e rasabati yamanani ito yi yati, n bɔjɛn nun n niin birin na.' "

42 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N fe fajin naxan falaxi lan e fe ma, n na ligama e xa nən alo n jaxankatani itoe birin nafaxi yamanani ito xili ma kii naxan yi.

43 ɛ mɔn xɛɛ bɔxɔne sarama nən yamanani ito yi na waxatini, ɛ a falama dɛnaxan ma, ɛ naxa, 'Yire raxɔrixin nan a ra, muxu mi na, sube mi na, a bata sa Babilɔn kaane sagoni.'

44 Xɛɛ bɔxɔne sarama nən gbetin na, e sara kɛdine yi yɛlan, muxune yi e taxam- asenne sa e ma sereyane yɛɛ xɔri Bunyamin yamanani e nun Yerusalɛn rabilinna taane nun Yuda taane nun geya yire taane nun sogegododen binna geya yire taane nun Negewi yamanan taane yi. Bayo, Alatala mɔn e yamanan nasabatima nən. Alatalaa falan nan na ra."

33

Yerusalɛn kisi fena

1 Alatala mɔn yi falan ti Yeremi xa a firindeni, a yi balanxi kantan tiine sansanna kui waxatin naxan yi. A naxa,

2 "Alatala ito nan falaxi, a tan naxan feene ligama, a tan naxan feene yitɔnma, a e ragidi, a xili Alatala, a tan naxan a falama, a naxa,

3 'N maxandi, n na i yabima nən. N fe gbeene yɛbama nən i xa, wundo fe luxunx- ine i mi naxanye kolon.'

4 Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan taani ito banxine ma e nun Yuda man- gane banxine, naxanye bata rabira alogo e xa yaxune yengɛ naxanye tema yinna fari yengɛni, a naxa,

5 'Yamaan na Babilɔn kaane yengɛ wax- atin naxan yi, banxini itoe rafema nən mux- une binbine ra n naxanye faxama n ma xɔɔ gbeeni. N na n yetagin luxunma nən taani ito muxune ma e kɛwali jaxine fe ra.

6 Koni, n mɔn taani ito rasabatima nən, n yi a muxune rakɛndɛya, n yi bɔjɛn xunbenla nun lannayaan fi e ma han!

⁷N Yuda muxu suxine nun Isirayila muxu suxine raxetma nen keli konyiyani, n mon yi e rasabati alo a faloni.

⁸N yi e rasarijan e hakene birin ma e yulubin ligaxi n na naxanye xon. N na e hakene birin mafeluma nen e n yulubin tongoxi naxanye xon, naxanye findixi murute feene ra n xili ma.

⁹Nayi, taani ito findima nen sewan na n xa, e nun tantunna nun binyena boxo xonna siyane birin tagi, e na fe fajine birin me waxatin naxan yi n naxanye ligama e xa. E kuisanma nen e gaxu lan na fe fajine nun boje xunbenla birin ma n naxanye fima e ma.’ ”

¹⁰“Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘E tan a falama yireni ito ma, e naxa, ‘Yire raxorixin na a ra, muxu mi fa na, xuruse mi na.’ ” Anu, Yuda taani itoe nun Yerusalen kirani itoe naxanye rabepinxi iki, muxune nun xuruseene mi fa denaxanye yi iki,

¹¹sewa sigine nun jaxajaxa sigine mon sama nen menne yi e nun jaxalandi ti sigine xemen nun a jaxanla xa, e nun naxanye sigama betin be barika bira saraxane badeni Alatalaa banxini, e naxa,

“En Alatala Senben Birin Kanna tantun, bayo Alatala fan,

a hinanna luma nen habadan.”

Bayo n mon yamanan nasabatima nen alo a faloni, Alatala naxa na kiini.”

¹²“Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Yamana raxorixini ito, muxune nun xuruseene mi fa denaxan yi, boxona nde xuruse rabane mon xuruse rabaden nun matabuden sotama nen e xuruse kuru xa menna taane birin yi.

¹³Xuruseene mon luma nen e kantan muxune dexon geya yire taane nun sogogododen geya yire taane nun Negewi yamanan taane nun Bunyamin yamanan nun Yerusalen rabilinna taane birin yi, e nun Yuda taane yi.’ Alatala naxa na kiini.”

Ala a falan nakamalima nen Dawuda bansonna xa

¹⁴“Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Laxone fama, n fala fajine rakamalima laxon naxanye yi, n naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma.

¹⁵Na laxone nun na waxatini, n tinxinden naminima nen Dawuda bansonni, alo wudi jingin na mini wudin ma, a yi kiti kenden nun tinxinyaan naba yamanani.

¹⁶Yuda yamaan nakisima nen na laxone yi, boje xunbenla yi so Yerusalen yi. E a xili bama nen fa fala, “En ma tinxinna, Alatala.”

¹⁷Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa: Dawuda boxo yi biran mi dasε mumε naxan daxε Isirayila yamaan manga gbedeni.*

¹⁸Lewi saraxaraline boxo yi biran mi dasε mumε naxan saraxa gan daxine be, a bogise saraxane tutin nali, a saraxane ba laxo yo laxo.’ ”

¹⁹Alatala yi falan ti Yeremi xa. A naxa,

²⁰“Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa e noε layirin kale nxu nun yanyin nun koεen tagi, koεen nun yanyin yi ba minε e waxatini nun,

²¹nayi, n ma layirin noε kale nxu nun n ma walikεen Dawuda fan tagi nen, a bansonna muxun yi dasa naxan daxε a boxoni a manga gbedeni. Nayi, n ma layirin mon noε kale nxu nun Lewi saraxaraline tagi nen naxanye n ma wanla ra.

²²N na n ma walikεen Dawuda yixetene rawuyama ayi nen, e nun Lewi bansonna muxun naxanye n ma wanla ra alo kore xonna saren naxanye mi noε yate, alo baan jemensinna naxan yaten mi kolonye.’ ”

²³Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁴“I mi a toxi ba, yamani ito naxan falama? E naxa, ‘Alatala bata a me a yama sugandixi firinne ra.’ Nayi, e n ma yamaan naraxuma, e mi fa e yatxi siya ra.”

²⁵Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Xa layirin mi yi nxu nun yanyin nun koεen tagi nun, xa n mi yi kore xonna nun boxo xonna da kiin sariyane sa nun,

²⁶nayi, n yi noε n me nen Yaxuba yixetene nun n ma walikεen Dawuda yixetene ra, n yi tondi a bansonna muxuna nde sugande alogo a xa lu Ibrahima nun Isiyaga nun Yaxuba yixetene xun na. Bayo n mon e yamanan nasabatima nen, n yi kininkinin e ma.”

34

Alaa falana Sedeki xa

¹Babilon mangan Nebukadanesari nun a sofa ganla nun yamanan naxanye birin yi a noon bun ma e nun siyane birin yi Yerusalen nun a rabilinna taane birin yengema waxatin naxan yi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²“Alatala, Isirayilaa Ala naxa, sa falan ti Yuda mangan Sedeki xa, i naxa, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N taani ito sama nen Babilon mangan sagoni, a yi a gan.

³I tan mi tangama a ma, koni a i suxuma nen yati, i lu a sagoni, i Babilon mangan toma nen i yeen na, a yi falan ti i xa kenεn nun kenεn, a yi siga i ra Babilon yi.

⁴Koni Yuda mangan Sedeki, i tuli mati Alatalaa falan na! Alatala falani ito nan tixi lan i ma, a naxa, i mi faxε yengeni sese ma.

⁵I faxan boje xunbenla nin. I saya feen ligama nen alo i benbane gbeene liga kii naxan yi, manga danguxine, muxune yi wusulanna gan i ya binyen mayita feen na, e i wuga, e naxa, “Ee! Nxu kanna bata faxes!”

* 33:17: Na feen mon sebexi Samuyeli Firinden 7.12-16 nun Mangane Singen 2.4 nun Taruxune Singen 17.11-14 kui.

N tan Alatala nan na falaxi.' Alatalaa falan nan na ra."

⁶ Nabi Yeremi yi na falane birin nali Yuda mangan Sedeki ma Yerusalen yi.

⁷ Na waxatini, Babilon mangana ganla yi Yerusalen yengema e nun Yuda taan bonne birin, a li Lakisi taan nun Aseka taan nan tun yi fa luxi Yuda taa makantanxine ra.

Konyine xorɔyana fe

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan Sedeki yelin xanbini layirin xide e nun Yerusalen yamaan tagi, alogo e xa konyine xorɔya.

⁹ Birin yi xorɔyaan fima a konyi Heburu kaane ma, alogo muxu yo nama fa a Yahudiyar boden nawali alo konyina.

¹⁰ Kuntigine nun yamaan naxanye na layirin xidi, ne yi tin e konyine bejin feen ma alogo e nama fa lu konyiyani. E yi tin na ma, e yi e bejin.

¹¹ Koni na xanbi ra, e mon yi e miriyaan masara, e yi e konyine maxili, e bata yi naxanye bejin, e yi e karahan alogo e mon xa findi konyine ra.

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ "Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N layirin xidi nen nxu nun e benbane tagi, n na e ramini waxatin naxan yi Misiran yi konyiyani. N yi a fala e xa, n naxa,

¹⁴ "Xa e ngaxakedenna Heburuna nde a yete mati e ma konyin na, a walima nen e xa jee sennin. A jee soloferedeni e xa a xorɔya."* Koni e benbane mi n xuiin suxu, e mi e tuli mati n na.

¹⁵ E tan bata yi e kewanle masara waxati danguxini itoe yi, naxan fan n tan yee ra yi, e yi na liga, e birin yi xorɔyaan fi e ngaxakedenne ma. E layirin xidi nen n yetagi, n ma banxini n xinla binyama denaxan yi.

¹⁶ Koni e bata xete e fe ragidixin foxo ra, e yi n xinla kala, e to e konyine maxili, e bata yi naxanye bejin nun, e bata yi naxanye lu e xa siga, e mon yi e karahan a e xa findi e konyine ra.' "

¹⁷ "Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'E to mi n binyaxi, e tondi xorɔyaan fiye e ngaxakedenne ma e adamadi bodene. Nayi, n xorɔyaan sifana nde fima e ma nen, e fa xorɔyani ito nan sotoma, naxan a lige e faxa silanfanna nun fitina furen nun fitina kameni, han e fe yi boxo xonna yamanane birin muxune magaxu.' Alatalaa falan nan na ra.

¹⁸ 'Muxun naxanye n ma layirin kalaxi, naxanye mon mi tin layirin nakamale e yeteen naxan xidi n yetagi, n na e suxuma

nen alo e jingine diin naxan yisegen firinna ra, e yi dangu a dungine tagi layiri xidin dangan misaala ra.†

¹⁹ Yuda nun Yerusalen kuntigine nun mangan bundoxone nun saraxaraline nun yamanan muxun naxanye birin danguxi na jingen dungine tagi,

²⁰ n ne sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, e binbine yi findi xoline nun burunna subene balon na.

²¹ N Yuda mangan Sedeki nun a kuntigine sama nen e yaxune sagoni, naxanye waxi e faxa feni, Babilon mangana sofa ganla, naxanye e masigaxi e ra.

²² N yamarin fima nen, n yi e raxete be taani ito xili ma. E taan yengema nen, e yi a tongo, e yi a gan. N yi Yuda taane raxori, e findi boxo rabejinxin na.' Alatalaa falan nan na ra."

35

Yeremi nun Rekabu bɔnsɔnne fe

¹ Alatala bata yi falani ito ti Yeremi xa Yuda mangan Yosiyaa dii Yehoyakimi a mangayaan waxatini, a naxa,

² "Siga Rekabu bɔnsɔnne fema, i yi e xili, e xa fa Alatalaa banxin kuiin yirena nde yi, i manpaan so e yii, alogo e xa a min."

³ Nanara, n yi Yaasaniya tongo, Xabasaniyaa dii xemen Yeremi a dii xemena, e nun a ngaxakedenne nun a diine nun Rekabu bɔnsɔnna birin.

⁴ N yi siga e ra Alatalaa banxini, Alaa muxun Yigidali a dii xemen Xanan ma dii xemene yi walima banxin konkon naxan kui, kuntigine banxin kuiin yiren dexon, Salun ma dii xemen Maaseyaa waliden konkon xun ma, naxan yi so deen kantanma.

⁵ N yi fejene boxo Rekabu bɔnsɔnna muxune yetagi e rafexi manpaan na e nun igelengenne. N yi a fala e xa, n naxa, "E manpana nde min!"

⁶ E yi n yabi, e naxa, "Nxu mi manpaan minna, bayo nxu benba Rekabu a dii xemen Yonadabu nxu yamari nen, a naxa, 'E nama manpaan min mumɛ, e tan nun e yixetene,

⁷ e nama banxi ti, e nama sansi si, e nama manpa bili si, sin itoe mon nama lu e yii. Koni e luma bubune nin e dunɔna yi gidin birin yi, alogo e xa bu yamanani e boxoma xorɔyani denaxan yi.'

⁸ Nxu benba Rekabu a dii xemen Yehonadabu nxu yamari feen naxanye na, nxu bata ne suxu. Nxu mi manpaan minna nxo simayani mumɛ, nxu tan ba, nxo jaxanle ba, nxo dii xemene ba, nxo dii temene ba,

* **34:14:** Na feen sebexi Xorɔyaan 21.2 nun Sariyan 15.12-15 kui. † **34:18:** Men kaane yi xuruseen segema nen firinna ra, e yi dangu a dungi firinne tagi layirin misaala ra fa fala xa naxan mi layirin nakamali, na kanna xa liga alo xuruseen naxan yisegexi ito ra. Na feen sebexi Dunuɔna Felon 15.9-18 kui.

⁹ nxu mi banxi tima, nxu so a kui, nxu gbee mi findε manpa bili nakε ra, hanma xεεna hanma langana.

¹⁰ Nxu luma bubune nan kui, nxu bata nxu benba Yonadabo a yamarine birin suxu ken!

¹¹ Koni Babilon mangan Nebukadanesari to yamanan yenge, nxu a fala nen, nxu naxa, 'En siga Yerusalen yi, en na en gi Babilon kaane nun Arami kaane sofa ganle bun.' Nayi, nxu yi doxo Yerusalen yi."

¹² Nayi, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

¹³ "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, sa a fala Yuda kaane nun Yerusalen kaane xa, i naxa, 'E mi xaxili sote ba? E mi n ma falane suxe ba?' Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ 'Rekabu a dii xεmen Yehonadabu bata yi yamarin fi a diine ma, a e nama manpaan min. E bata a yamarin suxu. E mi a minxi han to. Han to, e mi manpaan min bayo e bata e benbana a yamarin suxu. Anu, n tan falan tima ε xa yeε, koni ε mi n xuiin suxi.

¹⁵ N na n ma walikene rasigama ε ma yeε, nabine, alogo e xa a fala ε xa, e naxa, "E xεte ε kira paxin foxo ra, ε kewanle maxete, ε nama bira ala gbetene foxo ra, ε yi e batu. Nayi, ε luma nen yamanani n naxan soxi ε nun ε benbane yii." Koni ε mi ε tuli mati n na, ε mi n xuiin name.

¹⁶ Rekabu a dii xεmen Yehonadabu yixetene bata e benbana a yamarin suxu, koni yamani ito mi n xuiin suxi!"

¹⁷ Nanara, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'N gbalon nafama nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane ma, n feen naxanye birin fala e xili ma. Amasoto n bata falan ti e xa, e mi n xuiin namexi, n yi e xili, e mi n yabi.' "

¹⁸ Yeremi yi a fala Rekabu bεnsonna mux-ene xa, a naxa, "Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'E bata ε benba Yehonadabu a yamarine suxu, ε bira a yamarine birin foxo ra, ε yi e birin liga,'

¹⁹ Na ma, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Rekabu a dii xεmen Yonadabo yixetena ndee luma nen wale n yetagi, e mi nanε mume!' "

36

Yehoyakimi yi kedin gan

¹ Yuda mangan Yosiyaa a dii xεmen Yehoyakimi a mangayaan nεε naaninden, Alatala yi falani ito ti Yeremi xa, a naxa,

² "Kedi mafilinxina nde tongo, i yi n ma falane birin sebe n bata naxanye fala lan Isirayila yamaan nun Yuda yamaan ma e nun siya gbetene birin xabu n falan ti folo i xa laxon naxan yi Yosiyaa waxatini han to.

³ Waxatina nde, Yuda kaane a famuma nen n fe paxin naxan nagidixi e xili ma, e birin yi xεte e kira paxin foxo ra. Nayi, n na e yulubine nun e hakene mafeluye nen."

⁴ Yeremi yi Neriya dii xεmen Baruku xili. Alatala bata yi falan naxanye birin ti a xa, Yeremi yi ne fala, Baruku yi ne sebe kedin kui.

⁵ Na xanbi ra, Yeremi yi yamarin fi Baruku ma, a naxa, "E tonna nan doxi n ma menni, n mi nεε sigε Alatala Batu Banxini.

⁶ Nayi, i tan xa siga Alatalaa banxini. N na Alatalaa falan naxanye tixi i xa, i naxanye sebe, i sa ne xaran yamaan yetagi sun suxu laxon. I e xaran Yuda kaane xa naxanye fama sa keli e taane yi.

⁷ Nayi, waxatina nde, e Alatala mafanma nen, e birin yi xεte e kira paxin foxo ra. Bayo Alatalaa xolon nun a fitinan gbo yamaan xili ma."

⁸ Nabi Yeremi Neriya dii xεmen Baruku yamari feen naxanye birin ma, a yi ne liga, a yi sa Alatalaa falane xaran kedini Alatala Batu Banxini.

⁹ Yuda mangan Yosiyaa dii xεmen Yehoyakimi a mangayaan nεε suulunden kike solomanaaninden, e yi lxo keden sugandi a Yerusalen kaane xa sunna suxu na lxon Alatala yetagi e nun Yuda kaan naxanye birin fa Yerusalen yi sa keli Yuda taane yi.

¹⁰ Baruku yi Yeremi a falane birin xaran kedini Alatala Batu Banxini yamaan birin yetagi. A yi doxi sebeli tiin Gemariyaa konkon nin, Safan ma dii xεmena, denaxan yi sansanna kui naxan faxan na Alatala Batu Banxin so de nen na.

¹¹ Gemariyaa dii xεmen Mikahu, Safan mandenna to Alatalaa falane birin name naxanye yi sebexi na kedin kui,

¹² a yi siga sebeli tiin doxodeni manga banxini kuntigine birin yi malanxi denaxan yi, sebeli tiina Elisama nun Semayaa diin Delaya nun Akibori a diina Elanatan nun Safan ma diin Gemariyaa nun Xananiyaa diin Sedeki, e nun kuntigin bonne birin.

¹³ Mikahu yi na falane birin yeba e xa, a naxanye mε, Baruku yi kedin xaranma waxatin naxan yi yamaan birin yetagi.

¹⁴ Nayi, kuntigine yi Netaniyaa dii xεmen Yehudi rasiga, Kusi a dii xεmen Selemiya mamandenna, a xa sa a fala Baruku xa, a naxa, "I kedin naxan xaranxi yamaan birin yetagi, na tongo, i fa!" Neriya dii xεmen Baruku yi na kedin tongo, a siga e fema.

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, "I magodo, i yi a xaran nxu xa." Baruku yi a xaran e xa.

¹⁶ E to na falane birin mε, e gaxuxin yi e bode mato, e yi a fala Baruku xa, e naxa, "Nxu falani itoe birin yebama nen mangan xa."

¹⁷ Nayi, e yi Baruku maxɔdin, e naxa, “A fala nxu xa, i falani itoe birin seɓɓi kii naxan yi. Yeremi nan de xui itoe ra ba?”

¹⁸ Baruku yi e yabi, a naxa, “A falani itoe tixi n xa a xuini texin nan na, n yi e seɓe kedini ito kui duba igen na.”

¹⁹ Kuntigine yi a fala Baruku xa, e naxa, “Siga, ε nun Yeremi xa sa ε luxun, muxu yo nama a kolon ε denaxan yi.”

²⁰ E yi kedini lu Elisama seɓeli tiina konkoni, e siga mangan fema a tanden ma, e sa falane birin yɛba mangan xa.

²¹ Mangan yi Yehudi rasiga kedindongo-deni. Yehudi yi sa a tongo Elisama seɓeli tiina konkoni, a yi fa a xaran mangan yetagi e nun kuntigin naxanye birin yi mangan fema.

²² Neen kike solomanaaninden nan yi a ra, mangan yi dɔxi a xunbeli waxatin banxini, teen yi degema wuren kui a yetagi.

²³ Yehudi na yi kedini yire saxan hanma naanin xaran, mangan fan yi na kedini yiren xabama a ra nen seɓeli tiina filedin na, a yi na woli teeni wuren kui, han kedini birin yi gan jan.

²⁴ Nayi, mangan nun a kuntigine birin yi na falane birin name, e mi gaxu hali, e mi e dugine yibo e ma nimisani.

²⁵ Anu, Elanatan nun Delaya nun Gemariya mangan mafan nen alogo a nama kedini gan, koni a mi a tuli mati e ra.

²⁶ Mangan yi yamarin fi Yerameeli ma, mangana dii xemena nde, e nun Asiriyeli a dii xemen Seraya nun Abadele a dii xemen Selemiya, a e xa seɓeli tiin Baruku nun Nabi Yeremi suxu. Koni Alatala yi e raluxun.

Alaa falana mangan xili ma

²⁷ Baruku bata yi Yeremi a falan naxanye seɓe, mangan to na kedini gan, Alatala yi falan ti Yeremi xa, a naxa,

²⁸ “I mon xa kedi gbete tongo. Falan naxanye yi kedi singen ma, Yuda mangan Yehoyakimi naxan ganxi, i mon xa ne seɓe kedini.

²⁹ I mon xa a fala Yuda mangan Yehoyakimi xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa, i tan nan kedini ganxi, i naxa, “Nanfera i falani itoe seɓɓi a Babilon mangan fama nen, a yi yamanani ito kala, a yi a muxune nun a xuruseene birin naxari?”

³⁰ Nanara, Alatala ito nan falaxi Yuda mangan Yehoyakimi xili ma, fa fala a bonsonna muxu yo mi dɔxoma Dawudaa manga gbedeni, a yeteen binbin nabejinma nen sogan na yanyin na e nun xunbenla ra keeen na.

³¹ N na a kewali jaxine saranma nen a ra e nun a diine nun a kuntigine. N gbalon nafama e tan nun Yerusalen kaane nun Yuda kaane birin ma nen, n feen naxanye

birin fala e xili ma, bayo e mi e tuli matixi n na.”

³² Yeremi yi kedi mafilinxi gbete tongo, a yi a so Neriyaa dii xemen Baruku yii, seɓeli tiina. Baruku yi falane birin seɓe Yeremi naxanye fala a xa, naxanye yi kedi singen kui, Yuda mangan Yehoyakimi naxan gan. A mon yi na fala sifa wuyaxi gbete ye sa ne fari.

37

Yeremi yi sa kasoon na

¹ Babilon mangan Nebukadanesari yi Yosiyaa dii xemen Sedeki dɔxo mangan na Yehoyakimi a dii xemen Yoyakin joxoni Yuda yamanan xun na.

² Alatala falan naxan ti Nabi Yeremi xa, a tan ba, a kuntigine ba, yamanan muxune ba, e sese mi na rame.

³ Anu, na waxatini Manga Sedeki bata yi Selemiyya dii xemen Yehukali nun saraxaraliin Maaseya dii xemen Sofoni xe a faladeni Nabi Yeremi xa, a naxa, “Alatala en ma Ala maxandi nxu xa.”

⁴ Na waxatini Yeremi yi sigan nun xeten nabama yamaan tagi. A munma yi sa kasoon na singen.

⁵ Misiran mangana ganla bata yi mini Misiran yamanani. Babilon kaan naxanye yi Yerusalen rabilinxi a yengedeni, ne yi na feen me, e yi e masiga Yerusalen ra.

⁶ Nayi, Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa, a naxa,

⁷ “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E sa a fala Yuda mangan xa naxan ε xexi n maxodindeni, ε naxa, “Misiran mangana ganla naxan minixi ε malideni, ne xetema nen e konni Misiran yamanani.

⁸ Nayi, Babilon kaane mon fama nen, e yi taani ito yenge, e yi a no, e a gan.”

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa: E nama ε yete mayenden, ε yi a miri a Babilon kaane e makuyama ε ra nen! Bayo e mi sigama.

¹⁰ Hali ε Babilon kaane sofa ganla birin no, naxanye ε yengema, hali muxu maxoloxine nan gbansan lu e faxataren na, e birin kelima nen, e mini e bubune kui, e yi taani ito gan.”

¹¹ Babilon kaane sofane yi makuyaxi Yerusalen ra waxatin naxan yi lan Misiran mangana ganla fe ma,

¹² Yeremi yi wa mini feni Yerusalen yi siga Bunyamin yamanani, alogo a xa sa keena nde tongo a konni.

¹³ A to taan so deen li denaxan xili Bunyamin dena, mini taani, kantan ti kuntigin naxan xili Yiriya, Selemiyya dii xemena, Xananiya mamandenna, na yi Nabi Yeremi rati, a yi a fala a xa, a naxa, “I bata sa Babilon kaane fari!”

¹⁴ Yeremi yi a yabi, a naxa, “Nondi mi na ra, n mi se Babilon kaane fari sese ma!” Koni

Yiriya mi a tuli mati a ra. A yi Yeremi suxu, a siga a ra kuntigine fema.

¹⁵ Kuntigine xɔlɔxin yi a bɔnbɔ, e yi a sa kasoon na Yonatan ma banxini, sebɛli tiina, bayo e bata yi mɛn findi kaso banxina nde ra.

¹⁶ E Yeremi raso yinla nde ra kaso banxin bun, a sa balan mɛnni, a yi bu na han!

¹⁷ Lɔxɔna nde, Manga Sedeki yi xɛraan nasiga a tongodeni. E to fa a ra mangan konni, mangan yi a maxɔdin wundoni, a naxa, "Alatala bata falana nde ti i xa iki ba?" Yeremi yi a yabi, a naxa, "Ɔn, a naxa a i sama nɛn Babilɔn mangan sagoni."

¹⁸ Yeremi mɔn yi a fala Manga Sedeki xa, a naxa, "N haken mundun ligaxi i ra, hanma i ya kuntigine hanma yamana, naxan a ligaxi i n saxi kasoon na?"

¹⁹ E nabine sa minɛn yi iki, naxanye yi nabiyi falane tima e xa, e naxa, "Babilɔn mangan mi fama e tan nun yamanani ito yengɛdeni?"

²⁰ Iki, mangana, n kanna, yandi, i tuli mati n na, i xa tin n ma falan ma. I nama n naxɛtɛ sebɛli tiin Yonatan ma banxini, alogo n nama faxa mɛnni."

²¹ Manga Sedeki yi yamarin fi a e xa e yengi daxɔ Yeremi xɔn kantan tiine banxin sansanna kui, e yi lu buru xun keden soe a yii lɔxɔ yo lɔxɔ keli buru ganne yireni han taan burun birin na jan lɔxɔn naxan yi. Yeremi lu na kii nin kantan tiine banxin sansanna kui.

38

Eyi Yeremi ragodo yinla ra

¹ Yeremi yi falan naxanye tima yamaan xa, Matan ma dii xɛmɛn Sefati nun Pasaxuri a dii xɛmɛn Gedali nun Selemiyaa dii xɛmɛn Yukala nun Malakiyaa dii xɛmɛn Pasaxuri yi ne birin name. A yi a falama, a naxa,

² "Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Naxan yo lu taani ito yi, na kanna faxama yɛngen nun fitina kamen nun fitina furen nin, koni naxan na keli taani ito yi, a sa a yetɛ dentɛge Babilɔn kaane xa, na kanna kisima nɛn, a tan yi lu a nii ra bɛtɛ. A kisima nɛn.'

³ Alatala mɔn ito nan falaxi, a naxa, 'Taani ito sama nɛn Babilɔn mangan sagoni yati, a yi a tongo.'

⁴ Kuntigine yi a fala mangan xa, e naxa, "Xɛmɛni ito xa faxa! Bayo sofaan naxanye luxi taani ito yi, a ne tunnaxɔlɔma e ma e nun yamaan birin, a lu fala sifani itoe tiyɛ e xa. Xɛmɛni ito mi yamaan munanfanna xan fenma, fɔ a kala fena."

⁵ Manga Sedeki yi e yabi, a naxa, "N bata a lu e yii. N tan mangan mi nɔe e yɛe ratiye."

⁶ Nayi, e yi Yeremi tongo, e sa a rasin mangana dii xɛmɛn Malakiyaa ige ramara yinla ra kantan tiine banxin sansanna kui, e Yeremi ragodo mɛnni lutin na. Ige mi yi

fa na kui, koni boron yi na. Yeremi yi bitin boroni.

⁷ Koni Ebedi-Meleki Kusi kaan naxan yi findixi kuntigin na mangana banxini, na yi a mɛ a e bata Yeremi rasin ige ramara yinla ra. Mangan yi tixi taan so dɛɛn na dɛnaxan xili Bunyamɛn.

⁸ Ebedi-Meleki yi mini manga banxini, a yi a fala mangan xa, a naxa,

⁹ "Mangana, n kanna, muxuni itoe bata fe jaxin liga Nabi Yeremi ra, e sa a woli ige ramara yinla ra. A faxama nɛn kamen na nayi, bayo buru mi fa taani."

¹⁰ Mangan yi Ebedi-Meleki Kusi kaan yamari, a naxa, "Muxu tonge saxan tongo, i sa Nabi Yeremi rate ige ramara yinla ra, benun a xa faxa."

¹¹ Ebedi-Meleki yi muxune tongo, e siga mangana banxin kui yirena nde yi gbeti ramaraden bun ma, e sa dunkobine nun dugi fori kalaxine tongo mɛnni, e yi sa e ragodo Yeremi ma lutin na.

¹² Ebedi-Meleki Kusi kaan yi a fala Yeremi xa, a naxa, "Dunkobin nun dugi fori kalaxini itoe raso i ganla bun ma, i lutine xidi e fari." Yeremi yi na liga.

¹³ E yi Yeremi bandun lutine ra, e yi a rate ige ramara yinla ra. Yeremi yi lu kantan tiine banxin sansanna kui.

Sedeki nun Yeremi e bode tona

¹⁴ Manga Sedeki yi xɛrane rasiga Nabi Yeremi tongodeni. E yi fa a ra mangan fema Alatala Batu Banxin so de saxanden na. Mangan yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N fe keden nan maxɔdinma i ma, i nama sese luxun n ma."

¹⁵ Yeremi yi Sedeki yabi, a naxa, "Xa n na a fala i xa, i mi n faxɛ ba? N na i kawandi, i mi a suxɛ sese ma."

¹⁶ Manga Sedeki yi a kɔlɔ Yeremi xa wundoni, a naxa, "N bata n kɔlɔ habadan Alatala yi, a tan naxan niin biraxi en yii, n mi i faxɛ, n mɔn mi i sɛ muxune sagoni naxanye waxi i faxa feni."

¹⁷ Nayi, Yeremi yi a fala Sedeki xa, a naxa, "Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'Xa i mini i yi i yetɛ dentɛge Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, i kisima nɛn, taani ito mi ganɛ, e nun i ya denbayaan yi kisi.

¹⁸ Koni, xa i mi i yetɛ dentɛge Babilɔn mangana sofa ganla kuntigine xa, taani ito sama nɛn Babilɔn kaane sagoni, e yi a gan, i tan nun mi tangɛ e ma.'"

¹⁹ Manga Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "N gaxuxi Yahudiyane nan yɛe ra naxanye saxi Babilɔn kaane fari. N gaxuxi nɛn, xa Babilɔn kaane mi n soe ne yii, e yi n jaxankata."

²⁰ Yeremi yi a yabi, a naxa, "E mi i soe ne yii. I tuli mati Alatalaa falan na, n naxan

falama i xa. Nayi, i herin sətəma nən, i niin yi kisi.

²¹ Koni xa i tondi i yete dentege e xa, Alatala falani ito nan makenenxi n xa, a naxa

²² 'Naxanla naxanye birin luma Yuda mangana banxini, ne raminima nən Babilon mangana kuntigine yetagi, e yi a fala i xa, e naxa:

I yi laxi i xoyin naxanye ra, ne bata i mayenden, e yi i nə.

I bata bitin boroni, e tan yi i rabejin.' "

²³ "Naxanle nun e diine birin xalima nən Babilon kaane fəma, i tan fan mi tangama e ma. Babilon mangana i suxuma nən, a yi taani ito gan."

²⁴ Nayi, Sedeki yi a fala Yeremi xa, a naxa, "Muxu yo nama en ma falani itoe fe me. Nayi, i mi faxe.

²⁵ Xa kuntigine a me a n bata falana nde ti i xa, e fa i maxodinma nən na falan ma, e naxa, 'A fala nxu xa, mangan naxan falaxi i xa, i nama sese luxun nxu ma, xa na mi a ra, nxu i faxama nən.'

²⁶ I xa a fala e xa nən, i naxa, 'N mangan mafanxi nən alogo a nama n nasiga Yonatan ma banxini alogo n nama faxa menni.' "

²⁷ Kuntigine birin yi fa Yeremi fəma, e yi a maxodin. A yi e yabi alo mangana a yamari kii naxan yi. E yi Yeremi lu na, bayo muxu yo mi na falane mexi.

²⁸ Yeremi yi lu kantan tiine sansanna kui han Yerusalen suxu ləxəna.

Yerusalen suxu kiina a taruxun ni ito ra:

39

Yerusalen suxu fena yengeni

Mangane Firinden 25.1-12 nun Yeremi 52.4-16

¹ Yuda mangan Sedeki a mangayaan jee solomanaaninden kike fudeni, Babilon mangan Nebukadanesari nun a ganla birin yi fa Yerusalen xili ma, e yi a rabilin.

² Sedeki a mangayaan jee fu nun keddenden kike naaninden xi solomanaaninde ləxəni, e yi taan yinna yirena nde rabira.

³ Nayi, Babilon mangana kuntigine birin yi e maso, e yi dəxo gbedene yi Taa Tagin so deen na, Neragala-Sareseri nun Samigara-Nebu nun Sarasekimi, mangan bundəxəne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena e nun Babilon mangana kuntigin bonne birin.

⁴ Yuda mangan Sedeki nun sofane birin to e to, e yi e gi, e mini mangana nakəon kiraan xən taan so deen na kəeen na naxan makantan yin firinne tagi, siga Araba tonbonna lantaan kiraan xən.

⁵ Koni, Babilon sofa ganla yi e sagatan e sa Sedeki li Yeriko meremerene yi. E yi a suxu, e siga a ra Babilon manga Nebukadanesari fəma Ribila taani Xamata yamanani, a yi a a makiti menni.

⁶ Babilon mangan yi Sedeki a diine kəe raxaba a yetagi Ribila taani. A mən yi Yuda yamanan muxu gbeene fan birin faxa.

⁷ A yi Sedeki yəene səxənjə ayi, a yi a xidi sula yəlonxəna ra, a siga a ra Babilon yi.

⁸ Babilon kaane yi mangana banxin nun muxune banxine birin gan, e yi Yerusalen taan makantan yinne rabira.

⁹ Yamaan muxu dənxe naxanye lu taani, Babilon mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne suxu a siga e ra konyiyani Babilon yi e nun naxanye bata yi e yete dentege a xa e nun yamaan dənxe birin.

¹⁰ Koni yiigelitəon naxanye yi yamaan ye, sese mi yi naxanye yii, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne lu Yuda yamanani, a yi manpa bili nakəne nun xəene fi e ma.

¹¹ Babilon mangan Nebukadanesari bata yi yamarini ito fi mangan kantan muxune xunna Nebusaradan ma lan Yeremi ma, a naxa,

¹² "Sa a tongo, i yi i yengi dəxo a xən, i nama sese jaxi dəxo a ra, koni a na naxan fala, i na liga a xa."

¹³ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan nun Nebusasaban, mangan bundəxəne kuntigin nun Neragala-Sareseri, kuntigi gbeena nde e nun Babilon kuntigine birin

¹⁴ yi xerane rasiga Yeremi tongodeni kantan tiine banxin sansanna kui, e yi a taxu Axikan ma diin Gedali ra, Safan mamandenna, alogo a xa siga a ra a konni. A sa lu a kon kaane ye.

¹⁵ Alatala yi falan ti Yeremi xa, a yi kantan tiine banxin sansanna kui waxatin naxan yi, a naxa,

¹⁶ "Sa falani ito ti Ebedi-Meleki Kusi kaan xa, i naxa, 'Alatala Senben Birin Kanna, Isir-ayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "N bata jaxankatan nan ma fe fala taani ito xili ma a fajin mi naxan na. Awa, iki n fama na rakamalideni nən i yee xori.

¹⁷ Alatalaa falan ni ito ra. Na ləxəni, n na i makantanma nən, i mi se muxune sagoni i gaxuxi naxanye yee ra.

¹⁸ N na i rakisima nən, i mi faxe silanfanna ra sese ma. Bayo i bata i yigi sa n yi, i luma nən i nii ra," Alatalaa falan nan na ra.' "

40

Yeremi yi xəɔya

¹ Alatala yi falan ti Yeremi xa, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yelin xanbini a bejinje Rama taani. Bayo a bata yi Yeremi li dixidi yəlonxəna ra menni Yerusalen nun Yuda muxu suxine ye e yi sigama naxanye ra Babilon yi konyiyani.

² Mangan kantan muxune xunna yi Yeremi tongo, a yi a fala a xa, a naxa, “Alatala, i ya Ala gbaloni ito nan ma fe fala be xili ma.

³ Alatala naxan fala, a bata na rakamali, bayo ε bata yulubin liga Alatala ra, ε mi ε tuli matixi a xuiin na, feni ito yi liga ε ra.

⁴ Iki, n yolonxonna bama nen i yiine ma. Xa i tinjre fe n fɔxɔ ra Babilɔn yi, fa. N na n yengi dɔxe i xɔn. Xa a mi i keɛnɛxi, i fa n fɔxɔ ra Babilɔn yi, hali i mi fa. I nɔε sigε nen yamanan yiren birin yi, denaxan na i keɛnɛ i siga mɛnni.”

⁵ A to mi a yabi sinma Nebusaradan mɔn yi a fala a xa, a naxa, “Babilɔn mangan bata Gedali findi Yuda yamanan xunna ra, xεte na fema, Axikan ma dii xεmɛna, Safan mamandenna. I sa dɔxɔ yamaan ye a fema, hanma denaxan na i keɛnɛ, i siga mɛnni.” Mangan kantan muxune xunna yi donseene nun kiseene fi a ma, a yi a bejin.

⁶ Yeremi yi siga Axikan ma dii xεmɛn Gedali fema Misipa taani, a yi lu a fema yamaan ye naxanye luxi yamanani.

Yamana kanna Gedali faxesa fena

Mangane Firinden 25.22-26 nun Yeremi 41.1-3

⁷ Sofa kuntigine nun e sofan naxanye mɔn yi burunne ra, ne birin to a mε, a Babilɔn mangan bata Axikan ma dii xεmɛn Gedali findi yamana kanna ra, a yi yamanan xεmɛne nun jaxanle nun didine taxu a ra, yiigelitɔn naxanye mi xali konyiyani Babilɔn yi.

⁸ Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli nun Kareyaa dii xεmɛne Yoxanan nun Yonatan nun Tanxumeti a dii xεmɛn Seraya, e nun Netofa kaana Efayi a diine nun Maka kaana dii xεmɛn Yaasaniya, ne nun e ganle yi siga Gedali fema Misipa taani.

⁹ Axikan ma dii xεmɛn Gedali, Safan mamandenna yi a kɔlɔ e nun e ganle xa, a naxa, “E nama gaxu wale Babilɔn kaane xa, ε lu yamanani, ε wali Babilɔn mangan xa, ε herin sɔtɔma nen.

¹⁰ N luma nen Misipa taani Babilɔn kaane yeε ra, naxanye fama en ma. E tan xa manpa bogine bolon, ε bogiseene xaba, ε turene ba, ε yi e ramara, ε lu ε taane yi, ε denaxanye tongoxi.”

¹¹ Na ma, Yahudiyani naxanye birin yi Moyaba yamanan nun Amonine yamanan nun Edon yamanani e nun yamana gbete ye birin yi, ne yi a mε a Babilɔn mangan bata yamaan muxun dɔnxene lu Yuda yamanani, a yi Axikan ma dii xεmɛn Gedali findi yamana kanna ra e xunna, Safan mamandenna.

¹² Yahudiyane yi fa, sa keli yiren birin yi, e yi raxuyaxi ayi denaxanye yi, e yi fa Yuda yamanani Gedali fema Misipa taani, e

yi manpa bogine nun bogiseene malan han a gbo ayi.

¹³ Kareyaa dii xεmɛn Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi burunne ra, ne yi fa Gedali fema Misipa taani.

¹⁴ E yi a fala a xa, e naxa, “I mi a kolon ba, a Amonine mangan Baalisi bata Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli rafa alogo a xa fa i faxesa?” Koni Axikan ma dii xεmɛn Gedali mi la e ra.

¹⁵ Kareyaa dii xεmɛn Yoxanan yi a fala Gedali xa wundoni Misipa taani, a naxa, “Tin n xa sa Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli faxesa. Muxu yo mi a kolonima. Nanfera i tinma a xa i faxesa, Yahudiyani itoe birin yi raxuya ayi naxanye i rabilinni, Yuda yamaan dɔnxen yi lɔ ayi?”

¹⁶ Axikan ma dii xεmɛn Gedali yi Kareyaa dii xεmɛn Yoxanan yabi, a naxa, “I nama na liga de! Bayo i naxan falama Yisimayeli xun ma, wulen nan na ra.”

41

Gedali faxesa fena

¹ Nεen kike soloferedeni, Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli, Elisama mamandenna mangan xabilan muxuna nde, naxan yi mangana kuntigina nde ra, na yi fa Axikan ma dii xεmɛn Gedali fema Misipa yi, muxu fu biraxi a fɔxɔ ra. E yi e dege e bode xɔn ma mɛnni Misipa taani.

² Nayi, Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli nun na muxu fune yi keli sanja ma kedenni, e yi Axikan ma dii xεmɛn Gedali faxesa silanfanna ra, Safan mamandenna, Babilɔn mangan naxan dɔxɔ yamanan xun na.

³ Yisimayeli mɔn yi Yahudiyane birin faxesa, naxanye yi Gedali fema Misipa taani, e nun Babilɔn kaane sofan naxanye yi na.

⁴ Gedali faxesa lɔxɔn xɔtɔn bode, muxu yo munma yi a kolon,

⁵ muxu tonge solomasεε yi fa sa keli Siken nun Silo nun Samari taane yi, naxanye de xabeye yi bixi, e dugine yibɔxi, e yeε maxabaxi sunun taxamasenna ra, alogo e xa fa bogise saraxane nun wusulanna ba saraxan na Alatalaa banxini.

⁶ Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli yi mini e ralandeni Misipa taani. A siga wuge. A to e li, a yi a fala e xa, a naxa, “E fa so Axikan ma dii xεmɛn Gedali konni.”

⁷ Koni e to so taani, Netaniyaa dii xεmɛn Yisimayeli nun a fɔxorabirane yi e kɔε raxaba, e yi e birin woli ige ramaraden yinla ra.

⁸ Koni muxu fu yi e ye, ne yi a fala Yisimayeli xa, e naxa, “I nama nxu faxesa, bayo donseene luxunxi nxu xɔn xεene ma, murutun nun fundenna nun turen nun kumina.” Nayi, a mi ne faxesa e ngaxakedenne xɔn.

⁹ Yisimayeli Gedali a muxune binbine woli ige ramara yinla naxan na, Manga Asa

nan na rafala, alogo a xa taan xun mayenge Isirayila mangan Basa ma.* Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi men nafe binbine ra.

¹⁰ Na danguxina, Yisimayeli yi Misipa kaane suxu, mangana dii temene nun yamaan naxan birin yi luxi na yi, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xemena. Netaniyaa dii xemen Yisimayeli yi keli, a xa siga e ra konyiyani Amonine yamanani.

¹¹ Netaniyaa dii xemen Yisimayeli fe jaxin naxan liga, Kareyaa dii xemen Yoxanan yi na me e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra.

¹² E yi ganla birin tongo e siga Netaniya a dii xemen Yisimayeli yengedeni, e sa a li dara gbeen de Gabayon taani.

¹³ Yisimayeli yi sigama yamaan naxan na, ne to Kareyaa dii xemen Yoxanan to, e nun sofa kuntigin naxanye yi a foxo ra, e birin yi sewa.

¹⁴ Yisimayeli muxun naxanye birin suxu Misipa taani, a siga e ra konyiyani, ne yi xete Yoxanan ma, Kareyaa dii xemena.

¹⁵ Koni Netaniyaa dii xemen Yisimayeli nun a muxu solomasexe yi no e giye Yoxanan yee ra, e siga Amonine yamanani.

¹⁶ Kareyaa dii xemen Yoxanan nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, ne yi ti yamaan yee ra naxanye yi luxi e nii ra, Netaniyaa dii xemen Yisimayeli naxanye suxu Misipa taani Axikan ma dii Gedali faxa xanbini, sofane nun jaxanle nun diidine nun kuntigine, a naxanye xali Gabayon taani.

¹⁷ E yi siga, e sa ti Kimihami yigyadeni, Betelemi taan dexon, alogo e xa siga Misiran yamanani,

¹⁸ e makuya Babilon kaane ra, e yi gaxuma naxanye yee ra, bayo Netaniyaa dii xemen Yisimayeli bata yi Gedali faxa, Axikan ma dii xemena, Babilon mangan naxan doxo yamanan xun na.

42

Muxu gixine yi Yeremi maxodin

¹ Sofa kuntigine nun Kareyaa dii xemen Yoxanan nun Hosayaa dii xemen Yesani nun yamaan birin, muxudin nun muxu gbeen birin yi e maso,

² e yi a fala Nabi Yeremi xa, e naxa, “Yandi, tin, i yi Alatala, i ya Ala mafan nxu xa, i yi a mafan yama donxeni ito xa. Bayo nxu yi wuya, koni iki nxu muxu dando nan luxi, alo i a toma kii naxan yi.

³ Alatala, i ya Ala xa kiraan yita nxu ra, nxu lanma nxu xa bira naxan foxo ra, e nun nxu lanma nxu xa naxan liga.”

⁴ Nabi Yeremi yi a fala e xa, a naxa, “N bata a me. N na Alatala maxandima nen, e Ala, alo e a falaxi kii naxan yi. Alatala na e yabi

naxan na, n na birin falama nen e xa, n mi sese luxunne e ma.”

⁵ E yi a fala Yeremi xa, e naxa, “Alatala xa findi sere tinxixi jondi falan na nxu xili ma, xa nxu mi Alatala i ya Alaa falane birin suxu a naxanye tima i xa lan nxu ma!

⁶ Xa a findi a jaxin na hanma a fajina, nxu Alatala xuiin suxuma nen, en ma Ala, nxu i xexi naxan fema alogo nxu xa herin soto, Alatala, en ma Alaa fala suxun xon.”

⁷ Xi fu to dangu, Alatala yi falan ti Yeremi xa.

⁸ Yeremi yi Kareyaa dii xemen Yoxanan xili, e nun sofa kuntigin naxanye birin yi a foxo ra, e yamaan birin, muxudin nun muxu gbeena.

⁹ A yi a fala e xa, a naxa, “Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, e n xexi naxan ma alogo n xa sa a mafan xa, a naxa,

¹⁰ ‘Xa e lu doxi yamanani ito yi, n na e rasabatima nen, n mi e fe kale, n yi e si, n mi e tale mumε, bayo n bata sunu lan gbalon ma, n naxan ligaxi e ra.’

¹¹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E nama gaxu Babilon mangan yee ra, e gaxuxi naxan yee ra iki. E nama gaxu a yee ra, bayo n luxi e xon nen alogo n xa e rakisi, n yi e xunba a yii.

¹² N kininkininma nen e ma, a fan yi kininkinin e ma, a yi e raxete e yamanani.’

¹³ Koni xa e a fala, e naxa, ‘Nxu mi luma yamanani ito yi!’ Xa e mi e tuli mati Alatala e Alaa falan na,

¹⁴ xa e a fala, e naxa, ‘En-en, nxu sigama Misiran yamanan nin, nxu mi fa yengen toe denaxan yi, nxu mi fa yenge so xotaan fe xuiin mema denaxan yi, donseen mi fa dasama nxu yii denaxan yi. Nxu luma menna nin!’

¹⁵ Nayi, Yuda muxu donxene, e tuli mati Alatalaa falan na! Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa e a ragidi yati, a e xa siga Misiran yamanani, xa e sa doxo nayi xoyeyani,

¹⁶ nayi, e gaxuxi yengen nun fitina kamen naxanye yee ra, ne sa e soboma nen Misiran yamanani, e yi faxa menni.

¹⁷ Naxanye birin waxi siga feni Misiran yamanani, e sa doxo na, ne faxama yengen nun fitina kamen nun fitina furen nin, e sese mi luye e nii ra, e sese mi gbaloni minima n naxan nasigama e xili ma.’

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna mon ito nan falaxi, Isirayilaa Ala, a naxa, ‘N ma xolon nun n ma fitinan godoxi Yerusalem kaane ma kii naxan yi, n ma xolon godoma e ma na kii nin, xa e siga Misiran yamanani. E findima nen danga yamaan misaala ra, e fe yi muxune yigitege, e yi e yalagi, e e konbi. E mi fa yireni ito toε mule!’ ”

* 41:9: Na feen sebexi Mangane Singen 15.9-24 kui.

¹⁹ “Yuda yamaan muxu dɔnxɛne, Alatala bata a fala ε xa, a ε nama siga Misiran yamanani. E xa a kolon ki fajɪ, a n bata ε rakolon to!

²⁰ E tantanni ito sa findima ε faxa xunna nan na, ε to n xɛxi Alatala fɛma, ε Ala, ε naxa, ‘Alatala en ma Ala maxandi nxu xa. Alatala en ma Ala na naxan yo fala, i na fala nxu xa, nxu a ligama nɛn.’

²¹ Awa, n bata fa ε yabi to, koni ε mi ε tuli matima Alatalaa falan na, en ma Ala, a naxanye birin falaxi n xa lan ε ma.

²² Awa iki, ε xa a kolon. E faxama nɛn yengɛn nun fitina kameɛn nun fitina fureni ε sigan dɔxɔdeni dɛnaxan yi.”

43

E yi Yeremi xali Misiran yi

¹ Yeremi yelinxina falane raliye yamaan birin ma, Alatala e Alaa falane birin, alo Alatala e Ala a yamari a ma kii naxan yi,

² Hosayaa dii xɛmɛna Asari nun Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun a yamaan wasodene birin yi a fala Yeremi xa, e naxa, “I wule! Alatala, en ma Ala mi i rafaxi a faladeni, fa fala, ‘ε nama siga Misiran yi ε sa dɔxɔ na.’

³ Koni Neriya dii xɛmɛn Baruku nan i radinxi nxu ma alogo nxu xa sa Babilɔn kaane sagoni, e yi nxu faxa hanma e siga nxu ra konyiyani Babilɔn yi.”

⁴ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuintigine nun yamaan birin yi tonɛni e tuli matiye Alatalaa falan na, fa fala e xa dɔxɔ Yuda yamanani.

⁵ Kareyaa dii xɛmɛn Yoxanan nun sofa kuintigine birin yi Yuda yama dɔnxɛn tongo naxanye bata yi fa dɔxɔ Yuda yamanani sa keli siyane birin tagi, e yi raxuyaxi ayi dɛnaxanye birin yi

⁶ e nun xɛmɛne nun jaxanle nun diidine nun mangana dii tɛmɛne, Babilɔn mangangan kantan muxune xunna Nebusaradan muxun naxanye taxu Gedali ra, Axikan ma dii xɛmɛna, Safan mamandenna, e nun Nabi Yeremi nun Baruku, Neriya dii xɛmɛna.

⁷ E yi siga Misiran yamanani, bayo e mi tin e tuli matiye Alatala xuiin na, e yi sa Tapanese taan li.

Falana lan Misiran ma

⁸ Alatala yi falan ti Yeremi xa Tapanese taani, a naxa,

⁹ “Gɛmɛ xungbena ndee tongo i yi e bitin bendɛni Misiran mangana banxin so dɛɛn na Tapanese taani Yuda kaane yeɛ xɔri.

¹⁰ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa: N xɛraan nasigama nɛn Babilɔn mangangan Nebukadanesari fɔxɔ ra, n ma walikɛna. N yi a manga gbɛdɛn dɔxɔ gɛmɛni itoe fari

n naxanye luxunxi, e yi xunna soni bandun nininna ra mangan xun ma be.

¹¹ A fama nɛn, a Misiran yamanan yɛngɛ. Sayaan nagidixi naxanye ma, ne yi faxa. Konyiyaan nagidixi naxanye ma, ne yi siga konyiyani. Silanfanna ragidixi naxanye ma, ne yi faxa silanfanna ra.

¹² A yi tɛɛn so Misiran yamanan suxure kidene ra, a yi e gan, a siga e suxurene ra. A yi Misiran yamanan nɔ alo xuruse kantanna a domaɛn tongoma kii naxan yi, a mɔn yi xɛtɛ bɔɛn xunbenli.

¹³ A Beti-Semɛsi senbetɛn gɛmɛ daxine fan kala Misiran yi, a yi Misiran kaane suxurene kide banxine gan.”

44

Alaa falana Yahudiya gixine xili ma Misiran yi

¹ Ala yi falan ti Yeremi xa lan Yahudiyane birin ma Misiran yamanani naxanye yi dɔxi Migidoli taan nun Tapanese taan nun Nofi taani e nun Misiran yamanan faxa binna, a naxa,

² Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “E bata a to n jaxankatan naxan saxi Yerusaleɛn fari, e nun Yuda taane birin. To, e bata kala hali muxuna, a mi fa e yi

³ amasɔtɔ e fe jaxin xɔn e naxan ligaxi e to n naxɔlɔ, e sa wusulanna gan ala gbɛtɛne xa, e yi e batu, e tan nun ε tan nun ε benbane mi naxanye kolon.

⁴ N yi n ma walikɛne rafama ε ma yeɛɛ, nabine, e yi a falama, e naxa, ‘E xɛtɛ xɔsi feni itoe fɔxɔ ra naxanye mi rafan Ala ma.’

⁵ Koni e mi n xuiin name, e mi e tuli mati, e mi xɛtɛ e fe jaxine fɔxɔ ra, e mi ba wusulanna ganɛn ala gbɛtɛne xa.

⁶ Nayi, n ma xɔlɔ gbeen yi godo, a yi fitinan nafa Yuda taane birin ma, e nun Yerusaleɛn kirane, e yi kala, e yi raxɔri, alo e kii naxan yi to.”

⁷ Iki, Alatala, Ala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “Nanfera ε fe jaxi sifani ito ligama e yeɛtɛ ra, ε yi xɛmɛn nun jaxanla nun dii jɔɛɛn nun dii futene raxɔri Yuda yamaan ye, muxu yo mi lu?

⁸ E n naxɔlɔma ε batu se rafalaxine ra, ε wusulanna gan ala gbɛtɛne xa Misiran yamanani ito yi ε fa yagaxi dɛnaxan yi. E waxi ε yeɛtɛ raxɔri feen nin, ε findi danga yamaan misaala ra bɔxɔ xɔnna siyaan bonne xa, e lu ε konbɛ.

⁹ E bata jinan ε benbane kɛwali jaxine xɔn ba, e nun Yuda mangane nun e jaxanle nun ε nun e jaxanle kɛwali jaxine, ε naxanye liga Yuda yamanan nun Yerusaleɛn taani?

¹⁰Han to muxu yo munna nimisa, a gaxu, a n ma sariyan nun n ma yamarine suxu n naxanye soxi ε nun ε benbane yii."

¹¹Nanara, Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, "N bata a ragidi, n xa gbalon liga ε ra, n yi Yuda yamaan birin naxōri.

¹²Yuda kaan naxanye luxi e nii ra, naxanye a ragidixi e xa sa dōxō Misiran yamanani, ne birin naxōrima nen Misiran yamanani, e birin yi faxa yengen nun fitina kameni muxudin nun muxu gbeena. E findima nen danga yamaan misaala ra, ε fe yi muxune yigitege, e yi ε yalagi, e ε makonbi.

¹³N na e kewanle saranma nen e ra e tan naxanye dōxi Misiran yi, alo n Yerusalen kaane kewanle saran e ra kii naxan yi yengen nun fitina kameni nun fitina furen na.

¹⁴Muxu yo mi luyε a nii ra Yuda muxu dōnxene ye, naxanye bata sa dōxō Misiran yamanani, e sese mi e futuxule alogo e xa xete, e dōxō Yuda yamanani, bayo e mi xetema, fa e muxu gixi dando gbansan."

¹⁵Xemen naxanye birin yi a kolon a e jaxanle yi wusulanna ganma ala gbetehe xa, e nun jaxanla naxanye birin yi tixi na yama gbeen malanni, e nun yamaan naxan birin yi dōxi Misiran nun Misiran yamanan faxa binni, ne yi Yeremi yabi, e naxa,

¹⁶"Nxu mi fa waxi i ya falan name feni, i naxan tima fata Alatala ra.

¹⁷Koni nxu waxi nxu de xuiin nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xōnna Naxalan Mangan xa, nxu yi minse saraxane rabōxon a xa alo nxu nun nxu benbane nun nxō mangane nun kuntigine yi a ligama kii naxan yi a foloni Yuda taane yi, e nun Yerusalen kirane xōn. Na waxatini, donseene yi nxu yii nun, nxu yi jaxunni, nxu mi yi jaxankataxi.

¹⁸Koni xabu nxu ba wusulanna ganje Kore Xōnna Naxalan Mangan xa, nxu ba minse saraxane rabōxonje a xa, seene birin yi dasa nxu ma, yengen nun fitina kameni yi nxu jaxankata."

¹⁹Naxanle mōn yi a fala, e naxa, "Nxu yi wusulanna ganma Kore Xōnna Naxalan Mangan xa waxatini naxan yi, nxō xemene mi yi na kolon ba? E yi a kolon a nxu yi burudine ganma a maligan na, nxu yi minse saraxane rabōxon a xa."

²⁰Nayi, Yeremi yi a fala yamaan xa, xemen nun jaxanla, yamaan naxan birin na yabin so a yii, a naxa,

²¹"E wusulanna naxanye ganxi Yuda taane nun Yerusalen kirane xōn, ε tan nun ε benbane nun ε mangane nun ε kuntigine nun yamaan birin, Alatala mi a xaxili luxi na xōn ba, a yi a miri na ma a bōjeni?"

²²Alatala mi yi fa nōε ε kewali jaxine nun ε xōsi feene raxanje waxatin naxan yi, ε

yamanan yi kala, a yi raxōri, a findi danga yiren misaala ra, muxu yo mi dōxi naxan yi, alo a kii naxan yi to.

²³Bayo ε bata wusulanna gan suxurene xa, ε yi yulubin liga Alatala ra, bayo ε mi ε tuli matixi Alatala xuiin na, ε mi a sariyane nun a yamarine nun a maxadi xuine suxu, nanara, gbaloni ito ε lixi, alo a kii naxan yi to."

²⁴Yeremi yi a fala yamaan xa, e nun jaxanle birin, a naxa, "E tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye Misiran yamanani.

²⁵Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, 'E nun ε jaxanle naxan falaxi ε deen na, ε bata na liga. E a fala nen, ε naxa, "Nxu waxi nxu de xuine nan nakamali fe yi, nxu yi wusulanna gan Kore Xōnna Naxalan Mangan xa, nxu minse saraxane rabōxon a xa." Nba, ε naxan falaxi, ε na liga. E de xuiin nakamali!"

²⁶Koni, ε tuli mati Alatalaa falan na, ε tan Yuda kaan naxanye dōxi Misiran yamanani! Alatala naxa, 'N bata n kolō n xili gbeeni, Yuda kaa yo mi fa a kolōma n xinli sōnōn, naxanye dōxi Misiran yi. E sese mi fa a falama, e naxa, "N bata n kolō Habadan Marigina Alatala yi."

²⁷Bayo n na n yeen tima e ra nen alogo e xa gbalon sōtō, koni herin mi a ra. Yuda kaane birin naxōrima nen yengen nun fitina kameni, naxanye dōxi Misiran yamanani, han e jan.

²⁸Muxu dando nan tun yengeni minima, e keli Misiran yamanani siga Yuda yamanani. Nayi, Yuda yamaan muxu dōnxen naxanye faxi dōxōdeni Misiran yamanani, ne birin a kolonma nen, xa e tan nan ma fala jōndin na hanma n ma falana.'

²⁹Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Ito nan fa findima taxamasenna ra ε xa fa fala n fama nen ε kewanle sarandeni ε ra yireni ito yi alogo e xa a kolon a n kōnkō falane kamalima nen yati, lan ε jaxankata feen ma.'

³⁰Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N Misiran mangan Xofira sama nen a yaxune sagoni, naxanye waxi a faxa feni, alo n Yuda mangan Sedeki sa Babilon mangan Nebukadanesari sagoni kii naxan yi, a yaxun naxan yi waxi a faxa feni.' "

45

Yeremi yi Baruku madenden

¹Yuda mangan Yosiyaa dii xemen Yehoyakimi a mangayaan jeε naanindeni, Nabi Yeremi yi falani ito ti Neriyaa dii xemen Baruku xa, a Yeremi a falane sebe kedini waxatin naxan yi, a naxa,

²"Alatala, Isirayilaa Ala ito nan falaxi lan i ma, Baruku, a naxa,

³ 'I yi a falama, i naxa, "Gbalona n xa! Bayo Alatala bata naxankatan sa n ma soxolen fari, n bata xadan kutundeni, n mi matabu yo sotama." '

⁴ Nanara, Alatala yi a fala n xa a n xa ito fala i xa, a naxa, 'Alatala ito nan falaxi, a naxa, "N naxan tixi, n na rabirama nen. N naxan sixi, n na talama nen, yamanani ito konin.

⁵ Nayi, i tan muxu gbeeyaan nan fenma i yete xa ba? I nama a fen! Bayo n gbalon nafama nen birin ma. Koni, n na i rakisima nen, i na siga dede yamanani." ' Alatalaa falan nan na ra."

46

Alaa falana lan Misiran ma

¹ Alatala falani itoe nan ti Nabi Yeremi xa lan siyane ma:

² A ito nan fala lan Misiran yamanan nun Misiran mangan Neko a ganla ma, Babilon mangan Nebukadanesari naxan no yengeni Efirati baan de Karakemisi taani, Yuda mangan Yehoyakimi a mangayaan jee naanin-den, Yosiyaa dii xemena.

³ "E ye masansan wure lefa xungbene nun a xurine yiton!

E maso, e yengen so!

⁴ E soone yiton,

soo ragine xa te e fari!

E xunna makantan wure komotine so,

e ti e yirene yi!

E tanbane yiton!

E kanke ye masansanne ragodo e ma!

⁵ Nanfera, n fa e gaxuxin nan toma iki?

E xetema e xanbi ra,

e sofane bata faxa.

E xetema e giye!

E e gima, e mi e xanbi rato.

E gaxuxin yiren birin yi,"

Alatalaa falan nan na ra.

⁶ "Hali xulunlane mi noe e giye!

Hali fangamane mi noe e futuxule!

E sanna radinma,

e sa bira

fo komen foxon yamanani Efirati baan de."

⁷ "Nde ito ra naxan tema

alo Nila baana,

naxan igeye boxonma a ma

a findi fufaan na?

⁸ Misiran nan tema

alo Nila baana,

naxan igeye boxonma a ma

a findi fufaan na.

A a falama, a naxa,

'N tema nen,

n sa boxon birin xun ma,

n yi taane nun e muxune birin naxori.'

⁹ Soo ragine, e te yengeni!

Wontoro ragine e fon e ma!

Sofane, e mini e ye masansan wure lefane ra, e tan Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaan xali wonle!"

¹⁰ "Marigina Alatala Senben Birin Kanna nan gbee na loxon na,

a gbeexoxo loxona,

a gbeen noxoma a yaxune ra loxon naxan yi.

Silanfanna faxan tima nen na loxoni

han a wasa wunla ra,

bayo a luxi nen

alo saraxana Marigina Alatala Senben Birin

Kanna xa,

komen foxon yamanani Efirati baan de.

¹¹ Misiran yama fajina,

e siga Galadi yamanani e sa senna fen.

Koni e dandan ferene fenma fuyan,

seri mi fa e yiyalanje sonon.

¹² Siyane bata i ya yarabina fe me.

I gbelegbele xuiin bata boxon birin suxu.

Amasoto sofane tema e bode fari,

e birin yi bira."

Babilon mangan yi Misiran yenge

¹³ Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa lan Babilon mangan Nebukadanesari fa feen ma Misiran yamanan yengedeni:

¹⁴ "E a rawanga Misiran yamanani,

Migidoli kaane xa a me,

Nofi kaane nun Tapanese kaane xa a me!

A fala e xa, e naxa,

'E keli, e yiton,

bayo yengen bata e konna li'

¹⁵ Nanfera e sofane bata raxori?

E mi tiye,

bayo Alatala bata e radin boxoni.

¹⁶ A muxu wuyaxi rabirama nen.

E tema nen e bode ma,

e bira, e naxa,

'En keli, en xete en konne yi,

en bari taane!

En na en masiga halagi ti yengeni ito ra!

¹⁷ E a falama nen menni, e naxa,

'Misiran mangani ito a sonxon gbo de!

Koni na waxatin bata a dan!' "

¹⁸ Mangana falan ni ito ra

naxan xili Alatala Senben Birin Kanna,

a naxa, "Habadan Ala nan n na,

n bata n kolo n yeteni,

fa fala muxuna nde fama

naxan senben gbo

alo Taboro geyana geyane tagi,

alo Karemele geyana baan dexon.

¹⁹ Misiran kaane, e goronne yiton

e siga konyiyani!

Bayo Nofi taan findima nen yire magenla ra,

a ganma nen,

muxu yo mi luma a yi.

²⁰ Misiran yamanan findixi jinge fajin nan na.

Sigin fama nen a xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma.
²¹ Misiran kaane bata xɔɲe sofa yɛbaxine
 ramara e ganli
 naxanye masuxi e xɔn
 alo tura raturaxine.
 Hali ne fan e xun xetema nen,
 e gi e bode xɔn.
 E mi tiye e funfuni yengen lɔxɔni,
 bayo gbalon lɔxɔn bata fa e ma,
 n na e kewanle saranma e ra lɔxɔn naxan yi.
²² Misiran kaane e gima nen
 e yaxu senbɛmane bun
 alo sapina.
 E fama e xili ma nen
 e nun bunbine,
 alo naxanye wudine segeɛma.
²³ Alatalaa falan ni ito ra,
 e a fɔtɔnna segeɛma nen,
 hali muxun mi nɔɛ soe fɔtɔnna naxan na
 bayo e wuya alo tuguminne,
 e yatɛn mi nɔɛ kolonɲe.
²⁴ Yagin nan a ra Misiran yamana fajin xa.
 A bata sa yamaan sagoni,
 naxanye sa kelixi komenna ma.”
²⁵ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
 Ala naxa, “N kelima nen No taana ala xili
 ma, Amɔn e nun Misiran yamanan nun a
 mangan nun a alane nun a kuntigine e nun
 naxanye birin e yigi sama Misiran mangani.
²⁶ N na e sama nen e yaxune sagoni,
 naxanye waxi e faxa feni, Babilɔn mangan
 Nebukadanesari nun a kuntigine. Na xanbi
 ra, muxune mɔn yi dɔxɔ Misiran yi alo a
 fɔlɔni,” Alatalaa falan nan na ra.

Isirayila xunbana fe

Yereimi 30.10-11

²⁷ “E tan Yaxuba yixɛtɛne,
 n ma walikɛne, e nama gaxu,
 Isirayila kaane, e nama kuisan!
 Bayo, n na e rakisima nen,
 n yi sa e ba yire makuyeni,
 n yi e bɔnsɔnna ba yamanani
 e sa konyiyani denaxan yi.
 Yaxuba bɔnsɔnna muxune mɔn xetema nen,
 e yi lu maraxaran nun bɔɲe xunbenli.
 E mi fa yimaxɛ sɔnɔn!
²⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 ‘E tan Yaxuba yixɛtɛne,
 n ma walikɛne, e nama gaxu,
 bayo n luma nen e xɔn.
 N siyane birin naxɔre nen,
 n na e raxuyaxi ayi naxanye ye,
 koni n mi e tan naxɔrima.
 N na e xuruma nen
 alo a lan kii naxan yi,
 bayo n mi e yatɛma sontarene ra.’ ”

47

Nabiya falana Filisitine xili ma

¹ Alatala falani ito nan ti Nabi Yereimi xa
 lan Filisitine ma, benun Misiran mangan xa
 Gasa taan yenge:
² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Walanne bata keli sogeteden komenna ma,
 e luma nen alo fufana,
 e sa yamanan xun ma,
 e nun naxanye birin a yi,
 e nun taane nun e muxune.
 Yamaan sɔnxɔma nen,
 yamanan muxune birin yi gbelegbele.
³ Soone torone xuiin minima nen,
 yaxune yenge so wontorone gi xuine yi me.
 Fafane mi e diine danxunna na lɔxɔni
 bayo e tunnaxɔlɔma e ma nen fefe!
⁴ Amasɔtɔ Filisiti yamanan birin naxɔri
 lɔxɔn bata a li,
 han muxu yo mi lu
 naxan Tire taan nun Sidɔn taan maliye.
 Bayo Alatala Filisiti kaane halagima nen,
 yamaan dɔnxɛn naxan sa kelixi Kafatoro
 fɔxɔ ige tagi bɔxɔni.
⁵ Gasa kaane e xunna bima nen sununi,
 Asikalɔn taan yi yidundu.
 E tan yamaan muxu dɔnxɛn naxanye dɔxi
 meremereɛne yi,
 e luma e yete maxabe sununi
 han waxatin mundun yi?
⁶ E a falama nen, e naxa,
 ‘Ee! Alatalaa silanfanna luma nxu faxe
 han waxatin mundun yi?
 A xa so a tɛɛni,
 a danna sa faxan na,
 a raxara fa.’
⁷ Koni a xa a raxara di?
 Bayo Alatala nan yamarin fixi
 a yengen xa keli Asikalɔn taan nun baan
 binna xili ma.”

48

Nabiya falana Moyaba xili ma

¹ Alatala Senben Birin Kanna, Isirayilaa
 Ala ito nan falaxi lan Moyaba yamanan ma,
 a naxa,
 “Gbalon Nebo taan xa,
 bayo a bata kala!
 Yarabin na a ra Kiriyyatayimi taan xa,
 e bata a suxu yengeni!
 Yarabina e yire makantanxin xa e nun
 yigitegena.
² Tantunna mi fa Moyaba yamanan xa,
 bayo e fe naxine nan yitonma a xili ma
 Xesibɔn taani,
 e naxa, ‘En siga,
 en sa a raxari siyane ye!’
 E tan Madimen kaane fan,
 e taani dunduma nen
 bayo yengena e fɔxɔ ra.
³ Gbelegbele xuiin tema nen Xoronayin
 taani!
 Halagin na a ra!
 A birin kalama nen!

4 Moyaba yamanan kalama nen!
 A diine gbelegbele xuiin mama nen.
 5 E tema wugε nen Luxiti geyaan ma.
 E godoma nen gbelegbele Xoronayin taani
 ɲaxankatana fe ra.
 6 E gi! Birin xa a niin makata!
 E luxun alo wudi dungin burunna ra!
 7 Amasoto ε yigi saxi ε kewanle nun ε nafunle
 nin,
 ε fan suxuma nen yengeni,
 ε suxuren Kemosi fan yi xali konyiyani
 e nun a ki muxune nun e kuntigine.
 8 Halagi tiin soma nen ε taane birin yi,
 taà yo mi luyε.
 Bonbon kuine kalama nen,
 meremerene yi halagi,
 bayo Alatala na nan falaxi.
 9 E Moyaba mali
 a xa a gi alo xoliin na tugan.
 A taane yigelima nen,
 muxu yo mi luma e yi.
 10 Dangan na kanna xa
 naxan na Alatalaa wanla rabejin.
 Dangan na kanna xa
 naxan tondima yengen soε!"

11 "Moyaba yi boɲe xunbelixi
 xabu a dii ɲεε waxatini,
 alo manpaan na ramara
 alogo a xa siga ɲaxunɲe ayi.
 A mi baxi a yamanani,
 a siga gbete yi,
 a mi sigaxi konyiyani.
 Nanara, a mɔn ɲaxun a kiini,
 a xirin mi masaraxi."
 12 Koni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Lɔxone fama,
 n muxune rafama e ma lɔxɔn naxanye yi,
 e yi e ba e yamanani
 siga yamana gbete yi.
 E yi e yamanani geli,
 e yi a xunna kala.
 13 Moyaba yagima nen Kemosi suxurena fe
 ra,
 alo Isirayila yamaan yagi kii naxan yi
 Beteli kidena fe ra,
 e yi e yeεε taxuxi naxan na. *
 14 E a falama di nayi, ε naxa,
 'Sofa fɔɲine nan nxu ra,
 yenge so wekilexine?'

15 Moyaba yamanan kalama nen,
 tutin yi te a taane yi.
 E sigama a banxulan fɔɲine ra nen e fax-
 adeni,"
 Mangana falan nan na ra,
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 16 Moyaba halagi waxatin bata a li,
 gbalon mafuraxin fama a xili ma.
 17 E tan a rabilinna muxune,
 ε a wuga,

ε tan naxanye birin a xili gbeen kolon!
 E naxa, "Ee! Senbe gbee sifani ito bata kala!
 Mangaya gbeeni ito bata halagi!"

18 "E tan Dibon kaane,
 ε keli ε binyeni,
 ε godo han
 ε sa dɔxɔ bɔxɔ xareni,
 bayo Moyaba yamanan kala muxun fama
 nen ε xili ma.
 A ε taa makantanxine kalama nen.
 19 Aroyeri kaane,
 ε ti kiraan matodeni,
 muxu gixi dangumatɔɔn naxanye e futuxu-
 luxi,
 ε ne maxɔdin,
 ε naxa, 'Nanfe ligaxi?'
 20 Yagin nan a ra Moyaba xa,
 bayo a bata yigitege.
 E xuini te! E gbelegbele!
 E a rali Arinon xuden de
 a Moyaba bata kala!"

21 "Kitin bata keli yamanan xili ma
 naxan lantani,
 a bata fa Xolon nun Yahasi nun Mefaati xili
 ma,
 22 e nun Dibon nun Nebo nun Beti-
 Dibilatayimi,
 23 e nun Kiriyatayimi nun Beti-Gamulu nun
 Beti-Meyɔn,
 24 e nun Keriyoti nun Bosara,
 e nun Moyaba yamanan taane birin,
 naxanye maso, naxanye makuya.
 25 Moyaba senben bata kala,
 a fangan bata ba a ra,"
 Alatalaa falan nan na ra.

26 "E Alaa xɔlɔn dɔlɔn so a yii,
 a xa a xun magi a ra
 bayo a bata murute Alatala xili ma!
 Moyaba xa a makutukutu a baxunni,
 birin yi gele a ma.
 27 E tan xa mi yi Isirayila yamanan
 magelema ba?
 E a toxi suxi muɲadene nan ye ba,
 ε to ε xunne yimaxama a mageledeni,
 ε na a fe fala?
 28 E tan Moyaba kaane,
 ε taane rabejin,
 ε sa dɔxɔ fanye yinle ra,
 ε ganbane raliga
 naxanye e teen sama gemε longonne ra."

Nabi Esayi 16.6-12

29 "Nxu bata Moyaba kaane wasona fe me
 naxan gbo han,
 e nun e yeεε yigboon nun e wason
 nun e yeεε yitena, e nun e yandana."
 30 Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "N na wasona fe kolon,
 koni e yeεε matɔxɔma fuun nin."

* 48:13: Na feen sebxixi Mangane Singen 12.28-29 kui.

31 “Nanara, n Moyaba wugama,
n gbelegbelema sununi Moyaba birin xa.
N kutunma Kiri-Hareseti kaane fe ra.
32 N wugama Sibima manpa binle fe ra
dangu Yaaseri kaane ra,
bayo e yiine bata yi siga
han baan xanbi ra,
e yiine yi sigaxi han Fɔxɔ Daraan kidi ma.
Koni halagi tiin bata e bogi fajine kala.
33 Sewan nun naxanaxan bata n̄an
Moyaba wudi bili nakone nun xee ne yi.
N bata manpa igen n̄an manpa ige badene
yi,
muxu yo mi fa manpa bogi igen bama
sewani.

Yenge so sɔnxɔ xuiin nan fa mema na yi.
34 Xesibon kaane gbelegbele xuiin sigama
han Eleyale taani,
e xuiin sa mema han Yahasi taani,
keli Soyari taan ma
siga han Xoronayin taani,
siga Egilati-Selisiya taani,
bayo hali Nimirimi daraan fan bata xɔri.
35 N Moyaba yamanan naxorima nen,
e tan naxanye saraxane bama taane suxure
kidene yi

e wusulanna gan e alane xa,”
Alatalaa falan nan na ra.
36 “Nanara, n bɔɔnen wugama Moyaba fe ra.
N ma mawuga xuiin luxi nen
alo xulen xuina sununi.
N kutunma Kiri-Hareseti taana fe ra,
bayo e nafunla naxan malan,
na bata tunun.
37 Bayo muxune birin bata e xunne bi,
e birin yi e de xabene bi sununi,
e yi e yiine birin maxaba,
e kasa benbeli dugine so sununi.
38 Saya feen nan tun fa mema Moyaba banx-
ine

nun a yama malandene yi,
bayo n bata Moyaba yamanan kala
alo feɔɔna
muxe mako mi fa naxan ma,”
Alatalaa falan nan na ra.
39 Ee! E naxankataxi!
E gbelegbelema han!
E yagixin bata e xun xanbi so!
Moyaba yamananana fe findima magelen
nun gaxu xunna ra nen a rabilinna birin xa!

40 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“E yaxun sinma nen e ma alo singbinna
naxan a gabutene yifulunma Moyaba xun
ma.

41 Keriyyoti suxuma nen, a yire makantanx-
ine yi tongo.

Moyaba sofane bɔɔnen luma nen na lɔxonɔ
alo naxanla naxan dii barini.

42 Moyaba kalama nen,
a mi fa findima siyaan na sɔnon,
bayo a bata murute Alatala xili ma.

43 E tan Moyaba kaane,
gbalon nun yinla nun luti ratixina e yee ra.”
Alatalaa falan nan na ra.

44 “Naxan na a gi gbalon bun,
na yi sa sin yinla ra!
Naxan na te yinla ra,
na yi sa a suxu luti ratixin na.
Bayo n Moyaba kaane kewanle saranma e
ra jeeɔn naxan na,
na a limatɔon ni i ra,”
Alatalaa falan nan na ra.

45 “Muxu gixine taganxin yigiyaan fenma
nen Xesibon taani,
koni teen minima nen Xesibon taani,
tee degen yi mini Sixon ma manga banxini,
a Moyaba kaane xunna kala,
a yi gbalotoni itoe gan.

46 Gbalona e tan Moyaba kaane xa!
Kemosi suxurena yamaan bata tunun,
bayo e diine bata xali konyiyani.

47 Koni waxati famatoni,
n mɔn Moyaba muxu suxine raxetema nen.
Na kitin nan saxi Moyaba sanna.”
Alatalaa falan nan na ra.

49

Nabiya falana Amonine xili ma

1 Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma, a
naxa,
“Dii mi fa Isirayila kaane yii sɔnon ba?
Kee tongo yo mi fa e xa sɔnon ba?
Nanfera nayi,
Amonine doxi Isirayila taane yi?
Nanfera Mɔlɔkɔ suxurena yamaan bata
Gadi yamanan tongo?”

2 Nanara, Alatalaa falan ni ito ra,
a naxa, “Lɔxone fama,
n yenge so sɔnxɔ xuiin natema lɔxon nax-
anye yi

Amonine taan Rabaha xili ma,
a yi findi taa xonna ra,
a rabilinna taane yi gan.
Nayi, Isirayila kaane yi e kedi muxune
kedi,”

Alatala naxa na kiini.
3 “Xesibon kaane, e gbelegbele,
bayo Ayi taan bata kala!
Rabaha kaane e sunu xuini te,
e kasa benbeli dugine ragodo e ma,
e wuga.

E gi taan makantan yinna yiren birin yi
bayo yaxune bata fa e suxuren Mɔlɔkɔ suxu-
deni,

e siga a ra konyiyani,
e nun a ki muxune nun a kuntigine.

4 Nanfera e kanbama e lanbanne nun e xee ne
yi,

e to rafexi bogise xaba daxine ra?
E tan Raba kaane,
yama murutaxina,
e tan naxanye e yigi saxi e nafunle yi
e naxa, “Nde nae nxu yenge? ”

5 Marigina, Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,
 “N fe magaxuxin nafama nen ε xili ma,
 sa keli ε rabilinne birin yi,
 ε birin yi kedi,
 muxu yo mi muxu gixine xun lanje.

6 Koni na na dangu,
 n mɔn Amonine muxu suxine raxetema
 nen,”
 Alatalaa falan nan na ra.

Nabiya falana lan Edon ma

7 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi Edon yamanan xili ma, a naxa,
 “Fekolonne bata dasa Teman yamanani ba?
 Maxadi tiine mi fa na xaxilimane ye ba?
 E fe kolonna bata kala ba?

8 E xete ε giye,
 ε luxun faran yinle ra,
 ε tan Dedan kaane!
 Bayo n gbalon nafama nen Esayu yixetene
 xili ma,
 n na e kewanle saran e ra waxatin naxan yi.”

Nabi Abadi 1.5-6

9 “Xa muxune fa ε nakoni ε manpa bogine
 muɲadeni,
 e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?
 Xa muɲadene fa i konni kɔɛen na,
 e mi e waxonna xan tongoma ba?

10 Nba, n tan Ala Esayu yixetene yii seene
 birin naxorima nen,
 n yi e luxundene birin namini kenenni.
 E mi fa nɔε e luxunje.
 E bɔnsɔnna nun e ngaxakedenne
 nun e dɔxɔ bodene birin halagima nen,
 muxu yo mi lu Esayu bɔnsɔnni.

11 E ε kiridine lu na,
 n na n yengi dɔxe e xɔn.
 E kaɲa gilene xa e yigi sa n yi.”

12 Bayo Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N
 tan mi naxanye yalagixi kitini, xa ne kara-
 han xɔlɔ igelengenna mindeni, ε tan yate
 sontaren na nayi ba? En-εn de! E mi suxuma
 sontarene ra de! E a minma nen yati!”

13 Bayo Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “N bata n kɔlɔ n yeteni, fa fala Bosara taan
 naxorima nen, a rayarabi, a danga, a halagi.
 A taane birin kalama nen habadan!”

Nabi Abadi 1.1-4

14 N bata xarayana nde a fe me fata Alatala
 ra,
 xeraan bata rasiga siyane ma,
 a xa sa a fala, a naxa,
 “E keli, ε sa Edon kaane yenge!
 E keli ε sa yengen so!”

15 Ala naxa, “Edon kaane,
 n na e senben xurunma nen siyane birin xa.
 Birin ε rapaxuma nen.

16 E to muxune magaxuma,
 wason naxan ε bɔɲeni,
 na bata ε ratantan
 ε tan naxanye doxi faran yinle ra,

e nun geyane fari.
 Hali ε tɛen sa kore alo singbinna,
 n na ε ragodoma nen,”
 Alatalaa falan nan na ra.

17 “Edon yamanan kalama nen, naxan yo
 na dangu a dɛxɔn ma, ne yigitegema nen, e
 kabe, e kolin a fitina feene ma.”

18 Alatala yi a fala, a naxa, “Muxu yo mi fa
 luye be. Adamadi yo mi dɔxe a yi alo Sodoma
 nun Gomora nun e rabilinna taane halagi
 kii naxan yi.

19 N luma nen alo yatan
 naxan xajeɛxin minima fɔtɔnni Yuruden
 baan de,
 a siga sube fendeni yire fajini.
 N Edon kaane kedima nen e yamanani
 sanɲa ma kedenni,
 n naxan sugandixi,
 n sa na dɔxɔ na yi.
 Bayo, nde maliga n tan na?
 Nde n yamare?
 Xuruse rabaan mundun n yee ratiye?”

20 Nanara, ε tuli mati Alatalaa fe ragidixin
 na lan Edon kaane ma,
 e nun a feen naxanye yitɔnxi Teman kaane
 xili ma!

E luma nen
 alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
 e dɔxɔden yi yigeli yati!

21 E kala xuiin bɔxɔni maxama nen,
 e gbelegbele xuiin yi siga han Gbala Baana.

22 A luma nen alo singbinna nan tema a sa
 sin e ma, a yi a gabutene yifulun Bosara taan
 xun ma. Na lɔxɔni Edon sofane bɔɲen luma
 nen alo ɲaxanla naxan dii barini.

Nabiya falana lan Damasi ma

23 Falana lan Damasi taan ma:
 “Xamata kaane nun Arapada kaane bata
 yagi,

bayo e bata xibaru ɲaxina fe me.
 E bata kontɔfli,
 e yimaxa alo baan na walanje ayi.

24 Damasi kaane senben bata ɲan,
 e bata e xun xanbi so,
 e waxi e gi feni.
 Gaxun nun kuisanna nun xɔlen bata e suxu,
 alo ɲaxanla naxan dii barini.

25 Taa xili kanni ito fa rabeɲinx di,
 n ma sewa taana?”

26 “A banxulanne birama nen taan xun
 xɔn yati! A sofane birin yi faxa na lɔxɔni,”
 Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

27 “N tɛen soma nen Damasi taan makan-
 tan yinne ra, a yi Ben-Hadada manga
 banxin gan.”

Nabiya falana Arabune xili ma

28 Alatala ito nan falaxi Kedari bɔnsɔnna
 nun Xasori mangayane xili ma Babilon
 mangan Nebukadanesari naxanye yenge a
 yi e nɔ, a naxa,

“E keli, e Kedari bõnsõnna yengε!
 E sogeteden yamanan muxune halagi!
 29 E e xuruse kurune nun e kidi bubune
 tongo e yii,
 e nun e yigiyadene nun e goronne nun e
 jõgõmεne birin.
 Muxune sõnxõn natema nen e ma,
 e naxa, ‘Gaxun yiren birin yi!’ ”
 30 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “E tan Xasori kaane,
 ε gi mafuren!
 E sa ε luxun faran yinle ra!
 Bayo Babilon mangan Nebukadanesari
 bata yengeni ton ε xili ma.
 31 E keli, ε fu siyani ito ma
 naxan dõxi bõne xunbenli.
 A taane so deene mi nœ balanje,
 e mi sõxõnxi,
 e dõxi e danna nen,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 32 “Yaxune e jõgõmεne tongoma nen
 yengeni,
 e nun e xuruse kuru wuyaxine.
 Naxanye e xunne dexõn bima,
 n ne raxuyama ayi nen foyeni,
 n gbalon nafa e ma
 keli yiren birin yi,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 33 Xasori taan findima nen kankone kuru-
 den na,
 yire rabexinxina han habadan.
 Muxu yo mi dõxe a yi,
 adamadi yo mi luye na.

Nabiya falana Elan xili ma

34 Alatala yi falan ti Nabi Yeremi xa lan
 Elan yamanan ma Yuda mangan Sedeki a
 mangayaan fõlõ waxatini, a naxa,
 35 Alatala senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa,
 “N Elan yamanan xanli girama nen,
 naxan findixi e senben binla ra.
 36 N foye naanin nafama nen Elan xili ma
 keli kore xõnna tongon naaninne ma,
 n yi e raxuya ayi foyeni.
 Yamana yo mi luyε
 Elan muxu gixine mi sigan denaxan yi.
 37 N Elan kaane rayarabima nen e yaxune
 yεε ra
 naxanye waxi e faxa feni.
 N gbalon nafama nen e ma n ma xõlõ gbeeni,
 n yi yengen bira e fõxõ ra,
 han n yi e rajan.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 38 “N Elan mangan nun a kuntigine halag-
 ima nen,
 n yi n ma manga gbēden dõxõ na,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 39 “Koni waxati famatõni,
 n fama nen Elan muxu suxine ra,”
 Alatalaa falan nan na ra.

50

Babilõn kalama nen

1 Alatala falani ito nan ti Nabi Yeremi xa
 lan Babilon nun a rabilinna taane ma, a
 naxa,
 2 “E xibaruni ito rali siyane ma,
 ε a rawanga!
 E taxamasenni te,
 ε a fe rali birin ma,
 ε nama sese luxun,
 ε a fala, ε naxa,
 ‘Babilõn taan suxuma nen!
 Yarabin na a ra Beli suxuren xa,
 Merodaki suxuren gaxuma nen!
 Yarabin na a ra e alane sawurane xa,
 gaxuna e suxurene suxuma nen!’
 3 Bayo siyana nde fama nen a yengēdeni
 sa keli sogeteden komenna ma,
 a e yamanan naxõrima nen,
 muxu yo mi lu a yi.
 Muxune nun xuruseene birin e gima nen.”
 4 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Na lõxõne nun na waxatini,
 Isirayila kaane nun Yuda kaane fama nen e
 bode xõn,
 e siga wugε,
 e Alatala fen, e Ala.
 5 E maxõdinna tima nen Siyon kirana fe yi,
 e yi e yεε rafindi mēn binna ma,
 e yi e yetε findi Alatala gbeen na habadan
 layirin xõn
 naxan mi jinanma muxune ra mume!
 6 N ma yamaan yi luxi nen
 alo xuruse tununxine.
 E xuruse rabane bata yi e ralõ ayi,
 e yi lu sigε geyane nun yire matexine xun
 xõn
 e jinan e matabuden ma.
 7 Naxan yo na yi e to,
 a yi e faxa,
 e yi a fala, e naxa,
 ‘Nxu mi kala tixi,
 bayo e bata yulubin liga Alatala ra,
 tinxinna kanna, Alatala,
 e benbane yigina.’ ”
 8 “E gi, ε keli Babilõn yi,
 ε keli Babilõn kaane yamanani,
 ε lu alo kõtõne xuruse kurun yεε ra.
 9 Bayo n siya gbeene rakelima nen,
 n na e malan,
 n yi e radin Babilõn taan xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma.
 E taan yengεma nen,
 e yi a tongo.
 E xalimakunle mi fulε mume
 alo sofa yebaxin to mi xεtε a yii genla ra keli
 yengeni.
 10 E fuma Babilõn taan ma nen,
 a kala muxune birin yi wasa,”
 Alatalaa falan nan na ra.

11 “E sewa, e naxan,
 e tan naxanye fuma n ma yamaan ma!
 E tungan^{ne} ayi sewani
 alo jinge diin sexen de.
 E naxan xuiin xa gbo ayi
 alo soo kenden wuga xuina.
 12 Koni e nga yarabima nen,
 naxan e barixi,
 na yagima nen.
 E findima siya donxen nan na siyane birin
 tagi,
 e yamanan yi findi burunna nun yire xaren
 nun tonbonna ra.
 13 Muxu yo mi fa luma a yi sonon,
 bayo Alatala a findima nen yire magenla ra
 a xoloni.
 Naxan yo na dangu Babilon yi,
 na kanna yigitegema nen,
 a kolin a kala kii ma.”

14 “E ti Babilon yenge xinla ma a rabilinna
 birin yi,
 e tan xali wonle!
 E a bun,
 e xalimakunle birin woli a ma!
 Bayo a bata yulubin liga Alatala ra.
 15 E yenge so sonxon nate a ma yiren birin yi!
 E minima nen e yete dentegedeni
 e yiine yitexi.
 A sangansone birama nen,
 a taa makantan yinne yi kala.
 Bayo Alatala bata a gbeen joxo.
 E gbeen joxo a ma!
 E a liga a ra
 alo a ligaxi bonne ra kii naxan yi.
 16 E sansi siine nun bogise xabane raxori e
 bode xon Babilon yi.
 Halagi tiina silanfanna fama nen,
 birin xa xete a konni,
 birin xa a gi, siga a yamanani.”

17 “Isirayila yamaan bata findi xuruse tu-
 nunxin na
 yatane naxan kedixi.
 Asiriya mangan nan singe yi a yengema.
 Donxen na, Babilon mangan Nebukadane-
 sari nan a halagi.”
 18 Nanara, Alatala Senben Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa, “N
 Babilon mangan nun a yamanan muxune
 kewanle saranma e ra nen alo n Asiriya
 mangan liga kii naxan yi.
 19 Koni, n mon xetema nen Isirayila ra
 alo xuruse kuruna a sansanni,
 e yi e dege Karemele geyaan nun Basan yire
 matexin fari.
 E lugoma nen Eframigeya yiren nun Galadi
 yamanani.”
 20 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Na lxonone nun na waxatini,
 muxune Isirayila yamaan hakene funfun
 fenma nen,

koni a sese mi luma na.
 E Yuda yamaan yulubine xon fenma nen,
 koni sese mi toe.
 Bayo n na yamaan muxu donxen naxanye lu
 e nii ra,
 n ne yulubine xafarima nen.”

21 “E fu Meratayin yamanan ma,
 e nun Pekodo kaane!
 E e sagatan, e e birin naxori.
 N na e yamarixi naxan birin na,
 e ne liga.”
 Alatalaa falan nan na ra.
 22 “Yenge so sonxonone nan tun tema ya-
 manani.

Naxankata gbeen na a ra.
 23 Ee! Yamanan naxan senbe gbo a birin xa,
 na bata kala, a halagi!
 Ee! Babilon bata findi yamana rabeyinxin
 na!
 24 Babilon kaane,
 n bata lutin nati e yee ra,
 e yi e suxu a ra,
 benun e xa a fe kolon.
 E yi e li na, e yi e suxu,
 amasoto e bata n tan Alatala yenge.
 25 Alatala bata a yenge so seene ramini e
 ramaradeni a xoloni.
 Marigina Alatala Senben Birin Kanna wanla
 kema nen
 Babilon kaane yamanani.
 26 E fa a xili ma keli yire makuyene yi.
 E a sagane rabi,
 e yi a nafunle yitaxun
 alo sansi kesene
 e yi e birin kala,
 sese nama lu a yii.
 27 E a turane birin faxa,
 e e birin xali e faxadeni!
 Gbalon na a ra e xa,
 bayo e lxon bata a li,
 e kewanle saranma e ra waxatin naxan yi.”

28 “Muxu gixine xuiin nan ito ra,
 naxanye minixi yengeni Babilon yi,
 e fa a rali Siyon taani
 a Alatala en ma Ala bata a gbeen joxo a batu
 banxina fe ra.
 29 E xali wonle xili e xa fa Babilon xili ma,
 naxanye fatan xalimakunla wole.
 E daaxadene yiton a rabilinni,
 muxu yo xun nama mini ayi.
 E e saranna fi e kewanle ra,
 e a liga e ra
 alo e a liga bonne ra kii naxan yi!
 Bayo a bata murute Alatala xili ma,
 Isirayila Sarijandana.
 30 Nanara, yaxune a banxulanne faxama
 nen taan yama malandene yi,
 a sofane birin yi halagi na lxonni,”
 Alatalaa falan nan na ra.

31 Marigina Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa,

“E tan yete yigbone,
n bata keli e xili ma.
E kewanle saranma e ra waxatin naxan yi,
na bata a li.

32 Yete yigbone e sanna radinma nen,
e bira,
muxu yo mi e rakelima.
N teen soma nen e taane ra,
a yi e rabilinne birin gan.”

33 Alatala Senben Birin Kanna yi falani ito ti,
a naxa,

“Isirayila kaane nun Yuda kaane birin
naxankataxi.

Muxun naxanye e suxi konyiyani,
ne tondixi e bejinje.

34 Koni e xunbamaan senben gbo,
a xili nen Alatala Senben Birin Kanna.
A e xun mayengema nen
alogo a xa boje xunbenla soto e yamanan xa,
a yi Babilon kaane yimaxa.”

35 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“Yengen kelima nen Babilon kaane xili ma!
Yengen kelima nen muxune birin xili ma
naxanye dxi Babilon yi,
e nun e kuntigine nun e fekolonne.

36 Yengen kelima nen e yiimatone xili ma,
e yi findi daxune ra!
Yengen kelima nen e sofane xili ma,
e yi lu gaxuni!

37 Yengen kelima nen e soone nun e yenge so
wontorone xili ma,
e nun siya basanxine birin xili ma
naxanye dxi a yi,
e sofane yi lu alo naxanle!
Yengen kelima nen e nafunle xili ma,
e birin yi ba e yi!

38 Ala xa igen jan e xudene yi,
e xori!

Bayo suxure yamanan nan a ra,
e xaxinla bata jan gaxu feene bun.

39 Nanara, burunna subene nun kankone
luma nen Babilon yi,
a findi dangaranfulene konna ra.

Muxu yo mi fa luma a yi,
a yigelima nen
han mayixeten nun mayixete,

40 alo Ala Sodoma nun Gomora nun e ra-
bilinna taane halagi kii naxan yi.

Muxu yo mi fa luma a yi,
adamadi yo mi fa doxe na,”
Alatalaa falan nan na ra.

41 “Yamaan fama nen
sa keli sogeteden komenna ma,
siya gbeen nun manga senbemaner fama nen
sa keli fo boxon danna ra.

42 E sofane fama nen xanle nun degemane ra
e yii.

E naxu,
e mi kininkinna kolon.
E xuiin minima nen alo foxo igena,
e nema fama e soone fari.

E fama nen safa yeen ma,
e yengen so e bode xon
alo muxu kedenna.
E fama Babilon taa fajin nan yengede yi!

43 Babilon mangan to na feen xibarun me,
a gaxu, a fangan yi jan
alo naxanla naxan dii barini.
44 N luma nen alo yatan
naxan xajexin minima fotonni Yuruden
baan de,

a siga sube fendeni yire fajini.
N ne kedima nen e yamanani sanja ma
kedenni,

n naxan sugandixi,
n sa na doxo na.
Bayo, nde maliga n tan na?
Nde n yamare?
Xuruse rabaan mundun n yee ratiye?”

45 Nanara, e tuli mati Alatalaa fe ragidixin
na Babilon xili ma,
a feen naxanye yitonxi Babilon kaane ya-
amanan xili ma.

E luma nen
alo xuruse diin naxanye suxuma e xali,
e doxoden yi yigeli yati!

46 Dunuja muxune na a me
a Babilon bata suxu yengeni,
siyane yimaxama nen,
e gbelegbele xuini te.

51

1 Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“N kala ti foyen nafama nen Babilon
nun Lebo-Kamayi* muxune birin xili ma.

2 N xajene xema nen Babilon xili ma
naxanye a fintanma alo maala,
a muxune birin yi kedi
alo se dagina.

Bayo e fuma nen a ma
keli yiren birin yi gbalon loxoni.

3 E xalimakunle woli e yaxune xalimakuli
wonle xili ma,
e nun wasodene kanke ye masansanne
ragodoxi naxanye ma!

E nama dija e sofa yo ma!
E e sofa ganla birin faxa.

4 E maxoloxine xa lu biraxi Babilon ya-
amanan xun xon,
e soxoxin yi lu saxi Babilon taan kirane xon.

5 Bayo Ala mi Isirayila yamaan nun Yuda
yamaan nabepinxi,
Alatala Senben Birin Kanna,

* 51:1: *Lebo-Kamayi* findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon kaane.”

hali e yamanan to rafexi yulubine ra Isiray-
 ilaa Sariḡandan yeε ra yi.

⁶ ε gi, ε mini Babilōn yi,
 birin xa a niin makata,
 alogo ε nama faxa Babilōn kaane hakεne fe
 ra!

Bayo Alatala gbeeḡo waxatin bata a li,
 Ala Babilōn kaane saranma nen
 alo a lan e ma kii naxan yi.

⁷ Babilōn yi findixi xεma igelengenna nan
 na Alatala yii,
 dunuḡa muxune birin xunna firifiri naxan
 kui dolo ra.

Siyane bata a dolo min,
 e xunne yi keli e ra.

⁸ Babilōn taan bata kala,
 a bata kala!

ε gbelegbele a fe ra!
 ε senna fen naxan sama a furen de!
 Waxatina nde, a yalanma nen.

⁹ 'Nxu wa nen Babilōn dandan feni,
 koni a mi nεe yiyanḡe.
 Nayi, en na a rabeḡin.

Birin xa siga a konyi.
 Bayo kitin naxan nagidixi a xili ma,
 na feen bata te han kore xonna.'

¹⁰ 'Alatala bata en xun mayεḡe kitin sa.
 ε fa, en sa Alatala,
 en ma Ala kewanla yeḡa Siyon taani.' "

¹¹ "ε xalimakunle ralemun!
 ε wure lefane tongo!
 Alatala bata Mede mangane radin Babilōn
 xili ma
 bayo a bata a kala feen nagidi.
 Alatala a gbeen ḡoḡoma nen a batu banxina
 fe ra.

¹² ε taxamasenne yite
 alogo muxune xa siga yeḡe sodeni
 Babilōn taan makantan yinne xon!
 ε xun makantan muxune fari sa,
 ε yi kantan tiine ti!
 ε sofane yiton yaxune xili ma!
 Bayo Alatala naxan nagidixi,
 a na rakamalima nen
 a naxan falaxi lan Babilōn kaane ma.

¹³ ε tan naxanye doxi baa gbeene de
 nafulu gbeena ε tan naxanye yii,
 ε rajanna bata a li,
 danna fa sama ε siimayaan na nen."

¹⁴ Alatala Senben Birin Kanna bata a kolo a
 yete yi, a naxa,
 "N taani ito rafema nen yaxune ra yati,
 e wuya alo tuguminne,
 e yi e no soto xuini te ε xili ma sewani."

Nabi Yeremi 10.12-16

¹⁵ "Ala nan boxo xonna daxi a senbeni,
 a yi dunuḡa beten sa a fe kolonna xon,
 a kore walaxani bandun a xaxilimayani.

¹⁶ A na a xui ramini,

tulen yi a malan kore,
 a kundaan nafa,
 sa keli boxon danne ra.
 A yi galanna nun tulen nafa,
 a foyen namini a ramaradeni.
¹⁷ Muxune birin bata findi xaxilitarene nun
 fekolontarene ra.

Xεma rawanle birin yagixi
 lan e sawura rafalaxine fe ma,
 bayo wulen nan e suxurene ra,
 nii yo mi e yi.

¹⁸ Fe fuun nan e ra,
 wali magelexina.
 E halagi waxatin na a li,
 e raxorima nen.

¹⁹ Koni Yaxuba gbee Ala mi luxi
 alo e tan.

Bayo a tan nan seen birin daxi.
 A tan nan gbee Isirayila bansonne ra.
 A xili nen Alatala Senben Birin Kanna."

Babilōn taan najanna fe

²⁰ "Babilōn kaane, ε lu nen n xa
 alo sinbena, yeḡe so se fajina,
 n yi siyane raxuya ayi ε ra,
 n yi yamanane kala ε xon.

²¹ N soone nun soo ragine raxuyaxi ayi ε tan
 nan na,
 e nun yeḡe so wontorone nun a ragi mux-
 une,

²² e nun xεmene nun ḡaxanle,
 e nun fonne nun dii ḡorene,
 e nun banxulanne nun sungutunne,
²³ e nun xuruseene nun xuruse rabane,
 e nun xεε biine nun e jingene,
 e nun yamana kanne nun kuntigine.

²⁴ Babilōn taan nun a muxune fe ḡaxin nax-
 anye ligaxi Siyon taan na,
 n na kewanle saranma nen e ra ε yetagi,"
 Alatalaa falan nan na ra.

²⁵ "N kelima nen ε xili ma, Babilōn kaane.
 ε tan naxanye maxoḡoḡo kala tideni
 alo geyana,

ε tan naxanye boxon birin halagima!
 N na n yiini bandunna nen ε xili ma,
 n yi ε taan makutukutu
 keli gemene xuntagi
 n yi ε konna findi geya ganxin na,"
 Alatalaa falan nan na ra.

²⁶ "Geme mi sote ε konni,
 naxan finde banxin tongon ma geme kenden
 na

banxin nεe beten se gemen naxan na.
 Amasoto ε konna luma nen kalaxi han
 habadan,"

Alatalaa falan nan na ra.
²⁷ "ε taxamasenni te yamanani!

ε xotaan fe siyane tagi!
 ε siyane yiton, e xa a yeḡe,
 ε Ararati nun Minni nun Asikenasi ya-
 manane xili a yeḡedeni!
 ε sofa ganle kuntigin doxo

a xa yengen xun mato a ra Babilon xili ma!
 E soone rasiga a xili ma
 naxanye wuya alo tuguminne.
 28 E siyane yiton, e xa sa a yenge,
 Medene mangane nun e yamana kanne
 nun e kitisane birin
 e nun yamanan naxanye birin e non bun
 ma.

29 Alatala yengen naxan yitonxi Babilon
 kaane xili ma,
 na na rakamali waxatin naxan yi,
 a Babilon yamanan findi yire yigenla ra
 muxu yo mi luma denaxan yi habadan,
 nayi boxo xonna xuruxurunma nen,
 a yimaxa.

30 Babilon sofane bama nen yengen soe,
 e so e yire makantanxine yi,
 e senben na jan.
 E luma nen alo naxanle.
 Teen soma nen e taan banxine ra,
 e taa makantanxin yinne so deene birin
 kalama nen.

31 Xerane gixin fama nen xerane foxo ra
 a faladeni Babilon mangan xa,
 fa fala yaxune bata e taan yiren birin tongo
 yengeni,

32 kirane bata suxu,
 tee dara yirene ganma,
 gaxun bata sofane suxu.”

33 Amasoto Alatala Senben Birin Kanna,
 Isirayilaa Ala ito nan falaxi, a naxa,
 “Babilon taan malaxunma nen
 alo se bonbo lonna
 a nema yibodonma waxatin naxan yi.
 Se xaba waxatina a limaan ni i ra a xa.”

34 Yerusalen kaane a falama, e naxa,
 “Babilon mangan Nebukadanesari bata en
 naxori,

a yi en ma taani maxa
 alo goron kui genla.
 A bata en gerun alo ninginangana,
 a lugo en yii se fajine ra,
 a mon yi en baxun.”

35 Siyon kaane a falama, e naxa,
 “Babilon kaane gbalon naxan saxi en fari,
 Ala xa na sa e fan fari!”

Yerusalen kaane a falama, e naxa,
 “Babilon kaane faxan naxanye ti en konni,
 Ala xa na wunla goronna lu e xun ma.”

36 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “N na e xun mayengema nen,
 n na e gbeen joxoma nen,
 n yi Babilon yamanan baa gbeen xori,
 n yi a baan xunna xara.

37 N Babilon taan kalama nen,
 a findi geme malanxine ra,
 e nun kankone kurudena.
 A fe yi magaxu ayi,

muxune yi kolin a kala kii ma.
 Muxu yo mi daxe a yi.
 38 A muxune xaje alo yatane,
 e wurundunma alo yata senbeman.

39 Koni e na kunfa jaxi ra,
 n donse donna yitonma nen e xa
 e yi n ma xolon dolon min
 han e xunna yi keli e ra,
 e yi xi habadan,
 e mi fa kele mume!”
 Alatalaa falan nan na ra.
 40 “N yi e xali
 alo yexee diine na siga e faxadeni,
 alo kontonne nun kotone.”

41 “Ee! Sesaki† taan suxuma nen!
 A tan naxan matoxoma boxo xonna taane
 birin ye!
 Ee! Babilon taan naxorima nen siyane tagi!”

42 “Foxo igen sama nen Babilon boxon xun
 ma,
 a maronne yi dangu a fari.‡

43 A taane kalama nen,
 a findi boxo xaren nun tonbonna ra,
 muxu yo mi daxe yamanan naxan yi,
 adamadi yo mi dangue denaxan yi.

44 N Beli suxuren jaxankatama nen,
 Babilon taana ala.
 A naxan gerunxi,
 n na bama a de nen.
 Siyane mi fa luma sigae a ma sonon.
 Babilon taan makantan yinne yatin birama
 nen.

45 N ma yamana, e mini a yi,
 birin xa a niin makata!
 E masiga Alatalaa xolo gbeen na!

46 E nama tunnaxolo e ma,
 e nama gaxu feene yee ra
 naxanye xinla mema yamanani!
 Bayo fena nde xinla mema nen to fari,
 fe gbete xinla yi me faraxi.
 E naxa, a gbalon na a ra yamanani, hanma
 mangana nde bata keli nde xili ma.

47 Nanara, laxonne fama,
 n Babilon suxurene jaxankatama laxon
 naxanye yi.

N na e yamanan birin nayarabima nen
 a faxa muxune birbine birin yi lu biraxi
 taan xun xon.

48 Naxanye birin kore xonna nun boxo
 xonna ma,
 ne e xuni tema nen Babilon xili ma sewani,
 bayo halagi tiine fama nen a xili ma
 sa keli sogeteden komenna ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.

49 “Babilon taan kalama nen Isirayila faxa
 muxune fe ra
 alo muxune bata faxa dunuja yiren birin yi
 Babilon taana fe ra kii naxan yi.

† 51:41: **Sesaki** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala “Babilon taana.” ‡ 51:42: **Igen maronne**: alo foyen na so igeni.

50 E tan naxanye mi faxaxi yɛngeni,
 ε gi, ε nama ti de!
 E nema sa yamana makuyeni,
 ε miri Alatala ma,
 Yerusalen ma fe yi lu ε bɔɾɛni!”
 51 Yamana a falama nen, e naxa,
 “En yagi nen,
 en to konbi ti xuine me,
 yagin yi lu en yetagi,
 bayo xɔɾɛne bata so yire sariɾanxine yi
 Alatalaa banxini.”
 52 Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
 “Lɔxɔne fama,
 n suxureni itoe ɾaxankatama lɔxɔn nax-
 anye yi,
 muxu maxɔlɔxine kutun xuini yi mini e ya-
 manan birin yi.
 53 Hali Babilon taan te tiye
 han kore xɔnna,
 a yire makantanxine yi so raxɔlɔ ayi,
 n halagi tiine rafama nen a xili ma,”
 Alatalaa falan nan na ra.
 54 “Gbelegbele xuini tema nen Babilon taani,
 gbalogbeen naba xuini mema nen Babilon
 kaane yamanani.
 55 Bayo Alatala Babilon kalama nen,
 a yi a xui gbeen dan.
 Yaxune fa xuini minima nen
 alo fɔxɔ igen mɔɾɔnne xuxu xuina,
 e yi sɔnxɔ alo kuye sarinna.
 56 Halagi tiin fama nen Babilon taan xili ma,
 a yi a sofane suxu, a yi e xanle kala.
 Bayo Ala nan Alatala ra
 naxan a gbeen ɾɔxɔma,
 a muxune birin saran e kewanle ra.
 57 N na n ma xɔlɔn dɔlɔn fima a kuntigine
 nun a fe kolonne ma nen
 han e xunne yi keli e ra,
 e nun a yamana kanne nun a kitisane nun a
 sofane,
 e yi xi habadan,
 e mi fa kele sɔnɔn!”
 Mangana falan nan na ra,
 naxan xili Alatala Senben Birin Kanna.
 58 Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi,
 a naxa,
 “Babilon taan makantan yin gbeene rabi-
 rama nen,
 a taan so de gbeene yi gan.
 Nayi, siyane e yete yixadanma fuyanna nin,
 yamanane muxune wali xɔnne sa luma tɛen
 nin.”
 59 Nabi Yeremi na falane nan xeraya so
 Neriya dii xɛmen Seraya yii, Maxiseya ma-
 mandenna, kuntigi gbeena nde, a to siga
 Babilon yi e nun Yuda mangan Sedeki, na
 mangayaan ɾɛɛ naaninden ma.
 60 Gbalon naxan birin yi lanma a xa Ba-
 bilon sɔto, Yeremi yi ne birin sebe kedini kui,
 a falan naxanye birin sebe lan Babilon ma.

61 Yeremi yi a fala Seraya xa, a naxa, “I na
 so Babilon yi waxatin naxan yi, falani itoe
 birin xaran i xuini texin na,

62 i yi a fala, i naxa, ‘Alatala, i tan yetɛɛn
 nan falan tixi be xili ma alogo a xa kala,
 alogo muxune nun dali seene nama fa lu
 a yi sɔnɔn, a findi yire rabeɾinxin na han
 habadan!’

63 I na yelin kedini ito xaranɾɛ, i gemen
 xidi a ra, i yi a woli Efirati baan tagi.

64 Na xanbi ra, i naxa, ‘Awa, Babilon taana
 fe godoma ikiini, a mi a sote gbalon na
 mume, Ala naxan nafama a xili ma. A
 yamaan taganma nen.’ ”

Yeremi a falane danna ni ito ra.

52

*Babilon mangan yi Sedeki suxu
 Mangane Firinden 24.18-20 nun Tarux-
 une Firinden 36.11-16*

1 Sedeki findi mangan na a ɾɛɛ mɔxɔɾɛn
 nun kedenden nan ma, a yi ɾɛɛ fu nun keden
 ti mangayani Yerusalen yi. A nga yi xili nen
 Xamutali Yeremi a dii temena, Libina kaana.

2 Naxan ɾaxu Alatala yɛɛ ra yi, a yi na liga
 alo Yehoyakimi a liga kii naxan yi.

3 Na liga Alatala xɔlɔn nan ma fe ra
 Yerusalen nun Yuda xili ma, a yi wama nax-
 anye ba feni a yetagi. Sedeki fan yi murute
 Babilon mangan xili ma.

*Yeremi 39.1-10 nun Mangane Firinden
 25.1-21 nun Taruxune Firinden 36.17-20*

4 Sedeki a mangayaan ɾɛɛ solomanaanin-
 den kike fuden xi fude lɔxɔni, Babilon man-
 gan Nebukadanesari nun a ganla birin yi
 fa Yerusalen xili ma, e yi daaxadeni tɔn a
 yetagi, e yi yire makantanxine ti a rabilinna
 birin yi.

5 E lu taan yenge han Manga Sedeki a
 mangayaan ɾɛɛ fu nun kedendena.

6 Na ɾɛɛn kike naaninden xi solo-
 manaaninde lɔxɔni, kamen yi gbo ayi taani,
 donse mi yi fa yamanan muxune yii.

7 Nayi, Babilon ganla yi taan yinna yirena
 nde rabira. Kɛɛn na, hali Babilon kaane
 to yi taan nabilinxi, Yuda sofane birin yi e
 gi, e dangu taan makantan yin firinne lon-
 gonna ra, e sa mini taan so deɛn na mangana
 nakɔn dexɔn. Sofane yi e gi, e nun mangan
 yi siga Araba tonbonna lantaan mabinni.

8 Koni, Babilon sofa ganla yi mangan
 sagatan, e sa Manga Sedeki li Yeriko
 meremereɛne yi, a ganla birin yi xuya ayi e
 masiga a ra.

9 E yi mangan suxu e siga a ra Ba-
 bilon mangan fema Ribila taani, Xamata
 yamanani, a yi sa a makiti menni.

10 Babilon mangan yi Sedeki a diine kɛɛ
 raxaba a yetagi, a mɔn yi Yuda yamanan
 muxu gbeene fan birin faxa Ribila taani.

¹¹ A yi Sedeki yeene sɔxɔnɔɛ ayi, a yi a xidi sula yolɔnxɔnna ra, a siga a ra Babilɔn yi, a sa a sa kasoon na han a faxa.

Yerusalɛn kala fena

Mangane Firinden 25.8-21 nun Yeremi 39.8-10

¹² Kike suulunden xi fude lɔxɔni, Babilɔn mangan Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ fu nun solomanaaninden ma, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan naxan yi walima Babilɔn mangan xa, na yi fa Yerusalɛn yi.

¹³ A yi tɛɛn so Alatala Batu Banxin na e nun mangana banxin nun Yerusalɛn banxine birin. A yi banxi kendene birin gan.

¹⁴ Babilɔn sofa ganla naxan birin yi mangan kantan muxune xunna fɔxɔ ra, ne yi Yerusalɛn yinne birin kala.

¹⁵ Yiigelitana ndee nun yamaan muxu dɔnxɛn naxanye yi luxi taani, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi ne xali konyiyani, e nun yiirawali dɔnxɛne, e nun naxanye bata yi e yete sa Babilɔn mangan sagoni.

¹⁶ Koni Nebusaradan yi yiigelitana ndee lu yamanani alo manpa bili siine nun xɛɛ biine.

¹⁷ Sula senbetenna naxanye yi Alatala Batu Banxini, Babilɔn kaane yi ne kala, e nun ige maxali wontorone nun ige ramara se sula daxi gbeena, e yi siga na sulan birin na Babilɔn yi.

¹⁸ E yi tundene nun tɛɛ kɔ seene nun lenpu ratu seene nun wuli xuya goronne nun se sa lefane birin tongo e nun wali se sula daxin naxanye birin yi rawalima Ala Batu Banxini.

¹⁹ Mangan kantan muxune xunna mɔn yi baramane nun wusulanna gan wurene nun wuli xuya goronne nun tundene nun lenpu dɔxɔ seene nun se sa lefane nun minse saraxa rabɔxɔn goronne tongo, a xɛma daxine nun gbeti fixe daxine birin.

²⁰ Senbetɛn firinna nun ige ramara se gbeen nun turaan sawura fu nun firinna naxanye yi tixi a bun e nun ige maxali wontorone Manga Sulemani naxanye rafala Alatala Batu Banxin xa, ne birin sula daxin nan yi a ra naxanye binyen xasabin mi yi nɔɛ yatɛ.

²¹ Senbetɛn kedenna yi mate nɔngɔnna ye fu nun solomasɛɛɛ, lutin nɔngɔnna ye fu nun firin nan yi a rabilinɔɛ, a kui genla nan yi a ra, a yigboon yi yii soli naanin sa liye.

²² Konden yi a xunna, naxan yi mate nɔngɔnna ye suulun, a konden yi rayabuxi sula yɔlɔnxɔn yalane nun girenada wudi bogi sawura sula daxine nan na. Senbetɛn firinden fan yi na kii nin e nun a rayabu kiina.

²³ Girenada wudi bogin sawura tonge solomanaanin e nun sennin nan yi rafalaxi senbetenna dɛxɔnne ma. E birin malanxina, girenada wudi bogin sawura kɛmɛ nan yi sula yalaan nabilinni.

²⁴ Mangan kantan muxune xunna yi saraxarali kuntigin Seraya suxu, e nun saraxarali firinden Sofoni nun dɛɛn kantan muxu saxanne.

²⁵ A yi sofa kuntigina nde suxu e nun xɛmɛ solofere mangana muxune ye naxanye yi taani, e nun sofa kuntigina sɛbeli tiina, naxan yi sofa nɛnɛne xinle sɛbɛma, e nun Yuda kaane muxu tonge senninna naxanye yi taani.

²⁶ Mangan kantan muxune xunna Nebusaradan yi e tongo, a siga e ra Babilɔn mangan fɛma Ribila taani.

²⁷ Babilɔn Mangan yi yamarin fi, e yi e faxa Ribila taani Xamata yamanani. Yuda kaane siga konyiyani na kii nin, e makuya e yamanan na.

²⁸ Nebukadanesari muxun naxanye suxu, a siga e ra konyiyani, ne nan itoe ra: A mangayaan jɛɛ soloferedeni, a siga Yahudiyɛn muxu wuli saxan muxu mɔxɔɔɔɔn nun saxan nan na.

²⁹ Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ fu nun solomasɛɛɛdeni, a siga muxu kɛmɛ solomasɛɛɛ muxu tonge saxan e nun firin nan na, a naxanye suxu Yerusalɛn yi.

³⁰ Nebukadanesari a mangayaan jɛɛ mɔxɔɔɔɔn nun saxandeni, mangan kantan muxune xunna Nebusaradan siga Yahudiyɛn muxu kɛmɛ solofere muxu tonge naanin nun suulun nan na konyiyani. E birin malanxina, muxu wuli naanin muxu kɛmɛ sennin.

*Babilɔn Yoyakin xɔɔɔɔɔ fena
Mangane Firinden 25.27-30*

³¹ Yuda mangan Yoyakin suxun jɛɛ tonge saxan e nun soloferedeni, Babilɔn mangana Ewili-Merodaki a mangayaan jɛɛ fɔlɔni, a yi hinan Yuda mangan Yoyakin na, a yi a ramini kasoon na, na jɛɛn kike fu nun firinden xi mɔxɔɔɔɔn nun suulunde lɔxɔni.

³² A yi fala fajin ti a xa, mangan bonna naxanye yi a fɛma Babilɔn yi, a yi a tiden mate ne birin xa.

³³ A yi a kasorasa dugine masara, Yoyakin yi a dege mangana tabanla ra a siimayaan birin yi.

³⁴ A makoon yi seen naxanye ma lɔxɔ yo lɔxɔ, Babilɔn mangan yi lu ne soɛ a yii a siimayaan birin yi han a faxa lɔxɔn naxan yi.

Mawuga Xuine Mawuga Falane Lan Yerusalen Kala Fe Ma

Mawuga xuini itoe findixi muxuna nde j̄ande sigin nan na lan Yerusalen taan kala feen ma. Yanyina nde, Nabi Yereṃi nan a sebexi a to Yerusalen kala feen to. N̄ee kem̄e suulun j̄ee tonge solomas̄ex̄e e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Babil̄on mangan Yerusalen taan suxu n̄en yenḡeni. A yi t̄een so taan na, a yi Ala Batu Banxin kala, a yi mangan suxu e nun yamanan muxune f̄ox̄o kedenna, a siga e ra a yamanani. Yuda yamanan yi j̄an.

Mawuga xuini itoe kui, fala j̄axum̄e tiina nde wugama Yerusalen taan kala feen na e nun Yuda yamanan nax̄ori fe ma. Gbalogbeen naxan a yamaan s̄ot̄o, a wugama na nan ma.

Gbalon naxan Alaa yamaan s̄ot̄axi, Isiray-ila kaane kala x̄onna nan na ra. Koni e laxi a ra fa fala Alaa lumanna gbo dangu a x̄olon na. Nanara, e luma a maxand̄e. (Mawuga Xuine 3.22-23)

*Yerusalen taan luxi n̄en alo kaṇa gile
rab̄ej̄inxina*

¹ Ee! Yerusalen bata rab̄ej̄in, taani ito naxan yi rafexi nun.

Ee! A bata lu alo kaṇa gil̄ena!

A tan naxan yi findixi taa s̄enb̄emaan na siyane ȳe,

a tan naxan yi findixi manga taan na yamanane xun na,

a bata findi konyin na to.

² A k̄ōēn j̄anma wuge, a yeēgen bata a xadene maxa.

A xanuntene mi fa a mad̄end̄enma.

A x̄oyine birin bata e m̄e a ra, e findi a yaxune ra!

³ Yuda yamaan birin bata xali konyiyani, e j̄axankataxi, e rayarabixi.

E bata sa d̄ox̄o siya gb̄etene konni e mi matabu yo s̄ot̄ama.

E sagatan muxune birin bata sa e li t̄or̄oni.

⁴ Sunun nan Siyon taan kirane x̄on, bayo muxu yo mi fa fama a sanle yi.

Taan so d̄ēene birin bata kala, a saraxaraline e kutunma,

a sungutunne sunuxi.

Siyon taan bata rafe s̄ox̄ole gbeen na!

⁵ A yengefane bata s̄enben s̄ot̄o a xun na.

A yaxune bata lu b̄aj̄e xunbenli.

Bayo Alatala bata taan muxune lu sununi mas̄ot̄o e Ala matandi wuyaxine x̄on.

Yaxune bata e diine suxu siga e ra konyiyani,

e yengefane yi siga e ragb̄engb̄en̄j̄e.

⁶ Siyon taana binyen birin bata kala.

A kuntigine bata e gi alo x̄enle naxanye mi e d̄egede s̄ot̄oma, e xadanxin sigama e giye donsone bun.

⁷ Yerusalen kaane n̄ema na xun x̄on sigama t̄or̄oni,

e mirima e waxati danguxin nafunle birin ma.

A yamaan to sa a yaxune sagoni, muxu yo mi fa a mali.

A yaxune yi a matoma n̄en, e gele a kala kiin ma.

⁸ Yerusalen kaane bata yulubin liga han!

Nanara, taan bata findi yire x̄osixin na.

Naxanye birin yi a binyaxi, ne fa a rayelefuma n̄en.

A bata lu

alo e muxu ragenla nan toma, naxan kutunma t̄or̄oni,

a a makuya.

⁹ A x̄osin bata sa a domaan na.

A mi a mirixi a rajan kii ma.

A kala feen bata a rater̄ena.

Muxu yo mi a mad̄end̄enma.

A a falama, a naxa,

“Alatala, n ma t̄or̄on mato,

bayo n yaxun bata n̄on s̄ot̄o.”

¹⁰ A yengefane bata a nafunle birin tongo.

A bata siya gb̄etene to soe a yire sarij̄anxin i t̄onna d̄ox̄o naxanye ma,

a e nama so i ya yamaan malanni.

¹¹ Taan muxune birin kutunma,

e donseen fenma,

e e se k̄end̄ene masarama balon na alogo e xa lu e nii ra.

E a falama, e naxa, “Alatala, a mato, i yi a rak̄or̄osi

n nayarabixi kii naxan yi.

¹² E tan naxanye birin dangun kiraan x̄on, feni ito mi e s̄ot̄oxi.

E a mato ki faj̄i

xa s̄ox̄oleni ito sifan muxu gb̄ete ma, alo s̄ox̄olen naxan n halagima.

Alatala nan a saxi n fari a x̄olo gbeen l̄ox̄oni.

¹³ A bata t̄een nagodo

keli kore n x̄onne gan xinla ma.

A bata yalaan nati n yee ra,

a yi n naxete xanbin na,

a yi n findi muxu rab̄ej̄inxin na

n lu furaxi waxatin birin.

¹⁴ A bata n yulubine xidi n k̄ōēn ma alo goron tongo gbelem̄ena.

A bata e maxidi,

a yi e singan n k̄oe.

Margin bata n s̄enben j̄an,

a yi n sa muxune sagoni,

n mi n̄oe tiye naxanye yee ra.

¹⁵ Sofa k̄end̄en naxanye birin yi n yii,

Margin bata a m̄e ne birin na.

A bata ganla malan n xili ma

alogo e xa n ma sofa banxulanne halagi.

Margin bata Yuda yamani butuxun ki faj̄i.

¹⁶ Nanara, n wugama,
yeɛgen bata n yeɛn xonna rafe.
Naxan nɔɛ n madɛndɛŋɲɛ,
a yi n niini fan n ma,
na bata a makuya n na.
N ma diine bata yigitege,
bayo yaxune bata nɔɔn sɔɔɔ.”

¹⁷ Siyon kaane bata e yiini bandun muxune
ma
koni muxu yo mi e madɛndɛnma.
Alatala bata yamarin fi
Yaxuba bɔnsɔnna rabilinna siyane ma
a e xa a yenge.
Yerusalɛn taan bata findi se xɔsixin na e
tagi.

¹⁸ Yamaan yi a fala,
e naxa, “Alatala nan tinxin,
bayo nxu bata murute a ma.
Nayi, ɛ tuli mati, ɛ tan siyane birin,
ɛ n ma sɔxɔlɛn mato.
Nxɔ dii sungutunne nun nxɔ dii banxulanne
bata siga konyiyani.

¹⁹ Nxu bata nxu xɔyine xili,
e yi nxu yanfa.
Nxɔ saraxaraline nun nxɔ fonne birin bata
fafa taani,
e yi donseen fenma waxatin naxan yi
alogo e xa lu e nii ra.

²⁰ Alatala, a mato,
nxu ɲaxankataxi kii naxan yi,
han nxu kuine e raminima.
Nxu bɔɲɛn bata kala nxu kui,
bayo nxu bata murute i ma mume!
Nxɔ diine bata fafa silanfanna ra tandeni*
sayaan nan mɔn a ra banxini.

²¹ Muxune nxu kutun xuiin mɛma,
koni muxu yo mi nxu madɛndɛnma.
Nxu yaxune birin bata nxɔ sɔxɔlɛna fe mɛ!
Ala, i naxan ligaxi nxu ra,
e sewaxi na nan na.
I bata lɔxɔn nafa,
i naxan ma fe fala.
Tin nxu yaxune xa lu
alo nxu tan!

²² E fe ɲaxine birin mato,
e birin xa saran e ra
alo i nxu saranxi nxu yulubine ra kii naxan
yi!
Nxu kutunma waxatin birin,
nxu bɔɲɛn tɔrɔxin na ra yati.”

2

Ala bata a yamaan kala

¹ Ee! Marigin bata a xɔlɔn nagodo Siyon
taan ma alo kundana,
a yi Isirayilaa binyen nadin bɔxɔni
keli kore xonna ma!

A san tidena fe mi rabiraxi a ma a xɔlɔn
lɔxɔni.

² Marigin bata Yaxuba bɔnsɔnna dɔxɔdene
birin naxɔri,
a mi kininkinin!
A fitinaxin bata Yuda yamanan taa makan-
tanxine birin kala.

A bata e mangayaan nun e kuntigine birin
nabira
a yi e rayarabi.

³ A bata Isirayila yamaan sɛnbɛn birin kala
a xɔlɔ gbeeni.

Yaxun to so,
a mi tin a yamaan maliye.
Koni a xɔlɔn luxi nɛn
alo a tɛɛ gbeen nan nakeli Yaxuba bɔnsɔnna
xili ma
naxan a rabilinna birin gan.

⁴ A bata a xanla bandun alo yaxuna,
a yi a yiifanni te e xili ma alo yengɛfana.
Muxun naxanye birin nayabu, a yi ne birin
fafa.

A bata a xɔlɔn nagodo Ala Batu Banxin ma
Siyon taani
alo tɛɛna.

⁵ Marigin bata lu alo yaxuna.
A bata Isirayila yamanan naxɔri.
A bata a manga banxine birin naxɔri,
a yi a taa makantanxine birin kala.
A bata wugan nun sunun nagbo ayi Yuda
bɔnsɔnna xa.

⁶ A bata so a sansanna kui karahanni,
a yi en nun a tan naralanden kala.
Alatala bata sali lɔxɔne nun Matabu Lɔxɔne
raɲinan Siyon kaane ra,
a fitinaxin yi a mɛ mangane nun saraxara-
line ra a xɔlɔni.

⁷ Marigin bata a mɛ a saraxa ganden na,
a yi a yire sarɲanxin nabɛɲin.
A bata taan manga banxine lu yaxune yii.
Yaxune bata e sɔnxɔ xuini te Alatalaa banx-
ini
alo sali lɔxɔn nan yi a ra nun.

⁸ Alatala bata a ragidi
a xa Siyon taan makantan yinne rabira.
A bata lutin bandun alogo a xa e birin sa
yelanni
a mi a yete ratangama a raxɔri feen ma.
A bata taan makantan yinne radinɲɛ ayi, e
birin yi bira.

⁹ Taan so dɛɛne bata godo bɔxɔn bun.
Ala bata e balan wurene bolon, e kala.
A mangan nun a kuntigine bata xali siya
gbɛtɛne konni,
sariya mi fa na sɔnɔn!

Hali a nabine yetɛɛn mi fa fe toon tima sɔnɔn
fata Alatala ra.

¹⁰ Siyon taan fonne dɔxi bɔxɔni, e birin dun-
dusi.

E bata burunburunna sa e xunni,

* **1:20: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

e sunu dugine ragodo e ma.
Yerusalen sungutunne bata e xun sin bəxən
ma.

¹¹ N yεεne bata xadan wuge,
n kuina a raminima.
N bəjən bata kala
masəto gbalon ma naxan n ma yamaan
sətəxi.

Bayo diidine nun dii futene fugama a ra
taan yama malandene yi.

¹² E e ngane maxədinma, e naxa,
“Donseen nun minseen minən?”
E fugama a ra taan yama malandene yi
alo muxu maxələxine,
e niin bama e ngane yii kanke.

¹³ N mi fa a kolon n naxan fale ε xa.
Yerusalen kaane, n na ε sama nanse ma?
N na ε misale seen mundun ma, n yi ε
madəndən,
ε tan Siyon taa fajni kaane?
Bayo i ya tərən gbo alo fəxə igena.
Nde nəε i dandanjε?

¹⁴ E nabine wule fe toone nun fe fuune nan
tun yəbaxi ε xa alo xiyene.
E mi ε hakene makənənxi ε xa alogo ε xa
ratanga konyiyaan ma.

E waliyiya wule falane nun yanfa falane
nan tun tixi ε xa.

¹⁵ Dangu muxune birin e yiin bənbəma ε fe
ra,
e kolin ε kala kiin ma,
e yi e xunni maxa Yerusalen kaane magele
feen na.

E yi a fala, e naxa, “A yi falama taani ito nan
ma ba,
fa fala a taan naxan ma tofanna kamalixi,
bəxən birin səwa xunna?”

¹⁶ E yaxune birin deni bixi ε xili ma han!
E kolinma ε kala kiin ma, e yi e jinne raxin
ε xili ma

e naxa, “Nxu bata e gerun!
Nxu yi ləxəni ito nan mamema yə!
A bata a li, nxu bata a to!”

¹⁷ Alatala naxan nagidi,
a bata na liga.
A bata a falan nakamali,
a feen naxan yamari xabu a fələni.
A bata halagin ti kininkinintareyani.
A bata tin
ε yaxune yi e xunnayeren ε xun na,
a yi ε yaxune sənben fari sa.

¹⁸ Yamaan bata e wuga xuini te
Marigin ma e bəjən ma feu!
Hali ε taan yinna, a xa a yεεgen namini
kəεn nun yanyina alo baa igena.
E nama ε matabu, ε yεεgen nama dan de!
¹⁹ E keli, ε gbelegbele kəεna ngaan na.
E yi ε bəjε yi feen fala Marigin yetagi alo ε
igen nan bəxənma.

E yiine ti a xa alogo a xa ε diidine rakisi
naxanye fugama a ra kamən ma kira xunne
ma.

²⁰ Alatala, a mato, i yi a rakərəsi
i ito jəxənna ligaxi muxun naxanye ra!
Naxanle lan ba, e xa e bari diine don
e dii jərən naxanye xanuxi?
A lan ba, i ya saraxaraline nun i ya nabine
xa faxa

Marigina yire sarijanxini?
²¹ Diidine nun fonne birin biraxi bəxəni ki-
rane xən.

N ma sungutunne nun n ma banxulanne
bata faxa yengeni.

I bata faxan ti i ya xələ gbeen ləxəni,
i yi muxune kəε raxaba hinantareyani.

²² I bata gaxun nafa n ma sa keli yiren birin
yi,
alo yamaan na maxili sali ləxəni.

Alatalaa xələn ləxəni,
muxu yo mi a yimini,
muxu yo mi lu a nii ra.
N naxanye xanuxi, n diidin naxanye max-
uru,
n yaxune bata ne raxəri.

3

Yigitεgen nun yigina fe

¹ Muxun nan n na,
naxan jaxankatan toxi
Alaa xələn sənben bun ma.

² A n gbəngben nən a yεε ra,
a yi n nasiga ti dimini,
kənən mi denaxan yi.

³ A luma a sənben nakele n tan xili ma wax-
atin birin!

⁴ A bata n fatin nun n fati kidin mafasa,
a yi n xənne gira.

⁵ A bata n nabilin xələn nun jaxankatane ra
feu!

⁶ A bata n lu dimini,
alo muxun naxanye bata faxa
to mi na ra.

⁷ Ala bata n nabilin yinna ra,
n mi fa nəε mine,
a yi n xidi yələnxən binyene ra.

⁸ Hali n xinla ti n mali feen na han,
a mi a tuli matima n ma maxandin na.

⁹ A bata kiraan bolon n yεε ra gəme ferenne
ra,
a yi n ti kira yifuxin xən.

¹⁰ Ala luxi nən n xa
alo kanko gbeen naxan dəxi n yεε ra,
alo yatan na a luxun fətənni,

¹¹ a yi n ba kiraan xən,
a n yilə,

a yi n lu halagixi.

¹² A bata a xanla bandun

a yi a xalimakunle xun ti n na.

13 A xalimakunle bata n gbingin sɔxɔn.

14 N bata findi magele seen na n ma yamaan birin xa,
n magele feen bata findi muxune sigi sa xunna ra lɔxɔ yo lɔxɔ.

15 Ala bata n nalugo sansi xɔlɛne ra,
a dabari igen findi n minseen na.

16 A bata n karahan
n yi n jinne kala gɛmɛ xɔnne ra,
a yi n yibodon burunburunni.

17 A bata n ba bɔɔɛ xunbenli,
hɛrin yetɛɛn yi jinan n na.

18 N yi fa a fala, n naxa,
“Siimaya mi fa n xa sɔnɔn,
hanma n yigi yi tixi seen naxanye birin na
fata Alatala ra.”

19 N ma jaxankatana fe xa rabira i ma,
n lu na xun xɔn kii naxan yi,
n dabari igen nun se xɔlɛn naxanye sɔtɔ.

20 N na n miri ne ma,
n niin yi rafɔrɔ.

21 Koni miriyani ito nan fa n bɔɔɛni
alogo n xa yigin sɔtɔ:

22 Alatalaa hinanna mi janma,
a kininkininna mi a danna liyɛ.

23 Ala mɔn xɛtɛma e ma xɔtɔn yo xɔtɔn.
I ya lannayaan gbo han!

24 N na a falama nɛn n bɔɔɛni,
n naxa, “Alatala nan n kɛɛn na
nanara, n yigi saxi a yi.”

25 Alatala fan muxun na,
naxan a xaxili tixi a ra,
naxan a fenma.

26 A lan muxun xa Alatalaa kisin mame
maraxarani.

27 A lan adamadiin xa xuru tɔrɔyaan bun
fɔlɔ a foningɛ waxatin ma.

28 Xa Ala a ragidi a ma,
a lan a yi dɔxɔ a danna sabarini,
29 a yi a xinbi sin a yetagi burunburunni.
Waxatina nde a mɔn yigin sɔtɔma nɛn.

30 A xa a dɛɛn ti a bɔnbɔ muxun xa,
a yi wasa yarabin na!

31 Amasɔtɔ, Marigin mi a mɛma adamadiine
ra han habadan.

32 Hali a tɔrɔn nafa e ma,
a kininkininma e ma nɛn
bayo a hinanna gbo.

33 Alaa jɛnigen mi a ra,
a xa adamadiine tɔrɔ
a yi e jaxankata.

34 Xa muxune yamanan kasorasane birin
yibutuxun,

35 xa kiti kenden mi sama adamadiin xa

Kore Xɔnna Ala yɛɛ xɔri,
36 xa kitisane mi tin muxun xun mayɛngɛ
kitin se,
Marigin mi na toma ba?

37 Nde nɔɛ fena nde fale,
a yi liga,

xa Marigin mi na feen yamari?

38 Gbalon nun hɛrin firinna birin mi fataxi
Kore Xɔnna Ala fala xuiin xan na ba?

39 Nayi, xa muxun bata yulubine liga,
a lu a nii ra,
na kanna xa a mawuga nanfera?

40 En na en sigati kiine rakɔrɔsi,
en yi e fɛsɛfɛsɛ,
en yi xɛtɛ Alatala ma.

41 En Ala maxandi en bɔɔɛn ma feu,
en yi en yiine ti Ala xa kore xɔnna ma.

42 Yamaan yi Ala maxandi, e naxa,
“Nxu bata i matandi,
nxu yi murute i ma,
i fan mi tinxi nxu mafeluyɛ!”

43 “I bata i yetɛ rabilin xɔlɔn na
alo domana, i yi nxu sagatɔn
i yi faxan ti kininkintareyani.

44 I bata i yetɛ luxun kundani
alogo nxɔ maxandi xuine nama i li.

45 I bata nxu lu
alo jaman kurun na,
alo se kunxina siya gbɛtɛne tagi.”

46 “Nxu yaxune birin deni bixi nxu xili ma
han!

47 Fe magaxuxine nun yili gɛxine nan tun
nxu yɛɛ ra,
e nun kalan nun gbalona.”

48 N yɛɛn xɔnna bata rafe yɛɛgen na
gbalona fe ra
naxan n ma yamaan sɔtɔxi.

49 N yɛɛgen minima
dan mi naxan na,

n mi matabu sɔtɔma,
50 han Alatala yi a yɛɛ ragodo n ma
keli kore xɔnna ma, a n mato.

51 N yɛɛne n xɔlɔma
n na n ma taan sungutunne birin toma
tɔrɔxi.

52 Naxanye n yaxuyama fuyan,
ne bata n sagatan
alo e yi xɔliin nan fɔxɔ ra.

53 E bata n jɛɛɛn nagodo yili tilinxin na,
e yi gɛmɛne ragodo n xun ma.

54 Igen yi sa n xun ma,
n yi a fala,
n naxa, “N bata lɔ ayi!”

55 Alatala, n na i xili nɛn yili tilinxin kui.

56 I bata n gbelegbele xuiin mɛ,

i nama i tunla ba n xili ti xuiin na malina fe ra.

⁵⁷ N to i xili, i yi i maso n na i yi a fala, i naxa, "I nama gaxu!"

⁵⁸ Marigina, i bata n xun mayenge kitini, i yi n niin xunba.

⁵⁹ Alatala, i bata a to, n jaxankataxi kii naxan yi. N ma kitin sa n xa!

⁶⁰ I bata a to, e e gbeen jaxoma n na kii naxan yi, e feen naxanye birin yitonxi n xili ma.

⁶¹ Alatala, i bata e konbi ti xuine me, e nun e feen naxanye birin yitonxi n xili ma,

⁶² e falan tima n xili ma, e n mafala ferijen gben!

⁶³ E mato, e nema daxi, e nema tixi, n magele feen bata findi e sigi sa xunna ra.

⁶⁴ Alatala, e kewanle saran e ra, alo a lan e fe raba kiin ma kii naxan yi.

⁶⁵ E bopene raxadaxo ayi, i ya dangan yi lu e ma.

⁶⁶ Alatala, e sagatan i ya xolon i yi e raxori dunuja yi!

4

Yerusalen kala fena

¹ Ee! Xemaan mi fa mayilenma! Xemaan naxan yi fan, na mi fa yanbanma!

Boxo bun nafunla naxanye yi rasarijanxi Ala xa,

ne bata raxuya ayi kira xunne ra!

² Siyon kaan naxanye yi yatexi dangu xemaan na

hali naxan nun e gbinding binyan lan,

ne bata fa yate ferene ra,

naxanye rafalaxi benden na,

ferne rafalan naxanye rafalaxi!

³ Hali kankone e xijen tima e diine xa

e diine yi e xijen min,

koni n ma yamaan tan bata lu

alo dii nga jaxina,

alo dangaranfulene tonbonni.*

⁴ Dii futene lenna kankanma e de kankeni ige xonla ma.

Diidine donseen maxadinma,

koni muxu yo mi se soma e yii.

⁵ Naxanye yi e baloma donse jaxume fajine ra,

kamen nan fa ne halagima taan xon.

Naxanye gboxi jaxunni,

ne jamani yegelenma e yiine ra.

⁶ N ma yamaan haken gbo dangu Sodoma kaane[†] yulubin na.

Na taan halagi sanja ma kedenna nin muxu yo mi a yiin din a ra.

⁷ En ma kuntigine fatine yi sarijan dangu balabalan kesen na,

e fati kidin yi fixa dangu nonon na.

E fatin yi mayilenma dangu geme gbeeli fajine ra

e yetagine yi tofan

alo geme mamiloxi fajine.

⁸ Koni iki, e yetagine foro tigenna xa,

e mi fa kolon kirane xon.

E kidin nan tun fa bolixi e xonne ma,

e fati kidine fasaxi e ma alo firinne.

⁹ Muxun naxanye faxaxi yengen

ne fisa muxune xa

naxanye faxaxi kamen na

donse xonla naxanye jaxankatama,

naxanye doyenma donsetareyani.

¹⁰ Gbalon godo n ma yamaan ma waxatin naxan yi,

hali dii ngane jenenigene to yi fan,

e e diine gan nen, e yi e don.

¹¹ Alatala bata a xolon mayita han a danna, a fitinaxin bata yelin a xolo gbeen nagode.

A bata tee gbeen nadege Siyon taani

naxan taan ganxi han boxona.

¹² Boxon mangane nun dunuja muxu yo mi yi laxi a ra

a yaxune nun yengefane yi noe soe nen

Yerusalen taan so deene ra.

¹³ Na ligaxi taan nabine yulubine nan ma fe ra

e nun a saraxaraline haken

naxanye tinxin muxune faxa taani.

¹⁴ Iki e tununxin nan sigan tima taan xun xon alo danxutone.

Wunla bata e sarijanna kala

han yii mi fa dinne e dugine ra.

¹⁵ Muxune yi lu sonxoe e famatxon na,

e naxa, "E masiga nxu ra,

e tan muxu sarijantarene!

E masiga, e masiga!

E nama e yiin din sese ra de!"

E lu e giye,

e mi a kolon e sigede dede.

Koni hali siya gbetene a falama nen, e naxa,

"E mi noe luye nxu konni."

¹⁶ Alatala yeteen bata e raxuya ayi

a mi fa a boxo luma e xon mumu!

Nayi, muxu yo mi fa saraxaraline binyama,

muxu yo mi hinanma yamaan fonne ra.

¹⁷ Nxu yene xadan nen nxu mali muxu fendeni fuuni.

Nxu yi tixi nxo kantan tidene yi,

nxu siyaan mame

* **4:3:** Men kaane **dangaranfulene** yatexi dii nga jaxine nan na bayo e xelene boxon nan fari ma. Na feen mon sebexi Yuba 39.13-18 kui. † **4:6: Sodoma** findixi taan nan na fe jaxin yi gbo denaxan yi Ala naxan halagi teen xon. Na feen mon sebexi Dunuja Folon 19.1-29 kui.

naxan mi yi nœ nxu rakise.

¹⁸ Yaxune yi nxu mamelenma nxu sigadene birin yi

alogo nxu nama mini taan xɔn.

Nxɔ dunuɲa rajanna bata yi maso, nxɔ siimayaan janmatɔɔn nan yi a ra, nxu rajanna bata yi fa yati!

¹⁹ Nxu sagatan muxune yi mafura singbinna xa kore.

E nxu kedi nɛn geya longonne ra, e yi dɔxɔ nxu yɛɛ ra tonbonni.

²⁰ E yi Alatalaa muxu sugandixin[‡] suxu

naxan yi luxi alo nxu niin yetena, nxu yi nxu mirixi naxan ma fa fala nxu yi nœ dɔxe nɛn a nininna bun siyane yɛ.

²¹ Edɔn kaane, ε sɛwa, ε ɲaxan,

ε tan naxanye dɔxi Yusu yamanani.

Igelengenni ito radanguma ε tan fan ma nɛn,

ε yi a dɔbɔ xɔlɛn min,

ε xun magi a ra,

ε ragenla yi lu.

²² Siyon kaane, ε kɛwanle bata yelin saranɲɛ ε ra.

Ɛ mi fa xalima konyiyani sɔnɔn!

Koni, ε tan Edɔn kaane,

Ala ε haken saranma nɛn ε ra,

a yi ε yulubine ramini kenenni!

5

Isirayila kaane Ala maxandina

¹ Alatala, feen naxan nxu sɔtɔxi,

i nama ɲinan na xɔn.

I yɛɛn ti,

i yi a to e nxu rayarabima kii naxan yi.

² Nxɔ kɛɛ bɔxɔn bata findi xɔɲɛne gbeen na,

nxɔ banxine bata lu muxu gbɛtɛye xa.

³ Nxu fafane mi fa be,

nxu bata findi kiridine ra.

Nxu ngane bata lu alo kaja gilene.

⁴ Nxu mi fa nœ nxɔ igene miɲɲɛ

fɔ nxu a sara,

hali nxɔ yegene

fɔ nxu xa e sara nɛn.

⁵ Muxun naxanye nxu tɔrɔma,

ne nxu kœɛn suxi.

Nxu bata xadan,

matabu mi nxu xa.

⁶ Nxu nxu yiin tima Misiran yamanan nun

Asiriya yamanan xa

alogo nxu xa donseene sɔtɔ.

⁷ Nxu fafane bata yulubin liga,

e mi fa be.

Nxu tan nan fa e haken goronna tongoma.

⁸ Konyine bata findi nxu kanne ra,

muxu yo mi na naxan nxu be e yii.

⁹ Nxu sayaan nan de,

nxu na mini donse fendeni

bayo mafu tiine burunna ra.

¹⁰ Kamɛn bata nxu suxu

han nxu fatin yi gan

alo nxu nɛma wonson tɛɛni.

¹¹ Nxu yaxune bata fu ɲaxanle

nun sungutunne ma Siyon taan nun Yuda taane yi.

¹² E yetɛɛn bata kuntigine singan,

e mi binye yo sama fonne ma.

¹³ Diidine walima se dinden.

Banxulanne yegene maxalima han e tagan.

¹⁴ Fonne mi fa e malanma taan so dɛɛn na,

diidine fan mi fa sigi sama.

¹⁵ Sɛwan bata ɲan nxu bɔɲɛni,

nxɔ sumunne bata findi sunun na.

¹⁶ Xunna kenla bata ba nxu yii.

Gbalona nxu xa,

bayo nxu bata yulubin liga.

¹⁷ Nanara, nxu bɔɲɛn tɔrɔxi,

nxu mi fa fefe yigbama.

¹⁸ Siyon geyaan bata findi yire rabɛɲinxin na

e nun kankone kurudena.

¹⁹ Koni, Alatala,

mangan nan i tan na habadan,

i ya mangayaan sɛnbɛn luma nɛn

han mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.

²⁰ Nanfera i ɲinanɲɛ nxu xɔn han habadan?

I nxu rabɛɲinɲɛ nxu siin birin yi ba?

²¹ Alatala, nxu raxɛtɛ i ma,

nxu fan yi xɛtɛ i ma yati!

Nxu yi kii naxan yi a fɔloni,

i mɔn xa nxɔ fe yitɔn na kiini.

²² I bata i mɛ nxu ra ba fefe?

I xɔlɔxi nxu ma han a dangu ayi ba?

[‡] 4:20: *Muxu Sugandixini* ito findixi mangan nan na.

Esekiyeli **Nabi Esekiyeli Alaa Falan** **Naxan Sebe**

Esekiyeli yi findixi saraxaraliin nan na Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Babilon kaane to Yerusalen suxu yengeni, Esekiyeli fan yi Isirayila muxu suxine ye naxanye xali Babilon taani konyiyani jee keme suulun jee tonge solomanaanin e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari. A lixi Daniyeli bata yi xali Babilon taani konyiyani yenge gbete xon jee solomasee benun Esekiyeli xa siga. Fayida, Esekiyeli suxun jee naanin joxon danguxina, Ala yi a xili alogo a xa findi a nabiin na. Nayi, Esekiyeli yi lu Alaa falan naliye Isirayila kaa suxine ma naxanye yi xone ra Babilon yamanani konyiyani. A mon yi falana ndee ti lan Yahudiyane ma naxanye lu Yerusalen taani. Na xanbi ra, Yerusalen taan yi halagi yenge gbete yi, a gan. Yerusalen taan nun Ala Batu Banxin kala xanbini jee keme suulun jee tonge solomasee e nun solofere benun Marigi Yesu xa bari, Esekiyeli yi muxune senbe so falane ti lan na feen ma.

Kitabun yireni ito yitaxunxi doxode naanin nan na. A singen feene yebama naxanye Isirayila kaane sonne nan yitama e ra, benun yaxune xa Yerusalen rabilin yengeni (Esekiyeli sora 1 han 24). A firinden feene nan yebama Ala naxanye ligama siya xone ra, naxanye Isirayila kaane yanfa, e yi e jaxankata (Esekiyeli sora 25 han 32). A saxanden findixi falane nan na naxanye ti Yerusalen kala xanbini yengeni. E findixi yigi sa kawandi falane nan na Isirayila kaane xa (Esekiyeli sora 33 han 39). A naaninden banxin nan ma fe falaxi naxan fama tideni Ala Batu Banxin na, Esekiyeli fe toon ti naxan ma fe yi alo xiyena (Esekiyeli sora 40 han 48).

Esekiyeli fe to wuyaxi ti nen alo xiyena. A mon kawandi wuyaxi ba nen, a feene liga naxanye findi taxamasenne ra alogo a xa mondin yita muxune ra. A binye gbeen fi nen Ala Batu Banxin ma, koni a mon a yitama muxune ra fa fala a Ala noe a yete makenenje nen hali Babilon taani (misaala ra Esekiyeli sora 11.16). A naxa a muxun birin kewanla goronna a yete xun ma (Esekiyeli sora 18). Nayi, a lan birin xa a yete a dunya yi gidi kiin masara. Esekiyeli waxatini, Alaa yamaan yi kalaxi yengene xon, koni a a falaxi a yamaan mon fama nen kelideni alo faxa muxune kelima sayani kii naxan yi (Esekiyeli sora 37). Na bunna nen, a mon yamaan naxetema nen e yamanani (Esekiyeli sora 11.14-20 nun 36.1-38).

Ala yi a yete makenen

¹ N ma siimayaan jee tonge saxanden kike naaninden xi suulunde loxon, n yi muxu suxine ye Kebari baan de konyiyani waxatin naxan yi, kore xonna yi rabi, n yi fe toone ti keli Ala ma alo xiyene.

² Kiken xii suulunden nan yi a ra, Manga Yoyakin suxun jee suulunden na,

³ Alatala yi falan ti saraxaraliin Busi a dii xemena Esekiyeli xa Kebari baan de Babilon kaane yamanani. Alatala senben godo a ma mena nin.

⁴ N na n yeen nakeli, n yi foye gbeen to kele sogeteden kome faxon binni e nun kunda gbeen nun tee dege gbeena. Kenen gbeen nan yi minima kundani a rabilinni. Teen yi a tagiyani naxan yi mayilenma alo wuren na gbeeli teeni.

⁵ Dalise naanin yi a tagi naxanye yi luxi alo adamadina.

⁶ Anu, yetagi naanin nun gubugubu naanin nan yi e birin ma.

⁷ E sanne yi tinxin, e luxi alo jingen torona, e mon yi mayilenma alo sulan xuruxina.

⁸ Muxu yiin yi e gubugubu naaninne keden kedenna birin bun ma. E naaninne birin yiine yi minixi tongon naaninne birin yi alo e yetagine nun e gubugubune.

⁹ E gubugubu xunne yi doxi e bode ra. E nema yi sige, e mi yi e firifirima, koni e birin yi sigama a tinxinna nin.

¹⁰ E birin yetagi naanin: A singen yi maliga muxun yetagin na. Yata yetagin nan yi e naaninna birin ma e yiifanna ma e nun tura yetagina e naaninna birin ma e komenna ma e nun singbin yetagina e naaninna birin ma.

¹¹ E yetagine yi na kii nin. E gubugubun firinne ratexi koren binni, ne yi doxi e bode ra. E gubugubu firinna bonne yi e gbindin yee maluxunna.

¹² E birin yi sigama a tinxinna nin e yee ra. Nii Sarijanxin na yi siga denaxan yi, ne yi sigama menni, hali e mi e firifiri.

¹³ Na daliseene yi luxi nen alo tee wolonna, e yi degema alo xaye xidin degene. Teen yi a firifirima daliseene tagi, a mayilenma, galanna minima a yi.

¹⁴ Daliseene gixin yi fama, e xete, alo kuyen jin masoxonna.

¹⁵ N to na daliseene to, n yi san digilixi keden kedenna to e birin ma naxan yi a gima boxon ma alo wontoro sanna dalise naaninne dexon yetagi naanin yi naxanye ma.

¹⁶ Sanna ne yi mayilenma alo kirisoliti geme fajina. E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilixi gbete kui.

¹⁷ E nema sige, e yi noe sige e foxo naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri.

¹⁸ E san digilinxî kuixine yi gbo, e ma-gaxu han, yeene yi e san dingilixî kuixine rabillinne birin yi.

¹⁹ Daliseene nema yi sigê, e sannî itoe fan yi sigama e dexôn nen. Xa daliseene yi tuganma bôxôn ma, e sanne fan yi tuganma nen.

²⁰ Nii Sarijanxin na yi siga denaxan biri ra, daliseene fan yi sigama men binna nin, e sannî itoe fan yi te e fôxô ra, bayo daliseene niine yi e sanne fan yi.

²¹ E nema yi sigê hanma e ti, hanma e tuga-nan bôxôn ma, e sanne fan yi na nan ligama, amasô daliseene niine yi e fan yi.

²² Sena nde yi yibandunxi daliseene xun ma naxan nun kore walaxan yi maliga, a yi mayilenma alo balabalan kesena, a yi magaxu han!

²³ Na kore walaxa maligan bun ma, daliseene birin gubugubu firinne yi tixi e bode xa, firinna bonne yi e gbîndin ye maluxunma.

²⁴ Daliseene nema yi sigê, n yi e gubugubune xuiin mema nen alo ige walanna xuina, hanma Ala Senbe Kanna xuina hanma sofa ganla sônxô xuina. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nen.

²⁵ Fala ti xuina nde yi minima nen kore walaxan fari naxan yi e xun ma. E na yi ti, e yi e gubugubune rasama nen.

²⁶ Kore walaxan naxan yi e xun ma, manga gbêden ziyana nde yi na fan fari. Na yi mayilenma alo safiri gemê fajina, adamadiin maligan nde yi dôxi na manga gbêdeni kore pon!

²⁷ N yi tée wolonna to a fatin xun binni alo wuren naxan mayilenma, a rabillinxi téen na. Téen yiyaan nan yi a labe binni, a yi rabillinxi keneynaan na.

²⁸ A nôrôn yi luxi nen alo sengunna naxan minima kuyen ma tule waxatini. A rabillinna yi yalanxi na kii nin. Alatalaa binyen maligan misaala nan yi a ra. N to a to, n bira, n yetagin yi lan bôxôn ma, n yi fala ti xuiin me.

2

Ala yi Esekiyeli xe

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, keli, i ti i sanne xunna, n xa falan ti i xa.”

² A to na fala n xa tun, Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nati n sanne xunna. Naxan yi falan tima n xa, n yi n tuli mati na ra.

³ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n tan nan i rasigama Isirayila kaane ma. Siya murutêxin nan ne ra naxanye murutêxi n xili ma. E nun e benbane môn murutêxi n xili ma han to.

⁴ N ni i rasigama na muxune nan ma naxanye tengbesenxi, e tuli maxôdôxô. I xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’

⁵ Xa e a rame, hanma e mi a rame, bayo siya murutêxin nan e ra, e a kolonma nen a nabina nde e ye.

⁶ I tan adamadina, i nama gaxu e ye ra, i nama gaxu e falane ye ra. E luma nen i rabillinno alo panle nun tansinne, alo i dôxi tanle nan fari, koni hali na, i nama gaxu yama murutêxini ito nun e falane ye ra.

⁷ Xa e a rame hanma e mi a rame, fô i xa n ma falane ti e xa nen, bayo murutêdene nan e ra.

⁸ Adamadina, n naxan falama i xa, i tuli mati na ra, i nama findi murutêden na alo yama murutêxini ito! I deni bi, i donseen don n naxan soma i yii!”

⁹ N yi yiina nde to yibandunxin n binni, kedi mafillinxi na nde a kui.

¹⁰ A yi a yifulun n yetagi, sebênla yi a fôxô firinne birin ma. Sunu falane nun mawuga falane nun gbalô falane nan yi sebêxi a ma.

3

¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, naxan i yetagi, na don! Kedi mafillinxi ito don, i sa falan ti Isirayila yamaan xa.”

² Nayi, n yi n deni bi, a yi na kedi mafillinxi nasô n de a don xinla ma.

³ A môn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i dege han i lugo! I kuiin nafe kedi mafillinxi ito ra!” Nayi, n yi a don, a yi jaxun n de alo kumina.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, siga Isirayila yamaan fema, i sa n ma falane ti e xa!”

⁵ N mi i rasigama yamaan xan fema naxan xui gbeten falama naxan famu raxôlo, koni n na i rasigama Isirayila yamaan na ma.

⁶ N mi i rasigama siya wuyaxine fema naxanye xui gbete falama naxanye famu raxôlo, i yeteen mi naxanye mema. Xa n yi i rasigama ne nan ma nun, e yi e tuli matiye nen i xuiin na.

⁷ Koni, Isirayila yamaan mi waxi i xuiin name feni, bayo e mi waxi n fan xuiin name feni, amasô Isirayila yamaan birin tuli maxôdôxô, e tengbesen.

⁸ Nayi, n ni i fan ye xôdôxôma ayi nen alo e tan, i yi i kankan e ye ra.

⁹ N ni i ye xôdôxôma ayi nen dangu dayimun na naxan xôdôxô fanyen xa. Na ma, i nama gaxu e ye ra, yama murutêxini ito a fe nama i kuisan.”

¹⁰ A môn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i tuli mati falani itoe birin na ki fajî, n naxanye falama i xa, i yi e ramara i bôjîni!”

¹¹ Siga i kon kaa muxu suxine fema, xa e a rame, a fala e xa, hali xa e mi a rame, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’”

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, n yi sônxô xui gbeena nde me n xanbi ra, naxan a fala, a naxa, “Binyen xa fi Alatala ma a dôxôdeni!”

¹³ N mən yi daliseene gubugubune xuiin mε naxanye yi bonboma e bode ra, e nun san digilinxine xuina, naxanye yi e dexən ma e nun sənxo xui gbeena.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n yite, a siga n na. N niin sənəlexin yi siga xoleni, bayo Alatala senben yi n fari a xodexen na.

¹⁵ N yi sa so muxu suxine konni, naxanye yi dōxi Teli-Abiba yi, Kebari baan de. N yi sa dōxo e konni xi solofere, n yigitexexi e tagi.

Esekiyeli findi fena kantan muxun na

¹⁶ Xi solofere xanbi ra, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁷ “Adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

¹⁸ N na a fala muxu naxin ma, n naxa, ‘I faxama nen.’ Xa i mi a rakolon, xa i mi falan ti a xa, fa fala a xa xete a kira naxin fōxo ra alogo a xa kisi, na muxu naxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

¹⁹ Koni, xa i na muxu naxin nakolon, a mi xete a kewali naxine nun a kira naxin fōxo ra, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

²⁰ “Xa tinxin muxuna nde fan a xun xanbi so a tinxinyani, a yi tinxintareyaan liga folo, n yi sena nde sa a yee ra naxan a rabire, na kanna faxama nen. I to mi a rakolonxi, a faxama nen a yulubin ma. A tinxinyaan naxan liga, jinan tima nen na xən, a wunla goronna yi lu i tan xun ma.

²¹ Koni i na tinxin muxun nakolon alogo a nama yulubin liga, xa a mi yulubin liga, a kisima nen, i to a rakolonxi, i fan bata i niin natanga na yi.”

Esekiyeli deen yi suxu a ra

²² Alatala senben mən yi godo n ma menni. A yi a fala n xa, a naxa, “Keli, i siga lanbanni, n sa falan tima i xa mennan nin.”

²³ Nayi, n yi keli, n siga lanbanni, n yi a to a Alatalaa nōron yi na yi alo n na a to kii naxan yi Kebari baan de. N yi bira, n yetagin yi lan bōxən ma.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, a yi n nakeli, n yi ti n sanne xun na. A yi a fala n xa, a naxa, “Siga, i sa so i ya banxini, i deen balan i xun ma.

²⁵ I tan adamadina, muxune lutin tima i ra nen, e yi i xidi, i mi fa nōe mine e tagi.

²⁶ N ni i lenna xidima nen i de kankeni, alogo i nama falan ti, i yi e maxadi, hali muxu murutexine nan e ra.

²⁷ Koni, n na falan ti i xa, n ni i deen fulunma nen, alogo i xa a fala e xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na.’ Xa

naxan waxi a rame feni, na xa a rame. Xa naxan mi waxi a rame feni, na nama a rame, bayo muxu murutexine nan e ra.”

4

Yerusalen suxu fena yengeni

¹ “Iki, i tan adamadina, bitikidin* tongo i yi a dōxo i yetagi, i yi Yerusalen taan sawuran kerenden a fari.

² I yi a liga alo ganla na a rabilin yengeni, i yi yire makantanxine ti a rabilinni, i gbingbinne rate taan makantan yinna xən,† i daaxadene yitən ganle xa taan xili ma, i yenge so seene ti a rabilinni naxanye a so deene kale.

³ Na xanbi ra, i xa tunde dutunna nde tongo i yi a ti yinna misaala ra e nun taan tagi, i yi i yee rafindi a ma. Taan nabilinxin nan na ra yengeni, i tan nan a yengema. Na xa findi taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁴ “Na xanbi ra, i sa i sa i kōmenna ma, i yeteen yi Isirayila yamaan haken goronna tongo. Fanni i saxi i kōmenna fari, i e haken goronna tongoma.

⁵ N lōxone yatən nagidima i ma nen naxan lanje e hakene jeene yatən ma. Nayi, i Isirayila yamaan haken goronna tongoma nen xi keme saxan xi tonge solomanaaninna bun ma.

⁶ I na yelin na ra, i mən xa i sa i yiifanna fari, i yi Yuda bōnsonna hakene goronna tongo xi tonge naanin, xi keden jeē keden hakena fe ra.

⁷ I yee rafindi Yerusalen sawuran fan ma naxan nabilinxi yengeni, i yi i yiin magenla yibandun a xili ma, i yi nabiya falane ti a xili ma.

⁸ N na i xidima nen alogo i nama nō i maxete i taan yenge feen misaala mayitama waxatin naxan birin yi.”

⁹ “I xa maala nun fundenna nun togen nun murutun nun sansi kee gbete ye tongo, i yi e birin sa goron kedenna kui, i yi lu e rafale burun na i balon na xi keme saxan e nun xi tonge solomanaaninna bun ma.

¹⁰ I garamu keme firin nan maligama lōxo kedenni i balon na. I na nan donma na waxatin birin yi.

¹¹ I igen litiri keden nan minma lōxo kedenni. I na nan minna na waxatin birin yi.

¹² I na donseen nafalama nen alo funde burun ganma kii naxan yi, koni i a ganma adamadiine gbiin‡ teen nan na muxune birin yetagi.”

¹³ Alatala mən yi a fala, a naxa, “Isirayila kaane donse haramuxine donma ikii nin siyane ye, n na e kedima naxanye tagi.”

* 4:1: Bitikidin mən falama yirena nde yi fa fala “Birikidina.” † 4:2: Yaxune yi tema taan makantan yinna xuntagi na gbingbinne nan xən, e taan yenge. ‡ 4:12: Taan na rabilin yengeni, yegen dasama nen nanara burun gan feen falaxi muxu gbiin teen na yireni ito yi alo yegena.

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “Ee! Marigina Alatala! N tan munma n niin naharamu singen de! Keli n dii jɔɔɛ waxatin ma han to, n munma sube yifaxin don hanma burunna subene naxan faxaxi. Han to, n munma sube haramuxi yo raso n de singen!”

¹⁵ A yi n yabi, a naxa, “Awa, n bata tin, i xa jinge gbiin tongo muxu gbiin jɔɔɔni, i yi i ya burun gan na ra.”

¹⁶ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n donseene birin janma nen Yerusalen yi. A muxune e lɔɔɔ yo lɔɔɔ sɔlɔnna maligama nen, e yi a don kɔntɔfinli, e yi e lɔɔɔ yo lɔɔɔ min igene maliga, na yi e yigitege.”

¹⁷ Nayi, burun nun igen janma nen e yii, e birin yi yigitege, e lu doyenɛ e hakene fe ra.”

5

Ala kelima nen Isirayila xili ma

¹ “I tan adamadina, silanfan xɛnɛn tongo,* i yi i xun sɛxene nun i de xabene bi na ra, i yi e yiliga sikeela kui, i yi e yitaxun dɔɔɔ saxanna ra.

² I nɛma Yerusalen taan yenge feen misaala mayita waxatin naxan yi, na na jan, i yi i xunseɛxene dɔɔɔde kedenna gan taani. I yi a dɔɔɔ firinden tongo, i yi a bɔnbɔ i ya silanfanna ra taan nabilinni. I yi a dɔɔɔde saxanden naxuya ayi foyeni, bayo n tan Isirayila kaane sagatanma nen n ma silanfanna ra.

³ Koni i xunseɛxɛ dando tongo ne ye, i yi e raxudu i ya domain lenbeni.

⁴ I mɔn xa ndee ba ne fan na, i yi e woli tɛɛni. Nayi, tɛɛn kelima nen mɛnni a Isirayila yamaan birin li.”

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen taan ligama na kii nin, n taan naxan ti siyane tagi, n naxan nabilinxi yamana xɔjɛne ra.

⁶ Bayo a muxune bata murute n ma sariyane nun n ma tɔnne bun, e fe jaxine yi gbo ayi dangu e rabilinna siyane nun yamanane ra. Mɛn kaane bata e mɛ n ma sariyane ra, e mi n ma tɔnne suxi.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Bayo ɛ bata findi yamaritarene ra dangu ɛ rabilinna siyane nun yamanane ra, bayo ɛ mi n ma tɔnne nun n ma sariyane suxi, hali ɛ rabilinna siyane sariyane ɛ mi ne suxi.”

⁸ Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yerusalen kaane, n tan yetɛɛn kelima nen ɛ xili ma! N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen ɛ xili ma siyane birin yetagi.

⁹ N feene ligama nen ɛ ra ɛ kɛwali xɔsixinne fe ra, n munma naxanye sifa liga singen, a jɔɔɔn nun mi fa ligama.

¹⁰ Nanara, fafane e diine donma nen ɛ tagi, diine yi e fafane don. N na n ma kiti ragidixine rakamalima nen ɛ xili ma, naxanye na lu e nii ra, n yi ne raxuya ayi foyeni.”

¹¹ Nanara, Marigina Alatala falan ni ito ra, a naxa, “N tan habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yetɛni, bayo ɛ bata n ma yire sarijanxin naxɔsi ɛ suxurene birin na e nun ɛ kɛwali xɔsixinne, n fan n masigama nen ɛ ra, n mi fa kininkininma ɛ ma, n tan mi fa ɛ muxu yo ratangama.

¹² E yitaxunxin dɔɔɔ saxanna ra, kedenna faxama nen fitina furen nun fitina kamɛni taani, a firinden yi faxa silanfanna ra taan fari ma, n yi a saxanden naxuya ayi foyeni, n yi e sagatan silanfanna ra.”

¹³ “Nayi, n ma xɔlɔn janma nen, n yi ba fitinaxi e xili ma, n na yelin n gbeen jɔɔɔ waxatin naxan yi. E a kolonma nen nayi a n tan Alatala nan falan tixi n sɔbɛɛn yetɛɛn na, amasɔɔ n bata n ma xɔlɔn birin nagodo e ma han a dannna.

¹⁴ N na ɛ konna findima nen taa xɔnna ra ɛ rabilinna siyane naxan nayarabima, dangu muxune birin yi a to.

¹⁵ N fitinaxin na n ma kiti ragidixine rakamali ɛ xili ma n ma xɔlɔni waxatin naxan yi, n yi ɛ maxadi a xɔdɛɛn na, ɛ rabilinna siyane ɛ makonbima nen, e yi ɛ magele, ɛ findi misaala ra, ɛ fe yi e yigitege. N tan Alatala nan falan tixi.”

¹⁶ “N fitina kamɛn nafama nen ɛ xili ma, a yi ɛ halagi, n mɔn yi lu na kamɛn fari se. E donse dɔnxene birin janma nen.

¹⁷ N fitina kamɛn nun sube xɔjɛne rafama nen ɛ xili ma, naxanye ɛ diine faxama. Fitina furen nun faxan yi wara ayi ɛ taani, n yi yengen nafa ɛ xili ma. N tan Alatala nan falan tixi.”

6

Suxure batune fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yeɛ rafindi Isirayila geyane ma, i nabiya falane ti e xili ma,

³ i naxa, ‘Isirayila kaan naxanye geya yirene yi, ɛ Marigina Alatala falan name. Marigina Alatala ito nan falaxi muxune xili ma naxanye dɔxi geya yirene nun yire matexine nun xude deene nun lanban yirene yi, a naxa: ‘N yengen nafama nen ɛ xili ma, n yi e taane kidene raxɔri.

⁴ E saraxa gandene kalama nen, ɛ wusulan gandene yi rayensenɛ ayi, n yi ɛ faxa ɛ suxurene yetagi.

⁵ N na Isirayila kaane binbine luma nen biraxi e suxurene yetagi, n yi ɛ xɔnne raxuya ayi ɛ saraxa gandene rabilinne yi.

⁶ E na dɔɔɔ dede yi, ɛ taane raxɔrima nen, ɛ taane kidene yi kala, ɛ saraxa gandene yi

* 5:1: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

raxari, ε suxurene yi kala, e yi nan, ε wusulan gandene yi rabira, ε yii foxone birin yi lo ayi.

⁷ Muxu wuyaxi faxaxin luma nen biraxi ε tagi. Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.

⁸ Koni n na ε tan ndee luma nen e nii ra yengen xanbini, ne yi xuya ayi siyane ye yamanane birin yi.

⁹ Nayi, e na xali denaxanye yi siyane ye konyiyani, n ma fe rabirama nen e muxu gixine ma menni, e n nasunu kii naxan yi e yanfanten bəne ye yi, naxanye e masiga n na, e nun e yeen naxanye e rakunfa suxurene xon. Nayi, e fe rajaxuma e tan yeteen ma nen e kewali jaxine nun e fe xosixi rabana fe ra.

¹⁰ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, a n mi falan tixi e xa fuun xan yi, fa fala a n yi gbaloni ito rafama nen e xili ma.’ ”

¹¹ “ Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa: I yini bonbo, i sanni din, i yi a fala, i naxa, “Gbalona!” bayo Isirayila yamaan faxama nen silanfanna nun fitina kamen nun fitina furen e fe jaxine nun kewali xosixine fe ra e naxanye birin ligaxi.

¹² Naxanye makuya, ne faxama fitina furen nin. Naxanye maso, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye na lu e nii ra, ne faxama nen fitina kameni. N sigama nen han n ma xolon danna e xili ma.

¹³ E a kolonma nen, a Alatala nan n na, ε muxu faxaxine na lu biraxi ε suxurene tagi waxatin naxan yi ε saraxa gandene rabilinni yire matexine birin fari e nun geyane birin xuntagi, e nun wudi yifotonxine nun wari gbeene birin bun, ε yi wusulan xiri jaxumene ganma ε suxurene xa denaxanye yi.

¹⁴ N na n yiini bandunma nen e xili ma, n yi yamanan findi yire rabepinxin na, keli tonbonna ma han Dibila yi, e doxodene birin. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.’ ”

7

Gbalo famatəna fe

¹ Alatala falani ito nan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi Isirayila kaane xili ma, a naxa, ‘A danna nan fa ito ra!

A danna bata a li yamanan tongon naaninne birin yi!

³ Awa iki, a danna bata a li e ma.

N na n ma xolon nafama nen e ma.

N na ε makitima nen lan ε sigati kiin ma,

n yi ε saran ε kewali xosixine ra.

⁴ N mi kininkininma ε ma,

n mi ε ratangama,

amasoto n na ε sigati kiin nun ε kewali xosixine saranma nen e ra.

Nayi, ε a kolonma nen a Alatala nan n na.’

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Gbalon fama,

gbalon naxan joxon mi na!

⁶ Feene danna nan na ra!

A danna bata a li!

A kelima nen ε xili ma! A fama!

⁷ E tan yamanan muxune,

ε waxatin bata a li!

Waxati saxin bata a li e ma,

a ləxon bata maso!

Kontofinla na a ra!

Sewa xui mi fa tema geyane fari sonon!

⁸ Iki, n mi fa buma,

n na n ma xolon nagodo e ma,

n ma bəneeten sigama nen

han a danna ε xili ma.

N na ε makitima nen

lan ε sigati kiin ma,

n yi ε saran ε kewali xosixine ra.

⁹ N mi kininkininma e ma,

n mi ε ratangama,

amasoto n na ε sigati kiin nun ε kewali

xosixine saranma nen e ra.

Nayi, ε a kolonma nen

a n tan Alatala,

n tan nan ε jaxankatama.’ ”

¹⁰ Ləxon bata a li,

a bata a li!

E waxatin bata a li!

Bonbo ti dunganna bata a mapingi!

Wason bata sabati ayi!

¹¹ Gbalon bata keli,

a findi muxu jaxine jaxankata dunganna ra.

E sese mi fa luma,

e nafulu mi luma,

e mi fa wuyama ayi,

e nro mi fa luma.

¹² Waxatin bata a li,

ləxon bata maso!

Sare soon nama fa sewa,

sare matiin nama fa sunu,

bayo xolo gbeen fama yamaan birin xili ma.

¹³ Sare matiin naxan matixi,

a mi na soto ma

hali a mon lu a nii ra,

bayo fe toon naxan tixi lan yamaan ma

alo xiyena, na mi kalama,

muxu yo mi a niin natange

masoto e hakene xon.

¹⁴ Xotaan fema nen,

feen birin yi yiton,

koni muxu yo mi sigama yengeni

bayo n ma xolon bata godo yamaan birin xili ma.

¹⁵ Yengen taan nabilinma nen,

fitina furen nun fitina kamen yi so a yi!

Naxanye burunna ra,

ne yi faxa silanfanna ra.

Naxanye taani,

fitina kamen nun fitina furen yi ne halagi.

16 Naxanye na e futuxulu,
ne sa e luxunma nen geyane fari,
e lu kutunje e yete hake ne fe ra
alo ganban naxanye lanbanni.

17 E birin fangan janma nen,
e birin xinbi xudine yi tu ayi,
e lu alo igena.

18 E e maxidima nen kasa benbela dugine yi
sununi,

kuisanna yi e birin suxu,
e yagi han,
e birin yi e xunne bi sununi.

19 E e wure gbetine wolima ayi nen kirane
xon,

e yi e me e xemane ra
alo se haramuxina.

Bayo e gbetine nun e xemane mi noe e xunbe
Alatalaa xolon laxonni.

Ne mi fa e wase,
e mi e raluge,

bayo ne nan e biraxi hakeni.

20 E bata waso ayi e nafunle xon
e yi suxure xosixi haramuxine rafala e ra.
Nanara, n tan Ala ne findima nen se xosine
ra e xa.

21 N na e birin findima nen yenge se tongox-
ine ra xone xa,

fuyantenne yi e ba e yii yengeni,
e yi na xososi.

22 N na n xun xanbi soma nen e yi,
muxune yi n ma yire kendena sarijanna
kala,
mafu tiine yi so a kui,
e yi a sarijanna kala.

23 Yolonxonne rafala,
bayo faxan bata wara ayi yamanani,
gbalon yi gbo ayi taani.

24 Siyaan naxanye naxu e birin xa,
n ne rafama nen,
e yi e banxine tongo e yii.
N senbemane wason janma nen,
e yire sarijanxine sarijanna yi kala.

25 Kuisan waxatine na fa,
e boje xunbenla fenma nen,
koni e mi a toe!

26 Gbalon sama nen gbalon fari,
xibaru naxine yi sa xibaru naxine fari.

E fe toon maxodinma nen nabine ma fata
Ala ra,
koni saraxaraline bama nen muxune
xaranje sariyan ma,
fonne fan yi ba maxadin tiye.

27 Mangan sunuma nen,
manga diin yi yigitege,
yamanan muxune birin yiine yi xuruxurun
gaxuni.

N na e sigati kiin saranma nen e ra,
n yi e kiti e kiti saxine xon,
e yi a kolon a Alatala nan n na.

8

Suxurene Ala Batu Banxini

1 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na je senninden kike senninden xi su-
ulunde laxonni, n yi daxi n ma banxini, Yuda
bonsonna fonne yi daxi n yetagi, Marigina
Alatala senben yi godo n ma.

2 N yi dajonxon na nde to naxan yi maliga
teen na. Denaxan yi luxi alo a tagina han a
sanne, teen yiyaan nan yi na ra. Keli menna
ma mon han a xunna, na yi luxi alo teen na
wuren gbeeli.

3 Denaxan yi luxi alo a yiina, a yi na
yibandun, a yi n suxu n xun sexen ma. Alaa
Nii Sarijanxin yi n nate boxon nun koren
lantagini, a yi n xali fe tooni fata Ala ra alo
xiyena, a siga n na Yerusalen yi Ala Batu
Banxin yinna kui xiin so deen na naxan yi
yee rafindixi sogeteden komen foxon ma sux-
uren yi daxi denaxan yi naxan Ala raxoloma
fata a xanuntenya gbeen na lan a yamaan
ma.

4 Isirayilaa Alaa nonon yi menni, alo n na a
to kui naxan yi lanbanni.

5 A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i yee
rasiga komenna binni." N yi n yee rasiga, n yi
sa na suxuren to naxan Ala raxoloma, a daxi
saraxa ganden kiraan so deen komen foxoni.

6 A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i
bata a to e naxan ligama, Isirayila yamaan
fe xosixi gbeen naxanye ligama be, feen
naxanye n masigama n ma yire sarijanxin
na? Koni i mon fe xosixi gbee gbete ye toma
nen."

7 Nayi, a yi n xali Ala Batu Banxin yinna so
deen na. N yi yinla nde to yinna ma.

8 Ala yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina,
yinla raba yinna ma." N yi yinla raba yinna
ma, so deen yi taran a ma.

9 A yi a fala n xa, a naxa, "So menni, i sa e
fe xosixi haramuxine mato e naxanye ligan
be."

10 N yi so, n yi a mato, bubuseene nun
sube xosixin sifan birin sawuran yi na, e
nun Isirayila yamana suxurene birin sawu-
rane yi rafalaxi yinna kui a kanke yiren
birin ma.

11 Isirayila yamaan fonne muxu tonge
solofere yi tixi na sawurane yetagi. Safan
ma dii xemen Yaasaniya yi ne ye. Wusulan
gan seen yi suxi e birin yii, wusulanna tutin
yi tema han!

12 A yi a fala n xa, a naxa, "Adamadina, i
bata a to ba, Isirayila yamaan fonne naxan
ligama dimini? E birin e gbee suxure batu
konko yi. E a falama, e naxa, 'Alatala mi nxu
toma. Alatala bata yamanan nabejin!'"

13 A yi a fala n xa, a naxa, "I mon e toma
nen fe xosixi gbee gbete ye lige."

¹⁴ A yi n xali Alatalaa banxin so deen na kōmen fōxōni. Naxanle yi dōxi mēnni naxanye yi Tamusi suxuren sayaan wugama.*

¹⁵ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i a toma ba? I mōn fe xōsixi gbeteye toma nēn naxanye dangu itoe ra.”

¹⁶ A yi n xali Alatalaa banxin yinna kui xiini, Ala Batu Banxin so deen na, so deen palaan nun saraxa ganden longonna ra. Xeme mōxōjen nun suulun jōxōn yi mēnni, e xun xanbi soxi Alatala Batu Banxini, e yee rafindixi sogeteden binna ma. E yi e xinbi sinma sogen mabinni a batudeni.

¹⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i feni itoe toma ba? Fe xōsixini itoe xurun ba, Yuda yamaan naxanye ligan be? Anu, e mōn yamanan nafema gballo feene ra, e yi lu n naxōle. I mi e toma wudi yiin masoe e jōeēn na e namunne xōn ba?”

¹⁸ Nanara, n fan e saranma nēn n ma xōlo gbeeni. N mi kininkininma e ma, n mi e ratangama. E n xilima nēn e xui yitexin na, koni n mi n tuli matima e ra.”

9

Yerusalen ratōrōn fena

¹ Na xanbi ra, n yi a me a fale a xuini texin na, a naxa, “E tan naxanye taani ito muxune kewanle saranma e ra, e maso, birin xa a yenge so seen tongo taan xili ma.”

² Nayi, n yi xeme sennin to fe sa keli faxa ra so deen binni naxan yi yee rafindixi kōmen fōxōn ma. Halagi ti yenge so seen yi suxi e birin yii. Xemena nde yi e tagi naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi a tagi xidin na. E yi fa ti saraxa gande sula daxin dēxōn.

³ Isirayilaa Alaa nōrōn yi keli maleka gubugubu kanne sawurane xun ma, a yi denaxan yi, a yi siga banxin deen na. Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na,

⁴ Alatala yi na xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Dangu Yerusalen taan tagi, i yi taxamasenna sa muxune birin tigi ra naxanye wugama, e kutunma lan fe xōsixine fe ma Yerusalen kaane naxanye ligama.”

⁵ A yi a fala bonne xa n yee xōri, a naxa, “E tan xa bira a fōxō ra taani, e muxune faxa, e nama kininkinin, e nama dija muxe ma!”

⁶ E fonne nun banxulanen nun sungutunne nun dii jōrene nun jaxanle birin faxa, e yi e raxori. Koni taxamasenna muxun naxanye birin ma, e ne lu na. E a fōlo n ma yire sarijanxin ma!” E yi a fōlo fonne ma, naxanye yi Ala Batu Banxin yetagi.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “E n Batu Banxin naharamu, e yi a yinna kuine rafe muxu

faxaxine ra! E siga!” E yi siga, e sa faxan ti fōlo taani.

⁸ E yi faxan tima waxatin naxan yi, n kedenna nan yi fa luxi mēnni, n yi bira, n yetagin yi lan bōxōn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Marigina Alatala, i Isirayila muxu dōnxene birin naxōrima nēn ba, i to i ya xōlan nagodoma Yerusalen ma?”

⁹ A yi n yabi, a naxa, “Isirayila yamaan nun Yuda yamaan hakene gbo han! Yamanan nafexi e muxu faxaxine wunla nan na, taan nafexi tinxintareyaan nan na. Amasōto e yi a falama nēn, e naxa, ‘Alatala bata yamanan nabējin. Alatala mi fa sese toma.’

¹⁰ N fan mi fa kininkininma e ma, n mi fa e ratangama. N na e kēwali jaxine saranma nēn e ra.”

¹¹ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, sebeli ti seene yi singanxi naxan ma tagi xidin na, na yi fa a fala, a naxa, “I n yamarixi naxan ma, n bata na liga.”

10

Ala mōn yi a yete yita

¹ N yi n yeeēn nakeli, n yi manga gbēden yiyaan to kore walaxa maligan fari naxan yi maleka gubugubu kanne xun ma. A mayilenma alo safiri gemena.

² Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, Ala yi a fala na xa, a naxa, “Sa so san digilixine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne labe ra, i yi i yiine rafe tee wolonne ra, i sa e woli taan xun xōn.” N yi xemen to sigē mēnni.

³ Maleka gubugubu kanne yi tixi Ala Batu Banxin dēxōn sogeteden yiifari fōxōni na muxun yi fama waxatin naxan yi. Kundaan yi Ala Batu Banxin yinna kui xiin nafexi.

⁴ Alatala nōrōn yi keli maleka gubugubu kanne xun ma, a siga Ala Batu Banxin so deen na. Banxin yi rafe kundaan na, yinna kuiin yi rafe Alatala nōrōn kēnenna ra.

⁵ Malekane gubugubune xuiin yi siga mine han yinna fari ma xiina. Na yi luxi alo Ala Senbe Kanna xuina, a nēma falan tiye.

⁶ Xemen naxan yi maxidixi taa dugini, a to na yamari, a naxa, “Een tongo san digilixine longonna ra naxanye maleka gubugubu kanne tagi,” xemen yi sa ti san digilixina nde dēxōn alo wontoro sanna.

⁷ Nayi, maleka gubugubu kan keden yi a yiin nasiga teen ma naxan yi maleka gubugubu kanne longonna ra. A yi tee wolonne tongo, a yi e sa xemen yii naxan yi maxidixi taa dugini. Na yi tee wolonne tongo, a mini.

⁸ Sena nde yi malekane gubugubune bun ma alo muxu yiina.

* 8:14: Babilon kaane nan yi **Tamusi** batuma. E yi laxi a ra, a alana nde na a ra naxan faxama soge furen na, a niin mōn yi bira a yi jōmēn na.

⁹ N yi a matoma, n yi san digilixni naanin to maleka gubugubu kan keden kedenne dexɔn alo wontoro sanna. Sanna ne yi may-ilenma alo kirisoliti gema fajina.

¹⁰ E birin yi maliga. E yi rafalaxi nen alo san digilinxin kankanxina san digilixni gbete kui.

¹¹ E nema sigɛ, e yi nɔɛ sigɛ e fɔxɔ naaninne birin ma nen hali e mi e firifiri. Maleka gubugubu kanne yi xun tixi denaxan biri ra, san digilinxine yi sigama men binna nin, hali e mi e firifiri.

¹² Yeene nan yi maleka gubugubu kanne fatin birin ma, e fanna nun e yiine nun e gubugubune birin e nun e san digilixni naaninne.

¹³ N yi a me e na sanne xilima, a “wuwunle.”

¹⁴ Yetagi naanin nan yi malekane birin ma. A singen yi maligaxi maleka gubugubu kanna yetagin nan na, a firindena, muxu yetagina, a saxandena, yata yetagina, a naanindena, singbin yetagina.

¹⁵ Maleka gubugubu kanne yi te. Daliseene nan yi ne ra n naxanye to Kebari baan de.

¹⁶ Maleka gubugubu kanne nema yi sigɛ, e san digilinxine fan yi sigama nen e fɔxɔ ra. Malekane na yi e gubugubune yite alogo e xa tujan bɔxɔn ma, e san digilinxine mi yi kelima e dexɔn.

¹⁷ E na yi ti, e sanne fan yi tima nen. E na yi tujan, e sanne fan yi tujan, amasɔtɔ niin naxan yi daliseene yi, na yi e fan yi.

Ala nɔɔn yi keli a Batu Banxini

¹⁸ Alatala nɔɔn yi keli Ala Batu Banxin so deen na, a sa ti maleka gubugubu kanne xun ma.

¹⁹ Nayi, maleka gubugubu kanne yi e gubugubune yifulun, e tujan bɔxɔn ma n yeɛ xɔri, e san digilinxine fan yi te e fɔxɔ ra. E yi sa ti Alatalaa banxin yinna so deen na sogeteden binni. Isirayilaa Ala nɔɔn yi lu e xun ma kore.

²⁰ Daliseene nan yi e ra n naxanye to Isirayilaa Ala bun ma Kebari baan de, n yi a kolon a maleka gubugubu kanne nan yi e ra.

²¹ Yetagi naanin nan yi e birin ma, e nun gubugubu naanin. Sena nde yi e birin gubugubune bun ma alo muxu yiina.

²² E yetagine yi maliga daliseene yetagine ra n naxanye to Kebari baan de. E birin yi sigama e yeɛ ra e tinxinna nin.

11

Yerusalen makitima nen

¹ Alaa Nii Sarijanxin yi n tongo a n xali Alatalaa banxin deen na, deen naxan yi yeɛ rafindixi sogeteden ma. N yi muxu mɔxɔɔne nun suulun to tixi deen na, yamaan

yeɛratina ndee yi ne ye, Asuru a dii xemen Yaasaniya nun Benayaa dii xemen Pelati.

² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, muxuni itoe nan fe jaxine yitɔnma, e maxadi jaxin ti taani ito yi.”

³ E a falama, e naxa, ‘Banxine mi tiye be iki singen! Taan makantan yinna luxi nen alo tunden, en tan namaraxi a kui alo suben tunden kui!’

⁴ Nanara, Adamadina, nabiya falan ti e xili ma, nabiya falan ti!’

⁵ Nayi, Alatalaa Nii Sarijanxin yi godo n ma. A yi a fala, a n xa falani ito ti, a naxa, “Isirayila yamana, e luma a fale, e naxa, ‘E Alatala xuiin name,’ anu, n na e miriyaan kolon!”

⁶ E bata faxan ti taani ito yi han kirane bata rafe binbine ra.”

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “E faxan naxanye tixi taan xun xɔn, na faxa muxune nan luxi alo suben naxan namaraxi tundeni, taan nan tunden na koni n fa e tan kedima a yi nen.

⁸ E to gaxuxi yengen yeɛ ra, n yengen nan nafama e xili ma,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N na e kedima nen taani, n yi e sa xɔɔne sagoni, n yi n ma kiti ragidixine rakamali e xili ma.

¹⁰ E faxama nen silanfanna ra, n yi e makiti Isirayila bɔxɔn danna ra. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

¹¹ Taan makantan yinna mi findima tunden na e tan xa, e fan mi ramarama a kui alo subena, bayo n na e makitima nen Isirayila bɔxɔn danna ra.

¹² Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, e tan naxanye mi n ma sariyane nun n ma tonne suxi, e yi bira e rabilinna siyane namunne fɔxɔ ra.”

¹³ Nayi, n yi nabiya falane tima waxatin naxan yi, Benayaa dii xemen Pelati yi faxa. N yi bira, n yetagin yi lan bɔxɔn ma, n yi gbelegbele, n naxa, “Ee! Marigina Alatala, i fa Isirayila yama donxen naxorima nen ba?”

Ala mɔn yamaan muxu suxine malanma nen

¹⁴ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁵ “Adamadina, naxanye doxi Yerusalen yi, ne a falama i ngaxakedenne xa, i ya den-bayaan muxune, Isirayila yamaan naxan birin bata xali konyiyani, e naxa, ‘E lu makuyaxi Alatalaa dingiraan na, bayo a bɔxɔni ito fixi nxu tan nan ma nxu keen na!’

¹⁶ Na ma, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Hali n to e rasigaxi siyane ye pon, n yi e raxuya ayi yamanane yi, n luma nen e xɔn menni alo e yi yire sarijanxini nun.’

¹⁷ Na ma, a fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e malanma nen

sa keli siyane ye, n yi e maxili yamanane yi, e raxuyaxi ayi denaxanye yi, n yi Isirayila yamanan so e yii.’

¹⁸ E mon xetema nen menni, e yi suxurene nun batu se xosixine birin naxori a yi.

¹⁹ N yi xaxili kedenna lu e birin ma, n yi nii nenen sa e yi, n boje xodexeayan ba e yi naxan luxi alo gemena, n yi boje fajin fi e ma

²⁰ alogo e xa n ma tonne nun n ma sariyane suxu. Nayi, e yi findi n ma yamaan na, n findi e Ala ra.

²¹ Koni naxanye kunfaxi e suxurene nun batu se xosixine xon e bojeni, n na kanne kewali xaxine saranma nen e ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²² Maleka gubugubu kanna naxanye nun san digilinxine yi a ra, ne yi e gubugubune yifulun, Isirayila Ala noron yi e xun ma kore.

²³ Alatala noron yi ba taan xun ma, a sa ti geyaan xun ma naxan yi Yerusalen sogeteden binni.

²⁴ Alaa Nii Sarijanxin yi n nate, a xete n na muxu suxine fema Babilon kaane yamanani fe tooni alo xiyena fata Alaa Nii Sarijanxin na. N yi fe toon naxan tima alo xiyena, na yi dan.

²⁵ Alatala feen naxanye birin yita n na, n yi ne birin fala muxu suxine xa.

12

Muxu gbete ye xalima nen konyiyani

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i dxi yama murutexin nan tagi. E yeen na, alogo e xa seen to, koni e mi a yigbema. E tunla na, alogo e xa feen me, koni e mi a famuma, amasoto yama murutexin nan e ra.

³ Nanara, i tan Adamadina, i ya goronne yiton i a liga alo i sigama konyiyaan nin yanyi tagini yamaan ye xori. Keli be i siga yire gbete yi e ye xori. Waxatina nde, e a kolonma nen a yama murutexin nan e ra.

⁴ I ya goron yitonxine ramini e ye xori yanyin na, i tan yi mini jinbanna ra e ye xori alo naxanye sigama konyiyani.

⁵ Yinla raba yinna ma e ye xori, i yi i ya goronne ramini menna ra,

⁶ i yi e tongo i tungunna ma e ye xori, i yi e xali fitirin ma. I xa i yetagin xunna so alogo i nama yamanan mato, bayo n na i findima nen taxamasenna ra Isirayila yamaan xa.”

⁷ N yamari naxan na, n yi na liga. N yi n ma goronne ramini yanyin na siga konyiyani. Ninbanna ra, n yi yinla raba yinna ma n yiin na, n yi n ma goronne ramini fitirin ma, n yi a tongo n tungunna ma e ye xori.

⁸ Xotanni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ “Adamadina, Isirayila yama murutexin mi yi i maxodin ba, fa fala, ‘I nanse ligama?’

¹⁰ E yabi, fa fala, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nabiya falani ito tixi Yerusalen mangan nun Isirayila yamaan birin nan xili ma naxanye luxi menni.’

¹¹ A fala e xa, i naxa, ‘N findixi e rakolon feen taxamasenna nan na. N naxan ligaxi, na nan nakamalima e ma, e yi suxu yengen, e siga konyiyani.’

¹² Mangan naxan e ye, na a goronne tongoma nen a tungunna ma fitirin ma, a mini taani. Yinla nan nabama a xa yinna ma, a yi mini menna ra. A yi a yetagin xunna so alogo a nama yamanan mato.

¹³ N na n ma yalaan natima nen a ye ra, a yi a suxu n ma luti ratixin na, n yi a xali Babilon taani, Babilon kaane yamanani, a mi denaxan toma a yeen na,* a yi sa faxa na.

¹⁴ N na a rabilinna muxune birin naxuyama ayi nen e nun a ganle, n yi e sagatan silanfanna ra.

¹⁵ Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e raxuya ayi siyane ye e nun yamanane yi.

¹⁶ Koni n muxuna ndee ratangama nen yengen nun fitina kamen nun fitina furen ma alogo e xa sa e ti e kewali xosixine ra e deni siyane birin xa e na siga denaxanye yi. Nayi, na kanne a kolonma nen a Alatala nan n na.”

¹⁷ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, i nema i degema i xuruxurun, i yi igen min gaxun nun kuisanni.

¹⁹ I a falama nen yamanan muxune xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi lan Yerusalen kaane ma naxanye luxi Isirayila yamanani, a naxa: E degema kuisanna nin, e yi igen min yigitegeni, amasoto e yamanan nun a yi seene birin naxorima nen a muxune gbalone fe ma.

²⁰ Muxune janma nen taane yi, yamanan yi findi yire rabejinxin na. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alatalaa falan kamalima nen

²¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

²² “Adamadina, nanfera e sandani ito falama e tagi Isirayila boxon ma, fa fala, ‘Waxatin danguma, koni fe toon naxanye tima alo xiyena, ne sese mi rakamalima.’”

²³ A fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata danna sa sandani ito ra, a mi fa falama Isirayila yi sonon.”

’ Koni a fala e xa, i naxa, ‘Fe toone birin nakamali waxatin bata maso.

²⁴ Fe to fuu yo mi fa falama Isirayila kaane tagi alo xiyena, yiimatone mi fa muxune rafan feene falama e xa wuleni.

* **12:13:** A falan tima Manga Sedeki suxu feen nan ma. A mi Babilon toma bayo Babilon kaane a yeene kalama nen. Na feen sebxi Mangane Firinden 25.4 nun Yereimi 52.7 kui.

³ “Adamadina, suxurene fe bata muxuni itoe bɔɔn nɔ. Seen naxan e birama hakeni, e na nan dɔxɔma e yete yeɛ ra. N tinɔye nayi, e xa n maxɔdin fena nde ma ba?”

⁴ Nayi, falan ti e xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Suxure feen na Isirayila kaan naxan bɔɔn nɔ, a yi seen dɔxɔ a yete yeɛ ra naxan a birɛ hakeni, na xanbi ra a mɔn yi fa nabiin fema, n tan Alatala yetɛɛn nan na kanna yabima alo a lan a suxure wuyaxine ma kii naxan yi

⁵ alogo n mɔn xa Isirayila kaane bɔɔnɛ sɔtɔ naxanye birin e mexi n na e suxurene fe ra.”

⁶ Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E xun xete, e xete e suxurene fɔxɔ ra, e me e kewali xɔsixine birin na.

⁷ Xa Isirayila kaana nde hanma xɔɔn naxan dɔxi Isirayila yi, xa na a me n na, suxure feen yi a bɔɔn nɔ, a yi seen dɔxɔ a yete yeɛ ra naxan a birɛ hakeni, a mɔn yi siga nabiin fema alogo a xa n maxɔdin fena nde ma, nayi, n tan Alatala yetɛɛn nan a yabima.

⁸ N kelima nen na kanna xili ma, n yi a findi misaala ra, yamaan naxan mafalama. E yi a kolon a Alatala nan n na.”

⁹ “Xa nabiin tin muxune yi a ratantan a tan yetɛn yi nabiya falan ti na kanna xa, nayi n tan Alatala nan a radinxi tantanni. N na n yiini tema nen a xili ma, n yi a raxɔri n ma yamaan Isirayila kaane ye.

¹⁰ E birin nan na haken goronna tongoma, nabiin nun naxan a maxɔdinxi, ne firinna birin haken lan.

¹¹ Nayi, Isirayila kaane mi fa e masige n na, e mi fa e yete raxɔse e yulubine birin xɔn. Nayi, e findima nen n ma yamaan na, n findi e Ala ra, ‘Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Muxu yo mi nɔe yamaan natangɛ Alaa kitin ma

¹² Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹³ “Adamadina, xa yamanana nde tinx-intareyaan liga, e n yulubin tongo, xa n na n yiini te a xili ma, n yi donseen nadasa e ma, n fitina kamen nafa e ma, n yi muxune nun xuruseene raxɔri,

¹⁴ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, ne yi e yete niine nan tun natangɛ e tinxinyaan xɔn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ “Hanma xa n mɔn burunna sube xɔɔnɛ radin yamanan ma, e yi diidine birin faxa, yamanan yi findi yire rabeɔninxin na muxu yo mi fa danguma denaxan yi masɔtɔ na sube xɔɔnɛ fe ra,

¹⁶ hali xa na tinxin muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yeteni, ne mi yi nɔe hali e dii xɛmɛn hanma

e dii tɛmɛn natangɛ, koni na muxu saxanne tan tangɛ nen, yamanan yi findi yire rabeɔninxin na.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁷ “Hanma xa n yengen nafa na yamanan xili ma, xa n na a fala, n naxa, ‘Yengen xa dangu yamanan yiren birin yi!’ xa n muxune nun e xuruseene raxɔri mɛnni,

¹⁸ hali xa na tinxi muxu saxanne taran yamanani, n tan habadan Ala, n bata n kɔlɔ n yeteni, e mi nɔe e dii xɛmɛn hanma e dii tɛmɛn natangɛ. E tan nan gbansan tangama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁹ “Hanma xa n fitina furen nafa na yamanani, n yi faxan nafa e ma n ma xɔloni, alogo muxune nun xuruseene xa raxɔri,

²⁰ hali xa tinxin muxu saxanni itoe yi lu na yamaan ye nun: Nuhan nun Daniyeli nun Yuba, n tan habadan Alatala, n bata n kɔlɔ n yeteni, e mi nɔe e dii xɛmɛn hanma e dii tɛmɛn natangɛ. E yete niine nan tun natangɛ e tinxinyaan xɔn.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Amasɔtɔ, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Hali n to bata n ma kiti xɔdɛxɛ naaninne rasiga Yerusalem xili ma, yengen nun fitina kamen nun burunna sube xɔɔnɛ nun fitina furena, alogo e xa muxune nun xuruseene raxɔri,

²² hali na birin, muxuna ndee luma nen e nii ra. Xɛmɛnɛ nun jaxanla ndee xunna minima ayi nen. E na e sigati kiin nun e kewanle to, na e masabarima nen lan gbaloni itoe birin ma n naxanye rafaxi Yerusalem ma.

²³ E masabarima nen, e na e sigati kiin nun e kewanle to waxatin naxan yi. Nayi, e a kolonma nen a n mi feni itoe rabaxi fuun xan na taan xili ma.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15

Sandana lan jaxundan binla ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, jaxundan binla yatɛxi muxune xɔn dangu wudin bonne ra ba? A yiine tɔnɔn gbo dangu fɔtɔn yi wudin bonne ra ba?

³ I na wudin tongɛ ba i yi sena nde rafala a ra? I a nde findɛ bitin wudina nde ra ba, i sena nde xidi a ma?

⁴ A na sa tɛɛni yegen na, tɛɛn yi a xun firinne gan, a fa a tagin suxu, a tɔnɔn fa na ba?

⁵ Nayi, xa a tɔnɔ mi yi na benun a xa gan waxatin naxan yi, tɛɛna a gan xanbini, a fa rafale sena nde ra ba?”

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N bata Yerusalem kaane findi se gan daxin na alo n jaxundan binla findixi yegen na fɔtɔn yi wudin bonne tagi kii naxan yi.

7 N kelima nen e xili ma. Hali e to bata yi mini tɛɛni nun, tɛɛn nan fa e halagima. N na keli e xili ma waxatin naxan yi, nayi ε a kolonma nen a Alatala nan n na.

8 N yamanan findima nen yire rabejinxin na, bayo a muxune bata tinxintareyaan liga,” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16

Yerusalen taan misali fena dii rabejinxin ma

1 Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, Yerusalen kaane kɛwali xɔsixine fe fala e xa.

3 A fala, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi Yerusalen taan xili ma, a naxa: Kanan bɔxɔn nan yi i benbane gbeen na, i barixi mɛnna nin. Amorin nan yi i fafe ra, i nga, Xiti kaana.*

4 I barixi lɔxɔn naxan yi, i xuli fundin mi xaba, i mi maxa alogo i xa sarijan, fɔxɔn mi sugusugu i ma, i mi mafilin dugini.†

5 Muxu yo mi kininkinin i ma, a yi na fe kedenna nde liga i xa, a yi i ratanga. I woli ayi nen burunna ra i bari lɔxɔni, amasɔtɔ i rajaxu nen muxune ma.’”

6 “‘Koni, n yi danguma i dɛxɔn ma, n yi i to i ramaxe i wunli, n yi a fala i xa, n naxa, “Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra! Hali wunla to i ma, i luma nen i nii ra!”

7 Na xanbi ra, n yi i rasabati alo sɛxene burunna ra. N yi i ragbo, i yi kɔxɔ, n yi i rayabu ayi, i xijene yi te, i xun sɛxene yi mini. Koni i ragenla nan mon yi a ra singen.

8 Lɔxɔna nde, n yi danguma i dɛxɔn ma, n yi i mato, n yi a to i bata a li i muxu xanu waxatin ma, n yi n ma domaan lenben so i xunna, n yi i ba i ragenla ra, n yi n kɔlɔ i xa, n yi layirin xidi en tagi, i yi findi n gbeen na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

9 “‘N bata i maxa. Wunla naxan yi i ma, n yi na ba i ma, n yi ture xiri jaxumɛn susan i ma.

10 N bata i maxidi taa dugi doma sɔxɔnxini, n yi kidi sankidin so i sanni, n yi i maraberi ba taa dugi fajini, n dugi fajin nagodo i ma naxan saren xɔdɔxɔ.

11 N yi i maxidi marayabu se fajine yi, n yi yii rasone so i yiine ra, n yi jɛrɛn bira i kɔɛ.

12 N wuredin sa i jɔɛɛn na, n yi tunla sone so i tunle ra, n yi manga kɔmɔti fajin so i xun na.

13 Nayi, i yi maxidi xɛmaan nun wure gbeti fixɛn na, taa dugi sɔxɔnxin nun dugi

sare xɔdɛxene yi findi i maraberi baan na. I yi balo murutu fuji fajin nun kumin nun oliwi turen na. I yi tofanjɛ ayi, alo a lan jaxalan mangan ma kii naxan yi.

14 I xinla yi siyane birin li masɔtɔ i ya tofanna ma, bayo i yi rayabu han fata i maxidi se fajine ra, n ni i rayabu naxanye yi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

15 “‘Koni i yi i yigi sa i ya tofanni. I ya xili gbeeyan yi findi fɛrɛn na i xa, i findi yalunden na. I yi lu yalunyaan ligɛ dangu muxune birin xɔn, i findi e gbeen na.‡

16 I bata i ya dugine tongo, i yi suxure kidene rayabu e ra, i yi yalunyaan naba mɛnne yi naxan jɔxɔn munma yi liga, anu a jɔxɔn mi fa ligama sɔnɔn.

17 N tunla so xɛma daxin nun wure gbeti fixɛ daxin naxanye so i yii, i yi ne findi i ya suxure xɛmɛmane ra, i yi n yanfa, i yalunyaan liga.

18 I bata i ya taa dugi sɔxɔnxine tongo, i yi i ya suxure maxidi e yi, i yi n ma turen nun n ma wusulanna ba saraxan na e xa.

19 N donseen naxanye so i yii, murutu fujin nun oliwi turen nun kumina, n yi i baloma naxanye ra, i yi ne ba saraxane ra na suxurene xa alogo e gan xirin xa rafan e ma. I na nan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

20 “‘I yi i ya dii xɛmɛne nun i ya dii tɛmɛne tongo, i naxanye bari n xa, i yi e gan saraxan na suxurene xa alogo e xa findi e donseene ra! I mi yi i wasa soɛ i ya yalunyani ba?

21 I bata n ma diine kɔɛ raxaba, i yi e gan saraxan na suxurene xa!

22 Anu, i kɛwali xɔsixine ligama yalunyaan waxatin naxan yi, i mi i miri i ya dii jɔrɛyaan waxatin na, i ragenla yi a ra waxatin naxan yi, i yi i ramaxama i wunli waxatin naxan yi.’”

23 “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Gbalona! Gbalona ε xa, bayo ε yelin xanbini na fe jaxine birin ligɛ

24 ε bata gbingsinna rafala kidene ra yama malandene yi.

25 ε bata yire matexine rafala kidene ra taan kira xunne birin na. ε yi e tofanna findi fe xɔsixin na, ε yi ε fatin lu dangu muxune birin sagoni, ε yalunya feene yi siga gbɔɛ ayi.

26 ε bata yalunyaan liga Misiran kaane xɔn, e dɔxɔ bode fati fajine, ε yi ε yalunyaan nadangu ayi, ε yi n naxɔlɔ.

* **16:3:** *Kanan* kaane nan yi dɔxi Yerusalen yi benun Isirayila bɔnsɔnna muxune xa a tongo yengeni. Na feen sebexi Samuyeli Firinden 5.6-9 kui. † **16:4:** Ala Yerusalen taan nun a muxune misalima diin nan ma be. Senbe yo mi yi Alaa yamaan xa benun Ala xa a fi e ma. Na xanbi ra, a yi e findi yamana senbemaan na. Na xanbi ra, e mɔn yi a yanfa suxure batuni. Na nan misaali ito bunna ra. ‡ **16:15:** A suxure batun misalixi *yalunyaan* nan na be bayo Ala nun a yamaan bata layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi jaxanla nun xɛmɛn tagi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmena a jaxanla masuxuma kii naxan yi. A yamaan na se gbete batu ba a tan na, e bata a yanfa nayi alo jaxanla na a xɛmɛn yanfa yalunyaan xɔn.

²⁷ Nayi, n yi keli ε xili ma, n yi nde ba ε bəxən na, n yi ε sa ε yaxu kunfadene sagoni, Filisitine taane, naxanye yati yi yagixi ε yagitareya kewanle ra.

²⁸ Koni ε mən yi yalunyaan naba Asiriya kaane xən, bayo ε nunna yi wasa singen yalunyaan na, anu, hali na, ε mi wasa.

²⁹ Nayi, ε yi ε yalunyaan nadangu ayi, ε Babilən kaane sa a fari, naxanye findixi yulane ra, anu, na fan mi ε wasa.’”

³⁰ “Nayi, Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘E yugon kobi de, ε to bata feni itoe birin liga, naxanye findixi yalunde ɲaxalan gbeen kewanle ra!

³¹ Anu, ε to gbingbinna rafala kira xunne birin na, ε yi yire matexine rafala kidene ra yama malandene yi, ε mi yi luxi alo yalundena, bayo ε mi yi gbetin nasuxuma ε yangane ra.

³² E tan luxi nən alo ɲaxalan yalunxin naxan xeme gbete ye rafisama a xemen yeteen xa a mi naxanye kolon.

³³ Yalunde ɲaxanle birin sena nde rasuxuma e yangane yii. Koni ε tan luxi nən alo ɲaxanla na a yangane ki alogo e xa fa, sa keli yiren birin yi, ε yi kafu.

³⁴ E yalunyaan nun ɲaxanla bonne yalunyaan keden mi a ra. Muxu yo mi a gima ε foxo ra ε kisen a yii. E tan nan ε yangane kima, se mi so ε yii.’”

³⁵ “Nanara, i tan naxan luxi alo yalunde ɲaxanla, i tuli mati Alatala fala xuiin na!

³⁶ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘Bayo i bata i ya nafunle birin yikala, bayo i bata i ragenla lu i ya yalunyaan xən i yangane yii e nun i ya suxurene nun i ya fe xosixine birin, i yi i ya diine wunla ba saraxan na e xa,

³⁷ na ma, n na ε nun i yangane birin malanma nən yire kedenni, naxanye yi rafan i ma e nun naxanye yi rayaxu i ma, n na e birin malanma nən i xili ma, n yi i rageli, e birin yi i ragenla to.

³⁸ N na i kitima nən alo a lan yalunde ɲaxanle nun muxu faxane ma kii naxan yi. N yi i wunla ramini n ma xolo gbeen nun n ma xanuntenyaan kalan xoxolonni.

³⁹ N na i sama nən i yangane sagoni, e yi i ya kide gbingbinne nun i ya suxure batude matexine kala, e yi i ya dugine ba i ma, e yi i rayabu se fajine tongo, e yi i ragenla lu.

⁴⁰ E yi yamaan nadin i ma, e yi i magolon, e yi i masoxən silanfanna ra,

⁴¹ e yi teen so i ya banxine ra, e yi i makiti ɲaxalan wuyaxi yetagi. N danna sama nən i ya yalunyaan na, i mi fa i yangane saranna fiye sənən!

⁴² N sigama nən han n ma xolon danna i xili ma, n ma xanuntenyaan kalan

xoxolonyaan yi a masiga i ra. N na n sabarima nən, n mi fa xoloma i ma.

⁴³ N na i kewanle ɲaxine saranma nən i ra, bayo i mi i xaxili luxi i ya dii mesyaan waxatina fe ma, i yi n naxolo feni itoe birin xən. I mi yagitareyaan xan saxi i kewanle xosixi gbete ye fari ba?’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴⁴ “ ‘Nayi, sandasane birin sandani ito falama nən i ma, e naxa, “Dii temen fama a nga nan ma.”

⁴⁵ I ngaa dii temen nan i ra yati, naxan a xemen ɲaxaxuxi e nun a diine. E nun i ngaxakeden ɲaxalanmane birin keden, naxanye e xemene nun e diine rayaxuxi. Xiti kaan nan yi i nga ra, Amarin nan yi i fafe ra.

⁴⁶ I tada ɲaxalanmaan naxan yi doxi i komenna ma, na findixi Samari taan nan na e nun a muxune. I xunyen ɲaxalanmaan naxan yi doxi i yifanna ma, Sodoma taan nan na ra e nun a muxune.

⁴⁷ I bira nən e kirane foxo ra yati, i fan yi e raliga e kewanle xosixine yi, koni i mi danxi na ma gbansan, i tan sigati kiin yi ɲaxu ayi dangu e tan gbeen na i ya feene birin yi.

⁴⁸ Habadan Ala nan n na, n bata n kolo n yeteni, ε nun i ya muxune naxan ligaxi, i ngaxakeden ɲaxalanmaan Sodoma nun a muxune mi na sifan ligaxi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

⁴⁹ “ ‘I ngaxakeden ɲaxalanmaan Sodoma taan hakeni itoe nan ligaxi: A muxune yi waso ayi, e to yi herini, kontofili mi yi e ma. E mi yi yuigelitane nun toro muxune malima.

⁵⁰ E yi e yete yigboma, e fe xosixine liga n yetagi. N to na to, n yi e raxori!

⁵¹ Samari taan muxune mi i yulubin tagiin yatin ligaxi. I bata fe xosixine liga naxanye dangu e gbeene ra pon, han i ngaxakeden ɲaxalanmane Sodoma taan nun Samari taan muxune yi lu alo tinxin muxune, xa e yulubine sa i gbeene ma.

⁵² I tan naxan yi i ngaxakeden ɲaxalanmane yalagima, iki, i fan ma yalagin waxatin bata a li, masoto i yulubine xən, i yete raxosixi naxanye xən dangu e tan na, naxanye a ligaxi e tinxin ayi dangu i tan na. I fan yagima nən, i yi rayarabi, bayo i bata i ngaxakedenne lu alo tinxin muxune, e na sa i ma.’”

⁵³ “ ‘N mən Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune rasabatima nən, e nun ε tan fan e xən ma

⁵⁴ alogo i xa rayarabi, i yagi lan i kewanle birin ma, naxanye e rawekilexi.

⁵⁵ I ngaxakeden ɲaxalanmane, Sodoma taan nun Samari taan nun e muxune mən xetema nən e kii fonni, i fan nun i ya muxune yi xete ε kii singeni.

⁵⁶ I yi i wasoma waxatin naxan yi, i mi yi fala naxine tima Sodoma taan xili ma ba,

⁵⁷ benun i ya naxuyaana xa kolon waxatin naxan yi. Iki, Arami kaane nun e rabilinna muxune nun Filisiti muxun naxanye i rabilinni, ne fa i tan nan makonbima, e i ranaxu.

⁵⁸ I fa i ya yagitareyaana nun i ke wali xosixine saranna nan sotoma iki, 'Alatalaa falan nan na ra.'

⁵⁹ "Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'N na a ligama i ra nen alo a lan i ma kii naxan yi, i tan naxan mi n koloxuini yatexi, i yi layirin kala.

⁶⁰ Koni, n na n xaxili luma nen layirin xon, n naxan xidi en tagi i dii mese waxatini, n yi habadan layirin xidi en tagi.*

⁶¹ I ke wanle fe rabirama i ma nen, i yi yagi, i na i tada naxalanmane nun i xunye naxalanmane rasene waxatin naxan yi, n yi e so i yii i ya dii temene ra, hali e to mi fataxi layirin na n naxan xidixi en tagi.

⁶² N na n ma layirin xidima nen en tagi, nayi, i a kolonma nen a Alatala nan n na,

⁶³ alogo i ya fe naxine xa rabira i ma, i yi yagi, i deen yi suxu i ra i ya yagini, n na i yulubine birin xafari waxatin naxan yi, i naxanye birin ligaxi.' Marigina Alatalaa falan nan na ra."

17

Singbin firinne nun manpa binla fe sandana

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, misaala nde fala, sandana nde sa Isirayila yamaan xa.

³ I yi a fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,

"Singbinna nde yi na nun naxan gbo,* a gubugubune kuya,

a xabene kuya,

e yi majingixi.

Na singbinna yi siga Liban yamanani,

a sa doxo suman binla nde kondeni.

⁴ Wudi yiin naxan mate a birin xa,

a yi na bolon,

a siga a ra yula yamana nde yi,

a sa a doxo yulane taani.†

⁵ Na xanbi ra, a mon yi Isirayila yamanan sansi gbete tongo,

a sa a si sansi xori mafedena nde yi ige gbeen de alo wudi fajina igen nafan naxan ma.‡

⁶ Na sansiin yi gbo,

a yi findi manpa bili sabatixin na,

koni a mi yi kuya,

a yiine yi tixi singbinna binni,

koni a salenne yi lu a bun ma.

A yi koxo,

a yi lu a yiine ramine,

a yifoton.

⁷ Koni singbin gbee gbete mon yi na nun,§

naxan gubugubune yi kuya,

a xabene gbo.

Na manpa binla* yi a yibandun a binni

e nun a salenne,

a yi a yiine yibandun a binni

alogo a xa a ige sa.

⁸ Anu a yi sixi boxo fajin nin ige gbeen de

alogo a xa a yiine ramini,

a yi bogi,

a yi findi manpa bili fajin na." " "

⁹ "A fala e xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

A sabate ba?

Singbin singen mi a binla tale ba,

a yi a bogine bolon,

alogo a xa xara,

a sonle birin yi lisi a ra?

Nayi, a mako mi fanga gbeen ma,

a mako mi muxu wuyaxi ma

naxan a tale a jan na fefe!

¹⁰ A yi bitinxi a fajin na,

koni iki a noe sabate ba?

Sogeteden foyen na fa,

na a xarama nen fefe!

A yi bitinxi boxoni denaxan yi,

a yi xara menni." "

Sandan bunna

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² "Nba, yama murutexini ito maxodin iki,

i naxa, 'E mi na sandan bunna kolon ba?' A

fala e xa, i naxa, 'Babilon mangan bata siga

Yerusalem yi, a sa mangan nun a kuntigine

suxu, a e xali Babilon taani.

¹³ A yi muxuna nde sugandi mangane

bonsonna muxune ye, a yi layirin xidi e tagi,

a yi na kanna rakolo. A mon yi yamanan

yeerateine xali konyiyani

* **16:60:** Marigi Yesu layirin naxan xidi e nun denkeleya yamaan tagi, na nan *habadan layirini* ito rakamalin na. Na feen seboxi mon Esekiyeli 37.26 nun Esayi 55.3 nun Yeremi 32.40 nun Matiyu 26.28 kui. * **17:3: Singbinni** ito findixi Babilon mangan Nebukadanesari misaala nan na naxan Yerusalem tongo yengeni. Na feen seboxi Mangane Firinden 24.12-16 kui. † **17:4:** Nebukadanesari siga nen Yuda mangan Yoyakin na *Babilon taani* yulane wuya denaxan yi. Nayi, wudi yi matexin findixi Yuda mangan nan na. Wudin yeteen findixi Dawuda yixetene nan na. Na feen seboxi Mangane Firinden 24.12-16 kui. ‡ **17:5: Sansi gbete** findixi Yuda mangan Sedeki misaala nan na, Babilon mangan naxan doxo mangan na Yoyakin boxoni. A mon yi murute Babilon mangan ma, a yi suxu yengeni. Na feen seboxi Mangane Firinden 24.17 kui. § **17:7: Singbin gbee gbete** findixi Misiran yamanan mangan nan na. Yuda mangan Sedeki yi

Misiran mangan mafanma a xa a mali Babilon yamanan yengedeni. Na feen seboxi Yeremi 37.7-8 nun 44.30 kui. * **17:7:** Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

¹⁴ alogo yamanan xa lu nōon bun ma, a nama fa sēnben sōtō sōnōn, a yi na layirin suxu, alogo e nama halagi.

¹⁵ Koni na manga nēnēn bata murutē a xili ma, a yi a xērane rasiga Misiran yamanani alogo e xa sa soone nun sofa gali gbeen so a yii. Muxun naxan na ligaxi, na fe sōnōyē ba? Na kanna a futuxulē Babilōn mangan bun ba? A to layirin kala, a mi nōē a futuxulē a bun sese ma!’ ”

¹⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kōlō n yetēni! Yuda mangani ito faxama Babilōn mangana yamanan nin, naxan a findixi mangan na. Amasōtō a bata a kōlō xuiin kala, a mi layirin nakamalixi e tagi.

¹⁷ Misiran mangan mi nōē a xun mayēngē hali e nun a gali sēnbēmaan nun a sofa wuyaxine. Babilōn kaane gbingbinne ratema nēn taan makantan yinna xōn e yi taan yēngē e muxu wuyaxi faxa.

¹⁸ Bayo, Yuda mangan bata a mē a kōlō xuiin na, a yi layirin kala. A to a kōlō, a yi na feene birin liga, a mi a futuxulē a bun mumē!’ ”

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Habadan Ala nan n na, n bata n kōlō n yetēni, fa fala a mēxi a kōlō xuiin na n tan nan yetagi, a n ma layirin nan kalaxi. Nayi, n na a kēwali jaxine saranma nēn a ra.

²⁰ N na n ma yalaan soma nēn a xun na, a yi a suxu n ma lutin na, n yi a xali Babilōn yi, n yi sa a makiti mēnni lan a tinxintareyaan ma a naxan liga n na.

²¹ A sofa gixine birin faxama nēn silanfanna ra, naxanye na lu e nii ra, ne yi xuya ayi yiren birin yi. Nayi, ε a kolonma nēn a n tan Alatala nan falan tixi.”

²² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N tan yetēēn nan suman wudin konde yi yiina nde tongoma, n yetēēn yi sa a bitin geya gbee matexina nde xun tagi.

²³ N sa a bitinma geyaan nan fari naxan mate Isirayila yamanani, a yi a yiine ramini, a yi bogi, a findi suman bili fajin na. Xōliin sifan birin e tēēn sama nēn a yi, e lu a yiine nininna bun.

²⁴ Nayi, burunna wudine birin a kolonma nēn, a n tan Alatala nan wudi matexin nabirama, n yi a magodoxini te. N wudi xinden xara, n yi wudi xaren mājingi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nēn.”

18

Ala birin kitima a kēwanla xōn

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Nanfera ε xētēma sandani ito ma Isirayila yamanani, ε naxa, Fafane bata jaxundān xindene don, koni e diine nan jinye ramuluxunxi.*”

* **18:2:** Na feen mōn sebexi Yeremi 31.29 kui.

³ “Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kōlō n yetēni, ε mi fa xētēma sandani ito ma sōnōn Isirayila yamanani!

⁴ N tan nan gbee adamadiine birin niin na, diin nun a fafana, n gbeen nan e firinna birin na. Naxan na yulubin tongo, na nan faxama.”

⁵ “Xa a sa a li, muxuna nde tinxin, a kiti kēndēn nun tinxinyaan ligama,

⁶ a mi donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a mi a xaxili tixi Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena jaxanla rakunfama, a mi a masoma jaxanla ra a nema a kike wanli waxatin naxan yi,

⁷ a mi muxē jaxankatama, a tolimaān naxētēma a kanna ma, a mi mujan tima, a donseen soma kamētōne yii, marabēnna naxan ma, a dugin so na yii,

⁸ a mi tōnō sama donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tōnō gbeen fenma muxune ra, a tinxintareyaan matanga, a kiti kēndēn sama muxune tagi,

⁹ a n ma tōnne nun n ma sariyane suxuma lannayani. Awa, tinxin muxun nan na kanna ra. Na kanna luma nēn a nii ra.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “Koni xa na kanna diina nde bari, na yi findi mafu tiin na, a faxan ti hanma a yi na fena nde liga a ngaxakedenna nde ra,

¹¹ hali diin fafe mi feni itoe sese ligaxi, xa a diin donse ralixine donma kidene yi geyane fari, a bodena jaxanla rakunfama,

¹² a jaxu yiigelitōne nun tōrō muxune ra, a mujan tima, a mi muxune tolimaān naxētēma e ma. A xaxili tixi suxurene nan na, a fe xōsixinē ligama,

¹³ a donla soma, a tōnōn sa a fari, a tōnōn gbeen fenma muxune ra. Na kanna luyē a nii ra ba? Eñ-ēn de! A mi luyē a nii ra. A to bata fe xōsixini itoe liga, yamaan na kanna faxama nēn. A tan nan a yetē faxa feen nagidixi.”

¹⁴ “Koni xa a sa a li, na fan yi diina nde bari, na diin yi a fafe to yulubini itoe birin lige, koni, hali a to bata e to, a mi na fe sifan liga,

¹⁵ a mi donse ralixine don kidene yi geyane fari, a mi a xaxili ti Isirayila kaane suxurene ra, a mi a bodena jaxanla rakunfa,

¹⁶ a mi jaxu muxu yo ra, a mi tolimaān nasuxuma donle fe ra, a mi muja ti, a donseen so kamētōne yii, a dugin so muxune yii marabēnna naxanye ma,

¹⁷ a tinxintareyaan matanga, a mi tōnōn sa donla fari naxan tongoxi a ma, a mi tōnō gbeen fen muxune ra, a n ma sariyane nun n ma tōnne suxu, na kanna mi faxē a fafe hakēne fe ra de! A luma nēn a nii ra.

¹⁸ A fafe nan muxune jaxankata, a yi a ngaxakedenna mujā. Naxan mi fan, a na liga a yamaan ye. Nayi, na nan yati faxama a hakene fe ra.”

¹⁹ “Anu, ε n maxodinma, ε naxa, ‘Nanfera fafan haken goronna mi luma a diin xun ma?’ Bayo a diin bata kiti kendēn nun tinxinyaan liga, a yi n ma tōnne birin suxu. A yati luma nēn a nii ra.

²⁰ Naxan na yulubin liga, na nan faxama. Diin mi a fafana haken goronna tonge, fafan fan mi a diin haken goronna tonge. Tinxin muxuna tinxinna saranna fima a tan nan ma, muxu jaxin fan ma jaxuyaan yi saran a ra.”

²¹ “Koni, xa muxu jaxin xete a yulubine birin foxo ra, a naxanye ligaxi, xa a n ma tōnne birin suxu, a kiti kendēn nun tinxinyaan liga, a luma nēn a nii ra. A mi faxama.

²² A yulubin naxanye birin ligaxi, jinan tima nēn ne birin xōn. A luma nēn a nii ra a tinxinyana fe ra, a naxan ligaxi.

²³ Muxu jaxin na faxa, na nan n nasewama ba? A na xete a kewanle foxo ra, a yi kisi, na nan n nasewama.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁴ “Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan foxo ra, a yi tinxintareyaan liga folo, a yi na fe xosixine liga muxu jaxin naxanye ligama, na kanna luye a nii ra ba? A tinxinyana fe mi fa rabirama muxune ma sōnōn, a naxan liga. A faxama nēn a tinxintareyaan nun a yulubine fe ra a naxanye ligaxi.”

²⁵ “Anu, ε a falama, ε naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Isirayila yamana, iki ε tuli mati! N ma kiraan nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidoxi ba?

²⁶ Xa tinxin muxun xete a tinxinyaan foxo ra, a yi tinxintareyaan liga, a faxama nēn. A faxama nēn bayo a bata tinxintareyaan liga.

²⁷ Xa muxu jaxin xete a fe jaxin foxo ra, a bata naxan liga, a yi kiti kendēn nun tinxinyaan liga, a niin nakisima nēn.

²⁸ Xa a na feene yee to, a xete a murute feene birin foxo ra, a naxanye ligaxi, a luma nēn a nii ra, a mi faxama.

²⁹ Anu, Isirayila yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Isirayila yamana, n ma kirane nan mi lanxi ba? E tan xan ma kiraye yidoxi ba?”

³⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Nanara, Isirayila yamana, n na ε birin makitima nēn ε kewanle xōn. E xun xete, ε xun xanbi so ε murute feene yi alogo sese nama ε bira hakēni.

³¹ E mε ε murute feene birin na ε naxanye ligama, ε bōje nēnēne soto, nii nēnēn yi sa ε

yi. Isirayila yamana, nanfera ε tinma ε xa halagi?

³² Muxun na faxa, na mi n nasewama. Nayi, ε xun xete, ε yi lu ε nii ra!” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19

Sunu sigina lan mangane ma

¹ Ala nan a falaxi a n xa sunu sigini ito sa Isirayila kuntigine xa fa fala,

² “I nga findixi yata gile kendēn nan na yatane tagi.

A yi saxi yata senbēmane nan tagi a diine maxurudeni.

³ A yi a dii xeme keden maxuru* naxan findi yata xeme senbēmaan na.

A yi fatan a se suxine yiboe, a yi muxune fan donma.

⁴ Siyane yi a xinla me, e yi sa a suxu yinla ra,

e wuren bira a jōeni, e yi siga a ra Misiran yamanani.

⁵ Yata gilen to a kolon, a a yi a diin legedenma fuun nin,

a yigi mi yi fa a ma, a yi a dii gbeten sugandi,

a yi na fan findi yata xeme senbēmaan na.†

⁶ A yi a masigama yatane tagi, bayo a yi findixi yata xeme senbēmaan nan na.

A yi fatan a se suxuni boe, a yi muxune fan donma,

⁷ a fu e kaja gilene ma, a yi e taane findi yire rabejinxine ra.

Yamanan muxune birin yi yilanyilan a wurundun xuiin ma.

⁸ A rabilinna siyane yi keli a xili ma yiren birin yi,

e yi yalaan nati a yee ra, e yi a suxu yinla ra.

⁹ E yi wuren bira a jōeni, e yi a balan wure sansanna kui,

e yi siga a ra Babilon mangan fεma, e yi a sa kasoon na

alogo a wurundun xuiin nama fa me sōnōn Isirayila geyane fari.”

Sunu sigina lan manpa binla ma

¹⁰ “I nga yi luxi nēn alo manpa binla a yi tixi igen nan de.

A yi bogixi, a yifōtonxi bayo igen yi gbo.

¹¹ A yiine yi sabatixi, e yi noε rafale mangaya taxamaseri dunganne ra nēn.

A yi tixi wudine xun ma, a kuya wudine birin xa

a yiine fan yi wuya.

¹² Koni a tala nēn xōloni,

* **19:3: Yata xeme senbēmani** ito findixi Manga Yehowaxasi nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 23.31-34 kui.

† **19:5: Yata xeme senbēmani** ito findixi Yuda mangan Yoyakin nan na naxan ma fe sebexi Mangane Firinden 24.15 kui.

a rawoli ayi bəxəni.

Sogeteden foyen yi a bogine xara
a yii fajine yi ba a ma,
e xara, tēen yi e gan.

¹³ Iki, a fa tixi tonbonna nin bəxo xareni
min xənlə dənaxan yi.

¹⁴ Tēen bata a yiine li,

a yi a dəene nun a bogine gan.

A yii sabatixi yo mi fa a ma sənən,
naxan nəe rafalə manga dunganna ra.”

Sunu sigin nan na ra naxan daxa a sa alo
wuga sigine lan e xa sa kii naxan yi.

20

Isirayila murute fena Ala ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan
yi, na jee solofereden kike suulunden xi
fude ləxəni, Isirayila yamaan fonna ndee yi
fa Alatala maxəndinden. E dəxo n yetagi.

² Nayi, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

³ “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan
fonne xa, i naxa: Marigina Alatala ito nan
falaxi, a naxa, ‘E faxi n maxəndinden nin ba?
Habadan Ala nan n na, n bata n kələ n yeteni!
N mi tinjə mume ε yi n maxədin,’ Marigina
Alatala falan nan na ra.”

⁴ “I e makite nən ba? Adamadina, i e
makite? Nayi, e benbane kəwali xəsixine
yita e ra!

⁵ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatala ito
nan falaxi, a naxa: N na Isirayila sugandi
ləxən naxan yi, n na n kələ nən n yiini texin
na Yaxuba yixetene xa, n yi n yete yita e ra
Misiran yamanani, n yi n kələ e xa n yiini
texin na, fa fala Alatala nan n na, ε Ala.

⁶ Na ləxəni, n na n kələ nən e xa n yiini
texin na, a n na e ramini nən Misiran
yamanani, n siga e ra yamanani n naxan
fenni e xa, nənən nun kumin gbo yamanan
naxan yi, naxan fan yamanane birin xa.

⁷ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, ‘E birin xa
ε me suxurene ra naxanye ε yete rakunfama!
E nama ε yete raharamu Misiran suxurene
xən! Alatala nan n na, ε Ala.’ ”

⁸ “ ‘Koni e bata murute n xili ma, e mi
tinxi n xuiin name feni. E mi tinxi e me e
suxurene ra naxanye e yete rakunfama. E mi
Misiran suxurene bejinxi. Nayi, a xənlə yi
n suxu n xa n ma xələn nagodo e ma, n ma
xələn yi siga han a danna e xili ma Misiran
yamanani.

⁹ Koni n mi na ligaxi n xinla fe ra, alo-
go n xinla nama rayelefu siyane ye e dəxi
naxanye tagi, n na n yete makenen Isirayila
yamaan xa naxanye yete xəri, n to e ramini
Misiran yamanani.’ ”

¹⁰ “ ‘N yi e ramini Misiran yi, n siga e ra
tonbonni.

¹¹ N yi n ma tənne so e yii, n yi e rakolon
n ma sariyane ra, bayo naxan na e suxu, na
kanna nii rakisin sətəma nən e xən.

¹² N mən yi n ma Matabu Ləxəne ragidi
e ma alogo e xa findi taxamasenne ra nxu
tagi, alogo e xa a kolon a n tan Alatala nan e
rasarijanma.’ ”

¹³ “ ‘Koni Isirayila yamaan murute nən n
xili ma tonbonni. E mi n ma tənne suxu, e yi
e me n ma sariyane ra, anu, naxan na e suxu,
na nii rakisin sətəma nən e xən. E yi n ma
Matabu Ləxəne rayelefu mume. A xənlə yi n
suxu n xa n ma xələn nagodo e ma tonbonni,
n yi e raxəri.

¹⁴ Koni n mi na liga n xinla fe ra alogo n
xinla nama rayelefu siyane ye, n na e ramini
Misiran yi naxanye yete xəri.

¹⁵ N tan nan mən n kələ e xa tonbonni
n yiini texin na, a n mi tima e yete ra siga
yamanani n naxan soxi e yii, nənən nun
kumin gbo yamanan naxan yi, yamanan
naxan fan yamanane birin xa,

¹⁶ bayo e bata e me n ma sariyane ra e
nun n ma tənne, e yi n ma Matabu Ləxəne
rayelefu. E bəjen yi e suxurene nan fəxo ra.

¹⁷ Koni n yi kininkin e ma, n mi e halagi,
n mi e raxəri tonbonni.’ ”

¹⁸ “ ‘N yi a fala e diine xa tonbonni, n
naxa: E nama bira ε benbane namunne fəxo
ra, ε nama e yamarine suxu, ε nama ε yete
raharamu e suxurene xən del!

¹⁹ Alatala nan n na, ε Ala. E n ma tənne
nun n ma sariyane suxu ki fajil!

²⁰ E n ma Matabu Ləxəne rasarijan, alogo
e xa findi taxamasenne ra en tagi a kolonma
naxanye xən a Alatala nan n na, ε Ala.’ ”

²¹ “ ‘Koni e diine bata murute n xili ma ton-
bonni. E mi n ma tənne nun n ma sariyane
suxi, e mi e ligaxi, anu, naxan na e suxu
na nii rakisin sətəma nən e xən. E yi n ma
Matabu Ləxəne rayelefu. Nayi, a xənlə yi n
suxu, n xa n ma xələn nagodo e xili ma, n ma
xələn yi siga han a danna e xili ma tonbonni.

²² Koni n bata xete n ma xələn fəxo ra n
xinla fe ra, alogo a nama rayelefu siyane
tagi, n na e ramini Misiran yi naxanye
yetagi.

²³ N tan nan mən n kələ e xa tonbonni n
yiini texin na e raxuya feen na ayi siyane ye,
fa fala n na e raxuyama ayi nən yamanane
yi

²⁴ bayo e mi n ma sariyane suxi, e yi e
me n ma tənne ra, e yi n ma Matabu Ləxəne
rayelefu, e yi kunfa e fafane suxurene xən.

²⁵ N tan nan mən tənne so e yii naxanye mi
yi fan, e nun sariyane e mi yi kise naxanye
xən.

²⁶ N yi tin e xa raharamu e dii singene fe
ra, e yi naxanye bama saraxan na.* N na

* 20:26: Na feen sebxəni Xəroyaan 13.1-2 nun 13.12-13 kui. Muxuna ndee yi e dii singene bama saraxan na, anu na mi yi na sariyan bunna ra.

ligaxi nen alogo e xa yigitege, e yi a kolon a Alatala nan n na.”

²⁷ “Nanara, adamadina, falan ti Isirayila kaane xa, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E benbane mon n nayelevu nen, e yi e me n na kii gbete yi:’

²⁸ N na e xali nen yamanani, n na n kol e xa n yiini texin na naxan so fe ra e yii, koni e yi e yeen ti geyane nun fotonne ra, e saraxane ba menne yi, e yi e kiseene fi ne ma, e n naxolo naxanye xon, e yi e wusulan fajine gan, e yi e minse saraxane raboxon na.

²⁹ N yi a fala e xa, n naxa, “Nanse kide matexini ito ra e sigan denaxan yi?” E yi men xili sa “Kide Matexina” han to.”

³⁰ “Na ma, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E fan mi e yete raharamuma ba alo e benbane? E fan mi n yanfama e suxurene xon ba alo yalundena a xemen yanfama kii naxan yi?’

³¹ E nema e kiseene ralima, e yi e diine gan saraxan na, e mon e yete raharamuma e suxurene birin xon han to. Nayi, Isirayila yamana, n tinje ba, e yi n maxodin? Habadan Ala nan n na, n bata n kol n yeteni, fa fala n mi tinje e yi n maxodin.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

³² “Naxan e bojeni, na mi ligama, e na a fala, e naxa, ‘Nxu waxi lu feni alo siyaan bonne, alo xabila gbete yamanane yi, nxu yi wudine nun gemene batu.’

³³ Marigina Alatalaa falan ni i ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kol n yeteni! N mangayaan nabama nen e xun na, n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo.

³⁴ N kelima nen n yii senbemani bandunxin na, n yi n ma xolon nagodo, n yi e ramini siyane ye, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi.

³⁵ N na e xalima nen tonbonni, e masiga siyaan bonne ra, n sa e kiti menni yee nun yee.

³⁶ N na e makitima nen alo n na e benbane makiti kii naxan yi Misiran tonbonni.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³⁷ N na e findima nen n ma xuruse kurun na, e yi lu n ma dunganna bun, n yi e masuxu n ma layirin xon n naxan xidixi en tagi.

³⁸ N muxu murutexine bama nen e ye naxanye n matandima. E sa yamanan naxanye yi iki konyiyani, n na e ramini naxan ne yi, koni e mi fa soma Isirayila yamanani de! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

³⁹ “ ‘E tan, Isirayila yamana, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E siga, birin xa sa a suxuren batu! E na yelin na matoe waxatin naxan yi, e fa n xuiin suxuma nen,

e yi ba n xili sarjannxin nayelevu e kiseene nun e suxurene xon fefe!’

⁴⁰ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Bayo Isirayila yamaan birin n batuma nen n ma geya sarjannxin fari, Isirayila geya matexina, naxanye birin na lu yamanani, n ne rasenema nen menni, n yi e saraxane nun e kise fajine rasuxu e nun e na seen naxanye birin nasarjann n xa.

⁴¹ N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n yi e malan sa keli yamanane yi, n na e raxuyaxi ayi denaxanye yi, na waxatini, n na e rasenema nen alo n saraxa xiri naxumen nasuxuma kii naxan yi, n yi n ma sarjanna mayita e xon siyane yetagi.

⁴² Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e xali Isirayila yamanani waxatin naxan yi, n na n kol n yiini texin na yamanan naxan so fe ra e benbane yii.

⁴³ E sa e mirima nen e kewanle nun e fe xoxixine birin ma menni, e yete raharamuxi naxanye xon, e yagi e kewali naxine ra ki fajil!

⁴⁴ Nayi, Isirayila yamana, e a kolonma nen a Alatala nan n na, bayo n mi e suxuma alo a lan e sigati ki naxin nun e kewali yifuxine ma kii naxan yi, koni n na e fe suxuma nen alo a lan n xinla binyen ma kii naxan yi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

21

Alaa falan Yuda yamaan xili ma

¹ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yee rasiga sogeteden yifari foxoni, i yi yifari foxon yamanan muxune maxadi! Nabiya falane ti yifari foxon binna fotonna xili ma!

³ A fala yifari foxon binna fotonna muxune xa, i naxa, ‘E tuli mati Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N teen nasigama nen e xili ma naxan wudi xindene nun wudi xarene birin ganma, a degen mi tuye mume! Muxune birin ganma nen keli yifari foxon binna ma sa doxo komen foxon na.

⁴ Nayi, birin a kolonma nen a n tan Alatala nan teen nadegexi, a mi tuye mume!’ ”

⁵ Nayi, n yi a fala Ala xa, n naxa, “Marigina Alatala, muxune bata a fala folo n ma, nayi, a n sandan nan gbansan sama.”

⁶ Alatala mon yi falan ti n xa, a naxa,

⁷ “Adamadina, i yee rafindi Yerusalen ma, i yire sarjannxine muxune maxadi, i nabiya falane ti Isirayila yamanan xili ma.

⁸ A fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘Alatala ito nan falaxi, a naxa: N kelima nen e xili ma, n yi n ma silanfanna botin a teeni, n yi tinxin muxune nun muxu naxine birin faxa e bode xon yamanani.

⁹ Bayo n tinxin muxune nun muxu jaxine birin halagima nen. Na ma, n na n ma silanfanna botinma nen a teeni muxune birin xili ma, keli yifanna ma han komenna.

¹⁰ Nayi, muxune birin a kolonma nen a n tan Alatala nan n ma silanfanna botinxi a teeni. Anu, n mi fa a rasoma sonon.' "

¹¹ "Nayi, adamadina, i kutun i boren kalaxin na soxoleni, i wuga e yetagi!

¹² Nayi, xa e fa i maxodin, e naxa, 'Nanfera i wugama?' i yi e yabi, i naxa, 'Bayo, fe xodekena nde a fe mema nen, muxune birin boren yi kala, e fangan yi jan, e niin yi fero e ma, e birin xinbin xudin yi tuye ayi. Na feen xibarun famaani ni i ra! A fama nen ligadeni iki sa! Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

¹³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁴ "Adamadina, nabiyi falan ti, i naxa, 'Marigina ito nan falaxi, a naxa: Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

¹⁵ A raxanxanxi halagin nan xili ma yati, a wuren degema, a mayilenma alo kuyen jin masxonna.

En lan en xa sewa ba?

Anu, n ma diina mangaya dunganna yoma wudine birin ma.

¹⁶ N bata a ragidi a silanfanna wuren xa mayilen, muxuna nde yi a rawali.

A bata raxanxan,

a wuren mayilenma

alogo a xa so faxa tiin yii!

¹⁷ Adamadina, gbelegebe, i wuga, bayo silanfanna bata yiton n ma yamaan xili ma,

e nun Isirayila kuntigine birin.

Kuntigine nun n ma yamaan birin bata wole ayi silanfanna bun!

Na ma, i yete makudun xoleni.' "

¹⁸ " 'Bayo feselesen na a ra: Nanse lige xa mangaya dunganna mi noe luye, naxan yoma bonne ma? Marigina Alatalaa falan nan na ra!' "

¹⁹ "Adamadina, i nema nabiyi falan tima e xa,

i yiin bonbo, keden, firin, saxan.

Silanfanna misaala na a ra

naxan faxan tima,

faxa ti silanfan gbeen nan a ra

naxan e rabilinna.

²⁰ N bata faxa ti silanfanna rafa taan so deene birin na,

alogo e xa salaya ayi yengeni,

e muxu faxaxine yi wuya ayi!

Silanfanni ito mayilenma

alo kuyen jin masxonna

a yitonxi halagin nan xili yi.

²¹ I tan silanfan xenena,

faxan ti yifanna ma,

i faxan ti komenna ma,

i na i firifiri denaxan biri ra!

²² N fan n yiin bonboma nen,

n yi n ma xolon nagodo.

N tan Alatala nan falan tixi.' "

Yerusalen taan yenge fena

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ "Adamadina, kira firin nafala misaala ra, Babilon mangana silanfanna sigama naxanye xon. Kira firinna ne birin xa keli yamana keden nin. Sebenla ti, i kirane sigadene mataxamaseri, i yi taxamasenne ti kira xunne ra naxanye taane xinle falama kirane sigama denaxanye yi.

²⁵ Kira keden nafala alogo silanfanna xa siga Amonine taan xili ma naxan xili Rabaha. Bonna xa siga Yuda yamanan nun Yerusalen taan xili ma, taa makantanxina.

²⁶ Bayo Babilon mangan bata a ti kira xunna ra kira firinne longonna ra, alogo a xa a yimato, a feene feselese, a yi masensenne ti xalimakunle ra, a yi a suxurene maxodin, a yi suben boren mato yimatonni.

²⁷ A bata masensenna ti, a Yerusalen suxu. A yenge so seene rafalama nen naxanye taan so deene kale, a yamarin fi a taa yi kaane xa halagi, a ganla yi yenge so sonxoni te. A yenge so seene rasigama nen taan so deene xili ma, a gbingbin gbeen nafala taan yinna xon, a sanganso makantanxine ti taan nabilinni a yenge feen na.

²⁸ Yerusalen kaane na feene yatema yimato fe fuune nan na, e tan naxanye bata e kolo e xa lu Babilon mangan bun. Koni Babilon mangana e hakena fe rabirama e ma nen, naxan a ligama a yi e suxu yengeni.

²⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Bayo e murute feene bata e hakene fe rabira n ma, e yi e yulubine makenen e kewanle birin yi, e to e fe rabiraxi n ma na kiini, e yaxun fa e noma nen yengeni.' "

³⁰ " 'I tan Isirayila manga haramuxina, muxu jaxina, i ya waxatin bata a li, i ya hakene saranma i ra waxatin naxan yi.'

³¹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, 'Namun ba i xunni, i manga komotin ba. Feene birin masarama nen! Naxan magodoxi, na yitema nen, naxan matexi, na yigodoma nen.

³² Taa xonna! Taa xonna yati! N Yerusalen taan findima nen taa xonna ra. Koni na feene mi ligama fo na kanna na fa n kiti sa senben nagidixi naxan ma.' "

³³ "I tan, adamadina, nabiyi falane ti, i naxa: Marigina Alatala ito nan falaxi Amonine xili ma lan e konbi tixine fe ma, a naxa, 'Silanfanna! Silanfanna bata raxanxan, a wuren mayilenma.

A raxanxanxi halagin nan xili ma yati,

a wuren degema,

a mayilenma alo kuyen jin masxonna.

³⁴ Hali ε to ε yigi saxi xiye fuune nun wuledε yimato falane yi, silanfanni ito ε muxu ɲaxine kɔε raxabama nɛn, naxanye waxati bata a li, e hakɛne saranma e ra waxatin naxan yi.

³⁵ E silanfanne raso e tɛne yi. E daxi dɛnaxan yati yi, n na ε makitima mɛnna nin, ε binla yamanan naxan yi.”

³⁶ “N na n ma xɔlɔn nagodoma ε ma nɛn, n yi n ma fitina feene ragodo ε xili ma, n yi ε sa gbalotɔne sagoni naxanye fatan halagi tideni.

³⁷ Tɛɛn nan ε halagima, ε wunla yi lu bɔxɔn ma ε yamanani, muxu yo mi fa a mirima ε fe ma sɔnɔn. N tan Alatala nan falan tixi.”

22

Yerusalɛn kaane gbalone fe

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i e makite nɛn ba? I gbalotɔ taani ito makite? Nayi, e kɛwali xɔsixine yita e ra!

³ A fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yerusalɛn kaane, ε faxan tima taani ito yi, naxan fama gbalon na ε xili ma, ε suxurene batuma, naxan taan haramuma.

⁴ E bata ε yete findi yulubi kanne ra ε faxa tixine xɔn. E bata suxuren naxanye rafala, ne bata ε raxɔsi. Nayi, ε bata ε waxatini so, ε siimayaan yi dungi ayi. Nanara, n tinma nɛn siyane yi lu ε konbɛ, yamananane birin yi ε magele.

⁵ Naxanye maso e nun naxanye makuya, ne birin ε magelema nɛn, amasɔtɔ ε xinla bata kala, ε kɔntɔfinle bata gbo ayi.”

⁶ “ ‘Isirayila kuntigine birin e sɛnben nawalima ε konni alogo e xa faxan ti.

⁷ E bata fafane nun ngane rɲaxu ε konni, e xɔɲene kansun, e ɲaxu kiridine nun kaɲa gilene ra.

⁸ Naxan nasariɲanxi n xa, e mɛma na ra. E n ma Matabu Lɔxɔne rayelefuma.

⁹ Muxune nafigiyaan nabama ε konni alogo e xa faxan ti. Muxune e dɛgema kidene yi geyane fari ε konni, e yi yalunyaan liga.

¹⁰ E nun e fafane ɲaxanle kafuma ε konni, e nun ɲaxanla yi kafu a kike wanla waxatini a mi sariɲan waxatin naxan yi.

¹¹ E konni, muxuna ndee yalunyaan ligama a bodena ɲaxanla xɔn, muxu gbɛtɛye nun e diine ɲaxanle yi kafu. Gbɛtɛye nun e magilen yi kafu, a fafe a dii tɛmɛna.

¹² Muxune dimi yi seene rasuxuma mayifuni ε konni, e faxan ti. E gbetin dolima muxune ma, ε tɔnɔ gbeen fen e ra, ε muxu boden yii seen kansunma, ε ɲinan n tan xɔn, ‘Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹³ “Koni n xɔlɔxina n yiin bɔnbɔma nɛn ε xili ma ε to tɔnɔn fenxi tinxintareyani, e nun ε mɔn faxan naxanye tixi.

¹⁴ E wɛkilen nɔε sɛnben sɔtɛ ba, n na keli ε xili ma lɔxɔn naxan yi? N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nɛn.

¹⁵ N na ε raxuyama ayi nɛn siyane yɛ yamananane birin yi, n yi danna sa ε xɔsi feene ra.

¹⁶ E tan yetɛɛn nan ε rayarabima siyane yetagi. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

¹⁷ Alatala yi falani ito ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, Isirayila yamaan bata lu n tan yɛɛ ra yi alo wuren gbiina, e birin bata findi wure gbeela nun sulan nun wure fɔrɛn nun yɔxɔn na naxanye xulunma sulun tɛɛni.* E birin bata kobi ayi alo wuren gbiina wure gbeti fixɛni.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε birin bata lu alo wuren gbiina, n na ε malanma nɛn Yerusalɛn taani.

²⁰ N fitinaxina ε malanma nɛn n ma xɔlɔni alo wure gbeti fixɛn nun wure gbeela nun wuren nun yɔxɔn nun sulan malanma kii naxan yi yinla ra tɛɛn yi sa e fari alogo e xa xulun. N na ε malanma taani nɛn, ε yi lu alo wuren na raxulun.

²¹ N na ε malanma nɛn ε bode fari, n yi tɛɛn nafe ε xili ma, ε yi raxulun taa tagini alo yɔxɔna.

²² Alo gbeti fixɛn xulunma kii naxan yi yinla ra, ε fan naxulunma na kii nin taa tagini. Nayi, ε a kolonma nɛn a Alatala nan n na, naxan a xɔlɔn nagodoxi ε xili ma.”

²³ Alatala mɔn yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, a fala Isirayila kaane xa, i naxa, ‘E yamanan mi sariɲan. Tule igen mi sama a ma n ma xɔlɔn godo lɔxɔni.’

²⁵ A nabine yanfan soma alo yata xɲɲɛn naxan a dɔnseni bɔma, e baloma muxune ra, e nafunla nun se kendɛne tongoma, e kaɲa gilene rawuya ayi taani.

²⁶ Yamanan saraxaraline n ma sariɲan kalama. Seen naxanye rasariɲanxi n xa, e ne raxɔsima. E mi se radaxaxine nun se haramuxine tagi rabama, e mɔn mi yamaan xaranma alogo e xa se sariɲanxine nun se sariɲantarene tagi raba. E mi e ɲɔxɔ luxi n ma Matabu Lɔxɔne binya feen xɔn, nayi yamaan yi n nayelevu.

²⁷ Yamanan kuntigine luxi nɛn alo kankon naxanye e dɔnseni bɔma. E muxune wunla raminima, e faxan ti alogo e xa tɔnɔn sɔtɔ tinxintareyani.

²⁸ Yamanan nabine e kɛwanle matɔxɔma alo muxun na bɛndɛ fixɛn so banxin ma. E fe to fuune tima alo xiylene, e wule falane ti yiiimatonɛ, e naxa, ‘Marigina Alatalaa falan name!’ Anu, Alatala mi fala tixi.

* 22:18: *Sulun tɛɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu tɛɛna*.”

29 Yamanan muxune yamaan ɲaxankatama, e muɲan tima, e ɲaxu yiigelitɔne nun tɔɔ muxune ra, e xɔɲen kansunma tinxintareyani.

30 N bata muxun fen e ye naxan e taan nabilinna yinna tiye, naxan tiye e yetagi yinna yalenna ra, a n mafan yamanana fe ra, alogo n nama e raxɔri, koni n mi muxu keden peen toxi.

31 Nayi, n na n ma xɔlɔn nagodoma e fari nen, n yi e raxɔri n ma xɔlɔn tɛen na, n yi e kewanla goronna dɔxɔ e xun ma." Marigina Alatalaa falan nan na ra.

23

Samari nun Yerusalen taane tinxintareyana fe sandana

1 Alatala yi falan ti n xa iki, a naxa,

2 "Adamadina, ɲaxalan firin yi na nun, naxanye nga keden yi a ra.

3 Ne findi yalundene nan na Misiran yamanani, e yalunyaan liga fɔlɔ e foningeya waxatin nin. Muxune e xɲɛne masuxu na nin, e yi e sungutun xɲɛne rasa.

4 Forimaan yi xili Ohola, xurimaan yi xili Oholiba. E yi findi n gbeene ra, e dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne bari. Misaali ito yi, Ohola luxi nen alo Samari taana Oholiba yi lu alo Yerusalen taana."

5 "Koni Ohola yalunyaan liga nen hali n gbeen to yi a ra. A yi kunfa a yangane xɔn, Asiriya kaane, a dɔxɔ bodene,

6 naxanye yi maxidixi dugi mamiloxine yi, yamana kanne nun kuntigine. Banxulan fajine nan yi e birin na, e nun soo ragine.

7 A yalunyaan liga nen Asiriya yɛeratine birin xɔn, a yi n yanfa, a na muxune birin ma suxurene batu a kunfa naxanye xɔn.

8 A yi lu yalunyaan lige xabu a sa naxan fɔlɔ Misiran yamanani, bayo e nun mɛn xɛmɛne bata yi kafu a foningeya waxatini, e yi a sungutun xɲɛne rasa, e yi yalunyaan liga a xɔn.

9 Nanara, n na a lu a yangane yii, Asiriya kaane, a kunfa naxanye xɔn.

10 Ne yi a mageli fefe,* e yi a dii xɛmɛne nun a dii tɛmɛne tongo, e yi a tan faxa silanfanna ra, a yi findi misaala ra ɲaxanle xa bayo Asiriya kaane bata a kitin sa."

Yerusalen taan fan yi Ala yanfa

11 "A xunye Oholiba yi na birin to, koni a tan kunfa nen, a yi tinxintareyaan liga dangu a tada Ohola ra, a yalunyaan liga a xa.

12 A fan yi kunfa Asiriya kaane xɔn, yamana kanne nun kuntigine, a dɔxɔ boden

naxanye maraberi baxi ki fajni, e nun soo ragine. Banxulan fajine nan yi e birin na.

13 N yi a to fa fala a fan bata a yete raxosi, e firinna birin bata lu kira kedenna xɔn.

14 Anu, a tan mɔn yi a yalunyaan nadangu ayi. Lɔxɔna nde, Oholiba yi muxu sawurane to banxi kankena nde ma. Babilɔn kaane nan sawura yi ne ra naxanye dugiye gbeeli,

15 tagi xidine yi ne tagi, namu fajina e xunni. E birin yi maliga Babilɔn sofa mangane ra naxanye barixi Babilɔn yamanani.

16 A to ne to, a yi kunfa e xɔn, a xɛrane rasiga e ma Babilɔn yamanani.

17 Nayi, Babilɔn kaane yi fa a konni, e yi e sa, e kafu. E yi a raxosi e yalunyani. A to yelin naxɔse e xɔn, a yi e raɲaxu.

18 A bata a yalunyaan mayita, a yi a ragenla lu, n tan Ala yi n masiga a ra, alo n na n masiga a tada ra kii naxan yi.

19 Koni a yi lu a yalunyaan fari se alogo a sungutun waxatin yalunyana fe xa rabira a ma, a naxan liga a yi Misiran yamanani waxatin naxan yi.

20 A yi kunfahi a yangane xɔn mɛnni naxanye xɛmɛyaan luxi alo sofanel gbeena, naxanye yi sɔbe soxi kafuɲɔxɔyani alo soone."

21 "Nayi, i mɔn bata a liga fɔlɔ alo i ya foningeya yagitareya waxatina, i to yi a luma Misiran kaane yi i xɲɛne masuxu, e yi i sungutun xɲɛne rasa.

22 Nanara, i tan Oholiba,† Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na i yangane rakelima nen i xili ma, naxanye bata raɲaxu i ma. N ne rafama nen i xili ma sa keli yiren birin yi,

23 Babilɔn kaane birin nun Pekodo kaane nun Sowa kaane nun Kowa kaane nun Asiriya kaane birin, banxulan fajin naxanye birin findixi yamana kanne nun kuntigine nun sofa mangane nun yɛeratine ra. Soo ragine nan e birin na.

24 E fama nen i xili ma yenge so seene ra e yii, e nun yenge so wontorone nun gi seene e nun gali gbeena. E i rabilinma nen yengeni, e ye masansan wure lefa xungbeen nun a xurini te i xili ma, e yenge so wure kamɔtin so e xunna. N na i luma nen e sagoni alogo e xa i makiti fata e sariyan na.

25 N na n ma xɔlɔ gbeen nagodoma i xili ma nen, i to bata n yanfa, n yi a lu e fitinaxin yi i ɲaxankata. E i ɲɔɛn nun i tunle xabama nen na, e yi i yixetene faxa silanfanna ra. E i ya dii tɛmɛne nun i ya dii xɛmɛne suxuma nen, tɛn yi i yixetene gan.

26 E i ya dugine tongoma nen, e nun i ya maxidi se fajine birin.

* 23:10: Misaali ito kui, a to a mageli fe falama, na bunna neen fa fala a Asiriya kaane fu nen Samari taan ma, e yi a seene birin tongo yengeni. Asiriya kaane nan Samari taan kala ɲɛɛ kɛmɛ solofere ɲɛɛ mɔxɔɲɛ benun Yesu xa bari. † 23:22: Yerusalen taan luxi nen alo **Oholiba** ɲaxalan yalunxina misaali ito kui.

²⁷ Nayi, n danna sama nen i ya yagitareyaan nun i ya yalunya feene ra i naxanye fəlxə Misiran yamanani. I mi fa i xaxili tima ne ra sənən. Misiran ma fe mi fa rabirama i ma sənən.”

²⁸ “Amasəto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Naxanye rapaxu i ma, i masiga naxanye ra, n na i sama nen ne sagoni.

²⁹ E i suxuma nən marapaxuni, e yi siga i wali xənne birin na. E yi i ragenla lu marabənni, e yi i rayarabi i ya xaxilitareyaan nun i ya yagitareyaan nun i ya yalunyani.

³⁰ Na ligama i ra nən, masəto i bata n tan Ala yanfa, i yalunyaan liga siyane birin xən, i yi e suxurene batu.

³¹ I bata bira i tadaa kiraan fəxə ra, nayi, n xələ igelengenna naxan so a yii, n na soma nən i fan yii.”

³² “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tada a minxi xələ igelengenna naxan na, i fan i minma nən na ra.

Igelengen gbeen na a ra naxan kui tilin.

Muxune gelema nən i ma, e yi i magele amasəto a rafexi ken!

³³ Sununa i xun magima i ra nən alo i na dələn min.

Yigitəgən nun halagin igelengenna nan a ra, n naxan so i tada Samari taan yii.

³⁴ Koni i a minma nən i yi a kui geli, i yi a xin, i a yibə,

i yi i kanken mabə a fərenne ra.

Amasəto n tan bata na fala, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

³⁵ “Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Amasəto i bata jinan n xən, i yi n nawoli ayi i xanbi ra, i ya yagitareyaan nun i ya yalunyaan goronna tongoma nən.”

³⁶ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i Ohola nun Oholiba makitə ba? Nayi, e kewali xəsixine yita e ra.

³⁷ Amasəto e bata n yanfa, e yalunyaan liga, e yi faxan ti, e yi suxurene batu. E diin naxanye barixi n xa, e bata ne gan saraxane ra suxurene xa, e lu alo suxurene donseene.

³⁸ A mato e mən naxan ligaxi: E bata n ma yire sarijanxin naxəsi, na waxati kedenni, e yi n ma Matabu Ləxən nayeufu.

³⁹ E e diine ba saraxan na e suxurene xa ləxən naxan yetəni, e yi siga n ma yire sarijanxini, e yi sa na raxəsi. E na nan ligaxi n ma banxini.

⁴⁰ E mən xərane rasiga nən muxune fendeni sa keli yire makuyeni, e yi fa, i yi i yəene rayabu, i yi i maxidi e xa.

⁴¹ I yi dəxə sade fajini, tabanla yi dəxi naxan yetagi, i yi n ma wusulanna nun n ma turen dəxə a fari.”

⁴² Yama gbeen xuiin yi minima jaxanli ito rabilinni, naxanye bojə xunbelixi. Muxu

ganla nun Sabe kaane yi fa, sa keli tonbonni naxanye yirasone sa sungutun firinne yiin na, e yi mangaya kəmətin so e xun na.

⁴³ Nayi, n yi a fala na jaxanla xa naxan bata a yetə raxadan yalunyani, n naxa, “Awa, iki a xa lu e yalunyani, bayo yalunden nan a tan na!

⁴⁴ Xəməne fama a ma alo yalunde jaxanla. Muxune fama Ohola nun Oholiba ma na kii nin, na yagitare jaxanle.

⁴⁵ Koni tinxin muxune e makitima nən alo jaxalan yalunxine makitima kii naxan yi, alo muxun naxanye faxan tixi, amasəto yalunden nan e ra e nun faxa tiine.”

⁴⁶ Amasəto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Yamaan xa siga e xili ma, e yi e rayarabi, e yi e yiiseene tongo.

⁴⁷ Na yamaan xa e magələn, e yi e faxa silanfanna ra. E e dii xəməne nun e dii təməne faxama nən, e yi e banxine gan.

⁴⁸ Na kiini, n danna sama nən yamanan muxune yagitareyaan na. Nayi, jaxanle birin xaxinla sətəma nən, e mi fa jaxalan firinni itoe yalunyaan sifan ligə sənən.

⁴⁹ E fama e yagitareyaan saranna nan sətədeyi. N na e yulubine nun e suxure batu feene goronna dəxəma nən e xun ma. Nayi, e a kolonma nən a Marigina Alatala nan n na.”

24

Yerusalən yi sa tunden ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jəe solomanaaninden kike fuden xi fude ləxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, ləxəni ito sebe, too ləxən yetəna, amasəto Babilən mangan Yerusalən taan nabilinna yengeni to yetəen nin.

³ Sandan sa yama murutəxini ito xa, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Tunden dəxə tēn ma, a dəxə, i igen sa a kui.

⁴ I sube dungine sa a kui,

danba subene nun balaxa sube dungi fajine.

A rafe xəri jaxuməne ra.

⁵ Yəxəe fajin suben yəba,

i yi a xənne malan tunden xərən ma,

e birin xa jin han e butuxun,

bayo hali a xənne,

e birin lan nən e jin.’ ”

⁶ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona e tan faxa ti taan muxune xa,

e tan naxanye luxi

alo xərinxərinna bata tunden naxan suxu,

naxan funfu mi nəe bə a ma.

Xənne birin nate a kui keden keden yəen ma, e sese mi tangama halagin ma masənsənna

xən.

⁷ Amasəto e muxune wunla naxan naminixi,

na mən e taan ma singen.

E wunla radinxı nən fanyen fari kənenni.

E mi a radinxı bəxən xan fari,
alogo burunburunna xa sa a yeε ma.

⁸ N fan bata xələ,

n yi n gbeen ɲəxə,

n yi e wunla radin fanyen fari kənenni

alogo a nama ye maluxun.”

⁹ “ ‘Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Gbalona ε tan faxa ti taan muxune xa!

Amasəto n wonson gbeen nafalama nən!

¹⁰ E yegen malan,

ε tən sa e ra,

ε suben ɲin han!

ε sabine sa a fari.

Xonne xa gan fefe!

¹¹ Na xanbi ra, ε tundeni genla dəxə tən ma,
han a wolon,

a wuren yi gbeeli,

a gbiin yi xulun,

a xərinxərinna yi gan a ma fefe!

¹² Koni na katane sese tənə mi na,

bayo a rafexi xərinxərinna nan na,

naxan mi nəe be a ma.

Hali tənə, a mi nəe!

¹³ Yerusalən kaane, ε yagitareyaan bata ε xəsi.

Amasəto n wa nən ε rasariɲan feni,

koni ε mi tin.

Nayi, ε mi fa rasariɲanɲe ε xəsi feene ma

fə n ma xələn na a danna li ε xili ma.”

¹⁴ “ ‘N tan Alatala nan falan tixi. Na nu ligama nən. N na a rabama nən, n mi diɲama sese ma, n mi kininkininma, n mi nimisama. I kitima nən lan i sigati kiin nun i kəwanle ma.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Esekiyeli a ɲaxanla saya fena

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ “Adamadina, muxun naxan fan i yeε ra yi dangu e birin na, n na niin bama nən sanɲa yi kedenni. Anu, i nama sunu, i nama wuga, i yeεgen nama mini.

¹⁷ I kutunma wundon nin, i nama i ya faxa muxun saya feen liga. I ya namun xa lu xidixi i xunni, i ya sankidine xa lu soxi. I nama i de xabene luxun sununi, i nama muxune saya xəntən donseene don.”

¹⁸ Nayi, n falan ti nən yamaan xa xətənni, n ma ɲaxanla yi faxa ɲinbanna ra. Na xətən bode, naxan yamarixi n ma, n yi na liga.

¹⁹ Muxune yi a fala n xa, e naxa, “I feen naxan ligama ito ra, i mi na bunna falε nxu xa ba, a lanxi nxu ma kii naxan yi?”

²⁰ Nayi, n yi a fala e xa, n naxa, “Alatala bata falan ti n xa iki, a naxa:

²¹ A fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N nan n ma yire sariɲanxin sariɲanna kalama nən, ε wekilən sətoma naxan yi, ε yete matəxəma

naxan yi, naxan fan e yeε ra yi dangu yire gbete ra, ε niin naxan fari. Nayi, ε dii xəmene nun ε dii təmən naxanye luxi Yerusalən yi, ne faxama nən silanfanna ra.

²² Na waxatini, ε a ligama nən alo n tan. E mi e de xabene luxunɲe sununa fe ra, ε mi muxune saya xəntən donseene donɲe,

²³ ε namun luma xidixi ε xunni nən, ε yi ε sankidine lu soxi, ε mi e saya feen nabe, ε mi wuge. Koni ε doyenma nən, ε lu kutunɲe ε hakəne fe ra.

²⁴ Esekiyeli findima nən taxamasenna ra ε xa. A bata naxan liga, ε na ligama nən yati! Na na liga waxatin naxan yi, ε a kolonma nən a Marigina Alatala nan n na.”

²⁵ “Adamadina, n na e yire sariɲanxin ba e yii ləxən naxan yi, e wekilən sətoma naxan yi, e səwa xunna nun e binya xunna, de naxan fan e yeε ra yi dangu yire gbete ra, e bəɲən nafan yire kəndəna, n na na yiren nun e dii xəmene nun e dii təmene ba e yii,

²⁶ na ləxəni, muxu gixina nde keden fama nən i fəma na feen xibarun nalideni.

²⁷ Na waxatini, i deen fulunma nən, ε nun na muxu gixin yi falan ti, i mi fa luma boboyani sənən. Nayi, i findima nən taxamasenna ra yamaan xa, e yi a kolon a Marigina Alatala nan n na.”

25

Alaa falana Amonine xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i yeε rafindi Amonine ma, i yi nabiya falan ti e xili ma.

³ A fala Amonine xa, i naxa, ‘E tuli mati Marigina Alatalaa falan na. Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo ε bata gele n ma yire sariɲanxin ma a sariɲanna to bata kala, e nun Isirayila yamanan ma a raxəri waxatin naxan yi, e nun Yuda kaane ma e xali konyiyani waxatin naxan yi,

⁴ na ma, n na ε soma nən sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na. E fama nən e daaxadene nun e bubune tideni ε tagi. E tan nan ε wudi bogine donma, e yi ε nənəne min.

⁵ N na ε manga taan Rabaha findima nən ɲəgəməne rabaden na, n yi Amoni yamanan findi xuruseene kuruden na. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.”

⁶ “ ‘Amasəto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo gbalon naxan Isirayila sətəxi, ε bata sewa na fe ra e bəɲe ɲaxiyaan birin na, ε yi e yiin bənbən, ε yi e sannı din,

⁷ na ma, n na n yiini bandunma ε xili ma nən, n yi ε sa siyane sagoni, e yi lu fuyε ε ma. N na ε bama nən siyane ye, n yi ε raxəri yamanan yi, n yi ε halagi. Nayi, ε a kolonma nən a Alatala nan n na.”

Alaa falan Moyaba xili ma

8 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Moyaba kaane nun Seyiri kaane bata a fala, e naxa, ‘Yuda yamaan bata lu alo siyaan bonne!’

9 na ma, n tinma nen Moyaba yamanan danna makantan taane birin xa kala keden keden yeen ma, taan naxanye findixi yamanan binyen na alo Beti-Yesimoti nun Baali-Meyon nun Kiriayatayimi.

10 N Moyaba yamanan soma nen sogeteden binna yamanan muxune yii e gbeen na alo n Amonine liga kii naxan yi. Nayi, waxati famatoni, muxu yo mi fa a mirima Amonine ma siyane ye,

11 n mon yi n ma kiti ragidixine rakamali Moyaba yamanan fan xili ma. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

Alaa falana Edon xili ma

12 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Edon kaane to e gbeen joxo Yuda yamaan ma jaxi ra, e findi nen yulubi tongo gbeene ra.

13 Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Edon yamanan xili ma, n yi a muxune nun a xuruseene raxori, n yi e birin halagi keli Teman taan ma han Dedan taana, e birin yi faxa silanfanna ra.

14 N na n gbeen joxoma nen Edon yamanan ma Isirayila kaane xon, n ma yamana, e yi Edon suxu alo a lan n ma xolon nun n ma fitinan ma kii naxan yi. Nayi, e n ma gbeerjoxon kolonma nen.” Marigina Alatalaa falan nan na ra.

Alaa falan Filisitine xili ma

15 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo Filisitine bata e gbeen joxo marajaxuni e bojen ma feu, alogo e xa Yuda halagi e habadan xonnantenyani,

16 na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n yiini bandunma nen Filisitine xili ma, n Kereti kaane janma nen, naxanye na lu baan de, n yi ne raxori.

17 N fitinaxina n gbeen joxoma e ra nen, n yi e jaxankata han! Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n gbeen joxo e ma waxatin naxan yi.”

26

Alaa falan Tire taan xili ma

1 Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun kedenden xi singe laxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

2 “Adamadina, bayo Tire kaane Yerusalen magele nen, e naxa:

‘Siyane birin yi danguma taan naxan yi, na bata kala yati!

A to bata findi taa xonna ra, nxu tan nan fa nafulu gbeen sotoma!’

3 Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli e xili ma, e tan Tire kaane!

N siya wuyaxine rafama nen e xili ma alo foxo igen maronne tema kii naxan yi.*

4 E Tire taan makantan yinna kalama nen, e yi a sangansone rabira.

N na a burunburunna makoma nen, han n yi a findi gemε magenla ra.

5 A yi findi yala ratiden na yexε suxune xa foxo igen tagi.

N tan nan falan tixi.

A sama nen siyane sagoni, e yi lu fuyε a ma.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

6 A banxidεen naxanye burunna ra, ne muxune faxama silanfanna nan na.

Nayi, e a kolonma nen, a Alatala nan n na.”

7 Amasoto Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N Nebukadanesari rafama nen Tire taan xili ma sa keli komen foxoni, Babilon mangana, mangane mangana, e nun a soone nun a yengε so wontorone nun a soo ragine nun gali gbeena.

8 Banxidεen naxanye burunne ra, a yi ne muxune faxa silanfanna ra.

A yire makantanxine tima nen e taan nabilinni,

a yi gbingbinna rate e taan nabilinna yinna xon,

a sofane yi e ye masansan wure lefane yite e xili ma.

9 A yengε so seene rafama nen e taan makantan yinna rabiradeni,

a yi e sangansone rabira a wali seene ra.

10 A soo kurun gboma ayi nen han a yi gbangbanna so e xunna, e taan yinne yi xuruxurun a yengε so wontorone

nun a giseene san xuine bun,

e na so e taan so deene ra waxatin naxan yi alo no tiine soma yinna yalenne ra kii naxan yi.

11 A soone sanne e kirane birin yibodonma nen,

a yi e muxune faxa silanfanna ra, a e gemε senbeten gbeene rabira boxoni.

12 E nafunle tongoma nen, e sare seene yi findi yengε yi se tongoxine ra,

e yi e taan yinne rabira,

e yi e banxi fajine kala, e yi e taan gemene nun a wudine nun a burunburunna woli foxo igeni.

13 N danna sama nen e sigi xuine ra, e konden xuinin mi fa me mumε!

14 N na e taan findima nen fanye magenla ra, e konna yi findi yala ratiden na yexε suxune xa,

a mi fa tima sonon.

* 26:3: *Igen maronne*: alo foyen na so igeni.

N tan Alatala nan falan tixi.”

Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi Tire taan xa, a naxa: Hali fəxo ige tagi bəxəne muxune, ne mi xuruxurunjε gaxuni ba, e na ε konna kala feen xinla mε, muxu faxamatəne na lu kutunjε ləxən naxan yi, faxa gbeen na ti ε konni ləxən naxan yi?”

¹⁶ Kuntigin naxanye birin fəxo igen de, ne kelima nən e manga gbədene yi, e yi e gubane rate e ma, e yi e dugi səxənxine ba e ma. Gaxun yi e suxu e dəxo bəxəni, e lu yigitegəxi waxatin birin, masəto ε kalana fe ra.

¹⁷ E sunu sigini ito sama nən ε xa, e naxa, ‘Eel! E konna bata kala! E taa xili kanni ito,

fəxo igeni siga muxune dəxədəna, taan naxan sənbe yi gbo baan xun ma, ε tan naxan yi ε rabilinna muxune birin magaxuma!

¹⁸ Iki, fəxo ige tagi bəxəne muxune xuruxurunma nən gaxuni, ε taan na kala ləxən naxan yi.

E gaxuma nən ε halagi feen na.’ ”

¹⁹ “Amasəto, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε konna findi taa xonna ra waxatin naxan yi, a fan yi lu alo taa kalaxine, n na fufaan nafa ε xili ma waxatin naxan yi, ige gbeen yi sa ε konna xun ma,

²⁰ nayi n na ε nun muxu danguxine rabilrama nən ε bode xən ma naxanye godoma gaburun na. N sa ε radəxəma nən bəxo xonna ma, dənaxan luxi alo yire kalaxi fonna, ε nun naxanye godoma laxira yi, ε mi fa dəxəma ε konni sənən. N yi binyen fi niiramane yamanan ma.

²¹ N na ε rajanna fe magaxuma ayi nən, ε mi fa luma na mumε! Muxune ε fenma nən, koni ε mi fa toma sənən! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

27

Sunu sigina Tire taan xa

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sign sa Tire taan xa,

³ i a fala Tire taan muxune ma, naxanye dəxi fəxo igen de, naxanye nun fəxo ige tagi yamanan birin yulayaan nabama e bode tagi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

ε tan Tire kaane, ε a falama, ε naxa, “Nxu konna rayabu han!”

⁴ E mangayaan sigaxi han fəxo igen tagi.

Muxun naxanye ε konna tixi, ne a ti kiin nakamalixi nən mumε!

⁵ E bata ε taan ti alo kunkina.

E kunkin dəxəne rafalaxi Seniri yamanan fəfəne nan na.

Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən,

ne xidixi suman wudine nan na sa keli Liban yamanani.

⁶ Kunkibane kunkin nagima wudin naxanye ra,

ne rafalaxi Basan yamanan warine nan na, kunkin lonna rafalaxi xarin wudin nan na naxan nayabuxi sama jinne ra, sa keli Sipiri fəxo ige tagi yamanani.

⁷ Foyen kunkin nasigama dugin naxanye xən,

taa dugi səxənxine nan ne ra sa keli Misiran yamanani, e tan nan mən findixi ε taxamaseri dugine ra.

E kunkin xunna soon nafalaxi dugi mamiloxin

nun a gbeela nan na

sa keli Elisaha fəxo ige tagi bəxəni.

⁸ Sidən kaane nun Arawada kaane nan yi ε kunkine nawa,

Tire kaa xaxilimane nan yi e ragima.

⁹ Gebala fonne nun fe kolonne yi ε konni alogo e xa ε kunkin kaladene yitən.

Kunki ragine birin yi e kunkine ratima ε konna nin,

naxanye birin fəxo igen xun ma

alogo e xa ε sare seene sara.

¹⁰ Perise kaane nun Ludu kaane nun Puti kaane nan yi findixi ε sofane ra,

ε yenge sone nan yi e ra,

e yi e ye masansan wure lefane

nun wure kəmətine singanma ε konna nin, e yi findi ε binye xunna ra.

¹¹ Arawada kaane nun ε sofane birin yi tixi ε taan nabilinna yinna xuntagi kantan tiine ra.

Gamada kaane yi tixi ε taan makantan sangansone xuntagi,

e yi e ye masansan wure lefane singan ε yinna rabilinni.

E tan nan yi ε taan tofanna dεfema.’ ”

¹² “ E nun Tarasisi kaane yi yulayaan nabama ε nafulu gbeena fe ra, e fa wure gbeti fixen nun wuren nun sulan nun yəxo gbege ra ε xa yulayani.

¹³ E nun Gireki kaane nun Tubali kaane nun Meseki kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, e yi fa konyine nun muran sula daxine ra ε yulaya seene jəxən na.

¹⁴ Beti-Togarama kaane nan yi fama soone ra ε xa yulayani, naxanye walima e nun naxanye ragima yengenı e nun gbaxalone.*

¹⁵ E nun Dedan kaane yi yulayaan nabama ε bode tagi, ε yulaya seene yi sigama fəxo ige tagi bəxo wuyaxi yi, e yi ε yulaya seene saren fima sama jinne nun wudine nan na.

* 27:14: *Gbaxaloni* itoe sətoma soon nun sofanla na diin sətə waxatin naxan yi.

¹⁶ Arami kaane yi se wuyaxi sarama ε ma, e yi ε yulaya seene sarama gεmε fajine nun dugi mamiloxine nun dugi sɔxɔnxine nun taa dugine nan na, e nun fɔxɔ ige bun nafunle nun gεmε gbeeli fajine.

¹⁷ Yuda nun Isirayila yamanane fan yi yulayaan ligama ε xɔn, e yi Miniti kaane murutun nun burune nun kumin nun turen nun senna soma ε yii yulaya seen na.

¹⁸ E nun Damasi kaane yi yulayaan nabama, e yi ε se rafalaxin gbegebe sarama e nun nafunla sifan birin, e yi ε saren fima Xelibon kaane manpaan nun yεxεε xabe dugi fixεn nan na.

¹⁹ Dan kaane nun Girεki kaane yi wure rafalaxin nun sinamon fuge xarene nun xayε xiri naxumεne soma ε yii yulayani sa keli Yusali yi.

²⁰ Dedan nan yi fama soone maxidi dugine ra ε xɔn yulayani.

²¹ Arabi kaane nun Kedari kuntigine birin yi yulayaan ligama ε tan nan xɔn. E yi ε yεxεεne nun kontonne nun kɔtɔne sarama e konna nin.

²² E nun Saba nun Raama yulane yi yulayaan ligama ε bode tagi. E tan nan yi fama latikɔnɔnna sifan birin nun bɔxɔ bun nafunle nun xεmane ra yulayani.

²³ Xarani kaane nun Kane kaane nun Eden kaane nun Saba yulane nun Asuri kaane nun Kilimada kaane yi yulayaan ligama ε tan nan xɔn.

²⁴ E yi se fajine sarama ε ma yulayani, e fa doma tofajine nun a mamiloxine nun dugi sɔxɔnxine ra e nun dugi binye maɳingixine ra naxanye sama bɔxɔni e nun lutin naxanye dεnbexi ki fajni. ”

²⁵ “ Kunki gbeene nan yi ε yulaya seene maxalima.

E yi wasaxi nafunla nun binyen na fɔxɔ igen tagi.

²⁶ E kunkibane yi ε xalima fɔxɔ ige gbeen tagi,

koni sogeteden foyen sa ε kunkin kalama nεn

fɔxɔ igen tagiyani sa pon!

²⁷ E kunkin na kala lɔxɔn naxan yi, ε nafunle nun ε sare seene nun ε yulaya seene

nun ε kunki kanne nun ε kunki ragine nun ε kunki rafalane

nun ε yulane nun ε sofane nun muxun naxanye birin ε kunkin kui,

ne birin godoma nεn baan xɔnna ma.

²⁸ Muxun naxanye birin dɔxi igen dε, ne xuruxurunma nεn gaxuni ε kunki ragine gbelegbele xuiin ma.

²⁹ Kunkibane birin godoma nεn e kunkine kui.

Kunki kanne nun kunki ragine birin tima nεn igen dε,

³⁰ e yi e xuini te, e wuga sɔxɔleni ε fe ra

e yi burunburunna sa e xunni sununi, e yi e makutukutu xubeni,

³¹ e yi e xunne bi ε fe ra,

e yi e maxidi kasa bεnbεli dugine yi sununi, e yi e mawuga ε fari nii yifɔrεn nun nimisa

gbeeni.

³² E mawugama nεn ε fari e tɔrɔni,

e yi gbelegbele ε xinla ra, e naxa,

“Nde yi luxi alo Tire taani ito naxan kalaxi, fɔxɔ igen yi naxan nabilinxi?”

³³ E yulaya seene to yi fama

sa keli baan ma

e yi siya wuyaxine nan baloma

ε se kanyaan nun ε yulaya seene xɔn,

ε yi bɔxɔn mangane findima nafulu kanne ra.

³⁴ Koni ε na kala baa igeni,

ε godo igen bun

ε yulaya seene nun ε muxune birin naxɔrima nεn ε xɔn.

³⁵ Fɔxɔ ige tagi bɔxɔne muxune birin yigitegεma nεn ε fe ra,

e mangane yi xuruxurun gaxuni,

kuisanna yi e yεtagine masara.

³⁶ Naxanye yulayaan nabama siyane tagi,

ne kolinma nεn ε fe ra,

bayo ε rajanna magaxuma ayi nεn.

E mi fa luma na sɔnɔn! ”

28

Alaa falan Tire mangan xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, a fala Tire mangan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi n xa, a naxa:

I waso ayi nεn,

i yi a fala, i naxa,

“Alana nde nan n na,

n dɔxi alane dɔxɔden nin fɔxɔ igen tagini!”

Koni i tan, muxun nan i ra,

ala mi i ra,

anu i bata i yetε xaxinla yatε Ala xaxinla ra.

³ I fe kolon Daniyeli xa ba?

Wundo fe yo mi luxunxi i tan ma ba?

⁴ I bata nafunla sɔtɔ i ya fe kolonna nun i ya xaxilimayaan xɔn,

i xεmaan nun gβetin malan i ya nafulu ramaradeni.

⁵ I bata tɔnɔ gbeen sɔtɔ i ya yulaya xaxinli, i yi findi wasoden na na nafulu kanyani.

⁶ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Bayo i yetε miriyaan yatεxi Ala miriyaan nan na,

⁷ n xɔrɔne rafama nεn i xili ma,

naxanye naxu siyane birin xa.

E silanfanna tongoma nεn i ya fe kolon fajin xili ma

e yi i ya nɔrɔn kala.

⁸ E i radinma nεn gaburun na,

i yi faxa xoleni fəxə igen tagini.

⁹ Nayi, i mən a fale i faxa muxune yetagi ba, fa fala a ala nan n na?

I fa kolonma muxun nan na i faxa muxune yii,

ala mi i ra.

¹⁰ I faxama yarabin nin xəjəne yii, alo Ala kolontarene faxama kii naxan yi. Amasəto n tan bata falan ti.

Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

¹¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹² "Adamadina, sunu sigin sa Tire man-gan ma! I xa a fala a ma, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

I yi findixi muxu defexin misaala nan na, i yi lugo fe kolonna ra, i ya tofanna yi defexi.

¹³ I yi Eden nakəən nin, Alaa nakəna.

Geme fajin sifan birin yi i rayabuxi: saridon gemen nun topasi gemen nun day-imu gemen nun kirisoliti gemen nun onixi gemen nun yasipi gemen nun safiri gemen nun esikaribukili gemen nun emerodi gemenəna.

I yi maxidixi xəmane ra naxanye radaxa i xa xabu i da bəxəni.

¹⁴ I yi luxi nən alo kantan ti malekan naxan gabutəye yi yifulunxi.

N na i ti nən Alaa geya sarijanxin fari, i yi mənna nin,

i masiga tima gəme tēe wolonne tagi.

¹⁵ Fə mi yi i sigati kiin na

xabu i da bəxəni

han tinxintareyaan yi so i yi.

¹⁶ I ya yulayaan tənən ma, i yi rafe gbalon na,

i yi yulubin liga.

Nayi, n na i kedima nən Alaa geya sarijanxin fari

n yi i ralə ayi,

i tan naxan yi luxi alo kantan ti malekan naxan yi gəme tēe wolonne tagi.

¹⁷ I bata waso ayi i bəjəni

masəto i ya tofanna xən,

i bata i ya fe kolonni fu i ya binyen xən.

Nayi, n na i rabirama nən bəxəni,

n yi i findi yēe ramaxa seen na mangane xa.

¹⁸ I bata i ya yire sarijanxine raxəsi i ya hake wuyaxine

nun i ya tinxintareyaan xən yulayani.

Na ma, n tēn naminima nən i xili ma i konni,

a yi i gan,

n yi i findi xuben na bəxən fari muxune birin yetagi naxanye i matoma.

¹⁹ Naxanye birin yi i kolon siyane yē,

ne birin yigitegema nən i ya fe ra,

i rajanna magaxuma ayi nən.

I mi fa luma na sənən!' "

Alaa falan Sidən taan xili ma

²⁰ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹ "Adamadina, i yēe rafindi Sidən taan ma, i nabiya falan ti a xili ma!

²² I a fala, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli ε xili ma Sidən kaane!

N binyama nən ε konni!

ε a kolonma nən a Alatala nan n na,

n na n ma kiti ragidixine rakamali ε xili ma waxatin naxan yi

n yi n ma sarijanna mayita ε konni.

²³ N fitina furen nafama nən ε xili ma

n yi tin muxune xa faxa ε taan kirane xən ma,

faxa muxune yi lu biraxi ε konni,

yengen yi lu kele ε xili ma ε rabilinna birin yi.

Nayi, e a kolonma nən

a Alatala nan n na.' "

²⁴ " 'Nayi, Isirayila rabilinna siyane mi fa a tərē alo janla naxan səxəna tima alo tansinne. Nayi, e a kolonma nən a Marigina Alatala nan n na.' "

²⁵ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila yamaan malan waxatin naxan yi keli siyane yē, e raxuyaxi ayi dənaxanye yi, n na n ma sarijanna mayi-tama e xən nən siyane yetagi. E dəxəma nən e bəxəni, n naxan so n ma walikēen Yaxuba yii.

²⁶ E luma nən bəjəne xunbenli, e banxine ti, e manpa binle si. E luma nən bəjəne xunbenli, n na n ma kiti ragidixine rakamali e rabilinna siyane xili ma waxatin naxan yi, naxanye birin yi e rajaxuxi, e yi a kolon a Alatala nan n na, e Ala.' "

29

Alaa falan Misiran xili ma

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jēe fuden kike fuden xi fu nun frinde bəxəni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, i yēe rafindi Misiran man-gan ma, i nabiya falan ti a xili ma e nun Misiran yamanan birin.

³ I a fala a ma, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N kelima nən i xili ma,

i tan Misiran mangana,

i tan naxan luxi

alo ige yi sube magaxuxin

naxan saxi Nila baan biradene tagi,

i tan naxan a falama, i naxa,

"N tan nan gbee Nila baan na,

n tan nan a daxi n yete xa."

⁴ Koni, n karafen birama nən i gbəgbəne yi,

n yi Nila baa igen yəxəne singan i xanle ra,

n yi i ba Nila baa biradene tagi

ε nun Nila baa yi yəxən naxanye birin e singanma i xanle ra.

⁵ N na i wolima ayi nen tonbonni, i tan nun i ya baa yi yexene birin, e sa bira xee boxone yi. E mi malanje, e mi tonge. N na i findima nen balon na burunna subene nun xoline xa.

⁶ Misiran kaane birin a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, bayo, i findi nen mali tiin na Isirayila yamaan xa wuleni alo muxun na la xayen na a dunganna ra.

⁷ E to i suxu, i yi gira, i e tungunne birin mabo. E to e digan i yi, i yi gira, i yi e gbingin ba a ra.' "

⁸ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N yengen nakelima nen i xili ma, n yi tin i ya muxune nun i ya xuruseene yi faxa silanfanna ra i konni.

⁹ Misiran yamanan findima nen tonbonna nun yire rabejinxin na. Nayi, muxune a kolonma nen a Alatala nan n na. Bayo i bata a fala, i naxa, "N tan nan gbee Nila baan na, n tan nan a daxi."

¹⁰ nanara, n kelima nen e nun Nila baan biradene xili ma, n yi Misiran yamanan findi yire kalaxin na, a findi tonbonna nun yire rabejinxin na, keli Migidoli taan ma siga han Sinimi yamanana, siga han Kusi yamanan danna.

¹¹ Muxun mi fa a sanna tima a yi, hanma subena han jee tonge naanin.

¹² N Misiran yamanan findima nen yamana rabejinxine yire rabejinxin na, a taane yi findi taa rabejinxine ra taa xonne ye jee tonge naanin. N Misiran kaane raxuyama ayi nen siyane ye, n yi e rasiga ayi yamana wuyaxi xun xon.' "

¹³ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Nee tonge naanin na dangu, n Misiran kaane malanma nen keli siyane ye e na raxuya ayi naxanye ye.

¹⁴ N mon xetema nen Misiran yamanan suxu muxune ra Misiran yamanan faxa binni, e benba yamanana, e sa yamana magodoxin ti menni.

¹⁵ A findima nen mangaya magodoxin na mangayane birin xa, a mi fa a yete yitema siyaan bonne xun na sonon. N na a raxurunma ayi nen alogo a nama siyane no sonon.

¹⁶ Nayi, a mi fa finde Isirayila kaane yigin na mume, alogo a xa findi Isirayila kaane haken nabira seen na e ma, e naxan liga e to bira Misiran kaane foxo ra malina fe ra. Nayi, e a kolonma nen a Marigina Alatala nan na.' "

Babilon mangan Misiran yamanan ton-goma nen

¹⁷ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee moxojen nun solofereden kike

singen xi singe loxoni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ "Adamadina, Babilon mangan Nebukadanesari bata a sofa ganla karahan, a e xa wali a xodexen na Tire taan xili ma, e birin bata findi teli kanne ra, e birin tungunne makotenxi, koni e nun a ganla mi sese sotoxi Tire taani e saren na e wanli Tire taani.

¹⁹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yamanan soma nen Babilon mangan Nebukadanesari yii, a yi a nafunle birin xali, a yi a seene tongo yengeni, ne yi findi a ganla saren na.

²⁰ N Misiran yamanan soma nen a yii a kontonna ra, amasoto e nun a ganla bata wali n xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²¹ Na loxoni, n na Isirayila yamaan senben xun masama nen. I tan Esekiyeli, n falan sama nen i de yamaan tagi na waxatini, nayi e a kolonma nen a Alatala nan n na."

30

Alatalaa xolon Misiran xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² "Adamadina, nabiya falan ti, i naxa, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

E gbelegbele, e naxa, 'Ee! Naxankata loxon fama!'

³ Amasoto loxon bata maso, Alatalaa loxon bata maso, kundaan nun gbalon loxon siyane xa.

⁴ Yengen soma nen Misiran yamanani.

Kontofinla soma nen Kusi yamanani.

Muxune faxama nen Misiran yi,

e nafunle yi xali,

e banxine yi rabira,

sese mi luma."

⁵ Misiran kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane nun Ludu kaane nun Arabi kaane nun Libiya kaane nun n ma yamaan muxuna ndee faxama nen silanfanna ra e bode xon.

⁶ "Alatala ito nan falaxi, a naxa: Misiran yamanan xoyine kalama nen, a wason nun senben yi jan.

Keli Migidoli ma siga han Sinimi yamanana muxune faxama nen silanfanna ra e konni. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁷ A taane findima nen yamana rabejinxine yire rabejinxin na,

a taane yi lu taa xonne ye.

⁸ Nayi, e a kolonma nen

a Alatala nan n na,

n na teen so Misiran yamanan na waxatin naxan yi,

a foxo ra birane birin yi gan."

⁹ Na loxoni, n ma xerane sigama nen kunkine kui, e sa Kusi yamanani maxa a boje xunbenli. E kuisanma nen Misiran

yamanana gbalon lɔxɔni, amasɔtɔ na lɔxɔna a lima nɛn yati!

¹⁰“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Misiran yama gbeen naxɔrima nɛn Babilɔn mangan Nbeukadanesari xɔn.

¹¹A tan nun a ganla naxanye ɲaxu siyane birin xa, ne nan nasigama yamanan kaladeni. E sa e silanfanne botinma nɛn Misiran yamanan xili ma e yi yamanan nafe faxa muxune ra.

¹²N Nila baa igen xɔrima nɛn, n yi yamanan mati muxu ɲaxine ma. N tinma nɛn xɔɲɛne yi yamanan kala, e nun seen naxanye birin a yi. N tan Alatala nan falan tixi.”

¹³“Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N suxurene halagima nɛn, n yi batu seene ɲan Nofi taani.

Kuntigi yo mi fa luma Misiran yamanani, n yi gaxun naso yamanan birin yi.

¹⁴N Misiran yamanan faxa binna raxɔrima nɛn,

n yi tɛɛn so Soyann taan na, n yi n ma kiti ragidixine rakamali No taan ma.”

¹⁵“N na n ma xɔlɔn nagodoma nɛn Sin taani,

Misiran yamanan taa makantanxina, n yi No taana gali gbeen birin halagi.

¹⁶N tɛɛn soma nɛn Misiran yamanan na, Sin taan yi yimaxa gaxuni.

No taan nabilinna yinna rabirama nɛn, yaxune yi Nofi taan tongo yanyin na.

¹⁷Hon taan nun Pi-Beseti taan banxulanne faxama nɛn silanfanna ra, taan muxune yi xali konyiyani.

¹⁸Lɔxɔ yidimixin na a ra Tapanese taan xa n na Misiran yamanan sɛnbɛn kala lɔxɔn naxan yi,

a wasoma a fangan naxan yi, na yi ɲan.

Kundaan soma nɛn taan xun na, a banxidene muxune yi xali konyiyani.

¹⁹N na n ma kiti ragidixine rakamalima nɛn Misiran ma,

e yi a kolon a Alatala nan n na.”

Babilɔn mangan Alaa wanla kema Misiran yamanan xili ma

²⁰Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲɛɛ fu nun kedenden kike singen xi solofereɗe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²¹“Adamadina, n bata yi Misiran mangan yiini gira. Muxu yo munma a dandan singen, a yiin munma maxidi alogo a xa yalan, a fangan sɔtɔ, a fa nɔ silanfanna tongɛ.

²²Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli Misiran mangan xili ma, n mɔn a yiine yigirama nɛn, a yiin naxan

fan, e nun a yigiraxina, n yi a silanfanna rabira a yii.

²³N Misiran kaane raxuyama ayi nɛn siyane ye, n yi e rayensenɲɛ ayi yamanan xun xɔn.

²⁴Koni n Babilɔn mangan yiine sɛnbɛ soma nɛn, n yi n ma silanfanna so a yii, n yi Misiran mangan yiine yigira, a yi lu kutunɲɛ a yetagi alo muxu maxɔlɔxin faxamatɔna.

²⁵N Babilɔn mangan yiine sɛnbɛ soma nɛn, koni Misiran mangan tan sɛnbɛn ɲanma nɛn. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na, n na n ma silanfanna so Babilɔn mangan yii waxatin naxan yi, a yi a yite Misiran yamanan xili ma.

²⁶N Misiran kaane raxuyama ayi nɛn siyane ye, n yi e rayensenɲɛ ayi yamanan xun xɔn. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

31

Misiran mangan luxi nɛn alo suman bili gbeena

¹Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲɛɛ fu nun kedenden kike saxanden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²“Adamadina, a fala Misiran mangan nun a ganla xa, i naxa:

I maliga nde ra i ya gbɔni?

³I miri feni ito ma:

Asiriya yamanan yi luxi nɛn alo suman bili gbeena Liban yamanani,

naxan yiye yi sabatixi a faɲin na,

a yi fɔtɔnxi ki faɲi,

a yi kuya, a konden yi texi

dangu fɔtɔn yi wudine birin na.*

⁴Igen bata yi a rasabati, bɔxɔ bun ige tilinxin bata yi a ragbo.

Igen yi danguma a salenne nan longori ra, siga burunna wudine birin ma.

⁵Nanara, a yi kuya burunna wudine birin xa,

a dɛɛne bata yi sabati,

a yiine yi kuya

fata ige gbeen na

naxan yi a rasabatima.

⁶Xɔline birin yi e tɛɛn sama a yiine nin,

burunna subene birin yi fa e diine xalima a tan nan bun,

siya gbeene birin yi fa yigiya a nininna bun.

⁷A yi rayabu a gboyani,

a yiine yi yiriwaxi,

bayo a salenne yi godoxi bɔxɔn bun ma igeni pon!

⁸A mi yi suman wudi yo ninin bun Alaa nakɔni.

Fɔfɔ yo dɛ mi yi fan a dɛɛne xa nun,

wudi gbete mi yi maliga a yiine ra.

Wudi yo mi yi maliga a ra a tofanni Alaa nakɔni.

* 31:3: **Wudi** kuyeni itoe findixi dunuɲa mangane misaala nan na.

⁹ N bata yi a ratofanyε ayi a yii sabatixine xɔn,
han wudine birin yi fa a maxɔxɔlɔnma Eden nakoni, Alaa nakona.”

¹⁰ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa, “Wudini ito to kuyaxi ayi, a kondene yi te fɔtɔn yi wudine birin xa, nanara, a wasoxi ayi han!

¹¹ N yi a sa siyane mangan sagoni alogo a xa a suxu a ɲaxun yatɛn na. N bata n mε a ra.

¹² Xɔɲɛn naxanye ɲaxu siyane birin xa, ne yi a sege, e yi a rabeɲin. A yiine yi lu biraxi geyane nun lanbanne yi. A deene bɔxin yi lu yamanan folone birin na. Siyane birin yi keli a nininna bun, e a rabeɲin.

¹³ Xɔline birin yi fa dɔxɔ a yii biraxine fari, burunna subene birin yi e malan a yiine fari.”

¹⁴ “Nayi, ige de yi wudi yo mi fa suse, a kuya alo a tan, sese konde mi fa tema fɔtɔn yi wudin bonne xa. Nayi, wudi yo mi fa lan a igen sɔtɔ han a kuya alo na. Amasɔtɔ sayaan nan nagidixi e birin ma, e siga bɔxɔn bun faxa muxune tagi, e nun naxanye birin godoma gaburun na.”

¹⁵ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A siga laxira yi lɔxɔn naxan yi, n na a saya sunun namini nɛn, n tigi ige tilinxine nun a xude igene balan a fe ra, n yi a ige gbeene rati. N yi Liban yamanani dimi a fe ra, burunna wudine birin yi xara a fe ra.

¹⁶ N siyane birin naxuruxurun nɛn gaxuni a bira xuiin ma, n na a ragodo laxira yi waxatin naxan yi, e nun faxa muxune yi godo gaburun na. Nayi, Eden nakɔɔn wudi fajin naxanye birin bata yi godo bɔxɔn bun, Liban bɔxɔn wudi tofajin fisamantenna naxanye birin yi rasabatixi ige gbeene xɔn dunuɲa yi nun, ne yi madɛnden.

¹⁷ Naxanye yi yigiyaxi a nininna bun, a xoyine siyane ye, e nun ne fan godo nɛn gaburun na e bode xɔn, e sa sa ne fari naxanye faxa yengeni.”

¹⁸ “E nun nde maliga Eden nakɔɔn wudine ye lan ε binyen nun ε gboon ma? Anu, i fan sigama laxira yi, ε nun Eden nakɔɔn wudine birin. I sa sama nɛn Ala kolontarene tagi bɔxɔn bun ma, naxanye faxaxi silanfanna ra. Misiran mangan nun a yamaan birin napanma na kii nin! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

32

Sunu sigin Misiran nun a mangan xa

¹ Yamaan xali konyiyani waxatin naxan yi, na ɲεε fu nun firinden kike fu nun firinden xi singe lɔxɔni, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, sunu sigin sa Misiran mangan xa. A fala a xa, i naxa:

I luxi nɛn alo yata sɛnbɛmaan siyane tagi,

alo ige yi sube magaxuxin fɔxɔ igeni, naxan a masiga tima a baa gbeeni. I i ya igene dunduma i sanne ra, i yi e walanne raxaɲε ayi.”

³ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na n ma yalaan soma nɛn i xun na, nxu nun yama gbeen malanxina, e yi i bandun n ma yalaan na.

⁴ N na i ratema nɛn xaren na, n yi i radin xεene ma, n yi xɔline birin lu e dɔxɔ i fari, burunna subene birin yi lugo i suben na.

⁵ N na i suben naxuyama ayi nɛn geyane fari,

n yi lanbanne rafe i binbin sube dɔnxɛn na. ⁶ N yamanan birin ige sama nɛn i wunla ra, han a geyane birin xude wunle yi rafe.

⁷ I niin na ba waxatin naxan yi, n kore xɔnni fɔrɔma nɛn,

n yi sarene yidimi, n yi kundaan sa sɔgen ye ma kiken mi fa degeɲa.

⁸ N yanban seene birin yidimima nɛn i ya fe ra,

n yi dimi gbeen nasin i ya yamanan birin yi, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁹ N siya wuyaxine rakɔntɔfilima nɛn, n na i kala feen xibarun nali siyane ma waxatin naxan yi hali i mi yamanan naxanye kolon.

¹⁰ N yama wuyaxi yigitegeɲa nɛn i ya fe ra, e mangane yi xuruxurun gaxuni i ya fe yi, n na n ma silanfanni te e yeɲtagi waxatin naxan yi.

Birin xuruxurunma nɛn gaxuni a yeɲε niin na waxatin birin, i na faxa lɔxɔn naxan yi.”

¹¹ “Amasɔtɔ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

Babilɔn mangana silanfanna fama nɛn i xili ma.

¹² N na i ya gali gbeene faxama nɛn sofa wekilɛxine silanfanna ra.

Siyaan naxan ɲaxu a birin xa, ne Misiran yamananana wason kalama nɛn, a ganle birin yi faxa.

¹³ N na a xuruseene birin naxɔrima nɛn Nila baa ige gbeene de.

Muxune sanne mi fa na ige yimaxama sɔnɔn

xuruseene torone mi fa e dunduma.

¹⁴ Nayi, n yi a lu e igene yi e raxara, e xudene yi lu gode yeɲεtɛnna alo turena, Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ N na Misiran yamanan naxɔri waxatin naxan yi,

yamanani seene birin yi ba a yi, n yi a muxune birin faxa, nayi, e a kolonma nɛn a Alatala nan n na.”

¹⁶ “Sunu sigin nan na ra, a nu sama nɛn. Siyane sungutunne sunu sigini ito sama nɛn

Misiran yamaan nun a yamaan birin xa, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

Sunu sigina lan yamanane fe ma

¹⁷ Yamaan xali koniyani waxatin naxan yi, na ꞑεε fu nun firinden kike fu nun firinden xi fu nun suulundena, Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁸ “Adamadina, gbelegbele Misiran kaane ganle fe ra, i wuga xuiin xa e nun siya senbeman xali laxiraya yi, faxa muxune sigama denaxan yi.

¹⁹ A fala e xa, i naxa,

‘I rayabu dangu nde ra?’

Godoy, i fa i sa Ala kolontarene fema!’

²⁰ E luma nen faxa muxune ye naxanye faxaxi silanfanna ra.

Silanfanni tonxi!

E nun e ganle birin xa xali.

²¹ Sofa senbema danguxine falan tima a ma nen laxira yi,

e nun a foxorabirane, e naxa,

‘E bata godoy be, e saxi Ala kolontarene fema naxanye faxaxi yengeni.’”

²² “Asiriya mangan mato menni e nun a ganle birin,

a rabilinxi a muxune ra naxanye faxaxi silanfanna ra.

²³ E gaburune danna sa boxon nan bun pon, laxira xonna ma,

mangan gaburun nabilinni.

E birin faxaxi yengen nin,

e tan naxanye yi muxune magaxuma dunuja yi.”

²⁴ “Elan fan mangan mato menni,

e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.

E birin faxaxi silanfanna nan na yengeni,

e bata maluxun Ala kolontareyani,

e tan naxanye yi muxune magaxuma dunuja yi,

e bata rayagi,

e nun naxanye birin godoma yili gbeen na.

²⁵ A saden bata rafala faxa muxune tagi

e nun a ganle birin a gaburun nabilinni.

Na Ala kolontarene birin bata faxa silanfanna ra.

Bayo e yeragaxun bata yi xuya ayi dunuja xun xon,

anu iki e bata rayagi,

e nun naxanye sigama yili gbeen na,

e sa sa faxa muxune tagi.”

²⁶ “Meseki mangan fan na

e nun Tubali mangan nun e ganle birin e gaburune rabilinni.

Na Ala kolontarene birin faxaxi silanfanna nan na,

bayo e bata dunuja muxune birin magaxu.

²⁷ E nun sofa kendene mi saxi yire kedenna xan yi ba,

naxanye birin faxaxi Ala kolontarene ye?

E ganla birin bata siga laxira yi e nun e yenge so seene.

E silanfanne saxi e xunne bun.

E yulubine goronna bata lu e xonne fari, bayo sofani itoe yeragaxun bata yi xuya ayi dunuja muxune ye!

²⁸ I tan Misiran mangan fan kalaxin sama nen Ala kolontarene ye, naxanye faxaxi silanfanna ra!”

²⁹ “Edon yamaan mato, a mangane nun a kuntigin naxanye senbe yi gbo, koni e bata sa faxa muxune ye, naxanye faxaxi silanfanna ra! E saxi Ala kolontarene ye, naxanye godon yili gbeen na.”

³⁰ “Komɛn foxon kuntigine birin mato mɛnni, e nun Sidon kaane birin naxanye faxaxi, e yagixi, hali e sofane to yi muxune magaxuma. Na Ala kolontarene saxi faxa muxune ye naxanye faxa silanfanna ra. E yagixi e nun naxanye godoma yili gbeen na.”

³¹ “Misiran mangan nun a ganla birin na na faxa muxu wuyaxine to, na a masabarima nen a ganla fe ra naxanye faxa silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³² Bayo n tinxi a xa yamanane magaxu dunuja yi, Misiran mangan nun a ganle birin fan e sama nen Ala kolontarene ye, e nun naxanye faxaxi silanfanna ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

33

Ala yi Esekiyeli findi kantan muxun na

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, falan ti i ya yamaan xa! A fala e xa, i naxa: N na yengen nakeli yamanan xili ma waxatin naxan yi, e yi muxuna nde sugandi, a yi findi kantan muxun na,

³ xa na kanna yaxune to fe yamanan yengedeni, a yi xotaan fe, a yamaan nakolon,

⁴ nayi, xa naxan na xota xuiin me, a mi a yate, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma.

⁵ Naxan na tondi a tuli matiyε na xota xuiin na, a faxa feen goronna luma a tan nan xun ma. Naxan na a tuli mati a fe xuiin na, na a niin natangama nen.

⁶ Koni xa kantan muxun yaxune to fe, a mi xotaan fe, xa a mi yamaan nakolon, yaxune yi fa muxuna nde faxa, na kanna faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma nen kantan muxun xun ma.”

⁷ “Nayi, i tan adamadina, n bata i findi Isirayila yamaan kantan muxun na. Nayi, n ma falane rame, i yi e rakolon n xa.

⁸ N na a fala muxu jaxin xa, n naxa, ‘Muxu jaxina, i faxama nen,’ xa i mi na fala muxu jaxin xa, i yi a rakolon fa fala a xa xete a kira jaxin foxo ra alogo a xa kisi, na muxu

ɲaxin faxama nen a haken ma, koni a wunla goronna luma i tan nan xun ma.

⁹ Koni xa i muxu ɲaxin nakolon alogo a xa xete a kewanle foxo ra, koni a mi tin, a faxama nen a haken ma, koni i tan bata i niin natanga na yi.”

Muxu ɲaxin na tubi a nii rakisin sotama nen

¹⁰ “Adamadina, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa: E luma a fale, e naxa, ‘Nxo muruten nun nxu yulubine goronna gbo nxu xun ma, nxu kalama e bun. Nxu noe kise di?’

¹¹ A fala e xa, i naxa: Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘Habadan Ala nan n na, n bata n kolon yeteni! N mi waxi muxu ɲaxin xa faxes, n waxi nen a xa xete a kewanle foxo ra, a yi kisi. E xun xete, e xete e kewali ɲaxine foxo ra. Isirayila yamana, nanfera e tixi e xa halagi?’ ”

¹² “I tan adamadina, a fala i ya yamaan xa, i naxa: Tinxin muxuna tinxinyaan mi a rakise a na murute n ma loxon naxan yi. Muxu ɲaxina ɲaxuyaan fan mi a halage, xa a sa xete a ɲaxuyaan foxo ra. Xa tinxin muxun yulubin liga folo loxon naxan yi, a tinxinya fonna mi a niin natangama.

¹³ Xa n na a fala tinxin muxun xa, n naxa, ‘I kisima nen,’ xa a yigi sa a tinxinyani, a yi fe ɲaxin liga, a tinxin wali yo mi fa yatema. A halagima nen a fe ɲaxina fe ra a naxan ligaxi.

¹⁴ N na a fala muxu ɲaxin xa, n naxa, ‘I faxama nen,’ xa a xun xanbi so a yulubini, a yi kiti kendon nun tinxinyaan liga folo,

¹⁵ a tolimaan naxete, a mon yi seen naxete a naxan muxaxi, a yi yamarine suxu muxun kisin naxanye xon, a mi fa fe ɲaxi yo liga, na kanna kisima nen, a mi faxama.

¹⁶ Ninan tima nen a yulubi fonne birin xon. A bata kiti kendon nun tinxinyaan liga folo, na kanna kisima nen.”

¹⁷ “Anu, i ya yamana a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi!’ Koni e tan nan ma kira mi lanxi.

¹⁸ Xa tinxin muxuna a xun xanbi so a tinxinyani, a yi fe ɲaxin liga folo, a faxama nen na ma.

¹⁹ Xa muxu ɲaxina a xun xanbi so a ɲaxuyani, a yi kiti kendon nun tinxinyaan liga folo, a kisima nen na fe ra.

²⁰ Anu, Isirayila yamana, e a falama, e naxa, ‘Marigina kiraan mi lanxi.’ Nayi, n na e keden kedenna birin makitima nen e kewanle ra.”

Isirayila yamanan kala fena

²¹ Nxu xali konyiyani waxatin naxan yi, na jee fu nun firinden kike fuden xi suulunde loxon nan yi a ra, Yerusalem muxu

gixina nde yi fa a fala n xa, a naxa, “Taan bata kala!”

²² Koni Alatala bata yi a yiin sa n ma jinbanna ra benun na muxu gixin xa fa n fema xotanni. N deen bata yi fulun, bobo mi yi fa n na.*

²³ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

²⁴ “Adamadina, muxun naxanye doxi Isirayila yamana kalaxini, ne a falama, e naxa, ‘Ibrahim kedenna nan yi a ra, anu, a yamanan birin tongo nen a keen na. En tan to wuya, yamanan bata fi en tan ma en gbeen na yati!’

²⁵ Nanara, a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E suben donma naxan mi koe raxabaxi, e xaxili tixi suxurene ra, e faxan tima, e lan e yi yamanan soto nayi ba?’

²⁶ E laxi e silanfanne nan na, e fe haramuxine ligama, e yalunyaan ligama, e lan e yi yamanan soto nayi ba?”

²⁷ I ito nan falama e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolon yeteni, fa fala, naxanye luxi e nii ra Yerusalem taa kalaxini, ne faxama silanfanna nan na. Naxanye e gixi burunna ra, n na e luma subene nan xa, e yi e don. Naxanye luxunxi gemε longonne nun faranne ra, fitina furen nan ne faxama.

²⁸ N yamanan findima nen yire rabejinxin na. A senben naxan yi findixi a muxune waso xunna ra, n na ɲanma a yi nen. Isirayila geyane yigelima nen, muxu yo mi dangue e yi.

²⁹ E a kolonma nen nayi a Alatala nan n na, n na yamanan findi yire rabejinxin na e fe xosixine fe ra e naxanye ligaxi.”

³⁰ “I tan adamadina, i ya yamanan muxune i ya fe falama taan nabilinna yinne xon e nun banxine de ra, e a falama e bode xa, e naxa, ‘E fa a rame, falan naxan kelixi Alatala ma!’

³¹ N ma yamaan sigama i fema, e doxo i yetagi i xuiin namedeni. E i xuiin namema, koni e mi a suxuma. Bayo e fala fajine nan tima, koni kunfan nan e bojeni e xa tonon fen tinxintareyani.

³² I ya fe bata findi e xa sigin na, naxan fan, a ɲaxun. E i ya falane ramema, koni e mi e suxuma.

³³ Koni na feene na rakamali, anu e waxatin bata a li, e a kolonma nen nayi, a nabina nde yi e ye.”

34

Falana Isirayila mangane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, falan ti Isirayila yamaan yeeerate xili ma naxanye luxi alo xuruse kantanne. I naxa, ‘Marigina Alatala ito nan

* 33:22: Na bobo feen sebxexi Esekiyeli 3.26 nun 24.27 kui.

falaxi, a naxa: Gbalona Isirayila yeeratine xa naxanye e joxo luxi e yete gbansanna xon. Xuruse kantanne mi lan e xa xuruse kurun naba ba?

³ Anu, e e xuruse kurun turen donma, e e maxidima xuruse xabe dugine yi, e xuruse turaxine ko raxabama, e yi e don, koni e mi e joxo luma xuruseene xon.

⁴ Naxanye xadanxi, e mi ne senbe soma. Naxanye furaxi e mi ne dandanma. Naxanye maxoloxi, e mi ne maxidima. Naxanye bata siga na xun xon, e mi ne malanma. Naxanye laxi ayi, e mi ne xon fenma, koni e dxi yamaan xun na jaxankatan nun jaxuyaan nin.

⁵ E bata xuya ayi bayo xuruse raba mi na. E to raxuyaxi ayi, e bata findi burunna subene balon na.

⁶ N ma xuruseene bata xuya ayi geyane nun yire matexine birin fari. E bata xuya ayi boxon birin xun xon, koni muxe mi na naxan a yengi dxioma e xon, a yi e fen.' "

⁷ " 'Nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!

⁸ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolon yeteni. Bayo yerati mi n ma yamaan masuxuma, e yi lu alo xuruse rabejinxine, bayo ganle fuma n ma yamaan ma, e lu alo burunna subene balona, bayo n ma xuruse rabane mi sigaxi n ma xuruseene fendeni, bayo xuruse rabane e joxo luxi e yete nan gbansan xon, e mi n ma xuruseene raba,

⁹ nanara, e tan yeeratine, e tuli mati Alatalaa falan na!

¹⁰ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli yeeratine xili ma! N na n ma yamaan bama nen e yii. N mi fa tinma e yi n ma yamaan lu alo xuruse rabejinxine, alogo xuruse rabane nama fa e joxo lu e yete gbansanna xon. N na n ma xuruseene xunbama nen e yii, e mi fa findima e balon na sonon.' "

¹¹ " 'Bayo, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen nan n yengi dxioma n ma yamaan xon, n yi e masuxu

¹² alo xuruse raba fajina a yengi dxioma a xuruseene xon kii naxan yi, e nema raxuyaxi ayi waxatin naxan yi. N na n ma xuruseene masuxuma na kii nin, n yi sa e xunba yirene yi e yi xuyaxi ayi denaxanye yi na waxati yidimixini kundani.

¹³ N na e raminima nen siyane ye, n yi e malan sa keli yamana wuyaxi yi, n yi e xali e yamanani. N na n yengi dxioma nen e xon Isirayila geyane fari, e nun xudene de e nun yamaan dxiodene birin yi yamanani.

¹⁴ N na e rabama nen yire fajini, Isirayila yamanan geya matexine yi findi e rabaden na. E sa e matabama menne nin e rabade

fajini, e yi e dege yire sabatixine yi Isirayila geyane fari.

¹⁵ N tan yetena n ma xuruseene rabama nen, n yi matabun fi e ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Xuruseen naxan laxi ayi, n na fenma nen. Naxan sigaxi na xun xon, n mon fama nen na ra. Naxan maxoloxi, n yi na dandan. Naxan xadanxi, n yi na senbe so. Koni naxan turaxi e nun naxan senben gbo, n e faxama nen. N na n ma xuruseene rabama kiti kenden nin.' "

¹⁷ " 'E tan naxanye luxi alo n ma xuruse kuruna, Marigina Alatala ito nan falaxi e xa, a naxa: n mon kitin sama nen xuruse nun xuruse tagi, e nun kontonna nun koton tagi.

¹⁸ Na mi e kenexi ba, e lu e dege yire fajini? Naxan don daxi a ra, e mon waxi na nan yibodon feyi e sanna ra ba? E mi e wasa soe ige sarijanxin minni ba? E mon waxi a dxn xen duudu feen nin ba?

¹⁹ N ma xuruseene lan ba, e donseen don e naxan yibodonxi, e yi igen min e bata naxan duudu e sanna ra? "

²⁰ " 'Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N tan yeteen kitin sama nen xuruse turaxin nun xuruse xosixin tagi.

²¹ Bayo, e bata xuruse xadanxine tuntun e jinginna nun e tungunna ra, e lu e kudunje e fenne ra han e yi e kedi,

²² n na n ma xuruseene rakisima nen alogo e yii seene nama fa lu yaxune sagoni. N kitin sama nen xuruseene tagi.

²³ N xuruse raba keden pe dxioma nen e xun na, naxan e rabama, n ma walikeen Dawuda. A e masuxuma nen, a yi findi e yeeratiin na.*

²⁴ N tan Alatala findima nen e Ala ra, n ma walikeen Dawuda yi findi e yeeratiin na. N tan Alatala nan falan tixi.

²⁵ N boje xunbeli layirin xidima nen nxu nun ne tagi, n yi yamanan sube xajene raxori, alogo e xa dxioburunna ra makan-tanni, e yi xi fotonne yi.

²⁶ N na e nun n ma yire sarijanxin nabilinna barakama nen, n yi tulen nafa a waxatini, e yi findi duba tulene ra.

²⁷ Wudine bogima nen xene ma, boxon yi sansi bogine ramini. Yamaan luma nen boje xunbenli e yamanani. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, n na e konyiyaan kala waxatin naxan yi, n yi e xunba muxune yii naxanye e jaxankatama.

²⁸ Siyane mi fa e yii seene tongoma sonon, sube xajene mi fa e donma sonon. E luma nen boje xunbenli, muxu yo mi fa e magaxuma.

²⁹ N xee fajine yitonma nen e xa naxanye xili minima, fitina kame yo mi fa e toroma yamanani. Siyane mi fa e rayage sonon.

* 34:23: Na feen mon sebexi Yoni 10.16 kui.

³⁰ Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala e xɔn, e Ala. E mɔn yi a kolon a e tan nan findixi n ma yamaan na, Isirayila kaane. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

³¹ E tan adamadiine luxi nen alo n ma xuruse kuruna, e tan naxanye doxi n ma xuruse rabadeni. N tan nan e Ala ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.' "

35

Nabiya falana Edɔn kaane xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa:

² "Adamadina, i yee rafindi Seyiri geyaan ma, i yi nabiyi falan ti a xili ma!

³ A fala a ma, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa:

N bata keli e xili ma

e tan naxanye Seyiri geya yireni.

N na n yiini bandunma nen e xili ma,

n yi e konna findi yire rabeyinxin na feu!

⁴ N na e taane kalama nen,

e konna yi findi yire rabeyinxin na.

Nayi, e a kolonma nen

a Alatala nan n na.' "

⁵ " 'Amasoto e bata habadan xɔnnantenyana namara, e yi Isirayila kaane lu e faxa silanfanna ra, gbalon fa e ma waxatin naxan yi, e e hakene saranna defexin soto waxatin naxan yi.

⁶ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolɔn yeteni! N na e sama nen faxa tiin sagoni, a yi lu e sagatanje. Bayo faxa tiin mi rapaxuxi e tan ma, faxa tiin luma nen e sagatanje.

⁷ N Seyiri geya yiren findima nen yire rabeyinxin na fefe! Naxan yo na dangu na yi, n yi na kanna faxa.

⁸ N na e geyane rafema nen muxu faxaxine ra. Naxanye faxama silanfanna ra, ne birama nen e yire matexine nun e meremerene nun e xudene birin yi.

⁹ N na e konna findima nen yire rabeyinxin na habadan,

muxu yo mi fa doxoma e taane yi.

Nayi, e a kolonma nen

a Alatala nan n na.' "

¹⁰ " 'Bayo e bata a fala, e naxa, "Isirayila nun Yuda yama firinni itoe nun e yamanane findima nen nxu gbeen na, nxu yi doxo e yi." Anu, Alatala fan yi na yi!

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra, a naxa: Habadan Ala nan n na, n bata n kolɔn yeteni. E xolon nun xoxolonna naxan yitaxi Isirayila kaane ra e xɔnnantenyani, n na e suxuma nen na ra! N na n yete makenenma nen e xa, n na e makiti waxatin naxan yi.

¹² Nayi, e a kolonma nen a n tan Alatala bata e fala paxine birin me Isirayila geya yirene xili ma, e naxanye falaxi, e naxa, "E konna bata halagi, a yi findi nxu balon na."

¹³ E bata e yete yite n tan xili ma e falane yi, e yi konbine ti n xili ma, n tan yeteen yi e me.' "

¹⁴ " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Yamanane birin na lu sewani waxatin naxan yi, n na e konna tan naxorima nen fefe!

¹⁵ E sewa nen Isirayila yamaan kee bɔxɔn kala feen na, n ma yamana. Nayi, n na e fan konna ligama na kiini nen. Seyiri geya yiren findima nen yire rabeyinxin na, e nun Edon yamanan birin. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.' "

36

Isirayila yamaan mɔn xetema nen e bɔxɔni

¹ "Adamadina, nabiyi falan ti Isirayila geyane xa! A fala e xa, i naxa, 'Isirayila geyane, e tuli mati Alatalaa falan na!

² Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo yaxune bata gele e ma, e naxa, "Yo! Habadan geyani itoe bata findi nxu tan nan gbee ra!"

³ Nayi, nabiyi falan ti, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo e rabilinna muxune birin bata kata e raxorideni, e yi e paxankata alogo e xa findi siya gbete ye gbeen na, muxune yi e magele, e yi e xili kala,

⁴ nanara, Isirayila geyane, e tuli mati Marigina Alatalaa falan na! Marigina Alatala ito nan falaxi lan geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene nun yire kalaxine nun taa rabeyinxine fe ma, e rabilinna siya gbete ne bata fu naxanye ma, e mɔn yi e magele.

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata falan ti siya gbete ne xili ma n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa, e nun Edon taane birin xili ma, naxanye n ma yamanan findixi e gbeen na paxaxaxa gbeen nun xɔnnantenyani, e yi a xuruse rabadene tongo!'

⁶ Nanara, nabiyi falan ti Isirayila yamanana fe yi. A fala geyane nun yire matexine nun xudene nun meremerene xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Siyane bata e makonbi han! Nayi, n xolonxin falan tima e xili ma nen n ma xanuntenya gbeeni n ma yamaan xa.

⁷ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata n kolɔn yiini texin na, fa fala e rabilinna siyane e yete nan nayagima e konbine xɔn.' "

⁸ " 'E tan Isirayila geyane, e pingima nen, e yi e bogin namini Isirayila kaane xa, n ma yamana, bayo na feene fa waxatin bata a li.

⁹ N fama nen e fema, n na n yee rafindima nen e ma, e tan geyane bima nen, e yi e si.

¹⁰ N muxune rawuyama ayi nen e fari, Isirayila yamaan birin. Muxune doxoma nen taane yi, e mɔn yi yire kalaxine ti.

11 N muxune nun xuruseene rawuyama ayi nen e tan geyane fari. E wuyama ayi nen, e yi diine bari. N mon tinma nen muxune yi daxo e tan geyane fari alo a foloni, n yi e rasabati alo waxati danguxine yi. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

12 N na a ligama nen muxune yi sigan ti e tan geyane yiren birin yi, Isirayila kaane, n ma yamana, e yi findi e kee boxon na, e mi fa findima e diine faxa xunna ra sonon.’”

13 “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Bayo a falama e ma fa fala e tan geyane bata muxune halagi, e yi findi e yetene yamana diine faxa xunna ra,

14 nanara, e mi fa muxu yo halagima sonon. E mi fa findima e yamana diine faxa xunna ra sonon. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

15 E mi fa siyane konbi ti xuiin mema sonon, siyane mi fa e rayarabima sonon, e mi fa e yamaan nabirama sonon! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’”

16 Marigina Alatala yi a fala n xa, a naxa,

17 “Adamadina, Isirayila kaane yi daxi e yamanani waxatin naxan yi, e a sarijanna kala nen e fe raba kiine nun e kewanle xon, e fe raba kiin yi findi fe xosixin na n ye ra yi alo naxanla nema kike wanli.

18 Nayi, n na n ma xolon nagodo nen e xili ma e to faxan tixi yamanani, e yi a sarijanna kala e suxurene xon.

19 Nanara, n na e raxuyaxi ayi siyane ye yamanane birin yi, n yi e makiti e sigati kiin nun e kewanle xon.

20 E na yi siga denaxanye birin yi siyane ye, e yi n xili sarijanxin sarijanna kalama nen bayo muxune yi a falama e ma nen, e naxa, ‘Alatalaa yamaan nan e ra, anu e kelixi a yamanan nin.’

21 Nanara, n yi wa n xili sarijanxin natanga feni e ma, Isirayila yamaan yi naxan sarijanna kalama siyane tagi e siga denaxanye yi.”

22 “Nanara, a fala Isirayila yamaan xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mi ito ligama e tan Isirayila yamaan xan ma fe ra, koni n na a ligama n xili sarijanxin nan ma fe ra e naxan sarijanna kalaxi siyane tagi e siga denaxanye yi.

23 N na n xili gbeen sarijanna mayitama nen, e naxan sarijan kalaxi siyane ye. Nayi, siyane a kolonma nen a Alatala nan n na, n na n ma sarijanna mayita e xon waxatin naxan yi siyane yetagi.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

24 “ ‘N na e bama nen siyane ye, n yi e malan keli yamanane birin yi, n yi e xali e boxoni.

25 N na e rasarijanma nen ige sarijanxin na, n yi a xuya e ma, e yi rasarijan. N na e rasarijanma nen e fe xosixine nun e suxure feene birin ma.

26 N boje nen n fima nen e ma, n yi nii nen n sa e yi. N boje xode xen bama nen e yi alo gemena, n yi boje fajin sa e yi.

27 N na n ma Nii Sarijanxin sama nen e yi, n yi a liga, e yi bira n ma tonne faxo ra, e n ma sariyane suxu, e yi e liga.

28 E daxoma nen yamanani n naxan so e benbane yii, e yi findi n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

29 N na e rakisima nen e fe xosine birin ma. N bogi seene raminima nen, n yi a rawuya ayi, kam n mi fa e suxe sonon!

30 N wudi bogine nun sansine rawuyama ayi nen alogo e nama fa rayarabi kam n siyane ye.

31 Nayi, e sigati ki naxin nun e kewali naxine fe rabirama nen e ma, e yi nimisa e hakene nun e kewali xosixine fe ra ki fajin!

32 N mi na ligama e tan xan ma fe ra, e xa a kolon Isirayila yamana! E yagi e kewanle fe ra ki fajin! Marigina Alatalaa falan nan na ra.’”

33 “ ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na e rasarijan e hakene birin ma boxon naxan yi, n mon taane rafema nen, yire kalaxine mon yi ti,

34 xee kalaxine mon yi bi alogo e nama lu rabejinxi dangu muxune yetagi.

35 E a falama nen nayi, e naxa, “Yamanani ito naxan yi kalaxi, a bata lu alo Eden nakona. Taan naxanye yi kalaxi, e yi rabejin, na taa xonne mon bata ti, e findi muxune daxode makantanxine ra.”

36 Nayi, siyane naxanye na lu e rabilinni, ne a kolonma nen a n tan Alatala nan bata yire kalaxine ti, n mon yi xee rabejinxine bi. N tan Alatala nan falan tixi, n na a ligama nen.’”

37 “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N mon tinma nen Isirayila yamaan xa n fen, n yi e mali. N muxune rawuyama ayi nen alo xuruseene.

38 Taa kalaxine rafema nen muxune ra alo xuruse kurune Yerusalen yi sali loxone yi naxanye bata rasarijan Ala xa. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.”

37

Ala yi muxu xonne yita Esekiyeli ra fe tooni alo xiyena

1 Alatala senben yi so n yi, a Nii Sarijanxin yi n xali lanbanna nde tagi, denaxan yi rafexi faxa muxune xonne ra.

2 A yi n nasiga ti e tagi na yiren birin yi, anu e yi gbo na han, e bata yi xara ayi fefe!

3 A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, xonni itoe niin mon noe bire e yi ba?” N yi a yabi, n naxa, “Marigina Alatala, i tan nan keden pe na kolon!”

4 A yi a fala n xa, a naxa, “Nabiya falan ti xonni itoe xa! A fala, i naxa, ‘Xori xaraxine, e Alatalaa falan name!’

⁵ Marigina Alatala ito nan falaxi xõnni itoe xa, a naxa: N niin birama ε yi n̄n, ε yi keli sayani!

⁶ N na ε fasane sama n̄n ε ma, n fati bend̄n nun ε fati kidin sa ε ma, n m̄n yi ε niin bira ε yi alogo ε xa keli sayani. Nayi, ε a kolonma n̄n a Alatala nan n na.’ ”

⁷ N yi nabiya falan ti x̄onne xa alo a yamarixi n ma kii naxan yi. N yi nabiya falan tima waxatin naxan yi, xuina nde yi mini, alo se ramaxa xuina, x̄onne yi e maso e bode ra.

⁸ N yi a to fasane bata sa x̄onne ma, fati bend̄n yi sa e ma, fati kidin yi e ȳe maluxun, koni e nii mi yi e yi singen.

⁹ Nayi, Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Nabiya falan ti foyen xa! Adamadina, nabiya falan ti a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: I tan foyena, keli b̄x̄on tongon naaninne yi, i fa so faxa muxuni itoe yi alogo e xa keli sayani.’ ”

¹⁰ N yi nabiya falan ti alo a yamari n ma kii naxan yi. Niin yi bira e yi, e m̄n yi keli sayani, e ti e sanne xunna. Gali senb̄maan nan yi a ra naxan yi gbo mume!

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Isirayila yamaan birin nan x̄ori itoe ra. E luma a fale, e naxa, ‘Nxu x̄onne bata xara. Yigi yo mi fa nxu xa! Nxu bata l̄o ayi!’

¹² Nanara, nabiya falan ti, i a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na ε gaburune rabima n̄n, n yi ε rate yinla ra, ε tan n ma yamana. N m̄n fama n̄n ε ra Isirayila yamanani.

¹³ ε a kolonma n̄n nayi, n ma yamana, a Alatala nan n na, n na ε gaburune rabi waxatin naxan yi, n yi ε rate!

¹⁴ N na n ma Nii Sarijanxin birama ε yi n̄n, ε yi keli sayani, n m̄n yi ε d̄x̄o ε yamanani. Nayi, ε a kolonma n̄n a n tan Alatala nan falan tixi, n yi a liga. Alatalaa falan nan na ra.’ ”

Ala mayitaxunna bama n̄n Isirayila nun Yuda tagi

¹⁵ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁶ “Adamadina, yegena nde tongo i yi ito k̄er̄end̄n a fari, fa fala Yuda gbeena e nun Isirayila kaan naxanye a f̄x̄o ra. I m̄n xa yege gbete tongo, i ito k̄er̄end̄n a ma fa fala Efirami a yegena, Yusufu gbeena e nun Isirayila yamaan naxanye birin a f̄x̄o ra.

¹⁷ Yegene ratugun alogo e xa findi yege kedenna ra i yii.

¹⁸ Xa i ya yamanan muxune i max̄odin, e naxa, ‘I mi ito bunna falama nxu xa ba?’

¹⁹ I xa e yabi, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N Yusufu a yegen tongoma n̄n, naxan Efirami yii, e nun Isirayila b̄ns̄onna naxanye a f̄x̄o ra, n yi a tugun

Yudaa yegen na, e findi yege kedenna ra. E findima n̄n kedenna ra n yii.’ ”

²⁰ “I seb̄enla k̄er̄end̄nma yegen naxanye fari, ne xa lu suxi i yii e ȳetagi.

²¹ I yi a fala e xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N na Isirayila kaane bama n̄n siya gb̄etene tagi e sigaxi denaxanye yi, n yi e malan keli yiren birin yi, n yi e rax̄ete e yamanani.

²² N na e findima n̄n yama kedenna ra yamanani, Isirayila geyane fari, manga kedenna yi lu e birin xun na, e mi fa findima siya firinna ra, e m̄n mi fa yitaxun̄e mangaya firinna ra.

²³ E mi fa e ȳete rax̄osima e suxurene nun e batu se haramuxine nun e mur̄ute feene x̄on. N na e rakisima n̄n e yulubi rabadene birin mi, n yi e rasarijan. E findima n̄n n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra.

²⁴ N ma walik̄een Dawuda nan findima e mangan na, xuruse raba keden peen yi lu e ȳe ra. E n ma sariyane nun n ma t̄onne suxuma n̄n, e yi e liga.

²⁵ E d̄ox̄oma n̄n yamanani n denaxan soxi n ma walik̄een Yaxuba yii, ε benbane d̄ox̄o denaxan yi. E d̄ox̄oma n̄n m̄nni, e tan nun e diine nun e diine diine han habadan, n ma walik̄een Dawuda yi findi e mangan na habadan!

²⁶ N b̄one xunbeli layirin xidima n̄n nxu nun ne tagi, a findi habadan layirin na. N na e rasabatima n̄n, n yi e rawuya ayi, n yi n ma yire sarijanxin lu e tagi habadan!

²⁷ N d̄ox̄oden luma n̄n e tagi, n findi e Ala ra, e findi n ma yamaan na.

²⁸ Nayi, siyane a kolonma n̄n a n tan Alatala nan Isirayila rasarijanxin, n na n ma yire sarijanxin lu e tagi waxatin naxan yi habadan.’ ”

38

Nabiya falan Manga Gogo xili ma

¹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

² “Adamadina, i ȳe rafindi Manga Gogo Magogo kaan ma, Meseki nun Tubali* manga gbeena, i nabiya falan ti a xili ma.

³ A fala a xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Meseki nun Tubali manga gbeena.

⁴ N karafen birama n̄n i d̄eni, n yi i karanhan, n yi i ramini i konni ε nun i ya ganla birin, e nun i ya soone nun i ya soo ragine, naxanye yenge so seene yebaxi, e nun sofa gali gbeena ȳe masansan wure lefa gbeen nun a xurin suxi naxanye yii naxanye fatan yengen soe silanfanna ra.

⁵ Perise kaane nun Kusi kaane nun Puti kaane fan sigama n̄n i f̄x̄o ra, ȳe masansan wure lefaan nun wure k̄om̄otin naxanye yii.

* **38:2: Tubali nun Meseki** a fe seb̄xi Dunuḡa F̄oln 10.2-3 nun Esekuyeli 27.13 kui. **Gogo nun Magogo** findixi Alaa yamaan yaxune misaala nan na. E fe m̄n seb̄xi Lankenemaya 20.8 kui.

6 E nun Gomere kaane nun e sofa ganle birin, e nun Beti-Togarama kaane, naxanye keli komen foxoni, e nun e ganle birin, e nun siya wuyaxine sigama nen i foxo ra. "

7 " 'Keli, i yi i yiton, e nun gali gbeen naxanye birin i foxo ra, bayo i tan nan doxi e birin xun na.

8 Loxona nde, n na a ragidima i ma nen jee wuyaxi dangu xanbini, i siga na yamanan xili ma naxan muxuye futuxuluxi silanfanna bun ma, naxanye kelixi yamana wuyaxi yi, e sa e malan Isirayila geyane fari naxanye bata yi lu rabejinxu xabu waxati xunkuye. E birin bata keli siyane ye, e yi lu doxi boje xunbenli.

9 E nun e ganle birin kelima nen e nun siya wuyaxine, e yi fa e yamanani alo tule gbeena, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. "

10 " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Na loxoni, miriyane soma nen i bojeni, i yi kote jaxini tan.

11 I a falama nen, i naxa, "N sa fuma nen yamana makantantaren ma, n yi muxune yenge naxanye boje xunbelixi, e lanni, naxanye doxi taane yi yinna mi naxanye rabilinni, naxanye taan so deeye mi balanma wurene ra.

12 N na e yii seene tongoma nen yengeni, n yi e nafunle muja." Muxune mon bata doxo taa xonna naxanye yi, i sa fuma nen ne ma, yamaan naxan naminixi siya gbetene ye, naxanye bata xuruseene nun nafunla soto, naxanye doxi dunuja tagini.

13 Saba nun Dedan nun Tarasisi yulane nun e sofa senbeman birin a falama nen i ma, e naxa, "I faxi yenge yi se tongoden nin ba? I ya ganla malanxi nafunla nan mujadeyi ba, alogo e xa gbetin nun xemaan xali, e yi xuruseene nun nafunla tongo, e yi se wuyaxi tongo yengeni?" "

14 "Nanara, adamadina, nabiyi falan ti. A fala Gogo xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Isirayila kaane na lu boje xunbenli loxon naxan yi, n ma yamana, i na kolonma nen.

15 I fama nen, i sa keli i doxodeni sogeteden komen foxoni pon, e nun siya wuyaxin naxanye i foxo ra, e birin doxi soone fari, yama gbeena, gali senbimana.

16 I sa fuma nen Isirayila kaane ma, n ma yamana, alo kundaan naxan sama yamanan xun ma. Waxati famatoni, n na i rafama nen n ma yamanan xili ma alogo siyane xa n kolon, n na n ma sarijanna mayita i tan xon e yetagi waxatin naxan yi. "

17 " 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N falan ti i tan nan ma fe yi Isirayila nabine xon waxati danguxine yi ba, n ma walikene? Na waxatini, e nabiyi falane ti

nen jee wuyaxi bun, fa fala a n na i rasigama nen n ma yamaan xili ma.

18 Na loxoni, Gogo fama nen Isirayila yamanan xili ma, n bojen yi te, n xolo han! Marigina Alatalaa falan nan na ra.

19 N fitinaxina a ragidi nen n ma xolo gbeeni, fa fala na loxoni loxon xuruxurun gbeen tima nen Isirayila yi.

20 Yexene nun xoline nun burunna subene nun niimaseene birin xuruxurunma nen gaxuni n yetagi, e nun muxun naxanye birin doxo xonna fari. Geyane godoma nen, tintin yirene birin yi wuru, yinne birin yi bira loxon.

21 Nyengen nakelima nen Manga Gogo xili ma n ma geyane birin fari. Birin silanfanna tongoma nen a ngaxakedenna xili ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

22 N Gogo makitima nen fitina furen nun sayaan na, n tule gbeen nun balabalan kesene nun dole teen nafa a xili ma e nun a ganle nun siya wuyaxin naxanye a foxo ra.

23 N na n ma gboon nun n ma sarijanna mayitama nen, n yi a liga siya wuyaxine yi n kolon. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na. "

39

Fala gbete Manga Gogo xili ma

1 "Adamadina, nabiyi falan ti Manga Gogo xili ma, a fala a xa, i naxa, 'Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata keli i xili ma Gogo, Meseki nun Tubali manga gbeena.

2 N na i karahanma nen, i yi keli i ya yamanani sogeteden komenna ma pon, n yi i xali Isirayila geyane fari.

3 N na i ya xanla ragarinma ayi nen, a bira i komenni, n yi i ya xalimakunle rayolon i yiifanni.

4 I faxama nen Isirayila geyane fari, i tan nun i ya ganle nun siyaan naxanye birin i foxo ra. N yi i binbin lu xoline nun burunna subene bun e balon na.

5 I faxama nen burunna ra, bayo n tan bata a fala. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

6 N teen nafama nen Magogo yamanani, e nun na kanne konni naxanye birin doxi ige tagi boxone yi boje xunbenli. Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na.

7 N na a ligama nen Isirayila kaane yi a kolon a n xinla sarijan. N mi fa n ma yamaan luye saron e yi n xinla sarijanna kala. Nayi, siyane a kolonma nen a n tan Alatala nan sarijan Isirayila yamanani. "

8 " 'Marigina Alatalaa falan ni ito ra: Na feene fama nen, e yi rakamali. N falan tixi na loxon nan ma fe yi.

9 Nayi, Isirayila kaane minima nen taani, e yi yaxune yenge so se biraxine matongo, e yi e gan yegen na, ye masansan wure lefa

xurin nun a xungbene, e nun xanle nun xalimakunle nun yenge so dunganne nun tanbane. Ne mi gan janje han je solofere.

¹⁰ E mi yege fenje burunna ra, e mi se sege fotonne yi, bayo yaxune yenge so seene nan ganma yegene ra. Naxanye e yii seene tongo yenge, e fan ne yii seene tongoma nen yengeni. Naxanye e nafunla ba e yii, e fan yi ne nafunla ba e yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’”

¹¹ “ ‘Na laxon, n sigatine lanban yiren findima nen gaburu soon na Manga Gogo xa Isirayila yamanani foxo ige daraan sogeteden binni. A kiraan bolonma nen dangu muxune ye ra bayo Gogo maluxunna mena nin e nun a ganla birin, mena yi xili sa Gogo a ganla lanbanna.

¹² Isirayila yamana e maluxunna nen kike solofere alogo yamanan xa rasarijan.

¹³ Yamanan muxune birin e maluxunna nen, na yi findi xunna kenla ra e xa, n na n ma binyen makenen laxon naxan yi. Marigina Alatalaa falan nan na ra.’”

¹⁴ “ ‘Muxune sugandima nen, e yi yamanani siga binbine fendeni waxatin birin. Muxu faxaxin naxanye laxon fari ma, muxu gbete ye yi dangu ne maluxunje. Na foloma nen kike solofere na dangu, e yi bolxon nasarijan na kiini.

¹⁵ Na muxun naxanye danguma yamanani, na nde keden na muxune xonne to, a taxamasenna tima nen menni alogo gaburu geene xa sa e maluxun Gogo a ganla meremereni.

¹⁶ E mon taana nde xili sama nen menni fa fala “Galiya.” Yamanan nasarijanma na kii nin.’”

¹⁷ “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: A fala xoliin sifan birin xa, e nun burunna subene birin, i naxa, ‘E e malan, e fa, e malan sa keli yiren birin yi, e fa n ma saraxa suben dondeni, n tan yeteen naxan bama e xa. Saraxa gbeen nan na ra Isirayila geyane fari! E suben donma nen, e yi wunla min.

¹⁸ E sofa wexilexine subene donma nen, e yi dunuja mangane wunla min, naxanye faxaxi alo kontonne nun yexene nun kotone nun turane, e birin naturaxi alo Basan yamanan xuruseene.

¹⁹ E turen donma nen n ma saraxani n naxan bama e xa, e wasa a ra. E wunla minna nen alo dolona han e xun magi a ra.

²⁰ E lugoma nen soone suben nun soo ragine suben na n ma donse dondeni, e nun sofa wexilexine nun yenge sone sifan birin suben na.’ Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

²¹ “N na n ma binyen mayitama nen siyane tagi, siyane birin yi n ma kiti saxin to, n na n senben nagodo e xili ma waxatin naxan yi.

²² Nayi, keli na laxon ma han waxati famatona, Isirayila yamana a kolonma nen a Alatala nan n na, e Ala.

²³ Nayi, siyane a kolonma nen a Isirayila kaane yulubine nan ma fe a ligaxi e sigaxi konyiyani, e to tinxintareyaan liga n na, n yi n yetagin luxun e ma, n yi e sa e yaxune sagoni alogo e xa e faxa yengeni.

²⁴ N na e saranma nen e fe xosixine nun e murute feene ra, n yi n yetagin luxun e ma.”

²⁵ “Na ma, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Iki, n mon xetema nen Yaxuba bonsonna muxu suxine ra, n kininkininma nen Isirayila kaane birin ma, n yi n sobe so alogo birin xa n xili sarijanxin binya.

²⁶ Nayi, e jinanma nen e yagin xon e nun e tinxintareyaan naxanye birin ligaxi n na. E mon luma nen makantanni e bolxon, muxune mi fa e yimaxama.

²⁷ N na e ramini siyane ye waxatin naxan yi, n na e malan sa keli e yaxune yamanane yi, n na n ma sarijanma mayitama nen e xon siya wuyaxine yetagi.

²⁸ Nayi, e a kolonma nen a Alatala nan n na, e Ala, amasoto hali n to e raxuyaxi ayi siyane tagi konyiyani, n mon e malanma nen e konni, n mi e sese luma na.

²⁹ N mi fa n yetagin luxunna e ma nayi sonon, bayo n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen Isirayila yamaan fari. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

40

Ala yi a Batu Banxi nenena fe makenen Esekiyeli xa

¹ Nxo konyiyaan je monon nun suulunden kike singen xi fude laxon, Yerusalen taan kalan je fu nun naanindeni, na laxon yeteni, Alatala yi n tongo, a yi siga n na na yi.

² Ala yi n xali Isirayila yamanani fe tooni alo xiyena. A yi n nate geya matexina nde fari banxine yi tixi naxan sogeteden yiifari foxoni alo taana.

³ A yi n xali menni, n yi dajxon na nde to, a kiin luxi alo wure gbeela. Taa dugi lutin yi suxi a yii e nun tamina, se maliga sena. A yi tixi dena nde ra.

⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i yeen ti, i tuli mati, i yengi sa feni itoe birin xon n naxanye yitama i ra, amasoto i faxi be na nan ma, i yi sa a fala Isirayila yamaan xa i na naxan birin to.”

Alaa Banxi nen yinna so dena

⁵ N yi a to, yinna nde yi Ala Batu Banxin nabilinxi a yiren birin yi. Se maliga tamin yi suxi na muxun yi a kuya nongonna ye sennin, koni na tamin nongonne yi kuya nongonna yeteen xa. Nongonna keden e nun yii kuiin ye keden nan yi e kuyan na nun. A yi yinni gboon maliga, e nun se maliga

tamin kuyan yi lan. A yiteen fan nun se maliga tamin kuyan yi lan.

⁶ Na xanbi ra, a yi siga yinna so deen na denaxan yi yee rafindixi sogeteden ma. A yi te tedene ma so menna kui. A yi yinna so deen fari binna maliga, na kuyana, se maliga tamin ye keden.

⁷ Konkodine nan yi rafalaxi yinna so deen kanke, kantan tiine yi tiye yiren naxanye yi. Ne birin yi kuya se maliga tamin ye keden keden, e yigbona, a ye keden. Nongonna ye suulun nan yi kantan tiine konkodine longonne ra. So deen mini deen yinna kuiin ma, na yi kuya se maliga tamin ye keden.

⁸ Na muxun mon yi na so de palaan maliga naxan yi yinna kuiin binni:

⁹ A yi kuya nongonna ye solomasexe. A banxin kankeni gbona, nongonna ye firin. Na so de palaan yi a kui nen, a yee rafindixi Ala Batu Banxin ma.

¹⁰ Yinna so deen naxan yi sogeteden binni, kantan tiine konko saxanne nan yi rafalaxi a so deen kanke a foxo firinna birin yi. Ne birin yi lan. E birin yi tagi kuya kii kedenni.

¹¹ A yi deni gboon maliga, nongonna ye fu, a kuyana, nongonna ye fu nun saxan.

¹² Sansandina nde yi tixi kantan tiine konkone yetagi, a yitena nongonna ye keden. Kantan muxune konkone tan yigbona nongonna ye sennin, e kuyana, a ye sennin.

¹³ A yi so deen yiren maliga, keli sansandi kedenna kondan ma han gbete bode foxoni, na yigbona, nongonna ye maxonen nun suulun.

¹⁴ A yi so deen palaan maliga kantan tiine konkone yetagi, na kuyana, nongonna ye tonge sennin. Na yi sa danxi yinna so deen kui xiin nan ma.

¹⁵ Keli yinna so deen fari ma xiin ma han so deen kui xiin palana, nongonna ye tonge suulun.

¹⁶ Foye sodene nan yi palaan banxi kankene birin ma wure sansanne tixi naxanye ma kantan tiine konkone yiren birin yi. Ndee fan yi so deen palaan ma. Banxi kanken naxanye yi kantan tiine konkone longonne ra, tugu yii sawurane nan yi kerendenxi ne rayabu seen na.

Ala Batu Banxin yinna kuina

¹⁷ A yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui. Na yinna kuiin nabilinna yitoxi geme daxine nan na boxon ma a lonna ra, a yi rabilinxi konko tonge saxan nan na naxanye yi dxi yinna ra.

¹⁸ A kuiin nabilinna birin yi dxi geme malaxunxine nan na alo lonna. A rabilinna yi magodo yinna kuiin tagiyaan xa.

¹⁹ A yi a kuyan maliga, keli yinna fari ma xiin so deen palaan yetagin ma han Ala Batu Banxin yinna kui xiina. Na yi lan

nongonna ye keme ma sogeteden mabinna nun a komen foxon fan xa.

Komen foxon yinna so dena

²⁰ Yinna so deen naxan yi yee ra findixi sogeteden komenna ma, a yi na kuyan nun a yigboon maliga.

²¹ Kantan muxune konkone, saxan be binni, saxan be binni, e nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun yinna so deen boden birin yi lan, a kuyana nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye maxonen nun suulun.

²² Na so deen foye sodene nun a kantan tiine konkone nun a tugu yii sawura kerendenxine, ne birin nun so deen boden gbene yi lan naxan yi yee ra findixi sogeteden binna ma. San tide solofere nan yi deden na a so deen palaan yetagi.

²³ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dena nde yi yinna komen foxon so deen yetagi, alo a yi kii naxan yi sogeteden mabinni. Na muxun yi na kuyan maliga keli yinna fari ma xiin so deen ma han yinna kui xiin so dena, nongonna ye keme.

Yinna yifari foxon so dena

²⁴ A yi ti n yee ra siga yinna yifari foxon mabinni, n yi so de gbete to naxan yi yee rafindixi yifari foxon ma. A yi a yirene maliga, na fan yi lan bonne ma.

²⁵ Foye sodene yi yinna so deen nun a so de palaan yiren birin ma alo bonne yi kii naxan yi. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona nongonna ye maxonen nun suulun.

²⁶ San tide solofere nan yi deden na a so deen palaan yetagi. Banxi kanken yi rayabuxi tugu yii sawura kerendenxine nan na kantan tiine konkone longonne ra.

²⁷ Ala Batu Banxin yinna kui xiin so dena nde fan yi yifari foxoni. Na muxun yi a kuyan maliga keli yinna kui xiin so deen ma han yinna fari ma xiin so dena, nongonna ye keme.

Yinna kui xiin so deene

²⁸ Na xanbi ra, a yi fa n na Ala Batu Banxin yinna kui xiini, n so a yifari ma so deen na. A yi so deen maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

²⁹ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deen palana, ne nun so deen bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deen nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye maxonen nun suulun.

³⁰ So deene palaan naxanye yi yinna ma, ne yi kuya nongonna ye maxonen nun suulun, e yigbona nongonna ye suulun.

³¹ So deen palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma, a senbetenne yi

rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi deden na.

³² Na xanbi ra, a yi fa n na yinna kui xiin sogeteden mabinni, a yi so deden maliga, na fan nun bonne birin yi lan.

³³ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deden palana, ne nun so deden bonne birin yi lan. Foye sodene yi so deden nun a palaan yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye mawajen nun suulun.

³⁴ A so deden palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi deden na.

³⁵ Na xanbi ra, a yi fa n na komen foxon so deden na, a yi a maliga. E nun bonne birin yi lan.

³⁶ Kantan muxune konkone nun banxi kanken naxanye yi ne longonne ra e nun a so deden palana, ne nun so deden bonne birin yi lan. Foye sodene yi a yiren birin ma. A kuyana, nongonna ye tonge suulun, a yigbona, nongonna ye mawajen nun suulun.

³⁷ A so deden palaan yi yee rafindixi yinna fari ma xiin nan ma. A senbetenne yi rayabuxi tugu yii sawura kerendexine nan na. San tide solofere nan yi deden na.

Saraxane yitonma konkon naxanye kui

³⁸ Konkona nde yi sansanna so de palane kui saraxa xuruse gan daxine yi maxama denaxan yi.

³⁹ Tabali firin firin yi so deden palaan foxo firinna birin yi xuruseene yi koe raxabama de naxanye yi alogo e xa ba saraxa gan daxon na hanma yulubi xafari saraxana hanma yangin saraxana.

⁴⁰ Tabali firin firin man yi so deden palaan be binna nun be binni deden foxon yinna kui xiin komen foxon so deden na.

⁴¹ Nayi, tabali naanin yi so deden be binni, naanin be binni, e birin malanxina tabali solomasexe xuruseene yi koe raxabama denaxanye yi.

⁴² Tabali naanin gbete ye fan yi na yi naxanye rafalaxi geme masolixine ra saraxa gan daxine fe ra, e birin kuyana nongonna ye keden e nun a tagi, e yigbona nongonna ye keden nun a tagi, e yitena nongonna ye keden. Waliseene nan yi ne fari xuruseene koe raxabama naxanye ra alogo e xa ba saraxa gan daxon na hanma saraxa gbete.

⁴³ Banxin kanken yi rayabuxi a rabilinna birin yi sawura kerendexine nan na naxanye rabinya yi yiin ye keden liye. Tabanle yi rafalaxi saraxa subene nan ma fe ra.

Saraxaraline konkone

⁴⁴ Konko firin yi yinna kui xiin kui, kedenna komen foxon so deden deden, a yee rafindixi yinna kuiin ma, kedenna yifari foxon so deden deden a yee rafindixi yinna kuiin ma.

⁴⁵ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Konkon naxan yinna kui xiin komen foxoni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye Ala Batu Banxin feene xun na.

⁴⁶ Konkon naxan yinna kui xiin yifari foxoni, saraxaraline nan gbee na ra naxanye saraxa ganden feene xun na. Sadaki* yixetene nan ne ra, Lewi bomsanna muxune. Ne gbansanna nan noe e masoe Alatala yetagi e a wanle ke."

⁴⁷ Na xanbi ra, a yinna kui xiin kuiin maliga. A kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye keme. Saraxa ganden yi Ala Batu Banxin yetagi.

Ala Batu Banxina

⁴⁸ A yi fa n na Ala Batu Banxin tanden ma, a yi a so deden palaan maliga. A senbetenne yigboon nabinyana nongonna ye suulun suulun. A deni gbona nongonna ye fu nun naanin. Banxi kanken naxanye yi so deden be binna nun be binni, ne kuyana nongonna ye saxan saxan.

⁴⁹ Nayi, Ala Batu Banxin so deden palaan birin yigboon yi nongonna ye mawaje nan na, a kuyana nongonna ye fu nun firin keli deden ma siga yeen na. Te yi tima san tidene nan fari. Senbeten keden keden nan yi tixi so deden be binna nun be binni.

41

¹ Na muxun yi n xali banxin kui yire sarijanxi singeni. A yi a senbetenne maliga, a foxo kedenna yigboon nongonna ye sennin, a foxo kedenna boden fan nongonna ye sennin.

² Banxin deni gbona, nongonna ye fu, banxi kanken naxanye deden be binna nun be binni, nongonna ye suulun suulun. A man yi banxin kui yire sarijanxi singen maliga, a kuyana nongonna ye tonge naanin, a yigbona nongonna ye mawaje.

³ A yi so banxin kui yire sarijanxi firinden, a yi a so deden senbetenne maliga, e firinna birin yigbona, nongonna ye firin firin. A so deni gbona nongonna ye sennin. Banxi kanken naxan yi deden be binna nun be binni, nongonna ye solofere solofere.

⁴ A yi banxin kuiin yire sarijanxi firinden kuyan maliga, nongonna ye mawaje, a yigbona nongonna ye mawaje. A yi a fala n xa, a naxa, "Yire Sarijanxi Fisamantenna ni ito ra."

⁵ A yi Ala Batu Banxin kanken maliga, a yigbona nongonna ye sennin. Konkodine yi

* 40:46: *Sad-ki* a fe sebexi Mangane Singen 2.35 kui.

banxin kui a rabilinna birin yi, e yigbona nongonna ye naanin.

⁶ Konkodin naxanye yi banxin kui a rabilinni, ne man yi e bode fari kore banxiramaan na han dɔxɔ saxan, a dɔxɔ yo dɔxɔ konkodi tonge saxan saxan. Konkodine nan yi banxi kanken kui xiine senbe soma. E yi nde bama banxi kanken fari ma xiini gboon na, koni e mi yi se bama banxi kanken kui xiini gboon na.

⁷ Konkodine yigboon yi sigama fari se, e nema tema bayo a yi tema nde be banxi kanken na. Muxune yi nae te te seene ma keli boxoni, sa te kore banxin firindenani han a saxandeni.

⁸ N yi a to a banxin yirena nde yi konkodine ma e bun ti seen na, na yigbona se maliga tamin ye keden, naxan yi lanxi nongon kuyen ye senninna ma.

⁹ Konkodine banxi kanken fari ma xiini gboon yi nongonna ye suulun nan na. Yirena nde magenla yi Ala Batu Banxin

¹⁰ nun saraxaraline banxine tagi, na yigbona nongonna ye mɔxɔɲe Ala Batu Banxin nabilinna birin yi.

¹¹ Deene yi konkodina ndee ma naxanye yi rabiye lan na yirena ma, kedenna koman foxon ma, kedenna yifari foxon ma. Sigatidena nde yi lu banxin nabilinna birin yi, na yigbona nongonna ye suulun.

¹² Banxina nde yi ye rafindixi yinna kuiin ma a sogegododen binni, na yigbona nongonna ye tonge solofere. Na banxin kankeni gboon yi nongonna ye suulun nan na a rabilinna birin yi. Banxin kuyana nongonna ye tonge solomanaanin.

¹³ Na muxun yi Ala Batu Banxin maliga, a kuyana nongonna ye keme. Yire magenla nun banxin bonna fan nongonna ye keme.

¹⁴ Yinna kui xiin sogetede binna fan, nongonna ye keme. Ala Batu Banxin yi lu na tagiyani.

¹⁵ Na muxun yi banxin maliga naxan ye yi rafindixi yinna kuiin ma Ala Batu Banxin xanbi ra. Banxin nun banxi kui yire naxanye a foxo firinna birin yi, na birin malanxin kuyana nongonna ye keme.

Ala Batu Banxin yire sarijanxi singen nun a firindena e nun a so de palaan naxan ye yi rafindixi yinna kuiin ma

¹⁶ e nun e de yirene nun e foye sode yixurine nun banxine kui yire naxanye na yire saxanne rabilinxi, farinne yi saxi na banxi kankene birin ma e rayabu seen na han e so deene. Banxi lonna nun banxi kanken yi rayabuxi farinne nan na siga han foye sodene. Foye sodene fan yi nae balanjenen.

¹⁷ Banxin yire sarijanxi firinden so deen xun ma e nun yire sarijanxi firinne rabilinne banxi kankene birin ma,

¹⁸ maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yiine sawurane yi masolixi menne nan ma. Tugu yii sawurane yi solixi maleka gubugubu kan sawurane longonne ra. Yetagi firin firin nan yi maleka gubugubu kan sawurane ma.

¹⁹ Yetagi keden yi luxi alo adamadiin gbeena naxan yi ye rafindixi tugu yii kedenna ma. Yetagin bonna yi luxi alo yatan yetagin naxan yi ye rafindixi tugu yiin bonna ma. Ne yi solixi Ala Batu Banxin yire birin ma.

²⁰ Keli banxin yire sarijanxi singen lonna ma siga han a so deen xun ma, maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane nan yi solixi banxi kanken ma.

²¹ Yire sarijanxi singen de rati wudine yi rafalaxi tongon naanin nan ma, fe mi yi naxanye ti kiin na. Yire Sarijanxi Fisamantenna de rati wudine fan yi na kii nin.

²² Se ralixine dɔxɔ se tabanla yi na yi, a yitena nongonna ye saxan, a foxo firinne birin yigbona, nongonna ye firin firin. A tongonne nun a bun tiin nun a dexonne yi rafalaxi wudin nan na. Na muxun yi a fala nxa, a naxa, "Tabanla ni ito ra, naxan Alatala yetagi."

²³ Yire sarijanxi singen nun Yire Sarijanxi Fisamantenna firinne birin, de firin nan yi tixi e so deen na.

²⁴ E de firinne yi rabima yifanna nun komenna nan ma.

²⁵ Maleka gubugubu kan sawurane nun tugu yii sawurane yi solixi yire sarijanxi singen deen ma alo naxanye yi banxi kankene ma. Wudi xunna soon yi rafalaxi so de palaan so deen xun ma.

²⁶ Foye sode yixurine yi so de palaan dexonne ma wure sansanna naxanye ma, tugu yii sawurane yi solixi banxi kanken ma foye sodene foxo firinne birin yi. Wudi xunna soon yi rafalaxi konkodine fan yetagi.

42

Saraxaraline banxine

¹ Na muxun yi ti n ye ra koman foxoni, mini yinna kui xiin fari ma, a fa n na banxin dexon ma naxan yi yinna koman foxon yetagi yinna kui xiin xon ma.

² Na banxin kuyana nongonna ye keme, a yigbona nongonna ye tonge suulun, a deen yi rabima koman foxon nan ma.

³ Nongonna ye mɔxɔɲe yi luxi Ala Batu Banxin nabilinni, geme daxine fan yi yinna fari ma xiin de a lonna ra. Banxini ito yi menne nan longori ra. Kore banxin dɔxode saxan nan yi a ra Ala Batu Banxin kore banxin yetagi.

⁴ Konkon naxanye yi kore banxine kui, sigatiden yi danguma ne birin tagi banxin

kui. Sigatidene gbona, nongonna ye fu, a kuyana nongonna ye keme. Konkone yi rabima komeƚ f3xon nan ma.

⁵ Konkon naxanye yi kore banxin faxa ra xiine kui, ne yi yixurun dangu a laberaxine ra bayo sigatidene yi nde baxi e yigboon na dangu firinna bonne ra.

⁶ Konkon naxanye yi kore banxin xuntagi, senbeten yo mi yi ne ma alo e yi yinna ma kii naxan yi. E mon yi yixurun dangu kore banxin singen nun a firinden konkone ra.

⁷ Konkon naxanye yi rafalaxi banxini yinna fari ma xiin mabinni, ne yi danxi banxin tagiyaan nin, e kuyana nongonna ye tonge suulun.

⁸ Konkon naxanye yi yinna mabinni banxin kui, ne kuyana nongonna ye tonge suulun, koni konkone naxanye yi yire sarjɔnɔn mabinni, ne kuyana nongonna ye keme.

⁹ So yi tima banxin sogeteden mabinna nin keli yinna fari ma xiin binni siga labe ra konkone kui.

¹⁰ Yiifari f3xonɔ, banxina nde fan yi yinna fari ma xiin yetagi Ala Batu Banxin yinna kui xiin ma, konkone fan yi na banxin kui.

¹¹ Sigatidena nde yi konkone tagi. Na banxin nun banxin naxan yi komeƚ f3xonɔ, ne firinna birin kuyan nun e yigboon yi lan e nun e so deene nun e yeƚa kiina. Yiifari f3xonɔ banxin so deene

¹² nun komeƚ f3xonɔ banxin konkone so deene birin yi lan. So yi tima konkone longonna ra sigatiden nan xon keli sogeteden binni.

¹³ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Banxin naxanye komeƚ f3xonɔ nun yiifari f3xonɔ, naxanye rabima Ala Batu Banxin yinna kui xiin kuiin binni, saraxaraline nan gbee ne ra, naxanye walima Alatala yetagi, e saraxa sarjɔnɔnɔ fisamantenne subene donma denaxan yi. Na saraxa sarjɔnɔnɔ fisamantenne ramarama menne yi nen alo bogi se saraxane nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane bayo na yirene sarjɔnɔn.

¹⁴ Saraxaraline na so yire sarjɔnɔnɔn longonne ra, e mi noe mine, siga yinna fari ma xiin kui fo e na e saraxaraliya wali dugine ba e ma, e yi e lu na bayo ne sarjɔnɔn. Ne lan nen e xa dugi gbeteƚe ragodo e ma benun e xa siga yamaan yirene yi.”

¹⁵ A yelinxina Ala Batu Banxin kuiin yirene malige, a yi siga n na, mini sogeteden so deen na, a yinna fari ma xiin maliga.

¹⁶ A yi yinna sogeteden mabinna maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁷ A yi yinna komeƚ f3xonɔ maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁸ A yi yinna yiifari f3xonɔ maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

¹⁹ A yi yinna sogeteden binna maliga se maliga tamin na, a kuyana nongonna ye keme suulun.

²⁰ A yinna fari ma xiin yirene birin maliga na kii nin, a kuyan nun a yigbona, nongonna ye keme suulun. A yi rabilinxi yinna nan na alogo se sarjɔnɔnɔnɔ nun se gbeteƚe xa fata.

43

Alaa nɔrɔn mon yi xete a banxini

¹ Na muxun yi n xali so deen binni, naxan yi ye rafindixi sogeteden binna ma.

² Nayi, n yi Isirayilaa Alaa nɔrɔn to fe sa keli sogeteden binni. A xuiin yi luxi alo ige walanna xuina, b3xon yi mayilenma a nɔrɔn na.*

³ N yi fe toon nan tima alo xiyena. Na yi luxi nen alo n fe toon naxan ti Ala to yi fama taan kaladeni. Na fe toone mon yi luxi alo n naxan to Kebari baan de.† Nayi, n yi bira, n yetagin yi lan b3xon ma.

⁴ Alatalaa nɔrɔn yi so deen na naxan yi sogeteden binni.

⁵ Alaa Nii Sarjɔnɔnɔn yi n tongo a yi n xali Ala Batu Banxin yinna kui xiini. Alatalaa nɔrɔn yi banxin nafexi.

⁶ Na muxun yi tixi n fema waxatin naxan yi, n yi muxuna nde xuiin me naxan yi falan tima banxini.

⁷ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, n ma manga gbeden luma be nin. N na n sanna tima be nin. N luma nen be Isirayila kaane tagi habadan. Isirayila yamaan nun e mangan mi fa n xili sarjɔnɔnɔn sarjɔnɔnɔnɔn kalama e yalunyaan xon sɔnɔn, e nun e mangane binbine xon e suxure batudene yi.

⁸ E dɔxɔden so deen yi rafalaxi n dɔxɔden so deen nan deɔn, e yi e banxin de rati wudine ti n ma banxin de rati wudine deɔn. Yin keden peen nan gbansan yi nxu tagi, nayi e bata n xili sarjɔnɔnɔn sarjɔnɔnɔnɔn kala e kewali xɔsixine xon. Nanara, n yi e raxori n ma xɔloni.

⁹ Iki e fa e yalunyaan masigama nen n na, e nun e mangane binbine, n yi lu e tagi habadan.”

¹⁰ “Adamadina, Ala Batu Banxini ito ti kiin yeƚa Isirayila kaane xa alogo e xa yagi e hakeƚe ra, e yi e miri na banxin ti kiin ma.

¹¹ Xa e yagi e kewanle birin na, i xa banxini ito ti kiin yeƚa e xa, a yirene tima e bode xon kii naxan yi e nun a mini deene nun a so

* **43:2:** Esekiyeli bata yi *Alaa nɔrɔn* to sige sogeteden binni. Iki, a mon bata a to fe sa keli menni. Na feen mon sebexi Esekiyeli 10.19 nun 11.23 kui. † **43:3:** Yerusalem *kala* feen sebexi Esekiyeli 9.1 kui. *Kebari baana* fe sebexi Esekiyeli 1.1-3 kui.

dεene, a birin ti kiin nun a sariyane nun a tønne birin. Feni itoe birin sebe e xa alogo e xa a ti kiine rakamali, e yi a tønne birin suxu.

¹² Alaa banxin sariyan ni ito ra: Geyaan xuntagin nun a rabilinna birin sarijan han! Banxin sariyan nan na ra.”

Saraxa gandena fe

¹³ “Saraxa ganden nafala kiin ni i ra. A yebaxi nongon kuyen yeen nan ma, nongonna naxan kuya nongonna yeteen xa: yii kuiin ye keden nan saxi nongon keden fari. Folon naxan yi saraxa ganden nabilinni, na yi ratilin nongonna ye keden, a yigbona nongonna ye keden, a jinginna yi lanxi nongonna tagiin nan ma a rabilinni. Saraxa gandeni teen ni i ra:

¹⁴ a yi rafalaxi nen alo tedene keli saraxa ganden bundaxon bunna ma han a daxo singena, nongonna ye firin. Na yireni gbona nongonna ye keden. Keli a daxo singen ma han a firindena, nongonna ye naanin. Na yireni gbona nongonna ye keden.

¹⁵ Saraxa ganden xunna fan yi mate na birin xa a tagiyani nongonna ye naanin, teen yi saraxane ganma denaxan yi. Feri naanin yi tixi a tongon naaninne ma.

¹⁶ Teen ganma denaxan yi, na yi kuya nongonna ye fu nun firin, a yigbo nongonna ye fu nun firin, tongon naanin nan yi a ma.

¹⁷ Denaxan yi na laben na, na fan yi kuya nongonna ye fu nun naanin, a yigboon fan nongonna ye fu nun naanin. A jinginna yi mate a xa a rabilinni nongonna tagi. Na yi yinla lu a fari a rabilinni naxan yigbo nongonna ye keden. Saraxa ganden teden yi ye rafindixi sogeteden binna nan ma.”

¹⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Sariyane ni i ra lan saraxa ganden ma, a na ti loxon naxan yi, alogo saraxa gan daxine xa ba menni, yulubi xafari wunla yi xuya na.

¹⁹ I xa tura bulan keden so Lewi bonsonna saraxaraline yii, naxanye findixi Sadaki yixetene ra, naxanye walima n yetagi alogo a xa ba yulubi xafari saraxan na. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

²⁰ I xa a wunla nde tongo, i yi a sa saraxa ganden feru naaninne ma, i yi nde sa na laben na saraxa ganden daxo firinden tongon naaninne ma e nun a jinginna fari na rabilinni. Nayi, i saraxa ganden nasarijanma nen, i yi Ala solona a fe yi.

²¹ Turaan naxan baxi yulubi xafari saraxan na, i xa na tongo, i yi a gan yirena nde yi, yire sarijanxin fari ma denaxan yebaxi lan na feen ma.”

²² “Xi firindeni, i yi koton ba yulubi xafari saraxan na fe mi naxan na, saraxa ganden yi rasarijan alo a liga turaan na kii naxan yi.

²³ I na yelin a rasarijanne, i xa tura bulanna ba saraxan na fe mi naxan na e nun kontonna, fe mi naxan na, naxan tongoxi xuruse xunxurine ye.

²⁴ I xa e rali Alatala ma, saraxaraline yi foxon xuya e fari, e yi e ba saraxa gan daxin na Alatala xa.

²⁵ I xa koton keden ba yulubi xafari saraxan na loxo yo loxo xi solofere, i mon yi tura bulan keden nun konton keden ba saraxan na keli xuruse xunxurine ye, fe mi naxanye ra.

²⁶ Ala xa solona saraxa gandena fe yi xi solofere alogo a xa rasarijan, a yi ratinme.

²⁷ Na loxone na dangu, folo xi solomasexede loxon ma, saraxaraline xa e saraxa gan daxine nun boje xunbeli saraxane ba saraxa ganden fari, n yi e yisuxu, Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

44

Sariyane lan Alaa Banxina fe ma

¹ Na muxun yi n xali yire sarijanxin yinna fari ma xiin so deen binni, naxan yi ye rafindixi sogeteden binna ma. A yi ragalixi.

² Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Deni ito luma ragalixi nen, a mi rabima. Muxu yo mi dangun be, amasoto Alatala bata so be ra, Isirayilaa Ala. A luma nen balanxi.

³ Koni mangan tan noe daxe nen be alogo a xa a dege Alatala yetagi. A soma so deen palaan nan xon, a mon minima men nan na.”

⁴ Na muxun yi n naso komen ma deen na Ala Batu Banxin yetagi. N yi na mato, n yi Alatalaa nron to, a yi Alatalaa banxin nafexi. N yi bira, n yetagin yi lan boxon ma.

⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, a liga i yeren ma, i yeen ti ki faji, i tuli mati, i yi n ma falane birin name lan Alatalaa banxin tønne nun a sariyane fe ma. A liga i yeren ma naxanye daxa e so banxini e nun naxanye noe mine yire sarijanxini.

⁶ A fala Isirayila yama murutxin xa, i naxa, ‘Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: N bata wasa e kewali xosixine ra, Isirayila yamana.

⁷ E bata tin siya gbetene xa so n ma yire sarijanxin kui, Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, alogo e xa n ma banxin naharamu. E yi donseeen nun turen nun wunla ralima n ma waxatin naxan yi, e yi n ma layirin kala e kewali xosixine xon.

⁸ E mi e yengi doxi wanle xon n ma se rasarijanxine fe yi, koni e siya gbete ye nan tixi wanla ra e jaxoni n ma yire sarijanxini.

⁹ Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xoje yo mi soma n ma yire sarijanxini Ala kolontaren naxanye mi banxulanxi, hali xojen naxan doxi Isirayila kaane tagi.”

10 “Lewi kaan naxanye e masiga n na, Isirayila kaane e me n na waxatin naxan yi, e yi e xun xanbi so n yi, e bira suxurene fəxo ra, ne e haken goronna tongoma nen.

11 Nanara, e nɔɛ wale nen n ma yire sarijanxini, e yi e yengi dɔxo n ma banxin yinna so deene xon, e yi wali banxini, e yi xuruseene kɔɛ raxaba saraxa gan daxine ra e nun saraxa gbete yamaana xa, e ti yamaan yee ra, e wali e xa.

12 Koni, bayo e yi suxurene kima yamaan xa nun, e yi Isirayila yamaan bira hakeni, nanara, n bata n kolo n yiini texin na, fa fala e haken goronna luma nen e xun ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

13 Nayi, e mi fa nɔɛ e masoe n na, e yi saraxarali wanle ke, e yi duba naxan na nun. E mi fa nɔɛ e masoe n ma se rasarijanxine ra hanma n ma saraxa sarijanxi fisamantenne. Nayi, e yagima nen lan e kewali xosixine ma.

14 Anu, n na n Batu Banxin wanle soma nen e yii, wanla naxanye birin lan a ke, e ne birin kema nen.”

15 “Koni Lewi bɔnsɔnna saraxaraliin naxanye mɔn findixi Sadaki yixetene ra, naxanye e yengi dɔxo n ma wanle xon n ma yire sarijanxini, Isirayila kaane to yi e masigama n na, ne e masoma n na nen, e yi wali n yetagi. E tima nen n yetagi, e xuruse turen nun wunla rali n ma. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

16 E tan nan soma n ma yire sarijanxini, e tan nan e masoma n ma tabanla ra alogo e xa lu n ma wanla ke, e yi e yengi dɔxo n ma wanla xon.

17 Nayi, e na so Ala Batu Banxin yinna kui xiin deene ra, e xa e maxidi taa dugine yi. E nama yexee xabe dugin so, e nema wale n Batu Banxin yinna kui xiin deene ra waxatin naxan yi hanma banxin kui.

18 E taa dugi namune soma nen e xun na, e yi taa dugi wantanne so. E nama tagixidi xidi e tagi kuye wolonna fe ra.

19 E nema sigɛ yinna fari ma xiini, yamaan denaxan yi, e dugin naxanye soxi walideni, e xa ne sa yire sarijanxin palaan kui, e yi dugi gbete yamaana xa ratanga e dugi rasarijanxine ma.”

20 “Saraxaraline nama e xunna bi mume, koni e xa e xunna maxaba benun e xun se xen xa kuya ayi.

21 E sese nama dɔlon min benun e xa so Ala Batu Banxin yinna kui xiin kui.

22 Saraxarali yo nama kaja gilen futu hanma jaxanla naxan nun a xemen fataxi. E xa Isirayila kaa sungutunna nan futu hanma saraxaralina nde a kaja gilena.”

23 “Naxan sarijan e nun naxan mi sarijan, saraxaraline xa yamaan xaran na tagi rabaan ma, e xa a yita e ra naxan hara-muxi e nun naxan daxa.

24 Xa kitin muxuna ndee tagi, saraxaraline xa kitin sa e tagi alo sariyana a falaxi kii naxan yi. E xa n ma sariyane nun n ma tɔnne suxu lan n ma sali lɔxone birin ma, e yi n ma Matabu Lɔxone rasarijan.

25 Saraxaraliin mi lan a yete a sarijananna kala muxuna nde binbin xon, fo xa a li a baba hanma a nga nan faxaxi hanma a diina nde hanma a ngaxakeden xemena hanma a magilena nde naxan mi futuxi.

26 Na xanbi ra, fo a mɔn xa a yete rasarijan, a yi legedenna ti han xi solofere benun a xa a wanla folo.

27 A na so walideni yire sarijanxin yinna kui xiini lɔxon naxan yi, a xa yulubi xafari saraxan ba a yete a fe ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

28 “Saraxaraline keeni ito nan sɔtoma: N tan nan findima e keen na. E nama sese so e yii e gbee bɔxon na Isirayila yamanani bayo n tan nan findima e keen na.

29 E bogi se saraxane nan donma, e nun yulubi xafari saraxane nun yangin saraxane nun seen naxanye birin nalixi Ala ma Isirayila yamanani. Ne nan findima e gbeen na.

30 Saraxaraline nan gbee e sansi bogi singene ra e nun seen naxanye birin baxi kiseene ra n xa Isirayila kaane nafunle ra. Muxune xa e bogi se dinni singene so e yii alogo n xa barakan sa e denbayane fe yi.

31 Koni saraxaraline nama xoline nun subene don naxanye faxaxi e yete ma hanma burunna suben naxanye faxaxi.”

45

Bɔxonni taxun fena

1 “Yamanan na yitaxun Isirayila bɔnsɔnne tagi waxatin naxan yi, e yirena nde lu Alatala xa bɔxo sarijanxin na, a kuyana nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɔɔn nun suulun, a yigbona nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɔɔɔ. A birin nasarijanma nen.

2 Na kui, bɔxon na nde luma nen yire sarijanxin xa naxan tongon naaninne kuyan lan, nɔngɔnna ye keme suulun. Bɔxo magenla xa lu yire sarijanxin nabilinni nɔngɔnna ye tonge suulun.

3 Na bɔxo sarijanxin kui, yirena nde xa lu a danna, a kuyana nɔngɔnna ye wuli mɔxɔɔɔɔn nun suulun a yigbona nɔngɔnna ye wuli fu. Yire sarijanxin tima menna nin, yire sarijanxi fisamantenna.”

4 “Yire sarijanxin nan menna ra yamanani. Saraxaraline nan gbee menna ra naxanye wanla ra yire sarijanxini, naxanye walima Alatala yetagi. E banxine luma menna nin, a mɔn yi findi bɔxo sarijanxin na yire sarijanxin xa.

5 Yirena nde mɔn luma nen Lewi bɔnsɔnna muxune gbeen na naxanye

walima Ala Batu Banxini, a kuyana nongonna ye wuli mɔxɔnɛn nun suulun, a yigbona nongonna ye wuli fu. A findima nɛn e kɛɛn na alogo e xa taane ti e dɔxɔdene ra.

⁶ Yire gbete luma nɛn a danna taan gbeen na bɔxɔ sarijanxin dɛxɔn, a yigbona nongonna ye wuli suulun, a kuyana nongonna ye wuli mɔxɔnɛn nun suulun, na yi findi Isirayila yamaan birin gbeen na.”

⁷ “Bɔxɔna nde mɔn luma nɛn a danna mangan xa folɔ bɔxɔ sarijanxin ma sa dɔxɔ fɔxɔ igen na sogegododen binni, a mɔn yi folɔ bɔxɔ sarijanxin bode fɔxɔn ma sa dɔxɔ yamanan danna ra sogeteden binni. A bɔxɔn nun Isirayila bɔnsɔn kedenna gbeen birin kuyan xa lan, keli yamanan danna ma sogegododen binni han sogeteden binna.

⁸ Mɛn nan findima a kɛɛ bɔxɔn na Isirayila yamanani. Nayi, n ma kuntigine mi fa n ma yamaan naxankatama sɔnɔn, koni e yamanan luma nɛn Isirayila yamaan yii, birin nun a bɔnsɔnna kɛɛ bɔxɔna.”

Kuntigin lan a xa naxan liga

⁹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: E bata a radangu ayi, Isirayila kuntigine. E gbalon nun naxankatan dan, e kiti kenden nun tinxinna liga. E ba n ma yamaan kansunje! Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

¹⁰ “E sikeli tinxinxin nawali. E Efa ligase kamalixine rawali, e se maliga barama defexin nawali.

¹¹ Efa ligaseen nun e se maliga baraman xa lan nɛn. Efa liga se fu nun homeri liga se keden xa lan.* Se maliga barama fu nun homeri liga se keden xa lan e bode ma. Ne firinna birin yatɛn xa fata homeri liga seen nan na.

¹² Gbeti gbanan keden nun gerasi gbanan mɔxɔnɛ xa lan. Gbeti gbanan tonge sennin yi lan ‘mine’ gbanan keden ma.”

¹³ “E itoe nan bama e se xabaxine ra Ala kiseen na: E na homeri liga seen ye keden malan, e Efa liga seen ye keden tongo, a yitaxun dɔxɔde sennin, i keden ba a ra, xa murutu xabaxin na a ra hanma fundenna.

¹⁴ Turen tan, na se maliga barama keme na malan, e keden ba a ra. Homeri liga se ye kedenna nun ‘kori’ liga se ye keden xa lan. Ne firinna birin lanma se maliga baraman ye fu nan ma.

¹⁵ E mɔn xa yeɛɛɛ keden tongo, hanma sii keden xuruse keme firin ye Isirayila kaane xuruse rabade sabatixine yi, e findi bogi se saraxane nun saraxa gan daxine nun bɔnɛ xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona

yamaan xa. Marigina Alatalaa falan nan na ra.

¹⁶ Yamanan muxune birin xa fa na kiseen na Isirayila kuntigin xɔn.

¹⁷ Mangan nan daxa a fa saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun minse saraxane ra sali waxatine yi, kike nɛnɛne nun Matabu Lɔxɔne ma e nun sali waxatin naxanye birin saxi Isirayila yamaan xa. A tan nan lan a fa yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane nun saraxa gan daxine nun bɔnɛ xunbeli saraxane ra alogo Ala xa solona Isirayila yamaan xa.”

¹⁸ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Kike singen xi singelɔxɔni, i xa tura bulanna tongo fe mi naxan na, i yi yire sarijanxin nasarijan.

¹⁹ Saraxaraliin xa na yulubi xafari saraxan wunla nde tongo, a yi a so Alaa banxin de rati wudine ma e nun saraxa ganden tongon naaninne bundɔxone ma e nun yinna kui xiin de rati wudine ma.

²⁰ Kiken xi solofere dɔxɔn fan ma, i mɔn yi na liga muxune xa naxanye haken ligaxi, e mi a rakelixi a ma hanma e mi a kolon. Ala Batu Banxin nasarijanma na kii nin.”

²¹ “Kike singen xi fu nun naaninde lɔxɔni, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† raba. Xi solofere sanla nan na ra, e burune don buru ratesen‡ mi saxi naxanye yi.

²² Mangan xa turaan ba yulubi xafari saraxan na a yete yulubina fe ra na lɔxɔni e nun yamanan muxune birin xa.

²³ Xi solofere sanla bun ma, a xa tura solofere ba saraxa gan daxin na Alatala xa e nun konton solofere, fe mi naxanye ra xi soloferene bun, e nun kɔtɔ keden yulubi xafari saraxan na, lɔxɔ yo lɔxɔ.

²⁴ A xa murutun kilo tonge saxan saxan nun turen litiri sennin sennin sa turane nun kontonne birin fari bogise saraxan na.”

²⁵ “Kike solofereden xi fu nun suulunde lɔxɔni, Bubui Kui Sanla waxatini, a mɔn xa fa na seene ra yulubi xafari saraxane nun saraxa gan daxine nun bogise saraxane nun ture saraxane ra.”

46

Mangan nun sali waxatine fe

¹ “Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Alaa banxin yinna kui xiin deɛn naxan yeɛ rafindixi sogeteden binna ma, na luma nɛn balanxi xi sennin bun ma wanla kema lɔxɔn naxanye yi, koni a rabima nɛn Matabu Lɔxɔn nun kike nɛnɛn sanla ma.

* 45:11: *Homeri* liga se keden yi lanxi litiri keme naanin litiri tonge suulun nan ma. † 45:21: *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nɛn Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kui. ‡ 45:21: *buru rate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

² Mangan lan a xa keli yinna fari ma xiin kui, a so so deen palaan xon, a yi ti de rati wudin dexon. Saraxaraline xa mangana saraxa gan daxin ba e nun a boje xunbeli saraxane. Mangan xa a xinbi sin so deen yeten na, na xanbi ra, a yi mini, koni deen nama ragali han jinbanna.

³ Yamanan muxune xa e xinbi sin Alatala yetagi na so de kedenna ra Matabu Laxon nun kike nenen sali laxone ma.

⁴ Mangan yexee dii sennin nan bama Alatala xa saraxa gan daxin na Matabu Laxone yi, e nun konton keden fe mi naxanye ra.

⁵ A xa murutun kilo tonge saxan sa konton kedenna fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari bogise saraxan na. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁶ Kike nenen sali laxoni, a xa tura bulan keden ba saraxan na, e nun yexee dii sennin nun konton keden, fe mi naxanye ra.

⁷ A xa murutun kilo tonge saxan saxan sa turaan nun kontonna fari bogise saraxan na, a murutun xasabin sa yexee diine fari naxan na a kenen. A yi turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari.

⁸ Mangan nema soe, a xa so so de palaan deen nan na, a mon yi mini na yire kedenni."

⁹ "Yamanan muxune na fa Alatala yetagi sali laxone yi, naxan na so komen ma deen xon, a yi a xinbi sin, na xa mini yifari ma deen na. Naxan na so yifari ma deen xon, na xa mini komen ma deen na. So tixi kiraan naxan xon, mini nama ti na xon. Koni, mini tima gbete nan xon.

¹⁰ Yamaan na so, mangan fan xa so, a yi mini e foxo ra, e na mini waxatin naxan yi.

¹¹ Sali laxone nun sewa malanne yi, murutun kilo tonge saxan saxan xa sa turane nun kontonne fari bogise saraxan na. Murutun xasabin naxan na a kenen, a xa na sa yexee diine fari. A xa turen litiri sennin sa murutun kilo tonge saxan saxanne birin fari."

¹² "Xa mangan jeniige ma saraxan bama Alatala xa hanma saraxa gan daxina hanma boje xunbeli saraxana, deen naxan yee rafindixi sogeteden binna ma, na xa rabi a xa, a yi a saraxa gan daxin ba hanma a boje xunbeli saraxana alo a ligama Matabu Laxoni kii naxan yi, na xanbi ra a yi mini, e yi deen balan a foxo ra.

¹³ Yexee diin jee kedenna xa ba saraxa gan daxin na Alatala xa laxo yo laxo, fe mi naxan na. A xa ba xoton yo xoton.

¹⁴ Xoton yo xoton murutu fuji kilo suulun xa ba Alatala xa bogise saraxan na naxan namulanxi turen litiri firin na. Laxo yo laxo saraxa ba feni ito xa findi habadan sariyan nan na.

¹⁵ Yexee diin nun bogise saraxan nun turen xa ba saraxa gan daxin na xoton yo xoton han habadan."

¹⁶ "Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa: Xa mangan sena nde tongo a keeni, a yi a fi a diina nde ma, na bata findi na diin keen na, a findima a yixetene keen nan na.

¹⁷ Koni xa a sena nde tongo a keeni, a yi a fi a konyin ma, na konyin gbeen nan na ra han xotoya jeen na a li, na xanbi ra a yi a raxete mangan ma. Mangana diine nan gbee a keen na.

¹⁸ Mangan nama sese tongo yamaan keeni, a nama sese ba e gbeen na. A naxan soma a diine yii keen na, a xa na tongo a gbeen, alogo muxu yo gbee nama ba a yii n ma yamani."

¹⁹ Na xanbi ra, so deen naxan yi so de gbeen dexon naxan yee rafindixi komen foxon binna ma, na muxun yi n tan Esekiyeli raso mena ra siga konko sarijanxine kui denaxan namaraxi saraxaraline xa. A yi banxin kuiin yirena nde yita n na sogegododen binni.

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, "Yiren nan na ra saraxaraline yangin saraxane nun yulubi xafari saraxane nun bogise saraxane jinma denaxan yi alogo e nama e ramini yinna fari ma xiin kui, alogo yamaan xa ratanga e sarijanna ma."

²¹ Na xanbi ra, a yi n xali yinna fari ma xiin kui, a yi n nadangu a tongon naaninne matodeni. N yi sansandina nde to rafalaxi yinna tongon naaninne birin ma.

²² Na sansandine birin kuyana nongonna ye tonge naanin, e yigbona nongonna ye tonge saxan. E naaninne birin gboon yi lan.

²³ E birin yi rabilinxi geme sansanna nan na, kudi sodene yi rafalaxi sansanna xon.

²⁴ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, "Kudi sodene nan itoe ra Alaa banxina wali keene saraxa subene jinma denaxanye yi yamaan xa."

47

Tigin misaala Ala Batu Banxini

¹ Na muxun mon yi n xali Ala Batu Banxin so deen na. Igen yi minima banxin so deen bun ma siga sogeteden binni, bayo banxin yi yee rafindixi sogeteden binna nan ma. Igen yi minima banxin bun ma yifari foxoni, a dangu saraxa ganden yifari foxoni.

² A yi n namini komen foxon deen na, a yi n xali yinna fari ma han yinna fari ma xiin so deen naxan sogeteden binni. Igen yi minima deen yifari foxoni.

³ Na muxun to mini sogeteden binni, lutin yi suxi a yii, a yi nongonna ye wuli keden yate. A yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n wosxon nan ma.

⁴ A mon yi nongonna ye wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. Igen yi n suxuma n xinbin

nan ma. A mən yi nongonna ye wuli keden yate, a yi n nagidi igeni. A yi n suxuma n tagin nan ma.

⁵ A mən yi nongonna ye wuli keden yate, fufaan nan yi a ra, n mi yi nœ naxan yigide, amasoto igen bata yi te han fə n xa n ba nən igeni, muxe mi yi nœ a yigide.

⁶ Na muxun yi a fala n xa, a naxa, “Adamadina, i na toxi ba?” A mən yi xete n na, a n xali fufaan de.

⁷ A xetexina n na, n yi wudi wuyaxi to igen de a fəxə firinne birin na.

⁸ A yi a fala n xa, a naxa, “Igeni ito sigama nən sogeteden binni sa godo Araba yamanan binni sa bira Fəxə Ige Daraan ma. A na bəxən Fəxə Ige Darani waxatin naxan yi, dara igen sarıjanma nən.

⁹ Fufaan na denaxan birin li niimaseene warama ayi nən.” Yexene fan wuyama ayi nən, bayo igeni ito menna lima nən, fəxə igen yi sarıjan. Nayi, igeni ito na dangu denaxan birin yi, seene birin luma nən e nii ra mənne yi.

¹⁰ Nayi, yexə suxune tima nən igen de. Keli En-Gedi ma han sa dəxə En-Egilami ra, e yalane yibandunma nən. Na yexene findima nən baa gbeen yexen sifan birin na.

¹¹ Koni a dəxən dara yirene nun a xude-dine mi rasarıjanma, e luma nən alogo fəxən xa soto.

¹² Wudi bogilaan sifan birin solima nən fufaan de kinki firinne ra. E deene yi lu xindexi ayi tun, e bogine mi janje mume! E bogima nən kike yo kike, bayo igen naxan e yi, na kelima yire sarıjanxin nin. E bogin findima nən donseen na, e deene yi findi senna ra.”

Yamanan danne

¹³ Marigina Alatalaa ito nan falaxi, a naxa, “Yamanan danne ni i ra, e naxan yitaxunma Isirayila bənsənne fu nun firinne ra e keen na. Yusufu yixetene yire firin nan sotama.

¹⁴ E keden kedenna birin a sətoma nən e keen na alo n na n kəwə kii naxan yi n yiini texin na fa fala a n na a soma nən e benbane yii. Nayi, yamanani ito findima nən e keen na.

¹⁵ Yamanan danne ni i ra: Sogeteden koməna binni, keli fəxə ige gbeen ma, siga Xetilən taan kiraan xən, dangu Lebo-Xamata ra han Sedadi,

¹⁶ siga Berota nun Sibirayimi ma (naxan Damasi taan bəxən nun Xamata taan bəxən tagi) siga Xasari-Hatikon ma Xawuran yamanan danna binni.

¹⁷ Nayi, danna sa fələma fəxə igen nan ma siga han Xasari-Enan, Damasi taan danna, Safon koməna binna, siga Xamata taan

danna ma. Yamanan komən fəxən danna nan na ra.

¹⁸ Sogeteden binna danna kelima Xawuran yamanan danna nun Damasi taan danna nan tagi, dangu Yuruden baan xən Galadi yamanan nun Isirayila yamanan tagi siga han Tamari taana Fəxə Ige Daraan de. Yamanan danna nan na ra sogeteden binni.

¹⁹ Sogeteden yiifanna binna danna, sa keli Tamari taan ma han sa dəxə Meriba igene ra Kadesi yamanani, dangu Misiran baan xən han sa bəxən fəxə ige gbeen ma. Yamanan danna nan na ra yiifanna binni.

²⁰ Fəxə ige gbeen nan yamanan danna ra sogegododen binni, keli yiifanna ma siga han Lebo-Xamata taana komən fəxəni. Yamanan sogegododen binna danna nan na ra.”

²¹ “E yamanani ito yitaxun e ra fata Isirayila bənsənne ra.

²² E xa a yitaxun e tagi keen na masensenna xən. A xa yitaxun e ra e nun xəjən naxanye dəxi e tagi, naxanye bata diine soto. E yatema nən e ye alo Isirayila diine. E keeni taxunma nən e ra Isirayila bənsənne tagi.

²³ Nayi, xəjən na dəxə bənsənna naxan ye, na nan a keen soma a yii. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

48

Yamanani taxun fena

¹ “Bənsənne xinle ni itoe ra e nun e kee bəxəne. Dan bənsənna muxune gbeen luma yamanan sogeteden komən fəxən danna binna nin. A danna minima kiraan nan denaxan danguma Xetilən taani siga han Lebo-Xamata taani han Xasari-Enan yi han Damasi taan danna komən fəxəni Xamata taan dəxən, keli yamanan sogeteden danna ma sa dəxə sogegododen danna ra Dan bənsənna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na ra.

² Dan bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na Aseri bənsənna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

³ Aseri bəxən danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Nafatali bənsənna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁴ Nafatali danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Manase bənsənna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁵ Manase danna, keli sogeteden ma sa dəxə sogegododen na, Eframi bənsənna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

* 47:9: Fəxən yi Fəxə Ige Darani ito yi han! Yexene mi yi nœ luye e nii ra a yi.

⁶ Efirami danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Ruben bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

⁷ Ruben danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Yuda bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.”

⁸ “Yuda danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, ε xa bɔxɔna nde lu a danna mɛnni naxan kuyan nun bɔnsɔnna bonne birin gbeen kuyan lan, a yigbona, nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun. Yire sarijanxin xa lu a tagi.

⁹ ε denaxan bama na bɔxɔn na Alatala xa, na kuyama ayi nen nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun, a yigbona nɔngɔnna yε wuli fu.

¹⁰ Saraxaraline nan gbee na bɔxɔ sarijanxin na. Nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun na a ra kɔmɛnna ma, a yε wuli fu nan a yigboon na sogegododen binni, a yε wuli fu nan a yigboon na sogeteden binni, a yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun a yiifanna ma. Alatalaa yire sarijanxin xa lu a tagi.

¹¹ Saraxaraliin naxanye rasarijanxi Sadɔki yixetene yε, ne nan gbee a ra, naxanye n ma wanla kɛma ki faɔi e nun naxanye mi e yete ralɔxi ayi, alo Lewi bɔnsɔnna muxune a liga kii naxan yi Isirayila kaane yi e yete ralɔma ayi waxatin naxan yi.

¹² E gbeen findima mɛnna nan na, denaxan sarijan yirene birin xa bayo a baxi bɔxɔ ratinmɛxin nan na. E bɔxɔn tugunma Lewine bɔnsɔnna bɔxɔn danna nan na.

¹³ Lewi bɔnsɔnna muxune gbeen luma nen saraxaraline gbeen danna ra. E firinna birin kuyan findima nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun nan na, a yigbona nɔngɔnna yε wuli fu.

¹⁴ E nama e bɔxɔn mati, e nama a masara gbete ra, a nama fi, amasɔto bɔxɔ fisaman-tenna na a ra naxan nasarijanxi Alatala xa.”

¹⁵ “Denaxan luma, naxan yigbo nɔngɔnna yε wuli suulun, a kuya nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun, mɛn mi rasarijanma. Taan nan tima a tagi, taan muxune yi a rabilinna findi banxidene nun xuruse rabadene ra.

¹⁶ Taan danne ni i ra: Nɔngɔnna yε wuli naanin kɛmɛ suulun kɔmɛnna ma, a yε wuli naanin kɛmɛ suulun yiifanna ma, a yε wuli naanin kɛmɛ suulun sogeteden binni e nun a yε wuli naanin kɛmɛ suulun sogegododen binni.

¹⁷ Bɔxɔ magenle xa lu taan nabilinni nɔngɔnna yε kɛmɛ firin tonge suulun.

¹⁸ Bɔxɔ dɔnxɛna nde luma nen bɔxɔ sarijanxin sogeteden binni e nun a sogegododen binni, e firinna birin, nɔngɔnna yε

wuli fu. Mɛnna bogise xabaxine findima muxune nan balo ra naxanye walima taan xa.

¹⁹ Muxun naxanye walima taan xa naxanye mɛnna bima, ne fatama Isirayila bɔnsɔnne birin nan na.

²⁰ Bɔxɔ sarijanxin nun taana bɔxɔn na malan, na kuyan nun a yigboon xa findi nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun nan na.”

²¹ “Bɔxɔ sarijanxin nun taana bɔxɔna, e firinna birin danne kuyana nɔngɔnna yε wuli mɔxɔɔɔn nun suulun. Bɔxɔ dɔnxɛna ndee luma nen keli na sogeteden danna ma sa dɔxɔ yamanan sogeteden danna ra, a dɔnxɛna ndee mɔn yi lu keli na sogegododen danna ma sa dɔxɔ yamanan sogegododen danna ra. Na bɔxɔ dɔnxɛne xa findi mangana nan gbee ra. Na bɔxɔne nun Isirayila bɔnsɔnne bɔxɔn kuyan birin lan. Bɔxɔ sarijanxin nun Alaa yire sarijanxin luma a tagin nin.

²² Nayi, Lewi bɔnsɔnna muxune bɔxɔn nun taan gbeen luma mangana bɔxɔn nan tagi. Mangana bɔxɔn luma Yuda bɔnsɔnna bɔxɔn danna nun Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔn danna nan tagi.”

²³ “Bɔnsɔn dɔnxɛne kɛε bɔxɔne nan itoe ra: Keli sogeteden ma han sa dɔxɔ sogegododen na, Bunyamin bɔnsɔnna gbeen nan na ra, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁴ Bunyamin bɔnsɔnna bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Simeyon bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁵ Simeyon bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Isakari bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁶ Isakari bɔxɔn danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Sabulon bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁷ Sabulon danna, keli sogeteden ma sa dɔxɔ sogegododen na, Gadi bɔnsɔnna gbeen yi tugun na de, yamanan yire yitaxunxi keden nan na fan na.

²⁸ Gadi bɔnsɔnna bɔxɔn danna findima yamanan danna nan na yiifari fɔxɔni, fɔbɔ Tamari taan ma siga Meriba igene ma Kadesi yi, siga Misiran xuden xɔn han sa bɔxɔn fɔxɔ ige gbeen ma.

²⁹ ε yamanani ito yitaxunma Isirayila bɔnsɔnne muxune ra masɛnsɛnna nan xɔn, a findi e kɛε bɔxɔne ra. Marigina Alatalaa falan nan na ra.”

³⁰ “Yerusalen taan so de fu nun firinne ni i ra. Taan komeɛn fɔxɔn kuyana, nɔngɔnna ye wuli naanin keme suulun.

³¹ Taan so deɛne xili sama Isirayila bɔnsɔnne nan xun ma. De saxan komeɛnna ma: Ruben gbeen de keden, Yuda gbeen de keden, Lewi gbeen de keden.

³² Taan sogeteden binna kuyana, nɔngɔnna ye wuli naanin keme suulun. Men fan de saxan: Yusufu gbeen de keden, Bunyamin gbeen de keden, Dan gbeen de keden.

³³ Yiifari fɔxɔn kuyana, nɔngɔnna ye wuli naanin keme suulun. Men fan de saxan: Simeyɔn gbeen de keden, Isakari gbeen de keden, Sabulon gbeen de keden.

³⁴ Sogegodode binna kuyana, nɔngɔnna ye wuli naanin keme suulun. Men fan de saxan: Gadi gbeen de keden, Aseri gbeen de keden, e nun Nafatali gbeen de keden.

³⁵ A rabilinna birin, nɔngɔnna ye wuli fu nun solomaseɛɛ. Sa folo na waxatin ma, taan yi xili sa, a ‘Alatala na yi.’ ”

Daniyeli Nabi Daniyeli Alaa Falan Naxan Sebe

Babilon mangan faxi Isirayila baxoni yenge sodeni jee keme sennin benun Yesu xa bari. E yi Nabi Daniyeli suxu a dii jareyani yengeni, e siga a ra Babilon yi. Nabi Daniyeli yi findi Babilon mangane fekolonna nde ra. Ala senben soxi a yi, a xa xiyene nun wundo feene bunna fala mangane xa. Ala mon bata dunuja fe famato wuyaxin lankenemaya Daniyeli xa. A ne sebe Kitabun yireni ito kui.

Kitabun yireni ito Yahudiya banxulan muxu naanin nan ma taruxun yebama en xa naxanye lu tinxinyani e Ala xa Babilon Manga Nebukadanesari yetagi. Taruxu sennin nan a yire singen kui (sora 1 han sora 6), naxanye a yitama en na Yahudiyane yi limaniyaxi kii naxan yi besenxonyani. Misaala ra, en Daniyeli a taruxun toma be, mangana kuntigine a woli yatane bun ma waxatin naxan yi (sora 6).

Ala fe to naanin nan yitama Daniyeli ra alo xiyena Daniyeli sora 7 han sora 12 kui naxanye dunuja wundo feene makenenma Daniyeli xa. Fe tooni itoe Yahudiya yamana taruxun nan yitama alo xiyena, siya wuyaxine yi naxanye toroma, han Ala mon yi e mali, e yi doxo e baxoni.

Daniyeli feen naxanye toxi fata Ala ra, na yirena ndee Yesu fa waxatin nan yebama jee keme wuyaxi benun Marigi Yesu xa bari. Misaala ra, mangan xiyan naxan ma fe sebexi Daniyeli sora firinden, na gemena nde a fe falaxi naxan keben, muxu yii mi naxan baxi. Na yi findi taxamasenna ra naxan Marigi Yesu fa waxatin nun a fa kiin yitama bayo gemen godoxi yirena nde fari naxan findixi Romi kaane mangayana fe taxamasenna ra. A mon naxa a na gemen yi findi geya belebelen na naxan baxona ngaan nafe. Na bunna neen, fa fala Marigi Yesu faxi Romi kaane mangaya waxatini, a denkeleya yamaan mon sabatima siyane birin tagi han to alo na xiyena a yitaxi kii naxan yi.

Daniyeli 9.25 fan Yesu fa waxatina fe falama. Malekana a falaxi Daniyeli xa menni fa fala a jee keme naanin jee tonge solomasexen nun saxon nan tima yamarina nde xanbi ra benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa, a yi faxa. Na yamarina fe sebexi Esirasi 7.11 kui. Yerusalen taan tixi yamarin naxan ma, na yi fixi yanyina nde jee keme naanin tonge suulun nun solomasexen benun Marigi Yesu xa bari hanma

yanyina nde jee keme naanin tonge naanin nun suulun fata jee ne tenge kii firinna ra muxune yi darixi naxanye rawale na waxatine yi. Nayi, Kitabuna falan na kamalixi Yesu barin to jee moxoren nun suulun ti, xanamu, a barin to jee tonge saxon nun solomasexen ti. Yesu faxa nen, a keli sayani yanyina nde a barin to jee tonge saxon nun saxon ti. Na bunna neen, fa fala Daniyeli waliyia falani ito Marigi Yesu faxa waxati yeten falaxi yanyina nde jee keme suulun joxon benun Yesu xa bari.

Kitabun yireni ito nun Lankenemaya kitabi yirena ndee maliga han! E firinna birin waxatin birin denkeleya muxune nan sebe soma, e xa lu denkeleyani, hali kontofili feen nun toroan sifan birin e soto.

Daniyeli nun a lanfane Babilon yi

¹ Yehoyakimi a mangayaan jee saxandena, Yuda yamanani, Babilon mangan naxan yi xili Nebukadanesari, na nun a muxune yi siga, e sa fu Yerusalen taan ma, e yi a rabilin yengesone ra.

² Marigin nan tixi Yehoyakimi suxu feen ma, Yuda Mangana, e nun Ala Batu Banxin muran nasarijanxine tongo feen ma. Manga Nebukadanesari yi ne xali Babilon yamanani, a yi se xonne ramara a gbee suxure banxin nafulu ramaradeni.

³ Mangan yi a fala a muxu gbeen xa, naxan xili Asipenasi, a naxa, a a xa sa Isirayila foningena ndee ye matongo, naxanye kelima mangan banxini xanamu xabila hiyabuxine yi.

⁴ A xa xaxilima xaraxine ye matongo naxanye kende, e tofan. E xa kata alogo e xa no wanla ke mangana banxini. E luma nen e xaranje Babilon xuiin nun a sebele ma.

⁵ Mangan mon yi e soge keden balon tongo, keli a gbee donseene yi e nun a gbee dolon yi. E xaranma nen jee saxon bun ma, na xanbi ra, e yi fa lu wanla ke mangan xa.

⁶ Yuda kaan naxanye yi na muxune ye, ne xili: Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli, e nun Asari.

⁷ Mangana tande xunna yi xili nen en sa e xun ma. A yi Daniyeli xili sa a "Belitissari." A yi Xananiya xili sa "Sadiraki." A yi Mikayeli xili sa "Mesaki." A yi Asari xili sa "Abedinego."

⁸ Daniyeli yi a miri, a nama a yete raharamu mangana a donseene ra e nun a dolon na. * Nanara, a yi tande xunna mafan a e nama a karahan a a yete raharamu.

⁹ Ala yi a ragidi, tande xunna yi hinan Daniyeli ra, a mon yi kininkin a ma.

¹⁰ Tande xunna yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "N gaxuxi mangan yee ra, n kanna, naxan bata e donna nun e minse feen nagidi.

* **1:8** *Haramun* nan yi mangana donseene ra bayo e yi ralima mangana suxurene nan ma.

Xa a i to, i fatin baxi i ra i lanfane tagi, n xunna loma ayi nen e fe ra.”

¹¹ Daniyeli yi a fala na xa, tande xunna naxan tixi Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli nun Asari xunna dɔxɔn na, a naxa,

¹² “Se bogine nun igen gbansanna fi nxu ma, i xa nxu mato nayi han xi fu.

¹³ Na xanbi ra, i nxu nun nxu lanfane fatin sama e bode ma nen naxanye mangana a donseen donma, i nxɔ donse feen yebe nayi alo i naxan toxi.”

¹⁴ Nanara, a tin na ma, a yi e mato xi fu bun ma.

¹⁵ Xii fu danguxina, a yi a to e kende, e fatin fan, dangu mangana donseen don muxuna ra.

¹⁶ Nanara, e xunna dɔxɔn yi se bogine fi e ma, mangana donseen nun a dɔlɔn jɔxɔn na.

¹⁷ Ala yi lɔnnin fi foninge naaninni itoe ma a e xa fe sebexin birin bunna famu, e nun fekolonna. Daniyeli yi nɔe xiyene bunne fale e nun fe toone alo xiyena.

¹⁸ E waxatin jan yanyi naxan yi mangan naxan sa, tande xunna yi e yita Nebukadanesari ra.

¹⁹ E birin nun mangan yi e bode to, foningene ye, muxu yo mi a kenɛn alo Daniyeli nun Xananiya nun Mikayeli e nun Asari. Ne yi so a wanli.

²⁰ Mangana e maxodin fefe ma lan xaxilimayaan nun fe kolonna fe ma, a yi a to e yabine yi dangu a woyimene nun a jinan kanne gbeen na dɔxɔna ma fu, naxanye yi a yamanani.

²¹ Daniyeli yi lu na yi han Kirusi a mangayaan jee singena.

2

Mangana xiyena fe

¹ Nebukadanesari a mangayaan jee firindena, a yi xiyi sa. A xaxinla yi jaxamin han xixɔnla yi a bejin.

² A yi woyimene nun jinan kanne nun kɔmɔ kanne nun yiimatone xili alogo e xa a xiyen bunna fala a xa. Ne yi malan, e ti a yetagi.

³ Mangan yi a fala ne xa, a naxa, “N xiyena nde nan saxi, naxan bata n xaxinla jaxamin. A xɔnla n ma, n xa na xiyen bunna kolon.”

⁴ Na yiimatone yi mangan yabi Arami xuini, e naxa, “N xu kanna, Ala xa siin fi i ma. I ya xiyen yebe nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁵ Mangan yi a fala yiimatone xa, a naxa, “N bata yelin a nate fa fala xa e mi n ma xiyeni ito fala n xa e nun a bunna, n na e yibolonma nen dungi dungi yeen ma, e banxine fan yi kala fefe!

⁶ Koni xa e mɔn nɔ n ma xiyen nun a bunna faladeni n xa, e kise wuyaxi sɔtɔma nen n yii, e nun kɔntɔnne nun xunnayeren gbegbe. Nanara, e xa xiyen nun a bunna fala n xa.”

⁷ E mɔn yi a fala mangan xa, e naxa, “Mangana, i ya xiyen fala nxu xa, nxu xa a bunna fala i xa.”

⁸ Mangan yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon, e katama n xa dija han waxati gbete bayo e a kolon n ma fe ragidixin mi kale.

⁹ Koni, xa e mi n ma xiyen fala n xa, jaxankata kedenna sama e birin fari nen. E faxi wulen nun yanfantanya falan nan tideyi n xa han n ma miriyani yi maxete. Nanara, e n ma xiyen fala n xa, nayi n na a kolonma nen fa fala e nɔe a bunna fale nen.”

¹⁰ Yiimatone yi a yabi, e naxa, “Nxɔ mangana, na muxu yo mi dunɔjani ito yi naxan nɔe na lige naxan xɔli i ma. Na manga yo mi na, hali a fangan nun a senben na gbo kii yo ki, na munma fe sifani ito maxodin woyimene nun jinan kanne nun yiimatone ma singen.

¹¹ I naxan maxodinxi, na xɔdɔxɔ. Muxu yo mi nɔe na yabin soe i yii fo alane, koni ne mi dɔxi adamadiine tagi.”

¹² Nayi, mangan yi xɔlɔ, a bɔjɛn yi te han! A yamarin fi fa fala a Babilɔn fekolonne birin xa faxa.

¹³ Mangana falan yi rawanga, fekolonne yi fa fama faxadeni nen. Nayi, e Daniyeli fen e nun a lanfane alogo e fan xa faxa.

Ala yi xiyen lankɛnemaya

¹⁴ Daniyeli yi a xuiin namini jɔxɔ luun nun xaxilimayaan na Ariyoki ma mangan kantan muxune xunna, naxan yi faan kiraan xɔn ma siga Babilɔn fekolonne faxadeni.

¹⁵ A Ariyoki maxodin, a naxa, “Nanfera mangan bata sariya xɔdexɛ sifani ito sa.” Ariyoki yi na feen yebe Daniyeli xa.

¹⁶ Nanara, Daniyeli yi siga mangan fɛma, a yi a mayandi alogo a xa waxatin fi a ma, a xa nɔ a xiyen nun a bunna fale mangan xa.

¹⁷ Daniyeli yi siga banxini, a feni ito birin yebe a lanfane xa, Xananiya nun Mikayeli e nun Asari.

¹⁸ A yi e mafan a e xa Ala maxandi naxan kore, a xa kininkinin e ma, a xa fe luxunxini ito yita e ra alogo e nama Daniyeli nun a lanfane faxa Babilɔn fekolonna bonne xɔn.

¹⁹ Nanara, Daniyeli yi fe toon ti kɔeen na alo xiyena, fe luxunxin yi lankɛnemaya a xa. Daniyeli yi Ala tantun naxan kore,

²⁰ a naxa, “Ala xinla xa tantun habadan habadan! Amasɔtɔ a tan nan gbee kolonna nun senben na.

²¹ A tan nan waxatin nun a kepane maxetema:

A tan nan mangane bama.

A tan nan mangane dɔxɔma.
 A fekolonna fima fekolonne ma,
 a lannin fima xaxilimane ma.
 22 A fe tilinxixine lankenemayama.
 A dimi yi feen kolon,
 bayo kenenna a yii.
 23 N benbane Ala,
 n na i tantunma,
 n yi i batu
 fekolonna nun fangana a fe ra
 i naxan fixi n ma.
 I bata n nakolon na ra,
 nxu naxan maxɔdinxi i ma,
 i bata nxu rakolon mangana xiyeen na.”

Daniyeli yi mangan xiye saxin nun a bunna fala

24 Na xanbi ra, Daniyeli yi siga Ariyoki fema, mangan yamarin fi naxan ma a xa Babilon fekolonne faxa. A sa a fala a xa iki, a naxa, “Hali i nama Babilon fekolonne faxa. Siga n na mangan yetagi. N xa a xiyeen bunna fala a xa.”

25 Mafuren, Ariyoki yi siga Daniyeli ra mangan fema, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata muxu keden to na Yuda kaa suxine ye, naxan xiyeen bunna fale mangan xa.”

26 Mangan yi Daniyeli maxɔdin naxan xili Belitiasari, a naxa, “I tan nɔe xiyeen nun a bunna fale n xa ba?”

27 Daniyeli yi mangan yabi, a naxa, “Mangana, i fe luxunxin naxan maxɔdinxi fekolonne nun jinan kanne nun woyimene nun yimatonne ma, ne sese mi nɔe i ya xiyeen nun a bunna fale i xa.”

28 Koni Ala na yi, naxan kore xonna ma. A nɔe fe luxunxine ye mayalanje. A bata Manga Nebukadanesari rakolon naxan ligama waxati famani. Awa, iya xiyeen nun i ya fe toone ni i ra i naxanye to i ya saden ma.

29 I yi saxi waxatin naxan yi, mangana, i yi lu i mirɛ fe famatone ma. Awa, naxan fe luxunxine ye mayalanma, na bata i rakolon fe famatone ra.

30 N tan ma binni, fe luxunxini ito mi ye mayalanxi n xa fa fala n tan fekolon dangun denden na, koni alogo a bunna xa fala mangan xa, i yi i sondonna miriyane kolon.”

31 “Mangana, i fe toon nan tixi naxan findixi sawura belebelen na. Na sawura yi gbo kati! A yi mayilenma, a yi tixi i yetagi, a kejaan yi magaxu han!

32 Xemaan yeteen nan yi sawuran xunna ra, a kanken nun a yiine gbeti wuren nan e ra, a kuiin nun a tagina, sulana.*

33 A danbane yi rafalaxi wure foren na, a sanne wure foren nun bendɛ ganxina.

34 I yi a matoma waxatin naxan yi, gemena nde yi keben muxu yii mi naxan bɔxi, a fa bɔnbɔ na sawuran sanna ra wure foren nun bendɛ ganxin denaxan yi. A yi e rayensen.

35 Awa, a wure fore ye, a bendɛ ganxi yo, a sulan yo, a wure gbeti yo, a xema yo, na birin yi lunburunje ayi, e yi findi burun burunna ra alo se dagin naxan yifema soqe furen na. Foyen yi a xali a funfu yo mi lu na. Awa na gemen naxan fa bɔnbɔ na sawuran na, na yi findi geya belebelen na, a bɔxona ngaan nafe.”

36 “Xiyeen ni i ra. Nxu a bunna fan falama nen mangan xa.

37 N kanna, mangane mangan ni i tan na. Amasɔt Ala nan mangayaan nun senben nun fangan nun xunnayerenna fixi i ma, Ala Naxan Kore.

38 A tan nan i dɔxi muxune nun subene nun xoline xun na, e nema dede yi, a yi nɔon fi i ma ne birin xun na. I tan nan xema xunna ra.

39 I tan na dangu, mangaya gbeten kelima nen naxan senben xurun i gbeen xa. Na xanbi, mangayaan saxanden ligama nen alo sulana, na yi nɔon sa bɔxɔn birin ma.

40 Mangaya naaninden fama nen, na xɔdɔxɔ alo wurena. Wuren seen birin yensenma, a a lunburun. Na mangayaan fan bonne yensenma na kii nin, a yi e lunburun.

41 I a sanne nun a san sonle toxi rafalaxi wuren nun bendɛ ganxin basanxin na kiinde, na yamanani taxunma nen, koni wuren xɔdɔxɔn jɔxɔndɔnna taranma a yi nen, bayo i wuren nun bendɛ ganxin basanxin nan toxi.

42 Nanara, alo a san sonle yi rafalaxi wuren nun bendɛ ganxin basanxin na kii naxan yi, na yamanan fɔxɔ kedenna fangan gboma ayi nen, bode fɔxɔn yi xetunje ayi.

43 I wuren nun bendɛ ganxin basanxin nan toxi, bayo na muxune katama nen e xa malan, koni e mi malanje alo wuren nun bendɛ ganxin to mi basanje.”

44 “Na mangane waxatini, Ala Naxan Kore, na mangayana nde rafama nen naxan mi kale habadan!† Na mangayaan mi

* **2:32:** A *xunna* findixi Babilon kaane mangayaan nan na. Na feen sebexi Yeremi 51.7 kui. A *kanken nun a yiine* findixi Perise kaane gbeen na Manga Kirusi naxan folo jee keme suulun tonge saxan nun solomanaanin benun Yesu xa bari. A *kuiin nun a tagi* findixi Gireki kaane mangayaan na Manga Alesandire bun ma jee keme saxan benun Yesu xa bari. A danbane nun a sanne findixi Romi kaane mangayaan nan na. Yesu fadi waxatin naxan yi, Romi kaane nan yi mangane ra bɔxɔn yire wuyaxi xun na. † **2:44:** Marigi Yesu a denkeleya yamaan naxan folo, na findixi *mangayani* ito ra naxan buma habadan. Daniyeli a falani ito a yebaxi fa fala a Yesu yi lan a xa fa Romi kaane mangayaan waxatini. A faxi na waxatin nin. Yesu a denkeleya yamaan nan sabatima dunuja yiren birin yi fata falani ito ra. Na feen mato Daniyeli 2.35 kui. A mɔn buma habadan ariyanna yi.

danguma yamana gβete nɔɔn bun. A yamanan bonne raxuyama ayi nɛn, a yi e raxɔri, koni a tan yetɛɛn luma nɛn habadan.

⁴⁵ Na bunna nɛn, alo i gemɛn naxan toxi kebenjɛ geyaan fari muxun yii mi dinxɪ naxan na, a fa wuren nun sulan nun bɛnden nun gβeti wuren nun xɛmaan yensen. Ala bata a yita mangan na naxan fama ligadeni yetɛn na. Nɔɔndin nan xiyeni ito ra, muxune lan e xa la a bunna fan na.”

Mangan yi Daniyeli binya

⁴⁶ Nba, Manga Nebukadanesari yi a xinbi sin Daniyeli bun ma, a yetagin yi lan bɔxɔn ma. A yamarin fi a e xa saraxane ba a xa, e nun wusulanna.

⁴⁷ Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, “E Ala nan alane Ala ra. E nun mangane gbee marigina naxan wundo feene lankenɛmayama. Bayo i bata nɔ wundo feni ito ye mayalanjɛ.”

⁴⁸ Mangan yi Daniyeli mate, a banna se wuyaxi so a yii. A yi a dɔxɔ Babilɔn yamanan birin xun na, a yi a findi mangan na Babilɔn fekolonna birin xun na.

⁴⁹ Daniyeli yi mangan mafan, a xa Babilɔn bɔxɔn fe yɛban so Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yii. Daniyeli yetɛɛn yi lu Manga Nebukadanesari a tanden ma wanla ra.

3

Mangan yi suxuren nafala

¹ Manga Nebukadanesari yi sawura xɛmaan nafala. A kuyan nɔngɔnna ye tonge sennin lixi. A yigbona, nɔngɔnna ye sennin. A sa a ti Dura Lanbanni, Babilɔn yamanani.

² Manga Nebukadanesari yi bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngaan xili alogo e xa fa sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

³ Awa, bɔxɔne mangane nun bɔxɔ kanne nun yamana kanne nun sariya kanne nun nafulu ramarane nun sariyasane nun kitisane nun bɔxɔn kuntigine ngaan yi e malan na sawurana fe rawangadeni Manga Nebukadanesari naxan nafala. E ti sawuran yetagi Manga Nebukadanesari naxan nafala.

⁴ Mangana fe rawangan yi sarin fangan na, a naxa, “Siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, naxan yamarixi e ma, na ni ito ra:

⁵ E na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi, e bira bɔxɔni, e yi sawura

xɛmaan batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁶ Xa naxan yo mi bira a bun ma, a yi a batu, na rawolima ayi nɛn sulun tɛɛni* keden na!”

⁷ Nanara, siyane birin to xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ, siyane nun bɔnsɔnne birin naxanye xuine birin falama, ne yi bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, Manga Nebukadanesari naxan nafalaxi.

⁸ Na waxatin yetɛni, yiimatona ndee yi fa, e xa Yahudiyane kansun.

⁹ E yi a fala Manga Nebukadanesari xa, e naxa, “Ee! mangana! I xa bu dunuɔa yi.

¹⁰ Nxu kanna, i bata yi yamarin fi, a muxune birin xa bira sawura xɛmaan bun ma, e yi a batu, e na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ waxatin naxan yi.

¹¹ Nayi, naxan yo mi tin birɛ a bun, a yi a batu, na kanna wolima nɛn sulun tɛɛni.

¹² Koni Yahudiyana ndee na yi, i tan yetɛɛn Babilɔn bɔxɔn fe yɛbaan soxi naxanye yii, Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego. I ya yamarin bɔte mi ne xa. Ee! Mangana! E mi i ya alane batuma, e mi i ya sawura xɛmaan fan batuxi i naxan nafalaxi.”

¹³ Nebukadanesari bɔɔɔn yi te a xɔlɔ! A yi yamarin fi, e xa fa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego ra. Sofane yi fa na xɛmɛne ra a yetagi.

¹⁴ Nebukadanesari yi a fala e xa, a naxa, “Sadiraki nun Mesaki e nun Abedinego, jɔɔndin na a ra ba? E mi n ma alane batuma, e mɔn mi sawura xɛmaan batuma, n naxan nafala?”

¹⁵ Awa, iki, e na xɔtaan nun xulenna nun sɔrɔnna nun kondenna nun bɔlɔnna nun saraan nun sumun seen sifan birin xuiin mɛ sɔnɔn, e bira, e yi sawura xɛmaan batu n naxan nafalaxi. Koni xa e mi a batu, e rawolima nɛn sulun tɛɛni keden na! Ala mundun na yi naxan e bama n yii?”

¹⁶ Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi a fala, e naxa, “Ee! Manga Nebukadanesari! Nxu mi waxi nxu yetɛ makata fe yi i yetagi.

¹⁷ Xa na rabɛ, nxɔ Ala, nxu walima naxan xa, na nɔɛ nxu ratange. A nxu ratangama sulun xajɛn ma nɛn e nun i yiin ma.

¹⁸ Hali a mi na lige, mangana, a kolon a nxu mi i ya alane batuma, nxu mi i ya sawura xɛmaan batue i naxan nafalaxi.”

E woli fena tɛɛni

¹⁹ Nayi, Nebukadanesari yi mɔnɛ han! A yetagin yi masara Sadiraki nun Mesaki nun

* 3:6: Sulun tɛɛn mon falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.” † 3:19: Sulunna mon fale fa fala furuna.

Abedinego yεε xōri. Nebukadanesari yi yamarin fi e xa sulun† nawolon dōxōna ma solofere dangu e yi darixi a ra kiin de.

²⁰ A yi a yεngsōna ndee yamari naxanye maxōdōxō a gali diine ye, e xa Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego xidi, e yi e rawoli sulun tεε xajeni.

²¹ Na xεme saxanna yi xidi, e maraberi baxi e dugine nun e wantanne nun e namune yi, e nun e domain birin. E yi woli sulun tεε xajne tagi.

²² Sofaan naxanye Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego woli tεeni, tεen yi ne faxa bayo mangan bata yi yamarin fi a xa wolon jaxi ra.

²³ Koni Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego, ne saxanna xidixin yi bira sulun tεε xajeni.

²⁴ Manga Nebukadanesari yi gaxu, a tujanne ayi, a keli. A yi a fala a maxadi tiine xa, a naxa, “En mi muxu saxan xidixin xan wolixi tεen tagi ba?” E mangan yabi, e naxa, “Ɔn Mangana!”

²⁵ A mōn naxa, “Anu, n muxu naanin nan toma, e mi xidixi. E sigan tima tεen tagi, tōrya yo mi e ma. E naaninden kεnaan maliga malekan na.”

Mangan yi Ala binya

²⁶ Nebukadanesari yi a maso sulun xajen de ra, a naxa, “Sadiraki! Mesaki! Abedinego! Ala Matexina walikene, ε mini, ε fa be.” Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego yi keli tεen tagi.

²⁷ Bōxōne mangane nun bōxō kanne nun yamana kanne yi e maso e ra. E yi a to, tεen mi nō yo sōtōxi na xεmene fatin ma. E xunsexe ne mi ganxi, e dugine mi kalaxi. Tεen xiri mi dōxi e ma.

²⁸ Nebukadanesari yi a fala, a naxa, “Tantunna Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala xa! A tan nan a malekan nafaxi, a yi a walikene ratanga. E bata la a ra han, e yi mangana a yamarin kala. E yitōnxi faxa feen ma, benun e xa ala gbete batu, ba e Ala ra.

²⁹ A mato fa, n yamarin naxan fima: xa muxu yo Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a Ala rafeya, a na taran siya yo yi, yamana yo yi, xui yo yi, na kanni sege ma dungi dungi yεen nan ma, a banxin yi findi kurun na, bayo ala yo mi na naxan nō makantan sifani ito ra alo a tan.”

³⁰ Nanara, mangan yi Sadiraki nun Mesaki nun Abedinego a fe mate Babilōn yamanani.

³¹ Manga Nebukadanesari yi xεrane rasiga siyane nun bōnsōne birin ma naxanye xuine birin falama, dunuḡa yiren birin yi, a naxa, Bōḡesa gbeen xa lu ε xa.

³² A findixi n xa fe fajin nan na,

n xa taxamasenne nun kabanako feene yeḡa ε xa

Ala Matexin naxanye ligaxi n xa.

³³ A taxamasenne gbo, a kabanako feene seḡben gbo.

A mangayana, habadan mangayaan na a ra.

A nōyaan luma nen mayixete nun mayixete.

4

Mangan xiye firindena

¹ N tan Nebukadanesari, n yi bōḡe xunbenla nun jaxunna nin n ma mangaya banxini.

² N yi xiye sa naxan n magaxuxi. Miriyane yi soma n yi n ma saden ma, n xaxinla fe toone yi n kuisan han!

³ Nanara, n bata yamarin fi, e xa fa Babilōn fekolonne ra n fεma alogo e xa n ma xiye bunna fala n xa.

⁴ Woyimene nun jinan kanne nun yiimate tone nun kōmō kanne faxina, n yi n ma xiye yeḡa e xa, koni e sese mi nō a bunna fale n xa.

⁵ A rajanna, Daniyeli fan yi fa n fεma naxan mōn yi xili Belitisasari naxan xili luxi alo n ma ala xinla. Ala sariḡanxine niina a tan yi. N yi n ma xiye yeḡa a xa,

⁶ n naxa, “Belitisasari, woyimene kuntigina, n na a kolon fa fala ala sariḡanxine niina i tan yi. Wundo fe yo mi xōdōxō i tan yii. Fe toone bunna fala n xa, n xiye saxi naxanye ra.”

⁷ “Awa, n xaxinla toon naxan tixi, na ni i ra, n to yi saxi n ma saden ma, n yi n yεε rakōjinma, n yi a to:

Wudi bili gbee keden tixi bōxōn tagi, naxan yi mate han!

⁸ Na wudin yi gbo,

a magaxu ayi, a konden yi texi nen han kuyena.

A yi toma bōxōn danna birin na.

⁹ A jōxōndene yi fan,

a bogine yi wuya han!

Birin balon yi a kōe ra.

Burunna subene yi fama a nininna bun.

Xōline yigiyaxi a yiine kōe ra.

Daliseene birin yi e donna sōtōma a bogin nan xōn.

¹⁰ N xaxinla tooni,

n naxan to n ma saden ma,

n yεen tixi,

n yi marakantan ti sariḡanxina nde keden to gode

keli kore xōnna ma.

¹¹ Na yi sōnxō fangan na,

a falan ti iki, a naxa,

‘E wudini ito rabira,

ε yi a yiine sege,

ε yi a jōxōndene ba a ma,

ε yi a bogine raxuya ayi.

Subene xa e giye a bun,
xoline yi keli a yiine yi.

¹² Koni ε xa a dungin nun a salenne lu bəxəni
ε yi a xidi wuren nun sula yəlxənxənna ra,
a yi lu xeen ma se xen xore ra.

A xa yikun xiila ra,
a yi a balo se xen na
alo subene.

¹³ A adamadi xaxinla maxetema nen,
sube xaxinla yi so a yii.

Nεε solofere danguma a xun ma nen.

¹⁴ Marakantan muxune nan sariyani ito
ragidixi,

maleka sarijanxine nan yamarini ito fixi
alogo daale xa a kolon

fa fala Ala Matexin nən nabama
adamadiine mangayaan fari.

A a soε muxe yii naxan na rafan a ma,
hali muxune birin dangu naxan na.' "

¹⁵ "N tan Manga Nebukadanesari, n xiye
naxan sa, na nan na ra. Awa, i tan Belitisa-
sari, i xa n xiye bunna fala n xa, bayo n ma
bəxən fe kolonne, ne sese mi naxi a bunna
fale n xa. Koni i tan nəε bayo ala sarijanxine
niina i tan yi."

Daniyeli yi xiye yeba

¹⁶ Awa, Daniyeli naxan xili Belitisa-
sari, na yi a raxunbeli waxatidi, a miriyane yi a
kuisan. Mangan yi a fala, a naxa, "Beliti-
sasari, xiye nun a bunna nama i kuisan."
Belitisa-sari yi a yabi, a naxa, "N kanna, a yi
lan nun, xiye xa findi i yaxune gbeen na, a
bunna yi lu i sangaxəxəne xa.

¹⁷ I wudi bili gbeen toxi gboε, a maxədxə
ayi, naxan kondən texi han kuye, naxan yi
toma bəxən danna birin yi,

¹⁸ naxan jəxəndene fan, naxan bogi
wuya, naxan daliseen birin baloma,
burunna subene e sama naxan bun ma,
xoline e tēn sama naxan yiine yi."

¹⁹ "Ee! Mangana! Na wudin ni i tan na.
Bayo, i bata gbo i findi sənbe kanna ra. I ya
gboon bata te han kuye e nun i ya nən bata
dunujə danna birin li.

²⁰ I tan mangan mən yi kantan ti
sarijanxine keden to gode keli kuye, a naxa,
"E wudin i to rabira, ε a kala, koni ε dungin
nun a salenne lu bəxəni. Koni ε a maxidi
wure yəlxənxənna nun sulan yəlxənxəni xeen
ma se xen xore ra. A xa yikun xiila ra. A xa lu
burunna subene xən ma han jεε solofere yi
dangu a xun ma.' "

²¹ "Ee! Mangana! N xa a yeba i xa Ala
Matexin naxan nagidixi n kanna mangan
ma.

²² I kedima nən adamadiine tagi, i sa i
damake burunna subene ye. I i degema
se xen nan na alo jingene. I mən yikunma
xiila ra nən jεε solofere bun ma, han i yi
a kolon a Ala Matexin nan nən nabama

adamadiine mangayaan xun na. A man-
gayaan fima muxun ma naxan na a kenen.

²³ Wudi dungin nun a salenne lu feen
yamarin fan bunna na, a i ya mangayaan
naxetema i ma nen i na kolon, a nən naxan
yi, na kuye.

²⁴ Nanara, Mangana, n ma maxadin xa
rafan i ma: Danna sa i yulubine ra, i xa
tinxin. I ya tantanne lu na, i xa kininkinin
təxə muxune ma. Yanyina nde yi, i luyε bəjε
xunbenli nen."

²⁵ Na feen birin yi kamali Manga
Nebukadanesari ma.

²⁶ Kike fu nun firin to dangu, a yi a masiga
tima manga banxin sangansoon kəε ra Ba-
bilon yi,

²⁷ Mangan yi a fala, a naxa, "Babilon gbo
de! N tan nan a tixi manga yigiyaden na n
sənben fangan na n ma xunnayerenna nun
n ma binyen xa!"

²⁸ Falan mən yi mangan dən i singen, fala
xuina nde yi keli kuye, a naxa, "Manga
Nebukadanesari, falani ito tima i tan xa.
Mangayaan sənben bata ba i yii to.

²⁹ I kedima nən muxune tagi, i sa i damake
burunna subene tagi, i yi se xen don alo
jingene, jεε solofere bun ma han i na a
kolon waxatin naxan yi a Ala Matexin nan
nən nabama adamadiine mangayaan fari.
A a so muxe yi naxan na a kenen."

³⁰ Na waxatin yeteni, na fala xuiin yi
kamali Manga Nebukadanesari xili ma, a
yi kedi adamadiine ye, a se xen don alo
jingene. A fatin yi yikun xiila ra, han a
xunse xen yi mini alo singbin xabena. A san
xanle yi kuya ayi alo xliin gbeena.

³¹ Waxatin naxan saxi na danna to a li, n
tan Nebukadanesari, n yi n ye en nate kuye,
n xaxinla yi xete n ma. N na Ala Matexin
batu, n yi a tantun, n yi a binya naxan na yi
habadan! Naxan ma nən findixi habadan
nən na e nun naxan ma mangayaan ligama
mayixete nun mayixete xun na.

³² Sese mi dunujə muxune sənben na Ala
yeε ra yi. Naxan na a kenen, a na nan ligama
maleka ganla ra e nun muxune bəxən ma.
Muxu yo mi na naxan a yiin yeε ratiye, a a
fala, a naxa, "I nanfe ligama?"

³³ Na waxatin yeteni, n xaxinla yi xete n
ma, n ma mangayaan xunnayerenna nun
n ma nən mirinna fan yi xete n ma. N ma
maxadi tiine nun n ma muxu gbeene mən yi
n xili, n dəxə n ma mangaya gbedeni. N ma
gboon yi siga xun mase.

³⁴ Iki, n tan Nebukadanesari, n na a ba-
tuma, n na a yite, n na a binya, kore xənna
mangana yoon a xa a kewanla birin yi, a
kirane tinxin. A nəε muxune magode nen
naxanye e yete yitema.

5

Sebeli magaxuxina

¹ Laxona nde, Manga Belisari yi jaxanaxani ton a muxu gbee wuli kedenna xa. A yi lu dolon minye e xon.

² Dolon to a suxu, Belisari yi yamarin fi a e xa fa igelengenna xema daxin nun gbeti daxin na, a baba Nebukadanesari kelixi naxanye ra Ala Batu Banxi gbeeni Yerusalen taani. Mangan yi waxi a min feni ne ra e nun a jaxanle nun a konyi jaxanle* nun a muxu gbeene.

³ Nayi, e yi fa xema igelengenne ra naxanye sa tongo Ala Batu Banxini Yerusalen taani. Mangan nun a muxu gbeene nun a jaxanle nun a konyi gilene yi e min ne ra.

⁴ E dolon min waxatin naxan yi, e yi lu alane batuε, xemaan nun gbetin nun sulan nun wuren nun wudin nun gemε alane.

⁵ Na waxatin yeteni, muxun yii sonle yi mini kenenni lenpu degen ma. E sebenla ti manga banxin kanke. Mangan yi yiini ito to naxan yi sebenla tima.

⁶ Mangan yetagin yi maxete, a miriyane yi a kuisan, a tagi xudine yi ba a yi, a xinbine yi lu bonbe e bode ra.

⁷ A yi gbelegbele fangan na, a e xa fa jinan kanne nun yiimatone nun komo kanne ra. A yi a fala Babilon fekolonne ma, a naxa, "Naxan na sebenli itoe xaran, a yi a bunna fala n xa, na maxidima nen manga dugin na, xema jeren yi bira a koe, a mon yi mangaya tiden saxanden soto boxoni ito yi."

⁸ Mangana a fekolonne birin yi so, koni e mi no sebenla xaranje, e yi a bunna fala mangan xa.

⁹ Na nan a liga, Manga Belisari mon yi gaxu han, a yetagin yi maxete, a muxu gbeene yi kui yifu.

¹⁰ Mangana nga to mangan nun a muxu gbeene sonxo xuiin me, a so jaxanaxa banxini. A yi a fala, a naxa, "Mangana, i xa bu han! I ya miriyaye nama i kuisan. I yetagi nama maxete.

¹¹ Muxuna nde i ya boxoni, ala sarijanxine xaxinla a yi. I baba waxatini, a yi feene fixen toma, a xaxinla fan, a fekolonna nun alane gbeen lan. Nanara, i baba Manga Nebukadanesari yi a findi woyimene nun jinan kanne nun yiimatone nun komo kanne kuntigin na. I baba mangan yeteen na liga nen.

¹² Bayo, nii fismantenna nun lonnin nun xaxilimayaan Daniyeli yi, mangan naxan xili sa Belitiasari. Xiyene bunna kolonna fan ayi. A mon sandane yebama, a maxodin xodexene yabima. Nanara, e xa Daniyeli xili. A noma nen a bunna faladeni i xa."

Daniyeli yi na sebenla xaran

¹³ Nayi, e fa Daniyeli ra mangan yetagi. Mangan yi a fala a xa, a naxa, "I tan nan na Daniyeli ra n baba faxi naxan na sa keli Yuda yi?"

¹⁴ N bata i ya fe me a alane niina i tan yi e nun i feene fixen toma. Xaxinla nun fekolonna i tan yi naxan joxon mi na.

¹⁵ E baxi fadeni nen fekolonne nun jinan kanne ra n fema alogo e xa sebenli ito xaran, e yi a bunna fala n xa, koni e mi naxi a bunna faladeni!

¹⁶ N bata a me a i naε feene bunne yebe nen, i yi maxodin xodexene yabi. Iki, xa i no sebenli ito xaranje, i n nakolon a bunna ma, i maxidima manga dugin na nen, xema jeren yi bira i koe, i yi findi boxon mangan muxu saxanden na."

¹⁷ Daniyeli yi a fala mangan xa, a naxa, "I ya kiseene ramara i yete xa, i ya finmaseene fi gbete ma. Hali na, n sebenla xaranma nen mangan xa, n yi i rakolon a bunna ma.

¹⁸ Ee! Mangana! Ala Matexin nan mangayaan nun ghoon nun xunnayerenna nun noron fixi i baba Nebukadanesari ma.

¹⁹ Nanara, siyane nun bonsanne birin naxanye xuine birin falama, ne gaxuxi a yee ra. A na wa a xon, a muxun faxa. A na wa, a a rakisi. A na wa naxan yite fe yi hanma a yigodo fe yi, a na liga.

²⁰ Koni a yanda waxatin naxan yi, a boren yi xodexo han a waso ayi. Ala yi a ba a mangaya gbedeni, a a binyen ba a yii.

²¹ A kedi adamane ye, a xaxinla yi lu alo subene gbeena. A yi lu burunna sofanle foxo ra, a yi sexen don alo jingene. A fatin yi yikun xilla ra, han a kolon a Ala Matexin nan non nabama adamane mangayaan xun na. A muxe nan findima mangan na, a na wa naxan xon."

²² "I tan, a diina Belisari, i yi na birin kolon, koni i mi i yete magodo.

²³ I bata i yete yite Marigin xili ma naxan kore, i yi Ala Batu Banxina igelengenne maxili i yetagi. E yi dolon min e ra, i tan nun i ya muxu gbeene nun i ya jaxanle nun i ya konyi jaxanle. I yi alane batu, gbetin nun xemaan nun sulan nun wuren nun wudin nun gemε alane, naxanye mi se toma, e mi fe mama, kolon mi e yi. I mi Ala binyaxi i ya niiraxinla nun i ya dunuja yi gidin naxan yi.

²⁴ Na nan a toxi, a yiini ito rafaxi naxan sebenli ito tixi."

²⁵ "A tan ni i ra keden keden yeen ma naxan seboxi: MENE MENE TEKELI PARISIN.

²⁶ Falani itoe bunna ni i ra: 'MENE' na bunna neen fa fala 'Yatena.' Ala bata i ya mangayaan laxon yate, a danna sa a ra.

* 5:2: *Konyi jaxanle* nan ne ra, a naxanye soto a jaxanla ra.

27 'TEKELI' na bunna neen fa fala 'A maliga.' I ratexi sikeela nan na, a li, i yeleftu.

28 'PARISIN' na bunna neen 'Mayitaxunna.' Bayo i ya baxoni taxunma nen, a yi so Mede kaane nun Perise kaane yii."

29 Sasa, Belisari yi yamarin fi a Daniyeli xa maxidi manga dugin na, xema jeren yi bira a koe, a yi yamarin fi, a xa rawanga a bata yamanan mangayaan tiden saxanden soto.

30 Na koeen yeteen na, e Babilon manga Belisari faxa.

6

Daniyeli nun yatane fe

1 Dariyusi Mede kaan mangayaan soto a jee tonge sennin e nun firin nan ma.

2 Dariyusi yi a ragidi a xa baxone manga keme e nun moxoyen ti a gbee yamanan xun na.

3 A yi manga gbee saxan dexo e xun na baxone mangane fa dentegen sama naxanye xa alogo mangana tonone xa xun makantan. Daniyeli yi na manga saxanne ye.

4 Awa, Daniyeli yi dangu manga gbee firinna bodene ra e nun baxone mangan birin bayo nii fisamantenna yi a tan yi. Nanara, mangan yi wa a dexo feni baxon birin xun na.

5 Awa, manga gbee bodene nun baxone mangane yi feren fen folo a tajege feen na lan baxona feene ma. Koni e mi kii yo soto, e mi mayifu yo to a tan ma binna ra bayo a tinxin. Nanara, e mi kalan to a yi hanma mayifuna.

6 Awa, na muxune yi a fala, e naxa, "En mi fere yo sote Daniyeli tajege feen ma xa a mi fata a Alaa sariyana feen na."

7 Na manga gbeene nun baxone mangane birin yi siga mangan fema e bode xon. E yi falan ti, e naxa, "Manga Dariyusi xa siimayaan soto habadan!"

8 Yamanan manga gbeene nun baxo kanne nun baxone mangane nun maxadi tiine nun yamana kanne birin tixi a mangana sariya keden xa rawanga naxan fama tonni ito sadeni: Xii tonge saxanna bun ma, naxan na ala yo maxandi hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na xa woli yatane yinla ra.

9 Ee! Mangana! Iki, tonni ito yisarin, i yi i ya taxamasenna sa alogo a xa findi maxetaren na alo Mede kaane nun Perise kaane sariyan to mi maxete."

10 Nanara, Manga Dariyusi yi a taxamasenna sa tonna seben fari.

11 Awa, Daniyeli to a kolon a feni ito bata yisarin, a yi te a sangansoon koe ra naxan foye suxuden deene yi rabixi Yerusalen binni. Daxona ma saxan sogen ma, a yi a xinbin sinma, a Ala maxandi, a a tantun alo a yi a ligan kiin de a singeni.

12 Na muxune birin yi siga Daniyeli konni, e so, e Daniyeli li a Ala mafanje, a yi Ala maxandima.

13 Nayi, e siga mangan fema, e yi mangana tonna fe fala a xa, e naxa, "I mi yi tonna nde yisarin naxan a fala a xii tonge saxanna bun ma, muxu yo a xui ramini ala gbete ma a xandideni hanma muxu gbete ba i tan na, mangana, na wolima yatane yinla ra nen?" Mangan yi e yabi, a naxa, "Nandin nan a feen na, fata Mede kaane nun Perise kaane gbee sariyan na naxan mi maxete."

14 E mon yi a fala, e naxa, "Ee! Mangana! Daniyeli, Yuda muxu suxina nde, na mi i tan yatexi sese ra hanma i ya ton yisarinxina. A Ala maxandin nabama daxona ma saxan sogen ma."

15 Mangan to na me, a yi kontofili kati, a yi a ragidi a boyeni a a xa Daniyeli rakisi. Han sogen bira waxatini, a katama a xa a rakisi.

16 Koni na muxune birin yi fa mangan fema, e yi a fala mangan xa, e naxa, "A kolon, mangana, Mede kaane nun Perise kaane sariyan mi tinje a tori saxin nun lanma xui sebexina mangan xon, na xa maxete."

17 Nanara, mangan yi yamarin fi a Daniyeli xa woli yatane yinla ra. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "I ya Ala, i naxan batuma sonoyani, na xa i rakisi."

18 E yi fa gemena nde ra, e a dexo yinla de ra, mangan yi a mataxamaseri a yiirasoon na e nun a muxu gbeene yiirasone ra alogo fefe nama maxete Daniyeli ma binni.

19 Na xanbi ra, mangan yi siga a banxini, a yi xi sunni, a konyi jaxalan yo mi fa a fema, xixoli mi a suxu.

20 Subaxa, mangan yi keli, a yi siga sasa yatane yinla de ra.

21 A to maso yinla ra, a yi Daniyeli xili a xui saxolexin na. Mangan yi a fala Daniyeli xa, a naxa, "Daniyeli, habadan Alaa walikena! I ya Ala, i naxan batuma sonoyani, na naxi i rakise yatane ma nen ba?"

22 Daniyeli yi a yabi, a naxa, "Mangana, i xa siimayaan soto habadan!"

23 N ma Ala bata a malekan nafa, a fa yatane deen balan. E mi fe jaxi ligaxi n na, bayo n findixi sontaren nan na a yetagi, hali i fan yetagi. Ee! Mangana! N mi fe jaxi yo rabaxi."

24 Nayi, mangan yi sewu han, a yi yamarin fi a e xa Daniyeli rate yinla ra. Daniyeli yi rate yinla ra, e mi maxolode yo to a ma, amasoto a yi denkeleyaxi a Ala ma.

25 Mangan yi yamarin fi a muxun naxanye Daniyeli tajege, a ne xa woli yatane yinla ra, e tan nun e diine nun e jaxanle. Benun e xa yinla xonna li, yatane yi e kutukutu, e yi e xonne yilunburun.

26 Na xanbi ra, Manga Dariyusi yi sebenla ti siyane nun bonsonne birin ma naxanye

xuine birin falama naxanye bəxəna ngaan ma, a naxa, “Bəje xunbeli gbege xa lu e xən ma!

²⁷ N bata yamarin fi n ma bəxən birin yi, binyen xa fi Daniyeli a Ala ma, yamaan yi gaxu a ye ra.

Bayo habadan Ala na a ra.

A nən habadan.

A mangayaan mi kalama habadan.

A nən luma nən han a rajanna.

²⁸ A tan nan maratangan nun marakisin tima,

a mantaxane nun kabanako feene ligama kuyen nun bəxən ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yatane fangan ma.”

²⁹ Na xanbi ra, Daniyeli yi sabati Dariyusi mangayaan bun ma, e nun Kirusi Perise kaana mangayaan bun ma.

7

Daniyeli a fe to singena alo xiyena: Sube naaninne

¹ Belisari a mangayaan jee singena Babilon yi, Daniyeli yi xiye sa, a fe toon ti a xaxinli, a yi a saden ma waxatin de. Na xanbi ra, a yi xiye nun a fe xəne sebe.

² Daniyeli yi a fala, a naxa, “N na a to nən n ma kəe ra tooni, foyene sa kelima kuyen tongon naaninne yi, e e radin fəxə ige gbeen xun ma.”

³ “Sube magaxuxi naanin yi mini fəxə igeni, e sese keden mi yi a ra.

⁴ A singe ra xiin yi luxi alo yatana, a gubugubune alo singbin. N yi a matoma, e a gubugubune ba a ma, e a rakeli, e a ti a sanne xunna alo adama. Muxun səndəmen yi so a yii.”

⁵ “Sube firinden luxi alo kanko belebelena. A saxi a fəxə kedenna ma. Nənsən xəri saxan yi a de, a e xinma. E yi a fala a xa, e naxa, ‘Keli, i xəyi se gbeen don.’ ”

⁶ “Na xanbi, n yi a matoma, n yi gbete to alo tagi suxu jari. Xəli gubugubu naaninna a fari, a xunna fan naanin. Nən yi so a yii.

⁷ Na xanbi ra, n yi a matoma n ma kəe ra tooni, n yi suben naaninden to naxan mamirin, a magaxu e nun a maxədxə han a dangu ayi. Wure jin belebelene yi a de ra, a yi a se suxine donma, a yi e laxunma, a dənəne bira a sanne bun. A tan nun sube fəlone sese keden mi yi a ra, feri fu nan yi a ma.

⁸ N yi n mirima a fenne ma waxatin naxan yi, n yi a to, a feri xuridina nde yi mini e tagi, a feri fəlyixi saxanne yi tala a ye ra. Awa, ye firin yi na fenna ma alo adaman yena e nun de na naxan yi falan tima de jaxun na.”

⁹ N yi lu a matoe, gbədəne yi dəxə.

Habadan Siin Kanna yi fa dəxə.

A dugine yi fixa alo nənəna, a xunsəxən luxi alo garina, a gbəden luxi alo tē dege, sanna digilinxine yi dege ma a gbəden ma alo wonson tēna.

¹⁰ Baan yi minima a yetagi a dege ma tēn na.

Muxu wuli wuline yi a batuma, yatətaren yi tixi a dəxən.

Nayi, kitisane yi e magodo, e kitabune rabi.

¹¹ N yi lu a matoe:

Waso falane fe ra

fenna yi naxan falama,

e sube naaninden faxa n ye xəri.

E yi a binbin woli tēni, a gan.

¹² “Suben bonne fangan yi ba e yi, koni nde yi sa e siimayaan fari han waxatina nde.

¹³ N yi a matoma n ma kəe ra tooni,

a mato: adamadi maligan yi fa sa keli kore kundani.

A yi a maso Habadan Siin Kanna binni, e a maso a ra.

¹⁴ Sənben nun xunnayerenna nun mangayaan yi so a yii,

alogo siyane nun bonsonne birin xa a batu naxanye xuine birin falama.

A nənəna, habadan nən na a gan naxan mi danguma mume!

A mangayaan mi kale habadan!”

¹⁵ “N tan Daniyeli, n xaxinla yi jaxamin n kui, n ma fe toone yi n kuisan.

¹⁶ N yi n maso na muxuna nde ra, n yi a maxodin feni ito xunna yetēn na.

¹⁷ A yi a bunna fala n xa, a naxa, ‘Sube magaxuxi naaninni itoe mangaya naaninna nan mayitaxi naxanye kelima dunu ya yi.

¹⁸ Koni Ala Matexina muxu sarjənxine mangayaan sətəma nən, mangayaan yi lu e yii habadan, han habadan habadanna.’ ”

¹⁹ “Na xanbi, n yi wama fixən sətə feni sube naanindena fe yi naxan nun suben bonne keden mi yi a ra, naxan yi magaxu, wure jinne yi naxan de ra. A san xanle luxi alo sulana, a yi a se suxine donma, a e laxun a a dənəne mabodon.

²⁰ N mən yi wama feri fene fe kolon feni, e nun fenna naxan mini, a yi saxan nabira e ye, na fenna naxan ye firin yi a ma e nun naxan de yi yete yigbo falane tima, a mən yi ligaxi alo a gbo bonne birin xa.”

²¹ “N yi a matoma, a yi muxu sarjənxine yengema, a nə deen sətə e ma.

²² Han Habadan Siin Kanna yi fa, a xa yoon fi Ala Matexina muxu sarjənxine ma. Waxatin yi a li, muxu sarjənxine yi mangayaan sətə.”

²³ “A yi falan ti n xa, a naxa, ‘Sube naanindena, mangayana nde nan na ra naxan taranma dunu ya yi, naxan nun mangayaan

bodene keden mi a ra. A bəxəna ngaan sətəma nən, a a yibodon, a a lunburunje ayi.'

²⁴ Feri fune findixi manga fuun nan na naxanye kelima yamanani ito ma. Nde gbete kelima nən e tan xanbi ra, e nun a folne keden mi a ra, a manga saxan nagodoma nən.

²⁵ A fala jaxine tima nən Ala Matexin ma, a yi muxu sarijanxine kasari, a wama nən a xa waxatine nun sariyan masara. Muxu sarijanxine yi lu a bun ma waxati saxan nun a tagi bun ma.

²⁶ Na xanbi ra, kitin fama nən, e nən bama a yii nən, e a kula, e a raxəri habadan.

²⁷ Mangayaan nun nən nun gboon naxan yamana makuyene yi, ne soma nən Ala Matexina yama sarijanxin yii. A mangayana, habadan mangayaan na a ra, nə kanna ngaana a batuma nən, e a yamarine suxu."

²⁸ "Bataxin danna ni ito ra. N tan Daniyeli, n kuisan nən n ma miriyane ra, n yetagin yi maxete. N yi falani itoe ramara n bəjəni."

8

Daniyeli a fe toon firindena alo xiyena: kontonna nun kotəna

¹ Manga Belisari a mangayaan jee saxandena, n tan Daniyeli, n mən yi fe toon ti alo xiyena.

² N yi a matoma na toon kui, a liga n yee ra yi alo n Suse taani, Elan yamanan manga taana, Wəlayi xuden de.

³ N yi n yeen nakeli, n yi kontonna to, a tixi xuden dexən ma. Feri kuye firin yi a ma, koni naxan minixi dənxe n na, na kuya boden xa.

⁴ N yi kontonna to a fenne wole sogegododen binni e nun kəmen fəxən nun yifari fəxən binni. Muxu yo mi yi nəe a ratange a senben ma. A yi a waxən feen nabama tun, a senben sigan gboe ayi.

⁵ N yi n məjəxəmma na ma waxatin naxan yi, nanunna yi, kotəna nde yi fa sa keli sogegododeni, a yi bəxəna ngaani sigama, a sanne mi yi dinma bəxən na. Feri magaxuxi keden yi kətəni ito xunna ma.

⁶ A fa han konton ferir firin kanna yireni, n naxan to xuden dexən. A fəjən a ma a fangan birin na.

⁷ N yi a to a masoe kontonna ra. A a kənkə a ma, a a garin, a a ferir firinne gira. Hali kontonna mi fanga sətə, a kətən nati. Kətən yi a rabira bəxəni, a yi a bodon, muxu yo mi nə a bə a yii.

⁸ Kətən senben yi gbo ayi han! Koni a senben to gbo ayi, a ferir gbeen yi gira. Feri rayabuxi naanin yi mini a funfuni, e xunne tixi bəxən tongon naaninne ra.

⁹ Ne ye, ferir xurin yi mini keden ma, naxan senben yi gboma ayi yifari fəxən

binna nun sogeteden binna nun na yamanan mabinni naxan tofan.

¹⁰ A mən yi keli kore xənnə ganla xili ma, a yi na fəxə kedenna nde rabira bəxəni e nun sarene. A yi e yibodon.

¹¹ A yi keli kore gali manga yeteen xili ma, a ləxə yo ləxə saraxan ba a yii, a yire sarijanxin nabira.

¹² Fata a murute jaxin na, na ganla nun ləxə yo ləxə saraxan yi lu a senben bun ma. Fenna yi jəndin woli bəxəni. A yi n dəen sətə a kəwanla ngaan ma.

¹³ N yi maleka keden fala ti xuiin me, maleka gbete yi a fala fala tiin xa, a naxa, "Fe toxini itoe buma han waxatin mundun yi lan ləxə yo ləxə saraxan nun murute halagi tiina fe ma, e nun yire sarijanxin nun ganla yibodonna fe?"

¹⁴ A yi n yabi, a naxa, "Fə jənbanna nun xətən wuli firin kəme saxan na dangu. Na xanbi ra, yire sarijanxin mən yi rasarijan."

Fe toon firinden bunna alo xiyena

¹⁵ N tan Daniyeli, n yi fe tooni ito matoma, n mən yi a famunna fenma, daala nde yi ti n dexən ma naxan nun muxun maliga.

¹⁶ N mən yi muxu xuiin me Wəlayi xuden tagi, a yi sonxə, a naxa, "Baraka Yibirila, muxuni ito rafamu fe toon bunna ra."

¹⁷ A yi a maso n dingirani. A to maso, n gaxu, n bira, n yetagin yi lan bəxən ma. Koni a naxa n na, "A famu, adamadina, fa fala fe tooni ito waxati rajanna nan gbee a ra."

¹⁸ A falan tima n xa waxatin naxan yi, n yi fuga a ra, n yetagin yi lan bəxən ma, koni a a yiin din n na, a n nakeli.

¹⁹ A mən yi a fala n xa, a naxa, "N xa i rakolon naxan fama ligadeni xələn jan waxatini, bayo waxatina nde saxi a janna ma.

²⁰ I kontonna naxan toxi ferir firinna a xun ma, Mede nun Perise mangane nan ne ra.

²¹ Kətə maxabexin tan, Gireki bəxən mangan nan na ra. Feri gbeen naxan yi a yee ne longonna ra, e manga singen nan na ra.

²² Fenna to gira, ferir naanin yi mini a funfuni naxan findixi mangaya naanin na naxanye kelima a bəxəni, koni e mi fanga sətəma alo a tan."

²³ "E mangayaan na jan, murutəlane na jaxu ayi, manga de jaxuxi yii radon tiina nde kelima nən.

²⁴ A senben gboma ayi nən, koni a tan yeteen fangan mi a ra. A kala magaxuxine tima nən, a yi n dəen sətə a kəwanle yi, a senbene halagi e nun siya sarijanxina.

²⁵ A lugoxi kətən na, a noma nən bonne yanfadeni. A wasoma nən a sondonni, a muxu wuyaxi raxərima nən naxanye yengin yi a ma, e makantanxi. A kelima nən Mangane Mangan xili ma, koni a kalama nən, hali adama fangan mi a raba.

²⁶ Ninbanna nun xɔtɔn ma fe toxin naxan ito ra, jɔndin na a ra. Fe tooni ito ramara wundoni, amasɔtɔ a waxati yikuyene nan ma fe falama.”

²⁷ “N tan Daniyeli, n yi lu soge wuyaxi, n fangan jɔnxi, n furaxi. Na xanbi, n keli, n yi n togbɔ mangan hayune ra. N yi kɔntɔfinla nin, lan na fe toxin ma, bayo n mi yi a famuma.”

9

Daniyeli Ala maxandina

¹ Dariyusi, Asuyerusu a diina, keli Mede bɔnsɔnni, na yi findi mangan na Babilɔn yamanani.

² A mangayaan jɛɛ singeni, n tan Daniyeli, n yi a kolon Kitabun xɔn ma, a a daxa jɛɛ tonge solofere xa kamali Yerusalen taan kala xanbini, fata jɛɛne yaten na Alatala naxan fala Nabi Yeremi xa.*

³ Nanara, n yi sunna suxu, n kasa dugin nagodo n ma, n yi xuben so n xunna ma, n yi n yɛɛ rafindi Marigina Ala ma, alogo n xa a maxandi, n yi a mafan.

⁴ N yi Alatala maxandi, n ma Ala, n yi ito rali a ma, n naxa:

“Marigina Ala, i gbo, i magaxu. I tan nan i ya layirin nun hinanna ramaraxi i rafan muxune xa, naxanye i ya yamarine suxi.

⁵ Nxu bata yulubin liga, nxu bata tantan, nxu bata findi sɔn kanne ra, nxu bata murute i tan xili ma, nxu yi nxu xun xanbi so i ya yamarine nun i ya sariyane yi.

⁶ Nxu mi i ya walikene, nabine xuiin namexi, naxanye falan ti i xinla ra nxɔ mangane xa, e nun nxɔ mangan xunxurine nun nxu babane nun nxɔ yamanan muxune birin.

⁷ I tan, Marigina, i tinxin. To lɔxɔni, yagina nxu tan nan xa Yuda muxune nun Yerusalen kaane e nun Isirayila yamaan birin, naxanye maso e nun naxanye makuya e nun naxanye yamanane birin yi. I tan nan e rasigaxi amasɔtɔ e tinxintareyaan xɔn ma.

⁸ Alatala, yagina nxu tan nan xa e nun nxɔ manga gbeene nun nxɔ manga xunxurine nun nxu babane, bayo nxu bata yulubin tongo i tan ma.

⁹ Koni, i tan, Marigina, nxɔ Ala, i nxu mafeluma i ya kininkininni, hali nxu to murutɛxi i xili ma.

¹⁰ Nxu mi i tan Alatala xuiin namexi, nxɔ Ala, i to nxu maxɔdin nxu xa xuru i ya sariyane ma, i naxanye falaxi nxu xa fata i ya walikene nabine ra.

¹¹ Isirayila yamaan birin bata i ya sariyan kala, e mi i xuiin name. Nanara, dangan naxan sɛbexi Musaa sariyan kui, na bata godo nxu fari.

¹² I bata na falan nakamali i naxan fala nxu xili ma e nun nxɔ kuntigin naxanye nxu ramaraxi. I tɔrɔya gbeen nafa nxu ma Yerusalen taani naxan jɔxɔndɔn munma godo yire yo yi

¹³ alo a sɛbexi kiin de Musa a sariyani. Na tɔrɔn birin bata fa nxu ma. Hali na, nxu mi Alatala maxandi, nxɔ Ala. Nxu munma fata nxɔ hakene ra, nxu mi i ya jɔndin kolon.

¹⁴ Nanara, Alatala tinxi tɔrɔyani ito rafadeni nxu ma. Amasɔtɔ Alatala nxɔ Ala, i tinxin i kɛwanla ngaani i naxanye rabaxi. Koni nxu mi i xuiin name.”

¹⁵ “Marigina, nxɔ Ala, i tan nan i ya muxune ramini Misiran yi i yii sɛnbɛmaan na, naxan xili gbeen fi i ma alo a kiin de to. Koni nxu tan, nxu bata yulubin liga nxu findi sɔnmane ra.

¹⁶ Marigina, i ya xɔlɔn ba Yerusalen taan ma, e nun i ya geya sarijanxina, i nama fitina men kaane xili ma bayo i tinxin feene birin yi. Nxu yulubine nun nxu babane hakene bata nxu rayagi nxu rabilinna muxune yɛɛ ra.

¹⁷ Awa, nxɔ Ala, i xa i ya walikena maxandin name e nun a mafanna. I tan Marigina fe ra, i yɛtagin nɔrɔn xa godo i ya yire sarijanxi kalaxin ma.

¹⁸ N ma Ala, i tuli mati, i yi a mɛ, i yɛɛn nabi i yi nxɔ taa xɔnna mato, i xinla maxandin dɛɛn de! Amasɔtɔ nxu mi i maxandima nxu kɛwali tinxinxine xɔn ma fɔ i ya kininkinin gbeena.

¹⁹ Marigina, a ramɛ! Marigina nxu mafelu, i jɔxɔ lu. A raba, i nama bu i yɛtɛna fe ra. Ee! N ma Ala, bayo i xinla falama i ya taan nun i ya muxune nan xun ma.”

²⁰ N yi lu falan tiye, n yi n ti n yulubine ra e nun n ma yamaan gbeene ra, Isirayila, n yi lu Alatala mafanɛ, n ma Ala, a geya sarijanxina fe ra.

²¹ N yi maxandini waxatin naxan yi, Baraka Yibirila, n maleka naxan to n ma fe too singeni, na gixin yi a maso n na kuye, jinbanna saraxa ba waxatini.

²² A yi n xaran a a fala n xa, a naxa, “Daniyeli n bata fa mɔn alogo i xa nɔ famun tiye.

²³ I mafanna fɔlɔxina, bataxina nde yi mini, n faxi nɛn, n xa fa a rali i ma, bayo marafan muxun nan i ra. Falani ito suxu i yi fe tooni ito famun.”

²⁴ Jɛɛ solofere dɔxɔde tonge solofere nan saxi

i ya siyaan nun i ya taa sarijanxin xa, alogo muruten xa jan, dan yi sa yulubine ra, alogo hakene xa xafari, habadan tinxinyaan yi fa, alogo fe toon nun waliyiyaan xa kamali,

* 9:2: Yeremi 25.11-12

alogo sarijandene sarijanden xa masusan.

²⁵ “I xa a kolon, i yi a famun: Keli na falan yisarin waxatin ma naxan a fala a Yerusalen mən xa yitən, a ti, han Manga sugandixin faana, jεε solofere dəxəde solofere nun jεε solofere dəxəde tonge sennin nun firin nan tima.† Taan nun a yinna mən tima nən koni a waxatine xədxəma ayi nən.

²⁶ Na jεε solofere dəxəde tonge sennin nun firin na dangu, e Muxu Sugandixin faxama nən, muxu yo mi luma a xa. Na xanbi ra, mangana nde nun a ganla fama nən, e taan kala e nun yire sarijanxina. Na mangan naranna fama nən alo fufana. Kala nan nagidixi han yengen naranna.

²⁷ Jεε solofere bun ma, na mangan nun muxu wuyaxi layirin xidima nən. Na jεε solofere tagiin bun ma, a saraxane nun kiseene bama a yii nən, a yi se haramuxin ti yire sarijanxini naxan halagin tima, han a sa a rajanna li naxan nagidixi a xa.”

10

Daniyeli a fe toon saxandena alo xiyena: Malekana

¹ Perise mangana Kirusi a mangayaan jεε saxandeni, Ala yi falana nde lankənemaya Daniyeli xa naxan xili Belitisasari. Nəndin nan na falan na fa fala yenge gbeen kelima nən. A na falan famu fe toon nan xən alo xiyena.

² Na waxatini, n tan Daniyeli, n yi xunsagi saxan naba sununi.

³ N mi donse timin timinxi yo don, n mi sube don, n mi minse min, n mi n masusan ture xiri jaxumən yo ra, han ləxə xun saxan yi dangu.

⁴ Kike fələn xii məxəjən nun naaninna, n yi baa gbeen dəxən ma naxan xili Tigiri baana.

⁵ N yi n yeen nakeli, n yi muxun to, taa dugi fixəna a ma e nun xəmaan yetən tagi xidin xidixi a tagi.

⁶ A fatin dəgema a ma alo gema fixəna. A yetagin mayilenma alo kuyen na a jinna masəxən. A yee ne ligaxi alo tēe dəgema. A yiine nun a sanne mayilenma alo sulan xuruxina. A fala xuine ligaxi alo seten xuina.

⁷ N tan, Daniyeli, n keden peen nan na fe toon ti, muxun naxanye yi n dəxən, ne mi na to, koni gaxu gbeen yi e suxu, e yi e gi, e sa e luxun.

⁸ N keden peen yi lu, n yi fe to gbeeni ito to. Fangan yi jan n yi, n yetagin yi maxete, a təjən.

⁹ N yi a fala ti xuiin me. N yi a fala xuiin mema waxatin naxan yi, n fuga a ra, n yi bira, n yetagin yi lan bəxən ma.

¹⁰ Nayi, yiina nde yi din n na, a n xuruxunrunxin nakeli n xinbine nun n yii xunna.

¹¹ A a fala n xa, a naxa, “Daniyeli, muxu rafanxina, kata i n ma fala tixine famu. Keli, i ti i funfuni i dəen de, bayo n xexi i tan nan fəma iki.” A to na falan ti n xa, n keli dengen jεε ayi.

¹² A mən naxa, “Daniyeli i nama gaxu, bayo xabu i a ragidi ləxə singen naxan yi i bəjəni i xa famun fen, i yi i yete magodo Ala xa, i ya maxandi xuiin yi rame. N faxi i ya fala xuine nan yabi ra i ma.

¹³ Koni Setanaa malekan naxan Perise bəxən ma, na tixi n yee ra nən xii məxəjən nun keden han Mikeli, malekane mangana nde yetən yi fa n mali. Nayi, n nadigi nən Perise mangane fəma.

¹⁴ Awa, iki n bata fa i rakolondeni feen naxan fama ligadeni i siyaan na yeen na bayo fe toona nde luxi na waxatine xa.”

¹⁵ A to yi na falane tima n xa, n yi n xun sin bəxən ma, n yi n dundu.

¹⁶ Na xanbi, adamadiine maligana nde yi fa a yiin din n de kidin na, n yi n deni bi. Naxan yi tixi n dəxən ma, n yi a fala na xa, n naxa, “N kanna, fe tooni ito a fe bata n kuisan. Fanga yo mi fa n na.

¹⁷ Konyin falan tima a marigin xa di? Iki, fanga yo mi fa n na, n niiraxinla dasama.”

¹⁸ Adamadiin maligan mən yi a yiin din n na. A fangan fi n ma.

¹⁹ A yi a fala, a naxa, “I nama gaxu, muxu rafanxina, i bəjən xa xunbeli. I senbe so, i wekile!” A to na fala n xa, n yi fangan sətə, n yi a fala, n naxa, “N kanna xa falan ti, bayo i bata n senbe so.”

²⁰ A yi a fala n xa, a naxa, “I a kolon, n faxi i ma naxan na? Iki n xetema, n xa sa Perise Yinna Mangan yenge. N na siga waxatin naxan yi, Gireki Yinna Mangan fama nən.

²¹ Koni naxan se bexi jəndi kitabuni, n faxi na nan nalideyi i ma singen. Muxu yo mi n maliye n yaxuni itoe xili ma fə ε gbeen malekan Mikeli.”

11

Malekan yi falan ti Daniyeli xa

¹ “N tan nan yi Mikeli malima yengeni Dariyusi Mede kaana mangayaan jεε singeni.”

² “Iki n xa jəndin fala i xa. Manga saxan dəxəma Perise xunna nən, a naaninden nafunla sətəma nən dangu bonne ra. A fangan na gbo ayi waxatin naxan yi a nafunle xən, a birin nakelima nən Gireki yamanan xili ma.”

³ “Koni, gali mangana nde kelima nən, a nəon sa e nun senbe gbeena. Naxan na a kənən, a na rabama nən.

† 9:25: A *falan yisarin* naxan ma, na feen se bexi Esirasi 7.11 kui. Nabiya falani ito Yesu faxa waxatin nan falama.

4 Koni a na mate kati, a yamanan yensenma nen, a yi yitaxun baxon tongon naaninna ra. A mi luyɛ a bɔnsɔnna xa, a mɔn senben mi gboma ayi alo a yi kiin de bayo a yamanani taxunma nen, a radangu gbeteɣe ma naxan mi e tan na.”

5 “Yiifari fɔxon mangan findima fangamaan na nen, koni a kuntigina nde keden fangan gboma a gbeen xa nen, a nɔn ti. A nɔn findima nɔ senbɛmaan nan na.

6 Neena ndee na dangu, e findima xoyimaan na nen. Yiifari fɔxon mangana a dii temen fama nen kɔmen fɔxon mangan fema e xa lanna xidi, koni a fangan mi luma a yi, a xemen nun a senben mi buma. Na waxatini, a soma nen yiini, e nun a rabilinna nun a baba nun naxanye tixi a bun.

7 Dii temena xabilan muxuna nde kelima nen a baba jɔxonni, a fama nen kɔmen fɔxon mangana ganla xili ma, a yi so a taa makantanxine kui. A e yenge, a e nɔ.

8 A mɔn sigama e suxurene yeteen na nen Misiran yi e nun e sawura wure xabuxin nun muran xonne gbeti daxin nun xema daxina. Na xanbi, a lu jɛe dando, a makuyaxi kɔmen fɔxon mangan na.

9 Kɔmen fɔxon mangan sigama nen yiifari fɔxon mangana yamanani, koni a mɔn xetema nen a bɔxonni.”

10 “Kɔmen fɔxon mangana a diine yitɔnma nen yenge so xinla ma, e gali wuli wuyaxi malanma nen naxan sigama yeen na alo fufaan naxan bɔxonma, a mɔn yi xete a yamanani. A fuma a yaxuna taa makantanxina nde ma nen.

11 Yiifari fɔxon mangan xɔlxina, a yi mini yengesodeni kɔmen fɔxon mangan xili ma, na fan yi gali gbeen nakeli. Koni na ganla suxuma nen yengeni.

12 Na ganla xalima nen, yiifari mangan yi waso ayi. A muxu wuli wuyaxi rabirama nen, koni a mi nɔde sɔtɔma.”

13 “Amasɔtɔ kɔmen fɔxon mangan mɔn fama gali wuli wuyaxi malandeni nen dangu a fɔlon na. Waxati dando nun jɛe dandon bun ma, e nun gali gbeen minima nen e nun gali muran wuyaxi.

14 Na waxatini, muxu wuyaxi kelima nen yiifari fɔxon mangan xili ma. Hali gbalotɔna ndee murutema nen i tan siyani alogo fe toon xa kamali, koni e dagalanma ayi nen.

15 Kɔmen fɔxon mangan fama nen gbingsinna ratedeni han a taa makantanxin yinna suxu ayi. Yiifari ganla nun a sofa kendene mi a yee ratiye. E fangan janma nen.

16 Naxan na rafan kɔmen fɔxon sofa mangan ma, a na nan ligama nen, bayo muxu yo mi a yee ratiye. A daxɔma Yamana To Fajini nen, a kala ti senbena a yii.”

17 “A a natama nen a a xa fa e nun a yamanan senben birin alogo e nun yiifari fɔxon mangan xa lanna xidi, a wama nen a dii temen fi feni yiifari fɔxon mangan ma a jaxanla ra, alogo a nɔdeen sɔte a ma kii naxan yi, koni a fe yitɔnxin mi lanma.

18 Na danguxina, a firifirima nen yamanan xili ma naxanye fɔxo igen mabinna ra, a a wuyaxi suxuma nen, koni gali mangana nde a marayarabi kewanla kalama nen hali a tan yeteen mi yarabi.

19 Na xanbi ra, a a firifirima nen a yamanan taa makantanxine xili ma, koni a dagalanma ayi nen, a bira, a mi fa toma sɔnɔn.”

20 “A jɔxon yibirani fitinatɔna nde rafama nen yamanan fajni yireni. Koni soge dando, a halagima nen, a mi fata xɔle ra, a mi fata yenge ra.”

Manga jaxina fe kɔmen fɔxonni

21 “Muxu rajaxuxina nde tima nen a jɔxonni, mangaya mahiban mi naxan ma. Bɔje xunbeli waxatin tagini, na xemen fama nen mangayaan tongodeni kɔtene ra.

22 Yaxu ganla naxan minima a xili ma alo fufana, a ne rayensenma ayi nen e nun layiri mangana.

23 A yanfan tima nen e nun bodene sara-tine kui, han a findi senbɛmaan na hali a xoyine to mi wuya.

24 Bɔje xunbenla waxatini, a sa fumama nen bɔxon nafulu yirene ma. A feen ligama nen a babane nun a benbane mi nɔ naxan lige. A yengen tɔnɔne yitaxun e nun nafunla nun solo feene. A kɔten nan ligama a sa fu taa makantanxine ma han waxati.”

25 “A gali gbeen xunna ra, a fangan nun a wekilɛn nakelima yiifari fɔxon mangan xili ma nen. Yiifari fɔxon mangana a yitɔnma nen yenge so xinla ma, a gali xungbe senbɛmaan nakeli. Koni a mi nɔn sɔtɔma, bayo e yanfan daxɔma a ra nen.

26 A rabilinna muxune nan a yanfama. A ganla suxuma nen, sofa wuyaxi yi faxa.

27 Manga firinna e bode toma nen yire kedenni koni bayo e sɔndɔmene rafexi fe jaxin na e wule falan nan tun masarama e bode tagi, koni a mi gasama amasɔtɔ a rajanna waxati munma li.

28 Kɔmen fɔxon mangan xetema nen a konni e nun solo fe wuyaxi. A bɔjen tema Layiri Sarijanxin xili ma nen kira yi, a a rafan feen liga, a xete a konni.”

29 “A waxatin na a li, kɔmen fɔxon mangan mɔn fuma nen yiifari fɔxon ma, koni waxatini ito yi feene mi ligama alo a singeni.

30 Kunkine fama a yengedeni nen sa keli sogegododeni Sipiri yamanani. A na yɔntɔ, a xetema a xanbi ra nen. A xɔlen soma layiri sarijanxin xun na nen. Muxun naxanye e

xun xanbi soma na layiri sarijanxini a joxo luma nen ne xon.”

³¹ “Sofane fama a yamarin bun nen, e makantande sarijanxin xun kala. E tonna daxoma nen laxo yo laxo saraxan ma. E ‘Halagi Tiina Se Haramuxin’ ti.

³² A layiri kalane yifuma a matoxon xon nen. Koni muxun naxanye e Ala kolon, ne e yixodaxoma nen e tondi a yii.

³³ Fe yee toone yamaan ye, ne muxu wuyaxi xaranma nen, koni nde dagalanma ayi nen waxatina nde yi silanfanna nun teen nun konyiyaan nun funmana fe ra.*

³⁴ E na dagalanje ayi na waxatini, e mali siyadi sotoma nen, nanara muxu wuyaxi basanma e ra nen nafigiyan.

³⁵ Fe yee toone ye, nde faxama nen, alogo e sayaan xa yamaan sarijan, a a yixa, a fixa han waxati rajanni, bayo a mi fe fo waxatin naxan saxi.”

Mangan naxan a yete yigboma

³⁶ “Mangana a rabama alo a waxonna. A a yitema nen, a a yigbo alane ngaan xun na. A falana nde tima nen muxun yengi mi naxan ma alane Ala xili ma. A sabatima nen han Alaa xolon yi defe, bayo naxan na ragidi, na kamalima nen.

³⁷ Mangan mi alane binyama. A babane gbee ba, jaxanle gbee rafanxi ba, a mi ala yo binyama bayo a yete yigboma e birin xun na nen.

³⁸ E joxoni, a tan makantandene ala binyama nen a babane mi yi naxan kolon. A a binyama nen xemaan nun gbetin nun boxo bun nafunle ra, e nun se xonne.

³⁹ E nun na ala xojen fuma nen taa makan-tanxine ma. Naxan na a binya, a xunnay-erenna fi na ma, a noon fi a ma muxu wuyaxi xun na, a boxone fi a ma a kontonna ra.”

⁴⁰ “Waxati rajanni, yiifari foxon mangan kelima a xili ma nen, komen foxon mangan soma a xun na nen alo foye gbeena e nun a yenge so wontorone nun soo kanne nun yenge kunki wuyaxi. A tan sigama nen yamanane kuine yi, a boxon e ma alo fufana, a dangu.

⁴¹ A soma Yamanan Tofajin kui nen, muxu wuyaxi yi dagalanje ayi, koni Edon nun Moyaba nun Amoni a kuntigine e yete sotoma a yii nen.

⁴² A noon sama nen boxo wuyaxin ma, hali Misiran mi a yete sotoma.

⁴³ A noon sotoma nen Misiran nafunla birin xun na e nun xemaan nun gbetin nun muran xonne. Libiya kaane nun Kusi kaane xuruma nen a bun ma.

⁴⁴ Koni sogeteden nun komen foxon xibarune fama nen a magaxudeni, e nun xolo gbeen sigama nen kala ti xinla ma a muxu wuli wuyaxi raxori.

⁴⁵ A a gbee manga bubu gbeene tima nen baane lungonna ra geya binyaxin nun a sarijanxin ma binni. A fe rajanna yi a li, muxu yo mi a maliye.”

12

Waxati rajanna fe

1 “Na waxatini, maleka mangan Mikeli ke-
lima nen

naxan i ya yamanan kantanma. Na findima waxati xodexen na nen naxan joxon munma liga

xabu yamanane faloni han iki.

I ya siyaan muxune kisima nen

naxanye xili na taran sebexi nii rakisin
kitabun kui.

2 A gbege naxanye xima boxon bun,
ne xulunma ayi nen.

Ndee habadan nii rakisin sotoma,
ndee yalagima nen, e yagi habadan!

3 Fe yee toone yanbanma nen

alo kore xonna lonni yalanna,
naxanye na muxu wuyaxi xaran tinxinna
ma,

ne degema nen alo sarene habadan
habadan!”

4 “I tan, Daniyeli, falani ito ramara wundoni, kitabuni ito balan, han waxati rajanni. Nayi, a wuyaxi a xaranma nen, kolonna yi fari sa.”

5 N tan Daniyeli, n yi fe toon matoma, dapoxo firin gbeteye yi mini, boden tixi baan foxo kedenni, boden tixi foxo kedenni.

6 E keden yi falan nasiga xemen ma naxan maxidixi taa dugini, naxan yi tixi baa igen xun ma. A yi a fala, a naxa, “Fe magaxuxini itoe kamalima waxatin mundun yi?”

7 Muxun naxan yi maxidixi taa dugini, naxan yi tixi igen xun ma, na yi a yii firinne yite kuyen binni, n yi a xuiin me, a naxa, “N bata n kolala Ala xinli naxan mi janma habadan, feni itoe buma nen han waxati saxan nun a tagi. Feni itoe kamalima nen, koni fo muxu sarijanxine senben na jan fefe.”

8 N yi a me, koni n mi a yee to, n yi a fala, n naxa, “N kannu, nanse minima feni itoe birin yi?”

9 A yi n yabi, a naxa, “Daniyeli, siga, bayo falani itoe luma nen wundoni, e balan, han waxati rajanna.

10 A wuyaxi sarijanma nen, e fixa, e xelaxele. Naxudene a kobin nabama, a mi noe a yee toe. Fe yee toone a famuma nen.”

11 “Xabu laxo yo laxo saraxan ba ayi waxatin naxan yi, han sa ti Haramu Halagi Tiin daxon na a funfuni, xii wuli keden kemme firin e nun xii tonge solomanaanin nan danguma.

* 11:33: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

¹² Sewan na kannan xa naxan na diya han xii wuli keden keme saxan tonge saxan e nun suulun yi a li.”

¹³ “I tan Daniyeli, lu a fadin fari han a rajanna, i yi i matabu. I mon kelima nen alogo i xa i ken soto waxati rajanni.”

Hose Nabi Hose Alaa Falan Naxan Sebe

Nee fu Nabi Amosi wali waxatin xanbi ra, Nabi Hose yi findi Alaa fala raliin na Isirayila yamanani, a sogeteden kōmen fōxōn ma naxan mōn xili “Samari” yamanana fō jee keme solofere jee tonge suulun jōxōndōn benun Marigi Yesu xa bari. Nabi Hose wali nen na yi han jee mōxōjen nun suulun jōxōn, fayida han Asiriya mangan yi Samari yamanan suxu, Isirayila kōmen fōxōn kala waxatin naxan yi fō jee keme solofere jee mōxōjen nun firin benun Marigi Yesu xa bari.

Yamanan kala nen waxatini ito yi fefe (A mato: Mangane Firindena sora 14.23 han sora 17.23). Yerobowan ma mangayaan xanbini, Asiriya yamanan senben yi gboma ayi han Isirayila kaane yi gaxu a yee ra. Manga wuyaxi yi ba mangayani yanfani Samari yamanani, muxune yi lu mangayani naxanye yamaan masuxuma kii jaxini. E yi muxune rafisama e bode xa, Nabi Amosi bata yi naxan ma fe fala nun. Alaa yamana denkeleyaan yi xunna kala. Suxure batun tan yi senben sōtōma.

Hose gbalo feni itoe nun e yidōxōne sōtōma a denbayaan nin. A jaxanla a yanfa nen, na yi findi misaala nun sandan na Ala naxan nawalima alogo Nabi Hose xa waliyiyaan falane ti Isirayila kaane xa. Ala yi a yamana tinxintareyaan nun suxure batu feene sa jaxalan yalunxin ma alogo yamaan xa a kolon a suxure batun mi fan. Hose naxa, fa fala suxure batun nun yalunyan e maliga e bode ra han! Muxun na a xun xanbi so Ala yi, a yi suxurena nde batu, na luxi alo jaxanla na a xun xanbi so a xemēni, a yi bira xeme gbete fōxō ra. Dōnxen na Ala mōn yigin nun xanuntenyaan nan ma fe falama (sora 14.2-10).

Nabi Hose a Kitabun sebe xi dōxōde naanin:

Sora 1 han sora 3, Nabi Hose a denbayaan nun a kawandina fe

Sora 4.1 han sora 9.9, Isirayila kiin nun a bunna dinan kiraan xōn

Sora 9.10 han sora 14.1, Alaa yamana tinxintareyaan binla folodena

Sora 14.2-10, Alaa xanuntenyaan nan senbe luma habadan.

Kitabun yireni ito a yitama en na a en nama sese batu ba Ala ra. Ala xōxōln. A mi wama a xōn a yamaan xa bira batu seene fōxō ra fō a tan.

¹ Alatala yi falan ti Beeri a dii xemen Hose xa, Yusiya yi mangayani Yuda yamanani waxatin naxan yi e nun Yotami nun Axasi nun Xesekiya. Isirayila Manga Yowasi a diin Yerobowan yi mangayani Isirayila yi na waxatini.

Nabi Hose a denbayaan

² Alatala to falan ti fōlo Hose xa, a yi a fala a xa, a naxa, “Sa jaxalan yalunxina nde tongo, i dii yalunxine sōto, amasōto yamaan yalunyaan nan ligama, e Alatala rabejini!”*

³ A yi siga, a sa Gomeje tongo, Dibilayin ma dii temena. Na yi fudikan, a dii xemen bari a xa.

⁴ Alatala yi a fala a xa, a naxa, “A xili sa Yesereli, amasōto waxatidi mōn, n Yehu a denbayaan jaxankatama nen amasōto e faxan ti nen Yesereli yi. N mōn Isirayila mangayaan jannama nen.

⁵ Na lōxōni, n na Isirayila yenge so xanla senben kalama nen Yesereli meremerēni.”

⁶ Gomeje mōn yi fudikan, a dii temen bari. Ala yi a fala Hose xa, a naxa, “A xili sa ‘Kininkinintarena,’ amasōto n mi fa kininkinima Isirayila yamaan ma, n mi a mafeluma sōnōn.

⁷ Koni n kininkinima nen Yuda tan ma, n yi a rakisi Alatala senbeni, a Ala. N mi e rakise tanban na. Silanfanna† mi a ra, yengen mi a ra, soone mi a ra, soo ragine mi a ra.”

⁸ Gomeje yi “Kininkinintaren” de ba, a fudikan, a dii xemen bari.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “A xili sa ‘Kantarena,’ amasōto n ma yamaan mi fa e ra, e Ala mi n na.”

2

Isirayila hakene saranna

¹ “Koni, Isirayila kaane fama wuyadēni ayi nen

alo baan merensinna naxan mi lige, a mi yate.

A yi a falama e xa menna nin, a naxa, ‘N ma yamaan mi e ra!’ Koni e fa xili bama nen mēni, ‘Habadan Alaa diine.’ ”

² Yuda bōnsōnna nun Isirayila bōnsōnna e malanma nen, e kuntigi keden sugandi.

E minima nen yamana gbete yi, amasōto Ala yamaan na sabati lōxōn naxan yi, lōxō gbeen nan na ra.

³ E a fala e tadane ma, “Alaa Yamana” e nun e magilene, “Alaa Rafan Muxune!”

⁴ E e nga Isirayila maxadi, e a maxadi,

* **1:2:** Muxun na suxurene batu e nun Ala, na luxi alo niin gbee *yalunyaan* na a ra. Ala xōlōma na kanna ma alo xemen xōlōma a jaxanla ma kii naxan yi, xa a bira xeme gbete fōxō ra. † **1:7: Silanfanna:** Sofane yengeso degmana.

amasoto n ma jaxalan mi fa a ra,
 a xeme mi fa n na!
 A xa yalunde maxidi seene ba a yetagin ma,
 a yanga maxidi seene ba a xijne longonna ra.
⁵ Xanamu, n na a ragelima nen,
 n yi a lu alo a bari loxoni.
 N yi a lu alo tonbonna,
 n yi a findi boxo xaren na,
 n yi a faxa ige xonla ma.
⁶ N mi kininkininje a diine ma,
 amasoto yalunde diin nan e ra.
⁷ E nga yalunyaan liga nen,
 a yi e soto,
 a a yete rayagi,
 amasoto a a fala nen:
 "N birama nen suxurene boxo ra,
 naxanye n ma donseen nun n ma min igen
 soma n yii,
 e nun n ma yexee xabe dugin
 nun n ma taa dugina,
 e nun n ma turen nun n ma minsena."
⁸ Nanara, n na a kiraan nafaxama nen janle
 ra
 n yi a rabilin yinna ra,
 alogo a nama fa a kiraan to.
⁹ A sigama nen a yangane boxo ra,
 koni a mi e liye.
 A e fenma nen,
 koni a mi e toe.
 Na xanbi ra, a a falama nen:
 "N xetema nen n ma xemen fema
 alo a foloni,
 amasoto n yi sewani menni
 dangu iki ra."
¹⁰ A mi a kolon
 a n tan nan balon soma a yii,
 e nun minseen nun turena.
 N tan nan gbetin nun xemaan soma a yii
 fonisireyani,
 a yi e findi waliseen na Baali suxuren xa.
¹¹ Nanara, a balon nun minse bogin na mo,
 n na ba a yii.
 N na n ma yexee xabe dugin
 nun n ma taa dugin ba a yii
 naxanye yi lan
 e yi a ba a ragelixi.
¹² Iki n na a yagin naminima nen kenenni
 a yangane yee xori,
 muxu yo mi a be n yii.
¹³ N yi a sewan birin dan,
 a sanle, a kike nenene,
 a Matabu Loxone nun a binya loxone birin.
¹⁴ N na a bogise binle nun a xode binle
 kalama nen,
 a yi a falan naxanye ma, a naxa,
 "N saren ni itoe ra
 n yangane naxanye soxi n yii!"
 N ne findima fotonna ra nen, burunna
 subene yi e kala.
¹⁵ Ala naxa,

"N na a fe jaxin saranma a ra nen loxone fe
 ra
 a wusulanna gan Baali suxurene xa nax-
 anye ma.
 A yi a maxidi a yiirasone nun a tunlasone yi,
 a siga a suxurene fema,
 a jinan n tan ma."
 Alatalaa falan nan na ra.
¹⁶ Nanara, n na a mabandunma nen,
 n yi a xali tonbonni,
 n fala fajin ti a xa.
¹⁷ N mon a bogise bili langane
 raxetema a ma nen menni.
 Akori meremereren yi findi yigin na.*
 Isirayila sign sama nen menni
 alo a dii jore waxatini,
 alo a keli Misiran yamanani loxon naxan yi.
¹⁸ Na loxoni, Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "I n xilima nen:
 'N ma xemena!
 I mi fa n xilima fa fala 'N kanna, Baali.'
¹⁹ N Baali suxurene xinle bama nen i de,
 alogo e xinle nama fa fala.
²⁰ Na loxoni, n layirin tongoma nen
 e nun burunna subene tagi,
 e nun xoline nun bubuseene.
 N xanla nun silanfanna nun yengen bama
 nen boxon ma,
 n ma yamaan yi e sa boje xunbenli.
²¹ N findima nen i ya xemen na habadan,
 n findi i ya xemen na tinxinna nun sariya
 kenden
 nun hinanna nun kininkininni.
²² N findima nen i ya xemen na lannayani,
 i yi Alatala kolon."
²³ Alatalaa falan ni ito ra,
 a naxa, "Na loxoni,
 n ni i ya maxandin yabima nen,
 koren yi tule igen nagodo boxon ma.
²⁴ Boxon yi balon nun minse bogin nun
 turen namini.
 Ne yi Yesereli makone fan.
²⁵ N na Isirayila rasabatima nen boxon ma n
 yete xa.
 N yi naxan ma
 fa fala 'Kininkinintarena'
 n kininkininma a ma nen.
 N yi naxan ma a 'Kantarena.'
 N na falama nen,
 n naxa, 'N ma yamaan nan e ra!'
 Ne yi n yabi,
 e naxa, 'N ma Ala.' "

3

Alaa xanuntenyana Isirayila xa

¹ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I mon xa sa
 xanuntenyaan yita i ya jaxanla ra yangan
 naxan yii, naxan findixi yalunden na. I xa a
 xanu alo Alatala Isirayila kaane xanuxi kii

* 2:17: Akori bunna nen fa fala kontofinla.

naxan yi, naxanye birama ala gbetene fɔxɔ ra, bogise ralixine rafan naxanye ma.”

² N yi ɲaxanla futu gbeti gbanan fu nun suulun na, e nun murutu benbeli keden nun a tagi.

³ N yi a fala a xa, n naxa, “Lu n konni waxati xunkuye. I nama yalunyaan liga. I nama xeme fe yo kolon. N fan luye i xa na kiini.”

⁴ Amasɔtɔ Isirayila kaane luma nen waxati xunkuye ikiini: Manga mi e xunna, kuntigi mi na, saraxa mi na, kide gɛmɛ mi na, saraxarali doma mi na, suxure mi na.

⁵ Na xanbi ra, Isirayila kaane xɛtɛma nen, e Alatala fen, e Ala, e nun Dawuda, e mangana. E gaxuxin yi fa Alatala ma e nun a nɛma waxati famatɔni.

4

Isirayila tinxintarena

¹ Isirayila kaane,

ε Alatalaa falan name!

Amasɔtɔ kitina Alatala nun ε tan tagi.

A naxa, “Lannaya mi fa na.

Hinan mi na.

Ala kolon mi fa yamanani ito yi.

² Dangan nun wulen nun faxan nun muɲan nun yalunyaan nan na.

Gbalon bata gbo ayi,

faxan tima a bode fari.”

³ Nanara, ε yamanani xarama nen, a niimaseen birin yi xɔsi.

Subene nun xɔline,

hali baa yɛxɛne fan faxama nen.

⁴ Koni muxu yo nama matandin ti,

muxu yo nama yamaan mafala,

amasɔtɔ kitina nxu nun saraxaraline nan tagi.

⁵ ε tan saraxaraline nun nabine tantanma kɔɛn nun yanyin na.

Nanara, n na ε nga Isirayila faxama nen.

⁶ N ma yamaan bata kala, amasɔtɔ kolonna dasaxi a ma.

Bayo ε bata ε mɛ kolonna ra,

n bata ε ba n ma saraxaraliyani.

Bayo ε bata ε Alaa sariyan nabɛɲin,

n fan bata ε diine rabɛɲin.

⁷ Saraxaraline nɛma wuye ayi,

e yulubine fan gboma ayi.

Nanara, n na e binyen masarama nen yagin na.

⁸ E lugoma n ma yamaan yulubine xɔn.

Yamaan hakene e nii yifanma e ma.

⁹ A ligama nen saraxaraline ra alo yamana, n yi e kɛwanle saran e ra.

¹⁰ E e dɛgema nen,

koni e mi lugoma.

E suxurene batuma,

koni ne mi e rasabatima.

Amasɔtɔ e bata Alatala rabɛɲin,

e yi e sɔbɛ so

¹¹ yalunyaan ma

e nun dɔlɔ fonna nun dɔlɔ nɛnɛ minna.

Ne nan e xaxinla kalaxi.

¹² N ma yamaan suxure wudine maxɔdinma,

alo dunganna nan falan tiyɛ e xa.

Amasɔtɔ yalunya xaxinla bata e ralɔ ayi,

e yalunyaan ligama Ala ra.

¹³ E saraxan bama geya gbeene xuntagi.

E wusulanna ganma geyane fari,

xanamu warine nun wudi tofayine nun kondene bun ma,

e nun wudi belebelen naxanye ninin gbo.

Nanara, ε dii tɛmɛne yalunyaan ligama

e nun yalunden nan ε bitan gilene ra.

¹⁴ N mi ε dii tɛmɛne yulubine saranma e ra bayo e yalunyaan ligama,

hanma ε bitan gilene

bayo yalunden nan e ra.

Bayo ε tan yeten yalunyaan ligama ε nun yalundene,

ε nun ɲaxalan yalunxine saraxan bama.

Yama xaxilitarena a gima a bɔnɔni.

¹⁵ Isirayila, xa i lu yalunyani,

ε nama Yuda ti haken ma,

ε nama siga Giligali yi,

ε nama te Beti-Aweni yi.*

ε nama e kɔlɔ Alatala xinli!

¹⁶ Xa Isirayila murutɛxi

alo ɲinge mataganxina,

Alatala xa e masuxu di?

Alo yɛxɛɛdina meremere fajin ma.

¹⁷ Efirami bɔnsɔnna muxune bata kankan suxure batun ma, e lu na!

¹⁸ Xa e minseene bata dasa,

e sa dangu yalunyaan ma.

E mangane waxi yagin nan xɔn.

¹⁹ Nanara, wuluwunla e xalima nen,

e yi yagi e saraxane fe ra.

5

Kitina Isirayila xili ma

¹ Saraxaraline, ε ito rame!

Isirayila kaane, ε liga ki fajin!

Mangana denbayana,

ε tuli mati!

Amasɔtɔ kitina ε tan nan xili ma.

ε bata findi woson na Misipa yi,

e nun luti ratixina Taboro geyaan ma.

² E bata yili tilinxin ge yamaan yɛɛ ra Sitimi yi.

Koni n tan na feen saranma ε birin na nen.

³ N na Efirami bɔnsɔnna kolon,

Isirayila mi luxunxi n ma.

Bayo iki, Efirami bɔnsɔnna,

ε bata yalunyaan liga.

Isirayila bata a yete raxɔsi.

* **4:15: Beti-Aweni** bunna nɛn fa fala hake kanne banxina. A falan tima Betli taan nan xili ma naxan bunna nɛn Alaa banxina.

4 E bata kankan e kewanle ma,
e mi fa xetema e Ala ma.
Amasotō yalunya xaxinla bata so e yi,
bayo e mi fa Alatala kolon.
5 Isirayilaa wason nan sereyaan bama a xili
ma.
Isirayila nun Efirami bōnsōnna muxune da-
galanma ayi nen e hakēni,
Yuda fan birama nen e fōxō ra.

6 E na e yeXee kurune nun jingene ba
saraxan na,
e Alatala fen,
e mi a toe mume
bayo a bata keli e ye.

7 E bata tinxintareyaan liga Alatala ra,
e diine bari e yangane xa.
Iki, kike keden peen nan luxi,
e bōxōn yi kala.

8 E xōtaan fe Gibeya yi,
ε xōtaan fe Rama yi!
E yengε so sōnxōni te Beti-Aweni yi!
Bunyamin kaane, yaxune ε xanbi ra!

9 Efirami bōnsōnna kalama nen Fe Saran
loxōni.
N jōndin nan falama Isirayila bōnsōnne xa
iki.

10 Yuda kuntigine bata liga
alo naxanye e bōxōn dan gemene maxetema.
N ma xōlon fama e ma nen alo fufana.

11 Efirami bōnsōnna jaxankataxi,
a yalagixi,
bayo a biraxi fe fune nan fōxō ra.

12 N bata Efirami bōnsōnna tōrō alo setena,
e nun Yuda bōnsōnna alo furena.

13 Efirami bōnsōnna to a furen to,
Yuda bōnsōnna to a furene deene to,
Efirami bōnsōnna yi siga Asiriya yamanani,
a xeraan nasiga Manga Gbeen ma a mali
feen na.

Koni a mi nōe ε rakende ye,
a mi nōe ε furen deene raxunbele.

14 Amasotō, n luma nen
alo yatana Efirami bōnsōnna xa,
alo yata gbeena Yuda bōnsōnna xa.
N ne yibōma nen, n siga e ra,
muxu yo mi e be n yii.

15 N mōn xetema nen n dōxōdeni,
han e yi e ti e sōnne ra,
e n fen.

E na tōrō tun,
e n fenma nen.

6

Isirayila xili fena Ala ma

1 E fa be,
en xete Alatala ma!
Amasotō a bata en yibō,
koni a mōn en nakendeyama nen.
A bata en garin,
koni a en maxōbdene maxidima nen.
2 Xii firin na dangu,
a en niin birē en yi mōn,

a xii saxandeni a en yitōn,
en yi lu a yetagi.

3 En xa Alatala kolon,
en bira a kolonna fōxō ra.
Alo kuye yibaan to fama,
a fan minima nen kenenni yati!

A fama nen en xa
alo tulen jemen na,
alo furu tulen naxan bōxōni kunma.

4 N nanse ligama ε tan na,
Efirami bōnsōnna?
N nanse ligama ε ra,
Yuda bōnsōnna?

ε hinanna luxi nen
alo xōtōn ma kundana,
alo xiila naxan yolonma
a xuya ayi mafuren!

5 Nanara, n na ε yengema nen nabine ra,
n na ε faxama nen n deen fala xuine ra.
N ma kitine fixa alo kenenna.

6 Amasotō hinanna rafan n ma dangu
saraxan na.
Ala kolonna dangu saraxa gan daxine ra.

7 E bata layiri kala alo adamadiine,
nayi e bata n yanfa.

8 Galadi taan nafexi fe jaxi rabane nan na,
han wuli funfune toma ayi.

9 Alo mafu tiin naxanye muxune legedenma
luxunni,
saraxarali ganla fan bata faxan ti Siken taan
kiraan xōn,

e gbalone raba.

10 N bata fe jaxine to Isirayila yamaan ye:
Efirami bōnsōnna bata yalunyaan liga,
Isirayila bōnsōnna e yete raxōsima.

11 I tan fan, Yuda,
se xaba waxatin nagidixi i xa,
n na fa n ma yamaan suxu muxune ra wax-
atin naxan yi.

7

Isirayilaa hakena

1 N to wa Isirayila bōnsōnna rakendeya feni,
Efirami bōnsōnna haken mōn yi keli.
Samari a jaxun yi mini kenenni.
Bayo e darixi yanfan soe.

Mupadene soma,
mafu tiine yi lu tandeni.

2 E mi e mirima
fa fala n xaxili e jaxuyane birin xōn.
Iki e kewanle e rabilinxi,
e hakene n yetagi waxatin birin.

Yanfan Mangan ma

3 Itoe rafan mangan ma,
koni e jaxu!
E wulene rafan kuntigine ma.
4 E birin yalunde.
E kui feene wolonxi alo buru gandena.
A na wolon,
buru ganna mi fa a teen nafe
keli burun bōnbō waxatini han a yi te.

⁵ Na kiini, mangana ɲaxaɲaxan lɔxɔni,
kuntigine xunne yi keli dɔlɔn na.
Mangan yi magele tiini itoe rasɛnɛ.

⁶ E xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,*
e maso mangan na, e xa yanfan so a ma.
E bɔɲɛ teen deɣema nɛn kɔɛna ngaan na,
xɔtɔnni a keli alo wonson tɛɛna.

⁷ Isirayila kaane xɔɲɛ alo sulun tɛɛna,
e e kuntigine raxɔrima,
e e mangane birin faxa.

Anu, na sese mi n maxandima.

⁸ Efirami bɔnsɔnna basanma siyane ra.
Efirami bɔnsɔnna findixi buru xunna ra
naxan fɔxɔ keden ganxi
bode fɔxɔ mi ganxi.

⁹ Xɔɲɛne a sɛnbɛn kalama
koni a mi sikɛma.

Foriyana a suxuma,
koni a mi a rakɔɔsima.

¹⁰ Isirayilaa wason sereyaan bama a xili ma.

Koni na birin kui,
a mi xɛtɛma Alatala ma, a Ala,
a yi a fen.

¹¹ Efirami bɔnsɔnna luxi nɛn
alo ganba xaxilitarena
naxan madaxuma sinma!
A Misiran bɔxɔn xilima waxatina nde yi,
a fa bira Asiriya mangane fɔxɔ ra.

¹² Xa e siga,
n yalaan wolima nɛn e fari,
n yi e rabira alo xɔlina.
N yi e yulubine saran e ra,
alo e rakolonxi kii naxan yi e malanni.

¹³ Gbalona e xa,
amasɔtɔ e e gima n ma!
Fitina na e xa,
amasɔtɔ e murutɛxi n ma.

N yi waxi e xunba feni,
koni e wulene falama n xun ma.

¹⁴ E mi n maxandima e bɔɲɛne yi,
koni e wugama e sadene nan ma.
E kunfama donseen nun dɔlɔn fɔxɔ ra,
koni e e masiga n tan na.

¹⁵ N tan nan e maxaranxi,
n yi sɛnbɛn fi e ma,
koni e fe ɲaxine mirima n xili ma.

¹⁶ Naxan kore,
e mi xɛtɛma na ma,
e yanfan tima
alo xali yidɔxina.
Nanara, e kuntigine faxama nɛn silanfanna
ra,
e de ɲaxune fe ra.
Misiran kaane yi e magele na ra.

8

Isirayilaa suxure batuna

1 E xɔtani tɔn,

yaxun godoma nɛn Alatala banxin ma alo
singbinna.

Amasɔtɔ yamaan bata n ma layirin kala,
e yi murutɛ n ma sariyan ma.

² E sɔnɔxɔma n xinla ra:
“Nɔxɔ Ala, nɔxɔ i kolon,
nɔxɔ tan, Isirayila!”

³ Koni, naxan fan,
Isirayila bata a mɛ na ra,
nanara yaxun birama nɛn a fɔxɔ ra.

⁴ E bata mangane ti n ma
yamarin mi naxan na,
e bata kuntigine ti
e mi n maxɔdin.

E bata suxurene rafala e gbetine nun e
xɛmane ra,
nanara e raxɔrima nɛn.

⁵ Ala bata i ya ɲinge dii suxuren nawoli ayi,
Samari kaane!

N ma xɔlɔn bata keli e xili ma han!
Han waxatin mundun yi
e tonde e rasariɲanɲɛ?

⁶ A kelixi ɛ tan nan yii,
ɛ tan Isirayila kaane.

Walikɛna nde nan a rafalaxi,
Ala mi a ra!

Nanara, Samari a ɲinge dii suxuren kalama
nɛn fefe!

⁷ Naxan na fe ɲaxin nakeli,
gbalon nan xɛtɛma a ma.
Nanara, hali murutun tɔnsɔn keden,
e mi a sɔtɔma xɛɛn ma.

Xa na nde mini,
na mi murutu fuɲi raminɛ.

Hali na nde yi na nun,
xɔɲɛne nan yi a donma.

⁸ Isirayila bata kala!
E tɔnɔn mi fa na siyane ye.

⁹ E bata siga Asiriya yi,
alo burunna sofanla
naxan sa tima a danna.

Nayi, Efirami bɔnsɔnna bata a yete sara a
suxurene ma.

¹⁰ Hali e bata kantan tiine sara siyane tagi,
iki n na e birin malanma nɛn,
alogo e xa sa tɔrɔ ndedi Manga Gbeena
goronne bun ma.

¹¹ Efirami bɔnsɔnna bata yulubi xafari
saraxa gandene rawuya ayi,
koni ne bata findi yulubi tongoden na.

¹² N bata n ma sariyane birin seɓɛ e xa,
koni e a toxi alo se xɔɲɛna.

¹³ E saraxane ba,
e kiseene rali,
e a suben don.

Koni ne mi rafan Alatala ma.
Iki, Alatala xaxili e hakɛne xɔn,
a e yulubine saranma e ra nɛn.

E xɛtɛ Misiran bɔxɔn ma.
¹⁴ Naxan Isirayila daxi

* 7:6: Sulun tɛɛn mon falama yirena nde yi fa fala “Furu tɛɛna.”

e bata jinan na xon,
e sa manga banxine ti.
Yuda bata a taa ratangaxine rawuya ayi,
koni n teen nafama nen e taane yi,
a yi e yinne gan.

9

Isirayila yulubine saranna

¹ Isirayila, i nama sewa,
i nama jaxan alo siyaan bonne.
Bayo, i to suxure xon batu,
i findi yalunden nan na.
Yalunden kontonna bata jaxun i de
murutu bonbodene birin yi!
² Koni ne murutu bonbodene
nun manpa ige badene mi fa yamaan
baloma mumel!

Minseen dasama e ma nen.
³ Amasoto, e mi luxi Alatalaa yamanani,
Efirami bomsonna xetema nen Misiran yi,
e yi donse haramuxine don Asiriya yi.
⁴ E mi fa minse saraxane raboxonna Alatala
xa.

E saraxane mi a keneje.
E saraxan haramuxi
alo janden buruna.
Naxanye na a don
e e yete raharamu.
Bayo e buruna e tan yeteen lugoma nen,
a mi soma Alatalaa banxini mumel!

⁵ E nanse ligama sali loxone yi,
Alatala batu loxone yi?

⁶ Hali e sa mini halagin bun,
Misiran boxona e suxuma nen,
e maluxun Nofi taani.

Tansinne sabatima e yii se fajine nun
gbetin fari,
janle fan sabatima e bubune kui.

⁷ Fe Saran loxone fama,
fe yeba loxone bata yiso.
Isirayila bata sonxo, e naxa,
"Komon nan nabiin na,
Alaa Niin naxan yi
na daxuya falane nan tima."

E hakene nun e xonnantenyaaan bata gbo ayi
de!

⁸ Kantan muxun nan Efirami bomsonna ra n
ma Ala xili ma.

Nanara, luti ratixine nabina kiraan birin
xon,

Xonnantenyaaan nan luxi a xa Alaa banxini.

⁹ E bata so mayifu feene yi,
alo naxan ligaxi Gibeya yi.
Ala xaxili e hakene xon,
a e yulubine saranma e ra nen.

¹⁰ N to Isirayila to,
a ligaxi alo jaxundanne tonbonni.
N to e benbane to,
e ligaxi alo xoden bogi singena.
Koni e yi siga Baali-Peyori mabinni,
e yi e yete taxu na yagi suxuren na,

e raharamu alo e naxan batuma.

¹¹ Efirami bomsonna a binyen janma nen
alo xoliin na tugan.

Dii bari mi na,
fudikanya mi na,
se mi toma.

¹² E na e diine ragbo,
n na e birin bama nen e yii.

Gbalon ne xa,
n na n me e ra.

¹³ N bata Efirami bomsonna sabatixin to yire
fajini

alo Tire taana.

Koni Efirami a diine soma nen faxa tiin yii.

¹⁴ Alatala, a lan i xa nanse fi e ma?

E jaxanle dii kuine kala,
e xijene yi xara.

¹⁵ E jaxuyaan birin yitaxi nen Giligali yi.

N na e rajaxuxi menna nin

e kewali jaxine fe ra.

N na e kedima nen n ma banxini.

N mi fa e rafanye mumel!

Muxu murutexine nan e kuntigine birin na.

¹⁶ Efirami bomsonna luxi nen

alo sansiin naxan lisixi a ra,

a salenne bata xara,
a mi fa bogima sonon.

Xa e diine bari,

n na e rafan diine birin faxama nen.

¹⁷ N ma Ala e rabejinma nen,
amasoto e mi e tuli matixi a ra.

E findima nen sigatine ra siyane tagi.

10

Isirayila makitina fena

¹ Sansi bili sabatixin nan yi Isirayila ra,
naxan yi bogi gbeen tima.

A bogine to wuya folo,
a yi folo saraxa gandene rawuye ayi.

A yamanan to sabati folo,
a yi kide gemene maxidi.

² Bayo e boneni taxunxi,
iki na yalagin goronna sama e xun ma nen.

Ala e saraxa gandene rabirama nen,
a yi e kide gemene kala.

³ Nayi, e a falama nen,

e naxa, "Manga mi fa nxu yii,
amasoto nxu mi gaxuxi Alatala ye ra.

Hali mangana,
a nxe nanse lige nxu xa?"

⁴ E falane tima,

e e koloma wulen fari,
e layirine xidi.

Nanara kitine bata wara ayi,
alo sise xolene xee bixini.

⁵ Samari kaane xaminma nen jinge dii sux-
urena fe ra

naxan Beti-Aweni yi.

Yamaan sunuma nen a fe ra.

A saraxaraline fan sunuma nen a xa,
naxanye yi sewama a binyeni,

bayo a bata ba e yii.

⁶ A xalima nɛn Asiriya yi,
a fi Manga Gbeen ma.
Efirami bɔnsɔnna yagima nɛn,
Isirayila yagima nɛn a fe yitɔnxine xɔn.
⁷ Samari nun a mangan fan ligama na kii
nin,
e xalima nɛn
alo tamin naxan igen xun ma.
⁸ Se ɲaxi batude matexine kalama nɛn,
naxanye findixi Isirayilaa yulubin na.
Janle nun tansinne sabatima nɛn e saraxa
gandene fari.

E a falama nɛn geyane xa, e naxa,
“E nxu ye maluxun!”
E yi a fala yire matexine xa,
e naxa, “E bira nxu fari!”
⁹ Xabu i naxan liga Gibeya yi, Isirayila,
i mɔn na yulubin fari!
E luxi mɛnna nin!
Yɛngɛn xa mi a ra
naxan fe ɲaxi rabane lixi Gibeya yi?
¹⁰ A na n kɛnɛn,
n na e yulubine saranma e ra nɛn.
Siyane e malanma nɛn e xili ma,
alogo e xa e suxu,
e yi e xidi e hake wuyaxine fe ra.
¹¹ Anu, Efirami bɔnsɔnna yi luxi nɛn
alo ɲinge gilɛ xuruxina,
wanla rafan naxan ma.
Nanara, n xun xidi wudin xidixi a xunna
ma,

n yi Efirami bɔnsɔnna rawali.
Fɔ Yuda bɔnsɔnna xa xɛɛn bi.
Fɔ Yaxuba bɔnsɔnna xa bɔxɔn nawali.
¹² E xa seen si tinxinni,
ɛ sa hinanna nan sɔtɔma a xaba waxatini.
E xɛɛ nɛnɛne sege,
bayo Alatala fen waxatin bata a li,
han a yi fa,
a sariya kɛndɛn sa e xa.
¹³ Koni ɛ tan bata seen si tinxintareyani,
a xaba waxatini ɛ bata a saran ɲaxin sɔtɔ.
E bata bogin don wulen naxan sɔtɔxi.
Amasɔtɔ ɛ laxi ɛ yenge so wontorone ra,
e nun ɛ sofa sɛnbɛmane,
¹⁴ Yɛngɛn kelima nɛn yamaan xili ma.
E yinne birin kalama nɛn,
alo Saliman to Beti-Aribeli taan kala wax-
atin naxan yi.
Na waxatini, ngane nun diine faxa nɛn e
bode xɔn.

¹⁵ A ligama na kii fan yi nɛn
Beteli muxune ra,
bayo e ɲaxu han!
Na subaxan ma,
Isirayila mangan halagima nɛn fefe!

11

Ala kininkininna Isirayila ma

¹ Isirayila to yi xurun,
n yi a xanu.
N yi n ma dii xɛmɛn xili a xa
keli Misiran bɔxɔni.
² Koni n to yi e xilima,
e yi e masiga n na.
E yi saraxan ba Baali suxurene xa,
e yi wusulanne gan suxurene xa.
³ N tan nan yi Efirami bɔnsɔnna
maxaranma siga tideni,
n yi e suxu e yiine ma,
koni e mi a kolonxi
a n tan nan yi e rakɛndɛyama.
⁴ N yi e mabandunma
marafanna nun xanuntenyaan nin.
N tan nan xun xidi wudin baxi e xunna ma,
n yi n felen n donseen so e yii.
⁵ E xɛtɛma nɛn Misiran bɔxɔni yati!
Asiriya yamanan nan nɔɔn sɔtɔma e xun na,
amasɔtɔ e bata tondi fe n ma.
⁶ Nanara, sofane fama silanfanne ra e taane
yi,

e yi e taan dɛɛn wurene gira
Isirayila kaane fe yitɔnxine fe ra.
⁷ N ma yamaan kankanxi murutɛn ma,
e birin bata ala gbɛtɛye fen
koni e mi xunna kenla fiye e ma.
⁸ Koni, Efirami, n xa i rabeɲin di?
N xa Isirayila so yiini di?
N xa i liga alo Adamaha ba?
N xa i lu alo Seboyimi ba?*

N bɔɲɛn wolonxi n kui.
N ma kininkininna birin bata fa.
⁹ N mi a ligama n ma xɔlɔ gbeen xasabini,
n mi fa Efirami bɔnsɔnna kalama,
amasɔtɔ Ala nan n na,
muxu mi n na.
Sariɲantɔɔn nan n na i fema,
n mi fama xɔlɔni.
¹⁰ Bayo e sa birama nɛn Alatala fɔxɔ ra,
a na wurundun alo yatana.
A tan na wurundun,
a diine fama xuruxururɲɛ nɛn
keli baan dɛ.
¹¹ E fama xuruxururɲɛ nɛn
alo xɔline keli Misiran yamanani,
alo ganbane e keli Asiriya yamanani.
N na e radɔxɔma nɛn e banxine yi.
Alatalaa falan nan na ra.

12

Isirayilaa yulubina

¹ Efirami bɔnsɔnna n nabilinxi wulen na.
Isirayila yamana n yanfama.
Koni Yuda kaane mɔn biraxi Ala nan fɔxɔ ra,
e lannayaan nabama e nun sariɲandene.

* **11:8: Adamaha taan nun Seboyimi** taan kala nɛn Sodoma nun Gomora xɔn ma. Na feen seɓexi Sariyane 28.22 kui.

2 Efirami bənsənnə e masoma fe fufafune
nan na,
a luxi alo a foyen nan sagatanma fərijən
gben!

A wulen nun fe naxin nawuyama ayi.
A layirin xidima e nun Asiriya yamanan
tagi,

a Oliwi turen soma Misiran mangan yii.

3 Alatala Yuda muxune makitima nən,
a Yaxuba bənsənnə wali naxin saranma a ra
nən,

a yi a saren fi a kəwanle ra.

4 A a nga kui,

Yaxuba yi a tada santinban suxu,*
a to fori,

e nun Ala yi gerenna so.

5 E nun malekan yi yengən so,
a nən soto.

A yi wuga, a yi mayandin ti.

Yaxuba Ala li Beteli nin.

E nun Ala falan ti mənna nin.

6 Alatala, Ala sənben Birin Kanna nan yi na
ra.

Xili gbee kanna nan Alatala ra.

7 I tan xa fa i ya Ala ma,

i hinanji ayi,

i sariyan suxu.

I xaxili ti i ya Ala ra waxatin birin!

8 Isirayila yanfan tima

alo sarematina,

ligase naxin naxan yii.

Mujan nafa a ma.

9 Efirami bənsənnə bata a fala,

“N bata bannaya han!

N bata nafunla soto,

koni n ma wanla tənən nan a ra!

Hakena hanma yulubi yo mi n ma.”

10 Alatala nan n tan na, i ya Ala,

naxan i rafaxi keli Misiran yamanani.

N mən i radəxəma nən bubune bun
alo yamaan yi kii naxan yi na waxatini.

11 N bata falan ti nabine xa,

e yi toone ti n xən.

N bata sandane sa nabine xa.

12 Xa suxurene Galadi yi,

e yetən luma nən fuu!

E jingene bama saraxan na Giligali yi,

koni e saraxa gandene luma nən

alo gəme malaxine xəene ma.

13 Yaxuba a gixi nən

siğa Arami yamanani,

Isirayila yi wanla kə a naxanla futu seen na,
a yi xuruseene kantan.

14 Alatala Isirayila raminixi nən

Misiran bəxəni nabiin xən,

a Isirayila kantan nabiin sabun na.

15 Koni Efirami yi Ala raxəlo gbeen ti.

Nanara, a marigin mi a mafeluma a faxa
tixin na,

a a xənnantenyaa naxətəma a ma nən.

13

Alaa xəlnə Isirayila ma

1 Efirami bənsənnə na yi falan ti,
birin yi gaxuma nən.

A yi binyaxi nən Isirayila yi.

Koni a findi sən kanna nan na

a Baali suxuren batu, a faxa.

2 Iki e mən yulubin nan ligama,

e sawurane rafalama gbeti xulunxin na.

E kota suxure rafaladeni,

koni xabuna wanla gbansanna nan e ra.

A falama e ma

a e adamane bama saraxan na!

Koni jinge dii suxuren tan,

e na tan sunbuma!

3 Nanara, e janma nən

alo xətən ma kundana,

alo xiila naxan yolonma xətənni,

alo foyen se gbaxan naxan xalima lonna
fari ma,

alo tutin naxan minima banxi sulunna xən.

4 Alatala nan n tan na, i ya Ala,

naxan i raminixi Misiran yamanani.

I nama ala gbete kolon

fə n tan.

I rakisima mi na fə n tan.

5 N yengi saxi i xən tonbonni, bəxə xareni.

6 Koni, n to e balo, e yi lugo.

E to lugo, e bəjen yi waso ayi.

Nanara, e jinaxni n xən.

7 N luma nən e xa alo yatana,

alo burunna jarina,

n yi e suxu kiraan xən.

8 N na e suxuma nən

alo sube xajən naxan ma diiye baxi a yii.

N yi e bəjeni bə.

N yi e don alo yatana.

Burunna subene e yibəma nən dungi dun-
gin na.

9 Isirayila, i ya kalan ni i ra,

bayo i kelixi nən n xili ma,

n tan, i ya mali ti fajina.

10 Iki, i ya Mangan minən?

A xa i rakisi i ya taane birin yi!

I ya kitisane minən,

i yi a falama naxanye fe ra

“Mangan so nxu yii e nun kuntigine?”

11 N bata Mangan so i yii n ma xələni,

n na a bama nən i yii n ma xələni.

12 Efirami bənsənnə haken nun a yulubin
namaraxi.

13 Təwəne fama nən a ma

alo naxanla kuin na keli a ra.

Koni dii xaxilitaren na a ra.

A bari waxatin na a li,

a mi tinje bare.

14 N na e xunbama nən laxira sənbeni,

n yi e xunsara sayani.

Faxana, i ya fitinan minən?

* 12:4: Gulunne nan yi Yaxuba nun a tada ra. Na feen sebxə Dunuja Fəln 27.36 kui.

Sayana, i ya faxa ti senben minen?
 N mi fa kininkininma.
 15 Hali a to sabatixi a ngaxakedenne tagi,
 Alatala sogetede foyen nafama nen keli ton-
 bonni,
 a tigrine nun xoriinne xori.
 E se xori ramaraden kui gelima nen.

14

1 Samari kaane yulubine saranma e ra nen,
 amasoto e bata murute e Ala xili ma.
 E faxama nen silanfanna ra,
 e dii jorene bira boxoni,
 e jaxalan fudikanne kuine rabo ayi.

Isirayila kaane xa tubi Ala ma

2 Isirayila, fa Alatala ma, i ya Ala!
 Amasoto i hakene bata i rabira.
 3 E tubi Alatala ma
 e a mafan falan na.
 E a fala a xa, e naxa,
 "Nxu mafelu nxu hakene birin na,
 i nxu rasene ki fajji,
 alogo nxu xa tantun xuiin findi nxo saraxan
 na.

4 Asiriya kaa mi nxu rakise,
 nxu mi tema soone fari yenge xinla ma.
 Nxu mi fa a fale nxo se rafalaxine ma, 'Nxo
 ala!'

Amasoto i tan nan kininkininma kiridine
 ma."

5 N na e xonfenma nen e na xun xon sigani.
 N na e xanuma nen fonisireyaan na,
 amasoto n ma xolon bata xete e foxo ra.

6 N luma nen Isirayila xa alo xiila,
 a tofanma nen
 alo gabalan fugaxina.
 A sabatima nen
 alo wudi binla naxanye Liban yamanani,
 7 alo wudi binla na maringi a fajin na,
 a tofanma nen alo oliwi wudina,
 a xiri fajin yi mini
 alo Liban suman fotonne.

8 Yamaan fama Isirayila ma
 alo e soma wudi binla nan ninin bun.
 E maala mon fanma nen.

E sabatima
 alo manpa binla* na fuga.
 E xinla sotoma nen
 alo Liban minseen fajina.

9 Efirami bansonna,
 nanse mon nxu nun suxurene tagi?

N tan nan i ramema,
 n yi n yengi sa i xon.
 N luma nen i xa
 alo wudi gbee xindena.
 I bogin sotoma n tan nan na.

10 Fekolonna nde ra?
 A xa feni itoe famu!
 Xaxilimane xa e yee to!

* 14:8: Wudi binla nde na yi, men kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

Amasoto Alatalaa kirane tinxin,
 tinxin muxune sigan tima nen e xon,
 koni murute muxune dagalanma ayi nen na
 yi.

Yoweli Nabi Yoweli Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Yoweli naxan kawandini ito baxi, a fe mi sebexi yire gbetε yo yi Kitabun kui. Nanara, muxune mi a sebe waxatin kolon. A luxi nen alo tuguminne nan yi Isirayila kaane tōroma na waxatini naxanye yi luxi alo supε xungbene. E ganla nan yi fama, e seene deene don e ma, na yi findi fitina feen na Yoweli waxatini. Yoweli yi a fala, a na fe sifan ligama nen bayo yamaan mi tubixi Ala ma.

Yoweli nan a sebexi, a lōxōna nde, Alaa Nii Sarijanxin nagodoma nen muxune birin ma. Na sebexi Yoweli sora 3.1-2 kui. Denkeleya muxu singene nan na feen toxi rakamale Nii Sarijanxin godo lōxōni. Na sebexi Xerane 2.16-21 kui.

1 Alatala falan naxan ti Yoweli xa, Petuweli a dii xemena.

Tuguminne gbalon yamanani

2 E tan fonne, ε feni ito rame,

ε tan yamanan muxune,

ε birin xa ε tuli mati.

Fe sifani ito jōxōnna bata yi liga ε waxatini ba,

hanma ε benbane waxatini?

3 E a yebe ε diine xa,

ε diine yi a yebe ε diine xa,

e diine yi a yebe mayixεtε famatōne xa.

4 Supεne donseen naxanye luxi,

tuguminne bata ne don.

Tuguminne naxan luxi,

xoxorone bata na don.

Xoxorone naxan luxi,

songolonbalane bata na don.

5 E xulun, dōlō minne,

ε wuga!

E birin xa gbelegbele,

ε tan naxanye dōlon minma,

bayo manpa bogine bata kala,

e ba ε de.

6 Ganla nde bata fa fu n ma yamanan ma,

e fangan gbo,

e wuya han e mi yate.

E jinne luxi alo yatan jinne,

e gbεgbene luxi

alo yata gilen gbeene.

7 E n ma manpa binle kalama.

E n ma xōde binle jnan fefe,

e yi e yixin,

e yi e kobelene ba e ma,

e yiine yi gbendu fefe!

8 E mawuga

alo sungutunna kasa dugini jnandeni

naxan a xemεn wugama,

a baxi dōxōdeni naxan xōn.

9 Bogise saraxan nun minse saraxan bata jnan Alatalaa banxini.

Saraxaraline sunuxi, Alatalaa walikene.

10 Xεεne bata kala,

bōxōn bata xara.

Bogiseene bata raxōri.

Manpa bogi igen bata so a ra.

Turen bata jnan.

11 Xεε biine bata yigitege.

Manpa bili nakō sane gbelegbelema sununi,

murutun nun fundenna fe ra,

bayo se xaba daxine bata halagi.

12 Manpa binle bata xara ayi.

Xōde binle bata lisi a ra

e nun Girenada wudine nun tugu binle nun pōnmi binle.

Xεε ma wudine birin bata xara.

Muxune sewan birin bata jnan.

Yamaan xa tubi Alaa lōxōna fe ra

13 E sunu dugine tongo,

ε wuga, ε tan saraxaraline.

E gbelegbele,

ε tan naxanye walima saraxa ganden yetagi.

N ma Alaa walikene, ε fa,

ε xi maxidixi kasa benbeli dugine yi nimisani,

bayo bogise saraxane nun minse saraxane bata jnan ε Alaa banxini.

14 E sun suxu waxatin nagidi,

ε yamaan maxili malan sarijanxini,

ε fonne malan

e nun yamanan muxune birin,

e xa fa Alatalaa banxini, ε Ala,

ε yi ε xuini te Alatala ma.

15 Lōxō xōdexen bata a li de!

Alatalaa lōxōn bata maso,

a fama kalan nan na

fata Ala Senbe Kanna ra.

16 Donseen bata jnan en yeε xōri yati!

Sewan nun jaxanna bata jnan en ma Alaa banxini!

17 Sansi xōnne bata xara ayi xutune bun,

sagane bata kui geli.

Se ramaradene bata kala,

bayo murutu mi fa na.

18 Xuruseene wuga xuiin gbo iki!

Jinge kurune xuyaxi ayi na xun xōn ma,

amasōtō seXe mi fa na,

hali yeXeene fan tōxōxi.

19 Alatala, n nan n xuini te i tan nan ma!

Amasōtō teen bata burunna halagi,

tεε degen bata Xεε ma wudine birin gan.

20 Na ma, hali burunna subene e wuga xuini tema i tan Ala ma.

Xudene bata xōri,

tεεn bata burunna halagi.

2

Alatalaa ləxən bata maso

¹ Ɛ xətaan fe Siyon yi!

Ɛ gbelegbele n ma geya sarijanxin fari!

Yamanan muxune birin xa xuruxurun gaxuni

bayo Alatalaa ləxən fama,
a bata maso.

² Dimin nun nii rafərən ləxəna,
kundaan nun kuye yifərən ləxəna.

Ganla * fama

alo kuye yi yalanna geyaan kanke ra subaxani.

Gali gbee senbemaan fama,
naxan jəxən munma to,
naxan jəxən mi fa toma waxati famatəne
birin yi.

³ Tεε degeena e yeε ra,
a e xanbi ra.

Bəxən tofan e yeε ra
alo Eden nakəna.[†]

Tonbonna nan a ra e xanbi ra.

Sese mi a futuxuluma e yii.

⁴ E maliga soo yama gbeen nan na,
alo soo ragine ganla,
naxanye xulun e gideni han!

⁵ E dangu xuiin luxi nən

alo yengε so wontorone.

E tunganma geyane xun ma,
alo tεε gbeen nema seεε xaren ganjε

alo gali senbemaan na ti yengε so xinla ma.

⁶ Siyane birin xuruxurunma e yeε ra,

e yetagine yi tənənxi.

⁷ E fənma seene ma

alo yengε sone,

e tema taan nabilinna yinna ma
alo sofane.

E birin sigama e kiraan xən,

e mi kiraan fatama.

⁸ E sese mi dinma e bode ra,

birin sigama a tinxinni.

Sese na ti e yeε ra,

e tunganma nən na xun ma,

e safane mi kalama.

⁹ E na bəxən taan ma,

e e gi yinna ma,

e tema banxine ma,

e so banxin foye sodene ra

alo mujadene.

¹⁰ Bəxən xuruxurunma e yeε ra,

kore xənna yi maxa.

Sogen nun kiken yi yidimi.

Sarene mi fa degeema.

¹¹ Alatala sənəoma a ganla yeε ra.

A yamaan mi nεε yate.

Naxanye a falan suxuma,

ne senben gbo!

Amasəto Alatalaa ləxən gbo,

a magaxu!

Nde nεε tiye a bun?

Yamaan xa tubi Ala ma

¹² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Koni iki, ε mən xa xεte n ma ε bəjəni feu,
sun suxun nun wugan nun gbelegbele
xuiine yi!”

¹³ Benun ε xa ε dugine yibə nimisani

ε bəjəne nan xa kala.

Ɛ xεte Alatala ma, ε Ala

bayo a dija, a kininkinin,

a mi xələn xulən,

a hinanna gbo.

A a yete ratangaxi yihadin ma.

¹⁴ Nde a kolon xa a mi maxetema

a kininkinin ε ma,

a yi baraka sa ε feene yi,

alogo ε xa nə bogise saraxane

nun minse saraxane be Alatala xa, ε Ala?

¹⁵ Ɛ xətaan fe Siyon yi!

Ɛ sun suxu waxatin nagidi.

Ɛ yamaan maxili malan sarijanxini.

¹⁶ Ɛ yamaan malan, ε malanna rasarijan.

Ɛ fonne malan,

ε dii jəreene malan

hali naxanye xijən minma.

Hali xemen naxan baxi jaxanla dəxədeni,

na fan xa mini a banxini,

a jaxanla fan xa fa malanni.

¹⁷ Saraxaraliin naxanye walima Alatala xa

ne xa wuga Ala Batu Banxin

so deen nun saraxa ganden tagini.

E yi Ala mafan, e naxa,

“Alatala, kininkinin nxu ma,

nxu tan i ya yamana.

I nama i ya muxune rayagi,

i nama tin yama xəjəne yi nxu magele,

e a fala, e naxa,

‘E Ala minen yi?’ ”

Alatala yi a yamaan yabi

¹⁸ Nayi, Alatalaa xəxələnna kelima nən

a yamanana fe ra,

a yamaan kininkininna yi a suxu.

¹⁹ Alatala a yamaan yabima nən nayi, a
naxa,

“N mən bogiseene ragidima ε ma nən,

e nun manpa bogine nun ture fajina.

Ɛ lugoma nən ken!

N mi fa ε findima magele seen na siyane
tagi.

²⁰ Yaxun naxan kelima sogeteden kəməna
ma,

n na a masigama nən ε ra pon!

N na a kedima nən

sigə bəxə xare madunduxin mabinni.

* 2:2: Yanyina nde **ganli** ito findixi tuguminne nan na naxanye halagin naso yamanani Alaa xələn bun ma. † 2:3: **Eden nakəna** fe sebxi Dunuja Fəlon 2.8-9 kui. E nun Esekiyeli 36.35.

N na a ganla yeε ra xiin naxuyama ayi nen
siga han sogeteden baana,
e nun a xanbi ra xiina
siga han sogegododen fəxə igena.
E faxaxine xiri naxin minima nen,
a findi furen na foyeni.

Amasotə Ala wali gbeen keema nen.

²¹ I tan, bəxəna,

i nama gaxu!

I ya sewan xa gbo ayi,

i naxan!

Amasotə Alatala bata fe gbeene rakamali.

²² E tan, subene,

ε nama gaxu!

Amasotə burunna seχene mən jingima nen,
wudine mən yi bogi.

Xədə binle nun manpa binle mən yi da-
hamun namini.

²³ E tan, Siyon kaane, ε naxan,

ε sewan Alatala yi, ε Ala,

bayo a mən tulen fima ε ma a waxatini a
tinxinni,

a tule gbeen nafa ε ma

a darixi fe waxatin naxanye birin yi.

²⁴ Lonne rafema nen,

kundine yi rafe manpa nenən nun turen
na.”

²⁵ “N jεε danguxine seene jəxəne raxetema
nen ε ma

tuguminne nun xoxorone naxanye donxi,

e nun songolonbalane nun sujεne,

n ma gali gbeena,

n naxan nasiga ε xili ma.

²⁶ E degema nen han ε lugo.

E Alatala xinla tantunma nen, ε Ala,
naxan bata kabanako feene liga ε xa.

N ma yamaan mi fa yagima mume!

²⁷ E a kolonma nen nayi

a n luxi Isirayila kaane ye.

Alatala nan n tan na, ε Ala.

Ala gbete mi na mume.

N ma yamaan mi fa yagima mume!”

3

Alaa bəxəna fe

¹ “Na xanbi ra,

n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen
adamadiin birin ma.

E dii xεmene nun ε dii tεmεne nabiya falane
tima nen.

E xεmε fonne yi xiye sa.

E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

² Na bəxəne yi,

n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen

hali konyi xεmεne nun konyi gilene xun ma.

³ N kabanako feene yitama nen kore xənna
ma

e nun bəxə xənna ma,

wunla nun tεen nun tεε tuti gbeen minima
nen.

⁴ Sogeni dimima nen,

kiken yi gbeeli alo wunla,

benun Alatalaa bəxə binye gbeen xa a li.

⁵ Nba, naxan yo na Alatala maxandi a xinla
ra,

na kisima nen.

Nayi, yamaan muxu dənχena ndee luma
nen e nii ra

Ala na naxanye xili,

ne nan xunbama Siyon geyaan fari

e nun Yerusalen yi

alo Alatala a fala kii naxan yi.”

4

Siyane makiti fena

¹ “Amasotə na bəxəne yi, na waxatini,

n na fa Yuda nun Yerusalen suxu muxune ra
waxatin naxan yi,

² n siyane birin malanma nen,

n yi fa e ra Yosafati lanbanni,*

n na e makitima dənaxan yi,

lan n ma yamana fe ma, Isirayila.

Amasotə, e e raxuyaxi ayi nen siyane ye,

e yi e bəxəni taxun e tagi.

³ E n ma yamanan muxune yitaxun nen e ra,
masensenna xən,

e yi dii xεmεne mati konyine ra

alogo e xa yalundene sara,

e yi dii tεmεne mati

alogo e xa manpaan sara,

e yi a min.”

⁴ “E tan Tire kaane nun Sidən kaane

nun Filisitine birin, nanse xəli ε ma n xili
ma?

E gbeen jəxən nanse ra n ma?

Koni xa ε waxi yengen nakeli feni n xili ma,

nayi n na ε yengene raxetema ε ma nen ma-
furen!

⁵ E tan naxanye n ma gbetin

nun n ma xεmaan tongoxi, n ma nafulu
fajine,

ε yi e sa ε suxurene batudeni.

⁶ E Yuda nun Yerusalen muxune mati nen

Gireki muxune ma, ε yi e masiga e bəxən na.”

⁷ “N tan nan sa e bama na yirene yi

ε e matixi dənaxanye yi.

N yi tərən naxete ε ma ε naxan jəxən saxi e
fari.

⁸ N na ε dii xεmεne nun ε dii tεmεne matima
nen

Yuda kaane ma.

E fan yi e mati Sabe kaane ma, siya
makuyena.”

Alatala nan falan tixi!

Yengen nun kitina

⁹ E ito fala siyane xa, ε naxa,

* **4:2: Yosafati** bunna nen fa fala “Alatala nan kitin sama.”

“Ɛ yitɔn yengen xili yi, ɛ yɛngɛ sone rakeli.
Sofane birin xa keli, e yengen so.

10 Ɛ ɛ ɲinge kenne bɔnbɔ silanfanne ra,[†]
ɛ wɔlitɛne rafala tanbane ra.

Senbetarene xa a fala, e naxa, ‘Nxu senben
gbo.’

11 Ɛ mafura, ɛ fa,
ɛ tan siyaan naxanye birin be rabilinni,
ɛ fa ɛ malan be.”

Alatala, i ya malekane ragodo e xili ma.

12 Siyane xa keli, e xa godo Yosafati lan-
banni.

Amasɔtɔ n dɔxɔma mɛnna nin,
n na Isirayila rabilinna siyane birin makiti.

13 Ɛ wɔlitɛn tongo ɛ bogi seene xaba
bayo e bata mɔ.

Ɛ fa manpa bogine yibodon, ɛ e igen ba
bayo manpa ige baden bata rafe,
han a feɲene yi bɔxɔɲɛ a ma.
E ɲaxuyaan fan gboxi ayi na kii nin.

14 Yama gbeen bata lu kiti saden lanbanni!
Amasɔtɔ Alatalaa lɔxɔn bata maso e ra
kiti saden lanbanni.

15 Sogen nun kikenɛ dimima nɛn,
sarene mi fa deɣema.

16 Alatala sɔnxɔma nɛn keli Siyon yi,
a a xui ramini senbeni, keli Yerusalen yi.
Nayi, bɔxɔn nun koren xuruxurunma nɛn,
koni Alatala findixi luxunden nan na a ya-
maan xa,
e nun yigiyade makantanxina Isirayila
kaane xa.

*Ala baraka feen naxanye ragidima a ya-
maan ma*

17 “Ɛ a kolonma nɛn nayi, a n tan nan Alatala
ra,

ɛ Ala, naxan dɔxi Siyon yi, n ma geya
sariɲanxina.

Yerusalen sariɲanma nɛn,
xɔɲene mi fa fuma a ma sɔnɔn!”

18 “Na lɔxɔni,
manpa nɛnɛn minima nɛn geyane yi,
yire matexine yi nɔnɔn namini,
igen yi lu Yuda baane birin yi.
Tigin minima nɛn Alatalaa banxini,
a yi kasiya lanbanna ige sa.

19 Misiran tan findima nɛn bɔxɔ kalaxin na,
Edɔn yi findi tonbonna ra
e gbalone fe ra e naxanye ligaxi Yuda kaane
ra.

E bata sɔntarene faxa Yuda yamanani.

20 Koni muxun luma nɛn Yuda nun
Yerusalen yi habadan,
mayixɛtɛ nun mayixɛtɛ.

21 N munma n ma yamaan yulubin naxanye
xafari e faxa tixine ma,
n ne mafeluma nɛn.

[†] 4:10: *Silanfanna*: Sofane yengeso deɣemana.

N tan Alatala, n lu Siyon taani.”

Amosi Nabi Amosi Alaa Falan Naxan Sebe

Amosi, nabiin nan yi a ra naxan keli Yudaya yi, Manga Yusiyaa waxatini, fɔ ɲee keme solofere ɲee tonge sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini Isirayila bɔxɔn yi taxunxi firinna ra. A yii fari fɔxɔn xili Yudaya yamanana, a kɔmen fɔxɔn xili Isirayila. Manga Yerobowan yi Isirayila bɔxɔni. A mi tinxi birɛ Alaa sariyan fɔxɔ ra, a yamaan fan mi luxi kira fajin xɔn ma.

Nabi Amosi yi kawandin ba Isirayila kaane xa, alogo e xa xete e yulubine fɔxɔ ra. A yi tɔnna dɔxɔ suxure batun na. E mi yi Ala batun nabɛɲinxi, koni e bata yi suxure batun sa na fari. Nanara, Ala yi a yita e ra Nabi Amosi barakani, a e Ala maxandin nun Ala batun birin bata lu fufafu. Ala mi wama a firinden xɔn ma.

Na waxatini Isirayila kaa wuyaxi bata yi nafulu ghegbe sɔtɔ. E yi e miri a na birin findixi Alaa barakan na e tan mabinni. Nabi Amosi yi a yita e ra, a na nafunla mi yi kelima Ala yii, a kelixi e fe kobine yi e naxanye ligaxi yiigelitɔne ra.

Nabi Amosi to yelin na falan tiye e ma, a yi a fala e xa a Ala fama e ɲaxankatadeni e yulubine fe ra. Isirayila kaane yi a miri a fe xɔdexe yo mi nɔma e lideni, koni Nabi Amosi yi e mafan e xa xete Alaa sariyan ma, xa na mi a ra e birin fama halagideni.

Ala yi Isirayila kaane ɲaxankata alo Nabi Amosi a fala e xa kii naxan yi. E yaxune yi e yenge. Isirayila kaan naxanye mi faxa silanfanna ra, ne yi lu konyiyani yamana gbete yi. Alaa falan birin yi kamali.

Kitabun yireni ito falan tɔnɔn gbo to muxune xa. A lanma en xa en tuli mati kawandini ito ra alogo en xa denkeleya Ala ma alo a wama a xɔn ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, en fan fama ɲaxankatan sɔtɔdeni alo Isirayila kaane.

¹ Amosi, Tekowa kaana, xuruse kanna a falan ni i ra. A toon naxan tixi Isirayilaa fe yi alo xiyena Yuda Manga Yusiya nun Isirayila Manga Yerobowan, Yowasi a diin waxatini, ɲee firin benun bɔxɔn xa xuruxurun.

² A naxa,
“Alatala xaɲe xuiin naminima Siyon ma alo yatana,
a galan xuiin kelima Yerusalen yi.
Balo mi na xuruseen naxanye donma,
Karemele geya yati bata xara.”

Damasi a yulubin saranna

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Damasi a hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
Bayo e bata Galadi tɔro ɲaxi ra,
alo maala bɔnbɔma kii naxan yi.
⁴ Nanara, n Xasayeada a banxin ganma nɛn.
Teen fama Ben-Hadada yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁵ N Damasi taan so deen balan seene girama nɛn.

N Aweni lanban yi kaane halagima nɛn,*
e nun mangan naxan Beti-Eden yi.
Arami yamaan xalima nɛn Kiri yi.”
Alatala naxa na kiini.

Gasa taana yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Gasa taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee muxune birin xali Edɔn yi konyiyani.

⁷ Nanara, n Gasa a yinna ganma nɛn.
Teen fama a yire makantanxin kaladeni nɛn.

⁸ N na Asadodi kaane halagima nɛn,
e nun mangan naxan Asikalɔn yi.
N na Ekiron ɲaxankatama nɛn,
han Filisiti kaan birin yi faxa.”
Marigina Alatala naxa na kiini.

Tire taana yulubin saranna

⁹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Tire taana hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata taana ndee yamaan birin xali Edɔn yi konyiyani,
e layirin kala
e nun e ngaxakedenne Isirayila kaane tagi.
¹⁰ Nanara, n Tire taan yinna ganma nɛn.
Teen fama a yire makantanxin kaladeni nɛn.”

Edɔn ma yulubin saranna

¹¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Edɔn kaane hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.
E bata e ngaxakedenne yenge silanfanna ra.†

E mi kininkinin e ma,
e e xɔlɔn nadangu ayi!

¹² N Teman ganma nɛn.
Teen nan fama Bosara yire makantanxin kaladeni.”

Amoni a yulubin saranna

¹³ Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Amonine hake saxanna,
hanma naanin ma fe ra,
n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

* 1:5: **Aweni** bunna nɛn fa fala hakena. † 1:11: **Silanfanna**: Sofane yengeso degemana.

E bata Galadi jaxalan fudikanne kuine yibo silanfanna ra,
alogo e xa bɔxɔ gbetɛ sɔtɔ.

¹⁴ Nanara, n tɛɛn soma nɛn Rabaha yinna ra. Tɛɛn nan fama na yire makantanxin kaladeni

yenge sɔnxɔ sɔnxɔ xuini.

Na yengen luma nɛn

alo foye gbeena,

alo tule gbeena.

¹⁵ E mangan xalima nɛn konyiyani, e nun a kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

2

Moyabaa yulubin saranna

¹ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Moyabaa hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E bata Edon mangan xonne gan

han e findi a fuyin na.

² Nanara, n Moyaba ganma nɛn.

Tɛɛn nan fama Keriyoti yire makantanxin kaladeni.

Moyaba janna yenge sɔnxɔn nin,

yenge so xɔtaan na fe waxatin naxan yi.

³ N na e mangan halagima nɛn,

e nun e kuntigine.”

Alatala naxa na kiini.

Yudayaa yulubin saranna

⁴ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Yuda kaane hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E bata e mɛ Alatalaa sariyan na,

e mi a tɔnne suxi.

Bayo e bata la wule alane ra,

e fafane yi naxanye fɔxɔ ra.

Na nan e ralɔxi ayi.

⁵ Nanara, n Yuda yamanan ganma nɛn.

Tɛɛn nan fama Yerusalem yire makantanxin kaladeni.”

Isirayilaa yulubin saranna

⁶ Alatala ito nan falaxi, a naxa,

“Isirayila a hake saxanna,

hanma naanin ma fe ra,

n mi xetema n ma fe ragidixin fɔxɔ ra.

E tinxin muxune masara gbetin na,

e tɔrɔ muxune masara sankidi saren na.

⁷ Yiigelitɔne tɔrɔn nafan e ma han

e e dunuja yi gidin bama e yii.

Diine nun e baba kafuma sungutun kedenna ma.

Nayi, e bata n xili sarijanxin xɔsi.

⁸ E e sa saraxa ganden dɛxɔn dugine ma

e naxanye sɔtɔ tolimaan na.

E dɔlɔn min e suxurene banxin kui

e naxan sɔtɔ tinxintareyani.”

⁹ “Anu, n tan nan Amorine halagi e xa,

naxanye sɛnbɛn yi gbo

alo suman wudina alo warine.

N na Amorine fangan birin jann fefe,

alogo e nama fa keli sɔnɔn.

¹⁰ N mɔn yi ɛ ramini Misiran bɔxɔn ma,

n yi ɛ rasiga ti jɛɛ tonge naanin tonbonni

alogo ɛ xa Amori bɔxɔn sɔtɔ.

¹¹ N yi nabine ramini ɛ diine tagi,

e nun Dɛ Ti Nasiri muxune.

Isirayila kaane, a mi na kiini ba?”

Alatalaa falan nan na ra.

¹² “Koni ɛ tan bata dɔlɔn so Dɛ Ti Nasiri muxune yii.”

ɛ bata tɔnna dɔxɔ nabine ma

a e nama nabiya falane ti.”

¹³ “Nanara, n na ɛ yibutuxunma nɛn,

alo wontorona, goron binyen naxan fari.

¹⁴ Muxu xulunxin mi nɔɛ a giyɛ.

Sɛnbemaan sɛnbɛn janna nɛn.

Sofaan faxama nɛn yengeni.

¹⁵ Xalimakuli wonla mi tiyɛ.

Naxan san mafura,

na mi a giyɛ.

Soo ragiɛn mi a niin nakise.

¹⁶ Sofa wekilɛxin nagenla a gima nɛn na bɔxɔni.”

Alatalaa falan nan na ra.

3

Ala naxan jɛnige Isirayila xa

¹ ɛ falani ito rame,

Alatala naxan falama Isirayila kaane xili ma,

a xabilan naxan namini Misiran bɔxɔn ma.

² “N na ɛ tan nan gbansan sugandi

dunuja xabilane birin tagi.

Nanara, n bata a jɛnige

n xa ɛ yulubine saran ɛ ra.”

³ Muxu firin nɔɛ sigan tiyɛ yire kedenni ba, xa e mi lanxi na ma?

⁴ Yatan wurundunje burunna ra ba,

xa a mi subena nde sɔtɔxi?

A a xuini tɛ a faranna ra ba,

xa a munma sese suxu?

⁵ Xɔliin birama yalaan kui bɔxɔn ma ba,

xa a mabandun se mi saxi na woson ma?

Yalaan woson balanje ba,

xa sese mi a kui?

⁶ Xɔtaan fema taan kui waxatin naxan yi,

muxune mi kɔntɔfile ba?

Gbalon taan liyɛ ba,

xa Alatala mi a ragidixi?

⁷ Marigina Alatala mi fefe ligama,

fɔ a wundon makenɛn a nabine xa,

a walikene.

⁸ Xa yatan bata wurundun,

nde mi gaxuɛ?

Marigina Alatala bata falan ti,

* **2:12: Nasirine** fe mɔn seboxi Yatene 6.3 kui.

nde tondε na nabiya falan naliyε?

⁹ E xa ito fala Asadodi a yire makantanxine yi,
e nun Misiran ma yire makantanxine yi,
ε naxa, “E xa ε malan Samari geyane fari,
ε xa a mato
mεn kaane kɔntɔfilixi kii naxan yi,
e e bode ɲaxankatama kii naxan yi.
¹⁰ E mi tinxinna kolon,
e seene sɔtɔma gbalon nun muɲan nin,
e ne se sɔtɔxine mara e banxi fajine kui.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ Nanara, Marigina Alatala ito nan falaxi,
a naxa,
“A mato, ε yaxun fama ε bɔxɔ kaladeni nεn.
E fama ε xunnakaladeni,
e yi ε yire makantanxine kui geli.”

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Yatan na yεxεeni bɔ,
xuruse rabaan nɔε yεxεen sanna
hanma a tunla nan gbansan nakisε yatan
ma.
Isirayila kaane fan kisima na kiini nεn.
Samari kaan naxanye e matabuma saden
ma,
naxanye e magodoma Damasi karaxane
ma,
ε tan mi kise.”

¹³ Marigina Alatala,
Ala Senben Birin Kanna falan nan na ra.
“E ε tuli mati n na,
ε sereyani ito ba Yaxuba bɔnsɔnna xili ma.
¹⁴ N na Isirayila yulubine saran e ra waxatin
naxan yi,
n na e ɲaxankatama nεn e saraxa gandene
fe ra
naxanye Beteli yi.
Na saraxa gandene suxu seene birama nεn
bɔxɔni.

¹⁵ N mɔn e banxi fajine rabirama nεn,
ɲεmεn nun sogefuren banxine birin,
naxanye maxidixi sama ɲinne ra.
N ne birin kalama nεn.”
Alatalaa falan nan na ra.

4

Isirayila munma tubi Ala ma

¹ E falani ito ramε,
ε tan ɲaxanla naxanye belebele
alo ɲinge turaxin naxanye Basan bɔxɔn ma.
E tan naxanye dɔxi Samari geyaan fari,
ε tan naxanye senbetarene yigbetenma,
ε tan naxanye tima tɔɔ muxune fari.
E a falama ε xεmεne xa, ε naxa,
“E fa minseene ra nxu xa, yo!”

² Marigina Alatala bata a kɔlɔ a sariɲanni, a
naxa,
“A mato, kiti lɔxɔn fama ε xa.
E fama ε suxudeni wure kɔnkɔrɔnxin nan
na,
e yi ε tan nun ε diine xali.

³ E minima nεn ε taa nabilinna yin kalaxin
kui,
birin tixi a bode xanbi ra.
E ε xalima nεn e yire makantanxini.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “E siga Beteli yi,
ε sa yulubin liga na.
E siga Giligali yi,
ε sa yulubin fari sa.
E xa saraxan ba xɔtɔnna birin yi,
ε mɔn xa yaganna ba
ɲεε saxan yo ɲεε saxan.
⁵ E burun ba barika bira saraxan na
buru rate seen naxan yi.
E xa ε kanba ε ɲεnige ma saraxane yi,
bayo na fe sifan nafan ε ma,
ε tan Isirayila kaane.”
Marigina Alatalaa falan nan na ra.

⁶ “N bata yi kamεn naso ε taane birin yi.
Donseen yi dasa ε konni.
Koni hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁷ “Kike saxan to yi luxi xεen xa xaba,
n tondi nεn tulen nafe ε ma.
N bata a liga taana nde yi tulen sɔtɔ,
taana nde mi a sɔtɔ.
N bata a ragidi xεena nde xa tulen sɔtɔ,
xεena nde nama tulen sɔtɔ.
⁸ Muxune yi e masiga taane yi ige fendeni,
koni hali min xɔnla,
a mi ba e ra.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

⁹ “N bata furen nafa ε sansine ma,
n bata e xara.
Tuguminne bata ε nakɔne kala,
e nun ε manpa bili nakɔne nun ε xɔdε binle
nun ε oliwi binle.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹⁰ “N bata fitina furen nafa ε ma,
alo n na a liga Misiran bɔxɔn ma kii naxan
yi.
N bata ε banxulanne faxa silanfanna ra,
han ε yi wasa e binbine xirin na ε konni.
E yaxune yi ε soone tongo.
Hali n to na birin liga,
ε mi tubi n ma.”
Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “N bata ε ɲaxankata
alo Sodoma nun Gomora.
E luxi nεn
alo wudi ganmatɔɔn naxan baxi tεeni.
Hali n to na birin liga,

ε mi tubi n ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

12 “Nanara, n fama ε tan Isirayila kaane
 ρaxankatadeni nen.

N na a ligama ε ra nen.

ε xa ε yitεn ε dentεge feen na ε Ala xa.”

13 Naxan geyane nun foyen daxi,
 a a miriyane make nen adamane xa,
 naxan subaxan findima kεεεn na,
 naxan sigan tima yire matexin fari,
 a xili nen Alatala, Ala Senben Birin Kanna.

5

Alaa mawugana

1 ε falani ito rame.

N bata ρande betini ito ba Isirayila yamaan
 xa.

2 “Isirayila bata lu
 alo sungutun faxaxina,
 a mi fa keε sεnεn.

A saxi bεxεni,
 muxu yo mi a rakeε.”

3 Marigina Alatala ito nan falaxi, a naxa,
 “Isirayila bεnsεnna,
 taan naxan muxu wuli keden nasigama
 yεngεsodeni,
 a muxu kεmε nan gbansan toma xεtε.
 Taan naxan muxu kεmε rasigama
 yεngεsodeni,

a muxu fu nan gbansan toma xεtε.”

4 Alatala ito nan falaxi Isirayila yamaan
 xa, a naxa,

“ε xa n fen alogo ε niin xa kisi.

5 ε nama n fen Beteli yi,
 ε nama siga Giligali yi,
 hanma Beriseba,
 bayo Giligali kaan birin sigama nen
 konyiyani,
 Beteli fan halagima nen.”

6 ε xa Alatala fen alogo ε niin xa kisi.

Xa na mi a ra, Yusufu bεnsεnna,
 a ε ρanma nen alo tεna.
 Beteli kaa yo mi na
 naxan na tεn natuye.

7 ε tan bata sariyan maxεtε xεlen na,
 ε bata yo tinxinyaan ma.

8 A tan nan Dii Tεmε Solofere sare kurun
 nun Donso sare kurun yεbaxi kore xεnna
 ma,*

a dimini yalan kuyebaan na,
 a sogan nagodo kεεεn na,
 a igen nakeli baani,
 a na ragodo bεxεni tulen na.
 A tan xili nen “Alatala.”

9 A muxu gbeene halagima nen,
 a e yire makantaxine kala.

10 ε muxun xεnnantenyama

naxan na ε makiti,
 bayo ρondi falan mi rafan ε ma.

11 ε senbetarene yigbetenma,
 ε balon nasuxuma e ra mudun na.

ε bata banxi fajine ti gεmεne ra,
 koni ε mi fama dεxεdeni ne kui.
 ε bata manpa bili nakε fajine si,
 koni ε mi na dεlo minjε.

12 Amasεtε, n na a kolon ε haken nun yulu-
 bin gbo.

ε tinxin muxune yigbetenma.

ε dimi yi seene rasuxu

alogo tεrε muxune nama makiti ρondin na.

13 Na na a toxi xaxilimaan dunduma,
 bayo waxatini ito mi fan.

14 ε fanna fen,
 ε xεtε fe ρaxin fεxε ra,
 alogo ε xa kisi.

Nayi, Alatala, Ala Senben Birin Kanna
 na luma nen ε xεn,
 alo ε a fala kii naxan yi.

15 ε xa fe ρaxin ρaxaxu.
 Fe fajin xa rafan ε ma.

ε xa kiti tinxinxin sa.

Xa ε na liga, yanyina nde, Alatala,
 Ala Senben Birin Kanna dijama ε tan
 Yusufu bεnsεn dεnxεn ma nen.

16 Nanara Marigina Alatala,
 Ala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a
 naxa,

“E wuga xuini tema nen taana ngaani,
 e sunu xuini te kirane birin xεn.

E xεε rawanle xilima nen
 e xa e wuga xuini te,
 e beti baane xilima nen,
 e xa ρande betine ba.

17 N na dangu ε konni,
 wuga xuiin tema nen ε xεene birin ma.”
 Alatala naxa na kiini.

Gbalon dina muxune xa

18 Gbalon ne xa,
 naxanye waxi Alatalaa kiti lεxεn xa fa.
 ε wama nanse xεn ma na lεxεni?

Na findima dimin nan na ε xa,
 na mi findε kεnεnna ra ε xa.

19 Na luxi nen alo muxun
 naxan a gima yatan yεε ra,
 a sa kanko xajε li.

A na so banxin kui,
 a a digan banxini,
 sajin yi a xin.

20 Alatalaa kitin lεxεna,
 dimin xa mi a ra ba?

Kεnεnna mi a ra ε xa na lεxεni hali!

21 “N bata ε sanle ρaxaxu,
 e mi rafan n ma fefe ma.

N mi waxi ε malanne xεn feu!

* 5:8: Men kaane yi **sare kurune** yatεxi nen alo se sawurane, e yi na sare kurune xili sa na seene xun ma.

22 Ɛ saraxa gan daxi yo,
 Ɛ Ala kise yo,
 Ɛ bɔɲɛ xunbeli saraxa yo,
 Ɛ saraxa turaxi yo,
 e sese mi rafan n ma.
 N mi tinma e rasuxɛ hali keden.
 23 Ɛ bɛti xuiin makuya n na.
 N mi waxi ɛ kondɛn bɛtin xuiin mɛ feni.
 24 N wama naxan xɔn,
 sariya kɛndɛn xa gbo ɛ tagi
 alo igen naxan baani.
 Ɛ tinxinyaan xa lu
 alo xudɛn naxan mi xɔrima.
 25 Ɛ tan Isirayila yamaan to yi na tonbon
 yireni ɲɛɛ tonge naaninna bun ma,
 Ɛ saraxane ba nɛn n tan xa ba?
 26 Ɛ ɛ gbee suxure Sikoti xali nɛn na waxatini
 ba?
 Alo ɛ gbee mangana.
 Hanma ɛ sare ala Kiyun,
 Ɛ naxanye rafalaxi ɛ yɛtɛ xa.
 27 Nanara, n na ɛ xalima nɛn
 konyiyani Damasi xanbi ra.”
 Alatala naxa na kiini.
 A xili nɛn “Ala Sɛnbɛn Birin Kanna.”

6

Gbalon nafulu kanne xa

1 Gbalona e xa,
 naxanye laxi e yɛtɛ ra
 Siyon nun Samari geyane fari.
 Ɛ tan muxu gbeene
 naxanye na siya fisamantenna xun na,
 Isirayila kaane xaxili tixi ɛ tan nan na.
 2 Ɛ siga Kalene taan matodeni,
 hanma Xamata, na taa gbeena.
 Ɛ mɔn xa godo Filisiti bɔxɔni
 Gati matodeni.
 Ne fisa e xa ba?
 E bɔxɔn gbo ɛ gbeɛn xa?
 3 Ɛ a mirixi
 a ɲaxankata lɔxɔn mi ɛ lima,
 koni ɛ a ligama nɛn
 gbalon yi ɛ sɔtɔ.
 4 Ɛ ɛ matabuma sade fajin ma,
 Ɛ yɛxɛn nun ɲinge raturaxin donma,
 5 Ɛ sigin sa kondenna ra.
 Ɛ yengi a ma, a ɛ fatan maxaseene ra
 alo Nabi Dawuda.
 6 Ɛ dɔlɔ gbegbe minma,
 Ɛ ture fajin maso ɛ fatin ma.
 Koni, ɛ mi kɔntɔfilixi
 Yusufu bɔnsɔnna kala feen na.
 7 Nanara, ɛ singe nan sigama konyiyani.
 Ɛ sumunne danma nɛn.
 8 Marigina Alatala bata a kɔlɔ a yɛtɛ yi.
 Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni ito
 ra:
 “Yaxuba bɔnsɔnna wason bata rapaxu n ma.
 E yire makantanxine mi rafan n ma.
 N fama e birin halagideni nɛn.”

9 Xa muxu fu banxina nde kui,
 e birin faxama nɛn.
 10 E kon kaan na so na banxini,
 e binbine tongodeni,
 a xa e gan,
 a na naxan li banxini
 a a falama nɛn na xa,
 “Muxu gbɛtɛ mi be,
 ba i tan na ba?”
 A a yabima nɛn, “Ɛn-ɛn.”
 A mɔn naxa, “I dundu,
 i nama Alatala xinla fala!”
 11 Bayo Alatala bata yamarin fi
 a banxi gbeene nun banxi xurine,
 e birin xa rabira, e kala.
 12 Soone e giye gɛmɛ yireni ba?
 Ningene mɛnna biyɛ ba?
 Awa, nanfera ɛ sariyan maxɛtɛma xɔlɛn na,
 Ɛ tinxinyaan maxɛtɛ fe ɲaxin na?
 13 Ɛ ɲaxanma fe fuune ra.
 Ɛ naxa, a ɛ fe bata sɔɲɔya
 Ɛ yɛtɛn sɛnbɛn xɔn.
 14 Alatala, Ala Sɛnbɛn Birin Kanna falan ni
 ito ra:
 “Nanara, n kelima nɛn ɛ xili ma,
 Isirayila yamana.
 Ɛ tan naxanye Lebo-Xamata taani
 han Araba xudeni,
 siyana nde fama nɛn ɛ tɔrɔdeni.”

7

Amosi a fe to singena alo xiyena

1 Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na:
 Xɛɛn to xaba mangan xa,
 sansi nɛnɛn fan yi minima,
 Alatala yi tuguminne ramini.
 2 E to yelin sansine birin donɲɛ bɔxɔn ma,
 n yi a fala,
 “Marigina Alatala,
 i xa e mafelu e hakene ra,
 xa na mi a ra
 Yaxuba bɔnsɔnna baloma di?
 A sɛnbɛn mi gbo.”
 3 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, “Ito mi ligɛ.”
 Alatala naxa na kiini.
 4 Marigina Alatala yi tooni ito yita n na:
 Marigina Alatala yi a ragidi a tɛn xa mini.
 Tɛn yi bɔxɔn birin gan,
 bɔxɔ igen birin yi xara.
 5 N yi a fala,
 “Marigina Alatala, yandi, diɲa,
 xa na mi a ra
 Yaxuba bɔnsɔnna baloma di?
 A sɛnbɛn mi gbo.”
 6 Alatala yi kininkinin e ma,
 a yi a fala, a naxa, “Ito mi ligɛ.”
 Marigina Alatala naxa na kiini.
 7 A yi fe tooni ito yita n na alo xiyena:

Marigin yi tixi yinna tinxinxin dexɔn,
bitikidi* matinxin lutin yi suxi a yii.

⁸ Alatala yi n maxodin, a naxa,

“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi, n naxa,

“Bitikidi matinxin lutina.”

Marigin yi a fala,

“N waxi a xɔn,

n ma yamaan xa matinxin, Isirayila kaane.

N mi dijɛ sɔnɔn.

⁹ Suxure batude matexine kalama nɛn

Isiyaga bɔxɔn ma.

Isirayila a batudene rabirama nɛn.

N kelima nɛn Yerobowan ma denbayaan
xili ma silanfanna ra.”

Amosi nun Amasiyaa fe

¹⁰ Amasiya Beteli saraxaraliin yi a fala
Isirayila manga Yerobowan xa, a naxa,
“Amosi yanfan nakelima i xili ma Isirayila
bɔnsɔnna tagi. A naxan falama na mi fan
bɔxɔn xa.

¹¹ Amosi a falama, ‘Yerobowan faxama
silanfanna nan na. Isirayila kelima nɛn a
bɔxɔni konyiyani.’ ”

¹² Amasiya yi a fala Amosi xa, a naxa,
“I tan naxan toon tima, keli be, siga Yuda
yamanani! Sa i balon fen mɛnni nabiyaa
wanli,

¹³ koni i nama fa nabiyaa falane ti Beteli
sɔnɔn, bayo mangana yire sarixanxin be
manga taani ito yi.”

¹⁴ Amosi yi Amasiya yabi, a naxa, “Nabiin
xa mi n xa! N fafe fan, nabi mi yi na ra.
Xuruse kannan na. N Sikomoro binle
fan nawalima.

¹⁵ Alatala yi n fen xuruseene tagi, a yi
a fala n xa, ‘Siga, nabiyaa falane ti n ma
yamana Isirayila xa.’

¹⁶ Iki, i tuli mati Alatalaa falan na, i
tan naxan a falama n xa, ‘I nama nabiyaa
falane ti Isirayila xa, i nama falan ti Isiyaga
bɔnsɔnna xa.’

¹⁷ Nayi, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘I ya
ɲaxanla findima nɛn yalunden na taani. I ya
diine faxama nɛn silanfanna ra. I ya bɔxɔn
bama nɛn i yii, a yitaxun muxu gbɛtɛne ra.
I tan, i faxama nɛn bɔxɔ haramuxin ma,
Isirayila fan xalima nɛn yire makuyeni.’ ”

8

*Nabi Amosi a fe toon naanindena alo
xiyena: Debena*

¹ Marigina Alatala yi fe tooni ito yita n na alo
xiyena:

Deben naxan yi rafexi sansi bogi mɔxin na.

² A yi n maxodin, a naxa,

“Amosi, i nanse toxi?”

N yi a yabi,

“Debe rafexi sansi bogi mɔxin na.”

Alatala yi a fala n xa, a naxa,

“Isirayila fan bata kɔxɔ n ma yamana.

N mi dijɛ sɔnɔn.”

³ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔni,

sigin naxan sama mangana banxini,

na masarama nɛn wuga xuiin na.

Binbine wolima ayi nɛn yiren birin yi,

birin dunduma nɛn.”

⁴ Ɛ falani ito rame,

Ɛ tan naxanye yiigelitɔn tɔrɔma,

Ɛ tan naxanye tɔrɔ muxun ɲaxankatama.

⁵ Ɛ naxa, “Kike nɛnɛn sanla ɲanma waxatin
mundun yi,

alogo en xa en ma seene mati?

Matabu Lɔxɔn ɲanma waxatin mundun yi,

alogo en ma maala yi mati?

En ma se maliga seen xa xurunɲɛ ayi,

en ma saren xa mate.

En xa wule sikeela rafala.

⁶ En sɛnbɛtarene masarama nɛn gbɛtin na,

en tɔrɔ muxune masara sankidi saren na.

En maala matima nɛn e nun a dagina.”

⁷ Alatala naxan Yaxuba rakanbaxi,

na yi a kolɔ a yetɛ yi, a naxa,

“N mi ɲinanɲɛ e liga feene ma,

han dunuɲa yi ɲan.

⁸ Bɔxɔni ito kalama na nan ma.

Be kaane birin luma nɛn sununi.

Bɔxɔn xuruxurunna nɛn

alo Misiran xudena,

naxan tema, a mɔn yi godo.”

⁹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“N fama a ragidideni nɛn na lɔxɔni,

sogen xa godo benun a waxatina,

dimin xa sin bɔxɔni yanyi waxatini.

¹⁰ Ɛ sanle findima nɛn ɲan feene ra,

Ɛ sigine findima nɛn wuga xuiin na.

N kasa dugin nagodoma nɛn Ɛ ma,

n yi Ɛ xunna bi sununi.

N fama sunu xungbeen nasodeni bɔxɔni,

alo dii kedenna na faxa waxatin naxan yi.

Na xɔlɛn mi be Ɛ ma habadan!”

¹¹ Marigina Alatalaa falan ni ito ra:

“Na lɔxɔne yi,

kamɛn soma nɛn bɔxɔni,

koni donse kame mi a ra,

ige xɔli fan mi a ra.

Ɛ kamɛma Alatalaa falan nan ma.

¹² Ɛ bɔxɔn birin yisigama nɛn,

keli kɔmɛnna ma han sogetedeni,

Alatala a fala fendeni,

koni Ɛ mi a toma.

¹³ Na lɔxɔni,

Ɛ sungutun tofajɲine

nun Ɛ banxulanne fugama a ra nɛn.

¹⁴ A singeni nun,

* 7:7: *Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Birikidina*.”

e yi e kɔlɔma
 Samari a suxure haramuxin nin.
 E a fala, e naxa,
 'E gbee ala gbo, Dan kaane!
 'E riseba gbeen senben gbo!
 Koni, e fama nen biradeni,
 e mi kele habadan!"

9

*Nabi Amosi a fe to donxena alo xiyena:
 Halagina*

¹ N yi fe toona nde ti.
 Marigin yi a saraxa ganden dɛxɔn.
 A yi yamarin fi, a naxa,
 "Senbetenne kondon din,
 han bɔxɔn yi xuruxurun.
 Banxin birin xa bira muxune fari.
 N na e diine halagima nen silanfanna ra.
 Hali muxu keden mi kisima.
 Muxu keden mi a xunbama.
² Hali e sa e luxun laxira yi,
 n na e suxuma nen.
 Xa e te kore xɔnna ma,
 n na e ragodoma nen.
³ Xa e e luxun Karemele geyaan fari,
 n na e sagatanma nen,
 n na e suxu.
 Xa e e luxun baan xɔnna ma,
 n sajin yamarima nen,
 a xa e xin.
⁴ Xa e yaxune e xali konyiyani,
 n yamarin fima nen,
 e xa faxa silanfanna ra.
 N na n yeen tima e ra nen,
 koni e munanfanna mi a ra,
 n na e jaxankatama nen."

⁵ Marigina Alatala Senben Birin Kanna,
 a tan nan a yiin din bɔxɔn na, a xuya ayi.
 Muxun birin yi sunu.
 Bɔxɔn xuruxurunma nen,
 a te, a mɔn yi godo
 alo Nila Misiran xudena.
⁶ A bata a dɔxɔden ti kore xɔnna ma.
 A bata kore walaxan sa bɔxɔn xun ma.
 A igen nakelima baani,
 a na ragodo bɔxɔni tulen na.
 A xili nen "Alatala."

⁷ Alatalaa falan ni ito ra:
 "Isirayila kaane,
 ε nun Kusi kaane keden mi a ra n tan xa ba?
 N mi ε ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Filisitine ramini Kafatoro kii naxan yi?
 N mi ε ramini Misiran bɔxɔn ma,
 alo n Arami kaane ramini Kiri kii naxan yi?"

⁸ A mato:
 Marigina Alatala bata yulubi kanne man-
 gayaan to,
 n fama na raxɔrideni nen bɔxɔni ito ma.
 Koni n mi Yaxuba yamaan birin halagima."
 Alatalaa falan nan na ra.

⁹ A naxa, "N yamarin fima nen
 alogo Isirayila yamaan xa yimaxa.
 N na a yifema nen
 alo maali fema kii naxan yi,
 alogo xɔri fajin keden nama bira.
¹⁰ Koni yulubi kanna naxanye n ma yamaan
 tagi,
 n na e faxama nen silanfanna ra,
 e tan naxanye a falama,
 'A mi fama nxu jaxankatadeni,
 na mi nɔε nxu liye.'" "

Isirayilaa kisi fena

¹¹ "Na lɔxɔni,
 n Dawudaa mangaya kalaxini tɔnma nen.
 N na rafalama nen,
 n na neneni tɔnma nen
 alo a yi kiinde,
¹² alogo e mɔn xa Edɔn bɔxɔn sɔtɔ,
 e nun siyane birin
 naxanye n xinla batuma."
 Alatalaa falan nan na ra,
 a fama na birin nakamalideni nen.
¹³ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa:
 "A mato:
 Lɔxɔne fama,
 xεε biine nun se xabane
 walima waxati kedenna nin.
 Manpa rafalane nun xεε biine,
 ne fan walima nen waxati kedenni.
 Manpaan gboma ayi nen geyane fari,
 a yi lu alo geyane birin yikunxi.
¹⁴ N na n ma yamaan naxetema nen a konni
 keli konyiyani, Isirayila kaane.
 E fama nen taa kalaxine tideni,
 e dɔxɔma denaxanye yi.
 E manpa bili nakɔne sima nen,
 e na minseen min.
 E nakɔɔn sama nen,
 e na bogin don.
¹⁵ N na Isirayila rasabatima nen e gbee
 bɔxɔni.
 E mi kele na sɔnɔn,
 n denaxan fixi e ma."
 Alatala naxa na kiini, ε Ala.

Abadi Nabi Abadi Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Abadi a kawandin nan sebexi Kitabun yireni ito kui. A Edon kaane sonna nan yebama lan Isirayila kaane tɔrɔ kiin ma e xɔn. Edon kaane findixi Yaxuba tada Esayu yixetene nan na. Edon kaane yi dɔxi fɔxɔ ige daraan sogeteden binna nin. Ne lu nen Isirayila kaane tɔre waxatin birin, koni Yuda kala waxatin nun Yerusalen suxu waxatini yengeni, e yi na feen nadangu ayi. E mi Isirayila kaane mali naxanye yi dɔxi e dexɔn, fɔ e to kata na feen xɔn e yi nde ba e bɔxɔn na, e mɔn yi sa Yerusalen kala muxune fari.

Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde Babilon Yerusalen taan suxu yengeni waxatin naxan yi, fayida fɔ jee kememe suulun tonge solomasexe e nun solofere jɔxɔn benun Marigi Yesu xa bari. Abadi kawandin naxan ba, na a falama Edon kaane xa nen a e nun Isirayila yaxun bonne birin halagima nen e bode xɔn.

*Nabiya falana lan Edon ma
Nabi Yerehi 49.7-22*

¹ Falani ito nan makenen Abadi xa fe tooni alo xiyena:

Marigina Alatala ito nan falaxi Edon kaane fe yi.

Nxu bata xerayana nde a fe me fata Alatala ra,

xeraan bata rasiga siyane tagi, a xa sa a fala e xa fa fala:

"En keli, en sa Edon kaane yenge!"

² Ala naxa, "Edon kaane, n na e senben xurunma nen siyane birin xa. Birin e rapaxuma nen.

³ Bata naxan e bɔjɛni, na bata e ratantan e tan naxanye dɔxi faran yinle ra, e nun geyane fari,

e tan naxanye e mirima, e naxa, 'Nde nɔe nxu be be xuntagi?'

⁴ Hali e mate ayi alo singbinna, hali e sa e teen sa kore alo xɔline, a mate ayi alo sarene, n na e ragodoma nen." Alatalaa falan nan na ra.

⁵ "Xa mupadana hanma mafu tiine fa i konni kɔeen na,

e mi e waxonna xan tongoma ba? E luma bɔjɛ xunbenli di nayi?

Xa muxune fa e nakoni e manpa bogine mupadani,

e mi bogi dando xan gbansan luma na ba?

⁶ Nba, Esayu yixetene yii seene birin naxorima nen,

a nafulu luxunxine birin yi to.

⁷ E mali muxune birin e kedima nen e bɔxɔni. E xoyine bata e yanfa, e bata e nɔ.

Muxun naxanye yi e donseene donma, ne lutin natima e yee ra nen e naxa, 'E xaxili mi fa na!'

⁸ Na lɔxɔni,

n mi Edon yamanan fekolonne raxore ba? N yi xaxilimane ba Esayu a geyane fari?"

Alatalaa falan nan na ra.

⁹ "Teman kaane,

e sofane gaxuma nen

muxune birin yi raxori Esayu a geyane ma!"

¹⁰ "E yarabima nen

bayo e bata gbalo feen liga

e ngaxakedenna Yaxuba yixetene ra.

E raxorima nen nan habadan!

¹¹ Amasoto na lɔxɔni e yeen yi na xɔjɛne ra

e yi soma Yerusalen taani waxatin naxan yi e a nafunle tongo,

e a seene yitaxun masensenna xɔn.

E tan fan luxi nen nayi alo e tan.

¹² E mi yi lan e sewa

e ngaxakedenna Yuda yixetene tɔrɔ lɔxɔna fe ra.

E mi yi lan

e naxan e kalan waxatini,

hanma e yi e kanba e sɔxɔlen waxatini.

¹³ E mi yi lan

e so n ma yamana taani

a halagi waxatini.

E mi yi lan

e a mato sewani a kala waxatini,

hanma e yi a nafunle tongo

a halagi waxatini.

¹⁴ E mɔn mi yi lan

e ti kira xunne ra e a muxu gixine faxa,

hanma e yi e so e yaxun yii,

e tɔrɔ waxatini."

¹⁵ Amasoto Alatalaa lɔxɔn bata maso,

a siyane birin makitima lɔxɔn naxan yi.

Nayi, e suxuma nen

alo e bonne suxu kii naxan yi.

E fe naxin naxanye liga,

ne xetema nen e ma.

Isirayila a gbeen jɔxɔma nen Edon yamanan ma

¹⁶ Awa, e to dɔlɔn minxi n ma geya sarijanxin fari,

nayi siyane birin e minma nen

han e a radangu ayi!

E luma e minje nen,

han e lugo,

e yi lu alo e mi da.

¹⁷ Koni yamaan muxu dɔnxene luma nen Siyon geyaan fari.

Yaxuba yixetene e keen masotoma nen.

¹⁸ Yaxuba yixetene luma nen alo teena,

Yusufu bɔnsɔnne yi lu

alo tɛɛ dɛgɛna.
 Koni Esayu yixɛtɛne luma nɛn
 alo sɛxɛna.
 Ne e suxuma nɛn
 e yi e gan,
 muxu yo mi kisima Esayu bɔnsɔnni.
 Alatala bata na fala!
¹⁹ Yuda kaan naxanye dɔxi Negewi yireni,
 ne Esayu a geyane suxuma nɛn.
 Yamanan lanbanna muxune Filisitine
 bɔxɔn tongoma nɛn.
 E Efirami nun Samari burunne tongo,
 Bunyamin bɔnsɔnna muxune yi Galadi
 suxu.
²⁰ Isirayila kaan naxanye suxi yɛngɛni,
 gali gbeeni ito,
 ne Kanan kaane yamanan suxuma nɛn
 siga han Sarepata taana.
 Yerusalɛn kaan naxanye suxi yɛngɛni
 naxanye Sefarada taani,
 ne fan yi Negewi yamanan taane findi e
 gbeen na.
²¹ Muxu kisixine tema nɛn Siyon geyaan
 fari,
 e Esayu a geya yirene makiti,
 mangayaan yi lu Alatala xa.

Yunusa Nabi Yunusaa Fe Taruxuna

Kitabun yireni ito Nabi Yunusa nan ma fe falama naxan kataxi a nama Alaa yamarin suxu. Ala to a fala, a a xa siga Isirayila yax-une kawandideni, a yi tondi, a siga kunkin kui fɔxɔ igen xun ma, foyen yi keli, Yunusa yi woli igeni, yeɣen yi a gerun. A tondixi, bayo Niniwa kaane findixi faxa tiine nan na. Isirayila kaane yaxu fangamane nan yi e ra. Niniwa kewali jaxine fe seɓexi Nahun sora 3 kui. Dɔnxen na, Yunusa yi tin Alaa falan ma, yeɣen yi a ramini.

Yunusa a fe taruxun jɔndi kendena nde yitama en na fa fala a Ala mi a xanun-tenyaan nagidixi Isirayila kaane xan tun ma, koni a mɔn a ragidixi xɔɓene ma nax-anye a fe tongoxi sɔɓeen na. Naxan na fa Ala ma, a a xun xanbi so a hakene yi, Ala na kanna mafeluma nen.

Yesu misaala tongoxi Yunusa a sigatiin nan ma a to yi a faxa feen falama yamaan xa e nun a keli fena sayani (Matiyu sora 12.38-42 e nun Luka sora 11.19-35).

Ala a yitama en na nen fa fala, en lan en xa a xanuntenyaan nun hinanna feen nali siyane birin ma hali en kon kaa mi a ra. Ala mɔn a yitama Kitabun yireni ito yi, a en mi lan en yi a matandi kii yo yi.

Nabi Yunusa mi Ala sagoon liga

¹ Lɔxɔna nde Alatala yi falan ti Amitayi a dii xemen Yunusa xa, a naxa,

² “Keli, i siga Niniwa taani, taa gbeena, i sa na kaane kawandi. Amasɔtɔ n bata e fe jaxine to.”

³ Koni Yunusa yi keli, a yi a gi Alatala ma, a xa siga Tarasisi yamanani. Nayi, a yi siga Yafa taani, a sa kunkina nde to naxan yi siga feni Tarasisi yamanani. A yi na saranna fi, a so kunkin kui, a yi a masiga Alatala ra.

⁴ Koni Alatala yi foye gbeen nafa fɔxɔ igen xun ma. Walan gbeen yi keli igen xun ma. A yi liga alo kunkin xa kala.

⁵ Kunkibane yi gaxu, birin yi a gbee ala maxandi folɔ. Na danguxina, seen naxanye yi kunkin kui, e yi ne rawoli ayi fɔxɔ igeni alogo kunkin xa yeľefu ayi. Yunusa tan yi saxi xixɔli gbeeni kunkin kui.

⁶ Awa, kunkibane kuntigin yi Yunusa to, a yi a fala a xa, a naxa, “I xima nanfera? Keli i yi i gbee Ala maxandi, waxatinna nde, a en malima nen, nayi en mi faxama.”

⁷ Awa, kunkibane yi a fala e bode xa, e naxa, “En feni ito yeɣ fen alogo en xa a kolon naxan faxi tɔroni ito ra en ma.” Nayi, e yi masensenna ti, a yi Yunusa suxu.

⁸ Nayi, kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “A fala nxu xa, nde faxi tɔroni ito ra? I wanla sifan mundun ligama? I kelixi minen yi? I fataxi yamanan mundun na, e nun i fataxi siyaan naxan na?”

⁹ Yunusa yi e yabi, a naxa, “Heburu nan n na. N na Alatala nan batuma, Ala Naxan Kore, naxan baane nun bɔxɔn daxi.”

¹⁰ Na kunkibane yi gaxu ki fajɔ, e yi a maxodin, e naxa, “I na ligaxi nanfera?” Amasɔtɔ e bata yi a kolon fa fala a gima Alatala nan ma, bayo a bata yi a yeɓa e xa nun.

¹¹ Koni foyen mɔn yi lu fe nanara kunkibane yi a fala Yunusa xa, e naxa, “Nxu fa nanse ligama i ra alogo fɔxɔ igen xa a raxara? Bayo fɔxɔ igen mɔn yi luma xɔɓe ayi nen tun.”

¹² Awa, Yunusa yi e yabi, a naxa, “E n tongo, e yi n woli fɔxɔ igeni, nayi igena a raxarama nen. N na kolon fa fala foye gbeeni ito e tɔroma n tan nan ma fe ra.”

¹³ Koni kunkibane yi kata kunkin nasigadeni xaren binni, koni e mi nɔ amasɔtɔ foyen yi gboma ayi nen tun.

¹⁴ Nanara, e yi Alatala maxandi, e naxa, “Alatala, i nama tin nxu xa halagi xemeni ito a fe ra. I mɔn nama tin nxu xa findi muxun faxa sabun na naxan mi fefe ligaxi nxu ra.”

¹⁵ Nayi, e yi Yunusa tongo, e yi a woli fɔxɔ igeni. Na ligaxina, igen yi a raxara yiri.

¹⁶ Na yi a liga kunkibane yi gaxu Alatala yeɣe ra han, nanara e yi saraxan ba Alatala xa, e yi e kɔlɔ.

2

Yunusa yi Ala maxandi

¹ Alatala yi yeɣe gbeen nafa a yi Yunusa gerun. Yunusa yi lu yeɣe gbeen kui soge saxan, kɔe saxan.

² Yunusa yi yeɣe gbeen kui waxatin naxan yi, a yi Alatala, a Ala maxandi.

³ A yi a fala, a naxa, “N yi tɔroni waxatin naxan yi, Alatala, n yi i maxandi, i yi n yabi.

N to yi faxan de,

n yi i xili,

i yi n xuiin name.

⁴ I bata n woli baani tilinna ma.

N bata lu mɔrɔnne bun,* xunfanne birin danguma n fari.

⁵ N yi a falama nen, n naxa,

I bata n kedi i yeɓagi.

Koni, n mɔn i ya banxi sarijanxin toma nen.

⁶ Igen bata te han n kɔena.

N bata lu tilinna ma.

Fɔxɔ igen seɣene yi filin n xunna ma.

⁷ N bata yi godo igeni

han geyane bun.

* 2:4: *Igen mɔrɔnne*: alo foyen na so igeni.

Bɔxɔn bata yi raxutu n ma han habadan.
Koni i tan Alatala, n ma Ala, i bata n kɛndɛn ba faxan dɛ.”

⁸“N niin ba waxatini, n yi n miri i tan Alatala ma, n ma maxandi xuiin yi sa i li i ya banxi sarijanxini.

⁹Naxanye suxurene batuma fuyan ne e makuyama hinanna nan na.

¹⁰N tan saraxane bama i xa nɛn, n yi barikan bira i xa bɛtini. N dɛ xuiin naxanye tongoxi, n yi ne liga.

Alatala, i tan nan kisin kannna ra.”

¹¹Alatala yi yɛxɛn yamari alogo a xa sa Yunusa baxun xaren na.

3

Yunusa yi kawandin ba Niniwa yi

¹Awa, Alatala mɔn yi falan ti Yunusa xa, ²a naxa, “Keli, i siga Niniwa taa gbeeni, i sa kawandin ba na n na i yamarixi naxan na.”

³Nayi, Yunusa yi keli a siga Niniwa yi alo Alatala a falaxi a xa kii naxan yi. Taa gbeen nan yi Niniwa ra, a yisigana, ɛ soge saxan sigati.

⁴Awa, Yunusa yi yanyi keden siga ti taani a sarinma, a naxa, “Xii tonge naanin to xanbi ra, Niniwa taan halagima nɛn!”

⁵Niniwa kaane yi dɛnkeleya Ala ma. Awa, e yi a rawanga a muxun birin xa sunna suxu, e yi kasa benbeli dugine ragodo e ma keli muxu gbeene ma han muxudine.

⁶Niniwa mangan to na feen mɛ, a yi keli a manga gbɛdeni, a yi a manga domaan nate a ma, a yi kasa benbeli dugin nagodo a ma, a yi sa dɔxɔ burunburunni.

⁷E yi falani ito rali Niniwa yiren birin yi, e naxa, “Mangan nun a kuntigine naxa, ‘Muxune nun xuruse xungbeen nun a xunxurina, sese nama donseen don hanma a yi a min.

⁸Muxune nun xuruseene, birin xa bɛnbɛnla ragodo e ma, e yi e xuiin te Ala ma sɛnbɛn na, birin yi xɛtɛ a sigati kii jaxin fɔxɔ ra e nun a gbalon naxan ligama.

⁹Waxatina nde Ala dijnama nɛn, a xɛtɛ a xɔlɔn fɔxɔ ra, nayi en mi fa halagima.’”

¹⁰Ala yi a to Niniwa kaane na ligama, a yi a kolon a e bata xɛtɛ e kewali jaxine fɔxɔ ra. A yi yihadin naxan nagidixi a xa a liga e ra, a yi na dan.

4

Yunusa yi xɔlɔ Ala ma

¹Na feen yi Yunusa xɔlɔ ki fajɪ.

²A yi Alatala maxandi, a naxa, “Alatala, n mi yi ito xan falan ba n yi n ma yamanani waxatin naxan yi? N yi ito nan ma

fe falama n yi n gima Tarasisi yamanani waxatin naxan yi. Amasɔtɔ n yi a kolon a i tan Ala i dijna, i kininkinin, i mi xɔlɔn xulɛn, i ya hinanna gbo, i yɛtɛ ratanga yihadin liga feen ma.

³Alatala, n bata i mafan i xa n niin ba n yi, amasɔtɔ a rafan n ma n faxa benun n xa lu n nii ra.”

⁴Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I lan i xɔlɔ ba?”

⁵Awa, Yunusa yi keli taani siga sogeteden binna ra. A yi sa gagen ti a yɛtɛ xa mɛnni, a dɔxɔ a bun nininna ra alogo a xa a to naxan ligama taani.

⁶Marigina Alatala yi wudi binla nde ramini, a yi sabati Yunusa xun ma, a findi nininna ra a xa, na yi a xɔlɔn ba a yi. Yunusa yi sɛwa han!

⁷Koni na xɔtɔn bode, subaxani, Ala yi kunla nde rafa a yi wudi binla sɔxɔn, a yi xara.

⁸Sogen texina, Ala yi foye wolonna rafa keli sogeteden binna ra. Sogen yi Yunusa xunni li han a liga alo a xa fuga a ra. A yi a fala, a a xa faxa, a naxa, “Benun n xa lu n niini, a lan n xa faxa.”

⁹Koni Ala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “I lan i xɔlɔ wudi binli ito a fe ra ba?” A yi a yabi, a naxa, “A lan n xɔlɔ wudi binla fe ra han n faxa.”

¹⁰Nayi, Alatala yi a fala Yunusa xa, a naxa, “Wudi binli ito mi wali yo tixi i tan ma, i tan xa mi a ragboxi, a daxi kɔɛ kedenna nan na, a halagi kɔɛ kedenna ra.

¹¹Koni n tan mi lan nun n kininkinin Niniwa ma ba, taa gbeena, muxu wuli kɛmɛ muxu wuli mɔxɔjɛ dɛnaxan yi, naxanye mi fatan e kamenna nun e yiifanna tagi rabe? Xuruseene fan na.”

Mike Nabi Mike Alaa Falan Naxan Seɛ

Nabi Mike nun Nabi Esayi yi walima waxati kedenni, fo jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ tonge naanin jɔxɔn benun Yesu xa bari. A yi falan tima Yuda kaane nan xa, Asiriya yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nɛn yengeni jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔjɛn nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gbalo famatɔn nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A mɔn yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane xɔn, naxan yɛtɛ a ligama muxune mi nɔɛ e kii masarɛ. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, "Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xɔn yɛtɛ magodoni." (Mike 6.8) En fan lan nɛn na xa lu en xunni, en yi a suxu.

Nabi Mike yi Yuda kaane rakolonma a e yamanan nun e manga taan Yerusalen fa luma nɛn alo Samari, Isirayila yamanan manga taana. A lixi Yuda nun Isirayila bata yi taxun. Samari taan suxi nɛn yengeni jɛɛ kɛmɛ solofere jɛɛ mɔxɔjɛn nun firin benun Yesu xa bari. Nabiin yi yamaan nakolonma gbalo famatɔn nan ma fe ma naxan yi fama e yulubine saranna ra. E yulubin ne findixi tinxintareyaan nan na muxune tagi. A mɔn yi falan tima nabine xili ma naxanye yamaan yanfama e falane xɔn, naxan yɛtɛ a ligama muxune mi nɔɛ e kii masarɛ. Mike yi e rakolon e yi lan e xa sigan ti kii naxan yi, a naxa, "Tinxinyaan liga, hinanna yi rafan i ma, i yi sigan ti i ya Ala xɔn yɛtɛ magodoni." (Mike 6.8) En fan lan nɛn na xa lu en xunni, en yi a suxu.

Mike a falama a yamaan xa nɛn a Ala fama e rakisideni nɛn a na mangan dɔxɔ naxan barima Dawuda bɔnsɔnni Betelɛmi taani. Na feen seɛxi Mike 5.1-4 kui. Na nan a liga muxune yi Alaa Muxu Sugandixin legedenma Betelɛmi taani jɛɛ kɛmɛ solofere na falan xanbi ra. Na feen seɛxi Matiyu 2.6 kui.

¹ Alatala falan naxanye ti Mike Moreseti kaan xa Manga Yotami nun Manga Axasi nun Manga Xesekiya waxatine yi, Yuda yamanan mangane. A fe tooni ito nan ti alo xiyena lan Samari taan nun Yerusalen taane fe ma.

² ɛ tuli mati,
ɛ tan siyane birin!
I tan bɔxɔna, i tuli mati,
e nun muxun naxanye birin a yi.
Marigina Alatala sereyaan bama nɛn ɛ xili ma.
Margin nan a falama
keli a Batu Banxi sarijanxini.

Ala Samari taan nun Yerusalen taan makitima nɛn

³ A mato,

* **1:7: Yalundene** nan yi walima men kaane kidene yi e gbetin sɔtɔ kiden seene sɔtɔ feen na. Yaxune na yi men kaane suxure tongo yengeni, e yi sa e batuma e konna kide yirene nin. Men yi findi yalunde yire firinden na a naxan ma fe fala. † **1:10:** Nabi Mika yirene xinle falama naxan nun a falane bunne maliga alogo a falan xa jaxun. Misaala ra, Beti-Leyafira bunna nɛn "burunburun yirena." A taan naxanye xinle falama, Asiriya kaane konkɔxi na taane nun e rabilinne ma.

Alatala minima a dɔxɔdɛni.

A godoma,
a sigan tima bɔxɔn yire matexine fari.
⁴ Geyane xulunma ayi a sanna bun ma,
lanbanne yibɔma e tagi
alo kumin dengben tɛn ma,
alo ige bɔxɔnxin tintinna ra.

⁵ Na birin Yaxuba yamaan murutena fe ra,
Isirayila yamaan yulubine fe ra.
Nde Yaxuba yamaan namurutɛxi?
E manga taa Samari kaane xa mi a ra ba?
Nde tixi Yuda yɛɛ ra suxure batuni?
E manga taa Yerusalen kaane xa mi a ra ba?
⁶ Ala naxa, "N Samari taan findima nɛn taa xɔnna ra burunna ra,
manpa bili nakɔ yirena.

N na a banxi gemene ragodoma nɛn lanbanne yi,
n yi a banxine sandɔxɔne ramini kɛnɛnni.
⁷ A suxurene birin yibɔma nɛn dungi dungin na.

Tɛɛn nan e kide se ralixine ganma.
N na a batu seene birin kalama nɛn,
e naxanye malanxi yalundene sarene xɔn,
e mɔn sa findima nɛn yalundene saren na.*"

⁸ Nanara, n wugama nɛn,
n gbelegbele,
n san yigenla nun n nagenla yi sigan ti.
N gbelegbelema nɛn alo kankona.
N kutun alo xutunxunbane.
⁹ Amasɔtɔ Samari kaane furen mi yalanma.
A bata Yuda yamanan li.
A bata n ma yamaan taan so dɛɛn li
han Yerusalen taana.
¹⁰ ɛ nama a fala Gati taani.
ɛ nama a wuga!
ɛ makutukutu burunburunni Beti-Leyafira taani.†

¹¹ Safiri kaane, ɛ yagixin nagenla xa dangu!
Saanan kaane, ɛ nama susu mine.
Beti-Hayeseli taan sununi,
e mi ɛ maliyɛ.

¹² Maroti kaane xaminxi e hɛrina fe ra,
bayo Alatala bata gbalon nagodo,
han Yerusalen taan so dɛna.

¹³ ɛ tan Lakisi kaane,
ɛ soone nun wontorone yitɔn!
ɛ tan nan Siyon kaane tixi yulubin ma
bayo Isirayila kaane yulubin naxanye ligama
e ne toxi ɛ konna nan singe yi.

¹⁴ Nanara, Yuda kaane,
ɛ masigama nɛn Moreseti-Gati taan na.
Akisibu taan findima luti ratixin nan na
Isirayila mangane yɛɛ ra.

15 Ala naxa, “E tan Maresa kaane,
n man e yengefaan nafama nen e xili ma.
Isirayila manga binyena a gima nen
a sa a luxun Adulan faranna ra.
16 E xunna bi e rafan dii xemeene wuga feen
na!
E xunna gbanan alo dugan xun xonna,
amasoto e sigama nen e diine ra pon!”

2

Fe jaxin saranna nun tuli sana

1 Gbalon na kanne xa,
naxanye haken mirima,
e fe jaxini ton e sadeni.
Kuye nema yibama
e yi sa a liga,
amasoto na ferena e xa.
2 E mila xene xon,
e yi e tongo,
e kunfa banxine xon,
e yi e kansun.
E muxune nun e denbayane nun e keene
suxu.
3 Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“A mato,
n gbalon nan nafama bansonni ito ma.
E mi e xunna ramine a bun mumel!
E mi fa sigan tima xunna kenli,
amasoto toro waxatin na a ra.
4 Na boxoni, sandani ito falama nen e xili ma,
e e magelema nen mawuga sigini.
E naxa, ‘En bata kala fefe,
n ma yamaan ke boxon bata yitaxun gbete
ra.
E bata a ba n yii,
e bata en ma xene so yanfantenne yii!’ ”
5 Nanara, muxu yo mi boxona nde malige
i tan keen na Alatala yamani.

Naxanye Nabi Mike matandima

6 E waliyiya falan tima n xili ma iki,
e naxa, “E nama waliyiyaan fala!
Waliyiya falani ito nama ti de!
A findima yagin nan na!”
7 E tan Yaxuba bansonna,
a lan e xa na fala ba?
Dijan janye Alatala yi ba?
A darixi na lige ba?
Ala naxa,
“N ma falane fan na kannu xa
naxan kewanle fan.
8 E bata keli n ma yamaan xili ma
waxati daxe ni ito yi alo yaxune.
E muxune gubane bama e ma
naxanye xetemat a ra
keli yengeni boje xunbenli.
9 E n ma yamaan jaxanle kedima e rafan
banxine yi.
E n ma binyen ba e diine ma habadan.
10 E keli, e siga,
amasoto e matabude mi ito ra,
bayo e yamanan bata raharamu.

A findima toron nan na
naxan magaxu han!
11 Xa muxuna nde a gima foyen foxo ra
a wule waliyiya falane ti, a naxa,
‘I fama dolon nun manpaan sotodeni nen!’
Na nabi sifan nan yi lanje yamani ito ma
yati!”

12 “N na e birin malanma nen Yaxuba
bonsonna.
N na e tan muxu daxe ne xun lanma nen,
naxanye luxi Isirayila bansonni.
N na e malanma nen
alo yexene sansanna kui,
alo xuruse kuruna e degedeni.
Gali gbeen sonxo xuiin yi mini na.
13 Naxan kiraan nabama,
na tima nen e ye ra.
E kiraan nabama nen, e mini.
E mangan bata ti e ye ra,
Alatala nan e xunna ra.”

3

Yeratine sonne

1 N bata a fala, n naxa,
“Yaxuba banson mangane
Isirayila banson kuntigine,
e tuli mati iki!
E tan xa mi lan
e sariyan kolon ba?
2 Fe fajin najaxu e tan naxanye ma,
a jaxin yi rafan e ma,
e muxune kidin nun e suben bama e ma
han e xonna.
3 E n ma yamaan suben donma,
e yi e kidin ba,
e yi e xonne yigira,
e yi e yisege
alo suben naxan sama tunden kui.”
4 Nanara, mangane na gbelegbele Alatala
ra,
a mi e yabima.
A yetagin luxunma nen e ma na waxatini,
e kewali jaxine fe ra.

Wule nabine sonne

5 Alatala ito nan falaxi lan nabine fe ma
naxanye n ma yamaan naloma ayi, a naxa,
“Donseen nema e de,
e muxune xibaruma boje xunbenla nan na.
Koni xa naxanye mi e kima donsensi
e yengen nan nakelima ne ma.
6 Nanara, keene soma nen e ma
e mi fa fe toon tima alo xiyyena,
dimin yi so,
fe yo mi fa makenema e xa.
Sogen birama nen na nabine mabinni,
kenenna yi findi dimin na e xa.”
7 Sayibane yagima nen
e nun naxanye birin waliyiya falane tima.
Ne e yetagine luxunma nen yagini
amasoto Ala mi e yabima.

⁸ Koni n tan, n lugoxi senben na e nun Alatalaa Nii Sarijanxin nun kiti sa kenden nun fangana alogo n xa Yaxuba bənsənna Ala matandine yita a ra

e nun Isirayila bənsənna yulubina.

⁹ Nayi, ε tuli mati ito ra, Yaxuba bənsən mangane, ε tan Isirayila bənsən kuntigine, kiti kenden najaxu ε tan naxanye ma ε yi fe fajine birin yifu,

¹⁰ ε tan naxanye Siyon taan tima wunli, ε yi Yerusalen ti gbaloni.

¹¹ Mən mangane kitin sama, e dimi yi seen nasuxu mayifuni. Mən saraxaraline xaranna tima, alogo e xa e saren soto. Mən nabine fe famatone xibarune falama, alogo e xa gbetin soto.

Anu, e mən fa e diganma Alatala yi, e susu a fale, e naxa,

“Alatala mi en tagi ba?”

Toro yo mi fama en ma.”

¹² Nanara, ε tan ma fe ra, Siyon taani buxama nən alo xεena, Yerusalen findima nən taa xonna ra. Ala Batu Banxin tixi geyaan naxan ma, na findima nən fotonna yire matexin na.

4

Bɔŋε xunbeli manga taana

¹ Waxati famatoni

Alatala Batu Banxin geyaan naxan fari na danguma nən geyane birin na, a lu geyane birin xun ma, siyane yi lu fe a ma han!

² Siya wuyaxine fama nən, e a fala, e naxa,

“E fa, en siga, en te Alatalaa geyaan ma, Yaxubaa Alaa banxini.

A xa en xaran a sigati kiine ma, alogo en xa bira a kirane foxo ra.”

Amasoto sariyan minima nən Siyon yi Alatalaa falan minima nən Yerusalen yi.

³ A findima nən kitisaan na siya wuyaxin tagi.

A yengene janma nən yama senbemanen tagi hali naxanye makuya.

E e silanfanne bonboma nən,* e findi jinge kenne ra,

e tanbane yi rafala wolitene ra.

Siya yo mi fa silanfanna tongoma gbeti xili ma,

yengen mi fa maxaranye mume.

⁴ Birin doxoma nən a manpa binla nun a xode binla bun,

muxu yo mi fa e magaxu,

amasoto Alatala Senben Birin Kanna bata falan ti.

⁵ Siyane birin sigan tima e gbee ala nan xili yi.

Koni en tan sigan tima Alatala nan xili yi en ma Ala

waxatin birin han habadan!

⁶ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na loxoni, n sankalatone malanma nən.

Naxanye yi suxi yengeni

n yi ne xun lan,

n toron nagidixi naxanye ma.

⁷ N sankalatone findima n ma yama donxen na nən.

Naxanye yi xuyaxi ayi, na muxune yi findi siya senbemaan na.

Alatala doxoma nən e xun na Siyon geyani keli na waxatin ma han habadan.

⁸ I tan, Siyon taan sanganso matexina,

i tan naxan yamaan makantanma

alo xuruse rabaan nun a kuruna,

i fama nən senben soto deni

naxan yi i yii a faloni.

Yerusalen mən findima nən manga taan na.”

⁹ Nanfera iki i gbelegbelema?

Manga mi fa i konni ba?

I kawandi muxun bata lo ayi ba,

alogo saxolen xa i li

alo naxanla naxan tinna ma?

¹⁰ Siyon kaane, ε toro,

ε gbelegbele

alo naxanla naxan diin barima.

Amasoto iki ε minima nən ε taani

ε sa doxo burunna ra.

ε sigama nən han Babilon taani.

ε sa xoroyama menna nin,

Alatala sa ε xunbama menna nin ε yaxune yi.

¹¹ Iki siya wuyaxine e malanma i xili ma.

E a falama, e naxa,

“En fu e taan ma,

en xa Siyon kalaxin to!”

¹² Koni e mi Alatala miriyaan kolon.

E mi a fe ragidixine famuma.

E mi a kolon a e malanma nən

alo malo xidine lonna ma.

¹³ Siyon kaane, ε keli,

ε maala bonbo!

N senben fima nən ε ma

alo wure fenne turaan ma

alo a torone na findi sulan na.

ε yama wuyaxi yilunburunma nən,

e bata yi seen naxanye soto yengeni,

ε ne rasarijan Alatala xa,

ε yi e nafunla so boxon birin kanna yii.

¹⁴ Iki, ε ganle malan, taa yenge sone!

Yaxune bata ε rabilin!

E bata Isirayila kuntigin yetagi garin dunganna ra.

* **4:3: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

5

Mangan barima nen Betelemi yi

¹ I tan, Betelemi-Efarata taana,
i tan xurun Yuda taane tagi,
koni naxan mangayaan ligama Isirayila
xun na

n tan xa, na minima i tan nin.

A bõnsõna fõlõxi xabu waxati danguxine
yi,

xabu singe ra fonne waxatina.

² Nanara, Ala Isirayila yamanan nabejinma
nen

han naxan diin barima na yi diin bari.

A ngaxakeden dõnxene mõn yi xete Isirayila
yi.

³ A kelima nen, a yi a xuruse kurun naba

Alatala senbeni,

Alatala xili binyeni, a Ala.

E luma nen bõje xunbenli,

amasõta a binyama nen han bõxõn danne.

⁴ A tan yeteen nan findima e bõje xunbenla
ra.

Asiriya kaane na fa en ma bõxõni

e yi so en ma manga banxine kui,

en yeterati solofere nan nakelima e xili ma

hali yamaan kuntigi solomasexe.

⁵ E mangayaan ligama nen Asiriya ya-
manani

silanfanna ra e yii, e Nimirodi bõxõn tongo.

Mangana en xunbama nen Asiriya kaane
yii,

e na sa so en yamanani

e na e sanna ti en ma bõxõni.

⁶ Nayi, Yaxubaa yamaan muxu dõnxene
luma nen

siya wuyaxin ye,

alo xiila naxan kelixi Alatala ma,

alo tulen naxan sama sexen yii ra,

naxanye mako mi adamadiine ma,

e yengi mi sese ma muxune yii.

⁷ Nayi, Yaxuba bõnsõna muxu dõnxene
luma nen

siyane nun yama wuyaxine ye,

alo yatan burunna subene ye,

alo yata senbemaan xuruse xunxurine ye.

A na dangu, a e suxu, a e yibõ,

muxu yo mi e bama a yii.

⁸ E yiini te e yaxune xili ma,

alogo e yaxune birin xa raxõri.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,

“Na lõxõni, n ni i ya soone bama nen i konni

n yi i ya wontorone ralõ ayi.

¹⁰ N na i ya taane kalama nen i ya yamanani,

n yi i ya yire makantanxine birin nabira.

¹¹ N kõerayaan bama nen e ye.

Yiimatone mi fa luma e ye.

¹² N na e suxurene nun e kide gemene bama
nen e yii.

E mi fa e xinbi sinma e yii funfun bun ma.

¹³ N na e Asera kide gbindonne bama nen e
yii,

n yi e taane halagi.

¹⁴ N fitinaxina n gbeen jõxõma nen xõlõni
siyane birin na naxanye mi n xuiin
namexi.”

6

Kitina Ala nun a yamaan tagi

¹ E tuli mati Alatalaa falan na, a naxa,

“E keli, e xun mafala,

geyane yi findi i ya kitin serene ra,

yire matexine xa i xuiin name.

² Geyane, e Alatala kitin name,

e tuli mati,

e tan bõxõn bunna naxanye mi yimaxe,

amasõta Alatala nun a yamaan kitini,

a waxi Isirayila makiti feni.

³ N ma yamana,

n nanse ligaxi e ra?

N goronna mundun saxi e xun ma?

E n yabi!

⁴ N bata e ramini Misiran yamanani.

N bata e xunba konyiya bõxõni.

N yi Musa rasiga,

a xa ti e yete ra,

e nun Haruna nun Mariyama.

⁵ N ma yamana,

na feen xa rabira e ma,

Moyaba mangan Balaki yi fe jaxin naxan
falama,

e nun Beyori a dii Balami* mõn a yabi naxan
na.

E sigan naxan ti

keli Sitimi yi han Giligali taani,

na feen xa rabira e ma

alogo e xa Alatalaa tinxin wanle kolon.”

⁶ N fama nanse ra n yii Alatala yetagi,

n yi n xinbi sin Ala matexin bun?

N xa fa, nxu nun saraxa gan daxine ba?

E nun pinge diin jee kedenne ba?

⁷ Alatala konton wuli wuyaxine rasuxe ba?

Ture saraxan naxan gbo xude wuli wuli
wuyaxine igen xa ba?

N na n ma dii singen soe a yii n hakene saren
na ba?

Diin naxan minixi n fatini,

na finde niin xunbaan na yulubine fe ra ba?

⁸ Adamadina,

a bata a yita i ra naxan fan,

Alatala naxan maxõdinma i ra:

Tinxinyaan liga,

hinanna yi rafan i ma,

i yi sigan ti i ya Ala xõn yete magodoni.

Isirayila kaane yulubine saranna

⁹ Alatala a xui raminima taan muxune ma,

xaxilimana a xinla ratinma nen.

E tuli mati falan na

naxan yamaan yulubine saranna ralixi

* 6:5: *Balaki nun Balami* a fe sebexi Yatene 22 han 24 kui.

e nun naxan a fe ragidixi.

¹⁰ Nafunla naxan sətəxi a ɲaxin na na mən muxu ɲaxine banxine kui ba, e nun ligase tinxintaren naxan dangan nafama?

¹¹ N luyɛ n mi a fe saran na kanna ra ba, naxan sikeli tinxintaren nawalima se liga se defetaren naxanye benbeli kui?

¹² Taan nafulu kanne gbalon ligama, a muxune wulen falama. E deɛn yanfan tima.

¹³ Nanara, n tərən nagodoma nən i ma, n yi i kala i yulubine fe ra.

¹⁴ I tan, i degema nən i mi lugo. Kaməni i kuiin bərəxəma nən. I sena ndee ramarama nən, koni sese mi luma.

I na naxan namara, n na kalama nən yeŋgeni.

¹⁵ I seen sima nən, koni i mi a xabama. I oliwi turen bama nən, koni i mi a turen nawalima. I manpa bogi igen bama nən, koni i mi a minma.

¹⁶ I Manga Omiri a sariyane nan suxuma e nun Manga Axabi a denbayaan misaale birin,[†]

i bira e kawandi xuine fəxə ra. Nanara, n halagin nagidixi i ma, n na i ya muxune findima nən gele ma feen na

e nun yagina siyane tagi.

7

Nabina mawuga xuina

¹ Gbalona n xa!

Amasətə n sunuxi alo naxan se bogin fenma a xəri makentun waxatini.

A dondaxin se mi fa na, hali xəde bogi keden pe naxan yi ɲaxunɲe n de.

² Təgəndiya muxune bata ɲan yamanani na kiini.

Muxu fajɲi yo mi fa luxi. E birin dəxi e bode yeɛ ra faxa ti xinla ma. Birin lutin natima a ngaxakedenna yeɛ ra.

³ E yiine fatan fe ɲaxin ligɛ. Mangane seen nan fenma, kitisane dimi yi seene rasuxuma mayifuni, kuntigine e waxən feen falama, e birin yi malan na feen ma.

⁴ Naxan fisamantenna ra e ye, na ɲaxu alo ɲanla.

Naxan tinxin e tagi, na fe raxələ sansanna ɲali kanna xa.

Ɛ kantan tiine bata ɛ rakolon ləxən naxan ma fe ra,

ɛ kəwanle saranna sətəma ləxən naxan yi, na bata li.

E kəntəfilima nən iki.

⁵ I nama la i adamadi boden na.

I nama i taxu i xəyin na.

I nama falan ti

hali i ya ɲaxanla yeɛ xəri.

⁶ Amasətə dii xəmənə a baba rafəyama, dii tɛmənə fan yi keli e ngane xili ma, ɲaxanle fan yi keli e mamene xili ma.

Muxune yaxune kelima e denbayane yeɛɛn nin.

⁷ Koni n tan,

n na Alatala yeɛ ra kira yitoma nən yigini, n yi Ala mame, n nakisimama.

N ma Ala n xui naməma nən.

Ala maxandin nun yigina

⁸ I nama səwa n ma fe ra,

n yaxuna.

Amasətə xa n bira,

n kelima nən.

Xa n lu dimini,

Alatala findima nən kənenna ra n xa.

⁹ N na Alatalaa xələn naxanma nən, amasətə n bata yulubini liga a ra,

han a yi n xun mayenge, a yi n ma kitin sa.

A n naminima nən kənenni,

n yi a tinxinyaan to.

¹⁰ N yaxuna a toma nən,

a yi yagi han!

A tan naxan yi a falama n xa,

a naxa, "Alatala minən, i ya Ala?"

N yeɛne a biraxin toma nən,

a yi yibodon, alo boron kiraan xən.

¹¹ Taan nabilinna yinna mən na ti ləxən naxan yi, ndee mən sama nən ɛ bəxən danne fari na waxatini.

¹² Na ləxəni, muxune fama nən i fəma, keli Asiriya yi han Misiran taane yi, keli Misiran yi sa dəxə Efirati baan na, keli Efirati baan na han fəxə igena, keli geyane birin ma.

¹³ Bəxən kalama nən a muxune kəwanle fe ra.

¹⁴ I ya yamaan nagbengben i ya dunganna ra,

i kurun naxan sətəxi i kəen na, naxan sa dəxi a danna burunna ra sɛxɛ fajɲi yireni.

E yi e dege Basan nun Galadi yi alo ləxə danguxine.

¹⁵ N mən kabanako wanle yitama e ra nən alo e mini waxatini Misiran yi.

[†] 6:16: Isirayila mangane nan yi **Omiri nun Axabi** ra naxanye yi sən ɲaxu. E fe seɓexi Mangane Singen 16.23-33 kui.

16 Siyane a toma nɛn e yagi,
hali e sɛnbɛn to gbo.
E yiin sama nɛn e dɛ ra,
e tunle yi xɔri.

17 E burunburunna dunxunma nɛn
alo saɲina,
alo daliseen naxanye e bubuma bɔxɔni.
E minima nɛn xuruxurunɲe e luxundene yi,
e fa Alatala ma, en ma Ala.
E gaxuma nɛn i yɛɛ ra, e yilanyilan.

18 Nde luxi alo i tan, Ala,
i tan naxan i ya yamaan muxu dɔnxɛne
yulubin xafarima,
i tan naxan murutɛn mafeluma?
I ya xɔlɔn mi buma han habadan
amasɔɔ hinanna rafan i ma.

19 I mɔn kininkininma nɛn nxu ma,
i nxɔ hakɛne yibodonma nɛn i sanna bun,
i nxɔ yulubine birin wolima ayi nɛn
fɔ fɔxɔ igen tilinna ma.

20 I ya lannayaan yitama nɛn Yaxuba
bɔnsɔnne ra
i yi hinan Ibrahima yixɛtɛne ra,
alo i kɔlɔ kii naxan yi nxu benbane xa a
singeni.

Nahun Nabi Nahun Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Nahun yi kawandi bama Niniwa taan kala feen nan ma Asiriya yamanan manga taana. Isirayila yamanan sogeteden kameɓon nan yi suxi yengeni Asiriya kaane xon na waxatini. Gbaloto gbeen nan yi Niniwa kaane ra naxanye yi siyane noma yengeni e muxu wuyaxi faxa naxankatani. Nabi Nahun Kitabun yireni ito sebexi nen yanyina nde nee keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. Yanyina nde e nun Nabi Sofoni nun Nabi Yeremi nan yi walima e bode xon.

¹ Waliyiya falan ni ito ra Niniwa taan xili ma, Nabi Nahun Elekosi kaan fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a sebe.

² Alatala a yamaan namarama xoxolonna nin.*

A gbeen naxoma nen.
Alatalaa xolon gbo,
a gbeen naxoma nen.
A yengefane saranna fima nen,
a fitinaxin yi a gbeen naxo a yaxune ma.

³ Alatala mi xolon xulen,
a senben gbo!
Alatala mi yulubi kanna yatema tinxinden na mume!

Alatala dangu funfun findixi wuluwulu gbeen nun foye kala tiin nan na. Kundaan yi findi gbangbanna ra a sanna bun.

⁴ A na falan ti foxo igen xili ma, a xara, baane birin yi xori.
Basan nun Karemele yamananane seXene yi gbeeli,

Liban yamanan wudi fugene yi lisi a ra.
⁵ A geyane birin yimaxama nen a yee ra, yire matexine birin yi xuya ayi.
Boxon yi xuruxurun a yetagi,
e nun dunuja nun a yi seene birin.

⁶ Nde noe tiye a xolon yee ra nayi?
Nde kise a xolon gbalon ma?
A fitinan sigama ayi alo teena hali gemene a e birin ganma.

⁷ Alatala fan.
Luxunden nan a tan na toro waxatine yi.
A yengi muxune xon naxanye na e yigiya a yi.

⁸ Koni a yaxune daxoden kalama nen alo fufaan na dangu na xun ma.
A yi a yengefane kedi han laxira dimini.

⁹ E feen mundun yitonma Alatala xili ma?

* 1:2: Ala xoxolon, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xemena a naxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete foxo ra a batu xinla ma, a mon mi tinma yama xojen xa a raxori. Na feen mato Xoroayan 20.5 kui.

A tan nan halagin tima fefe!
Naxankatan firinden mi e lima.
¹⁰ Amasoto e luma nen jali nansanne yi,
e xunne kelima nen e dolone ra,
e yi halagi alo seXe xaren na gan fefe!

¹¹ Niniwa kaane,
muxuna nde minixi e tan nan ye
naxan fe naxini tonma Alatala xili ma,
naxan maxadi naxine tima.

¹² Alatala ito nan falaxi, a naxa,
“Hali e kamalixi,
e na wuya ki yo ki,
e raxorima nen, e jan.
Yuda kaane,
xa n bata taron nagidi e ma iki,
na ligaxi nen
alogo e nama fa toro soton.

¹³ N na e xunbama nen konyiyani iki,
n yi yolonxonne yibolon,
e ba e ma.”

¹⁴ Niniwa kaane,
Alatala ito nan yamarixi e fe yi, a naxa,
“E bansonna muxu yo mi luye.
N na e wudi suxurene
nun e wure suxurene kalama nen e kidene
yi.
N yi e gaburune yiton,
bayo sese mi e ra.”

2

¹ E mi a to,
xeraan sigan tima geyane fari,
naxan fama xibaru fajin na
naxan boje xunbenla a fe ralima.
Yuda kaane, e sanle raba,
e de ti xuine rakamali.
Amasoto halagi tiin mi fa danguma e konni.
A bata raxori fefe!

² Niniwa kaane,
halagi tiine bata keli e xili ma.
E yinna makantan,
e yeen ti kirane ra,
e tagi xidi yenge so xinla ma,
e fangan birin malan.

³ Amasoto Alatala mon binyen soma nen
Yaxuba bansonne yii e nun Isirayila boxona,
hali halagi tiine to bata yi so na kaladeni
e yi e manpa binle jan.

⁴ Yaxu sofani itoe ye masansan wure lefane
gbeeli.
E sofa wekilaxine maxidixi dugi gbeele nin.
Wurene mayilenma e wontorone ma,
e na e yiton yengeso loxon xili yi,
e yi tanbane tongo.

5 Yengε so wontorone e gima taan kirane xɔn han!

E gixin sigama yama malandene yi.
E mayilenma alo xaye xidi dεgene,
e xulun alo kuye sarinna.

6 A bata a sofa yebaxine maxili,
koni e fama dagalanje ayi.
E e gima siga taan nabilinna yinna ma,
e luxun e ye masansan wurene bun.

7 Taan so dεene bata rabi baan mabinni,
manga banxin fan birama.

8 Feen bata ragidi,
e bata taan muxune suxu,
e siga e ra konyiyani.
Taan konyi gilene yi lu kutunje
alo ganbane,
e siga e kanken makudunje sununi.

9 Niniwa taan luxi nen
alo ige sa sena
igen minima naxan na.

E a falama a muxu gixine xa,
e naxa, "E ti! E ti!"

Koni muxu yo mi xεtεma.

10 E gbetin tongo!
E xεmaan tongo!

Nafunla na naxan mi janma.

A sifan birin malanxi na yi.

11 Kalan nun halagin nun bɔnɔna!

Bɔne bata kala,
xinbine yi sin.

Fatine birin yi xuruxurun,
yεtagine birin yi yitɔnɔn.

12 Yatane sodeni ito luxi di,
denaxan yi findixi yatadine dεgeden na,
yatane nun e diine yi e gima denaxan yi,
muxu yo mi e yikala?

13 Yatane subene faxama a diine xa,
a yi a se suxine kaεen bolon a gilεen xa,
a luxunden nafe xɔyi seene ra
a soden nafe se suxine ra.

14 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, "N bata keli ε xili ma!"

N na ε yengε so wontorone ganma nen
e findi tutin na.

ε banxulanne faxama nen silanfanna ra*
alo yata senbεmane.

N danna sa ε se tongon na yengene yi
dunɔya yi.

Muxu yo mi fa ε xerane xuiin mema sɔnɔn."

3

1 Gbalon faxa ti taani ito xa,
naxan nafexi wule falane nun gbalotone ra,
se tongoxine mi janma denaxan yi.

* **2:14: Silanfanna:** Sofane yengεso degεmana.

* **3:3:** Asiriya mangane yi faxa gbeen tima yengeni. Waxatina nde e yi faxa muxune xunne se gema e de e malan taa nɔxin yetagi misaala ra. Waxati gbete e binbi wuyaxi sa e bode fari taan yetagi muxune magaxu xinla ma. † **3:4:** Yanyina nde, **yalundeni** ito findixi Niniwa taana ala jaxalanmaan nan na. ‡ **3:8:** Yanyina nde **No-Amoni** taan findixi Tebe taan nan na Misiran yamanani Asiriya mangana nde naxan suxu yengeni jεε keme sennin jεε tonge sennin nun saxan benun Marigi Yesu xa bari.

2 Bosa xuiin minima,
e nun soone nun yengε so wontorone gi
xuina.

3 Soo ragine e gima siga yengeni,
e silanfanne mayilenma,
e tanbane luxi alo kuye sarinna!
Muxu maxɔlxine yiren birin yi!
Binbine saxi e bode fari han!
Faxa muxune mi janma mumε!*

Muxune e sanna radinma binbine ra.

4 Na feene birin fataxi
yalundena yalunyaan kunfan nan na,†
jaxalan tofajin nun woyimε jaxanla
naxan ma yalunyaan yi siyane findima
konyine ra,
a yama wuyaxi tirin a kaεrayani.

5 Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra,
a naxa, "N bata keli i xili ma!"
N na i ya dugin lenben soma nen i yetagin
xunna,

n yi i ragenla yita siyane ra,
yamanane yi i ya yagitareyaan to.

6 N se xɔsixinne wolima i ma nen,
n yi i rayagi, i findi misaala ra.

7 Nayi, naxan yo na i to,
na kanna a gima nen i ma,

a yi a fala, a naxa,
"Niniwa taan bata kala.

Nde kininkininje a ma?"

N sa i madenden muxune sote minen?"

8 E tan Niniwa kaane,
ε taan fisa No-Amoni taan xa ba,‡
naxan yi baan de,
igen naxan nabilinxi?

A yi makantanxi baan nan na,
igene nan yi a rabilinni
alo taan yinna.

9 Kusi yamanan nun Misiran yamanan nan
yi e fangan na
dan mi naxan na.

Puti kaane nun Libiya kaane nan yi findixi
e xoyine ra.

10 Anu, na taan suxu nen yengeni,
a muxune yi xali konyiyani.

Yaxune yi e dii futene yibutuxun
taan kira xunne birin na.

A kuntigi suxine yi yitaxun masεnsenna
xɔn,

a muxu gbeene birin yi xidi yɔlɔnxɔnna ra.

11 E fan xunne kelima nen dɔlɔ xɔlen na,
ε yi ε luxun ε yaxune bun,
ε fan yi yigiyaden fen.

12 E yire makantanxine birin luma nen

alo xɔdɛn na mɔ.

Muxune na a yuguyugu,
a bogine yi lu yolonyɛ e dɛ.

¹³ Ɛ ganla mato.

Naxanle nan tun fa ɛ konni.

Ɛ yamanan so dɛɛne bata rabi ɛ yaxune xa
mumɛ!

Tɛɛn bata ɛ taan so dɛɛne balan wurene gan.

¹⁴ Ɛ igen namara taani yɛngɛn yɛɛ ra!

Ɛ taan nabilinna yinni tɔn!

Ɛ bɛndɛn malan,

ɛ gbɛringbɛɛn namaxa!

Ɛ bitikidine rafala![§]

¹⁵ Nayi, tɛɛna ɛ ganma nɛn,

silanfanna yi ɛ raxɔri alo suɲɛne.

Ɛ wuya, ɛ wuya ayi alo suɲɛne!

Ɛ findi ganla ra alo tuguminne!

¹⁶ Ɛ yulane bata wuya ayi

dangu sarene ra kore.

Anu, ne fan luxi

alo tuguminne na tугan, e tunun.

¹⁷ Ɛ taan kantan muxune luxi

alo tuguminne,

ɛ kuntigine fan

alo tuguminne na wuya ayi.

E dɔxɔn sansanna ma xunbeli waxatini.

Sogen na te, e tугan,

e sigade mi kolon.

¹⁸ Asiriya mangana,

i ya yɛɛratine bata xi habadan.

I ya sofa kuntigine mi fa e ramaxama.

I ya yamaan bata xuya ayi geyane xun xɔn,

muxu yo mi fa e malanɲɛ.

¹⁹ I ya furen dandan se mi na.

I maxɔlodene i faxama nɛn.

Naxan yo na i ya fe mɛ

na kannna a yiin bɔnbɔma nɛn sɛwani

bayo muxu yo mi na,

ɛ fe ɲaxin tɔɔn munma naxan li

dan mi naxan na.

[§] 3:14: *Bitikidin* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Birikidina*."

Xabakuki Nabi Xabakuki Alaa Falan Naxan Sebe

Xabakuki falani itoe sebexi nen yanyina nde, jee keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. Na waxatini, sogeteden binna mux-
une yi Babilon kaane noon nan bun ma.

Nabi Xabakuki Ala maxodinxii nen fa fala nanfera Ala mi tinxintarene halagima a yamaan ye. Ala yi a yabi a naxa, na ligama nen koni Babilon kaane nan fama yamaan birin jaxankatadeni tinxintarene fe ra. Nayi, Nabi Xabakuki mon yi Ala maxodin fa fala nanfera a tinma Isirayila kaa tinxinxine yi halagi Babilon kaa tinxintarene xon bayo Isirayila kaane tinxin Babilon kaane xa. Ala yi a yabi fa fala ne fan e saranna sotoma nen. A mon yi a ralimaniya fala kendeni ito xon, a naxa, "Tinxin muxun nii rakisin sotoma nen a denkeleyaan xon." (Xabakuki 2.4)

Xera Poli xetexi falani ito ma nen, a yi a findi Yesu a fe Xibaru Fajin yeba falana nde ra. A mato Romi Kaane 1.17 e nun Galati Kaane 3.11. A mon sebexi Heburune 10.38 kui.

¹ Waliyiya falan naxan so Nabi Xabakuki yii fe tooni alo xiyena:

Nabi Xabakuki a mawuga singena

² Alatala, n luma i maxande
han waxatin mundun yi n mali feen na
i mi n xuiin me?
N luma gbelegbele
han waxatin mundun yi
n naxa, "Gbalona!"
i mi n nakisi?

³ Nanfera i tinxi
n yeen yi lu haken na?
Nanfera i tinxi
a yamaan xa jaxankata?
Halagin nun gbalona n yetagi waxatin birin.
Lantareyaan nun yengen bata gbo ayi.

⁴ Nanara, senbe mi fa sariyan na,
kiti kenden mi sama mumε!
Bayo muxu jaxine bata tinxin muxune ra-
bilin,
kiti tinxintarene yi lu se.

Ala yi Nabi Xabakuki yabi

⁵ E yeen ti siyane ra,
ε e mato, ε yi kabe,
ε yigitεε.
Bayo n fena nde ligama nen ε waxatini ito yi
ε mi yi le naxan na,
hali xa a fala ε xa.

⁶ Bayo n Babilon kaane rakelima nen,
siya kininkinintare wεkilεxina,

e yi bōxōn birin yisiga
e yi yirene tongo
e gbee mi naxanye ra.*
⁷ E magaxu, e senben gbo,
e fangan nan e sariyan nun e xunna kenla
ra.

⁸ E soone xulun burunna jarin xa,
e xajne jinbari ra kankone xa.
E soo ragine gixin fama nen tuganyε
sa keli yire makuyeni.

E gima alo singbinna neen fōnyε seen ma.

⁹ E birin fama gbalon nan xili ma.
E ganle yeen tixi e sigaden nan na,
e suxu muxune malan
alo jemensinna.

¹⁰ E mangane magelema,
e gelema kuntigine ma.
E gelema yire makantanxine birin ma
e gbingbinne nan nafalama taan yinna xon
e dangu yinna xun ma,
e taan suxu.

¹¹ E yi dangu alo foye kala tiina,
e birin hake kan,
e fangan nan e gbee ala ra.

Xabakuki a mawuga firindena

¹² Koni Alatala xa mi i tan na xabu a fōlōni
ba,

n ma Ala sarijanxina?
Nayi, e mi nxu faxama!
Alatala, i bata e findi nxu makiti muxune ra.
Ala, n kantan fanyena,
i bata e senbe so
alogo e xa nxō wanle saran nxu ra.

¹³ I yeeene sarijan fe jaxin toon ma.
I mi tinjε yamana jaxankatan matoε.
Nanfera nayi,
i yeen tixi yanfantenni itoe ra?

Nanfera i dunduxi
muxu jaxini itoe yi yamaan naxōri
naxanye tinxin e xa?

¹⁴ I bata adamadiine liga
alo yeXene baani,
alo kari mi niimaseen naxanye ma.

¹⁵ Yaxune e birin suxuma konna ra,
e yi e rate e yalaan na,
e e malan e benbenla kui,
e jaxan han!

¹⁶ Nayi, e yi saraxane ba e yalane xa
e yi wusulanna gan e benbenle xa,
bayo ne nan a ligama
e balon yi gbo ayi,
e donse jaxumene soto.

¹⁷ Nayi, a mon xa lu a yalani kunkunjε nen
ba,

a mon yi siga siyane halage kininkin-
intareyani ba?

2

¹ N tan luma nen tixi kantan tideni,

* **1:6: Babilon** kaane senben gbo nen ayi jee keme sennin benun Marigi Yesu xa bari. E mangan yi na rabilinna bōxōne birin tongo yengeni na waxatini.

n yi lu taan nabilinna yinna xuntagi
alogo n xa a kolon
Ala naxan falama n xa,
mawuga xuini ito yabima kii naxan yi.

Ala mən yi Nabi Xabakuki yabi

² Alatala yi n yabi, a naxa,
“Fe tooni ito sebe
n naxan yitama i ra,
i yi a sebe walaxane ma ki fajai
alogo muxune xa mafura a xarandeni.

³ Bayo fe makənənxin na a ra
naxan nakamalima a waxatini.
A fa a waxatin nan legedenma,
a mi luma a ligataren na.
Hali a bu, a mame,
bayo a rakamalima nən yati.
A mi xunkuyama ayi.

⁴ A mato! A yete yigboxi,
a niin mi fan.
Koni tinxin muxun nii rakisin sətama nən
a denkeleyaan xən.”

⁵ “Dələn mayanfan nan tima.
Wasoden mi a raxare mume!
A mi wasama alo laxira,
alo sayaan to mi wasama.
A siyane birin malanma a yete xa
a e birin suxu yengeni.

⁶ Na muxune birin xa mi a mafalama ba
magele falane nun fala xələne ra?
E naxa, ‘Gbalon na kanna xa
naxan se muɣaxine malanma.
A yi a doli goronna fari sa!
Ito fa ligama
han waxatin mundun yi?’

⁷ I doli faane mi keɛ i xili ma ba?
Ne mi xulunɣe ba,
e fa i yimaxa?

I fan findima nən e se suxin na!

⁸ Bayo i bata siya wuyaxine yii seene tongo
yengeni,
yama dənɣene i fan yii seene tongoma nən
yengeni.
Amasətɔ i bata muxune faxa,
i yi yamanane nun taane nun e muxune
birin halagi.”

⁹ “Gbalon na kanna xa,
naxan tənən fenma tinxintareyani
alogo a xa tide gbeen sətɔ,
a yi a futuxulu tənən na.

¹⁰ I bata i ya denbayaan yagi feen nan nata
na ra,
i yi yama wuyaxi halagi,
i bənɔ i niini.

¹¹ Bayo hali i banxin tixi gəmən naxanye ra,
ne gbelegbelema nən i xili xunna,
xalanbene fan yi a ratin.”

¹² “Gbalon na kanna xa,
naxan taan nasabatima muxun wunla xən
naxan taan bəten sama ɣaxankatan xən.

¹³ Alatala Senben Birin Kanna xa mi a
ragidixi ba,
a yamane wali xənne findixi yegen nan tun
na tən xa,

a siyane e yete yixadanma fuyan?

¹⁴ Amasətɔ bəxɔ xənna rafema nən
Alatalaa binyen kolonna ra
alo igen baane rafexi kii naxan yi.”

¹⁵ “Gbalon na kanna xa,
naxan dələn fima a adamadi bodene ma
han e xunne yi keli,
a yi e ragenla to.

¹⁶ I tan lugoxi yagin nan tun na,
binyen mi a ra.

I fan xa i min,

i xunna yi keli,

i ragenla yi lu.

Alatala a yiifari ma igelengen xələn soma
nən i yii

i ya binyen yi findi yagin na!

¹⁷ Bayo i gbalon naxan nabaxi Liban ya-
manani,

na xətəma nən i ma.

I bata xuruseen naxanye halagi,

na feen findima gaxun nan na i ma.

Amasətɔ i bata muxune faxa,

i yamanane nun taane nun e muxune birin
halagi.

¹⁸ Suxurene tənən nanse ra
naxan a ligɛ muxune xa e yitən?

Sawuran nan tun ne ra

naxanye rafalaxi wuren naxulunxin na.

E wulen nan falama muxune xa

alogo e rafala muxun xa e yigi sa e yi.

E ala bobone nan nafalama.

¹⁹ Gbalon na kanna xa,

naxan a falama wudin xa,

a naxa, ‘Keli!’

A yi a fala gemen xa,

a naxa, ‘Xulun!’

Xəmaan nun wure gbeti fixən nan soxi a ma,
koni nii mi a yi.

Na fa i xaranma di?

²⁰ Koni Alatala nan a Batu Banxi
sariɣanxini.

Bəxən muxune birin xa sabari a yetagi.”

3

Nabi Xabakuki Ala maxandina

¹ Nabi Xabakuki Ala maxandina, muxune
naxan bama mawuga bətin na.

² Alatala, n bata i xinla mɛ.

Alatala, n bata kabɛ i kɛwali gbeene ma.

I mən xa ne rakamali to!

I mən xa i kɛwanle yita waxatini ito muxune
ra.

I ya kininkininna xa rabira i ma i ya xələni.

³ Ala kelima Teman nin.

Sariɣantənən sa kelima Paran geyaan nin.

Beti xuini te.

A binyen kore xonna birin ma,
a tantunna baxo xonna rafexi.

⁴ A naron gbo alo sogena.

Teɛ degen kelima a yiini
a senben luxunxi denaxan yi.

⁵ Fitina furen minima a yeɛ ra,
furene biraxi a foxo ra.

⁶ A na ti, a boxoni maxa.

A na a yeɛn ti siyane ra,
e xuruxurun.

Habadan geyane xuyama ayi,
geya singene kalama,
a dangu funfune luma nen habadan.

⁷ N Kusan kaane bubune kalaxine toma,
n Midiyan kaane daxodene yigitegeɛxin to.

⁸ Alatala i yi xoloxi baane nan ma ba?

I boɲe te nen xudene xili ma ba?

I xoloxi foxo igen nan ma,
i te i ya soone fari waxatin naxan yi,

i to te i ya yenge so wontorone kui no soton?

⁹ I ya xanla bata ramini,

i kolɔ xuine luxi nen
alo xalimakunle.

Beti xuini te.

I boxoni boma,
baa igene yi mini.

¹⁰ Geyane to i to,
e xuruxurun,
tule gbeen yi fa,
tilinna yi xuxu,
a yi a maronne yite.*

¹¹ I xalimakunla naxanye wolima
sogen nun kiken bata ti e funfuni ne degen
bun,

koren yi a jinna masaxon i ya tanban bun.

¹² I fitinaxin nan boxoni siga,
i siyane halagi xoloni.

¹³ I minima i ya yamaan nan xunbadeyi,
alogo i xa i ya muxu yebaxin nakisi.

I muxu jaxine bomsonna mangan faxa,
i yi a bundaxone birin naxari.

Beti xuini te.

¹⁴ I e kuntigine xunne saxonma
e yetena xalimakunle nan na
naxanye gixin yi fama nxu raxuyadeni ayi
e gbelegbelema sewani,
alo e nema yiigelitone faxama wundoni.

¹⁵ I ya soone bata foxo igeni bodon,
igene yi walanɲe ayi.

¹⁶ N to na birin me,

n boɲen yi mini,
n de xara gaxuni.

N xonne yi n xolo,
n sanne yi lu xuruxurunɲe.

Anu, n gbalɔ laxonni ito mamema limaniyaan
nin

bayo a fama nxu jaxankata siyaan nan xili
ma.

¹⁷ Hali xode binle mi fa fugama,
manpa binle mi fa bogima,
oliwi bogine yi kala,
hali donse yo mi fa kelima xeeɛne ma,
hali yexeeɛne mi fa kulani,
ɲingene fan yi ɲan e sansanne yi,
¹⁸ koni n tan sewama nen Alatala yi,
n tan jaxanma nen Alaa fe ra,
n nakisimana.

¹⁹ Marigina Alatala nan n senben na.

A bata n sanne lu

alo xenla sanne

a yi geyane xuntagine findi n ma siga tiden
na.

Na sebexi beti baane kuntigin nan xa. A xa
ba maxase luti kanne ra.

* **3:10: Igen maronne:** alo foyen na so igeni.

Sofoni Nabi Sofoni Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Sofoni kawandini ito sebexi nen yanyina nde jee kemε sennin jaxɔn benun Yesu xa bari. Yanyina nde a tan nan nabiyi falane ti benun Xabakuki xa a nabiyi wanla fɔlɔ. A yi falan tima waxatin naxan yi, Manga Yosiyi munma yi Isirayila yamaan maxili singen, alogo e xa Alaa sariyan suxu tinxinni. Na taruxun mato Mangane Kitabu firinden kui a sora 23.1-28.

Sofoni naxa a Alaa wanla rakamalima yamanane ma ikii nin: Ala Yuda muxune nun Yerusalen muxune makitima nen (1.1 han 2.3). A yi Yuda yamaan dexɔn siyane kala (2.4-15). A mɔn yi Yerusalen yitɔn a na yelin fe jaxin be a yi, a yi yama xuruxin lu na alogo a xa dunɔna muxune birin mabandun a yetε ma (3.1-20).

Sofoni a falama nen a lanna mi nɔε luyε Ala nun a yamaan tagi xa na muxune mi ba a yamaan ye naxanye e yetε hayun kataxi e Marigina yamarine rabεjin. Koni muxun naxanye xuruxi Alaa yamaan ye, Ala ne xanuxi ki fajii (2.3 e nun 3.12).

¹ Alatala yi falan ti Kusi a dii xεmεn Sofoni xa. Kusi findixi Gedaliyaa dii xεmεn nan na. Gedaliya yi findi Amari a dii xεmεn na. Amari yi findixi Xesekiyaa dii xεmεn nan na. A falaxi Yuda mangan Yosiyi waxatin nin Amɔn ma dii xεmεna.

² Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “N seene birin naxɔrima nen bɔxɔ xɔnna fari.

³ N na adamadiine nun subene birin naxɔrima nen, n yi xɔline nun yεxene raxɔri, e nun seen naxanye muxu jaxine birama yulubini.

N mi muxu yo luyε bɔxɔ xɔnna fari.” Alatalaa falan nan na ra.

⁴ “N na n yiini bandunma nen Yuda kaane nun Yerusalen kaane birin xili ma.

N yi Baali suxurene birin jɔn e yi, yamaan yi jɔnan e ki muxune xɔn naxanye yi saraxane bama e xa, ⁵ e nun naxanye e xinbi sinma kore banxin xuntagi

kore xɔnna yanban seene batudeni, e nun naxanye e kɔlɔma Alatala yi, e mɔn yi e kɔlɔ e gbee ala Mɔlɔkɔ yi,

⁶ e nun naxanye e xun xanbi soxi Alatala yi naxanye mi Alatala fenma, e mi a maxɔdinma.”

Alatalaa kiti sa lɔxɔna fe

⁷ E raxara Marigina Alatala yetagi, bayo Alatalaa lɔxɔn bata maso. Alatala bata saraxani tɔn, a yi a muxu xilixine rasarijan.

⁸ Anu Alatala naxa, “N ma saraxa ba lɔxɔni, n kuntigine nun manga diine saranma nen e fe jaxine ra, e nun naxanye birama siya gbεtεne namunne fɔxɔ ra.

⁹ Na lɔxɔni, n muxune saranma nen e fe jaxine ra naxanye birin e sanna ratuganma so dεen gbingbinna xun ma* e nun naxanye birin e kanne banxine rafema nafunle ra naxanye sɔtɔxi funmaan nun yanfane yi.”

¹⁰ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, “Na lɔxɔni, gbelegbele xuiin tema nen taan so dεen na denaxan xili Yεxε Dena, e nun wuga xuiin Yerusalen Taa Neneni e nun sɔnxɔ xui gbeena geyane yi.

¹¹ Naxanye dɔxi taan laben na, ε gbelegbele! Bayo yulane birin bata halagi, gbeti fenne birin naxɔrima nen.

¹² Na waxatini, n lenpun nadegeɔma nen, n yi Yerusalen taan birin yigbe. N yi na muxune saran e hakene ra, naxanye e wasa soxi e fe jaxine yi, e lu a fale, e naxa, ‘Alatala mi fefe rabama, a fajina hanma a jaxina.’

¹³ Yaxune e nafunle birin tongoma nen yengeni, e banxine yi kala. E banxine tima nen, koni e mi soma e kui. E wudine sima nen, koni e mi e bogine igen minma.”

¹⁴ Alatalaa lɔxɔ gbeen bata maso, a bata maso, a famatɔɔn ni i ra. Hali sofa wεkilixine gbelegbelema nen yigitεɔni Alatala fa lɔxɔn xuiin bun.

¹⁵ Na lɔxɔn findixi xɔlɔ lɔxɔn nan na. Kɔntɔfinla nun xamin lɔxɔna, jaxankatan nun halagi lɔxɔna, dimin nun nii rafɔren lɔxɔna, kundaan nun kuye yi fɔrɔn lɔxɔna.

¹⁶ Sofane xɔta fe xuiin minima nen na lɔxɔni e sɔnxɔ yεnge so xinla ma

* 1:9: Suxure batune mi yi e sanna tima *so dεen gbingbinna* fari. Yanyina nde na yi findixi binyen nan na e suxurene xa. A mato Samuyeli Singen 5.4-5 kui.

taa senbemanen nun e rabilinne yinne xili ma.

¹⁷ N muxune luma nen jaxankatani, e yi sigan ti alo danxutone amasoto e bata Alatala yulubin tongo. E wunla radinma nen alo burunburunna baxon ma, e fatin yi kun alo jaman baxon ma.

¹⁸ E gbetin nun e xemane mi noe e rakise Alatalaa xolon fa lxonni. A xolo gbeen yi baxo xonna birin halagi alo tenna, a muxune birin naxori a fari ki magaxuxini.

2

¹ E malan, e bode to, e tan yama yagitarena, ² benun waxati saxin xa a li, benun lxonni ito xa dangu alo se dagin foyeni, benun Alatalaa xolo gbeen xa e li, benun Alatalaa xolo lxon xa fa e ma. ³ E Alatala fen, e tan yamanan muxu xuruxine, e tan naxanye a sariya kenden ligama. E tinxinyaan fen, e lu yete magodoni. Waxatina nde, e tangama nen Alatalaa xolo lxon ma.

Gbalona siyane xa

⁴ Gasaa taan nabejinna nen, Asikalon taan halagima nen, Asadodi kaane yi kedi yanyin na, Ekiron yi raxori.

⁵ Gbalon na muxune xa, naxanye daxi foxo igen de siyaan naxanye sa kelixi Kereti yamanani. E tan Kanan kaane, e tan Filisitine, Alatala falan tima e xili ma, a naxa, "N na e raxorima nen, muxu yo mi luye e yi."

⁶ Foxo igen dexonne findima nen xuruse rabadene nun kula yirene ra xuruse kantanne xa.

⁷ Menne findima nen Yuda muxu donxene gbeen na.*

E yi e xuruseene raba na. Ninbanna ra, e sa e sa Asikalon kaane banxine kui. Bayo, Alatala, e Ala, e malima nen, Ala yi e muxune raxete e ma naxanye yi suxi yengeni.

⁸ N bata Moyaba konbi ti xuine me e nun Amonine n ma yamaan magelema kui naxan yi,

e yi e yamanan danne fari sa, ba Isirayila baxon na.

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, Isirayilaa Ala naxa, "N tan habadan Ala, n bata n kolo n yeteni, Moyaba yamanan luma nen alo Sodoma taana, Amoni yamanan yi lu alo Gomora taana, sexe jaxine denaxan yi, foxon gema denaxan yi, denaxan halagixi han habadan. N ma yamaan muxu donxene yi ne yii seene tongo.

N ma muxun naxanye na lu, ne yi e baxon tongo."

¹⁰ Na fena e sotoma e wason saranna nan na, bayo e bata Alatala Senben Birin Kanna yamaan konbi e yi keli e xili ma.

¹¹ Alatala jaxuma ayi nen e ra, bayo a e gbee alane birin naxorima nen yamanani.

Hali yire makuyene yi, siyane birin a batuma nen e konne yi.

¹² E tan Kusi kaane,† n na e fan yengema nen, n yi e faxa.

¹³ A kelima nen sogeteden komenna binna yamanan xili ma, a yi Asiriya raxori.

A yi Niniwa taan halagi, a na findi tonbonna ra.

¹⁴ Xuruseene yi na findi e kuruden na, e nun suben sifan birin.

Singbinne nun sagalene yi xi a senbeten longonne nun kondene yi.

Sonxo xuiin minima nen foye soden na, a naxa,

"Taan bata kala fefe folo so deen ma, bayo suman xalanbene birin bata mini kenenni."

¹⁵ Taa faji makantanxini ito mato, naxan yi a falama, a naxa,

"Ba n tan na, gbete mi na!" Taani ito kalaxi di,

a findi subene birin konna ra?

Naxan yo na dangu a dexon, na kanna kolinna a ma nen, a yiin ti a ma, a kabe.

3

Yerusalen kaane mi e tuli mati

¹ Gbalon na taan xa, naxan findixi taa murutexi xosixin na, jaxankata tiine denaxan yi.

* **2:7: muxu donxene:** Yuda kaane fama suxudeni yengeni nen. Muxun naxanye luma e nii ra yengen janan xanbini, ne nan ma fe falaxi be. † **2:12: Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan de. Fati fore yamanan nan yi a ra.

² Men kaane mi ndende xui ramema,
e mi e tuli matima maxadi xuine ra,
e mi laxi Alatala ra,
e mi e masoma e Ala ra.

³ E kuntigine luxi nen
alo yata xajene.
E kitisane luxi nen
alo kankon naxanye suben suxun jinbanna
ra,
e mi sese ramara xotonna xa.

⁴ E nabine xurutare,
e muxune yanfanten.
E saraxaraline se sarijanxine raxosima,
e sariyan kalama.

⁵ Anu, Alatala doxi taani nen
alogo a xa a tinxinyaan mayita.
A kiti kenden sama lxo yo lxo waxatin
birin.
Koni fe jaxi rabane mi yagima mume.

⁶ N bata siyane raxori
n yi e taa makantanxine kala.
N yi e taane nun e kirane findi yire
rabepinxine ra.

Muxe mi fa doxoma e taane yi,
muxe mi danguma e kirane xon.
⁷ N na a fala nen men kaane xa, n naxa,
“Xa e yi gaxu n ye ra nun,
xa e yi tin n ma maxadi xuiin na nun,
n mi yi e doxoden kalama nun.
N nema e fe jaxine saranma e ra,
e tan mon e mafurama fe jaxi rabadeni e
feene birin yi.”

⁸ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa,
“E waxatin mame,
n fama e suxudeni yengeni waxatin naxan
yi.

Bayo, n bata a ragidi,
n xa siyane nun yamanane birin malan,
n yi n ma xolo gbeen nagodo e xili ma.
Bayo n ma xolo gbeen boxon birin halagima
nen alo tenna.”

Siyane findima nen Ala gbeen na

⁹ Nayi, n fala sarijanxine rasoma nen ya-
manan muxune de,
alogo e xa Alatala maxandi a xinla ra.
E birin yi a batu e bode xon.

¹⁰ Naxanye n batuma,
naxanye raxuyaxi ayi boxon xun xon,
ne sa fama nen saraxane ra n xa
sa keli Kusi yamanan baane kidi ma.*

¹¹ Na lxonni,
e mi fa yagima e kewanle fe ra,
e n yulubin naxanye tongo
bayo, n wasodene birin bama nen e ye na
lxonni.

E yi ba e yete yigboe n ma geya sarijanxin
fari.

¹² N muxu dijnaxine nun yiigelitone luma
nen e ye,
naxanye e yigi sama Alatala yi.

¹³ Isirayila muxu donxene mi fa tinx-
intareyaan nabama sonon.

E mi wule falama.
E mi yanfa falane tima.
E na e yigiyaden li waxatin naxan yi
muxu yo mi e yigbetenye menni.

¹⁴ Siyon kaane, e jaxan!
Isirayila kaane,
e gbelegbele sewani!
Yerusalen kaane,
e sewa e bojen ma feu!

¹⁵ Alatala bata kitin masiga e ra,
a yi e yaxune ragi e bun.
Alatala, Isirayila mangana e xon.
E mi fa gaxuma gballo fe yo ye ra.

¹⁶ Muxune a falama nen Yerusalen kaane xa
na lxonni,
e naxa, “Siyon kaane,
e nama gaxu!

Siyon kaane, e nama tagan!
¹⁷ Alatala, e Ala e xon,
naxan e rakisima a senbe gbeen.

A sewama nen e fe ra han!
A i madendenma nen a xanuntenyani,
a sonxo sewani e fe ra.

¹⁸ N sali lxonni jaxankatane bama nen e ma,
naxanye bata yi findi goronna nun yagin na
e ma.

¹⁹ Na waxatini,
naxanye birin e jaxankata,
n kelima nen ne xili ma.
Naxanye jaxankataxi,
n yi ne rakisi.

Naxanye yi raxuyaxi ayi,
n yi ne malan.
N yi tantunna nun xinla fi e ma yirene birin
yi,
e yagin soto denaxanye yi.”

²⁰ Alatala naxa,
“Na lxonni,
n mon fama nen e ra e konni,
n yi e malan.

Bayo n na e findima nen xili kanne nun
binye muxune ra
boxon muxune birin ye,
n na fa e muxune ra e yetagi waxatin naxan
yi
naxanye yi suxi yengeni.”

* **3:10: Kusi:** Yamanan naxan Misiran faxa ra Nila baan de. Fati fore yamanan nan yi a ra.

Xage Nabi Xage Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Xage a kawandina ndee nan sebexi Kitabun yireni ito kui a naxanye ba alogo a xa a yamaan nawekile e mon xa Ala Batu Banxin ti Yerusalen yi. A lixi Yahudiyane bata yelin soe Yerusalen yi keli Babilon yi, e yi suxi konyiyani denaxan yi. Nabi Xage falani itoe tixi jee keme suulun jee moxoje benun Yesu xa bari. E nun Nabi Sakari yi nabiyawa wanla kema waxati kedenni.

Yahudiya singen naxanye mini konyiyaan bun fo jee keme suulun jee tonge saxan nun solomasexe benun Yesu xa bari, ne yi lan nun e xa Ala Batu Banxin ti Babilon kaane naxan kala. A kalan bata yi jee tonge suulun nan ti na waxatini. Koni e tunnaxolo nen e ma han jee fu nun solomasexe. Nanara, nabiin yamaan kuntigine senbe soma lan wanle ma. A naxa a e nafunle sigama xurunje ayi nen fanni e luma e gbee banxine tiye e Alaa banxin bote raba. Nabiyawa falani itoe tiin xanbini, e Ala Batu Banxin ti jan jee naanin bun ma.

Alaa Banxin ti waxatin bata a li

¹ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi singe laxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon Selatili a dii xeme Sorobabeli Yuda yamana kannaxa, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina:

² Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "Yamani ito a falama, e naxa, 'En lan en xa Alatala Batu banxin ti waxatin naxan yi, na munma a li singen.'"

³ Nayi, Nabi Xage yi Alatalaa falani ito ti, a naxa,

⁴ "E lan e lu e banxi tofajine kui waxatini ito yi ba, n ma banxin yi lu kalaxi?"

⁵ Iki, Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E miri e sigati kiin ma."

⁶ E bata sansi gbege si, koni e ndedi nan sotoxi. E degema, koni e mi lugoma. E minna, koni e mi wasama. Dugina e ma, koni xunbenla mon e ma. E bata e wanla saranna soto, e yi a sa benbela saxonxin kui."

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, "E miri e sigati kiin ma."

⁸ Alatala naxa, "E siga geyane fari, e sa fa wudin na, e yi n ma banxin ti alogo n xa sewa a ra, n binyen soto."

⁹ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, "E yengi yi se gbege nan ma nun, koni a mato, e ndedi nan sotoxi. E naxan namaraxi banxini, n bata na raxuya ayi n de foyen na. Nanfera? N batu banxina

fe ra, naxan kalaxi. Anu, e birin yengi daxi e banxine xon.

¹⁰ Na nan a ligaxi tule mi faxi e konni, sansine fan mi bogi.

¹¹ N bata fitina furun naso yamanani geyane fari, e nun murutu xene nun manpa bili nakone yi. Turen yi dasa. Sansine mi fa bogi. Muxune nun xuruseene bata toro, e nun e wali xonne birin."

¹² Nayi, Selatili a dii xemen Sorobabeli nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan donxen birin naxanye luxi yamanani, ne yi Alatalaa falan saxu, e Ala, Alatala Nabi Xage xe falan naxan tideyi. Yamaan yi gaxu Alatala yee ra.

¹³ Alatalaa xerana Xage yi falan ti yamaan xa alo Alatala a fala kii naxan yi, a naxa, "N luma nen e xon." Alatalaa falan nan na ra.

¹⁴ Alatala yi Selatili a dii xemen Sorobabeli boren nadin, Yuda yamana kannaxa, e nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigina e nun yamaan birin alogo e xa fa Alatala Senben Birin Kanna Batu Banxin ti, e Ala,

¹⁵ Manga Dariyusi a mangayaan jee firinden kike senninden xi moxojen nun naaninde laxoni.

2

Ala Batu Banxi nenen binyena

¹ Kike solofereden xi moxojen nun kedende laxoni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xon, a naxa,

² "Falan ti Selatili a dii xemen Sorobabeli Yuda yamana kannaxa nun Yehosadaki a dii xemen Yosuwe saraxarali kuntigin nun yamaan birin xa, i naxa,

³ 'Banxini ito yi toroxi kii naxan yi a singeni, nde luxi e ye naxan a to na waxatini? A fa di to? Sese mi a ra e yee ra yi ba?'

⁴ Nayi, Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, 'Sorobabeli, i wekile! Yehosadaki a dii xemen Yosuwe, saraxarali kuntigina, i wekile! E tan yamanan muxune birin, e wekile!' Alatala Senben Birin Kanna fala ni ito ra, a naxa, 'E wali! Amasoto n luma nen e xon.

⁵ Hali e mi gaxu bayo n layirin nan tongoxi e xa, e benbane to mini Misiran yamanani. N ma Nii Sarijanxi mon e tagi.'

⁶ Bayo Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, 'Benun waxatidi, n mon boko xonna nun kore xonni maxama nen, e nun baane nun xareyana.'

⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, 'N siyane birin yimaxama nen. Siyane kunfaxi naxan xon, na yi fa, n yi banxini ito rafe binyen na.'

⁸ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, 'N tan nan gbee gbetin nun xemaan na.'

⁹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, ‘Dɔnxɛ ra banxini ito binyen gboma ayi nɛn dangu a singen na.’ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, ‘N bɔɔɛ xunbenla fima yireni ito nin.’”

Barakan nun sarijantareyana

¹⁰ Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike solomanaaninden xi mɔxɔɔɛn nun naaninde lɔxɔni, Alatala yi falan ti Nabi Xage xa:

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Sariyana nde maxɔdin saraxaraline ma.

¹² Xa sube dungina nde kankanxi muxuna nde a domaan lenben na naxan bata rasarijan saraxabadeni, na xanbi ra, na doma lenben yi sa din donsena nde ra, buruna hanma sabina hanma manpana hanma turena hanma donse yo donse, na fan nasarijanxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “A mi sarijanxi.”

¹³ Xage yi e maxɔdin, a naxa, “Nayi, xa muxuna nde a yiin din binbin na, a sarijan na yi kala, a yi a yiin din na donse sifana nde ra, na fan sarijan na kalaxin nan na ra ba?” Saraxaraline yi a yabi, e naxa, “Na fan mi fa sarijan.”*

¹⁴ Nayi, Xage mɔn yi falan tongo, a naxa, “Awa, Alatala falan ni ito ra, a naxa, ‘Yamani ito nun siyani ito fan na kii nin n tan yɛɛ ra yi. E kɛwanle birin na kii nin. E naxan yo bama n xa saraxan na, a mi sarijan.’”

¹⁵ “E miri na ma, naxan fa e sɔtɔma, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na. Benun e xa Alatala Batu Banxin ti gɛmɛne dɔxɔ fɔlɔ e bode jɔɛ ra waxatin naxan yi,

¹⁶ e yi luxi ikii nin: Xa muxuna nde siga ligaseen yɛ mɔxɔɔɛn tongodeni sagan kui, a sa a yɛ fu nan liin na. Xa a siga manpa ige sɛgɛ seen yɛ tonge suulun sɛgɛdeni, a sa a yɛ mɔxɔɔɛn nan liin na.’

¹⁷ Alatala falan ni ito ra, a naxa, ‘N bata yi e wali xɔnne birin kala xɔrinxɔrinna nun funɛn nun balabalan kɛsene ra, koni e mi e xun xɛtɛ n ma.

¹⁸ Nayi, e miri a ma ki faɔni, naxan fama ligadeni, fɔlɔ to ma siga yɛɛn na, keli jɛɛn kike solomanaaninden xi mɔxɔɔɛn nun naaninden ma, Alatala Batu Banxin bɛtɛn saxi lɔxɔn naxan yi. E miri na ma ki faɔni.

¹⁹ Sansina nde mɔn sagan kui ba? Benun to, manpa binle nun xɔdɛ binle nun girenada binle mi yi bogixi mumɛ. Koni to dangu xanbini, n barakan sama nɛn e fe yi.’”

Sorobabeli sugandi fena

* **2:13:** A mato Yatene 19.22 kui. † **2:22: Silanfanna:** Sofane yengɛso dɛgɛmana. ‡ **2:23:** Na waxatini mangane yi e **taxamasenna** sama e kɛdi sebxine ma nɛn alogo muxune xa e yii funfu kolon alo tanpuna. Na yi findɛ e yetɛ gbee **taxamaseri yiisolirasoon** funfun na.

²⁰ Alatala mɔn yi falan ti Xage xa kiken xi mɔxɔɔɛn nun naaninde lɔxɔni, a naxa,

²¹ “Sa a fala Yuda yamana kanna Sorobabeli xa, a n kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnni maxama nɛn,

²² n yi mangane ba, n yi siyane senben kala. N wontorone kalama nɛn e nun naxanye e ragima. Soone nun soo ragine birama nɛn, e birin yi faxa e ngaxakedenmane silanfanna ra.”†

²³ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra, a naxa, “Selatili a dii xɛmɛn Sorobabeli, n ma walikɛna, na lɔxɔni, n na i tongoma nɛn, n yi i findi n ma taxamaseri yiisolirasoon na,‡ bayo n bata i sugandi.” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

Sakari Nabi Sakari Alaa Falan Naxan Sebɛ

Nabi Sakari a nabiya falani itoe sebɛxi nɛn yanyina nde jɛɛ kɛmɛ suulun jɛɛ mɔxɔjɛ benun Marigi Yesu xa bari. E nun Nabi Xage yi walima waxati kedenna nin. Yuda bɔnsɔnna muxune bata yi keli konyiyani Babilɔn taani. E katama e mɔn xa Ala Batu Banxin ti.

Kitabun yireni ito yitaxunxi dɔxɔ firin. Sakari sora keden han sora solomasɛxɛna, na fe toone nan yebama naxanye luxi alo xiyena. Ne bunna nɛɛn fa fala yamaan mɔn na Yerusalem taan nun Ala Batu Banxin ti, na findima waxati nɛnɛn nan na Alaa muxune xa.

Kitabun yireni ito bode fɔxɔn waxatina nde a fe falama, manga fajina nde yi fama Alaa mangayaan na waxatin naxan yi Isirayila yamanani (Sakari 9 han Sakari 12). Na nabiya falane Marigi Yesu a fe falaxi jɛɛ kɛmɛ suulun benun a xa liga. Na mato Sakari 9.9 nun 11.12-13 nun 12.10 nun 13.7 kui. A fe mɔn sebɛxi Matiyu 21.4-5 nun Matiyu 26.31 nun Maraka 14.27 nun Yoni 19.37 kui.

¹ Dariyusi a mangayaan jɛɛ firinden kike solomasɛxɛdeni, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xɛmɛna, Yido mandenna. A naxa:

² “Alatala xɔlɔ gbeen ti nɛn ɛ benbane xili ma.

³ Koni, i xa a fala e xa fa fala Alatala Senben Birin Kanna naxa iki: ‘E mɔn xa fa n ma,’ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘N fan fama nɛn ɛ ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁴ E nama lu alo ɛ benbane, nabi fonne yi ito ralima naxanye ma: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xɛtɛ ɛ fe jaxine nun ɛ kewali jaxine fɔxɔ ra.’ Koni e mi e tuli mati, e mi n xuiin name. Alatalaa falan nan na ra.

⁵ E benbane minɛn? Nabine go? E jɛjɛ habadan?

⁶ Anu, n falane nun sariyan naxanye yamari nabine ma, n ma walikɛne, ne xa mi ɛ benbane li ba? Nayi e yi tubi, e yi a fala, e naxa, ‘Naxan lanxi nxɔ feene nun kewanle ma, Alatala Senben Birin Kanna bata na nan liga nxu ra alo a bata yi a ragidi kii naxan yi.’”

Fe to singena alo xiyena: Soone

* **1:12: jɛɛ tonge solofere:** Na mato Yeremi 25.11 nun Yeremi 29.10 kui. † **1:14:** Ala xɔxɔlɔn, bayo e nun a yamaan bata yi layirin xidi alo futun xidima kii naxan yi. Na kui, Ala a yamaan masuxuma alo xɛmɛna a jaxanla makantanma kii naxan yi. A mi tinma a xa bira se gbete fɔxɔ ra a batu xinla ma, a mɔn mi tinma yama xɔjɛn xa a raxori. Na feen mato Xɔryaan 20.5 kui.

⁷ Kike fu nun kedenden xii mɔxɔjɛn nun naanindena, Sebati kikena, Dariyusi a mangayaan jɛɛ firindena, Alatala yi falan ti Nabi Sakari xa, Bereki a dii xɛmɛna, Yido mandenna.

⁸ N fe toon tixi nɛn kɔɛɛn na alo xiyena. N soo ragina nde nan to soo gbeela fari, a yi tixi miriti wudine tagi darani. Soo gbeele, a gbeeli makatunxine e nun a fixɛne yi a xanbi ra.

⁹ N yi a maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra, n kanna?” Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi n yabi, a naxa, “N xa a yita i ra naxan e ra.”

¹⁰ Muxun naxan yi tixi miriti wudine tagi, na yi a fala, a naxa, “Alatala ne nan xɛxi bɔxɔni sigadeni.”

¹¹ E yi dɛntɛɛn sa Alatala malekan xa naxan yi tixi miriti wudine tagi, e naxa, “Nxu bata bɔxɔn birin yisiga, bɔxɔn muxune birin sabatixi bɔjɛ xunbenli.”

¹² Nayi, Alatalaa malekan yi a fala, a naxa, “Alatala Senben Birin Kanna, i mi tinma kininkiniɲɛ Yerusalem nun Yuda taane ma han waxatin mundun yi, i xɔlɔxi naxanye ma xabu jɛɛ tonge solofere?”*

¹³ Malekan naxan yi falan tima n xa, Alatala yi fala fajine ti na xa, a yi a masabari.

¹⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a fala n xa, a n xa falani ito rali: “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xɔxɔlɔn gbeena n yi Yerusalem nun Siyon ma fe ra.’”

¹⁵ Siya gbɛɛn naxanye bɔjɛ xunbenli, n bata xɔlɔ ne ma han! Amasɔtɔ n yi xɔlɔxi nɛn ndedi, koni e tan bata yihadin fari sa.’

¹⁶ Nanara, Alatala ito nan falaxi, a naxa, ‘N mɔn fama nɛn Yerusalem taani kininkininni, n ma banxin mɔn yi ti. Se maliga lutin mɔn yibandunma nɛn Yerusalem taan xun ma.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹⁷ I mɔn xa ito rali: Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Naxunna mɔn soma nɛn n ma taane yi. Alatala mɔn Siyon muxune madɛndenma nɛn, a mɔn yi Yerusalem sugandi.’”

2

Fe toon firindena alo xiyena: Fenne nun xabune

¹ N yi n yɛɛn nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Feri naanin yi n yetagi.

² Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxɔdin, n naxa, “Nanse itoe ra?” A yi n yabi, a naxa, “Senbene nan e ra naxanye

Yuda nun Isirayila nun Yerusalen raxuyaxi ayi.”

³ Na xanbi ra, Alatala yi xabu naanin yita n na.

⁴ N yi maxodinna ti, n naxa, “Itoe faxi nanse ligadeyi be?” A yi n yabi, a naxa, “Fenni itoe nan Yuda raxuyaxi ayi fefe, han muxu yo mi fa nɔɛ a xunni te. Koni xabuni itoe tan faxi e magaxudeni, e yi siya gbetene senbene rabira, naxanye kelixi Yuda bɔɔɔn xili ma alogo e xa Yuda kaane raxuya ayi.”

Fe toon saxandena alo xiyena: Se maliga lutina

⁵ N yi n yeen nakeli n yi fe toon ti alo xiye. Se maliga lutin yi suxi muxuna nde yii.

⁶ N yi a maxodin, n naxa, “I sigan minen?” A yi n yabi, a naxa, “N Yerusalen nan maligama, alogo n xa a yigboon nun a kuyan kolon.”

⁷ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi siga, koni maleka gbete yi fa na ralan.

⁸ A yi a fala a xa, a naxa, “I gi, sa a fala banxulanni ito xa, a Yerusalen kaane nun xuruseene wuyama ayi nen han! Yinna mi fa nɔɛ taan nabilinɛ.

⁹ Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, ‘N tan yetena a kantanma nen alo teena a rabilinni, n yi n nɔɔn nagodo a yi.’ ”

¹⁰ “E xɔɔɔɔ de!

E gi kɔmen ɔɔɔn yamanan bun!”

Alatalaa falan na na ra,

“Bayo n na e raxuya ayi nen bɔɔɔn tongon naaninne ma.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹¹ “E xɔɔɔɔ!

Siyon kaane, e gi,

e tan naxanye dɔxi Babilɔn yi.”

¹² Alatala Senben Birin Kanna naxa iki:

“A bata n xe binyeni siyane ma

naxanye fuxi e ma,

bayo naxan na a yiin din e ra,

a luxi nen

alo na bata a yiin din Ala ye diin na.

¹³ N kelima nen e xili ma yati,

e konyine yi e yii seene birin tongo yengeni.

Nayi, e a kolonma nen

a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi.

¹⁴ E xuini te sewani,

e tan Siyon kaane,

bayo n fama nen,

n yi lu e tagi.”

Alatalaa falan nan na ra.

¹⁵ Siya wuyaxine fama nen Alatala ma na lɔɔɔni

e yi findi n ma yamaan na.

N luma nen e tagi,

e yi a kolon

a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi e ma.

¹⁶ Yuda mɔn findima nen Alatala gbeen na, yamana sarijanxina, a mɔn yi Yerusalen sugandi.

¹⁷ Adamadiin birin xa a dundu Alatala yetagi,

amasɔɔ a bata keli mini a yire sarijanxini.

3

Fe toon naanindena alo xiyena: Saraxarali kuntigina

¹ A yi saraxarali kuntigi Yosuwe yita n na, a yi tixi Alatalaa malekan yetagi. Setana yi tixi a yiianna ma a tɔɔgedeni.

² Alatalaa malekan yi a fala Setana xa, a naxa, “Alatala xa falan ti i xili ma, Setana, a xa falan ti i xili ma, a tan naxan Yerusalen sugandixi! Tee yege dungin xa mi yi xemeni ito ra ba naxan baxi teeni?”*

³ Dugi xɔsixinine nan yi ragodoxi Yosuwe ma, a yi tixi malekan yetagi.

⁴ Naxanye yi tixi a yetagi, malekan yi a fala ne xa, a naxa, “E dugi xɔsixinine ba a ma!” A mɔn yi a fala Yosuwe xa, a naxa, “A mato, n bata i hakene ba i ma n dugi fajine ragodo i ma.”

⁵ N yi a fala, n naxa, “E xa namu sarijanxin so a xunna!” E yi namu sarijanxin so a xunna, e yi dugine ragodo a ma. Alatala malekan yi tixi na.

⁶ Alatala malekan yi ito rali Yosuwe ma, a naxa,

⁷ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xa i sigan ti n ma kirane xɔn, xa i n ma yamarine suxu, i tan nan dɔɔɔma n ma banxin nun n ma tanden xun na, n yi tiden fi i ma itoe ye naxanye tixi be.

⁸ Nayi, saraxarali kuntigi Yosuwe, i tan nun i ɔɔɔrabiran naxanye dɔxi i yetagi, e tuli mati! Amasɔɔ muxuni itoe findima fe famatone taxamasenne nan na. N nan n ma walikeen nafama nen, naxan xili “Nimena.”

⁹ Amasɔɔ gemen mato n naxan dɔxi Yosuwe yetagi. ɔɔɔɔ solofere nan na gеме kedenna ma. N sebenla tima nen a ma. Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: N yamanani ito haken bama nen a ma lɔɔɔ kedenni.

¹⁰ Na lɔɔɔni, muxun birin a lanfaan xilima nen, e yi dɔɔɔ e manpa binla nun xɔɔɔ binla nininna ra.’ Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.”

4

Fe toon suulundena alo xiyena: Lenpu dɔɔɔ sena

¹ Malekan naxan yi falan tima n xa nun, na mɔn yi fa, a n nakeli alo muxun naxan naxulunxi xixɔnli.

* 3:2: Yosuwe ito baxi kelideni Babilɔn taani a yi konyiyani denaxan yi. E nun Yahudiyana ndee nan faxi Yerusalen yi.

² A yi n maxodin, a naxa, "I nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N lenpu dɔxɔ se xɛma daxin nan toma, e nun ture ramaradena a xuntagi. Lenpu solofere a ma. Ture godode solofere nan turen sama lenpu soloferene kui."

³ Oliwi wudi bili firin tixi ture ramaraden dɛxɔn ma, keden a yiifanna ma, keden a kɔmɛnna ma."

⁴ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, "N kanna, nanse itoe ra?"

⁵ A yi n maxodin, a naxa, "I mi a kolon?" N yi a yabi, n naxa, "N mi a kolon, n kanna."

⁶ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "Alatalaa falan ni i ra, a naxan tixi Sorobabeli ma, a naxa, 'A mi ligama senben xɔn hanma fangana, koni fɔ n ma Niin barakan nin.' Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra."

⁷ "Hali geya gbeen naxan Sorobabeli yɛɛ ra, na findima nɛn lantaan na. A fama nɛn Ala Batu banxin konde gɛmɛn na, yamaan yi e xuini te, e naxa, 'Ala xa hinan a ra habadan!' "

⁸ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

⁹ "Sorobabeli bata banxini ito ti fɔlɔ, a mɔn a raɲanma nɛn. Nayi, ɛ a kolonma nɛn a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi ɛ ma.

¹⁰ Nde feene fɔlɔn magelema nɛn a to xurun? Yamaan ɲaxanma nɛn e na gɛme matinxin seen to Sorobabeli yii."

Na lenpu soloferene findixi Alatala yɛɛne nan na naxanye bɔxɔn birin yisigama.

¹¹ N yi a maxodin, n naxa, "Nanse Oliwi wudi firinna ne ra, lenpu dɔxɔ seen yiifanna nun a kɔmɛnna ma?"

¹² N mɔn yi a maxodin, n naxa, "Nanse Oliwi wudi yii firinna ne ra, naxanye ture godode xɛma daxi firinne dɛxɔn, oliwi turen danguma naxanye kui?"

¹³ A yi n maxodin, a naxa, "I mi a kolon naxan ne ra?" N yi a yabi, n naxa, "N mi e kolon, n kanna."

¹⁴ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "E findixi muxu firinne* nan na naxanye masusan turen na alogo e xa wali dunuɲa birin Marigin xa."

5

Fe toon sennindena alo xiyena: Danga kɛdina

¹ N mɔn yi n yɛɛn nakeli, n fe toon ti alo xiye, n kɛdin maflinxin to kore.

² Malekan yi a fala n xa, a naxa, "I nanse toma?" N yi a yabi, n naxa, "N kɛdin nan toma kore, a kuya nɔngɔnna yɛ mɔxɔɲɛ, a yigbo nɔngɔnna yɛ fu."

* 4:14: Na *muxu firinne* findixi saraxarali Yosuwe nun yamana kanna Sorobabeli nan na.

³ Nayi, a yi a fala n xa, a naxa, "Dangan nan na ra naxan xuyama ayi yamanan birin yi. A sɛbɛxi kɛdin fɔxɔ kedenna ma fa fala muɲadene birin kedima nɛn yamanani. A mɔn sɛbɛxi fɔxɔ kedenna boden ma fa fala naxanye birin e kɔlɔma wuleni, ne fan kedima nɛn.

⁴ Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra: 'N dangani ito rafama nɛn, a yi so muɲadene birin ma banxine yi e nun muxun naxanye birin e kɔlɔma wuleni n xinli. A luma nɛn e banxine kui alogo a xa e nun a xalanbene nun a gɛmɛne birin kala.' "

Fe toon soloferedena alo xiyena: Naxanla debedin kui

⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, na yi a maso, a a fala n xa, a naxa, "I yɛɛn nakeli, i a mato naxan minin be iki."

⁶ N yi a maxodin, n naxa, "Nanse a ra?" A yi n yabi, a naxa, "Liga se debedin nan famatɔ a ra." A mɔn yi a fala, a naxa, "Na nan toma yamanan muxun birin yi."

⁷ E yi debedin dɛ raganla yɔxɔ daxini te, n yi ɲaxanla nde to dɔxi a kui.

⁸ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe ɲaxin misaala nan ɲaxanli ito ra." Na xanbi ra, a mɔn yi ɲaxanla madɛten debedin kui, a yi a deraganla dɛten a dɛ ra.

⁹ N yi n yɛɛn nakeli, n yi fe toon ti alo xiyena, n yi ɲaxalan firin to tuganɲɛ. Foyen yi e gabutɛne yi alo yaya xɔnla gabutɛne. E yi debedin tongo, e te a ra kore.

¹⁰ Malekan naxan yi falan tima n xa, n yi na maxodin, n naxa, "E debedin xalima minɛn?"

¹¹ A yi a fala n xa, a naxa, "E sa banxin nan tima a xa Babilɔn yamanani. Banxin na raɲan, debedin dɔxɔma nɛn mɛnni, e yi a batu."

6

Fe toon solomasɛɛdena alo xiyena: Wontoro naaninne

¹ N mɔn yi n yɛɛne rakeli, n yi fe toon ti alo xiye. N wontoro naanin to minɛ geya firinne longonna ra, sulan geyaan nan yi ne ra.

² Soo gbeele nan yi wontoro singen bandunma, a firindena soo fɔreɛne,

³ a saxandena, soo fixɛne, a naanindena, soo gbeeli makatunxine.

⁴ Malekan naxan yi falan tima n na, n yi na maxodin, n naxa, "Nanse itoe ra n kanna?"

⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "Bɔxɔn tongon naaninne foyene nan ne ra. E kelixi dunuɲa birin Marigin nan fɛma.

⁶ Soo fɔreɛne naxan bandunma, na sigama kɔmɛnna yamanan binna nin. Na xanbi

ra, a fixene nan minima. A makatunxine sigama yiifanna yamanan binna nin.”

⁷ A gbeeli makatunxine yi mini, e yi wama bɔxɔni siga feni. Malekan yi a fala e xa, a naxa, “E siga, e bɔxɔni siga!” E yi bɔxɔni siga.

⁸ A yi n xili, a naxa, “A mato, naxanye sigama kɔmenna yamanan binni, ne bata n nii yifan n ma kɔmenna yamanani.”

Yosuwe a mangayana

⁹ Alatala yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁰ “I xa suxu muxune kiseene rasuxu, Xelidayi, Tobiya e nun Yedaya. I xa siga Sofoni a dii Yosiya a banxini to, e faxi denaxan yi keli Babilɔn yi.

¹¹ I xa gbetin nun xɛmaan tongo. I yi mangaya taxamasenna rafala i yi a so saraxarali kuntigi Yosuwe xun na, Yehosadaki a dii xɛmɛna.

¹² I xa a fala a xa a Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Muxun ni i ra naxan xili “Nimɛna,” a sabatima nɛn a denaxan yi, a yi Alatala Batu Banxin ti.

¹³ A tan nan Alatala Batu Banxin tima, mangayaan binyen yi lu a tan ma. A dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛɛni, a nɔɔn ti. Saraxaralina nde fan dɔxɔma nɛn a mangaya gbɛɛni. Bɔɔɛ xunbenla yi lu e firinna tagi.’

¹⁴ Mangaya taxamasenna luma nɛn Alatala Batu Banxini jɔxɔ lu seen na Xeleminun Tobiya nun Yedaya nun Sofoni a dii Xeni xɔn.

¹⁵ Muxun naxanye makuya, ne fama nɛn, e wali Alatala Batu Banxin tideni. Nayi, e a kolonma nɛn a Alatala Senben Birin Kanna nan n nafaxi e ma. Na ligama nɛn, xa e Alatala xuiin name ki fajɔ, e Ala.”

7

Sun suxuna fe

¹ Dariyusi a mangayaan jɛɛ naaninden kike solomanaaninden xii naaninde lɔxɔni, Kisilewi kikena, Alatala yi falan ti Sakari xa.

² Beteli kaane bata yi Sareseri nun Regemi-Meleki nun e muxune rasiga Alatala maxandideni.

³ E yi lan e Alatala Senben Birin Kanna a saraxaraline nun nabine maxodin, e naxa, “Nxu lan nxu yi lu sunuxi ba, nxu lu sunna suxe kike suulunden ma ba, alo nxu a liga kii naxan yi jɛɛ wuyaxi danguxine yi?”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

⁵ “A fala yamanan muxune birin xa e nun saraxaraline, i naxa, ‘E to yi sunna suxuma e yi sunu kike suulundene nun kike solofere-dene yi, xabu jɛɛ tonge solofere, e yi sunna suxuma n tan nan xa ba?”

⁶ E to yi e degema, e yi e min, e mi yi a ligama e yete xan xa ba?”

⁷ Alatala mi falan ne xan ti nabi singene xɔn ba, Yerusalɛn nun a rabilinna taane yi sabatixi bɔɔɛ xunbenli waxatin naxan yi, muxune yi dɔxi Negewi nun Sefala geyane yi waxatin naxan yi?”

Sariya kɛndena

⁸ Alatala yi falan ti Sakari xa, a naxa,

⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘E xa kitin sa tinxinni, e hinan e bode ra, e yi kininkinin.

¹⁰ E nama kaɔna gilene nun kiridine nun xɔɔɛne nun yiigelitɔne tɔɔɔ, e nama miriyo jaxin tongo e bode xili ma.’

¹¹ Koni e tan mi tin na rame, e yi e xun xanbi so, e yi e tunle dutun.

¹² E bɔɔɛne yi xɔdɔxɔ ayi alo dayimuna. E yi tondi Alatala Senben Birin Kanna sariyane rame e nun falane a yi naxanye tima nabi singene xɔn Alaa Niin barakani. Nayi, Alatala Senben Birin Kanna yi xɔlɔ han!

¹³ Alatala Senben Birin Kanna naxa, ‘N to yi xinla tima, e mi n natin. E fan na n xili, n mi e ratinma.

¹⁴ N na e raxuya ayi nɛn siyane birin ye e mi naxanye kolon. Yamanani geli nɛn e xanbi. Muxu yo mi yi sigan na, muxu yo mi yi keli na. E yi yamana fajini geli.’ ”

8

Yerusalɛn mɔn tima nɛn

¹ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti, a naxa,

² “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, ‘Xɔxɔlɔn gbeena n yi Siyon ma fe ra han. N bɔɔɛn wolonxi a fe ra ki fajini!’ ”

³ Alatala ito nan falaxi, a naxa, “N mɔn fama nɛn Siyon yi, n yi dɔxɔ Yerusalɛn taani. Yerusalɛn fama nɛn xili badeni ‘jɔndi taana.’ Alatala Senben Birin Kanna geyaan yi xili ba ‘geya sarijɔnaxina.’ ”

⁴ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Xɛme fonne nun jaxalan fonne mɔn dɔxɔma nɛn Yerusalɛn taan ma-landene yi, dunganna suxi e birin yii e si-maya xunkuyena fe ra.

⁵ Taan ma-landene rafema nɛn dii xɛmɛne nun dii tɛmɛne ra saba sodeni.”

⁶ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Yanyina nde, yama dɔnxɛn naxan na lu, na kabɛma nɛn na feen ma na lɔxɔni, koni na mi n tan naterɛnama!” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

⁷ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N nan n ma yamaan nakisima nɛn sogeteden nun sogegododen yamanane ma.

⁸ N fama nɛn e ra, e yi dɔxɔ Yerusalɛn taani. E findima nɛn n ma yamaan na, n yi findi e Ala ra, jɔndin nun tinxinni.”

⁹ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E wekile, ε tan naxanye falani itoe mema, nabine yi naxanye falama muxune yi Alatala Senben Birin Kanna banxin beten sama waxatin naxan yi a ti feen na.

¹⁰ Bayo benun na lɔxɔne, walikεna hanma jingene wanla saranna mi yi sote. Yaxune mi yi tinje yamaan yi mini hanma e so bɔje xunbenli. Amasɔtɔ n yi muxune luma e bode xili ma nen.

¹¹ Koni iki n mi fa a ligama yama dɔnxɛni ito ra alo waxati danguxine,” Alatala Senben Birin Kanna falan nan na ra.

¹² “E sansiin sima nen bɔje xunbenli. Manpa binle bogima nen. Bɔxɔn balon naminima nen. Tule igen fama nen. N na birin soma nen yama dɔnxɛn yii e kɛen na.

¹³ Yuda bɔnsɔnna nun Isirayila kaane, ε bata yi findi danga muxune ra siyane tagi kii naxan yi, n na ε rakisima nen, ε yi baraka na kiini. E nama gaxu, ε wekile.”

¹⁴ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “E benbane to yi n naxɔlɔma, n na a ragidi nen n xa ε jaxankata, n mi nimisa.

¹⁵ Koni iki n mɔn bata a ragidi, n xa a fajin naba ε xa, Yerusalɛn nun Yuda bɔnsɔnna muxune. Nayi, ε nama gaxu.

¹⁶ E xa feni itoe liga: E xa jɔndin fala ε bode xa, ε kitin sa jɔndini, kitin naxan bɔje xunbenla rasoma.

¹⁷ Muxu yo nama miriya jaxin tongo a bode xili ma. E nama ε kɔlɔ wuleni. Amasɔtɔ n na feene rajaxuxi,” Alatala falan nan na ra.

Sun suxun maxɔdinna yabina

¹⁸ Alatala Senben Birin Kanna yi falan ti n xa, a naxa,

¹⁹ “Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa: Kike naaninden sunna, kike suulunden sunna, kike solofereden sunna e nun kike fuden sunna, ne findima nen Yuda bɔnsɔnna sɛwa lɔxɔne nun jaxajaxa lɔxɔne ra, e nun sali lɔxɔne. Koni jɔndin nun bɔje xunbenla xa rafan ε ma de!”

²⁰ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Siya wuyaxine nun taa wuyaxi muxune mɔn fama nen.

²¹ Taa keden muxune fama nen taan bonna muxune ma, e naxa, ‘En siga Alatala maxandideni, en yi Alatala Senben Birin Kanna fen! N tan fan sigama nen!’

²² Nayi, yama wuyaxin nun siya senbeman fama nen Alatala Senben Birin Kanna fendeni Yerusalɛn taani, e yi a maxandi.”

²³ Alatala Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “Na lɔxɔne yi, xeme fu fama nen keli siyane birin yi naxanye xuine birin falama, e yi e singan Yahudiya keden ma

domaan lenben na, e yi a fala, e naxa, ‘En birin nan sigama, amasɔtɔ nxu bata a me a Ala i xɔn.’ ”

9

Siya gbetene kitina

¹ Waliyiya falan ni i ra, Alatala falan naxan tixi Xadiraki yamanan xili ma,

a Damasi taan li.

Amasɔtɔ Alatala gbeen nan adamadiin bonne ra,

alo Isirayila bɔnsɔnne birin.

² A mɔn xa Xamata taan li,

Damasi danna,

e nun Tire taan nun Sidɔn taana,

kolonna gbo denaxan yi.

³ Tire taan bata yinna ti,

a bata gbetin malan

alo burunburunna.

A xɛmaan gbo alo kira xɔn borona.

⁴ Koni Marigina a bama a yii nen,

a yi a yinna radin baani,

tɛen yi taan gan.

⁵ Asikalɔn kaane na toma nen e gaxu.

Gasa kaane fan gaxuma nen e xuruxurun,

e nun Ekirɔn kaane,

amasɔtɔ e yigitegema nen.

Mangayaan janma nen Gasa taani,

Asikalɔn taani gelima nen.

⁶ Siya basanxin fa Asadodi taan tongoma nen,

n yi Filisitine wason kala.

⁷ N suben bama nen e de wunla naxan yi,

e nun donse haramuxine.

E dɔnxɛn naxanye na lu,

ne fan findima nen en ma Ala gbeen na.

E yi lu alo Yuda xabila kedenna.

Ekirɔn kaane luma nen alo Yebusu kaane.

⁸ Ganla naxanye danguma

hanma naxanye fama,

n daaxama nen n ma yamaan makan-tandeni ne ma.

E mi luma fitina muxu yo a nɔɔn bun,

amasɔtɔ iki n yeɛn tixi e ra.

Mangan famatɔna

⁹ Siyon kaane, ε jaxan han!

Yerusalɛn kaane, ε xuini te sɛwani.

E a matɔ!

E mangan fama ε ma.

A tinxin. A bata rakisi.

A limaniya.

A fama sofanla nan fari,

sofali diina, sofali gilen diina.

¹⁰ N yeɛge so wontorone bama nen Eframi yi

e nun soone Yerusalɛn taani.

Yeɛge so xanle kalama nen.

A tan bɔje xunbenla ralima siyane ma nen.

A mangayaan xuyama ayi nen

keli fɔxɔ igen ma han fɔxɔ igena,

keli baan ma han bəxəɗn danna.

¹¹ Ɛ tan mabinni,

n na ɛ muxu suxine xunbama nən

en ma layirin wunla fe ra

naxanye ramaraxi alo kasorasane yili kui xareni.

¹² Ɛ mən xa so taa makantanxini,

ɛ tan kasorasaan naxanye yigi saxi.

N mən xa a rali ɛ ma to:

n ni i saranma nən dəxəɗna ma firin.

¹³ Amasəto n bata Yuda yitən alo xanla,

Eframi yi lu alo n ma xalimakunla.

Siyon, n ni i ya dii xəmene rakelima nən Gireki kaane xili ma.

N yi ɛ lu alo sofana silanfanna.*

¹⁴ Alatala a makenenma nən e xun ma,

a xalimakunla yi siga alo kuye sarinna.

Marigina Alatala xətaan fema nən,

a fa yiifari ma tule foyeni.

¹⁵ Alatala Senben Birin Kanna e rakantanma nən.

E e deɣema nən,

e sigan ti lantan ɣemene fari.

E e minma nən sɛwani,

e sarin alo dolo minne.

E lugo alo goron nafexina

alo saraxa ganden tongonne wasan wunla ra kii naxan yi.

¹⁶ Alatala, e Ala e rakisima nən na ləxəni,

alo a xuruse kuruna.

E nərəxin yi lu a yamanani

alo ɣeme fajine mangaya taxamaseri komətin ma.

¹⁷ E tofanma nən han!

E rayabuma nən han!

Balon banxulanne ragboma nən,

minse fajine yi sungutunne rayabu.

10

Ala nan bəɣe xunbenla fima

¹ Ɛ xa Alatala maxədin

a xa tulen nafa ɛ ma jemen na.

A tan nan foyen nakelima,

a yi tule gbeen nafa

a yi birin ma xeen nasabati.

² Amasəto wule falan nan suxurene ra.

Yiimatone wule feene nan toma.

E wule xiye falane nan tima!

E madendenna tima fala fuune nan na.

Nanara, yamaan bata siga a xun xən,

e təraxi

alo kari mi xuruseen naxanye ma.

³ N bata xələ na xuruse rabane ma han!

N yɛɛratine hakene saranma e ra nən.

Amasəto Alatala Senben Birin Kanna

a jəxə luma nən a kurun xən,

a yamana, Yuda bənsənna.

A fama e ra nən yengeni

alo a soo kəndene.

⁴ Kuntigine sifan birin minima a tan nin.

Banxin tongon ɣeme kəndən minima a tan nin.

Bubu wudin minima a tan nin.

Yenge so xanla minima a tan nin.

⁵ E luma nən alo sofa wəkilexine

naxanye e yaxune yibodonma yengeni

alo kira xən borona.

Bayo Alatala e xən,

e yengen soma nən,

e sofa soo ragine yarabi.

⁶ N Yuda bənsənna senbe soma nən,

n yi Yusufu bənsənna rakisi.

N mən e rafama nən e konni

bayo n bata kininkinin e ma.

E luma nən alo n mi e rabejin.

Alatala nan n tan na, e Ala,

n na e maxandine yabima nən.

⁷ Eframi kaane findima nən sofa wəkilexine ra.

E sɛwama nən alo e minxin na a ra.

E diine na toma nən, e jaxan,

e sɛwama nən Alatalaa fe ra.

⁸ N nan n ma yamaan xilima nən,

n yi e malan.

N na e xunbama nən,

e mən yi wuya alo a fələni.

⁹ Hali n to e raxuyaxi ayi siyane ye,

n ma fe rabirama e ma nən yire makuyeni.

E nun e diine yi kisi,

e mən yi xete.

¹⁰ N na e rafama nən

keli Misiran yamanani

n yi e malan keli Asiriya yamanani.

N fama nən e ra Galadi nun Liban yamanani,

koni e mi xanyɛ menni.

¹¹ Ala baan walanne ragodoma nən

e yi tərə baani gidi,

hali Nila baan tilinne xərɪma nən.

Asiriya yamanan wason kalama nən,

Misiran yamanan senben yi jan.

¹² N tan nan e senbe soma,

e yi sigan ti n xinli,

Alatalaa falan nan na ra.

11

¹ Liban bəxəna, i ya deene rabi.

Tɛɛn xa i ya suman binle gan.

² Fəfo binle, ɛ gbelegbele,

amasəto suman wudin bata bira.

Wudi gbeene bata kala.

Basan warine, ɛ gbelegbele,

amasəto fəton xələn bata kala.

³ Xuruse rabane bata gbelegbele,

amasəto e binyen waxatin bata dangu.

Yatane bata wurundun,

bayo fəton gbeen bata kala Yurudən baan de.

Xuruse rabane

⁴ Alatala n ma Ala naxa iki:

"I xa xuruse kuru faxa daxini ito raba.

* **9:13: Silanfanna:** Sofane yengeso deɣemana.

⁵ Muxun naxanye e sarama ne e kœ raxabama, e kewali jaxin mi saran e ra. Naxanye e matima ne naxa, 'Alatala tantun! N bata bannaya!' E raba muxune mi kininkinixi e ma.

⁶ Amasotō n mi fa kininkinima yamanan muxune ma," Alatalaa falan nan na ra. "N bata e birin lu e bode a yii ma, e nun e mangana yiin ma. E yamanan jaxankatama nēn. N mi muxu yo bama e yii."

⁷ Nayi, n yi xuruse kuru faxa daxin naba, katarabi xuruse tōxine ma. N yi dungan firin tongo. N yi keden xili sa "Fanna," bonna "Lanna." N yi xuruse kurun naba.

⁸ N yi xuruse raba saxan kedi kike keddenna bun. Dijan yi jan n yi, n fan yi rajaxu xuruseene ma.

⁹ Nayi, n yi a fala ne xa, n naxa, "N mi fa ε rabama. Xa naxan faxama, a xa faxa. Xa naxan lōma ayi, a xa lō ayi. Naxanye na lu, ne xa e bode suben don."

¹⁰ N yi n ma fanna dunganna tongo n yi a yigira, alogo n xa n ma layirin kala n naxan xidi nxu nun siyane birin tagi.

¹¹ A yi kala na lōxōni, nayi xuruse tōxixin naxanye yi n matoma na lōxōni, ne yi a kolon a Alatalaa falan nan yi a ra.

¹² N yi a fala e xa, n naxa, "Xa a ε kēnēn, ε n saranna fi, xanamu, ε a lu na." E yi gbeti gbanan tonge saxan fi n saranna ra.

¹³ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "A wolē ayi fējē rafalan xa, e saran gbeeni ito naxan mirixi n xa." N yi gbeti gbanan tonge saxanna tongo, n yi e woli Alatala banxini fējē rafalan xa.

¹⁴ Na xanbi ra, n yi n ma lan dunganna fan yigira alogo n xa ngaxakedenyaan kala Yuda nun Isirayila tagi.

¹⁵ Alatala yi a fala n xa, a naxa, "I mōn xa xuruse raba xaxilitarena waliseene tongo.

¹⁶ Amasotō n tan yētēn xuruse rabana nde rafama nēn yamanani. A mi a yēngi dōxē xuruseene xōn ma naxanye lōma ayi, a mi a dii xali nēnēne fējē, a mi a maxōlōxine dandanjē, a mi a kēndēne balōē. Koni a yēxēē turaxine donma nēn a yi e toron koten."

¹⁷ Gbalon na xuruse raba fuyantenna xa, naxan xuruseene rabejinma!

Silanfanna xa a yiin sēgē* a yi a yiifari ma yēn sōxōn. A yiin xa faxa a ma fefe, a yiifari ma yēn yi xōri.

12

Yerusalen xunba famatōna

¹ Waliyia falan ni i ra,

* 11:17: *Silanfanna*: Sofane yēngeso degemana.

Alatala falan naxan tixi Isirayila fe yi. A tan naxan kore xōnna nun bōxō xōnna daxi,

a yi muxun niin sa a yi, Alatalaa falan ni ito ra:

² N Yerusalen findima nēn dōlō min seen na, naxan a rabilinna siyane birin fugama a ra. Yerusalen taan nabilinna nēn yēngeni, e nun Yuda yamanan birin.

³ Na lōxōni, n Yerusalen findima nēn gēgē binyen na siyane birin xa. Naxan yo na kata a yite feen na, na maxōloma nēn. Bōxōn siyane birin e malanma nēn a xili ma.

⁴ Alatalaa falan ni ito ra: Na lōxōni n faan nasoma nēn e soone birin yi, n yi gaxun naso e soo ragine yi. Koni n nan n yēn tima nēn Yuda bōnsōnna muxune ra.

N yi siyane soone birin yēne xōri.

⁵ Yuda mangane a falama nēn e bōjēni, "Yerusalen muxune bata en sēnbē so Alatala Sēnbēn Birin Kanna barakani, e Ala."

⁶ Na lōxōni, n Yuda mangane luma nēn alo tēē wolonne yegene dē, alo xaye radēgēxin malo xidine tagi. E fama e rabilinna siyane halagideni e kōmēnna nun e yifanna ma. Koni Yerusalen kaane mōn luma nēn e konni.

⁷ Alatala Yuda dōxōdene nan singe rakisima, alogo Dawuda yixētēne nun Yerusalen muxune

binyen nama dangu Yuda muxune ra.

⁸ Na lōxōni, Alatala Yerusalen kaane ratangama nēn. Hali naxan bata tagan e yē, a yēngēn soma nēn na lōxōni alo Dawuda.

Dawuda yixētēne fan luma nēn alo Ala yētēna, alo Alatalaa malekana e yēē ra.

⁹ Na lōxōni, n siyane birin naxōrima nēn naxanye fama Yerusalen xili ma.

¹⁰ Nayi, n hinanna nun maxandin niin nagodoma nēn Dawuda yixētēne ma e nun Yerusalen muxune.

E yi e yēē rafindi n ma, e naxan yisōxōnxi. E sunuma nēn a fe ra alo dii keden peena.

E a wugama nēn sōxōleni, alo dii singena.

¹¹ Na lōxōni, sunun gboma ayi nēn Yerusalen taani,

alo Xadada-Rimɔn ma sununa Megido
mεrεmεrεni.

¹² Yamanan sunuma nεn,
xabilane birin yi lu e danna.

Dawuda bɔnsɔnna a danna,
e naxanle fan e danna,
Natan bɔnsɔnna a danna,
e naxanle fan e danna,

¹³ Lewi bɔnsɔnna a danna,
e naxanle fan e danna,
Simayi bɔnsɔnna a danna,
e naxanle fan e danna,

¹⁴ e nun bɔnsɔnna bonne birin.
Birin luma nεn a danna,
e naxanle fan yi lu e danna.

13

Suxurene nun wule nabine

¹ Na lɔxɔni,
tigin minima nεn Dawuda yixεtεne xa,
e nun Yerusalen muxune,
alogo yulubine nun xɔsin xa ba e ma.

² Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra:
Na lɔxɔni,
n suxurene xinle bama nεn yamanani,
jɪnan yi ti e xɔn ma fefe!
N mɔn nabine nun xaxili naxin bama nεn
yamanani.

³ Xa muxuna nde mɔn nabiya falan ti,
a nga nun a baba naxan a barixi,
ne a falama a xa nεn,
e naxa, "I xa faxa,
amasɔtɔ i bata wulen fala Alatala xinli."
A nga nun a baba naxan a barixi,
ne a sɔxɔnma nεn
a nεma nabiya falane tima.

⁴ Na lɔxɔni, nabine birin yagima nεn
e fe toxine nun e waliyiya falane ra.
E mi fa nabiya doamaan soma sɔnɔn
alogo e xa madaxun ti.

⁵ E birin a falama nεn, e naxa,
"Nabi mi n na, xεε biin nan n na.
Amasɔtɔ muxuna nde n sara nεn
xabu n dil jɔrε waxatini."

⁶ Koni e a maxɔdinma nεn, e naxa,
"Nanse laru itoe ra i kanken ma?"
A e yabima nεn, a naxa,
"E n maxɔlɔ nεn n xɔyine konni."

Silanfanna

⁷ "Silanfanna,
i xa keli n ma xuruse rabaan xili ma,
xεmεn naxan n fεma."
Alatala Senben Birin Kanna falan ni ito ra.
"Xuruse rabaan faxa,
yεxεene xa xuya ayi.
N yi keli a xunxurine xili ma.
⁸ Nayi, yamaan dɔxɔde saxan,
firin faxama nεn keden yi lu na.
Alatalaa falan nan na ra.
⁹ N yi a dɔnxεn sa tεeni
n yi a rasensεn alo gbetina.

N yi e mato tεeni,
alo xεmaan matoon kii naxan yi.
Nayi, e n maxandima nεn,
n yi e yabi.

N na a falama nεn,
'N ma yamaan nan ne ra.'
E yi a fala, e naxa,
'Alatala nan nɔxɔ Ala ra.' "

14

Alatala fa lɔxɔna

¹ Alatalaa lɔxɔn fama.
Yaxune ε seene yitaxunma nεn ε yεε xɔri.

² N siyane birin malanma nεn
e yi Yerusalen yεnge.
Taan suxuma nεn.
Banxine yi kui geli.
E yi fu naxanle ma.
Taan fɔxɔ kedenna yi siga suxuni.
Koni yama dɔnxεn luma nεn taani.
³ Alatala kelima nεn
a yi na siyane yεnge,
alo a yi yεngen soma waxati gbεte yi kii
naxan yi.

⁴ A tima nεn na lɔxɔni Oliwi geyaan fari,
naxan Yerusalen yεtagi a sogeteden binni.
Oliwi geyani bɔma nεn a tagi,
keli a sogeteden binni
han a sogegodode binni.

Folo gbeen yi lu na.
Geyaan fɔxɔ kedenna xεtεma nεn kɔmεnna
ma,
a fɔxɔ kedenna boden fan yi siga yiifanna
ma.

⁵ Nayi, ε ε gima nεn n ma geyane folon na.
Amasɔtɔ geyane folon sigama nεn han Aseli.
ε ε gima nεn
alo ε to ε gi bɔxɔ xuruxurunna yεε ra,
Yusiya waxatini, Yuda mangana.
Nayi, Alatala fama nεn, n ma Ala,
e nun malekane birin.

⁶ Na lɔxɔni,
kenen mi luma na,
hanma xunbenla hanma ige xundina.

⁷ E nun lɔxɔn bonne keden mi a ra.
Alatala nan na lɔxɔn kolon.

Yanyi mi luma na,
kɔε mi luma na.
Hali kɔεen na,
kenεnna luma nεn na.

⁸ Na lɔxɔni,
siimaya igen minima nεn Yerusalen taani.
A fɔxɔ kedenna yi siga sogetede baan binni,
a fɔxɔ kedenna yi siga sogegodode fɔxɔ igen
binni.

A minima nεn soge fure waxatini alo
jεmεna.

⁹ Alatala nan findima bɔxɔn birin mangan
na.

Na lɔxɔni,
Alatala nan keden yatεma Ala ra,
a keden peen xinla yi lu na.

10 Yerusalen rabilinna bəxən birin
findima nən mərəmərən na,
keli Geba yi han Rimən yi,
Yerusalen yiifanna ma.
Yerusalen tima nən.
Taan danne yi lu iki:
Keli Bunyamin dəen na
han de singen yireni
han tongonna dəna.
Keli Xananeli sangansoon ma
han mangana manpa ige badena.

11 Muxune dəxəma nən taani.

A mi fa halagima.

Yerusalen luma nən bəje xunbenli.

12 Siyaan naxanye Yerusalen yengəxi,
Alatala fitina fureni ito nan sama ne fari:

E birin fatin kunma nən e jəjeən na.

E yəene kunma nən e ye yinla ra,
e lenne fan yi kun e de.

13 Na ləxəni,

Alatala gaxu gbeen nasoma nən e yi,

e yi e bode suxu e yin ma,

e yi e bode yenge.

14 Yuda kaane fan Yerusalen xun
mayengəma nən.

E e rabilinna siyane birin ma nafunle ton-
goma nən:

xəmaan nun gbetin nun dugi gbegbe.

15 Na fitina fure sifan soone nun gbaxalone*
nun jəgəməne nun sofanle fan suxuma nən
e nun xuruseen naxanye birin yaxune
daaxadeni.

16 Nayi, siyaan naxanye birin Yerusalen
yengəxi

na muxu dənəne fama nən jee yo jee,

e Manga Alatala Senben Birin Kanna batu,

e yi Bubu Kui Sanla raba.†

17 Xa bəxən xabilana nde tondi sigə
Yerusalen taani

Manga Alatala Senben Birin Kanna batu-
deni,

tulen mi fama e konni.

18 Xa Misiran kaane tondi sigə,

xa e mi fa, tulen mi fama na.

Alatala fitina furen nagodoma e ma nən

a naxan nagodoma siyane ma

naxanye tondixi sigə Bubu Kui Sanla
rabadeni.

19 Ala Misiran kaane fe jaxin saranma e ra
na kii nin,

a siyane yulubine birin saran e ra,

naxanye mi sigama Bubu Kui Sanla
rabadeni.

20 Na ləxəni,

hali talandin naxanye singanxi soone ra

a sebəma nən ne ma fa fala:

“A Sarijanxi Alatala xa.”

Tunden naxanye Alatalaa banxini

ne fan yatəma nən se rasarijanxine ra

alo saraxa ganden goronne.

21 Tunden naxanye birin Yerusalen nun
Yuda yi,

ne birin nasarijanma nən Alatala Senben
Birin Kanna xa.

Naxanye birin fama saraxa badeni,

ne nde xalima nən,

alogo e xa sa kudin so e kui.

Na ləxəni, sare mati yo mi fa luma

Alatala Senben Birin Kanna batu banxini.

* 14:15: **Gbaxaloni** itoe sotoma soon nun sofanla na diin soto waxatin naxan yi. † 14:16: **Bubu Kui Sanla** fe sebəxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

Malaki Nabi Malaki Alaa Falan Naxan Sebe

Nabi Malaki kawandini ito sebexi nen jee kemε naanin jooxon benun Marigi Yesu xa bari. A sebe waxatin naxan yi, fayida jee kemε nan bata yi dangu xabu Yahudiyane xete e konni sa keli konyiyani Babilon yi. Suxu muxune xete xanbini, Isirayila kaane yi lu e kejaan masare Ala mabinni ndedi ndedi, e tunnaxolo e ma. A lixi Nabi Xage nun Nabi Sakari bata yi yelin e kawandine be xabu jee tonge saxon hanma jee tonge suulun. Isirayila kaane bata yi Nabi Xage nun Nabi Sakari a xinla ratin, e yi Ala Batu Banxin ti Yerusalen taani. Na xanbi ra, yamaan yi yigi nenen naxan sotoxi yamana kanna Sorobabeli a mangayaan bun, na yi kala. Esirasi mon munma yi e dina feene yitanna folo singen.

Nayi, dina feene yi xetema xanbin nan na. Sanla mi yi fa rabama, e mi yi saraxane bama a kiini. Alaa sariyan mi yi suxi.

Nabi Malaki yi yamaan nalimaniya, a Alaa xanuntenyana fe rabira e ma e nun a kitin naxan mon bata maso e ra. A e rakolon a Ala fama a Muxu Sugandixin nan nafadeyi. Na sebexi Malaki 3.1-4 kui. Nabi Malaki nan Yoni Marafu Tiina fe fala waliyiyani jee kemε naanin benun a xa fa. A naxa, a nabina nde fama Alaa Muxu Sugandixin yee ra, a kirani ton a xa naxan luma alo Nabi Eli. Na sebexi Malaki 3.1 kui e nun 3.23-24 kui. Ningila Yesu kui, feni ito falaxi lan Yoni Marafu Tiin nan ma naxan Marigi Yesu fa feni ton. Na sebexi Matiyu 17.11-13 kui e nun Luka 1.17 kui.

¹ Alatala yi waliyiya falani ito ti Isirayila kaane xa Malaki xon.*

Ala bata a yamaan xanu

² Alatala naxa, "N bata e xanu." Koni e naxa, "I ya xanuntenyaan yitaxi nxu ra di?" Alatalaa falan ni ito ra, a naxa, "Esayu xunyen xa mi yi Yaxuba ra ba? Anu n bata Yaxuba xanu,

³ koni n bata Esayu rajaxu. N bata a geya yirene findi tonbonne ra, n yi a keen lu kankone xa."

⁴ Xa Edon kaane a fala, e naxa, "Nxu bata halagi, koni nxu mon nxo taa kalaxine tima nen!"

Nayi, n tan Alatala Senben Birin Kanna naxa, "E na e ti, n mon yi e rabira. Mux-une menna xilima nen, 'Boxo Naxina,' Alatala xoloxi yamaan naxan ma habadan!

⁵ E na toma nen, e yi a fala, e naxa, 'Alatala gbo hali Isirayila yamanan fari ma.' "

Saraxaraline magi fena

⁶ "Diina a fafe binyama nen. Walikεen fan a kuntigin binyama nen. Xa n tan nan e fafe ra, na binyen sifan minen yi? Xa e mangan nan n na, na binyen sifan minen yi?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. "E tan saraxaraline, e tan nan n xinla rayelefuma. E mon yi a fala, e naxa, 'Nxu i xinla rayelefuxi di?'"

⁷ E fama donse haramuxin nan na, e yi a dxoxo saraxa ganden fari. E mon yi a fala, e naxa, 'Nxu i ya sarijanna kalaxi di?' A luxi nen alo e a falama nen, e naxa, 'Alatalaa saraxa ganden ton mi na'

⁸ e na fa xuruse yεetaren na saraxan na. Fe jaxin xa mi na ra ba? E na fa xuruseen na, a sanna giraxi hanma a furaxi, fe jaxin xa mi na fan na ba? Xa i na fi i ya yamana kanna ma, na go? A sewe i ra ba? A i yisuxe a fajin na ba?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ "Nayi, iki, e kata e Ala mafan alogo a xa hinan en na! E to na se sifane fima a ma, a a tuli matiye e ra ba?" Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹⁰ "Hali e tan nde kedenna yi Ala Batu Banxin deen nagale nun alogo e nama teen nadege fuuni n ma saraxa ganden fari! N mi n sewa fe yo toxi e yi," Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. "N mi e saraxane rasuxuma.

¹¹ N xinla binyama nen siyane birin ye keli sogeteden ma han a biradena. E wusulanna nun kise sarijanxine bama saraxan na n xinli yiren birin yi. N xinla binyama nen siyane birin ye." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

¹² "Koni e tan nan n ma sarijanna kalama, e to a falama, e naxa, 'Marigina saraxa ganden haramuxi, en donseen naxan sotoma a fari na yelefu.'

¹³ E a falama, e naxa, 'Fitinan ni ito ra!' E yi e kutun marajaxuni." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

"Anu, e fama xuruse mujaxine ra n xon saraxan na, naxanye madonxi hanma naxanye furaxi. N tan tinje ne rasuxe e ra ba?" Alatala naxa na kiini.

¹⁴ "Dangan na yanfantenna xa xuruse xeme radaxaxin naxan ma kuruni, a yi a kololo a so feen na n yii, a fa fa a madonxin na Marigin xon saraxan na. Bayo manga gbeen nan n na. N xinla magaxu siyane ye." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

2

¹ "Iki, yamarini ito e tan saraxaraline nan xa!

² Xa e mi e tuli mati, xa e mi a ragidi e bojeni, a e xa n xinla binya, n dangan

* 1:1: **Malaki** bunna nen fa fala "N ma xerana."

nafama nen e ma, n yi e dubane findi dangane ra. N bata e dubane danga yati! Bayo e mi n ma fe ragidixi e bɔɔɛni.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

³ “Iki, n kɔnkɔxi e bɔnsɔnna xili ma e fe ra. E xuruseen naxanye bama saraxan na n xa sali waxatini, n na e gbiine soma nen e yetagi, muxune yi sa e nun na woli ayi e bode xɔn.

⁴ Nayi, e a kolonma nen, a n yamarini ito falaxi e xa nen alogo layirin naxan nxu nun Lewine tagi, na nama kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁵ “N ma layirin luxi nen e xɔn, a findi siimayaan nun bɔɔɛ xunbenla ra e xa. N na e so nen e yii alogo e xa gaxu n yeɛ ra. E lu nen n yeɛragaxuni yati, e yi n xinla binya.

⁶ N ma sariyan ɔɔndin yi e de. Wule fala yo mi lu e de. E bira nen n fɔxɔ ra bɔɔɛ xunbenla nun muxu faɔɔiyani, e yi muxu wuyaxi raxete haken fɔxɔ ra.”

⁷ “Amasɔɔ saraxaralina falane fekolonna nan fima muxune ma. Muxune xaranna fenma a tan nan na lan sariyane ma. Amasɔɔ Alatala Senben Birin Kanna xeraan nan a ra.

⁸ Koni e tan bata kiraan beɔɔni, e bata muxu wuyaxi ratantan sariyan xɔn. N layirin naxan xidi nxu nun Lewi bɔnsɔnna muxune, e bata na kala.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

⁹ “N maraɔaxun nun marayarabin nagidima e ma nen yamaan tagi. Amasɔɔ e mi biraxi n ma kiraan fɔxɔ ra, fɔ e to muxune rafisaxi e bode xa sariyan xɔn.”

Futu feen sariyana

¹⁰ En birin fafe keden xa mi a ra ba? Ala kedenna xa mi en birin daxi ba? Nanfera nayi en na en bode yanfama, en yi layirin kala naxan xidi en benbane nun Ala tagi?

¹¹ Yuda kaane bata tinxintareyaan liga. Fe haramuxin bata liga Isirayila nun Yerusalen yi, bayo yire saripanxin naxan yi rafan Alatala ma, Yuda kaane bata na raharamu. E bata sungutunne futu naxanye ala xɔɔɛna nde batuma.

¹² Naxan na ito liga, Alatala xa na kanna kedi Yaxuba bɔnsɔnne dɔxɔdene yi. A tan nan kantanna tima, a yabin ti. Ala xa na kanna kedi hali a saraxane ba Alatala Senben Birin Kanna xa.

¹³ A mato, e mɔn naxan xunna. E wugama, e kutunma, e yi Alatalaa saraxa ganden nafe yeɛgen na bayo a mi fa e saraxane matoma, a mi sese rasuxuma e yii.

¹⁴ E mɔn yi a fala, a nanfera? Bayo Alatala nan seren na e nun ɔaxanla tagi i naxan dɔxi i foninge waxatini, i naxan yanfaxi, hali i fe rafala boden to yi a ra, hali e nun na to bata yi layirin xidi.

¹⁵ Ala mi e findixi gbindi kedenna xan na ba, a yi niin bira na yi? Na gbindi kedenna nanse fenma fɔ bɔnsɔnna naxan Ala kolon. Nayi, e yete suxu e niini, e nama e foninge waxatin ɔaxanla yanfa.

¹⁶ Alatala, Isirayilaa Ala naxa, “Naxan na a me a ɔaxanla ra xɔnnantenyani, na gbalon funfu luma a ma nen. Nayi, e yete suxu e niini e nama muxune yanfa.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala fa fena kitisadeni

¹⁷ E fala xuine Alatala xadanma. E a falama, e naxa, “Nxu a raxadanma di?” E nema a fale, e naxa, “Naxan yo fe ɔaxin liga, ne nan fan Alatala yeɛ ra yi. Na kanne nan nafan a ma.” Hanma e naxa, “Ala naxan kiti kenden sama, na minen yi?”

3

¹ “A mato, n nan n ma xeraan nasigama nen, a yi kirani tɔn n yeɛ ra. Nayi, sarɔa ma kedenni, e marigin naxan fenma, na soma nen a batu banxini. E n ma xeraan naxan mamema lan n ma layirin ma, na fama nen.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

² Anu, nde luyɛ a nii ra a fa lɔxɔni? Nde luyɛ tixi a na fa waxatin naxan yi? Bayo a luma nen alo xabuna sulun teɛna,* alo dugin xana xɔsi ba safunna.

³ A dɔxɔma nen alo xabun naxan wure gbeti fixen naxulunma a rasensɛn xinla ma a yi a gbiin ba. A Lewine rasarijanma nen alo xemaan nun wure gbeti fixen nasensɛnma kii naxan yi, e findi saraxarali tinxinxine ra Alatala xa.

⁴ Nayi, Yuda kaane nun Yerusalen kaane kiseene rafaɔna nen Alatala ma, alo waxati danguxine yi.

⁵ “N nan n masoma nen e ra kitisadeni. N yi sereyaan ba kɔɛramuxune nun yalundene xili ma mafuren, e nun naxanye e kolɔma wulen fari, e nun naxanye walikene saranna nun kaɔa gilene nun kiridine kansunma, e nun naxanye xɔɔɛne rabɛɔɔnma, naxanye mi gaxuma n yeɛ ra.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Yaganne fe

⁶ “N tan Alatala, n mi masaraxi. Nanara, e tan Yaxuba bɔnsɔnne, e mi raxɔrɔxi.

⁷ Xabu e benbane waxatini, e bata e xun xanbi so n ma tɔnne yi, e mi e suxi. E mɔn xa xete n ma, n fan yi n yeɛ rafindi e ma.” Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini. “Anu, e a falama, e naxa, ‘Nxu fa xeteɔma Ala ma di?’

⁸ Adamadiin nɔɛ Ala muɔɛ ba? Anu e bata n muɔa. E n maxɔdinma, e naxa, ‘Nxu i muɔaxi di?’ E to mi yaganna nun kise deɛfexine fima.

* 3:2: *Sulun teɛn* mɔn falama yirena nde yi fa fala “*Furu teɛna*.”

⁹ Dangana ε tan yamanan muxune birin fɔxɔ ra amasɔtɔ n muɗama.

¹⁰ E fa yaganne defexin na se ramaradeni alogo balon xa lu n ma banxini waxatin birin." Alatala Senben Birin Kanna naxa, "E n nakorosi feni ito yi iki, ε a mato, xa n mi kore xonna deen nabiye ε xa, n baraka gbeen nagodo ε ma han a dangu ayi."

¹¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "N mi tinɗe se kalane yi ε sansine kala bɔxɔni, ε wudi binle mi luyε e bogitarene ra.

¹² Siyane birin a falama nen ε ma a dubadene, bayo ε yamanan jaxunma nen." Alatala Senben Birin Kanna naxa na kiini.

Ala tinxin muxune saranma nen

¹³ Alatala naxa, "E fala xɔlene ti nen n ma. E mɔn a falama, ε naxa, 'Nxu nanse falaxi i ma?'

¹⁴ E a fala nen, ε naxa, 'Ala batun tɔnɔ yo mi na! Nxu nanse sɔtɔxi a sariya suxuni, nxu sunuxin yi lu sigan tiye Alatala Senben Birin Kanna fe ra.

¹⁵ Nxu fa a falama nen iki a sewan yete yigboone nan xa. Fe jaxi rabane nan sabatixi yati! Hali naxanye Ala bunbama, e yete sɔtama a ra.' "

¹⁶ Nayi, naxanye gaxuxi Alatala yee ra, ne falan tima e bode tagi, Alatala tuli matixi e ra, a e xuiin namema. Muxun naxanye gaxuxi Alatala yee ra e a xinla binya, ne xinle yi sebe Ala yetagi alogo a xa a jɔxɔ lu e xɔn.

¹⁷ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "E findima nen n gbeen na. N na e findi n yete gbee yamaan na bɔxɔ naxan yi, e kininkininna n suxuma nen alo dii fagan kininkininma a diin ma kii naxan yi naxan walima a xa.

¹⁸ Nayi, ε mɔn tagi rabaan toma nen tinxin muxun nun muxu jaxin tagi, e nun Ala batu muxun nun naxan mi a batuma."

¹⁹ Amasɔtɔ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Na bɔxɔn fama teeɓen nan na alo sulun teeɓna.† Yetε yigboone nun fe jaxi rabane birin findima seɓe xaren nan na, na bɔxɔn yi findi teeɓen na e xa. E salen mi luyε, hali e siyadina a mi luyε.

²⁰ Koni ε tan naxanye n xinla binyaxi, n ma tinxinyaan minima nen keɓenni ε xa alo soken na te, a keɓenna yi ε rakisi, ε xɔɔyama nen, ε yi tungan sewani alo jinge dii lugoxine."

²¹ Alatala Senben Birin Kanna naxa, "Nayi, ε muxu jaxine yibodonma nen, e lu alo xubena ε sanna bun, na bɔxɔni, n bɔxɔn naxan yitɔnma."

Nabi Eli faan firindena

²² N sariyan naxanye so n ma walikeɓen Musa yii Horebe geyani Isirayila kaane xa,

n ma tɔnne nun yamarine, ne fe xa rabira ε ma.

²³ N tan yeteeɓen Nabi Eli rafama nen ε ma benun Alatalaa bɔxɔ gbee magaxuxin xa a li.

²⁴ A yi dii fafane bɔɓɓen nafindi e diine ma, a diine bɔɓɓen nafindi e fafane ma, alogo n nama fa ε bɔxɔn halagi.

† 3:19: *Sulun teeɓen* mɔn falama yirena nde yi fa fala "*Furu teeɓna*."

Matiyu Matiyu Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Matiyu Kitabun yireni ito sebexi nen jee tonge saxan e nun suulun jaxan Yesu te xanbini kore xonna ma. Mudu maxinla nan yi Matiyo ra Romi kaane xa Yesu a xilima waxatin naxan yi. Matiyo findi Yesu a xarandiina nde nan na. Yesu a taruxun ligaxi nen Matiyo yee xari, a yi a sebe waxati gbete yi.

Matiyo nun Maraka nun Luka Yesu a taruxun yebama fayida kii kedenna nin. Koni Matiyo a gbeen sebexi Yahudiyane nan xa. Na nan ra liga, a yirena ndee sebe Yahudiyane naxanye famuma dangu siya gbetene ra. A man nabiya fala fonne fe falama dangu bonne ra alogo a xa a yita Yahudiyane ra fa fala Yesu bata nabine birin ma falane rakamali.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu xaran wuyaxi ti nen a dunuwa yi gidini a yamaan xa. A man kabanako wuyaxi liga nen. Matiyo na nan yebama Ningila Yesu kui. Donxen na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yesu benbane fe

Taruxune Singen 2.3-15 nun Luka 3.23-

38

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin benbane xinle nan itoe ra. Dawuda bansonna nde nan yi Yesu ra. Iburahima bansonna nde nan yi Dawuda ra.

² Iburahima naban Isiyaga soto. Isiyaga yi Yaxuba soto. Yaxuba yi Yuda nun a xunyene nun a tadane soto.

³ Yuda yi Peresi nun Sera soto. E nga nan yi Tamari ra. Peresi yi Xesiron soto. Xesiron yi Rami soto.

⁴ Rami yi Aminadabo soto. Aminadabo yi Naxason soto. Naxason yi Salimon soto.

⁵ Salimon nun Raxabi yi Boosu soto. Boosu nun Ruti yi Obedi soto. Obedi yi Yese soto.

⁶ Yese yi Manga Dawuda soto. Dawuda yi Sulemani soto. A nga yi findixi Yurayaa jaxanla nan na.

⁷ Sulemani yi Robowan soto. Robowan yi Abiya soto. Abiya yi Asa soto.

⁸ Asa yi Yosafati soto. Yosafati yi Yehorami soto. Yehorami yi Yusiya soto.

⁹ Yusiya yi Yotami soto. Yotami yi Axasi soto. Axasi yi Kesekiya soto.

¹⁰ Kesekiya yi Manase soto. Manase yi Amon soto. Amon yi Yosiya soto.

¹¹ Yosiya yi Yekonaya nun a xunyene nun a tadane soto, e Isirayila muxune suxu waxatin naxan yi, e siga e ra Babilon taani konyiyani.

¹² E siga xanbini Babilon taani, Yekonaya yi Selatili soto. Selatili yi Sorobabeli soto.

¹³ Sorobabeli yi Abiyudi soto. Abiyudi yi Eliyakimi soto. Eliyakimi yi Asori soto.

¹⁴ Asori yi Sadaki soto. Sadaki yi Ahimi soto. Ahimi yi Eliyudi soto.

¹⁵ Eliyudi yi Eleyasari soto. Eleyasari yi Matani soto. Matani yi Yaxuba soto.

¹⁶ Yaxuba yi Yusufu soto, Mariyamaa xemena, naxan Yesu bari, naxan xili "Alaa Muxu Sugandixina."

¹⁷ Awa, folo Iburahima ma, han sa dexo Dawuda ra, na findi mayixete fu nun naanin nan na. Folo Dawuda ma, han e siga Isirayila yamaan na Babilon taani waxatin naxan yi, na fan mayixete fu nun naanin. Folo e sigan ma Babilon taani, sa dexo Alaa Muxu Sugandixin bari waxatin na, na fan findixi mayixete fu nun naanin nan na.

Marigi Yesu soto fena

Luka 2.1-7

¹⁸ Awa, Yesu Alaa Muxu Sugandixin sotoxi kii naxan yi, na nan ito ra. A nga, Mariyama yi masuxi Yusufu xon ma nun, koni benun a xa dexo a xon ma waxatin naxan yi, a yi a to a bata fudikan fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁹ Tinxin muxun nan yi a xemen Yusufu ra. A mi yi waxi a xa Mariyama rayagi yamaan yetagi. Nanara, a yi a miri a xa a futun kala luxunni.

²⁰ A yi a mirima na feen ma waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini a xa xiyeni, a naxa, "Yusufu, Dawuda bansonna, i nama gaxu i ya jaxanla Mariyama tonge, amasoto a diin naxan barima, na fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na.

²¹ A dii xemen barima nen, i yi a xili sa Yesu * amasoto a tan nan a yamaan nakisima e yulubine ma."

²² Ito birin ligaxi nen alogo Marigin naxan falaxi a nabiin xon ma, a na xa kamali.

²³ A naxa, "Sungutun nasolonxin fudikanma nen, a dii xemen bari.

E yi a xili sa Emanuweli, na bunna neen fa fala, 'Ala en tagi.' "+

²⁴ Nanara, Yusufu xulun waxatin naxan yi, Marigina malekan naxan yamari a ma, a na liga, a yi Mariyama tongo a jaxanla ra.

²⁵ Koni e mi kafu han a yi dii xemen bari. Yusufu yi a xili sa "Yesu."

2

Xantn tiin naxanye sa keli sogeteden binni

* 1:21: Yesu xinla bunna neen, fa fala "Marakisi Tiina" Heburu xuini. † 1:23: Esayi 7.14 nun 8.8 nun 8.10 fan mato.

¹ Yesu to sɔtɔ Betelɛmi taani Yudaya yananani Manga Herode waxatini, fekolonne yi fa sa keli sogeteden binni, fa Yerusalɛn taani.

² E muxune maxɔdin, e naxa, “Diidin naxan barixi Yahudiyane mangan na, na minɛn yi? Nxu bata a taxamaseri saren to nxu yi sogeteden binni waxatin naxan yi. Nanara, nxu bata fa nxu xa fa a batu.”

³ Manga Herode na mɛ waxatin naxan yi, a kuisan, e nun Yerusalɛn kaane birin.

⁴ A yi yamaan saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne xili, a yi e maxɔdin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin yi lan a xa bari minɛn yi?”*

⁵ E yi a yabi, e naxa, “A barima Betelɛmi taan nin Yudaya yamanani. Nabini ito nan sebexi, a naxa,

⁶ ‘I tan, Betelɛmi taan Yuda yamanani, taa xuri mi i tan na Yudaya taa gbeene yɛ. Amasɔtɔ mangana nde kelima nɛn i tan yi naxan Isirayila muxune masuxuma, n ma yamana.’ †

⁷ Awa, Manga Herode yi fekolonne xili wundoni, a yi e maxɔdin na saren mini waxatin yɛtɛɛn ma.

⁸ A yi ɲungun sa e ma siga Betelɛmi taani, a naxa, “Ɛ sa diidina fe yɛɛ fen han! Ɛ na a to waxatin naxan yi, ɛ yi n nakolon alogo n fan xa sa a batu.”

⁹ E to mangana falan name, e yi siga. E saren naxan to sogeteden binni a fɔlɔni, e mɔn yi na to, a yi lu e yɛɛ ra han a sa ti diidin yiren xun ma.

¹⁰ E to na saren to, e yi sɛwa han!

¹¹ E to so banxini, e yi diidin nun a nga Mariyama to. E yi e xinbi sin a xa, e yi a batu. Na xanbi ra, e yi e sanba seene ramini, e yi xɛmaan nun wusulanna nun mirihi latikɔnɔnna fi a ma.

¹² Ala yi fekolonne rakolon xiyeni, a e nama fa xɛtɛ Manga Herode fɛma. E yi xɛtɛ kira gbɛtɛ xɔn ma e konni.

Yesu sɔtɔ muxune yi e gi

¹³ Fekolonne kelixin na yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, ɛ yi e gi, ɛ siga Misiran yamanani. Ɛ sa lu na han n na falan ti ɛ xa waxatin naxan yi. Amasɔtɔ Herode diidin fenma a faxa xinla nan ma.”

¹⁴ Nayi, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo kɔɛɛn na, e siga Misiran yamanani.

¹⁵ A lu na han Herode yi faxa. Marigin naxan fala nabiin xɔn ma, na yi kamali, a naxa, “N na n ma dii xɛmɛn xili nɛn a xa keli Misiran bɔxɔni.”‡

Diine faxa fena

¹⁶ Herode to a kolon a fekolonne bata a mayenden, a bɔɲɛn yi te kati! A yi yamarin fi, a dii xɛmɛn naxanye Betelɛmi taan nun a rabilinna birin yi, naxanye barin munma ɲɛɛ firin sɔtɔ, a ne birin xa faxa. A na waxatin nagidi fekolonne gbee falan nan xɔn.

¹⁷ Nayi, Nabi Yeremi a falan yi kamali, a naxa,

¹⁸ “Gbelegbele xuiin nun wuga xui gbeen tema Rama taani,

Rakeli nan a diine wugama.

A mi tinɲɛ a xa masabari

amasɔtɔ e birin bata faxa.”§

E xɛtɛ fena keli Misiran yi

¹⁹ Herode faxa waxatin naxan yi, Marigina malekan yi mini Yusufu xa xiyeni Misiran yamanani,

²⁰ a yi a fala, a naxa, “Keli, i diidin nun a nga tongo, i xɛtɛ Isirayila yamanani amasɔtɔ naxanye diidin fenma a faxa feen na, ne bata faxa.”

²¹ Nanara, Yusufu yi keli, a diidin nun a nga tongo, a xɛtɛ Isirayila yamanani.

²² Koni a mɛ waxatin naxan yi, a Herode a dii xɛmɛn Arikelayusi dɔxi a fafe ɲɔxɔni mangan na Yudaya yamanan xun na, Yusufu yi gaxu na yidɔxɔ feen na. Ala mɔn yi a rakolon xiyeni, a yi siga Galile yamanani.

²³ A yi sa dɔxɔ taana nde yi naxan xili Nasarɛti. Nabine falane yi rakamali, fa fala, “A xili bama nɛn ‘Nasarɛti kaana.’”

3

Yoni Marafu Tiina kawandina

Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

¹ Yoni Marafu Tiin yi fa na waxatini a kawandin ba fɔlɔ tonbonni Yudaya yamanani.

² A naxa, “Ɛ xun xanbi so ɛ hakene yi, amasɔtɔ Ariyanna Mangayaan bata maso!”

³ Nabi Esayi yi a tan nan ma fe falama, a naxa,

“Muxuna nde xuiin minima tonbonni,

naxan a falama,

‘Ɛ kirani tɔn Marigin yɛɛ ra,

ɛ kirane matinxin a xa!’ **

⁴ Nɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma. A yi tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁵ Yamaan yi lu fe a fɛma keli Yerusalɛn nun Yudaya yamanan nun Yurudɛn baan nabilinna birin yi.

⁶ E yi e ti e yulubine ra, a yi e rafu Yurudɛn baani e tubi xinla ma Ala ma.

* 2:4: A na maxɔdinna tixi nɛn bayo muxune yi Alaa Muxu Sugandixin faan mamɛma bayo nabi fonne waliyiya falane bata yi a fe yita xabu ɲɛɛ kɛmɛ wuyaxi. † 2:6: Mika 5.1 ‡ 2:15: Hose 11.1 § 2:18: Yeremi 31.15 * 3:3: Esayi 40.3

7 Yoni to Farisi muxune† nun Saduse muxun‡ wuyaxi to fe a fema, a xa e rafu igeni, Yoni yi a fala e xa, a naxa, “E tan saji bənsənnə! Nde ε rakolonxi, ε xa e gi Alaa xolon bun ma?”

8 E kəwanle xa a yita fa fala ε bata ε xun xanbi so ε hakene yi.

9 E nama ε miri fa fala ε benban nan Ibu-rahima ra. N xa a fala ε xa, Ala nœ gemeni itoe finde nən Ibrahima bənsənnə ra!

10 Bunbin bata yitən wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi faji tima, na sege ma nən, a woli tēni.

11 N tan ε rafuma igeni ε tubi xinla nan ma Ala ma. Koni naxan senben gbo n tan xa, na fama n tan xanbi ra, n mi nœ naxan ma sankidi fulunje yati. Na ε rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun tēn nin.

12 A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nən tē tutareni!”

Yesu rafu fena igeni

Maraka 1.9-11, Luka 3.21-22, Yoni 1.32-

34

13 Na waxatini Yesu yi keli Galile yamanani, a siga Yoni fema Yurudən baani, alogo Yoni xa a rafu igeni.

14 Koni Yoni yi tondi, a naxa, “N makona a ma, i tan nan xa n tan nafu, koni i bata fa n tan fema.”

15 Yesu yi a yabi, a naxa, “Tin ito xa liga singen, amasəto a lan nən en xa fe tinxinxine birin nakamali.” Nanara, Yoni yi tin.

16 Yesu to rafu, a keli igeni nən tun, kore xonna dēn yi rabi a xa, a yi Alaa Nii Sarijanxin to gode ganba sawurani, a dəxo a ma.

17 Fala xuiin yi keli kore, a yi a fala, a naxa, “N nafan Dii Xəmən nan ito ra naxan bata n kenən ki faji.”

4

Setana yi kata Yesu ratantandeni

Maraka 1.12-13, Luka 4.1-13

1 Na xanbi ra, Alaa Nii Sarijanxin yi Yesu xali tonbonni alogo Yinna Manga Setana xa kata a ratantan feen na.

2 Yesu yi soge tonge naanin kœ tonge naanin ti sunni, a mi donse don, sunna yi a suxu.*

3 Maratantan tiin yi fa Yesu fema, a naxa, “Xa Alaa Dii Xəmən nan i tan na, a fala gemeni itoe xa, e xa maxete burun na.”

4 Yesu yi a yabi, a naxa, “A sebəxi Kitabun kui, a naxa, ‘Muxun mi balon donseen xan gbansan na fo Ala falan naxanye birin tima.’†”

5 Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Taa Sarijanxini,‡ a sa a ti Ala Batu Banxin xun tagi.

6 A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Xa Alaa Dii Xəmən nan i tan na, tugan, amasəto a sebəxi Kitabun kui, a naxa,

‘Ala yamarin fima nən a malekane ma i ya fe yi.

E yi i tongo, alogo i nama i sanna din geme yo ra.’§ ”

7 Yesu yi a yabi, a naxa, “A mən sebəxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama i Marigina Ala mato bunbani.’* ”

8 Na xanbi ra, Yinna Manga Setana mən yi a tongo, a siga a ra geya gbeen fari, a dunuja mangayane nun a binyene birin yita a ra.

9 Setana yi a fala a xa, a naxa, “Xa i xinbi sin n bun ma, i yi n batu, n ni itoe birin fima i ma nən.”

10 Yesu yi a yabi, a naxa, “Setana, keli be! Amasəto a sebəxi Kitabun kui, a naxa, ‘I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu.’† ”

11 Nayi, Yinna Manga Setana yi keli Yesu fema. Malekane yi fa a mali.

Yesu yi a wanla folo Galile yi

Maraka 1.14-15, Luka 4.14-15

12 Yesu a mē waxatin naxan yi, a e bata Yoni sa kasoon na, a siga Galile yamanani.

13 A mi fa dəxo Nasareti taani sənən, a sa dəxo Kaperunan taani Galile daraan de Sabulon nun Nafatali bəxəni.

14 A na ligaxi nən, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

15 “Sabulon kaan nun Nafatali kaan naxanye baan binni, Yurudən baan de,

siya gbtene gbeen Galile naxan na,

16 yamaan naxan dəxi dimini,

ne bata kənən gbeen to.

Naxanye dəxi sayaan dimini,

kənenna bata mini ne ma!”‡

17 Na waxatini, Yesu yi kawandin ba folo, a naxa, “E xun xanbi so ε hakene yi! Amasəto Ariyana Mangayana bata maso.”

† 3:7: **Farisi muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e səbe so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyān bonne ra. E mən yi e benbane namunne suxuma kii xədexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mən yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani. ‡ 3:7: **Saduse muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lan mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mən mi yi laxi a ra a muxune kelima nən sayani. *

‡ 4:2: Na waxatini, muxun na yi **sunna suxu**, a mi yi donseen donma hali kœen na. Waxatina nde yi, e mən yi a jeniye e nama igen fan min hali kœen na. † 4:4: Sariyane 8.3 ‡ 4:5: Yerusalem nan xili **Taa Sarijanxina** bayo a rasarijanxi Ala xa. Na feen sebəxi Yaburin 87.1-3

kui. § 4:6: Yaburi 91.11-12 * 4:7: Sariyane 6.16 † 4:10: Sariyane 6.13 ‡ 4:16: Esayi 8.23 han 9.1

Yesu yi muxu naanin xili
Maraka 1.16-20, Luka 5.1-11

¹⁸ Yesu sigan tima Galile Daraan deƙoƙo ma waxatin naxan yi, a yi ngaxakedenma firin to. Yeƙe suxun nan yi e ra. Simoƙo naxan xili Piyeris e nun a ngaxakedenma, Andire, e yi yeƙe suxuni yalaan na darani.

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n foƙo ra. N xa e findi muxu fenne ra Ala xa alo e yeƙen suxuma kii naxan yi.”

²⁰ E yi e yalane sa mafuren! E bira a foƙo ra.

²¹ A sigaxin yeƙe na ndedi, a yi ngaxakedenma firin gbeteƙe to, Yaki nun Yoni, Sebede a dii keƙene. E nun e fafe yi e yalane yitoma kunkin kui. Yesu yi e xili.

²² E yi e fafe lu kunkin kui sa! E bira Yesu foƙo ra.

Yesu yi yamaan mali
Luka 6.17-19

²³ Yesu yi siga Galile yamanan birin yi, a yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa, a yi yamaan furetone rakendeya furen sifan birin ma.

²⁴ Muxune yi na feen xibarun me Siriya yamanan birin yi. Yamaan yi fa furetcon sifan birin nun toƙo muxune ra e nun jinan jaxin yi naxanye foƙo ra e nun gan furetone nun lebutenne. Yesu yi ne birin nakendeya.

²⁵ Yama gbeen yi bira a foƙo ra keli Galile yamanan nun Taa Xun Fune yi. Ndee fan yi sa keli Yerusalem nun Yudaya nun Yuruden baan kidi ma.

5

Yesu yi kawandin ba geyaan fari

¹ Yesu to yama gbeen to, a te a sa doƙo geyaan fari. A xarandiine yi fa a fema.

² A yi e xaran folo.

Seƙa gbeena fe
Luka 6.20-23

³ A naxa, “Seƙan na kanne xa, naxanye mako Ala ma bayo ne Ariyanna Mangayaan soƙoma nen.”

⁴ Seƙan na kanne xa, naxanye wugama, bayo Ala ne madendenma nen.

⁵ Seƙan na kanne xa, naxanye limaniyaxi, bayo doƙon findima nen ne keƙen na.

⁶ Seƙan na kanne xa, tinxinna xonla naxanye suxuma alo kamen nun min xonla, bayo ne wasama nen.

⁷ Seƙan na kanne xa, naxanye kininkininma, bayo Ala kininkininma nen ne fan ma.

⁸ Seƙan na kanne xa,

naxanye boƙen sarijanxi, bayo ne Ala toma nen.

⁹ Seƙan na kanne xa, naxanye boƙe xunbenla rasoma, Ala ne xilima nen a a diine.

¹⁰ Seƙan na kanne xa, naxanye besenxoxi e tinxinyana fe ra, bayo ne Ariyanna Mangayaan soƙoma nen.”

¹¹ “Yamaan na e konbi, e yi e besenxonya, e yi fala jaxin sifan birin ti e xili ma n tan ma fe ra, seƙana e tan xa nayi.

¹² E seƙa, e jaxan, amasoƙo barayi gbeen namaraxi e xa ariyanna yi. Amasoƙo e nabine fan besenxonya na kii nin xabu a foloni.”

Foƙon nun kenenna fe
Maraka 9.50, 4.21, Luka 14.34-35, 8.16

¹³ Yesu naxa, “E luxi nen alo foƙona dunuja muxune birin xa. Koni xa foƙon meƙemeƙenna ba ayi, a fa rameƙemeƙenna nanse ra nayi? A toƙo mi fa na fo a woli ayi, yamaan yi a yibodon.

¹⁴ E luxi nen alo kenenna dunuja muxune birin xa. Taan naxan tixi geyaan fari, na mi luxunje.

¹⁵ Muxu yo mi lenpun nadege, a a raso deben bun ma. Koni fo lenpun xa doƙo seen nan fari. Nanara, a kenenna fiye banxi kui kaane birin ma.

¹⁶ A na kii nin, e kenenna xa yanban yamaan yetagi alogo e xa e wali fajine to, e yi e Fafe Ala binya ariyanna yi.”

Musaa Sariyana

¹⁷ Yesu naxa, “E nama e miri fa fala n bata fa Sariya Kitabun nun nabine kitabune kaladeni. N mi faxi e kaladeni fo e rakamalideni.

¹⁸ N xa jondin fala e xa, fanni kore xonna nun doƙo xonna daxi, sese mi be Sariya Kitabun na hali seƙenla yiredi keden pe han feen birin yi kamali.

¹⁹ Nanara, naxan na yamarini ito nde keden kala hali a xurun ki yo ki, a bonne xaran na ma, na kanna yatema muxudin nan na Ariyanna Mangayani. Koni naxan sariyani itoe suxuma, a bonne xaran ne ma, na kanna findima nen muxu gbeen na Ariyanna Mangayani.

²⁰ N xa jondin fala e xa, xa e tinxinyaan mi dangu sariya karamoxone nun Farisi muxune tinxinyaan na, e mi soe Ariyanna Mangayani mumel!”

Yesu a falana xolona fe yi

²¹ Yesu naxa, “E bata a me a Ala bata yi a fala en benbane xa, a naxa, I nama faxan ti. Naxan na muxun faza, na kitima nen.*”

²² Koni n tan a falama e xa iki, naxan na xolo a ngaxakedenma ma, na kitima nen.

§ 4:18: Muxune mon Piyeris ma a Pita. * 5:21: Xoroyaƙan 20.13 e nun Sariyane 5.17

Naxan na a ngaxakedenna konbi, kitisa yamaan na makitima nen. Naxan na a fala fa fala, 'I tan xaxilitarena,' na kanna lan yahannama teten nin.

²³ Nanara, i nema i ya kiseen nalima Ala ma waxatin naxan yi saraxa ganden yetagi, a na rabira i ma fa fala i ngaxakedenna xolxi i ma,

²⁴ i ya kiseen lu saraxa ganden yetagi singen. I siga xulen, i sa e nun i ngaxakedenna tagini ton. Na xanbi ra, i yi i ya kiseen fi Ala ma."

²⁵ "Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, e nema kira yi, i xa kata i na feen nan e tagi sinma alogo a nama i so kitisaan yii. Na fan yi i so doma kanne yii. Ne fan yi i sa kasoon na.

²⁶ N xa jondin fala i xa, nayi, i mi kele na mumε, fo i yanginna birin fi!"

Yesu a maxadina yalunya fe yi

²⁷ Yesu naxa, "E bata yi a me nun a Ala bata yi a fala, a naxa, 'I nama yalunyaan liga.'†

²⁸ Koni n tan a falama e xa, naxan na jaxanla mato han a kunfa a ma, na kanna bata yelin yalunyaan lige a bojeni.

²⁹ Xa i yiifari ma yeen nan i bire yulubini, a ba na, i yi a woli ayi. Amasoto i fatin yirena nde halagixin fisa dangu i gbinding birin soon na yahannama yi.

³⁰ Xa i yiifari ma yiin nan i bire yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi. I yii kedenna segegin fisa dangu i gbinding birin soon na yahannama yi."

Futu kala feen maxadina

Matiyu 19.9, Maraka 10.11-12, Luka 16.18

³¹ Yesu naxa, "E yi a falama nun, e naxa, 'Naxan yo nema a jaxanla bejinje, a xa futu kala kedin so a yii.'‡

³² Koni n tan a falama iki, xa muxuna a jaxanla bejin, jaxanla mi yalunya ligaxi, a bata a jaxanla ti yalunyaan ma nayi,§ bayo xa xeme gbete a futu, na bata yalunyaan liga a xon ma."

Kolna fe maxadina

³³ Yesu naxa, "E mon bata yi a me nun, a a fala nen en benbane xa, a i na i kolε Marigini, fo i xa a rakamali.*

³⁴ Koni n na a falama e xa iki, e nama e kolε ariyanna yi amasoto Ala mangaya gbeden menni.†

³⁵ E nama e kolε dunuja ra amasoto Ala san tiden na a ra. E nama e kolε Yerusalen

taani amasoto Manga gbeena taan nan na ra.

³⁶ E nama e kolε e xunna ra amasoto hali e xun seke kedenna, e mi noε a fore hanma e yi a fixa.

³⁷ Koni i ya falan xa findi 'On,' hanma 'En-en' tun! Xa i nde sa na fari, na kelixi Fe Naxin Kanna nin."

I nama i gbeen joxo

Luka 6.29,30

³⁸ Yesu naxa, "E bata yi a me nun fa fala, 'Yeen joxon xa fi yeen na, jinna joxon xa fi jinna ra.'‡

³⁹ Koni n tan a falama iki, i nama i kankan muxu jaxin yee ra. Naxan na i deen foxo kedenna garin a ma, bode foxo fan ti a xa.

⁴⁰ Xa muxuna nde waxi i kiti feni i ya doma bun birana fe ra, tin a xa i ya doma gbeen fan tongo.

⁴¹ Xa muxu yo i karahan i xa goronna maxali kilo kedenni, i tan xa a findi kilo firinna ra.

⁴² Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde wa i doli feni sena nde yi, i nama tondi."

I yaxune xanu

Luka 6.27-28, 32-36

⁴³ Yesu naxa, "E bata yi a me nun fa fala, 'I adamadi boden xanu, i yi i yaxune rajaxu.'§

⁴⁴ Koni n tan a falama e xa iki, e xa e yaxune xanu. Naxanye e besenxonyama, e xa Ala maxandi ne xa.

⁴⁵ Nanara, e ligama nen alo e Fafe Ala naxan ariyanna yi. Amasoto a sogen natema muxu fajine nun muxu jaxine nan xa. Amasoto tinxin muxun nun tinxintarena, Ala tulen nafama ne birin xa.

⁴⁶ Muxun naxanye bata e xanu, xa e ne nan tun xanu, e barayin sotoma nayi di? Hali mudu maxinle fan na ligama!

⁴⁷ Xa e e ngaxakedenne nan tun xonton, e nanfe ligaxi nayi naxan dangu bonne gbeen na? Amasoto hali denkeleyatarene na joxonna ligama.

⁴⁸ Nanara, e lu fetareyani alo fe mi e Fafe Ala ra kii naxan yi naxan ariyanna yi."

6

Xaranna Ala kiseene fe ra

¹ Yesu naxa, "E a liga e yeren ma, e nama e wali fajine ke yamaan yetagi alogo e xa e to. Xa e na liga, e mi barayi sotoma e Fafe Ala ra ariyanna yi.

† 5:27: Xoroyaan 20.14 e nun Sariyane 5.18 ‡ 5:31: Sariyane 24.1 § 5:32: **A bata a jaxanla ti yalunyaan ma.**

Bayo a jaxanla nan mon a ra Ala yee ra yi bayo a futu kala xun mi yi na Ala yee ra yi. * 5:33: Saraxaraline 19.12 e nun Yatene 30.3 e nun Sariyane 23.22-24 † 5:34: A mi kolna fe falama be lan wulen gbansanna ma. Koni hali jondin na a ra, Yesu naxa, i nama i kolε. Xa muxun dari feen nan jondi falan na, muxune lama a falan na nen hali a mi a kolε.

‡ 5:38: Xoroyaan 21.23-25 e nun Saraxaraline 24.19-20 e nun Sariyane 19.21 § 5:43: Saraxaraline 19.18

² Nanara, xa i yuigelitōne kima, i nama xōtaan fe i yeε ra a ralideni alo nafigine a ligama kii naxan yi salide banxine nun taa tagine yi alogo yamaan xa e matōxō. N xa jōndin fala ε xa, e bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

³ Koni xa i yuigelitōne kima, hali i kōmenna nama a kolon i yuifanna naxan ligama

⁴ alogo i ya hinan wanla xa raba suturani. Nayi, i Fafe Ala naxan i toma suturani, na i barayima nēn.”

Xaranna Ala maxandin ma

Luka 11.2-4

⁵ Yesu naxa, “E nēma Ala maxandε, ε nama a liga alo nafigine. Amasōto a rafan e ma, e xa ti salide banxine nun taa tagine yi, e yi sali alogo yamaan xa e to. N xa jōndin fala ε xa, e bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

⁶ Koni i tan nēma Ala maxandε, so i ya banxini, i dēen nagali, i yi i Fafe Ala maxandi i mi naxan toma. Nayi, i Fafe Ala naxan wundo yi feene toma, na i barayima nēn.”

⁷ Yesu naxa, “E nama lu xete fala fuyanne ma tun Ala maxandini alo denkelēyatarene. Amasōto e mirima a ma fa fala e na falan nawuya ayi Ala e xuiin namēma na nin.

⁸ E nama liga alo ne, bayo ε Fafe Ala ε makone kolon benun ε xa a maxandi.

⁹ Awa, ε Ala maxandima ikiini, ε naxa, ‘Nxu Fafe naxan kore xōnna ma, i xinla xa sarijan.

¹⁰ I ya Mangayaan xa fa, i sagoon xa liga dunuɣa yi alo a ligama kore xōnna ma kii naxan yi.

¹¹ I nxō to balon fi nxu ma.

¹² I nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan nxu hake tongone mafeluma kii naxan yi.

¹³ I nama tin nxu xa bira tantanni fō i nxu rakisi fe jaxin ma.’”

¹⁴ “Amasōto xa ε e hake tongone mafelu, ε Fafe naxan ariyanna yi, na fan ε mafeluma nēn.

¹⁵ Koni xa ε mi ne mafelu e hakene ra, ε Fafe Ala fan mi ε mafeluyε ε yulubine ra.”

Sun suxu feen xaranna

¹⁶ Yesu naxa, “E nēma sunni, ε nama ε yetagini tōɣōn alo nafigine e yetagine yixidima kii naxan yi alogo yamaan xa a kolon a e sunni. N xa jōndin fala ε xa, ne bata yelin e saranna sōte yamaan yii.

¹⁷ I tan nēma sunna suxuma, i yetagin maxa, i yi i xunni tōn

¹⁸ alogo yamaan nama a kolon fa fala i sunni fō i Fafe Ala i mi naxan toma, na a kolonma nēn. I Fafe Ala naxan wundo feene toma, na i barayima nēn.”

Ariyanna nafunla fe

Luka 12.33,34

¹⁹ Yesu naxa, “E nama ε nafunle ramara dunuɣani ito yi ε banxine kui, xōrinxōrinna nun melimēnle a kalama denaxan yi. Muɣadene fan soma nēn, e yi a muɣa.

²⁰ Koni ε xa nafunla ramara ariyanna yi, xōrinxōrinna nun melimēnle mi a kale denaxan yi, muɣadene fan mi sōe na, e a muɣa

²¹ bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan mēnna nin.”

Fati benden gbee kenenna a fe

Luka 11.34-36

²² Yesu naxa, “Muxun yeεn luxi nēn alo lenpuna a fati benden xa.* Xa i yeεn kendε, i fatin birin luma nēn kenenni.

²³ Koni xa i yeεn kala, i fatin birin luma nēn dimini. Nayi, kenenna naxan i yi, xa na bata findi dimin na, na dimin gboma ayi nēn.”

Ala nun nafunla fe

Luka 16.13, 12.22-31

²⁴ Yesu naxa, “Muxu yo mi nōe wale kari firinna xa sanɣa ma kedenni. Amasōto a kedenna rajaxuma nēn, a kedenna xanu, hanma a kedenna binyama nēn, a yi bonna rayelefu. E mi nōe wanla ke Ala nun nafunla xa sanɣa ma kedenni.”

²⁵ “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kōntōfili ε dunuɣa yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε naxan minna hanma ε ε maxidima naxan yi. Niin mi dangu donseen na ba? Fati benden mi dangu dugin na ba?

²⁶ E xōline mato, e mi se sima, e mi se xabama, donse ramarade mi e yii, koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na nan e baloma. E mi fisa xōline xa ba?

²⁷ E tan nde nōe waxatidi se ε yetε siine fari ε xaminna ma ba?

²⁸ E xaminma dugina fe ra nanfera? E wudi fuge fajine gbo kiin mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yetε xa,

²⁹ anu n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a nōɣōn birin yi, a mi a yetε maraberi ba alo e tan nde.

³⁰ Ala nan se xene maraberi bama naxanye solima to, tila e gan, e jan fefe! A mi ε maraberi be dangu ne ra ba? E denkelēyaan xurun.”

³¹ “Nanara, ε nama xamin fa fala, ‘En balon sōtōma di?’ hanma ‘En na igen sōtōma di?’ hanma ‘En dugin sōtōma di?’

³² Amasōto denkelēyatarene seni itoe birin fenma. Koni ε Fafe naxan ariyanna yi, na ε makoon kolon.

* 6:22: *alo lenpuna*: Sandani ito kui, i nōe i yeεn tiye nēn se fajin na hanma a kobina. Xa i yeεn tixi se fajin na, na findima nēn kenenna ra i xa.

³³ Koni ε Alaa Mangayaan fen singen e nun a tinxinyana, na xanbi ra a seni itoe birin soma ε yii nen.

³⁴ Nanara, ε nama xamin tila tərɔna fe ra. Tila xaminna tila nan ma. Amasotɔ lɔxɔn birin nun a tərɔn na a ra.”

7

Ɛ nama bonne yalagi

Luka 6.37-38, 41-42

¹ Yesu naxa, “Ɛ nama ε yete findi ε adamadi boden kɛwanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti.

² Bayo ε na bonne kɛwanle makiti kii naxan yi, Ala ε fan makitima na kii nin. Ɛ ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na nan yatema ε xa.

³ Nanfera ɲamadɪn naxan i adamadi boden yeɛn xɔn, i na toma, koni gbɪndonna naxan i tan yeɛn xɔn, i mi na toma?

⁴ I ya a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Tin, n xa ɲamadɪn ba i yeɛn xɔn ma,’ koni gbɪndonna i tan yeɛn xɔn ma.

⁵ I tan nafigina! Gbɪndonna ba i yete yeɛn xɔn ma singen, na xanbi ra, i nɔɛ na ɲamadɪn toɛ nen, i yi a ba i adamadi boden yeɛn xɔn ma.”

⁶ “Ɛ nama se sarɪɲanxin sa barene bun.* Ɛ nama ε bɔxɔ bun nafunla woli xɔsɛne bun ma.† Xa i na liga xɔsɛne e yibodonma nen, barene yi xajɛ ε ma, e yi ε xin.”

Ala maxandina fe

Luka 11.9-13

⁷ “Ɛ seen maxɔdin, ε a sɔtɔma nen. Ɛ seen fen, ε a toma nen. Ɛ deɛn kɔnkɔn, a rabima ε xa nen.

⁸ Amasotɔ naxan yo na seen maxɔdin, na a sɔtɔma nen. Naxan na seen fen, na a toma nen. Naxan na deɛn kɔnkɔn, a rabima a xa nen.

⁹ Muxuna nde ε ye ba, naxan ma diin burun maxɔdinma a ra, a gemen so a yii?

¹⁰ Hanma a na yeɛɛn maxɔdin a ra, a sarɪn so a yii?

¹¹ Hali ε to findixi muxu ɲaxine ra, ε a kolon fa fala a lan nen, ε xa se faɲin so ε diine yii. E faxi fa, ε Fafe naxan ariyanna yi, na se faɲine soma a maxandi muxune yii kii naxan yi!”

¹² “Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin bunna nan ito ra: I waxi muxune xa feen naxanye raba i xa, na ɲɔxɔnna liga bonne xa.”

De xurina fe

Luka 13.24

¹³ “Ɛ so de xurɪn na, amasotɔ kiraan naxan sigama yahannama yi, na ragbo, a so deɛn nagbo. Muxu wuyaxi soma nen mɛnni.

¹⁴ Kiraan naxan sigama habadan nii rakisini, na yisiga raxɔɔ, a deɛn mi ragbo, muxu wuyaxi mi a toma.”

Wudin nun a bogina fe

Luka 6.43-44

¹⁵ “Ɛ a liga ε yeren ma wule nabine fe yi. E nɛma fama e xuruxi alo yeɛɛna, koni e kui feen luxi nen alo kanko xajɛne.

¹⁶ Ɛ ne kolonma e kɛwanle nan xɔn. I manpa bogin bolonɲe tansinna kɔɛ ra ba? I xɔde bogin bolonɲe wudi maɲalixin kɔɛ ra ba?

¹⁷ Wudi faɲin bogi faɲin nan tima. Wudi ɲaxin bogi ɲaxin nan tima.‡

¹⁸ Wudi faɲin mi bogi ɲaxin tima. Wudi ɲaxin mi bogi faɲin tima.

¹⁹ Wudin naxan mi bogi faɲin tima, na segema nen, a gan.

²⁰ Nba, ε wule nabine kolonma e kɛwanle xɔn ma na kii nin.”

Ala xuiin suxutare muxune fe

Luka 13.25-27

²¹ “Muxun naxanye a falama, e naxa, ‘Marigina, Marigina!’ ne birin mi soma Ariyanna Mangayani fɔ naxanye n Fafe Ala sagoon ligama.

²² Nanara, na lɔxɔn§ na a li, muxu wuyaxi a falama nen, e naxa, ‘Marigina, Marigina! Nxu bata yi nabiya falane ti i xinli nun, nxu ɲinanne kedi i xinli, nxu kabanako fe wuyaxi liga i xinli!’

²³ Nba, n na a falama e xa nen, n naxa, ‘N mi e kolon mume! Ɛ tan fe ɲaxi rabane, ε keli n fema!’ ”

Banxi ti firinne fe

Luka 6.47-49

²⁴ “Awa, muxun naxan birin n ma falane ramɛma, e yi e suxu, ne luxi nen alo xɛmɛ xaxilimaan naxan a banxin ti fanyen fari.

²⁵ Tulen fa waxatin naxan yi, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa. Koni na banxin mi bira bayo a yi tixi fanyen nan fari.

²⁶ Muxun naxanye birin n ma falane ramɛma koni e mi e suxuma, ne luxi nen alo xaxilitaren naxan a banxin ti mɛɲɛnsinna fari.

²⁷ Tulen faxina, xudene yi rafe, foye gbeen yi fa, banxin yi bira kii ɲaxini!”

Yesu sɛnbɛna fe

²⁸ Yesu yelinxina falane birin tiye, ya-maan yi kabe a xaran ti kiin ma.

* **7:6: barene:** Yanyina nde, sandani ito bunna neɛn, fa fala i lan i xa muxune kawandi naxanye nɔɛ e tuli matiye i ra.

† **7:6: bɔxɔ bun nafunla:** Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma fɔxɔ ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen “perili.” ‡ **7:17: bogina:** Sanda sifani ito kui, bogi faɲin findixi kɛwali faɲin nan na. § **7:22: Na lɔxɔn** nɛ finde kitisa lɔxɔn nan na waxati raɲanni.

29 A tan mi luxi alo e sariya karamoxone kii naxan yi, Yesu yi xaranna tima Ala senben nin.

8

Yesu yi dogonfontoon nakendeya Maraka 1.40-45, Luka 5.12-16

1 Yesu yi godo keli गयाan ma, yama gbeen yi biraxi a foxo ra.

2 Awa, dogonfontoon yi fa a fema, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, "N kanna, xa i tin, i noe n nakendeye nen."

3 Yesu yi a yiin sa a ma, a yi a yabi, a naxa, "N bata tin, i xa kendeya." Dogonfontoon yi kendeya mafuren.

4 Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaraliin fema, a xa sa i mato. Na xanbi ra, Musaa sariyan saraxan naxan yamarixi, i na ba. Na finde nen serayaan na e xa."*

Sofa kuntigina walikéen nakendeya fena Luka 7.1-10

5 Yesu so Kaperunan taani waxatin naxan yi, Romi sofaan keme kuntigin yi fa a fema, a yi a mafan, a naxa,

6 "N fafe, n ma walikéen furaxina n konni, hali a mi noe a mamaxe. A toroxi kati!"

7 Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa sa a rakendeya."

8 Kuntigin yi a yabi, a naxa, "N fafe, na binyen mi lan n ma, i siga n konni. Falan ti tun, n ma walikéen kendeyama nen.

9 N fan kuntigina nde nan ma no bun, sofane n fan bun. N na a fale na ndee xa nen, n naxa, 'Siga,' a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, 'Fa,' a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, 'Ito liga,' a na liga."†

10 Yesu na me waxatin naxan yi, a kabe. Muxun naxanye yi biraxi a foxo ra, a yi a fala ne xa, a naxa, "N xa jondin fala e xa, n munma denkeleyaan sifani ito to Isirayila muxu yo yi.

11 N xa a fala e xa, muxu wuyaxi fama nen sa keli sogeteden nun sogegodode binni, e yi fa dexo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba fema Ariyanna Mangayani.‡

12 Koni naxanye yi lan nun e xa so Ariyanna Mangayani,§ ne raminima nen tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi."

* **8:4: dogonfontona:** Alaa sariyan kui, dogonfontoon mi yi daxe a xa so taani. A yi luma taan fari ma nen. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinje dogonfontoon na, bayo na yi na kanna sarijanna kalama nen. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fo a xa saraxan ba alogo a mon xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dexo a konni. A mato Saraxaraline sora 14. † **8:9:** Xemeni ito yi laxi a ra fa fala senben Yesu yi daala xun na alo senbena a tan sofa kuntigin yii a sofane xun na kii naxan yi. Xemen misaala nan tongoxi a yete dunuja yi gidin kiin ma alogo a xa a yita fa fala Yesu yi noe a walikéen nakendeye nen a senben na hali a gbindin mi siga. ‡ **8:11:** A bunna neen fa fala siya gbete fan kisin sotoma nen hali ba Yahudiyane ra. § **8:12:** Yanyina nde, na lanxi Isirayila kaane nan ma. * **8:14:** Muxune mon Piyeri ma a Pita. † **8:17:** Esayi 53.4 ‡ **8:22:** A muxune nan ma naxanye mi biraxi a foxo ra naxanye mi nii rakisin sotoxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. § **8:24: Igen moronne:** alo foyen na so igeni.

13 Yesu yi a fala kuntigin xa, a naxa, "Siga, a ligama i xa nen alo i denkeleyaxi a ma kii naxan yi." Kuntigina walikéen yi kendeya na waxatin yeteni.

Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya Maraka 1.29-34, Luka 4.38-41

14 Yesu yi siga Piyeri* konni, a yi a bitan gilen furaxin li saxi a konni a fatin wolonxi a ma.

15 Yesu yi jaxanla yiin suxu, fati malonna yi a bejin, a keli, a ti, a wali folo a xa.

16 Ninbanna soxina, yamaan yi fa muxu wuyaxi ra Yesu fema yinna jaxine yi naxanye foxo ra. Yesu yi yinnane kedi a falan xon, a furetone birin nakendeya.

17 A na liga nen, alogo Nabi Esayi naxan fala, a na xa kamali, a naxa, "A en ma torone nan tongoxi, en ma furene nan yi a fari."†

Birana Yesu foxo ra Luka 9.57-62

18 Yesu to yama gbeen to a rabilinni, a yi a fala a xarandiine xa, a e xa gidi daraan bode foxon na.

19 Sariya karamoxona nde yi fa a fema, a naxa, "Karamoxo, i siga dede, n sigi e foxo ra."

20 Yesu yi a yabi, a naxa, "Xulumaseene xima yinle nan na, xoline yi e teen sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xemen yii."

21 A foxorabirana nde yi a fala a xa, a naxa, "N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen."

22 Yesu yi a yabi, a naxa, "Bira n foxo ra, a lu faxa muxune xa faxa muxune maluxun."‡

Yesu yi foye gbeen nati Maraka 4.35-41, Luka 8.22-25

23 Yesu yi dexo kunkin kui, a xarandiine yi siga a foxo ra.

24 E daraan xun ma, foye gbeen yi keli, a igeni maxa. Igen moronne§ yi sa kunkin xun ma. Koni Yesu yi xima.

25 Xarandiine yi siga a fema, e yi a raxulun. E yi a fala, e naxa, "Marigina, nxu rakisi, nxu faxamaan ni i ra."

26 Yesu yi e yabi, a naxa, "E gaxuma nan-fera? E denkeleyaan mi gbo mumel!" Na

xanbi ra, a keli, a foyen nun ige mōrōnne yamari, e yi e raxara.

²⁷ Muxune birin yi kabε, e naxa, “Muxu sifan mundun ito ra? Hali foyen nun igen mōrōnne a falan suxuma!”

Yesu yi muxu firin nakendeya yinnane naxan fōxō ra

Maraka 5.1-20, Luka 8.26-39

²⁸ Yesu yi siga Gadara yamanani daraan bode fōxōn na. Muxu firin yi a li na yi naxanye yi kelixi bilingan yireni, yinna naxine yi e fōxō ra. E yi xaxε kati! Muxu yo mi yi suse sigan tiyε na kiraan xōn.

²⁹ Yinnane yi e rasōnxō e falan ti e xōn, e naxa, “Alaa Dii Xēmēna, i nanse fenma nxu fema? I faxi nxu naxankataden nin ba benun waxatin xa a li?”

³⁰ Xōsε kuru gbeen yi e dεgema na dεxōn ma nun.

³¹ Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, “Xa i nxu kedima, nxu rasiga xōsε kuruni ito yi.”

³² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E siga.” Nayi, e sa so na xōsε kuruni. Xōsε kurun yi godo e giyε geyaan ma, e sa faxa darani.

³³ Muxun naxanye yi xōsene kantanma, ne yi e gi, e siga taani. E sa na feene birin fala e nun feen naxan ligaxi na muxune xa yinna naxine yi naxanye fōxō ra.

³⁴ Na ma, taa yi kaane birin yi sa Yesu ralan. E a to waxatin naxan yi, e yi a mafan, a xa keli e yamanani.

9

Yesu yi lεbutenna rakendeya

Maraka 2.1-12, Luka 5.17-26

¹ Yesu yi dōxō kunkin kui, a darani gidi, a siga a kon taani.

² Muxuna ndee yi fa xεmε lεbutenna nde ra a fema, a saxi a sa seni e yii. Yesu yi e denkelεyaan to, a yi a fala lεbutenna xa, a naxa, “N ma diina, i bōjēn xa sa, i yulubine bata xafari.”

³ Sariya karamōxōna ndee yi e miri, e naxa, “Xēmēni ito Ala rayelefuma!”*

⁴ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala, a naxa, “E mirima fe naxi sifani itoe ma nanfera?”

⁵ Mundun fala raxōlō, ‘I yulubine bata xafari’ hanma, ‘Keli, i sigan ti?’

⁶ N na a yitama ε ra nēn nayi fa fala senbena n tan Muxuna Dii Xēmēn yii dunuḡa yi, n muxune mafelu e yulubine ra.” A yi a fala lεbutenna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

⁷ Xēmēn yi keli, a siga a konni.

⁸ Yamaan to na to, e gaxu, e yi Ala tantun amasōtō a bata na senbε sifan fi muxune ma.

Yesu yi Matiyu xili

Maraka 2.13-17, Luka 5.27-32

⁹ Yesu yi keli, a siga. A yi mudu maxinla nde to, a yi xili Matiyu, a yi dōxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fōxō ra.” Matiyu yi keli, a bira a fōxō ra.

¹⁰ Yesu yi a dεgema Matiyu a banxini waxatin naxan yi, mudu maxili wuyaxi nun hake kan wuyaxi yi fa, e dōxō Yesu nun a xarandiine fema e dεgedeni.

¹¹ Farisi muxuna ndee na to waxatin naxan yi, e yi a fala a xarandiine xa, e naxa, “E karamōxōn nun mudu maxinle nun hake kanne e dεgema e bode xōn ma nanfera?”

¹² Yesu yi e xuiin mε, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende, a mako mi seribaan ma fō furetōne.

¹³ E siga, ε sa Kitabuna falani ito bunna fεsεfεsε, a naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’[†] Amasōtō n mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fō hake kanne.”

Maxōdinna sun suxu feen ma

Maraka 2.18-22, Luka 5.33-39

¹⁴ Yoni a xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxōdin, e naxa, “Nxu tan nun Farisi muxune sunna suxuma, koni nanfera i ya xarandiine mi sunna suxuma?”

¹⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nεma naxalandi tiine fema waxatin naxan yi, e lan e xa sunu ba?[‡] Koni waxatina nde fama naxalandi kanna bama nēn e yε, e sunna suxuma nēn na yi.

¹⁶ Muxu yo mi nōε dugi nēnēn tongε a yi dugi fonna betrēn a ra[§] amasōtō a dugi nēnēn bōma nēn a fonna ra, a yinla yi ragho ayi.

¹⁷ Muxun mi manpa nēnēn sε se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nēnēn se sase fonna kalama nēn, manpaan yi bōxōn, se sase fonna yi kala. Koni manpa nēnēn sama se sase nēnēn nan kui, e firinna birin namarama nēn nayi ki faji.”

Yesu yi muxu firin nakendeya

Maraka 5.21-43, Luka 8.40-56

¹⁸ Yesu yi na falama e xa waxatin naxan yi, Yahudiya kuntigina nde yi fa a xinbi sin Yesu bun, a naxa, “N ma dii tēmēn bata faxa iki sa! Koni fa i yiin sa a ma, a niin birama a yi nēn na yi.”

¹⁹ Na ma, Yesu yi keli, a bira a fōxō ra, e nun a xarandiine.

* **9:3: Alarayelefuna:** Karamōxōne na falaxi nēn bayo Yesu bata falan ti alo Ala nan yi a tan na, a naxa, “i yulubine bata xafari” anu, Ala nan yulubine xafarima. † **9:13:** Hose 6.6 ‡ **9:15:** Naxalandi **kanna:** Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nēn, fa fala muxune mi sunna suxuma sēwa waxatine yi. § **9:16:** dugi nēnēn: Yesu a sariya nēnēn mi sε Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mōn mi sε sariya nēnēn ma.

²⁰ Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu ꞛe fu nun firin. Na yi fa Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan lenben na.

²¹ Bayo a yi a mirixi a ma, a naxa, “Xa n na n yiin din a domaan na tun, n kende yama nen na yi.”

²² Yesu yi a firifiri, a yi a to, a yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temena, i bɔɛn xa sa, i ya denkeleyaan bata i rakendeya.” Naxanla yi kende ya na waxatin yeteni!

²³ Awa, Yesu yi so kuntigina banxini, a xulen fene to e nun yamaan naxan yi wugama,

²⁴ a naxa, “E mini! Dii temeni ito mi faxaxi, a xiin nen tun!” E birin yi gele a ma.

²⁵ E to yamaan namini, Yesu yi so, a dii temen suxu a yiin ma, dii temen yi keli.

²⁶ Muxune yi na feen xibarun me na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi danxuto firin nakendeya

²⁷ Yesu keli menni waxatin naxan yi, danxuto firin yi bira a foxo ra. E gbelegbele a foxo ra, e naxa, “Dawudaa Dii Xemena,* kininkinin nxu ma!”

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, danxuto firin yi so a fema banxin kui. A yi e maxodin, a naxa, “E laxi a ra yati fa fala a n noe ito lige nen ba?” E yi a yabi, e naxa, “On, nxu fafe.”

²⁹ Yesu yi a yiin din e yeene ra. A yi a fala, a naxa, “A xa liga e xa alo e denkeleyaxi a ma kii naxan yi.”

³⁰ E yeene yi raba ayi. Yesu yi falan ti e xa a sabeen na, a naxa, “Muxu yo nama feni ito kolon!”

³¹ Koni e yi siga, e sa Yesu a fe xibarun nali na yamanan yiren birin yi.

Yesu yi bobon nakendeya

³² Awa, na xemene yi sigama waxatin naxan yi, muxuna ndee yi fa xemena nde ra Yesu fema naxan mi yi noe falan tiye amasoto yinna naxin nan yi a foxo ra.

³³ Yesu yinnan kedi waxatin naxan yi, bobon yi falan ti folo! Yamaan yi kabe, e naxa, “Ito joxonna munma to Isirayila muxune ye singen!”

³⁴ Koni Farisi muxune yi a fala, e naxa, “Yinna mangan nan senben fixi a ma a yinnane kedi.”

Yesu yi kininkinin yamaan ma

³⁵ Awa, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa yamaan xaran e salide banxine yi. A yi Ariyanna Mangayana fe Xibaru Fajin

kawandin ba e xa, a yi muxune rakendeya furen sifan birin ma.

³⁶ A yamaan toxi waxatin naxan yi, a yi kininkinin e ma, amasoto e xaminxi, e mali muxu mi yi na yi alo ye xeen naxanye kantan muxu mi na.

³⁷ Nanara, Yesu yi sandan sa a xarandiine xa, a naxa, “Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya.

³⁸ E xee kanna mafan, a xa walikena ndee rasiga malo xabadeni.”†

10

Xera fu nun firinne fe Maraka 3.13-19, Luka 6.12-16

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili. A senben fi e ma a e xa yinna naxine kedi, e mon yi furetɔn sifan birin nakendeya.

² Na xera fu nun firinne xinle nan itoe ra.

A folona, Simon, naxan mon yi xili “Piyeri,” e nun a ngaxakedenna Andre nun Sebede a dii xemnen Yaki nun a xunyen Yoni

³ nun Filipi nun Barotolome nun Tomasi nun mudu maxinla Matiyu, e nun Alifaa dii xemnen Yaki nun Tade

⁴ nun Simon, e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”* e nun Yudas Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Xera fu nun firinne xe fena Maraka 6.7-13, Luka 9.1-6

⁵ Yesu yi yamarine fi muxu fu nun firinni itoe ma, a naxa, “E nama siga siya gbetene yamanani hanma Samariya taane yi.

⁶ Koni e siga Isirayila muxune fema naxanye lɔxi ayi alo ye xeeene.

⁷ E siga, e sa e kawandi, e naxa, ‘Ariyanna Mangayana bata maso.’

⁸ E yi furetɔne rakendeya, e faxa muxune rakeli sayani, e dogonfontɔne rakendeya, e jinanne kedi. E seen naxanye sotoxi e mi ne saraxi, nayi e bonne ki hali e mi se rasuxu.

⁹ E nama xema xali, hanma gbeti fixena hanma wure gbeeli gbananne, e naxanye singanma e tagixidin na,

¹⁰ hanma bondunla e sigatini, hanma doma firin, hanma sankidina, hanma dungan. Amasoto walikenen lan a yi a balon soto.”

¹¹ “Awa, e na taan li hanma banxidena, e muxu kendenade fen, e yi yigiya a konni han e kelin waxatin naxan yi.

¹² E na so banxini, e naxa, ‘Ala xa bɔɛ xunbenla lu banxini ito kui.’

* **9:27: Dawudaa Dii Xemena:** E na falaxi nen bayo Yesu findixi Dawuda bonsonna muxuna nde nan na. † **9:38: xee kanna:** Sandani ito kui, xee kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune soto Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi. * **10:4: Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e senben bun ma. † **10:14:** E *sanne rakunkun* feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

¹³ Xa na falan lanxi na banxi kui kaane ma, na duban xa lu e xon. Koni xa na mi a ra, na duban mon xa xete e ma.

¹⁴ Xa muxune mi e yisuxu, e mi e tuli mati e falane ra banxina nde yi hanma taana nde yi, e sanne rakunkun, e kenla.†

¹⁵ N xa jondin fala e xa, kiti sa lxoni, Ala kininkininma nen Sodoma taan nun Gomora taan‡ ma dangu na taan na!"

Besexonyaan naxan fama

Maraka 13.9-13, Luka 21.12-17

¹⁶ Yesu naxa, "E tuli mati, n bata e xe alo yexene kankone tagi. Nayi, e kota ayi alo sajine, e findi sontarene ra alo ganbane.

¹⁷ E a liga e yeren ma amasoto muxune e suxuma nen, e siga e ra e taan fonne fema e makitideni, e yi e bonbo e salide banxine yi.

¹⁸ E sigama e ra nen mangane nun kungine fema n tan ma fe ra, e yi findi n serene ra e xa e nun siya gbetene xa.

¹⁹ E na e suxu waxatin naxan yi, e naxan falama e nama xamin na fe ra. A waxatin na a li, e naxan falama Ala na fima e ma nen.

²⁰ Amasoto a mi findima e tan ma fala ra. E falan tima e Fafe Alaa Nii Sarijanxin nan xon."

²¹ "Muxune e ngaxakedenne yanfama nen, e yi faxa, fafane fan na ligama nen e diine ra. Diine fan murutema nen e soto muxune xili ma, e yi findi e faxa sabun na.

²² Muxune birin e rajaxuma nen n tan ma fe ra. Koni naxan na a yixodxo han a rajanna, na kisima nen.

²³ E na e besexonya taana nde yi, e e gi menni, e siga yire gbete yi. N xa jondin fala e xa, e mi e wanla rajanje Isirayila taane birin yi benun n tan Muxuna Dii Xemen xa fa."

²⁴ "Xarandiin mi dangu a karamxon na, konyin mi dangu a kanna ra.

²⁵ Xarandiin na liga alo a karamxona, na bata lan. Konyin fan xa liga alo a kanna. Xa e bata denbaya kanna xili ba yinna mangan Belesebu, e nde falama nen denbayaan fan ma dangu na ra!"

Ala yee ragaxuna fe

Luka 12.2-7

²⁶ Yesu naxa, "Na ma, e nama gaxu yamaan yee ra. Fe luxunxine minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen.

²⁷ N naxan falama e xa dimini, e na fala kenenna ma. N na naxan koyekoyen e xa, e na rawanga banxine xuntagi.

²⁸ Muxun naxanye fati benden faxama, koni e mi nae e niin halage, e nama gaxu ne yee ra. Koni e gaxu Ala yee ra naxan fati benden nun niin halagima yahannama yi.

²⁹ Xolidi firin mi sare gbanan firinna ra ba? Koni hali na xolidi keden pe mi bire boxoni xa i Fafe Ala mi tin.

³⁰ Hali e xun sexe keden kedenne, Ala e birin xasabin kolon.

³¹ Nanara, e nama gaxu, e tan fisa xolidi wuyaxi xa!"

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi

Luka 12.8-9

³² Yesu naxa, "Naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n fan na joxonna ligama a xa nen n Fafe Ala yetagi ariyanna yi.

³³ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan fan n mama a ra nen n Fafe Ala yetagi ariyanna yi."

Bone xunbenla mi a ra dunuja yi

Luka 12.51-53, 14.26-27

³⁴ Yesu naxa, "E nama e miri fa fala n faxi bone xunbenla nan na dunuja yi. N mi faxi bone xunbenla xan na koni fo silanfanna.‡

³⁵ N bata fa alogo dii xemene xa keli e fafane xili ma, dii temene yi keli e ngane xili ma, naxanle fan yi keli e mamene xili ma.

³⁶ Muxune yaxune kelima e denbayane yeteen nin.

³⁷ Naxan yo a nga hanma a fafe xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na. Naxan yo a dii xemena hanma a dii temen xanu dangu n tan na, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁸ Naxan mi a faxa wudin* tongoma, a bira n foxo ra, na kanna mi finde n gbeen na.

³⁹ Naxan na a niin makantan, na bonma ayi nen. Koni naxan na bono a niini n ma fe ra, na kisima nen."

Barayina fe

Maraka 9.41

⁴⁰ Yesu naxa, "Naxan na e tan yisuxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xexi.

⁴¹ Naxan na Alaa xerana nde yisuxu bayo Alaa xeraan to a ra, na kanna barayin sotama nen naxan nagidixi Alaa xerane ma. Naxan na tinxin muxuni suxu bayo a tinxin, na kanna barayin sotama nen naxan nagidixi tinxin muxune ma.

⁴² N xa jondin fala e xa, naxan na ige xunbenla gbansanna fi muxudina nde ma bayo n foxarabarana nde to a ra, na mi fulama a barayin na."

11

Yoni Marafu Tiina xerane

Luka 7.18-35

¹ Yesu yelin yamarine fiye a xarandii fu nun firinne ma waxatin naxan yi, a yi siga

† 10:15: *Sodoma nun Gomora* findi taa jaxine nan na Ala naxanye halagi Iburahima waxatini. A mato Dunuja Folon sora 19 kui. § 10:34: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. * 10:38: Romi kaane yi muxune gbangbanma wudin nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nen, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu foxo ra.

xaran tideni e nun kawandi badeni Galile yamanan taane yi.

² Yoni yi Alaa Muxu Sugandixina wanle fe me kasoon na, a yi a xarandiina ndee rasiga a fema.

³ E xa sa Yesu maxodin, e naxa, “Yoni yi naxan ma fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E naxan mema, e yi a to, e sa na fala Yoni xa.

⁵ Danxutone seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kendyyaan sotoma, tuli xorine falan mema, faxa muxune kelima sayani, n ma falan Xibaru Fajin kalima yiigelitone ma.

⁶ Sewan na kanna xa naxan mi birama tantanni n ma fe yi!”

⁷ Yoni a xarandiine yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala folo yamaan xa, a naxa, “E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen seXe ramaxan ba?”

⁸ Xa na mi yi a ra, e siga nanse matodeyi? Xe men naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni muxun naxanye maraberi baxi na kiini, ne manga banxine nin!

⁹ Nayi, e siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala e xa, e bata nde to naxan gbo nabiin xa.

¹⁰ Amasoto Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, ‘N naxan ma xeraan nasigama i ye ra, naxan kirani tonma i xa.’*

¹¹ N xa jondin fala e xa, muxun naxanye birin folo bari, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Ariyanna Mangayani, na gbo Yoni xa.

¹² Folo Yoni a waxatin ma han iki, e bata Ariyanna Mangayaan jaxankata. Gbalotone kataxi e xa a suxu.

¹³ Nabine kitabune nun Sariya Kitabun bata nabiya falane ti fa han fa doxo Yoni a waxatin na.

¹⁴ Xa e tinje a feen me, e a kolonma nen, Yoni nan Nabi Eli ra naxan yi daxa a xa fa.†

¹⁵ Awa, xa tunla naxan xon, na xa a tuli mati!”

¹⁶ “Awa, n to muxune misale nanse ra iki? E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma loxo tideni e yi e xui ramini bonne ma,

¹⁷ e naxa, ‘Nxu bata xulenna fe e xa koni e mi e bodon. Nxu bata binbi wuga sign sa koni e mi wuga!’

¹⁸ Yoni fa nen a mi donse don, a mi a min, bayo a yi sunni waxatin birin, e birin yi a fala, e naxa, ‘Ninanna nan a foxo ra!’

* **11:10:** Malaki 3.1. † **11:14:** *Nabi Eli* a fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamoxone yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli man fama nen benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamali.

‡ **11:21:** *E doxo fena xubeni*, e namunna nan yi na ra naxan yi a yitama fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. § **11:28:** *Goronna* mi a ra muxun xun ma fo naxan a niin toroma. * **11:29:** *Goron tongo gbelemen* ito bunna nen fa fala muxune lan e xa Yesu a dunuya yi gidi kiin tongo. Na mi muxune findima konyine ra, koni a e raxoroyama e yulubina konyiyaan nan ma.

¹⁹ N tan Muxuna Dii Xe men yi fa, n donseen don, n yi n min, e birin yi a fala, e naxa, ‘Xe meni ito mato! Fudimaan nun doxo minna nan a ra. Mudu maxinle nun hake kanne xoyin nan a ra!’ Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jondin yitama e kewanle xon ma nen.”

Taa denkeleyatarene fe

Luka 10.13-15

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi na taane yalagi folo, a bata yi kabanako fe wuyaxi liga denaxanye yi, bayo e muxune mi yi tinma e kewanle masare.

²¹ A yi a fala, a naxa, “Gbalon Korasin kaane ye ra! Gbalon Betasada kaane ye ra, bayo kabanako feen naxanye liga e tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidon taani nun, na kaane yi e xun xanbi soma e hakene yi nen, e kasa benbenle ragodo e ma nimisani, e doxo xubeni.‡

²² Nba, n xa a fala e xa, fa fala Ala kininkinima nen Tire taan nun Sidon taan ma Kiti Sa Loxoni dangu e tan na.

²³ E tan Kaperrunan kaane, e tema nen kore xonna ma ba? En-en, e godoma laxira nin! Bayo kabanako feen naxanye bata liga e tagi, xa na yi liga Sodoma taani nun, sa a man yi na nun han to!

²⁴ N xa a fala e xa, Ala kininkinima Sodoma kaane ma nen Kiti Sa Loxoni dangu e tan na!”

Fa Yesu ma

Luka 10.21-22

²⁵ Yesu yi a fala na waxatini, a naxa, “N Fafe Ala, kore xonna nun dunuya Marigina, n barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra.

²⁶ N Fafe, a i kenexxi na kii nin.

²⁷ N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Alaa Dii Xe men kolon fo a Fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fo a Dii Xe mena e nun a Dii Xe men waxi a yita feni naxanye ra.”

²⁸ “E tan naxanye birin xadanxi, goron binyene e tan naxanye xun ma, § e fa n ma, n xa matabun fi e ma.

²⁹ E n ma goron tongo gbelemen* tongo, e yi n ma xaranna suxu bayo n limaniyaxi, n nan n yete magodoxi, e niine matabun sotoma nen.

³⁰ Amasoto, n ma goron tongo gbelemen mi binya, n ma goronna yelefu.”

12

*Matabu Loxona fe
Maraka 2.23-28, Luka 6.1-5*

¹ Na waxatini, Yesu yi danguma xεεna nde ma Matabu Loxoni, kamen yi a xarandiine suxu e sansi tɔnsɔnne ratorondon fɔlɔ, e yi e don.

² Farisi muxune to na to, e yi a fala Yesu xa, e naxa, “A mato, i ya xarandiine feen naxan ligama na mi daxa Matabu Loxoni.”*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi na xaraxni ba, kamen Dawuda nun a fɔxɔrabirane suxu waxatin naxan yi?”

⁴ Na waxatini, a so nen Alaa banxini. A tan nun a fɔxɔrabirane yi buru ralixin don, muxun mi yi daxa a xa naxan don fɔ saraxaraline.

⁵ E munma Sariya Kitabun xaran ba? A seɓexi naxan kui fa fala a saraxaraline walima saraxa badeni Ala Batu Banxini Matabu Loxon birin yi koni e mi yalagixi.

⁶ N xa a fala ε xa, fena nde be naxan gbo Ala Batu Banxin xa.‡

⁷ Kitabun naxa, ‘Hinanna rafan n ma dangu saraxan na.’§ Xa ε yi na bunna kolon nun, ε mi yi yo kanna yalagima nun.

⁸ Bayo n tan Muxuna Dii Xεmen nan Matabu Loxon kanna ra.”

*Xεme yii madɔnxina fe
Maraka 3.1-6, Luka 6.6-11*

⁹ Yesu yi keli na, a siga e salide banxini.

¹⁰ Xεmena nde yi na yi naxan yiin yi madɔnxi. E yi Yesu maxodin, e naxa, “A daxa dandanna yi ti Matabu Loxoni ba?”* Amasɔtɔ e yi wama a tɔɲεεε feni fena nde ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa yeXεεna ε tan nde keden yii, xa a sin yinla ra Matabu Loxoni, ε mi a rate ba?”

¹² Muxun fisa yeXεεn xa pon! Nanara, a daxa muxun xa fe fajin liga Matabu Loxoni.”

¹³ Na xanbi ra, a yi a fala xεmen xa, a naxa, “I yiini bandun.” Xεmen yi a yiini bandun. A yiin yi kendeɣa alo a yiin bonna kii naxan yi.

¹⁴ Farisi muxune yi siga, e sa e bode to Yesu xili ma a faxa feen ma.

Ala walikεεn naxan sugandixi

¹⁵ Yesu yi na kolon, a keli, a siga. Muxu wuyaxi yi biraxi a fɔxɔ ra. A yi e furetɔne birin nakendeɣa,

¹⁶ a yi e yamari, a e nama a fe fala bonne xa.

¹⁷ A na ligaxi nen, alogo Nabi Esayi naxan falaxi, na xa kamali, a naxa,

¹⁸ “Ala naxa, ‘N ma walikεεn ni i ra, n naxan sugandixi,

n xanuntenna naxan n kεnenxi han! N nan n ma Nii Sarijanxin nagodoma a ma nen.

A yi n ma kiti kenden nali siyane ma.

¹⁹ A mi fe matandin tiye,

a mi sɔnxɔ sɔnxɔε.

A mi falan tiye taan xun xɔn.

²⁰ A mi xayε yidaxini girε,

a mi lenpun tumatɔn natuyε.†

Han a yi nɔɔn sɔtɔ kiti kenden xa.

²¹ Siyane e yigi sama nen a yi.”‡

*Yesu nun Yinna Mangana fe
Maraka 3.20-30, Luka 11.14-23*

²² Muxuna nde yi fa xεmε danxutɔna nde ra Yesu fema, a mi yi nɔε falan fan tiye bayo jinan jaxin nan yi a fɔxɔ ra. Yesu yi a rakendeɣa, a nɔ falan tiye, a yi seen to.

²³ Yamaan birin yi kabε e maxɔdinna ti, e naxa, “Dawudaa Dii Xεmen nan ito ra ba?”§

²⁴ Farisi muxune to na mε, e yi a fala, e naxa, “A jinanne kedima yinna mangan Belesebu barakan nin.”

²⁵ Yesu yi e miriyaan kolon. A yi a fala e xa, a naxa, “Yengen yamanan naxan yitaxunxi,* na yamanan kalama nen mafuren! Yengen tanden naxan kui hanma taana, na fan kalama nen.

²⁶ Xa Setana nan Setana kedima, a mangayaan bata yitaxun yengeni. A sabatima nayi di?”

²⁷ Xa n jinanne kedima Belesebu barakan nin, ε fɔxɔrabirane e kedima nanse xɔn nayi? Na ma, ε fɔxɔrabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi ε xa!

* **12:2:** Farisi muxune namunne mi yi tinjε wali yo xa ke **Matabu Loxoni**. Na feen seɓexi Xɔɔɣaana 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlexine mi yi maliye na lɔxoni. † **12:3:** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **12:6:** Yesu faxi kisi kiraan naxan na, na tɔnɔn **gbo** dangu Ala Batu Banxin na. § **12:7:** Hose 6.6 Na waxatini, saraxane yi ralima Ala ma, nde yetεen yi sa teeni muxu yo mi e don. Ala naxa, a rafanjε a ma, i hinan i adamadi boden na benun i xa saraxan ba Ala xa. * **12:10:** Musaa sariyan mi tinjε muxun xa wali Matabu Loxoni. (Xɔɔɣaana 20.8-10) Muxuni itoe yi laxi a ra fa fala dandan tiin findixi wanla nan na. Yesu yi muxune rakendeɣama Matabu Loxoni. Na yi findi yengen na Yesu nun dina muxune tagi naxanye yi sariyan suxi kii xɔdexeni. † **12:20: a mi lenpu tumatɔn natuyε:** Na findixi a limaniyaan misaala nan na fa fala a maliin nan tima benun a xa kalan ti. ‡ **12:21:** Esayi 42.1-4 § **12:23: Dawudaa Dii Xεmna:** Yamaan yi Dawuda bonnsɔna muxuna nde legedenna naxan yi lan nun a findi mangan na fata nabiyi falane ra naxanye Alaa Muxu Sugandixin fa feen falaxi benun a waxatin xa a li. * **12:25: yamanan:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kedε alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi.

²⁸ Koni xa n jinanne kedima Alaa Nii Sarijanxin barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata ε li.”

²⁹ “Muxu yo mi nɔe soε senbemaana banxini,† a yi a yii seene tongo, fɔ a senbemaana xidi singen. Na xanbi ra, a nɔe banxin kui seene tonge nen.

³⁰ Xa muxun mi luxi n xa, na bata keli n xili ma. Xa nxu nun muxu yo mi malan, ne sigama ayi nen.”

³¹ “Nanara, n na a falama ε xa fa fala muxun yulubin naxan birin ligama e nun a fala jaxin naxan birin tima Ala ma, Ala e mafeluyε nen ne birin na. Koni muxu yo na Alaa Nii Sarijanxin nayeleyu, na kanna mi mafeluyε mumε!

³² Muxu yo fala jaxin ti n tan Muxuna Dii Xemen ma, Ala a mafeluyε nen. Koni muxu yo fala jaxin ti Alaa Nii Sarijanxin ma, Ala mi na kanna mafeluyε dunuƵa yi hanma waxati famatani han habadan.”

Wudin nun a bogine fe

Luka 6.43-45

³³ “Xa wudin binla fan, a bogin fan fanma ayi nen. Xa wudin binla kobi, a bogin fan kobima ayi nen. Bayo wudin kolonma a bogin nan xɔn.

³⁴ E tan sari bɔnsɔne! E nɔe fala fajin tiye di, bayo ε jaxu? Amasɔtɔ feen naxanye muxun bɔjɔni, a ne nan falama.

³⁵ Muxu fajin fe fajin nan naminima a muxu fajiyani. Muxu jaxin yi fe jaxin namini a muxu jaxiyani.

³⁶ N xa a fala ε xa fa fala muxune dentegen sama nen kiti lɔxɔni lan e fala fuune birin ma.

³⁷ Bayo i ya fala tixine nan yoon fima i ma, e tan nan mɔn findima iyalagi xunna ra.”

Nabi Yunusaa taxamasenna fe

Maraka 8.11-12, Luka 11.29-32

³⁸ Na xanbi ra, sariya karamɔxɔn nun Farisi muxuna ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu waxi a xɔn ma, nxu xa i to kabanako taxamasenna nde lige.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Iki muxune findixi muxu jaxine nun nafigine nan na, ε to n maxɔdinma kabanako taxamasenna ma. Koni ε mi kabanako fe yo toε ba Nabi Yunusa taxamasenna ra.

⁴⁰ Nabi Yunusa kɔε saxan soge saxan ti yεε gbeen kui kii naxan yi, n tan Muxuna Dii Xemen fan kɔε saxan soge saxan tima na kii nin bɔxɔn bun ma.

⁴¹ Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Lɔxɔni, e yi iki muxune yalagi bayo ne Yunusaa kawandin mε waxatin naxan yi, e xun

xanbi so nen e hakene yi. Anu, fena nde be naxan gbo Yunusa xa.‡

⁴² Jaxalan Mangan naxan keli sogetede yiifanna ma, na tima nen kiti sa lɔxɔni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi bɔxɔn danna nan na fa a tuli matideni Sulemani a fekolonna falane ra.§ Awa, n xa a fala ε xa, naxan gbo Sulemani xa, na be yi.”

Yinna jaxine xete fena

Luka 11.24-26

⁴³ “Yinna jaxin na xete muxun fɔxɔ ra waxatin naxan yi, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to,

⁴⁴ a a mirima nen nayi, a naxa, ‘N kelixi denaxan yi, n mɔn xa xete na.’ Nayi, a na xete na, xa a sa na kui genla li,* a makɔxi, a yitɔnxi,

⁴⁵ a sigama nen nayi, a sa fa yinna jaxi solofere gbeteƵe ra naxanye jaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fεma. Na muxuna fe rajanna jaxuma ayi nen dangu a folɔn na. A ligama na kii nin iki muxu jaxine fan na.”

Yesu nga nun a xunyene fe

Maraka 3.31-35, Luka 8.19-21

⁴⁶ Yesu yi falan tima yamaan xa waxatin naxan yi, a nga nun a xunyene yi fa, e ti tandeni, e yi waxi a xɔn ma, e xa falan ti Yesu xa.

⁴⁷ Nanara, muxuna nde yi a fala a xa, a naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

⁴⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nga nun n xunyene findixi nde ra?”

⁴⁹ Na xanbi ra, a yi a yiin ti a xarandiine ma, a naxa, “Nga nun n xunyene itoe nan na.

⁵⁰ Bayo naxanye n Fafe Ala sagoon liga, naxan ariyanna yi, ngaxakeden xemamaan nun jaxalanmaan ne nan na, e nun nga.”

13

Sansi wonla fe sandana

Maraka 4.1-9, Luka 8.4-8

¹ Na lɔxɔn yeteni Yesu yi keli banxini, a siga daraan dɔxɔn ma, a sa dɔxɔ na yi.

² Yama gbeen yi malan a fεma. Nayi, a yi so kunkin kui, a dɔxɔ. Yamaan yi lu xareyaan na.

³ A fala wuyaxi ti e xa sandani, a naxa, “Xεε biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma, xɔline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari, bendε gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ benden mi yi gbo na yi.

† **12:29:** Sandani ito kui, Setana findixi *senbemaana* nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi. ‡ **12:41:** A mato Yunusa sora 1 han sora 4 kui. § **12:42:** A mato Mangane Singen 10.1-10 kui. * **12:44:** Na yire *kui genla* findixi muxun bɔjɔn nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma.

⁶ Sogen to te, ne yi lisi a ra, e xara bayo e salenne mi yi godoxi bɔxoni ki faɲi.

⁷ Sansina ndee yi bira seɣe ɲali kanne tagi, seɣene yi gbo, e yi e don.

⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ faɲini, e bogi, e keden kedenna birin yi keɲe sɔtɔ hanma tonge sennin, hanma tonge saxan.

⁹ Xa tunla naxan xɔn, na xa a tuli mati!”

Sandane sa xunna

Maraka 4.10-12, Luka 8.9-10

¹⁰ Xarandiine yi fa Yesu feɲa, e yi a maxɔdin, e naxa, “Nanfera i falan tima yamaan xa sandani?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ariyanna Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii koni a mi soxi e tan yii.

¹² Amasɔtɔ seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nen na yii, a yi gbo ayi. Koni se mi muxun naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nen.

¹³ Nanara, n falan tima ne xa sandan nin. Amasɔtɔ e seen matoma nen han, koni e mi a yigbema, e tuli matima nen han, koni e mi fe mema, e mɔn mi a famuma.

¹⁴ Na ma, Nabi Esayi a nabiyi falan bata kamali nayi, a naxa,

‘E tuli matima nen han, koni ε mi fefe famuma. E seen matoma nen han, koni ε mi a yigbema.

¹⁵ Amasɔtɔ yamani ito bɔɲen bata xɔdɔxɔ ayi. E bata e tunle dutun, e yi e yeene raxi.

Na ma, e mi fa seen toma e tunle yi falan me, e xaxinla yi feen famu.

E yi xete n ma, n yi e rakendeya.* ”

¹⁶ “Koni sewana ε xa, amasɔtɔ e yeene bata seen to, ε tunle mɔn bata feen me.

¹⁷ N xa ɲɔndin fala ε xa, nabi wuyaxi nun tinxin muxu wuyaxi yi waxi a to feni e naxan toma, koni e mi a to, e mɔn mi a me ε naxan mema.”

Yesu yi sandan bunna yɛba

Maraka 4.13-20, Luka 8.11-15

¹⁸ Yesu naxa, “E tuli mati, ε yi sansi wonla fe sandan bunna kolon.

¹⁹ Naxanye na Ariyanna Mangayaan falan me, koni e mi a famu, Fe ɲaxin Kanna fama nen, a yi a xasun e bɔɲeni. Ne luxi nen alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma.

²⁰ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne luxi nen alo muxun naxanye falan me, e yi a suxu sewani sa!

²¹ Koni salen mi e bun, e mi buma. Tɔrɔn nun beɣenxɔnyaan na fa waxatin naxan yi Alaa falana fe ra, e birama nen tantanni xulen!

²² Sansiin naxanye bira seɣe ɲali kanne tagi, ne luxi nen alo muxun naxanye falan mema, koni dunuɲa xaminne nun nafulu feen kunfan yi a liga e Alaa falan beɲin, a tɔnɔn mi lu e ma.

²³ Sansiin naxanye bira bɔxɔ faɲini, ne luxi nen alo muxun naxanye falan me, e yi a famu. E bogima nen, ndee yi bogi keɲe ramini, ndee tonge sennin, ndee tonge saxan.”

Maala nun xaratuna fe sandana

²⁴ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xemɛn naxan sansi faɲin woli a xeen ma.

²⁵ Koni yamaan yi xima waxatin naxan yi, a yaxun yi fa xaratu kesen woli maali, a siga.

²⁶ E to sabati, maala yi a biye ayi, xaratun fan yi a biye ayi.

²⁷ Xee kanna walikene yi fa a feɲa, e naxa, ‘Nxu fafe, i mi sansi faɲin xan woli i ya xeen ma ba, xaratuni ito kelixi minen yi?’

²⁸ A yi e yabi, a naxa, ‘N yaxuna nde nan na ligaxi.’ Walikene yi a maxɔdin, e naxa, ‘I waxi a xɔn nxu xa sa e matala ba?’

²⁹ A yi e yabi, a naxa, ‘En-en de! E ɲema xaratune tale waxatin naxan yi, ε maala nde fan talama nen.

³⁰ E xa a lu na, maala nun xaratun xa gbo e bode xɔn ma han a xaba waxatina. N na a fale n ma walikene xa na waxatini, n naxa, ε xaratun singen malan, ε yi a raxidi alogo e xa sa teeni. Na xanbi ra, ε maala fan malan, ε yi a sa n ma sagan kui.’ ”

Sansi keɣe xunxurina fe sandana

Maraka 4.30-32, Luka 13.18-19

³¹ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sansi keɣe xuridina,† muxun naxan sima a xeen ma.

³² Hali a to xurun sansiin birin xa, koni a na gbo waxatin naxan yi, a danguma nen sii seene birin na, a findi wudi binla ra, xoline yi e teen sa a yi.”

Burun nate sena fe sandana

Luka 13.20-21

³³ Yesu yi sanda gbete sa e xa, a naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo burun nate sena‡ ɲaxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuɲi benbeli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te.”

Yesu yi e xaran sandane ma

Maraka 4.33-34

³⁴ Yesu yi feni itoe birin fala yamaan xa sandane yi. A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa.

³⁵ Nayi, nabina falan yi kamali, a naxa, “N sandane nan sama. N wundo fonne nan

* **13:15:** Esayi 6.9-10 † **13:31:** Sansini ito xili nen mutaridi. ‡ **13:33: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. § **13:35:** Yaburin 78.2

¹⁰ Nayi, e sa Yoni xunna sege a de kasoon na.

¹¹ E yi fa a xunna ra wure lefaan ma, e yi a so sungutunna yii, a siga a ra a nga fema.

¹² Yoni a xarandiine yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun. Na xanbi ra, e yi sa a fala Yesu xa.

*Yesu yi muxu wuli suulun dege
Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-*

14

¹³ Yesu na feen xibarun me waxatin naxan yi, a siga kunkin kui a danna yire madunduxina nde yi. Yamaan to na me, e keli e taane yi, e siga a foxa ra e sanna ma.

¹⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to, a kininkinin e ma, a yi e furetone rakendeya.

¹⁵ Ninbanna ra, a xarandiine yi e maso a ra, e naxa, "Kae bata so, burunna nan nun be ra, yamaan bejin, e xa siga banxidene ra, alogo e xa sa donseen sara e yete xa."

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, "Hali e mi siga, e tan yete en xa donseen so e yii."

¹⁷ E yi Yesu yabi, e naxa, "Naxan nxu yii be buru xun suulun nun yete firin."

¹⁸ Yesu naxa, "E fa ne ra be."

¹⁹ A yi a fala yamaan xa, a e xa doxo sexene fari. Na xanbi ra, a yi na buru xun suulunne nun yete firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa, a burune yigira. A yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

²⁰ E birin yi e dege, e lugo ken! A xarandiine yi debe fu nun firin nafe e dungi dungi donxene ra.

²¹ Muxun naxanye e dege, ba naxanle nun diidine ra, muxu wuli suulun joxon.

*Yesu yi sigan ti igen fari
Maraka 6.45-52, Yoni 6.15-21*

²² Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yete ra daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na, a yi yamaan naxete.

²³ A to yelin yamaan nasige, a kedenna yi te geyaan fari Ala maxandideni. A yi lu na han kae yi so.

²⁴ Kunkin bata yi siga daraan xun ma pon! Igen moronne* yi lu kunkini maxe amasoto foye gbeen bata yi a xun sa e ma.

²⁵ Yesu yi fa sigan tiye igen fari, a yi sa e li subaxa makedini.

²⁶ A xarandiine to a to sigan tiye igen fari, e gaxu kati! E gbelegbele, e naxa, "Muxun yelenna nan ito ra!"

²⁷ Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, "E wckile, n tan nan a ra. E nama gaxu!"

²⁸ Piyeri yi falan ti, a naxa, "Marigina, xa i tan nan a ra yati, n yamari a n xa siga i fema igen fari."

²⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Fa be!" Nayi, Piyeri yi keli kunkin kui, a sigan ti folo igen fari siga Yesu fema.

³⁰ Koni a toxina a foyen gbo, a yi gaxu, a godo folo igen bun ma. A gbelegbele, a naxa, "Marigina, n nakisi."

³¹ Yesu yi a yiin nasiga mafuren! A yi a rate, a naxa, "I ya denkeleyaan xurun. I sikexi nanfera?"

³² E firinna birin yi doxo kunkin kui, foyen yi a raxara.

³³ Xarandiin naxanye yi kunkin kui, ne yi e xinbi sin Yesu bun ma, e naxa, "Nandin nan a ra yati, Alaa Dii Xemen nan i tan na!"

*Yesu yi muxune rakendeya
Maraka 6.53-56*

³⁴ E to daraan gidi, e sa xaren li Genesareti yamanani.

³⁵ Yamaan yi Yesu kolon menni. Na ma, e xeraan nasiga na rabilinna taane birin yi, e yi fa e furetone ra Yesu fema.

³⁶ E yi a mayandi, a xa tin furetone xa e yiine din a doma gbeen lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kendeyama nen.

15

*Yahudiyane namun feene
Maraka 7.1-13*

¹ Na xanbi ra, Farisi muxuna ndee nun sariya karamoxone yi keli Yerusalen taani. E fa Yesu fema, e yi a maxodin, e naxa,

² "Nanfera i ya xarandiine mi en benbane namun feene suxuma? Benun e xa donseen don e mi e yiin naxama en ma dinan kiin ma."

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "E fan Alaa yamarin kalama e yete namun feene ma nanfera?"

⁴ Bayo Ala naxa, 'I baba nun i nga binya. Naxan na a baba danga hanma a nga, e na kanna faxa.*

⁵ Koni e tan naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga, a naxa, 'I yi maliin naxan sotama n na nun, n bata na fi Ala ma'

⁶ hali na kanna nama fa a fafe binya na maliin na. Nayi, e bata Alaa falan kala e namunna fe ra.

⁷ E tan nafigine! Nabi Esayi waliyiyi falan naxan ti e fe ra, jondin na a ra, a naxa,

⁸ 'Ala naxa, yamani ito n binyama e deen nin koni e bonen makuya n na pon!

⁹ E n batuma fuyan! Bayo e xaranna findixi adamadiine yamari xaraxine nan gbansan na!†"

*Muxuna sariyanna kala fena
Maraka 7.14-23*

* 14:24: Igen moronne: alo foyen na so igeni. * 15:4: Xaroyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 † 15:9: Esayi 29.13

¹⁰ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan xili a fema. A yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati, e yi ito famu.

¹¹ Seen naxan soma muxun de, na mi a sarjanna kalama fa falan naxan minima a de.”

¹² A xarandiine yi fa Yesu fema, e naxa, “I mi a kolon ba, fa fala i ya falan bata Farisi muxune xolo?”

¹³ Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe naxan ariyanna yi, na mi si seen naxanye sixi, ne birin talama nen.

¹⁴ E lu na, danxutone nan e ra danxutone yee ra. Xa danxutone danxutone yii rasuxu, e firinna birin birama nen yinla ra.”

¹⁵ Piyeri yi falan ti, a naxa, “Sandani ito bunna fala nxu xa.”

¹⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fan munma xaxili soto ba?”

¹⁷ E mi a kolon ba? Seen naxan na so muxun de, na godoma a kui nen, na xanbi ra, a mini a fatini.

¹⁸ Koni falan naxan minima muxun de, na kelima a bojen nin, na nan muxune sarjanna kalama.

¹⁹ Bayo miriya jaxine kelima muxun bojen nin, a yi a ti muxu faxan nun yalunyaan nun yanga suxun nun mujan nun wule sere baan nun konbin ma.

²⁰ Na feene nan muxune sarjanna kalama. Koni i na i dege i yiin naxataren na, na mi muxune sarjanna kalama.”

Naxanla denkeleyana fe

Maraka 7.24-30

²¹ Yesu yi keli na, a siga Tire taan nun Sidon taan yamanani.

²² Kanan kaa jaxanla nde yi na yi, na yi fa Yesu fema. A gbelegbelema, a naxa, “N fafe, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin n ma! Ninanna n ma dii temen foxo ra, a toxi han!”

²³ Koni Yesu mi fala yo ti a xa. Yesu a xarandiina ndee yi fa a fema, e yi a mafan, e naxa, “Naxanli ito rasiga! A biraxi en foxo ra, a gbelegbelema.”

²⁴ Awa, Yesu yi e yabi, a naxa, “N mi faxi muxu gbete ma fo Isirayila kaa tununxine alo yeeene.”

²⁵ Awa, na jaxanla yi fa, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a yi a fala, a naxa, “N fafe, n mali.”

²⁶ Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “A mi lan i xa diidine donseen sa barene bun ma.”*

²⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, jondin nan na ra. Koni hali barene donse yolonxine donma nen e kanna naxanye rayolonma boxoni.”

²⁸ Nayi, Yesu yi a yabi, a naxa, “Nga jaxanla, i ya denkeleyaan gbo! I rafan feen

bata liga i xa.” Na waxatin yeteni, a dii temen yi kende ya.

Yesu yi muxu wuyaxi rakende ya

²⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Galile Daraan dexon ma. A yi te geyaan fari, a doxo.

³⁰ Yama gbeen yi fa a fema, e fa lebutenne nun danxutone nun madontone nun bobone nun fureto wuyaxi gbete ya ra, e yi e sa Yesu bun ma. A yi e rakende ya.

³¹ Yamaan to a to, fa fala bobone falan tima, madontone bata kende ya, lebutenne bata sigan ti, danxutone seen toma, e kabe. E yi Isirayilaa Ala tantun.

Yesu yi muxu wuli naanin dege

Maraka 8.1-10

³² Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “Yamani ito kininkininna bata n suxu bayo e bata soge saxan ti n fema, donse mi fa e yii iki. N mi waxi e rasiga feni kamena e ma. Xa na mi a ra, e fangan jannama nen kira yi.”

³³ Xarandiine yi a maxodin, e naxa, “Nxu tan donseen sotama minen yi wulani ito yi naxan yama gbeeni ito luge?”

³⁴ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Buru xun yoli e yii?” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun solofere, e nun yexedi dando nan nxu yii.”

³⁵ Yesu yi yamaan xili a e xa fa doxo boxon ma.

³⁶ Na xanbi ra, a buru xun soloferen nun yexene tongo, a barikan bira Ala xa. A yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, xarandiine yi e yitaxun yamaan na.

³⁷ E birin yi e dege, e lugo. Xarandiine yi a dungi dungine matongo, e debe solofere rafe ne ra.

³⁸ Xemen naxanye na don, ba jaxanle nun diidine ra, muxu wuli naanin.

³⁹ Na xanbi ra, Yesu yi yamaan nasiga, a doxo kunkin kui, a siga Magadan yamanani.

16

Taxamasenna maxodin fena

Maraka 8.11-13, Luka 12.54-56

¹ Farisi muxuna ndee nun Saduse muxuna ndee yi fa Yesu fema alogo e xa a kejaan fese fese, e a maxodin a xa taxamasenna yita e ra keli ariyanna yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa kuyeni gbeelixi jinbanna ra e a falama nen a kuye fajii yibama nen tila.

³ Xotanni xa kuyeni gbeelixi e naxa, “Tulen famaan ni i ra.” E nae kore xonna matone nen e yi a bunna kolon. Koni e mi nae waxatini ito feene bunna kolonje.

⁴ Iki muxune findixi muxu jaxine nun naffine nan na, e to n maxodinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi sese

* 15:26: Yesu jaxanli ito a denkeleyaan nan fese fese sandani ito xon. Sandan kui, siya gbete findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

toma xa naxan mi findixi Yunusa taxam-
asenna ra.”

Na xanbi ra, a keli e fɛma, a yi siga.

*Marakolonna lan xaranne ma
Maraka 8.14-21*

⁵ Xarandiine yi gidima daraan kidi ma
waxatin naxan yi, e yi jinan, e mi buru xali
e yii.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga e
yeren ma Farisi muxune nun Saduse mux-
une burun nate sena* fe ra.”

⁷ E falan ti folɔ e bode tagi, e naxa, “A ito
falama nen bayo en mi faxi buru ra en yii.”

⁸ Yesu yi a kolon e yi naxan falama. Na-
nara, a yi e maxodin, a naxa, “E nanse
falama e bode tagi, a e mi faxi burun na? E
denkeleyaan xurun jɛ?”

⁹ E munma xaxili soto ba? E bata jinan
xon ba, n muxu wuli suulunna dege waxatin
naxan yi buru xun suulunna ra, e debe yoli
rafe buru dungi dungi donxene ra?

¹⁰ Hanma buru xun soloferen naxan yi-
taxun muxu wuli naaninna ra, e debe yoli
rafe buru donxene ra na yi?

¹¹ Nanfera e mi a bunna kolonxi fa fala n
mi burun xan ma fe falama e xa. N naxa, ‘E
a liga e yeren ma Farisi muxune nun Saduse
muxune buru rate sena fe ra!’ ”

¹² Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon, a
mi yi a falama e xa a e xa a liga e yeren
ma burun nate sena a fe yi naxan buruni,
koni fo Farisi muxune nun Saduse muxune
xaranna fe yi.

*Piyeri a falana Yesu a fe yi
Maraka 8.27-30, Luka 9.18-21*

¹³ Yesu yi siga Sesariya taani Filipi ya-
manani, a yi maxodinni ito ti a xarandiine
ma, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan
Muxuna Dii Xemen na?”

¹⁴ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni
Marafu Tiin nan i tan na. Bonne naxa, a
Nabi Eli nan i tan na. Nde gbeteeye fan naxa,
a Yereni nan i tan na hanma nabina nde.”

¹⁵ A yi e maxodin, a naxa, “E tan go, e tan
naxa di? Nde n tan na?”

¹⁶ Simon Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa
Muxu Sugandixin nan i tan na, habadan
Alaa Dii Xemena.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Sewana i tan xa
Simon, Yunusaa dii xemena, bayo adamadi
mi ito makenenxi i xa, fo n fafe Ala naxan
ariyanna yi.

¹⁸ Nanara, n na a falama i xa, Piyeri,
gemɛn nan i tan na, n nan n ma banxin
tima gemɛn naxan fari, n ma denkeleya ya-
mana. Hali laxira so deene mi non sote n ma
denkeleya yamaan ma mume!†

¹⁹ N na Ariyanna Mangayaan so deen
jinna soma i yii nen. I na tonna doxo feen
naxan na dunuɲa yi, Ala tonna doxoma nen
na ra ariyanna yi. I na tin feen naxan ma
dunuɲa yi, Ala tinma nen na ma ariyanna
yi.”

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandiine ya-
mari, a e nama a fala muxu yo xa fa fala Alaa
Muxu Sugandixin nan a tan na.

*Yesu yi a sayana fe fala
Maraka 8.31-9.1, Luka 9.22-27*

²¹ Folɔ na waxatin ma, Yesu yi a yeɓa folɔ
a xarandiine xa, a naxa, a fere mi na fo a
xa siga Yerusalen taani, a sa torɔ wuyaxi
soto yamaan fonne nun saraxarali kuntig-
ine nun sariya karamoxone yii, e yi a faxesa,
a mon yi keli sayani a soge saxande laxon.

²² Piyeri yi Yesu ba bonne fɛma, a Yesu
maxadi folɔ, a naxa, “Marigina, Ala xa i
tanga na ma, na nama liga i ra mume!”

²³ Yesu yi a yeɛ rafindi a ma, a yi a fala
Piyeri xa, a naxa, “Setana, fata n ma! Ikataxi
n natantan feen nan na. I mi i mirima Alaa
feene ma fo adamadiine.”

²⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine
xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan
foxo ra fo a xa a me a yeɓe ra, a yi a yeɓe faxesa
wudin‡ tongo, a bira n foxo ra.

²⁵ Bayo naxan waxi a niin nakisi feni, na
bonoma ayi nen, koni naxan bonoma a niini
n tan ma fe ra, na kisima nen.

²⁶ Xa muxun dunuɲa birin soto, a bono a
niini habadan, na tonon nanse ra? Muxun
noe nanse fiye, alogo a niin mon xa kisi?

²⁷ Bayo n tan Muxuna Dii Xemen fama nen
n Fafe Alaa binyeni, nxu nun a malekane. N
yi muxun birin saranna fi lan a kewanle ma.

²⁸ N xa pondin fala e xa, muxuna ndee be
e mi faxes fo e n tan Muxuna Dii Xemen to fe
n ma mangayani.”§

17

*Yesu a norona fe
Maraka 9.2-13, Luka 9.28-36*

¹ Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun
Yaki nun a ngaxakedenna Yoni tongo, a siga
e ra e danna geya gbeen fari.

² A keɲaan yi masara e yeɛ ra yi, a yetagin
yi lu mayilenɲe alo sogena. A dugine yi fixa
ayi alo kenɛnyana.

³ Na waxatin yeteni, Nabi Musa nun Nabi
Eli yi mini kenenni e yetagi, e yi lu falan tiye
Yesu xa.

⁴ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marig-
ina, a lanxi bayo nxu be. Xa i waxi a xon ma,
n xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi
Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

* 16:6: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. † 16:18: *Piyeri* xinla bunna neen fa fala *gemena*. ‡ 16:24: Romi kaane yi muxune gbangbanma *wudin* nan ma, e yi e faxesa. Ito bunna neen, fa fala fo Yesu a xarandiine xa e wɛkile sayaan na Yesu foxo ra. § 16:28: A Matiyo 17:2-3 nan ma fe falama.

⁵ A yi falan tima waxatin naxan yi, kunda mayilnaxin yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xəməñ nan ito ra naxan bata n kəñen ki fajni, ε tuli mati a xuiin na!”

⁶ Xarandiine na mə waxatin naxan yi, e gaxu kati, han e sa felen, e yətagine yi lan bəxən ma.

⁷ Yesu yi fa e fəma, a yi a yiin din e ra, a naxa, “E keli, ε nama gaxu!”

⁸ E yi e yəe rakoñin, e mi muxu yo to fo Yesu.

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a naxa, “E feen naxan toxi, ε nama a fala muxu yo xa han n tan Muxuna Dii Xəməñ yi keli sayani.”

¹⁰ Xarandiine yi Yesu maxədin, e naxa, “Sariya karaməxəne a falama nanfera nayi fa fala Nabi Eli nan singe fama?”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yitən.

¹² Koni n xa a fala ε xa fa fala Eli bata yelin fε koni yamaan mi a kolon, e yi e rafan feene birin liga a ra. Awa, e n tan Muxuna Dii Xəməñ fan tərəma nən na kiini.”

¹³ Na xanbi ra, xarandiine yi a kolon fa fala a falan tima Yoni Marafu Tiin nan ma fe ma.*

Yinnan diidin naxan foxə ra

Maraka 9.14-29, Luka 9.37-43

¹⁴ E fa yamaan fəma waxatin naxan yi, xəməna nde yi fa Yesu fəma, a yi a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a naxa, “N fafe, kininkinin n ma dii xəməñ ma. Gan furen nan a fari, a tərəxi kati, a bata bira tēni sanja yi wuyaxi hanma igeni.

¹⁶ N bata fa a ra i ya xarandiine fəma koni e mi nəxi a rakəndəye.”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “E tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fəma han waxatin mundun yi? N xa dija ε xa han waxatin mundun yi? Fa diin na n fəma!”

¹⁸ Yesu yi yinnan yamari, a xəte a foxə ra. Nayi, a dii xəməñ yi kəndəya na waxatin yətəni.

¹⁹ Na xanbi ra, xarandiine yi siga Yesu fəma e danna, e yi a maxədin, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nəxi yinnan kede?”

²⁰⁻²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo ε denkeleyaan xurun. N xa jəndin fala ε xa. Xa denkeleyana ε yi, hali a xurun alo sansi kəse xurudina,† ε nəe a fale nən geyani ito ma, ε naxa, ‘Keli be, i siga menni!’ a yi siga. E nəe feen birin lige nən!”

Yesu mən yi a faxa feen fala

Maraka 9.30-32, Luka 9.43-45

* **17:13: Nabi Eli** a fe sebxə Malaki 3.23 kui. Sariya karaməxəne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mən fama nən benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiyā falan nakamalixi. † **17:20-21:** Sansini ito xili nən mutaridi.

²² Xarandiine birin e malan e bode xən ma waxatin naxan yi Galile yamanani, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xəməñ soma nən muxune yii,

²³ e yi n faxa. Koni n mən kelima nən sayani a soge saxande ləxəni.”

Xarandiine nii yi rajaxu e ma kati!

Ala Batu Banxin mudu fi fena

²⁴ Yesu nun a xarandiine Kapərunan taan li waxatin naxan yi, Ala Batu Banxin mudu maxinle yi fa Piyeri fəma, e yi a maxədin, e naxa, “I karaməxən mi Ala Batu Banxin mudun fima ba?”

²⁵ Piyeri yi e yabi, a naxa, “A fima nən.” Piyeri so banxini waxatin naxan yi, Yesu singe yi falan ti, a naxa, “Simən, i mirixi a ma di? Dunuja mangane mudun maxilima nde ra? E diine ba, hanma muxu gbətəye?”

²⁶ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Muxu gbətəye.” Yesu yi a fala, a naxa, “Na bunna nən, hali a diine mi a fi.

²⁷ Koni nxu mi waxi a xən ma, nxu xa muxuni itoe rafen. Nanara, siga baani, i sa kanna bira. I na yəxə singen naxan suxu, i a dēni bi, i gbeti gbanan keden toma nən a dε, naxan lanje en ma mudun ma. I siga na ra, i sa i gbeen nun n gbeen fi.”

18

Nde gbo birin xa?

Maraka 9.33-37, Luka 9.46-48

¹ Xarandiine yi fa Yesu fəma na waxatini, e yi a maxədin, e naxa, “Nde gbo birin xa Ariyanna Mangayani?”

² Yesu yi diidina nde xili, a yi a ti e birin yətagi.

³ Yesu yi a fala, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, xa ε mi maxətε, ε liga alo diidine, ε mi soε Ariyanna Mangayani mume!”

⁴ Nanara, naxan yo na a yətε magodo alo diidini ito, na gbo dangu a birin na Ariyanna Mangayani.

⁵ Naxan yo mən na diidini ito sifani suxu n xinli, na bata n tan yisuxu.”

Yulubina fe

Maraka 9.42-48, Luka 17.1-2

⁶ “Diidini itoe naxanye bata denkeleya n ma, xa muxu yo ne bira yulubini, a fisa na kanni gəme gbeen xidi a kəe ra, a woli baan tilinna ma.”

⁷ “Gbalon dunuja muxune yəe ra bayo feen naxanye yamaan birama yulubini. A fεrε mi na fo na fe sifane xa fa koni e fatama muxun naxanye ra, gbalon na kanne yəe ra!

⁸ Xa i yiina hanma i sanna i birama yulubini, a sege a ra, i yi a woli ayi! A fisa i yii dungin nun i san dungi kanna xa so

habadan nii rakisini, benun i yii firinna nun i san firin kannna xa woli yahannama teeni.

⁹ Xa i yeen nan i bire yulubini, a ba na, i yi a woli ayi! A fisa i ye keden kannna yi so habadan nii rakisini, benun i ye firin kannna xa so yahannama teeni."

YeXee tununxina fe sandana

Luka 15.3-7

¹⁰⁻¹¹ "E a liga e yeren ma, e nama diidini itoe rafeya. N xa a fala e xa, e kantan malekane ariyanna yi. E n Fafe Ala yetagin toma waxatin birin."

¹² "E mirixi a ma di? Xa yeXee keme muxuna nde yii, xa keden siga na xun xon, na kannna nanfe ligama? A yeXee tonge solomanaanin e nun solomanaaninne luma nen e degedeni geyaan fari, a siga a tununxi kedenna fendeni.

¹³ N xa jondin fala e xa, a na a to waxatin naxan yi, a sewama nen na yeXee kedenna fe ra dangu tonge solomanaanin e nun solomanaaninne ra naxanye mi loxi ayi.

¹⁴ A na kii nin, e Fafe Ala naxan ariyanna yi, a mi rafan a ma diidini ito nde keden peen xa lo ayi."

Hake tongone

¹⁵ "Xa i ngaxakedenna haken liga i ra, siga a fema i yi a sonna fala a xa e firinna tagi. Xa a i xuiin name, i bata i ngaxakedenna soto na yi.

¹⁶ Koni xa a mi a tuli mati i xuiin na, e nun muxu keden hanma muxu firin xa siga a fema alogo 'feen birin xa makiti sereya firin hanma saxan xuiin xon.*

¹⁷ Koni xa a mi a tuli mati ne xuiin na, na feen fala denkeleya yamaan xa. Xa a mi a tuli mati denkeleya yamaan xuiin na, a yate alo denkeleyatarena hanma mudu maxinla."

Tondi feen nun tin fena

¹⁸ "N xa jondin fala e xa, e na tonna doxo feen naxan na dunuja yi, Ala tonna doxoma nen na ra ariyanna yi. E na tin feen naxan ma dunuja yi, Ala tinma nen na ma ariyanna yi."

¹⁹ "N mon xa a fala e xa, xa muxu firinna lan fefe ma dunuja yi Ala maxandini, n Fafe naxan ariyanna yi, a na ligama e xa nen.

²⁰ Bayo muxu firin hanma saxan na e malan dede yi n xinli, n fan luma nen menni e ye."

Muxun naxan mi mafeluun tima

²¹ Na xanbi ra, Piyeri yi fa Yesu fema, a yi a maxodin, a naxa, "Marigina, n xa ngaxakedenna mafelu doxona ma yoli, a na n haken tongo waxatin naxan yi? Han doxona ma solofere ba?"

²² Yesu yi a yabi, a naxa, "N xa a fala i xa, doxona ma solofere mi a ra de, fo tonge solofere e nun solofere."

²³ "Nanara, Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangan naxan waxi a walikene saren fi feni.

²⁴ A na foloxina, e fa walike keden na gbeti gbananna wuli fu donla yi naxan ma, donla naxan nun a siimayaan birin wali saranna yi lan.

²⁵ Bayo a mi yi noe a donla fiye, mangan yi a ragidi a e xa a tan nun a jaxanla nun a diine nun a yii seene birin mati e findi konyine ra, alogo a xa donla fi.

²⁶ Nanara, walikene yi a xinbi sin mangan bun ma, a yi a mafan, a naxa, 'Dija n xa, n na i ya donla birin fima nen!'

²⁷ A kannna yi kininkinin a ma, a yi dija a donla ma, a yi a lu na."

²⁸ "Koni na walikene yi siga, a sa a lanfana nde to a gbeti xurudi yi naxan ma. A yi a suxu, a yi a kosen deten. A yi a fala, a naxa, 'N ma donla fi!'

²⁹ A lanfaan yi a xinbi sin a bun ma, a yi a mafan, a naxa, 'Dija n xa, n na i ya donla fima nen!'

³⁰ Koni a mi tin. A yi sa a sa kasoon na han a na a donla fi waxatin naxan yi.

³¹ Walikene bonne to na to, e xolo kati, e siga e kannna fema, e sa na birin fala a xa.

³² Nanara, e kannna yi a tan walikene xili, a naxa, 'I tan walike jaxina, n ma donla naxan birin i ma, n dija nen na ma bayo i bata n mafan.

³³ A mi yi lan nun ba, i fan xa kininkinin i walike boden ma alo n kininkinin i ma kii naxan yi?"

³⁴ Nayi, a kannna yi a sa kasoon na a xolonni alogo a kantan muxune xa a jaxankata han a yi a donla birin fi.

³⁵ N Fafe naxan ariyanna yi, na fan e suxuma na kii nin, xa e tan nde mi a ngaxakedenna mafelu a bojeni."

19

Futu kala fena

Maraka 10.1-12

¹ Yesu yelinxi na falane tiye, a keli Galile yamanani, a siga Yudaya yamanani denaxan Yuruden baan kidi ma.

² Yama gbeen yi bira a foxo ra, a yi ne rakendeya.

³ Farisi muxuna ndee yi fa a fema a bunbadeni, e yi a maxodin, e naxa, "Sariyan na a ra ba, xemen xa jaxanla rame, a findi bun yo ra?"

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "E mi Kitabun xaranxi ba? A naxa fa fala a foloni 'Ala yi adaman da, xemen nun jaxanla,*

* 18:16: Sariyane 19.15

* 19:4: Dunuja Folon 1.27 nun 5.2

† 19:5: Dunuja Folon 2.24

⁵ a naxa, ‘Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinna, a a maso a jaxanla ra, e findi fati bendε kedenna ra.’[†]

⁶ Nayi, muxu firin mi fa e ra koni fε keden. Nayi, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxe nama ne fata.”

⁷ E yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Musa a yamarixi fa fala a xemen xa futu kala kedin so a jaxanla yii, a yi a bejin?”

⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa bata tin, a ε xa ε jaxanle bejin amasoto ε bejen xodoxo. Koni a mi yi na kiini nun a foloni.

⁹ Awa, n xa a fala ε xa, xemen naxan na a me a jaxanla ra, xa a jaxanla mi yalunya ligaxi, xemen yi nde gbete futu, na xemen bata yalunyaan liga.”

¹⁰ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Xa xemen nun a jaxanla tagi na kii nin, a lan futu nama ti na yi.”

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Birin mi nœ xaranni ito suxe, koni fε Ala bata a feren fi naxanye ma.

¹² Xemena ndee mi nœ jaxanla futue amasoto e bari kiin xon, muxune nan ndee gbete ye ligaxi na kiini, koni ndee gbete ye lanxi a ma nen a e nama jaxanla futu alogo e xa lu wale Ariyanna Mangayaan xa. Awa, xa naxan nœ xaranni ito suxe, na xa a suxu.”

Yesu yi duba diidine xa

Maraka 10.13-16, Luka 18.15-17

¹³ Muxuna ndee yi fa e diidine ra Yesu fema, alogo a xa a yiin sa e diidine xunni, a yi Ala maxandi e xa koni xarandiine yi falan ti ne ma.

¹⁴ Yesu naxa, “E tin diidine xa fa n fema, ε nama e raxete amasoto e tan sifane nan gbee Ariyanna Mangayaan na.”

¹⁵ A yi a yiin sa e xunni, a yi duba e xa, a siga.

Xeme nafulu kanna fe

Maraka 10.17-31, Luka 18.18-30

¹⁶ Banxulanna nde yi fa Yesu fema, a naxa, “Karamoxo, n fe fajin mundun lige, n habadan nii rakisin soto?”

¹⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “Nanfera i n maxodinma fe fajina fe ma? Ala nan keden fan. Xa i waxi a xon ma, i xa nii rakisin soto, yamarine suxu.”

¹⁸ A mon yi maxodinna ti, a naxa, “Yamari mundun ne ra?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba.

¹⁹ I baba nun i nga binya, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena.”[‡]

²⁰ Banxulanna yi a yabi, a naxa, “N bata ne birin suxu, nanfe fa luxi?”

²¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i waxi a xon ma, i xa findi muxu kamalixin na, siga, i sa i yii seene mati, i yi yuigelitone ki. I nafunla

sotoma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n foxo ra.”

²² Banxulanna na me waxatin naxan yi, a sunuxin yi siga amasoto nafulu gbee kanna nan yi a ra.

²³ Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “N xa jondin fala ε xa, nafulu kanne so raxolo Ariyanna Mangayani!

²⁴ N mon xa a fala ε xa, nafulu kanna so raxolo Alaa Mangayani dangu jogomen so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁵ Xarandiine na me waxatin naxan yi, e yi kabe kati! E yi a maxodin, e naxa, “Nde fa nœ kise nayi?”

²⁶ Yesu yi e mato, a naxa, “Muxun mi nœ na lige koni Ala nœ feen birin lige nen.”

²⁷ Na xanbi ra, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bejin, nxu bira i foxo ra. Nxu tan nanse sotoma nayi?”

²⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jondin fala ε xa, waxati nene famatoni, n tan Muxuna Dii Xemen na doxo n ma mangaya gbede binyaxini, ε tan naxanye biraxi n foxo ra, ε fan dodoxoma nen manga gbede fu nun firinne ma, ε yi Isirayila bonson fu nun firinne makiti.

²⁹ Naxanye birin bata banxine lu na, hanma a ngaxakeden xememane nun a jaxalanmane hanma a fafe hanma a nga hanma a diine hanma a xene n tan ma fe ra, a na joxon keme sotoma nen e nun habadan nii rakisina.

³⁰ Koni naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na.”

20

Xee kanna walikene fe

¹ Yesu naxa, “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo xee kanna naxan minin subaxani muxu fendeni alogo e xa sa wali a manpa bili nakoni.

² E yi lan a ma, a xa e saranna fi gbeti gbanan keden keden, naxan lanje sogε keden saranna ma. A yi e rasiga a manpa bili nakoni.

³ Soge raxenxen waxatini, a keli, a siga loxo deen na, a yi muxuna ndee li tixi na, naxanye mi yi wali yo ra.

⁴ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, ‘E fan xa siga, ε sa wali n ma manpa bili nakoni, a lan n xa ε saren fi naxan na, n na soε ε yii.’

⁵ Awa, ne yi siga walideni. Na danguxina, a mon yi na joxon liga yanyi tagini e nun se din waxatin masoxina.

⁶ Awa, se din waxatin danguxina, a mon yi siga, a sa muxu gbete ye fan li tixi na. A yi e maxodin, a naxa, ‘E ferijenxi be nanfera? E mi fefe ligama?’

[†] 19:19: Xoroyaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20 nun Saraxaraline 19.18

⁷ E yi a yabi, e naxa, 'Bayo muxu yo mi nxu tixi wali ra.' A yi a fala e xa, a naxa, 'Awa, ε fan xa siga wali kedeni n ma manpa bili nakani.' "

⁸ "Ninbanna soxina, manpa bili nako kanna yi a fala walike kuntigin xa, a naxa, 'Walike ne xili, e saranna xa fi. A falo donxe ra xiine ma, i sa a ranan a singe ra xiine ma.'

⁹ Xemen naxanye wanla falo ninbari waxatini, ne keden kedenne birin yi gbeti gbanan keden keden soto.

¹⁰ Nanara, muxun naxanye singe wanla falo, ne to fa, e yi a miri fa fala, a e a soto ma nen dangu bonne ra, koni e keden kedenna birin yi gbeti gbanan keden keden soto."

¹¹ "Awa, e to yi a rasuxuma, e xee kanna mafala falo.

¹² E yi a fala, e naxa, 'Muxun naxanye faxi donxen na, ne waxatidi nan tun wali kexi. I nxu nun ne birin saren fima kii kedenna nin ba, nxu tan naxanye ferijenxi sogan na?'

¹³ Xee kanna yi e tan nde keden yabi, a naxa, 'Soto, n mi tinxintareya xan ligaxi i ra. En mi lanxi gbeti gbanan keden xan ma ba?'

¹⁴ I saranna tongo, i siga i konni. Naxanye faxi donxen na, n waxi ne saranna fi feni alo n bata i saranna fi kii naxan yi.

¹⁵ N mi daxa ba, n xa n sagoon liga n ma gbetini? I n maxoxolonma nen ba bayo n fonisire?'

¹⁶ Na kiini, naxanye yeen na, ne wuyaxi sa luma nen xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yeen na."

Yesu mon yi a faxeseen fala

Maraka 10.32-34, Luka 18.31-34

¹⁷ Yesu yi sigama Yerusalen taani waxatin naxan yi, a yi a xarandii fu nun firinne xali e danna. A yi a fala e xa,

¹⁸ a naxa, "E a mato, en sigama Yerusalen taani, n tan Muxuna Dii Xemen sa soma nen saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone yii na yi. E n ma kitin bolonma nen, a lan sayaan ma.

¹⁹ Na xanbi ra, e yi n so siya gbetene yii naxanye n magelema, e yi n bulan, e yi n gbangban wudin ma. A soge saxande loxoni n kelima nen sayani."

Yaki nun Yoni nga maxandina

Maraka 10.35-45

²⁰ Sebede a dii xemene nga yi fa Yesu fama e nun a dii xemene, e yi e xinbi sin Yesu bun ma, e yi a maxandi fena nde ma.

²¹ Yesu yi e maxodin, a naxa, "I waxi nanse xon ma?" A yi a yabi, a naxa, "Tin, i na i ya mangayaan soto, n ma dii xeme firinni itoe xa doko i fama, kedenna i yifanna ma, kedenna i komenna ma."

²² Yesu yi e yabi, a naxa, "E n maxandixi naxan ma, ε mi na kolon. E noe ε minye toroya igelengenna ra ba, n fama n mindeni

naxan na?" E yi a yabi, e naxa, "Nxu noe nen."

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E fama ε mindeni nen n ma toroya igelengenna ra yati! Koni muxun doko fena n yifanna ma hanma n komenna naba, na mi n tan ma fo n fafe bata yi a ragidi naxanye xa."

²⁴ Xarandii fuun bonne na me waxatin naxan yi, e xolo na ngaxakedenma firinne ma.

²⁵ Nanara, Yesu yi e birin xili a fama, a naxa, "E a kolon yati siyane mangane noyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigina naba e xun na.

²⁶ Koni a mi na kiini ε tan tagi. Xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na e ye, fo a xa findi ε walikeen nan na.

²⁷ Xa naxan yo wa findi feni e yeratiin na fo a xa findi ε konyin nan na

²⁸ alo n tan Muxuna Dii Xemen to mi faxi muxe xa wali n xa koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na."

Yesu yi danxuto firin nakendeya

Maraka 10.46-52, Luka 18.35-43

²⁹ E yi kelima Yeriko taani waxatin naxan yi, yama gbeen yi bira Yesu foxo ra.

³⁰ Danxuto firinna naxanye yi doko kiraan na, ne yi a me a Yesu dangumaton nan yi a ra, e yi gbelegbele, e naxa, "Nxu fafe, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin nxu ma!"

³¹ Yamaan yi e masabari, koni e mon yi gbelegbele kati, e naxa, "Marigina, Dawudaa Dii Xemena, kininkinin nxu ma."

³² Awa, Yesu yi ti, a yi e xili, a yi e maxodin, a naxa, "E waxi a xon ma n xa nanfe liga ε xa?"

³³ E yi a yabi, e naxa, "Marigina, nxu waxi a xon ma nen, nxu mon xa seen to."

³⁴ Yesu yi kininkinin e ma, a yi a yiin din e yene ra. E yi seen to mafuren, e bira Yesu foxo ra.

21

Yesu so fena Yerusalen taani

Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi Betifage taan li, Oliwi Geyaan fari. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yee ra.

² A yi a jundu e ma, a naxa, "E siga banxideen na e yee ra, ε sa sofanla nde lima xidixi na yi, a diina a fama. E e fulun, e fa e firinna ra n xa.

³ Xa muxuna nde ε maxodin, ε a fala a xa, e naxa, 'Marigin nan mako e ma,' na kanna e soma e yii nen sa."

⁴ Na liga nen alogo nabiin naxan fala, na xa kamali, a naxa,

⁵ "E a fala Siyon kaane xa, ε naxa, 'E a mato! E mangan fama ε ma. A limaniya.

* 21:5: A mato Sakari 9.9 kui.

A fama sofanelan nan fari, sofali diina, sofali gilen diina.* ”

⁶ Na ma, xarandiine yi siga, Yesu naxan fala e xa, e sa na liga.

⁷ E yi fa sofanelan nun a diin na. E yi e dugine yifulun e fari, Yesu yi dɔxɔ sofanelan fari.

⁸ Yamaan yi e dugine yifulun kiraan xɔn ma, nde yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn a binya feen na.

⁹ Yamaan naxan yi a yee ra e nun a xanbi ra, ne birin yi lu sɔnxɔe, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa dii xemen ma! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xonna ma pon!”

¹⁰ Yesu so Yerusalen taani waxatin naxan yi, taan yi maxa. Yamaan yi maxɔdinna ti, e naxa, “Nde ito ra?”

¹¹ Yamaan yi e yabi, e naxa, “Nabi Yesu nan ito ra, keli Nasareti taani Galile yamanani.”

Yesu Ala Batu Banxini

Maraka 11.15-19, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹² Yesu to so Ala Batu Banxini, a yi sare matine nun sare soone birin kedi na yi. A yi gbeti masarane tabanle rafelen e nun ganba matine gbɛdene.

¹³ A yi a fala e xa, a naxa, “A seɓexi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nen Ala maxandi banxina.’[†] Koni e tan bata a findi mujadene luxunden na!”

¹⁴ Danxutɔne nun lɛbutenne yi siga Yesu fema Ala Batu Banxini, a yi e rakendeya.

¹⁵ Koni saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxone to a to kabanako feene lige, e diidine fan to naxanye yi sɔnxɔma Ala Batu Banxini, e naxa, “Tantunna xa fi Dawudaa Dii Xemen ma,” e yi xɔlɔ.

¹⁶ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I mi diidine falan mɛen ba?” Yesu yi e yabi, a naxa, “Di! E mi Kitabun yireni ito xaranxi ba, naxan a falaxi, ‘I bata diidine nun dii jɔrene yamari, e yi i matɔxɔ?’[‡] ”

¹⁷ Yesu yi e lu mɛnni, a keli taani, a siga Betani taani, a sa xi na.

Yesu yi xɔde binla danga

Maraka 11.12-14, 20-24

¹⁸ Na xɔtɔn bode, a xetematɔɔn Yerusalen taani, kamen yi a suxu.

¹⁹ A yi xɔde binla to kiraan dexɔn ma, a yi siga a bun ma, koni a mi a bogi yo li a ra, fo a deene. Nanara, a yi a fala xɔde binla ma, a naxa, “I tan mi fa bogin sɔnɔn!” Awa, na waxatin yeteni xɔde binla yi xara!

²⁰ Xarandiine to na to, e yi kabɛ, e maxɔdinna ti, e naxa, “Xɔde binli ito xaraxi di xulɛn?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala e xa, xa e denkeleyaxi, e mi sike, n naxan ligaxi xɔde binli ito ra, e fan nɔe na jɔxɔnna lige nen. A birin xa mi na ra, e nɔe a fale nen geyaan xa, e naxa, ‘Keli be, i sa sin fɔxɔ igeni,’ na yi liga.”

²² Xa e denkeleyaxi, e na sese maxɔdin Ala ra, e na sɔtɔma nen.”

Yesu senben maxɔdinna fe

Maraka 11.27-33, Luka 20.1-8

²³ Yesu mon yi fa Ala Batu Banxini. A yi yamaan xaranma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi fa a fema, e yi a maxɔdin, e naxa, “I feni itoe ligama senbe mundun na, nde i yamarixi i xa feni itoe liga?”

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “N fan xa e maxɔdin fe keden ma, xa e n yabi, n feene ligama senben naxan yi, n fan na falama e xa nen.”

²⁵ Nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?” E yi falan ti fɔlɔ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a falama nen nayi, a naxa, ‘Nanfera e mi laxi Yoni ra?’

²⁶ Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, en gaxu yamaan yee ra bayo e birin laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.”

²⁷ Nanara, e yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Awa, a yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama e xa na yi.”

Dii xeme firinna fe sandana

²⁸ “E xaxili lu ito xɔn ma. Xemen na nde yi na, dii xeme firin yi naxan yii. A siga a forimaan fema, a sa a fala a xa, a naxa, ‘N ma diina, siga wali kedeni n ma nakɔni to.’

²⁹ A yi a yabi, a naxa, ‘N mi waxi siga feni.’ Koni dɔnxɛn na, a bɔjen yi maxete, a siga.

³⁰ A fafe yi siga a diin bonna fema, a sa na fala kedenna ti na fan xa, a yi a yabi, a naxa, ‘N fafe, n sigama nen.’ Koni a mi siga.

³¹ Ne firinna ye, nde a fafe sagoon ligaxi?” E yi a yabi, e naxa, “Forimana.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala e xa, mudu maxinle nun yalundene singe soma e yee ra Alaa Mangayani.

³² Amasɔtɔ Yoni bata fa, a tinxinna kiraan yita e ra, e mi la a ra. Koni mudu maxinle nun yalundene bata la a ra. Hali e to na to, e bɔje mi maxete, e la a ra.”

Nako kantanne fe sandana

Maraka 12.1-12, Luka 20.9-19

³³ Yesu naxa, “E tuli mati sanda gbete ra. Nako kannan nde yi na nun naxan manpa bili nakɔn sa, a yi a sansan, a yi manpa ige badeni tɔn, a yi gbengben ti. Na xanbi ra, a

[†] 21:13: A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui. [‡] 21:16: Yaburin 8.3

yi nakoon taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

³⁴ Awa, a bogi waxatina a lixina, a yi a walikena ndee rasiga a nakoon kantan muxune ma, a e xa a gbeen so ne yii.

³⁵ Nakoon kantan muxune yi nakoo kanna walikene suxu, e kedenna mabonbo, e bonna faxa, e bonna magolon gemene ra.

³⁶ Na xanbi ra, nakoo kanna mon yi a walike gbeteye rasiga, naxanye yi wuya dangu a floyixine ra. Nakoon kantan muxune yi ne fan liga na kii kedenni.

³⁷ Donxen na, a yi a dii xemen nasiga e ma, a naxa, 'E danma nen n ma diin tan na.'

³⁸ "Koni nakoo kantanne to a dii xemen to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nakoo kanna ke tongon nan ito ra, e fa be, en na a faxa alogo en xa a keen soto.'

³⁹ Nayi, e yi a suxu, e siga a torontoronje nakoo xeen fari ma, e sa a faxa.[§]

⁴⁰ Awa, nakoo kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama nakoo kantanne ra?"

⁴¹ E yi a yabi, e naxa, "A na muxu jaxine faxama nen kii jaxini, a yi nakoon taxu muxu gbeteye ra naxanye a gbeen soe a yii a xaba waxatini."

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E munma Kitabun yireni ito xaran ba? A naxa, 'Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin game fisamantenna ra. Margin nan na ligaxi, a findi kabanako feen na en yee ra yi.'"

⁴³ Yesu naxa, "Nanara, n na a falama e xa, Alaa Mangayaan bama e yii nen, a so yama gbeten yii, naxanye kewali lanje a ma.

⁴⁴ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen a dungin dungin na. Koni xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

⁴⁵ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune to Yesu a sandan me, e yi a kolon a falan tima e tan nan ma.

⁴⁶ Nanara, e yi kata a suxu feen na, koni e yi gaxu yamaan yee ra naxanye yi a mirixi fa fala a nabiin nan Yesu ra.

22

*Naxalandi tiin sandana
Luka 14.15-24*

¹ Yesu mon yi sandan sa yamaan xa.

² A yi a fala, a naxa, "Ariyanna Mangayaan luxi nen alo mangan naxan jaxalandi tiin sewa donse donna malanni ton a dii xemen xa.

³ A yi a walikene rasiga a muxu xilixine ma alogo e xa fa donse donna malanni, koni e mi tin fe.

⁴ Nanara, a yi a walike gbeteye rasiga e ma, a naxa, 'E sa a fala e xa, a donseen birin bata yiton iki. N bata n ma turaan nun jinge raturaxine faxa, seen birin bata yiton. E fa jaxalandi tiin donse donna malanni!'

⁵ Koni e mi a yate, e siga e makone ra. Nde yi siga xee ne ma, nde yi siga e wanle ra.

⁶ A donxene yi walikene suxu, e yi e raxarabi, e yi e faxa."

⁷ "Mangan yi xolo kati, a yi a sofane rasiga, e sa faxa tiine halagi, e yi e taan gan.

⁸ Na xanbi ra, a yi a walikene xili, a naxa, 'Naxalandi tiin malanna bata yiton koni n muxun naxanye xilixi, ne mi yi daxa e xa xili.

⁹ Awa, iki e siga kira xunne ma. E na muxu yo to, e ne xili malanni.'

¹⁰ Nanara, walikene yi siga kira xunne ma, e muxun naxanye birin to, e yi ne malan muxu jaxine nun muxu fajine birin. Nayi, jaxalandi tiin malan yiren yi rafe muxu xilixine ra."

¹¹ "Koni mangan to so, a xa a muxu xilixine to, a yi xemena nde to menni, jaxalandi ti domaan mi yi a ma.

¹² A yi a maxodin, a naxa, 'Soso, i soxi be di, anu, i mi maxidixi alo a daxa jaxalandi ti malanni kii naxan yi?' Koni xemen mi a yabi soto.

¹³ Mangan yi a fala a walikene xa, a naxa, 'E a xidi ken, e yi a ramini tanden ma dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.'

¹⁴ Yesu naxa, "Muxu wuyaxi xilixi koni muxu dando nan tun sugandixi."

*Mudu fiin maxodinna fe
Maraka 12.13-17, Luka 20.20-26*

¹⁵ Farisi muxune yi siga, e sa Yesu tajege feni ton a fala xuiin xon ma.

¹⁶ E yi e xarandiina nde nun Herode a muxuna nde rasiga Yesu fama a faladeni, e naxa, "Karamaxo, nxu a kolon fa fala jondi falan nan i tan na, i yamaan xaranma Ala jondin nan ma. Muxe mi noe i ya miriyaan maxete, amasoto i mi muxune rafisaxi e bode xa.

¹⁷ Awa, i mirixi a ma di, a fala nxu xa, a daxa mudun yi fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi?"

¹⁸ Koni Yesu yi e nata jaxin kolon. A yi e yabi, a naxa, "E tan nagine! Nanfera, e katama n bunbadeni?"

¹⁹ E gbeti gbananna yita n na mudun fima naxan na!" E yi gbeti gbananna yita a ra.

²⁰ Yesu yi e maxodin, a naxa, "Nde xili nun a yetagin sawura a ma?"

²¹ E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena." Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa,

[§] 21:39: Sandani ito kui Ala nan misalixi nakoo kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. ^{*} 21:42: Yaburin 118.22-23

“Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen yi so Ala yii.”*

²² E na mε waxatin naxan yi, e kabε kati, e keli a fεma, e siga.

Faxa muxune rakeli fena

Maraka 12.18-27, Luka 20.27-40

²³ Na lxɔn yeteni, Saduse muxune yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxa muxune mi kelima sayani. E yi Yesu maxɔdin,

²⁴ e naxa, “Karamɔxɔ, Musa bata yi a fala, a naxa, ‘Xa xεmεn faxa, a mi dii lu, a ngaxakedenna xa a kε ɲaxanla tongo alogo a xa diina nde bari faxa muxun xa.’[†]

²⁵ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi be nun, forimaan yi ɲaxanla futu, a faxa, a mi dii sɔtɔ, a ɲaxanla yi lu a xunyεn xa.

²⁶ A yi liga na kiini a firinden fan na, a saxanden fan yi liga na kiini, na yi liga han solofere.

²⁷ Dɔnxεn na, ɲaxanla fan yi faxa.

²⁸ Awa, faxa muxune na keli waxatin naxan yi, ɲaxanla findima nde gbee ra na muxu soloferene ye? Bayo e birin bata yi a dɔxɔ.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E bata tantan, amasɔtɔ ε mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

³⁰ Bayo faxa muxune na keli waxatin naxan yi, e ligama nεn alo malekan naxanye ariyanna yi. Xεmεn mi ɲaxalan fute, ɲaxanla mi dɔxe xεmεn xɔn.

³¹ Awa, naxan lanxi faxa muxune rakeli feen ma, ε mi Alaa falan xaranxi ba? A naxa,

³² ‘Iburahimaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala.’ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na fo niiramane.”[‡]

³³ Yamaan na mε waxatin naxan yi, e kabε Yesu a xaranna ma kati!

Yamari fisamantenna fe

Maraka 12.28-34, Luka 10.25-28

³⁴ Farisi muxune a mε waxatin naxan yi, a Yesu e yabi kiin bata a liga Saduse muxune yi e dundu, e yi e malan.

³⁵ Sariya karamɔxɔ keden yi na, na yi Yesu keɲaan fεsεfese, a yi a maxɔdin,

³⁶ a naxa, “Karamɔxɔ, yamarin mundun gbo dangu a birin na Sariya Kitabuni?”

* **22:21: Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi a gbeen nan na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen nan na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na. † **22:24:** A mato Dunuja Fɔln 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. ‡ **22:32: niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mato Xɔryaana 3.6 nun 3.15-16 kui. A mi a falaxi nun a Iburahimaa Ala nan yi a tan na Iburahima yi a nii ra waxatin naxan yi. Na luxi nεn alo Ala yeena e ra laxira yi. E mɔn e nii ra Ala yeε ra yi. Nanara, faxa muxune kelima nεn sayani. § **22:37:** Sariyane 6.5 * **22:39:** Saraxaraline 19.18 † **22:44:** Yaburin 110.1 ‡ **22:45:** Na waxatini karamɔxɔne yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburi 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nεn fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yeε ra yi.

³⁷ Yesu yi a yabi, a naxa, “ ‘I Marigina Ala xanu i bɔɲεn birin na e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na.’[§]

³⁸ Yamarini ito gbo dangu e birin na.

³⁹ A firinden ito luxi nεn alo bonna, a naxa, ‘I adamadi boden xanu alo i yetena.’*

⁴⁰ Sariya Kitabun nun nabine kitabune birin singanxi yamari firinni itoe nan na.”

Yesu yi maxɔdinna ti

Maraka 12.35-37, Luka 20.41-44

⁴¹ Farisi muxune malanxi waxatin naxan yi, Yesu yi e maxɔdin, a naxa,

⁴² “E mirixi Alaa Muxu Sugandixina feen ma di? Nde bɔnsɔn a ra?” E yi a yabi, e naxa, “Dawuda bɔnsɔnna nan a ra.”

⁴³ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Nanfere Dawuda a xili bama ‘N Marigina’ fata Alaa Nii Sariɲanxin na? Amasɔtɔ Dawuda a falama, a naxa,

⁴⁴ ‘Marigin yi a fala n marigin xa,

a naxa, ‘Dɔxɔ n yiifanna ma, han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.’”[†]

⁴⁵ Awa, xa Dawuda a xili bama, ‘N Marigina,’ na ma, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di?”[‡]

⁴⁶ Muxu yo mi nɔ a yabε fala keden peen na! Keli na waxatin ma, muxu yo mi fa susu a maxɔdinɲε fe gbεte ma.

23

Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yalagi

Maraka 12.38-39, Luka 11.43, 46, 20.45-46

¹ Na xanbi ra, Yesu yi falan ti yamaan nun a xarandiine xa,

² a naxa, “Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune dɔxi Nabi Musa funfun nin.

³ Nayi, ε e falane birin suxu, ε yi e liga. Koni ε nama e kewali sifane tan liga, amasɔtɔ e naxan falama, e mi na ligama.

⁴ E goron binyene raxidima, e yi e dɔxɔ muxune xun ma, koni hali e yii sonla, e tan mi waxi na din feni e ra e maxalideni.

⁵ E feen birin ligama nεn alogo muxune xa e to. Nayi, e Kitabu falane sebe ma, e yi e xidi e tigrine nun e yiine ra han a gbo ayi. E domane maxidixi luti dεnbexi kuyene ra.

⁶ Binye dɔxɔdene rafaŋ e ma malanne yi, e dɔxɔ yamaan yeɛ ra salide banxine yi.

⁷ Binye xɔntɔnne rafaŋ e ma lɔxɔ tidene yi, muxune yi e xili ‘Karamɔxɔ.’ ”

⁸ “Koni muxe nama ε tan xili ba fa fala, ‘Karamɔxɔ,’ amasɔtɔ ngaxakedenmaan nan ε birin na, karamɔxɔ keden pee nan ε yii.

⁹ Awa, ε nama muxu yo xili dunuɲa ito yi fa fala, ‘N Fafe,’ amasɔtɔ Fafe keden pee nan ε yii ariyanna yi.

¹⁰ E nama tin muxune xa ε xili ‘Kuntigina,’ amasɔtɔ kuntigi keden pee nan ε yii. Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.

¹¹ Muxun naxan gbo ε birin xa, na xa findi ε konyin na.

¹² Naxan na a yete yite, na yigodoma nen. Naxan na a yete magodo, na yitema nen.”

Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune nafigiyana

Maraka 12.40, Luka 11.39-42, 44-52, 20.47

¹³ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε Ariyanna Mangayaan deen nagalin muxune yeɛ ra, ε tan yeteɛn mi soma, ε mɔn mi muxune luma e so naxanye waxi so feni.”

¹⁴ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! Amasɔtɔ ε kaɲa gilene yii seene bama e yii. E yi ε yete mayita sali xunkuyeni. E yalagima nen na feene ma a ɲaxin na.”

¹⁵ “Gbalona ε xa, ε tan sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine! E fɔxɔ igen nun bɔxɔ xɔnna birin yisigama alogo ε xa tubi muxu keden pee sɔtɔ. E na a sɔtɔ ε a findima nen yahannama kaan na naxan ɲaxu ε tan xa dɔxɔ firin.”

¹⁶ “Gbalona ε xa, ε tan danxutɔɔn naxanye danxutɔɔn yii rasuxuma. E tan naxanye a falama, ε naxa, ‘Xa muxuna nde a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, hali a mi a rakamali, koni naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xɛmani, fo na kanna xa a falan nakamali.’

¹⁷ E tan danxutɔ xaxilitarene! Mundun gbo xɛmana hanma Ala Batu Banxin naxan xɛmaan nasariɲanma?

¹⁸ E mɔn a falama, ε naxa, ‘Xa muxuna nde a kɔlɔ saraxa ganden xinli, hali a mi a rakamali. Koni xa muxuna nde a kɔlɔ saraxan yeteni naxan saraxa ganden fari, fo a xa a falan nakamali.’

¹⁹ Danxutɔne! Mundun gbo saraxana hanma saraxa ganden naxan saraxan nasariɲanma?

²⁰ Awa, naxan na a kɔlɔ saraxa ganden xinli, na bata a kɔlɔ saraxa ganden xinli e nun seen naxanye birin a fari.

²¹ Naxan na a kɔlɔ Ala Batu Banxin xinli, na bata a kɔlɔ Ala Batu Banxin nun Ala yeteni, naxan luma e ye mɛnni.

²² Muxun naxan na a kɔlɔ ariyanna yi na bata a kɔlɔ Alaa manga gbɛɛni e nun naxan dɔxi a yi.”

²³ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε nakɔ yi seene yaganna bama alo sorontonna nun sabi se gbɛɛye, koni ε bata ε mɛ sariyana fe gbeene ra, alo kiti kɛnden nun kininkininna nun tɔgɔndiyana. Anu, ε lan ε xa ne nan liga, e nun fe dɔnxɛne.

²⁴ E tan danxutɔɔn naxanye danxutɔne yii rasuxuma, ε minseen naserendenma alogo ε xa soso keden peedin ba a yi, koni ε yi ɲɔgɔmɛn gerun!”

²⁵ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine, ε igelengenna nun ε donse saseen fanna masugusuguma, koni e kuiin nafexi milan nun yete rafaŋ fe ɲaxine ra.

²⁶ I tan Farisi muxu danxutɔna, i ya igelengenna nun i ya donse saseen kui maxa singen, alogo a fanna fa xa sariɲan.”

²⁷ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E luxi nen alo banxi faɲin naxan tixi gaburun xun ma bɛnde fixen soxi naxan ma naxanye fari tofan, koni e kuiin nafexi faxa muxu xɔnne ra e nun se xɔsixin sifaŋ birin.

²⁸ E fan na kiini, ε yete findima tinxin muxun nan na muxune birin yetagi, koni ε kuiin nafexi nafigiyaan nun fe ɲaxine ra pen!”

Yesu yi e ɲaxankatana fe fala

Luka 11.47-51

²⁹ “Gbalona ε xa, sariya karamɔxɔne nun Farisi muxu nafigine. E banxi tofaɲine tima nabine gaburune xun ma, ε yi tinxin muxune gaburune ratofaɲe ayi.

³⁰ E yi a fala, ε naxa, ‘Xa nxu yi na nun nxu benbane waxatini, nxu mi yi kafuma e ma e nabine faxa waxatin naxan yi.’

³¹ Awa, ε tan yeteɛn sereyaan bama e yete xili ma fa fala naxanye nabine faxa, ne nan bonson ε ra.

³² Awa, ε benbane hakɛne defe!

³³ E tan kosone, ε tan saɲi bɔnsɔnne, ε giye yahannama kitin bun ma di?”

³⁴ “Nanara, n nabine nun xaxilimane nun sariya karamɔxɔne rasigama ε ma. E nde faxama nen, ε yi nde gbangban wudin ma. E yi nde bulan salide banxine kui, ε yi e sagatan keli taa ma han taa ma.

³⁵ Na kiini, ε saranma nen na tinxin muxune birin faxa feen na, keli Habila tinxin muxun ma han Sakari, Bɛɛɛkaya dii xɛmena, ε naxan faxa Ala Batu Banxin nun saraxa ganden tagi.

³⁶ N xa ɲɔndin fala ε xa, na birin xɛtɛma nen iki muxune ma.”

Yesu yi Yerusalem taan xanu

Luka 13.34-35

³⁷ “Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! E tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xerane magolɔn. A xɔnla n suxu nɛn sanja ma wuyaxi n xa ε malan n fɛma alo tɔxɛ ngana a diine malanma a gabutɛɛn bun kii naxan yi, koni ε mi tin!”

³⁸ Awa, Ala ε konna rabejinma nɛn fefe!

³⁹ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, ε mi fa n toma sɔnɔn han ε yi a fala, ε naxa, ‘Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!’ ”

24

Ala Batu Banxin kalana fe

Maraka 13.1-2, Luka 21.5-6

¹ Yesu yi keli na, a siga. A to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiine yi fa a fɛma, e yi Ala Batu Banxin ti kiin yita a ra.

² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E mi seni itoe birin toma ba? N xa jɔndin fala ε xa, gɛmɛni ito kedenna mi luma a funfuni be. E e birin naxuyama ayi nɛn.”

Tɔrɔn nun bɛsɛnxɔnyana fe

Maraka 13.3-13, Luka 21.7-19

³ Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari waxatin naxan yi, a xarandiine yi siga a fɛma wundoni, e yi a maxɔdin, e naxa, “Feni itoe birin ligan waxatin naxan yi, na fala nxu xa, e nun taxamasenna naxanye i fa waxatin nun waxati rananna yitama nxu ra.”

⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “E a liga ε yeren ma alogo muxe nama ε mayenden.

⁵ Amasɔtɔ muxu wuyaxi fama nɛn n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin nan n tan na,’ e muxu wuyaxi mayenden.

⁶ E yɛngɛ feene mɛma nɛn, ε yɛngɛna ndee xinle mɛ. Koni ε nama gaxu. A fɛrɛ mi na fɔ na fe sifane xa liga nɛn, koni waxati rananna mi na ra singen.

⁷ Siyana ndee siyana ndee yɛngɛma nɛn, yamanana ndee yi yamanana ndee yɛngɛ. Fitina kamene yi so, bɔxɔn yi xuruxurun yirena ndee yi.

⁸ Na feene birin ligama nɛn alo jaxanla dii bari kuiin xɔlɛ singena.”

⁹ “Na xanbi ra, e ε suxuma nɛn, e yi ε tɔrɔ, e yi ε faxa. Siyane birin ε ranaxuma nɛn n tan ma fe ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi birama nɛn tantanni na waxatini, e yi e bode yanfa, e e bode so yiini, e yi e bode ranaxu.

¹¹ Wule nabi wuyaxi fama nɛn e fa muxu wuyaxi mayenden.

¹² Fe jaxin gboma ayi nɛn dunuja yi han muxu wuyaxi a xanuntenyaan yi xurun.

¹³ Koni naxan na a yixɔdɔxɔ han a rananna, na kisima nɛn.

¹⁴ Awa, Alaa Mangayana falan Xibaru Fajin kawandin bama nɛn dunuja yiren

birin yi, a findi seren na siyane birin xa, na xanbi ra waxati rananna yi a li.”

Se Haramuxina fe

Maraka 13.14-23, Luka 21.20-24

¹⁵ “E na Se Haramuxin to tixi yire sarijanxini naxan halagin tima, Nabi Daniyeli naxan ma fe fala, (naxan ito xaranma, na xa a bunna kolon),* ”

¹⁶ nayi, naxanye Yudaya yi, ne xa e gi, e te geyane fari.

¹⁷ Muxun naxan a kore banxin kɔɛ ra, na nama xɛtɛ, a godo banxini a yii seene tongodeni.

¹⁸ Muxun naxan xɛɛn ma, na nama xɛtɛ banxini a domain tongodeni.

¹⁹ Gbalo gbeen fudi kanne nun diin ngane yɛɛ ra na waxatine yi!

²⁰ E Ala maxandi alogo ε giin nama lan xunbeli waxatin ma hanma Matabu Lɔxɔna!

²¹ Amasɔtɔ na lɔxɔne tɔrɔn jaxuma ayi nɛn dangu a birin na. A jɔxɔn munma liga singen xabu dunuja da waxatini han iki. A jɔxɔn fan mi fa ligama sɔnɔn!

²² Xa Ala mi yi nde ba na lɔxɔne ra nun, muxu yo mi yi kisima, koni a bata nde ba a ra a muxu sugandixine fe ra.”

²³ “Awa na waxatini, xa muxuna nde a fala, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi,’ hanma, ‘A sa mɛnni,’ ε nama la na ra.

²⁴ Amasɔtɔ muxu wulexi sugandixine nun wulen nabine kelima nɛn, e taxamaseri gbeene nun kabanako feene liga alogo hali Alaa muxu sugandixine, e xa ne mayenden, xa na lanje.

²⁵ E a mato, n bata a fala ε xa benun a waxatin xa a li.

²⁶ Nanara, xa muxu yo a fala ε xa, a naxa, ‘A mato, a sa burunna ra!’ E nama siga na! Hanma xa e a fala fa fala, ‘A luxunxi be yi!’ E nama la na ra!

²⁷ Amasɔtɔ alo kuyen na a jinna masɔxɔn keli sogetedeni han sogegododeni, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fama na kii nin.

²⁸ Binbin denaxan yi, dugane e malanma mɛnna nin.”

Muxuna Dii Xɛmɛn fa fena

Maraka 13.24-27, Luka 21.25-28

²⁹ “Na tɔrɔ lɔxɔne na dangu, ‘sogeni dimima nɛn, kiken mi fa dɛgɛma, sarene kelima nɛn kore e bira, kore xɔnna senbene yimaxama nɛn.’† ”

³⁰ Nayi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna taxamasenna minima nɛn kɛnɛnni kore. Dunuja siyane birin yi wuga. E n tan Muxuna Dii Xɛmɛn toma fɛ nɛn kore xɔnna kundani senben nun binyeni.

³¹ Xɔta xui gbeen na mini, n na n ma malekane rasigama nɛn bɔxɔn tongon

* 24:15: A mato Daniyeli 9.27 nun 11.31 nun 12.11 kui.

† 24:29: Esayi 13.10 nun Esayi 34.4

naaninne birin yi, e yi n ma muxu yεbaxine malan, keli dunuɗa danna bonna ma sa dɔxɔ bonna ra.”

Xɔde binla fe taxamasenna

Maraka 13.28-31, Luka 21.29-33

³² “E xaxili sɔtɔ xɔde binla fe ma. A yiine na maɗingi, a deene yi mini fɔlɔ, e a kolonma nen nayi fa fala jɛmen bata maso.

³³ A na kii nin, ε na feni itoe birin to waxatin naxan yi, ε a kolonma nen fa fala waxati saxin bata maso, a bata so de yeteen li.

³⁴ N xa jɔndin fala ε xa, iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga.

³⁵ Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nen, koni n ma falane mi danguma habadan!”

Muxu yo mi na waxatin kolon

Maraka 13.32-37, Luka 17.26-30, 34-36

³⁶ “Muxu yo mi na lɔxɔn nun waxati saxin kolon, hali malekan naxanye ariyanna yi hanma Dii Xɛmena, fɔ a Fafe Ala keden peena.

³⁷ N tan Muxuna Dii Xɛmen fa feen ligama nen alo naxan liga Nuhan gbee waxatini.

³⁸ Benun fufaan xa fa waxatin naxan yi, yamaan yi e degema, e yi e minma, e yi jaxanle futuma, e yi e diine fima xɛmene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui.

³⁹ Koni feen naxan fama ligadeni, e mi yi na kolon mumε han fufaan yi fa, a yi e birin xali. Muxuna Dii Xɛmen na fa waxatin naxan yi, a ligama na kii nin.

⁴⁰ Muxu firin luma nen xeen ma na waxatini, keden xalima nen, keden yi lu na.

⁴¹ Naxalan firin luma nen se dinni, keddenna xalima nen, keden yi lu na.

⁴² E lu e yee ra yi, amasɔtɔ ε mi ε Marigin fa waxatin kolon.

⁴³ E ε xaxili lu ito xɔn ma. Xa banxi kanna yi muɗaden fa waxatin kolonɗe kɛeen na nun, a mi yi tinɗe muɗaden xa so a banxini, a yi luma a yee ra yi nen.

⁴⁴ Nanara, ε xa e yiton amasɔtɔ ε xaxili mi lɔxɔn nun waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xɛmen fama na waxatin nin.”

Walike tinxinxina fe

Luka 12.41-48

⁴⁵ “Walikεen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dɔxi walikεen bonne xun na, a e donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴⁶ Na walikεen sewama nen, xa a kuntigina a li na wanla ke!

⁴⁷ N xa jɔndin fala ε xa, a kuntigina a yi seen birin taxuma a ra nen.

⁴⁸ Koni xa walikε jaxin na a ra, a a falama nen a yete ma, a naxa, ‘N ma kuntigin bata buye ayi.’

⁴⁹ A yi lu walikεen bonne bɔnbe, a yi a dege, a yi a min e nun dɔlɔ minne.

⁵⁰ Awa, walikεen yengi mi lɔxɔn naxan ma, a mi waxatin naxan kolon, a kuntigin fama na waxatin nin.

⁵¹ A kuntigina a jaxankatama nen, a yi a saran a xun yifu wanle ra, a lu yire yi wugan nun jin naxinna denaxan yi.”

25

Sungutun fuuna fe sandana

¹ “Ariyanna Mangayaan luxi nen alo sungutun fuun naxanye e lenpune tongo e siga jaxalandi kanna ralandeni siga jaxalandi tiine malanni.

² Xaxilitare suulun yi e ye, xaxilimaan nan yi suulunna bonne ra.

³ Xaxilitarene yi e lenpune tongo koni e mi ture tongo.

⁴ Koni xaxilimane yi e lenpune tongo, e yi turena nde sa e goronne kui lenpun nadεge seen na.

⁵ Naxalandi kanna to bu, xixɔnla yi sungutunne suxu, e xi.”

⁶ “Kɛe tagini sɔnxɔ xuiin yi mini, e naxa, ‘Naxalandi kanna bata fa. E fa a ralan!’

⁷ Nayi, sungutunne birin yi xulun, e yi e lenpune yiton.

⁸ Xaxilitarene yi a fala xaxilimane xa, e naxa, ‘E nxu ki tureni, amasɔtɔ nxɔ lenpune tumaan ni i ra.’

⁹ Xaxilimane yi e yabi, e naxa, ‘En-εn, a mi en birin yiliye. E siga sare matine fema ε sa nde sara ε yete xa.’

¹⁰ Nayi, sungutun xaxilitarene yi siga ture saradeni. E sa mɛnni waxatin naxan yi, jaxalandi kanna yi fa. Sungutun suulunna naxanye yitonxi, ne yi so jaxalandi kanna fɔxɔ ra malanni. E deen nagali.

¹¹ Na xanbi ra, sungutunna bonne yi fa, e naxa, ‘Nxu fafe, yandi, deen nabi nxu xa.’

¹² Naxalandi kanna yi e yabi, a naxa, ‘N xa jɔndin fala ε xa, n mi ε tan kolon mumε!’ ”

¹³ Yesu yi a fala, a naxa, “E lu e yee ra yi amasɔtɔ ε mi lɔxɔn nun waxati saxin kolon.”

Walike saxanna fe sandana

Luka 19.11-27

¹⁴ “Ariyanna Mangayaan ligaxi nen alo xɛmen naxan yi sigama sigatini, a yi a walikεe xili, a yi a yii seene taxu e ra.

¹⁵ A yi xɛma gbanan suulun so keden yii, a yi firin so gbete yii, a yi keden so a saxanden yii, e birin nun e yilan. Na xanbi ra, a yi siga sigatini.

¹⁶ Walikεen naxan xɛma gbanan suulun sɔtɔ, na yi siga na rayulayadeni mafuren, a yi xɛma gbanan suulun gbete sɔtɔ.

¹⁷ Walikεen naxan xɛma gbanan firin sɔtɔ, na fan yi firin gbete sɔtɔ.

¹⁸ Koni walikēen naxan xema gbanan keden soto, na yi sa yinla ge, a yi a kuntigina xemaan luxun na.”

¹⁹ “Waxati xunkuye danguxina, walikene kuntigin yi fa alogo e xa e dentegē.

²⁰ Walikēen naxan xema gbanan suulun soto, na yi fa, a yi xema gbanan suulun gbete yita a ra. A yi a fala, a naxa, ‘N kanna, i xema gbanan suulun nan taxu n na. N bata suulun gbete soto, a tan ni i ra.’

²¹ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I bata i yixodoxo, i tan walikē fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nen. Fa sewa n tan i kanna xon!’

²² Na xanbi ra, a xema gbanan firinna so naxan yii, na yi fa, a naxa, ‘N kanna, i xema gbanan firin nan so n yii. N bata firin gbete soto, a tan ni i ra.’

²³ Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I bata i yixodoxo, i tan walikē fajin nun lannaya muxuna! I bata lannayaan liga fe xurune yi, nayi n fe gbeene taxuma i ra nen. Fa sewa n xon!’

²⁴ Dɔnxen na, naxan xema gbanan keden soto, na yi fa, a naxa, ‘N kanna, n na a kolon a i ya fe xodoxo. I seen xabama yireni i mi a bixi denaxan yi, i donseen malanma yireni i mi se sixi denaxan yi.

²⁵ Na nan n gaxu, n yi siga, n yi sa i ya xemaan luxun bɔxon bun. I gbeen naxan na, na ni i ra.’

²⁶ A kuntigin yi a yabi, a naxa, ‘I tan walikē jaxi salantenna, i a kolon ba, fa fala a n seen xabama yireni n mi a bixi denaxan yi, n yi donseen malan yire yi n mi a sixi denaxan yi.

²⁷ Na ma, a yi lan nun i xa sa n ma xemaan taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi xemaan nun a tɔndin soto.

²⁸ Nba, ε xema gbananna ba a yii, xema gbanan fu naxan yii, ε a so na yii.

²⁹ Amasoto seen muxun naxan yii, nde soma nen na yii mɔn, a yi a gbegbe soto. Koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na bama a yii nen.

³⁰ Nba, tɔnɔ mi na walikēen naxan na, ε na woli tandeni, dimini, wugan nun jin naxinna denaxan yi.”

Kiti dɔnxena fe

³¹ “N tan, muxuna Dii Xemen na fa a binyeni waxatin naxan yi, e nun malekane birin a fɔxo ra, a dɔxoma nen a mangaya gbedeni binyeni.

* **26:2: Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔryaan 12.1-13 kuu.

³² Dunuya siyane birin malanma nen a yetagi. A yi e yitaxun dɔxo firinna ra, alo xuruse rabaan yexeeene nun siine yitaxunma kii naxan yi.

³³ A yexeeene malanma nen a yiifanna ma, a siine malan a kɔmenna ma.

³⁴ Na xanbi ra, mangana a falama nen a yiifari ma muxune xa, a naxa, ‘E fa be, n Fafe Ala dubaxi e tan naxanye xa. E fa e keen soto, mangayaan naxan yitɔnxi ε xa xabu dunuya da waxatini.

³⁵ Bayo kamena n suxu nen, ε yi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε yi igen so n yii. N siga nen xɔryeyani, ε yi n yigiya.

³⁶ Marabenna yi n suxu, ε yi n maraberi ba. N yi fura, ε yi n dandan. N yi sa kasoon na, ε yi fa n xɔntɔn.’

³⁷ Tinxin muxune a yabima nen na yi, e naxa, ‘Marigina, nxu i kametɔn to minen yi, nxu yi donseen so i yii, hanma i min xɔlitɔna, nxu yi igen so i yii?’

³⁸ Nxu i to xɔryeyani waxatin mundun yi, nxu yi i yigiya, hanma marabenna i ma, nxu yi i maraberi ba?

³⁹ Nxu i to furaxi waxatin mundun yi, hanma i kasoon na, nxu yi i xɔntɔn?’

⁴⁰ Mangana e yabima nen, a naxa, ‘N xa jɔndin fala ε xa, ε naxan liga ngaxakendina nde xa, naxan xurun dangu birin na, ε na liga n tan nan xa nayi!’ ”

⁴¹ “Na xanbi ra, naxanye na lu a kɔmenna ma, a yi a fala ne xa, a naxa, ‘E masiga n na, dangatone, ε siga habadan tɛeni naxan yitɔnxi Yinna Manga Setana nun a malekane xa.

⁴² Bayo kamena n suxu nen, ε mi donseen so n yii. Min xɔnla yi n suxu, ε mi igen so n yii.

⁴³ N yi lu xɔryeyani, ε mi n yigiya. Marabenna yi n suxu, ε mi n maraberi ba, n fura kasoon na, ε mi n mali.’

⁴⁴ Ne fan yi a yabi, e naxa, ‘Marigina, nxu i kametɔn to minen yi, hanma i min xɔlitɔna hanma i xɔryeyani hanma i maraberitona hanma i furetɔna hanma i kasoon na, nxu mi tin i maliye?’

⁴⁵ Mangana e yabima nen, a naxa, ‘N xa jɔndin fala ε xa, ε mi naxanye liga muxudini ito nde keden xa naxan xurun dangu birin na, ε mi na ligaxi n tan fan xa na yi.’

⁴⁶ Awa, ne sigama habadan tɔron nin. Koni tinxin muxune sigama habadan nii rakisins nin.”

26

*Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma
Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-*

¹ Yesu to yelin na falane birin tiyε, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

² “E a kolon, a luxi xii firin Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* xa a li. N tan Muxuna Dii Xεmena, e n yanfama nen, n lu yiini, e n gbangban.”

³ Na waxatini, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi e malan Saraxarali Kuntigi Singe Kayafa konni.

⁴ E yi a nata, e xa Yesu suxu yanfani, e yi a faxa.

⁵ E yi a fala, e naxa, “En nama a suxu sanla waxatini, xanamu, yamaan murutema nen!”

Latikɔnɔnna sa fena Yesu ma Maraka 14.3-9, Yoni 12.1-8

⁶ Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini waxatin naxan yi Betani taani,

⁷ Jaxanla nde yi fa a fema, a fa latikɔnɔnna sare xɔdεxen na a sase gεme ramaan kui, gεmen naxan xili “alabasita.” A yi a sa Yesu xunna ra a binya feen na, a yi a degema waxatin naxan yi.

⁸ Yesu a xarandiine to na to, e yi xɔlɔ, e yi maxɔdinna ti, e naxa, “I ito birin yikalama nanfera?”

⁹ Latikɔnɔnni ito yi matiye nen dεε xɔdεxen na, a saren yi so yiigelitɔne yii.”

¹⁰ Koni Yesu yi a kolon, e yi naxan falama, a yi a fala e xa, a naxa, “E jaxanli ito mafalama nanfera? A bata fe fajin liga n xa.

¹¹ Amasɔtɔ yiigelitɔne ε fema waxatin birin koni n tan mi luma ε fema waxatin birin.

¹² A bata latikɔnɔnna sa n fatin ma alogo n xa n yitɔn gaburuna fe ra.

¹³ N xa jɔndin fala ε xa, n ma falan Xibaru Fajini ito na rali dunuja yire yo yi, jaxanli ito kewanla falama nen, yamaan yi e miri a ma.”

Yudasi yi Yesu yanfa Maraka 14.10-11, Luka 22.3-6

¹⁴ Nayi, xarandii muxu fu nun firinna nde keden naxan yi xili Yudasi Isakariyoti, na yi siga saraxarali kuntigine fema,

¹⁵ a naxa, “Xa n Yesu so e yii, ε nanse soma n yii?” Ne yi gbeti gbanan tonge saxan so a yii.†

¹⁶ Fɔlɔ na waxatin ma, Yudasi yi lu fεren fenje, alogo a xa Yesu yanfa, a a so e yii.

Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe Maraka 14.12-21, Luka 22.7-14, 21-23, Yoni 13.21-30

¹⁷ Buru Tetaren Sanla‡ soken fɔlɔna, xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a maxɔdin,

e naxa, “I waxi a xɔn ma nxu xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen nafala i xa minen?”

¹⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “E siga xεmena nde fema taani, ε sa a fala a xa, ε naxa, ‘Karamɔxɔ naxa, n ma waxatin bata a li. N tan nun n ma xarandiine xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don i ya banxini.”

¹⁹ Xarandiine yi a liga alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseni tan.

²⁰ Ninbanna to so, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi dɔxɔ e dεgedeni.

²¹ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa jɔndin fala ε xa, ε tan nde keden n yanfama nen, a yi n so yiini.”

²² Xarandiine yi sunu han, e yi a maxɔdin fɔlɔ keden keden yeen ma, e naxa, “Marigina, n tan nan na ra ba?”

²³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nxu nun naxan nxu yiin nagodoxi lenge kedenna kui, na nan n soma yiini.

²⁴ N tan Muxuna Dii Xεmen faxama nen, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yeε ra naxan Muxuna Dii Xεmen soma yiini! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumε!”

²⁵ Yudasi naxan a soma yiini, na yi falan tongo a naxa, “Karamɔxɔ, n tan nan na ra ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

Marigina ximenna fe Maraka 14.22-26, Luka 22.15-20, Korɛnti Kaane Singena 11.23-25

²⁶ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, “E a tongo, ε yi a don, n fati benden nan ito ra.”

²⁷ Na xanbi ra, a yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, a yi a fala, a naxa, “E birin xa a min

²⁸ amasɔtɔ n wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xɔn, a minima muxu wuyaxi xa nen e yulubin mafeluun na.

²⁹ N xa a fala ε xa, en wudi bogi igen naxan minna ito ra, n mi fa a minna han en birin mɔn yi sa a min n Fafe Alaa Mangayani.”

³⁰ Na xanbi ra, e yi betin ba,§ e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri a mε fena Yesu ra Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

³¹ Nayi, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin ε mema n na nen to kɔεen na, amasɔtɔ

† **26:15:** A mato Sakari 11.12 kui. ‡ **26:17: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma leben mi yi saxi naxan yi xii solofere sanli ito bun. E sarjɔn kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔrɔyaan 12.15 kui. § **26:30: betina:** E namunna nan yi a ra na sanla waxatini e xa Yaburin yirena nde ba, fata sorani ito nde ra: 113 han 118. * **26:31:** A mato Sakari 13.7 kui. Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na bayo e a faxama nen.

a seβexi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nen, yeχene birin yi xuya ayi.’*

³² Koni n na keli sayani, n sigama nen e yeε ra Galile yamanani.”

³³ Piyeri yi Yesu yabi, a naxa, “Hali bonne birin e me i ra, n tan mi n me i ra mume!”

³⁴ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “N xa jandin fala i xa, benun dontonna xa wuga to kαen na, i a falama nen dαχoia ma saxan fa fala i mi n kolon.”

³⁵ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Hali en birin faha, n mi a fale mume, fa fala n mi i kolon.” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakoni

Maraka 14.32-42, Luka 22.39-46

³⁶ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga yirena nde yi naxan xili Getesemani. A yi a fala e xa, a naxa, “E dαχo be, n tan sigan menni, n xa sa Ala maxandi.”

³⁷ A siga Piyeri nun Sebede a dii xeme firinne ra. A bαen yi rafαxi, a yi sunuxi.†

³⁸ Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “N bαen nafαxi han n faha, e lu be, e lu e yeε ra yi n xon ma.”

³⁹ A yi siga ndedi, a yi bira, a yetagin yi lan bαχon ma, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa a lanje tαoia igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fo i tan sagona.”

⁴⁰ Na xanbi ra, a mon yi xete, a yi a xarandiine li xixonli. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, “E mi nαxi luyε e yeε ra yi n xon ma hali waxatidi?”

⁴¹ E lu e yeε ra yi, e Ala maxandi, alogo e nama bira tantanni. E niin waxon feen fan koni e fati benden senbe mi na.”

⁴² Yesu mon yi siga a firinden, a sa Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, xa tαoia igelengenni ito mi nαe masige n na, fo a xa n li, i sagoon xa liga.”

⁴³ A mon yi xete, a xarandiine li xiye, bayo xixonla bata yi e suxu.

⁴⁴ A mon yi keli e fema, a siga a saxandeni, a sa Ala maxandi, a mon yi na fala kedenna ti.

⁴⁵ Na xanbi ra, a xete xarandiine fema, a naxa, “E mon xima ba? E mon e matabuma ba? A mato! Waxatin bata a li! N tan, Muxuna Dii Xemen bata so hake kanne senben bun ma iki.

⁴⁶ E keli, en siga, muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na bata fa!”

Yesu suxu fena

Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

† 26:37: A sunu bayo a a kolon fa fala muxune a faxama nen. ‡ 26:47: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

§ 26:48: *sunbuna*: Men kaane yi darixi e bode xantonje sunbuni, koni Yudasi yi a findi taxamasenna ra, a xa Yesu yita a yaxune ra. * 26:54: *Kitabuna falan kamalima*: Esayi 53.5 a falaxi a Alaa Muxu Sugandixin faxama nen yamaan yulubine fe ra. A na falaxi yanyina nde jee keme solofere benun a xa raba.

⁴⁷ A yi falan tima waxatin naxan yi, Yudasi a xarandii fu nun firinna nde yi fa, gali gbeen yi biraxi a fαχo ra saraxarali kuntigine nun sariya karamαχone nun yamaan fonne naxanye xε. Silanfanne nun gbengbetenne yi e yii.‡

⁴⁸ Naxan yi a yanfama, a a so yiini, na bata yi taxamasenni ito fala yamaan xa nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu,§ a tan nan na ra. E a suxu ken!”

⁴⁹ Nanara, Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karamαχo, i nuwali.” A yi a sunbu.

⁵⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xoyina, i faxi naxan na, na liga.”

Nayi, e yi Yesu suxu ken!

⁵¹ Naxanye yi Yesu fαχo ra, na nde keden yi a silanfanna botin, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I ya silanfanna raxete a funfuni, amasoto naxan birin silanfanna tongoma, ne faxama silanfanna nan na.

⁵³ I mi a kolon ba, fa fala n nαe n Fafe Ala xile nen, a yi maleka gali gbee fu nun firin nafa n ma mafuren?”

⁵⁴ Koni xa na liga, Kitabun fala xuiin kamalima* di nayi? Bayo a seβexi a fo a xa liga ikiini.”

⁵⁵ Yesu yi falan ti ganla xa, a naxa, “E bata fa n suxuden silanfanne nun gbengbetenne e yii alo mafu tiin nan yi n na nun. N yi xaranna tima Ala Batu Banxini lαχo yo lαχo, koni e mi n suxu.

⁵⁶ Koni na birin ligaxi nen alogo nabine falan naxanye seβexi, ne xa kamali.”

Nayi, a xarandiine birin yi a rabenin, e yi e gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Maraka 14.53-65, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 9-24

⁵⁷ Naxanye Yesu suxu, ne yi a xali Kayafa konni Saraxarali Kuntigi Singena, sariya karamαχone nun yamaan fonne yi malanxi denaxan yi.

⁵⁸ Piyeri yi bira Yesu fαχo ra, koni e nun ganla tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A yi so tanden ma e nun kantan muxune yi dαχo alogo a xa a kolon a rananma kii naxan yi.

⁵⁹ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi katama wule seren ba feen na Yesu xili ma, alogo e xa a faha.

⁶⁰ Koni hali muxu wuyaxi to fa wule seren ba a xili ma, e mi sese soto. Donxen na muxu firin yi ti e yetagi,

27

⁶¹ e naxa, “Xemeni ito naxa, a nœ Ala Batu Banxin kale nen, a mœn yi a ti soqe saxan bun ma.”

⁶² Saraxarali Kuntigi Singen yi keli, a falan ti Yesu xa, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xœn ba?”

⁶³ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen yi falan ti a xa mœn, a naxa, “N na i rakœlœma habadan Ala xinli, xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xœmena, na fala nxu xa.”

⁶⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala. Koni n xa a fala ε birin xa, fœlœ iki ma, ε n tan Muxuna Dii Xœmen toma dœxi Ala Senbœmaana yiifanna ma, ε yi n famatœœn to kore kundani.”

⁶⁵ Saraxarali Kuntigi Singen na mœ waxatin naxan yi, a yi a domani bœ, a naxa, “A bata Ala rayelefu!† En mako mi fa sere yo ma sœnon! † E bata a fala paxine mœ!

⁶⁶ E mirixi a ma di?” E yi a yabi, e naxa, “A lan nen a xa fœxa.”

⁶⁷ Nayi, e yi e dœgen puru Yesu yœtagi, e yi a bœnbœ.

⁶⁸ E lu a maxœdinjœ, e naxa, “I tan Alaa Muxu Sugandixina, a fala nxu xa fata Ala ra, nde i bœnbœxi?”‡

Piyeri a mœ fœna Yesu ra

Maraka 14.66-72, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Piyeri yi dœxi tanden na waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walike naxanla nde yi fa a fœma, a naxa, “I tan fan yi Yesu Galile kaan fœœ ra nun.”

⁷⁰ Koni a yi a tandi e birin yœtagi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi.”

⁷¹ Na xanbi ra, a yi siga tanden so dœœn na. Walike naxalan gbete yi a to. Muxun naxanye yi dœxi na, a yi a fala ne xa, a naxa, “Xœmeni ito yi Yesu Nasareti kaan fœœ ra nun.”

⁷² Piyeri yi a tandi, a yi a kœlœ, a naxa, “N mi na xœmen kolon!”

⁷³ Waxatidi danguxina, naxanye yi tixi na, ne yi fa Piyeri fœma, e naxa, “A tan nan nde i tan fan na! Amasœtœ i fala ti kiin bata a yita nxu ra!”§

⁷⁴ Nayi, Piyeri yi a kœlœ dangane ra, a yi a fala, a naxa, “N mi xœmeni ito kolon mœmœ!” Na waxatin yeteni dontonna yi wuga mafuren.

⁷⁵ Nayi, Yesu a falan yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga i a falama nen dœœœna ma saxan fa fala i mi n kolon.” Piyeri yi mini, a nimisa wugan ti!

† 26:65: Musaa sariyan kui, muxun naxan na *Ala rayelefu*, na kanna lan a xa fœxa. A mato Saraxaraline 24.16 kui.

‡ 26:68: Muxun naxanye a bœnbœma, ne mœn a magelema na falan na. § 26:73: *a fala ti kiin*: Yanyina nde, a yi falan tima alo muxun naxanye kelixi Galile yamanani hanma Nasareti yamanana. * 27:10: A mato Sakari 11.12-13 nun Yeremi 18.2-3 nun 19.1-2 nun 32.6-15 kui. † 27:11: *mangana*: Yamana kanna yi waxi a kansun feen nin fa fala a murutexi a mangayaan nan ma. Xa a tan nan a yete findi mangana na, na yi findima a yalagi xunna nan na.

E siga Yesu ra Pilati fœma

Maraka 15.1, Luka 23.1-2, Yoni 18.28-32

¹ Xœtœn xœtœn, saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi a ragidi, a e xa Yesu fœxa.

² E yi a xidi, e siga a ra yamana kanna Pilati fœma.

Yudasi fœxa fœna

Kœwanle 1.18-19

³ Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na to a to, e bata Yesu yalagi sayaan na, a yi nimisa, a yi gbeti gbanan tonge saxanna raxete saraxarali kuntigine nun yamaan fonne ma.

⁴ A yi a fala, a naxa, “N bata yulubin liga, n muxun yanfa naxan mi hake yo ligaxi alogo e xa a fœxa!” E yi a yabi, e naxa, “Nxu tan ma fe mi na yi, i ya feen nan na ra!”

⁵ Yudasi yi gbetin woli Ala Batu Banxini, a siga, a sa a yete singan.

⁶ Saraxarali kuntigine yi gbetin matongo, e naxa, “A mi dœxa gbetini ito xa sa en ma gbeti ramarade sarjœnœnini, bayo fœxa tiin saren nan a ra.”

⁷ E yi lan a me a e xa na gbetin tongo, e fœjœ rafalana nde a bœœœn sara na gbetin na, e yi na findi xœjœ maluxunden na.

⁸ Nanara, han to, e na bœœœn xili bama a “Wuli Bœœœna.”

⁹ Nayi, Nabi Yeremi naxan fala, na yi kamali, a naxa, “E yi gbeti gbanan tonge saxanne tongo, Isirayila kaane a sara gbetin naxan na.

¹⁰ E fœjœ rafalana bœœœn sara a ra alo Marigina n yamari kii naxan yi.*”

Pilati yi Yesu maxœdin

Maraka 15.2-5, Luka 23.3-5, Yoni 18.33-38

¹¹ Yesu yi ti yamana kanna yœtagi, yamana kanna yi a maxœdin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”† Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

¹² Koni saraxarali kuntigine nun yamaan fonne a kansun waxatin naxan yi, a mi fefe fala.

¹³ Nayi, Pilati yi a fala a xa, a naxa, “E i kansunna feen naxanye birin na, i mi ne mœ ba?”

¹⁴ Koni Yesu mi tin a yabe mœmœ, yamana kanna yi kabe kati!

E Yesu fœxa feen nagidi

Maraka 15.6-15, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

¹⁵ Nba, sanli ito na yi a li nun, yamana kannna yi darixi kasorasaan muxu keden bejin[†] nɛn, yamaan na wa naxan xɔn ma.

¹⁶ Na waxatini, kasorasa jaxina nde yi na naxan xili Baraba.

¹⁷ Nanara, Pilati yamana kannna yi yamaan malaxin maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma n xa nde bejin, Baraba hanma Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina?”

¹⁸ Bayo a yi a kolon yati, fa fala e Yesu soxi a yii xɔxɔlɔnyaan nan ma.

¹⁹ Pilati yi dɔxi kiti sadeni waxatin naxan yi, a jaxanla yi xɛraan nasiga a ma, a naxa, “I nama fefe liga tinxin muxuni ito ra amasɔɔ n torɔxi nɛn xiyei a fe ra to ki fajil!”

²⁰ Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne yi yamaan nadin, a Pilati xa Baraba bejin, a yi Yesu faxa.

²¹ Yamana kannna yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma muxu firinni itoe, n xa nde bejin?” E yi a yabi, e naxa, “Baraba!”

²² Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “Yesu naxan xili Alaa Muxu Sugandixina, e waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga a ra?” E birin yi a yabi, e naxa, “A xa gbangban wudin ma.”

²³ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “A fe jaxin mundun ligaxi?” Koni e sɔnxɔn yi siga gbɔe ayi, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

²⁴ Pilati a to waxatin naxan yi, a mi yi nɔe sese ra, sɔnxɔn yi gboma ayi, a yi igen tongo, a yi a yiin naxa yamaan yeɛ xɔri, a naxa, “N gbee yo mi xɛmɛni ito faxa feni! E feen ni ito ra!”

²⁵ Yamaan yi a yabi, e naxa, “A wunla goronna xa lu nxu tan nun nxɔ diine xun ma!”

²⁶ Awa, na xanbi ra, Pilati yi Baraba bejin, a yi a yamari a e xa Yesu bulan, a yi a so e yii alogo e xa a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Maraka 15.16-20, Yoni 19.2-3

²⁷ Yamana kannna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan a rabilinni.

²⁸ E yi a dugine ba a ma, e yi doma gbeela[‡] ragodo a ma.

²⁹ E yi wudi yii jali kanne denbe kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e dunganna so a yii.[§] E yi e xinbi sin a bun ma, e lu a magele, e naxa, “I kɛne Yahudiyane mangana!”

³⁰ E yi dɛgen puru a ma, e yi a dunganna tongo, e yi a bɔnbɔ a xunna ma.

³¹ E to yelin a magele, e domaan ba a ma, e mɔn yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

[‡] **27:28: Doma gbeela** yi findixi mangayaan taxamasenna nde nan na. Yamaan to a kansun fa fala a bata a yete findi mangan na, sofane fa a mangayana fe magelema. **§ 27:29: E dunganna** so a yii alo mangaya dunganna a magele feen na.

***** **27:35:** Sofane yi a yiine nun a sanne gbangban wudin ma, e yi a singan na kiini. E yi na ligama nɛn alogo muxune xa jɛnin benun e xa faxa. **† 27:46:** A mato Yaburin 22.2 kui.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

³² E yi minima taani waxatin naxan yi, e yi lan xɛmena nde ra, naxan yi xili Simɔn Sireni kaana. E yi na karahan, a xa Yesu gbangban wudin tongo.

³³ E yi fa na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna nɛɛn “xun xɔri yirena.”

³⁴ E yi manpaan so a yii naxan yi basanxi se gbete ra naxan xɔlɔ, alogo a xa a min, koni a to a lenna ti a ma, a mi tin a minjɛ.

³⁵ E yi a gbangban wudin ma.* Na xanbi ra, e yi masɛnsenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁶ E yi dɔxɔ a kantandeni.

³⁷ E yi a kansun kɛdin seɛe, e yi a gbangban a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan nan Yesu ito ra.”

³⁸ E yi mujade firin gbangban wudin ma Yesu fema, kedenna a yiifanna ma, bonna a kɔmenna ma.

³⁹ Yamaan yi dangu a makonbe, e lu e xunni maxe,

⁴⁰ e naxa, “I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i mɔn yi a ti soge saxan, i yete rakisi! Xa Alaa Dii Xɛme nan i tan na, godo, i keli wudin kɔe ra.”

⁴¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne fan yi a magele na kii nin,

⁴² e naxa, “A bonne rakisi nɛn, koni a mi nɔe a yete rakise! Isirayila mangan xa mi a tan na ba? A xa keli wudin kɔe ra, a godo be alogo nxu xa denkeleya a ma!”

⁴³ A denkeleyaxi Ala ma, a naxa, a Alaa Dii Xɛmɛn nan a tan na. Nba, xa a rafan Ala ma, a xa a xunba!”

⁴⁴ Hali mujaden naxanye yi gbangbanxi wudin ma a dɛxɔn, ne fan yi a makonbi na kiini.

Yesu faxa fena

Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

⁴⁵ Sogen bata yi a ratinxin nun, dimin yi so yamanan birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁶ Na waxatini, Yesu yi gbelegbele a kon xuini, a naxa, “Eli, Eli, lama sabakitani?” na bunna nɛɛn, “N ma Ala, n ma Ala, n ma nabɛjinxɔ nanfera?”[†]

⁴⁷ Muxuna ndee yi tixi na yi, ne yi a xuiin me, e naxa, “A Nabi Eli nan xilima.”

¹⁶ Xarandii fu nun kedenna yi siga Galile yamanani geyaan fari Yesu naxan ma fe fala e xa.

¹⁷ E to a to, e yi a batu. Koni siken yi ndee yi.

¹⁸ Yesu yi a maso e ra, a naxa, “Senben birin bata fi n ma kore xonna nun boxo xonna fari.

¹⁹ Nayi, e siga, e sa siyane birin findi n ma xarandiine ra, e yi e rafu igeni n Fafe Ala nun a Dii Xemen nun a Nii Sarijanxin xinli,

²⁰ n na e yamarixi naxanye birin ma, e yi e xaran ne suxun ma. A mato, n luma nen e xon ma waxatin birin han dunuja rajanni.”

Maraka Maraka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Seɓe

Yesu fɔxɔrabira naanin nan Marigi Yesu a taruxun nun a falane seɓe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Muxune laxi a ra a Maraka a gbeen seɓexi nen alogo Romi kaane xa denkeleya Yesu ma. A feene yɛbaxi kiina nde yi alogo Romi kaane xa la Yesu senben na. Yesu kabanako feen naxanye ligaxi, ne nan yɛbaxi dangu Yesu xaranna ra Maraka gbeen kui.

Maraka Kitabun yireni ito seɓexi nen jɛɛ tonge saxan jɔxɔndon Yesu te xanbini kore xonna ma. Kitabun yireni ito Yesu rafu feen nan singe yɛbama igeni. A mi a bari feen yɛbama. Yesu dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nen a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nen. Maraka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Donxen na, a Yesu a sayaan nan yɛbama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Luka 3.1-18, Yoni 1.19-28

¹ Ningila Yesu a fe fɔlɔn ni ito ra, Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna.*

² A seɓexi Nabi Esayi Kitabun kui, a naxa, “N nan n ma xeraan nasigama nen i yɛɛ ra, a kiraan nafala i xa.

³ Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, “E kirani ton Marigin yɛɛ ra, e kirane matinxin a xa!”†

⁴ Nanara, Yoni yi mini kenenni tonbonni, a lu yamaan nafuyɛ igeni e tubi feen na Ala ma, a e kawandi, a e xa e xun xanbi so e yulubine yi, e yi rafu igeni alogo e yulubine xa xafari.

⁵ Yudaya kaane nun Yerusalɛn kaane birin yi siga a fema. E yi e ti e yulubine ra. A yi e rafu igeni Yuruden baani e tubi feen na.

⁶ Nɔgɔmɛ xabe dugin nan yi ragodoxi Yoni ma, a tagi xidixi kidin na. A yi baloma tuguminne nun kumin nan na.

⁷ A yi kawandin ba yamaan xa, a naxa, “Naxan fama n tan xanbi ra, na senben gbo dangu n tan na, n mi sa lan nen n xa findi a sankidin luti fulunna ra.

⁸ N tan e rafuma igen nin iki, koni a tan e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.”

Yesu rafu fena igeni

Matiyu 3.13-4.11, Luka 3.21-22, 4.1-13

* **1:1:** Yesu yatexi **Alaa Dii Xɛmɛn** na bayo a fafe mi toxi dunuɗa yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Na feen seɓexi Luka 1.34-35 nan kui. † **1:3:** Esayi 40.3

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi fa sa keli Nasarɛti taani Galile yamanani. Yoni yi a rafu Yuruden baani.

¹⁰ Yesu yi a rakelima igeni waxatin naxan yi, a yi kore xonna to rabiye, Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani.

¹¹ A yi fala xuiin mɛ keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn ni i tan na. I bata n kenɛn ki fajni.”

¹² Na waxati yeteni, Alaa Nii Sarijanxin yi a rasiga tonbonni.

¹³ A yi lu na yi soge tonge naanin. Setana yi kata a xa a ratantan. Yesu nun burunna subene nan yi a ra. Malekane fan yi fa a mali.

Yesu yi muxu naanin xili

Matiyu 4.12-22, Luka 4.14-15, 5.1-11

¹⁴ E yelin xanbini Yoni se kasoon na, Yesu yi siga Galile yamanani. A sa Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba yamaan xa,

¹⁵ a naxa, “Waxatin bata a li, Alaa Mangayaan bata maso. E e xun xanbi so e hakene yi, e denkeleya n ma falan Xibaru Fajin ma.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sigan tima Galile Daraan dexɔn ma waxatin naxan yi, a yɛɛɛ suxun muxu firin to, Simɔn nun a ngaxakedenna Andire. E yi yɛɛɛ suxu nin yalaan na darani.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bira n fɔxɔ ra. N xa e findi muxu fenne ra Ala xa alo e yɛɛɛn suxuma kii naxan yi.”

¹⁸ E yi e yalane bira mafuren! E bira a fɔxɔ ra.

¹⁹ Yesu mɔn yi siga yɛɛn na ndedi, a yi Yaki nun a ngaxakedenna Yoni to, Sebede a dii xɛmɛne. E yi e yalane yitɔnma kunkin kui.

²⁰ Yesu yi e xili keden na. E yi e fafe Sebede nun walikene lu kunkin kui, e bira Yesu fɔxɔ ra.

Yinnan muxun naxan fɔxɔ ra

Luka 4.31-37

²¹ E yi sa Kapɛrunan taan li. Yesu yi so salide banxini Matabu Lɔxɔni, a yi lu xaranna tiyɛ.

²² Yamaan yi kabɛ Yesu xaran ti keɗaan ma, amasɔɔ a yi xaranna tima Ala senben nin. A mi yi luxi alo sariya karamɔxɔne.

²³ Na waxatin yeteni, xɛmɛna nde yi e salidɛni yinna jaxin yi naxan fɔxɔ ra. Yinnan yi xɛmɛn nasɔxɔ, a yi falan ti a xɔn,

²⁴ a naxa, “Yesu Nasarɛti kaana, i waxi nanse xɔn ma nxu xa? I faxi nxu halagiden nin ba? N ni i kolon, Alaa muxu sarijanxin nan i tan na.”

²⁵ Yesu yi yinnan yamari a sɔbɛɛn na, a naxa, “I dundu, xɛɛɛ xɛmɛni ito fɔxɔ ra.”

²⁶ Yinna jaxin yi xɛmɛn naxuruxurun kati! A gbelegebele, a xɛɛɛ a fɔxɔ ra.

²⁷ Muxune yi kabɛ, e yi e bode maxɔdin fɔlɔ, e naxa, “Nanse ito ra, xaran nɛnɛn ni ito ra ba, Ala sɛnbɛn naxan yi? A yinna jaxine yamarima, e yi a falan suxu.”

²⁸ Muxune yi Yesu a fe xibarun mɛ Galile yamanan yiren birin yi mafuren!

*Yesu yi muxu wuyaxi rakendɛya
Matiyu 8.14-17, Luka 4.38-41*

²⁹ E to mini salide banxini, Yesu nun Yaki nun Yoni yi siga Simɔn nun Andire konni keden na.

³⁰ Simɔn bitan gilɛn furaxin yi saxi banxini, a fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa sa!

³¹ Yesu yi siga na jaxanla fɛma, a yi a suxu a yiin ma, a yi a mali, a yi a rakeli. Fati mawolonna yi a bejin, a wali fɔlɔ e xa.

³² Ninbanna ra, sogen godo xanbini, yamaan yi fa furetɔne birin na Yesu fɛma e nun jinan jaxine muxun naxanye fɔxɔ ra.

³³ Taan birin yi e malan dɛɛn na.

³⁴ Yesu yi furetɔ wuyaxi rakendɛya furen sifan birin ma, a jinan wuyaxi kedi muxune fɔxɔ ra. Koni a mi yi tinma jinnan yi falan ti hali ndedi amasɔtɔ e yi a kolon.

*Yesu yi kawandin ba Galile yi
Luka 4.42-44*

³⁵ Na xɔtɔn bode subaxani, Yesu yi keli, a mini, a siga yire madunduxina nde yi Ala maxandideni.

³⁶ Koni Simɔn nun a lanfane yi siga Yesu fendeni.

³⁷ Awa, e a toxina, e yi a fala a xa, e naxa, “Muxune birin i fenma iki.”

³⁸ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “En siga taa gbɛtɛye yi be dɛxon ma, alogo n mɔn xa sa kawandin ba mɛnne fan yi, amasɔtɔ n faxi na nan ma.”

³⁹ Nayi, a yi siga Galile yamanan yiren birin yi, a sa kawandin ba salide banxine kui, a yi jinnan kedi.

*Yesu yi dogonfontɔn nakendɛya
Matiyu 8.1-4, Luka 5.12-16*

⁴⁰ Dogonfontɔn yi fa Yesu fɛma, a yi a xinbi sin a bun ma. A yi a mafan, a naxa, “Xa i tinjɛ, i nɔɛ n nakendɛye nɛn.”

⁴¹ Yesu yi kininkinin a ma han, a yi a yiin sa a ma. A yi a yabi, a naxa, “N bata tin, i xa kendɛya!”

⁴² Dogonfonna yi a bejin sa! Xɛmɛn yi kendɛya.

⁴³ Na xanbi ra, Yesu yi a maxadi ken ken, a yi a rasiga keden na,

⁴⁴ a naxa, “I tuli mati, i nama a fala muxu yo xa. Koni siga saraxaraliin fɛma mafuren,

a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i rasarijan feen na alo Nabi Musa a yamari kii naxan yi. Na findima nɛn sereyaan na saraxaraline xa.”[‡]

⁴⁵ Koni xɛmɛn yi siga yiren birin yi, a sa feni ito fala muxune birin xa. A yi a fala kati, han Yesu mi yi fa nɔɛ soɛ taani kenɛnni, a lu a danna burunna ra. Yamaan yi fa a fɛma sa keli yiren birin yi.

2

*Yesu yi lebutenna rakendɛya
Matiyu 9.1-8, Luka 5.17-26*

¹ Waxatidi danguxina, Yesu yi xɛtɛ Kapɛrunan taani. Yamaan yi a mɛ a Yesu bata fa a konni.

² Muxu wuyaxi yi e malan na yi. E na rafe han hali tandeni, tide mi yi fa na. Yesu yi Alaa falan kawandi ba e xa.

³ Muxu naanin yi fa xɛmɛ lebutenna nde ra e yii.

⁴ E mi yi nɔɛ Yesu masɔtɛ amasɔtɔ yama gbeen yi na yi. Nanara, e yalenna raba banxin fari Yesu xun ma. E xɛmɛn nagodo Yesu ma na yalenna ra, a saxi a sa seni.

⁵ Yesu to e denkeleyaan to, a yi a fala lebutenna xa, a naxa, “N ma dii, i yulubine bata mafelu.”

⁶ Sariya karamɔxɔna ndee yi dɔxi na yi, ne yi e miri e yɛtɛ ma, e naxa,

⁷ “A falan tima na ki nanfera? A bata Ala rayelefu. Muxu yo mi nɔɛ yulubine mafeluyɛ fɔ Ala keden peena!”

⁸ Yesu yi e miriyaan kolon mafuren! Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

⁹ Nanse fala raxɔlɔ lebutenna xa, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

¹⁰ N na yitama ɛ ra nɛn nayi fa fala sɛnbɛna n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii dunuɓa yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lebutenna xa, a naxa,

¹¹ “N na a falama i xa, keli i i ya sa seen tongo, i siga i konni.”

¹² Xɛmɛn yi keli mafuren, a yi a sa seen tongo, a sigan ti e birin yɛ xɔri. E birin yi kabɛ kati! E yi Ala tantun, e naxa, “Nxu munma ito jɔxɔnna to sigen mume!”

*Yesu yi Lewi xili
Matiyu 9.9-13, Luka 5.27-32*

¹³ Yesu mɔn yi siga daraan dɛ, yama gbeen yi fa a fɛma, a e xaran fɔlɔ.

¹⁴ A yi sigama waxatin naxan yi, a mudu maxinla nde to, a xili Lewi, Alifaa dii xɛmɛna, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi

[‡] 1:44: *dogonfontɔna*: Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. A yiluma taan fari ma nɛn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarijan, hanma xa a mi sarijan. Muxu gbɛtɛ mi yi a yiin diɓɓɛ dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sarijana kalama nɛn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sarijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14.

a fala a xa, a naxa, “Bira n fəxo ra.” Lewi yi keli, a bira a fəxo ra.

¹⁵ Na xanbi ra, Yesu yi siga a dɛgedeni Lewi a banxini. Mudu maxinla nun hake kan wuyaxi yi dəxo e dɛgedeni Yesu nun a xarandiine fema, bayo na muxu sifan wuyaxi yi biraxi a fəxo ra.

¹⁶ Farisi muxu* sariya karaməxona ndee yi Yesu to a dɛge hake kanne nun mudu maxinle fema. Nanara, e yi a xarandiine maxodin, e naxa, “Nanfera Yesu a dɛgema mudu maxinle nun hake kanne fema?”

¹⁷ Yesu yi e xuiin me, a yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kende na mako mi seribaana ma fə furetəne. N mi faxi tinxin muxune xan xilideyi fə hake kanne.”

*Sun suxun maxodinna
Matiyu 9.14-17, Luka 5.33-39*

¹⁸ Yoni a xarandiine nun Farisi muxune yi sunna suxuma. Muxuna ndee yi fa Yesu fema, e yi a maxodin, e naxa, “Nanfera Yoni a xarandiine nun Farisi muxune xarandiine sunna suxuma koni i gbeene mi sunna suxuma?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nema naxalandi tiine fema, e sunna suxe ba?† Na mi lige, xa a e fema!

²⁰ Koni waxatina nde fama, naxalandi kanna bama nen e ye. Na waxatini, e sunna suxuma nen.

²¹ Muxu yo mi dugi nene dungin tonge, a yi dugi fonna beteren a ra.‡ Xa a na liga, a dugi nenən boma nen a fonna ra, a yinla yi ragbo ayi.

²² Muxun mi manpa nenən se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nenən se saseen kalama nen, se saseen nun manpaan yi kala. Koni manpa nenən sama se sase nenən nan kui.”

*Matabu Ləxonafe
Matiyu 12.1-8, Luka 6.1-5*

²³ Yesu nun a xarandiine yi danguma xena nde ma Matabu Ləxona nde yi, a xarandiine yi sansi tənsonne ratorondon fəlo.

²⁴ Nanara, Farisi muxune yi a fala Yesu xa, e naxa, “I ya xarandiine feen naxan ligama, na mi daxa Matabu Ləxoni.”§

²⁵ Yesu yi e yabi, a naxa, “E munma na xaran ba, kame Dawsona nun a fəxorabirane suxu waxatin naxan yi?*

* **2:16: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mən yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mən yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **2:19: Naxalandi kanna:** Yesu nan luxi alo naxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nen, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi. ‡ **2:21:**

duginenna: Yesu a sariya nenən mi se Nabi Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mən mi se sariya nenən ma. § **2:24:** Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke **Matabu Ləxonni.** Na feen seɓxi Xorəyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxələxine mi yi maliye na ləxonni. * **2:25:** A mato Samuyeli Singen 21.2-7.

²⁶ A so nen Alaa banxini Saraxarali Kuntigi Singena Abiyatari waxatini, a yi Alaa buru raxin don muxe mi daxa a xa naxan don fo saraxaraline. Dawuda mən yi ndee so a fəxorabirane fan yii.”

²⁷ Yesu mən yi a fala e xa, a naxa, “Matabu Ləxon daxi muxun nan xa, muxun xa mi daxi Matabu Ləxon xa.

²⁸ Nanara, n tan Muxuna Dii Xemen nan Matabu Ləxon kanna ra.”

3

*Xeme yii madənxina fe
Matiyu 12.9-14, Luka 6.6-11*

¹ Na xanbi ra, Yesu mən yi siga salide banxini. A yi xeme yii madənxina nde li menni.

² E yi lu Yesu matoe xa a xemen nakendeye Matabu Ləxonni alogo e xa a kansun na fe ra.

³ Yesu yi a fala xeme yii madənxin xa, a naxa, “Keli, i fa yamaan yetagi be.”

⁴ Na xanbi ra, a yi yamaan maxodin, a naxa, “Matabu Ləxonni, nanse daxa a xa liga, a naxin ba, xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?” Koni e mi fefe fala.

⁵ Yesu xələxin yi e mato. A sunu e kininkintareyana fe ra ki fajni. A yi a fala xemen xa, a naxa, “I yiini bandun.” A yi a yiini bandun, a kende ya.

⁶ Nanara, Farisi muxune yi mini mafuren! E nun Herode a muxuna ndee yi sa e bode to, e Yesu faxa feni tən.

Yamaan yi e malan daraan de

⁷ Yesu nun a xarandiine yi siga Galile Daraan dɛxon ma, yama gbeen yi bira a fəxo ra keli Galile yamanani, e nun Yudaya

⁸ nun Yerusaleen nun Idumeya nun Yuruden baan kidimaan nun Tire taan nun Sidon taan nabilinni. Yesu yi feen naxanye ligama, yamaan yi na me, e yi fa a fema.

⁹ A yi a fala a xarandiine xa a e xa kunkina nde fen a xa, alogo yamaan nama a yigbeten.

¹⁰ A bata yi muxu wuyaxi rakendeya nun. Furetəne birin yi kataxi alogo e xa e maso a ra, e yi e yiin din a ra.

¹¹ Nba, yinna naxine yi muxun naxanye fəxo ra, ne a to waxatin naxan yi, e bira a bun ma, yinna naxine yi lu e ragbelegbele, e falan ti e xon, e naxa, “Alaa Dii Xemen nan i tan na.”

¹² Koni a yi yinnane yamari, a e nama a fe fala.

Yesu yi xera fu nun firinne yɛba

Matiyu 10.1-4, Luka 6.12-16

¹³ Awa, Yesu yi te गयाan fari. A yi waxi muxun naxanye xɔn ma, a yi ne xili, e yi fa a fema.

¹⁴ A yi muxu fu nun firin sugandi, a naxanye findi xɛrane ra alogo e xa lu a fema,

¹⁵ a yi e rasiga kawandi badeni, a fangan so e yii e jinanne kedi.

¹⁶ A muxu fu nun firinna naxanye sugandi, ne nan itoe ra, Simɔn, Yesu naxan xili sa Piyeri,*

¹⁷ e nun Sebede a dii xɛmɛn Yaki nun a xunyɛn Yoni Yesu naxanye xili sa “Boyanerige.” Na bunna nɛɛn “Kuye Sarinna diine.”

¹⁸ E nun Andire nun Filipi nun Barotolome nun Matiyu nun Tomasi nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki nun Tade nun Simɔn e naxan ma a “Yahudiya siya xanuna,”†

¹⁹ e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a a so yiini.

Yesu nun Yinna mangana fe

Matiyu 12.22-32, Luka 11.14-23, 12.10

²⁰ Na xanbi ra, Yesu yi xɛtɛ banxini. Yama gbeen yi e malan na yi han Yesu nun a xarandine mi yi fa nɔɛ e dege fɛrɛn sɔtɛ.

²¹ A denbayaan na mɛ waxatin naxan yi, e siga a tongodeni, amasɔtɔ a denbayaan yi a falama nɛn, e naxa, “Seen bata so a yi.”

²² Sariya karamɔxɔn naxanye fa sa keli Yerusalɛn taani, ne yi a fala, e naxa, “Belɛsɛbu nan a fɔxɔ ra!” Bonne naxa, “A yinnane kedima yinna mangan Belɛsɛbu barakan nin.”

²³ Nanara, Yesu yi e xili a fema, a sandana ndee sa e xa, a naxa, “Setana nɔɛ Setana kede ba?”

²⁴ Xa yamanan bata yitaxun yɛngeni, na yamanan mi sabatima.‡

²⁵ Yɛngen tanden naxan kui, na tanden mi sabatima.

²⁶ Xa Setana keli a yetɛ xili ma, a manganyi taxunma yɛngeni nɛn. A mi sabatima, a janma nɛn na yi.

²⁷ Muxu yo mi nɔɛ soɛ sɛnbɛmana banxini, a yi a yii seene tongo, xa a mi sɛnbɛmaan xidi singen.§ Na xanbi ra, a banxi kui seene tongɛ nɛn.

²⁸ N xa jɔndin fala ɛ xa, muxun yulubin naxan birin ligama, hali a na Ala rayelefu, Ala e mafeluyɛ nɛn na birin na.

²⁹ Koni muxun naxan na Alaa Nii Sarijanxin nayelevu, na mi mafeluyɛ mume, habadan yulubin luma a ma nɛn.”

³⁰ Yesu ito falaxi nɛn amasɔtɔ muxune yi a falama nɛn, e naxa, “Yinna jaxin nan a fɔxɔ ra.”

Yesu nga nun a xunyɛne fe

Matiyu 12.46-50, Luka 8.19-21

³¹ Na xanbi ra, Yesu nga nun a xunyɛne yi fa. E ti tandeni, e xɛraan nasiga a xilideni banxini.

³² Yamaan yi dɔxi Yesu rabilinni, e yi a fala a xa, e naxa, “A mato, i nga nun i xunyɛne tandeni e waxi i to feni.”

³³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Ndee nga nun n xunyɛne ra?”

³⁴ Muxun naxanye dɔxi a rabilinni, a yi ne mato, a naxa, “N nga nun n xunyɛne mato be yi.”

³⁵ Amasɔtɔ muxun naxanye Ala sagoon ligama, ngaxakeden xɛmɛmaan nun a jaxalanmaan ne nan na e nun n nga.”

4

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Luka 8.4-8

¹ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi xaranna fɔlɔ daraan de. Yama gbeen yi malan a fema han a yi so kunkin kui daraan xun ma. Yamaan yi lu baan xɛ deɛn xɔn ma.

² A yi e xaran fe wuyaxi ma sandani. A yi a fala e xa a xaranni, a naxa,

³ “Ɔ tuli mati. Xɛɛ biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni.

⁴ A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xɔn ma. Xɔline yi ne don.

⁵ Ndee yi bira fanyen fari bende gbee mi yi denaxan yi. E yi soli mafuren, amasɔtɔ benden mi yi gbo na yi.

⁶ Sogen to te, e yi lisi a ra, e xara, bayo e salenne mi yi godoxi bɔxɔni ki fajɛ.

⁷ Sansina ndee yi bira sɛxɛ jali kanne tagi, sɛxɛne yi gbo, e yi e don, e mi bogi.

⁸ Koni ndee yi bira bɔxɔ fajini, e soli, e sabati, e bogi, e keden kedenna birin yi tonge saxon sɔtɔ hanma tonge sennin, hanma kemɛ.”

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xɔn, a feen mɛ, na xa a tuli mati!”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Luka 8.9-10

¹⁰ Yesu yi a danna waxatin naxan yi, muxun naxanye nun a xarandii fu nun

* **3:16:** Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. † **3:18: Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nɔɔn bun ma. ‡ **3:24: yamanan:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nɛn alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. § **3:27:** Sandani ito kui, Setana findixi *senbɛmaan* nan na. Xa Yesu bata muxune ba Setana yinna jaxin senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana xidi.

firinne yi a rabilinni, ne yi a maxodin sandane fe ma.

¹¹ Yesu yi e yabi, a naxa, "Alaa Mangayaan wundo feen bata so ε tan yii. Koni muxun naxanye a fari ma, ne feen birin mɛma sandan nin

¹² bayo, 'E seen matoma nɛn han, koni e mi a yigbɛma. E e tuli matima nɛn han, koni e mi fefe famuma, alogo e nama maxɛtɛ, e yulubine yi xafari.* "

Yesu yi sandan bunna ye ba

Matiyu 13.18-23, Luka 8.11-15

¹³ Na xanbi ra, Yesu yi e maxodin, a naxa, "E mi sandani ito bunna kolon ba? Xa ε mi ito kolon, ε sandan bonne bunne kolonma di?"

¹⁴ "Awa, sansi wonla Alaa falan nan wolima.

¹⁵ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira kiraan xɔn ma. E na Alaa falan mɛ tun, Setana yi fa, a yi a ba e yi.

¹⁶ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira fanyen fari. E na Alaa falan mɛ, e a suxuma nɛn sɛwani mafuren!

¹⁷ Koni salen mi e bun ma, e mi buma. Tɔrɔn nun bɛsɛnxɔnyaan na fa Alaa falana fe ra, e birama nɛn tantanni mafuren!

¹⁸ Muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira sɛxɛ jali kanne tagi. E Alaa falan mɛ,

¹⁹ koni dunuja xaminne nun nafunla fe kunfan nun nata gbɛtɛye yi a liga e falan bɛjin, a tɔnɔn mi lu e ma.

²⁰ Koni muxuna ndee luxi nɛn alo sansiin naxanye bira bɔxɔ fajini. E Alaa falan mɛma nɛn, e yi a suxu, e bogi. Ndee yi tonge saxan namini, ndee tonge sennin, ndee kɛmɛ."

Lɛnpun dɔxɔ fena seen bun ma

Luka 8.16-18

²¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Lɛnpun dɔxɛ deben bun ma hanma saden bun ma ba? A mi dɔxɔma seen xan fari ba?"

²² Feen naxanye birin luxunxi, ne makeɛnɛnma nɛn. Feen naxanye birin wundoni, ne minima nɛn kɛnɛnni.

²³ Xa tunla naxan ma a feen mɛ, na xa a tuli mati!"

²⁴ A mɔn yi a fala e xa, a naxa, "E feen naxan mɛxi, ε na fe liga ε yeren ma. E ligaseen naxan yatema bonne xa, Ala fan na yatema ε xa nɛn, a yi nde sa a fari.

²⁵ Seen muxun naxan yii, nde mɔn soma nɛn na yii, koni se mi muxun naxan yii, hali naxan di a yii, na bama nɛn a yii."

Sansi xɔnna fe sandana

²⁶ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, "Alaa Mangayaan luxi nɛn alo xɛmɛn naxan a sansiin woli a xɛɛn ma.

²⁷ Xa a xi, xa a mi xi, kɔɛɛn ba, yanyin ba, sansi xɔnna solima nɛn, a yi gbo, koni a tan mi a liga kiin kolon.

²⁸ Bɔxɔn nan bogi seene raminima a yɛtɛ ra. A solima nɛn singe, na xanbi ra, a sabati, dɔnxɛn na a yi bogi.

²⁹ A na mɔ waxatin naxan yi, xɛmɛn yi wɔlitɛn naso a ra, bayo a xaba waxatin bata a li."

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, 34, Luka 13.18-19

³⁰ Yesu yi maxodinna ti, a naxa, "En na Alaa Mangayaan sama nanse ma, hanma en nɔɛ a yɛbɛ sandan mundun xɔn?"

³¹ A luxi nɛn alo sansi kɛsɛ xuridin† naxan xurun dangu se kɛsɛn birin na muxune naxanye sima.

³² Koni a na si, a gboma nɛn han a dangu sansine birin na. A yiine yi gbo han xɔline yi e tɛɛne sa a yiine yi, a nininna ra."

³³ Yesu yi Alaa falan nali e ma sanda sifani ito wuyaxi xɔn, e yi nɔɛ naxanye famunɛ.

³⁴ A mi yi falan tima e xa, xa a mi sandan sa. Koni e nun a xarandiine nɛma yi e danna, a yi e birin yɛbama nɛn e xa.

Yesu yi foye gbeen yamari

Matiyu 8.23-27, Luka 8.22-25

³⁵ Na lɔxon jinbanna ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "En gidi daraan kidi ma."

³⁶ Nayi, e yi keli yamaan yɛ, e sa so kunkin kui Yesu yi dɔxi naxan kui. Kunki gbɛtɛye fan yi a dɛxɔn.

³⁷ Foye gbeen yi keli, igen mɔrɔnne‡ yi so fɔlɔ kunkin kui, a yi luxi ndedi kunkin xa rafe igen na.

³⁸ Yesu yi xima kunkin kui xanbin na, a xunna saxi xunbunsaan fari. E yi a raxulun, e yi a fala a xa, e naxa, "Karamɔxɔ, i ya fe mi nxu faxa feni ba?"

³⁹ Yesu yi keli, a foyen nun igen mɔrɔnne yamari, a naxa, "I raxara, i sabari!" Foyen yi dɔxɔ, na yi madundu yenyen!

⁴⁰ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E gaxuxi nanfera? Denkeleya mi ε yi singe ba?"

⁴¹ Koni e gaxu kati! E a fala e bode xa, e naxa, "Nde xɛmɛni ito ra? Hali foyen nun igena a falan suxuma!"

5

Yesu yi muxun nakɛndɛya yinnane naxan fɔxɔ ra

Matiyu 8.28-34, Luka 8.26-39

¹ E yi dangu Galile Daraan bode fɔxɔn na Gadara yamanani.

* 4:12: Esayi 6.9-10 † 4:31: Sansini ito xili nɛn mutaridi. ‡ 4:37: Igen mɔrɔnne: alo foyen na so igeni.

² Yesu godo nen kunkin kui tun, xemena nde yi fa sa keli bilingan yireni, yinna naxin yi naxan foxo ra.

³ Na xemen yi bilingan yiren nin, muxu yo mi yi fa nae a xide sonon, hali yolonxonra na.

⁴ Amasoto e bata yi a sanne balan wuren na, e a yiine xidi yolonxonne ra sanja ma wuyaxi, koni a yi a yolonxonne yibolonma nen, a wurene ba a sanne ma. Muxu yo mi yi fa a nae.

⁵ A yi sigama bilingan yiren nin, e nun geyane fari kosen nun wanyin birin na. A yi gbelegbelema nen waxatin birin, a yi lu a yete maxabe gemen na.

⁶ A to sa Yesu to fe wulani, a yi a gi, a sa a xinbi sin a bun ma.

⁷ A yi a xuini te, yinnan yi a ragbelegbele a falan ti a xon, a naxa, "Kore Xonna Alaa Dii Xemena, Yesu, i waxi nanse xon ma n tan xa? I kolo Ala yi, fa fala i mi n naxankatama!"

⁸ A na falaxi nen, amasoto Yesu bata yi a fala, a naxa, "I tan yinna naxina, xete xemeni ito foxo ra."

⁹ Yesu yi yinnan maxadin, a naxa, "I xili di?" A yi a yabi, a naxa, "N xili nen, 'Ganla.' Amasoto nxu wuya!"

¹⁰ Yinnan yi lu Yesu mafanye, a nama yinnane kedi yamanani.

¹¹ Awa, xose kuru gbeen yi na dexon ma, e yi e degema geyaan ma.

¹² Yinnane yi Yesu mafan, e naxa, "Nxu rasiga xose kuruni itoe ye, alogo nxu xa sa so ne yi."

¹³ Nanara, a yi tin. Yinna naxine yi xete xemen foxo ra, e sa so xosene yi. Xose kuru birin yi godo e giye geyaan na, e godo darani, e faxa. Xose wuli firin joxon.

¹⁴ Muxun naxanye yi xosene kantanma, ne yi siga e giye taani, e sa na xibarun nali taani e nun xene ma. Yamaan yi siga na feen matodeni.

¹⁵ Awa, e siga Yesu fema, e na xemen to yinna ganla yi naxan foxo ra nun. A dxi, domaan nagodoxi a ma, a bata xaxili soto. Nanara, e birin yi gaxu kati!

¹⁶ Naxanye na feene birin to, e yi ne yeba yamaan xa naxan ligaxi na muxun xa yinna naxin yi naxan foxo ra e nun naxan liga xosene ra.

¹⁷ Nanara, e Yesu mafan folo, a xa keli e yamanani.

¹⁸ Awa, Yesu yi soma kunkin kui waxatin naxan yi, yinna naxin yi xemen naxan foxo ra nun, na yi Yesu mafan alogo a xa lu a fema.

¹⁹ Koni Yesu mi tin, a yi a fala a xa, a naxa, "Xete i konni i ya denbayaan fema. Marigin naxan ligaxi i xa, a kininkinixi i ma kii naxan yi, i sa na fala e xa."

²⁰ Awa, xemen yi siga na Taa Xun Fune birin yi. Yesu feen naxan ligaxi a xa, a sa na fala. Na muxune yi kabe kati!

*Yesu yi muxu firin nakendeya
Matiyu 9.18-16, Luka 8.40-56*

²¹ Yesu mon yi xete daraan bode foxon na kunkin kui. Yama gbeen yi malan Yesu rabilinni daraan dexon ma.

²² Salide banxin kuntigina nde yi fa, naxan yi xili Yirusu, a yi a to, a bira Yesu san bun ma.

²³ A yi a mafan kati, a naxa, "N ma dii temen faxamaan ni i ra! Yandi, fa i yiin sa a ma alogo a xa kendeya, a lu a nii ra."

²⁴ Awa, Yesu yi siga a foxo ra, yama gbeen fan yi siga a foxo ra, e yi a yigbeten han!

²⁵ Naxanla nde yi na nun naxalan furen yi naxan ma xabu jee fu nun firin.

²⁶ A bata yi toro seriba wuyaxi fema a dandandeni, a gbetin birin bata yinjan, koni a mi kendeya, fo a furen to yi sigan gboe ayi!

²⁷ A to Yesu a fe me, a yi fa yamaan ye Yesu xanbi ra, a yi a yiin din a domaan na.

²⁸ Amasoto a yi a mirima nen, a naxa, "Hali n na n yiin din a domaan na gbansan, n kendeyama nen."

²⁹ Na waxatin yeteni, wunla naxan yi minima a ma, na yi dan, a yi a kolon a fatini fa fala a bata kendeya.

³⁰ Yesu yi a kolon mafuren a senbena nde bata mini a yi. A yi a yee rafindi yamaan ma a yi a fala, a naxa, "Nde a yiin dinxi n ma domaan na?"

³¹ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, "I yamaan toma i yigbetenje, i mon a falama, i naxa, 'Nde a yiin dinxi n na?' "

³² Koni Yesu yi lu a rabilinna matoe alogo a xa naxanla to naxan a yiin dinxi a ra.

³³ Naxanla yi xuruxurunma gaxuni, a to bata a kolon naxan ligaxi a xa, a yi fa bira a san bun, a yi jondin fala a xa.

³⁴ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "N ma dii temena, i ya denkeleyaan bata i rakisi, siga baje xunbenli, i ya toron bata jan."

³⁵ Yesu yi na falama waxatin naxan yi, xerana ndee yi fa sa keli salide banxin kuntigin Yirusu konni. Ne yi a fala Yirusu xa, e naxa, "I ya dii temen bata faxa. I karamoxo toroma nanfera?"

³⁶ Yesu mi a tuli mati e falan na, koni a yi a fala salide banxin kuntigin xa, a naxa, "I nama gaxu, i xa denkeleya tun!"

³⁷ A mi tin muxu yo xa siga a foxo ra, fo Piyeri nun Yaki nun Yaki xunyen Yoni.

³⁸ E to salide banxin kuntigin konna li, Yesu yi e to kontoflaxi, e yi wugama han, e gbelegbelema!

³⁹ A yi so banxini, a yi a fala e xa, a naxa, "E kontoflaxi nanfera, e yi wuga? Diin mi faxaxi, a xiin nen."

⁴⁰ Koni, e yi a magele folo. A yi e birin namini banxini, a yi diidina nga nun a fafe xili e nun a xarandii saxanna. E diidin saxi denaxan yi, e so menni.

⁴¹ A yi a suxu a yiin ma, a yi a fala a xa a kon xuini, a naxa, "Talita kumi." Na bunna neen fa fala, "Dii temena, n na falama i xa, keli!"

⁴² Dii temen yi keli mafuren, a sigan ti folo. A barin bata yi jee fu nun firin ti. E yi kabe na ma kati!

⁴³ Koni Yesu yi e yamari, a muxu yo nama feni ito kolon, e mon xa donseen so diin yii.

6

*Nasarati kaane yi e me Yesu ra
Matiyu 13.53-58, Luka 4.16-30*

¹ Yesu yi keli na yi, a siga a konni, a maxuruxi taan naxan yi, a xarandine biraxi a foxo ra.

² Matabu Loxon to a li, a yi xaranna ti folo salide banxini. Yamaan naxan yi tuli matixi a ra, ne yi kabe, e yi a fala, e naxa, "A ito sotoxi minen yi? A xaxinla sifani ito sotoxi di, a to fa kabanako feni itoe ligama?"

³ Kamuderen xa mi ito ra ba? Mariyamaa diin xa mi a ra ba? Yaki nun Yusufu nun Yudasi nun Simon tada xa mi ito ra ba? A xunyε jaxalanmane xa mi doxi be ba?" E yi e me a ra.

⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "Nabiin binyε yiren birin yi, fo a kon taan nun a xabilan nun a denbayani."

⁵ A mi no kabanako fe yo lige menni, fo a to a yiin sa furetona ndee tun ma, a yi e rakendeya.

⁶ A yi kabe e denkeleyatareyaan ma han!

*Xera fu nun firinne xe fena
Matiyu 10.5-15, Luka 9.1-6*

Na xanbi ra, Yesu yi siga na taane yi, a yi yamaan xaran.

⁷ A yi xarandii fu nun firinna xili, a yi e rasiga firin firin yeen ma. A yi senben so e yii yinna jaxine xun na.

⁸ A yi e yamari, a naxa, "E nama siga sese ra e yii sigatini, fo dunganna. E nama siga buru ra hanma bondunla hanma gbetina e tagi xidini.

⁹ E xa sankidin so e sanni koni e nama doma gbee firin xali e yii."

¹⁰ A mon yi a fala e xa, a naxa, "E na yigiya banxin naxan yi, e xa lu menni han e yi keli na taani.

¹¹ Xa e yirena nde li, yamaan mi e rasuxu, e mi e tuli mati e ra, e xa keli na yi. E yi e sanne rakunkun, e yi na gbangbanna ba e sanne ra.* Na findima nen sereyaan na e xa!"

¹² Nayi, e yi siga, e sa kawandin ba, e naxa, a yamaan xa e xun xanbi so e hakene yi.

¹³ E yi ninan wuyaxi kedi, e turen sa furetone xunne yi misaala ra, e yi e rakendeya.

*Yoni Marafu Tiin faxa fena
Matiyu 14.1-12, Luka 9.7-9*

¹⁴ Manga Herode yi na birin me amasoto Yesu xinla bata yi xuya ayi yiren birin yi. Muxuna ndee naxa, "Yoni Marafu Tiin nan kelixi sayani. Nanara, senbena a yii, a kabanako feene liga."

¹⁵ Koni ndee naxa, "Nabi Eli nan a ra." Ndee naxa, "Nabiin nan a tan na alo waxati danguxin nabina nde."

¹⁶ Herode a me waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, "Yoni nan a ra, n naxan xunna sege a de! A bata keli sayani!"

¹⁷ Herode yeteen yamarin fi nen, a Yoni xa suxu, e yi a xidi, e yi a sa kasoon na Herodiyade a fe ra, naxan bata yi doxo Herode fafaxakedenna Filipi xon, Herode naxan doxo a jaxanla ra.

¹⁸ Yoni bata yi a fala Herode xa, a naxa, "A mi daxe i xa i fafaxakedenna jaxanla doxo!"

¹⁹ Nanara, Herodiyade yi xolo Yoni ma, a yi waxi a faxa feni. Koni a mi no,

²⁰ amasoto Herode yi gaxuxi Yoni yee ra, bayo a yi a kolon a muxu tinxixi sarijanxin nan yi a ra. Nanara, a yi lu a ratange. Herode na yi a tuli mati Yoni ra waxati yo yi, a yi kuisanma nen, anu a yi rafan a ma a xa a tuli mati a ra.

²¹ Koni loxona nde, Herode yi a bari loxon sumunna donse donni ton a kuntigine nun sofa mangane nun Galile yamanan muxu gbeene xa.

²² Herodiyade a dii temen yi so banxini, a yi a bodon. Na yi Herode nun a muxu xilixine kenen. Nanara, mangan yi a fala na sungutunna xa, a naxa, "I waxi sese xon ma, n na soe i yii."

²³ A yi a kolo, a yi saratin tongo a xa, a naxa, "I na n xandi sese yi, n na soma i yii nen hali n ma yamanan foxo kedenna!"

²⁴ Nanara, sungutunna yi mini, a siga, a sa a nga maxodin, a naxa, "N xa a xandi nanse yi?" A nga yi a yabi, a naxa, "Yoni Marafu Tiin xunna."

²⁵ Nayi, dii temen yi xete mangan fama mafuren, a yi a fala a xa, a naxa, "N waxi a xon ma, i xa Yoni Marafu Tiin xunna so n yii wure lefaan ma iki sa!"

²⁶ Na yi mangan niin naforo a ma, koni bayo a bata yi saratin tongo a muxu xilixine yee xori, a mi yi wama tondi feni.

²⁷ A yi sofana nde yamari mafuren, a a xa sa fa Yoni xunna ra. Na yi siga, a sa Yoni xunna sege a de kasoon na,

²⁸ a fa a ra wure lefaan ma. A yi a so sungutunna yii, na yi a so a nga yii.

* **6:11:** E **sanne rakunkun** feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

²⁹ Yoni a xarandiine to na me, e yi fa a binbin tongo, e sa a maluxun.

*Yesu yi muxu wuli suulun dege
Matiyu 14.13-21, Luka 9.10-17, Yoni 6.1-14*

³⁰ Xerane yi e malan Yesu fema, e feen naxan birin ligaxi, e nun e yamaan xaran kii naxan yi, e yi na birin yeɓa a xa.

³¹ A yi a fala e xa, a naxa, “E fa e danna yire madunduxina nde yi, e fa e matabu n fema.” Amasoto muxu wuyaxi yi fama, e siga, han e mi yi ferɛn yati sotoma, e yi e dege.

³² Nayi, e yi te kunkin kui alogo e xa siga yire madunduxina nde yi.

³³ Koni muxu wuyaxi yi e to sigɛ, e yi a kolon mafuren! Nanara, muxune yi keli taane birin yi, e yi e gi han e tan singe yi sa so.

³⁴ Yesu to mini kunkin kui, a yi yama gbeen to na yi, a kininkinin e ma amasoto e yi luxi nen alo yexɛen naxanye kantan muxu mi na. Nanara, a e xaran folo fe wuyaxi ma.

³⁵ A xarandiine yi fa a fema jinbanna ra, e naxa, “Kɛɛn bata so, burunna nan nun be ra.

³⁶ Yamaan naxete alogo e xa siga be rabilinna banxidene ra e nun xɛene ma, e sa donseen sara e yete xa.”

³⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan yetɛen xa donseen so e yii.” E yi a fala a xa, e naxa, “I waxi a xon ma, nxu xa sa walikɛen kike solomasɛɛ saranna sara burun na ba nxu yi donseen so e yii?”

³⁸ Yesu yi e maxodin, a naxa, “Buru xun yoli e yii? E sa a mato.” E yi a yabi, e naxa, “Buru xun suulun, yɛɛ firin nan be.”

³⁹ Nayi, Yesu yi a fala, a e xa yamani taxun doxoɗe yɛɛn ma, e doxo seɛene fari.

⁴⁰ Awa, yamaan yi doxo muxu kemɛ yɛɛn nun muxu tonge suulun yɛɛn ma.

⁴¹ Na xanbi ra, Yesu yi buru xun suulunne nun yɛɛ firinne tongo, a yi a yɛɛn nate kore, a barikan bira Ala xa. A na buru xun suulunni gira, a yi a so a xarandiine yii, a e xa a yitaxun yamaan na. A yɛɛ firinne fan yitaxun e ra.

⁴² E birin yi e dege, e lugo ken!

⁴³ Xarandiine yi debe fu nun firin nafe burun nun yɛɛ dungi donxene ra.

⁴⁴ Muxun naxanye na burune don, xɛmɛne gbansan, muxu wuli suulun.

*Yesu yi sigan ti igen fari
Matiyu 14.22-33, Yoni 6.15-21*

⁴⁵ Na waxatin yeteni, Yesu yi a xarandiine rasiga kunkin kui a yɛɛ ra Betasada taani daraan kidi ma. A tan yi lu xanbin na yamaan naxetedeni.

⁴⁶ A to keli yamaan fema, a yi te geyaan fari Ala maxandideni.

⁴⁷ Ninbanna to a li, kunkin yi daraan tagini, Yesu tan kedenna boxonni.

⁴⁸ A yi a to a xarandiine toɗoma kunkin nasiga feen na bayo foye gbeen bata yi a xun sa e ma. Na nan a liga a siga e fema subaxani, a sigan tima igen fari, a yi dangu feni e ra nun.

⁴⁹ Koni e to a to a sigan tiye igen fari. E yi e miri fa fala, muxun yelenna nan a ra. E gbelegbele,

⁵⁰ amasoto e birin a to nen, e yi gaxu kati! Yesu yi falan ti e xa mafuren, a naxa, “E wekile, n tan nan a ra. E nama gaxu.”

⁵¹ A so kunkin kui e fema, foyen yi a raxara. Xarandiine yi kabe han!

⁵² Amasoto e mi buru don feen kabanako feen famuxi, bayo e boɗɛn yi xodoxo.

*Yesu yi furetɔne rakɛndɛya
Matiyu 14.34-36*

⁵³ Yesu nun a xarandiine yi daraan gidi. E siga Genesareti yamanani, e kunkin xidi na yi.

⁵⁴ E to mini kunkin kui tun, yamaan yi Yesu kolon.

⁵⁵ Men kaane na yi a xinla me denaxan yi, e birin yi fama e furetɔne ra nen a fema dagine ma.

⁵⁶ Yesu siga yiren naxan birin yi, banxidene nun taane nun xɛene, men muxune yi fama e furetɔne ra nen loxo tidene yi. E yi Yesu mafan, a a xa tin furetɔne xa e yiin din a domain lenben na. Naxanye birin yi e yiin dinma a ra, ne birin yi kɛndɛyama nen.

7

*Yahudiyane namun feene
Matiyu 15.1-9*

¹ Awa, Farisi muxuna ndee nun sariya karamoxona ndee yi e malan Yesu rabilinni sa keli Yerusalɛn taani.

² E yi a to fa fala a xarandiina ndee e degema, e yiine mi yi sarijan lan Yahudiyane dinan kiin ma. Na bunna neɛn fa fala e mi e yiin naxaxi.

³ Anu, Farisi muxune nun Yahudiyane birin mi yi donseen donɗɛ xa e mi e yiin naxa lan e dinan kiin ma, amasoto e yi kankanxi e benbane namun feene ma.

⁴ E na keli loxo tideni, xa e mi e fatin maxa lan e dinan kiin ma, e mi e dege. Namun fe wuyaxi mon e yii, alo igelengenna nun tunden nun sulan goronne maxana.

⁵ Farisi muxune nun sariya karamoxone yi Yesu maxodin, e naxa, “Nanfera, i ya xarandiine mi en benbane namunna suxuma? E donseen donma e yiin mi raxaxi lan en ma dinan kiin ma!”

⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “Nabi Esayi waliyiya falan naxan ti e fe yi, a jondin nan yi a ra, e tan nafigine, bayo a seɓɛxi, a naxa, ‘Yamani ito n binyama e deɛn nin, koni e boɗɛn makuya n na pon!’

⁷ E n batuma fuyan! Amasotō e xaranna findixi adamadiyaan yamari xaraxine nan gbansan na.* ”

⁸ Yesu naxa, “E bata Alaa yamarine bepin, ε adamadiine namun feene suxu.

⁹ E fatan Alaa yamarine kaladeni alogo ε xa kankan ε gbee namun feene ma!

¹⁰ Amasotō Musa a fala nɛn, a naxa, ‘I baba nun i nga binya,’ a mɔn naxa, ‘Naxan na a baba danga hanma a nga, ε na kanna faxes.’†

¹¹ Koni ε tan a falama, ε naxa, a naxan na a fala a fafe xa hanma a nga xa, a naxa, ‘I yi maliin naxan sotōma n yii nun, na bata findi Ala gbeen na,’ e yi na falama e kon xuini, fa fala ‘korobanna.’

¹² Xa a na fala, ε mi fa tinma a xa sese liga a fafe nun a nga xa.

¹³ Nayi, ε Alaa falan kalama ε namun feene xɔn ε yamaan xaranna naxanye ma. E na fe sifa wuyaxi gbeteɣe ligama.”

Muxuna sariɣanna kala fena

Matiyu 15.10-20

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu mɔn yi yamaan xili a fema. A yi a fala e xa, a naxa, “E birin xa ε tuli mati n xuini na, ε yi ito famu.

¹⁵ Muxun seen naxan birin donma, na mi a sariɣanna kalama. Koni feen naxan kelima a bɔɣɛni, na nan a sariɣanna kalama.

¹⁶ Awa, xa tunla naxan xɔn, a xa feen me, na xa a tuli mati!”

¹⁷ A keli yamaan fema waxatin naxan yi, a so banxini, a xarandiine yi a maxodin na sandan bunna ma.

¹⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fan munma xaxili sotō ba? E mi a to, muxuna sariɣanna mi kalama donseen xan xɔn naxan soma a de?”

¹⁹ Amasotō a mi soma a bɔɣɛn xan yi, fɔ a godo a kui, na xanbi ra, a yi mini a fatini.” Yesu to ito fala, a yi a falama nɛn fa fala donse yo mi haramuxi.

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Naxan kelima muxun bɔɣɛni, na nan a sariɣanna kalama.

²¹ Bayo feen naxanye kelima a bɔɣɛni, ne nan itoe ra, miriya ɣaxin nun yanga suxun nun muɣan nun muxu faxana

²² e nun yalunyaan nun milan nun fe ɣaxin nun yanfantenyaan nun haramu feene nun xɔxɔlɔnyaan nun muxu makonbin nun wason nun xaxilitareyana.

²³ Fe ɣaxin sifani itoe birin kelima muxun bɔɣɛn nin, e yi a sariɣanna kala.”

Naxanla a denkeleyana fe

Matiyu 15.21-28

²⁴ Yesu yi keli na yi, a siga Tire yamanani, a sa so banxina nde kui. A mi yi waxi a xɔn ma, muxu yo xa a yiren kolon. Koni a mi yi nɔe a luxunɣe.

²⁵ Naxanla nde yi na, yinna ɣaxin yi naxan ma dii temen fɔxɔ ra. Na to Yesu a fe me tun, a fa bira a sanna bun ma.

²⁶ Gireki kaan nan yi na ɣaxanla ra, a bari Siriya-Fenisa yamanan nin. A yi Yesu mafan, a xa yinnan kedi a dii temen fɔxɔ ra.

²⁷ Koni Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “En diidine dege singen han e lugo. A mi lan en yi diidine donseen tongo, en yi a sa e barene bun ma.”‡

²⁸ Naxanla yi a yabi, a naxa, “N fafe, baren naxanye tabanla bun ma, ne donse yolonxine nan donma, diidine naxanye rayolonma bɔxɔni!”

²⁹ A yi a fala a xa, a naxa, “I bata n yabi ki faɣi. Nayi, siga i konni, yinnan bata xete i ya dii temen fɔxɔ ra!”

³⁰ Nayi, a yi xete a konni, a yi a diin to saxi a sadeni, yinnan bata xete a fɔxɔ ra fefe!

Yesu yi bobon nakendeya

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli Tire yamanani a dangu Sidon yamanani. A yi gidi Galile Daraan binni Taa Xun Fune yamanani.

³² Muxuna ndee yi fa xeme tuli xɔrina nde ra a fema fala ti feen yi xɔxɔxɔ naxan ma. E yi Yesu mafan, a xa a yiin sa a ma.

³³ Nanara, Yesu yi a tongo a keli yamaan ye. A yi a yii sonla raso a tunle kui, a yi a degen namini, a yi a sa xemen lenna ma.

³⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yeen nate kore, a yi kutun sununi! A yi a xui ramini a kon xuini, a naxa, “Epafata.” Na bunna neen “A xa rabi!”

³⁵ Na waxatin yeteni xemen tunle yi raba ayi, a lenna yi fulun, a falan ti fɔlɔ ki faɣi.

³⁶ Yesu yi a birin yamari, a e nama a fala muxu yo xa. Koni a yi danna sama na falan ma kii naxan yi, falan yi sigama ayi na kii nin.

³⁷ Yamaan yi kabɛ kati, e naxa, “A feen birin ligama ki faɣi! Hali tuli xɔrine, a ne tunla rabama ayi, bobone yi falan ti.”

8

Yesu yi muxu wuli naanin dege

Matiyu 15.32-39

¹ Na waxatini, yama gbeen mɔn yi malan. Donse to mi yi na, Yesu yi a xarandiine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa,

² “N bata kininkinin yamani ito ma, amasotō e bata soge saxan ti n fema. Donse yo mi fa e yii iki.

³ Xa n na e kametone rasiga e konne yi, e sa fugama a ra nen kira yi amasotō e tan ndee kelideni kuya.”

⁴ A xarandiine yi a yabi, e naxa, “Donseen sotɔn minen yi wulani ito yi naxan e luge?”

* 7:7: Esayi 29.13 † 7:10: Xɔɣyaan 20.12 nun 21.17 e nun Sariyane 5.16 ‡ 7:27: Yesu ɣaxanli ito a denkeleyaan nan fessfesema sandani ito xɔn. Sandan kui, siya gbetene findixi barene ra, diidine fan yi lu alo Isirayila kaane.

⁵ Yesu yi e maxōdin, a naxa, “Buru xun yoli ε yii?” E yi a yabi, e naxa, “Solofere.”

⁶ A yi a fala yamaan xa, a e xa dōxō bōxōni. A yi na buru xun soloferen tongo, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandine yii, a e xa e yitaxun yamaan na. Awa, xarandine yi a liga na kiini.

⁷ Ye xedina ndee fan yi e yii. Yesu yi barikan bira ne fan ma fe ra. A yi a fala xarandine xa, a naxa, a e xa ne fan yitaxun yamaan na.

⁸ Muxune birin yi e dege, e yi lugo ken! Xarandine yi na dōnxε dungi dungine matongo, e debe solofere rafe ne ra.

⁹ Xεmene gbansanna, e muxu wuli naanin nan jōxōn yi a ra. Nayi, Yesu yi e rasiga.

¹⁰ Na waxatin yeteni, e nun a xarandine yi so kunkin kui, e siga Dalamanuta yamanani.

*Taxamasenna maxōdin fena
Matiyu 16.1-4*

¹¹ Farisi muxuna ndee yi fa, e Yesu tandi fōlō. E yi waxi a bunba feni, e yi a maxōdin, a xa taxamasenna nde liga sa keli ariyanna yi.

¹² Yesu yi kutun sununi ki fajūi, a yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera to muxune taxamasenna nde maxōdinma? N xa jōndin fala ε xa, e mi taxamaseri yo toma.”

¹³ Na xanbi ra, a yi keli e fεma, a mōn yi te kunkin kui, a yi dangu daraan bode fōxōn na.

*Marakolonna lan xaranne ma
Matiyu 16.5-12*

¹⁴ Nba, xarandine yijinan, e mi siga buru ra e yii fō buru xun keden pe, na nan yi kunkin kui.

¹⁵ Yesu yi e yamari, a naxa, “ε a liga ε yeren ma Farisi muxune nun Herode a muxune buru rate sena” fe yi.”

¹⁶ E yi falan ti e bode tagi, e naxa, “A ito falan nen bayo buru mi en yii.”

¹⁷ E yi naxan falama, Yesu yi na kolon. Nanara, a yi e maxōdin, a naxa, “ε falan tima nanfera fa fala buru mi en yii? ε mōn munma a yeε e munma xaxili sōtō? ε bōjien nan xōdōxō ba?”

¹⁸ Yeεna ε ma ba, ε mi sese toma? ε tunla na koni ε mi fefe mēen ba? ε bata jinan ba,

¹⁹ n to muxu wuli suulunna dege buru xun suulunna ra, ε debe yoli rafe a dungi dungi dōnxεne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Fu nun firin.”

²⁰ Yesu mōn naxa, “N to muxu wuli naaninna dege buru xun soloferen na, ε

debe yoli rafe a dungi dungi dōnxεne ra?” E yi a yabi, e naxa, “Solofere.”

²¹ A yi e maxōdin, a naxa, “ε munma a famu ba?”

Yesu yi danxutōon nakendeya

²² Nba, Yesu nun a xarandine to sa Be-tasada taan li, muxuna ndee yi fa xεmε danxutōon na Yesu fεma. E yi a mafan, a xa a yiin sa danxutōon ma.

²³ Yesu yi danxutōon yiin suxu, a yi siga a ra taa xanbin na, a yi a degen sa xεmen yeεne ma, a yi a yiine sa a ma, a yi a maxōdin, a naxa, “I sena nde toma ba?”

²⁴ Xεmen yi a yeεn nate, a naxa, “N muxune toma, koni e luxi alo wudi binle nan sigan tima.”

²⁵ Yesu mōn yi a yiine sa xεmen yeεne ma. A yeεne yi rabi, a yi seene yigbe ki fajūi!

²⁶ Yesu yi a rasiga a konni, a naxa, “I nama fa xεte taani sōnōn de!”†

*Piyeri a falana Yesu a fe yi
Matiyu 16.13-20, Luka 9.18-21*

²⁷ Na xanbi ra, Yesu nun a xarandine yi siga Sesariya rabilinna taane yi Filipi yamanani. Yesu yi a xarandine maxōdin kira yi, a naxa, “Yamana a falama a nde n tan na?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiina. Bonne naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee gbete ye fan naxa, a nabina nde nan i tan na.”

²⁹ Yesu yi e maxōdin, a naxa, “ε tan go? ε tan naxa a di? Nde n tan na?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na.”

³⁰ Awa, Yesu yi e yamari, a e nama a fe fala muxu yo xa.

*Yesu yi a sayana fe fala
Matiyu 16.21-28, Luka 9.22-27*

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi a xarandine xaran fōlō, a naxa, a fere mi na fō a tan Muxuna Dii Xεmen xa tōrō wuyaxi sōtō. A naxa, a yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamōxōne e mēma a ra nen, e yi a faxa. A sage saxandeni, a Piyeri maxadi, a naxa,

³² A yi ito ye ba e xa ki fajūi. Nanara, Piyeri yi a ba bonne fema, a yi a maxadi fōlō.

³³ Koni Yesu yi a yeε rafindi e ma, a yi a xarandine mato, a Piyeri maxadi, a naxa, “Setana, fata n ma! I mi i mirima Alaa feene ma fō adamadiine.”

³⁴ Yesu yi yamaan xili a fεma e nun a xarandine. A yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fōxō ra, a xa a

* **8:15: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Yesu na lebenna sama Farisi muxune xaranna nan ma. Farisi muxune xaranna yamaan birin kalama alo leben xurudin burun birin nagboma kii naxan yi. † **8:26:** Yanyina nde, Yesu mi yi waxi a xōn ma muxune xa a kolon fa fala a bata muxun nakendeya alogo yamaan nama gbo ayi.

‡ **8:34:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna neen, fa fala fō Yesu a xarandine xa e wekilε sayaan na Yesu fōxō ra.

mε a yetε ra, a yi a faxa wudin[‡] tongo, a bira n fɔxɔ ra.

³⁵ Amasɔtɔ naxan waxi a niin nakisi feni, na bɔnɔma a yi nɛn. Koni naxan na bɔnɔ a niini n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra, na kisima nɛn.

³⁶ Xa muxun dunuja birin sɔtɔ, a bɔnɔ a niini habadan, tɔnɔn mundun na ra?

³⁷ Muxun nɔε nanse fiye, a mɔn yi a niin sɔtɔ?

³⁸ Awa, xa muxun yagi a tiye n tan nun n ma fe falana fe ra hake kanne nun nafigine yeε ra iki, n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fan yagima nɛn na kanna fe ra, nxu nun maleka sarɔnaxine na fa waxatin naxan yi n Fafe Alaa binyeni.”

9

¹ A mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa jɔndin fala ε xa: Ndee be, ne mi faxε fɔ e Alaa Mangayaan to fe a senbeni.”

Yesu a nɔrɔna fe

Matiyu 17.1-13, Luka 9.28-36

² Xii sennin danguxina, Yesu yi Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra e danna geya gbeen fari. A keɓaan yi masara e yeε ra yi.

³ A dugin yi lu mayilenje, a fixa ayi fefe! Dugi xaan mi dunuja yi naxan nɔε dugin fixe na kiini.

⁴ Nabi Eli nun Nabi Musa yi mini kenɛnni e yetagi, e yi lu falan tiye Yesu xa.

⁵ Piyeri yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔxɔ, a lanxi bayo nxu be. Nxu xa gage saxan ti be, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.”

⁶ A mi yi fa a kolon a naxan falama, amasɔtɔ gaxun bata yi e suxu han!

⁷ Kundaan yi godo e xun ma, fala xuiin yi keli na kundani, a naxa, “N nafan Dii Xɛmɛn nan ito ra, ε tuli mati a xuiin na!”

⁸ E yi e yeε rakopin e rabilinni mafuren, koni e mi muxu yo to e fema fɔ Yesu kedenna!

⁹ E yi godoma geyaan na waxatin naxan yi, Yesu yi e yamari, a e feen naxan toxi, e nama na fala muxu yo xa fɔ a tan Muxuna Dii Xɛmɛn na keli sayani.

¹⁰ E yi na falan namara, koni e yi falan ti fɔlɔ e bode tagi, e naxa, “Keli fena sayani, na bunna di?”

¹¹ E yi Yesu maxɔdin, e naxa, “Sariya karamɔxɔne a falama nanfera fa fala Nabi Eli nan singe fama?”*

¹² A yi e yabi, a naxa, “Nabi Eli nan singe fama yati, a yi feene birin yiton. Koni nanfera Kitabuna a falama a Muxuna Dii Xɛmɛn torɔma nɛn kati, muxune yi e mε a ra?”

¹³ Koni n xa a fala ε xa, Nabi Eli bata yelin fe. E yi e rafan feene birin liga a ra alo Kitabuna a fe falaxi kii naxan yi.”

Yinnan yi diidin naxan fɔxɔ ra

Matiyu 17.14-21, Luka 9.37-43

¹⁴ E to fa xarandiin bonne fema, e yi yama gbeen to e rabilinni. E nun sariya karamɔxɔna ndee yi e bode matandima.

¹⁵ Yamaan to Yesu to, e yi kabε kati! E siga e giye a ralandeni, e yi a xɔntɔn.

¹⁶ Yesu yi a xarandiine maxɔdin, a naxa, “E bode matandima nanfera?”

¹⁷ Muxu keden yi a yabi yamaan ye, a naxa, “Karamɔxɔ, n bata fa n ma dii xɛmɛn na i fema amasɔtɔ yinnana a fɔxɔ ra. A mi nɔε falan tiye.”

¹⁸ Yinnan na keli a ra waxati yo yi, a a rabirama nɛn bɔxɔni. A de xunfanna yi lu mine, a lu a jinna raxinje. A xara ayi. N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa yinnani ito kedi, koni e mi nɔxi a kedε.”

¹⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E tan denkeleyatarene, n luma ε fema han waxatin mundun yi? N xa dija ε xa han waxatin mundun yi? E fa diin na n fema.”

²⁰ E yi fa a ra Yesu fema.

Yinnan to Yesu to, a yi banxulanna raxuruxurun keden na, a yi bira bɔxɔni, a yi lu a makutukute, a de xunfanna yi lu mine.

²¹ Yesu yi banxulanna fafe maxɔdin, a naxa, “Xabu waxatin mundun ito ligama a ra?” A fafe yi a yabi, a naxa, “Xabu a dii jɔrɛna.”

²² Yinnan bata kata a faxa feen na sarɔna ma wuyaxi. A bata yi a rabira tɛɛn nun igeni. Xa i nɔε a lige, kininkinin nxu ma, i yi nxu mali.”

²³ Yesu naxa, “I tan naxa, ‘Xa i nɔε.’ Naxan na denkeleya, na nɔε feen birin lige nɛn.”

²⁴ Banxulanna fafe yi a xuiini te sa, a naxa, “N denkeleyaxi, koni n mali n ma denkeleyatareyani.”

²⁵ Yesu yi a to, yamaan yi masoma e ra. Nanara, a yinna jaxin yamari, a naxa, “I tan yinnan bobo tuli xɔrina, n bata i yamari, xεte diidini ito fɔxɔ ra, i nama fa a tɔrɔ sɔnɔn!”

²⁶ Yinnan yi gbelegbele. A banxulanna raxara ayi ken! A xεte a fɔxɔ ra. Banxulanna yi liga alo faxa muxuna. Muxune birin yi a fala, e naxa, “A bata faxa.”

²⁷ Koni Yesu yi banxulanna suxu a yiin ma. A yi a rakeli, a ti.

²⁸ Yesu so banxini waxatin naxan yi, a xarandiine yi a maxɔdin e danna, e naxa, “Nanfera nxu tan mi nɔxi na yinnan kedε?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Na sifan mi kedε Ala maxandin xanbi.”

* **9:11: Nabi Eli** a fe sebexi Malaki 3.23 kui. Sariya karamɔxɔne yi laxi a ra a Nabi Malaki bata a fala a Nabi Eli mɔn fama nɛn benun Alaa Muxu Sugandixin xa fa. Yoni Marafu Tiin nan na nabiya falan nakamalixi. A a lixi taruxuni ito kui, Herode bata yi Yoni Marafu Tiin faxa.

Yesu mən yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Luka 9.43-45

³⁰ E yi keli mənni, e dangu Galile yamanani. Yesu mi yi waxi a xən ma muxune xa a yire kolon,

³¹ amasotə a yi a xarandiine nan xaranma. A yi a fala e xa, a naxa, “N tan Muxuna Dii Xəmən yanfama nən, e yi n so muxune yii, e yi n faxa. Koni sogə saxan na dangu, n mən kelima nən sayani.”

³² Koni, e mi na falan bunna kolon, e mən yi gaxu a maxədiŋjɛ.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Luka 9.46-48

³³ E Kapərunan taan li waxatin naxan yi, e so banxini. Yesu yi a xarandiine maxədin, a naxa, “E yi e bode matandima kira yi nanfe ma?”

³⁴ Koni e yi dundu amasotə e bata yi e bode matandi kira yi nun fa fala nde gbo birin xa e ye.

³⁵ Yesu yi dəxə, a yi a xarandii fu nun firinne xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi findi feni xunna ra, na xa a yete lu a rapanna ra, a findi birin ma walikɛɛn na.”

³⁶ A yi diidina nde rakeli, a yi a ti e birin yetagi. A yi a tongo, a yi a fala e xa, a naxa,

³⁷ “Naxan na diidini ito nde yisuxu n xinli, na bata n tan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na mi n tan xan tun yisuxi, fə naxan n xexi.”

Naxan mi kelixi e xili ma

Luka 9.49-50

³⁸ Yoni yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karaməxə, nxu bata xəmənə nde to jinanne kedɛ i xinli, nxu yi a raxələ, a xa a lu amasotə a mi yi en tan fəxə ra.”

³⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E nama a raxələ amasotə muxun naxan kabanako feen ligama n xinli, na mi nɔɛ n ma fe paxin fale.

⁴⁰ Amasotə naxan mi kelixi en xili ma, na en xa nən.

⁴¹ N xa jəndin fala e xa, muxu yo igen so e yii amasotə Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan e tan na, na barayin sətəma nən!”

Yulubina fe

Matiyu 18.6-9, Luka 17.1-2

⁴² Yesu naxa, “Diidin naxanye denkelɛyaxi n ma itoe ra, muxu yo na nde keden bira yulubini, a yi fisa nun gemɛ gbeen yi xidi na kanna kɛɛ ra, a woli tilinna ma.

⁴³ Xa i yii nan i bire yulubini, a sege a ra. A fisa i yii keden kanna xa so habadan nii rakisini, benun i yii firin kanna xa so yahannama tɛ tutarenɪ,

⁴⁴ ‘kunle nun tɛɛn mi janjɛ denaxan yi habadan!’

⁴⁵ Xa i sanna nan i bire yulubini, a sege a ra. A fisa i san keden kanna xa so ariyanna yi benun i san firin kanna xa so yahannama yi,

⁴⁶ ‘kunle nun tɛɛn mi janjɛ denaxan yi habadan!’

⁴⁷ Xa i yeɛn nan i bire yulubini, a ba na. A fisa i yeɛ keden kanna xa so Alaa Mangayani benun i yeɛ firin kanna xa so yahannama yi,

⁴⁸ ‘kunle nun tɛɛn mi janjɛ denaxan yi habadan!’

⁴⁹ Amasotə tɛɛn sama muxun birin ma nən mənni alo i na fəxən so suben ma.”

⁵⁰ “Fəxən fan, koni xa a mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnna nanse ra nayi? E kɛwali fajine xa lu e dunuɟa yi gidini alo fəxən naxan donse jaxumɛni, e lu bəjɛ xunbenli e bode xən.”

10

Xaranna lan futu kala feen ma

Matiyu 19.1-12, Luka 16.18

¹ Na xanbi ra, Yesu yi keli mənni, a yi siga Yudaya yamanani, a Yurudɛn baan gidi. Yamaan mən yi malan a fɛma. A mən yi e xaran alo a darixi a lige kii naxan yi.

² Farisi muxuna ndee yi fa a fɛma, e yi a maxədin alogo e xa a kejaan fɛsefɛse, e naxa, “A fala nxu xa, a daxa sariyani ba xəmən xa a mɛ a jaxanla ra?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “Musa yamarin mundun so e yii?”

⁴ E yi a yabi, e naxa, “Musa bata tin a xəmən xa futu kala kedin sebe, a yi a jaxanla bejin.”

⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Musa na yamarin sebeɛi e xa nən bayo e bəjɛn xədəxə.

⁶ Koni a fəloni dunuɟa da waxatini, ‘Ala xəmən nun jaxanla da nɛn,’

⁷ ‘Nanara, xəmənə a nga nun a fafe bejinma nən, a yi a maso a jaxanla ra,

⁸ e findi fati bɛndɛ kedenna ra.’* Nayi, muxu firin mi fa e ra koni muxu keden.

⁹ Nanara, Ala bata seen naxanye tugun e bode ra, muxɛ nama nɛ fata.”

¹⁰ E xɛtɛ banxini waxatin naxan yi, xarandiine yi Yesu maxədin na feen ma.

¹¹ A yi a fala e xa, a naxa, “Xəmən naxan na a jaxanla bejin, a jaxalan gbɛtɛ futu, a bata yalunyaan liga lan a jaxalan singen ma.†

¹² A na kii nin, jaxanla naxan na a mɛ a xəmən na, a lu xɛmɛ gbɛtɛ xa, na jaxanla bata yalunyaan liga.”

Yesu yi duba diidine xa

Matiyu 19.13-15, Luka 18.15-17

¹³ Muxune yi fa diidine ra Yesu fɛma, alogo a xa a yiin sa e xunni, a duba e xa. Koni xarandiine yi falan ti ne ma.

* **10:8:** Dunuɟa Fəlon 1.27 nun 2.24 † **10:11:** A *yalunyaan* ligaxi bayo a mən futu singen yamarin bun Ala yeɛ ra yi.

14 Yesu to na to, a yi xɔɔ, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E tin diidine xa fa n fema, ε nama e raxεε amasɔtɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

15 N xa nɔndin fala ε xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidine, na mi soε Alaa Mangayani mumε!”

16 Na xanbi ra, a yi diidine dɔxɔ a kanke ra, a yi a yiin sa e ma, a duba e xa.

Xεmε nafulu kannafε
Matiyu 19.16-30, Luka 18.18-30

17 Yesu sigamatɔna, xεmεna nde yi a gi Yesu fɔxɔ ra, a sa a xinbi sin a bun ma. A yi a maxɔdin, a naxa, “Karamɔxɔ fajina, n nanfe ligε n habadan nii rakisin sɔtɔ?”

18 Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “I n xilima nanfera fa fala muxu fajina? Muxu yo mi fan, Ala nan keden fan.

19 I yamarine kolon ba? Fa fala, ‘I nama faxan ti. I nama yalunyaan liga. I nama mujan ti. I nama wule seren ba. I nama muxun yi seene kansun. I baba nun i nga binya.’‡”

20 Xεmεn yi a fala, a naxa, “Karamɔxɔ, xabu n dii nɔreyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

21 Yesu yi a mato, a yi a xanu, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden luxi i ma. Siga, i sa i yii seene birin mati, i yiiigelitɔne ki. I nafunla sɔtɔma nεn ariyanna yi. Na xanbi ra, i fa bira n fɔxɔ ra.”

22 Xεmεn na mε waxatin naxan yi, a bɔrɔn yi ranaxu a ma, a sunuxin yi siga, amasɔtɔ nafulu kan gbeen nan yi a ra nun.

23 Yesu yi a xarandiine mato a rabilinni. A yi a fala e xa, a naxa, “Nafulu kanne so raxɔɔ Alaa Mangayani han!”

24 Xarandiine yi kabε na falan ma. Koni Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N ma diine, Alaa Mangayani so raxɔɔ han!

25 Nafulu kannafε so raxɔɔ Alaa Mangayani dangi nɔgɔmεn so feen na sagilaan yinla ra.”

26 Xarandiine yi kabε kati, e yi e bode maxɔdin, e naxa, “Nde nɔε kise nayi?”

27 Yesu mɔn yi e mato. A yi a fala, a naxa, “Muxun mi nɔε na ligε koni Ala tan nɔε nεn. Ala nɔε feen birin ligε nεn.”

28 Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin bεjin, nxu bira i fɔxɔ ra.”

29 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa nɔndin fala ε xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ngaxakeden xεmεmane nun a naxalanmane, hanma a nga hanma a fafe hanma a diine hanma a xεεne, n tan nun n ma falan Xibaru Fajina fe ra,

30 na kannafε na nɔxɔn kεmε sɔtɔma nεn waxatini ito yi, banxine nun ngaxakeden xεmεmane nun naxalanmane nun ngane nun diine nun xεεne, bεsεnxɔnyane fan yi sa

ne fari, a yi habadan nii rakisin sɔtɔ waxati famatoni.

31 Koni naxanye yεεn na, ne wuyaxi sa luma nεn xanbin na. Naxanye xanbin na iki, ne yi sa lu yεεn na.”

Yesu mɔn yi a faxafεen fala
Matiyu 20.17-19, Luka 18.31-34

32 E yi kira yi waxatin naxan yi, e sigama Yerusalen taani, Yesu yi tixi a xarandiine yεε ra. Xarandiine yi kuisan kati! A fɔxɔrabirane yi gaxu. Yesu mɔn yi a xarandii fu nun firinne tongo, a siga e ra e danna. Feen naxanye fama ligadeni a ra, a na fala e xa.

33 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mato, en sigama Yerusalen taani. N tan Muxuna Dii Xεmεn soma nεn saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yii na yi. E n ma kitin bolonma nεn, a lan sayaan ma. Na xanbi ra, e yi n so siya gbεtεne yii,

34 naxanye n magelema, e yi e dεgen namini n ma, e yi n bulan, e yi n faxa. Soge saxan na dangi, n mɔn kelima nεn.”

Yaki nun Yoni e maxandina fe
Matiyu 20.20-28

35 Na xanbi ra, Sebede a dii xεmεne Yaki nun Yoni yi fa Yesu fεma, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu waxi a xɔn ma, i xa fena nde liga nxu xa.”

36 Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga ε xa?”

37 E yi a yabi, e naxa, “I na dɔxɔ i ya binyeni, tin nxu xa dɔxɔden sɔtɔ i fema, keden i yiianna ma, keden i kɔmεnna ma.”

38 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E n xandima naxan yi, ε mi na kolon. N na n minma tɔrya igelengenna naxan na, ε nɔε ε minyε na ra ba hanma ε rafuyε xɔlɔni alo n nafuma kii naxan yi?”

39 E yi a yabi, e naxa, “ɔn, nxu a nɔε.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na n minma tɔrya igelengenna naxan na, ε fama ε mindeni na ra nεn yati! N nafuma xɔlɔni kii naxan yi, ε fan yi rafu na kiini.

40 Koni muxun dɔxɔ fena n yiianna ma hanma n kɔmεnna ma, n tan mi na ragidima. Ala bata yelin na yirene ragide muxune ma.”

41 Xarandii fuun bonne na mε waxatin naxan yi, e yi xɔɔ Yaki nun Yoni ma.

42 Nanara, Yesu yi e birin xili a fema, a naxa, “E a kolon fa fala naxanye yatεxi mangane ra siyane yε, ne nɔyaan nan ligama e xun na, e muxu gbeene fan yi kuntigiyaan dɔxɔ e ra.

43 Koni a mi na kiini e tan tagi. Koni xa naxan yo waxi findi feni muxu gbeen na ε ye, fɔ na xa findi ε walikεεn na.

‡ 10:19: Xɔryaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

⁴⁴ Xa naxan yo waxi findi feni ε yεeratiin na, fa a xa findi birin ma konyin na.

⁴⁵ Amasotɔ hali n tan Muxuna Dii Xεmεna, n mi faxi fa fala muxe xa wali n xa, koni alogo n tan xa wali, n yi n niin fi muxu wuyaxi xunbaan na.”

*Yesu yi danxutɔɔn yεen naba ayi
Matiyu 20.29-34, Luka 18.35-43*

⁴⁶ Awa, e yi sa Yeriko taan li. Yesu nun a xarandiine nun yama gbeen yi minima Yeriko taani waxatin naxan yi, danxutona nde yi dɔxi kiraan dε xandi tideni naxan yi xili Baritime. Na bunna nεen “Time a dii xεmεna.”

⁴⁷ A to a mε a Yesu Nasareti kaan nan danguma, a gbelegbele fɔlɔ, a naxa, “Yesu, Dawudaa Dii Xεmεna, kininkinin n ma!”

⁴⁸ Muxu wuyaxi yi a masabari. Koni a mɔn yi lu gbelegbele, a naxa, “Dawudaa Dii Xεmεna, kininkinin n ma!”

⁴⁹ Yesu yi ti, a naxa, “E a xili.” Nayi, e danxutɔɔn xili, e naxa, “I bɔjɛn xa xunbeli. Keli i ti, a i xilima.”

⁵⁰ A yi a doma gbeen nawoli ayi, a tugan, a fa Yesu fεma.

⁵¹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “I waxi a xɔn ma, n xa nanfe liga i xa.” Danxutɔɔn yi a yabi, a naxa, “Karamɔxɔ, n waxi a xɔn ma, n xa seen to.”

⁵² Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Siga, i ya dεnkeleyaan bata i rakendεya.” A yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔxɔ ra kiraan xɔn ma.

11

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Luka 19.28-40, Yoni 12.12-19

¹ E to maso Yerusalen taan na, e yi so Betifage nun Betani taadine yi, Oliwi Geyaan dεxɔn ma. Yesu yi a xarandii firin nasiga e yεε ra.

² A yi a jɔngu e ma, a naxa, “E siga banxidεen na ε yεε ra. E na na li tun, ε sofalidina nde toma nεn xidixi, muxe munma dɔxɔ naxan fari singen. E a fulun, ε fa a ra be.

³ Xa muxuna nde ε maxɔdin fa fala, ‘E na ligama nanfera?’ E a fala a xa, ε naxa, ‘Marigin makona a ma,’ na kanna a soma ε yii nεn mafuren.”

⁴ Nanara, e yi siga, e sa sofalidin to xidixi kiraan dε banxina nde dε ra. E yi a fulunma waxatin naxan yi,

⁵ muxun naxanye yi tixi na yi, na ndee yi e maxɔdin, e naxa, “E sofalidini ito fulunma nanfera?”

⁶ E yi e yabi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi, e yi tin e xa siga.

⁷ E yi fa sofalidin na Yesu fεma, e yi e domane yifulun sofalidin fari, Yesu yi dɔxɔ a fari.

⁸ Muxu wuyaxi yi e domane yifulun kiraan xɔn ma, bonne yi jɔxɔndene magira, e yi e sa kiraan xɔn ma a binya feen na.

⁹ Naxanye yi sigama a yεε ra e nun naxanye yi biraxi a fɔxɔ ra, ne yi lu sɔnxɔε, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!

¹⁰ En benba Dawudaa mangayaan naxan fama, Ala xa na baraka! Ala tantun kore xɔnna ma pon!”

¹¹ Yesu yi so Yerusalen taani, a siga Ala Batu Banxini. A yi banxin kui seene birin mato, koni a li kɔε bata so, a yi siga Betani taani e nun a xarandii fu nun firinne.

Yesu yi xɔdε binla danga

Matiyu 21.18-19

¹² Na xɔtɔn bode, e yi kelima Betani taani waxatin naxan yi, kamεn yi Yesu suxu.

¹³ A yi xɔdε binla to wulani a dεene jingixi a ma. A yi siga na alogo a xa sa a bogina ndee fen a kɔε ra. Koni a to na li, a mi a bogi yo to, fɔ a dεene amasotɔ xɔdεn bogi waxatin munma yi a li.

¹⁴ Yesu yi a fala xɔdε binla ma, a naxa, “Muxu yo mi fa i tan bogin donma!” A xarandiine yi a fala xuiin mε.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Luka 19.45-48, Yoni 2.13-22

¹⁵ E Yerusalen li waxatin naxan yi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini. Naxanye yi sare matiin nun sare soni menni, a ne kedi fɔlɔ. A yi gbeti masarane tabanle rafelen, e nun ganba matine gbɛdene.

¹⁶ A mi yi tinma muxu yo xa goronna radangu Ala Batu Banxin tanden ma.

¹⁷ A yi yamaan xaran, a naxa, “A sebexi Kitabun kui, Ala naxa, ‘N ma Banxin xili bama nεn, Ala maxandi banxina siyane birin xa.’* Koni ε tan bata a findi mujadene luxunden na!”

¹⁸ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne na mε waxatin naxan yi, e yi Yesu faxa ferεn fen fɔlɔ. Bayo e yi gaxuxi a yεε ra nun, amasotɔ yamaan birin bata yi kabε a xaranna ma.

¹⁹ Ninbari soxina, Yesu nun a xarandiine yi keli taani.

Xɔdε binla fe xaranna

Matiyu 21.20-22

²⁰ Na xɔtɔn bode subaxani, e yi sigama kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, e yi na xɔdε binla to xaraxi han a salenne.

²¹ A fe yi rabira Piyεri ma. A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Karamɔxɔ, i xɔdε binla naxan danga, a mato, a bata xara!”

* 11:17: Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11

²² Yesu yi e yabi, a naxa, “E denkeleya Ala ma.

²³ N xa jɔndin fala ε xa, naxan na a fala geyani ito ma fa fala, ‘Siga, i sa bira fɔxɔ igeni,’ xa a mi sike a bɔɔnɛni, a yi denkeleya, fa fala a falan nakamalima nɛn, a ligama a xa nɛn.

²⁴ Na na a toxi, n na a falama ε xa, ε na Ala maxandi fena nde ma, xa ε la a sɔtɔ feen na, ε na sɔtama nɛn.

²⁵ Awa, ε nɛma Ala maxande waxatin naxan yi, xa fena nde ε kui muxuna nde xili ma, ε xa a mafelu na ra. Nanara, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na ε mafeluyε ε hakɛne ra.

²⁶ Xa ε mi bonne mafelu, ε Fafe Ala naxan ariyanna yi, na mi ε fan mafeluyε ε yulubine ra.”

*Yesu senben maxɔdinna fe
Matiyu 21.23-27, Luka 20.1-8*

²⁷ Awa, e mɔn yi so Yerusalen taani. Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma waxatin naxan yi, saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne nun yamaan fonne yi fa a fema.

²⁸ E yi a maxɔdin, e naxa, “I feni itoe ligama senben mundun yi? Nde i tixi itoe ligan na?”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa ε maxɔdin fe keden na, xa ε n yabi, naxan n tixi na feene ra, n na falama ε xa nɛn.

³⁰ Awa, ε a fala n xa, nde Yoni rafaxi a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?”

³¹ E yi falan ti fɔlɔ e bode tagi, e naxa, “Xa en na a yabi fa fala a kelixi Ala nan ma, a a falama nɛn nayi, a naxa, ‘Nanfera ε mi la Yoni ra?’

³² Koni xa en na a fala fa fala a kelixi muxun nan ma, na di?” Amasɔtɔ, e yi gaxuxi yamaan yεε ra bayo yamaan birin yi laxi a ra a nabiin nan yi Yoni ra.

³³ Nayi, e Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi a kolon.” Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan fan feni itoe ligama senben naxan yi, n mi na falama ε xa na yi.”

12

*Nakɔ kantanne fe sandana
Matiyu 21.33-46, Luka 20.9-19*

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa, “Muxuna nde yi manpa bili nakɔɔn sa. A yi a sansan, a yi manpa ige badeni tɔn, a

yi gbengben ti. Na xanbi ra, a nakɔɔn taxu a kantan muxune ra, a siga sigatini.

² A bogi waxatin to a li, a yi a walikɛna nde rasiga nakɔ kantanne ma, a e xa a gbeen so na yii.

³ Nakɔ kantanne yi na walikɛen suxu, e yi a bɔnbɔ, e yi a raxete. E mi sese so a yii.

⁴ Na xanbi ra, nakɔ kanna mɔn yi walikɛ gbete rasiga e ma, e yi na fan bɔnbɔ a xunna ma, e yi a makonbi.

⁵ A yi a saxanden fan nasiga, e yi na tan faxa. Na xanbi ra, a yi ndee gbete rasiga, e yi na ndee bɔnbɔ, e yi ndee faxa.

⁶ A lu a rafan dii xεmε keden peen ma. Dɔnxɛn na, a yi na rasiga, a naxa, ‘E yagima nɛn n ma diin tan yεε ra.’

⁷ Koni nakɔ kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, ‘Nakɔ kanna ke tongon nan ito ra, ε fa be, en na a faxa. Nayi, a kɛen yi findi en gbeen na!’

⁸ Awa, e yi a dii xεmɛn suxu, e yi a faxa, e yi a woli ayi nakɔɔn fari ma.”*

⁹ Yesu yi e maxɔdin, a naxa, “Nakɔ kanna nanfe ligama nayi? A fama nɛn nayi, a yi na muxune faxa. A nakɔɔn taxu muxu gbete ye ra.

¹⁰ E munma Kitabun yireni ito xaran ba, a sebexi denaxan yi fa fala, ‘Banxi tiine e mε gɛmɛn naxan na, na bata findi banxin gɛmε fisamantenna ra.

¹¹ Marigin nan na ligaxi, kabanako feen nan na ra en yεε ra yi.’†”

¹² E yi kata Yesu suxu feen na amasɔtɔ e yi a kolon fa fala Yesu na sandan saxi e tan nan xa. Koni e gaxu yamaan yεε ra. Nanara, e keli a fema, e siga.

*Mudu fiin maxɔdinna fe
Matiyu 22.15-22, Luka 20.20-26*

¹³ E yi Farisi muxuna ndee nun Herode a muxuna ndee rasiga Yesu fema alogo e xa a suxu feni tɔn a falana fe ra.

¹⁴ E yi fa a fema, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon fa fala jɔndi falan ni i ra. Muxu yo mi nɔε i ya miriyaan maxete, amasɔtɔ i mi muxune rafisaxi e bode xa fɔ i yamaan xaranma Alaa kiraan ma jɔndini. Awa, a daxa mudun xa fi Romi Manga Gbeen ma ba hanma a nama fi? Nxu lan nxu yi a fi, hanma nxu nama a fi?”‡

¹⁵ Koni Yesu yi e nafiyaan kolon. A yi e yabi, a naxa, “E n dɛen bunbama nanfera? E fa gbeti gbanan keden na, n xa a mato.”

¹⁶ E yi fa gbeti gbanan keden na a xɔn. A yi e maxɔdin, a naxa, “Nde xili nun a yεtagin

* **12:8:** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakɔ kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikɛne findixi nabine ra naxanye xε Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **12:11:** Yaburin 118.22-23 ‡ **12:14:** Xa a fala e nama a fi, a

birama mangane ra nɛn, xa a fala e xa a fi, a birama yamaan na nɛn naxanye yigbetenxi mudu maxinle xɔn. § **12:17:** **Ala gbeena:** Mangan yetagin sawuran to gbeti gbananna ma, na a findixi mangan gbeen na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan nan na, nayi e fan findixi Ala gbeen na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen nan na.

sawura a ma?" E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeena."

¹⁷ Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii." [§]
E kabe a ma kati!

Faxa muxune rakeli fena
Matiyu 22.23-33, Luka 20.27-40

¹⁸ Saduse muxuna* ndee yi fa Yesu fema naxanye a falama fa fala a muxune mi kelima sayani. E yi a maxodin,

¹⁹ e naxa, "Karamoxo, Musa ito nan sebexi en xa, a naxa, 'Xa xemena nde faxa, a jaxanla lu, koni dii mi a yii, xemena ngaxakedenna xa na ke jaxanla tongo, e diin bari faxa muxun xa.' [†]

²⁰ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na nun, a forimaan yi jaxanla futu, a faxa, a mi dii lu.

²¹ A xunyen yi ke jaxanla tongo, na fan yi faxa, a mi dii lu. A liga na kiini a xunyen saxanden fan na.

²² Na muxu soloferene sese mi dii lu. Dɔnxen na, na jaxanla fan yi faxa.

²³ Awa, faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, na jaxanla findima nde gbee ra nayi? Amasoto a bata yi dɔxo muxu solofereni ito birin xon ma nun!"

²⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "E bata tantan, amasoto e mi Kitabun kolon hanma Ala senbena.

²⁵ Bayo faxa muxune na keli sayani waxatin naxan yi, e ligama nen alo malekan naxanye ariyanna yi. Xemena mi jaxalan futuma, jaxanla mi dɔxon xemena xon ma.

²⁶ Awa, n xa faxa muxune rakeli feen jondin yita e ra. E mi na xaranxi Musaa Kitabun kui ba, Ala naxan fala a xa fɔtɔndin yireni, a naxa, 'Ibura himaa Ala nan n tan na, e nun Isiyagaa Ala e nun Yaxubaa Ala?' [‡]

²⁷ Anu, faxa muxune Ala mi a tan na, koni fo niiramane. [§] E tantanna gbo."

Yamari fisamantenna fe
Matiyu 22.34-40, Luka 10.25-28

²⁸ Sariya karamoxona nde yi na nun naxan e fe matandi xuiin me. Na yi a to a Yesu bata Saduse muxune yabi ki fajai. Nanara, a yi a maxodin, a naxa, "Yamarin mundun gbo dangu a birin na sariyan yamarine ye?"

²⁹ Yesu naxa, "Naxan gbo a birin xa na nan ito ra. 'Isirayila kaane, e tuli mati. Marigina en ma Ala keden peen na a ra.

³⁰ Ixa i Marigina Ala xanu i bɔɔen birin na, e nun i niin birin na e nun i xaxinla birin na e nun i senben birin na." ^{*}

³¹ A firinden nan ito ra. 'I adamadi boden xanu alo i yetena.' [†] Yamari gbete mi na naxan gbo itoe firinna xa."

³² Sariya karamoxon yi a fala Yesu xa, a naxa, "Karamoxo, na lanxi. I bata jondin fala fa fala Ala keden peen nan a ra, gbete yo mi na fo a tan.

³³ I na Ala xanu i bɔɔen birin na e nun i xaxinla birin e nun i senben birin, i yi i adamadi boden xanu alo i yetena, na dangu saraxa gan daxine nun saraxane birin na."

³⁴ Yesu yi a to fa fala a bata a yabi xaxillimayani. Nanara, Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I mi makuya Alaa Mangayaan na."

Na xanbi ra, muxu yo mi susu a maxodinje fe gbete ma.

Yesu yi maxodinna ti
Matiyu 22.41-46, Luka 20.41-44

³⁵ Yesu yi yamaan xaranma Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi maxodinna ti, a naxa, "Sariya karamoxone a falama nanfera fa fala Dawudaa bɔnsɔnna nan Alaa Muxu Sugandixin na?"

³⁶ Dawuda yeten bata a fala, fata Alaa Nii Sarijanxin na, a naxa, 'Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, "Dɔxo n yiifanna ma han n yi i yaxune sa i sanna bun ma." [‡]

³⁷ Dawuda yetena a xili nen, a naxa, 'N Marigina.' Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bɔnsɔnna ra di nayi?" [§]

Yama gbeen yi Yesu xuiin name sewani.

Yesu yi Sariya karamoxone nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Luka 20.45-47

³⁸ A yi e xaranma waxatin naxan yi, a naxa, "E a liga e yeren ma sariya karamoxone fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e xonton loxo tidene yi.

³⁹ Muxu gbee dɔxodene rafan e ma salide banxine yi, e nun dɔxode fajine donse donna malanne yi.

* **12:18: Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mon mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

† **12:19:** Dunuɔa Fɔlon 38.8 nun Sariyane 25.5-10 ‡ **12:26:** Xɔɔyaan 3.2 nun 3.6 nun 3.15-16 § **12:27: niiramane:** Ala naxa a Iburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun fa fala Iburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yetena e ra laxira yi. E mon e nii ra Ala yete ra yi. Nanara, faxa muxune kelima sayani. * **12:30:** Sariyane 6.4-5 † **12:31:** Saraxaraline 19.18 ‡ **12:36:** Yaburin 110.1 § **12:37:** Na waxatini karamoxone yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bɔnsɔnna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala "N Marigina." Na bunna nen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yete ra yi.

40 E kaḡa gilene yii seene bama e yii. E yi e yeḡe mayita sali xunkuyene yi! E yalagima nen na feene ma han a radangu ayi!”

*Kaḡa gilena kisenaa
Luka 21.1-4*

41 Yesu yi dɔxɔ Ala Batu Banxin gbeti maraden yetagi yamaan yi darixi Ala kiseene se denaxan yi. A yi yamaan matoma, e gbetin sama na yi. Nafulu kan wuyaxi yi gbeti gbeen sa.

42 Koni, kaḡa gile yiigelitɔn fan yi fa, a wure gbeeli gbanan firin sa, naxanye munanfanna xurun a birin xa.

43 Yesu yi a xarandine xili a fema, a yi a fala e xa, a naxa, “N xa ḡonḡon fala e xa, fa fala kaḡa gile yiigelitɔni ito naxan saxi gbeti maradeni, na gbo bonne birin gbeen xa.

44 Amasɔtɔ bonne birin naxan saxi, ne birin baxi e nafunla nde nan na, koni kaḡa gileni ito, hali yiigelitɔn to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

13

*Ala Batu Banxin kalana fe
Matiyu 24.1-2, Luka 21.5-6*

1 Yesu to yi minima Ala Batu Banxini, a xarandiina nde yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ, i yeɛn ti geme fajine nun banxi fajine ra!”

2 Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata banxi gbeeni itoe to ba? Hali gemeni ito kedenna mi luyɛ a bode fari. E birin naxuyama ayi.”

*Tɔrɔn nun besenxɔnyana a fe
Matiyu 24.3-14, Luka 21.7-19*

3 Yesu yi dɔxi Oliwi Geyaan fari Ala Batu Banxin yetagi waxatin naxan yi, Piyeri nun Yaki nun Yoni nun Andire yi siga a fema e danna a maxɔdindeni.

4 E yi a fala, e naxa, “Na feene liga waxatin fala nxu xa. Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

5 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a liga e yeren ma alogo muxe nama e mayenden.

6 Muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala fa fala, ‘A tan nan n tan na.’ E muxu wuyaxi mayenden.

7 E na yengɛ feene me e nun yengena ndee xinla, e nama gaxu. A fere mi na fo na fe sifane xa liga nen. Koni waxati rajanna mi na ra singen.

8 Siya kedenna siyaan bonna yengema nen, yamana keden yi yamanan bonna yengɛ. Bɔxɔn xuruxurunna nen yirena ndee yi. Fitina kamene yi so. Na feene birin ligama nen alo ḡaxanla dii barin kui xɔle singena.”

9 “E a liga e yeren ma, amasɔtɔ muxune e suxuma nen, e siga e ra kiti sadeni.* E e bulan salide banxine yi. E tima nen yamana

kanne nun mangane yetagi n tan ma fe ra, e yi n ma fe sereyaan ba e xa.

10 A fere mi na fo n ma falan Xibaru Fajin kawandin xa ba siyane birin xa singen.

11 E na e suxu waxatin naxan yi, e siga e ra kiti sadeni, e naxan falama, e nama xamin na ra benun a waxatin xa a li. Ala na naxan so e yii na waxatini, e na fala. Amasɔtɔ e tan xa mi falan tima fo Alaa Nii Sarijanxina.

12 Muxuna a ngaxakedenna yanfama nen, a yi a faza. Fafane na ḡɔxɔnna ligama nen e diine ra. Diine murutema nen e sɔtɔ muxune xili ma, e yi e ti sayaan ma.

13 Muxun birin e rajaxuma nen n tan ma fe ra. Koni muxun naxan diɔnna han a rajanna, na kisima nen.”

*Se Haramuxina
Matiyu 24.15-28, Luka 21.20-24*

14 “E na ‘Se Haramuxi Halagi Tiin’ to yirena nde yi, a mi daxa denaxan yi, nayi naxanye Yudaya yamanani, ne xa e gi, e te geyane fari. Naxan na feni ito xaran, na xa a bunna kolon!

15 Muxun naxan a kore banxin kɔe ra, na nama xete, a godo banxini a yii seene tongodeni.

16 Muxun naxan xeen ma, na nama xete banxini a domain tongodeni.

17 Gbalo gbeen fudi kanne yeɛ ra na lɔxɔni e nun diin ngane!

18 E Ala maxandi alogo na feene nama liga xunbeli waxatini!

19 Amasɔtɔ na lɔxɔne tɔrɔn ḡɔxɔn munma liga singen xabu Ala dunɔɔja da waxatin naxan yi han iki. A ḡɔxɔn fan mi fa ligama sɔnɔn!

20 Xa Marigin mi yi nde ba na lɔxɔne ra nun, adamadi yo mi yi kisima, koni a bata nde ba e ra a muxu yebaxine fe ra.”

21 “Xa muxu yo a fala e xa na waxatini, a naxa, ‘A mato, Alaa Muxu Sugandixin be yi’ hanma, ‘A mato, a sa menni,’ e nama la ne ra.

22 Amasɔtɔ muxu wulexi sugandixine nun wule nabine kelima nen, e taxamasenne nun kabanako feene liga alogo e xa Ala muxu yebaxine mayenden, xa na lanɔe.

23 Koni, e xa a liga e yeren ma! N bata feene birin fala e xa benun e waxatin xa a li.”

*Muxuna Dii Xemen fa fena
Matiyu 24.29-31, Luka 21.25-28*

24 “Na lɔxɔne yi, na tɔrɔ lɔxɔne na dangu, ‘sogeni dimima nen, kiken mi fa degema.

25 Sarene kelima nen kore, e yolon. Kore xɔnna senbene yimaxama nen.’

26 N tan Muxuna Dii Xemen minima nen kenenni kundani senbe gbeen nun binyeni.

* 13:9: e suxuma nen: E suxuma Yesu a xinla fe ra.

27 N yi n ma malekane rasiga bɔxɔn ton-
gon naaninne birin yi. E yi n ma muxu
yɛbaxine malan keli dunuya danna bonna
ma sa dɔxɔ bonna ra.”

*Xɔde binla fe taxamasenna
Matiyu 24.32-35, Luka 21.29-33*

28 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili sɔtɔ
xɔde binla fe ma. A yiine na majingi, a deene
yi mini fɔlɔ, e a kolonma nen nayi fa fala
jemɛn bata maso.

29 A na kiini, e na feni itoe to lige wax-
atin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala
waxati saxin bata maso, a bata a so deen
yeteen li.

30 N xa jɔndin fala e xa, to muxune mi
danguɛ mumɛ fɔ na feene birin liga.

31 Kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma
nen. Koni n ma falane mi danguma
habadan!”

*Muxu yo mi na waxatin kolon
Matiyu 24.36-44*

32 “Muxu yo mi na lɔxɔn nun waxati saxin
kolon hali malekan naxanye ariyanna yi
hanma Muxuna Dii Xɛmɛna, fɔ Fafe Ala ke-
den peena.

33 E a liga e yeren ma, e yi lu e yeɛ ra yi
amasɔtɔ e mi na waxatin kolon.

34 A ligama nen alo xɛmɛn naxan keli a
konni, a siga sigatini, a yi a senben nadangu
a walikene ma, a yi wanla so e keden ke-
dena birin yii. A yi a fala banxi xunna xa,
a xa lu a yeɛ ra yi.

35 Awa, e lu e yeɛ ra yi amasɔtɔ e mi banxi
kanna fa waxatin kolon, xa jinbanna na
a ra ba hanma kɔɛ tagini hanma subaxani
donton wugan ma hanma xɔtɔnni.

36 Xa a fa sinma, a nama e li xixɔnli!

37 Awa, n naxan falama e xa, n na a falama
muxune birin nan xa. E lu e yeɛ ra yi!”

14

*Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma
Matiyu 26.1-5, Luka 22.1-2, Yoni 11.45-53*

1 A bata yi lu nun soge firin benun Halagi
Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* nun Buru Tetaren
Sanla† xa a li. Saraxarali kuntigine nun
sariya karamɔxɔne yi katama Yesu suxu
feen na yanfani alogo e xa a faxa.

2 E yi a fala, e naxa, “En nama a liga sanla
waxatini alogo yamaan nama sɔnxɔ sɔnxɔ.”

*Latikɔnɔnna sa fena Yesu ma
Matiyu 26.6-13, Yoni 12.1-8*

3 Yesu yi Simɔn dogonfontɔna banxini Be-
tani taani waxatin naxan yi, a yi a deɣema,
jɔxanla nde yi fa, a so banxini. Alabasita

gemɛn muranna suxi a yii latikɔnɔnna sare
xɔde xɛn yi naxan kui naxan xili naradi. A na
muranni bɔ Yesu xun ma a latikɔnɔnna sa a
xunni.

4 Muxuna ndee yi na yi, ne yi xɔlɔ, e yi
a fala e bode xa, e naxa, “Latikɔnɔnni ito
yikalaxi nanfera?”

5 A yi sare nen dangu walikɛɛn jɛɛ keden
saranna ra, na gbetin yi so yigelitɔne yii.” E
yi jɔxanla mafala kati!

6 Koni Yesu yi a fala, a naxa, “E fata a ma,
e a mafalama nanfera? A bata fe fajin naba
n tan xa.

7 Amasɔtɔ yigelitɔne e fɛma waxatin birin,
e fe fajin nabe e xa nen, xa e wa, koni n tan
mi luma e fɛma waxatin birin yi.

8 A nɔɛ naxan lige, a bata na liga. A bata
latikɔnɔnna sa n fatin ma, a yi a yitɔn n
maluxun lɔxɔna fe ra benun na waxatin xa
a li.

9 N xa jɔndin fala e xa, n ma falan Xibaru
Fajini ito na rali dunuya yire yo yi, jɔxanli
ito naxan ligaxi, na fan falama nen, yamaan
yi e miri a ma.”

*Yudasi yi Yesu yanfa
Matiyu 26.14-16, Luka 22.3-6*

10 Na xanbi ra, Yudasi Isakariyoti, Yesu
a xarandii fu nun firinna nde, na yi siga
saraxarali kuntigine fɛma Yesu so feen na e
yii.

11 E yi e tuli mati a ra sɛwani, e yi a nata a
e xa gbetin so a yii. Nanara, Yudasi yi fɛɛn
fen fɔlɔ, a xa Yesu so e yii.

*Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe
Matiyu 26.17-25, Luka 22.7-14, 21-23,
Yoni 13.21-30*

12 Buru Tetaren Sanla lɔxɔ singena, ye xɛɛ
diin faxama lɔxɔn naxan yi Halagi Tiin
Dangu Lɔxɔn Sanla saraxan na, xarandiine
yi Yesu maxɔdin, e naxa, “I waxi a xɔn ma,
nxu xa sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla
donseen nafala i xa minen yi?”

13 Awa, Yesu yi a jɔngu muxu firin ma
e ye, a yi e rasiga, a naxa, “E siga taani, e
xɛmɛna nde toma nen ige fejen dɔxi a xun
ma, e bira a faxɔ ra.

14 A na so denaxan yi, e a fala menna banxi
kanna xa, e naxa, “Karamɔxɔ naxa, a xɔɔɛ
yigiyaden minɛn e nun a xarandiine Halagi
Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donse donna tiin
denaxan yi?”

15 Nayi, a banxin yire gbeena nde yitama
e ra nen kore banxin kɔɛ ra, a yitɔnxi ki fajɔ,
e xa donseen nafala en xa mɛnni.”

* **14:1: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.1-13 kui. † **14:1: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donna lɛben mi saxi naxan kui xii solofere sanli ito bun. E sarijan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔɔyaan 12.15 kui.

¹⁶ Xarandiine yi keli, e siga taani, e sa feene birin li na alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E yi Halagi Tiin Dangu Ləxən Sanla donseen nafala.

¹⁷ Ninbanna to a li, Yesu nun a xarandii fu nun firinne yi fa.

¹⁸ E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu naxa, “N xa jəndin fala e xa, e tan naxanye e degema n fəma, e tan nde keden n yanfama nən.”

¹⁹ Xarandiine yi sunu han, e yi e bode maxədin fəlo keden keden yəen ma, e naxa, “N tan nan a ra ba?”

²⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “E tan muxu fu nun firinna nde keden nan a ra nxu nun naxan nxu yiin nagodoma lenge kedenna kui yati!

²¹ N tan Muxuna Dii Xəmen faxama nən alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, koni gbalon na kanna yəe ra naxan n tan Muxuna Dii Xəmen soma yamaan yii! A yi fisa nun hali na muxun mi yi bari nun mumə!”

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Luka 22.15-20, Kərənti Kaane Singena 11.23-25

²² E yi e degema waxatin naxan yi, Yesu yi burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so a xarandiine yii. A yi a fala, a naxa, “E a tongo, n fati bəndən nan ito ra.”

²³ Na xanbi ra, a yi igelengenna fan tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a so e yii, e birin yi e min a ra.

²⁴ Yesu naxa, “N wunla ni ito ra n layirin xidima en tagi naxan xən. A minima muxu wuyaxi nan xa.

²⁵ N xa jəndin fala e xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han n mən yi a min Alaa Mangayani.”

²⁶ Na xanbi ra, e betin ba,[‡] e siga Oliwi Geyaan fari.

Piyeri yi a me Yesura

Matiyu 26.31-35, Luka 22.31-34, Yoni 13.36-38

²⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E birin e mēma n na nən, amasəto a sebəxi Kitabuni, fa fala, ‘N xuruse rabaan faxama nən, yəxəene birin yi xuya ayi.’[§]

²⁸ Koni n na keli sayani, n sigama nən e yəe ra Galile yamanani.”

²⁹ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Hali bonne birin e me i ra, n tan mi na ligə!”

³⁰ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “N xa jəndin fala i xa. To kəeen ba, benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i yetəna a falama nən dəxəna ma saxan a i mi n kolon.”

³¹ Piyeri yi a yabi a səbeən na, a naxa, “Hali en birin faxa, n mi a fale mumə, fa fala n mi

i kolon!” Xarandiin bonne fan birin yi na fala.

Yesu yi Ala maxandi nakəni

Matiyu 26.36-46, Luka 22.39-46

³² E yi siga yirena nde yi naxan xili Getese-mani. Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dəxə be, n tan xa sa Ala maxandi.”

³³ Na xanbi ra, a Piyeri nun Yaki nun Yoni tongo, a siga e ra, a bəjən yi rafəo, a yi sunu.

³⁴ A yi a fala e xa, a naxa, “N bəjən nafəoxi han n faxa. E lu be, e lu e yəe ra yi.”

³⁵ A yi a masiga ndedi, a yi bira bəxəni, a yi Ala maxandi alogo a xa nə na təo waxatin makuyə a ra.

³⁶ A yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe Ala, baba, i nəe feen birin ligə nən. Tərya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fə i tan sagona.”

³⁷ Na xanbi ra, a mən yi xətə, a yi a xarandiine li xixənlı. A yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Simən, i xiin nən ba, i mi nəxi luyə i yəe ra yi hali waxatidi?

³⁸ E lu e yəe ra yi, e yi Ala maxandi alogo e nama bira tantanni. E niin waxən feen fan koni e fati bəndən senben mi na.”

³⁹ A mən yi siga, a sa Ala maxandi, a mən yi xətə na falane ma.

⁴⁰ A mən yi xətə, a xarandiine li xiye, bayo xixənlı bata yi e suxu. E mi yi fa a kolon e a yabin naxan na.

⁴¹ A mən yi xətə a saxandeni a yi a fala e xa, a naxa, “E mən xima ba? E mən e matabuma ba? E a lu iki, waxatin bata a li! A mato, n tan Muxuna Dii Xəmen bata so hakə kanne senben bun ma iki.

⁴² E keli, en siga. Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, a bata fa!”

Yesu suxu fəna

Matiyu 26.47-56, Luka 22.47-53, Yoni 18.3-12

⁴³ A mən yi fala tiini, Yudasi, Yesu a xarandii fu nun firinna nde yi fa, ganla biraxi a fəxə ra saraxarali kuntigine nun sariya karaməxəni nun yamaan fonne nax-anye rafa. Silanfanne nun gbəngbetenne e yii.*

⁴⁴ Naxan yi a yanfama, na bata yi taxamasenna fala nun, a naxa, “N na muxun naxan sunbu, a tan nan na ra. E yi a suxu, kantan muxune yi siga a ra!”

⁴⁵ Yudasi yi a tinxin Yesu ra keden na, a naxa, “Karaməxo!” A yi a sunbu.

⁴⁶ Nayi, e dutun Yesu ma, e yi a suxu!

⁴⁷ Muxun naxanye yi tixi na dəxən, na nde yi a silanfanna botin, a yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin tunla sege a ma.

[‡] 14:26: E namunna nan yi a ra e xa betin ba na sali waxatini fata Yaburin sorana nde ra keli Yaburin 113 han Yaburin 118 kui. § 14:27: Sakari 13.7 Sandani ito kui, Yesu misalixi xuruse rabaan na. E na Yesu faxa, a xarandiine birin xuyama ayi nən.

* 14:43: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

⁴⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa n suxudeni silanfanne nun gbengbetenne ε yii alo mafu tiin nan yi n na nun.

⁴⁹ N yi ε fema lɔxɔ yo lɔxɔ, n yi xaranna tima Ala Batu Banxini, ε mi n suxu. Koni a fere mi na fɔ Kitabuna falan xa kamali.”

⁵⁰ Na xanbi ra, xarandiine birin yi a rabɛnin, e yi e gi.

⁵¹ Banxulanna nde yi biraxi Yesu fɔxɔ ra, a bitinganna nan tun yi mafilinfilinxi a ma. E yi a suxu,

⁵² koni a yi a dugin lu e yii, a ragenla yi a gi.

Yesu Yahudiya mangane yetagi

Matiyu 26.57-68, Luka 22.54-55, 63-71, Yoni 18.13-14, 19-24

⁵³ E yi Yesu tongo, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singena banxini. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔxɔne yi e malan na.

⁵⁴ Piyeri yi bira a fɔxɔ ra, koni e yi tagi kuya, han Saraxarali Kuntigi Singena tande ma. A dɔxɔ kantan muxune fema tɛn xɔn e maxaradeni.

⁵⁵ Saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan birin yi kata sereyana nde fendeni Yesu xili ma alogo e xa a faxa. Koni e mi sese sɔtɔ.

⁵⁶ Muxu wuyaxi yi wulen seren ba Yesu xili ma, koni sereyane mi yi lanxi e bode ma.

⁵⁷ Muxuna ndee mɔn yi keli e wule sereni ito ba Yesu xili ma, e naxa,

⁵⁸ “Nxu a xuiin mɛxi nɛn a falama, a naxa, ‘N na Ala Batu Banxini ito kalama nɛn adamadiine naxan nafalaxi, n yi gbɛtɛ ti soge saxan bun ma, adamadiine mi naxan tiyɛ.’”

⁵⁹ Koni hali ne fan, e sereyane mi lan e bode ma.

⁶⁰ Saraxarali Kuntigi Singen yi ti e birin yetagi, a Yesu maxɔdin, a naxa, “Muxuni itoe naxan falama i xun ma, na yabi mi i xɔn ba?”

⁶¹ Koni Yesu mi fala yo ti. Saraxarali Kuntigi Singen mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na ba, Duban Kanna a Diina?”

⁶² Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na. Awa, ε birin n tan Muxuna Dii Xɛmɛn toma nɛn dɔxi Ala Sɛnbɛmaan yiifanna ma. E yi n famatɔɔn to kundani keli kore.”

⁶³ Saraxarali Kuntigi Singen yi a domani bɔ, a naxa, “En mako mi fa sereya yo ma sɔnɔn!

⁶⁴ E bata a xuiin mɛ a Ala rayelefuma. E mirixi a ma di?” E birin yi a yalagi, e naxa, a lan nɛn a xa faxa.

⁶⁵ Ndee yi e dɛgen namini fɔlɔ Yesu ma. E yi a yɛn maxidi, e yi a bɔnbɔ, e naxa, “Nabiya falane ti!” Kantan muxune yi a suxu, e yi a bɔnbɔ.

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.69-75, Luka 22.56-62, Yoni 18.15-18, 25-27

⁶⁶ Piyeri yi dɔxi tanden ma waxatin naxan yi, Saraxarali Kuntigi Singena walikɛ naxanla nde yi fa.

⁶⁷ A to Piyeri to a maxare, a yi a mato ki fani, a naxa, “I tan fan yi Yesu Nasareti kaan fɔxɔ ra.”

⁶⁸ Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N mi a kolon i waxi naxan fala fe yi,” a siga tanden so dɛɛn na. Nayi, dontonna yi wuga.

⁶⁹ Walikɛ naxanla to a to mɛnni, muxun naxanye yi tixi na, a mɔn yi a fala ne xa, a naxa, “A tan muxuna nde nan ito ra.”

⁷⁰ A mɔn yi a matandi. Waxatidi danguxina, muxun naxanye yi tixi na, ne mɔn yi a fala Piyeri xa, e naxa, “A tan nde nan i tan fan na yati, amasɔtɔ Galile kaan nan i tan fan na.”

⁷¹ Nayi, Piyeri yi a kɔlɔ dangane ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N mi xɛmɛni ito kolon ε naxan ma.”

⁷² Na waxatin yeteni dontonna mɔn yi wuga a firinden, Yesu falan naxan ti, na yi rabira Piyeri ma, a naxa, “Benun dontonna xa wuga sanja ma firin, i a falama nɛn dɔxɔna ma saxan a i mi n kolon.” Nayi, a yi wuga fɔlɔ.

15

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Luka 23.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Subaxani saraxarali kuntigine nun yamaan fonne nun sariya karamɔxɔne nun kitisa yamaan birin yi a feen nagidi. E yi Yesu xidi, e yi a xali Pilati fema.

² Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata a fala.”

³ Saraxarali kuntigine yi Yesu kansun fe wuyaxi ra.

⁴ Nanara, Pilati mɔn yi a maxɔdin, a naxa, “I mi e yabin ba? A mato, e bata i kansun fe wuyaxi ra.”

⁵ Yesu mi tin fala yo tiyɛ. Pilati yi kabɛ na ma kati!

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Luka 23.13-25, Yoni 18.39-19.16

⁶ E yi darixi nɛn katorasa keden bejinje sali lɔxɔni, yamaan na naxan ma fe fala.

⁷ Na waxatini xɛmɛna nde yi na naxan yi xili Baraba, a yi kasoni e nun muxu murutɛxin naxanye keli mangan xili ma, e faxan ti.

⁸ Yamaan yi fa Pilati mafan, a xa a dari feen liga e xa.

⁹ Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “E waxi a xɔn ma n xa Yahudiyane mangan bejin ε xa?”

¹⁰ Amasotɔ a yi a kolon a saraxarali kuntigine Yesu soxi a yii xɔxɔlɔnyaan nan ma.

¹¹ Koni saraxarali kuntigine yi yamaan nadin, alogo Pilati xa Baraba nan bejin.

¹² Pilati man yi falan ti yamaan xa, a naxa, “E naxan xilima fa fala a Yahudiyane mangana, n xa nanfe liga a ra?”

¹³ E yi sɔnxɔ, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

¹⁴ Koni Pilati yi e maxɔdin, a naxa, “A fe naxin mundun ligaxi?” Koni e sɔnxɔn yi siga gboɛ ayi, e naxa, “A gbangban!”

¹⁵ Pilati yi tin a xa yamaan nafaan feen naba. Nanara, a yi Baraba bejin e xa. A yi yamarin fi a Yesu xa bulan, e yi a gbangban wudin ma.

Sofane yi Yesu magele

Matiyu 27.27-31 Yoni 19.2,3

¹⁶ Yamana kannna sofane yi Yesu xali yamana kan banxini, sofane ganla birin yi e malan.

¹⁷ E yi doma mamiloxin nagodo a ma,* e wudi yii nali kanne denbe kɔmɔtin na mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna.

¹⁸ E yi lu a magele, e naxa, “I xɔnye, Yahudiyane mangana!”

¹⁹ E yi tamina nde tongo, e lu a bɔnbe a xunna ma, e yi e degen namini a ma, e yi e xinbi sin a yetagi, e a binya mageleni.

²⁰ E to yelin a magele, e doma mamiloxin ba a ma e man yi a maxidi a gbee dugine yi. Na xanbi ra, e yi siga a ra a gbangbandeni wudin ma.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Luka 23.26-43, Yoni 19.17-27

²¹ E yi lan xemena nde ra naxan yi xili Simɔn Sireni kaana, Alesandire nun Rufu fafe. A yi kelima xeen ma siga taani. E yi a karahan a xa Yesu faxa wudin tongo.

²² E yi siga Yesu ra han na yireni denaxan xili Gologota, naxan bunna neen, “xun xɔri yirena.”

²³ E yi mirihi nun manpaan basanxin so Yesu yii alogo a xa a min, nde yi ba tɔɔyaan na, koni a mi tin a rasuxe.

²⁴ Awa, e yi a gbangban wudin ma, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

²⁵ E yi a gbangban wudin ma soge raxenxen waxatini.

²⁶ E yi a kansun kediri seɓe fa fala “Yahudiyane Mangan nan ito ra.”

²⁷ E yi muɔnade firin gbangban wudine ma Yesu fɛma, keden a yiifanna ma, keden a komenna ma.

²⁸ Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “A yate nen alo fe naxi rabane.”

²⁹ Dangu muxune yi a makonbi e yi e xunni maxa, e naxa, “Ee! I tan naxan Ala Batu Banxin kalama, i yi a ti soge saxan bun ma,

³⁰ awa, iki, godo i keli wudin kɔɛ ra, i yi i yete rakisi!”

³¹ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxone fan yi Yesu magele na kiini, e yi a fala e bode xa, e naxa, “A bata bonne rakisi, koni a mi nɔɛ a yete rakise!”

³² Nxu xa Alaa Muxu Sugandixina, Isiray-ila mangan to gode iki keli wudin ma alogo nxu xa denkeleya a ma!”

Muxun naxanye yi gbangbanxi wudin ma a fɛma, ne fan yi a makonbi han!

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Luka 23.44-49, Yoni 19.28-30

³³ Dimin yi so yiren birin xun na yanyi tagini han se din waxatin yi maso.

³⁴ Na waxatini, Yesu yi gbelegebele a kon xuini lengben, a naxa, “Eli, Eli, lama sabak-itani?” Na bunna neen fa fala, “N ma Ala, n ma Ala, i n nabejinxi nanfera?”†

³⁵ Muxuna ndee yi tixi na yi, na ndee yi a xuiin me, e naxa, “E tuli mati, a Nabi Eli xilima!”

³⁶ E tan nde yi dugi dungin tongo, a siga a giye, a sa a sin minse muluxunxini, a yi a so wudin xun na, a yi a ti Yesu xa. A yi a lan Yesu deen ma, a naxa, “A mame, nxu xa a to xa Nabi Eli a ragode keli wudin kɔɛ ra!”

³⁷ Yesu yi a xuiini te fangan na, a faxa.

³⁸ Dugin naxan yi singanxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra, fɔlɔ a xunna ma han a labena.

³⁹ Sofa Kuntigin naxan yi tixi wudin yetagi nun, na yi Yesu xuiin me, a yi a faxa kiin to, a naxa, “Alaa Dii Xemen nan yi a ra yati!”

⁴⁰ Naxanla ndee yi tixi wulani, e a matoma. Mariyama Magadala kaan yi ne ye nun, e nun Mariyama, Yaki xuri nun Yose nga e nun Salome.

⁴¹ Ne nan yi biraxi a fɔxɔ ra Galile yamanani nun a malideni. Naxalan wuyaxi gbete ye fan yi na naxanye fan fa a fɔxɔ ra Yerusalen taani.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Luka 23.50-56, Yoni 19.38-42

⁴² Ninbanna bata yi a li. Yuma lɔxɔn nan yi a ra Matabu Lɔxɔn nan yi na xɔtɔn bode.

⁴³ Yusufu Arimate kaan yi fa, muxu gbeen nan yi a ra kitisane malanni, naxan fan yi Alaa mangayaan mamɛma, na yi susu sigɛ Pilati fɛma a maxɔdindenii Yesu binbina fe ma.

⁴⁴ Pilati na me waxatin naxan yi fa fala a Yesu bata faxa, a yi tɛɛna na falan na. A sofa

* 15:17: *Doma mamiloxin* findixi mangane domain na. E fa a mangayaan nan magelema. † 15:34: Yaburi 22.2

kuntigin xili, a yi a maxodin xa Yesu bata faha.

⁴⁵ Pilati to sofa kuntigina falan me, a yi yamarin fi, a e xa Yesu binbin so Yusufu yii.

⁴⁶ Yusufu yi kasangenna sara, a yi a binbin nagodo, a yi a kasangen, a sa a maluxun gaburun na fanye kui gexini alo faran yili. Na xanbi ra, a geme gbeen makutukutu gaburun de ra.

⁴⁷ Mariyama Magadala kaan nun Mariyama bonna, Yose nga, ne yi a matoma e Yesu sa denaxan yi.

16

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-8, Luka 24.1-12, Yoni 20.1-10

¹ Matabu Loxon to dangu, Mariyama Magadala kaan nun Mariyama, Yaki nga nun Salome yi latiknonna sara alogo e xa sa a sa Yesu binbin ma.

² Xatin xotonni sogen te waxatini, e yi sigama gaburu deen na,

³ e yi e bode maxodin, e naxa, "Nde gemen makutukutuma, a yi a ba gaburun de ra en xa?"

⁴ E fa e yeen nakele, e yi a to a gemen bata yi makutukutu, a ba gaburun de ra. Na gemen yi gbo han!

⁵ E yi so gaburun kui, e banxulan doma fixe kannu nde to dxi yiifanna ma, e gaxu kati!

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama gaxu, e Yesu Nasareti kaan nan fenma naxan gbangban wudin ma. A mi be, a bata keli sayani! E a sa be nin.

⁷ Koni e siga, e sa a fala a xarandiine nun Piyeri xa, e naxa, 'A sa e lima Galile yamanani, e sa a toma nen na yi, alo a fala e xa kii naxan yi.' "

⁸ E kui fuxin yi siga e giye keli gaburun kui, e xuruxurunma. Koni e mi sese fala muxu yo xa amasoto e yi gaxuxi han!

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Yoni 20.11-18

⁹ Yesu to keli sayani xatin subaxani, a mini Mariyama Magadala kaan nan singe xa kenenni, a jinan soloferen kedi naxan foxo ra.

¹⁰ Mariyama yi sa na xibarun nali Yesu foxorabirane ma, naxanye yi wugama Yesu jan feen na.

¹¹ Awa, e to a me a Yesu niin mon bata bira a yi, a Mariyama bata a to, e mi la a ra.

Yesu yi a yete yita a xarandii firin na

Luka 24.13-35

¹² Na xanbi ra, Yesu yi a yete yita e tan muxu firinna nde ra kii gbete yi kiraan xon ma, e yi sigan tima burunna ra waxatin naxan yi.

¹³ E yi xete, e sa na fala bonne xa, koni e mi la e ra.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Luka 24.36-49, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi mini kenenni xarandii fu nun kedenne xa, e yi e degema waxatin naxan yi. A yi e maxadi e denkeyatareyaan nun e bone xodexyana fe ma amasoto naxanye a to a niini, e mi la ne ra.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, "E siga dununya yiren birin yi, e n ma falan Xibaru Fajin kawandin ba daala birin xa.

¹⁶ Naxan na denkeya, a rafu igeni, na kisima nen. Xa naxan mi denkeya, na yalagima nen.

¹⁷ Naxanye na denkeya, e taxamasenni itoe ligama nen n xinli: E jinnan kedima nen, e yi xui gbete nenene fala,

¹⁸ e yi sagine suxu e yiine ra, e dabarin don, sese mi liga e ra. E yin sama nen furetone ma, e yi e rakendeya."

Yesu te fena ariyanna yi

Luka 24.50-53, Kewanle 1.9-11

¹⁹ Marigi Yesu yelin falan tiye e xa waxatin naxan yi, a te ariyanna yi a sa dexo Ala yiifanna ma.

²⁰ E yi siga kawandin badeni yiren birin yi. Marigin yi walima e xon, a yi a falan senbe so taxamasenne ra.

Luka Luka Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebe

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebe Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu, Maraka, Luka, e nun Yoni. Luka Kitabun yireni ito sebexi nɛn fɔ jɛɛ tonge saxan e nun suulun jɔxɔndan Yesu te xanbini kore xɔnna ma. Luka mi yi Yesu fɔxɔ ra a dunuɗa yi gidini. A denkeleya Yesu te xanbin nin kore xɔnna ma Xera Pɔli waxatini. Dandan tiin nan yi Luka ra, a yi lonnɩxi ki fajɩ. A Suga nan Yesu a xarandiine fema Yerusalɛn taani, a yi Yesu a fe birin fɛsɛfɛsɛ alogo a xa dɛntɛgɛ kamalixin sa dunuɗa muxune birin xa. A sebexi muxuna ndɛ nan ma naxan xili, "Teyofili." A kari mi kolonxi to, koni a xinla bunna nɛn fa fala "Ala Xanu Muxuna." Han to, a mɔn sebexi ne nan ma naxanye bata Ala xanu.

Kitabun yireni ito Yesu bari kiin nan singe yebama, Mariyamaa diina. Yesu a dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn yi kabanako wuyaxi liga. Luka na nan yɛbama Ningila Yesu kui. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a keli fena sayani. Yesu texi ariyanna yi kii naxan yi, na fan yɛbaxi Kitabun yireni ito yi.

Kitabun yireni ito nan muxune malima alogo e xa a famu Yesu findixi Alaa Diin na kii naxan yi. Na feen sebexi Luka 1.34-35 kui. Ala mi finde diin sɔtɔ muxun na alo adamadiine diin sɔtɔn kii naxan yi. Ala Yesu daxi a nga kui nɛn alo a dunuɗa da a fala xuiin xɔn ma kii naxan yi. Ala nan a falaxi a xa da a nga kui, a yi da. Nayi, Yesu Fafe mi toxi dunuɗa yi. Xa a fafe mi toxi dunuɗa yi, a fafe findixi nde ra nayi? Na feen ma, yamaan to a fafe a fe falama, e yi a fala fa fala Ala nan a fafe ra bayo a tan nan Yesu da a nga kui. Na nan Yesu findixi Alaa Diin na.

¹ N xɔyin Teyofili.*

Muxu wuyaxi bata seɓɛnla ti lan feene ma naxanye liga nxu yɛɛ xɔri.

² E feene yɛbaxi nɛn alo sereya kɛndene a fala e xa kii naxan yi, xabu a fɔlɔni, naxanye Alaa falan nalima.

³ Awa, n xɔyin Teyofili, n bata feni itoe xaran, n yi e fɛsɛfɛsɛ ki fajɩ xabu a fɔlɔni. N bata n miri a ma, n naxa, "A lan n xa a seɓe ki fajɩ, n yi a rasiga i ma."

⁴ N ni ito ligaxi nɛn alogo i xa na feene birin jɔndin kolon i xaranxi naxanye ma.

Yoni bari feen yi fala

⁵ Ito birin fɔlɔxi Herode a mangayaan waxatin nin Yudaya yamanani. Saraxaralina nde yi na, a xili Sakari naxan yi kelixi saraxarali Abiya bɔnsɔnni. A jaxanla yi xili Elisabeti. Na fan yi kelixi saraxarali Haruna bɔnsɔnna nin.

⁶ E firinna birin yi tinxin Ala yɛɛ ra yi, e yi Marigina yamarin nun a sariyan birin suxi.

⁷ Dii yo mi yi e yii nun, amasɔtɔ gbantan nan yi Elisabeti ra, e firinna birin bata yi fori han!

⁸ Lɔxɔna nde, Sakari a saraxarali wanla waxatin yi a li Ala xa,

⁹ e yi a sugandi masɛnsɛnna xɔn alo saraxaraline darixa a ra kii naxan yi, alogo a xa so Marigin Batu Banxini wusulan gandeni.

¹⁰ Yamaan yi malanxi tandeni Ala maxan-dideni wusulanna gan waxatini,

¹¹ nayi, Marigina malekan yi mini kɛnɛnni a xa, a ti wusulan ganden yiifanna ma.

¹² Sakari malekan to waxatin naxan yi, a kuisan, a gaxu.

¹³ Koni malekan yi a fala a xa, a naxa, "Sakari, i nama gaxu! Ala bata i xuiin me, i ya jaxanla, Elisabeti dii kɛmɛn sɔtɔma nɛn i xa, i yi a xili sa Yoni.

¹⁴ I sɛwama nɛn, muxu wuyaxi fan yi sɛwa a bari feen na.

¹⁵ Amasɔtɔ a findima nɛn muxu gbeen na Marigin yetagi. A nama manpaan min, a nama dɔlɔ ma se yo min. A lugoma nɛn Alaa Nii Sarijanxin na xabu a nga kui waxatin naxan yi.

¹⁶ A fama nɛn Isirayila kaan wuyaxi ra e Marigina Ala ma.

¹⁷ A sigama Marigina xɛrayaan na nɛn senbeni alo Nabi Eli† a liga kii naxan yi. A yi dii fafane bɔjɛn nafindi e diine ma. A yi muxu murutɛxine masara, e miriyaan yi liga alo tinxin muxune, alogo a xa yamani tɔn Ala xa ki fajɩ."

¹⁸ Sakari yi a fala malekan xa, a naxa, "N na a kolonma di, fa fala jɔndi nan ito ra? N tan bata fori, n ma jaxanla fan bata fori."

¹⁹ Malekan yi a yabi, a naxa, "Baraka Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala yetagi. A tan nan n xɛxi i ma feni ito Xibaru Fajin nalideni i ma.

²⁰ Koni bayo i mi laxi n ma falan na, naxan sa kamalima a waxatini, i findima nɛn bobon na, i mi falan tima han na yi liga."

²¹ Na waxatini, yamaan yi Sakari mamɛma. E yi kɔntɔfli bayo a bata yi bu Ala Batu Banxini.

²² Koni a to mini, a mi nɔ falan tiyɛ e xa, e yi a kolon fa fala a bata fe toon ti Ala Batu

* **1:1: Teyofili:** Muxu xinla na a ra naxan bunna nɛn, fa fala "Muxun naxan Ala xanuxi." † **1:17:** A mato Malaki 3.23-24 kui.

Banxini. A yi a yiin maliga e xa bayo a mi yi nɔɛ falan tiye.

²³ A wali lɔxɔne ɲanxina Ala xa, Sakari yi xete a konni.

²⁴ Na dangu xanbini, a ɲaxanla Elisabeti yi fudikan. Kike suulun, a mi mini tandeni.

²⁵ A yi a fala, a naxa, “Marigina ito nan ligaxi n xa, a bata tin a xa n ma yagin ba n ma n ma muxune tagi.”

Yesu bari feen yi fala

²⁶ Elisabeti kuiin kike senninna, Ala yi maleka Yibirila rasiga Galile taana nde yi naxan xili “Nasarɛti.”

²⁷ A falan ti sungutun nasɔlɔnxin xa, xɛmɛna nde bata yi a masuxu naxan yi xili Yusufu, Manga Dawuda bɔnsɔnna muxuna nde nan yi na ra. Na sungutun nasɔlɔnxin yi xili nɛn Mariyama.

²⁸ Malekan yi fa a fɛma, a naxa, “Sɛwani i xa Ala fe faɲin nagidixi i tan naxan ma. Marigina i xɔn!”

²⁹ Mariyama yi kuisan malekana falana fe ra, a yi a miri a xɔntɔnna bunna ma.

³⁰ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama, i nama gaxu amasɔtɔ Ala bata maragidi faɲin fi i ma.

³¹ I fudikanma nɛn, i dii xɛmɛn sɔtɔ, i yi a xili sa Yesu.‡

³² A binyen sɔtɔma nɛn, a xili bama nɛn a Kore Xɔnna Alaa Dii Xɛmɛna. Marigina Ala a findima nɛn mangan na alo a benba Dawuda yi kii naxan yi.

³³ A findima nɛn Yaxuba bɔnsɔnna mangan na habadan. A mangayaan mi ɲanɲɛ mumɛ!”

³⁴ Mariyama yi a fala malekan xa, a naxa, “Sungutun nasɔlɔnxin nan n tan na, ito ligama di nayi?”

³⁵ Malekan yi a yabi, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin godoma nɛn i ma, Kore Xɔnna Ala senben godoma nɛn i xun ma. Nanara, na dii sarijanxin xili bama nɛn a Alaa Dii Xɛmɛna.

³⁶ I ngaxakedenna Elisabeti fan fudikanna nan a ra iki. Hali a to bata fori, e yi a falama naxan ma a gbantana, na kuiin kike senninden na ra iki.

³⁷ Amasɔtɔ Ala nɔɛ feen birin ligɛ nɛn.”

³⁸ Mariyama naxa, “Marigina walikɛɛn nan n tan na, Ala xa na liga n xa alo i bata a fala kii naxan yi.” Malekan yi keli a fɛma.

Mariyama yi siga Elisabeti fɛma

³⁹ Na xanbi ra, Mariyama yi a yitɔn mafuren, a siga taana nde yi Yuda yamanani, geya wuyaxi yi denaxan yi.

⁴⁰ A siga Sakari konni Elisabeti xɔntɔndeni.

⁴¹ Elisabeti Mariyama xɔntɔn ti xuiin me waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa Elisabeti kui. Elisabeti yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

⁴² A yi a fala ti xuiini te, a naxa, “Baraka diin nan i tan na ɲaxanle tagi! I diin naxan fan sɔtɔma, baraka diin nan na ra!

⁴³ N binyen sifani ito sɔtɔxi di, n kannna nga xa fa n konni?”

⁴⁴ Amasɔtɔ, n na i xɔntɔn ti xuiin me waxatin naxan yi, diin yi a ramaxa n kui sɛwani.

⁴⁵ Sɛwani i xa, i tan naxan laxi a ra fa fala Marigina falan kamalima nɛn.”

Mariyamaa betina

⁴⁶ Mariyama naxa,

“N Marigin tantunma n bɔɲɛni.

⁴⁷ N sɛwaxi n bɔɲɛni n nakisimana Alaa fe ra.

⁴⁸ Amasɔtɔ a bata a xaxili lu n tan a walikɛ magodoxin xɔn ma.

Nanara, fɔlɔ iki ma han habadan, muxun birin a falama nɛn a baraka diin nan n tan na.

⁴⁹ Amasɔtɔ Ala senbɛmaan bata fe gbeen liga n xa.

A xinla sarijan.

⁵⁰ A kininkinin a yɛɛragaxu muxune ma han mayixɛte mayixɛtɛne.

⁵¹ Ala bata a yiini bandun, a yi waso muxune raxuya ayi e nun e fe yitɔnxine.

⁵² Ala bata manga senbe kanne ba e manga gbɛdɛne yi.

Naxanye e yɛte magodoxi, a yi ne yite.

⁵³ A kamɛtɔne ralugo fe faɲin na.

A nafulu kanne yii seene jan.

⁵⁴ Ala layirin naxan xidi en benbane xa, a mi ɲinanxi na ma.

⁵⁵ A yi a xaxili lu a hinanna xɔn ma Iburahima xa e nun a bɔnsɔnna birin han habadan!”

⁵⁶ Mariyama yi kike saxan ti Elisabeti fɛma. Na xanbi ra, a yi xete a konni.

Yoni Marafu Tiin bari fena

⁵⁷ Elisabeti dii bari waxatin yi a li, a yi dii xɛmɛn sɔtɔ.

⁵⁸ A dɔxɔ bodene nun a xabilan muxune yi a mɛ a Marigin bata kininkinin a ma, e yi sɛwa e bode xɔn ma.

⁵⁹ Diin barin lɔxɔ xunna, e fa a ra a banxulandeni, e yi a xili sama nɛn Sakari alo a fafe xinla kii naxan yi.

⁶⁰ Koni a nga naxa, “En-en de! A xili sama nɛn Yoni.”

⁶¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Muxu yo mi i bɔnsɔnni naxan xili na kiini.”

⁶² Nayi, e yi e yiin maliga a fafe xa, e yi a maxɔdin diin xinla ma.

⁶³ Sakari yi walaxan tongo, a yi a sɛbe, a naxa, “A xili nɛn Yoni.” E birin yi kabe kati!

‡ 1:31: Yesu xinla bunna nɛn, fa fala “Marakisi Tiina” Heburu xuiini.

⁶⁴ Na waxatin yeteni, Sakari yi nɔ falan tiye, a Ala tantun folo.

⁶⁵ A dɔxɔ bodene yi gaxu kati! Muxune yi na feene falama Yudaya yamanan birin yi.

⁶⁶ Naxan birin a mɛ, ne yi e miri, e maxɔdinna ti, e naxa, “Diini ito sa ligama di?” Amasɔtɔ e bata yi a yigbɛ kati, a Marigin senbɛna a xun ma.

Sakari yi waliyiya falane ti

⁶⁷ Yoni Fafe Sakari yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na, a yi waliyiya falane ti, a naxa,

⁶⁸ En Marigin tantun, Isirayilaa Ala! Amasɔtɔ a bata fa,

a yi a yamaan mali,
a yi e xɔrɔya.

⁶⁹ A bata Marakisi Tiin senbɛmaan namini a walikɛɛn Dawuda bɔnsɔnni,

⁷⁰ alo a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi xabu waxati danguxine.

⁷¹ A layirin xidi

a a en xunbama nɛn en yaxune yii,
e nun naxanye birin en naɗaxuxi.

⁷² A yi kininkinin en benbane ma,
a yi a xaxili lu a layiri sarijanxin xɔn ma,

⁷³ alo a kolɔ en benba Iburahima xa kii naxan yi.

⁷⁴ A yi en xunba en yaxune ma.

A tin, en yi a batu bɔɗɗɛ xunbenli.

⁷⁵ A yi en findi a muxu sarijanxine nun tinxin muxune ra a yɛɛ ra yi en siin birin yi.

⁷⁶ N ma diina, e i xilima nɛn a Kore Xɔnna Alaa nabina.

I sigama nɛn Marigin yɛɛ ra.
I kirani tɔn a xa.

⁷⁷ I yi kisi feen yita a yamaan na,
e yulubine yi xafari

⁷⁸ a kininkinin gbeen barakani.
A tan nan a ligama en lu kɛnɛnni
alo sogen tematɔna.

⁷⁹ A yi muxune makenɛn naxanye dɔxi dimini sayaan yɛɛ ra.

A yi bɔɗɗɛ xunbenla kiraan yita en na.

⁸⁰ Awa, diin yi gboma, a yi senben sɔtɔma e nun xaxinla. A yi lu wulani han a mini waxatin yi a li kɛnɛnni Isirayila muxune xa.

2

Yesu yi bari

Matiyu 1.18-25

¹ Na waxatini, Romi Manga Gbee Ogustu yi yamarin fi a yamanan muxune birin xinla xa sebɛ.

² Kiriniyusi yi yamana kanyani Siriya yamanani waxatin naxan yi, a sebɛ fɔlɔn nan yi na ra.

³ Awa, muxune birin yi siga e taane yi e xinle sebɛdeni.

⁴ Yusufu fan yi keli Galile Nasarɛti taani, a siga Yudaya taana nde yi naxan yi xili Betelemi, Manga Dawuda sɔtɔxi dɛnaxan yi. Yusufu yi siga na, amasɔtɔ Dawuda bɔnsɔnna nan yi a tan fan na,

⁵ a siga a xili sebɛdeni e nun Mariyama naxan yi masuxi a xɔn ɗaxalandiyani. A fudi kanna nan yi a ra.

⁶ E yi Betelemi yi waxatin naxan yi, Mariyama dii bari waxatin yi a li.

⁷ A yi a dii xɛmɛ singen sɔtɔ. A yi a maflin dugini, a yi a sa xuruseene balon sa seen kui kulani amasɔtɔ e mi yigiya sɔtɔ xɔɗɗɛ yigiyaneni.

Yɛxɛɛ kantanne nun malekane fe

⁸ Yɛxɛɛ kantanna ndee yi na yamanani naxanye yi xima burunna ra, e yi e yɛxɛɛne kantanma kɔɛɛn na.

⁹ Marigina malekan yi mini kɛnɛnni e xa, Marigina nɔrɔn yi godo e xun ma. E gaxu kati!

¹⁰ Koni malekan yi a fala e xa, a naxa, “ɛ nama gaxu amasɔtɔ n faxi fena nde Xibaru Fajin nan nalideyi ɛ ma, naxan findima sewa gbeen na yamaan birin xa.

¹¹ Marakisi Tiin bata sɔtɔ ɛ xa to kɔɛɛn na Dawuda gbee taani. Alaa Muxu Sugandixin na a ra! Marigin a ra!

¹² Taxamasenna ni ito ra ɛ xa, ɛ diidin lima saxi nɛn xuruseene balon sa seen kui kulani, a maflinxin dugini.”

¹³ Na waxatin yeteni maleka ganla yi keli kore, e fa malekan boden fema, e yi Ala tantun, e naxa,

¹⁴ “Binyen xa fi Ala ma kore xɔnna ma pon! Muxun naxanye bata Ala kɛnɛn, ne xa bɔɗɗɛ xunbenla sɔtɔ dunuɗa yi.”

¹⁵ Malekane keli e fema waxatin naxan yi, e xɛtɛ ariyanna yi, yɛxɛɛ kantanne yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga Betelemi yi, en sa feni ito to naxan ligaxi, Marigin naxan falaxi en xa.”

¹⁶ Nanara, e siga mafurɛn, e sa Mariyama nun Yusufu li na, e diidin to saxi xuruseene balon sa seen kui kulani.

¹⁷ Yɛxɛɛ kantanne to diidin to, malekan falan naxan ti e xa diidina fe yi, e yi na birin yɛba.

¹⁸ Muxun naxanye birin e xuiin mɛ, ne yi kabɛ xuruse kantanne falan ma.

¹⁹ Mariyama yi feni itoe birin namara a xaxinla ma, a yi a miri ne ma kati!

²⁰ Yɛxɛɛ kantanne yi xɛtɛ, e Ala tantunma, e a binya na feen na e naxan toxi alo malekana a fala e xa kii naxan yi.

Yesu xili sa fena

²¹ Lɔxɔ xun keden danguxina, diidin banxulan waxatin yi a li, e yi a xili sa Yesu alo malekana a fala kii naxan yi benun a xa bari.

E Yesu taxu Ala ra

²² E marasariɲanna waxatin to ɲan alo Musaa Sariya Kitabun naxan falaxi lan dii bari feen ma,* Yusufu nun Mariyama yi siga diidin na Yerusalen taani, e sa a taxu Marigin na.

²³ A seɓexi Marigina Sariya Kitabuni, a naxa, “Dii xeme sigen birin xa rasariɲan Marigin xa.”†

²⁴ E yi saraxan ba alo Marigina Sariya Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa, “ganba firin hanma kolokonde dii firin.”‡

²⁵ Muxuna nde yi Yerusalen taani nun, a xili Simeyɔn. Tinxin muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra. A yi Ala mamɛma Isirayila mali feen na. Alaa Nii Sariɲanxin yi a yi.

²⁶ A bata yi a kolon Alaa Nii Sariɲanxin xon ma fa fala a mi faxe ɓa a Marigina Muxu Sugandixin to.

²⁷ Alaa Nii Sariɲanxin yi Simeyɔn nasiga Ala Batu Banxini. Yesu soto muxune yi fa a ra Ala Batu Banxini, e xa a liga alo Sariya Kitabuna a fala kii naxan yi.

²⁸ Simeyɔn yi Yesu tongo, a yi a sa a kanke ra, a barikan bira Ala xa, a naxa,

²⁹ “Marigina, i bata i ya layirin nakamali n xa. Iki, i ya walikeen xa siga boɲe xunbenli

³⁰ amasoto n bata i ya kisi feen to,

³¹ i naxan yitɔnxi yamane birin yeɛ ra.

³² A tan nan findima kenenna ra siyane xa, a findima nen Isirayilaa binyen na, i ya yamana.”

³³ Simeyɔn falan naxan ti Yesu a fe yi, a nga nun a fafe yi kabɛ na ra.

³⁴ Simeyɔn yi duba a nga Mariyama xa, a naxa, “Ala bata diini ito yɛba, a yi Isirayila muxu wuyaxi halagi, a yi a wuyaxi rakisi. A findima nen taxamasenna ra koni muxu wuyaxi a matandima nen,

³⁵ a yi e miriya luxunxine ramini kenenni. Tɔrona i boɲen sɔxonma nen alo degema xenxena.”

³⁶ Nabi ɲaxalanmana nde yi na nun, a yi xili Anna, Fanuwɛli a dii temena. A yi kelixi Aseri bonsonna nin. ɲaxalan fori gbeen nan yi a ra naxan bata yi ɲɛɛ solofere ti futuni nun,

³⁷ a ɲɛɛ tonge solomasexe e nun ɲɛɛ naanin ti kaja gileyani. A yi Ala Batu Banxini waxatin birin, a yi Ala batuma koɛen nun yanyin na, a yi Ala maxande, a sunna suxu.

³⁸ Na waxatin yeteni, a fa, a barika bira Ala xa, a lu diina fe fale muxune xa naxanye yi Yerusalen taan xunba waxatin mamɛma.

Xɛte feen Nasarɛti yi

* 2:22: Na feen seɓexi Saraxaraline 12.1-4 kui. † 2:23: A mato Xɔroyaan 13.2 nun 13.12 nun 13.15 nun Yatene 18.15-16 kui. ‡ 2:24: A mato Saraxaraline 12.8 kui. § 2:41: *Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔroyaan 12.1-13 kui.

³⁹ Yusufu nun Mariyama to yelin feene birin nakamale alo Marigina Sariya Kitabuna a yamarixi kii naxan yi, e xete Galile yamanani e taani Nasarɛti.

⁴⁰ Diidin yi gboma, a senben soto, a fe kolonna yi defe. Alaa hinanna yi a yi.

Yesu dii ɲorena Ala Batu Banxini

⁴¹ Yesu soto muxune yi sigama Yerusalen taani ɲɛɛ yo ɲɛɛ Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanli.§

⁴² Yesu soton ɲɛɛ fu nun firinna ti waxatin naxan yi, e siga sanla rabadeni alo e namunna kii naxan yi.

⁴³ Sanla ɲan waxatin naxan yi, e xete e konni. Yesu yi lu Yerusalen taani, koni a soto muxune mi yi a kolon.

⁴⁴ E yi e miri, a a yi yamaan ye, e feripen sigan tiye. Na xanbi ra, e Yesu fen folo e ngaxakedenne nun e xoyine tagi.

⁴⁵ Koni e mi a to. Nanara, e xete a fendeni Yerusalen taani.

⁴⁶ A soge saxandeni, e yi sa a to Ala Batu Banxini, a doxi Yahudiya karamoxone tagi, a tuli matixi e ra, a e maxodinma.

⁴⁷ Naxan birin a xuiin me, ne yi kabɛ a xaxilimayaan yabine ma.

⁴⁸ A soto muxune a to waxatin naxan yi, e kabɛ. A nga yi a fala a xa, a naxa, “N ma diina, i ito ligaxi nxu ra nanfera? Nxu nun i fafe bata yigitɛɛ i fendeni kati!”

⁴⁹ A yi e yabi, a naxa, “E n fenma nanfera? E mi a kolon fa fala a lan nen n xa lu n Fafe a banxini?”

⁵⁰ Koni a naxan fala e xa, e mi na famu.

⁵¹ Nanara, Yesu yi siga e foxo ra Nasarɛti yi, a yi e sagoon liga. A nga yi feni itoe birin namara a xaxinla ma.

⁵² Yesu yi xungbo, a xaxili soto, a fe yi rafan Ala nun yamaan ma.

3

Yoni Marafu Tiina kawandina

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Yoni 1.19-28

¹ Ponsi Pilati yi yamana kanyani Yudaya yamanani waxatin naxan yi, Romi Manga Gbeen Tiberi a mangayaan ɲɛɛ fu nun suulunna nan yi a ra nun. Herode fan yi kuntigiyani Galile yamanan xun na. A ngaxakedenna, Filipi fan yi kuntigiyani Iture nun Tirakoniti yamanane xun na. Lisanisa fan yi kuntigiyani Abileni yamanan xun na.

² Anasa nun Kayafa, saraxarali kuntigi singene nan yi ne fan na. Ala falan ti Sakari a dii xemen Yoni xa na waxatin nin wulani.

³ Yoni yi sigama Yuruden baan de kawandi badeni, a naxa, “E xun xanbi so e yulubine yi, e rafu igeni, e yulubine xafarima nen.”

⁴ Nabi Esayi a sebe nen a Kitabun kui, a naxa,

“Muxuna nde xuiin minima tonbonni, a naxa, ‘E kirani ton Marigin yee ra, e kirane matinxin a xa!

⁵ E folone birin naxutu, e geyane nun yire matexine birin wuru.

Kira yidaxine birin yi tinxin.

Kira naxine birin yi malaxun.

⁶ Adamadiine birin kisi feen toma nen fata Ala ra! * ”

⁷ Yamaan yi fa Yoni fema, a a xa e rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma. A yi a fala e xa, a naxa, “E tan saji bənsənnə! Nde e rakolonxi, e xa e gi Alaa xələn bun ma?”

⁸ E kewanle xa a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi. E nama e miri fa fala, e benban nan Ibrahima ra. N xa a fala e xa, Ala nɔe gɛmɛni itoe maxete nen, a e findi Ibrahima bənsənnə ra!

⁹ Bunbin bata yitən wudi salenne sege feen na. Wudin naxan mi bogi fajin tima, na sege ma nen, a woli tɛeni.”

¹⁰ Yamaan yi a maxədin, e naxa, “Nxu nanfe ligama na yi?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Doma firin naxan yii, a xa keden fi gbete ma se mi naxan yii, donseen muxun naxan yii, a xa a yitaxun.”

¹² Mudu maxinla ndee yi fa alogo e xa rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma, e yi a maxədin, e naxa, “Karaməxə, nxu tan nanfe ligama?”

¹³ A yi e yabi, a naxa, “E nama seen maxili dangu a danna ra.”

¹⁴ Sofana ndee fan yi a maxədin, e naxa, “Nxu tan go? Nxu nanfe ligama?”

A yi a fala e xa, a naxa, “E nama gbetin ba muxune yii fangan na hanma wuleni. E wasa so e saranni.”

¹⁵ Yamaan yi e yigin sa fəlb Yoni yi. E yi mirixi a ma fa fala Alaa Muxu Sugandixin na a ra.

¹⁶ Nanara, Yoni yi a fala e birin xa, a naxa, “N tan e rafuma igen nin, koni naxan senben gbo n tan gbeen xa, na fama, n tan mi sa lan nen n findi a sankidi fulunna ra. Na e rafuma Alaa Nii Sarijanxin nun tɛen nin.

¹⁷ A segedenna a yii, a maali fe, a yi a sa sagan kui, koni a se dagin sama nen tɛe tutareni!”

¹⁸ Yoni yi Alaa falan Xibaru Fajin nali yamaan ma maxadi kii wuyaxi yi.

¹⁹ Koni Yoni yi Manga Herode sən naxina fe fala, amasətə a bata yi a fafakadenna

naxanla Herodiyade futu e nun a mən bata yi fe naxi wuyaxi liga.

²⁰ Herode mən yi fe naxi gbete liga naxan dangu bodene ra, a Yoni sa kasoon na.

Yoni yi Yesu rafu igeni

Matiyu 3.13-17, Maraka 1.9-11, Yoni 1.32-34

²¹ Yamaan birin yelin nafuyɛ waxatin naxan yi, Yesu fan yi rafu igeni. Yesu yi Ala maxandima waxatin naxan yi, kore xonna deen yi rabi,

²² Alaa Nii Sarijanxin yi godo a ma ganba sawurani. Fala xuiin yi keli kore, a naxa, “N nafan Dii Xemen nan i tan na. I bata n kenen ki fajni.” †

Yesu benbane fe

Matiyu 1.1-17

²³ Yesu to jee tonge saxan sətə, a yi a wanla fəlb. Yamaan yi mirixi a Yusufu a dii xemen nan a tan na.

Heli nan ma dii yi Yusufu ra,

²⁴ Mataha nan ma dii yi Heli ra,

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,

Meliki nan ma dii yi Lewi ra,

Yanayi nan ma dii yi Meliki ra,

Yusufu nan ma dii yi Yanayi ra,

²⁵ Matahisa nan ma dii yi Yusufu ra,

Amosi nan ma dii yi Matahisa ra,

Nahun nan ma dii yi Amosi ra,

Esili nan ma dii yi Nahun na,

Nagagi nan ma dii yi Esili ra,

²⁶ Maati nan ma dii yi Nagagi ra,

Matahisa nan ma dii yi Maati ra,

Semenni nan ma dii yi Matahisa ra,

Yoseke nan ma dii yi Semenni ra,

Yoda nan ma dii yi Yoseke ra,

²⁷ Yohana nan ma dii yi Yoda ra,

Resa nan ma dii yi Yohana ra,

Sorobabeli nan ma dii yi Resa ra,

Selatili nan ma dii yi Sorobabeli ra,

Neri nan ma dii yi Selatili ra,

²⁸ Meliki nan ma dii yi Neri ra,

Adi nan ma dii yi Meliki ra,

Kosan nan ma dii yi Adi ra,

Elemadan nan ma dii yi Kosan na,

Eri nan ma dii yi Elemadan na,

²⁹ Yosuwe nan ma dii yi Ere ra,

Elisere nan ma dii yi Yosuwe ra,

Yorimi nan ma dii yi Elisere ra,

Mataha nan ma dii yi Yorimi ra,

Lewi nan ma dii yi Mataha ra,

³⁰ Simeyən nan ma dii yi Lewi ra,

Yuda nan ma dii yi Simeyən na,

Yusufu nan ma dii yi Yuda ra,

Yonan nan ma dii yi Yusufu ra,

Eliyakimi nan ma dii yi Yonan na,

³¹ Meleya nan ma dii yi Eliyakimi ra,

Mena nan ma dii yi Meleya ra,

* 3:6: Esayi 40.3-5 † 3:22: A mato Yaburin 2.7 nun Esayi 42.1 kui.

Matata nan ma dii yi Mena ra,
 Natan nan ma dii yi Matata ra,
 Dawuda nan ma dii yi Natan na,
³² Yese nan ma dii yi Dawuda ra,
 Obedi nan ma dii yi Yese ra,
 Boosu nan ma dii yi Obedi ra,
 Salimon nan ma dii yi Boosu ra,
 Naxason nan ma dii yi Salimon na,
³³ Aminadabo nan ma dii yi Naxason na,
 Rami nan ma dii yi Aminadabo ra,
 Xesirɔn nan ma dii yi Rami ra,
 Peresi nan ma dii yi Xesirɔn na,
 Yuda nan ma dii yi Peresi ra,
³⁴ Yaxuba nan ma dii yi Yuda ra,
 Isiyaga nan ma dii yi Yaxuba ra,
 Iburahima nan ma dii yi Isiyaga ra,
 Tera nan ma dii yi Iburahima ra,
 Nahori nan ma dii yi Tera ra,
³⁵ Serugu nan ma dii yi Nahori ra,
 Rehu nan ma dii yi Serugu ra,
 Pelegi nan ma dii yi Rehu ra,
 Eberi nan ma dii yi Pelegi ra,
 Selaxa nan ma dii yi Eberi ra,
³⁶ Kayinan nan ma dii yi Selaxa ra,
 Arapaxadi nan ma dii yi Kayinan na,
 Semi nan ma dii yi Arapaxadi ra,
 Nuhan nan ma dii yi Semi ra,
 Lameki nan ma dii yi Nuhan na,
³⁷ Matusela nan ma dii yi Lameki ra,
 Xenɔki nan ma dii yi Matusela ra,
 Yarɛdi nan ma dii yi Xenɔki ra,
 Mahalaleli nan ma dii yi Yarɛdi ra,
 Kenan nan ma dii yi Mahalaleli ra,
³⁸ Enosi nan ma dii yi Kenan na,
 Seti nan ma dii yi Enosi ra,
 N Benba Adama nan ma dii yi Seti ra,
 Ala nan N Benba Adama da.

4

Setana yi kata a xa Yesu ratantan

Matiyu 4.1-11, Maraka 1.12-13

¹ Yesu yi keli Yuruden baani a lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na. Alaa Nii Sarijanxin yi siga a ra tonbonni.

² Yinna Manga Setana yi kata a xa Yesu ratantan soge tonge naanin. Yesu mi sese don na waxatini, sunna yi a suxu han!*

³ Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, "Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, a fala gɛmɛni ito xa, a xa findi burun na."

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, "A seɓɛxi Kitabuni, a naxa 'Muxun mi balon donseen xan gbansan na.'† "

⁵ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi a tongo, a siga a ra, a dunuɗa mangayane birin yita a ra mafurɛn.

⁶ Awa, Yinna Manga Setana yi a fala a xa, a naxa, "N nɔn birin fima i ma nɛn e nun

nafunli ito birin amasɔɔ a birin taxuxi n tan nan na, muxun naxan na n kɛnɛn, n yi a so na yii.

⁷ Awa, xa i n batu, n ni ito birin fima nɛn i ma."

⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "A seɓɛxi Kitabuni, a 'I xa i Marigina Ala binya, i yi a keden peen batu!‡ "

⁹ Na xanbi ra, Yinna Manga Setana yi Yesu tongo, a siga a ra Yerusalen taani, a yi a ti Ala Batu Banxin xun tagi, a yi a fala a xa, a naxa, "Xa Alaa Dii Xɛmɛn nan i tan na, tугan be,

¹⁰ amasɔɔ a seɓɛxi Kitabuni, fa fala, 'Ala yamarin fima nɛn a malekane ma i ya fe yi alogo e xa i kantan,'

¹¹ a mɔn yi a fala, a naxa, 'e i tongoma nɛn alogo i nama i sanna din gɛmɛ yo ra.'§ "

¹² Yesu yi a yabi, a naxa, "A seɓɛxi, 'I nama i Marigina Ala mato bunbani.* "

¹³ Yinna Manga Setana to yelin Yesu matoc kiin birin yi, a keli a fema han waxati gbɛɛ.

Yesu yi a wanla fɔlɔ Galile

Matiyu 4.12-17, Maraka 1.14-15

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi xɛte Galile yi, Alaa Nii Sarijanxin seɓɛna a xun ma. A fe xibarun yi rali na yamanan birin yi.

¹⁵ A yi e xaran e salide banxine yi, e birin yi a tantun.

Nasarɛti kaane yi e mɛ Yesu ra

Matiyu 13.53-58, Maraka 6.1-6

¹⁶ Na xanbi ra, Yesu yi siga Nasarɛti taani, a maxuruxi denaxan yi. Matabu Lɔxɔni, a yi siga salide banxini alo a darixi a ligɛ kii naxan yi. A keli, a ti xaran feen na.

¹⁷ E yi Nabi Esayi gbee Kitabun so a yii. A yi a rabi, a na yiren to a seɓɛxi denaxan yi, a naxa,

¹⁸ "Marigina Niina n yi. A bata n sugandi, a n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali yi-igelitɔne ma. A bata n nasiga, a n xa xɔrɔya feen kawandin ba suxu muxune xa, n yi danxutɔne yɛɛn nabi. Naxanye nɔn bun ma, n ne xɔrɔya.

¹⁹ N xa Marigina muxune xunba jɛɛn nali.† "

²⁰ Yesu yi Kitabun nagali, a yi a so a suxu muxun yii, a doɔɔ. Muxun naxanye birin yi salide banxini, ne yi e yɛɛn ti a ra.

²¹ A falan ti fɔlɔ e xa, a naxa, "To, n bata naxan xaran, ε yi a mɛ, na bata kamali."

²² E birin yi a sere ba, e kabɛ na fala fajine ma a naxanye ti e xa. E yi a fala, e naxa, "Yusufu a dii xɛmɛn xa mi ito ra ba?"

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N laxi a ra yati, fa fala ε sandani ito sama n ma nɛn fa fala, 'Seribana, i yetɛ rakendɛya.' E mɔn a

* **4:2: Yesu mi sese don:** Na waxatini, muxun na yi sunna suxu, a mi yi donseen donma hali kɔɛɛn na. Waxatina nde, e mɔn yi a jɛnige e nama igen fan min hali kɔɛɛn na. † **4:4:** Sariyane 8.3 ‡ **4:8:** Sariyane 6.13-14 § **4:11:**

falama n ma nen fa fala, 'Nxu feen naxanye mexi i ya fe yi Kaperunan yi, ne fan liga i gbee taani.' "

²⁴ Yesu man yi a fala e xa, a naxa, "N xa jondin fala e xa, nabiin mi binyen sote a kon taani mume!"

²⁵ A yi a fala, a naxa, "E tuli mati, jondin na a ra, ke jaxalan wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Eli waxatini. Na waxatini tulen mi fa jee saxan e nun a tagi, fitina kamen yi so na yamanan birin yi.

²⁶ Koni hali na Ala mi Nabi Eli rasiga e tan nde keden yo ma, fo ke jaxalan keden peen naxan yi Sarepata taani, Sidon yamanani.

²⁷ Dogonfonto wuyaxi yi Isirayila muxune ye Nabi Elise waxatini, koni hali na keden pe, a mi kendeya fo Naman, Siriya kaana."*

²⁸ Muxun naxanye yi salide banxini, ne na me waxatin naxan yi, e bojen yi te.

²⁹ E keli, e siga a ratuntunje taan fari ma han गयाan tintinna ra taan yi गयाan naxan fari, alogo e xa a radin lanbanni.

³⁰ Koni a dangu yamaan tagi, a siga.

*Yinnan muxun naxan foxo ra
Maraka 1.21-28*

³¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Galile Kaperunan taani, a yamaan xaran denaxan yi Matabu Laxoni.

³² E birin yi kabe a xaran ti kiin ma amasoto a yi falan tima Ala senben nin.

³³ Xemeni na nde yi salide banxini yinnan yi naxan foxo ra, yinna jaxina. A yi a xuini te, a gbelegbele, a naxa

³⁴ "Ee! Yesu Nasareti kaana, i waxi nanse xon ma nxu yii? I faxi nxu halagiden nin ba? N na a kolon nde i ra. Alaa muxu sarjpanxin nan i tan na."

³⁵ Yesu yi yinnan yamari a sobeen na, a naxa, "I dundu, xete xemeni ito foxo ra." Yinnan yi xemen nabira e birin yetagi, a xete a foxo ra, a mi sese jaxi liga a ra.

³⁶ Muxune birin yi kabe, e yi a fala e bode xa, e naxa, "Xaran sifan mundun ito ra? Xemeni ito bata falan ti yinna jaxine xa noon nun senbeni, e xete muxune foxo ra!"

³⁷ Yesu a fe xibarun yi xuya ayi na yamanan birin yi.

*Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya
Matiyu 8.14-17, Maraka 1.29-34*

³⁸ Yesu yi keli salide banxini, a siga Simon konni. A yi a li Simon bitan gilen fatin wolonxi a ma. E yi a fe fala Yesu xa.

³⁹ A sa a ti a saden dexon ma, a yi falan ti fati mawolonna xili ma, jaxanla yi kendeya na waxatin yeteni, a yi keli a folo wale e xa.

⁴⁰ Sogen godo waxatin naxan yi, furemane yi muxun naxanye birin yii, furen sifa wuyaxi, ne yi fa ne ra Yesu fema. A yi a yiin sa e birin xun ma, a yi e rakendeya.

⁴¹ Ninanne fan yi muxun naxanye foxo ra, e yi ne ragbelegbele e falan ti e xon, e naxa, "Alaa Dii Xemen nan i tan na!" E xete muxu wuyaxi foxo ra.

Koni, a yi ninanne yamari a e nama falan ti, amasoto e yi a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na.

*Yesu yi kawandin ba
Maraka 1.35-39*

⁴² Subaxani, Yesu yi keli taani, a siga a danna wirena nde yi. Yamaan yi a fen folo. E a to waxatin naxan yi, e kata e xa a makankan alogo a nama siga

⁴³ koni a yi a fala e xa, a naxa, "A fere mi na fo n xa Alaa Mangayaan Xibaru Fajin nali taan bonne fan yi nen amasoto Ala n xeni na nan ma."

⁴⁴ Nanara, a yi kawandin bama Yudaya yamanani salide banxine yi.

5

*Yesu yi a xarandii singene xili
Matiyu 4.18-22, Maraka 1.16-20*

¹ Laxona nde, Yesu yi tixi Genesareti Daraan de, yamaan yi a yigbetenna Alaa falan medeni,

² a yi kunkin firin to igen de ye xete suxune bata yi keli naxanye kui e lu e yalane raxe.

³ Yesu yi so Simon ma kunkin kui, a yi a mafan, a xa a tutin igen xun ma ndedi. Yesu yi dexo kunkin kui, a yamaan xaran.

⁴ A yelin falan tiye waxatin naxan yi, a yi a fala Simon xa, a naxa, "Kunkin nasiga tilin yireni e nun i lanfane xa yalane ragodo igeni, e yexen suxu."

⁵ Simon yi a yabi, a naxa, "Nxu kannna, nxu bata wali keeen na kati! Nxu mi sese suxu. Koni xa i bata a fala na kiini, n yalane ragodoma nen igeni."

⁶ E to yalane ragodo igeni, e ye xete wuyaxi suxu han yalane yi lu yibae.

⁷ E lanfaan naxanye yi kunkin boden kui, e ne xili e malideni. E fa, e yi kunkin firinne birin nafe yexen na han e godo folo igen bun ma.

⁸ Feen naxan liga, Simon Piyeri* na to waxatin naxan yi, a yi a xinbi sin Yesu bun ma, a naxa, "Marigina, i masiga n na amasoto hake kannna nan n tan na!"

⁹ Gaxun yi a suxu a tan nun a lanfane birin na ye xete suxine fe ra

¹⁰ hali Yaki nun Yoni Sebede a dii xemene. Yesu yi a fala Simon xa, a naxa, "I nama gaxu, folo to ma, i fa muxune nan soto ma Ala xa alo i yi ye xen suxuma kii naxan yi."

¹¹ E kunkine rate xareyaan na, e seene birin lu na, e bira Yesu foxo ra.

*Yesu yi dogonfonton nakendeya
Matiyu 8.1-4, Maraka 1.40-45*

* 4:27: A mato Mangane Firinden sora 5.1-14 kui.

* 5:8: Muxune man Piyeri ma a Pita.

12 Yesu yi taana nde yi, xεmεna nde yi fa dogonfonna yi naxan fatin birin ma. A Yesu to waxatin naxan yi, a yi bira, a yεtagin yi lan bɔxɔn ma, a yi a mafan, a naxa, “N kanna, xa i tin, i nɔε n nakεndεye nεn!”

13 Yesu yi a yiin sa a ma, a naxa, “N bata tin, i xa kεndεya!” Dogonfonna yi a bejin sasa!

14 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa, koni siga saraxaralliin fεma, a xa i mato. Na xanbi ra, i saraxan ba i sararijan feen na alo Musa a yamari kii naxan yi. Na findima seren na e xa.”†

15 Koni Yesu xinla yi xuya ayi na yiren birin yi. Yama gbeen yi fa a falan namεdeni e nun e rakεndεya feen na.

16 Koni a yi keli, a siga a danna, a yi Ala maxandi, alo a darixi a ra kii naxan yi.

*Yesu yi lεbutεnna rakεndεya
Matiyu 9.1-8, Maraka 2.1-12*

17 Lɔxɔna nde Yesu yi xaranna tima, Farisi muxuna‡ ndee nun sariya karamɔxɔne yi dɔxi na yi, naxanye yi kelixi Galile nun Yudaya taan birin yi e nun Yerusalen taani. Marigin sεnbεn yi Yesu yi a furetɔne rakεndεya.

18 Muxuna ndee yi fa lεbutεnna ra a sa seni e yii. E kata, a e xa a raso banxini, alogo e xa sa a sa Yesu bun ma.

19 Koni yamaan yi gbo, e mi kira sɔtɔ e yi a raso. Na nan a liga e te banxin fari e yinla raba menni, e yi e nun a sa seen nagodo yamaan tagi Yesu yetagi.

20 Yesu e dεnkεleyaan to waxatin naxan yi, a yi a fala xεmεn xa, a naxa, “N xɔyina, i yulubine bata mafelu.”

21 Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yi e miri, e naxa, “Nde xεmεni ito ra naxan Ala rayelefuma? Muxu yo mi nɔε yulubine mafeluyε fɔ Ala keden peena!”

22 Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a fala e xa, a naxa, “E mirima fe sifani itoe ma nanfera?”

23 Nanse fala raxɔlɔ, ‘I yulubine bata mafelu’ hanma ‘Keli, i ya sa seen tongo, i sigan ti?’

24 N na yitama ε ra nεn nayi fa fala sεnbεna n tan Muxuna Dii Xεmεn yii dunuɔna yi, n muxun mafelu a yulubine ra.” A yi a fala lεbutεnna xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga i konni!”

25 Xεmεn yi keli e birin yεtagi, a yi a sa seen tongo, a siga a konni mafurεn, a yi Ala tantun.

26 E birin yi kabε kati! E yi Ala tantun amasɔtɔ e bata yi gaxu Ala yεε ra, e naxa, “En bata kabanako feen to to!”

Yesu yi Lewi xili

Matiyu 9.9-13, Maraka 2.13-17

27 Na xanbi ra, Yesu yi mini, a siga, a sa mudu maxinla nde to, a xili Lewi, a yi dɔxi mudu maxilideni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fɔxɔ ra.”

28 Lewi yi keli, a yi a seene birin lu na, a bira Yesu fɔxɔ ra.

29 Na xanbi ra, Lewi yi ɲaxaɲaxani tɔn a banxini Yesu xa. Mudu maxili wuyaxi nun muxu gbεtεye fan wuyaxi yi dɔxɔ e fεma.

30 Farisi muxuna ndee nun sariya karamɔxɔna ndee yi falan ti Yesu a xarandiine fe yi, e yi e maxɔdin, e naxa, “Nanfera ε donseen donma ε yi ε min mudu maxinle nun hake kanne fεma?”

31 Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan kεnde na mako mi seribaan ma fɔ furetɔne.

32 Amasɔtɔ n mi faxi tinxin muxune xilli-deni fɔ hake kanne, alogo e xa e xun xanbi so e hake ne yi.”

Sun suxu feen maxɔdinna

Matiyu 9.14-17, Maraka 2.18-22

33 Muxuna ndee yi a fala Yesu xa, e naxa, “Yoni a xarandiine sunna suxuma ye yo ye, e yi Ala maxandi. Farisi muxune xarandiine fan na ligama. Koni i ya xarandiine donseen donma, e yi e min.”

34 Yesu yi e yabi, a naxa, “Naxalandi kanna nema ɲaxalandi tiine fεma waxatin naxan yi, e sune ba?§ Na mi lige mume!

35 Koni waxatina nde fama ɲaxalandi kanna bama nεn e ye, e sunna suxuma nεn na waxatini.”

36 Yesu yi sandani ito fan sa e xa, a naxa, “Muxu yo mi nɔε dugi nεnεn tonge, a yi a yibɔ, a dugi fonna bεtεren a ra.* Xa a na liga, a dugi nεnεn kalama nεn. Dugi dungi nεnεn fan mi lanɲε a fonna ma.

37 Muxun mi manpa nεnεn se se sase fonna kui. Xa a na liga, manpa nεnεn se sase fonna kalama nεn, manpaan yi bɔxɔn, se sase fonna yi kala.

† 5:14: **dogonfontɔna:** Alaa sariyan kui, dogonfontɔn mi yi daxa a xa so taani. Ayi luma taan fari ma nεn. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sararijan, hanma xa a mi sararijan. Muxu gbete mi yi a yiin dinɲε dogonfontɔn na, bayo na yi na kanna sararijanna kalama nεn. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fɔ a xa saraxan ba alogo a mɔn xa sararijan kii naxan yi, a fa so taani, a dɔxɔ a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ 5:17: **Farisi muxune:** Yahudiyanε nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbε so Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyannε bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdεxeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nεn sayani. § 5:34: **Naxalandi kanna:** Yesu nan luxi alo ɲaxalandi kanna sandani ito kui. A bunna nεn, fa fala muxune mi sunna suxuma sewa waxatine yi.

* 5:36: **dugi nεnεna:** Yesu a sariya nenen mi se Musaa sariya fonna ma. Sariya fonna mɔn mi se sariya nenen ma.

³⁸ Koni manpa nenɛn sama se sase nenɛn nan kui!

³⁹ Awa, muxun na manpa fonna min waxatin naxan yi, a nenɛn mi fa rafan a ma sɔnɔn, a falama nen nayi, a naxa, 'A fonna fan.'

6

Matabu Lɔxɔna fe

Matiyu 12.1-8, Maraka 2.23-28

¹ Yesu yi danguma xɛɛna nde ma lɔxɔna nde yi, Matabu Lɔxɔni, a xarandiine yi sansi tansonne ratorondon fɔlɔ, e yi a tɛɛxɛn e yiiin kui, e a kɛsen don.

² Farisi muxuna ndee naxa, "Ɛ ito ligama nanfera? A mi daxa Matabu Lɔxɔni."*

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "Ɛ mi na xaraxi ba, kamɛn Dawuda suxu waxatin naxan yi, e nun a fɔxɔrabirane naxan liga?"†

⁴ A so nen Alaa banxini, a yi Alaa buru ralixin don, a yi nde so a muxune fan yii. Anu, a mi daxa muxun xa a don fɔ saraxaraline."

⁵ Yesu mɔn yi a fala, a naxa, "N tan Muxuna Dii Xɛmɛn nan Matabu Lɔxɔn kanna ra."

Xɛmɛ yii madɔnxina fe

Matiyu 12.9-14, Maraka 3.1-6

⁶ Yesu yi siga salide banxini Matabu Lɔxɔ gbetɛ yi, a sa e xaran. Xɛmɛna nde yi na naxan yiifari ma yiiin yi madɔnxi.

⁷ Sariya karamɔxɔna ndee nun Farisi muxuna ndee yi waxi a xɔn ma e xa Yesu tɔnjɛɛ. Nanara, e yi e yɛɛn ti a ra alogo e xa a kolon xa a muxun nakendɛyɛ Matabu Lɔxɔni.

⁸ Koni Yesu yi e miriyaan kolon. Nanara, a yi a fala xɛmɛ yii madɔnxin xa, a naxa, "Keli, i fa yamaan yetagi be." Xɛmɛn yi keli, a ti e yetagi.

⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N xa ɛ maxɔdin, Matabu Lɔxɔni, nanse daxa a xa liga, a jaxina xa a fajina? En yi muxun niin nakisi ba, xa en yi a halagi?"

¹⁰ A yi e birin mato, a yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, "I yiiin bandun." A yi a liga na kiini, a yiiin yi kendɛya.

¹¹ Koni e xɔlɔ kati, e naxan ligama Yesu ra e na fala e bode tagi.

Yesu yi xera fu nun firinne yɛba

Matiyu 10.1-4, Maraka 3.13-19

¹² Yesu yi siga geyaan fari, a sa Ala maxandi na waxatini, a xi Ala maxandɛ.

¹³ Kuye ba waxatin naxan yi, a yi a xarandiine xili, a fu nun firin yɛba e tagi, a yi ne xili sa xɛrane.

¹⁴ E xinle ni itoe ra, Simɔn, a naxan xili sa Piyɛri, e nun a ngaxakedenna Andire, e nun

Yaki nun Yoni nun Filipi nun Barotolome nun

¹⁵ Matiye nun Tomasi e nun Alifaa dii xɛmɛn Yaki, e nun Simɔn e naxan ma a "Yahudiya siya xanuna,"‡

¹⁶ e nun Yaki a dii xɛmɛn Yudasi e nun Yudasi Isakariyoti naxan Yesu yanfa, a yi a so yiiin.

Yesu yi yamaan mali

Matiyu 4.23-25

¹⁷ Yesu yi godo keli geyaan fari e nun a xɛrane, a ti lanbanni, e nun a xarandii wuyaxi. Yama gbeen yi na nun sa keli Yudaya yamanan yiren birin yi, e nun keli Yerusalɛn taani, e nun taan naxanye tixi fɔxɔ igen dɛxɔn ma, naxanye xili Tire e nun Sidɔn. Mɛn kanne yi fa a xuiin namɛdeni e nun e rakendɛyadeni e furen sifan birin ma.

¹⁸ Yinna jaxine bata yi naxanye tɔrɔ ne fan yi fa e rakendɛyadeni.

¹⁹ Muxun birin yi kataxi, alogo e xa e yiiin dinjɛ a ra, amasɔtɔ sɛnbɛn yi minima ayi naxan yi e rakendɛyama.

Sɛwa kendɛna

Matiyu 5.1-12

²⁰ Yesu yi a xarandiine mato, a naxa,

"Sɛwana ɛ tan yiigelitɔne xa, amasɔtɔ ɛ gbeen nan Alaa Mangayaan na!

²¹ Sɛwana ɛ xa,

kamɛn naxanye ma iki amasɔtɔ ɛ lugoma nen ken!

Sɛwana ɛ xa,

naxanye wugama iki, amasɔtɔ ɛ gelema nen!"

²² "Yamaan na ɛ rajaxu waxatin naxan yi, e yi e kedi, e yi e konbi fa fala muxu jaxin nan ɛ tan na Muxuna Dii Xɛmɛna fe ra, sɛwana ɛ xa na yi.

²³ Na na liga waxatin naxan yi, ɛ xa sɛwa, e yi e bodon sɛwana fe ra amasɔtɔ barayi gbeen namaraxi ɛ xa ariyanna yi. Bayo e benbane nabine tɔrɔ na kii nin."

²⁴ "Koni nafulu kanne,

gbalona ɛ yɛɛ ra

amasɔtɔ ɛ bata yelin ɛ gbee jaxunna sɔtɛ ɛ siini.

²⁵ Ɛ tan naxanye lugoxi iki,

gbalona ɛ yɛɛ ra,

amasɔtɔ kamɛna ɛ suxuma nen.

Ɛ tan naxanye gelema iki,

gbalona ɛ yɛɛ ra,

amasɔtɔ ɛ mɔnɛma nen, ɛ wuga."

²⁶ "Muxun birin na ɛ xili fajin fala waxatin naxan yi, gbalona ɛ yɛɛ ra amasɔtɔ e benbane a fala na kii nin wule nabine ma."

* **6:2:** Farisi muxune namunne mi yi tinjɛ wali yo xa ke **Matabu Lɔxɔni**. Na feen sɛbɛxi Xɔrɔyaaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu sɔxɔlɛxine mi yi maliye na lɔxɔni. † **6:3:** A mato Samuyeli Singen 21.2-7 kui. ‡ **6:15: Yahudiya siya xanuna:** Muxun nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e nɔɔn bun ma.

*Iyaxune xanu**Matiyu 5.38-48*

²⁷ “Koni, naxanye n xuiin mɛma, n na falama ε xa nɛn. E ε yaxune xanu, naxanye bata ε rapaxu, ε xa fe fajin liga ne xa.

²⁸ E xa duba ε dangaxuxune xa. Naxanye ε tɔrɔma, ε xa Ala maxandi ne xa.

²⁹ Naxan na i dɛɛn fɔxɔ kedenna garin a ma, bode fɔxɔ fan ti a xa. Xa muxuna nde i ya doma gbeen tongo, i xa tin a xa doma bun biran fan tongo.

³⁰ Naxan na i xandi seni, i xa na ki. Xa muxuna nde i yii seen tongo, i nama a maxadin na ra sɔnɔn.

³¹ I waxi muxune xa feen naxan naba i xa, na paxɔnna liga bonne xa.”

³² “Muxun naxanye bata ε xanu, xa ε ne nan tun xanu, ε barayin sɔtɔma na yi di? Hali hake kanne fan muxun xanuma naxan bata ε xanu!

³³ Muxun naxanye bata fe fajin liga ε xa, xa ε fe fajin liga ne nan tun xa, ε barayin sɔtɔma na yi di? Hali hake kanne fan na ligama.

³⁴ Xa ε muxune nan tun dolima naxanye a fima, ε barayin sɔtɔma na yi di? Hali hake kanne fan e bode dolima na kiini.

³⁵ Koni, ε tan xa ε yaxune xanu, ε fe fajin liga ε xa. E muxune doli, ε nama ε miri se sɔtɔ feen ma ne yi. E barayi gbee sɔtɔma nɛn na yi. E ligama nɛn alo ε Fafe, Kore Xɔnna Ala. Amasɔtɔ a fe fajin ligama finsiriwanle nan muxu paxine xa.

³⁶ E kininkinin alo ε Fafe Ala kininkininxi kii naxan yi.”

*E nama ε lanfane kewanle makiti**Matiyu 7.1-5*

³⁷ “E nama ε yete findi ε lanfane kewanle makiti muxun na, alogo Ala nama ε fan makiti. E nama bonne yalagi alogo Ala nama ε fan yalagi. E muxune mafelu alogo Ala xa ε fan mafelu.

³⁸ E muxune ki alogo Ala xa ε fan ki. E yi liga seen nafexin sɔtɔ na yi, a rafexina ken, a madeten, ε yi a sa ε dugi deni. E ligaseen naxan yatɛma bonne xa, Ala fan na yatɛma ε xa nɛn.”

³⁹ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Danxutɔɔn mi danxutɔɔn yii rasuxɛ, xa a na liga e firinna birin birama nɛn yinla kui.

⁴⁰ Xarandiin mi gboε a karamɔxɔ xa. Xarandii yo xarandii, a na yelin xaranna ra waxatin naxan yi, a ligama nɛn alo a karamɔxɔna.”

⁴¹ “Nanfera pamadin naxan i adamadi boden yeɛn xɔn, i na toma, koni gbindonna naxan i tan yeɛn xɔn, i mi na toma?

⁴² I a falama i adamadi boden xa nanfera fa fala, ‘Yandi, tin n xa pamadin ba i yeɛn xɔn ma.’ Koni i mi na gbindonna toma i yete yeɛn

xɔn ma ba? I tan nafigina, gbindonna ba i yete yeɛn xɔn ma singen, na xanbi ra i nɔε na pamadin toε nɛn, i yi a ba i adamadi boden yeɛn xɔn ma.”

*Wudin nun a bogina fe**Matiyu 7.16-20, 12.33-35*

⁴³ “Wudin fajin mi bogi paxin tima, wudi paxin mi bogi fajin tima.

⁴⁴ Wudin birin kolonma a bogin nan xɔn ma, i mi xɔdε bogin bolonjɛ wudi manjalixin kɔε ra, i mi manpa bogin bolonjɛ tansinna kɔε ra.

⁴⁵ Muxu fajin fe fajin nan naminima a muxu fajiyani. Muxu paxin yi fe paxin namini a muxu paxiyani. Amasɔtɔ feen naxan muxun bɔjɛni, a na nan falama.”

*Banxi ti firinne fe**Matiyu 7.24-27*

⁴⁶ “E n xilima nanfera fa fala, ‘Marigina, Marigina,’ koni n naxan falama ε xa, ε mi na ligama?

⁴⁷ Naxan birin fama n fɛma, e yi n ma falane rame, e yi e suxu, n na muxune maligan yitama ε ra nɛn.

⁴⁸ A ligaxi nɛn alo naxan a banxin ti, a yi yinla ge kati! Han a fanyen li a bun ma, a banxin ti fanyen fari.^S Tulen yi fa, foyen yi fa, koni a mi a ramaxa amasɔtɔ a tixi ki fajni.

⁴⁹ Koni muxun naxan bata n ma falane mɛ, a mi e suxu, a ligaxi nɛn alo muxun naxan a banxin tiin bɔxɔn fari ma, a mi bɔxɔn ge alogo a xa a bɛten sa. Tulen fa waxatin naxan yi, a yi bira, a kala kiin yi paxu ayi kati!”

7*Sofa kuntigina walikeen nakendeya fena**Matiyu 8.5-13*

¹ Yesu yelin na falane birin tiye yamaan xa waxatin naxan yi, a siga Kapɛrunan yi.

² Romi kaa sofa kɛmɛn kuntigina nde yi na, a walikeen naxan yi rafan a ma han, na yi furaxi, a yi fa luxi ndedi a xa faxa.

³ Na kuntigin Yesu a fe mɛ waxatin naxan yi, a Yahudiya fonna ndee rasiga Yesu ma, e yi a mafan a a xa fa a walikeen nakendeya.

⁴ E fa Yesu mafan, e naxa, “A lan i xa xɛmɛni ito mali

⁵ amasɔtɔ a bata en kon kaane xanu, a tan nan mɔn nɔxɔ salide banxin tixi.”

⁶ Yesu yi siga e fɔxɔ ra. E bata yi maso banxin na, kuntigin yi a xɔyina ndee rasiga a faladeni a xa, e naxa, “N kanna, i nama i yete tɔrɔ. Na binyen mi lan n ma, i so n ma banxini,

⁷ na nan a ligaxi, n yi n miri n yete ma fa fala a mi lan n xa fa i fɛma. Falan ti tun, n ma walikeen kendeyama nɛn!

^S 6:48: Men kaane yi e banxine tima fanyen nan fari alogo e xa baraka.

⁸N tan fan kuntigina ndee senben bun ma, koni sofane fan n bun ma. N na a falama na nde xa nen, n naxa, 'Siga,' a siga. N yi a fala nde gbete xa, n naxa, 'Fa,' a fa. N yi a fala n ma konyin xa, n naxa, 'Ito liga,' a na liga."

⁹Yesu na me waxatin naxan yi, a kabe, a yi a yee rafindi e ma, a yi a fala yamaan xa a foxo ra, a naxa, "N xa a fala e xa, n munna denkelleyaan sifani ito to singen hali Isirayila muxune ye!"

¹⁰Xerane yi xete kuntigin konni, e yi a li a walikeen bata kende ya.

Yesu yi kapa gilena dii xemen nakeli sayani

¹¹Na xoton bode, Yesu yi siga taana nde yi naxan xili Nayin. A xarandiine nun yama gbeen yi siga a foxo ra.

¹²A taan so deen li waxatin naxan yi, a sa binbi tiine li. Kapa gilena dii xeme keden peen bata faxesa. Muxu wuyaxi yi na jaxanla fema keli na taani.

¹³Marigin na jaxanla to waxatin naxan yi, a kininkinin a ma kati, a yi a fala jaxanla xa, a naxa, "I nama wuga."

¹⁴A sa a yiin din binbin na, naxanye yi a xalima, ne yi ti. Yesu naxa, "Banxulanna, n na a falama i xa, keli, i ti!"

¹⁵Faxa muxun yi keli, a falan ti folo. Yesu yi a raxete a nga ma mon.

¹⁶Yamaan birin yi gaxu kati, e yi Ala tantun, e naxa, "Nabi gbeen bata mini kenenni nxu tagi! Ala bata fa, a yi a yamaan kisi!"

¹⁷Muxune yi Yesu a fe xibarun me Yudaya nun a dexon yamanan birin yi.

Yoni Marafu Tiina xerane fe Matiyu 11.2-19

¹⁸Yoni a xarandiine yi feni ito birin fala a xa. Yoni yi muxu firin xili a fema,

¹⁹a yi e rasiga Marigin fema, e yi a maxodin, e naxa, "Yoni yi naxan ma fe falama, fa fala a muxuna nde fama, i tan nan na ra ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?"

²⁰E fa Yesu fema waxatin naxan yi, e naxa, "Yoni Marafu Tiin nan nxu xexi i ma, a nxu xa i maxodin, fa fala a yi muxun naxan fa fe falama, na nan i tan na ba, hanma nxu lan nxu xa muxu gbete nan legeden?"

²¹Na waxatin yeteni, Yesu yi muxu wuyaxi rakendeya furen sifan birin ma e nun jinan jaxin yi naxanye foxo ra. A danxuto wuyaxi yeen naba ayi.

²²Yesu yi Yoni a xerane yabi, a naxa, "E xete, e naxan toxi, e yi a me, e sa na fala Yoni xa fa fala danxutone seen toma, lebutenne sigan tima, dogonfontone kende yaan sotoma, tuli xorine falan mema, faxesa muxune kelima sayani, Alaa falan Xibaru Fajin nalima yuigelitone ma.

²³Naxan mi biran tantanni n ma fe yi, sewan na kanna xa!"

²⁴Yoni a xerane siga waxatin naxan yi, Yesu yi Yoni a fe fala folo yamaan xa, a naxa, "E siga nanse matodeyi tonbonni? Foyen sexe ramaxan ba?"

²⁵Xa na mi a ra, e siga nanse matodeyi? Xemen naxan maraberi baxi dugi fajin na ba? Koni, naxanye maraberi baxi na kiini, ne mangan banxine nin!

²⁶Nayi, e siga nanse matodeyi, nabiin ba? N xa a fala e xa, e bata nde to naxan gbo nabiin xa.

²⁷Amasoto Kitabun bata Yoni a fe fala, a naxa, 'Ala naxa: N nan n ma xeraan nasigama nen i yee ra, a yi kirani ton i xa.*"

²⁸Yesu mon yi a fala, a naxa, "N xa a fala e xa, muxun naxan birin bata bari a foloni, Yoni gbo ne birin xa. Koni naxan xurun e birin xa Alaa Mangayani, na gbo Yoni xa."

²⁹Yamaan nun mudu maxinle yi Yesu xuiin me, e yi Alaa tinxinyaan falan suxu, bayo Yoni bata yi ne rafu igeni e tubi xinla ma Ala ma.

³⁰Koni Farisi muxune nun sariya karamoxone bata yi e me Alaa fe ragidixine ra. E mi tin Yoni xa e rafu igeni.

³¹"Awa, to muxune, n na e misalima nanse ra iki? E nun nanse maliga?"

³²E luxi nen alo diidin naxanye sabaan soma loto tideni. Bonne a falama bonne xa, e naxa, "Nxu bata xulenna fe e xa, koni e mi e bodon. Nxu yi binbi wuga sigin sa koni e mi wuga!"

³³Yoni Marafu Tiin yi fa, a sunna suxu, a mi manpaan min, koni e naxa, "Ninanna a foxo ra!"

³⁴N tan Muxuna Dii Xemen yi fa, n donseen don, n yi n min, koni e naxa 'Xemeni ito mato! Fudimaan nun dolo minna nan a ra! Mudu maxinle nun hake kanne xoyin nan a ra!"

³⁵Koni naxanye Alaa fe kolonna suxi, ne jondin yitama e kewanle xon ma nen."

Yesu yi siga Farisi muxun konni

³⁶Farisi muxuna nde yi Yesu xili a konni, alogo a xa fa a dege a fema. Nanara, Yesu yi siga a banxini, a sa a dege a xon ma.

³⁷Naxanla nde yi na taani, yalunden nan yi a ra. A yi a me, a Yesu a degema na Farisi muxun konni. Nanara, a fa alabasita gemen muranna ra latikononna yi naxan kui.

³⁸A ti Yesu san xanbi ra, a wugama, a Yesu sanna makun a yee gen na. Na xanbi ra, a yi a sanna masugusugu a xun se xen na, a yi a sanna sunbu, a latikononna sugusugu a ma a binya feen na.

³⁹Farisi muxun naxan Yesu xili, na ito to waxatin naxan yi, a yi a miri a yete ma, a

* 7:27: Malaki 3.1 Xorayaan 23.20 fan mato.

naxa, “Xa nabiin nan yati yi xemēni ito ra nun, a yi a kolonma nēn nun, nde naxanli ito ra naxan a yiin dinxi a ra. A yi a kolonma nēn nun a naxanli ito yulubin gbo!”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Simōn, n waxi a xōn ma, n xa fena nde fala i xa.”

A yi a yabi, a naxa, “Karamōxō, awa, a fala n xa.”

⁴¹ Yesu naxa, “Xeme firin yi na nun naxanye gbetin doli gbeti kanna ma, kedenna yi keme suulun tongo a yii, bonna yi tonge suulun tongo a yii.

⁴² E firinna sese mi a donla fi. Nama, a yi dija e firinna birin ma donle ma. Na muxu firinna, mundun a xanuma dangu a lanfaan na?”

⁴³ Simōn yi a yabi, a naxa, “N mirixi a ma, doli gbeen naxan ma.”

Yesu naxa, “I bata a yabi ki faɲi.”

⁴⁴ Na xanbi ra, Yesu yi a yeε rafindi naxanla ma, a yi a fala Simōn xa, a naxa, “I bata naxanli ito to? N bata fa i ya banxini, i mi igen so n yii n yi n sanna maxa. Koni a tan bata n sanna maxa a yeεgen na, a yi a masugusugu a xun seɣen na.

⁴⁵ N fa waxatin naxan yi, i mi n nalan, koni xabu n fa a tan mi xadan n sanna sunbuε.

⁴⁶ I mi turen so n yii n yi a sugusugu n xunna ra, koni a tan bata n sanna birin masugusugu latikōnna ra.

⁴⁷ N na a falama i xa nen nayi, fa fala naxanli ito yulubi wuyaxine birin bata mafelu bayo a bata xanuntenya gbeen yita n na. Koni naxan bata mafelu ndedi, na a xanuntenyaan mayitama nen ndedi.”

⁴⁸ Na xanbi ra, Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I bata mafelu i yulubine ra.”

⁴⁹ Muxun naxanye yi daxi na, ne yi a fala fōl e bode xa, e naxa, “Nde ito ra naxan yulubin mafeluma?”

⁵⁰ Koni Yesu yi a fala naxanla xa, a naxa, “I ya denkeleyaan bata i rakisi, siga bōne xunbenli.”

8

Naxanla naxanye Yesu fōxō ra

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga taane nun banxidene yi, a sa Alaa Mangayaan Xibaru Faɲin kawandin ba e xa. Xarandii fu nun firinne yi siga a fōxō ra,

² e nun naxanla ndee naxanye rakendeya jinan naxine nun furene ma, ne nan xiliye itoe ra: Mariyama naxan xili Magadala kaana jinan solofere raxete naxan fōxō ra e nun

³ Yoyana Herode a tande kuntigin Kusa a naxanla, e nun Susana e nun naxalan gbete wuyaxi. Ne nan yi Yesu nun a xarandiine malima e yete yii seene ra.

Sansi wonla fe sandana

Matiyu 13.1-9, Maraka 4.1-9

⁴ Yama gbeen yi e malan a fεma, ta a wuyaxi muxune yi fa. A yi sandani ito sa e xa, a naxa,

⁵ “Xεε biina nde yi mini, a siga a sansiin wolideni. A yi sansiin wolima waxatin naxan yi, ndee yi bira kiraan xōn ma, yamaan yi dangu ne fari, xōline yi e don.

⁶ Ndee yi bira fanyen ma, bende gbee mi yi denaxan yi. E to soli, e xara mafuren amasoto igen mi yi e bun ma.

⁷ Sansina ndee yi bira seɣe jali kanne tagi e nun seɣene yi gbo e bode xōn ma, seɣen yi e don.

⁸ Sansina ndee yi bira bōxō faɲini, e soli, e bogi, e keden kedenna birin yi keme soto.” A yelinxi na fale, a yi a fala, a naxa, “Xa tunla naxan xōn, a feen me, na xa a tuli mati.”

Sandane sa xunna

Matiyu 13.10-17, Maraka 4.10-12

⁹ Yesu a xarandiine yi a maxodin sandani ito bunna ma.

¹⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “Alaa Mangayaan wundo feene kolonna bata so ε yii, koni a falama bonne xa sandane nin alogo e xa e yeεn ti, koni e nama a yigbe, e yi e tuli mati, koni e nama a famu.”*

Yesu yi sandan bunna yeɓa

Matiyu 13.18-23, Maraka 4.13-20

¹¹ Yesu naxa, “Sandani ito bunna nan ito ra. Sansina, Alaa falan nan na ra.

¹² Sansiin naxanye bira kiraan xōn ma, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me koni Yinna Manga Setana yi fa, a yi a ba e bōɲeni, alogo e nama denkeleya, e kisi.

¹³ Sansiin naxanye bira fanyen fari, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, e yi a suxu seɣani, koni salen mi e bun ma. E denkeleya waxatidi tun, koni e na tōɔ waxatin naxan yi, e bama nen denkeleyani.

¹⁴ Sansiin naxanye bira seɣe jali kanne tagi, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, koni dunuja xaminna nun nafulu feen nun yete ralan feene yi e kala, e mi bogin nayi e mō hali!

¹⁵ Sansiin naxanye bira bōxō faɲini, ne findixi muxune nan na naxanye Alaa falan me, a lu e bōɲeni sōɓeen na, e yi a suxu, e tunnafan han a bogi, a mō.”

Lenpun dōxō fena seen bun ma

Maraka 4.21-25

¹⁶ “Muxu yo mi lenpun naɗεge, a deben so a xun na, hanma a yi a raso saden bun ma, fō a xa a dōxō se nan fari, alogo yamaan na so banxini waxatin naxan yi, e kenenna to.

¹⁷ Feen naxanye birin luxunxi, ne makēnema nēn. Wundo feen birin kolonma nēn, a yi mini kenenni.”

* 8:10: Esayi 6.9

18 “E a liga ε yeren ma ε fe me kiini, amasoto seen muxun naxan yii nde soma nen na yii, koni se mi muxun naxan yii hali a mirixi naxan di ma a yii, na be a yii.”

*Yesu nga nun a xunyene fe
Matiyu 12.46-50, Maraka 3.31-35*

19 Yesu nga nun a xunyene yi fa a fema, koni e mi no a masote, amasoto yamaan yi gbo.

20 E yi a fala Yesu xa, e naxa, “I nga nun i xunyene tixi tandeni, e waxi i to feni.”

21 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Naxanye Alaa falan namema, e yi a suxu, n nga nun n xunyene ne nan na.”

*Yesu yi foye gbeen nati
Matiyu 8.23-27, Maraka 4.35-41*

22 Loxona nde Yesu nun a xarandiine yi so kunkin kui, a yi a fala e xa, a naxa, “En dangu daraan bode foxon na.” Nayi, e siga.

23 E yi sigama waxatin naxan yi, Yesu yi xi kunkin kui. Foye gbeen yi keli daraan xun ma. Kunkin yi rafe fole igen na, na yi magaxu han!

24 Xarandiine yi fa Yesu fema, e yi a raxulun, e naxa, “Nxu kannna, nxu kannna, nxu faxamaan ni i ra!”

Yesu yi keli, a falan ti foyen nun igen maronne xili ma,[†] e yi e raxara.

25 A yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E mi denkeleyaxi ba?” Koni e kabe, e gaxu. E yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxun sifan mundun ito ra? A bata igen nun foyen yamari, e yi a falan suxu ken!”

Yesu yi muxun nakendeya yinnane naxan foxo ra

Matiyu 8.28-34, Maraka 5.1-20

26 E dangu Gadara yamanani naxan Galile yamanani yetagi.

27 Yesu ti boxoni waxatin naxan yi, muxuna nde yi fa a ralan keli na taani yinna naxin yi a foxo ra. A bata yi bu a mi domaana nagodo a ma, a mi yi tinje daxe a konni fo a dexo bilingan yireni.

28 A to Yesu to, yinnan yi a rasoxo kati, a yi a sa Yesu bun ma, yinnan yi falan ti a xon a xui yitexin na, a naxa, “Yesu, Kore Xonna Alaa Dii Xemena, i waxi nanse xon ma n tan xa? Yandi, i nama n naxankata!”

29 Amasoto Yesu bata yi yinna naxin yamari a xa xete xemen foxo ra, a bata yi naxan suxu xabu waxati xunkuye. E yi a yiine nun a sanne xidima yoloxonna nan na. Koni a yi a xidi seene bolonma nen, yinnan yi a rayaya ayi burunna ra.

30 Yesu yi yinnan maxodin, a naxa, “I xili di?” A yi a yabi, a naxa, “N xili nen ‘Ganla.’ ” Amasoto yinna wuyaxi bata bira a foxo ra.

31 Yinnane yi Yesu mafan a nama e rasiga yili naxin na.

32 Xose kuru gbeen yi na dexon ma nun, e yi e degema geyaan na, yinnane yi Yesu mafan, a xa tin a yi e rasiga xosene foxo ra. A tin e xa.

33 Nanara, yinnane yi xete xemen foxo ra, e siga xosene foxo ra. Xose kurun yi godo a giye geyaan na, e sa faxes darani.

34 Muxun naxanye yi xosene kantanma, ne to na feen to, e yi siga e giye, e sa na feen xibarun nali taan nun banxidene yi.

35 Muxune yi siga na feen matodeni, e yi fa Yesu fema, e xemen li dxi a fema yinnane xete naxan foxo ra, domaana nagodoxi a ma, a bata xaxinla soto. E birin yi gaxu.

36 Yinnane xete xemen foxo ra kii naxan yi, muxun naxanye na to, e na fala bonne xa.

37 Gadara kaane birin yi a fala Yesu xa, a xa siga amasoto e birin bata yi gaxu kati! Nanara, Yesu yi so kunkin kui, a siga.

38 Yinnane xete xemen naxan foxo ra, na yi Yesu mafan, a naxa, “Tin n xa siga i foxo ra.” Koni Yesu yi a raxete, a naxa,

39 “Siga i konni, Ala bata naxan liga i xa, i sa na yeba.” Yesu naxan ligaxi a xa, a sa na rali taan birin ma.

*Yesu yi muxu firin nakendeya
Matiyu 9.18-26, Maraka 5.21-43*

40 Yesu xete daraan bode foxon na waxatin naxan yi, yamaan yi a ralan amasoto e birin yi a legedenma.

41 Xemena nde yi fa naxan yi xili Yirusu, salide banxin kuntigin nan yi a ra. A yi bira Yesu sanna bun ma, a yi a mafan, a xa siga a konni

42 amasoto a dii teme keden peen yi faxes feni. A soton bata yi jee fu nun firin ti. Yesu sigama Yirusu foxo ra waxatin naxan yi, yamaan yi a yigbeten han!

43 Naxanla nde yi na yi, naxalan furen yi a ma xabu jee fu nun firin. A bata yi a yii seen birin so seribane yii, koni muxu yo mi no a rakendeye.

44 A fa yamaan tagi Yesu xanbi ra, a yi a yiin din Yesu a doma lenben na, a kendeya mafuren!

45 Yesu yi maxodinna ti, a naxa, “Nde a yiin dindi n na?” Muxun birin yi a tandi, koni Piyeri yi a fala, a naxa, “N kannna, yamaan tixi i rabilinni, e bata i yigbeten.”

46 Koni Yesu naxa, “Muxuna nde bata a yiin din n na yati, n bata a kolon amasoto senbena nde bata mini n yi.”

47 Naxanla yi a to fa fala a bata mini kenenni. Nayi, a fa, a xuruxurunma, a yi a sa Yesu bun ma yamaan birin yetagi. A a yiin dindi Yesu ra feen naxan ma, a na fala a xa, e nun a kendeyaxi kii naxan yi mafuren!

48 Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ma dii temena, i ya denkeleyaan bata i rakendeya. Siga boje xunbenli.”

[†] 8:24: *Igen maronne*: alo foyen na so igeni.

⁴⁹ Yesu na falama waxatin naxan yi, xeraan yi fa sa keli salide banxin kuntigina banxini, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, "I ya dii tamen bata faxesa, i nama Karamaxo tawo sonon."

⁵⁰ Yesu yi na me, a yi a fala Yirusu xa, a naxa, "I nama gaxu, i denkeleya tun, a kende yama nen."

⁵¹ Yesu na li waxatin naxan yi, a mi tin muxu yo xa so a foxo ra fo Piyeri nun Yoni nun Yaki, e nun diidina nga nun a fafe.

⁵² Muxune birin yi wugama, e gbeleg-belema diidina fe ra. Yesu naxa, "E nama wuga, diidin mi faxaxi, a xiin nen tun!"

⁵³ E birin yi gele a ma amasoto e yi a kolon yati, fa fala diidin bata faxesa!

⁵⁴ Koni Yesu yi a suxu a yiin ma, a yi a xili, a naxa, "Diidina, keli!"

⁵⁵ A niin yi xete ayi, a keli mafuren! Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E donseen so a yii."

⁵⁶ A soto muxune yi kabe, koni Yesu yi e maxadi, a naxa, "Feen naxan ligaxi, e nama na fala muxu yo xa."

9

Xera fu nun firinne xe fena

Matiyu 10.5-15, Maraka 6.7-13

¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinna xili, a senben so e yii alogo e xa jinanne kedi, e furetone rakendeya.

² A yi e rasiga, a e xa sa Alaa Mangayaan kawandin ba, e furetone rakendeya.

³ A yi a fala e xa, a naxa, "E nama siga sese ra e yii sigatini. E nama siga dungari ra e yii, e nama siga bonduli ra e yii, hanma donsena hanma gbetina. E nama siga doma firin na e ma.

⁴ E na yigiya denaxan yi, e xa lu menni han e keli waxatini na taani.

⁵ Xa muxe mi e yisuxu taan naxan yi, e keli na taani, e yi e sanne rakunkun e na gbangbanna ba e sanne ra,* na yi findi serayaan na e xa."

⁶ Xarandiine yi siga banxidene birin na, e sa Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba, e yamaan nakendeya yiren birin yi.

Manga Herode kuisan fena

Matiyu 14.1-12, Maraka 6.14-29

⁷ Herode, Galile mangan yi feni itoe birin me, a kuisan kati! Amasoto ndee naxa, "Yoni Marafu Tiin bata keli sayani!"

⁸ Bonne naxa, a Nabi Eli bata mini kenenni. Koni bonne naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani.

⁹ Manga Herode naxa, "N bata yi Yoni xunna sege a de nun. Koni muxun mundun ito ra, n naxan ma fe mema?" Awa, a yi kata Yesu to feen na.

* 9:5: E sanne rakunkun feen findixi taxamasenna ra naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi xerane xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra.

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Yoni 6.1-14

¹⁰ Xerane to xete, e naxan birin liga, e na yeba Yesu xa. A siga e ra a foxo ra a danna taana nde yi naxan xili Betasada.

¹¹ Yamaan na me waxatin naxan yi, e siga a foxo ra. A yi e yisuxu, a yi Alaa Mangayana fe fala e xa. Naxanye yi waxi kende yaan xon ma, a yi ne rakendeya.

¹² Sogen godo fobaxina, xarandii fu nun firinne yi fa a fema, e naxa, "Yamaan bejin alogo e xa no sige banxidene ra e nun xene ma naxanye en nabilinni, e yi donseen nun e yigiyaan soto menne yi, bayo en burunna nan na be."

¹³ Koni Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E tan yeten xa donseen so e yii."

E yi a yabi, e naxa, "Naxan nxu yii, buru xun suulun e nun yexe firin. I waxi a xon ma nxu xa donseen sara yamani ito birin xa di?"

¹⁴ Xemene gbansanna, muxu wuli suulun joxon nan yi e ra.

Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "E yamaan nadaxo tonge suulun suulun yeen ma."

¹⁵ Xarandiine yi na liga, e yi e birin nadaxo.

¹⁶ Yesu yi buru xun suulunne nun yexe firinne tongo, a yi a yeen nate kore, a barikan bira Ala xa, a yi e yigira, a yi e so a xarandiine yii, e yi e yitaxun yamaan na.

¹⁷ E birin yi e dege, e lugo ken! Xarandiine yi deben fu nun firin nafe a dungi donxene ra.

Piyeri a falana Yesu a fe yi

Matiyu 16.13-19, Maraka 8.27-29

¹⁸ Laxona nde Yesu yi Ala maxandima a kedenna a xun xon ma, a xarandiine yi fa a fema, a yi e maxodin, a naxa, "Yamaan naxa, a nde n tan na?"

¹⁹ E yi a yabi, e naxa, "Ndee naxa, a Yoni Marafu Tiin nan i tan na. Ndee naxa, a Nabi Eli nan i tan na, koni ndee fan naxa, a nabi fonna nde nan kelixi sayani."

²⁰ Yesu man yi e maxodin, a naxa, "E tan go, e naxa a nde n tan na?"

Piyeri yi a yabi, a naxa, "Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na!"

Yesu yi a sayana fe fala

Matiyu 16.20-28, Maraka 8.30-9.1

²¹ Awa, Yesu yi a xarandiine yamari, a e nama na fala muxu yo xa.

²² A man yi falan ti, a naxa, "A fere mi na fo n tan Muxuna Dii Xemen xa tawo wuyaxi soto. Yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamaxone e mema n na

nɛn, e yi n faxa, a soge saxandeni n keli sayani.”

²³ A yi a fala e birin xa, a naxa, “Xa muxu yo waxi bira feni n tan fɔxɔ ra, fɔ a xa a mɛ a yete ra, a yi a faxa wudin† tongo lɔxɔ yo lɔxɔ, a bira n fɔxɔ ra.

²⁴ Amasɔto naxan na wa a niin nakisi feni, a bɔnɔma ayi nɛn. Koni naxan bɔnɔma a niini n tan ma fe ra, na kisima nɛn.

²⁵ Hali muxun dunɔɔa birin sɔto, koni xa a bɔnɔ a niini habadan, na nanse fanma a ma?

²⁶ Xa muxun yagi a tiyɛ n tan nun n ma fe falana fe ra, Muxuna Dii Xɛmɛn fan yagima nɛn na kanna fe ra a na fa a binyeni waxatin naxan yi e nun a Fafe Alaa binyena e nun maleka sarijɔnɔxine.

²⁷ N xa ɔndin fala ε xa, ndee be, ne mi faxe fɔ e Alaa Mangayaan to.”

Yesu a nɔrɔna fe

Matiyu 17.1-8, Maraka 9.2-8

²⁸ Yesu yelin feni itoe fale waxatin naxan yi, lɔxɔ xun keden ɔɔxɔn danguxina, a Piyɛri nun Yoni nun Yaki tongo, e siga a fɔxɔ ra geyaan fari Ala maxandideni.

²⁹ A yi Ala maxandima waxatin naxan yi, a yetagin keɔnaan yi masara, a domaani yi fixa ayi alo kuyen na a ɔinna masɔxɔn!

³⁰ Na waxatini, muxu firin yi mini kenenni, Nabi Musa nun Nabi Eli, e falan ti a xa.

³¹ E yi nɔrɔxi. E yi Yesu faxa feen fala a xa naxan yi kamalima Yerusalɛn taani.

³² Piyɛri nun a lanfane yi xima, koni e xulun, e Yesu a nɔrɔn to e nun xɛmɛ firin yi tixi a dɛxɔn ma.

³³ Na muxune kelima Yesu fɛma waxatin naxan yi, Piyɛri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu kanna, a lanxi bayo nxu be yi. Nxu xa gage saxan ti be yi, i gbeen keden, Nabi Musa gbeen keden, Nabi Eli gbeen keden.” A mi yi a kolon a naxan falama.

³⁴ A falan tima waxatin naxan yi, kundaan yi godo e xun ma, xarandiine yi gaxu.

³⁵ Fala xuiin yi keli kundani, a naxa, “N ma Dii Xɛmɛn nan ito ra, n bata naxan sugandi, ε tuli mati a xuiin na!”

³⁶ Fala xuiin dan waxatin naxan yi, Yesu keden peen yi lu na yi. Xarandiine yi e dundu feni ito birin ma, e feen naxanye toxi, e mi ne fala muxu yo xa na waxatini.

Yinnan yi diidin naxan fɔxɔ ra

Matiyu 17.14-18, Maraka 9.14-27

³⁷ Na xɔtɔn bode e godo keli geyaan fari, yama gbeen yi Yesu ralan.

³⁸ Xɛmɛn yi a xuiini te yamaan tagi, a naxa, “Karamɔxɔ, n ni i mafanma, i xa n ma dii xɛmɛ keden peen mato.

³⁹ Yinnan na keli a ra, a gbelegbelema nɛn mafuren, a xuruxurun, a yi a rabira, a dɛ xunfanna yi lu mine, a mi a beɔinma xulɛn fɔ a na a tɔrɔ kati!

⁴⁰ N bata i ya xarandiine mafan, alogo e xa a kedi a fɔxɔ ra, koni e mi naxi a kedɛ.”

⁴¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! E tan denkeleyatarene nun tinxintarene, n xa lu ε fɛma han waxatin mundun yi? N diɔnama ε xa han waxatin mudun yi?” A yi a fala xɛmɛn xa, a naxa, “Fa i ya diin na be.”

⁴² Diidin fama waxatin naxan yi, yinnan yi a raxuruxurun, a yi a rabira bɔxɔni. Yesu yi falan ti yinna ɔaxin xili ma, a diidin nakɛndɛya, a yi a so a fafe yii mɔn.

⁴³ Muxune birin yi kabɛ Ala senben ma.

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 17.22-23, Maraka 9.30-32

Yesu feen naxan birin liga, yamaan yi lu kabɛ ne ma, a yi a fala a xarandiine xa na waxatini, a naxa,

⁴⁴ “N naxan falama ε xa, ε nama ɔinan na xɔn ma! N tan Muxuna Dii Xɛmɛn soma nɛn yamaan yii, n lu e senben bun ma.”

⁴⁵ Koni e mi ito bunna kolon. A bata luxun e ma alogo e nama a bayen kolon. E mɔn yi gaxu a maxɔdinɛ na feen na.

Nde gbo birin xa?

Matiyu 18.1-5, Maraka 9.33-37

⁴⁶ Falan yi keli xarandiine tagi fa fala nde gbo dangu e birin na.

⁴⁷ E yi mirixi naxan ma, Yesu na kolon. Nanara, a yi diidina nde tongo, a yi a ti a dɛxɔn ma.

⁴⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Naxan na diidini ito yisuxu n xinli, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na bata na kanni suxu naxan n xexi. Amasɔto naxan xurun ε birin tagi, na nan gbo ε birin xa.”

Naxan mi kelixi ε xili ma

Maraka 9.38-40

⁴⁹ Yoni yi falan ti, a naxa, “Nxu kanna, nxu bata xɛmɛna nde to ɔinannde kedɛ i xinli, nxu yi a raxɔlɔ, a xa a lu amasɔto a mi en tan fɔxɔ ra.”

⁵⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama a raxɔlɔ amasɔto naxan mi kelixi ε xili ma, na ε xa nɛn.”

Muxune yi tondi Yesu yisuxɛ

⁵¹ Yesu siga waxatin masoxina ariyanna yi, a yi a ragidi a xa siga Yerusalɛn taani.

⁵² A xɛrane rasiga a yɛɛ ra Samariya taana nde yi, alogo e xa sa feene yitɔn a yɛɛ ra.

⁵³ Koni muxun naxanye na yi, ne mi a yisuxu amasɔto e a kolon, a a sigama Yerusalɛn taan nin.

⁵⁴ A xarandiine, Yaki nun Yoni na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, i waxi a

† 9:23: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekilɛ sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

xɔn ma ba, nxu xa tɛɛn yamari keli kore xɔnna ma, a yi itoe halagi?"

⁵⁵ Yesu yi a yeɛ rafindi e ma, a yi e maxadi.

⁵⁶ E yi siga taa gbete yi.

*Birana Yesu fɔxɔ ra
Matiyu 8.19-22*

⁵⁷ E yi kira yi waxatin naxan yi, xɛmɛna nde yi a fala Yesu xa, a naxa, "I siga dɛdɛ, n sigɛ i fɔxɔ ra."

⁵⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Xu-lumaseene xima yinle nan na, xɔline yi e tɛɛn sa, koni hali n na n xunna sama denaxan yi, na mi n tan Muxuna Dii Xɛmɛn yii."

⁵⁹ A yi a fala xɛmɛna nde xa, a naxa, "Bira n fɔxɔ ra."

Koni na xɛmɛn yi a fala, a naxa, "N Marigina, tin n xa sa n fafe maluxun singen."

⁶⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, "A lu faxa muxune xa e faxa muxune maluxun.[‡] I tan xa sa Alaa Mangayana fe Xibarun nali."

⁶¹ Gbete fan yi a fala, a naxa, "N kanna, n birama nɛn i fɔxɔ ra, koni tin n xa sa nɲungu n kon kaane ma singen."

⁶² Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Muxu yo ɲinge kenna suxu, a lu a xanbi ratoɛ, na mi daxa a wali Alaa Mangayani."

10

Xarandii tonge solofere e nun firinne xerayana

¹ Na xanbi ra, Marigin yi muxu tonge solofere e nun firin gbete ye ba. A yi e rasiga firin firin yeɛn ma a yeɛ ra taan birin yi e nun yiren birin a tan yetɛɛn yi lan a xa siga denaxanye yi.

² A yi a fala e xa, a naxa, "Malo xaba daxin gbo koni a xaba muxune mi wuya. E xɛɛ kanna mafan, a xa walikɛna ndee rasiga e sa maala xaba.*

³ E siga, n bata e xɛ alo ye xɛne kankone tagi.

⁴ E nama siga gbete ra, e nama bɛnbɛlidi xali, e nama sankidi xali. E nama bu muxune xɔntɔndeni kira yi.

⁵ E na so banxin naxan kui, e xa a fala singen, e naxa, 'Ala xa bɔɲɛ xunbenla lu banxini ito kui.'

⁶ Xa bɔɲɛ xunbeli muxuna nde na, na duban xa lu a xɔn ma. Xa na mi a ra, na duban mɔn xa xete e tan ma.

⁷ E xa yigiya banxi kedenna nan kui. E na naxan so e yii, e xa na don, e yi e min, amasɔtɔ walikɛn lan nɛn a yi a saranna sɔtɔ. E nama lu sigamatini keli banxini ito yi, siga ito yi.

[‡] 9:60: A muxune nan ma naxanye mi biraxi a fɔxɔ ra naxanye mi nii rakisin sɔtxi. Ne luxi alo faxa muxune niin mabinni. * 10:2: Sandani ito kui, xɛɛ kanna findixi Ala nan na. Denkeleya muxune lan e xa muxune sɔtɔ Ala xa alo malo xabane maala malanma kii naxan yi. † 10:12: Sodoma findixi taana nde ra Ala naxan halagi. A mato Dunuja Fɔlon 19.1-29 kui.

⁸ E na so taan naxan yi, xa e e yisuxu, e na naxan so e yii, e na don.

⁹ E xa furetɔne yiyalan na taani, e yi a fala na muxune xa, e naxa, 'Alaa Mangayaan bata maso e ra.'

¹⁰ Koni e na siga taan naxan yi, xa e mi e yisuxu na yi, e siga yamaan malandeni, e yi a fala e xa, e naxa,

¹¹ 'Hali e taan gbangbanna naxan nxu sanna ra, nxu bata na rakunkun e xili ma, koni e xa a kolon Alaa Mangayaan bata maso!'

¹² N xa a fala e xa, Kiti Sa Lɔxɔni Ala xɔlɔma nɛn na taan ma dangu Sodoma taan na!''†

*Taa denkeleyatarene fe
Matiyu 1.20-24*

¹³ "Gbalon Korasin kaane yeɛ ra! Gbalon Betasada kaane fan yeɛ ra, bayo kabanako feen naxanye liga e tagi, xa ne yi liga Tire taan nun Sidɔn taani nun, na kaane yi tinxinma ayi nɛn nun, to mi na ra, e yi kasa bɛnbɛli dugin nagodo e ma, e yi xuben so e yetɛ ma, e yi a yita fa fala e bata e xun xanbi so e hakene yi!

¹⁴ Ala kininkininma nɛn Tire taan nun Sidɔn taan ma Kiti Sa Lɔxɔni dangu e tan na.

¹⁵ E tan Kapɛrunan kaane, e tema nɛn kore xɔnna ma ba? En-ɛn, e godon laxira nin!''

¹⁶ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Naxan na a tuli mati e xuiin na, na kanna bata a tuli mati n fan xuiin na. Naxan na a mɛ e ra, na kanna bata a mɛ n fan na. Naxan na a mɛ n tan na, na kanna bata a mɛ n xɛ muxun fan na."

Na muxu tonge solofere e nun firinna xɛte fena

¹⁷ Na muxu tonge solofere e nun firinna yi xɛte sɛwa gbeeni. E yi a fala, e naxa, "Marigina, hali ɲinanne nxu xuiin name nɛn i xinli!''

¹⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, "N bata Setana to bire keli kore xɔnna ma alo galanna.

¹⁹ A mato, n bata senben fi e ma, e xa sigan ti saɲine nun tanle fari e nun yaxun Setana senben fari, na sese mi e maxale.

²⁰ Koni e nama sɛwa tun, fa fala ɲinanne bata e fala xuiin suxu, koni e sɛwa amasɔtɔ e xinla bata se bɛ ariyanna yi."

*Yesu yi sɛwa
Matiyu 11.25-27, 13.16-17*

²¹ Na waxatini, Yesu yi lugo sɛwan na Alaa Nii Sariɲanxin xɔn ma, a naxa, "N Fafe, kore xɔnna nun dunuja Marigina! N barikan birama i xa bayo i feen naxanye luxunxi xaxilimane nun fekolonne ma, i bata ne yita diidine ra. N Fafe, a rafanxi i ma na kii nin."

22 “N Fafe bata feen birin taxu n na. Muxu yo mi Dii Xεμεηη kolon fε a fafe Ala. Muxu yo mi Fafe Ala kolon fε a Dii Xεμεηη e nun a Dii Xεμεηη waxi a xεn ma a xa a yita naxanye ra.”

23 Na xanbi ra, Yesu yi a yεε rafindi a xarandiine ma, a yi a fala e xa wundoni, a naxa, “Sεwan na kanne xa naxanye yεεn feen toma ε naxan toma.”

24 Amasεtε n xa a fala ε xa, nabi wuyaxi nun manga wuyaxi yi waxi a to feni ε naxan toma, koni e mi a to, e mi a mε ε naxan mεma.”

Samariya kaana fe sandana

25 Awa, na waxatini Sariya karamεxεna nde yi fa Yesu bunbadeni, a yi a maxεdin, a naxa, “Karamεxε, n nanfe lige n habadan nii rakisin sεtε?”

26 Yesu yi a yabi, a naxa, “Sariya Kitabun nanfe falaxi? I a xaranma di?”

27 Xεμεηη yi a yabi, a naxa, “ I xa i Marigina Ala xanu i bεηηη birin na, e nun i niin birin na e nun i sεnben birin na e nun i xaxinla birin na’ e nun i yi i adamadi boden xanu alo i yεtena.”*

28 Yesu yi a yabi, a naxa, “I ya falan tinxin. I xa na liga, i niin kisima nεn.”

29 Koni Sariya karamεxεn yi waxi a xεn ma nεn, a xa yoon sεtε a yεte xa. Nanara, a Yesu maxεdin, a naxa, “N adamadi bodena nde ra?”

30 Yesu yi sandan sa a xa, a naxa, “Xεμεηη na nde yi keli Yerusalen taani siga Yeriko yi, muxu mafune yi a suxu, e yi a bεnβε, a lu ndedi e xa a faxa.

31 A mi bu saraxaralina nde yi fa na kiraan xεn ma. A na xεμεηη to waxatin naxan yi, a dangu a ra bode fεxεn na.

32 Lewi bεnsεnna muxuna nde fan yi fa, a xεμεηη to, a dangu a dεxεn ma.

33 Koni Samariya kaana nde dangu-matεεn na a ra, na kiraan xεn ma, na yi a li na, a to a to, a kininkinin a ma kati!§

34 A siga a fεma, a turen nun manpaan sa a maxεldene dε, a yi e maxidi. Na xanbi ra, a xεμεηη sa a soon fari, a siga a ra xεηηε yigiya banxini a dandandeni.

35 Na xεtεn bode, a gbeti gbanan firin tongo, a yi a so xεηηε yigiya banxin kanna yii. A yi a fala a xa, a naxa, ‘A dandan, n na xεte waxatin naxan yi, i naxan yo baxi a fe ra, n na a raxete i ma.’ ”

36 Yesu yelinxina sandan sε, a yi a maxεdin, a naxa, “I tan yεε ra yi, na muxu saxanne yε, muxu mafune xεμεηη naxan bεnβεxi, nde na adamadi bode kεnden na?”

37 Sariya karamεxεn yi a yabi, a naxa, “Naxan kininkininxi a ma.”

Yesu yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa na ηεxεnna liga.”

Marata nun Mariyama fe

38 Yesu nun a xarandiine yi sigama wax-atin naxan yi, e taana nde li, ηaxanla nde yi na yi, a xili Marata, na yi a yigiya a banxini.

39 A xunye ηaxalanmaan xili Mariyama, na yi dεxε Marigin dεxεn ma, a yi a tuli mati a xaranna ra.

40 Marata yi xaminxi wali wuyaxi kε feen na. Nanara, a fa a fala Marigin xa, a naxa, “Marigina n xunyen bata wanla birin lu n yii, i ya fe mi na yi ba? A fala a xa, a xa fa n mali!”

41 Marigin yi a yabi, a naxa, “Ee! Marata, i xaminxi, i kεntεfilixi fe wuyaxi ra.

42 Koni adamadiin makoon se keden peen nan ma. Mariyama bata wa fe fajin xεn. Na mi fa bε a yiii!”

11

*Xaranna Ala maxandin ma
Matiyu 6.9-13, 7.7-11*

1 Lεxεna nde, Yesu yi Ala maxandima yirena nde yi. A yelin waxatin naxan yi, a xarandii keden yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, nxu xaran Ala maxandin ma alo Yoni a xarandiine xaran kii naxan yi.”

2 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandima ikiini, ε naxa, ‘Nxu Fafe, i xinla xa sarijan, i ya Mangayaan xa fa.

3 I xa nxε lεxε yo lεxε balon fi nxu ma.

4 I xa nxu mafelu nxu yulubine ra, alo nxu fan bata nxu hakε tongone mafelu kii naxan yi.

I nama tin nxu xa bira tantanni.’ ”

5 Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Xa ε tan nde keden siga a xεyin fεma kεε tagini, a yi a fala a xa, a naxa, ‘N xεyina, n doli buru xun saxan yi

6 amasεtε n lanfaan naxan sa sigatini, na bata fa iki sasa, koni sese mi n yii n naxan sεε a yiii!’

7 Koni xa bonna a yabi banxini, a naxa, ‘I nama n tεrε! Dεεn balanxi, nxu nun n ma diine bata nxu sa, n mi fa nεε kele, n sεna nde so i yii.’

8 Awa, n xa a fala ε xa, hali xa a mi keli e xεyiyana fe ra, a burun so a yii, koni a kele, a makoon seen naxan birin ma, a na so a yii amasεtε a mi yagixi a xande.

9 Awa, n xa a fala ε xa, ε seen maxεdin, ε a sεtεma nεn, ε seen fen, ε a toma nεn, ε dεεn kεnkεn, a rabima ε xa nεn.

10 Amasεtε naxan yo na seen maxεdin, na a sεtεma nεn. Naxan na seen fen, na a toma

† 10:27: Sariyane 6.5 nun Saraxaraline 19.18 § 10:33: Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatεxi kafirine nan na. E fe flεlden sebexi Mangane Firinden 17.24 kui.

nen. Naxan na deen konkon, a rabima a xa nen.

¹¹ Muxuna nde e ye ba, naxan ma diin yeXen maxandima a ra, a yi sajin so a yii?

¹² Hanma a na a xandi tuxe xeleni, a yi tanla so a yii?

¹³ Hali e to findixi muxu jaxine ra, e a kolon fa fala a lan nen, e xa se fajin so e diine yii. E faxi fa, e Fafe naxan ariyanna yi, na a Nii Sarijanxin fima a maxandi muxune ma kii naxan yi!"

Bobon nakendeya fena

Matiyu 12.22-30, Maraka 3.20-27

¹⁴ Laxona nde Yesu yi jinanna raxete bobon foxo ra. Ninanna xete xemen foxo ra waxatin naxan yi, a falan ti folo, yamaan yi kabe.

¹⁵ Koni e ndee naxa, "A jinanne kedima Yinna Mangan Belesebu barakan nin."

¹⁶ Bonne yi waxi a xon ma e xa a kejaan fefesefe. Nanara, e yi a maxodin a a xa kabanako fena nde liga, naxan kelixi Ala ma.

¹⁷ Koni Yesu yi e miriyaan kolon, a yi a fala e xa, a naxa, "Yamanan naxan yitaxunxi yengeni, na yamanan kalama nen mafuren!*" Yengen tanden naxan kui, na fan kalama nen.

¹⁸ Awa, xa Setanaa mangayana a yete yenge, a sabatima nayi di? E bata a fala, a n bata jinanne kedi Belesebu barakani.

¹⁹ Xa n jinanne kedima Belesebu barakan nin, e foxorabirane e kedima nanse xon nayi? Na ma, e foxorabirane a yitama nen nayi fa fala yo mi e xa!

²⁰ Xa n jinanne kedima Ala senben barakan nin, na a yitama nen nayi fa fala Alaa Mangayaan bata e li."

²¹ "Senbemaan na a yiton yenge so xinla ma, a yi a banxin kantan, a seene birin natangama nen.†

²² Koni xa senbe kanna nde бага a ma, a yi a no, a sigama a yenge so seene birin na nen nayi, a yigi saxi naxanye fari, seen naxanye a yii, a yi ne yitaxun."

²³ "Naxan mi n tan foxo ra, na bata keli n xili ma. Nxu nun naxanye mi malanma, ne sigama ayi nen."

Yinna jaxin xete fena

Matiyu 12.43-45

²⁴ Yesu naxa, "Yinna jaxin na xete muxun foxo ra, a sigama yire yixaren nin, a sa a matabuden fen. Xa a mi yire yo to, a a

mirima nen nayi, a naxa, 'N kelixi denaxan yi, n mon xa xete na.'

²⁵ Nanara, a na xete na, xa a li na makoxi, a yitonxi,‡

²⁶ nayi a sigama nen, a sa fa yinna jaxi solofere gbete ye ra naxanye jaxu dangu a tan na. Ne yi lu a fema. Na muxuna fe rajanna jaxuma ayi nen dangu a folon na."

Sewa kendena fe

²⁷ Yesu ito fala waxatin naxan yi, jaxanla nde yi falan ti a xa yamaan ye, a naxa, "Naxanla naxan i sotoxi, a yi i maxuru, muxu sewaxin nan na ra!"

²⁸ Koni Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan dangu na ra, muxu sewaxin nan ne ra naxanye Alaa falan mema, e yi a suxu ken!"

Taxamasenna fe

Matiyu 12.38-42

²⁹ Yamaan malan Yesu fema waxatin naxan yi, a yi a fala, a naxa, "Iki muxune findixi muxu jaxine nan na, e to n maxodinma kabanako taxamasenna ma. Koni e mi kabanako fe yo to e ba Nabi Yunusaa taxamasenna ra.

³⁰ Nabi Yunusa§ findi taxamasenna ra kii naxan yi Niniwa kaane xa, n tan Muxuna Dii Xemen findima taxamasenna ra na kii nin iki muxune xa.

³¹ Naxalan Mangan naxan keli sogeteden yiifanna ma, na tima nen Kiti Sa Laxoni, a yi iki muxune yalagi bayo a kelixi boxon danna nan na, a fa a tuli mati Sulemani a fekolonna falan na. Awa, n xa a fala e xa, naxan gbo dangu Sulemani na, ba ye yi.

³² Niniwa kaane tima nen Kiti Sa Laxoni, e yi e yalagi amasoto ne Yunusa a kawandin me waxatin naxan yi, e xun xanbi so nen e hakene yi. Koni n xa a fala e xa, nde be naxan gbo Yunusa xa!"

Fati benden kenenna fe

Matiyu 5.15, 6.22-23

³³ Yesu naxa, "Muxu yo mi lenpun nadege ma, a yi a luxun hanma a yi a raso deben bun ma, koni a daxoma seen nan fari alogo yamaan na so banxini, e xa kenenna to.

³⁴ I ye en luxi nen alo lenpuna i fati benden xa. Xa i ye en kende, i fatin birin luma nen kenenni, koni xa i ye en kala, i fatin luma nen dimini.

³⁵ A liga i yeren ma nayi, kenenna naxan i yi, na nama findi dimin na.

* **11:17: yamanan:** Ninanne nun yinnane Setana senben bun alo yamanan nun a mangan kii naxan yi. Seen naxanye Setana senben bun, xa ne e bode kedi, na luxi nen alo yamanan na yitaxun. Nayi, Setana mi jinanne kede alo muxuni itoe a falama Yesu ma kii naxan yi. † **11:21:** Sandani ito kui, Setana findixi *senbemaan* na. Xa Yesu bata muxune ba Setana jinanne jaxine senben bun ma, nayi, Yesu bata Setana no. ‡ **11:25:** Na yire *makoxin* findixi muxun bayen nan na. Xa a mi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a mi ratangaxi yinnane wali kobine ma. § **11:30:** A mato Yunusa sora 1 han 4 kui.

³⁶ Xa i fatin kenenni, dimi yo mi a yi, a birin dege ma nen alo lenpun dege ma kii naxan yi.”

Yesu yi Sariya karamoxone nun Farisi muxune yalagi

Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40

³⁷ Yesu yelin falan tiye waxatin naxan yi, Farisi muxuna nde yi a xili, a a xa sa a dege a konni. Nanara, a so, a dɔxɔ a degedeni.

³⁸ Farisi muxuna a to waxatin naxan yi, a Yesu mi a yiin naxaxi lan e dinan kiin ma benun a xa a dege, a kabe.

³⁹ Nanara, Marigin yi a fala a xa, a naxa, “E tan Farisi muxune, e igelengenna nun donse sa seen fanna maxama, koni e kuiin nafexi muxu seen nun fe jaxin na.

⁴⁰ E tan daxune! Xa Ala nan seen fanna daxi, a tan xa mi a kuiin fan daxi ba?

⁴¹ Koni naxan e donse don goronna kui, e xa na so yuigelitone yii, seen birin sarjanma nen na yi.”

⁴² “E tan Farisi muxune, gbalona e yee ra! Amasoto e nakɔ yi seene yaganna bama, alo sorontonna nun sabi gbete ye, koni e bata e me tinxinyaan nun Alaa xanuntenyana fe ra. A lan nen e xa ne nan liga, e nun yagan baana.”

⁴³ “Gbalona e xa, e tan Farisi muxune, amasoto dɔxɔde fajin nafan e ma salide banxine yi, binye xontonne rafan e ma lɔxɔ tideni.

⁴⁴ Gbalona e xa! Amasoto e ligaxi nen alo gaburu fonna. Yamaan sigan tima a fari, e mi a kolon.”

⁴⁵ Sariya karamoxo keden yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo, i naxan falama ito ra, i nxu fan nafeyama nen nayi!”

⁴⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “Gbalona e xa, e tan sariya karamoxone! Amasoto e goronna sama yamaan xun ma naxan binya kati, koni e tan yeteen mi e yii dinje a ra hali, e yi e mali a tonge.

⁴⁷ Gbalona e xa! E bata gaburu fajine rafala nabine xa, e benbane nabiin naxanye faja yati!

⁴⁸ E benbane naxan liga, e yeteen bata tin, e bata a mayita amasoto e nabine faja nen, e tan bata gaburune yiton mon.

⁴⁹ Nanara, en bata Ala xaxinla to, a naxa, ‘N nabine nun xerane rasigama e ma nen, e ndee faxama nen, e yi ndee besenxonya.’

⁵⁰ Nanara, iki muxune saranma na nabine birin faja feen nan na xabu dunuja da waxatini,

⁵¹ fɔlɔ Habila saya feen ma han sa dɔxɔ Sakari saya feen ma, e naxan faja saraxa ganden nun yire sarjanxin tagi. N xa a fala e xa, na feene xetema nen iki muxune ma.”

⁵² “Gbalona e xa, e tan sariya karamoxone, amasoto e bata deen pinna mara naxan xax- ilimaya banxin deen nabima, e tan yeteen mi soe. Naxanye waxi so feni, e bata ne raxete!”

⁵³ Yesu keli na yi waxatin naxan yi, sariya karamoxone nun Farisi muxune yi a yigbeten fɔlɔ, e yi a ye mo ayi kati! E yi a maxodin fe wuyaxi ma amasoto

⁵⁴ e yi waxi a xon ma, e xa a suxu feni ton a falana fe ra.

12

Maxadina nafgina fe yi

Matiyu 10.26-27

¹ Muxu wuli wuyaxi e malan waxatin naxan yi han e lu tiye e bode ma, Yesu yi falan ti a xarandiine singe xa, a naxa, “E a liga e yeren ma Farisi muxune buru rate sena* fe yi, naxan findixi e nafigiyaan na.

² Feen naxan luxunxi na minima nen kenenni, wundo feen birin kolonma nen.

³ Nanara, e bata naxan fala dimini, na mema nen kenenni. E bata naxan birin koyekoyen muxune xa konkoni, ne ralima nen taa tagini kenenni.”

Ala yeeragaxuna fe

Matiyu 10.28-31

⁴ “N xoyine, n xa a fala e xa, e nama gaxu ne yee ra naxanye fati benden faxama koni e mi noe fefe lige dangu na ra.

⁵ E gaxuma naxan yee ra, n na yitama e ra nen: e xa gaxu Ala yee ra, senbena a yii, a na i faja waxatin naxan yi, na xanbi ra a yi i rasiga yahannama yi. N xa jondin fala e xa, e xa gaxu na nan yee ra!”

⁶ “Xolidi suulun mi sare gbanan firin na ba? Koni hali na keden, Ala mi jinanye a xon ma.

⁷ Hali e xun se xen keden kedenne, Ala e xasabin birin kolon. Nanara, e nama gaxu, e dangu xolidi wuyaxin na!”

I ti Yesu a fe ra yamaan yetagi

Matiyu 10.32-33, 12.32, 10.19-20

⁸ “N xa a fala e xa, naxan yo na a ti n ma fe ra yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan na joxonna ligama nen a xa Alaa malekane yetagi.

⁹ Koni naxan yo na a me n na yamaan yetagi, n tan Muxuna Dii Xemen fan n mema a ra nen Alaa malekane yetagi.”

¹⁰ “Naxan na n tan Muxuna Dii Xemen nayelevu, na mafeluma nen. Koni naxan na Alaa Nii Sarjanxin nayelevu, na mi mafeluyee mumel!”

¹¹ “E na siga e ra salide banxin yetagi waxatin naxan yi, e yi e yigbeten, hanma mangane yetagi hanma kuntigine yetagi, e nama xamin e xon ba feen na hanma e naxan falama.

* 12:1: *burun nate sena*: Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹² Amasotō ε naxan falama Alaa Nii Sarijanxina ε xaranma nen na ra na waxatin yeteni.”

Nafulu kan daxuna fe sandana

¹³ Muxuna nde yi a fala a xa yamaan tagi, a naxa, “Karamoxo, a fala ngaxakedenna xa, nxu fafe nafunla naxan lu nxu yii, a xa a yitaxun, a yi n gbeen so n yii.”

¹⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan! Nde n findixi kiti bolonna ra hanma se taxun na muxu firinna tagi?”

¹⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e birin xa, a naxa, “E a liga e yeren ma milana fe yi amasotō muxun findi nafulu kanna ra ki ki, a mi nœ luyε a sii ra a nafunla fe ra.”

¹⁶ Awa, Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Boxona nde yi nafulu kanna nde yii nun naxan sise yi sabatima kati!

¹⁷ A yi a miri a yetε ma, a naxa, ‘Yire mi n yii, n na n ma sisee bogine ramarε denaxan yi. N nanfe ligama nayi?’

¹⁸ A yi a miri a yetε ma, a naxa, ‘N naxan ligama na ni ito ra. N na n ma se ramara banxine kalama nen, n yi nde gbεtεye ti naxanye gbo dangu a fonne ra. N yi n ma maala nun n yii seene ramara na yi.

¹⁹ Na xanbi ra, n na a fale nen n yetε ma, n naxa, n makoon seen naxan birin ma jœε wuyaxi bun ma, n bata ne sotō. N xa n dege ki fajni, n yi n min, n yi n yetε rasεwa.’

²⁰ Koni Ala yi a fala a xa, a naxa, ‘I tan daxuna, to kœen na ε nun i niin fatama nen, na xanbi ra i bata seen naxanye birin namara i yetε xa, ne findima nde gbee ra?’

²¹ Yesu naxa, “A na kii nin ε birin xa naxanye nafunla malanma e yetε xa, koni nafulu kan mi e ra Ala yεε ra yi.”

Iyigi sa Ala yi

Matiyu 6.25-34

²² Na xanbi ra, Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Nanara, n na a falama ε xa, ε nama kontofili ε dunuja yi gidina fe ra, ε naxan donma hanma ε ε maxidima naxan yi.

²³ Amasotō niin dangu donseen na, fati benden dangu dugin na pon!

²⁴ E xoline mato, e mi sese sima, e mi sese xabama, donse ramarade mi e yii, koni Ala e baloma. E tan dangu xoline ra pon!

²⁵ E tan nde nœ waxatidi se a yetε siin fari xaminna fe ra ba?

²⁶ Xa ε mi nœ fe xuridine lige, nanfera ε xaminna a donxene fe ra nayi?

²⁷ E wudi fuge fajine gbo kii mato. E mi walima, e mi dugi rafalama e yetε xa, koni n xa a fala ε xa, hali Manga Sulemani e nun a noron birin yi, a mi maraberi ba alo e tan nde.

²⁸ Ala nan sexene maraberi bama naxanye be yi to, tila a ganma nen, a jan fefe! A mi ε

maraberi be dangu ne ra ba? E denkeleyaan xurun.

²⁹ Nanara, ε nama kontofili sena fe ra ε naxan donma e nun ε naxan minma.

³⁰ Amasotō dunuja denkeleyatarene seni itoe birin fenma waxatin birin. Koni ε Fafe Ala ε makoon kolon.

³¹ Koni ε Alaa Mangayaan fen, na xanbi ra, a seni itoe fan soma ε yii nen.”

Ariyanna nafunla fe

Matiyu 6.19-21

³² Yesu naxa, “Yeεεε kurudina, ε nama gaxu amasotō a bata ε Fafe Ala kœnen, a Mangayaan so ε yii.

³³ E ε yii seene birin sara, ε gbetin so yiigelitōne yii. E gbetin namara seene sotō ε yetε xa naxanye mi kale. E yi ε nafunle ramara ariyanna yi a mi janma denaxan yi, mujadene nun melimenle mi a kale denaxan yi.

³⁴ Bayo i ya nafunla denaxan yi, i xaxinla fan menna nin.”

Walikeen naxanye yitonxi

³⁵ Yesu naxa, “E ε yiton alogo ε xa wali, ε yi ε lenpune radεge.

³⁶ E xa liga alo walikeen naxanye e kuntingin legedenma keli jaxalandi tiin malanni. A na fa waxatin naxan yi a deen konkon, e a rabima a xa nen mafuren!

³⁷ Muxu sewaxin nan ne ra naxanye kuntingina e lima e ye, e yitonxi! N xa jœndin fala ε xa, a a tagi xidima nen, a yi e radoxo, a donseen so e yii.

³⁸ Muxu sewaxin nan ne ra xa a e yitonxin li, hali a fa kœε tagini hanma dangu na ra.

³⁹ E xaxili lu ito xon ma. Xa banxi kanna mujaden fa waxatin kolon, a mi tinjε mujaden yi so a banxini.

⁴⁰ E fan xa ε yiton amasotō ε xaxili mi waxatin naxan ma, n tan Muxuna Dii Xemen fama na waxatin nin.”

Walike tinxinxina fe

Matiyu 24.45-51

⁴¹ Piyeri yi Yesu maxodin, a naxa, “Marigina, i sandani ito sama nxu tan nan xa ba hanma muxun birin xa?”

⁴² Marigin yi a yabi, a naxa, “Walikeen mundun lannaya muxun nun xaxilimaan na? Naxan ma kuntigi a dœxi walikeen bonne xun na, a donseen taxun e ra a waxatini, a tan nan na ra.

⁴³ Na walikeen sewama nen xa a kuntingina a li na wanla ke!

⁴⁴ N xa a fala ε xa yati, a kuntingina a yii seen birin taxuma a ra nen.

⁴⁵ Koni xa a walikena a miri a yetε ma fa fala, ‘N ma kuntingin bata buyε ayi, a mi xeten xulen,’ xa a walikeen bonne bonbo folo, xemen nun jaxanle, a a dege, a yi a min han a yi a radangu ayi,

⁴⁶ a kuntigin na fa waxatin naxan yi, walikeen na xaxili mi a xon ma waxatin naxan yi, a kuntigina a jaxankatama nen nayi, a yi a saranna fi alo denkeleyatarene kii naxan yi.”

⁴⁷ “Walikeen naxan a kuntigin sagoon kolon, koni a mi tin na lige, na bonboma nen bosaan ye wuyaxi ra kati!

⁴⁸ Koni walikeen naxan mi a kuntigin sagoon kolon, xa na fena nde liga, a bosaan sotoma naxan ma fe ra, a bulanma nen nayi ndedi. Awa, a wuyaxi soxi naxan yii, a wuyaxi maxilima nen na ra. A gbege soxi naxan yi, a gbege maxilima nen na fan na dangu bonna ra.”

*Mayitaxun tiin nan Yesu ra
Matiyu 10.34-36*

⁴⁹ Yesu naxa, “N bata fa teen na dunuja yi. Xa a yi dege nun, na rafan n ma han!

⁵⁰ Koni fo n xa mamin toroni singen. N boje mi se han a kamali!

⁵¹ E mirixi a ma fa fala a n faxi boje xunbenla nan na dunuja yi ba? N xa a fala e xa, n mi faxi boje xunbenla xan na fo mayitaxunna.

⁵² To xanbi ra, muxu suulun yitaxunma nen denbaya kedenna kui, saxan foxo kedenni, firin foxo kedenni.

⁵³ Dii fafane kelima nen dii xemene xili ma, dii xemene fan yi keli e fafane xili ma. Dii ngane kelima nen e dii temene xili ma, dii temene fan yi keli e ngane xili ma. Mamene kelima nen e diine jaxanle xili ma. Diine jaxanle fan yi keli e mamene xili ma.”

*Waxatine famu fena
Matiyu 16.2-3*

⁵⁴ Yesu mon yi a fala yamaan xa, a naxa, “E na kundaan to sogegododeni waxatin naxan yi, e a kolonma nen nayi fa fala, ‘Tulen yamaan ni i ra,’ a ligama na kii nin.

⁵⁵ E na foyen to kele sogetede yiifari foxoni waxatin naxan yi, e a falama nen, e naxa, ‘Kuye wolonma nen to,’ anu a ligama nen.

⁵⁶ E tan nafigine, e noe kore xonna nun boxo xonna matoe nen, e yi a bunna kolon, nanfera e mi noe waxatini ito bunna kolonye?”

*Yengen nan fena yengefane tagi
Matiyu 5.25-26*

⁵⁷ “Nanfera e mi noe kitin se e yete ma, naxan tinxin e na liga?

⁵⁸ Xa i yengefaan sigama i ra i kitideni, e nema kira yi waxatin naxan yi, i xa kata i na feen jan e tagi alogo a nama siga i ra kitisaan fema, alogo kitisaan fan nama i so doma kanne yii, doma kanne fan yi i sa kasoon na.

⁵⁹ N xa a fala i xa, i mi kele na fo i yanginna birin fi.”

13

E xun xanbi so e hakene yi

¹ Na waxatini, muxuna ndee yi fa Galile kaane fe fala Yesu xa, Pilati naxanye faxa e yi saraxan bama Ala xa waxatin naxan yi.

² Yesu yi e yabi, a naxa, “Bayo Galile kaane bata faxa na kiini, e mirima na ma nen ba, fa fala hake kanna nan ne ra dangu Galile kaan bonne birin na ba?”

³ En-en de! N xa a fala e xa, xa e mi e xun xanbi so e hakene yi, e birin faxama nen alo bonne.

⁴ Kore banxin naxan Siloyan yi, a bira muxu fu nun solomasexen naxanye fari, ne fe di? E mirixi a ma fa fala ne jaxu dangu Yerusalem kaane birin na ba?”

⁵ En-en de, n xa a fala e xa, xa e mi e xun xanbi so e hakene yi, e birin faxama nen alo bonne.”

Xode binla fe sandana

⁶ Yesu yi sandani ito sa e xa, a naxa, “Xode binla yi xemena nde yii a nakoni. A siga a bogin fendeni koni a mi sese to a koe ra.

⁷ Nanara, a yi a fala a nako kantanna xa, a naxa, ‘A mato, a jee saxanna nan ito ra, n fama be yi, n fa xodeni ito bogin fen koni n mi se to a ra. A sege, i yi a woli ayi, a nama boxo fajin kala.’

⁸ Koni a nako kantanna yi a yabi, a naxa, ‘N kanna, a lu na jee kedenni ito yi. N xa yinla ge a rabilinni, n yi a rafe loxon na naxan a sabatima.

⁹ Xa xode binli ito bogi nayi faraxi, na fan, xa a mi bogi, i yi a sege.’ ”

*Yesu yi jaxalan furetæn nakendeya
Matabu Loxoni*

¹⁰ Matabu Loxona nde yi, Yesu yi xaranna tima salide banxini.

¹¹ Naxanla nde yi na nun jinan jaxin yi naxan foxo ra, a bata yi a rafura jee fu nun solomasexa, a bata yi a mafelen, a mi yi fa noe a ratinxinjne hali!

¹² Yesu a to waxatin naxan yi, a yi a xili, a yi a fala, a naxa, “Nga jaxanla, i bata i soto i ya fureni ito ra to!”

¹³ A yi a yin sa a fari, jaxanla yi ratinxin kedenna, a yi Ala tantun.

¹⁴ Salide banxin kuntigin yi xolo, bayo Yesu bata muxun nakendeya Matabu Loxoni. Nanara, a falan ti yamaan xa, a naxa, “Wanla kema xii sennin nan bun, nayi e xa fa na loxone ma, e fa kendeyaan soto, koni a mi lige Matabu Loxoni!”

¹⁵ Marigin yi a yabi, a naxa, “E tan nafigine, e tan naxanye birin be, e mi e jingena hanma e sofanla fulunma ba, e sa a ramin Matabu Loxoni?”

¹⁶ Awa, Iburahima bomsonna nan jaxanli ito ra, Setana bata naxan xidi jee fu nun

solomasεε. A mi lan, a xa xεrɔya, a fulun Matabu Lɔxɔni ba?"

¹⁷ Yesu a falan yi a yεngefane birin nayagi. Na waxatini yamaan birin yi lu sεwe a ka-banako feene birin na.

Sansi xurina fe sandana

Matiyu 13.31-32, Maraka 4.30-32

¹⁸ Yesu naxa, "Alaa Mangayaan maligaxi nanse ra? N na a misalima nanse ma?"

¹⁹ A luxi nεn alo sansi keεε xuridina,* xεmεn naxan si a xεen ma, a gbo, a findi wudin na, xoline yi e tεen sa a yi."

Burun nate sena fe sandana

Matiyu 13.33

²⁰ Yesu mɔn yi maxɔdinna ti, a naxa, "N na Alaa Mangayaan misalima nanse ma?"

²¹ A ligaxi nεn alo burun nate sena† naxanla naxan tongo, a yi a sa buru fuji benbɛli keden yi, a yi a yimaxa, a birin yi te."

So de xurina fe

Matiyu 7.13-14, 21-23

²² Yesu yi siga taa gbeene nun banxidεne ra, a xaranna ti a yi a tinxin Yerusalen taan na.

²³ Nde yi a maxɔdin, a naxa, "N kanna, muxun naxan kisima, na mi wuya ba?"

Yesu yi e yabi, a naxa,
²⁴ "Ɛ yixɔdɔxε so de xurin na, n xa a fala ε xa, muxu wuyaxi katama nεn so feen na koni e mi nɔε soε."

²⁵ "Banxi kanna kelima nεn, a dεen balan. Ɛ ti a xanbi ra, ε dεen makɔnkɔn fɔb, ε naxa, 'N kanna, dεen nabi nxu xa,' a ε yabima nεn nayi, a naxa, 'N mi ε keliden kolon!'"

²⁶ Awa, ε a yabima nεn nayi, ε naxa, 'Nxu bata yi nxu dege, nxu yi nxu min i fεma, i bata xaranna ti nxɔ taani!'"

²⁷ A mɔn a falama nεn, a naxa, 'Ɛ tan tinxintarene, ε keli n fεma, n mi ε keliden kolon.'

²⁸ Ɛ na Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba nun nabine birin to Alaa Mangayani waxatin naxan yi, koni ε tan mi so, ε wugama nεn nayi, ε yi ε pinna raxin kati!

²⁹ Yamaan fama nεn, sa keli sogeteden nun sogegododen nun yiifari fɔxɔn nun kamεna ma, e dɔxɔ sεwa bande dondeni Alaa Mangayani.

³⁰ Nayi, naxanye xanbin na, na ndee sa luma nεn yεen na. Naxanye yεen na iki, ne yi sa lu xanbin na."

Yesu yi Yerusalen taan xanu

Matiyu 23.37-39

³¹ Na waxatin yeteni Farisi muxuna ndee yi fa Yesu fεma, e yi a fala a xa, e naxa, "Keli be yi, i siga yire gbete yi, amasɔtɔ Herode waxi i faxa feni."

³² Yesu yi e yabi, a naxa, "Ɛ sa a fala na xulumaseen xa, ε naxa, 'N jinanne kedima nεn, n muxune rakεndεya to nun tila yi, a soge saxandeni, n yelinma nεn n ma wanla ra.'

³³ Koni hali na, fɔ n xa lu sigan tiyε nεn to nun tila nun tila buda yi, bayo a mi lan nabiin xa faxa yire gbete yi fɔ Yerusalen taani."

³⁴ A yi a fala, a naxa, "Yerusalen kaane! Yerusalen kaane! Ɛ tan naxanye nabine faxaxi, ε yi Alaa xεrane magɔlon. A xɔnla n suxu nεn sanja ma wuyaxi n xa ε malan n fεma alo tɔxε ngana a diine malanna a gabutεen bun ma kii naxan yi, koni ε mi tin!

³⁵ Awa, Ala ε konna rabεpinma nεn fefe! N xa a fala ε xa, ε mi fa n toma han ε yi a fala, ε naxa, 'Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka!'"

14

Yesu yi furetɔn nakεndεya

¹ Matabu Lɔxɔna nde yi, Yesu yi siga a dεgedeni Farisi muxu gbeena nde konni. Awa, yamaan yi Yesu matoma kati!

² Xεmεn naxan fatin yi makusinxi, na yi fa Yesu yetagi.

³ Yesu yi sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune maxɔdin, a naxa, "A daxa muxune yi rakεndεya Matabu Lɔxɔni ba, hanma na mi lan?"

⁴ Koni e mi a yabi hali! Yesu yi xεmεn tongo, a yi a rakεndεya, a siga.

⁵ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, "Xa dii xεmεna hanma turana ε tan nde yii, xa a bira xɔjinna kui Matabu Lɔxɔni, i mi a ratema mafuren Matabu Lɔxɔni ba?"

⁶ Koni e mi nɔ a maxɔdinna yabε.

Yetε yitena fe

⁷ Yesu mɔn yi falan ti muxu xilixine xa sandani, amasɔtɔ a yi e rakɔrɔsima e katama dɔxɔdeni yεen na kii naxan yi, a naxa,

⁸ "Muxuna nde na i xili naxalandi ti malanni waxatin naxan yi, i nama dɔxɔ yεen na, amasɔtɔ yanyina nde muxu gbete xilixi naxan dangu i tan na.

⁹ Awa, naxan ε birin xilixi, na fama nεn, a yi a fala i xa, a naxa, 'Dɔxɔdeni ito so a yii.' Xa na liga, i yagima nεn nayi amasɔtɔ i bata keli na dɔxɔde fajini.

¹⁰ Koni e na i xili waxatin naxan yi, siga i sa dɔxɔ xanbin na, nayi i xɔje yatigin fama nεn i fεma, a yi a fala i xa, a naxa, 'Sɔxɔ, fa i magodo yire fajini ito yi.' I binyama nεn nayi muxu xilixin bonne birin yetagi.

¹¹ Amasɔtɔ naxan birin a yetε yitema, na magodoma nεn. Naxan na a yetε magodo, na yitema nεn."

* 13:19: Sansini ito xili nεn mutaridi. † 13:21: *burun nate sena*: Leɓenna na a ra naxan burun nagboma ayi.

¹² Yesu yi a fala xɔɲe yatigin xa, a naxa, “Xa i ferijeɲ seen hanma ximɛnna soma yamaan yii, i nama i xɔyine xili, hanma i ngaxakedenne hanma i xabilane hanma i dɔxɔ bode nafulu kanne, amasɔtɔ ne fan i xilima nɛn, e yi i ya donla saran.

¹³ I na ɲaxaɲaxan ti waxatin naxan yi, i xa yigelitane xili e nun madɔntɔne nun sankalatɔne nun danxutɔne.

¹⁴ Awa, i barayin sɔtɔma nɛn nayi amasɔtɔ ne mi nɔɛ a donla saranɲe. Koni Ala a saranna fiye muxu tinxinxine rakeli waxatini sayani.”

*Dege malan gbeena fe sandana
Matiyu 22.1-10*

¹⁵ Donse donna nde yi a fema, na ito me waxatin naxan yi, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Muxu sewaxin nan ne ra naxanye balon donna Alaa Mangayani.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Xemena nde yi na naxan donse donna malan gbeen ti, a muxu wuyaxi xili.

¹⁷ Na malanna waxati saxini, a yi a walikeɛn nasiga, a xa sa a fala a muxu xilixine xa, a e xa fa, seene birin bata yi yelin yitɔɲe!

¹⁸ Koni e birin yi e makone fala fɔlɔ. A singe ra xiin yi a fala walikeɛn xa, a naxa, ‘N bata xɛɛn sara fɔ n xa sa na mato, yandi i hake lu n xa.’

¹⁹ Bonna naxa, ‘N bata ɲinge fu sara, n sa e matoma, yandi i xa i hake lu n xa.’

²⁰ Bonna fan naxa, ‘N baxi ɲaxanla futu-deni nɛn. Nanara, n mi nɔɛ sige.’

²¹ Walikeɛn yi xete, a sa na birin fala a kuntigin xa. Awa, banxi kanna yi xɔlɔ nayi han, a yi a fala a walikeɛn xa, a naxa, ‘I mafura, i siga kirane xɔn ma, i sa fa yigelitane nun madɔntɔne nun danxutɔne nun sankalatɔne ra.’

²² A mi bu walikeɛn naxa, ‘N kanna, i naxan fala n xa, n bata na liga koni dɔxɔdena ndee mɔn luxi.’

²³ Nanara, kuntigin yi a fala walikeɛn xa, a naxa, ‘Siga xɛɛn ma kirane xɔn ma e nun burunna ra, i kankan yamaan ma, e xa fa, alogo n ma banxin xa rafe.

²⁴ N xa a fala i xa, muxun naxanye xilixi, ne sese mi fa ferijeɲ seni ito donɲe!’ ”

*Bira Yesu fɔxɔ ra
Matiyu 10.37-38*

²⁵ Yama gbeen yi Yesu fɔxɔ ra sigatini, a yi a yeɛ rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁶ “Muxu yo fa n tan fema, a mi nɔɛ finde n ma xarandiin na fɔ a xa a me a nga nun a fafe ra e nun a ɲaxanla nun a diine nun a ngaxakeden xɛmɛmane nun a ɲaxalanmane nun a yetɛɛn na.

²⁷ Muxu yo mi a faxa wudin* tongo, a bira n fɔxɔ ra, na mi finde n ma xarandiin na.

²⁸ Xa e tan nde waxi a xɔn, a xa sangansoon ti, a dɔxɔma nɛn singen, a yi a gbetin yate a yi a kolon naxan ɲɔxɔn a yii, xa na wanla ɲaɲɲe.

²⁹ Xa a mi na liga, a na yelin a beten se waxatin naxan yi, a mi nɔɛ sangansoon naɲaɲɲe. Naxan birin na na to, e a magelema nɛn.

³⁰ E a falama nɛn, e naxa, ‘Xemɛni ito bata banxin ti fɔlɔ koni a mi nɔxi a raɲaɲɲe!’ ”

³¹ Yesu naxa, “Xa mangana nde na naxan ma gali muxu wuli fu liye, a waxi a xɔn ma, a xa sa mangan bonna yeɲge naxan ma gali sige han muxu wuli mɔxɔɲe, a dɔxɔma nɛn singen, a yi a yate xa a senben na mangan yeɲge.

³² Xa senbe mi a yii, a xeraan nasigama nɛn benun a xa a feman li, a yi a mafan, alogo e nama yeɲge.

³³ Awa, a na kii nin, e tan nde keden mi nɔɛ finde n ma xarandiin na fɔ a xa a yii seen birin yiba.”

*Fɔxɔna fe
Matiyu 5.13, Maraka 9.50*

³⁴ “Fɔxɔn fan, koni xa a mɛxɛmɛxɛnna ba ayi, a fa ramɛxɛmɛxɛnna nanse ra nayi?

³⁵ A mi lan bɔxɔn ma, a mɔn mi finde lɔxɔn na sansine xa fɔ a xa woli ayi nɛn. Xa tunla naxan ma a feen me, na xa a tuli mati!’ ”

15

*Yeɛɛ tununxina fe sandana
Matiyu 18.12-14*

¹ Lɔxɔna nde mudu maxinle nun yulubito wuyaxi yi fa Yesu fema e tuli matideni.

² Farisi muxune nun sariya karamɔxɔne yi falan ti fɔlɔ e de bun ma, e naxa, “Xemɛni ito yulubitoɲe yisuxuma, a yi a dege e fema.”

³ Nanara, Yesu yi sandan sa e xa, a naxa,

⁴ “Xa yeɛɛ kemɛ e tan nde yi, na nde keden yi lɔ ayi, a nanfe ligama? A yeɛɛ tonge solomanaanin e nun solomanaaninna luma nɛn burunna ra, a sa a tununxin fen han a yi a to.

⁵ A na a to waxatin naxan yi, a sewama nɛn, a yi a sa a kɔɛ ma,

⁶ a mɔn yi siga a ra a konni, a yi a dɔxɔ bodone nun a xɔyine xili, a yi a fala e xa, a naxa, ‘En sewa amasɔtɔ n ma yeɛɛɛn naxan yi tununxi n bata a to!’

⁷ N xa a fala e xa, a na kii nin, sewan tima nɛn ariyanna yi hake kan keden tubixina fe ra dangu tinxin muxu tonge solomanaanin e nun solomanaaninna ra naxanye mirixi a ma fa fala e mako mi tubin ma.”

Gbeti gbanan tununxina fe

⁸ “Awa, gbeti gbanan fu ɲaxanla naxan yii, xa na keden tunun a ma, a nanfe ligama?

* 14:27: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Ito bunna nɛn, fa fala fɔ Yesu a xarandiine xa e wekile sayaan na Yesu fɔxɔ ra.

A lenpun nan nadegeḡema, a yi a banxin makō mafuren, a yi a fen yiren birin yi han a yi a to.

⁹ A na a to waxatin naxan yi, a a xoyine nun a dōxō bodene xilima nen e bode xon ma, a yi a fala e xa, a naxa, 'En sewa en bode xon ma amasōto n ma gbetin naxan tunun, n bata a to!'

¹⁰ Awa, n xa a fala e xa a na kii nin, Alaa malekane sewaḡema nen hake kan keden na fe ra naxan bata tubi."

Dii Xeme tununxina fe sandana

¹¹ Yesu yi lu falan tiye, a naxa, "Xemena nde yi na, dii xeme firin yi a yii.

¹² A xurimaan yi a fala a fafe xa, a naxa, 'N fafe, i ya nafunla taxun, i n gbeen so n yii.*' Awa, a fafe yi nafunla taxun e nun a tada ra.

¹³ Waxatidi danguxina xurimaan yi a gbee seene sara, a gbetin tongo, a siga yamana makuyena nde yi, a sa a gbetin birin kala dunuḡa feene yi.

¹⁴ A yii seen birin yi nan, na xanbi ra, kame gbeen yi so na yamanan birin yi, sese mi yi fa a tan yii sōnōn.

¹⁵ Awa, a siga na yamanan dugurena nde fema wali kedeni, na yi a rasiga a xeen ma xōse kantandeni.

¹⁶ Xōsene toge dagin naxan donma, a xonla yi a suxu a xa na nde don koni muxe mi na so a yii.

¹⁷ Dōnxen na, a yi a miri, a naxa, 'N fafe a walikene donseen donma han e mi a janḡe koni kamena n tan faxamaan ni i ra.

¹⁸ N xa siga n fafe fema n sa a fala a xa, n naxa, N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo.

¹⁹ I mi lan sōnōn i xa n xili fa fala i ya diina, i xa n suxu alo i ya walikēen bonne.'

²⁰ Awa, a keli, a xete a fafe konni."

"Benun a xa na li waxatin naxan yi, a fafe yi a to fe, a ndedi makuya. A kininkinin a ma kati, a yi a bara, a sa a ralan, a yi a yiin nabilin a dii xemen ma, a yi a sunbu.

²¹ A dii xemen naxa, 'N fafe, n bata haken liga i tan na, n yi Ala yulubin tongo, a mi lan sōnōn i xa n xili fa fala i ya diina.'

²² Koni a fafe yi a walikene xili, a naxa, 'E mafura, e fa doma gbeen na, e yi a ragodo a ma, e yi rasoon so a yii sonla ra, e sankidin so a sannin.

²³ E sa jinge raturaxin faxes, en malanna raba, en sewa.

²⁴ Amasōto n ma dii xemen bata yi faxes nun koni iki a niin bata bira ayi mōn. A bata yi tunun nun koni iki, n bata a to.' Awa, e janḡaxan falo."

²⁵ "Na waxatini, dii xemen forimaan sa xeen ma. A faxi na sa keli xeen ma, a maso

banxin na waxatin naxan yi, a sumun xuiin nun bodon ti xuiin me.

²⁶ Awa, a walikē keden xili, a yi a maxōdin, a naxa, 'Nanfe ligaxi?'

²⁷ Walikēen yi a yabi, a naxa, 'I xunyēn bata fa, i fafe bata jinge raturaxin faxes a xa, amasōto a mōn bata a dii xemen to, a kende.'

²⁸ A tada yi xolo kati, a mi tin soe banxini. Nanara, a fafe yi fa, a yi a mafan a xa so.

²⁹ Koni, a yi a yabi, a naxa, 'A mato, n bata jeeḡni itoe birin wanla ke i xa alo konyina, n mi i ya yamarin matandi hali sanḡa ma keden pe. I nanse soxi n yii? Hali sii diina, i mi a so n yii nxu nun n lanfane yi sewa nxu bode xon ma!

³⁰ Koni i ya dii xemen naxan bata i ya nafunla birin kala yalunyani, bayo na mōn bata fa, i bata jinge raturaxin faxes a xa!'

³¹ A fafe yi a yabi, a naxa, 'N ma diina, i tan n fema be waxatin birin, n yii seen birin i tan nan gbee a ra.

³² Koni a lan en xa malanna ti, en sewa amasōto i xunyēn bata yi faxes nun koni a niin bata bira ayi iki. A bata yi tunun nun koni iki n bata a to.' "

16

Kuntigi tinxintarena fe

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, "Nafulu kannna nde yi na nun, walikēen yi naxan yii a feene xun na. Muxune yi a fala nafulu kannna xa, e naxa, 'I walike mangan naxan dōxi, a i ya nafunla kalama.'

² Nafulu kannna yi na walike mangan xili banxini, a yi a fala a xa, a naxa, 'N naxan mexi i ya fe yi ito ra, na di? N nafunla naxan soxi i yii, fa i dentege amasōto n mi i findima walike mangan na sōnōn.'

³ A yi a fala a yete ma, a naxa, 'N ma kuntigina n yiibama nen n ma wanli ito ra, n nanfe ligama nayi? Senbe mi n na n xeen sa, n yagima nen xanditideni.

⁴ Koni n naxan ligama, n bata na kolon iki! Benun n xa n yii ba wanli waxatin naxan yi, n xoyine sōtōma nen naxanye n yisuxē e konne yi.'

⁵ Awa, a kuntigina donla muxun naxanye birin ma, a yi ne xili. A yi a fala a singe ra xiin xa, a naxa, 'N ma kuntigina donla yoli i ma?'

⁶ A yi a yabi, a naxa, 'Oliwi turen liga se xungbeen ye keme donla nan n ma.' Walike mangan yi a fala, a naxa, 'I ya doli kedindin nan ito ra, dōxō, i tonge suulun sebe.'

⁷ A yi a fala bonna xa, a naxa, 'Yoli i tan ma?' Na yi a yabi, a naxa, 'Malo benbeli keme nan n ma.' Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, 'I ya doli kedindin nan ito ra, tonge solomasexē sebe.'

* 15:12: A waxi a keen nan xon benun a baba xa faxes.

⁸ Na walikε manga tinxintarena kuntigin yi a matɔxɔ a to kɔtaxi ayi fe ɲaxi rabadeni, amasɔto dunuɲa muxune kota fe ɲaxi rabadeni dangu keɲenna gbee muxune ra.”

⁹ Yesu yi a fala, a naxa, “E xɔyine fen ε yetε xa dunuɲa nafunli alogo a na ɲan i yii waxatin naxan yi, naxanye ariyanna yi ne ε yisuxuma nen habadan banxine yi.

¹⁰ Naxan lannayaan liga fedi xurini, na lannayaan ligama nen fe gbeene fan yi. Koni naxan tinxintareyaan ligama fe xurine yi, a tinxintareyaan ligama nen fe gbeene fan yi.

¹¹ E nafunla naxan soma ε yii dunuɲa yi, xa ε mi lannayaan liga nayi, nde lama ε ra nafulu feni ariyanna yi?

¹² Xa ε mi lannayaan liga muxune gbeeni, nde i tan gbeen soma i yii?”

¹³ “Walikε yo mi nɔε wale kuntigi firinna xa sanɲa ma kedenni. Amasɔto a kedenna rajaxuma nen, a kedenna xanu, hanma a kedenna binya, a yi a mε bonna ra. E mi nɔε wanla ke Ala nun nafunla xa sanɲa ma kedenni.”

Yesu yi yamaan kawandi

Matiyu 11.12-13, 5.31-32, Maraka 10.11-

12

¹⁴ Farisi muxune yi ito birin mε, e yi Yesu magele amasɔto e bata gbetin xanu.

¹⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E yetε findima muxu tinxinxine ra yamaan yetagi, koni Ala tan ε bɔɲε yi feen kolon. Amasɔto muxun feen naxan yatexi, fe haramuxin nan na ra Ala yeε ra yi.”

¹⁶ “Benun Yoni gbee waxatin xa a li Sariya Kitabun nun nabine kitabune nan yi ralima nun. Fɔlɔ na waxatin ma Alaa Mangayana fe Xibaru Fajin yi rali, muxun birin yi e yixɔdɔxɔ, e so a yi.

¹⁷ Koni kore xɔnna nun bɔxɔ xɔnna danguma nen benun Sariya Kitabun sebenla yiredi keden xa ba a ra.”

¹⁸ “Xεmen naxan na a mε a ɲaxanla ra a yi nde gbete futu, na bata yalunyaan liga. Xεmen naxan na ɲaxalan namεxin futu, na fan bata yalunyaan liga.”

Nafulu kanna nun Lasarusi a fe

¹⁹ Yesu naxa, “Nafulu kanna nde yi na nun naxan yi maraberi baxi dugi sare xɔdεxεne ra, a yi ɲaxunni waxatin birin.

²⁰ Yiigelitɔna nde fan yi na nun, a xili Lasarusi, koron yi a fatin birin ma. Na yi saxi nafulu kanna deen na waxatin birin.

²¹ A yi waxi a xɔn ma bande kesedin naxanye yolonma keli nafulu kanna tabanla ra, a xa ne don. Barene fan yi lu a korone de kɔɲε.

²² Xεmε yiigelitɔn na yi faxa, malekane yi siga a ra Iburahima deɲɔn ma yire ɲaxumεni. Awa, nafulu kanna fan yi faxa, e yi a maluxun.

²³ A tɔrɔ laxira yi kati! A yi a yeε rasiga, a yi Iburahima to wulani, Lasarusi a deɲɔn ma.

²⁴ A yi gbelegbele, a naxa, ‘N Fafe Iburahima, kininkinin n ma, Lasarusi xε n ma, a xa a yii sonla sin igeni, a yi fa a dindin n lenna ma, amasɔto n tɔrɔxi tεeni be kati!’

²⁵ Koni Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘N ma dii, i xaxili na xɔn ma ba, i yi keɲde waxatin naxan yi, i se fajin birin sɔto nen koni Lasarusi tan yi tɔrɔn nin. Iki a tan sewaxi be, i tan tɔrɔni.

²⁶ Mɔn sonɔn, yili gbeena en tagi alogo naxanye waxi keli feni be, siga i fεma, ne nama siga. Muxe nama keli i fan fεma mεnni fa nxu fεma be.’

²⁷ Nafulu kanna naxa, ‘N fafe, n na i mafanma, i xa Lasarusi xε, a xa siga n fafe konni,

²⁸ bayo ngaxakedenmaan muxu suulun na yi, a xa sa e kawandi alogo e nama fa tɔrɔ yireni ito yi be.’

²⁹ Iburahima yi a yabi, a naxa, ‘Musa nun nabine falane e fεma na, e xa ne xuiin name.’

³⁰ Nafulu kanna yi a yabi, a naxa, ‘N fafe Iburahima, na mi a gase! Koni xa muxun keli sayani, a siga e fεma, e e xun xanbi soma e hakεni nen, e tubi.’

³¹ Koni Iburahima naxa, ‘Xa e mi e tuli mati Musa nun nabine ra, hali muxun keli sayani, a siga e fεma, e mi le a ra.’ ”

17

Yulubina fe

Matiyu 18.6-7, Maraka 9.42

¹ Yesu yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “Feen naxanye muxune birama yulubini, a fεε mi na fɔ ne xa taran na, koni gbalona e yeε ra naxanye na findi sabun na.

² A yi lan ne ma, gεmε gbeen xa xidi e kɔε ra, e woli baan nin benun e xa diidi xurini ito nde keden bira yulubini.

³ E a liga ε yeren ma!”

“Xa i ngaxakedenma haken liga, i xa a sɔnna yita a ra. Xa a na feen beɲin, i xa a mafelu.

⁴ Xa a hakεn liga i ra sanɲa yi solofere soge kedenni, koni a yi fa i fεma na waxatin birin yi, a naxa, ‘N bata nimisa,’ a mafelu.”

Denkεleyana fe

⁵ Xerane yi a fala Marigin xa, e naxa, “Nɔxɔ denkεleyaan fari sa.”

⁶ Marigin yi e yabi, a naxa, “Xa ε denkεleyaan gbo ayi alo sansi kesε xuridina,* ε nɔε a fale nen wudi bili gbeeni ito ma,

* 17:6: Sansini ito xili nen mutaridi.

ε naxa, 'I yete tala bəxəni, i sa ti fəxə igen tagi!' A ε fala xuiin suxuma nən."

Walikεen lan a xa naxan liga

7 "Xa konyina ε tan nde yii naxan xεen sama hanma a yεxεene kantān, a na fa waxatin naxan yi, sa keli xεen ma, i a falama a xa nən ba, fa fala, 'Fa i dεge?'

8 Ɛn-εn, koni i a falama nən, i naxa, 'N ma ximenna rafala, i yi i ya walikε domaan tongo, i wanla kε n xa. N na n dεge waxatin naxan yi, n yi n min, na xanbi ra i fan yi i dεge, i yi i min.'

9 Konyi kanna mi barika bire a konyin xa bayo a bata wanla kε a tixi naxan na.

10 Ɛ tan fan na kii nin ε na Alaa yamarine birin suxu waxatin naxan yi, ε xa a fala, ε naxa, 'Konyin nan tun nxu tan na, nxu bata nxə wanla kε.' "

Yesu yi dogonfontə fu rakendeya

11 Yesu sigama Yerusalem taani waxatin naxan yi, a dangu Samariya yamanan nun Galile yamanan tagi.

12 A soma taadina nde yi waxatin naxan yi, dogonfontə fu yi a ralan. E yi yire makuyeni. E gbelegbele, e naxa,

13 "Nxu kanna! Yesu! Kininkinin nxu ma!"

14 Yesu yi e to, a yi a fala e xa, a naxa, "Ɛ siga saraxaraline konni, e xa ε mato."[†]

Awa, e sigama kiraan xən ma waxatin naxan yi, e kendeya.

15 Muxu keden yi e tagi, na a to waxatin naxan yi, fa fala a bata kendeya, a xεte Ala tantunye a xuini texin na.

16 A bira Yesu sanna bun ma, a ystagin yi lan bəxən ma, a barikan bira a xa. Samariya kaan nan yi na xεmən na nun.

17 Yesu yi a fala, a naxa, "Muxu fu xa mi kendeyaxi ba? A dənxe muxu solomanaaninna bonne tan minen yi?"

18 Muxu yo mi luxi naxan xεtexi, a fa barikan bira Ala xa, fə xəjən i to ba?"

19 Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Keli, i siga, i ya denkeleyaan bata i rakisi."

Alaa Mangayaan fa feen taxamasenne Matiyu 24.23-28, 37-41

20 Farisi muxuna ndee yi Yesu maxədin, a Alaa Mangayaan fama waxatin mundun yi. A yi e yabi, a naxa, "Alaa Mangayaan mi fama alo en seen naxan toma.

21 Muxu mi a fale fa fala, 'A mato, a be yi,' hanma, 'A sa menni.' Amasotə Alaa Mangayana ε tan yi."

22 A yi a fala xarandiine xa, a naxa, "Waxatina nde fama a xənla ε suxuma nən, ε xa n tan Muxuna Dii Xεmən fa waxatin to koni ε mi a toε.

23 Nde taranma nən nayi naxanye a falama, e naxa, 'A sa menni,' hanma 'A be yi.' Koni ε nama siga, ε nama ε gi a matodeni.

24 Amasotə a luma nən alo kuyen na a jinna masəxən keli bode fəxən na sa ti bode fəxən na. N tan Muxuna Dii Xεmən fama na kii nin n fa ləxəni.

25 Koni fə n xa tərə nən singen kati! A fεre mi na fə iki muxune xa e mε n na.

26 Nuhan gbee waxatin liga kii naxan yi,[‡] a ligama na kii nin n tan Muxuna Dii Xεmena waxatini.

27 Muxune birin yi e dεgema na waxatini, e yi e minma, e yi jaxanle futuma, e yi e diine fima xεmene ma futun na, han Nuhan so waxatin yi a li kunkin kui. Fufaan yi fa, a yi e birin faxa.

28 A mən ligama nən na kiini alo a liga Loti gbee waxatini kii naxan yi. Muxun birin yi lu e dεge, e yi e min, e seen sara, e seen mati, e seen si, e banxin ti.

29 Awa, Loti keli Sodoma yi waxatin naxan yi, tεn nun dolen ganmatəən yi godo keli kore, a yi e birin faxa.[§]

30 N tan Muxuna Dii Xεmən na mini kεnenni waxatin naxan yi, a ligama na kii nin."

31 "Na ləxəni, muxun naxan a kore banxin kəe ra, na nama godo banxini a yii seene tongodeni. A mən na kii nin, muxun naxan xεen ma, na nama fa xεte banxini.

32 Ɛ xaxili lu Loti a jaxanla xən ma.*

33 Naxan na kata a niin nakisi feen na, na bənəma ayi nən. Naxan na bənə a niini, na kisima nən.

34 N xa a fala ε xa, na kəeεn na xεme firin luma nən sade kedenna ma, keden xalima nən, keden yi lu na.

35 Naxalan firin luma nən se dinni, kedenna xalima nən, keden yi lu na.

36 Xεme firin luma nən xεen ma, kedenna xalima nən, keden yi lu na."

37 Xarandiine yi a maxədin, e naxa, "Marigina, na ligama minen yi?" Yesu yi e yabi, a naxa, "Sube faxaxin dənaxan yi, dugane e malanma menna nin."

18

Kaṇa gilen nun kitisana fe

† **17:14: dogonfontəna:** Alaa sariyan kui, dogonfontəən mi yi daxa a xa so taani. A yi luma taan fari ma nən. Saraxaraline nan yi muxun fatin matoma a yi a fala, xa na kanna sarjān, hanma xa a mi sarjān. Muxu gbete mi yi a yiin dinye dogonfontəən na, bayo na yi na kanna sarjānna kalama nən. A mato Saraxaraline 13.45-46. Xa dogonfonna na ba muxun ma, fə a xa saraxan ba alogo a mən xa sarjān kii naxan yi, a fa so taani, a dəxə a konni. A mato Saraxaraline sora 14. ‡ **17:26:** Dunuja Fələn 6.5-12 nun 7.6-23 § **17:29:** Na feen se bexi Dunuja Fələn 19.24 kui. * **17:32:** A mato Dunuja Fələn 19.26 kui.

¹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa e xa, a yi e xaran, a e xa Ala maxandi waxatin birin, e nama xadan,

² a naxa, “Kitisana nde yi taana nde yi nun naxan mi yi gaxuxi Ala yee ra, a mi danma muxe ra.

³ Kaɲa gilena nde yi na taani nun, na yi siga a fema, a yi a mafan, a naxa, ‘Kitin sa nxu nun n yengefaan tagi.’

⁴ A bu han, a mi tin, koni dɔnxɛn na a miri a yete ma, a naxa, ‘Hali n mi gaxu Ala yee ra, n mi danɲe muxe ra,

⁵ koni bayo kaɲa gilɛni ito n yee gbama ayi, n xa kata, n xa a kitin sa, xa na mi a ra a luma fe nen waxatin birin han n tunnaɔɔɔ n ma.’ ”

⁶ Awa, Marigin mɔn yi siga falan ma, a naxa, “Kiti bolon tinxintaren naxan fala, e tuli mati na ra.

⁷ Awa, Ala mi a gbee muxune xun mafale ba, naxanye a xilima kɔeen nun yanyin na? A buye na yi ba?

⁸ N xa a fala e xa, a e xun mafala kitin bolonma nen mafuren! Koni n tan Muxuna Dii Xɛmen na fa waxatin naxan yi, n denkeleyaan liye dunuɲa yi ba?”

Farisi muxune nun mudu maxinla fe sandana

⁹ Yesu yi sandani ito fan sa na muxune xa naxanye laxi e yetena tinxinyaan na, e muxun bonne yalagi.

¹⁰ A naxa, “Muxu firin yi siga Ala Batu Banxini Ala maxandideni, Farisi muxun nan yi bonna ra, bonna mudu maxinla.

¹¹ Farisi muxun yi ti, a yi Ala maxandi a bɔɲeni. A Ala maxandi iikiini, a naxa, ‘Ala, n barikan birama i xa amasɔɔ kumade mi n tan na, tinxintare mi n tan na hanma yalundena alo muxun bonne birin a ligama kii naxan yi. N barikan birama i xa amasɔɔ n tan mi ligaxi alo mudu maxinli ito.

¹² Lɔxɔ xun yo lɔxɔ xun n sunna suxuma nen soge firin, n naxan birin sɔɔma, n ne yaganna fima.’ ”

¹³ “Koni mudu maxinla yi ti yire makuyeni, a mi tin a yeen nate kore koni a yi lu a kanken makudunɲe, a yi a fala, a naxa, ‘Ee! Ala, kininkinin n tan hake kanna ma!’ ”

¹⁴ Yesu naxa, “N xa a fala e xa, xɛmeni ito, benun a xa siga a konni waxatin naxan yi, a tinxin nen Ala yee ra yi fefe! Amasɔɔ muxun naxan birin a yete yitema, ne magodoma nen. Naxan birin a yete magodoma, ne yitema nen.”

Yesu yi duba diidina xa

Matiyu 19.13-15, Maraka 10.13-16

¹⁵ Muxuna ndee yi fa e diidina ra Yesu fema, a xa a yiin sa e xunne ma, a duba e xa.

Koni a xarandiine to na to, e yi falan ti e ma amasɔɔ e bata fa diidina ra Yesu fema.

¹⁶ Koni Yesu yi diidina xili a fema, a naxa, “E tin diidina xa fa n fema, e nama e raxete amasɔɔ e tan sifane nan gbee Alaa Mangayaan na.

¹⁷ N xa ɲɔndin fala e xa, xa naxan mi Alaa Mangayaan suxu alo diidina, na mi soe Alaa Mangayani mumel!”

Xɛme nafulu kanna fe

Matiyu 19.16-30, Maraka 10.17-31

¹⁸ Yahudiyane kuntigina nde yi Yesu maxɔdin, a naxa, “Karamɔxɔ fajina, n nanfe lige n habadan nii rakisin sɔɔ?”

¹⁹ Yesu yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfera, i n xilima karamɔxɔ fajina? Muxu yo mi fan fo Ala keden peena!

²⁰ I yamarine kolon fa fala, ‘I nama yalunyaan liga, i nama faxan ti, i nama muɲan ti, i nama wule seren ba, i baba nun i nga binya.* ”

²¹ Xɛmen yi a yabi, a naxa, “Xabu n dii ɲɔreyani waxatin naxan yi, n ne birin suxi.”

²² Yesu ito me waxatin naxan yi, a yi a fala a xa, a naxa, “Fe keden nan luxi, i xa i yii seene birin sara, i yiigelitɔne ki, i nafunla sɔɔma nen ariyanna yi. Na xanbi ra, i bira n fɔxɔ ra.”

²³ Koni xɛmen na me waxatin naxan yi, a bɔɲen yi rajaxu a ma kati, amasɔɔ nafunla yi a yii nun kati!

²⁴ Yesu yi a mato, a naxa, “Nafulu kanne so raxɔɔ Alaa Mangayani han!

²⁵ Nafulu kanna so raxɔɔ Alaa Mangayani dangu ɲɔgɔmen so feen na sagilaan yinla ra.”

²⁶ Muxun naxanye na me, ne yi a maxɔdin, e naxa, “Nde nɔe kise nayi?”

²⁷ Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxun mi nɔe feen naxan lige, Ala nɔe na lige nen.”

²⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “A mato, nxu bata feen birin beɲin, nxu bira i fɔxɔ ra.”

²⁹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala e xa, naxan birin bata a konna lu na hanma a ɲaxanla hanma a ngaxakedenne hanma a sɔɔ muxune hanma a diine Alaa Mangayana fe ra

³⁰ na kanna na ɲɔxɔn sɔɔma nen dangu na ra waxatini ito yi, a habadan nii rakisin fan sɔɔ waxati famatɔni.”

Yesu mɔn yi a faxa feen fala

Matiyu 20.17-19, Maraka 10.32-34

³¹ Yesu yi a xarandii fu nun firinne xili a fema e danna, a yi a fala e xa, a naxa, “E tuli mati! En sigama Yerusalɛn taani, nabine feen naxan birin seɔe n tan Muxuna Dii Xɛmena fe yi, ne kamalima nen na yi.

* 18:20: Xɔɔyaaan 20.12-16 nun Sariyane 5.16-20

³² N tan Muxuna Dii Xemen soma nen siya gbetene yii, e yi n magele, e yi n nafeya, e yi e de igen namini n ma.

³³ E n bulanma nen, e yi n faxa, koni a soge saxandeni n mon kelima nen sayani."

³⁴ A falan naxan birin ti, xarandiine mi ne bayen kolon, bayo falan bunna yi luxunxi e ma. Yesu yi falan tima naxan ma fe yi nun, e mi na kolon.

*Yesu yi danxutɔɔn nakendeya
Matiyu 20.29-34, Maraka 10.46-52*

³⁵ Yesu maso Yeriko ra waxatin naxan yi, danxutɔɔna nde yi dɔxi kiraan na xanditi-deni.

³⁶ A yamaan dangu xuiin me waxatin naxan yi, a maxodinna ti, a naxa, "Nanfe ligaxi?"

³⁷ E yi a fala a xa, e naxa, "Yesu Nasareti kaan nan danguma."

³⁸ A gbelegbele, a naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

³⁹ Muxun naxanye yeen na, ne yi xaje a ma, a xa a duudu koni a mon yi gbelegbele kati! A naxa, "Dawuda a Dii Xemen Yesu, kininkinin n ma!"

⁴⁰ Awa, Yesu yi ti, a yi a fala, a e xa fa danxutɔɔn na a fema. A fa a fema waxatin naxan yi, Yesu yi a maxodin, a naxa,

⁴¹ "I waxi a xɔn n xa nanfe liga i xa?"

A yi a yabi, a naxa, "N kanna, n waxi a xɔn ma nen, n mon xa seen to."

⁴² Yesu yi a fala a xa nayi, a naxa, "I xa seen to, i ya denkleyaan bata i rakendeya."

⁴³ Xemen yi seen to mafuren, a bira Yesu fɔxɔ ra, a Ala matɔxɔma. Yamaan na to waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun kati!

19

Yesu nun Sakeye a fe

¹ Yesu yi so Yeriko yi, a dangumatɔɔn nan yi a ra nun.

² Mudu maxinle kuntigina nde yi na nun a xili Sakeye. Nafulu kanna nan yi a ra.

³ A yi kata a xa Yesu to alogo a xa a kolon muxun sifan naxan a ra, bayo a yi dungi nun, a mi yi nɔe Yesu toe amasɔto yamaan yi gbo.

⁴ Nanara, a yi siga a giye yamaan yee ra, a sa te xɔde binla kɔe ra alogo Yesu neen dangue kiraan xɔn ma waxatin naxan yi, a xa a to.

⁵ Yesu na li waxatin naxan yi, a yi a yeen nate kore, a yi a fala Sakeye xa, a naxa, "Sakeye, godo mafuren, amasɔto n yigiyama i konna nin to!"

⁶ Sakeye yi godo mafuren, a yi a rasene sewani.

⁷ Muxun naxanye birin na to, e falan ti fɔle e de bun ma, e naxa, "Xemeni ito bata sa yiya hake kanna konni."

⁸ Sakeye yi keli a ti, a yi a fala Marigin xa, a naxa, "N kanna, a mato, n na n ma nafunla fɔxɔ kedenna soma yiigelitɔne yii nen. Xa n bata naxan yii se kansun, n na nɔxɔn naanin naxetema nen na kanna ma."

⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, "Muxune bata kisin sɔto denbayani ito yi to. Iburahima bɔnsɔnna nan xemeni ito fan na.

¹⁰ Amasɔto naxanye lɔxi ayi, n tan Muxuna Dii Xemen faxi ne nan fende yi, n yi e rakisi."

*Xema gbananna fe sandana
Matiyu 25.14-30*

¹¹ Muxune yi Yesu xuiin namema, a sandan sa e xa. Bayo a bata yi maso Yerusalen taan na, e yi a miri a Alaa Mangayaan yi minima nen kenenni.

¹² Nanara, Yesu naxa, "Muxu gbeena nde yi na nun naxan siga yamana makuyeni, a xa findi a konna mangan na, na xanbi ra, a xete a konni.

¹³ Benun a xa siga a sigatini, a yi a walike fu xili, a xema gbananna so e keden kedenna birin yii, a naxa, 'E kata e tɔnɔn sɔto itoe fari n xanbi han n fa.'

¹⁴ Koni a yamanan muxune bata yi a rajaxu. Nanara, e xerane rasiga a fɔxɔ ra, e naxa, 'Nxu mi waxi a xɔn ma, xemeni ito xa mangayaan sɔto nxu xun na.'

¹⁵ "Koni xemen na yi mangayaan sɔto, a mon yi xete a konni. A xema gbananne so a walikeen naxanye yii, a ne xili mafuren, a e tɔnɔn naxanye sɔtoxi, e xa na yita a ra.

¹⁶ A singe ra xiin yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata fu sɔto a fari.'

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, 'I bata i yixɔdɔxɔ, walike fajin nan i tan na, amasɔto i bata lannayaan liga fe xurini, n na i findima nen kuntigin na taa fu xun na.'

¹⁸ Walikeen firinden yi fa, a naxa, 'N kanna, i xema gbananna naxan so n yii, n bata suulun sɔto a fari.'

¹⁹ A yi a fala na fan xa, a naxa, 'N na i dɔxɔma nen taa suulun xun na.'

²⁰ Walikeen bonna fan yi fa, a naxa, 'N kanna, i ya xema gbananna rasuxu. N na a ramaraxi dugi dungin nin.

²¹ N gaxuxi i yee ra amasɔto i ya fe xɔdɔxɔ, i gbee mi seen naxan na, i na nan tongoma. I mi naxan wolixi, i na nan xabama.'

²² A yi a fala a xa, a naxa, 'I tan walike jaxina, n na i yalagima i yete de xuiin nan ma! I a kolon fa fala n ma fe xɔdɔxɔ, n gbee mi seen naxan na, n na nan tongoma. N mi naxan sixi, n na nan xabama.

²³ Awa, nanfera nayi, i mi n ma gbetin taxu gbeti mara banxin yulane ra, alogo n na fa waxatin naxan yi, n yi gbetin nun a tɔnodin sɔto?'

²⁴ Naxanye yi tixi na yi, a yi a fala ne xa, a naxa, 'E xεmaan ba ito yii, xεmaan gbanan fuun yi naxan yii, ε a so na yii.'

²⁵ E yi a fala a xa, e naxa, 'Nxu kannu, koni xεmaan gbanan fu a taan yii!'

²⁶ A yi e yabi, a naxa, 'N xa a fala ε xa, seen muxun naxan birin yii, nde sama nen ne xun ma e xa, koni se mi naxan yii hali naxan di a yii, na be a yii.'

²⁷ Nba, n yaxuni itoe a mi rafan naxanye ma, n xa findi mangan na, ε fa ne ra be yi, ε yi e faxa n yetagi! "

Yesu so fena Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Yoni 12.12-19

²⁸ Yesu ito fala xanbini, a siga e yεε ra Yerusalen taani.

²⁹ A maso Betifage taan nun Betani taan na Oliwi Geyaan dεxon na waxatin naxan yi, a yi a xarandii firin nasiga a yεε ra,

³⁰ a yi a pungen e ma, a naxa, "E siga banxideen na ε yεε ra. E nema na liye waxatin naxan yi, ε sofalidin xidixin toma nen muxe munma dεxo naxan fari singen. E a fulun, ε fa a ra be.

³¹ Xa muxuna nde ε maxodin fa fala, 'E ito fulunma nanfera?' ε a fala e xa, ε naxa 'Marigin nan mako a ma.' "

³² Nayi, e yi siga. Marigi Yesu naxan birin fala e xa, e sa na birin li na kiini alo a a fala e xa kii naxan yi.

³³ E yi sofalidin fulunma waxatin naxan yi, a kannu yi a fala e xa, a naxa, "E ito fulunma nanfera?"

³⁴ E yi a yabi, e naxa, "Marigin makona a ma."

³⁵ E siga sofalidin na Yesu fεma. E yi e domane yifulun sofalidin fari, e yi Yesu mali a dεxo a fari.

³⁶ A yi sigama waxatin naxan yi, yamaan yi e dugine yifulun kiraan xon a yεε ra a binya feen na.

³⁷ A maso Yerusalen taan na waxatin naxan yi, a na kiraan li naxan godoma Oliwi Geyaan bun ma. Xarandiin birin yi barikan bira folo Ala xa, e yi a tantun e xui yitexin na, fata kabanako feen birin na e naxanye toxi.

³⁸ E yi a fala, e naxa, "Mangan naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Bɔɔne xunbenla xa lu ariyanna yi e nun binyena!"

³⁹ Farisi muxuna ndee yi yamaan ye, na ndee yi falan ti Yesu xa, e naxa, "Karamoxo, i ya xarandine yamari, e xa e dundu."

⁴⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa a fala ε xa, xa e dundu, gemeni itoe nan sonxoma."

Yesu yi wuga Yerusalen ma fe ra

⁴¹ A maso taan na waxatin naxan yi, a yi a to, a wuga a fe ra,

⁴² a naxa, "Ee! E tan, xa ε yi bɔɔne xunbenla kiraan kolon nun to, na yi lan, koni iki ε mi a kolonε amasoto a bata luxun ε ma!

⁴³ Lɔxona nde a lima ε ma nen, ε yaxune luma ε rabilinε nen, e yi gbingbinna rate taan nabilinni, e kiraan bolon ε ma yiren birin yi.

⁴⁴ E ε halagima nen, e nun muxun naxanye birin taan kui. Hali gemε keden pena, a mi luyε a funfuni ε taani ito yi, amasoto Ala fa ε kisideni waxatin naxan yi, ε mi yi a kolon nun!"

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-17, Maraka 11.15-19, Yoni 2.13-22

⁴⁵ Yesu yi so Ala Batu Banxini, a saresone kedi folo,

⁴⁶ a yi a fala e xa, a naxa, "A se bexi Kitabun kui, Ala naxa, 'N ma banxin xili bama nen Ala maxandi banxina.*' Koni ε tan bata a findi mujadene luxunden na!"

⁴⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini lɔxo yo lɔxo. Saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan yeerateine yi kata a faxa feen na.

⁴⁸ Koni e mi yi a kolon e a masote kii naxan yi, bayo yamaan birin yi tuli matixi a ra.

20

Yesu senben maxodinna fe

Matiyu 21.23-27, Maraka 11.27-33

¹ Lɔxona nde Yesu yi yamaan xaranna Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi Alaa falan Xibaru Fajin kawandin ba, saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone nun yamaan fonne yi fa.

² E yi a fala a xa, e naxa, "I feni itoe ligama senben mundun na? Na fala nxu xa. Nde senben soxi i yii, i yi e liga?"

³ Yesu yi e yabi, a naxa, "N xa ε maxodin, ε a fala n xa.

⁴ Nde Yoni rafaxi, a xa muxune rafu igeni e tubi xinla ma, a kelixi Ala nan ma ba, hanma muxune?"

⁵ E yi falan ti folo e bode xa, e naxa, "Xa en na a fala fa fala, 'A kelixi Ala nan ma,' a falama nen nayi fa fala, 'Nanfera, ε mi laxi Yoni ra?'

⁶ Koni xa en na a fala fa fala, 'A kelixi muxun nan ma,' yamana en magolonma nen, amasoto e yi laxi a ra fa fala nabiin nan yi Yoni ra nun."

⁷ Nanara, e yi a yabi, e naxa, "Nxu mi a keliden kolon."

⁸ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "N tan fan feni itoe ligama senben naxan na, n mi na falama ε xa na yi."

Nako kantanne fe sandana

Matiyu 21.33-46, Maraka 12.1-12

* 19:46: A mato Esayi 56.7 nun Yeremi 7.11 kui.

⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandani ito sa yamaan xa, a naxa, "Muxuna nde yi manpa bili nakoon sa, a yi a taxu a kantan muxune ra, a keli a konni, a sa buye ayi.

¹⁰ A bogi waxatina a lixina, a yi a walike keden xe nakoon kantan muxune ma, a e xa sa a gbeen so a yii, koni a kantan muxune yi na walikeen bonbo, e yi a raxete, e mi se so a yii.

¹¹ Na xanbi ra, a walike gbete xe e ma, e yi na fan bonbo, e yi a rayagi kati, e yi a raxete, e mi sese so a yii.

¹² A yi walikeen saxanden nasiga e ma. E yi na fan maxolo, e yi a kedii.

¹³ Awa, na xanbi ra nakoo kanna naxa, 'N nanfe ligama? N xa n nafan dii xemen nasiga e ma, yanyina nde, e danma nen na ra.'

¹⁴ Koni a kantan muxune to a to, e yi a fala e bode xa, e naxa, 'Nakoo kanna ke tongon nan ito ra. En na a faxes alogoo nakoon xa findi en gbeen na.'

¹⁵ E yi a torotoron nakoon fari ma, e sa a faxes.* Awa, nakoo kanna na fa waxatin naxan yi, a nanfe ligama a kantan muxune ra?

¹⁶ A na muxune faxama nen, a nakoon taxu muxu gbete ye ra.'

Yamaan to na me, e naxa, "Ala xa nxu tangana na ma."

¹⁷ Yesu yi e mato, a yi e maxodin, a naxa, "Kitabun yireni ito bunna di? A naxa, 'Banxi tiine e me gemen naxan na, na bata findi banxin gemen fisamantenna ra.'†

¹⁸ Naxan yo na bira gemeni ito fari, na yigirama nen dungin na. Xa a nu bira naxan yo fari, a na yilunburunma nen."

Mudu fiin maxodinna

Matiyu 22.15-22, Maraka 12.13-17

¹⁹ Sariya karamoxone nun saraxarali kuntigine yi kata Yesu suxu feen na na waxatini amasoto e yi a kolon a sandani ito saxi e tan nan ma fe ra koni e gaxuxi yamaan yee ra.

²⁰ Nanara, e feren fen. E seen so muxuna nde yii naxanye e yete finde muxu tinxinxin na, e ne xe Yesu ma a suxu feen na a fala xuine xon ma alogo e xa no a rasoe yamana kanna senben nun a noon bun ma.

²¹ Na muxune yi a maxodin, e naxa, "Karamoxo, nxu a kolon i xaranna naxan tima e nun i falan naxan tima, e tinxin. Nxu a kolon fa fala i mi muxune rafisaxi e bode

xa. I muxune xaranma Alaa kiraan nan ma jondini.

²² A fala nxu xa, xa nxu lanma nxu xa mudun so Romi Manga Gbeen yii ba?"

²³ Koni Yesu yi e yanfantenyaan to, a yi a fala e xa, a naxa,

²⁴ "E gbete gbananna yita n na. Nde xili nun a yetagin sawura a ma?"

E yi a yabi, e naxa, "Romi Manga Gbeen."

²⁵ Nanara, Yesu naxa, "Mangan gbeen xa so a yii, Ala gbeen xa so Ala yii."‡

²⁶ E mi no a suxun feren sote yamaan yetagi. Nanara, e yi e duudu, e kabe a fala ti kiin ma.

Faxes muxune rakeli fena

Matiyu 22.23-33, Maraka 12.18-27

²⁷ Saduse muxune§ yi e maso Yesu ra naxanye a falama a faxes muxune mi kelima sayani, e yi a maxodin, e naxa,

²⁸ "Karamoxo, Musa sariyani ito sebe nen nxu xa, a naxa, 'Xa xemen faxes, a jaxanla lu, koni a mi dii lu, na xemena ngaxakedenna nde xa ke jaxanla tongo, e yi diin bari faxes muxun xa.'*

²⁹ Awa, ngaxakedenmane muxu solofere yi na yi nun, forimaan yi jaxanla futu, a faxes, a mi dii soto.

³⁰ A firinden yi na jaxanla tongo,

³¹ a saxanden fan yi a tongo. Awa, a liga na kiini muxu soloferene birin na, e birin yi faxes, e mi dii soto.

³² Donxen na, jaxanla fan yi faxes.

³³ Awa, faxes muxune na keli sayani waxatin naxan yi, a findima nde a jaxalan na nayi? Bayo e muxu soloferene birin bata yi a tongo!"

³⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, "Waxatini ito yi, xemene jaxanla futuma nen jaxanle fan yi doxo xemen xon,

³⁵ koni naxanye na keli sayani waxati famatoni, na xemene mi jaxalan fute, a jaxanle mi doxe xemen xon.

³⁶ E luma nen nayi alo malekane. E mi faxama, e findima Alaa diine nan na amasoto e bata keli sayani.

³⁷ Koni Musa na yita nen a faxes muxune kelima nen sayani. Awa, Kitabun kui, fotondin gan feen sebe xi denaxan yi, Musa yi falan ti Marigina fe yi, a naxa, 'Ibrahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.'†

* **20:15:** Sandani ito kui Ala nan misalixi nakoo kanna ra. A dinan taxuxi Isirayila kaane ra. A walikene findixi nabine ra naxanye xe Isirayila kaane ma. A diin findixi Yesu ra. † **20:17:** Yaburin 118.22 ‡ **20:25:** Mangan yetagin sawuran to gbete gbananna ma, na a findixi a **gbeen** na bayo a tan nan a rafalaxi. Adamadiine daxi Ala maligan na, nayi e fan findixi **Ala gbeen** na. Gbetin lan a so mangan yii mudun na, koni muxune lan e yi e yete so Ala yii bayo e findixi e da mangan gbeen na. § **20:27: Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mon mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. * **20:28:** A mato Dunujia Folon 38.8 nun Sariyane 25.5-6 kui. † **20:37:** A mato Xorayaan 3.2-6 kui.

³⁸ Awa, a bunna ni ito ra fa fala niiramane Ala nan a tan na, faxa muxune gbee mi a ra, amasoto e birin niina e yi Ala yee ra yi.”*

³⁹ Sariya karamoxona ndee yi falan ti a xa, e naxa, “Karamoxo, i bata a yabi ki fajil!”

⁴⁰ Na xanbi ra, e mi fa susu a maxodinje fefe ra.

*Yesu yi maxodinna ti
Matiyu 22.41-46, Maraka 12.35-37*

⁴¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a falama di fa fala Dawuda bonsonna nan Alaa Muxu Sugandixin na?”

⁴² Amasoto Dawuda yeteen bata a fala Yaburin Kitabun kui, a naxa, ‘Marigin yi a fala n marigin xa, a naxa, “Doxo n yiifanna ma

⁴³ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.” ‘\$ ”

⁴⁴ “Dawuda yi a xili, a naxa, ‘N Marigina.’ Awa, Alaa Muxu Sugandixin findixi Dawuda bonsonna ra di?”*

*Yesu yi a xarandiine maxadi
Matiyu 23.1-36, Maraka 12.38-40*

⁴⁵ Yamaan birin yi e tuli mati Yesu ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa,

⁴⁶ “E a liga e yeren ma sariya karamoxone fe yi. A rafan e ma e xa doma gbeene ragodo e ma, e yi lu e masiga tiye. A rafan e ma yamaan xa e binya, e yi e xonton loxo tidene yi. A rafan e ma e xa muxu gbee doxoden soto salide banxini e nun doxode fajine malanni.

⁴⁷ E kapa gilene yii seene bama e yii. E yi e yete mayita sali xunkuyeni. E yalagima nen na feene ra han a radangu ayil!”

21

*Kapa gilena kisena fe
Maraka 12.41-44*

¹ Yesu yi a yeen nasiga, a nafulu kanne to, e kiseen sama Ala Batu Banxin gbeti maradeni.

² A kapa gile yiigelitona nde fan to, a gbanan firin sama gbeti sa seen kui.

³ Yesu naxa, “N xa jondin fala e xa, kapa gile yiigelitoni ito bata naxan sa, na gbo bonne birin gbeen xa.

⁴ Amasoto bonne naxan saxi, e nafulu donxen xa mi ne ra. Koni a tan, hali yiigeliton to a ra, naxan birin a yii a balon na, a na nan saxi.”

*Ala Batu Banxin kalana fe
Matiyu 24.1-2, Maraka 13.1-2*

‡ **20:38: niiramane:** Ala naxa e lburahimaa Ala nan a ra. A mi a falaxi nun lburahimaa Ala nan yi a tan na, a yi a nii ra waxatin naxan yi. A luxi alo Ala yee na e ra laxira yi. E mon e nii ra Ala yee ra yi. § **20:43:** Yaburin 110.1

* **20:44:** Na waxatini karamoxone yi a falama a Alaa Muxu Sugandixin barima Dawuda bonsonna nin fata Alaa falan na Samuyeli Firinden 7.16 kui. Anu, xa Dawuda nan Yaburin 110 sebe, nayi a tan a falama Alaa Muxu Sugandixin ma fa fala “N Marigina.” Na bunna nen fa fala Alaa Muxu Sugandixin gbo a benba Dawuda xa. Na yi muxune yifu, a yi a yita a Yesu Alaa Muxu Sugandixin tiden gbo dangu Dawuda ra Ala yee ra yi.

⁵ Muxune yi a falama a Ala Batu Banxin yi maxidixi gme to fajine nan na e nun muxune yi fama seen naxanye ra kiseen na Ala xa. Yesu naxa,

⁶ “E naxan toma ito ra, waxatina nde fama, gemen naxanye birin banxini ito yi, keden mi luye a funfuni, e e birin naxuyama ayi nen.”

*Taron nun besenxonyana fe
Matiyu 24.3-14, Maraka 13.3-13*

⁷ E yi a maxodin, e naxa, “Karamoxo, na ligama waxatin mundun yi? Taxamasenna mundun a yitama nxu ra fa fala a waxatin bata a li?”

⁸ Yesu naxa, “E a liga e yeren ma alogo muxe nama e mayenden. Amasoto muxu wuyaxi fama nen n xinli, e yi a fala, e naxa, ‘A tan nan n tan na.’ E naxa, ‘Waxatin bata a lil’ Koni e nama bira ne doxo ra.

⁹ E na yenge feene nun murute feene me waxatin naxan yi, e nama gaxu amasoto a fere mi na fo ne xa liga singen. Koni waxati rajanna munma maso singen.”

¹⁰ A lu falan tiye, a naxa, “Siya keden siyaan bonna yengema nen yamana keden yi yamanan bonne yenge.

¹¹ Baxon xuruxurun gbeen tima nen e nun fitina kaman nun fitina furen yi so yirena ndee yi. Gaxu fe gbeene nun taxamaseri gbeene ligama nen kore xonna ma.

¹² Koni benun feni itoe birin xa liga, e e suxuma nen, e yi e besenxonyana. E yi e raso salide banxine yi, e yi e makiti, e yi e sa kasoon na. E sigama e ra nen mangane nun kuntigine fema n tan ma fe ra.

¹³ Nayi, e findima nen n serene ra e xa.

¹⁴ E nama xamin, e sa e xun mafalama naxan na.

¹⁵ Amasoto n falan nun xaxinla soma e yii nen. Nanara, e yaxune mi e tande e yi e no.

¹⁶ E soto muxune nun e ngaxakedenne nun e xabilane nun e xoyine e soma nen e yii, e yi e tan ndee faxa.

¹⁷ Muxun birin e rajaxuma nen n tan ma fe ra.

¹⁸ Koni hali e xun sexe kedenna mi lo ayi.

¹⁹ Nayi, e tunnafan alogo e niin xa ratanga.”

*Yesu yi Yerusalem kala feen fala
Matiyu 24.15-21, Maraka 13.14-19*

²⁰ “E na a to waxatin naxan yi, sofane bata Yerusalem taan nabilin, e a kolonma nen nayi fa fala a kala waxatin mi fa buma santon.

²¹ Xa naxan Yudaya yi na waxatini ne xa e gi, e siga geyane fari. Naxanye taan kui, ne xa e gi, e keli taani. Naxanye xεεn ma, ne nama xεfe taani.

²² Amasoto 'Tɔɔn Lɔxone' nan ne ra, Kitabun naxan fala, a na birin xa kamali.

²³ Gbalogbeen ligama nen fudi kanne nun dii ngane ra na lɔxone yi! Tɔɔ gbeen fama nen bɔxɔ xɔnni ito ma. Alaa xɔlɔn fama nen yamani ito xili ma.

²⁴ E faxama nen silanfanna ra,* ndee sigama nen konyiyani yamanan birin yi. Yerusalem taan luma nen siya gbetene bun ma han e waxatin yi defe.”

Muxuna Dii Xemen fa fena

Matiyu 24.29-31, Maraka 13.24-27

²⁵ “Awa, na waxatini taxamasenna sama nen sogen ma, e nun kiken nun sarene ma. Dunuɔa siyane birin yigitegeɛma nen nayi, e gaxu fɔxɔ igen xuiin nun xunfan gbeen yeε ra.

²⁶ Feen naxanye ligama dunuɔa yi, muxune nɛma ne mame waxatin naxan yi, e gaxuma nen, e fuga a ra. Amasoto kore xonna senbeni maxama nen.

²⁷ N tan Muxuna Dii Xemen minima nen kenenni, n fa kundani senbeni e nun binye gbeeni.

²⁸ Koni feni itoe na liga fɔlɔ waxatin naxan yi, ε xa ε xunna rakeli, ε yi ε yeεn nabi amasoto ε xunba waxatin bata maso.”

Xɔde binla fe taxamasenna

Matiyu 24.32-35, Maraka 13.28-31

²⁹ Na xanbi ra, Yesu yi sandana nde sa e xa, a naxa, “E ε xaxili lu xɔde binla nun wudin birin xɔn ma.

³⁰ E na jingi waxatin naxan yi, ε a kolonma nen nayi fa fala jɛmen bata maso.

³¹ A na kii nin, ε na feni itoe to lige waxatin naxan yi, ε a kolonma nen nayi fa fala Alaa Mangayaan fa waxatin bata maso.”

³² “N xa jɔndin fala ε xa. Iki muxune mi danguma fɔ na feene birin liga.

³³ Kore xonna nun bɔxɔ xonna danguma nen koni n ma falane mi danguma habadan.”

³⁴ “E a liga ε yeren ma! E nama ε yeε findi fudimane nun dɔlɔ minne ra. E nama xamin ε lu kiina fe ra alogo na Lɔxɔn nama e raterena.

³⁵ Amasoto a dunuɔa muxune birin naterenama nen alo woson suben naterenama kii naxan yi.

³⁶ E lu ε yeε ra yi, ε yi Ala maxandi waxatin birin, ε senben soto, ε ratanga feni itoe birin

ma naxanye ligama alogo ε xa ti n tan Muxuna Dii Xemen yetagi.”

³⁷ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini nen yanyin na, a sa kɔεen nadangu geyaan fari naxan xili Oliwi.

³⁸ Yamaan birin yi sigama nen a fema xɔtɔnni Ala Batu Banxini, alogo e xa e tuli mati a ra.

22

Mangane yi yanfani tɔn Yesu ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Yoni 11.45-53

¹ Buru Tetaren Sanla* yi maso naxan xili Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla.†

² Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi kata Yesu faxan fεren fendeni, koni e yi gaxuxi yamaan yeε ra.

Yudasi yi Yesu yanfa

Matiyu 26.14-16, Maraka 14.10-11

³ Setana yi so Yudasi yi, naxan xili Isakariyoti, xarandii fu nun firinna nde nan yi a ra.

⁴ Awa, Yudasi yi siga, a sa a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine xa, a naε Yesu soε e yii kii naxan yi.

⁵ Na yi rafan e ma, e gbetin ba, a e xa a saren fi.

⁶ Yudasi yi tin na ma, a fεren fen fɔlɔ, a naε Yesu soε e yi kii naxan yi hali yamaan mi fe kolon ayi.

Yesu yi a yitɔn sanla fe yi

Matiyu 26.17-25, Maraka 14.12-21

⁷ Buru Tetaren Sanla yi a li, yeεεε diin faha waxatin yi a li Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla fe ra.

⁸ Yesu yi Piyeri nun Yoni xe, a yi a jɔngu e ma, a naxa, “E sa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximenna rafala en xa.”

⁹ E yi a maxɔdin, e naxa, “I waxi a xɔn ma, nxu xa a rafala minen yi?”

¹⁰ A yi e yabi, a naxa, “E nɛma soma taani waxatin naxan yi, ε xɛmɛna nde lima kira yi, ige feɔn dɔxi a xun ma. E bira a fɔxɔ ra han a na so banxin naxan kui.

¹¹ E yi a fala na banxin kanna xa, ε naxa, ‘Karamɔxɔ naxa, a xɔɔe yigiyaden minen yi, a tan nun a xarandiine Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen donma denaxan yi?’

¹² A banxin yire gbeena nde yitama e ra nen kore banxin kɔε ra, naxan kui yitɔnxi kii faɔi. E donseene rafalama menna nin.”

* **21:24: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

* **22:1: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sarɔan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɔyaan 12.15 kui. † **22:1: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faha kɔε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

¹³ E sa seen birin li na yi alo Yesu a fala e xa kii naxan yi. E Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla ximenna rafala menni.

Marigina Ximenna fe

Matiyu 26.26-30, Maraka 14.22-26, Kɔrenti Kaane Singena 11.23-25

¹⁴ Na waxatina a lixina, Yesu yi dɔxɔ a degedeni e nun a xera fu nun firinne.

¹⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “A xɔnla n ma kati, n xa Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla donseen don ε xɔn benun n xa tɔrɔ!”

¹⁶ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, n mi a donma sɔnɔn han a bunna rakamalima Alaa Mangayani waxatin naxan yi.”

¹⁷ Na xanbi ra, Yesu yi igelengenna tongo, a barikan bira Ala xa, a naxa, “E ito tongo, ε yi a yitaxun ε ra.

¹⁸ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, en wudi bogi igen naxan minma ito ra, n mi fa a minma han Alaa Mangayaan yi fa.”

¹⁹ Na xanbi ra, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a yi a so e yii, a naxa, “N fati benden ni ito ra naxan fixi ε fe ra, ε xa ito liga naxan n ma fe rabire ε ma.”

²⁰ Ximɛn donna baxi na a ra, a yi igelengenna fan tongo na kiini, a naxa, “Igelengenni ito, Layiri Nɛnɛn na a ra naxan xidima en tagi n wunla xɔn naxan minima ε fe ra.”

²¹ “Koni a mato! Muxun naxan n yanfama, a n so yiini, na kanna a degema n xɔn be yi!

²² Awa, Muxuna Dii Xɛmɛn faxama nɛn alo Ala bata a ragidi kii naxan yi, koni muxun naxan a yanfama, gbalon na kanna yεε ra!”

²³ E yi e bode maxɔdin fɔlɔ naxan na ligama e ye.

Naxan gbo a birin xa

²⁴ Matandir yi keli xarandiine tagi fa fala muxune mirima nde ma e tagi a gbo dangu e birin na.

²⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Siyane mangane nɔyaan nan ligama e xun na. Kuntigine e xili bama nɛn fa fala, ‘Yamaan Yatigine.’

²⁶ Koni a mi na kiini ε tagi. Naxan gbo ε birin xa ε tagi, fɔ na xa lu alo dii jɔrɛna. E yεeratiin xa liga alo walikena.

²⁷ Amasɔtɔ nde gbo dangu bodene ra, naxan dɔxi a degedeni hanma naxan fama donseen na a xa? Naxan a degema, na nan gbo! Koni n tan ε tagi alo walikena.”

²⁸ “E bata lu n fema n ma tɔrɔn birin yi.

²⁹ Nanara, n mangayaan fima ε ma alo n Fafe Ala bata a fi n ma kii naxan yi.

³⁰ E ε degema nɛn, ε yi ε min n xɔn ma n ma Mangayani, ε dɔxɔ mangaya gbɛdene yi. E yi Isirayila bɔnsɔn fu nun firinne makiti.”

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Yoni 13.36-38

³¹ Yesu naxa, “Ee! Simɔn, i tuli mati, Setana bata Ala mafan alogo a xa tin Setana yi ε birin mato, a yi ε yife alo xεε biina a maali fema kii naxan yi, a yi a deɛla ba a yi.

³² Koni Simɔn, n bata Ala maxandi i xa alogo i ya dɛnkɛleyaan nama jan. I mɔn na xεtɛ n fema waxatin naxan yi, i yi i ngaxakedenne sɛnbɛ so.”

³³ Piyeri yi a yabi, a naxa, “Marigina, n bata n yitɔn siga feen na kasoni i fɔxɔ ra, n faxa i fɔxɔ ra!”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “Piyeri, n xa a fala i xa benun dontonna xa wuga, i a falama nɛn sanja ma saxan, i naxa, i mi n tan kolon.”

³⁵ Na xanbi ra, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N na ε xε waxatin naxan yi, ε mi siga gbeti yo ra e yii, hanma benbelidina hanma sankidina, sena nde dasa nɛn ε ma ba?”

E yi a yabi, e naxa, “Sese mi dasa.”

³⁶ Yesu naxa, “Koni iki xa gbeti sa seen naxan yii hanma benbelidina, a xa a tongo. Silanfani mi muxun naxan yii, na xa a do-maan mati, a silanfanna sara.‡

³⁷ Amasɔtɔ n xa a fala ε xa, Kitabun naxan falaxi n tan ma fe yi fɔ na xa kamali nɛn, a naxa, ‘A yate nɛn alo fe jaxi rabane.’ ”

³⁸ Xarandiine naxa, “Marigina, a mato, degema firin be yi.”

A yi e yabi, a naxa, “Na bata wasa ti.”

Yesu yi Ala maxandi

Matiyu 26.36-46, Maraka 14.32-42

³⁹ Yesu yi keli na yi, a siga Oliwi Geyaan fari alo a darixi a lige kii naxan yi. Xarandiine yi siga a fɔxɔ ra.

⁴⁰ A na yiren li waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “E Ala maxandi alogo ε nama bira tantanni.”

⁴¹ Na xanbi ra, a keli e fema, a yi a makuya e ra ndedi, a yi a xinbi sin, a yi Ala maxandi.

⁴² A yi a fala, a naxa, “N fafe, xa i tinje, i xa tɔrɔya igelengenni ito masiga n na, koni n tan sagoon nama liga fɔ i tan sagona.”

⁴³ Malekan yi mini kɛnenni a xa, keli ariyanna yi, a yi sɛnbɛn fi a ma.

⁴⁴ A tɔrɔxi kii naxan yi, a yi a yixɔdɔxɔ Ala maxandideni na kiini. Kuye wolonna yi mini a ma, a lu dindinjɛ alo wunla.

⁴⁵ A yelin Ala maxande waxatin naxan yi, a xεtɛ a xarandiine fema, a yi e sunuxin li xixɔnli!

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E xima nanfera? E keli, ε yi Ala maxandi alogo ε nama bira tantanni.”

‡ 22:36. *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Yoni 18.3-11

⁴⁷ A yi fala tiini waxatin naxan yi, ganla yi fa, Yudasi xarandii fu nun firinna nde tixi yamaan yee ra, a fa Yesu fema a sunbudeni.

⁴⁸ Koni Yesu naxa, “Yudasi, i n tan Muxuna Dii Xemen yanfama sunbun nan xon ma ba?”

⁴⁹ Xarandiin naxanye yi Yesu foxo ra, feen naxan fama ligadeni Yesu ra, e na to waxatin naxan yi, e naxa, “Marigina, nxu xa nxo silanfanne tongo, nxu yengen so ba?”[§]

⁵⁰ E tan nde yi Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma.

⁵¹ Koni Yesu yi e yabi, a naxa, “A lu.” Yesu yi a yiin sa na xemen tunla ma, a kendeya.

⁵² Na xanbi ra, Yesu yi a fala saraxarali kuntigine nun Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigine nun yamaan fonne xa naxanye faxi a suxudeni, a naxa, “E bata fa silanfanne nun gbengbetenne ra n xili ma alo gbalotxon nan n tan na ba?”

⁵³ N yi e fema Ala Batu Banxini nun lxo yo lxo, e mi kata e yi n suxu. Koni e waxatin na a ra iki e nun dimin senbena.”

Piyeri yi a me Yesu ra

Matiyu 26.57-58, 69-75, Maraka 14.53-54, 66-72, Yoni 18.12-18, 25-27

⁵⁴ E yi Yesu suxu, e siga a ra Saraxarali Kuntigi Singen konni, Piyeri yi bira a foxo ra koni e yi tagi kuya.

⁵⁵ E yi teen sa kiti saden tanden tagi, e yi a dxo menni. Piyeri yi dxo e fema.

⁵⁶ Walike jaxanla nde a to dxo teen xon ma waxatin naxan yi, a yi a mato ki fari, a naxa, “Xemeni ito fan yi a foxo ra nun yati!”

⁵⁷ Piyeri yi a tandi, a naxa, “Ee! I tan jaxanla, n mi a kolon mume!”

⁵⁸ A mi bu na xanbi ra xemena nde fan yi a to, a naxa, “A tan nan nde i tan fan na!”

Koni Piyeri yi a yabi a naxa, “Ee! I tan xemena, a tan se mi n tan na de!”

⁵⁹ Awa, waxatidi danguxina, xemena nde fan yi a fala a xa a sabeen na, a naxa, “Sike yo mi naxan yi, xemeni ito yi a foxo ra nun amasoto Galile kaan nan a tan fan na!”

⁶⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “Ee! I tan xemena, i naxan falama, n mi na kolon!”

Awa, a yi falan tima waxatin naxan yi, dontonna yi wuga mafuren!

⁶¹ Marigin yi a firifiri, a Piyeri mato. Piyeri yi a miri Marigina falan ma alo a fala kii naxan yi, a naxa, “Benun dontonna xa wuga to, i a falama nen dxo saxon a i mi n kolon.”

⁶² Piyeri yi mini, a saxole wugan ti!

E yi Yesu magele, e yi a bonbo

Matiyu 26.67-68, Maraka 14.65

⁶³ Muxun naxanye yi Yesu kantanma, ne yi Yesu magele, e yi a bonbo.

⁶⁴ E yi a yeen maxidi, e yi a maxodin, e naxa, “Nde i bonboxi? Nabiya falane ti nxu xa.”

⁶⁵ E yi a makonbi han!

E yi Yesu ti muxu gbeene yetagi

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Yoni 18.19-24

⁶⁶ Kuye yibaxina, yamaan fonne nun saraxarali kuntigine nun sariya karamoxone yi e malan, e fa Yesu ra Kitisa Gbeene fema.

⁶⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa.”

A yi e yabi, a naxa, “Xa n na a fala e xa, e mi lama n na.

⁶⁸ Xa n na e maxodin, e mi n yabe,

⁶⁹ koni folo iki ma, n tan Muxuna Dii Xemen dxoxma nen Ala Senbemaan yiifanna ma.”

⁷⁰ E birin naxa, “Alaa Dii Xemen nan i tan na nayi ba?” A yi e yabi, a naxa, “E bata a fala. A tan nan n tan na.”

⁷¹ E yi a fala, e naxa, “En mako mi fa sere ma sonon! En tan yeteen bata a xuiin me!”

23

E siga Yesu ra Pilati fema

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Yoni 18.28-38

¹ Yamaan birin yi Yesu tongo, e siga a ra Pilati fema,

² e a kansun folo na yi, e naxa, “Nxu bata xemeni ito suxu, a nxo siyani murutema. A yi a fale e xa, a e nama mudun so Manga Gbeen yii. A naxa, a tan nan Alaa Muxu Sugandixin na e nun mangana.”

³ Awa, Pilati yi a maxodin a naxa, “Yahudiyane mangan nan i tan na ba?”

Yesu yi a yabi, a naxa, “On, alo i a falaxi kii naxan yi.”

⁴ Na xanbi ra, Pilati yi a fala saraxarali kuntigine nun yamaan xa, a naxa, “N mi xemeni ito yalagi fe toxi hali!”

⁵ Koni e mon yi kata, e naxa, “A bata yamaan tagi so a xaranna xon ma! A foloxi Galile nin han sa dxo Yudaya birin na, iki a bata fa be fan yi.”

⁶ Pilati ito me waxatin naxan yi, a yi maxodinna ti, a naxa, “Galile kaan nan xemeni ito ra ba?”

⁷ A na kolon waxatin naxan yi fa fala Yesu kelixi na yamanan nin Herode yi kuntigiyani denaxan yi, a yi a rasiga a ma, Herode fan yi Yerusalen taani na waxatini.

Yesu Herode fema

⁸ Herode Yesu to waxatin naxan yi, na yi rafan a ma kati, amasoto a bata yi Yesu a fe

[§] 22:49: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

mε nun! A xɔnla yi a ma nun, a xa a to xabu waxati xunkuye. A yi waxi a xɔn ma, a xa Yesu to kabanako fena ndee lige.

⁹ Nanara, Herode yi Yesu maxɔdin sanja ma wuyaxi, koni Yesu mi a yabi hali fala keden peen na!

¹⁰ Saraxarali kuntigine nun sariya karamɔxɔne yi Yesu kansun kati!

¹¹ Herode nun a sofane yi Yesu magele, e yi a rafeya kati! E yi doma fajin nagodo a ma, e yi a raxεte Pilati ma.

¹² Na lɔxɔn yeteni Pilati nun Herode yi findi xɔyimane ra amasɔtɔ e mi yi rafan e bode ma nun.

E Yesu faxa feen nagidi

Matiyu 27.15-26, Maraka 15.6-15, Yoni 18.39-19.16

¹³ Pilati yi saraxarali kuntigine nun mangane nun yamaan maxili, a yi e malan,

¹⁴ a yi a fala e xa, a naxa, “E bata fa xεmeni ito ra n fεma, a a yamaan namurutεma. Nba, n bata a fεfεfεε ε yeε xɔri. E a kansunxi fe jaxin naxanye ra, n mi a sɔn toxi hali keden.

¹⁵ Herode fan mi a sɔn toxi. Nanara, a bata a raxεte n ma, xεmeni ito mi fe yo ligaxi a faxε naxan ma.

¹⁶ Awa, n xa a bɔnbɔ, n yi a bejin.”

¹⁷ Bayo Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sali waxatine yi, fɔ Pilati xa muxu keden namini nɛn kasoon na e xa.

¹⁸ Muxune birin yi sɔnxɔ, e naxa, “Yesu xa faxa, i Baraba bejin nxu xa!”

¹⁹ Baraba yi kasoon na murutɛn nun muxu faxa feen nan ma taani.

²⁰ A xɔli yi Pilati ma a xa Yesu bejin. Nanara, a mɔn yi yamaan xili.

²¹ Koni e mɔn yi sɔnxɔ, e naxa, “A gbangban wudin ma!”

²² Pilati yi a fala e xa sanja ma saxan, a naxa, “A fe jaxin mundun ligaxi? N mi fe jaxi yo toxi a ra a faxε naxan ma. N xa a bɔnbɔ, n yi a bejin.”

²³ Koni e lu sɔnxɔε, e yi e xuini te, e naxa, a Yesu xa gbangban wudin ma. E kui feen yi liga e sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra.

²⁴ Nanara, Pilati yi a kitin bolon alo e a fala a xa kii naxan yi.

²⁵ E waxi xεmen naxan xɔn ma, a na bejin e xa naxan sa kasoon na murutɛn nun muxu faxa feen na. Awa, a Yesu so e yii a e xa e rafan feen liga a ra.

E yi Yesu gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Yoni 19.17-27

²⁶ E sigama Yesu ra a gbangbandeni wudin ma waxatin naxan yi, e lan xεmena nde ra, a xili Simɔn Sirɛni kaana. A kelima xεen ma siga taani. E yi a suxu, e Yesu gbangban wudin sa a xun ma, e yi a bira Yesu fɔxɔ ra.

²⁷ Muxu wuyaxi yi bira a fɔxɔ ra. Jaxanla ndee yi e ye nun, ne yi e yiin sa e xun ma, e gbelegbele a fe ra.

²⁸ Yesu yi a yeε rafindi e ma, a yi a fala e xa, a naxa, “Yerusalɛn jaxanle, ε nama wuga n tan ma fe ra, koni ε wuga ε yete nun ε diine fe ra.

²⁹ Amasɔtɔ lɔxɔna nde fama, muxuna nde a falama nɛn fa fala, ‘Sewan gbantane xa, sewan jaxanle xa naxanye mi dii barixi, dii nga mi e ra.’

³⁰ Nayi, muxune a falama nɛn geyane xa, e naxa, ‘E bira nxu fari,’ e yi a fala yire matexine xa, e naxa, ‘E nxu ye maluxun.’

³¹ Amasɔtɔ xa fe sifani itoe liga wudi xinden na, nanfe ligama wudi xaren na nayi?”

³² E fe jaxi raba firinne fan tongo, a e xa faxa Yesu fεma.

³³ E na yiren li waxatin naxan yi naxan xili “xun xɔri yirena,” e Yesu gbangban wudin ma na yi e nun fe jaxi raba firinne, keden a yiifanna ma, bodena a kɔmenna ma.

³⁴ Yesu naxa, “N Fafe, e mafelu, amasɔtɔ e naxan ligama e mi na kolon.”

Awa, e yi masensenna ti lan a dugine yitaxun feen ma.

³⁵ Yamaan yi ti na yi, e lu Yesu matoc. Yamaan kuntigine yi a magele, e naxa, “A bata bodene rakisi, xa Alaa Muxu Sugandixin nan a tan na, a xa a yete rakisi!”

³⁶ Sofane fan yi a magele, e fa a fεma, e yi minse muluxunxin ti a xa.

³⁷ E yi a fala, e naxa, “Xa Yahudiyane mangan nan i tan na, i yete rakisi.”

³⁸ E falani itoe sεβε a xun ma, e naxa, “Yahudiyane Mangan ni ito ra.”

³⁹ Fe jaxi rabaan naxanye yi gbangbanxi a fεma, na nde keden yi a rayelefu, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin xa mi i tan na ba? I yete rakisi e nun nxu tan fan!”

⁴⁰ Koni bonna yi a maxadi, a naxa, “I mi gaxuε Ala yeε ra ba? En tan fan yalagin nan bun ma be yi.

⁴¹ Koni en gbeen lanxi, amasɔtɔ en na en ma fe jaxin saranna nan sɔtɔma ito ra. Koni a tan mi fe jaxi yo ligaxi.”

⁴² A yi a fala Yesu xa, a naxa, “Yesu, i na fa i ya Mangayani waxatin naxan yi, i xa i xaxili lu n xɔn ma!”

⁴³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, i luma n fεma nɛn ariyanna yi to.”

Yesu faxa fεna

Matiyu 27.45-46, Maraka 15.33-41, Yoni 19.28-30

⁴⁴ Sogen bata yi a ratinxin, dimin yi so yamaan yiren birin yi han se din waxatin yi maso.

⁴⁵ Sogen yi dimi. Awa, dugin naxan yi sin-ganxi Ala Batu Banxin tagi, na yi bɔ firinna ra.

⁴⁶ Yesu yi a xuini te kati, a naxa, “N Fafe, n bata n niin so i yii.”* A na fala xanbini, a faxa.

⁴⁷ Feen naxan liga, sofa kɛmɛn kuntigin yi na to, a yi Ala tantun, a naxa, “Muxu tinxinin yatin nan yi ito ra!”

⁴⁸ Muxun naxanye fa fe yigɛdeni, a feen naxanye ligaxi e yeɛ xɔri, e ne to waxatin naxan yi, e birin yi xɛtɛ e konni, e yiin saxi e xun ma, e wugama.

⁴⁹ Naxanye birin yi Yesu kolon ki faɲi e nun ɲaxanla naxanye bira a fɔxɔ ra keli Galile yi, ne yi sa ti yire makuyeni, e lu feni itoe matoc.

Yesu maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Yoni 19.38-42

⁵⁰ Xɛmɛna nde yi na nun, a xili Yusufu. A yi yamaan fonne ye. A yi fan, a yi tinxin.

⁵¹ A mi yi tinxi bonne kiti saxin nun e kewanle ma. Arimate taan muxuna nde nan yi a ra, Yudaya yamanana. A yi Alaa Mangayaan nan mamema.

⁵² A siga Pilati konni, a sa a maxɔdin Yesu binbina fe ma.

⁵³ A yi a binbin ba wudin kɔɛ ra, a yi a kasangen. Awa, gaburun naxan gexi fanyeni alo faran yinla, muxe munma yi sa naxan kui singen, a yi sa a maluxun menni.

⁵⁴ Yuman nan yi a ra nun. Matabu Lɔxɔn bata yi maso nun.

⁵⁵ Naxanla naxanye bira Yesu fɔxɔ ra keli Galile, ne yi siga Yusufu fɔxɔ ra, e sa gaburun to, alogo e xa a kolon Yesu binbin saxi kii naxan yi.

⁵⁶ E xɛtɛ e konni, e sa se xiri ɲaxumɛne nun latikɔnɔnna rafala a binbin xa.

E yi e matabu Matabu Lɔxɔni alo sariyana a fala kii naxan yi.

24

Yesu keli fena sayani

Matiyu 28.1-10, Maraka 16.1-8, Yoni 20.1-10

¹ Xati lɔxɔn xɔtɔn xɔtɔnni, ɲaxanle ture xiri ɲaxumɛn naxanye rafalaxi, e yi siga ne ra gaburu dɛɛn na.

² E yi a li gemɛn baxi gaburun dɛ ra.

³ E yi so gaburun kui konni e mi Marigi Yesu binbin to na yi.

⁴ E kuisanxin yi lu tixi na yi, e yi e tɛrɛna xɛmɛ dugi mayilenxi kan firinna e dɛxɔn ma.

⁵ Naxanle yi gaxu kati, e yi e xinbi sin, e e tigine sin bɔxɔn ma. Na xɛmɛ firinne yi a fala ɲaxanle xa, e naxa, “E niiramaan fenma faxa muxune ye nanfera?”

⁶ A mi be, a bata keli sayani. A yi Galile yi waxatin naxan yi, a naxan fala ε xa, ε xaxili lu na xɔn ma.

⁷ A naxa, “Ɔ Muxuna Dii Xɛmɛn xa so hake kanne yii, e yi a gbangban wudin ma, a soge saxandeni a keli sayani.”

⁸ Na xanbi ra, a falane yi rabira ɲaxanle ma.

⁹ E xɛtɛ keli gaburu dɛɛn na, e sa na birin fala xarandii fu nun kedenna xa e nun a muxune birin.

¹⁰ ɲaxanli itoe nan a fala xɛrane xa, Mariyama Magadala kaan nun Yoyana nun Mariyama Yaki nga e nun ɲaxanla bonne, ne yi feni itoe fala xɛrane xa.

¹¹ Koni e yi a miri a ɲaxanle daxuya falan nan tixi, e mi la e ra mume!

¹² Koni Piyeri yi keli, a siga gaburu dɛɛn na, a yi a yigodo, a yi a ye masa gaburun kui, a kasanggenna kui genla to saxi, a xɛtɛ a konni. Feen naxan ligaxi, a kabɛma na ra.

Yesu siga fena Emayusi Taani

Maraka 16.12-13

¹³ Na lɔxɔ yeteni, muxu firin yi sigama taadina nde yi naxan yi xili Emayusi, e nun Yerusaleɲ taan yi tagi kuya ndedi.

¹⁴ Feen naxanye bata yi liga, e batuma na feene ma.

¹⁵ E yi batuma waxatin naxan yi, Yesu yi a maso e ra, e birin yi lu sigɛ.

¹⁶ E yi a to koni hali na, e mi a kolon.

¹⁷ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E sigama kiraan xɔn waxatin naxan yi, ε yi nanfe falama?”

E sunuxin yi ti.

¹⁸ Na nde keden, naxan yi xili Kelopa, na yi a yabi, a naxa, “I tan keden peen nan Yerusaleɲ taani ba, naxan mi a kolon feen naxanye ligaxi menni waxati danguxini itoe yi?”

¹⁹ A yi a maxɔdin, a naxa, “Nanfe ne ra?”

E yi a yabi, e naxa, “Feen naxan ligaxi Yesu Nasareti kaan na. Nabi senbe kanna nan yi a ra a falan nun kewanli Ala nun yamaan birin ye tagi.

²⁰ Saraxarali kuntigine nun en ma kuntigine yi a suxu, alogo e xa a faxa. E yi a gbangban wudin ma.

²¹ Anu, nxu bata yi nxu yigi sa a yi nun fa fala a tan nan Isirayila muxune xunbaan na. A birin mi na ra, a ligan soge saxanna nan to,

²² ɲaxanla ndee yi nxu tagi, ne nxu rakɔtofilɛ nɛn. E siga nɛn gaburu dɛɛn na subaxani,

²³ e mi a binbin to, e xɛtɛ, e fa a fala nxu xa, a malekane mini nɛn e ma naxanye a fala e xa, a a niin bata bira ayi!

²⁴ Nxu lanfana ndee yi siga gaburu dɛɛn na, e sa a to alo ɲaxanle a fala nxu xa kii

* 23:46: Yaburin 31.6

naxan yi, a yatin ligaxi na kii nin, koni e mi a to.”

²⁵ Awa, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E xaxili mi na. Nabine feen naxanye birin fala e xa, e mi la ne ra e bɔrɛni xulɛn!”

²⁶ E mi a kolon a lanma Alaa Muxu Sugandixin xa tɔrɔ feni itoe ra benun a xa so a binyeni?”

²⁷ Na xanbi ra, feen naxan birin falaxi Yesu a fe yi Kitabun kui, fɔlɔ Nabi Musaa Kitabun ma, han nabi gbɛteye, a na birin yeɓa e xa.

²⁸ E yi sigama taan naxan yi nun, e to maso menna ra, Yesu yi a liga alo a dangumatoon na a ra.

²⁹ Koni e yi a raxete, e naxa, “Lu nxu fema amasoto kɔe somaan ni i ra, dimin yi so.” Nayi, a yi lu e fema.

³⁰ A dɔxɔ a degedeni e fema, a burun tongo, a barikan bira Ala xa, na xanbi ra a buruni gira, a yi a so e yii.

³¹ E yeɛn yi rabi mafuren, e yi a kolon fa fala a Yesu na a ra. Koni a tunun e yetagi.

³² E yi a fala e bode xa, e naxa, “A ligaxi nen alo teɛn nan yi en kuiin ganma, a Kitabun fɛsɛfɛsɛma en xa waxatin naxan yi kiraan xɔn ma.”

³³ E keli mafuren, e xete Yerusalɛn taani, e xarandii fu nun kedenna li malanxi denaxan yi e nun bonne.

³⁴ E yi a fala, e naxa, “Marigin bata keli sayani yati! Simɔn bata a to!”

³⁵ Feen naxan liga kiraan xɔn ma, muxu firinne yi ne yeɓa e xa, e Marigin kolon kii naxan yi, a buruni gira waxatin naxan yi.

Xarandiine yi Yesu to

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Yoni 20.19-23, Kewanle 1.6-8

³⁶ E yi ito falama waxatin naxan yi, Marigin yetɛɛn yi ti e tagi mafuren, a yi a fala e xa, a naxa, “Ala xa e bɔrɛn xunbeli.”

³⁷ E gaxu kati, e yi e miri, e naxa, a e bata muxun yelenna to.

³⁸ Koni a yi a fala e xa, a naxa, “E kuisanxi nanfera, sikena e bɔrɛni nanfera?”

³⁹ E n yiine nun n sanne mato, e a kolonma nen a n tan nan a ra. E yiin din n na, e a toma nen nayi amasoto fati bendɛn nun xonne mi muxun yelenni alo e a toma n tan yi kii naxan yi.”

⁴⁰ A to yi na falama e xa, a yi a yiin nun a sanne yita e ra.

⁴¹ Sewan nun kabɛn yi a liga, e mi la a ra xulɛn. Nayi, a yi e maxodin, a naxa, “Donsena e yii be ba?”

⁴² E yeɛe gilinxɔ dungin so a yii,

⁴³ a yi a tongo, a yi a don e yetagi.

⁴⁴ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “N yi e fema waxatin naxan yi, n feni itoe nan fala e xa. Feen naxan birin sebexi n ma fe yi Musaa Sariya Kitabun kui e nun nabine

kitabune nun Yaburin kui, fɔ ne xa kamali nɛn.”

⁴⁵ A yi a liga e xaxili soto alogo e xa Kitabuna feene famu.

⁴⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ito nan sebexi fa fala Alaa Muxu Sugandixin xa tɔrɔ, a keli sayani a soge saxandeni.

⁴⁷ Tubi feen nun yulubi xafarin kawandin bama nen a xinli siyane birin xa, fɔlɔ Yerusalɛn taan ma.

⁴⁸ Feni itoe seren nan e tan na.

⁴⁹ N Fafe Ala e tuli sa naxan na, n tan yetɛɛn na rafama nen e ma. Koni e lu Yerusalɛn taani han na senben yi fa sa keli kore a godo e xun ma.”

Yesu yi te ariyanna yi

Maraka 16.19-20, Kewanle 1.9-11

⁵⁰ Na xanbi ra, a siga e ra han Betani taani, a sa a yiini te denaxan yi, a duba e xa.

⁵¹ A yi dubama e xa waxatin naxan yi, a keli e fema, a te ariyanna yi.

⁵² E to yelin a batuɛ, e seɓwaxi gbeen yi xete Yerusalɛn taani.

⁵³ E yi lu Ala Batu Banxini waxatin birin, e lu barikan birɛ Ala xa.

Yoni Yoni Yesu a Fe Xibaru Fajin Naxan Sebɛ

Marigi Yesu fɔxɔrabira naanin nan Yesu a taruxun nun a falane sebɛxi Alaa Nii Sarijanxin barakani: Matiyu nun Maraka nun Luka e nun Yoni. Yoni a fe yɛba kiin nan baxi bonne ma. A luxi alo Yoni yi waxi Yesu a fe tilinxine nan makenɛn fe yi muxune xa. Na kui, a Yesu a fala wuyaxi sebɛxi nɛn bonne mi naxanye sebɛxi e nun a taruxuna ndee. A mɔn Yesu a dunuɗa yi gidin bunna yebama miriya tilinxin nin. Yoni Kitabun yireni ito sebɛxi nɛn fɔ jɛɛ tonge naanin hanma jɛɛ tonge sennin jɔxɔndɔn Yesu te xanbini kore xɔnna ma.

Kitabun yireni ito miriya tilinxina ndee nan singe yitama naxan Yesu fa xunna yebama. Yoni Yesu tiden yebama fala tilinxin nin alogo muxune xa e miri ki fajɔi Yesu a fe ma. Yoni mi Yesu bari kiin yɛbaxi. Yesu a dunuɗa yi gidini, a xaran wuyaxi ti nɛn a yamaan xa. A mɔn kabanako fe wuyaxi liga nɛn. Yoni na nan yebama Ningila Yesu kui. Yoni mɔn Yesu a fala dɔnxɛne yebama dangun bonne ra. Dɔnxɛn na, a Yesu a sayaan nan yebama e nun a rakeli fena sayani.

Yoni Yesu a falane nan sebɛxi itoe ra naxanye Yesu keɗaan yitama en na: Yesu naxa, “N tan nan nii rakisin balon na.” (Yoni 6.35 nun 6.41 nun 6.48 nun 6.51) Yesu naxa, “N tan nan dunuɗa kenɛnna ra.” (Yoni 8.12) Yesu naxa, “N tan nan sansanna so deɛn na yɛxɛne xa.” (Yoni 10.7) Yesu naxa, “N tan nan xuruse raba fajin na.” (Yoni 10.11 nun 10.14) Yesu naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na.” (Yoni 11.25) Yesu naxa, “Kiraan nan n tan na, e nun jɔndina e nun nii rakisina.” (Yoni 14.6) Yesu naxa, “N tan nan jɔndin binla ra alo wudi binla.” (Yoni 15.1 nun 15.5)

Yesu mɔn a Alayana a fe falaxi wundoni na yire sifana ndee yi, a naxa, “N tan nan a ra, naxan na yi.” (Yoni 8.24 nun 8.28 nun 8.58 nun 13.19 nun 18.5) Kitabun yiren naxan xili Xorɔyaan sora 3.14, na naxa fa fala Ala xinla yetɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa mɛnni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa mɛnni fa fala a yetɛɛn xili nɛn “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “N tan nan a ra, naxan na yi,” na bunna nɛɛn fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. (Yoni 1.1).

Alaa Falana fe

* **1:1: Alaa Falani** ito findixi Yesu nan na. A mato Yoni 1.14 kui. Ala dunuɗa da a falan naxan xɔn a folɔni, Ala na nan findixi muxun na, Yesu. † **1:6: Yoni Marafu Tiin** nan Yoni ito ra.

¹ Dunuɗa folɔni, Alaa Falan yi na. Falan yi Ala fema. Falan nan mɔn yi Ala ra.*

² A yi Ala fema a folɔni.

³ Ala seen birin daxi a tan nan xɔn ma. Ala mi sese daxi a tan xanbi.

⁴ Nii rakisin yi a tan nin. Na nii rakisin yi findi kenɛnna ra adamadiine xa.

⁵ Kenɛnna yi mini dimini, koni dimin mi a no.

⁶ Ala yi muxuna nde xɛ naxan yi xili Yoni.†

⁷ Na yi fa, a findi kenɛnna seren na, alogo muxun birin xa denkeleya a tan xɔn.

⁸ Kenɛnna mi yi a tan na, koni a fa nɛn, alogo a xa fa kenɛnna sereyaan ba.

⁹ Kenɛnna yetɛɛn nan yi na ra, naxan famato yi a ra dunuɗa muxune birin makenɛndeni.

¹⁰ Alaa Falan yi dunuɗa yi. Dunuɗa da a tan nan na, koni dunuɗa muxune mi a kolon.

¹¹ A fa nɛn a konni, koni a kon kaane mi a rasuxu.

¹² Koni naxanye a rasuxu e denkeleya a xinli, a senbɛn fi nɛn ne ma e findi Alaa diine ra.

¹³ E mi barixi Ala diine ra adamadiyaan kiin xan xɔn ma hanma fati bendena hanma muxun sagona, koni na fataxi Ala nan na.

¹⁴ Alaa Falan yi findi fati benden na, a yi lu en yɛ. Nxu bata a binyen to, alo fafana dii xɛmɛ kedenna binyena, a lugoxi hinanna nun jɔndin na.

¹⁵ Yoni yi a feen fala a xuini texin na, a naxa, “N na a tan nan ma fe fala, n naxa, ‘A fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasɔto benun n tan xa da, a tan yi na.’”

¹⁶ En birin bata barakan sɔto barakan fari a hinan kamalixin xɔn ma.

¹⁷ Amasɔto Alaa sariyan falaxi yamaan xa Musa nan xɔn ma, koni hinanna nun jɔndin faxi Yesu nan xɔn ma, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁸ Muxu yo munma Ala to singen. Koni a Dii Xɛmɛ keden peen naxan nun a tan Ala lan, naxan a fafe fema, na nan bata Ala yita en na.

Yoni Marafu Tiina sereyana fe

Matiyu 3.1-12, Maraka 1.1-8, Luka 3.1-18

¹⁹ Yoni sereyani ito nan ba, Yahudiyane to saraxaraline nun Lewine xɛ a ma a maxɔdindeni keli Yerusalɛn taani, e naxa, “Nde i tan na?”

²⁰ Yoni mi tondi a fale, a yi a fala e birin yetagi, a naxa, “Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na.”

²¹ E yi a maxɔdin, e naxa, “Nde fa i tan na? Nabi Eli nan i tan na ba?” Yoni yi e yabi, a naxa, “En-ɛn, na mi n tan na.” E mɔn yi a

maxōdin, e naxa, “Nabiin nan i tan na ba?” A yi e yabi, a naxa, “En-en, na mi n tan na.”

²² E yi a fala, e naxa, “Nde i tan na? Amasotō naxanye nxu xēxi, fa nxu xa sa nxu dentegē nen ne xa. I nanse fale i yete a fe yi?”

²³ Yoni yi e yabi Nabi Esayi a falane xōn, a naxa,

“N tan na a ra naxan a xuini tema tonbonni, n naxa, ‘E kira tinxinin nafala Marigin xa.’”

²⁴ Farisi muxun§ naxanye yi xēxi Yoni ma,

²⁵ ne yi a maxōdin, e naxa, “Xa Alaa Muxu Sugandixin mi i tan na, Nabi Eli mi i tan na, nabi mi i tan na, nanfera i fa muxune rafuma igeni e sarijan feen na?”

²⁶ Yoni yi e yabi, a naxa, “N tan marafuun tima igen nin, koni muxuna nde ε tagi ε mi naxan kolon.

²⁷ A fama nen n xanbi ra, koni n tan mi lan hali n yi findi a sankidi fulunna ra.”

²⁸ Ito birin ligaxi Betani taan nin, Yurudēn baan kidima, Yoni yi muxune rafuma igeni denaxan yi.

Alaa YeXee Diina fe

²⁹ Na xōtōn bode, Yoni yi Yesu to fe a fema, a naxa, “Alaa YeXee Diin nan ito ra, naxan dunuḡa birin yulubin bama.

³⁰ N yi ito nan ma fe falama, n naxa, ‘Muxuna nde fama n xanbi ra, koni a gbo n tan xa amasotō benun n tan xa bari, a tan yi na.’

³¹ N tan mi yi a kolon nun, koni n bata fa yamaan nafudeni igeni alogo n xa a yita Isirayila yamaan na.”

³² Yoni mōn yi sereyani ito ba, a naxa, “N bata Alaa Nii Sarijanxin to godē a ma ganba sawurani, a yi lu a ma.

³³ N mi yi a kolon nun, koni naxan n nafaxi yamaan nafudeni igeni, na a fala n xa nen, a naxa, ‘I na Alaa Nii Sarijanxin to godē naxan ma, a tan nan marafuun tima Nii Sarijanxin na.’

³⁴ N bata a to, n yi a seren ba, fa fala Alaa Dii Xēmēna a tan nan na.”

Yesu a xarandii singene fe

³⁵ Na xōtōn bode Yoni nun a xarandii firin yi tixi nun,

³⁶ a yi Yesu to dangue, a naxa, “Alaa YeXee Diin nan ito ra!”

³⁷ A xarandii firinna yi a xuiin mē, e siga Yesu fōxō ra.

³⁸ Yesu yi a yēē raxete, a yi e to biraxi a fōxō ra, a yi e maxōdin, a naxa, “E nanse fenma?” E yi a yabi, e naxa, “Rabi, i yigiyaxi minen?” Rabi bunna nēen fa fala, “Karamōxō.”

³⁹ A yi e yabi, a naxa, “E fa a mato.” Se din waxatin nan yi a ra nun. E yi siga, e sa a yigiyaden to. E jinbari raso a fema.

⁴⁰ Xarandii firinna naxanye Yoni xuiin mē e bira Yesu fōxō ra, na keden yi xili nen Andire, Simōn Piyēri xunyēna.*

⁴¹ Andire yi a tada Simōn fen keden na, a yi a fala a xa, a naxa, “Nxu bata Mesiya to.” Mesiya bunna nēen fa fala, “Alaa Muxu Sugandixina.”

⁴² Na xanbi ra, a fa Simōn na Yesu fema.

Yesu yi a mato, a naxa, “Simōn nan i tan na, Yoni a dii xēmēna. I xili bama nen sōnōn, Sifasi.” Xinli ito nun Piyēri, xili kedenna nan e ra.†

Yesu yi Filipi nun Nataniyeli xili

⁴³ Na xōtōn bode Yesu yi a ragidi, a xa siga Galile yamanani. A yi Filipi to, a yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fōxō ra!”

⁴⁴ Filipi yi kelixi Betasada taan nin alo Andire nun Piyēri.

⁴⁵ Filipi yi Nataniyeli to, a yi a fala a xa, a naxa, “Musa muxun naxan ma fe sebe Sariya Kitabun kui e nun nabine fan naxan ma fe sebe, nxu bata a to, Yusufu a dii xēmēna Yesu, Nasareti kaana.”

⁴⁶ Nataniyeli yi a maxōdin, a naxa, “Se fajin nōē kele Nasareti ba?” Filipi yi a yabi, a naxa, “Fa a mato.”

⁴⁷ Yesu Nataniyeli to fe a fema waxatin naxan yi, a naxa, “Isirayila kaan yetēen nan ito ra! Yanfa mi naxan ma fe yi!”

⁴⁸ Nataniyeli yi a maxōdin, a naxa, “I n kolonxi di?” Yesu yi a yabi a naxa, “N ni i toxi nen, i xōdē binla bun ma waxatin naxan yi benun Filipi xa i xili.”

⁴⁹ Nataniyeli yi a yabi, a naxa, “Karamōxō, Alaa Dii Xēmēn nan i tan na! Isirayila Mangān nan i tan na!”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “N to a falaxi i xa, n naxa, ‘n bata yi i to xōdē binla bun ma,’ i denkeyaxi n ma na nan na ba? I feene toma nen naxanye gbo na xa!”

⁵¹ A yi a fala e xa, a naxa, “N xa ḡōndin fala ε xa, ε ariyanna dēen nabixin toma nen, ε yi Ala malekane to, e tema, e godoma Muxuna Dii Xēmēn xōn ma!”

2

Naxalandi tiina Kana taani

¹ Soge firin danguxina, e siga ḡaxalandi tideni Kana taani, Galile yamanani. Yesu nga yi na nun.

² E yi Yesu nun a xarandine fan xili na ḡaxalandi tiini.

‡ 1:23: Esayi 40.3 § 1:24: **Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sōbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyān bonne ra. E mōn yi e benbane namunne suxuma kii xōdēxeni. E tan yi laxi malekane ra. E mōn yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. * 1:40: Muxune mōn Piyēri ma a Pita. † 1:42: **Piyēri** xinla bunna nēen fa fala gemena.

³ Manpaan to dasa, Yesu nga yi a fala a xa, a naxa, “Manpaan bata jan e yii.”

⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “N na, en ma fe na yi? N ma waxatin munma a li singen.”

⁵ Yesu nga yi a fala walikene xa, a naxa, “A na naxan fala e xa, e na liga.”

⁶ Awa, ige feɲe sennin yi dɔxi na nun, naxanye yi findixi Yahudiyane marasarijan ige sa seen na, litiri ye kemɛ nan yi sama e keden kedenna birin kui.

⁷ Yesu yi a fala walikene xa, a naxa, “E ige feɲeni itoe rafe igen na.” E yi e rafe igen na pen!

⁸ Na xanbi ra, a yi a fala e xa, a naxa, “E igena nde sege, e siga a ra naxalandi ti sumunna kuntigin fema.” E yi siga a ra a xa.

⁹ Naxalandi ti sumunna kuntigin yi igen mato, a bata maxete manpaan na, koni a mi yi a keliden kolon. Anu, walikene naxanye igen sege, ne yi a kolon. Nanara, kuntigin yi naxalandi kannu xili,

¹⁰ a yi a fala a xa, a naxa, “Manpa fajin nan soma muxune yii singen, na xanbi ra, manpaan na muxune suxu waxatin naxan yi, i yi nde gbete ramini naxan mi fan jaxi ra. Koni i bata manpa fajin namara han iki!”

¹¹ Yesu a kabanako fe singen ni ito ra, a naxan liga Kana taani Galile yamanani. A yi a binyen mayita a xarandiine ra, ne yi la a ra.

¹² Na xanbi ra, Yesu nun a nga nun a xunyene nun a xarandiine yi siga Kaperunan yi, e yi sa xi dando ti na.

Yesu yi siga Ala Batu Banxini

Matiyu 21.12-13, Maraka 11.15-17, Luka 19.45-46

¹³ Waxatin bata yi maso Yahudiyane Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla* yi rabama waxatin naxan yi nun, Yesu yi siga Yerusalem taani.

¹⁴ A yi muxune li Ala Batu Banxin tanden ma, e jingene nun yexene nun ganbane matima na. Gbeti masarana ndee fan yi dɔxi na nun.

¹⁵ Nayi, a yi fosonna rafala, a yi e birin kedi Ala Batu Banxini, jingene nun yexene, a yi gbeti masarane gbeti gbananne raxuya ayi bɔxɔni, a yi e tabanen rafelen.

¹⁶ Muxun naxanye yi ganba matini, a yi a fala ne xa, a naxa, “E itoe birin ba be. E nama n Fafe Alaa banxin findi sare soden na!”

¹⁷ Naxan sebexi Kitabuni, na feen yi rabira a xarandiine ma, a naxa, “I ya banxina fe xaminna n na han a n ganma alo tɛna!”

¹⁸ Yahudiyane yi a maxodin, e naxa, “I nɔe taxamasenna mundun yite nxu ra fa fala senbena i yii, i yi na birin liga?”

¹⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E Alaa banxini ito kala, n mɔn a tiye soge saxanna bun.”

²⁰ Yahudiyane yi a fala a xa, e naxa, “Ala Batu Banxini ito tixi jɛɛ tonge naanin e nun jɛɛ sennin nan bun ma. I tan nɔe na tiye soge saxanna bun?”

²¹ Koni Yesu yi Ala Batu Banxin naxan ma fe falama, a yetɛɛn fati benden nan yi na ra.

²² Nanara, Yesu to keli sayani, a falan yi rabira a xarandiine ma. E yi la Kitabun na e nun Yesu a fala tixine.

Yesu muxune kui feene kolon

²³ Yesu yi Yerusalem taani waxatin naxan yi Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla waxatini, muxu wuyaxi yi a kabanako feene to, e denkeleya a ma.

²⁴ Koni Yesu mi yi a lannayaan saxi e yi, bayo a yi adamadiine birin kui feene kolon.

²⁵ A mako mi yi a ma, e xa muxu yo a fe fala a xa, bayo a tan yetɛɛn yi adamadiin kui feene kolon.

3

Yesu nun Nikodemi a fe

¹ Farisi muxuna nde yi na nun, a yi xili Nikodemi, Yahudiyane kuntigina nde nan yi a ra.

² Na yi fa Yesu fema kɔɛɛn na, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamɔxɔ, nxu a kolon a karamɔxɔn nan i ra fata Ala ra. I kabanako feen naxanye ligama, muxu yo mi nɔe ne lige xa Ala mi a xɔn ma.”

³ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, xa muxun mɔn mi xete, a bari a nenɛn na, a mi nɔe Alaa Mangayaan toɛ.”

⁴ Nikodemi yi a maxodin, a naxa, “Muxun naxan bata fori, na mɔn nɔe bare di? A mi nɔe xete a nga fatini, a mɔn yi a bari!”

⁵ Yesu yi a yabi, a naxa, “N xa jɔndin fala i xa, muxu yo mi nɔe soɛ Alaa Mangayani fo a bari fata igen nun Alaa Nii Sarijanxin na.”

⁶ Naxan barixi fati bendeni, fati benden nan na ra. Naxan barixi Alaa Nii Sarijanxini, niin nan na ra.

⁷ I nama kabe bayo n bata a fala i xa, n naxa, ‘Fo e mɔn xa xete, e bari a nenɛn na.’

⁸ Foyen fama yiren nin denaxan na a kenɛn, i yi a xuiin me, koni i mi a keliden kolon, i mɔn mi a sigaden kolon. A na kii nin birin xa naxanye na bari Alaa Nii Sarijanxini.”

⁹ Nikodemi yi a maxodin, a naxa, “Na ligan di nayi?”

* **2:13: Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔɔyaan 12.1-13 kui.

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Isirayila kaane karamɔxɔn nan i tan na, i mi feni itoe kolon ba?”

¹¹ N xa nɔndin fala i xa, nxu naxan kolon, nxu na nan falama. Nxu naxan toxi, nxu na nan sereya bama. Koni hali na, ε mi nxɔ sereya falan suxi.

¹² Nba, xa n dunuɔa feene fala ε xa, ε mi la ne ra. N na kore xɔnna feene fala ε xa, ε lama ne ra di?

¹³ Muxu yo munma te ariyanna yi singen, fɔ naxan kelixi ariyanna yi, n tan Muxuna Dii Xɛmɛna.”

¹⁴ “Musa saɓini te kore kii naxan yi tonbonni wudin ma, fɔ n tan Muxuna Dii Xɛmɛn fan xa yite na kii nin*.”

¹⁵ alogo naxan yo na denkeleya n ma, na xa habadan nii rakisin sɔtɔ.

¹⁶ Amasɔtɔ Ala bata dunuɔa xanu han a bata a Dii Xɛmɛ keden peen fi en ma, alogo muxu yo na denkeleya a ma, na nama halagi fɔ a habadan nii rakisin sɔtɔ.

¹⁷ Bayo Ala mi a Dii Xɛmɛn nafaxi dunuɔa yi alogo a xa dunuɔa muxune yalagi, koni alogo dunuɔa muxune xa kisi a xɔn ma.”

¹⁸ “Naxan yo na denkeleya a ma, na kanna mi fa yalagin sɔnɔn. Koni naxanye mi denkeleyaxi a ma, ne bata yelin yalage, bayo e mi denkeleyaxi Alaa Dii Xɛmɛ keden peen ma.

¹⁹ E yalagima ito nan na: Kenɛnna bata fa dunuɔa yi koni dimin nan nafan adamadiine ma dangu kenɛnna ra, amasɔtɔ e kewanle mi fan.

²⁰ Naxan yo fe naxin ligama, kenɛnna mi rafan na ma. Na mi minin kenɛnna ma, alogo a sɔnna nama mini kenɛnna.

²¹ Koni naxan fe tinxinxin ligama, na fama nen kenɛnna ma, alogo yamaan xa a yigbe a a walima Ala sagoon nin.”

Yesu nun Yoni a fe

²² Na xanbi ra, Yesu nun a xarandiine yi siga Yudaya yamanani. A waxati ti e fema. A yi yamaan nafuma igeni e tubi feen na.

²³ Yoni fan yi marafuun tima Ayenon xudeni Salin taan dexɔn ma, amasɔtɔ ige gbeen yi na nun. Yamaan yi lu sigɛ mɛnni e rafudeni.

²⁴ Yoni munma yi sa kasoon na singen.

²⁵ Yoni a xarandiina ndee nun Yahudiyana nde yi e bode matandi fɔlɔ lan marasarijan feen ma.

²⁶ E yi siga Yoni fema, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamɔxɔ, i xaxili luxi a xɔn ma ba, ε nun naxan yi Yuruden kidima, i naxan ma fe sereya ba nxu xa. Nba iki, a marafuun tima, muxune birin sigama a fema!”

²⁷ Yoni yi e yabi, a naxa, “Muxun mi sese sɔtɔma fɔ Ala na naxan fi a ma.

²⁸ E tan yetɛɛn nan n seren na, a n na a fala nen, n naxa, ‘Alaa Muxu Sugandixin mi n tan na, xɛraan nan tun n tan na a yeɛ ra.’

²⁹ Naxalandi kanna nan gbee naxanla ra. Koni a xoyin naxan tixi a fema, na tuli matixi a ra. A na a xuiin mɛ waxatin naxan yi, a sɛwama nen. N ma sɛwan na kii nin, a defexi.

³⁰ Fɔ a tan xa yite nen, n tan yi magodo.”

Naxan kelixi ariyanna yi

³¹ “Naxan kelixi kore xɔnna ma, na seen birin xun na. Naxan kelixi dunuɔa yi, dunuɔa gbeen nan na ra. Na dunuɔa feene nan falama. Naxan kelixi ariyanna yi, na nan seen birin xun na.

³² A naxan toxi, a a mɛ, a na nan sereya bama koni yamaan mi a sereya falan suxi.

³³ Naxan na a falan suxu, na bata a mayita a Ala nan tinxin.

³⁴ Ala naxan xɛxi, na Alaa falan nan tima amasɔtɔ Alaa Nii Sarijanxin fima a ma nen dan mi naxan na!

³⁵ Fafe Alaa Dii Xɛmɛn nafan a ma. A bata feen birin taxu a ra.

³⁶ Naxan na denkeleya a Dii Xɛmɛn ma, na habadan nii rakisin sɔtɔma nen. Naxan mi laxi a Dii Xɛmɛn na, na mi nii rakisin sɔtɛ, bayo Alaa xɔlɔn luma nen a fari!”

4

Samariya kaa naxanla fe

¹ Farisi muxune yi a mɛ fa fala Yesu yi xarandiine sɔtɔma dangu Yoni ra, a yi e rafu igeni.

² Anu, Yesu yetɛɛn mi yi marafuun tima, koni a xarandiine nan yi muxune rafuma.

³ Yesu to muxune falane mɛ, a keli Yudaya yamanani, a siga Galile yamanani.

⁴ A yi lan nun a xa dangu Samariya yamanani.

⁵ A taana nde li Samariya yamanani naxan xili Sikara, naxan yi maso xɛɛn na Yaxuba naxan so a dii xɛmɛn Yusufu yii.

⁶ Yaxubaa xɔɓinna yi na yi. Yesu bata yi xadan siga tideni, a yi dɔxɔ na xɔɓinna de ra yanyin na.

⁷ Samariya kaa naxanla nde yi fa ige badeni. Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N ki igeni, n xa n min.”

⁸ A xarandiine bata yi siga taani donse saradeni.

⁹ Samariya kaa naxanla yi a yabi, a naxa, “Yahudiyana nan i tan na, Samariya kaan nan n tan na. I n xandima igeni nanfera?”

* **3:14: Saɓini te** feen Musa xɔn, na mato Yatene 21.8-9 kui. Yesu **yite** nen a yelin xanbini gbangbanɲe wudin ma. A mɔn yi **te** ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. * **4:9:** Na waxatini Yahudiyane yi **Samariya kaane** yatexi kafirine nan na. E fe fɔlɔden sebexi Mangane Firinden 17.24 kui.

Amasotō Yahudiyane mako mi Samariya kaane ma.*

¹⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa i yi Alaa kiseen kolon nun e nun naxan i xandixi igeni, xa i yi na fan kolon nun, i yi a xandima nen nun, a yi siimaya igen fi i ma.”

¹¹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, ige rate se mi i yii, anu igen makuya. I na siimaya igen sotōn minen yi?”

¹² Nxu benba Yaxuba nan xōjinni ito fixi nxu ma, a tan nun a diine nun a xuruseene birin yi e minma be nin nun. I tan gbo Yaxuba xa ba?”

¹³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Muxu yo igeni ito min, min xōnla a suxuma nen mōn,

¹⁴ koni n tan igen naxan fima muxune ma, xa muxun na min, min xōnla mi fa a suxuma sōnōn. Amasotō n ni igen naxan fima a ma, na luma nen a yi alo tigi igen naxan minima han a habadan nii rakisin sōtō.”

¹⁵ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, na igen fi n ma alogo min xōnla nama fa n suxu sōnōn, n mōn yi fa ige badeni be.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Sa i ya xēmēn xili, ε fa be.”

¹⁷ Naxanla yi a yabi, a naxa, “Xēmēn mi n yii.” Yesu yi a yabi, a naxa, “I bata jōndin fala fa fala xēmē mi i yii.

¹⁸ Koni i bata yi dōxō xēmē suulun xōn ma nun. I naxan yii iki, i ya xēmēn yetēēn mi na ra. I bata jōndin fala n xa.”

¹⁹ Naxanla yi a fala, a naxa, “N fafe, n bata a kolon fa yati, fa fala nabiin nan i tan na.

²⁰ Nxu tan Samariya kaane, nxu benbane Ala batu geyani ito nan fari, koni ε tan Yahudiyane naxa, a lan nen, en xa Ala batu Yerusalēn nin.”

²¹ Yesu yi a fala jaxanla xa, a naxa, “La n na, waxatina nde fama, yamaan mi fa fama Fafe Ala batudeni geyani ito fari, e mōn mi a batue Yerusalēn taan fan yi.

²² E tan Samariya kaane, ε naxan batuma, ε mi na kolon. Nxu tan Yahudiyane naxan batuma, nxu na kolon, amasotō kisi feen fataxi Yahudiyane nan na.

²³ Koni waxatina nde fama, a yetēēn bata a li, Ala batu muxu kēndene fama Fafe Ala batudeni niin nun jōndini nen yati! Bayo Fafe Ala na muxu sifane nan fenma, e yi a batu.

²⁴ Niin nan Ala ra. Naxanye a batuma, ne xa a batu niin nun jōndin yatin nin.”

²⁵ Naxanla yi a fala a xa, a naxa, “N na a kolon fa fala Mesiya fama nen, naxan xili Alaa Muxu Sugandixina. A na fa waxatin naxan yi, a feen birin yēbama nxu xa nen.”

²⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, “A tan nan n tan na, n tan naxan falan tima i xa ito ra.”

²⁷ Na waxatin yetēni, Yesu a xarandiine yi fa, e kabē amasotō e bata a li falan tiyē jaxanla xa. Koni e sese mi jaxanla maxōdin

fa fala, “I waxi nanse xōn?” E mi Yesu fan maxōdin fa fala, “I nanse falama jaxanla xa?”

²⁸ Nba, jaxanla yi ige ba fējen lu na, a xētē taani. A sa a fala yamaan xa,

²⁹ a naxa, “E fa xēmēna nde mato, n bata feen naxanye birin liga, a bata ne birin fala n xa. Alaa Muxu Sugandixin mi a ra ba?”

³⁰ Na ma, yamaan yi keli taani, e siga Yesu fēma.

³¹ Xarandiine yi Yesu mafanma na waxa-tini, e naxa, “Karamōxō, donseen don!”

³² Koni a yi e yabi, a naxa, “Donsena n yii, ε mi naxan kolon.”

³³ Nayi, xarandiine yi e bode maxōdin fōlō, e naxa, “Muxuna nde bata donseen fi a ma ba?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma donseen nan n xē muxun sagoon wanla kēēn na han wanla yi kamali.

³⁵ E a falama nen, ε naxa, ‘Kike naanin luxi, malo xaba waxatin yi a li,’ koni n xa a fala ε xa, ε yēēn nakeli, ε xēēne mato. Maala bata mō, malo xaba waxatin bata a li.

³⁶ Malo xabane bata fōlō e saranna sōtē. E naxanye malanma, ne habadan nii rakisin sōtōma nen. Nanara, maala bi muxun nun a xaba muxun sewama nen e bode xōn ma.

³⁷ Na kui, jōndin nan sandani ito ra, naxan a falaxi, a naxa, ‘Muxuna nde maala bima, gbētē yi a xaba.’

³⁸ N bata e xē, ε sa maala xaba, ε mi naxan walixi. Muxu gbētēye nan a walixi. E tan yi tōnō sōtō e wanli.”

³⁹ Samariya kaan naxanye yi na taani, ne wuyaxi yi denkeleya Yesu ma na jaxanla falana fe ra, a naxa, “N feen naxan birin ligaxi, a bata na fala n xa.”

⁴⁰ Nanara, Samariya kaane to fa Yesu fēma, e yi a mafan, a xa lu e fēma. Yesu yi lu e fēma xii firin.

⁴¹ Muxu wuyaxi gbētēye yi denkeleya Yesu ma a falane fe ra.

⁴² Ne yi a fala jaxanla xa, e naxa, “Nxu bata denkeleya iki koni nxu mi denkeleyaxi i ya falan gbansanna xan ma fe ra bayo nxu fan bata a xuiin mē. Nxu bata a kolon yati fa fala dunuḡa muxune rakisimaan nan a tan na.”

Yesu yi kuntigina diini yalan

⁴³ Yesu to xii firin ti na, a yi siga Galile yamanani.

⁴⁴ Yesu yetēēn bata yi a fala e xa nun, a naxa, “Nabiin mi binyen sōtē a yetēna yamanani.”

⁴⁵ A Galile yamanan li waxatin naxan yi, na kaane yi a yisuxu ki fajī, amasotō e fan

bata yi a fe ligaxine to Yerusalen taani Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla† waxatini. Bayo e fan yi na nun.

⁴⁶ Nayi, Yesu mon yi xete Kana taani Galile yamanani, a igen maxete manpaan na denaxan yi.

Mangana kuntigina nde yi menni naxan ma dii xemen yi furaxi Kaperunan yi.

⁴⁷ A to a me a Yesu bata fa Galile yi sa keli Yudaya yamanani, a yi siga a fema, a yi a mafan, alogo a xa siga Kaperunan yi, a sa a dii xemeni yalan. Amasoto a faxamatson nan yi fa a ra.

⁴⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “E tan tondixi denkeleye fo e na taxamasenne nun kabanako feene to.”

⁴⁹ Mangana kuntigin yi a yabi, a naxa, “N kanna, yandi, fa en siga benun n ma diin xa faxa.”

⁵⁰ Yesu yi a fala, a naxa, “Siga, i ya dii xemen mi faxama.” Xemen yi la Yesu a falan na, a siga.

⁵¹ A yi sigama a konni waxatin naxan yi, a lan a walikene ra. Ne yi a fala a xa, fa fala a a diin mon a nii ra.

⁵² A yi e maxodin a dii xemen fisaxi waxatin naxan yi. E yi a yabi, e naxa, “Xoro yanyi tagini, a fati mawolonna yi a bejin.”

⁵³ Na yi rabira a fafe ma a Yesu a fala na waxatin nin, a naxa, “I ya dii xemen mi faxama.” Nanara, a tan nun a denbayaan birin yi denkeleya Yesu ma.

⁵⁴ Kabanako feen firinden nan ito ra Yesu naxan liga a to keli Yudaya yamanani siga Galile yamanani.

5

Yesu yi lebutenna rakendeya

¹ Na xanbi ra, Yesu yi siga Yerusalen taani Yahudiyane sanla nde a fe ra.

² Nba, maxadena nde yi rafalaxi Yerusalen taan yexene so deen dexon, a xili “Betesata” Heburu xuini. Gage suulun tixi na maxaden nabilinni.

³ Fureto wuyaxi yi saxi na gagene bun ma, danxutone nun sankalatone nun lebutenne. E yi igeni maxa waxatin nan legedenma

⁴ amasoto malekana nde yi godoma igeni waxatina nde yi, a yi a yimaxa. Fureton naxan singe na yi godo igeni, malekana igeni maxama waxatin naxan yi, na furen yi yalanma nen, a na findi a sifa yo ra.

⁵ Xemena nde yi na nun naxan yi furaxi jee tonge saxan e nun solomasexe.

⁶ Yesu to a to saxi na yi, a yi a kolon fa fala na xemen bata yi bu furaxi, Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I waxi a xon ma, i xa kendeya ba?”

⁷ Fureton yi a yabi, a naxa, “N kanna, igeni maxan waxatin naxan yi, muxe mi n yi be naxan n nagode igeni. N na kata, n xa godo a yi, muxu gbete singe nan godoma n yee ra.”

⁸ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i ya sa seen tongo, i siga.”

⁹ Xemen yi yalan sa, a yi a sa seen tongo, a siga.

Matabu Loxon nan yi a ra.

¹⁰ Na ma, xemen naxan kendeyaxi, Yahudiyane yi a fala na xa, e naxa, “Sariyan mi a falaxi i xa i ya sa seen tongo Matabu Loxoni.”*

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Muxun naxan n nakendeyaxi, na nan a falaxi, a n xa n ma sa seen tongo, n siga.”

¹² E yi a maxodin, e naxa, “Nde na ra naxan a falaxi, a i xa i ya sa seen tongo, i siga?”

¹³ Koni xemen naxan yi kendeyaxi, na mi yi a kolon, bayo Yesu bata yi la ayi yamaan ye.

¹⁴ Na xanbi ra, Yesu yi sa a to Ala Batu Banxini, a naxa, “A mato, i bata kendeya. Fata yulubin ma alogo fe gbeten nama i soto naxan jaxu dangu ito ra.”

¹⁵ Xemen yi siga, a sa a fala Yahudiyane xa, a naxa, a Yesu nan a rakendeyaxi.

¹⁶ Nayi, e yi Yesu fen yengen na, bayo a bata yi na liga Matabu Loxoni.

¹⁷ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N Fafe Ala walima waxatin birin, a lan nen, n fan xa wali.”

¹⁸ Na ma, Yahudiya kuntigine mon yi e yixoxo feren fendeni Yesu faxa xinla ma. Amasoto a mi yi Matabu Loxon sariyan xan gbansan kalama, koni a mon yi a falama a a Fafe nan Ala ra, a yi a fala alo e nun Ala keden.

Alaa Dii Xemen senbena fe

¹⁹ Nanara, Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala e xa. Fafana a Dii Xemen mi fefe lige a yete ma, fo a na a Fafe to naxan lige. N Fafe Ala na naxan liga, n tan a Dii Xemen fan na nan ligama.

²⁰ Bayo a Dii Xemen nafan a ma, a yi a yita a ra a feen naxanye birin ligama. A feene yitama a ra nen naxanye gbo itoe xa, alogo e birin xa kabe ne ma.

† **4:45: Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa ko e kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui. * **5:10:** Farisi muxune namunne mi yi tinje wali yo xa ke **Matabu Loxoni.** Na feen sebexi Xoroyaan 20.8-10 kui. Farisi muxune fena ndee saxi sariyan fari, e naxa, a hali muxu soxolaxine mi yi maliye na loxonni hali muxune toxi na namunna fe ra a xodexen na.

²¹ Amasotō n Fafe Ala faxa muxune rake-lima sayani kii naxan yi, a nii rakisin fi e ma, a Dii Xemen fan nii rakisin fima a waxon muxune ma na kii nin.

²² Fafe Ala mi muxu yo a kiti bolonma koni a bata muxu makitin birin taxu a Dii Xemen na,

²³ alogo muxun birin xa a Dii Xemen binya, alo Fafe Ala binyaxi kii naxan yi. Muxu yo mi a Dii Xemen binya, na mi Fafan fan binyaxi naxan a xexi.”

²⁴ “N xa jondin fala e xa, naxan yo n ma falan me, a denkeleya n xe muxun ma, na habadan nii rakisin sotōma nen. Na kanna mi yalagima, koni a bata keli sayani, a so nii rakisini.

²⁵ N xa jondin fala e xa, waxatin fama, a bata a li, faxa muxune Alaa Dii Xemen xuiin namema nen. Naxanye na a me, ne nii rakisin sotōma nen.

²⁶ Bayo alo habadan nii rakisin Fafe Ala yii kii naxan yi, a bata a ragidi a Dii Xemen ma na kiini.

²⁷ A bata kiti saan senben fi a Dii Xemen ma, amasotō Muxuna Dii Xemen na a ra.

²⁸ E nama kabē ito ra, bayo waxatin fama faxa muxune birin a xuiin namema nen,

²⁹ e yi keli e gaburune kui. Naxanye fe fajin ligaxi, ne kelima nen, e nii rakisin sotō. Naxanye fe jaxin ligaxi, ne fan kelima nen, e yalagi.

³⁰ N mi nōe fefe lige n yete ra. N kitin sama nen alo n na mema kii naxan yi. N ma kitin mōn tinxin bayo n mi n yete sagoon ligama, koni fo n xe muxun yagama.”

Yesu a sereyane fe

³¹ “Xa n tan nan n yete sereyaan bama, e mi na yatema jondin na.

³² Koni muxu gbete na naxan sereyaan bama n xa. N na a kolon, a sereyaan naxan bama n ma fe yi, jondin nan na ra.

³³ E bata xerane rafa Yoni ma, a seren ba jondini.

³⁴ N tan mako mi adamadiine sereyaan ma koni n na falama nen alogo e xa kisi.

³⁵ Yoni luxi nen alo lenpu degena e tagi, a findi kenenna ra e xa. E bata tin sewe a kenenna ra waxatidi bun.

³⁶ Koni sereyana n yii naxan gbo Yoni gbeen xa. N Fafe Ala wanla naxanye soxi n yii n xa e rakamali, ne a yitama nen a n Fafe nan n xexi.

³⁷ Fafe Ala naxan n xexi, na fan bata seren ba n xa. E munma a xuiin me, e mōn munma a yetagin to mume!

³⁸ A falan mi e tan kui, amasotō e mi denkeleyaxi a xeraan ma.

³⁹ E kitabun fefefesema amasotō e mirixi a ma, a e habadan nii rakisin sotōma a xon ma, koni na fan seren bama n tan nan xa!

⁴⁰ Hali na, e mi tinxi fe n tan ma, e nii rakisin sotō.”

⁴¹ “N mako mi adamadiine binyen ma.

⁴² Koni n na e tan kolon. Alaa xanun-tenyaan mi e bōjēni.

⁴³ N bata fa n Fafe Ala xinli koni e mi n nasuxi. Xa muxu gbete fa a yete xinli, e na tan nasuxuma nen.

⁴⁴ A rafan e ma, e xa binyen sotō e bode ra koni e mi kataxi e yi binyen sotō Ala keden peen yii. E denkeleyama na yi di?

⁴⁵ Koni e nama e miri fa fala n na e magima n Fafe xa nen. Musa nan e magima, e yigi saxi naxan yi.

⁴⁶ Xa e yi laxi Musa ra nun, e yi lama n tan fan na nen nun amasotō a bata n ma fe sebe.

⁴⁷ Koni xa e mi laxi a fe sebexine ra, e lama n ma falan na di nayi?”

6

Yesu yi muxu wuli suulun dege

Matiyu 14.13-21, Maraka 6.30-44, Luka 9.10-17

¹ Na xanbi ra, Yesu yi dangu Galile Daraan kidima, naxan mōn xili Tiberiyadi Darana.

² Yama gbeen yi biraxi a fōxō ra amasotō e bata yi a kabanako wanle to. A yi furetōne yiyalanma.

³ Yesu nun a xarandiine yi te geyaan fari, e sa dōxō na.

⁴ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla* bata yi maso.

⁵ Yesu yi a yeen nasiga, a yama gbeen to fe a fema. A yi a fala Filipi xa, a naxa, “En donseen sarama minen yi muxuni itoe xa, e yi e dege?”

⁶ A na fala a xa nen alogo a xa a kejaan fefesefe, bayo a yi a kolon a yi naxan ligama.

⁷ Filipi yi a yabi, a naxa, “Hali en gbeti gbanan keme firin sara donseen na, birin mi ndedi sote!”

⁸ Yesu a xarandiina nde Simōn Piyeri ngaxakedenna Andire yi a fala, a naxa,

⁹ “Banxulanna nde be buru xun suulun nun yexe firin a yii. Koni na nanse lige muxuni itoe birin na?”

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E yamaan nadōxō.” Nba, sexen yi menni han. Nayi, muxune birin yi dōxō. Fayida xeme wuli suulun nan jōxōn yi e ye nun.

¹¹ Yesu yi buru xunne tongo, a barikan bira Ala xa. Muxun naxanye yi dōxi na, a yi a taxun ne ra han e wasa! A yexen fan liga na kiini.

* **6:4: Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xoroyaan 12.1-13 kui.

¹² E birin to lugo, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “E dungi dungi donxene matongo. E nama sese yikala.”

¹³ Nanara, e ne birin matongo. E debe fu nun firin nafe buru xun suulunna dungi dungine ra, naxanye lu e dege xanbini.

¹⁴ Na muxune to a to Yesu kabanako feen naxan liga, e yi a fala, e naxa, “Nabiin nan yati xemeni ito ra naxan yi lanma a fa dunuƵa yi.”

¹⁵ Yesu yi a kolon, a e yi fama a karahanden nin, a xa findi mangan na. Nayi, a mon yi keli na, a kedenna yi siga गयाan fari.

Yesu yi sigan ti igen fari

Matiyu 14.22-23, Maraka 6.45-52

¹⁶ Ninbanna a lixina, a xarandiine yi godo daraan de,

¹⁷ e te kunkin kui siga daraan kidima Kaperunan binni. Ke yi so, Yesu mi fa e fema.

¹⁸ Foye gbeen yi fa, igen yi walanƵe ayi kati!

¹⁹ Na waxatini, xarandiine bata yi siga kilo suulun hanma sennin igen xun ma. E yi Yesu to a masoe kunkin na, a sigan tima igen fari. E yi gaxu.

²⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E nama gaxu, n tan nan a ra.”

²¹ Xarandiine yi tin a so kunkin kui, kunkin yi a sigaden li mafuren.

Yamaan yi Yesu fen

²² Na xotan bode yamaan naxan lu daraan de, ne yi a to a kunki keden peen nan yi na yi, anu Yesu mi te na kunkin kui. A xarandiine nan gbansan siga.

²³ Marigi Yesu barikan bira Ala xa denaxan yi, yamaan yi burun don, kunki gbetsye yi fa menni sa keli Tiberiyadi taani.

²⁴ Nanara, yamana a to waxatin naxan yi, a Yesu nun a xarandiine mi yi na, e te kunkine kui, siga Yesu fendeni Kaperunan yi.

Yesu luxi nen alo burun naxan findixi nii rakisi seen na

²⁵ E Yesu to daraan xanbi ra waxatin naxan yi, e yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, i faxi be waxatin mundun yi?”

²⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jondin fala e xa, e mi n fema amasoto e bata kabanako feene to, koni bayo e bata burun don, e lugo.

²⁷ E nama wali donsena fe ra naxan kalama, fo naxan habadan nii rakisin fima e ma n tan Muxuna Dii Xemen naxan soma e yii. Amasoto Fafe Ala bata a taxamasenna sa n ma.”

²⁸ E yi a maxodin, e naxa, “Nxu tan nanfe ligama alogo nxu yi Alaa wanle ke.”

²⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “E walima Ala xa ikiini: E xa la a xeraan na.”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “I kabanako feen mundun ligama, nxu a to, nxu denkeleya i ma? I nanfe ligama na yi?”

³¹ Nxu benbane donseen don nen tonbonni naxan xili ‘Manna donsena’ alo a sebeƵi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, ‘A burun so e yii sa keli kore, e yi a don.’† ”

³² Yesu naxa, “N xa jondin fala e xa. Musa xa mi burun so e yii de sa keli kore, koni n Fafe Ala nan buru kenden so e yii, sa keli kore.

³³ Amasoto Ala burun naxan fima e ma, sa keli kore, na nan nii rakisin fi dunuƵa muxune ma.”

³⁴ Nayi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu kannu, lu na burun soe nxu yii tun.”

³⁵ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N tan nan nii rakisin balon na. Muxu yo fa n tan ma, kameƵen mi na suxe mume! Muxu yo denkeleya n tan ma, min xonla mi na suxe mume!”

³⁶ Koni n na a fala e xa nen, a e bata yi n to nun koni e mi denkeleya.

³⁷ N Fafe Ala muxun naxanye fi n ma, ne fama nen n fema. Naxan na fa n fema, n mi na kede mume!

³⁸ Amasoto n godoxi nen sa keli ariyanna yi alogo n xa fa n xe muxun sagoon liga koni n tan sagoon mi a ra.

³⁹ N xe muxun sagoon ni i ra: a bata muxun naxanye fi n ma, n nama ne sese ralfo ayi, koni fo n xa e rakelisi sayani loxo donxeni.

⁴⁰ Amasoto n Fafe Ala sagoon nan ito ra, a naxan yo na a Dii Xemen to, e denkeleya a ma, n yi e rakelisi sayani loxo donxeni, ne habadan nii rakisin sotoma nen.”

⁴¹ Yahudiyane yi Yesu mafala folo bayo a bata a fala, a naxa, “N tan nan balon na naxan sa kelixi ariyanna yi.”

⁴² Na ma, e naxa, “Yusufu a dii xemen Yesu xa mi ito ra ba? Nxu a fafe nun a nga kolon. A tan a falama di nayi, a godoxi nen sa keli ariyanna yi?”

⁴³ Yesu yi e yabi, a naxa, “E ba n mafale e bode tagi.

⁴⁴ Muxu yo mi fe n fema fo n Fafe Ala na naxan mabandun, n xe muxuna. Awa, n na a rakelima nen sayani loxo donxeni.

⁴⁵ Nabine bata a sebe, e naxa, ‘Ala e birin xaranna nen.’ Naxan yo na n Fafe Ala xuiin name, a yi a xaranna suxu, na fama nen n fema.

⁴⁶ Muxu yo munma Fafe Ala to, fo naxan kelixi Ala yi, na nan tun bata Fafe Ala to.

⁴⁷ N xa jondin fala e xa, muxu yo na denkeleya, na bata habadan nii rakisin soto.

⁴⁸ N tan nan nii rakisin balon na.

⁴⁹ E benbane burun don nen tonbonni, naxan xili Manna donsena, koni e faxe nen.

† 6:31: *Manna donsena*: A mato Xoroyaan 16.13-15 nun 16.31 kui.

⁵⁰ Koni na balon ni i ra naxan sa kelixi ariyanna yi, muxu yo na a don, na mi faxama.

⁵¹ N tan nan nii rakisin balon na sa keli ariyanna yi. Muxu yo na baloni ito don, a nii rakisin sɔtɔma nɛn habadan. N fati bɛndɛn nan findixi baloni ito ra, n naxan fima alogo dunuɗa muxune birin xa nii rakisin sɔtɔ.

⁵² Yahudiyane xɔlɔxin yi e bode matandi fɔlɔ, e naxa, “Xɛmɛni ito nɔɛ a fati bɛndɛn fiye en ma di, en yi a don?”

⁵³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɗɔndin fala e xa, xa e mi Muxuna Dii Xɛmɛn fati bɛndɛn don, e yi a wunla min, nii rakisin mi luma e xa mumɛ!

⁵⁴ Muxu yo n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, habadan nii rakisina a xa. N na a rakelima nɛn sayani lɔxo dɔnxɛni.

⁵⁵ Amasɔtɔ donse kɛndɛn nan n fati bɛndɛn na. Min se kɛndɛn nan n wunla ra.

⁵⁶ Naxan na n fati bɛndɛn don, a yi n wunla min, na bata lu n tan yi, n fan bata lu na kanni.

⁵⁷ Habadan Fafe, na nan n xɛxi. Nii rakisina n tan yii a barakani. Na kiini, naxan na balo n tan xɔn, na fan nii rakisin sɔtɔma nɛn n barakani.

⁵⁸ Baloni ito nan godoxi sa keli ariyanna yi. E benbane burun don nɛn naxan xili Manna donsena, e faxa. Koni, naxan na baloni ito don, na nii rakisin sɔtɔma nɛn habadan.”

⁵⁹ Yesu na birin falaxi waxatin naxan yi, a yi xaranna tima salide banxini Kapɛrunan taani.

Habadan nii rakisina fe

⁶⁰ E to na mɛ, a xarandii wuyaxi yi a fala, e naxa, “Xaranni ito xɔdɔxo de! Nde tinɗɛ a ma?”

⁶¹ Yesu yi a kolon a yete ma fa fala a xarandiine a mafalama a falana fe ra. Nanara, a yi a fala e xa, a naxa, “Na falan bata e magaxu ba?”

⁶² Xa e fa Muxuna Dii Xɛmɛn to tɛ a kelidɛni go?

⁶³ Alaa Nii Sariɗanxin nan nii rakisin fima. Sese mi fati bɛndɛn na. N falan naxanye tixi e xa, niin nun nii rakisin nan ne ra.

⁶⁴ Koni hali na, e tan ndee mi denkeleyaxi.” Amasɔtɔ xabu a fɔlɔni, Yesu yi ne kolon naxanye mi yi denkeleyaxi a ma e nun naxan sa a yanfama.

⁶⁵ A mɔn yi a fala, a naxa, “Na feen ma, n bata a fala e xa, n naxa, ‘Muxu yo mi nɔɛ fɛ n fɛma fɔ n Fafe Ala na naxan mali.’ ”

⁶⁶ A xarandii wuyaxi yi xɛtɛ a fɔxo ra na waxatini, e mi fa siga a fɔxo ra sɔnɔn.

⁶⁷ Nanara, Yesu yi a fala a xarandii fu nun firinne xa, a naxa, “E tan go, e fan waxi xɛtɛ feni ba?”

⁶⁸ Simɔn Piyɛri yi a yabi, a naxa, “Marigina, nxu sigama nde fɛma? Habadan nii rakisi falane i tan nan yii.

⁶⁹ Nxu bata denkeleya, nxu bata a kolon fa fala i tan nan Alaa Muxu Sariɗanxin na.”

⁷⁰ Yesu yi e yabi, a naxa, “N tan xa mi e tan muxu fu nun firinne sugandixi ba? Koni hali na, muxu keden e ye, se ɗaxin nan na ra!”

⁷¹ A yi na falama Simɔn Isakariyoti a dii xɛmɛn Yudasi nan ma. Na yi a xarandii fu nun firinne nan ye, koni na nan yi a yanfama.

7

Yesu nun a ngaxakedenne fe

¹ Na xanbi ra, Yesu yi Galile yamanani siga. A mi tin sigɛ Yudaya yamanani amasɔtɔ Yahudiyɛn naxanye yi na, ne yi waxi a faxa feni.

² Yahudiyane Bubu Kui Sanla* bata yi maso.

³ Nanara, Yesu ngaxakedenne yi a fala a xa, e naxa, “I lan nɛn i xa keli be, i siga Yudaya yamanani, alogo i ya xarandiine xa i ya kabanako fe wanle to.

⁴ Muxun wanla naxan kɛma, a mi na luxunɗɛ xa a waxi findi feni xili kanna ra. Bayo i feni itoo ligama, i yete yita dunuɗa birin na.”

⁵ Amasɔtɔ hali a ngaxakedenne mi yi laxi a ra.

⁶ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N ma waxatin munma a li singen. Koni waxatin birin lan e tan xa.

⁷ Dunuɗa mi nɔɛ e tan naɗaxue. Koni a bata n tan naɗaxu, amasɔtɔ n bata a fala a a kewanle ɗaxu.

⁸ E siga sanli. N tan mi sigama iki, amasɔtɔ n ma waxatin munma a li singen.”

⁹ A yi na fala e xa, a lu Galile yamanani.

Yesu yi siga yamaan malanni

¹⁰ Yesu ngaxakedenne sigaxin sanli, na xanbi ra a fan yi siga. Koni a mi a yete makenɛn, a yi a yeɛ raluxunɗɛ ayi.

¹¹ Yahudiyane yi a fen malanni, e naxa, “A minen yi?”

¹² Yamaan yi koyɛkoyɛnma a fe yi han! Nde naxa, “Muxu fajin nan a ra.” Nde fan naxa, “En-ɛn, a yamaan mayendenma.”

¹³ Koni muxu yo mi falan ti kɛnɛnni a fe ma, amasɔtɔ e yi gaxuxi Yahudiyane yeɛ ra.

¹⁴ Malanna bata yi siga han a tagi, Yesu yi siga Ala Batu Banxini, a yamaan xaran fɔlɔ.

* 7:2: *Bubu Kui Sanla* fe sebxi Saraxaraline 23.33-38 kui.

¹⁵ Yahudiyane yi kabe kati! E yi a fala, e naxa, “Xemēni ito Kitabun kolonxi di? A mi xaranxi.”

¹⁶ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xaranna naxan tima, na mi kelixi n tan ma, koni a kelixi n xe muxun nan ma.

¹⁷ Naxan waxi Ala sagoon liga feni, na a kolonma nen, xa xaranni ito kelixi Ala nan ma, hanma xa a kelixi n tan nan ma.

¹⁸ Muxun naxan a yete a fe falama, na binyen nan fenma a yete xa. Koni naxan binyen fenma a xe muxun xa, na jɔndin nan falama, tinxintareya mi na kanni.

¹⁹ Musa xa mi Alaa sariyan so e yii ba? Koni e sese mi sariyan suxi! Nanfera e kataxi n faxa feen na?”

²⁰ Yamaan yi a yabi, e naxa, “Yinnani i fɔxo ra! Nde kataxi i tan faxa feen na?”

²¹ Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yi kabanako fe gbee keden liga, e birin kabe nen na ma.

²² Musa gaan tiin yamarin so nen e yii. Nanara, e e dii xemene dugi soma Matabu Lɔxoni. Anu, Musa xa mi a folo koni xabu e benbane.

²³ Xa e e dii xemene dugi soma Matabu Lɔxoni, alogo Musaa sariyan nama kala, e xoloma n tan ma nanfera, a n bata xemen gbɔndin birin nakendeya Matabu Lɔxoni?

²⁴ E nama kitin bolon benun e xa feen fese fese. E kitin sa tinxinna nin.”

Yamaan yi Yesu a fe fala

²⁵ Yerusalen taan muxuna ndee yi a fala, e naxa, “Na xemen xa mi ito ra ba, e kataxi naxan faxa fe ra?”

²⁶ A mato, a falan tima kenenni, e mi a mafalama! Kuntigine bata a kolon ba, fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan ito ra?

²⁷ Koni Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, muxu yo mi a keliden kolonje. Koni en birin xemēni ito keliden kolon.”

²⁸ Yesu yi xaranna tima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, a yi a xui ni te, a naxa, “E n kolon ba e nun n keliden yetena? N mi faxi n yete ma. Naxan n xexi, jɔndin nan na kanni ra. E mi a tan kolon,

²⁹ koni n tan a kolon, amasoto n kelixi a tan nan fema. A tan nan n xexi.”

³⁰ Na xanbi ra, e kata a suxu feen na. Koni muxu yo mi a yiin din a ra, amasoto a waxatin munma yi a li singen.

³¹ Koni muxu wuyaxi yi denkeleya a ma yamaan ye, e naxa, “Alaa Muxu Sugandixin na fa waxatin naxan yi, a kabanako feene lige nen naxanye gbo muxuni ito gbeene xa ba?”

³² Farisi muxune yi yamaan koyekoyen xuiin me Yesu a fe ma. Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kantan muxune rasiga a suxudeni.

³³ Yesu naxa, “N na e fema han waxatidi mon, na xanbi ra n siga n xe muxun fema.

³⁴ E n fenma nen, koni e mi fa n toe sonon, amasoto n sigan denaxan yi, e mi noe sige na yi.”

³⁵ Yahudiyane yi a fala e bode tagi, e naxa, “A sigan minen yi, en mi a toe denaxan yi? A sigama Girekine yamanani ba, en kon kaane xuyaxi ayi denaxan yi, a yi Girekine xaran?”

³⁶ A falani ito bunna di? Fa fala, e n fenma nen, koni e mi n toe? Fa fala, n sigan denaxan yi, e mi sige mēni?”

Igen naxan habadan nii rakisɔnɔn

³⁷ Sanla lɔxo dɔnxeni, sanla lɔxo gbeena, Yesu yi ti, a yi a xui ni te, a naxa, “Xa min xonla naxan ma, a xa fa n ma, a fa a min.

³⁸ Naxan na denkeleya n tan ma, siimaya igene minima nen na kanni alo baana, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.”†

³⁹ Yesu yi Alaa Nii Sarijanxin nan ma fe falama. Naxanye yi denkeleyama Yesu ma, ne yi a sotoma nen. Na waxatini, Nii Sarijanxin munma yi fi, amasoto Yesu munma yi keli a binyeni.

Yamaan yi yitaxun Yesu a fe ra

⁴⁰ Muxuna ndee yi Yesu xuiin me yamaan ye, e naxa, “Nabi yeteen nan xemēni ito ra yati!”

⁴¹ Nde gbete ye fan naxa, “Alaa Muxu Sugandixin nan a ra.” Koni nde gbete ye naxa, “Alaa Muxu Sugandixin minima Galile yamanani di?”

⁴² Kitabun xa mi a falaxi ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin minima Dawuda bɔnsonna nin keli Betele mi taani, Dawuda dɔxodena?‡

⁴³ Nanara, yamaan yi yitaxunxi a fe ra.

⁴⁴ Ndee yi waxi a suxu feni koni muxu yo mi a yiin din a ra.

Yahudiya kuntigine denkeleyatareyana fe

⁴⁵ Kantan muxune yi xete saraxarali kuntigine nun Farisi muxune fema, naxanye e maxodin, e naxa, “Nanfera e mi faxi Yesu ra?”

⁴⁶ Kantan muxune yi e yabi, e naxa, “Muxu yo munma falan ti singen alo xemēni ito falan tima kii naxan yi.”

⁴⁷ Farisi muxune yi e maxodin, e naxa, “A bata e fan mayenden n je?”

⁴⁸ E yamaan kuntigina nde kolon hanma Farisi muxuna nde naxan laxi a ra?

⁴⁹ Yamani ito mi Musaa sariyan kolon. Nanara, Ala dangana e fɔxo ra!”

† 7:38: *Simaya igena* fe mon sebexi Sakari 14.8 kui. ‡ 7:42: A mato Samuyeli Firinden 7.12 nun Yaburin 89.4-5 nun Yeremi 23.5 nun Mika 5.1 kui.

⁵⁰ Nikodemi naxan bata yi fa Yesu fɛma a fɔloni nun, na yi e ye, a yi a fala e xa, a naxa,

⁵¹ “En ma sariyan na a ra ba, en xa muxun yalagi benun en xa a xuiin mɛ, en yi a kolon a naxan ligama?”

⁵² E yi a yabi, e naxa, “Galile kaan nan i tan fan na ba? Kitabun xaran. I a kolonma nen nayi a nabiin mi kele Galile yamanani mumɛ!”

⁵³ Nayi, birin yi siga a konni.

8

Naxanla naxan suxu yalunyani

¹ Yesu yi siga Oliwi geyaan fari.

² Na xɔtɔn bode subaxani, a mɔn yi xɛtɛ Ala Batu Banxini. Yamaan birin yi fa a fɛma, a dɔxɔ, a yi e xaran fɔlɔ.

³ Sariya karamɔxɔne nun Farisi muxune yi naxanla nde suxu yalunyaan ligadeni, e fa a ra, e yi a ti e tagi.

⁴ E yi a fala Yesu xa, e naxa, “Karamɔxɔ, nxu naxanli ito suxi yalunyaan nan ligɛ.

⁵ Musa a yamari nen Sariya Kitabuni, a na naxalan sifan xa magɔlɔn gemen na han a faxa. Nba, i tan naxa a di?”

⁶ E yi na falama a bunba feen nan ma, alogo e xa a suxu. Koni Yesu yi a yigodo, a lu seɓenla tiyɛ a yii sonla ra bɔxɔn ma.

⁷ E yi tixi a dɛxɔn ma na waxatini, e lu a maxɔdinɛ. Yesu yi a rakeli, a yi a fala e xa, a naxa, “Naxan munma yulubin liga e tagi singen, na singe xa gemen woli a ma.”

⁸ A mɔn yi a yigodo, a lu seɓenla tiyɛ bɔxɔn ma.

⁹ E ito mɛ waxatin naxan yi, e birin yi keli na yi keden keden yɛɛn ma fɔlɔ xɛmɛ fonne ma. Yesu kedenna yi lu na yi, naxanla fan yi lu tixi na yi.

¹⁰ Yesu yi keli, a yi a fala naxanla xa, a naxa, “Nga naxanla, e minen yi? Muxe mi lu be, e yi i yalagi?”

¹¹ A yi a yabi, a naxa, “N fafe, muxu yo.”

Yesu naxa, “Nba, n tan fan mi i yalagima. Siga, koni i nama fa yulubin liga sɔnɔn.”

Dunuɗa kenɛnna nan Yesu ra

¹² Yesu mɔn yi falan ti e xa, a naxa, “N tan nan dunuɗa kenɛnna ra. Naxan na bira n tan fɔxɔ ra, na nii rakisin kenɛnna sɔtɔma nen, a mi sigan tiyɛ dimini mumɛ!”

¹³ Farisi muxune yi a fala a xa, e naxa, “I yɛtɛ seren nan bama iki, nɔndi mi i ya sereyaan na!”

¹⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Hali n nan n yɛtɛ seren ba, n nɔndin nan falama. Amasɔtɔ n

na n keliden nun n sigaden kolon. Koni e tan mi n keliden nun n sigaden kolon.

¹⁵ E kitin sama adamadiyaan nin. N mi muxu yo a kiti bolonma.

¹⁶ Koni xa n tan na kitin sa, n ma kitisaan findima nɔndin nan na, amasɔtɔ n keden mi a ra. Nxu nun n fafe na a ra naxan n xɛxi.

¹⁷ A seɓɛxi e sariyan kui, a naxa, ‘Xa sere firinna falan naxan ti, nɔndin nan na ra.’*

¹⁸ N seren bama n yɛtɛ xa, n Fafe naxan n xɛxi, na fan seren bama n xa.”

¹⁹ E yi a fala a xa, e naxa, “I fafe minen yi?” Yesu yi e yabi, a naxa, “E mi n kolon, e mi n Fafe fan kolon. Xa e yi n tan kolon nun, e yi n Fafe fan kolonma nen.”

²⁰ Yesu yi na falane birin tima, a lu xaranna tiyɛ Ala Batu Banxini, Alaa kiseene rasuxuma dɛnaxan yi. Hali na, muxu yo mi a suxu, amasɔtɔ a waxatin munma yi a li singen.

Yesu sigama dɛnaxan yi

²¹ Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N bata siga. E n fenma nen, koni e faxama nen e yulubine yi. N sigama dɛnaxan yi, e mi nɔɛ sigɛ menni.”

²² Nanara, Yahudiyane yi maxɔdinna ti, e naxa, “A waxi a yɛtɛ faxa feen nin ba, bayo a falama, a naxa, ‘N sigama dɛnaxan yi, e mi nɔɛ fe menni?’ ”

²³ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Dunuɗa gbeen nan e tan na, koni n tan kelixi kore xɔnna nan ma. E tan fataxi dunuɗa ito nan na, koni n tan mi kelixi dunuɗa ito yi.

²⁴ Nanara, n na a falaxi e xa fa fala, e faxama nen e yulubine yi. Nba, xa e mi laxi a ra fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi,’ e faxama nen e yulubine yi yati!”†

²⁵ E yi a maxɔdin, e naxa, “Nde i tan na?” Yesu yi e yabi, a naxa, “N naxan falama e xa xabu a fɔloni, na nan n tan na.

²⁶ Fala wuyaxi n xɔn e kitideni, koni naxan n nafaxi, nɔndin nan a tan na. N naxan mɛxi a ra, n na falama nen dunuɗa muxune xa.”

²⁷ E mi yi a famuma fa fala a Fafe Ala nan ma fe falama e xa.

²⁸ Nanara, Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E na Muxuna Dii Xɛmɛni te[‡] waxatin naxan yi, e a kolonma nen na yi fa fala ‘N tan nan a ra, naxan na yi.’ § E a kolonma nen na waxatini, n mi fefe ligama n yɛtɛ ma fɔ n Fafe Ala n xaranxi naxan ma.

²⁹ Naxan n xɛxi, na n fɔxɔ ra, a mi n kedenna luxi, amasɔtɔ n na a rafan feen ligama waxatin birin.”

* **8:17:** A mato Sariyane 17.6 nun 19.15 kui. † **8:24:** A seɓɛxi Xɔrɔyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yɛtɛɛn findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mɔn naxa menni fa fala a yɛtɛɛn xili nen “N Na Yi.” Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mɔn seɓɛxi Yoni 1.1 kui. ‡ **8:28:** *Muxuna Dii Xɛmɛni te* fena: A mato Yoni 3.14 kui. Yesu *yite* nen a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mɔn yi *te* ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. § **8:28:** A mato Xɔrɔyaan 3.14 kui.

³⁰ Muxu wuyaxi yi a falane me, e denkeleya a ma.

Nəndina i xəɾəyama nən

³¹ Na ma, Yahudiyan naxanye yi denkeleyaxi a ma, Yesu yi a fala ne xa, a naxa, “Xa ε n ma xaranna suxu, n ma xarandiin yeteen nan ε tan na na yi.

³² E jəndin kolonma nən, jəndin yi ε xəɾəya.”

³³ E yi a yabi, e naxa, “Ibrahimə bənsənnə nan nxu tan na. Han to, nxu mi yi muxə konyiya bun. Fa fala, ε xəɾəyama nən, na bunna di?”

³⁴ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, naxanye yulubin ligama, yulubina konyin nan ne ra.

³⁵ Konyin mi luma denbayani waxatin birin, koni dii xəmən luma nən denbayani habadan.

³⁶ Xa Dii Xəmənə ε xəɾəya, ε bata xəɾəya nayi yati!

³⁷ N na a kolon Ibrahimə bənsənnə nan ε tan na. Anu, ε kataxi n faxa feen na amasəto n ma falan mi xanma ε ma.

³⁸ N naxan toxi n Fafe Ala fəma, n na nan falama ε xa, koni ε naxan məxi ε fafe ra, ε na nan ligama.”

³⁹ E yi a yabi, e naxa, “Nxu fafe nan Ibrahimə ra.” Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa Ibrahiməa diine nan yi ε ra nun, ε yi a liga feene ligama nən.

⁴⁰ N jəndin naxan məxi Ala ra, n na nan falama ε xa, koni hali na, ε kataxi n faxa feen na. Ibrahimə mi ito jəxənnə lige!

⁴¹ E fafe liga feene nan ligama.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu mi barixi futun fari ma. Ala nan keden peen nxu Fafe ra.”

⁴² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε fafe nan yi Ala ra nun yati, ε yi n xanuma nən nun, amasəto n fataxi Ala nan na, n be nin iki. N mi faxi n yete ra, Ala nan n xəxi.

⁴³ N naxan falama, nanferə ε mi na yee toma? Amasəto ε mi nəε n fala xuiin me.

⁴⁴ E fafe nan Yinna Manga Setana ra, ε waxi a xən ma, ε xa a rafan feene liga. Xabu a fəloni muxu faxan nan a tan na. A mi tin jəndin ma amasəto jəndi mi a tan yi mume! A nēen wulen falama, a minima a yete gbee kejaan nan ma amasəto wule xələn nan a ra. Wulene birin fafe nan a tan na.

⁴⁵ Koni ε mi laxi n na bayo n jəndin nan falama ε xa.

⁴⁶ Nde ε ye be naxan a yite a n bata yulubin liga? Xa n jəndin fala ε xa, nanferə ε mi lama n na?

⁴⁷ Naxan fataxi Ala ra, na a tuli matima nən Alaa falan na. E mi ε tuli matima bayo Ala gbee mi ε tan na.”

Yesu nun Ibrahimə fe

⁴⁸ Yahudiyanə yi Yesu yabi, e naxa, “Nxu mi jəndin xan falan ba, fa fala Samariya kaan nan i tan na jinan jaxin naxan fəxə ra?”*

⁴⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yinnan mi n tan fəxə ra. N na n Fafe Ala nan tun binyama, koni ε tan n yelefuma.

⁵⁰ N mi binyen fenma n yete xa. Ala naxan kitin sama, na nan binyen fenma n tan xa.

⁵¹ N xa jəndin fala ε xa, naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sətə habadan!”

⁵² Yahudiyanə yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata a kolon yati, fa fala yinnana i tan fəxə ra! Ibrahimə bata faxa, nabine fan bata faxa, koni i tan naxa, “Naxan na n ma falan suxu, na kanna mi sayaan sətə habadan.”

⁵³ I tan gbo nxu fafe Ibrahimə xa ba, naxan bata faxa? Nabine fan bata faxa. I ya fe mirixi di?”

⁵⁴ Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa n yi n yete binya nun, n ma binyen mi findima sese ra. N Fafe nan n binyama, ε a falaxi naxan ma fa fala ε Ala nan a ra.

⁵⁵ E mi a tan kolon, koni n tan a kolon. Xa n na a fala fa fala n mi a kolon, n bata findi wule xələn na nayi alo ε tan. Koni n na a kolon, n na a falan suxuma.

⁵⁶ E fafe Ibrahimə yengi yi tixi n fa waxatin na sewani. A bata a to, a yi səwa.”

⁵⁷ Yahudiyanə yi a fala a xa, e naxa, “I munma jee tonge suulun sətə singen, i yi Ibrahimə to nun ba?”

⁵⁸ Yesu yi e yabi, a naxa, “N xa jəndin fala ε xa, Ibrahimə barixi nən, n tan na yi.”†

⁵⁹ Na ma, e yi gemene tongo a magolon xinla ma, koni Yesu yi a luxun, a mini Ala Batu Banxini.

9

Yesu yi danxutəon yeən nabi

¹ Yesu yi a masiga tima waxatin naxan yi, a yi xəmənə nde to naxan barixi danxutəyani.

² A xarandiine yi a maxədin, e naxa, “Karaməxə, nanferə xəmənə ito barixi danxutəyani, a yeteen nan yulubin ligaxi ba hanma a sətə muxune?”

³ Yesu yi e yabi, a naxa, “A yetena yulubin xa mi a danxuxi, a sətə muxune fan gbeen mi a danxuxi. A danxuxi nən alogo Ala

* **8:48:** Na waxatini Yahudiyanə yi **Samariya kaane** yatexi kafirine nan na. E fe fəloden səbexi Mangane Firinden 17.24 kui. † **8:58:** Yesu a alayana a fe falaxi wundoni yireni ito yi. Na feen mən səbexi Xəɾəyaan 3.14 kui, na naxa fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa mənni, “N tan na a ra, Ala naxan na yi.” Ala mən naxa mənni fa fala a yeteen xili nən “N Na Yi.” Nayi, Yesu to a falama muxune xa fa fala “Ibrahimə barixi nən, n tan na yi,” na bunna nən fa fala Yesu findixi Alaa falan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mən səbexi Yoni 1.1 kui.

senben wanla xa mayita yamaan na a tan xon ma.

⁴ Fanni sogen texi fə en xa n xε muxuna wanle kε nεn. Amasəto kəεen somaan ni i ra, muxε mi nəε walε waxatin naxan yi.

⁵ N dunuɲa yi waxatin naxan yi, dunuɲa kεnenna nan n tan na.”

⁶ Yesu to na fala, a dεgen namini bəxoni, a benden namulan a ra, a boron bəli danxutəon yeεne ma.

⁷ A yi a fala xεmen xa, a naxa, “Sa i yeεn naxa igε ramaradeni naxan xili Siloyan.” Siloyan bunna nεen, “Xεrana.” Na ma, xεmen yi siga, a sa a yeεn naxa. A xεmatəna, a seen to.

⁸ Na xanbi ra, a dəxə bodene nun muxun naxanye yi a toma xandi tideni a fəloni, ne yi maxədinna ti, e naxa, “Xεmen naxan yi dəxi xandi tideni nun, na xa mi ito ra ba?”

⁹ Nde naxa, “A tan nan a ra.” Koni bonne naxa, “En-εn, e maliga nεn tun!” Koni xεmen yeεen yi a fala, a naxa, “N tan nan yati a ra.”

¹⁰ E yi a maxədin, e naxa, “I yeεn nabixi di?”

¹¹ A yi e yabi, a naxa, “Xεmen naxan xili Yesu, na nan benden namulanxi a yi boron bəli n yeεne ma. A yi a fala n xa, a naxa, ‘Siga Siloyan yi, i sa i yeεn naxa.’ Nayi, n sa n yeεn naxa, n yi seen to.”

¹² E yi a maxədin, e naxa, “Na xεmen minen yi?”

A yi e yabi, a naxa, “N mi a kolon.”

Farisi muxune yi danxutəon maxədin

¹³ Nba, xεmen naxan yi danxuxi nun, e yi siga na ra Farisi muxune fεma.

¹⁴ Anu, Yesu benden namulan waxatin naxan yi, a xεmen yeεne rabi, Matabu Ləxən nan yi a ra.

¹⁵ Nanara, Farisi muxune mən yi xεmen maxədin a yeεn nabi kiin ma. A yi a fala e xa, a naxa, “A benden nan namulanxi, a yi a bəli n yeεne ma, n yi n yeεn naxa, iki n bata seen to.”

¹⁶ Farisi muxuna nde naxa, “Xεmen naxan ito ligaxi, na mi fataxi Ala xan na, amasəto a mi Matabu Ləxən tənna suxi.” Koni nde gbεte naxa, “Yulubi kannna nəε kabanako fe sifani itoe ligε ba?” Na ma, e yitaxun.

¹⁷ Nba, Farisi muxune mən yi xεmen maxədin, e naxa, “I tan naxa a di a fe yi, a i tan naxan yeεye rabixi?”

A yi e yabi, a naxa, “Nabiin nan a ra.”

¹⁸ Benun e xa xεmen sətə muxune xili, Yahudiyane mən mi yi laxi a ra a danxutəon nan yi a ra, a bata seen to.

¹⁹ E yi e maxədin, e naxa, “E diin nan ito ra ba, ε naxan ma a a sətəxi danxutəyaan nin? Nanfe ligaxi a to fa seen toma iki?”

²⁰ A sətə muxune yi e yabi, e naxa, “Nxu a kolon fa fala a nxə diin na a ra. Nxu mən a kolon a sətəxi danxutəyaan nin.

²¹ Koni nxu mi a kolon naxan a ligaxi a fa seen toma iki. Naxan a yeεn nabixi, nxu mi na fan kolon. E a maxədin, bayo dii ɲəre mi fa a ra sənən. A yeεen xa ε yabi!”

²² A sətə muxune ito fala nεn, amasəto e yi gaxuxi Yahudiyane yeε ra, bayo Yahudiyane bata yi lan a ma fa fala naxan na a tiye a ra, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, e na kannna kedima nεn salide banxini.

²³ Na nan a liga, a sətə muxune naxa, “E a maxədin, amasəto dii ɲəre mi fa a ra sənən!”

²⁴ E mən yi na xεmen xili naxan yi danxuxi, e yi a fala a xa, e naxa, “Nəndin fala, i binyen fi Ala ma! Nxu a kolon fa fala yulubi kannna nan na xεmen na.”

²⁵ Xεmen yi e yabi, a naxa, “N tan mi a kolon xa yulubi kannna nan a ra. N naxan kolon, danxutəon nan yi n na, koni iki n seen toma!”

²⁶ E yi a maxədin, e naxa, “A nanfe ligaxi i ra? A i yeεn nabixi di?”

²⁷ A yi e yabi, a naxa, “N bata yelin na falε ε xa, koni ε mi ε tuli mati. Nanfera ε mən waxi a mε feni? E fan waxi findi feni a xarandiine nan na ba?”

²⁸ E yi a makonbi, e yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina i tan nan na, Musa gbee xarandiine nan nxu tan na.

²⁹ Nxu a kolon fa fala Ala falan ti nεn Musa xa, koni nxu mi xεmeni ito kelide kolon!”

³⁰ Xεmen yi e yabi, a naxa, “Ee! Nba, kabanako feen nan na ra, ε mi a keliden kolon, koni a bata n tan yeεn nabi.

³¹ En na a kolon fa fala Ala mi a tuli matima yulubi kanne ra. A tuli matima a binya muxu nan xui ra naxan a sagoon ligama.

³² Xabu dunuɲa da, muxε munna a mε singen fa fala muxuna nde bata danxutəon yeεn nabi naxan sətəxi danxutəyani.

³³ Xa xεmeni ito mi fataxi Ala xan na nun, a mi yi nəε fefe ligε nun.”

³⁴ E yi a yabi, e naxa, “I sətəxi yulubin yeεen nin, i kataxi nxu xaran feen nan na ba?” E yi a kedi tanden ma.

Danxutəyana Alaa feene yi

³⁵ Yesu yi a mε fa fala a e bata xεmen kedi. A yi a to, a naxa, “I bata denkeleya Muxuna Dii Xεmen ma ba?”

³⁶ Xεmen yi a yabi, a naxa, “N kannna, nde na ra alogo n xa denkeleya a ma?”

³⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I bata yelin a toε, a tan nan falan tima i xa iki.”

³⁸ Xεmen yi a fala, a naxa, “N Marigina, n bata denkeleya i ma.” A yi a xinbi sin Yesu bun ma.

³⁹ Yesu naxa, “N faxi dunuɲa makitiden nin alogo danxutəne xa seen to, yeε kanne yi danxu.”

⁴⁰ Farisi muxuna ndee yi a fεma na yi, ne yi a xuiin mε. E yi a maxədin, e naxa, “I yengi a ma danxutəon nan nxu tan fan na ba?”

41 Yesu yi e yabi, a naxa, “Xa danxutɔɔn nan yi ε ra nun, ε mi yi yatema yulubi kannna ra na yi. Koni bayo ε naxa, ‘Nxu seen toma,’ ε yulubin luma nen ε ma na yi.”

10

Yεxεε kulana fe sandana

1 Yesu naxa, “N xa ɲɔndin fala ε xa, muxun naxan mi soma xuruse sansanni fata a so deen na, koni a te sansanna ra, muɲaden nun mafu tiin nan na kannna ra.

2 Muxun naxan soma xuruse sansanni fata a deen na, xuruse rabaan nan na kannna ra.

3 De kantanna deen nabima a xa nen. A na a yεxεene xili waxatin naxan yi, e a xuiin mema nen, a yi e ramini.

4 A na a gbeene ramini waxatin naxan yi, a ti e yεε ra, a yεxεene birama a fɔxɔ ra nen, amasɔtɔ e a xuiin kolon.

5 E mi birama muxu gbete fɔxɔ ra, e gima muxu gbete yεε ra nen, amasɔtɔ e mi a xuiin kolon.”

6 Yesu yi sandani ito sa e xa, koni a feen naxan falama e xa, e mi na famu.

Yesu, xuruse raba faɲina

7 Nayi, Yesu mɔn yi a fala e xa, a naxa, “N xa ɲɔndin fala ε xa, n tan nan sansanna so deen na yεxεene xa.

8 Naxanye birin faxi n yεε ra, muɲadene nun mafu tiine nan yi ne ra. Koni yεxεene mi e tuli mati ne xuine ra.

9 N tan nan sansanna so deen na. Muxu yo so n tan xɔn ma, na kisima nen. Na nɔε mine nen a so, a yi balon sɔtɔ.

10 Muɲaden mi fama fefe ra fɔ muɲan nun faxa tiin nun kalan xili ma. N tan faxi nen alogo e xa dunuɲa yi gidi defexin sɔtɔ.”

11 “N tan nan xuruse raba faɲin na. Xuru se raba faɲin tinɲe nen, a faxa yεxεene fe ra.

12 Koni walikεen tan mi luxi alo xuruse rabana bayo a gbee mi yεxεene ra. Xa a kankon to fε, a yεxεene rabɛɲinma nen, a yi a gi. Kankon yi wuru yεxεε kuruni a yi e raxuya ayi.

13 Walikεen nan na ra, yεxεene fe kɔntɔfili mi a ma.

14 N tan nan xuruse raba faɲin na. N na n ma xuruseene kolon, e fan n kolon

15 alo Fafana n kolon kii naxan yi, alo n fan Fafan kolon kii naxan yi. N nan n niin fima nen n ma xuruseene fe ra.

16 Yεxεε gbeteɣe n yii naxanye mi kulani ito yi fɔ n xa fa ne fan na. E tuli matima nen n xuiin na. E findi kuru kedenna ra xuruse raba kedenna xa.

17 N Fafe Ala bata n xanu amasɔtɔ n bata n niin fi, alogo n mɔn xa sa a sɔtɔ.

18 Muxu yo mi n niin be n yi, koni n na a fima nen n yete ra. Senbena n yii, n yi a fi, a

senben mɔn n yii, n yi a tongo. N yamarini ito nan sɔtɔxi n Fafe Ala ra.”

19 Yahudiyane mɔn yi yitaxun na falane fe ra.

20 E wuyaxi yi a fala, e naxa, “Yinna ɲaxin nan ito fɔxɔ ra. Seen bata so a yi! E tuli matima a ra nanfera?”

21 Koni bonne naxa, “Yinna ɲaxin naxan fɔxɔ ra, na mi falan tima na kiini. Yinnan nɔε danxutɔɔn yεen nabiyε ba?”

Yahudiyane yi e mε Yesu ra

22 Ala Batu Banxin nabi waxatin sanla sewan nan yi a ra Yerusalen taani, xunbeli waxatini.

23 Yesu yi a masiga tima Ala Batu Banxin tanden ma Sulemani a Gagene bun ma.

24 Yahudiyane yi a rabilin, e yi a fala a xa, e naxa, “I sikeni ito bama nxu ma waxatin mundun yi? Xa Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, a fala nxu xa kεnenni.”

25 Yesu yi e yabi, a naxa, “N bata yelin a fale ε xa, koni ε mi laxi a ra. N kabanako fe wanla naxanye kema n Fafe Ala senbeni, ne nan n seren na.

26 Koni ε mi laxi n na, amasɔtɔ n ma yεxεene mi ε tan na.

27 N ma yεxεene n xuiin mema nen. N na e kolon, e birama nen n fɔxɔ ra.

28 N habadan nii rakisin fima e ma nen, e mi faxe habadan. Muxu yo mi nɔε e be n yii.

29 N Fafe Ala naxan e soxi n yii, na gbo birin xa. Muxu yo mi nɔε e be n Fafe Ala yii.

30 N tan nun n Fafe, keden nan nxu ra.”

31 Yahudiyane mɔn yi gemene tongo a magɔlɔn xinla ma.

32 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “N bata wali faɲi wuyaxi kε ε yetagi n Fafe Ala barakani. E n magɔlɔnma wanla mundun ma fe ra ne yε nayi?”

33 Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Nxu mi i magɔlɔnma wali faɲine xan ma fe ra fɔ i Ala rayelefun naxan tima! Bayo muxun nan tun i tan na, koni i kataxi i xa i yete findi Ala ra!”

34 Yesu yi e yabi, a naxa, “A mi sɛbɛxi ε sariyani ba, a Ala naxa, ‘Alane nan ε tan na.’”

35 Kitabun naxan falaxi ɲɔndin nan na ra habadan. Alaa falan tixi muxun naxanye xa, xa a yi a fala ne ma, a ‘alane’ nan ne ra,

36 nanfera ε tan naxa, a n tan bata Ala rayelefu n to a falaxi a Alaa Dii Xemen nan n tan na? N Fafe Ala nan n sugandixi, a yi n nafa dunuɲa yi.

37 Awa, xa n mi Fafe Alaa wanla kema hali ε mi la n na.

38 Koni xa n na e kema, xa ε mi la n na, ε la n ma wanle ra alogo ε xa a kolon fa, a Fafana n yi e nun n tan fafani.”

³⁹ Yahudiyane mən yi kata Yesu suxu feen na, koni a yi a ba e yii.

⁴⁰ Yesu mən yi xete Yuruden kidi ma, Yoni yi marafuun tima denaxan yi igeni a foloni. A sa lu na.

⁴¹ Muxu wuyaxi yi fa a fema, e naxa, “Yoni mi kabanako fe liga, koni a falan naxanye birin tixi xemeni ito a fe yi, jəndin nan ne ra.”

⁴² Muxu wuyaxi yi denkeleya a ma menni.

11

Lasarusi faxa fena

¹ Xemena nde yi furaxi, naxan yi xili Lasarusi Betani kaana, Mariyama nun a tada jaxalanmana, Marata yi doxi taan naxan yi.

² Mariyama findi jaxanla nan na naxan latikononna sa Marigin sanne ma, a yi e masugusugu a xun sexene ra, na ngaxakenna Lasarusi nan yi furaxi.

³ Nanara, a tadane yi xeraan nasiga Yesu ma, e naxa, “Marigina, i xoyin bata fura.”

⁴ Yesu to na me, a naxa, “Saya fure mi a ra. Ito ligaxi nen alogo Ala xa binya. Alaa Dii Xemen binyama nen fureni ito xon ma.”

⁵ Marata nun a xunyen jaxalanmaan nun Lasarusi yi rafan Yesu ma han!

⁶ Anu, a to a me fa fala a Lasarusi furaxi, a yi denaxan yi, a mən yi xii firin ti menni.

⁷ Na xanbi ra, a yi a fala a xarandiine xa, a naxa, “En xete Yudaya yamanani.”

⁸ A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Karamoxo, a munma bu singen Yahudiyane yi waxi i magolon feni, i mən waxi xete feni menna nin ba?”

⁹ Yesu yi e yabi, a naxa, “Yanyin birin na, kenenna mi na ba? Naxan na sigan ti yanyin na, na mi dagalanma ayi amasoto a dunuɲa kenenna toma.

¹⁰ Koni xa muxun sigan ti koeen na, a dagalanma ayi nen amasoto kenenna mi na.”

¹¹ Yesu to na fala, a naxa, “En xoyin Lasarusi xiin nen, koni n xa sa a raxulun.”

¹² A xarandiine yi a fala a xa, e naxa, “Marigina, xa a xiin nen, a kendeɲama nen.”

¹³ Koni Yesu yi Lasarusi faxa feen nan ma fe falama nun. A xarandiine yi mirixi a ma, a xixonla nan tun yi a ma.

¹⁴ Nanara, Yesu yi falan makenen e xa, a naxa, “Lasarusi faxaxin nan a ra.

¹⁵ Koni n bata sewa e tan ma fe ra bayo n mi yi a fema nun, alogo e xa denkeleya. En siga a fema.”

¹⁶ Nayi, Tomasi, naxan yi xili a “Gulunna,” na yi a fala xarandiin bonne xa, a naxa, “En fan xa siga, alogo en birin xa sa faxa!”

Yesu nan nii rakisin fima

¹⁷ Yesu to fa, a yi a kolon a Lasarusi maluxunna bata yi xii naanin ti.

¹⁸ Betani nun Yerusalen taan yi tagi so, fo kilo saxan joxon.

¹⁹ Yahudiya wuyaxi bata yi fa nun Marata nun Mariyama xunye xememaan saya xontonna tideni e ma.

²⁰ Marata to a me, a Yesu fama, a yi siga a ralandeni koni Mariyama yi lu banxini.

²¹ Marata yi a fala Yesu xa, a naxa, “N Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxe nun!”

²² Koni n na a kolon, hali iki, i na Ala maxandi fefe ra, a na ligama i xa nen.”

²³ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I xunyen mən kelima nen sayani.”

²⁴ Marata yi a yabi, a naxa, “N na a kolon a kelima nen sayani dunuɲa rananni.”

²⁵ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan marakeli tiin na sayani e nun nii rakisin na. Naxan na denkeleya n tan ma, hali a faxa, a nii rakisin sotoma nen.

²⁶ Naxan na lu a nii ra a denkeleya n ma, na mi faxe mume! I laxi ito ra ba?”

²⁷ Marata yi a yabi, a naxa, “On Marigina, n laxi a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan i tan na, Alaa Dii Xemena, naxan yi fama dunuɲa yi nun.”

²⁸ Marata na fala xanbini, a xete, a yi a xunyen Mariyama xili wundoni, a yi a fala a xa, a naxa, “Karamoxo be yi, a i xilima.”

²⁹ Mariyama na me waxatin naxan yi, a yi keli mafuren, a sa a ralan.

³⁰ Yesu munma yi taan li nun, Marata a li denaxan yi, a yi menna nin nun.

³¹ Yahudiyannaxanye siga Mariyama xontondeni, ne a to waxatin naxan yi Mariyama bata keli mafuren, a mini, e yi bira a foxo ra. E yengi yi a ma, a sigan gaburun deen nan na wugadeni.

³² Mariyama Yesu feman li waxatin naxan yi, a yi a to, a yi a xinbi sin a bun ma, a naxa, “Marigina, xa i yi be nun, n xunyen mi yi faxe nun!”

³³ Yesu yi a to, a wugama, Yahudiyannaxanye fan yi a foxo ra, ne fan yi wugama, na yi a niin sunu han!

³⁴ A yi e maxodin, a naxa, “E a maluxunxi minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Marigina, fa a mato.”

³⁵ Yesu yi wuga.

³⁶ Na ma, Yahudiyane naxa, “A bata a xanu kii naxan yi, e na mato!”

³⁷ Koni nde naxa, “Ito xa mi danxutoon yeen nabi ba? A mi yi a lige nun, Lasarusi nama faxa ba?”

Lasarusi rakeli fena sayani

³⁸ Yesu bonen yi sunuxi, a siga gaburun deen na. Faranna nan yi a ra nun, gemen saxi a deen na.

³⁹ Yesu yi e yamari, a naxa, “E gemen ba a de ra!” Faxa muxun tadan jaxalanmaan Marata yi a fala a xa, a naxa, “Marigina, a

xirin nan fa minima iki amasotō a malux-unna bata soqe naanin ti.”

⁴⁰ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “N mi yi a fala i xa nun fa fala xa i denkeleyaxi, i Alaa binyen toma nen?”

⁴¹ Nayi, e gemen ba na. Yesu yi a yee rate kore, a yi Ala maxandi, a naxa, “N Fafe, n barikan birama i xa amasotō i bata n xuiin me.”

⁴² N na a kolon fa fala i n xuiin mema waxatin birin. Koni n ni ito falama muxuni itoe nan ma fe ra naxanye tixi be, alogo e xa la a ra fa fala a i tan nan n xexi.”

⁴³ A to na fala, a yi a xuini te, a naxa, “Lasarusi, mini!”

⁴⁴ Faxe muxun yi keli gaburun kui, a sanna nun a yiine raxidixi kasangenna ra, a xunna fan mafilixi kasangenni. Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E a mafulun, e a lu, a xa siga.”

E wundo fena Yesu xili ma

Matiyu 26.1-5, Maraka 14.1-2, Luka 22.1-2

⁴⁵ Nanara, Yahudiyan naxanye yi na Mariyama xontōndeni, Yesu feen naxan liga, e to na to, e wuyaxi yi denkeleya a ma.

⁴⁶ Koni nde yi siga Farisi muxune fema. Yesu feen naxan ligaxi, e sa na fala e xa.

⁴⁷ Nanara, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune yi kitisa yamaan xili bode toni, e naxa, “En nanfe ligama? Xemeni ito kabanako fe wuyaxi ligama!”

⁴⁸ Xa en na a lu iki, muxune birin denkeleyama a ma nen. Romi kuntigine kelima nen, e yi en ma yire sarixanxin kala e nun en siyaan birin!”*

⁴⁹ E tan nde keden nan yi xili Kayafa, naxan yi Saraxarali Kuntigi Singen na nun na jeen na, a yi a fala, a naxa, “E mi fefe kolon!”

⁵⁰ E mi a kolon ba, fa fala a fisa muxu kedenna xa faxe yamaan xa benun siyaan birin xa halagi?”

⁵¹ Anu, a mi na falaxi a ycte ma. Kayafa to yi saraxarali kuntigiyani nun na jeen na, a waliyiya falan nan tixi na ra fa fala Yesu xa faxe Yahudiyane siyaan xa.

⁵² Koni na siyaan gbsanna xa mi a ra fo Ala diin naxanye xuyaxi ayi, a yi ne findi yama kedenna ra.

⁵³ Nba, fofo na waxatin ma, Yahudiya kuntigine yi Yesu faxe feni ton.

⁵⁴ Nanara, Yesu mi fa a masiga ti Yudaya yamanani kenenni sonon koni a keli, a siga

taana nde yi tonbonna dexon ma, denaxan xili Efirami. E nun a xarandiine yi lu na yi.

⁵⁵ Yahudiyane sanla, Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla[†] bata yi maso. Muxu wuyaxi yi keli na yamanani siga Yerusalen taani alogo e xa sa e yete rasarijan benun sanla xa a li.

⁵⁶ E yi lu Yesu fenyee. E yi malanxi Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, e yi lu e bode maxodinje, e naxa, “E mirixi nanse ma? A mi fe sanli ba?”

⁵⁷ Saraxarali kuntigine nun Farisi muxune bata yi yamarin fi, e naxa, xa naxan Yesu yire kolon, a xa a yire ba alogo e xa sa a suxu.

12

Latikōnna sa fena Yesu ma

Matiyu 26.6-13, Maraka 14.3-9

¹ A bata yi lu soqe sennin benun Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla xa a li, Yesu yi siga Betani taani, Lasarusi yi doxi denaxan yi, Yesu naxan nakeli sayani.

² E yi donseen nafala a xa na yi. Lasarusi yi doxi Yesu fema a degedeni, Marata yi walima e xa.

³ Nba, Mariyama yi latikōnna sare xodexen litiri tagi tongo, naxan xili naradi, a yi a sa Yesu sanne ma. A yi e masugusugu a xunsexen na. Latikōnna xirin yi banxin suxu.

⁴ Yudas Isakariyoti, Yesu a xarandiina nde naxan yi a yanfama, a a so yiini, na yi a fala, a naxa,

⁵ “Nanfa latikōnna i to mi matixi gbeti gbanan keme saxon na, a so yiigelitōne yii?”

⁶ A mi na falaxi fa fala a xaminxi yi-igelitōne fe ra, koni bayo mujaden nan yi a tan na nun. Gbeti benbenla yi ramaraxi a tan nan yii. A yi na gbetina nde donma nun.

⁷ Koni Yesu naxa, “Fata a ra! A ito maraxi n binbin maluxun loxon nan yee ra.

⁸ Yiigelitōne e fema waxatin birin koni n tan mi luma e fema waxatin birin.”

Eyi Lasarusi fan faxe feni ton

⁹ Yahudiya wuyaxi yi a me, a Yesu na yi. E yi siga Yesu nun Lasarusi fan matodeni Yesu naxan nakeli sayani.

¹⁰ Na ma, saraxarali kuntigine yi Lasarusi fan faxe feni ton.

¹¹ Amasotō Yahudiya wuyaxi yi xetema e foxo ra, e yi denkeleya Yesu ma Lasarusi a fe ra.

Yesu yi so Yerusalen taani

Matiyu 21.1-11, Maraka 11.1-11, Luka 19.28-40

* **11:48:** Yesu a waxatini, Romi kaane Isirayila yamanan suxu nen yengeni. Nayi, xa Yerusalen taani maxa jaxi ra, Romi kaane yi na yatema nen muruten na nun, e fa yengen so, e taan yirene kala. Na nan gaxu yi Isirayila kaane ma. † **11:55:** **Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxe koe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorooyaan 12.1-13 kui.

12 Na xətən bode, yama gbeen naxan yi faxi sanli, ne yi a me, a Yesu fama Yerusalen taani.

13 Nanara, e sa tugu yiine masεge, e sa a ralan, e sənxo, e naxa, “Ala tantun! Naxan fama Marigin xinli, Ala xa na baraka! Ala xa Isirayila Mangan baraka!”

14 Yesu yi sofanla to, a dəxo a fari alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

15 “Siyon kaane, ε nama gaxu!

A mato, ε mangan fama.

A dəxi sofali diin fari.”*

16 A xarandiine mi yi na birin famuxi singen, koni Yesu binya waxatin naxan yi, nayi e yi a kolon a na feene yi sebexi a tan nan ma fe ra, a e tan yetεen bata yi na liga a xa.

17 Yamaan naxan yi Yesu fεma a Lasarusi xili gaburun na waxatin naxan yi, a yi a rakeli sayani, ne birin yi lu na seren be.

18 Nanara, yamaan yi siga a ralandeni amasəto e bata a me Yesu kabanako feen naxan ligaxi.

19 Farisi muxune yi a fala e bode xa, e naxa, “E mi a to, en katan naxan tima, a munanfan yo mi en ma! A mato, dunuja muxune birin biraxi a foxo ra!”

Girekina ndee yi Yesu fen

20 Girekina ndee bata yi siga sanli Ala batudeni.

21 E fa Filipi fεma naxan yi kelixi Betasada taani Galile yamanani, e yi maxədinna ti, e naxa, “Nxu Fafe, nxu waxi a xən ma, nxu xa Yesu to.”

22 Filipi yi sa a fala Andire xa, e firinna birin yi siga, e sa a fala Yesu xa.

23 Yesu yi e yabi, a naxa, “Muxuna Dii Xemen binya waxatin bata a li.

24 N xa jəndin fala ε xa, fanni sansi kesen mi bira bəxoni a yeε maluxun, a mi wuye ayi. Koni xa a yeε maluxun, a solima nen, a wuya ayi.

25 Muxu yo niin nafan a ma, a bəno ma a yi nen, koni muxu yo a me a niin na dunuja ito yi, na a ramarama nen habadan nii rakisini.

26 Muxu yo waxi a xən ma, a xa wanla ke n xa fo a xa bira n foxo ra nen. Nayi, n denaxan yi, n ma walikeen fan luma nen menni. Muxu yo wanla kema n xa, n Fafe Ala na binyama nen.”

Yesu yi a faxa feen fala

27 Yesu naxa, “N bənen təroxi na a ra iki. N nanfe falama? N xa a fala ba, fa fala, ‘N Fafe, i nama tin waxatini ito xa n li?’ Anu, n faxi na nan ma.

28 N Fafe, i xinla binya!” Nayi, fala xuiin yi keli kore naxan a fala, a naxa, “N bata a binya, n mən a binyama nen.”

29 Yamaan naxan yi tixi na, ne yi fala xuiin me, e naxa, “Galanna bata a xui ramini!” Ndee naxa, “Malekan bata falan ti a xa!”

30 Yesu yi a fala e xa, a naxa, “Fala xuiini ito mi minixi n tan ma fe ra, fo ε tan ma fe ra.

31 Dunuja kitin bolon waxatin bata a li iki. Ala dunujani ito kuntigi jaxin kedima nen iki.

32 N na yite+ bəxən ma waxatin naxan yi, n muxune birin mabandunma nen n ma.”

33 A ito falaxi nen alogo a xa a faxa kiin yita e ra.

34 Yamaan yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon Sariya Kitabun xən, a Alaa Muxu Sugandixin luma nen habadan. I tan a falama nanfera fa fala a Muxuna Dii Xemeni tema nen? Nde Muxuna Dii Xemeni ito ra?”

35 Yesu yi e yabi, a naxa, “Kenenna kanna mən ε yeε singen waxatidi tun. Kenenna ε tagi waxatin naxan yi ε sigan ti, alogo dimin nama so ε ma. Bayo naxan dimini, na mi a sigaden kolon.

36 Kenenna kanna ε tagi waxatin naxan yi, ε denkeleya a ma, alogo ε xa findi kenenna muxune ra.”

Yesu ito fala e xa waxatin naxan yi, a yi siga, a a luxun e ma.

Yahudiyanne mi tin denkeleye

37 Hali a to kabanako fe wuyaxi liga e yeε xəri, e mi la a ra.

38 Na liga nen alogo Nabi Esayi fala xuiin xa kamali, a naxa, “Marigina, nde laxi nxo falan na? Marigina a senben makenen nde xa?”†

39 Nanara, e mi yi nəe denkeleye bayo Esayi mən naxa,

40 “A bata e yeε danxu,

a yi e bənen xədoxo ayi, alogo e yeεne nama toon ti, e xaxinla nama feene famu, a e nama maxete,

Ala yi e rakendeya.”§

41 Esayi na falaxi nen, bayo a bata yi Yesu a binyen to, a yi a tan nan ma fe falama.

42 Anu, hali yamaan kuntigine ye, muxu wuyaxi denkeleya nen Yesu ma. Koni e mi yi tinma a fale Farisi muxune fe ra alogo e nama e ramini salideni.

43 A rafan e ma muxune xa e binya benun Ala xa e binya.

Kitisana

44 Yesu yi a xuiini te, a naxa, “Naxan na denkeleya n ma, a mi denkeleyaxi n tan xan tun ma fo naxan n xexi.

45 Muxu yo n to, na bata n xe muxun fan to.

46 N bata fa dunuja yi alo kenenna kanna. Naxan na denkeleya n ma, na mi luyε dimini.

* 12:15: Sakari 9.9 † 12:32: Yesu yite nen a yelin xanbini gbangbanje wudin ma. A mən yi te ariyanna yi. Yesu falan tima na fe firinna nan ma. A mato Yoni 3.14 kui. ‡ 12:38: Esayi 53.1 § 12:40: Esayi 6.9-10

47 Muxu yo n ma falan me, a mi a suxu, n tan xa mi a yalagima. Amasoto n mi faxi dunuɗa muxune yalagideni, fo e rakisideni.

48 Naxan na a me n na, a mi tin n ma falane suxe. N ma falan na kanna yalagima nen loxo donxeni.

49 Amasoto n mi falan tima n yete xan ma fe ra fo n Fafe Ala naxan n xexi. Na nan n ma fala tixine yamarima n ma.

50 N na a kolon fa fala a yamarin findima nen habadan nii rakisin na. N falan tiin nen alo n Fafe Ala a yamarixi n ma kii naxan yi."

13

Yesu yi a xarandiine sanne maxa

1 Nba, na xoton bode, Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla nan yi a ra. Yesu yi a kolon fa fala a keli waxatin bata a li dunuɗa yi, siga a Fafe Ala konni. A gbee muxun naxanye yi dunuɗa yi, a yi ne xanu waxatin birin, a yi e xanu han a rajanna.

2 E yi e degema waxatin naxan yi, Yinna Manga Setana bata yi yelin soe Simon ma dii xemen Yudasi Isakariyoti bojneni a xa Yesu yanfa, a a so yiini.

3 Yesu yi a kolon fa fala Fafe Ala bata feen birin sa a senbeni. A yi a kolon fa fala a fataxi Ala nan na, a mon sigama Ala nan ma.

4 Nanara, e to yi e degema, a yi keli, a yi a doma gbeen ba a ma, a dugin xidi a tagi.

5 Na xanbi ra, a yi igen sa ige sa seen kui, a yi folo a xarandiine sanne maxe. Dugin naxan yi xidixi a tagi, a yi e sanne masugusugu na ra.

6 A yi fa Simon Piyeri fema, na yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, i tan nan n sanna maxama ba?"

7 Yesu yi a yabi, a naxa, "I mi a kolon n naxan ligama iki, koni i fama a kolondeni nen."

8 Piyeri yi a fala, a naxa, "I tan mi n sanna maxe mume!" Yesu yi a yabi a naxa, "Xa n mi i sanna maxa, i mi finde n ma xarandiin na."

9 Simon Piyeri yi a yabi, a naxa, "Marigina, i nama n sanna gbansanna maxa nayi, koni e nun n yiine nun n xunna!"

10 Yesu yi a yabi, a naxa, "Naxan bata a gbindin maxa, na mako mi fa a maxan ma fo a sanne, bayo a sarijan. E fan sarijan, koni e birin mi a ra."

11 Yesu yi a yanfa muxun kolon. Nanara, a yi a fala, a naxa, "E birin mi sarijan."

12 Yesu yelin e sanne maxe waxatin naxan yi, a yi a doma gbeen nagodo a ma, a mon yi sa dexo a funfuni. A yi e maxodin, a naxa, "N naxan ligaxi ito ra, e na famunxi ba?"

13 E n tan xilima fa fala 'Karamoxo' e nun 'Marigina.' Na falan lanxi amasoto na nan n tan na.

14 Xa n tan e Marigin nun e karamoxon bata e sanne maxa, e tan fan xa e bode sanne maxa.

15 N misaala yitaxi e ra nen, alogo e xa a liga alo n na a ligaxi kii naxan yi.

16 N xa jondin fala e xa, konyin mi gbo a kanna xa, xeraan mi gbo a xe muxun xa.

17 E bata feni itoe kolon iki, sewana e xa, xa e lu na lige!"

18 "N mi falan tima e birin ma fe ra. N bata naxanye sugandi, n ne kolon. Koni fo Kitabun fala xuiin xa rakamali nen, a naxa, 'Nxu nun naxan donseen donma nxu bode xon, na bata keli n xili ma.'"

19 N ni ito falama e xa iki benun a xa liga. Nayi, a na liga waxatin naxan yi, e lama a ra nen, fa fala, 'N tan nan a ra, naxan na yi.'"

20 "N xa jondin fala e xa. Naxan na n ma xerani suxu, na bata n fan yisuxu. Naxan na n tan yisuxu, na kanna bata Ala yisuxu naxan n xexi."

Yudasi Yesu yanfama nen

Matiyu 26.20-25, Maraka 14.17-21, Luka 22.21-23

21 Yesu ito fala waxatin naxan yi, a niin yi sunu! A yi sereya falani ito ti, a naxa, "N xa jondin fala e xa, e tan nde keden n yanfama nen, a n so yiini yati!"

22 A xarandiine yi e bode mato, e mi yi a kolon a yi muxun naxan ma.

23 Yesu a xarandii keden yi na, a yi naxan xanuxi kati, na yi doxi a daxon ma.

24 Simon Piyeri yi a yiin maliga na xa, a naxa, "A maxodin, a nde a fe falama."

25 Na xarandiin yi a maso Yesu ra, a yi a maxodin, a naxa, "N Marigina, nde na ra?"

26 Yesu yi a yabi, a naxa, "N na donseen sin sabini, n na a so naxan yii, na kanna nan a ra." Awa, a donseen sin sabini, a yi a so Simon ma dii xemen Yudasi Isakariyoti yii.

27 Yudasi donseen nasuxina, Setana yi so a yi sa! Yesu yi a fala a xa, a naxa, "I naxan ligama, na liga mafuren."

28 Yesu naxan fala a xa, bonna naxanye yi doxi e degedeni, ne sese mi yi na famunxi.

29 Bayo Yudasi nan yi e gbetin marama, ndee yengi yi lu a ma, a Yesu bata a fala a xa, a xa sa sena ndee sara sanla fe ra. Hanma a xa sa sena nde so yigelitone yii.

30 Yudasi yi na donseen nasuxu, a mini na sa! Koen nan yi a ra.

Sariya nenena fe

31 Yudasi siga waxatin naxan yi, Yesu naxa, "Iki, n tan Muxuna Dii Xemeni

* **13:18:** Yaburin 41.10 † **13:19:** A sebexi Xoroyaan 3.14 kui fa fala Ala xinla yeteen findixi na falan nan na bayo Ala naxa menni, "N tan na a ra, Ala naxan na yi." Ala mon naxa menni fa fala a yeteen xili nen "N Na Yi." Nayi, Yesu a falani ito bunna nen fa fala Yesu findixi Alaa falan nan na, falan naxan findixi Ala ra. Na feen mon sebexi Yoni 1.1 kui.

binyen bata makenen, Alaa binyen fan bata makenen n barakani.

³² Xa Alaa binyen bata makenen n tan barakani, Ala yetena n tan Muxuna Dii Xemena binyen makenenma nen mafuren!"

³³ "N ma diine, n mi buma e fema sonon. E n fema nen, koni n naxan fala Yahudiyane xa, n na nan falama e fan xa, n naxa, 'N sigama yiren naxan yi, e mi noe sige na yi.'

³⁴ N yamari nen nan soma e yi, e bode xanu. E e bode xanu alo n na e xanuxi kii naxan yi.

³⁵ E na e bode xanu, muxune birin e kolonma n ma xarandiine ra na nan xon."

Yesu yi Piyeri rakolon

Matiyu 26.31-35, Maraka 14.27-31, Luka 22.31-34

³⁶ Simon Piyeri yi a maxodin, a naxa, "Marigina, i sigan minen yi?" Yesu yi a yabi, a naxa, "N sigama denaxan yi, i mi noe sige n foxo ra menni iki, koni i sigama n foxo ra nen waxati famatoni."

³⁷ Piyeri yi a maxodin, a naxa, "Marigina, nanfera, n mi noe bire i foxo ra iki? N faxe nen i ya fe ra!"

³⁸ Yesu yi a yabi, a naxa, "I faxe n ma fe ra ba? N xa jondin fala i xa, benun dontonne xa wuga waxatin naxan yi, i ya falama nen doxona ma saxan fa fala i mi n kolon."

14

Kiraan nan Yesu ra

¹ Yesu yi a fala e xa, a naxa, "E boren nama toro, e denkeleya Ala ma, e denkeleya n tan fan ma.

² Banxi wuyaxi n Fafe Ala konni. Xa a mi yi na kiini, n yi a falama e xa nen nun. N sigama n xa sa yirena nde yiton e xa na yi.

³ N na sa yirena nde yiton e xa, n mon fama nen, n yi siga e ra n yii alogo n denaxan yi, e fan yi sa lu menni.

⁴ N sigan denaxan yi, e men kiraan kolon."

⁵ Tomasi yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, nxu mi i sigaden kolon, nxu na kiraan kolonma di?"

⁶ Yesu yi a yabi, a naxa, "Kiraan nan n tan na, e nun jondina e nun nii rakisina. Muxu yo mi sigi n Fafe Ala ma n tan ma sabuyaan xanbi.

⁷ Xa e n tan kolon, e n Fafe fan kolonma nen. To xanbi ra, e bata a kolon, e bata a to."

⁸ Filipi yi a fala a xa, a naxa, "Marigina, Fafe Ala yita nxu ra, na nan nxu wasama."

⁹ Yesu yi a yabi, a naxa, "Filipi, en bata bu en bode fema kati! Han to, i mi n kolon? Muxu yo na n to, na kanna bata Fafe Ala to. I tan a falama nanfera fa fala a n xa Fafe Ala yita e ra?

¹⁰ Filipi, i mi laxi a ra ba, fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi? N falan naxanye tima e xa, n gbee mi ne ra. Koni n Fafe Ala naxan luma n tan yi, na nan a wanla kema.

¹¹ E denkeleya a ma fa fala n Fafe Ala yi, Fafe Ala n fan yi. Hanma e denkeleya kabanako fe wanli itoe xon."

¹² "N xa jondin fala e xa, naxan na denkeleya n ma, na feene ligama nen alo n naxanye ligama. A yeten feene ligama nen naxanye gbo itoe xa, amasoto n sigama n Fafe Ala fema.

¹³ E na Ala maxandi fefe ra n tan xinli, n na ligama e xa nen alogo n Fafe Alaa binyen xa mayita a Dii Xemen barakani.

¹⁴ Xa e n xandi fefe ra n xinli, n na ligama e xa nen.*"

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹⁵ "Xa e n xanuxi, e n ma yamarine suxu.

¹⁶ N Fafe Ala maxandima nen, a yi Mali Ti gbete so e yii naxan luma e fema habadan.

¹⁷ Alaa Nii Sarijanxin nan a ra, jondin kanna. Dunuja muxune mi noe na sote amasoto e mi noe a toe, e mi a kolonye. Koni e tan a kolon amasoto a luma nen e fema, a mon yi lu e yi.

¹⁸ N mi e luye alo kiridine, n mon fama nen e fema.

¹⁹ Ndedi nan fa luxi, dunuja muxune mi fa n toma sonon koni e tan n toma nen. Bayo n tan bata niin kisin soto, e fan nii rakisin sotoma nen.

²⁰ Na waxatin na a li, e a kolonma nen, a n Fafe Ala yi, e tan fan n tan yi alo n tan e yi kii naxan yi.

²¹ Muxu yo n ma yamarine soto, a yi e suxu, na nan bata n xanu. Muxu yo n xanu, n Fafe Ala fan na kanna xanuma nen, n tan fan yi a xanu, n yi n yete yita a ra."

²² Yudasi bonna, Yudasi Isakariyoti mi naxan na, na yi a fala, a naxa, "Marigina, nanfera i lan i xa i yete yita nxu ra, koni i mi i yete yite dunuja muxune ra?"

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, "Muxu yo n xanu, na n ma falan suxuma nen. N Fafe Ala fan yi a xanu, n tan nun n Fafe Ala yi siga a fema, nxu yi nxu konni ton a fema.

²⁴ Muxu yo mi n xanu, na mi n ma falan suxe. E bata falan naxan me, n gbee fala mi na ra. N Fafe Ala naxan n xexi, na nan gbee na ra."

²⁵ "N to yi e fema, nanara, n falani itoe ti e xa.

²⁶ Koni Mali Tiina, Alaa Nii Sarijanxina, Fafe Ala naxan nafama e ma n xinli, na e xaranma nen feen birin ma. N feen naxan birin falaxi e xa, a ne birin nabirama nen e ma."

* 14:14: *Ala maxandi* feni ito mon sebexi Yoni 15.16 nun 16.23-26 nun 15.7 kui.

27 “N bata bɔɔɛ xunbenla lu ε yi. N bata n ma bɔɔɛ xunbenla fi ε ma. N mi a fixi ε ma alo dunuɔa kiin tima kii naxan yi. E bɔɔɛn nama tɔɔ, ε nama gaxu.

28 E bata n ma falan mε, n naxa, ‘N sigama koni n mɔn fama ε fema nεn.’ Xa ε yi n xanuxi, ε yi sɛwama nεn n siga feen na n Fafe Ala konni amasɔtɔ a gbo n tan xa.

29 N feni itoe falama ε xa nεn iki benun a xa liga. Nanara, a na liga waxatin naxan yi, ε denkeleyama nεn.

30 N mi fa buma falan tiye ε fema sɔnɔn, amasɔtɔ dunuɔa ito kuntigi ɔaxin fama. Sese mi a ra n tan yi.

31 Koni dunuɔa xa a kolon fa fala n bata n Fafe Ala xanu. Nanara, n feen birin ligama alo a n yamarixi kii naxan yi. E keli, ε fa, en siga.”

15

Nɔndin binla nan Yesu ra

1 Yesu yi a fala, a naxa, “N tan nan ɔndin binla ra alo wudin binla. N Fafe Ala nan nakɔn kanna ra.

2 Wudi yiin naxanye birin n tan wudi binla ma, xa na naxanye mi bogi, Fafe Ala ne bama nεn n ma. Naxanye birin bogima, a ne rasariɔanma nεn alogo e mɔn xa bogi dangu a singen na.

3 N falan naxan tixi ε xa, na bata ε sariɔan iki.

4 E lu n tan yi, n fan yi lu ε yi. Wudi yiin mi nɔe boge a yete ra, xa a mi a binla ma. E fan na kii nin, xa ε mi lu n tan yi.

5 N tan nan wudin binla ra, a yiine nan ε tan na. Naxan na lu n tan yi, n tan fan luma nεn na kanni, a yi bogi wuyaxi ti a kewanli.* Amasɔtɔ e mi nɔe sese lige n tan xanbi.

6 Xa muxun naxan mi lu n tan yi, na rawolima ayi nεn alo wudi yiina, a xara. Na wudi yii sifane malanma nεn, e sa teeni, e gan.

7 Xa ε lu n tan yi, n ma falan yi lu ε yi, ε na n xandi sese yi, ε na sɔtɔma nεn.

8 E na findi n ma xarandiine ra, ε yi bogi wuyaxi ti ε kewanli, na nan n Fafe Alaa binyen makenεnma.”

9 “N Fafe Ala n xanuxi kii naxan yi, n fan bata ε xanu na kiini. E lu n ma xanuntenyani.

10 Xa ε n ma yamarine suxu, ε luma nεn n ma xanuntenyani alo n fan n Fafe Alaa yamarin suxi kii naxan yi, n lu a xanuntenyani.

11 N ni ito falaxi ε xa nεn alogo n ma sɛwan xa lu ε yi, ε sɛwan yi defe.”

12 “N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu alo n na ε xanuxi kii naxan yi.

13 Xanuntenyaan mi muxu yo yi dangu ito ra fa fala a xa faxa a xɔyine fe ra.

14 Xa ε n ma yamarine suxu, n xɔyine nan ε tan na.

15 N mi fa a falama ε ma sɔnɔn fa fala walikene amasɔtɔ walikεn mi a kolon a kuntigin naxan ligama. Koni n fa ε xili bama nεn, ‘n xɔyine’ amasɔtɔ n naxan birin mεxi n Fafe Ala ra, n bata na yeɓa ε xa.

16 E tan mi n sugandixi koni n tan bata ε sugandi, n yi ε ti a ra a ε xa siga, ε sa bogi wuyaxi ti ε kewanle xɔn, bogin naxanye luma a ra habadan alogo ε na fefe maxandi n xinli, n Fafe Ala xa na fi ε ma.

17 N ma yamarin nan ito ra, ε bode xanu.”

Dunuɔa muxune ε rapaxuma nεn

18 “Xa dunuɔa muxune ε rapaxu, ε xaxili lu a xɔn ma fa fala a e n singe nan rapaxu.

19 Xa dunuɔa muxun nan yi ε tan na nun, dunuɔa muxune yi ε xanuma nεn alo e kon kaane. Koni n bata ε sugandi keli dunuɔa muxune tagi. E gbee mi fa ε tan na. Na nan a ligaxi dunuɔa muxune ε rapaxuxi.

20 N naxan falaxi ε xa, ε xaxili lu na xɔn ma, n naxa, ‘Konyin mi gbo a kanna xa.’ Xa e bata n tan besεnɔnyɔna, e ε fan besεnɔnyɔna nεn. Xa e bata n ma falan suxu, e ε fan gbeen suxuma nεn.

21 Koni e ito birin ligama ε ra nεn amasɔtɔ n gbeen nan ε tan na, bayo e mi n xε muxun kolon.

22 Xa n mi yi fa nun, n fa falan ti e xa, e mi yi yatεma yulubi tongone ra nun. Koni iki, mawuga yo mi fa e xa yulubina fe ra sɔnɔn.

23 Muxu yo n tan rapaxu, na kanna bata n Fafe Ala fan rapaxu.

24 Xa n mi yi kabanako fe wanle ke e tagi nun, muxu gbεte munna yi naxanye liga singen, e mi yi yatεn yulubi tongone ra nun. Koni iki, n naxan ligaxi, e bata na to. Hali na, e n tan nun n Fafe Ala rapaxuxi.

25 Koni naxan sebexi e Sariya Kitabun kui, fo na xa kamali nεn, a naxa, ‘E bata n tan rapaxu fuuni.’† ”

26 “Mali Tiin na fa, n naxan nafama sa keli Fafe Ala fema, Alaa Nii Sariɔanxina, ɔndin kanna, na n ma fe sereyaan bama nεn.

27 E tan fan n ma fe sereyaan bama nεn amasɔtɔ ε yi n foɔ ra nun xabu a fɔlɔni.”

16

1 “N ni ito birin falaxi ε xa nεn alogo ε nama bira tantanni.

2 E ε kedima nεn salide banxine yi. Nba, waxatina nde fama, xa muxu yo ε faxa, na kanna a mirima nεn fa fala a bata Alaa wanla ke.

3 E feni itoe ligama ε ra nεn amasɔtɔ e mi n tan kolon, e mi n Fafe Ala fan kolon.

* 15:5: Wudi faɔin bogi faɔin nan tima. Adamadi faɔin fan *kewali* faɔin nan ligama. Na luxi nεn alo wudin nun a bogina. Na feen mɔn sebexi Galati 5.22 kui. † 15:25: Yaburin 35.19 nun 69.5

³ Habadan nii rakisin nan ito ra, a e xa i tan Ala keden peen nan kolon e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina i naxan xexi.

⁴ N bata i ya binyen makenen dunuɲa yi. I wanla naxan soxi n yii, n bata yelin na ra.

⁵ N Fafe, iki n ma binyen makenen i yetagi, binyen naxan yi n yii i fema nun benun dunuɲa xa da.”

⁶ “I muxun naxanye fixi n ma dunuɲa yi, n bata i makenen ne xa. I gbeen nan yi e tan na. I bata e so n tan yii, e yi i ya falan suxu.

⁷ E bata a kolon iki fa fala i seen naxan birin fixi n ma, ne kelixi i tan nan yii.

⁸ I falan naxan tixi n xa, n bata na fala e xa, e yi a suxu. E bata a kolon yati, fa fala n kelixi i tan nin. E bata la a ra fa fala i tan nan n xexi.”

⁹ “N ni i tan Ala maxandima e xa. N mi i maxandima dunuɲa muxune birin xan xa fɔ i muxun naxanye soxi n yii amasɔto i gbeen nan ne ra.

¹⁰ Naxanye birin n yii, i gbeen nan ne ra. I gbeen naxanye birin na, n gbeen nan ne ra. N binyaxi e tan xɔn.

¹¹ Iki n sigama i fema, n mi fa luma dunuɲa yi sɔnɔn koni e tan mɔn dunuɲa yi. N Fafe sarɪɲanxina, i xinla naxan fixi n ma, e ratanga na xinla senbeni alogo e xa findi kedenna ra, alo en tan findixi kedenna ra kii naxan yi.

¹² N yi e fema waxatin naxan yi, i xinla naxan so n yii, n na e ratanga na xinla senben nan xɔn, n yi e kantan. Hali keden mi lo ayi, fo halagin yi ragidixi naxan ma, alogo Kitabun sebenla xa kamali.

¹³ Iki n sigama i fema, n bata feni itoe fala dunuɲa muxune xa alogo e xa n ma sewa defexin sɔto e bɔɲeni.

¹⁴ N bata i ya falan nali e ma koni dunuɲa muxune bata e rapaxu amasɔto dunuɲa gbee mi e tan na alo dunuɲa gbee to mi n tan na.

¹⁵ N mi i mafanma fa fala i xa e ba dunuɲa yi koni n ni i mafanma nen, i xa e ratanga Fe Naxin Kanna ma.

¹⁶ Dunuɲa gbee mi e ra alo dunuɲa gbee to mi n tan na.

¹⁷ E rasariɲan ɲɔndin xɔn. I ya falan nan ɲɔndin na.

¹⁸ I n xexi dunuɲa yi kii naxan yi, n fan bata e xe dunuɲa yi na kiini.

¹⁹ N bata n yete rasariɲan e fe ra alogo e fan xa rasariɲan ɲɔndin xɔn.”

²⁰ “N mi i maxandima e tan xan tun ma fe ra, koni fo e nun muxun naxanye fan denkelɛyama n ma e fala xuiin xɔn ma

²¹ alogo e birin xa findi muxu kedenna ra, alo i tan n tan yi kii naxan yi, e nun n fan i tan yi kii naxan yi. N Fafe, e fan xa findi

kedenna ra en tan yi alogo dunuɲa muxune xa la a ra fa fala i tan nan n xexi.

²² I binyen naxan soxi n yii, n fan bata na so e yii, alogo e fan xa findi kedenna ra alo n tan nun i tan kedenna ra kii naxan yi,

²³ n tan e tan yi, i tan fan n tan yi. E xa findi kedenna ra ngaxakedenya kamalixini alogo dunuɲa muxune xa a kolon fa fala i tan nan n xexi, a i bata e xanu alo i n xanuxi kii naxan yi.

²⁴ N Fafe, i bata e so n yii. N denaxan yi, n waxi a xɔn ma, e fan xa siga n fɔxɔ ra menna nin, alogo e xa n ma binyen to, i binyen naxan fixi n ma, bayo i n xanuxi nen benun dunuɲa xa da.

²⁵ N Fafe tinxinxina, dunuɲa muxune mi yi i kolon, koni n tan i kolon, e fan bata a kolon a i tan nan n xexi.

²⁶ N bata a liga, e yi i kolon. N na ligama nen, alogo i n xanuxi xanuntenyaan naxan na, na xa lu e tan fan yi, n tan fan yi lu e yi.”

18

Yesu suxu fena

Matiyu 26.47-56, Maraka 14.43-50, Luka 22.47-53

¹ Yesu yelin Ala maxande waxatin naxan yi, e nun a xarandiine yi siga, e sa dangu Kedirɔn lanbanna fɔxɔ kedenni, oliwi wudi bili nakɔɔn yireni, e nun a xarandiine sa so denaxan yi.

² Yudasi naxan Yesu yanfa, a a so yiini, na yi menna kolon amasɔto Yesu nun a xarandiine yi darixi e malanɛ menna nin.

³ Yudasi yi fa nakɔni, e nun Romi sofa ganla nun Yahudiyane kantan muxune, saraxarali kuntigine nun Farisi muxune naxanye xexi. Xaye degene nun lenpune nun yenge so seene yi e yii.

⁴ Feen naxanye fama ligadeni Yesu ra, a yi ne birin kolon. Yesu yi fa e fema, a yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?”

⁵ E yi a yabi, e naxa, “Nxu Yesu Nasareti kaan nan fenma.” Yesu naxa, “N tan ni i ra.” Yudasi naxan a yanfama, a a so yiini, na fan yi tixi e tagi.

⁶ Yesu to a fala, a naxa, “N tan ni i ra,” e xete e xanbi ra, e bira.

⁷ Yesu mɔn yi e maxɔdin, a naxa, “E nde fenma?” E yi a fala, e naxa, “Yesu Nasareti kaana.”

⁸ Yesu yi a fala, a naxa, “N bata yi a fala e xa, a n tan ni i ra. Xa e n tan nan fenma, e bonni itoe yiiba, e xa siga.”

⁹ A na liga nen alogo a fala tixin xa kamali, a naxa, “N Fafe Ala naxan birin fixi n ma hali na keden mi loxi ayi.”

* **18:10: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana.

¹⁰ Silanfanna yi Simɔn Piyeri yii.* Piyeri yi a botinjɛ ayi, a Saraxarali Kuntigi Singena konyin yiifari ma tunla sege a ma. Na konyin yi xili nen “Malikusi.”

¹¹ Yesu yi a fala Piyeri xa, a naxa, “I ya silanfanna soti a tɛɛni! N Fafe tɔrɔ igelengenna naxan nagidixi n ma, n mi n minjɛ na ra ba?”

E siga Yesu ra Anasa konni

¹² Sofa ganla nun e mangan nun Yahudiyane kantan muxune yi Yesu suxu, e yi a xidi.

¹³ E siga Yesu ra Anasa singe fɛma amasɔtɔ Kayafa bitan xɛmɛmaan nan yi na ra. Kayafa nan yi Saraxarali Kuntigi Singen na na jɛɛn na.

¹⁴ Kayafa nan bata yi Yahudiyane rakolon nun, a naxa, a fisa muxu kedenna xa faxa yamaan xa.

Piyeri a mɛ fena Yesu ra

Matiyu 26.69-70, Maraka 14.66-68, Luka 22.55-57

¹⁵ Simɔn Piyeri nun xarandiina nde yi biraxi Yesu fɔxɔ ra. Saraxarali Kuntigi Singen yi xarandiin bonna kolon ki faji. Nanara, a so Yesu fɔxɔ ra Saraxarali Kuntigi Singena tanden ma kiti sadeni.

¹⁶ Koni Piyeri yi tixi sansanna so deɛn deɛɔn. Xarandiin bonna, Saraxarali Kuntigi Singen yi naxan kolon, na yi mini, a falan ti walikɛ jaxanla xa, naxan tixi deɛn na, na yi Piyeri raso.

¹⁷ Walikɛ jaxanla naxan yi tixi deɛn na, na yi a fala a xa, a naxa, “Xɛmɛni ito a xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “N tan mi a ra.”

¹⁸ Xunbenla yi fama na waxatini. Nanara, walikene nun de kantanne yi tɛɛn sa a ra, e yi tixi naxan xɔn e maxaradeni. Piyeri fan yi tixi e yɛ a maxaradeni.

Kuntigin yi Yesu maxɔdin

Matiyu 26.59-66, Maraka 14.55-64, Luka 22.66-71

¹⁹ Saraxarali Kuntigi Singen yi Yesu maxɔdin a xarandiine nun a xaranna fe ma.

²⁰ Yesu yi a yabi, a naxa, “N bata falan ti yamaan birin xa kenɛnni, n yi darixi xaranna tiyɛ salide banxine nin hanma Ala Batu Banxini, Yahudiyane birin e malanma denaxan yi. N mi sese falaxi wundoni.

²¹ I n maxɔdinma na ma nanfera? Muxun naxanye n xuiin mɛxi, ne maxɔdin. E n ma fala tixine kolon ki faji!”

²² Yesu ito fala waxatin naxan yi, de kantanna naxanye yi na yi, na nde yi a deɛn garin, a naxa, “I Saraxarali Kuntigi Singen yabima na kii nin?”

²³ Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n fala jaxin tixi, na sereyaan ba. Koni xa n jɔndin nan falaxi, nanfera i n garinxi?”

²⁴ Nayi, Anasa yi a xidixin nasiga Kayafa ma, Saraxarali Kuntigi Singena.

Piyeri mɔn yi a mɛ Yesu a xarandiyaan na
Matiyu 26.59-66, Maraka 14.69-72, Luka 22.58-62

²⁵ Simɔn Piyeri yi lu tixi na yi a maxaradeni. E yi a fala a xa, e naxa, “A xarandiina nde xa mi i fan na ba?” Koni Piyeri yi a tandi, a naxa, “N tan mi a ra.”

²⁶ Piyeri Saraxarali Kuntigi Singena konyin naxan tuli sege a ma, na kon kaana nde yi a maxɔdin, a naxa, “N mi i tan xa to a fɛma oliwi bili nakɔni?”

²⁷ Piyeri mɔn yi a tandi. Dontonna yi wuga keden na!

E siga Yesu ra Pilati konni

Matiyu 27.1-2, 11-14, Maraka 15.1-5, Luka 23.1-5

²⁸ E yi Yesu tongo Kayafa konni siga yamana kanna banxini. Xɔtɔn xɔtɔnna nan yi a ra nun. Yahudiyane yetɛɛn mi so yamana kanna banxini alogo Romi kaane nama e sarijanna kala, bayo e yi sigama Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla† donse donden nin.

²⁹ Pilati yi mini tandeni e fɛma, a yi a fala e xa, a naxa, “E xɛmɛni ito kansunma feen mundun ma?”

³⁰ E yi a yabi, e naxa, “Xa xɛmɛni ito mi fe jaxi rabaxi, nxu mi yi fama a ra i fɛma nun.”

³¹ Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E a tongo, e yetɛɛn xa a makiti e sariyan na.” Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Koni e sariyan mi a ra, nxu xa muxun faxa.”

³² Ito ligaxi nen alogo Yesu naxan fala lan a faxa kiin ma, na xa kamali.

³³ Pilati yi xete yamana kanna banxini, a sa Yesu xili, a yi a maxɔdin, a naxa, “Yahudiyane Mangan nan i tan na ba?”

³⁴ Yesu yi a yabi, a naxa, “I yetɛna maxɔdinna ni ito ra ba hanma muxune nan a falaxi i xa?”

³⁵ Pilati yi a yabi, a naxa, “I mirixi a ma fa fala Yahudiyane nan n tan na ba? Ikon kaane nun i ya saraxarali kuntigine nan i soxi n yii. I nanfe ligaxi?”

³⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Dunujani ito gbee mi n ma mangayaan na. Xa dunujana ito gbeen nan yi n ma mangayaan na nun, n ma walikene yi yengen soma n xa nen nun alogo Yahudiyane nama n suxu. Koni iki, n ma mangayaan mi be xan yi.”

³⁷ Nanara, Pilati yi a maxɔdin, a naxa, “Mangana nde nan i tan na nayi ba?” Yesu yi a yabi, a naxa, “I tan nan a falaxi fa fala

† 18:28: *Halagi Tiin Dangu Lɔxɔn Sanla*: Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kɔɛ kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xɔrɔyaan 12.1-13 kuu.

a mangan nan n tan na. N barixi dunuᵇa yi na nan ma, a n xa ᵇandin seren ba. Naxan yo ᵇandin xa, ne e tuli matima n xuiin na nɛn.”

³⁸ Pilati yi a maxodin, a naxa, “Nanse ᵇandin na?”

E Yesu faxa feen nata

Matiyu 27.15-31, Maraka 15.6-20, Luka 23.13-25

A to na fala, Pilati yi mini banxini, a mɔn yi siga Yahudiyane fɛma, a sa a fala e xa, a naxa, “N mi a yalagi xun toxi hali ndedi!

³⁹ Koni ε namunna nan a ra, n muxu keden yiiba ε xa Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla waxatini. E waxi a xon ma, n xa Yahudiyane mangan yiiba ε xa ba?”

⁴⁰ E sɔnxɔ sɔnxɔ, e yi a yabi, e naxa, “En-ɛn, a tan mi a ra. Nxu waxi Baraba nan xon!” Anu, mafu tiin nan yi Baraba ra.

19

¹ Nayi, Pilati yi Yesu tongo, e yi a bulan.

² Sofane yi kɔmɔtin ᵇali kanna rafala mangaya taxamasenna ra, e yi a so a xunna, e yi doma mamiloxin nagodo a ma.

³ E yi lu fɛ a fɛma, e yi a fala a xa, e naxa, “Yahudiyane Mangana, i kɛnɛ.” E yi a garin.

⁴ Pilati mɔn yi mini, a yi a fala Yahudiya yamaan xa, a naxa, “E a mato, n xa a ramini ε ma tandeni, alogo ε xa a kolon a n mi a yalagi xun toxi mume!”

⁵ Nayi, Yesu yi mini tandeni, mangaya kɔmɔti ᵇali kanna soxi a xun na, doma mamiloxin fan yi ragodoxi a ma. Pilati yi a fala e xa, a naxa, “A tan xɛmɛn ni i ra!”

⁶ Saraxarali kuntigine nun dɛ kantanne to a to, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e lu a fale, e naxa, “A xa gbangban, a xa gbangban!” Pilati yi a fala e xa, a naxa, “E tan xa a tongo, e sa a gbangban. N tan mi a yalagi xun toxi mume!”

⁷ Yahudiyane yi a yabi, e naxa, “Sariyana nxu yii, fata na sariyan na a daxa a xa faxa amasɔɔ a bata a yete findi Alaa Dii Xɛmɛn na.”

⁸ Pilati to na mɛ, a yi gaxu kati!

⁹ A mɔn yi xete yamana kanna banxini, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “I tan kelixi minɛn yi?” Koni Yesu mi a yabi.

¹⁰ Pilati yi a fala a xa, a naxa, “I mi n yabima? I mi a kolon fa fala sɛnbɛna n yii, n ni i bɛᵇin hanma n ni i gbangban?”

¹¹ Yesu yi a yabi, a naxa, “Nɔ yo mi i yii n tan fari fɔ Ala naxan soxi i yii. Nanara, xɛmɛn naxan n soxi i yii na bata findi yulubi tongon na dangi i tan na.”

¹² Pilati na mɛ waxatin naxan yi, a bɛᵇin xɔnla yi a suxu kati! Koni Yahudiyane yi lu sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, “Xa i xɛmɛni ito bɛᵇin, Romi Manga Gbeen Sesare xɔyi mi i tan na.

Naxan yo a yete findi mangan na, na bata keli Romi Manga Gbeen xili ma.”

¹³ Pilati to falani ito mɛ, a Yesu ramini, a dɔxɔ a kiti sa gbɛdeni, dɛnaxan xili “Gɛmɛ Kirana” dɛnaxan xili Heburu xuini, “Gabata.”

¹⁴ Halagi Tiin Dangu Lɔxon Sanla nan yi na xɔton bode. Pilati yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “E mangan ni i ra, ε hɔn!”

¹⁵ E lu sɔnxɔ, e naxa, “A xa faxa! A xa faxa! A xa gbangban!” Pilati yi e maxodin, a naxa, “E waxi a xon ma, n xa ε mangan gbangban wudin ma ba?” Saraxarali kuntigine yi a yabi, e naxa, “Manga yo mi nxu tan yii, ba Romi Manga Sesare ra.”

¹⁶ Na xanbi ra, Pilati yi Yesu so e yii, a e xa a gbangban wudin ma.

Yesu yi gbangban wudin ma

Matiyu 27.32-44, Maraka 15.21-32, Luka 23.26-43

Nayi, sofane yi siga Yesu ra.

¹⁷ A yetɛn yi a faxa wudin tongo, e siga yirena nde yi dɛnaxan xili “Xun Xɔri Yirena” dɛnaxan xili Heburu xuini, “Gologota.”

¹⁸ E yi sa a gbangban wudin ma mɛnni. E yi muxu firin fan gbangban wudin ma a fɛma, bonna a fɔxɔ kedenni, bonna fan a fɔxɔ kedenni. Yesu yi lu e tagi.

¹⁹ Pilati yi yamarin fi, e sɛbɛnla ti, e sa a singan a faxa wudin na, a naxa, “Yesu Nasarɛti kaana, Yahudiyane Mangana.”

²⁰ Yahudiya wuyaxi yi na xaran amasɔɔ Yesu yi gbangbanxi wudin ma dɛnaxan yi, mɛn yi taan dɛxon ma nɛn, na yi sɛbɛxi Heburu xuini nun Latin xuini nun Girɛki xuini nin.

²¹ Yahudiyane saraxarali kuntigine yi a fala Pilati xa, e naxa, “I nama a sɛbɛ fa fala ‘Yahudiyane Mangana,’ koni fa fala xɛmɛni ito naxa, a Yahudiyane Mangan nan a tan na.”

²² Pilati yi e yabi, a naxa, “N naxan sɛbɛxi, n mi fa na kalama sɔnɔn.”

²³ Sofane to yelin Yesu gbangbanɛ wudin ma, e yi a dugine tongo, e yi a yitaxun dɔxɔde naanin sofa keden dɔxɔde keden. A doma bun biran naxan mi yi dɛgɛxi bayo dugi kedenna nan yi a ra, na yi lu.

²⁴ Sofane yi a fala e bode xa, e naxa, “En nama a yibɔ, en masɛnsenna ti, a na naxan suxu, na yi a sɔɔ.” Ito ligaxi nɛn alogo Kitabuna falan xa kamali, a naxa, “E bata masɛnsenna ti

n ma dugine fe ra,

e xa e yitaxun e bode tagi.”*

Nayi, sofane yi na liga.

²⁵ Yesu nga yi tixi a faxa wudin fɛma nun, e nun a ngaxakeden ᵇaxalanmana, Mariyama, Kilofasi a ᵇaxanla, e nun Mariyama Magadala kaana.

* 19:24: Yaburin 22.19

²⁶ Yesu yi a nga tixin to na yi e nun a xarandiina, a yi naxan maxanuxi han! A yi a fala a nga xa, a naxa, "Nga, i ya dii xemɛn nan ito ra."

²⁷ A yi a fala na xarandiin xa, a naxa, "I nga ni ito ra." Na waxatin yɛteni, na xarandiin yi a nga tongo, a siga a ra a konni.

Yesu faxa fena

Matiyu 27.45-56, Maraka 15.33-41, Luka 23.44-49

²⁸ Yesu yi a kolon fa fala feen birin bata yelin lige, a naxa, "N kɔɛ yinla bata raxara." A na fala nen alogo naxan sebɛxi Kitabuni na xa kamali.[†]

²⁹ Ige sasena nde yi dɔxi na, na yi rafexi manpa muluxunxin na. E dugi dungina nde ragodo manpa muluxunxini, e yi a filin wudin ma naxan xili hisopi wudina.[‡] E yi a lan Yesu dɛɛn ma a gbangban wudin kɔɛ ra.

³⁰ Yesu to manpa muluxunna min, a yi a fala, a naxa, "A birin bata kamali."

Na danguxina, a yi a xun sin, a niin yi ba.

Sofane yi Yesu jɛnsenna sɔxɔn tanban na

³¹ Yuman nan yi a ra, na xɔtɔn bode yi findima lɔxɔ binyen nan na Matabu Lɔxɔne ye. Yahudiyane kuntigine mi yi waxi e xa faxa muxune lu wudin kɔɛ ra Matabu Lɔxɔni. E yi a fala Pilati xa a e xa e sanne yigira alogo e xa e ragodo sinma.

³² Nanara, sofane yi siga, e yi xemɛn bonna sanne yigira naxan yi gbangbanxi Yesu dɛxɔn e nun bonna.

³³ Koni e Yesu li waxatin naxan yi, e yi a to, a bata faxa. Nanara, e mi a sanne yigira.

³⁴ Koni sofana nde yi Yesu sɔxɔn a jɛnsenni tanban na. Wunla nun igen yi mini a ma mafuren.

³⁵ Naxan na toxi, na bata a seren ba. Nɔndin nan a serayaan na. A tan yatigi a kolon a jɔndin nan falaxi. Nayi, e fan xa denkeleya.

³⁶ Na ligaxi nen alogo Kitabun seɓenla xa kamali, a naxa, "Hali a xɔri kedenna mi yigire."[§]

³⁷ A sebɛxi yire gbete yi Kitabun kui, a naxa, "E muxun naxan yisɔxɔnxi, e e yɛɛn tima nen na ra."^{*}

Yesu Maluxun fena

Matiyu 27.57-61, Maraka 15.42-47, Luka 23.50-56

³⁸ Na xanbi ra, Yusufu Arimate kaan yi Pilati mafan, a xa Yesu binbin tongo. Nba, Yesu a xarandiina nde nan yi Yusufu ra, koni wundoni, amasɔtɔ a yi gaxuxi Yahudiyane yɛɛ ra. Pilati yi tin. Nanara, a yi fa Yesu binbin tongodeni.

³⁹ Nikodemi naxan siga Yesu fɛma kɔɛɛn na a faloni, na fan yi bira Yusufu fɔxɔ ra. Ture xiri jaxumɛn kilo tonge saxan, mirihi latikɔnɔnna nun latikɔnɔn gbete basanxin nan yi a yii.

⁴⁰ E yi Yesu binbin kasangen dugi fixɛn nun ture xiri jaxumɛn na amasɔtɔ Yahudiyane namunna nan yi na ra.

⁴¹ Yesu gbangban wudin ma dɛnaxan yi, nakɔ yiren nan yi na dɛxɔn. Bilinganna nde yi na nun, muxɛ munma yi maluxun dɛnaxan yi.

⁴² Na xɔtɔn bode Yahudiyane Matabu Lɔxɔn nan yi a ra, gaburun faranna to mi yi makuya, e sa Yesu maluxun mɛnni.

20

Yesu keli feen gaburun kui

Matiyu 28.1-8, Maraka 16.1-8, Luka 24.1-12

¹ Xatin subaxani benun kuye xa yiba, Mariyama Magadala kaan yi siga gaburu dɛɛn na, a yi a li, gɛmɛn bata ba gaburun dɛ ra.

² A gimatɔn yi siga Simɔn Piyeri nun a xarandiin boden fɛma, Yesu yi naxan maxanuxi han, a yi a fala e xa, a naxa, "E bata Marigin ba gaburun kui, e a saxi dɛɛɛ, nxu mi na kolon!"

³ Piyeri nun xarandiin bonna yi mini, siga gaburu dɛɛn na.

⁴ E firinna birin yi siga e giyɛ koni xarandiin bonna yi dangu Piyeri ra, a singe yi sa gaburu dɛɛn li.

⁵ A yi a felen, a yi a yɛɛ masa, a yi kasan-genna to gaburun faranna kui koni a mi so na.

⁶ Na xanbi ra, Simɔn Piyeri yi fa, a yi so gaburu faranna ra kedenna, a fan yi kasan-genna to saxi na yi.

⁷ Yesu xunna yi mafilinxi dugin naxan yi, na mafilinxin yi saxi a danna, a mi yi kasangenna dɛxɔn ma.

⁸ Nayi, xarandiin naxan singe sa gaburu dɛɛn li, na fan yi so a kui. A yi na yito, a yi denkeleya.

⁹ Amasɔtɔ e munma yi a famu naxan sebɛxi Kitabuni, naxan yi a falaxi a Yesu kelima nen sayani.

¹⁰ Na xanbi ra, xarandiine yi xɛte e konni.

Yesu yi mini kenenni Mariyama Magadala kaan xa

Matiyu 28.9-10, Maraka 16.9-11

¹¹ Mariyama tan tixin yi lu wugɛ gaburu dɛɛn na. A wugama, a yi a felen a yɛɛ masadeni gaburun kui.

[†] 19:28: A mato Yaburin 22.16 nun 69.22 kui. [‡] 19:29: *Hisopi* yi findixi sansi bili xurudina nde nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebɛxi Xɔroyaan 12.22 kui. [§] 19:36: A mato Xɔroyaan 12.46 nun Yatene 9.12 nun Yaburin 34.21 kui.

^{*} 19:37: A mato Sakari 12.10 kui.

¹² Yesu binbin yi saxi denaxan yi nun, a yi maleka dugi fixe kan firin to dōxi mēnni. Kedenna dōxi a xun saden binna ra. Bonna dōxi a san saden binna ra.

¹³ E yi a maxōdin, e naxa, “I wugan nanfera, nga jaxanla?” A yi e yabi, a naxa, “E bata n Marigin ba be yi, n mi a kolon e a saxi dede.”

¹⁴ A ito fala waxatin naxan yi, a yi a firifiri, a Yesu to tixi na yi. Koni a mi yi a kolon, xa Yesu nan yi a ra.

¹⁵ Yesu yi a maxōdin, a naxa, “I wugan nanfera, nga jaxanla? I nde fenma?” Naxanla yengi yi a ma, a nakō kantanna nan yi a ra. A yi a fala a xa, a naxa, “N fafe, xa i tan nan a baxi be, i sigaxi a ra denaxan yi, na fala n xa, n xa sa a tongo na.”

¹⁶ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Mariyama.” A yi a firifiri, a falan ti Yesu xa Heburu xuini, a naxa, “Raboni.” Na bunna neen, “Karamōxo.”

¹⁷ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I nama kankan n ma, amasōto n munma siga n Fafe Ala fema singen. Koni siga, i sa a fala ngaxakedenne xa, i naxa, a n tema n Fafe nun e Fafe fema, n ma Ala nun e Ala.”

¹⁸ Nayi, Mariyama Magadala kaan yi siga a faladeni xarandiine xa fa fala a bata Marigin to, a bata falani itoe ti a xa.

Yesu yi a xarandiine xe

Matiyu 28.16-20, Maraka 16.14-18, Luka 24.36-49

¹⁹ Na xati kedenna pinbanna ra, xarandiine yi malanxi banxina nde kui, deen balanxi e ma amasōto e yi gaxuxi Yahudiyane yee ra. Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “E bōjnen xa xunbeli.”

²⁰ A yelinxini ito fale, a yi a yiine nun a jensenna yita e ra. Xarandiine Marigin toxina, e sewa kati!

²¹ Yesu mōn yi a fala e xa, a naxa, “E bōjnen xa xunbeli! N Fafe Ala n xexi kii naxan yi, n fan bata e xe na kiini.”

²² A ito fala waxatin naxan yi, a yi a de foyen fe e ma, a naxa, “E Alaa Nii Sarijanxin soto.

²³ E na dija naxanye yulubiye ma, ne mafeluun sōtoma nen, e na naxanye gbeeye ramara, ne gbeene ramarama nen.”

Yesu nun Tomasi

²⁴ Muxu keden yi a xarandii fu nun firinne ye, Tomasi, naxan mōn yi xili “Gulunna,” na mi yi e fema Yesu fa waxatin naxan yi.

²⁵ Nanara, xarandiin bonne yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata Marigin to!” Tomasi yi a fala e xa, a naxa, “Xa n mi a gbangban funfun to a yiine kui, n yi n yii sonla raso a sōxōndene ra, n yi n yiin naso a jensenna sōxōnden na, n mi le a ra mume!”

²⁶ Lōxo xun keden danguxina, xarandiine mōn yi e malan banxini, Tomasi yi e fema, deene yi balanxi. Koni Yesu yi fa, a ti e tagi, a naxa, “E bōjnen xa xunbeli.”

²⁷ Na xanbi ra, a yi a fala Tomasi xa, a naxa, “I yii sonla rafa, i yi n yiine mato. I yiini bandun, i yi a raso n jensenni, alogo i nama denkeleyatareyaan liga, denkeleya.”

²⁸ Tomasi yi a yabi, a naxa, “N Marigina, n ma Ala!”

²⁹ Yesu yi a fala a xa, a naxa, “Bayo i bata n to, i bata denkeleya ba? Muxun naxanye denkeleyaxi hali e munma n to, sewan ne xa!”

Kitabun yireni ito sebe xunna

³⁰ Yesu kabanako fe gbete wuyaxi liga nen a xarandiine yee xōri naxan mi sebexi Kitabuni ito kui.

³¹ Koni itoe sebexi nen alogo e xa la a ra fa fala Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, Alaa Dii Xemena. E na denkeleya a ma, e nii rakisin sōtoma nen a xinli.

21

Yesu yi mini kenenni xarandii solofere tagi

¹ Na xanbi ra, Yesu mōn yi a yete makenen a xarandiine xa Tiberiyadi daraan dexōn ma. A a yete makenen kii naxan yi, na nan ito ra.

² Simōn Piyeri nun Tomasi naxan xili Gulunna, e nun Nataniyeli naxan kelixi Kana taani Galile yamanani e nun Sebete a dii xemene nun xarandii firin gbeteeye, ne yi malanxi.

³ Simōn Piyeri yi a fala bonne xa, a naxa, “N sigama yexe suxudeni.” E yi a yabi, e naxa, “Nxu fan sigama i fōxo ra nen.” Nayi, e siga, e sa dōxo kunkin kui. Koni e mi sese suxu na kōeen na.

⁴ Kuye yibaxina, Yesu yi fa ti daraan de. Koni a xarandiine mi yi a kolon a Yesu nan yi a ra.

⁵ A yi a fala e xa, a naxa, “Banxulanne, e bata yexena nde suxu ba?” E yi a yabi, e naxa, “En-en.”

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “E yalaan nagodo kunkin yiifanna ma, e nde suxuma nen na yi.” E to yalaan nagodo mēnni, e mi nō a bandunje amasōto yexe wuyaxi bata yi e suxu yalaan na.

⁷ Yesu yi xarandiin naxan maxanuxi, na yi a fala Piyeri xa, a naxa, “Marigin nan a ra!” Simōn Piyeri to na me tun, fa fala Marigin nan a ra, a yi a domain xidi a ra, amasōto a ragenla nan yi a ra. A tugan, a sin igeni.

⁸ Xarandiin bonne yi bira a fōxo ra kunkin kui, e fa yalaan bandunje, a rafexi yexen na ken! Amasōto, e nun xaren mi yi tagi kuya, fō nōngonna ye keme firin jōxōn.

⁹ E to xaren li, e yi tæen to na, yeχene yi ganma denaxan yi e nun buruna.

¹⁰ Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E baxi yeχen naxan suxude, ε fa na nde ra.”

¹¹ Simøn Piyeri yi so kunkin kui, a yalaan bandun xareyaan na, a rafexi yeχe xung-bene ra. Kεme tonge suulun e nun saxan nan yi a birin na. Hali e to a wuyaxi suxu, koni yalaan mi yibo.

¹² Yesu yi a fala e xa, a naxa, “E fa ε dege.” Xarandiine sese mi susu a maxødinje fa fala, “Nde i tan na?” Amasøto e yi a kolon, a Marigin nan yi a ra.

¹³ Nanara, Yesu yi a maso, a burun tongo, a yi a so e yii. A yeχen fan liga na kiini.

¹⁴ A saxanden nan yi na ra Yesu xa a makenen a xarandiine xa, xabu a keli sayani.

Yesu nun Piyeri

¹⁵ E yelin xanbini e dege, Yesu yi a fala Simøn Piyeri xa, a naxa, “Simøn, Yoni a dii xemena, i n xanuxi dangu itoe ra ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi døxo n ma yeχee diine xøn.”

¹⁶ Yesu møn yi a fala a xa a firindeni, a naxa, “Simøn, Yoni a dii xemena, i n xanuxi ba?” Piyeri yi a yabi, a naxa, “On, n Marigina, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi lu n ma yeχeene xøn.”

¹⁷ Yesu møn yi a fala a xa a saxandeni, a naxa, “Simøn, Yoni a dii xemena, n nafan i ma ba?” Piyeri bøjnen yi yifu amasøto Yesu bata a maxødin døxøna ma saxan fa fala, “I n xanuxi ba?” Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “N Marigina, i feen birin kolon, i a kolon, i rafan n ma.” Yesu yi a fala a xa, a naxa, “I yengi døxo n ma yeχeene xøn.”

¹⁸ N xa jøndin fala i xa. I yi banxulanyani waxatin naxan yi, i yi darixi i yeχe maxide nen, i yi siga denaxan na i kenen. Koni i na fori waxatin naxan yi, i yiine yibandunma nen muxu gbetε yi i maxidi, a siga i ra yire yi denaxan mi rafan i ma.”

¹⁹ Yesu yi na falama nen alogo a xa Piyeri faxa kiin yita, a yi Ala binyama naxan xøn. A yi a fala a xa, a naxa, “Bira n fəxo ra.”

²⁰ Piyeri yi a firifiri, a yi xarandiin bonna to e fəxo ra, Yesu yi naxan maxanuxi. A tan nan yi døxi Yesu fema e degedeni, a Yesu maxødin waxatin naxan yi, a naxa, “Marigina, nde i yanfama, a i so yiini?”

²¹ Awa, Piyeri a toxina, a yi a fala Yesu xa, a naxa, “Marigina, nanfe ligama xemeni ito ra?”

²² Yesu yi a yabi, a naxa, “Xa n waxi a xøn ma, a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na? I tan xa bira n fəxo ra tun.”

²³ Nayi, falani ito yi xuya ayi Yesu a xarandiine tagi fa fala xarandiini ito mi faxama. Koni Yesu mi a falaxi fa fala a mi

faxama, koni a a fala a xa nen, a naxa, “Xa n waxi a xøn ma a tan xa lu a nii ra han n fa, na nanfe ligama i tan na?”

²⁴ Na xarandiin nan feni itoe seren bama. A tan nan møn itoe sebexi. En na a kolon fa fala jøndin nan a sereyaan na.

Fala dønxena

²⁵ Yesu møn fe gbetε wuyaxi liga nen. Xa ne birin yi sebe nun, n ma miriyani, a kitabune mi yi xanje dunujani ito yi.

Kewanle Yesu a Xerane Kewanle

Luka naxan Ningila Yesu yirena nde seɓexi, na nan mɔn yireni ito fan seɓexi naxan xili "Yesu a Xerane Kewanle." Ningila Yesu a yitama en na nen Yesu feen naxanye ligaxi a siimayani. A firindenit ito fɔlɔxi a singen danden nin. A fan a yitama en na nen Yesu fɔxɔrabirane nun a xerane naxan liga alogo Yesu a xaranna xa xuya ayi dunuɗa yiren birin yi.

Yesu yelin xanbini a xerane xe, a e xa a xaranna kawandin ba dunuɗa yirene birin yi, a yi a Nii Sarijanxin fan nagodo e ma alogo e xa senben sɔtɔ a wanla ke feen na. E to na sɔtɔ, e yi kawandin ba fɔlɔ Yerusalen taani. Muxu wuyaxi yi la e falane ra, e findi Yesu fɔxɔrabirane ra. Kabanako fe wuyaxi yi liga alogo muxune xa la Yesu a xerane falane ra.

Na kawandin yi senben sɔtɔma Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yesu yaxune yi denkeleya muxune tɔtɔ fɔlɔ. Na kui, Yesu fɔxɔrabirane yi xuya ayi Yerusalen taan fari ma. E yi siga kawandin be Yudaya nun Samari bɔxɔn ma. Kitabun yireni ito sora singena han sora fu nun firinden na wanla nan yitama en na. Piyeri tiden gbo na taruxune kui.

Na xanbi ra, Ala yi xera gbete xili naxan findixi Pɔli ra. Benun Ala xa a xili, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane jaxankatama Isirayilaa dinan xinli han! Koni Yesu yi a yete yita Pɔli ra, a fa a xe yamana gbete ye ma. Na kui Yesu a fe xibarun yi dangu Isirayila bɔxɔn danne ra siga siya gbetene yamanane yi.

Pɔli yi na wanla ke yire wuyaxi yi, keli Yerusalen taani siga han Romi taani. Yahudiyane yi a jaxankata, koni e mi a nɔ. A yi kawandin bama Yahudiyane xa salide banxine kui, a mɔn yi a bama siya gbetene se batudene kui. A na liga nen alogo dunuɗa muxune birin xa a kolon Yesu naxan ligaxi e xa.

Luka taruxuni itoe fefesefexi nen, a e seɓe. Koni yirena nde seɓe kiina a yitama en na, a a ligaxi Luka yeɛ xori nen. Waxatina nde Luka naxa, "Nxu yi siga iki..." Na falan nan a yitama en na, a a fan yi na nun. E nun Pɔli nan yi sigama sigatini Yesu fe xibarun nalideni. Dandan tiin nan yi Luka ra.

Na birin kui, to denkeleya muxune nɔɛ a kolonɗe nen Yesu fɔxɔrabira singene

dunuɗa yi gidixi kii naxan yi. E wanla lan a xa findi misaala ra en xa.

Yesu te feen kore

¹ N xɔyin Teyofli,*

N bata Yesu a feene seɓe i xa n ma seɓe singen kui a wanla fɔlɔ feen naxanye birin ma e nun a xaranna naxan birin ti xabu a fɔloni

² han a te kore waxatin naxan yi a yelin xanbini yamarine fiye a xera sugandixine ma Alaa Nii Sarijanxin barakani.

³ A jaxankata xanbini, a yi a niiramaan yita e ra taxamaseri wuyaxi xɔn ma xii tonge naanin bun, a mɔn yi Alaa Mangayana fe fala e xa.

⁴ A yi e fema waxatin naxan yi, a yi e yamari, a naxa, "E nama keli Yerusalen taani singen. N Fafe Ala e tuli saxi naxan na,† e na mamɛ be, n bata yi naxan ma fe fala e xa.

⁵ Amasɔtɔ Yoni muxune rafuxi igen nin koni a mi fa buma, e rafu Alaa Nii Sarijanxini."

⁶ Nba, xerane yi malanxi Yesu fema waxatin naxan yi, e yi a maxodin, e naxa, "Marigina, i mɔn Isirayila mangayani tɔnma waxatini ito nin ba?"‡

⁷ Yesu yi a fala xerane xa, a naxa, "N Fafe Ala bata waxatin naxanye ragidi a senben bun, a mi lan e xa ne liga waxatine kolon.

⁸ Koni Alaa Nii Sarijanxin na godo e ma waxatin naxan yi, e senben sɔtɔma nen, e yi findi n serene ra Yerusalen taani, e nun Yudaya yamanan nun Samariya yamanan birin siga han bɔxɔn danne ra."

⁹ A yelinxini ito fala, Ala yi a rate kore e yeɛ xori, a yi lo ayi e ma kundani.

¹⁰ E yeɛn mɔn yi xelexi ayi a fɔxɔ ra waxatin naxan yi, xeɛme dugi fixe kan firin yi ti xerane fema.

¹¹ E yi a fala, e naxa, "Galile kaane, e tixi be nanfera, e koren matoma? Yesu ito naxan bata tongo e tagi, a te kore xɔnna ma, a mɔn fama nen alo e a toxi te kii naxan yi."

Yudasi jɔxɔn sugandi fena

¹² E yi xete Yerusalen taani sa keli Oliwi geyaan na. Na geyaan nun taa tagina, kilo keden jɔxɔndɔn na a ra.

¹³ E sɔxina taani, e te kore banxin kui e yigiyaan na. Naxanye yi na yi, ne nan xili itoe ra, Piyeri§ nun Yoni nun Yaki nun Andre nun Filipi nun Tomasi nun Barotolome nun Matiyu nun Alifaa dii xeɛna Yaki nun Simon e naxan ma a "Yahudiya

* **1:1: Teyofli:** Muxu xinla na a ra naxan bunna neɛn, fa fala "Muxun naxan Ala xanuxi." A mato Luka 1.1 kui. † **1:4:** Ala e **tuli saxi naxan na**, na findixi Alaa Nii Sarijanxin nan na. A mato Xerane 2.2 kui. ‡ **1:6:** E yi waxi a xɔn ma Ala xa **Isirayila mangayani tɔn** bayo Romi kaane bata yi Isirayila yamanan suxu yengeni. § **1:13:** Muxune mɔn Piyeri ma a Pita. * **1:13: Yahudiya siya xanuna:** Muxune nan yi ne ra naxanye yi Romi kaane yengema alogo Isirayila kaane xa mini e noon bun ma.

siya xanuna,* e nun Yaki a dii xemena, Yudasi.

¹⁴ Itoe birin yi e malanma yire kedenni Ala maxandideni waxatin birin e nun naxanla ndee nun Yesu nga, Mariyama e nun Yesu xunyene.

¹⁵ Na waxatini, Piyeri yi keli, a falan ti denkeleya muxune ye. Muxu keme muxu moxoje nan yi na yi.

¹⁶ A yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Alaa Nii Sarijanxin naxan falaxi Kitabun kui Dawuda xon ma Yudasi a fe yi, naxan yi Yesu suxu muxune yee ra fo na xa kamali nen.

¹⁷ Yudasi, en tan nde nan yi a ra nun. A fan yi wanli ito ligama en xon ma.”

*Yudasi faxa fena
Matiyu 27.3-9*

¹⁸ Nba, Yudasi gbetin naxan soto a saranna ra tinxintareyaan xon ma, a boxon sara na ra. A bira na boxon fari, a faxa, a kuin yi rabo ayi. A kui seene birin yi mini.

¹⁹ Yerusalen kaane birin yi na feen kolon. Nanara, e na boxon xili sa e kon xuini, Hakeladama. Na bunna neen, “Wuli boxona.”

Yudasi noxon sugandi fena

²⁰ Piyeri mon yi a fala, a naxa, “Amasoto a sebexi Yaburin kui, fa fala, ‘A yireni genla xa lu, muxu yo nama lu na yi.’ A mon sebexi, ‘Muxu gbete xa a tiden tongo.’”

²¹ Nanara, fo muxuna nde xa sugandi, naxan yi en fema waxatin birin yi, en Marigi Yesu yi sigan tima en xon ma waxatin naxan yi

²² folo Yesu rafu waxatin ma Yoni xon, han sa ti Yesu rate laxon ma kore. Fo na kanna xa kafu en ma, a fan yi findi seren na a Yesu bata keli sayani.”

²³ Nanara, e muxu firin yeba, Yusufu naxan yi xili Barasaba, a mon yi xili Yusutu e nun Matiyasi.

²⁴ E yi Ala maxandi, e naxa, “Marigina, i tan muxun birin boje yi feen kolon. Nanara, a yita nxu ra, itoe firinna, i bata naxan sugandi

²⁵ alogo a xa wali xerayani Yudasi noxoni, Yudasi wanla naxan bejin, a siga a sigadeni.”

²⁶ Na danguxina, e masensenna ti, a yi Matiyasi suxu, a sa Yesu a xera fu nun kedenna fari.

2

Alaa Nii Sarijanxin fa fena

¹ Se Xaba Singen Sali laxona a liye, denkeleya muxune birin yi malanxi yirena nde yi,

² sanja ma kedenni, e yi xui gbeena nde me keli kore naxan yi ligaxi alo foye gbeen xuina. E yi doxi banxin naxan kui, a yi na rafe.

³ Tee degene yi siga gode e keden kedenna birin xun ma alo teen lenna.

⁴ E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E falan ti folo xui gbetene yi, alo Nii Sarijanxina a fixi e ma kii naxan yi.

⁵ Yahudiya togondiyaxina ndee yi yigiyaxi Yerusalen taani na waxatini, naxanye sa kelixi dunuja siyane birin ye.

⁶ E to xui gbeeni ito me, yamaan yi e malan. Na yi e birin naterena amasoto e keden kedenna birin yi e yete kon xuiin nan mema denkeleya muxune falani.

⁷ E yi kabɛ han, e naxa, “Naxanye falan tima itoe ra, Galile kaane xa mi e birin na ba?”

⁸ Nanfera nayi, en keden kedenna birin fa e xuiin mema en yete bari xuine yi?

⁹ Parate kaane, Mede kaane, Elan kaane, naxanye doxi Mesopotamiya nun Yudaya nun Kapadose nun Pontu nun Asi yi

¹⁰ e nun Firigi nun Panfliya nun Misiran nun Libiya boxon naxan Sireni yamanan dexon e nun naxanye kelixi Romi taani

¹¹ Yahudiyane ba, Yahudiyataren naxanye so Yahudiya dinani ba, Kireti kaane ba, Arabi kaane ba, en birin e xuiin mema, e Alaa kabanako feene ralima en ma, en ma xuine yi!”

¹² E birin yi kabɛ, e yifu, e lu a fale e bode xa, e naxa, “Ito bunna di?”

¹³ Koni ndee yi lu denkeleya muxune magele, e naxa, “Itoe minxin nan a ra.”

Piyeri kawandin naxan ba

¹⁴ Nba, Piyeri nun xarandii fu nun kedenna bonne yi keli, e ti, Piyeri yi falan ti yamaan xa a xuini texin na, a naxa, “E tan Yahudiyane nun Yerusalen kaane, e tuli mati n xuiin na, alogo e xa a kolon,

¹⁵ fa fala muxuni itoe mi minxi alo e yengi a ma kii naxan yi, soge raxenxen* waxatin na a ra iki.

¹⁶ Koni Ala naxan fala Nabi Yoweli a Kitabun kui, na nan ito ra. A naxa,

¹⁷ ‘Waxati rajanni, n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen adamadiin birin ma.

E dii xemene nun e dii temene nabiya falane tima nen.

E banxulanne yi fe toon ti alo xiyena.

E xeme fonne yi xiyen sa.

¹⁸ Na laxone yi, n na n ma Nii Sarijanxin nagodoma nen hali n ma konyi xemene

† 1:20: A mato Yaburin 69.26 nun 109.8 kui. * 2:15: Piyeri *soge raxenxena* fe falaxi nen alogo yamaan xa la a ra a dolo fe mi yi a ra bayo men kaane mi yi darixi dalon minje xotenni.

nun n ma konyi gilene xun ma,
e yi nabiya falane ti.

¹⁹ N kabanako feene yitama nen kore xonna
ma

e nun taxamasenne baxo xonna ma,
wunla nun teen nun tee tuti gbeen minima
nen.

²⁰ Sogeni dimima nen,
kiken yi gbeeli alo wunla,
benun Marigina lxo binye gbeen xa a li.

²¹ Nba, muxu yo na Marigin maxandi a
xinla ra,
na kisima nen.[†] ”

²² “Isirayila xemene, e tuli mati falani ito
ra. Ala nan Yesu Nasareti kaan xexi. Ala
bata na yita e ra kabanako feene nun fe ma-
gaxuxine nun taxamasenne xon a naxanye
liga e tagi alo e tan yetena a kolon kii naxan
yi.

²³ Ala bata yi a ragidi alo a yi a kolon
kii naxan yi, a Yesu xa so e yii. E yi kafu
gbalotone ma, e yi a gbangban wudin ma, e
yi a faxa.

²⁴ Koni Ala mon yi a rakeli, a yi a ba sayaan
xoleni amasoto sayaan mi yi noe a ramare.

²⁵ Bayo Dawuda a fala nen a fe yi, a naxa,
‘N xaxili Marigin xon ma waxatin birin,
bayo a n dexon ma,
sese mi n mamaxe.

²⁶ Nanara, n bopen sewaxi,
n yi falan ti sewani.
N fati benden fan luma nen yigini.

²⁷ Amasoto, i mi i me n na,
n siga laxira yi.
I mi tinje i ya muxu tagondiyaxin yi kun
gaburun na.

²⁸ I bata kiraan yita n na
nii rakisinsotama naxan xon.
I n nalugoma nen sewan na i yetagi.[‡] ”

²⁹ “Awa, ngaxakedenne, n xa en benba
Dawudaa fe fala e xa sike mi naxan yi. A
faxe nen, a maluxun, a gaburun mon na han
to.

³⁰ Koni nabiin nan yi a ra, a a kolon nen
a Ala bata a tuli sa, a yi a kolob, a Dawuda
bonsonna nde findima nen Mangan na a tan
funfuni.[§]

³¹ Ala yi feen naxan ligama, Dawuda to na
to, a yi Alaa Muxu Sugandixin nakeli feen
fala, a naxa, a mi a me a ra, a siga laxira yi.
A fati benden mon mi kunma.*

³² Ala na Yesu nan nakelixa sayani. En
birin bata findi na seren na.

³³ A bata te Ala yiifanna ma. A yi Alaa
Nii Sarijanxin soto, Fafe Ala bata en tuli sa
naxan na, a yi a ragodo en ma iki. E na nan
toma. E na nan mema iki.

³⁴ Amasoto Dawuda yeteen mi te ariyanna
yi. Anu, a yeteen bata a fala, a naxa, ‘Marigin
yi a fala n marigin xa, a naxa,
“Doxo n yiifanna ma

³⁵ han n yi i yaxune sa i sanna bun ma.”[†] ’ ”
³⁶ “Nayi, Isirayila muxune xa ito kolon
yati, a e Yesu naxan gbangbanxi wudin ma,
Ala bata na findi Marigin na e nun a Muxu
Sugandixin na.”

³⁷ Nba, yamaan to na me, na yi e bopen
kala. E yi a fala Piyeri nun xeraan bonne
xa, e naxa, “Nxu ngaxakedenne, nxu nanfe
ligama?”

³⁸ Piyeri yi a fala e xa, a naxa, “E keden
kedenna birin xa e xun xanbi so e hakeni, e
rafu igeni Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli,
alogo e yulubine xa xafari, e yi Alaa kiseen
soto, a Nii Sarijanxina.

³⁹ Amasoto Ala bata e tan nun e diine tuli sa
na ra e nun naxanye birin yire makuyene yi
en Marigina Ala naxanye xilima a fema.”

⁴⁰ Piyeri yi sereyaan ba, a yi e rawekile fala
wuyaxi ra, a naxa, “E yete ratanga waxatini
ito tinxintareyaan ma.”

⁴¹ Naxanye tin a falan ma, ne yi rafu igeni.
Muxu wuli saxan doxon yi sa denkeleya
muxune fari na lxonni.

⁴² E yi bira xerane xaranna foxo ra, e yi lu
ngaxakedenyani, e lu e degge e bode xon ma,[‡]
e lu Ala maxande.

⁴³ Xerane yi kabanako fe wuyaxi liga e
nun taxamasenne han birin yi gaxu.

⁴⁴ Denkeleya muxune birin yi lu e bode
fema, e yii seene birin yi findi e bode gbee
ra.

⁴⁵ E yi e baxone nun e yii seene matima
nen, e yi na gbetine yitaxun e bode ra alo
e keden kedenna birin makona a ma kii
naxan yi.

⁴⁶ E yi lu e malanje Ala Batu Banxini lxo
yo lxo, e yi e degema e bode xon ma e konne
yi, sewan nun bopen xunbenli.

⁴⁷ E yi lu Ala tantunje, e yi rafan yamaan
birin ma. Marigin yi nde sama kisi muxune
fari nen lxo yo lxo.

3

Lebutenna rakeendeya fena

¹ Lxona nde, Piyeri nun Yoni yi siga Ala
Batu Banxini Ala maxandi waxatini, benun
se din waxatin xa a li.

² Nba, muxune yi fama xemena nde ra
Ala Batu Banxini nabilinna yinna so deen
na xandi tideni lxo yo lxo naxan yi barixi
lebutenyani. Na so deen yi xili nen, “De
Tofajina.”

³ A to Piyeri nun Yoni to soe, a yi e xandi
gbetini.

[†] 2:21: Yoweli 3.1-5 [‡] 2:28: Yaburin 16.8-11 [§] 2:30: Yaburin 132.11 * 2:31: Yaburin 16.10 [†] 2:35: Yaburin 110.1 [‡] 2:42: Yanyina nde, ito bunna neen fa fala e yi Marigina ximenna yitaxunna. A mato Luka 22.19 kui.

⁴ E yi e yeɛn ti a ra. Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Nxu mato.”

⁵ A yi e mato. A yengi yi a ma, a e yii sena nde nan fima a ma.

⁶ Koni Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Gbeti mi n yii! Xema mi n yii! Koni seen naxan n yii, n na soma nen i yii. Yesu Alaa Muxu Sugandixin Nasareti kaan xinli, keli, i sigan ti.”

⁷ Piyeri yi a suxu a yiifanna ma, a yi a rakeli. Xemen sanne nun a wɔsɔxɔne yi senben sɔtɔ.

⁸ A yi tuga, a ti a sanne xun na, a sigan ti fɔlɔ. E nun xarandiine yi so Ala Batu Banxini, a sigan tima, a tuga, a Ala tantunma.

⁹ Yamaan birin yi a to sigan tiye, a Ala tantunma.

¹⁰ E yi a kolon a a tan nan yi xandi tiini Ala Batu Banxin nabilinna yinna so deen na, naxan yi xili “De Tofajina.” Feen naxan liga xemen xa, e birin yi e tɛɛna na ra, e kabe kati!

Piyeri a kawandina

¹¹ Bayo a mi yi fa xetema Piyeri nun Yoni fɔxɔ ra, yamaan kuisanxin yi fa e giye, e yi e malan Sulemani a Gagene bun ma.

¹² Piyeri yamaan to waxatin naxan yi, a yi falan ti e xa, a naxa, “Isirayila xemene, nan-fera e kabema feni ito ma? Nanfera e nxu matoma alo nxu tan nan a ligaxi xemeni ito yi sigan ti nxu senben nun nxɔ Ala kolonna barakani?”

¹³ Iburahimaa Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala nun en benbane Ala nan a walikɛɛn Yesu a binyen mayitaxi, e naxan yanfa, e yi e me a ra Pilati yetagi, naxan yi wama a bejin feni.

¹⁴ E e mexi muxu sarijanxin nun muxu tinxin na, e Pilati mafan, a xa muxu faxan bejin e xa.

¹⁵ E nii rakisin kanna faxa nen, koni Ala yi a rakeli sayani. Na seren nan nxu tan na.

¹⁶ Nxu to denkeleyaxi Yesu xinla ma, na nan fangan fixi xemeni ito ma, e naxan toma, e a kolon. Denkeleyana Yesu xinla ma na nan a rakendeyaxi e yeɛ xɔri.”

¹⁷ “Nba, ngaxakedenne, n na a kolon e tan nun e mangane feen naxan liga Yesu ra, e a ligaxi a kolontareyaan nan ma.

¹⁸ Ala bata yi naxan fala a nabine birin xɔn ma, a na nan nakamalixi, a fɔ a Muxu Sugandixin xa toɔ.

¹⁹ Nanara, e xun xanbi so e hakeni, e tubi Ala ma alogo e yulubine xa xafari

²⁰ Marigin yi matabu waxatine fi e ma, a mɔn yi a Muxu Sugandixin nafa e ma Yesu, a naxan nagidi e ma.

²¹ Koni fɔ a xa lu nen kore xɔnna ma singen han a waxati saxin na a li Ala feen birin yitɔnna waxatin naxan yi alo a bata a fala a nabi sarijanxine xɔn ma kii naxan yi waxati danguxine yi.

²² Musa a fala nen, a naxa, ‘Marigina e Ala nabina nde raminima nen e ye alo n tan, e tuli mati a falane birin na.

²³ Xa naxan yo mi a tuli mati na nabiin na, a kedima nen yamaan ye.*

²⁴ Nabiiin naxanye birin bata falan ti xabu Nabi Samuyeli waxatini, ne birin bata yi lɔxɔni itoe fe fala.

²⁵ E findixi nabine diine nan na. Ala layirin xidixi e nun e benbane tagi nen, a yi a fala Iburahima xa, a naxa, ‘Dunɔɔna siyane birin duban sɔtɔma nen i tan bɔnsɔnna barakani.†

²⁶ Ala to a walikɛɛn nafa, a a xe e singe nan ma alogo e xa duban sɔtɔ a xɔn, a yi e birin naxete e fe jaxine fɔxɔ ra.”

4

Piyeri nun Yoni makiti fena

¹ Piyeri nun Yoni yi fala tiini waxatin naxan yi yamaan xa, saraxaraline nun Ala Batu Banxin kantan muxune mangan nun Saduse muxune* yi fa.

² E yi xɔlɔxi han, bayo xerane yi yamaan xaranma. E yi a falama a faxa muxune kelima nen sayani alo Yesu.

³ E yi e suxu, e yi e sa kasoon na han xɔtɔnni bayo kɛɛn bata yi so.

⁴ Koni muxun naxanye e falan me, na wuyaxi yi la a ra. Denkeleya muxune yi wuya ayi han muxu wuli suulun jɔxɔn xemene gbansanna.

⁵ Na xɔtɔn bode, yamaan mangane nun fonne nun sariya karamɔxɔne yi e malan Yerusalen taani.

⁶ Saraxarali Kuntigi Singena Anasa yi na e nun Kayafa nun Yoni nun Alesandire nun Saraxarali Kuntigi Singena denbayaan muxu gbeteɛye.

⁷ E yi Piyeri nun Yoni ti e yetagi, e yi e maxɔdin, e naxa, “E ito ligaxi nde senbe bun hanma xinla mundun yi?”

⁸ Piyeri yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi e yabi, a naxa, “Yamaan mangane nun fonne,

⁹ xa e nxu makitima wali fajina fe ra to naxan ligaxi lɛbutenna xa, e nun a rakendeyaxi kii naxan yi,

* 3:23: A mato Sariyane 18.15 nun 18.18-19 kui. † 3:25: Dunɔɔna Fɔlɔn 22.18 nun 26.4 kui. * 4:1: **Saduse muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. Lanna mi yi e nun Farisi muxune tagi. E tan mi yi laxi malekane ra. E mɔn mi yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

¹⁰ nayi ε xa a kolon, ε tan nun Isiray-ila yamaan birin, fa fala xεmeni ito tixi ε yetagi kεndeyani Yesu Nasarεti kaan xinla barakan nin, Alaa Muxu Sugandixina, ε naxan gbangban wudin ma, Ala yi a rakeli sayani.

¹¹ Kitabun Yesu ito nan ma fe falaxi, a naxa, ‘E tan banxi tiine ε me gemen naxan na, na bata findi banxin gεme fisamantenna ra.’†

¹² Kisin mi sote muxu gbete yo xon, bayo xili gbete yo mi dunuja yi, naxan fixi muxune fe ra en kisin sote naxan sabu ra.”

¹³ E yi kabε Piyεri nun Yoni a xaxili ragidin ma, amasoto xarantarene nan tun yi e ra naxanye mi fe kolon. Na yi a yita e ra a e yi Yesu nan foxo ra.

¹⁴ Koni bayo e yi xεmen kεndeyaxin toma tixi e dexon ma, e mi yi nεε sese fale.

¹⁵ Koni e yi xarandiine yamari, a e xa mini kitisa yamaan malanni, e yi falan ti fole e bode xa, e naxa,

¹⁶ “En nanfe ligama muxuni itoe ra? Amasoto Yerusalen kaane birin a kolon a e bata kabanako fe gbeen liga. En mi nεε a matande.

¹⁷ Koni en xa tonna sa e ra, a e nama fa falan ti muxu yo xa Yesu xinli alogo feni ito nama xuya ayi yamaan tagi.”

¹⁸ E yi Piyεri nun Yoni xili, e yi e yamari a e nama fa fala yo ti hanma e xaranna ti Yesu xinli.

¹⁹ Koni Piyεri nun Yoni yi e yabi, e naxa, “E tan yetεen xa a mato xa nxu lan nxu xa e tan nan xui suxu hanma Ala.

²⁰ Nxu naxan toxi nxu yi a mε, nxu mi nεε tonde na fale.”

²¹ E mon yi e konko e ma kati, na xanbi ra, e yi e bejin. E mi yi nεε e jaxankate, amasoto yamaan birin yi Ala tantunma fe ligaxini ito a fe ra.

²² Amasoto xεmen naxan nakende ya findi kabanako feen na, na barin bata yi dangu jεε tonge naanin na.

Yesu mantonne Ala maxandina

²³ E to e bejin, Piyεri nun Yoni yi siga e lanfane fema. Saraxarali kuntigine nun yamaan fonne feen naxan falaxi e xa, e na birin yεba e xa.

²⁴ E na mε waxatin naxan yi, e birin yi e xui ramini Ala ma jεnige kedenni, e naxa, “Nxu kannna, i tan naxan kore xonna nun boxo xonna nun foxo igen nun e yi seene birin daxi,

²⁵ i tan naxan falan ti Alaa Nii Sarijanxin nun nxu benba Dawuda xon ma, i ya walikena, i naxa, ‘Nanfera siyane murutεma? Nanfera yamanane muxune yanfa fuune soma?

²⁶ Dunuja mangane bata tondi,

kuntigine bata e malan

Marigin nun a Muxu Sugandixin xili ma.”‡

²⁷ “Bayo jondin na a ra yati, Herode nun Ponsi Pilati nun Yahudiyatarene nun Isiray-ila yamaan birin e malan nen taani ito kui i ya walike sarijanxin Yesu xili ma i naxan sugandixi.

²⁸ I senben nun i sagoon bata yi feen naxanye ragidi, e yi ne birin liga.

²⁹ Awa iki, Marigina, i tuli mati e fala xolene ra, i tin i ya walikene xa i ya falan nali xaxili ragidi gbeen.

³⁰ I yiini bandun alogo muxune xa kende ya, taxamasenne nun kabanako feene yi liga i ya walike sarijanxin Yesu xinli.”

³¹ E yelinxina Ala maxande, e yi malanxi denaxan yi, menna yi xuruxurun. E birin yi lugo Alaa Nii Sarijanxin na. E yi Alaa falan nali xaxili ragidini.

Denkeleya muxune lanna

³² Xaxili kedenna nun nii kedenna yi lu denkeleya yamaan muxune birin ma. Muxu yo mi yi a falama, a naxa, n gbeen ni ito ra, bayo e birin malanna nan yi e yii seene ra.

³³ Xεrane yi lu Marigi Yesu keli feen serayaan be senbe gbeen. Baraka gbeen yi lu e birin xon!

³⁴ Bayo sese mi yi dasaxi muxu yo ma e ye. Xεε boxon nun banxine yi naxanye yii, e yi e matima nen, e yi e saren xali,

³⁵ e sa e sa xεrane bun. Xεrane yi gbetin taxun muxune ra alo e makona a ma kii naxan yi.

³⁶ Awa, Lewi bonsonna xεmena nde yi na, naxan bari Sipiri yamanani, a yi xili Yusufu. Xεrane yi a xili sa Baranabasi. Na bunna nεen, “Muxu Ralimaniyana.”

³⁷ Xεε boxona nde yi a yii, a na mati, a yi fa a sara gbetin sa xεrane bun.

5

Ananiyasi nun Safira a fe

¹ Xεmena nde yi na naxan yi xili Ananiyasi, a jaxanla fan yi xili Safira. Na fan yi e boxona nde mati,

² a yi a saren foxo kedenna ramara a yetε xa. A jaxanla fan yi na kolon. A siga a donxen na xεrane yeε ra.

³ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Ananiyasi, nanfera i tinxi Setana yi so i bεjneni, han i wulen fala Alaa Nii Sarijanxin xa? Nanfera i boxon saren foxo kedenna ramaraxi i yii?

⁴ Benun i xa na xεε boxon mati waxatin naxan yi, i gbeen xa mi yi a ra ba? I to a mati i sagoon xa mi yi a gbetin na ba? Nanfera nayi, i fe sifani ito ligaxi? I mi wulen falaxi muxune xan xa de, fo Ala.”

† 4:11: Yaburin 118.22

‡ 4:26: Yaburin 2.1-2

⁵ Ananiyasi ito me waxatin naxan yi, a bira, a faha. Naxanye birin na me, ne yi gaxu.

⁶ Banxulanne yi keli, e yi a kasangen, e sa a maluxun.

⁷ Awa waxatidi danguxina, a naxanla fan yi fa, koni feen naxan ligaxi, a munma yi na me singen.

⁸ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "A fala n xa, ε boxon saraxi xasabini ito nan na ba?" Naxanla yi a yabi, a naxa, "On, a saren yatin nan ito ra."

⁹ Nayi, Piyeri yi a fala a xa, a naxa, "Nan-fera ε nun i ya xemen lanxi a ma ε xa Marigina Nii Sarijanxin bunba? I ya xemen maluxun muxune san xuiin ni i ra deen na, e i fan xalima nen iki sa!"

¹⁰ A yi bira Piyeri bun ma, a faha keden na! Banxulanne yi fa, e yi naxanla fan li faxaxi, e yi a tongo, e sa a maluxun a xemen dexon ma.

¹¹ Denkeleya yamaan nun muxun naxanye birin na feen me, gaxu gbeen yi ne suxu.

Taxamasenne fe

¹² Xerane yi taxamaseri wuyaxi nun kabanako fe wuyaxi liga yamaan tagi. Denkeleya muxune birin yi e malanma Sulemani a Gagene nan bun ma.

¹³ Muxu yo mi susu a masoe e ra. Hali na, yamaan yi e xili fajin falama.

¹⁴ Koni muxu wuyaxi yi lu se e fari, xemen nun naxanla naxanye denkeleya Marigin ma.

¹⁵ Nayi, muxune yi lu fe furetone ra, e yi e sa e sa seene nun dagine ma kirane xon ma alogo Piyeri dangumatxon nininna xa e li.

¹⁶ Yama gbeen yi malan, sa keli Yerusalem rabilinna taane yi. E fa e furetone ra e nun jinan naxine naxanye torama. E keden kedenna birin yi kendeaya.

Xerane besenxonyana fena

¹⁷ Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxun naxanye yi findixi Saduse muxune ra, ne yi xerane maxoxolon han e yi keli e xili ma.

¹⁸ E yi xerane suxu, e yi e sa kasoon na.

¹⁹ Koni Marigina malekan yi fa kaso banxin deen nabi koeen na. A yi e ramini, a yi a fala e xa,

²⁰ a naxa, "E siga, ε sa ti Ala Batu Banxini, Yesu dunuɗa yi gidi kiin naxan yitaxi e ra, ε na feene birin yeba yamaan xa."

²¹ E to na me, e yi so Ala Batu Banxini subaxani, e xaranna ti folo.

Nba, Saraxarali Kuntigi Singen nun a muxune to fa, e yi kitisa yamaan birin xili, Isirayila yamaan fonne birin. E muxun

nasiga kaso banxini, a e xa sa fa xerane ra e yetagi.

²² Koni e na lixina, kantan muxune mi xerane to. E yi xete, e sa a fala bonne xa, e naxa,

²³ "Nxu kasoon lixi balanxi nen ken, kantan muxune tixi deen na, koni nxu to deen nabi, muxu yo mi yi na kui!"

²⁴ Ala Batu Banxin kantan muxune kuntigin nun saraxarali kuntigine ito mexina, e yi kui fu xerane fe yi, e naxa, "Nanfe ligaxi e ra?"

²⁵ Nba, xemena nde yi so, a yi a fala e xa, a naxa, "E fa a mato, ε xemen naxanye saxi kasoon na, e sa tixi Ala Batu Banxin kui, yamaan xarandeni!"

²⁶ Kantan muxune kuntigin nun a muxune yi keli, e sa fa xerane ra. Koni e mi fa xerane karahan, amasoto e yi gaxuxi e magolon feen na yamaan xon.

²⁷ E faxina xerane ra, e yi e ti kitisa yamaan yetagi. Saraxarali Kuntigi Singen yi e maxodin,

²⁸ a naxa, "Nxu mi yi ε yamari nun, a ε nama fa yamaan xaran xemeni ito xinli ba? Koni a mato, ε bata Yerusalem taan birin nafe ε xaranni ito ra. E waxi a xon ma, ε xa xemeni ito faha feen sa nxu xun ma!"

²⁹ Piyeri nun xeraan bonne yi e yabi, e naxa, "A ferε mi na fo nxu xa Alaa falan nan suxu dangu muxune gbee falan na.

³⁰ En benbane Ala bata Yesu rakeli sayani, ε naxan gbangban wudin ma, ε yi a faha.

³¹ Ala mon yi a rate kore, a yi a doxo a yifanna ma, a yi a findi Mangan na e nun Marakisi Tiin na alogo Isirayila kaane xa no e xun xanbi soe e hakene yi, e yulubine yi xafari.

³² Feni itoe serene nan nxu tan na. Ala bata a Nii Sarijanxin naxan fi a falan suxu muxune ma, na feene seren nan na fan na."

³³ E ito mexina, e boɗen yi te kati, han xerane faha xonla yi e suxu!

³⁴ Koni Gamaliyeli naxan findixi Farisi muxuna* nde ra, na yi na yi. Sariya karamoxon nan yi a ra naxan yi binyaxi yamaan birin xon. Na yi keli, a ti kitisa yamaan tagi, a yi yamarin fi, a xerane xa ramini singe.

³⁵ Na danguxina, a yi a fala kitisane xa, a naxa, "Isirayila kaane, ε muxuni itoe fe liga e yeren ma.

³⁶ Waxati danguxina nde yi, xemena nde yi xili Tudasi, na a yete findi nen muxu gbeena nde ra, muxu keme naanin joxon yi bira a foxo ra. Koni muxune a faha nen. A foxorabirane birin yi xuya ayi, a fe yi lu fuu.

* 5:34: **Farisi muxune:** Yahudiyaane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sobe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyane bonne ra. E mon yi e benbane namunne suxuma kii xodexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mon yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani.

³⁷ Na danguxina, Yudasi Galile kaan fan yi keli muxune birin xili seɓe waxatini, a yi ti ganla nde yeɛ ra murute xinla ma. Koni muxune yi a fan faxa, a fəxərabirane fan yi xuya ayi.

³⁸ Nanara, n xa a fala e xa iki, ε muxuni itoe lu na, ε e bejin, e xa siga. Amasoto xa e feene nun e wanle fataxi muxune nan na, e kalama nen.

³⁹ Koni xa a fataxi Ala nan na, ε mi e nɔe mume! Na ma, ε a liga ki faji alogo a nama liga alo ε Ala nan yengema." E yi tin a maxadi xuiin ma.

⁴⁰ E yi xerane xili banxini, e yi e bulan, e yi tonna doxo a e nama fa falan ti Yesu xinla ra. E yi e bejin.

⁴¹ Xerane sewaxin yi keli kitisa yamaan fema bayo Ala bata na binyen fi e ma a e xa jaxankata Yesu xinla fe ra.

⁴² E yi lu yamaan xaranɲe, e Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe xibarun nali Ala Batu Banxin nun muxune konne yi loxo yo loxo.

6

Denkeleya yamaan mali tiine fe

¹ Na waxatini, Yesu fəxərabirane to yi wuyama ayi, Yahudiyin naxanye yi Girɛki xuiin falama, ne yi e mawuga Yahudiyin bonne fari naxanye yi Heburu xuiin falama bayo e kaɲa gilene mi yi loxo yo loxo balon soto ma a kiini a taxun waxatini. Yahudiya Girɛki xui falane naxa, "Gbetin naxan yitaxunma loxo yo loxo balon na, nxo kaɲa gilene mi na se soto ma."

² Nayi, xarandii fu nun firinne yi Yesu fəxərabirane birin malan, e yi a fala e xa, e naxa, "A mi lan nxu yi Alaa falan nabəjin donse feen na.

³ Na ma, ngaxakedenne, ε muxu binyaxi solofere sugandi e ye naxanye lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, xaxinla e ma, en yi e ti na wanla ra.

⁴ Nayi, en nɔe en soɓe soe nen Ala maxandin nun a falan wanli."

⁵ Na falan yi yamaan birin kenən. Nayi, e yi Etiyen sugandi, naxan yi lugoxi denkeleyaan nun Alaa Nii Sarijanxin na, e nun Filipi nun Pirokoru nun Nikanoro nun Timon nun Paramenasi e nun Nikolasi Antiyaki kaan naxan so Yahudiya dinani.

⁶ E yi ne yita xerane ra. Xerane yi e yiin sa e ma, e yi Ala maxandi e xa.

⁷ Na ma, Alaa falan yi lu xuyɛ ayi. Yesu fəxərabirane yi wuya ayi Yerusalɛn taani kati! Saraxarali wuyaxi yi denkeleya.

Etiyen suxu fena

⁸ Nba, Etiyen yi lugoxi Alaa hinanna nun a senben na. A yi kabanako fe gbeene nun taxamasenne liga yamaan tagi.

⁹ Koni salide banxina nde muxune yi keli Etiyen xili ma naxan yi xili "Muxu Xəɔyaxine Salide Banxina" naxanye yi keli xiri Sireni nun Alesandire taan nun Silisi nun Asi yamanani, e yi Etiyen matandi folo.

¹⁰ Koni e mi yi nɔe tiye Etiyen ma fe kolonna yeɛ ra e nun a yi falan tima Nii Sarijanxin naxan baraka yi.

¹¹ Awa, e muxuna ndee saranna fi alogo e xa a fala, e naxa, "Nxu a xuiin namexi nen Musa nun Ala rayelefue!"

¹² Nayi, e yi yamaan nun yamaan fonne nun sariya karamoxone radin Etiyen xili ma. E yi Etiyen suxu, e siga a ra kitisa yamaan fema.

¹³ E yi fa wule sere baane ra. Ne yi a fala, e naxa, "Xemɛni ito luma fala jaxine tiye Yire Sarijanxini ito nun Musaa sariyan xili ma.

¹⁴ Amasoto nxu bata a me a ra, a a falama, a naxa, a Yesu Nasareti kaan yire sarijanxin kalama nen, a yi en ma namun fonne maxete en naxanye sotoxi Musa ra."

¹⁵ Naxanye birin yi doxi kitisa yamaan malanni, ne birin yeɛn yi lu tixi Etiyen na, e yi a yetagin to alo malekan yetagin na a ra.

7

Etiyen ma sereyana

¹ Saraxarali Kuntigi Singen yi a fala, a naxa, "Feen naxan falaxi i xun ma, jondin na a ra ba?"

² Etiyen yi a yabi, a naxa, "N fafane nun ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na. En benba Iburahima yi Mesopotamiya yamanani waxatin naxan yi benun a xa doxo Xarani taani, Ala Binyen Kanna a yete makenen nen a xa.

³ Ala yi a fala a xa, a naxa, 'Keli i ya yamanan nun i xabilani. Siga na yamanani, n naxan yitama i ra.'*

⁴ Nayi, a keli Kalidi kaane yamanani, a sa doxo Xarani taani. A fafe to faxa, Ala yi a rafa yamanani ito yi, ε doxi denaxan yi iki.

⁵ Ala mi doxo yo fi Iburahima ma yamanani ito yi na waxatini hali san tide keden joxon. Koni Ala a tuli sa nen, a yamanani ito findima nen a tan nun a bonsonna gbeen na. Anu, dii yo mi yi a yii na waxatini.

⁶ Ala ito nan falaxi, a naxa, 'I bonsonna doxoma nen yamana gbete yi, e konna mi denaxan yi, e yi toxo jee keme naanin konyiyani.

⁷ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nen. Na xanbi ra, e minima nen na yamanani, e yi fa n batu be.†

⁸ Na xanbi ra, Ala yi banxulan tiin layirin xidi e nun Iburahima tagi. Na xanbi ra,

* 7:3: Dunuja Fəlon 12.1 † 7:7: Dunuja Fəlon 15.13-14 nun Xəɔyaan 3.12

a yi Isiyaga bari, a yi a banxulan a xii solomasεxede lɔxɔni. Isiyaga fan yi Yaxuba banxulan. Yaxuba fan yi en benba fu nun firinne banxulan.”

⁹ “Awa, Yusufu a fe xɔxɔlɔnyaan ma, en benbane yi a mati Misiran kaane ma. Koni Ala yi a xɔn.

¹⁰ Ala yi a xunba a tɔrɔn birin yi. A yi xaxilimayaan fi Yusufu ma, a yi a rafan Misiran mangan ma. A yi Yusufu dɔxɔ Misiran yamanan xun na e nun a banxi yi feene birin.

¹¹ Nba, fitina kamɛn yi so Misiran yamanan nun Kanan yamanani, tɔrɔn yi gbo ayi. Donse yo mi yi fa en benbane yii.

¹² Koni Yaxuba a mε waxatin naxan yi, a murutun yi Misiran yi, a yi en benbane rasiga a singeni.

¹³ E sigan firindeni, Yusufu yi a yctε yita a ngaxakedenne ra. Misiran mangan Yusufu kon kaane fe kolon na waxatin nin.

¹⁴ Na xanbi ra, Yusufu yi xεraan nasiga a fafe Yaxuba nun a denbayaan birin tongodeni, muxu tonge solofere e nun suulun nan yi e birin malanxin na.

¹⁵ Yaxuba yi siga Misiran yi, a faha denaxan yi e nun en benbane.

¹⁶ Yamaan yi siga e binbine ra Siken taani. Ibrahima gaburun naxan sara Hamori a diine ma Siken taani gbetin na, yamaan yi sa e maluxun menni.”

¹⁷ “Ala Ibrahima tuli sa naxan na, na rakamali waxatin yi maso, en ma yamaan yi wuya ayi Misiran yi.

¹⁸ Na danguxina, Manga gbete yi dɔxɔ Misiran yi naxan mi yi Yusufu kolon.

¹⁹ Na Mangan yi en ma yamaan yanfa, e yi en benbane tɔrɔ, a yi e karahan alogo e xa e diine rabejin, e faha.

²⁰ Musa bari na waxatin nin, a yi Ala kenɛn han! A lu nɛn a fafe konni han kike saxon.

²¹ A ba a fafe konni waxatin naxan yi, Misiran mangana dii tɛmɛn yi sa a tongo, a yi a maxuru, a yi a findi a dii xɛmɛn na.

²² E yi Musa xaran Misiran kaane fe kolonna birin ma, a yi senben sɔtɔ a falan nun a kewanli.”

²³ “Musa barin to jɛε tonge naanin sɔtɔ, a ngaxakeden Isirayila kaan bonne xɔntɔn xɔnla yi a suxu.

²⁴ A yi Misiran kaana nde to a ngaxakedenndenna nde tɔre, a yi a xun mayɛngε, a yi a gbeen jɔxɔ, a Misiran kaan faha.

²⁵ A yengi yi a ma a a kon kaane yi a famuma nɛn a Ala yi waxi e xunba feni a tan nan xɔn. Koni e mi a famu mume!

²⁶ Na xɔtɔn bode a yi Isirayila kaan muxu firin to yenge, a kata e tagini tɔndeni. A yi

a fala e xa, a naxa, ‘Ngaxakedenmane nan ε ra, nanfera ε ε bode tɔrɔma?’

²⁷ Koni naxan yi a boden jaxankatama, na yi Musa radinjε ayi, a yi a fala, a naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na nxu xun na?’

²⁸ I waxi n fan faha feen nin ba alo i Misiran kaan faha kii naxan yi xoro?’

²⁹ Musa to na mε, a yi a gi, a siga Midiyan yamanani. A dii xɛmε firin sɔtɔ menni.”

³⁰ “Awa, jɛε tonge naanin danguxina, malekan yi mini kenɛnni Musa xa tɛn yiyani fɔtɔndin tagi Sinayi geyaan dɛxɔn ma burunna ra.

³¹ Musa na to waxatin naxan yi, a kabε. A to yi a masoma a ra alogo a xa a yigbe, Marigin xuiin yi mini, a naxa,

³² ‘I benbane Ala nan n tan na, Ibrahima Ala nun Isiyagaa Ala nun Yaxubaa Ala.’ Musa yi gaxu, a xuruxurun, a mi fa susu a matoe.

³³ Marigin yi a fala a xa, a naxa, ‘I ya sankidine ba i sanni amasɔtɔ i tixi dɛnaxan yi, bɔxɔ sarijanxin na a ra.

³⁴ N bata n ma yamana tɔrɔn to Misiran yamanani, n bata e kutun xuiin mε, n bata fa e xunbadeni. Fa iki, n xa i xε Misiran yamanani.’”‡

³⁵ “Na Musa kedenna nan yi a ra Isirayila kaane bata yi e mε naxan na nun, e yi a fala, e naxa, ‘Nde i findixi mangan nun kitisaan na?’ Ala a tan nan nasiga e mangan nun e xunbaan na fata malekan fala xuiin na naxan mini kenɛnni a xa fɔtɔndini.

³⁶ Musa e ramini nɛn na yi, a kabanako feene nun taxamasenne liga Misiran yi e nun Baa Gbeeli, e nun tonbonni jɛε tonge naanin.

³⁷ Na Musa nan ito ra naxan a fala Isirayila kaane xa, a naxa, ‘Ala nabina nde raminima nɛn e yε, naxan luma alo n tan.’§

³⁸ A tan nan yi yamaan yε tonbonni, e nun malekan nan yi a ra naxan yi falan tima a xa Sinayi geyaan fari, a yi falane sɔtɔ naxanye nii rakisin fima muxune ma alogo a xa ne radangu en ma.”

³⁹ “Koni en benbane mi tin a falan suxe, e yi e mε a ra, xεtε xɔnla yi e suxu Misiran yi.

⁴⁰ E yi a fala Haruna xa, e naxa, ‘Ala gbɛtene rafala en xa naxan tima en yεε ra amasɔtɔ Musa naxan en naminixi Misiran yamanani, en mi a kolon naxan a sɔtɔxi.’*

⁴¹ Nayi, e jingε dii sawuran nafala e suxuren na, e saraxan ba na xa, e yi sεwa e yetena se rafalaxina fe ra.

⁴² Na ma, Ala yi xεtε e fɔxɔ ra, a yi e lu kore xɔnna yanban seene batuε alo a sebexi nabine kitabune kui kii naxan yi, a naxa, ‘E

‡ 7:34: A mato Xɔrɔyaan 2.14 han 3.10 kui.

§ 7:37: Sariyane 18.15

* 7:40: Xɔrɔyaan 32.1 nun 32.23

tan Isirayila yamaan to yi tonbon yireni j̄ee tonge naanin, ε saraxane ba nen n tan xa ba?

⁴³ Ε Μολ̄οκ̄ο suxuren batu bubun† nan xali, e nun Ramafan saren suxurena, ε suxuren naxanye rafalaxi ε batu seene ra. Nanara, n na ε xalima nen konyiyani Babilon xanbi ra.’”[‡]

⁴⁴ “Layiri sereyaan bubun§ yi en benbane yii tonbonni. A yi tixi alo Ala a yeβa Musa xa kii naxan yi a yi a misaala yita a ra.

⁴⁵ E to na s̄oβ̄o, en benbane yi a xali e yii Yosuwe a mangayaan bun ma, e yi en ma β̄oβ̄on tongoma siyane yii waxatin naxan yi, Ala yi siyaan naxanye kedima e yeε ra. A yi lu en ma β̄oβ̄oni han Dawuda waxatini.

⁴⁶ Dawuda yi Alaa hinanna s̄oβ̄o, a yi a max̄odin alogo a xa n̄o Yaxubaa Ala Batu Banxin tiye.

⁴⁷ Koni Sulemani nan banxin ti a xa.”

⁴⁸ “Koni Kore X̄onna Ala mi d̄ox̄oma mux-une banxi tixine kui, alo nabina a falaxi kii naxan yi, a naxa,

⁴⁹ ‘Marigin naxa:

Kore x̄onna nan n ma manga gb̄eden a, β̄oβ̄on yi findi n san tiden na.

Ε banxin sifan mundun tiye n tan xa?

N ma matabuden finde minen na?

⁵⁰ N tan xa mi seni itoe birin nafalaxi ba?””*

⁵¹ “Ε tan yama murut̄exina, ε β̄oβ̄ene nun ε tunle luxi alo Ala kolontarene. Ε Alaa Nii Sarij̄anxin matandima alo ε benbane!

⁵² Ε benbane mi nabiiin mundun beβ̄enx̄onya? E nabine faxa nen, naxanye Tininna Kanna fa feen fala. Iki e fan bata a tan yeβ̄een yanfa, ε yi a faxa.

⁵³ Ε tan bata Alaa sariyan s̄oβ̄o fata malekane ra, koni ε mi a suxi!”

Etiyen maḡol̄n fena

⁵⁴ E to na me, e β̄oβ̄en yi te, han e yi e jinne raxin!

⁵⁵ Koni Etiyen yi lugoxi Alaa Nii Sarij̄anxin na, a koren mato, a yi Ala n̄or̄on to, Yesu yi tixi Ala yiifanna ma.

⁵⁶ A yi a fala, a naxa, “A mato! N kore x̄onna rabixin toma, Muxuna Dii X̄emen tixi Ala yiifanna ma!”

⁵⁷ E yi s̄onx̄o gbeeni te. E yi e yiine sa e tunle de ra. E birin yi gb̄isin a xili ma.

⁵⁸ E yi a bubu, e a ramini taani, e sa a maḡol̄n han a faxa. Na feen serene yi e dugine taxuma banxulanna nde ra, naxan yi xili S̄oli.

⁵⁹ E yi Etiyen maḡol̄nma waxatin naxan yi, Etiyen yi lu Ala max̄ande, a naxa, “Marigi Yesu, n niin nasuxu!”

⁶⁰ A yi a xinbi sin, a yi gbelegbele, a naxa, “Marigina, i nama e suxu e yulubini ito ra.” A yelin xanbin na fale, sayaan yi a li.

8

S̄oli yi denkeleya yamaan beβ̄enx̄onya

¹ S̄oli yi tinxi Etiyen faxa feen ma.

Nba, na l̄ox̄oni, beβ̄enx̄onya gbeen yi keli denkeleya yamaan xili ma Yerusalen taani. E birin yi xuya ayi Yudaya yamanan nun Samariya yamanani, f̄o x̄erane.

² Muxu t̄oḡon̄diyaxina ndee yi Etiyen binbin maluxun, e wuga a fe ra kati!

³ Koni S̄oli tan yi kataxi denkeleya yamaan kala feen nan na. A yi soma banxine kui, a denkeleya x̄eme ne nun j̄axanle suxu, a yi e sa kasoon na.

Yesu a fe yi rali Samariya yi

⁴ Denkeleya muxun naxanye xuya ayi, ne yi lu Alaa falan naliye yiren birin yi.

⁵ Filipi yi siga Samariya yamanan taana nde yi, a sa Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin ba na yi.

⁶ Yamaan birin yi e tuli mati Filipi a falane ra ki faj̄i, e m̄on yi lu a kabanako feene matoε a yi naxanye ligama.

⁷ Yinna j̄axine yi muxun naxanye f̄ox̄o ra, ne yi e ragbelegbele, e x̄ete e f̄ox̄o ra. Fati mafaxat̄one nun leb̄uten wuyaxi fan yi kendeɣa.

⁸ Sewa gbeen yi so na taani.

⁹ X̄emena nde yi na taani naxan yi xili Sim̄on. Na yi woyimeyaan ligama. Samariya kaane birin yi kabema a ma. A yi a yete yigboma.

¹⁰ Taan muxune birin yi biraxi a f̄ox̄o ra, fonna nun dii j̄oβ̄ena, e lu a fale, e naxa, “X̄emeni ito, Ala senben ni ito ra, yamaan naxan xili sa a ‘Fanga Gbee Kanna.’”

¹¹ E yi biraxi a f̄ox̄o ra, bayo e yi kabema a ma xabu to mi na ra a woyimeyana fe ra.

¹² Koni Filipi Alaa Mangayaan nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina a fe xibarun nali e ma waxatin naxan yi, e yi denkeleya. X̄eme ne nun j̄axanle, e birin yi rafu igeni e tubi xinla ma.

¹³ Sim̄on fan yeβ̄een yi denkeleya. A yi rafu igeni, a lu biraxi Filipi f̄ox̄o ra yiren birin yi. A yi taxamaseri gbeene nun kabanako feene to, a kabε kati!

¹⁴ X̄eraan naxanye yi Yerusalen taani, ne a me waxatin naxan yi a Samariya kaane bata Alaa falan suxu, e Piyeri nun Yoni rasiga e ma.

¹⁵ E to so na, e yi Ala max̄andi e xa alogo e xa Alaa Nii Sarij̄anxin s̄oβ̄o.

† **7:43: bubuna:** Bubuni itoe yi rafalaxi sube kidine nan na naxanye singanxi xalanbene ra. E yi e maxalima yirene yi e nema sigatini waxatin naxan yi. ‡ **7:43:** Amosi 5.25-27 M̄ol̄ok̄o findixi suxuren nan na muxune yi e diine bama saraxan na naxan xa. Siyana ndee yi M̄ol̄ok̄o nun Ramafan kolonxi e alane nan na na waxatini. § **7:44:** X̄oβ̄oyaan

¹⁶ Amasotó Alaa Nii Sarijanxin munma yi godo e tan sese fari singen. E bata yi rafu igeni Marigi Yesu xinla nan tun yi gbansan!

¹⁷ Nayi, Piyeri nun Yoni yi e yiin sa e ma, e yi Alaa Nii Sarijanxin sotó.

¹⁸ Simón a to waxatin naxan yi, a Nii Sarijanxin yi sotóma xerane yiine xón, a yi fa gbetin na e xón,

¹⁹ a naxa, “E senbèni ito fi n fan ma alogo n na n yiin sa muxu yo ma, na kanna fan xa Alaa Nii Sarijanxin sotó.”

²⁰ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, “E nun i ya gbetin xa halagi yire kedenni, amasotó i mirixi a ma fa fala a i Alaa kiseen sotón gbetin nan xón!

²¹ I gbee yo mi nxó wanle yi amasotó i bɔɔn mi tinxixi Ala yee ra yi.

²² Nayi, xete i ya miriya naxin fɔxó ra, i yi Marigin maxandi alogo a xa i mafelu i ya miriya naxin na, xa a sa tin.

²³ Amasotó n bata a to, i lugoxi xoxólɔnyaan nan na, i kankan tinx-intareyaan ma.”

²⁴ Simón yi a fala Piyeri nun Yoni xa, a naxa, “Yandi, e Marigin maxandi n xa, alogo, e feen naxanye falaxi, ne sese nama n li.”

²⁵ Piyeri nun Yoni seren baxina, e Marigina falan nali, e xete Yerusalén taani, e dangu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye Samariya taa wuyaxi yi.

Filipi nun Etiyopi kaana fe

²⁶ Marigina malekan yi falan ti Filipi xa, a naxa, “Keli, i siga sogeteden yiifanna ma, kiraan naxan kelima Yerusalén taani siga Gasa taani naxan dangun burunna ra, i siga na xón.”

²⁷ Filipi yi keli, a siga, a Etiyopi kaa xeme teɛgenxina* nde li kira yi. Kuntigi gbeen nan yi na xemen na nun. A tan nan yi Etiyopi Naxalan Mangan Kandasi a nafunle birin xun na. A bata yi siga Yerusalén taani Ala batudeni.

²⁸ A xematóna a konni, a yi dɔxi a wontoron kui, a yi lu Nabi Esayi a Kitabun xaranɔe.

²⁹ Alaa Nii Sarijanxin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Siga, i sa i maso na wontoron na.”

³⁰ Filipi yi siga a giye, a yi Etiyopi kaan xuiin me Nabi Esayi a Kitabun xaranɔe. Na ma, Filipi yi a maxódin, a naxa, “I naxan xaranma, i a bunna kolon ba?”

³¹ A yi a yabi, a naxa, “N na a kolonma di, xa muxe mi a ye ba n xa?” A Filipi xili alogo a xa te, a dɔxó a fema wontoroní.

³² A yi denaxan xaranma Kitabun kui, na ni ito ra, a naxa, “E a xali nen

alo ye xeen faha daxina.

A mi fala yo ti,

alo ye xeen naxan a dunduma a fati ma xaben xaba muxun bun.†

³³ E a rayagi nen,

e mi tin a kitin bolonɔe tinxinni.

Nde nɔe a yixetena fe fale?

Amasotó e bata a siimayaan dan dunuɔa yi.”‡

³⁴ Kuntigin yi a fala Filipi xa, a naxa, “Yandi, a fala n xa, nabini ito nde a fe falama, a yete fe ba, hanma muxu gbete a fe?”

³⁵ Filipi yi falan tongo, a yi a fɔlɔ na Kitabun yiren ma, a Yesu a fe xibarun nali a ma.

³⁶ E yi sigan tima kiraan xón ma waxatin naxan yi, e xudena nde li. Kuntigin yi a fala a xa, a naxa, “Igen mato, nanfera n mi rafuye?”

³⁷ Filipi yi a fala a xa, a naxa, “Xa i bata denkeleya i bɔɔnɔni, i nɔe rafuye nen.” Kuntigin yi a yabi, a naxa, “N bata denkeleya a ma, a Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan Alaa Dii Xemen na.”

³⁸ A yi yamarin fi a e xa wontoron nati. E nun Filipi yi godo igeni, a yi rafu.

³⁹ E to te igeni, Marigina Nii Sarijanxin yi Filipi tongo, a siga a ra. Kuntigin mi fa a to sɔnɔn, koni a sewaxin yi siga a sigatini.

⁴⁰ Filipi yi sa mini Asotu taani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nalima a dangu taane birin yi, han a sa so Sesariya taani waxatin naxan yi.

9

Soli tubi fena

Xerane 22.6-16 nun 26.12-18

¹ Nba, Sɔli naxan yi konkoxi Marigin fɔxɔrabirane ma e faha feen na, na yi siga Saraxarali Kuntigi Singen fema,

² a yi kedine maxódin a ra, a naxanye se be Damasi taan salide banxine muxune ma, alogo xa a sa naxanye li na, xemen nun naxanla, e biraxi Yesu a Kiraan fɔxó ra, a xa fa e xidixin na Yerusalén taani.

³ A yi kira yi, a bata yi maso Damasi taan na, tee dege gbeen yi keli kore mafuren, a lu dege a rabilinni.

⁴ A yi bira bɔxóni, a fala xuiin me, naxan yi a falama, a naxa, “Soli, Sɔli i n besnxonyama nanfera?”

⁵ Sɔli yi maxódinna ti, a naxa, “Marigina, nde i tan na?” Na xuiin yi a yabi a naxa, “N tan, Yesu na a ra, i naxan besnxonyama.

⁶ Koni keli, i siga taani. I lan i xa naxan liga, e sa na falama i xa nen.”

* **8:27: Xeme teɛgenxina:** Na waxatini, mangane yi xemena ndee teɛgenma nen alogo e xa e yengi dɔxó mangana feene xón, e mi bira mangana naxanle fɔxó ra. † **8:32: xabena:** Yirena ndee yi, ye xee xaben kuyama ayi nen, a yi xaba a findi dugin na. ‡ **8:33:** Esayi 53.7-8

⁷ Muxun naxanye yi Sali fəxə ra nun, ne dunduxin yi lu tixi. E yi fala xuiin məma koni e mi yi muxu yo toma.

⁸ Sali yi keli, a ti, a yi a yeen nabi, koni a mi yi sese toma. E yi a yii rasuxu, e siga a ra Damasi taani.

⁹ A lu danxutəyani han soqe saxan. A mi yi donse donma, a mi yi a minma.

¹⁰ Nba, Yesu fəxərabirana nde yi Damasi taani nun, a xili Ananiyasi. Marigin yi falan ti na xa fe tooni alo xiyena, a naxa, “Ananiyasi.” Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, n tan ni i ra.”

¹¹ Marigin yi a fala a xa, a naxa, “Keli, i siga kiraan xon ma, naxan xili Kira Tinxinxina, i sa muxuna nde maxədin Yudasi a banxini naxan kelixi Tarise taani naxan xili Sali bayo a n maxandima.

¹² A bata fe toon ti alo xiyena, a xemena nde to fe naxan xili Ananiyasi, a yi a yiin sa a ma, alogo a mən xa nə seen toe.”

¹³ Ananiyasi yi a yabi, a naxa, “Marigina, muxu wuyaxi bata na xemena fe fala n xa, a fe naxin naxanye birin ligaxi i ya yama sarjənxin na Yerusalen taani.

¹⁴ A bata senben sətə saraxarali kuntigine yii, a xa fa Damasi taani alogo muxun naxanye birin i xinla falama, a xa ne suxu.”

¹⁵ Marigin yi a fala Ananiyasi xa, a naxa, “Siga tun, amasətə n bata Sali sugandi n ma walikeen na, a xa n xinla rali siya gbetene nun e mangane nun Isirayila muxune ma.

¹⁶ N na yitama a ra nən a tərən yatən naxan sətəma n ma fe ra.”

¹⁷ Nayi, Ananiyasi yi siga na banxini, a sa a yiin sa Sali ma. A yi a fala a xa, a naxa, “Ngaxakedenna Sali, Marigi Yesu naxan mini i xa kənenni kira yi, i to yi fama be, na nan n nafaxi i ma alogo i mən xa seen to, i lugo Alaa Nii Sarjənxin na.”

¹⁸ Mafuren sena nde yi ba Sali yeen ma alo se xanla, a mən yi seen to. A yi keli, a rafu igeni.

¹⁹ A yi a deqe, a mən yi senben sətə.

Sali yi kawandin ba Damasi taani

Sali yi xii dando raba Yesu fəxərabirane fəma Damasi taani.

²⁰ A yi kawandin ba fələ salide banxine kui keden na, a Alaa Dii Xemən nan Yesu ra.

²¹ Naxanye birin na mə, ne yi kabə, e maxədinna ti, e naxa, “Xeməni ito xa mi yi muxune naxankatama Yerusalen taani naxan yi Ala maxandima xinli ito yi ba? A mi faxi ne xan suxudeyi be ba, alogo a xa siga e ra saraxarali kuntigine fəma?”

²² Koni Sali senben yi gboma ayi kati! A yi a mayitama, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na han Damasi taan Yahudiyane yifu.

²³ Xii wuyaxi danguxina, Yahudiyane yi e bode to Sali faxa feen ma.

²⁴ Koni Sali yi e wundon kolon. E yi lu taan so deene kantənye kəeen nun yanyin na, alogo e xa a faxa.

²⁵ Koni Sali a xarandiine yi sa a ragodo sagan kui taan nabilinna yinna xanbi ra.

Sali Yerusalen taani

²⁶ Sali yi siga Yerusalen taani, a kata sigadeni Yesu fəxərabirane fəma. Koni e gaxu a yee ra, bayo e mi yi laxi a ra xa Yesu fəxərabiran nan yi a ra nun.

²⁷ Koni Baranabasi yi a xali xerane fəma. Sali Marigin to kii naxan yi kira yi, a mən yi a xuiin mə, a na yeba e xa e nun Sali kawandin ba kii naxan yi Damasi taani Marigi Yesu xinli.

²⁸ Nayi, Sali yi lu e fəma. A lu sigə kawandi badeni xaxili ragidini Marigi Yesu xinli Yerusalen taan birin yi.

²⁹ Yahudiyan naxanye yi Gireki xuiin falama, Sali yi lu ne matandə, koni ne fan yi kata a faxa feen na.

³⁰ A ngaxakedenne to na mə, e yi siga a ra Sesariya taani, e yi a rasiga Tarise taani.

³¹ Nayi, denkeleya yamaan yi waxati ti bəje xunbenli Yudaya yamanan nun Galile yamanan nun Samariya yamanani, e lu e bode senbe soe. Alaa Nii Sarjənxin yi lu e ralimaniye Marigin yee ragaxuni, e wuya ayi.

Piyeri yi siga Lida nun Yafa yi

³² Piyeri yi a masigan tima na yirene birin yi. Ləxəna nde, a yi siga Lida taan yama sarjənxin xontondeni.

³³ A xemena nde li na naxan yi xili Ene, ləbutəna nan yi a ra. Na yi saxi xabu jee solomasexe.

³⁴ Piyeri yi a fala a xa, a naxa, “Ene, Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata i rakəndəya. Keli, i sadeni tən.” Ene yi keli mafuren!

³⁵ Lida kaane nun Sarən kaane birin yi xemən to, e tubi Marigin ma.

³⁶ Naxanla nde yi Yafa taani naxan findixi Yesu fəxərabirana nde ra, a xili Tabita, naxan mən yi xili Dərakasi Gireki xuini. A yi fe fajin ligama waxatin birin, a yi yigelitəne malima.

³⁷ Na waxatini, a yi fura, a faxa. E to yelin a binbin maxe, e yi sa a sa kore banxina nde kui.

³⁸ Awa, Yesu fəxərabiran naxanye Yafa taani, ne bata yi a mə a Piyeri Lida taani Yafa taan dəxən ma. E yi xeraan muxu firin nasiga, e naxa, “Yandi, fa nxu fəma keden na.”

³⁹ Piyeri yi keli, e nun na xeməne yi siga. E to so, e yi siga a ra kore banxin kui. Kaṇa gilene birin wugamatəən yi fa a fəma. Dərakasi domaan nun gubaan naxanye rafala a to yi jəje, e yi ne yita a ra.

⁴⁰ Piyeri yi e birin namini banxini, a yi a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi ra, a yi

a yee raffindi a binbin ma, a yi a fala, a naxa, "Tabita, keli." A yi a yeen nabi, a Piyeri to, a keli, a daxo.

⁴¹ Piyeri yi a suxu a yiin ma, a yi a rakeli. Na xanbi ra, a yama sarijanxin nun kaja gilene xili, a yi a jenen yita e ra.

⁴² Feni ito xibarun yi xuya ayi Yafa yiren birin yi. Muxu wuyaxi yi denkeleya Marigin ma.

⁴³ Piyeri yi xii wuyaxi ti Yafa yi xemena nde fema naxan yi xili Simon. Garangen nan yi a ra.

10

Piyeri nun Koroneyi a fe

¹ Xemena nde yi Sesariya taani a xili Koroneyi, sofa kemem kungtin nan yi a ra, a yi Itali yamanan ganla nin.

² Dina muxun nan yi a ra. A tan nun a denbayaan birin yi gaxuxi Ala yee ra. A yi Yahudiya yigelitone kima han! A yi Ala maxandima waxatin birin.

³ Loxona nde, se din waxatin bata yi maso, a yi fe toon ti alo xiyena, a yi Alaa malekana nde to, a a yigbe ki faji. Malekan yi so a konni, a yi a fala a xa, a naxa, "Koroneyi!"

⁴ A yi malekan mato gaxuni, a yi a yabi, a naxa, "N kanna, nanfe ligaxi?" Malekan yi a yabi, a naxa, "I ya maxandi xuiin nun i ya yigelitise kiseene bata Ala kenem. Na nan a ligaxi a bata a yengi lu i xon.

⁵ Muxuna ndee rasiga Yafa taani iki, e xa sa fa muxun na naxan xili Simon, naxan mon xili Piyeri.

⁶ A yigiyaxi Simon garangen konna nin, foxo igen de."

⁷ Na xanbi ra, malekan naxan yi falan tima Koroneyi xa, na yi siga. Koroneyi yi a walikem muxu firin xili e nun sofa dinaxina nde naxan yi walima a fema.

⁸ Feen naxan ligaxi, a na birin yeba e xa, a yi e rasiga Yafa taani.

⁹ Na xoton bode, e yi kira yi, e bata yi maso Yafa taan na, Piyeri yi te kore banxin xuntagi yanyi tagini Ala maxandideni.

¹⁰ Kamen yi a suxu, a yi waxi a dege feni. E yi donseen nafalama a xa waxatin naxan yi, a yi fe toon ti alo xiyena.

¹¹ A yi kore xonna rabixin to, a sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma godo boxoni.

¹² Subene nun bubu seene nun xoliin siyaan birin yi na kui.

¹³ Piyeri yi fala xuiin me a fe tooni, a naxa, "Piyeri, keli i yi nde faxes, i yi a don!"

¹⁴ Koni Piyeri yi a yabi, a naxa, "En-en de Marigina! Han iki, n munma se haramuxin* hanma se sarijantaren don singen."

¹⁵ Na fala xuiin mon yi mini, a naxa, "Ala bata naxan sarijan, i tan nama na yate se sarijantaren na."

¹⁶ Na yi liga daxona ma saxan. Na seen mon yi te kore keden na.

¹⁷ Piyeri fe toon naxan ti alo xiyena, a yi a mirima na bunna ma waxatin naxan yi, Koroneyi a xerane bata yi Simon ma banxin to, e tixi a de ra.

¹⁸ E yi muxune xili, e maxodinna ti, xa Simon yi yigiyaxi menni naxan mon xili Piyeri.

¹⁹ Piyeri mon yi a mirima a fe toon bunna ma waxatin naxan yi, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala a xa, a naxa, "Simon, a mato, xeme saxan i fenma.

²⁰ Keli i siga e foxo ra hali i mi sike, amasoto tan nan e rafaxi."

²¹ Nayi, Piyeri yi siga na muxune fema, a yi a fala e xa, a naxa, "N tan ni i ra, e naxan fenma. E faxi nanfera?"

²² E yi a yabi, e naxa, "Koroneyi, sofa kemem kungtin nan nxu xexi. Muxu tinxinxin nan a ra, a gaxu Ala yee ra, Yahudiyane birin a seren bama! Maleka sarijanxin bata a fala a xa, a xa i xili a konni a yi i ya falane rame."

²³ Nayi, Piyeri yi e yigiyaxi banxini. Na xoton bode, a yi keli, e birin yi siga. Yafa taan denkeleya muxuna ndee yi siga e foxo ra.

²⁴ Na xoton bode mon, e Sesariya taan li. Koroneyi yi e legedenma, a bata yi a kon kaane nun a xoyine birin malan nun.

²⁵ Piyeri to so banxini, Koroneyi yi a ralan, a yi a xinbi sin Piyeri bun ma a binya feen na.

²⁶ Koni Piyeri yi a rakeli, a naxa, "Keli, amasoto muxun nan tun n fan na."

²⁷ E yi lu fala tiini han Piyeri yi so, a yi muxu wuyaxi li malanxi na yi.

²⁸ A yi a fala e xa, a naxa, "E a kolon yati fa fala a Yahudiyane dinan mi tinje e nun siya gbeten xa lu e bode xon hanma a so a konni. Koni Ala bata a yita n na, a n nama a fala muxu yo ma fa fala a mi sarijan hanma a haramuxi.

²⁹ Nanara, i ya xerane to n xili, n mi tondixi fe. Nba, e n xilixi nanfera?"

³⁰ Koroneyi yi a fala, a naxa, "A soge naaninna nan i ra, n yi salima n ma banxini alo waxati sifani ito yi, benun se din waxatin xa a li, nba, xemena nde yi mini kenenni n xa, a ti n yetagi, a doamaan mayilenma.

³¹ A yi a fala, a naxa, "Koroneyi, Ala bata i ya maxandin xuiin me. I ya yigelitise kiseene bata a liga Ala yi a yengi lu i xon ma.

³² Nayi, muxuna nde rasiga Yafa taani Simon xilideni naxan mon xili Piyeri. A yigiyaxi Simon garangen konna nin foxo igen de."

* **10:14: se haramuxina:** Sube wuyaxi mi radaxaxi Yahudiyane dinani. A mato Saraxaraline sora 11 kui.

³³ Nanara, n xeraan nasigaxi i fɔxɔ ra keden na, i fan bata tin fe. Awa, iki nxu birin Ala yetagi be alogo nxu xa na falan me Marigina i yamarixi naxan na.”

Piyeri yi falan ti

³⁴ Piyeri yi falan ti fɔlɔ, a naxa, “Iki, n bata a kolon, a nɔndin na a ra, fa fala Ala mi muxune rafisaxi e bode xa.

³⁵ Naxan na gaxu a yeε ra, a tinxinyaan naba, a na yisuxuma nen, a na findi muxun siya yo ra.

³⁶ Ala bata a falan nasiga Isirayila kaane ma, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma fa fala a bɔɔɛ xunbenla sɔtɔma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin, muxun birin Marigina.

³⁷ E a kolon naxan liga Yudaya yamanan birin yi, naxan bata yi fɔlɔ Galile yamanani Yoni kawandin ba xanbini a yamaan xa rafu igeni e tubi xinla ma.

³⁸ E mɔn a kolon, a Alaa Nii Sarijanxin nagodo nen Yesu Nasareti kaan xun ma alo masusan turena, a yi senben fi a ma. E mɔn a kolon Yesu siga kii naxan yi yiren birin yi, a yi lu fe fajine lige, a muxune rakendeya, naxanye birin yi Yinna Manga Setana senben bun ma, amasɔtɔ Ala yi a xɔn ma.

³⁹ A feen naxanye birin liga Yahudiya yamanan nun Yerusalem taani, ne serene nan nxu tan na. E yi a gbangan wudin ma, e yi a faxa.

⁴⁰ Koni Ala yi a rakeli sayani a soge saxande lɔxɔni, a yi a yita yamaan na.

⁴¹ Yamaan birin mi a to, koni fɔ Ala sereyaan naxanye sugandixi, en tan naxanye en dege a xɔn, en yi en min a dexɔn a keli xanbini sayani.

⁴² A bata en yamari, a en xa kawandin ba yamaan xa, en yi a seren ba fa fala Ala bata a ragidi Yesu ma, a xa faxa muxune nun jɛɛɛ muxune makiti.

⁴³ Nabine birin a seren ba nen, a muxu yo na denkeleya a ma, na kanna yulubine xafarima nen Yesu xinla barakani.”

Siya gbetene Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ fena

⁴⁴ Piyeri yi falan tima waxatin naxan yi, naxanye birin yi tuli matixi a falan na, Alaa Nii Sarijanxin yi godo ne birin ma.

⁴⁵ Yahudiyan denkeleya muxun naxanye fa Piyeri fɔxɔ ra, ne yi kabε bayo Ala a Nii Sarijanxin nagodo nen siya gbetene fan ma.

⁴⁶ Amasɔtɔ e yi na muxune fala xuine mɛma e Ala matɔxɔma xui gbetene yi. Nayi, Piyeri yi a fala,

⁴⁷ a naxa, “Tondi tiyε muxuni itoe rafuyε igeni ba, naxanye bata Alaa Nii Sarijanxin sɔtɔ alo en tan a sɔtɔxi kii naxan yi?”

⁴⁸ Nanara, a yi e yamari a e xa rafu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli. Na xanbi ra, e yi Piyeri mafan, a xa lu na xi dando.

11

Piyeri yi a dentεge Yerusalem denkeleya yamaan xa

¹ Xεrane nun denkeleya muxun naxanye yi Yudaya yamanan birin yi, ne yi a mε, a siya gbetene fan bata Alaa falan suxu.

² Piyeri to siga Yerusalem taani, Yahudiya denkeleya muxune yi a mafala fɔlɔ, e naxa,

³ “I bata siga banxulantarene konni, ε birin yi ε dege ε bode xɔn ma!”

⁴ Piyeri yi na feene yeβa e xa ki fajai a danguxi kii naxan yi,

⁵ a naxa, “N yi Ala maxandima Yafa taani waxatin naxan yi, n fe toon ti nen alo xiyena. N sena nde to gode, a ligaxi alo dugi yigbeena. A singanxi a tongon naaninne ma, a ti n dexɔn ma.

⁶ N yi a kui to, n yi fa subene nun burunna subene nun bubu seene nun xɔline to.

⁷ Na xanbi ra, n fala xuiin mε, a naxa, ‘Piyeri, keli, i nde faxa, i yi a don!’

⁸ Koni n yi a yabi, n naxa, ‘En-εn de, Marigina, n munna donse haramuxin don singen hanma donse sarijantarena.’

⁹ Fala xuiin mɔn yi keli kore, a naxa, ‘Ala bata naxan nasarijan, i nama na yatε se sarijantaren na!’

¹⁰ Na yi liga dɔxɔɔna ma saxan. Dɔnxɛn na, na seen mɔn yi te kore.

¹¹ Na waxatin yeteni xεmε saxan yi fa n ma banxini nxu yi yigiyaxi denaxan yi keli Sesariya taani.

¹² Alaa Nii Sarijanxin yi a fala n xa, a n nama sike sigε e fɔxɔ ra. Denkeleya muxu senninni itoe naxanye be, ne fan yi n mati, nxu birin yi so Kɔrɔneyi a banxini.

¹³ Kɔrɔneyi malekan to tixi a banxini kii naxan yi, a yi na yeβa nxu xa. Malekan yi a fala a xa, a naxa, ‘Muxuna nde rasiga Yafa taani, e xa sa Simɔn xili, naxan mɔn xili Piyeri.

¹⁴ A falane tima i xa nen, naxanye ε nun i ya denbayaan birin nakisima.’

¹⁵ N to falan fɔlɔ, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma alo a godo nxu fan ma kii naxan yi a fɔlɔni.

¹⁶ Nayi, Marigin falan naxan ti n xa, na yi rabira n ma, a naxa, ‘Yoni marafuun tixi igen nin, koni ε tan nafuma Alaa Nii Sarijanxin nin.’

¹⁷ Awa, Ala to e kixi alo a en fan kixi kii naxan yi, en tan naxanye denkeleyaxi Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, n tan yi lan nun n xa Ala matandi ba?”

¹⁸ E na falane mε waxatin naxan yi, e birin yi e dundu, e yi Ala tantun, e naxa, “Ala bata tin siya gbetene fan xa tubi, e nii rakisin sɔtɔ!”

Antiyoki denkeleya yamana fe

¹⁹ Awa, tɔrɔ lɔxɔn naxanye fa Etiyen faxa waxatini, na yi a liga denkeleya muxune yi

xuya ayi. Ndee yi siga han Fenisa nun Sipiri nun Antiyōki taani. E yi Alaa falan nalima Yahudiyane nan tun ma.

²⁰ Koni xēmen naxanye denkeleya Sipiri yamanan nun Sirēni taani, na ndee yi siga Antiyōki taani, e Marigi Yesu a fe Xibaru Faḥin nali Girēkine fan ma.

²¹ Marigin senben yi lu e fōxō ra, muxu wuyaxi yi denkeleya, e tubi Marigin ma.

²² Awa, na fe xibarun yi Yerusalēn denkeleya yamaan li, e Baranabasi rasiga Antiyōki taani.

²³ A to na li, Ala hinanxi e ra kii naxan yi, a na to, a sewa. A yi e birin nalimaniya, a e xa lu Marigin fōxō ra e bōḣen birin na!

²⁴ Muxu faḥin nan yi Baranabasi ra, a yi lugoxi Alaa Nii Sariḣanxin na, a denkeleyaxi. Muxu wuyaxi yi bira Marigin fōxō ra.

²⁵ Na xanbi ra, Baranabasi yi siga Tarise taani Sōli fendeni.

²⁶ A a to waxatini naxan yi, a yi fa a ra Antiyōki yi. Baranabasi nun Sōli yi lu denkeleya yamaan xōn, e muxu wuyaxi xaran han ḣēē keden. Antiyōki kaane nan singe Yesu fōxōrabirane xili sa a Yesu mantonne.

²⁷ Awa, na waxatini, nabina ndee yi keli Yerusalēn taani, e siga Antiyōki taani.

²⁸ E tan nde yi xili Agabusi, na yi keli, a yi a fala Alaa Nii Sariḣanxin barakani, a fitina kamen soma nēn dunuḣa birin yi. Na feen kamali nēn Manga Kilōdi waxatini.

²⁹ Mēn kaan naxanye yi Yesu fōxō ra, ne yi lan a ma, a e birin xa e fanga bēren liga alogo e xa mali seen nasiga e ngaxakedenne ma naxanye yi Yudaya yamanan.

³⁰ E yi na liga, e yi na so Baranabasi nun Sōli yii siga Yudaya denkeleya yamaan fonne ma.

12

Piyeri sa feen kasoon na

¹ Na waxatini, Manga Herode yi denkeleya yamaan muxuna ndee suxu, a xa e ḣaxankata.

² A yi yamarin fi, a e xa Yoni tada Yaki faxa silanfanna ra.*

³ A to a to, a na rafan Yahudiyane ma, a mōn yi Piyeri fan suxu. Na liga Buru Ratetaren Sali lōxōne nin.†

⁴ Herode to Piyeri suxu, a yi a sa kasoon na, a yi sofa naanin dōxōde naanin ti a kantandeni. A xōli yi Herode ma, Halagi Tiin

Dangu Lōxōn Sanla‡ na ba a ra, a yi a makiti yamaan yetagi.

⁵ Nanara, e yi Piyeri ramara kasoon na, koni denkeleya yamaan yi Ala maxandima a xa kati!

Piyeri mini fena kasoon na

⁶ Na kōēen na, benun Herode xa Piyeri makiti, Piyeri yi xidixi yōlōnxōnne ra, a xima sofa firin tagi. Kaso banxin kantan muxune tixi dēen na.

⁷ Marigina malekan yi mini kenēnna a xa, kaso banxin kuiin yi yalan. Malekan yi Piyeri ḣensenna magarin, a yi a raxulun, a yi a fala a xa, a naxa, “Keli mafuren!” Yōlōnxōnne yi ba a yiine ra, e yolon.

⁸ Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I maxidi, i ya sankidine so.” Piyeri yi na liga. Malekan yi a fala a xa, a naxa, “I ya domaan nagodo i ma, i bira n fōxō ra.”

⁹ Piyeri yi bira malekan fōxō ra mini kasoon na. Koni malekan yi naxan ligama, Piyeri mi yi a kolon xa ḣōndin nan yi a ra. A yengi yi a ma a a yi fe toon nan tima alo xiyena.

¹⁰ E yi dangu kantan ti singen na, e nun a firindena, e yi sa tande yi dēē wure daxin li siga taani. Na yi rabi a yēte ra, e yi mini. E sigaxin kiraan xōn ndedi, malekan yi tunun Piyeri ma.

¹¹ Piyeri to xaxili sōto, a yi a fala, a naxa, “N bata a kolon yati, a Marigin na a malekan xēxi, a n nakisi Herode senben ma e nun Yahudiya yamaan yi waxi naxan birin liga fe yi n na.”

¹² A yelinxina a mirē, a yi siga Yoni Maraka nga Mariyama konni. Muxu wuyaxi yi malanxi na yi nun, e Ala maxandima.

¹³ Piyeri to dēen kōnkōn, walike ḣaxanla nde yi na nun naxan yi xili Roda. Na yi siga, a sa a tuli mati.

¹⁴ A Piyeri xuiin kolonxina, a sewa han a yi ḣinan dēen nabi feen xōn, a xēte a giyē. A sa a fala, a naxa, “Piyeri tixi dēen na!”

¹⁵ E yi a fala a xa, e naxa, “I xunna bata keli!” Koni a kankan a ma a ḣōndin na a ra. E yi a yabi, e naxa, “Piyeri yelenna nan na ra.”

¹⁶ Koni na waxatin birin, Piyeri yi dēen kōnkōma tun. Dōnxen na e dēen nabi. E Piyeri to waxatin naxan yi, e kabē.

¹⁷ Koni a yi a yiin maliga e xa, a e xa e dundu. Marigina a raminixi kasoon na kii naxan yi, a yi na yēba e xa, a naxa, “E na fala

* **12:2: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. † **12:3: Buru Tetaren Sanla:** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben ni saxi naxan yi sanli ito yi. E Sariḣan kiina nde nan yi a ra. A mato Xōrōyaan 12.15 kui. ‡ **12:4: Halagi Tiin Dangu Lōxōn Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nēn Firawonaa yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōē kedenna ra. Koni, Isirayilla kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangue e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōrōyaan 12.1-13 kui. § **12:17:** Herode bata yi Yaki gbete nan faxa. A mato Xerane 12.2 kui. Yanyina nde, Yaki ito nan yi Yerusalēn denkeleya yamaan xunna ra. A mato Galati 1.19 nun Yaki 1.1 nun Xerane 15.13 kui.

Yaki⁸ nun en ngaxakedenne birin xa." Na xanbi ra, a yi mini, a siga yire gbete yi.

¹⁸ Kuye to yiba, sofane yi kuisan kati, e naxa, "Nanfe ligaxi Piyeri ra?"

¹⁹ Herode yi e yamari, a e xa a fen koni e mi a to. Nayi, a yi kaso kantanne makiti, a yi a yamari, a e xa faxa. Na xanbi ra, Herode yi keli Yudaya yamanani, a sa waxati ti Sesariya taani.

Herode faxa fena

²⁰ Herode yi xoloxi Tire kaane nun Sidon kaane ma nun. Nanara, ne yi e malan, siga Herode fema. E yi mangana muxu gbeena nde singe masoto, Bilasati. Na xanbi ra, e yi kata yengen jan feen na e nun mangan tagi, amasoto e yamanan muxune yi donseen sotoma Manga Herode a yamanan nin.

²¹ E loxon naxan saxi, Herode yi a mangaya domaan nagodo a ma, a dexo a mangaya gbedeni, a falan ti yamaan xa.

²² Yamaan yi sonxo, e naxa, "alana nde nan xui ito ra, adama mi a ra."

²³ Na waxatin yeteni, Marigina malekan yi furen nadin Herode ma, amasoto a mi yi Ala binyaxi. Kunle yi a don, a faxa.

²⁴ Alaa falan yi xuya ayi, a senben soto.

²⁵ Baranabasi nun Soli yi yelin e xerayaan na, e keli Yerusalen taani, e xete Antiyoki taani. E siga Yoni Maraka ra e foxo ra.

13

E Baranabasi nun Soli rasiga

¹ Nabina ndee nun karamoxona ndee yi Antiyoki denkeleya yamaan ye nun, Baranabasi nun Simeyon, e yi naxan xilima a fati forena, e nun Lusiyusu Sireni kaan nun Manahen naxan nun Manga Herode maxuruxi e bode xon ma, e nun Soli.

² Loxona nde, e yi sunni, e Marigin batuma, Alaa Nii Sarijanxin yi a fala e xa, a naxa, "E Baranabasi nun Soli lu e danna n xa n ma wanla ra, n na e xilixi naxan ma."

³ Nayi, e to yelin sun suxun nun Ala maxandin na, e yi e yiin sa Baranabasi nun Soli ma e taxu feen na Ala ra, e yi e rasiga.

⁴ Nba, Alaa Nii Sarijanxin to Baranabasi nun Soli rasiga, e yi siga Silusi taani, e dexo kunkin kui foxo igen xun ma, e siga han Sipiri yamanani.

⁵ E to so Salamin taani, e sa Alaa falan nali Yahudiyane salide banxine yi. Yoni Maraka yi e foxo ra e mali feen na.

⁶ E dangu na yamanan birin yi, han e sa Pafosi taan li. E yi woyimena nde li na, a xili Barayisa. Wule nabiin nan yi a ra Yudaya yamanani.

⁷ Kuntigina nde nan yi a ra yamana kanna Seriyu Poli fema. Xaxilimaan nan yi na yamana kanna ra. A yi Baranabasi nun Soli

xili a konni amasoto a yi waxi a xon ma a xa Alaa falan name.

⁸ Koni Barayisa na woyimena naxan mon yi xili Gireki xuini, Elimasi, na yi e matandi. A yi kata a yamana kanna xa tondi denkeleya feen ma.

⁹ Awa, Soli naxan mon xili Poli, na yi lugoxi Alaa Nii Sarijanxin na, a yi woyimena mato kati!

¹⁰ A yi a fala, a naxa, "I tan lugoxi yanfan nun kote jaxin siyaan birin na! Yinna Manga Setanaa diina! Tinxinyaan birin yaxun nan i tan na. I mi be Marigina kira tinxinxine matande ba?"

¹¹ A mato, Marigin bata a yiini te i xili ma iki, i danxuma nen. I waxati tima nen i mi sosen to."

Na waxatin yeteni, kundaan nun dimin yi Elimasi yeen suxu. A lu a masiga tiye, a muxune fenma naxan a yii rasuxe.

¹² Yamana kanna na to waxatin naxan yi, a denkeleya, a kabbe Marigina xaranna ma.

Poli a kawandina Pisidiya yi

¹³ Poli nun a foxorabirane yi dexo kunkin kui Pafosi taani siga Periga taani Panfiliya yamanani. Koni Yoni Maraka yi xete e foxo ra na yi, a siga Yerusalen taani.

¹⁴ E yi keli Periga taani siga Antiyoki taani naxan Pisidiya yamanani. Matabu Loxoni, e sa so Yahudiyane salide banxini, e dexo.

¹⁵ E yelin Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xaranyi waxatin naxan yi, salide banxin kuntigine yi a fala e xa, e naxa, "Ngaxakedenne, xa kawandi falana nde e xon lan yamaan ma, e a fala."

¹⁶ Poli yi keli, a yi e masabari a yiin na, a falan folo, a naxa, "E tan Isirayila kaane nun siya gbeten naxanye gaxuxi Ala yee ra, e tuli mati n xuiin na!"

¹⁷ Isirayila kaane Ala bata en benbane sugandi, a yi e rawuya ayi, e yi Misiran yamanani waxatin naxan yi. Na xanbi ra, a yi e ramini na yamanani a senbe gbeeni.

¹⁸ A yi ti e bun ma tonbonni jee tonge naanin,

¹⁹ a yi siya solofere halagi Kanan boxoni, a yi a yamaan findi na boxon kanna ra.

²⁰ Na birin danguxi jee keme naanin e nun jee tonge suulun joxon nan bun."

"Na xanbi ra, a kitisane fi e ma han Nabi Samuyeli a waxatini.

²¹ Na xanbi ra, e yi mangan maxodin Ala ra, Ala yi Bunyamin bonsonna Kisu a dii xemen Soli findi e mangan na jee tonge naanin.

²² Ala Soli ba mangayani waxatin naxan yi, a yi Dawuda findi e mangan na. Ala a fala nen Dawuda fe yi, a naxa, 'N bata a to, a muxun nan Yese a dii xemen Dawuda ra naxan bojen luxi alo n bojena.' "

23 “Ala yi Yesu Marakisi Tiin namini Dawuda bansonni Isirayila xa, a bata yi e tuli sa naxan na.

24 Benun Yesu xa fa waxatin naxan yi, Yoni yi Isirayila yamaan birin kawandi, a e xa e keɗaan maxete, e rafu igeni e tubi xinla ma.

25 Yoni yi yelinma a wanla ra waxatin naxan yi, a yi a fala yamaan xa, a naxa, ‘E mirixi a ma, a nde n tan na? E naxan mamema, na mi n tan na. Koni na fama nen n tan xanbi ra. N yeteen mi lan n yi a sankidin fulun.’ ”

26 Pɔli mɔn yi a fala, a naxa, “Ngaxakedenne, Iburahima bansonne nun siya gbeten naxanye gaxuma Ala yee ra, kisi feen Xibaru Fajini ito faxi en tan nan ma.

27 Amasoto Yerusalen kaane nun e kuntigine mi Yesu kolon. E mɔn mi nabine falane famuxi naxanye xaranma Matabu Lɔxone birin yi. Koni, e na falane rakamali nen, e to Yesu yalagi.

28 Hali e to mi a yalagi xun yo to a ra, a yi lan a xa faxa naxan ma. Koni e Pilati mafan nen, alogo a xa a faxa.

29 Kitabun naxan falaxi a fe yi, e na birin nakamali waxatin naxan yi, e yi a ragodo a gbangban wudin ma, e yi a maluxun.

30 Koni Ala yi a rakeli sayani.

31 Naxanye yi biraxi a foxo ra Yerusalen taani nun keli Galile yi, ne yi a to xi wuyaxi bun. Ne nan a serene ra en ma yamaan xa iki.”

32 “Nxu bata fa Yesu a fe Xibaru Fajini ito ralideni e ma. Ala bata yi en benbane tuli sa naxan na,

33 a bata na rakamali en tan xa, e bansonne, a Marigi Yesu rakeli sayani, alo a sebexi kii naxan yi Yaburin sora firinden kui, a naxa, ‘N ma dii xemen nan i tan na. N bata findi i fafe ra to.’† ”

34 “Ala naxan fala Yesu rakeli feni sayani, alogo a nama fa faxa sonon, a ito nan fala, a naxa, ‘N Dawuda tuli sa duba sarijanxi kendon naxanye ra, n na fima nen e ma.’‡

35 Nanara, a sebexi yire gbete yi, a naxa, ‘I mi tinje i ya muxu sarijanxin yi kun gaburun kui.’§

36 Anu, Dawuda yelin xanbini wale Ala xa a waxatini, a faxa nen, e yi a maluxun a benbane fema, a binbin yi kun.

37 Koni Ala naxan nakeli sayani, na mi kunma.”

38 “Nanara, ngaxakedenne, nxu bata a rali e ma, e xa a kolon, a yulubine xafarima Yesu barakan nin. Musaa sariyan mi yi noe e ratinxinjɛ Ala yee ra yi yulubine fe ra,

39 koni naxanye na denkeleya Yesu ma, ne tinxinma nen Ala yee ra yi a barakani.

40 Nanara, e a liga e yeren ma, nabine naxan fala, na nama fa e soto,

41 e naxa, ‘E tan muxu de jaxine, e kabe, e xuya ayi. Bayo n fena nde ligama nen e waxatini ito yi e mi yi le naxan na, hali xa a fala e xa.* ”

42 Pɔli nun Baranabasi yi minima salide banxini waxatin naxan yi, yamaan yi e mafan, a e mɔn xa falani ito ti e xa Matabu Lɔxo famatoni.

43 Awa, yamaan keli malanni waxatin naxan yi, Yahudiya wuyaxi nun siya gbeten naxanye yi tubixi Yahudiyane dinan ma, ne yi bira Pɔli nun Baranabasi foxo ra. Nanara, ne yi e kawandi, a e xa lu Alaa hinanna bun ma.

44 Na Matabu Lɔxon xunsagin ma, fayida taan muxune birin yi e malan Marigina falan name xinla ma.

45 Yahudiyani bonne yamaan to waxatin naxan yi, e xoxolonyaan yi keli e ra kati! E yi Pɔli a falane matandi, e yi a rayelefu.

46 Koni Pɔli nun Baranabasi yi falan ti xaxili ragidini, e naxa, ‘A fere mi na fo Alaa falan xa ti e tan nan singe xa. Koni bayo e bata e me Alaa falan na, e mi e yete yatexi habadan nii rakisin muxune ra, nxu kelima e fema nen, nxu siga siyane fema.

47 Amasoto Marigina a yamarixi en ma na kii nin, a naxa, ‘N bata i findi kenenna ra siyane xa, alogo i xa siga kisi feen na han boxon danne.’† ”

48 Siya gbetene ito me waxatin naxan yi, e sewa, e Marigina falan binya. Naxanye birin yi yebaxi nun habadan nii rakisin soto feen na, ne yi denkeleya.

49 Marigina falan yi xuya ayi na yamanan yiren birin yi.

50 Koni taan muxu gbeene nun siya gbeten jaxalan xili kanna naxanye yi gaxuma Ala yee ra, Yahudiyane yi ne radin. E besenxonyaan nakeli Pɔli nun Baranabasi xili ma, e yi e kedi e yamanani.

51 Xerane yi e sanne rakunkun‡ e rame feen na, e siga Ikoniyon taani.

52 Yesu foxorabirane tan borɛn yi rafɛ sewan nun Alaa Nii Sarijanxin na.

14

E yi siga Ikoniyon taani

1 Pɔli nun Baranabasi yi so Yahudiyane salide banxini Ikoniyon taani alo e darixi a ra kii naxan yi, e yi falan ti a fajin na han Yahudiyane nun siya gbete wuyaxiye yi denkeleya.

† 13:33: Yaburin 2.7 ‡ 13:34: Esayi 55.3 § 13:35: Yaburin 16.10 * 13:41: A mato Xabakuki 1.5 kui.

† 13:47: Esayi 49.6 ‡ 13:51: E sanne rakunkun feen findixi taxamasenna nan na naxan a yitama fa fala na taan goron yo mi luxi e xun ma hali e gbangbanna mi luxi e sanna ra. Na feen mɔn sebexi Matiyu 10.14 kui e nun Maraka 6.11 nun Luka 9.5.

² Koni Yahudiyān naxanye mi tin denkeleye, ne yi siyaan bonne radin denkeleya muxune xili ma.

³ Pōli nun Baranabasi yi bu Ikoniyon taani. E yi falan ti xaxili ragidini Marigina fe yi, naxan yi taxamasenne nun kabanako feene liga senben fima e ma alogo na xa findi a hinanna xibarun sereyaan na.

⁴ Taa kui kaane yi yitaxun firinna ra, ndee yi lu Yahudiyane mabinni, bonne yi lu xerane fari.

⁵ Yahudiyane nun siya gbetene nun e kuntigine yi e yitōn Pōli nun Baranabasi rayarabi feen na, e nun e magolōn feen na e faxa xinla ma.

⁶ Xerane na mexina, e yi e gi. E siga taana ndee yi naxanye xili Lisitire nun Deribe, Likayoni yamanani, e nun na rabilinna birin.

⁷ E yi lu Yesu a fe Xibaru Fajin naliye na yi.

Pōli nun Baranabasi Lisitire yi

⁸ Xemena nde yi dōxi Lisitire taani, lebutenna nan yi a ra. Xabu a bari, a lebutenxi. A munma yi sigan ti mume!

⁹ A yi a tuli mati Pōli a falane ra. Pōli to a yeen ti xemen na, a yi a kolon a na xemena denkeleyaan yi nōe a rakendeye nen.

¹⁰ Nayi, Pōli yi a fala xuini te, a naxa, “Keli, i ti i sanne xun na!” Xemen yi tugan, a sigan ti fōlo.

¹¹ Yamaan Pōli a fe ligaxin to waxatin naxan yi, e yi sōnxō Likayoni xuini, e naxa, “Alane nan bata godo en tagi adamadiine maligan na!”

¹² E yi Baranabasi xili sa, a “Seyusi,” e Pōli fan xili sa, “Hereme”^{*} amasōto Pōli nan yi fala tiin na.

¹³ Seyusi batuden naxan yi taa deen na, na saraxaraliin yi fa turane nun jōxōnde kōmōtine ra taan so deen na. E yi waxi nen, a yamaan xa saraxane ba Pōli nun Baranabasi xa.

¹⁴ Xerane, Baranabasi nun Pōli to na kolon, e yi e domane yibō e ma. E siga e giye yamaan tagi, e gbelegbelema, e naxa,

¹⁵ “E ito ligama nanfera? Muxun nan tun nxu tan na alo ε tan! Nxu faxi Yesu a fe Xibaru Fajin nan nalideyi ε ma, alogo nxu xa a fala ε xa, a ε xa xete fe fuuni itoe fōxō ra, ε yi bira habadan Ala fōxō ra, naxan kore xōnna nun bōxō xōnna nun igen daxi e nun e yi seene birin.

¹⁶ Waxati danguxine yi, Ala tin nen siyane birin yi sigan ti e gbee kiraan xōn.

¹⁷ Koni a yi wali fajine ligama a fe sereyane ra. A yi tulen nafama kore, sansine yi bogima e waxatini, a yi ε ralugo balon nun sewan na.”

¹⁸ Hali xarandiine to falani itoe ti, a yi luxi ndedi yamaan xa saraxan ba e xa.

¹⁹ Yahudiyana ndee yi keli Antiyōki taan nun Ikoniyon taani. E yi yamaan nadin. E yi Pōli magolōn, e yi a bubu siga taan fari ma. E yengi yi a ma, a a bata faxa.

²⁰ Koni Yesu fōxōrabirane to a rabilin, a yi keli, a mōn yi xete taani. Na xōtōn bode e nun Baranabasi yi siga Deribe taani.

E yi xete Antiyōki yi Siriya yi

²¹ Pōli nun Baranabasi yi Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba Deribe taani, e xarandii wuyaxi soto na yi. Na xanbi ra, e xete Lisitire taan nun Ikoniyon taan nun Antiyōki taani.

²² E yi Yesu fōxōrabirane senbe so, e yi e ralimaniya, a e xa lu denkeleyaan kiraan xōn ma. E yi e xaran, e naxa, “A fere mi na fō en xa tōrō nen han, en yi fa lu soe Alaa Mangayani.”

²³ E yi fonne dōxō e xunna denkeleya yamaan keden kedenna birin yi. E sunna suxu, e yi Ala maxandi, e ne taxu Marigin na e denkeleyaxi naxan ma.

²⁴ E yi dangu Pisidiya yamanani, siga Panfiliya.

²⁵ E to Yesu a fe Xibaru Fajin nali Periga taani, e yi godo Atali taani.

²⁶ E kelixin menni, e dōxō kunkin kui, e xete Antiyōki taani, e yi taxuxi Ala hinantenna ra denaxan yi a wanla fe ra, e naxan nakamali.

²⁷ Pōli nun Baranabasi Antiyōki lixina, e yi denkeleya yamaan malan. Ala feen naxan birin ligaxi e xōn, e yi na birin yeaba, e nun Ala tinxii kii naxan yi siya gbetene yi findi denkeleya muxune ra.

²⁸ E yi waxati xunkuye ti Yesu fōxōrabirane fema Antiyōki yi.

15

Yerusalen Malanna fe

¹ Xemena ndee yi keli Yudaya yamanani, siga Antiyōki taani, e denkeleya muxune xaran fōlo, e naxa, “E mi nōe kise fō ε banxulan alo Musaa sariyana a falaxi kii naxan yl.”

² Fe matandi gbeen yi keli e nun Pōli nun Baranabasi tagi han e yi lan a ma, a Pōli nun Baranabasi nun Antiyōki denkeleya muxuna ndee xa siga Yerusalen taani, e sa xerane nun fonne to falani ito ma.

³ Nayi, denkeleya yamaan yi e mali e siga. E yi dangu a fale Fenisa yamanan nun Samariya yamanani, siya gbetene tubixi kii naxan yi Ala ma. Xibaruni ito yi e ngaxakedenne birin nasewa kati!

⁴ E Yerusalen taan lixina, denkeleya yamaan nun xerane nun fonne yi e rasene. Ala

^{*} 14:12: Gireki kaane gbee alane mangan yi xili nen **Seyusi**. E gbee alane xeraan fan xili nen **Hereme**.

feen naxan liga e xɔn ma, e na birin yeɓa e xa.

⁵ Farisi muxun naxanye bata yi denkeleya, na ndee yi keli, e naxa, “Fɔ siya gbetene xa banxulan nɛn, e yi yamari, a e xa Musaa sariyan suxu.”

⁶ Xɛrane nun fonne yi e malan, e feni ito fɛsɛfɛsɛ.

⁷ Matandin janxina, Piyeri yi keli, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, ε a kolon a Ala bata n sugandi ε tagi to mi na ra, alogo n tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali siya gbetene ma, e yi a mɛ, e denkeleya.

⁸ Ala naxan muxun birin bɔɲɛ yi feene kolon, na bata e fan nasuxu, a Nii Sarijanxin so e yii alo a liga en fan xa kii naxan yi.

⁹ A mi tagi raba yo saxi en tan nun e tan tagi. Amasɔto a bata e bɔɲɛn nasarijan denkeleyaan xɔn.

¹⁰ Awa, nanfera ε Ala bunbama, ε goronna sa Yesu fɔxɔrabirane xun ma, en benbane nun en tan yetɛen mi nɔɛ goronna naxan tongɛ?

¹¹ Anu, en laxi a ra a en kisixi en Marigi Yesu a hinanna nan xɔn alo e tan.”

¹² Yamaan birin yi e sabari, e yi e tuli mati Baranabasi nun Pɔli a falan na. Ala taxamasenne nun kabanako feen naxanye liga e xɔn ma siya gbetene tagi, e yi ne birin yeɓa yamaan xa.

¹³ E yelin falan tiyɛ waxatin naxan yi, Yaki yi keli, a naxa, “Ngaxakedenne, ε tuli mati n xuiin na!

¹⁴ Ala siya gbeten muxune findi a yamaan na kii naxan yi a singeni, Simɔn bata na yeɓa en xa.

¹⁵ Awa, nabine falan bata lan ito ma yati! Alaa falan seɓɛxi Kitabuni na kii nin, a naxa,

¹⁶ ‘Na xanbi ra, n mɔn fama nɛn, n Dawuda banxi kalaxini tɔn. N na rafalama nɛn, n yi a nɛnen ti

¹⁷ alogo muxu dɔnxɛn naxanye luxi yamaan ye, ne xa Marigin fen, e nun siyane birin naxanye n xinla batuma,* Marigina ito nan falaxi, naxan feni itoe birin ligama

¹⁸ naxanye kolonxi xabu a fɔlɔni.”

¹⁹ Yaki mɔn yi a fala, a naxa, “N gbee miriyani, siya gbeten naxanye tubima Ala ma, en nama ne tɔrɔ.

²⁰ Koni fɔ en xa kɛdin seɓɛ, en yi a fala e xa, a e xa e yetɛ ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxure kideni, e nun yanga suxun nun sube yifaxi donna nun sube wuli donna.†

²¹ Amasɔto xabu en benbane waxatine yi, Musaa sariyana fe kawandin bama taane birin yi, a xaranma salide banxine kui Matabu Lɔxɔne birin yi.”

E kedin nasiga siya gbetene denkeleya muxune ma

²² Xɛrane nun fonne nun denkeleya yamaan birin yi lan a ma, a e xa muxuna ndee sugandi e ye, e yi e rasiga Antiyɔki yi Pɔli nun Baranabasi fɔxɔ ra. E yi Yudasi sugandi naxan mɔn xili Barasaba e nun Silasi, naxanye findixi yeɛratine ra denkeleya muxune ye.

²³ E yi na xɛrane rasiga kɛdini ito ra e yii, a seɓɛxi, e naxa,

“Xɛrane nun fonne, ε ngaxakedenne bata kɛdini ito seɓɛ denkeleya muxune ma naxanye siya gbetene ye Antiyɔki nun Siriya nun Silisi yi. Nxu ε xɔntɔn.”

²⁴ “Nxu bata a mɛ, a muxuna ndee bata keli nxu konni, nxu mi naxanye xɛxi, e sa ε tɔrɔ, e yi ε rakɔntɔfili e falane ra.

²⁵ Nanara, nxu birin bata lan a ma, a nxu xa muxuna ndee rasiga ε ma sa en xanuntenne Baranabasi nun Pɔli fari,

²⁶ naxanye bata e niin gerun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina wanla fe ra.

²⁷ Nanara, nxu Yudasi nun Silasi rafaxi ε ma feni ito yeɓadeni alogo e xuiin fan xa lan kɛdina falan ma.

²⁸ Amasɔto Alaa Nii Sarijanxin nun nxu tan bata tin, a nxu nama goron gbetɛ sa ε xun ma ba sariyani itoe ra:

²⁹ E xa ε yetɛ ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurena ma, e nun sube wuli donna nun sube yifaxi donna nun yanga suxuna. A lan ε nama na feene liga. Ala xa ε ratanga.”

³⁰ Nayi, e yi keli, e yi siga Antiyɔki yi. E yi denkeleya yamaan birin malan, e yi kɛdin so e yii.

³¹ Yamaan to kɛdin xaran, e birin yi sɛwa na kawandi falana fe ra.

³² Yudasi nun Silasi naxanye findixi nabine ra, ne fan yi denkeleya muxune ralimaniya, e yi e seɓɛ so fala wuyaxi ra.

³³ E to waxati ti e fema, denkeleya muxune yi tin e siga bɔɲɛ xunbenli, e yi xɛte e xɛ muxune fema.

³⁴ Koni Silasi yi lu na.

³⁵ Pɔli nun Baranabasi yi lu Antiyɔki yi. E nun bonne yi lu xaranma tiyɛ, e lu Marigina falan kawandin ɓɛ.

Pɔli nun Baranabasi fata fena

³⁶ Na dangu xanbini, Pɔli yi a fala Baranabasi xa, a naxa, “En Marigina falan kawandin baxi taan naxanye birin yi, en mɔn xa xɛte mɛnne yi en ngaxakedenne xɔntɔndeni, alogo en xa sa a kolon e kii naxan yi.”

³⁷ A xɔli yi Baranabasi ma, Yoni Maraka xa siga e fɔxɔ ra,

* 15:17: Amosi 9.11-12 † 15:20: A mato Saraxaraline 18.6-18 nun Saraxaraline 17.10-16 kui. Siyana ndee yi wunla nan donma mɛnni.

³⁸ koni Pōli yi a miri, a na mi daxa, amasōto a xete nen e fōxo ra Panfiliya yi benun e xa yelin e wanla ra.

³⁹ E yi e bode matandi han, e fata. Baran-abasi yi Yoni Maraka tongo, e so kunkin kui, siga Sipiri bōxoni fōxo igen tagi.

⁴⁰ Koni Pōli tan yi Silasi tongo e yi siga, denkeleya muxune yelin xanbini e luye Margina hinantenyaa bun.

⁴¹ A yi dangu Siriya nun Silisi yamanane yi, a denkeleya yamane senbe so.

16

Timote yi siga Pōli nun Silasi fōxo ra

¹ Pōli yi siga Deribe nun Lisitire yi. Denkeleya muxuna nde yi na, a xili Timote. Yahudiyān nan yi a nga ra e nun denkeleya muxuna. Koni Gireki kaan nan yi a fafe ra.

² Denkeleya muxun naxanye yi dōxi Lisitire taan nun Ikoniyon taani, ne birin yi a xili fajin falama.

³ A xōnla yi Pōli suxu, a xa siga a ra a fōxo ra. Nayi, a yi a rabanxulan Yahudiyane fe ra naxanye yi na yamanani, bayo e birin yi a kolon a Gireki kaan nan yi a fafe ra.

⁴ E dangu taan naxanye birin yi, xerane nun fonne lanxi sariyan naxan ma Yerusalen taani, e yi na fala na kaane xa, alogo e xa a suxu.

⁵ Awa, denkeleya yamane yi senben sōto denkeleyani. Lōxo yo lōxo, muxune yi xun masama nen.

Pōli yi fe toon ti alo xiyena

⁶ Alaa Nii Sarijanxin mi yi tinxi e Alaa falan nali Asi yamanani. Nayi, e yi siga Firigi nun Galati yamanane yi.

⁷ E Misi yamanan li waxatin naxan yi, e yi kata siga feen na Bitini yamanani, koni Yesu a Nii Sarijanxin mi tin e xa.

⁸ Nayi, e dangu Misi yamanani, siga Tirowasi taani.

⁹ Kōeen na, Pōli yi fe toon ti alo xiyena, a yi Masedoniya kaana nde to tixi, naxan yi a mafanna, a naxa, "Fa Masedoniya yamanani, i fa nxu mali!"

¹⁰ Na fe toon danguxina, nxu* yi kata siga feen na Masedoniya yamanani mafuren, amasōto nxu yi laxi a ra a Ala nan nxu xilixi Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni e ma.

Lidi tubi fena Filipi taani

¹¹ Awa, nxu yi so kunkin kui Tirowasi taani, nxu siga nxu tinxinni Samatirosi bōxoni fōxo igen tagi. Na xōtōn bode, nxu siga Neyapoli taani.

¹² Nxu yi keli na yi, nxu siga Filipi taani, na rabilinna taa singena Masedoniya bōxoni Romi kaane yi dōxi denaxan yi. Nxu yi xi dando ti na taani.

¹³ Matabu Lōxōni, nxu yi mini na taan so dēen na, nxu siga ba dēen na. Nxu yengi yi a ma, a nxu yi Yahudiyane salidena nde toē mēnni. Naxanla naxanye yi malanxi na yi, nxu yi dōxo ne fema, nxu falan ti ne xa.

¹⁴ Na naxanle ye, keden yi na naxan yi xili Lidi, na yi kelixi Tiyatire taan nin. Dugi mamiloxi yulan nan yi a ra. A yi gaxu Ala ye ra. A yi a tuli mati. Marigin yi a bōjen nabi alogo Pōli yi naxan falama a xa na suxu.

¹⁵ E nun a kon kaane birin yi rafu igen e tubi xinla ma. Na xanbi ra, a yi nxu mafan, a naxa, "Xa e laxi a ra, a n denkeleyaxi Marigin ma, e fa yigiya n ma banxini." A yi nxu karahan, a nxu xa so a banxini.

Pōli nun Silasi kason na

¹⁶ Lōxōna nde, nxu yi sigama salideni, nxu lan konyi sungutunna nde ra, yinnan yi naxan fōxo ra alo ninginangana, a yi fe famatone falama naxan baraka yi. A yi gbeti gbeen nan sōtoma na xōn so a kanne yii.

¹⁷ A yi bira nxu nun Pōli fōxo ra, yinnana a rasōnxōma, a falan ti a xōn, a naxa, "Kore Xōnna Alaa walikēen nan itoe ra! E kisi feen kiraan nan yitama e ra!"

¹⁸ A yi lu na lige xii wuyaxi han a yi gba Pōli ra. Dōnxen na, a yi a ye rafindi a ma, a yi falan ti yinnan xa, a naxa, "N bata i yamari Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, xete sungutunni ito fōxo ra!" Yinnan yi xete a fōxo ra na waxatin yeteni!

¹⁹ Awa, a kanne a kolon waxatin naxan yi, a e mi fa gbeti sōtoma a ra sōnōn, e Pōli nun Silasi suxu, e yi e bubu, e siga e ra kuntigine fema lōxo tideni.

²⁰ E siga e ra kitisane yetagi. E yi a fala e xa, e naxa, "Yahudiyān nan xēmeni itoe ra, e en ma taan basanna kati!"

²¹ E yamaan xaranma namunna naxanye ma, en tan Romi kaane mi daxa en xa tin ne ma en yi e liga."

²² Ganla yi keli e xili ma, kitisane yi Pōli nun Silasi a domane ba e ma, e yi yamarin fi, a e xa e bulan.

²³ E to e bulan kati, e yi e raso kaso banxini, e yi a fala kaso kantanna xa, a a xa e mara ki fajil!

²⁴ Kaso kantanna yamarin sōto waxatin naxan yi, a yi sa e sa kutun na kaso banxin tagi konkoni.

²⁵ Kōe tagini, Pōli nun Silasi yi Ala maxandima, e betin bama Ala xa, kaso-rasaan bonne yi tuli matixi e ra.

²⁶ Sanja ma kedenni, bōxōn yi xuruxurun gbeen ti, han kaso banxin yi xuruxurun han! Banxin kaso yirene dēene birin yi rabi, yōlōnxōnne yi ba kasorasane birin ma.

* **16:10:** Fōlo be ma, Kitabun yireni ito sebe muxun luma a fale fa fala "Nxu" naxan bunna nen Luka fan yi Pōli fōxo ra sigatiini itoe yi.

²⁷ Kaso kantanna xulun waxatin naxan yi, a deene rabixin to, a yi a silanfanna botinjne ayi,[†] alogo a xa a yete faxes, bayo a yengi yi a ma, a kasorasane bata e gi.

²⁸ Koni Poli yi sonxo, a naxa, “I nama i yete maxolo! Nxu birin be!”

²⁹ Nayi, kaso kantanna yi lenpun maxili, a so kaso banxini mafuren, a xuruxurunma, a yi a bira Poli nun Silasi bun ma.

³⁰ Na xanbi ra, a yi e ramini, a yi e maxodin, a naxa, “N nanfe lige, n kisi?”

³¹ E yi a yabi, e naxa, “Denkeleya Marigi Yesu ma, i yi kisi, e nun i ya denbayana.”

³² E yi Marigina falan kawandin ba e nun a denbayaan birin xa.

³³ Na keeen yeteen na, kaso kantanna yi e tongo, a e maxolodene de fitan. E nun a muxune birin yi rafu igeni e tubi xinla ma mafuren!

³⁴ A siga Poli nun Silasi ra a banxini, a donseen so e yii. E nun a denbayaan birin yi ewa amasoto e bata denkeleya Ala ma.

³⁵ Kuye yibaxina, kitisane yi doma kanne rasiga kaso kantanna ma, e naxa, “Na xemene bejin.”

³⁶ Nayi, kaso kantanna yi a fala Poli xa, a naxa, “Kitisane bata yamarin fi, a n xa i tan nun Silasi bejin, e siga bojje xunbenli.”

³⁷ Koni Poli yi a fala doma kanne xa, a naxa, “E bata nxu tan Romi dugurenne bonbo kenenna ma, e mi sa nxu makitixi nen, e yi nxu sa kasoon na. Koni iki, e fa waxi nxu bejin feen nin wundoni ba? Na mi lanje nume! Fo e yeteen xa fa be, e fa nxu bejin.”

³⁸ Doma kanne yi sa falani ito ti kitisane xa. E a me waxatin naxan yi, a Romi dugurenna nan Poli nun Silasi ra, e gaxu kati!

³⁹ Nanara, e yi Poli nun Silasi mafan. Na xanbi ra, e yi e ramini kasoon na, e yi e mafan, a e xa keli na taani.

⁴⁰ Poli nun Silasi to mini kasoon na, e yi siga Lidi a banxini, e sa e ngaxakedenne li na, e yi ne ralimaniya, e siga.

17

Poli a kontofinle Tesaloniki taan nun Beere taani

¹ E yi dangu Anfipoli nun Apoloni taane yi, e fa Tesaloniki taani, Yahudiyane salide banxina nde yi denaxan yi.

² Poli yi so e salide banxini alo a yi darixi a ra kii naxan yi. A yi xunsagi saxan ti na, Yahudiyane nun Poli yi Kitabuna fe falama Matabu Loxone yi.

³ A yi a yeba e xa, a a yita e ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixin yi daxa a toro, a yi keli sayani. A yi a fala e xa, a naxa, “N Yesu naxan ma fe kawandi bama e xa, Alaa Muxu Sugandixin nan na ra.”

⁴ Yahudiyana ndee yi la a ra, e yi sa Poli nun Silasi fari. Gireki kaan naxanye yi gaxuxi Ala yee ra, ne wuyaxi yi na liga e nun jaxalan xili kan wuyaxi.

⁵ Koni xoxolonnyaan yi keli Yahudiyane ra, e fuyantenna ndee malan loxo tideni a e xa yamaan nadin, taan birin yi maxa. E siga Yason ma banxini Poli nun Silasi fendeni alogo e xa sa e ti yamaan yetagi.

⁶ Koni e to mi e to, e yi Yason nun denkeleya muxuna ndee bubu, e siga e ra taan kitisane fema. E sonxo sonxo, e naxa, “Muxuni itoe dunuja birin yifuma, iki e bata fa be,

⁷ Yason yi e yigiya a banxini. Muxuni itoe birin tondixi Romi Manga Gbeena sariyan suxe, amasoto e a falama a manga gbete na naxan xili Yesu.”

⁸ Na falane yi taan kitisane nun yamaan nakontofili,

⁹ e mi Yason nun bodene bejin fo e to e xunba gbetin fi.

E siga Beere taani

¹⁰ Ke to so, denkeleya muxune yi Poli nun Silasi rasiga Beere yi. E na li waxatin naxan yi, e siga Yahudiyane salide banxini.

¹¹ Beere kaane yugon yi fan Tesaloniki kaane xa, bayo Alaa falan nasuxun kunfan yi ne yi. Loxo yo loxo e yi Kitabun fefesema nen alogo e xa Poli a falane jondin kolon.

¹² Yahudiya wuyaxi yi denkeleya e ye, e nun Gireki jaxalan xili kan wuyaxi nun Gireki xeme wuyaxi.

¹³ Koni Yahudiyana naxanye yi Tesaloniki taani, ne to a me a Poli Alaa falan nalima Beere taani, e fan yi fa na yi, e yamaan nadin, a yi maxa.

¹⁴ Mafuren denkeleya muxune yi Poli rasiga foxo igen binni, koni Silasi nun Timote yi lu Beere taani.

¹⁵ Muxun naxanye sa Poli mati, ne yi siga a ra han Atena taani. Na xanbi ra, e mon yi xete Beere taani Poli a jundu xuiin na, a Silasi nun Timote xa fa a fema sinma.

Poli Atena taani

¹⁶ Poli yi e legedenma waxatin naxan yi Atena taani, a niin yi rajaxu a ma, bayo a bata yi a to, a suxure yiren nan yi na taan na.

¹⁷ Nanara, e nun Yahudiyane yi batuma feene ma salide banxini e nun Girekin naxanye yi gaxuma Ala yee ra, e nun a yi naralanma muxun naxanye ra loxo tideni loxo yo loxo.

¹⁸ Lonnilana ndee yi na yi, e yi xili Epikuri muxune nun Sitoyisi muxune, ne yi falan

[†] 16:27: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana.

ti fəlo a xa.* Nde yi lu e bode maxədinɲe e naxa, “Fala tiini ito waxi nanse fala fe yi?” Bonne naxa, “A ligaxi alo a ala xəɲene nan ma fe ralima.” Amasəto Pəli yi Yesu a fe xibarun kawandin bama e nun a keli fena sayani.

¹⁹ Nayi, e yi Pəli tongo, e siga a ra Areyopagi malan yireni, e yi a fala a xa, e naxa, “Nxu wama a kolon feni nanse xaran nənəni ito ra i naxan ma fe falama?”

²⁰ Amasəto nxu fe nənene nan mɛma, nxu waxi e bunna kolon feni.”

²¹ Atəna kaane nun xəɲen naxanye yi e ye, ne yi e waxatin birin nadanguma fala nənene nan tun namədeyi.

²² Pəli yi ti yamaan tagi Areyopagi fala tideni, a naxa, “Atəna kaane, n bata a to a e dinaxi feen birin yi.

²³ Amasəto n yi e taani sigama waxatin naxan yi, n yi e batu seene toma. N mən bata saraxa gandena nde fan to, a seɓexi dənaxan ma fa fala, ‘En mi ala naxan kolon.’ Awa, e naxan batuma e mi a kolon n faxi na nan ma fe ralideyi e ma.

²⁴ Ala naxan dunuɲa nun a yi seene birin daxi, na nan kore xəɲna nun bəxo xəɲna Marigin na. Na mi dəxoɲa seene batu banxine kui muxune naxanye tixi.

²⁵ A mako mi muxun yii fəxən ma. Amasəto a tan nan siimayaan fima yamaan ma, e nun niiraxinla nun seen birin.

²⁶ A siyane birin da nən mini muxu kedenni. A yi e dəxo dunuɲa yiren birin yi. A yetəen yi e gbee waxatine nun e dəxədene danne ragidi.

²⁷ Ala na ligaxi nən alogo muxune xa a fen, e yi kata a kolon feen na, xa e nəe. Anu, a mi makuya en sese ra.

²⁸ Amasəto, e gbee fala ɲaxume tiina ndee a falama, e naxa, ‘En dunuɲa yi gidin ligama a tan nin, en na en masigama a tan nin, en luma dunuɲa yi a tan nin.’ E mən naxa, ‘Ala bənsəɲna nan en fan na.’

²⁹ Xa Ala bənsəɲna nan en tan na, en nama en miri, a Ala maliga xəmaan na hanma gbetina hanma gəme sawuran naxan nafalaxi adamane kətəne nun miriyane xən.

³⁰ Ala mi na fe kolontareya waxatine yatəxi, koni iki, a muxun birin xilima yiren birin yi, a e xa e keɲaan maxete.

³¹ Amasəto a bata ləxo keden nagidi a dunuɲa birin kitin bolonma naxan yi tinxinni a muxu yəbaxin xən. A bata na kanna mataxamaseri muxun birin xa, a to a rakeli sayani.”

³² E to Pəli xuiin mɛ a muxune kelima sayani, nde yi a magele, koni bonne naxa, “Nxu mən waxi i ya falan name feni waxati gbete.”

³³ Nanara, Pəli yi keli e tagi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sa a fari, e dənkeleya alo Denisi Areyopagi muxuna nde, e nun ɲaxanla nde naxan yi xili Damarisi e nun ndee gbeteɲe.

18

Pəli yi siga Kərənti taani

¹ Na xanbi ra, Pəli yi keli Atəna taani, a siga Kərənti taani.

² A Yahudiyana nde li na, naxan yi xili Akila Pontu kaana. E nun a ɲaxanla Pirisila yi baxi fade nən sa keli Itali yamanani. Amasəto Manga Kilədi bata yi a yamari a Yahudiyane birin xa keli Romi taani. Pəli yi kafu e ma,

³ bayo e birin yi fatan wali siya kedenni ito ra, kidi degena bubun na. A yi lu e fəma walideni.

⁴ Matabu Ləxən birin, a yi falan tima nən Yahudiyane salide banxini, a yi kata Yahudiyane nun Girikine masəto deni.

⁵ Silasi nun Timote na li waxatin naxan yi keli Masedoniya yi, Pəli yi lu kawandin bə waxatin birin. A sereyaan ba Yahudiyane xa, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

⁶ Koni Yahudiyane to a matandi, e a rayelefu, a yi a domani kunkun taxamasenna ra, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa e halagi, e yetəen nan funfu na ra. Na goronna mi fa n tan xun ma. Iki n sigama siya gbeteɲe nan fəma.”

⁷ Awa, a yi keli na, a siga, a sa so muxuna nde a banxini naxan yi xili Titi-Yusutu. Ala yeeragaxu muxun nan yi na ra. A banxin yi salide banxin dɛxon ma.

⁸ Salide banxin kuntigin naxan yi xili Kirisipu, na nun a dənɓayaan birin yi dənkeleya Marigin ma. Kərənti kaa wuyaxi yi a falan mɛ, e dənkeleya, e rafu igeni e tubi xinla ma.

⁹ Ləxəna nde, Pəli yi fe toon ti kəeɛn na alo xiyena. Marigin yi a fala a xa, a naxa, “I nama gaxu, koni falan ti! I nama i dundu!”

¹⁰ Amasəto n na i fəxo ra. Muxu yo yii mi i liye, a fe ɲaxin naba i ra, bayo n ma muxu wuyaxi taani ito yi!”

¹¹ Nanara, Pəli yi lu na yi ɲeɛ keden kike sennin, a yamaan xaran Alaa falan ma.

¹² Galiyon yi Akaya yamana kanna ra waxatin naxan yi, Yahudiyane birin yi e malan Pəli xili ma, e siga a ra kiti sadeni.

* 17:18: Mən kaana ndee yi findixi xili kanne ra e miriya tilinxine fe ra lan dunuɲa keɲaan fəfəfesen ma. E mi yi dina yi. E fe fəfəfesenə nan yi findixi e gbee dinan na. Epikuri muxune yi biraxi muxuna nde a xaranna fəxo ra naxan xili Epikuri. E yi laxi a ra a dunuɲa feene mi ragidixi fo xunna ayi gbansan nan muxun malima e xa e masiga torɓayan na. Sityoisi muxune yi biraxi muxu gbete a xaranna fəxo ra naxan xili Senoni. E yi waxi dunuɲa gelene kolon feni alogo e xa e suxu ki fajɲi.

13 E yi a kansun, e naxa, “Xemni ito yamaan mabandunma Ala batu kiina nde nin naxan mi daxa sariyani.”

14 Benun Poli xa falan ti, Galiyon yi a fala Yahudiyane xa, a naxa, “Xa ε tan Yahudiyane yi ε mawugama tinxintareyana fe yi nun hanma gbalona nde, a yi lan nun nayi n xa n tuli mati ε falan na.

15 Koni ε to ε bode matandima ε falane yi, e nun xinle nun ε gbee sariyane, na ε tan nan ma. N tan mi waxi findi feni na feen kitisaan na.”

16 A yi e kedi kiti sadeni.

17 Awa, e birin yi salide banxin kuntigi Sosaten suxu, e yi a mabonbo kitisa banxin yetagi. Koni Galiyon ma fe mi taran na yi hali!

E xete Antiyoki taani

18 Poli yi soge wuyaxi ti a ngaxakedenne fema Korenti taani. Na xanbi ra, a yi keli e fema. E nun Pirusila nun Akila yi so kunkin kui siga Siriya yamanani. Koni a bata yi a xunna bi Sankire taani a de tiina nde a fe ra.

19 E to sa Efesi li, Poli yi Pirusila nun Akila lu na yi. Koni Poli yeteen yi siga Yahudiyane salide banxini, e falan ti e bode tagi.

20 E yi a mafan, a a xa bu e fema, koni a mi tin.

21 A yi sigama waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Xa Ala tin, n mon fama nen ε fema.” A yi daxo kunkin kui, a siga Efesi taani.

22 A Sesariya taan li waxatin naxan yi, a yi siga Yerusalen taani, a sa na denkeleya yamaan xonton. Na xanbi ra, a yi siga Antiyoki taani.

23 A yi waxatidi ti, a yi siga. A yi a masiga ti Galati yamanan nun Firigi yamanan birin yi, a yi Yesu foxarabirane kawandi, e senben sota.

Apolosi Efesi nun Korenti yi

24 Na waxatini, Yahudiyana nde yi siga Efesi taani, a xili Apolosi naxan bari Alesandire taani. A yi falan kolon kati, a yi Kitabun kolon ki faji.

25 A yi xaranxi Marigina Kirana fe ma. A yi Yesu a fe xaranna tima a sobeen nun tinxinna nin. Koni a yi Yoni a xaranna nan gbansan kolon marafu feen na igeni.

26 A yi falan ti folo xaxili ragidini Yahudiyane salide banxini. Pirusila nun Akila a xuiin me waxatin naxan yi, e yi a tongo, e yi Alaa Kirana fe yeba a xa a kiin yeteni.

27 Siga xonla bata yi Apolosi suxu Akaya yamanani. Nanara, denkeleya muxun naxanye yi Efesi taani, ne yi a mali, e kedin sebe Yesu foxarabirane ma Akaya yi, a e xa a yisuxu na yi. A na li waxatin naxan yi, naxanye yi denkeleyaxi Ala hinanna barakani, a yi ne mali kati!

28 Amasoto a yi Yahudiyane falan matandima senbeni kenenni, a yi a yita Kitabun kui, a Yesu nan Alaa Muxu Sugandixin na.

19

Poli yi siga Efesi taani

1 Apolosi yi Korenti taani waxatin naxan yi, Poli yi geya yamanani siga, a yi fa Efesi taani. A yi Yesu foxarabirana ndee li na yi.

2 A yi e maxodin, a naxa, “E denkeleya waxatin naxan yi, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto ba?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu munma sa Alaa Nii Sarijanxina fe me nen.”

3 Poli yi e maxodin, a naxa, “E rafuxi igeni xaranna mundun xon?” E yi a yabi, e naxa, “Yoni gbee marafuun xaranna.”

4 Poli yi a fala e xa, a naxa, “Yoni yi muxune rafuma igen nin alogo e xa e kejan maxete. A yi a falama yamaan xa nen, a e xa denkeleya na kanna ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan Yesu ra.”

5 E na me waxatin naxan yi, e rafu igeni Marigi Yesu xinli.

6 Poli yi a yiin sa e ma, Alaa Nii Sarijanxin yi godo e ma, e yi falan ti xui gbetene yi, e yi nabiyi falane ti.

7 E tan naxanye birin yi na, muxu fu nun firin jaxondon.

8 Poli yi siga Yahudiyane salide banxini, a falan ti yamaan xa xaxili ragidini kike saxan. A yi kata e xa e mabandun Alaa Mangayaan ma.

9 Koni ndee yi tengbesen, e mi tin denkeleye, e yi lu Yesu a Kirana fe yibese yamaan yetagi. Nanara, Poli yi a masiga e ra, a Yesu foxarabirane xali e danna. E yi lu falan tiye laxo yo laxo Tiranusi a xarande banxini.

10 Na yi lu lige han jee firin. Nanara, muxun naxanye birin yi daxi Asi yamanani, Yahudiyane nun Girekine, ne birin yi Marigina falan me.

Sebaa dii xeme ne fe

11 Ala yi kabanako fe gbeene liga Poli xon ma.

12 Nanara, dugi dungin nun wali domain naxanye bata yi din a fatin na, e yi ne tongoma nen, e yi e sa furemane fatin ma. E yi kendeya, yinnane fan yi xete e foxo ra.

13 Yahudiyane naxanye yi sigama yirene yi yinnane kedidene, ne fan yi kata Marigi Yesu xinla rawalidene e yinnan jaxine kedi. E yi a falama yinnane xa nen, e naxa, “N bata ε yamari Yesu xinli, Poli naxan ma fe kawandi bama, ε xete muxuni ito foxo ra!”

14 Yahudiyane saraxarali kuntigina nde Sebaa dii xeme soloferene yi na nan ligama.

15 Koni laxona nde yinnan yi e yabi, a naxa, “N Yesu kolon, n Poli fan ma fe kolon, koni nde ε tan na?”

¹⁶ Yinnan yi xεμεηη naxan fɔxɔ ra, na yi dutun e ma senben na, han a yi e birin nɔ. A yi e mabɔnbɔ han e ragenle yi e gi, e maxɔlɔxin yi mini banxini.

¹⁷ Yahudiyane nun Girekin naxanye yi dɔxi Efesi taani, ne to ito me, e birin yi gaxu kati! Marigi Yesu xinli binya han!

¹⁸ Muxun naxanye denkeleya, na wuyaxi yi fa, e yi e ti e fe jaxine ra kenenna ma.

¹⁹ Naxanye yi woyimeyaan ligama, ne yi e kedine malan, e fa e ra, e yi e gan birin yetagi. E yi kedine saren yate, a birin malanxina, gbeti gbanan wuli tonge suulan.

²⁰ Alaa falan yi xuyama ayi na kii nin, Margin senben barakani.

Sɔnxɔ sɔnxɔ naxan te Efesi taani

²¹ Na feene danguxina, Pɔli yi a miri, a xa siga Masedoniya nun Akaya yamanani, siga han Yerusalem taani. A yi a fala, a naxa, "N na siga na waxatin naxan yi, fɔ n xa sa Romi fan to."

²² Nanara, a yi a mali muxu firin nasiga Masedoniya yamanani, Timote nun Erasite. A tan yi lu Asi yamanani ndedi.

²³ Na waxatini, sɔnxɔ gbeen yi te Efesi taani masɔtɔ Yesu a Kirana fe ma.

²⁴ Xabuna nde yi na, a xili Demetiri. A tan nan yi e gbee ala jaxalanmana nde Aritemi batu banxin sawura xunxurine rafalama gbeti bɔnbɔxin na. Na yi tɔnɔ gbeen nan sotoma a tan nun a walikε bodene xa.

²⁵ Nanara, a yi a walikε bodene birin xili, e nun naxanye yi na wali sifan ligama, a yi a fala e xa, a naxa, "N fafane, ε a kolon en nafunla sɔtɔma wanli ito nin.

²⁶ Pɔli ito feen naxan ligama, ε bata na me, ε yi a to. A naxa, a muxune suxuren naxanye rafalama e ala ra, Ala mi ne ra mumε! A bata muxu wuyaxi mayenden, a yi e maxete Efesi taani be e nun fayida Asi yamanan birin.

²⁷ Fe xɔdεxen nan na ra. En ma wanli ito fama xili jaxin sɔtɔdeni nen! En ma ala Aritemi batu banxin fan yi xunna kala. Aritemi naxan batuma Asi yamanan nun dunuɲa yiren birin yi, na binyen bama a ma nen."

²⁸ Yamaan falani itoe me waxatin naxan yi, e bɔɲen yi te, e sɔnxɔ sɔnxɔ, e naxa, "Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!"

²⁹ Sɔnxɔ sɔnxɔn yi te taan yiren birin yi. Yamaan yi Pɔli sigati bodene suxu, Gayi nun Arisitaraki, Masedoniya kaane. E birin gimatɔn yi siga ne ra yamaan malandeni.

³⁰ A xɔnla yi Pɔli suxu, a xa siga yamaan yetagi koni Yesu fɔxɔrabirane mi tin a siga.

³¹ Yamanan muxu gbeena ndee naxanye yi Pɔli xɔyine ra, na ndee yi xεraan nasiga a ma, e yi a mafan a nama so yamaan ye.

³² Malanden tan yi basanxi han! Ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne yi sɔnxɔma fe gbete ra, amasɔtɔ e yi malanxi na feen naxanye ma, a wuyaxi mi yi sa ne kolon nen.

³³ Yahudiyane yi muxuna nde radinma yeen na alogo a xa falan ti naxan yi xili Alesandire. Muxuna ndee yi a ye bama a xa naxan ligaxi, nayi, a yi yamaan masabari a yiin na alogo a xa falan ti.

³⁴ Koni e a kolon waxatin naxan yi, a Yahudiya nan yi a ra, e birin yi sɔnxɔ e bode xɔn ma han waxati xunkuye, e naxa, "Efesi kaane gbee ala Aritemi gbo!"

³⁵ Donxen na, taan sebeli tiin yi yamaan masabari, a naxa, "Efesi kaane, dunuɲa muxune birin a kolon, a Efesi taan nan Aritemi batu banxin kantanma e nun a sawuran naxan godo keli kore!"

³⁶ Muxu yo mi nɔε feni itoe matandε. Nanara, ε lan nen ε yi ε sabari. ε nama fefe liga a wolonni.

³⁷ ε bata fa muxuni itoe ra be koni e mi se muɲaxi alane batu banxine yi, e mi en ma suxuren jaxalanmaan nayelexi hali!

³⁸ Xa mawugana nde Demetiri nun a walikεen bodene kui lan muxu yo ma, kiti banxine nun kitisane na. E xa sa e mawuga menni.

³⁹ Xa ε mɔn wama fe gbete xɔn ma fɔ ε xa a fala taan dugurenne malanni.

⁴⁰ E nama sa en kansun murute feen na to sɔnxɔ sɔnxɔna fe ra. Bayo en mi nɔε dentεge yo sε malanni ito ti xunna ma." A yelinxini ito fale, a yamaan nasiga.

20

Pɔli Masedoniya nun Akaya yi

¹ Sɔnxɔ sɔnxɔn baxina a ra, Pɔli yi Yesu fɔxɔrabirane malan. A yi e ralimaniya, a yi a jɲungu e ma. Na xanbi ra, a siga Masedoniya yamanani.

² A dangu na yamanan birin yi, a yamaan nalimaniya fala wuyaxi ra. Na danguxina, a siga Gireki yamanani,

³ a kike saxan ti na yi. A yi waxi siga feni Siriya yamanani kunkin kui, koni a to a kolon a Yahudiyane bata yanfan so a ma, a yi a miri, a xa xεte Masedoniya kiraan xɔn ma.

⁴ Pirusi a dii xεμεηη Sopateri Beere kaan yi siga a matideni, e nun Arisitaraki nun Sekondu Tesaloniki kaane nun Gayi Deribe kaan nun Timote e nun Tikiko nun Tirofime naxanye kelixi Asi yamanani.

⁵ Ne yi siga yeen na, e sa nxu legeden Tirowasi taani.

* **20:6: *Buru Tetaren Sanla:*** Yahudiyane yi burun donma xii solofere leben mi saxi naxan yi sanli ito yi. E sariɲan kiina nde nan yi a ra. A mato Xɔɲayaan 12.15 kui.

6 Buru Tetaren Sanla* danguxina, nxu yi dɔxɔ kunkin kui keli Filipi taani. Xii suulun danguxina, nxu yi sa bonne li Tirowasi taani, nxu yi lɔxɔ xun keden ti na yi.

Pɔli Eyutiki rakelɩ fena sayani

7 Simitin jinbanna ra, nxu yi malanxi buruni gira feen na nxu bode xɔn ma.† Pɔli yi falan ti yamaan xa, a lu falan tiyɛ han kɔɛ tagini amasɔtɔ a yi sigama nɛn na xɔtɔn bode.

8 Nxu yi malanxi kore banxin naxan kɔɛ ra, lɛnpu wuyaxi yi mɛnni.

9 Banxulanna nde yi na yi a xili Eyutiki, na yi dɔxi kore banxin foye soden nan na. Pɔli to yi falan xunkuyama ayi, na banxulanna yi xi han! Xixɔnla yi gbo ayi han, a yi bira keli kore banxin saxandeni. E yi sa a faxaxin li.

10 Awa, Pɔli yi godo, a yi a felen a xun ma mafuren, a yi a tongo, a naxa, “E nama xamin, a niin mɔn a yi.”

11 Na xanbi ra, Pɔli mɔn yi te sangansoon kɔɛ ra. A yi buruni gira, a yi a don. Pɔli yi falan ti e xa han xɔtɔnni, na xanbi ra a yi siga.

12 E siga banxulanna kendɛn na, na yi e ralimaniya ki fajɩ.

Pɔli njungu fena Efesi kaane ma

13 Nxu yi siga Pɔli yɛɛ ra kunkin kui Asosi taani, nxu yi Pɔli tongoma kunkin kui denaxan yi. Amasɔtɔ, a yi sigama a sanna nan na.

14 A to nxu li Asosi taani, nxu yi a tongo kunkin kui, nxu yi siga taana nde yi, naxan yi xili Mitilene.

15 Na xɔtɔn bode, nxu yi keli na yi, siga igen xun ma han Kiyɔ taani. A soge firindeni, nxu yi fa Samosi yi, a soge saxandena, nxu sa Mileti li.

16 Pɔli yi a ragidi, a xa dangu Efesi taan dɛxɔn kunkin kui amasɔtɔ a mi yi waxi ti feni, alogo a nama bu Asi yamanani. A yi mafuraxi alogo Se Xaba Singen Sanla xa a li Yerusalem taani, xa na lanɩɛ.

Pɔli a njungu xuina

17 Pɔli yi xɛraan nasiga Efesi taani keli Mileti yi, a denkeleya yamaan fonne xa fa.

18 E to fa, a yi a fala e xa, a naxa, “Xabu n faan soge singena Asi yamanani e tagi, e n kewanle kolon.

19 N bata wali Marigin xa yetɛ magodon nun yɛgeni. N mɔn yi tɔrɔma Yahudiyane yanfantenyaan bun.

20 E a kolon a n mi e munanfan fe yo luxunxi e ma. N bata xaranna ti e xa yamani e nun e banxine yi.

21 N bata a rali Yahudiyane nun Girekine birin ma a e xa e keɓaan maxɛtɛ, e tubi Ala ma, e denkeleya en Marigi Yesu ma.”

22 “Nba, Alaa Niin nan sigama n na Yerusalem taani iki. Feen naxanye sa ligama n na na yi, n mi ne kolon.

23 N naxan tun kolon fɔ n nɛma danguma taa yo taa, Alaa Nii Sarijanxina n nakolonma a kasarasaan nun tɔrɔ wuyaxi n mameɛn yɛɛn na.

24 Koni n mi n niin yatɛxi sese ra fɔ n bata kiraan naxan dɛ suxu, n xa na rakamali. Marigi Yesu wanla naxan soxi n yii, n xa na rajan. Na ni ito ra, a n xa Alaa hinanna fe Xibaru Fajin seren ba.”

25 “Iki n na a kolon, fa fala n bata sigan ti e tan naxanye birin tagi, n yi Alaa Mangayaan kawandin ba e xa, e tan sese mi fa n toma sɔnɔn.

26 Nanara, n na a falama e xa to yeteni, xa e tan nde yo halagi, na goronna mi fa n tan xun ma.

27 Amasɔtɔ n bata Ala sagoon birin nali e ma, a sese mi fa luxi.

28 E ɩɔxɔ lu e yetɛ xɔn e nun Alaa Nii Sarijanxina e findixi yamaan naxan birin masuxu muxuye ra. E Alaa yamaan masuxu alo xuruse rabaan nun a kuruna bayo a bata a sara a yetɛ wunla ra.

29 Amasɔtɔ n na kolon, n na keli e tagi waxatin naxan yi, muxu ɩaxine fama nɛn sodeni e tagi, e kata e yamaan kaladeni alo kankone xuruse kurun tagi.

30 Muxuna ndee kelima nɛn e tagi, e yi fala tinxintarene ti alogo Yesu fɔxɔrabirane xa bira e fɔxɔ ra.

31 Nanara, e lu e yɛɛ ra yi! N na e keden keddenna birin nakolonxi feen naxanye ma ɩɛɛ saxan kɔɛn nun yanyina yɛgeni, e nama jinan ne xɔn!”

32 “Awa, iki n bata e taxu Ala ra e nun a hinan falan naxan nɔɛ senben fiyɛ e ma, a yi na keɛn fi e ma naxan maraxi muxu sarijanxine birin xa.

33 N mi kunfaxi muxu yo a gbeti xɔn, hanma xɛmana, hanma dugine.

34 E yetɛna a kolon, n yetɛn yii fɔxɔne nan nxu nun n lanfane makone fanxi.

35 A lan en xa fangatarene mali kii naxan yi, n bata na birin yita e ra wali xɔdɛxe sifani ito xɔn ma. Marigi Yesu falan naxan ti, e xaxili lu ne xɔn ma. A naxa, ‘Naxan seen fima, na barayin gbo dangu a sɔtɔ muxun na.’”

36 Pɔli to yelin falan tiyɛ e xa, a yi a xinbi sin e fɛma, e birin yi Ala maxandi.

37 E birin yi wuga, e yi e yiin nabilin Pɔli ma, e yi a sunbu.

38 A to a fala e xa, a naxa, a e mi fa a toma sɔnɔn, na yi a sunu kati. E sa a mati han kunki dɛɛn na.

† 20:7: Yanyina nde, feni ito findixi Marigina ximenna nan na.

21

Pōli siga fena Yerusalen taani

¹ Nxu fata xanbini, nxu yi nxu tinxin Kosi bōxōn na kunkin kui. Na xōtōn bode, nxu sa so Rōde bōxōni, nxu yi keli mēnni nxu fa Patara taani.

² Nxu yi kunkina nde li mēn naxan yi fōxō igeni gidima siga Fenisa yamanan binni, nxu yi te na kui.

³ Nxu Sipiri bōxōn toxina, nxu yi dangu a ra, a lu kōmēn fōxōn binni. Nxu yi siga Siriya yamanan binni. Nxu sa Tire taan li, kunkin yi lanma a xa goronne ragodo denaxan yi.

⁴ Nxu yi Yesu fōxōrabirana ndee li mēn. Nxu yi lōxō xun keden ti ne fēma. E yi a fala Pōli xa Alaa Nii Sarijanxin senbeni, e naxa, a a nama siga Yerusalen taani.

⁵ Koni na xunsagin janxina, nxu yi keli, nxu siga. Yesu fōxōrabirane birin yi sa nxu mati, e nun e janxanle nun e diine han taan fari ma. Nxu yi nxu xinbi sin baan de, nxu yi Ala maxandi mēnni.

⁶ Na xanbi ra, nxu yi nxu jūngu nxu bode ma, nxu so kunkin kui, e tan yi xete e konni.

⁷ Nxu yi sigama kunkin kui, keli Tire taani siga Pitolome taani, nxu yi denkeleya muxune xōntōn na yi, nxu ferijān e fēma.

⁸ Na xōtōn bode nxu yi keli mēn, nxu yi siga Sesariya taani. Nxu yi sa so Filipi Xibaru Faji Raliin konni naxan yi na muxu sugandixi soloferene ye.*

⁹ Dii tēme fututare rasōlōnxi naanin yi Filipi yii, ne yi nabiya falane tima.

¹⁰ Nxu xi dando tixin na, nabiin naxan yi xili Agabusi, na yi fa sa keli Yudaya yi.

¹¹ A yi fa nxu fēma, a yi Pōli a tagi xidin tongo, a yi a yete sanne nun a yiine xidi na ra, a naxa, "Alaa Nii Sarijanxin naxa, 'Yahudiyane tagi xidini ito kanna xidima ikiini Yerusalen taani, e a so siya gbetene yii.'"

¹² Nxu na mē waxatin naxan yi, nxu birin yi Pōli mafan, a a nama siga Yerusalen taani.

¹³ Koni a yi nxu yabi, a naxa, "Nanfera ε wugama han ε n bōjēn kala? Amasōtō n yitōnxi na a ra e xa n xidi Yerusalen taani, e yi n faxa Marigi Yesu xinla fe ra."

¹⁴ A to mi tin nxō falan suxe, nxu mi kankan a ma, nxu yi a fala, nxu naxa, "Marigin sagoon xa liga."

¹⁵ Na lōxōne to dangu, nxu yi nxu yitōn, nxu yi siga Yerusalen taani.

¹⁶ Yesu fōxōrabirana ndee yi nxu mati keli Sesariya taani. E yi nxu xali Menason Sipiri kaan konni, nxu yi lan nxu xa yigiya denaxan yi. Yesu fōxōrabiran nan yi a ra xabu waxati xunkuye.

Pōli yi Yaki xōntōn

¹⁷ Nxu Yerusalen taan li waxatin naxan yi, denkeleya muxune yi nxu yisuxu sēwani.

¹⁸ Na xōtōn bode, nxu nun Pōli yi siga Yaki xōntōndeni. Denkeleya yamaan fonne birin yi malanxi na yi.

¹⁹ Pōli yi e xōntōn, a yi a wanla birin dentegen sa e xa Ala feen naxanye ligaxi siya gbetene tagi.

²⁰ E na mē waxatin naxan yi, e birin yi Ala tantun. E a fala Pōli xa, e naxa, "Nxu ngaxakedenna, a mato, Yahudiyān wuli wuyaxi bata denkeleya, e birin mōn tunnafanxi Musaa sariyan suxudeni.

²¹ Anu, muxune ito nan falaxi e xa, e naxa, a Yahudiyān naxanye birin siya gbetene ye, a i ne xaranma e xa xete Musaa sariyan fōxō ra, a e mōn nama e diine banxulan, a e nama en ma namunne suxu.

²² En fa nanfe ligan nayi? Amasōtō sike yo mi na, e a mēma nēn, a i bata fa.

²³ Nanara, nxu naxan falama i xa, i xa na liga. Awa, xēme naanin be naxanye bata e de ti Ala xa.

²⁴ Siga e fōxō ra, ε sa ε rasarijan ε bode xōn ma. I mōn xa e saren fi, alogo e xa e xunne bi. Nayi, birin a kolonma nēn, a e feen naxanye falaxi i ya fe yi, a jōndi mi e sese ra, koni a i fan yetēen Musaa sariyane suxi.

²⁵ Koni siya gbeten naxanye tan bata denkeleya, nxu bata nxō miriyane sebe, nxu yi a rasiga ne ma. Nxu naxa, e xa e yete ratanga donseen donna ma naxan bata rali suxurene ma, e nun sube wunli donna nun suben yifaxi donna nun yanga suxuna."†

²⁶ Na xōtōn bode, Pōli yi na xēmene tongo e yi rasarijan e bode xōn ma. Na xanbi ra, a so Ala Batu Banxini alogo a xa a fala e xa e sarijan lōxōne rakamalima waxatin naxan yi, e yi saraxan ba e keden kedenna birin xa.

Pōli suxu fena Ala Batu Banxini

²⁷ Soge solofereden janmatōna, Yahudiyān naxanye keli Asi yamanani, ne yi Pōli to Ala Batu Banxini. E yi yamaan birin nadin a xili ma, e yi a suxu.

²⁸ E sanxō sanxō, e naxa, "Isirayila muxune, ε nxu mali. Xēmēni ito nan sigama yiren birin yi, a xaranna ti en ma yamaan nun Musaa sariyan nun yireni ito xili ma. A yetēen bata Girekine raso Ala Batu Banxini, e yi na sarijanna kala."

²⁹ E ito falaxi nēn bayo e bata yi Tirofime Efesi kaan to a fōxō ra taani, e yengi yi a ma a Pōli bata yi a raso Ala Batu Banxini.

³⁰ Taan birin yi maxa, yamaan yi e gi sa keli yiren birin yi. E yi Pōli suxu, e yi mini a bubue Ala Batu Banxini tande ma. E yi a so deene ragali keden na.

* 21:8: A mato Xerane 6.5 nun Xerane 8.5-40 kui. † 21:25: A mato Xerane 15.20 kui.

³¹ Yamaan yi waxi Pöli faxa feni. Muxuna nde yi fa a fala Romi kaane sofa ganla mangan xa, a sɔnxɔ sɔnxɔn Yerusalɛn taan yiren birin yi.

³² Sofa mangan yi sofane nun sofa kɛmɛn kuntigine xili, e siga e giye yama gbeen fɛma. Na muxune sofane to waxatin naxan yi, e ba Pöli bɔnbɛ.

³³ Sofa mangan yi sa Pöli suxu, a yi e yamari, a e xa a xidi yɔlxɔnxɔn firin na. Na xanbi ra, a yi maxɔdinna ti a nde a ra, e nun a naxan ligaxi.

³⁴ Koni muxuna ndee yi sɔnxɔma fena nde ra, bonne sɔnxɔma fe gbete ma. Sofa mangan mi yi sese yeɛ toma sɔnxɔ sɔnxɔni. Nayi, a yi yamarin fi a e xa siga Pöli ra yire makantanxini.

³⁵ Pöli to e banxin te dɛɛn li, fɔ sofane xa yi fa a tongo nɛn, e siga a ra amasɔto yamaan yi paɲaraxi.

³⁶ Yamaan birin yi biraxi a fɔxɔ ra, e sɔnxɔma, e naxa, "A xa faxa!"

Pöli yi a yete yeɛba

³⁷ E yi sigama Pöli ra yire makantanxini waxatin naxan yi, a falan ti sofa mangan xa, a naxa, "I tinɲɛ ba n xa falana nde ti i xa?" Sofa mangan yi a maxɔdin a naxa, "I Gireki xuiin mɛma?"

³⁸ Na Misiran kaan xa mi i tan na ba, naxan baxi yamaan namurutɛdeni, a siga yɛnge so muxu wuli naaninna ra tonbonni?"

³⁹ Pöli yi a yabi, a naxa, "Yahudiyān nan n tan na, n barixi Tarise taan nin Silisi yamanani, na taa suturaxin dugurena nan n tan na. Yandi, tin n xa falan ti yamaan xa."

⁴⁰ Sofa mangan yi tin. Nanara, Pöli yi keli a ti banxin te dɛɛn na, a yamaan masabari a yiin na. Awa, e dunduxina, Pöli yi falan ti e xa Heburu xuini.

22

¹ A naxa, "Ngaxakedenne nun n fafane, ɛ tuli mati, n xa n xɔnba ɛ xa!"

² E to a mɛ a Heburu xuiin falama, e yi e raxara. Awa, Pöli yi siga falan ma, a naxa,

³ "Yahudiyān nan n tan na, n barixi Tarise taan nin, Silisi yamanani. Koni n maxuruxi be nin. Gamaliyeli nan n xaranxi en benbane sariyan suxu kiin ma. Alaa fe kunfan yi n fan yi alo ɛ tan birin kii naxan yi to.

⁴ N fan yi Yesu a Kiraan muxune bɛsɛnxɔnyama han n yi e faxa. N yi xɛmɛne nun ɲaxanle suxuma, n yi e sa kasoon na.

⁵ Saraxarali Kuntigi Singen nun yamaan fonne birin n seren bɛ nɛn na ma, amasɔto n kɛdin sɔto e ra nɛn, siga en ngaxakeden Yahudiyane ma Damasi taani. Nanara, n yi siga na yi muxuni itoe suxu xinla ma, n yi e xidi, n xɛte e ra Yerusalɛn taani e ɲaxankatadeni."

Pöli yi a tubi feen fala

Xɛrane 9.1-19, 26.12-18

⁶ "Awa, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, n bata yi maso Damasi taan na, tɛɛ dɛge gbeen yi ti n ma mafuren keli kore!"

⁷ N bira bɔxɔni. N fala xuiin mɛ, a naxa, 'Söli, Söli, i n bɛsɛnxɔnyama nanfera?"

⁸ N yi a maxɔdin, n naxa, 'Marigina, nde i tan na?' A yi n yabi, a naxa, 'Yesu Nasarɛti kaan nan n tan na, i naxan bɛsɛnxɔnyama iki!'

⁹ Muxun naxanye yi n fɔxɔ ra, ne fan yi na tɛɛ dɛgen to. Koni naxan yi falan tima n xa, e mi na xuiin mɛ.

¹⁰ N yi maxɔdinna ti, n naxa, 'Marigina, n xa nanfe liga?' Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, 'Keli, i siga Damasi taani! Ala i yamarixi naxan birin liga fe ra, ne birin sa falama i xa nɛn mɛnni.'

¹¹ Na tɛɛ dɛge gbeen yi n danxu, na ma, n lanfane yi n yii rasuxu e siga n na Damasi taani."

¹² "Awa, xɛmɛna nde yi na yi, naxan yi xili Ananiyasi. Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra, a yi Alaa sariyan suxi, Yahudiyān naxanye birin yi dɔxi mɛnni, ne yi a binyaxi kati!"

¹³ Na yi fa, a ti n dɛxɔn, a naxa, 'Ngaxakedenne Söli, seen to fa!' N yi toon ti keden na, n yi a tan to.

¹⁴ A yi a fala, a naxa, 'Nxu benbane Ala bata i sugandi alogo i xa a sagoon kolon, i yi Tinxin Muxun Yesu to, i yi a xuiin yetɛɛn mɛ.

¹⁵ Amasɔto i bata feen naxanye to, i yi a mɛ, i findima nɛn na seren na muxune birin xa.

¹⁶ Awa, i fa nanse mamɛma iki? Keli, i rafu igeni, i yulubine birin xa ba i ma, i yi a maxandi a xinli."

Pöli a xɛrayana siyane ma

¹⁷ "N xɛtɛxina Yerusalɛn taani, n yi Ala maxandima Ala Batu Banxini waxatin naxan yi, n yi fe toon ti alo xiylene.

¹⁸ N yi Marigin to, a yi a fala n xa, a naxa, 'I mafura, i keli Yerusalɛn taani keden na, amasɔto i sereyaan naxan bama n ma fe yi, e mi na suxuma.'

¹⁹ N yi a yabi, n naxa, 'Marigina, e a kolon yati a n tin nɛn. Naxanye yi a faxama, naxanye dɛnkɛleyaxi i ma, n yi ne sa kasoon na, n yi e bɔnbɔ.

²⁰ E to yi i serena Etiyen faxama, n tan yetɛɛn yi na, n tin nɛn. Naxanye yi a faxama, n tan nan yi ne dugine kantanma.'

²¹ Awa, Marigin yi a fala n xa, a naxa, 'Siga, amasɔto n na i rasigama nɛn siya gbɛtɛne ma yire makyuene yi.'

²² Yamaan yi e tuli mati Pöli xuiin na han a yi na fala. E yi sɔnxɔ fɔlɔ kati, e naxa, "A xa faxa! Muxu sifani ito lu daxi mi a ra a nii ra!"

²³ E yi sɔnxɔma, e e domane wolima kore, e gbangbanni te.

²⁴ Romi sofa mangan yi yamarin fi, a e xa so Pɔli ra yire makantanxini. A naxa, a e xa a bulan, e yi a maxɔdin alogo a xa a kolon yamaan sɔnxɔma a ma feen naxan ma.

²⁵ Koni e to a xidi a bulan xinla ma, sofa kɛmɛn kuntigin naxan yi tixi na, Pɔli yi na maxɔdin, a naxa, “A daxa ε xa Romi dugureнна nde bulan hali ε munma naxan makiti singen?”

²⁶ Sofa kɛmɛn kuntigin na mɛ waxatin naxan yi, a yi siga sofa mangan fɛma, a yi na fala, a yi a maxɔdin, a naxa, “I nanfe lige? Romi dugureнна nde nan xɛmɛni ito ra!”

²⁷ Nanara, sofa mangan yi siga, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, “A fala n xa, xa Romi dugureнна nde nan i tan na?” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ɔn, a tan nan nde n na.”

²⁸ Sofa mangan yi a fala, a naxa, “N gbeti gbeen nan baxi, n findi Romi dugureнна ra.” Pɔli yi a yabi, a naxa, “Koni n tan barixi Romi dugurenyaan nin.”

²⁹ Muxun naxanye yi a bulanma nun alogo a xa falan ti, ne yi keli a fɛma keden na. Sofa mangana a kolon waxatin naxan yi, a bata yi Romi dugureнна nde xidi yɔlɔnxɔnna ra nun, na fan yi gaxu.

Yahudiyane yi Pɔli makiti

³⁰ Yahudiyane yi Pɔli kansunma feen naxan na, sofa mangan yi waxi na kolon feni. Nanara, na xɔtɔn bode, e yi Pɔli fulun. Sofa mangan yi saraxarali kuntigine nun kitisa yamaan yamari, e yi e malan. Na xanbi ra, a yi Pɔli ti e yetagi.

23

¹ Pɔli yi kitisa yamaan mato kati, a naxa, “Ngaxakedenne, n feen naxanye ligaxi Ala yɛɛ xɔri han to, n mi n yɛtɛ yalagima ne ra.”

² Muxun naxanye yi tixi Pɔli fɛma, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi ne yamari, a e xa Pɔli dɛɛn garin.

³ Pɔli yi a fala a xa, a naxa, “Ala i fan bɔnbɔma nɛn, i tan naxan luxi alo banxin naxan fari mafixa, koni a kuiin lɔxi. I dɔxi n makitideni sariyan xɔn. Koni i tan sariyan kalama amasɔtɔ i bata yamarin fi, a e xa n bɔnbɔ!”

⁴ Muxun naxanye yi Pɔli fɛma, ne yi a fala a xa, e naxa, “I Alaa Saraxarali Kuntigi Singen nan konbima na ra.”

⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Ngaxakedenne, n mi yi a kolon a Saraxarali Kuntigi Singen nan a ra. Amasɔtɔ a sɛbɛxi Kitabun kui, a naxa, ‘I nama fala jaxin ti i ya yamaan mangan ma.’”

⁶ Pɔli yi a kolon, a Saduse muxune nun Farisi muxune nan yi na yamaan na. A yi keli, a yi a fala a xuini texin na kitisa

yamaan tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, Farisi muxun nan n na. N fafe fan Farisi muxun na a ra. E n makitima bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nɛn sayani!”

⁷ A na falaxina, Saduse muxune nun Farisi muxune yi fɔlɔ e bode matande, yamaan yi taxun.

⁸ Saduse muxune yi a falama, e naxa, a muxune mi kelima sayani, e mɔn naxa, a malekane mi na hanma sɛnbɛ totarene. Koni Farisi muxune tan yi laxi ne birin na.

⁹ Nanara, sɔnxɔ sɔnxɔ gbeen yi keli. Awa, sariya karamɔxɔna ndee yi keli Farisi muxune yɛ, e ti, e matandin ti kati! E naxa, “Nxu mi fe jaxi yo toxi xɛmɛni ito a fe yi. Yanyina nde, sɛnbɛ totarena nde hanma malekan falan ti a xa nɛn yati!”

¹⁰ Matandin yi gbo ayi han sofa mangan yi gaxu, a e nama Pɔli yibɔ dungi dungin na. Nanara, a sofane yamari, a e xa sa Pɔli tongo yamaan tagi, e siga a ra yire makantanxini.

¹¹ Na kɔɛn na, Marigin yi mini Pɔli xa, a naxa, “I wɛkile! I sereyaan bama n xa nɛn Romi taani alo i a liga Yerusalem taani kii naxan yi.”

E yanfan so Pɔli ma

¹² Na xɔtɔn bode, Yahudiyane yi e malan e lan a ma, e yi e kɔlɔ, a e mi donseen donma, e mi igen minma fɔ e Pɔli faxa.

¹³ Naxanye na feni tɔn, e dangu muxu tonge naanin na.

¹⁴ Na xanbi ra, e siga saraxarali kuntigine nun fonne fɛma, e naxa, “Nxu bata nxu kɔlɔ, a nxu nama sese don fɔ nxu Pɔli faxa.

¹⁵ Awa, nayi ε tan nun kitisa yamaan xa xeraan nasiga Romi sofa mangan ma, a xa Pɔli rafa ε ma alogo ε xa a fe fɛsɛfɛsɛ. Nxu yitɔnxi nxu xa a faxa benun a xa be li.”

¹⁶ Koni Pɔli magilena dii xɛmɛn na yanfan mɛxina, a yi siga yire makantanxini, a sa feni ito fala Pɔli xa.

¹⁷ Na xanbi ra, Pɔli yi sofa kɛmɛn kuntigina nde xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Banxulanni ito tongo, i siga a ra sofa mangan fɛma, a waxi falana nde ti feni a xa.”

¹⁸ A yi a tongo, a siga a ra sofa mangan fɛma, a yi a fala a xa, a naxa, “Pɔli naxan kasoon na, na nan n xillixi, a yi a fala n xa, a naxa, a n xa fa banxulanni ito ra i fɛma amasɔtɔ a waxi fena nde fala feni i xa.”

¹⁹ Sofa mangan yi banxulanna yii rasuxu, a siga a ra a danna, a sa a maxɔdin, a naxa, “I nanfe falama n xa?”

²⁰ Banxulanna yi a fala a xa, a naxa, “Yahudiyane bata lan a ma a tila e xa i mafan, a i xa Pɔli rasiga kitisa yamaan ma alogo e xa a fe fɛsɛfɛsɛ.”

²¹ Koni i nama i tuli mati ne ra amasɔtɔ e dangu muxu tonge naanin na naxanye luxunxi Pɔli yɛɛ ra. E birin bata e kɔlɔ, a e

nama sese don, e nama e min, han e yi a faxa. E yitɔnxi na nan ma iki. E i ya yamarin nan tun legedenma.”

²² Sofa mangan yi a fala, a naxa, “I nama a fala muxu yo xa fa fala i bata na yeɓa n xa.” A banxulanna yiba, a yi siga.

Pɔli yi rasiga Felisi ma

²³ Sofa mangan yi sofa keɓen kuntigi firin xili, a naxa, “E sofa keɓe firin tongo, e nun soo kan tonge solofere nun tanba kan keɓe firin. E ne yitɔn, siga Sesariya taani to keɓen na dege waxatin na dangu.

²⁴ E fa soona ndee ra Pɔli tongo xinla ma, alogo a xa sa yamana kanna Felisi konna li boɓe xunbenli.”

²⁵ Na xanbi ra, a keɓin seɓe, a naxa,

²⁶ “N tan Kilɔdi Lisiyasa bata i tan Felisi yamana kan fajin xɔntɔn.

²⁷ Yahudiyane xɛmeni ito suxi, a yi luxi ndedi, e xa a faxa. N to a kolon a Romi dugurena nan a ra, nxu nun n ma sofane yi siga, nxu sa a rakisi.

²⁸ E a kansunma feen naxan na, n yi waxi na kolon feni. Nanara, n siga a ra e kitisa yamaan fema.

²⁹ N yi a to, a e a kansunma e sariya kala feen nan na, koni a mi fe yo ligaxi, a faxe feen naxan ma hanma e a se kason na feen naxan ma.

³⁰ Koni n to a me a Yahudiyane bata yanfan so a ma, n yi a rasiga i ma keden na. N mɔn yi a kansun muxune yamari a e xa sa e mawuga i tan fema.”

³¹ Yamarin naxan fi sofane ma e yi na liga. E yi Pɔli tongo, e siga a ra Antipatri taani.

³² Na xɔtɔn bode sofaan naxanye siga e sanni, ne yi xete yire makantanxini. Soo kanne yi Pɔli tongo.

³³ E yi siga Pɔli ra Sesariya taani, e yi a so yamana kanna yii, e keɓin fan so a yii.

³⁴ Yamana kanna yi keɓin xaran, a Pɔli maxodin a kelixi yamanan naxan yi. A a kolon waxatin naxan yi, a a kelixi Silisi yamanan nin,

³⁵ a naxa, “I kansun muxune na be li waxatin naxan yi, n na n tuli matima nen i ya fe ra na waxatini.” Na xanbi ra, a yamarin fi a kantan muxune xa Pɔli mara yamana kan banxini.

24

Yahudiyane yi Pɔli kansun

¹ Soge suulun danguxina, Saraxarali Kuntigi Singena Ananiyasi yi siga Sesariya taani e nun yamaan fonna ndee nun muxu xun mayengen naxan xili Teritule. Ne yi e mawuga Pɔli fari yamana kanna yetagi.

² E to Pɔli maxili, Teritule yi Pɔli kansun fɔl falani itoe yi, a naxa, “Felisi manga fajina, nxu boɓe xunbeli gbeen naxan sotama i barakani, e nun i feen naxanye

yitɔnxi i ya xaxilimayani, nxu siyaan sabati feen na,

³ nxu fe fajin naxanye birin sotama i yii waxatin birin e nun yiren birin yi, nxu barikan birama i xa na ra, manga Felisi.

⁴ Koni hali na, nxu nama i ya waxatin tongo. Nanara, n na i mafanma, yandi i tuli mati nxu dentegɛ xuiin na ndedi.

⁵ Nxu bata xɛmeni ito to, muxu tɔɔ gbeen na a ra naxan sɔnxɔ sɔnxɔn nakelima Yahudiya yamaan ye dunuja yiren birin yi. A tan nan Yesu Nasareti kaana dinan yɛeratiin na.

⁶ A mɔn bata kata a xa Ala Batu Banxina sariyanna kala. Nanara, nxu a suxi. A xɔnla yi nxu ma, nxu xa a makiti alo nxɔ sariyan kii naxan yi.

⁷ Koni sofa mangana, Lisiya yi fa a tongo nxu yii karahanni.

⁸ Na xanbi ra, a yi yamarin fi, a a kansun muxune xa fa i fema. Xa i xɛmeni ito maxodin, i yetena a kolonma nen nxu a kansunma feen naxan birin na.”

⁹ Yahudiyane fan yi tin na falan ma, e naxa, a jɔndi nan na birin na.

Pɔli yi a xɔnba Felisi yetagi

¹⁰ Yamana kanna yi Pɔli yamari, a a xa falan ti. Pɔli yi a fala, a naxa, “N na a kolon, a i bata findi kitisaan na siyani ito xun na xabu jee wuyaxi. Nanara, n na n xɔnbama i yetagi xaxili ragidini.

¹¹ I yeteen noe a kolonje nen yati, a munma dangu xi fu nun firin na singen xabu n siga Yerusalen taani Ala batudeni.

¹² E mi n lixi Ala Batu Banxini muxe matandide yi, hanma yamaan kui sodeni salide banxine yi hanma yire gbete yi taani.

¹³ E n kansunma feen naxanye ra iki, e mi noe na jɔndin yite i ra.

¹⁴ N na n tiye na ra i yetagi fa fala a n na n benbane Ala nan batuma Yesu a Kiraan xɔn e a falan naxan ma a wule dinan nan a ra. Anu, feen naxan birin seɓexi Sariya Kitabun kui e nun nabine kitabune kui, n laxi ne birin na.

¹⁵ Nxu nun itoe birin yigi saxi Ala yi kii kedenna nin, a faxa muxune kelima nen sayani, tinxin muxune nun tinxintarene birin.

¹⁶ Nanara, n na n fanga beren ligama waxatin birin, alogo n nama n yete yalagi Ala yetagi e nun muxune yetagi.”

¹⁷ “N bata yi jee dando ti n mi Yerusalen taan li. Koni iki, n sigaxi Yerusalen taani nen alogo n xa siga kiseene ra n kon kaa yigelitɔne xa. N mɔn yi saraxane ba Ala xa.

¹⁸ N bata yi n yete rasarijan, e n li Ala Batu Banxini na ligadeni waxatin naxan yi. Gali mi yi n fema, sɔnxɔ sɔnxɔn mi yi na.

¹⁹ Koni Yahudiyani naxanye kelixi Asi yamanani, ne nan yi lanma e xa fa i yetagi n kansundeni, xa fena nde e kui n xili ma.

²⁰ Xanamu, muxun naxanye be, ne xa a fala n kalan naxan tixi, n yi tixi kitisa yamaan yetagi waxatin naxan yi.

²¹ Fɔ n falan naxan tixi e tagi n xuini texin na, n naxa, 'E n makitima to bayo n laxi a ra a faxa muxune kelima nen sayani!' "

²² Felisi naxan yi Yesu a Kiraan kolon ki fajni, na yi falani so, a yi a fala e xa, a naxa, "Sofa mangan Lisiyasa na fa waxatin naxan yi, n yi i ya kitin bolon."

²³ A yi a fala sofa kemeɛn kuntigin xa, a xa Pɔli kantan kasoon na, a yi a xɔnbeɛn ndedi, a e mɔn nama tondi a xoyine xa a mali a makone ra.

Pɔli Felisi nun Dirusila yetagi

²⁴ Xi dando danguxina, Felisi nun a ɲaxanla Dirusila yi fa, Yahudiya ɲaxanla nan yi na ra. Felisi yi xeraan nasiga Pɔli xilideni, a yi a tuli mati a falan na lan denkeleyaan ma Alaa Muxu Sugandixin ma Yesu.

²⁵ Koni Pɔli yi falan tima waxatin naxan yi lan tinxinna nun yete suxun nun kiti famatona fe ma, gaxun yi Felisi suxu. A yi a fala a xa, a naxa, "Siga singen, xa waxati sa lu n yii, n na i xile."

²⁶ A mɔn yi waxi a xɔn a Pɔli xa gbetin so a yii. Na nan yi a ra a yi a xilima waxatin birin alogo e xa batu.

²⁷ Nεε firin danguxina, Pɔrusu Fesitu yi dɔxɔ yamana kanyani Felisi funfuni. Felisi yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli lu kasoon na.

25

Pɔli Fesitu yamana kanna yetagi

¹ A faan xii saxanna yamanani, Fesitu yi keli Sesariya taani siga Yerusalen taani.

² Saraxarali kuntigine nun Yahudiya fonne yi e mawuga Pɔli fari.

³ E yi Fesitu mafan a a xa e rafan feen liga, a yi fa Pɔli ra Yerusalen taani. E bata yi yanfan so a ma nun, e yi wama a faxa feni kira yi.

⁴ Fesitu yi e yabi, a naxa, "Pɔli maraxi kasoon na Sesariya taani, n tan fan yeteen mi buma, n siga na yi.

⁵ Xa a fe ɲaxi ligaxi, ε yeeratina ndee xa siga n fɔxɔ ra Sesariya taani, e sa a kansun."

⁶ Fesitu yi lu e fema xii solomasεxe han fu yate, na xanbi ra, a siga Sesariya taani. Na xɔtɔn bode, a yi dɔxɔ kiti sadeni, a yi e yamari, a e xa Pɔli raso.

⁷ Pɔli na li waxatin naxan yi, Yahudiyani naxanye yi kelixi Yerusalen taani, ne yi ti a rabilinni, e fe ɲaxi wuyaxi sa a xun ma, e mi yi nɔε naxanye ɲɔndin mayite.

⁸ Koni Pɔli yi a yete xɔnba, a naxa, "N mi kala yo tixi Yahudiyane sariyan ma hanma Ala Batu Banxin ma hanma Romi Manga Gbeen ma."

⁹ Fesitu yi waxi a xɔn ma, a xa Yahudiyane rafan feen liga. Nanara, a yi Pɔli maxɔdin, a naxa, "I waxi a xɔn ma, i xa siga Yerusalen taani, i sa makiti feni itoe ma n yetagi na yi ba?"

¹⁰ Pɔli yi a fala, a naxa, "N tixi Romi Manga Gbeena kiti saden ni ito ra, a lan n xa makiti be. N mi tinxintareya ligaxi Yahudiyane ra hali alo i yetena a kolon kii naxan yi.

¹¹ Xa n bata tinxintareyaan liga hanma fe gbete, n faxe naxan ma, n mi tondima n xa faxa. Koni itoe wulen nan sama n xun ma. A mi daxa muxu yo xa n so e yii. Nba, Manga Gbeen xa n makiti Romi taani!"

¹² Fesitu yelin falan tiye a maxadi muxune xa waxatin naxan yi, a yi Pɔli yabi, a naxa, "I bata Romi Manga Gbeena fe fala, na ma, i sigama nen Manga Gbeen yetagi!"

Pɔli yi ti manga gbete yetagi

¹³ Xii dando to dangu, Manga Agiripa nun Berinisi yi siga Fesitu xɔntɔndeni Sesariya taani.

¹⁴ E to yi xii wuyaxi radanguma na, Fesitu yi Pɔli a fe yeɓa Mangan xa, a naxa, "Muxuna nde be, Felisi naxan luxi kasoon na.

¹⁵ N siga Yerusalen taani waxatin naxan yi, Yahudiyane saraxarali kuntigine nun yamaan fonne mawugan sa nen a fari, a n xa a yalagi.

¹⁶ Koni n yi a fala e xa, n naxa, Romi kaane mi darixi muxun faxe benun e nun a kansun muxune xa ti kitisaan yetagi a yi a yeɓa.

¹⁷ Nanara, e birin yi fa n fɔxɔ ra be. N mi bu tixi n yi a makiti fɔlɔ na xɔtɔn bode, n yamarin fi a e xa fa xemeɛn na.

¹⁸ A kansun muxune yi ti koni n yi mirixi feen ɲaxin naxanye ma, e mi a kansun ne sese ra

¹⁹ Fɔ e to lu e bode matandε e dinana fe ra e nun Yesu a fe, naxan bata faxa, koni Pɔli naxan ma fe falama a a bata keli sayani.

²⁰ N tan mi yi a kolon n naxan lige matandi sifani ito yi. Nanara, n yi Pɔli maxɔdin, xa a yi wama siga feen nin Yerusalen taani alogo a xa sa makiti feni ito ra mɛnni.

²¹ Koni Pɔli yi wa a feen xali feni Manga Gbeen yetagi Romi taani. Nanara, n yi yamarin fi a e xa a ramara han n yi a rasiga Romi Manga Gbeen ma."

²² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, "N fan waxi xemeɛni ito xuiin name feni." Fesitu yi a yabi, a naxa, "I a xuiin namema nen tila."

²³ Na xɔtɔn bode Agiripa nun Berinisi yi fa, yama gbeen biraxi e fɔxɔ ra binyeni. E tan nun sofa kuntigine nun taan muxu gbeene yi siga malan banxini. Fesitu yi yamarin fi, a e xa fa Pɔli ra.

²⁴ Fesitu yi a fala, a naxa, “Manga Agiripa nun muxun naxanye birin nxu dexon ma be, ε bata xemēni ito to Yahudiya yamaan birin mawugan saxi naxan fari Sesariya taan nun Yerusalen taani. E birin yi lu sɔnxɔ sɔnxɛ, e naxa, a a mi lan a xa lu a nii ra sɔnɔn.

²⁵ Koni n mi fefe toxi a faxe naxan ma. Koni a yeteen bata Romi Manga Gbeen a fe fala. Na nan a toxi, n yi a ragidi n xa a rasiga.

²⁶ Koni fala kende yo mi n yii n naxan sebema Manga Gbeen ma. Nanara, n bata fa a ra ε yetagi katarabi i tan Manga Agiripa ma, alogo en na yelin a fese fese deni, n nœ fena nde sebe nen.

²⁷ Amasoto n tan yee ra yi, a mi lan n kasorasaan nasiga Manga Gbeen ma, fɔ n na a yeba a kalan naxan tixi.”

26

Pɔli yi a yete xɔnba

¹ Agiripa yi a fala Pɔli xa, a naxa, “Waxatini i yii i falan ti i yete a fe yi.” Pɔli yi a yiini te, a yi a yete xɔnba iki:

² A naxa, “Manga Agiripa, Yahudiyane n kansunma feen naxanye ra, n sewaxi to, n xa ti i yetagi n xɔnbadeni i xa lan ne birin ma.

³ Amasoto i Yahudiyane namunne nun matandine birin kolon ki fajni. Awa yandi, n bata i mafan, i tuli mati n na ki fajni.”

⁴ “Yahudiyane birin n sɔnna kolon xabu n dii jɔreyani. Xabu a fɔlɔni, n na n ma siimayaan maxalixi n siyaan nun Yerusalen taan nin.

⁵ E n kolon xabu to mi a ra. E nœ sereyaan be nen, xa e sa wa, fa fala n yi Farisi muxune nan ye, naxanye findixi nxɔ dinan dina xɔnxɔnne ra.

⁶ Ala en benbane tuli sa naxan na, n yigi saxi na nin. Na nan a ligaxi, e n makitima iki.

⁷ En bɔnsɔn fu nun firinne birin yigi saxi na tuli sa rakamalixin nan to be fe yi, e nema Ala batue kœen nun yanyin na e sɔbeen birin na. Mangana, Yahudiyane n kansunma na yigin nan ma fe ra.

⁸ Nanfera ε tan mi laxi a ra a Ala faxa muxune rakelima nen sayani?”

⁹ “N tan fan ma miriyani, n bata yi a ragidi nun n xa Yesu Nasareti kaan xinla yenge.

¹⁰ N na nan liga Yerusalen taani. N nœn soto saraxarali kuntigine ra, n yi muxu sarijanxi wuyaxi sa kasoon na. E na yi e faxa feen nata, n yi n xuiin fi.

¹¹ N yi e jaxankatama salide banxine birin yi sanja ma wuyaxi. N yi e karahanma e xa e Marigin nayelevu. N ma xɔlon yi gbo ayi e xili ma han n yi e besenxɔnya yamana gbetene taane yi.”

Pɔli yi a tubi feen fala

Xerane 9.1-19 nun 22.6-16

¹² “Na ma, lɔxɔna nde, n yi siga Damasi taani saraxarali kuntigine nœn nun e tinna ma.

¹³ Mangana, n yi kira yi waxatin naxan yi, yanyi tagini, tee dege gbeen yi ti nxu nun n foxɔrabitane ma keli kore, a degen yi gbo sogen xa.

¹⁴ Nxu birin yi bira bɔxɔni. N yi xuina nde me Heburu xuini naxan yi a falama n xa, a naxa, ‘Soli, Soli, i n besenxɔnyama nanfera? A xɔdɔxɔ i tan ma, i tondi i gbengben muxun bun alo turana.’

¹⁵ N yi maxodinna ti, n naxa, ‘Marigina, nde i tan na? A yi n yabi, a naxa, ‘Yesu nan n tan na, i naxan besenxɔnyama.

¹⁶ Koni keli, i ti. N minixi kenenni i xa nen alogo i xa findi n ma walikeen na, i feen naxanye toxi n ma fe yi to, i findi ne seren na e nun n naxanye yitama i ra.

¹⁷ N ni i ratangama nen i ya yamaan ma e nun siya gbetene, n na i xema naxanye ma

¹⁸ alogo i xa sa e yeene rabi, i yi e ba dimin nun Setana nœn bun ma, i fa e ra Alaa kenenna ma. Xa e denkɛleya n ma, e yulubi xafarin sɔtɔma nen, e lu Ala muxu sarijanxine ye.”

Pɔli yi a wanla fe fala

¹⁹ “Nanara, Manga Agiripa, n fe toon naxan ti keli kore, n mi na matandi.

²⁰ N yi kawandin ba Damasi kaane nun Yerusalen kaane nun Yudaya kaane birin nun siya gbetene fan tagi. N yi a fala e xa, n naxa, e xa e xun xanbi so e hakene yi, e fa Ala ma, e kewanle yi a yita fa fala a e bata tubi.

²¹ Yahudiyane n suxi Ala Batu Banxini na nan ma, e kata n faxa feen na.

²² Koni Ala n malima nen han to, n mɔn be alogo n xa sereyaan ba birin xa, muxudin nun muxu gbeen. N mi sese falama fɔ nabine nun Musa bata yi naxan fala nun lan fe famatone ma.

²³ E naxa, a Alaa Muxu Sugandixin yi tɔrɔma nen, a findi muxu singen na naxan kelima sayani, a yi kenenna rali a yamaan nun siya gbetene ma.”

²⁴ Awa, Pɔli to yi a yete xɔnbama na kiini, Fesitu yi a fala a xuini texin na, a naxa, “Pɔli, seen nan soxi i yi! I ya xaran gbeen bata seen naso i yi!”

²⁵ Pɔli yi a yabi, a naxa, “Fesitu, muxu fajina, se mi soxi n yi. N jɔndin nun lɔnnin nan falama i xa.

²⁶ Amasoto Manga Agiripa feni ito kolon, nayi n nœ falan tiye a xa nen xaxili ragidini. N laxi a ra, a a feni itoe kolon ki fajni, bayo e mi rabaxi luxunni.

²⁷ Manga Agiripa, i laxi nabine falane ra ba? N na a kolon a i bata la e ra!”

²⁸ Agiripa yi Pɔli yabi, a naxa, “I n finde Yesu mantonna ra waxatidini ito yi ba?”

²⁹ Pöli yi a yabi, a naxa, “Xa waxatin xunkuya ayi ba, xa a dungi ayi ba, n na Ala maxandima nen i tan xa e nun naxanye birin tuli matixi n na to, alogo ε xa lu alo n tan kii naxan yi to, ba yolonxonni itoe ra!”

³⁰ Na xanbi ra, mangan nun yamana kannan nun Berinisi nun muxun bonne birin yi keli,

³¹ e to yi minima, e yi lu a fale e bode xa, e naxa, “Xemeni ito mi fefe ligaxi a faxe naxan ma hanma a sama kasoon na naxan ma.”

³² Agiripa yi a fala Fesitu xa, a naxa, “Xa xemeni ito mi yi maxandin ti nun a Romi Manga Gbeen xa a makiti, en yi a bejinma nen nun.”

27

Pöli yi siga Romi taani

¹ E lan a ma waxatin naxan yi, a nxu xa siga kunkin kui Itali yamanani, e yi Pöli nun kaso ra muxuna ndee so sofa kemen kungtigin nde yii naxan yi xili Yuliyusi, Romi Manga Gbeen sofa ne ye.

² Nxu so kunkina nde kui naxan keli Adiramiti taani. A yi danguma Asi yamanan foxo igen taa deene nan na. Arisitaraki yi nxu foxo ra, Masedoniya kaan naxan keli Tesaloniki yi.

³ Na xoton bode nxu yi sa so Sidon taani. Awa, Yuliyusi yi fe fajin naba Pöli xa, a tin a xa siga a xoyine fema fanda fendeni.

⁴ Nxu to keli na yi, nxu siga igen tagini denaxan xili Sipiri, bayo foyen bata yi a xun sa nxu ma.

⁵ Nxu yi foxo igen gidi Silisi nun Panfiliya yamanan dexon ma, nxu yi sa Mira taan li Lisi yamanani.

⁶ Sofa kemen kungtigin yi kunkina nde li na naxan yi kelixi Alesandire taani, a sigama Itali yamanani. A yi nxu raso na kunkin kui.

⁷ Nxu yi siga ndedi ndedi han xii wuyaxi, han nxu sa Sinidi boxon li foxo igen tagi taroni. Bayo foyen mi yi tinma nxu xa siga men binni, na yi a liga nxu siga Kireti boxon bode foxon na foxo igen tagi, nxu yi dangu Salemone gemen yetagi.

⁸ Nxu yi dangu xareyaan dexon taroni, nxu yi yirena nde li denaxan yi xili Tide Fajina Lase taan dexon ma.

⁹ Nxu bata yi bu sigatini han igen xun ma sigatiini yi magaxu ayi nxu ma. Yahudiyane sun suxu waxatin bata yi dangu nun. Na nan a liga Pöli yi e rakolon,

¹⁰ a naxa, “Ngaxakedenne, n bata a to, en ma ige xun ma sigatiin findima gbalon nan na. Xa en siga, a findima kala nan na kunkin nun a kui seene ma e nun en tan yeteen ma.”

¹¹ Koni sofa kemen kungtigin yi laxi kunki ragine kungtigin nun kunki kannan xuiin na dangu Pöli a falan na.

¹² Bayo na boxoni, kunki tiden mi yi fan jemen nadanguden na, muxu wuyaxi

yi waxi kata feni, a nxu xa siga Kireti boxon kunki ratideni jemen nadangudeni denaxan xili Fenixi, denaxan yee rafindixi sogegododen ma.

Foye gbeen fe foxo igen xun ma

¹³ Foyedin yi folo fe keli yiifanna ma. E yi e miri, a e waxon feen bata liga e xa. Nanara, e yi kunkin nati seen ba igeni, e lu sige Kireti boxon de.

¹⁴ Koni mafuren, foye gbeen yi keli xareyaan mabinni, naxan xili, “Komen ma foyena.”

¹⁵ Na foyen yi kunkin tuntun. E mi yi noe kunkin natiye. Nxu yi a lu foyen yi siga nxu ra.

¹⁶ Nxu yi dangu boxona nde dexon, naxan xili Kawuda. Nde yi ba foyen na menni. Nxu yi kata gbeen ti nxu xa marakantan kunkidin nate kunkin fari.

¹⁷ E a rate waxatin naxan yi, e yi lutine xidi kunkin na a rabilinni alogo a nama kala. E yi gaxuxi a foyen nama kunkin xali a sa bonbo Sirite jemensin gbiligbinle ra. Nanara, e yi kunkin nati seen nagodo, foyen yi lu sige nxu ra.

¹⁸ Foyen yi nxu bonbo ki faji. Na xoton bode, e yi goronne ramini folo kunki gbeen kui, e yi e rawoli ayi igeni.

¹⁹ A soqe saxandeni, kunki ragine yeteen yi kunkin nagi seene rawoli ayi igeni.

²⁰ Xii wuyaxi nxu mi sosen to hanma sarene. Koni foyen tan yi gboma ayi nen tun. Daxon na nxu yi yigitege, a nxu mi fa kisima.

²¹ A bata yi xii wuyaxi ti e mi e dege. Pöli yi keli, a ti muxune tagi, a naxa, “Ngaxakedenne, ε yi lanma nun ε yi n xuiin suxu ε mi keli Kireti boxoni. E mi yi kalan nun bono gbeeni itoe sotoma nun.

²² Nba, iki n na ε mafanma nen, ε xa e wekile. Muxu yo mi faxama, kunkin nan tun kalama.

²³ Amasoto n Marigina Ala, n naxan batuma, na malekana nde bata a maso n na to koen na.

²⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘Pöli, i nama gaxu! A fere mi na fo i xa ti Romi Manga Gbeen yetagi. Ala bata i sigati bodene birin fan niin fi i ma a hinanni.’

²⁵ Nanara, ngaxakedenne, ε wekile amasoto n bata denkleya Ala ma, a a ligama nen alo a falaxi n xa kii naxan yi.

²⁶ Koni en sa dinma nen boxona nde ra igen tagi.”

²⁷ Awa, foyen yi nxu rasigama Adiriyatike foxo igen xun ma a xi fu nun naanindeni, ke tagini, kunki ragine yi sike a nxu bata maso xareyaan na.

²⁸ E se maliga seen sinxina igeni, e yi a to a igen yi tilin kanke ye tonge naanin. E

sigaxina ndedi, e mən yi a maliga, e yi a to a tilinna kanke ye tonge saxan nan lixi.

²⁹ E yi gaxu, a kunkin nama a din gemene ra. Nanara, e kunkin nati wure naanin nagodo igeni kunkin xanbi ra. E digi kuye baan na.

³⁰ Kunki ragine yi waxi keli feni kunkin kui. E maratanga kunkidin nagodo igen xun ma. E a liga alo e yi kunkin nati sena ndee nan nagodoma kunkin ye ra igeni.

³¹ Koni Pəli yi a fala sofa kemən kuntigi gbeen nun sofane xa, a naxa, “Xa kunki ragini itoe mi lu kunkin kui, e mi kisima.”

³² Nanara, sofane yi maratanga kunkidin xidi lutine rasege ayi, a sin igeni.

³³ Kuye baan masoxina, Pəli yi e birin mafan a e xa donseen don, a naxa, “A xii fu nun naaninna nan to, e legeden tiini han iki e munma donse don.”

³⁴ Nanara, n na e mafanma, alogo e xa donseen don, bayo e makona a ma e kisi. Hali xun sexe kedenna e tan sese mi bonoma a yi.”

³⁵ Pəli yelin falan tiye waxatin naxan yi, a buruna nde tongo, a barikan bira Ala xa e birin ye xəri, a buruni gira, a a don fələ.

³⁶ Bonne fan yi e wəkile, e birin yi donseen don.

³⁷ Nxu tan naxanye birin yi kunkin kui, muxu kemə firin muxu tonge solofere muxu sennin.

³⁸ E birin lugo waxatin naxan yi, e donseen nawoli ayi igeni alogo kunkin xa yelefu ayi.

Kunkin kala fena

³⁹ Kuye to yiba, kunki ragine yi bəxən naxan toma, e mi yi na kolon, koni e sa igen to soxi bəxən kui mejen sin yirena nde yi. E yi lan a ma a e xa kunkin nasiga mejen sinna ma, xa e nəe.

⁴⁰ E yi kunkin nati wurene fulun, e yi e lu fəxə igeni. E mən yi kunki matinxin seene xidi lutine fulun. E yi kunkin nasiga dugin nate kunkin ye ra. Foyen yi lu kunkin nasige xareyaan binni.

⁴¹ Koni kunkin yi sa jem sinna gbilig-binla li igen bun. Kunkin xunna yi digi, a mi yi fa nəe sigə. Walanna senben yi a xanbin kala.

⁴² Sofane yi lan a ma, a e xa kaso ra muxune birin fəxa alogo muxu yo nama a futuxulu, a siga igen xun ma.

⁴³ Koni sofa kemən kuntigin yi waxi a xən ma nən, a xa Pəli rakisi. Nanara, a yi e raxələ, a e nama na liga. Koni naxanye birin yi nəe baan gidə, a yi ne yamari, a ne singe xa e bəxən igen ma siga xareyaan na.

⁴⁴ Awa, a dən xən naxanye yi luxi, a ne xa farinne suxu hanma kunkin wudi dungina ndee, e bira bodene fəxə ra. Nxu birin yi xareyaan li herini.

28

Pəli Malita fəxə ige tagi bəxəni

¹ Nba, nxu to xareyaan li herini, nxu yi a me a na bəxən yi xili nən Malita.

² Nxu yi rafan na dugurenne ma kati! Tulen yi fa, xunbenla yi mini. Nayi, e yi tēen sa nxu xa, e nxu yisuxu ki fajai.

³ Pəli yi yegene malan, a yi e sa tēeni, tēen wuyenna to gbo ayi, sajin yi mini, a yi a singan Pəli yiin na.

⁴ Na dugurenne yi sajin to singanxi Pəli yiin na, e yi a fala e bode xa, e naxa, “Muxu faxan nan xeməni ito ra, hali a to bata tanga fəxə igen ma, haken mi tinma a xa lu a nii ra.”

⁵ Koni Pəli yi a yiin lisan, sajin yi bira tēeni, sese mi a to.

⁶ E birin yengi yi a ma, a a yiin yi xungboma nən hanma a yi bira a fəxa sa! Koni e bu a legedenye, e mi fefe to lige a ra. Nanara, e yi e miri fe gbete ma, a alana nde nan yi Pəli ra.

⁷ Bəxəna nde yi na dəxən ma naxan yi Pubiliyusi gbeen na, mənna mangana. Na yi nxu yigiyi binjeni xii saxan.

⁸ Pubiliyusi fafe furaxin yi saxi saden ma, fati mawolonna nun wulixənden nan yi a ma. Pəli yi so a konni, a sa a yiin sa a ma, a yi Ala maxandi a xa, a yi a rakendeya.

⁹ Na liga waxatin naxan yi, furemaan naxanye birin yi na bəxəni, ne yi fa, e rakendeya.

¹⁰ E yi nxu binya kii wuyaxi. Nxu to yi kelima na, e yi nxu fanda se wuyaxi ra.

Pəli yi keli Malita yi

¹¹ Kike saxan to dangu, nxu mən yi siga kunki gbete kui naxan yi kelixi Alesandire yi. Na bata yi jemən nadangu na bəxəni. E alane, gulun sawura firin yi tixi na kunkin xunna ma.

¹² Nxu yi Sirakusi taan li, nxu xii saxan ti mənni.

¹³ Nxu yi keli na yi, nxu sa Regiyo taan li. Na xətən bode foyen yi fa fələ keli sogeteden yifanna ma, nxu xii firin ti kunkin kui nxu sa Pusəle taan li.

¹⁴ Nxu yi denkeleya muxuna ndee li mənni. Ne yi nxu mafan, a nxu xa ləxə xun keden ti e fəma. Nxu sa Romi taan li na kii nin.

¹⁵ Denkeleya muxun naxanye yi Romi taani, ne yi nxu fa feen me. E yi fa nxu ralandeni han Apiyusi Ləxətiden nun yiren naxan xili “Xəje Yigiyi Banxi Saxanna.” Pəli ne to waxatin naxan yi, a yi barikan bira Ala xa, a yi senben sətə.

Pəli yi Romi taan li

¹⁶ Nxu Romi taan li waxatin naxan yi, e yi tin a Pəli xa lu a danna mənni, sofana nde yi lu a sanna.

¹⁷ Xi saxan danguxina, Pɔli yi Yahudiya muxu gbeene xili. E malan waxatin naxan yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ngaxakedenne, hali n to mi sese ligaxi en ma yamaan na hanma n yi en benbane namun fena nde kala, e bata n suxu Yerusalɛn taani, e yi n so Romi kaane yii.

¹⁸ Ne yelin xanbini maxɔdinne tiyɛ n ma, e yi lan a ma e xa n bejin amasɔtɔ e mi fefe toxi n faxɛ feen naxan ma.

¹⁹ Koni Yahudiyane mi tin. Na yi a liga, n yi a fala a Romi Manga Gbeen xa fa n makiti, hali n to mi yi waxi n siyaan xun maxidi feni.

²⁰ Na nan a liga, n yi a fala, n naxa, fɔ n xa i to, n yi falan ti i xa. N xidixi yɔlɔnxɔnni itoe ra Isirayila kaane yigin nan ma fe ra.”

²¹ E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi kɛdi yo sɔtɔxi i ya fe yi sa keli Yudaya yamanani. Nxu ngaxakeden yo mi kelixi na yi naxan fa i xili jaxin falaxi.

²² Koni nxu waxi i kui feen kolon feni amasɔtɔ nxu a kolon, muxune dinani ito mafalama yiren birin.”

²³ Nanara, e yi waxatina nde sa Pɔli xa. Muxu wuyaxi yi siga Pɔli yigiyaan na, Pɔli yi Alaa Mangayana fe yɛba e xa, keli xɔtɔnni han jinbanna. A mɔn yi kata Yesu a fe yitadeni e ra Musaa Sariya Kitabun nun nabine kitabune xɔn alogo e xa la Yesu ra.

²⁴ Ndee yi la a falan na, koni ndee mi tin denkeleyɛ.

²⁵ Koni bayo e yi xuyama ayi lantareyani, Pɔli yi ito fala e xa, a naxa, “Alaa Nii Sarijanxin bata jɔndin fala ε benbane xa Nabi Esayi xɔn.

²⁶ A naxa,

‘Siga, i sa a fala yamani ito xa,
i naxa: E tuli matima nɛn han,
koni ε mi fefe famuma.

E seen matoma nɛn han,

koni ε mi a yigɛma.

²⁷ Amasɔtɔ yamani ito bɔjɛn xɔdɔxɔ,

e bata e tunla dutun,

e yi e yɛɛn naxi.

Xa na mi yi a ra nun,

e yɛɛne yi toon tima nɛn,

e tunle yi falan mɛ,

e xaxinla yi feen famu,

e yi xɛtɛ n ma,

n yi e rakɛndɛya.*

²⁸ Nanara, ε xa a kolon Alaa kisi feen falan bata siga siya gbɛtɛne ma. Ne tan e tuli matima nɛn.”

²⁹ Pɔli yelin ito fale waxatin naxan yi, Yahudiyane yi xɛtɛ e bode matandɛ.

³⁰ Pɔli yi jɛɛ firin ti na, a banxi saren fima. Naxanye birin yi fama a fɛma, a yi ne birin nasɛnɛma.

³¹ A yi Alaa Mangayaan kawandin ba, a yamaan xaran Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ma xaxili ragidin birin yi. Muxu yo mi a raxɔlɔ.

* 28:27: Esayi 6.9-10

Romi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Romi Kaane Ma

Nεε dando dangu xanbini Yesu faxan nun a kenla sayani, Yahudiya denkeleya muxune yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali fɔɔ Romi taani, manga taana. Nanara, benun Poli xa kawandin ba waxatin naxan yi Siriya nun Asi nun Gireki yamanane yi, denkeleya yamaan yi fa Romi taani. Ala to a fala Poli xa fa fala a a xa siga han dunuɗa danna, a yi waxi siga feni Romi taan nun Esiparja yamanan nin denaxanye sa Romi taan xanbi ra pon! A Kitabun yireni ito sebexi Romi taan denkeleya muxune nan ma a sigatiin xili yi naxanye yi e malanma Pirisila nun Akila konni. A yi waxi a xɔn ma nɛn, ne xa a mali a sigatini, e sena ndee so a yii alogo a xa sa na yire makuyen li denkeleya yamaan munma yi sɔtɔ denaxan yi.

Poli yi katama Kitabun yireni ito yi nɛn a xa a yita menna denkeleya muxune ra a tan a xerayaan nakamalima kii naxan yi siya gbetene yε. Kitabun yireni ito Poli a kawandi ti kiin nan yɛbama dangu Kitabun yire gbeteye ra a naxanye sebε alogo mɛn kaane xa tin a mali feen ma. A tan yetɛn bata a kawandin falani so iki, a naxa, “N mi yagixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliyε, bayo Ala sɛnben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fɔɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.” (Romi Kaane 1.16).

Xera Poli waxatini, matandi wuyaxi yi Yahudiyane nun siya gbetene tagi denkeleya muxune yε. A gbengbenna, siya gbete muxune na findi denkeleya muxune ra, xa a yi lanma ne xa Yahudiyane sariyan suxu hanma e nama a suxu. Na yi findixi matandi gbeen nan na han a fe yi fala Poli a kedi wuyaxi yi. Kitabun yireni ito yi, Poli a falama a a Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, na siyane birin nan gbee ra (Romi Kaane 1.16). A mɔn a yɛbama Ala hake kanne rakisima kii naxan yi, a findi ndenden na, naxan denkeleyaxi Yesu ma (Romi Kaane 1.18 han 8.39).

Na xanbi ra, a yi a fala Alaa falan nakamalima kii naxan yi Yahudiyane fe ra hali Yahudiya muxuna ndee to tondi Yesu yate Alaa Muxu Sugandixin na. A falama a na tondin mi nɔε Alaa falan kale bayo dɔnxɛn na, a hinanna ne fan lima nɛn (Keli Romi Kaane sora 9 ma han 11). Na kui, Ala bata hinan siya gbetene fan na benun Yahudiyane mɔn xa xete a ma waxatin naxan yi alogo Yesu a fe Xibaru Fajin xa siya gbetene li, e yi dunuɗa yi gidi sarijanxin liga. (Keli Romi Kaane 12.1 ma han 15.13).

A rajanna, Poli a falama e xa fa fala a wama siga feni Romi taan nun Esiparja yamanani alogo a xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali mɛn kaane fan ma. A yi Romi kaane xɔntɔn (15.14 han 16.27). Naxanye birin wama a kolon feni Ala muxuna rakisima kii naxan yi, Kitabun yireni ito e malima nɛn na ra.

Poli Xibarun Fajin naxan nalima

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina Yesu a walikɛna, Ala bata naxan xili alogo n xa findi a xeraan na, a yi n yeba alogo n xa Alaa falan Xibaru Fajin nali, n bata ito sebε ε ma.

² Ala yamaan tuli sa Yesu a fe Xibaru Fajini ito nan na a nabine falane xɔn e Kitabun Sarijanxine kui.

³ A dii xɛmena fe nan yi a ra, naxan barixi Dawuda bɔnsɔnni fati benden mabinni,

⁴ Alaa Nii Sarijanxin mɔn yi a mayita sɛnbeni fa fala a Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, bayo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani.

⁵ Ala bata nxu findi xerane ra a hinanni Yesu xinla barakani alogo siyane birin xa a xuiin suxu denkeleyani.

⁶ ε tan fan na muxune yε, Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata naxanye xili.

⁷ Awa, ε tan naxanye birin Romi taani, Ala xanuntenne, a mɔn naxanye xili, ε yi findi a yama sarijanxin na, n bata ito sebε ε birin ma.

En Fafe Ala nun Marigi Yesu, a Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɗε xunbenla fi ε ma.

Ala maxandin nun barika birana

⁸ N barikan nan singe birama Ala xa ε birin ma fe ra, Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani. Amasɔtɔ muxune ε denkeleyana fe falama dunuɗa yiren birin yi.

⁹ Ala nan n seren na, n walima naxan xa a Dii Xɛmena fe Xibaru Fajin nalini n niin birin na. A a kolon a n miriyana ε xɔn ma waxatin birin

¹⁰ n nɛma Ala maxandε waxati yo yi. N na Ala maxɔdinma, xa a sagoon na a ra, a xa fɛrɛn fi n ma n siga ε konni.

¹¹ Amasɔtɔ ε to xɔnla n ma kati, alogo Alaa Nii Sarijanxin bata naxan fi n ma, n yi na nde radangu ε ma, ε yi sɛnben sɔtɔ

¹² alogo en yi en bode ralimaniya en ma denkeleyani.

¹³ Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma ε xa a kolon, n bata yi kata nun sanɗa ma wuyaxi, n xa sa ε xɔntɔn koni n mi fɛrɛ sɔtɔ. N yi waxi a xɔn ma, n xa denkeleya muxuna ndee sɔtɔ ε konni alo n na a sɔtɔ siya gbetene yε kii naxan yi.

¹⁴ Goronna n xun ma n xa wali birin fɛma, Girekine nun xuluntarene e nun xaxilimane nun xaxilitarene.

¹⁵ Nanara, a xɔnla n ma han, n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε tan Romi kaane fan ma.

Yesu a fe Xibaru Fajina senbena

¹⁶ N mi yagin Yesu a fe Xibaru Fajin naliye, bayo Ala senben na a ra alogo naxan yo na la a ra, na xa kisi, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbetene ma.

¹⁷ Yesu a fe Xibaru Fajin bata tinxinyaan makeɛnɛn, Ala naxan fima muxune ma. Na fɔlɔxi denkeleyaan nan ma a rajan denkeleyaan ma, alo a sebexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, "Naxan na tinxin denkeleyaan xɔn, na nii rakisin sɔtama nɛn."*

Muxune yalagi fena

¹⁸ Ala bata a xɔlɔn makeɛnɛn sa keli ariyanna yi lan muxune Ala kolontareyaan nun e tinxintareyaan ma naxanye jɔndin luxunna tinxintareyani.

¹⁹ Amasɔtɔ muxune nɔɛ naxan kolonje Ala fe yi, e bata na yigbe, bayo Ala bata yi na makeɛnɛn e xa.

²⁰ Bayo xabu dunɔɔɔa da, Ala keɔraan naxanye mi toma yeɛn na alo a habadan senben nun a Alayana, ne yigbema ki fajni, bayo muxune e famuma a daala xɔn. Nanara, e mi nɔɛ e yete xun mafale.

²¹ Hali e to Ala kolon, e mi a binyama, e mɔn mi barikan birama a xa. Koni e miriyane bata lu fuyan. E xaxilitareyaan yi e bɔɔɔne lu dimini.

²² E bata e yete yate xaxilimane ra, koni e findi daxune ra.

²³ E bata habadan Alaa binyen masara suxurene na naxanye rafalaxi muxune nun xoline nun subene nun bubu seene maligan na naxanye faxama.

²⁴ Nanara, Ala bata e rabejin e xɔsi feene yi e bɔɔɔne kunfaxi naxanye xɔn, e yi lu e bode fati rayelefuɛ.

²⁵ E yi Alaa jɔndin masara wulen na, e wali dali seene xa, e yi e batu, benun e xa daala kanna Ala yeteɛn batu naxan lan a batu han habadan. Amina.

²⁶ Na feene ma, Ala yi e lu e kunfa fe rayelefuxi xɔsixine yi. Amasɔtɔ hali e jaxanle fan bata e me e da kiin na, e kafu jɔxɔya gbeteɔye liga naxanye mi daxa.

²⁷ Xeɛmeɛne fan na kii nin, e yi e me e jaxanle kafu jɔxɔyaan na, e yi e bode rakunfa. Xeɛmen nun xeɛmen yi e bode rayagi e kafu. E yi e fe jaxin saranna sɔtɔ.

²⁸ Bayo e to bata tondi Ala kolonje, a bata e rabejin e xaxilitareyani, e yi lu fe haramuxine lige.

²⁹ E lugoxi tinxintareyaan sifan birin na, fe jaxin nun milen nun jaxuna. E lugoxi xɔxɔlɔnyaan nun faxa ti xɔnla

nun lantareyaan nun yanfantenyaan nun marajaxun nun muxu mafalan na.

³⁰ E bata findi muxu xili kalane nun Ala yaxune nun yanda muxune nun wasodene nun muxu kanbaxine ra, e fe jaxi kɔte nɛnɛne raminima, e murute e bari muxune ma.

³¹ Xaxilitarene nun lannayatarene nun hinantarene nun kininkinintarene nan e ra.

³² Anu, e Alaa sariya tinxinxin kolon, a muxun naxanye feni itoe ligama, ne lan nɛn, e faxa. Hali na, e luma na feene nan lige tun, a mɔn nafan e ma muxu gbeteɔye fan yi ne liga.

2

Alaa kitina

¹ I findi ndenden na, i tan naxan bodene yalagima, i mi nɔɛ i yete xun mafale. Amasɔtɔ i bodene yalagin feen naxanye ma, i tan fan yeteɛn ne ligama. Nayi, i bata i yeteɛn fan yalagi.

² En na a kolon Ala kiti tinxinxin sama nɛn muxune ma, naxanye fe sifani itoe ligama.

³ Koni i laxi a ra a i tan minɛ Alaa kitin bun ba, i tan naxan bodene yalagima feene ma i tan yeteɛn naxanye ligama?

⁴ Hanma i yoxi Alaa noma fisamanten gbeen ma ba, e nun a dijana? I mi a kolon a Alaa fanna lan nɛn a yi i sigati kiin maxete ba?

⁵ Koni i ya tengbesenyaan ma, i mi waxi i bɔɔɔn maxete feni. Nanara, i luma Alaa xɔlɔn fari se naxan namaraxi i xili ma, a yi i li Alaa kiti tinxinxin na mini keɛnɛni waxatin naxan yi.

⁶ Amasɔtɔ na waxatini, Ala "muxun birin saranma nɛn a keɛwanle ra."*

⁷ A habadan nii rakisin fima nɛn muxune ma naxanye na e tunnafan fe fajin ligadeni e yi binyen nun xunnayerenna nun faxatareyaan fen.

⁸ Koni a xɔlɔn nun a bɔɔɔne teen kelima nɛn muxune xili ma naxanye e yete yigboma, e tondi jɔndin ma, e lu tinxintareyaan bun.

⁹ Awa, tɔrɔn nun kɔntɔfinle sama nɛn fe jaxi rabane birin fari, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbeteɛne ma.

¹⁰ Koni Ala binyen nun xunna kenla nun bɔɔɔne xunbenla fima nɛn fe fajni rabane ma, fɔlɔ Yahudiyane ma siga siya gbeteɛne ma.

¹¹ Amasɔtɔ Ala mi muxune rafisama e bode xa.

¹² Naxanye birin yulubin ligama, e mi Musaa sariyan bun, ne halagima nɛn hali ba na sariyan na. Koni naxanye birin yulubin ligama Musaa sariyan bun, ne yalagima nɛn sariyan xɔn.

* 1:17: Xabakuki 2.4

* 2:6: A mato Yaburin 62.13 nun Sandane 24.12 kui.

¹³ Amasotō naxan na a tuli mati sariyan na, na xa mi Ala kenēnxi koni naxan na sariyan suxu, Ala na nan yatēxi tinxin muxun na.

¹⁴ Awa, siya gbētēn naxanye mi Musaa sariyan kolon ne na fena nde liga naxan daxa sariyani e gbee muxuyaana xon, ne bata e gbee sariyan namini hali Musaa sariyan to mi yi e yii.

¹⁵ Na a yitama nen a sariyan yamarin naxan fixi, na yi sebexi e bōjēn nin. E yetē xaxinla fan luma e kawandē, a yi e fe kalan yita e ra waxatina nde, a mōn yi e kēwanle xun mayenge waxati gbētē.

¹⁶ A ligama na kii nin Ala na mini muxune wundo feene makitideni lāxon naxan yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani, alo n Yesu a fe Xibaru Faḡin naxan nalima, na a falan kii naxan yi.

Yahudiyane nun sariyana fe

¹⁷ Koni i tan naxan a falama a Yahudiyān nan i ra, i yengi saxi sariyan ma, i yetē matōxōma Ala yi,

¹⁸ i a sagoon kolon, sariyan bata i xaran fe fisamantenna sugandin ma.

¹⁹ I laxi a ra fa fala a danxutōne yii raxuxun nan i tan na, e nun kenēnna naxan muxune malima dimini,

²⁰ naxan xaxilitarene xaranma e nun didine karamōxōna, bayo i laxi a ra a i bata fe kolonna nun jōndin yetēen soto sariyani.

²¹ Nayi, i tan naxan bonne xaranma, i yetē xaranma ba? I tan naxan kawandin bama a muxun nama muḡan ti, i tan mi muḡan tiin ba?

²² I tan naxan tōnna dōxōma yalunyaan na, i tan mi yalunyaan ligan ba? Suxurene rapaxu i tan naxan ma, i mi e batu banxine kui seene tongon ba?

²³ I i yetē matōxōma sariyani, koni i Ala matandima sariya kalan xon!

²⁴ Amasotō, Kitabun naxa, “Ala xinla rayelefuxi siya gbētēne ye ε tan nan ma fe ra.”†

²⁵ Yahudiyane banxulanna lan, xa i sariyan suxu. Koni xa sariya kalan nan i ra, hali i banxulanxi, i fa yatēxi nen alo siya gbētē banxulantarena.

²⁶ Siya gbētēn naxanye mi banxulanxi, xa ne sariyan suxu, Ala mi na yatē alo Yahudiya sariya suxune ba?

²⁷ Xa banxulantarena Alaa sariyan suxu, a mi i tan Yahudiya banxulanna yalage ba? Amasotō i sariyan kalama, hali a sebexin to i yii.

²⁸ Yahudiya dinan maligan muxun naxan yi, na mi findixi Yahudiya kende yetēen na. Banxulan feen mi findixi fati bēndēna fe gbansanna ra.

²⁹ Koni muxun findima Yahudiya kēndēn na a kui feene nan xon. Banxulanya kēndēn luma muxun bōjēn nin fata Alaa Nii Sarijanxin na. Sariya sebexi mi a ra. Na muxu sifan mi tantunna sōtōma adamadine ra fō Ala yetēna.

3

¹ Nanse Yahudiyane rafisaxi muxun bonne xa nayi? Banxulanna tōnōn nanse ra?

² Tōnō wuyaxi a ra kiin birin yi. A singen naxan na, Ala bata a falane birin taxu Yahudiyane ra.

³ Awa, na di, xa denkēleyaan mi muxuna ndee yi, na Alaa tinxinna kale ba?

⁴ En-en de! Jōndin kanna nan Ala ra hali muxune birin findi wule falane ra. A sebexi Kitabuni, a naxa, “Nanara, i na falan ti, i tan nan tinxin. I na kitin sa, i yoon soto.”*

⁵ Koni xa en ma tinxintareyana Alaa tinxinna raminima kenēni, en nanse falama lan na feen ma? Ala mi tinxintareyaan xan ligama nayi, a na a xōlōn nagodo en ma? N falan tima alo muxune.

⁶ En-en de! Xa a yi na kii nin nun, Ala nōe dunuḡa makite di?

⁷ Koni na di? Xa Alaa jōndin makeenma n ma wulen nan xon, a binyen yi fari sa, nanfera n tan mōn yalage nayi alo yulubi kanna?

⁸ Nayi, nanfera en mi a falama, en naxa, “En fe jaxin liga alogo a xa yatē fe faḡin na?” Wule falana ndee na falan sama xxu nun ma. Na kanne yalagi daxin na a ra.

Muxu yo mi na naxan tinxin

⁹ A di nayi? Nxu tan fisa bonne xa ba? En-en de! En bata yi a yigbē nun fa fala Yahudiyane nun siya gbētēne birin yulubin senben bun ma,

¹⁰ alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa,

“Tinxin muxu yo mi na hali keden pe!

¹¹ Muxu yo mi na naxan fe kolon.

Muxu yo mi na naxan Ala fenma.

¹² Muxun birin bata kiraan fata. E birin bata lu fufafu.

Muxu yo mi a faḡin nabama hali muxu keden pe!

¹³ E kōe yinle rabixi alo gaburuna,

yanfa falane nan e lenne ma.

E fala xuine xōlō

alo koson xōlēna.

¹⁴ E deen nafexi dangane nun fala xui xōlēne nan na.

¹⁵ E mafura wuli raminideni.

¹⁶ Gbalon nun kalan nan e kirane xɔn.

¹⁷ E mi bɔɲɛ xunbenla kiraan kolon!

¹⁸ E mi gaxuma Ala yɛɛ ra mumɛ!™†

¹⁹ Anu, en na a kolon a sariyan naxan birin falama, a falama muxune nan xa naxanye sariyan bun, alogo birin dɛɛn xa suxu, dunuɲa muxune birin yi kolon fe kalane ra Ala yɛtagi.

²⁰ Nanara, adamadi yo mi yatɛxi tinxin muxun na Ala yɛɛ ra yi sariya suxun xɔn, bayo sariyan yulubin nan tun yitama en na.

²¹ Koni iki, ba sariyan na, tinxinna nde bata mini kɛnenni Ala naxan fima muxune ma, Sariya Kitabun nun nabine kitabune bata yi naxan seren ba.

²² Naxanye birin na denkeleya, Ala ne ratinxinma a yɛɛ ra yi nɛn denkeleyaan xɔn Yesu yi, Alaa Muxu Sugandixina. Amasɔtɔ tagi raba mi na.

²³ Muxun birin bata yulubin liga. Nanara, e mi Alaa binyen sɔtɔxi.

²⁴ Koni Ala muxune kima tinxinni a hinanna nan xɔn, a yi e xunba a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁵ Ala a tan nan findixi a solona saan na e nun yulubi xafari saraxana, na muxune xa naxanye na denkeleya a wunla ma. Na bata a gbee tinxinna yita. Bayo yulubin naxanye liga benun iki, a mi yi muxune yulubine saranna e ra a dijan waxatini,

²⁶ koni a bata wa a tinxinna yita feni waxatini ito yi, alogo a xa tinxin feu, a mɔn yi muxune ratinxinɲɛ ayi a yɛɛ ra yi naxanye bata denkeleya Yesu ma.

²⁷ Nayi, muxune lan e xa e yetɛ matɔxɔ nanfe ma? Sese! Nanfera? E to sariyan suxi, e yetɛ matɔxɔma na nan na ba? ɛn-ɛn, na mi a ra, fo e denkeleyana.

²⁸ Amasɔtɔ en bata a to muxun tinxinma Ala yɛɛ ra yi denkeleyaan nan xɔn, hali ba sariya suxun na.

²⁹ Yahudiyane nan tun gbee Ala ra ba? Siya gbɛtɛne fan ma Ala xa mi a tan na ba? Siya gbɛtɛne fan ma Ala na a ra yati!

³⁰ Ala kedenna na a ra naxan Yahudiyane ratinxinma a yɛɛ ra yi denkeleyaan xɔn e nun siya gbɛtɛne fan na denkeleya kedenna xɔn.

³¹ Na bunna nɛɛn a en xa sariyan bɛɲin denkeleyani ba? ɛn-ɛn de! En lan nɛn en yi sariyan yate.

4

Ibrahimisa misaala

¹ En nanse falama en siyaan benba Iburahima a fe yi nayi? A nanse kolonxi feni ito yi?

² Xa Iburahima tinxinɲɛ ayi nɛn Ala yɛɛ ra yi a kɛwanla xɔn, a yi a yetɛ matɔxɛ nɛn na yi. Koni a mi nɔɛ na ligɛ Ala yetagi!

³ Kitabun nanse falaxi lan na fe ma? A naxa, "Iburahima yi denkeleya Ala ma, Ala yi na yate tinxinna ra a xa."*

⁴ Muxun naxan na wali, a yi a saranna sɔtɔ, na mi yatɛma kiseen na a xa, bayo a wali saranna na a ra.

⁵ Koni muxun naxan mi walima, koni a laxi Ala ra naxan Ala kolontarene matinxinma, Ala na kanna denkeleyaan yatɛma nɛn tinxinna ra.

⁶ Dawuda fan muxuna sɛwana fe falaxi na kii nin, Ala naxan yatɛxi tinxin muxun na, ba kɛwanle ra, a naxa,

⁷ "Sɛwan na kanna xa, naxan ma sariya kalane bata mafelu naxan yulubiye bata xafari.

⁸ Sɛwan na adaman xa, Marigin bata diɲa naxan hakɛn ma."†

⁹ Na sɛwan findixi Yahudiyi banxulanxine nan gbansan gbee ra ba hanma siya gbɛtɛne fan? Awa, en baxi a faladeni, en naxa, a Ala Iburahimaa denkeleyaan yate nɛn tinxinna ra a xa.

¹⁰ Koni na liga waxatin mundun yi? A bata yi banxulan hanma a munma yi banxulan? A munma yi banxulan.

¹¹ A banxulanyaana sɔtɔ nɛn a tinxinyaana taxamasenna ra a naxan sɔtɔxi a denkeleyaan xɔn benun a xa banxulan waxatin naxan yi. Nanara, Iburahima yi findi muxune birin benban na naxanye denkeleyaxi Ala ma, na yi yate e xa tinxinna ra hali e mi banxulanxi.

¹² Naxanye banxulanxi, e mɔn biraxi nxu benba Iburahima denkeleyaan fɔxɔ ra Iburahima yi naxan yi nun benun a xa banxulan, ne fan benban nan Iburahima ra.

Ala Iburahima tuli sa naxan na

¹³ Ala yi Iburahima nun a bɔnsɔnna tuli sa, a naxa, dunuɲa findima nɛn e kɛɛn na. Koni a mi na tuli saan sɔtɔxi sariyan xan xɔn fo a tinxinna denkeleyaan barakani.‡

¹⁴ Xa muxune yi na kɛɛn sɔtɔxi sariya suxun nan xɔn nun, nayi denkeleyaan tɔnɔ mi na. Ala en tuli saxi nɛn nayi fuyan!

¹⁵ Amasɔtɔ sariyan nan fama Alaa xɔlon na, bayo xa sariya mi na, sariya kalan fan mi na.

¹⁶ Nayi, Ala en tuli saxi denkeleyaan nan baraka yi, alogo a xa findi Alaa hinanna ra Iburahima yixɛtɛne birin xa naxanye sariyan sɔtɔxi e nun naxanye fan denkeleya alo Iburahima. Iburahima nan en birin benban na,

† **3:18:** Yaburin 14.1-3 nun 53.2-4 nun 5.10 nun 140.4 e nun Esayi 59.7-8 nun Yaburin 36.2 * **4:3:** Dunuɲa Fɔlon 15.6

† **4:8:** Yaburin 32.1-2 ‡ **4:13:** A mato Dunuɲa Fɔlon 12.2-3 nun 17.4-6 nun 22.15-18 kui. § **4:17:** Dunuɲa Fɔlon

17 alo a seβexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "N na i findima nen siya wuyaxine benban na."§ A tan nan en benban na Ala yeε ra yi, Iburahima denkeleya Ala naxan ma, Ala naxan faxa muxune niin birama e yi, Ala naxan seen yamarima naxan mi na, a yi taran na.

18 Iburahima denkeleya nen a yigin ma, hali a yigin xunna to mi yi toma. Na kiini, a yi findi "siya wuyaxine benban na," alo Ala a fala a xa kii naxan yi, a naxa, "I yixetene luma na kii nin."*

19 A bata yi neε keme joxondon soto nun, fayida a fati benden yi faxa feni, a jaxanla Saran fan yi findixi gbantan na koni a denkeleyaan tan yi kende.

20 Ala a tuli sa naxan na, a mi sike na ma denkeleyatareyani, koni a denkeleyana a senbe so nen, a yi Ala binya.

21 A yi laxi a ra yati, fa fala Ala a tuli saxi naxan na, a senben na rakamalima nen.

22 Nanara, Ala na yate nen tinxinna ra a xa.†

23 Koni na falan mi seβexi a tan keden ma fe ra, fa fala, "A yatexi tinxinna ra a xa."

24 A mon seβexi en tan nan xa bayo na yatema tinxinna ra en tan fan xa, en na denkeleya Ala ma naxan en Marigi Yesu rakelixi sayani.

25 Yesu faxaxi en hakene nan ma fe ra, a yi keli sayani, a en natinxin Ala yeε ra yi.

5

Tinxinyana fe Ala yeε ra yi

1 Bayo en bata tinxinje ayi Ala yeε ra yi denkeleyaan xon, lanna bata taran en nun Ala tagi Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

2 A bata en nafa a hinanni denkeleyaan xon en naxan yi iki. En yi sewa Alaa binyen soto feen yigin na.

3 En mon sewaxi en ma torone ra amasoto en na a kolon a toron fama tunnafanna nan na.

4 Tunnafanna yi fa lannayaan na. Lannayaan yi fa yigin na.

5 Na yigin mi en yanfama, amasoto Ala bata a xanuntenyaan sa en bojeni a Nii Sarijanxin xon ma, a bata naxan fi en ma.

6 Amasoto senbe mi yi en na waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin faxa nen Ala kolontarene fe ra a waxati ragidixini.

7 Fayida muxe mi yi tinje faxe tinxin muxuna fe ra, koni yangina nde, muxuna nde susε nen faxe muxu fajina fe ra.

8 Koni Ala a xanuntenyaan yitaxi en na na kii nin, en mon yi yulubi kanne ra waxatin naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin yi faxa en xa.

9 Iki xa en bata tinxinje ayi Ala yeε ra yi Yesu wunla xon ma, a mi sa taganje en kise Alaa xolon ma a barakani.

10 Bayo xa Ala yaxun yi en na waxatin naxan yi, en nun Ala tagin yi yiton a Dii Xemena sayaan xon, xa en tagin bata yiton nayi, a tagan xun mi na nayi en nakise Yesu a nii rakisin barakani.

11 Koni a birin mi na ra, en mon sewaxi Ala ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra naxan bata en nun Ala tagini ton iki.

En Benba Adama nun Yesu a fe

12 Nanara, yulubin soxi dunuja yi muxu keden peen nan xon ma, sayaan fan yi fa yulubin xon. Nanara, sayaan bata fa muxun birin ma, amasoto muxun birin bata yulubin liga.

13 Yulubin yi dunuja yi nun benun sariyan xa fa, anu xa sariyan mi na, yulubin fan mi yatema.

14 Koni folo En Benba Adama waxatin ma han sa doko Musa waxatin na, sayaan mangayaan ligama muxun birin xun na, hali naxanye mi En Benba Adamaa yulubin sifan liga naxan Alaa sariyan kala.

En Benba Adama yi findixi muxu famatxon misaala nan na.

15 Koni Alaa kiseen mi maligaxi Adama haken na. Hali muxu wuyaxi to bata sayaan soto a tan kedenna haken xon, Alaa hinanna nun a kiin hinanna gbo na xa, a naxan fixi muxu wuyaxi ma muxu keden peen barakan xon, Yesu, a Muxu Sugandixina.

16 Alaa kiseen nun muxu kedenni ito yulubin mon mi ranma fe kedenna ma. Bayo yulubi keden peen kitin bata a liga adamadiine yi yalagi, koni Alaa kiseen faxi yulubi wuyaxin liga xanbin nin, a yi tinxinyaan nafa.

17 Xa sayaan bata non soto muxu kedenna haken xon, na muxu kedenna fe ra, na muxune fan mi taganje non sote Alaa Muxu Sugandixin Yesu kedenna dunuja yi gidin xon, naxanye Alaa hinan jantaren soto ma e nun a kiseen naxan findixi tinxinna ra.

18 Nanara, birin yalagixi kii naxan yi hake kedenna xon, kewali tinxinxi kedenni ito fan bata findi tinxinna ra na kiini naxan nii rakisin nafama muxune birin ma.

19 Amasoto muxu wuyaxi findixi hake kanne ra kii naxan yi muxu kedenna fala suxutareyaan xon ma, muxu wuyaxi fan natinxinma ayi na kii nin Ala yeε ra yi muxu kedenna a fala suxun barakani.

20 Sariyan bata fa alogo haken xa wuya ayi, koni yulubin gboxi ayi denaxan yi, Alaa hinanna fan bata gbo ayi menni mon.

21 Nanara, yulubin mangayaan ligaxi kii naxan yi sayani, Alaa hinanna fan mangayaan ligama tinxinyaan xon ma na kii

* 4:18: Dunuja Folon 15.5 † 4:22: Dunuja Folon 15.6

nin, a yi en naso habadan nii rakisini, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

6

Sayaan nun siimayana Yesu xon

¹ En nanfe falama? En luyε yulubine lige ba alogo Alaa hinanna xa gbo ayi?

² En-εn de! En luxi nen alo en bata faxa yulubin mabinni, en mon luyε en ma dunuɲa yi gidin lige yulubini di nayi?

³ E mi a kolon ba, a en tan naxanye bata rafu igeni Alaa Muxu Sugandixin Yesu xinli, a en bata rafu a xon ma a sayani?

⁴ Nayi, en nun Yesu bata maluxun en bode xon ma a sayani en nafuxi igeni waxatin naxan yi, alogo Alaa Muxu Sugandixin kelixi sayani kii naxan yi a fafe a binyeni, en fan xa sigan ti dunuɲa yi gidi neneni na kiini.

⁵ Amasoto xa en birin bata findi kedenna ra a sayani, en fan kelima nen sayani alo a tan.

⁶ En xa ito kolon: en ma muxuya fonna bata faxa Yesu xon wudin ma, alogo en ma muxuya naxan yulubini, na xa ɲan, en yi ba yulubina konyiyani.

⁷ Amasoto muxun na faxa, a xoroɲama nen yulubin ma.

⁸ Xa en nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en bode xon ma, en mon laxi a ra nayi fa fala en nii rakisin soto ma nen en bode xon ma.

⁹ Amasoto en na a kolon fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, a mi fa faxama sonon, senbe mi fa sayaan na a fari sonon.

¹⁰ Amasoto a faxa nen, a faxa yulubin nan ma fe ra sanɲa ma keden han habadan. Iki a a nii ra, a siimayani Ala nan xa.

¹¹ A na kii nin, ε fan xa ε yetε yate muxu faxaxine ra yulubin ma, koni ε luxi ε siimayani Ala xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin.

¹² Nanara, yulubin nama fa mangayaan liga ε fati bendeni sonon naxan faxama, ε lu a waxon feene lige.

¹³ E nama ε fatin yire yo lu yulubini alo yengε so sena tinxintareyaan xa, koni ε yetε so Ala yii, alo a bata muxun naxanye rakeli sayani. E fatin yiren birin so Ala nan yii yengε so seen na tinxinyaan xa.

¹⁴ Na ma, yulubin nama mangayaan liga ε xun na, bayo ε mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna.

Tinxinyana konyine

¹⁵ Na di nayi? A lan en xa lu yulubin lige ba, bayo en mi fa sariyan bun ma sonon, fo Alaa hinanna? En-εn de!

¹⁶ E mi a kolon ba, ε na ε yetε so muxuna nde yii ε findi a xui suxu konyin na, ε findima na kanna konyin nan na ε naxan

xui suxuma? A finde yulubin na, i yi faxa, hanma a finde Ala xuiin suxun na, i yi yate tinxin muxun na.

¹⁷ Koni tantunna Ala xa, bayo yulubina konyin nan yi ε ra nun, koni xaranna naxan taxu ε ra, ε bata na suxu ε boɲeni.

¹⁸ E bata xoroɲa yulubin ma, ε findi tinxinyana konyine ra.

¹⁹ N dunuɲa misaali ito falama ε xa nen alogo ε xa a yetε to hali senbe to mi ε yi. A foloni nun ε bata yi ε fatin birin findi xosi feene konyin na, ε kewali ɲaxine yi siga gboε ayi. Koni iki, ε fatin birin xa findi tinxinyana konyin na, ε yi sariyan.

²⁰ E yi yulubina konyiyani waxatin naxan yi, ε mi yi tinxinyaan bun ma nun.

²¹ E feen naxanye liga na waxatini, ε yagixi naxanye ra iki, ε tonon mundun sotoxi ne yi? Ne rananna findixi sayaan nan na.

²² Koni iki, ε bata xoroɲa yulubin ma, ε findi Alaa konyine ra. E marasariyanna nan findixi na tonon na, naxan ranan findixi habadan nii rakisin na.

²³ Bayo yulubin saranna nan sayaan na koni Alaa kisena, habadan nii rakisin nan na ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

7

Denkeleya muxune bata xoroɲa

¹ Ngaxakedenne, ε tan naxanye sariyan kolon, ε a kolon fa fala a sariyan muxun yamarima fanni a daxi.

² A misaala findixi ɲaxanla nan na naxan doxi xemεn xon. Na nun a xemεna e bode ra fanni a daxi, koni xa a xemεn faxa, a bata mini sariyan bun naxan yi e xidixi e bode ra.

³ Nanara, xa a doxo xemε gbete xon, a xemε singen mon a nii ra, a bata yalunyaan liga na yi. Koni xa a xemεn faxa, nayi a bata mini na sariyan bun. Nayi, a noε doxe gbete xon nen, na mi findixi yalunyaan na.

⁴ Ngaxakedenne, ε tan fan bata faxa sariyan mabinni Alaa Muxu Sugandixin fati benden xon ma. Nayi, ε bata findi na gbeen na, naxan kelixi sayani alogo en xa wali fapine ke Ala xa.

⁵ Amasoto fati benden naxan feene yi en yamarima waxatin naxan yi, yulubin naxan fe ɲaxine yi walima en fatine yi sariyan xon alogo naxan en faxama en yi na liga.

⁶ Koni iki, en bata mini sariyan bun, amasoto en bata faxa sariyan bun, naxan yi en suxi. En fa Alaa Nii Sariyanxina a kira nenεn nan xon, en mi fa fe fori seβexine bun.

Sariyan nun hakena fe

⁷ En nanfe falama nayi? Sariyan yetεen nan yulubin na ba? En-εn de! Sariyan nan a ligaxi n yulubin kolon. Xa sariyan mi yi a

* 7:7: A mato Xoroɲaan 20.17 nun Sariyane 5.21 kui.

fala n xa nun, i nama mila ayi, n mi yi milan kolonma nun.*

⁸ Na ma, yulubin yi feren soto, a milan sifan birin naso n tan yi sariyan xon ma. Amasoto xa sariyan mi yi na nun, yulubin faxaxin nan yi a ra.

⁹ Sariyan mi yi na waxatin naxan yi, n yi kende, koni yamarin to fa, yulubin yi fa, n yi faza.

¹⁰ Yamarin naxan faxi siimayana fe ra, na faxi sayaan nan na n tan ma.

¹¹ Bayo, yulubin bata feren soto yamarin xon, a yi n yanfa, a n faza.

¹² Nanara, sariyan sarijan, yamarin sarijan, a tinxin, a fan.

¹³ Na bunna di? Fa fala naxan fan, na bata findi sayaan na n tan xa? En-en de! Yulubin nan bata n faza na se fajin xon, alogo xa kolon yulubin na. Nayi, yulubin senbe gbeen yi makenen yamarin xon.

Yulubin yi muxun no

¹⁴ En na a kolon fa fala a sariyan fataxi Alaa Nii Sarijanxin nan na, koni fati benden nan n tan na, naxan bata mati a findi yulubina konyin na.

¹⁵ N naxan ligama, n mi na bayen kolon. Amasoto n waxi naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni fo naxan mi rafan n ma n na nan ligama.

¹⁶ N mi waxi naxan liga feni, n na nan ligama. Na a yitama nen fa fala a n bata tin a sariyan fan.

¹⁷ Nayi, n tan xa mi na ligama, koni yulubin nan na ra naxan n yi.

¹⁸ Amasoto n na a kolon a fe fajin mi n tan yi fata n fati benden naxan feene ra, bayo hali fe fajin liga xonla n ma, n mi noe a lige.

¹⁹ N waxi fe fajin naxan liga feni, n mi na xan ligama, koni n mi waxi fe jaxin naxan liga feni, n luma na nan lige.

²⁰ Feen naxan liga xoli mi n ma, xa n na liga, na bunna nen, fa fala n tan xa mi a ligaxi, koni yulubin naxan n yi.

²¹ Nanara, sariyan naxan walima n tan yi, na ni ito ra. Fe fajin liga xonla n ma waxatin naxan yi, a fere mi na bayo fe jaxina n yi.

²² Anu, n sewaxi Alaa sariyan na n son-donni.

²³ Koni n sariya gbete nan toma n fati bendeni naxan n xaxinla sariyan yengema, na yi n findi kasorasaan na yulubina sariyan xon ma, naxan walima n fati bendeni.

²⁴ Taro muxun nan n na! Nde n xunbama fati bendeni ito nun a rafan feene yi naxanye n xalima sayani?

²⁵ Tantunna Ala xa en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani!

Nayi, n bata findi Alaa sariyan konyin na n xaxinli, koni n fati benden naxan feene bata n findi yulubina sariyana konyin na.

8

¹ Nanara, muxun naxanye Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, Ala mi fa ne yalagima.

² Amasoto, Alaa Nii Sarijanxina nii rakisin sariyan bata n xoro ya yulubin nun sayaan sariyan ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

³ Amasoto sariyan mi yi noe na lige, bayo fati benden naxan feene bata a senben jan. Ala nan na liga, a yi a yetena Dii Xemen nafa adamadi yulubi kanne sawurani, a yulubin yalagi fati bendeni.

⁴ Ala na ligaxi nen alogo sariyan tinxinna xa kamali en yi, en tan naxanye mi fa en fati benden naxan feene ligama, koni fo Alaa Nii Sarijanxin naxan feene.

⁵ Awa, naxanye e fati benden naxan feene ligama, ne luma e mire na fe sifane nan ma, koni naxanye Alaa Nii Sarijanxin naxan feene ligama, ne luma e mire Alaa Nii Sarijanxina feene nan ma.

⁶ Fati benden natan miriyane na lu i yi, sayaan nan na ra, koni xa i miriyane keli Alaa Nii Sarijanxin nin, siimayaan nan na ra e nun boje xunbenla.

⁷ Amasoto fati benden natan miriyane findixi Ala yaxun nan na, bayo e mi noe i xure Alaa sariyan bun mum!

⁸ Naxanye e fati benden naxan feene ligama, ne mi Ala kenenje mum!

⁹ Koni e tan mi fa e fati benden naxan feene ligama fo Alaa Nii Sarijanxin naxan feene, Alaa Nii Sarijanxin to e yi. Amasoto xa Alaa Muxu Sugandixina Niin mi muxun naxan yi, Alaa Muxu Sugandixin gbee mi na kanna ra.

¹⁰ Koni xa Alaa Muxu Sugandixina e tan yi, e fati benden bata faza yulubina fe ra, koni e niina e yi, amasoto e bata ratinxinje ayi Ala yetagi.

¹¹ Anu, Alaa Niin naxan Yesu rakelixi sayani, xa na lu e yi, a tan naxan Alaa Muxu Sugandixin nakelixi sayani, na mon nii rakisin fima nen e fati bendene ma a Nii Sarijanxin barakani naxan luma e yi.

¹² Na ma, ngaxakedenne, goronna en xun ma. Koni fati benden tan goronna mi en xun ma en yi a rafan feene liga.

¹³ Amasoto xa e lu e fati benden naxan feene lige, e faxama nen. Koni xa e fati benden natane faza Alaa Nii Sarijanxin xon, e nii rakisin soto ma nen.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxanye yii rasuxi, Alaa diin nan ne ra.

¹⁵ Amasoto e Niin naxan sotoxi, na mi e findixi gaxun konyin na. Koni a bata e findi Alaa diine ra. En xinla tima na nan baraka yi, en naxa, "Baba, n fafe!"

¹⁶ Alaa Nii Sarijanxin yeteen sereyaan bama en niin xa, a Alaa diin nan en tan na.

¹⁷ En to findixi Alaa diine ra, en fama nen keen sotedeni alo a diine bayo Ala barayin

naxan namaraxi a Muxu Sugandixin nun a muxune xa, en na sötoma nən. Xa en nun Yesu tərɔ en bode xən ma, en birin nan a binyen sötoma nayi.

Binyen naxan fama

¹⁸ N bata a kolon a en tərɔn naxan sötoma iki, e nun binyen naxan fama, ne tagi kuya kati!

¹⁹ Bayo daala birin luxi nən alo a Ala legedenma, a digima na waxatin na han Ala diine nərɔn sa minima kənenni waxatin naxan yi.

²⁰ Amasötɔ daala lu nən kobiyaan bun.* A sago mi yi a ra, koni Ala sagoon nan a luxi na kiini alogo yigin xa sötɔ,

²¹ fa fala daala xərɔyama nən kalana konyiyaan ma, a yi fa Alaa diine xərɔya kəndəni.

²² Amasötɔ en na a kolon, xabu a fəloni han waxatini ito yi, a luxi alo daala birin kutunma xələni alo jaxanla naxan dii barini.

²³ Koni daala xa mi keden a ra, koni en tan naxanye fan singe Alaa Nii Sarijanxin sötɔxi, en fan sɔxələxi en bəjəni, en Ala maməma waxatin naxan yi a en findi a diine ra, a yi en gbindin xunba.

²⁴ Amasötɔ en bata kisi na yigin xən. Anu, i yigin saxi feen naxan yi, xa i bata na to, na mi fa xilə yigina. En bata yelin naxan sətə, en fa en xaxili tima na ra di?

²⁵ Koni en munma naxan sötɔ, xa en na en yigin sa na fari, en na a maməma nən tunnafanni.

²⁶ Alaa Nii Sarijanxina en tan sənbetare kanne malima na kii kedenna nin. Amasötɔ en mi a kolon en lan en xa Ala maxandi naxan ma. Koni Nii Sarijanxin yetəna Ala mafanma en xa kutunni naxan mi nɔɛ fale.

²⁷ Ala naxan muxune bəjə yi feene toma, na a Nii Sarijanxina miriyaan kolon, amasötɔ Alaa Nii Sarijanxina Ala mafanma a yama sarijanxin xa alo Ala sagoon kii naxan yi.

²⁸ En na a kolon a Ala feene birin naxanma a fajin nan ma a xanu muxune xa, a naxanye xilixi a maragidini.

²⁹ Amasötɔ Ala naxanye sugandi a fəloni, a mən bata a ragidi a xa ne findi a Dii Xəmən maligane ra, alogo Yesu xa lu alo dii singena a xunyene yə.

³⁰ Ala bata yi na ragidi naxanye xa, a mən bata ne xili. A naxanye xilixi, a mən bata ne ratinxinjə ayi a yetagi, a mən yi a binyen fi e ma.

Alaa xanuntenyana

³¹ Nayi, en nanse falama na fe ra? Xa Ala en xən, nde fa kele en xili ma nayi?

³² A tan naxan mi a yetəna dii xəmən natanga, koni a yi a fi en birin xa, nanfera nayi a mi seen birin sɔɛ en yii a Dii Xəmən xən?

³³ Ala bata muxun naxanye sugandi, nde ne kansunje? Ala nan yoon fiin kanna ra.

³⁴ Nde nɔɛ en yalage? Muxu yo, bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu bata faxa, a mən yi keli sayani, a mən tixi Ala yiifanna ma, a Ala mafanma en xa.

³⁵ Nanse en bə Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyani? Tərɔn nun kəntəfinla ba, hanma bəsenxənyana hanma kaməna hanma marabənna hanma gbalona hanma sayana silanfanna ra? Ne sese mi nɔɛ a lige.

³⁶ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, “E nxu faxama i tan nan ma fe ra ferijən gbən! E nxu ligama alo yəxəen naxan faxa daxi a ra!”†

³⁷ Koni naxan en xanuxi, en nɔɔn sötoma nən na xən feni itoe birin yi fefe.

³⁸ Amasötɔ n na a kolon yati, sayana hanma dunuɔya yi gidina hanma malekane hanma jinanne hanma waxatini itoe hanma waxati famatone hanma sənbe kanne

³⁹ hanma naxanye kore xənna ma hanma naxanye bəxən bun ma, dalise yo mi na yi naxan en bə Alaa xanuntenyani en naxan sötɔxi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

9

Ala muxun naxanye sugandixi

¹ N xa jəndin fala ε xa Alaa Muxu Sugandixin barakani, n mi wulen falama, n xaxinla mi n yalagima. N seren bama Alaa Nii Sarijanxini:

² N sunuxi, n bəjəen mən sɔxələxi waxatin birin.

³ Amasötɔ, n yi waxi nən n tan yetəen nan xa Alaa dangan sötɔ, n yi masiga a Muxu Sugandixin na ngaxakedenne funfuni, n kon kaane,

⁴ Isirayila kaane, e tan naxanye findi Alaa diine ra, e a binyen nun a layirine nun a sariyan nun a batu kiine nun a tulisane sötɔ.

⁵ E fataxi Nabi singene bənsənnə nan na, Alaa Muxu Sugandixin yi mini e tan yi adamadiyaan kii ma. Ala naxan seen birin xun na, na xa tantun habadan! Amina.

⁶ Anu, na xa mi na ra de fa fala a Alaa tuli saan tənɔ mi fa na, bayo Isirayila kaane birin mi findixi Alaa yamana Isirayila xan na.

⁷ E to barixi Iburahima bənsənni, na mi a ra fa fala e birin findixi Iburahimaa dii kəndene nan na. Amasötɔ Ala a fala nən a xa,

* **8:20:** A mato Dunuɔya Fəlon 3.17 † **8:35: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. ‡ **8:36:** Yaburin 44.23

* **9:7:** Dunuɔya Fəlon 21.12

a naxa, “Naxanye yatema i bõnsõnna ra, ne minima Isiyaga bõnsõnna nin.”*

8 Na nan na ra, diin naxanye barixi adamadiyaan kii ma, Alaa dii mi ne ra, koni fõ Ala Ibrahima tuli sa diin naxanye ra, ne nan findixi a dii kendene ra.

9 Amasõtõ Ala Ibrahima tuli sa na kii nin, a naxa, “N fama nen waxati saxini, Saran yi dii xemen bari.”†

10 A birin mi na ra, Rebeka a dii firinne birin fafe keden nan yi a ra, en benba Isiyaga.

11 Anu, benun gulunni itoe xa bari, benun e xa fe fajin liga hanma a jaxina, Ala bata yi a ragidi na nde keden xa sugandi

12 hali ba e kewanle ra koni fõ a naxan xilixi. A yi a fala Rebeka xa, a naxa, “Tadan luma nen xunyena nõn bun ma.”

13 A sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, “N bata Yaxuba xanu koni n bata Esayu rajaxu.”‡

14 En nanfe falama nayi? Ala tinx-intareyaan nan ligaxi nayi ba? En-en de!

15 Amasõtõ a bata a fala Musa xa, a naxa, “N hinanjen naxan na, n hinanma nen na ra, n kininkininjen naxan ma, n kininkininma nen na ma.”§

16 Na mi fataxi muxun waxon feene xan na hanma a kewanle, koni fõ Alaa kininkininna.

17 Amasõtõ a sebexi Kitabuni, Ala a falama Firawona xa denaxan yi, a naxa, “N na i findixi mangan na nen alogo n xa n senben mayita i tan xon, n xinla yi rali dunuja yiren birin yi.”*

18 Nayi, Ala na wa kininkinin feni naxan ma a kininkinin na ma, a na wa naxan natengbesen fe yi ayi, a na ratengbesenma ayi nen.

Alaa xõlõn nun a kininkininna

19 Muxuna nde a falama n xa nen, a naxa, “Nanfera Ala mon nxu yalagima? Amasõtõ nde Alaa fe ragidixin matandex?”

20 Nde i tan na naxan Ala matandima? Fejen nõe a fale a rafala muxun ma ba fa fala nanfera i n nafalaxi iki?

21 Awa, nõn mi feje rafalan yii ba, a feje firin nafala feje bende kedenni, keden binye wanle xa, boden fe fune xa?

22 Nayi, Ala yi wa a xõlõn nun a senben mayita feni, a yi dija kati, a ti na muxune bun a xõlõ naxanye ma, naxanye yi halage.

23 A na liga nen alogo a xa a binye gbeen yita na muxune ra, a kininkinin naxanye ma, a bata yi naxanye yiton a binyen sõtõ xinla ma.

24 Na nan en tan na, a naxanye xilixi, keli Yahudiyane ye e nun siya gbetene fan ye.

25 Amasõtõ a fala nen Nabi Hose xa, a naxa, “Naxanye mi yi n ma yamaan na, n ne xilima nen n ma yamana, n mi yi naxanye xanuxi, n ne xilima nen n xanuntenne.”

26 A mon sebexi menni, a naxa, “A yi falama e ma denaxan yi, ‘N ma yamaan mi e ra,’ e fa xili bama nen menni ‘Habadan Alaa diine.’”†

27 Nabi Esayi yi a xuini te Isirayila muxune fe ra, a naxa, “Hali Isirayila muxune yi wuya ayi alo mejeninna naxan fõxõ igen de, hali na, e donxedin nan tun kisima.

28 Amasõtõ Marigina a fe ragidixine raka-malima nen dunuja ma a kiini sa!”‡

29 A na kii nin, alo Nabi Esayi a fala kii naxan yi a fõlõni, a naxa, “Xa Marigina Senben Birin Kanna mi yi en yixetena ndee lu nun, en yi luma nen nun alo Sodoma taana, en liga alo Gomora taana.”§

Isirayila nun Xibaru Fajina fe

30 En nanfe falama nayi? Siya gbeten naxanye mi yi tinxinna fenma, ne bata a sõtõ denkeleyaan barakani.

31 Koni Isirayila kaan naxanye yi sariyan tinxinna fenma, ne mi a sõtõma.

32 Na di? Bayo e mi a fenxi denkeleyaan xon fõ e kewanle. E yi e sanna radin gemen na naxan xili, “San nadin gemen”

33 Kitabun naxan ma fe fala, a naxa, “A mato, n bata gemen sa Siyon yi, yamana e sanna radinma gemen naxan na, e bira. Koni naxan na denkeleya a ma, na kanna mi nimisama.”*

10

1 Ngaxakedenne, n waxi a xon ma n bõjen birin yi, n kon kaane xa kisi. N na Ala maxandima e xa na ra kati!

2 N findima nen e tan seren na fa fala Alaa fe kunfana e yi, koni e kolontareyani.

3 Ala muxune ratinxinna kii naxan yi a yete ye ra yi, e mi na kolon. Nayi, e bata kata, e yi e gbee kiraan sa, e mi xuruxi Alaa tinxinyaan bun.

4 Amasõtõ Alaa Muxu Sugandixin bata sariyan nakamali. Nanara, naxan na denkeleya a ma, na kanna bata tinxin Ala ye ra yi.

Kisi fena muxune birin xa

5 Muxune tinxinyaan naxan sõtõma sariyan xon, Musa bata na fe sebe, a naxa,

† 9:9: Dunuja Fõlõn 18.10-14 ‡ 9:13: A mato Dunuja Fõlõn 25.23 nun Malaki 1.2-3 kui. § 9:15: Xõroyaan 33.19
 * 9:17: Xõroyaan 9.16 † 9:26: Hose 2.1-3 nun 2.25 ‡ 9:28: Esayi 10.22-28 § 9:29: Esayi 1.9. A mato Dunuja Fõlõn 19.23-28 kui. * 9:33: Esayi 28.16 * 10:5: Saraxaraline 18.5

“Naxan na e suxu, na kanna nii rakisin sotōma nēn e xōn.”*

⁶ Koni tinxinyaan naxan sotōma Ala yēē ra yi denkeleyaan xōn, na sebexi Kitabun kui ikiini, a naxa, “I nama a fala i yete ma fa fala nde nōe te kore?” Na bunna nēēn, alogo a xa sa Alaa Muxu Sugandixin nagodo.

⁷ Hanma “Nde sigama laxira yi?” A xa sa Alaa Muxu Sugandixin nakeli sayani.

⁸ Koni a nanse falaxi? A naxa, “Alaa falana i dēxōn ma, a i dēēn kui, a i bōjēni,”† na nan denkeleyaan falan na, en naxan nal-ima iki.

⁹ Xa i i tiyē a ra i dēni fa fala Yesu nan Marigin na, i denkeleya i bōjēni, a Ala a rakeli nēn sayani, i kisima nēn.

¹⁰ Amasotō muxun denkeleyama a bōjēn nin, Ala yi a ratinxinjē ayi a yēē ra yi. A yi a ti ra a dēni, a kisi.

¹¹ Amasotō Kitabun naxa, “Naxan yo na denkeleya a ma, na mi nimisama.”‡

¹² Amasotō tagi raba mi Yahudiyane nun siya gbētene tagi. Marigi keden peen nan e birin xun na naxan a maxandī muxune birin kima a fonisireyani.

¹³ Amasotō Kitabun naxa, “Naxan yo na Marigin xili, na kisima nēn.”§

¹⁴ Koni e a xilima di, xa e mi denkeleya a ma? E denkeleyama di, xa e munma a fe mē? E na mēma di, xa muxe mi kawandin ba e xa?

¹⁵ Na kawandin bama di, xa xērane mi rasiga? A sebexi Kitabun kui na kii nin, a naxa, “Xera fajni yibane faan lanxi han!”*

¹⁶ Koni Isirayila kaane birin mi na fe Xibaru Fajin suxi. Amasotō, Nabi Esayi a fala nēn, a naxa, “Marigina, nde laxi nxō falan na?”†

¹⁷ Anu, denkeleyaan fama Alaa falan mēēn nan xōn ma. Alaa falan fan mēma Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin nan xōn.

¹⁸ Koni n xa maxōdinna ti: E mi a fe mēxi ba? En-en, e bata a me! Kitabun naxa,

“E fala xuiin bōxōn birin li nēn.

E falane yi siga han dunujā danna.”‡

¹⁹ Awa, n mōn xa maxōdinna ti, “Isirayila muxune mi a famu ba?” Musa nan singe ito yabi. A naxa, “N na ε raxōxōlnma ayi nēn muxune xōn yama fajin mi naxanye ra. N yi ε raxōlō siya xaxilitaren xōn.”§

²⁰ Esayi yi susu Alaa falani ito tiyē, a naxa, “Naxanye mi yi n fenma, ne bata n to. Naxanye mi yi n maxōdinma, n bata n yete yita ne ra.”*

²¹ Koni a yi a fala Isirayila a fe ra, a naxa, “N na n yiini bandunma yama fala suxutare murutēxine ma fērijēn gben!”†

11

Alaa kininkininna Isirayila ma

¹ N xa maxōdinni ito ti: Ala bata a mē a yamaan na ba? En-en de! Amasotō Isirayila kaan nan n tan yetēēn na, Iburahima yixetēna nde Bunyamin bonsonni.

² Ala yamaan naxan sugandi a yete xa a fōlōni a mi ne rabējini. Nabi Eli a mawugama Ala xa Isirayila kaane fe ra Kitabun kui denaxan yi, ε mi mēnna kolon ba? A naxa,

³ “Marigina, e bata i ya nabine faxa, e yi i ya saraxa gandene kala, n keden peen nan fa luxi, e mōn kataxi n fan faxa feen na.”*

⁴ Ala a yabi di? A naxa, “N bata muxu wuli solofere ramara n yete xa naxanye mi e xinbi sinxi Baali suxuren bun ma.”†

⁵ A mōn na kii nin iki, Alaa yama dōnxēn luxi naxanye sugandixi hinanna xōn waxatini ito yi.

⁶ Xa a ligaxi hinanna nan xōn, muxune kewanla mi fa a ra. Xanamu Alaa hinanna mi yi findima hinanna ra.

⁷ Nanfe ligaxi nayi? Isirayila kaane yi naxan fenma nun e sōbēēn na, e mi na sotōxi. Koni fō Ala naxanye sugandixi ne nan a sotōxi. A dōnxēne tondixi nēn

⁸ alo a sebexi kii naxan yi Kitabuni, a naxa, “Ala bata xaxili xōdēxēn fi e ma, e nun yēēn naxanye mi seen toma e nun tunla naxanye mi falan mēma han to.”‡

⁹ Dawuda yi a fala, a naxa, “Ala xa e jaxaxaxane findi e suxu fērēn na e nun luti ratixin na e yēē ra naxan e rabirama, e hakene yi saran e ra.

¹⁰ E yēēne xa rafōrō ayi, e yi danxu! E fanna xa ba a ra waxatin birin!”§

¹¹ N na ε maxōdinma, Yahudiyane tantan waxatin naxan yi, e bira nēn ba habadan? En-en de! Koni e to sin hakeni, siya gbētene yi kisi feen soto alogo xōxōlnyaan xa Isirayila kaane suxu.

¹² Anu, xa Yahudiyane haken findi heri gbeen na dunujā muxune xa, xa e bōnōn findi herin na siya gbētene xa, e na a raka-mali waxatin naxan yi, na fan mi herin nafe nayi ba?

¹³ N falan tima ε tan siya gbētene nan xa iki. N bata findi xēraan na siya gbētene xa. N sēwaxi na wanla ra bayo,

† 10:8: A mato Sariyane 30.12-14 kui. ‡ 10:11: Esayi 28.16 § 10:13: Yowelī 3.5 * 10:15: Esayi 52.7 † 10:16: Esayi 53.1 ‡ 10:18: Yaburin 19.5 § 10:19: Sariyane 32.21 * 10:20: Esayi 65.1 † 10:21: Esayi 65.2 * 11:3: Mangane Singen 19.10 nun 19.14 † 11:4: Mangane Singen 19.18 ‡ 11:8: A mato Sariyane 29.3 nun Esayi 6.10 kui. § 11:10: Yaburin 69.23-24

¹⁴ yanyina nde, n xoxolonyaan nasoma nen n bonsonna muxuna ndee yi alogo e fan ndee xa kisi.

¹⁵ Amasoto Isirayila kaane ramexi waxatin naxan yi, xa Ala nun dunuja muxune tagini ton, nanse fa ligama nayi, xa e mon so a lannayani? Na findima kenla nan na sayani siga nii rakisini.

¹⁶ Anu, xa buru keden nali Ala ma, e nun naxanye bonboxi e bode xon, ne fan saripan.* Xa wudin salenna saripan, a yiine fan luma na kii nin.

¹⁷ Koni xa a yiina ndee sege wudi binla ma, i tan siya gbeten naxan luxi alo burunna Oliwi bili yiina, i tan yi xidi wudin binla ma e funfuni, i yi lu na wudin salenna igen sote,

¹⁸ i nama i yete yite na wudi yii segevine ma. Xa i na liga, i nama jinan fa fala i tan xa mi salenna baloma de, salenna nan i tan baloma.

¹⁹ Koni waxatina nde i tan a falama nen, i naxa, "Wudi yiine segevine nen alogo n tan xa ti e funfuni."

²⁰ Nandin na a ra, e segevine nen masoto e denkeleyatareyaan ma, i tan yi ti e funfuni denkeleyaan xon. Nayi, i nama yanda ayi na feen na de, koni a liga i yeren ma.

²¹ Amasoto, xa Ala mi Yahudiyane ratangaxi, naxanye luxi alo wudi yii singene, a mi i fan natangama.

²² Nayi, en na en miri Alaa nemaan nun a ye xodexen ma. Naxanye tantanxi, a xodexo ne ma, koni a nemaan fan i tan na, koni fo i xa lu a nemaan bun nen, xanamu, a i fan segeva a binla ma nen alo wudi yiina.

²³ Xa Yahudiyane mi lu e denkeleyatareyani, e mon tugunma nen e tiden na. Amasoto Ala noe e raxete nen e funfuni.

²⁴ Bayo, xa i tan siya gbeten ligaxi nen alo burunna Oliwi wudi yiin naxan yi segevine a binla ma, i yi tugun taa kui Oliwi wudi kenden na hali i da kii mi yi a ra, nayi Yahudiyane yeteen naxanye ligaxi alo taa kui Oliwi wudi kenden yiine, Ala taganve ne tiye e yete binla ma e funfuni yi ba?

Isirayila birin kisima nen

²⁵ Ngaxakedenne, n waxi Alaa wundo feni ito yita feni e ra, alogo e nama e yete yate fekolonne ra: Isirayila yamaan foxo kedenna tondixi han siyaan bonne xasabi defexin yi so.

²⁶ Nanara, Isirayila birin kisima nen alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, "Xunbaan kelima nen Siyon yi, a Ala kolontareyaan birin jan Yaxuba bonsonni.

²⁷ N na e yulubin ba e ma waxatin naxan yi, n layirin xidima na nan na e xa."[†]

²⁸ Yahudiyane bata findi Ala yaxune ra alogo e tan xa Yesu a fe Xibaru Fajin soto. Koni Ala rafaan yama sugandixin mon e ra e benba nabi singene fe ra.

²⁹ Amasoto Alaa kiseene nun maragidin mi kalama.

³⁰ E tan siya gbetene, e munma yi Alaa falan suxu a singeni, koni e bata Ala kininkininna soto iki amasoto Yahudiyane mi Alaa falan suxi.

³¹ Na kiini, iki Yahudiyane mi fa Ala xuiin suxuma alogo e tan siya gbetene kininkininna naxan sotoxi, e fan xa na soto e tan siya gbetene sabun na.

³² Ala bata muxun birin findi kasorasane ra e fala suxutareyaan xon alogo a xa kininkinini e birin ma.

Ala xa tantun

³³ Alaa fonisireyaan nun a xaxilimayaan nun a fe kolonna tilin de! Nde noe Alaa fe ragidixine famunve? Nde noe a feene famunve?

³⁴ A sebexi Kitabuni, a naxa,

"Nde Marigina miriyane kolon? Nde noe finde a kawandi muxun na?"[‡]

³⁵ Nde noe Ala dole, alogo a mon xa a raxete a ma?"[§]

³⁶ Amasoto feen birin kelixi a tan yii a tan nan baraka yi a tan xa. Binyena a tan nan xa habadan. Amina!

12

Denkeleya muxun xa wali Ala xa

¹ Ngaxakedenne, Ala to kininkinini e ma, n na e mafanma e e fati benden fi Ala ma saraxan na e dunuja yi gidini, a saripan, a rafaan Ala ma. Na nan findixi batu fajin na e naxan ligama Ala xa.

² E nama e yete lu dunuja feene yi, koni e xa e kepaan masara xaxilimaya nenen xon, alogo e xa Ala sagoon kolon naxan fan, a rayabu, a kamalixi.

³ N na a falama e birin xa Alaa maragidini a naxan fixi n ma, n naxa, e nama a miri xaxilitareyani a e dangu bonne ra, koni e miri e yete ma xaxilimayaan nun yete suxuni alo Ala denkeleyaan yaten naxan fixi e ma.

⁴ En fatin yirene wuya, koni e birin nun e wali.

⁵ A na kii nin, hali en to wuya, en bata findi fati bende kedenna ra Alaa Muxu Sugandixini, en lu en bode yi alo fatin yirene.

⁶ Ala en kixi seen sifa wuyaxi nan na, alo a ragidixi en ma kii naxan yi. Xa muxuna nde kixi nabiya falane yi, a falane xa lan denkeleyaan ma.

* 11:16: A mato Yatene 15.19-21 kui. † 11:27: Esayi 59.20-21 ‡ 11:34: Esayi 40.13 § 11:35: Yuba 41.3

⁷ Xa wanla na a ra yamaan xa, a xa wanla ke. Naxan nœ xaranna tiye, na xa xaranna ti.

⁸ Xa naxan nœ muxune ralimaniye, na xa e ralimaniya. Naxan kiin tima, na xa a liga fonisireyani. Xa yeeratiin na a ra, na xa a sœbe so na ma. Xa naxan kininkininma muxune ma, a xa a liga sewani.

⁹ E xanuntenyaan nama findi nafigiyaan na. E e me fe jaxin na. Naxan fan, e na suxu ken!

¹⁰ E e bode rafan ngaxakedenyaan xanuntenyani, e yi e bode binya ki fajni.

¹¹ E tunnafanna nama findi salayaan na. Koni e wali Marigin xa wekileni.

¹² E sewa e yigina fe ra, e dija tœrœni, e lu Ala maxandini tun.

¹³ E muxu sarijanxine goronna tongo e makone yi. E fatan muxune yisuxe.

¹⁴ E duba e beŋenxœnya muxune xa, e duba, e nama dangan ti.

¹⁵ Naxanye sewaxi, e sewa ne xœn ma. Naxanye wugama, e wuga ne xœn ma.

¹⁶ E kui feene xa findi kedenna ra e bode xa. E nama e waso, koni naxan yo magodoxi e tin na ma. E nama e yete yate fekolonne ra.

¹⁷ E nama fe jaxin jœxœ fe jaxin na. E kata fe fajni liga feen na muxune birin ye e ra yi.

¹⁸ Xa a lanje, fanni na fate e tan na, lanna xa lu e nun muxune birin tagi.

¹⁹ N xanuntenne, e nama e gbeen jœxœ, koni e a lu Alaa xœlœn ma, amasœtœ a sebexi Kitabuni, Marigin naxa, "N tan nan gbeerjœxœ tiin na. N feene saranma nen e jœxœnne ra."*

²⁰ Koni e tan xa a liga na kiini: Kitabun naxa, "Xa kamœna i yaxun ma, donseen so a yii. Xa min xœnla a ma, igen so a yii, amasœtœ xa i na liga a xa, na luma a xa nen alo i tee wolonne nan malanma a xunna ma."†

²¹ I nama tin fe jaxin xa i nœ. Koni fœ i xa fe jaxin nœ fe fajin xœn.

13

En xuru mangane ma

¹ Muxun birin xa xuru mangane ma. Amasœtœ mangaya yo mi na, naxan mi kelixi Ala ma. Mangan naxanye dœxi, a tan nan ne dœxi.

² Nanara, naxan na murute mangane ma, na murutexi Alaa yamarin nan ma. Naxanye na ligama, ne kitin nan tima e yete ma.

³ Fe fajni rabaan mi gaxuma mangane ye e ra, koni fœ fe jaxi rabana. I waxi i nama gaxu mangan ye e ra ba? Nayi, fe fajin liga alogo a xa i matœxœ.

⁴ Amasœtœ a findixi Alaa walikœen nan na alogo a xa fe fajin liga i xa. Koni xa i fe jaxin

liga, gaxu a ye e ra! Bayo silanfanna mi a yii naxi fuu.* Alaa walikœen nan a ra naxan a xœlœn nagodoma fe jaxi rabaan ma, a a fe jaxin saran a ra.

⁵ Nanara, fœ e xa xuru nen mangane ma, fa fala e nama i tœrœ, na mi a ra, koni alogo i nama i yete yalagi i xaxinli.

⁶ Nanara, e mudun fima, bayo naxanye e rasuxuma, ne Alaa wanla nan na.

⁷ E muxune donle fi. E lan e xa mudun sifa yo fi, e na fi. Xa e yii seene mudun na a ra, e na fi, xa binyen na a ra, e na fi, xa xunnayerenna na a ra, e na fi.

⁸ Muxu yo a doli nama lu e ma, fœ xanuntenyaan e lan e xa naxan namara e bode xa. Naxan na a boden xanu na bata sariyan defe.

⁹ Bayo yamarine naxa, "I nama yalunyaan liga. I nama faxan ti. I nama mujan ti. I nama mila ayi." E nun yamarin dœnxœn bonne birin fala yisoxin ni i ra, "I adamadi boden xanu alo i yetena."†

¹⁰ Xanuntenyaan mi tinje fe jaxin ma i boden xa mume! Xanuntenyaan nan sariyan nakamalima.

¹¹ E na suxu bayo e waxatini ito kolon. Waxatini ito bata fa e raxulundeni e xixœnli, bayo en kisi waxatini so iki dangu en ma denkeleyaan fœlœ waxatin na.

¹² Kœen bata yanfan, kuye baan bata maso. Nayi, en xete feene fœxœ ra naxanye ligama dimini, en yi kenœn ma yenge so seene tongo.

¹³ En xa sigan ti alo naxan daxa, alo a lan kenœni kii naxan yi. En nama haramu sumunne liga, hanma dœlœn minna hanma yanga suxuna hanma haramu feene hanma lantareyana hanma xœxœlœnyana.

¹⁴ Koni e xa Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixin tongo alo e domana. E nama lu e mire e fati bendœn naxan feene liga feen ma.

14

I nama i ngaxakedenna yalagi

¹ Muxun naxan ma denkeleya xurun e ye, e xa na yisuxu, e nama a miriyane matandi.

² Muxuna ndee seen birin donma e denkeleyani, koni ndee tan bogi seene nan tun donma e denkeleyaan senbetareyani.

³ Muxun naxan seen birin donma, na nama muxun najaxu naxan bata a deen gele sa. Naxan a deen gele saxi, na nama muxun yalagi naxan seen birin donma, amasœtœ Ala bata a fan yisuxu.

⁴ Nde i tan na, i tan naxan muxu gbœtœna konyin makitima? Xa a bira, hanma xa a ti, na a kanna nan ma. Koni a kelima nen, a ti amasœtœ a rati senben Marigin yii.

* 12:19: Sariyane 32.35 † 12:20: Sandane 25.21-22 * 13:4: Silanfanna: Sofane yengeso degemana. † 13:9: A mato Xœrœyaan 20.13-17 nun Sariyane 5.17-21 nun Saraxaraline 19.18 kui.

⁵ Muxuna ndee mirixi nɛn, a lɔxɔna nde dangu nde ra. Gbɛtɛye mirixi a ma, a lɔxɔn birin keden. Fɔ birin xa la a miriyaan na nɛn.

⁶ Naxan mirixi a ma, a lɔxɔna nde dangu nde ra, na a ligama Marigin binya feen nan na. Naxan seen birin donma, na fan na ligama Marigin binya feen nan na, amasɔtɔ a barikan birama Ala xa na donsena fe ra. Naxanye gele donsena nde ra, ne na ligama Marigin binya fe nan na. Ne fan barikan birama Ala xa.

⁷ Amasɔtɔ en sese mi en nii ra en yete xa. En sese mi faxama en yete xa.

⁸ Xa en lu en nii ra, en luxi en nii ra Marigin nan xa. Xa en faxesa, en faxaxi Marigin nan xa. Nanara, xa en lu en nii ra, hanma xa en faxesa, Marigin nan gbee en na.

⁹ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin faxaxi nɛn, a keli sayani alogo a xa findi faxesa muxune nun niiramane Marigin na.

¹⁰ Koni i tan, nanfera i i ngaxakedenna yalagima? Nanfera i a rajaxuma? En birin tima nɛn kiti sadeni Ala yetagi.

¹¹ Amasɔtɔ a sebexi Kitabuni, a naxa,

“Marigin naxa,

‘Habadan Ala nan n na,

n bata n kɔlɔ n yete yi,

xinbin birin sinma nɛn n bun ma,

lenna birin yi Alaa binyena fe fala.*”

¹² En keden kedenna birin en yete dentegema nɛn Ala xa.

Inama muxune ti haken ma

¹³ Nanara, en xa fata en bode yalagin ma. Koni ε kata alogo ε nama fefe liga naxan ε ngaxakedenna ratantanɛ hanma a yi a bira yulubini.

¹⁴ Bayo n na a kolon, n bata a famu Marigi Yesu barakani fa fala donse yo mi haramuxi a yete ma, koni xa muxuna a miri fa fala a haramuxi, nayi a haramuxi a tan xa.

¹⁵ Xa i ngaxakedenna xɔlɔxi i ya donsena nde a fe ra, i mi fa xanuntenya kira xɔn. Alaa Muxu Sugandixin faxaxi muxun naxan ma fe ra, i nama a liga, na yi halagin sɔtɔ i ya donseen xɔn.

¹⁶ Feen naxan fan ε tan xa, na nama findi ε mafala xunna ra.

¹⁷ Amasɔtɔ Alaa Mangayaan mi findixi donseen nun minseen xan na, koni fɔ tinxinna nun bɔɔɛ xunbenla nun sewana, fata Alaa Nii Sarijanxin na.

¹⁸ Amasɔtɔ muxun naxanye birin walima Alaa Muxu Sugandixin xa na kiini, ne rafan Ala ma e nun muxune.

¹⁹ Nanara, feen naxanye findixi bɔɔɛ xunbenla nun en sɛnbɛ soon na fɔ en xa ne nan liga.

²⁰ I nama Ala kewanla kala donseen xɔn. Donseen birin donna daxa, koni donseen naxan muxu gbɛtɛn birama yulubini, na donseen donna mi daxa.

²¹ A fisa, i nama suben don, i nama manpaan min, i nama fefe liga xa a i ngaxakedenna birɛ hakɛni.

²² I laxi naxan na feni itoe yi, na mara i yete xa Ala yetagi. Sewan na kanna xa naxan mi a yete yalagima a fe raba kiini.

²³ Koni xa naxan sikɛ donsena nde dondeni, na kanna yalagixin na ra Ala xɔn, amasɔtɔ a mi feen ligama denkeleyani. Anu, feen naxan mi ligama denkeleyani, yulubin nan na ra.

15

En misaala tongo Yesu ma

¹ En tan naxanye sɛnbɛ gbo denkeleyani, a lan en xa dija sɛnbɛtare kanne bun e denkeleya xuriyani. En nama en yete rafan feen liga,

² fɔ en xa en boden nafan feen nan naba, en yi fan e ra. Nanara, e sabate denkeleyani.

³ Amasɔtɔ Alaa Muxu Sugandixin mi a rafan feene xan liga, koni alo a sebexi Kitabuni kii naxan yi, a naxa, “E i konbin naxanye tima, ne n tan nan lima.”*

⁴ Amasɔtɔ naxan birin sebexi waxati danguxine yi, ne sebexi en xaran feen nan ma, alogo Kitabun xuiin xa tunnafanna nun limaniyaan fi en ma, en yi yigin sɔtɔ.

⁵ Ala naxan tunnafanna nun limaniyaan fima, na xa ε mali, ε miriyane yi findi kedenna ra ε bode xa, ne yi lan Alaa Muxu Sugandixin Yesu keɔjaan ma,

⁶ alogo ε xa Ala binya miriya kedenna nun xui kedenni, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

Xibaru Faɔin Siyane birin xa

⁷ ε bode yisuxu Alaa binyena fe ra, alo Alaa Muxu Sugandixina ε yisuxi kii naxan yi.

⁸ N xa a fala ε xa, Alaa Muxu Sugandixin bata findi Yahudiyane walikɛɛn na Alaa ɔɔndina fe ra alogo Ala bata en benba nabi singene tuli sa naxan na, a xa na rakamali,

⁹ siya gbɛtene fan yi Ala binya a kininkinina fe ra, alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Nanara, n ni i tantunma siyane tagi, n yi i xinla binya betini.”†

¹⁰ A mɔn yi a fala, a naxa, “Siyane, ε nun Alaa yamaan xa sewa ε bode xɔn.”‡

¹¹ A mɔn yi a fala, a naxa, “Siyane birin xa Marigin tantun! Yamane birin xa a batu!”§

¹² Awa, Esayi fan yi a fala, a naxa, “Yese bɔnsɔnna mɔn kelima nɛn alo wudi salenna

* 14:11: Esayi 45.23 * 15:3: Yaburin 69.10 † 15:9: Samuyeli 22.50 nun Yaburin 18.50 ‡ 15:10: Sariyane

32.43 § 15:11: Yaburin 117.1 * 15:12: Esayi 11.10

naxan a maɓningima, a nɔɔn sɔtɔ siyane xun na. Siyane yi e yigi sa a yi.”*

¹³ Nba, Ala naxan yigin kannu ra, na xa e ralugo sɛwan nun bɔɓɛ xunbenla birin na e denkeleyani alogo e yigin xa lu fari sɛ Alaa Nii Sarijanxin barakani.

Poli a wanla

¹⁴ Ngaxakedenne, n na a kolon fa fala e lugoxi fanna nun fe kolonna birin na. E nɔɔ e bode xaranyɛ nɛn.

¹⁵ Koni n bata susu, n yi fena ndee sɛbɛ e ma, alogo n mɔn xa a rabira e ma bayo Ala bata a ragidi n ma,

¹⁶ n yi findi Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikɛɛn na siya gbɛtɛne xa. N lan n xa wali alo saraxaraliin naxan Alaa falan Xibaru Faɓin nalima alogo siya gbɛtɛne xa findi saraxa sɛ faɓin na Ala xa, e rasarijan Alaa Nii Sarijanxin xɔn.

¹⁷ Nayi, n nɔɔ n kanbɛ nɛn Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi n ma wanla fe ra Ala xa.

¹⁸ N mi suse falan tiye sese ma fɔ Alaa Muxu Sugandixin bata naxan liga n tan xɔn, a yi siya gbɛtɛne findi Alaa fala suxune ra n kewanle nun n ma falane xɔn,

¹⁹ e nun senben taxamasenne nun kabanako feene Alaa Nii Sarijanxin senben barakani. Nanara, fɔlɔ Yerusalen taan ma han sa dɔxɔ Iliri yamanan na,† n bata Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Faɓin nali na yiren birin yi han a kamali.

²⁰ Na ma, xunnayerenna na a ra n tan xa, n xa Yesu a fe Xibaru Faɓin nali na yirene yi Alaa Muxu Sugandixina fe munma kolon denaxanye yi, alogo n nama banxin ti muxu gbɛtɛ a banxin bɛten saxin fari.

²¹ A sɛbɛxi Kitabuni na kii nin, a naxa, “A fe munma fala naxanye xa singen, ne a toma nɛn. Naxanye munma a fe mɛ singen, ne a famuma nɛn.”‡

Siga xɔnla yi Poli suxu Romi yi

²² Na nan n yikalaxi sigadeni e konni.

²³ Koni iki, n ma wanla bata ɓan yamanani itoe yi. Nanara, xabu ɓɛɛ wuyaxi n to waxi siga feni e xɔntɔndeni,

²⁴ n yi a miri n xa na liga n nɛma sigɛ Sapen yamanani waxatin naxan yi. N yi waxi e to feni n nɛma dangue, e yi n mali n ma sigatini, n waxatidi ti e fɛma, n siga na yamanani.

²⁵ Koni iki, n sigama Yerusalen taani, n sa yama sarijanxin mali na.

²⁶ Amasɔtɔ a bata Masedoniya kaane nun Akaya kaane kenɛn, e xa e yii malan yigelitɔne fe ra yama sarijanxin yɛ Yerusalen taani.

²⁷ A e kenɛn nɛn e xa na liga, koni a donla mɔn yi e ma. Bayo xa siya gbɛtɛne bata Yahudiyane dinan tɔnɔne sɔtɔ, siya gbɛtɛne

fan lan nɛn e yi Yahudiyane mali e yii seene ra.

²⁸ N na yelin feni ito ra waxatin yi, n yi a tɔnɔn so e yii, n danguma nɛn e konni n nɛma sigɛ Sapen yamanani.

²⁹ N na a kolon yati, fa fala n nɛma sigɛ e konni waxatin naxan yi, n sigama Alaa Muxu Sugandixina duba kamalixin nin.

³⁰ Ngaxakedenne, n na e mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli e nun Alaa Nii Sarijanxina xanuntenyani, e xa e yixɔdɔxɔ, e yi Ala maxandi n xa.

³¹ E Ala maxandi n xa alogo a xa n xunba Yudaya denkeleyatarene yii, e nun n wanla naxan kɛma Yerusalen taani, na xa rafan yama sarijanxin ma na yi.

³² Nayi, xa Ala tin, n fama sɛwani nɛn e fɛma, en birin yi matabun sɔtɔ en bode xɔn ma.

³³ Bɔɓɛ xunbenla Ala xa lu e birin xɔn. Amina.

16

Poli a xɔntɔnna

¹ E en ngaxakeden ɓaxalanmaan Foyibe yate muxu faɓin na, naxan walima Sankire denkeleya yamaan xa.

² E a yisuxu Marigin xinli alo a lan yama sarijanxin tagi kii naxan yi, e a mali kiin birin yi a makoon na lu a ma denaxan yi. A tan yetɛn bata muxu wuyaxi mali a gbengbenna n tan.

³ E Pirisila nun Akila xɔntɔn, n walikɛ bodene Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa.

⁴ E bata susu sayaan na n tan niina fe ra. N keden xa mi barikan birama e xa, siya gbɛtɛ denkeleya yamane birin barikan birama e xa.

⁵ Denkeleya muxun naxanye e malanma e banxini, e ne fan xɔntɔn. E n xanuntenna Epayinɛtɛ xɔntɔn, naxan singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma Asi yamanani.

⁶ E Mariyama xɔntɔn naxan walixi e xa kati!

⁷ E Andironiki nun Yuniyasi xɔntɔn n kon kaane, nxu nun naxanye sa kason na. E yatexi xɛrane yɛ. E singe denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma n tan yɛɛ ra.

⁸ E Anpiliyati xɔntɔn n xa, n xanuntenna Marigini.

⁹ E Yurubani xɔntɔn n xa, en walikɛ bodena Alaa Muxu Sugandixin xa, e nun n xanuntenna Satakisi.

¹⁰ E Apelesi xɔntɔn naxan a yetɛ yita Alaa Muxu Sugandixin gbeen na matoon xɔn. E Arisitobulaa denbayaan xɔntɔn.

¹¹ E Herodiyon xɔntɔn, n kon kaana. E Narisissaa denbayaan muxune xɔntɔn naxanye laxi Marigin na.

† 15:19: Iliri yamanan sa Gireki yamanan sogeteden kɔmɛnna ma. ‡ 15:21: Esayi 52.15

¹² E Tirifina nun Tirifosa xǎntǎn, ɲaxanla naxanye walima Marigin xa han! E nun n xanuntenna Pɛrasi ɲaxalan gbɛtɛn naxan walixi Marigin xa han!

¹³ E Rufu xǎntǎn, Marigin naxan sugandixi, e nun a nga, naxan lu alo nga.

¹⁴ E Asinkirite nun Filegon nun Hereme nun Patirobasi nun Herimasi xǎntǎn e nun en ngaxakedenna naxanye e fɛma.

¹⁵ E Filologe nun Yuliye xǎntǎn e nun Nere nun a magilɛna, e nun Olinpasi nun yama saripaxin naxanye birin e fɛma.

¹⁶ E bode xǎntǎn ngaxakedenya xǎntǎn sunbuni. Alaa Muxu Sugandixina yamane birin e xǎntǎnma.

Marakolon donxene

¹⁷ Ngaxakedenne, n na e mafanma, e a liga e yeren ma muxune fe yi naxanye muxune tagi taxunma, e yi e bira tantanni. E xaranna naxan sǎtǎxi, e na matandima. E masiga ne ra.

¹⁸ Amasǎtǎ na muxu sifane mi walima en Marigina Alaa Muxu Sugandixin xan xa mumɛ, koni e yetɛ rafan feene! E sǎntarene mayendenma e fala fajine nun e wule matǎxǎ falane ra.

¹⁹ Muxun birin bata a mɛ a e Alaa falan suxuma. Nayi, n sɛwaxi e fe ra han, koni n wama nɛn e xa findi xaxilimane ra e fe fajin kolon, e yi fe ɲaxin matanga sǎntareyani.

²⁰ Bɔɲɛ xunbenla Ala Setana halagima nɛn e sanna bun. En Marigi Yesu xa hinan e ra.

²¹ N walike boden Timote e xǎntǎn e nun Lusiyusu nun Yason nun Sosipateri, n kon kaane.

²² N tan, Teritiyusi nan kɛdini ito seɓɛxi Pɔli xa, n fan bata e xǎntǎn Marigin xinli.*

²³ Gayi e xǎntǎn, nxu nun denkeleya yamaan birin yatigina. Erasite, taan gbeti ramarana e nun en ngaxakedenna Kuwaratusi e xǎntǎn.

²⁴ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinan e ra. Amina.

Ala maxandin nun Ala tantunna

²⁵ Ala naxan nɔɛ e sɛnbɛ soɛ n ma Xibaru Fajni raliin xǎn, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi baan xǎn, fata na wundo feen kolonna ra naxan yi luxunxi to mi na ra,

²⁶ naxan bata mini kɛnɛnni iki nabine kitabune xǎn, fata habadan Ala yamarin na fa fala a xa rali siyane birin ma e yi denkeleya a ma, e yi a xuiin suxu,

²⁷ Ala naxan keden pe fe kolonna ra, en xa na Ala binya Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani habadan! Amina.

* 16:22: Teritiyusi nan Poli xuiin seɓe a xa. Yanyina nde a wanla nan yi seɓeli tiin na.

Kēdi Singen Kōrenti Kaane Ma Pōli Alaa Falan Kēdi Singena Kōrenti Kaane Ma

Pōli a xerayaan sigatiin firindeni, a yi kike fu nun solomasexē raba Girekine konni Kōrenti taani. A denkeleya yamaan malanna naxan fōlō na, na muxune yi findixi siya gbētene nan na naxanye yi suxure batuni nun.

Na waxatini Kōrenti taan yi sabatixi han, fata a kunki tide firinne ra. Yulayaan yi sabatixi han! Namun feene fan yi sabatixi. Dunuḡa fe kolonna xaranna nun suxure batu feene fan yi sabatixi. Fe ḡaxin nun sōn ḡaxin fan yi gbo. Nayi, na feene yi denkeleya yama nenēn dexōn ma, ne yi e mabandunma kiin birin yi. En na a toma nen nayi fa fala na kōntōfili wuyaxi ti nen xeraan ma.

Pōli keli xanbini na, a yi kōntōfili fe wuyaxi mē lan men kaane denkeleya yamaan ma. Nayi, a yi kēdin sebe han naanin ḡōxōn. Firin yi ne ye naxanye ramaraxi Kitabun kui. Koni a dōnxē firinna naxanye mi fa en yii to, ne fe falaxi Kōrenti Kaane Kēdine kui a Singena, keli a sora 5.9-13. E fe mōn falaxi a kēdin firinden kui a sora 2.3 e nun a sora 7.8. Kēdi firinna naxanye Kitabun kui, ne sebexi Pōli a xeraya sigatiin saxanden nin, a singen sebexi Efesi taani (a mato Kōrenti Kaane Kēdi Singen sora 16.8), a firinden sebexi Efesi taani hanma Masedoniya yi.

Kēdi singen kui naxan sebe Kōrenti kaane ma, a yelin xanbini xōntōnna tiyē, a yi wali fajni kolonna ti Ala maxandini (1.1 han 9), Pōli yi a fala mēn kaane xa, a e xa mayitaxunna ḡan naxan e tagi (1.10 han 4.21), e fe ḡaxin ḡan yamani (sora 5), e yi ba e feene raliyē siya gbētene kiti sadene yi (6.1 han 11). A mōn a yitama denkeleya muxune lanma e xa e fati bēnden nawali kii naxan yi (6.12 han 20). Na xanbi ra, a mōn yi mēn kaane maxōdin wuyaxi yabi, lan feni itoe ma:

- Futu tiina (sora 7)

- Subena fe naxan baxi saraxan na suxurene xa, e nun muxun lan a xa a yetē suxu kii naxan yi lan suxure batu feene nun namun fonne ma (8.1 han 11.1)

- Denkeleya yamaan malanna nun Marigina ximenna fe (11.2 han 34)

- Alaa Nii Sariḡanxina kiseene fe (sora 12 han 14)

- Faxa muxune keli fena sayani (sora 15)

Kēdin naḡanxi xibaruna nde nan ma alo xerana wanle nun xōntōnne (sora 16). Dunuḡa kōntōfili feni itoe birin yi, xerana a yitama nen Yesu nōe muxune kōntōfili feene

be e ma kii naxan yi, a a xanuntenyaan nan kiraan na naxan dangu feen birin na (sora 13).

¹ N tan Pōli, Ala naxan xilixi a sagoni, a yi n findi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na, nxu nun en ngaxakedenna Sosaten nan ito sebema e ma.

² Nxu yi a rasiga Alaa denkeleya yamaan ma Kōrenti taani, muxun naxanye bata rasariḡan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, naxanye xilixi alogo e xa findi yama sariḡanxin na, e nun muxun naxanye birin Ala maxandima yiren birin yi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e Marigina, e nun nxu fan gbeena.

³ En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bōḡe xunbenla fi e ma.

Barika Birana Ala xa

⁴ N barikan birama Ala xa e fe ra waxatin birin amasōtō a bata hinanna fi e ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Amasōtō e feene birin bata sabati Yesu barakani, a yi e mali falan nun e fe kolonni.

⁶ Amasōtō nxō sereyaaan bata rakamali e yi Alaa Muxu Sugandixin fe ra.

⁷ Nayi, Alaa kise yo mi dasaxi e ma e nēma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin mame han a mini kēnēni.

⁸ A mōn e marama nen ken, han waxati raḡanna alogo en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin nama fe yo li e ra a Fa Lōxōni.

⁹ Ala naxan e xilixi alogo e nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa lan e bode ma, na tinxin.

Mayitaxunna denkeleya yamani

¹⁰ Ngaxakedenne, n na e mafanma en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli, e birin xa lan e bode ma, alogo e nama yitaxun. E findi muxu kedenna ra, e miriyane nun e kui feene yi findi kedenna ra.

¹¹ Amasōtō ngaxakedenne, n bata a kolon Kilowe kon kaane xōn, a lantareyana e tagi.

¹² N waxi naxan fala feni, na ni i ra: muxuna ndee a falama e ye, e naxa, “N tan Pōli nan fōxō ra.” Bonna naxa, “N tan Apolosi nan fōxō ra.” Bonna fan naxa, “N tan Piyeri nan fōxō ra.” Nde gbēte fan naxa, “N tan Alaa Muxu Sugandixin nan fōxō ra.”

¹³ Alaa Muxu Sugandixini taxunxin na a ra ba? Pōli nan gbangan wudin ma e xa ba? E rafuxi igeni Pōli nan xili yi ba?

¹⁴ N barikan birama Ala xa fa fala n mi e sese rafuxi igeni e tubi xinla ma fō Kirisipu nun Gayi

¹⁵ Alogo muxu yo nama a fala fa fala e rafuxi n xinla nin.

¹⁶ N bata yi Esitefana nun a kon kaane fan nafu. Koni n mi fa a kolon xa n bata muxu gbēte rafu.

¹⁷ Alaa Muxu Sugandixin mi n xexi, a n xa marafuun ti. A n xexi nen, a n xa sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali, anu, n mi na ligama adamadiine lanni falane xon alogo Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin* senben nama ba a ra na yi.

Xaxilimayaan nun xaxilitareyana

¹⁸ Yesu faxa fena wudin ma, na findixi xaxilitareyana nan na muxune xa naxanye halagima. Koni Ala en tan naxanye rakisima, a findixi Ala senben nan na en tan xa.

¹⁹ Ito nan sebexi Kitabun kui: “N fe kolonne fe kolonna kalama nen, n yi xaxilimane xaxilimayani fu.”†

²⁰ Fe kolonna minen yi? Sariya karamoxon minen yi? Waxatini ito muxu lannixin minen yi? Dunuja muxune nun e fe kolonna mi Ala kolonxi a fe kolonni. Ala mi dunuja fe kolonna findixi daxuyaan na ba?

²¹ Amasoto Alaa fe kolonna mi tinxi dunuja muxune xa Ala kolon e fe kolonni. A Ala kenenxi nen a xa muxu denkeleyaxine rakisi kawandini ito xon naxan luxi alo daxuyana yamaan xa.

²² Yahudiyane taxamasenne maxodinma, Girekine fe kolonna fenma.

²³ Koni Alaa Muxu Sugandixin gbangban feen wudin ma, en na nan ma fe kawandi bama. Yahudiyane mi tinma na nan me, e nun daxuyaan na a ra siya gbetene xa.

²⁴ Koni Ala bata naxanye xili, xa a findi Yahudiyana na hanma Girekina, Alaa Muxu Sugandixin findixi Ala senben nun a fe kolonna nan na, na kanne xa.

²⁵ Amasoto hali Alaa fena ndee nun daxuyaan maliga, na daxuyaan dangu muxune fe kolonna ra. Hali Alaa fena ndee nun senbetareyana maliga, na senbetareyana gbo muxune senben xa.

²⁶ Ngaxakedenne, e miri a ma, e yi findixi muxun sifan naxanye ra Ala e xilixi waxatin naxan yi. Fe kolon wuyaxi mi yi e ye adamadiine ye ra yi. Senbema wuyaxi mi yi e ye, denbaya barakaxi wuyaxi mi yi e ye.

²⁷ Koni naxan ma fe findixi daxuyaan na dunuja muxune xa, Ala na nan sugandixi a xa fe kolonne rayagi. Naxan findixi senbetaren na dunuja muxune xa, a na nan sugandixi alogo a xa senbemaneyagi.

²⁸ Dunuja muxune yoxi naxan ma, e yi a rajaxu, e yi a bote raba, e mi naxan yatexi se ra, Ala na nan sugandixi a xa dunuja se yatexine halagi.

²⁹ Nayi, adamadi yo mi nœ a yete matoxe Ala yetagi.

³⁰ Koni Ala bata e kafu a Muxu Sugandixin Yesu ma, a yi a findi en ma fe kolonna ra fata Ala ra, e nun en ma tinxinna nun sarijanna nun xunbana.

³¹ Nanara, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa muxun naxan a yete matoxoma, a xa a yete matoxo Marigina fe ra.”†

2

Yesu gbangban feen wudin ma

¹ Ngaxakedenne, n to fa e fema n xa fa Alaa fe sereyaa ba e xa, n mi fala tilinxi ti e xa fe kolonni.

² Amasoto n na a ragidi nen fa fala n nama fefe kolon e tagi, fo Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe, naxan gbangban wudin ma.

³ Nanara, n yi e fema senbetareyani, n yi xuruxurunma gaxuni.

⁴ N yi xaranna nun kawandin naxan tima, n mi yi katama muxune mabandundeni adamadiine fe kolonna xan xon, fo Alaa Nii Sarijanxin senbena,

⁵ alogo e nama denkeleya adamadiine fe kolonna ma, fo Ala senbena.

Alaa fe kolonna

⁶ Anu, naxanye denkeleyaan bata koxo, nxu ne xaranma fe kolonna nde ma. Koni dunuja ito fe kolonna mi a ra, hanma dunuja kuntigine* gbeena, naxanye halagima.

⁷ Nxu tan Alaa fe kolonna wundo feen nan ye bama, naxan yi luxunxi, koni Ala bata yi naxan nagidi en ma en ma binyena fe ra, benun dunuja xa da.

⁸ Dunuja kuntigi yo mi na fe kolonna kolonxi. Xa e yi a kolon, e mi yi Marigin binyen kanna gbangbanje wudin ma nun.

⁹ Koni alo a sebexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa,

“Ala feen naxan yitonxi a xanu muxune ye e ra,

ye en munma na to, tunla munma na me, muxun xaxinla munma na ye e to.”†

¹⁰ Koni Ala bata a makenen en tan xa a Nii Sarijanxin barakani. Alaa Nii Sarijanxin feen birin bunna fenma hali Alaa fe tilinxi.

¹¹ Amasoto nde muxune ye naxan nœ muxun kui feen kolonje, ba a yete nii yi feen na naxan na kanna fatini. Na kiini, Alaa Nii Sarijanxin nan fan Alaa feene birin kolon.

¹² En mi dunuja ito xaxinla xan sotoxi, koni fo Alaa Nii Sarijanxina, Ala naxan nafaxi, alogo Ala seen naxanye birin fixi en ma, en xa ne kolon.

* 1:17: Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan findixi **senben** nan na naxan habadan nii rakisin fima muxune ma. Yesu gbangban wudin naxan ma, na bata findi kisin taxamasenna ra. † 1:19: Esayi 29.14 † 1:31: A mato Yeremi 9.22-23 kui. * 2:6: Yanyina nde Poli falan tima **dunuja kuntigi** naxine nan ma e nun Setana yinnan naxanye na kuntigine naxine senben binla ra. † 2:9: A mato Esayi 64.3 kui.

¹³ Nxu na feene nan falama, naxanye mi findixi muxune fe kolonne xaranne ra, koni fɔ Alaa Nii Sarijanxina xaranna. Nxu Alaa Niina feene yebama na kanna nan xa, na niin naxan yi.

¹⁴ Koni Alaa Nii Sarijanxin mi muxun naxan yi, na kanna mi Alaa Niina feene suxe mumɛ. Daxuya feene nan ne ra a yɛɛ ra yi, a mi nɔɛ e famunɔɛ. Amasɔtɔ Alaa feene kolonna a Nii Sarijanxin nan xɔn.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin muxun naxan bɔɔɛ yi, na kanna nɔɛ feene birin tagi rabe nɛn, koni muxu yo mi nɔɛ na kanna feene kolonɔɛ.

¹⁶ Amasɔtɔ, a seɓexi Kitabuni, a naxa, “Nde nɔɛ Marigina miriyane kolonɔɛ alogo a xa a kawandi a yi a rakɔta?”* Koni en tan, Alaa Muxu Sugandixina miriyana en yi.

3

Alaa walikene fe

¹ Ngaxakedenne, n mi yi nɔɛ falan tiye ɛ xa alo muxun naxanye kɔxɔxi Alaa feene yi, koni alo dunuɔa muxune alo muxun naxanye dii ɔɔɛyani Alaa Muxu Sugandixina feene yi.

² N bata xaranna fi ɛ ma naxan luxi alo xijɛ igena, donse xɔdɛxɛn mi yi a ra, bayo ɛ mi yi nɔɛ a rasuxe. Koni hali iki, ɛ mi a nɔɛ singen.

³ Amasɔtɔ ɛ mɔn luxi nɛn alo dunuɔa muxune. Bayo xɔxɔlonɔyaan nun lantareyana ɛ tagi. Na mi a yitaxi ba fa fala a dunuɔa muxune nan ɛ tan na naxanye sigan tima alo adamadiin bonne?

⁴ ɛ tan nde keden na a fala, a naxa, “N tan, Poli nan gbee n na,” boden yi a fala, a naxa, “N tan, Apolosi nan gbee n na,” adamadiyaan feene xa mi ne ra ba?

⁵ Nde Apolosi ra? Nde Poli ra? Alaa walikɛn nan tun nxu tan na, naxanye ɛ malixi ɛ denkeleya. Birin a wanla rakamalima nɛn Marigin naxan soxi a yii.

⁶ N sansiin si nɛn, Apolosi nan yi a ige sama, koni Ala nan a rasabati.

⁷ Na kiini, sese mi sansiin si muxun nun a ige sa muxun na fɔ Ala naxan a rasabatima.

⁸ Sansiin si muxun nun a ige sa muxun birin lan, Ala ne keden kedenna birin saranma nɛn lan e wanla yatɛn ma.

⁹ Amasɔtɔ nxu findixi walikɛne nan na, naxanye nun Ala walima. ɛ tan findixi Alaa xɛɛn nan na, xanamu, Alaa banxina.

¹⁰ Ala bata a ragidi n ma a hinanni, n yi wali a xa alo banxi tiin naxan fatan, n yi banxin betɛn sa. Iki, muxu gbete bata banxin ti na fari. Koni fɔ birin xa a liga a yeren ma na banxin ti feni.

¹¹ Amasɔtɔ banxi tiin mi nɔɛ banxi betɛn saxin maxɛte, bayo a bata yelin betɛn se. Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan a betɛn saxin na.

¹² Koni, xa muxu yo banxin ti na betɛn saxin fari, a xɛma banxin ti, hanma gbeti daxina, hanma bɔxɔ bun nafunle, hanma wudina, hanma seɓɛna,

¹³ birin wali xɔnna makɛnɛnma nɛn Yesu Fa Lɔxɔni. Amasɔtɔ tɛɛn nan fama, na yi muxun birin wali funfun mayita, xa a fan, xa a mi fan.

¹⁴ Xa muxun wanla nde ke tɛɛn mi naxan halage, na kanna na saranna sɔtɔma nɛn.

¹⁵ Koni xa muxun wali xɔnna gan, a bata bɔnɔ na yi. A yetɛɛn kisima nɛn, koni a luma nɛn alo muxun na dangu tɛɛn xun ma.

¹⁶ ɛ mi a kolon ba, fa fala a ɛ findixi Ala Batu Banxin nan na, Alaa Nii Sarijanxin dɔxɔdena?

¹⁷ Nanara, xa muxu yo Ala Batu Banxin kala, Ala na kanna halagima nɛn. Amasɔtɔ Ala Batu Banxin sarijan, ɛ tan yetɛɛn nan Ala Batu Banxin na.

¹⁸ Nanara, muxu yo nama a yetɛ mayenden. Xa muxuna nde ɛ tagi naxan a mirima fa fala a fe kolonna nan a tan na dunuɔa muxune yɛɛ ra yi, a yi lan nɛn, na kanna xa a yetɛ yate xaxilitaren na, alogo a xa findi fe kolonna yatin na.

¹⁹ Amasɔtɔ dunuɔa fe kolonna findixi daxuya nan na Ala yɛɛ ra yi, alo a seɓexi Kitabun kui kii naxan yi, a naxa, “Ala xaxilimane suxuma e yetɛna kotene nan xɔn.”*

²⁰ A mɔn naxa yire gbete yi, “Marigin fe kolonne miriyane kolon fe fuune nan na.”†

²¹ Nanara, muxu yo nama a kanba adamadiine yi sɔnɔn! Amasɔtɔ ɛ tan nan gbee itoe birin na:

²² Poli yo, Apolosi yo, Piyeri yo, dunuɔa ito yo, siimayana hanma faxana, waxatini ito hanma naxan fama, ɛ gbeen nan e birin na,

²³ koni Alaa Muxu Sugandixin nan fan gbee ɛ tan na, Ala nan fan gbee Yesu ra.

4

Yesu a xɛrane

¹ Na kui, muxune xa nxu yate Alaa Muxu Sugandixina walikene nan na, Alaa wundo feene taxuxi naxanye ra.

² Nba, tinxinna nan maxɔdinxɔ walikɛn ma.

³ Na mi fefe ra n tan xa, xa ɛ tan n yalagi hanma adamadiine kiti sadena nde. N tan yetɛɛn mi nɔɛ n yetɛ yalage,

⁴ bayo n xaxinla mi n yalagixi. Koni na mi a ligɛ a n tinxin, bayo Marigin nan n makitima.

* 2:16: Esayi 40.13

* 3:19: A mato Yuba 5.13 kui.

† 3:20: Yaburin 94.11

⁵ Nanara, ε nama kitin sa benun a waxati saxin xa a li, benun Marigin xa fa, naxan dimin fe luxunxine raminima kenenni, a yi boje yi feene makenen. Nayi, birin a binyen sote Ala yii.

⁶ Ngaxakedenne, n na feene birin falaxi n yete nun Apolosi ma ε tan nan ma fe ra alogo nxo misaala xa sandani ito bunna yita ε ra fa fala “E nama dangu fe sebexine ra.” E yi waso ayi, ε muxune rafisa e bode xa.

⁷ Nanse i tan danguxi bodene ra? Nanse i yii, naxan mi soxi i yii? Xa a soxi i yii nen, nanfera i fa i yete matoxoma alo i tan yeteen nan a sotoxi?

⁸ E bata wasa sinma! E bata findi nafulu kanne ra sinma! E bata findi mangane ra, hali nxu tan mi naxan sotoxi. A yi rafanje n ma ε xa findi mangane ra yati alogo nxu fan xa findi a ra ε xon.

⁹ Amasoto n yengi yi a ma fa fala Ala bata nxu tan xerane lu xanbin na alo muxu suxin naxanye yalagixi e xa faxa yamaan yeε ramaxa seen na, nxu to bata findi mato seen na dunuja muxune birin yetagi e nun malekane.

¹⁰ Daxun nan nxu tan na Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Koni xaxilimaan nan ε tan na Alaa Muxu Sugandixini. Senbe mi nxu tan na, koni ε tan, senbena ε tan na. E tan binyaxi, koni nxu tan yarabixi.

¹¹ Kamena nxu suxuma han iki yeteni e nun min xonla nun marabenna. Nxu najankataxi, sigatiin nan fa nxu ra.

¹² Nxu taganma wale nxu yiine ra. E na nxu danga, nxu duba e xa. E na nxu besenxonya, nxu limaniya.

¹³ E na nxu mafala, nxu tan yi e rali-maniya. Nxu bata findi dunujanna baxon daxin na alo se xosixine han iki.

¹⁴ N mi ito sebexi ε ma alogo n xa ε rayagi, koni alogo n xa ε rakolon alo n xanunten diine.

¹⁵ Amasoto hali karamoxo wuli fu yi tixi ε yeε ra nun naxanye ε xaranma Alaa Muxu Sugandixina fe ma, fafe keden peen nan ε xa. Amasoto n bata findi ε fafe ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, n Yesu a fe Xibaru Fajin nali ε ma.

¹⁶ Nanara, n na ε mafanma, ε xa n naliga.

¹⁷ N Timote rasigama ε ma na nan ma. N nafan diin nan a tan na e nun togondiya muxuna Marigina fe yi. A n ma kirane rabirama ε ma nen Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi, n denkeleya yamane birin xaranma naxanye ma yiren birin yi.

¹⁸ E tan ndee ε yete yigboma, a n mi fa fama ε fema sɔnɔn.

¹⁹ Koni xa Marigin tin, n fama nen ε fema iki sa. Nayi, n fama nen na muxu wasoxine senben kolondeni, hali e falan gbansanna mi a ra.

²⁰ Amasoto falan xa mi Alaa Mangayaan na, fo senbena.

²¹ Nanse rafan ε ma? N xa fa bosaan na ε yeε ra? Hanma xanuntenyaan nun limaniyana?

5

Yalunyana fe

¹ Nba, e a falama fa fala a muxuna ndee yanga suxuni ε tagi. Na yanga suxu kiin jaxu kati, hali denkeleyatarene mi na joxonna ligama. Muxuna nde bata a nga xuri tongo.

² Hali na, ε mon ε wasoma! A yi lan nun, ε xa sunu na ma, muxun naxan na fe sifan ligaxi, ε yi na ba ε tagi.

³ Hali n gbindin mi ε fema koni n xaxili ε xon. Muxun naxan bata na fe sifan liga, n bata yelin na kanna yalage alo n nema yi ε fema.

⁴ E na ε malan Marigi Yesu xinli, n fan xaxili ε xon ma, Marigi Yesu senben fan ε xon ma,

⁵ na waxatini, ε na kanna kedi ε tagi, a lu Setana yii, alogo a fati benden nafan feene xa kala, a niin yi kisi Marigin Fa Loxoni.

⁶ E yete matoxon mi fan mumε! E mi a kolon ba, fa fala a “Buru rate sena” ndedi nan buru fujin birin natema?”

⁷ Nayi, ε yete rasarijan! E haken ba ε tagi naxan luxi ε ye alo buru rate se fonna buru xunni. E lu alo buru nenen naxan mi basanxi se gbete ra. Amasoto Alaa Muxu Sugandixin bata faxa en xa alo Halagi Tiin Dangu Loxon[†] saraxa yeεena.[‡]

⁸ Nayi, en xa na sanla raba a kiini. En nama a liga buru rate se fonna ra naxan luxi alo marajaxun nun fe jaxina. Koni en xa a liga alo buru rate seen mi basanxi burun naxan na, sarijanna nun jondini.[§]

⁹ N na a sebe nen ε ma n ma kedindin kui, a ε nama ε nun yanga suxune malan.

¹⁰ Koni n mi a falaxi dunuja ito muxune xan ma fe ra, naxanye yanga suxuni, hanma milantenne hanma kansun tiine hanma suxure batune. Xa a yi na kii nin nun, fo ε mini dunuja yi feu!

* **5:6: buru rate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. † **5:7: Halagi Tiin Dangu Loxon Sanla:** Nabi Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa koε kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangu e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xorɔyaan 12.1-13 kui. ‡ **5:7:** A mato Xorɔyaan 13.7 nun 12.21 kui. § **5:8:** A mato Xorɔyaan 12.15-20 nun Sariyane 16.3 kui.

¹¹ Iki, n na a sebema ε ma fa fala, muxun naxanye bata e yete findi denkeleya muxune ra, koni e lu yanga suxuni, hanma milantenyana, hanma suxure batuna, hanma nafiyyana, hanma dɔɔ minna hanma kansun tina. Hali ε nun ne nama ε yii malan donse dondeni.

¹² Anu, n tan ma wali mi a ra, n yi denkeleyatarene makiti. Koni ε tan xa mi lan ε yi denkeleya yamaan muxune makiti ba?

¹³ Ala nan denkeleyatarene kitine bolonma. A sebexi Kitabuni, a naxa, “E xa muxu jaxin kedi ε tagi.”*

6

Kitina ngaxakedenmane tagi

¹ Xa yengen muxu firinna tagi denkeleya yamani, nanfera ε tinna na kitin xa sa tinxintarene tagi, benun a xa sa yama sarijanxin tagi?

² E mi a kolon ba, fa fala yama sarijanxin dunujaa kitin sama nen? Nba, xa ε dunuja kitine sama nen, nanfera ε mi nɔε fe xuridine kitin se?

³ E mi a kolon ba fa fala a en tan nan malekane makitima? En fa taganyε dunuja ito feene ma nayi ba?

⁴ Nba, xa yengene ε tagi dunuja feene ma, ε muxune dɔxe kitisane ra nayi naxanye mi binyaxi denkeleya yamaan tagi ba?

⁵ N na ε yagi feen nan falama nayi. Na bunna neen ba, fa fala fe kolon yo mi ε tagi naxan nɔε denkeleya muxu firinna tagi kitin se?

⁶ Koni denkeleya muxuna nde bata a ngaxakedenma nde xili kitini denkeleyatarene konni denkeleyatarene yeε xori!

⁷ Xa kitine ε tagi, bɔnɔn nan na ra. Benun na xa liga, a mi yi lan ba, ε xa tin tinxintareyaan yi liga ε ra nayi? Nayi, ε mi yi lan ba, ε tin kansunna ma?

⁸ Koni ε tan yeteen nan tinxintareyaan ligama, ε yi ε ngaxakedenmane yii seene kansun.

⁹ E mi a kolon ba fa fala tinxintarene mi keen sɔtoma Alaa Mangayani? E nama ε yete mayenden. Yanga suxune hanma suxure batune hanma yalundene hanma xemɛn naxanye kafuma e bode ma,

¹⁰ hanma mujadene hanma milantenne hanma dɔɔ minne, hanma nafiyya, hanma kansun tiine, ne sese mi keen sɔtoma Alaa Mangayani.

¹¹ E tan ndee yi na kii nin nun, koni ε yulubine bata xafari, ε rasarijan, ε yi findi muxu tinxinxine ra en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli a Nii Sarijanxin barakani.

E Ala binya ε fati bendeni

¹² E a falama nen, ε naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni tonɔ mi feen birin na. E naxa, “Feen birin daxa n tan xa.” Koni n tan mi tinjε luyε sese a konyiya bun.

¹³ E mɔn a falama, ε naxa, “Kuiin nan gbee donseen na, donseen nan fan gbee kuiin na.” Koni Ala e firinna birin halagima nen. Muxun fati benden mi rafalaxi yanga suxun xan xili yi bayo Marigin nan gbee fati benden na, e nun Marigin fan fati benden nan xa.

¹⁴ Ala bata Marigin nakeli sayani, a en tan fan nakelima nen a senbeni.

¹⁵ E mi a kolon ba fa fala a ε fati benden findixi Alaa Muxu Sugandixin fati benden yirena nde nan na? Nayi, n lan n xa Marigin fati benden din yalunden fatin na ba? En-en de!

¹⁶ E mi a kolon ba fa fala xemɛn naxan nun jaxalan yalunden kafuma, a ne bata findi fati bende kedenna ra? Na ma, a sebexi Kitabuni: Ne firinna bata findi fati bende kedenna ra.*

¹⁷ Koni naxan a yete tugunma Marigin na, na nun Marigin findima nen kedenna ra.

¹⁸ E gi yanga suxun bun. Muxun yulubi gbɛten naxanye ligama ne mi a fati bendeni, koni muxun naxan yangan suxuma na yulubin ligama a yete fati benden nan xili ma.

¹⁹ E mi a kolon ba fa fala Alaa Nii Sarijanxin Batu Banxin nan ε fati benden na, Niin naxan ε yi, Ala naxan fixi ε ma? E gbee mi ε fati benden na.

²⁰ Amasɔtɔ a ε xunbaxi sare xɔdɛxen nan na. Nayi, ε Ala binya ε fati bendeni.

7

Futu feen maxɔdinna

¹ E naxan falaxi ε kedin kui, en fa na ma fa fala xa a lan xemɛn nama jaxanla tongo.

² Anu, yanga suxun to bata gbo ayi, a lan xemɛn birin xa jaxalan keden futu a yete xa. Xemɛn birin ma jaxalan xa lu a yii, jaxanla birin ma xemɛ yi lu a yii.

³ Xemɛn lan a xa naxan liga a jaxanla xa, a xa na liga a xa. Jaxanla fan na kii nin a xemɛn xa.

⁴ Jaxanla sago mi a yete fati bendeni fɔ a xemena. Na kiini, xemɛn fan sago mi a yete fati bendeni fɔ a jaxanla.

⁵ E nama tondi ε bode ra fɔ xa ε firinna bata waxatina nde sa lan na fe ma alogo ε xa lu Ala maxandε. Na xanbi ra, ε mɔn yi lu ε bode ra alogo Setana nama ε ratantan ε yete suxutareyaan xɔn.

⁶ N tinxi naxan ma n na nan falama na ra. A mi findixi yamarin xan na.

⁷ N yi wama nen, birin xa findi jaxalan dɔɔtaren na alo n tan, koni birin nun a

* 5:13: Sariyane 17.7 * 6:16: Dunuja Fɔlon 2.24

kiseen na a ra Ala xɔn. Nde na ito sɔtɔ, nde fan yi nde gbete sɔtɔ.

⁸ Nba, naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene, n ni ito nan falama ne fe yi. A lan e xa lu e danna alo n tan.

⁹ Koni xa e mi nɔe e yete suxe, a lan nen e xa lu futun bun, amasɔtɔ na fisa benun e xa lu kunfa gbeeni.

¹⁰ Nba, naxanye futun bun, n yamarini ito fima ne nan ma fe ra. N tan mi a ra fɔ Marigina. Naxanla nama a me a xemen na.

¹¹ Xa a a me a xemen na, a nama dɔxɔ xeme gbete xɔn. Xanamu, e nun a xemen tagin xa yitɔn. Xemen fan nama a jaxanla rame.

¹² N ni ito nan falama muxun bonne xa. N tan nan a falama, Marigina falan mi a ra. Xa jaxalan denkeleyatarena nde xeme denkeleyaxina nde yii, xa jaxanla tin a e xa lu e bode ra, a mi lan xemen yi a me a ra.

¹³ Xa jaxalan denkeleyaxina nde dɔxi xeme denkeleyatarena nde xɔn, xa xemen tin a e xa lu e bode ra, a mi lan jaxanla yi a me a ra.

¹⁴ Amasɔtɔ xeme denkeleyataren bata rasariɲan a jaxanla xɔn. Na kiini jaxalan denkeleyataren fan bata rasariɲan a xeme denkeleyaxin xɔn. Xa na mi yi a ra nun, e diine yi findima nen muxu sariɲantarene ra, anu jɔndin naxan na e rasariɲanxi.

¹⁵ Koni xa denkeleyataren waxi a me feni a xemen na hanma a jaxanla ra, a lu a xa siga. Denkeleya muxun mi fa xidixi nayi a na findi xemen na hanma jaxanla. Amasɔtɔ Ala en xilixi bɔɲe xunbenla nin.

¹⁶ Amasɔtɔ i tan jaxanla, i a kolonma di, xa i nɔe i ya xemen nakise? I tan xemena, i a kolonma di, xa i nɔe i ya jaxanla rakise?

Birin xa lu Ala fe ragidixini

¹⁷ Ba na ra, birin xa lu a kiini alo Marigina a ragidixi a ma kii naxan yi Ala a xili waxatin naxan yi. N yamarini ito nan soxi denkeleya yamane birin yii.

¹⁸ Alo misaali itoe: Xa xemena nde yi banxulanxi Ala a xili waxatin naxan yi, a nama a banxulanyaana luxun. Koni xa nde gbete mi yi banxulanxi benun Ala xa a xili, a nama tin sɔnɔn, a xa banxulan.

¹⁹ Amasɔtɔ xa i banxulanxi, xa i mi banxulanxi, fefe mi na ra fɔ i xa Alaa yamarine nan suxu.

²⁰ Birin xa lu a kiini alo a yi kii naxan yi benun Ala xa a xili.

²¹ Ala i xili waxatin naxan yi, xa konyin nan yi i tan na, i nama xamin na ra. Koni xa i nɔe feren sote i xɔrɔya, na liga.

²² Amasɔtɔ Marigin bata konyin naxan xili, Marigina xɔrɔn nan na ra. Ala bata xɔrɔn naxan xili, na fan bata findi a Muxu Sugandixina konyin na.

²³ Ala e saraxi sare xɔdexen nan na. E nama findi adamadiine konyine ra.

²⁴ Ngaxakedenne, e keden kedenna birin xa lu e kiini Ala yetagi alo e yi kii naxan yi benun Ala xa e xili.

Muxun naxanye mi futun bun e nun kaɲa gilene fe

²⁵ Muxun naxanye mi futun bun, e naxan seɓexi ne fe ra, en fa na ma. Marigina yamarin xa mi ito ra, koni Ala to bata n findi tinxin muxun na a kininkininni, n na n ma miriyyaan nan falama.

²⁶ Tɔrɔ waxatini ito yi, a lan nen muxun xa lu alo a kii naxan yi.

²⁷ Xa jaxanla i yii, i nama kata fa fala i xa a bejin. Xa jaxalantare kannna nan i ra, i nama jaxanla fen.

²⁸ Koni xa i futun ti, yulubin mi na ra. Xa sungutunna dɔxɔ xeme taa ra, yulubin mi na ra. Koni naxanye futun tixi, ne tɔrɔ wuyaxi sɔtɔma nen e dunuɲa yi gidini, n waxi n xa ne masiga e ra.

²⁹ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra. Waxatin mi fa xunkuya sɔnɔn. Fɔlɔ iki ma, jaxalan kanne xa lu alo jaxalan mi e yii.

³⁰ Muxun naxanye wugama, e xa liga alo e mi yi wugama. Muxun naxanye sewaxi, e xa liga alo e mi yi sewaxi. Naxanye bata saren so, ne xa liga alo e mi se ramarama.

³¹ Muxun naxanye dunuɲa seene rawalima, e xa liga alo e mi tɔnɔ sɔtɔma e yi. Amasɔtɔ dunuɲa ito danguma nen.

³² Nba, a xɔli n ma nen e xa xɔrɔya xaminna birin ma. Naxalantare kannna a jɔxɔ luma Marigina wanla nan tun xɔn alogo a xa Marigin nan kenɛn.

³³ Koni jaxalan kannna a jɔxɔ luma dunuɲa feene nan xɔn alogo a xa a jaxanla kenɛn.

³⁴ Nayi, a feene yitaxunxin na a ra. Naxanla naxan fan mi futuxi hanma sungutunna, ne jɔxɔ luma Marigina wanle nan tun xɔn alogo e xa findi Ala gbeen na fati benden nun niini. Koni jaxanla xeme kannna, na a jɔxɔ luma dunuɲa feene nan xɔn, alogo a xa a xemen kenɛn.

³⁵ N na falama e xa e mali feen nan na. N mi kataxi, n xa e raxɔlɔ. Koni n waxi a xɔn ma nen e xa lu fe fajine nan fari naxanye lanxi, alogo e xa lu biraxi Marigin nan tun fɔxɔ ra.

³⁶ Xa banxulanla bata jaxanla masuxu, a yi a miri a a sungutunna tɔrɔma nen, xa a fa fori, a mi a dɔxɔ. Xa a waxi a dɔxɔ feni, nayi a xa a waxɔn feen liga, a mi yulubi ligaxi na yi.

³⁷ Koni xa xemena a ragidi a bɔɲeni, karan mi naxan na, a a nama sungutunna dɔxɔ, a mɔn nɔe a yete suxe, fe fajin nan na fan na.

³⁸Na ma, naxan bata a gbeen futu, na bata fe fajin liga, koni naxan mi a gbeen futuxi, na bata fe fajin liga dangu bonna ra.

³⁹Naxanla xa dɔxɔ a xɛmɛn xɔn han a xɛmɛn yi faxa. Koni xa a xɛmɛn faxa, a bata xɔɔya nayi, a naɛ dɔxɛ nɛn gbɛtɛ xɔn ma naxan nafan a ma. Koni a xa findi Marigin gbeen nan na.

⁴⁰Koni n ma miriyani, sɛwana a xa, xa a lu a kiini. N laxi a ra mɔn, fa fala Alaa Niina n fan yi.

8

Suben naxan nalixi suxuren ma

¹Ɛ naxan sebɛxi subena fe yi naxan bata rali suxurene ma, en fa na ma. Fe kolonna en birin yi. Fe kolonna muxun findima wasoden nan na, koni xanuntenyaan maliin nan tima.

²Muxun naxan a mirima fa fala a fe kolon, na mi fe kolon alo a lan a xa a kolon kii naxan yi.

³Koni muxun naxan bata Ala xanu, Ala na kanna kolon.

⁴Nanara, donseen naxan bata rali suxurene ma, en fa na nan ma fe falama. En na a kolon fa fala suxuren mi findixi sese ra dunuɲa yi. Ala keden peen na a ra.

⁵Hali batu se wuyaxi to bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna fari, muxun naxanye ma a “alane,” hali “ala” wuyaxi nun “marigi” wuyaxi yi na nun,

⁶koni en tan mabinni, Ala keden peen na a ra. A tan nan en fafe ra naxan seen birin daxi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan xa. Marigi keden peen na a ra, Yesu Alaa Muxu Sugandixina. Seen birin daxi a tan nan baraka yi. En na en ma dunuɲa yi gidin ligama a tan nan baraka yi.

⁷Koni muxun birin mi ito kolon. Muxuna ndee bata dari suxure kii feene ra. Hali iki, e nema donse sifani ito donɲɛ, e yengi luma a xɔn ma nɛn a e suxuren kiseen nan donma. E xaxili kobin fan e yalagima, a e xɔsi.

⁸Koni donseen mi en masoma Ala ra. Xa en na a don, en mi bɔnɔma sese yi. Xa en mi a don, en mɔn mi tɔnɔ yo sɔtɔma.

⁹Koni hali feene liga feen xɔɔyaan to ɛ yi, ɛ a liga ɛ yeren ma, ɛ nama na muxune bira yulubini naxanye munma sɛnbɛ sɔtɔ denkeleyani.

¹⁰Amasɔtɔ muxun naxan sɛnbɛ mi gbo denkeleyani feni ito yi naxan xaxinla kobi, xa na i tan fekolonna li i dɛge suxure banxini, na mi na fan nawɛkile a fan yi suxure kii donseen don ba?

¹¹Nba, na muxun naxan munma sɛnbɛ sɔtɔ denkeleyani, Alaa Muxu Sugandixin faxaxi naxan xa, na halagima nɛn i tan fekolonna xɔn ma na yi.

¹²Nba, ɛ na haken liga i ngaxakedenna ra na kiini, i yi a xaxili kobin natantan, i man yulubin ligama Alaa Muxu Sugandixin na na haken nan xɔn.

¹³Nanara, xa donsena a ligɛ ngaxakedenna yi bira yulubini, n tan fan mi fa na suben donɲɛ sɔnɔn mume, alogo n nama a bira yulubini!

9

Feen naxanye lan xɛrane ma

¹Xɔɔtɔ mi n tan na ba? Xɛra mi n tan na ba? N tan mi en Marigi Yesu toxi ba? N wali xɔnna xa mi ɛ tan na Marigini ba?

²Hali bonne mi n kolon xɛraan na, koni fɔ ɛ tan xa a kolon nɛn! Bayo ɛ tan to bata denkeleya, na findixi n ma xɛrayaan taxamasenna nan na Marigini.

³N na n xɔnbama falani itoe ra n tɔɲɛge muxune nan xa.

⁴N naxa, nxu mi daxa nxu xa nxu dɛge nxu yi nxu min?

⁵Nxu mi daxa, nxu fan yi denkeleya ɲaxanla nde futu ba, a yi siga nxu fɔxɔ ra sigatini alo xɛraan bonne nun Marigin xunyɛne nun Piyɛri a ligan kii naxan yi?

⁶Nxu nun Baranabasi nan tun daxa ba, nxu wali donse feen na?

⁷Sofaan mundun a yetɛ goronna tongɛ a sofa wani? Nde wudin siye, a mi a bogine don? Nde xuruseene rabɛ a mi e nɔnɔn min?

⁸N ma falani ito findixi adamadiine miriyaan gbansanna nan na ba? Sariya Kitabun fan mi na fe kedenna xan falaxi ba?

⁹Amasɔtɔ, a sebɛxi Musaa Sariya Kitabun kui, a naxa, “I na ɲingen ti malo bodonna ra, i nama a dɛɛn xidi.”* Ala a ɲɔxɔ luxi ɲingene nan gbansan xɔn ma ba?

¹⁰A mi ito falaxi en tan xan ma fe ra ba? Di, ito sebɛxi en tan nan ma fe ra yati. Xɛɛ biin nɛɛn Xɛɛn bima, malo xaban nɛɛn maala xabama, e yigi saxi se xabaxine yitaxunna nan ma.

¹¹Nxu tan to bata sansiin woli ɛ tagi naxan findixi Alaa feene ra, xa nxu fati bendɛn mali seen sɔtɔ ɛ yii, na ɲaxu ba?

¹²Xa a daxa ɛ xa bonne mali seni itoe ra, a mi daxa nxu tan xa dangu ne ra ba? Anu, nxu tan mi sariyani ito rawalixi. A makuya na ra. Nxu bata diɲa feen birin ma alogo sese nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibarɔ Fajin madigan.

¹³Ɛ mi a kolon ba, fa fala a muxun naxan walima Ala Batu Banxini, na a donseen sɔtɔma Ala Batu Banxin nin? Naxanye saraxane bama, ne e gbeen sɔtɔma saraxan nin.

* 9:9: Sariyane 25.4 † 9:14: A mato Matiyu 10.10 nun Luka 10.7 kui.

14 Marigina en yamarixi na kii nin fa fala naxan Yesu a fe Xibaru Fajin nalima, na xa a balon soto na xon ma.†

15 Koni n tan mi sariyani ito sese rawalixi. N mon mi ito sebexi e ma e xandi feen xan ma iki. A rafanpe n ma n xa faxa benun n kanba xunni ito xa ba n yii.

16 Anu, n na Yesu a fe Xibaru Fajin nali, na mi finde kanba xunna ra n xa bayo Ala bata na goronna doxo n xun ma. Gbalona n tan xa, xa n mi Xibaru Fajin nali!

17 Xa n yi wanli ito kema n nenige fajin nin, n yi saranna sotoma nen, koni bayo n karahaxi nen, n goronna nan tun bama n ma.

18 N saranna nanse ra na yi? Na ni ito ra: n xa Yesu a fe Xibaru Fajin nali hali n sare mi fi alogo n nama na sariyan nawali n yi seen soto Xibaru Fajin xon.

19 Xoron nan n tan na, muxu yo a konyi mi n tan na koni n bata n yete findi muxun birin ma konyin na alogo n xa muxu wuyaxi soto n noe naxan na.

20 N nema Yahudiyane tagi, n na n yete lu alo Yahudiyane alogo n xa e masoto. Naxanye sariyan bun ma, n nema ne tagi, n yi n yete lu alo n sariyan nan bun ma alogo n xa ne masoto, hali n to mi sariyan bun ma.

21 Naxanye mi sariyan sotoxi, n yi n yete lu ne ye alo e tan, naxanye mi sariyan kolon alogo n xa ne masoto hali n to mi xoroyaxi Alaa sariyan ma amasoto n fa Alaa Muxu Sugandixina sariyan nan bun.

22 Muxun naxanye munma senben soto denkeleyani, n yi lu ne tagi alo naxan senben xurun denkeleyani, alogo n xa e masoto. N bata n yete findi muxun sifan birin na muxun birin xa alogo n xa ndee rakisi kiin birin yi.

23 N ni ito birin ligama Alaa falan Xibaru Fajin nan ma fe ra alogo n fan xa n gbeen soto a yi.

24 E mi a kolon ba fa fala naxanye e malanna e gideni xataroxoya giini alogo xulunden xa to, a e birin e gima nen koni keden nan gbansan yerati kontonna sotoma. Nayi, e gi alogo e xa kontonna soto.

25 Muxun naxan katama a boden lu feni fe sifani itoe yi fo na kanna xa a yixodoxo, a a yiton yete suxuni. A na ligama nen alogo no soton taxamasenna xa so a xunna naxan mi buma. Koni en tan a ligama nen alogo mangaya taxamasenna xa so en xun na naxan luma habadan.

26 Nanara, n mi n gima n xunna yi. N mi yenge soma alo muxun naxan a yiin wolima foyeni tun.

27 A makuya na ra. N na n fatin suxuma a xodexen nan na alo konyina, alogo n na kawandin ba bonne xa, n tan yeteen nama fula a tonon na.

10

Suxure feen maxadina

1 Ngaxakedenne, n waxi a xon ma e xa a kolon fa fala en benbane bira nen Musa foxo ra kundaan bun han e birin yi baani gidi.*

2 A yi luxi alo e rafu nen e tubi xinla ma Musa xon kundaan nun baa igeni.

3 E birin yi na niin donse kedenna don,

4 e yi na siimaya ige kedenna min, bayo e igen min nen keli Alaa gemeni gemen naxan findixi a Muxu Sugandixin na naxan yi biraxi e foxo ra.†

5 Koni hali na, e wuyaxi mi Ala kenen, e binbine yi lu burunna ra.‡

6 Nba, misaala nan ne birin na en tan xa alogo en nama en miri fe naxin ma alo ne a liga kii naxan yi.

7 En nama suxuren batu alo na ndee a liga kii naxan yi. Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa, "Yamaan yi doxo e degedeni e nun e mindeni, e lu kele, e sabaan so."§

8 En nama yangan suxu alo na ndee a liga kii naxan yi, e muxu wuli maxopen nun saxan yi faxa soqe kedenni.*

9 En nama Alaa Muxu Sugandixin mato bunbani alo na ndee a liga kii naxan yi, sapine yi e faxa.

10 E nama e mawuga alo na ndee a liga kii naxan yi, Ala yi Halagi Tiin nafa, a yi e faxa.

11 Feni itoe birin liga nen e ra, e findi misaale ra, e yi sebe en nakolon seen na, waxati rajanna bata a li en tan naxanye ma.

12 Nayi, naxan na a miri fa fala a a tixi ki fajin, na xa a liga a yeren ma alogo a nama bira.

13 E ratantan feen naxanye bata e soto, ne darixi adamadiine liye nen. Koni bayo Ala tinxin, a mi tinpe tantan feen xa e soto dangu e senben yaten na. Na ma, tantan feen nema e foxo ra, Ala yi na yi mini feren fi e ma, alogo e xa lu tinxinni.

14 Nanara, n xanuntenne, e e gi suxure batun bun.

15 N falan tima e xa alo xaxilimane, e yeteen xa n ma falan mato.

16 En na barikan bira Ala xa Marigina igelengenna xon, en yi en min, na mi en nun Alaa Muxu Sugandixin wunla malanna ba? En burun naxan donma na waxatini, na mi en nun Marigin fati benden malanna ba?†

17 Buru xun keden to a ra, en birin bata malan en lu alo fati bendi keden peena, hali

* 10:1: A mato Xoroyaan 13.21-22 nun 14.22-29 kui. † 10:4: A mato Xoroyaan 16.4-35 nun Sariyane 8.3 nun Yatene 20.8-11 kui. ‡ 10:5: A mato Yatene 14.16 nun 14.23 nun 14.29-30 kui. § 10:7: Xoroyaan 32.6 * 10:8: A mato Yatene 25.1-9 kui. † 10:16: Marigina ximenna nan ito ra. A mato Luka 22.19 nun Korenti Singen 11.23-26 kui.

en to wuya, bayo en birin nde sɔtɔma na buru kedenna nin.

¹⁸ Ɛ Isirayila kaane mato, naxanye saraxa subene donma, lanna mi ne nun saraxa ganden tagi ba?

¹⁹ N waxi nanse fala fe yi nayi? Suxure kiin findixi senbena nde ra ba hanma suxuren findixi se kenden nan na ba?

²⁰ Na mi a ra, koni suxure batune saraxan naxanye bama, e ne ralima Setana malekane nan ma, Alaa fe mi na ra feu! Anu, n mi waxi lanna xa lu ɛ nun yinnane tagi.

²¹ Ɛ mi nɔɛ ɛ minjɛ Marigina igelengenna ra, ɛ mon yi ɛ min suxurene igelengenna ra. Ɛ mi nɔɛ Marigina ximenna donjɛ e nun jinanne don seene.

²² En waxi Marigina xɔxɔbɔnna nan nakeli fe yi ba? En senben gbo a xa ba?

²³ Ɛ naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa.” Koni tɔnɔ mi feen birin yi. Ɛ naxa, “Feen birin daxa nxu tan xa,” koni feen birin xa mi en malima.

²⁴ Muxu yo nama herin fen a yete xa tun, fɔ muxu gbeteɣe fan xa.

²⁵ Seen naxan birin sarama lɔxɔ tideni, ɛ na don. Ɛ nama maxɔdinna ti xa ɛ gelen mi a ra.

²⁶ Bayo Kitabun naxa, a Marigin nan gbee bɔxɔn nun ayi seene birin na.[‡]

²⁷ Xa denkeleyatarena nde ɛ xili donse dondeni, xa siga xɔnla ɛ ma, a na donseen naxan so ɛ yii, ɛ na don. Ɛ nama maxɔdinna ti xa ɛ gelen mi a ra.

²⁸ Koni xa muxuna nde a fala ɛ xa, a naxa, “Donseni ito bata rali suxuren ma,” nayi, ɛ nama na donseen don masɔtɔ na muxuna fe ra naxan ɛ rakolonxi lan xaxinla yaten ma.

²⁹ Ɛ tan xaxinla yaten mi a ra koni fɔ bonna xaxinla. Anu, nanfera n tan ma xɔrɔyaan finde yalagin na muxu gbete xaxinli?

³⁰ Xa n barikan bira Ala xa n ma donsena fe ra, nanfera muxuna nde n nayelefuma lan na donsena fe ma, n bata barikan bira Ala xa naxan ma fe ra?

³¹ Na kui, xa ɛ donseen donma hanma ɛ ɛ minma, ɛ nɛma fefe lige, ɛ a liga Alaa binyena fe ra.

³² Ɛ kewanle nama Yahudiyane ratantan, hanma Girekine hanma Alaa denkeleya yamana,

³³ alo n tan fan katama n xa muxun birin kenɛn kii naxan yi. N mi fe fajin fenma n yete xan tun xa, fɔ muxu wuyaxi xa alogo ne fan xa kisi.

11

Feen naxanye daxa sali waxatini

¹ Ɛ findi n naliga muxune ra, bayo n tan fan Alaa Muxu Sugandixin naligama.

² N bata ɛ tantun, n ma fe to rabiraxi ɛ ma feen birin yi, e nun ɛ to n ma xaranne suxi alo n na a falaxi ɛ xa kii naxan yi.

³ Koni, n waxi a xɔn ma ɛ xa a kolon a Alaa Muxu Sugandixin nan xɛmɛne birin xun na. Xɛmɛn nan jaxanla xun na. Ala nan a Muxu Sugandixin xun na.

⁴ Nanara, xɛmɛn naxan Ala maxandima, hanma naxan nabiya falane tima yamaan tagi, xa kɔmɔtina a xun na, a bata a kuntigin nafɣya.

⁵ Naxanla naxan Ala maxandima, hanma a nabiya falane tima yamaan tagi, a xunna magenla a ra, na a kuntigin nan nayagima. Na luxi nen alo a na a xunna gbanan.

⁶ Xa jaxanla mi a xunna maxidi, a mɔn lan nen a yi a xunna gbanan. Koni jaxanla xunna gbananxina, e nun a maxabaxina, na birin to mayagi nen, a lan nen nayi a yi a xunna maxidi.

⁷ Xɛmɛn tan mi lan a yi a xunna maxidi bayo a findixi Ala maligan nun a binyen nan na. Koni jaxanla nan a xɛmɛna binyen na.

⁸ Amasɔtɔ Ala mi xɛmɛn xan baxi jaxanli, koni jaxanla nan baxi xɛmɛni.

⁹ Xɛmɛn mi daxi jaxanla fe ra, koni jaxanla nan daxi xɛmɛna fe ra.

¹⁰ Nanara, jaxanla xa a xunna maxidi a xɛmɛna senben taxamasenna ra e nun malekane fe ra.

¹¹ Koni Marigina dinani, jaxanla mi fataxi xɛmɛn na, xɛmɛn fan mi fataxi jaxanla ra.

¹² Bayo alo jaxanla kelixi xɛmɛni kii naxan yi, jaxanla fan xɛmɛn barixi na kii nin. Koni feen birin kelixi Ala nan ma.*

¹³ Ɛ tan yetɛɛn xa na feen makiti: Xa jaxanla lan a yi Ala maxandi a xunna mi maxidixi.

¹⁴ Nba, Adamadiin kejaan mi ɛ xaranjɛ ba, fa fala xa xɛmɛn xunseɣɛn kuya ayi, a yagima nen nayi?

¹⁵ Koni binyen nan na ra jaxanla xa xa a xunseɣɛn kuya ayi. Bayo a xunseɣɛn kuyan bata findi a maxidi seen na.

¹⁶ Koni xa muxu yo waxi a xɔn ma, a xa tandin ti feni ito ma, n naxan falama nayi, na ni ito ra. Namunni itoe nan nxu nun denkeleya yamaan birin yii nxu nɛma Ala batue waxatin naxan yi.

Marigina ximenna fe

Matiyu 26.26-29 Maraka 14.22-25 Luka 22.14-20

¹⁷ N falan naxan tima ɛ xa iki, n mi ɛ tantunna na ra amasɔtɔ ɛ malanna mi fe fajin ligama fɔ a jaxina.

[‡] 10:26: A mato Yaburin 24.1 kui.

* 11:12: A mato Dunuja Fɔlon 1.26-27 nun 2.18-23 kui.

¹⁸ Fe singena, e bata yi a fala n xa a ε na ε malan denkeleya yamaan kiin ma, mayitaxun feene ε tagi. N laxi na ra han yirena nde.

¹⁹ A fere mi na fo mayitaxunna nde xa lu ε tagi, alogo naxanye Ala kenexni, ne xa kolon.

²⁰ E na ε malan waxatin naxan yi, ε mi Marigina ximenna xan donma,

²¹ bayo ε nema ε degema, birin a mafurama nen a gbee donseen dondeni. Nanara, kamena ndee ma, koni ndee minxin na a ra.

²² Banxi mi ε yii ba, ε donseen donye denaxan yi, ε yi ε min? E Alaa denkeleya yamaan najaxuma ba, ε to yiigelitone biran lanbaranni? N nanse falama ε xa? N na ε tantunye nayi ba? Nayi, n mi ε tantunye mumε!

²³ Amasoto Marigina n xaranxi naxan ma, n fan bata ε xaran na ma fa fala Marigi Yesu yanfaxi, a so yiini kosen naxan na, a burun tongo nen.

²⁴ A barikan bira Ala xa, a yi a yigira, a naxa, "N fati benden ni ito ra naxan fixi ε fe ra. E ito liga naxan n ma fe rabire ε ma."

²⁵ E yelinxina ximenna donye, a yi igelengenna fan tongo, a naxa, "Layirin nenen naxan xidixi en tagi n wunla xon, na ni ito ra. E nema ito minye waxati yo yi, n ma fe xa rabira ε ma."

²⁶ Amasoto ε nema buruni ito donye waxatin naxan yi, ε yi ε min igelengenni ito ra, ε Marigina saya feen nan nalima han a fa.

²⁷ Nanara, xa muxu yo Marigina a burun don, hanma a yi a min Marigina igelengenna ra daxatareyani, na kanna yulubin nan tongoma Marigin fati benden nun a wunla fe yi.

²⁸ Nanara, birin xa a yete korosi, a yi Marigina burun don, a yi a min Marigina igelengenna fan na na kiini.

²⁹ Amasoto naxan na burun don, a yi a min igelengenna ra, e nun Marigin fati benden mi lanxi e bode ma, a kitin nan xilima a yete ma na ra.

³⁰ Nanara, ε wuyaxi furama, senbe mi ε ra, ndee bata faxa.

³¹ Koni xa en na en yete korosi, en tangama nen Alaa kitin ma.

³² Koni Marigin na en kitin, a en maxuruma nen alogo en nun dunuɲa muxune nama yalagi en bode xon.

³³ Nanara, ngaxakedenne, ε na ε malan waxatin naxan yi ε degedeni, ε xa ε bode legeden.

³⁴ Xa kamena nde ma, a xa a dege a konni alogo ε malanna nama kitin xili ε ma. N na fa waxatin naxan yi, n fe gbete ye yebama nen.

12

Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe

¹ E naxan sebexi Alaa Nii Sarijanxina kiseene fe ra, en fa na ma. Ngaxakedenne, n mi waxi ε xa lu fe kolontareyani.

² E a kolon fa fala ε yi denkeleyatareyani waxatin naxan yi, ε yi biraxi suxurene nan foxo ra e nun naxanye mi falan tima, ε lo ayi.

³ Nanara, n na a falama ε xa fa fala, naxan yo falan tima Alaa Nii Sarijanxin barakani, na mi nxe a fale, a naxa, "Yesu dangaxi." Muxe mon mi nxe a fale, a naxa, "Marigin nan Yesu ra," Alaa Nii Sarijanxin xanbi.

⁴ Alaa Nii Sarijanxi keden peen na a ra, koni a kiseen sifan wuya.

⁵ Marigi keden peen na a ra, koni muxune walima a xa kii wuyaxi.

⁶ Wanla sifan wuya, koni Ala kedenna nan ne birin nakamalima muxune birin yi.

⁷ Alaa Nii Sarijanxina fena ndee minima kenenni muxu keden kedenna birin xon alogo yamaan birin xa sabati.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin muxuna nde kima xaxilimaya falan nan na. Na Nii Sarijanxi kedenna nan mon muxu gbete fan kima fe kolonna falan na.

⁹ Na Nii Sarijanxi kedenna nan mon muxu gbete kima denkeleyani. Na Nii Sarijanxi kedenna mon yi muxu gbete ki muxu rakendeya kiseni.

¹⁰ Muxu gbete yi ki kabanako fe liga senbeni, muxu gbete yi ki nabiyi falane ra, gbete yi senbe najane nun Ala senben tagi raba, gbete yi falan ti xui sifa gbete ye yi, gbete mon xui gbete ye madanguma.

¹¹ Koni a tan Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan na birin ligama. A tan nan muxun birin kima alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

Gbindi kedenna na a ra

¹² Nba, Alaa Muxu Sugandixin luxi nen alo gbindi kedenna koni yire wuyaxi a ma. Koni hali a yirene to wuya, gbindi kedenna nan a ra.

¹³ Amasoto en birin nafuxi igeni Alaa Nii Sarijanxin kedenna nan baraka yi, en so fati bende kedenni, Yahudiyane nun Girekine, konyine nun xorone, Ala bata a Nii Sarijanxin fi en birin ma.

¹⁴ Fati benden mi findixi yire kedenna xan na koni yire wuyaxi.

¹⁵ Xa sanna a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yiin na," na mi a be fatin na.

¹⁶ Xa tunla a fala, a naxa, "N tan mi fati bendeni, bayo n mi findixi yeen na," na mi a be fatin na.

¹⁷ Xa fati benden birin yi findi yeen nan tun na, feen yi mema di nayi? Xa fati benden birin yi findi tunla nan tun na, seen xirin yi mema di nayi?

¹⁸ Koni Ala bata fati benden yirene birin yeba alo a waxi a xon ma kii naxan yi.

¹⁹ Xa a birin yi findi se keden peen na, fati benden yi luma minen?

²⁰ A kii naxan yi iki, fatin yire wuyaxi na koni fati bende kedenna na a ra.

²¹ Nanara, yeen mi nɔɛ a fale yiin ma, a naxa, “N mako mi i ma.” Xunna mi a fale sanne ma, a naxa, “N mako mi ε ma.”

²² A makuya na ra. Hali senbe mi fati benden yiren naxanye ra, e tiden na.

²³ Hali fatin yiren naxanye mayagi dangu fatin yirene birin na, en ne maxidima binyeni ki faji. Fatin yiren naxanye mi lan e to, en menne suturama bonne xa.

²⁴ Koni fati benden yiren naxanye mi mayagi, ne mako mi na ma. Ala yeteen bata en fati benden yirene yeba, a binyen fi fati benden yirene ma a yi dasaxi naxanye ma,

²⁵ alogo fati benden nama yitaxun, koni fatin yirene birin xa e joxo lu e boden xon ma.

²⁶ Xa fati benden yirena nde xoleni, fatin yire donxen birin saxolema nen a xon. Xa yire keden binyen soto, bonne birin sewama nen a xon.

²⁷ Nba, ε tan nan Alaa Muxu Sugandixin fati benden na. A fati benden yirena nde nan ε keden kedenna birin na.

²⁸ Ala xerane nan singe luxi denkeleya yamani, a firindena, nabine, a saxandena karamoxone, e nun kabanako feene raba muxune, e nun naxanye kixi muxu rakendeya kiseen nun mali ti kiseen nun yeerati kiseni e nun naxanye falan tima xui gbetene yi.

²⁹ Birin mi finde xeraan na, hanma nabine hanma karamoxone hanma kabanako feene raba muxune

³⁰ hanma muxun naxan kixi muxu rakendeya kiseni hanma xui gbete falana hanma xui radanguna.

³¹ Koni, ε sobe so kise fisamantenne ma. Iki n xa kira fisamantenna yita ε ra. Na ni i ra:

13

Xanuntenyana fe

¹ Hali n falan ti adamadiine xuine nun malekane xuine yi, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, n fala xuiin luxi nen nayi alo talan xuiin nun karijan xuina.

² Hali nabiyi falane n de, e nun lonnina han n wundo feene birin kolonna soto, hali denkeleyana n yi, n geyane ba e funfuni, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, sese mi n tan na na yi.

³ Hali n na n yii seen birin fi yiigelitone ma, hali n na n fati benden fi, a gan, koni xa xanuntenyaan mi n bojeni, na mi fefe fanje n ma.

⁴ Dijan xanuntenyani. A fe fajin nan ligama. Xaxolonyaan mi xanuntenyani. A mi a yete yigboma. Waso mi xanuntenyani.

⁵ Marayagi mi a yi. A mi a yete a herin xan tun kataxi. A bojen mi tema fefe ma. A mi xolon namarama.

⁶ A mi sewama tinxintareyaan na fo jondina.

⁷ A mafeluun tima feen birin yi. A togondiyaxi waxatin birin. Yigina a yi feen birin yi. A tunnafan feen birin yi.

⁸ Xanuntenyaan mi janye habadan. Nabiyi falane danguma nen, xuine yi jan, fe kolonna yi dangu.

⁹ Amasoto en fe kolon ndedi, en nabiyi falane tima ndedi,

¹⁰ koni a kamalixin na fa waxatin naxan yi, a kamalitaren janma nen na yi.

¹¹ N to yi dii joreyani waxatin naxan yi, n yi falan tima alo dii jorena, n yi n mirima alo dii jorena, n yi feene famuma alo dii jorena. Koni n to findi fonna ra, n mi fa dii jore fe rabama saxon.

¹² Iki, en sawura yidimixin nan toma alo matoon kiken, koni waxati famatoni, en toon tima nen yee nun yee. Iki, dann na ma fe kolonna ma, na waxatini n feene kolonna nen alo Ala n kolon kii naxan yi.

¹³ Iki fe saxanni itoe luma nen, denkeleyaan nun yigin nun xanuntenyana, koni xanuntenyaan nan gbo e birin xa.

14

Alaa Nii Sarijanxina kiseene

¹ E yixadobo ε lu xanuntenyani. Nii Sarijanxina a kiseene xonla xa ε suxu, a gbengbenna ε yi nabiyi falane ti.

² Amasoto muxun naxan xui gbeten falama, na mi falan tima muxune xan xa, fo Ala, amasoto muxu yo mi a xuiin mema. A wundo feene falama Alaa Nii Sarijanxin barakan nin.

³ Koni naxan nabiyi falane tima yamaan xa, na falan tima e sabati feen nan na, a yi e ralimaniya, a yi e bojen xunbeli.

⁴ Koni muxun naxan falan tima xui gbeteni, na a yeten nan tun malima, koni naxan nabiyi falane tima, na denkeleya yamaan birin nan malima.

⁵ Xa e birin xui gbetene falama, na rafan n ma. Koni naxan naxan n ma dangu na ra, ε birin xa nabiyi falane ti. Amasoto muxun naxan nabiyi falane tima, na dangu xui gbete falan na, fo xa muxuna nde na naxan a xuiin nadangue alogo denkeleya yamaan birin maliye kii naxan yi.

⁶ Ngaxakedenne, xa n siga ε fema, n sa falan ti ε xa xui gbetene yi, n nanfe fanxi ε ma nayi, xa n mi Alaa fena nde makenen ε xa, hanma fe kolonna nde hanma nabiyi falana hanma xaranna?

⁷ Hali maxa seene fan na kii nin, alo xulenna nun kondenna. E betin naxan bama,

muxun na kolonma di xa ε mi e xuine ramini ki fajni?

⁸ Xa xɔtaan xui fajin mi mini, a rafixa, nde a yitanje yenge so xinla ma?

⁹ A na kii nin ε konni, ε na falan ti xui gbetene yi, xa a mi findi fala yigbexin na, na bunna kolonma di nayi? Fala fuun nan tun na ra.

¹⁰ Xui wuyaxi nan dunuɔa yi, koni ne sese mi na naxan bun mi na.

¹¹ Koni xuiin naxan falama, xa n mi na mɛma, naxan a falama, xɔɔɛn nan n tan na na yɛɛ ra yi. Xɔɔɛn nan a fan na n yɛɛ ra yi.

¹² A na kii nin ε fan xa, ε to waxi Alaa Nii Sarijanxina a kieseene xɔn ma, naxanye denkeleya yamaan malima, ε yixɔdɔxɔ ne nan ma.

¹³ Nanara, muxun naxan falan tima xui gbeteni, a xa Ala maxandi alogo a xa nɔ a bunna fale.

¹⁴ Amasɔtɔ xa n na Ala maxandima xui gbeteni, n niin nan Ala maxandima nayi, koni n xaxinla mi walima.

¹⁵ N nanfe ligama nayi? N xa Ala maxandi n niini e nun n xaxinla fan yi. N xa betin ba n niini e nun n xaxinli.

¹⁶ I na barikan bira Ala xa i niini, muxun naxan mi na bunna kolon, na a falama di fa fala "Amina?" Amasɔtɔ i naxan falama, a mi na kolon.

¹⁷ Hali i barikan birama Ala xa ki fajni, muxu gbete mi maliin sɔte nayi mume!

¹⁸ N barikan birama Ala xa amasɔtɔ n tan xui gbetene falama dangu ε birin na.

¹⁹ Koni en nema denkeleya yamaan malanni hali n fala xui suulun nan tun ti, naxanye bunna kolonje, alogo n xa muxune xaran, na fisu benun n xa falan wuli wuyaxi ti xui gbeteni.

²⁰ Ngaxakedenne, ε miriyaan nama liga alo diidine. E xa liga alo dii jɔre ne fe jaxine fe yi, koni ε findi fonne ra ε xaxinli.

²¹ A seɓexi Sariya Kitabun kui:

"Marigin naxa,

'N falan tima yamani ito xa ne xɔn

naxanye xɔɔɛ xuine falama

e nun xɔɔɛne de xuiin xɔn

koni hali na,

e mi e tuli matima n na.'"

²² Na ma, xui gbetene findixi taxamasenne ra denkeleyatarena nan xa. A mi ligama denkeleya muxune fe ra. Nabiya falane fan mi findixi taxamasenne ra denkeleyatarena xa fɔ denkeleya muxune.

²³ Nba, xa denkeleya yamaan birin e malan, e falan ti fɔlɔ xui gbetene yi, xa muxuna ndee fa, naxanye e tuli matima

gbansan hanma e mi denkeleyaxi, ne mi a fale ba, fa fala a seen nan soxi ε yi?

²⁴ Koni xa ε birin nabiya falane tima, denkeleyatarena nde yi so ε fema, hanma naxan a tuli matima gbansan, na falane birin a sɔnne yitama a ra nen, birin yi a kiti.

²⁵ A miriya wundone minima nen kenenni. Nayi, a xinbi sinma nen, a yetagin yi lan bɔxɔn ma, a yi Ala batu, a yi a fala, a naxa, "Nɔndin na a ra, Ala ε tagi."

Fe yibasanna denkeleya yamani

²⁶ Ngaxakedenne, e xa nanse liga ε na ε malan waxatin naxan yi? Birin xa fa e nun betina nde, hanma xaranna, hanma Alaa fe makɛnɛnna, hanma xui gbetena nde, hanma xui madanguna. Na birin xa findi denkeleya yamaan sɔɓe so feen na.

²⁷ Xa muxuna ndee falan tima xui gbeteni, muxu firin hanma saxan, ne birin xa falan ti keden keden yɛɛn ma. Koni e naxan falama fɔ muxu gbete xa na radangu.

²⁸ Xa muxu mi na naxan a bunna fale, na kanna xa a dundu denkeleya yamani nayi, koni a xa falan ti e nun Ala tagi.

²⁹ Nabine tan, muxu firin hanma saxan naxanye nabiya falane tima, ne xa falan ti, bonne yi e falan fɛsɛfɛsɛ.

³⁰ Koni xa muxuna nde dɔxi ε tagi malanni, Ala yi fena nde makɛnɛn a xa, a lan nen, fala ti singen xa a dundu singen.

³¹ Amasɔtɔ a lan nen, ε xa nabiya falane ti keden keden yɛɛn ma alogo ε birin yi xaranna sɔtɔ, ε yi ralimaniya.

³² Nabine kisena e nɔɔn nan bun,

³³ bayo Ala mi findixi fe yibasanna Ala ra, koni fɔ bɔɔɛ xunbenla.

A ligan kii naxan yi denkeleya yama sarijanxine birin yi,

³⁴ jaxanle xa e dundu malanni, amasɔtɔ e mi lan e falan ti, koni e xa e yete magodo alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

³⁵ Xa e waxi a xɔn ma, e xa yirena nde yɛɛ to, e xa e xɛmɛne maxɔdin e konni. Naxanla na falan ti malanni, yagi feen nan na ra.†

³⁶ Alaa falan minixi ε konna nin ba? Hanma a faxi ε tan nan keden ma ba?

³⁷ Xa muxu yo a mirima fa fala nabiin nan a tan na hanma Alaa Nii Sarijanxina kisena a yii, n feen naxanye seɓema ε ma, a lan nen a xa ne kolon fa fala Marigina yamarine nan ne ra.

³⁸ Xa a mi falani ito yate, a fan mi yate ma.

³⁹ Nanara, ngaxakedenne, nabiya falane ti xɔnla xa e suxu. E mɔn nama tɔnna dɔxɔ xui gbete fala feen na.

⁴⁰ Koni feen birin xa yeɓa ki fajni a kiraan xɔn ma.

* 14:21: Esayi 28.11-12 † 14:35: Yanyina nde paxanla ndee yi Korenti taan denkeleya yamani naxanye yi darixi maxɔdinna tiye kawandi ba waxatini, na yi kawandi baani fu yamaan lan e xa e tuli mati waxatin naxan yi. Koni waxati gbete jaxanle lan e falan ti alo a falan kii naxan yi Korenti Singen 11.5 kui.

15

Yesu keli fena sayani

¹ Nba, ngaxakedenne, n xa Yesu a fe Xibaru Fajina fe rabira ε ma, n naxan nali ε ma, ε yi a rasuxu, ε sɔbε soxi naxan yi,

² ε kisixi naxan xɔn, xa ε a suxu alo n na a ralixi ε ma kii naxan yi. Xa na mi a ra, ε bata la a ra fuuni na yi.

³ A singen naxan na, n naxan sɔtɔxi, n bata na rali ε ma: Alaa Muxu Sugandixin faxaxi en yulubine nan ma fe ra, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁴ A maluxun nɛn, a sayaan soge saxande lɔxɔni a keli sayani, alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi.

⁵ A yi a yetε yita Piyeri ra, na xanbi ra a xera fu nun firinne.

⁶ Na xanbi ra, denkeleya muxun keme sulun e nun nde yi a to waxati kedenni. Na wuyaxi mɔn e nii ra, koni nde bata faxa.

⁷ Na xanbi ra, Yaki yi a to, a xerane birin yi a to mɔn.

⁸ Dɔnxɛn na a yi a yetε yita n tan fan na, n tan naxan luxi alo diin naxan mi bari a waxatini.

⁹ Amasɔtɔ xeraan birin gbo n tan xa. N tan mi sa lan nɛn, a fala n ma a “xerana,” amasɔtɔ n bata yi Alaa denkeleya yamaan beɛnxɔnya.

¹⁰ Koni Alaa hinanni, a yi n keɔaan masara iki. A hinanna naxan nagidixi n ma na mi luxi fuuni, bayo n wali nɛn dangu xeraan bonne birin na. N tan mi a ra koni Alaa hinanna nan yi n bɔɔeni.

¹¹ Nayi, xa a findi n tan na, xa a findi e tan na, nxu ito nan kawandi bama. E fan bata la na nan na.

En keli fena sayani

¹² Nba, nxu to kawandin bama fa fala Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani, nanfera ε tan ndee a falama fa fala faxa muxune mi kelima sayani?

¹³ Xa faxa muxune mi kelima, na bunna nɛn fa fala Alaa Muxu Sugandixin yetɛɛn mi yi kelixi sayani na yi nun.

¹⁴ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi kelixi sayani nun, kawandin ba xun mi yi na nxu xɔn ma nayi, ε denkeleyaan fan bata lu fuyan.

¹⁵ Naxan dangu na ra, en bata wule seren ba Alaa fe ma nayi amasɔtɔ en bata a fala a a bata a Muxu Sugandixin nakeli sayani. Koni xa faxa muxune mi kelima sayani, na bunna nɛn fa fala, Ala mi a fan nakelixa sayani.

¹⁶ Amasɔtɔ xa faxa muxune mi kelima sayani, Alaa Muxu Sugandixin fan mi kelixi sayani na yi.

¹⁷ Nba, xa Alaa Muxu Sugandixin mi yi keli sayani nun, ε denkeleyaan bata findi fe fuun na, ε mɔn ε yulubine yi na yi.

¹⁸ Na bunna nɛn fa fala, naxan bata yi denkeleya Alaa Muxu Sugandixin ma, e faxa, ne bata lɔ ayi na yi.

¹⁹ Xa en na en yigin saxi Alaa Muxu Sugandixin dunuɔa yi gidini ito nan tun yi, nayi en tan makininkinin dangu muxune birin na.

²⁰ Koni Alaa Muxu Sugandixin bata keli sayani yati! Muxu singe kelixin na a ra sayani faxa muxune ye.

²¹ Bayo sayaan to faxi muxu kedenna nan xɔn, na kiini mɔn, muxune fan kelima sayani muxu keden peen nan fan xɔn.

²² Muxun birin to faxama nɛn adamadiyani, na kiini mɔn, e birin mɔn kelima nɛn sayani Alaa Muxu Sugandixini.

²³ Koni muxun birin nun a waxati saxin na a ra, Alaa Muxu Sugandixin nan muxu singen na naxan keli sayani. Na xanbi ra, a muxune fan kelima nɛn sayani a fa waxatini.

²⁴ Na na dangu, a rajanna na a li, Yesu fama mangayane nun nɔyane nun senbene birin kaladeni nɛn, a yi mangayaan naxete a Fafe Ala ma.

²⁵ Amasɔtɔ a ferε mi na fɔ Yesu xa mangayaan liga nɛn han Ala yi a yaxune birin sa a sanna bun ma.

²⁶ Yaxun naxan halagima dɔnxɛn na, na nan sayaan na.

²⁷ Amasɔtɔ Kitabun bata a fala, a naxa, “A bata seen birin lu a sanna bun.”* Koni a to a fala a seen birin bata lu a bun ma, na fixa fa fala Ala mi na ye ma naxan seen birin luxi a tan bun ma.

²⁸ Seen birin na lu a bun ma, nayi a tan yetena, Alaa Dii Xɛmɛn fan luma nɛn Ala bun ma naxan seen birin saxi a bun ma, alogo Ala xa lu seen birin xun na feen birin yi.

²⁹ Xa na kii mi a ra, muxun naxanye rafuxi igeni faxa muxune fe ra ne nanse fenma? Xa faxa muxune mi kelima, nanfera muxune rafuma igeni ne fe ra?

³⁰ Nxu tan fan, nanfera nxu tan gbalon de be waxatin birin?

³¹ Ngaxakedenne, n sayaan de lɔxɔ yo lɔxɔ. N binyen naxan sɔtɔxi ε to lu Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n bata n kɔlɔ na nin, ɔɔndin nan na ra.

³² Xa n dalise xarɛne yengɛxi Efesi taani adamadiine feene nan tun yi, na munanfanna mundun yi n ma nayi? Xa faxa muxune mi yi rakele sayani nun, nayi en yi sandani ito suxuma nɛn nun, “En na en dege, en yi en min bayo en faxan nɛn tila.”†

* 15:27: Yaburin 110.1 † 15:32: Esayi 22.13

³³ E nama ε mayenden amasotə, “Xəyi naxine sən fajin kalama nən.”

³⁴ E mən xa xaxili sotə alo a daxa kii naxan yi. E fata yulubi feene ra. E tan nde mi Ala kolon, n na ito falama ε yagin nan ma.

Fati benden keli fena sayani

³⁵ Ndee maxədinna tima nən, e naxa, “Faxa muxune kelima sayani di? E fama fati bendən sifan mundun yi?”

³⁶ Xaxilitarena! I na sansiin woli i ya xeen ma waxatin naxan yi, a mi solə fə a lu faxan yiyan i singen.

³⁷ I mi sii se binla xan wolima koni fə a sansi kesədin tun, maala hanma sansi gbete.

³⁸ Koni Ala nan sansiin nasolima a binli gbo ayi alo a rafan a ma kii naxan yi. A tan nan sansiin siyaan birin binla keɲaan nagidima a ma.

³⁹ Niimaseen birin fatin keden mi a ra. Muxun fatina a danna, suben fatina a danna, xəliin fatina a danna, yexen fatina a danna.

⁴⁰ Kore xonna fatine na yi, dunuɲa fatine na yi. Kore xonna fatine nərɔna a danna, dunuɲa fatine nərɔna a danna.

⁴¹ Sogen gbee nərɔna a danna, kiken gbee nərɔna a danna, sarene fan gbee nərɔna e danna, saren keden kedenna birin ma nərɔna a danna.

⁴² Faxa muxune na keli, a ligama na kii nin. Fati bendən naxan maluxunma, a nœ kale. Koni a na keli faxa muxune tagi, a mi nœ kale.

⁴³ A maluxunma waxatin naxan yi, a mi fan, senbɛ mi a ra. Koni a na keli, a nərɔxi, senbena a yi kati!

⁴⁴ A maluxunma waxatin naxan yi, fati bendən nan yi a ra, a na keli, ariyanna fatin nan na ra. Xa fati bendena en yi be, ariyanna fatin fan na yi.

⁴⁵ Amasotə a sebexi Kitabun kui iki, a naxa, “Adama, Alaa Muxu daxi singen yi findi dajɔxɔn na.”

Koni Adama dɔnxɛ ra xina,‡ Yesu, na yi nii rakisin fi yamaan ma.

⁴⁶ En mi ariyanna fatini ito singe sotəma fə fati bendena, na xanbi ra, en ariyanna fatin sotəma nən na yi.

⁴⁷ Adama singe ra xina, Ala na daxi bəxɔni ito bendən nan na. Adaman firindena, na kelixi ariyanna nin.

⁴⁸ Naxan daxi bendeni ito yi, dunuɲa muxune na nan maliga yi. Muxun naxan sa kelixi ariyanna yi, ariyanna gbee muxune nun na nan maliga.

⁴⁹ En to bata maliga adama ra naxan minixi bendeni, en mən fama maligadeni na kiini ariyanna gbee muxun na.

⁵⁰ Ngaxakedenne, n naxan ma, na ni ito ra fa fala naxan daxi fati bendən nun wunla ra, e mi nœ Alaa Mangayaan sotə. Seen naxan kunma, na mi luma habadan.

⁵¹ E tuli mati, n wundo feen nan falama. En birin mi faxe, koni en birin maxetema nən.

⁵² Amasotə xotə dɔnxen na fe waxatin naxan yi, faxa muxune kelima nən, e habadan nii rakisin sotə, en birin yi maxete mafuren benun ye magira.

⁵³ Amasotə en fati bendən naxan kalama, a fere mi na fə a xa maxete fatin na naxan mi kale. A faxa daxin yi maxete a faxataren na.

⁵⁴ Nanara, en fatin naxan kalama, a na maxete fati kalataren na waxatin naxan yi, a faxa daxin yi maxete faxataren na. Na na liga, Kitabuna falan bata kamali nayi, a naxa, “Sayaan bata halagi nœ sotən bun.”

⁵⁵ “Sayana, i ya nœn minen yi?”

Sayana, i faxa ti senben minen yi?”^S

⁵⁶ Sayaan faxa ti senben nan yulubin na, yulubin fan senben nan sariyan na.

⁵⁷ Koni barikan xa bira Ala xa naxan nœn fima en ma a Muxu Sugandixin barakani en Marigi Yesu.

⁵⁸ Nanara, n naxan ngaxakedenne, ε sɔbɛ so ki fajni! E nama yimaxa. E lu wale Marigin xa waxatin birin amasotə ε a kolon fa fala ε wanla naxan kema Marigin xa, fe fuu mi na ra mume!

16

Yiimalanna Yerusalen denkeleya muxune

xa

¹ E naxan sebexi yiimalanna fe yi lan yama sariɲanxina fe ma Yerusalen taani, en fa na ma. E liga alo n yamarin naxan fi Galati yamanan denkeleya yamaan malanne ma.

² Xati yo xati, ε keden kedenna birin xa gbetina nde ramara a danna ε konne yi, lan ε feren yaten ma, alogo ε nama n faan mame ε yii malan feen na.

³ N na fa waxatin naxan yi, ε na muxun naxanye sugandi, n ne rasigama nən kedina e yii, e yi ε kiseene xali Yerusalen taani.

⁴ Koni xa a lan n tan yetɛn xa siga, fə nxu birin xa siga na yi.

Pəli a wanle fe

⁵ N na dangu Masedoniya yamanani waxatin naxan yi, n sigama nən ε konni, bayo n danguma nən na.

⁶ N waxati dando tima nən ε konni, hanma xunbeli waxatin birin. Nayi, ε yi n fanda n ma sigatini.

⁷ Amasotə n mi waxi a xɔn ma, n xa ε to gbansan, n dangu. N wama nən n xa waxatidi ti ε konni, xa Marigin tin.

‡ 15:45: Adama singena fe toma Dunuɲa Fəlon 2.7 kui. **Adama dɔnxɛ ra xina**, na findixi Yesu nan na. ^S 15:55: A mato Esayi 25.8 nun Hose 13.14 kui.

⁸ Koni n luma nɛn Efɛsi taani han Se Xaba Singen Sali lɔxɔna.

⁹ Bayo dɛɛn bata rabi n xa n yi n ma wanla kɛ, anu n yɛngɛ faane wuya.

¹⁰ Xa Timɔte fa, ɛ a yisuxu alogo xamin yo nama a suxu, amasɔtɔ a walima Marigin nan xa alo n tan.

¹¹ Nayi, muxu yo nama a rapaxu. Koni ɛ a fanda a sigatini bɔɛɛ xunbenli, alogo a mɔn xa xɛtɛ n fɛma, amasɔtɔ nxu nun dɛnkɛlɛya muxun bonne a mamɛma be.

¹² Ɛ naxan sɛbɛxi ɛn ngaxakedenna Apolosi a fe ra, ɛn fa na ma. N bata a mafan han alogo a xa siga ɛ konni e nun dɛnkɛlɛya muxun bonne, koni a jɛnige ma fe mi yi a ra a xa na liga singen. Xa a fɛrɛn sɔtɔ, a sigama nɛn.

Yamari dɔnxɛne nun xɔntɔnne

¹³ Ɛ lu ɛ yɛɛ ra yi, ɛ lu dɛnkɛlɛyani. Ɛ wɛkile, ɛ sɛnbɛn sɔtɔ.

¹⁴ Ɛ feen birin liga xanuntenyaan nin.

¹⁵ Ɛ a kolon a Esitefana nun a denbayaan nan singe tubi Yesu ma Akaya yamanani, e yi e yɛtɛ lu yama sariɲanxina wanla ra. Ngaxakedenne, n na ɛ mafanma,

¹⁶ ɛ xuru na muxu sifane ma naxanye birin e yixɔdɔxɔma wanli ito yi.

¹⁷ N bata sɛwa Esitefana fa feen na, e nun Fortunatusi nun Axayikusu. Ɛ to mi yi be, naxan yi dasaxi n ma e na so nɛn n yii ɛ funfuni.

¹⁸ E bata n nii yifan n ma alo e ɛ nii yifan ɛ ma kii naxan yi. Ɛ na muxu sifane wali fajɪ kolon.

¹⁹ Asi yamanan dɛnkɛlɛya yamane ɛ xɔntɔn. Akila nun Pirisila nun dɛnkɛlɛya yamaan naxanye e malanma e banxini, ne ɛ xɔntɔnma Marigin xinli ki fajɪ!

²⁰ Dɛnkɛlɛya muxun naxanye birin be, ne ɛ xɔntɔnma. Ɛ bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni.

²¹ N tan Pɔli nan xɔntɔn xuini itoe sɛbɛma n yiin na.

²² Naxan mi Marigin xanuma, dangatɔɔn nan na ra.

N naxa, "Nxu Marigina, fa xulen!"

²³ En Marigi Yesu a hinanna xa lu ɛ xɔn.

²⁴ N ma xanuntenyana ɛ birin xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

Kɛdi Firindena Kɔrenti Kaane Ma Pɔli Alaa Falan Kɛdi Firindena Kɔrenti Kaane Ma

Kɛdi firinden i to xɔdɛxɛn nan yitama Pɔli nun Kɔrenti denkeleya muxune tagi. Mux-una ndee yi e ye, ne bata yi sike Pɔli a xerayaan ma e yi a bɔte raba. Na feen yi Pɔli xɔlɔ han! Koni hali na, a mɔn yi a xanuntenyaan yitama Kɔrenti kaane ra e nun a mɔn yi wama e lanna xɔn ma kii naxan yi. Nanara, a to e xili fajine me, a feene bata lan fɔlɔ, a yi sewa (sora 7.5-15).

Kɛdin fɔlɔna, a tan yetɛen mantɔrɔ jaxine nan yɛbama, a naxanye sɔtɔ Efesi yamanani (1.1-11), a fe xɔdɛxe gbete ye fan yɛba naxanye dangu e nun Kɔrenti kaane tagi. A mɔn yi xerayaan wanla tɔnɔna fe fala, Marigi Yesu naxan xexi. Nayi, a yi a yɛba nanfera a yete findi muxu a fe maxɔdɛxɛn na a kɛdi danguxin kui e nun a sewaxi kii naxan yi na fe ra bayo a bata a to fa fala na tɔnɔn bata lu e ma (sora 1.12 han sora 7.16).

A yi yimallanna fe fala lan Yudaya yamanan denkeleya muxune fe ma (sora 8 han 9). A yi a fala Kɔrenti kaane xa a e xa kiin ti fonisireyani.

Kɛdin najanna fala ti kiin masaraxi ndedi (sora 10 han 13). Pɔli falan tima muxune ma naxanye a falama a Yesu a xera mi a tan na. Kɛdin najanxi xanuntenya falane nan ma (sora 13.11-13).

Kitabun yireni ito kui, Pɔli nɛma a xerayaan xun mafalama, a mɔn Xibaru Fajin yetɛen xun mafalama. Xa a kataxi alogo a xerayaan senben xa kolon, a yi na ligama nɛn alogo muxune xa tin Yesu a fe Xibaru Fajin na, Alaa Muxu Sugandixin yi kolon Marigin na.

Duban nun xɔntɔnne

¹ N tan Pɔli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xɛraan na Ala sagoni, n tan nan kɛdini ito sebema e ma, nxu nun en ngaxakedenna Timote, siga denkeleya yamaan ma Kɔrenti taani e nun muxu sarijanxine birin Akaya yamanani.

² En Fafe Ala nun en Marigin Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔne xunbenla fi e ma.

Pɔli yi barikan bira Ala xa

³ En barikan bira en Marigi Yesu a Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa, en Fafe kininkininna kanna, Ala naxan muxune ralimaniyama.

⁴ A en nalimaniyama en ma tɔrone birin yi nɛn alogo en xa nɔ tɔrɔ muxune ralimaniye na limaniyaan xɔn Ala naxan fixi en ma.

⁵ En nun Alaa Muxu Sugandixin tɔrɔma en bode xɔn kii naxan yi, en ma limaniyaan gboma ayi Alaa Muxu Sugandixin barakani na kii nin.

⁶ Xa nxu tɔrɔ, na findixi e ralimaniya fɛrɛn nun e rakisi fɛrɛn nan na. Xa nxu limaniyaan sɔtɔ, e fan limaniyaan sɔtɔma nɛn, alogo e xa senben sɔtɔ tɔrone bun, en na tɔrɔ en bode xɔn ma waxatin naxan yi.

⁷ Nxu mɔn laxi e ra ki fajni, bayo nxu a kolon fa fala en to tɔrɔma en bode xɔn, en limaniyaan sɔtɔma nɛn en bode xɔn.

⁸ Nba, ngaxakedenne, nxu tɔrɔn naxanye sɔtɔ Asi yamanani, nxu waxi e rakolon feni ne ra. Goronna naxan sa nxu xun ma, na yi binya han! Nxu mi yi a nɔe! Nxu yigitege nɛn, a nxu mi yi kisima sayaan ma.

⁹ Nxu yi nxu mirixi nun fa fala sayaan bata ragidi nxu ma. Koni na ligaxi nɛn alogo nxu nama la nxu yete ra fɔ Ala naxan faxa muxune rakelima sayani.

¹⁰ A bata nxu xunba sayaan gbalon ma, a mɔn fama nxu xunbadeni nɛn. Nxu bata nxu yigi ti Ala ra yati fa fala a mɔn luma nxu xunbe,

¹¹ E nɛma nxu malima Ala maxandideni. Nayi, Ala hinanma nɛn nxu ra masɔtɔ muxu wuyaxi a Ala maxandin xɔn, nanara muxu wuyaxi fan mɔn nɔe nɛn barikan birɛ Ala xa nxɔ fe yi.

Pɔli yi a waxɔn feene maxɛte

¹² Nxɔ binyen ni ito ra: Nxu xaxinla sereyaan bama, nxu bata sagan ti dunɔna yi Alaa sarijananna nun tinxinni, a gbengbenna e mabinni. Muxune fe kolonna mi yi a ra, koni Alaa hinanni.

¹³ Nxu mi sese sebema e ma e mi naxan xaranje, e yi a kolon. A xɔnla n na e xa a kolon a fajin na,

¹⁴ alo e to a kolonxi ndedi fa fala nxu findixi e binyen nan na en Marigi Yesu fa waxatini alo e fan findixi nxu gbeen na kii naxan yi.

¹⁵ N to laxi ito ra, n yi a miri, fa fala n xa siga e tan nan fɛma singen alogo e xa a tɔnɔn sɔtɔ sanja ma firin.

¹⁶ Amasɔtɔ n bata yi a miri, n xa dangu e xɔntɔnne n nɛma sigɛ Masedoniya yi waxatin naxan yi. Na xanbi ra, n xɛtɛmatɔn mɔn yi dangu e konni keli Masedoniya yi, e yi n mali siga feen na Yudaya yi.

¹⁷ N feni ito ragidi waxatin naxan yi, n na ligaxi fuun nin ba? Hanma, n ma feene lige alo adamadiin bonne ba? N yi “ɔn” e nun “ɛn-ɛn” falan sanja yi kedenni?

¹⁸ Koni Ala to tinxin, nxu falan naxan tixi e xa, na mi findixi wulen nun jɔndin na sanja ma kedenni.

¹⁹ Amasɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Alaa Dii Xɛmɛna, Silasi nun Timote nun n tan yetɛen naxan ma fe kawandi ba e tagi,

na falan mi findixi fala firinna ra, alo “ɔn” e nun “ɛn-ɛn.” Fala gbete mi a tan yi, fɔ “ɔn!”

²⁰ Amasotɔ Ala bata en tuli sa feen naxan birin na, ne kamalixi Yesu a falani ito xɔn fa fala “ɔn.” Nanara, nxu fan a falama Yesu barakani fa fala, “amina,” Ala binya feni.

²¹ Amasotɔ Ala yeteen nan nxu tan nun ɛ tan senbe soxi a Muxu Sugandixini. A bata en masusan turen na en sugandi feen na,

²² a yi a taxamasenna sa en ma, a a Nii Sarijanxin naso en bɔɔɛni a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatone ra.

²³ Ala nan n seren na, n bata n kolɔ n niini: Xa n mi xetexi Korenti yi na ligaxi nen alogo n nama ɛ raxɔɔ.

²⁴ Fa fala nxu nɔɔn sɔtɔxi ɛ denkeleyaan xun na, na mi a ra. Koni en walima nen en bode xɔn ma ɛ sewana fe ra amasotɔ ɛ senbe soxi denkeleyani.

2

¹ Nanara, n bata a ragidi fa fala n nama xete ɛ konni xɔɔɔ.

² Amasotɔ xa n na a liga ɛ xɔɔ, nde n tan nasewama ba ɛ tan na, n naxanye raxɔɔxi?

³ Nanara, n kedindin sebexi ɛ ma* fa fala n mi yi sigama ɛ konni, alogo n nama na muxune raxɔɔ naxanye finde n sewa xunna ra. N yi laxi a ra, a n ma sewan finde en birin ma sewan na.

⁴ N kedindin sebexi ɛ ma tɔɔ gbeen nun bɔɔɛ rafɔɔɔn nun yetegen nin. N mi yi waxi ɛ raxɔɔ feni, koni n yi ɛ rakolonma nen, a n na ɛ xanuxi han!

Fe jaxi rabaan mafelu fena

⁵ Xa ɛ tan nde findi yamaan naxɔɔ feren na, a mi n tan xan naxɔɔxi, koni fɔ ɛ tan yamaan birin, anu jɔndin naxan na, a nde nan tun naxɔɔxi.

⁶ ɛ wuyaxi to bata a haken saran a ra, na bata a li.

⁷ Nba, iki, fɔ ɛ xa na kanna mafelu nen, ɛ yi a ralimaniya, alogo a bɔɔɛn nama fɔɔ gbeen ti han a yigitege.

⁸ Nayi, n bata ɛ mafan, ɛ mɔn xa ɛ xanun-tenyaan yita a ra.

⁹ Bayo n na a sebexi ɛ ma nen alogo n xa ɛ sonna kolon, xa ɛ xuruxi feen birin yi.

¹⁰ ɛ na muxun naxan mafelu, n fan na mafeluma nen. N tan na naxan mafelu, xa n bata na mafelu, n na ligama ɛ tan nan ma fe ra Alaa Muxu Sugandixin yete xɔɔi,

¹¹ alogo Setana nama en mayenden, bayo en na a waxɔn feene kolon.

¹² Nba, n siga Tirowasi taani Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni wax-atin naxan yi, n yi a to fa fala Marigin bata deen nabi n xa menni.

¹³ Koni n xaxili mi yi saxi, amasotɔ n mi ngaxakedenna Tito lixi na. Nanara, n yi n jɔungu men kaane ma, n siga Masedoniya yi.

Yesu nan tima en yete ra

¹⁴ Koni Ala tantun, amasotɔ a Muxu Sugandixina en nasoma a fangan bun ma nen, a ti en yete ra siga yiren birin yi, a kolonna yi xuya ayi en xɔn ma alo se xiri fajin naxan xuyama ayi.

¹⁵ Amasotɔ en luxi nen alo wusulanna xirina Alaa Muxu Sugandixin naxan ganma, a rali Ala ma yamaan birin tagi, kisi muxune nun kisitarene.

¹⁶ A findixi sayaan xirin nan na muxuna ndee xa naxanye xalima sayani. A findi nii rakisin xirin na ndee gbete ye xa naxanye xalima nii rakisini. Nde nɔe wanli ito ke?

¹⁷ Anu, nxu tan mi luxi alo muxun naxanye Alaa falan findima yulaya seen na. Koni nxu tan falan tima Alaa Muxu Sugandixin barakan nin fata Ala ra nxu bɔɔɛ fixen na Ala yetagi.

3

Layiri nen en walikene

¹ Nxu mɔn bata nxu yete matɔɔ fɔɔ ba? Hanma nxu makoon mɔn nxu dentegɛ kedine ma ba naxanye nxu tɔnɔn falama ɛ xa hanma ɛ naxanye sebema bonne ma nɔɔ fe yi alo muxuna ndee kii naxan yi?

² ɛ tan yeteen findixi nxu dentegɛ kedindin na, naxan sebexi nxu bɔɔɛne yi, muxune birin nɔe naxan kolonje, e a xaran.

³ ɛ bata findi kedindin na Alaa Muxu Sugandixin naxan sebexi nɔɔ wanla xɔn, naxan mi sebexi duba igen na hanma gemɛ walaxan fari,* koni habadan Alaa Nii Sarijanxin nan na sebexi fati walaxane ma ɛ bɔɔɛne yi.

⁴ Na yigin nan en yi Ala yetagi a Muxu Sugandixin barakani.

⁵ Anu, na mi na ra fa fala senbena nxu ra nxu na wanla ke, koni nxu senben kelixi Ala nan yii.

⁶ A tan nan senben fixi nxu ma, a nxu xa layiri nen en wanla ke, naxan mi fataxi sariya sebexin na fɔ Alaa Nii Sarijanxina. Amasotɔ sariya sebexin sayaan nan nafama, koni Alaa Nii Sarijanxin nii rakisin nan fima.

⁷ Nba, sariyan naxan sayaan nafaxi, naxan yi kerendenxi gemɛ walaxan ma, xa na faxi binyeni han Musa yetagin yi mayilen

* 2:3: A **kedindin** naxan ma fe falama be, yanyina nde na mi ramaraxi muxune yii to. * 3:3: Nabi Musaa sariyan nan yi sebema **walaxan fari**. A mato Xɔɔɔyaan 24.12 kui. Nabi Yeremi fan a fala nen fa fala sariya nenen na fa, na fa sebema muxune bɔɔɛni benun a xa sebe walaxan ma. A mato Yeremi 31.33 nun Esekiyeli 11.19 nun 36.26-27 kui.

a nōrōni, Isirayila kaane mi nō e yēen tiye a ra hali a yetagin nōrōn to yi sigama j̄an̄j̄e, xa na fa na binyen sifani,

⁸ Alaa Nii Sarijanxin wanla binyen mi gboma ayi dangu na ra ba?

⁹ Wanla naxan muxune yalagima, xa na findi binyen na, wanla naxan muxune rat-inxinma Ala yēe ra yi, na binyen gboma ayi nēn han dangu na ra.

¹⁰ Naxan yi findixi binyen na nun, na mi fa a ra iki binye fisamantenni ito a fe ra.

¹¹ Awa, nōrōn naxan yi j̄an̄ma, xa na faxi binyena nde yi, nayi naxan luma habadan, na tan ma binyen danma minen?

¹² Nanara, na yigin to en yii, en xaxili ragidixi han!

¹³ En tan mi ligaxi alo Musa, naxan yi dugin soma a yetagin xun na alogo Isirayila kaane nama a mayilenna to, naxan yi sigama j̄an̄j̄e.

¹⁴ Koni e bōj̄en bata yi xōdōxō ayi. Bayo han to, e nēma Layiri Fonna Kitabun xaran̄j̄e, a luxi alo na dugin mōn na yi, e mi a yēe to. A munma ba singen, bayo a mi be fō Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Hali to, e nēma Musaa Kitabu yirene xaran̄j̄e, dugin soxi e bōj̄en xun na.

¹⁶ Koni muxun na a yēe rafindi Marigin ma, dugin bama nēn na yi.†

¹⁷ Bayo Marigin nan Nii Sarijanxin na. Marigina Nii Sarijanxin denaxan yi, xōrōyaan nan menni.

¹⁸ En tan birin, Alaa binyen nan mayilenma en yetagine ma, anu en mi dugin soma en yetagin xun na. En luma maxete a tan maligan nan na, en ma binyen yi siga gboe ayi, fata Marigin na, naxan findixi Alaa Nii Sarijanxin na.

4

¹ Nanara, wanli ito to en yi Alaa kinink-ininni, nxu mi tunnaxōlōma nxu ma.

² Nxu bata nxu me yagi fe luxunxine birin na, nxu mi fefe ligama yanfani, nxu mi Alaa falan maxetema. Koni nxu j̄ōndin nan mayitama, alogo muxune birin xa nōx lan-nayaan nakōrōsi e xaxinle yi Ala yetagi.

³ Nxu Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalima, xa na mōn luxunxi, a luxunxi muxune nan ma naxanye halagima.

⁴ Dunuj̄ani ito mangan Setana bata denkeleyatarene xaxinle yidimi alogo e nama Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nōrōn to dege. Alaa Muxu Sugandixin nan Ala sawuran na.

⁵ Nxu mi nxu yete a fe kawandi xan bama, fō nxu a falama Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na, e nun nxu bata findi e walikene nan na Yesu a fe ra.

⁶ Amasōtō Ala naxan a falaxi, a naxa, “Kenenna xa mini dimini,”* na Ala nan a ligaxi kenenna yi lu en bōj̄eni, alogo en xa Alaa binyen kenenna kolon, naxan a Muxu Sugandixin yetagin ma.

⁷ Koni en na nafulu kenden namaraxi bende fejenene nan kui naxanye findixi en fati bendene ra, naxan a yitama a senbe fisamantenni ito findixi Ala gbeen nan na, a mi kelixi en tan ma.

⁸ Nxu yigbetanxi kiin birin yi, koni nxu mi yilunburunxi! Nxu xaminxi koni nxu mi yigitēgexi!

⁹ Nxu besenxōnyaxi, koni nxu mi rabej̄inxi! Nxu rabiraxi koni nxu mi halagixi!

¹⁰ Nxu Yesu a sayaan tōrōn tongoma nxu fatini waxatin birin, alogo Yesu a dunuj̄a yi gidin fan xa makenen nxu fatin xōn.

¹¹ Hali nxu to nxu nii ra, nxu sayaan de waxatin birin Yesu a fe ra, alogo a dunuj̄a yi gidin xa makenen nxu fati benden xōn.

¹² Na bunna nēn fa fala sayaan walima nxu tan yi koni nii rakisin nan walima e tan yi.

¹³ A sebexi Kitabun kui, a naxa, “N denkeleyaxi, nanara n yi falan ti.”† Nxu tan nan fan falan tima denkeleyani na xaxili kedenni amasōtō nxu bata denkeleya.

¹⁴ Bayo nxu a kolon fa fala Ala naxan Marigi Yesu rakelixi sayani, na nan en fan nakelima sayani Yesu xōn, a yi en birin malan en bode xōn a yetagi.

¹⁵ Na birin ligama e tan nan ma fe ra alogo Alaa hinanna xa siga ware, a yi muxu wuyaxi li, e barika biran yi gbo ayi, na yi findi Alaa binyen na.

En yigin saxi se totarene yi

¹⁶ Nanara, nxu mi tunnaxōlōma nxu ma. Hali nxu fati benden to danguma, koni niin naxan nxu yi, na findima nēn a nēnen na lōxō yo lōxō.

¹⁷ Bayo, en tōrōdin naxan yi waxatidini ito bun ma dunuj̄a yi, na mi gbo xa a sa habadan barayi gbeen ma, en naxan sōtōma e xōn.

¹⁸ Nxu bata nxu yigin sa se totarene fari. Bayo seen naxanye toma, ne mi buma, koni seen naxanye mi toma, ne luma nēn habadan!

5

¹ Amasōtō en na a kolon fa fala en niin fati benden nin naxan luxi alo en dōxō bubuna dunuj̄a yi. Xa na kala, habadan banxina en yii naxan findixi ariyanna fatin na Ala wali xōnna, muxune mi naxan nafalaxi.

² Nba, iki en kutunna bubuni ito yi, en fati bendena, bayo en ma habadan dōxōden

† 3:16: A mato Xōrōyaan 34.34 kui.

*

4:6: Dunuj̄a Fōlon 1.3

† 4:13: Yaburin 116.10

xōnla en suxuma ki fajni, alogo ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina.

³ Bayo en na na dugin so en mi fa luma alo en nagenla na a ra.

⁴ Amasōto en nēma bubuni ito kui, en kutunma, en tōrōxi. En mi waxi dugi fonna ba feni en ma, koni a xōnla en na, ariyanna fatin xa sa en ma alo dugina, alogo seen naxan faxama, nii rakisin xa findi na rajanna ra.

⁵ Ala en daxi na feen nan ma. A bata a Nii Sarijanxin fi en ma, a lu alo se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa la fe famatōne ra.

⁶ Nanara, en xaxili ragidixi waxatin birin. En mōn a kolon fa fala fanni en na en konni fati bendeni ito yi, en nun Marigin dōxōden tagi kuya.

⁷ Amasōto en sigan tima dēnkēleyaan nan xōn ma, koni se toxin mi a ra.

⁸ Anu, en xaxili ragidixi. A rafanjne en ma, en keli fati bendeni ito yi, en sa dōxō Marigin konni.

⁹ Naxan xunna kenla ra en xa, en yi Ala kēnen, xa en lu en fati bendeni hanma en faxa.

¹⁰ Amasōto a fere mi na fō en birin xa ti kēnēni Alaa Muxu Sugandixina kiti saden yetagi nēn. Muxune birin e kēwanle saranna sōtōma nēn keden keden yēen ma, a naxan nabaxi a dunujna yi gidini, a fajina hanma a jaxina.

Ala nun muxune tagini tōnna

¹¹ Nxu to Marigin yēeragaxun kolon, nanara, nxu kataxi, nxu xa muxune sōto. Ala nxu kolon ki fajni. N ma miriyani, ε fan nxu kolon e xaxinli.

¹² Nxu mi kataxi nxu mōn xa nxu yete matōxō e xa. Koni nxu feren nan fima ε ma, e yi ε kanba nxō fe yi, alogo ε xa nō na muxune yabē naxanye e kanbama e tofanni benun e xa e kanba e bōnje yi feene yi.

¹³ Xa xaxilitaren nan nxu tan na, na Ala nan ma. Koni xa xaxilimaan nan nxu ra, na ε tan nan xa.

¹⁴ Amasōto Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan nan nxu karahanma, nxu tan to laxi a ra fa fala a muxu keden peen nan faxaxi birin xa, nayi, birin bata faxa a tan yi.

¹⁵ A bata faxa muxun birin xa. Nanara, muxun naxanye e nii ra, ne mi fa e nii ra e yete xa sōnōn, koni fō naxan faxaxi, a keli sayani e tan xa.

¹⁶ Nba, iki en mi fa muxu yo yatema adamadiyaan kiraan xōn. Hali en to yi Alaa Muxu Sugandixin yatema na kiini nun, en mi fa na ligama.

¹⁷ Nayi, xa muxu yo Alaa Muxu Sugandixini, na kanna bata findi dali nēnen na. A kēnja fonne bata dangu, a nēnēne bata fa!

¹⁸ Na birin kelixi Ala nan ma, naxan en nun a tan tagini tōnxi a Muxu Sugandixin xōn, a yi wanla so en yii a en fan xa a tan nun bonne tagini tōn.

¹⁹ Bayo, Ala a yetēen nun dunujna muxune tagini tōnma a Muxu Sugandixin nan xōn, a mi fa e sōnna yatema. A mōn bata na tagi tōn feren xibarun taxu nxu ra.

²⁰ Nayi, Alaa Muxu Sugandixina xerane nan en na. Ala yetēen nan muxune rawekilema en ma falan xōn. En naxa, “Nxu bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixin xinli, ε a lu ε nun Ala tagin xa yiton.”

²¹ Naxan mi yulubi yo ligaxi, Ala en yulubin saxi na nan ma alogo Ala gbee tinxinna xa lu en yi Yesu barakani.

6

¹ En to walima en bode xōn, nxu bata ε mafan, ε Alaa hinanna naxan sōtōxi, ε nama na tongo fe fuun na.

² Bayo a falaxi nēn, a naxa, “N bata i yabi n ma marafanna waxatini, n yi i mali marakisi lōxōni.”*

A mato, Ala rafan waxatin ni i ra, marakisi lōxōn ni i ra.

³ Nxu mi sese luyē naxan muxun birē tantanni, alogo fe yo nama to nxō wanla ra.

⁴ Koni nxu kataxi kiin birin yi nxu xa findi Alaa walike fajine ra: tunnafan gbeen nun tōrōn nun fe xōdēxene nun kōntōfinle yi.

⁵ Xa e nxu bōnbō, nxu nēma kasoon na, xa e yamaan nadin nxu ma, xa nxu wali xōdēxene nun xixōlitareyaan nun kamēni.

⁶ Nxu kataxi sarijanna nun fe kolonna nun dījan nun jēnige fajin nun Alaa Nii Sarijanxin nun xanuntenya kēndeni,

⁷ e nun jōndi falan nun Ala sēnbēni. Nxu tinxinna rawali yengē so seen nun nxu makantan seen na.

⁸ Nxu nēen binyeni, hanma yagini, nxu nēen xili kalani hanma xili fajina, nxu tinxin hali nxu to yatēxi yanfantenne ra.

⁹ Nxu suxi alo muxun naxanye mi kolonxi, anu nxu kolonxi ki fajni. Nxu yatēxi alo nxu faxamatōn nan yi a ra nun, anu ε mato nxu jēje mi a ra iki ba? Nxu jaxankataxi, koni e munma nxu faxa.

¹⁰ Nxu yatēxi muxu sunuxine ra, anu nxu sēwaxi waxatin birin. Nxu suxi alo yigelitōne koni nxu bata muxu wuyaxi findi se kanne ra. Sese mi nxu yii, koni nxu gbeen nan seen birin na.

¹¹ Korēnti kaane, nxu bata falan ti ε xa kēnēni, nxu yi nxu kui feen birin fala ε xa.

¹² Nxu mi nxō xanuntenyaan luxunxi ε ma, koni ε tan bata ε gbeen luxun nxu ma.

* 6:2: Esayi 49.8

¹³ N bata falan ti ε xa alo n ma diine. A daxe, ε fan xa ε kui feene yita nxu ra!

Denkeleyatारेने nun denkeleya muxune nama malan

Kørenti Singen 10.14-22, Efesi 5.5-11, Piyeri Singen 2.9-12

¹⁴ E nun denkeleyatारेने nama xun xidi wudi kedenna tongo ε malan fe kedenna ma. Amasotø tinxinyaan nun tinxintareyaan lanje e bode ma feen mundun yi? Kenenna nun dimin lanje e bode ma ba?

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixin nun Setana noε lanje di? Denkeleya muxun lanxi denkeleyatारेने ma kiin mundun yi?

¹⁶ Layirin mundun xidixi Ala Batu Banxin nun suxurene tagi? Amasotø habadan Ala Batu Banxin nan en na, alo Ala a falaxi kii naxan yi, a naxa, “N luma nen e ye. N yi n masiga ti e tagi, n findi e Ala ra. E yi findi n ma yamaan na.”

¹⁷ Nanara, Marigin naxa, “E mini ne ye, ε ε masiga e ra. E nama din se sarjantare yo ra, nayi n tan ε rasuxuma nen.”

¹⁸ Marigina Senben Birin Kanna ito nan falaxi, a naxa, “N findima nen ε fafe ra, ε findi n ma dii xemene nun n ma dii temene ra.”†

7

¹ Bayo Ala to bata en tuli sa feni itoe birin na, ngaxakedenne, en ba feen birin ma naxan fati benden nun niin xosima, en yi lu en ma sarjanna rakamale Ala yεεragaxuni.

Pøli a sewana

² E bojneni ton nxu xa. Nxu mi tinxintareya ligaxi muxe ra, nxu mi e ratantan, nxu mi e yi se kansun.

³ N mi ito falaxi ε yalagi feen xan na, amasotø n bata yi a fala a singeni, n naxa, “E fe nxu bojneni kii naxan yi, en birin na a ra siimayaan nun sayani.”

⁴ N laxi e tan na kati! N na n kanbama ε tan nin. E fe n nalimaniyama han n defe. Hali nxu to tøn birin yi, n ma sewan dan mi na!

⁵ Amasotø, nxu Masedoniya li waxatin naxan yi, nxu mi matabu yo sotø. Nxu yi tønxi kiin birin yi. Matandi tiine yi nxu rabilinni, gaxun yi nxu yi.

⁶ Koni Ala naxan muxu magodoxine rali-maniyama, na yi nxu ralimaniya Tito a faan xon ma.

⁷ A fa feen gbansanna xa mi yi a ra, fo a limaniyaan naxan sotø ε xon. A yi a fala nxu xa, n xonla ε suxu kii naxan yi, ε sunu, n ma fe kunfan yi lu e yi. Nanara, n ma sewan yi gbo ayi.

⁸ Hali n to ε raxoløxi n ma falan xon kedind kui,* n tan mi nimisaxi a sebēn na. N nimisa nen waxatidi, n to a kolon a na kedind bata yi ε raxolo.

⁹ Koni iki, n sewaxi, ε to nimisaxi na mi a ra, koni na nimisan to ε fe raba kiine masaraxi. Ala nan na nimisan nagidixi. Nanara, ε mi tøn yo sotøxi nxu yi.

¹⁰ Amasotø nimisan naxan kelixi Ala ma, na a ligan nen muxune yi e xun xanbi so e hakēni, e kisi. Nanara, mone yo mi na yi. Koni nimisan naxan kelixi dunuḡa feene yi, na rajanma sayaan nan ma.

¹¹ Nimisani ito naxan kelixi Ala ma, ε na mato. A bata ε findi sobe ralane ra. E kunfaxi ε sontareyaan mayita feen na. E xoløxi fe jaxin ma, e bojneni bata te, fe fajin xonla bata ε suxu ken! E fe jaxi rabane hakene saranma e ra. Na bata a yita fa fala fe yo mi ε ra fefe yi.

¹² Xa n na kedind sebexi, n mi a sebexi fe kalane xan ma fe ra hanma e muxun naxanye tønxi. Koni alogo ε sobe soxi nxu xa kii naxan yi, na xa mini kenenni ε yeteen xa Ala yetagi.

¹³ Ne nan birin nxu ralimaniyaxi.

E nun mōn, ba nxu ralimaniya feen na, ε Tito rasewaxi kii naxan yi, nxu sewaxi na fan na han! Bayo ε birin bata a nii yifan a ma.

¹⁴ N bata yi ε matoxo Tito xa nun. E mi n nayagixi. Bayo nxu bata jōndin fala ε xa waxatin birin, nxu ε matoxon naxan tixi Tito xa, na fan bata findi jōndin na.

¹⁵ A marafanna luma gboε ayi e tan ma fe yi, a na rabira a ma ε birin xuruxi feen birin yi kii naxan yi, e nun ε a rasenexi kii naxan yi binye gbeeni han ε xuruxurun.

¹⁶ N sewaxi bayo n laxi ε ra feen birin yi.

8

Yii malanna Yerusalen denkeleya muxune xa

¹ Ngaxakedenne, Alaa hinanna walima Masedoniya denkeleya muxune tagi kii naxan yi, nxu waxi a xon ε xa na kolon.

² Hali e to yi tønxa jaxini, e sewa gbeen sa nen e yiigelitøya xodexen fari, e yi kiin ti fonisireya gbeeni.

³ N na e seren bama fa fala e kiin tixi nen alo e fanga berena, a mōn yi dangu na ra e jēnige fajini.

⁴ E nxu mafan nen kati, a e xa na binyen sotø, e fan yi yama sarjanxin mali Yerusalen taani.

⁵ E dangu nen nxu gbee miriyaan na. E yi e yete fi Marigin ma singen. Na xanbi ra, e yi e yete fi nxu fan ma Ala sagoni.

† **6:18:** A mato Saraxaraline 26.12 nun Eseyiki 37.27 nun Esayi 52.11 nun Yeremi 31.9 nun Eseyiki 20.34 nun Samuyeli Firinden 7.14 nun Esayi 43.6 nun Hose 2.1 kui. * **7:8:** Yanyina nde Pøli *kedina* nde sebexi e ma naxan mi luxi en yii to.

6 Nayi, Tito naxan hinan wanli ito fəlxɪ ε konni, nxu bata na mafan, a xa sa a rakamali ε tagi.

7 Koni ε to ε sɛnbɛ soma feen birin yi, denkeleyaan nun falan nun fe kolonna nun wɛkilen nun xanuntenyaan na nxu xa, nayi ε sɛnbɛ so hinanna fan yi.

8 N mi yamarin sama ε ma, koni n nɛma bonne wanla a fe fale, n fɛrɛn fima ε ma nɛn alogo ε xa ε xanuntenyaan mayita.

9 Amasɔtɔ ε en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna kolon. Se kannan nan yi a ra, koni a yi a yetɛ findi yigelitɔɔn na ε fe ra, alogo ε xa findi se kanne ra a yigelitɔyaan xɔn.

10 Nayi, n nan n ma miriyaan nan yitama ε ra feni ito yi: ε tan nan singeye ε yii malan yala, ba na ra mɔn, ε tan nan singe a jɛnigexi.

11 Awa, ε na wanla rajan alogo ε lanxi jɛnige fajin naxan ma a fɔlɔni, ε xa na rakamali na kiini, fata ε fɛrɛn ra.

12 Amasɔtɔ xa ε jɛnigen fan, Ala ε kiseen yatɛma nɛn ε yii seene xasabin ma, seen naxan mi ε yii, na mi a ra.

13 Nxu mi waxi a xon ma, nxu xa goronna ba bonne xun ma, a dɔxɔ ε tan xun ma, koni nxu waxi nɛn birin xa ye lan.

14 Koni bayo se wuyaxi ε yii waxatini ito yi, a lan nɛn, ε xa ne mali naxanye mako ε yii seene ma iki. Nayi, ε yii seene na dasa waxatin naxan yi, e fan ε malima nɛn e yii seene ra alogo ε birin yi ye lan.

15 A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, "Naxanye a gbegbe matongo, ne mi a gboxi ayi. Naxanye ndedi matongo, a mi dasa ne fan ma."*

Tito nun a lanfane

16 Nxu barikan birama Ala xa, amasɔtɔ a bata a liga Tito xa a sɔbɛ so ε xa alo n tan.

17 Naxan naxan maxɔdinxɪ Tito ra, a bata tin na ma, a mɔn bata a sɔbɛ so, a yi a jɛnige a xa siga ε fɛma.

18 Nxu ε nun nxu ngaxakedenna nde rasigama ε ma, denkeleya yamane birin naxan matɔxɔma a wanla fe ra Yesu a fe Xibaru Fajin nali feen na.

19 Naxan mɔn dangu na ra, denkeleya yamaan birin bata a tan sugandi, a xa siga nxu matideni, nxu nɛma kiseni itoe xalɛ waxatin naxan yi, naxanye goron saxi nxu xun ma Marigin yetɛn binya feen na e nun nxu jɛnige fajin seren na.

20 Nxu a ligama nxu yeren ma alogo muxɛ nama nxu mafala nxu kise gbeeni itoe masuxu kiina fe ra.

21 Naxan daxa Marigin yetagi e nun muxune yetagi, nxu katama na nan ligadeyi.

22 Nxu naxan sama na muxu firinne fari, nxu nxu ngaxakedenna nde rasigama e matideni. Nxu bata a mato sanja ma

wuyaxi, nxu yi a kolon, a sɔbɛ soxi waxatin birin. A mɔn bata na sɔbɛn yita iki a to laxi ε ra han!

23 Tito tan, na findixi n xɔyin nun n walikɛ boden nan na. Nxu ngaxakedenna naxanye rasigaxi, denkeleya yamana xɛrane nan ne ra Alaa Muxu Sugandixina binyena fe ra.

24 Nanara, ε xa xanuntenyaan yita e ra alogo denkeleya yamane xa nxu kanba xunna kolon ε yi, e yi a to.

9

Denkeleya muxune mali fena

1 ɛ maliin naxan nabama lan yama sarjɛnaxin ma, a tɔnɔ mi na n xa kɛdin sɛbɛ ε ma lan na ma.

2 Bayo, n na a kolon fa fala ε jɛnigen fan. N luma ε matɔxɛ Masedoniya kaane xa, n naxa, "Xabu yala, Akaya kaane yitɔnxi mali ti feen na." ɛ bata muxu wuyaxi rakunfa ε sɔbɛ soon xɔn.

3 Nayi, n na ngaxakedenna ndee rasigama ε ma alogo nxu ε matɔxɔxi kii naxan yi, na nama findi fe fuun na. Koni a xa a li ε yitɔnxi alo n na a falaxi kii naxan yi.

4 Xa Masedoniya kaana nde fa n fɔxɔ ra ε fɛma, e yi a li ε mi yitɔnxi, nxu yi yagima nɛn nayi nxu to laxi ε ra, koni katarabi ε tan nan ma.

5 Nanara, n bata a miri, fa fala, a lan n xa ngaxakedenna ndee mafan, e siga ε fɛma n yetɛ ra, ε yi na fonisireya kiseni tɔn, ε bata yi nxu tuli sa naxan na alogo a xa fi fonisireyani benun a xa findi karahanna ra.

6 ɛ xaxili lu ito xɔn ma. Naxan na sansina ndedi woli, na ndedi nan xabama. Koni naxan na sansi gbeen woli, na a gbegbe xabama nɛn.

7 Birin xa Ala ki alo a bata a ragidi a bɔjɛni kii naxan yi. A nama findi mɔnɛn na hanma karahanna. Amasɔtɔ naxan kiin tima sɛwani, na kannan rafan Ala ma.

8 Ala nɔɛ ε kiyɛ nɛn a hinan dɛfexini alogo a xa ε makone fan feen birin yi waxatin birin, nde mɔn yi lu ε yii wali fajine birin kɛdeni.

9 A sɛbɛxi Kitabuni, a naxa, "A bata tɔrɔ muxune ki fonisireyani.

A tinxinyaan luma nɛn habadan!"*

10 Nba, Ala naxan sansiin fima xɛɛ biin ma e nun donsena, na sansiin fima ε ma nɛn, a a rawuya ayi, a yi ε tinxinyaan wali xɔnne ragbo ayi.

11 ɛ findima nɛn se kanne ra kiin birin yi, alogo ε xa lu fonisireyani waxatin birin. Nayi, muxu wuyaxi barikan birama nɛn Ala xa, nxu na ε kiseenɛ xali e xɔn.

12 Amasɔtɔ ε wanla naxan nabama ito ra, na mi yama sarjɛnaxin makone xan gbansan fanma, koni a mɔn wali fajɪ kolonna rayiri-wama Ala xa.

* 8:15: Xɔrɔyaan 16.18 * 9:9: Yaburin 112.9

13 Muxu wuyaxi Ala binyama nen ε wanli ito tənən xən, ε to yamari suxun saxi ε tubi feen fari Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajini. E mon Ala binyama nen ε fonisireyana fe ra ε to e kima ε seene yi e nun muxun bonne.

14 Nanara, e Ala maxandε ε xa xanun-tenyani Alaa hinan gbeena fe ra a naxan nagidixi ε ma.

15 En barikan bira Ala xa a kisenā fe ra naxan jəxən mi na.

10

Pəli yi a wanla xun mayenge

1 N tan Pəli, n bata ε mafan Alaa Muxu Sugandixina limaniyaan nun dijani, hali ndee to a falama a n falan tima ε yeε xəri yete magodon nin, koni a n na keli ε fema, n jaxu ε ra.

2 N bata ε mafan, n na fa ε fema, ε nama n karahan a n xa jaxu ε ra sɔbɛɛn na, amasɔtɔ n laxi a ra, n susue nen na ligε ndee ra yati, naxanye e mirixi a nxu nxɔ dunujə yi gidin ligama adamadiyaan kiraan nan xən.

3 Amasɔtɔ, nxu dunujə yi gidin ligama adamadiyaan nin, koni nxu mi yengen soma adamadiyaan kiraan xən.

4 Bayo nxɔ yenge so seene mi luxi alo adamadiine gbeene: Alaa yenge so se senbɛmane nan e ra, naxanye nɔe yire makantanxine kale. Nxu wule miriyane kalama ne nan na,

5 e nun wason naxan birin kelima Alaa kolonna xili ma. Nxu yi xaxinle birin yeε rafindi Ala ma alogo e xa xuru a Muxu Sugandixin ma.

6 E na Alaa fala suxun nakamali waxatin naxan yi, nxu tinma nen fala suxutarene hakene saranjε e ra.

7 E feene fanna nan tun toma. Xa muxuna ndee bata la a yete ra fa fala a Alaa Muxu Sugandixini, a mon xa a miri ito ma: a Alaa Muxu Sugandixin nan gbee en fan na alo a tan.

8 Marigin nɔn soxi n yii e senbe so feen nan na, ε kala feen mi a ra. Hali n nan n yete matɔxoma na ra jaxi ra, n mi yagixi na feen na.

9 N mi waxi a xən ma, a xa liga alo n na ε magaxuma n ma kedine ra nen.

10 Bayo, ndee a falama, e naxa, “Pəli a kedine xɔdɔxɔ, e senben gbo, koni xa a yetena en fema, senbe mi a ra, sese mi a falan na.”

11 Na kanna xa a miri nen fa fala nxu kii naxan yi nxu nɛma kedin sebe, nxu kewanle luma na kii nin nxu nɛma ε ye.

12 Muxuna ndee na yi naxanye e yete matɔxoma, anu nxu mi susue nxu yete se ne ma hanma nxu nun ne yi yatε nxu bode xən.

E na misaala tongo e yete ma, e yi e yete sa e yete ma, xaxilitaren nan ne ra.

13 Koni nxu tan mi nxu yete matɔxε jaxi ra. Ala bata wanla naxan so nxu yii, nxu mi nxu yete matɔxoma dangu na ra, naxan a ligama nxu fa han ε fema.

14 Bayo nxɔ yete matɔxən mi danguxi nxu danna ra, alo nxu yi naxan ligama nun xa nxu mi yi fa ε konni, anu nxu singe nan faxi han ε fema Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni.

15 Nxu mi nxu yete matɔxε bonne wanla fe ra, nxu a radangu ayi. Koni nxu laxi a ra fa fala ε denkeleyaan gboma ayi nen, nxu yi nɔ wali kende gbete rakamale ε tagi hali nxu mi dangu nxu danne ra*.

16 Bayo taan naxanye ε konna xanbi ra, nxu nɔe Yesu a fe Xibaru Fajin naliye nen ne ma, benun nxu xa nxu yete matɔxɔ bonne wanli naxan kexi muxu gbete ne walideni.

17 Koni, a sebexi Kitabun kui, a naxa, “Xa naxan a yete matɔxoma, a xa a yete matɔxɔ Marigina fe ra.”†

18 Amasɔtɔ muxun naxan a yete matɔxoma, Ala mi na rasuxe fɔ Marigin na naxan matɔxɔ.

11

Pəli nun wule xerane

1 E dije ba, xa n fatɔyana ndedi fala e xa? Koni ε dijaxi xε!

2 Bayo xɔxɔlonyaan naxan kelixi Ala ma. Amasɔtɔ a luxi alo n na e masuxi futun nin xεmε keden peen xa, Alaa Muxu Sugandixina, alogo n xa e yita a ra alo sungutin nasɔlonxina.

3 Koni alo sajinā Nmahawa mayenden kii naxan yi, n gaxuxi nen ε fan miriyane nama ε yifu ε yi ε masiga ε lannaya kenden nun ε sarijanna ra Alaa Muxu Sugandixin xa.

4 Bayo xa muxuna nde fa Yesu gbete a fe kawandi ba ε xa, nxu mi naxan ma fe kawandin ba, hanma xa ε nii gbete sɔtɔ ε mi naxan sɔtɔ nxu ra, hanma xa ε Xibaru Fajini gbete me, ε mi naxan nasuxu a singeni, ε tinma nen na birin ma ki fajil!

5 Koni muxuni itoe naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, n mi laxi a ra xa ne dangu n tan na kii yo yi.

6 Yanyina nde, n mi fatan falan na, koni n fe kolon. Bayo nxu bata na rafixa ε xa kiin birin yi.

7 N na Alaa fe Xibaru Fajin nali ε ma waxatin naxan yi, n mi sese rasuxu ε ra, n yi n yete magodo alogo n xa ε tan yite, n haken nan ligaxi ε ra nayi ba?

8 N seen nasuxu nen denkeleya yama gbete ye ra, e yi n saranna fi, alogo n xa wali ε xa.

* 10:15: A mato Romi 15.17-21 kui. † 10:17: A mato Korenti Singen 1.31 kui.

⁹ N yi ε fēma waxatin naxan yi, n hayu ramaan yi lu, koni n mi muxu yo tōrō, bayo denkeleya muxun naxanye keli Masedoniya yi, ne n makone fan nēn. N mi tin n xa findi goronna ra ε xun ma, n mōn n yete suxuma nēn na ma.

¹⁰ N bata n kolō Alaa Muxu Sugandixina jōndini naxan n yi, muxu yo mi n kume binyeni ito yi Akaya yamanani.

¹¹ N na falaxi nanfera? N to mi ε xanuxi ba? Ala a kolon, a n na ε xanuxi!

¹² N naxan ligama, n mōn na ligama nēn alogo nxu mafala xunna nama taran na naxanye a lige na muxune yi e yete matōxō a nxu nun ne birin lan.

¹³ Ne findixi wule xerane nun mafu tiine nan na, naxanye e yete findixi Alaa Muxu Sugandixina xerane maligan na.

¹⁴ Nba, kabanako fe mi na ra, bayo hali Setana nōe a yete finde nēn kenenna malekan maligan na.

¹⁵ Nayi, na mi finde tērena fe ra xa Setanaa walikene fan e yete findi tinxinyaan walikene maligan na. Ne rajanna lanma nēn e kēwanle saranna ma.

Pōli a tōrōna xerayani

¹⁶ N mōn xa a fala, muxu yo nama n yate xaxilitaren na. Hanma xa ε a mirixi na kiini, ε tin n xa findi xaxilitaren maligan na alogo n fan xa n yete matōxō ndedi.

¹⁷ N falan naxan tima iki, n mi na falama Marigina kiraan xōn, koni n na a falama xaxilitareyaan nin.

¹⁸ Bayo muxu wuyaxi to e yete matōxōma adamadiyaan kiraan xōn, nanara, n fan n yete matōxōma nēn.

¹⁹ E tan to findixi xaxilimane ra, ε mafura dijne xaxilitarene bun ba?

²⁰ E tinxi e xa ε findi konyine ra, e yi ε rawali, e yi ε yii seene kansun, e yi e yete yite ε ma, e yi ε yetagi garin!

²¹ N xa a fala ε xa, yagin nan na ra, koni nxu mi susue na lige.

Nayi, muxu gbete nōe a yete matōxō denaxan yi, n xa falan ti alo xaxilitarena, n fan susue nēn n yete matōxō menni.

²² Heburun nan e ra ba? A tan nan n fan na. Isirayila kaan nan e ra ba? A tan nan n fan na. Iburahima bōnsōnna nan e ra ba? A tan nan n fan na.

²³ Alaa Muxu Sugandixina walikēen nan e ra ba? N falan tima alo xaxilitaren yetena, koni n dangu e tan na! N bata tōrō walidendi dangu e tan na pon! N bata sa kasoon na dangu e tan na pon! Muxune yi n bulan dangu e tan na, n yi lu sayaan de waxati wuyaxi.

²⁴ Yahudiyane yi n bulan dōxōna ma sulun bosaan ye tonge saxan e nun solo-manaanin.*

²⁵ Romi kaane yi n mabōnbō gbelemene ra dōxōna ma saxan. E n magolōn n faxa feen na sanja ma keden. Kunkin yi kala n na fōxō igen tagi dōxōna ma saxan, n lu fufani yanyi keden kōe keden, na waxatina nde yi.

²⁶ N yi sigatini waxati wuyaxi gbalon de, baane nun mafu tiine nun n kon kaa Yahudiyane nun siya gbete ne gbalone. N yi taan nun burunna nun fōxō igene nun wule denkeleya muxune gbalone de.

²⁷ N tōrō nēn waliden nun waxati xōdexene yi, n lu xii xōlitareyani waxati wuyaxi, n lu kamēn nun min xōnla ra. Donseen mumēen yi dasa n ma waxati wuyaxi, n lu xunbenla ra marabenni.

²⁸ Naxan saxi na birin fari, n goronna naxan tongoma lōxō yo lōxō, n kōntōfilixi denkeleya yamane birin na.

²⁹ Xa muxuna nde senben xurun, n fan senben xurunma nēn. Xa muxuna nde bira yulubini, na n bōjēn ganma nēn.

³⁰ Xa n yi daxa nun n xa n yete matōxō, n yi n yete matōxōma n ma senbetareyaan nan na.

³¹ En Marigi Yesu Fafe Ala a kolon fa fala n mi wulen falama. Tantunna xa fi a ma habadan!

³² N yi Damasi taani waxatin naxan yi, Yamana Kanna naxan Manga Aretasi bun ma, na yi muxune ti taan so deen na n suxu xinla ma.

³³ Koni muxune yi n dōxō sagan kui, e yi n nagodo taan nabilin yinna xanbi ra, n nan n futuxulu a yii na kii nin.†

12

Pōli fe toon naxan ti alo xiyena

¹ A daxa n xa lu n yete matōxō, hali tōnō yo mi a yi. Koni fe toon naxanye tixi alo xiyena, e nun Marigin bata feen naxanye makenēn, n xa ne fan fala.

² N muxuna nde* kolon naxan Alaa Muxu Sugandixini. Na rate nēn han kore xōnna saxandena. Na jee fu nun naaninna ni i ra. A gbengbenna, n mi a kolon xa a fatin nan te kore, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena. Ala nan na kolon.

³ N na a kolon xēmēni ito te nēn, koni xa a fatin nan te, hanma xa a fe toon nan ti alo xiyena, n mi na tan kolon. Ala nan na kolon.

⁴ A tongo nēn a rate ariyanna yi. A yi falane mē naxanye mi nōe fale, e nun muxu yo mi nōe xete naxanye ma.

⁵ N na muxu sifan matōxōma nēn, koni n tan, n mi n yete matōxō fō n ma senbetareyani.

* 11:24: A mato Sariyane 25.3 kui. † 11:33: A mato Xerane 9.23-25 kui. * 12:2: **Muxuni** ito findixi Poli yetēen na. A mato Kōrenti Firinden 12.7 kui.

⁶ Xa n yi waxi n yete matəxə feni nun, n mi yi findin xaxilitaren na nun, bayo n yi jəndin nan falama. Koni n na n yete suxuma alogo muxu yo nama n yate dangu n kewanle ra ε naxanye toxi e nun ε naxanye fe mexi.

⁷ Na ma, Ala tərə fena nde ragidi nən n ma alo janla na lu fati bendeni, naxan yi findixi Setana xerana nde ra. Na yi n jaxankata alogo n nama lugo wason na, n to fe makenənxi gbeeni itoe toxi.

⁸ N bata Marigin maxandi sanja ma saxan alogo a xa na tərə feen ba n ma.

⁹ A yi n yabi, a naxa, “N ma hinanna bata i wasa. N senben nakamalima muxuna senbetareyaan nin.” Nayi, n mafura n yete matəxə n ma senbetareyani, alogo Alaa Muxu Sugandixin senben xa lu n xən ma.

¹⁰ N na n yete kenənxi senbetareyaan nun konbine nun fe xədəxəne nun bešenxənyaan nun kəntəfinle yi Alaa Muxu Sugandixina fe ra. Amasotə xa n senben jan waxatin naxan yi, n senben sətəma na waxatin nin.

Pəli a xaminna

¹¹ N falan tima alo xaxilitarena, koni ε n karahanxi nən. E tan yi lan nun ε yi n xun mafala, bayo naxanye e yete yatema xera fisamantenne ra, ne mi dangu n na sese yi, hali se mi n na.

¹² Taxamasenna naxanye a yitaxi a xeraan nan n tan na, nxu bata ne liga ε tagi tunnafanni, e findi taxamasenne nun kabanako feene nun fe magaxuxine ra.

¹³ Nxu denkeleya yamaan bonne rafisaxi ε xa kiin mundun yi? Fə n goronna to mi luxi ε xun ma tun. E mi dijəne na haken ma ba?

¹⁴ N yitonna saxanden ni ito ra siga feen na ε konni. N goronna mən mi luma ε xun ma. Amasotə n mi ε yii seene xan fəxə ra, koni fə ε yetena. Na ma, diine xa mi gbetin malanma e sətə muxune xa, koni denbaya kanne nan gbetin malanma e diine xa.

¹⁵ Nayi, a finde sewan nan na, n yi n yii seene birin fi, n yi n yete fi ε niine fe ra. Xa n na n ma xanuntənyaan fari sa ε xa, ε xanuntənyaan xurunjə ayi n tan xa ba?

¹⁶ A xa lu na ki. N mi findixi goron na ε xun ma. Koni muxune a falama, a n to findixi yanfantenna ra, n na ε suxi kəten nan na.

¹⁷ N xeraan naxanye rasiga ε ma, n na ε rawali nən na nde xən ba?

¹⁸ N Tito mafan nən alogo a xa siga ε konni, n yi denkeleya muxuna nde[†] rasiga a fəxə ra. Tito ε rawali nən ba? Nxu birin kui fe keden keja keden xa mi yi a ra nxu sigati kiini ba?

¹⁹ Yanyina nde, ε mirixi fa fala a to mi na ra a nxu kataxi nxu xun mayəngə feen nan na ε fema. E n-ən. Nxu falan tima Ala nan yeε xəri a Muxu Sugandixin barakani.

N xanuntenne, nxu na birin ligama ε yeε rasiga feen nan ma.

²⁰ N gaxuxi nən, n na fa waxatin naxan yi, n na ε liye kii naxan yi, na mi rafanjə n ma, e nun ε fan n liye kii naxan yi, na mi rafanjə ε ma. N gaxuxi nən lantareyaan nun xəxələnyaan nun bəjə teen nun yete yigboon nun fala jaxin nun muxu mafalan nun wason nun fe yibasanna nama lu ε tagi.

²¹ N gaxuxi nən a n na fa, n ma Ala nama n nayagi ε fe yi, n yi wuga muxu wuyaxi a fe ra naxanye bata yi yulubin liga koni han to e mi e xun xanbi soxi e fe xəsixine nun e yanga suxun nun e haramu feene yi, e yi naxanye ligama.

13

Maxadi dənxen nun xəntənnə

¹ A saxanden ni i ra n fama ε konni. A sebəxi Kitabuni, a naxa, “Feen birin makitima sereya firin hanma saxan fala xuiin nan xən.”*

² N bata yi ε rakolon n faan firinden i fema. N to mi ε fema iki, n mən xa a fala na muxune xa naxanye bata yi yulubin liga a fələni e nun bonne birin, n naxa, n na fa ε fema sənən, n mi ε xun mafalama ε yulubine fe ra,

³ bayo ε waxi a xən n xa sereyane yita ε ra fa fala n na Alaa Muxu Sugandixina falane nan tima. A tan mi ε masuxə senbetareyani, bayo senbe kanna nan a tan na ε tagi.

⁴ Amasotə a gbangban nən wudin ma a senbetareyani, koni a luxi a nii ra Ala senben barakan nin. Nxu fan bata findi senbetarene ra a tan yi, koni nxu nii rakisın sətəma ε tan ma fe ra, alo a tan kii naxan yi, Ala senben barakani.

⁵ E ε yete rakərəsi, alogo ε xa a kolon xa ε denkeleyaxi. E ε yete fəsefəse. E mi a kolon ba fa fala a Yesu Alaa Muxu Sugandixina ε yi? Fə xa a li de, ε bata fula fəsefəsen na.

⁶ N laxi a ra, ε a kolonma nən a nxu mi fulaxi fəsefəseni.

⁷ Nxu Ala maxandima a ε nama fe jaxi yo liga. Nxu mi waxi na xən ma alogo yamaan xa a kolon a nxu bata nən sətə fəsefəseni, koni alogo ε xa fe fajin liga, hali a luxi alo nxu fa fulama fəsefəseni.

⁸ Bayo nxu mi nəε sese ligə Alaa jəndin xili ma, koni nxu nəε wale a xa nən.

⁹ Nxu sewama nən xa senbe mi nxu ra, ε tan senben yi gbo ayi. Na ma, nxu Ala maxandima nən a ε xa kamali.

¹⁰ Nanara, n feni itoe sebəma ε ma, n to mi ε fema, alogo n na fa ε fema, n nama ε suxu a xədəxən na n ma senbəmayani, Marigin senben naxan soxi n yii ε rawekile feen na benun a xa ε halagi.

[†] 12:18: Pəli bata yi *denkeleya muxuni* ito a fe fala Korenti Firinden 8.22 kui.

* 13:1: A mato Sariyane 19.15 kui.

¹¹ Awa, ngaxakedenne, Ala xa sewan fi ε ma. Ε kata ε xa dεfe, ε yi ε bode ralimaniya, ε lu xaxili kedenna nun bɔɔε xunbenli. Nayi, xanuntenyaan kannu nun bɔɔε xunbenla kannu Ala luma nεn ε xɔn.

¹² Ε bode xɔntɔn ngaxakedenya xɔntɔn sunbuni. Yama sariɔanxin birin ε xɔntɔnma.

¹³ Marigi Yesu, Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun Alaa xanuntenyaan nun Alaa Nii Sariɔanxin lanna xa lu ε birin xɔn.

Galati Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Galati Kaane Ma

Galati kaana nde Yesu a fe Xibaru Fajin soto nen Xera Poli a xeraya sigatiin firinden nun a saxanden xon (Xerane 16.6 e nun 18.23). Ne yi e malan, e findi denkeleya yamaan na. Men kaane mi yi Yahudiyane ra fo siya gbete. Koni Yahudiya denkeleya muxuna ndee yi siga Galati kaane fema Poli xanbi. Ne yi Galati kaane xaranma wulen nan ma fa fala denkeleya muxun birin lan e xa Yahudiyane sariyan suxu, a gbengbenna e yi banxulan alogo e xa kamali denkeleyani. Ba Yahudiyane ra, men kaane namunne mi yi darixi gaan tiin na. Nayi, Galati kaane sese mi yi banxulanxi. Na yi gbaxi Yahudiyane denkeleya muxune ra naxanye yi wama siyane birin xa liga alo e tan alogo e xa kamali dinani bayo Yahudiyannan yi Yesu ra. Poli tan naxa, a na mi lan Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin ma. Amasoto na yi Galati denkeleya muxune findima konyine nan na dinan kiraan xon. Poli naxa, a sariya suxun mi muxu yo nii rakise fo Ala hinanna e na denkeleya Yesu ma. Waxatina nde, Poli yi Efesi taani, a e xibaru me waxatin naxan yi. A yi a me a Galati kaane tinma a yaxune kawandin na. Na ma, a yi xanuntenya kedini ito sebe e ma alogo e xa Alaa fe famu.

Poli yi Kitabun yireni ito sebe doxo saxan alogo a xa a ngaxakedenne xili "Xibaru Fajni" keden peen jondin ma. Na yire saxanne ni i ra:

A singena, a yi a yetena feene yebe, a folo a yetena tubi kiin ma Yesu ma. A yi a yebe e nun Yerusalen denkeleya muxune lan feen naxan ma fa fala denkeleya muxun naxanye mi findixi Yahudiyane ra, ne mi luma Yahudiyane sariyan bun. A mon yi a fala e nun Piyeri a feene fataxi kii naxan yi lan na feen ma. Poli a xerayaan senben nan xun mayengma, a naxa, a Ala nan a findixi xeraan na naxan mi fata adamadi yo ra, hali Yesu xera boden naxanye doxi Yerusalen taani. Na bunna neen, Galati kaane mi lan e xa e tuli mati muxu gbete yo ra naxan Poli matandima hali e keli Yerusalen taani (sora 1 han sora 2).

A firindena, Poli yi falan ti fata Layiri Fonna Kitabun na, a naxa, a muxun mi kisima Yahudiyane sariya suxun xan xon, koni fo a xa denkeleya Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan ma (sora 3 han sora 4).

A rajanni, a naxa, a Galati kaane lan e xa lu xaroyani Alaa Nii Sarijanxin yamarin bun amasoto Alaa Nii Sarijanxi kewali fajin

birin nasoma nen muxuni, katarabi xanuntenyaan ma (sora 5 han sora 6).

Yamaan laxi sariya suxun nan na dinani. E e mirixi a ma fa fala, e sariya suxun na dangu e yulubi ligan na, na e rasoma ariyanna nin. Anu, Kitabun yireni ito naxa, a muxun mi noe tinxiye Ala ye ra yi sariya suxun xon. I na Ala sariya keden kala, i bata findi yulubi tongon na. Xa na yulubi mi ba i ma, Ala mi tinma i yi so ariyanna yi. Fo yulubin xa ba muxun ma singen, a fa so ariyanna kui. Yesu nan findixi na muxun na naxan adamadiine yulubine bama e ma. Naxan na denkeleya Yesu ma, na bata kisin soto. Na kui, denkeleyaan nan en nakisima. Sariya suxun mi a ra.

¹ N tan Poli, Alaa Muxu Sugandixina xerana, n bata kedini ito sebe Galati denkeleya muxune ma. Adama mi n xexi fo Yesu nun Fafe Ala naxan a rakelixi sayani.

² N tan nun ngaxakedenna naxanye birin be, nxu Galati denkeleya yamaan xontonna:

³ En Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

⁴ Yesu nan a yete fixi en yulubine fe ra, a yi en xumba waxati jaxini ito yi alo en Fafe Ala waxi a xon ma kii naxan yi.

⁵ En xa binyen fi a ma habadan han habadan! Amina.

Xibaru Fajni gbete yo mi na yi

⁶ N bata kabe e ma amasoto e bata e xun xanbi so Ala yi mafuren naxan e xilixi a Muxu Sugandixina hinanna xon. E yi xibaru gbete suxu.

⁷ Koni Xibaru Fajni gbete yo mi na yi mume! Muxune nan tun e toroma, e waxi Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin maxete feni.

⁸ Koni hali nxu tan hanma malekana nde yi fa sa keli ariyanna yi, a xibaru gbete kawandin ba e xa, nxu tan mi naxan baxi e xa, Ala xa na kanna halagi habadan!

⁹ Nxu bata yi a fala. Iki, n mon xa a fala e xa. Xa muxu yo xibaru gbete kawandin bama e xa, ba Yesu a Fe Xibaru Fajin na, e naxan singe suxi, Ala xa na kanna halagi habadan!

¹⁰ Iki n yamaan nan mafanma ba? Hanma Ala? N katama n xa rafan adamadiine nan ma ba? Xa n mon yi katama n xa yamaan nan kenen nun, nayi n mi finde Alaa Muxu Sugandixina walikenen na!

Poli a xerayana

¹¹ Ngaxakedenne, n xa a fala e xa, n Yesu a fe Xibaru Fajin naxan nalixi e ma, a mi fataxi adamadiine ra.

¹² N mi a sətəxi muxu yo ra. Muxu yo mi n xaraxni a ma. Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan a makenenxi n xa.*

¹³ Amasəto ε bata n kewanle fe me, n naxan naba n yi Yahudiya dinani waxatin naxan yi. N bata denkeleya yamaan jaxankata han a radangu ayi. N yi a kalama nen.

¹⁴ N yi danguma nen n lanfa wuyaxi ra Yahudiya dinani n siyaan muxune ye. Dinan muxu gbee nan yi n tan na n benbane namunne xən.

¹⁵ Koni xabu n bari waxatin naxan yi, Ala yi n sugandi, a n xili a hinanni. Bayo a a kenən nen

¹⁶ a xa a Dii Xemen makenen n xa, alogo n xa a fe Xibaru Fajin nali siya gbetene ma. Nayi, n mi sigaxi adamadi yo fema, a xa n kawandi.

¹⁷ N mi sigaxi Yerusalem taani ne fema naxanye singe yi xerane ra. Koni n siga nen Arabu yamanani mafuren! N mən yi xete Damasi yi.

¹⁸ Neε saxan dangu xanbini, n yi siga Yerusalem taani alogo nxu nun Piyeri xa nxu bode kolon, n xii fu nun suulun ti a fema.

¹⁹ N mi xera gbetē to na yi fo Marigi Yesu xunyən Yaki.

²⁰ N naxan seβexi, Ala nan seren na, jəndin na a ra.

²¹ Na xanbi ra, n yi siga Siriya yi e nun Silisi yi,

²² koni muxe mi yi n kolon Yudaya denkeleya yamane ye naxanye Alaa Muxu Sugandixin xən.

²³ E ito nan gbansan me: “Xemen naxan yi en jaxankatama a fəloni, na nan fa denkeleyaan kirana fe kawandin bama iki, a yi naxan kalama.”

²⁴ Nanara, e yi Ala tantun n tan ma fe ra.

2

Pəli nun xeraan bonne

¹ Neε fu nun naanin dangu xanbini, n tan nun Baranabasi yi siga Yerusalem taani. N Tito fan xali.

² N siga nen bayo Ala bata a makenen n xa. N darixi Yesu a fe Xibaru Fajin naliye siya gbetene ma kii naxan yi, n yi na yeba e muxu gbeene xa wundoni, alogo n ma wanle birin nama lu fufafu!

³ Koni hali Tito Gireki kaan naxan yi n fema, e mi a karahan a banxulan feen ma.

⁴ Koni nafigina ndee yi basanxi nxu ra alogo e xa nxo feene rakarəsi, e yi nxo xəɔyani gbe Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxan fixi nxu ma, e yi nxu findi konyin na.

⁵ Nxu mi tin e xa hali ndedi, alogo nxu xa Yesu a fe Xibaru Fajin jəndin mara ε xa.

⁶ Naxanye yi luxi alo e muxu gbeene, e yi findixi naxan yo ra, n ma kolon, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa. Na muxu gbeene mi sese saxi n ma xaranna fari.

⁷ A makuya na ra! E a toxi nen a Ala bata Yesu a fe Xibaru Fajin kawandi baan wanla taxu n tan na siya gbetene xa alo a bata a taxu Piyeri ra kii naxan yi Yahudiyane xa.

⁸ Amasəto naxan Piyeri findixi xeraan na Yahudiyane xa, na nan n fan xexi siya gbetene ma.

⁹ Yaki nun Piyeri nun Yoni, naxanye yi luxi alo e yeεratine, e to Alaa maragidin kolon a naxan fixi n ma, e yi n tan nun Baranabasi yisuxu ngaxakedenyani alogo nxu xa wali siya gbetene tagi, e tan yi wali Yahudiyane tagi.

¹⁰ E yi nxu mafan, a nxu xa nxu xaxili lu yigelitəne xən ma. N fan yi n səbe soxi na nan ma.

Pəli yi Piyeri sənna fe fala a xa

¹¹ Piyeri fa Antiyəki yi waxatin naxan yi, n yi a matandi amasəto a yi tantanxi.

¹² Benun muxuna ndee xa fa keli Yaki fema, Piyeri yi a degema siya gbetē denkeleya muxune nan xən ma nun. Koni ne to fa, a yi keli e fema, a a makuya e ra amasəto a gaxuxi Yahudiyane yeε ra naxanye yi waxi siya gbetene banxulan feni.

¹³ Yahudiya denkeleya muxun bonne fan yi so a tantanni. Hali Baranabasi fan yi so a yi.

¹⁴ N to a to a e mi sigan tima Yesu a fe Xibaru Fajin jəndin kira tinxinxin xən ma, n yi a fala Piyeri xa e birin yeε xəri, n naxa, “Yahudiyani nan i tan na koni i ya kewanle ligaxi alo siya gbetene, e mi luxi alo Yahudiyane! Nayi, i siya gbetene karahanma di, a e xa Yahudiyane namunne suxu?”

¹⁵ En tan naxan barixi Yahudiyayani, siya gbetē mi en tan na, naxan findixi yulubi kanne ra.

¹⁶ En na a kolon a muxun mi tinxinma ayi Ala yeε ra yi sariya suxun xan xən ma, fo a na denkeleya Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma. Nanara, en bata la Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra alogo en xa tinxin denkeleyaan xən Alaa Muxu Sugandixin ma. Sariya suxun mi a ra bayo adamadi yo mi nəε tinxinje sariya suxun xən.*

¹⁷ Koni en na kata en xa tinxin Alaa Muxu Sugandixin barakani, xa a li yulubi kanna nan en fan na, nanara ba fa fala Alaa Muxu Sugandixin walima yulubi nan xa nayi? En-en de!

¹⁸ N bata n meε sariyan naxanye ra, xa n mən tin ne ma, na bunna neεn, n bata findi sariya kalan na.

* 1:12: A mato Xerane 9.3-6 kui.

* 2:16: A mato Yaburin 143.2 nun Romi 3.20 nun 3.23 kui.

¹⁹ N luxi nen alo n bata faxa sariyan bun, n mi fa sariyan bun sɔnɔn. Nanara, Ala nan gbee n ma dunuɲa yi gidin na. N bata gbangban wudin ma Alaa Muxu Sugandixin xɔn ma,

²⁰ nanara, n tan mi fa n nii ra sɔnɔn koni Alaa Muxu Sugandixin niin nan fa n yi. N dunuɲa yi gidin naxan nabama n fati bendeni sɔnɔn, n na rabama denkeleyaan nin Alaa Dii Xemeni, naxan bata n xanu, a faxa n ma fe ra.

²¹ N mi n mɛma Alaa hinanna ra. Amasɔtɔ xa muxun yi tinxinma sariyan nan xɔn ma nun, Alaa Muxu Sugandixin bata faxa nayi fufafu!

3

Sariya suxun nun denkeleyana

¹ Ee! Galati kaa xaxilitarene! Nde ε tirinxi? E tan bata yi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxa feni gbe wudin ma ki faji!

² E xa maxɔdin keden yabi n xa: E Alaa Niin sɔtɔxi sariya suxun nan xɔn ma ba hanma denkeleyaan xɔn ma ε naxan ma fe mexi?

³ E bata yi a fɔlɔ Alaa Niin barakani, koni iki ε xaxilitareyaan bata radangu ayi, han ε fa waxi a xɔn ε xa a rajan ε yete senben na iki ba?

⁴ E tɔrɔxi nen fufafu ba? Fufafu mi yi a ra ba?

⁵ Ala a Nii Sariyanxin fima ε ma, a kabanako feene ligama ε tagi sariya suxun nan xɔn ma ba, hanma denkeleyaan xɔn ma ba, ε naxan ma fe mexi?

⁶ A luxi nen alo naxan sebɛxi: "Ibrahimma yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa."*

⁷ E xa a kolon fa fala muxun naxanye denkeleyaxi, Ibrahimma bɔnsɔnna muxune nan ne ra.

⁸ Kitabun bata yi a fala nun, a Ala siya gbɛtene ratinxinma nen a yete yee ra yi denkeleyaan barakani, a yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali Ibrahimma ma benun a waxatin xa a li, a naxa, "Dunuɲa siyane birin duban sɔtɔma nen i tan barakani."†

⁹ Naxanye denkeleyaxi, ne duban sɔtɔma nen alo denkeleya muxuna Ibrahimma.

¹⁰ Naxanye xaxili tixi sariya suxun na, dangan ne xa. Amasɔtɔ a sebɛxi, "Feen naxanye birin sebɛxi Sariya Kitabuni, naxan mi ne suxuma, Ala xa na kanna danga."‡

¹¹ Nba, a bata yigbe feu, fa fala muxu yo mi tinxinɲe Ala yee ra yi sariyan xɔn ma. Amasɔtɔ Kitabun naxa, "Naxan na tinxin

denkeleyaan xɔn, na nii rakisin sɔtɔma nen."§

¹² Koni sariyan mi minixi denkeleyani, bayo a mɔn naxa, "Naxan na itoe suxu, na kanna nii rakisin sɔtɔma nen e xɔn."*

¹³ Alaa Muxu Sugandixin findixi danga muxun nan na en tan ma fe ra, a en xunba sariyan dangan bun ma, bayo a sebɛxi, "Naxan yo na singan wudin ma, dangan na kanna xa."†

¹⁴ A na liga nen en xa alogo Ala duban naxan nagidixi Ibrahimma ma, siya gbɛtene fan xa na sɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani. En mɔn yi Alaa Niin sɔtɔ denkeleyaan xɔn ma, a en tuli saxi naxan na.

Ala en tuli saxi naxan na

¹⁵ Ngaxakedenne, n xa misaala yita ε ra fata dunuɲa yi gidin na. Awa, xa muxu firinna lan fena nde ma, e layirin xidi, muxu yo mi na layirin kale hanma a nde sa a fari.

¹⁶ Na ma, Ala bata Ibrahimma tuli sa e nun a yixetena. Kitabun mi a falaxi fa fala "a yixetene," naxan yi findima muxu wuyaxi ra. Koni a naxa, "i yixetena,"‡ na bunna neen muxu kedenna na a ra, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁷ N naxan ma, na ni ito ra: Ala bata yi layirin naxan xidi ken, Musaa sariyan mi na kale naxan falaxi ɲee kemɛ naanin ɲee tonge saxan dangu xanbini. Na mi Alaa tuli saan kalama.

¹⁸ Amasɔtɔ xa Alaa keen fima sariyan nan xɔn ma, a mi findixi tuli saan na na yi. Koni Ala hinan nen Ibrahimma ra, a a tuli sa.

¹⁹ Sariyan fa fixi nanfera nayi? A fixi hakene nan ma fe ra han Ibrahimma yixeten fa waxatin yi a li, Ala en tuli sa naxan na. Sariyan fixi malekane nan xɔn muxuna nde sabun na.§

²⁰ Sabu wuyaxi na yi, koni Ala keden peen na a ra!

Sariyan bunna

²¹ Awa, sariyan saxi Alaa tuli saan nan xili ma ba? En-en de! Bayo xa sariyan yi fixi nun naxan yi nɔe nii rakisin fiye, nayi yamaan yi tinxinma ayi nen Ala yee ra yi sariyan xɔn.

²² Koni Kitabun naxa, a dunuɲa birin yulubin senben bun ma. Nanara, naxanye denkeleyaxi, ne xa Alaa tuli saan sɔtɔ Yesu a tɔgɔndiyaan barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

²³ Koni benun denkeleyani ito xa fa waxatin naxan yi, sariyan yi en birin maraxi nen alo kaso ra saane han denkeleyaan yi lankenemaya.

* 3:6: A mato Dunuɲa Fɔlon 15.6 kui. † 3:8: Dunuɲa Fɔlon 12.3 ‡ 3:10: Sariyane 27.26 § 3:11: Xabakuki 2.4

* 3:12: A mato Saraxaraline 18.5 nun Romi Kaane 10.5 kui. † 3:13: Sariyane 21.23 ‡ 3:16: Dunuɲa Fɔlon 12.7

§ 3:19: Yahudiyane namunne kui, e laxi a ra fa fala Musa Alaa sariyane sɔtɔxi malekane nan xɔn.

²⁴ Nanara, sariyan findixi en xuru seen nan na, a en xali Alaa Muxu Sugandixin ma alogo en xa tinxin Ala yee ra yi denkeleyaan xon ma.

²⁵ Koni denkeleyaan bata fa. Nanara, en mi fa na sariyan bun ma sonon naxan yi findixi en xuru seen na.

²⁶ Amasoto e birin bata findi Alaa diine ra denkeleyaan xon ma Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

²⁷ Amasoto e bata rafu igeni e tubi xinla ma Alaa Muxu Sugandixin ma. Nayi, Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana bata ragodo e ma alo domana.

²⁸ Nanara, tagi raba mi fa Girekine nun Yahudiyane tagi. Tagi raba mi fa konyine nun xorone tagi. Tagi raba mi fa xemnen nun naxanla tagi, e birin bata findi kedenna ra Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

²⁹ Xa Alaa Muxu Sugandixin gbeen nan e tan na, e bata findi Ibrahima bionsonna ra e nun a kee tongone alo Ala a tuli saxi kii naxan yi.

4

¹ Koni n na ito nan falama: Fanni kee tongon mon dii joreyani, a mi fisa konyin xa hali seen birin kanno to a ra.

² E diin taxuma a kantana muxune ra naxanye a feene yebama a xa han na waxatin yi a li a fafe naxan saxi.

³ Na kiini, benun en xa koxo denkeleyani, en fan yi konyiyani dunuja gele ma feene yi.

⁴ Koni a fa waxatin to a li, Ala yi a Dii Xemnen nafa. Naxanla yi a bari. A barixi sariyan nan bun ma,

⁵ alogo a xa ne xoroya naxanye sariyan bun ma, a en xa findi Alaa diine ra.

⁶ Bayo e bata findi a diine ra, Ala bata a Dii Xemena Nii Sarijanxin nagodo, a so en bojeni. Na Nii Sarijanxin nan Ala xilima en bojeni, a naxa, "Baba! N fafe!"

⁷ Nayi, konyi mi fa i tan na fo a diina. Xa i bata findi a diin na, Ala mon i findima kee tongon na nen.

Poli a xaminna Galati kaane fe ra

⁸ A foloni e mi yi Ala kolon nun, e yi batu seene nan ma konyiya yi. Ala mi yi ne ra mumu!

⁹ Koni iki, e Ala kolon. Ala fan e kolon. Nanfera e birama dunuja gele ma feene foxo ra sonon, naxanye senbe mi na? E waxi a xon ma nen ba, e mon xa findi ne konyine ra?

¹⁰ E sali loxone binyama, e nun kikene nun waxatine nun jeeene!

¹¹ N gaxuxi xa n mi toroxi e fe ra fuul!

¹² Ngaxakedenne, n na e mafanma, e xa lu alo n tan. Bayo n tan luxi nen alo e tan. E mi tinxintareya yo doxi n na.

¹³ E a kolon fa fala n ma furen nan a ligaxi, n Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba e xa a foloni.

¹⁴ Koni hali n ma furen to e toroxi, e mi n najaxuxi, e mi e mexi n na. Koni e n yisuxi alo Alaa malekan nan yi n na nun, alo Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena.

¹⁵ E yi sewaxi nun kati! Nanfe ligaxi? N sereyana bama e fe ra, xa e yi nae a lige nun, e yi e yeene bama nen nun, e yi e so n yii!

¹⁶ Koni iki, n mi findixi e yaxun na jondi falan xon ba?

¹⁷ Muxuni itoe kunfaxi e xon, koni fe fajin mi a ra! E kataxi e ba feen nan na nxu fema alogo e fan xa kunfa e xon.

¹⁸ Kunfan fan, xa e fe fajin nan foxo ra, e nun xa e luye a fari waxatin birin. Hali n ye xonna mi a ra.

¹⁹ N ma diine, n mon toroni e fe ra alo naxanla kuiin na a ramaxa a ma, han Alaa Muxu Sugandixina muxuyaana yi sabati e bojeni.

²⁰ Koni a yi rafanma n ma nun, iki n lu e fema, alogo n xa n fala ti kiin maxete. E fe n yifuxi kati!

Hagara nun Saran ma fe misaala

²¹ E xa a fala n xa, e tan naxanye waxi a xon ma e xa lu sariyan bun ma, e mi na sariyan kolon ba?

²² Bayo a sebexi a Ibrahima dii xemne firin soto nen. A keden soto konyi gilen ma, a bonna soto xoron gilen ma.*

²³ A naxan soto konyi gilen xon ma, na sotoxi nen alo adaman birin soto ma kii naxan yi. Koni a diin naxan sotoxi xoro naxanla xon ma, Ala nan a tuli sa na tan na.†

²⁴ Feni itoe luxi nen alo misaala. Layiri firinna misaala nan naxalan firinni itoe ra. Kedenna kelixi Sinayi Geyaan nan fari, naxan diine barima konyiyani. Hagara nan na ra.

²⁵ Sinayi Geyaan naxan Arabu yamanani, na misaala nan Hagara ra. E nun Yerusalen taan naxan na yi iki, ne keden. Bayo, Yerusalen nun men kaane birin konyiyaan nin.‡

²⁶ Koni Yerusalen taan naxan kore, xoron nan na ra. En nga nan na ra.

²⁷ Bayo Kitabun naxa, "Gbantana, i xa sewa, i tan naxan mi dii barixi!

Naxan, i sonxo sewani,

naxan mi diin soto xolen kolon.

Bayo naxalan nabejinxina diine wuyama ayi nen

* 4:22: A mato Dunuja Folon 16.15 nun 21.2 kui. † 4:23: A mato Dunuja Folon 17.16 kui. ‡ 4:25: Yerusalen taan findixi Yahudiyane dinana misaala ra be. Men kaane yi e gbee namunne konyiyaan nin. § 4:27: Esayi 54.1

dangu xeme taa ra dɔxɔn gbeene ra.”[§]

²⁸ Nba, ngaxakedenne, ε fan bata sa Isiyaga fari, Ala e tuli sa naxan na.

²⁹ Na waxatini diin naxan sɔtɔ alo adaman birin sɔtɔma kii naxan yi, na yi bonna naxankata naxan sɔtɔxi Alaa Niin barakani. Han iki, a mɔn na kiini.

³⁰ Koni Kitabun nanfe falaxi? A naxa, “Konyi naxanli ito nun a diin kedi. Amasɔtɔ konyi naxanla diin nun xɔrɔ naxanla diin mi keɛn tonge e bode xɔn ma mumɛ!”*

³¹ Nanara, ngaxakedenne, konyi gile dii mi en tan na fɔ xɔrɔ diine.

5

ε lu xɔrɔyani

¹ Alaa Muxu Sugandixin bata xɔrɔyaan fi en ma alogo en xa xɔrɔya. Nanara, ε kankan na ma, ε nama so konyiyaan bun ma sɔnɔn.

² ε tuli mati. N tan Pɔli nan ito falama ε xa. Xa ε tin, e yi ε banxulan, Alaa Muxu Sugandixin tɔnɔ mi fa ε ma sɔnɔn.

³ N mɔn ito nan falama muxun birin xa, naxan na tin e xa a banxulan: sariyan birin suxu goronna na xun ma.

⁴ ε tan naxanye katama ε xa tinxin Ala yeε ra yi sariyan xɔn, ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata taxun. ε bata keli Alaa hinanna bun ma.

⁵ Bayo en xaxili tixi en ma yigin nan na Alaa Niin barakani denkeleyaan xɔn ma, a en natinxinma nɛn.

⁶ Amasɔtɔ xa ε Yesu Alaa Muxu Sugandixini, banxulanna nun banxulantareyaan tɔnɔn mi na, fɔ denkeleyaan naxan walima xanuntenyani.

⁷ ε yi a ligama ki fajin! Nde ε nɔndin suxuni kalaxi?

⁸ Ala naxan ε xilixi, a tan mi na ligaxi.

⁹ “Hali buru rate se* xurudin nɔε burun birin nagboε ayi nɛn.”

¹⁰ Koni n laxi ε ra Marigin barakani fa fala ε mi miriya gbete tonge. Nba, muxun naxan ε yifuma, a findi muxu yo ra, Ala na yalagima nɛn.

¹¹ Koni, ngaxakedenne, xa n mɔn yi banxulan feen kawandin nan bama nun, nanferan e mɔn n beɛnɔnyama? Nayi, Yesu faxa wudin† mi finde e xa tereɛna feen na.

¹² Nayi, naxanye ε yifuma banxulan feen na, ne yi lan e xa e gbeena ngaan ba na!

¹³ Amasɔtɔ ε tan, ngaxakedenne, ε xilixi xɔrɔyaan nan ma. Anu, ε nama xɔrɔyaan findi fati benden nafan feene ra. Koni ε xa wali ε bode xa xanuntenyani.

¹⁴ Amasɔtɔ sariyan birin fala yisoxin ni i ra: “I adamadi boden xanu alo i yetena.”‡

¹⁵ Koni xa ε liga alo subene, ε ε bode yenge, ε yi ε balo ε bode ra, ε xa a liga ε yeren ma, xa na mi a ra, ε ε bode janma nɛn feu!

Alaa Nii Sarijanxina fe yi

¹⁶ Koni n tan naxa, ε xa sigan ti Alaa Niin barakani. Nanara, ε mi fati benden nafan feene rakamale sɔnɔn.

¹⁷ Amasɔtɔ fati benden nafan feene mi tinɛ Alaa Niina feene ma. Alaa Niin fan mi tinɛ fati benden wanle ma. Ne firinne yaxun nan e bode ra. Nanara, ε mi ε yete waxɔn feene ligama.

¹⁸ Xa ε biraxi Alaa Nii Sarijanxin fɔxɔ ra, ε mi fa sariyan bun sɔnɔn.

¹⁹ Fati benden nafan feene kolon mi raxɔlo: yanga suxuna, xɔsi fena, haramu feene,

²⁰ suxure batuna, kɛrayana, xɔnnantenyana, lantareyana, xɔxɔlɔnyana, bɔɛ teena, yete yigbona, mayitaxunna,

²¹ milena, dɔlɔ minna, haramu sumunne, e nun na fe sifane. N na ε rakolonma alo n bata yi a fala kii naxan yi: Naxanye fe sifani itoe ligama, ne mi Alaa Mangayaan toma.

²² Muxun na lugo Alaa Nii Sarijanxin na, kewanli itoe nan findima a bogin na:§ xanuntenyana, sewana, bɔɛ xunbenla, dijana, nɛnige fajina, fanna, tɔgɔndiyana,

²³ limaniyana, yete suxuna. Tɔn mi dɔxe na feene ra.

²⁴ Naxanye bata findi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na, ne bata e fati benden wanle gbangban a faxa wudin ma e nun e waxɔn feene nun e rafan feene.

²⁵ Xa en dunɔya yi gidin nabama Alaa Nii Sarijanxin xɔn, fɔ en kewanle xa lan Alaa Nii Sarijanxin ma.

²⁶ En nama waso, en yi en bode rafan, en yi en bode maxɔxɔlɔn.

6

ε ε bode mali

¹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde bira hakɛni, ε tan naxanye Alaa Nii Sarijanxini, ε xa a matinxin limaniyani. Koni ε ε yete rakɔɔsi alogo Setana nama ε fan natantan.

² ε ε bode goron tongo, nayi ε bata Alaa Muxu Sugandixina sariyan nakamali.

³ Xa muxuna nde a miri a ma a a tan se ra koni sese mi a ra, a a yete nan tun mayendenma.

* **4:30:** A mato Dunɔya Fɔlɔn 21.10 kui. * **5:9: burun nate sena:** Lebenna na a ra naxan burun nagboma ayi. Alo lebenna siyadin burun birin natema kii naxan yi, feen naxan Galati kaane ratantanma, na nan e yamaan birin xunna kalama na kiini. † **5:11:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu gbangban wudin naxan ma, na findixi kisin sɔtɔ kiin na. Na nan muxuna ndee tereɛna a fe yi. ‡ **5:14:** Saraxaraline 19.18 § **5:22:** Wudi fajin bogi fajin nan tima. Adamadi fajin fan kewali fajin nan ligama. Na luxi nɛn alo wudin nun a bogina.

⁴ Muxun birin xa a yete kewanle rakorosi. Xa ne fan, a kanba xunna taranma nen na nayi, a nama a sa muxu gbete ma.

⁵ Muxun birin xa a yete goronna tongo.

⁶ Naxan xaranma Alaa falan ma, na xa a karamoxo ki a se fajin birin yi.

⁷ E nama e yete mayenden bayo Ala mi mayendenje. Muxun sansiin naxan sifa wolima, a na nan sifa xabama.

⁸ Nayi, naxan na a fati benden wanle ke, na halagin sotoma nen ne xon. Koni, naxan na Alaa Nii Sarijanxin wanle ke, a habadan nii rakisin sotoma nen Alaa Nii Sarijanxin xon.

⁹ Nanara, en nama xadan fe faji rabadeni. Amasoto xa en lu na fari, en na a tonon sotoma nen waxati famani.

¹⁰ Nanara, xa a ferena en xa, en xa fe fajin liga muxune birin xa, koni katarabi en ngaxakeden denkeleya muxune nan ma.

Maxadi donxene nun xontonne

¹¹ E mi a to, n sebeli xungbeen naxanye sebema n yete yiin na iki!

¹² Naxanye waxi a xon ma, e xa yamaan kenen fati benden kiraan xon ma, ne nan katama e xa e karahan a e xa banxulan. E na ligama nen alogo yamaan nama e besenxonya Alaa Muxu Sugandixin faxana fe ra wudin ma.

¹³ Hali naxanye banxulanxi, e mi sariyan suxuma. Koni, e waxi a xon ma nen, e xa banxulan alogo e xa e kanba a e fan bata tin banxulanna ma.

¹⁴ Koni n tan, n na n kanbama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxes wudin nan tun yi. N faxaxi dunuja feene yi na wudin nan xon, dunuja feene fan bata faxes n yi.

¹⁵ Xa muxun banxulanxi hanma xa a mi banxulanxi, na mi fe ra, fo a xa findi dali nenena.

¹⁶ Nba, naxan na falani ito suxu, Ala xa baje xunbenla nun kininkininna fi na kannan ma, e nun Ala gbee Isirayila!

¹⁷ Donxen na, muxu yo nama n toro, amasoto larun naxanye n fatin ma, ne a yitama a Yesu gbeen nan n na.

¹⁸ Nba, ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e niini. Amina.

Efesi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Efesi Kaane Ma

Poli yi kasoon nan na Romi taani a Kitabun yireni ito seɓe waxatin naxan yi, a yi a rasiga Efesi kaane ma. Koni, a mi yi waxi a xon ma Efesi kaane gbansanna xa a xaran. A luxi alo a yi kedini ito rasigama Efesi kaane denkeleya yamaan nun a rabilinna taane denkeleya yamane nan ma Asi yamanani alogo e birin xa a xaran. Nayi, a mi muxu wuyaxi xontoxi a kui, a mon mi Efesi kaane maxadi e sonne fe yi. Kitabun yireni ito seɓexi nen alo jee tonge saxan jaxon Yesu te xanbini ariyanna yi.

Xera Poli fa nen Efesi taani a xeraya sigatiin saxandeni, a yi jee saxan naba na. (Xerane 19.1 han 20.1) Kitabun yireni ito sora 3.1 nun 4.1 nan a yitama en na a xeraan yi kasoon nan na a yi ito seɓema Efesi kaane ma waxatin naxan yi. A mon itoe fan seɓe kasoon nan na: Filipi Kaane, Filemon, e nun Kolosi Kaane.

Kitabun yireni ito fala yisoxini ito ra fa fala Ala feen birin nagidixi nen alogo "A xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun baxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra." (1.10) Ala a denkeleya yamaan nun findixi Yesu fati benden na dunuja yi alogo a xa dunuja feene birin malan Yesu yamarin bun. Nayi, denkeleya yamaan lan nen e sarijan e dunuja yi gidini. Lanna xa lu yamaan ni alogo Yesu a yamaan lanna xa findi a binya xunna ra dunuja nun kore xonna ma. Ala to dunuja muxune birin malanna alogo a xa binyen soto kore xonna ma, en tan sese mi lan en yi na lanna kala en nun muxun bodene tagi fo en na en yete magodo en bode xa, en sarijan. (5.21)

A Kitabun yireni ito foloxi duban nan ma (1.1-2) a yi a rajan duban ma. (6.21-24) Falan naxan tixi Kitabun kui, a yitaxunxi dexo firin: A singena (1.3-3.21), Ala naxan ligaxi en xa a Muxu Sugandixin Yesu xon, Poli yelin xanbini a sewan mayite na fe ra, a yi denkeleya muxune lan feen yeba, a yi a yita en na Ala Yahudiyane nun siya gbetene malanxi kii naxan yi, e findi yama kedenna ra, a yamana. A firindena (4.1-6.20), xerana a falama a Kitabun xaran muxune lan nen a e xa findi kedenna ra nii neneni Alaa Muxu Sugandixin Yesu nin. A yi a yeba lanna luma e nun bonne tagi kii naxan yi denkeleya yamani e nun denbayani.

Poli Alaa yamaan lan feen nan yebama misali saxan xon: fati benden lanna nun banxin ti kiina nun lanna xemen nun a

jaxanla tagi. Alaa Muxu Sugandixin Yesu luxi alo fati benden xunna, e nun alo banxin bundoxo gemena. Denkeleya yamaan mon luxi Alaa Muxu Sugandixin xa nen alo jaxanla a xemen xa. Nayi, en na a toma nen fa fala lanna mi luye denkeleya muxune tagi xa muxune mi xete haken nun yulubin foxo ra, e la Marigin na.

¹ N tan Poli naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma, n tan nan ito seɓema yama sarijanxin ma Efesi taani, togondiya muxun naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

En barakan naxan sotoma

³ En barikan bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin Fafe Ala xa naxan niin duban birin nagidixi en ma ariyanna yi a Muxu Sugandixini.

⁴ Benun dunuja xa da waxatin naxan yi, Ala bata yi en sugandi nun alogo en xa sarijan, en lu fetareyani a yee ra yi. Ala bata yi a ragidi a xanuntenyani,

⁵ a xa en findi a diine ra Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani alo a rafan a ma a yeteen sagoni kii naxan yi.

⁶ Na yi findi Ala hinan gbeen kanna tantun xunna ra a naxan fixi en ma a xanuntenna xon.

⁷ Amasoto en bata xunba Yesu wunla xon ma,* en yulubine yi xafari, a yi a hinan defexi gbeen mayita,

⁸ Ala bata naxan nagidi en ma a fapin na a fekolonna nun a xaxilimayaan birin yi.

⁹ A bata a sagoon wundo feen makenen en xa, a rafan feen naxan nagidi Yesu barakani

¹⁰ alogo a xa na rakamali a waxatin na a li. Na sagoon ni i ra fa fala a xa seen birin malan, naxanye kore xonna nun baxo xonna ma, a yi a Muxu Sugandixin findi ne birin xunna ra.

¹¹ En mon sugandixi en xa lu Yesu yi, alo Ala bata yi a ragidi en ma kii naxan yi nun, Ala naxan feen birin nakamalima a yete a maragidin nun a sagoon xon.

¹² Na ligaxi nen alogo en tan naxanye singe bata en yigi sa Alaa Muxu Sugandixini, en xa findi tantun seen na Ala binyen kanna xa.

¹³ E tan fan bata lu Yesu yi, e to jondin falan mexi, e rakisi fe Xibaru Fajina, e yi la Yesu ra, Ala yi a Nii Sarijanxin lu e yi a taxamasenna ra, a bata yi en tuli sa naxan na.

¹⁴ Alaa Nii Sarijanxin luxi nen alo Ala se singen naxan soxi en yii taxamasenna ra alogo en xa a kolon en sa keen sotoma nen

* **1:7: Yesu wunla xon ma:** Na bunna nen, fa fala a sayaan xon ma.

Alaa yamaan na xunba waxatin naxan yi, en yi Ala tantun a binyeni.

Poli a Ala maxandina

¹⁵ Nanara, xabu n na ε denkeleyana fe me Marigi Yesu ma e nun ε xanuntenyana yama sarijanxin birin xa,

¹⁶ n barikan birama Ala xa ε fe yi waxatin birin, n nema Ala maxandε ε xa.

¹⁷ N Fafe Ala, binyen kanna maxandima ε xa, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina Ala alogo a xa a Nii Sarijanxin nagodo ε ma naxan fe kolonna fima, a feene makenen alogo ε Ala kolonna xa fari sa.

¹⁸ N na Ala maxandima ε xa alogo ε xa feene yeε to ε bɔɔɛni, a fixa, alogo a ε xilixi yigin naxan ma, ε xa na kolon, a bata keε nɔɔxin binyen naxan lu a yama sarijanxin xa,

¹⁹ e nun a senbe fisamantenna en tan denkeleya muxune xa. Na findixi a senbe yeteen nan na a naxan nawalixi a fanga gbeeni

²⁰ a to a Muxu Sugandixin nakeli sayani, a yi a lu a yiifanna ma ariyanna yi.

²¹ A yi a lu mangayane nun nɔɔyane nun senbene nun kuntigiyane birin xun na e nun xinla naxanye birin nɔɔ fale dunuɔani ito yi e nun waxati famatɔni.

²² Ala bata seen birin lu Yesu sanna bun ma, a yi a findi e xunna ra denkeleya yamaan xa.

²³ Denkeleya yamaan luxi nen alo Yesu fati bendena. Denkeleya yamaan Yesu a feene birin nakamalima, Yesu naxan feen birin nakamalima kiin birin yi.

2

En kisima Alaa hinanna nan xɔn

¹ ε tan fan, ε faxaxin nan yi a ra ε hakene nun ε yulubine fe ra,

² ε yi sigan tima naxanye yi nun ε yi dunuɔa muxune fɔxɔ ra waxatin naxan yi, e nun bɔxɔn nun kuyen lan tagin yinnane mangana, na nii ɔaxin naxan walima Ala matandi muxune yi iki.

³ A fɔlɔni nun, en fan birin yi en ma dunuɔa yi gidin ligama nen alo ne, en yi biraxi en fati benden sagoon nan fɔxɔ ra, en yi en fati benden nun en yugo ɔaxine natane liga. Nayi, fata en keɔaan na, Alaa xɔlɔn nan yi ragidixi en ma alo bodene.

⁴ Koni Alaa kininkininna gbo, a bata en xanu xanuntenya tilinxin na.

⁵ En tan naxanye yi faxaxi en hakene fe ra, Ala bata en niin bira en yi a Muxu Sugandixin barakani. ε kisixi Alaa hinanna nan xɔn ma.

⁶ Ala bata en tan nun Yesu rakeli en bode xɔn ma sayani, en yi dɔxɔden sɔtɔ Yesu Alaa Muxu Sugandixin fɛma ariyanna yi,

⁷ alogo a xa a hinan tilinxɔ fisamantenna mayita waxati famatane yi a fanna xɔn a naxan yitaxi en na Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁸ Amasɔtɔ ε kisixi Alaa hinanna nan xɔn denkeleyaan barakani. Na mi fataxi ε tan xan na, Alaa kiseen na a ra.

⁹ ε katan tɔnɔn xa mi a ra, nayi muxu yo mi nɔɔe a yete matɔxe.

¹⁰ Ala wali xɔnna nan en na. A bata en da Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani, alogo en xa wali fajine raba, Ala bata yi naxanye yitɔn en yeε ra, alogo en xa sigan ti ne xɔn ma.

Yama kedenna nan denkeleya muxune birin na

¹¹ ε tan naxanye barixi siyaan bonne ye, Yahudiyane naxanye yatexi banxulantarene ra fati benden kiraan xɔn, n xa a rabira ε ma ε yi kii naxan yi a fɔlɔni nun:

¹² ε mi yi Alaa Muxu Sugandixin na waxatini. ε mi yi lan nun ε Isirayila tɔnɔne sɔtɔ, Alaa yamana. Xɔɔene nan yi ε ra. Layiri yo mi yi ε nun Ala tagi. A mi yi ε tuli saxi sese ra. Yigi yo mi yi ε ma, Ala mi yi ε yi dunuɔa yi.

¹³ Koni iki Yesu Alaa Muxu Sugandixini, ε tan naxanye yi makuya nun, iki ε bata maso a ra Alaa Muxu Sugandixin wunla xɔn ma.

¹⁴ A tan nan lanna rasoxi en birin tagi. A bata Yahudiyane nun siya gbetene findi yama kedenna ra, a to a fati benden fi, alogo a xa na danna kala naxan yi en tagi taxunxi yaxuyani.

¹⁵ A tan nan sariyan nun a yamarine nun tɔnne ɔan, a yi na yama firinne birin findi muxu nen kedenna ra a yete xa, a bɔɔɛ xunbenla rafa e tagi,

¹⁶ a e nun Ala tagini tɔn a sayaan xɔn a faza wudin ma, e yi lan e bode ma alo gbindi kedenna, a e yaxuyaan kala.

¹⁷ Yesu yi fa, a bɔɔɛ xunbenla Xibaru Fajin nali e tan ma, naxanye yi makuya Ala ra nun e nun Yahudiyani naxanye yi maso a ra.

¹⁸ Yesu nan kiraan nabama en tan yama firinna birin xa, siga Fafe Ala yetagi a Nii Sarijanxin barakani.

¹⁹ Nanara, ε tan naxanye mi yi Alaa yamani, xɔɔe mi fa ε ra. ε bata findi dugurenne ra yama sarijanxini. ε bata so Alaa denbayani.

²⁰ ε bata lu alo banxin naxan beten saxi gemene ra. Na gemene findixi xerane nun nabine nan na. Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nan banxin tongon geme kenden na.

²¹ Banxin yiren birin tugunxi e bode ra, a te a tan barakani, a yi findi Ala Batu Banki sarijanxin na Marigin xa.

²² A ε nun bonne tugunma nen ε bode ra a tan barakani, ε lu alo banxina Ala dɔxɔma naxan yi a Nii Sarijanxini.

3

Poli a wanla siya gbetene xa

¹ Nanara, n tan Pōli Ala maxandima ε tan siya gbetene xa, n tan kasorasana Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

² N laxi a ra, ε bata a mε Ala hinanna naxan nagidixi n ma alogo n xa ε mali.

³ Ala bata a wundo feen kolonna makenen n xa, alo n bata a fena nde sebe ε ma kii naxan yi.

⁴ E na n ma sebenla xaran, n xaxinla naxan sotōxi Alaa Muxu Sugandixina wundo feni, ε na yee toma nen.

⁵ Wundo feni ito mi makenenxi singe ra muxune xa, koni Ala bata a makenen a xera sarijanxine nun nabi sarijanxine xa a Nii Sarijanxin barakani.

⁶ Na wundo feen nan ito ra fa fala siya gbetene nun Yahudiyane keε kedenna sotōma nen Yesu a fe Xibaru Fajin barakani. E birin bata findi yama kedenna ra alo fati bende keden. Ala en tuli sa naxan na, ε firinna birin na sotōma nen a Muxu Sugandixin Yesu barakani.

⁷ Ala bata a senben nawali, a n ki a hinanni, alogo n xa findi Yesu a walikeen na naxan a falan Xibaru Fajin nalima.

⁸ Hali n to xurun muxu sarijanxine birin xa, anu Ala bata a hinanna ragidi n ma, a n xa Alaa Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nōɔ tilinxin nali siya gbetene ma.

⁹ N mōn xa a makenen wundo feni ito rakamalima kii naxan yi. Xabu waxati singene, wundoni ito yi luxunxi Daala Mangana Ala xon

¹⁰ alogo iki kuntigine nun nō kanna naxanye bōxon nun koren lan tagini, denkeleya yamaan xa Alaa fe kolonna kejaan birin yita ne ra.

¹¹ Na birin findixi a habadan fe ragidixin nan na, a naxan nakamalixi en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani.

¹² Nayi, en nōe en masoε Ala ra nen en ma denkeleyani Yesu barakani xaxili ragidini, sike yo mi na.

¹³ Nanara, n na ε mafanma, ε nama yigiteε n ma tōrōne fe ra ε tan xa amasoto ε binyen nan ne ra.

Yesu bata en xanu kii naxan yi

¹⁴ Na nan a ligaxi, n nan n xinbi sinma n Fafe Ala bun ma

¹⁵ bonsonna birin xinla fataxi naxan na naxanye kore xonna nun bōxo xonna ma.

¹⁶ N na a maxandima fa fala a xa tin a binyen nōrōni, a ε sōbe so senbeni ε muxu-yaan feene yi a Nii Sarijanxin barakani,

¹⁷ alogo Alaa Muxu Sugandixin xa lu ε bōjēni denkeleyaan barakani. N na Ala maxandima ε xa, ε xa sabati, ε bitin xanun-tenyani alo salenna

¹⁸ alogo ε nun yama sarijanxin birin xa senben soto ε Alaa Muxu Sugandixina xanuntenyaan gboon nun a tilinna nun a tiden famu,

¹⁹ ε yi a xanuntenyaan kolon naxan dangu kolonna birin na, alogo ε xa defe Alaa fe kamalixin birin na.

²⁰ Nba, senbena Ala naxan na, a feen birin liga en xa fata senben na naxan walima en yi, en na naxan maxōdin hali en nōe en mire naxan ma, mōn hali dangu en ma miriyane ra pon,

²¹ binyen xa fi na ma denkeleya yamani, ε nun Yesu Alaa Muxu Sugandixini, waxatin birin habadan han habadan. Amina!

4

Denkeleya yamaan xa lu lanna nin alo fati bende kedenna

¹ N tan naxan findixi kasorasana na Marigina fe ra, n na ε mafanna, Ala bata ε xili naxan liga fe ma, ε sigati kiin xa lan na ma.

² E xa ε yete magodo, ε limaniya feen birin yi, ε yi dija. E dija ε bode xa xanuntenyani,

³ ε yi kata kiin birin yi alogo Alaa Nii Sarijanxin lanna naxan fixi ε ma, na xa lu ε tagi, bōje xunbenla yi ε tugun ε bode ra.

⁴ Denkeleya yamaan luxi nen alo fati bende kedenna. Alaa Nii Sarijanxi kedenna na a ra alo ε xilixi yigi kedenna ma kii naxan yi.

⁵ Marigi kedenna na a ra ε nun denkeleya kedenna ε nun marafu kedenna igeni tubi xinla ma.

⁶ Ala kedenna na a ra, muxun birin Fafe naxan seen birin xunna, naxan walima feen birin xon, naxan feen birin kui.

⁷ Ala bata kisena nde fi en keden kedenna birin ma alo a Muxu Sugandixina en kixi kiseen sifan naxan na.

⁸ Nanara, Kitabun naxa, “A te kore waxatin naxan yi, a yi siga suxu muxune ra a yii.

A yi kiseene fi adamadiine ma.”*

⁹ Nba, fa fala, “A bata te kore,” na bunna nanse ra? Na bunna neen fa fala a godo nen dunuja yi bōxon ma.

¹⁰ Naxan godo dunuja yi, na nan mōn te kore xonna ma pon, alogo a xa feen birin nakamali.

¹¹ A tan nan kiseene yitaxunxi, a yi muxuna ndee findi xerane ra, a yi ndee findi nabine ra, a yi ndee findi Xibaru Fajin nali muxune ra, a yi ndee findi yeeratine ra, a yi ndee findi karamōxone ra.

¹² A en kixi na kii nin alogo muxu sarijanxine birin xa nō a wanla ke, alogo a yamaan xa sabati naxan luxi alo Alaa Muxu Sugandixin fati bendena.

¹³ Na ligama nen han en birin yi findi kedenna ra denkeleyani Alaa Dii Xemen

* 4:8: Yaburin 68.19

kolonni. En findi muxu kamalixine ra alo Alaa Muxu Sugandixin kamalixi kii naxan yi.

¹⁴ Nayi, en mi finde dii jərene ra sənən, alo foyen nun ige walanna kunkin xalin kii naxan yi, en yi bira xaranne birin fəxo ra, muxune yi en mayenden e kətene nun wulene xən.

¹⁵ Koni xa en jəndin fala xanuntenyani, en kəxəma nən, en yi findi Alaa Muxu Sugandixin maligane ra feen birin yi, a tan naxan findixi en xunna ra.

¹⁶ A tan nan a ligaxi denkeleya yamaan xa findi fati bende kedenna ra, a muxune yi lu e bode yi alo fati benden yirene to tugunxi e bode ra fasane xən. Nayi, xa fatin yirene birin a wanla ke, a gboma nən, a kəxo xanuntenyani.

En muxuya nənən naxan sətəma

¹⁷ Nba, n xa maxadi falani ito ti e xa Marigin xinli: E nama fa sigan ti alo denkeleyatarene. E miriyane biraxi fufafu feene nan fəxo ra.

¹⁸ E xaxinle yidimixi. E fe mi Alaa nii rakisina fe yi masəto e fe kolontareyaan nun e bəje xədəxəyaan xən.

¹⁹ E mi fa yagima sənən. E yi e yete findi haramu fe rabane ra alogo e xa fe xəsixin sifan birin naba han e lu kunfe ayi.

²⁰ Koni e tan mi Alaa Muxu Sugandixina fe xaranxi na kiini.

²¹ E bata a fe me, e yi xaran Yesu gbee jəndin ma yati.

²² Fa fala e xa xete e dari fe fonne fəxo ra, e nun e muxuya fonna naxan luma e rakunfe a e ratantan.

²³ Koni e niin nun e xaxinla xa findi a nənən na.

²⁴ E mən xa muxuya nənən tongo, Ala muxuyaan naxan daxi a yete maligan na, tinxinna nun sarijanni.

²⁵ Nanara, e wulen lu, birin yi jəndin fala a muxu bodene xa amasəto en findixi gbindi kedenna yirene nan na.

²⁶ Xa e xələ, e nama haken liga. E nama lu xələxi han sogen bira waxatina

²⁷ alogo e nama feren fi Yinna Manga Setana ma.

²⁸ Xa naxan darixi mujan tiye, a xa a lu. A xa wali kendena nde ke, alogo a xa seen sətə a yigelitəne maliye naxan na.

²⁹ E nama fala kobi yo ti fə fala fajin tun naxan muxune maliye e hayun naxan ma, alogo na xa findi hinanna ra a rame muxune xa.

³⁰ E nama Alaa Nii Sarijanxin nasunu, Ala naxan findixi taxamasenna ra e yi han a sa fama e xunbadeni ləxən naxan yi.

³¹ E ba xənnantənyaan nun bəje teen nun xələn nun sənəxo sənəxən nun muxu mafalan nun jaxuyaan ma e tagi.

³² E fanna nun kininkininna yita e bode ra. E yi e bode mafelu alo Ala bata e mafelu Alaa Muxu Sugandixin barakani kii naxan yi.

5

E sigan ti kenenni

¹ Nanara, e to findixi Ala xanuntenne nan na, e Ala raliga,

² e sigan ti xanuntenyani alo Alaa Muxu Sugandixina en xanuxi kii naxan yi, a yi a yete fi en ma fe ra, a liga alo saraxa baxina Ala xa, naxan gan xiri rafan a ma.

³ Koni yanga suxun nun fe xəsixine nun milan nama lu e ye, e fe yeten nama fala mume, alo a lan yama sarijanxini kii naxan yi.

⁴ E mən nama fe xəsixine nun xaxilitareya falane nun yagitareya falane ti. Ne mi daxa koni fə barika birana.

⁵ Amasəto e xa ito kolon yati, fa fala muxun naxan yanga suxun nun fe xəsixine nun mile feene ligama, na sese mi keen sətəma Ala nun a Muxu Sugandixina mangayani. Amasəto milen findixi se batun nan na alo suxure kiina.

⁶ E nama tin muxu yo xa e mayenden fala fuune xən, amasəto Alaa xələn fama fala suxutarene xili ma na fe sifane nan ma fe ra.

⁷ Nanara, e nama basan ne ra.

⁸ Amasəto e tan fan yi luxi nən alo dimina koni iki e bata lu alo kenenna Marigin barakani. Nayi, e sigan ti alo kenenna muxune.

⁹ Amasəto fe fajin sifan birin nun tinxinyaan nun jəndin fama kenenna nan xən.

¹⁰ E feene fəsefəse e Marigin nafan feen kolon.

¹¹ E fefe nun dimin kewanla fe fuune nama malan, koni fə e xa e ramini kenenna nin.

¹² Amasəto muxune feen naxanye ligama wundoni, hali ne falan gbansanna mayagi.

¹³ Koni kenenna na sənna naxan birinye makenen, ne yigbema nən.

¹⁴ Amasəto naxan birin na yigbe, na bata lu kenenni. A falaxi na nan ma, a naxa,

“E tan naxanye xima, e xulun,

e keli faxa muxune tagi,

nayi Alaa Muxu Sugandixina e luma nən kenenni.”

¹⁵ Nayi, e a liga e yeren ma e sigati kiini, e nama lu alo fe kolontarene, koni alo fe kolonne.

¹⁶ E feren fen waxatine ma, amasəto waxatini itoe mi fan.

¹⁷ Nanara, e nama Marigin sagoon kolon feen na.

18 E nama lugo dɔlɔn na, amasɔtɔ xurtareyaan nan na ra, koni ε lugo Alaa Nii Sarijanxin na.

19 Nba, ε falan ti ε bode xa Yaburi falane nun betine nun Ala tantun sigi sarijanxine yi, ε betin ba Marigin xa, ε yi a tantun ε bɔɔn birin na!

20 E barikan bira Fafe Ala xa seen birin ma fe yi waxatin birin en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xinli.

Naxanle nun e xemene fe

21 E xuru ε bode ma Alaa Muxu Sugandixin yεragaxuni.

22 Naxanle, ε xuru ε xemene ma alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi.

23 Amasɔtɔ xemɛn nan naxanla xunna ra, alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan xunna ra kii naxan yi, naxan luxi alo a fati bendena, a naxan nakisixi.

24 Naxanle lanma nen e yi xuru e xemene ma feen birin yi alo denkeleya yamaan xuru Alaa Muxu Sugandixin ma kii naxan yi.

25 Xemene, ε fan xa ε naxanle xanu alo Alaa Muxu Sugandixin bata denkeleya yamaan xanu kii naxan yi, a yi a yete fi e fe ra,

26 alogo a xa e rasarijan, a yi e rafixa igen nun fala xuiin xɔn,*

27 alogo a xa e ti a yetagi yama nɔɔxin na, alo lɔxɔ yo mi dugin naxan na, a mi yljɔɔnɔnɔxi, fe yo mi a ra koni yama sarijanxin na a ra fetareyani.

28 Xemene lan e xa e naxanle xanu na kii nin alo e yete gbindina. Xemɛn naxan a naxanla xanuma, na bata a yete xanu.

29 Muxu yo munma a yete fati bendɛn napaxu singen. Koni a a degema nen ki fajɔ, a yi a masuxu alo Alaa Muxu Sugandixin denkeleya yamaan masuxuma kii naxan yi

30 amasɔtɔ a fati bendɛn yirene nan en tan na.

31 Kitabun naxa, “Nanara, xemena a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a naxanla ra, e findi fati bendɛ kedenna ra.”†

32 Wundo gbeen nan ito ra, koni n na Alaa Muxu Sugandixin nun denkeleya yamaan nan ma fe falama.

33 Koni ε fan birin xa ε naxanla xanu alo ε yetena, naxanla fan yi a xemɛn binya.

6

Diine nun e sɔtɔ muxune fe

1 Diine, ε ε sɔtɔ muxune fala xuiin suxu Marigina fe ra, amasɔtɔ na nan tinxin.

2 Yamari singen nan ito ra tuli saan saxi naxan fari, a naxa, “I baba nun i nga binya

3 alogo i xa herin nun siimaya xunkuyen sɔtɔ dunuja yi.”*

4 Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlɔ. Koni ε e xuru, ε yi e maxadi Marigina kiraan xɔn.

Konyine nun e kanne fe

5 Konyine, ε kanne fala xuiin suxu naxanye ε xun na dunuja yi, ε yi e binya, ε gaxu e yεε ra. E e sagoon liga ε bɔɔn fajɔn na alo ε a ligama Alaa Muxu Sugandixin xa kii naxan yi.

6 E nama a liga e yε xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni alo Alaa Muxu Sugandixin yetena konyine, ε Ala sagoon liga ε bɔɔn birin na.

7 E wali e xa jɛnige fajɔni, alo ε walima Marigin nan xa, muxune mi a ra.

8 Bayo ε a kolon fa fala Marigin muxun birin saranma nen a wali fajɔn na, xa a findi konyin na hanma xɔɔna.

9 Konyi kanne, ε fan xa a liga ε konyine xa na kiini. E nama ε kɔnkɔ e ma. E xa a kolon, a e nun ε konyine birin kari keden peen sa ariyanna yi, naxan mi muxune rafisama a bode xa.

Alaa yenge so seene

10 Falani soxin naxan na, e sɔbe so Marigina fe yi a senben barakaxini.

11 E Alaa yenge so seene birin tongo alogo ε xa nɔ tiye Yinna Manga Setanaa kɔtene birin yεε ra.

12 Amasɔtɔ en mi adamadiine xan yengema, koni kuntigine nun nɔ kanne nun senbe kanna naxanye dunuja yidimixini ito xun na, e nun yinna naxin naxanye koren nun bɔxɔn lan tagini.

13 Nanara, iki ε xa Alaa yenge so seene birin tongo alogo waxati naxin na a li, e xa nɔ tiye na yaxune yεε ra, ε yi nɔn ti feen birin yi, ε yi lu ε funfuni ken!

14 Nanara, ε xa ti ken! Nɔndin yi findi ε tagi xidin na, tinxinyaan yi findi ε kanke yε masansanna ra.

15 E mayitonna nun ε wekilen xa lu alo ε sankidina ε sanni Yesu a fe Kibaru Fajɔn nalideni naxan bɔɔn xunbenla fima.

16 E denkeleyaan xa lu ε yi alo ε yε masansan wure lefana ε yii e Fe Naxin Kanna xalimakuli radεgεxine birin natuun naxan na.

17 E xa kisi feen nasuxu alo xunna makan-tan wure kɔmɔtina, ε Alaa falan lu ε yii Alaa Nii Sarijanxina silanfanna ra.†

18 E Ala maxandi waxatin birin Alaa Nii Sarijanxin barakani Ala maxandin sifan birin yi. E lu e yεε ra yi na ma, e tunnafan Ala maxandin ma yama sarijanxin birin ma fe ra waxatin birin.

19 E Ala maxandi n fan xa, alogo n na keli fala tideni waxatin naxan yi, Ala xa falan so

* 5:26: A muxune rasarijanma **igeni**, a e rafu e tubi xinla ma. A mato Tito 3.5 kui. A mɔn muxune rasarijanma Yesu nun a **fala xuiin xɔn**. A mato Yoni 1.1 nun 15.3 kui. † 5:31: Dunuja Fɔlɔn 2.24 * 6:3: A mato Xɔɔyaan 20.12 nun Sariyane 5.16 kui. † 6:17: **Silanfanna**: Sofane yengeso degemana.

n yii, n yi n wεkile Xibaru Fajin wundo feen
makeɛɛndeni yamaan xa,

²⁰ n findixi xεraan na naxan ma fe ra hali
n to xidixi yɔlonxɔnna ra iki. Ɛ Ala maxandi,
alogo n xa n wεkile falan tideni alo n daxa
kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxɛne

²¹ En nafan ngaxakedenna nun en wa-
like bode tɔgɔndiyaxin Tikiko naxan walima
Marigin xa, na n ma fe birin yεbama nɛn ɛ
xa, alogo ɛ fan xa n ma fe xibarune kolon e
nun n feen naxanye ligama.

²² N na a rasigama ɛ ma na nan ma alogo
ɛ xa nxɔ fe kolon, a yi ɛ ralimaniya.

²³ Fafe Ala nun Marigi Yesu a Muxu
Sugandixin xa bɔɔɛ xunbenla nun xanun-
tenyaan nun dɛnkɛleyaan fi en ngaxake-
denne birin ma.

²⁴ Naxanye xanuntenyaan mi janma en
Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa, Ala
xa hinan ne ra.

Filipi Kaane Poli Alaa Falan Naxan Nasiga Filipi Kaane Ma

Yesu a Xera Poli nan Alaa falani ito sebexi Yesu a muxune ma naxanye yi dɔxi Filipi taani. Waxati danguxini, Poli bata yi kawandin ba na. E denkeleyaan yi sabati ki faji, han e yi Poli mali a wanla ra yire gbete yi. Na birin yebaxi Xerane Kewanle kitabu yiren kui a sora 16.

Poli to sa Romi kasoon na a denkeleyana fe ra, Ala yi a liga a xa kedine sebe denkeleya yamane ma. Poli yi keddi keden sebe Filipi kaane ma. A yi e ralimaniya alogo e xa lu Ala sagoon kui, e mɔn xa findi misali fajin na naxan nɔe a lige muxu gbete yi bira Yesu fɔxɔ ra. Poli yi a rabira e ma a e mi nɔe e yete rakise e wali fajine xɔn, fɔ Yesu barakani naxan a yete baxi saraxan na dunuja birin xa.

Xera Poli Yesu a fe Xibaru Fajin kawandin ba nɛn Filipi taani Gireki kaane yamanani, a yi denkeleya yamaan malan fɔlɔ mɛnni a xɛraya sigati firinden ni (Xerane Kewanle 16.12-24 mato). Nɛe dando danguxina, a yi kasoon na waxatin naxan yi (Filipi kaane 1.7 mato), Xera Poli yi ngaxakedenya kedindin sebe Filipi kaane ma. A yi wama e nuwali sa feni se fixine fe ra e bata yi naxanye rafa a ma so Epaforodite yii, a tan yeteen yi tɔroni waxatin naxan yi. A mɔn yi wama nɛn a xa a fala e xa a e xa e senbe so e tinxin Alaa Muxu Sugandixin yete ra yi. E mɔn nama kunfa wule dinane xɔn ma naxanye e yamaan ye.

Kitabun yireni ito fɔlɔni (1.1-11), Poli a sewan nun a wali faji kolonna nan mayitama Filipi denkeleya muxune ra. Na xanbi ra, a yi a yete kiin yeba. A bɔɛe xunbenla naxan sɔtoma Yesu barakani, a yi na mayita hali a to mi a kolon Romi kaane yi naxan ligama a ra kasoon na. (Filipi Kaane 1.12-26) A yi e kawandi a e xa lu denkeleya kendeni, e yi lanna raso e tagi, e yi xuru e bode ma, nii fajin yi lu e yi naxan kelixi Yesu ma (1.27-2.18). Benun e mɔn xa e bode to, Poli naxa, a Filipi kaane xera Epaforodite nun Poli fɔxɔrabira Timote xa lu e nun Filipi kaane tagi. (2.19-30)

Na xanbi ra, Poli mɔn yi e rakolon muxune fe ma naxanye mi tinxinxi Yesu a fe Xibaru Fajin xa. A yi a fala Filipi kaane xa a e xa lu alo a tan, e yi e senbe so denkeleyani, e yi lu alo Yesu (Filipi Kaane sora 3). Kitabun yireni ito rajanxi kawandi wuyaxi nan ma e nun nuwali saane nun xɔntɔnne (Filipi Kaane sora 4). To, Yesu a muxune mɔn nɔma limaniyaan sɔtɔdeni Kitabun yireni ito xɔn.

Xɔntɔnne

¹ N tan Poli nun Timote, Alaa Muxu Sugandixin Yesu a walikene, nxu bata e tan Alaa Muxu Sugandixina yama sarijanxin xɔntɔn naxanye sa Filipi taani e nun denkeleya yamaan xunmatone nun mali tiine.

² En Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bɔɛe xunbenla fi e ma.

Poli Ala maxandina Filipi denkeleya muxune xa

³ E fe na rabira n ma waxati yo yi, n barikan birama nɛn Ala xa.

⁴ N na Ala maxandima e xa sewan nin waxatin birin!

⁵ Amasɔtɔ e bata n mali Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni keli lɔxɔ singen ma han to.

⁶ N laxi a ra yati, Ala naxan wali fajini ito fɔlɔxi e tagi, a a rakamalima nɛn han a Muxu Sugandixin Yesu fa lɔxɔni.

⁷ A lan xaxinli ito xa lu n ma e fe yi, amasɔtɔ e fe ramaraxi n bɔɛeni. Bayo xa n xidixi yɔlɔnxɔnna ra, hanma xa n Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayengema, n yi a yete ba, en birin Alaa hinanni.

⁸ Ala nan n seren na a e rafan n ma xanuntenya kendeni naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen ma.

⁹ N ma Ala maxandin ni ito ra: Ala xa lu e xanuntenyaan fari se fe kolonna nun famun kenden na han,

¹⁰ alogo e xa nɔ fe fajin kolonɛ, e yi lu fetareyaan nun sɔntareyani han Alaa Muxu Sugandixin fa lɔxɔna.

¹¹ E xa dɛfe kɛwali tinxinxine yi naxanye kelima Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma, Ala binye feen nun a batu feen na.

Poli kasoon na

¹² Ngaxakedenne, n waxi a xɔn ma nɛn, e xa a kolon feen naxanye liga n na, ne bata Yesu a fe Xibaru Fajin mali, a siga yeten na.

¹³ Amasɔtɔ a bata makenen mangana so-fane birin nun muxune birin xa, fa fala a n kasoon na Alaa Muxu Sugandixin nan ma fe ra.

¹⁴ Ngaxakedenna naxanye e lannayaan saxi Marigini, n to saxi kasoon na, ne bata wekilɛn sɔtɔ Alaa falan nalideni ki faji, e mi gaxu.

¹⁵ Nɔandin na a ra, e tan ndee Alaa Muxu Sugandixina fe kawandi bama milɛn nun lantareyaan nin, koni ndee a ligama jɛnigɛ fajiyaan nin.

¹⁶ Ne a ligama xanuntenyaan nin, amasɔtɔ e a kolon a n ma wanla findixi Yesu a fe Xibaru Fajin xun mayengɛ feen nan na.

¹⁷ Bodene tan Alaa Muxu Sugandixina fe kawandin bama yete yigboon nin. E miriyane mi fan. E waxi nde sa feni n ma tɔron fari kasoon na.

¹⁸ Fefe mi na ra. Xa e miriyaan findi a fajin na, xa a findi a jaxin na, Alaa Muxu Sugandixina fe bata rali kiin birin yi. Na bata n sewa, n mon luma nen sewani.

¹⁹ Amasoto n na a kolon fa fala na birin findima n ma kisin nan na e Ala maxandine nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina Niin barakan nin.

²⁰ Bayo n naxan mamema e nun naxan xoli n ma, n nama yagi fe yo yi mumε. Koni n xa limaniya iki alo waxati danguxine yi alogo yamaan xa Alaa Muxu Sugandixin binya n fati bendena fe ra, xa n lu n nii ra, hanma xa n faxes.

²¹ Amasoto Alaa Muxu Sugandixin nan findixi n tan ma dunuja yi gidin na, sayaan yi findi tonon na n xa.

²² Koni xa n lu dunuja yi, n naε wali fajina nde ke nen. N lan n xa nanse liga? N mi a kolon.

²³ Fe firinni itoe birin xonla n ma: N waxi keli feni dunujani ito yi, n sa lu Alaa Muxu Sugandixin fema, na nan fan ki fajni.

²⁴ Koni e tan ma fe ra, a lan n lu n nii ra fati bendeni.

²⁵ N to laxi na ra, n bata a kolon a n luma nen e ye alogo e xa siga yeen na, e sewa e denkeleyani.

²⁶ N mon na xete e fema, e Alaa Muxu Sugandixin Yesu mataxon xun masama nen n ma fe ra.

²⁷ Koni, e siga ti kiin xa lan Alaa Muxu Sugandixina Xibaru Fajin ma, alogo xa n fa e fema, hanma xa n be, n xa a me nen fa fala e xaxili kedenni, e saxe soxi e bode xon ma denkeleyani Xibaru Fajina fe ra kii kedenni.

²⁸ E nama gaxu e yengefane yee ra mumε! Na a yitama e ra nen fa fala e halagima nen, a e tan kisin kiraan nan xon Ala barakani.

²⁹ Bayo a bata a ragidi a hinanni a e xa la Alaa Muxu Sugandixin na, e mon yi toε a fe ra,

³⁰ e lu na yenge kedenna soe, e n to naxan soe, alo e mon bata a me kii naxan yi, han iki n na fari.

2

Yesu raliga fena

¹ Xa Alaa Muxu Sugandixin senbe yo fima e ma, xa a xanuntenyaan limaniya yo fi e ma, xa lanbodeya yo e nun Alaa Nii Sarijanxin tagi, xa xanuntenyaan nun kininkinin yo e yi,

² nba, e xa n ma sewan nakamali, e yi lan e bode ma, xanuntenya kedenna yi lu e tagi, e nun xaxili keden.

³ E nama fefe liga yete yigboni hanma wasoni, koni e yete magodo, e yi bonne yate dangu e yeteen na.

⁴ E nama e miri e makone gbansanna ma fo bonne fan gbeena.

⁵ E kejaan xa lu e bode tagi alo Alaa Muxu Sugandixina, Yesu.

⁶ Alayaan yi a tan naxan yi a mi na ramara a yete yi.

⁷ Koni a yi a me a yete ra, a yi a yete findi konyin na, a lu adamadiyaan kiini.

A to adamadiyaan soto,

⁸ a yi xuru Alaa falan bun han a tin sayaan ma a faxes wudin ma.

⁹ Na nan a ligaxi,

Ala a ratexi binyeni kore xonna ma, a yi xinla fi a ma

naxan gbo xinla birin xa,

¹⁰ alogo naxanye birin kore xonna ma naxanye boxo xonna ma e nun a bun ma,

e na Yesu xinla me waxatin naxan yi, xinbin birin sinma nen a bun ma,

¹¹ lenna birin yi a fala

fa fala Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan Marigin na,

Fafe Ala binya feen na.

E degε alo kenenna dunuja yi

¹² Nayi, n xanuntenne, e darixi n ma falan suxe kii naxan yi n yee xori, e mon xa a suxu n xanbi dangu na ra iki, e yi lu e kisi feen nakamale gaxun nun xuruxurunni.

¹³ Amasoto Ala nan walima e yi, alogo e jenenigen nun e kewanle xa lan a waxon feen ma.

¹⁴ E feen birin liga hali e nama a findi mawugan nun fe matandin na,

¹⁵ alogo e xa findi sontarene ra, e sarijan. E findi Alaa diine ra, fe mi naxanye ra naxanye degema alo sarene kore xonna ma waxatini ito muxu tinxintare sarijantarene ye,

¹⁶ e nema nii rakisin falan naliye. Xa e na liga, n nan n kanbama e yi nen Alaa Muxu Sugandixin fa loxoni fa fala n ma dunuja yi gidin nun n ma wanla mi findixi fe fuun na.

¹⁷ Hali n faxes xa, n lu alo minse saraxan naxan naboxonna e fe ra, sa e denkeleyaan fari Ala yetagi naxan fan luxi alo saraxana, na n nasewama nen, en birin yi sewa.

¹⁸ E fan xa sewa na kiini, en lu en bode yi sewani.

Timote nun Epaforodite a fe

¹⁹ N xaxili tixi Marigi Yesu ra, a xa n mali Timote rasige e ma xulen, alogo n tan yeteen boje xunbele kii naxan yi e xibarune fe yi.

²⁰ Muxu gbete mi n dexon naxan xaminxi e fe ra alo a tan.

²¹ Bonne tonon nan tun fenma e yete xa. E mi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen fenma.

²² Koni e yetena a kolon a Timote bata a kejaan mayita tonni, a yi a yete findi Xibaru Fajina walikeen na n dexon alo diin nun a fafe.

²³ N waxi a rasiga feni ε ma, n na n ma feene to fixaxi waxatin naxan yi.

²⁴ N laxi a ra Marigin barakani fa fala n fan yetεen sigama nen ε fεma.

²⁵ N bata a miri fa fala a ferε mi na fε n mɔn xa ngaxakedenna Epaforodite raxete ε ma, n wali ke boden nun n yenge so bodena, ε naxan nafa n ma, ε seene so a yii n mali feen na.

²⁶ E birin to xɔnla a ma ki faji! A bata kontɔfli bayo ε bata a furena fe mε.

²⁷ Nɔndin nan a ra, a fura nen yati! A yi luxi ndedi a xa faxa. Koni Ala yi kininkinin a ma. A mi kininkininxi a kedenna xan ma, koni n tan fan, alogo na sunun nama sa n ma tɔrɔn fari.

²⁸ Nanara, n waxi a rasiga feni ε ma mafuren alogo ε na a to waxatin naxan yi, ε mɔn yi sεwa, n bɔnen yi sa ndedi.

²⁹ E a rasene sεwa gbeeni Marigin xinli. E na muxu sifan binya,

³⁰ bayo a yi faxama nen nun Alaa Muxu Sugandixin wanla fe ra. A yi tinxi a niin fi feen ma alogo a xa n mali ε tan yetεen mi yi nɔε naxan lige.

3

Kisin sɔto fena

¹ Iki, ngaxakedenne, ε sεwa Marigini. Na mi n tɔre xa n xete na feene ma n bata yi naxanye seβε ε ma nun alogo na xa ε ratanga.

² E ε masiga fe xosixi rabane nun fe jaxi rabane ra, e nun muxun naxanye a falama fa fala xa muxun mi banxulan a mi kisima.

³ Anu, jɔndin naxan na, en tan nan muxu banxulanxine yetεen na, en tan naxanye Ala batuma a Nii Sarijanxin barakani, en tan naxanye en kanbama Alaa Muxu Sugandixin Yesu a fe yi, en tan naxanye mi laxi en yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan nɔε le n yete ra nen. Xa bonne e mirixi nen a e nɔε e yete rakise nen, n dangu ne ra pon!

⁵ Amasɔto n banxulan n barin xii solo-masexede lɔxɔn nin. Isirayila kaan nan n na, keli Bunyamin bonsonni, Heburune Heburu nan n tan na. N yi biraxi sariyan fɔxɔ ra Farisi muxune* kiin ma nun.

⁶ Yahudiya dina xɔnɔnna nan yi n na nun han n yi denkeleya yamaan jaxankatama. Fe yo mi yi n ma tinxinna ra sariyan mabinni.

⁷ Koni n yi seen naxanye yatεma tɔnɔn na, iki n bata ne yatε bɔnɔn na Alaa Muxu Sugandixin a fe ra.

⁸ Koni n feene birin yatεxi bɔnɔn nan na fe fisamantenni ito a fe ra naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin kolon feen na, Yesu n Marigina. Amasɔto n bata bɔnɔ feen birin yi a fe ra. N bata seen birin yatε fe fuune ra alogo n xa Alaa Muxu Sugandixin sɔto,

⁹ n yi lu a tan xa. N mi n yete findima tinxin muxun na n ma sariya suxun xɔn, koni fɔ denkeleyaan barakani Alaa Muxu Sugandixin ma. Tinxinyaan na a ra naxan kelixi Ala ma a sɔto denkeleyaan barakani.

¹⁰ N fa waxi Yesu kolon feni, e nun senben naxan a rakelixi sayani, nxu nun a tan yi tɔroya kedenna kolon, n yi lu alo a tan a sayani

¹¹ alogo n fan xa keli sayani.

Giina han a danna

¹² N munma yelin na birin sɔte singen, hanma n yi kamali. Koni n yixɔdɔxɔxi a fendeni alogo n xa n kontanna rasuxu bayo Alaa Muxu Sugandixin Yesu nan n fan nasuxi.

¹³ Nba, ngaxakedenne, n na a kolon, n munma a sɔto singen. Koni n fe keden nan nabama iki: feen naxanye n xanbi ra, n bata jinan ne xɔn. Naxan n yeε ra, n kataxi na nan li fe ra iki.

¹⁴ N na n gima, alogo n xa sa a danna li, n yi ariyanna sɔto, Ala n xilixi naxan ma a Muxu Sugandixin barakani, Yesu.

¹⁵ Nanara, en tan naxanye bata kɔxɔ denkeleyani, a lan en birin xa na to na kii nin. Koni xa fe gbete ε tan nde kui, Ala na fan nafxama nen na kanna xa.

¹⁶ Na ma, en xun tixi denaxan na, en xa siga yeεn na na kii nin.

¹⁷ Ngaxakedenne, ε birin xa n tan naliga. Muxun naxanye sigati ki luxi alo nxu gbeena, ne nan xa findi misaala ra ε xa.

¹⁸ N bata yi ito fala ε xa nun sanja ma wuyaxi, n wugamatɔn mɔn xa a fala ε xa iki. Muxu wuyaxi sigati kiina e findixi Alaa Muxu Sugandixin faxa wudin† xaranna fe yaxune ra.

¹⁹ Na muxune e rajanma yahannama nin. E ala nan e fati benden sagone ra. E rafeya feene nan nafa e ma. Dunuya feene nan tun nafa e ma.

²⁰ Koni ariyanna dugurenne nan en tan na. En na en nakisimaan nan mamema keli ariyanna yi, en Marigina Yesu Alaa Muxu Sugandixin a.

²¹ A en fati benden senbetaren maxetema nen, a lu nɔrɔni alo a gbeena, a yi a liga senben na naxan feen birin saxi a nɔn bun ma.

* **3:5: Farisi muxune:** Yahudiyane nan yi muxuni itoe ra naxanye lan ma fe yi a ra, e xa dinan suxu kii kedenni. E tan nan e sɔbe so Nabi Musaa sariyan suxun ma dangu Yahudiyani bonne ra. E mɔn yi e benbane namunne suxuma kii xɔdexeni. E tan yi laxi malekane ra. E mɔn yi laxi a ra a muxune kelima nen sayani. † **3:18:** Romi kaane yi muxune gbangbanma **wudin** nan ma, e yi e faxa. Yesu sayaan nan habadan nii rakisin fima muxune ma. A faxa wudin yi findi kisin taxamasenna ra.

4

Poli a maxadina

¹ Nanara, ngaxakedenne, n xanuntenne nun n nafan muxune, naxanye findixi sewan nun xunnayerenna ra n xa, ε lu Marigini gben gben, n xanuntenne.

² Ewodi nun Sintiki, n na ε mafanma, ε lan ε bode ma Marigini.

³ I tan, n lanfana, lannaya muxuna, n bata i maxandi, i xa na naxanle mali amasoto e bata wali n dexon Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra, e nun Kilementi e nun n lanfane birin naxanye xinle sebexi Nii Rakisin Kitabun kui.

⁴ E sewa Marigini waxatin birin. N mon xa a fala, ε sewa.

⁵ Muxun birin xa a kolon fa fala ε dijnaxi. Marigin famatxon ni i ra!

⁶ E nama xamin fefe ra, koni ε makone fala Ala maxandideni e nun barika birani waxatin birin.

⁷ Nba, Ala bɔɔɛ xunbenla naxan fima, xaxinla mi nɔɛ naxan famunɔɛ, na ε bɔɔɛn nun ε xaxinla kantanma nen Marigini, Alaa Muxu Sugandixina Yesu.

⁸ Nba, donxen na, ngaxakedenne, feen naxan yo finde jɔndin na, fe kendena, tinxinna, sarijanna, marafanna, binyen feen naxan yo yi, xa son fajin na a ra, naxan finde tantunna ra, ne xa findi ε miriyane ra.

⁹ E bata xaranna naxanye soto n na, ε bata naxan me e nun n kewanle, ε xa ne liga. Nayi, bɔɔɛ xunbenla Ala luma nen ε xon ma.

Poli a barika birana

¹⁰ N sewaxi Marigini ki fajni bayo ε mon bata ε jɔxo lu n xon. E xaxili yi n xon nun yati koni ε mi fere soto ε xa a yita n na.

¹¹ N mi ito falama ε xa n makoon xan ma fe ra, bayo n bata dari a ra n xa n wasa so n kiini.

¹² N yiigelitoyaan kolon, n nafulu kanyaan kolon. N bata wundo feni ito kolon fa fala xa n lugoxi hanma xa n kamexi, xa se gbege n yii hanma ndedi, n wasa soxi na yi yiren birin e nun waxatin birin bayo

¹³ n nɔɛ feen birin lige nen Yesu barakani naxan senben fima n ma.

¹⁴ Koni hali na, ε bata fe fajin liga ε n mali n ma tɔɔne yi.

¹⁵ E tan Filipi kaane fan yatina a kolon, ε Yesu a fe Xibaru Fajina fe me waxatin naxan yi, n kelimatona Masedoniya yi, ε tan nan tun n mali denkelɛya yamane ye, ε se fajina ndee fi, ε ndee rasuxu.

¹⁶ N yi Tesaloniki taani waxatin naxan yi, sanja ma firin, ε seene rafama n ma n makoon yi naxanye ma.

¹⁷ N mi kiseene xan fenma n yete xa, koni n waxi nen ε xa barayin nan soto.

¹⁸ E seen naxanye birin soxi Epaforodite yii, n bata e birin masoto, ne bata n makone

birin li, e n wasa. A ligaxi nen alo wusulanna naxan ganma saraxa fajin na, naxan Ala kenexi.

¹⁹ Nba, n ma Ala ε malima ε makoon birin na nen a nafulu kanyaan xon Alaa Muxu Sugandixin Yesu barakani.

²⁰ En xa binyen fi en Fafe Ala ma habadan han habadan. Amina.

Xonton donxena

²¹ E yama sarijanxin birin xonton naxanye Yesu Alaa Muxu Sugandixini. En ngaxakedenna naxanye n fema be, ne fan ε xontonma.

²² Yama sarijanxin naxan birin be, ne ε xontonma, katarabi Romi Manga Gbeena muxune ma.

²³ Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e yi.

Kolosi Kaane **Poli Alaa Falan Naxan Nasiga** **Kolosi Kaane Ma**

Yesu a xeraan Poli kitabun yireni ito rasiga denkeleya muxune nan ma naxanye yi dɔxi Kolosi taani. Poli singe xa mi kawandin ba e xa, koni a e fe kolon nen Romi taani, a yi kasoon na denaxan yi. Alaa Nii Sarijanxin yi kawandina nde fi Poli ma Kolosi kaane xa e nun denkeleya muxune birin xa naxanye dunɔna yi.

Kolosi taan yi Efesi taan sogeteden binna nin fo kilo kemε firin yate. A luxi alo Poli mi siga na mumε. A foxorabirana nde, Epafirasi nan siga na, Kolosi kaan nan yi Epafirasi ra, naxan singe sa Yesu a fe Xibaru Fajin nali na taani (Kolosi kaane sora 1.7 nun sora 4.12).

Poli yi kasoon na waxatin naxan yi, yanyina nde Romi taani, Epafirasi yi fa a fala a xa a Kolosi kaane bata kunfa dina gbete xaranna xon. Muxu gbetene bata sa xaranna ti Kolosi kaane xa, e naxa fa fala a xa i wama Ala kolon feni, xa i wama kisi feni, fo i xa senbe gbetene nan batu, i yi so namun fena nde yi, alo banxulanna nun donse donna tanne nun minseene tanne. E to Poli rakolon na feene ma, mafuren a yi Kitabun yireni ito sebe Kolosi kaane ma, alogo a xa a fala e xa fa fala Ala kisin naxan fima, na soto a Muxu Sugandixin Yesu nan xon naxan kamalixi. A yi kedin so Tikiko nun Onesimo yii siga e ma (sora 4.7,9).

A yelin xanbini xontonna tiye e nun wali fajin kolonna Ala xa (sora 1.1-14), Kitabun yire singen Yesu a mangayaan nan ma fe falama. A naxa, fa fala Yesu senben gbo jinanne birin xa, a Yesu nan keden findixi Alaa falan Xibaru Fajin kanna ra (sora 1.15 han sora 2.3). Poli yi falan ti Kolosi kaane xa lan tantanna fe ma muxuna ndee naxan ligama e konni (sora 2.4-25). Donxen na, a e kawandi lan e kewanle ma e lan e xa naxan liga Alaa Muxu Sugandixin xon, denkeleya kendeni (sora 3.1 han sora 4.6).

A rajanni, a falana nde sebe a kolon muxune ma a yi a rajanna sebe a yete yiin na, a falani so (sora 4.7-18). Kitabun yireni ito Alaa Muxu Sugandixin tiden yebama nxu xa ki fajin.

¹ N tan Poli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma, n tan nun en ngaxakedenna Timote nan kedini ito seboxi,

² siga ngaxakeden sarijanxine ma naxanye togondiyaxi Alaa Muxu Sugandixin ma Kolosi taani.

En Fafe Ala xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

Barika birana Ala maxandideni

³ Nxu nεma Ala maxandima ε xa, nxu barikan birama Ala xa ε fe ra waxatin birin, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fafe.

⁴ Amasoto nxu bata ε denkeleyana fe me lan Alaa Muxu Sugandixina Yesu a fe ma e nun ε a yama sarijanxin xanuxi kii naxan yi.

⁵ Nanara, ε denkeleyaan nun ε xanuntenyaan xunna tixi na yigin nan na naxan namaraxi ε xa ariyanna yi. E bata na yigin kolon Xibaru Fajin gbee jondi falana e li waxatin naxan yi.

⁶ Xibaru Fajini ito bata fa ε ma alo a fama dunɔna birin ma kii naxan yi. A fama nen barakan na, a yiriwa. A na kiin fan yi ε tagi xabu ε jondin me lɔxon, ε yi Ala hinanna kolon.

⁷ Epafirasi nan ε tan xaranxi, en nafan walike bodena, naxan findixi ε tan xa Alaa Muxu Sugandixina xera togondiyaxin na.

⁸ A tan nan a falaxi nxu xa, Alaa Nii Sarijanxin xanuntenyaan fixi ε ma kii naxan yi.

⁹ Na nan a toxi, xabu nxu na me lɔxon, nxu Ala maxandima ε xa tun! Nxu mafanna tima alogo ε xa kamali Ala sagoon kolonni e nun fekolonna nun axilimayaan birin Alaa Nii Sarijanxin naxan fima.

¹⁰ Nayi, ε nεε sigan tiye nen alo Marigin waxi a xon ma kii naxan yi, ε yi a kenεn kiin birin yi. E sabati ε kewali fajine xon ε yiriwa Ala kolonni.

¹¹ Nxu mon Ala maxandima alogo ε xa senbe gbeen soto Ala gbee senbe nɔrxin xon ma, ε nε ε tunnafanye, ε mon yi limaniya.

¹² E xa barikan bira Fafe Ala xa sewani bayo a tan nan a ligaxi ε yi ε gbee keen soto naxan kenenna mangayani yama sarijanxin xa.

¹³ A tan bata en xunba dimin nɔon bun ma, a en xali a rafan dii xεmena mangayani

¹⁴ naxan en xunba, a yi en yulubine xafari.

Alaa Muxu Sugandixina

¹⁵ Ala totaren maligan nan a Muxu Sugandixin na. A tan nan dii singen na daala birin ye.

¹⁶ Amasoto Ala bata seen birin da a tan barakani kore xonna nun boxon ma, seen naxanye toma e nun naxanye mi toma, mangayane, kuntigine, nε kanne, e nun senbe kanne. Seen birin daxi a tan nan baraka yi a tan xa.

¹⁷ A yi na benun seen birin xa da. Sena ngaan masuxi a tan nan xon.

¹⁸ A tan nan denkeleya yamaan xunna ra naxan luxi alo a fatina. A tan nan habadan muxu singe kelixin na sayani, alogo a xa findi yeeratiin na feen birin yi.

¹⁹ Amasotō a bata rafan Ala ma a xa a keɓa kamalixin birin lu Yesu yi.

²⁰ A mōn bata tin, a xa e nun seen birin tagini tōn naxan baxōn nun kore xōnna ma a Muxu Sugandixin barakani. A wunla yi mini a faxa wudin ma alogo a xa bōɓe xunbenla fi en ma.

²¹ A fōlōni nun, ε yi makuya Ala ra pon! ε yi e yete findi a yaxune ra ε miriyane nun ε kewali jaxine xōn.

²² Koni iki, a bata ε tagini tōn a fati bendena sayaan xōn ma, alogo a xa fa ε rasarijanxin na a yetagi. Fe mi fa ε tan yi, a mi fa ε magima.

²³ Koni, fō ε xa lu denkeleyaan fari ken, alogo ε nama makuya Xibaru Fajin yigin na ε naxan mexi naxan nalixi daala birin ma e nun n tan Pōli findi naxan wali muxu ra.

Pōli a wanla

²⁴ Iki, n sewaxi n ma tōrōne yi e fe ra, bayo na tōrōya dōnxen naxanye luxi Alaa Muxu Sugandixin tōrōn na, n na defema nen n fati bendeni denkeleya yamaan xa naxan findixi a fatin na.

²⁵ Ala nan n findixi denkeleya yamana walikeen na, a n xa Alaa fala kamalixin nali ε ma.

²⁶ Wundon na a ra naxan yi luxunxi waxati danguxine yi muxun birin ma, koni iki a bata a ye makenen a yama sarijanxin xa.

²⁷ Ala bata tin a siyane birin yi a wundo fe tilinxi mamirinxin kolon. Na wundon ni i ra: Alaa Muxu Sugandixin luma ε tan yi. Yigin na a ra, a ε xa nōrō.

²⁸ Nxu Muxu Sugandixin fe ralima muxun birin ma, nxu e kawandi, nxu yi e xaran fekolonna birin na alogo nxu xa fa muxun birin defexin na Alaa Muxu Sugandixin ma.

²⁹ N walima a xōdexen na a feen nan ma. N na n sōbe so a senbe gbeeni naxan walima n yi fangan na.

2

¹ N wama nen ε xa a kolon a n yenge gbee sifan naxan yi ε xa e nun Layodise kaane e nun naxanye birin munma n gbindin to.

² N yengen soma e xa nen alogo e bōɓen xa limaniya, e findi gbindi kedenna ra xanuntenyani, e yi fekolonna kamalixin soto xaxilimayani alogo e yi Alaa wundo feen kolon, Alaa Muxu Sugandixin,

³ dahamun fekolonna nun xaxinla birin luxunxi naxan yi.

⁴ Nba, n na a falama ε xa, alogo muxu yo nama ε mayenden fala jaxumene ra.

⁵ Bayo hali n gbindin mi ε fama koni n xaxili ε xōn. N sewaxi, n na a to sariyan naxan ε tagi e nun ε denkeleya kendena Alaa Muxu Sugandixin ma!

Nii nen den defexina Yesu yi

⁶ Nayi, bayo ε bata Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin soto, ε lu a tan yi.

⁷ ε xa ε salenna bitin, ε sabati a tan yi. ε senbe so denkeleyani alo e ε xaranxi kii naxan yi. ε xa barikan bira Ala xa waxatin birin.

⁸ ε a liga ε yeren ma. Nanara, muxu yo nama ε findi konyin na dunuɓa fala jaxumene nun mayanfa feene xōn, fata adamane namunne nun dunuɓa gele ma feene ra, naxanye mi kelixi Alaa Muxu Sugandixin.

⁹ Amasotō alaya kamalixin birin luxi Yesu fati benden nin.

¹⁰ ε fan bata kamali a tan yi. A tan nan senbene nun nōone birin xunna ra.

¹¹ ε bata banxulan Yesu xōn, muxune banxulan tiin mi naxan na, koni naxan muxune xōrōyama fati benden nafa feene senben bun, Alaa Muxu Sugandixin naxan ligama.

¹² Amasotō ε rafu igeni waxatin naxan yi, ε nun Yesu bata maluxun ε bode xōn ma. ε mōn bata keli sayani ε bode xōn ma denkeleyaan barakani Ala senben ma naxan a rakelixi sayani.

¹³ ε faxaxin nan yi a ra nun ε hakene fe ra e nun ε fati benden banxulantareyaan ma. Koni iki, Ala bata en hakene mafelu, a ε nun Yesu niin bira ε yi ε bode xōn ma.

¹⁴ Doli kedin naxan yitōnxi en xili ma e nun tōnna naxanye yi en halagima, a bata ne ba, a e jan, a e gbangban a faxa wudin fari.

¹⁵ Na kiini, Ala bata nō kanne nun senbe kanne yenge so seene ba e yii, a ti e yee ra dunuɓa yetagi alo muxu suxine yengeni, a nōon soto e ma a sayaan barakani a faxa wudin ma.

¹⁶ Nanara, ε nama tin muxu yo xa ε kiti ε donsena fe ra hanma ε mensesa hanma sali lōxōna nde, hanma kike nenēn malanne, hanma Matabu Lōxōna fe ra.

¹⁷ Ne birin findixi fe famatōne nininna nan na naxanye yi fama, koni jōndin yeteen findixi Alaa Muxu Sugandixin nan na.

¹⁸ ε nama tin, muxu yo xa ε yalagi wulen yete magodoni e nun maleka batun xōn. Na muxu sifana a kanbama a xiye toxine nan ma fe ra. A lugoxi waso fuun nan na a munadabayaan miriyani,

¹⁹ a ba Yesu yi. Anu, a tan nan luxi alo fati benden xunna. Yesu barakani fatin birin baloxi, a findi kedenna ra salen seene nun fasane xōn, a yi gbo alo Ala waxi a xōn ma kii naxan yi.

Xōrōyana Yesu yi

²⁰ Xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata faxa ε bode xōn, a yi ε xōrōya dunuɓa gele ma feene ma, nanfera nayi ε sigan tima alo

dunuḡa gbee muxun nan ε tan na? Nanfera ε tinma e xa tɔn sifani itoe sa ε ma?

²¹ E nama a tongo! E nama a mato ε lenna ra! Yiin nama din a ra!

²² Ne findixi seene nan na naxanye lɔma ayi e na rawali waxatin naxan yi. Ne findixi yamarine nun xaranne nan na fata muxune ra.

²³ Na yamarine maligaxi fekolonna nan na, fata e karahan batu kiin ma, e nun e yete magodona, e nun e fati benden suxu kii xɔdɛxɛna, koni senbe mi ne yi, e yi fati benden natane xuru.

3

Alaa kirana

¹ Bayo ε nun Alaa Muxu Sugandixin bata rakeli sayani, nayi ε xa ariyanna feene fen, Alaa Muxu Sugandixin dɔxi Ala yiifanna ma denaxan yi.

² E xa ε miri ariyanna feene ma, ε nama ε miri dunuḡa feene ma.

³ Amasɔtɔ ε bata faxa, ε dunuḡa yi gidin luxunxi Alaa Muxu Sugandixini Ala xɔn.

⁴ Alaa Muxu Sugandixin na mini kenenni, a tan naxan ε rakisixi, ε fan minima nen a fema a binyeni.

⁵ Nanara, dunuḡa fe kobin naxanye ε yi, ε xa ne yiiba: yanga suxuna, xɔsi feene, kunfa jaxine, waxɔn fe jaxine, e nun milɛntenyanana, naxan findixi se batun na.

⁶ Sɔnna sifani itoe nan Ala xɔlɔn nafama fala suxutarene ma.

⁷ E tan fan yeteen yi sigan tima na kii nin nun ε to yi ε dunuḡa yi gidin ligama e yi.

⁸ Koni iki, ε xa na feene birin yiiba: xɔlɔna, bɔje teena, jaxuna, konbina, e nun fala jaxin naxan minima ε de.

⁹ E nama wulen fala ε bode xa amasɔtɔ ε bata muxuya fonna yiiba e nun a kewanle.

¹⁰ E mɔn bata muxuya nenɛn sɔtɔ naxan luma yitɔnje Ala kolonni han a findi a da muxun maligan na.

¹¹ Na dali neneni, Girekine nun Yahudiyane, banxulanne nun banxulantarene, xɔjne nun xuluntarene, konyine nun xɔrone, ne birin keden Alaa Muxu Sugandixini, fangan naxan yi feen birin yi.

¹² Nanara, bayo Ala bata ε yeɓa, a ε findi a rafan yama sarijanxin na, ε xa kininkininna nun fanna nun yete magodon nun limaniyaan nun dijan tongo.

¹³ E xa dija ε bode xa, ε ε bode mafelu. Xa nde feen liga a lanfaan na, ε xa ε bode mafelu alo Marigin bata ε mafelu kii naxan yi.

¹⁴ E xa xanuntenyaan sa ne fari, naxan e birin defema.

¹⁵ Alaa Muxu Sugandixina bɔje xunbenla xa yiriwa ε bɔjeni. Bayo Ala ε xilixi na nan

xɔn, ε findi fati bende kedenna ra. E findi wali fajni kolonna ra.

¹⁶ Alaa Muxu Sugandixina falan xa lu ε yi, a jaxunna birin yi, ε yi ε bode xaran, ε yi ε bode kawandi fekolonna birin yi, e nun Yaburi falane nun betine nun Ala tantun sigi sarijanxine ra. E barikan bira Ala xa ε bɔjeni.

¹⁷ E naxan birin ligama hanma ε a fala, ε xa na birin liga Marigi Yesu xinli ε yi barikan bira Fafe Ala xa a barakani.

Denbaya sariyana

¹⁸ Jaxanle, ε xuru ε xemene ma alo a lan jaxanle ma kii naxan yi Marigin yetagi.

¹⁹ Xemene, ε jaxanle xanu, ε nama jaxu e ra.

²⁰ Diine, ε sɔtɔ muxune fala xuiin suxu feen birin yi, amasɔtɔ na nan nafan Marigin ma.

²¹ Dii fafane, ε nama ε diine raxɔlɔ alogo e nama tunnaɔlɔ.

²² Konyine, ε kanne fala xuiin suxu feen birin yi naxanye ε xun na dunuḡa yi. E nama wali e ye xɔnna gbansan xan yi, alogo ε xa rafan e ma, koni ε wali bɔje fajin na Marigin binya feen na.

²³ E nema fefe lige, ε xa a liga ε bɔjen birin na alo ε a ligama Marigin xa kii naxan yi koni muxune mi a ra.

²⁴ Bayo ε a kolon, fa fala ε ε saranna sɔtɔma nen Marigin yii, a keen naxan namaraxi a yamaan xa. E kanna nan Alaa Muxu Sugandixin na ε walin naxan xa.

²⁵ Naxan na wali tinxintareyani, a tinxintareyaan saranna sɔtɔma nen, bayo Ala mi muxune rafisama e bode xa.

4

¹ Konyi kanne, feen naxan lan, naxan tinxin, ε xa na liga ε konyine xa. E a kolon fa fala ε fan kanna ariyanna yi.

Maxadine

² E xa lu Ala maxande waxatin birin, ε yi lu ε yeε ra yi, ε barikan bira a xa.

³ E mɔn xa Ala maxandi nxu xa. Nanara, Ala xa nxɔ falan nasɔnya alogo n xa nɔ Alaa Muxu Sugandixina wundo feen nalideni, n kasoon na naxan ma fe ra.

⁴ E xa a mafan, n xa a fala a fixen na alo n lan kii naxan yi.

⁵ E sigan ti xaxilimayani denkeleyatarene mabinni, ε fere fen waxatine ma.

⁶ E falan xa findi hinan fala kenden nan na. E xa a kolon ε muxun birin yabima a fajin na kii naxan yi.

Xɔntɔn dɔnxene

⁷ Nxu rafan ngaxakedenna Tikiko nan n ma feen birin fale ε xa. Marigina walike tɔgɔndiyaxin na a ra naxan walima Marigin xa alo n tan.

⁸N na a rasigama ε ma alogo ε xa nxu kiin kolon, a yi ε ralimaniya.

⁹En nafan ngaxakedenna, tɔgɔndiya muxuna, Onesimo sigama a fɔxɔ ra. Ε muxuna nde na a ra. Feen naxan danguxi be yi, e na birin yebama ε xa nɛn.

¹⁰N kasorasa bodena Arisitaraki ε xɔntɔnma e nun Maraka, Baranabasi dunbode. Ε bata yi yamarine mε naxan ma fe ra, xa a fa ε konni, ε xa a rasεnε ki fajɪ.

¹¹Yisa, naxan xili sa Yusutu, na fan ε xɔntɔnma. Yahudiyane tagi ne nan tun walima n xɔn ma Alaa Mangayana fe ra, ne nan findixi n niini fan muxune ra.

¹²Epafirasi, ε muxuna nde ε xɔntɔn Yesu a walikεna, Alaa Muxu Sugandixina. A yengεn soma ε xa Ala maxandini waxatin birin, alogo ε xa dεfe, ε yi ε yixɔdɔxɔ, ε kamali Ala sagoon birin yi.

¹³N na seren bama a xa, a tɔrɔxi ε fe ra ki fajɪ e nun Layodise kaane nun Herapolisi kaane.

¹⁴En nafan muxuna, Luka dandan tiina, e nun Demasi ε xɔntɔn.

¹⁵Ε ngaxakedenne xɔntɔn nxu xa naxanye Layodise yi, e nun Nimifa nun denkeleya yamaan naxan malanna tima a banxini.

¹⁶Ε na kedini ito xaran ε konni, ε a liga a xa xaran Layodise kaane denkeleya yamaan xa. Naxan fan kelima Layodise yi, ε na fan xaran.

¹⁷Ε xa a fala Arikipe xa, ε naxa, “I wanla naxan sɔtɔxi Marigin na, a liga i yeren ma, i yi a rakamali.”

¹⁸N tan Pɔli nan xɔntɔn dɔnxεni ito sebεxi n yiin na: Ε nama jɪnan n ma kasorasaan xɔn ma.

Ala hinanna xa lu ε xɔn.

Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Tesaloniki Kaane Ma

Tesaloniki yi findixi Romi manga taan nan na Masedoniya yamanani, Gireki yamanan kōmen fōxōni. Xera Poli fa nēn na taani a xerayaan sigatiin firindeni, a keli xanbini Filipi taani. A yi denkeleya muxuna ndee sōtō menni, koni a mi bu na, bayo Yahudiyana ndee yi na, naxanye mi yi tinxi a fe ma. Nayi, fō a xa yi keli nēn Tesaloniki taani mafuren. Nanara, a yi siga Beere taani (Xerane 17.1-10). Dōnxen na, a yi fa Kōrenti taani, a fōxōrabiran Timōte yi sa a li na, a yi Tesaloniki kaane feene yēba a xa. Nayi, Poli yi kedi singen nasiga Tesaloniki kaane ma. Waxatina nde, a sebe Kōrenti taan nin. Fe kolonne a falama fa fala Kitabu yireni ito nan singe sebe benun Ningila Yesu kitabu yire gbeteeye, a a sebe nēn fō jēe fu nun solofere jōxōn Yesu te xanbini kore xōnna ma.

Xibarun naxanye fa sa keli Tesaloniki taani, xeraan yi sēwa ne fe ra. A barikan birama Ala xa lan na misali fajin nan ma Tesaloniki kaane naxan yitama yamanan muxun bonne ra. A mōn a falama a waxi e to feni han (1.1-3.13). Nayi, a e kawandima a e xa e tunnafan, e mōn yi yanfan denkeleyani Yesu ma (4.1-12). Na xanbi ra, e bata maxōdinna naxanye ti lan faxa muxune keli feen ma sayani e nun Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma, a yi ne yabi (4.13-5.11). A a kedin najanxi sariyane nun xōntōnne nan ma (5.12-28).

Kitabu yireni ito feene nan yēbama lan waxati rajanne fe ma. A falama denkeleya muxune xa nēn fa fala e xa seren ba, a e xa a kolon a waxatina nde fama, “e sa luma nēn Marigin fema habadan!” (4.17)

¹ Poli nun Silasi nun Timōte nan ito sebe xi siga Fafe Ala nun a Muxu Sugandixin Marigi Yesu a denkeleya yamaan ma Tesaloniki taani.

Ala xa hinanna nun bōje xunbenla fi e ma.

Barika birana

² Nxu barikan birama Ala xa e birin ma fe yi waxatin birin, nxu nēma Ala maxandē e xa.

³ Nxu nēma Ala maxandē, nxu xaxili e feene xōn: e denkeleyaan wanle nun e xanuntenya wanle nun e tunnafanna nun e yigina Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini en Fafe Ala yetagi.

⁴ Ngaxakedenne, e tan Ala xanuntenne, nxu a kolon fa fala Ala bata e sugandi.

⁵ Amasōtō nxu to Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma, na mi findi falan xan tun na, koni fō senben nun Alaa Nii Sarijanxin nun xaxili ragidi kamalixina. Nxu yi sigan tima e fe ra kii naxan yi e tagi, e na kolon.

⁶ E findi nēn nxu tan nun Marigin naliga muxune ra. Hali e to tōrō gbeen sōtō, e falan nasuxu nēn sēwani Alaa Nii Sarijanxin naxan fixi e ma.

⁷ Na kui, e bata findi misaala ra denkeleya muxune birin xa Masedoniya yamanan nun Akaya yamanani.

⁸ Amasōtō Marigina falan xuyaxi ayi e barakan nin, a mi dan Masedoniya yamanan nun Akaya yamanan xan gbansan yi. Koni e denkeleyana Ala ma, na feen bata kolon yiren birin yi. Nayi, nxu tan mako mi fa a fala feen ma.

⁹ E nxu yisuxu kii naxan yi, muxune na falama e nun e xete suxurene fōxō ra kii naxan yi, e tubi Ala ma, e habadan Ala jōndin kanna batu.

¹⁰ E yi a Dii Xēmen fa feen mame keli kore, Ala bata naxan nakeli sayani, Yesu naxan en xunbama Ala xōlō famatōn ma.

2

Poli a xerayana Tesaloniki yi

¹ Ngaxakedenne, e yetena a kolon fa fala nxu fa fena e konni, na mi luxi fuu.

² Nxu bata yi tōrōn nun jaxankatan sōtō Filipi taani, alo e a kolon kii naxan yi, nxu yi nxu wēkilē Ala yi, nxu yi Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma hali muxu wuyaxin to nxu yenge e konni.

³ Amasōtō nxō kawandi xuine mi fataxi tantanna ra hanma jēnige sarijantarena hanma yanfantenyana.

⁴ Koni Ala to bata nxu kējaan fese fese, a yi a falan Xibaru Fajin taxu nxu ra. Nxu falan tima na kii nin. Nxu mi waxi muxune xan kēnēn fe yi, koni Ala naxan muxune bōjēn fese fese ma.

⁵ Bayo e a kolon yati, fa fala nxu mi e rawalixi wulen matōxō xuiin xōn hanma nxu mila e seene xōn luxunni. Ala nan nxu seren na.

⁶ Nxu mi binyen fenma muxu yo ra, e tan hanma ndee gbeteeye.

⁷ Alaa Muxu Sugandixina xerane to nxu ra, nxu yi nōe nxō goronna se nēn e xun ma nun. Koni, nxu findi nēn muxu sabarixine ra e ye, alo dii ngana a diin masuxuma kii naxan yi.

⁸ Nayi, nxu yi tinxi nxō sabarini nxu xa Alaa falan Xibaru Fajin nali e ma, nxu yi nxu yete niin fi e fe ra amasōtō nxu yi e xanuxi han!

⁹ Nxu ngaxakedenne, e xaxili lu nxō yanyin nun nxō kōēn wanla nun yēgbaan xōn. Nxu na wanla kē nēn alogo goronna nama lu muxu yo xun ma, nxu nēma Yesu a

fe Xibaru Fajin nalima ε ma waxatin naxan yi.

¹⁰ Nxu seren nan ε ra, e nun Ala fa fala nxu yi sarijanna nun tinxinna nun fetareyaan nin ε tan denkeleya muxune tagi.

¹¹ E a kolon fa fala nxu luxi ε keden kedenna birin xa nen alo fapan nun a diine kii naxan yi.

¹² Nxu yi ε ralimaniya, nxu yi ε masabari, nxu yi ε mafan a ε sigati kiin xa lan Ala ma, a tan naxan ε xilixi alogo ε xa so a mangayaan nun a binyeni.

¹³ Na nan a ligaxi, nxu luma barikan bire Ala xa waxatin birin. Bayo ε to Alaa falan me nxu ra, ε a rasuxu nen Alaa jondi falan yeteen na, alo a lan kii naxan yi, naxan walima ε tan denkeleya muxune tagi. E mi a suxu alo muxune falana.

¹⁴ Ngaxakedenne, ε bata Alaa denkeleya yamane raliga, naxanye Yudaya yamanani, Yesu Alaa Muxu Sugandixina muxune. E kon kaane ε tɔɔ kii naxan yi, Yahudiyane ne fan tɔɔ nen na kiini.

¹⁵ E tan Yahudiyane nan Marigi Yesu faxa e nun nabine, e yi nxu fan kedi. E mi Ala keneyne mumε! E muxune birin matandima.

¹⁶ E mi tinma nxu xa falan ti siya gbetene xa, alogo e xa kisi. Nayi, e luma e yulubin nan tun fari ε han a defe. Koni Alaa xɔln bata yelin e liye.

Poli mɔn waxi e xɔntɔn feni

¹⁷ Nxu ngaxakedenne, wulana nxu masigaxi ε ra waxatidi, koni nxu bɔɔnen mi masigaxi ε ra. Nxu katan birin tima alogo nxu xa fa ε fema bayo ε to xɔnla bata nxu suxu han!

¹⁸ Nxu waxi fa feni ε fema, a gbengbenna n tan Poli bata kata sanja ma firin. Koni Setana yi nxu yikala.

¹⁹ Amasɔtɔ nde finde nxu yigin nun nxu sewa xunna nun nxɔ xunna kenla ra alogo nxu xa matɔxɔn sɔtɔ en Marigi Yesu yetagi a na fa waxatin naxan yi, xa ε tan mi a ra?

²⁰ E tan nan nxɔ binyen nun nxu sewa xunna ra yati!

3

¹ Nxu to mi yi fa nɔε legedenna tiye sɔnɔn, nayi, nxu yilan a ma a nxu xa lu Atena taani.

² nxu yi en ngaxakedenna Timote rasiga ε ma, naxan walima Ala xa a Muxu Sugandixina fe Xibaru Fajin nalideni alogo a xa sa ε senbe so, a ε ralimaniya ε denkeleyani.

³ Nayi, ε tan muxu yo nama kuisan jaxankatani itoe fe ra. Bayo ε tan a kolon a na nan nagidixi en ma.

⁴ Amasɔtɔ nxu yi ε fema waxatin naxan yi, nxu yi a falama ε xa fa fala a en jaxankatama nen. E na kolon, na nan ligaxi.

⁵ Nanara, n to mi yi fa mame tiye, n yi Timote rasiga ε ma alogo a xa sa xibarun sɔtɔ

lan ε denkeleyaan ma. Bayo n yi gaxuxi fa fala maratantan tiin nama ε ratantan, nxɔ wanla yi lu ε ma fuuni.

⁶ Koni Timote baxi fadeni nxu fema, sa keli ε fema. A bata ε denkeleyaan nun ε xanuntenyana fe xibarun nali nxu ma. A naxa, a ε mirixi nxɔ a fe ma sewani waxatin birin, a nxu to xɔnla ε ma ki fajni alo ε fan to xɔnla nxu ma kii naxan yi.

⁷ Nanara, nxu ngaxakedenne, hali nxu to tɔɔn nun jaxankatani, ε denkeleyana nxu ralimaniyaxi.

⁸ Iki ε bata nxu nii yifan nxu ma, bayo ε mɔn Marigina kiraan xɔn gben!

⁹ Nba, nxu lan nxu xa barika biran dan minen yi Ala xa ε fe ra, naxan lanne na sewan yaten ma naxan nxu yi ε fe ra Ala yetagi?

¹⁰ Nxu Ala maxandima kɔeen nun yanyin na han a gbo ayi fa fala a nxu xa ε to, alogo naxan dasaxi ε denkeleyani, nxu yi na rakamali.

¹¹ En Fafe Ala yeteen nun en Marigi Yesu xa kirani tɔn nxu xa, siga ε fema.

¹² Xanuntenyaan naxan ε tagi e nun naxan ε nun muxun birin tagi, Marigin xa na fari sa, a ragbo ayi alo nxu gbeen kii naxan yi e tan xa.

¹³ A xa ε bɔɔnen senbe so alogo fe yo nama lu ε sarijanni en Fafe Ala yetagi, en Marigi Yesu nun a sarijantɔne birin fa waxatini.

4

Sigati kii naxan Ala kenexi

¹ Dɔnxen na, ngaxakedenne, nxu ε mafanma, nxu yi ε kawandi Marigi Yesu barakani. E bata a kolon nxu xɔn ma ε lan ε xa sigan ti kii naxan yi, e yi Ala kenen, ε yeteen na ligama koni ε mɔn xa yanfan na kui.

² Bayo ε a kolon nxu yamarin naxan soxi ε yii Marigi Yesu xinli.

³ Ala sagoon ni i ra, ε xa sarijan, ε fata yanga suxun ma.

⁴ E keden kedenna birin xa ε yete fati benden suxu kiin kolon sarijanna nun xunna kenli.

⁵ E nama kunfa fe yalunxine xɔn alo denkeleyatarene, naxanye mi Ala kolon.

⁶ Muxu yo nama haken liga, a yi a denkeleya adamadi boden yanfa feni ito nde yi. Nxu bata yi a fala ε xa nun, nxu yi a makɔɔ ε xa ken, naxan na ito ndee liga, Marigin na feen saranma na kanna ra nen.

⁷ Amasɔtɔ, Ala mi en xilixi a en xa fe sarijantaren liga, koni a en xa sarijan.

⁸ Nanara, naxan na tondi falani itoe suxe, na mi tondixi muxune xan xa, koni a tondixi Ala nan xa naxan a Nii Sarijanxin fixi ε ma.

⁹ Hali nxu mi se sebe ε ma denkeleya muxun bonne xanu feen ma, amasɔtɔ ε ε

bode xanuma kii naxan yi, Ala bata ε xaran na ma.

¹⁰ Ε na nan ligama ngaxakedenne birin xa Masedoniya yamanan yiren birin yi. Koni nxu ε mafanma ngaxakedenne, fa fala ε siga yeεn na na kui.

¹¹ Na xa findi xunna kenla ra ε xa ε lu sabarini, ε yi ε xaxili lu ε feene xɔn, ε wali, alo nxu ε yamarixi kii naxan yi,

¹² alogo ε sigati kiin xa findi binyen na denkeleyatarene ye, ε goronna nama lu muxu yo xun ma.

Yesu fa fena

¹³ Ngaxakedenne, nxu mi waxi ε lu feni kolontareyani muxune fe ra naxanye bata laxiraya, alogo ε nama lu sunuxi alo bonne, yigi mi naxanye ma.

¹⁴ En laxi a ra a Yesu bata faxes, a mɔn yi keli sayani. Na ma, en mɔn laxi a ra, a Ala faxes muxune rakelima nɛn Yesu xɔn, naxanye yi denkeleyaxi a ma.

¹⁵ Awa, nxu Marigin falani ito nan tima ε xa: Marigin fa waxatina en tan naxanye lima en nii ra, en tan singe mi tema faxes muxune yeε ra.

¹⁶ Amasɔ, yamarin na fi xui yitexi gbeen, maleka kuntigin xuiin na mini, Alaa xɔtaan na fe, Marigin yetεen godoma nɛn keli kore. Nayi, muxun naxanye faxaxi e biraxi Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra, ne nan singe kelima sayani.

¹⁷ Na xanbi ra, en tan naxanye na lu en nii ra na waxatini, en birin natema nɛn ne fema kundani kore mafuren, en sa Marigin nalan kore. En mɔn yi lu Marigin fema habadan.

¹⁸ Nayi, ε bode ralimaniya falani itoe ra.

5

Ɛ yitɔn Yesu fa waxatin yeε ra

¹ Nba, ngaxakedenne, hali nxu mi se sebe ε ma feni itoe liga waxatine fe ra,

² amasɔ ε yetena a kolon yati, Marigin Fa Lɔxɔn ligama nɛn alo muɲaden fama kɔεen na kii naxan yi.

³ Muxune bɔɲe xunbenla nun maratan-gana fe falama waxatin naxan yi, halagin godoma e xun ma na waxatin yetεen nin, e raterena alo ɲaxanla dii bari kuiin na keli a ra. E mi tange na ma mume!

⁴ Koni ngaxakedenne, ε mi fa dimin xan yi sɔnɔn, na lɔxɔn yi ε raterena alo muɲadena.

⁵ Ɛ birin findixi kenenna nun yanyin muxune nan na. Kɔεen nun dimin gbce mi en tan na.

⁶ Nayi, en nama xi alo bonne, koni en lu en yeε ra yi, en yi en yetεe suxu!

⁷ Xi xɔlitɔne xima kɔεen nan na, dɔlɔ minne fan e minma kɔεen nan na.

⁸ Koni en tan naxanye findixi yanyin muxune ra, en na en yetεe suxu, en yi xanun-tenyaan nun denkeleyaan findi en kanke ye

masansanna ra, en yi en kisi feen yigin findi en xunna makantan yeŋe so kɔmɔtin na.

⁹ Ala mi en sugandixi a xɔlɔn xan xili yi, koni a en xa kisin sɔtɔ en Marigi Yesu barakani, Alaa Muxu Sugandixina.

¹⁰ A faxaxi en xa nɛn, alogo xa en faxes, xa en lu en nii ra, en xa lu a fema.

¹¹ Nayi, ε lu ε bode ralimaniye, ε lu ε bode senbe soε, alo ε a ligama kii naxan yi iki.

Kawandin nun xɔntɔn dɔnxena

¹² Nba, ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε xa ne binya naxanye walima a xɔdɛxen na ε tagi, naxanye tixi e yeε ra Marigini naxanye ε rakolonma feene ma.

¹³ Ɛ e yate muxu binyene ra xanuntenyani e wanla fe ra. Lanna xa lu ε tagi.

¹⁴ Ngaxakedenne, nxu ε mafanma ε salantenne maxadi, naxanye tunnaɔlɔxi e ma, ε yi ne ralimaniya, ε senbetarene mali, ε diɲa muxun birin xa.

¹⁵ Ɛ a liga ε yeren ma muxu yo nama fe ɲaxin saran fe ɲaxin na, koni ε kata fe fajin ligadeni ε bode xa e nun muxun birin xa waxatin birin yi.

¹⁶ Ɛ lu sewaxi waxatin birin.

¹⁷ Ɛ Ala maxandi waxatin birin.

¹⁸ Ɛ barikan bira Ala xa feen birin yi. Ala sagoon nan na ra ε xa, ε to Alaa Muxu Sugandixin Yesu yi.

¹⁹ Ɛ nama Alaa Nii Sariɲanxini kala a wanli.

²⁰ Ɛ nama nabiya falane ɲaɲaxu.

²¹ Koni ε feen birin fese fese, ε a fajin namarara.

²² Ɛ makuya fe ɲaxin sifan birin na.

²³ Bɔɲe xunbenla Ala xa ε rasariɲan ε keɲaan birin yi. Ala xa ε xaxinla nun ε niin nun ε fati benden lu fetareyani en Marigi Yesu fa waxatini, Alaa Muxu Sugandixina.

²⁴ Ala naxan ε xilixi, na tinxin, a tan nan na ligama.

²⁵ Ngaxakedenne, ε Ala maxandi nxu fan xa.

²⁶ Ɛ ngaxakedenne birin xɔntɔn menni ngaxakedenyaan xɔntɔnna sunbuni.

²⁷ N bata ε yamari Marigin xinli, ε kedini ito xaran denkeleya muxune birin xa.

²⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε birin xɔn ma.

Kedi Firindena Tesaloniki Kaane Ma Poli Alaa Falan Kedi Firinden Tesaloniki Kaane Ma

Kedin firinden kui naxan sebe Tesaloniki kaane ma, Xera Poli xetema feene ma a bata yi naxan fala a kedi singen kui: Maxodinna naxan lanxi Yesu fa feen ma. Na feen mon Tesaloniki denkeleya muxune yimaxama. Muxuna ndee a falama e ye a na laxon bata a li (2.2), nde tondima wale na waxati rajanna fe ra, a to yiso, e goronna yi lu se bonne xun ma (3.6-12). Nayi, Kitabun yireni ito sebexi nen alogo a xa xaxili jaxin ba muxune xunni naxan Tesaloniki denkeleya muxune toroma.

Xera Poli falan foloma Ala tantunna nan ma denkeleyaan nun xanuntenyana fe ra, Tesaloniki denkeleya muxune naxan yitaxi, a mon Ala maxandima alogo a xa e senbe so wanli e xilixi naxan ma (1.1-12). Na danguxina, a yi fa Kitabun yireni ito a fala xonna ma, naxan lanxi Alaa Muxu Sugandixin fa feen ma binyeni. Na mi ligama fo muxu makabexina nde mini kenenni, “Muxu jaxina,” naxan kelima Ala xili ma a murute Alaa Muxu Sugandixin xili ma (2.1-12). Naxuyaan waran senbena fe ra, a lan denkeleya muxune xa e senbe so e denkeleyani Yesu a fe Xibaru Fajini, e yi lu Ala maxande ye yo ye (2.13-3.5). Xera Poli xoloxin nan falan tima salantenne ma, a yi a yita e ra bonne walima kii naxan yi alogo e goronna nama lu muxe xun ma (3.6-15). A a falan najanma duban nun xontonna nan ma (3.16-18).

Kitabun yirena nde naxa, “Xa naxan mi waxi wali feni, hali na kanna fan nama donse don.” (3.10) Na falan tima Kitabu xaranne nan xa a e xa a liga e yeren ma a denkeleyaan mi findixi salayaan na, fo wanla xa ke nen Ala e tixi naxanye ra lxo xo yo lxo.

¹ Poli nun Silasi nun Timote nan ito sebexi Tesaloniki denkeleya yamaan ma naxanye bata findi en Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin gbeen na.

² Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma.

Kitina fe Marigin fa waxatini

³ Ngaxakedenne, a lan nen nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin. Na nan daxa amasoto birin ma denkeleyaan gboma ayi kati, e nun e xanuntenyaan fan e bode xa.

⁴ Nanara, nxu yetena e matoxoma Alaa denkeleya yamane tagi e tunnafanna nun e denkeleyana fe ra hali e to toroxi besenxonyani.

⁵ Na feene a yitama nen a Alaa kiti sa kiin tinxin naxan a ligama e xa yate muxu kamalixine ra naxanye soma Alaa Mangayani, e jaxankatani naxan ma fe ra.

⁶ Ala to tinxin, naxanye e jaxankatama, a ne saren fima jaxankatan na nen,

⁷ e tan naxanye jaxankataxi, a yi matabun fi e ma e nun nxu fan. Na ligama nen Marigi Yesu na makenen waxatin naxan yi, keli kore e nun a maleka senbemane

⁸ tee dege gbeeni. A yi Ala kolontarene saran e fe jaxine ra naxanye mi Marigin Yesu a fe Xibaru Fajin suxi.

⁹ Ne jaxankatama habadan halagin nan na, e ba Marigin yetagi e nun a binye magaxuxina.

¹⁰ Na ligama nen a na fa laxon naxan yi e tagi, a yama sarijanxin birin yi a binya, e yi kabae a ma naxanye birin denkeleyaxi. E fan taranma nen ne ye amasoto nxu seren naxan ba e xa, e la nen na ra.

¹¹ Na kui, nxu Ala maxandima e xa waxatin birin, alogo, a bata e xili feen naxan ma, e xa kamali, e yi lan na ma. Nxu mon a xandima alogo, e bata fe fajin naxan birin jænige, e nun e na wanla naxan ke e denkeleyani, Ala xa na birin nakamali a senben xon ma.

¹² Nxu na maxandin tima alogo en Marigi Yesu xinla xa binya e xon, e fan yi binyen soto a tan yi, en ma Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin hinanna barakani.

2

Fejaxi rabanafe

¹ Ngaxakedenne, en faan Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen nan ma iki e nun en malan fena a fema. Nxu e mafanma,

² xa e nabiyi falana ndee fe me hanma xibaruna hanma kedina naxan a falama Marigin fa laxon bata a li, e xaxinla nama mafura yifuyee, e bojen yi mini, hali e naxa a fataxi nxu tan nan na.

³ E nama tin muxu yo xa e mayenden kii yo yi, amasoto na laxon mi a liye fo na murute donxena a li singen, Xeme Sariyataren yi makenen, halagin nagidixi naxan ma.

⁴ Muxune seen naxanye birin yatexi “alane” ra, e yi e batu, a a yete yitema nen, a yi keli ne xili ma. Na kui, a doxoma nen Ala Batu Banxini, a yi a yete findi ala ra.*

⁵ N yi e fema waxatin naxan yi, n yi naxan falama e xa, e mi e yengi doxi ne xon ba?

⁶ Anu, iki e a kolon ki fajni, naxan na xemen makankanxi, alogo a nama mini han a waxatin yi a li.

* 2:4: A mato Daniyeli 11.36 nun Esekiyeli 28.2 kui.

⁷ Amasotó iki, sariyatareyaan bata wali fóló wundoni. A luma na kii nin han naxan a makankanxi, na yi ba na singen.

⁸ Na waxatini, Xeme Sariyataren makenenma nen, Marigi Yesu naxan halagima a de foyen na, a yi a jan a fa feen noron na.

⁹ Xeme Sariyataren fama Setana senben barakan nin e nun wule kabanako feene nun wule taxamasenne nun wule fe magaxuxin sifan birin,

¹⁰ e nun tinxintareyaan sifan birin naxanye halagi muxune mayendenma, amasotó e mi tinxi jondin nasuxe, a yi rafan e ma, e kisi.

¹¹ Nanara, Ala tantanna senben nafama nen, naxan a lige e la wulen na.

¹² Na birin ligama nen alogo naxanye mi denkeleyaxi jondin ma, tinxintareyaan nafanxi naxanye ma, ne xa makiti.

E sugandixi e kisi feen nan ma

¹³ Koni ngaxakedenne, Marigin xanuntenne, fóló nxu xa barikan bira Ala xa e fe ra waxatin birin, amasotó xabu a fólóni Ala e sugandixi e kisi feen na nen a Nii Sarijanxin xon naxan e rasarijanma e nun denkeleyaan xon jondin ma.

¹⁴ A mon e xilixi na nan ma Yesu a fe Xibaru Fajin barakani, nxu naxan nalixi e ma, alogo e xa binyen sotó naxan kelima en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

¹⁵ Nayi, ngaxakedenne, nxu xaranna naxanye radanguxi e ma, a na findi kawandi xuini na hanma sebenla, e ne suxu, e lu e yi ken!

¹⁶ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yeteen nun en Fafe Ala naxan en xanuxi, a habadan baje xunbenla nun yigi fajin fi en ma a hinanni,

¹⁷ na Ala xa e ralimaniya e baje ni, a e senbe so wali fajin nun fala fajini.

3

E Ala maxandi nxu xa

¹ Donxen na, nxu ngaxakedenne, e Ala maxandi nxu xa alogo Marigina falan xa xuya ayi, a yi binya alo a e konni kii naxan yi,

² alogo nxu xa xunba muxu kobine nun muxu jaxine ma, bayo e birin mi denkeleyaxi.

³ Koni Marigin tinxin, a e senbe soma nen, a yi e ratanga Fe Najin Kanna ma.

⁴ Nxu laxi e ra Marigini, fa fala nxu e yamarixi naxan na, e na ligama iki, e mon luma nen a lige.

⁵ Marigin xa e baje ni ti Alaa xanuntenyaan nun a Muxu Sugandixina tunnafanna ra.

Wanla tonona

⁶ Ngaxakedenne, nxu e yamarima Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, e

makuya e ngaxakedenne birin na naxanye bata e yete lu salayani, e mi sigan tima xaranne xon e naxanye sotóxi nxu yii.

⁷ E yetena a kolon a lan e xa nxu raliga kii naxan yi. Amasotó nxu mi yi salayaan xan yi e konni.

⁸ Nxu mi muxu yo a donse don nxu mi a saren fi, koni nxu tin nen taron nun xadanna ma, nxu wali keeen nun yanyin na, alogo nxu goronna nama lu ndenden xun ma.

⁹ Na mi na ra fa fala nxu mi nae na sote e yii, koni alogo e xa misaala tongo nxu ma.

¹⁰ Amasotó, nxu yi e fema waxatin naxan yi, nxu e yamari nen fa fala naxan yo mi tinje wale, na nama a dege.

¹¹ Anu, nxu bata a me a muxuna ndee e ye, salantenne nan ne ra, e mi walima fo e to fe yibasanni.

¹² Nxu bata na muxune yamari, nxu yi e ralimaniya Marigi Yesu xinli, Alaa Muxu Sugandixina, a e xa e raxara, e wali alogo e xa e balon sotó.

¹³ E tan, ngaxakedenne, e nama tagan fe fajin nabe.

¹⁴ Xa muxuna nde mi tin falani itoe suxe nxu naxanye sebexi, e na kanna rakorosi, fefe nama lu e tan nun na kanna tagi, alogo a xa yagi.

¹⁵ Koni e nama a yate e yaxun na, koni e a rakolon alo e ngaxakedenne.

Xanton xuine

¹⁶ Ala xa Marigin baje xunbenla kanna xa baje xunbenla fi e ma waxatin birin nun kiin birin yi. Marigin yi lu e birin xon.

¹⁷ N tan Póli yeteen nan xanton xuini itoe sebexi. N ma taxamasenna nan ito ra n ma kedine birin yi, n yii funfun ni ito ra.

¹⁸ En Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu e birin xon.

Kedi Singen Timote Ma Poli Alaa Falan Kedi Singen Timote Ma

Yahudiyannan yi Timote nga ra, a findi nen denkeleya muxun na, Gireki kaan nan yi a fafe ra. Poli Timote kolon a xerayaan sigatiin firinden nin, a to Lisitire taan li, Asi yamana fonni denaxan xili iki a Turiki (Xerane 16.1-3). Falo na laxon ma, Timote yi findi Xera Poli foxorabira kenden na. A tan nan yi biraxi a foxo ra a xerayaan sigatiin wuyaxi yi. Na nan yi a ra, Poli yi Timote rasigama taane yi fena nde ra sanja ma wuyaxi a xa sa yamaan mali denkeleyani. Nanara, sanja ma wuyaxi a xinla toma Xerane Kewanle Kitabun yiren kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Xerane 17.14-15, 18.5, 19.22. A xinla mon toma Poli a kitabune kui. Na misaala ndee nan itoe ra: Korinti Singen 4.17 nun 16.10-11 e nun Filipi Kaane 2.19-24 nun Tesaloniki Singen 3.2-6 e nun gbetele fan na. Kedi firinna naxanye sebexi Timote ma e nun naxanye sebe Tito ma, muxune e xili bama fa fala: "Yeeratine Kitabu Yirene" amasoto e kiraan nan yitama denkeleya yamaan yeeratine ra.

Kedi singen naxan sebe Timote ma, na fe doxo saxan kende nan yitama: A singena a denkeleya yamaan nakolonma lan wule dinane ma naxanye Yahudiyane dinan nun suxure feene xaxinle basanma. Na wule dinane yi muxune xaranma nen a dunuja yi seene birin jaxu. E mon naxa a muxun kisin sotoma wundo kolonna nan xon ma, naxan namaraxi e xarandii dando xa. E mon tanne doxoma futu xidin na e nun donsena ndee. Kitabun yireni ito mon yamarine fima lan Ala Batun malanne ma, e nun denkeleya yamaan yeba kiin nun a kungtine kewanle fe. Donxen na a maxadi xuine nan tima Timote xa lan a wanla kii ma, a mon yi a yengi doxo denkeleya muxune xon, alogo a xa "findi Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na." (4.6)

¹ N tan Poli, Yesu, Alaa Muxu Sugandixina xeraan nan ito sebexi, fata en nakisimana Alaa yamarin na, e nun Yesu, Alaa Muxu Sugandixina, en yigina.

² N na a sebema Timote ma, n ma diin yetena denkeleyani.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun boje xunbenla fi i ma.

Wule dinane fe

³ N yi i mafanma kii naxan yi, n kelimatona siga Masedoniya yamanani, n mon waxi a xon, i xa lu Efesi taani alogo i xa men

kaana ndee yamari e nama fa xaran gbetele ti yamaan xa.

⁴ A e xa ba kankanje taline ma, e nun e benbane xinle fefefesen naxan mi janma. Na fe matandine nan nakelima. E mi Alaa wanla kema denkeleyani.

⁵ N yamarini ito fi nen alogo xanun-tenyaan xa gbo ayi naxan kelima boje sarjannxin nun nii fajin nun denkeleya kendeni.

⁶ Muxuna ndee bata masara, kiraan yi lo ayi e ma e bira fala fuune foxo ra.

⁷ E waxi a xon ma, e xa findi sariya karamoxone ra, koni e naxan falama, e a rali e sobeen yeteen na, e mi na kolon mumel!

⁸ En na a kolon fa fala sariyan fan, xa a rawalima a sariya kiin ma.

⁹ En mon a kolon fa fala sariyan mi saxi tinxin muxune xan ma fe ra, koni sariya kalane nun muxu murutexine nun Ala kolontarene nun yulubi kanne nun sarjantarene nun dina suxutarene nun fafa faxane nun nga faxane nun faga tiine

¹⁰ e nun yanga suxune nun xemen naxanye kafuma xemene xon e nun konyi matine nun wule falane nun wule sere baane e nun feen naxanye birin xaran kenden matandima.

¹¹ Xaranni ito lanxi Ala barakan kannan falan Xibaru Fajin noron nan ma, a naxan taxu n na.

Poli a barika birana

¹² N barikan birama en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa naxan n senbe soxi amasoto a bata n yate tinxin muxun na, a yi n tongo a walikeen na.

¹³ Hali n to bata yi a rayelefu, n yi a jaxankata, n yi a rafeya. Koni a bata kininkinin n ma amasoto n ne ligaxi kolontareyaan nun denkeleyatareyaan nin.

¹⁴ En Marigin yi a hinan gbeen nagodo n ma han a yi denkeleyaan nun xanun-tenyaan fi n ma, naxan kelixi Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁵ Nondin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na, fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin faxi dunuja yi yulubi kanne nan nakisi fe ra. N tan jaxu dangu e birin na.

¹⁶ Koni a yi kininkinin n ma, alogo Alaa Muxu Sugandixin Yesu xa a dija gbeen yita n tan yulubi kan jaxin xon, a findi misaala ra denkeleya muxune xa, naxanye habadan nii rakisin sotoma.

¹⁷ Nba, habadan mangana, niin kannan nun totarena, Ala keden peena, gboon nun binyen xa fi na ma habadan han habadan! Amina.

¹⁸ N ma diin Timote, n bata na yamarin fi i ma, naxan fataxi nabiyi falane ra naxanye

fala lan i ya fe ma, alogo i xa na suxu, i yi no yenge fajin soe.

¹⁹ I xa lu denkeleyaan nun nii fajiyani. Muxuna ndee bata ne rabepin, e denkeleyaan yi jan alo kunkin na godo igen bun.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na muxune ye. N bata ne lu Setana xa, * alogo e xa xaran fa fala e nama Ala rayelefu.

2

Tagi yitonna e nun Ala tagi

¹ N na e mafanma fe singen naxan ma, e Ala mafan, e yi a maxandi, e Ala maxandi muxune xa, e barikan bira a xa muxun birin ma fe ra,

² mangane nun yeeratine birin, alogo en ma dunuja yi gidin xa findi boje xunbenla nun xaxili saan na en xa, Ala kolonna nun binyeni.

³ Fe fajin nan na ra naxan lan Ala yee ra yi, en nakisimana,

⁴ naxan waxi a xon ma muxune birin xa kisi, e yi nondin kolon.

⁵ Bayo Ala keden peen na a ra, e nun tagi yiton keden peena Ala nun muxune tagi, naxan findixi adamadiin na Yesu Alaa Muxu Sugandixina,

⁶ naxan a yete fi muxune birin xunba seen na, naxan findi sere joxoyaan na a waxatini.

⁷ Nanara, n tan yeteen findixi xeraan nun kawandi baan na e nun karamaxon naxan siyane xaranma denkeleyaan nun nondin ma. N nondin nan falama, wulen mi naxan na.

⁸ Nanara, n waxi a xon ma muxune xa Ala maxandi yiren birin yi, e yi e yii sarijanxine ti Ala xa. Xolon nun matandin yi ba e tagi.

Naxanle lan e xa naxan liga

⁹ Na kiini, jaxanle xa e maxidi ki fajini xurun nun yete suturani. E nama e yete rayabu e xunna denbexin nun xemaan nun geme tofajine nun dugi sare xodekene ra.

¹⁰ Koni e xa rayabu e kwali fajine nan xon, alo a lan jaxanle ma kii naxan yi naxanye a falama e Ala binyaxi.

¹¹ Naxanle xa xaran sabarini nun xuru kendeni.

¹² N mi tinje jaxanla xa xaranna ti, a yi noon soto xemen fari. A xa sabari.

¹³ Amasoto N Benba Adama nan singe daxi, na xanbi ra Nmahawa.

¹⁴ Setana mi n benba Adama xan nakunfa, fo a jaxanla, a yi findi yulubiton na.

¹⁵ Koni Ala jaxanle ratangama e dii barini, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarinjanna nun xuruni.*

3

Denkeleya yamane yeeratine fe

¹ Nondin nan falani ito ra: Xa muxuna nde waxi findi feni denkeleya yamaan xunmaton na, a waxi wali fajin nan xon.

² Nayi, denkeleya yamaan xunmaton xa findi sontaren na, jaxalan keden kannu, a xa findi yete suxun nun muxu xuruxin nun muxu suturaxin nun xoje yisuxun nun xaran tiin na.

³ A nama findi dolu minna ra, hanma naxan boje mafura te, koni a xa findi muxu dijaxin nun fe yitonna ra, a nama findi gbeti xonxonna ra.

⁴ A xa a yengi doko a denbayaan xon ki fajini, a yi a diine suxu xurun nun binyen birin yi.

⁵ Bayo xa muxun mi fatan a yetena denbayaan suxe a fajin na, na a yengi dokoma Alaa denkeleya yamaan xon ma di?

⁶ A nama findi muxu tubixi nen na, alogo a nama a waso ayi, e nun Yinna Manga Setana yi yalagi na fe kedenna ra.

⁷ A mon xa findi xili fajini kannu ra denkeleyatarena tagi alogo muxune nama a mafala, a suxu Yinna Manga Setana luti ratixin na.

Denkeleya yamaan mali tiine

⁸ Muxun naxanye findima denkeleya yamaan mali tiine ra, ne fan lan na kiini. E xa findi muxu binyen na. E nama findi nafigine ra hanma dolu minne. E nama ton fen mayifuni.

⁹ E xa denkeleyaan wundon namara e sondame fixeni.

¹⁰ Fo e kejaan xa fesefese nen singen. Na xanbi ra, xa fe mi e ra, e noe finde nen denkeleya yamaan mali tiine ra.

¹¹ Mali ti jaxanle fan lan na kiini. E xa findi jaxalan binyaxine ra, e nama dari fala jaxine tiye, e xa e yete suxu, e togondiya feen birin yi.

¹² Denkeleya yamaan mali tiine xa findi jaxalan keden kanne ra, e yi e yengi doko e diine nun e tanden xon a fajin na.

¹³ Amasoto naxanye denkeleya yamaan malima ki fajini, ne nan xunna kenla tiden sotoma, e nun yigi gbeena denkeleyani Yesu Alaa Muxu Sugandixin ma.

¹⁴ N kedini ito sebexi i ma xaxili ragidin nin fa fala a mi fa buma n fa i konni.

¹⁵ Koni xa n bu, i mon a kolonje nen i lan i xa sigan ti kii naxan yi Alaa denbayani,

* **1:20:** Yanyina nde, na bunna nen fa fala a ne kedi nen keli denkeleya yamaan ye. * **2:15:** Yireni ito bunna mon noe finde ito nan na: Koni Nmahawa rakisima nen a to bata diine bari, xa e lu denkeleyaan nun xanuntenyaan nun sarinjanna nun xuruni.

naxan findixi habadan Ala denkeleya yamaan na, naxan findixi jɔndin senbetenna nun a beten saxin na.

¹⁶ Nɔndin naxan na, Ala kolonna wundo feen gbo, na ni i ra:

A bata makenen fati bendeni,
Alaa Nii Sarijanxin yi a tinxinyaan mayita,
malekane yi a to,
a fe kawandin yi ba siyane tagi
muxune yi denkeleya a ma dunuɔna yi,
a yi rate binyeni.

4

Wule karamɔxone fe

Yoni Firinden 4.1-3 Kolosi 2.16-23 Timote Firinden 2.4-6

¹ Alaa Nii Sarijanxin bata a fala a fixen na, a muxuna ndee xetema nen denkeleyaan fɔxɔ ra waxati rajanne yi, e bira Setanaa jinan yanfantenne nun e xaranne fɔxɔ ra.

² E tinna nen e yi mayenden wulen kawandi baane filankafuyaana xɔn, naxanye sɔndome xɔdɔxɔ alo tee laruna.

³ Na muxu sifane tɔnna dɔxɔma futu xidi feen na nen e nun donseen sifana ndee, Ala naxanye da alogo denkeleya muxune xa e rasuxu barika birani, naxanye jɔndin kolon.

⁴ Amasɔto Ala seen naxanye birin daxi, e birin fan. A mi lan muxu yo xa a me ne ra, xa e birin nasuxu barika birani.

⁵ Amasɔto Alaa falan nun en ma Ala maxandin ne rasarijanma nen.

Yesu a walike fajina fe

⁶ Xa i ngaxakednen kawandi na feene ma, i findima nen Yesu Alaa Muxu Sugandixina walike fajin na, denkeleya falan nun xaran fajin yi findi i balon na i biraxi naxanye fɔxɔ ra.

⁷ Koni xete dina suxutare falane nun jaxalan fonne taline fɔxɔ ra, i yi i xaran Ala kolonna ma.

⁸ Fati maxɔdɔxɔn tɔnɔn na ndedi, koni Ala kolonna tɔnɔn gbo waxatin birin. Amasɔto a iki nun habadan nii rakisin sɔtɔma nen.

⁹ Nɔndin nan falani ito ra, en birin xa la naxan na:

¹⁰ En tɔrɔma, en yi en yixɔdɔxɔ, bayo en to bata en yigin sa habadan Ala yi, adamadiine birin nakisimana, a gbengbenna denkeleya muxune.

¹¹ I lan i xa yamaan yamari na feene nan ma, i yi e xaran ne ma.

¹² I nama tin muxu yo yi yo i ma i ya foningeyani, koni findi misali fajin na denkeleya muxune xa i fala ti kiin nun i fe raba kiini xanuntenyaan nun denkeleyaan nun sarijanani.

¹³ I lu Alaa falan xaranɛ muxune xa, i kawandin ba, i xaranna ti han n fa.

¹⁴ Ala i kixi kiseen naxan yi fata nabiya falana nde ra, denkeleya yamaan fonne to e yiine sa i xunni, i nama i tunnaɔlɔ na bun ma.*

¹⁵ I yengi dɔxɔ feni itoe xɔn, i lu e fari alogo birin xa i sigati kiin to.

¹⁶ I yete rakɔsi, e nun i ya xaranna. I tunnafan feni itoe yi amasɔto xa i na liga, i kisin sɔtɔma nen i yeteen xa e nun naxanye na e tuli mati i ra.

5

Denkeleya muxune masuxu kiina

¹ I nama xeme fonna maxadi a xɔdexen na, koni a ralimaniya alo i baba na a ra, e nun banxulanne fan alo i xunyene nan e ra.

² E nun jaxalan fonne fan alo i nga. E nun sungutunne fan alo i xunyene sarijanma birin yi.

³ I xa kaja gilene binya a gbengbenna naxanye luma kedenyani.

⁴ Koni xa diine hanma mamandenne kaja gilene naxanye yii, fo ne xa e Ala kolonna yita na kaja gilene nan singe ra, e yi e jɔxɔ lu e xɔn, e yi e fonne saran e wali fajin fonne ra, bayo na nan nafan Ala ma.

⁵ Kaja gilene naxan keden a ra, a yigin saxi Ala yi, na luma Ala maxandɛ nen kɔɛn nun yanyin na.

⁶ Koni kaja gilene naxan biraxi a yete rafan feene fɔxɔ ra, hali a to a nii ra, a faxaxin na a ra.

⁷ I xa e yamari na ra alogo e xa findi sɔntarene ra.

⁸ Xa muxun mi a kon kaane mali katarabi a denbayaan ma, na bata a me denkeleyaan na. Na kanna jaxu denkeleyataren xa.

⁹ Kaja gilene naxan xinla lan a sebe denkeleya yamaan kaja gilene xinle ye fo naxan bata jee tonge senninna sɔto, e nun naxan yi dɔxi xeme kedenna xɔn

¹⁰ naxan kolonxi a wali fajine xɔn dii xuru feen kui hanma xɔje yigiyana a konni hanma yama sarijanxin sanne maxa fena* hanma tɔɔ muxune mali fena hanma bira fena wali fajin birin fɔxɔ ra.

¹¹ Koni kaja gilene naxanye munma fori i nama ne xinle sebe bayo e waxɔn feene nɔe e raxete nen Alaa Muxu Sugandixin fɔxɔ ra, futu xɔnla yi e suxu.

¹² Nayi, e finde yulubi tongon na nen bayo e bata e layiri tongoxi singen kala.

¹³ Na mon xanbi ra, bayo wali mi e ma, e luma nen sigɛ banxine de ra. E nafiɣiyaan sa walitareyaan fari, e lu muxune mafale, e feen fala naxanye mi daxa.

* **4:14:** E e **yiine sa a xunni** Ala maxandini alogo e xa a ti wanla nde ra.

* **5:10:** Men kaane xɔje yisuxu kiina nde

nan ito ra.

¹⁴ Nanara, a xoli n ma kaja gile sungutunne mon xa dɔxɔ xeme taa yi, e diine bari, e yi e yengi dɔxɔ e denbayaan xɔn, alogo e nama fere yo fi en yaxun ma a fala najin ti.

¹⁵ Amasotɔ kaja gilena ndee bata kiraan fata, e bira Setana fɔxɔ ra.

¹⁶ Koni xa kaja gilena ndee denkeleya najanla nde a denbayani, a xa ne goronna tongo. E nama findi denkeleya yamaan goronna ra, alogo denkeleya yamaan xa nɔ kaja gilene maliye naxanye luxi kedenyani.

¹⁷ Denkeleya yamaan fonna naxanye tixi yamaan ye ra ki faji, ne lan e xa xunna kenla dɔxɔde firin nan sotɔ, a gbengbenna naxanye kawandin bama, e nun naxanye xaranna tima.

¹⁸ Amasotɔ Kitabun naxa, “I na jingen ti malo bodonna ra, i nama a deen xidi.” A mon naxa, “Walikeen lan nen a yi a saranna sotɔ.”†

¹⁹ Xa muxune denkeleya yamaan fonna nde tɔnjegema, i nama i tuli mati fɔ xa sereya firin hanma saxan bata mini a ma.

²⁰ Naxanye bata yulubin liga, ne sɔnna xa fala birin yetagi, alogo bonne fan xa gaxu.

²¹ N bata i yamari Ala nun Yesu a Muxu Sugandixin nun maleka sugandixine yetagi, a i xa kawandini itoe suxu. I nama muxu yo rafisa e bode xa i kewanle yi.

²² I nama kejen i yiin se muxune xunna ma Ala maxandini e ti feen na Alaa wanla ra, i yi i yete findi yulubi tongo feren na muxune xa. Lu i ya sarijanni.

²³ I nama lu igen gbansanna minje, koni i xa manpana ndedi basan a ra alogo i kuiin xa borɔxɔ, bayo i furama waxatin birin.

²⁴ Muxuna ndee yulubine makeenma nen benun e xa kiti yiren li. Ndee gbeene kolonma e xanbi nen.

²⁵ A na kii nin, wali fajine makeenma nen hali naxanye mi ligaxi kenenna ma, ne mi nɔe luxunje.

6

Sariyana denkeleya muxune xa

¹ Denkeleya muxun naxanye konyiyaan bun ma, ne lan e xa e kanne binya kiin birin yi alogo Ala xinla nama rayelefu e nun nɔxɔ xaranna.

² Konyin naxanye kariye findixi denkeleya muxune ra, na konyine nama e kanne rayelefu e to findixi denkeleya muxune ra. Koni fɔ e xa wali nen e xa dangu bonne ra bayo denkeleya muxune nan e wanla tɔnɔn sotɔma, e xanuntenne.

Wule dinane nun nafulu xɔnxɔnne

I xa muxune xaran feni itoe ma, i yi e ralimaniya.

³ Xa muxu yo xaran gbete tima, a mi bira en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina fala kendene fɔxɔ ra, e nun Ala kolonna xaranna,

⁴ na kanna rafexi wason nan na, a mi sese kolon. Fe matandine rafan a ma naji ra e nun sɔnxɔ sɔnxɔne falane bunne ma. Na nan fama milen nun lantareyaan nun marayelefun nun sike najine ra,

⁵ e nun yenge pantarene muxu xaxili yifuxine tagi, jɔndin mi naxanye yi, naxanye yengi a ma fa fala a Ala kolonna findixi nafulu sotɔ feren nan na.

⁶ Anu, tɔnɔ gbeen nan Ala kolonna ra, xa en na en wasa so en yii seene yi.

⁷ Amasotɔ en mi faxi sese ra en yii dununani ito yi, en mon mi sigan sese ra en yii.

⁸ Nayi, xa donseen nun dugina en yii, en na en wasa so ne yi.

⁹ Koni naxanye waxi findi feni nafulu kanne ra, ne birama nen tantan feene yi, e suxu luti ratixin na e nun kunfa xaxilitare naji wuyaxin naxanye muxune rasinma halagin nun bɔnɔni.

¹⁰ Amasotɔ gbeti xɔnxɔnna nan fe najine birin binla ra. Nde bata mila gbetin xɔn, e masiga denkeleyaan na, e kɔntɔfili fe wuyaxi ti e yete ma.

¹¹ Koni i tan Alaa muxuna, i gi na feene ma. I tinxinna nun Ala kolonna nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun tunnafanna nun limaniyaan fen.

¹² I denkeleyaan geren fajin so. I habadan nii rakisin suxu, i xilixi naxan ma, i i tixi sereya fajin naxan na sere wuyaxi yetagi.

¹³ N na i yamarima Ala yetagi naxan niin fima niimaseen birin ma, e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin yetagi naxan sere fajin ba Pɔnsi Pilati yetagi,

¹⁴ i xa yamarini ito suxu sɔntareyaan nun fetareyani, han en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi mini kenenni waxatin naxan yi.

¹⁵ Na rabama a waxatin nin Ala naxan saxi,

Ala Barakan Kanna,
Kuntigi Keden Pena,
Mangane Mangana,
Marigine Marigina.

¹⁶ Niin Kan Keden Pena
naxan konna kenɛn gbeeni
muxe mi e maso kenenna naxan na,
muxe munna naxan to,
a mon mi nɔe toɛ.

Binyen nun senben xa fi a ma habadan!
Amina.

¹⁷ Yamarini ito fi waxatini ito nafulu kanne ma, a e nama waso ayi, a e mon nama e yigi sa nafunli naxan janma, koni e xa

† 5:18: A mato Sariyane 25.4 nun Korenti Singen 9.9 nun Matiyu 10.10 kui.

a sa Ala yi naxan en kima seen birin yi fonisireyani alogo en xa lu sewani.

¹⁸ E xa fe fajin naba, e kewali fajine yi findi e nafunla ra, e bodene ki fonisireyani.

¹⁹ Na kiini, e nafulu kendɛn namarama nɛn e yete xa yeɛn na, e nii rakisi yetɛɛn sɔɔ.

²⁰ Timote, seen naxan taxuxi i ra, na kantan ki fajɪ. Fala fuune nun dina suxutare falane, i ne lu na, e nun wulen naxan yatɛxi fe kolonna ra naxan en matandima.

²¹ Ndee bata tubi na ma, e masiga denkelɛyaan na.

Alaa hinanna xa lu ε xɔn.

Kedi Firindena Timote Ma Pöli Alaa Falan Kedi Firinden Timote Ma

Kedi firinden naxan sebe Timote ma, na sebe Romi taan nin (1.17). Pöli suxu nen a sa kasoon na kii xodezeni (2.9) a yi lu a danna (4.10,16), a yi kawandi falani itoe sebe a foxorabira kenden ma xanuntenyaan (1.2).

Xerana a falan foloma Ala tantunna nan ma lan Timote a xanuntenyaan nun a denkeleyaan ma. Hali tere gbeen nun matandin to xun tixi Yesu a fe Xibaru Fajin nali muxune ma, a Timote yamarima a xa a senbe so, a yi yengen so wekileni “alo Alaa Muxu Sugandixina sofa tinxinxina” (1.3 han 2.13). A a rakolonma a a xa a liga a yeren ma muxune fe yi naxanye fala fuune tima a findi matandin na e nun sonxo sonxon naxanye ton mi na, naxanye denkeleyaan makuyama muxune ra. A yi a fala a xa, a a xa lu alo a tan yetena, a yi lu tinxinni alo Kitabuna a falaxi kii naxan yi, Timote naxan xaranxi xabu a banxulan jore waxatini (2.14 han 4.5). A kedin naranna ra, xerana a yetena mantorene nan ma fe falama, a yi Ala tantun naxan yi a malima (4.6 han 22).

Xera Pöli gerenna so nen Yesu a fe Xibaru Fajin nalideni han a siimayaan naranna (4.7). Kitabun xaran muxune fan lan nen, e yi na gerenna so, denkeleyaan nun djan nun xanuntenyaan nun senbe soni, hali e mi gaxu Setana yee ra.

¹ N tan Pöli, naxan findixi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xeraan na Ala sagoon xon ma alogo Ala en tuli saxi nii rakisin naxan na Yesu Alaa Muxu Sugandixini, n xa na rali, n tan nan ito sebexi,

² n yi a rasiga n nafan dii xemmen Timote ma.

Fafe Ala nun en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun kininkininna nun baje xunbenla fi i ma.

Barika biran nun kawandina

³ N walima Ala naxan xa baje rafixeni alo n benbane a liga kii naxan yi, n barikan birama na xa, n nema a maxande i xa kaeen nun yanyin na waxatin birin.

⁴ Amasoto, n nan n miri i ya wugan ma, a xonla n suxuma nen n xa i to alogo n xa lugo sewan na.*

⁵ N xaxili mon i ya denkeleya kenden xon, naxan yi i mame Lowisi nun i nga Ewunise yi. N laxi a ra, fa fala a i fan yi.

⁶ Nanara, n na a rabirama i ma, Ala kiseen naxan fixi i ma, i xa na rawali i sobeen na, i

naxan sotaxi n na n yiin sa i xunni waxatin naxan yi Ala maxandini.

⁷ Amasoto Ala mi Nii gaxuxin xan fixi en ma koni a Nii Sarijanxina naxan senben nun xanuntenyaan nun son fajin fima en ma.

⁸ Nba, i nama yagi sereyaan be en Marigin xa, hanma i yagi n tan ma fe ra hali n to kasoon na a fe ra. Koni en firinna xa tin tereyaan ma en bode xon lan Yesu a fe Xibaru Fajina fe ma Ala senben barakani.

⁹ A tan nan en nakisixi, a yi en xili a en xa sarjan. En kewanle fe mi a ra de, koni a yetena fe ragidixina, e nun a hinanna, a naxan fi en ma Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani benun dunuja xa da.

¹⁰ Koni iki a bata a yita en na en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin minin xon ma kenenni, naxan faxan senben noxi, a yi nii rakisin nun faxatareyaan makenen Yesu a fe Xibaru Fajin xon ma.

¹¹ Ala bata n findi kawandi baan nun xeraan nun karamxon na Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹² Nanara, n terema feni itoe ra, koni n mi yagixi e fe ra amasoto n denkeleyaxi naxan ma, n na kolon. N laxi a ra, a noe n gbeen namaru nen han na lexoni.

¹³ I fala kenden naxanye mexi n yii, ne ramara misaala ra xanuntenyaan nun denkeleyani Alaa Muxu Sugandixin Yesu xon.

¹⁴ Se fajin naxanye taxuxi i ra, ne mara Alaa Nii Sarijanxin senben barakani naxan en yi.

¹⁵ I a kolon fa fala naxanye birin Asi yamanani, ne bata n nabegin, hali Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa Marigin kininkinin Onesiforo a denbayaan ma amasoto a n nii yifan nen n ma sarja ma wuyaxi. A mi yagi n ma fe ra hali n to kasoon na.

¹⁷ A Romi taan li waxatin naxan yi, a yi a tunnafan n fenje han a yi n to.

¹⁸ Ala xa Marigin kininkinin a ma na lexoni. A feen naxanye liga n xa Efesi taani, i ne kolon yati!

2

Yesu a walike fajine

¹ Nba, i tan n ma diina, i senbe so na hinanni naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

² I feen naxanye mexi, n naxanye rali sereya wuyaxi yee xori, ne taxu lannaya muxune ra, naxanye fan noe muxu gbete ye xaranje.

³ En na en wekile tere ni en bode xon ma bayo en luxi nen alo Yesu Alaa Muxu Sugandixina sofa fajine.

* 1:4 Timote wuga nen Pöli keli Efesi taani waxatin naxan yi. A mato Timote Singen 1.3 kuu.

⁴ Muxun naxan sofa wanli, na mi basan^ɲe dunu^ɲa fe gbete ra xa a waxi a kuntigin ken^ɲen feni.

⁵ Muxun naxan fan a gima xata^ɲo^ɲoyani, xa na mi a yixod^ɲo a gideni giin sariyani, a mi n^ɲon tiye mume.

⁶ Xee biin naxan wali xode^ɲen kema, na singe xa a gbee xee ma seen soto.

⁷ N naxan falama i xa, i miri na ma, amasoto Marigin famun fima nen i ma ne birin yi.

⁸ I xaxili lu Yesu Alaa Muxu Sugandixin xon ma naxan kelixi Dawuda b^ɲons^ɲni, naxan keli sayani, alo n na a ralima kii naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajini,

⁹ n t^ɲoma naxan ma fe ra han n xidi alo fe xaxi rabana. Koni Alaa falan tan mi xide mume.

¹⁰ Nanara, n dijaxi t^ɲone birin bun ma yama sugandixina fe ra, alogo e fan xa kisin soto naxan Yesu Alaa Muxu Sugandixini, e yi lu habadan binyeni.

¹¹ N^ɲondin nan falani ito ra:
Xa en nun a tan bata faxesa en bode xon,
en nun a tan nii rakisin soto^ɲma nen.

¹² Xa en na en tunnafan,
en nun a tan luma nen mangayani.

Xa en na en me a ra,
a fan a mema nen en na.

¹³ Xa en mi tinxi^ɲe ayi,
a tan tinxi^ɲma nen ayi,
amasoto a mi n^ɲe a me a yete ra.

¹⁴ Na feene rabira muxune ma, i yi e yamari Ala yetagi, a e xa e yete ratanga matandine ma lan falane bunne ma, matandin naxanye t^ɲo yo mi na. A e rame muxune nan halagima tun!

¹⁵ I kata, i yi i yete yita Ala ra walike kend^ɲen na, naxan wali xonne mi mayagi, naxan Alaa n^ɲondi falan nalima a kiini.

¹⁶ Xete dina suxutare fala fuune f^ɲo^ɲa ra, amasoto naxanye e falama, ne luma e masige Ala kolonna ra nen tun.

¹⁷ E falan luxi nen alo furen naxan de gboma ayi fatin ma. Humeneyo nun Fileto na muxune nan ye,

¹⁸ naxanye bata e masiga n^ɲondin na. E naxa, a muxune rakelima sayani waxatin naxan yi, na bata dangu. E muxuna ndee denkeleyaan kala.

¹⁹ Anu, Alaa banxin beten saxi sand^ɲo^ɲa kend^ɲen naxan fari, na d^ɲxi ken, falani itoe kerend^ɲenxi a ma, a naxa, "Marigin gbeen muxun naxanye ra, a ne kolon. Xa naxan yo Marigin xinla falama, na xa a xun xanbi so tinxi^ɲtareyani."^{*}

²⁰ Waliseen sifa wuyaxi nan banxi gbeen, gbeti daxin nun xema daxin na koni a wudi daxin nun a bende ganxin fan na. Ndee

rawalima binya feene yi, ndee rawalima binyatare feene yi.

²¹ Xa muxu yo a yete rasari^ɲan na binyatareya feene ma, a luma nen alo walise binyaxina. A to sari^ɲan, a kanna n^ɲe a rawale wali fajin birin yi.

²² I gi foningeyaan waxatin kunfa feene ma. E nun naxanye Marigin batuma b^ɲone fixen na, e bira tinxi^ɲyaan nun denkeleyaan nun xanuntenyaan nun b^ɲone xunbenla nan f^ɲo^ɲa ra e bode xon.

²³ I me xaxilitareyaan nun daxuya^ɲan fe matandine ra, i yi a kolon fa fala a ne fama yengen nan na.

²⁴ Anu, Marigina walike^ɲen mi lan a yengen so. Koni a lan nen a fan birin na, a findi karam^ɲo^ɲ fajin nun muxu dijaxin na.

²⁵ A lan nen a xa fe matandine matinxin limaniyani alogo Ala xa a liga e yi e ke^ɲwanle maxete, e yi n^ɲondin kolon.

²⁶ E yi xaxili soto, e e yete ba Yinna Manga Setanaa luti ratixine ra, e suxi naxanye ra alogo e xa lu a sagoni.

3

Dunu^ɲa rajanna fe

¹ A kolon fa fala a waxati d^ɲxene xod^ɲo^ɲama ayi nen.

² Amasoto muxune findima nen wasodene nun gbeti x^ɲx^ɲonne nun yete mat^ɲo^ɲne nun yandadene nun konbi tiine ra. E murute e soto muxune ma, e findi wali fajin kolontarene nun dina kolontarene ra,

³ e nun hinantarene nun kinin^ɲintarene nun muxu xili kalane nun yete suxutarene nun muxu ye xode^ɲene nun fe fajin rabane yaxune

⁴ e nun yanfantenne nun kufadene nun yete yigboon naxanye waxon feene rafan e ma dangu Ala ra.

⁵ E e yete findi Ala kolonne ra, koni e e mema nen a senben na. I makuya na muxune ra.

⁶ Ndee e ye, ne e yete rasoma nen banxine kui muxu rakunfa feen na, naxanla naxanye sen^ɲe mi gbo dinani, e yi ne masoto yulubin goron binyen naxanye xun ma naxanye mabandunxi kunfan sifan birin xon.

⁷ Na naxanle katama nen e xa xaran, koni e mi n^ɲondin kolon^ɲe mume!

⁸ Na xemene luxi nen alo Yanne^ɲesi nun Yanberesi naxanye Musa matandi.* Xem^ɲeni itoe fan n^ɲondin matandima na kii nin. E xaxinli fuxi, e denkeleyaan bata findi b^ɲon^ɲ na.

⁹ Koni ne mi sig^ɲe ye^ɲen na mume amasoto muxun birin e xaxilitareyaan kolonna nen, alo Yanne^ɲesi nun Yanberesi liga kii naxan yi.

* 2:19: Yatene 16.5 * 3:8: Yahudiyane namunne xaranna kui, woyime^ɲen naxanye Musa matandi Misiran yamanani, ne yi xili na kiini. A mato Xor^ɲo^ɲaan 7.11 nun 7.22 kui.

Tito Pöli Alaa Falan Naxan Nasiga Tito Ma

Tito findi denkeleya muxun nan na. Yahudiya mi yi a ra (Galati Kaane 2.1-3). Pöli fəxərabira fajin nan yi a ra, bayo a tan nan yi Kərənti Kaane nun xeraan tagini tanma (Kərənti Kaane Kedi Firindena 7.6-16). Kitabun yireni ito sebə Tito ma waxatin naxan yi, a yi Kireti fəxə ige tagi bəxəni. Xera Pöli bata yi a yamari a a xa denkeleya muxune xun mato a ra mənni, a yi denkeleya yamane yəba ki fajni (1.5).

Xərana falan xun soxi a falan fələdeni (1.4). Sora singen naxanxi denkeleya yamaan kuntigine fe nan ma (1.5-16). Sora firindeni, Tito kawandi xuine nan sətəma lan denkeleya muxune masuxu kiin ma denkeleya yamani: Xəmə fonne nun naxalan fonne nun banxulanne nun konyine masuxu kiina (2.1-15). Denkeleya muxune lan e xa naxan liga, sora saxanden na nan yitama en na, e lu e bode yi bəjə xunbenli, e may-itaxunna matanga (3.1-11). Kedin yi rəjan Pöli a yamarine nun xəntən xuine ma (3.12-15).

Kitabun yireni ito xaran muxune lanma nən e yi a famu fa fala maxadi xuiin naxan a kui, na mi sebəxi Tito xan keden xa. Kəntəfli feen naxanye e kui, ne nan denkeleya yamaan ma waxatin birin.

Xəntənna

¹ N tan Pöli nan ito sebəxi naxan findixi Alaa walikən na, e nun Yesu a Muxu Sugandixina xərana alogo a muxu sugandixine xa denkeleya, e nəndin kolon, e lu Ala kolonni.

² Na denkeleyaan nun na nəndin fataxi habadan nii rakisin sətən yigin nan na, Ala en tuli sa naxan na xabu waxatine fələni, Ala naxan mi nəə wulen fale.

³ A bata a falan makənən a waxatini kawandin xən ma a naxan taxu n na Alaa yamarin xən ma, en nakisimana.

⁴ N ni ito sebəxi Tito nan ma, n ma diin yetəna en ma denkeleyani.

Fafe Ala nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina en nakisimaan xa hinanna nun bəjə xunbenla fi i ma.

Tito a wanla fe

⁵ N bata i lu Kireti yamanani alogo feen naxan yitən daxi luxi, i xa na yəba, i yi denkeleya yamaan fonne dəxə taan birin yi fata n ma yamarine ra.

⁶ Denkeleya yamaan fonne xa findi muxune ra fe mi naxanye ra, naxalan keden kanne, e diine denkeleyaxi, muxune nama

e diine yate yetə suxutarene ra hanma xurutarene.

⁷ Denkeleya yamaan xunmatoon xa findi muxun na fe mi naxan na, amasətə Alaa wanla taxuxi a tan nan na, a nama findi yetə yigboon na, hanma bəjə maxələna, hanma dələ minna, hanma naxan bəjən mafura te, hanma gbeti xənxənna tinxintareyani.

⁸ Koni a xa xəjəne yisuxu ki fajni, fe fajin xa rafa na ma, a xuruxi, a tinxin, a sarjənan, a yetə suxi.

⁹ A xa a səbə so nəndin falan ma alo a xaranxi a ma kii naxan yi, alogo a xa nə bonne ralimaniyə xaran kəndeni, a yi fe matandine tantanna yita e ra.

¹⁰ Muxu wuyaxi na, a gbəngbenna Yahudiya denkeleya muxun naxanye banxulanyaən falan tima, naxanye findixi murutədene ra naxanye fala fuune tima, e bodene rakunfa.

¹¹ I xa ne dəəne suxu, amasətə denbaya kalane nan ne ra, fata e xaranne ra naxanye mi daxa, e na ligama yagitareyaən nin nafulu feen na.

¹² E yetəən kon kaa nabina nde nan a fala, a naxa, “Wule falan nan Kireti kaane ra waxatin birin, alo sube xəjəne, fudi naxinten salayaxine.”

¹³ Nəndin nan na falan na. Nanara, e sonna fala e xa kati alogo e xa denkeleya kəndən sətə,

¹⁴ e yi ba e tuli matiye Yahudiyane taline ra, e nun yamarin naxanye fata na muxune ra naxanye e məxi nəndin na.

¹⁵ Seen birin sarjənan muxu sarjənanxine yii, koni sese mi sarjənan muxu xəsixine nun denkeleyatərene yii. E xaxinla nun e səndəmen birin xəsixi.

¹⁶ Ne a falama nən a e Ala kolon, koni e e məxi Ala ra e kəwanle yi. E haramuxi, e mi fala suxe, e mi nəə wali fajni yo rabe.

2

Denkeleya muxune xa xaran feen naxanye ma

¹ Koni i tan ma falane xa lan xaran kəndən nan ma.

² A fala xəmə fonne xa, a e xa e yetə suxu, e findi muxu binyene ra, e nun muxu xuruxine. E yi e səbə so denkeleyaan nun xanuntənyaən nun tunnafanna ma.

³ A fala naxalan fonne fan xa, a e kəjənan xa lan Ala batun ma. E nama findi muxu xili kalane nun dələ minne ra. E xa muxune xaran fe fajin ma

⁴ alogo e xa nə sungutunne maxarənjə e xəməne nun e diine xanun kiin ma,

⁵ e findi naxalan xuruxine ra, naxanye luma sarjənni, naxanye walima denbayani, e nənigen fan, e xuru e xəməne ma alogo muxu yo nama Alaa falan nayeleftu.

⁶ I mən xa banxulanne fan nalimaniya na kiini, a e xa xuru feen birin yi.

⁷ I tan yeteən xa findi misali fajin na i kewali fajine yi. I ya xaranna xa findi jəndin na binyeni.

⁸ I fala kendene ti, yalagi mi naxanye yi, alogo i yeŋgefane xa yaŋi amasəto e mi fe yo toxi en tan na e naxan fale.

⁹ A fala konyine xa, a e xa xuru e kanne ma, e yi e kənen feen birin yi. E nama e tandi,

¹⁰ e nama e muja, koni e xa e lannayaan yita e ra waxatin birin alogo en nakisimana Alaa xaranna xa xunnayerenna sətə feen birin yi.

¹¹ Ala bata a hinanna makenen muxun birin xa kisin sətəma naxan xən.

¹² Na en xaranma nen, a en xa xete Ala kolontareyaan fəxo ra e nun dunuja rafan feene, en yi en xuru tinxinna nun Ala kolonna ma dunujani ito yi,

¹³ en nema herin mame en yengi naxan ma, en ma Ala senbe kanna nun en nakisimaan Yesu a Muxu Sugandixina binyen makenenma ləxən naxan yi.

¹⁴ A bata a yete fi en ma fe ra alogo a xa en xunba en ma sariya suxutareyaan birin yi, a yi yama rasarijanxin sətə a yete xa, naxanye səbe soxi wali fajine rabaan ma.

¹⁵ I lan i xa falan ti muxune xa na kii nin, i yi e ralimaniya, i yi e sənna fala i senben birin na. Muxu yo nama i rajaxu.

⁷ alogo en xa tinxin a yeə ra yi a hinanna barakani, en yengi yi lu habadan nii rakisin sətə feen ma en kəen na.

⁸ Nəndin nan na falan na. A xəli n ma i xa kankan a falan ma, alogo naxanye na la Ala ra, ne xa e səbe so wali fajin ma. Na feene nan lan, ne nan tənə gbo muxune birin ma.

⁹ Koni i yete ratanga fe matandi xaxilitarene ma e nun muxune benbane xinle fəsefesen nun lantareyaan nun sənxo sənən naxanye fataxi sariyan na, amasəto ne tənə mi ma, e ligama fuyan.

¹⁰ Muxun naxan mayitaxunna rasoma yamani, i na a rakolon waxatin naxan yi sanja ma keden han firin, i masiga na ra.

¹¹ A kolon a na kanna xaxinli fuxi. A nema yulubin ligama, a yete yalagima.

Yamari dənxe

¹² N na Aritema rasiga i fəma waxatin naxan yi hanma Tikiko, kata i fa n fəma Nikopoli taani, bayo n waxi a xən ma, n xa xunbeli waxatin ti mənni.

¹³ I xa sariya karaməxo Senasi nun Apolosi mali e fanda feen na e sigatini alogo sese nama dasa e ma.

¹⁴ Fə en ma muxune fan xa e xaran nen fe fajri rabaan ma e yi e tunnafan, alogo e xa nə e mako xədəxene gase, e mən nama lu dəxi fuu.

¹⁵ N fəxo ra muxune birin i xəntən. Nxu denkeleya muxune xəyine birin xəntən.

Ala xa hinan e birin na.

3

Denkeleya muxun lan a xa feen naxanye liga

¹ A fala denkeleya muxune xa a e xa xuru mangane nun kuntigine ma, e yi e falane suxu. E xa e yitən kewali fajin sifan birin xili ma.

² E nama muxu yo rayelefu, e xa findi fe yitəne nun muxu dijaxine ra, e limaniya muxune birin xa.

³ Amasəto a fəloni, xaxilitarene nun murute tununxine nan yi en na. En yi en ma kunfan nun en waxən feene birin ma konyiyaan nan bun. En yi en ma dunuja yi gidin nabama jaxun nun xəxlənyaan nin. Xənnantenyaaan yi lu en nun bodene tagi.

⁴ Koni en nakisimana Ala to a fanna nun a xanuntenyaaan makenen en xa,

⁵ a yi en nakisi. Anu, a mi yi na ligaxi nun a en bata fe tinxinxine liga, koni fə a kininkinina fe ra. A bata en nakisi fata en ma marafuna igeni, en yi xete, en bari. En yi dunuja yi gidi nenen sətə Alaa Nii Sarijanxin barakani,

⁶ a naxan defexin nagodo en ma, en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakani,

Filemən Pəli Alaa Falan Naxan Nasiga Filemən Ma

Filemən yi findixi denkeleya muxu kenden nan na. Yanyina nde, a yi Kələsi taan denkeleya yamaan nin. Xəra Pəli xəyin nan yi a ra (fala tide 1). Konyina nde yi a yii, naxan yi xili Onesimo, naxan a gi a kannna ma. En mi a kolon Onesimo nun Pəli e bode kolon kii naxan yi, bayo Pəli yi kasoon na. Koni Onesimo fan findixi denkeleya muxun na. Pəli yi a ragidi a xa a raxete a kannna ma, a kedini ito sebe naxan ma, a xa a rasuxu a konni, koni a nama a suxu konyi gixin na, koni alo a ngaxakedenna denkeleyani. Konyin naxan a gi a kannna ma, na ni jaxankatama nen a xədəxen na.

A yelin xanbini Filemən nun a fəxərabirane xəntənyə (1-3), Pəli yi barika bira Ala xa Filemən ma denkeleyaan nun a wəkilena fe ra (4-7). A mən yi mayandin ti Onesimo a fe ra, naxan sigama a kannna fema (8-22). Kitabun yireni ito rapanxi xəntənnə nan ma, en mən muxu wuyaxi xili toma a kui, naxanye Pəli kedi sebexin kui a naxan nasiga Kələsi kaane ma (Kələsi Kaane 4.10,12,14 Arikipe fan xinla sebexi fala tide firindenitə Kitabun yireni ito yi e nun Kələsi Kaane 4.17). Yanyina nde Onesimo siga nen kedi firinne ra Kələsi taani Kələsi kaane ma e nun Filemən ma.

En Pəli a fanna toma nen Kitabun yireni ito kui. A ito sebexi a xəyin Filemən ma, koni a mi yamari yo fixi a ma, a mi a karahanxi sese ma, a mi a sariyane baxi a yii Onesimo xun ma. Koni a a rabirama a ma nen, e nun naxanye birin Kitabun yireni ito xaranma, fa fala a Alaa xanuntenyaan muxune kəpnaan maxetema nen.

Xəntənnə

¹ N tan Pəli naxan findixi kasorasaan na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, nxu nun ngaxakedenna Timote nan ito sebexi nxu xanuntenna nun nxu walikə boden Filemən ma,

² e nun Apiya nxu magilena e nun Arikipe nxu yengə so bodena e nun denkeleya yamaan naxanye e malanma i konni.

³ En Fafe Ala nun Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin xa hinanna nun bənyə xunbenla fi e ma.

Filemən ma xanuntenyaan nun a denkeleyana fe

⁴ Filemən, n nəma n ma Ala maxandə waxati yo yi, n barikan birama a xa nen i ya fe ra,

⁵ amasətə n bata a mə i denkeleyaxi Marigi Yesu ma kii naxan yi, i mən a yama sarijanxin birin xanuxi.

⁶ N na Ala maxandima alogo ngaxakedenyaan naxan fataxi i ya denkeleyaan na, na xa a liga i fe fajin birin kolon ki fajni, en naxanye sətəxi Alaa Muxu Sugandixin barakani.

⁷ Ngaxakedenna, i ya xanuntenyaan bata səwa gbeen fi n ma, a yi n nalimaniya, bayo i bata yama sarijanxin birin nii yifan e ma.

Pəli yi Filemən mafan

⁸ Nanara, hali n to nəe susue i yamarə Alaa Muxu Sugandixini fa fala a i xa feen naba naxan daxa,

⁹ koni n ni i mafanma xanuntenyaan nin, n tan Pəli xəmə fonna, e nun iki kasorasaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra.

¹⁰ Nayi, n na i mafanma n ma dii Onesimo a fe ra, n findixi naxan baba ra kasoni.

¹¹ A tənə mi yi i ma waxati danguxini, koni iki, a tənən luma en birin ma nen.

¹² N bata a raxete i ma iki, a tan naxan naxan ma alo n niina.

¹³ A yi rafan n ma nun, a lu n fema be, alogo a xa wali n xa i funfuni, n kasoon na waxatin naxan yi Yesu a fe Xibaru Fajina fe ra.

¹⁴ Koni n mi waxi fefe liga feni, ba i sagoon na, alogo i ya wali fajin nama findi karahanna ra, koni a xa findi i jənige ma feen na.

¹⁵ Yanyina nde, Onesimo masigaxi i ra nen waxatidi tun, alogo i mən xa a sətə habadan,

¹⁶ anu konyi gbansan mi fa a ra sənən, koni a bata dangu konyin na, a bata findi i rafan ngaxakedenna ra. A rafan n tan ma, koni a xa rafan i tan ma dangu n tan na adamadiyani e nun Marigini.

¹⁷ Nayi, xa i n yatəxi i xəyin nan na, i xa Onesimo fan yisuxu alo i n yisuxuma kii naxan yi.

¹⁸ Xa a tinxintareyaan ligaxi i ra, hanma xa a lan a xa sena nde raxete i ma, na goronna sa n tan xun ma.

¹⁹ N tan yetəen nan ito sebexi n yiin na, n tan Pəli. N na i yii raxetema nen, koni n mi waxi a fala feni i xa fa fala i tan lan i xa i niin so n yii.

²⁰ Ngaxakedenna, yandi na fe fajin liga n xa Marigina fe ra, n nii yifan n ma Alaa Muxu Sugandixin barakani.

²¹ N to laxi i ra a i n xuiin suxuma nen, n xa ito sebe i ma. N na a kolon i nde ligama nen dangu n ma falan na.

²² I mən xa yigiya banxina nde yitən n yee ra amasətə n laxi a ra, n mən xetema nen e ma e Ala maxandin barakani.

Xəntən dənxe

²³ Epafirasi naxan n fema kasoon na Yesu Alaa Muxu Sugandixina fe ra, na i xəntənma.

²⁴ N walikε bodene Maraka nun Arisitaraki nun Demasi nun Luka, ne birin i xɔntɔn.

²⁵ Ala xa Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna xa lu ε niini.

Heburune Alaa Falan Naxan Nasiga Heburune Ma

Naxan yo na Kitabun yireni ito xaran a yeren ma, a luma nen na kanna xa alo a kawandi ramεen nin. Kitabun yireni ito sebexi nen alo kawandi ba daxin na. Kitabun yireni ito rajanna a yitama a sebexi muxune nan ma. A mon mi a sebe muxun fan mayitaxi. Yanyina nde, Kitabun yireni ito sebexi Romi kaane nan ma (13.24). Feen naxan kolonxi Kitabun yireni ito sebe muxuna fe yi, Yahudiyan na a ra naxan denkeleyaxi Marigi Yesu ma. Muxun naxan a sebexi, a Tawureta nun Yaburi Kitabun yirene kolonxi ki fajni. A Kitabun yireni ito sebexi Yahudiya gbete ye ma naxanye fan bata yi denkeleya Yesu ma alo a tan. Koni, e to jaxankataxi Yesu xinla fe ra, e xetεmatεon na a ra Yahudiya dinan ma. E yi e mema nen denkeleyaan na Yesu ma. Kitabun sebe muxuna e kawandima nen a e xa e senbe so e denkeleyani, a yi Alaa Muxu Sugandixin fisamantenyaa mayita alogo e nama xete e namun fonne ma. Yanyina nde Kitabun yireni ito sebe nen jεε tonge saxan Yesu keli xanbi sayani.

Kitabun yireni ito yitaxunxi yire dεxo firin nan na. A yire singena (1.1-10.18) Alaa Muxu Sugandixina fisamantenyana feen nan falama. Fa fala a dangu nabine ra (1.1-3), a mon dangu malekane ra (1.4-2.18), a dangu Nabi Musa nun Yosuwe ra (3.1-4.13); a tan nan keden findixi habadan saraxan na, a gbo dangu Layiri Fonne saraxarali gbeene ra (4.14-7.28); a saraxa kamalixin baxi nen naxan ba sanja ma keden pe a muxune rakisi han habadan, a dangu Layiri Fonna saraxa wuyaxine birin na (8.1-10.18).

Kitabun yire firindena (10.19-13.19) na muxune senbe soma alogo e xa lu denkeleyani (10.19-39) e nama xete dina gbete ma. En misali kendene toma menna nin lan Layiri Fonna denkeleya muxune ma (Sora 11), a mon a falama denkeleya muxune yeen xa lu tixi Alaa Muxu Sugandixin na, e yi non soto alo a tan (12.1-11). A yelin xanbini yamarina nde fiye e ma e nun a yi e kawandi (12.12-13.19), Kitabun sebe muxun a rajanma duba tiin nan ma e nun xontonne (13.20-25).

Kitabun sebe muxun mi danma fala jaxumene xan tun ma alogo a xa a Kitabun xaran muxune mali e tunnaxoleni. A a yebama e xa a denkeleya muxune toroma dunuja ayi, a mon yi Alaa Muxu Sugandixina wanla xunna fala. Fa fala a

faxan bata kisi feen nakamali saraxa yo mi yi nε naxan nakamale. Nayi, a muxune mafanma e xa lu Alaa Muxu Sugandixin fεxo ra. En fan lan en Habadan Alaa Muxu Sugandixi fisamantenna xuiin suxu.

Yesu gbo malekane xa

¹ Waxati danguxini, Alaa falan ti nen en benbane xa nabine xon sanja ma wuyaxi nun ki wuyaxi yi.

² Koni a falan tixi en tan xa waxati rajanni ito nin a Dii Xεmen xon. A bata daala birin sa a Dii Xεmen sagoni alo a keena. A dunuja daxi a tan nan baraka yi.

³ Alaa Dii Xεmen findixi a binyen noron nan na. Alaa maligan yeteen nan a ra. A dunuja yisuxi a falan senben nan na. A to yelin yulubi xafarin nakamale, a yi dεxo Alaa Senben Birin Kanna yiifanna ma ariyanna yi.

⁴ Alaa Dii Xεmen tiden yi gbo ayi dangu malekane ra, a yi xinla fi a ma naxan dangu e xinle ra.

⁵ Bayo, Alaa mi a falaxi a maleka yo xa, a naxa,

“N ma dii xεmen nan i tan na,
n bata findi i fafe ra to.*”

A mon mi a fala maleka yo xa, a naxa,

“N findima nen i fafe ra,
i fan yi findi n ma dii xεmen na.†”

⁶ Ala to a diin nafa dunuja yi alo dii singena, a mon naxa,

“Alaa malekane birin xa a batu.‡”

⁷ A mon yi a fala malekane fe yi, a naxa,

“Alaa malekane luma nen alo foyena,
a walikene yi lu alo tee degena.§”

⁸ Koni a mon yi a fala a dii xεmena fe yi, a naxa,

“Ala, i luma nen i ya mangaya gbedeni
habadan!

I ya manga dunganna yi findi tinxinyaan
taxamasenna ra.

⁹ Tinxinna rafan i ma,

fe jaxin mi rafan i ma.

Nanara, Ala, i ya Ala bata i rafisa i bodene
xa

a sewa turen sa i xunni i sugandi feen na.”*

¹⁰ A mon naxa,

“Marigina, i bεxo xonna da nen
xabu a foloni.

I yii fεxo nan kore xonna ra.

¹¹ Ne birin danguma nen,

koni i tan luma nen na.

Ne birin forima nen

e kala alo dugina.

¹² I yi e yisa alo domana,

e yi masara alo dugina,

koni i tan luma nen i kiini,

i siin fan dan mi na mume!†”

* 1:5: Yaburin 2.7 † 1:5: Samuyeli Firinden 7.14

‡ 1:6: Sariyane 32.43 § 1:7: Yaburin 104.4

* 1:9:

Yaburin 45.7-8 † 1:12: Yaburin 102.26-28

13 Ala mɔn mi a fala a maleka yo xa, a naxa,
 “Dɔxɔ n yiifanna ma,
 han n yi i yaxune sa i sanna bun.”*
 14 Malekane mi findixi Alaa walikɛ totarene xan na ba, a naxanye rasigama kisi muxune malideni?

2

E jɔxɔ lu kisi feen xɔn

1 Nanara, en bata feen naxanye mɛ, fɔ en xa en jɔxɔ lu nɛn ne xɔn alogo en nama kiraan bejin.
 2 Amasɔtɔ, malekane* fa xɛrayaan naxanye rali en benbane ma lan sariyan ma, ne birin suxutareyaan saranma nɛn a kala muxune ra alo a daxa kii naxan yi.
 3 Nayi, en fa ratangama di, xa en na en mɛ kisi gbee sifani ito ra, Marigin yetɛɛn singe naxan nali, na xanbi ra, a ramɛ muxune fan yi a jɔndin yita en na?
 4 Ala fan e sereya baan fari sa nɛn taxamasenne nun kabanako feene nun sɛnbɛ fe sifa wuyaxi ra, a yi a Nii Sarijanxin kɛwanle yitaxun e ra a sagoni.

Yesu en nakisimana

5 Awa, en yire famatɔɔn naxan ma fe falama, Ala mi na luma malekane xan sago yi.
 6 Koni sereyani ito seɓɛxi Kitabun yirena nde yi, a naxa,
 “Nanse daɗɔxɔn na,
 i to i yengi dɔxi a xɔn.
 Nanfera i jɔxɔ luxi adamadiin xɔn?
 7 I a daxi nɛn,
 a nɔrɔn yi maso malekane ra.
 I binyen nun xunnayerenna fi a ma.

8 I bata seen birin lu a bun.”†
 A to seen birin luxi adamadina nɔɔn bun, Ala mi sese lu naxan mi xuru a nɔɔn bun. Hali na, iki en mi a toma fa fala seen birin muxuna nɔɔn bun ma.
 9 Koni en na a toma fa fala, Ala Yesu magodo nɛn waxati dungidi dangu malekane ra, alogo a xa faxa masɔtɔ Alaa hinanna xɔn muxune birin xa. Iki en na a mangayaan binyen nun a xunna kenla toma a faxana fe ra a tin naxan ma.
 10 Ala naxan seen birin da a yetɛ xa, a yi waxi adamadi wuyaxi raso feni a binyeni. Na yi lanxi, a to en nakisimana fe rakamali a tɔrɔn xɔn.

11 Bayo Yesu naxan muxune rasarijanma e nun a naxanye rasarijanxi, ne birin fafe keden. Nanara, Yesu mi yagima a fale ne ma, “Ngaxakedenne.”

12 A naxa Kitabuni,
 “N na i xinla ralima nɛn ngaxakedenne ma.

N ni i matɔxɔma nɛn yamaan ye.”‡
 13 Kitabun mɔn naxa, “N nan n yigi sama Alamin.” A mɔn naxa, “Nxu nun n ma diine nan ito ra, Ala naxanye fixi n ma.”§

14 Nayi, bayo Yesu a muxune findixi adamadiine nan na fati benden nun wunli, Yesu fan yetɛɛn bata lu alo e tan. Na ma, a yi Yinna Manga Setana halagi a yetena sayaan xɔn ma sɛnbɛn yi naxan yii sayaan xun na.

15 A na ligaxi nɛn alogo naxanye yi sayaan gaxun konyiyani e dunuja yi gidini, a xa ne xɔrɔya.

16 Amasɔtɔ a mi faxi malekane xan malideyi, koni fo Iburahima bɔnsɔnne.

17 Na nan a liga, a yi lu alo a ngaxakedenne feen birin yi, alogo a xa nɔ saraxarali kuntigiyaan wanla kɛ Ala xa kininkininna nun tɔgɔndiyani, a yi Ala solona yamaan yulubine xafari feen na.

18 Bayo Setana kataxi a xa a fan natantan, a tan yetɛɛn yi tɔrɔ na feni, nayi, a fɛrena a xa, a yi muxune mali e nɛma e ratantan feene de waxatin naxan yi.

3

Yesu dangu Nabi Musa ra

1 Nanara, ngaxakeden muxu rasarijanxine, Ala bata ɛ tan naxanye xili, ɛ xaxili lu Yesu a fe xɔn, Alaa Xɛraan nun Saraxarali Kuntigi Singena, en naxan ma fe falama yamani.

2 Muxu tɔgɔndiyaxin nan yi a ra Ala xa, naxan a sugandixi alo Musa yi kii naxan yi Alaa banxin birin yi.*

3 Banxi tiina xunna kenla gbo dangu banxin yetɛɛn na. Nanara, Yesu a xunna kenla gbo Musaa xunna kenla xa.

4 Awa, muxune nan banxine tima, koni Ala nan seen birin daxi.

5 Musa tan tɔgɔndiya nɛn wali kedeni Ala xa a banxin mumɛni, a sereyaan ba lan na feene ma Ala yi fama naxanye ligadeni.

6 Koni Alaa Muxu Sugandixin tan luxi na alo Alaa Dii Xɛmɛn naxan a banxin xun na. En findixi a banxin nan na, xa en na en wɛkile, en yi en ma yigin namara en naxan matɔxɔma.

Matabuna Alaa yamaan xa

7 Nayi, alo Alaa Nii Sarijanxina a falaxi kii naxan yi, a naxa,
 “Xa ɛ Ala fala xuiin mɛ to,

8 ɛ nama e bɔɗɛni xɔdɔxɔ alo ɛ yi murutɛxi Ala ma waxatin naxan yi, ɛ yi matoon xun ti Ala ra tonbonni.

9 ɛ benbane n bunba nɛn mɛnni, e yi n matandi,
 hali e to n kɛwanle birin to jɛɛ tonge naanin.

‡ 1:13: Yaburin 110.1 * 2:2: Yahudiyane namunne xaranna kui, Nabi Musa Alaa sariyane sɔtɔxi **malekane** nan xɔn ma. † 2:8: Yaburin 8.5-7 ‡ 2:12: Yaburin 22.23 § 2:13: Esayi 8.17-18 * 3:2: A mato Yatene 12.7 kui.

10 Nayi, n xələ nən na waxatin muxune ma, n naxa,

‘E bəjnən makuya n na waxatin birin, e mi n ma kiraan xən.’

11 N yi n kələ n ma xələni, n naxa, ‘E mi soe n ma matabudeni mumel!’ †

12 Ngaxakedenne, e a liga e yeren ma, bəjnə naxin nun denkeleyatareyaan nama lu e sese yi naxan a lige e xete habadan Ala fəxə ra.

13 Koni e bode ralimaniya ləxə yo ləxə, fanni en mən na waxatini Kitabun naxan ma fa fala “To” alogo e tan nde nama tantan yulubin xən, e tengbesenye ayi.

14 Amasəto en bata findi Alaa Muxu Sugandixin gbeene ra, xa en lu en ma toğondiyaan singeni, han a rəjanna.

15 Kitabun naxa, “Xa e Ala fala xuiin me to, e nama e bəjnəni xədəxə alo e yi murutəxi Ala ma waxatin naxan yi.” ‡

16 Awa, ndee yi ne ra, naxanye Alaa falan me, e murute a xili ma? Ne findixi muxune nan na Musa naxanye ramini Misiran yamanani.

17 Ala xələ ndee ma jee tonge naanin? Naxanye yulubin liga, e faxa tonbonni.

18 Ala a kələ ndee a fe ra, a e mi soe a matabu yireni? Naxanye tondi a falan suxe, a yi falan tima ne nan ma fe yi. §

19 En bata a to nayi, fa fala e mi yi nəe soe matabudeni lan e denkeleyatareyaan ma.

4

Matabudena Alaa muxune xa

1 Nayi, Ala to en tuli sa, a en nəe soe nən a matabudeni, en na a liga en yeren ma nayi alogo e tan nde nama lu alo e fulaxi na ra.

2 Bayo Alaa falan Xibaru Fajin nali nən en fan ma alo na waxati danguxin muxune. Koni e falan naxan me, na tənə yo mi lu e tan ma, amasəto naxanye a rame, ne mi a suxu denkeleyani.

3 En tan naxanye denkeleyaxi, en tan soma nən na matabudeni alo Ala a fala kii naxan yi, a naxa,

“N bata n kələ n ma xələni, n naxa, ‘E mi soe n ma matabudeni mumel!’” * Anu, Alaa wanla bata yi kamali xabu dunuğa da waxatini.

4 Amasəto ito falaxi Kitabun yirena nde yi xii soloferedena fe yi, a naxa, “Ala yi a matabu a wali keen xii soloferede ləxəni.” †

5 A mən naxa Kitabun yireni ito yi, “E mi soe n ma matabudeni mumel!”

6 Na bunna nən fa fala ndee gbete ye soe nən, ba muxune ra naxanye singe Alaa falan

Xibaru Fajin me, e mi so lan e fala suxutareyaan ma.

7 Nanara, waxati xunkuye to dangu, Ala mən yi ləxə nənən sa, a yi na feen fala Dawuda a Kitabun kui, a yi na ləxə nənən xili sa fa fala “To.” A naxa,

“Xa e Ala fala xuiin me to, e nama e bəjnəni xədəxə.”

8 Awa, xa Yosuwe bata yi yamaan naso Alaa matabudeni nun, Ala mi yi ləxə gbete a fe fale na xanbi ra.

9 Na bunna nən fa fala matabuden mən Alaa yamaan xa yeen na.

10 Amasəto muxu yo so Alaa matabudeni, na fan a matabuma nən alo Ala a matabuxi kii naxan yi.

11 Na ma, en kata en so matabudeni, alogo muxu yo nama findi fala suxutaren na alo en benbane.

12 Amasəto Alaa falana, niiramaan na a ra, a senben gbo, a deen xanxan dangu silanfanna de firin kanna ra. ‡ A soma nən han a səndəmen nun niin yeteen fata, e nun fatin nadəxədene nun fasane. A muxun miriyane nun a natane makitima nən.

13 Ala dali se yo mi luxunxi a ma. Ala feen birin toma. En birin en dentegema nən a xa.

Saraxarali kuntigin nan Yesu ra

14 Nanara, bayo saraxarali kuntigi gbeena en yii naxan kelixi kore, Yesu Alaa Dii Xəməna, nayi en na en səbe so en ma denkeleyani, en naxan ma fe falama yamani.

15 Amasəto en ma saraxarali kuntigina en ma fangatareyaan kolon, bayo Setana kata nən a fan natantandeni kiin birin yi alo en tan, anu, a mi yulubi yo liga.

16 Nanara, en na en maso Ala hinantenna manga gbəden na xaxili ragidini alogo en xa kininkininna nun hinanna sətə en makoon naxanye ma.

5

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

1 Saraxarali kuntigine birin sugandima nən adamadiine ye, alogo e xa wali Ala xa, e yi kise ralixine nun saraxane ba yulubi xafarin na.

2 E nəe xaxilitarene nun muxu tantanxine famunje nən, bayo e tan fan yeteen tantanma.

3 E yulubi xafari saraxane bama e tan yetena fe ra na nan ma, e nun yamaan xa.

4 Muxu yo mi saraxarali kuntigiyaan xunna kenla fenje a yete xa. Ala nan a xilixi alo a Haruna xili kii naxan yi.

† 3:11: Yaburin 95.7-11 ‡ 3:15: Yaburin 95.7-8 § 3:18: A mato Yatene 14.1-35 nun Yaburin 95.11 kui. * 4:3: Yaburin 95.11 † 4:4: Dunuğa Fələn 2.2 ‡ 4:12: *Silanfanna*: Sofane yengeso degemana. * 5:5: Yaburin 2.7

5 A na kii nin, Alaa Muxu Sugandixin mi saraxarali kuntigi binyen soto a yete ra, koni Ala a fala nen a xa, a naxa, "N ma dii xemen nan i tan na, n bata findi i fafe ra to."*

6 A mon yi a fala Kitabun yire gbete yi, a naxa, "Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi."†

7 Yesu yi dunuja yi waxatin naxan yi, a yi Ala maxandima, a xuini te, a yetegen yi mini, a yi Ala mafan naxan yi noe a rakise sayaan ma. Ala yi a xuiin name bayo a yi xuruxi a ma.

8 Koni hali Alaa Dii Xemen to a ra, a a xaran nen fala suxun ma a torone yi.

9 Yesu a fe kamali waxatin naxan yi, a yi findi habadan Marakisi Tiin na muxune xa naxanye birin a xuiin suxuma.

10 Ala yi a findi saraxarali kuntigin na alo Melikisedeki yi kii naxan yi.

Senbe soon denkeleyani

11 Fe wuyaxi nxu kui a fala daxin na e xa lan feni ito ma, koni a yeba raxolo e xa, bayo e mi a famuma xulen.

12 A yi lan nun e yi findi karamoxone ra waxatini ito yi, anu han iki e makoon mon e xaran muxun ma lan Alaa falan fe singene ma. E luxi alo dii joreen naxan mon xijne na bayo e mi donse xodexen donje singen.

13 Muxun naxan mon xijne minni, dii joreen nan na ra. A mi xaranna kolon lan tinxinyaan ma.

14 Koni fonne nan gbee donse xodexen na. Naxanye denkeleya bata koxo, ne bata e yete xaran fe fajin nun a jaxin tagi rabaan ma.

6

1 Nanara, en dangu Alaa Muxu Sugandixina xaranna fe singene ra, en siga yeen na, hali en nama fa xete fe folone ma sonon alo itoe: en na en xun xanbi so fena wali jaxine yi naxanye muxun xalima yahannama, e nun denkeleyana Ala ma,

2 e nun xaranna muxu rafu feene ma igeni e tubi xinla ma e nun yii saan muxune ma Ala maxandini e nun faxa muxune rak-enla sayani e nun habadan kitina.

3 Xa Ala tin, en sige nen yeen na.

4 Amasoto naxanye bata yi kenenna soto sanja ma keden, e Ala kisin soto, e yi Alaa Nii Sarijanxin soto,

5 naxanye bata yi Alaa falan jaxunna kolon e nun waxati famatxon senbene,

6 ne na ba denkeleyani, e mi fa noe raxete sonon, e mon yi tubi. Amasoto ne luxi nen

† 5:6: Yaburin 110.4

* 6:14: A mato Dunuja Folon 22.16-17 kui.

† 6:19: **Kunkin balani** ito findixi wure

gbee konkonxina nde nan na naxan xidima kunkin ma yolonxonna ra. A wolima igeni alogo a xa sa digi gemena nde ra igen bun ma, a kunkin naxara. Yireni ito niin gbee maraxara seen misalixi na kunki raxara seen nan ma.

* 7:1: **Melikisedeki** a feen mato Dunuja Folon 14.17-20 kui.

alo e mon Alaa Dii Xemen nan gbangbanma wudin ma, e yi a rayarabi yamaan yetagi.

7 A misaala, baxon naxan tule igen sotoma waxatin birin, a si seene sabati a kanna xa, Alaa barakan nan na ra.

8 Koni baxon naxan janle nun tansinne tunna raminima, na ton mi na, a masoxi Alaa dangan nan na. A rajanni, teen yi a gan.

9 Koni n xanuntenne, hali nxu falan tima na kiini, nxu laxi a ra, a fe gbete nan e tan yete ra lan e kisi feen ma.

10 Bayo tinxintare mi Ala ra. A mi jinanma e wanle xon, e nun e xanuntenyaan naxan yitaxi a ra e to a yama sarijanxin malima han iki.

11 Nxu waxi a xon ma, e keden kedenna birin xa lu na tunnafanni han a rajanna alogo e yengi seen naxanye ma, e ne soto.

12 Nxu mi waxi, e xa tunnaxolo ayi. Koni fo e xa na denkeleya muxune raliga naxanye dija alogo Ala e tuli saxi naxan na, e na soto.

Alaa layirina

13 Ala Iburahima tuli sa waxatin naxan yi, a yi a kolo a yete yi, bayo muxe mi na a koloe naxan yi naxan gbo a tan xa.

14 A yi a fala, a naxa, "N na i barakama nen han! I bansonna wuyama ayi nen."*

15 Iburahima yi dija, a yi a legeden, Ala a tuli sa naxan na, a yi na soto.

16 Adamadiine e koloma fena nde yi naxan gbo e tan xa, e kolon yi e falan senbe so alogo muxune nama e matandi.

17 Nanara, Ala yi Iburahima tuli sa, a yi a kolo alogo naxanye yi lan e na feen soto, ne xa a kolon a na fe ragidixin mi masarama.

18 Ala na liga nen alogo en tan naxanye a falan findixi en yigin na en xaxili tixi naxan na, en xa limaniya ki fajai, a to na yitaxi en na fe firinna xon, naxanye mi maxete, Ala mon mi wulen fale.

19 Na yigina en yii alo kunkin balana a rati seen na igen bun ma† naxan sigama han yire sarijanxin ye masansan dugin xanbi ra en niin nasuxu seen na barakani

20 Yesu singe soxi en xa denaxan yi, bayo a bata findi habadan saraxarali kuntigin na, a lu alo Melikisedeki.

7

Melikisedeki saraxaraliyani

1 Melikisedeki* nan yi Salemi mangan na e nun Kore Xonna Alaa saraxaralina. Iburahima yi kelima yengeni waxatin naxan yi, a mangane no naxan yi, Melikisedeki yi siga a ralandeni, a yi duba a xa.

* 7:1: **Melikisedeki** a feen mato Dunuja Folon 14.17-20 kui.

² Iburahima yi a se tongoxine birin yaganna so a yii. Melikisedeki xinla bunna neen “Tinxin Mangana.” Salemi mangan nan mən yi a ra nun, na fan bunna neen “Bəne Xunbeli Mangana.”

³ A baba mi kolon, a nga mi kolon, a xabila mi kolon, a siimayaan fəlon nun a raḡanna mi kolon. A luxi nən alo Alaa Dii Xəməna naxan luma saraxaraliyani habadan.

⁴ Ɛ a gbo kii mato, hali en benba Ibrahima yeteən seen naxanye tongo yengeni, a ne yaganna so a tan nan yii.

⁵ Sariyan naxa, a Isirayila yamaan bənsənne lan e xa yaganna so Lewi bənsənna muxune nan yii, saraxaraline.† Anu, ngaxakedenmane nan e ra, e birin minixi Iburahima bənsənna nin.

⁶ Melikisedeki tan mi yi findixi Lewi bənsənna muxu ra, koni a yaganna sətə nən Iburahima ra, Ala naxan tuli sa. Melikisedeki yi duba a xa.

⁷ Anu, matandi mi naxan na, naxan duban tima, na dangu duba sətən na.

⁸ Lewi muxun naxanye yaganne rasuxu, ne faxama nən, koni Melikisedeki tan mabinni, Kitabun naxa a na mi faxaxi.

⁹ Na kui a luxi alo Lewi bənsənna muxun naxanye yaganna rasuxuma, hali ne fan yaganna ba nən Melikisedeki xa Iburahima sabun na.

¹⁰ Bayo Lewi bənsənna muxune mən yi e benba Iburahima fatini, a naralan Melikisedeki ra waxatin naxan yi.

¹¹ Xa feene yi nəe rakamale Lewi bənsənna saraxaraliyaan barakani nun, yamaan sariyan sətə naxan xən, e makoon mi yi birama saraxaraliya gbete ma na xanbi ra nun naxan luxi alo Melikisedeki hali ba Haruna bənsənne ra.

¹² Bayo saraxaraliyaan na masara, fə sariyan fan xa masara.

¹³ Feni itoe fala Yesu naxan ma fe ra, na barixi bənsən gbətəni, saraxaraliin munma yi mini bənsənna naxan yi.

¹⁴ A kolonxi nayi fa fala en Marigin barixi Yuda bənsənna nin. Awa, Musa saraxarali feen fala waxatin naxan yi, a mi na bənsənna fe fala.

Saraxarali gbete alo Melikisedeki

¹⁵ Feni ito fixama nən dangu na ra xa saraxarali gbete fa naxan luxi alo Melikisedeki

¹⁶ naxan mi findixi saraxaraliin na sariyan xən a benbane fe ra, koni a findixi saraxaraliin na a faxatareyaan nan senbe xən.

¹⁷ Amasətə Kitabun bata a fala, a naxa, “Saraxaraliin nan i ra habadan, alo Melikisedeki yi kii naxan yi.”‡

¹⁸ Awa, yamari fonna bata ba na a senbetareyana fe ra, a tənə to mi yi na.

¹⁹ Bayo sariyan mi sese rakamalixi. Koni yigi fisamantenna bata mini, en na en masoma Ala ra naxan baraka yi.

²⁰ Na fe nənən mi tixi kolon xanbi. Bonne findi saraxaraline ra waxatin naxan yi, na kolə sifan mi ti.

²¹ Koni Yesu findixi saraxaraliin na kolon nan xən, Ala a fala a xa waxatin naxan yi, a naxa,

“Marigin bata a kolə,

a mi a xuiin maxətəma, a naxa,

‘Saraxaraliin nan i ra habadan.’”§

²² Koləni ito bata Yesu findi layirin xui kenden na en tan xa.

²³ Saraxarali singene yi wuya bayo e yi faxama,

²⁴ koni Yesu tan luun nən habadan. A saraxaraliyaan fan luma nən habadan.

²⁵ Nayi, a nəe muxune rakise nən yati naxanye fama Ala ma Yesu barakani amasətə a tan luma nən habadan Ala solona fe nan na.

²⁶ En makoon yi na saraxarali kuntigi sifan nan ma: naxan sarijan, a mi fe jaxi rabama, fə mi naxan na, naxan mi yulubi kanne ye, naxan yitexi kore xənna ma.

²⁷ A tan mi ligaxi alo saraxarali kuntigin bonne, amasətə ne saraxan bama ləxə yo ləxə e yete yulubine fe ra e nun yamaan yulubine fe ra. Koni Yesu tan a yete ba nən saraxan na yamaan yulubine fe ra sanja ma keden pe han habadan.

²⁸ Musaa sariyan yi adamadi senbetarene nan dəxəma saraxarali kuntigine ra, koni Ala a kolə falan naxan ma sariyan xanbi ra, na a Dii Xəmənen nan dəxəma naxan bata yelin kamale han habadan.

8

Yesu nan en ma saraxarali kuntigin na

¹ En ma falan birin xunna nan ito ra: En ma Saraxarali Kuntigin dəxi Alaa Mangaya gbəden yifanna ma ariyanna yi.

² A walima yire sarijanxin yeteni, Marigina a yete batuden naxan tixi, adamadiine mi naxan ti.

³ Saraxarali kuntigin birin dəxi nən alogo e xa kiseene nun saraxane rali Ala ma, nayi fə sena nde xa lu a fan yii a naxan be saraxan na.

⁴ Xa a yi dunujani nun, a mi yi findima saraxaraliin na nun, amasətə gbətəye na naxanye Ala kiseene ralima alo sariyana a falaxi kii naxan yi.

⁵ Na saraxaraline walima yire sarijanxin naxan yi, men findixi ariyanna fe misaala nun a nininna nan na. Nanara, Ala Musa rakolon na ki, a to yi Ala Batu Bubun tima,

† 7:5: A mato Yatene 18.21 kui. ‡ 7:17: Yaburin 110.4

§ 7:21: Yaburin 110.4 * 8:5: Xəḡəyaan 25.40

a naxa, “A liga i yeren ma, i yi e rafala alo n na a misaala yitaxi i ra geyaan fari kii naxan yi.”*

⁶ Koni iki, Yesu bata wanla soto naxan fisa saraxaraliin bonne wanla xa bayo a bata fa layirin na naxan fan Layiri Fonna xa, bayo na en tuli sa feen naxanye ra, ne fan a fonna xa.

⁷ Xa fe yo mi yi layiri singen na nun,[†] en mako mi yi fa a firinden ma nun.

⁸ Koni Ala yi feen to a muxune ra, a yi a fala, a naxa,

“Marigin naxa, ‘Na waxatin fama, n layiri nenen xidima

nxu nun Isirayila nun Yuda yamane tagi waxatin naxan yi.

⁹ A mi ligama

alo n layirin naxan xidi nxu nun e benbane tagi,

n to e yii rasuxu

n yi e ramini Misiran yamanani.

Amasoto e mi n ma layirin suxu,

n fan yi e rabepin.’

Marigin naxa na kiini.

¹⁰ Layirin ni i ra,

n naxan xidima nxu nun Isirayila yamaan tagi.

Marigin naxa iki:

Na waxatin na dangu,

n na n ma sariyane sama nen e xaxinli,

n yi e sebe e bojeni.

N findima nen e Ala ra,

e yi findi n ma yamaan na.

¹¹ Muxu yo mi fa a boden maxaranma,

muxu yo mi a fale a ngaxakedenna xa,

a naxa, ‘I xa Marigin kolon,’

bayo e birin n kolonma nen,

keli muxudin ma han muxu gbeena.

¹² N dijama nen e tinxintareyaan ma,

n yi e yulubine xafari.”[‡]

¹³ Ala to na layirin xili sa a nenen, na bunna neen a nenen bata lu a fonna jaxoni. Seen naxan bata fori, na tununma nen.

9

Yesu saraxana

¹ Layiri singen kui, yamarina ndee yi na nun lan Ala batu feen nun a yire sarijanxina fe ma dunuja muxune naxan tixi a xa.

² E Ala batu bubun ti nen nayi. Na bubun kui singen yi xili Yire Sarijanxina. Lenpune daxo seen yi na, e nun tabanla nun burun naxanye ralixi Ala ma.

³ Ye masansan dugin firinden xanbi ra, bubu kui gbete yi na naxan yi xili Yire Sarijanxi Fisamantenna,

⁴ e nun a wusulan saraxa gande xema daxina, e nun a Layiri Kankirana. * Xemaan yi saxi na kankiraan birin ma. Xema kundidin yi na kui, Manna donseen[†] fan yi na kui. Haruna dunganna fan yi kankiraan kui naxan bata yi a majingi e nun geme walaxane layirin yi sebei naxanye ma.

⁵ Na Layiri Kankiraan xun ma, maleka gubugubu kan naxoxine sawuran yi na. E gubugubune yi bandunxi kankiraan deraganla xun ma, Ala solonaden na. Koni en nama na feene birin yeba iki.

⁶ Feene birin to yitan na kiini, saraxaraline yi soma nen na yire singeni waxatin birin alogo e xa e wanla rakamali.

⁷ Koni yiren firinden, saraxarali kuntigin nan tun keden yi soma na sanya ma keden jeen bun ma. Anu, fo a saraxan wunla xali, a yi a rali a yete yulubine nun yamaan yulubine xafari seen na.

⁸ Alaa Nii Sarijanxin munma yi a kiraan makenen yamaan yi soma yire sarijanxi fisamantenni naxan xon Ala batu bubu singen yi tixi waxatin naxan yi.

⁹ Misaala nan na ra waxatini ito xa. Nana, kiseene nun saraxan naxanye yi ralima Ala ma, ne mi yi ne Ala batu muxune sondomene sarijanje.

¹⁰ Tonna nan tun yi ne ra lan donseene nun min seene ma e nun fati maxana e dinnan kiine ma, naxanye yi daxa han waxati nenen yi a li.

¹¹ Koni Alaa Muxu Sugandixin to fa alo saraxarali kuntigin naxan fe fajine rafa, a danguxi Ala Batu Banxi fisamantenna nin naxan kamalixi, muxune mi naxan tixi, dunuja gbee mi naxan na.

¹² Yesu to so Yire Sarijanxi Fisamantenni, a mi koton wunla xan ba saraxan na de hanma tura dina, a yete wunla nan ba sanya ma keden pe, a yi en xunba habadan.

¹³ Amasoto koton wunla hanma turana, e nun jinge gile ganxin xubena, xa ne xuya muxu xoxixine ma, na yi e fati benden nasarijan,

¹⁴ nayi, Alaa Muxu Sugandixin wunla senben gbo dangu na ra! Amasoto, a bata a yete ba saraxa fetaren na Ala xa, Alaa habadan Nii Sarijanxin barakani. Na wunla en sondomene sarijanma nen kewali jaxine ma naxanye en faxama, en yi no habadan Ala batue.

¹⁵ Na nan a ligaxi Yesu findixi layiri nenen sabun na alogo Ala naxanye xilixi, ne xa no habadan keen sote, a e tuli sa naxan na. A faxa na nan ma, a findi e xunba seen na yulubine yi naxanye ligaxi na layiri singen waxatini.

[†] 8:7: *Layiri singena* fe mato Xorjyaan 24.3-8 kui. [‡] 8:12: Yeremi 31.31-34 * 9:4: 9.4 *Layiri Kankirana* fe mon sebei Xorjyaan 25.10-22 kui. [†] 9:4: *Manna donsena* a fe mato Xorjyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. Donseen nan yi a ra Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni.

¹⁶ Amasotō xa layirin xidixi lan muxuna nde kee yitaxunna ma, a mi kamale fo na kanna na faxa.

¹⁷ Keen mi taxunma fanni a kanna mon nejne fo a na faxa, a layirin yi rakamali.

¹⁸ Nanara, hali layiri singen yetena, a mi folo benun wunla xa mini.

¹⁹ Musa to yelin yamarine birin fale yamaan birin xa fata sariyan na, a yi turadine nun kotone wunla tongo, e nun igena, e nun yexee xabe gbeela, a yi wunla xuya Sariya Kitabun nun yamaan birin ma joxonden na naxan xili hisopina.[‡]

²⁰ A yi a fala, a naxa, “Wunli ito nan layiri xidi seen na, Ala e yamarixi naxan suxu feen ma.[§]”

²¹ Musa mon yi wunla xuya Ala Batu Bubun nun a rawali seene birin ma.

²² Sariyan kui, fayida seen birin nasarijanxi wunla nan xon, anu, xa wunla mi mini, yulubin mi xafare.

Yesu saraxan nan yulubin xafarima

²³ A yi daxa na seene xa rasarijan na kii nin, bayo e findixi ariyanna seene misaale nan na. Koni ariyanna seene yeteen yi daxa e rasarijan saraxan na naxan dangu ne ra.

²⁴ Amasotō Alaa Muxu Sugandixin mi soxi yire sarijanxini, muxune naxan tixi, denaxan findixi ariyanna misaala gbansanna ra, koni a soxi ariyanna yeteen nin, alogo a xa ti Ala yetagi en xa iki.

²⁵ A mi soxi a yete badeni saraxan na sanja ma wuyaxi alo saraxarali kuntigin soma kii naxan yi yire sarijanxi fisamantenni jee yo jee sube wunla ra a yii.

²⁶ Bayo xa na nan yi a ra nun, Yesu yi taroma nen nun sanja ma wuyaxi xabu dunuja da waxatina. Koni iki, waxati rajanni, a bata mini kenenni sanja ma keden han habadan, a a yete ba saraxan na, a yi yulubine birin jan.

²⁷ Adamadiine birin faxan nen sanja ma keden pe, na xanbi ra kitin yi a li.

²⁸ Alaa Muxu Sugandixin fan findixi saraxan na na kii nin sanja ma keden pe, a muxu wuyaxi yulubin jan. A mon fama nen, koni a mi fama yulubi xafari feen na. A fama a legeden muxune nan nakisideyi.

10

Yesu saraxana

¹ Musaa sariyan findixi fe famatone maligan nan na, e tan yeteen mi a ra. Nanara, saraxan naxanye bama waxatin birin jee yo jee, ne mi noe Ala batu muxune rakamale.

² Xa e yi noe na ra nun, muxune mi yi luyee be waxatin birin. Bayo Ala batu muxune

yi sarijanma nen nun sanja ma keden han habadan, e mi yi fa e yete kolonje yulubi tongon na nun.

³ Koni na jee yo jee saraxane muxune yulubine rabirama e ma nen.

⁴ Amasotō turaan wunla nun siin wunla mi noe yulubin janje mume!

⁵ Na nan a ligaxi, Yesu fa dunuja yi waxatin naxan yi, a yi a fala Ala xa, a naxa, “I mi waxi saraxane nun kiseene xon, koni i bata n fati bendeni ton n xa.

⁶ Saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.

⁷ Nayi, n yi a fala, n naxa, ‘N tan ni i ra.

N ma fe sebexi Kitabuni.

Ala, n bata fa i tan sagoon ligadeni.*,”

⁸ Awa, a naxan singe fala, a naxa, “Saraxane nun kiseene nun saraxa gan daxine nun yulubi xafari saraxane mi rafan i ma.” Anu, sariyana e ba feen yamarixi.

⁹ Na xanbi ra, a mon yi a fala, a naxa, “N tan ni i ra, n bata fa i sagoon ligadeni.” Nayi, a yi saraxa singene ba na, a yi a masara a nen na.

¹⁰ Yesu Alaa Muxu Sugandixina a sagoon naxan ligaxi, a yi a fati benden ba saraxan na, na en sarijanma nen sanja ma keden pe han habadan.

¹¹ Saraxaraline birin e wanla kema loxo yo loxo. E saraxane bama yeye, naxanye mi noe yulubin xafare mume!

¹² Koni Yesu tan, na saraxa keden peen nan ba yulubine fe ra, a yi doxo Ala yiifanna ma han habadan.

¹³ Iki a Ala mamama alogo a xa a yaxune lu a sanna bun ma.

¹⁴ Amasotō muxun naxanye rasarijanma, a bata ne rakamali saraxa keden peen xon han habadan.

¹⁵ Alaa Nii Sarijanxin fan na feen seren bama en xa. A fala singen naxan ti, a naxa,

¹⁶ “Layirin ni i ra nxu nun Isirayila kaane naxan xidima:

Na waxatin na dangu,

n nan n ma sariyane sama nen e bojeni,

n yi e sebe e xaxinla ma.”

Marigin naxa na kiini.

¹⁷ A mon naxa,

“N mi fa n xaxili luma e yulubine nun e sariya kala feene xon sonon.”

¹⁸ Anu, ne na mafelu, saraxa mi fa bama yulubina fe ra.

En na en tunnafan

¹⁹ Nayi, ngaxakedenne, en xaxili ragidixi so feen na yire sarijanxi fisamantenna nin Yesu wunla barakani.

[‡] **9:19: Hisopi** findixi sansi bili xurudin nan na e yulubi xafari wunla xuyama naxan na saraxabadeni. Na feen sebexi Xoroyaana 12.22 kui. **§ 9:20:** Xoroyaana 24.3-8 * **10:7:** Yaburin 40.7-9 † **10:16:** Yeremi 31.33-34 naxan bata yi sebe nun Heburune 8.8-12 kui.

²⁰ A so deen naxan nabixi en xa, kira nenen nan na ra naxan tixi nii rakisin ma, en noe sige ye masansan dugin xanbi ra naxan xon, kiraan naxan findixi a fati benden na.

²¹ En ma saraxarali kuntigin nan Ala Batu Banxin xunna,

²² nayi, en xa en maso Ala ra boje sarijanxin nun denkeleya defexini, en bojen to sarijanxi feene birin ma, en xaxinla en yalagima naxanye ma, en fati benden to maxaxi ige sarijanxin na.

²³ En lu en tiye en yigina fe ra yamani, amasoto naxan en tuli saxi, na tinxin.

²⁴ En na en noxo lu en bode xon ma, en yi en bode rawekile xanuntenyaan nun wali faji rabaan ma.

²⁵ En nama en me en ma malanne ra alo muxuna ndee darixa a lige kii naxan yi. Koni en na en bode ralimaniya waxatin birin, alo en to Marigina loxon toon masoe.

²⁶ En yelin xanbini jondin kolonna sote, xa en na a rakeli a ma, en lu yulubin lige, saraxa mi fa en yii sonon yulubin mafelu feen na,

²⁷ fo kiti famatoon nun tee gbeen gaxuna naxan Ala matandi muxune halagima.

²⁸ Ala sariyan naxan so Musa yii, naxan yo na yi na kala, na kanna yi faxama kininkintareyaan nin, xa muxu keden hanma firin bata sereyaan ba.‡

²⁹ Awa, na kanna mi sarijane a kewanle ra ba, naxan na Alaa Dii Xemen a fe rayelefu, hanma naxan na Alaa layirin xidi wunla rafeya naxan a sarijanma, hanma naxan na Ala hinantenna Nii Sarijanxin nasoto?

³⁰ Bayo en tan a kolon naxan a falaxi, a naxa, "N tan nan gbeerjoxo tiin na, n tan nan donle saranma e yatene ra." E nun mon, a naxa, "Marigina a yamaan makitima nen.S"

³¹ Gbalon na a ra xa muxun bira habadan Ala ra.

³² Na loxo singene fe xa rabira e ma, e Alaa kenenna soto waxatin naxan yi. E tunnafan nen yenge xodexen nun toroyani na waxatini.

³³ E yi e konbima yamaan yetagi waxatina nde yi, e e toro. Waxati gbete, naxanye na fe sifan soto, e kafu nen ne ma.

³⁴ E yi kininkinin kasorasane ma, e yi tin sewani muxune yi e yii seene tongo, bayo e yi a kolon fa fala e yii se fisamantenne ramaraxi habadan.

³⁵ Nayi, e xaxili ragidixi naxan ma, e nama na rabejin, bayo a findima nen konton gbeen na e xa.

³⁶ E makoon tunnafanna ma, alogo e na Ala sagoon liga, a e tuli sa naxan na, e yi na soto.

³⁷ Amasoto Kitabuna a falaxi kii naxan yi, a naxa,

"A bata lu ndedi, siya di, naxan fama, na yi fa, a mi fa buma.

³⁸ Koni n ma tinxin muxun nii rakisin sotoma nen

a denkeleyaan xon.*

Anu, xa naxan xete a xanbi ra, na kanna mi n keneyje."

³⁹ En tan mi xetema en xanbi ra, en yi halagi, koni en luma denkeleyani nen, en niin yi kisi.

11

Denkeleyana fe

¹ En na la en yigin na, en yi xaxili ragidi feen ma en mi naxan toma, na nan denkeleyaan na.

² A singe ra muxune sereya fajin soto e denkeleyaan nan xon.

³ Denkeleyaan xon, en na a kolon fa fala dunuja daxi Ala fala xuiin nan ma. Nanara, en seen naxanye toma ne mi fataxi fe toxine ra.

⁴ Denkeleyaan xon, Habila yi saraxan ba Ala xa naxan yi fisa Kayini gbeen xa. Ala yeteen yi sereyaan ba a saraxana fe ma, fa fala, a tinxin muxun nan a ra. Denkeleyaan xon, hali Habila to bata faxes, koni a mon falan tima.*

⁵ Denkeleyaan xon, Xenoki yi te kore xonna ma, a mi faxes, a mi fa to sonon. Amasoto Ala bata yi a xali. Benun a xa xali kore, a bata yi na serejoxo yaan soto nun fa fala a bata Ala kenon.†

⁶ Muxu yo mi Ala keneyje denkeleyaan xanbi, bayo naxan fama Ala ma, fo na xa la a ra nen fa fala Ala na yi, e nun muxun naxanye a fenma, Ala ne kontonna fima nen.

⁷ Denkeleyaan xon, Nuhan to rakolon fe famatone fe yi, a munma yi naxanye to, a yi kunkin nafala Ala yereragaxun ma a tan nun a denbayaan nakise naxan kui. A denkeleyaan yi findi dunuja muxun bonne yalagi xunna ra, a tan yi tinxinyaan soto a keen na denkeleyaan xon.

⁸ Denkeleyaan xon, Ala to Iburahima xili, a yi a falan suxu, a siga na yamanani, a yi naxan sotoma a keen na, hali a to mi yi a kolon a sigan denaxan yi.

⁹ Denkeleyaan xon, Ala a tuli sa yamanan naxan na, a doxo menni xoyeyani. A yi lu bubune kui, alo Isiyaga nun Yaxuba fan a liga kii naxan yi, Ala naxanye fan tuli sa na kee kedenna ra.

‡ **10:28:** A mato Sariyane 19.15 kui. § **10:30:** Sariyane 32.35-36 * **10:38:** Xabakuki 2.3-4 * **11:4:** A mato Dunuja Folon 4.3-10 kui. † **11:5:** A mato Dunuja Folon 5.18-24 kui. ‡ **11:10:** A findixi Yerusalen nenen nan na naxan ariyanna yi. A mato Heburune 11.16 nun 12.22 kui.

¹⁰ Amasotō Iburahima yi taan nan mamema nun naxan beten sa kii kende, Ala naxan ma fe yiton, a yi a ti.[‡]

¹¹ Denkeleyaan xon, Iburahima fan yi senben sotō a nō diin sotē hali a to bata yi fori, hali gbantan to yi Saran fan na, amasotō naxan bata yi a tuli sa, a yi laxi na kanna tinxinyaan na.

¹² Nanara, hali faxan to bata yi maso a ra, a bōnsōn wuyaxi bari nen, naxanye yi wuya alo sarene hanma baan xon jemensinna naxanye xasabin mi nōe yate.

¹³ Na muxune birin faxa denkeleyaan nin. Ala e tuli sa naxanye ra, e mi ne sotō, koni e e to nen wulani, e sewa e fe ra. E yi e ti a ra fa fala a xōnen nun sigatiin nan tun e tan na dunuyani ito yi. §

¹⁴ Naxanye falan tima na kiini, ne a yitama nen fa fala a e dōxōden nan fenma e yete xa.

¹⁵ E keli yamanan naxan yi, xa na xōnla yi e suxu nun, waxatina nde e yi feren sotōma nen e xete na.

¹⁶ Koni e yi taa fisamantenna nan fenma, naxan findixi ariyanna ra. Nanara, na yagin mi Ala ma, e na a xili a e Ala, amasotō a bata taani tōn e xa.

¹⁷ Denkeleyaan xon, Ala to wa Iburahima keŋaan feseŋe feni, Iburahima mi tondi Isiyaga be saraxan na a xa. Ala naxan tuli saxi, na yi tin a dii xeme kedenna be saraxan na,

¹⁸ hali Ala to bata yi a fala a xa nun, a naxa, “Naxanye yatema i bōnsōna ra, ne minima Isiyaga bōnsōna nin.”*

¹⁹ Iburahima yi laxi a ra nun fa fala a Ala nōe Isiyaga rakele nen sayani. A dii xemen mōn yi raxete a ma, na feen yi findi taxamasenna ra.

²⁰ Denkeleyaan xon, Isiyaga yi duba Yaxuba nun Esayu xa lan waxati famatōne ma.

²¹ Denkeleyaan xon, benun Yaxuba xa faxa, a duba nen Yusufu a dii xeme keden kedenne birin xa. A yi a tingilimati a dunnanna xunna, a yi Ala batu.

²² Denkeleyaan xon, benun Yusufu xa faxa waxatin naxan yi a Isirayila kaane ramini feen fala nen Misiran yamanani, a yamarin fi lan a binbina fe ma.

²³ Denkeleyaan xon, Musa bari waxatin naxan yi, a sotō muxune yi a luxun kike saxan, bayo e bata yi a to, a dii fajin nan yi a ra, e mi gaxu mangana tōna yee ra.

²⁴ Denkeleyaan xon, Musa to gbo, a mi tin e xa a xili fa fala Misiran Mangana dii temena dii xemena.

²⁵ A yi tin a ma a e nun Alaa yamaan xa ŋaxankata e bode xon, benun a xa lu yulubini ŋaxunni naxan mi buma.

²⁶ A yi rafan a ma, a xa ŋaxankata Alaa Muxu Sugandixina fe ra benun a xa Misiran yamanan nafunle sotō bayo a yeen yi tixi a kōnton famatōn na.

²⁷ Denkeleyaan xon, Musa yi keli Misiran yamanani, a mi gaxu mangan xōlō feen na. A yi a tunnafan alo a yi Ala totaren toma nun.

²⁸ Denkeleyaan xon, a yi Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla† yamarine suxu, a wunla xuya banxine deene ma alogo Halagi Ti Malekan nama Isirayila dii singene faxa.

²⁹ Denkeleyaan xon, Isirayila kaane yi Baa Gbeela gidi, alo e yi xaren nan na, koni Misiran kaane to kata gididene e birin yi mamin igeni.

³⁰ Denkeleyaan xon, Yeriko taan nabilinna yinna yi bira, e yelin xanbini a rabilinje xii solofere.

³¹ Denkeleyaan xon, yalunde ŋaxanla Raxabi mi halagi denkeleyatarene xon, amasotō a xerane yisuxu nen ki fajni naxanye yi taan nakōrosima wundoni.[‡]

³² N mōn nanse fale? Waxati mi n yii, n Gedeyōn ma fe fala, hanma Baraki hanma Samison hanma Yefite hanma Dawuda hanma Samuyeli hanma nabine.

³³ Ne yamanane nō denkeleyaan nan xon. E tinxinyaan liga. Ala e tuli sa naxan na, e yi na sotō. E yi yatane de xidi.

³⁴ E ten senben natu. E tanga silanfanna ma, § e senbetareyaan yi masara senben na, e fangan sotō yengeni, e sofa xōrene kedi.

³⁵ Naxanla ndee faxa muxune yi xete e ma keli sayani.* Muxu gbete yi ŋaxankataxi, koni e tondi e xunbe alogo e xa marakeli fisamantenna sotō sayani.

³⁶ E yi ndee magele, e yi ndee bulan. E yi ndee xidi, e yi e sa kasoon na.

³⁷ E yi e magolōn. E yi ndee yixaba seraan na. E yi ndee faxa silanfanna ra. Ndee yi maraberi baxi yexee xabe dugine nun sii xabe dugine nan na, e yii gelixi, e besenxonyaxi, e ŋaxankataxi.

³⁸ E yi xuyaxi ayi burunna xun xon geyane fari. E dōxō faranne nun yinle ra. Anu, e tan nōrōn mi lan dunuyā muxune ye.

§ **11:13:** A mato Dunuyā Fōlōn 23.4 kui. * **11:18:** A mato Dunuyā Fōlōn 21.12 nun 22.1-14 kui. † **11:28: Halagi Tiin Dangu Lōxon Sanla:** Musaa waxatini, Ala fitina feen nafa nen Firawona yamaan ma, malekan yi fa e dii singene birin faxa kōe kedenna ra. Koni, Isirayila kaane yi saraxa wunla xuya e banxine de wudine ma, saya malekan yi dangue e xun ma. Na feen sanla ni ito ra. A mato Xōryaan 12.1-13 kui. ‡ **11:31:** A mato Yosuwe 6.12-21 kui. § **11:34: Silanfanna:** Sofane yengeso degemana. * **11:35:** A mato Mangane Singen 17.17-24 kui.

³⁹ Na muxune birin sereya fajin soto e denkeleyaan nan xon, anu, Ala e tuli sa naxan na, e mi na soto.

⁴⁰ Koni Ala bata a ragidi a xa fe fajini tan en xa alogo na muxune fe nama kamali en xanbi.

12

Ala nan en xuruma

¹ Bayo en nabilinxi yama gbee sifani ito nan na en serene ra, nayi, en na en me en yulubine nun en hake goronne ra naxanye en madiganma, en yi en tunnafan xatayoxoya giini naxan nagidixi en ma.

² En na en yen ti Yesu ra, naxan denkeleyaan kiraan nabixi en xa e nun naxan mon a rakamalima. A tan naxan a me sewan na naxan yi finde a gbeen na, a yi a wekile faxan ma wudin fari, a mi na yagin yate. Na xanbi ra, a yi dexo Alaa manga gbeden yiifanna ma.

³ E miri Yesu ma naxan dija yulubi kanne besenxonya gbee sifani ito bun ma alogo e niin nama raforo, e yigitege.

⁴ Amasoto e munma yulubin yenge singe han e wunla yi mini.

⁵ E bata jinan na falan na, Ala e rali-maniya naxan na, a e xili fa fala “A diine.” A naxa, “N ma diina, Marigin nema i xure, i nama yo na ma. A nema i sanna yite i ra, i boren nama kala.

⁶ Amasoto Marigina a xanuntenne xuruma nen.

A naxanye birin yatexi a diine ra a ne fe jaxine saranma e ra nen.*”

⁷ E torone yisuxu e yi, bayo Ala e xuruma nen alo a diine. Diin mundun na naxan fafe mi a xuruma?

⁸ Xa Ala mi e xuruma alo a lan birin ma kii naxan yi, na luxi nen alo e mi findixi a diine ra fo muxu gbetena diine.

⁹ En birin fafane en xuruma dunuja yi, en yi e binya. A mi lanje nayi ba, en xuru en niin kanna ma dangu ne ra, en yi nii rakisin soto?

¹⁰ En fafane en xuruma waxatidi tun, alo a lanxi e miriyani kii naxan yi. Koni Ala en xuruma en munanfanna nan ma, alogo en xa a sarjanna soto.

¹¹ Muxun nema xure, a mi sewe na ra bayo a xolo. Koni donxen na, naxanye xuruxi, ne a tonon sotoma nen baje xunbenla nun tinxinyani.

Xaranna nun maxadina fe

¹² Nanara, e xa e xadan yiine yixodexo, e yi e xinbine senbe so ken!

¹³ E sigan ti kira tinxinxine nan xon, alogo naxanye godoma e sanna ma, ne sanna nama kala, fo e kendeya.

¹⁴ E yixodexo, lanna xa lu e nun muxune birin tagi, e mon yi sarjnan. Amasoto muxu yo mi Marigin toe sarjanna xanbi.

¹⁵ E a liga e yeren ma, muxu yo nama fala Alaa hinanna ra. E sese nama liga alo sansi salen xolen naxan solima, a yengene rakeli e tagi, a e wuyaxi dabari.

¹⁶ E a liga e yeren ma, muxu yo nama findi yanga suxun na hanma dina rabatutarena alo Esayu naxan a foriya tiden masara donseen na.

¹⁷ E a kolon fa fala donxen na, a wa nen keen duban xon a baba yii, koni a mi a soto. A yi feen birin liga, koni na mi feene maxete mume, hali a to wuga.

¹⁸ E mi luxi alo Isirayila kaan naxanye e maso geyaan na yiin dinje naxan na e nun ten nun dimin nun kunda yidimixin nun foyena.

¹⁹ E mi xota xuiin nun Ala fala xui magaxuxin mexi alo ne. E fala xuiin me waxatin naxan yi, e yi Musa mafan, a e nama fa fala gbete me sonon.

²⁰ Amasoto e yi gaxuxi Ala yamarin ye ra, naxan a fala, a naxa, “Naxan na a sanna ti geyaan ma, a xa magolon han a faxa hali subena.”

²¹ Na feen yi magaxu ayi han Musa yi a fala, a naxa, “N bata gaxu han n xuruxurunma.”

²² Koni e e masoxi Siyon geyaan nan na, habadan Alaa taana, Yerusalen ariyanna yi. A maleka wuli wuli wuyaxi malanxi jaxajaxani.

²³ E bata maso denkeleya yamaan na, Alaa dii singene, naxanye xili sebexi ariyanna yi. E bata maso Ala ra, muxune birin ma kitisana. E bata maso tinxin muxune ra naxanye niin sarjnan.

²⁴ E bata maso Yesu ra naxan layiri nenen tonxi, a wunla yi mini, a fala ti kiin yi fisa Habila wunla gbeen xa.

²⁵ E a liga e yeren ma naxan falan tima e xa, e nama tondi na xuiin name. Amasoto Ala to Isirayila kaane rakolon dunuja yi, e tondi nen, e yi jaxankata. Nba, en tan kisima nayi di, xa en tondi na falan me naxan fataxi ariyanna ra?

²⁶ Na waxatini, a fala xuiin boxon naxuruxurun nen, koni iki a bata en tuli sa, a naxa, “N mon boxoni maxama nen sanja ma keden e nun kore xonna fan.”

²⁷ Fa fala, “sanja ma keden” na bunna nen, naxan yo yimaxama dunuja yi, a na bama nen alo dali seene. Naxanye mi maxe, ne yi lu.

* 12:6: Sandane 3.11-12 † 12:20: A mato Xoroyaan 19.12-13 nun Sariyane 9.19 kui. ‡ 12:26: Xage 2.6

28 Nanara, en to mangayaan sɔtɔma naxan mi mamaxɛ, en barikan bira Ala xa, en na Ala batu a tinna kui binyen nun gaxuni.

29 Amasɔtɔ en ma Ala mɔn luxi nɛn alo halagi ti tɛna.

13

En na Ala kenɛnma kii naxan yi

1 E lu ngaxakedenyaan xanuntenyani.

2 E nama jinan xɔɲɛ yisuxun xɔn ma amasɔtɔ ndee malekane yisuxu na kii nin, hali e to mi yi a kolon.

3 E jɔxɔ lu kasorasane xɔn, a xa liga alo e birin nan kasoon na. E jɔxɔ lu muxu jaxankataxine xɔn, a xa liga alo e birin nan tɔrɔxi.

4 Muxun birin xa futun binya, yalunyaan nama a xɔsi. Ala yanga suxune nun yalundene kitima nɛn.

5 E dunuɲa yi gidin nama findi gbeti xɔnɔnna ra. Seen naxan e yii, na xa e wasa amasɔtɔ Ala bata a fala, a naxa, “N mi kele i dexɔn mume, n mi e rabejinɲɛ fefe ma.”*

6 Nayi, en xa xaxili ragidi fa fala, “Margin nan n mali muxun na, n mi gaxun sese ye ra!

Adamadiin nɔɛ nanfe ligɛ n na?”†

7 E xaxili lu e yeɛrati singene xɔn, naxanye Alaa falan ti e xa. E miri e dunuɲa rajanna kiin ma, e yi e raliga e denkeleyani.

8 Yesu Alaa Muxu Sugandixin yi kii naxan yi xoro, a mɔn na kii nin to, a luma na kii nin habadan.

9 E nama tin xaran xɔɲɛ sifa yo ma naxan e ratantanma. Amasɔtɔ a lan en niin xa senben sɔtɔ Alaa hinanni, koni don seene yamarine fe mi a ra, naxanye tɔnɔ mi na.

10 Saraxa gandena nde en tan yii, Ala Batu Bubuna saraxaraline mi daxa e yi na saraxa seen don.‡

11 Amasɔtɔ saraxarali kuntigin suben naxan ba yulubi xafari saraxan na, a ne wunla xalima yire sarijanxi fisamantenna nin. Koni e gbindin tan ganma yamaan daaxaden fari ma nɛn.§

12 Nanara, Yesu fan faxa taan xanbi ra, alogo a xa yamaan nasarijan a yetɛn wunla xɔn.*

13 Nayi, en siga a fɔxɔ ra yamaan daxɔden fari ma, en sa a yagin jɔxɔnna sɔtɔ.

14 Amasɔtɔ taa mi en yii dunuɲani ito yi naxan buyɛ. Taan naxan fama, en na nan fenma.

15 Nayi, en ma tantunna xa findi saraxan na naxan nalima Ala ma waxatin birin, en yi lu en tiye a xinla ra.

16 E nama jinan e fe fajin naba, e yi e bode mali ngaxakedenyani, amasɔtɔ na saraxa sifan nan nafan Ala ma.

17 E e yeɛratine fala xuiin suxu e xuru e sariyan bun. Amasɔtɔ e e niin nakantanma, bayo e fan e dentɛgma nɛn. Nayi, e liga e xa wanla ke sewani benun a xa e tɔrɔ, bayo na tɔnɔ mi e tan ma.

18 E lu Ala maxandɛ nxu xa. Amasɔtɔ nxu laxi a ra a nxu bata xaxili sɔtɔ, e nun nxu waxi a xɔn ma nxu xa sigan ti fe fajin nin.

19 N na e mafanma e Ala maxandi alogo n xa xɛtɛ e ma mafuren!

Dubana

20 Bɔɲɛ xunbenla Ala, naxan en Marigi Yesu rakelɛ sayani habadan layirin xidi wunla barakani, Yesu naxan a jɔxɔ luma en xɔn alo xuruse rabana,

21 na Ala xa fe fajin birin fi e ma, alogo e nɔ a sagoon lige, naxan a kenɛnɲɛ. Ala xa na liga Alaa Muxu Sugandixin Yesu xɔn, binyen fiin naxan ma habadan. Amina.

Fala dɔnxɛne

22 Ngaxakedenne, n na e mafanma, e tuli mati maxadi falani ito ra dijanɛ amasɔtɔ n kedɛn naxan seɓɛxi e ma ito ra, a mi gbo.

23 E xa a kolon a en ngaxakedenne Timɔtɛ bata mini kasoon na. Xa a fa sinma, nxu birin fe e fema.

24 Nxu xa e yeɛratine nun e yama sarijanxin birin xɔntɔn. Itali kaane fan e xɔntɔn.

25 Ala xa hinan e birin na.

* 13:5: A mato Sariyane 31.6 nun 31.8 nun Yosuwɛ 1.5 kui. † 13:6: Yaburin 118.6 ‡ 13:10: Na findixi ariyanna gbeen nan na, Yesu soxi denaxan yi. A mato Heburune 9.11-14 kui. § 13:11: A mato Saraxaraline 16.27 kui. * 13:12: A mato Yoni 19.17-20 kui.

Yaki Yaki Alaa Falan Naxan Sebε

Denkeleya muxune lan e xa bira kiraan naxanye fɔxɔ ra e dunuɔa yi gidini, ne nan sebexi Yaki a kitabu yiren kui a naxan sebexi Alaa yamaan birin ma naxanye xuyaxi ayi dunuɔa xun xɔn ma (1.1). Muxu wuyaxi laxi a ra, Yaki ito nan findixi Yesu xunyena nde ra. A tan ma fe falaxi Kitabun yireni itoe yi: Xerane 15.13, 21.18, Kɔrenti Singen 15.7, Galati 1.19, 2.9, 2.12, Yudi 1.1. Na nan Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune ma alogo a xa e sigati kiin yita e ra e bode tagi e nun lan denkeleyatarene ma. Yesu xunye Yaki findixi Yerusalen denkeleya yamaan yeeratina nde nan na. Yaki naxan findixi Yesu a xarandiin na, na mi finde Kitabun yireni ito sebe muxun na bayo Manga Herode bata na Yaki faxa nun sinma naxan findixi Yesu a xarandiin na (a mato Xerane Kewanle 12.2 kui).

A sebe kiin maligaxi Sandane kitabu yiren nan na Layiri Fonna Kitabu yiren kui naxan yi Alaa fe kolonna mayitama a yamaan na. Kitabun yireni ito fan Alaa fe kolonna mayitama Yesu a kiraan xɔn. Yaki fe kolonna nan ma fe singe falama fa fala a a kelixi Ala nan ma e nun muxun lan a Ala maxɔdin a ma denkeleyani (1.2-8). Na na dangu, falane xunna tixi yiigelitɔyaan nun nafulu kanyaan nan ma, e nun tantan feene nun mantɔɔne e nun dina kendena, naxan lan a xa wali fajine ke (1.9-27). Yaki mɔn a falama a e nama muxune rafisa e bode xa lan e yii seene ma (2.1-13). Na danguxina a yi fa a fala kendena ma, denkeleyaan nun kewanle tagiin kii naxan yi (2.14-26). A yi a fala a yete suxun xɔdɔxɔ lenna nun fala xuiin mabinni. (3.1-12). Na danguxina, a fa fe kolon kendena fe ma (3.13-18). A yi na muxune maxadi naxanye yengen nake-lima e nun naxanye findixi dunuɔa muxune xoyine ra, a yi falan ti nafulu kanne xili ma naxanye ɲaxu e walikene ra (4.1-5.6). Falan naɲandeni, a yi a fala a muxune xa diɲa, e Ala maxandi waxatin birin yi, e yi e bode mali denkeleyani (5.7-20).

Kitabun yireni ito kankanma falan naxan ma naxan sebexi denkeleya muxune ma a fixa: I nama la Yesu a fe Xibaru Fajin na i xaxili gbansanni tun, fɔ denkeleyaan xa lu i kewanle yi, bayo xa “denkeleyaan naxan mi findi kewanle ra, na faxaxi na a ra.” (2.26).

¹ N tan Yaki, Ala nun Marigi Yesu a Muxu Sugandixina walikena, n ni ito sebexi Isiray-ila bonson fu nun firinne nan ma naxanye xuyaxi ayi siyane tagi. N bata ε xɔntɔn.

Denkeleyaan nun fe kolonna

² Ngaxakedenne, mantɔɔn sifa wuyaxi na ε li, ε xa na yate sewan defexin na,

³ bayo ε a kolon, ε denkeleyaan na tɔɔyane raxan, na a ligama nen ε tunnafanna sɔta.

⁴ Koni fɔ tunnafanna xa wali kamalixin nan ke, alogo ε xa kamali ε yi defe. Sese nama dasa ε ma.

⁵ Xa fe kolonna dasaxi ε tan nde ma, a xa a maxɔdin Ala ma, naxan muxune birin kima a fonisireyani, a mɔn mi na kanna yalagima. A soma nen a yii.

⁶ Koni a xa a maxɔdin denkeleyaan nin, a nama sike. Bayo naxan na sike, na luxi nen alo fɔxɔ igen walanna, foyen naxan nasigama, a a raxete.

⁷ Na muxu sifan nama a miri fa fala a seen sɔte Marigin yii nen.

⁸ Amasɔta xaxili firin kanna nan na ra, a mi raxaraxi a feene yi.

Yiigelitɔn nun nafulu kanna fe

⁹ Denkeleya muxu yiigelitɔn xa sewa amasɔta Ala bata a yite.

¹⁰ Nafulu kanna fan xa sewa amasɔta Ala bata a ragodo, bayo nafulu kanna fe danguma nen alo sexe fuge fajina.

¹¹ Sogen na xɔlɔ, a wuyenna yi sexen xara, a ɲingine yi lisi a ra, a fugene yi yolon, a tofanna yi dangu. Nafulu kanna fan ma binyen lɔma ayi na kii nin a nɛma a feene rawalima.

Maratantan feene

¹² Sewan na kanna xa naxan a tun-nafanna tɔɔni, amasɔta Ala na yelin a keɲaan feselese, a nii rakisin taxamaseri kɔmɔtin soma nen a xun na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na.

¹³ Naxan na bira tantan feni waxatin naxan yi, na kanna nama a fala, a naxa, “Ala nan n natantanma.” Amasɔta Ala mi ratantanɲe fe ɲaxini, a fan mi muxe ratantanma.

¹⁴ Koni muxun birin tantanma a yetena kunfa feene nan xɔn ma naxanye a mabandunma, e yi a kenen.

¹⁵ Na xanbi ra, kunfa ɲaxin sa findima yulubin nan na. Yulubin na kɔxɔ waxatin naxan yi, a raɲanma sayaan nan ma.

¹⁶ Ngaxakeden xanuntenne, ε nama ε yete mayenden.

¹⁷ Kise fajin birin, fe mi naxan na, na fataxi kore xɔnna nan na, keli Fafe Ala yii naxan kore xɔnna yanban seene daxi. A mi maxetema alo nininna!

¹⁸ A bata a ragidi a en xa balo a ɲɔndi falan xɔn ma alogo en xa findi a dali fisaman-tenne ra.

Fe mɛn nun a ligana

¹⁹ Ngaxakeden xanuntenne, ε xa a kolon, fa fala muxun birin xa mafura falan name, koni ε nama mafura falan tiye. E nama xɔlɔ sinma.

²⁰ Amasotó muxu xóloxin mi fe Alaa tinxinyaan na.

²¹ Nayi, ε xa fe xósixine birin yiba e nun fe naxin naxanye waraxi ayi. E yi na falan suxu limaniyani, a naxan saxi ε bɔɔɛni, naxan nɔe ε niin nakise.

²² E nama ε tuli mati Alaa falan na tun, ε yi ε yete mayenden, fɔ ε xa a liga nɛn.

²³ Amasotó naxan a luxi matima Alaa falan na, a mi a liga, na luxi nɛn alo muxun naxan a yete matoma kikení,

²⁴ a na yelin a yete matoe, a siga, a jinan a yetagin kiin xon sa!

²⁵ Koni naxan na sariya kamalixin tilinna fesefese, sariyan naxan muxun xóɔyama, a lu a fari, a mi a tuli mati a ra tun a yi jinan a xon, koni a yi a liga, na kanna sewan sotoma nɛn a kewanla xon.

²⁶ Xa muxuna nde a yete yatexi dina muxun na, koni a mi a lenna mara, a bata a yete mayenden, a dinan findima fe fuun nan na.

²⁷ Dinan naxan sarijan, fe mi naxan na Fafe Ala yee ra yi, na ni ito ra: E jɔxɔ lu kiridine nun kapa gilene xon e tɔɔne yi. E yi e yete ratanga dunuɔa fe xósixine ma.

2

E nama muxune rafisa e bode xa

¹ Ngaxakedenne, ε to denkeleyaxi en Marigin binyen kanna Yesu ma, Alaa Muxu Sugandixina, ε nama muxune rafisa e bode xa.

² Xa muxuna nde so ε malanni xemaan yiisolirasoon soxi a yiin na, doma fajin nagodoxi a ma, na xanbi ra yiigelitɔɔn fan yi so, dunkobine ragodoxi a ma,

³ ε yi ε yengi dɔxɔ dugi fajin kanna xon, ε yi a fala a xa, ε naxa, “Fa i magodo gbede fajini,” koni ε a fala yiigelitɔɔn ma fa fala “Ti menni,” hanma “Dɔxɔ n sanna dexon ma bɔxoni.”

⁴ xa ε na liga, ε mi muxune rafisaxi e bode xa ba? E mi tagi rabaan xan tima ε miriya naxine yi nayi ba?

⁵ Ngaxakeden xanuntenne, ε tuli mati. Ala mi yiigelitɔɔne xan sugandi dunuɔa yi, alogo e denkeleyaan xa findi e bannayaan na, e yi mangayaan sotɔ e keen na, Ala bata a xanu muxune tuli sa naxan na?

⁶ Koni ε tan yiigelitɔɔne rafeyama! Nafulu kanne xa mi ε rawalima ba, e yi ε xali kiti-sadeni?

⁷ Ne xa mi ε kanna xili fajin kalama ba?

⁸ Xa ε Manga Alaa sariyan nakamalima yati, naxan Kitabun kui, ε bata fe fajin liga nayi, a naxa, “I adamadi boden xanu alo i yetena.”

⁹ Koni xa ε muxune rafisa e bode xa, nayi ε bata yulubin liga. Na ma, sariyan fan ε sɔnna yitama ε ra nɛn bayo ε mi a suxi.

¹⁰ Bayo xa muxun sariyan birin suxu, a yi keden peen kala, a bata e birin kala na yi.

¹¹ Bayo naxan a falaxi fa fala i nama yalunyaan liga, na nan mɔn a falaxi, a i nama faxan ti. Nayi, xa i mi yalunyaan liga koni i muxun faxa, i bata findi sariya kalan na na yi.

¹² E sigati kiin nun ε falati kiin xa lan na sariyan ma naxan xóɔyaaan fima bayo ε makitima na nan xon.

¹³ Amasotó Ala kininkinintarene makitima kininkinintareyaan nin. Anu, kininkininna nan kitin noma.

Denkeleyaan nun kewanle fe

¹⁴ Ngaxakedenne, tɔɔn mundun na ra xa muxuna nde a fala a denkeleyaxi, xa a kewanle mi a yitama? Na denkeleyana a rakise ba?

¹⁵ A luxi nɛn alo marabenna nɛma ngaxakedenne nde ma, xɛmɛna hanma naxanla, a balon mi a yii.

¹⁶ Awa, xa ε tan nde a fala na nde ma, ε naxa, “E siga bɔɔɛ xunbenli. E sa ε maxara, ε yi lugo.” Xa ε mi e ki e fatin mako ma seene yi, na tɔɔn nanse ra?

¹⁷ Denkeleyaan fan na kii nin, xa wali fajni mi denkeleyani a faxaxin na ra na yi.

¹⁸ Koni muxuna nde a falama nɛn, a naxa, “Denkeleyana i tan yi, koni kewanle nan n tan yi.” N na a yabima nɛn, n naxa, i ya denkeleyaan yitama n na di, ba i kewanle ra? N tan xa denkeleyaan yita i ra n kewanle xon.

¹⁹ E laxi a ra ba fa fala Ala keden peen na a ra? Na lanxi. Hali jinanne fan laxi na ra, e xuruxurun gaxuni.

²⁰ I tan xaxilitarena, i mi a kolon ba, fa fala kɛwali fajni mi denkeleyaan naxan yi, na nɛn fuu?

²¹ En benba Iburahima mi yate tinxin muxun na Ala yee ra yi a kewanle xan xon ba, a to a dii xɛmɛna Isiyaga ba saraxan na saraxa ganden fari?

²² I bata a to? A denkeleyaan nun a kewanle nan walixi e bode xon ma. A kewanla naxan a denkeleyaan nakamalixi.

²³ Kitabuna falan nakamali na nin, a naxa, “Iburahima yi denkeleya Ala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.”* Nanara, e yi a fala a ma fa fala “Ala xoyina.”

²⁴ Awa, ε bata a to, fa fala muxun natinxinna Ala yee ra yi a kewanle nan fan xon, a denkeleyaan gbansan mi a ra.

²⁵ Na kiini, hali yalunde naxanla, Raxabi fan tinxin nɛn Ala yee ra yi a kewanle xon ma, a to Yahudiyane xɛrane yisuxu ki fajni, a yi kira gbete yita e ra.†

* 2:23: A mato Dunuɔa Fɔln 15.6 kui. † 2:25: Yosuwe 2.1-21

²⁶ Fati benden nun niin na fata, fatin bata faza na yi. Na kiini, denkeleyaan fan faxaxi na a ra xa kewanle mi a yi.

3

Lenna fe

¹ Ngaxakedenne, ε wuyaxi nama findi karamaxone ra, amasoto ε a kolon fa fala nxu tan karamaxone gbee kitin xodaxoma ayi nen bonne gbeen xa.

² En birin tantanma kii wuyaxi. Muxun naxan mi tantanma fala tideni mume, muxu kamalixin nan na ra, a noe a yete xure nen.

³ A luxi nen alo en na karafen bira soon deen ma, a a xa en sagoon liga. Nayi, a gbinding birin birama na nan foxo ra.

⁴ Kunkin fan na kii nin. Hali a to gbo, foye gbeen mon a rasigama, koi se xurudin na a matinxinma kunki ragiin sagoon ma.

⁵ Lenna fan na kii nin, a xurun fatin yirene ye koni a kanba fala gbeene nan tima. Teedin fan noe burun gbeen ganje nen.

⁶ Awa, lenna fan luxi nen alo teena. En fati yirene ye, tinxintareyaan birin en lenna nin. A tan nan muxun gbinding birin birama xosini, alo a yi teen nan soma a dunuja yi gidin mumeen na! Na teen yeteen kelixi yahannama nin.

⁷ Adamadiine noe burunna suben sifane birin xure nen, xoline nun bubu seene nun yexene.

⁸ Koni muxu yo munma lenna xuru. Se jaxin nan a ra naxan mi raxaraxi. A rafexi dabarin nan na, muxu faza xinla ma.

⁹ En barikan birama en Marigin nun en Fafe Ala xa lenna nan na, en mon muxune dangama a ra Ala naxanye daxi a maligan na.

¹⁰ Barika biran nun dangan minima de kedenna nin. Ngaxakedenne, na mi daxa mume!

¹¹ Ige bexin nun foxo igen noe mine tigin mundun kedenna?

¹² Ngaxakedenne, xode binla noe oliwi bogin namine nen ba? Manpa bogi binla noe xode bogin namine ba? Ige bexin mon mi sotoma foxo igen de.

Fe kolonna fata Ala ra

¹³ Xaxilimaan nun fekolonna nde ra ε ye? A xa na mayita fata a sigati ki fajin na, e nun a kewanla naxanye fataxi limaniyaan nun xaxilimayaan na.

¹⁴ Koni xa xoxolonna nun yete yigboon nan ε bojeni, ε ba ε yete mataxe, ε nama wulen fala nondin fari.

¹⁵ Na xaxili sifan mi kelixi ariyanna xan yi. Na fataxi dunuja nun fati benden nun Yinna Manga Setana nan na.

¹⁶ Amasoto xoxolonyaan nun yete yigboon denaxan yi, fe yibasanna nun fe jaxin sifan birin nan menni.

¹⁷ Koni fe kolonna naxan sa kelixi ariyanna yi, a singen naxan na, a sarijan, a mon boje xunbenla fima, a dijaxi, a mafan mi raxolo, a lugoxi kininkininna nun kewali fajin nan na. A mi muxune rafisama e bode xa. A mi nafigiyaan ligama.

¹⁸ Fe yitonna naxanye walima boje xunbenli, ne tinxinna nan sotoma.

4

E xuru Ala ma

¹ Yengene nun matandin naxanye ε tagi, ne kelixi minen yi? Ne mi kelixi ε rafan fe jaxine xan yi ba naxanye ε fati benden nakunfama?

² Sena nde xonla ε ma, koni ε mi a sotoma. Nanara, ε faxan tima, ε mila, koni ε mi noe a sote. E yengene so, ε matandine ti. Se mi ε yii bayo ε mi Ala maxandima.

³ E na Ala xandi seen naxan yi, ε mi a sotoma, bayo ε Ala maxandi xunna kobi, amasoto ε yete rafan feene nan tun foxo ra.

⁴ E tan tinxintarene! E mi a kolon ba, fa fala a dunuja xanuntenyaan findixi Alaa fe xonnantenyaaan nan na? Muxun naxan na a yete findi dunuja xoyin na, na bata a yete findi Ala yaxun na.

⁵ E laxi a ra ba, a Kitabun falan tixi nen tun? A naxa, "Ala bata Niin naxan sa en yi, na rafan a ma han!"*

⁶ Koni Alaa hinanna luma fari se nen en xa, amasoto a mon a falaxi, a naxa, "Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nen yete magodone ra."†

⁷ Nanara, ε xuru Ala ma, ε ε kankan Yinna Manga Setana yee ra, a gima nen ε bun.

⁸ E maso Ala ra, a masoma ε ra nen. Yulubitone, ε ε yulubi yiine raxa. E tan nafigine, ε bojene rasarijan!

⁹ E nimisa ε hakene fe ra, ε sunu, ε wuga! E gelen xa maxete wugan na. E sewan yi findi nii yiforen na.

¹⁰ E magodo Marigin xa, a ε yitema nen.

E nama ε bode yalagi

¹¹ Ngaxakedenne, ε nama ε bode mafala. Muxu yo a ngaxakedenna mafala hanma a yi a yalagi, na kanna bata Alaa sariyan mafala, a yi a yalagi. Xa i sariyan yalagi, sariya suxu mi fa i ra nayi sonon, i to a yalagima.

¹² Sariyasa keden peen nun kitisa keden peen nan na, naxan noe marakisin nun halagin tiye. Koni i tan, nde i tan na, i to i adamadi boden yalagima?

I nama findi wasoden na

* 4:5: Ala waxi a xon ma nen, a niin naxan saxi muxune yi, e nama na sa se gbete sagoni, e yi na seen batu. † 4:6:

¹³ E tuli mati, ε tan naxanye a falama, ε naxa, “To hanma tila nxu sigama taana nde yi, nxu sa jeeen nadangu na, nxu sa yulayaan naba na, nxu tonona nde soto.”

¹⁴ Anu, ε mi a kolon naxan ligama ε dunuja yi gidini tila! Amasoto ε luxi nen alo kundaan naxan godoma, a waxatidi ti, na xanbi ra a tunun.

¹⁵ A lanma nen ε xa ito nan fala, ε naxa, “Xa Marigin tin, nxu luma nxu nii ra nen, nxu feni ito liga hanma na.”

¹⁶ Koni iki ε wasoma, ε yete matoxoma. Na yete matoxon sifan birin jaxu.

¹⁷ Nanara, xa muxun mi fe fajin liga, anu a kolon a lanma a xa naxan liga, na kanna bata yulubin soto.

5

Nafulu kanna fe falana

¹ E tan nafulu kanne, ε tuli mati. E wuga, ε gbelegebele toroyana fe ra naxan fama ε lideni.

² E nafunle bata kala. Xiine bata ε dugine don.

³ Xorinxorinna bata ε xemane nun gbeti gbananne suxu. Xorinxorinni ito findima nen sereyaan na ε xili ma. A yi ε fati benden don alo teena, bayo ε nafunla malanxi waxati donxen nin.

⁴ Walikeen naxanye ε xee ma seene xabaxi, ε mi naxanye saranna fixi, ε mi ne mawuga xuiin mema ε xili ma ba? Naxanye ε se xabaxine malanxi, ne wuga xuiin bata Marigin li, Senben Birin Kanna.

⁵ E bata lu dunuja yi jaxunna nun yete rafan feene yi. E bata ε yete rajaxun alo kuruse faxes daxine.

⁶ E bata tinxin muxune yalagi, ε yi e faxes, naxanye mi yi tixi ε kanke.

Dijan nun maxandina fe

⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε dija han Marigin yi fa. E miri xee biina dijan ma, a a xeen mamema waxatin naxan yi, a yi a tonone soto. A dijana nen han tule singene nun a rajanne yi fa.

⁸ E fan xa dija na kiini, ε yi ε wekile amasoto Marigin fa waxatin bata maso.

⁹ Ngaxakedenne, ε nama ε bode mafala, xanamu Ala ε makitima nen. Kitisaan famatoon ni i ra.

¹⁰ Ngaxakedenne, nabiin naxanye falan ti Marigina fe yi, naxanye dija toroni, ne fe xa findi misaala ra ε xa.

¹¹ En na a falama ne ma nen a sewana e xa amasoto e e tunnafan nen. E bata Yuba a tunnafanna fe me, ε mon bata a me Marigin naxan liga a xa a rajanni. Amasoto kininkininna nun fanna kanna nan Marigin na.

¹² Ngaxakedenne, na birin yi, ε nama ε kolariyanna yi hanma dunuja boto xonna hanma sese. Koni i ya “on” xa findi onna ra, i ya “en-en,” na yi findi en-enna ra alogo i nama bira Alaa kitini.

¹³ Toro muxuna nde ε ye ba? Na kanna xa Ala maxandi. Muxuna nde sewaxi ε ye ba? Na kanna xa betin ba.

¹⁴ Furetona nde ε ye ba? A xa denkeleya yamaan fonne xili, e yi Ala maxandi a xa, e a masusan turen na Marigin xinli.

¹⁵ Ala maxandina denkeleyani, na furetani yalanma nen. Marigin furetoon nakelima nen. Xa a bata yulubin naxanye liga, Ala a mafeluma nen ne ra.

¹⁶ Nanara, ε ti ε yulubine ra ε bode xa, ε yi Ala maxandi ε bode xa, alogo ε xa yiyalan. Tinxin muxuna Ala maxandin senben gbo, a feene gasama.

¹⁷ Adamadiin nan yi Nabi Eli ra alo en tan. A yi Ala maxandi han, a tulen nama fa. Tulen mi fa yamanani han jee saxan e nun a tagi.

¹⁸ A mon yi Ala maxandi, tulen yi fa, bogi seene yi bogi.*

¹⁹ Ngaxakedenne, xa muxuna nde a me jondin na ε ye, muxu gbete yi a raxete jondin kiraan xon,

²⁰ ε xa a kolon a muxun naxan yulubi kanna bama a tantanna kiraan xon, na bata a niin nakisi faxan ma, a yulubi wuyaxi xafarin soto.

* 5:18: Na feen sebexi Mangane Singen 17.1 kui.

Piyeri a Kedi Singena Piyeri Alaa Falan Kedi Singena

Piyeri a kedi singen sebe denkeleya mux-
une nan ma naxanye yi xuyaxi ayi ya-
mana suulunne ma naxanye yi Asi xurin ya-
manan komen foxon nun sogeteden binna.
To, Asi xurin yamanan xili nen "Turiki,"
Arabune boxoni. Piyeri a sebexi e ma Romi
taan nin a denaxan xili saxi a "Babilon"
(sora 5.13). A feen naxanye falama lan e ma,
ne a yitama nen a e yi toroxi, fe wuyaxi yi
sama e xun ma. Nanara, xeraan katama a
xa e senbe so, e la Alaa Muxu Sugandixin na,
hali e to toroni.

Xa a bata fala kedini ito xaran muxune xa
a e xa lu denkeleyani hali e toroxi, a gbeng-
benna, na rakelixa e sureyaan nan ma fe ma
e lan e xa naxan ba dunuja yi. Fo e dunuja
yi gidin birin nun e sigati kiin birin xa "Alaa
wanle nun binyen nan mayita" (2.9), alogo
denkeleyatarene xa "e fe fajine kolon e yi
Ala tantun a na fa laxo naxan yi." (2.12)

¹ N tan Piyeri, Yesu Alaa Muxu Sugandix-
ina xerana, n tan nan ito sebema Alaa
muxu sugandixine ma, naxanye xuyaxi ayi
xoyeyani Pontu nun Galati nun Kapadose
nun Asi nun Bitini yamanane yi.

² E sugandixi nen alo Fafe Ala xaxinla yi
a ma kii naxan yi nun. A bata e rasarijan
a Nii Sarijanxin barakani alogo e xa xuru a
Muxu Sugandixin Yesu ma, a wunla yi xuya
e ma e rasarijandeni. Ala xa hinanna nun
boxe xunbenla fi e ma han!

Habadan yigina

³ En barikan bira Alaa Muxu Sugandixina
en Marigi Yesu Fafe Ala xa. A bata a liga
a kininkinin gbeeni, en yi xete, en yi bari
a nenen na, en so nii rakisin yigini Yesu a
Muxu Sugandixin nakenla xon sayani.

⁴ Keeen naxan mi kalama, a mi
xorinxorinna, a mi loma ayi, na nan
namaraxi e xa ariyanna yi,

⁵ e tan naxanye kantanxi a senbeni
denkeleyaan xon alogo e xa kisin soto, naxan
minima kenenni waxati rajanne yi.

⁶ Na ma, e sewa, hali e to toroxi e bunba
feen sifan birin yi waxatidini ito yi

⁷ alogo e denkeleyaan xa rasensen. Hali
xeraan naxan noe kale, na raxulunma teen
nan na, a rasensen. Nayi, e denkeleyaan
naxan tonon gbo xeraan xa, na fan lan a
rasensen bunbaan xon, e yi tantunna nun
binyen nun xunna kenla soto Yesu Alaa
Muxu Sugandixin mini waxatini kenenni.

⁸ E munma Marigin to singen koni e a
xanuxi. E mi a toma iki, koni e denkeleyaxi
a ma, e lu sewa gbeeni naxan mi noe yebae.

⁹ Amasoto e e denkeleyaan xunna sotoma
nen, naxan findixi e niin kisi feen na.

¹⁰ Nabiin naxanye hinanna fe fala, naxan
yi ragidixi e ma, naxan findixi kisi feen na,
na findi nen ne fe ye fenna nun fe fesefese
xunna ra.

¹¹ E yi katama waxatine nun taxam-
asenne kolon feen na Yesu a Nii Sarijanxin
yi naxanye makenenna e xa, a to yi e yi, a yi
Alaa Muxu Sugandixina toron nun a binye
famatona fe fala benun a waxatin xa a li.

¹² Ala a makenenen nen nabine xa, a e mi
yi walima e yete xa koni e tan, e to yi feene
falama e naxanye fe mexi na muxune ra
naxanye Yesu a fe Xibaru Fajin nali e ma Nii
Sarijanxin barakani naxan kelixi ariyanna
yi. Hali malekane fan kunfaxi na feen
fesefese feni.

En lu Alaa Nii Sarijanxini

¹³ Nanara, e xaxinli ton wanla fe ra, e
yete suxu, e yi e yigi sa na hinanni e naxan
sotoma Yesu Alaa Muxu Sugandixin mini
loxoni kenenni.

¹⁴ E lu alo Alaa dii xuruxine, e nama tin
luye e kunfa paxine yi, e yi naxanye yi nun
e to yi xaxilitareyani.

¹⁵ Koni Ala sarijanxi to e xilixi, e fan xa
sarijan e kewanle birin yi alo a tan.

¹⁶ Amasoto a sebexi, "E xa sarijan, amasoto
n tan sarijan.*"

¹⁷ E to e Fafe Ala maxandima, naxan mux-
une birin kewanle makitima kii kedenni, e
lu alo xoyene dunujani ito yi waxatidi, e
gaxu Ala yee ra.

¹⁸ E a kolon a e mi xunbaxi e fafane na-
mun fe fuune ma se kala daxine xan na alo
gbetina hanma xemana,

¹⁹ koni e xunbaxi Alaa Muxu Sugandixin
wuli fisamantenna nan xon, naxan baxi
saraxan na alo yexee diina, fe mi naxan na.

²⁰ Ala bata yi na sugandi benun dunuja
xa da, a yi a ramini kenenni e tan ma fe ra
waxati donxeni itoe yi.

²¹ E denkeleyaxi Ala ma a tan nan baraka
yi, Ala naxan a rakelixa sayani, a binyen fi
na ma, alogo e denkeleyaan nun yigin xa lu
Ala yi.

²² Bayo e bata e yete niin nasarijan jondi
suxun xon ma, e yi xanuntenya kenden soto
e ngaxakedenne xa, nayi, e bode xanu e
senben birin na sarijanni.

²³ Amasoto e bata xete, e mon yi bari a
nenen na, naxan mi fata adamadiin na
naxan faxama, koni fata Alaa falan na
naxan niima, a luma habadan.

²⁴ Bayo a sebexi Kitabuni, a naxa,
"Adamadiine birin luxi nen

* 1:16: Saraxaraline 19.2

alo seXena,
e binyen birin yi lu
alo se fugena.

SeXene xarama nen,
e fugene yi yolon.

²⁵ Koni Marigina falan luma nen habadan.”†
Na falan findixi Yesu a fe Xibaru Fajin nan
na naxan nalixi e ma.

2

Yama sarijanxina

¹ Na ma, e ba fe naxin sifan birin ma e nun
yanfantenyaan nun nafiğiyaan nun milen
nun fala naxin birin.

² Niin balo kenden xonla xa e suxu alo xijne
xonla dii futen suxuma kii naxan yi, alogo e
fan xa sabati e kisi feni a xon,

³ e to bata a mato, e yi a kolon a Marigin
fan.*

⁴ E maso a ra, naxan findixi siimaya
gemmen na, adamadiine e mexi naxan na,
koni Ala naxan sugandixi, a mon yi a xunna
keli.

⁵ E tan fan bata findi Alaa banxin ti seene
ra alo geme niiramane, e yi findi saraxarali
yama sarijanxin na, e yi siimaya sarax-
ane ba Ala tinxi naxanye ra fata a Muxu
Sugandixin Yesu ra.

⁶ Amasoto Kitabuni ito nan falaxi, a naxa,
“N bata gemena nde dexo Siyon taani
alo banxin tongon geme fajni yebaxina.

Naxan na denkeleya a ma,
yagin mi na kannu liye.”†

⁷ Gemeni ito xunna kenla e tan denkeleya
muxune nan xa, koni Kitabun yireni ito nan
lanxi denkeleyatarene tan ma, a naxa,

“Banxi tiine e me gemen naxan na,
na bata findi banxi geme fisamantenna ra.”

⁸ A mon sebexi Kitabun kui, a naxa,
“Yamana e sanna radinma gemen naxan na,
a findi e rabira gemen na.”‡

E e dinma a ra nen amasoto e mi tinxi falan
suxe, anu na nan yi ragidixi e ma.

⁹ Koni e tan bata findi yama sugandixin na.
Mangane nun saraxaraline nan e tan na,
siya sarijanxina, Ala gbeen yamaan naxan
na, alogo e xa a wali fajni gbeene fe rali, a
tan naxan e xilixi, a yi e ba dimini, siga a
kabanako kenenyani.

¹⁰ A foloni, Alaa yama mi yi e ra nun koni iki,
e bata findi a yamaan na. E tan naxan mi
yi Alaa kininkininna sotoxi, koni iki, e bata
a kininkininna soto.

Denkeleya muxune xa xuru

¹¹ Nba, ngaxakedenne, e tan naxanye luxi
alo xojene nun sigatine dunuja yi, n na
e mafanma, e yete suxu fati benden kunfa
feene ma naxanye e niin yengema.

† 1:25: Esayi 40.6-8 * 2:3: Yaburin 34.9 † 2:6: Esayi 28.16 ‡ 2:8: A mato Yaburin 118.22 nun Esayi 8.14 kui.

§ 2:22: Esayi 53.9

¹² E kewanle xa fanje ayi nen
denkeleyatarene ye, alogo, e na e mafala fe
naxi rabaan na, e xa e kewali fajine to, e yi
Ala binya a fa loxon.

¹³ E xuru adamadiyaan mangayane birin
bun Marigina fe ra, a na findi manga gbeen
na

¹⁴ hanma yamana kanne, a naxanye rasi-
gaxi wali kobine sarandeni fe naxi rabane
ra, e yi fe fajni rabane tantun e wali fajine
ra.

¹⁵ Amasoto Ala sagoon na a ra, a e fe fajni
rabaan xa xaxilitarene radundun e xaxil-
itareyani.

¹⁶ E findi muxu xoroayaxine ra, koni e nama
e xoroayaan findi fe naxin luxun seen na, e
findi Alaa konyi fajine ra.

¹⁷ E muxun birin binya, e yi e denkeleya
muxun bonne xanu, e yi gaxu Ala ye ra, e
yamana kannu binya.

Yesu a torone misaala

¹⁸ Walikene, e xuru e kuntigine ma, e yi
kuntigi naxine binya feen birin yi alo a
fajine nun a dijaxine.

¹⁹ Amasoto, na findixi fe fajin nan na, xa
muxun limaniya naxankatan bun ma Ala
kolonna fe ra, a a li na naxankatan mi lanxi
a kewanle ma.

²⁰ Koni na finde binyen na e xa di, xa e
naxankata e kala tixine fe ra, e yi limaniya?
Anu, xa e toro e kewali fajine fe ra, e yi
limaniya, fe fajin nan na ra Ala ye ra yi.

²¹ Ala e xilixi na nan ma, bayo Alaa Muxu
Sugandixin yeteen toro nen e xa, a yi misaala
lu e yii alogo e xa bira a foxo ra.

²² Kitabun naxa, “A mi yulubi yo liga, a mi
yanfa fala yo ti.”§

²³ E a konbi waxatin naxan yi, a tan mi
konbi ti. A toro waxatin naxan yi, a mi xaje e
ma koni a a yete lu kitisa tinxinxina Ala nan
yii.

²⁴ Yesu yeteen bata en yulubine goronna
tongo a fati bendeni, a to gbangban wudin
ma, alogo en xa lu alo faxes muxune yulu-
bine mabinni, en yi lu en nii ra tinxinni. E
kendeyaan sotaxi a maxolone nan xon.

²⁵ E yi luxi nen alo yeteen naxanye loxi ayi,
koni iki e mon bata xete xuruse rabaan fema
naxan e niin kantanma.

3

Naxanle nun e xemene fe

¹ E tan naxanle, e xuru e xemene ma, alogo
xa e tan ndee mi laxi Alaa falan na, e xa findi
denkeleya muxune ra, fata e naxanle sigati
kiin na, hali ba falan na,

² e na fa e sigati kiin nakorosi waxatin
naxan yi e sarijananna nun binyen naxan yi.

³ E marayabun nama fata e maxidi kii yo ra, alo e yi e xunna denbe, hanma e yi xemaan so hanma e yi dugi de xodekene so,

⁴ koni e baje yi feen xa fanje ayi naxan luxunxi, a mi forima, a xa findi nii limaniyaxin nun nii sabarixin nan na, Ala naxan yatema han!

⁵ Na nan yi findixi a folon jaxalan sarijanxine rayabu seen na, naxanye yi e yigi saxi Ala yi. E yi xuruxi e xemene ma

⁶ alo Ibrahimaajaxanla Saran yi xuruxi a ma kii naxan yi, a yi a xilima nen, a naxa, "N kanna." Na dii temene nan e ra, xa e fe fajin liga, e mi gaxun sese yee ra.

⁷ E fan xemene na kii nin, e a liga xaxinla ra e nun e jaxanla nema e dunuja yi gidin ligama e bode xon ma, e yi e binya e fati benden senben to mi e gbeen lixi, bayo e nun ne birin nii rakisini hinanna sotoma e keen na nen. Na ma, sese mi e Ala maxandini kale.

Taron tinxinni

⁸ Nba, e birin xa lu xaxili kedenni, e kininkinin, e yi e bode xanu ngaxake-denyani, e fan e bode ra, e yete magodo.

⁹ E nama fe jaxin jaxo fe jaxin na, e yi konbin jaxo konbin na, koni e xa duban ti, amasoto Ala e xilixi na nan ma alogo e xa barakan soto e keen na.

¹⁰ Bayo Kitabun naxa, "Siimayaan naxan naxan ma, naxan waxi siimaya fajin xon, na kannna xa a lenna suxu fala jaxine ma, a deen suxu wulen ma.

¹¹ A yi a xun xanbi so fe jaxini, a fe fajin liga.

A baje xunbenla fen, a bira a foxo ra.

¹² Marigin yeen tinxin muxune ra, a tuli matixi e maxandi xuiin na. Koni Marigin xun xanbi soxi fe jaxi rabane yi."*

¹³ Xa fe fajin kunfana e yi, nde nae fe jaxin lige e ra?

¹⁴ Koni hali e taro e wali fajine fe ra, sewan nan na ra e xa. E gaxu naxan yee ra, e nama gaxu na yee ra, e nama kuisan.

¹⁵ Koni e Alaa Muxu Sugandixin binya e Marigin na e baje. E lu yitonxi e xun mafala feen na lan e yigin ma, e na e maxodin waxatin naxan yi.

¹⁶ Koni e a liga limaniyaan nun binyeni. E baje xa sarijan waxatin birin alogo e nema wali fajine kema Alaa Muxu Sugandixina fe ra, muxun naxanye e mafalama, ne xa yagi e falane ra.

¹⁷ Amasoto xa Ala sagoon na a ra, a fisa muxun yi taro fe fajin nabadeni benun a xa taro a jaxin nabadeni.

¹⁸ Bayo Alaa Muxu Sugandixin faja nen en yulubine fe ra sanja ma keden han habadan, a tan tinxin muxuna tinxintarene xa, alogo a xa fa e ra Ala ma. A faja nen fati bendeni, koni Alaa Nii Sarijanxin yi a niin naxete a yi.

¹⁹ Na Nii Sarijanxin xon, a yi siga kawandi badeni niin kasorasane xa,

²⁰ naxanye bata yi murute Ala ma a foloni, Ala yi Nuhan legedenma a dijani, a yi kunkin nafalama waxatin naxan yi. Muxu dando nan tun kisi igen ma na kui, muxu solomasexe gbansan.

²¹ Na igen findixi marafuun misaala nan na igeni e tubi xinla ma naxan e fan nakisima iki. A mi findixi fati benden xosine ba seen xan na, koni de xui tongona Ala xa xaxili sarijanxini. Na marafuun nan e rakisima iki Yesu, Alaa Muxu Sugandixin naxenla xon sayani,

²² naxan sigaxi ariyanna yi, a doxo Ala yifanna ma malekane nun noyane nun senbe kanne birin xun na.

4

Dunuja yi gidi nenena fe

¹ Nanara, Alaa Muxu Sugandixin to taro xi a fati bendeni, e fan xa e yiton na xaxili kedenni, amasoto naxan bata taro fati bendeni, na nun yulubin bata fata.

² Na kannna mi fa a siimayaan ligama adamadiine kunfa feene xon fo Ala sagona.

³ Amasoto e bata yi bu denkeleyatarene rafan feene lige waxati danguxini, e yi e sobe so haramu feene nun kunfa jaxine nun dolo minna nun haramu sumunne nun dolo min sumunne nun suxure batu xosixin ma.

⁴ Na ma, a bata findi e ratere na feen na e to mi fa e gima e foxo ra xaxilitare fe tilinxi wuyaxini itoe yi, e yi e rayelefu.

⁵ Koni e e dentegema nen Ala xa na feen ma, naxan yitonxi faja muxune nun niiramanne makiti feen na.

⁶ Nanara, Alaa falan Xibaru Fajin nali nen hali faja muxune ma, alogo hali e fati bendena feene to bata yelin makite alo adamadiine birin, e xa lu nii rakisini Ala xon ma a Nii Sarijanxin barakani.

En xa Ala kiseene rawali ki fajni

⁷ Feene birin najanna bata maso. Nayi, e a liga xaxinla ra, e yi e yete suxu alogo e xa no Ala maxande.

⁸ Na birin yi, e sobe so xanuntenyaan ma e bode xa, amasoto xanuntenyaan nan yulubi wuyaxi janna.*

⁹ E bode yigiya hali e mi e mawuga.

* 3:12: Yaburin 34.13-17 * 4:8: A mato Sandane 10.12 nun Yaki 5.20 kui.

¹⁰ Ala kiseen naxan fixi ε keden kedenna birin ma, ε bode mali na ra. Nayi, ε findima nen Alaa walike fajine ra naxanye a hinanna sifane birin nawalima.

¹¹ Xa naxan falan tongo, na xa falan ti alo a Alaa falane nan yete tima. Xa muxuna nde walima bonne xa, a xa wali alo Ala a kixi senbeni kii naxan yi, alogo binyen xa fi Ala ma feen birin yi a Muxu Sugandixin Yesu barakani. Binyen nun senben xa fi a tan nan ma habadan han habadan. Amina.

Tərəna Yesu xən

¹² Ngaxakedenne, ε tərə xədəxən nama ε ratəna naxan ε lima ε mato feen na, alo fe daxatarena nde na ε li.

¹³ Koni xa ε nun Alaa Muxu Sugandixin tərə ε bode xən, ε xa səwa na ra han, alogo a binyen na mini kenenni ε səwan xa gbo ayi.

¹⁴ Xa e ε konbi Alaa Muxu Sugandixin xinla fe ra, səwana ε xa nayi, amasəto Alaa Nii Sarijanxi binyaxina ε yi.

¹⁵ Anu, ε tan nde yo nama tərə bayo ε bata findi muxu faxan na hanma mujadena, hanma fe jaxi rabana, hanma nafiğina.

¹⁶ Koni xa ε tərə bayo Yesu mantonne nan ε ra, yagi mi na ra, fə ε Ala binya, bayo a xinla bata lu ε xun ma.

¹⁷ Amasəto kiti sa waxatin bata a li, a faləma Alaa yamaan nan ma. Anu, xa a faləma en tan nan ma, naxanye tondima Alaa falan Xibaru Fajin suxe ne tan najanna di?

¹⁸ “Xa tinxin muxun kisi raxəlo, Ala kolontarene nun yulubi kanne tan luma di?”†

¹⁹ Nayi, naxanye tərəma Ala sagoni, ne xa e yete lu e Dali Marigin yii naxan tinxin, e yi lu fe fajin lige.

5

Fonne wanla yamani

¹ N xa denkeleya yamaan fonne fan nalimaniya ε ye amasəto n fan findixi yamaan fonna nde nan na alo e tan, e nun Alaa Muxu Sugandixina tərən serena nde. Binyen naxan fama minideni kenenni, n fan na nde sətəma nen.

² E yengi dəxo Alaa xuruse kurun xən, a naxan taxuxi ε ra. E karahanxin nama e xun mato a ra de, koni jənige fajini Ala sagoni. E nama a liga yagitareya feene tənə sətən ma koni fə ε səbeni.

³ Naxanye taxuxi ε ra, ε nama nəyaan liga ne xunna alo kuntigine, koni ε findi misaala ra kurun xa.

⁴ Xuruse Raba Kuntigin na mini kenenni waxatin naxan yi, ε mangayaan taxamasenna kəmətın sətəma nen binyeni naxan mi kale mume!

⁵ Banxulanne, ε fan xa xuru fonne ma. E birin xa yete magodon lu ε ma alo dugina ε nəma ε bode xən ma. Amasəto Kitabun naxa, “Ala wasodene yikalama e feene yi, koni a hinanna nen yete magodone ra.”*

⁶ E ε magodo Ala senben bun, alogo a xa ε yite a waxən waxatini.

⁷ E ε xaminna feene birin lu a ma, amasəto a yengi ε xən.

⁸ E yete suxu, ε lu e yee ra yi, amasəto ε yaxun Yinna Manga Setana sigan tima alo yatan naxan wurundunma. A muxune fenma a naxanye donma.

⁹ E kankan a yee ra denkeleyani ken! E xa a kolon a na tərə sifane ε ngaxakedenne fan fari dunuɗa yiren birin yi.

¹⁰ E na tərə waxatina nde yi, Ala hinanna birin kanna naxan ε xilixi a habadan binyeni a Muxu Sugandixini, na yetena ε rakelima nen, a yi ε senbe so, a ε maxədoxo, ε mi mamaxe.

¹¹ Senben xa lu a tan nan xa habadan! Amina.

Fala rajanna nun dubana

¹² Silasi, n naxan yate ngaxakeden təgəndiyaxin na, na nan n malixi n kedi dungini ito sebe ε ma, alogo n xa ε ralimaniya, n yi sereyaan ba ε xa, a Alaa hinanna jəndin nan ito ra, ε naxan yi ken!

¹³ Denkeleya yamaan naxan Babilon taani,† Ala naxanye sugandixi alo ε tan, ne ε xəntənma. N ma dii xəmen Maraka fan ε xəntənma.

¹⁴ E bode xəntən ngaxakedenya sunbuni. Ala xa bəje xunbenla fi ε birin ma ε tan naxanye a Muxu Sugandixini.

† 4:18: Sandane 11.31 * 5:5: Sandane 3.34 † 5:13: **Babilon taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna neen “Romi Taana.” **N ma dii xəmen Maraka:** na bunna neen Piyeri Maraka xanuxi alo a diina. Yanyina nde Piyeri nan Maraka xaranxi denkeleyaan ma.

Piyeri a Kedi Firindena Piyeri Alaa Falan Kedi Firindena

Kitabun yireni ito sebexi denkeleya muxune nan ma. A sebe xunna findixi muxune nan yenge fe ra naxanye dina fe xaranna tima naxan mi findixi Yesu a fe Xibaru Fajin kedenna ra. Na wule karamoxone bata yi basan denkeleya muxune ra Piyeri a waxatini.

Wule dinane rali muxune mi janye dunuja yi mumε. Nayi, kawandin naxan sebexi Piyeri a Kitabun firinden kui, na feene mon ligama to. A denkeleya muxune kawandima a e xa senbe so Marigina fe kolonni, alogo e nama e yete mayenden wule karamoxone tantan fala fuune xon.

¹ N tan Simon Piyeri Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikeen nun a xerana, n tan nan ito sebexi, siga e ma, e tan naxanye fan bata denkeleyaan soto naxan nun nxu gbee binyen lan e naxan soto nxo Ala nun nxu rakisimana tinxyaan xon ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina.

² Ala xa hinanna nun boje xunbenla fi e ma, a gbo ayi Ala kolonna nun en Marigi Yesu kolonna xon ma.

Denkeleya muxune yugona

³ Ala senben naxan Yesu yi, na bata feren birin fi en ma alogo en xa en ma dunuja yi gidin naba Ala kolonni naxan en xilixi a binyen nun a fanni.

⁴ Na ma, a bata en tuli sa feene ra, naxanye xunnayerenna nun e gbayaan dangu a birin na, alogo e xa e yete soto xosi feene ra kunfan naxanye tima muxune ma dunujani ito yi, e fan yi Ala kejaan soto.

⁵ Na ma, e kata e senben birin na, e son fajin sa e denkeleyaan fari, e kolonna sa son fajin fari.

⁶ E yete suxun sa e kolonna fari. E tunnafanna sa yete suxun fari. E Ala kolonna sa tunnafanna fari.

⁷ E ngaxakedenyaan marafanna sa Ala kolonna fari. E xanuntenyaan sa ngaxakedenyaan marafanna fari.

⁸ Xa kejaani itoe lu e yi, e yi sabati, e mi e luyε tunnaolen nun walitayeni en Marigi Yesu kolonni mume, Alaa Muxu Sugandixina.

⁹ Koni xa ne mi muxun naxan yi, na kanna yeen mi feni gbema, a luma nen alo danxutona, a jinan fa fala a Ala bata a yulubi fonne xafari.

¹⁰ Nanara, ngaxakedenne, e mon xa e yixodoxo dangu iki ra Alaa xinla ratindeni e

nun a e sugandi naxan tixi, amasoto xa e na liga, e mi bire mume!

¹¹ Nayi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin habadan mangayani so fere gbeen fima e ma nen en Marigin nun en nakisimana.

¹² Na nan a ligaxi, n feni itoe rabirama e ma waxatin birin, hali e to e kolon, e mon yi na jondi feen suxu ken e naxan sotoxi.

¹³ N ma miriyani, fanni n na n niini fati bendeni, n lan n na feene rabira e ma alogo e xa lu e ye ra yi.

¹⁴ Amasoto n na a kolon, n niin bamatxon ni i ra fati bendeni, alo en Marigina Alaa Muxu Sugandixin Yesu yetena n nakolon kii naxan yi.

¹⁵ Nayi, n katama nen feren birin na, alogo n na faxa, feni itoe xa no rabire e ma waxatin birin.

Piyeri bata yi Yesu a binyen to

¹⁶ Nba, Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixin fa feen senbeni, nxu mi muxune tali yitonxine xan falaxi e xa lan na feene ma, bayo nxu tan yeteen nan a binyen toxi nxu yeene ra.

¹⁷ Amasoto a xunnayerenna nun binyen sotoxi nen Fafe Ala yii, a to na xuiin me fata binye gbee yiren na, a naxa, "N nafan Dii Xemeni ito ra, a bata n kenon ki faji!"*

¹⁸ Nxu yeteen yi na fala xuiin me, sa keli kore, nxu yi a fema geya sarijanxin fari waxatin naxan yi.

¹⁹ Nxu laxi nabine fala tixine ra iki dangu waxati danguxine ra. E lan e xa e xaxili ti ne ra alo lenpun naxan degema dimini han kuye yi yiba, tagalan saren fan yi dege folo e bojeni.

²⁰ Naxan dangu a birin na, e na kolon, a Kitabun nabiya fala yo mi fataxi nabina fe yeba kiin na.

²¹ Amasoto nabiya fala yo mi yi kelima adamadiine sagoon ma, koni Alaa Nii Sarijanxin nan yi adamadiine malima, e yi falan ti fata Ala ra.

2

Wule karamoxone fe

¹ Koni wule nabine yi yamaan ye a foloni. A mon na kii nin to, wule karamoxone fan e ye iki. E wule xaranne rasoma e tagi naxanye muxune halagima han e yi e me e kanna ra naxan e xunbaxi. Ne halagin nan xilima e yete ma xulen!

² Muxu wuyaxi birama nen e haramu feene foxo ra, na muxune yi a liga jondi dinan kiraan yi rayelefu.

³ Karamoxoni itoe e rawalima nen mayendenni e fala yitonxine xon e milani. Koni e makiti feen bata folo to mi na ra, e halagi feen mi fa buma.

* 1:17: A mato Matiyu 17.1-5 nun Maraka 9.2-7 nun Luka 9.28-35 kui.

⁴ Malekan naxanye yulubin liga a fəloni, Ala mi ne ratanga, koni a e rawoli ayi nen yahannama yi. E maraxi yəlonxənnə ra dimini e kiti sa ləxən yee ra.

⁵ Muxu singene dunuɣa yi, a mi ne fan natanga, a yi fufa gbeen nafa Ala kolontarene ma, koni a muxu solofere nan tun nakisi e nun Nuhan naxan yi tinxinyana fe kawandin bama.*

⁶ Ala mən Sodoma nun Gomora taane fan halagi nən tən na, e findi xuben na. A yi e findi misaala ra Ala kolontarene xa, feen naxan fama ligadeni e ra.†

⁷ Ala mən Loti tinxin muxun xunba nən, naxan bəje tərə na sariyatarə kanne haramu feene fe ra.

⁸ Bayo na tinxin muxun to yi dəxi e tagi, a niin yi lu tərə ləxə yo ləxə e fe ɣaxine fe ra, a yi naxanye toma, a e mɛ.

⁹ Na feene birin nan a yitama fa fala Marigin nɔɛ dina muxune xunbɛ nən maratantan feene yi, a yi tinxintarene mara ɣaxankatan yee ra kiti sa ləxəni,

¹⁰ katarabi na muxune ma, naxanye biraxi fe xəsixine fəxə ra, e fati bənden nafan feene, e yi murutɛ Marigina nən bun.

Wule karaməxəni itoe wəkilexi, e wasoxi. E mi gaxuma binye kanne rayelefue.

¹¹ Hali malekan naxanye sənben nun fan-gan gbo wule karaməxəni itoe xa, ne mi na sifane rayelefuma kitini Marigin yɛtagi.

¹² Koni muxuni itoe feene rayelefuma e mi naxanye kolon, e lu alo sube xaxilitare suxu daxin naxanye halagima. Na muxune halagima nən alo subene,

¹³ e tinxintareyaan birin yi saran e ra. A rafan e ma, e yi wasa e waxən fe kobine birin na yanyin na. E nɛma e dɛge e fɛma, yaɣin nun xunnagodon nan a ra, e sɛwa e to e yanfama.

¹⁴ E yalunyaan fenma e yɛɛn na. E mi wasan yulubin na mume! E fangatarəne mabandunma. E darixi mɛ feene nan na. Dangatəne nan e ra.

¹⁵ E bata kira tinxinxin yiba, e yi bira Beyori a dii xɛmɛ Balami a kiraan fəxə ra tantanni naxan ma tinxintareyaan saranna yi rafan a ma.

¹⁶ Koni a sofanla naxan mi nɔɛ falan tiyɛ, na a muxu xuiin namini nən, a yi nabiin danna sa a xaxilitareya wanli.‡

¹⁷ Wule karaməxəni itoe luxi nən alo tigi yili raxarena, alo foyen kundaan naxan tuntunma kore, dimi tilinxi gbeen nan naraxi e yee ra.

¹⁸ E waso fala fuune tima, e yi muxune rakunfa fati bənden nafan haramu feene xən, naxanye baxi e sətədeni muxu tantanxine ra.

¹⁹ E muxune tuli sama xəryəaan na, anu, e tan yɛtɛɛn xəsi feene konyiyani. Amasətə sese muxun nɔ, a bata findi na konyin na.

²⁰ Xa e bata futuxulu dunuɣa xəsi feene ma en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixin kolon feen xən, e mən yi tin na feene yi e nɔ, e rəɣanna ɣaxuma ayi nən dangu e fəlon na.

²¹ Bayo a yi fisa nun na kanne nama tinxinyaan kiraan kolon, benun e xa a kolon e mən yi e xun xanbi so yamari sarɣanxini e naxan sətəxi.

²² Naxan ligaxi e ra, na bata sandani itoe ɣəndin yita fa fala, “Baren xɛtɛma a baxunna ma.”§ E nun “I nɛɛn fa xəsɛn maxa tun, a mən bata sa a makutukutu boroni.”

3

Marigin fa ləxəna fe

¹ Ngaxakedenne, n ma kədin firinden ni ito ra, n bata naxan sɛbɛ e ma. N na e firinna sɛbɛxi e ma nən logo n xa feene rabira e ma, e yi xaxili sarɣanxin sətə,

² alogo, nabi sarɣanxine bata yi falan naxanye ti, ne xa rabira e ma e nun en Marigin nun en nakisimana yamarine, xɛrane naxanye rali e ma.

³ E xa a kolon singen fa fala waxati rəɣanne yi, magele tiine fama nən e mageledeni naxanye birama e kunfa fe ɣaxine fəxə ra.

⁴ E a falama nən, e naxa, “Yesu e tuli sa a fa feen naxan na, na minen? Xabu en benbane fəxa waxatin naxan yi feene birin mən kii kedenni keli dunuɣa da waxatin ma han to.”

⁵ Amasətə, e a rakelima a ma nən e ɣinan ito ra fa fala, to mi na ra Ala yi kore xənnə da a fala xuiin na, a bəxən ba igen na a lu igen tagi.

⁶ Na igen nan na waxatin dunuɣa birin halagi fufaan na.*

⁷ Koni to kore xənnə nun bəxə xənnə ramaraxi tɛɛn nan xili yi na fala kedenna xən, kiti sa ləxən nun Ala kolontarene halagin yee ra.

⁸ Koni, ngaxakedenne, e nama ɣinan fe kedenni ito xən ma, soge kedenna luxi nən Marigin yee ra yi alo ɣɛɛ wuli kedenna, ɣɛɛ wuli kedenna fan alo soge kedenna.

⁹ Marigin mi buma a tuli saan nakamali-deni, alo muxuna ndee a mirima kii naxan yi. Koni a diɣaxi e xa ɣɛɛ amasətə a mi waxi muxe xa halagi, koni fə muxune birin xa e xun xanbi so nən e hakene yi.

¹⁰ Anu, Marigin fa ləxəna a lima nən, a muxune ratərəna alo mənɣadana. Na ləxəni, kore xənnə danguma nən halagi xui gbeen,

* 2:5: A mato Dunuɣa Fəlon 6.1 han 7.24 kui. † 2:6: A mato Dunuɣa Fəlon 19.24 kui. ‡ 2:16: A mato Yatene 31.16 kui. § 2:22: Sandane 26.11 * 3:6: A mato Dunuɣa Fəlon 1.6-9 nun 7.11 kui.

a yi seene fan yi gan. Bɔxɔn nun a feene birin yi makeɛn kitin xili yi.

¹¹ Ne birin to halagima na kii nin, ε lan ε xa findi muxun sifan mundunye ra? Ε dunuɲa yi gidin xa sariɲan Ala kolonni,

¹² ε yi gbeteɛn Ala fa lɔxɔn na, ε kewanle yi a faani fura, dunuɲa nun a yi seene halagima teɛn na lɔxɔn naxan yi.

¹³ Anu, Ala bata en tuli sa kore xɔri neɛn nun bɔxɔ xɔri neɛn na, tinxinyaan luma denaxan yi. En na nan mamεma.†

¹⁴ Nanara, ngaxakedenne, ε to na feen mamεma, ε feɛn birin naba alogo a xa ε li fetareyaan nun sɔntareyani, bɔɲε xunbenla yi lu ε nun Ala tagi.

¹⁵ Ε xa a kolon a en Marigina diɲan nan muxune rakisima alo en nafan ngaxakedenna Pɔli a sebeɛxi ε ma kii naxan yi fe kolonna xɔn Ala naxan fixi a ma.

¹⁶ A na nan sebeɛxi a kedine birin kui lan feni itoe ma. A kedine yirena ndee famu raxɔlɔ, xaxilitarene nun xarantarene yi ne bunne yifu, alo e Kitabun yire gbeteɛne fan ligama kii naxan yi, e yi e yete rahalagi.

¹⁷ Nanara, ngaxakedenne, ε tan to rakolonxi, ε a liga ε yeren ma, alogo sariyatate kanne tantanna nama ε li, ε yi bɔnɔ ε tide barakaxini.

¹⁸ Koni ε lu sigε yeɛn na en Marigin nun en nakisimaan Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna nun a kolonni. Binyen xa fi a tan nan ma iki han habadan. Amina.

† **3:13:** A mato Esayi 65.17 nun 66.22 kui.

Yoni a Kedi Singena Yoni Alaa Falan Kedi Singen Naxan Sebe

Kedi saxan nan xili saxi Yoni xun ma hali a xinla to mi sebexi e kui. Denkeleya yamaan singe ra muxune nan a falaxi na kiini, a yi findi namunna ra. A singen mi xibaru yo fixi en ma lan a sebe muxun ma, a mon mi a falaxi a sebexi naxanye ma. Kedini ito sebexi nen alogo a xaran muxune xa e senbe so, e xa lu Alaa yamani, nanara e lu xanuntenya kendeni. A mon sebexi alogo e xa e makuya wule dinare na naxanye yi Yesu a fe Xibaru Fajini fuma.

Kitabun yireni ito foloni a sebe xunna nan yebama (1.1-4). A yi yamaan senbe so naxanye lan e lu Ala nun a Muxu Sugandixin Yesu xon, e nun lanna xa lu e tagi. Nayi, e lan nen e yi muxune sereyaan suxu naxanye Yesu to. Kitabun yireni ito sebe muxuna a xaran muxune senbe soma a e xa lu kenenni, bayo kenenna nan Ala ra. Na feen ma, e lan nen e xanuntenyaan yamarin suxu (1.5-2.17). Na xanbi ra, Kitabun sebe muxuna Yesu a dinan matandi muxune nan ma fe falama en xa, wule falan naxanye a falama a Marigin mi Yesu ra (2.18-29). Na xanbi ra, a mon yi Alaa diine kii kenden yita en na: E tinxinna, e mon e bode xanuxi kii naxan yi (3.1-24). A yelin xanbini tantanna nun nondin tagi rase (4.1-6), Kitabun yireni ito sebe muxun mon yi xete xanuntenyana fe ma: Findi fena Ala gbeen na, i xanuntenyaan liga, bayo Ala nan xanuntenyaan na (4.7-21). A a falan napanma denkeleyaan senben nan ma, a mon yi a Kitabun fala konne makenen (5.1-21).

Kitabun yireni ito denkeleyaan kii yeteen nan yitama. A denkeleya muxune xaxinla nan yigboma, a yi e mali e xete fe paxin foxo ra, a yi e senbe so Yesu yi, e nun a xanuntenyana lan bonne ma.

Habadan nii rakisinalana fe

¹ Siimaya falan naxan yi na nun xabu dunuja foloni, nxu bata na me, nxu yi a to, nxu yi a yigbe, nxu bata nxu yiin din a ra, nxu na nan ma fe ralima e ma.

² Na siimayaan bata mini kenenni, nxu yi a to. Nxu na nan ma fe sere bama. Nxu yi habadan nii rakisina fe rali e ma naxan yi Fafe Ala fema, naxan minixi kenenni nxu xa.

³ Nxu naxan mexi, nxu yi a to, nxu na nan ma fe falama e fan xa, alogo e xa sa nxu fari ngaxakedenyani, naxan Fafe Ala nun a Dii Xemenana Yesu Alaa Muxu Sugandixini.

⁴ Nxu ito sebexi e ma nen alogo en ma sewan xa defe.

Ala nan kenenna ra

⁵ Nxu falan naxan mexi Yesu ra, nxu na nan nalima e ma fa fala kenenna nan Ala ra, dimi yo mi a yi!

⁶ Xa en na a fala a en ngaxakedenyaan ligama a tan xon ma, koni en sigan tima dimini, en bata wulen fala na yi. Nondin mi en kewanle yi.

⁷ Xa en sigan ti kenenni alo a tan yeteen kenenni kii naxan yi, en bata lu en bode xon ngaxakedenyani nayi, Alaa diin Yesu wunla yi en sarijan en yulubine birin ma.

⁸ Xa en na a fala fa fala yulubi mi en ma, en bata en yete mayenden nayi, nondi mi en xa nayi!

⁹ Koni xa en na en ti en yulubin na, a tan lannayaan nabama nen, a tinxin, a en mafeluma nen en yulubine birin na, a yi en sarijan tinxintareyaan birin ma.

¹⁰ Xa en na a fala fa fala en mi yulubi ligaxi, en bata Ala findi wule falan na nayi. Nayi, a falan mi en yi mume!

2

Ala solona muxun nan Yesu ra

¹ N ma diine, n ni ito sebema e ma nen alogo e nama yulubin liga. Koni xa muxuna nde yulubin liga, Fafe Ala solona tiina en yii naxan findixi Alaa Muxu Sugandixin Yesu ra, Tinxindena.

² Amasoto Yesu bata findi en yulubine xafari saraxan na. En tan gbansanna mi a ra, koni en nun dunuja muxune birin.

³ En na a kolonna ito nan xon a en bata Ala kolon, xa en bata a yamarine suxu.

⁴ Naxan na a fala, a naxa, "N bata Ala kolon" koni a mi a yamarine suxi, wule falan na na kanna ra, nondi mi a tan yi.

⁵ Koni naxan Alaa falan suxuma, Alaa xanuntenyaan kamalixi na kanni. En na a kolonna na kii nin fa fala en na Ala yi:

⁶ Naxan na a fala a a tan Ala nin, fo na kanna xa sigan ti nen alo Yesu.

Yamari nenena fe

⁷ N xanuntenne, n mi yamari nenan xan sebema e ma fo a fonna naxan yi e yii xabu a foloni. Yamari fonni ito, falan na a ra, e bata yi naxan me.

⁸ Anu, n yamari nenan sebema e ma, naxan nondin makenenxi fata Yesu ra e nun e tan.* Amasoto dimin danguma. Nondin kenenna nan bata dege folo.

⁹ Muxun naxan a falama a a tan kenenna nin, koni a a ngaxakedenna rajaxuxi, na kanna mon dimini singen.

¹⁰ Naxan a ngaxakedenna xanuma, na kanna kenenna nin. Muxu ratantan fere yo mi na kanni.

* 2:8: A mato Yoni 13.34 kui.

11 Koni naxan a ngaxakedenna rajaxuma, na kanna dimin nin, a sigan tima dimin nin. A mi a sigaden kolon amasoto dimin bata a yeen danxu.

12 N ma diine,

n na a sebema e ma

fa fala e bata mafelu e yulubine ra Yesu xinla fe ra.

13 Fafane, n na a sebema e ma fa fala naxan yi na xabu a foloni, e bata na kolon.

Banxulanne, n na a sebema e ma fa fala e bata Fe Naxin Kanna no.

14 N ma diine, n na a sebema e ma fa fala e bata Fafe Ala kolon.

Fafane, n na a sebema e ma

fa fala naxan yi na nun

xabu a foloni, e na kolon.

Banxulanne, n na a sebema e ma

fa fala, e senben gbo.

Alaa falana e yi,

e mon bata Fe Naxin Kanna no.

15 E nama dunuja nun a yi seene xanu. Naxan na dunuja xanu, Fafe Alaa xanuntenyaan mi na kanni.

16 Amasoto feen naxan birin dunuja yi, alo fati bendena kunfa jaxine e nun yeen kunfama seen naxanye xon e nun nafunla naxan muxun wasoma ayi, ne mi fataxi Ala xan na, fo dunuja.

17 Dunuja nun a kunfane birin danguma nen. Koni naxan Ala sagoon ligama, na kanna luma nen han habadan.

Yesu yaxune fe

18 N ma diine, waxati rajanna bata a li. E bata yi a me nun fa fala Alaa Muxu Sugandixin yaxun fama.† Nba, iki Alaa Muxu Sugandixin yaxu wuyaxi bata mini kenenni. Nanara, en na a kolonxi fa fala a waxati rajanna bata a li.

19 Na muxune minixi en tan nan ye, koni en gbee mi yi e ra, bayo xa en gbeen nan yi e ra nun e yi luma nen en ye. Koni e bata keli en ye. Na nan a yitaxi fa fala en gbee mi yi ne sese ra nun.

20 Koni Sarijantoon bata a Niin nagodo e xun ma, e birin a fe kolon.

21 N mi ito sebexi e ma nayi fa fala a e mi jondin kolon, koni bayo e a kolon, e nun wule yo mi kelixi jondini.

22 Wule falana nde ra? Naxan a falama, a naxa, Alaa Muxu Sugandixin mi Yesu ra. Alaa Muxu Sugandixin yaxun nan na ra. Na kanna bata a me Alaa Diin nun Fafe Ala ra sanja ma kedenni.

23 Bayo naxan yo na a me Alaa Diin na, Fafe Ala fan mi na kanni. Naxan na a ti Alaa Diina fe ra, Fafe Ala fan na kanni.

24 E a liga e yeren ma e falan naxan me a singeni, na xa lu e yi ken! Xa na liga, e fan luma nen Dii Xemen nun Fafe Ala yi.

25 Yesu yeteen bata en tuli sa naxan na, habadan nii rakisin nan na ra.

26 N feni itoe sebexi e ma muxune nan ma fe ra naxanye kataxi e mayenden feen na.

27 E tan fan, e Nii Sarijanxin naxan sotaxi a ra, fanni na e yi e mako mi fa xaranna ma sonon. A Nii Sarijanxina e xaranma nen feen birin ma. Na to findixi jondin nan na wule mi naxan yi, nayi e lu a tan nin alo a e xaranxi kii naxan yi.

28 N ma diine, iki, e xa lu a tan yi, alogo a na mini kenenni waxatin naxan yi, en yi lu xaxili ragidini, alogo en nama yagi a yee ra a fa lxonni.

29 Xa e a kolon fa fala Yesu tinxin, e mon xa a kolon fa fala muxun naxan tinxinyaan ligama, na bata bari Ala yi.

3

Alaa Diine

1 A mato Fafe Ala xanuntenya sifa gbeen naxan fixi en ma a yi a fala en ma a a diine. Na nan en na yati! Na nan a ligaxi dunuja mi en kolon amasoto e mi Ala kolon.

2 N xanuntenne, Alaa diine nan en na iki, koni en sa findima naxan na, na munma mini kenenni singen, koni en na a kolon fa fala a Yesu na mini kenenni waxatin naxan yi, en ligama nen alo a tan amasoto en na a toma nen alo a kii naxan yi.

3 Muxu yo a yigin saxi Yesu yi, na a yete rasarijanma nen alo Yesu sarijan kii naxan yi.

4 Naxan yo yulubin ligama, na bata sariyan kala. Yulubin nan sariya kalan na.

5 Anu, e a kolon fa fala a Yesu bata mini kenenni alogo a xa en ma yulubine xafari. Yulubi yo mi a tan yi.

6 Muxu yo luma Yesu yi, na kanna mi luye yulubin lige. Naxan luma yulubin lige, na mi Yesu toxi singen, a mon munma a kolon.

7 N ma diine, muxu yo nama e mayenden. Naxan fe tinxinxin ligama, tinxin muxun nan na ra alo Yesu tinxinxi kii naxan yi.

8 Naxan luma yulubin lige, na fataxi Yinna Manga Setana nan na amasoto Yinna Manga Setana bata yulubin liga xabu a foloni. Alaa Dii Xemen minixi kenenni ito nan ma fe ra yati, a Yinna Manga Setana wanle kala.

9 Naxan barixi Ala yi, na mi luye yulubin lige amasoto Ala senben bata lu a tan yi, a mi naye luye yulubin lige, bayo a barixi Ala nin.

10 Alaa Diine nun Yinna Manga Setana a diine tagi rabaan na kii nin. Naxan mi fe tinxinxin ligama na mi fataxi Ala ra hanma naxan mi a ngaxakedenna xanuxi.

† 2:18: A mato Tesaloniki Firinden 2.3-4 kui.

Ɛ Ɛ bode xanu

¹¹ Ɛ falani ito nan mɛxi xabu a fɔlɔni, a en xa en bode xanu.

¹² En nama liga alo Kayini naxan yi fataxi Fe Naxin Kanna ra, a a xunyɛn faxa. Kayini a xunyɛn faxa nanfera? Amasɔtɔ a tan kɛwanle yi jaxu, koni a xunyɛn yi tinxin.

¹³ Ngaxakedenne, na nama findi Ɛ terɛna feen na, xa dunuɗa muxune Ɛ rajaxu.

¹⁴ En tan a kolon, a en bata keli sayani, en so nii rakisini bayo en bata en ngaxakedenne xanu. Xanuntenyaan mi muxun naxan yi, na mɔn sayani singen.

¹⁵ Muxun naxan a ngaxakedenne rajaxuma, faxa tiin nan na kanna ra. Ɛ a kolon fa fala habadan nii rakisin mi luxi faxa ti yo yi!

¹⁶ En xanuntenyaan kolonma ito nan xɔn ma fa fala Yesu bata a niin fi en ma fe ra. En fan daxa en yi en niin fi en ngaxakedenne fe ra.

¹⁷ Xa dunuɗa nafunla muxuna nde yii, a yi a ngaxakedenne to, a makoon sena nde ma, koni a mi kininkinin na kanna ma, Alaa xanuntenyaan luxi a yi di nayi?

¹⁸ N ma diine, en ma xanuntenyaan nama findi dɛ yi falan na tun, fɔ en kɛwanle xa a yita jɔndini.

Xaxili ragidina Ala yetagi

¹⁹ En na a kolonma na nan ma, fa fala en jɔndini, en bɔɗɛn yi sa Ala yetagi.

²⁰ Amasɔtɔ xa en bɔɗɛna en yalagi, en na a kolon fa fala Ala gbo en bɔɗɛn xa, a feen birin kolon.

²¹ Nanara, n xanuntenne, xa en bɔɗɛn mi en yalagi, en xaxili ragidini Ala yetagi.

²² En na sese maxodin a ra, en na sɔtɔma nɛn bayo en na a yamarine suxuma, en yi a kɛnɛn feene liga.

²³ A yamarin nan ito ra, a en xa denkeleya a Dii Xɛmɛn xinla ma, Yesu Alaa Muxu Sugandixina, en yi en bode xanu alo a en yamarixi kii naxan yi.

²⁴ Muxu yo a yamarine suxu, na kanna Ala yi, Ala fan na kanni. En na a kolon fa fala Ala en yi, a to bata a Nii Sarijanxin fi en ma.

4*Wule nabine fe*

¹ N xanuntenne, Ɛ nama la muxune birin na a Alaa Nii Sarijanxina e yi, koni Ɛ e keɗaan fɛsɛfɛsɛ singen, Ɛ yi a kolon, niin naxan e tan yi, xa na kelixi Ala nan ma. Amasɔtɔ wule nabi wuyaxi bata mini dunuɗa xun xɔn.

² Ɛ Alaa Niin kolonma ikii nin: Nii yo a ti a ra fa fala Yesu Alaa Muxu Sugandixin bata fa fati bɛndɛni, ne kelixi Ala nan ma.

³ Koni nii yo mi a ti Yesu a fe ra, na mi kelixi Ala ma. Alaa Muxu Sugandixin yaxun

niin nan na ra, Ɛ naxan fa fe mɛxi, anu, a dunuɗa yi iki.

⁴ Ɛ tan, n ma diine, Ɛ fataxi Ala nan na, Ɛ bata ne nɔ. Amasɔtɔ sɛnbɛn naxan Ɛ tan yi, na gbo dunuɗa gbeen xa.

⁵ Dunuɗa muxune nan e tan na. Nanara, e dunuɗa feene falama, dunuɗa muxune yi e tuli mati e ra.

⁶ Koni en fataxi Ala nan na. Naxan Ala kolon, na a tuli matima en xuiin na nɛn. Koni naxan mi fataxi Ala ra, na mi a tuli matima en xuiin na. En na a kolonma na kii nin, niin naxan findixi jɔndin kanna ra e nun tantanna niina.

Ala nan xanuntenyaan na

⁷ N xanuntenne, en na en bode xanu, amasɔtɔ xanuntenyaan kelixi Ala nan ma, anu naxan yo muxun xanu, na barixi Ala nin, na kanna mɔn Ala kolon.

⁸ Naxan mi a boden xanuma, na mi Ala kolon, amasɔtɔ Ala nan xanuntenyaan na.

⁹ Ala a xanuntenyaan yitaxi en na ikii nin: Ala bata a Dii Xɛmɛ keden peen nafa dunuɗa yi, alogo en xa nii rakisin sɔtɔ a xɔn ma.

¹⁰ Xanuntenyani ito, fa fala en bata Ala xanu, na xa mi a ra, koni a tan bata en xanu, a yi a Dii Xɛmɛn nafa en yulubi xafari saraxan na.

¹¹ N xanuntenne, xa Ala bata en xanu na kiini, a lan nɛn en fan xa en bode xanu.

¹² Muxu yo munma Ala to singen. Koni, xa en na en bode xanu, nayi Ala bata lu en yi, a xanuntenyaan fan bata kamali en yi nayi.

¹³ En na a kolonma ito nan xɔn ma fa fala en Ala yi, a fan en yi: a to bata a Nii Sarijanxin fi en ma.

¹⁴ Nxu bata a to, nxu yi a seren ba bonne xa, nxu naxa, “Fafe Ala bata a Dii Xɛmɛn nafa, a findi dunuɗa rakisimaan na.”

¹⁵ Naxan na a tiye a ra fa fala Yesu Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁶ Alaa xanuntenyana en xa, en bata na kolon, en mɔn bata denkeleya a ma.

Ala nan xanuntenyaan na. Muxu yo lu xanuntenyani, na kanna bata lu Ala yi, Ala fan na kanni.

¹⁷ Xanuntenyaan kamalixi en tan yi na nan ma, alogo en xa xaxili ragidin sɔtɔ lan Kiti Sa Lɔxɔna fe ma. Amasɔtɔ en fan luxi nɛn alo a tan dunuɗani ito yi.

¹⁸ Gaxu mi xanuntenyani. Xanuntenya defexin gaxun kedima nɛn, bayo muxun gaxuma a fe jaxin saranna nan yɛɛ ra. Nayi, naxan gaxuma, na mi kamalixi xanuntenyani.

¹⁹ En bata Ala xanu bayo a singe en xanuxi.

²⁰ Xa muxuna a fala, a naxa, “N bata Ala xanu,” koni a ngaxakedenne rajaxu a ma, wule falan nan na kanna ra. Amasɔtɔ a

a ngaxakedenna naxan toma, xa a mi na xanu, a mi nœ Ala xanuε nayi a mi naxan toma.

²¹ Anu, a bata yamarini ito so en yii, a naxa, “Naxan Ala xanuxi, a lan nen na kanna xa a ngaxakedenna fan xanu.”

5

En bata dunuƵa fe Ƶaxine nɔ

¹ Naxan yo denkeleyaxi a ma, a Alaa Muxu Sugandixin nan Yesu ra, a Alaa Diin nan a ra, na barixi Ala nin. Naxan na Fafe Ala xanu, na bata a Diin fan xanu.

² En na a kolonma ikii nin a en bata Alaa diine xanu: en na Ala xanu, en yi a yamarine suxu.

³ Amasotɔ Ala xanu feen findixi a yamarine suxu feen nan na. Anu, a yamarine mi goron xan na en tan xa,

⁴ amasotɔ naxanye birin barixi Ala yi, ne bata dunuƵa feene nɔ, anu dunuƵa feene nɔ feren findixi en ma denkeleyaan nan na.

⁵ Nde dunuƵa feene nœ? Fɔ naxan na denkeleya Yesu ma fa fala a Alaa Dii Xɛmɛn nan a ra.

Sereyaan naxan ba Yesu fe yi

⁶ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan faxi igen nun wunla ra.* A mi faxi igen xan gbansan na, koni e nun a wunla. Alaa Nii SariƵanxin nan na sereyaan bama bayo Nii SariƵanxin nan Ƶɔndin na.

⁷ Amasotɔ sere saxan na Yesu a fe yi:

⁸ Alaa Nii SariƵanxina, igena, e nun wunla, ne birin sereya kedenna nan bama.

⁹ Xa en muxune sereyaan name, Ala sereyaan gbo na xa, amasotɔ Ala sereyaan bama a Dii Xɛmɛn nan ma fe yi.

¹⁰ Naxan na denkeleya Alaa Dii Xɛmɛn ma, sereyani ito nan na kanna bɔƵeni. Koni xa naxan mi denkeleya Ala ma, na bata Ala yate wule falan na amasotɔ a mi denkeleyaxi Alaa sereya baxin ma a Dii Xɛmɛna fe yi.

¹¹ Awa, na sereyaan ni ito ra fa fala Ala bata habadan nii rakisin fi en ma. Habadan nii rakisini ito a Dii Xɛmɛn nin.

¹² Dii Xɛmɛni ito nɛma muxu yo yi, nii rakisin fan na kanni. Alaa Dii Xɛmɛn mi muxun naxan yi, nii rakisin mi na kanna fan yi.

Habadan Niina fe

¹³ Ɛ tan naxanye bata denkeleya Alaa Dii Xɛmɛn xinla ma, n feni itoe sebɛxi ɛ ma nen alogo ɛ xa a kolon fa fala habadan nii rakisina ɛ xa.

¹⁴ Xaxili ragidini ito en yi Ala yetagi fa fala xa en na a maxɔdin fefe ra lan a sagoon ma, a en xuiin namɛma nɛn.

¹⁵ Xa en na a kolon a a en xuiin namɛma nɛn, nayi en mɔn a kolon a en na a maxɔdin fefe ra, en bata na sotɔ.

¹⁶ Xa muxu yo a ngaxakedenna to yulubin lige naxan mi ƵanƵanma sayaan ma, a xa Ala maxandi a xa, a nii rakisin fima a ma nɛn. N naxan ma, naxan yulubin mi ƵanƵanma sayaan ma. Koni yulubina nde na naxan ƵanƵanma sayaan ma, n mi a fala ɛ xa fa fala ɛ xa Ala maxandi na feen na.

¹⁷ Tinxintareyaan birin findixi yulubin nan na, koni yulubin birin mi ƵanƵanma sayaan ma.

¹⁸ En na a kolon fa fala naxan yo bata bari Ala yi, na mi luye yulubin nabe. Amasotɔ Alaa Dii Xɛmɛna a kantanma. Nanara, Fe Ƶaxin Kanna mi nœ sese ra a xili ma.

¹⁹ En na a kolon fa fala en fataxi Ala nan na, en mɔn a kolon a dunuƵa birin Fe Ƶaxin Kanna senben nan bun ma.

²⁰ En na a kolon fa fala Alaa Dii Xɛmɛn bata fa, a yi xaxinla fi en ma alogo en xa Ƶɔndin Kanna kolon. En fan luxi Ƶɔndin Kanna Ala yi a Dii Xɛmɛn Yesu Alaa Muxu Sugandixin barakan nin. A tan nan Ƶɔndin Kanna Ala ra, e nun habadan nii rakisina.

²¹ N ma diine, ɛ masiga suxure feene ra.

* 5:6: A faxi **igen** naxan na, na findixi marafuun misaala ra. Yesu fan nafu nen igeni. **Wunla** findixi Yesu a faxa feen nan misaala ra.

Yoni a Kedin Firindena Yoni Alaa Falan Kedin Firinden Naxan Sebε

Kitabun yireni ito sebε muxun finde Xera Yoni nan na. A mɔn a sebεxi muxun naxanye ma, a naxa, “Naxalan sugandixina Ala xɔn e nun a diine.” Ne findixi denkeleya muxuna ndee nan na. A naxanye ma fa fala “Naxalan sugandixina,” na nɔε finde wundo falan nan na naxan bunna nen “denkeleya yamana.” Kitabun yireni ito sebεxi nen yanyina nde jεε tonge suulun yatε, Yesu te xanbini kore xɔnna ma. A muxune senbe soma alogo e xa lu jɔndin nun xanuntenyani. A mɔn e rakolonma wule xεrane fe ma.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan kedini ito sebεxi jaxalan sugandixin ma e nun a diine,* n xanuntenne jɔndini. Naxanye birin jɔndin kolon, ne fan e xanuxi

² jɔndina fe ra naxan luma en yi a mɔn luma en xɔn nen habadan.

³ Fafe Ala e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixina, Fafe Alaa Dii Xεmena, na xa hɔnan en na, a kininkinin en ma, a bɔjε xunberla fi en ma jɔndin nun xanuntenyani.

Jɔndin nun xanuntenyana fe

⁴ N sεwa nen kati, n to ε diina ndee to sigan tiyε jɔndin kiraan xɔn ma alo Fafe Ala a yamari en ma kii naxan yi.

⁵ Iki, i tan jaxalan† sɔn fajina, n naxan maxɔdinma i ma sebεni ito yi, na mi findixi yamari nenεn xan na fɔ naxan yi en yi xabu a fɔlɔni fa fala en xa en bode xanu.

⁶ Xanuntenyaan ni ito ra fa fala en xa sigan ti a yamarine bun. A yamarin ni ito ra a en xa sigan ti xanuntenyani alo ε bata a mε kii naxan yi xabu a fɔlɔni.

⁷ Muxu mayenden wuyaxiye bata mini dunuja yi, naxanye mi e tima a ra fa fala a Yesu, Alaa Muxu Sugandixin fa nen fati bεnden kiini. Muxu mayendenne nun Alaa Muxu Sugandixin yaxune nan na muxu sifane ra.

⁸ Ε a liga ε yeren ma, ε nama en ma wanla tɔnɔn kala, alogo ε xa ε kɔntɔn kamalixin sɔtɔ.

⁹ Naxan mi luma Alaa Muxu Sugandixina xaranni fɔ a dangu a ra, Ala mi na kanni. Naxan na lu Yesu a xaranni, Fafe Ala nun a Dii Xεmen fan luma nen na kanni.

¹⁰ Xa muxu yo fa xaranna ra ε konni naxan mi findixi xaranni ito ra, ε nama a yigiya ε konni, ε nama a xɔntɔn.

¹¹ Amasɔtɔ naxan a xɔntɔnma, na bata kafu a ma a wali jaxaxine yi.

Fala dɔnxena

¹² Fe wuyaxi n kui n naxan fale ε xa, koni n mi waxi a sebε feni kedini. Koni a xɔnla n ma, n xa sa falan ti ε xa yεε nun yεε alogo en ma sεwan xa dεfe.

¹³ Ala i magilen naxan sugandixi, na diine i xɔntɔn.‡

* **1:1:** *Naxalan sugandixin* findixi denkeleya yamana nde nan na. Wundo falan na a ra. **A diine** findixi denkeleya muxune nan na na yamaan ye. † **1:5:** ito findixi wundo falan nan na lan denkeleya yamana nde ma. ‡ **1:13:** Na findixi wundo falan nan na lan sorani ito falatide singen ma. Yoni yi denkeleya yamaan naxan kui, na nan yamaan boden magilen na. **A diine** findixi denkeleya muxun bodene nan na.

Yoni a Kεdin Saxandena Yoni Alaa Falan Kεdin Saxanden Naxan Σεβε

Xερα Yoni Kitabun yireni ito σεβεχι mux-una nde nan ma naxan xili Gayosi. A na muxun nakolon muxu gbete a fe ma naxan xili Diyotirefi. En na a rakorosima Kitabun yireni ito xon ma, a denkeleya mux-une yisuxi kii naxan yi, na findixi xanun-tenyaan nun tinxinyaan nan na.

¹ N tan denkeleya yamaan fonna nan ito σεβεχι n xanuntenna Gayi ma, naxan nafan n ma jondini.

² N xanuntenna, n na Ala maxandima alogo feen birin xa siga yeen na i tan xa, i fatin yi kendeleya alo i niin fan kii naxan yi.

³ N σεwaxi kati, amasoto ngaxakedenna ndee bata fa, e yi sereyaan ba lan i ya jondi suxun ma, a i sigan tima jondini.

⁴ Naxan findixi n ma σεwa gbeen na, n to a me fa fala a n ma diine sigan tima jondin nin.

Gayi tantun fena

⁵ N xanuntenna, i wanla ke ma en ngax-akedenne xa lannayani hali i to mi yi e kolon.

⁶ E bata i ya xanuntenyana fe fala denkeleya yamani be. Nayi, i lan i xa e mali fanda feen na e xeraya sigatini alo Ala wama a xon kii naxan yi.

⁷ Amasoto e sigatiin de suxuma Yesu xinla nan ma fe ra. E mi sese soto ma denkeleyatarene yii.

⁸ Nayi, en lan en yi muxu sifani itoe mali alogo en xa wali en bode xon jondini.

Diyotirefi nun Demetiri

⁹ N fena nde σεβε nen denkeleya yamaan ma, koni a xonla Diyotirefi ra a xa findi e yeratiin na, na mi n ma falan yatexi sese ra.

¹⁰ Nanara, xa n fa, a feen naxanye birin ligama, a yi fala jaxine raxuya ayi nxo fe yi, nxu ne birin falama nen. A mi a luxi na ma fo a tondi en ngaxakedenne yisuxe. Naxanye fan yi waxi e yisuxu feni, a yi tonna sa ne fan na, a yi ne kedi denkeleya yamani.

¹¹ N xanuntenna, i nama fe jaxin naliga fo fe fajina. Naxan fe fajin ligama, na fataxi Ala nan na. Naxan na fe jaxin liga, na mi Ala kolon.

¹² Muxun birin Demetiri xili fajin falama alo a lan jondin ma kii naxan yi. Nxu fan a fe fajin sereyaan bama. Anu, ε a kolon a jondin nan nxo sereyaan na.

Xontan donxena

¹³ Fe wuyaxi n kui, n xa a fala i xa, koni n mi waxi a σεβε feni.

¹⁴ Koni a xonla n ma n xa i to sinma alogo en xa falan ti yeε nun yeε.

¹⁵ Ala xa boje xunbenla fi i ma. I xoyine birin i xontan. En xoyine birin xontan nxu xa menni ki fajni.

Yudi a Kεdina Yudi Alaa Falan Naxan Sebε

Yudi Kitabun yiren naxan sebεxi, na kawandin masoxi Piyeri a kedin firinden nan na, a ghengbenna a sora firindena. E firinna birin muxune nan matandima naxanye dina fuune ralima naxanye mi findixi xaxili fajin na.

Xontonne

¹ N tan Yudi nan ito sebεxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixina walikena, Yaki ngaxakedenne. N yi a rasiga Fafe Alaa muxu xilixine ma, a naxanye xanuxi, Yesu Alaa Muxu Sugandixin naxanye kantanma.

² Ala xa kininkininna nun bɔɲε xunbenla nun xanuntenyaan sabati ε yi.

Wule karamɔxone fe

³ Ngaxakedenne, a xɔnla yi n ma nun ki fajin n xa ito sebε ε ma lan en kisi feen ma, koni n na a toxi nɛn fɔ n xa a sebε nɛn lan ε senbε so feen ma denkeleyaan xun mayengedeni Ala bata naxan fi a yama sarijanxin ma sanyɔ ma keden han habadan.

⁴ Amasɔto muxuna ndee bata so ε yε wundoni naxanye yalagi feen bata yi sebε nun xabu a rakuya. Ala kolontarene nan ne ra, naxanye Alaa hinanna findima haramu feene liga xunna ra, e yi e mε Yesu ra, Alaa Muxu Sugandixina, en kari keden peena, en Marigina.

⁵ Koni hali ε to feni ito kolon, n mɔn waxi a rabira feen nin ε ma fa fala Marigina Isirayila yamaan nakisi nɛn Misiran yamanani, koni a mɔn yi denkeleyatarene fan halagi na xanbi ra.

⁶ Malekana ndee fan to e yetε lu binyetareyani, e e mε e tiden na, Ala yi ne balan dimi tilinxin xɔrε ra, e xidixi habadan yolɔnxɔnne ra han kiti sa lɔxɔ gbeena.

⁷ A mɔn na kii nin, Sodoma nun Gomora nun e rabilinna taane fan yi yalunyaan ligama e kafu e bode ma kiina nde yi naxan mi lan adamadiine yε. Ala ne fan findi nɛn misaala ra, a yi e paxankata habadan teeni.*

⁸ Na muxun naxanye soxi ε tagi, ne fan xiyene sama naxanye a ligama e haramu feene raba e fatine yi, e murutε sariya kanne ma, e malekane rayelefu.

⁹ Bayo, hali maleka kuntigin Mikeli mi susu Yinna Manga Setana yalagi konbin tiye. E yi fe matandini waxatin naxan yi lan Musa binbina fe ma, a fala nɛn gbansan, a naxa, “Marigina Ala xa falan ti i xili ma.”†

¹⁰ Koni muxuni itoe tan senbε kanna naxanye rayelefuma, e mi ne kolon. E na ndee kolon e xaxilitareyani alo subene xaxili mi naxanye ma, anu, na nan yati e birama halagini.

¹¹ Gbalona e xa bayo e bata bira Kayini misaala fɔxɔ ra. E bata e gi tɔnɔne fɔxɔ ra tantanni alo Balami. E bata halagi amasɔto e bata murutε alo Kora.‡

¹² Na muxune bata ε ngaxakedenyaan malanne raharamu, e e dεge ε xɔn han! E mi yagima, e e yetε nan tun katama. E luxi nɛn alo tulen na te ayi, foyen yi a tuntun, a dangu. E mɔn luxi nɛn alo wudin naxanye mi bogima e waxatini, e yi tala, e raxɔri.

¹³ E luxi nɛn alo fɔxɔ igen mɔrɔn gbeene,§ e yagitareya feene raxuyama ayi alo baan xunfanna, alo sare tununxin naxanye sa sinma habadan tilin dimi gbeen xɔrε ra.

¹⁴ N benba Adama bɔnsɔnna yixεten solofereden Xenɔki nabiya falane ti e tan nan ma fe ra, a naxa, “Marigin fama nɛn e nun a maleka sarijanxi wuli wuyaxi,

¹⁵ alogo a xa fa birin makiti, a yi Ala kolontarene birin sɔnna yita e ra e Ala kolontare wanle fe ra, e nun Ala kolontare yulubi kanne fala xɔdεxɛn naxanye birin tixi Ala ma.”

¹⁶ Na muxune luma e mawuge, e mi wasama. E biraxi e kunfa feene nan tun fɔxɔ ra, e lu waso falane tiye, e muxune matɔxɔ se feen na.

Kawandina

¹⁷ Koni ngaxakedenne, en Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina xεrane fe famatɔn naxanye fe falaxi, na xa rabira ε ma.

¹⁸ E a fala nɛn ε xa, e naxa, “Muxu magelene fama nɛn waxati rajanne yi, naxanye biraxi e kunfa feene fɔxɔ ra Ala kolontareyani.”

¹⁹ Na fe ɲaxi rabane nan ε yitaxunma, naxanye luxi alo subene, Alaa Nii Sarijanxin mi naxanye yi.

²⁰ Koni ε tan, n xanuntenne, ε lu sabate ε denkeleya sarijanxini. E Ala maxandi a Nii Sarijanxini.

²¹ E lu Alaa xanuntenyani, ε nεma Marigi Yesu Alaa Muxu Sugandixina hinanna mamε waxatin naxan yi, a xa ε xali habadan nii rakisini.

²² Siken naxanye yi, ε kininkinin ne ma.

²³ E e xasun teeni, ε yi e rakisi. E kininkinin bonne fan ma Alaa yeεragaxuni, hali e dugin naxanye xɔsixi e fati benden nafan feene xɔn, e yi ε masiga ne ra.

Ala maxandin nun Ala tantunna

* 1:7: A mato Dunuɲa Fɔln 19.1-29 kui. † 1:9: Taruxun naxan ma fe falaxi be, na mi toma Kitabun kui yire gbete.

‡ 1:11: **Kayini** a fe mato Dunuɲa Fɔln 4.3-8 kui. **Balami** a fe mato Yatene 31.16 kui. **Kora** a fe mato Yatene 16.1-35 kui.

§ 1:13: **Igen mɔrɔnne**: alo foyen na so igeni.

²⁴ Naxan nɔɛ ɛ ratangɛ tantan feene birin
ma, a yi ɛ ti fetareyani a binyeni a yetagi
sewani,

²⁵ binyen nun mangayaan nun sɛnben
nun nɔɔn xa fi na Ala keden peen ma, en
nakisimana, Yesu Alaa Muxu Sugandixin
barakani en Marigina, xabu a fɔloni han to
han habadan. Amina.

Lankɛnɛmayaan Fe Toon Naxan Makɛnɛn Yoni Xa

Yoni naxan Ningila Yesu a fe yirena nde sebe, na taxamasenne nun misaale nan yebama en xa Alaa Muxu Sugandixin Yesu naxanye yita a ra. A itoe sebexi nɛn al-ogo denkeleya yamaan xa e tunnafan e nɛma besɛnxɔnyani waxatin naxan yi. A yi Kitabun yireni ito sebɛma waxatin naxan yi, a yi kedixi Patimɔsi bɔxɔdin nin fɔxɔ igen tagi, a lu ramaraxi mɛnni alo a kasoon nan na. Yamana kanna yi denkeleya muxune ɲaxankatama na waxatini. Kitabun yireni ito yi sebexi Asi bɔxɔn denkeleya yama soloferen nan ma.

Fe toone nun misaala naxanye sebexi be, ne yɛbaxi sanda daxin nin alo xiyyena, koni e birin fe kedenna nan falama: a Yesu fe ɲaxin nun Setana sɛnbɛne nɔma nɛn. A nabiya falane tima be naxanye bata kamali Romi bɔxɔn mangaya waxatini. A nabiya falana ndee fan ti naxanye sa kamalima dunuɲa ɲaranna waxatini. Yesu to sɛnbɛ ɲaxine birin kalama dunuɲa ɲaranni, en na en tunnafan en ma denkeleyani.

Yesu feen naxanye yita Yoni ra

¹ Yesu Alaa Muxu Sugandixin nan fe fatamɔni itoe makenɛnxi a walikene xa fata Ala ra. A a malekan nan xɛ a walikɛn Yoni ma a rakolondeni.

² Na Yoni nan na feene seren bama fa fala a a feen naxanye birin toxi, Alaa falan nan ne ra e nun Yesu Alaa Muxu Sugandixin sereyana.

³ Sɛwan na kanna xa naxan na nabiya falani itoe xaran e nun naxanye na e tuli mati e ra, e yi a falane suxu naxanye sebexi a kui, amasɔtɔ waxatin bata maso.

Xɔntɔn xuiin nun Ala tantunna

⁴ N tan Yoni nan bata ito sebɛ denkeleya yama soloferene ma Asi yamanani.

Ala naxan na, naxan yi na, naxan fama, na Ala xa hinanna nun bɔɲɛ xunbenla fi ɛ ma, fata nii soloferene ra* naxanye a manga gbɛden yetagi,

⁵ e nun fata Yesu Alaa Muxu Sugandixin na, sere tinxinxin nun habadan muxu singe kelixin sayani e nun dunuɲa mangane man-gana.

Naxan bata en xanu, a yi en xɔɔya en yulubine ma a wunla xɔn,[†]

⁶ a mɔn yi en findi a mangayaan muxune nun saraxaraline ra a Fafe Ala xa, binyen nun sɛnben xa lu na nan xa habadan han habadan. Amina.

⁷ ɛ a mato, a fama kundani!

Muxune birin a toma nɛn

hali naxanye a sɔxɔnxi.[‡]

Bɔxɔn bɔnsɔnne birin wugama nɛn a fe ra.

A xa liga na kiini yati! Amina.

⁸ Marigina Ala naxa, “N tan nan a fɔlɔn na e nun a ɲaranna, naxan na, naxan yi na e nun naxan fama, Sɛnbɛn Birin Kanna.”

Yoni a fe toona alo xiyyena

⁹ N tan Yoni, ɛ ngaxakedenna, naxan findixi ɛ boden na en ma tɔɔyaan nun mangayaan nun tunnafanni Yesu yi, e bata yi n nasiga Patimɔsi bɔxɔn ma fɔxɔ igen tagi Alaa falana fe ra, n to yi Yesu seren bama.

¹⁰ Marigin batu lɔxɔna nde yi, n yi Alaa Nii Sariɲanxini, n fala xui gbeena nde mɛ n xanbi ra, a gbo alo xɔta xuina.

¹¹ A naxa, “I feen naxanye toma, e sebɛ, i yi e rasiga denkeleya yama soloferene ma Efesi taan nun Simirini taan nun Peragama taan nun Tiyatire taan nun Saridesi taan nun Filadelifi taan nun Layodise taani.”

¹² N yi n yɛɛ raxɛtɛ na kanni gbɛdeni. N to n yɛɛ raxɛtɛ, n yi xɛma lɛnpun dɔxɔ se soloferene to na.

¹³ Na lɛnpu dɔxɔ seene tagi, n yi adamadi maligana nde to. Doma gbeen nagodoxi a ma, xɛma tagi xidixi yi xidixi a kankan ma.

¹⁴ A xunna nun a xun sɛxene yi fixa alo yɛxɛɛ xabe dugi fixɛna hanma balabalalan kɛsena, a yɛɛne luxi alo tɛɛ dɛgena,

¹⁵ a sanne mayilenma alo sulan tɛɛn na, a xuiin yi gbo alo walan gbeen xuina.

¹⁶ Sare solofere yi a yiifanni, silanfan xɛnxɛn de firin kanna yi minima a dɛ,§ a yetagin yi mayilenma alo soge xɔlɛna yanyi tagini.

¹⁷ N to a to, n yi bira a san bun ma alo faxa muxuna. A yi a yiifanna sa n fari, a naxa, “I nama gaxu. N tan nan a fɔlɔn nun a ɲaranna ra.

¹⁸ Nii rakisina n tan nan yii. N bata yi faxa nun, koni iki n na n niini han habadan. Sayaan nun laxira dɛɲinna n tan nan yii.

¹⁹ Awa, i naxan toxi, na sebɛ, naxan ligama iki e nun naxan fama ligadeni.

²⁰ I sare soloferen naxanye toxi n yi-ifanni, e nun xɛma lɛnpu dɔxɔ se soloferene,

* **1:4:** Solofere bunna nɛn fa fala “Se defexina.” Yanyina nde **nii soloferene** bunna nɛn fa fala, “Alaa Nii Sariɲanxin defexin birin.” † **1:5:** Na bunna nɛn fa fala a **wunla** minixi, na yi findi saraxan na en xa a en xɔɔya. ‡ **1:7:** A mato Sakari 12.10 nun Yoni 19.37 kui. § **1:16:** **Silanfan xɛnxɛn de firin kanna** a fe mato Heburune 4.12 kui. Alaa falan sama silanfanna ma bayo a sɛnben gbo a sɔndɔmɛn nun niin yetɛn fatama e bode ra, a e kɛɲaan fɛsɛfɛsɛ. Efesi 6.17 fan mato. Alaa falan findixi silanfanna ra a Nii Sariɲanxin xa. Silanfanna, sofane yenge so degemaan na a ra.

ne bunna ni ito ra: Sare soloferene findixi denkeleya yama soloferene malekane nan na, xema lenpu dɔxɔ se soloferene, denkeleya yama soloferene nan yi ne ra.”

2

Falan naxan ti Efesi denkeleya yamaan xa
 1 “A sebe Efesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sare soloferene suxi naxan yiifanni, naxan sigan tima xema lenpu dɔxɔ se soloferene tagi, na ito nan falaxi.

2 N na i kewanle kolon, i ya wanla nun i ya tunnafanna. N na a kolon yati, a muxu najaxine mi rafan i ma. I bata muxune kejaan fese fese naxanye a falaxi a xeraan nan e tan na, koni jɔndi mi a ra, i yi e kolon wule falane ra.

3 I tunnafanxi, i bata tɔrɔ n ma fe ra, koni i mi tunnaɔɔxi i ma.

4 Koni mawugana nde n yii e xili ma, i bata i me i ya xanuntenya singen na.

5 Nayi, i biraxi sa keli yire matexin naxan yi, na yirena fe xa rabira i ma, i yi i kejaan maxete, i mɔn yi i ya wali singene de suxu. Xa i mi tin xete, n fama nen i ma, n yi i ya lenpu xema dɔxɔ seen ba na.

6 Koni i fe fajini ito ligama: na Nikolayiti muxune* kewanle rajaxu i ma, naxanye rajaxu n fan ma.”

7 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n tinma nen a yi siimaya wudi bogin don naxan tixi Alaa nakɔni ariyanna yi.”†

Falan naxan sebe Simirini denkeleya yamaan ma

8 “A sebe Simirini denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Naxan a fɔlɔn nun a rajanna ra, naxan faxa, a mɔn yi keli sayani, na ito nan falaxi.

9 N na i ya tɔrɔn nun i ya yiigelitɔyaan kolon, anu nafulu kanna nan yati e ra. Naxanye a falama a Yahudiyen nan e ra, koni a tan mi e ra, n na a kolon ne e rayelefuma kii naxan yi. E findixi Setana salide banxin yamaan nan na.

10 I nama gaxu i tɔrɔ fe famatone ra sese ma. Yinna Manga Setana e tan nde se nen kasoon na, alogo a xa e mato, e yi xi fu tɔrɔn sɔtɔ. E tɔgɔndiya han e sayana, n yi nii rakisin mangaya taxamaseri kɔmɔtin so e xun na.”

11 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya

yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, sayaan firinden mi na kanna liye mume.”

Falan naxan sebe Peragama denkeleya yamaan ma

12 “A sebe Peragama denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Silanfan xɛnɛn de firin kanna naxan yii, na naxa iki:

13 N na i dɔxɔden kolon, Setanaa manga gbɛden denaxan yi. I kankanxi n xinla ma, i mi i mexi n ma denkeleyaan na, hali e n ma sere tɔgɔndiyaxi Antipasi faxa lɔxɔn naxan yi e konni Setana dɔxɔdeni.

14 Koni mawugana ndee n yii e xili ma, muxuna ndee i konni naxanye Balami a xaranna suxi, naxan Balaki xaranxi Isirayila kaane rabira kiin ma yulubini sube donna xɔn naxan bata ba saraxan na suxurene xa e nun yalunyaan xɔn.‡

15 Na kiini, muxuna ndee i konna fan yi naxanye fan Nikolayiti muxune xaranna suxi.

16 Nayi, i xun xanbi so i hakeni, xanamu, n fama nen i ma sasa, n yi na muxune yenge n de silanfanna§ ra.”

17 “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me. Naxan na nɔɔn sɔtɔ, n Manna donse* luxunxina nde soma nen a yii e nun gɛme fixena xili nenɛn seɛxi naxan ma, muxu yo mi naxan kolon, fɔ naxan a sɔtɔma.”

Falan naxan sebe Tiyatire denkeleya yamaan ma

18 “A sebe Tiyatire denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Dii Xɛmen naxan yeɛn luxi alo tɛ degena, a sanne mayilenma alo sula xuruxina, a tan naxa:

19 N na i kewanle nun i ya xanuntenyaan nun i ya denkeleyaan kolon i walima muxune xa kii naxan yi e nun i ya tunnafanna. N na a kolon i ya wali dɔnxene wuya dangu a singene ra.

20 Koni mawugani ito n yii i xili ma, Yesabele,† najanla naxan a falama a nabiin nan a tan na, i bata tin na xa n ma walikene mayenden, a yi e xaran yalunyaan nun suben donna ma naxan baxi saraxan na suxurene xa.

21 N bata waxatin fi a ma alogo a xa a xun xanbi so a hakeni, koni a mi tin xete a yalunyaan fɔxɔ ra.

22 Nanara, n na a rasama nen jaxankatani. E nun naxanye yalunyaan

* 2:6: *Nikolayiti muxune* yi xaranna nde tima na waxatini naxan findixi wulen na, koni e fe mi fa kolonxi iki. † 2:7:

A mato Dunuja Fɔlɔn 2.8-9 kui. ‡ 2:14: A mato Yatene 31.16 kui. § 2:16: A d. *silanfanna* findixi Alaa falan nan na. *

2:17: *Manna donseen* findixi donseen nan na Ala yi naxan fima a yamaan ma tonbonni lɔxɔ yo lɔxɔ Nabi Musaa waxatini. Na fe mato Xɔrɔyaan 16.13-15 nun 16.31 kui. † 2:20: *Yesabele* findixi najanla nde ra naxan yi Alaa muxune yengema. A fe mato Mangane Singen 16.31 nun 19.1-2 nun Mangane Firinden 9.22 nun 9.30 kui.

ligama e bode xən, e tərō kati, xa e mi xətə e wali jaxine fəxə ra.

²³ N na a diine faxama nən. Denkeleya yamaan birin yi a kolon a n tan nan muxune miriyane nun bəjəe yi feene fəsefəsema. N na e tan birin saranma nən e kəwanle ra.”

²⁴ “Koni e tan muxu dənxen naxanye birin Tiyatire taani, e tan naxanye mi biraxi xaran jaxini ito fəxə ra, naxanye mi Setana ‘wundo fe tilinxine’ kolonxi, e naxan ma fe falama, n mi goron gbete dōxəma e xun ma.

²⁵ Naxan e yii, e na suxu tun, han n yi fa.

²⁶ Naxan na nəon sətə, a n sagoon liga han a rajanna, n senben fima nən na ma siyane xun na. Kitabun naxa,

²⁷ a mangaya xədexen ligama nən e xun na a mangaya wure dunganna ra,

a yi e rayensenjəe ayi alo fejnə.‡

²⁸ N senben fima a ma nən alo n na a sətəxi n Fafe ra kii naxan yi, n yi tagalan saren fan so a yii.”

²⁹ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

3

Falan naxan sebe Saridesi denkeleya yamaan ma

¹ “A sebe Saridesi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Alaa Nii soloferene nun a sare soloferene naxan yii, na ito nan falaxi: N na i kəwanle kolon, yamaan laxi a ra a i bata nii rakisin sətə, koni faxa muxun nan i ra.

² Xulun! Senbe dənxen naxan luxi i yi, i na masuxu benun a xa jəan, amasətə n mi i kəwali defexin toxi n ma Ala yetagi.

³ Nba, i xaranna naxan məxi, i yi a sətə, na feen xa rabira i ma, i yi a suxu, i yi i xun xanbi so i hakeni. Xa i mi lu i yeε ra yi, n na i ratere nama nən alo mujadena, i mi n fa waxatin kolonjə.

⁴ Anu, muxuna ndee i konni Saridesi taani naxanye mi e dugine raxosixi. Ne sigan tima nən n xən dugi fixene yi, amasətə e sarijan.

⁵ Naxan na nəon sətə, na dugi fixen soma nən, n mi a xinla be Nii Rakisin Kitabun kui mumε. N na n tima a xinla ra nən n Fafe Ala nun a malekane yetagi.”

⁶ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

Falan naxan sebe Filadelifi taan denkeleya yamaan ma

⁷ “A sebe Filadelifi denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: Sarijanxa nun Nəndin Kanna nan ito falaxi, Dawudaa dejinna naxan yii, naxan deen nabima, muxu yo mi

nəe a ragale, naxan deen nagalima, muxu yo mi nəe a rabiye, na naxa:

⁸ N na i kəwanle kolon. A mato, n bata deen nabi i yeε ra, muxu yo mi nəe a ragale, bayo n na a kolon a i senben mi gbo, anu i n ma falan suxu nən, i mi i me n xinla ra.

⁹ Nba, a mato n naxan ligama Setana salide yamaan muxune ra, na wule falan naxanye e yete yatexi Yahudiyane ra, koni a tan mi e ra. N ne rafama nən e yi e xinbi sin i bun ma, e yi a kolon a n bata i xanu.

¹⁰ Amasətə i to bata n ma yamari falan suxu i yi i tunnafan, n fan yetena i kantanma nən maratantax waxatini, naxan fama dunjəa muxune birin kəjəan fəsefəsedeni bəxən yiren birin yi.

¹¹ N famatəon ni i ra! Naxan i yii, na suxu ken alogo muxu yo nama i ya nə sətəon taxamaseri kəmətin ba i xunna ma.

¹² Naxan na nəon sətə, n na kanna findima nən senbetenna ra Ala Batu Banxini. A mi fa mine na mume! N yi n ma Ala nun a taan xinla sebe a ma, Yerusalən nən naxan godoma keli ariyanna yi n ma Ala fəma. N na n xili nən nən fan sebe ma nən a ma.”

¹³ “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na me.”

Falan naxan sebe Layodise taan denkeleya yamaan ma

¹⁴ “A sebe Layodise denkeleya yamaan malekan ma, i naxa: N tan nan xili ‘Amina,* sere tinxinxin nun jəndina, Alaa daala birin xun na, n naxa:

¹⁵ N na i kəwanle kolon. I mi xunbeli, i mi wolon. A yi lan nun, i wolon hanma i xunbeli.

¹⁶ Koni bayo i təxəfloxin nan a ra, i mi wolonxi, i mi xunbelixi, n na i ya fe baxunna nən!

¹⁷ Bayo i a falama, i naxa, ‘Nafulu kanna nan n na, n ma nafunla bata gbo ayi, n mako mi fa sese ma.’ Koni i mi a kolon a i tərəxi, a i makininkinin, se mi i yii, danxutəon nan i ra, marabenna i ma.

¹⁸ Nba, n na i kawandima, i xa xəma fajin sara n ma naxan nasensənxi tən na, alogo i xa findi nafulu kanna ra jəndini. E nun dugi fixene alogo i ragenla nama lu, i yagi. E nun i yeεn dandan senna alogo i xa seen to.

¹⁹ N na n xanuntenne sonna yitama e ra, n yi e xuru. Nayi, i səbe so, i yi i xun xanbi so i hakeni yi.

²⁰ I tuli mati, n tixi deen na, n na a makənkənma, naxan na n xuiin me, a yi na rabi, n soma nən na kanna konni, nxu yi nxu dege nxu bode xən.

²¹ Naxan na nəon sətə, n tinma nən na yi dəxə n fəma n ma mangaya gbədeni alo n tan

‡ 2:27: Yaburin 2.9

* 3:14: Na bunna nən Yesu nan Alaa falane birin nakamalima.

fan n̄on tixi kii naxan yi, n d̄ox̄o n Fafe Ala fema a mangaya gb̄edeni.”

²² “Nba, xa naxan tuli na, Alaa Nii Sarijanxin naxan falama denkeleya yamane xa, a xa na m̄e.”

4

Alaa manga gb̄edena ariyanna yi

¹ Na xanbi ra, n yi fe gb̄ete to, n yi dena nde to rabixi ariyanna yi. N fala xui singen naxan m̄e, naxan yi gbo alo x̄ota xuina, na yi a fala, a naxa, “Te be, feen naxanye fama ligadeni to xanbi ra, n xa ne yita i ra.”

² Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi mafuren! N yi muxuna nde to d̄ox̄i manga gb̄edeni ariyanna yi.

³ A yetagin yi mayilenma alo yasipi gem̄en nun karineliya gem̄ena. Manga gb̄eden yi rabilinxi sengunna ra naxan yi mayilenma alo emerodi gem̄ena.

⁴ Manga gb̄ede m̄ox̄oɲen nun naanin gb̄ete ye yi manga gb̄eden nabilinni, fori muxu m̄ox̄oɲen nun naanin yi d̄ox̄i naxanye ma e maxidixi dugi fixene yi, x̄ema mangaya k̄om̄oti taxamasenne soxi e xun na.

⁵ Kuyen jin mas̄ox̄onna nun xuine nun galan xuiin yi minima manga gb̄edeni. Lenpu d̄ege gbeen solofere yi d̄egema mangaya gb̄eden yetagi. Alaa Nii soloferene nan yi ne ra.

⁶ Lonna nde yi mangaya gb̄eden yetagi naxan gbo alo f̄ox̄o igena, a fixa alo mato kikena alo kilasina.

Dalise naanin yi mangaya gb̄eden yireni, e nun a rabilinni, naxanye ye ye yi e yetagi nun e xun xanbin ma.

⁷ Dalise singen yi maliga yatan nan na. A firinden tan yi luxi alo turana. Muxun yetagin yi a saxanden ma. A naaninden yi luxi alo singbinna tujanmat̄ona.

⁸ Gubugubu sennin nan yi na daliseene keden kedenna birin ma, e ye ene yi e fatin yiren birin ma, e yi betin bama k̄ōeen nun yanyin birin na, e naxa, “Marigina Ala Senben Birin Kanna sarijan, a sarijan, a sarijan, naxan yi na, naxan na, e nun naxan fama.”

⁹ Naxan d̄ox̄i mangaya gb̄edeni naxan luma habadan, dalise naaninne n̄ema yi binyen nun xunna kenla nun barikan bire na xa waxatin naxan yi,

¹⁰ na fori muxu m̄ox̄oɲen nun naaninne yi e xinbi sinma nen a yetagi, e yi a batu, e yi e manga k̄om̄otine woli mangaya gb̄eden yetagi, e yi a fala na kanna xa naxan d̄ox̄i manga gb̄eden ma naxan luma habadan, e naxa,

¹¹ “N̄xu Marigina, n̄x̄o Ala, binyen nun xunna kenla nun senben d̄axa a fi i ma,

amas̄oto i tan nan seen birin d̄axi, e taranxi na i sagoon nin, e d̄axi i sagoon nin.”

5

K̄edin nun Ye x̄ee Diina fe

¹ Naxan yi d̄ox̄i mangaya gb̄edeni, n yi k̄edi mafilinxina nde to suxi na yiifanni sebenla yi tixi naxan f̄ox̄o firinna birin ma. A yi balanxi taxamaseri solofere nan na.

² N yi maleka senb̄emana nde to naxan yi falan tima a xuini texin na, a naxa, “Nde d̄axa a k̄edini ito taxamasenne kala alogo a xa k̄edi mafilinxin nabi?”

³ Koni muxu yo mi s̄oto ariyanna nun b̄ox̄o x̄onna ma, hanma b̄ox̄on bun ma naxan yi n̄oe a k̄edin nabiȳe, hanma a yi a mato.

⁴ N yi wuga kati, amas̄oto muxu yo mi s̄oto naxan yi d̄axa a na k̄edin nabi, hanma a yi a mato.

⁵ Nayi, na fonna nde yi a fala n xa, a naxa, “I nama wuga. A mato! Yuda b̄ons̄onna yatan naxan luxi alo salenna naxan maɲinḡi kelixi Dawuda xabilani, na bata senben s̄oto a xa k̄edin nabi e nun a taxamaseri soloferene.”

⁶ Nba, n yi ye x̄ee diina nde to tixi manga gb̄eden nun dalise naaninne nun fonne tagi. Na Ye x̄ee Diin yi luxi alo a k̄oe raxabaxin nan yi a ra nun. Feri solofere, ye solofere nan yi a ma, naxanye yi findixi Alaa Nii soloferene ra a naxanye rafa dunȳa yiren birin yi.

⁷ Naxan yi d̄ox̄i manga gb̄edeni, Ye x̄ee Diin yi sa k̄edi mafilinxin nasuxu na yiifanni.

⁸ A to na rasuxu, dalise naaninne nun fori m̄ox̄oɲen nun naaninne yi e xinbi sin Ye x̄ee Diin bun, kondenna yi e keden kedenna birin yii e nun x̄ema wuren naxanye yi rafexi wusulanna ra naxan yi findixi yama sarijanxina Ala maxandi xuine ra.

⁹ E yi beti nen̄en ba, e naxa, “I d̄axa i yi k̄edi mafilinxin tongo, i yi a taxamasenne ba a ma, alogo a xa rabi.

Amas̄oto i bata yi f̄axa nun, i yi muxune xunba Ala xa i wunla x̄on ma, keli b̄ons̄onne birin nun xuine birin nun yamane birin nun siyane birin yi.

¹⁰ I yi e findi en ma Alaa mangayaan muxune nun a saraxaraline ra, e mangayaan ligama nen b̄ox̄on xun na.”

¹¹ N yi a matoma waxatin naxan yi, n maleka wuyaxi xuiin m̄e daliseene nun fonne nun manga gb̄eden nabilinni, e xasabin yi siḡe han wuli wuli wuyaxi naxan mi yi yate.

¹² E yi betin bama, e yi e xuini te, e naxa, “Ye x̄ee Diin naxan bata yi f̄axa nun, na d̄axa a xa senben nun nafunla nun xaxinla nun fangan nun xunna kenla nun binyen nun tantunna soto!”

13 Daliseene birin kore xonna nun bəxo xonna ma e nun bəxon bunni, e nun naxanye birin fəxo igeni, n yi daala birin xuiin mema, e betin bama, e naxa, “Naxan dəxi manga gbədeni e nun Yexee Diina, tantunna nun xunna kenla nun binyen nun senben xa fi ne nan ma habadan!”

14 Dalise naaninne yi a fala, e naxa, “Amina.” Fonne yi e xinbi sin, e yi Ala batu.

6

Taxamasenne fe

1 Na xanbi ra, n yi Yexee Diin to na taxamaseri soloferena nde keden nabiye, n yi dalise naaninna nde keden xuiin me, a xuiin luxi alo kuye sarinna, a naxa, “Fa be!”

2 N yi soo fixen to. Naxan yii dəxi a fari, xanla yi suxi na yii. E yi mangaya kəməti taxamasenna so a xun na. A siga nə səton xunna kenli, alogo a xa sa nəon ti.

3 A to taxamasenna firinden nabi, n yi daliseen firinden xuiin me, a naxa, “Fa be!”

4 Soo gbete yi mini naxan yi gbeeli alo teena. Naxan yi dəxi a fari, dunuja muxune bəje xunbenla kala senben yi so na yii alogo muxune xa e bode faxa, silanfan kuye gbeen yi so a yii.

5 A to taxamaseri saxanden nabi, n yi daliseen saxanden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!” N yi soo foren to. Naxan yi dəxi a fari, sikeela yi suxi na yii.

6 N yi xuina nde me dalise naaninne tagi alo fala xuina, a naxa, “Ligaseen ye keden maala ra so ge keden saranna ra. Ligaseen ye saxan fundenna ra so ge keden saranna ra. Koni i nama turen nun manpaan tan kala.”

7 A to a taxamaseri naaninden nabi, n yi dalise naaninden xuiin me a fale, a naxa, “Fa be!”

8 N yi soo fati jəxəndede ramaan to. Naxan yi dəxi a fari, na yi xili nen sayana. Laxira yi biraxi a fəxo ra. Bəxəni taxunxin dəxəde naaninna ra, na kedenna halagi senben yi so e yii silanfanna nun fitina kamən nun fitina furen nun burunna sube xəjene xən.

9 A to taxamasenna suulunden nabi, muxun naxanye bata yi faxa Alaa falan nun a sereyana fe ra, n yi ne niine yelenne to saraxa ganden bun ma.

10 E yi gbelegebele, e naxa, “Marigi sarjənxina, jəndin kanna, i mən buma han waxatin mundun yi benun i xa kitin sa, i yi nxu faxa feen saran dunuja muxune ra?”

11 Doma fixen yi so e keden kedenna birin yii. A yi fala e xa, a e xa e matabu waxatidi

singen han e walike bodene nun e ngaxakedenne birin xasabin yi defe naxanye faxama alo e tan.

12 A to taxamasenna senninden nabi, n ni ito nan to: Bəxon yi xuruxurun kati! Sogen yi fəxo alo kasa dugina. Kiken fan yi gbeeli alo wunla,

13 kore xonna sarene yi yolon bəxəni, alo foye gbeen na xəden binla yigisan a bogine yi yolon.

14 Kore xonna yi tunun alo kədin na mafilin, geyane nun fəxo ige tagi bəxəne birin yi ba e funfuni.

15 Na xanbi ra, dunuja mangane nun a kuntigine nun sofa kuntigine nun nafulu kanne nun senbe kanne nun muxun birin, konyine nun xərone birin, ne yi sa e luxun faranne nun geya yinle ra.

16 E lu a fale geyane nun gemene xa, e naxa, “E bira nxu fari! Naxan manga gbədeni, e nxu luxun na nun Yexee Diina xolon bun.

17 Amasəto e xəlo bəxo gbeen bata a li, nde nəe tiye a yetagi?”

7

Taxamasenna yi sa denkeleya yamaan ma

1 Na xanbi ra, n yi maleka naanin to tixi dunuja tongon naaninne ma. Bəxo xonna foye naaninne yi suxi e yii, alogo foye yo nama mini bəxo xonna xun ma, hanma fəxo igena hanma wudine xun ma.

2 N yi maleka gbete to fe, keli sogeteden binni, habadan Alaa taxamasenna yi suxi naxan yii. Bəxo xonna nun fəxo igen təro senben so maleka naaninna naxanye yii, a yi sənxə ne ma, a naxa,

3 “E nama fe jəxin liga bəxo xonna ra singen hanma fəxo igena hanma wudine han en yi taxamasenna sa en ma Alaa walikene tigi ra.”

4 Nba, Alaa taxamasenna sa naxanye tigi ra, n yi na xasabin me, muxu wuli keme muxu wuli tonge naanin e nun naanin keli Isirayila bənsənnə birin yi:

5 Taxamasenna yi sa muxu wuli fu nun firin ma Yuda bənsənni,

Ruben bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

Gadi bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

6 Aseri bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

Nafatali bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

Manase bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

7 Simeyon bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,

Lewi bənsənnə,

muxu wuli fu nun firin,
 Isakari bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
⁸ Sabulon bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Yusufu bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin,
 Bunyamin bənsəna,
 muxu wuli fu nun firin taxamasenna yi
 naxanye ma.

Yama gbeena Ala yetagi

⁹ Na xanbi ra, n yi yama gbeen to naxan xasabin mi yi yate, sa keli siyane birin nun bənsəna birin nun yamane birin nun xuine birin yi. E yi tixi manga gbəden nun Yexex Diin yetagi, doma fixen nagodoxi e ma, tugu deene suxi e yii.

¹⁰ E yi e xuini te, e naxa,
 “Kisina en ma Ala nan yii
 naxan dɔxi manga gbədeni
 e nun Yexex Diina.”

¹¹ Malekane birin yi tixi manga gbəden nun fonne nun dalise naaninne rabilinni, ne yi bira manga gbəden yetagi, e yetagine yi lan bəxən ma, e yi Ala batu,

¹² e naxa,
 “Amina! Tantunna nun binyen
 nun fe kolonna nun barika biran
 nun xunna kenla nun senben
 nun fangan xa lu en ma Ala xa
 habadan han habadan! Amina.”

¹³ Na fonna nde yi n maxodin, a naxa,
 “Doma fixen nagodoxi ndee ma itoe ra? E kelixi minen yi?”

¹⁴ N yi a yabi, n naxa, “N fafe, i tan nan na kolon.” A yi a fala n xa, a naxa, “Muxune nan e ra naxanye bata dangu jaxankata waxati gbeeni. E bata e domane xa, e yi e rafaxa Yexex Diin wunli.”

¹⁵ Nanara, e tixi Alaa manga gbəden yetagi, e a batu yanyin nun kəeen na a Batu Banxini. Naxan dɔxi manga gbədeni, na e yigiyama nen a konni.

¹⁶ Kamən mi fa e suxe sənən,
 min xənla mi fa e suxe sənən,
 sogen mi fa e ganje sənən,
 kuye wolon yo mi mine e ma,

¹⁷ amasota Yexex Diin naxan manga gbədeni, na e masuxuma nen alo xuruse rabana, a yi ti e yee ra, siga siimaya tigi igene yi, Ala yi e yee gene birin fitan e yee ra yi.

8

Taxamasenna soloferedena fe

¹ Yexex Diin to taxamasenna solofereden nabi, kore xənna yi madundu han waxatidi.

* 9:1: **Sareni** ito findixi malekana nde taxamasenna ra alo Lankenemayaan 12.4.

² N yi maleka solofere to tixi Ala yetagi, xota solofere yi so ne yii.

³ Maleka gbete yi fa saraxa ganden yetagi, wusulan gan se xema daxin suxi a yii. E wusulan gbegebe so a yii a gan daxin na, sa yama sarijanxine birin ma maxandi xuine fari, a yi ne gan saraxa ganden xema daxin fari manga gbəden yetagi.

⁴ Wusulanna tutin nun yama sarijanxina Ala maxandi xuine yi te, keli malekan yii siga Ala yetagi.

⁵ Na xanbi ra, malekan yi wusulan gan seen tongo, a yi a rafe saraxa ganden teen na, a yi a woli bəxəni. Galan xuiin nun xuine nun kuyen jin masəxəna yi mini, bəxən yi xuruxurun.

Xota naanin singene yi fe

⁶ Nayi, xota soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi keli xotane fedeni.

⁷ Maleka singen yi a gbee xotaan fe. Bala-balan keesen nun teen nun wunla basanxin yi fa bəxə xənna fari. Bəxəni taxunxin dəxode saxanna ra, na kedenna yi gan, e nun a wudine nun a sexe xindene birin.

⁸ Malekan firinden yi a xotaan fe. Geme gbeena nde yi sin fəxə igeni naxan yi gbo alo geyaan ganmatəna. Fəxə igene yitaxunxin dəxode saxanna ra, na kedenna yi findi wunla ra,

⁹ daliseen naxanye birin yi jəje na fəxə igeni, ne yi faxa, menna kunkine fan yi kala.

¹⁰ Malekan saxanden yi a gbee xotaan fe. Sare gbeen ganmatəni yi keli kore, a ganma alo xayə raxidi degəna. Baane nun tigne birin yitaxunxin dəxode saxanna ra, saren yi bira na keden yi.

¹¹ Na saren yi xili nen, “Se Xələna.” Na igene yi xələ ayi, muxu wuyaxi yi faxa na ige xələn mindeni.

¹² Malekan naaninden yi a gbee xotaan fe. Sogen nun kiken nun sarene yitaxunxin dəxode saxanna ra, na kedenna yi yidimi, alogo na yatən jəxən xa ba e degən na. Na kenenna jəxən yi ba yanyin nun kəeen kenenna ra.

¹³ Nba, n yi fe gbete to, n singbinna nde fala ti xuiin me, a yi foyeni kore, a naxa, “Gbalona, gbalona, gbalon bəxə xənna muxune xa, maleka saxanna bonne na e xotane fe waxatin naxan yi.”

9

Xotaan suulunden yi fe

¹ Malekan suulunden yi a xotaan fe. N yi saren* to keke kore, a bira bəxəni, yili jaxi tilinxin dejinna yi so a yii.

² A yi yili naxin deen nabi, tutin yi te a kui alo sulun gbeen teen tutina. Na yi sogen nun kuyeni foro.

³ Tuguminne yi mini teen tutini e xuya ayi boxon ma, senben yi so ne yii alo tanle boxon ma.

⁴ A yi fala e xa a e nama sexene halagi boxon ma, hanma se xinde yo hanma wudine fo adamadiine tun, Alaa taxamasenna mi naxanye tigi ra.

⁵ E mi yi daxa e muxune faxes koni e xa e naxankata kike suulun. E yi soxolen naxan tima muxune ma, na yi luxi nen alo tanla na muxun xin.

⁶ Na loxone yi, muxune sayaan fenma nen koni e mi a toma. Sayaan xonla e suxuma nen han, koni sayana a gima nen e ma.

⁷ Na tuguminne yi luxi nen alo soon naxanye yitonxi yenge so xinla ma. Mangaya komoti taxamasenna e xunna alo xemana, e yetagine luxi alo muxun yetagina.

⁸ E xun sexene luxi alo naxanle xun sexena. E jinne luxi alo yatan jinna.

⁹ E xanle yi e kanken ma alo yenge so seen kanke masaan wure daxina. E gabutene xuiin luxi alo soo wuyaxin na xidi wontorone ra, e yi e gi siga yengeni.

¹⁰ E xunle luxi alo tali xunla. Xirinna yi e xunla nan na naxan muxune soxolema han kike suulun.

¹¹ Yili Naxin Malekan nan yi e xun na e mangan na, naxan xili Heburu xuini, Abadan. Gireki xuiin tan yi, a xili nen, Apoliyon. Na bunna neen, "Halagi Tiina."

¹² Gbalo singen bata dangu. Gbalo firin mon luxi.

Xotaan senninden yi fe

¹³ Malekan senninden yi a xotaan fe. N yi xuina nde me keli saraxa gande xema daxin feri naaninne binni naxan yi Ala yetagi.

¹⁴ Xotaan senninden yi malekan naxan yii, a yi a fala na xa, a naxa, "Malekan naaninna naxanye xidixi Yufareti baa gbeen de, ne fulun."

¹⁵ Na maleka naaninna naxanye yi yitonxi na waxatin nun loxon nun kiken nun jeeen ma, ne yi fulun alogo dunuja muxune yitaxunxin doxode saxanna ra, e xa na kedenna faxes.

¹⁶ Yenge soon naxanye yi soone fari, muxu wuli doxode wuli fu. N na xasabin nan mexi.

¹⁷ Na fe toon kui, n soone nun soo ragine to na kiini: E kanke masane yi gbeeli alo teena, e mamiloxi alo safiri gemena, e neri fujiramana alo dole tee fujina. Soone xunne luxi alo yata xunna, teen nun tutin nun dole teen yi minima e de.

¹⁸ Dunuja muxune birin yitaxunxin doxode saxanna ra, na kedenna yi faxes na

naxankata saxanne xon, teen nun tutin nun dole teen naxanye yi minima e de.

¹⁹ Amasoto soone senben yi e deen nun e xunla nin. E xunle yi luxi alo sapine. E xunne na, e muxune maxolema naxanye ra.

²⁰ Na gbalone mi muxun naxanye faxes, ne mi xete e yii foxon batu feen foxo ra e mi jinanne kiin yiba hanma suxure xema daxina hanma a sula daxina hanma a geme daxina hanma a wudi daxina naxanye mi seen toma, e mi fe mema, e mi noe sigan tiye.

²¹ E mi xete e muxu faxan nun e korayaan nun e yanga suxun nun e mujan foxo ra.

10

Malekan nun kedi xurina fe

¹ N yi maleka senbema gbete to gode keli ariyanna yi, kundaan filinxi a ma alo dugina, sengunna rabilinxi a xunna ma. A yetagin mayilenna alo sogena, a sanne yi teen yiyani alo tee senbetenne.

² Kedi mafilinxi xuridin nabixin yi suxi a yii. A yi a yifari ma sanna ti foxo igeni, a komenna xaren na.

³ A sonxo xuini te alo yatan wurundun xuina. A to a xuini te, kuye sarin soloferene yi e xui ramini.

⁴ E yi xarin falama, n yi noe na sebe nen nun, koni n yi fala xuina nde me keli kore, a naxa, "Kuye sarin soloferene naxan falama, na ramara wundoni, i nama a sebe!"

⁵ Na xanbi ra, n malekan naxan to tixi foxo igen nun xaren ma, na yi a yifanni te kore xonna ma.

⁶ A yi a kolb habadan Ala xinli, naxan kore xonna nun boxo xonna nun foxo igen daxi e nun e yi seene birin. Malekan yi a fala, a naxa, "A mi fa buma sonon!"

⁷ Koni maleka solofereden na a xotaan fe waxatin naxan yi, Alaa wundo fe ragidixin kamalima nen nayi alo a rali a nabine ma kii naxan yi, a walikene."

⁸ Nba, n fala xuiin naxan me a singeni keli kore, na mon yi falan ti n xa, a naxa, "Siga, i sa kedi rabixin tongo na malekan yii naxan tixi foxo igen nun xaren ma."

⁹ N yi n maso malekan na, n yi a fala a xa, a xa kedi mafilinxi xuridin so n yii. A yi a fala n xa, a naxa, "A tongo, i yi a ragerun, a naxunma ayi nen i de alo kumina, koni a i kuiin nafema nen xolen na."

¹⁰ N yi kedi mafilinxi xuridin tongo malekan yii, n to a raso n dee, a yi naxun n dee alo kumina, koni n to a ragodo n kuini, n kuini yi rafe xolen na.

¹¹ Na xanbi ra, e yi a fala n xa, a n mon xa nabiya falane ti lan yamane nun siyane nun xuine nun mangane ma.

11

Sere firinne

¹ Awa, e yi xayen so n yii naxan yi luxi alo tamina se maliga seen na, a naxa, “Keli, i yi Ala Batu Banxin nun saraxa ganden maliga e nun muxun naxanye Ala batuma a kui.

² Koni hali i mi Ala Batu Banxin sansan kuuin tan maliga, na lu na. Amasoto na bata so siyane yii naxanye Taa Sarijanxini bodonma han kike tonge naanin e nun firin.

³ N nan n sere firinne rasigama nen nabiya falane ralideni kasa dugine ragodoxi naxanye ma sununa fe ra, xi wuli keden xi keme firin xi tonge sennin.”

⁴ Na sere firinne findixi oliwi wudi firinne nun lenpune doxo se firinne nan na naxanye tixi boxon birin Marigin yetagi.

⁵ Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, ten minima nen e de, a yi e yaxune halagi. Muxu yo wa fe jaxin naba feni e ra, fo na kanna xa faxa na kii nin.

⁶ Kore xonna balan senbena e ra alogo tulen nama fa e nema nabiya falane tiye waxatin naxan yi. Igene maxete senben fan e ra wunla ra, e mon yi fitinan sifan birin nadin dunuja muxune ma, e na wa a xon waxati yo yi.

⁷ E nema yelin e sereyaan be waxatin naxan yi, sube magaxuxin naxan tema yili jaxin kui, na e yengema nen, a yi e no, a yi e faxa.

⁸ E binbine yi lu saxi taa gbeen yama malandeni, muxune e Marigin gbangban wudin ma taan naxan yi. Na taan luxi nen alo Sodoma hanma Misiran.

⁹ Yamane nun bonsonne nun xuine nun siyane birin e binbine toma nen han soge saxon e nun a tagi. E mi tinje ne xa maluxun.

¹⁰ Dunuja muxune sewama nen muxu firinni itoe faxa feen na, e jaxan, e sanbane rasiga e bode ma amasoto na nabi firinne bata yi muxune jaxankata boxo xonna fari.

¹¹ Koni na soge saxon e nun a tagiin na dangu, niin soma nen e yi fata Ala ra, e yi keli. Naxanye birin e toma, ne gaxuma nen kati.

¹² E yi xui gbeena nde me kore naxan yi a falama, a naxa, “E te be.” E yi te kore kundani, e yaxune yee xori.

¹³ Na waxatin yeteni, boxon yi xuruxurun gbeen ti. Taani taxunxin doxode fuun na, na keden yi kala. Muxu wuli solofere yi faxa na boxo xuruxurunni. Muxun donxene yi gaxu, e yi Ala tantun naxan bata.

¹⁴ Gbalon firinden bata dangu, koni a saxandan famatxon ni i ra.

Xootaan soloferedena

* **11:19: 11.19Layiri Kankiraan** fe mon sebexi Xorayaan 25.10-22 kui. * **12:1:** Fe tooni ito falexina, **jaxanli** ito findixi Yesu nga nan na. Koni falatide 12,17 kui, a bonsonna yi findi denkleya yamaan na. Yanyina nde, a findixi denkleya yamaan maligan na fe toon kui. † **12:3: Ninginangan** findixi Setana misaala nan na. ‡ **12:4: Sareni** itoe findixi malekane taxamasenne ra. Setana bata malekana ndee ramurute Ala ma, e yi godo boxoni e findi jinanne nun yinnane ra.

¹⁵ Maleka solofereden yi a xootaan fe. Fala xui gbeene yi keli kore, e naxa, “Dunuja mangayaan bata findi en Marigin nun a Muxu Sugandixin gbeen na,

a mangayaan ligama a xun na nen habadan han habadan!”

¹⁶ Fori maxonen nun naaninna naxanye yi doxi e manga gbedene yi Ala yetagi, ne yi e xinbi sin a bun ma, e yetagine yi lan boxon ma, e yi a batu.

¹⁷ E naxa,

“Marigina Ala Senben Birin Kanna, naxan na, naxan yi na a foloni!

Nxu bata barikan bira i xa bayo i bata i senbe gbeen nawali, i ya mangayaan tixi naxan na.

¹⁸ Siyane bata yi xolo,

koni i ya xolon yi fa, faxa muxune makiti waxatin yi a li,

i yi i ya walikene saranna fi,

i ya nabine, muxu sarijanxine, e nun naxanye gaxuxi i xinla yee ra,

muxudin nun muxu gbeena, i yi ne halagi

naxanye boxon halagima.”

¹⁹ Ala Batu Banxin naxan ariyanna yi, na yi rabi. N yi a Layiri Kankiraan* to Ala Batu Banxini. Na xanbi ra, kuyen jin masaxonna nun xuine nun galan xuiin yi mini, boxon yi xuruxurun, balabalan kesene yi yolon han!

12

Naxanla nun ninginangana fe

¹ Taxamaseri gbeena nde yi mini kore: jaxanla* maxidixin sogeni, kikena a sanna bun ma, mangaya kamoti taxamasenna soxi a xun na sare fu nun firin yi naxan ma.

² A fudikanna nan yi a ra, a gbelegbelema dii barin soxoleni.

³ Taxamaseri gbete yi mini kore: Ninginanga gbeeli gbeen† nan yi na ra, xun solofere yi a ma e nun feri fu, mangaya kamoti taxamasenna yi soxi a xun solofere birin na.

⁴ Sarene‡ yitaxunxin doxode saxanna ra, a yi na keden bandun kore a xunla ra, a yi e rayolon boxoni. Naxanla naxan yi diin barima, ninginangan yi sa ti na yetagi alogo a xa a diin don a na bari waxatin naxan yi.

⁵ Naxanla yi dii xemnen bari, naxan mangaya xodexen ligama siyane birin xun na a manga wure dunganna ra. Koni a dii xemnen yi rate kore Ala nun a manga gbeden fema.

⁶ Naxanla yi a gi, a siga tonbonni Ala denaxan yitanxi a xa, alogo a xa sa balo

na han xi wuli keden kemε firin xi tonge sennin.

⁷ Nayi, yεnge gbeen yi keli kore xonna ma. Malekan Mikeli nun a malekane yi na ninginangan yεnge. Ninginangan nun a malekane fan yi yengen soma.

⁸ Koni a mi nɔ sɔto, dɔxɔde mi fa lu e xa kore xonna ma.

⁹ E yi ninginanga gbeen woli bɔxɔni, sɔji fonna, naxan xili Yinna Mangana hanma Setana, naxan dunuɔa muxune birin mayendenma. E nun a malekane birin yi rawoli ayi bɔxɔ xonna ma.

¹⁰ Nayi, n yi fala xui gbeen na nde mε keli kore, a naxa,

“Iki, en ma Alaa kisin nun a senben nun a mangayaan waxatin bata a li, e nun a Muxu Sugandixina senbena. Amasɔto en ngaxakedenne kansun muxun bata woli bɔxɔni,

naxan yi e kansunma kɛen nun yanyin na en ma Ala xa.

¹¹ E yi a nɔ Yεxεε Diin wunla nun e sereya falan xon, e mi e yetε niin natanga, e tin sayaan ma.

¹² Nanara, ε tan naxanye kore xonna ma, ε sεwa.

Koni gbalon bɔxɔ xonna nun fɔxɔ igen xa, bayo Yinna Manga Setana xɔpɛxin bata godo ε fεma, amasɔto a kolon a waxati xunkuye mi a xa.”

¹³ Ninginangan to a to, a bata rawoli ayi bɔxɔn ma, ɲaxanla naxan dii xεmen bari, a yi na sagatan fɔb.

¹⁴ Nayi, gubugubune yi so ɲaxanla yii alo singbin gbeen gubugubune alogo a xa tugan a siga han denaxan sa yitɔnxi a xa tonbonni, a sa baloma denaxan yi ɲεε saxan e nun a tagi, a yi tanga sɔjin ma.

¹⁵ Nayi, sɔjin yi igen baxun ɲaxanla fɔxɔ ra alo baana, alogo baan walanna xa a xali.

¹⁶ Koni bɔxɔ xonna yi ɲaxanla mali, a yi rabi, a yi igen min ninginangan naxan baxun ɲaxanla fɔxɔ ra.

¹⁷ Ninginangan yi xɔlo ɲaxanla ma kati! A yi siga ɲaxanla bɔnsɔn dɔnxεne yεngedeni, naxanye Alaa yamarine suxuma, e nun naxanye Yesu a fe sereyaan bama.

¹⁸ Ninginangan yi sa ti fɔxɔ igen dε.

13

Sube magaxuxi firinne fe

¹ Nba, n yi sube magaxuxina* nde to tε fɔxɔ igen xɔrε ra, xun solofere, feri fu a

ma. Mangaya kɔmɔti taxamasenne soxi a feri fune ra, Ala rayelefu xinla nde sebexi a xunne birin ma.

² N sube magaxuxin naxan to, na yi maliga burunna ɲarin nan na, a sanne yi luxi alo kanko gbeen sanne. A dεen luxi alo yatan dεna. Ninginangan yi a senben nun a manga gbεden nun nɔ gbeen so a yii.

³ N yi a xunna nde to, na yi luxi alo e na a maxɔlo gbeen ti naxan a faxε, koni na yiren bata yi bari. Dunuɔa muxune birin yi kabε gbeen ti sube magaxuxini ito ma, e bira a fɔxɔ ra.

⁴ Muxun birin yi ninginangan batu amasɔto a bata yi senben so sube magaxuxin yii. E yi sube magaxuxin batu, e naxa, “Nde luxi alo sube magaxuxini ito, nde nɔε a yenge?”

⁵ Waso falan nun marayelefu falan ti fena Ala ma, na senben yi sa sube magaxuxin dε, fe ɲaxin naba senben yi so a yii kike tonge naanin e nun firin.

⁶ A yi Ala rayelefu fɔlo, a lu a xili kale e nun Ala dɔxɔdena e nun naxanye birin ariyanna yi.

⁷ Yama sariɲanxin yenge senben yi so a yii, alogo a xa e nɔ. Senben yi so a yii bɔnsɔnna birin nun yamane birin nun xuine birin nun siyane birin xun na.

⁸ Dunuɔa muxune birin e xinbi sinma nen a bun ma, naxanye birin xili mi sebexi Yεxεε Diina Nii Rakisin Kitabun kui xabu dunuɔa da waxatini, naxan bata yi faxa nun e fe ra.

⁹ Nba, xa naxan tuli na, a xa a tuli mati.

¹⁰ Xa kasorasaan nagidixi naxan ma, na sama nen kasoon na yati.

Xa sayaan nagidixi naxan ma silanfanna ra, na faxama nen silanfanna ra yati.

Nanara, yama sariɲanxin lan e xa e tunnafan e tɔgɔndiya.

¹¹ Nba, n yi sube magaxuxi gbete† to mine bɔxɔni. Feri firin yi a ma, ne luxi alo Yεxεε Diin fenne, koni a yi falan tima alo ninginangana.

¹² A yi sube magaxuxi singena nɔɔn birin nawalima a ɲɔxɔni, a yi a liga bɔxɔn nun a muxune birin yi e xinbi sin na sube magaxuxi singen bun ma, naxan maxɔlɔde ɲaxin bata yi bari.

¹³ Sube magaxuxi firindeni ito yi kabanako taxamasenne ligama, a yi tεen nagodo bɔxɔn ma muxune yetagi keli kore.

¹⁴ Senben naxan so a yii a xa kabanako taxamasenne raba sube magaxuxi singen ɲɔxɔni, na yi dunuɔa muxune mayenden,

* **13:1: Sube magaxuxin** findixi yamanan manga gbeen senben misaala ra na waxatini. Yamanan manga gbeen yi denklelya muxune ɲaxankatama. A mɔn findi to dunuɔa mangane senbe ɲaxin misaala ra. † **13:11: Sube magaxuxi gbete** findixi mangane seri batune misaala ra. Na waxatini, yamanan manga gbeen yi batuma alo alana nde. Naxanye findixi yamanan manga gbeen sawurane ki muxune ra, ne senben misaala nan sube magaxuxi firindeni ito ra. Ne nan yi katama yamanan muxune birin xa mangan batu alo ala, anu, denklelya muxune mi yi nɔε na lige. A findi to dunuɔa mangane seri batune fan misaala ra.

a yi a fala dunuᵛa muxune xa a e xa sube magaxuxi singen sawuran nafala e suxure na suben naxan bata yi maxɔ́ɔ silanfanna ra, a yi bari.

¹⁵ Senben yi so sube magaxuxi firinden yii alogo a xa niin bira sawurani, alogo na sawuran xa falan ti, a mɔn xa muxune faxa naxanye mi e xinbi sinma sawuran bun ma.

¹⁶ A yi a liga a muxune birin xa karan taxamasenna yi lu e birin yiifanna ma hanma e tigi ra, muxudin nun muxu gbeena, nafulu kannna nun yiigelitɔna, xɔrɔn nun konyina.

¹⁷ Muxu yo mi nɔe seen sare hanma e seen mati xa na taxamasenna mi a ma, sube magaxuxin xinla hanma a xinla taxamasenna xasabina.

¹⁸ Fɔ xaxinla xa sɔtɔ nen feni ito yi. Xa naxan xaxili na, na kannna xa sube magaxuxin xinla taxamasenna xasabini ito yate ki fajɔ, a yi a bunna fala, amasɔtɔ xemena nde xinla nan a bunna ra, a tan ni i ra: keme sennin tonge sennin e nun sennin.[‡]

14

Muxu xunbaxine betina

¹ Nba, n mɔn yi Yexee Diin to tixi Siyon Geyaan fari, e nun muxu wuli keme wuli tonge naanin wuli naanin nan yi a ra a xinla nun a Fafe xinla yi sebexi naxanye tigi ra.*

² N yi fala xuina nde me keli kore, naxan yi luxi alo ige walan gbeen xuina alo kuyen sarin xui gbeena. N fala xuiin naxan me, na yi luxi nen alo kondon maxane nan yi kondon maxani.

³ E yi beti nen bama manga gbeden nun dalise naaninne nun fonne yetagi. Muxu yo mi yi nɔe a maxaranje na betin ma fɔ na muxu wuli keme wuli tonge naanin wuli naaninna naxanye yi xunbaxi bɔxɔ xonna fari.

⁴ Ne nan mi e yete raxosi jaxanle xɔn, e sarijan. E yi biraxi Yexee Diin fɔxɔ ra a na yi siga dede. E bata yi xunba muxune tagi e lu alo bɔxɔn bogise singe fajin naxanye fima Ala nun Yexee Diin ma.

⁵ Wule falan mi yi minima e de mume! Fe yo mi yi e ra.

Maleka saxanne fe

⁶ Nba, n yi maleka gbete to tujanje kore xonna ma. Habadan Xibaru Fajin falana a yii, a a ralima dunuᵛa muxune ma, e

[‡] 13:18: 666: Ndee laxi a ra fa fala na yaten findixi wundo taxamasenna nan na lan Romi taan manga gbeen xinla ma naxan xili Nero. Heburu xuiin nun Gireki xuiin sebelidine keden kedenna birin yi lanxi yatena nde ma men kaane gbee wundo kiini. Muxun na mangan xinla tongo, a yi a xinla sebelidine yatene sa e bode ma, na malaxin lanma keme sennin tonge sennin e nun sennin nan ma. Men kaane miriyani, solofere nan yate kamalixin na. Sennin fan yi a yita fa fala, na muxuna fe mi kamalixi. * 14:1: A mato Lankenemaya 7.4-8 kui. † 14:3: *Babilɔn taan* findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilɔn taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyel waxatini.

nun siyane nun bɔnsɔnne nun xuine nun yamane birin.

⁷ A yi a falama a xuini texin na, a naxa, “E gaxu Ala yee ra, e yi binyen fi a ma, amasɔtɔ a kiti sa waxatin bata a li. E a batu, a tan naxan kore xonna nun bɔxɔ xonna nun fɔxɔ igen nun tigine daxi.”

⁸ Malekan firinden yi fa a fɔxɔ ra, a naxa, “Babilɔn taa gbeen[†] bata kala! A bata kala, a tan naxan a tinxintareyaan dɔlɔn fixi siyane birin ma.”

⁹ Malekan saxanden yi fa e fɔxɔ ra, a yi a xuini te, a naxa, “Xa muxu yo sube magaxuxin nun a sawuran batu, a yi tin a taxamasenna xa sa a tigi ra hanma a yiin ma,

¹⁰ na kannna fan Alaa xɔlɔn manpaan minma nen naxan saxi xɔlɔ igelengenna kui, a yi jaxankata teen nun dole teen maleka sarijanxine nun Yexee Diin yetagi.

¹¹ E jaxankata teen tutin tema nen habadan han habadan, matabu mi e xa kɔeen nun yanyin na e tan naxanye sube magaxuxin nun a sawuran batuma e tan naxanye tinma a xinla taxamasenna yi sa e ma.”

¹² Nanara, yama sarijanxin lanma nen e yi e tunnafan, naxanye Ala yamarine suxuma e denkeleya Yesu ma.

¹³ Na danguxina, n yi fala xuiin me keli kore, a naxa, “Ito sebe: Sewan na kanne xa naxanye faxama Marigini fɔlɔ iki ma.” Alaa Nii Sarijanxin naxa, “Nɔndin nan na ra, e e matabuma nen e wanli, amasɔtɔ e wanle biraxi e fɔxɔ ra.”

Se xabana bɔxɔni

¹⁴ Nba, n yi kunda fixen to. Adamadi maligana nde yi dɔxi na kundaan fari, mangaya taxamaseri kɔmotin xema daxin soxi a xun na, wɔlite xenxena a yii.

¹⁵ Maleka gbete yi keli Ala Batu Banxini, naxan yi dɔxi kundaan fari, a yi a xui ramini na ma, a naxa, “I ya wɔliten tongo, i seen xaba, amasɔtɔ se xaba waxatin bata a li bɔxɔni, a bata mɔ.”

¹⁶ Nayi, naxan yi dɔxi kundaan fari, na yi a wɔliten nadangu bɔxɔ xonna fari, a bɔxɔ xonna se xaba daxin jan fefe!

¹⁷ Awa, n yi maleka gbete to kele Ala Batu Banxini ariyanna yi, wɔlite xenxena nde na fan yii.

¹⁸ N mɔn yi maleka gbete to mine ariyanna saraxa badeni, naxan yi teen xun na. Wɔlite

xenxen yi suxi naxan yii, a yi falan ti na xa a xuini texin na, a naxa, "I ya wolite xenxen naso bəxo xonna manpa bogine ra, i yi e xaba amasoto e bata mo!"

¹⁹ Malekan yi a woliten nadangu bəxon fari, a manpa bogine xaba. A yi e rawoli Alaa xolo gbeen manpa igen badeni.

²⁰ E sa manpa bogine bodon manpa bogi ige badeni taa xanbin na. Wunla yi mini manpa bogi ige badeni, a te han soone deni lanna, a bəxon manpa ige baden ma han fayida kilo keme saxan jəxon.

15

Malekane nun fitina donxene fe

¹ Nba, n mon yi taxamaseri gbee magaxuxi gbete to kore xonna ma, maleka solofere nan yi a ra fitina fe solofere yi naxanye yii. Fitina fe donxene nan ne ra, amasoto Alaa xolon kamalima ne nan xon ma.

² Na xanbi ra, n yi lonna nde to, a gbo alo foxo igena naxan mayilenma alo kilasi fixena, a basanxi teen na. N yi muxuna ndee fan to tixi na lonna ma naxanye sube magaxuxin no e nun a sawuran nun a xinla xasabina, Alaa kondenne yi suxi e yii.

³ E yi Alaa walikeen Musaa betin bama e nun Yexee Diina betina, e naxa,

"Marigina, Ala Senben Birin Kanna, I ya wanle gbo, e magaxu! Siyane birin ma mangana, i ya kiraan tinxin. Nandin nan a ra.

⁴ Marigina, nde mi gaxue i tan yee ra, a tondi i xinla binye?

Amasoto i tan nan keden pe sarijan. Siyane birin fama nen, e yi i batu.

Amasoto i ya tinxinyaan bata makenen."

⁵ Na xanbi ra, n yi Ala Batu Banxin deen nabixin to kore, Alaa sereya bubuna.

⁶ Fitina fe soloferene yi maleka soloferen naxanye yii, ne yi mini Ala Batu Banxini, e maxidixi taa dugi sarijanxine yi naxanye yi mayilenma, e kanke yi xidixi xema tagi xidine ra.

⁷ Awa, na dalise naaninna nde keden yi xema lenge solofere so maleka soloferene yi naxanye yi rafexi habadan Alaa xolon na.

⁸ Ala Batu Banxin yi rafe tee tutin na fata Alaa binyen nun a senben na. Muxu yo mi yi nae soe Ala Batu Banxini han maleka soloferene fitina fe soloferene yi kamali.

16

Alaa xolo lengenne fe

¹ Nba, n yi fala xui gbeen me keli Ala Batu Banxini. A yi a falama maleka soloferene xa, a naxa, "E siga, e sa Alaa xolo lengen solofereni itoe yixele bəxo xonna ma!"

² Maleka singen yi siga, a sa a gbee lengenni xele bəxon ma. Sube magaxuxin

taxamasenna yi muxun naxanye ma, e nun naxanye yi a sawuran batuma, fure jaxin yi mini ne fatin ma.

³ Malekan firinden yi a gbee lengenni xele foxo igeni. Igen yi liga alo muxu faxaxin wunla. Daliseen naxanye birin yi foxo igeni, ne birin yi faxa.

⁴ Malekan saxanden yi a gbee lengenni xele baane nun tigine yi, e birin yi findi wunla ra.

⁵ Malekan naxan yi igene xun na, n yi na xuini me, a naxa,

"I tinxin, i tan naxan na, i tan naxan yi na a foloni, i tan sarijanndena, i bata kitin sa tinxinni,

⁶ bayo e bata i ya yama sarijanxin nun nabine wunla ramini.

Nayi, i bata wunla so e yii, e yi a min.

Na nan lan e ma."

⁷ Awa, n yi fala xuini me keli saraxa gandeni, a naxa,

"Nandin na a ra, Marigina, Ala Senbe Birin Kanna, i kitine sama tinxinna nun jandin nin."

⁸ Malekan naaninden yi a gbee lengenni xele sogen fari. Ala yi tin, sogen xa yamaan magan a yilinga gbeen na.

⁹ A yilinga gbeen yi muxune magan, e yi Ala xinla rayelefu, senben naxan yii a fitina feni itoe rafa. E mi e xun xanbi so e yulubine yi, e yi Ala binya.

¹⁰ Malekan suulunden yi a gbee lengenni xele na sube magaxuxina manga gbeden ma, a yamaan yi lu dimini, muxune yi lu e lenne xinje xoleni.

¹¹ Ala Naxan Kore, e yi na rayelefu e xolon nun e fure de jaxine fe ra. Koni e mi xete e kewali jaxine foxo ra.

¹² Malekan senninden yi a gbee lengenni xele Yufareti baa gbeeni. Baan yi xara alogo mangan naxanye fama sa keli sogeteden binni, ne xa kiraan soto.

¹³ Nba, n yi yinna saxan to mine ninginagan nun sube magaxuxin nun wule nabiin de, e luxi alo xunjene.

¹⁴ Yinnane nan yi ne ra naxanye kabanako feene ligama. E siga dunuja mangane birin fama alogo e xa e malan yenge so xinla ma Senbe Birin Kanna, Alaa ləxo gbeena fe ra.

¹⁵ Marigin naxa, "A mato, n fa feen muxune ratere nama nen alo mujadana. Sewan na kanna xa naxan luma a yee ra yi, a yi a dugine kantan alogo a ragenla nama mini, a yagi."

¹⁶ Nba, yinnane yi mangane malan yirena nde yi denaxan xili Heburu xuini Haramagedon.

¹⁷ Malekan solofereden yi a gbee lengenni xele foyeni. Fala xui gbeen yi keli manga

gbedeni Ala Batu Banxini, a yi a fala, a naxa, "A bata jan!"

¹⁸ Kuyen jin masoxonna nun xuine nun galan xuiin yi mini, boxon yi xuruxurun gbeen ti naxan joxon munma yi liga xabu muxune da!

¹⁹ Taa gbeen yi taxun saxanna ra. Siyane taane yi kala. Ala mi jinan Taa gbeen Babilon* xon, a yi a xolo gbeen manpa lengenna so men kaane yii, alogo e xa Alaa xolon min.

²⁰ Ige tagi boxone birin yi tunun. Geyane fan mi yi fa toma.

²¹ Balabalan kesε binyene yi lu yolonje muxune ma naxanye yi kilo tonge naaninna liye. Muxune yi Ala rayelefu na fitina balabalan kesena fe ra, amasoto na yi magaxu kati!

17

Yalunde jaxalan gbeena fe

¹ Na xanbi ra, lengε soloferene yi suxi maleka soloferen naxanye yii, na nde keden yi fa n fama, a naxa, "Fa be, yalunde jaxalan gbeena* fe kitin sama kii naxan yi, n xa na yita i ra, naxan findixi taa gbeen misaala ra naxan tixi baa wuyaxi longonna ra.

² Dunuja mangane yalunyaan liga a tan nan xon, dunuja muxune birin yi e min a yalunyaan dolon na han e xunne yi keli."

³ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi n tongo, a siga n na tonbonni. N yi sa jaxanla nde to, a daxi sube magaxuxi gbeela nde fari, Ala rayelefu falane yi sebexi naxan yiren birin ma a xinle ra. Xun solofere nun feru fu nan yi a ma.

⁴ Na jaxanla yi maxidixi dugi mamiloxin nun a gbeela nan na e nun xεmaan nun boxo bun nafunle nun gemε tofajine.[†] Xεma igelengenna a yii, na rafexi fe haramuxine nun a yalunya fe xosixine birin na.

⁵ Xinla nde yi sebexi a tigi ra, wundo feen nan yi na ra, a naxa,

"Babilon Taa Gbeena,[‡]

Yalunde jaxanle nun dunuja fe haramuxine birin nga."

⁶ Awa, n yi na jaxanla to, a minxin nan yi a ra yama sarijanxin wunla nun Yesu a sere togondiyaxine wunla ra. N to a to, n yi kabε kati.

⁷ Malekan yi n maxodin, a naxa, "I kabε nanfera? N jaxanla fe wundo feen bunna falama i xa nen e nun sube magaxuxin

naxan a xalima, xun solofere nun feru fu naxan ma.

⁸ I sube magaxuxin naxan toxi, na yi na nun, koni iki, a mi fa na. Anu, a mon tema nen yili jaxin na, a sa halagi. Dunuja muxun naxanye birin xili mi sebexi habadan Nii Rakisin Kitabun kui benun dunuja xa da waxatin naxan yi, ne na sube magaxuxin to waxatin naxan yi, e kabεma nen, amasoto a yi na nun, koni a mi fa na iki, anu a mon fama nen."

⁹ "Na ma, fo xaxinla nun fe kolonna nan xa lu en yi: Xun soloferene findixi na taan geyaan soloferene nan na, jaxanla daxi naxanye fari. E mon findixi manga soloferene nan na.

¹⁰ Suulun bata kala. Keden mangayani iki, boden munma fa singen. A na fa waxatin naxan yi, a waxatidi nan tun nabama.

¹¹ Sube magaxuxin naxan yi na nun, koni a mi fa na, na yetεen findixi mangan solomasεxeden nan na, a mon manga soloferene ye, a sigan halagin nan ma."

¹² "I feru fuun naxanye toxi, ne findixi manga fuuna ndee nan na, naxanye munma mangayaan folo singen, koni e mangayaan ligama nen waxatidi bun ma sube magaxuxin waxatini.

¹³ E birin miriyaan keden: e e senben nun e fangan birin soma nen sube magaxuxin yii.

¹⁴ E Yeεεε Diin yengεma nen, koni Yeεεε Diina e noma nen, amasoto Marigine Marigin nan a ra, e nun Mangane Mangana. E nun a muxu xilixine nun a muxu sugandixine nun a muxu togondiyaxine fan yi nson soto."

¹⁵ Malekan yi a fala n xa, a naxa, "I igen naxanye toxi, yalunde jaxanla yi daxi denaxan yi, bonsonne nun yamane nun siyane nun xuine nan ne ra.

¹⁶ I feru fuune nun sube magaxuxin naxanye toxi, ne yalunde jaxanla rapaxuma nen, e yi a yii seene birin ba a yii, e yi a rageli. E yi a fati benden don, e yi a gan.

¹⁷ Amasoto Ala nan na saxi e bojeni, e xa a sagoon liga. E birin yi lan a ma, e yi e senben nawali sube magaxuxina mangayani han Alaa falan yi kamali."

¹⁸ "I jaxanla naxan toxi, na findixi taa gbeen nan na naxan mangayaan ligama dunuja mangane birin xun na."

18

Babilon kala fena

* **16:19: Babilon taan** findixi wundo falan nan na naxan bunna nen fa fala Romi taana. Romi kaane yi Alaa yamaan jaxankatama Yoni waxatini alo Babilon taan yi Alaa yamaan jaxankatama Daniyeli waxatini. * **17:1: Yalunde jaxalan gbeeni** ito findixi Romi taan misaala ra. † **17:4: boxo bun nafunle**: Gemen siyana nde nan ma fe falaxi be naxan toma boxo ige yi xaxunna ndee kui. Na gemen xili nen "perili." ‡ **17:5: Babilon Taa Gbeena**: Wundo falan na a

ra naxan Romi taan nan ma fe falama. * **18:2: Babilon taa gbeena**: Wundo falan na a ra naxan bunna nen fa fala Romi taana.

¹ Na danguxina, n mən yi maleka gbete to gode keli kore naxan senbe yi gbo, a nərən degen yi bəxən birin yiyalan.

² A yi a xuini te, a naxa,
 “Babilən taa gbeen* bata bira,
 a bata kala!
 A bata findi jinanne nun yinna jaxine birin dəxəden na
 e nun xəli jaxin nun sube haramuxi xəsixin sifan birin konna.

³ Amasəto siyane birin bata a yalunyaan dəlo xələn min.
 Dunuḡa mangane birin bata yalunyaan liga a xən.

Dunuḡa yulane bata findi nafulu kanne ra a nafulu kanya gbeen xən.”

⁴ Na xanbi ra, n yi fala xui gbete me keli kore, a naxa,

“N ma yamana, e keli a yi,
 alogo e nama basan a yulubine ra,
 e nun ne yi fitina fena ndee sətə e bode xən.

⁵ Amasəto a yulubine bata e malan e bode fari
 te han kore xənna.

Ala mi jinanxi a fe jaxine xən ma.

⁶ E a saranna fi
 alo a bonne saranxi kii naxan yi,
 e a saranna fi a kəwanle ra dəxəde firin.

A dələn saxi igelengenna naxan kui,
 e na rafe dəxəde firin.

⁷ A binyen nun yete yijaxunna naxan nagidi a yete ma,

e na tərən nun a səxələn jəxənna ragidi a ma.
 Amasəto a fala nən a yete ma, a naxa,

‘A mato,
 n bata findi jaxalan mangan na,
 kaḡa gile mi n na,
 n mi sunə mume!’

⁸ Na ma, fitina feni itoe birin fama a ma nən ləxo kedenni:

furen nun sunun nun fitina kaməna,
 a mən yi woli tənəni, a gan.

Amasəto Marigina Ala senben gbo naxan a kitin saxi.”

⁹ Dunuḡa mangan naxanye luxi yalunyaan nun yete yijaxunni a xən, ne na a ganmatəən tutin to te waxatin naxan yi, e sunuma nən, e wuga a fe ra.

¹⁰ E gaxuxin yi sa ti wulani a jaxankatana fe ra, e yi a fala, e naxa,
 “Gbalona, gbalona,
 Babilən taa gbeena,
 taa senbe kannna,
 i ya kitin bata fa i ma sanḡa ma kedenni!”

¹¹ Dunuḡa yulane fan sunuma nən, e wuga a fe ra, amasəto muxu yo mi fa e sare seene sarama sənən:

¹² naxanye findixi xəmaan nun gbete fixen nun bəxo bun nafunle nun perili gemə tofajin nun taa dugi fajine nun dugi mamiloxine nun dugi fajni gbete nun dugi

gbeele nun wudi fajni sifane birin na e nun se fajin sifan birin naxanye rafalaxi sama jinna ra, e nun wudi fajine nun sulan nun wuren nun gemə fajni fixene,

¹³ e nun sinamon wudi xiri jaxumen nun se xiri jaxumene nun latikənənna nun mir-ihl latikənənna nun wusulanna nun dələn nun turen nun murutu fujin nun murutun nun jingene nun yeteene nun soone nun wontorone nun konyine nun muxune ni-ine.

¹⁴ Yulane yi a fala taan muxune xa, e naxa,

“Sare seen naxanye birin xəli i ma,
 ne bata tunun,
 i ya nafunle nun i ya nərən bata jan.
 E mi fa toma sənən!”

¹⁵ Yulan naxanye nafunla sətə na taani yulayani, ne sa tima nən wulani, amasəto e bata gaxu a jaxankatan yete ra, e wugama nən, e sunu.

¹⁶ E yi a fala, e naxa,
 “Gbalona.

Gbalon taa gbeeni ito xa.

Na kaane yi maxidixi taa dugi fajin nin,
 e nun dugi mamiloxin nun a gbeela
 e nun xəmaan nun gemə tofajine.

¹⁷ Nafulu gbee sifani ito bata raxəri sanḡa ma kedenni!”

Kunki ragine nun kunki kui muxune nun kunkin walikene birin yi sa ti wulani.

¹⁸ E gbelegbelema, e yete tixi a ganmatəən tutin tematəən na, e naxa, “Taa mundun yi maliga taa gbeeni ito ra?”

¹⁹ E lu gbangbanna se e xunne yi sununi,
 e yi lu wuge, e sunu, e naxa,

“Gbalona,

gbalon taa gbeeni ito xa!

Kunki kanne birin findixi nafulu kanne ra taani ito nin.

A bata raxəri sanḡa ma kedenni!”

²⁰ E səwa a halagi feen na,

e tan naxanye kore xənna ma,

e tan yama sarijanxin nun a nabine nun a xerane,

e fan xa səwa.

Amasəto Ala bata a makiti,

a yi e xun mafala kitin bolon.

²¹ Nba, maleka senbəmana nde yi gemə gbeen tongo alo se din geməna a yi a woli fəxo igeni, a naxa,

“Babilən taa gbeen nawolima ayi kala senbe sifani ito nin,

a mi fa to sənən.

²² Konden xuiin nun yenla xuiin nun xulen xuiin nun

xəta xuiin mi fa mēma ayi sənən!

Walike kesuxi sifa yo mi fa toma ayi sənən.

Se din xuiin mi fa mēma ayi sənən!

²³ Lenpu degen mi fa toma ayi sənən.

Naxalandin nun naxalandi kanna xuiin mi fa
meema ayi sɔnɔn.

Na birin bayo ε yulane yi findixi dunuɲa
senbe kanne nan na.

Na birin bayo ε dunuɲa muxune birin
mayenden nen ε woyimeya feene xɔn.

²⁴ Alaa nabine nun a yama sariɲanxin
wunla minixi Babilɔn taan nin
muxun naxanye birin faxa bɔxɔni,
ne wunla goronna a tan nan ma.”

19

¹ Na danguxina, n yi fala xui gbeen me
kore naxan yi luxi alo gali gbeen xuina, a
naxa,

“Tantunna Ala xa!

Kisin nun binyen nun senbena en ma Ala
nan yii!

² Amasoto a kitine sama nɔndin nun tinx-
inna nin.

A bata naxalan yalunxi gbeen makiti

naxan yi dunuɲa kalama a yalunyaan na.*

A mɔn yi a walikene faxa feen saran a ra.”

³ E mɔn yi a fala, e naxa,

“Tantunna Ala xa!

Taan gan tutin luma nen te habadan.”

⁴ Fori mɔxɔɲen nun naaninne nun dalise
naaninne yi e xinbi sin, e yi Ala batu, a dɔxi
a manga gbɛdeni, e naxa,

“Amina! Tantunna Ala xa!”

Yexεe Diina naxalandi tiin naxaɲaxana

⁵ Na xanbi ra, fala xuiin yi keli manga
gbɛdeni naxan a fala, a naxa,

“E en ma Ala tantun,

ε tan a walikene birin,

ε tan naxanye gaxuxi a yεε ra,

muxudin nun muxu gbeena.”

⁶ Nba, n yi fala xuiin me, naxan yi luxi alo
gali gbeen xuina, a mɔn yi luxi alo ige walan
gbeen xuina, e nun kuye sarin gbeen xuina.

A naxa,

“Tantunna Ala xa!

Amasoto en Marigina,

Ala senben birin kanna nan mangayaan
nabama!

⁷ En sewa, en naxan.

En yi binyen fi a ma!

Bayo Yexεe Diina naxalandi tiin waxatin
bata a li,

a naxalandin bata a yitɔn.

⁸ Dugi faɲi sariɲanxin mayilenxin bata so a
yii a maxidi seen na.”

Dugi faɲin findixi yama sariɲanxina
tinxinyaan misaala nan na.

⁹ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a
naxa, “Ito sebe: ‘Sewan na kanne xa nax-
anye xilixi Yexεe Diina naxalandi tiin sewa
bande donni.’” A mɔn yi a fala n xa, a naxa,
“Alaa nɔndi falane nan itoe ra.”

¹⁰ N yi n xinbi sin a bun ma a batu feen
na, koni a yi a fala n xa, a naxa, “I nama na
liga! I walike boden nan n tan na e nun i
ngaxakedenna naxanye birin na Yesu a fe
seren ba. Ala nan xa batu!” Bayo Yesu a
fe sereya falan findixi Alaa Nii Sariɲanxin
nabiya falane nan na.

Soo ragiin nun soo fixena fe

¹¹ Nba, n yi kore xonna to rabixi, n yi soo
fixen to. Naxan yi dɔxi a fari, na yi xili nen
Tinxinna nun Nɔndina. A kitin nun yengen
nabama tinxinna nin.

¹² A yεene yi luxi alo tεε degena. Mangaya
taxamaseri wuyaxi yi soxi a xun na. Xinla
yi sebexi a ma, muxu yo mi naxan kolon, fo
a tan.

¹³ Domaan naxan yi ragodoxi a ma, na
bata yi sin wunli. A xili nen, “Alaa Falana.”

¹⁴ Ariyanna ganle yi biraxi a fɔxɔ ra, e yi
dɔxi soo fixene fari. E maxidixi taa dugi fixe
sariɲanxini.

¹⁵ Silanfan xenxen yi minima a de, a yi
siyane noma naxan na. A tan nan mang-
aya xɔdexen ligama siyane birin xun na
a manga wure dunganna ra.† A tan nan
manpa bogine bodonma Ala Senben Birin
Kanna xɔlo gbeen manpa ige badeni.

¹⁶ Xinla sebexi a domain nun a danban
ma, a naxa, “Mangane Mangana, Marigine
Marigina.”

¹⁷ Nba, n yi malekan to tixi sogen tagi.
Xonla naxanye birin yi kore foyeni, a yi
falan ti ne xa a xuini texin na, a naxa, “E
fa be, ε fa ε malan Alaa donse donna malan
gbeena fe ra,

¹⁸ alogo ε xa fa mangane suben don e nun
sofa kuntigine nun senbemanen nun soone
nun soo ragine e nun muxune birin, xɔrone
nun konyine, muxu gbeen nun muxudina.”

¹⁹ N yi na sube magaxuxin to, e nun
dunuɲa mangane nun e ganle. E yi malanxi
alogo e xa na kanna yenge naxan dɔxi soo
fixen fari, e nun a ganla.

²⁰ E yi sube magaxuxin suxu, e nun wule
nabiin naxan yi kabanako feene ligama a
yεtagi a muxune mayenden naxanye xɔn e
yi tin sube magaxuxin taxamassenna xa sa
e ma, e yi a sawuran batu. E firinna birin
ɲeɲen yi woli ayi tεε darani naxan dege ma
dole teen na.

²¹ Naxan yi dɔxi soo fixen fari, silanfanna
naxan yi minima na de, na yi a dɔnxene
faha, xoline yi lugo e binbine ra.

20

Nεε wuli kedenna mangayana fe

¹ Nba, n yi malekan to gode keli kore, yili
ɲaxin deɲinna a yii e nun yɔlonxon kuye
gbeena.

* 19:2: Naxalan yalunxin findixi wundo falan na lan Romi taan ma. † 19:15: Yaburin 2.9

² A yi ninginangan suxu, saji fonna, Yinna Mangana, Setana, a yi a xidi, a lu na han jɛɛ wuli keden.

³ Malekan yi a woli yili jaxin na, a yi na sɔxɔn a ma, a taxamasenna sa a ma, alogo a nama fa siyane mayenden han jɛɛ wuli kedenna yi kamali. Na na dangu, fɔ a mɔn xa fulun nɛn han waxatidi.

⁴ N yi manga gbɛdene to. Naxanye yi dɔxi e yi, kiti sa senben yi so ne yii. Naxanye xunne bata yi sege e de Yesu a fe sereyaan nun Alaa falana fe ra, naxanye mi sube magaxuxin nun a sawuran batu, naxanye mi tin a taxamasenna xa sa e tigi ra hanma e yiin ma, n yi ne niine to. E niin mɔn yi bira e yi e nun Alaa Muxu Sugandixin yi mangayaan liga han jɛɛ wuli keden.

⁵ Faxa muxun dɔnxɛne niin mi birama e yi han jɛɛ wuli kedenna yi de fe. Faxa muxune kenla sayani, a fɔlɔn nan na ra.

⁶ Sewan muxune xa naxanye na lu na keli singeni sayani. Sayaan firinden mi senbe sotoma e tan ma, e findima nɛn Ala nun a Muxu Sugandixina saraxaraline ra, e yi mangayaan liga a xɔn han jɛɛ wuli keden.

Setana nɔ fena

⁷ Na jɛɛ wuli kedenna na dangu waxatin naxan yi, Setana raminima nɛn kasoon na.

⁸ A minima nɛn a siyane birin mayenden bɔxɔn tongon naaninne birin yi alogo a xa e malan yɛngen xili ma, na yi xili sa “Gogo nun Magogo.”* E wuya ayi alo fɔxɔ igen meɲɛnsinna.

⁹ E fama nɛn e bɔxɔn yiren birin li, e sa yama sarijanxin daaxaden nabilin e nun Alaa taa rafanxina. Koni tɛɛn yi godo keli kore, a yi e halagi.

¹⁰ Na Yinna Mangana, Setana naxan e mayenden, na yi woli tɛɛ darani naxan degema dole tɛɛn na, sube magaxuxin nun wule nabiin denaxan yi. E lu jaxankataxi yangin nun kɔɛɛn na habadan han habadan.

Kiti dɔnxɛna fe

¹¹ Nba, n yi manga gbɛde fixɛ gbeen to, e nun naxan yi dɔxi a yi. Bɔxɔ xɔnna nun kore xɔnna e gima a yeɛ ra, e mi fa to sɔnɔn.

¹² Na xanbi ra, n yi faxa muxune to, muxu gbeene nun muxudine, e tixi manga gbɛden yetagi. Kitabune yi rabi, Kitabugbete fan yi rabi. Nii Rakisin Kitabun nan yi na ra. Faxa muxune yi makiti alo a yi sebexi kii naxan yi kitabune kui, lan e kewanle ma.

¹³ Fɔxɔ igen yi a gbee faxa muxune ramini, sayaan nun laxira fan yi e gbee faxa muxune ramini, e birin yi makiti e kewanle ma.

¹⁴ Nayi, sayaan nun laxira yi woli tɛɛ darani. Na findin sayaan firinden nan na, tɛɛ darani.

¹⁵ Naxan yo xili mi to sebexi Nii Rakisin Kitabun kui, na wolima ayi nɛn tɛɛ darani.

21

Kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛna fe

¹ Na xanbi ra, n yi kore xɔri nɛnɛn nun bɔxɔ xɔri nɛnɛn to. Amasɔto kore xɔri singen nun bɔxɔ xɔri singen bata yi tunun, fɔxɔ igen mi yi fa na sɔnɔn.

² Awa, n yi Alaa Taa Sarijanxin to gode keli ariyanna yi Ala fema, Yerusalɛn nɛnɛna, a yitɔnxi alo jaxalandin naxan a yitɔnxi siga a xɛmɛn nalandeni.

³ N yi fala xui gbeen me manga gbɛdeni, a naxa, “Ala dɔxɔden bata lu adamadiine tagi! A luma nɛn e fema, e findi a yamaan na. Ala yetɛɛn luma nɛn e fema, a findi e Ala ra.”

⁴ A yi e yeɛgen birin fitan e yeɛ ra yi, sayaan mi fa luma na sɔnɔn hanma sununa hanma wugana hanma xɔlɛna. Amasɔto fe fonne bata jɛn.”

⁵ Na xanbi ra, naxan yi dɔxi manga gbɛdeni, na yi a fala, a naxa, “N bata feen birin findi a nɛnɛn na!” A mɔn yi a fala, a naxa, “Ito sebe, amasɔto fe ragidixin nun jɔndin nan falani itoe ra.”

⁶ A mɔn yi a fala n xa, a naxa, “N tan nan Alifa nun Omega ra.* Na nan na ra, a fɔlɔn nun a rajanna. Xa min xɔnla naxan ma, n siimaya tigi igena nde soma nɛn a yii, a sare mi na.”

⁷ Na nan findima nɔ sɔto muxun keɛn na. N findima nɛn a Ala ra, a yi findi n ma diin na.

⁸ Koni nafigine nun denkeleyatarene nun muxu xɔsixine nun faxa tiine nun yanga suxune nun kɔeramuxune nun suxure batune nun wule falane birin, ne tan gbeen tɛɛ daraan nan na naxan degema dole tɛɛn na. Sayaan firinden nan na ra.”

Yerusalɛn nɛnɛna fe

⁹ Lenge soloferen yi suxi maleka soloferen naxanye yii, naxanye yi rafexi fitina fe dɔnxɛ solofereɛne ra, na nde keden yi fa n fema, a naxa, “Fa be, n xa jaxalandin yita i ra, Yeɛɛ Diina jaxanla.”

¹⁰ Alaa Nii Sarijanxin yi so n yi, malekan yi siga n na geya gbeen fari pon, a sa Taa Sarijanxin yita n na, Yerusalɛn naxan godo keli ariyanna yi Ala fema.

¹¹ Alaa nɔrɔn yi a ma, a mayillenma alo yasipi gemena alo gɛme fixena.

¹² Yinna yi taan nabilinxi, a mate, a gbo. So de fu nun firin yi a ma. Maleka fu nun

* **20:8:** Alaa yamaan yaxune xili na kiini Nabi Esekiyeli kitabu yiren kui. A mato Esekiyeli sora 38 han 39 kui. * **21:6:** Gireki xuin gbee sebelidine fɔlɔn nan Alifa ra, a rajanna yi findi Omega ra. Na nan na ra, a fɔlɔn nun a rajanna.

firin tixi na deene ra. Isirayila bənsən fu nun firinne xinle seβexi deene ma.

¹³ Sogeteden binni de saxan, kəməna ma de saxan, yifanna ma de saxan, sogegododen binni de saxan.

¹⁴ Beten sade fu nun firin nan yi taan yinna bun, Yexee Diina xera fu nun firinne xinle seβexi e ma.

¹⁵ Malekan naxan yi falan tima n xa, se maliga tamin yi suxi na yii naxan yi rafalaxi xemaan na, alogo a xa taan maliga e nun a deene nun a yinna.

¹⁶ Tongon naanin nan yi taan ma. A kuyan nun a yigboon yi lan. Malekan yi taan maliga se maliga tamin na: kilo wuli firin. A kuyan nun a yigboon nun a yiteen birin yi lan.

¹⁷ Malekan yi yinna maliga adamadiine se maliga kiini, nongonna ye keme tonge naanin e nun naanin.

¹⁸ Na yinna yi tixi yasipi gemen nan na, taan yi tixi xema fajin nan na. A fixa alo kilasina.

¹⁹ Taan nabilinna yinna beten sadene yi rayabuxi gema fajin sifan birin na: yasipi gemen nan yi a beten sade singen ma, a firindena safiri gemena, a saxandena agati gemena, a naanindena emerodi gemena,

²⁰ a suulundena onixi gemena, a sennindena karineliya gemena, a soloferedena kirisoliti gemena, a solomanaanindena berili gemena, a solomanaanindena topasi gemena, a fudena kirisopirasi gemena, a fu nun kedendena yasinti gemena, a fu nun firindena ametisi gemena.

²¹ A so de fu nun firinne birin yi rafalaxi gema fajine nan na. De keden kedenna birin yi rafalaxi perili gema tofaji keden nan na. Taan kira gbeen yi rafalaxi xema fajin nan na, a fixa alo kilasina.

²² Koni n mi Ala Batu Banxin se to na taani, amasoto Marigina, Ala Senben Birin Kanna nun Yexee Diin nan findixi Ala Batu Banxin na.

²³ Taan mako mi yi soken nun kike degen ma, amasoto Alaa nron yi a yiyalanma. Yexee Diin nan a lenpun na.

²⁴ Dunuja siyane sigan tima a degen nan ma, dunuja mangane fama nen e binyen na a xon.

²⁵ Taan deene mi ragalin mume, amasoto kosen mi soma na yi mume!

²⁶ Siyane birin fama nen e binyene nun e xunnayerenne ra a xon.

²⁷ Koni se sarjantare yo mi soe na taani, hanma fe xosixi rabana hanma wule falana, koni fo naxanye xili seβexi Yexee Diina Nii Rakisin Kitabun kui.

22

Ariyanna

¹ Malekan yi siimaya baa igen fan yita n na. A fixa alo kilasina, keli Ala nun Yexee Diina manga gbedeni.

² Siimaya wudin yi tixi taan yama malanden tagi, e nun baan foxo firinne ra, naxan yi bogima sanja ma fu nun firin jenen bun ma. A yi bogima nen kike yo kike. Siyane rakendeya seen nan yi a deene ra.

³ Danga mi fa na sonon.

Ala nun Yexee Diina manga gbeden luma nen na taani. A walikene yi a batu.

⁴ E yi a yetagin to, a xinla yi lu e tigi ra.

⁵ Koen mi fa soe mume, e mako mi fa luma lenpu degen ma hanma sogena, amasoto Marigina, Ala nan e luma kenenni. E luma nen mangayani habadan han habadan.

Yesu fa fena fe

⁶ Na xanbi ra, malekan yi a fala n xa, a naxa, "Fe ragidixin nun jondin nan falani itoe ra. Marigina, Ala naxan xaxinla fima nabine ma, na nan a malekan nafaxi alogo a xa sa a yita a walikene ra naxan fama ligadani."

⁷ Yesu naxa, "N famaton ni i ra. Sewan na kanna xa naxan na nabiya fala seβexini itoe suxu."

⁸ N tan Yoni nan feni itoe mexi, n yi e to. Nba, n to e me, n yi e to, malekan naxan yi e yitama n na, n yi bira na san bun ma, alogo n xa a batu.

⁹ Koni a yi a fala n xa, a naxa, "I nama na liga de! I walike boden nan n na, e nun i ngaxakeden nabine e nun naxanye birin fala seβexini itoe suxuma. Ala nan batu!"

¹⁰ A yi a fala n xa, a naxa, "I nama nabiya fala seβexini itoe findi wundo feene ra de. Amasoto waxatin bata maso."

¹¹ Xa tinxintaren naxan na, na xa lu tinxintareyani. Xa xosiden naxan na, na xa lu xosi fe rabani. Xa naxan tinxin, na xa lu tinxinyaan fari. Xa naxan sarjnan, na xa lu sarjanni."

¹² Yesu naxa, "N famaani ni i ra. N fama nen birin kewanla saranna ra n yii."

¹³ N tan nan Alifa nun Omega ra, na bunna nen fa fala a singen nun a donxena, a folon nun a rajanna."

¹⁴ "Sewan na kanne xa naxanye e domane xama alogo e xa siimayaan wudin soto, e so taan so deene ra."

¹⁵ Koni fe xosixi rabane nun koreramuxune nun yalundene nun faza tiine nun suxure batune nun wule falan nafan naxanye birin ma, ne luma nen taan fari ma."

¹⁶ "N tan Yesu bata n ma malekan xe e ma alogo a xa sa sereyani ito ba denkelaya yamane xa. Dawuda bonsonna nan n na, keli a denbayani. Tagalan saren nan n tan na, naxan tema xotanni."

¹⁷ Awa, Alaa Nii Sarjnanxin nun jaxalandin yi a fala, e naxa, "Fa be!" Naxan

yo na a mɛ, na fan xa a fala, a naxa, “Fa be!”
Xa min xɔnla naxan ma, na xa fa. Xa naxan
wama siimaya igen xɔn, na xa a rasuxu, a
mi sarama.

Fala Dɔnxɛna

¹⁸ N muxune nan maxadima naxanye
birin nabiya fala sebexini itoe mema, xa
naxan nde sa e fari, Ala fitina feene sama

nɛn na kannu fari naxanye sebexi kitabuni
ito kui.

¹⁹ Xa naxan yo nde ba nabiya fala sebexini
itoe ra, Ala na kannu gbee bama nɛn si-
imaya wudin nun taa sariɲanxina fe yi, nax-
anye fe falaxi kitabuni ito kui.

²⁰ Naxan feni itoe seren bama, na naxa,
“Nɔndin na a ra, n famaan ni i ra.” Amina!
Marigi Yesu fa!

²¹ Marigi Yesu xa hinan ɛ birin na.